

Holy Bible

Aionian Edition®

Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

AionianBible.org

Перша в світі Біблія перекладається зворотним шляхом
100% безкоштовне копіювання та друк
також відомий як “ Фіолетова Біблія ”

Holy Bible Aionian Edition ®
Українська Біблія, Івана Огієнка
Ukrainian Bible, Ivan Ogienko

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025
Source text: Crosswire.org
Source version: 6/26/2023
Source copyright: Public Domain
Ivan Ogienko, 1930

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Передмова

Український at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Український at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēśē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Зміст

Старий заповіт

Буття	11
Вихід	130
Левит	229
Числа	301
Повторення Закону	400
Ісус Навин	486
Книга Суддів	543
Рут	601
1 Самуїлова	609
2 Самуїлова	686
1 царів	749
2 царів	825
1 хроніки	895
2 хроніки	960
Ездра	1041
Неемія	1064
Естер	1097
Йов	1115
Псалми	1172
Приповісті	1310
Екклезіяст	1358
Пісня над піснями	1375
Ісая	1385
Єремія	1497
Плач Єремії	1627
Єзекііль	1638
Даніїл	1754
Осія	1791
Йоїл	1807
Амос	1814
Овдій	1827
Йона	1829
Михей	1834
Наум	1844
Авакум	1848
Софонія	1853
Огій	1858
Захарія	1862
Малахії	1881

НОВИЙ ЗАВІТ

Від Матвія	1889
Від Марка	1963
Від Луки	2010
Від Івана	2090
Дії	2149
До римлян	2226
1 до коринтян	2255
2 до коринтян	2284
До галатів	2303
До ефесян	2313
До филип'ян	2323
До колоссян	2330
1 до солунян	2337
2 до солунян	2343
1 Тимофію	2347
2 Тимофію	2355
До Тита	2361
До Филимона	2365
До євреїв	2367
Якова	2389
1 Петра	2397
2 Петра	2405
1 Івана	2410
2 Івана	2418
3 Івана	2419
Юда	2420
Об'явлення	2423

Додаток

Керівництво для Читачів

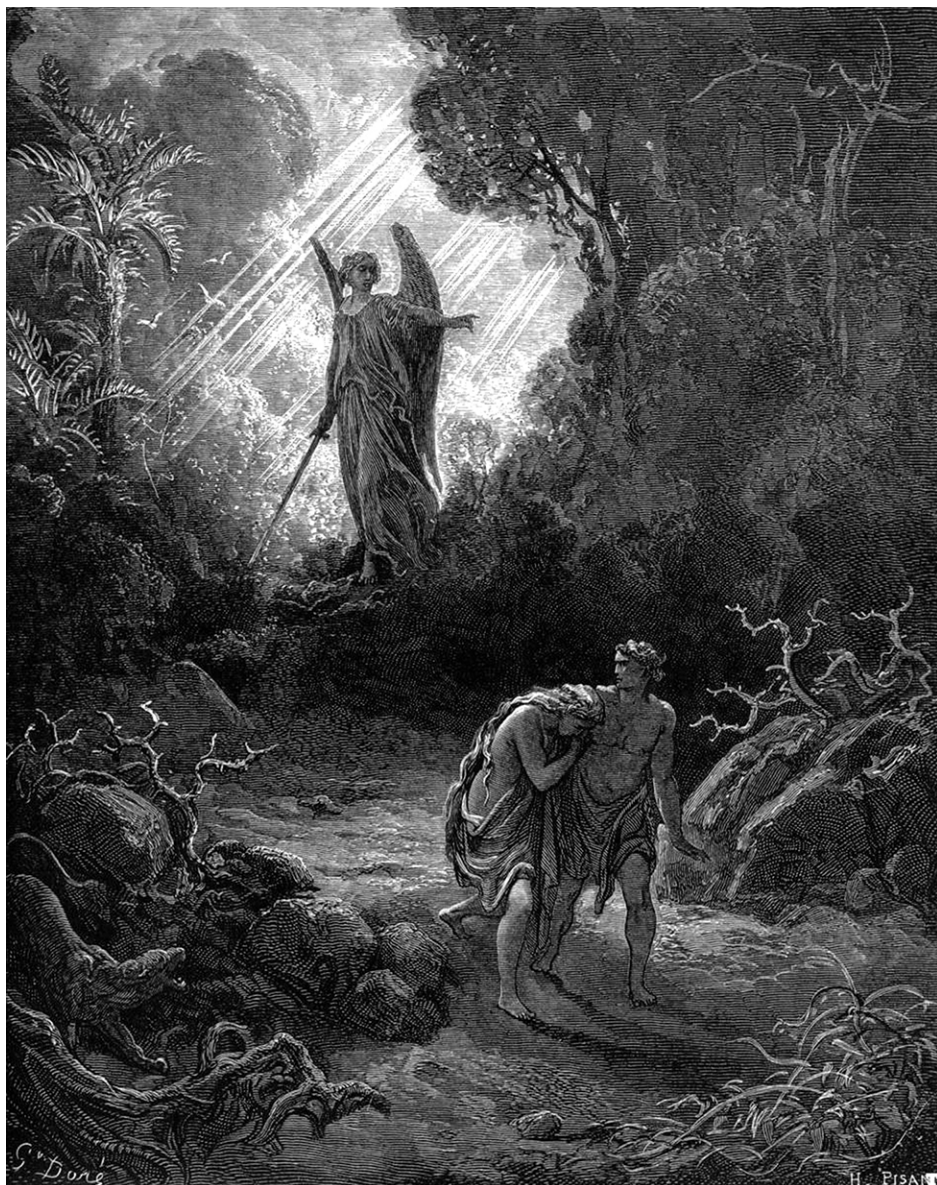
Глосарій

Карти

Доля

Ілюстрації, Doré

Старий заповіт

І вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

Буття 3:24

Буття

1 На початку Бог створив небо та землю. **2** А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води. **3** І сказав Бог: „Хай станеться світло!“ І сталося світло. **4** І побачив Бог світло, що добре воно, — і Бог відділив світло від темряви. **5** І Бог назвав світло: „День“, а темряву назвав: „Ніч“. І був вечір, і був ранок, — день перший. **6** І сказав Бог: „Нехай станеться твердь посеред води, і нехай відділяє вона між водою й водою.“ **7** І Бог твердь учинив, і відділив воду, що під твердю вона, і воду, що над твердю вона. І сталося так. **8** І назвав Бог твердь: „Небо“. І був вечір, і був ранок — день другий. **9** І сказав Бог: „Нехай збереться вода з-попід неба до місця одного, і нехай суходіл стане видний“. І сталося так. **10** І назвав Бог суходіл: „Земля“, а місце зібрання води назвав: „Море“. І Бог побачив, що добре воно. **11** І сказав Бог: „Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі“. І сталося так. **12** І земля траву видала, ярину, що насіння розсіває за родом її, і дерево, що приносить плід, що насіння його в нім за родом його. І Бог побачив, що добре воно. **13** І був вечір, і був ранок, — день третій. **14** І сказав Бог: „Нехай будуть світила на тверді небесній для відділення дня від ночі, і нехай вони стануть знаками, і часами умовленими, і днями, і роками. **15** І нехай вони стануть на тверді небесній світилами, щоб світити

над землею“. І сталося так. **16** І вчинив Бог обидва світила великі, — світило велике, щоб воно керувало днем, і світило мале, щоб керувало ніччю, також зорі. **17** І Бог умістив їх на тверді небесній, щоб світили вони над землею, **18** і щоб керували днем та ніччю, і щоб відділювали світло від темряви. І Бог побачив, що це добре. **19** І був вечір, і був ранок, — день четвертий. **20** І сказав Бог: „Нехай вода вироїть дрібні істоти, душу живу, і птаство, що літає над землею під небесною твердю“. **21** І створив Бог риби великі, і всяку душу живу плазуючу, що її вода вироїла за їх родом, і всяку пташину крилату за родом її. І Бог побачив, що добре воно. **22** І поблагословив їх Бог, кажучи: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте воду в морях, а птаство нехай розмножується на землі!“ **23** І був вечір, і був ранок, — день п'ятий. **24** І сказав Бог: „Нехай видасть земля живу душу за родом її, худобу й плазуюче, і зёмну звірину за родом її“. І сталося так. **25** І вчинив Бог зёмну звірину за родом її, і худобу за родом її, і все земне плазуюче за родом його. І бачив Бог, що добре воно. **26** І сказав Бог: „Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою, і хай панують над морською рибою, і над птаством небесним, і над худобою, і над усею землею, і над усім плазуючим, що плазує по землі“. **27** І Бог на Свій образ людину створив, на образ Божий її Він створив, як чоловіка та жінку створив їх. **28** І поблагословив їх Бог, і сказав Бог до них: „Плодіться й розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею, і пануйте над

мóрськими рибами, і над птаством небесним, і над кожним плазуючим живим на землі!“ 29 І сказав Бог: „Оце дав Я вам усю ярину, що розсіває насіння, що на всій землі, і кожне дерево, що на ньому плід деревний, що воно розсіває насіння, — нехай буде на їжу це вам! 30 І зéмній усій звірині і всьому птаству небесному, і кожному, що плазує по землі, що душа в ньому жива, — уся зелень яринна на їжу для них.“ І сталося так. 31 І побачив Бог усе, що вчинив. І ото, — вельми добре воно! І був вечір, і був ранок, — день шостий.

2 І були скінчені небо й земля, і все вóїнство їхнє. 2 І скінчив Бог дня сьомого працю Свою, яку Він чинив. І Він відпочив у дні сьомім від усієї праці Своєї, яку був чинив. 3 І поблагословив Бог день сьомий, і його освятив, бо в нім відпочив Він від усієї праці Своєї, яку, чинячи, Бог був створив. 4 Це ось походження неба й землі, коли створено їх, у дні, як Господь Бог створив небо і землю. 5 І не було на землі жодної польової рослини, і жодна ярина польова не росла, бо на землю дощу Госпóдь Бог не давав, і не було людини, щоб порати землю. 6 І пара з землі підіймалась, і напувала всю землю. 7 І створив Господь Бог лю́дину з пороку зéмного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, — і стала лю́дина живою душею. 8 І насадив Господь Бог рай ув Едені на сході, і там осадив людину, що її Він створив. 9 І зростив Господь Бог із землі кожне дерево, принадне на вигляд і на їжу смачне, і дерево життя посеред

раю, і дерево пізнання добра і зла. **10** І річка з Едену виходить, щоб поїти рай. І звідти розділюється і стає чотирма́ початками. **11** Імення одному Пішон, — оточує він усю землю Хавіла, де є золото. **12** А золото тієї землі добре; там бделій і камінь онікс. **13** Ім'я ж другої річки Гіхон, — вона оточує весь край Етіопії. **14** А ім'я річки третьої — Тигр, — вона протікає на сході Ашшуру. А річка четверта — вона Ефрат. **15** І взяв Господь Бог людину, і в еденському раї вмістив був її, щоб порала його та його доглядала. **16** І наказав Господь Бог Адамові, кажучи: „Із кожного дерева в раю́ ти можеш їсти. **17** Але з дерева знання добра й зла — не їж від нього, бо в день їди твоєї від нього ти напевно помреш!“ **18** І сказав Господь Бог: „Не добре, щоб бути чоловіку самотнім. Створю йому поміч, подібну до нього“. **19** І вчинив Господь Бог із землі всю польову звірину́, і все птаство небесне, і до Адама привів, щоб побачити, як він їх кликатиме. А все, як покличе Адам до них, до живої душі — воно ймення йому. **20** І назвав Ада́м імена всій худобі, і птаству небесному, і всій польовій звірині. Але Адамові поміч Він не знайшов, щоб подібна до нього була. **21** І вчинив Господь Бог, що на Адама спав міцний сон, — і заснув він. І Він узяв одне з ребер його, і тілом закрити його місце. **22** І перетворив Господь Бог те ребро, що взяв із Адама, на жінку, і привів її до Адама. **23** І промовив Адам: „Оце тепер вона — кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона жінкою буде зватися, бо взята вона з чоловіка. **24**

Покине тому чоловік свого батька та матір свою, та й пристане до жінки своєї, — і стануть вони одним тілом“. 25 І були вони на́гі обоє, Адам та жінка його, і вони не сорóмились.

3 Але змій був хитріший над усю польову звірину, яку Господь Бог учинив. І сказав він до жінки: „Чи Бог наказав: Не їжте з усякого дерева раю?“ 2 І відповіла жінка змієві: „З плодів дерева раю ми можемо їсти, 3 але з плодів дерева, що в серéдині раю, — Бог сказав: „Не їжте із нього, і не доторкайтесь до нього, — щоб вам не померти“. 4 І сказав змій до жінки: „Умерти — не вмерете! 5 Бо відає Бог, що дня того, коли будете з нього ви їсти, ваші очі розкриються, і станете ви, немов Боги, знаючи добро й зло“. 6 І побачила жінка, що дерево добре на їжу, і принадне для очей, і пожадане дерево, щоб набути знання. І взяла з його плоду, та й з'їла, і разом дала теж чоловікові своєму, — і він з'їв. 7 І розкрилися очі в обох них, і пізнали, що на́гі вони. І зшили вони фі́гові листя, і зробили опаски собі. 8 І почули вони голос Господа Бога, що по раю ходив, як повіяв денний холодок. І сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю. 9 І закликав Господь Бог до Адама, і до нього сказав: „Де ти?“ 10 А той відповів: „Почув я Твій голос у раю — і злякався, бо на́гий я, — і сховався“. 11 І промовив Господь: „Хто сказав тобі, що ти на́гий? Чи ти не їв з того дерева, що Я звелів був тобі, щоб ти з нього не їв?“ 12 А Адам відказав: „Жінка, що дав Ти їй, щоб зо мною була, вона подала мені з того дерева, — і

я їв“. 13 Тоді Господь Бог промовив до жінки: „Що це ти наробила?“ А жінка сказала: „Змій спокусив мене, — і я їла“. 14 І до змія сказав Господь Бог: „За те, що зробив ти оце, то ти проклятіший над усю худобу, і над усю звірину польову! На своїм череві будеш плазувати, і порох ти їстимеш у всі дні свого життя. 15 І Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її. Воно зітре тобі голову, а ти будеш жаліти його в п'яту“. 16 До жінки промовив: „Помножуючи, помножу терпіння твої та болі вагітності твоєї. Ти в муках родитимеш діти, і до мужа твого пожадання твоє, — а він буде панувати над тобою“. 17 І до Адама сказав Він: „За те, що ти послухав голосу жінки своєї та їв з того дерева, що Я наказав був тобі, говорячи: „Від нього не їж“, — проклята через тебе земля! Ти в скорботі будеш їсти від неї всі дні свого життя. 18 Тернину й осот вона буде родити тобі, і ти будеш їсти траву польову. 19 У поті свого лица ти їстимеш хліб, аж поки не вернешся в землю, бо з неї ти взятий. Бо ти порох, — і до пороку вернешся“. 20 І назвав Адам ім'я своїй жінці: Єва, бо вона була мати всього живого. 21 І зробив Господь Бог Адамові та жінці його одягу шкур'яну — і зодягнув їх. 22 І сказав Господь Бог: „Ось став чоловік, немов один із Нас, щоб знати добро й зло. А тепер коли б не простяг він своєї руки, і не взяв з дерева життя, і щоб він не з'їв, — і не жив повік віку“. 23 І вислав його Господь Бог із еденського раю, щоб порати землю, з якої узятий він був. 24 І

вигнав Господь Бог Адама. А на схід від еденського раю поставив Херувима і меча полум'яного, який обертівся навколо, щоб стерегти дорогу до дерева життя.

4 І пізнав Адам Єву, жінку свою, і вона завагітніла, і породила Каїна, і сказала: „Набула чоловіка від Господа“. **2** А далі вона породила брата йому Авеля. І був Авель пастух отари, а Каїн був рільник. **3** І сталося по деякім часі, і приніс Каїн Богові жертву від плоду землі. **4** А Авель, — він також приніс від своїх перворідних з отари та від їхнього лою. І зглянувся Господь на Авеля й на жертву його, **5** а на Каїна й на жертву його не зглянувся. І сильно розгнівався Каїн, і обличчя його похилилось. **6** І сказав Господь Каїнові: „Чого ти розгнівався, і чого похилилось обличчя твоє? **7** Отож, коли ти добре робитимеш, то підіймеш обличчя своє, а коли недобре, то в дверях гріх підстерігає. І до тебе його пожадання, а ти мусиш над ним панувати“. **8** І говорив Каїн до Авеля, брата свого. І сталося, як були вони в полі, повстав Каїн на Авеля, брата свого, — і вбив його. **9** І сказав Господь Каїнові: „Де Авель, твій брат?“ А той відказав: „Не знаю. Чи я сторож брата свого?“ **10** І сказав Господь: „Що ти зробив? Голос крові брата твого взиває до Мене з землі. **11** А тепер ти проклятий від землі, що розкрила уста свої, щоб прийняти кров твого брата з твоєї руки. **12** Коли будеш ти порати землю, вона більше не дасть тобі сили своєї. Мандрівником та заволокою будеш ти на землі“. **13** І сказав Каїн до

Господа: „Більший мій гріх, аніж можна знести. 14
Ось Ти виганяєш сьогодні мене з цієї землі, і я буду
ховатись від лиця Твого. І я стану мандрівником та
заволокою на землі, і буде, — кожен, хто стріне мене,
той уб'є мене“. 15 І промовив до нього Господь: „Через
те кожен, хто вб'є Каїна, семикратно буде пімщений“.
І вмістив Господь знака на Каїні, щоб не вбив його
кожен, хто стріне його. 16 І вийшов Каїн з-перед лиця
Господнього, й осів у країні Нод, на схід від Едену.
17 І Каїн пізнав свою жінку, і стала вона вагітна, і
вродила Еноха. І збудував він місто, і назвав ім'я
тому містові, як ім'я свого сина: Енох. 18 І народився
в Еноха Ірад, а Ірад породив Мегуяїла, а Мегуяїл
породив Метушаїла, а Метушаїл породив Ламеха. 19 І
взяв собі Ламех дві жінки, — ім'я одній Ада, а ймення
другій Цілла. 20 І породила Ада Явала, — він був
батьком тих, що сидять по наметах і мають череду.
21 А ймення брата його Ювал, — він був батьком усім,
хто держить у руках гусли й сопілку. 22 А Цілла також
породила Тувалкаїна, що кував всіляку мідь та залізо.
А сестра Тувалкаїнова Ноема. 23 І промовив Ламех
до жінок своїх: „Адо й Цілло, послушайте ви мого
голосу, жони Ламехові, почуйте ви слóва мого! Бо
якби я мужа забив за уразу свою, а дитину — за рану
свою, 24 і як буде усемеро пімщений Каїн, то Ламех —
у сімдесятеро й семеро!“ 25 І пізнав Адам ще свою
жінку, — і сина вона породила. І назвала ймення
йому: Сиф, бо „Бог дав мені інше насіння за Авеля,
що забив його Каїн“. 26 А Сифові теж народився був

син, і він назвав імення йому: Енош. Тоді зачали були призивати Ймення Господнє.

5 Оце книга нащадків Адамових. Того дня, як створив Бог людину, Він її вчинив на подобу Божу. **2** Чоловіком і жінкою Він їх створив, і поблагословив їх. І того дня, як були вони створені, назвав Він їхнє ймення: Людіна. **3** І жив Адам сто літ і тридцять, та й сина породив за подобою своєю та за образом своїм, і назвав ім'я йому: Сиф. **4** І бу́ло Адамових днів по тому, як він Сифа породив, вісім сотень літ. І породив він синів і дочок. **5** А всіх Адамових днів бу́ло, які жив, дев'ять сотень літ і тридцять літ. Та й помер він. **6** І жив Сиф сто літ і п'ять літ, та й породив він Еноша. **7** І жив Сиф по тому, як Еноша породив, вісім сотень літ і сім літ. І породив він синів і дочок. **8** А були всі дні Сифові дев'ять сотень літ і дванадцять літ. **9** І жив Енош дев'ятдесят літ, та й породив він Кенана. **10** І жив Енош по тому, як Кенана породив, вісім сотень літ і п'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **11** А були всі Еношеві дні дев'ять сотень літ і п'ять літ. Та й помер він. **12** І жив Кенан сімдесят літ, та й породив він Магалал'їла. **13** І жив Кенан по тому, як породив Магалал'їла, вісім сотень літ і сорок літ. І породив він синів та дочок. **14** А всіх Кенанових днів бу́ло дев'ять сотень літ і дев'ять літ. Та й помер він. **15** І жив Магалал'їл шістдесят літ і п'ять літ, та й породив він Яреда. **16** І жив Магалал'їл по тому, як Яреда породив, вісім сотень літ і тридцять літ. І породив він синів та дочок. **17** А були всі дні

Магалал'їлові вісім сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. Та й помер він. **18** І жив Яред сто літ і шістдесят і два роки, та й породив він Еноха. **19** І жив Яред по тому, як породив він Еноха, вісім сотень літ. І породив він синів та дочок. **20** А були всі Яредові дні дев'ять сотень літ і шістдесят і два роки. Та й помер він. **21** І жив Енох шістдесят і п'ять літ, та й породив Метушалаха. **22** І ходив Енох з Богом по тому, як породив він Метушалаха, три сотні літ. І породив він синів та дочок. **23** А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п'ять літ. **24** І ходив із Богом Енох, і не стало його, — бо забрав його Бог. **25** І жив Метушалах сто літ і сімдесят і сім літ, та й Ламеха породив. **26** І жив Метушалах по тому, як породив він Ламеха, сім сотень літ і вісімдесят і два роки. І породив він синів та дочок. **27** А всіх Метушалахових днів було дев'ять сотень літ і шістдесят і дев'ять літ. Та й помер він. **28** І жив Ламех сто літ і вісімдесят і два роки, та й сина породив, **29** ім'я йому назвав: Ной, говорячи: „Цей нас потішить у наших ділах та в труді рук наших коло землі, що Господь її викляв“. **30** І жив Ламех по тому, як Ноя породив, п'ять сотень літ і дев'ятдесят і п'ять літ. І породив він синів та дочок. **31** А всіх Ламехових днів було сім сотень літ і сімдесят і сім літ. Та й помер він. **32** І був Ной віку п'ять сотень літ, та й породив Ной Сима, Хама та Яфета.

6 І сталося, що розпочала людина розмножуватись на поверхні землі, і їм народилися дочки. **2** І побачили Божі сини людських дочок, що вродливі вони, і взяли

собі жінок із усіх, яких вибрали. **3** І промовив Господь: „Не буде Мій Дух перемагатися в людині навіки, — бо блудить вона. Вона тіло, і дні її будуть сто і двадцять літ“. **4** За тих днів на землі були в'єлетні, а також по тому, як стали прих'єдити Божі сини до людських дочок. І вони їм народжували, — то були силачі, що славні від віку. **5** І бачив Господь, що велике розб'єщення людини на землі, і ввесь нахил думки серця її — тільки зло повсякд'єнно. **6** І пожалкував був Господь, що людину створив на землі. І засмутився Він у серці Своїм. **7** І промовив Господь: „Зітру Я людину, яку Я створив, з поверхні землі, — від людини аж до скотини, аж до плазунів, і аж до птаства небесного. Бо жалкую, що їх Я вчинів“. **8** Але Ной знайшов милість у Господніх очах. **9** Це ось о́повідь про Ноя. Ной був чоловік праведний і невинний у своїх поколіннях. Ной з Богом ходив. **10** І Ной породив трьох синів: Сима, Хама й Яфета, **11** І зіпсулась земля перед Божим лицем, і нап'євнилась земля насильством. **12** І бачив Бог землю, — і ось зіпсулась вона, кожне бо тіло зіпсуло дорогу свою на землі. **13** І промовив Господь до Ноя: „Прийшов кінець кожному тілу перед лицем Моїм, бо нап'євнилась земля насильством від них. І ось Я винищу їх із землі. **14** Зроби собі ковчега з дерева гофер. З перегородками зробиш ковчега, і смолою осмолиш його ізсер'єдини та ізнадвору. **15** І отак його зробиш: три сотні ліктів довжина ковчега, п'ятдесят ліктів ширина йому, а тридцять ліктів височина йому. **16** Отвір учиниш

в ковчезі, і звузиш на лікоть його від гори, а вхід до ковчегу влаштуєш на боці його. Зробиш його на поверхи долішні, другорядні й третьорядні. **17** А Я ось наведу́ потоп, воду на землю, щоб з-під неба винищити кожне тіло, що в ньому дух життя. Помре все, що на землі! **18** І складу Я заповіта Свого з тобою, і увійдеш до ковчегу ти, і сини твої, і жінка твоя, і жінки твоїх синів із тобою. **19** І впровадиш до ковчегу по двоє з усього, — з усього живого, із кожного тіла, щоб їх заховати живими з тобою. Вони будуть самець і самиця. **20** Із птаства за родом його, і з худоби за родом її, із усіх плазунів на землі за родом їх, — по двоє з усього увійдуть до тебе, щоб їх зберегти живими. **21** А ти набери собі з кожної їжі, що вона на споживання, — і буде для тебе й для них на поживу.“ **22** І зробив Ной усе, — як звелів йому Бог, так зробив він.

7 І сказав Господь Ноеві: „Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я бачив тебе праведним перед лицем Своїм в оцім роді. **2** Із усякої чистої худоби візьмеш собі по семеро, самця та самицю її, а з худоби нечистої — двоє: самця та самицю її. **3** Також із птаства небесного по семеро, самця та самицю, щоб насіння сховати живим на поверхні всієї землі. **4** Ось бо по семи днях Я литиму на землю дощ сорок день і сорок ночей, — і всяку істоту, яку Я вчинив, зітру з-над поверхні землі!“ **5** І зробив Ной усе, як звелів був Господь. **6** А Ной був віку шостисот літ, і стався потоп, — вода на землі. **7** І ввійшов Ной, і сини його, і жінка

його, і невістки його з ним до ковчегу перед водою потопу. **8** Із чистої худоби та з худоби, що нечиста вона, і з птаства, і всього, що плазує на землі, **9** по двоє ввійшли до Ноя до ковчегу, самець і самиця, як Бог Ноеві був ізвелів. **10** І сталося по семи днях, — і води потопу лину́ли на землю. **11** Року шостої сотні літ життя Ноевого, місяця другого, сімнадцятого дня місяця, — цього дня відкрилися всі джерéла великої безодні, і розчинилися небесні розтвори. **12** І був дощ на землі сорок день і сорок ночей. **13** Того саме дня до ковчегу ввійшов Ной, і Сим, і Хам та Яфет, сини Ноеві, і жінка Ноева, і три невістки його з ними, **14** вони та всяка звірина за родом її, і всяка худоба за родом її, і всяке плазуюче, що плазу́є по землі, за родом його, і всяке птаство за родом його, усяка пташка крилата. **15** І ввійшли до Ноя, до ковчегу по двоє із кожного тіла, що в нім дух життя. **16** А те, що ввійшло, — самець і самиця з кожного тіла ввійшли, як звелів йому Бог. І замкнув Господь за ним ковчег. **17** І був потóп сорок день на землі, і збільшилась вода, і понéсла ковчег. І він вісоко став над землею. **18** І прибула вода, і сильно збільши́лась вона на землі, — і пливав ковчег на поверхні води. **19** І дуже-дуже вода на землі прибула́, і покрились усі гори високі, що під небом усім. **20** На п'ятнадцять ліктів угóру вода прибула, — і покрились гори. **21** І вимерло всяке тіло, що рухається на землі: серед птаства, і серед скотини, і серед звірини, і серед усіх плазунів, що плазують по землі, і кожна люді́на. **22** Усе, що в ніздрях його

дух життя, з усього, що на суходолі — вимерло було.

23 І винищив Бог усяку істоту на поверхні землі, від людини аж до скотини, аж до плазунá, і аж до птаства небесного, — вони стерлись з землі. І залишився тільки Ной та те, що з ним у ковчезі було. **24** І прибувала вода на землі сто і п'ятдесят день.

8 І згадав Бог про Ноя, і про кожну звіринú та про всяку худобу, що були з ним у ковчезі. І Бог навів вітра на землю, — і вода заспокоїлась. **2** І закрились джерéла безодні та небесні розтвори, — і дощ з неба спинівся. **3** І верталась вода з-над землі, верталась постійно. І стала вода спадáти по ста й п'ятидесяти днях. **4** А сьомого місяця, на сімнадцятий день місяця ковчег спинився на горах Араратських. **5** І постійно вода спадала аж до десятого місяця. А першого дня десятого місяця завиднілися гірські вершки. **6** І сталося по сорока днях, Ной відчинив вікно ковчегу, що його він зробив. **7** І вислав він крука. І літав той туди та назад, аж поки не висохла вода з-над землі. **8** І послав він від себе голубку, щоб побачити, чи не спáла вода з-над землі. **9** Та не знайшла та голубка місця спочинку для стопи своєї ноги, і вернулась до нього до ковчегу, бо стояла вода на поверхні всієї землі. І вистромив руку, і взяв він її, та й до себе в ковчег упустив її. **10** І він зачекав іще других сім день, і знову з ковчегу голубку послав. **11** І голубка вернулась до нього вечірнього ча́су, — і ось у неї в дзюбкú лист оливковий зірваний. І довідався Ной, що спала вода з-над землі. **12** І він зачекав іще других сім

день, і голубку послав. І вже більше до нього вона не вернулась. **13** І сталося, року шістсотого й першого, місяця першого, першого дня місяця — висохла вода з-над землі. І Ной зняв даха ковчегу й побачив: аж ось висохла поверхня землі! **14** А місяця другого, двадцятого й сьомого дня місяця — висохла земля. **15** І промовив Ноеві Господь, кажучи: **16** „Вийди з ковчегу ти, а з тобою жінка твоя, і сини твої, і невістки твої. **17** Кожну звірину, що з тобою вона, від кожного тіла з-посеред птаства, і з-посеред скотини, і з-посеред усіх плазунів, що плазують по землі, повиводь із собою. І хай рояться вони на землі, і нехай на землі вони плодяться та розмножуються“. **18** І вийшов Ной, а з ним сини його, і жінка його, і невістки його. **19** Кожна звірина, кожен плазун, усе птаство, усе, що рухається на землі, за родами їхніми — вийшли з ковчегу вони. **20** І збудував Ной жертівника Господеві. І взяв він із кожної чистої худоби й з кожного чистого птаства, і приніс на жертівнику цілопáлення. **21** І почув Господь пахощі любі, і в серці Своєму промовив: „Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як то Я вчинив був. **22** Надалі, по всі дні землі, сівба та жнива, і холоднеча та спека, і літо й зима, і день та ніч — не припиняться!“

9 І поблагословив Бог Ноя й синів його, та й промовив: „Плодіться й розмножуйтеся, та наповнюйте землю!
2 І ляк перед вами, і страх перед вами буде між

усією звіриною землі, і між усім птаством небесним, між усім, чим роїться земля, і між усіма рибами моря. У ваші руки віддані вони. **3** Усе, що плазує, що живе воно, — буде вам на їжу. Як зелéну яринú — Я віддав вам усе. **4** Тільки м'яса з душею його, цебто з кров'ю його, не будете ви споживати. **5** А тільки Я буду жадати вашу кров із душ ваших, з руки кожної звірини буду жадáти її, і з руки чоловіка, з руки ко́жного брата його Я буду жадати душу людську. **6** Хто вилле кров людську з людíни, то виллята бúде його кров, бо Він учинив людíну за образом Божим. **7** Ви ж плодіться й розмножуйтеся, роїться на землі та розмножуйтеся на ній!“ **8** І сказав Бог до Ноя та до синів його з ним, кажучи: **9** „А Я, — ось Свого заповіта укладаю Я з вами та з вашим потóмством по вас. **10** І з кожною живою душею, що з вами: серед птаства, серед худоби, і серед усієї зéмної звірини з вами, від усіх, що виходять з ковчегу, до всієї земної звірини. **11** І Я укладу заповіта Свого з вами, і жодне тіло не бúде вже знищене водою потóпу, і більш не буде потóпу, щоб землю нищити“. **12** І Бог промовляв: „Оце знак заповіту, що даю Я його поміж Мною та вами, і поміж кожною живою душею, що з вами, на вічні покоління: **13** Я веселку Свою дав у хмарі, і стане вона за знака заповіту між Мною та між землею. **14** І станеться, коли над землею Я хмару захмарю, то буде виднітися в хмарі веселка. **15** І згадаю про Свого заповіта, що між Мною й між вами, і між кожною живою душею в кожному тілі. І більш не буде вода

для потопу, щоб вигубляти кожне тіло. **16** І буде веселка у хмарі, і побачу її, щоб пам'ятати про вічний заповіт між Богом і між кожною живою душею в кожному тілі, що воно на землі“. **17** І сказав Бог до Ноя: „Це знак заповіту, що Я встановив поміж Мною й поміж кожним тілом, що воно на землі“. **18** І були сини Ноєві, що вийшли з ковчегу: Сим, і Хам, і Яфет. А Хам — він був батько Ханаанів. **19** Оці троє були сини Ноєві, і від них залюднилася вся земля. **20** І зачав був Ной, муж землі, садити виноград. **21** І пив він вино та й упився, й обнажився в середині свого намету. **22** І побачив Хам, батько Ханаанів, наготу батька свого, та й розказав обом браттям своїм надворі. **23** Узяли тоді Сим та Яфет одежину, і поклали обидва на плечі свої, і позадкували, та й прикрили наготу батька свого. Вони відвернули дозаду обличчя свої, і не бачили наготи батька свого. **24** А Ной вітверезився від свого вина, і довідався, що йому був учинив його син наймолодший. **25** І сказав він: „Проклятий будь Ханаан, — він буде рабом рабів своїм браттям!“ **26** І сказав він: „Благословенний Господь, Симів Бог, — і хай Ханаан рабом буде йому! **27** Нехай Бог розпросторить Яфета, і нехай пробуває в наметах він Симових, — і нехай Ханаан рабом буде йому!“ **28** А Ной жив по потопі триста літ і п'ятдесят літ. **29** А всіх Ноєвих днів було дев'ятсот літ і п'ятдесят літ. Та й помер.

10 Оце нащадки синів Ноєвих: Сима, Хама та Яфета. А їм народились сини по потопі: **2** Сини Яфетові:

Гомер, і Маґог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тирас. **3** А сини Гомерові: Ашкеназ, і Рифат, і Тогарма. **4** А сини Явана: Еліша, і Таршіш, і китти, і додани. **5** Від них відділилися острові народів у їхніх краях, кожний за мовою своєю, за своїми родами, у наробдах своїх. **6** А сини Хамові: Куш, і Міцраїм, і Фут, і Ханаан. **7** А сини Кушові: Сева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Раами: Шева та Дедан. **8** Куш же породив Німрода, — він розпочав на землі в'єлетнів. **9** Він був дужий мисливець перед Господнім лицем. Тому то говориться: „Як Німрод, дужий мисливець перед Господнім лицем“. **10** А початком царства його були: Вавилон, і Ерех, і Аккад, і Калне в землі Шінеар. **11** З того краю вийшов Ашшур, та й збудував Ніневію, і Реховот-Ір, і Калах, **12** і Ресен поміж Ніневією та поміж Калахом, — він оте місто велике. **13** А Міцраїм породив лудів, і анамів, і легавів, і нафтухів, **14** і патрусів, і каслухів, що звідси пішли филистимляни, і кафторів. **15** А Ханаан породив Сидона, свого перворідного, та Хета, **16** і Евусеянина, і Амореянина, і Гіргашеянина, **17** і Хіввеянина, і Аркеянина, і Синеянина, **18** і Арвадеянина, і Цемареянина, і Хаматеянина. А потім розпорошилися роди Ханаанеянина. **19** І була границя Ханаанеянина від Сидону в напрямі аж до Ґерару, аж до Ґази, у напрямі аж до Содому, і до Гомори, і до Адми, і до Цевоїму, аж до Лашу. **20** Оце сини Хамові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх наробдах. **21** А Симові — теж народились йому, він батько всіх синів Еверових, брат старший Яфетів.

22 Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Арам. **23** А Арамові сини: Уц, і Хул, і Ґетер, і Маш. **24** А Арпахшад породив Шелаха, а Шелах породив Евера. **25** А Еверові народилося двоє синів: ім'я першому Пелеґ, бо за днів його поділилась земля, а ймення його брата — Йоктан. **26** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хасар-Мавета, і Єраха, **27** і Гадорама, і Узала, і Диклу, **28** і Увала, і Авімаїла, і Шеву, **29** і Офіра, і Хавілу, і Йовава. Усі вони — сини Йоктанові. **30** А оселя їхня була від Меші в напрямі аж до Сефару, гори східньої. **31** Оце сини Симові, за їхніми родами, за мовами їхніми, у їхніх країнах, у їхніх народах. **32** Оце роди синів Ноевих, за нащадками їхніми, у їхніх народах. І народи від них поділились на землі по потопі.

11 І була вся земля — одна мова та слова одні. **2** І сталося, як рушали зо Сходу вони, то в Шинеарському краї рівнину знайшли, і оселилися там. **3** І сказали вони один одному: „Ану, нароби́мо цегли, і добре її випали́мо!“ І сталася цегла для них замість каменя, а смола земляна́ була їм за вапно. **4** І сказали вони: „Тож місто збудуймо собі, та башту, а вершина її аж до неба. І вчині́мо для себе ймення, щоб ми не розпорóшилися по поверхні всієї землі“. **5** І зійшов Господь, щоб побачити місто та башту, що людські сини будували її. **6** І промовив Господь: „Один це наро́д, і мова одна для всіх них, а це ось початок їх праці. Не буде тепер нічого для них неможливого, що вони замишляли чинити. **7** Тож зійді́мо, і змішаймо

там їхні мови, щоб не розуміли вони мови один
одного“. 8 І розпорóшив їх звідти Господь по поверхні
всієї землі, — і вони перестали будувати те місто.
9 І тому то на́звано ймення йому: Вавилон, бо там
помішав Господь мову всієї землі. І розпорошив їх
звідти Господь по поверхні всієї землі. 10 Оце нащадки
Симові: Сим був віку ста літ, та й породив Арпахшада,
два роки по потопі. 11 І жив Сим по тому, як породив
Арпахшада, п'ять сотень літ. І породив він синів і
дочок. 12 А Арпахшад жив тридцять і п'ять літ, та й
породив він Шелаха. 13 І жив Арпахшад по тому, як
породив він Шелаха, чотири сотні літ та три роки. І
породив він синів та дочок. 14 Шелак же жив тридцять
літ, та й породив він Евера. 15 І жив Шелак по тому,
як породив він Евера, чотири сотні літ і три роки. І
породив він синів та дочок. 16 Евер же жив тридцять
літ і чотири, та й породив він Пелеґа. 17 І жив Евер
по тому, як породив він Пелеґа, чотири сотні літ і
тридцять літ. І породив він синів та дочок. 18 Пелеґ
же жив тридцять літ, та й породив Реу. 19 І жив Пелеґ
по тому, як породив Реу, дві сотні літ і дев'ять літ. І
породив він синів та дочок. 20 А Реу жив тридцять
і два роки, та й породив Серуга. 21 І жив Реу по
тому, як породив Серуга, дві сотні літ і сім літ. І
породив він синів та дочок. 22 А Серуг жив тридцять
літ, та й породив Нахора. 23 І жив Серуг по тому, як
породив Нахора, дві сотні літ. І породив він синів
та дочок. 24 А Нахор жив двадцять літ і дев'ять, та
й породив він Тераха. 25 І жив Нахор по тому, як

породив він Тераха, сотню літ і дев'ятнадцять літ. І породив він синів та дочок. **26** Терах же жив сімдесят літ, та й породив Аврама, і Нахора, і Гарана. **27** А оце нащадки Терахові: Терах породив Аврама, і Нахора, і Гарана. А Гаран породив Лота. **28** Гаран же помер за життя свого батька, у краї свого народження, в Урі халдейському. **29** І побрали Аврам та Нахор для себе жінок. Ім'я Аврамовій жінці Сара, а ймення Нахоровій жінці Мілка, дочка Гарана, Мілчиного батька і батька Їски. **30** А Сара неплідна була, — не мала нащадка вона. **31** І взяв Терах Аврама, сина свого, і Лота, сина Таранового, сина свого сина, і Сару, невістку свою, жінку Аврама, свого сина, та й вийшов з ними з Уру халдейського, щоб піти до краю ханаанського. І прийшли вони аж до Харану, та й там оселилися. **32** І було днів Терахових дві сотні літ та п'ять літ. І Терах помер у Харані.

12 І промовив Господь до Аврама: „Вийди зо своєї землі, і від родіни своєї, і з дому батька свого до Краю, який Я тобі покажучу. **2** І наро́дом великим тебе Я вчиню, і поблагословлю Я тебе, і звеличу ймення твоє, — і будеш ти благословénням. **3** І поблагословлю, хто тебе благослóвить, хто ж тебе проклинає, того прокляну. І благословляться в тобі всі племена землі!“ **4** І відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же мав віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану. **5** І Аврам узяв Сару, свою жінку, та Лота, сина брата свого, і ввесь маєток, який набули, і людей, що їх

набули у Харані, та й вийшли, щоб піти до Краю ханаанського. І до Краю ханаанського вони прибули.

6 І пройшов Аврам по Краю аж до місця Сихему, аж до дуба Мамр́е. А ханаанєнин тоді проживав у цім Краї.

7 І Господь явився Авраму й сказав: „Я дам оцей Край потомству твоєму“. І він збудував там жертівника Господ́еві, що явився йому.

8 А звідти він рушив на гóру від сходу від Бет-Елу, і намета свого розіп'яв, — Бет-Ел від заходу, а Гай від сходу. І він збудував там Господу жертівника, і прикликав Господнє Ймення.

9 І подавався Аврам усе далі на південь.

10 І стався був голод у Краї. І зійшов Аврам до Єгипту, щоб там перебути, бо голод у Краї тяжкий став.

11 І сталося, як він близько прийшов до Єгипту, то сказав був до жінки своєї Сари: „Отож то я знаю, що ти жінка вродлива з обличчя.

12 І станеться, як побачать тебе єгїптяни й скажуть: Це жінка його, — то вони мене вб'ють, а тебе позоставлять живою.

13 Скажи ж, що сестра моя ти, — щоб добре було через тебе мені, і щоб я позостався живий через тебе.“

14 І сталось, як прийшов був Аврам до Єгипту, то єгїптяни побачили жінку, що дуже вродлива вона.

15 І побачили її вельможі фараонові, і хвалили її перед фараоном. І взята була та жінка до дому фараонового.

16 І він для Аврама добро вчинив через неї. І одержав він дрібну та велику худобу, і осли, і раби, і невільниці, і ослиці, і верблюди.

17 І вдарив Господь фараона та дім його великими порáзами через Сару, Аврамову жінку.

18 І прикликав фараон Аврама й сказав: „Щó ж то мені ти

вчинив? Чому не сказав мені, що вона — твоя жінка?

19 Для чого сказав ти: Вона моя сестра? І я собі взяв був за жінку її. А тепер ось жінка твоя, — візьми та й іди!“ **20** І фараон наказав людям про нього. І вислали його, і жінку його, і все, що в нього було.

13 І піднявся Аврам із Єгипту, — сам, і жінка його, і все, що в нього було, і Лот разом із ним, до Негеву.

2 А Аврам був вельми багатий на худобу, на срібло й на золото. **3** І пішов він в мандрівки свої від Негеву аж до Бет-Елу, аж до місця, де напочатку намет його був поміж Бет-Елом і поміж Гаєм, **4** до місця жертівника, що його він зробив там напочатку.

І Аврам там прикликав Господнє Ймення. **5** Так само й у Лота, що з Аврамом ходив, дрібна та велика худоба була та намети. **6** І не вміщала їх та земля, щоб їм разом пробувати, бо великий був їхній маєток, і не могли вони разом пробувати. **7** І сталася сварка поміж пастухами худоби Аврамової та поміж пастухами худоби Лотової. А ханаанеянин та перізеянин сиділи тоді в Краю. **8** І промовив до Лота Аврам: „Нехай сварки не буде між мною та між тобою, і поміж пастухами моїми та поміж пастухами твоїми, бо близька ми рідня. **9** Хіба не весь Край перед обличчям твоїм? Відділися від мене! Коли підеш ліворуч, — то я піду праворуч, а як ти праворуч, — то підуй ліворуч“. **10** І звів Лот свої очі, і побачив усю околицю Йорданську, що наводнена вся вона аж до Цоару, — перед тим, як Содом та Гомору був знищив Господь, — як Господній садок, як єгипетський край!

11 І Лот вибрав собі всю околицю йорданську. І Лот рушив на схід, і вони розлучилися один від одного. **12** Аврам оселився в землі ханаанській, а Лот оселився в рівнинних містах околиці, і наметував аж до Содому. **13** А люди содомські були дуже злі та грішні перед Господом. **14** І промовив Господь до Аврама, коли Лот розлучився із ним: „Зведи очі свої, та поглянь із місця, де ти, на північ, і на південь, і на схід, і на захід, **15** бо всю цю землю, яку бачиш, Я її дам навіки тобі та потомству твоєму. **16** І вчиню Я потомство твоє, як той порох землі, так, що коли хто потрапить злічити порох зёмний, то теж і потомство твоє перелічене буде. **17** Устань, пройди по Краю вздовж його та вширшки його, — бо тобі його дам!“ **18** І Аврам став наметувати, і прибув, і осів між дубами Мамре, що в Хевроні вони. І він збудував там жертівника Господéві.

14 І сталося за днів Амрафела, царя Шинеару, Арйоха, царя Елласару, Кедор-Лаомера, царя Еламу, і Тидала, царя Гоїму, — **2** вони вчинили війну з Бераєм, царем Содому, і з Біршаєм, царем Гомори, з Шин'авом, царем Адми, і Шемевером, царем Цевоїму, і з царем Белаю, що Цоар тепер. **3** Усі ці зібрались були до долини Сіддім, — вона тепер море Солоне. **4** Дванадцять літ служили вони Кедор-Лаомерові, а року тринадцятого повстали. **5** А року чотирнадцятого прибув Кедор-Лаомер та царі, що були з ним, і побили Рефаїв в Аштерот-Карнаїмі, і Зузів у Гамі, і Емів у Шаве-Кір'ятаїмі, **6** і Хорянина в горах Сеїру аж до Ел-Парану,

що він при пустині. 7 І вернулись вони, і прибули до Ен-Мішпату, — воно тепер Кадеш, — і звоювали всю землю Амаліка, а також Аморея, що сидів у Хаццон-Тамарі. 8 І вийшов цар Содому, і цар Гомори, і цар Адми, і цар Цевоїму, і цар Белаю, — тепер він Цоар, — і вишикувалися з ними на бій у долині Сіддін, — 9 із Кедор-Лаомером, царем Еламу, і Тидалом, царем Гоїму, і Амрафелом, царем Шинеару, і Арйохом, царем Елласару, — чотири царі проти п'ятьох. 10 А долина Сіддін була повна смоляних ям; і втекли цар Содому й цар Гомори, та й попадали туди, а позосталі повтікали на гору. 11 І взяли вони весь маєток Содому й Гомори, і всю їхню поживу, — і пішли. 12 І взяли вони Лота, сина брата Аврамового, — бо пробував у Содомі, — і добро його та й пішли. 13 І прийшов був недобиток, та й розповів єврею Аврамові, — а він жив між дубами амореянина Мамре, брата Ешколового й брата Анерового, Аврамових спільників. 14 І почув Аврам, що небіж його взятий у неволю, та й узброїв своїх вправних слуг, що в домі його народились, три сотні й вісімнадцять, і погнався до Дану. 15 І він поділився на гурті вночі, він та раби його, і розбив їх, і гнався за ними аж до Хови, що ліворуч Дамаску. 16 І вернув він усе добро, а також Лота, небожа свого, і добро його повернув, а також жінок та людей. 17 Тоді цар Содому вийшов назустріч йому, як він повертався, розбивши Кедор-Лаомера та царів, що були з ним, до долини Шаве, — вона тепер долина Царська. 18 А Мелхиседек, цар Салиму, виніс хліб та вино. А він

був священик Бога Всевишнього. **19** І поблагословив він його та й промовив: „Благословенний Аврам від Бога Всевишнього, що створив небо й землю. **20** І благословенний Бог Всевишній, що видав у руки твої ворогів твоїх“. І Аврам дав йому десятину зо всього. **21** І сказав цар содомський Аврамові: „Дай мені людей, а маєток візьми собі“. **22** Аврам же сказав цареві содомському: „Я звів свою руку до Господа, Бога Всевишнього, Творця неба й землі, — **23** що від нитки аж до ремінця сандалів я не візьму з того всього, що твоє, щоб ти не сказав: Збагатив я Аврама. **24** Я не хочу нічого, — даси тільки те, що слуги поїли, та частину людям, що зо мною ходили: Анер, Ешкол і Мамре, — частину свою вони візьмуть“.

15 По цих-о подіях було слово Господнє Аврамові в видінні таке: „Не бійся, Авраме, — Я тобі щит, нагорода твоя вельми велика“. **2** А Аврам відізвався: „Господи, Господи, — щó даси Ти мені, коли я бездітний ходжу́, а керівник мого господарства — він Елі-Езер із Дамаску“. **3** І сказав Аврам: „Отож, Ти не дав нащадка мені, і ото мій керівник — спадкоо́мець мені“. **4** І ось слово Господнє до нього таке: „Він не б́уде спадкоо́мець тобі, але той, хто вийде з твого нутра, — він буде спадкоо́мець тобі“. **5** І Господь його вивів надвір та й сказав: „Подивися на небо, та зорі злічи, коли тільки потрапиш ти їх полічити“. І до нього прорік: „Таким буде потомство твоє!“ **6** І ввірував Аврам Господеві, а Він залічив йому те в праведність. **7** І промовив до нього: „Я Господь,

що вивів тебе з Уру халдейського, щоб дати тобі землю оцю, щоб став ти спадкоємець її“. 8 І промовив Аврам: „Господи, Господи, — з чого я довідаюся, що буду спадкоємець її?“ 9 Він же промовив до нього: „Візьми трилітнє теля, і трилітню козу, і трилітнього барана, і горлицю, і пташеня голубине“. 10 І взяв він для Нього все те, і розсік його пополювині, і дав кожному частину його відповідно до другої, але птаства не розсік. 11 І зліталось хиже птаство на трупи, та Аврам відганяв його. 12 Коли ж сонце схилялось на захід, то спав сон на Аврама. І ось спадає на нього жах темний, великий. 13 І промовив Господь до Аврама: „Добре знай, що потомство твоє буде прихóдьком в землі не своїй. І будуть служити вони, і будуть їх мучити чотири сотні літ. 14 Але нарóд, якому служити вони будуть, Я засуджу; та вони потім вийдуть з великим маєтком. 15 А ти до своєї рідні прийдеш у мирі, у старості добрій похований будеш. 16 А покоління четверте повернеться сюди, бо досі не повний ще гріх амореянина“. 17 І сталося, коли зайшло сонце й була тёмрява, то ось появилась мов димуюча піч, та смолоскип огняний перейшов поміж тими кусками жертви. 18 І того дня склав Господь заповіта з Аврамом, говорячи: „Насінню твоєму Я дав оцю землю від річки Єгипту аж до річки великої, до річки Ефрата: 19 хенеянина, і кенізеянина, і кадмонейянина, 20 і хіттеянина, і періздеянина, і рефаеянина, 21 і амореянина, і ханаанейянина, і гіргашеянина, і евусеянина“.

16 А Сара, Аврамова жінка, не родила йому. І в неї була єгиптянка невільниця, а ймення їй Агар. **2** І сказала Сара Аврамові: „Ось Господь затримав мене від породу. Прийди ж до моєї невільниці, — може від неї одержу я сина“. І послухався Аврам голосу Сари. **3** І взяла Сара, Аврамова жінка, єгиптянку Агар, свою невільницю, по десяти літах перебування Аврамового в землі ханаанській, і дала її Аврамові, чоловікові своєму, за жінку. **4** І він увійшов до Агари, — і вона зачала. Як вона ж побачила, що зачала, то стала легковажити господиню свою. **5** І сказала Сара Аврамові: „Моя кривда на тобі! Я дала була свою невільницю до лоня твого, а як вона побачила, що зачала, то стала легковажити мене. Нехай розсудить Господь поміж мною та поміж тобою!“ **6** І промовив Аврам до Сари: „Таж невільниця твоя в руці твоїй! Зроби їй те, що вгодне в очах твоїх“. І Сара гнобила її. І втекла Агар від обличчя її. **7** І знайшов її Ангол Господній біля джерела води на пустині, біля джерела на дорозі до Шур, **8** і сказав: „Агаро, Сарина невільнице, звідки ж то прийшла ти, і куди ти йдеш?“ Та відказала: „Я втікаю від обличчя Сари, пані моєї“. **9** А Ангол Господній промовив до неї: „Вернися до пані своєї, — і терпи під руками її!“ **10** І Ангол Господній промовив до неї: „Сильно розмножу потомство твоє, і через безліч буде воно незліченне“. **11** І Ангол Господній до неї сказав: „Ось ти зачала, і сина породити, і назвеш ім'я йому Ізмаїл, бо прислухавсь Господь до твоєїadolі. **12** А він

буде як дикий осел між людьми, — рука його на всіх, а рука всіх — на нього. І буде він жити при всіх своїх браттях“. **13** І назвала вона Ймення Господа, що мовив до неї: „Ти Бог видіння!“ Бо сказала вона: „Чи й тут я дивилась на Того, Хто бачить мене?“ **14** Тому джерелó було назване „Джерело Живого, Хто бачить мене“, — воно поміж Кадешем та поміж Баредом. **15** І вродила Аґар Аврамові сина, а Аврам назвав ім'я свого сина, що вродила Аґар: Ізмаїл. **16** А Аврам був віку восьмидесяти літ і шести літ, коли Аґар вродила була Аврамові Ізмаїла.

17 І був Аврам віку дев'ятидесяти літ і дев'яти літ, коли явився Господь Аврамові та й промовив до нього: „Я Бог Всемогутній! Ходи перед лицем Моїм, і будь непорочний! **2** І дам Я Свого заповіта поміж Мною та поміж тобою, і дуже-дуже розмножу тебе“. **3** І впав Аврам на обличчя своє, а Бог до нього промовляв, говорячи: **4** „Я, — ось Мій заповіт із тобою, і станеш ти батьком багатьох наро́дів. **5** І не буде вже клікатись ім'я твоє: Аврам, але буде ім'я твоє: Авра́ам, бо вчинив Я тебе батьком багатьох народів. **6** І вчиню Я тебе дуже-дуже плідним, і вчиню, щоб вийшли з тебе народи, і царі з тебе вийдуть. **7** І Я складу заповіта Свого поміж Мною та поміж тобою, і поміж твоїм потомством по тобі на їхні покоління на вічний заповіт, що буду Я Богом для тебе й для нащадків твоїх по тобі. **8** І дам Я тобі та потомству твоєму по тобі землю скитання твого, увесь Край ханаанський, на вічне володіння, — і Я буду їм Богом“. **9** І сказав

Авраамові Бог: „А ти заповіта Мого стерегтимеш, ти й потомство твоє по тобі в їхніх поколіннях. **10** То Мій заповіт, що його ви виконувать будете, поміж Мною й поміж вами, і поміж потомством твоїм по тобі: нехай кожен чоловічої статі буде обрізаний у вас. **11** І будете ви обрізані на тілі крайньої плоті вашої, і стане це знаком заповіту поміж Мною й поміж вами. **12** А кожен чоловічої статі восьмиденний у вас буде обрізаний у всіх ваших поколіннях, як народжений дому, так і куплений за срібло з-поміж чужоплемінних, що він не з потómства твого. **13** Щодо обрізання, — нехай буде обрізаний уроджений дому твого й куплений за срібло твоє, — і буде Мій заповіт на вашім тілі заповітом вічним. **14** А необрізаний чоловічої статі, що не буде обрізаний на тілі своєї крайньої плоті, то стята буде душа та з наро́ду свого, — він зірвав заповіта Мого!“ **15** І сказав Авраамові Бог: „Сара, жінка твоя, нехай свого ймення не кличе вже: Сара, бо ім'я їй: Сарра. **16** І поблагословлю Я її, і теж з неї дам сина тобі. І поблагословлю Я її, і стануться з неї наро́ди, і царі народів будуть із неї“. **17** І впав Авраам на обличчя своє, і засміявся. І подумав він у серці своїм: „Чи в столітнього буде народжений, і чи Сарра в віці дев'ятидесяти літ уродить?“ **18** А до Бога сказав Авраам: „Хоча б Ізмаїл жив перед лицем Твоїм!“ **19** Бог же сказав: „Але Сарра, твоя жінка, сина породить тобі, а ти назвеш ім'я йому Ісак. І Свого заповіта з ним Я складу, щоб був вічний заповіт для нащадків його по нім. **20** А

щодо Ізмаїла, Я послухав тебе: Ось Я поблагословлю його, і вчиню його плідним, і дуже-дуже розмножу його. Він породить дванадцять князів, і великим наро́дом учиню Я його. **21** А Свого заповіта Я складу з Ісаком, що його Сарра вродить тобі на цей час другого року“. **22** І Він перестав говорити з ним. І Бог вознісся від Авраама. **23** І взяв Авраам Ізмаїла, сина свого, і всіх уроджених у домі його, і всіх, хто куплений за срібло його, кожного чоловічої ста́ті з-поміж людей Авраамового дому, і обрізав тіло крайньої плоті їх того самого дня, як Бог говорив з ним. **24** А Авраам був віку дев'ятидесяти й дев'яти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **25** А Ізмаїл був віку тринадцяти літ, як обрізано було тіло крайньої плоті його. **26** Того самого дня був обрізаний Авраам та Ізмаїл, син його. **27** І всі мужі дому його, — наро́джені дому й куплені за срібло з-поміж чужоплемінних, — були обрізані з ним.

18 І явився до нього Господь між дубами Мамре́, а він сидів при вході в намет під час денної спеки. **2** І він ізвів очі свої та й побачив: ось три Мужі стоять біля нього. І побачив, і вибіг із входу намету назустріч їм, і вклонився до землі, **3** та й промовив: „Господи, коли тільки знайшов я милість в очах Твоїх, — не проходь повз Свійо́го раба! **4** Принесуть трохи води, — і ноги Свої помийте, і спочиньте під деревом. **5** І хай хліба шматок принесу я, а Ви підкріпіть серце Ваше. Потому підете, бо на те Ви йдете повз свійо́го раба“. І сказали вони: “Зроби так,

як сказав“. 6 І Авраам поспішив до намету до Сарри й сказав: „Візьми швидко три міри пшеничної муки, замісі, і зроби коржі“. 7 І побіг Авраам до товару, і взяв молоде та добре теля, і дав слугі, а той швидко його приготівив. 8 І взяв масла й молока, та теля приготовлене, та й поклав перед Ними, а сам став біля Них під деревом. І їли Вони. 9 І сказали до нього: „Де Сарра, жінка твоя?“ А він відказав: „Ось у наметі“. 10 І сказав один з Них: „Я напевно вернуся до тебе за рік цього самого часу. І ось буде син у Сарри, жінки твоєї...“ А Сарра це чула при вході намету, що був за Ним. 11 Авраам же та Сарра старі були, віку похилого. У Сарри перестало бувати звичайне жіноче. 12 І засміялася Сарра в нутрі своїм, говорячи: „Коли я зів'яла, то як станеться розкіш мені? Таж пан мій старий!“ 13 І сказав Господь до Авраама: „Чого то сміялася Сарра отак: Чи ж справді вроджу, коли я зостарілась? 14 Чи для Господа є річ занадто трудна? На означений час Я вернуся до тебе за рік цього самого часу, — Сарра ж тоді матиме сина“. 15 А Сарра відріклася, говорячи: „Не сміялася я“, бо боялась. Але Він відказав: „Ні, — таки сміялася ти!“ 16 І повставали звідти ті Мужі, і поглянули на Содом, а Авраам пішов з Ними, щоб їх відпровадити. 17 А Господь сказав: „Чи Я від Авраама втаю, що Я маю зробити? 18 Бож Авраам справді стане народом великим та дужим, і в ньому поблагословляться всі народи землі! 19 Бо вибрав Я його, щоб він наказав сином своїм і домові своєму по собі. І будуть вони дотримуватися дороги

Господньої, щоб чинити справедливість та право, а то для того, щоб Господь здійснив на Авраамові, що сказав був про нього“. 20 І промовив Господь: „Через те, що крик Содому й Гомори великий, і що гріх їхній став дуже тяжкий, 21 зійдú ж Я та й побачу, чи не вчинили вони так, як крик про них, що доходить до Мене, — тоді їм загибель, а як ні — то побачу“. 22 І повернулися звідти ті Мужі, і пішли до Содому, а Авраам — усе ще стояв перед Господнім лицем. 23 І Авраам підійшов та й промовив: „Чи погубиш також праведного з нечестивим? 24 Може є п'ятдесят праведних у цьому місті, — чи також вигубиш і не пробачиш цій місцевості ради п'ятидесяти тих праведних, що в ньому є? 25 Не можна Тобі чинити так, щоб убити праведного з нечестивим, бо стане праведний як нечестивий, — цього ж не можна Тобі! Чи ж Той, Хто всю землю судить, не вчинить правди?“ 26 І промовив Господь: „Коли Я в Содомі, у цьому місті, знайдú п'ятдесят праведних, то вибачу цілій місцевості ради них“. 27 І відповів Авраам та й промовив: „Оце я осмілюся був говорити до Господа свого, а я порошок та попíl. 28 Може п'ятдесят тих праведних не матиме п'яти, чи Ти знищиш ціле місто через п'ятьох?“ І промовив Господь: „Не знищу, коли там знайду сорок і п'ять!“ 29 І промовив до Нього він ще, та й сказав: „Може сорок там знайдеться?“ А Господь відказав: „Не зроблю й ради сорока!“ 30 І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажú: „Може тридцять там знайдеться?“ А Господь

відказав: „Не зроблю, коли й тридцять знайдú там!“

31 І сказав Авраам: „Оце я осмілився був говорити до Господа мого: Може двадцять там знайдеться?“ А

Господь відказав: „Не зроблю й ради двадцяти!“ **32**

І сказав Авраам: „Хай не гніває це мого Гóспода, і нехай я скажú тільки ráзу цього: Може хоч десять там

знайдеться?“ А Господь відказав: „Не знищу й ради десятих!“ **33** І пішов Господь, як скінчив говорити до

Авраама. А Авраам вернувся до свого місця.

19 І прибули обидва Анголі до Содому надвечір,

а Лот сидів у брамі содомській. І побачив Лот, і встав їм назустріч, і вклонився обличчям до землі,

2 та й промовив: „Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба, і переночуйте, і помийте ноги свої,

а рано встанете й підете на дорогу свою“. А вони відказали: „Ні, бо будемо ми ночувати на вулиці“. **3** А

він сильно на них налягав, і вони до нього з дороги зійшли, і ввійшли до дому його. І вчинив він для них прийняття, і напik прісного — і їли вони. **4** Ще вони

не полягали, а люди того міста, люди Содому — від малого аж до старого, увесь нарód звідусуди оточили

той дім. **5** І вони закричали до Лота, і сказали йому: „Де ті мужі, що ночі цієї до тебе прийшли? Виведи

їх до нас, — щоб нам їх пізнати!“ **6** І Лот вийшов до входу до них, а двері замкнув за собою, **7** і сказав:

„Браття мої, — не чиніть лихого! **8** Ось у мене дві доньки, що мужа не пізнали. Нехай я їх до вас виведу,

а ви їм робіть, що вам до вподоби. Тільки мужам оцім не робіть нічого, бо на те вони прийшли під тінь даху

мого“. **9** А вони закричали: „Іди собі геть!“ І сказали: „Цей один був прийшов, щоб пожити чужинцем, а він став тут суддею! Тепер ми зло гірше тобі заподієм, ніж їм!“ І сильно вони налягали на мужа, на Лота, і підійшли, щоб висадити двері. **10** Тоді вистромили свою руку ті мужі, і впровадили Лота до себе до дому, а двері замкнули. **11** А людей, що при вході до дому зібрались, вони вдарили сліпотою, — від малого аж до великого. І ті попомучилися, шукаючи входу. **12** І сказали ті мужі до Лота: „Ще хто в тебе тут? Зятів і синів своїх, і дочок своїх, і все, що в місті твоє, — виведи з цього місця, **13** бо ми знищимо це місце, бо збільшився їхній крик перед Господом, і Господь послав нас, щоб знищити його“. **14** І вийшов Лот, і промовив до зятів своїх, що мали взяти дочок його, і сказав: „Уставайте, вийдіть із цього місця, бо Господь знищить місто“. Але в очах зятів він здавався як жартун. **15** А коли зійшла світова зірниця, то Анголи принагляли Лота, говорячи: „Уставай, візьми жінку свою та обох дочок своїх, що знаходяться тут, щоб тобі не загинути через гріх цього міста“. **16** А що він вагався, то ті мужі — через Господню до нього любов — схопили за руку його, і за руку жінки його, і за руку обох дочок його, і вивели його, і поставили поза містом. **17** І сталося, коли один з них виводив їх поза місто, то промовив: „Рятуй свою душу, — не оглядайся позад себе, і не затримуйся ніде в околиці. Ховайся на гóру, щоб тобі не загинути“. **18** А Лот їм відказав: „Ні ж бо, Господи! **19** Ось Твій раб знайшов

милість в очах Твоїх, і Ти побільшив Свою милість, що зробив її зо мною, щоб зберегти при житті мою душу; але я не встигну сховатись на гóру, щоб була не спіткало мене зло, і я помру. **20** Ось місто це близьке, щоб утекти туди, а воно — маленьке. Нехай сховаюсь я туди, — чи ж воно не маленьке? — і буде жити душа моя“. **21** І відказав Він до нього: „Ось Я прихилився до твого прохання, щоб не зруйнувати міста, про яке ти казав. **22** Швидко сховайся туди, бо Я не зможу нічого зробити, аж поки не прийдеш туди“. Тому й назвав ім'я́ тому місту: Цоар. **23** Сонце зійшло над землею, а Лот прибув до Цоару. **24** І Господь послав на Содом та Гомору дощ із сірки й огні́, від Господа з неба. **25** І поруйнував ті міста, і всю околицю, і всіх мешканців міст, і рослинність землі. **26** А жінка його, Лóтова, озирнулася позад нього, — і стала стовпом соляним! **27** І встав Авраам рано вранці, і подався до місця, де стояв був він перед лицем Господнім. **28** І він подивився на Содом та Гомору, і на всю поверхню землі тієї околиці. І побачив: ось здіймається дим від землі, немов дим із вапнярки... **29** І сталося, як нищив Бог міста тієї околиці, то згадав Бог Авраама, і вислав Лота з серéдини руїни, коли руйнував ті міста, що сидів у них Лот. **30** І піднявся Лот із Цоару, і осів на горі, й обидві дочки його з ним, бо боявся пробува́ти в Цоарі. І осів у печері, він та обидві дочки його. **31** І промовила старша молодшій: „Наш ба́тько старий, а чоловіка немає в цім краї, щоб прийшов до нас, як звичайно на цілій землі. **32**

Ходи, — напіймо свого б́атька вином, і покладімося з ним. І оживимо нащ́адків від нашого батька“. 33 І ночі тієї вони напоїли вином свого батька. І прийшла старша та й поклалася з батьком своїм. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 34 І сталося другого дня, і старша сказала молодшій: „Ось я минулої ночі поклалась була з своїм батьком. Напіймо його вином також ночі цієї, і прийди ти, покладися з ним, — і оживимо нащ́адків від нашого батька“. 35 І також ночі цієї вони напоїли вином свого батька. І встала молодша та й поклалася з ним. А він не знав, коли вона лягла й коли встала... 36 І завагітніли обидві Лотові дочки від батька свого. 37 І вродила старша сина, і назвала ім'я йому: Моав. Він батько моавів аж до цього дня. 38 А молодша — вона вродила також, і назвала ймення йому: Бен-Аммі. Він батько синів Аммону аж до цього дня.

20 І вирушив звідти Авраам до краю Негев поміж Кадешем і поміж Шуром, і оселився часово в Герарі. 2 І сказав Авраам на Сарру, жінку свою: „Вона сестра моя“. І послав Авімел́ех, цар Герару, і взяв Сарру. 3 І прийшов Бог до Авімелеха у сні нічним, і сказав до нього: „Ось ти вмираєш через жінку, яку взяв, бо вона має чоловіка“. 4 А Авімелех не зближався до неї, і сказав: „Господи, чи Ти вб'єш також люд праведний? 5 Чи ж не він був сказав мені: Вона моя сестра, а вона — також вона сказала: Він мій брат. Я те зробив у невинності серця свого й у чистоті рук своїх“. 6 І промовив до нього Бог у сні: „І Я знаю, що в чистоті

свого серця вчинив ти оце, і Я теж удержав тебе, щоб не згрішив проти Мене. Тому то не дав Я тобі доторкнутись до неї. 7 А тепер верни жінку цього мужа, бо він пророк, і буде молитися за тебе, і живи. А коли ти не вернеш, то знай, що справді помреш ти й усе, що твоє“. 8 І встав Авімелех рано вранці, і покликав усіх рабів своїх, та й сказав усі ці слова до їхніх ушей. А люди ті сильно злякалися. 9 І закликав Авімелех Авраама, і промовив до нього: „Що ти нам учинив? І чим згрішив я проти тебе, що ти приніс на мене й на царство моє великий гріх? Учинки, яких не роблять, ти зо мною вчинив!“ 10 І сказав Авімелех Авраамові: „Що ти мав на увазі, що вчинив таку річ?“ 11 І сказав Авраам: „Бо подумав я: Нема ж страху Божого в місцевості цій, тому вб'ють мене за жінку мою. 12 І притім вона справді сестра моя, — вона дочка батька мого, тільки не дочка матері моєї, — і стала за жінку мені. 13 І сталося, коли Бог учинив мене мандрівником з дому батька мого, то сказав я до неї: То буде твоя ласка, яку вчиниш зо мною: у кожній місцевості, куди прийдем, — говори ти на мене: він мій брат“. 14 І взяв Авімелех дрібну та велику худобу, і рабів та невольниць, та й дав Авраамові. І вернув йому Сарру, жінку його. 15 І сказав Авімелех: „Ось край мій перед обличчям твоїм, — осядь там, де тобі до вподоби“. 16 А Саррі сказав: „Ось тисячу сékлів срібла я дав братові твоєму. Оце тобі накриття на очі перед усіма, хто з тобою. І перед усіма ти оправдана“. 17 І помолився Авраам Богові, —

і вздорівив Бог Авімелеха, і жінку його, і невільниць його, — і почали вони знову роджати. **18** Бо справді стримав був Господь кожну утробу Авімелехового дому через Сарру, Авраамову жінку.

21 А Господь згадав Сарру, як сказав був, і вчинив Господь Саррі, як Він говорив. **2** І Сарра зачала, і породила сина Авраамові в старості його на означений час, що про нього сказав йому Бог. **3** І назвав Авраам ім'я синові своєму, що вродився йому, що Сарра йому породила: Ісак. **4** І обрізав Авраам Ісака, сина свого, коли мав він вісім день, як Бог наказав був йому. **5** А Авраам був віку ста літ, як уродився йому Ісак, син його. **6** І промовила Сарра: „Сміх учинив мені Бог, — кожен, хто почує, буде сміятися з мене“. **7** І промовила: „Хто б сказав Авраамові: Сарра годує синів? Бо вродила я сина в старості його“. **8** І дитина росла, і була відлучена. І справив Авраам велику гостину в день відлучення Ісака. **9** І побачила Сарра сина Аґари єгиптянки, що вродила була Авраамові, що він насміхається. **10** І сказала вона Авраамові: „Прожени ту невільницю та сина її, бо не буде наслідувати син тієї невільниці разом із сином моїм, із Ісаком“. **11** Але ця справа була дуже не до вподоби Авраамові через сина його. **12** І промовив Господь Авраамові: „Нехай не буде не до вподоби тобі це через хлопця та через невільницю твою. Усе, що скаже тобі Сарра, послухай голосу її, бо Ісаком буде покликane тобі потомство. **13** І також сина невільниці тієї — учиню його наро́дом, бо він

— твоє насіння“. 14 І встав рано Авраам, і взяв хліба й бурдюка́ води, і дав до Аґари на плече її, також дитину, та й послав її. І пішла вона, та й заблудила в пустині Беер-Шева. 15 І скінчилась вода в бурдюці, і покинула вона дитину під одним із кущів. 16 І пішла вона, і сіла собі навпроти, на віддалі — як стрілити луком, бо сказала: „Нехай я не бачу смерті цієї дитини!“ І сіла навпроти, і піднесла свій голос та й заплакала. 17 І почув Бог голос того хлопця. І кликнув до Аґари Божий Ангол із неба, і сказав їй: „Що тобі, Аґаро? Не бійся, бо почув Бог голос хлопця, де він там. 18 Устань, підійми хлопця, і рукою своєю держи його, бо великим наро́дом зроблю Я його“. 19 І відкрив Бог очі її, і вона побачила криницю води. І пішла вона, і наповнила бурдюка водою, та й напоїла хлопця. 20 І з хлопцем був Бог, — і він виріс. І осів у пустині, і став він стрілець-лучник. 21 І осів він у пустині Паран, а мати його взяла йому жінку з єгипетського краї. 22 І сталося часу того, і сказав Авімелех і Піхол, головний провідник його війська, до Авраама, говорячи: „Бог із тобою в усьому, що́ ти робиш! 23 А тепер присягни ж мені Богом отут, що ти не обманиш мене, і нащадка мого, і онука мого. І яка була ласка, яку я до тебе чинив, ти вчиниш зо мною та з краєм, що ти в нім чужинцем пробуваєш“. 24 І сказав Авраам: „Я присягаю!“ 25 І Авраам дорікав Авімелехові за криницю води, що її відняли були Авімелехові раби. 26 І сказав Авімелех: „Я не знаю, хто вчинив оту річ, — ані ти не розповів мені, й ані

я не чув, хібащо сьогодні“. 27 І взяв Авраам дрібну та велику худобу, та й дав Авімелехові, і обидва вони склали умову. 28 І поставив Авраам сім овечок з дрібного товару осібно. 29 І сказав Авімелех до Авраама: „Що вони, сім овечок отих, що ти їх поставив осібно?“ 30 А той відказав: „Бо з моєї руки сім овечок ти візьмеш, щоб для мене були на свідоцтво, що я викопав цю криницю“. 31 Тому то назвав він це місце Беер-Шева, бо там поклялися вони. 32 І склали умову вони в Беер-Шеві. І встав Авімелех та Піхол, головний провідник його війська, і вернулись вони до краю филистимського. 33 А Авраам посадив тамариска в Беер-Шеві, і кликав там Ім'я Господа, Бога Вічного. 34 І Авраам пробував у филистимській землі багато днів.

22 І сталося після цих випадків, що Бог випробовував Авраама. І сказав Він до нього: „Авраам!“ А той відказав: „Ось я!“ 2 І промовив Господь: „Візьми свого сина, свого одинака, що його полюбив ти, Ісака, та й піди собі до краю Морія, і принеси там його в цілопалення на одній із тих гір, що про неї скажу тобі“. 3 І встав Авраам рано вранці, і свого осла осідлав; і взяв із собою двох слуг та Ісака, сина свого, і для цілопалення дров нарубав. І встав, і пішов він до місця, що про нього сказав йому Бог. 4 А третього дня Авраам звів очі свої, та й побачив те місце здалека. 5 І сказав Авраам своїм слугам: „Сідайте собі тут з ослом, а я й хлопець підем аж туди, і поклінімося, і повернемося до вас“. 6 І взяв

Авраам дрова для цілопáлення, і поклав на Ісака, сина свого, і взяв в свою руку огонь та ножа, і пішли вони рáзом обоє. 7 І сказав Ісак до Авраама, свого батька, говорячи: „Батьку мій!“А той відказав: „Ось я, сину мій!“І промовив Ісак: „Ось огонь та дрова, а де ж ягня на цілопáлення?“ 8 І відказав Авраам: „Бог нагледить ягня Собі на цілопáлення, сину мій!“І пішли вони рáзом обоє. 9 І вони прийшли до місця, що про нього сказав йому Бог. І збудував там Авраам жертівника, і дрова розклав, і зв'язав Ісака, сина свого, і поклав його на жертівника над дровами. 10 І простяг Авраам свою руку, і взяв ножа, щоб зарізати сина свого... 11 Та озвався до нього Ангел Господній із неба й сказав: „Аврааме, Аврааме!“А той відізвався: „Ось я!“ 12 І Ангел промовив: „Не витягай своєї руки до хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти богобійний, і не пожалів для Мене сина свого, одинакá свого“. 13 А Авраам звів очі свої та й побачив, — аж ось один баран зав'яз у гущáвині своїми рогами. І пішов Авраам, і взяв баранá, і приніс його на цілопáлення замість сина свого. 14 І назвав Авраам ім'я́ місця того: „Господь нагледить“, що й сьогодні говорить: „На горі Господь з'явиться“. 15 А Ангел Господній із неба озвався до Авраама подруге, 16 і сказав: „Клянуся Собою, — це слово Господнє, — тому, що вчинив ти цю річ, і не пожалів був сина свого, одинака свого, 17 то благословляючи, Я поблагословлю тебе, і розмножуючи, розмножу потомство твоє, немов зорі на небі, і немов той пісок,

що на березі моря. І потомство твоє внаслідок брами твоїх ворогів. **18** І всі народи землі будуть Насінням твоїм благословляти себе через те, що послухався ти Мого голосу“. **19** І вернувсь Авраам до слуг своїх. І встали вони, та й пішли разом до Беер-Шеви. І осів Авраам у Беер-Шеві. **20** І сталося по тих випадках, і сказано Авраамові так: „Ось також Мілка вродила синів Нахорові, братові твоєму: **21** Уца, перворідного його, і Буза, брата його, і Кемуїла, батька Арамового, **22** І Кеседа, і Хазо, і Пілдаша, і Їдлафа, і Бетуїла. **23** А Бетуїл породив Ревеку. Цих восьмеро́х породила Мілка Нахорові, братові Авраамовому. **24** А наложниця його — а їй на ймення Реума — вродила й вона Теваха й Гахама, і Тахаша й Мааху.

23 І було життя Сарриного сто літ і двадцять літ і сім літ, — літа життя Сарриного. **2** І вмерла Сарра в Кіріят-Арбі, — це Хеврон у краї ханаанському. І прибув Авраам голосити над Саррою та плакати за нею. **3** І встав Авраам від обличчя небіжки своєї, та й сказав синам Хетовим, говорячи: **4** „Я прихóдько й захóжий між вами. Дайте в себе мені власність для гробу, і нехай я поховаю свою небіжку з-перед обличчя свого“. **5** І відповіли сини Хетові Авраамові, та й сказали йому: **6** Послухай нас, пане мій, — ти Божий князь серед нас! У добірнім із наших гробів поховай небіжку свою. Ніхто з нас не затримає гробу свого від тебе, щоб поховати небіжку твою“. **7** І встав Авраам, і вклонився наро́ду тієї землі, синам Хетовим, **8** та й промовив до них і сказав: „Коли ви

згідні поховати небіжку мою з-перед обличчя мого, то послухайте мене, і настирливо просіть для мене Ефрона, сина Цохарового, **9** і нехай мені дасть він печеру Махпелу, що його, що в кінці його поля, за гроші повної ваги, — хай мені її дасть поміж вами на власність для гробу“. **10** А Ефрон пробував серед Хетових синів. І відповів хіттеянин Ефрон Авраамові, так що чули сини Хетові й усі, хто входив у браму його міста, говорячи: **11** „Ні, пане мій, послухай мене! Поле віддав я тобі, і печеру, що на ній, віддав я тобі, — на очах синів народу мого я віддав її тобі. Поховай небіжку свою“. **12** І вклонивсь Авраам перед народом тієї землі, **13** та й сказав до Ефрона, так що чув був народ тієї землі, говорячи: „Коли б тільки мене ти послухав! Я дам срібло за поле, — візьми ти від мене, і хай поховаю небіжку свою“. **14** А Ефрон відповів Авраамові, говорячи йому: **15** „Пане мій, послухай мене! Земля чотирьох сотень шеклів срібла, — що вона поміж мною та поміж тобою? А небіжку свою поховай!“ **16** І послухав Авраам Ефрона. І відважив Авраам Ефронові срібло, про яке той був сказав, так що чули сини Хетові, — чотири сотні шеклів срібла купецької ваги. **17** І стало поле Ефронове, що в Махпелі воно, що перед Мамре, поле й печера, що на ньому, і кожне дерево, що в полі, що в усій границі його навколо, **18** купном Авраамові в присутності синів Хетових, усіх, хто входив до брами міста його. **19** І по цьому Авраам поховав Сарру, жінку свою, в печері поля Махпели, перед Мамре, — це Хеврон у

землі ханаанській. **20** І стало поле й печера, що на ній, Авраамові на власність для гробу від синів Хетових.

24 А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь Авраама поблагословив був усім. **2** І сказав Авраам до свого раба, найстаршого дому свого, що рядив над усім, що він мав: „Поклади свою руку під стегно моє, **3** і я заприсягну тебе Господом, Богом неба й Богом землі, що ти не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, серед якого я пробуваю. **4** Бо ти підеш до краю мого, і до місця мого народження, і візьмеш жінку для сина мого, для Ісака“. **5** І сказав раб до нього: „Може та жінка не схоче за мною піти до цієї землі, то чи справді поверну я твого сина до краю, звідки ти вийшов?“ **6** І промовив до нього Авраам: „Стережися, — щоб ти не вернув мого сина туди! **7** Господь, що взяв мене з дому батька мого й з краю мого народження, і що промовляв був до мене, і що присягнув мені, кажучи: „Твоїм нащадкам Я дам оцю землю“, Він пошле Свого Ангела перед обличчям твоїм, і ти візьмеш звідти жінку для сина мого! **8** А коли ота жінка не схоче піти за тобою, то ти будеш очищений з цієї присяги своєї. Тільки сина мого ти туди не вертай“. **9** І раб поклав свою руку під стегно Авраама, пана свого, і йому присягнув на цю справу. **10** І взяв той раб десять верблюдів із верблюдів пана свого, та й пішов. І взяв різне добро свого пана в руку свою. І він устав, і пішов в Месопотамію до міста Нахора. **11** І поставив верблюди навколішки за містом при водній криниці

надвечір, на час, як виходять жінки воду брати, **12** та й промовив: „Господи, Боже пана мого Авраама, — подай же сьогодні мені це, і милість вчини з паном моїм Авраамом! **13** Ось я стою над водним джерелом, а дівчки мешканців міста виходять воду брати. **14** І станеться, що дівчина, до якої скажу: Нахили но глека свого, я нап'юся, — а вона відповість: Пий, і так само верблюди твої я понапуваю, — її Ти призначив для раба Свого, для Ісака. І з цього пізнаю, що Ти милість учинив з моїм паном“. **15** І сталося, поки він закінчив говорити, аж ось виходить Ревека, що була народжена Бетуїлові, синові Мілки, жінки Нахора, Авраамового брата. А її глек — на плечі в неї. **16** А дівчина та — вельми вродлива з обличчя; була дівиця, і чоловік не пізнав ще її. І зійшла вона до джерела, і наповнила глека свого, та й вийшла. **17** І вибіг той раб назустріч їй, та й сказав: „Дай но напитись води з твого глека!“ **18** А та відказала: „Напийся, мій пане!“ І вона поспішила, і зняла свого глека на руку свою, — і напоїла його. **19** А коли закінчила поїти його, то сказала: „Також для верблюдів твоїх наберу я води, аж поки вони не нап'ються“. **20** І метнулась вона, і глека свого спорожнила до пійла. І ще до криниці побігла набрати, і набрала води всім верблюдам його. **21** А чоловік той дивувався їй та мовчав, щоб пізнати, чи Господь пощастив дорогу йому, чи ні? **22** І сталося, як перестали верблюди пити, то взяв той чоловік золоту сережку, — пів шекля вага їй, — і два на́ручні на руки її, — на десять шеклів золота вага їм, — **23**

та й сказав: „Чия ти дочка? Скажи ж мені, чи в домі батька твого є місце для нас ночувати?“ **24** Вона відказала йому: „Я дочка Бетуїла, сина Мілки, що його породила вона для Нахора“. **25** І сказала до нього: „І соломи, і паші багато є в нас, також місце ночувати“. **26** І той чоловік нахилився, і вклонився Богові аж до землі, **27** та й сказав: „Благословенний Господь, Бог пана мого Авраама, що не опустив милости Своєї й вірности Своєї від пана мого! Я був у дорозі, Господь припровадив мене до дому братів мого пана“. **28** І побігла дівчина, і розповіла в домі своєї матері про цю пригоду. **29** А в Ревеки був брат, на ймення йому Лаван. І побіг Лаван до того чоловіка надвір, до джерела. **30** І сталося, як він побачив сережку та на́ручні на руках сестри своєї, і коли почув слова Ревеки, сестри своєї, що говорила: „Отак говорив мені той чоловік“, то прибув він до того чоловіка, — а той ось стоїть при верблюдах біля джерела, — **31** і сказав: „Увійди, благословенний Господа! Чого стоятимеш надворі? А я опорожнив дім і місце для верблюдів“. **32** І увійшов той чоловік до дому. А Лаван порозсідлував верблюди, і дав соломи й паші для верблюдів, і води, щоб умити ноги йому й ноги людям, що були з ним. **33** І поставлено перед ним, щоб він їв. А той відказав: „Не буду їсти, аж поки не розкажу своєї справи“. А Лаван відказав: „Говори!“ **34** І той став говорити: „Я раб Авраамів. **35** А Господь ще́дро поблагословив мого пана, і він став великий. І дав Він йому худобу дрібну та велику, і срібло, і

золото, і рабів, і невільниць, і верблюди, й осли. **36** А Сарра, жінка пана мого, бувши старію, уродила панові моєму сина. А він йому все дав, що мав. **37** І запряг мене пан мій, говорячи: „Не візьмеш жінки для сина мого з-посеред дочок ханаанейнина, що я пробуваю в його краю. **38** Але підеш до дому батька мого, і до мого роду, і візьмеш жінку для сина мого“. **39** І сказав я до пана свого: „Може та жінка не піде за мною?“ **40** І сказав він до мене: „Господь, що ходив перед обличчям моїм, пошле Свого Ангола з тобою, і дорогу твою пощастить, і ти візьмеш жінку для сина мого з роду мого й з дому батька мого. **41** Тоді будеш очищений ти від закляття мого, як прийдеш до роду мого, а коли вони не дадуть тобі, то будеш ти чистий від закляття мого. **42** І прибув я сьогодні до джерела, та й сказав: „Господи, Боже пана мого Авраама, коли б же Ти вчинив щасливою дорогу мою, що нею ходжу я! **43** Ось я стою над джерелом води, і станеться, що дівчина, яка вийде води брати, а я їй скажу: Дай но мені напитися трохи води з свого глека, **44** вона ж відкаже мені: Пий і ти, і для верблюдів твоїх наберу я води, то вона та жінка, яку призначив Господь для сина пана мого.“ **45** І поки скінчив я говорити в своїм серці, аж ось виходить Ревека, а її глек на плечі в неї. І зійшла вона до джерела, та й набрала води. І сказав я до неї: Напій же мене! **46** І метнулась вона, і свого глека з себе зняла та й сказала: Пий, а я понапуваю й верблюди твої. І я пив, а вона понапувала й ті верблюди. **47** А я запитався

її та й сказав: Чия ти дочка? А вона відказала: Я дочка Бетуїла, сина Нахорового, якого породила йому Мілка. І сережку надів я до носа її, і наручні на руки її. 48 І я нахилився, і вклонився до землі Господеві, і поблагословив Господа, Бога пана мого Авраама, що Він провадив мене дорогою визначеною, щоб узяти дочку брата пана мого для сина його. 49 А тепер, якщо милосердя та правду ви чините з паном моїм, то скажіть мені; коли ж ні, — то скажіть мені, і я звернуся праворуч або ліворуч“. 50 І відповіли Лаван і Бетуїл та й сказали: „Від Господа вийшла та річ, — ми не можемо сказати тобі нічого злого чи доброго. 51 Ось перед тобою Ревека, — візьми та й іди, і нехай вона стане за жінку синові пана твого, як Господь говорив був“. 52 І сталося, коли їхні слова почув раб Авраамів, то вклонивсь до землі Господеві. 53 І вийняв той раб срібний посуд, і посуд золотий та шати, і дав Ревеці, і дав цінні речі братові її та матері її. 54 І їли й пили він та люди, що з ним, і ночували. А коли рано встали, то він сказав: „Відішліть мене до пана мого“. 55 І сказав її брат та мати її: „Нехай посидить дівчина з нами хоч днів з десять, — потім підеш“. 56 І сказав він до них: „Не спізняйте мене, бо Господь пощастив мою путь. Відішліть мене, і нехай я підú до пана свого“. 57 А вони відказали: „Покличмо дівчину, і запитаймо її саму.“ 58 І покликали Ревеку, і сказали до неї: „Чи ти підеш з оцим чоловіком?“ А вона відказала: „Підú“. 59 І послали вони Ревеку, сестру свою, і няньку її, і раба Авраамового, і людей його.

60 І вони поблагословили Ревеку й сказали до неї: „Ти наша сестра, — будь матір'ю для тисячі десятків тисяч, і нехай нащадки твої внаслідують брами твоїх ворогів“. **61** І встала Ревека й служниці її, і посідали на верблюдів, і поїхали за тим чоловіком. І взяв раб Ревеку й відійшов. **62** А Ісак був вернувся з подорожі до криниці Лахай-Рої, і сидів у краї південному. **63** І вийшов Ісак на прогулянку в поле, як вечір наставав. І він звів свої очі, і побачив, — ось верблюди йдуть. **64** І Ревека звелала свої очі, та й Ісака побачила, — і зіслзла з верблюда. **65** І сказала вона до раба: „Хто отой чоловік, що полем іде нам назустріч?“ А раб відповів: „То мій пан“. І вона покривало взяла, та й накрилась. **66** І раб розповів Ісакові про всі речі, які він учинив. **67** І впровадив її Ісак до намету Сарри, матері своєї. І взяв він Ревеку, і за жінку йому вона стала, і він її покохав. І Ісак був утішений по смерті матері своєї.

25 А Авраам іще взяв жінку, а ймення їй Кетурá. **2** А вона породила йому Зімана, і Йокшана, і Мадана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. **3** А Йокшан породив був Шеву та Дедана. А сини Деданові були: ашшури, і летуші, і леуми. **4** А сини Мідіянові: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — усі вони сини Кетури. **5** І віддав Авраам усе, що мав, Ісакові. **6** А сином наложниць, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відіслав їх від Ісака, сина свого, коли сам ще живий був, на схід, до краю східного. **7** А оце дні літ Авраамового життя, які він прожив: сто літ, і сімдесят літ, і п'ять літ. **8** І спочів та й умер Авраам у старощах добрих,

старий і нажившись. І він прилучився до своєї рідні.

9 І поховали його Ісак та Ізмаїл, сини його, у печері Махпелі, на полі Ефрона, сина Цохара хіттєянина, що навпроти Мамре́, — **10** поле, що його Авраам був купив від синів Хетових, — там був похований Авраам і Сарра, жінка його. **11** І сталося по Авраамовій смерті, — і поблагословив Бог Ісака, сина його. І осів Ісак при криниці Лахай-Рої. **12** А оце нащадки Ізмаїла, Авраамового сина, що його породила Авраамові єгиптянка Агар, невільниця Саррина. **13** І оце імена синів Ізмаїла, за їхніми іменами й за нащадками їх: перворідний Ізмаїлів Невайот, і Кедар, і Адбеїл, і Мівсам, **14** і Мішма, і Дума, і Масса, **15** Хадад, і Тема, Етур, Нафіш, і Кедма. **16** Оце вони, сини Ізмаїлові, і їхні ймення за дворами їх і за їх кочовіщами, — дванадцять начальників для їхніх племен. **17** А оце літа життя Ізмаїлового: сто літ, і тридцять літ, і сім літ. І спочів та й умер він, і був узятий до своєї рідні. **18** І розложилися вони від Хавілі аж до Шуру, що навпроти Єгипту, як іти до Ашшуру. І він оселився перед усіма своїми братами. **19** А оце óповідь про Ісака, Авраамового сина. Авраам породив Ісака. **20** І був Ісак віку сорока літ, як він узяв собі за жінку Ревеку, дочку Бетуїла арамеянина, з Падану арамейського, сестру арамеянина Лавана. **21** І молився Ісак до Господа про жінку свою, бо неплідна була. І Господь був ублаганий ним, — і завагітніла Ревека, жінка його. **22** І кидалися діти в утробі її. І сказала вона: „Коли так, то для чого

я це переношу!“І пішла запитатися Господа. **23** І промовив до неї Господь: „Два племéна в утробі твоїй, і два наро́ди з твого нутра́ будуть виділені, і стане сильніший наро́д від наро́ду, і старший молодшому бу́де служити“. **24** І сповнилися дні її, щоб родити, — і ось близнюки в утробі її. **25** І вийшов перший червонуватий, увесь він — немов плащ волосяний. І назвали ймення йому: Ісав. **26** А потім вийшов його брат, а рука його трималася п'яти Ісава. І назвав ім'я йому: Яків. А Ісак був віку шостидесяти літ, коли народилися вони. **27** І вирости хлопці. І став Ісав чоловіком, що знався на влогах, чоловіком поля, а Яків — чоловіком мирним, що в наметах сидів. **28** І полюбив Ісак Ісава, бо здобич мисливська його йому смакувала, а Ревека любила Якова. **29** І зварив був Яків їжу, а з поля прибув Ісав, і змучений був. **30** І сказав Ісав до Якова: „Нагодуй мене отим червоним, червоним отим, бо змучений я“. Тому то назвали ймення йому: Едом. **31** А Яків сказав: „Продай же нині мені своє перворідство“. **32** І промовив Ісав: „Ось я умираю, — то нащо ж мені оте перворідство?“ **33** А Яків сказав: „Присягни ж мені нині“. І той присягнув йому, і продав перворідство своє Якову. **34** І Яків дав Ісавові хліба й сочевичного варива. А той з'їв, і випив, і встав та й пішов. І знехтував Ісав перворідство своє.

26 І настав був голод у Краю́, окрім голоду першого, що був за днів Авраамових. І пішов Ісак до Авімелеха, царя филистимського, до Ґерару. **2** І явився йому Господь і сказав: „Не ходи до Єгипту, — оселися в

землі, про яку Я скажу тобі. **3** Оселися хвилево в землі тій, і Я буду з тобою, і тебе поблагословлю, бо тобі та нащадкам твоїм дам усі оці землі. І Я виконаю присягу, що нею поклявся був Авраамові, батьку твоєму. **4** І розмножу нащадків твоїх, немов зорі на небі, і потомству твоєму Я дам усі оці землі. І поблагословляться в потомстві твоїм усі народи землі, **5** через те, що Авраам послухав Мого голосу, і виконував те, що виконувати Я звелів: заповіді Мої, постанови й закони Мої“. **6** І осів Ісак у Герарі. **7** І питалися люди тієї місцевости про жінку його. А він відказав: „Вона сестра моя“, бо боявся сказати: „Вона жінка моя“, щоб не вбили мене люди тієї місцевости через Ревеку, бо вродлива з обличчя вона“. **8** І сталося, коли він там довго жив, і дивився Авімелех, цар филистимський, через вікно, та й побачив, — ось Ісак забавляється з Ревекою, жінкою своєю. **9** І покликав Авімелех Ісака та й сказав: „Тож оце вона жінка твоя! А як ти сказав був: „Вона сестра моя?““ Ісак же йому відповів: „Бо сказав, щоб не вмерти мені через неї!“ **10** І сказав Авімелех: „Що ж то нам учинив ти? Один із народу був мало не ліг із твоєю жінкою, — і ти гріх би спровадив на нас!“ **11** І наказав Авімелех усьому народові, говорячи: „Хто доторкнеться цього чоловіка та жінки його, той певно буде забитий“. **12** І посіяв Ісак у землі тій, і зібрав того року стократно, і Господь поблагословив був його. **13** І забагатів оцей чоловік, і багатів усе більше, аж поки не став сильно багатий. **14** І була в нього отара овець та кіз, і череда

товару, і багато рабів. І заздрили йому филистимляни.

15 І всі криниці, що їх повикопували раби батька його, за днів батька його Авраама, филистимляни позатикали, — і понаповнювали їх землею. **16** І сказав Авімелех Ісакові: „Іди ти від нас, бо зробився ти значно сильніший за нас!“ **17** І пішов Ісак звідти, і в долині Герару розтаборився, та й осів там. **18** І знову Ісак повикопував криниці на воду, що їх повикопували були за днів батька його Авраама, а позатикали були їх филистимляни по Авраамовій смерті. І він назвав їм імення, як імення, що батько його був їм назвав. **19** І копали Ісакові раби в долині, і знайшли там криницю живої води. **20** І сварилися пастухи герарські з пастухами Ісаковими, кажучи: „Це наша вода!“ І він назвав ім'я для тієї криниці: Есек, бо сварилися з ним. **21** І викопали вони іншу криницю, і сварилися також за неї. І він назвав для неї ім'я: Ситна. **22** І він пересунувся звідти, і викопав іншу криницю, — і не сварились за неї. І він назвав для неї ім'я: Реховот, і сказав: „Тепер нам поширив Господь, — і в Краю ми розмножимося“. **23** А звідти піднявся він до Беер-Шеви. **24** І явився йому Господь тієї ночі й сказав: „Я Бог Авраама, батька твого; не бійся, бо Я з тобою! І поблагословлю Я тебе, і розмножу нащадків твоїх ради Авраама, Мойого раба“. **25** І він збудував там жертівника, і покликав Господнє Ймення. І поставив він там намета свого, а раби Ісакові криницю там викопали. **26** І прийшов до нього з Герару Авімелех, і Ахуззат, товариш його, і Піхол,

головний начальник війська його. **27** І сказав їм Ісак: „Чого ви до мене прийшли? Ви ж зненавиділи мене, і вислали мене від себе“. **28** А ті відказали: „Ми бачимо справді, що з тобою Господь. І ми сказали: Нехай буде клятва поміж нами, — поміж нами й поміж тобою, і складімо умову з тобою, **29** що не вчиниш нам злого, як і ми не торкнулись до тебе, і як ми робили з тобою тільки добро, і тебе відіслали з миром. Ти тепер благословенний від Господа!“ **30** І він учинив для них гостину, — і вони їли й пили. **31** А рано вони повставали, і присягли один одному. І відіслав їх Ісак, і вони пішли від нього з миром. **32** І сталося того дня, і прийшли Ісакові раби, і розказали йому про криницю, яку вони викопали. І сказали йому: „Ми воду знайшли!“ **33** І він назвав її: Шів'а, чому ймення міста того Беер-Шева аж до сьогоднішнього дня. **34** І був Ісав віку сорока літ, і взяв жінку Єгудиту, дочку хіттеянина Беері, і Босмату, дочку хіттеянина Елона. **35** І вони стали гіркотою духа для Ісака й Ревеки.

27 І сталося, що зостарівсь Ісак, і затёмнились очі йому, і він не бачив. І покликав він старшого сина свого Ісава, і промовив до нього: „Мій сину!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **2** І промовив до нього Ісак: „Оце я зостарівся, не знаю дня смерті своєї... **3** А тепер візьми знаряддя своє, — сагайдака свого й лука свого, та й вийди на поле, і злови мені здобич мисливську. **4** І зготуй мені наїдок смачний, як я люблю, і принеси мені, і нехай я з'їм, щоб поблагословила тебе душа моя, поки помру“. **5** А Ревека чула, як говорив

Ісак до Ісава, сина свого. І пішов Ісав на поле, щоб зловити й принести здобич мисливську. **6** А Ревека сказала Якову, синові своєму, говорячи: „Ось я чула, як твій батько казав до Ісава, брата твого, говорячи: **7** „Принеси но здобич мисливську мені, і зроби мені наїдок смачний, — нехай з'їм, і поблагословлю тебе перед лицем Господнім перед смертю своєю“. **8** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, те, що я розкажу тобі. **9** Іди до отари, і візьми мені звідти двоє добрих козлят, а я їх приготую, як наїдок смачний для батька твого, як він любить. **10** І принесеш батькові своєму, і буде він їсти, щоб поблагословити тебе перед смертю своєю“. **11** І промовив Яків до Ревеки, матері своєї: „Таж брат мій Ісав — чоловік волохатий, а я — чоловік гладенький! **12** Може обмацає мене батько мій, і я стану в очах його як обманець, і спроваджу на себе прокляття, а не благословення“. **13** І сказала йому його мати: „На мені прокляття твоє, сину мій! Тільки послухай слів моїх, та йди принеси мені“. **14** І пішов він, і взяв, і приніс своїй матері. І зробила мати його наїдок смачний, як любив його батько. **15** І взяла Ревека гарні вбрання свого старшого сина Ісава, що були в домі з нею, і вбрала молодшого сина свого Якова. **16** А шкури козлят наділа на руки йому, і на гладеньку шию його. **17** І дала смачний наїдок та хліб, що вона спорядила, у руку Якова, сина свого. **18** І прибув він до батька свого та й сказав: „Батьку мій!“ А той відказав: „Ось я. Хто ти, мій сину?“ **19** А Яків промовив до батька свого: „Я Ісав перворідний. Я

зробив, як сказав ти мені. Уставай, сядь і попоїж із здобичі мисливської, щоб душа твоя поблагословила мене“. 20 І сказав Ісак до сина свого: „Як це ти так швидко знайшов, сину мій?“ А той відказав: „Бо мені допоміг Господь, Бог твій“. 21 І промовив Ісак до Якова: „Підійди но, і нехай я обмацаю тебе, сину мій, чи ти — це син мій Ісав, чи ні“. 22 І підійшов Яків до Ісака, батька свого. А той обмацав його та й сказав: „Голос — голос Яковів, а руки — руки Ісавові“. 23 І не впізнав він його, бо були його руки — як руки Ісава, брата його, волохаті, і поблагословив він його. 24 І сказав він: „То ти син мій Ісав?“ А той відказав: „Я“. 25 І промовив Ісак: „Подай же мені, і нехай з'їм з мисливської здобичі сина мого, щоб поблагословила тебе душа моя“. І подав він йому, і він їв, і приніс йому вина, і він пив. 26 І промовив до нього Ісак, його батько: „Підійди ж, і поцілуй мене, сину мій!“ 27 І він підійшов, і поцілував його. А той понюхав запах вбрання його, і поблагословив його, та й сказав: „Дивись, запах сина мого — немов запах поля, що його Господь благословив! 28 І хай Бог тобі дасть з роси Неба, і з ситости землі, і збіжжя багато й вина молодого! 29 Нехай тобі служать народи, і народи нехай тобі кланяються! Будь паном для браттів своїх, і нехай тобі кланяються сини матері твоєї. Хто тебе проклинає — проклятий, а хто поблагословить тебе — благословенний!“ 30 І сталося, як закінчив був Ісак благословляти Якова, і сталося, тільки но вийшов був Яків від обличчя Ісака, батька свого, аж Ісав, його

брат, прийшов з полювання свого. **31** І також він приготував наїдок смачний, і батьку своєму приніс. І сказав він до батька свого: „Нехай встане мій батько, і хай їсть із здобичі мисливської сина свого, щоб душа твоя благословила мене!“ **32** І озвався до нього Ісак, його батько: „Хто ти?“ А той відказав: „Я син твій, — твій перворідний Ісав“. **33** І Ісак затремтів тремтінням аж надто великим, та й сказав: „Хто ж тоді той, що мисливську здобич зловив, і до мене приніс, а я попоїв від усього, поки прийшов ти, і я поблагословив його? І він буде благословенний!“ **34** Як Ісав почув слова батька свого, то закричав криком сильним та вельми гірким. І сказав він до батька свого: „Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ **35** А той відказав: „Обманом прийшов був твій брат, та й забрав благословення твоє!“ **36** І промовив Ісав: „Тому звалось ім'я його: Яків, і він обманив два рази мене: забрав перворідство моє, а це тепер забрав благословення моє“. І сказав він: „Чи ти не заховав для мене благословення?“ **37** А Ісак відповів і промовив до Ісава: „Тож я вчинив його паном для тебе, та дав йому всіх братів його за рабів. І я забезпечив його хлібом і молодим вином. А що ж тоді тобі я зроблю, сину мій?“ **38** І сказав Ісав до батька свого: „Чи в тебе одне те благословення, батьку мій? Поблагослови мене, — також мене, батьку мій!“ І підніс Ісав голос свій, та й заплакав... **39** І відповів Ісак, батько його, та й промовив до нього: „Ото буде садиба твоя без ситости землі, і без роси небесної

згори. **40** І зо свого меча будеш жити, і будеш служити брату своєму. Та однак коли постараєшся, то зламаєш ярмо його з шиї своєї...” **41** І зненавидів Ісав Якова через благословення, що поблагословив його батько його. І сказав Ісав у серці своєму: „Нехай наближаться дні жалоби по батьку моєму, — і я вб'ю Якова, брата свого“. **42** І розказано Ревеці слова Ісава, її старшого сина. І послала, і покликала Якова, молодшого сина свого, та й сказала до нього: „Ось Ісав, брат твій, тішиться тим, що уб'є тебе. **43** А тепер, сину мій, послухай мого голосу, — і встань, і втечи собі до Лавана, брата мого, до Харану. **44** І посидиш у нього кілька часу, аж поки відвернеться лютість твого брата, **45** аж поки відвернеться гнів твого брата від тебе, і він забуде, що ти зробив був йому. Тоді я пошлю й заберу тебе звідти. Чого маю я стратити вас обох одного дня?“ **46** І сказала Ревека Ісакові: „Життя мені обридло через дочок Хетових. Коли Яків візьме жінку з дочок Хетових, як ці, з дочок цього Краю, то нащо й жити мені?“

28 І покликав Ісак Якова, і поблагословив його, і наказав йому та й промовив: „Не бери жінки з дочок ханаанських. **2** Устань, піди до Падану арамейського, до дому Бетуїла, батька твоєї матері, і візьми собі звідти жінку з дочок Лавана, брата матері твоєї. **3** А Бог Всемогутній поблагословить тебе, і розплодить тебе, і розмножить тебе, — і ти станеш громадою народів. **4** І дасть тобі благословення Авраамове, тобі та потомству твоєму з тобою, щоб віддати тобі

землю твою тимчасового замешкання, що Бог дав був її Авраамові“. 5 І послав Ісак Якова, і пішов він до Падану арамейського, до Лавана, сина Бетуїлового, арамеянина, брата Ревеки, матері Якова й Ісава. 6 І побачив Ісав, що Ісак поблагословив Якова, і послав його до Падану арамейського, щоб узяв собі звідти жінку, і поблагословив його, кажучи: „Не бери жінки з дочок ханаанських“, 7 і що послушався Яків батька свого й матері своєї, та й пішов до Падану арамейського. 8 І побачив Ісав, що дочки ханаанські недобрі в очах Ісака, батька його, 9 і пішов Ісав до Ізмаїла, і взяв Махалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Невайотову, до жінок своїх за жінку. 10 І вийшов Яків із Беер-Шеви, і пішов до Харану. 11 І натрапив він був на одне місце, і ночував там, бо сонце зайшло було. І взяв він з каміння того місця, і поклав собі в голови. І він ліг на тім місці. 12 І снилось йому, — ось драбина поставлена на землю, а верх її сягав аж неба. І ось Анголі Божі виходили й сходили по ній. 13 І ото Господь став на ній і промовив: „Я Господь, Бог Авраама, батька твого, і Бог Ісака. Земля, на якій ти лежиш, — Я дам її тобі та нащадкам твоїм. 14 І буде потомство твоє, немов порох землі. І поширишся ти на захід, і на схід, і на північ, і на південь. І благословляться в тобі та в нащадках твоїх всі племена землі. 15 І ось Я з тобою, і буду тебе пильнувати скрізь, куди підеш, і верну тебе до цієї землі, бо Я не покину тебе, аж поки не вчиню, що Я сказав був тобі“. 16 І прокинувся Яків

зо свого сну, та й сказав: „Дійсно, Господь пробуває на цьому місці, а того я й не знав!“ 17 І злякався він і сказав: „Яке страшне оце місце! Це ніщо інше, як дім Божий, і це брама небесна“. 18 І встав Яків рано вранці, і взяв каменя, що поклав був собі в голови, і поставив його за пам'ятника, і вилив оливу на його верх. 19 І назвав він ім'я́ тому місцю: Бет-Ел, а ймення того міста напочатку було Луз. 20 І склав Яків обітницю, говорячи: „Коли Бог буде зо мною, і буде мене пильнувати на цій дорозі, якою ходжу́, і дасть мені хліба їсти та одежу вдягнутись, 21 і я з миром вернуся до дому батька свого, то Господь буде мені Богом, 22 і цей камінь, що я поставив за пам'ятника, буде домом Божим. І зо всього, що даси Ти мені, я, — щодо десятини, — дам десятину Тобі!“

29 І зібрався Яків, і пішов до краю синів Кедему. 2 І побачив, — аж ось криниця в полі, і ото там три отарі лежали біля неї, бо з тієї криниці напувають стада́. А на отворі криниці лежав великий камінь. 3 І збирались туди всі стада, і скочували каменя з отвору криниці, і напоювали отару, і привалювали каменя на отвір криниці знов на його місце. 4 І сказав до пастухів Яків: „Браття мої, звідкіля ви?“ А ті відказали: „Ми з Харану“. 5 І сказав їм: „Чи ви знаєте Лавана, сина Нахорового?“ І відказали: „Знаємо“. 6 І сказав їм: „Чи гаразд із ним?“ І відказали: „Гаразд. А ось Рахіль, дочка його, приходить з отарою“. 7 І сказав: „Тож іще багато дня, не час зганяти худобу. Напійте отару, та йдіть пасіть“. 8 А вони відказали: „Не можемо, аж

поки не будуть зігнані всі стада, і не відкотять каменя з отвору криниці, — тоді понапуваємо отару“. 9 Іще він говорив із ними, аж ось приходить Рахіль з отарою батька свого, бо була вона пастушка. 10 І сталося, коли Яків побачив Рахіль, дочку Лавана, брата матері своєї, та отару Лавана, брата своєї матері, то підійшов Яків і відкотив каменя з отвору криниці, і напоїв отару Лавана, брата матері своєї. 11 І поцілував Яків Рахіль, і підніс свій голос, і заплакав... 12 І Яків оповів Рахілі, що він брат батька її, і що він син Ревеки. А та побігла, і розповіла батькові своєму... 13 І сталося, коли Лаван почув вістку про Якова, сина сестри своєї, то побіг йому назустріч, і обняв його, і поцілував його, і привів його до свого дому. А він розповів Лаванові про всі ті пригоди. 14 І промовив до нього Лаван: „Поправді, ти кість моя й тіло моє!“ І сидів він із ним місяць часу. 15 І сказав Лаван до Якова: „Чи тому, що ти брат мій, то ти будеш служити мені дарёмно? Скажи ж мені, яка плата тобі?“ 16 А в Лавана було дві дочкі: ім'я старшій Лія, а ім'я молодшій Рахіль. 17 Очі ж Ліїні були хворі, а Рахіль була гарного стану та вродливого вигляду. 18 І покохав Яків Рахіль, та й сказав: „Я буду сім літ служити тобі за Рахіль, молодшу дочку твою“. 19 І промовив Лаван: „Краще мені віддати її тобі, аніж віддати мені її іншому чоловікові. Сиди ж зо мною!“ 20 І служив Яків за Рахіль сім літ, а вони через любов його до неї були в його очах, як кілька днів. 21 І сказав Яків Лаванові: „Дай мені жінку мою, бо виповнилися мої дні, і нехай я до неї ввійду!“ 22 І зібрав Лаван

усіх людей тієї місцевости, і справив гостину. **23** І сталося ввечері, — і взяв він дочку свою Лію, і до нього впровадив її. І Яків із нею зійшовся. **24** А Лаван дав їй Зілпу, невільницю свою, дав Лії, дочці своїй, за невільницю. **25** А вранці виявилось, що то була Лія! І промовив Яків до Лавана: „Що́ це ти вчинив мені? Хіба не за Рахіль працював я в тебе? Навщо ж обманив ти мене? **26** А Лаван відказав: „У нашій місцевості не робиться так, щоб віддавати молодшу перед старшою. **27** Виповни тиждень для цієї, і буде дана тобі також та́, за працю, що будеш працювати в мене ще сім літ других“. **28** І зробив Яків так, і виповнив тиждень для цієї. І він дав йому Рахіль, дочку свою, дав йому за жінку. **29** І дав Лаван Рахілі, дочці своїй, Білгу, невільницю свою, дав їй за невільницю. **30** І прийшов він також до Рахілі, і покохав також Рахіль, більше, як Лію. І працював у нього ще сім літ других. **31** І побачив Господь, що знена́виджена Лія, і відкрив її утрóбу, а Рахіль була неплідна. **32** І завагітніла Лія, і сина породила, і назвала ім'я йому: Рувім, бо сказала була: „Господь споглянув на долю мою, бо тепер покохає мене чоловік мій!“ **33** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Господь почув, що я знена́виджена, і дав мені також цього. І назвала ймення йому: Симеон. **34** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тепер оцим разом буде до мене прилучений мій чоловік, бо я трьох синів породила йому“. Тому й назвала ім'я йому: Левій. **35** І завагітніла вона ще, і сина породила, і сказала: „Тим

разом я буду хвалити Господа!“Тому назвала ім'я йому: Юда. Та й перестала роджати.

30 І побачила Рахіль, що вона не вродила Якову. І заздрила Рахіль сестрі своїй, і сказала до Якова: „Дай мені синів! А коли ні, то я вмираю!“ **2** І запалився гнів Яковів на Рахіль, і він сказав: „Чи я замість Бога, що затримав від тебе плід утроби?“ **3** І сказала вона: „Ось невільниця моя Білга. Прийди до неї, і нехай вона вродить на коліна мої, і я також буду мати від неї дітей“. **4** І вона дала йому Білгу, невільницю свою, за жінку. І ввійшов до неї Яків. **5** І завагітніла Білга, і вродила Якову сина. **6** І сказала Рахіль: „Розсудив Бог мене, а також вислухав голос мій, і дав мені сина.“Тому́ назвала ймення йому: Дан. **7** І завагітніла вона ще, і вродила Білга, невільниця Рахіліна, другого сина Якову. **8** І сказала Рахіль: „Великою боротьбою боролась я з сестрою своєю, — і перемогла. І назвала ймення йому: Нефталім. **9** І побачила Лія, що вона перестала родити, і взяла Зілпу, свою невільницю, і дала її Якову за жінку. **10** І вродила Зілпа, невільниця Леїна, Якову сина. **11** І сказала Лія: „Прийшло щастя“, і назвала ймення йому Гад. **12** І вродила Зілпа, невільниця Ліїна, другого сина Якову. **13** І промовила Лія: „То на блаженство моє, бо будуть уважати мене за жінку блаженну“. І назвала ймення йому: Асір. **14** І пішов Рувим за тих днів, коли жато пшеницю, і знайшов на полі мандрагорові яблучка, і приніс їх до Лії, матері своєї. І сказала Рахіль до Лії: „Дай мені з мандрагорових яблук сина твого!“ **15**

А та відказала їй: „Чи мало тобі, що забрала мого чоловіка? І забереш також мандрагорові яблучка сина мого?“ І сказала Рахіль: „Тому то він ляже з тобою цієї ночі за мандрагорові яблучка сина твого!“ **16** І прийшов Яків з поля ввечері, а Лія вийшла назустріч і сказала: „Увійдеш до мене, бо справді найняла я тебе за мандрагорові яблучка сина мого“. І лежав він із нею ночі тієї. **17** І вислухав Бог Лію, і завагітніла вона, і вродила Якову п'ятого сина. **18** І промовила Лія: „Дав Бог заплату мені, що дала я невірницю свою своєму чоловікові“. І назвала ймення йому: Іссахár. **19** І завагітніла Лія ще, і вродила Якову шостого сина. **20** І промовила Лія: „Обдарував мене Бог добрим подарунком, — цим разом замешкає в мене мій чоловік, бо я породила йому шестеро синів“. І назвала ймення йому: Завулón. **21** А потому вродила дочку, і назвала ймення їй: Діна. **22** І згадав Бог про Рахіль, і вислухав її Бог, і відчинив їй утробу. **23** І завагітніла вона, і сина вродила, і сказала: „Бог забрав мою ганьбу!“ **24** І назвала ймення йому: Йóсип, кажучи: „Додасть Господь мені іншого сина!“ **25** І сталося, коли Рахіль породила Йóсипа, то сказав Яків до Лавана: „Відпусти мене, і нехай я підú до свого місця й до Краю свого. **26** Дай же жінок моїх і дітей моїх, що служив тобі за них, і нехай я підú, бо ти знаєш службу мою, яку я служив був тобі“. **27** І промовив до нього Лаван: „Коли я знайшов милість в очах твоїх, побудь з нами, бо я зрозумів, що поблагословив мене Господь через тебе“. **28** І далі казав: „Признач собі заплату від

мене, — і я дам“. 29 А той відказав: „Ти знаєш, як я служив тобі, і якою стала худоба твоя зо мною. 30 Бо те мале, що було в тебе до мене, розмножилося на велике, і Господь поблагословив тебе, відко́ли нога моя в тебе. А тепер, коли ж я буду працювати для власного дому?“ 31 І сказав Лаван: „Що́ ж я тобі дам?“ А Яків промовив: „Не давай мені нічого. Коли зробиш мені оцю річ, то вернуся, буду пасти отару твою, буду пильнувати. 32 Я сьогодні перейду́ через усю отару твою, щоб вилучити звідти кожну овечку крапчасту й переполáсу, і кожну овечку чорну — з-поміж овець, і переполасе й крапчасте з-поміж кіз, — і це буде заплата мені. 33 І справедливість моя посвідчить за мене в завтрішнім дні, коли при́йдеш гля́нути на заплату мою від тебе. Усе, що воно не крапчасте й не переполасе з-поміж кіз і не чорне з-поміж овець, — крадене воно в мене“. 34 А Лаван відказав: „Так, — нехай буде за словом твоїм!“ 35 І того дня вилучив він козлів пасастих і покрапованих, і всі кози крапчасті й переполасі, усе, що біле було́ в ньому, і все чорне серед овець, і дав до рук своїх синів. 36 І визначив дорогу триденну поміж собою й поміж Яковом. А Яків пас позосталу Лаванову отару. 37 І взяв собі Яків сирого кия тополевого, і мігдалового, і каштанового, і налупив з них білих лушпин, відкриваючи білість, що на киях була. 38 І поставив кийки, що їх облупив, перед отарою при жолобах при коритах води, куди отара приходить пити. І вони злучувалися, як прихóдили пити. 39 І

злучувалася отара при киях, і котилася овечками та козами пасастими, крапчастими й переполасими. **40** І відділяв Яків тих овечок, і ставив отару обличчям до пасастого й до всього чорного серед отари Лавана. І клав свої стада окремо, і не клав їх до отари Лаванової. **41** І бувало, що кожного разу, коли злучувалася отара міцна, то Яків клав при жолобах кії перед очі отари, щоб вона злучувалася при тих киях. **42** А як отара слаба була, то не клав. І ставалось, що слабе припадало Лаванові, а міцніше — Якову. **43** І дуже-дуже зможнів той чоловік. І було в нього багато отар, і невільниці, і раби, і верблюди, і осли.

31 І почув був Яків слова Лаванових синів, що казали: „Яків забрав усе, що було в нашого батька. І з того, що було в батька нашого, зробив собі всю оцю честь“. **2** І побачив Яків Лаванове обличчя, а ото — він тепер інший до нього, як був учора, позавчора. **3** І промовив Господь до Якова: „Вернися до краї батьків своїх, і до місця твого народження. А Я буду з тобою“. **4** І послав Яків, і покликав Рахіль і Лію на поле до отари своєї, **5** та й промовив до них: „Я бачив обличчя вашого батька, що він тепер інший до мене, як був учора й позавчора. Та Бог батька мого був зо мною. **6** А ви знаєте, що всією силою своєю я служив вашому батькові. **7** І батько ваш сміявся з мене, і десять раз міняв заплату мені, але Бог не дав йому чинити зо мною зле. **8** Коли він говорив був отак: „Крапчасте буде заплата твоя“, то й котяться всі овечки та кози крапчасті. А коли скаже так: „Пасасте буде заплата

твоя“, то й котяться всі овечки та кози пасасті. **9** І відняв Бог худобу вашого батька, та й дав мені. **10** І сталося в час, коли отара злучувалася, звів був я очі свої та й побачив у сні: аж ось козли, що спинались на овечок та на кіз, були пасасті, крапчасті й рябі. **11** І сказав мені Ангол у сні: „Якове!“ А я відказав: „Ось я!“ **12** Він промовив: „Зведи свої очі й побач: усі козли, що спинаються на овечок та на кіз, — пасасті, крапчасті й рябі, бо Я бачив усе, що Лаван виробляє тобі. **13** Я Бог Бет-Елу, що ти намастив був там пам'ятника, і Мені склав там обітницю. Тепер уставай, вийди з цієї землі, і вертайся до землі твого народження“. **14** І відповіла Рахіль та Лія, та й сказали йому: „Чи ми маємо частку та спадщину в домі нашого батька? **15** Таж він нас полічив за чужинців, бо продав нас, і справді пожёр наше срібло. **16** Бож усе багатство, що Бог вирвав від нашого батька, — воно наше та наших синів. А тепер зроби все, що Бог наказав був тобі“. **17** І встав Яків, і посадив синів своїх і жінок своїх на верблюди. **18** І він забрав усю худобу свою, і все майно своє, що набув, здобуту худобу свою, що набув у Падані арамейським, щоб прийти до Ісака, батька свого, до землі ханаанської. **19** А Лаван пішов стригти отару свою, а Рахіль покрала домових божків, яких батько мав. **20** І Яків обманив Лавана арамейського, бо не сказав йому, що втікає. **21** І втік він, і все, що його. І встав, і перейшов річку, і прямував до Гілеядської гори. **22** А третього дня розказано Лаванові, що Яків утік. **23** І взяв він з собою братів своїх, і гнався за

ним дорогою семи день, та й догнав його на горі Гілеядській. **24** І прийшов Бог до Лавана арамеянина в нічній сні, та й до нього сказав: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **25** І догнав Лаван Якова. А Яків поставив намета свого на горі, і Лаван поставив з братами своїми на горі Гілеядській. **26** І промовив Лаван до Якова: „Що ти зробив? Ти обманив мене, і забрав моїх дочок, немов бранок меча! **27** Чого втік ти таємно, і обікрав мене, і не сказав мені? А я був би відіслав тебе з радістю, із співами, з бубном, і з гуслими. **28** І ти не дозволив мені навіть поцілувати онуків моїх і дочок моїх. Тож ти нерозумно вчинив! **29** Я маю в руці своїй силу, щоб учинити з вами зле. Але Бог вашого батька вчора вночі сказав був до мене, говорячи: „Стережися, щоб ти не говорив з Яковом ані доброго, ані злого“. **30** А тепер справді підеш, бо ти сильно затужив за домом батька свого. Але нащо ти покрав моїх богів?“ **31** А Яков відповів і сказав до Лавана: „Тому, що боявся, бо я думав: Аби не він не забрав від мене своїх дочок! **32** При кому ж ти знайдеш своїх богів, не буде він жити. Перед нашими братами пізнай собі, що твого в мене, і візьми собі“. А Яків не знав, що Рахіль їх покрала. **33** І ввійшов Лаван до намету Якового, і до намету Ліїного, і до намету обох невірниць, та нічого не знайшов. І вийшов він із намету Ліїного і ввійшов до намету Рахілиного. **34** А Рахіль узяла божки, і вложила їх до сідла верблюда, та й сіла на них. І обмацав Лаван усього намета, — і нічого не знайшов.

35 А вона сказала до батька свого: „Нехай не палає гнів в очах батька мого, бо я не можу встати перед обличчям твоїм, бо в мене тепер звичайне жіноче“. І перешукав він, — та божків не знайшов. **36** І запалав Яків гнівом, і сварився з Лаваном. І відповів Яків, і сказав до Лавана: „Яка провина моя, який мій гріх, що ти гнався за мною, **37** що ти обмацав усі мої речі? Щó ти знайшов зо всіх речей свого дому, положи тут перед моїми братами і братами своїми, — і нехай вони розсудять поміж нами двома. **38** Я вже двадцять літ із тобою. Вівці твої та кози твої не мертили свого плоду, а баранів отари твоєї я не їв. **39** Розшарпаного диким звірем я не приніс до тебе, — я сам ніс ту шкоду. Від мене домагався ти того, щó було вкрадене вдень, і щó було вкрадене вночі. **40** Бувало, що вдень з'їдала мене спекота, а вночі пámорозь, а мій сон мандрував від моїх очей. **41** Таке мені двадцять літ у твоїм домі... Служив я тобі чотирнадцять літ за двох дочок твоїх, і шість літ за отару твою, а ти десять раз зміняв мені свою заплату! **42** Коли б не був при мені Бог батька мого, Бог Авраамів, і не Той, Кого боїться Ісак, то тепер ти відіслав би мене впорожні!... Біду мою й труд рук моїх Бог бачив, — і виказав це вчора вночі“. **43** І відповів Лаван і сказав до Якова: „Дóчки — дочки мої, а діти — мої діти, а отара — моя отара, і все, щó ти бачиш — то моє. А дочкам моїм, щó зроблю їм сьогодні, або їхнім дітям, що вони породили їх? **44** А тепер ходи, — я й ти вчинімо умову, і оце буде свідком поміж мною й поміж тобою“. **45** І взяв Яків

каменя, і поставив його за пам'ятника. **46** І сказав Яків браттям своїм: „Назбирайте каміння“. І назбирали каміння вони, та й зробили могилу, і їли там на тій могилі. **47** І назвав її Лаван: Еґар-Сагадута, а Яків її назвав: Гал-Ед. **48** І промовив Лаван: „Ця могила — свідок між мною й між тобою сьогодні“, тому то й названо ймення її: Гал-Ед. **49** і Міцпа, бо сказав: „Нехай дивиться Господь між мною й між тобою, коли ми розійдемося один від одного. **50** Коли ти будеш кривдити дочок моїх, і коли візьмеш за жінок понад дочок моїх, то не людина з нами, а дивися — Бог свідок між мною й між тобою!“ **51** А Яків сказав до Лавана: „Ось ця могила, й ось той пам'ятник, якого поставив я між собою й між тобою. **52** Свідок ця могила, і свідок цей пам'ятник, що я не перейду цієї могили до тебе, і ти не перейдеш до мене цієї могили та цього пам'ятника на зле. **53** Розсудить між нами Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їхнього батька“. І Яків присягнув Тим, Кого боїться його батько Ісак. **54** І приніс Яків жертву на горі, і покликав братів своїх їсти хліб. І вони їли хліб і ночували на горі. **55** І встав Лаван рано вранці, і поцілував онуків своїх, і дочок своїх, — і поблагословив їх. І пішов, та й вернувся Лаван до місця свого.

32 А Яків пішов на дорогу свою. І спіткали його Божі Анголі. **2** І Яків сказав, коли їх побачив: „Це Божий табір!“ І він назвав ім'я тому місцю: Маханаїм. **3** І послав Яків послів перед собою до Ісава, брата свого, до землі Сеїр, до краю едомського. **4** І наказав їм,

говорячи: „Скажіть так моєму панові Ісавові: Так сказав раб твій Яків: Я мешкав з Лаваном, і задёржався аж дотепер. **5** І маю я вола та осла, і отару, і раба, і невільницю. І я послав розказати панові моєму, щоб знайти милість в очах твоїх“. **6** І вернулися послы до Якова, та й сказали: „Ми прийшли були до брата твого до Ісава, а він також іде назустріч тобі, і чотири сотні людей з ним.“ **7** І Яків сильно злякався, і був затурбований. І він поділив нарód, що був з ним, і дрібну та велику худобу, і верблюди на два табори. **8** І сказав: „Коли прийде Ісав до табору одного, і розіб'є його, то вціліє позосталий табір“. **9** І Яків промовив: „Боже батька мого Авраама, і Боже батька мого Ісака, Господи, що сказав Ти мені: „Вернися до Краю свого, і до місця свого народження, і Я зроблю тобі добре“. **10** Я не вартий усіх отих милостей, і всієї вірности, яку Ти чинив був Своєму рабові, бо з самою своєю палицею перейшов я був цей Йордан, а тепер я стався на два табори. **11** Збережи ж мене від руки мого брата, від руки Ісава, бо боюсь я його, щоб він не прийшов та не побив мене і матері з дітьми. **12** А Ти ж був сказав: „Учинити добро — учиню я з тобою добро; а нащадки твої покладу, як той морський пісок, що його не злічити через безліч“. **13** І він переночував там тієї ночі, і взяв із того, що під руку прийшло, дар для Ісава, брата свого: **14** кіз двісті, і козлів двадцятаро, овець двісті, і баранів двадцятаро, **15** верблюдиць дійних та їх жереб'ят тридцятаро, корів сорок, а биків десятаро, ослиць двадцятаро,

а осялят десятеро. **16** І дав до рук рабів своїх кожне стадо окремо. І сказав він до рабів своїх: „Ідіть передо мною, і позоставте відстань поміж стадом і стадом“. **17** І він наказав першому, кажучи: „Коли спіткає тебе Ісав, брат мій, і запитає тебе так: Чий ти, і куди ти йдеш, і чиє те, що перед тобою? **18** то скажеш: Раба твого Якова це подарунок, посланий панові моему Ісавові. А ото й він сам за нами“. **19** І наказав він і другому, і третьому, також усім, що йшли за стадами, говорячи: „Таким словом будете говорити до Ісава, коли ви знайдете його, **20** і скажете: Ось і раб твій Яків за нами, бо він сказав: Нехай я вблагаю його оцим дарунком, що йде передо мною, а потім побачу обличчя його, — може він підійме обличчя моє.“ **21** І йшов подарунок перед ним, а він ночував тієї ночі в таборі. **22** І встав він тієї ночі, і взяв обидві жінки свої, і обидві невільниці свої та одинадцятьо дітей своїх, і перейшов брід Яббок. **23** І він узяв їх, і перепровадив через потік, і перепровадив те, що в нього було. **24** І zostався Яків сам. І боровся з ним якийсь Муж, аж поки не зійшла досвітня зоря. **25** І Він побачив, що не подужає його, і доторкнувся до суглѡбу стегна його. І звихнувся суглѡб стегна Якова, як він боровся з Ним. **26** І промовив: „Пусти Мене, бо зійшла досвітня зоря“. А той відказав: „Не пущу Тебе, коли не поблагословіш мене“. **27** І промовив до нього: „Як твоє ймення!“ Той відказав: „Яків“. **28** І сказав „Не Яків буде називатися вже ймення твоє, але Ізраїль, бо ти боровся з Богом та з людьми, — і

подужав“. 29 І запитав Яків і сказав: „Скажи ж Ім'я Своє“. А Той відказав: „Пощо питаєш про Ймення Моє!“ І Він поблагословив його там. 30 І назвав Яків ім'я того місця: Пенуїл, бо „бачив був Бога лицем у лице, та збереглася душа моя“. 31 І засвітило йому сонце, коли він перейшов Пенуїл. І він кульгав на своє стегно. 32 Тому не їдять Ізраїлеві сини жили стегна, що на суглобі стегна, аж до сьогодні, бо Він доторкнувся був до стегна Якового, жили стегна.

33 І звів Яків очі свої, та й побачив, аж ось іде Ісав, а з ним чотири сотні людей. І він поділив своїх дітей на Лію, і на Рахіль, і на обох невіленьниць своїх. 2 І поставив він тих невіленьниць і дітей їх напереді, а Лію й дітей її перед останніми, а Рахіль та Йосипа останніми. 3 А сам пішов перед ними, і вклонився до землі сім раз, аж поки підійшов до брата свого. 4 І побіг Ісав назустріч йому, і обняв його, і впав на шию йому, і цілував його. І вони заплакали. 5 І звів свої очі Ісав, і побачив жінок та дітей. І сказав: „Хто то такі?“ А той відказав: „Діти, якими обдарував Бог твого раба“. 6 І підійшли сюди невіленьниці, і їхні діти, та й вклонилися. 7 І підійшла також Лія та діти її, і вклонилися, а потім підійшов Йосип і Рахіль, та й вклонилися. 8 І сказав Ісав: „А що це за цілий табір той, що я спіткав?“ А той відказав: „Щоб знайти милість в очах мого пана“. 9 А Ісав сказав: „Я маю багато, мій брате, — твоє нехай буде тобі“. 10 А Яків сказав: „Ні ж бо! Коли я знайшов милість в очах твоїх, то візьми дарунка мого з моєї руки. Бож я

побачив обличчя твоє, ніби побачив Боже лице, і ти собі уподобав мене. **11** Візьми ж благословення моє, що припроваджене тобі, бо Бог був милостивий до мене, та й маю я все“. І благав він його, — і той узяв. **12** І промовив Ісав: „Рушаймо й ходім, а я підú обік тебе“. **13** А той відказав: „Пан мій знає, що діти молоді, а дрібна та велика худоба в мене дійні. Коли погнати їх один день, то вигине вся отара. **14** Нехай же піде пан мій перед очима свого раба, а я підú поволі за ногою скотини, що передо мною, і за ногою дітей, аж поки не прийду́ до пана свого до Сеїру“. **15** І промовив Ісав: „Позоставлю ж з тобою трохи з людей, що зо мною“. А той відказав: „Пощо знаходжу я таку милість в очах свого пана?“ **16** І вернувся того дня Ісав на дорогу свою до Сеїру. **17** А Яків подався до Суккоту, і збудував собі хату, а для худоби своєї поробив курені, тому назвав ім'я́ тому місцю: Суккот. **18** І Яків, коли він прийшов із Падану арамейського, прибув спокійно до міста Сихем у Краї ханаанському, і розтаборився перед містом. **19** І купив він кусок поля, де розклав намета свого, з руки синів Гамора, батька Сихема, за сто срібняків. **20** І поставив там жертівника, і назвав його: Ел-Елогей-Ізраїль.

34 І вийшла була Діна, дочка Лії, яка вродила її Якову, щоб подивитися на дочок того краю. **2** І побачив її Сихем, син Гамора хівєянина, начальника того краю, і взяв її, і лежав із нею, і збезчестив її. **3** І пригорнулася душа його до Діни, дочки Якової, і покохав він дівчину, і говорив до серця дівочого. **4**

І сказав Сихем до Гамора, батька свого, говорячи: „Візьми те дівча за жінку для мене!“ 5 А Яків почув, що той збезчестив Діну, дочку його, а сини його були з худобою його на полі. І мовчав Яків, аж поки прибулі вони. 6 І вийшов Гамор, Сихемів батько, до Якова, щоб поговорити з ним. 7 І прийшли сини Яковові з поля, коли почули, і засмутились ці люди, і сильно запалав їхній гнів, бо той ганьбу зробив в Ізраїлі тим, що лежав із дочкою Якова, а так не робиться. 8 А Гамор говорив з ними, кажучи: „Син мій Сихем, — запрагла душа його вашої дочки. Дайте ж її йому за жінку! 9 І посвоячтеся з нами, — дайте нам ваші дочки, а наші дочки візьміть собі. 10 І осядьтеся з нами, а цей край буде перед вами. Сидіть і перемандруйте його, і набувайте на власність у нім“. 11 І промовив Сихем до батька її та до братів її: Нехай я знайдú милість у ваших очах, і що ви скажете мені — я дам. 12 Сильно побільшіть на мене віно та дарунок, а я дам, як мені скажете, — та тільки дайте мені дівчину за жінку!“ 13 І відповіли сини Якова Сихемові та Гаморові, батькові його, підступом, сказали, бо він збезчестив Діну, сестру їх. 14 І сказали до них: „Ми не можемо зробити тієї речі, видати сестру нашу чоловікові, що має крайню плоть, бо то ганьба для нас. 15 Ми тільки за те прихилимось до вас, коли ви станете, як ми, — щоб у вас був обрізаний кожний чоловічої статі. 16 І дамо вам своїх дочок, а ваших дочок візьмемо собі, й осядемося із вами, і станемо одним нарóдом. 17 А коли ви не послухаєте нас, щоб обрізатися, то

ми візьмемо свої дочки, та й підемо“. **18** І їхні слова були добрі в очах Гамора та в очах Сихема, сина Гаморового. **19** І не загаявся юнак той учинити ту річ, бо полюбив дочку Якова. А він був найповажніший у всім домі батька свого. **20** І прибув Гамор та Сихем, син його, до брами міста, і промовили до людей свого міста, говорячи: **21** „Ці люди — вони приязні до нас, і нехай осядуть у краю, і нехай перемандрують його, а цей край ось — розлогий перед ними. Дочок їхніх візьмімо собі за жінок, а наших дочок даймо їм. **22** Тільки за це прихиляться до нас ці люди, щоб сидіти з нами, і щоб стати одним народом, — коли в нас буде обрізаний кожен чоловічої статі, як і вони обрізані. **23** Отара їхня, і майно їхнє, і вся їхня худоба — хіба не наші вони? Тільки прихилимося до них, і нехай вони осядуть із нами. **24** І послушали Гамора та Сихема, сина його, усі, хто виходив з брами його міста. І були обрізані всі чоловічої статі, усі, хто виходив з брами міста його. **25** І сталося третього дня, коли вони хворі були, то два сини Яковові, Симеон і Левій, брати Дініні, взяли кожен меч свого, і безпечно напали на місто, і повбивали всіх чоловіків. **26** Також Гамора й Сихема, сина його, забили мечем, і забрали Діну з дому Сихемового, та й вийшли. **27** Сини Якова напали на трупи, і пограбували місто за те, що вони збезчестили їхню сестру. **28** Забрали дрібну й велику худобу їх, і осли їх, і що було в місці, і що на полі, **29** і увесь маєток їхній, і всіх їхніх дітей, і їхніх жінок забрали в неволю, і пограбували все,

що́ де в домі було. **30** І сказав Яків до Симеона й до Левія: „Ви зробили мене нещасливим, бо зробили мене зненавидженим у мешканців цього краю, у ханааніянина й периззеенина. Ми люди нечисленні, а вони зберуться на мене, та й поб'ють мене, і буду знищений я та мій дім“. **31** А вони відказали: „Чи він мав би зробити нашу сестру блудницею?“

35 І сказав Бог до Якова: „Уставай, вийди до Бет-Елу, і там осядься, і зроби там жертівника Богові, що явився тобі, як ти втікав був перед Ісавом, братом своїм“. **2** І сказав Яків до дому свого, до всіх, хто був із ним: „Усуньте чужинних богів, які є серед вас, і очистьтеся, і змініть свою одіж. **3** І встаньмо, і підім до Бет-Елу, і зроблю я там жертівника Богові, що відповів мені в день мого утиску, і був зо мною в дорозі, якою ходив я“. **4** І вони віддали Якову всіх чужинних богів, що були в їх руках, і сережки, що в їхніх ушах, а Яків сховав їх під дубом, що перед Сихемом. **5** І вирушили вони. І великий жах обгорнув ті міста, що навколо них, і вони не гналися за синами Якова. **6** І прибув Яків до Лузу, що в землі ханаанській, цебто до Бет-Елу, він і ввесь наро́д, що був з ним. **7** І збудував він там жертівника, та й назвав те місце: Ел Бет-Ел, бо там явився йому Бог, коли він утікав перед своїм братом. **8** І вмерла Девора, мамка Ревеки, і була похована нижче Бет-Елу під дубом, а він назвав ім'я йому: Аллон-Бахут. **9** І ще явився Бог до Якова, коли він прийшов був із Падану арамейського, і поблагословив його. **10** І сказав йому Бог: „Ім'я твоє Яків. Не буде вже

кликатися ім'я твоє Яків, але Ізраїль буде ім'я твоє“. І назвав ім'я йому: Ізраїль. **11** І сказав йому Бог: „Я Бог Всемогутній! Плодися й розмножуйся, — народ і громада народів буде з тебе, і царі вийдуть із стегон твоїх. **12** А той Край, що я дав його Авраамові та Ісакові, — дам його тобі, і нащадку твоєму по тобі дам Я той Край“. **13** І вознісся Бог з-понад нього в місці, де з ним говорив. **14** І поставив Яків пам'ятника на тому місці, де Він говорив з ним, пам'ятника кам'яного, і вилив на нього винне лиття, і полив його оливою. **15** І назвав Яків ім'я місцю, що там говорив із ним Бог: Бет-Ел. **16** І він рушив із Бет-Елу. І була ще ківра землі до Ефрати, а Рахіль породила, і були важкі її пологи. **17** І сталося, коли важкі були її пологи, то сказала їй баба-сповитуха: „Не бійся, бо й це тобі син“. **18** І сталося, коли виходила душа її, бо вмирала вона, то назвала ім'я йому: Бен-Оні, а його батько назвав його: Веніамін. **19** І вмерла Рахіль, і була похована на дорозі до Ефрати, це є Віфлеєм. **20** І поставив Яків пам'ятника на гробі її, — це надгробний пам'ятник Рахілі аж до сьогодні. **21** І рушив Ізраїль, і розтягнув намета свого далі до Мігдал-Едеру. **22** І сталося, коли Ізраїль перебував у тім краї, то Рувим пішов і ліг із Білгою, наложницею батька свого. І почув Ізраїль, і було це злим йому. **23** Сини Ліїні: перворідний Якова Рувім, і Симеон, і Левій, і Юда, і Іссахар, і Завулон. **24** Сини Рахіліні: Йосип і Веніамін. **25** А сини Білги, невільниці Рахіліної: Дан і Нефталім. **26** А сини Зілпи, невільниці Ліїної: Гад і Асир. Оце сини

Якова, що йому народжено в Падані арамейському.
27 І прибув Яків до Ісака, свого батька, до Мамре́, до Кир'ят-Арби, цебто Хеврону, що там жив Авраам та Ісак. 28 І були Ісакові дні сто літ і вісімдесят літ. 29 І впокоївся Ісак та й помер, і прилучився до своєї рідні, старий та нажившись. І поховали його Ісав та Яків, сини його.

36 А оце нащадки Ісава, цебто Едома. 2 Ісав узяв жінок своїх з дочок ханаанських, — Аду, дочку Елона хіттеянина, та Оголіваму, дочку Ани, дочку Ців'она хівейянина, (questioned) 3 та Босмат, дочку Ізмаїлову, сестру Невайотову. 4 І породила Ада Ісавові Еліфаза, а Босмат породила Реуїла, 5 а Оголівама породила Суша, і Ялама, і Кораха. Оце сини Ісавові, що були йому народжені в ханаанській землі. 6 І взяв Ісав жінок своїх, і синів своїх, і дочок своїх, і всі душі дому свого, і худобу свою, і все стадо своє, і все своє майно, що набув у ханаанській землі, та й пішов до Краю від обличчя Якова, брата свого, 7 бо маєток їх був більший, щоб пробувати їм разом, і край їх часового замешкання не міг вмістити їх через їхню худобу. 8 І осівся Ісав на горі Сеїр, Ісав — він Едом. 9 А оце нащадки Ісава, батька Едому на горі Сеїр. 10 Оце ймення синів Ісавових: Еліфаз, син Ади, жінки Ісавової, Реуїл, син Босмати, Ісавової жінки. 11 А сини Еліфазові були: Теман, Омар, Цефó, і Ґатам, і Кеназ. 12 А Тимна була наложниця Еліфаза, Ісавового сина, і породила вона Еліфазові Амаліка. Оце сини Ади, Ісавової жінки. 13 А оце сини Реуїлові: Нагат і Зера,

Шамма й Мізза. Оце сини Босмати, Ісавової жінки. **14** А оці були сини Оголівами, дочки Ани, дочки Ців'она, Ісавової жінки, — і вродила вона Ісаву Єуша, і Ялама, і Корей. **15** А оце провідники Ісавових синів. Сини Еліфаза, Ісавового перворідного: провідник Теман, провідник Омар, провідник Цефо, провідник Кеназ, **16** провідник Корей, провідник Ґатам, провідник Амалик. Оце провідники Еліфаза в краю Едома, оце сини Ади. **17** А оце сини Реуїла, Ісавового сина: провідник Нагат, провідник Зерах, провідник Шамма, провідник Мізза. Оце провідники Реуїлові в краю едомському, оце сини Босмати, Ісавової жінки. **18** А оце сини Оголівами, жінки Ісава: провідник Еуш, провідник Ялам, провідник Корей, — оце провідники Оголівами, дочки Ани, Ісавової жінки. **19** Оце сини Ісава, цебто Едома, і оце їхні провідники. **20** Оце сини Сеїра, хорейнина, мешканці цієї землі: Лотан і Шовал, і Ців'он, і Ана, **21** і Дішон, і Ецев, і Дішан, — оце провідники хорейнина, сини Сеїру, краю едомського. **22** А сини Лотана були: Хорі й Гемам, а Лотанова сестра — Тимна. **23** А оце сини Шовалові: Алван і Манахат, і Евал, Шефо, і Онам. **24** А ото сини Ців'онові: і Айя, і Ана, той Ана, що знайшов був в пустині гарячі джерела, коли пас осли Ців'она, свого батька. **25** А оце діти Ани: Дішон, і Оголівама, дочка Ани. **26** А оце сини Дішонові: Хемдан, і Ешбан, і Ітран, і Керан. **27** Ото сини Ецера: Білган, і Зааван, і Акан. **28** Оце сини Дішана: Уц і Аран. **29** Оце провідники хорейнина: провідник Лотан, провідник Шовал, провідник Ців'он,

провідник Ана, **30** провідник Дішон, провідник Ецер, провідник Дішан, — оце провідники хореянина за їхніми провідниками в краї Сеїр. **31** А оце царі, що царювали в краю Едома перед царюванням царя в синів Ізраїлевих. **32** І царював в Едомі Бела, син Беора, а ймення його міста Дінгава. **33** І вмер Бела, і зацарював замість нього Йовав, син Зераха з Боцри. **34** І вмер Йовав, і зацарював замість нього Хушам із землі теманіянина. **35** І вмер Хушам, і зацарював замість нього Гадад, син Бедада, що побив мідіян на полі Моава, а ймення його міста Авіт. **36** І вмер Гадад, і зацарював замість нього Самла з Машеку. **37** І вмер Самла, і зацарював замість нього Саул з Реховоту надрічного. **38** І вмер Саул, і зацарював замість нього Баал-Ханан, син Ахборів. **39** І вмер Баал-Ханан, син Ахборів, і зацарював замість нього Гадад, а ім'я його міста Пау, а ім'я його жінки Мегетав'іл, дочка Матреди, дочки Ме-Загава. **40** А оце імена провідників Ісавових за їхніми родами, за місцями їх, їхніми іменами: провідник Тимна, провідник Алва, провідник Етет, **41** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **42** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **43** провідник Магдіїл, провідник Ірам. Оце провідники Едома — він же Ісав, батько Едому за їхніми оселями в краї їхнього володіння.

37 І осівся Яків у Краї мешкання батька свого, в Краї ханаанському. **2** Оце оповість про Якова. Йосип, віку сімнадцяти літ, пас, як юнак, отару з братами

своїми, з синами Білги та з синами Зілпи, жінок батька свого. І Йóсип доносив недобрі звістки про них до їхнього батька. **3** А Ізраїль любив Йóсипа над усіх синів своїх, бо він був у нього сином старости. І він справив йому квітчасте вбрання. **4** І бачили його браття, що їх батько полюбив його над усіх братів його, — і зненавиділи його, і не могли говорити з ним спокійно. **5** І снівся був Йóсипові сон, і він розповів своїм браттям, а вони ще збільшили ненависть до нього. **6** І сказав він до них: „Послухайте но про той сон, що снівся мені. **7** А ото ми в'яжемо снопи серед поля, і ось мій сніп зачав уставати, та й став. І ось оточують ваші снопи, — та й вклоняються снопові моему“. **8** І сказали йому його браття: „Чи справді ти будеш царювати над нами, чи теж справді ти будеш панувати над нами?“ І вони збільшили ненависть до нього через сні його та через слова його. **9** І снівся йому ще сон інший, і він оповів його братам своїм, та й сказав: „Оце снівся мені ще сон, — і ось сонце та місяць та одинадцять зір вклоняються мені“. **10** І він розповів це батькові своєму та браттям своїм. І докорив йому батько його, та й промовив до нього: „Щó то за сон, що снівся тобі? Чи справді прийдемо ми, я та мати твоя та брати твої, щоб уклонитися тобі до землі?“ **11** І заздрили йому брати його, а батько його запам'ятав ці слова. **12** І пішли брати його пасти отару свого батька в Сихем. **13** І сказав Ізраїль до Йóсипа: „Таж брати твої пасуть у Сихемі! Іди ж, і я пошлю тебе до них!“ А той відказав йому: „Ось я!“ **14** І

сказав він до нього: „Піди но, побач стан братів твоїх і стан отари, та й дай мені відповідь“. І він послав його з долини Хеврону, і той прибув до Сихему. **15** І знайшов його один чоловік, — а він ось блукає по полю. І запитав його той чоловік, кажучи: „Чого ти шукаєш?“ **16** А той відказав: „Я шукаю братів своїх. Скажи ж мені, де вони випасають?“ **17** І сказав той чоловік: „Вони пішли звідси, бо я чув, як казали вони: Ходімо до Дотаїну“. І пішов Йосип за своїми братами, і знайшов їх у Дотаїні. **18** А вони побачили його здалека, і поки він наблизився до них, то змовлялися на нього, щоб убити його. **19** І сказали вони один одному: „Ось іде той сновидець! **20** А тепер давайте вбиймо його, і киньмо його до однієї з ям, та й скажемо: Дикий звір з'їв його! І побачимо, що буде з його снами“. **21** І почув це Рувім, і визволив його з руки їхньої, і сказав: „Не губімо душі його!“ **22** І сказав до них Рувім: „Не проливайте крові, — киньте його до ями тієї, що в пустині, а руки не кладіть на нього", щоб визволити його з їхньої руки, щоб вернути його до батька його. **23** І сталося, коли прийшов Йосип до братів своїх, то вони стягнули з Йосипа вбрання його, вбрання квітчасте, що на ньому було. **24** І взяли його, та й кинули його до ями, а яма та порожня була, — не було в ній води. **25** І сіли вони попоїсти хліба. І звели вони очі свої та й побачили, — ось караван ізмаїлітів іде з Гілеаду, а верблюди їхні несуть пахощі, і бальзам, і ладан, — іде він спровадити це до Єгипту. **26** І сказав Юда до своїх братів: „Яка

кóристь, що вб'ємо нашого брата, і затаїмо його кров? 27 Давайте продамо його Ізмаїльтянам, — і рука наша нехай не буде на ньому, бо він брат нам, він наше тіло“. І послушалися брати його. 28 І коли прохóдили мідіяніти, купці, то витягли й підняли Йóсипа з ями. І продали Йосипа ізмаїльтянам за двадцять срібняків, а ті повели Йосипа до Єгипту. 29 А Рувим вернувся до ями, — аж нема Йосипа в ямі! І розірвав він одежу свою... 30 І вернувся він до братів своїх, та й сказав: „Немає хлопця! А я, — куди я підú?“ 31 А вони взяли Йóсипове вбрання, і зарізали козла, і вмочили вбрання в кров. 32 І послали вони квітчасте вбрання, і принесли до свого батька, та й сказали: „Оце ми знайшли. Пізнай но, чи це вбрання — твого сина воно, чи ні?“ 33 А він пізнав його та й сказав: „Вбрання мого сина... Дикий звір його з'їв... Справді розшарпаний Йóсип!“ 34 І роздер Яків одіж свою, і зодягнув верéтище на стéгна свої, і багато днів справляв жалобу по синові своóму... 35 І зачали всі сини його та всі дочки його потішáти його. Але він не міг утішитися, та й сказав: „У жалóбі зйду я до сина мого до шеолу“. І плакав за ним його бáтько. (Sheol h7585) 36 А мідіяніти продали Йóсипа до Єгипту, до Потіфара, царедворця фараонового, начальника царськóї сторожі.

38 Сталося того чáсу, і відійшов Юда від братів своїх, і розташувався аж до одного адулламітянина, а ймення йому Хіра. 2 І побачив там Юда дочку одного ханаанеянина, а ім'я йому Шуа, і взяв її, і з

нею зійшовся. 3 І завагітніла вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Ер. 4 І завагітніла вона ще, і породила сина, і назвала ім'я йому: Онán. 5 І ще знову, і породила сина, і назвала ім'я йому: Шела. А батько був у Кезиві, як вона породила його. 6 І взяв Юда жінку для Ера, свого перворідного, а ім'я їй: Тамара. 7 І був Ер, Юдин перворідний, злий в очах Господа, — і Господь його вбив. 8 І сказав Юда до Онана: „Увійди до жінки брата свого, і одружися з нею, — і встанови насіння для брата свого“. 9 А Онан знав, що не його буде насіння те. І сталося, коли він сходився з жінкою брата свого, то марнував насіння на землю, аби не дати його своєму братові. 10 І було зле в очах Господа те, що він чинив, і вбив Він також його. 11 І сказав Юда до Тамари, невістки своєї: „Сиди вдовою в домі батька свого, аж поки не виросте Шела, син мій“. Бо він був подумав: „Аби не вмер також він, як брати його“. І пішла Тамара, та й осілася в домі батька свого. 12 І минуло багато днів, і вмерла Шуїна дочка, Юдина жінка. А коли Юда був утішений, то пішов до Тімни, до стрижіїв отари своєї, він і Хіра, товариш його адулламітянин. 13 А Тамарі розповіли, кажучи: „Ось тесть твій іде до Тімни стригти отару свою“. 14 І зняла вона з себе одержу вдівства свого, і покрилася покривáлом, і закрилася. І сіла вона при брамі Енаїм, що по дорозі до Тімни. Бо знала вона, що виріс Шела, а вона не віддана йому за жінку. 15 І побачив її Юда, і прийняв її за блудницю, бо закрила вона обличчя своє. 16 І він збочив до неї на дорогу й сказав: „А ну

но я ввійду до тебе!“Бо він не знав, що вона невістка його. А вона відказала: „Що́ даси мені, коли прийдеш до мене?“ 17 А він відказав: „Я пошлю козлятко з отари“. І сказала вона: „Якщо даси заставу, аж поки пришлеш“. 18 А він відказав: „Яка та застава, що дам я тобі?“Та сказала: „Печатка твоя, і шнурок твій, і палиця твоя, що в руці твоїй“. І він дав їй, і зійшовся з нею, а вона завагітніла від нього. 19 І встала вона та й пішла, і зняла покривало своє з себе, і зодягнула одержу вдівства свого. 20 А Юда послав козлятко через приятеля свого адулламітянина, щоб узяти заставу з руки тієї жінки. Та він не знайшов її. 21 І запитав він людей її місця, говорячи: „Де та блудни́ця, що була в Енаїм при дорозі?“Вони відказали: „Не була тут блудни́ця“. 22 І вернувся він до Юди й сказав: „Не знайшов я її, а також люди місця того говорили: Не була тут блудни́ця“. 23 І сказав Юда: „Нехай візьме собі ту заставу, щоб ми не стали на ганьбу. Ось я послав був те козлятко, та її не знайшов ти“. 24 І сталося так десь по трьох місяцях, і розповіджено Юді, говорячи: „Упала в блуд Тамара, твоя невістка, і ось завагітніла вона через блуд“. А Юда сказав: „Виведіть її, — і нехай буде спалена“. 25 Коли її вивели, то послала вона до тестя свого, говорячи: „Я завагітніла від чоловіка, що це належить йому“. І сказала: „Пізнай но, чия то печатка, і шнури, і ця палиця?“ 26 І пізнав Юда й сказав: „Вона стала справедливіша від мене, бо я не дав її Шелі, синові своєму“. І вже більше не знав він її. 27 І сталося в часі, як родила вона, — а

ось близнята в утробі її. **28** І сталося, як родила вона, показалася рука одного; і взяла баба-сповитуха, і пов'язала на руку йому нитку червону, говорячи: „Цей вийшов найперше“. **29** І сталося, що він втягнув свою руку, а ось вийшов його брат. І сказала вона: „Нащо ти роздер для себе перепону?“ І назвала ім'я йому Перец. **30** А потім вийшов брат його, що на руці його була нитка червона. І вона назвала ім'я йому: Зéрах.

39 А Йóсип був відведений до Єгипту. І купив його Потіфáр, царедворець фараонів, начальник царської сторожі, муж єгíптянин, з руки ізмаїльтян, що звели його туди. **2** І був Госпóдь з Йóсипом, а він став чоловіком, що мав щастя. І пробува́в він у домі свого пана єгíптянина. **3** І побачив його пан, що Господь з ним, і що в усьому, що він робить, Госпóдь щастить у руці його. **4** І Йóсип знайшов милість в очах його, і служив йому. А той призна́чив його над домом своїм, і все, що мав, відда́в в його руку. **5** І сталося, — відко́ли він призна́чив його в домі своїм, і над усім, що він мав, то поблагословив Господь дiм єгиптянина через Йосипа. І було благословéння Господнє в усьому, що він мав, — у домі й на полі. **6** І він позоставив усе, що мав, у руці Йóсиповій. І не знав він при ньому нічого, окрім хліба, що їв. А Йóсип був гарного стану та вродливого вигляду. **7** І сталося по тих пригодах, і звелá свої очі на Йосипа жінка пана його. І сказала вона: „Ляж зо мною!“ **8** А він відмовився, і сказав до жінки пана свого: „Тож пан мій не знає при мені

нічого у домі, а все, що його, він дав у мою руку. **9** Нема більшого в цім домі від мене, і він не стримав від мене нічого, хібащо тебе, — бо ти жінка його. Як же я вчиню це велике зло, і згрішу перед Богом?“ **10** І сталося, що вона день-у-день говорила Йосипові, а він не слухав її, щоб лягти при ній і бути з нею. **11** І сталося одного дня, і прийшов він додому робити діло своє, а там у домі не було нікого з людей дому. **12** І схопила вона його за одержу його, кажучи: „Лягай же зо мною!“ А він позоставив свою одержу в її руці, та й утік, і вибіг надвір. **13** І сталося, як побачила вона, що він позоставив свою одержу в її руці та й утік надвір, **14** то покликкала людей свого дому, та й сказала їм, говорячи: „Дивіться, — він припровадив нам якогось єврея, щоб той забавлявся нами! Він прийшов був до мене, щоб покластись зо мною, та я закричала сильним голосом. **15** І сталося, як почув він, що я підняла свій голос і закричала, то позоставив одержу свою в мене, та й утік, і вибіг надвір. **16** І я поклала його одержу при собі аж до приходу пана його до свого дому“. **17** І вона переказала йому цими словами, говорячи: „До мене прийшов був оцей раб єврей, що ти його привів до нас, щоб забавлятися мною. **18** І сталося, як підняла я свій голос і закричала, то він позоставив свою одержу при мені, та й утік надвір“. **19** І сталося, як почув пан його слова своєї жінки, що оповідала йому, кажучи: „Отакі то речі вчинив мені твій раб“, то запалився гнів його. **20** І взяв його Йосипів пан, та й віддав його до дому в'язничного, до

місця, де були ув'язнені царські в'язні. І пробував він там у тім домі в'язничнім. **21** А Господь був із Йосипом, і прихилив до нього милосердя, та дав йому милість в очах начальника в'язничного дому. **22** І начальник в'язничного дому дав у руку Йосипа всіх в'язнів, що були в домі в'язничнім, і все, що там робили, робив він. **23** Начальник в'язничного дому не бачив нічого в руці його, бо Бог був із ним, і що він робив, щастив йому Господь.

40 І сталося по тих пригодах, чашник єгипетського царя та пекар провинилися були панові своєму, цареві єгипетському. **2** І розгнівався фараон на двох своїх євнухів, — на начальника чашників і на начальника пекарів. **3** І віддав їх під варту до дому начальника царської сторожі до в'язничного дому, до місця, де Йосип був ув'язнений. **4** А начальник царської сторожі приставив Йосипа до них, і він їм usługовував. І були вони деякий час під вартою. **5** І снівся їм обом сон, кожному свій сон, однієї ночі, кожному за значенням його сна, чашникові й пекареві царя єгипетського, що були ув'язнені у в'язничному домі. **6** І прибув до них Йосип уранці, і побачив їх, а вони ось сумні. **7** І запитав він фараонових євнухів, що були з ним під вартою в домі пана його, говорячи: „Чого ваші обличчя сьогодні сумні?“ **8** А вони сказали йому: „Снівся нам сон, а відгадати його немає кому“. І сказав до них Йосип: „Чи ж не в Бога відгадки? Розповідajte no мені“. **9** І оповів начальник чашників Йосипові свій сон, і сказав йому: „Бачив я в сні

своїм, — ось виноградний кущ передо мною. 10 А в виноградному кущі три виноградні галу́зки, а він сам ніби розцвів, пустив цвіт, і дозріли грона його ягід. 11 А в моїй руці фараонова чаша. І взяв я ті ягоди, і вичавив їх до фараонової чаші, і дав ту чашу в руку фараона“. 12 І сказав йому Йосип: „Оце відгадка його: три виноградні галузки — це три дні. 13 Ще за три дні підійме фараон твою голову, і верне тебе на твоє становище, і ти дасі чашу фараона до руки його за першим звичаєм, як був ти чашником його. 14 Коли ти згадаєш собі про мене, як буде тобі добре, — то вчиниш милість мені, коли згадаєш про мене перед фараоном, і випровадиш мене з цього дому. 15 Бо я був справді вкрадений із Краю єврейського, а також тут я не вчинив нічого, щоб мене вкинути до цієї ями“. 16 І побачив начальник пекарів, що він добре відгадав, і промовив до Йосипа: „І я в сні своїм бачив, — ось три коші півчів на голові моїй. 17 А в коші горішньому — зо всякого пекарського виробу фараонове їдження, а птах їв його з коша з-над моєї голови“. 18 І відповів Йосип і сказав: „Оце відгадка його: три коші — то три дні. 19 Ще за три дні підійме фараон голову твою з тебе, і повісить тебе на дереві, — і птах поїсть тіло твоє з тебе.“ 20 І сталося третього дня, у день народження фараона, і вчинив він гостину для всіх своїх рабів. І підняв він голову начальника чашників і голову начальника пекарів серед своїх рабів. 21 І вернув він начальника чашників на його місце, і він подав чашу в руку фараонову.

22 А начальника пекарів повісив, як відгадав був їм Йосип. **23** Та начальник чашників не пам'ятав про Йосипа, та й забув за нього.

41 І сталося по закінченні двох літ часу, і сниться фараонові, — ось він стоїть над Річкою. **2** І ось виходять із Річки семеро корів гарного вигляду й ситого тіла, — і паслися на лузі. **3** А ось виходять із Річки за ними семеро корів інших, бридкі виглядом і худі тілом. І вони стали при тих коровах на березі Річки. **4** І корови бридкі виглядом і худі тілом поз'їдали сім корів гарних виглядом і ситих. І прокинувся фараон. **5** І знову заснув він. І снилося йому вдруге, — аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків здорових та добрих. **6** А ось виростає за ними семеро колосків тонких та спалених східнім вітром. **7** І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків здорових та повних. І прокинувся фараон, — а то був сон. **8** І сталося рано, — і занепокоївся дух його. І послав він, і поскликав усіх ворожбитів Єгипту та всіх мудреців його. І фараон розповів їм свій сон, — та ніхто не міг відгадати їх фараонові. **9** І говорив начальник чашників з фараоном, кажучи: „Я сьогодні згадую гріхи свої. **10** Розгнівався був фараон на рабів своїх, і вмістив мене під варту дому начальника царської сторожі, мене й начальника пекарів. **11** І однієї ночі снився нам сон, мені та йому, кожному снився сон за своїм значенням. **12** А там з нами був єврейський юнак, раб начальника царської сторожі. І ми розповіли йому, а він відгадав нам наші сни, кожному за сном

його відгадав. **13** І сталося, — як він відгадав нам, так і трапилося: мене ти вернув на становище моє, а того повісив“. **14** І послав фараон, і покликав Йóсипа, — і його сквапно вивели з в'язниці. І оголився, і змінив одержу свою, — і він прибув до фараона. **15** І промовив фараон до Йосипа: „Снився мені сон, та нема, хто б відгадав його. А я чув про тебе таке: ти вислухуєш сон, щоб відгадати його“. **16** А Йосип сказав до фараона, говорячи: „Не я, — Бог дасть у відповідь мир фараонові“. **17** І сказав фараон до Йосипа: „Бачив я в сні своїм — ось я стою на березі Річки. **18** І ось виходять із Річки семеро корів ситих тілом і гарних виглядом. І вони пáслися на лузі. **19** А ось виходять за ними семеро корів інші, бідні та дуже бридкі виглядом і худі тілом. Таких бридкі́х, як вони, я не бачив у всьому краї єгипетському. **20** І корови худі та бридкі поз'їдали сім корів перших ситих. **21** І ввійшли вони до черева їхнього, та не було знати, що ввійшли вони до черева їхнього, — і вигляд їх був лихий, як на початку. І я прокинувся. **22** І побачив я в сні своїм знов, аж ось сходять на однім стеблі семеро колосків повних та добрих. **23** А ось виростає за ними семеро колосків худих, тонких, спалених східнім вітром. **24** І проковтнули ті тонкі колоски сім колосків добрих. І розповів я те ворожбитам, та не було, хто б мені роз'яснив“. **25** І сказав Йóсип до фараона: „Сон фараонів — один він. Щó Бог робить, те Він звістив фараонові. **26** Семеро корів добрих — то сім літ, і семеро колосків добрих — сім літ вони. А сон

— один він. **27** А сім корів худих і бридких, що вийшли за ними, — сім літ вони, і сім колосків порожніх і спалених східнім вітром — то будуть сім літ голодних.

28 Оце та річ, що я сказав був фараонові: Щоб Бог робить, те Він показав фараонові. **29** Ось приходять сім літ, — великий достаток у всім краї єгипетським.

30 А по них настануть сім літ голодних, — і буде забутий увесь той достаток в єгипетській землі, і голод винищить край. **31** І не буде видно того достатку в краї через той голод, що настане потім, бо він буде дуже тяжкий. **32** А що сон повторився фараонові двічі, це значить, що справа ця постановлена від Бога, і Бог незабаром виконає її. **33** А тепер нехай фараон наздрить чоловіка розумного й мудрого, і нехай поставить його над єгипетською землею. **34** Нехай учинить фараон, і нехай призначить урядників над краєм, і нехай за сім літ достатку збирає п'ятину врожаю єгипетської землі. **35** І нехай вони позбирають усю їжу тих добрих років, що приходять, і нехай вони позбирають збіжжя під руку фараонову, на їжу по містах, і нехай бережуть. **36** І буде та їжа на запас для краю на сім літ голодних, що настануть в єгипетській землі, — і край не буде знищений голодом“. **37** І була ця річ добра в очах фараона та в очах усіх його рабів. **38** І сказав фараон своїм рабам: „Чи знайдеться чоловік, як оцей, що Дух Божий у нім?“ **39** І сказав фараон Йосипові: „Що Бог відкрив тобі це все, то немає такого розумного й мудрого, як ти. **40** Ти будеш над домом моїм, а слів твоїх уст буде

слухатися ввесь нарód мій. Тільки троном я буду вищий від тебе“. 41 І сказав фараон Йóсипові: „Дивись, — я поставив тебе над усім краєм єгипетським“. 42 І зняв фараон персня свого з своєї руки, та й дав його на руку Йóсипову, і зодягнув його в одержу віссóнну, а на шию йому повісив золотого ланцюга. 43 І зробив, що він їздив його другим пóвозом, і кричали перед обличчям його: „Кланяйтеся!“ І поставив його над усім єгипетським краєм. 44 І сказав фараон Йосипові: „Я фараон, а без тебе ніхто не підійме своєї руки та своєї ноги в усім краї єгипетськiм“. 45 І назвав фараон ім'я Йосипові: Цофнат-Панеах, і дав йому за жінку Ознату, дочку Поті-Фера, жерця Ону. І Йосип піднявся над єгипетським краєм. 46 А Йосип був віку тридцяти літ, коли він став перед лицем фараона, царя єгипетського. І пішов Йосип від лиця фараонового, і перейшов через увесь єгипетський край. 47 А земля в сім літ достатку родила на повні жмені. 48 І зібрав він усю їжу семи літ, що була в єгипетськiм краї, і вмістив їжу по містах: їжу поля міста, що навколо нього, вмістив у ньóму. 49 І зібрав Йóсип збіжжя дуже багато, як мóрський пісок, аж перестав рахувати, бо не було вже числа. 50 А Йосипові, поки прийшов рік голодний, уродилися два сини, що вродила йому Озната, дочка Поті-Фера, жерця Ону. 51 І назвав Йóсип ім'я перворідному: Манасія, бо „Бог зробив мені, що я забув усе своє терпіння та ввесь дім мого батька“. 52 А ймення другому назвав: Єфрем, бо „розмножив мене Бог у

краї не долі моєї“. 53 І скінчилися сім літ достатку, що були в єгипетським краї. 54 І зачали наступати сім літ голодні, як сказав був Йосип. І був голод по всіх краях, а в усім єгипетським краї був хліб. 55 Але виголоднів увесь єгипетський край, а народ став кричати до фараона про хліб. І сказав фараон усьому Єгиптові: „Ідіть до Йосипа. Що він вам скаже, те робіть“. 56 І був той голод на всій поверхні землі. І відчинив Йосип усе, що було в них, і продавав поживу Єгиптові. А голод зміцнявся в єгипетським краї. 57 І прибували зо всієї землі до Йосипа купити поживи, бо голод зміцнявся по всій землі.

42 А Яків побачив, що в Єгипті є хліб. І сказав Яків до синів своїх: „Пощо ви споглядаєте один на одного?“ 2 І сказав він: „Ось чув я, що в Єгипті є хліб; зйдіть туди, і купіть нам хліба ізвідти, — і будемо жити, і не помремо“. 3 І зійшли десятеро Йосипових братів купити збіжжя з Єгипту. 4 А Веніяміна, Йосипового брата, Яків не послав із братами його, бо сказав: „Щоб не спіткало його яке нещастя!“ 5 І прибули Ізраїлеві сини купити хліба разом з іншими, що приходили, бо був голод у Краї ханаанським. 6 А Йосип — він володар над тим краєм, він продавав хліб усьому народові тієї землі. І прибулі Йосипові брати, та й уклонилися йому обличчям до землі. 7 І побачив Йосип братів своїх, і пізнав їх, та не дав пізнати себе. І говорив із ними суворо, і промовив до них: „Звідкіля прибулі ви?“ А вони відказали: „З ханаанського Краю купити їжі“. 8 І пізнав Йосип

братів своїх, а вони не впізнали його. **9** І згадав Йосип сні, що про них йому снились були́. І сказав він до них: „Ви шпигуні! Ві́ прибулі́ підглянути слабі́ місця цієї землі“. **10** А вони відказали йому: „Ні, пане мій, а раби твої́ прибулі́ купити їжі. **11** Ми всі — сини одного чоловіка, ми правдиві. Раби твої́ не були́ шпигунами!“ **12** Він же промовив до них: „Ні, — бо ви прийшли підглянути слабі́ місця цієї землі!“ **13** А вони відказали: „Дванадцятєро твої́х рабів — брати ми, сини одного чоловіка в ханаанському Краї. А наймолодший тепер із батьком нашим, а одного нема“. **14** І промовив їм Йосип: „Оце те, що я сказав був до вас, говорячи: Ви шпигуни. **15** Оцим ви будете ви́пробувані: Клянуся життям фараоновим, що ви не вийдете звідси, якщо не прийде сюди наймолодший ваш брат! **16** Пошліть з-поміж себе одні́го, і нехай візьме вашого брата, а ви бу́дете ув'язнені. І слова ваші́ будуть піддані пробі́, чи правда з вами; а коли ні, — клянуся життям фараоновим, що ви шпигуни!“ **17** І він забрав їх під варту на три дні. **18** А третього дня Йосип промовив до них: „Зробіть це — і живіть. Я Бога боюся, **19** якщо ви правдиві. Один брат ваш буде ув'язнений в домі вашої варті, а ви йдіть, принесіть хліба́ для заспокоєння голоду́ ваших домі́в. **20** А свого наймолодшого брата приведіть до мене, — і бу́дуть потверджені ваші́ слова, а ви не повмираєте“. І вони зробили так. **21** І говорили вони один одні́му: „Справді́, винні ми за нашого брата, бо ми бачили недолю́ душі́ його, коли він благав нас, а ми не

послухали. Тому то прийшло це нещастя на нас!“ 22 І відповів їм Рувїм, говорячи: „Чи не говорив я вам, кажучи: Не грішіть проти хлѳпця, та ви не послухали. А оце й кров його жадається“ 23 А вони не знали, що Йѳсип їх розуміє, бо був поміж ними перекладач. 24 А він відвернувся від них та й заплакав... І вернувся до них, і говорив із ними. І взяв від них Симеѳна, та й зв'язав його на їхніх очах. 25 А Йосип наказав, щоб напѳвнили їхні мішки збіжжям, а срібло їхнє вернули кожному до його мішка, і дали їм поживи на дорогу. І їм зроблено так. 26 І понѳсли вони хлїб свій на ослах своїх, і пішли звїдти. 27 І відкрив один мішка свого, щоб ослові своєму дати паші на нічлігу, та й побачив срібло своє, — а воно ось в отворі мішка його! 28 І сказав він братам своїм: „Повернене срібло моє, — і ось воно в мішку моїм!“ І завмерло їм серце, і вони затремтіли, говорячи один до ѳдного: „Щѳ це Бог нам зробив?“ 29 І прибули вони до Якова, батька свого, до Краю ханаанського, і розповілі йому все, щѳ їх спіткало було, говорячи: 30 „Той муж, пан того краю, говорив із нами суворо, і прийняв був нас як шпигунів того краю. 31 А ми сказали йому: „Ми правдиві, — не були ми шпигунами! 32 Ми дванадцятѳро братів, сини нашого бѳтька. Одного нема, а наймолодший тепер з нашим бѳтьком у ханаанському Краї“. 33 І сказав до нас муж той, пан того краю: „З того пізнѳю, що правдиві ви, — зостѳвте зо мною ѳдного вашого брата, а на голод домів ваших візьміть хлїб та й ідіть. 34 І приведіть до мене брата вашого найменшого, і бѳду я

знати, що ви не шпигуни, що ви правдиві. Тоді віддам вам вашого брата, і ви можете перехідити цей край для купівлі.“ **35** І сталося, — вони випорбжнювали мішки свої, а ось у кожного вузлик срібла його в його мішку! І побачили вузлики срібла свого, вони та їх батько, — і полякались. **36** І сказав до них Яків, їх батько: „Ви позбавили мене дітей, — Йосипа нема, і Симеона нема, а тепер Веніямина заберете? Усе те на мене!“ **37** І промовив Рувім до батька свого, кажучи: „Двох синів моїх уб'єш, коли не приведу його до тебе! Дай же його на руку мою, а я поверну його до тебе“. **38** А той відказав: „Не зійде з вами мій син, бо брат його вмер, а він сам позостався... А трапиться йому нещастя в дорозі, якою підете, то в смутку зведете мою сивину до шеблу!“ (Sheol h7585)

43 А голод став тяжкий у тім краї. **2** І сталося, як вони скінчили їсти хліб, що привезли були з Єгипту, то сказав до них батько їх: „Верніться, купіть нам трохи їжі!“ **3** І сказав йому Юда, говорячи: „Рішуче освідчив нам той муж, кажучи: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами!“ **4** Як ти пошлеш брата нашого з нами, то ми зійдемо, і купимо тобі їжі. **5** А коли не пошлеш, не зійдемо, бо муж той сказав нам: Не побачите лиця мого без вашого брата з вами“. **6** І промовив Ізраїль: „Нащо зло ви вчинили мені, що сказали тому мужеві, що ще маєте брата?“ **7** А вони відказали: „Розпитуючи, випитував той муж про нас та про місце нашого народження, говорячи: Чи батько ваш іще живий? Чи є в вас брат? І ми

розповіли йому відповідно до цих слів. Чи могли ми знати, що скаже: Приведіть вашого брата?“ 8 І сказав Юда до Ізраїля, батька свого: „Пошли ж цього юнака зо мною, і встаньмо, та й ходім, і будемо жити, і не повмираємо і ми, і ти, і наші діти. 9 Я поручуся за нього, — з моєї руки будеш його ти жадати! Коли я не приведу його до тебе, і не поставлю перед лицем твоїм, то буду винним перед тобою по всі дні! 10 А коли б ми були не відтягалися, то тепер уже б вернулися були два рази“. 11 І сказав їм Ізраїль, їх батько: „Коли так, то зробіть ви оце. Візьміть із плодів цього Краю, і віднесіть дарунка мужеві тому: трохи бальзаму, і трохи меду, пахощів, і ладану, дактилів, і мигдалів. 12 А срібла візьміть удвоє в руку свою. А срібло, повернене в отвір ваших мішків, верніть своєю рукою, — може то помилка. 13 А брата вашого заберіть, — і встаньте, ідіть до того мужа. 14 А Бог Всемогутній нехай дасть вам милосердя перед лицем того мужа, і нехай він відпустить вам другого вашого брата й Веніяміна. А я, — певно стратив сина свого!“ 15 І взяли ті люди того дарунка, і взяли вдвоє срібла в руку свою, і Веніямина, і встали, та й зійшли до Єгипту. І стали вони перед лицем Йосиповим. 16 І побачив Йосип Веніямина з ними, і сказав до того, що був над його домом: „Упровадь цих людей до дому, і нехай заріжуть худобину, і приготуй, бо зо мною будуть їсти ці люди опівдні“. 17 І той чоловік зробив, як Йосип сказав був. І впровадив той чоловік тих людей до Йосипового дому. 18 І полякалися ті

люди, що були впроваджені до Йóсипового дому. І сказали вони: „Через срібло, повернене напочатку в наших мішках, ми впроваджені, щоб причепитись до нас, і напасти на нас, і забрати за рабів нас та наші осли“. **19** І приступили вони до чоловіка, що над домом Йóсиповим, та й говорили до нього при вході в дім. **20** І сказали вони: „Послухай, о пане мій, ми зійшли були напочатку купити їжі. **21** І сталося, коли ми прийшли на нічліг, і відкрили мішки свої, — а ось срібло кожного в отворі мішка його, наше срібло за вагою його! І ми вертаємо його нашою рукою! **22** А на купівлю їжі ми знесли нашою рукою інше срібло. Ми не знаємо, хто поклав був наше срібло до наших мішків“. **23** А той відказав: „Мир вам! Не бійтеся! Бог ваш і Бог вашого батька дав вам скарб до ваших мішків. Срібло ваше прийшло до мене“. І вивів до них Симеона. **24** І впровадив той чоловік тих людей до Йóсипового дому, і дав води, а вони вмили ноги свої, і дав паші їхнім ослам. **25** І вони приготували дарунки до приходу Йосипа опівдні, бо почули, що там вони їстимуть хліб. **26** І ввійшов Йóсип до дому, а вони принесли йому до дому дарунка, що в їхній руці. І вони поклонилися йому до землі. **27** А він запитав їх про мир і сказав: „Чи гаразд вашому батькові старому, про якого ви розповідали? Чи він ще живий?“ **28** А вони відказали: „Гаразд рабові твоєму, батькові нашому. Ще він живий“. І вони схилилися, і вклонилися до землі. **29** І звів він очі свої, та й побачив Веніямина, свого брата, сина матері

своєї, і промовив: „Чи то ваш наймолодший брат, що ви мені розповідали?“ І сказав: „Нехай Бог буде милостивий до тебе, мій сину!“ **30** І Йóсип поспішив, бо порушилася його любов до брата його, і хотів він заплакати. І ввійшов він до іншої кімнати, і заплакав там... **31** І вмив він лице своє, і вийшов, і стримався, та й сказав: „Покладіть хліба!“ **32** І поклали йому окремо, а їм окремо, й єгиптянам, що їли з ним, окремо, бо єгиптяни не можуть їсти хліб з євреями, бо це огида для Єгипту. **33** І вони посідали перед ним, — перворідний за перворідством своїм, а молодший за молодістю своєю. І здивувалися ці люди один перед óдним. **34** І він посилав дари страви від себе до них. А дар Веніяминів був більший від дару всіх їх уп'ятеро. І пили вони, і повпивáлися з ним.

44 І наказав він тому, що над домом його, говорячи: „Понаповнюй мішки цих людей їжею, скільки зможуть вони нести. І поклади срібло кожного до отвору мішка його. **2** А чашу мою, чашу срібну, поклади до отвору мішка наймолодшого, та срібло за хліб його“. І зробив той за словом Йóсиповим, яке він сказав був. **3** Розвиднилось рано вранці, і люди ці були відпущені, вони та їхні осли. **4** Вони вийшли з міста, ще не віддалилися, а Йóсип сказав до того, що над домом його: „Устань, побіжи за тими людьми, і дожени їх, та й скажи їм: „Нащо ви заплатили злом за добро? **5** Хіба це не та чаша, що з неї п'є пан мій, і він, ворожачи, ворожить нею? І зле ви зробили, що вчинили таке “. **6** І той їх догнав, і сказав їм ті слова. **7**

А вони відказали йому: „Нащо пан мій говорить отакі то слова? Далеке рабам твоїм, щоб зробити таку річ.

8 Таж сріблѳ, що знайшли ми в отворах наших мішків, ми вернули тобі з Краю ханаанського. А як би ми вкрали з дому пана твого срібло чи золото? **9** У кого із рабів твоїх вона, чаша, буде знайдена, то помре він, а також ми станемо рабами моєму панові“. **10** А той відказав: „Тож тепер, як ви сказали, так нехай буде воно! У кого вона знайдена буде, той стане мені за раба, а ви будете чисті“. **11** І поспішно попускали вони кожен свого мішка на землю. І порозв'язували кожен мішка свого. **12** І став він шукати. Розпочав від найстаршого, а скінчив наймолодшим. І знайдена чаша в мішку Веніяминовім! **13** І пороздирали вони свою одіж! І кожен нав'ючив осла свого, і вернулись до міста. **14** І ввійшли Юда й брати його до дому Йосипа, — а він ще був там. І попáдали вони перед лицем його на землю. **15** І сказав до них Йóсип: „Щѳ це за вчинок, що ви зробили? Хіба ви не знали, що справді відгадає такий муж, як я?“ **16** А Юда промовив: „Щѳ ми скажемо панові моєму? Щѳ будемо говорити? Чим виправдаємось? Бог знайшов провину твоїх рабів! Ось ми раби панові моєму, і ми, і той, що в руці його була знайдена чаша“. **17** А Йóсип відказав: „Далéке мені, щоб зробити оце. Чоловік, що в руці його була знайдена чаша, — він буде мені за раба! А ви йдіть із миром до вашого батька“. **18** І приступив до нього Юда та й промовив: „О мій пане, нехай скаже раб твій слово до ушей пана свого, і нехай не палає гнів

твій на раба твого, бо ти такий, як фараон. **19** Пан мій запитав був рабів своїх, говорячи: „Чи є в вас батько або брат?“ **20** І сказали ми до пана мого: „Є в нас батько старий та мале дитя його старости, а брат його вмер. І позостався він сам у своєї матері, а батько його любить. **21** А ти був сказав своїм рабам: „Зведіть до мене його, і нехай я кину своїм оком на нього“. **22** І сказали ми до пана мого: „Не може той хлопець покинути батька свого. А покине він батька свого, то помре той “. **23** А ти сказав своїм рабам: „Коли не зійде з вами наймолодший ваш брат, не побачите більше лиця мого“. **24** І сталося, коли ми зійшли були до раба твого, до нашого батька, то ми розповіли йому слова мого пана. **25** А батько наш сказав: „Верніться, купіть нам трохи їжі“. **26** А ми відказали: „Не можемо зійти. Коли найменший наш брат буде з нами, то зійдемо ми, бо не можемо бачити лиця того мужа, якщо брат наш наймолодший не буде з нами“. **27** І сказав до нас раб твій, наш батько: „Ви знаєте, що двох бу́ла породила мені жінка моя. **28** Та пішов від мене один, і я сказав: справді, дійсно розшарпаний він. І я не бачив його аж дотепер. **29** А заберете ви також цього від мене, і спіткає його нещастя, то зведете ви сивину мою цим злом до шеолу“. (Sheol h7585) **30** А тепер, коли я прийду́ до раба твого, мого батька, а юнака не буде з нами, — а душа його зв'язана з душею тією, — **31** То станеться, коли він побачить, що юнака нема, то помре. І зведуть твої раби сивину раба твого, нашого батька, у смутку до

шеолу. (Sheol h7585) **32** Бо раб твій поручився за юнака батькові своєму, кажучи: Коли я не приведу́ його до тебе, то згрішу перед батьком своїм на всі дні! **33** А тепер нехай же сяде твій раб замість того юнака за раба панові моєму. А юнак нехай іде з своїми братами! **34** Бо як я прийду́ до батька свого, а юнака зо мною нема? Щоб не побачити мені того нещастя, що спіткає мого батька“.

45 І не міг Йосип здержатися при всіх, що стояли біля нього, та й закричав: „Виведіть усіх людей від мене!“ І не було з ним нікого, коли Йосип відкрився браттям своїм. **2** І він гóлосно заплакав, і почули єгиптяни, і почув дім фараонів. **3** І Йосип промовив до браттів своїх: „Я Йосип... Чи живий ще мій батько?“ І не могли його браття йому відповісти, бо вони налякались його. **4** А Йосип промовив до братів своїх: „Підійдіть же до мене!“ І вони підійшли, а він проказав: „Я Йосип, ваш брат, якого ви продали́ були до Єгипту. **5** А тепер не сумуйте, і нехай не буде жа́лю в ваших очах, що ви продали мене сюди, бо то Бог послав мене перед вами для виживлення. **6** Бо ось два роки голод на землі, і ще буде п'ять літ, що не буде орки та жнив. **7** І послав мене Бог перед вами зробити для вас, щоб ви позostались на землі, і щоб утримати для вас при житті велике число спасених. **8** І виходить тепер, — не ви послали мене сюди, але Бог. І Він зробив мене батьком фараоновим і паном усього дому його, і володарем усього краю єгипетського. **9** Поспішіть, і йдіть до батька мого, та й скажіть йому: Отак сказав

син твій Йосип: Бог зробив мене володарем усього Єгипту. Зійди ж до мене, не гайся. **10** І осядь у землі Гошен, і будеш близький до мене ти, і сини твої, і сини синів твоїх, і дрібна та велика худоба твоя, і все, що твоє. **11** І прогодую тебе там, бо голод буде ще п'ять років, щоб не збіднів ти, і дім твій, і все, що твоє. **12** І ось очі ваші й очі брата мого Веніямина бачать, що це мої уста говорять до вас. **13** І оповістé батькові моєму про всю славу мою в Єгипті, та про все, щó ви бачили. І поспішіть, і приведіть вашого батька сюди“. **14** І впав він на шию Веніямину, братові своєму, та й заплакав, і Веніямін плакав на шиї його... **15** І цілував він усіх братів своїх, і плакав над ними... А потóму говорили брати його з ним. **16** І розголóшено в домі фараоновім чутку, говорячи: „Прийшли Йосипові брати!“ І було це добре в очах фараонових та в очах його рабів. **17** І промовив фараон до Йосипа: „Скажи своїм братам: Зробіть оце: Понав'ючуйте худобу свою, та й ідіть, прибудьте до Краю ханаанського. **18** І заберіть вашого батька й доми ваші, та й прийдіть до мене, а я дам вам дóбра єгипетського краю. І споживайте ситість землі. **19** А ти одержав наказа сказати: Зробіть це: Візьміть собі з єгипетського краю вози́ для ваших дітей та для ваших жінок, і привезіть свого батька й прибудьте. **20** А око ваше нехай не жалує ваших речей, бо добро всього єгипетського краю — ваше воно“. **21** І зробили так Ізраїлеві сини. А Йосип дав їм вози на приказ фараонів, і дав їм поживи на дорогу. **22** І дав усім їм кожному переміни

одежі, а Веніяминові дав три сотні срібла та п'ять перемін одежі. **23** А батькові своєму послав він оце: десять ослів, нав'ючених з добра Єгипту, і десять ослиць, нав'ючених збіжжям, і хліб, і поживу для батька його на дорогу. **24** І відпустив він своїх братів, і вони пішли. І сказав він до них: „Не сваріться в дорозі!“ **25** І вийшли вони з Єгипту, та й прибули до ханаанського Краю, до Якова, батька свого. **26** І розповіли йому, кажучи: „Ще Йосип живий“, і що він панує над усім єгипетським краєм. І зомліло серце його, бо він не повірив був їм... **27** І переказували йому всі слова Йосипові, що говорив він до них. І як побачив він вози, що послав Йосип, щоб везти його, то ожив дух Якова, їхнього батька. **28** І промовив Ізраїль: „Добсить! Ще живий Йосип, мій син! Піду ж та побачу його, поки помру!“

46 І вирушив Ізраїль, і все, що його, і прибув до Веер-Шеви, і приніс жертви Богові батька свого Ісака. **2** І промовив Бог до Ізраїля в нічному видінні, і сказав: „Якове, Якове!“ А той відказав: „Ось я!“ **3** І сказав Він: „Я Той Бог, — Бог батька твого. Не бійся зійти до Єгипту, бо Я вчиню тебе там великим народом. **4** Я зійду з тобою до Єгипту, і Я також, виводячи, виведу тебе, а Йосип закриє рукою своєю очі твої“. **5** І встав Яків з Беер-Шеви. І повезли Ізраїлеві сини свого батька Якова, і дітей своїх, і жінок своїх возами, що послав фараон, щоб привезти його. **6** І взяли вони стада свої, і маєток свій, що набули в землі ханаанській, і прибули до Єгипту Яків та весь рід

його з ним. **7** Він привів із собою до Єгипту синів своїх, і синів своїх синів з собою, дочок своїх, і дочок синів своїх, і ввесь рід свій. **8** А оце ймення синів Ізраїлевих, що прибули до Єгипту: Яків та сини його: перворідний Яковів Рувім. **9** І сини Рувимові: Ханох, і Паллу, і Хецрон, і Кармі. **10** І сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Саул, син ханаанеянки. **11** І сини Левієві: Гершон, Кегат і Мерарі. **12** І сини Юдині: Ер, і Онан, і Шела, і Перец, і Зерах. І вмер Ер і Онан у ханаанській землі. А сини Перецеві були: Хецрон і Хамул. **13** І сини Іссахарові: Тола, і Цувва, і Йов, і Шимрон. **14** І сини Завулóнові: Серед, і Елон, і Яхлеїл. **15** Оце сини Ліїні, що вродила вона Якову в Падані арамейським, та дочку його Діну. Усіх душ синів його й дочок його тридцять три. **16** І сини Гадові: Ціфйон, і Хаггі, Шуні, і Ецбон, Ері, і Ароді, і Ар'їлі. **17** І сини Асїрові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Верія, і Сірах, сестра їх. І сини Верії: Хевер і Малкіїл. **18** Оце сини Зілпи, що Лаван був дав їй своїй дочці Лії, а вона вродила їх Якову, шіснадцять душ. **19** Сини Рахілі, жінки Якова: Йóсип і Веніямін. **20** І вродилися Йосипові в єгипетським краї Манасія та Єфрém, що їх уродила йому Оснат, дочка Поті-Фера, жерця Ону. **21** І сини Веніяминові: Бела, і Бехер, і Ашбел, Гера, і Нааман, Ехі, і Рош, Муппim, і Хуппim, і Ард. **22** Оце сини Рахіліні, що вродилися Якову, усіх душ чотирнадцять. **23** І сини Данові: Хушім. **24** І сини Нефталімові: Яхсеїл, і Гуні, і Єцер, і Шіллем. **25** Оце сини Білги, що її Лаван дав був своїй дочці Рахілі. І вона породила їх Якову,

усіх душ сім. **26** Усіх душ, що прийшли з Яковом в Єгипет, що походять із стéгон його, окрім жінок синів Якова, усіх душ шістдесят і шість. **27** А сини Йосипа, що народилися йому в Єгипті, дві душі. Усіх душ дому Якова, що прийшли були до Єгипту, сімдесят. **28** І послав він перед собою Юду до Йосипа, щоб показував перед ним дорóгу до Гошену. І прибулі вони до краю Гошен. **29** І за́пріг Йосип свою колесницю, і вирушив назустріч батькові сво́му Ізраїлеві до Гошену. І він показався йому, і впав йому на шию, та й плакав довго на шиї його. **30** І промовив Ізраїль до Йосипа: „Нехай тепер помру я, побачивши обліччя твоє, що ти ще живий!“ **31** А Йосип промовив до своїх братів і до дому батька свого: „Підú й розкажú фараонові, та й повім йому: Брати мої й дім батька мого, що були в Краї ханаанськім, прибули до мене. **32** А люди ці — пастухи отари, бо були скотарі. І вони припровадили дрібну та велику худобу свою, і все, що їхнє булó. **33** І станеться, коли покличе вас фараон і скаже: Яке ваше зайняття? **34** то ви відкажете: „Скотарями були твої раби від молодости своєї аж дотепér, і ми, і батьки наші“, щоб ви осіли в країні Гошен, бо для Єгипту кожен пастух отари — огида“.

47 І прийшов Йосип, і розповів фараонові та й сказав: „Мій батько, і брати мої, і їхні отари, і худоба їх, і все їхнє прибулі з ханаанського Краю. І ось вони в країні Гошен“. **2** І взяв він із своїх братів п'ятеро чоловіка, та й поставив їх перед лицем фараоновим. **3** І сказав фараон до братів його: „Яке

ваше зайняття?“ А вони відказали фараонові: „Пастухи отари раби твої, — і ми, і наші батьки“. **4** І сказали вони фараонові: „Ми прибулі, щоб мешкати в країні, нема бо паші для отари, що є в рабів твоїх, бо в ханаанському Краї тяжкий голод. А тепер нехай же осядуть раби твої в країні Гошен“. **5** І промовив фараон до Йосипа, говорячи: „Батько твій та брати твої прибулі до тебе. **6** Єгипетський край — він перед лицем твоїм. У найліпшій місці цього краю осадить батька свого та братів своїх, — нехай осядуть у країні Гошен. А коли знаєш, і між ними є здатні люди, то зроби їх зверхниками моєї череди“. **7** І привів Йосип батька свого Якова, та й поставив його перед лицем фараоновим. І Яків поблагословив фараона. **8** І промовив фараон до Якова: „Скільки днів часу життя твого?“ **9** А Яків сказав до фараона: „Днів часу мандрівки моєї — сто й тридцять літ. Короткі та лихі були дні часу життя мого, і не досягли вони днів часу життя батьків моїх у днях часу мандрівки їхньої“. **10** І Яків поблагословив фараона, та й вийшов від обличчя фараонового. **11** І осадив Йосип батька свого та братів своїх, і дав їм володіння в єгипетській країні, у найкращій місці цієї землі — у країні Рамесес, як наказав був фараон. **12** І постачав Йосип хліб для батька свого й братів своїх, та для всього дому свого батька відповідно до числа дітей. **13** А хліба не було в усім тім краї, бо голод став дуже тяжкий. І виснажився єгипетський край та Край ханаанський через той голод. **14** І зібрав Йосип усе срібло, що

знаходилося в єгипетським краї та в Краї ханаанським, за поживу, що вони купували. І Йосип вніс те срібло до фараонового дому. **15** І вичерпалося срібло в краї єгипетським та в Краї ханаанським. І прибув увесь Єгипет до Йосипа, говорячи: „Дай же нам хліба! Нащо нам умирати перед тобою, тому́ що вичерпалося срібло?“ **16** А Йосип сказав: „Дайте свою худобу, а я дам вам за худобу вашу, коли вичерпалося срібло“. **17** І вони припровадили худобу свою до Йосипа. І дав їм Йосип хліба за коні, і за отари, і за череди худоби, і за осли. І він того року постачав їм хліб за всю їхню худобу. **18** І скінчився той рік, і вони прибули до нього другого року, та й сказали йому: „Не скажемо неправди перед паном своїм, — що вичерпалося срібло, а череди здобутку в нашого пана. Нічого не зосталося перед нашим паном, — хібащо наше тіло та наша земля! **19** Нащо ми маємо вмирати на очах твоїх, і ми, і наша земля? Купи нас та нашу землю за хліб, і будемо ми та наша земля рабами фараонові. А ти дай насіння, — і будемо жити, і не помремо́, а земля не опустіє“. **20** І Йосип купив усю землю єгипетську для фараона, бо єгиптяни спродували кожен поле своє, посилюся бо був голод між ними. І стала земля фараоною. **21** А народ — він перепроваджував його до міст від кінця границі Єгипту й аж до кінця її. **22** Тільки землі жерців не купив він, бо для жерців була устава жити на прибутки від фараона. І вони їли свій пай, що давав їм фараон, тому не продали своєї землі. **23** І сказав Йосип до народу: „Оце купив

я сьогодні для фараона вас і землю вашу. Ось вам насіння, — і засійте землю. **24** А настануть жнивá, то дасте п'яту частину фараонові, а чотири частині будуть вам на насіння для поля й на їжу вам та тим, хто в домах ваших, та на їжу для ваших дітей“. **25** А вони відказали: „Ти нас удёржав при житті. Нехай же знайдемо милість в очах свого пана, — і станемо рабами фараонові“. **26** А Йóсип поклав це за постанову на єгипетську землю аж до сьогоднішнього дня: на п'яту частину для фараона. Сама тільки земля жерців не стала фараоною. **27** І осів Ізраїль в єгипетським краї в країні Гошен, і набули в нім володіння. І вони розродилися й сильно розмножилися. **28** І жив Яків в єгипетським краї сімнадцять літ. І були дні Якова, літа життя його, сто літ і сорок і сім літ. **29** І наблизилися дні Ізраїля до смерти. І кликнув він до сина свого до Йосипа, та й промовив йому: „Коли знайшов я милість в очах твоїх, поклади руку свою під стегно моє, і вчини зо мною милість та правду: Не поховай мене в Єгипті! **30** І ляжу я з батьками своїми, — і ти винесеш мене з Єгипту, і поховаєш мене в їхньому гробі“. А той відказав: „Я вчиню за словом твоїм“. **31** А Яків сказав: „Присягни ж мені!“ І він присягнув йому. І вклонився Ізраїль на зголов'я постелі.

48 І сталося по тих випадках, і сказано було Йосипові: „Ось батько твій хворіє“. І він узяв із собою обох своїх синів, Манасію та Єфрема. **2** І промовив він до Якова й сказав: „Ось до тебе прийшов твій син Йосип!“ І зміцнівся Ізраїль, та й сів на постелі. **3** І сказав Яків

до Йосипа: „Бог Всемогутній явився був мені в Лузі в землі ханаанській, і поблагословив мене. 4 І сказав Він до мене: „Ось Я розплоджу тебе й розмножу тебе, і вчиню тебе громадою народів. А цю землю Я дам нащадкам твоїм по тобі володінням навіки“. 5 А тепер два сини твої, уроджені тобі в єгипетським краї до прибуття мого до тебе до Єгипту, — вони мої! Єфрем і Манасія, як Рувім і Симеон, будуть мої. 6 А нащадки твої, що породити по них, — вони будуть твої. Вони будуть зватися на ймення своїх братів у наслідді своїм. 7 А я, коли я прийшов був з Падану, померла мені Рахіль у Краї ханаанській на дорозі, коли була ще ківра землі, щоб прийти до Ефрати. І я поховав був її там, на дорозі до Ефрати, — це Віфлеєм“. 8 А Ізраїль побачив синів Йосипових та й сказав: „Хто вони?“ 9 І сказав Йосип до батька свого: „Вони мої сини, що Бог дав мені тут“. А той відказав: „Візьми ж їх до мене, — і я їх поблагословлю“. 10 А очі Ізраїлеві стали тяжкі від старости, — він не міг дивитися. І Йосип підвів їх до нього, а той поцілував їх і пригорнув їх. 11 І сказав Ізраїль до Йосипа: „Не сподівався я побачити обличчя твого, а ось Бог дав мені побачити й насіння твоє“. 12 І Йосип відвів їх від колін його, та й упав на обличчя своє до землі. 13 І Йосип узяв їх обох, — Єфрема своєю правицею від лівиці Ізраїля, а Манасію своєю лівицею від правиці Ізраїля, та й до нього підвів. 14 І простяг Ізраїль правицю свою та й поклав на голову Єфрема, — а він молодший, а лівицю свою на голову Манасії. Він схрестив свої руки, хоч Манасія

— перворідний. **15** І він поблагословив Йосипа, та й промовив: „Бог, що перед обличчям Його ходили батьки мої Авраам та Ісак, що пасе мене, відколи існую аж до цього дня, **16** Ангол, що рятує мене від усього лихого, — нехай поблагословить цих юнаків, і нехай буде зване в них ім'я моє й ім'я батьків моїх Авраама та Ісака, і нехай вони множаться, як та риба, посеред землі“. **17** А Йосип побачив, що батько його кладе правицю свою на голову Єфремову, — і було це не до вподоби йому. І він підпер руку батька свого, щоб зняти її з-над голови Єфрема на голову Манасіїну. **18** І сказав Йосип до батька свого: „Не так, батьку мій, бо оцей перворідний, — поклади правицю свою на його голову!“ **19** А батько його не хотів, і сказав: „Знаю, мій сину, знаю! І він буде наро́дом, і він буде великий, але його менший брат буде більший від нього, а потомство його стане повнею наро́дів“. **20** І він поблагословив їх того дня, кажучи: „Тобою буде благословляти Ізраїль, говорячи: „Нехай Бог учинить тебе як Єфрема і як Манасію!“ І поставив Єфрема перед Манасією. **21** І сказав Ізраїль до Йосипа: „Ось я вмираю... А Бог буде з вами, і поверне вас до Краю ваших батьків! **22** А я тобі дав понад братів твоїх одну частку, яку я взяв був з руки амореянина своїм мечем та луком своїм“.

49 І покликав Яків усіх синів своїх та й промовив: Зберіться, а я сповіщу вам, що вас спіткає наприкінці днів. **2** Зійдіться та слухайте ви, сини Якова, і прислухайтеся до Ізраїля, вашого батька! **3** Рувіме,

— ти мій перворідний, моя міць і початок ти сили моєї, верх величності й верх ти могутності! 4 Ти півнився був, як вода, — та не втримаєшся, бо ти увійшов був на ложе свого отця, і збездістив його, на постелю мою ти піднявся! 5 Симеон і Левій — то братів, їхня зброя — знаряддя насильства. 6 Хай до їхньої змови не входить душа моя, і нехай не прилучиться слава моя до їх зборів, бо вони в своїм гніві людину забили, а в своїй самоволі вола копит позбавили... 7 Проклятий гнів їхній, бо сильний, та їхня лютість, тяжка бо вона! Поділю їх я в Якові, і їх розпорощу в Ізраїлі! 8 О Юдо, — похвалять тебе твої браття! Рука твоя — на шиї твоїх ворогів, сини батька твого тобі вклоняться. 9 Юда — лев молодий! Ти, мій сину, вертаєшся з здобичі: прихилився він, поклався як лев й як левиця, — зведе хто його? 10 Не відійметься берло від Юди, ані в його стегон законодавець, аж прийде Примиритель, що Йому буде послух народів. 11 Він прив'яже до винограду свого молодого осла, а до вибраної виноградини — сина ослиці своєї. Він одержу свою буде прати в вині, а шату свою — в виноградній крові! 12 Від вина він зробивсь мутноокий, а від молока — білозубий. 13 Завулон буде мешкати над берегом морським, над берегом тим, де стають кораблі, а границя його — до Сидону. 14 Иссахар — то костистий осел, що лежить між кошарами. 15 І побачив він спокій, що добрий, та землю, що стала приємна, і він нахилив свої плечі, щоб нести, і став працювати на податок. 16 Дан буде

судить свій нарód, як один із Ізраїльських родів. **17** Дан буде вужём при дорозі, змією отруйливою при шляху, що п'яти коневі кусає, і його верхівець позад себе впаде. **18** Спасіння від Тебе чекаю, о Господи! **19** Гад — на нього юрба нападатиме, та він нападе на їх п'яти. **20** Асір — його хліб буде ситий, і він буде давати присмаки царські. **21** Нефталім — вільна ланя, він прекрасні слова видає. **22** Йóсип — вітка родюча, вітка родючая над джерелом, її віття по муру спинається. **23** І огірчили його та з луку стріляли, і зненáвиділи були стрільці його. **24** Та зостався міцним його лук, і стали пружні рамена його рук, — від рук Сильного Якового, звідти Пáстир, Твердіння синів Ізраїлевих. **25** Проси ти від Бога, свого Отця, — і Він допоможе тобі, і проси Всемогутнього — і Він благословить тебе благословénням небес, що на висоті, благословénням безодні, що долі лежить, благословénнями перс та утрóби. **26** Благословénня батька твого стали сильніші від благословénня батьків моїх, — аж до пожадáних висот віковичних. Нехай вони б́удуть на голову Йóсипову, на мáківку вибраного з-поміж братів своїх! **27** Веніямін — хижий вовк: вранці їсть він ловітву, а на вечір розділює здóбич“. **28** Оце всі дванадцять племен Ізраїлевих, і те, щó говорив їм батько їх. І він поблагословив їх, — кожного за благословénням його поблагословив їх. **29** І він наказав їм, і промовив до них: „Я прилучаюся до своєї рідні... Поховайте мене при батьках моїх у печері, що на полі Ефрона хіттянина, **30** у тій печері, що на полі

Махпели, що навпроти Мамре в ханаанській землі, яке поле купив був Авраам від Ефрона хіттеянина на володіння для гробу. **31** Там поховано Авраама й жінку його Сарру, там поховали Ісака та його жінку Ревеку, і там поховав я Лію. **32** Поле й печера, що на нім, то добуток від синів Хета“. **33** І закінчив Яків заповіта синам своїм, і втягнув свої ноги до ліжка, та й спочів. І він прилучився до своєї рідні.

50 І впав Йосип на лице батька свого, та й плакав над ним, і цілував його. **2** І звелів Йосип рабам своїм лікарям забальзамувати батька його. І забальзамували ці лікарі Ізраїля. **3** І сповнилося йому сорок день, бо так сповняються дні бальзамування. І оплакував його Єгипет сімдесят день. **4** А як минули дні оплакування його, то сказав Йосип до дому фараонового, говорячи: „Коли знайшов я ласку в очах ваших, то говоріть до ушей фараонових так: **5** „Батько мій заприсяг був мене, говорячи: „Ось я вмираю. У гробі моїм, що я собі викопав у Країні ханаанській, — там поховаєш мене“. А тепер нехай я підú, і поховáю батька свого, та й верnúся“. **6** І сказав фараон: „Піди, і поховай свого батька, як заприсяг він тебе“. **7** І пішов Йосип поховати бáтька свого, а з ним пішли всі раби фараонові, старші дому його, і всі старші єгипетського крáю, **8** і ввесь дiм Йóсипiв, і браття його, і дiм батька його. Тiльки дiтей своїх та дрiбну й велику худобу свою вони позостáвили в крáїні Гошен. **9** І вирушили з ним також колесніці та комóнники. І був табiр iх дуже великий. **10** І прийшли вони до Горен-Атаду, що

по другім боці Йорда́ну, і плакали там великим та дуже ревним плаче́м... І він учинив ба́тькові своєму семиденну жалобу. **11** І побачили мешканці того Краю, ханаанейни, жалобу в Горен-Атаді, та й сказали: „То сильна жалоба для Єгипту!“ Тому то кликнули ім'я його Авел-Міцраїм, що на тім боці Йордану. **12** І вчинили йому сини його так, як він їм заповів був. **13** І понесли його сини його до ханаанського Краю, та й поховали його в печері поля Махпели, яке поле купив був Авраам на володіння для гробу від хіттеянина Ефрона, навпроти Мамре́. **14** А Йосип, як поховав він батька свого, вернувся до Єгипту, він і брати його, та всі, хто ходив з ним ховати батька його. **15** І побачили Йосипові брати, що вмер їхній батько, та й сказали: „А що як зненавидить нас Йосип, і справді верне нам усе зло, що ми йому були́ заподіяли?“ **16** І переказали вони Йосипові, говорячи: „Батько твій заповів був перед своєю смертю, кажучи: **17** Отак скажіть Йосипові: Прошу́, вибач гріх братів твоїх та їхню провину, бо вони тобі зло були́ заподіяли! А тепер вибач гріх рабам Бога батька твого!“ І заплакав Йосип, як вони говорили до нього... **18** І пішли також бра́ття його, і впали перед лицем його, та й сказали: „Ось ми тобі за рабів!“ **19** А Йо́сип промовив до них: „Не бійтеся, бо хіба ж я замість Бога? **20** Ви задумували були́ на мене зло, та Бог задумав те на добре, щоб зробити, як вийшло сьогодні, — щоб заховати при житті великий наро́д! **21** А тепер не лякайтеся, — я буду утримувати вас та дітей ваших!“ І

він потішав їх, і промовляв до їхнього серця. **22** І осівся Йосип в Єгипті, він та дім батька його. І жив Йосип сто і десять літ. **23** І побачив Йосип в Єфрема дітей третього покоління. Також сини Махіра, сина Манасіїного, були народилися на Йосипові коліна. **24** І сказав Йосип до братів своїх: „Я вмираю, а Бог конче згадає вас, і виведе вас із цієї землі до Краю, якого присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову“. **25** І Йосип запряг Ізраїлевих синів, говорячи: „Конче згадає Бог вас, а ви вінесете звідси кості мої!“ **26** І впокоївся Йосип у віці ста й десяти літ. І забальзамували його, і він був покладений у труну в Єгипті.

Вихід

1 А оце ймення Ізраїлевих синів, що прийшли з Яковом до Єгипту. Кожен із домом своїм прибули: **2** Рувім, Симеон, Левій і Юда, **3** Іссахар, Завулон і Веніамін, **4** Дан і Нефталім, Гад і Асир. **5** І було всіх душ, що вийшли з стегна Якового, сімдесят душ. А Йосип був ув Єгипті. **6** І вмер Йосип і всі браття його, та ввесь той рід. **7** А Ізраїлеві сини плодилися сильно, і розмножувались, та й стали вони надзвичайно сильні. І наповнився ними той край. **8** І став над Єгиптом новий цар, що не знав Йосипа. **9** І сказав він до народу свого: „Ось народ Ізраїлевих синів численніший і сильніший від нас! **10** Станьмо ж мудріші за нього, щоб він не мнóжився! Бо буде, коли нам трапиться війна, то прилучиться й він до ворогів наших, — і буде воювати проти нас, і вийде з цього краю“. **11** І настановили над ним начальників податків, щоб його гнобити своїми тягарами. І він будував міста на запаси фараонові: Пітом і Рамесес. **12** Але що більше його гнобили, то більше він мнóжився та більше ширився. І жахалися єгиптяни через Ізраїлевих синів. **13** І Єгипет змушував синів Ізраїля тяжко працювати. **14** І вони огірчували їхнє життя тяжкою працею коло глини та коло цегли, і коло всякої праці на полі, кожну їхню працю, яку змушували тяжко робити. **15** І звелів був єгипетський цар єврейським бабам-сповитухам, що одній ім'я Шіфра, а ім'я другій — Пуа, **16** і говорив: „Як будете бабувати єврейок, то дивіться на порід: коли буде син,

то вбийте його, а коли це дочка, — то нехай живе“.

17 Але баби-сповитухи боялися Бога, і не робили того, як казав їм єгипетський цар. І вони лишали хлопчиків при житті. **18** І покликав єгипетський цар баб-сповитух, та й сказав їм: „Нащо ви робите цю річ, та лишаєте дітей при житті?“ **19** І сказали баби-сповитухи до фараона: „Бо єврейки не такі, як єгипетські жінки, — бо вони самі баби-сповитухи: поки прийде до них баба-сповитуха, то вони вже й народять“. **20** І Бог чинив добро бабам-сповитухам, а народ розмножувався, і сильно міцнів. **21** І сталося, тому, що ті баби-сповитухи боялися Бога, то Він будував їм доми. **22** І наказав фараон усьому народові своєму, говорячи: „Кожного народженого єврейського сина — кидайте його до Річки, а кожную дочку — зоставляйте при житті!“

2 І пішов один муж з дому Левія, і взяв собі за жінку дочку Левієву. **2** І завагітніла та жінка, та й сина вродила. І побачила його, що він гарний, та й ховала його три місяці. **3** Та не могла його більше ховати. І взяла йому папірусову скриньку, і виасфальтувала її асфальтом та смолою, і положила до неї дитину, та й поклала в очереті на березі Річки. **4** А сестра його стояла здалека, щоб довідатися, що йому станеться. **5** І зійшла фараонова дочка купатися на Річку, а служниці її ходили понад Річкою. І побачила вона ту скриньку серед очерету, — і послала невірлицю свою, щоб узяла її. **6** І відчинила, та й побачила дитину, — ось хлопчик плаче. І вона змилосердилася

над ним, та й сказала: „Це з єврейських дітей!“ 7 І сказала сестра його до фараонової дочки: „Чи не піти й не покликати тобі жінку-мамку з єврейок, і вона годуватиме тобі дитину?“ 8 І сказала їй дочка фараонова: „Іди“. І пішла та дівчина, і покликала матір дитини. 9 А дочка фараонова сказала до неї: „На тобі цю дитину, та й годуй її для мене. А я дам тобі заплату“. І взяла та жінка дитину, і годувала її. 10 І піросло те дитя, і вона привела його до фараонової дочки, — і він став їй за сина. І вона назвала йому ймення Мойсей, і сказала: „бо з води я витягла його“. 11 І сталося за тих днів, і підріс Мойсей. І вийшов він до братів своїх, та й приглядався до їхніх терпінь. І побачив він єгиптянина, що бив єврея з братів його. 12 І озирнувся він туди та сюди, і побачив, що нікого нема, — та й убив єгиптянина, і заховав його в пісок. 13 І вийшов він другого дня, — аж ось свáряться двоє євреїв. І сказав він несправедливому: „Нащо ти б'єш свого ближнього?“ 14 А той відказав: „Хто тебе настановив за начальника та за суддю над нами? Чи ти думаєш убити мене, як ти вбив був єгиптянина?“ І злякався Мойсей та й сказав собі: „Справді, та справа стала відóма!“ 15 І почув фараон про цю справу, та й шукав, щоб убити Мойсея. І втік Мойсей від фараонового лиця, й оселився в країні Мідіян. 16 А в мідіянського жерця було сім дочок. І прийшли вони, і витягали воду, і напóвнили корита, щоб напоїти отáру свого батька. 17 І прийшли пастухи й відігнали їх. І встав Мойсей, та й оборонив їх, і напоїв їхню

отару. **18** І прибулі вони до Реуїла, свого батька, а той поспитав: „Чого ви сьогодні так скоро прийшли?“ **19** А ті відказали: „Якийсь єгиптянин оборонив нас від руки пастухів, а також навіть натягав нам води й напоїв отару“. **20** І сказав він до своїх дочок: „А де він? Чому ви покинули того чоловіка? Покличте його, і нехай він з'їсть хліба“. **21** І погодився Мойсей сидіти з тим чоловіком, а той видав за Мойсея дочку свою Ціппору. **22** І породила вона сина, а він назвав ім'я йому: Гершом, бо сказав: „Я став прихоськом у чужому краї“. **23** І сталося по довгих днях, — і вмер цар Єгипту. А Ізраїлеві сини стогнали від тієї роботи та кричали. І їхній зойк через ту роботу донісся до Бога. **24** І почув Бог їхній стогін. І згадав Бог Свого заповіта з Авраамом, Ісаком та Яковом. **25** І Бог бачив синів Ізраїлевих, і Бог зглянувся над ними.

3 А Мойсей пас отару тестя свого Їтра, жерця Мідіянського. І провадив він цю отару за пустиню, і прийшов був до Божої гори, до Хоріву. **2** І явився йому Ангел Господній у полум'ї огню з-посеред тернового куща. І побачив він, що та терніна горить огнем, але не згоряє кущ. **3** І сказав Мойсей: „Зійдуно, і побачу це велике видіння, — чому не згоряє та терніна?“ **4** І побачив Господь, що він зійшов подивитися. І кликнув до нього Бог з-посеред тієї терніни і сказав: „Мойсею, Мойсею!“ А той відказав: „Ось я!“ **5** І сказав Він: „Не зближайся сюди! Здайми взуття своє з ніг своїх, бо те місце, на якому стоїш ти, — земля це свята!“ **6** І сказав: „Я Бог батька

твого, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова!“ І сховав Мойсей обличчя своє, бо боявся споглянути на Бога! 7 І промовив Господь: „Я справді бачив біду Свого народу, що в Єгипті, і почув його зойк перед його гнобителями, бо пізнав Я болі його. 8 І Я зійшов, щоб визволити його з єгипетської руки, та щоб вивести його з цього краю до Краю доброго й широкого, до Краю, що тече молоком та медом до місця ханаанейнина, і хіттеянина, і амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина. 9 А тепер — ось зойк Ізраїлевих синів дійшов до Мене, і Я також побачив той утиск, що ним єгиптяни їх тиснуть. 10 А тепер іди ж, і Я пошлю тебе до фараона, і виведи з Єгипту нарід Мій, синів Ізраїлевих!“ 11 І сказав Мойсей до Бога: „Хто я, що піду до фараона, і що виведу з Єгипту синів Ізраїлевих?“ 12 А Він відказав: „Та Я буду з тобою! А це тобі знак, що Я послав тебе: коли ти виведеш народ із Єгипту, то ви будете служити Богові на оцій горі“. 13 І сказав Мойсей до Бога: „Ото я прийду до Ізраїлевих синів та й скажу їм: „Бог ваших батьків послав мене до вас“, то вони запитають мене: „Яке Ім'я Його?“ Що я скажу їм?“ 14 І сказав Бог Мойсеєві: „Я Той, що є“. І сказав: „Отак скажеш Ізраїлевим синам: Сущий послав мене до вас“. 15 І сказав іще Бог до Мойсея: „Отак скажи Ізраїлевим синам: Господь, Бог батьків ваших, Бог Авраама, Бог Ісака й Бог Якова послав мене до вас. А оце Ім'я Моє навіки, і це пам'ять про Мене з роду в рід. 16 Іди, збери старших Ізраїлевих та й

скажи їм: Господь, Бог батьків ваших, явився мені, Бог Авраама, Ісака та Якова, говорячи: Згадуючи, згадав Я про вас, та про заподіяне вам ув Єгипті“.

17 І сказав Я: „Я виведу вас з єгипетської біди до Краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і перізеянина, і хіввеянина, і євусеянина, до Краю, що тече молоком та медом. **18** І вони послухають слова твого, і прийдеш ти та старші Ізраїлеві до єгипетського царя, та й скажете йому: Господь, Бог євреїв, стрівся був нам. А тепер ми підемо в триденну дорогу в пустиню, і складемо жертви Господеві, Богові нашому! **19** І Я знаю, що єгипетський цар не дасть вам піти, як не буде змушений рукою сильною. **20** І Я витягну Свою руку, та й поб'ю Єгипет усіма чудами Моїми, що вчиню серед нього, а потому він відпустить вас. **21** І Я дам милість цьому наро́дові в очах Єгипту, — і станеться, коли підете, не підете ви впорожні! **22** Бо позичить жінка від сусідки своєї і від мешканки дому свого посуд срібний і посуд золотий та одержу, і покладете це на синів ваших та на дочок ваших, — і заберете здобич від Єгипту“.

4 І відповів Мойсей та й сказав: „Таж вони не повірять мені, і не послухають голосу мого, бо скажуть: Господь не явився тобі!“ **2** І промовив до нього Господь: „Що то в руці твоїй?“ Той відказав: „Палиця“. **3** І сказав Він: „Кинь її на землю!“ І той кинув її на землю, — і вона стала вужём. І втік Мойсей від нього. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку, і візьми його за хвоста!“ І він простяг свою руку й узяв його, —

і той став палицею в долоні його. 5 „Щоб повірили, що явився тобі Господь, Бог їхніх батьків, — Бог Авраама, Бог Ісаака й Бог Якова“. 6 І сказав Господь йому ще: „Засунь свою руку за пахвіну свою!“ І засунув він руку свою за пахвіну свою, і витягнув її, — аж ось рука його побіліла від прокази, як сніг! 7 А Він сказав: „Поклади знов свою руку за пахвину свою!“ І він поклав знову руку свою до своєї пахвини, і витягнув її з пахвини своєї, — і ось вона стала знову, як тіло його. 8 „І станеться, коли не повірять тобі, і не послухають голосу першої ознаки, то повірять голосу ознаки наступної. 9 І станеться, коли вони не повірять також обом тим ознакам, і не послухають твого голосу, то ти візьмеш води з Річки, і виллєш на суходіл. І переміниться та вода, що ти візьмеш із Річки, і станеться кров'ю на суходолі“. 10 Та Мойсей сказав до Господа: „О Ѓсподи — я не промовець ні від учора, ні від позавчора, ані відтоді, коли Ти говорив був до Свогого раба, бо я тяжкоустий та тяжкоязыкий“. 11 І сказав йому Господь: „Хто дав уста людині? Або Хто робить німим, чи глухим, чи видючим, чи темним, — чи ж не Я, Господь? 12 А тепер іди, а Я буду з устами твоїми, і буду навчати тебе, щó ти маєш говорити“. 13 А він відказав: „Молю Тебе, Господи, — пошли іншого, кого маєш послати“. 14 І запалав гнів Господній на Мойсея, і Він сказав: „Чи ж не Аарóн твій брат, Левит? Я знаю, що він добре буде говорити. Та ось він вийде навпроти тебе, — і побачить тебе, і зрадіє він у серці своїм. 15 І ти будеш говорити до нього, і вкладеш

слова ці в уста його, а Я буду з устами твоїми й з устами його, і буду навчати вас, щó маєте робити. **16** І він буде говорити за тебе до наро́ду. І станеться, — він буде тобі устами, а ти будеш йому замість Бога. **17** І ти візьмеш у руку свою оцю па́лицю, якою ознаки чинитимеш“. **18** І пішов Мойсей, і вернувся до тестя свого Їтра, і сказав йому: „Піду я, і вернуся до братів своїх, що в Єгипті, і побачу, чи ще живі вони“. А Їтро сказав до Мойсея: „Іди в мирі!“ **19** І сказав Господь до Мойсея в Мідіяні: „Іди, вернися до Єгипту, бо вимерли всі люди, що шукали твоєї душі“. **20** І взяв Мойсей жінку свою та синів своїх, і посадив їх на осла, та й вернувся до єгипетського краю. І взяв Мойсей палицю Божу в руку свою. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Коли ти підеш, щоб вернутися до Єгипту, гляди, щоб усі чуда, які Я вклав у твою руку, ти вчинив їх перед лицем фараона, а Я ожорсто́чу серце його, — і він не відпустить наро́ду. **22** І ти скажеш фараонові: „Так сказав Господь: Син Мій, Мій перворідний — то Ізраїль. **23** І кажу́ Я тобі: Відпусти Мого сина, — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого перворідного“. **24** І сталося в дорозі на нічлігу, — стрів був його Господь і шукав, щоб убити його. **25** Та Ціппора взяла кременя, і обрізала крайню плоть свого сина, і доторкнулася нею до ніг його та й сказала: „Бо ти мені наречений крові!“ **26** І пустив Він його. Тоді вона сказала: „Наречений крові через обрі́зання“. **27** І сказав Господь до Аарона: „Іди назустріч Мойсею

в пустиню!“І він пішов, і стрів його на горі Божій, і поцілував його. **28** І розповів Мойсей Ааронові всі слова Господа, що послав його, і всі ті ознаки, що Він наказав був йому. **29** І пішов Мойсей та Аарон, і зібрали вони всіх старших Ізраїлевих синів. **30** І переказав Аарон усі слова, що Господь говорив був Мойсеєві. А той ті ознаки чинив на очах народу. **31** І повірив нарód той. І почули вони, що згадав Господь Ізраїлевих синів, і що побачив біду їх, — і вони схилилися, і поклонилися до землі.

5 А потім прийшли Мойсей й Аарон, та й сказали до фараона: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Відпусти нарód Мій, — і нехай вони святкують Мені на пустині!“ **2** А фараон відказав: „Хто Господь, що послухаюсь слóва Його, щоб відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, і також Ізраїля не відпущу!“ **3** І сказали вони: „Бог євреїв стрівся з нами. Нехай же ми підемо триденною дорогою на пустиню, і принесемо жертви Господéві, Богові нашому, щоб не доторкнувся Він до нас мором або мечем“. **4** І сказав до них цар Єгипту: „Чому ви, Мойсею та Аароне, відриваєте народ від його робіт? Ідіть до своїх діл!“ **5** І сказав фараон: „Таж багато тепер цього простолюду, а ви здержуєте їх від їхніх робіт“. **6** І того дня фараон наказав погоничам народу та писарям, говорячи: **7** „Не давайте більше народів соломи, щоб робити цеглу, як учóра й позавчóра. Нехай ідуть самі, та збирають собі соломи. **8** А призначене число цегли, що вони робили вчóра й позавчóра, накладете на них, — не зменшуйте з

нього. Вони нероби, тому кричать: „Ходім, принесімо жертву нашому Богові!“ 9 Нехай буде тяжка праця на цих людей, і нехай працюють на ній, і нехай покинуть облудні слова“. 10 І вийшли погоничі народу й писарі його, та й сказали до того народу, говорячи: „Так сказав фараон: Я не буду давати вам соломи. 11 Самі йдіть, наберіть собі соломи, де знайдете, бо нічого не зменшене з вашої роботи!“ 12 І розпорішився народ той по всій єгипетській землі, щоб збирати стерню на солому. 13 А погоничі наставляли, говорячи: „Скінчіть вашу щоденну працю в час так, як коли б була солома“. 14 І були биті писарі синів Ізраїлевих, що їх настановили над ними фараонові погоничі, говорячи: „Чому ви не скінчили свого приділу для виробу цегли й учора й сьогодні, як було дотепер?“ 15 І прибули писарі Ізраїлевих синів, та й кричали до фараона, говорячи: „Для чого ти так робиш рабам своїм? 16 Соломи не дають твоїм рабам, а цеглу — кажуть нам — робіть! І ось раби твої биті, — і грішиш ти перед народом своїм!“ 17 А він відказав: „Нероби ви, нероби! Тому ви говорите: Ходім, принесімо жертву Господеві. 18 А тепер ідіть, працюйте, а соломи не дадуть вам! Але призначене число цегли ви дасте!“ 19 І бачили Ізраїлеві писарі себе в біді, коли говорено: „Не зменшуйте з цегли вашої щоденного в його часі!“ 20 І стріли вони Мойсея та Аарона, що стояли насупроти них, як вони виходили від фараона, 21 та й сказали до них: „Нехай побачить вас Господь — і нехай вас осудить, бо ви вчинили ненависним

дух наш в очах фараона й в очах його рабів, — щоб дати меча в їхню руку повбивати нас!“ 22 І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „Господи, чому Ти кривду вчинив цьому наро́дові? Чому Ти послав мені це? 23 Бо відко́ли прийшов я до фараона, щоб говорити Твоїм Ім'ям, він ще більшу кривду чинить цьому народові, а насправді Ти не визволив народу Свого!“

6 І сказав Господь до Мойсея: „Тепер побачиш, що вчиню Я фараонові, бо він, змушений рукою сильною, їх відпúстити, і, змушений рукою сильною, вижене їх із кра́ю свого“. 2 І говорив Бог до Мойсея, та й сказав йому: „Я — Господь! 3 І являвся Я Авраамові, Ісакові та Яковові Богом Всемогутнім, але Йменням Своїм „Господь“ Я не дався їм пізнати. 4 А також Я склав був із ними Свого заповіта, що дам їм землю ханаанську, землю їх мандрування, в якій вони мандрували. 5 І почув Я теж стогін синів Ізраїлевих, що єгиптяни роблять їх своїми рабами, — і згадав заповіта Свого. 6 Тому скажи синам Ізраїлевим: „Я — Господь! І Я виведу вас з-під тягарів Єгипту, і визволю вас від їхньої роботи, і звільню вас витягненим раме́ном та великими прісудами. 7 І візьму́ вас Собі за народа, і буду вам Богом, і ви познаєте, що Я — Господь, Бог ваш, що виводить вас із-під тягарів Єгипту! 8 І введу́ вас до того Кра́ю, що про нього Я підняв був Свою руку, щоб дати його Авраамові, Ісакові та Якову. І Я дам його вам на спáдщину. Я — Господь!“ 9 І так говорив Мойсей до синів Ізраїлевих, та вони не

слухали Мойсея через легкодухість та тяжку́ роботу.

10 І казав Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Увійди, говори до фараона, царя єгипетського, і нехай він відпустить Ізраїлевих синів із свого країю“. **12** І казав Мойсей перед лицем Господнім, говорячи: „Таж Ізраїлеві сини не слухали мене, — як же послухає мене фараон? А я — необрізановустий! **13** І казав Господь до Мойсея та до Аарона, і дав їм накази до Ізраїлевих синів та до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з єгипетського країю. **14** Оце голови батьківських домів їхніх. Сини Рувіма, перворідного Ізраїлевого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі, — це родіни Рувімові. **15** А сини Симеонові: Ємуїл, і Ямін, і Огад, і Яхін, і Цохар, і Шаул, син ханаанеянки, — це родіни Симеонові. **16** А оце імена синів Левієвих за їхніми родінами: Гершон, і Кегат, і Мерарі. А літа життя Левієвого — сто і тридцять і сім літ. **17** Сини Гершонови: Лівні, і Шім'ї за їхніми родінами. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Їцгар, і Хеврон, і Уззіїл. А літа життя Кегатового — сто і тридцять і три роки. **19** А сини Мерарі: Махлі та Муші. Оце родіни Левієві за їхніми родами. **20** І взяв Амрам свою тітку Йохевед собі за жінку, і вона породила йому Аарона та Мойсея. А літа життя Амрамового — сто і тридцять і сім літ. **21** А сини Їцгарові: Корах, і Нефег, і Зіхрі. **22** А сини Уззіїлові: Мішаїл, і Елцафан, і Сітрі. **23** І взяв Аарон Елішеву, дочку Амінадавову, сестру Нахшонову, собі за жінку, і вона породила йому Надава, і Авігу, і Елеазара, і Ітамара. **24** А сини Корахові: Ассир, і

Елкана, і Аваасаф, — це родіни Корахові. **25** А Елеазár, син Ааронів, узяв собі з дочок Путїїлових за жінку, і вона породила йому Пінхаса. Оце го́лови ба́тьківських домів Левітів за їхніми родінами. **26** Оце Аарóн і Мойсей, що Господь говорив їм: „Виведіть Ізраїлевих синів з єгипетського краї́ за їхніми військовими відділами“. **27** Вони ті, що говорили до фараона, царя єгипетського, щоб вивести Ізраїлевих синів з Єгипту, — це Мойсей та Аарóн. **28** І сталося в дні, коли Господь говорив до Мойсея в єгипетськім краї́, **29** то казав Господь до Мойсея, говорячи: „Я — Господь! Говори фараонові, цареві єгипетському, усе, що Я говорю́ тобі“. **30** І сказав Мойсей перед обличчям Господнім: „Таж я необрізановустий! Як же слухати буде мене фараóн?“

7 І сказав Господь до Мойсея: „Дивісь, — Я поставив тебе замість Бога для фараона, а твій брат Аарон буде пророк твій. **2** Ти будеш говорити все, що Я накажу́ тобі, а брат твій Аарон буде говорити фараонові, — і нехай він відпустить Ізраїлевих синів з свого краї́ю. **3** А Я вчиню́ запеклим фараонове серце, і помно́жу ознаки мої та чуда мої в єгипетськім краї́. **4** І не послухає вас фараон, а Я покладу́ Свою руку на Єгипет, і виведу війська Свої, наро́д Мій, синів Ізраїлевих, з єгипетського краї́ю великими прісудами. **5** І пізнають єгиптяни, що Я Господь, коли простягну Свою ру́ку на Єгипет — і виведу від них Ізраїлевих синів“. **6** І вчинив Мойсей та Аарон, — як звелів їм Господь, так учинили вони. **7** А Мойсей був віку восьмидесята

літ, а Аарон восьмидесяти і трьох літ, коли вони говорили до фараона. 8 І промовив Господь до Мойсея й до Аарона, говорячи: 9 „Коли буде до вас говорити фараон, кажучи: Покажіть своє чудо, то скажеш Ааронові: Візьми свою палицю, та й кинь перед лицем фараоновим, — нехай станеться вужем! 10 І ввійшов Мойсей та Аарон до фараона, та й вчинили так, як наказав був Господь. І кинув Аарон палицю свою перед лицем фараона й перед його рабами, — і вона стала вужем! 11 І покликав фараон також мудреців та ворожбитів, — і вчинили так само й вони, чарівники єгипетські, своїми чарами. 12 І кинули кожен палицю свою, — і вони поставали вужами. Та Ааронова палиця проковтнула палиці їхні. 13 Та затверділо фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Запекле фараонове серце, — він відмовив відпустити народ! 15 Піди до фараона рано вранці. Ось він вийде до води, а ти стань навпроти нього на березі Річки. А палицю, що була змінена на вужа, візьмеш у свою руку. 16 І скажеш йому: „Господь, Бог євреїв, послав мене до тебе, кажучи: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені на пустині! Та не послухався ти дотепер“. 17 Так сказав Господь: „По цьому пізнаєш, що Я Господь: Ось я вдарю палицею, що в руці моїй, по воді, що в Річці, — і вона зміниться на кров! 18 А риба, що в Річці, погине. І засмердить Річка, і попомучаться єгиптяни, щоб пити воду з Річки!“ 19 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Візьми свою палицю, і

протягні свою руку над водою єгиптян, над їхніми річками, над їхніми потоками, і над ставами їхніми, і над кожним водозбором їхнім, — і вони стануть кров'ю. І буде кров по всій єгипетській землі, і в посуді дерев'янім, і в каміннім.“ 20 І Мойсей та Аарон зробили так, як наказав був Господь. І підняв він палицю, та й ударив воду, що в Річці, на очах фараона й на очах його рабів. І змінилася вся вода, що в Річці, на кров! 21 А риби, що в Річці, погинули. І засмерділася Річка, і не могли єгиптяни пити воду з Річки. І була кров у всім єгипетським краї. 22 І так само зробили єгипетські чарівники своїми чарами. І стало запеклим фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. 23 І повернувся фараон, і ввійшов до дому свого, і не приклав він свого серця також до цього. 24 І всі єгиптяни копали біля річки, щоб дістати води до пиття, бо не могли пити води з річки. 25 І минуло сім день по тому, як Господь ударив річку.

8 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до фараона, та й скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій народ, — і нехай вони служать Мені. 2 А коли ти відмовишся відпустити, то ось Я вдарю весь край твій жабами. 3 І стане річка роїти жаби, і вони повиходять, і ввійдуть до твого дому, і до спальної кімнати твоєї, і на ліжку твоє, і до домів рабів твоїх, і до народу твого, і до печей твоїх, і до діжок твоїх. 4 І на тебе, і на народ твій, і на всіх рабів твоїх повилазять ці жаби“. 5 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Протягни свою

руку з палицею своєю на річки, на потоки, і на ставки, і повиводь жаб на єгипетський край“. 6 І простяг Аарон руку свою на єгипетські води, — і вийшла жабня, та й покрила єгипетську землю. 7 Та так само зробили й єгипетські чарівники своїми чарами, — і вівели жаб на єгипетську зему. 8 І покликав фараон Мойсея й Аарона, та й сказав: „Благайте Господа нехай виведе ці жаби від мене й від народу мого, а я відпущу народ той, — і нехай приносять жертви для Господа!“ 9 І сказав Мойсей фараонові: „Накажи мені, коли маю молитися за тебе, і за слуг твоїх, і за народ твій, щоб понищити жаби від тебе й від домів твоїх, — тільки в річці вони позостануться“. 10 А той відказав: „На завтра“. І сказав Мойсей: „За словом твоїм! Щоб ти знав, що нема Такого, як Господь, Бог наш! 11 І відійдуть жаби від тебе, і від домів твоїх, і від рабів твоїх, і від народу твого, — тільки в річці вони позостануться“. 12 І вийшов Мойсей та Аарон від фараона. І клікав Мойсей до Господа про ті жаби, що навів був на фараона. 13 І зробив Господь за словом Мойсея, — і погинули жаби з домів, і з подвір'їв, і з піль. 14 І збирали їх цілими кúпами, — і засмерділась земля! 15 І побачив фараон, що сталась полегша, і знову стало запеклим серце його, — і не послухався їх, як говорив був Господь. 16 І сказав Господь до Мойсея: „Скажи Ааронові: Простягні свою палицю, та й удар земний порошок, — і нехай він стане вошами в усьому єгипетському краї!“ 17 І зробили вони так. І простяг Аарон руку свою з

палицею своєю, та й ударив зёмний порох, — і він стався во́шами на лю́дині й на скоті́ні. Увесь зёмний порох стався во́шами в усьому єгипетському краї!

18 І так само робили чарівники своїми чарами, щоб навести воші, — та не змогли. І була вошва́ на лю́дині й на скоті́ні. **19** І сказали чарівники фараонові: „Це палець Божий!“ Та серце фараонове було запеклим, — і він не послухався їх, як говорив був Господь. **20** І сказав Господь до Мойсея: „Устань рано вранці, та й стань перед лицем фараоновим. Ось він піде до води, а ти скажи йому: Так сказав Господь: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! **21** Бо коли ти не відпу́стиш народу Мого, то ось Я пошлю́ на тебе, і на слуг твоїх, і на наро́д твій, і на доми́ твої ро́ї мух. І єгипетські доми будуть повні мушні́, а також земля, на якій вони живуть. **22** І відділю́ того дня землю Гошен, що Мій народ живе на ній, щоб не було́ там ро́їв мух, щоб ти знав, що Я — Господь посеред землі! **23** І зроблю́ Я різницю між народом Моїм та народом твоїм. Узавтра буде це знаме́но!“ **24** І зробив Господь так. І найшла численна мушня́ на дім фараона, і на дім рабів його, і на всю єгипетську землю. І нищилась земля через ті ро́ї мух! **25** І кликнув фараон до Мойсея та до Аарона, говорячи: „Підіть, принесіть жертви вашому Богові в цьому краї!“ **26** А Мойсей відказав: „Не годі́ться чинити так, бо то огиду для Єгипту ми прино́сили б у жертву Господу, Богові нашому. Тож бу́демо прино́сити в жертву огиду для єгі́птян на їхніх очах, і вони не вкаме́нують нас? **27** Триденною

дорогою ми підемо на пустиню, і принесемо жертву Господеві, Богові нашому, як скаже Він нам“. 28 І сказав фараон: „Я відпущу вас, і ви принесете жертву Господеві, Богові вашому на пустині: Тільки далеко не віддаляйтесь, ідучи. Моліться за мене!“ 29 І сказав Мойсей: „Ось я виходжу від тебе, і буду благодіяти Господа, — і відступить той рій мух від фараона, і від рабів його, і від народу його завтра. Тільки нехай більше не обманює фараон, щоб не відпустити народу принести жертву Господеві“. 30 І вийшов Мойсей від фараона, і став просити Господа. 31 І зробив Господь за словом Мойсея, — і відвернув рої мух від фараона, від рабів його, і від народу його. І не залишилося ані однієї. 32 А фараон зробив загарбним своє серце також і цим разом, — і не відпустив він народу того!

9 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, і говори до нього: Так сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій народ, і нехай вони служать Мені! 2 Бо коли ти відмовишся відпустити, і будеш держати їх ще, 3 то ось Господня рука буде на худобі твоїй, що на полі, — на конях, на ослах, на верблюдах, на худобі великій і дрібній, — моровиця дуже тяжка. 4 І відділить Господь між худобою Ізраїля й між худобою Єгипту, і не загине нічого зо всього, що належить Ізраїлевим синам“. 5 І призначив Господь усталений час, кажучи: „Завтра Господь зробить цю річ у цій країні“. 6 І зробив Господь ту річ на завтра, — і вигинула вся єгипетська худоба, а з худоби Ізраїлевих синів не згинуло ані одне. 7 І послав фараон довідатись,

— а ось не згинуло з худоби Ізраїлевої ані одне! І стало фараонове серце запеклим, — і не відпустив він народу того! **8** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Візьміть собі повні ваші жмені сажі з пёчі, і нехай Мойсей кине її до неба на очах фараонових. **9** І стане вона кұрявою над усією єгипетською землею, а на людіні й скотині стане гнояка́ми, що кинуться прища́ми в усьо́му єгипетському краї“. **10** І набрали вони сажі з пёчі, та й стали перед фараоновим лицем. І кинув її Мойсей до неба, і стали прищувати́ гноякі́, що кинулися на людіні й на скотині. **11** А чарівники не могли стати перед Мойсеєм через гноякі́, бо гнояк той був на чарівниках і на всіх єгіптянах. **12** І вчинив запеклим Господь фараонове серце, — і він не послухався їх, як говорив був Господь до Мойсея. **13** І сказав Господь до Мойсея: „У стань рано вранці, і стань перед лицем фараоновим та й скажи йому: Отак сказав Господь, Бог євреїв: Відпусти Мій наро́д, і нехай вони служать Мені! **14** Бо цим разом Я пошлю́ всі ура́зи Мої на серце твоє, і на рабів твоїх, і на наро́д твій, щоб ти знав, що немає на всій землі Такого, як Я! **15** Бо тепер, коли б Я простягнув Свою руку, то побив би тебе та народ твій мором, і ти був би вігублений із землі. **16** Але Я для то́го залиши́в тебе, щоб показати тобі Мою силу, і щоб оповіда́ли про Йме́ння Моє по всій землі. **17** Ти ще опираєшся проти наро́ду Мого, щоб їх не відпустити. **18** Ось Я взавтра, цього са́ме ча́су, зішлю дощем тяжённый град, що такого, як він, не бувало в

Єгипті від дня його заложення аж до сьогодні. **19** А тепер пошли, позаганяй худобу свою та все, що твоє в полі. Кожна людина й худоба, що буде застукана в полі, і не буде забрана додому, — то зійде на них град, і вони повмирають!“ **20** Хто з фараонових рабів боявся Господнього слова, той зігнав своїх рабів та свою худобу до домів. **21** А хто не звернув свого серця до слова Господнього, той позалишав рабів своїх та худобу свою на полі. **22** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і нехай буде град у всьому єгипетському краї на людину, і на худобу, і на всю польову траву в єгипетській землі!“ **23** І простяг Мойсей палицю свою до неба, — і Господь дав громи та град. І зійшов на землю огонь, і Господь дощів градом на єгипетську землю. **24** І був град, і огонь горів посеред тяжёного граду, що не бувало такого, як він, у всім єгипетським краї, відко́ли він став був наро́дом. **25** І повибивав той град у всім єгипетським краї все, що на полі, — від людини аж до худоби! І всю польову рослинність побив той град, а кожне польове дерево поламав! **26** Тільки в землі Гошен, де жили Ізраїлеві сини, не було гра́ду. **27** І послав фараон, і покликав Мойсея та Аарона, та й сказав до них: „Згрішив я тим разом! Господь — справедливий, а я та народ мій — несправедливі! **28** Благайте Господа, і до́сить бути Божим громám та гра́дові! А я відпущу вас, і ви більше не залишитеся“. **29** І сказав до нього Мойсей: „Як вийду я з міста, то простягну руки свої до Господа, — громи перестануть, а гра́ду вже не

буде, — щоб ти знав, що Господня ця земля! **30** А ти й раби твої, — знаю я, що ви ще не бої́теся перед лицем Господа Бога!“ **31** А льон та ячмінь був побитий, бо ячмінь дозрівав, а льон цвів. **32** А пшениця та жито не були ви́биті, бо пі́зні вони. **33** І вийшов Мойсей від фараона з міста, і простяг руки свої до Господа, — і перестали грóми та град, а дощ не лив на землю. **34** І побачив фараон, що перестав дощ, і град та грóми, — та й далі грішив. І чинив він запеклим своє серце, він та рабі́ його. **35** І стало запеклим фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів, як говорив був Господь через Мойсея.

10 І сказав Господь до Мойсея: „Увійди до фараона, бо Я зробив запеклим серце його та серце рабів його, щоб показати ці ознаки Мої серед ньóго, **2** і щоб ти розповідав в уші сина свого та онука свого, щó зробив Я в Єгипті, та про ознáки Мої, що вчинив я серед них. І ви б́удете знати, що Я — Господь!“ **3** І ввійшли Мойсей та Аарон до фараона, та й сказали йому: „Так сказав Господь, Бог євреїв: Аж доки ти б́удеш відмовля́тися впокорі́тися передо Мною? Відпусти Мій наро́д, — і нехай вони служать Мені! **4** Бо коли ти відмо́вишся відпустити народ Мій, то ось Я взавтра спроваджу сарану́ на твій край. **5** І покриє вона поверхню землі, і не можна буде бачити землі. І поїсть вона решту вцілілого, позосталого вам від граду, і поїсть вона кожне дерево, що росте вам з землі. **6** І перепóвняться нею домі́ ваші, і домі́ всіх рабів ваших, і домі́ всього Єгипту, чого не бачили

батькі ваші та батьки батьків твоїх від дня існування їх на землі аж до сьогодні!“ І він відвернувся, і вийшов від фараона. **7** І сказали раби фараона до нього: „Аж доки цей буде нам пасткою? Відпусти цих людей, — і нехай вони служать Господеві, Богові своєму. Чи ти ще не знаєш, що знищений Єгипет?“ **8** І повернено Мойсея та Аарона до фараона, а він їм сказав: „Ідіть, служіть Господеві, Богові вашому. Хто та хто піде?“ **9** І відповів Мойсей: „Ми підемо з молоддю нашою та з старими нашими, з синами нашими та з дочками нашими, з дрібною нашою худобою та з великою нашою худобою підемо, — бо в нас свято Господнє“. **10** А він відказав: „Нехай буде так Господь із вами, як я відпущу вас і дітей ваших! Та глядіть, бо щось лихе перед вами. **11** Тож нехай ідуть самі чоловіки, та й служіть Господеві, бо того ви бажаєте“. І вигнано їх від лиця фараонового. **12** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на єгипетську землю сараною, і нехай вона найде на єгипетський край, і нехай поїсть усю земну траву, усе, що град позалишав“. **13** І простяг Мойсей свою палицю на єгипетську землю, — і Господь навів східний вітер на землю, цілий день той і цілу ніч. Настав ранок, — і східний вітер наніс сарані! **14** І найшла сарана на всю єгипетську землю, і залягла в усім єгипетським краї, дуже багато! Перед нею не було такої сарані, як вона, і по ній не буде такої! **15** І покрила вона поверхню всієї землі, і потемніла земля! І поїла вона всю земну траву та весь плід дерева, що град позоставив. І не зосталося ніякої зелені

ані на дереві, ані на польовій рослінності в усім єгипетським краї! **16** І поспішив фараон покликати Мойсея та Аарона, та й сказав: „Згрішив я Господеві, Богові вашому, та вам! **17** А тепер пробач же мій гріх тільки цього разу, і помоліться до Господа, вашого Бога, — і нехай тільки відверне від мене цю смерть!“ **18** І він вийшов від фараона й молився до Господа. **19** І повернув Господь західній дуже сильний вітер назад, і він поніс сарану, та й укинув її до Червоного моря. Не позосталась жодна сарана в усім єгипетським краї. **20** Та Господь учинив запеклим фараонове серце, — і він знов не відпустив Ізраїлевих синів. **21** І сказав Господь до Мойсея: „Простягни свою руку до неба, — і станеться темрява на єгипетській землі, і нехай буде темрява, щоб відчули її.“ **22** І простяг Мойсей свою руку до неба, — і стала густа темрява по всій єгипетській землі три дні. **23** Не бачили один одного, і ніхто не вставав з свого місця три дні! А Ізраїлевим сином було світло в їхніх садах. **24** І покликав фараон Мойсея, та й сказав: „Ідіть, служіть Господеві! Тільки дрібна ваша худоба та ваша худоба велика нехай позостанеться. Також дітвора ваша нехай іде з вами!“ **25** Та Мойсей відказав: „Дай в наші руки також жертви та цілопалення, і ми спорядимо жертву Господеві, Богові нашому. **26** І також худоба наша піде з нами, — не зостанеться ані копита, бо з нього ми візьмемо на служення Господеві, Богові нашому. Бо ми не знаємо, поки прибудемо туди, чим будемо служити Господеві“. **27** І вчинив запеклим Господь

фараонове серце, і він не хотів відпустити їх. **28** І сказав йому фараон: „Іди від мене! Стережися, щоб ти не бачив більше лиця мого, бо того дня, коли побачиш лице моє, ти помреш!“ **29** А Мойсей відказав: „Так сказав ти... Я більш уже не побачу лиця твого!“

11 І сказав Господь до Мойсея: „Ще одну порáзу наведú Я на фараона й на Єгипет. Потому він відпустить вас ізвідси. А коли він бúде відпускати вас, то зовсім вас вижене звідси! **2** Скажи ж у вúха народу, і нехай позíчить кожен від свого ближнього, а кожна від своєї ближньої пóсуд срібний та пóсуд золотий“, **3** І дав Господь милість тому нарóдові в очах Єгипту. Також і цей муж, Мойсей, був дуже великий в єгипетськíм крáї в очах фараонових рабів та в очах того нарóду. **4** І промовив Мойсей: „Так сказав Господь! Коло півночі Я вийду посеред Єгипту. **5** І помре кожен перворідний єгипетської землі від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, до перворідного невільниці, що за жóрнами, і все перворідне з худóби. **6** І здíймється великий зойк по всій єгипетській землі, що такого, як він, не бувало, і такого, як він, більш не буде. **7** А в усіх синів Ізраїлевих — від людіни й аж до худоби — навіть пес не висуне язика свого, щоб ви знали, що відділює Господь між Єгиптом і між Ізраїлем. **8** І зійдуть усі оці раби твої до мене, і поклóняться мені, кажучи: Вийди ти та весь нарóд, що слухає тебе. По цьому я вийду“. І він вийшов від фараона, розпáлений гнівом. **9** І сказав Господь до Мойсея: „Не послухав вас фараон, — щоб

могли помножитись чуда Мої в єгипетським краї“. **10** А Мойсей та Аарон учинили всі оці чуда перед лицем фараоновим. Та зробив запеклим Господь фараонове серце, — і він не відпустив Ізраїлевих синів із своєї землі.

12 І сказав Господь до Мойсея й до Аарона в єгипетським краї, говорячи: **2** „Оцей місяць для вас — початок місяців. Він вам перший між місяцями року. **3** Скажіть усій ізраїльській громаді, говорячи: „У десятий день цього місяця нехай візьмуть собі кожен ягня за домом батьків, ягня на дім. **4** А коли буде той дім замалій, щоб з'їсти ягня, то нехай візьме він і найближчий до його дому сусід його за числом душ. Кожен згідно з їдою своєю полічиться на те ягня. **5** Ягня у вас нехай буде без вади, самець, однорічне. Візьміть його з овечок та з кіз. **6** І нехай буде воно для вас пильноване аж до чотирнадцятого дня цього місяця. І заколе його цілий збір Ізраїлевої громади на смерканні. **7** І нехай візьмуть тієї крові, і нехай покроплять на обидва бокові одвірки, і на одвірок верхній у тих домах, що будуть їсти його в них. **8** І нехай їдять тієї ночі те м'ясо, спечене на огні, та опрісноки. Нехай їдять його на гірких травах. **9** Не їжте з нього сирового та вареного, зв'яженого в воді, бо до їди тільки спечене на огні, голова його з голінками його та з нутром його. **10** І не лишайте з нього нічого до ранку, а полишене з нього до ранку спалить на огні. **11** А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці

вашій, і будете ви їсти його в поспіху. Пасха це для Господа! **12** І перейду Я тієї ночі в єгипетським краї, і повбиваю в єгипетській землі кожного перворідного від людини аж до скотини. А над усіма єгипетськими богами вчиню Я суд. Я — Господь! **13** І буде та кров вам знаком на тих домах, що там ви, — і побачу ту кров, і обмину вас. І не буде між вами згубної поразі, коли Я вбиватиму в єгипетським краї. **14** І стане той день для вас пам'яткою, і будете святкувати його, як свято для Господа на всі роди ваші! Як постанову вічну будете святкувати його! **15** Сім днів будете їсти опрісноки. Але першого дня зробите, щоб не було квашеного в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, — від дня першого аж до дня сьомого, — то буде віттята душа та з Ізраїля. **16** А першого дня будуть у вас священні збори, і сьомого дня священні збори. Жодна праця не буде робитися в них, тільки щоб їсти кожній душі, те єдине робитимете ви. **17** І ви будете додержувати опрісноків, бо саме того дня Я вивів війська ваші з єгипетського краю. І будете додержувати того дня в ваших родах, як постанови вічної. **18** Першого місяця, чотирнадцятого дня місяця будете їсти опрісноки аж до вечора дня двадцять першого того ж місяця. **19** Сім день квашене не буде знаходитися в ваших домах, бо кожен, хто їстиме квашене, то буде віттята душа та з Ізраїльської громади, чи то серед прихóдьків, чи то тих, хто народився у краї. **20** Жодного квашеного не будете їсти в усіх ваших оселях, — будете їсти опрісноки!“ **21** І покликав Мойсей усіх старших

Ізраїлевих, та й промовив до них: „Спровадьте й візьміть собі дрібну худобину за родинами вашими, і заколіть пасху. 22 І візьміть в'язку ісопу й умочіть у кров, що в посудині, і доторкніться горішнього одвірка й двох одвірків бічних кров'ю, що в посудині. А ви, — ніхто не вийдете з дверей дому свого аж до ранку! 23 І перейде Господь ударити Єгипет, і побачить ту кров на одвірку горішнім і на двох одвірках бічних, — і обминé Господь ті двері, і не дасть згубникові ввійти до ваших домів, щоб ударити. 24 А ви будете дотримувати цю річ, як постанови для себе й для синів своїх аж навіки. 25 І станеться, коли ви ввійдете до того Краю, що дасть вам Господь, як Він обіцяв був, то ви будете додержувати цієї служби. 26 І станеться, коли запитають вас ваші сини: „Що то за служба ваша?“ 27 то відкажете: „Це жертва — Пасха для Господа, що обминув був дома Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет, а дома наші зберіг“. І схилився народ, — і вклонивсь до землі. 28 І пішли й учинили сини Ізраїля, — як наказав був Господь Мойсееві та Ааронові, так учинили вони. 29 І сталося в половині ночі, і вдарив Господь в єгипетським краї кожного перворідного, від перворідного фараона, що сидить на своїм престолі, аж до перворідного полонéного, що у в'язничному домі, і кожного перворідного худоби. 30 І встав фараон уночі, він та всі раби його, та весь Єгипет. І знявся великий зойк в Єгипті, бо не було дому, щоб не було там померлого!... 31 І покликав фараон Мойсея

та Аарона вночі, та й сказав: „Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого, — і ви, і сини Ізраїлеві. І йдіть, служіть Господéві, як ви казали! **32** І дрібну вашу худобу, і худобу вашу велику візьміть, як ви казали, та й ідіть. І поблагословіть і мене!“ **33** І квапили єгиптяни наро́д той, щоб спішно відпустити їх із кра́ю, бо казали: „Усі ми помремó!“ **34** І поніс той наро́д тісто своє, поки воно вкисло, діжки свої, зав'язані в їхні одежі, на плечах своїх. **35** І Ізраїлеві сини вчинили за словом Мойсеевим, і позічили від єгиптян посуд срібний і по́суд золотий та шати. **36** А Господь дав милість тому народові в очах Єгипту, — і вони позичили — і забрали здобич від Єгипту. **37** І вирушили Ізраїлеві сини з Рамесесу до Суккоту, близько шости сот тисяч чоловіка піхоти, крім дітей, **38** а також багато різного люду підняліся з ними, і дрібна худоба й велика худоба, маєток дуже великий. **39** І пекли вони те тісто, що винесли з Єгипту, на прісні коржі, бо не вкисло воно, бо вони були вигнані з Єгипту, і не могли барітися, а поживи на дорогу не приготівили собі. **40** А перебува́ння Ізраїлевих синів, що сиділи в Єгипті, — чотириста років і тридцять років. **41** І сталося в кінці чотирьохсот років і тридцяти років, і сталося саме того дня, — вийшли всі Господні війська з єгипетського кра́ю. **42** Це ніч сторо́жі для Господа, бо Він вивів їх з єгипетського кра́ю. Ця сама ніч — сторо́жа для Господа всім синам Ізраїля на їхні поколі́ння. **43** І сказав Господь до Мойсея й до Аарона: „Це постанова про Пасху: жоден чужінець

не буде їсти її. **44** А кожен раб людський, куплений за срібло, коли обріжеш його, тоді він буде їсти її. **45** Прихóдько та наймит не буде їсти її. **46** В са́мому домі буде вона їстися, не винесеш із дому назóвні того м'яса, а костей його не зламаєш. **47** Уся громада Ізраїлева буде справляти її. **48** А коли буде мешкати з тобою прихóдько, і схоче справляти Пасху Господе́ві, то нехай буде обрізаний в нього кожен чоловічо́ї статі, а тоді він приступить справляти її, і він буде, як наро́джений в краї. А кожен необрізаний не буде їсти її. **49** Один за́кон буде для тубі́льця й для прихóдька, що мешкає серед вас“. **50** І вчинили всі Ізраїлеві сини, — як наказав був Господь Мойсеєві та Ааронові, так учинили вони. **51** І сталося того саме дня, — вивів Господь Ізраїлевих синів з єгипетського кра́ю за їхніми відділами.

13 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Посвяти Мені кожного перворідного, що розкриває всяку утрóбу серед Ізраїлевих синів, серед лю́дини й серед худоби, — для Мене воно!“ **3** І сказав Мойсей до народу: „Пам'ятайте той день, коли ви вийшли з Єгипту, із дому ра́бства! Бо силою руки Господь вивів вас ізвiдти; і не будете їсти квáшеного. **4** Ви виходите сьогодні, у місяці авіві. **5** І станеться, коли Господь уведе тебе до краю ханаанейнина, і хіттеянина, й амореянина, і хіввеянина, й євусеянина, що про нього присягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі край, який тече молоком та медом, то ти будеш служити ту службу того місяця. **6** Сім день будеш їсти опрісноки, а

дня сьомого — свято для Господа! 7 Опрісноки будуть їстися сім тих день, і не побачиться в тебе квашене, і не побачиться в тебе квашене в усім краї твоїм! 8 І оповіси синові своєму того дня, говорячи: Це для того, що вчинив мені Господь, коли я виходив із Єгипту“. 9 І буде тобі це за знака на руці твоїй, і за пам'ятку між очима твоїми, щоб Господній Закон був в устах твоїх, бо сильною рукою Господь вивів тебе із Єгипту. 10 І будеш додержуватися цієї постанови в означенім часі її з року в рік. 11 І станеться, коли введе тебе Господь до землі ханаанейнина, як присяг був тобі та батькам твоїм, і дасть її тобі, 12 то відділиш усе, що розкриває утробу, для Господа, і все перворідне худоби, що буде в тебе, — самці для Господа! 13 А кожного віслюка, що розкриває утробу, викупиш овечкою; а коли не викупиш, то зламай йому шию. І кожного перворідного людського серед синів твоїх викупиш. 14 І станеться, коли взавтра запитає тебе син твій, говорячи: Що то? то відповіси йому: Силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту, із дому рабства. 15 І сталося, коли фараон учинив запеклим своє серце, щоб не відпустити нас, то Господь повбивав усіх перворідних в єгипетськім краї, від перворідного людського й аж до перворідного худоби. Тому то я приношу в жертву Господеві все чоловічої статі, що розкриває утробу, а кожного перворідного синів своїх викупляю. 16 І станеться це за знака на руці твоїй, і за пов'язку поміж очима твоїми, бо силою Своєї руки вивів нас Господь із Єгипту“. 17 І сталося,

коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона. Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той нарід, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“.

18 І повів Бог той народ окружною дорогою пустині аж до Червоного моря. І вийшли Ізраїлеві сини з єгипетського краю узбрєні. **19** А Мойсей забрав із собою кості Йосипа, бо присягою той заляв був Ізраїлевих синів, кажучи: „Напевно згадає Бог вас, і ви винесете з собою кості мої звідси“. **20** І вони рúшили з Суккоту, і розтаборилися в Етам, на границі пустині. **21** А Господь ішов перед ними вдень у стовпі хмари, щоб провадити їх дорогою, а вночі в стовпі огні, щоб світити їм, щоб ішли вдень та вночі. **22** Не відступав удень стовп хмари тієї, а вночі стовп огню з-перед обличчя народу!

14 І говорив Господь до Мойсея, кажучи: **2** „Скажи Ізраїлевим синам, і нехай вони повернуть, і нехай отаборяться перед Пі-Гахіротом, між Мігдолом і між морем, перед Баал-Цефоном. Навпроти нього отаборитесь над морем. **3** І скаже фараон про Ізраїлевих синів: заблудились вони в землі цій, замкнено пустиню для них. **4** І вчиню запеклим фараонове серце, і він буде гнатися за вами, а Я прославлюся через фараона та через військо його. І пізнають єгиптяни, що Я — Господь!“ І вони вчинили так. **5** І повідомлено царя єгипетського, що втік той нарід. І змінилося серце фараона та рабів його до того народу, і сказали вони: Що це ми зробили, що

відпустили Ізраїля від роботи нам?“ 6 І запряг він свою колесницю, і забрав нарід свій з собою. 7 І взяв він шість сотень добірних колесниць, і всі колесниці Єгипту, і трійкових над усіма ними. 8 І Господь учинив запеклим серце фараона, єгипетського царя, — і він погнався за Ізраїлевими синами. Але Ізраїлеві сини виходили сильною рукою! 9 І гналися єгиптяни за ними, уся кіннота, колесниці фараонові, і комонники його та військо його, — і догнали їх, як вони отаборилися були над морем, під Пі-Гакіротом, перед Баал-Цефоном. 10 А фараон наближався. І звели Ізраїлеві сини свої очі, аж ось єгиптяни женуться за ними! І дуже злякались вони... І кликали Ізраїлеві сини до Господа, 11 а Мойсееві дорікали: „Чи через те, що не було гробів в Єгипті, ти забрав нас умирати в пустині? Щоб це вчинив ти нам, щоб вивести нас із Єгипту? 12 Чи це не те саме ми говорили до тебе в Єгипті, кажучи: Позостав нас, і нехай ми робимо Єгиптові! Бо ліпше нам рабство Єгиптові, аніж помирати нам у пустині!“ 13 І сказав Мойсей до народу: „Не бійтеся! Стійте, і побачите спасіння Господа, що вчинить вам сьогодні. Бо єгиптян, яких бачите сьогодні, більше не побачите їх уже повіки! 14 Господь буде воювати за вас, а ви мовчіть!“ 15 І промовив Господь до Мойсея: „Щоб ти до Мене клічеш? Говори до синів Ізраїлевих, нехай рушають! 16 А ти підійми свою палицю, і простягни руку свою на море, і розітни його, — і нехай увійдуть Ізраїлеві сини в середину моря, на суходіл. 17 А Я, — ось Я

вчиню запеклим серце єгиптянам, і вони ввійдуть за ними. І буду Я прославлений через фараона, і через усе його військо, і через колесниці, його, і через комонників його. **18** І пізнають єгиптяни, що Я — Господь, коли буду Я прославлений через фараона, і через колесниці його, і через комонників його!“ **19** І рушив Ангел Божий, що йшов перед Ізраїльським табором, і пішов за ними; і рушив стовп хмари перед ними, і став за ними, **20** і ввійшов він у середину між табір Єгипту й між табір Ізраїлів. І була та хмара й темрява для Єгипту, а ніч розсвітив він для Ізраїля. І не зближався один до одного цілу ніч. **21** І простяг Мойсей руку свою на море, — і Господь гнав море сильним східнім вітром цілу ніч, і зробив море суходолом, — і розступилася вода. **22** І ввійшли Ізраїлеві сини в середину моря, як на суходіл, а море було для них муром із правіці їхньої та з лівіці їхньої. **23** А єгиптяни гналися, і ввійшли за ними всі фараонові коні й колесниці його, та його комонники до середини моря. **24** І сталося за ранньої сторожі, і поглянув Господь на єгипетський табір у стовпі огня й хмари, та й привів у замішання єгипетський табір. **25** І поскидав колеса з колесниць його, і вчинив, що йому було тяжко ходити. І єгиптяни сказали: „Утікаймо від ізраїльтян, бо Господь воює за них з Єгиптом!“ **26** І промовив Господь до Мойсея: „Простягни свою руку на море, і нехай вернеться вода на єгиптян, на їхні колесниці й на комонників їхніх“. **27** І простяг Мойсей руку свою на море, — і море вернулося,

коли настав ранок, до сили своєї, а єгиптяни втікали навпроти нього. І кинув Господь єгиптян у серéдину моря! **28** І вернулась вода, і позакривала колесніці та комóбників усьому фараоновому військові, що ввійшло за ними в море. Ані жоден із них не зостався! **29** А Ізраїлеві сини йшли суходóлом у серéдині моря, а море було для них муром із правиці їхньої та з лівиці їхньої. **30** І визволив Господь того дня Ізраїля з єгипетської руки. І бачив Ізраїль мертвих єгиптян на березі моря. **31** І побачив Ізраїль сильну руку, яку виявив Господь у Єгипті, — і став боятися той народ Господа! І ввірував він у Господа, та в Мойсея, раба Його.

15 Тоді заспівав Мойсей та Ізраїлеві сини оцю пісню Господéві, та й проказали, говорячи: „Я буду співать Господéві, бо дійсно звелічився Він, — коня й верхівця Його кинув до моря! **2** Моя сила та пісня — Госпóдь, і Він став на спасіння мені! Це мій Бог, — і просла́влю Його, Він Бог батька мого, — і звеличу Його! **3** Госпóдь — Муж війни, Єговá — Йому Ймéння! **4** Колесніці фараонові й військо Його вкинув у море, а вибір Його трійкових у Червоному морі затóплений. **5** Безодні їх позакривали, зійшли до глибін, як той камінь! **6** Права рука Твоя, Господи, всла́влена силою, прави́ця Твоя трóщить ворога, Господи! **7** А Своєю безмірною véличчю Ти розбиваєш Своїх заколóтників, посилаєш палючий Свій гнів, — він їх поїдає, немов ту соломую! **8** А по́дувом нїздер Твоїх вода скúпчилась, вир спинився, немов та стіна, потоки загу́сли були в серці

моря! **9** Нахвалявся був ворог: „Поженусь — дожену! Попаю здобичу, — душа моя сповниться ними! Меча свого віхоплю я, — і понищить рука моя їх!“ **10** Та дмухнув Ти був духом Своім — і закрило їх море: вони потопілись в бурхливій воді, немов оливо! **11** Хто подібний Тобі серед богів, о Господи? Хто подібний Тобі, Препрославлений святістю? Ти в славі грізний, Чудотворче! **12** Простягнув Ти правицю Свою — і земля їх поглинула! **13** Милосердям Своім вів народ, якого Ти визволив, Своєю Ти силою ввів у мешкання Своєї святині! **14** Почули народи — і тремтіли, обгорнула тривога мешканців землі филистимської! **15** Старшини едомські тоді побентежились, моавських вельмож обгорнуло тремтіння, розпливлися усі ханаанці! **16** Напали на них страх та жах, через велич рамена Твого замовкли, як камінь, аж поки перейде народ Твій, о Господи, аж поки перейде народ, що його Ти набув! **17** Ти їх уведеш, і їх посадиш на гору спадку Твого, на місці, яке вчинив, Господи, житлом Своім, до Святині Господньої, що поставили руки Твої, **18** і Господь зацарює навіки віків!“ **19** Бо коли ввійшов був до моря кінь фараона з колесницею його та з його комонниками, то Господь повернув на них води морські, а Ізраїлеві сини пішли суходолом у середині моря. **20** І взяла бубна пророчиця Маріям, сестра Ааронова, а за нею повиходили всі жінки з бубнами та з танцями. **21** І відповіла їм Маріям: Співайте для Господа, бо дійсно звеличився Він, — коня й верхівця його кинув до моря!“ **22** І повів Мойсей Ізраїля від

Червоного моря, і вийшли вони до пустині Шур. І йшли вони три дні в пустині, — і не знаходили води.

23 І прийшли вони до Мари, і не могли пити води з Марі, бо гірка вона. Тому названо ймення їй: Марá.

24 І став нарód рёмствувати на Мойсея, говорячи: „Що ми будемо пити?“ **25** І він клікав до Господа! І показав йому Господь дерево, і він кинув його до води, — і стала вода та солодка! Там Він дав йому постанову та право, і там його віпробував. **26** І сказав Він: „Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, і будеш робити слухне в очах Його, і будеш слухатися заповідей Його, і будеш виконувати всі постанови Його, то всю хворобу, що Я поклав був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!“ **27** І прийшли вони до Єліму, а там дванадцять водних джерел та сімдесят пальм. І вони отаборилися там над водою.

16 І рушили вони з Єліму, і вся громада Ізраїлевих синів прибула до пустині Сін, що між Єлімом та між Сінаєм, п'ятнадцятого дня другого місяця по виході їх з єгипетського краю. **2** І стала рёмствувати вся громада Ізраїлевих синів на Мойсея та на Аарона в пустині. **3** І говорили їм Ізраїлеві сини: „Коли б ми були повмирали від Господньої руки в єгипетським краї, як ми сиділи над горшком м'яса, як ми їли хліба дósить! Бо ви вивели нас до цієї пустині, щоб поморити голодом увесь цей збір“. **4** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я спустатиму вам дощем хліб із неба, а нарód виходитиме й щоденно збиратиме,

скільки треба на день, щоб випробувати його, чи буде він ходити в Моєму Законі, чи ні. **5** А настане шостий день, то приготують, що принесуть, і буде подвійне супроти того, що збирають день-у-день “. **6** І сказали Мойсей та Аарон до всіх Ізраїлевих синів: „Настане вечір — і ви довідається, що Господь вивів вас із єгипетського країю. **7** А настане ранок, то побачите славу Господню, бо Він почув ваші рѣмствування на Господа. А ми щѳ, що ви рѣмствуєте на нас?“ **8** І сказав Мойсей: „Довідається, як увечорі Господь дасть вам м'яса на їжу, а рано хліба на насичення, бо почув Господь рѣмствування ваші, що ви рѣмствуєте на Нього. А мій що? Не на нас рѣмствування ваше, а на Господа!“ **9** І сказав Мойсей до Аарона: „Скажи всій громаді Ізраїлевих синів: Наблизьтеся перед лице Господа, бо Він почув ваші рѣмствування!“ **10** І сталося, коли говорив Аарон до всієї громади Ізраїлевих синів, то обернулися вони до пустині, — аж ось слава Господня показалася в хмарі! **11** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **12** „Я почув рѣмствування Ізраїлевих синів. Промовляй до них, кажучи: Під вечір бѳдете їсти м'ясо, а рано насититесь хлібом, — і познаєте, що Я — Господь, Бог ваш!“ **13** І сталося ввечорі, і зняли́ся перепеліці, і покрили та́бір. А рано була верствá роси навколо та́бору. **14** І підняла́ся верствá тієї роси, — аж ось на пове́рхні пустині щось дрі́бне, вузькувате, дрі́бне, немов па́морозь на землі. **15** І побачили Ізраїлеві сини, та й казали один до одного: „Ман гу?“, бо не

знали, що́ то. А Мойсей відказав їм: „Це той хліб, що дав вам Господь на їжу. **16** Це те, що про нього Господь наказав: Збирайте з нього кожен у міру їди своєї, гомер на голову, за числом ваших душ: візьміть кожен для того, хто в на́меті його. **17** І зробили так Ізраїлеві сини, і назбирали хто більше, а хто менше. **18** І зміряли вони гомером, — і не мав зайвого той, хто зібрав більше, а хто зібрав менше, не мав нестачі, — зібрали кожен у міру своєї їди! **19** І сказав до них Мойсей: „Нехай ніхто не лишає з нього до ра́нку!“ **20** Та не послухали вони Мойсея, і дехто позоставля́ли з нього до ранку, а воно зачерві́вило, і стало смердюче. І розгні́вався на них Мойсей! **21** І збирали його щора́нку, кожен у міру своєї їди. А розгрі́валося сонце — і воно розта́вало. **22** І сталося шостого дня, — поназбі́рували вони хлі́ба подві́йно, два гомери на одного. І посхо́дилися всі начальники громади, і розповіли Мойсеєві. **23** А він сказав до них: „Це те, що говорив Господь: Повний спокій, субота свята для Господа взавтра. Що бу́дете пекти — печіть, а що бу́дете варити — варіть, а все позостале покладіть собі на схóвок до ра́нку“. **24** І поклали його аж до ранку, як Мойсей наказав, і не засмерділось воно, і черві́ не було в нім. **25** І сказав Мойсей: „Їжте його сьогодні, бо сьогодні субота для Господа. Сьогодні не зна́йдете його на полі. **26** Шість день будете збирати його, а дня сьомого — субота: не бу́де в ній того “. **27** І сталося сьóмого дня, повихóдили були з наро́ду збирати, та не знайшли. **28** І сказав

Господь до Мойсея: „Аж доки ви будете відмовлятися виконувати заповіді Мої та закони Мої? **29** Побачте, — Господь дав вам суботу, тому Він дає вам шостого дня хліба двох днів. Сидіть кожен у себе, — нехай сьомого дня не виходить ніхто з свого місця!“ **30** І сьомого дня нарód відпочивав. **31** І назвав Ізраїлів дім ім'я тому: мánна. Вона була, як коріяндрове насіння, біла, а смак її, — як тісто в меду. **32** І сказав Мойсей: „Оце те, що наказав Господь: Напóвни нею гóмер на схóвок для ваших поколінь, щоб бачили той хліб, яким Я годував вас на пустині, коли Я виводив вас із єгипетського країю“. **33** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми одну посúдину, і поклади туди повний гóмер мánни, і постав її перед Господнім лицем на схóвок для ваших поколінь“. **34** І як наказав Бог Мойсею, так поставив її Аарон перед ковчегом свідоцтва на сховок. **35** А Ізраїлеві сини їли ту манну сорок літ, аж до прибуття їх до краю заселеного, їли манну аж до приходу їх до границі ханаанського країю. **36** А гóмер — він десята частина ефи.

17 І рушила вся громада Ізраїлевих синів із пустині Сін на походи свої з наказу Господнього, і отáборилася в Рефідімі. І не було води пити нарóдові. **2** І сварився нарód із Мойсеем, і казали вони: „Дайте нам води, і ми бóдемо пити!“ А Мойсей їм сказав: „Чого ви сваритеся зо мною? Нащо випробóвуете Господа?“ **3** І нарód був там спраглий води. І рéмствував нарód на Мойсея й говорив: „Нащо це ти віпровадив нас із Єгипту? Щоб повбивати спраглого мене та синів

моїх, та отари мої?“ 4 І кликав Мойсей до Господа, кажучи: „Що я вчиню цьому наро́дові? Ще трохи, — і вони вкаменюють мене!“ 5 І сказав Господь до Мойсея: „Перейдися перед наро́дом, і візьми з собою декого з старших Ізраїлевих, а палицю, що нею ти вдарив був Річку, візьми в свою руку, та й іди! 6 Ось Я стану перед лицем твоїм там, на скелі в Хориві, а ти вдариш у скелю, — і вийде із неї вода, і буде пити наро́д!“ І зробив Мойсей так на очах старших Ізраїлевих. 7 І назвав він ім'я того місця: Массá та Меріва через колотнечу Ізраїлевих синів і через випробування ними Господа, коли казали: „Чи є Господь серед нас, чи нема?“ 8 І прибув Амалік, і воював з Ізраїлем у Рефідімі. 9 І сказав Мойсей до Ісуса: „Вибери нам людей, і вийди, воюй з Амаліком. Узавтра я стану на верхів'ї гори, а Божа палиця буде в моїй руці“. 10 І зробив Ісус, як сказав йому́ Мойсей, щоб воювати з Амаліком. А Мойсей, Аарон та Хур вийшли на верхів'я гори. 11 І сталося, коли Мойсей підіймав свої руки, то перемагав Ізраїль, а коли руки його опускались, то перемагав Амалік. 12 А руки Мойсееві стали тяжкі. І взяли вони ка́меня, і поклали під ним. І сів він на ньому, а Аарон та Хур підтримували руки йому, один із цього боку, а один із того. І були його руки ста́лі аж до за́ходу сонця. 13 І переміг Ісус Амаліка й народ його вістря́м мечá. 14 І сказав Господь до Мойсея: „Напиши це на пам'ятку в книзі, і поклади до вух Ісусових, що докра́ю зітру Я пам'ять Амалікову з-під неба.“ 15

І збудував Мойсей жéртівника, і назвав ім'я йому: Єгова-Ніссі. **16** І проказав він: „Бо рука на Господньому пра́порі: Господéві війна з Амаліком із роду в рід!“

18 І почув Їтро, жрець мідіянський, Мойсеїв тесть, усе, щó зробив був Бог для Мойсея та для Свого наро́ду Ізраїлевого, що вивів Господь Ізраїля з Єгипту. **2** І взяв Їтро, Мойсеїв тесть, жінку Мойсееву Ціппору, по відісланні її, **3** та обох синів її, що ймення одному Гершом, бо сказав був: „Я став прихóдьком у чужому краї“, **4** а ймення другому Еліезер, бо „Бог мого батька був мені поміччю, і визволив мене від фараонового меча“. **5** І прибув Їтро, тесть Мойсеїв, і сини його та жінка його до Мойсея в пустиню, де він ота́борився там біля Божої гори. **6** І сказав він до Мойсея: „Я, тесть твій Їтро, прихóджу до тебе, і жінка твоя, і обі́два сини її з нею“. **7** І вийшов Мойсей навпроти свого тестя, та й уклонився до землі, і поцілував його. І питали вони один óдного про мир, і ввійшли до намету. **8** І оповів Мойсей своєму тéстеві про все, щó зробив був Господь фараонові та Єгиптові через Ізраїля, про всі ті труднощі, які він спіткав був по дорозі, та Господь визволив їх. **9** І тішився Їтро всім тим добром, що вчинив Господь для Ізраїля, що визволив його з єгипетської руки. **10** І промовив Їтро: „Благословéнний Господь, що візволив вас з єгипетської руки та з руки фараонової, що визволив народ з-під руки єгипетської. **11** Тепер я знаю, що Господь більший за всіх богів, бо зробив це за те, що єгíптяни вихваля́лись над ними“. **12** І взяв Їтро,

Мойсеїв тесть, цілопáлення та жертви для Бога. І прийшов Аарон та всі старші Ізраїлеві їсти хліб з Мойсеевим тестем перед Божим обличчям. **13** І сталося назавтра, і сів Мойсей судити народ, а народ стояв навколо Мойсея від ранку аж до вéчора. **14** І побачив тесть Мойсеїв усе, щó він робить наро́дові, та й сказав: „Щó це за річ, що ти робиш народові? Для чо́го ти сидиш сам один, а весь народ стоїть навколо від ранку аж до вечора?“ **15** А Мойсей відказав своєму тéстеві: „Бо народ приходить до мене питатися сýду Бога. **16** Бо як мають вони справу, то приходять до мене, і я суджу́ поміж тим і тим, та оголошую постанови Божі та зако́ни Його“. **17** І сказав тесть Мойсеїв до нього: „Недобра ця річ, що ти чиниш. **18** Справді стóмишся і ти, і народ той, що з тобою, бо ця справа тяжча за тебе. Не потра́пиш ти чинити її сам один! **19** Тепер послухай мого слова, пораджу тобі, — і буде Бог із тобою! Стій за народ перед Богом, і принось справи до Бога. **20** І ти остережéш їх за постанови та за зако́ни, і об'явиш їм ту путь, якою вони підуть, і те діло, яке вони зроблять. **21** А ти на́здриш зо всього народу мужів зді́бних, богобоязли́вих, мужів справедливих, що нена́видять зиск, і настанóвиш їх над ними тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. **22** І будуть вони судити народ кожного ча́су. І станеться, — кожну велику справу вони принесуть до тебе, а кожну малу справу — розсудять самі. Полегши́ собі, і нехай вони несуть тягар із тобою. **23** Коли ти зробиш цю річ, а Бог

тобі накаже, то ти втримаєшся, а також увесь народ цей прийде на своє місце в мирі“. 24 І послухався Мойсей голосу тестя свого, і зробив усе, що той був сказав. 25 І вибрав Мойсей здібних мужів зо всього Ізраїля, і настановив їх начальниками над народом, — тисяцькими, сотниками, п'ятдесятниками та десятниками. 26 І судили вони народ кожного часу. Справу трудну приносили Мойсеєві, а кожну малу справу — судили самі. 27 І відпустив Мойсей тестя свого, і він пішов собі до краю свого.

19 Третього місяця по виході Ізраїлевих синів із єгипетського краю, того дня прибули вони на Синайську пустиню. 2 І рушили вони з Рефідіму, і ввійшли до Синайської пустині, та й отаборилися в пустині. І отаборився там Ізраїль навпроти гори. 3 А Мойсей увійшов до Бога. І кликнув до нього Господь із гори, говорячи: „Скажеш отак дому Якова, і звістиш синам Ізраїля: 4 Ви бачили, що Я зробив був Єгиптові, і носив вас на крилах орлиних, і привів вас до Себе. 5 А тепер, коли справді послухаєте Мого голосу, і будете дотримувати заповіту Мого, то станете Мені власністю більше всіх народів, бо вся земля — то Моя! 6 А ви станете Мені царством священиків та народом святим. Оце ті речі, що про них будеш казати Ізраїлевим синам“. 7 І прибув Мойсей, і покликав і старших народніх, та й виволожив перед ними всі ті слова, що Господь наказав був йому. 8 І відповів увесь народ разом, та й сказав: „Усе, що Господь говорив, зробимо!“ А Мойсей доніс слова

народу до Господа. **9** І промовив Господь до Мойсея: „Ось Я до тебе прийду в густій хмарі, щоб чув народ, коли Я говоритиму з тобою, і щоб повірив і тобі навіки!“ І переповів Мойсей слова народу до Господа.

10 І промовив Господь до Мойсея: „Іди до людей, і освяти їх сьогодні та завтра, і нехай вони віперуть одіж свою. **11** І нехай вони будуть готові на третій день, бо третього дня зійде Господь на гору Сінай на очах усього народу. **12** І обведеш границею народ довкола, говорячи: Стережіться сходити на гору й доторкуватися до краю її. Кожен, хто доторкнеться до гори, буде кінче забитий! **13** Нехай не доторкнеться до неї рука, бо буде кінче вкаменований, або буде справді застрілений, чи то худобина, чи то людина, — не буде жити вона. Як сурма засурмить протяжливо, вони вийдуть на гору“. **14** І зійшов Мойсей з гори до народу, і освятив народ, а вони віпрали одіж свою.

15 І він сказав до народу: „Будьте готові на третій день; не входьте до жінок“. **16** І сталося третього дня, коли ранок настав, — і знялися громи та блискавки, і густа хмара над горою та сильний голос сурми! І затремтів увесь народ, що був у таборі... **17** І вивів Мойсей народ із табору назустріч Богові, і вони стали під горою. **18** А гора Сінай — уся вона димувала через те, що Господь зійшов на неї в огні! І піднявся дим її, немов дим вапнярки, і сильно затремтіла вся гора. **19** І розлігся голос сурми, і він сильно все могутнів: Мойсей говорить, а Бог відповідає йому голосно. **20** І зійшов Господь на гору Сінай, на верхів'я

гори. І покликав Господь Мойсея на верхів'я гори. І вийшов Мойсей. **21** І промовив Господь до Мойсея: „Зійди, остережи народ, щоб не рвався до Господа, щоб побачити, бо багато з нього загине. **22** А також священики, що будуть підходити до Господа, нехай перше освятяться, щоб Господь їх не повбивав“. **23** І сказав Мойсей до Господа: „Не зможе народ вийти на гóру Сінай, бо Ти засвідчив між нами, говорячи: Обведи границею цю гóру, і освяти її“. **24** І промовив до нього Господь: „Іди, зійди, а потім вийди ти й Аарон з тобою, а священики й народ нехай не рвуться до Господа, щоб Я не повбивав їх. **25** І зійшов Мойсей до народу, і сказав їм це все.

20 І Бог промовляв всі слова і оці, кажучи: **2** „Я — Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського краї з дому рабства. **3** Хай не буде тобі інших богів передо Мною! **4** Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **5** Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає за провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, **6** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться Моїх заповідей. **7** Не призивай Імєння Господа, Бога твого, надарємно, бо не помилує Господь того, хто призиватиме Його Ймєння надарємно. **8** Пам'ятай день суботній, щоб святити його! **9** Шість день працюй і роби всю працю свою, **10** а день сьомий — субóта для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти

й син твій, та дочка́ твоя, раб твій та неві́льниця твоя, і худоба твоя, і прихо́дько твій, що в брамах твоїх. **11** Бо шість день творив Господь небо та землю, море та все, що в них, а дня сьомого спочив, тому́ поблагослові́в Господь день суботній і освятив його. **12** Шануй свого батька та матір свою, щоб довгі були твої дні на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі! **13** Не вбивай! **14** Не чини перелюбу! **15** Не краді! **16** Не свідку́й неправдиво на свого ближнього! **17** Не жадай дому ближнього свого́, не жадай жони ближнього свого́, ані раба його, ані неві́льниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!“ **18** І увесь народ бачив та чув грóми та пóлум'я, і голос сурми́, і гóру димлячу. І побачив народ, — і всі тремті́ли та й поставали здале́ка. **19** І сказали вони до Мойсея: „Говори з нами ти, і ми послухаємо, а нехай не говорить із нами Бог, щоб ми не повмирили“. **20** І промовив Мойсей до народу: „Не бійтеся, бо Бог прибув для віпробування вас, і щоб страх Його був на ваших обліччях, щоб ви не грішили“. **21** І став народ здале́ка, а Мойсей підійшов до мóроку, де був Бог. **22** І промовив Господь до Мойсея: „Отак скажеш до Ізраїлевих синів: Ви бачили, що Я говорив з вами з небес. **23** Не будете робити при Мені богів із срібла, і богів із золота не будете робити собі. **24** Ти зробиш для Мене жéртівника з землі, і будеш принóсити на ньому свої цілопáлення й свої мирні жертви, і дрібну худобу свою, і велику худобу свою. На кожному місці, де Я згадаю Ймення Своє, Я до тебе

прийдú й поблагословлю тебе. **25** А коли зробиш Мені жéртівника з каменів, то не будеш будувати його з обтёсаних, бо ти підно́сив би над ним знаряддя своє, і занечістив би його́. **26** І не будеш вхо́дити до Мого жéртівника ступе́нями, щоб не була відкрита при ньому твоя наготá“.

21 А оце зако́ни, що ти викладеш перед ними: **2** Коли купиш єврейського раба, нехай він працює шість років, а сьомого нехай вийде дáрмо на волю. **3** Якщо при́йде він сам один, нехай сам один і вийде; коли він має жінку, то з ним вийде й жінка його́. **4** Якщо пан його дасть йому жінку, і вона породить йому синів або дочо́к, — та жінка та діти її нехай будуть для пана її, а він нехай вийде сам один. **5** А якщо раб той щиро скаже: „Полюбив я пана свого, жінку свою та дітей своїх, — не вийду на волю“, **6** то нехай його пан приведе́ його до суддів, і підведе його до дверей або до бічних одві́рків, та й проколе пан його вухо йому шилом, — і він буде робити йому повіки! **7** А коли хто продасть дочку́ свою на неві́льницю, — не вийде вона, як виходять раби. **8** Якщо вона невгодна в оча́х свого пана, який призна́чив був її собі, то нехай дозволить її викупити. Не вільно йому продати її до народу чужого, коли зрадить її. **9** А якщо призна́чить її для сина свого, то зробить їй за правом дочо́к. **10** Якщо візьме собі іншу, то не зменшить поживи їй, одежі їй і подру́жнього житт́я їй. **11** А коли він цих трьох речей не робитиме їй, то вона вийде дáрмо, без о́купу. **12** Хто вдарить лю́дину, і вона вмере, той конче

буде забитий. **13** А хто не чатував, а Бог підвів кого в його руку, то дам тобі місце, куди той утече. **14** А коли хто буде замишляти на ближнього свого, щоб забити його з хитрістю, — візьмеш його від жертовника Мого на смерть. **15** А хто вдарить батька свого чи матір свою, той конче буде забитий. **16** А хто вкраде людину і продасть її, або буде вона знайдена в руках його, той конче буде забитий. **17** І хто проклинає батька свого чи свою матір, той конче буде забитий. **18** А коли будуть сваритися люди, і вдарить один одного каменем або кулаком, і той не вмере, а зляже на постіль, **19** якщо встане й буде проходжуватися надворі з опертям своїм, то буде оправданий той, хто вдарив, тільки нехай дасть за прогання часу його та справді вилікує. **20** А коли хто вдарить раба свого або невольницю свою кием, а той помре під рукою його, то конче буде покараний той. **21** Тільки якщо той переживе день або два дні, то не буде покараний, бо він — його гроші. **22** А коли будуть битися люди, і вдарять вагітну жінку, і скине вона дитину, а іншого нещастя не станеться, то конче буде покараний, як покладе на нього чоловік тієї жінки, і він дасть за присудом суддів. **23** А якщо станеться нещастя, то даси душу за душу, **24** око за око, зуба за зуба, руку за руку, ногу за ногу, **25** опарення за опарення, рану за рану, синяка за синяка. **26** А коли хто вдарить в око раба свого, або в око невольниці своєї, і знищить його, той на волю відпустить його за око його. **27** А якщо виб'є зуба раба свого, або зуба невольниці своєї, той

на волю відпустить того за зуба його. **28** А коли віл ударить чоловіка або жінку, а той умре, конче буде вкаменований той віл, і м'ясо його не буде їджене, а власник того вола невинний. **29** А якщо віл був битливим і вчора, і третього дня, і було те засвідчене у власника його, а той його не пильнував, і заб'є той віл чоловіка або жінку, — буде він укаменований, а також власник буде забитий. **30** Якщо на нього буде накладений вікуп, то дасть викупа за душу свою, скільки буде на нього накла́дене. **31** Або вдарить віл сина, або вдарить дочку́, — буде зроблено йому за цим законом. **33** А коли хто розкриє яму, або викопає яму й не закриє її, і впаде́ туди віл або осел, **34** власник ями відшкодує, — верне гроші власникові його, а загинуле буде йому. **35** А коли чийсь віл ударить вола його ближнього, і згине той, то продадуть вола живого, а гроші за нього поділять пополовіні, і також загинулого поділять пополовіні. **36** А коли буде відоме, що віл був битливим і вчора й третього дня, а власник його не пильнував його, то конче нехай відшкодує вола за того вола, а забитий буде йому.

22 Коли хто вкраде вола або овечку, і заріже його або продасть його, то відшкодує п'ять штук великої худоби за вола того, а чотири дрібної худоби за ту овечку. **2** Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провіни крові на тому, хто побив. **3** Але як засвітило сонце над ним, то є на ньому провіна крові. Злодій конче відшкодує, а якщо він нічого не має, то буде проданий за свою

крадіжку. 4 Якщо та крадіжка справді буде знайдена в руці його живою, від вола аж до осла, до ягняти, то нехай відшкодує удвоє. 5 Коли хто віпасе поле або виноградина, і пустить свою худобу й буде випасати на чужому полі, відшкодує найліпшим із поля свого й найліпшим із свого виноградника. 6 Коли вийде огонь і попаде на тернину, і буде спалена скирта, або збіжжя стояче, або поле, — конче відшкодує той, хто запалив пожежу. 7 Коли хто дасть своєму ближньому срібло або посуд на зберіження, а воно буде вкрадене з дому того чоловіка, — якщо буде знайдений злодій, нехай відшкодує вдвоє. 8 Якщо ж злодій не буде знайдений, то власник дому буде приведений до суддів, на присягу, що не простягав своєї руки на працю свого ближнього. 9 У кожній справі провини, — про вола, про осла, про овечку, про одіж, про все згублене, про яке хто скаже, що це його, нехай справа обох прийде до судді. Кого суддя визнає за винного, той відшкодує вдвоє своєму ближньому. 10 Коли хто дасть своєму ближньому на зберіження осла, або вола, або овечку, чи яку іншу худобину, а вона згине, або буде скалічена, або буде заграбована, і ніхто того не бачив, — 11 присяга Господня нехай буде між обома, що він не простяг своєї руки на власність свого ближнього, а власник її нехай забере, а позваний не буде відшкодовувати. 12 А якщо справді буде вкрадена від нього, то нехай відшкодує власникові її. 13 Якщо дійсно буде розшарпана вона, нехай принесе її як свідощтво, а за розшарпане він не відшкодує. 14 А коли

хто позичить від свого ближнього худобину, а вона буде скалічена або згине, а власник її не був із нею, то конче відшкодує; **15** якщо ж її власник був із нею, не відшкодує. А якщо худобина була найнята, то піде та шкода в заплату її. **16** А коли хто підмóвить дівчину, яка не зарúčена, і ляже з нею, то нехай дасть їй віно, і візьме її собі за жінку. **17** Якщо батько її справді відмовить віддати її йому, — нехай відважить срібла згідно з віном дівочим. **18** Чарівниці не залишиш при житті. **19** Кожен, хто зляжеться з худобиною, конче буде забитий. **20** Кожен, хто принóсить жертву богам, крім Бога Одного, підпадає закляттю. **21** А прихóдька не будеш утискати та гнобіти його, бо й ви були прихóдьками в єгипетськім краї. **22** Жодної вдови та сироти не будеш гнобіти; **23** якщо ж ти справді гнобитимеш їх, то коли вони, клічучи, клікатимуть до Мене, то конче почую їхній зойк, **24** і розпалиться гнів Мій, і повбиваю вас мечем, і стануть жінки ваші вдóвами, а діти ваші сиротами. **25** Якщо позичиш гроші народові Моєму, бідному, що з тобою, то не будь йому, як суворий позичáльник, — не покладеш на нього лихви. **26** Якщо дійсно візьмеш у застáву одєжу ближнього свого, то вернеш її йому до за́ходу сонця, **27** бо вона — єдине накриття його, вона одіж на тіло його; на чому він буде лежати? І станеться, коли буде він кликати до Мене, то почую, бо Я милосердний. **28** Бога не будеш лихослóвити, а начальника в народі твоїм не будеш проклинати. **29** Не будеш спізнюватися, щодо жертв, із щедрістю

збіжжя та з плінами твоїми. Перворідного з синів своїх дасі Мені. **30** Так зробиш воліві своєму, і дрібній худобі своїй: сім день буде вона з своєю матір'ю, а восьмого дня даси її Мені. **31** І ви будете Мені святими людьми, і не будете їсти м'яса, розшарпаного в полі, — псові кинете його!

23 Не будеш розносити неправдивих поголосок. Не покладеш руки своєї з несправедливим, щоб бути свідком неправди. **2** Не будеш з більшістю, щоб чинити зло. І не будеш висловлюватися про позов, прихиляючись до більшості, щоб перегнути правду. **3** І не будеш потурати вбогому в його позові. **4** Коли стрінеш вола свого ворога або осла його, що заблудив, то конче повернеш його йому. **5** Коли побачиш осла свого ворога, що лежить під тягарем своїм, то не загאיшся допомогти йому, — конче допоможеш разом із ним. **6** Не перегинай суду на бік вбогого свого в його позові. **7** Від неправдивої справи віддалийся, а чистого й справедливого не забий, бо Я не всправедливлю несправедливого. **8** А хабара не візьмеш, бо хабар осліплює зрячих і викривляє слова справедливих. **9** А прихóдька не будеш тиснути, бож ви познали душу прихóдька, бо самі були прихóдьками в єгипетськім краї. **10** І шість літ будеш сіяти землю свою, і будеш збирати її врожай, **11** а сьомого — опустиш її та полишиш її, і будуть їсти вбогі народу твого, а позостале по них буде їсти польова звірина. Так само зробиш для виноградинка твого, і для оливки твоєї. **12** Шість день

будеш робити діла свої, а сьомого дня спочінеш, щоб відпочив віл твій, і осел твій, і щоб відідхнув син невільниці твоєї й прихóдько. **13** І все, що Я сказав вам, будете викóнувати. А ймéння інших богів не згадаєте, — не буде почуте воно на устах твоїх. **14** Три рáзи на рік будеш святкувати Мені. **15** Будеш дотримувати свято Опрісноків; сім день будеш їсти опрісноки, як наказав тобі, окресленого часу місяця авіва, бо в нім ти був вийшов з Єгипту. І не будете являтися перед лицем Моїм з порожніми руками. **16** І свято жнив первоплóду праці твоєї, що сієш на полі. І свято збирання при закінченні року, коли ти збираєш з поля працю свою. **17** Три рази на рік буде являтися весь чоловічий рід твій перед лицем Владики Господа. **18** Не будеш принóсити крові жертви Моєї на квашенім, а лій Моєї святкової жертви не буде ночувати аж до рáнку. **19** Почáтки первоплóду твоєї землі принесеш до дому Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері. **20** Ось Я посилаю Ангола перед лицем твоїм, щоб він охороняв у дорозі тебе, і щоб провадив тебе до того місця, яке Я приготóвив. **21** Стережися перед лицем Його, і слухайся Його голосу! Не протився Йому, бо Він не пробáчить вашого гріха, — бо Ім'я Моє в Ньому **22** Коли ж справді послухаєш ти Його голосу, і вчиниш усе, що говорю, то Я буду ворогувати проти ворогів твоїх, і буду гнобити твоїх гнобителів. **23** Бо Мій Ангол ходитиме перед лицем твоїм, і запровадить тебе до амореянина, і хіттеянина, і періздеянина, і

ханаанейнина, хіввейнина, і євусейнина, — а Я знищу його. **24** Не будеш вклонятися їхнім богам, і служити їм не будеш, і не будеш чинити за вчинками їх, бо конче порозбиваєш і конче поламаєш їхні стовпи для богів. **25** І будеш служити ти Господеві, Богові своєму, і Він поблагословить твій хліб та воду твою, і з-посеред тебе усуне хворобу. **26** У твоїм краї не буде такої, що скидає плод, ані неплідної. Число твоїх днів Я доповню. **27** Свій страх пошлю перед лицем твоїм, і приведу в замішання весь цей народ, що ти ввійдеш між нього. І всіх ворогів твоїх оберну до тебе потилицею. **28** І пошлю шершня перед тобою, і він вижене перед тобою хіввейнина, ханаанейнина та хіттеянина. **29** Не вижену їх перед тобою в однім році, щоб не став той край спустошеним, і не розмножилася на тебе польова звірина. **30** Помалу Я буду їх виганяти перед тобою, аж поки ти розродишся, і посядеш цей край. **31** І покладу границю твою від моря Червоного й аж до моря Філістимського, і від пустині аж до річки, бо дам в вашу руку мешканців цього краю, — і ти виженеш їх перед собою. **32** Не складай умови з ними та з їхніми богами. **33** Не будуть сидіти вони в твоїм краї, щоб не ввести тебе в гріх супроти Мене, коли будеш служити їхнім богам, бо це буде пастка тобі!“

24 А до Мойсея сказав Він: „Вийди до Господа ти й Аарон, Надав та Авигу, та сімдесят із Ізраїлевих старших, і вклоніться здалека. **2** А Мойсей нехай підійде до Господа сам, а вони не підійдуть. А народ

з ним не вийде“. 3 І прибув Мойсей, та й оповів наро́дові всі Господні слова та всі зако́ни. І ввесь народ відповів одноголосно, та й сказали: „Усе, про що́ говорив Господь, зрóbимо!“ 4 І написав Мойсей всі Господні слова. І встав він рано вранці, та й збудува́в жéртівника під горою, та дванадцять кам'яни́х стовпів для дванадцяти́ Ізраїлевих племе́н. 5 І послав він юна́ків, синів Ізраїлевих, і вони зложили цілопа́лення, і принéсли жертви, мирні жертви для Господа, бички. 6 І взяв Мойсей половину крови, і влив до мідниць, а другу половину тієї крови вилив на жéртівника. 7 І взяв він книгу заповіту, та й відчитав вголос наро́дові. А вони сказали: „Усе, що́ говорив Господь, зрóbимо й послуха́ємо!“ 8 І взяв Мойсей тієї крóви, і покропив на народ, та й сказав: „Оце кров заповіту, що́ Господь уклав із вами про всі оці речі!“ 9 І вийшов Мойсей й Аарóн, Надав та Авігу, та сімдеся́т Ізраїлевих старши́х, 10 і вони спогляда́ли на Ізраїлевого Бога, а під ногами Його ніби зрóbлене з сапфірової плити́, і немов саме небо, щодо ясности. 11 І він не простяг Своєї руки на достойних із синів Ізраїля. І вони споглядали на Бога, — і їли й пили. 12 І промовив Господь до Мойсея: „Вийди до Мене на го́ру, і будь там. І дам тобі кам'яні табліці, і зако́на та за́повідь, що́ Я написав для навча́ння їх“. 13 І встав Мойсей та Ісус, слуга його, і вийшов Мойсей на Божу го́ру. 14 А до старши́х сказав він: „Сидіть нам на цім місці, аж поки ми ве́рнемось до вас! А ось Аарон та Хур будуть із вами. Хто матиме справу, нехай при́йде до них“. 15 І вийшов Мойсей

на го́ру, а хма́ра закрила го́ру. **16** І слава Господня спочива́ла на горі Сіна́й, а хма́ра закривала її шість день. А сьомого дня Він кликнув до Мойсея з се́ре́дини хмари. **17** А вид Господньої слави — як огонь, що пожирає на верхі́в'ї гори, на оча́х Ізраїлевих синів. **18** І ввійшов Мойсей у се́ре́дину хмари, і вийшов на го́ру. І Мойсей пробува́в на горі со́рок день та со́рок ночей.

25 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і нехай вони візьмуть для Мене прино́шення. Від кожного мужа, що́ дасть добровільно його́ серце, візьмете прино́шення для Ме́не. **3** А оце те прино́шення, що візьмете від них: золото, і срібло, і мідь, **4** і блакіть, і пурпур, і че́рвень, і віссон, і козіна вовна, **5** і шкуркі бара́нчі, начервоно пофарбо́вані, і шкурки тахаше́ві, і дерево ака́цій, **6** олива на осві́тлення, пахощі до оливи нама́щення, і пахощі для каді́ла, **7** і ка́міння оні́сове, і ка́міння на опра́ву до ефо́ду й до нагрудника. **8** І нехай збудують Мені святи́ню, — і перебува́тиму серед них. **9** Як усе, що Я покажу́ тобі — будо́ву скині́ї та будову речей її, — і так зробі́те. **10** І зроблять вони ковче́га з ака́ційного дерева, — два лі́кті й пів довжи́на його́, і лі́коть і пів шири́на його́, і лі́коть і пів ви́шина його́. **11** І пообкладаєш його щирим золотом зсе́ре́дини та іззо́вні. І зробиш вінця́ золотого навко́ло над ним. **12** І ви́ллеш для нього́ чотири золоті каблу́чки, і даси на чотирьох кутах його́, — дві каблу́чки на одному боці́ його́, і дві каблучки на друго́му боці́ його́. **13** І поробиш держа́ки з ака́ційного дерева, і

пообкладаєш їх золотом. **14** І повсóвуєш ці держакі в каблúчки на боках ковчéгу, щоб ними носити ковчéга. **15** В ковчéгових каблúчках будуть ці держакі; не відступлять вони від нього. **16** І покладеш до ковчéгу те свідóцтво, що Я тобі дам. **17** І зробиш віко зо щирого золота, — два лікті й пів довжинá його, і лікоть і пів шири́на його. **18** І зробиш два золоті херуві́ми, — роботою кутою зробиш їх з обох кінців ві́ка. **19** І зроби одного херувима з кінця́ звідси, а одного херувима з кінця́ звідти. Від того ві́ка поробите тих херувимів на обох кінцях його. **20** І будуть ті херувими простягати кри́ла догорі́, і заті́нювати свої́ми кри́льми над ві́ком, а їхні обличчя — одне до óдного; до ві́ка будуть обличчя тих херувимів. **21** І покладеш те віко згорі́ на ковчéга, а до цього ковчега покладеш свідóцтво, яке Я тобі дам. **22** І Я буду тобі відкриватися там, і буду говорити з тобою з-над ві́ка з-посеред обох херувимів, що над ковчéгом свідóцтва, про все, що розповім тобі для синів Ізраїлевих. **23** І зробиш стола з акаці́йного дерева, — два лікті довжинá його, і лікоть шири́на його, і лікоть і пів ви́шинá його. **24** І пообкладаєш його щирим золотом, і зробиш вінця́ золотого для нього навкóло. **25** І ліштву зробиш для нього в долоню навкóло, і зробиш вінця́ золотого навкóло, — для ліштви його. **26** І зробиш для нього чотири каблúчки із золота, та й даси ці каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. **27** Навпроти лиштви будуть ці каблучки, на вкладáння для держаків, щоб носити стола. **28** І поробиш ті держакі з акаці́йного

дерева, і пообкладаєш їх золотом, і на них будуть носити стола. **29** І поробиш миски його, і кадильниці його, і чаші його та кухлі його, щоб ними лити, — зо щирого золота їх ти поробиш. **30** А на столі покладеш хліб показний, що завжди перед Моїм лицем. **31** І зробиш свічника́ зо щирого золота, — роботою кутою нехай буде зрблено цього свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіткі його — будуть із нього. **32** І шість рамен виходитимуть із боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. **33** Три келихи мигдалоподібні в однім рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другім, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. **34** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квіткі його. **35** І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під іншими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. **36** Їхні гудзі та їхні рамена нехай будуть із нього. Увесь він — одне куття́ щирого золота. **37** І зробиш сім лямпа́док до нього, і нехай засвітять його лямпадки, і нехай він світить на передню сторону його. **38** А його щіпчики та його лопатки на вугіль — щире золото. **39** З таланту щирого золота зробиш його та весь цей посуд. **40** І дивись, і зроби за тим зразком, що тобі показано на горі.

26 А скінію зробиш із десяти покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими

— мистецькою роботою зробиш ти їх. 2 Довжина́ одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширина́ одного покрива́ла — чотири лікті. Усім покрива́лам міра одна. 3 П'ять покрива́л буде поспі́наних одне до о́дного, і п'ять покрива́л інших буде поспі́наних одне до о́дного. 4 І поробиш блакі́тні петельки на краю́ одного покрива́ла з кінця в спинáнні. І так само зробиш на краю́ кінцевого покрива́ла в спинáнні другім. 5 П'ятдесят петельок поробиш у покрива́лі однім, і п'ятдесят петельок поробиш на кінці́ покрива́ла, що в другім спинáнні. Ті петельки проти́глі одна до одні́ї. 6 І зробиш п'ятдеся́т золотих гачків, і поспина́єш ті покривала одне до одного тими гачка́ми, — і буде одна ски́нія. 7 І поробиш покривала з вовни кози́ної на наме́та над внутрі́шньою скині́єю, — зробиш їх одина́дцять покривал. 8 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одина́дцятьо́м покрива́лам міра одна. 9 І поспина́єш п'ять покривал о́сібнo, і шість покривал о́сібнo, а шосте покрива́ло складеш удво́є напереді́ наме́ту. 10 І поробиш п'ятдесят петельок на краю́ одно́го покрива́ла, кінцевого в спинáнні, і п'ятдесят петельок на краю́ покривала друго́го спинáння. 11 І зробиш п'ятдесят мідя́них гачків, і повсо́вуєш ті гачкі́ в петельки і поспина́єш намета, — і буде він один. 12 А те, що звиса́є, лишок в наметових покривалах, половина зали́шку покривала, — буде звисати ззаду́ скині́ї. 13 І лі́коть із цьо́го, і лі́коть із того́ боку

в залишку в довжині наметового покривала буде звішений на боки шкіниї з цього й з того боку на покриття її. 14 І зробиш накриття для шкіниї, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 15 І поробиш для шкіниї стоячі дошки з акаційного дерева. 16 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 17 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так зробиш усім дошкам шкіниїним. 18 І поробиш дошки для шкіниї, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 19 І сорок срібних підстав поробиш під тими двадцятьма дошками, — дві підставі під однією дошкою для двох ручок її, і дві підставі під дошкою другою для двох ручок її. 20 А для другого боку шкіниї, в сторону півночі — двадцять дощок. 21 І для них сорок срібних підстав, — дві підставі під одну дошку, і дві підставі під дошку другу. 22 А для заднього боку шкіниї на захід зробиш шість дощок. 23 І дві дошки зробиш для кутів шкіниї на заднього бока. 24 І нехай вони будуть поєднані здолу, і нехай разом будуть поєднані на верху її до однієї каблучки. Так нехай буде для обох них; нехай вони будуть для обох кутів. 25 І буде вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шістнадцять підстав: дві підставі під одну дошку, і дві під дошку другу. 26 І зробиш засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку шкіниї, 27 і п'ять засувів для дощок другого боку шкіниї, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. 28 А середній засув

посередині дощок буде засувати від кінця до кінця.
29 А ці дошки пообкладаєш золотом, а каблучки їхні,
на вкладання для засувів, поробиш із золота; і ці
засуви пообкладаєш золотом. **30** І поставиш шкіну
згідно з приписами, як тобі показано на горі. **31** І
зrobiш завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з
суканого віссону. Мистецькою роботою зробити її
з херувимами. **32** І повісь її на чотирьох акаційних
стовпах, пообкладаних золотом, — такі їх золоті, —
на чотирьох срібних підставах. **33** І повісь ту завісу під
гачками, і внесеш туди за завісу ковчег свідчення.
І ця завіса буде відділяти вам між святинею й між
Святим Святих! **34** І покладеш те віко на ковчег
свідчення в Святому Святих. **35** І поставиш стола
назовні завіси, а свічник — навпроти столу на боці
шкіни на південь, а стола поставиш на боці півночі.
36 І зrobiш заслону входу шкіни з блакиті, і пурпуру,
і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника.
37 І зrobiш для заслони п'ять акаційних стовпів, і
пообкладаєш їх золотом; такі їх — золото; і виллеш
для них п'ять мідяних підстав.

27 І зrobiш жертівника з акаційного дерева, — п'ять
ліктів довжини, і п'ять ліктів ширини; квадратний
нехай буде той жертівник, а висина його — три лікті.
2 І поробиш роги його на чотирьох кутах його, — із
нього нехай будуть роги його. І пообкладаєш його
міддю. **3** І поробиш горшки на зсипування попелу з
нього, і лопатки його, і кропильниці його, і видільця
його, і його лопатки на вугіль. Для всього посуду

його будеш уживати міді. 4 І зробиш для нього мідяну мережу роботою сітки, а над мережею зробиш чотири мідяні каблучки на чотирьох кінцях його. 5 І покладеш її здóлу під ліштву жéртівника, і буде та мережа аж до половини жертівника. 6 І поробиш держакі для жéртівника, держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх міддю. 7 І буде всунено держакі його в каблучки; і будуть ті держакі на двох боках жертівника при но́шенні його. 8 Порожнявим усере́дині зробиш його з дощóк. Як показано було тобі на горі, так нехай зроблять. 9 І зробиш скінійне подві́р'я. На південну сторону, на полудень запóни для подві́р'я, — суканий віссон; довжина першій стороні сто ліктів. 10 А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. 11 І так само на сторону півночі вдовжину́ запóни: довжина́ — сто ліктів; а стовпів для нього — двадцять, а підстав для них — двадцять, із міді. Гакі тих стовпів та обручі їхні — срібло. 12 А ширина подві́р'я в сторону за́ходу: запони — п'ятдесят ліктів, а для них стовпів — десять, а їхніх підстав — десять. 13 А ширина подві́р'я в сторону переду, сходу, — п'ятдесят ліктів. 14 І на п'ятнадцять ліктів запони для боку; стовпів для них — три, і підстав для них — три. 15 А для боку другого — п'ятнадцять ліктів запони; стовпів для них три, і підстав для них — три. 16 А для брами подві́р'я — заслона на двадцять ліктів із блакіті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника.

Для них стовпів — чотири, і підстав їхніх — чотири.
17 Усі стовпи подвір'я поспінані навколо сріблом;
їхні гаки — срібло, а підстави їхні — мідь. **18** Довжина
подвір'я — сто ліктів, а ширина — скрізь п'ятдесят, а
вишина — п'ять ліктів. Запони з суканого віссону, а
підстави стовпів — мідь. **19** Усі речі скінії — для всякої
І служби в ній, усі кілки її й усі кілки подвір'я — мідь.
І **20** І ти накажеш Ізраїлевим синам, і нехай вони
приносять тобі оливу з оливок, чисту, тóвчену, для
освітлення, щоб зáвжди горіла лямпа́да. **21** У скінії
заповіту назóвні завеси, що на свідоцтві, приготує її
на запалення Аарон та сини його від вечора аж до
ранку перед лицем Господнім. Це вічна постанова
їхнім родам від Ізраїлевих синів!

28 А ти візьми до себе брата свого Аарона та
синів його з ним, з-поміж Ізраїлевих синів, щоб він
був священиком для Мене, Аарона, Надава, і Авігу,
Елеазара та Ітамара, синів Ааронових. **2** І зробиш
священні ша́ти для брата свого Аарона на славу й
красу́. **3** І ти скажеш усім мудросердим, що Я наповнив
їх духом мудрости, і вони зроблять Ааронові ша́ти
для посвячення його, щоб був священиком для Мене.
4 А оце ті ша́ти, що вони зроблять: нагрудник, і
ефóд, і верхню ша́ту, і хітóн плéтений, завій і пояс. І
зробиш священні ша́ти для брата свого Аарона та для
синів його, щоб він був священиком для Мене. **5** І
візьмуть вони золота, і блакиті, і пурпуру, і червені
та віссону, — **6** і зроблять ефóда з золота, блакиті, і
пурпуру, і червені та з віссону суканого, — робота

мистця. 7 Два злучені нарамénники будуть у нього при обох кінцях його, і буде він сполучений. 8 А пояс мистецький його ефóду, що на нím, тієї ж роботи, нехай буде з нього, — з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. 9 І візьмеш два óніксові кáмені, та й вирізьбиш на них іменá Ізраїлевих синів, — 10 шість із їхніх імен на камені одним, а ймення шости позоставих на камені другім, за їхнім народженням. 11 Роботою різьбаря каменя, різьбою печатки вирізьбиш на тих обох каменях імена Ізраїлевих синів; оточені золотими гніздами зробиш їх. 12 І положиш обідва камені на нарамénниках ефóду, — камені пам'яти для Ізраїлевих синів. І буде носити Аарон їхні ймення перед Божим лицем на обох плечах своїх на пам'ять. 13 А гнізда поробиш із золота. 14 І два ланцюги зо щирого золота, — плетеними поробиш їх, роботою шнурів. І даси ті плетені ланцюги на гнізда. 15 І зробиш нагрудника сúдного, роботою мистця, як робота ефоду зробиш його, — із золота, блакиті, і пурпуру, і червені та зі віссону суканого зробиш його. 16 Квадратóвий нехай буде він, зложений удвоє, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його. 17 І понасаджуєш на ньому камене́ве наса́дження, — чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топа́з і смара́гд — ряд перший. 18 А ряд другий: карбу́нкул, сапфі́р і яспіс. 19 А ряд третій: опáль, агáт і і аметі́ст. 20 А четвертий ряд: хризолі́т, і óнікс, і бері́л, — вони будуть вставлені в золото в своїх гніздах. 21 А камені нехай будуть на ймення

дванадцяти Ізраїлевих синів, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ймення його нехай будуть для дванадцяти родів. 22 І поробиш на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. 23 І зробиш на нагруднику дві золоті каблучки, і даси ці дві каблучки на двох кінцях нагрудника. 24 І даси два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. 25 А два кінці двох шнурів даси до двох гнізд, і даси на нараменники ефоду спереду його. 26 І зробиш дві золоті каблучки, і покладеш їх на двох кінцях нагрудника на краї його, що до сторони ефоду, всередину. 27 І зробиш дві золоті каблучки, та й даси їх на обидва нараменники ефоду збоку, спереду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 28 І прив'яжуть нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецьким поясі ефоду, — і не буде рухатись нагрудник із-над ефоду. 29 І буде носити Аарон імені Ізраїлевих синів в суднім нагруднику на серці своїм, як буде входити до святині, — на повсякчасну пам'ять перед Господнім лицем. 30 І даси до судного нагрудника урім та туммим, — і будуть вони на Аароновім серці при вході його перед Господнє лице. І буде завжди носити Аарон суд Ізраїлевих синів на своїм серці перед Господнім обличчям. 31 І зробиш верхню шату для ефоду, усю блакитну. 32 І нехай буде в середині її отвір для голови його; край отвору нехай буде навколо роботою ткача, як панцерний отвір буде їй, — щоб їй не дертися. 33 І поробиш на подолку її

гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з червені, на подолку її навколо, і золоті дзвінки поміж ними навколо, — **34** золотий дзвінок і гранатове яблуко, золотий дзвінок і гранатове яблуко на подолку тієї шати навколо. **35** І нехай вона буде на Ааронові для служення, і нехай буде чутий голос його при вході його до святині перед Господнє обличчя, і при виході його, — щоб йому не померти. **36** І зробиш квітку зо щирого золота, і вірізьбиш на ній, як різьба печатки: „Святиня для Господа“. **37** І покладеш її на нитці з блакиті, і нехай вона буде на завої, — на переді завою нехай буде вона. **38** І нехай буде вона на Аароновім чолі, і нехай носить Аарон гріх тієї святощі, що Ізраїлеві сини посвящать її для всіх своїх святих дарунків. І нехай вона буде завжди на його чолі на благовоління для них перед Господнім лицем. **39** І витчеш хітона з віссону, і зробиш завоя з віссону, і зробиш пояса роботою гаптяра. **40** І для синів Ааронових поробиш хітони, і поробиш їм пояси, і поробиш їм покриття голови на славу й красу. **41** І понадягаєш їх на брата свого Аарона та на синів його з ним. І помажеш їх, і рукоположиш їх, і посвятиш їх, — і будуть вони священиками Мені. **42** І пороби їм льняну спідню одіж, щоб закрити тілесну наготу, — від стегон аж до голінок нехай будуть вони. **43** І нехай будуть вони на Ааронові та на синах його при вході їх до скинії заповіту, або при приході їх до жертовника на служення в святині, — і не понесуть

вони гріха, і не помруть. Це вічна постанова йому та нащадкам його по ньому!

29 А оце та річ, яку ти зробиш їм для посвячення їх, щоб вони були священиками Мені. Візьми одного бичка молодого та два безвадні барані, 2 і прісний хліб, і прісні калачі, змішані з оливою, і прісні коржі, помазані оливою, — із ліпшої пшеничної муки поробиш їх. 3 І покладеш їх до одного коша, і принесеш їх у коші, і того бичка та два ті барані. 4 А Аарона та синів його приведи до входу скинії умовлення, і обмиєш їх водою. 5 І візьмеш шати та й убереш Аарона в хітона, і в ефодну шату, і в ефода, і в нагрудника, і опережеш його мистецьким поясом ефоду. 6 І наложити завоя на його голову, а на завій даси вінця святости. 7 І візьмеш оливу помазання, і виллеш йому на голову, — та й помажеш його. 8 І приведеш синів його, та й повбираєш їх у хітони. 9 І попідперізуєш їх поясом, Аарона та синів його, і наложити їм покриття голови, — і буде для них священство на вічну постанову. І рукоположиш Аарона та синів його. 10 І приведеш бичка до скинії заповіту, і покладе Аарон та сини його руки свої на голову того бичка. 11 І заріжеш того бичка перед Господнім обличчям при вході до скинії заповіту. 12 І візьмеш крові бичка, і помажеш на рогах жертівника пальцем своїм, а всю кров виллеш до основи жертівника. 13 І візьмеш увесь лій, що покриває нутро, і сальника на печінці, і обидві нирки та лій, що на них, та й спалиш на жертівнику.

14 А м'ясо бичка, і шкуру його та нечистоти його спалиш в огні поза табóром, — це жертва за гріх. **15** І візьмеш одного барана, і нехай покладу́ть Аарон та сини його свої руки на голову того барана́. **16** І заріжеш того барана, і візьмеш кров його, та й покрóпиш жертівника навколо. **17** А того барана порозтина́єш на куски його, і віполощеш ну́тросі його та голі́нки його, і покладеш на куски його та на голову його. **18** І спалиш усього барана́ на жéртівнику, — це цілопа́лення для Господа, пахощі любі, огня́на жертва, — для Господа вона. **19** І візьмеш другого барана, — і покладé Аарон та сини його руки свої на голову того барана. **20** І заріжеш того барана, і візьмеш крови його, та й даси на пі́пку Ааронового вуха, і на пипку правого вуха синів його, і на великий палець правої руки їхньої, і на великий палець їхньої правої ноги. І покрóпиш ту кров на жéртівника навколо. **21** І візьмеш із крови, що на жертівнику, і з оливи пома́зання, та й покрóпиш на Аарона й на шати його, та на синів його й на шати синів його з ним. І освятиться він, і шати його та сини й шати синів його з ним! **22** І візьмеш із того барана лій та курдюка́, і лій, що покриває ну́тросі, і сальника́ на печінці, й обі́дві нирки, і лій, що на них, і праве стегно́, бо це баран посвя́чення. **23** І один бухане́ць хліба, і один хлібний оливний кала́ч, і один коржик із коша́ з прі́сним, що перед лицем Господні́м. **24** І покладеш усе те на руку Аарона й на руки синів його, і поколиха́єш його, як колиха́ння перед Господні́м лицем. **25** І візьмеш

його з їхньої руки, та й спалиш на жертівнику на цілопáлення, на пахощі любі перед Господнім лицем, — це огняна жертва для Господа. 26 І візьмеш грудіну з барана посвячення, що Ааронів, і поколихаєш її, як колихання перед Господнім лицем, — і це буде твоя частина. 27 І посвятиш грудіну колихання та стегно́ прино́шення, що були́ колихані, і що було принесене з барана рукоположення, з того, що Ааронове, і з того, що синів його. 28 І буде це Ааронові та синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів, бо це прино́шення. І буде воно прино́шенням від Ізраїлевих синів і мирних їхніх жертв, — їхнє прино́шення для Господа. 29 А священні шати, що Ааронові, будуть по ньому синам його на помáзання в них і на рукоположення їх. 30 Сім день носитиме їх той із синів його, що буде священником замість нього, що ввійде до скинії заповіту на слúження в святині. 31 І візьмеш барана посвячення, і звариш м'ясо його в святім місці. 32 І буде їсти Аарон та сини його м'ясо того барана, та той хліб, що в коші, при вході до скинії заповіту. 33 І поїдять вони те, чим окуплено їх на рукополо́ження їх, на посвячення їх. А чужий не буде їсти, — бо святість воно! 34 А якщо позоста́неться з м'яса посвячення та з того хліба до ранку, то спалиш позостале в огні, — не буде те їджене, бо святість воно! 35 І зробиш Ааронові та синам його так, як усе, що Я наказав був тобі. Сім день будеш посвячувати їх. 36 А бичка, жертву за гріх, будеш споряджа́ти щоденно для оку́плення.

І будеш очищати жертівника, коли будеш чинити окуплений його. І помажеш його на його посвячення. **37** Сім день будеш складати окупа на жертівнику — й освятиш його, і стане той жертівник найсвятішим. Усе, що доторкнеться до жертівника, освятиться. **38** А оце те, що будеш споряджати на жертівнику: ягнята, однорічного віку, двоє на день — завжди. **39** Одне ягня спорядиш уранці, а друге ягня спорядиш під вечір. **40** І десятину ефи пшеничної муки, мішаної в товченій оливі, чверть гіну, і на лиття чверть гіну вина на одне ягня. **41** А ягня друге спорядиш під вечір; як хлібну жертву ранку й як жертву плінну її спорядиш йому, — на пахощі любі, огняна жертва для Господа, — **42** стале цілопалення для ваших поколінь при вході до скинії заповіту перед Господнім лицем, що буду там відкриватися вам, щоб говорити до тебе там. **43** І буду відкриватися там Ізраїлевим синам, і це місце буде освячене Моєю славою. **44** І освячу скинію заповіту, і жертівника, і Аарона та синів його освячу, щоб вони були священиками Мені. **45** І буду Я спочивати серед Ізраїлевих синів, — і буду їм Богом. **46** І пізнають вони, що Я Господь, їхній Бог, що вивів їх із єгипетського краї, щоб перебувати Мені серед них. Я — Господь, їхній Бог!

30 І зробиш жертівника на кадіння каділа, — з акаційного дерева зробиш його. **2** Лікоть довжині його, і лікоть ширині його, — квадратівий нехай буде він, а два лікті вишині його. З нього виходитимуть роги його. **3** І пообкладаєш його щирим золотом,

— дах його та стіни його навколо, та ро́ги його. І зробиш йому вінця золотого навколо. 4 І дві золоті каблучки зробиш йому під вінця його, — на двох боках його зробиш, на двох сторонах, — і буде це на вкладання для держаків, щоб ними носити його. 5 І поробиш держакі з акаційного дерева, і пообкладаєш їх золотом. 6 І поставиш його перед завісою, що над ковчегом свідóцтва, перед віком, що на свідóцтві, яким Я буду тобі об'являтися там. 7 І б́уде Аарон кадити на ньому кадило па́хощів щорáнку, — коли він поправлятиме лямпадки, то буде кадити його. 8 І при запáленні лямпадок під, вечір він буде кадити його. Це постійне кадило перед Господнім лицем на ваші покоління! 9 Не запалите на ньому чужого кадила, ані цілопáлення, ані жертви хлі́бно́ї, і жертви рі́динно́ї не б́удете лити на ньому. 10 І складе́ Аарон óкупа на роги його, раз у році, — з крові жертви за гріх раз у році дня Окúплення складе́ він окупа на нього на ваші покоління. Це найсвятіше для Господа!“ 11 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 12 „Коли будеш робити перéлік Ізраїлевих синів за тими, кого повинно лі́чити, то дадуть вони кожен викупа за душу свою Господéві при переліку їх, — і не буде між ними морови́ці при переліку їх. 13 Оце дасть кожен, що переходить на переліку: половину шéкля, на міру шеклем святи́ні, — двадцять гер той шекель; половина цього шекля — принóшення для Господа. 14 Кожен, хто переходить на переліку, від віку двадцяти літ і вище, дасть принóшення для Господа. 15 Багатий

не побільшіть, а вбогий не зменшить від половини шекля, даючи приношення Господеві для складання окуп за ваші душі. **16** І візьмеш гроші окуп від Ізраїлевих синів, та й даси їх на роботу шкіні заповіту. І буде воно Ізраїлевим синам на пам'ять перед Господнім обличчям для окуплення за ваші душі“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „І зробиш умивальницю з міді, і підстава її — мідь, на вмивання. І поставиш її між шкінією заповіту й між жертовником, і наллеш туди води. **19** І будуть Аарон та сини його мити з неї свої руки та ноги свої. **20** Коли вони вхідитимуть до шкіні заповіту, то будуть мити в воді, — щоб їм не вмерти, або коли будуть відходити до жертовника на служення, щоб спалити огню жертву для Господа. **21** І будуть вони вмивати руки свої та ноги свої, — щоб їм не вмерти. І буде це для них вічна постанова, — для нього й для нащадків його на їхні покоління!“ **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „А ти візьми собі найкращих пахоців: самотечної мірри п'ять сотень шеклів, і запашного цинамону половину його: двісті й п'ятдесят, і запашної очеретини — двісті й п'ятдесят, **24** і касії п'ять сотень шеклів на міру шеклем святині, та гін олівкової оливи. **25** І зробиш її миром святого помазання, масть складену, робота робітника масти. Це буде миро святого помазання. **26** І намастíš ним шкінію заповіту, і ковчєга свідцтва, **27** і стола та всі речі його, і свічника та речі його, і жертовника кадила, **28** і жертовника цілопалення та всі речі його, і

вмивальницю та підставу її. **29** І освятиш їх, і стануть вони найсвятішим, — усе, що доторкнётся до них, освятитесь! **30** І помажеш Аарона та синів його, та посвятиш їх на священнослуження Мені. **31** А до синів Ізраїлевих будеш говорити, кажучи: Це буде Мені миро святого помазання на ваші покоління. **32** На людське тіло не буде воно лите, і за постановою про нього не буде робитися, як воно, — святиня воно, воно буде святиня для вас! **33** Кожен, хто сам робитиме масть, як воно, і хто дасть із нього на чужого, той буде витятий із народу свого“. **34** І промовив Господь до Мойсея: „Візьми собі пахощів: бальзamu, і ониху, і хелбану, пахощів, та чистого ладану, — кожне буде в рівній частині. **35** І зробиш з цього кадило, масть, робота робітника масти, посолене, чисте, святе. **36** І зітреш із неї надрібно, і даси з неї перед обличчям свідощтва в skinії заповіту, що Я буду являтися тобі там, — це буде найсвятіше для вас! **37** А кадило, що зробите, за постановою про нього це зробите собі, — воно буде тобі святість для Господа! **38** Кожен, хто зробить, як воно, щоб нюхати з нього, той буде витятий із народу свого!“

31 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Дивися, — Я покликав на ім'я Бецал'їла, сина Урієвого, сина Хура, Юдиного племені, **3** і наповнив його Духом Божим, мудрістю, і розумуванням, і знанням, і здібністю до всякої роботи, **4** на обміслення мистецьке, на роботу в золоті, і в сріблі, і в міді, **5** і в обробленні каменя, щоб всаджувати, і в обробленні

дерева, щоб робити в усякій роботі. **6** І Я ото дав із ним Оголіява, Ахісамахового сина, Данового племені. А в серце кожного мудросердого Я дав мудрість, — і зроблять вони все, що Я наказав був тобі: **7** скінню заповіту, і ковчега для свідоцтва, і віко, що на ньому, і всі скінійні речі, **8** і стола та речі його, і чистого свічника та всі речі його, і жертівника кадила, **9** і жертівника цілопáлення та всі речі його, і вмивальницю та підставу її, **10** і шáти служебні, і шáти священні для священника Аарона, і шáти синів його на священнослúження, **11** і оливу помáзання, і запашне кадило для святині, — як усе, що Я наказав був тобі, вони зроблять“. **12** І промовив Господь до Мойсея, говóрячи: **13** „А ти промовляй Ізраїлевим синам, говорячи: Тільки суботи Мої бóдете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Госпóдь, що освячує вас! **14** І будете пильнувати суботу, бо вона святість для вас. Хто опогáнить її, той конче буде забитий, бо кожен, хто робить у ній роботу, то буде стята душа та з-посеред нарóдів її! **15** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого — субота відпочинку від праці, святість для Господа. Кожен, хто робить роботу за субóтного дня, той конче буде забитий! **16** І будуть Ізраїлеві сини додérжувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. **17** Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами, бо шість день творив Господь небо та землю, а дня сьомого — перервав працю та спочив“. **18** І

дав Він Мойсееві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідчення, таблиці кам'яні, писані Божим пальцем.

32 І побачив народ, що загаявся Мойсей зійти з гори. І зібрався народ проти Аарона, та й сказали до нього: „Устань, зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів був нас із єгипетського краю, — ми не знаємо, що сталося йому“. **2** І сказав їм Аарон „Поздіймайте золоті сережки, що в ушах ваших жінок, ваших синів та дочок ваших, і поприносьте до мене“. **3** І ввесь народ поздіймав з себе золоті сережки, що в їхніх ушах, та й позносили до Аарона. **4** І взяв він це з їхньої руки, і вформував його в глині, і зробив із нього лите теля. А вони сказали: „Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **5** І побачив це Аарон, і збудував жертівника перед ним. І кликнув Аарон та й сказав: „Завтра свято для Господа!“ **6** І повставали вони взавтра рано вранці, і принесли цілопалення, і привели мирну жертву. І засів народ до їди та до пиття, і встали бавитися. **7** А Господь промовляв до Мойсея: „Іди, зійди, бо зіпсувся народ твій, якого ти вивів із єгипетського краю. **8** Зійшли вони скоро з дороги, що наказав був Я їм, — зробили собі лите теля, і поклонились йому, і склали йому жертви, та й сказали: Оце твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з єгипетського краю!“ **9** І промовив Господь до Мойсея: „Я бачив народ той, і ось народ — твердоший він! **10** А тепер залиши Мене, — і розпалиться гнів Мій на

них, і Я вінищу їх, а тебе зроблю великим народом“.

11 І Мойсей став благати лице Господа, Бога свого, та й сказав: „Нащо, Господи, розпáлюється гнів Твій на народ Твій, якого Ти випровадив з єгипетського краї силою великою та міцною рукою? **12** Нащо будуть казати єгíптjани, говорячи: На зле ти їх вивів, щоб їх повбивати в горах, та щоб винищити їх з повérхні землі?. Вернися з рóзпалу гніву Свого, та й відверні зло від Свого народу! **13** Згадай про Авраама, Ісака та Ізраїля, рабів Своїх, що Ти їм присягався був Собою, та говорив їм: „Помно́жу ваших нащáдків, немов зорі небесні, і всю оту землю, що про неї казав, дам вашим нащáдкам, — і вони посядуть навіки“. **14** І відверну́в Господь зло, про яке говорив, щоб зробити Своему народóві. **15** І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, — а в руці його дві таблиці свідóцтва, писані з обох їхніх сторін, — звідси й звідти вони були́ писані. **16** А таблиці — Божа робота вони, а письмо — Боже письмо воно, вірізьблене на таблицях. **17** І почув Ісус голос народу, як кричав він, та й сказав до Мойсея: „Крик бою в та́борі!“ **18** А той відказав: „Це не крик сили перемóжців і не крик слабости переможених, — я чую голос співу!“ **19** І сталося, коли він наблізився до та́бору, то побачив теля те та тáнці... І розпалівся гнів Мойсеїв, і він кинув таблиці із рук своїх, — та й розторóщив їх під горою!. **20** І схопив він теля, що зробили вони, та й спалив на огні, та змолот, аж став порошок І розсіпав на поверхні води, і напоїв тим синів Ізраїлевих. **21** І

сказав Мойсей Ааронові: „Що вчинив тобі наро́д цей, що ти гріх великий навів на нього?“ **22** А Аарон відказав: „Нехай не запáлиться гнів мого пана! Ти знаєш наро́д цей, що він у злomu. **23** І вони сказали мені: Зроби нам богів, що будуть ходити перед нами, бо той Мойсей, муж, що вивів нас із єгипетського кра́ю, — ми не знаємо, що сталося йому. **24** І сказав я до них: Хто має золото, — поздіймайте з себе. І дали вони мені, а я кинув його в огонь, — і вийшло те теля“. **25** І побачив Мойсей народ, що незагну́зданий він, бо Аарон розгнузда́в його на га́ньбу поміж їхніми ворогами. **26** І став Мойсей у брамі табо́ру й сказав: „Хто за Господа — до мене!“ І зібралися до нього всі Левіїні сини. **27** І сказав він до них: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Припашіть кожен меча свого́ на стегно́ своє, перейдіть, і верніться від брами до брами в табо́рі, — і повбивайте кожен брата свого, і кожен приятеля свого, і кожен б́ліжнього свого“. **28** І зробили Левіїні сини за словом Мойсеевим. І впало з наро́ду того дня близько трьох тисяч чоловіка. **29** І сказав Мойсей: „Освятіть сьогодні себе для Господа, бо кожен мстився на сині своїм та на браті своїм, і щоб сьогодні Він дав вам благослове́ння“. **30** І сталося наза́втра, і сказав Мойсей до народу: „Ви згрішили великим гріхом, а тепер зійду́ я до Господа, — може складу́ оку́плення за ваш гріх“. **31** І вернувся Мойсей до Господа та й сказав: „О, згрішив цей наро́д великим гріхом, — вони зробили собі золотих богів! **32** А тепер, коли б Ти пробачив їм їхній гріх! А як ні, — витри

мене з книги Своєї, яку Ти написав“. **33** І промовив Господь до Мойсея: „Хто згрішив Мені, того витру із книги Своєї. **34** А тепер іди, провадь цей народ туди, куди казав Я тобі. Ось Мій Ангол піде перед лицем твоїм. А в день кари Моєї — покараю їх за їхній гріх! **35** І Господь ударив той народ за те, що вони зробили теля, яке Аарон учинив був.

33 І говорив Господь до Мойсея: „Іди, вийди звідси ти та той народ, що ти вивів його з єгипетського краю до того Краю, що Я присяг був його Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Нащадкам твоїм дам його, **2** і пошлю перед лицем твоїм Ангола, і попроганяю ханаанейнина, амореянина, і хіттеянина, і перізеянина, хіввеянина, і євусеянина, — **3** до краю, що тече молоком та медом, бо Я не підú серед тебе, — бо ти народ твердошій, — щоб Я не вигубив тебе в дорозі“. **4** І почув народ ту лиху вістку, та й засмутився, і ніхто не поклав на себе своєї оздоби. **5** Бо промовив Господь до Мойсея: „Скажи Ізраїлевим синам: Ви народ твердошій, — якщо одну хвилину підú серед тебе, то вигублю тебе! Тож тепер здійми оздобу свою з себе, — Я знатиму, що вчиню тобі“. **6** І поздіймали Ізраїлеві сини свої оздоби під горою Хорів. **7** А Мойсей узяв намета, та й нап'яв його поза табóром, далеко від табóру, і назвав його: скинія заповіту. І бувало, — кожен, хто шукав Господа, входив до скинії заповіту, що поза табóром. **8** І бувало, коли вихóдив Мойсей до скинії, то підвóдився весь народ, і ставали кожен при вході свого намету, і дивилися

за Мойсеєм, аж поки він не входив до скинії. **9** І бувало, коли входив Мойсей до скинії, то сходив стовп хмари, і ставав при вході скинії, та й говорив Бог із Мойсеєм. **10** І весь нарód бачив стовпа хмари, що стояв при вході скинії. І весь народ підводився, та й вклонялися, кожен при вході намету свого. **11** І говорив Господь до Мойсея лице в лице, як говорить хто до друга свого. І вертався він до табору, а слуга його, юнак Ісус, син Навінів, не виходив із середини скинії. **12** І сказав Мойсей до Господа: „Дивися, — Ти говориш мені: Випровади цей нарód, а Ти не дав мені знати, кого зо мною пошлеш. А Ти сказав був: Я знаю тебе на ім'я, а також знайшов ти милість в очах Моїх. **13** Тож тепер, коли знайшов я милість в очах Твоїх, об'яви ж мені дорóгу Свою, і я пізнаю, як знайти милість в очах Твоїх. І побач, бо цей люд — то народ Твій“. **14** А Він відказав: „Сам Я підú, — і введú тебе до відпочинку“. **15** І сказав він до Нього: „Коли Сам Ти не підеш, то не виводь нас ізвідси. **16** Бож чим тоді пізнається, що знайшов милість в очах Твоїх я та нарód Твій? Чи ж не тим, що Ти підеш із нами? І будемо вірізнені я та народ Твій від кожного народу, що на поверхні землі“. **17** І промовив Господь до Мойсея: „Також цю річ, про яку говорив ти, зроблю, бо ти знайшов милість в очах Моїх, і Я знаю на ім'я тебе“. **18** А він відказав: „Покажи мені славу Свою!“ **19** І Він промовив: „Я переведú все добро Своє перед тобою, і покличу Господнім Ім'ям перед тобою. І Я помилую, до кого милостівий, і змилюсь до

кого милосердний“. **20** І Він промовив: „Ти не зможеш побачити лица Мого, — бо людина не може побачити Мене — і жити“. **21** І промовив Господь: „Ось місце при Мені, — і ти станеш на скелі. **22** І станеться, коли буде переходити слава Моя, то Я вміщу Тебе в щілині скелі, і закрию тебе рукою Своєю, аж поки Я перейду. **23** А здійму руку Свою, — і ти побачиш Мене ззаду, а обличчя Моє не буде видіме“.

34 І промовив Господь до Мойсея: „Витеші собі дві кам'яні таблиці, як перші, і Я напишу на цих таблицях слова, що були на перших таблицях, які ти розбив. **2** І приготуюся на рано. І вийдеш рано вранці на гору Сінаї, і станеш Мені там на верхів'ї горі. **3** А з тобою ніхто не вийде, і на всій горі нехай нікого не буде видно. І також дрібна худоба й худоба велика нехай не пасеться навпроти тієї гори“. **4** І витесав він дві кам'яні таблиці, як перші. І встав Мойсей рано вранці, та й вийшов на гору Сінаї, як Господь звелів був йому. І взяв він у руку свою дві таблиці кам'яні. **5** А Господь зійшов у хмарі, і став там із ним, та й покликав Ім'ям Господа. **6** І перейшов Господь перед лицем його, та й викликнув: „Господь, Господь, — Бог милосердний, і милостивий, довготерпеливий, і многомилостивий та правдивий, **7** що дотримує милість для тисяч, що вибачає провину й переступ та гріх, та певне не вважає чистим винуватого, бо карає провину батьків на дітях, і на дітях дітей, і на третіх, і на четвертих поколіннях“. **8** І Мойсей покvapно вклонився до землі, і впав, **9** та й сказав: „Якщо я знайшов милість

в очах Твоїх, Владико, то нехай же Владика йде серед нас, бо нарód цей твердошиїй. І Ти пробачиш нашу провину та наш гріх, і зробиш нас спáдком Своїм“. **10** А Він відказав: „Ось Я складаю заповіта перед усім нарóдом твоїм. Я чинитиму чúда, які не були твóрені на всій землі і в жодного нарóду. І побачить увесь народ, серед якого ти знаходишся, чин Господній, що Я чиню його з тобою, — який він страшний!

11 Виконуй те, що Я наказую тобі сьогодні. Ось Я виганяю перед тобою амореянина, і ханаанеянина, і хіттеянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина.

12 Стережися, щоб не склав ти умóви з мешканцем тієї землі, що ти входиш на неї, — щоб він не став пáсткою серед тебе. **13** Бо ви їхні жертівники поруйнуєте, а їхні камінні стовпí для богів поторощите, а їхні дерева святі повірúбуєте. **14** Бо не будеш ти клáнятись богóвi іншому, бо Господь — ревливий ім'я Його, Бог ревливий Він! **15** Щоб не склав ти умови з мешканцем крáю, як будуть вони любодіяти вслéd за богами своїми, і будуть богам своїм жертви принóсити, то якщо він покличе тебе, то ти не будеш їсти із жертви його. **16** І не візьмеш із дочóк його для синів своїх, бо будуть вони любодіяти вслéd за богáми своїми, і вчинять розпúсниками синів твоїх вслéd за богами своїми. **17** Литих богів не зробиш собі. **18** Будеш викóнувати свято Опрісноків. Сім день будеш їсти опрісноки, що Я наказав був тобі на умóвлений час місяця авіа, бо в місяці авіві ти вийшов з Єгипту. **19** Усе, що відкриває утрóбу — то Моє, як і всяка твоя

худо́ба, що є са́мець, відкриття утроби вола та вівці.

20 А відкриття утроби осла викупиш ягня́м. А якщо його не викупиш, то заб'єш його, злама́вши шию. Кожного перворі́дного з синів твої́х викупиш. І не будуть являтися перед обличчя Моє з порожньою рукою. **21** Шість день будеш працювати, а дня сьомого спочине́ш від праці; в о́рці й у жнива́ спочинеш від праці. **22** І свято тижнів зробиш собі, і первоплóду жнив пшениці, і свято збору врожаю під кінець року.

23 Тричі в році вся чоловіча стать буде являтися перед лице Владики Господа, Бога Ізраїлевого. **24** Бо Я ви́жену людей перед лицем твоїм, і розширю границю твою, і ніхто не запрагне твоєї землі, коли ти ходитимеш являтися перед лице Господа, Бога твого, тричі в році. **25** Не будеш принóсити на квáшенім крові жертви твоєї, і не переночує до рана святко́ва жертва Пасхи. **26** Почáток первоплóдів твоєї землі принесеш у дім Господа, Бога твого. Не будеш варити ягняти в молоці його матері“. **27** І промовив Господь до Мойсея: „Напиши собі слова́, бо згідно з цими словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем“. **28** І був він там з Господом сорок день і сорок ночей, хліба не їв і води не пив. І написав на табліцях слова Заповіту, — Десять Заповідей. **29** І сталося, коли схóдив Мойсей з гори Сина́й, — а обидві табліці свідоцтва в Мойсеє́вій руці при сході його з гори, — що Мойсей не знав, що лице його стало променіти, бо Бог говорив з ним. **30** І побачив Аарон та всі Ізраїлеві сини Мойсея, — аж ось лице його променіло,

і вони боялися підійти до нього! **31** І кликнув до них Мойсей, і зверну́лися до нього Аарон та всі начальники в громаді. І Мойсей говорив до них. **32** А потім попідходили всі Ізраїлеві сини, і він наказав їм усе, що Господь говорив з ним на горі Сіна́й. **33** І скінчі́в Мойсей говорити з ними, і дав на лице своє покрива́ло. **34** А коли Мойсей вхо́див перед Господне лице на розмову з Ним, то здійсма́в покрива́ло аж до свого ви́ходу. І він вихо́див, і говорив до Ізраїлевих синів, що́ було наказано йому. **35** І бачили Ізраїлеві сини лице Мойсеєве, — що променіло лице Мойсеєве. І Мойсей знов накла́дав покривало на лице своє аж до відходу свого, щоб говорити з Ним.

35 І зібрав Мойсей усю громаду Ізраїлевих синів, та й промовив до них: „Ось ті речі, що Господь наказав їх чинити. **2** Шість день буде робитися праця, а дня сьомого буде вам свято, — субота спочинку від праці для Господа. Кожен, хто робитиме працю в нім, буде забитий! **3** Не розпалите огню за суботнього дня по всіх ваших оса́дах“. **4** І сказав Мойсей до всієї громади Ізраїлевих синів, ка́жучи: „Оце та річ, що Господь наказав, говорячи: **5** Візьміть від себе прино́шення для Господа. Кожен за щедрим серцем своїм принесе його, прино́шення Господе́ві: золото, і срі́бло, і мідь, **6** і блакіть, і пурпур, і че́рвень, і віссон, і вовну козіну, **7** і начервно пофарбовані баранячі шкурки, і шкурки тахашеві, і акаційні дере́ва, **8** і оливу на освітлення, і пахощі на оливу помáзання, та пахощів на кадило, **9** і каміння оніксове, і каміння на оправу до ефо́ду

й до нагрудника. **10** А кожен із вас мудросердий прийде та зробить, щó наказав був і Господь: **11** шкінію внутрішню та її намета зовнішнього, і покриття її, і гачки її, і дошки її, засуви її, стовпи її та підстави її; **12** ковчега, і держак його, віко й завісу заслони; **13** стола, і держак його, і всі речі його, і хліб показний; **14** і свічника освітлення, і речі його, і лампадки його, і оливу освітлення; і **15** і жертівника кадила, і держак його, і оливу помазання, і кадило пахоців та заслону входу і при вході; **16** жертівника цілопалення, і мідяну його сітку, держак його, і всі речі його, умивальницю й підставу її; **17** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його та заслону брами подвір'я; **18** кілки шкінії, і кілки подвір'я та шнури їхні; **19** і шати служебні на служення в святині, священні шати для священника Аарона, та шати синів його, на священнослуження“. **20** І вийшла вся громада Ізраїлевих синів від Мойсея. **21** І приходили кожен чоловік, кого велó серце його, і кожен, кого дух його чинив щедрим, і приносили приношення Господéві для роботи шкінії заповіту, і на кожну працю його, і на священні шати. **22** І приходили ті чоловіки з жінками, кожен щедросердий, і приносили гачка, і носову сережку, і персня, і сережку, всякі золоті речі, та все, що людина приносила, як золото приношення для Господа. **23** І кожна людина принéсла, щó хто мав: блакить, і пурпур, і червень, і віссон, і вовна козина, і баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і шкурки тахашеві. **24** Кожен, хто жертвував срібне та

мідяне прино́шення, прино́сив Госпо́дне прино́шення, і кожен, хто мав, поприно́сили акаці́йне дере́во, на вся́ке зайня́ття коло́ тієї́ роботи. **25** І кожна́ мудро́серда́ жі́нка пря́ла рука́ми свої́ми, і прино́сила пражу́: блакить, і пурпур, і червень, і віссон. **26** І всі́ жі́нкі, кого́ вело́ їхнє́ серце́, прями́ козину́ вовну. **27** А нача́льники поприно́сили ка́міння оні́ксу, і ка́міння вста́влення для е́фоду та для нагрудника, **28** і пахо́щі, і оли́ву на осві́тлення, і для оли́ви пома́зання, і для запа́шного ка́дила. **29** Ко́жен чо́ловік та жі́нка, кого́ їхнє́ серце́ схи́ляло прино́сити для ко́жної пра́ці, яку́ Госпо́дь на́казав ро́бити руко́ю Мойсе́я, — Ізраї́леві сини́ прино́сили до́бровільний да́р для Госпо́да. **30** І сказа́в Мойсе́й до Ізраї́левих сині́в: „Диві́ться, — Госпо́дь на́звав на ім'я́ Беца́л'ї́ла, сина́ Урі́євого, сина́ Ху́ра, Ю́диного ро́ду. **31** І на́повнив його́ Ду́хом Бо́жим, мудро́стю, розу́муванням, і зна́нням, і зді́бністю до вся́кої ро́боти **32** на обми́слення мистець́ке, на ро́боту в зо́лоті, і в срі́блі, і в міді́, **33** і в обро́бленні ка́меня, щоб вса́джувати, і в обро́бленні де́рева, щоб ро́бити в уся́кій мистець́кій ро́боті. **34** І вклав в його́ серце́, щоб на́вчав, він і Ого́ліяв, син Ахі́самаха, Да́нового пле́мени. **35** Він на́повнив їх мудро́стю се́рця, щоб ро́били вони́ вся́ку ро́боту обрі́бника, і мистця́, і га́птівника в блакиті́, і в пурпурі́, і в черве́ні, і в віссоні́, і тка́ча, що ро́блять уся́ку ро́боту й заду́мують мистець́кі ре́чі.

36 І зроби́ть Беца́л'ї́л та Ого́ліяв, та ко́жен мудро́сердий чо́ловік, ко́му Госпо́дь да́в мудро́сти та

розсудку, щоб уміти зробити кожну працю роботи в святині на все, що Господь наказав був. **2** І покликав Мойсей Бецал'їла та Оголіява, та кожного мудросердого чоловіка, кому Господь подав мудрість у серце, кожного, кого вело серце зблизитися до тієї праці, щоб зробити її. **3** І взяли вони від Мойсея все принішення, що познісили Ізраїлеві сини для праці служби святині, щоб зробити її. А вони ще принісили до нього щоранку добровільного дара. **4** І прибули всі мудреці, що роблять усю роботу святині, кожен із праці своєї, яку вони роблять, **5** і сказали до Мойсея, говорячи: „Народ приносить більше, ніж потрібно було для праці, яку Господь звелів був зробити“. **6** І Мойсей наказав проголосити в таборі, говорячи: „Ні чоловік, ні жінка нехай не роблять уже нічого на принішення для святині“. І був стриманий народ від принісів. **7** А наготовленого було досить для кожної праці, щоб зробити її, і ще зоставалося. **8** І зробили кожен мудросердий із тих, що робили скінійну працю: десять покривал із суканого віссону, і блакиті, і пурпуру та з червені. Херувими — мистецькою роботою він поробив їх. **9** Довжині одного покривала — двадцять і вісім ліктів, а ширині одного покривала — чотири лікті. Усім покривалам міра одна. **10** І поспинав він п'ять покривал одне до одного, і п'ять інших покривал поспинав одне до одного. **11** І поробив він блакитні петельки на краю одного покривала з кінця в спинанні. Так само зробив на краю кінцевого покривала в спинанні другім. **12**

П'ятдесят петельок зробив він у покривалі одним, і п'ятдесят петельок зробив він на кінці покривала, що в другім спинанні. Ті петельки протилеглі одна до однієї. 13 І зробив він п'ятдесят золотих гачків, і поспинав ті покривала одне до одного тими гачками, — і стала одна шкіня. 14 І зробив він покривала з вовни козиної до намета над внутрішньою шкінею, — одинадцять покривал зробив таких. 15 Довжина одного покривала — тридцять ліктів, а ширина одного покривала — чотири лікті. Одинадцятьом покривалам міра одна. 16 І поспинав він п'ять покривал осібно, а шість тих покривал осібно. 17 І поробив він п'ятдесят петельок на краю кінцевого покривала в спинанні, і п'ятдесят петельок поробив на краю покривала другого спинання. 18 І зробив він п'ятдесят мідяних гачків на спинання шкіні, щоб стала вона одна. 19 І зробив він накриття для шкіні, — баранячі начервоно пофарбовані шкурки, і накриття зверху з тахашевих шкурок. 20 І поробив він для шкіні стоячі дошки з акаційного дерева. 21 Десять ліктів довжина дошки, і лікоть і півліктя ширина однієї дошки. 22 В одній дошці дві ручки, сполучені одна до однієї. Так він поробив усі дошки шкіні. 23 І поробив він дошки для шкіні, — двадцять дощок на бік південний, на полудень. 24 І сорок срібних підстав поробив він під тими двадцятьма дошками, — дві підставі під однією дошкою для ручок її, і дві підставі під дошкою другою для двох ручок її. 25 А для другого боку шкіні, у бік півночі — зробив він двадцять дощок.

26 І для них сорок срібних підстав, — дві підставі під одну дошку, і дві підставі під дошку другу. **27** А для заднього боку шкіни на захід зробив він шість дощок. **28** І дві дошки зробив він для шкіняних кутів на заднього бока. **29** І були вони поєднані здолу, і разом були вони поєднані на верху її до однієї каблучки. Так зробив він для них обох, для обох кутів. **30** І було вісім дощок, а їхні підстави зо срібла, — шіснадцять підстав: по дві підставі під одну дошку. **31** І зробив він засуви з акаційного дерева, — п'ять для дощок одного боку шкіни, **32** і п'ять засувів для дощок другого боку шкіни, і п'ять засувів для дощок заднього боку на захід. **33** І зробив він середнього засува, щоб засувати по середині дощок від кінця до кінця. **34** А ці дошки він пообкладав золотом, а каблучки їхні, на вкладання для засувів, поробив із золота; і ці засуви він пообкладав золотом. **35** І зробив він завісу з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. Мистецькою роботою зробив її з херувимами. **36** І він зробив для неї чотири акаційні стовпи, і пообкладав їх золотом, — гаки їх золоті, — і вилив для них чотири срібних підставі. **37** І зробив він заслону для входу шкіни з блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону, — робота гаптівника. **38** А стовпії її — п'ять, а гаки їх золоті; і він пообкладав їх верхі та їх обручі золотом; а підстави їхні — п'ять із міді.

37 І зробив Бецал'їл ковчега з акаційного дерева, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина

його, і лікоть і пів вишина його. 2 І пообкладав він його щирим золотом зсерéдини та іззóвні. І вінця золотого зробив навколо над ним. 3 І він вилив для нього чотири золоті каблучки на чотирьох кутах його, — дві каблучки на одному боці його, і дві каблучки на другому боці його. 4 І він поробив держак з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом. 5 І він повсóвував ці держак в каблучки на боках ковчéгу, щоб носити ковчега. 6 І віко зробив з щирого золота, — два лікті й пів довжина його, і лікоть і пів ширина його. 7 І зробив два золоті херувіми, — роботою кутою зробив їх з обох кінців віка. 8 І зробив одного херувима з кінця звідти, а одного херувима з кінця звідси. З того віка поробив тих херувимів на обох кінцях його. 9 І були ті херувими з простя́гненими догорі крилами, і заті́нювали своїми крилами над віком, а їхні лица — одне до óдного; до віка були схі́лені лица тих херувимів. 10 І зробив він стола з акаційного дерева, — два лікті довжина його, і лікоть ширина його, і лікоть і пів вишина його. 11 І пообкладав його щирим золотом, і зробив вінця золотого для нього навколо. 12 І лі́штву зробив він для нього в долóню навколо, і зробив вінця золотого навколо для лі́штви його. 13 І він вилив для нього чотири каблучки із золота, та й дав ті каблучки на чотирьох кінцях, що при його чотирьох ніжках. 14 При лі́шті були ті каблучки, вкладáння для держаків, щоб носити стола. 15 І поробив він ті держак з акаційного дерева, і пообкладав їх золотом, щоб

носити стола. **16** І поробив він ті речі, що на столі: миски його, і кадильниці його, і кухлі його та чаші його, що ними лито, — золото шире. **17** І зробив він свічника зо щирого золота, — роботою кutoю зробив він того свічника. Стовп його, і рамена його, келихи його, гудзі його й квіти його — виходили з нього. **18** І шість рамен виходило з боків його, — три рамені свічника з одного боку його, і три рамені свічника з другого боку його. **19** Три келихи мигдалоподібні в одному рамені, гудзь і квітка, і три мигдалоподібні келихи в рамені другим, гудзь і квітка. Так на шости раменах, що виходять із свічника. **20** А на стовпі свічника чотири келихи мигдалоподібні, гудзі його та квітки його. **21** І гудзь під двома раменами з нього, і гудзь під другими двома раменами з нього, і гудзь під третіми двома раменами з нього, — у шости рамен, що виходять із свічника. **22** Їхні гудзі та їхні рамена виходили з нього. Увесь він — одне куття щирого золота. **23** І зробив він сім лямпадок до нього; а його щіпчики та його лопатки на вугіль — зо щирого золота. **24** З таланту щирого золота зробив він його та всі його речі. **25** І зробив він кадильного жертовника з акаційного дерева, — лікоть довжина його, і лікоть ширина його, квадратний, а два лікті вишина його. З нього були його роги. **26** І пообкладав він його щирим золотом, — верх його та стіни його навколо, та роги його. І вінця золотого навколо зробив. **27** І дві золоті каблучки зробив йому під вінця його, — зробив на обох боках його, на вкладання для держаків, щоб

ними носити його. **28** І держак поробив із акаційного дерева, і золотом пообкладав їх. **29** І зробив він миро святого помазання, і чисте кадило пахощів, — робота робітників масти.

38 І зробив він жертовника з акаційного дерева, — п'ять ліктів довжина його, і п'ять ліктів ширина його, квадратівий, а вишина його — три лікті. **2** І поробив він роги його на чотирьох кутах його, — з нього були його роги. І пообкладав його міддю. **3** І він поробив усі речі жертовника: горшки, і шуфлі, і кропильниці, видельця, і лопатки на вугілля. Усі речі його поробив він із міді. **4** І мережу зробив він із міді для жертовника роботою сітки, під лиштву його здолу до половини його. **5** І вилив він чотири каблучки на чотирьох кінцях його для мідяної мережі, на вкладання для держаків. **6** І поробив він держак з акаційного дерева, і пообкладав їх міддю. **7** І повсовував він ті держак в каблучки на боках жертовника, щоб ними носити його. Порожнявим усередині зробив його з дощок. **8** І зробив він умивальницю з міді та підставу її з міді, з дзеркалами жінок, що сповняли службу при вході шкіни заповіту. **9** І зробив він подвір'я. На південну сторону, на полудень запони того подвір'я, — суканий віссон, сто ліктів. **10** А стовпів для нього — двадцять, а їхніх підстав із міді — двадцять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **11** А в сторону півночі — сто ліктів; стовпів для них — двадцять і підстав для них — двадцять, із міді. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **12** А в сторону заходу, —

запони, п'ятдесят ліктів; стовпів для них — десять, і підстав для них десять. Гаки тих стовпів та обручі їхні — срібло. **13** А в сторону п'єреду, сходу, — п'ятдесят ліктів. **14** Запони до б'оку — п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **15** А для другого боку з цїєї й з тієї сторони брами подвір'я — запони на п'ятнадцять ліктів; стовпів для них — три, і підстав для них — три. **16** Всі запони подвір'я навколо — віссон суканий. **17** А підстави для стовпів — мідь, гаки стовпів та обручів їхніх — срібло. А обклад верхів їх — срібло, і вони — всі стовпи подвір'я — поспінані сріблом. **18** А заслона брами подвір'я — робота гаптівника: блакить, і пурпур, і червень та суканий віссон; і двадцять ліктів довжина, а вишина в ширині — п'ять ліктів, відповідно запонам подвір'я. **19** А стовпів для них — чотири, і підстав для них — чотири, із міді. Гаки їх — срібло, і обклад верхів їх та їхніх обручів — срібло. **20** А всі кілки для шкіни й для подвір'я навколо — мідь. **21** Оце перелік шкіни, шкіни свідоцтва, що був обрахований на при́каз Мойсея, — за допомогою Левитів під рукою Ітамара, сина Аарона, священика. **22** А Бецал'їл, син Урія, сина Хура, Юдиного племені, поробив усе, що Господь наказав був Мойсеєві. **23** А з ним Оголіяв, син Ахісамахів, Данового племені, обр'облювач, і мистець, і гаптівник блакиттю, і пурпуром, і червенню, і віссоном. **24** Усе золото, вжите для праці в усій роботі святині, то було золото колихання, — двадцять і дев'ять тал'антів та сім сотень і тридцять шеклів на міру шеклем святині.

25 А срібло полічених у громаді мужів — сто талантів та тисяча, і сімсот і сімдесят і п'ять шеклів на міру шеклем святині, **26** на голову бека, цебто половина шекля на міру шеклем святині для кожного, хто переходив при переліку від віку двадцяти літ і вище, — для шостисот тисяч і трьох тисяч і п'ятисот і п'ятидесяти. **27** І було сто талантів срібла на відлиття підстав святині та підстав завіси, — сотня підстав на сотню талантів, талант на підставу. **28** А з тисячі й семисот і семидесяти й п'яти шеклів поробив він гаки для стовпів, і пообкладав їхні верхі та поспинав їх. **29** А міді колихання було сімдесят талантів та дві тисячі й чотириста шеклів. **30** І поробив він із неї підстави входу скинії заповіту, і жертівника мідяного, і його мідяну мережу, та всі речі жертівника, **31** і підстави подвір'я навколо, і підстави брами подвір'я, і скинійні кілки, і всі кілки подвір'я навколо.

39 А з блакиті й пурпуру та червені поробили вони службові шати для служення в святині. І поробили священні шати, що вони для Аарона, як Господь наказав був Мойсеєві. **2** І зробив він ефóда з золота, блакиті, і пурпуру, і червені та з суканого віссону. **3** І повибивали вони золоті бляхи, та й настригли ниток на роботу серед блакиті, і серед пурпуру, і серед червені, і серед віссону, — робота мистця. **4** Вони зробили для нього злучені нараменники, на обох кінцях його він був сполучений. **5** А пояс мистецький для накладання ефóду, що з ним з'єднаний і однакового з ним виробу, —

золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон, як Господь наказав був Мойсеєві. **6** І поробили вони камені оніксові, оточені золотими гніздами, вірізьблені різьбою печатки, з іменами Ізраїлевих синів. **7** І він їх поклав на ефодові нараменники, — камені на пам'ять для Ізраїлевих синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **8** І зробив він нагрудника, роботою мистця, як робота ефоду, — золото, блакить, і пурпур, і червень, і суканий віссон. **9** Квадратівий він був, складеним удвоє зробили нагрудника, — п'ядь довжина його, і п'ядь ширина його, складений удвоє. **10** І понасаджували на ньому чотири ряди каменя. Ряд: рубін, топáz і смара́гд — ряд перший. **11** А ряд другий: карбу́нкул, сапфі́р і я́спіс. **12** А ряд третій: опáль, агáт і аметі́ст. **13** А четвертий ряд: хризолі́т, о́нікс і бері́л, — вони вставлені золотими наса́дами в своїх гніздах. **14** А камені ті — на ймення дванадцятьо́х Ізраїлевих синів вони, на ймення їх; різьбою печатки кожен на ім'я́ його для дванадцяті́ племен. **15** І поробили вони на нагруднику сукані ланцюги плетеною роботою зо щирого золота. **16** І зробили вони два золоті гнізда та дві золоті каблучки, і дали ці каблучки на двох кінцях нагрудника. **17** І дали два золоті шнури на дві ті каблучки до кінців нагрудника. **18** А два кінці обох шнурів дали до двох гнізд, і дали на нараменники ефоду спереду його. **19** І зробили дві золоті каблучки, та й поклали на обох кінцях нагрудника на краї́ його, що до сторони ефоду, всере́дину. **20** І зробили вони дві золоті каблучки, та й дали їх на обидва нараменники

ефоду здолу, спéреду його, при сполученні його, над мистецьким поясом ефоду. 21 І прив'язали нагрудника від каблучок його до каблучок ефоду блакитною ниткою, щоб був на мистецькім поясі ефоду, — і не буде рúхатись нагрудник ізнад ефоду, як Господь наказав був Мойсеєві. 22 І зробив він шáту для ефоду, ткацькою роботою, всю блакитну. 23 А óтвір шáти в серéдині її, як отвір пáнцера; край отво́ру її обрамований навколо, — щоб не де́ртися їй. 24 І поробили вони на подóлку шати гранатові яблука з блакиті, і пурпуру та з суканої червені. 25 І поробили дзві́нкі зо щирого золота, і дали ті дзві́нки поміж гранатові яблука на подолку шáти навколо, поміж ті гранатові яблука, — 26 дзві́нок і гранатове яблуко, дзві́нок і гранатове яблуко на подолку шати тієї навколо, на слúження, як Господь наказав був Мойсеєві. 27 І поробили вони хіто́ни з віссону, робота ткача, для Аарона та для синів його, 28 і завóя з віссону, і шапки́ накриття з віссону, і льняна́ спі́дня óдіж із суканого віссону, і пояса з суканого віссону, 29 і блакиті, і пурпура та з червені, робота гаптяря, як Господь наказав був Мойсеєві. 30 І зробили квітку, вінця святости, зо щирого золота, і написали на нім письмом різьби печатки: „Святість для Господа“. 31 І дали́ на нім блакитну нитку, щоб бу́ла на завóї згори, як Господь наказав був Мойсеєві. 32 І скінчі́лася вся робота шкіні́ї, шкіні́ї заповіту. І зробили Ізраїлеві сини все, — як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили вони. 33 І позно́сили вони до Мойсея шкінію

внутрішню, намета зовнішнього та всі речі її: гачки її, дошки її, засуви її, і стовпи її та підстави її, **34** і накриття з баранячих начервоно пофарбованих шкурок, і накриття з тахашевих шкурок, і завісу заслони, **35** ковчега свідoctва, і держакИ його, і віко, **36** стола, усі речі його, і хліб показний, **37** чистого свічника та лямпадки його, лямпадки розстáвлені, та всі речі його й оливу освітлення, **38** і золотого жертівника, миро помáзання, і запашне кадило, і завісу при вході скинії, **39** мідяного жертівника, і його мідяну мережку, держакИ його, і всі речі його, умивальницю та підставу її, **40** запони подвір'я, стовпи його, і підстави його, і заслону для брами подвір'я, шнури його, і кілки його, і всі речі для служби в скинії, у скинії заповіту, **41** службóві шати для слúження в святині, священні шати священика Аарона, і шати синів його для священнослúження. **42** Усе так, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини всю ту роботу. **43** І побачив Мойсей усю ту роботу, і ось — вони зробили її! Як Господь наказав був, так зробили вони. І поблагословив їх Мойсей!

40 А Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Першого місяця, першого дня місяця поставиш намета для скинії заповіту. **3** І поставиш там ковчега свідoctва, і закриєш ковчега завісою. **4** І внесеш стола, і порозкладаєш належне йому; і внесеш свічника, і запалиш його лямпадки. **5** І поставиш золотого жертівника для кадила перед ковчегом свідoctва; і повісиш заслону входу скинії. **6** І поставиш жертівника

цілопáлення перед входом скині́ї, скині́ї заповіту. 7 І поставиш умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і даси туди води. 8 І поставиш подві́р'я навколо, і даси заслону брами подві́р'я. 9 І візьмеш миро помáзання, та й помáжеш скинію та все, що в ній, і освя́тиш її та всі речі її, — і стане вона святістю. 10 І помажеш жертівника цілопáлення та всі речі його, і освя́тиш жертівника, — і стане жертівник Найсвяті́шим. 11 І помажеш умивальницю та підставу її, — і освя́тиш її. 12 І приведе́ш Аарона та синів його до входу скині́ї заповіту, та й обмиєш їх водою. 13 І зодягнеш Аарона в священні шати, і помажеш його, і освя́тиш його, — і він буде священнослужити Мені. 14 І приведе́ш синів його, і позодягаєш їх у хітони. 15 І помажеш їх, як помазав їхнього батька, — і будуть вони священнослужити Мені. І станеться, що помáзання їх буде на них на вічне свяще́нство, на їхні покоління!“ 16 І зробив Мойсей усе, — як Господь наказав був йому, так він зробив. 17 І сталося першого місяця другого року, першого дня місяця, — була поставлена скині́я! 18 І поставив Мойсей скинію, і дав підстави її, і поклав дошки її, і дав засови її, і поставив стовпи її. 19 І розтягнув намета над внутрішньою скинією, і поклав скині́йне накриття на неї згорі́, як Господь наказав був Мойсеєві. 20 І взяв він і поклав свідо́цтво до ковчега, а на ковчега поклав держакі́, і дав на ковчега ві́ко згори. 21 І вніс він ковчега до скині́ї, і повісив завісу заслони, і закрив ковчег свідо́цтва, як Господь наказав був Мойсеєві. 22

І дав він стола в скинію заповіту, на стороні скинії на північ, поза завісою. **23** І порозкладав на ньому розклад хліба перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **24** І поставив свічника в скинії заповіту навпроти стола, на стороні скинії на південь. **25** І позасвічував лямпадки перед Господнім лицем, як Господь наказав був Мойсеєві. **26** І поставив золотого жертівника в скинії заповіту перед завісою. **27** І кадив він на ньому запашні кадила, як Господь наказав був Мойсеєві. **28** І повісив входіву заслону до скинії. **29** А жертівника цілопáлення поставив при вході скинії, скинії заповіту, і приніс на ньому цілопáлення та жертву хлібну, як Господь наказав був Мойсеєві. **30** І поставив умивальницю між скинією заповіту та між жертівником, і туди дав води на миття. **31** І вмивали з нього Мойсей й Аарон та сини його руки свої та ноги свої. **32** Коли вони вхóдили до скинії заповіту, і коли зближáлися до жéртівника, вони обмивалися, як Господь наказав був Мойсеєві. **33** І поставив подвір'я навколо скинії та жертівника, і повісив заслону брами подвір'я. **34** А хмара закрила скинію заповіту, і слава Господня напóвнила скинію. **35** І не міг Мойсей увійти до скинії заповіту, бо хмара спочивала над нею, а слава Господня напóвнила скинію. **36** А коли підіймалася хмара з-над скинії, то Ізраїлеві сини рушáли в усі свої пóдорожі. **37** А якщо хмара не підіймалася, то не рушáли вони аж до дня, коли вона підіймáлася, **38** бо над скинією вдень була

хмара Господня, а вночі був огонь у ній, — на очах
усього Ізраїлевого дому в усіх його по́дорожах!

Левит

1 І кликнув Господь до Мойсея, і промовляв до нього з скинії заповіту, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли хто з вас принесе жертву для Господа зо скотини, то з худоби великої й худоби дрібної принесете вашу жертву. **3** Якщо жертва його — цілопáлення з худоби великої, то нехай принесе його, самця безва́дного; нехай приведе його до скинії заповіту, щоб він був уподобаний перед лицем Господнім. **4** І покладе він руку свою на го́лову цілопáлення, — і буде йому да́но вподо́бання на очи́щення від гріхів його. **5** І заріже він ягня перед Господнім лицем. А Ааронові сини, священники, принесуть кров, і покрóплять тією кров'ю на жéртівника навко́ло, що при вході до скинії заповіту. **6** І здере він шкуру з жертви цілопáлення, і розі́тне його на куски його. **7** І дадуть сини священника Аарона огню на жертівника, і покладуть дров на тім огні. **8** І порозкладáють Ааронові сини, священники, ті куски, голову та товщ, на дрóвах, що на огні, який на жертівнику. **9** А його ну́тросі та голінки його обмие водою. І священник усе те спалить на жертівнику, — це цілопáлення, огня́на жертва, пахо́щі любі для Господа. **10** А якщо його жертва з дрібно́ї худóбини, — з овець або з кіз на цілопáлення, то нехай приведе його, безва́дного самця, **11** і заріже його на боці жертівника на північ, перед Господнім лицем. І покроплять сини Ааронові, священники, кров'ю його на жертівника навколо. **12** І розі́тне його на куски його, і голову його,

і товщ його, а священник порозкладає їх на дрóвах, що на огні, який на жертівнику. **13** А нутрощі та голінки обмие водою. І священник принесе все це, та й спалить на жертівнику, — це цілопалення, огняна жертва, пахощі любі для Господа. **14** А якщо цілопáлення його — жертва для Господа з пта́ства, то нехай з гóрлиць або з голубенят принесе жертву свою. **15** І принесе її священник до жертівника, і проб'є йому нігтем великим голову, та й спалить на жертівнику, а кров його буде вилита при стіні жертівника. **16** І зді́йме його воло в пір'ї його, і кине його при жертівнику на схід на місце по́пелу. **17** І роздере його між крильми його, але не відділить їх. А священник спалить його на жертівнику на дрóвах, що на огні, — воно цілопáлення, огняна́ жертва, пахощі любі для Господа.

2 А коли хто принесе́ жертву, жертву хлібну для Господа, то нехай пшенична мука буде жертва його, а він полле на неї оливи, і дасть на неї ладану. **2** І принесе її до Ааронових синів, священників, і візьме звідти повну свою жменю пшеничної муки її, і оливи її зо всім її ладаном, та й спалить священник на жертівнику за прига́дувальну частину, — це огняна́ жертва, пахощі любі для Господа. **3** А позостале з цієї хлібної жертви — для Аарона та для синів його, це Найсвятіше з Господніх жéртов! **4** А коли принесеш жертву, жертву хлібну випеченого в печі, то нехай це буде пшенична мука, — прісні калачі, мішані в оливі, та прісні коржики, помазані оливою. **5** А якщо

твоя жертва — жертва хлібна на лопатці, то нехай це буде пшенична мука, мішана в оливі, прісна. **6** Поламати її на шматочки, і поллеш на неї оливи, — це хлібна жертва. **7** А якщо твоя жертва — жертва хлібна смаження, то нехай буде зроблена в оливі з пшеничної муки. **8** І принесеш хлібну жертву, що зроблена з тих речей, для Господа, і подаси її до священика, а він принесе її до жертівника. **9** І принесе священик із хлібної жертви за пригáдувальну частину її, та й спалить на жертівнику, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **10** А позостале з цієї хлібної жéртки — для Аарóна та для синів його́: це Найсвятіше з Господніх жéртов! **11** Кожна хлібна жертва, яку принесете Господéві, не буде зрóблена квашена, бо все квашене й усякий мед — не спалите з нього огняної жертви для Господа. **12** Як жертву первоплоду принесіть її для Господа, а на жертівника вона не приноситься на любі пахощі. **13** І кожну жертву, жертву хлібну, посолиш сіллю. І хлібної жертви твоєї не позбавиш соли заповіту Бога твого, — на кожній жертві твоїй принесеш соли. **14** А якщо принесеш хлібну жертву первоплóдів для Господа, то колосся, пряжене в огні, як потовчене зéрно принесеш хлібну жертву своїх первоплóдів. **15** І полий на неї оливи, і поклади на неї ладану, — це жертва хлібна. **16** І спалить священик за пригáдувальну частину її з потовченого зéрна, із оливи її на всім ладані її, — це огняна жертва для Господа.

3 А якщо його жертва — мирна, якщо з великої худоби він приносить чи самця, чи саміцю, — він принесе її безвадну перед Господнє лице, **2** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її при вході до скинії заповіту. А Ааронові сини, священики, покроплять тією кров'ю на жертівника навколо. **3** І принесе він із мирної жертви огню жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **5** І спалить те сини Ааронові на жертівнику на цілопалення, що на дробах, яке на огні, — це огняна жертва, пахощі любі для Господа. **6** А якщо з дрібної худоби його жертва на мирну жертву для Господа, самець чи саміця, то безвадну принесе її. **7** Якщо приносить він на жертву вівцю, то принесе її перед Господнє лице, **8** і покладе свою руку на голову жертви своєї, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покрóплять кров'ю її на жертівника навколо. **9** І він принесе з мирної жертви огню жертву для Господа, — цілого курдюка, якого здійме при хребті, і лій, що закриває нутрощі, і весь лій, що на нутрощах, **10** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **11** І священик спалить те на жертівнику, — хліб огняної жертви для Господа. **12** А якщо жертва його коза, то піднесе її перед лице Господнє, **13** і покладе свою руку на голову її, та й заріже її перед скинією заповіту. А Ааронові сини покрóплять кров'ю

її на жертівника навколо. **14** І він принесе з неї жертву свою, жертву для Господа, — лій, що закриває нутрощі, та весь лій, що на нутрощах, **15** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками. **16** І священник спалить їх на жертівнику, — це пожива, огняна жертва на любові пахощі; увесь лій — для Господа. **17** Оце постанова вічна для ваших родів у всіх осáдах ваших: жодного лою й жодної крові не будете їсти“.

4 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: “Коли хто невмисне згрішить проти якої зо всіх заповідей Господніх, — чого не треба чинити, а він учинить проти однієї з них, — **3** якщо помазаний священник згрішить на провину наробу, то він принесе за гріх свій, що згрішив ним, бичка́, — молоде з худоби великої, — безвадного для Господа на жертву за гріх. **4** І приведе́ він того бичка до входу скинії заповіту перед Господнє лице, і покладе́ свою руку на голову того бичка, та й заріже бичка перед Господнім лицем. **5** А помазаний священник візьме крóви того бичка, та й внесе її до скинії заповіту. **6** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покрóпить тією кров'ю сім раз перед Господнім лицем пе́ред завіси святині. **7** І дасть священник з тієї крові на ро́ги жертівника кадила пахощів, перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю кров бичка вилле до підстави жертівника цілопа́лення, що при вході скинії заповіту. **8** А весь лій бичка́ жертви за гріх —

принесе з нього лій, що закриває нутрощі, і ввесь лій, що на нутрощах, **9** і обидві нирки та лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці — здійме його з нирками, **10** як приноситься з вола мирної жертви, — і священник спалить те на жертівнику цілопалення. **11** А шкуру бичка та все м'ясо його з головою його та голінками його, і нутрощі його, і нечистість їх, — **12** і всього бичка винесе поза табір до чистого місця, до місця висипання попелу, і спалить його на дровах в огні, — на висипанні попелу буде спалений він. **13** А коли вся Ізраїлева громада помилково згрішить, і діло буде затаєне з очей зборів, і зроблять що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і завинять, **14** а гріх буде пізнаний, що вони згрішили ним, — то збори принесуть бичка, молоде з худоби великої, на жертву за гріх. І вони приведуть його перед скинію заповіту. **15** А старші громади покладуть свої руки на голову бичка перед Господнім лицем, та й заріже один з них бичка перед лицем Господнім. **16** А помазаний священник внесе крові бичка до скинії заповіту. **17** І вмочить священник пальця свого в ту кров, та й покріпить сім раз перед Господнім лицем перед завіси. **18** І дасть він із тієї крові на роги жертівника, що перед Господнім лицем, що він у скинії заповіту, а всю ту кров виле до підстави жертівника цілопалення, що при вході скинії заповіту. **19** А ввесь його лій принесе з нього та й спалить на жертівнику. **20** І зробить з тим бичком те саме, що робив бичкові жертви за гріх, так само

зробить із ним. І так священик дасть очищення за них, — і буде прощено їм. **21** І винесе бичка поза табір, та й спалить його, як палив бичка першого, — він жертва за гріх зборів. **22** Коли згрішить начальник, і зробить що невмисне проти якої зо всіх заповідей Господа, Бога його, чого робити не можна, та й завинить, **23** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив ним, то приведе він жертву свою — безвадного козла, **24** і покладе свою руку на голову того козла, та й заріже його в місці, де ріжеться ціл опалення перед Господнім лицем, — він жертва за гріх. **25** А священик візьме з крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а кров його виллє до підстави жертівника цілопалення. **26** А весь лій його спалить на жертівнику, як лій мирної жертви, та й так очистить священик його з гріха його, — і буде прощений йому. **27** А коли яка душа з народу землі невмисне згрішить, коли зробить що проти якої з заповідей Господніх, чого робити не можна, та й завинить, **28** і буде пізнаний ним гріх його, що згрішив, то він приведе жертву свою — безвадну козу, самицю, за гріх свій, що він згрішив був, **29** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже цю жертву за гріх у місці цілопалення. **30** А священик візьме своїм пальцем із крові її, та й дасть на роги жертівника цілопалення, а всю її кров виллє до підстави жертівника. **31** А весь її лій він здіме, як знятий був лій із мирної жертви, і священик спалить на жертівнику на пахощі любі для Господа. І так

священик очистить його, — і буде про́щено йому. **32** А якщо він приведе вівцю в жертву свою за гріх, то приведе безвадну саміцю, **33** і покладе свою руку на голову жертви за гріх, та й заріже її на жертву за гріх у місці, де ріже він жертву цілопáлення. **34** І візьме священик із крові жертви за гріх своїм пальцем, та й дасть на роги жертівника цілопáлення, а всю кров її виллє до підстави жертівника. **35** А ввесь лій її здійме, як здійсмається лій вівці з мирної жертви, та й спалить священик його на жертівнику на огняні жертви Господні. І так очистить його священик за гріх його, що згрішив був, — і буде про́щено йому.

5 А коли хто згрішить: почує голос прокляття, і був свідком, або бачив, або знав, але не виявив, то понесе свою провину; **2** або особа, що доторкнеться якої нечистої речі, або па́дла звірини нечистої, або падла худоби нечистої, або падла нечистого плазуючого, і буде це незна́не їй, то вона — нечиста й завині́ть; **3** або коли доторкнеться нечистоти лю́дини, всякої нечистоти її, що нею стане нечиста, і буде це незна́не їй, а вона довідається, то завині́ть; **4** або коли хто присягне́, вимовляючи нерозважно устами своїми, чинити зло або чинити добро, на все, що нерозважно вимовляє лю́дина в присязі, і буде це незна́не йому́, а він довідається, що завині́в одним із цих, — **5** то станеться, що завинить одним із цих, і візнає, чим він згрішив у тому. **6** І приведе він Господéві жертву за провину, за гріх свій, що згрішив, самицю з дрібної худоби, — вівцю або козу́ — на жертву за

гріх, а священик очистить його від гріха́ його. 7 А якщо рука його не спроможна на ягня, то принесе в жертву за провину свою, що згрішив він, дві горлиці або двоє голубенят Господéві, — одне на жертву за гріх, а одне на цілопáлення. 8 І принесе їх до священика, а він перше принесе те, що на жертву за гріх, і натне великим нігтем голову його від шиї її, але не відділить. 9 І покрóпить із крові жертви за гріх на стіну́ жертівника, а позостала кров буде вилита до підстави жертівника, — це жертва за гріх. 10 А другого зробить цілопáленням за уставом. І очистить його священик від гріха́ його, що згрішив той, — і буде прóщено йому. 11 А якщо він не спроможний на дві горлиці або на двоє голубенят, то принесе в жертву свою за те, чим згрішив, десяту частину ефи пшеничної муки на жертву за гріх, не докладе до неї оливи й не дасть на неї ладану, — бо вона жертва за гріх. 12 І принесе її до священика, а священик візьме з неї повну свою жменю, за пригадувальну частину її, та й спалить на жертівнику на огняні жертви Господéві, — вона жертва за гріх. 13 І очистить його священик від гріха його, що згрішив він одним із них, і буде йому прóщений; і буде вона для священика, як жертва хлібна“. 14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 15 „Коли хто перéступом спроневіриться, і невмисне згрішить проти Господніх святощів, то він приведе жертву за провину свою до Господа, — безвадного барана́ з дрібної худоби, за твоєю оцінкою срібла шеклів, на міру шеклем святині на жертву за

провину. **16** А те, що згрішив проти святощів, поверне, і додасть до нього п'яту частину його священикові, а священик очистить його бараном жертви за гріх, — і буде прощено йому. **17** А якщо згрішить коли хто, і зробить що проти якої зо всіх Господніх заповідей, чого не можна робити, і не знатиме, і завинить, і понесе свій гріх, **18** то він приведе до священика безвадного барана з дрібної худоби в оцінці твоєї на жертву за провину. І очистить його священик за помилку його, що нею помилився, бо він не знав, — і буде прощена йому. **19** Це жертва за провину: він справді завинив Господеві“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Коли хто згрішить і переступом спроневіряться проти Господа, і скаже неправду на ближнього свого щодо даного на сховок, щодо даного в заклад, або щодо грабунку, або вимусить утиском у ближнього свого, **3** або знайде якусь згубу та й скаже неправду про неї, і присягне неправдиво на одне зо всього, що робить людина, і згрішить тим, **4** то станеться, коли він згрішить і завинить, — нехай поверне грабунок, що заграбував, або вимушення, що був вимусив, або дане на сховок, що було зложене в нього, або згубу, що знайшов, **5** або все, що присяг про нього неправдиво, — і поверне його насамперед, і додасть до нього п'яту частину тому, чие воно, дасть його в день, коли виявиться провина його. **6** І він приведе Господеві до священика жертву за провину свою, — безвадного барана з дрібної худоби за твоєю оцінкою

на жертву за провину. 7 І священник очистить його перед Господнім лицем, і буде йому пр́ощено все до одного, щб́ і він зробив на провину“. 8 І Господь промовляв до Мойсея, ка́жучи: 9 „Накажи Ааронові та синам його, повідáючи: Оце закón цілопáлення: Воно приноситься на óгнищі своїм на жертівнику цілу ніч аж до рáнку, а огонь жертівника горітиме на ньому. 10 І надіне священник льняну́ свою шату, і льняне спіднє зодягне на тіло своє, і збере по́піл, що на нього огонь спалить цілопалення на жертівнику, та й покладе його при жертівнику. 11 І здíйме він шати свої, і зодягне одіж іншу, та й винесе попіл поза та́бір до чистого місця. 12 А огонь на жертівнику горітиме на ньому, не погасне, а священник палíтиме на ньому дрóва щорáнку, і кластиме на нього цілопалення, і палитиме на ньому лій мирних жертв. 13 Огонь за́вжди горітиме на жертівнику, не погасне. 14 А оце закón про хлібну жертву: Ааронові сини принесуть її перед лице Господнє до пéреду жертівника. 15 І візьме він із неї жменею своєю з пшеничної муки́ хлібної жертви, та з оливи її, та весь ладан, що на хлібній жертві, та й спалить на жертівнику, — любі пахощі, це частина її, як пригадувальна для Господа. 16 А позостале з неї їстимуть Аарон та сини його, — пр́існе буде їджене воно в святім місці, на подвір'ї скинії заповіту б́удуть їсти її. 17 Не буде пéчена вона квашеною. Їхню частину — Я дав це з огняні́х Моїх жертв; вона — Найсвятіше, як жертва за грíх та жертва за провину. 18 Кожен нащадок чоловічої

статі поміж Ааронових дітей буде її їсти, — вічна постанова для ваших поколінь, — з огняних жертв Господніх. Усе, що доторкнеться до них, освятиться“.

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **20** „Оце жертва Аарона та синів його, що принесуть Господéві в дні помáзання його: десята частина ефі пшеничної муки, це постійна хлібна жертва: половина її — рано, а половина її — ввечорі. **21** На лопáтці в оливі буде вона зрòблена; принесеш її вимішану, випечену жертву хлібну в кусках принесеш, — любі пахоці для Господа. **22** А помáзаний священик зробить її — замість нього зробить її котрийсь із синів його, — це вічна Господня постанова. Уся вона буде спалена. **23** А кожна священикова хлібна жертва буде ціла, — не буде їджена“. **24** І Господь промовляв до Мойсея, говóрячи: **25** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Оце закóн про жертву за гріх: На місці, де зарізується цілопáлення, буде зарізувана жертва за гріх перед лицем Господнім, — Найсвятіше вона! **26** Священик, що складає її як жертву за гріх, буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, на подвір'ї шкіні заповіту. **27** Усе, що доторкнеться до м'яса її, стане святе; а що з її крові покрóпить на одéжу, — що покрóпиться нею, те випереш на місці святому. **28** А гліняний пóсуд, що в ньому вона вáрена, буде розбитий. А якщо в мідянім пóсуді була вона вáрена, то буде вічищений до блиску й виполосканий водою. **29** Кожен чоловічої статі із священиків буде їсти її, — Найсвятіше вона. **30** А кожна жертва за гріх, що з

крови її буде внесено до скинії заповіту на окуплення в святині, не буде їджена, — в огні буде спалена.

7 А оце закón жертви за провину, — Найсвятіше вона. **2** На місці, де ріжуть цілопаления, заріжуть жертву за провину, а кров її священик покропить на жертівника навколо. **3** А весь її лій із неї він принесе, — курдюка, і лій, що покриває нутроці, **4** і обидві нирки, і лій, що на них, що на стегнах, а сальника на печінці зніме з нирками, **5** та й спалить те священик на жертівнику, — це огняна жертва для Господа, жертва за провину вона. **6** Кожен чоловічої статі серед священиків буде їсти її, — на місці святому буде вона їджена, Найсвятіше вона. **7** Як про жертву за гріх, так само про жертву за провини — закón їм один: священикові, що очистить нею, йому вона буде. **8** А священик, що приносить чиєсь цілопалення, — шкура цілопалення, яке приніс він, священикові, йому вона буде. **9** І кожна жертва хлібна, що в печі буде печена, і кожна приготівлена в горшку та на лопатці, — священикові, що приносить її, йому вона буде. **10** А кожна хлібна жертва, мішана в оливі й суха, — буде вона всім синам Аароновим, як одному, так і другому. **11** А оце закón про мирну жертву, що хтось принесе її Господеві. **12** Якщо принесе її на подяку, то він принесе на жертву подяки прісні калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помазані оливою, і вимішана пшенична мука, калачі, мішані в оливі. **13** Разом із калачами квашеного хліба принесе він жертву свою, при мирній жертві подяки його. **14** І принесе він щось одне з кожної жертви,

— прино́шення для Господа; це буде священникові, що кро́пить кров мирної жертви, — буде йому. **15** А м'ясо мирної жертви подяки його буде їджене в дні його жертви, — не позоставить із нього нічо́го до ра́нку. **16** А якщо жертва його прино́шення — обі́тниця, або добровільний дар, то вона буде їджена в день прине́сення ним його жертви, а позостале з неї й наза́втра буде їджене. **17** А позостале з м'яса кривавої жертви в третім дні буде спалене. **18** А якщо справді буде їджене з м'яса мирної жертви його в третім дні, то не буде вподо́баний той, хто прино́сить її, — це не буде за́лічене йому, буде не́чисть; а хто їстиме з неї, понесе свій гріх. **19** А те м'ясо, що доторкне́ться до чо́гось нечистого, не бу́де їджене, — на огні буде спа́лене. А м'ясо чисте — ко́жен чистий буде їсти м'ясо. **20** А душа, що буде їсти м'ясо з мирної жертви, що вона Госпо́дня, а не́чисть його на ньому, то буде вона винищена з наро́ду свого́. **21** А коли хто доторкне́ться до чо́гось нечистого, до нечистоти лю́дської, або до нечистої худоби, або до всього нечистого плазу́ючого, та проте буде їсти з м'яса мирної жертви, що Госпо́дня вона, то буде той ві́нищений із наро́ду свого́“. **22** І Госпо́дь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Кажі до Ізраїлевих синів, говорячи: жо́дного лою волового, ані овечого, ані козиного не бу́дете їсти. **24** А лій із па́дла й лій пошма́тованого буде вживаний для всякої потреби, але їсти — не будете їсти його́. **25** Бо ко́жен, хто їсть лій із худоби, що з неї приносить огняну́ жертву

для Господа, то душа та, що їсть, буде вінищена з народу свого. **26** І жодної крові птаства та худоби не будете їсти по всіх ваших оселях. **27** Кожна душа, що їстиме яку-будь кров, — то буде вінищена душа та з-посеред народу свого“. **28** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **29** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Хто приносить свою мирну жертву до Господа, той принесе своє приношення Господеві з своєї мирної жертви. **30** Руки його принесуть огняні жертви Господні, — лій із грудиною, принесе грудину, щоб колихати її, як колихання перед Господнім лицем. **31** І священник спалить той лій на жертовнику. А та грудина буде Ааронові та синам його. **32** А праве стегно з мирних жертв ваших дасте священникові, як приношення. **33** Хто з Ааронових синів приносить кров мирних жертв та лій, — йому буде на пайку праве стегно. **34** Бо Я взяв від Ізраїлевих синів грудину колихання й стегно приношення з мирних жертв їхніх, та й дав їх священникові Ааронові й синам його на вічну постанову від Ізраїлевих синів. **35** Оце частка з помазання Аарона та частка з помазання синів його з огняних жертв Господніх у день приношення їх на священнослуження Господеві, **36** що наказав Господь давати їм у день їхнього помазання від Ізраїлевих синів, — вічна постанова на їхні покоління! **37** Оце закон про цілопалення, про хлібну жертву, і про жертву за гріх, і про жертву за провину, і про посвячення, та про жертву мирну, **38** що Господь наказав був Мойсеєві на Сінайській горі в день

наказу Його Ізраїлевим синам принісати жертви свої Господеві в Сінайській пустині“.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Візьми Аарона та синів його з ним, і шати, і оливу помазання, і бичка жертви за гріх, і два барани, і коша з опрісноками. **3** І збери всю громаду до входу скинії заповіту“. **4** І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І зібралась громада до входу скинії заповіту. **5** І промовив Мойсей до громади: „Оце та річ, що Господь наказав зробити“. **6** І привів Мойсей Аарона й синів його, та й умив їх водою. **7** І дав він на нього хітона, й оперезав його поясом, і зодягнув його шатою, і дав на нього ефода, і оперезав його поясом ефоду, і прикріпив ним ефода на ньому. **8** І поклав на нього нагрудника, і дав до нагрудника урім та туммим. **9** І поклав завоя на голову його, і поклав на завоя спереду його золоту квітку, вінця святости, як Господь наказав був Мойсееві. **10** І взяв Мойсей оливу помазання, і намастив скинію, і все, що в ній, та й освятив їх. **11** І покропив він із неї сім раз на жертівника, і намастив жертівника та весь посуд його, і вмивальницю та підставу її, щоб їх освятити. **12** І вилив з оливи помазання на Ааронову голову, та й помазав його, щоб його посвятити. **13** І привів Мойсей Ааронових синів, і зодягнув їх у хітони, й оперезав їх поясом, і поклав на них накриття голови, як Господь наказав був Мойсееві. **14** І підвів він бичка жертви за гріх, — і поклав Аарон та сини його свої руки на голову того бичка жертви за гріх. **15** І зарізав, і взяв Мойсей кроби

і дав своїм пальцем на ро́ги навколо жéртівника,
— і очистив жертівника. А кров вилив до підстави
жертівника, і освятив його для очищáння на ньому.
16 І взяв він увесь лій, що на нúтроссах, і сальникá на
печінці, і обідві нírки та їхній лій, — і Мойсей спалив
на жертівнику. **17** А бичка́, і шкуру його, і м'ясо його,
і нечистість його спалив в огні поза табóром, як
Господь наказав був Мойсеєві. **18** І привів він барана́
цілопáлення, — і поклали Аарóн та сини його руки
свої на голову барана. **19** І зарізав, і покропив Мойсей
кров'ю навколо жертівника. **20** А барана розсік на
куски його, — і Мойсей спалив голову, і куски, і
товщ. **21** А нúтросці та голінки пообмивав водою. І
Мойсей спалив цілого барана на жертівнику, — це
цілопáлення на па́хощі любі, це огняна́ жертва для
Господа, як Господь наказав був Мойсеєві. **22** І привів
барана другого, барана посв́ячення. І поклали Аарон
та сини його руки свої на голову того барана. **23** І
зарізав, і взяв Мойсей із крóви його та й дав на піпку
правого вуха Аарóнового й на великого пальця правої
руки його, і на великого пальця правої ноги його.
24 І привів Аарóнових синів, і дав Мойсей із крóви
тієї на піпку правого їхнього вуха, і на великого
пальця правої руки їх, і на великого пальця правої
ноги їх. І покропив Мойсей тією кров'ю жертівника
навкóло. **25** І взяв він лій, і курдюка́, і ввесь лій, що на
нúтроссах, і сальника на печінці, і обідві нírки й їх
лій, і стегно́ правиці. **26** А з коша́ з опрісноками, що
перед лицем Господнім, узяв одного прісного калача

та калача хлібного, одну оливу та одного коржика, і поклав на лої й на правім стегні. 27 І дав він усе на руки Аарона, і на руки синів його, і заколихав це, як колихання перед Господнім лицем. 28 І взяв це Мойсей із їхніх рук, та й спалив на жертівнику на цілопалення, — воно жертва посвячення, на пахощі любі, воно огняна жертва для Господа. 29 І взяв Мойсей грудину та й заколихав її, як колихання перед Господнім лицем, із барана посвячення. Вона була для Мойсея на пайку, як Господь наказав був Мойсееві. 30 І взяв Мойсей оливи помазання та кроби, що на жертівнику, і покropив на Аарона, на шати його, і на синів його, і на шати синів його з ним. І посвятив Аарона, шати його, і синів його, і шати синів його з ним. 31 І сказав Мойсей до Аарона й до синів його: „Варіть м'ясо при вході скинії заповіту, і там будете їсти його, і хліб, що в коші посвячення, як я наказав був, говорячи: Аарон та сини його будуть їсти його. 32 А позостале з м'яса та з хліба спалите в огні. 33 А із входу скинії заповіту не вийдете сім день, аж до дня виповнення днів вашого посвячення, бо Він буде сім день посвячувати вас. 34 Як учинив я сьогодні, так наказав Господь робити, щоб очистити вас. 35 А при вході скинії заповіту будете сидіти день і ніч сім день, і будете виконувати варту Господню, — щоб вам не померти, бо так мені наказано“. 36 І зробив Аарон та сини його все те, як наказав був Господь через Мойсея.

9 І сталося восьмого дня, закликав Мойсей Аарона та синів його, та старших Ізраїлевих, **2** та й сказав до Аарона: „Візьми собі теля з худоби великої, на жертву за гріх, і барана на цілопалення, безвадних, і принеси перед Господнє лице. **3** А до синів Ізраїлевих будеш казати, говорячи: Візьміть козла на жертву за гріх, і теля й ягня однорічних, без вад, на цілопалення, **4** і вола, і барана на жертву мирну, на заріз перед Господнім лицем, і хлібну жертву, мішану в оливі, бо сьогодні об'явиться вам Господь“. **5** І вони взяли, що наказав був Мойсей, перед скинію заповіту. І прийшла вся громада, та й стала перед Господнім лицем. **6** І сказав Мойсей: „Оце та річ, що Господь наказав був, — зробіте, і об'явиться вам слава Господня“. **7** І сказав Мойсей до Аарона: „Підійди до жертівника, і вчини свою жертву за гріх та своє цілопалення, і очисти себе та народ, і вчини жертву за народ, і очисти їх, як наказав був Господь“. **8** І підійшов Аарон до жертівника, та й зарізав теля жертви за свій гріх. **9** А сини Ааронові принесли до нього кров, — і вмочив він свого пальця в кров, та й дав на роги жертівника, а кров вилив до підстави жертівника. **10** А лій і нирки та сальника на печінці з жертви за гріх спалив на жертівнику, як Господь наказав був Мойсееві, **11** а м'ясо та шкуру спалив в огні поза табóром. **12** І зарізав він жертву цілопалення, а Ааронові сини подали йому кров, і він покропив на жертівника навколо. **13** А цілопалення — достачали йому його частинами, і голову, а він палив на жертівнику. **14** І

обмив він нутрощі та голінки, і спалив на цілопáленні на жертівнику. 15 І приніс він жертву за нарóд, і взяв козла́ жертви за гріх нарóду, та й зарізав його, — і склав його в жертві за гріх, як і першого. 16 І він приніс цілопáлення, і вчинив його за постановою. 17 І він приніс хлібну жертву, і наповнив із неї руку свою, та й спалив на жертівнику, крім цілопáлення ранко́вого. 18 І зарізав він вола й барана — жертву мирну, що належить нарóдові, а сини Аарóнові принесли йому кров, і він покropив нею жертівника навко́ло, 19 і принесли лій з вола та з барана, курдюка́, і лій, що покриває нутрощі, і нирки, і сальника на печінці. 20 І поклали вони лій на грудіну, а він спалив лій на жертівнику. 21 А грудіну та праве стегно́ Аарóн колиха́в, як колиха́ння перед Господнім лицем, як наказав був Мойсей. 22 І підняв Аарóн свої руки до нарóду, та й поблагословив його, і зійшов від прино́шення жертви за гріх і цілопáлення та мирної жертви. 23 І ввійшов Мойсей та Аарóн до скині́ї заповіту; і вийшли вони, і поблагословили нарóд, — і слава Господня показалася всьому нарóдові. 24 І вийшов огонь від лица́ Господнього, і спалив на жéртівнику цілопáлення та товщ. А весь нарóд бачив це, — і закричали вони з радости, та й попада́ли на обличчя свої.

10 І взяли Аарóнові сини, Надáв та Аві́гу, кожен кади́льницю свою, і дали́ в них огню, і поклали на ньому кади́ло, і принесли перед Господнє лице чужий огонь, якого Він не наказав був прино́сити їм. 2 І

вийшов огонь від лица Господнього, та й спалив їх, — і вони повмирали перед Господнім лицем. **3** І сказав Мойсей до Аарона: „Це те, про що говорив був Господь, кажучи: Серед близьких Моїх Я буду освячений, і перед усім народом буду прославлений“. І замовк Аарон. **4** І покликав Мойсей Мисаїла та Елцафана, синів Уззіїла, Ааронового дядька, та й промовив до них: „Підійдіть, винесіть братів своїх із святині поза табір“. **5** І вони підійшли, та й винесли їх в їхніх хітонах поза табір, як наказав був Мойсей. **6** І сказав Мойсей до Аарона, та до Елеазара й до Ітамара, синів його: „Голів ваших не відкривайте, і одеж ваших не роздирайте, — щоб вам не померти, і щоб на всю громаду не розгнівався Він. А брати ваші, — увесь дім Ізраїлів будуть оплакувати те спалення, що спалив Господь. **7** А зо входу скинії заповіту не вийдете ви, щоб не померти, бо на вас олива Господнього помазання“. І зробили вони за Мойсеєвим словом. **8** А Господь промовляв до Аарона, говорячи: **9** „Вина та п'яного напою не пий ані ти, ані сини твої з тобою при вході вашім до скинії заповіту, — щоб вам не померти. Це вічна постанова для ваших поколінь, **10** і щоб розрізняти між святістю й між несвятістю, і між нечистим та між чистим, **11** і щоб навчати Ізраїлевих синів усіх постанов, про що говорив до них Господь через Мойсея“. **12** І Мойсей промовляв до Аарона та до Елеазара й до Ітамара, позоставив синів його: „Візьміть хлібну жертву, полишену з огняних Господніх жертов, та й їжте її прісну при жертівнику,

бо це — Найсвятіше. **13** І будете їсти її в місці святому, бо вона — уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх з огняних жертв Господніх, бо так мені наказано. **14** А груди́ну колиха́ння та стегно́ прино́шення будете їсти в місці чистому, ти й сини твої, та твої дочки з тобою, бо уставова пайка твоя й уставова пайка синів твоїх дані з мирних жертв Ізраїлевих синів. **15** Стегно́ прино́шення й груди́ну колиха́ння на огняних жертвах лою принесуть вони, щоб колихати як колихання перед Господнім лицем. І буде це для тебе та для синів твоїх з тобою на вічну постанову, як наказав Господь“. **16** А козла жертви за гріх пильно шукав Мойсей, і ось він був спалений. І розгнівався на Елеазара й на Ітамара, позоставих Ааронових синів, кажучи: **17** „Чому ви не з'їли жертви за гріх у місці святому? Бо вона — Найсвятіше, і її я дав вам, щоб уневажнити провину громади, щоб очистити їх перед Господнім лицем. **18** Тож не внесено крові її до святині всередину. Будете конче їсти її в святині, як я наказав“. **19** І промовляв Аарон до Мойсея: „От сьогодні принесли вони свою жертву за гріх і цілопалення своє перед Господнє лице, — і трапилося мені оце. А буду я їсти жертву за гріх сьогодні, — чи буде це добре в Господніх очах?“ **20** І почув Мойсей, — і було це добре в його очах.

11 І Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, гово́рячи їм: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів, ка́жучи: Оце та звірина́, що будете їсти зо всієї худоби, що на землі: **3** Кожну з худоби, що має розділені

копита, і що має копита роздвоєні розривом, що жує жуйку, — її будете їсти. **4** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку, і з тих, що мають розділені копита: верблюда, бо він жує жуйку, та розділених копит не має, — нечистий він для вас. **5** І тушканчика, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **6** І зайця, бо він жує жуйку, та не має розділених копит, — нечистий він для вас. **7** І свині, бо вона має розділені ратиці, і має ратиці роздвоєні розривом, та жуйки не жує, — нечиста вона для вас. **8** Їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього падла не будете доторкатися, — нечисте воно для вас. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді: усе, що має плавці та луску в воді, у морях та в річках, — їх будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски в морях і в річках, зо всього, що роїться в воді, і зо всього, що пливає в воді, — гидота вони для вас! **11** І вони будуть гидота для вас, — їхнього м'яса не будете їсти, а їхнього падла будете брідитися. **12** Усе, що не має плавців та луски в воді, — гидота воно для вас. **13** А з птаства будете брідитися оцього, — не будете їх їсти, гидота вони: орла, грифа й морського орла, **14** і коршака, і сокола за родом його, **15** усякого крука за родом його, **16** і струся, і сови, і яструба за родом його, **17** і пугача, і рибалки, та їбіса, **18** і лебедя, і пелікана, і сича, **19** і бусла, чаплі за родом її, і одуда, і нетопира. **20** Уся комашня, що ходить на чотирьох, — гидота вона для вас. **21** Тільки те будете їсти зо всієї комашні, що ходить на чотирьох, що має

голінки вище своїх ніг, щоб ними скакати на землі.

22 Оці серед них будете їсти: сарану за родом її, і сол'ам за родом його, і харгол за родом його, і хаґав за родом його. **23** А вся га́дина летюча, що має чотири ноги, — гидота вона для вас. **24** І через них ви будете ставати нечисті: кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **25** А кожен, хто понесе що з їхнього падла, випере одєжу свою, і буде нечистий аж до вечора. **26** Щодо всякої худоби, що має розділене ко́пїто, і що не має роздвоєного розривом копита, і жуйки не жує, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий.

27 А кожне серед усякої звірини́, що ходить на лапах своїх, що ходить на чотирьох, — нечисті вони для вас. Кожен, хто доторкнеться до їхнього па́дла, буде нечистий аж до вечора. **28** А хто носить їхнє па́дло, випере одєжу свою, і буде нечистий аж до вечора. Нечисті вони для вас. **29** А оце вам нечисте серед плазуні́в, що плазують по землі: кріт, і миша, і ящірка за родом її, **30** і ховрах, і щур, і слимак, і їжак, і тхір. **31** Оці нечисті для вас серед усього плазуючого. Кожен, хто доторкнеться до них, коли вони мертві, буде нечистий аж до вечора. **32** І все, що впаде на нього, коли вони мертві, буде нечисте, кожна річ, — з дерева, або з одєжі, або зо шкури, або з грубої тканини, кожна річ, що вживається до праці, — в воду треба покласти їх, і будуть нечисті аж до вечора, а потому стануть чистими. **33** А всякий гліняний посуд, що з них упаде що до його серéдини, — усе, що в серéдині

його, стане нечисте, а його розіб'єте. **34** Кожна їжа, що їсться, на якій була вода з такого посуду, буде нечиста; а кожен напій, що п'ється, у кожному такому посуді стане нечистим. **35** І все, що на нього впаде з їхнього падла, стане нечисте: піч та огнище буде розвалене, — вони нечисті, і нечисті будуть для вас. **36** Тільки джерелó та яма, збір води, будуть чисті. А хто доторкнеться до їхнього падла, буде нечистий. **37** А коли що впаде з їхнього падла на всяке насіння сівби, що сіється, — чисте воно. **38** А коли буде налита вода на насіння, і впаде на нього з їхнього падла, нечисте воно для вас. **39** А коли помре що з худоби, що вона на їжу для вас, то хто доторкнеться падла її, той буде нечистий аж до вечора. **40** А хто їсть із падла її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. І хто носить падло її, той випере одягу свою, і буде нечистий аж до вечора. **41** А все плазуюче, що плазує по землі, гидота воно, — не буде їстися. **42** Усе, що повзає на животі, і все, що повзає на чотирьох, аж до всього, що багатоножне, усе плазуюче, що плазує по землі, — не будете їх їсти, бо гидота вони. **43** Не занечищуйте душ своїх усім плазуючим, що плазує, — і не зробітеся нечисті ними, і не станете нечисті ними. **44** Бо Я — Господь, Бог ваш, і ви освятитесь, і будьте святі, бо святий Я, і не занечищуйте душ своїх усяким плазуючим, що плазує по землі. **45** Бо Я — Господь, що вивів вас із єгипетського краї, щоб бути для вас Богом. І будьте святі, бо святий Я. **46** Оце закон про худобу, і про птаство, і про всяку живу

звірину́, що рухається в воді, і про всяку душу, що плазує по землі, **47** щоб відділювати між нечистим та між чистим, і між звіриною, що їсться, та між звіриною, що не їсться“.

12 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Коли жінка зачне́, і породить дитя чоловічої статі, то буде нечиста сім день; як за днів нечистоти місячного її, буде нечиста вона. **3** А восьмого дня буде обрізане тіло крайньої плоти його. **4** І буде вона сидіти в крові очищення тридцять день і три дні. До всякої святощі не буде вона доторкатися, а до святині не ввійде аж до віповнення днів очищення її. **5** А якщо породить дитя жіночої статі, то буде нечиста вона два тижні, як за нечистоти її місячної, і буде сидіти вона на крові очищення шістьдесят день і шість день. **6** А по віповненні днів очищення її за сина або за дочку, принесе вона однорічне ягня на цілопáлення, та голубеня́ або гóрлицю на жертву за гріх, до входу скинії заповіту до священика. **7** І він принесе це перед Господнє лице, і очистить її, і вона очіститься від джерелá своєї крóви. Це закóн про породілля дитини чоловічої або жіночої статі. **8** А коли рука її не спромо́жеться на ягня, то візьме вона дві гóрлиці або двоє голубеня́т, — одне на цілопáлення й одне на жертву за гріх, й очістить її священик, — і вона стане чиста“.

13 І Господь промовляв до Мойсея й Аарона, говорячи: **2** „Чоловік, коли буде на шкурі тіла його́

напу́хлина, або лишáй, або біла пляма, і буде на шкірі тіла його ніби боля́чка прока́зи, то буде спрова́джений він до священика Аарóна або одного з синів його, священиків. **3** І огляне священик ту боля́чку на шкірі тіла, а волóсся на болячці перемінилося на біле, і вигляд болячки глибший від шкіри тіла його, — болячка прокази воно. І огляне її священик, і візнає його за нечистого. **4** А якщо болячка — біла вона на шкірі тіла його, а вигляд її не глибший від шкіри, і волосся її не перемінилося на біле, то замкне священик хворого на сім день. **5** І огляне її священик сьомого дня, а ось — болячка, на погляд його, спинилася, не поші́рилася та болячка по шкірі, то замкне його священик удруге на сім день. **6** І огляне його священик сьóмого дня вдруге, а ось — боля́чка поблі́дла, не поші́рилася та болячка по шкірі, то священик візнає його за чистого, — лишай вона. І випере він одержу свою та й стане чистий. **7** А якщо справді поші́риться лишай той по шкірі по я́вленні священику на очищення його, то я́виться він удруге до священика. **8** І огляне священик, а ось — лишай той поші́рився по шкірі, то священик визнає його за нечистого, — прока́за воно. **9** Коли буде на лю́дині болячка прокази, то буде приведена до священика. **10** І огляне священик, а ось на шкірі біла напу́хлина, і вона перемінила волосся на біле, і на напухлині ріст живого м'яса, **11** то це стара прока́за на шкірі тіла його. І священик визнає його за нечистого, але не замкне його, бо справді давно

він нечистий. **12** А якщо справді кинеться та проказа по шкірі, і покриє та проказа всю шкіру хворого від голови його аж до ніг його, куди лиш глянуть очі священникові, **13** і огляне священник, а ось — проказа та покрила все тіло його, то він визнає за чисту ту болячку: вся вона перемінилася на білу, — чиста вона. **14** А того дня, коли в ній побачиться живе м'ясо, він стане нечистий. **15** І огляне священник живе м'ясо, і визнає його за нечистого; те живе м'ясо — нечисте воно, проказа воно. **16** Або коли живе м'ясо знову переміниться на біле, то він прийде до священника. **17** І огляне його священник, а ось — перемінилася болячка на білу, то священник визнає ту болячку за чисту, — чиста вона. **18** А тіло, коли буде на ньому на шкірі його гнояк, і він вілікуваний, **19** а на місці гнояка буде біла напухлина, або біла, червонява пляма, то покажеться священникові. **20** І огляне священник, а ось — вигляд її нижчий від шкіри, а волосся її перемінилося на біле, то священник визнає її за нечисту, — болячка прокази вона, вона кинулась на гнояку. **21** А якщо огляне її священник, а ось — нема в ній білого волосся, і вона не нижча від шкіри, і вона бліда, то замкне його священник на сім день. **22** А якщо справді пошириться по шкірі, то священник визнає його за нечистого, — болячка прокази вона. **23** А якщо біла пляма спинилася на своєму місці, не поширилася, — вона струп чиряка, і священник визнає його за чистого. **24** Або тіло, коли буде на шкірі його опалення від огню, і буде

заріст того опáлення плямкою білою червонявою або білою, **25** то огляне її священник, а ось — перемінилось волосся в плямі на біле, а вид її глибший від шкіри, — проказа вона, в опáленні кинулась. І визнає священник його за нечистого, — болячка прокази вона. **26** А якщо священник огляне її, а ось у плямі нема білого волосу, і вона не нижча від шкіри, і вона блідá, то священник замкне його на сім день. **27** І огляне його священник вóсьмого дня. Якщо справді поши́риться по шкірі, то священник визнає його за нечистого — болячка проркази вона. **28** А якщо пляма спі́ниться на своїм місці, не поши́рилася по шкірі, і вона блідá, — вона напухлина опáлення. І священник визнає його за чистого, бо струп опáлення вона. **29** А чоловік або жінка, коли буде на кому болячка на голові або на бороді, **30** то священник огляне ту болячку, а ось — вид її глибший від шкіри, а в ній жовтий, тонкий волос, то священник візнає його за нечисту, — парші вона, вона прока́за голови або бороди. **31** А коли священник огляне болячку паршів, а ось — вид її не глибший від шкіри, і в ній нема чорного вóлосу, то священник замкне хворого на парші на сім день. **32** І огляне священник ту болячку сьóмого дня, а ось — не поши́рилися парші, і волосся в них не стали жовті, а вид паршів не глибший від шкіри, **33** то він погóлиться, а паршів не поголить. І замкне священник хворого на парші вдру́ге на сім день. **34** І огляне священник парші сьóмого дня, а ось — парші не поши́рилися по шкірі, і їхній вид не глибший

від шкіри, то священик визнає його за чистого, — і він випере одягу свою, і стане чистий. **35** А якщо справді поширяться парші по шкірі по його очищенні, **36** то священик огляне його, а ось — поширилися парші по шкірі, то священик не буде досліджувати щодо жовтого волосся, — нечистий він. **37** А якщо, на його погляд, парші спинілися, і в них виросло чорне волосся, то парші вілікувані, — він чистий. І священик визнає його за чистого. **38** А чоловік або жінка, коли на шкірі їхнього тіла буде багато білих плям, **39** то огляне священик, а ось — на шкірі їхнього тіла бліді білі плями, — лишай воно, кинувся на шкірі, чистий він. **40** А коли в кого облізе голова його, лисий він, — він чистий. **41** А якщо голова його облізла спереду його, лисий він спереду, — він чистий. **42** А коли на лисині ззаду або на лисині спереду буде біла червонява болячка, — це проказа, кинулась вона в лисині задній його або в лисині передній його. **43** І огляне його священик, а ось напухлина болячки біла червонява в лисині задній його або в лисині передній його, як вигляд прокази на шкірі тіла, **44** то це чоловік прокажений, — нечистий він. Конче визнає священик його за нечистого, — на голові його болячка його. **45** А прокажений, що проказа на ньому, — одяг його буде роздёрта, а голова його буде відкрита, і по уста закриє, і буде кричати: „Нечистий, нечистий!“ **46** По всі дні, коли болячка на ньому, буде нечистий, — він нечистий. Самітний буде пробувати він, — поза табóром оселя його. **47** А одяг, коли

буде на ній зараза прокази, на одежі вовняній або на одежі льняній, **48** або на нитці прямовісній, або на нитці поземій із льону та вовни, або на шкурі, або на всякім шкурянім віробі, **49** і буде та зараза зеленява або червонява на одежі, або на шкурі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій шкуряній речі, — зараза прокази воно. І буде воно показане священникові. **50** І огляне священник ту заразу, та й замкне заразливє на сім день. **51** А дня сьомого огляне він ту заразу; коли зараза та поширилася на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, на всьому, що зрблене зо шкури, — та зараза злосліва проказа, нечиста вона. **52** І він спалить ту одежу, або нитку прямовісну, або нитку позему в вовні або в льоні, або всяку річ шкуряну, що буде на ній зараза, — бо злослива проказа це, огнем буде спалена. **53** А якщо священник побачить, а ось — не поширилася зараза на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на всякій речі шкуряній, **54** то священник накаже, і виперуть те, що на ньому зараза. І він замкне те вдруге на сім день. **55** І огляне священник заразу по віпранні, і ось, — зараза не перемінила свого вигляду, і зараза не поширилася, — нечиста вона, огнем її спалите; вона заглиблення на стороні його передній або на стороні його задній. **56** А якщо священник побачив, а ось — зараза та зблідла по віпранні її, то він відірве її від одежі або від шкури, або від нитки прямовісної, або від нитки поземої. **57** А якщо вона покажеться

ще на одежі, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на якій шкур'яній речі, — то це шириться вона, огнем спалиш те, що на ньому та зараза. **58** А одежа, або нитка прямовісна, або нитка позёма, або яка шкур'яна річ, що випереш і зійде від них та зараза, то буде випрана вдруге, — і буде чиста. **59** Оце закон про хворобу прокази на одежі вовняній або на льняній, або на нитці прямовісній, або на нитці поземій, або на шкурі, — на очищення її або на признання її за нечисту“.

14 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Оце буде закон про прокаженого в дні очищення його: І буде він приведений до священика. **3** І вийде священик поза табір, і огляне священик, а ось — вилікувана хвороба прокази в прокаженого, **4** то священик накаже, і візьме для очищуваного двох живих чистих птахів, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу. **5** І накаже священик, і заріже одного птаха до глиняного посуду над живою водою. **6** Птаха живого — він візьме його, і кедрового дерева, і червону нитку, та ісопу, і вмочить їх та живого птаха в крові птаха, зарізаного над живою водою. **7** І покріпить на очищуваного від прокази сім раз, та й очистить його, а живого птаха пустить у поле. **8** А очищений випере одежу свою й поголить усе волосся своє, і обмиється в воді, — стане чистий. А потому ввійде до табору, і буде жити поза наметом своїм сім день. **9** І станеться сьомого дня, поголить він усе волосся своє, свою голову, і бороду свою, і

брови очей своїх, і все волосся своє оголить, і випере одягу свою, і вимие тіло своє в воді, — і стане він чистий. **10** А вóсьмого дня візьме він двоє баранців безва́дних, і одну однорічну безвадну вівцю і три десятих пшеничної муки, — жертва хлібна, мішана в оливі, і одного лога оливи. **11** І поставить священик, що очищує, чоловіка очищуваного з ними перед Господнім лицем при вході скинії заповіту. **12** І візьме священик одного баранця, і принесе його на жертву за гріх, та лога оливи, та й буде колихати їх, як колиха́ння перед Господнім лицем. **13** І він заріже того баранця в місці, де ріже жертву за гріх і цілопа́лення, у місці святині, бо як жертва за гріх та жертва за провину, — вона для священика, найсвятіше вона. **14** І візьме священик крові жертви за провину, та й дасть священик на піпку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його. **15** І візьме священик з логу оливи, та й вилле на ліву долоню свою. **16** І вмочить священик правого пальця свого в оливу, що на лівій долоні його, і покропить з оливи пальцем своїм сім раз перед Господнім лицем. **17** А з решти оливи, що на долоні його, священик дасть на пипку правого вуха очищуваного, і на великого пальця правої руки його та на великого пальця правої ноги його на кров жертви за провину. **18** А позостале з оливи, що на долоні священиковій, дасть на голову очищуваного. І священик очистить його перед Господнім лицем. **19** І вчинить священик жертву

за гріх, і очистить очищуваного з нечистоті його, а
пóтім заріже цілопáлення. **20** І зложить священник те
цілопáлення та ту хлібну жертву на жертівнику, і
священник очистить його, — і стане він чистий. **21** А
якщо він бідний, і рука його неспромóжна, то візьме
одного баранця на жертву за провину на колихáння,
щоб очистити його, і одну десяту ефі пшеничної
муки, мішану в оливі, і лога оливи, **22** та дві гóрлиці
або двоє голубенят, на що спроможна рука його, і
буде одне — жертва за гріх, а одне — цілопáлення. **23**
І він принесе їх восьмого дня на своє очіщення до
священника, до входу skinії заповіту перед Господнє
лице. **24** І візьме священник ягня жертви за провину
й лога оливи, та й буде колихати їх священник,
як колихáння перед Господнім лицем. **25** І заріже
ягня жертви за провину, і візьме священник крóви
жертви за провину, та й дасть на пипку правого вуха
очищуваного, і на великого пальця правої руки його
та на великого пальця правої ноги його. **26** А з оливи
виллє священник на ліву долóню свою. **27** І покрóпить
священник своїм правим пальцем з оливи, що на
лівій долóні його, сім раз перед Господнім лицем.
28 І дасть священник із оливи, що на долоні його,
на пі́пку правого вуха очищуваного, і на великого
пальця правої руки його та на великого пальця правої
ноги його, на місце крoви жертви за провину. **29**
А позостале з оливи, що на священниковій долоні,
дасть на голову очищуваного на очіщення його перед
Господнім лицем. **30** І він спорядить одну з горлиць

або з голубенят із того, на що спроможна рука його, **31** на що спроможна рука його, одне — жертва за гріх, а одне — цілопалення понад жертву хлібну. І очистить священник очищуваного перед Господнім лицем. **32** Оце закон про того, що в ньому хвороба прокази, що рука його неспроможна при очищенні його“. **33** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **34** „Коли ви ввійдете до ханаанського Краю, що Я даю вам на володіння, і наведу хворобу прокази на доми Краю вашого володіння, **35** то прийде той, що його той дім, та й скаже священникові, говорячи: „Ніби зараза показалася мені в домі“. **36** І накаже священник, і опорожнять той дім, поки прийде священник, щоб оглянути заразу, — щоб не стало нечистим усе, що в домі. А потому ввійде священник, щоб оглянути той дім. **37** І він огляне заразу, і ось — у стінах дому заглиблення зеленяві або червоняві, а їхній вид нижчий від стіни. **38** І вийде священник із того дому до виходу дому того, і замкне той дім на сім день. **39** І вернеться священник сьомого дня та й огляне, а ось — поширилася та зараза на стінах того дому. **40** І накаже священник, і витягнуть каміння, що на них та зараза, та й кинуть їх поза місто, до місця нечистого. **41** А дім той він вишкребе зсередины кругом, а глину, що вишкребли, висиплуть поза містом, до нечистого місця. **42** І візьмуть інше каміння, і покладуть замість того каміння, і візьме інший тинк і обтинкує той дім. **43** А якщо вернеться та зараза, і кинеться в домі по витягненні того каміння й по вишкребанні того дому

й по обтинкува́нні, **44** то ввійде священник і огляне, а ось — поши́рилася та зараза в тім домі, — проказа злосліва вона в тім домі, нечистий він. **45** І розвалить той дім, і каміння його, і дерево його, і весь тинк дому, і винесе поза місто, до нечистого місця. **46** А хто входить до того дому всі дні, коли він замикав його, той буде нечистий аж до вечора. **47** А хто лежить у тім домі, той випере одержу свою, і хто їсть у тім домі, той випере одержу свою. **48** А якщо зно́ву ввійде священник і побачить, а ось — не поши́рилася зараза в домі по обтинкува́нні дому, то священник візнає той дім за чистий, бо зараза вілікувана. **49** І візьме він на очищення того дому два птахи, і ке́дрового де́рева, і че́рвені, та ісо́пу. **50** І заріже одно́го птаха до глиняного по́суду над живою водою. **51** І візьме він ке́дрового дерева, та ісо́пу, і че́рвені, і живого птаха, та й умочить їх у крові зарізаного птаха та в живій воді, — і сім раз покропить на той дім. **52** І очистить він той дім пташи́ною кров'ю, і живою водою, і птахом живим, і ке́дровим деревом, і ісопом, і че́рвенню. **53** І пустить він живого птаха поза місто на поле, і очистить дім той, — і він стане чистий. **54** Оце за́ко́н для всякої хвороби прокази та для па́ршів, **55** і для прокази одержі, і для дому, **56** і для напу́хлини, і для лишаю, і для білої плями, — **57** для навча́ння на день занечи́щення й на день відчи́щення. Оце за́ко́н про проказу“.

15 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Промовляйте до Ізраїлевих синів і

скажіть їм: Кожен чоловік, коли з його тіла тектиме теча його, — нечистий він. 3 А це буде про нечистість його в течі його: коли тіло його випускає течу свою, або коли в тілі його задёржалась теча його́, — воно нечистість його. 4 Кожне лóже, що течівий ляже на ньому, буде нечисте, і кожна річ, що він сяде на ній, буде нечиста. 5 І кожен, хто доторкнеться ложа його, випере свою одежу й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 6 А хто сяде на річ, що на ній сидів течівий, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 7 А хто доторкнеться до тіла течивого, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 8 А коли течівий плюне на чистого, то випере той одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 9 І кожен пóвіз, що на нім конно їде течивий, буде нечистий. 10 І кожен, хто доторкнеться до всього, що буде під ним, буде нечистий аж до вечора. А хто їх носить, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 11 І кожен, кого доторкнеться течивий, — а рук своїх він не обіллів водою, — то випере він одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. 12 А гліняний пóсуд, що його доторкнеться течівий, буде розбитий, а кожен пóсуд дерев'яний буде обмитий водою. 13 А коли течивий стане чистий від течі своєї, то він відлічить сім день на своє очіщення, — і випере одежу свою, і обмие тіло своє в живій воді, — і стане чистий. 14 А восьмого дня він візьме собі дві горлиці

або двоє голубенят, та й прийде перед лице Господне до входу скинії заповіту, і дасть їх священикові. **15** І спорядить їх священик: одне — жертвою за гріх, а одне — цілопáленням, та й очистить священик його перед Господнім лицем від течі його. **16** А чоловік, коли вийде з нього насіння парувáння, то обмие в воді все тіло своє, і буде нечистий аж до вечора. **17** А всяка одежа й всяка шкура, що на ній буде насіння парувáння, то вона буде ви́прана в воді, і буде нечиста аж до вечора. **18** І жінка, що чоловік лежатиме з нею на парувáння, то обмиються вони в воді, і будуть нечисті аж до вечора. **19** А жінка, коли буде течíва, — кров буде течею її в тілі її — то сім день буде в своїй нечистості, а кожен, хто доторкнеться її, буде нечистий аж до вечора. **20** І все, на чо́му вона лежатиме в нечíстості своїй, буде нечисте; і все, на чому вона сяде, буде нечисте. **21** А кожен, хто доторкнеться до місця лежáння її, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, хто доторкнеться до всякої речі, на якій вона сидить, той випере одежу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **23** А якщо було б щось на ложі або на тій речі, що вона сиділа на ній, і він доторкнеться того, то буде нечистий аж до вечора. **24** А якщо буде лежати чоловік із нею, то нечистість її буде на ньому, і буде він нечистий сім день. **25** А жінка, коли буде текти теча крові її багато днів не в часі нечистости її, або коли буде текти понад нечистості її, то всі дні течі нечистости її буде вона, як

за днів нечистоти її, — нечиста вона. **26** Кожне ложе, на якому вона лежатиме всі дні течі її, буде для неї, як ложе її нечистоти. І кожна річ, на яку вона сяде, буде нечиста, як нечистість місячного очищення її. **27** І кожен, хто доторкнеться до них, буде нечистий, — і випере одежу свою, і обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора. **28** А якщо вона очиститься від течі своєї, то відлічить собі сім день, а потому стане чиста. **29** А восьмого дня візьме собі дві горлиці, або двоє голубенят, та й принесе їх до священника до входу скинії заповіту. **30** І спорядить священник одне — жертвою за гріх, а одне — цілопаленням, та й очистить священник її перед Господнім лицем від течі нечистоти її. **31** І відділите Ізраїлевих синів від їхньої нечистоти, — щоб не повмирали вони в своїй нечистоті через занечіщення їхнє Моєї скинії, яка серед них. **32** Оце закón про течівого та про того, що з нього виходить насіння лежання, що ним занечищується, **33** і про хвору в місячнім очищенні її, і про течівого на течу свою, для чоловіка й для жінки, та для чоловіка, що буде лежати з нечистою“.

16 І Господь промовляв до Мойсея по смерті обох Ааронових синів, коли вони були наблизилися перед Господнє лице — і померли. **2** І сказав Господь до Мойсея: „Промовляй до Аарона, брата свого, і нехай він не входить кожного часу до святині за завісу, перед віко, що на ковчезі, — щоб не вмер він, бо Я в хмарі являюся над тим віком. **3** З оцим увійде Аарон до святині, — з телям на жертву за гріх та з

бараном на цілопáлення. **4** Він зодягне священного льняного хітона, і льняна спідня одіж буде на тілі його, і підперéжеться льняним поясом, і обвінеться льняним завоєм, — вони священні ша́ти. І обмие в воді своє тіло, та й зодягне він їх. **5** А від громади Ізраїлевих синів візьме він два козли на жертву за гріх та одного барана́ на цілопáлення. **6** І принесе Аарон теля жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім. **7** І візьме він обох тих козлів, та й поставить їх перед Господнім лицем при вході скинї́ заповіту. **8** І кине Аарон на обох тих козлів жеребкі́, — один жеребо́к для Господа, і один жеребок для Азазеля. **9** І принесе Аарон козла, що на нього вийшов жеребо́к для Господа, і вчинить його жертвою за гріх. **10** А козел, що на нього випав жеребо́к для Азазеля, буде поставлений живим перед Господнє лице, щоб очистити його, і щоб послати його до Азазеля на пустиню. **11** І принесе Аарон бичка жертви за гріх, що належить йому, та й очистить себе та свій дім; і заріже бичка́ жертви за гріх, що належить йому. **12** І візьме повну кадильницю горючого вугілля з-над жертівника перед Господнім лицем, і повні жмені свої тонко то́вченого запашно́го кадила, та й внесе за завісу. **13** І покладе він те кадило на огонь перед Господнім лицем, а хмара кадила закриє віко, що над свідоцтвом, — щоб він не помер. **14** І візьме він крові бичка, та й покропить пальцем своїм на пéреді віка на схід, а перед віком покрóпить з крóви сім раз своїм пальцем. **15** І заріже козла жертви за гріх,

що належить наро́дові, і внесе його кров за завісу, та й зробить із кров'ю його, як зробив був із кров'ю теляти, — і покропить її на віко та перед віком. **16** І очистить він святиню з нечистоти Ізраїлевих синів та з їхніх переступів через усі гріхи їхні. І так він зробить для шкіни заповіту, що знаходиться з ними серед їхньої нечистоти. **17** І жоден чоловік не буде в шкіні заповіту, коли він входить на очищення до святині, аж до виходу його. І очистить він себе та дім свій, та всю громаду Ізраїлеву. **18** І вийде він до жертівника, що перед Господнім лицем, та й очистить його; і візьме крові теляти й крові козла, та й дасть на ро́ги жертівника навколо. **19** І покропить на нього з крові пальцем своїм сім раз, та й очистить його, та освятить його від нечистоти Ізраїлевих синів. **20** А коли він скінчить очищення святині й шкіні заповіту та жертівника, то приведе живого козла. **21** І покладе Аарон обидві руки свої на голову живого козла, і візнає над ним усі гріхи Ізраїлевих синів та всі їхні провини через усі їхні гріхи, і складе їх на голову козла, та й пошле через призначеного чоловіка на пустиню. **22** І понесе той козел на собі всі їхні гріхи до кра́ю неврожайного, і пустить того козла в пустиню. **23** І ввійде Ааро́н до шкіни заповіту, і здіме льняні шати, що зодягнув був при вході його до святині, і покладе їх там. **24** І обмиє він тіло своє в воді в місці святім, і зодягне шати свої та й вийде, і вчинить цілопа́лення своє та цілопа́лення за наро́д, і очистить себе та наро́д. **25** А лій жертви за гріх спалить на

жертівнику. **26** А той, хто відводив козла до Азазеля, випере одержу свою й обмиє тіло своє в воді, а потому ввійде до табору. **27** А теля жертви за гріх та козла жертви за гріх, що їхню кров внісено на очищення в святині, випровадять поза табір, та й сплять в огні їхні шкури, і їхнє м'ясо та їхні нечистоти. **28** А той, хто їх палить, випере одержу свою й обмиє своє тіло в воді, а потому ввійде до табору. **29** І це стане для вас на вічну постанову, — сьомого місяця, десятого дня місяця будете впокоряти ваші душі, і жодної праці не робитимете ви, ані тубілець, ані прихóдько, що мешкає серед вас, **30** бо того дня буде окуп ваш на очищення ваше, — зо всіх гріхів ваших станете чисті перед Господом. **31** Субота повного відпочинку від праці вона для вас, і ви будете впокоряти душі свої, — це вічна постанова. **32** А очистить той священник, що помазали його, і що посвятили його бути священником замість батька свого. І зодягне він льняні шати, шати священні, **33** та й очистить Святее Святих, і шкінію заповіту, і жертівника очистить, і очистить священників та весь наро́д громади. **34** І буде це для вас на вічну постанову на очищення Ізраїлевих синів зо всіх їхніх гріхів раз у році“. І він учинив, як Господь наказав був Мойсеєві.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Оце та річ, що Господь наказав був, говорячи: **3** Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що заріже вола, або ягня, або

козу в табóрі, або щось заріже поза табóром, **4** а до входу скинїї заповіту не приведе того на принéсення жертви для Господа перед скинїю Господню, то кров буде полічена тому чоловікові, — він пролив кров. І буде вїнищений чоловік той з-посерéд наро́ду свого, **5** щоб привóдили Ізраїлеві сини свої жертви, які вони ріжуть на чистому полі, і спроваджали для Господа до входу скинїї заповіту до священика, і різали їх, як мирні жертви для Господа. **6** І покропить священик тією кров'ю на Господнього жертівника при вході скинїї заповіту, та й спалить лій на любі пахощі для Господа. **7** І щоб вони вже не різали своїх жертв козлам-демонам, за якими вони блúдять. Це буде для них вічна постанова на їхні покоління. **8** А їм скажеш: Кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що буде мéшкати серед вас, який принесе цілопáлення або жертву, **9** а до входу скинїї заповіту не принесе того, щоб учинити його для Господа, — то буде знищений чоловік той з-посеред наро́ду свого! **10** А кожен чоловік із Ізраїлевого дому та з прихóдька, що мешкає серед них, який буде їсти кров, то Я зверну лице Своє проти тієї душі, що їсть вона ту кров, — і винищу її з-посеред народу її, **11** бо життя тіла — в крові вона, а Я дав її для вас на жертівника для очищення за душі ваші, бо кров та — вона очищує душу. **12** Тому́ сказав Я Ізраїлевим синам: Кожна душа з вас не буде їсти крові, і прихóдько, що мешкає серед вас, не буде їсти крові. **13** А кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає

серед них, що вполює здобич звірини або птаства, що їджене, то він вилле кров того й закриє її піском.

14 Бо життя кожного тіла — кров його, життя його вона. І сказав Я Ізраїлевим синам: Крови кожного тіла ви не будете їсти, бо життя кожного тіла — кров його вона. Усі, що їдять її, будуть понищені. **15** А всяка душа, що їстиме падло та розшарпане серед тубільця і серед прихоська, нехай випере одєжу свою й обмиється в воді, і буде нечистий аж до вечора, а потім стане чистий. **16** А якщо він не випере, а тіла свого не обмиє, то понесе свою провину.

18 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Я — Господь, Бог ваш! **3** За чином єгипетського країю, що сиділи ви в нїм, не робіть, і за чином Країю ханаанського, що Я впроваджую вас туди, не зробите, і звичаями їхніми не підете. **4** Ви виконуватимете устави Мої, і будете додержувати постанови Мої, щоб ними ходити. Я — Господь, Бог ваш! **5** І будете додержувати постанов Моїх та уставів Моїх, що людина їх виконує й ними живе. Я — Господь! **6** Жоден чоловік не наблизиться до жодної однокровної своєї, щоб відкрити наготу. Я — Господь! **7** Наготі батька свого й наготі матері своєї не відкриєш, — вона мати твоя, не відкриєш наготі її! **8** Наготі жінки батька твого не відкриєш, вона нагота батька твого! **9** Наготі сестри своєї, дочки батька свого або дочки матері своєї, що народилися в домі або народилися назовні, — не відкриєш їхньої наготи! **10**

Наготу́ дочки сина свого або дочкі дочки своєї, — не відкриєш наготі їхньої, бо вони — нагота твоя! 11 Наготі дочки жінки батька свого, народженої від батька твого, — вона сестра твоя, не відкриєш нагоди її! 12 Наготі сестри батька свого не відкриєш, — вона однокровна ба́тька твого! 13 Наготі сестри матері своєї не відкриєш, бо вона однокровна матері твоєї. 14 Нагоди брата ба́тька свого не відкриєш, до жінки його не наблізишся, — вона тітка твоя! 15 Наготі невістки своєї не відкриєш, — вона жінка сина твого, не відкриєш нагоди її! 16 Нагоди жінки брата свого не відкриєш, — вона нагота брата твого! 17 Нагоди жінки й дочкі її не відкриєш; дочки сина її й дочки дочки її не візьмеш, щоб відкрити її наготу, — вони однокровні її, це кровозмішання! 18 І жінки з сестрою її не візьмеш на суперництво, щоб відкрити наготу її при ній за життя її. 19 А до жінки в час відділення нечистоти її не наблізишся, щоб відкрити наготу її. 20 А з жінкою свого ближнього не будеш лежати на насіння, щоб нею не стати нечистим. 21 А з насіння свого не даси на жертву Молохові, — і не знева́жиш Імени Бога свого. Я — Господь! 22 А з чоловіком не будеш лежати як з жінкою, — гідота воно! 23 І з жодною худобиною не злижешся, щоб не стати нею нечистим. І жінка не стане перед худобиною на злягання, — це паску́дство! 24 Не занечіщуйтеся тим усім, бо всім тим занечіщені ті люди, яких Я виганяю перед вами. 25 І стала нечиста та земля, і Я полічив на ній її гріх, — і та земля віригнула мешканців

своїх! **26** І ви будете додержувати постанов Моїх та устáвів Моїх, і не зробите жодної зo всіх тих гидот, як і тубілець чи прихóдько, що мешкає серед вас. **27** Бо всі ті гидóти робили люди тієї землі, які перед вами, — і стала нечиста та земля. **28** І щоб та земля не віригнула вас через ваше занечищення її, як вона виригнула нарóд, який перед вами. **29** Бо кожен, хто зробить одну зo всіх тих гидот, то дóші, що роблять, будуть винищені з-посеред їхнього нарóду. **30** І ви будете додержувати наkáзів Моїх, щоб не чинити чого з тих гидотних постанов, що рóблені перед вами, — і не спогáнитеся ними. Я — Госпóдь, Бог ваш!“

19 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до всієї громади Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Будьте святі, бо святий Я, — Госпóдь, Бог ваш! **3** Кожен буде боятися матері своєї та батька свого, а субіт Моїх будете додержувати. Я — Господь, Бог ваш! **4** Не зверта́йтеся до ідолів, і не робіть собі литих божків. Я — Господь Бог ваш! **5** А коли ви принесете мирну жертву для Господа, — на вподóбання вас принесете її. **6** Ви будете їсти її в день принéсення вашого та взавтра, а позостале до дня третього — огнем буде спáлене. **7** А якщо справді буде їджене воно третього дня, — нечистість воно, не буде вподóбане. **8** А хто те їсть, понесе він свій гріх, бо спогáнив він святиню Господню, — і буде винищена душа та з-посеред народу свого! **9** А коли ти будеш жати жні́во своєї землі, не докінчуй жати до крáю свого поля, а попадалих колосків твого жні́ва не

б́удеш збирати; **10** а виноградника свого не вибереш дорешти, а попадалих ягід виноградника свого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позостав їх. Я — Господь, Бог ваш! **11** Не будете красти, і не будете неправдиво заперечувати, і не будете говорити неправди один на óдного! **12** І не будете присягати Моїм Іменем на неправду, бо зневажиш Ім'я Бога свого. Я — Господь! **13** Не будеш гно́бити ближнього свого, і не будеш грабувати, і не задержиш в себе через ніч аж до ранку заробітку наймита. **14** Не будеш проклинати глухого, а перед сліпим не роби перешкоди, — і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **15** Не зробіте кривди в суді: не будеш потура́ти особі вбогого, і не будеш підлещуватися до особи вельможного, — за правдою суди свого ближнього! **16** Не будеш ходити пліткаре́м серед наро́ду свого. Не будеш наставáти на життя свого ближнього. Я — Господь! **17** Не будеш нена́видіти брата свого в серці своєму. Конче вияви неправду свого ближнього, — і не понесеш гріха за нього. **18** Не будеш мститися, і не будеш нена́видіти синів свого наро́ду. І будеш любити ближнього свого, як самого себе! Я — Господь! **19** Постанов Моїх будете дотримувати. Не зробиш, щоб худоба твоя злучувалася двоїсто. Поля свого не будеш обсівати двоїсто. А одежа двоїста, мішани́на нитóк, не ввійде на тебе. **20** А чоловік, коли буде злягатися з жінкою, а вона — невільниця, заручена чоловікові, а справді не була вона ві́куплена, або ві́зволення не було дане їй, — то нехай буде кара, але не будуть

вони забиті, бо не увільнена вона. **21** І спровадить він жертву за провину свою Господéві до входу шкіни заповіді, — барана жертви за провину. **22** І очистить його священник бараном жертви за провину перед Господнім лицем за гріх його, що він був згрішив. І прóститься йому гріх його, що він був згрішив. **23** А коли ви ввійдете до краї цього, і понаса́джуєте всяке їстивне́ дерево, то плід його вважатимете за необрізаний, — три роки буде воно для вас необрізане, не буде їджене. **24** А року четвертого весь плід його присвятиться для Господа. **25** А року п'ятого б́удете їсти плід його, щоб помно́жився для вас урожай його. Я — Господь, Бог ваш. **26** Не будете їсти з кров'ю. Не будете ворожіти, і не будете чарувати! **27** Не будете стригти волосся довко́ла голови вашої, і не будеш ніщити краї́ боро́ди своєї. **28** І не зробите на тілі своїм нарізу за душу померлого, і не зробите на собі наколо́ного на́пису. Я — Господь! **29** Не безчесьь своєї дочки, і не роби її блудливою, щоб не стала блудливою ця земля, і не наповнилась земля розпустою. **30** Субі́т Моїх будете доде́ржувати, а святи́ню Мою будете шанувати. Я — Господь! **31** Не звертайте́ до ду́хів померлих та до ворожбитів, і не доводьте себе до опогáнення ними. Я — Господь, Бог ваш! **32** Перед лицем сивизні́ встань, і вшануй лице старо́го, і будеш боятися Бога свого. Я — Господь! **33** А коли мешкатиме з тобою прихóдько в вашім краї, то не будете гно́бити його. **34** Як тубілець із вас буде для вас прихóдько, що мешкає з вами, — і ти будеш любити його, як самого

себе, бо прихóдьки були ви в єгипетськім краї. Я — Господь, Бог ваш! **35** Не будете чинити кривди в суді, у мірі, у вазі та в мірі рідині. **36** Вага вірна, тягарці вірні, ефа вірна, гін вірний буде в вас. Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краю! **37** І ви будете держати всі постанови Мої та всі устами Мої, і викóнуватимете їх. Я — Господь!“

20 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „І скажеш до Ізраїлевих синів: Кожен чоловік із Ізраїлевих синів та з прихóдька, що мешкає в Ізраїлі, який дасть із насіння свого Молохові, буде конче забитий, — нарóд краю закидає його камінням. **3** А Я зверну лице Своє проти того чоловіка, і вінищу його з-поміж нарóду його, бо з насіння свого дав він Молохові, щоб занечістити святиню Мою, збезчестити Моє святе Ймення. **4** А якщо справді люди того краю сховають свої очі від того чоловіка, коли він дасть із насіння свого Молохові, щоб не забити його, **5** то Я зверну́ Своє лице проти того чоловіка та проти ро́дини його, — і вінищу його й усіх, що блúдять за ним, блúдячи за Молохом, з-посеред нарóду його. **6** А душа, що звертається до померлих дúхів та до чарівників, щоб блудіти за ними, — то Я зверну Своє лице проти тієї душі, — і винищу того з-посеред нарóду його. **7** І ви будете освячуватися, і будьте святі, бо Я — Господь, Бог ваш! **8** І ви будете держати постанови Мої, і будете виконувати їх. Я — Господь, що освячує вас! **9** Бо кожен чоловік, що прокляне свого батька чи матір свою, буде конче забитий, —

батька свого чи матір свою він прокляв, кров його на ньому! **10** А кожен, хто буде чинити перелюб із чиєю жінкою, хто буде чинити перелюб із жінкою свого ближнього, — буде конче забитий перелюбник та перелюбниця. **11** І А хто буде лежати із жінкою батька свого, він відкрив наготу свого батька, — будуть конче забиті об'є вони, кров їхня на них! **12** А хто буде лежати з невісткою своєю, — будуть конче забиті об'є вони, гидоту вчинили вони, кров їхня на них! **13** А хто лежатиме з чоловіком як із жінкою, — гидоту вчинили об'є вони, — будуть конче забиті, кров їхня на них! **14** А хто візьме жінку й матір її, — гидота це, в огні спалять його та її, і не буде кровозмішання серед вас! **15** А хто паруватиметься з скотиною, — буде конче забитий, і скотину ту заб'єте. **16** А жінка, що наблизиться до якої скотини, щоб лежати з нею, то заб'єш ту жінку та скотину ту, — будуть конче забиті вони, кров їхня на них! **17** А хто візьме сестру свою, дочку батька свого або дочку матері своєї, і побачить наготу її, а вона побачить наготу його, — ганьба це! І будуть вони знищені на очах синів їхнього народу, — він наготу сестри своєї відкрив, він понесе провину свою! **18** А хто буде лежати із жінкою, часу хвороби місячним, і відкриє її наготу, — він джерелó її обнажив, а вона відкрила джерелó своєї крові, — то будуть вони об'є знищені з-посеред народу свого! **19** І не відкриєш наготі сестри матері своєї й сестри батька свого, бо однокровну свою обнажив би ти, — вони понесуть провину свою. **20** А хто буде лежати

з тіткою своєю, — він відкрив наготу́ дядька свого, гріх свій вони понесуть, — бездітні помруть! **21** А хто візьме жінку брата свого, — це нечисть, він відкрив наготу брата свого, — бездітні будуть. **22** І ви будете додержувати всі постанови Мої й усі уста́ви Мої, і будете виконувати їх, — і не віригне вас земля та, куди Я впроваджаю вас, щоб сиділи ви в ній. **23** І не будете ви ходити за звичаями люду, що Я виганяю перед вами, бо все те робили вони, — і Я їх обрідив. **24** І сказав Я до вас: ви впадкуєте їхню зéмлю, а Я дам її вам на спáдщину її, землю, що плине молоком та медом. Я — Господь, Бог ваш, що відділив вас від тих наро́дів! **25** І ви відділяйте між худобою чистою та нечистою, і між пта́ством нечистим та чистим, і не занечищуйте душ своїх худобою й птаством, і всім, що роїться на землі, що Я відділив для вас, як нечисте. **26** І будьте для мене святі, бо святий Я, Господь. І Я відділю вас від тих наро́дів, щоб ви були Мої. **27** А чоловік або жінка, коли будуть вони виклика́ти духа мерців або ворожити, — будуть конче забиті, камінням закидають їх, кров їхня на них!“

21 І сказав Господь до Мойсея: „Говори до священників, Аарóнових синів, і скажеш їм: Ніхто з вас нехай не занечіститься через доторкнення до померлого серед свого наро́ду. **2** Бо тільки через доторкнення до близьких однокровних своїх, — через матір свою, і через батька свого, і через сина свого, і через дочку свою, і через брата свого, **3** і через сестру свою, дівчину близьку́ йому, що не була́ замужем, — через

тих він може занечиститися доторкненням. 4 Бувши одружений, нехай не занечіститься серед рідні своєї, щоб не збезчестити себе. 5 Не зроблять вони лісини на голові своїй, і краю бороди своєї не підстрижуть, а на тілі своїм не наріжуть надрізів. 6 Святі вони будуть для Бога свого, і не збезчестять вони Ймення Бога свого, бо вони приносять огняні Божі жертви, хліб свого Бога. І будуть вони святі. 7 Жінки блудливої та збезчещеної вони не візьмуть, і не візьмуть жінки, вигнаної від чоловіка свого, бо святий він для Бога свого. 8 І освятиш його, бо він приносить хліб Бога твого, — святий він буде для вас, бо святий Я, Господь, що освячує вас! 9 А священикова дочка, коли зачне робити блуд, вона безчестить батька свого, — ув огні буде спалена. 10 А священик, найбільший від братів своїх, що на голову його буде виллята олива помазання, і буде посвячений на одягання шат, він голови своєї не запустить і шат своїх не роздере, 11 і до жодного вмерлого не ввійде, — навіть через батька свого та через матір свою не сміє занечіститься. 12 І він не відійде від святині, і не занечістить святині Бога свого, бо на ньому посвячення оливи помазання його Бога. Я — Господь! 13 І він візьме жінку в дівоцтві її. 14 Удові, і розв'язаної, і збезчещеної, блудливої, — тих він не візьме, а тільки дівіцю з-поміж рідні своєї він візьме за жінку. 15 І не збезчестить він насіння свого в рідні своїй, бо Я — Господь, що освячує його“. 16 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 17 Промовляй до Аарона, говорячи: Чоловік

із насіння твого на їх покоління, що буде в нім вада, не приступить, щоб принісати хліб свого Бога. **18** Бо жоден чоловік, що в нім вада, не приступить: чоловік сліпий, або кульгавий, або кирпатий або довготелісний, **19** або чоловік, що матиме зламану ногу або зламану руку, **20** або горбатий, або висохлий, або більм'я на оці його, або коростявий, або паршивий, або з розчавленими ядрами, — **21** кожен чоловік із насіння священика Аарона, що на нім ця вада, не приступить, щоб принісати Господні огняні жертви, — вада в нім, не приступить він, щоб принісати хліб свого Бога. **22** Він буде їсти хліб свого Бога з Найсвятішого та з святощів. **23** Та до завіси не підійде він, і до жертівника не приступить, бо вада в нім, — і не безчестить святині Моєї, бо Я — Господь, що освячує їх“. **24** І Мойсей промовляв до Аарона й до синів його, та до всіх синів Ізраїлевих.

22 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона й до синів його, і нехай вони обережно поведуться з святощами Ізраїлевих синів, які вони посвячують Мені, і нехай не безчестять Мого святого Ймення. Я — Господь! **3** Скажи їм: На ваші покоління кожен чоловік, що наблизиться з всякого вашого насіння до святощів, які Ізраїлеві сини посвящать Господеві, а нечистість його на нім, то буде винищена душа та з-перед лиця Мого. Я — Господь! **4** Кожен чоловік з Ааронового насіння, коли він прокажений або течівий, не буде їсти з святощів, аж поки очиститься. А хто доторкнеться

всякого нечистого від мертвого тіла, або чоловік, що з нього вийде насіння лежання, **5** або хто доторкнеться до всякого плазуна, через якого він стане нечистий, або до людини, через яку стане нечистий, через усяку нечистість її, — **6** особа, що доторкнеться до того, то стане нечиста аж до вечора, і не буде їсти зо святощів, поки не обмие свого тіла в воді. **7** А коли зійде сонце, то стане він чистий, а потім буде їсти зо святощів, бо це хліб його. **8** Падла та розшарпаного не буде він їсти, щоб не занечиститись ним. Я — Господь! **9** І будуть вони стерегти Мої прикази, — щоб не понести через те гріха на собі, і щоб не померти через нього, коли б збезчестили їх. Я — Господь, що освячує їх! **10** А кожен чужий не буде їсти святощів; осілий у священника й наймит не будуть їсти святощів. **11** А коли священник купить чоловіка, — купівля срібла його це, — той буде їсти їх, також уроджений дому його, — вони будуть їсти його хліб. **12** А священникова дочка, коли буде видана чужому чоловікові, вона не буде їсти принесених святощів. **13** А священникова дочка, коли буде вдова, або розведена, а дітей не має, і вернеться до дому свого батька, — як за молодости своєї, буде їсти з хліба батька свого. А кожен чужий не буде їсти його. **14** А чоловік, коли з'їсть святощі через помилку, то докладе до неї п'яту частину її, і віддасть священникові ті святощі, **15** і священники не збезчестять святощів Ізраїлевих синів, що вони приносять Господеві, **16** і не стягнуть на себе вини за провину їдження своїх святощів. Бо Я

— Господь, що освячує їх“. **17** І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до Аарона й до синів його, та до всіх Ізраїлевих синів, і скажеш їм: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому та з прихóдька між Ізраїлем, що принесе свою жертву за всякими своїми обітницями та за всякими даруваннями своїми, що принесе Господéві на цілопáлення, **19** то нехай принесе на вподобання ваше безвадного самця з худоби великої, з овець і з кіз. **20** Жодного, що в нím вада, не принесете, бо не буде воно на вподóбання вас. **21** А чоловік, коли принесе Господéві мирну жертву на виразно вісловлену обітницю або на дарунок, із худоби великої чи з худоби дрібної, — безвадна буде на вподóбання, жодна вада не буде в ній: **22** сліпа, або злáмана, або скалічена, або шолудíва, або корóстява, або паршива, — не принесете тих Господéві, і жертви огнянóї не дасте з них на жертівника для Господа. **23** А вола та вівцю з занадто довгим чи занадто коротким яким членом добровільно принесеш у жертву, а на обітницю вони не вгодні Богові. **24** А того, що має ядра розчавлені, чи збиті, чи відірвані, чи відрізані, — не піднесете Господéві, і в вашому Краї не зробите того. **25** І з руки чужинця не принесете хліба нашого Бога зо всіх таких, бо в них зіпсуття їх, вада в них, — вони не будуть вгодні для вас“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „Віл, або вівця, або коза, коли вродиться, то буде сім день під своєю матір'ю, а від дня вóсьмого й далі буде вгодне на жертву огняну́ для Господа. **28** А корови та вівці, — ї́ї й ма́ля ї́ї не

заріжете одного дня. **29** А коли будете принісати вдячну жертву для Господа, то приносьте так, щоб вона була вгодна. **30** Того дня буде вона з'їджена, — не залишите з неї аж до ранку. Я — Господь! **31** І заповіді Мої будете додержувати, і будете виконувати їх. Я — Господь! **32** І не будете безчестити Мого святого Ймення, і Я буду освячений серед Ізраїлевих синів. Я — Господь, що освячує вас, **33** що вивів вас із єгипетського краю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь!“

23 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Свята Господні, що в них склика́тимете святі збори, оце вони, свята Мої: **3** Шість день буде робитись робота, а дня сьомого — субота повного відпочинку, святі збори, жодної роботи не будете робити. Це субота відпочинку для Господа по всіх оселях ваших! **4** Оце свята Господні, святі збори, що скличете їх у їхнім означенім часі: **5** У місяці першім, чотирна́дцятого дня місяця під вечір — Пасха для Господа. **6** А п'ятна́дцятого дня того місяця — свято Опрі́сноків для Господа, сім день будете їсти опрі́сноки. **7** Першого дня будуть святі збори для вас, — жодного робочого зайня́ття не будете робити. **8** І будете принісати для Господа жертву сім день; сьомого дня — збори святі, жодного робочого зайня́ття не будете робити“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промов до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до того Краю, що Я даю вам, і будете жати жні́во

його, то снопа первопло́ду ваших жнив принесете до священника, **11** а він буде колиха́ти снопа того перед лицем Господнім, щоб набути вподо́бання вам; першого дня по свя́ті священник буде колихати його. **12** І ви приря́дите в дні вашого колиха́ння снопа однорічне безвадне ягня на цілопа́лення для Господа. **13** А хлі́бна його жертва — дві десяти ефи пшеничної муки, мішаної в оливі, огня́на жертва для Господа, пахо́щі любі; а жертва лита його — вино, чверть гіна. **14** А хлі́ба, і пря́женого зёрна, і свіжих зёрен ви не будете їсти аж до самого того дня, аж до вашого принесе́ння жертви для вашого Бога. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях. **15** І відлічите ви собі першого дня по свя́ті, від дня вашого принесе́ння снопа колиха́ння, сім тижнів, повні будуть вони. **16** А до першого дня по сьомім тижні відлічите п'ятдеся́т днів, та й принесете хлі́бну нову́ жертву для Господа. **17** З ваших осель принесете два хлі́би колиха́ння, — дві десяти ефі́ пшеничної муки будуть вони, будуть спечені ква́шені, первопло́ди для Господа. **18** І принесете понад той хлі́б сім ягнят безвадних у віці року, й одного бичка та два барани, — вони будуть цілопа́лення для Господа, і жертва хлі́бна, і жертви литі для них, огня́на жертва, пахо́щі любі для Господа. **19** І споряди́те одно́го козла на жертву за гріх, та двоє ягнят у віці року на жертву мирну. **20** І священник буде колихати їх ра́зом із хлі́бом первопло́дів, як колиха́ння перед Господнім лицем, над двома́ ягнятами. Вони будуть свято́щі для

Господа, для священика. **21** І скличете того самого дня, — і будуть святі збори для вас, жодного робочого зайняття не будете робити. Це вічна постанова для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **22** А коли ви будете жати жніво вашої землі, не дожинай краю поля твого, а попадалих колосків жніва твого не будеш збирати, — для вбогого та для прихóдька позоставиш їх. Я — Господь, Бог ваш!“ **23** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **24** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Сьомого місяця, першого дня місяця буде вам повний спочинок, — пам'ять сурмлення, святі збори. **25** Жодного робочого зайняття не будете робити, і принесете огняну жертву для Господа“. **26** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **27** „А десятого дня того самого місяця — день Очищення він, збори святі будуть для вас, і будете впокоряти душі ваші, і принесете огняну жертву для Господа. **28** І жодного зайняття не будете робити того самого дня, бо він — день Очищення, щоб очистити за вас перед лицем Господа, Бога вашого. **29** Бо кожна душа, що не буде впокорюватись того самого дня, то буде вона вінищена з своєї рідні. **30** А кожна душа, що буде робити яке зайняття того самого дня, — то Я вігублю ту душу з-посеред наробу її. **31** Жодного зайняття не будете робити. Це постанова вічна для ваших поколінь по всіх ваших оселях! **32** Він субота повного спочинку для вас, — і ви будете впокоряти душі свої, ввечері дев'ятого дня місяця від вечора аж до вечора будете святкувати вашу суботу“. **33** І Господь промовляв до

Мойсея, говорячи: **34** „Промовляй до Ізраїлевих синів, ка́жучи: П'ятна́дцятото дня того сьомого місяця, — свято Ку́чок, сім день для Господа. **35** Першого дня святі збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **36** Сім день будете прино́сити огняну́ жертву для Господа; во́сьмого дня — святі збори будуть для вас, і принесете огняну́ жертву для Господа; це відда́ння свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **37** Оце свята Господні, що скликуватимете на них святі збори, щоб прино́сити огняну́ жертву для Господа, цілопа́лення, хлібну жертву й зако́лену жертву, і жертви литі, — належне днєві в його дні, **38** окрім Господніх субіт, і окрім да́рів ваших, і окрім усіх ваших обітниць, і окрім усіх ваших дарува́нь, що дасте́ Господе́ві. **39** А п'ятна́дцятото дня сьомого місяця, коли ви збираєте врожай землі, будете святкува́ти свято Господнє сім день; першого дня повний спочинок, і во́сьмого повний спочинок. **40** І візьмете собі першого дня плóду гарного дерева, па́льмові віття, і галу́зку многолистого дерева та припотóчних топо́ль, — і будете веселітиса перед лицем Господа, Бога вашого, сім день. **41** І будете святкувати його, як свято для Господа, сім день у році. Постанова вічна для ваших поколінь, — сьомого місяця будете святкува́ти його. **42** У ку́чках будете сидіти сім день, — кожен тубілець в Ізраїлі сидітиме в ку́чках, **43** щоб ваші покоління пізнали, що Я в ку́чках посадив був Ізраїлевих синів, коли виводив їх з єгипетського кра́ю. Я — Господь, Бог ваш!“ **44**

І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів про свята Господні.

24 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і вони принесуть тобі чистої, вічавленої оливи з олівкового дерева на освітлення, щоб запалювати вічну лямпаду. **3** Поза завісою свідóцтва в скинії заповіту прирядіть її Аарон від вечора аж до ранку перед Господнім лицем назавжди. Це вічна постанова для ваших поколінь! **4** На чистім свічнику прирядить він ті лямпади перед Господнім лицем назавжди. **5** І візьмеш пшеничної муки, і випечеш із неї дванадцять калачів, — по дві десяті ефі́ буде один калач. **6** І покладеш їх у два ряди́, шість у ряд, на чистому столі перед Господнім лицем, **7** і поклади на ряд чистого ладану, і він стане для хліба за пригáдувальну частину, — огня́на жертва для Господа. **8** Щосуботи він покладе його перед Господнім лицем за́вжди, від Ізраїлевих синів, вічний заповіт. **9** І він буде для Аарона та для синів його, і вони будуть їсти його в святому місці, бо він найсвятіше з огня́них жертв Господніх. Це вічна постанова“. **10** І вийшов син ізраїльтянки, — а він був син єгиптянина, — між Ізраїлевих синів. І сварився в таборі син тієї ізраїльтянки з одним ізраїльтянином. **11** І син тієї ізраїльтянки богозневажив Ім'я Господнє, і проклинав. І привели́ його до Мойсея. А ймення матері його — Шеломіт, дочка́ Діври, з Данового племені. **12** І посадили його під сторожу аж до віяснення через уста Господні. **13** І Господь промовляв

до Мойсея, говорячи: **14** „Виведи того, що проклинав, поза табір, і покладуть усі, хто чув, свої руки на голову його, і закидає його камінням уся громада. **15** А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи: Кожен чоловік, коли прокляне Бога свого, то понесе він свій гріх. **16** А той, хто богозневажив Господне Ймення, — буде конче забитий, конче укаменує його́ вся громада; чи прихóдько, чи тубілець, коли богозневажа́тиме Ймення Господне, буде забитий. **17** І кожен, хто заб'є лю́дину, — буде конче забитий. **18** А хто заб'є яку скоті́ну, той відшкодує її, — життя за життя. **19** І кожен, коли зробить ваду своєму ближньому, — як хто зробив, так буде зрб́лено йому: **20** злама́ння за зламання, око за око, зуб за зуба, — яку ваду зробить хто кому, така буде зрб́лена йому. **21** А хто заб'є скотину, той відшкодує її, а хто заб'є лю́дину, той буде забитий. **22** Суд один буде для вас, — прихóдько буде як тубілець. Бо Я — Господь Бог ваш!“ **23** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів. І вони вивели того́, хто проклинав, поза та́бір, та й заки́дали його камінням. І зробили Ізраїлеві сини, як Господь наказав був Мойсеєві.

25 І Господь промовляв до Мойсея на Сіна́йській горі, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажеш їм: Коли ви вві́йдете до землі, що Я даю вам, то святкува́тиме земля та суботу для Господа. **3** Шість літ будеш засівати своє поле, і шість літ обтина́тимеш свого виноградника, і збиратимеш урожай його, **4** а сьомого року — субота повного відпочинку буде для

землі, повний відпочинок, субота для Господа: поля свого не будеш обсіювати, а виноградинка свого не будеш обтинати. **5** Саморóслого колосу жнив твоїх не будеш жати, а грон з необрізаних виногра́дин твоїх не збиратимеш, — рік повного відпочинку буде для землі. **6** І те, що самé вродиться в цім відпочинку землі, буде для вас на їжу, — для тебе, і для раба твого, і для невільниці твоєї, і для наємника твого, і для осілого твого, що мешкають з тобою, **7** і для скотини твоєї, і для звірини, що в краї твоїм, — буде весь урожай його́ на їжу. **8** І відлічиш собі сім субóтніх років, по сім років сім раз, і будуть для тебе дні семи суботніх років сорок літ і дев'ять. **9** І засу́рмите у су́рми сьомого місяця, десятого дня місяця, — в день Очи́щення засу́рмите в су́рми по цілому краю. **10** І освятите рік п'ятдеся́три́ччя, і оголосите волю в краю́ для всіх ме́шканців його́, — ювіле́й він буде для вас: і ве́рнеться кожен до своєї посілости, і кожен до родини своєї ве́рнеться. **11** Ювіле́й цей рік п'ятдеся́три́ччя буде для вас: не будете сіяти, і не будете жати саморóслі колóсся її, і не будете збирати грон з необрізаних виногра́дин їх, **12** бо це ювілей, святощі будуть для вас, — з поля бу́дете їсти врожай його́. **13** У році того ювілею ве́рнетесь кожен до своєї посілости. **14** А коли продасте́ що своєму ближньому, або купите з руки свого блі́жнього, не обманюйте один óдного. **15** За числом років по ювіле́ї купиш від ближнього свого, за числом років урожаю він продасть тобі. **16** За мно́гістю літ побі́льшиш ціну́ тієї

купівлі, а за малістю літ змѣншиш ціну́ тієї купівлі, бо він продає тобі число літ урожаю. 17 І не обманите один о́дного, і будеш боятися Бога свого́, бо Я — Господь, Бог ваш! 18 І ви виконаєте постанови Мої, а уста́ви Мої будете держати, і будете виконувати їх, — і безпѣчно сидітимете на землі. 19 І земля дасть плід свій, а ви будете їсти досі́та, і безпечно сидітимете на ній. 20 А коли ви скажете: Що́ будемо їсти сьо́мого року, тож не будемо сіяти, не будемо збирати врожаї свої? 21 І зошлю Я благословѣ́ння Своє на вас шóстого року, — і зродить врожай на три роки. 22 І будете сіяти вóсьмий той рік, і будете їсти з старих урожаїв аж до року дев'ятого, — аж до ві́росту врожаю його́ будете їсти старе. 23 А земля не буде продаватися назавжди, бо Моя та земля, бо ви прихóдьки та осілі в Мене. 24 А ви в усій землі вашої посілости дозволяйте ві́куп землі. 25 Коли збідніє твій брат, і продасть із своєї посілости, то прійде вику́пник його́, близький йому́, — і викупить прóдаж брата свого. 26 А чоловік, коли не буде йому́ викупника, а рука його́ стане спроможна, і зна́йде потрі́бне на викуп його́, 27 то облічить він лі́та прóдажу свого, і вѣрне позостале чоловікові, що продав йому́, та й вѣрнеться до своєї посілости. 28 А якщо рука його́ не зна́йде потрі́бного на заплату йому́, то буде прóдаж його́ в руці покупця́ його́ аж до ювілейного року, — і вийде він в ювілеї, та й вѣрнеться до посілости своєї. 29 А коли хто продасть мешкальний дім в обмурóваному місті, то викуп його́ буде до кінця року від часу прóдажу його́, — рік буде

на викуп його. **30** А якщо він не буде викуплений аж до кінця року, то стане той дім, що в місті, яке має мур, назавжди для покупця його на покоління його, — не вийде він в ювілеї. **31** А домї в оселях, що не мають муру навколо, до поля землі буде те прираховане, — і буде йому викуп, і в ювілеї він вийде. **32** А міста Левитів, домї в містах їх посілости — викуп для Левитів завжди буде можливий. **33** А хто викупить від Левитів, то продаж дому й міста посілости його вийде в ювілеї, бо то доми міст Левитів, їхня посілість серед Ізраїлевих синів. **34** А пасовисько навколо їхніх міст не буде продане, бо це вічна посілість для них. **35** А коли збідніє твій брат, а його рука неспроможною стане, то підтримаєш його, прихосько він чи осілий, — і житиме він із тобою. **36** Не візьмеш від нього ліхви та прибутку, і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. **37** Срібла свого не даси йому на ліхву, і на прибуток не даси їжі своєї. **38** Я Господь, Бог ваш, що вивів вас із єгипетського краї, щоб дати вам ханаанську зємлю, щоб бути вашим Богом. **39** А коли збідніє брат твій при тобі, і буде проданий тобі, то не будеш робити ним праці раба, — **40** як наймит, як осілий він при тобі, аж до ювілейного року буде він працювати тобі. **41** І вийде від тебе він та сини його з ним, і вернеться він до родини своєї, і до посілости батьків своїх вернеться він: **42** бо вони — Мої раби, що Я вивів їх з єгипетського краї, не будуть вони продані продажем раба. **43** Не будеш володіти ним жорстоко, і будеш боятися Бога

свого. **44** А раб твій та невільниця твоя, що будуть твої, будуть із нарódів, що навкóло вас, — із них купите раба й невільницю. **45** А також із синів осілих, що мешкають з вами, з них купите та з племені їхнього, що з вами, що породили в Краї вашім, — і будуть вони вам на посілість. **46** І передастé їх, як спáдщину, вашим синам по вас на спáдок посілости навіки, ними бóдете робити, а брата́ми вашими, синами Ізраїлевими, один óдним, не будете володіти жорстоко. **47** А коли рука прихóдька чи осілого при тобі спромóжна, а брат твій збідніє при ньому, і буде прóданий прихóдькові чи осілому в тебе, або нащáдкові племені прихóдька, **48** то пóтім, як буде прóданий, викуп буде йому, — один із братів його викупить його, **49** або дядько його, або син дядька його викупить його, або з однокровних його, із роду його викупить його, або спроможна рука його, — і буде вікуплений. **50** І облічить він із тим, хто набув його, від року прóдажу його аж до ювілейного року, — і буде ціна прóдажу його за числом літ; як за дні наймита буде полічено йому. **51** Якщо ще багато літ, то згідно з ними він верне свій викуп із сріблá його купівлі. **52** А якщо позостало мало літ до ювілейного року, то облічить йому, — згідно з роками його верне свого вікупа. **53** Як щорічний наймит він буде при ньому, — він не буде жорсто́ко панувати над ним на твоїх очáх. **54** А якщо він не буде вікуплений у тих роках, то вийде ювілейного року він та сини його з ним, **55** бо Ізраїлеві сини — Мої раби, Мої раби вони,

що Я вивів їх із єгипетського країю. Я — Господь, Бог ваш!

26 Не зробите собі божків та ідола, і кам'яного стовпа не поставите собі, і каменя з фігурами не покладете в вашім країї, щоб кланятися перед ними. Бо Я — Господь, Бог ваш! **2** Субіт Моїх будете додержувати, а святиню Мою будете шанувати. Я — Господь! **3** Якщо будете ходити згідно з постановами Моїми, а заповідей Моїх будете додержувати й будете виконувати їх, **4** то дам ваші дощі в їхнім часі, і земля дасть свій урожай, а польове дерево дасть плід свій. **5** І молочення досягне вам виноградобрання, а виноградобрання досягне сіяння, і ви будете їсти хліб свій досита, і будете сидіти безпечно в вашому країї. **6** І дам мир у країю, і ви будете лежати, і ніхто не вчинить, щоб ви тремтіли, — бо злу звірині винищу з землі, а меч не перейде через край ваш. **7** І ви будете гнати ворогів своїх, а вони попадають перед вами від меча. **8** І п'ятеро з вас поженуть сотню, а сотня з вас пожене десять тисяч, — і попадають вороги ваші перед вами від меча. **9** І обернусь Я до вас, і розплоджу вас, і розмножу вас, і виконаю Свого заповіта з вами. **10** І ви будете їсти старе-перестаріле, і повикидаєте старе перед новім. **11** І поставлю місце перебування Свого серед вас, — і душа Моя не обрідить вами. **12** І Я буду ходити серед вас, і буду вам Богом, а ви будете Мені наро́дом. **13** Я — Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країю, щоб ви не були їм рабами. І Я поламав занози вашого

ярма, — і вивів вас із піднесеною головою. **14** А коли ви не будете слухняні Мені, і не виконуватиме всіх тих заповідей, **15** і якщо постановами Моїми будете погорджувати, і якщо душа ваша брідитиметься законами Моїми, щоб не виконувати всіх заповідей Моїх, щоб ламати вам заповіта Мого, — **16** то й Я зроблю вам оце: поставлю над вами перестрах, сухоти й пропасницю, що винищують очі й обезсилюють душу. І ви надаремно сіятимете насіння своє, — бо поїдять його вороги ваші. **17** І зверну Я лице Своє на вас, — і ви будете вдарені перед своїми ворогами. І будуть панувати над вами ненависники ваші, — і ви будете втікати, хоч ніхто вас не гнатиме. **18** А якщо й при тому не будете слухняні Мені, то Я семикратно побільшу кару на вас за ваші гріхи. **19** І зломлю пиху вашої сили, і зроблю ваше небо як залізо, а землю вашу як мідь! **20** І надаремно буде вичерпуватися ваша сила: земля ваша не дасть свого врожаю, а дерево на землі не дасть свого плоду. **21** А якщо й тоді підете проти Мене, і не схочете бути слухняними Мені, то Я семикратно збільшу над вами удара Свого згідно з вашими гріхами. **22** І пошлю на вас пільну звірину, а вона винищить вам дітей, і вигубить вашу худобу, і зменшить кількість вашу, і спустошить ваші дороги. **23** А якщо цими карами не будете навчені, і будете ходити проти Мене, **24** то й Я підую проти вас, і вдарю вас і Я семикратно за ваші гріхи. **25** І приведу на вас меча, що помстить пімсту за заповіта, — і ви будете зібрані до ваших міст, і Я пошлю моровицю на вас,

і ви будете віддані в руку ворога. **26** Коли Я знищу вам хліб, підпору вашу, то десять жінок будуть пекти хліб вам в одній печі, і вернуть хліб ваш вагою, а ви будете їсти — і не насититеся. **27** А якщо й тим не станете слухняні Мені, і будете ходити проти Мене, **28** то й Я з лютістю підую проти вас, і також Я семикратно покараю вас за ваші гріхи, — **29** і ви тіло своїх синів будете їсти, і тіло дочок своїх будете поїдати... **30** І поруїную ваші висоти, і повитинаю ваші стовпи сонця, і поскладаю трупи ваші на трупах божків ваших, — і обрідить душа Моя вас! **31** І вчиню міста ваші руїною, і спустошую ваші святині, — і не прийму ваших пахоців любих. **32** І спустошу Я край той, — і будуть дивуватися з того ваші вороги, що мешкають у ньому. **33** А вас порозпоробую поміж народів, і вийму за вами меч, — і стане край ваш спустошенням, а міста ваші будуть руїною... **34** Тоді земля та надолужить собі за суботні роки по всі дні спустошення її. Коли будете в краї ваших ворогів, тоді ваша земля святкуватиме відпочинок, і надолужить собі за свої суботні роки. **35** По всі дні спустошення святкуватиме вона відпочинок, чого не святкувала в суботні роки, коли ви сиділи на ній. **36** А щодо позосталих серед вас, то впроваджу в їхні серця полохливість в краях їхніх ворогів, — і буде їх гнати навіть шелест подмуненого вітром листу, і будуть вони втікати, як утікають перед мечем, та й попадають, хоч ніхто не женеться... **37** І будуть вони спотикатися один об одного, ніби від меча, хоч

ніхто не женеться за ними. І ви не зможете стати проти ваших ворогів. **38** І погинете серед поганів, і пожерé вас земля ваших ворогів. **39** А позосталі серед вас помарніють у краях ворогів ваших за гріх свій, а також за гріхи батьків своїх помарніють із ними. **40** І візнають вони гріх свій та гріх батьків своїх, що ними спроневірилися були Мені, а також, що ходили проти Мéне. **41** Також і Я підú проти них, і впроваджу їх до краю їхніх ворогів. Якщо тоді впокóриться їхнє необрізане серце, то тоді понесúть кару за свої гріхи. **42** І Я згадаю заповіта Свого з Яковом, а також заповіта Свого з Ісаком, і також заповіта Свого з Авраамом згадаю, і згадаю той край. **43** А край той буде позбавлений їх, і надолужить собі свої суботні роки, опустілий від них, а вони понесуть кару за свої гріхи, а то для тóго, що законами Моїми погóрджували, а постанови Мої огідила була їхня душа. **44** А проте, коли вони пробува́ли в краю своїх ворогів, то Я не погóрджував ними, і не збрíдив їх, щоб винищити їх, щоб зламати заповіта Свого з ними. Бо Я — Господь, Бог їх! **45** І Я пам'ятатиму їм заповіта з предками, що Я вивів їх з єгипетського краю на очах поган, щоб бути їм Богом. Я — Господь!“ **46** Оце постанови, і уста́ви та зако́ни, що дав Госпóдь між Собою та між Ізраїлевими синами на Сіна́йській горі через Мойсея.

27 І Госпóдь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш їм: Коли хто складає обітницю Богові за твоею оцінкою душ

для Господа, **3** то буде твоя оцінка: чоловіка від віку двадцяти літ і аж до віку шостидесяти літ, — і буде твоя оцінка п'ятдесят шеклів срібла на міру шеклем святині; **4** а якщо жінка вона, то буде твоя оцінка тридцять шеклів. **5** А якщо від віку п'яти літ і до віку двадцяти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — двадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **6** А якщо від віку місяця й аж до віку п'яти літ, то буде твоя оцінка: чоловіка — п'ять шеклів срібла, а для жінки твоя оцінка — три шеклі срібла. **7** А якщо від віку шостидесяти літ і вище: якщо чоловік, то буде твоя оцінка п'ятнадцять шеклів, а для жінки — десять шеклів. **8** А якщо він обіднілий проти твоєї оцінки, то поставить його перед священиком, і священик оцінує його, — за тим, що спроможна рука того, хто обіцяв, оцінує його священик. **9** А якщо буде худоба, що з неї приносять жертву для Господа, — усе, що дається із неї для Господа, буде святощами. **10** Не вільно обміняти її, ані заступити її, добру — злою, або злу — доброю; а якщо справді заступить худобу худобою, то буде вона та заступство її — буде святощами. **11** А якщо та всяка худоба нечиста, що з неї не приносять жертв для Господа, то він поставить ту худобу перед священиком, **12** і священик оцінує її чи то добре, чи недобре. Як оцінує священик, так нехай буде. **13** А якщо він справді викупить її, то додасть п'яту частину її над оцінку твою. **14** А коли хто посвятить дім свій на святість для Господа, то священик оцінує його чи то добре, чи недобре. Як оцінує його священик, так

стане. **15** А якщо той, хто посвячує, викупить свого дома, то додасть п'яту частину срібла твоєї оцінки над нього, — і буде його. **16** А якщо хтось посвятить Господеві з поля своєї посілості, то буде оцінка твоя посівом його, — посів хомера ячменю за п'ятдесят шеклів срібла. **17** Якщо він посвятить своє поле від ювілейного року, то воно стане за оцінкою твоєю. **18** А якщо посвятить поле своє по ювілеї, то священник облічить йому те срібло за роками, позostalими до ювілейного року, і те буде відняте від оцінки твоєї. **19** А якщо справді викупить те поле той, хто посвячує його, то додасть п'яту частину срібла оцінки над нього, — і стане воно його. **20** А якщо він не викупить поля того, і якщо він продасть те поле кому іншому, то вже не буде воно викуплене. **21** І буде те поле, коли воно вийде в ювілеї, святість для Господа, як поле закляття, — для священника буде посілість ним. **22** А якщо він посвятить Господеві поле купівлі своєї, що не з поля посілості його, **23** то священник облічить йому суму твоєї оцінки аж до ювілейного року, і дасть твою оцінку того дня, як святість для Господа. **24** В ювілейному році вернеться те поле до того, від кого купив його, що його посілість тієї землі. **25** А вся оцінка твоя буде шеклем святині, — двадцять гер буде шекель. **26** Тільки перворідного в худобі, що визнане, як перворідне для Господа, ніхто не посвятить його, — чи то віл, чи то овечка, — Господеві воно! **27** А якщо в худобі нечистій, то викупить за твоєю оцінкою, і додасть п'яту частину над нього. А

якщо не буде викуплене, то буде прódане за оцiнкою твоєю. **28** Тiльки кóжне закляття, що людина заклéнé Господéвi зо всього, що його, — вiд людини, i худоби, i вiд поля його посiлости, не буде прódане й не буде викуплене, — воно найсвятiше для Господа. **29** Кóжне закляття, що буде оголошене за закляття з-посеред людей, не буде викуплене, — буде конче забите. **30** А всяка десятина з землi, з насiння землi, з плóду дерева, — Господéвi воно, святощi для Господа! **31** А якщо дiйсно викупить хтось свою десятину, — той додасть п'яту частину її над неї. **32** А всяка десятина худоби великої та худоби дрібної, усе, що перéйде під палицею, — десяте буде святiсть для Господа. **33** Не буде перебирати між добрим та злим, i не замiнить його. А якщо справдi заступить його, то буде воно та заступство його, — буде святiсть, не буде викуплене“.

Числа

1 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині в скинії заповіту першого дня другого місяця, другого року від виходу їх з єгипетського країю, гово́рячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів за родами їхніми, за домами їхніх батьків числом усіх чоловічої статі за їх го́ловами, **3** від віку двадцяти літ і вище, кожного, хто здатний до війська в Ізраїлі, — за військовими відділами їхніми перелічіть їх ти та Аарон. **4** А з вами будуть по одному мужеві для племені; той муж — голова дому батьків своїх він. **5** А оце ймення тих мужів, що стануть із вами: для Рувіма — Еліцур, син Шедеурів; **6** для Симеона — Шелумііл, син Цурішаддаїв; **7** для Юди — Нахшон, син Аммінадавів; **8** для Іссаха́ра — Натанаїл, син Цуарів; **9** для Завуло́на — Елів, син Хелонів; **10** для Йосипових синів, від Єфрема — Елішама, син Аммігудів; від Манасії — Гамалііл, син Педацурів; **11** для Веніяміна — Авідан, син Гід'оніїв; **12** для Дана — Ахіезер, син Аммішаддаїв; **13** для Асі́ра — Паг'ііл, син Охранів; **14** для Гада — Ел'ясаф, син Деуїлів; **15** для Нефталі́ма — Ахіра, син Енанів. **16** Оце покликані громади, начальники племен їхніх батьків. Вони голови тисяч Ізраїлевих. **17** І взяв Мойсей та Аарон тих мужів, що були́ названі пойменно, **18** і вони зібрали всю ту громаду першого дня другого місяця. І вони виявили родоводи свої за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, за го́ловами їх, **19** як Господь наказав був Мойсееві. І він перелічив

їх у Сінайській пустині. **20** І було синів Рувіма, перворідного Ізраїлевого, їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен за головами їх, усіх чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **21** перелічені їхні від Рувимового племені — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **22** У Симеонових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків перелік їх числом імен за головами їхніми, усі чоловічої статі від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **23** перелічені їхні від Симеонового племені — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **24** У Гадових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **25** перелічені їхні від Гадового племені — сорок і п'ять тисяч і шістсот і п'ятдесят. **26** У Юдових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **27** перелічені їхні від Юдового племені — сімдесят і чотири тисячі й шістсот. **28** У Іссахарових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **29** перелічені їхні від Іссахарового племені — п'ятдесят і чотири тисячі й чотириста. **30** У Завулóнових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **31** перелічені їхні від Завулонового племені

— п'ятдесят і сім тисяч і чотириста. **32** У Йосипових синів: у Єфремових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **33** перелічені їхні від Єфремового племени — сорок тисяч і п'ятсот. **34** У синів Манасії їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **35** перелічені їхні від племени Манасіїного — тридцять і дві тисячі й двісті. **36** У Веніямінових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **37** перелічені їхні від Веніяминового племени — тридцять і п'ять тисяч і чотириста. **38** У Данових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **39** перелічені їхні від Данового племени — шістдесят і дві тисячі й сімсот. **40** У Асірових синів їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **41** перелічені їхні від Асірового племени, — сорок і одна тисяча й п'ятсот. **42** У синів Нефталімових їхніх нащадків за їхніми родами, за домами їхніх батьків числом імен від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, **43** перелічені їхні від племени Нефталімового — п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **44** Оце ті перелічені, кого перелічив Мойсей й Аарон

та Ізраїлеві начальники, дванадцятро мужа, — вони були по одному мужеві для дому батьків своїх. **45** І були всі перелічені з Ізраїлевих синів за домами батьків своїх від віку двадцяти літ і вище, кожен, хто здатний до війська, в Ізраїлі, **46** і були всі перелічені — шістьсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і п'ятдесят. **47** А Левити не були перелічені серед них за племенем батьків своїх. **48** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **49** „Тільки Левієвого племени не переглянеш і не перелічиш їх серед Ізраїлевих синів. **50** А ти постав Левітів наглядачами над скинією свідощтва, і над усіма речами її та над усім, що її. Вони будуть носити скинію та всі її речі, і вони будуть обслуговувати її, і отаборяться навколо скинії. **51** А коли скинія буде рушати, Левити розберуть її, а коли буде спинятися скинія, Левити поставлять її. А якщо наблизиться чужий, — він нехай буде забитий. **52** І отаборяться Ізраїлеві сини кожен у таборі своїм, і кожен при своїм прапорі за своїми військовими відділами. **53** А Левити отаборяться навколо скинії свідощтва, — щоб не було гніву на громаду Ізраїлевих синів. І будуть Левити виконувати сторожу скинії свідощтва“. **54** І зробили Ізраїлеві сини, — згідно зо всім, як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили вони.

2 Господь промовляв до Мойсея та до Аарона, говорячи: **2** „Отаборяться Ізраїлеві сини кожен при прапорі своїм за ознаками домів своїх батьків, — навпроти скинії заповіту навколо отаборяться.

3 Напереді на схід отаборяться: прапор Юдиного табору за своїми військовими відділами, а начальник Юдиних синів — Нахшон, син Аммінадавів; **4** а його військо та його перелік — сімдесят і чотири тисячі й шістьсот. **5** А при ньому отабориться Іссахарове плем'я, а начальник Іссахарових синів — Натанаїл, син Цуарів; **6** а його військо та його перелік — п'ятдесят і чотири тисячі й чотиріста. **7** Плем'я Завулонове, а начальник Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів; **8** а його військо та його перелік — п'ятдесят і сім тисяч і чотиріста. **9** Усіх перелічених Юдиного табору — сто тисяч і вісімдесят тисяч і шість тисяч і чотиріста за своїми військовими відділами. Вони рушать найперше. **10** Прапор Рувимового табору — на південь, за військовими відділами своїми, а начальник Рувимових синів — Еліцур, син Шедеурів; **11** а його військо та його перелік — сорок і шість тисяч і п'ятсот. **12** А при ньому отабориться Симеонове плем'я, а начальник Симеонових синів — Шелуміїл, син Цурішаддаїв; **13** а його військо та його перелік — п'ятдесят і дев'ять тисяч і триста. **14** І Гадове плем'я, а начальник Гадових синів — Ел'ясаф, син Реуїлів; **15** а його військо та його перелік — сорок і п'ять тисяч і шістьсот і п'ятдесят. **16** Усіх перелічених Рувимового табору — сто тисяч і п'ятдесят і одна тисяча й чотиріста й п'ятдесят за своїми військовими відділами. Вони рушать другі. **17** І як рушить скінія заповіту, то табір Левітів буде серед таборів. Як вони отаборяться, так вирушать, — кожен на своїм місці за

своїми прапора́ми. **18** Пра́пор Єфре́мового табо́ру за
військо́вими відді́лами своїми — на за́хід, а начальник
Єфремових синів — Елішама, син Аммігудів; **19** а його
військо та їхній перелі́к — сорок тисяч і п'ятсо́т. **20**
А при ньому́ плем'я Манасі́їне, а начальник синів
Манасі́їних — Гамалі́їл, син Педацу́рів; **21** а його
військо та їхній перелі́к — тридцять і дві тисячі
й двісті. **22** І Веніа́минове плем'я, а начальник
Веніа́минових синів — Аві́дан, син Гі́д'оні́їв; **23** а його
військо та їхній перелі́к — тридцять і п'ять тисяч і
чоти́риста. **24** Усі́х перелі́чених Єфре́мового табо́ру —
сто тисяч і вісім тисяч і сто за своїми військо́вими
відді́лами. Вони руша́ть треті. **25** Пра́пор Да́нового
табо́ру — півні́ч, за своїми військо́вими відді́лами, а
начальник Данових синів — Ахі́езер, син Аммі́шадда́їв;
26 а його військо та їхній перелі́к — ші́стдеся́т і дві
тисячі й сі́мсо́т. **27** А при ньому́ ота́бори́ться Асирове
плем'я, а начальник Асирових синів — Паг'і́їл, син
Охрані́в; **28** а його військо та їхній перелі́к — сорок і
одна тисяча й п'ятсо́т. **29** І плем'я Нефта́лі́мове, а
начальник синів Нефта́лі́мових — Ахі́ра, син Енані́в;
30 а його військо та їхній перелі́к — п'ятдеся́т і три
тисячі й чоти́риста. **31** Усі́х перелі́чених Да́нового
табо́ру — сто тисяч і п'ятдеся́т і сім тисяч і ші́стсо́т.
Вони руша́ть наостáнку за прапора́ми своїми“. **32** Оце
перелі́чені Ізраї́левих синів за дома́ми батьків своїх,
усі́х перелі́чених тих табо́рів за своїми військо́вими
відді́лами — ші́стсот тисяч і три тисячі й п'ятсот і
п'ятдеся́т. **33** А Левіти не перелі́чені серед Ізраї́левих

синів, як Господь наказав був Мойсеєві. **34** І Ізраїлеві сини зробили все, що Господь наказав був Мойсеєві, — так вони таборували за прапорами своїми, і так рушали кожен за своїми родами при домі своїх батьків.

3 А оце нащадки Ааронові та Мойсеєві в дні, коли Господь промовляв до Мойсея на Сінайській горі. **2** І оце іменá Ааронових синів: перворідний Надав, і Авігу, Елеазар та Ітамар. **3** Оце іменá Ааронових синів, помазаних священиків, що він посвятив їх бути священиками. **4** Та помер Надав та Авігу перед Господнім лицем, коли вони принесли були чужий огонь перед Господнім лицем у Сінайській пустині, а синів у них не було. І були священиками Елеазар та Ітамар за життя батька свого Аарона. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Приведи Левієве плém'я, і постав його перед священиком Аароном, — і вони будуть usługувати йому. **7** І будуть вони виконувати сторожу його та всієї громади перед скинією заповіту, щоб виконувати службу скинійну. **8** І будуть вони стерегти всі речі скинії заповіту та сторожу Ізраїлевих синів, щоб виконувати службу скинійну. **9** І даси Левитів Ааронові та синам його, — власне йому вони дані від Ізраїлевих синів. **10** А Аарона та синів його постав, щоб вони пильнували свого свящénства, а чужий, хто наблізиться, — буде забитий“. **11** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **12** „А Я оце взяв Левитів з-посеред Ізраїлевих синів замість кожного перворідного, що розкривають

утробоу, з Ізраїлевих синів. І будуть Левіти Мої, **13** бо Мій кожен перворідний. Того дня, коли Я був ударив кожного перворідного в єгипетськім краї, Я посвятив Собі кожного перворідного в Ізраїлі від людїни аж до скотини, — Мої вони будуть. Я — Господь!“ **14** І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині, говорячи: **15** „Перелічи Левієвих синів за домами їхніх батьків, за родами їхніми, кожного чоловічої статі від місячного віку й вище перелічиш їх“. **16** І Мойсей перелічив їх за Господнім словом, як йому наказано. **17** І були за йменнями своїми оці Левієві сини: Гершон, і Кегат, і Мерарі. **18** А оце іменá Гершонівих синів за їхніми родами: Лівні та Шім'ї. **19** А сини Кегатові за їхніми родами: Амрам і Їцгар, Хеврон і Уззіїл. **20** А сини Мерарі за їхніми родами: Махлі та Муші. Оце вони, роди Левієві, за домами своїх батьків. **21** Від Гершона: рід Лівнієвих та рід Шім'їєвих. Оце вони, роди Гершононих. **22** Перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, перелічені їхні — сім тисяч і п'ятсót. **23** Роди Гершононих будуть таборувати за наметом на захід. **24** А начальник батьківського дому Гершононих — Ел'ясаф, син Лаїлів. **25** А догляд Гершононих синів у скинії заповіту: скинія внутрішня і намет зовнішній, і покриття його, і завіса входу скинії заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслона входу подвір'я, що на скинії та на жертовнику навколо, і шнури її — до всієї служби його. **27** А від Кегата: рід Амрамових, і рід Іцхарових, і рід Хеврононих, і рід Оззіїлових,

— оце вони, роди Кегатових. **28** Числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — вісім тисяч і шістьсот, що пильнували сторо́жу святині. **29** Роди Кегатових синів ота́боряться на подовжньому боці шкіниї на південь. **30** А начальник ба́тькового дому родів Кегатових Еліцафан, син Уззіїлів. **31** А їхній догляд: ковчег, і стіл, і свічник, і жертівники, і святі речі, що служать ними, і завіса, — і вся служба при тому. **32** А начальник Левієвих начальників — Елеазар, син священника Аарона, що мав догляд над тими, хто пильнує сторо́жу святині. **33** Від Мерарі: рід Махлієвих, і рід Мушієвих, — оце вони, роди Мерарієві. **34** А перелічені їхні числом кожного чоловічої статі від місячного віку й вище, — шість тисяч і двісті. **35** А начальник ба́тьківського дому Мерарієвих родів — Цурїїл, син Авіхаїлів. Вони ота́боряться на подовжнім боці шкіниї на північ. **36** А догляд сторо́жі Мерарієвих синів: дошки шкіниї, і засови її, і стовпи її, і підста́ви її, і всі речі її, — і вся служба її, **37** і стовпи подві́р'я навколо, і їхні підстави, і кілки їхні, і їхні шну́ри. **38** А ті, що таборують спéреду перед шкінією, перед шкінією заповіту на схід, Мойсей й Аарон та сини його, — вони виконують сторо́жу святині, сторожу за Ізраїлевих синів. А чужий, хто наблізиться, — буде забитий. **39** Усі перелічені Левітів, що перелічив Мойсей та Аарон на Господній на́каз за їхніми родами, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище, — двадцять і дві тисячі. **40** І сказав Господь до Мойсея: „Перелічи всіх перворідних чоловічої статі Ізраїлевих

синів від місячного віку й вище, і перелічи число імен їх. **41** І візьми для Мене Левітів — Я — Господь! — замість кожного перворідного Ізраїлевих синів, а худобу Левитів — замість кожного перворідного серед худоби Ізраїлевих синів“. **42** І перелічив Мойсей, як Господь наказав був йому, усіх перворідних серед Ізраїлевих синів. **43** І було всіх перворідних чоловічої статі числом імен від місячного віку й вище, за їхніми переліченими — двадцять і дві тисячі двісті і сімдесят і три. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Візьми Левітів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів, а худобу Левітів — замість їхньої худоби, і будуть Левити Мої. Я — Господь! **46** А на óкуп тих двохсót і семидесяті і трьох, що позостали понад Левитами з перворідного Ізраїлевих синів, **47** то візьми по п'яти шеклів на гóлову, на міру шеклем святині візьмеш, — двадцять гер шекель, **48** і даси ті гроші Ааронові та синам його, як óкуп за позосталих серед них“. **49** І взяв Мойсей гроші окупу від позосталих понад вікуплених Левитами, **50** від перворідного Ізраїлевих синів узяв він ті гроші, — тисячу і триста і шістдесят і п'ять на міру шéклем святині. **51** І дав Мойсей гроші óкупу Аарóнові та синам його за Господнім наkáзом, як Господь наказав був Мойсéєві.

4 І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **2** „Перелічи Кегатових синів серед синів Левієвих за їхніми родами, за домами їхніх батьків **3** від віку тридцяті літ і вище й аж до віку п'ятидесяти

літ, кожного, хто здатний до війська, щоб виконувати працю в наметі шкіни заповіту. **4** Оце служба Кегатових синів у шкіни заповіту: носити Святе Святих. **5** Коли табір рушатиме, то ввійде Аарон та сини його, та й здіймуть завісу заслони, і покриють нею ковчега свідощтва. **6** І дадуть на нього шкур'яне тахашеве накриття, і розкладуть згори покривало, усе з блакиті, і накладуть держакі його. **7** А на столі показних хлібів розкладуть блакитну шату, і дадуть на нього миски, і ложки, і чаші, і кухлі на лиття, і хліб повсякчасний буде на ньому. **8** І розкладуть на них шату з червені, і покриють її шкур'яним тахашевим покриттям, і накладуть держакі його. **9** І візьмуть блакитну шату, і покриють свічника освітлення, і лампадки його, і щипці його, і його лопатки на вугіль, і всі посудини для оливи його, якими служать при ньому, **10** і покриють його і весь посуд його шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **11** А на золотий жертівник розкладуть блакитну шату, і покриють його шкур'яним тахашевим покриттям, і вкладуть його держакі. **12** І візьмуть увесь посуд служення, що ним служать у святині, і дадуть до блакитної шати, і покриють їх шкур'яним тахашевим покриттям, і покладуть на держакі. **13** І заберуть попіл із жертівника, і розкладуть на ньому шату пурпурову, **14** і покладуть на нього весь посуд його, що ним служать на ньому: лопатки на вугіль, видельця, і шуфлі, і кропильниці, — весь посуд жертівника; і розкладуть на ньому шкур'яне тахашеве

покриття, і вкладуть держак його. **15** І скінчить Аарон та сини покривати святиню та весь святий посуд, коли табір рушає, а потім увійдуть Кегатові сини, щоб нести, але не доторкнуться до святого, щоб не повмирати. **16** А догляд Елеазара, сина священника Аарона, — олива освітлення, і кадило пахоців, і повсякчасна хлібна жертва, і олива помазання, догляд усієї шкіри та всього, що в ній, у святині та в речах її“. **17** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **18** „Не винищуйте племени Кегатових родів з-посеред Левитів. **19** І оце зробіть їм, і будуть жити й не повмирають, коли вони підходять до Святого Святих: увійдуть Аарон та сини його, і розмістять їх одного по одному на службі його та на ношенні його. **20** А самі вони не ввійдуть, щоб ані на хвилю не бачити святині, — і щоб не повмирати“. **21** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **22** „Перелічи також Гершонових синів, — вони за домами своїх батьків, за родами своїми, **23** від віку тридцяти літ і вище аж до віку п'ятидесяти літ перелічиш їх усіх, хто здатний для праці, щоб служити в шкірі заповіту. **24** Оце служба Гершонових родів, — на службу й на ношення: **25** вони будуть носити покривала шкіри, і шкіру заповіту, покриття її й покриття тахашеве, що на ній згорі, і завісу входу шкіри заповіту, **26** і запони подвір'я, і заслону входу брами подвір'я, що при шкірі та при жертовнику навколо, і шнурі їхні, і весь посуд служби їх, і все, що буде зроблене для них, — і будуть служити вони. **27** На наказ Аарона

та синів його буде вся служба Гершових синів щодо всього ношення їхнього та щодо всієї служби їхньої. І доручите їм пильнувати про все, що вони будуть носити. **28** Оце служба родів Гершових синів у скинії заповіту, а їхня сторожа — у руці Ітамара, сина священника Ааронового. **29** Синів Мерарієвих за родами їхніми, за домами їхніх батьків перелічиш їх **30** від віку тридцяти літ і вище, й аж до віку п'ятидесяти літ, перелічиш їх кожного, хто здатний для праці, щоб служити в скинії заповіту. **31** А оце те, що вони повинні носити під час їхньої служби в скинії заповіту: дошки скинії, і засуви її, і стовпи її, і підстави її, **32** і стовпи подвір'я навколо, і їхні підстави, і їхні кілки, і їхні шнүри, — зо всіма їхніми речами, і зо всією службою їхньою, — і пойменно перелічиш речі, що вони дбають про їхнє ношення. **33** Оце служба родин синів Мерарієвих щодо всієї їхньої служби в скинії заповіту під рукою Ітамара, сина священника Аарона“. **34** І перелічив Мойсей та Аарон, та начальники громади Кегатових синів за їхніми родами й за домами їхніх батьків **35** від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожного, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту. **36** І було їхніх перелічених за їхніми родами — дві тисячі сімсот і п'ятдесят. **37** Оце перелічені Кегатових родів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. **38** А перелічені Гершових синів за своїми родами та за домами своїх батьків **39** від віку тридцяти

літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 40 і було їхніх перелічених за родами їхніми, за домами своїх батьків — дві тисячі й шістсот і тридцять. 41 Оце перелічені родів Гершонових синів, кожен, хто працює в скинії заповіту, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом. 42 А перелічені родів синів Мерарієвих за їхніми родами, за домами своїх батьків 43 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить до відділу на службу в скинії заповіту, — 44 і було їхніх перелічених за родами їхніми — три тисячі й двісті. 45 Оце перелічені родів синів Мерарієвих, що перелічив Мойсей та Аарон за Господнім наказом через Мойсея. 46 Усі перелічені Левити, кого перелічив Мойсей й Аарон та Ізраїлеві начальники, за родами своїми, за домами своїх батьків 47 від віку тридцяти літ і вище, і аж до віку п'ятидесяти літ, кожен, хто входить, щоб виконувати працю служби й працю ношення в скинії заповіту, — 48 і було їхніх перелічених — вісім тисяч і п'ятсот і вісімдесят. 49 За Господнім наказом перелічено їх через Мойсея кожного на службі його та на ношенні його. І були перелічені, як Господь наказав був Мойсеєві.

5 Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 2 „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай повисилають з табору кожного прокаженого, і кожного течівого, і кожного нечистого через доторкнення до мертвого тіла. 3 І чоловіка й жінку будете висилати, поза табір будете

висилати їх, і вони не занечистять таборів своїх, що Я серед них пробуваю“. 4 І зробили так Ізраїлеві сини, і повисила́ли їх поза та́бір, — як Господь промовляв був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. 5 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 6 „Промовляй до Ізраїлевих синів: Чоловік або жінка, коли зробить який лю́дський гріх, чинячи тим спроневі́рення проти Господа, і завинить душа та, 7 то вони визнають свій гріх, що зробили, і кожен зверне найперше ціну провини своєї, і додасть до неї п'ятину її, та й дасть тому, кому завинив він. 8 А якщо в того чоловіка нема викупника́, щоб йому звернути ту ціну провини, то провинна та буде звёрнена Господе́ві, і буде це священикові, опрі́ч барана очищення, що ним очистить його. 9 А кожне прино́шення зо всяких святощів Ізраїлевих синів, що принесу́ть священикові, буде йому. 10 І що́ хто посвятить, буде йому. Що́ хто дасть священикові, буде йому́“. 11 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 12 „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажи їм: Кожен чоловік, коли жінка його зрадить і спроневі́рить його́, 13 і буде хто злягатися з нею і буде затаєне від очей її чоловіка, і буде захо́ване, і вона занечиститься, а свідка проти неї нема, і вона не буде схóплена, 14 та на ньому пере́йде дух ревнощів, і він буде ревни́вий за свою жінку, що вона занечі́щена; або перейде на ньому дух ревнощів, і він буде ревни́вий за свою жінку, а вона не була занечищена, 15 то приведе́ той чоловік свою жінку до священика, і принесе за неї жертву її, —

десяту частину ефі́ ячної муки, оливи на неї виле, і не дасть на неї ладану, бо це хлі́бна жертва ревнощів, жертва прига́дувальна, що прига́дує провину. 16 І священик приведе її, і поставить перед Господнім лицем. 17 І візьме священик святої води в гліняну посудину, і пороху, що буде на долівці шкіні, візьме священик, та й дасть до води. 18 І поставить священик ту жінку перед лицем Господнім, і відкриє го́лову тієї жінки, і дасть на руки її хлі́бну жертву прига́дувальну, — це хлі́бна жертва ре́внощів. А в руці священика буде гірка вода, що наводить прокля́ття. 19 І заляне її священик та й скаже до жінки: „Якщо ніхто не лежав із тобою, і якщо ти не зрадила нечистим гріхом, живши з чоловіком своїм, — очисться від гіркої води, що наводить прокля́ття! 20 А коли ж ти зрадила, живши з чоловіком своїм, і коли ти занечістилась, і хтось злігся з тобою, крім твого чоловіка“, — 21 і заляне священик ту жінку клятвою прокля́ття, і скаже священик тій жінці: „Нехай дасть тебе Господь на прокля́ття та клятву серед наро́ду твого тим, що Господь зробить стегно́ твоє опалим, а живіт твій напухлим, 22 і ввійде ця вода, що наводить прокля́ття, до нутра́ твого, щоб зробити живіт напухлим, і щоб зробити стегно́ опалим“. А жінка та скаже: „Амінь, амінь! 23 І напише священик ті прокля́ття на зво́ї, й обмие гіркою водою, 24 і напо́їть ту жінку гіркою водою, що наводить прокля́ття; і ввійде в неї та вода, що наводить прокля́ття, і дає гіркий біль. 25 І візьме священик із руки тієї жінки ту

хлібну жертву ревнощів, і буде колихати ту хлібну жертву перед Господнім лицем, та й принесе її до жертівника. **26** І візьме священик жменю з хлібної жертви, як пригáдувальну частину, та й спалить на жертівнику. А пóтім напоїть ту жінку водою. **27** І напоїть водою, і станеться, — якщо була вона занечищена й спроневірила сво́му чоловікові, то ввійде в неї та вода, що наводить прокляття, і дасть гіркий біль, — і опухне живіт її, і западе стегно її, і стане та жінка прокляттям серед народу свого. **28** А якщо та жінка не була занечищена, і чиста вона, то буде очищена, і буде здатна родити дітей. **29** Оце закóн про ревнощі, коли зрадить жінка чоловікові своєму, і занечиститься, **30** або коли на чоловіка на́йде дух ревнощів, і він буде ревнивий за жінку свою, то поставить ту жінку перед Господнім лицем, а священик виконає над нею весь цей закóн. **31** І буде очищений той чоловік від гріха́, а жінка та понесе свій гріх“.

6 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і скажи їм: Чоловік або жінка, коди вирішиться скласти обітницю назіра, щоб посвятити себе Господéві, **3** то він стримається від вина та п'янкóго напою, не буде пити óцту винного та оцту з п'янкóго напою, і жодного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сухого винограду. **4** Усі дні посвя́чення свого не буде він їсти нічого, що зрóблене з винограду, від зéрнят аж до лушпіння. **5** Усі дні його посвя́чення на назіра бритва

не торкнеться голови його; аж до виповнення днів, що посвятить Господéві, він буде святий, — мусить запустити волóсся голови своєї! **6** Усі дні посвячення його Господéві не підійде він до мертвого тіла, **7** навіть через батька свого та через матір свою, через брата свого та через сестру свою не занечіститься ними, коли б вони померли, бо на голові його посвячення Богу його. **8** Усі дні посвячення його — святий він для Господа. **9** А коли хто помре при ньому несподівано нагло, і він занечістить цим голову свого посв́ячення, то оголить голову свою в день очищення свого, — сьомого дня оголить її. **10** А вóсьмого дня він принесе дві горлиці або двоє голубенят до священика до входу скинії заповіту. **11** І священик принесе одне на жертву за гріх, а одне на цілопáлення, і очистить його з того, що занечистився він мертвим тілом, і посвятить його гóлову того дня. **12** І почне він зно́ву дні посвячення свого Господéві, і принесе однорічне ягня на жертву за провину. А перші дні його будуть надаремні, бо занечистилося його посвячення. **13** І оце закóн про назі́ра: того дня, коли випóвнюються дні його посвячення, священик приведе́ його до входу скинії заповіту. **14** І принесе він Господéві жертву свою, — одне безвадне однорічне ягня — на цілопáлення, і одну безвадну однорічну вівцю — на жертву за гріх, і одного безвадного барана — на жертву мирну, **15** і кіш опрісноків із пшеничної муки, калачі, мішані в оливі, і прісні коржі, помáзані оливою, і хлібну їхню жертву, і їхні литі жертви. **16** І принесе священик

перед Господнє лице, і принесе його жертву за гріх та його цілопáлення. **17** А барана принесе мирною жертвою для Господа на коші опрісноків, і священник принесе його хлібну жертву та його жертву литу. **18** І оголить той назі́р голову свого посвя́чення у входу шкіни́ заповіту, і візьме волосся голови свого посвя́чення та й покладе на огонь, що під мирною жертвою. **19** І візьме священник варену лопатку з барана, і одного прісного калача з коша, і одного прісного коржика, та й дасть на долоні назі́ра, як він оголить голову свого посвя́чення. **20** І священник буде колихати їх, як колиха́ння перед Господнім лицем. Це святощ для священника, понад груді́ну колихання й понад стегно прино́шення. А по цьому той назі́р може пити вино. **21** Оце за́ко́н про назі́ра, що обіцяє свою жертву Господе́ві за своє посвя́чення, крім того, на що спроможна рука його. За обітницею своєю, що обіцяє, так він зробить за за́ко́ном про посвя́чення його“. **22** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **23** „Промовляй до Аарона та до синів його, говорячи: Так благословляйте Ізраїлевих синів, говорячи їм: **24** Нехай Господь поблагосло́вить тебе, і нехай Він тебе стереже! **25** Нехай Господь засяє на тебе лицём Свої́м, і нехай буде милості́вий до тебе! **26** Нехай Господь зверне на тебе лице Своє, і хай дасть тобі мир! **27** Вони будуть кликати Ймення Моє на Ізраїлевих синів, а Я благословлятиму їх!“

7 І сталося того дня, коли Мойсей закінчив ставити шкінію, і пома́зав її, і посвятив її та всі речі її, і

жертівника та всі речі його, і помазав їх та посвятив їх, **2** то поприносили Ізраїлеві начальники, гóлови домів своїх батьків, — вони начальники племён, вони ті, що стояли над переліком, — **3** і принесли свою жертву перед Господнє лице: шість критих возів, і дванадцять волів, — віз на двох начальників, а віл на одного, і поставили їх перед скинію. **4** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **5** „Візьми від них, — і будуть вони, щоб виконувати службу скинії заповіту, і даси їх Левитам, кожному за службою його“. **6** І взяв Мойсей вози́ та воли, та й дав їх Левитам: **7** два вози та чотири воли дав Гершоновим синам, за їхньою службою, **8** а чотири вози та вісім волів дав синам Мерарієвим за їхньою службою під рукою Ітамара, сина священика Аарона. **9** А Кегатовим синам не дав, бо на них лежить служба святині, — на плéчах повинні носити. **10** І поприносили начальники жертву на понóву жертівника в день його помáзання, і поприносили начальники свою жертву перед жертівника. **11** А Господь промовляв до Мойсея: „По одному начальнику на день нехай приносять своє прино́шення на понóву жертівника“. **12** І був той, хто першого дня приніс своє прино́шення, Нахшон, син Аммінадавів, Юдиного плéмени. **13** А жертва його: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропільниця, — сімдеся́т шеклів на міру шеклем святині, обі́дві повні пшеничної муки, мішаної в оливi, на хлі́бну жертву, **14** одна каді́льниця, — десять шеклів золота, повна кадила,

15 одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **16** один козел на жертву за гріх, **17** а на мирну жертву — два воли́, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце прино́шення Нахшона, Аммінадавого сина. **18** Другого дня приніс Натанаїл, син Цуарів, начальник Іссаха́рів. **19** Приніс він своє прино́шення: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливi, на хлібну жертву. **20** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **21** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **22** один козел на жертву за гріх, **23** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Натанаїла, Цуарового сина. **24** Третього дня — начальник Завулонових синів Еліяв, син Хелонів. **25** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливi, на хлібну жертву, **26** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **27** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **28** один козел на жертву за гріх, **29** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліява, Хелонового сина. **30** Четвертого дня — начальник Рувимових синів Еліцур, син Шедеурів. **31** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів

вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **32** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **33** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **34** один козел на жертву за гріх, **35** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Еліцура, Педеурового сина. **36** П'ятого дня — начальник Симеонових синів Шелумїїл, син Цурішаддаїв. **37** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **38** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **39** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **40** один козел на жертву за гріх, **41** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Шелумїїла, Цурішаддаєвого сина. **42** Шóстого дня — начальник Гадових синів Ел'ясаф, син Деуїлів. **43** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шéклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **44** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **45** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **46** один козел на жертву за гріх, **47** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять

ягнят однорічних, — оце жертва Ел'ясафа, Деуїлового сина. **48** Сьомого дня — начальник Єфремових синів Елішама, син Аммігудів. **49** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **50** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **51** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **52** один козел на жертву за гріх, **53** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Елішами, Аммігудового сина. **54** Восьмого дня — начальник синів Манасії, Гамаліїл, син Педоцурів. **55** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **56** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **57** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопáлення, **58** один козел на жертву за гріх, **59** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Гамаліїла, Педоцурового сина. **60** Дев'ятого дня — начальник Веніяминових синів Авідан, син Гід'оніїв. **61** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на хлібну жертву, **62** одна кадильниця, —

десять шеклів золота, повна кадила, **63** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **64** один козел на жертву за гріх, **65** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Авідана, Гід'онієвого сина. **66** Десятого дня — начальник Данових синів Ахіезер, син Аммішаддаїв. **67** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливi, на хлібну жертву, **68** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **69** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **70** один козел на жертву за гріх, **71** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіезера, Аммішаддаєвого сина. **72** Одинадцятого дня — начальник Асирових синів Паг'їїл, син Охранів. **73** Його жертва: одна срібна миска, — сто й тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливi, на мучну жертву, **74** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **75** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **76** один козел на жертву за гріх, **77** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Паг'їїла, Охранового сина. **78** Дванадцятого дня — начальник Нефталимових синів Ахіра, син Енанів. **79** Його жертва: одна срібна миска, — сто й

тридцять шеклів вага її, одна срібна кропильниця, — сімдесят шеклів на міру шеклем святині, обидві повні пшеничної муки, мішаної в оливі, на мучну жертву, **80** одна кадильниця, — десять шеклів золота, повна кадила, **81** одне теля, один баран, одне однорічне ягня на цілопалення, **82** один козел на жертву за гріх, **83** а на мирну жертву — два воли, п'ять баранів, п'ять козлів, п'ять ягнят однорічних, — оце жертва Ахіри, Енанового сина. **84** Оце обряд освячення жертовника в дні його помазання, від Ізраїлевих начальників: срібних мисок дванадцять, срібних кропильниць дванадцять, золотих кадильниць дванадцять, **85** сто й тридцять шеклів одна срібна миска, і сімдесят одна кропильниця. Усе срібло посудин — дві тисячі й чотириста шеклів на міру шеклем святині. **86** Кадильниць золотих дванадцять, повні кадила, по десяти шеклів кадильниця на міру шеклем святині; усе золото кадильниць — сто й двадцять шеклів. **87** Уся велика худоба на цілопалення: дванадцять телят, баранів дванадцять, ягнят однорічних дванадцять, та жертва хлібна їх, і козлів дванадцять на жертву за гріх. **88** А вся худоба мирної жертви: двадцять і чотири теляті, баранів шістдесят, козлів шістдесят, ягнят однорічних шістдесят. Оце обряд освячення жертовника по помазанні його. **89** А коли Мойсей входив до скинії заповіту, щоб говорити з Ним, то він чув голос, що говорив до нього з-понад віка, яке на ковчезі свідощтва, — з-поміж обох херувимів говорив Він до нього.

8 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Аарона та й скажи йому: Коли ти світитимеш лямпа́дки, то з пéреду свічника будуть світити сім лямпа́док“. **3** І Аарон зробив так, — з пéреду свічника засвітив його лямпа́дки, як Господь наказав був Мойсееві. **4** А оце робота свічника: він куття́ золоте аж до підстави його, аж до квіток його куття він. За взірце́м, що Господь показав був Мойсееві, так він зробив свічника. **5** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **6** „Візьми Левитів з-посеред Ізраїлевих синів, та й очисти́ їх. **7** І так зробиш їм, щоб очистити їх: покропи́ на них водою жертви за гріх, і нехай обголять бритвою все тіло своє, і нехай віперуть одєжу свою, — і стануть чисті. **8** І вони візьмуть теля, а його хлібна жертва — пшенична мука, мішана в оліві, і друге теля візьмеш на жертву за гріх. **9** І приведеш Левитів до скинії заповіту, і збереш усю громаду Ізраїлевих синів. **10** І приведеш Левитів перед Господнє лице, а Ізраїлеві сини покладуть свої руки на Левитів. **11** І буде Аарон посв'ячувати Левитів, як посв'ячення перед Господнім лицем від Ізраїлевих синів, — і будуть вони на роботу Господньої служби. **12** А Левити покладуть свої руки на го́лову телят, — і зроби одного жертвою за гріх, а одного — цілопа́ленням для Господа, щоб очистити Левитів. **13** І поставиш Левитів перед Аароном та перед синами його, — і будеш посв'ячувати їх, як посв'ячення для Господа. **14** І відділиш Левитів з-поміж Ізраїлевих синів, і бўдуть Левити Мої. **15** А

по цьому Левити ввійдуть, щоб служити в скинії заповіту, — і ти їх очистиш, і віддаси їх, як жертву посвячення, **16** бо вони дані, — Мені вони дані з-поміж Ізраїлевих синів; замість перворідного кожного з Ізраїлевих синів, що розкриває кожну утробу, узяв Я їх Собі, **17** бо Мій кожен перворідний серед Ізраїлевих синів, — серед людини й серед худоби; того дня, коли Я побивав кожного перворідного в єгипетським краї, Я посвятив їх Собі. **18** І взяв Я Левитів замість кожного перворідного серед Ізраїлевих синів. **19** І дав Я Левитів, як дар Ааронові та синам його з-поміж Ізраїлевих синів, щоб вони чинили службу Ізраїлевих синів в скинії заповіту, щоб очищали Ізраїлевих синів, — щоб не було поразки серед Ізраїлевих синів, щоб Ізраїлеві сини підходили до святині“. **20** І зробив Мойсей й Аарон та вся громада Ізраїлевих синів для Левитів усе, — як Господь наказав був Мойсееві про Левитів, так зробили їм Ізраїлеві сини. **21** І очистилися Левити, і випрали одяг свій, а Аарон посвятив їх перед Господнім лицем, — і очистив їх Аарон, щоб стали чистими. **22** А по тому ввійшли Левити, щоб виконувати свою службу в скинії заповіту перед Аароном та перед синами його. Як Господь наказав був Мойсееві про Левитів, так їм зробили вони. **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Оце щодо Левитів: від віку двадцяти й п'яти літ і вище ввійдуть вони до праці на службу скинії заповіту. **25** А від віку п'ятидесяти літ відійдуть від служби, — і не будуть уже служити. **26** І будуть вони обслуговувати братів

своїх у шкіні заповіту, щоб виконувати сторожу, а служби не будуть робити. Так зробиш Левитам у їхній службі“.

9 І Господь промовляв до Мойсея в Сінайській пустині другого року по виході з єгипетського краю, першого місяця, говорячи: **2** „І нехай справлять Ізраїлеві сини Пасху в означений час. **3** Чотирнадцятого дня цього місяця надвечір справите її означеного часу його, — за всіма постановами її та за всіма устáвами її спорядите її“. **4** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, щоб справили Пасху. **5** І справили вони Пасху першого місяця, чотирнадцятого дня місяця надвечір у Сінайській пустині, — усе, як Господь наказав був Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини. **6** Та були люди, що були нечисті від дотику до тіла померлої людини, і не могли справити Пасху того дня. І прийшли вони того дня до Мойсея й до Аарона, **7** та й сказали ті люди до нього: „Ми нечисті через дотик до тіла померлої людини. Чому ми будемо позбавлені ласки принести жертву Господню означеного часу серед Ізраїлевих синів?“ **8** І сказав до них Мойсей: „Постійте, а я послухаю, що Господь накаже про вас“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Кожен чоловік із вас, або з ваших нащадків, коли буде нечистий через дотик до мертвого тіла, або буде в далекій дорозі, то й він справить Пасху для Господа. **11** Місяця другого, чотирнадцятого дня надвечір спорядять вони її, — з опрісноками та з гірким зіллям будуть їсти її. **12** Не

позоставлять із неї до ранку, а костей не зламають у ній, — за повною постановою Пасхи справлять її. **13** А чоловік, який чистий, а в дорозі не є, і стримається споряджати Пасху, то буде винищена душа та з народу її, бо Господньої жертви він не приніс означеного часу її. Гріх свій понесе той чоловік! **14** А коли перебуватиме з вами прихóдько, то справить він Пасху для Господа, — за постановою про Пасху та за устáвом про неї, так зробить. Постанова одна буде для вас, — і для прихóдька, і для тубі́льця землі. **15** А того дня, коли поставлено скинію, хмара покрила скинію над ковчéгом свідóцтва. А ввечорі бу́ло над скинією, як подоба огню, аж до ранку. **16** Так зáвжди бувало: удень покривала його та хмара, а вночі — подóба огню. **17** І коли підіймалася хмара з-над скинії, то потому рушáли Ізраїлеві сини, а на томú місці, на якому хмара ставала, там таборувáли Ізраїлеві сини. **18** На Господній наказ рушали Ізраїлеві сини, і на Господній на́каз таборувáли. Усі ті дні, коли хмара перебувала над скинією, вони таборувáли. **19** А коли хмара багато днів позоставалася над скинією, то Ізраїлеві сини виконували Господню сторóжу, — і не рушáли. **20** І бувало, що хмара бу́ла над скинією полічені дні, то вони на Господній на́каз таборувáли, і на Господній наказ рушáли. **21** І бувало, що хмара була від вечора аж до ранку, а підіймалася хмара вранці, то рушали вони. Або день і ніч була, і підіймалася хмара, то рушали вони. **22** Або два дні, або місяць, або рік хмара бу́ла над нею, над скинією, — Ізраїлеві сини

таборувáли, і не рушали, а коли вона підіймалась, — рушали вони. **23** На Господній наказ таборувáли вони, і на Господній наказ рушали вони. Вони виконували Господню сторожу на Господній наказ через Мойсея.

10 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Зроби собі дві срібні сурмі, — куттям зробиш їх; і будуть вони тобі на склікання громади та на рушáння табóрів. **3** І засурмлять у них, — і збереться до тебе громада при вході скінії зборів. **4** А якщо засурмлять в одну, то зберуться до тебе начальники, гóлови Ізраїлевих тисяч. **5** А засурмлять на сполóх, то рúшать табóри, що таборúють на сході. **6** А засурमितé на сполóх удру́ге, то рúшать табóри, що таборúють на півдні, — будуть сурмити на сполóх, щоб рушáли вони. **7** А на склікання зборів засурмите, але без сполоху. **8** А сурміти в сýрми бúдуть Ааронові сини, священики. І ці сýрмлення будуть для вас на вічну постанову для ваших поколінь. **9** А коли пúдете війною в вашому Кра́ю на ворога, що гнóбить вас, і засурमितé на сполох, то ви бúдете згадані перед лицем Господа, Бога вашого, — і будете спасені від ваших ворогів. **10** А в день вашої радості, і в ваші свята та першого дня ваших місяців засурमितé в ті сýрми на ваших цілопáленнях та на мирних жертвах ваших, — і вони будуть вам на при́гад перед лицем вашого Бога. Я — Господь, Бог ваш!“ **11** І сталося, другого року, другого місяця, дванадцятого дня місяця підня́лася хмара з-над скінії свідóцтва. **12** І рушили Ізраїлеві сини з Сінайської пустині на похóди

свої, і хмара спинилася в пустині Паран. **13** І рушили вони вперше за Господнім наказом через Мойсея. **14** І найперш рушив пра́пор табо́ру синів Юдиних за своїми військовими відділами, а над військом його — Нахшон, син Аммінадавів. **15** А над військом плéмени синів Іссахара — Натанаїл, син Цуарів. **16** А над військом племені Завулонових синів — Еліяв, син Хелонів. **17** І була розібрана skinія, і рушили Гершонові сини та сини Мерарієві, носії skinії. **18** І рушив пра́пор табо́ру Рувима за своїми військовими відділами, а над військом його — Еліцур, син Шедеурів. **19** А над військом племені Симеонових синів — Шелумііл, син Цурішаддаїв. **20** А над військом племені Гадових синів — Ел'ясаф, син Деуїлів. **21** І рушили сини Кегатові, носії святині, та й поставили skinію до приходу їх, усіх інших. **22** І рушив пра́пор табо́ру синів Єфремових за своїми військовими відділами, а над військом його — Елішама, син Аммігудів. **23** А над військом племені синів Манасіїних — Гамалііл, син Педациурів. **24** А над військом племені Веніяминових синів — Авідан, син Гідеонів. **25** І рушив пра́пор табо́ру синів Данових — як задня сторожа для всіх табо́рів — за своїми військовими відділами, а над військом його — Ахіезер, син Аммішаддаїв. **26** А над військом племені Асирових синів — Паг'ііл, син Охрана. **27** А над військом племені синів Нефталимових — Ахіра, син Енанів. **28** Оце походи Ізраїлевих синів за їхніми військовими відділами. І рушили вони. **29** І сказав Мойсей до Ховава, сина мідіянітянина Реуїла,

Мойсеєвого тестя: „Ми рушаємо до того місця, що про нього Господь був сказав: Його дам вам. Ходи ж із нами, — і ми зробимо тобі добро, бо Господь промовляв був добро про Ізраїля“. 30 Та той відказав йому: „Не підú, але підú до крáю свого та до місця своєї бáтьківщини“. 31 А Мойсей відказав: „Не покидай нас, бо через те, що ти знаєш наше таборування в пустині, то будеш нам очима. 32 І станеться, коли підеш із нами, то те добро, що Господь учинить нам, ми його вчíнимо тобі“. 33 І рушили вони від Господньої гори триденною дорóгою. А ковчéг заповіту Господнього рушав перед ними триденною дорогою, щоб вивідати для них місце спинíтися. 34 А хмара Господня була над ними вдень, коли вони рушали з табóру. 35 І бувало, коли ковчег вирушав, то Мойсей промовляв: „Устань же, о Господи, і хай розпорóшаться Твої ворогí, і хай повтікають Твої ненавísники з-перед Твоїóго лица“. 36 А коли він ставав, то говорив: „Вернися, о Господи, до десяти́тисячок тисяч Ізраїля!“

11 І став народ голосно нарікати до Господніх ушей. І почув Господь, і запалав Його гнів, — і загорівся між ними Господній огонь, та й пожер їх у кінці табóру. 2 І наро́д став кричати до Мойсея. А Мойсей помолився до Господа, — і погас той огонь. 3 І він назвав ім'я́ того місця: Тав'ера, бо між ними горів був Господній огонь. 4 А збиранíна, що була серед нього, стала вередувати, і також Ізраїлеві сини стали плакати з ними та говорити: „Хто нагодує нас м'ясом? 5 Ми згадуємо рибу, що їли в Єгипті даремно, огірки й дині,

і пір, і цибулю, і часник. **6** А тепер душа наша в'яне, немає нічого, — тільки мánна нам перед очима“. **7** А манна — як коріяндрове насіння вона, а вигляд її, — як вигляд кришталу. **8** Люди розхóдилися, і збирали її та мололи жóрнами або товкли в ступі, і варили в горшку та й робили з неї калачі. А смак її був, як смак олійного коржá. **9** А коли роса спадáла на тáбір, спадáла й та манна на нього. **10** І почув Мойсей, що нарóд плаче в родинах своїх, кожен при вході наméту свого. І сильно запалав гнів Господній, і в очáх Мойсеєвих то було зле. **11** І сказав Мойсей до Господа: „Нáщо вчинив Ти зло своєму рабові, і чому́ я не знайшов милости в очáх Твоїх, що Ти поклав тягарá всього нарóду на мене? **12** Чи я був вагітний усім тим нарóдом, чи я його породив, що Ти кажеш мені: Неси його на лоні своїм, як мамка носить ссунця, до землі, яку Ти присягну́в батька́м його? **13** Звідки мені взяти м'яса, щоб дати всьому цьому нарóдові? Бо вони плачуть передо мною, говорячи: Дай же нам м'яса, і ми бóдемо їсти! **14** Не подолаю́ я сам носити всього цього народу, — бо він тяжчий за мене! **15** А якщо Ти таке мені робиш, то краще забий мене, якщо я знайшов милість в очах Твоїх, щоб я не побачив нещастя свого!“ **16** І сказав Господь до Мойсея: „Збери ж мені сімдесятеро люда зо старших Ізраїлевих, яких знаєш, що вони старші́ народу та його наглядачі, і візьми їх до скинії заповіту, і стануть вони там із тобою. **17** І Я зійду́, і буду розмовляти там із тобою, і візьму́ від Духа, що на тобі, і покладу

на них, — і вони носитимуть із тобою тягарá того народу, і не будеш носити ти сам. **18** А до наро́ду скажи: Освяті́ться наза́втра, і будете їсти м'ясо, бо ви плакали до Господніх ушей, говорячи: Хто дасть нам їсти м'яса, бо добре було нам в Єгипті? І дасть Господь вам м'яса, і ви будете їсти. **19** Не один день будете ви їсти, і не два дні, і не п'ять день, і не десять день, і не двадцять день, **20** але цілий місяць, аж поки не вийде воно з ваших ніздрів, і стане вам на огиду, бо ви знéхтували собі Господа, що серед вас, і плакали перед лицем Його, говорячи: Чого це ми вийшли з Єгипту?“ **21** І сказав Мойсей: „Ші́стсот тисяч піхоти той наро́д, що я серед нього, а Ти сказав: Я дам їм м'яса, і вони будуть їсти місяць ча́су. **22** Чи худоба дрібна та худоба велика зарі́жеться для них, — і ві́стачить їм? Чи також збере́ться для них уся морська риба, — і вистачить їм?“ **23** А Господь сказав до Мойсея: „Чи Господня рука буває коротка? Тепер ти побачиш, чи спóвниться тобі Мое слово, чи ні“. **24** І вийшов Мойсей, і промовляв до того народу Господні слова. І зібрав він сі́мдесятеро чоловіка зо старші́х народу, і поставив їх навколо скині́ї. **25** І зійшов Господь у хмарі, та й промовляв до нього, і взяв від Духа, що на ньому, і дав на сі́мдесят чоловіка старші́х. І сталося, як спочив на них Дух той, то вони стали пророкувати, та потім перестали. **26** І зоста́лося двоє людей в табóрі, ім'я́ одному Елдад, а ймення дру́гому Медад. І спочив на них Дух; а вони були серед записаних, та не вийшли до скині́ї, і пророкували в

таборі. 27 І побіг юнак, і промовив до Мойсея й сказав: „Елдад і Медад пророкують у таборі!“ 28 І відповів Ісус, син Навинів, Мойсеїв слуга від своєї молодости, та й сказав: „Пане мій Мойсею, — заборонни їм!“ 29 І сказав йому Мойсей: „Чи ти заздрісний за мене? О, якби то весь Господній народ став пророками, коли б дав Господь Духа Свого і на них!“ 30 І вернувся Мойсей до табору, він та старші Ізраїлеві. 31 І знявся вітер від Господа, і навів перепелиці від моря, і опустив їх над табором, — як денна дорога туди й як денна дорога сюди навколо табору, і коло двох ліктів на поверхні землі. 32 І встав народ, і цілий той день і цілу ту ніч, і цілий день наавтра збирали перепелицю. Хто збирав мало, той зібрав десять хомерів, і порозкладали їх собі скрізь навколо табору. 33 Те м'ясо було ще між їхніми зубами, поки було пожуване, а гнів Господній запалився на народ! І вдарив Господь дуже великою поразкою в народ... 34 І названо ймення того місця: Ківрот-Гаттаава, бо там поховали народ пожадливий. 35 З Ківрот-Гаттаави рушили люди до Гацероту, і були в Гацероті.

12 І нарікали Маріям та Аарон на Мойсея за жінку кушитянку, що взяв, бо він узяв був жінку кушитянку. 2 І казали вони: „Чи тільки з Мойсеєм Господь говорив? Чи ж не говорив Він також із нами?“ І почув це Господь. 3 А той муж, Мойсей, був найлагідніший за всяку людину, що на поверхні землі. 4 І нагло сказав Господь до Мойсея й до Аарона та до Маріям: „Вийдіть ви троє до скинії заповіту“. І вони троє

вийшли. **5** І зійшов Господь у стовпі хмари, і став при вході скинії, та й покликав Аарона й Маріям. І вийшли обое вони. **6** І сказав Він: „Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду. **7** Не так раб мій Мойсей: у всім домі Моїм він довірений! **8** Говорю Я з ним уста до уст, а не видінням і не загадками, і Образ Господа він оглядає. І чому не боялися ви нарікати на Мойсея, Могого раба?“ **9** І запалав гнів Господній на них, — і Він пішов, **10** а хмара відступила з-над скинії. А ось Маріям — прокажена, збілівши, як сніг! І обернувся Аарон до Маріям, аж ось вона прокажена! **11** І сказав Аарон до Мойсея: „Будь ласкав, мій пане, — не поклади ж на нас гріха, що були ми нерозумні та що прогрішілись! **12** Нехай же не буде вона, як та мертва дитина, що, як виходить з утроби матері своєї, то зітліла половина тіла її“. **13** І Мойсей клікав до Господа, говорячи: „Боже, вилікуй же її!“ **14** І сказав Господь до Мойсея: „А коли б її батько справді плюнув на обличчя її, чи не буде вона сім день засоромлена? Вона буде замкнена сім день поза табором, а потім повернеться“. **15** І була замкнена Маріям поза табором сім день, а народ не рушив аж до повернення Маріям. **16** А потім рушив народ із Гацероту, і таборував у пустині Паран.

13 І промовляв Господь до Мойсея, говорячи: **2** „Пошли людей, і вони розвідають ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам; пошлете по одному чоловікові від племени своїх батьків, кожного

начальника в них“. **3** І послав їх Мойсей з пустині Паран за Господнім наказом. Усі вони мужі достойні, — вони голови Ізраїлевих синів. **4** А оце ймення їх: для Рувимового племені — Шаммуа, син Заккурів; **5** для Симеонового племені — Шафат, син Хоріїв; **6** для Юдиного племені — Калев, син Єфуннеїв; **7** для Іссахарового племені — Їг'ал, син Йосипів; **8** для Єфремового племені — Осія, син Навинів; **9** для Венямінового племені — Палті, син Рафуїв; **10** для Завулóнового племені — Гадділ, син Содіїв; **11** для Йóсипового племені, для племені Манасіїного — Гадді, син Сусіїв; **12** для Дáнового племені — Амміл, син Гемалліїв; **13** для Асірового племені — Сетур, син Михаїлів; **14** для Нефталімового племені — Нахбі, син Вофсіїв; **15** для Гáдового племені — Геуїл, син Махіїв. **16** Оце ймення тих людей, що Мойсей послав був розвідати той край. І назвав Мойсей Осію, Навиного сина: Ісус. **17** І послав їх Мойсей розвідати край ханаанський, та й промовив до них: „Підіть тут на південь, і ввійдете на гóру, **18** та й побачите той край — який він, і наро́д, що сидить у ньому, — чи сильний він, чи слабій, чи малий він, чи числénний? **19** І який той край, що він сидить у ньому, — чи він добрий чи злий? І які ті міста, що він сидить у них, — чи в табóрах, чи в твердінях? **20** І яка та земля, — чи масна вона, чи пісна? Чи є на ній дерево, чи ні? І будьте відважні, і візьміть з плóду землі; а дні ці — дні виноградного первоплóду“. **21** І зняліся вони, і розвідали той Край від пустині Цін аж до Рехова,

у напрямі до Хамоту. 22 І пішли вони на південь, і прибули аж до Хеврону, а там були Ахіман, Шешай та Талмай, нащадки в'єлетня. А Хеврон був збудований за сім літ перед Цоаном єгипетським. 23 І прибули вони аж до долини Ешколу, і витяли там галузку з одним гроном винограду, і вдвох понесли його на жердіні; також узяли із гранатів та з фіг. 24 Те місце назвали: Нахал-Ешкол, через те гроно, що Ізраїлеві сини витяли були там. 25 І вернулися вони з розвідки того краю по сорока днях. 26 І пішли, і прийшли вони до Мойсея й до Аарона та до всієї громади Ізраїлевих синів, до пустині Паран, до Кадешу, і здали справу їм та всій тій громаді, і показали плід того краю. 27 І вони розповіли йому та й сказали: „Прибули ми до краю, куди ти послав був нас, — а він тече молоком та медом, а оце плід його! 28 Та народ той, що сидить у тім краї, міцний, а міста укріплені, дуже великі. А також бачили ми там нащадків в'єлетня... 29 Амалік сидить у краї південнім, а хіттєянин, і євусєянин, і аморєянин сидять на горі, а ханаанєянин сидить над морем та при Йордані“. 30 А Калев утихомирював народ перед Мойсеєм та й сказав: „Конче ввійдемо ми й заволодіємо ним, бо ми справді переможемо його!“ 31 Та люди, що ходили з ним, сказали: „Ми не зможемо ввійти до того народу, бо він сильніший за нас“. 32 І пустили вони між Ізраїлевими синами злу вістку про той край, що розвідали його, говорячи: „Той край, що ми перейшли по ньому, щоб розвідати його, це край, який поїдає своїх мешканців. А весь

той народ, що ми бачили в ньому, люди високі на зріст. **33** І там ми бачили вéлетнів, синів Ена́ка, з роду велетнів, і були ми в своїх оча́х немов та сарана́, і такими були ми і в їхніх оча́х“.

14 І зняла́ зойк уся та громада, та й заголосила. І плакав народ той тієї ночі. **2** І нарікали на Мойсея та на Аарона всі Ізраїлеві сини. І сказала до них вся громада: „О, якби ми померли були́ в єгипетськім краї́, або щоб ми померли були в цій пустині! **3** І нащо Господь провадить нас до того краї́, щоб нам попа́дати від меча? Жінки́ наші та діти наші стануть здóбиччю... Чи не краще нам верну́тися до Єгипту?“ **4** І сказали вони один до о́дного: „Оберімо собі́ го́лову, та й вертаймось до Єгипту!“ **5** І впали Мойсей та Аарон на обличчя свої́ перед усім збором громади Ізраїлевих синів. **6** А Ісу́с, син Наві́нів, та Калев, син Єфуннеї́в, із тих, що розвідували той Край, пороздирали одежу свою, **7** та й сказали до всієї громади Ізраїлевих синів, говорячи: „Той край, що перейшли́ ми по ньому, щоб розвідати його, край той дуже-дуже хороший! **8** Якщо Господь уподо́бає Собі́ нас, то впровадить нас до того Кра́ю, і дасть його нам, край, який тече молоком та медом. **9** Тільки не бунтуйте́сь проти Господа, — і не бійтеся наро́ду того краї́, бо вони — хлі́б для нас! Їхня тінь відійшла від них, а з нами Господь, — не бійтеся їх! **10** І сказала була вся громада, щоб ка́мінням закидати їх, та слава Господня появилася в скинії заповіту всім Ізраїлевим синам... **11** І промовив Господь до

Мойсея: „Аж доки буде цей нарód зневажа́ти Мене, і аж доки не будуть вони вірувати в Мене, у всі ті озна́ки, що Я учинив був серед нього? **12** Ударю його поразою, і позба́влю його насліддя, а тебе зроблю́ народом більшим і сильнішим від нього“. **13** І сказав Мойсей до Господа: „І почує Єгипет, що Ти з-посеред нього вивів Своєю силою нарód цей, **14** та й скаже до ме́шканців цього кра́ю, які чули, що Ти Господь серед цього наро́ду, що око-в-око являєшся Ти, Господи, а хмара Твоя стоїть над ними, і що Ти ходиш перед ними в стовпі хмари вдень, а в стовпі огню вночі, — **15** якщо заб'єш Ти цей нарód, як одну люди́ну, то скажуть ті люди, що чули слух про Тебе, говорячи: **16** Через неспромо́жність Господа впрова́дити той народ до кра́ю, якого Він заприся́г був їм, вигубив їх у пустині. **17** А тепер нехай же звели́читься сила Господня, як Ти наказав був, говорячи: **18** „Господь довготерпелі́вий, і багатомилості́вий, Він прощає провину та перéступ, і не очистить винного, а карає провину батьків на треті́х і на четверти́х поколі́ннях“. **19** Прости ж провину цього народу через велику милі́сть Свою, як проща́в Ти цьому наро́дові від Єгипту й аж сюди!“ **20** А Господь сказав: „Я простив за словом твої́м. **21** Але, як Я живий, — слава Господня наповнить увесь оцей край. **22** Тому́ всі ті люди, що бачили славу Мою та озна́ки Мої, що чинив Я в Єгипті та в пустині, але випробóвували Мене оце десять раз та не слухалися голосу Мого, **23** поправді кажу, — не побачать вони того кра́ю, що Я заприсяг був їхні́м

батькам. І всі, хто зневажає Мене, не побачать його!

24 Але раб Мій Калев за те, що з ним був дух інший, і він виконував накази Мої, то Я введу його до того краю, куди він увійшов був, і потімство його оволодіє ним. **25** А амалікітянин та ханааніянин сидить у долині. Узавтра оберніться, та й рушайте на пустиню дорогою Червоного моря!“ **26** І Господь промовляв до Мойсея й до Аарона, говорячи: **27** „Аж доки цій злій громаді нарікати на Мене? Нарікання Ізраїлевих синів, що вони нарікають на Мене, Я чув. **28** Скажи їм: Живий Я! Мова Господня: Поправді кажу, — як ви говорили до ушей Моїх, так Я зроблю вам. **29** У цій пустині попадають ваші трупи, та всі перелічені ваші всім вашим числом від віку двадцяти літ і вище, що нарікали на Мене. **30** Поправді кажу, — ви не ввійдете до того краю, що Я підносив був на присягу руку Свою, що будете перебувати в нім, — окрім Калева, сина Єфуннеєвого, та Ісуса, сина Навінового. **31** А діти ваші, що про них казали ви: станете здобиччю ворогові, то впроваджу Я їх, і пізнають вони цей край, яким ви обрідили. **32** І ваші власні трупи попадають у цій пустині! **33** А ваші сини будуть блукати на пустині сорок літ, і відповідатимуть за зраду вашу, аж поки вигинуть ваші трупи на пустині. **34** Числом тих днів, що розвідували ви той край, сорок день, будете ви нести ваші гріхи по року за день — сорок літ, і пізнаєте, що значить бути покинутими Мною!

35 Я, Господь, говорив: Поправді кажу, — оце зроблю всій цій злій громаді, що змовляється проти Мене:

у цій пустині вигинуть, і тут повмирають“. **36** А ті люди, яких Мойсей послав був розвідати той край, коли вернулися, то зробили, що вся громада нарікала на нього, і пустили злу вістку на той край, **37** то ті люди, що пустили були злу вістку на той край, повмирали від порáзи перед Господнім лицем. **38** А Ісус, син Навінів, та Калев, син Єфуннеїв, жили з тих людей, що ходили розвідати той край. **39** І говорив Мойсей ці слова до всіх Ізраїлевих синів, — і народ був у тяжкій жалобі! **40** І повставали вони рано вранці, та й повиходили на верхів'я гори, говорячи: „Ось ми, — і ми підемо до місця, що Господь був сказав, бо ми прогрішили“. **41** А Мойсей сказав: „Чому ж ви переступаєте наказ Господній? Таж це не вдасться! **42** Не виходьте, бо Господь не серед вас, а то будете побиті своїми ворогами. **43** Бо там перед вами амалікітянин і ханааніянин, і ви попадаєте від меча, бо ви відвернулися від Господа, і не буде Господь із вами“. **44** Але вони осмілилися вийти на верхів'я гори, а ковчег свідoctва Господнього та Мойсей не рúшилися з-посеред табóру. **45** І зійшов амалікітянин та ханааніянин, що сидить на тій горі, та й побили їх, і били їх аж до Хорми.

15 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів і скажеш їм: Коли ви ввійдете до краю ваших осель, що Я даю вам, **3** і принесете огню́ жертву для Господа, цілопáлення, або криваву жертву на спóвнення обітниці, або в дáрі, або в означених часах при спорядженні любих

пахощів для Господа з худоби великої або з худоби дрібної, **4** то той, хто приносить, принесе свою жертву для Господа, хлібну жертву, — десяту частину ефи пшеничної муки, мішаної в чверті гіна оливи, **5** і вина для литої жертви принесеш чверть гіна на цілопáлення або для жертви для кожного ягняти. **6** Або для барана принесеш хлібну жертву, — дві десятих частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі третьої частини гіна. **7** І вина для литої жертви третю частину гіна, — принесеш пахощі любі для Господа. **8** А коли принесеш молодого бичка як цілопáлення, або як жертву на спóвнення обітницї, або як мирну жертву для Господа, **9** то принесеш молодого бичка і хлібну жертву, — три десяти частини ефи пшеничної муки, мішаної в оливі половини гіна. **10** І принесеш на литу жертву пів гіна вина, — жертва огняна, пахощі любі для Господа. **11** Так буде робитися для одного вола, або для одного барана, або для ягняти з-поміж овець, або з-поміж кіз. **12** За числом жертв, що принесете, так зробите для кожної, за числом їх. **13** Кожен тубілець так принесе це, щоб принести огняну жертву, пахощі любі для Господа. **14** А коли з вами буде тимчасóво мéшкати прихóдько, або той, що серед вас, — постанова для ваших поколінь, — то він принесе огняну жертву, пахощі любі для Господа, — як принесете ви, так принесе й він. **15** Збори, — постанова одна для вас та для прихóдька, що мéшкає тимчасово, — постанова вічна для ваших поколінь: як ви, так і прихóдько буде перед

Господнім лицем! **16** Один закбн і одна постанова буде вам і прихбдьковi, що мешкає тимчасово з вами“. **17** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **18** „Промовляй до синів Ізраїлевих, та й скажи їм: Як ви ввійдете до краю, що Я впроваджую вас туди, **19** то станеться, коли ви їстимете хлїб того краю, — ви принесете принбшення для Господа. **20** Як початок дїж ваших, калача принесете на принбшення, — як принбшення тбку, принесете його. **21** Від початку дїж ваших дасте Господєві принбшення, — постанова для ваших поколїнь! **22** А коли ви помилитеся, і не виконаєте всїх тих заповїдей, що Господь говорив до Мойсея, **23** усього, що наказав вам Господь через Мойсея, від дня, коли Господь наказав був і далї для ваших поколїнь, **24** то станеться, коли зрблено пбмилку через недбгляд громади, нехай вся громада принесе одного бичка, молоде з великої худоби, на цїлопалення, на пахощї любї для Господа, а хлїбна його жертва та лита жертва його за постановою, і козла на жертву за грїх. **25** І очистить священик всю громаду синів Ізраїлевих, і буде прбщено їм, бо то пбмилка, а вони принесли жертву свою, жертву огняну для Господа та жертву свою за грїх перед лице Господнє за свою пбмилку. **26** І буде прбщено всїй громаді Ізраїлевих синів та прихбдьковї, що мешкає тимчасово серед них, бо то помилковий грїх усього народу. **27** А якщо згрїшить помилково одна душа, то вона принесе однорїчну козу на жертву за грїх. **28** І очистить священик ту душу, що помилилась,

що згрішила помилково перед Господнім лицем, на очищення її, — і буде прощено їй. **29** Тубільцеві серед Ізраїлевих синів та прихóдькові, що мешкає тимчасово серед них, — закóн один буде вам для того, хто зробить гріх помилково. **30** А та душа, що зробить зухвáлою рукою, — чи з тубільця, чи з прихóдька, — він Господа зневажає, і буде винищена душа та з-посеред наро́ду її. **31** Бо він знéхтував слово Господа, і зламав Його за́повідь, — конче буде винищена душа та, гріх її на ній“. **32** І були Ізраїлеві сини в пустині, та й знайшли чоловіка, що збирає дрóва суботнього дня. **33** І привели його ті, хто знайшов його, як збирав дрóва, до Мойсея й до Аарона та до всієї громади. **34** І взяли його під сторóжу, бо не було вирішене, щó зробити йому. **35** І сказав Господь до Мойсея: „Конче буде забитий цей чоловік, — закидати його камінням усій громаді поза табóром!“ **36** І випровadiла його вся громада поза та́бір, та й закидала його камінням, — і він помер, як Господь наказав був Мойсеєві. **37** І сказав Господь до Мойсея, говорячи: **38** „Промовляй до Ізраїлевих синів, та й скажи їм: Нехай вони зроблять собі кутáси на краях своїх одеж, вони й їхні покоління, і дадуть на кутáса полі блакитну нитку. **39** І буде вона вам за кутáса, — і будете бачити його, і пам'ятатимете всі Господні за́повіді, і виконаєте їх, і не бóдете оглядатися за серцем своїм та за очима своїми, за якими йдучі, ви зраджуєте, **40** щоб згадували ви та виконували всі Мої заповіді, — і будьте святі для вашого Бога! **41** Я —

Господь, Бог ваш, що вивів вас з єгипетського країю, щоб бути вашим Богом. Я — Господь, Бог ваш!

16 І взяли Корей, син Їцгара, сина Кегата, сина Левієвого, і Датан, і Авірон, сини Еліявові, та Он, син Пелета, сини Рувімові, **2** та й повстали проти Мойсея, а з ними двісті й п'ятдесят мужа Ізраїлевих синів, начальники громади, закликувані на збори, люди вельможні. **3** І зібралися вони на Мойсея та на Аарона, та й сказали до них: „Досить вам, бо вся громада — усі вони святі, а серед них Господь! І чому ви несетеся понад зборами Господніми?“ **4** І почув це Мойсей, та й упав на обличчя своє. **5** І промовив він до Корей та до всієї громади його, говорячи: „Уранці Господь дасть знати, хто Його та хто святий, щоб наблизити його до Себе; а кого вибере, того Він і наблизить до Себе. **6** Зробіть ви оце: візьміть собі кадильниці, Корейю та вся громадо твою, **7** і дайте в них огню та покладіть на них кадила перед Господне лице взавтра. І станеться, — той чоловік, що Господь його вибере, — він святий. Досить вам, Левієві сини!“ **8** І сказав Мойсей до Корея: „Слухайте ж, Левієві сини, — **9** чи вам мало, що Бог Ізраїлів відділив вас від Ізраїлевої громади, щоб наблизити вас до Себе, і щоб ви виконували службу Господньої скинії, і стояли перед громадою, щоб служити їй? **10** І Він наблизив тебе та всіх братів твоїх, Левієвих синів, із тобою; а ти будеш домагатися ще й священства? **11** Тому ти та вся громада твоя змовилися проти Господа. А Аарон, — що він, що ви ремствуєте проти

нього?“ **12** І послав Мойсей та Аарон заклікати Датана й Авірона, синів Еліявових, та сказали вони: „Не вийдемо! **13** Чи мало того, що ти вивів нас із краї, який течє молоком та медом, щоб повбивати нас у пустині? Хочеш ще панувати над нами, щоб бути також вельмóжею? **14** Ти не впровадив нас ані до краї, що тече молоком та медом, ані не дав нам на власність поля та виноградники. Чи ти вибереш очі цим лю́дям? Не вийдемо!“ **15** А Мойсей сильно запалився, та й сказав до Господа: „Не обернися до їхнього принóшення! Я не взяв від них жодного осла, і зла не вчинив жодному з них!“ **16** І сказав Мойсей до Корéя: „Ти та вся громада твоя будьте перед Господнім лицем, ти й вони та Аарон узавтра. **17** І візьміть кожен свою каді́льницю, і покладіть на неї кадила та й принесéте перед Господнє лице кожен каді́льницю свою, двісті й п'ятдеся́т каді́льниць, і ти та Аарон, кожен каді́льницю свою“. **18** І взяли кожен каді́льницю свою, і поклали на них огню, і поклали на неї кадила, та й стали при вході скині́ї заповіту, а також Мойсей та Аарон. **19** І Корéй зібрав на них усю громаду до входу скині́ї заповіту. І показала́ся слава Господня всі́й громаді! **20** І промовив Господь до Мойсея та до Аарона, говорячи: **21** „Ві́дділітьс́я від цієї громади, — Я вини́щу їх уми́ть!“ **22** А вони по́падали на обличчя свої та й сказали: „Боже, Боже духів і кожного тіла! Як згрі́шить один чолові́к, чи Ти будеш гні́ватися на всю громаду?“ **23** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **24** „Скажи до громади, говорячи:

Відступіться зо всіх боків від місця мешкання Корéя, Датáна й Авіро́на!“ 25 І встав Мойсей, і пішов до Датана та Авірона, і пішли за ним старші Ізраїлеві. 26 І він промовляв до громади, говорячи: „Відступіть від наметів тих несправедливих людей, і не доторкніться до всього, що їхнє, щоб і ви не загинули за всі їхні гріхи!“ 27 І вони відступілися від місця мешкання Корéя, Датана й Авірона зо всіх боків; а Датáн та Авіро́н вийшли, і стояли при вході наметів своїх, і жінки їх, і сини їх, та діти їхні. 28 І сказав Мойсей: „Оцим пізнаєте, що Господь послав мене зробити всі діла ці, що вони не з моєї вигадки. 29 Якщо вони повмирають, як умирає кожна людина, і їх спіткає доля кожної людини, то не Господь послав мене! 30 А коли Господь створить щось нове, і земля відкриє уста свої та й поглине їх та все, що їхнє, і вони зійдуть живі до ше́лу, то пізнаєте, що люди обра́зили Господа“.

(Sheol h7585) 31 І сталося, як скінчив він говорити всі ці слова, то розступілася та земля, що під ними! 32 А земля відкрила свої уста, та й поглинула їх, і домів їхні, і кожну людину, що Корее́ва, та весь їх маєток. 33 І зійшли вони та все, що їхнє, живі до ше́лу, і накрила їх земля, і вони погинули з-посеред збору! (Sheol h7585) 34 А весь Ізраїль, що був навколо них, повтікав на їхній крик, бо казали: „Щоб земля не поглинула й нас!“ 35 І вийшов огонь від Господа, та й поїв тих двісті й п'ятдесят чоловіка, що принесли кадило! 36 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: 37 „Скажи до Елеаза́ра, сина

священика Аарона, і нехай він позбирає ті кадильниці з-посеред погорілища, а огонь повикидає геть, бо вони освятилися, **38** кадильниці тих грішників, їхньою смертю. І нехай і вони зроблять із них биті бляхи на покриття для жертівника, бо приносили їх перед Господнє лице, і вони освятилися. І будуть вони знаком для Ізраїлевих синів“. **39** І взяв священик Елеазар мідяні кадильниці, що приносили їх ті, що спалені, і перекували їх на покриття для жертівника, **40** пам'ятка для Ізраїлевих синів, щоб чужий чоловік, хто не з Ааронового насіння, не наближався кадити кадило перед Господнім лицем, щоб не сталося з ними, як із Кореєм та з громадою його, як Господь говорив йому через Мойсея. **41** А наавтра вся громада Ізраїлевих синів нарікали на Мойсея та на Аарона, говорячи: „Ви повбивали Господній народ!“ **42** І сталося, коли громада збиралася на Мойсея та на Аарона, то обернулися вони до скінії заповіту, — аж ось покрила її хмара, і показалася слава Господня! **43** І ввійшли Мойсей та Аарон до переду скінії заповіту. **44** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **45** „Вийдіть з-посеред цієї громади, а я вінищу їх умить!“ І вони попадали на обличчя свої. **46** І сказав Мойсей до Аарона: „Візьми кадильницю, і поклади на неї огню від жертівника, і поклади кадила, та й понеси швидко до громади, та й очисти її, бо вийшов гнів від Господнього лица, і розпочалася поразка“. **47** І взяв Аарон, як говорив Мойсей, і побіг до середини зборів, аж ось — розпочалася поразка народу! І він

поклав кадила, і очистив наро́д. **48** І став він поміж умёрлими та поміж живими, — і затрималась та порáзка. **49** І було померлих поразкою чотирна́дцять тисяч і сімсо́т, окрім померлих у справі Корея. **50** І вернувся Аарон до Мойсея до входу скині́ї заповіту, а порáзка припинилася.

17 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, і візьми від них по одній па́лиці для ба́тьківського дому, від усіх їхніх начальників для дому їхніх батьків, дванадцять палиць; і напиши ймення кожного на палиці його. **3** А Ааронове ймення напишеш на Левієвій па́лиці, бо одна па́лиця для голови дому батьків їх. **4** І покладеш їх у скині́ї заповіту перед ковчегом свідоцтва, де Я, за умовою, буду являтися вам. **5** І станеться, — той чоловік, що Я виберу його, його палиця зацвіте. І Я відхилю́ від Себе наріка́ння Ізраїлевих синів, що вони наріка́ють на вас“. **6** І Мойсей промовляв до Ізраїлевих синів, і дали́ йому всі їхні начальники по палиці від кожного начальника для дому їхніх батьків, дванадцять па́лиць. А па́лиця Ааронова — серед їхніх палиць. **7** І поклав Мойсей ті палиці перед Господнім лицем у скині́ї заповіту. **8** І сталося наза́втра, — і ввійшов Мойсей до скині́ї заповіту, аж ось зацвіла́ Ааро́нова палиця для Левієвого дому, — і пустила пуп'янки, і зацвіла́ квіткою, і випустила дозрілі мигда́лі! **9** І виніс Мойсей усі ті палиці з-перед Господнього лица́ до всіх Ізраїлевих синів, і вони побачили, і взяли́ кожен свою палицю. **10** І

сказав Господь до Мойсея: „Верни Аарóнову палицю до ковче́гу свідо́цтва, щоб берегти́ на ознаку для неслухня́них синів, і спі́ниш їхні наріка́ння проти Мене, щоб не повмирали вони“. **11** І зробив так Мойсей, — як Господь наказав був йому, так він і зробив. **12** І сказали Ізраї́леві сини до Мойсея, говорячи: „Тож ми повмираємо, погинемо, усі ми погинемо! **13** Кожен, хто наблі́зиться до Господньої скині́ї, помре. Чи ж ми дорешти ві́мremo?“

18 І сказав Господь до Аарона: „Ти й сини твої та дім батька твого з тобою понесете на собі гріх щодо святи́ні; і ти, і сини твої з тобою понесете на собі гріх щодо вашого свяще́нства. **2** А також ти наблі́зиш до себе братів своїх, плéм'я Леві́їне, плéм'я батька свого, і вони злу́чатся з тобою, і будуть прислужувати тобі, а ти й сини твої з тобою будете перед скині́єю свідо́цтва. **3** І бу́дуть вони виконувати твою сторо́жу та сторо́жу всієї скині́ї, — тільки до речей святи́ні та до жéртівника не приступлять, щоб не повмирали як вони, так і ви. **4** І злу́чатся вони з тобою, і будуть виконувати сторожу скині́ї заповіту, для всякої служби в скині́ї, а чужий не присту́пить до вас. **5** І будете ви виконувати сторожу святи́ні та сторожу жéртівника, щоб не бу́ло вже гніву на Ізраї́левих синів. **6** А Я оце взяв ваших братів Левитів з-посеред Ізраї́левих синів для вас, як дар вони дані Господе́ві, щоб виконувати службу скині́ї заповіту. **7** А ти та сини твої з тобою бу́дете допи́льнувати ваше свяще́нство для всякої речі жéртівника та для

того, що поза завісою, і будете робити. Як службу
дару даю Я священство вам, а чужий, хто приступить,
буде забитий“. **8** І Господь промовляв до Аарона:
„Я оце доручив тобі пильнувати за прино́шеннями
Моїми. Від усього посвяченого синами Ізраїлевими Я
дав частку тобі та для синів твоїх на вічну постанову.
9 Оце буде тобі з найсвятіших жертв, без огню:
кожна їхня хлібна жертва, і кожна їхня жертва за
гріх, і кожна їхня жертва за провину, що звернуть
Мені як найсвятіше, — тобі це та для твоїх синів!
10 На найсвятішому місці будеш ти їсти оце. Кожен
чоловічої статі буде їсти, — це буде святість для тебе.
11 А це тобі прино́шення їхнього дару всіх колиха́нь
Ізраїлевих синів, — Я дав їх тобі, і синам твоїм та
дочка́м твоїм з тобою на вічну постанову, — кожен
чистий у твоїм домі буде це їсти. **12** Усе найкраще
зо свіжої оливи, і все найкраще з молодого вина та
збіжжя, їхні первопло́ди, що вони дадуть Господéві, —
Я віддав їх тобі. **13** Первопло́ди усього, що в їхньому
краю́, що вони принесуть Господéві, будуть для тебе,
— кожен чистий у твоїм домі буде те їсти. **14** Усе
закляте між Ізраїлем буде тобі. **15** Усе, що розкриває
утро́бу кожного тіла, що принесуть Господéві з-поміж
людей та з-поміж скотини, буде для тебе. Тільки
конче викупиш перворідного лю́дини, і перворідне
з нечистої худобини викупиш. **16** А ви́куп його: від
місячного віку викупиш за твоєю оці́нкою, — п'ять
ше́клів срібла на міру шеклем святині, двадцять гер
він. **17** Тільки перворідного з волів, або перворідного

з овечок, або перворідного з кіз не викупиш, — вони святість: їхньою кров'ю окропиш жертовника, а їхній лій спалиш, як огняну жертву на любі пахощі для Господа. **18** А їхнє м'ясо буде для тебе, — як грудина колихання, і як стегно правиці буде для тебе. **19** Усі святощі приношення, що Ізраїлеві сини принесуть для Господа, Я віддав тобі, і синам твоїм та дочкам твоїм із тобою, вічною постановою. Це міцний заповіт, — він вічний перед Господнім лицем для тебе та для насіння твого з тобою“. **20** І сказав Господь до Аарона: „У їхньому краю ти не будеш мати власности, і не буде тобі частки між ними, — Я частка твоя та власність твоя поміж Ізраїлевими синами! **21** А Левієвим синам Я дав ось кожен десятину в Ізраїлі на спадщину, взамін за їхню службу, бо вони виконують службу скинії заповіту. **22** І Ізраїлеві сини не приступлять уже до скинії заповіту, щоб не понести гріха, і не вмерти. **23** І буде Левіт сам виконувати службу скинії заповіту, і сам понесе вину свою. Це вічна постанова для ваших поколінь, а між Ізраїлевими синами не будуть вони дідічити спадщину, **24** бо десятину Ізраїлевих синів, що вони принесуть як приношення для Господа, Я дав Левитам за спадщину. Тому Я сказав до них: Між Ізраїлевими синами не будуть вони дідічити спадщину“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „А до Левитів будеш ти промовляти та й скажеш їм: Коли візьмете від Ізраїлевих синів ту десятину, що Я дав вам від них на ваше спадщину, то ви принесете з

неї Господнє прино́шення, — десятину з десятини.
27 І буде пораховане ваше прино́шення як збі́жжя з то́ку, і як по́вня з кадки чаві́ла. 28 Так принесете й ви Господнє прино́шення зо всіх ваших десяти́н, що ві́зьмете від Ізраї́левих сині́в, і дасте з того Господнє прино́шення священи́кові Ааро́нові. 29 Зо всіх ваших да́рів внесе ко́жен Господнє прино́шення, зо всього найкращого посв'я́чення з нього. 30 І скажи їм: коли ви бу́дете прино́сити найкраще з нього, то це пораху́ється Леві́там, як урожай то́ку, і як урожай кадки чаві́ла. 31 І будете їсти це на ко́жному місці ви та дім ваш, бо це нагоро́да для вас вза́мін за вашу службу в скині́ї заповіту. 32 І ви не понесете через це гріха́, коли будете прино́сити найкраще з нього, а свято́щів Ізраї́левих сині́в не збезче́стите, і не повмира́єте“.

19 І Госпо́дь промовляв до Мойсе́я та до Ааро́на, говорячи: 2 „Промовля́й до Ізраї́левих сині́в, і нехай вони ві́зьмуть для тебе безвадну руду ялі́вку, — що в ній нема вади, що на неї не накла́дали ярма́. 3 І дасте її́ до священи́ка Елеаза́ра, а він виведе її́ поза та́бір. І зарі́жуть її́ перед ним. 4 І ві́зьме Елеаза́р пальцем свої́м її́ кро́ви, та й покрóпить кров'ю́ її́ пе́ред скині́ї заповіту сі́м раз. 5 І спáлється та ялі́вка на його оча́х, — шу́ра її́, і м'ясо її́, і кров її́ з її́ нечистостями спáлється. 6 І ві́зьме священи́к ке́дрове дере́во, і ісо́п та че́рвень, та й кине до се́редини погорі́лища ті́єї ялі́вки. 7 І випере той священи́к шати свої́ та обми́є ті́ло своє в воді, а потім уві́йде до табо́ру. І

буде той священник нечистий аж до вѣчора. **8** А той, хто палить її, випере одѣжу свою в воді й обмие тіло своє в воді, та й буде нечистий аж до вечора. **9** І збере чистий чоловік попіл тієї ялівки, і покладе поза табором в чистому місці, — і буде це для громади Ізраїлевих синів на сховок для очищальної води, — це жертва за гріх. **10** А той, хто збирає попіл тієї ялівки, випере одѣжу свою, і буде нечистий аж до вечора. І це буде на вічну постанову для Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає серед них тимчасóво. **11** А той, хто доторкається до всякого мертвого тіла лю́дини, то буде нечистий сім день. **12** Він очіститься тим попелом дня третього та дня сьомого, — і буде чистий. А якщо він не очиститься дня третього та дня сьомого, — не буде чистий. **13** Кожен, хто доторкується до померлого, до тіла лю́дини, що померла, і не очиститься, — він занечістив Господню скинію, і буде винищена душа та з Ізраїля, бо очищальна вода не була покрóплена на нього, — нечистий він буде, нечистість його в ньому. **14** Оце той закóн: коли в наметі помре лю́дина, то кожен, хто входить до того намету, та все, що в наметі, — буде нечисте сім день. **15** І кожна відкрита посúдина, що на ній нема міцно прив'язаного накриття, нечиста вона. **16** А кожен, хто доторкнѣться на поверхні поля до трупа від мечá, або до померлого, або до костей лю́дини, або до грóбу, — буде нечистий сім день. **17** І візьмуть для того нечистого — поро́ху з погорілища жертви за гріх, і наллѣють на нього живої води до посúду. **18** А

чистий чоловік візьме ісопу, і вмочить у ту воду, та й покріпить на того намета, і на всі посудини, і на душі ті, що були там, та на того, хто доторкується до тієї кістки, або до трупа, або до померлого, або до гробу. **19** І покріпить той чистий на нечистого дня третього та дня сьомого, та й очистить його сьомого дня. І випере він одягу свою й обмие в воді, — і стане чистий увечері. **20** А чоловік, що стане нечистим і не очиститься, то буде знищена душа та з-посеред збору, бо він занечистив Господню святиню, — очищальна вода не була крплена на нього, нечистий він. **21** І буде це для них на вічну постанову, а той, хто кропить очищальну воду, випере одягу свою, а хто доторкається до очищальної води, буде нечистий аж до вечора. **22** А кожен, до кого доторкнеться нечистий, буде нечистий, а особа, що доторкується, буде нечиста аж до вечора“.

20 І ввійшли Ізраїлеві сини, уся громада, до пустині Цін першого місяця, та й засів народ у Кадеші. І померла там Маріям, і була там похована. **2** І не було води для громади, і вони зібралися проти Мойсея та проти Аарона. **3** І сварився той народ із Мойсеєм, та й сказали, говорячи: „О, якби ми повмирали були, коли наші брати вмирали перед Господнім лицем! **4** І нащо ви привели Господню громаду на цю пустиню, щоб повмирали тут ми та худоба наша? **5** І нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб привести нас на це зле місце? Тут не родить збіжжя, ані фіґи, ані виноград, ані гранátове яблуко, і навіть немає напитись води!“

6 І ввійшли Мойсей та Аарон від громади до входу
скинії заповіту, та й попадали на обличчя свої. І слава
Господня появилася їм! 7 І Господь промовляв до
Мойсея, говорячи: 8 „Візьми жезло, та збери громаду
ти та брат твій Аарон, і скажете до тієї скелі на їхніх
очах, — і вона дасть свою воду. І виведеш для них воду
з тієї скелі, та й нап'їш ту громаду та їхню худобу“. 9
І взяв Мойсей те жезло з-перед Господнього лиця,
як Він наказав був йому. 10 І зібрали Мойсей та
Аарон громаду перед тією скелею. І сказав він до
них: „Послухайте ж, неслухняні, чи з цієї скелі ми
виведемо для вас воду?“ 11 І підніс Мойсей руку свою,
та й ударив ту скелю своїм жезлом два рази, — і
вийшло багато води! І пила громада та їхня худоба!
12 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона: „За те, що
ви не ввірували в Мене, щоб явилася святість Моя на
очах Ізраїлевих синів, ви не введете цієї громади до
краю, що Я дав їм.“ 13 Це вода Меріви, де сварилися
Ізраїлеві сини з Господом, і святість Його явилася
їм. 14 І послав Мойсей послів із Кадешу до царя
едомського сказати: „Так каже брат твій Ізраїль: Ти
знаєш усю тяготу, що впала на нас. 15 І зійшли були
наші батькі до Єгипту, і сиділи ми в Єгипті багато
часу, а Єгипет чинив зло нам та батькам нашим. 16 І
голосили ми до Господа, і Він почув наш голос, та
й послав Ангола, і вивів нас із Єгипту, а оце ми в
Кадеші, що при самім кінці твоєї границі. 17 Нехай же
ми перейдемо через твій край! Ми не підемо полем та
виноградником, і не будемо пити води з криниці, —

ми підемо дорогою царською, не збóчимо ні правóруч, ні лівóруч, аж поки не перéйдемо границі твоєї“. 18 І сказав до нього Едóм: „Ти не перéйдеш у мене, бо інакше я з мечем вийду проти тебе!“ 19 І сказали йому Ізраїлеві сини: „Ми підемо битою дорогою, а якщо бóдемо пити воду твою я та худоба моя, то я дам заплату за неї. Нічого бiльше, — тільки нехай перейду́ я своїми ногами!“ 20 А той відказав: „Не перéйдеш!“ І вийшов Едом навпроти нього з числénним народом та з сильною рукою. 21 І відмовив Едом дати Ізраїлеві перейти його границі, і Ізраїль збóчив від нього. 22 І рúшили з Кадéшу, і вийшли Ізраїлеві сини, уся громада, до Гор-гори. 23 І сказав Господь до Мойсея та до Аарона на Гор-горі, на границі едóмського кра́ю, говорячи: 24 „Нехай прилучиться Аарон до своєї рідні, бо він не ввійде до того Краю, що Я дав Ізраїлевим синам, через те, що ви були неслухняні наказу Моєму при воді Мері́ви. 25 Візьми Аарона та сина його Елеазáра, та й виведи їх на Гор-гóру. 26 І нехай Аарóн здíме шати свої, і зодягне в них сина свого Елеазара, — і Аарóн буде зáбраний, та й помре там“. 27 І зробив Мойсей, як Господь наказав був, і вийшли вони на Гор-гóру на очáх усієї громади. 28 І зняв Мойсей з Аарона шати його, і зодягнув у них сина його Елеазáра, — і Аарóн помер там на верхів'ї гори. І зійшов Мойсей та Елеазáр із гори. 29 І бачила вся громада, що помер Аарон, і оплакував Аарóна увесь Ізраїлів дiм тридцять день.

21 І почув ханааніянин, цар Ара́ду, що сидів на полудні, що Ізраїль увійшов дорогою Атарім, — і він став воювати з Ізраїлем, і взяв у нього до неволі полонених. **2** І склав Ізраїль обітницю Господеві й сказав: „Якщо справді даси Ти народ той у мою руку, то я вчиню їхні міста закляттям“. **3** І вислухав Господь голос Ізраїлів, — і дав йому ханааніянина, і він учинив закляттям їх та їхні міста, і назвав ім'я тому містові: Хорма. **4** І рушили вони з Гор-гори дорогою Червоного моря, щоб обійти едомський край. І підупала душа того народу в тій дорозі. **5** І промовляв той народ проти Бога та проти Мойсея: „Нащо ви вивели нас із Єгипту, щоб ми повмирали в пустині? Бож нема тут хліба й нема води, а душі нашої обридла ця непридатна їжа“. **6** І послав Господь на той народ зміїв сарафів, і вони кусали народ. І померло багато народу з Ізраїля. **7** І прийшов народ до Мойсея та й сказав: „Згрішили ми, бо говорили проти Господа та проти тебе. Молися до Господа, і нехай Він забере від нас цих зміїв“. І молився Мойсей за народ. **8** І сказав Господь до Мойсея: „Зроби собі сара́фа, і вистав його на жердині. І станеться, — кожен покусаний, як погляне на нього, то буде жити“. **9** І зробив Мойсей мідяного змія, і виставив його на жердині. І сталося, якщо змій покусав кого, то той дивився на мідяного змія — і жив! **10** І рушили Ізраїлеві сини, і таборували в Овоті. **11** І рушили вони з Овоту, і таборували в Йе-Гааварімі, на пустині, що перед Моавом, від сходу сонця. **12** Звідти вони рушили, і таборували в

долині Зереду. **13** Звідти рушили й таборували на тім боці Арнону в пустині, що виходить із аморейської границі, бо Арнон — границя Моаву між Моавом та аморейцем. **14** Тому розповідається в „Книжці воєн Господніх“: „Вагев у Суфі, і потоки Арнону, **15** і спад потоків, що збóчив на місце Ару, і на моавську границю опертий“. **16** А звідти до Бееру. Це той Беер, що про нього сказав Господь до Мойсея: „Збери наро́д, і нехай Я дам їм воду“. **17** Тоді заспівав був Ізраїль цю пісню: „Піднесися, крини́це, співайте про неї! **18** Крини́ця, — вельмо́жі копали її, її викопали наро́дні достойники бе́рлом, жезла́ми своїми“. А з Мідбару до Маттани, **19** а з Маттани до Нахаліїлу, а з Нахаліїлу до Бамоту, **20** а з Бамоту до долини, що на моавському полі, у верхівки Пісгі, що зве́рнена до пустині. **21** І послав Ізраїль послів до Сигона аморейського царя, говорячи: **22** „Нехай я перейду́ в твоїм краї! Ми не збочимо ні на поле, ні на виноградник, не будемо пити води з криниці, — ми підемо царсько́ю дорогою, аж поки пере́йдемо землю твою“. **23** І не дав Сигон Ізраїлеві перейти в границі його. І зібрав Сигон увесь свій народ, та й вийшов навпроти Ізраїля на пустині, і прибув до Йогці, і воював з Ізраїлем. **24** І вдарив його Ізраїль ві́стря́м меча, і посів край його від Арнону аж до Яббоку, аж до синів Аммону, бо Аз — границя синів Аммону. **25** І позабирав Ізраїль усі ті міста́. І осів Ізраїль у всіх аморейських містах: у Хешбоні й по всіх залежних містах його. **26** Бо Хешбо́н — місто Сигона, царя аморейського він; і він воював з першим

моавським царем, і забрав увесь його край з його руки аж до Арнону. 27 Тому й розповідають кобзарі: „Підіть до Хешбону, — нехай він збудується, і хай міцно поставиться місто Сигбонне. 28 Бо вийшов огонь із Хешбону, а полум'я з міста Сигонного, — він місто моавське пожер, володарів арнонських висот. 29 Горе тобі, о Моаве, ти згинув, народе Кемосів! Він зробив був синів своїх утікачами, а дочок своїх дав у неволю Сигону, царю аморейському. 30 І розбили ми їх, — згинув Хешбон до Дівону, і ми спустошили аж до Нофаху, що аж до Медві“. 31 І Ізраїль осів в аморейському краї. 32 І послав Мойсей розвідати про Язера, — і вони здобули його залежні міста, і заволоділи амореянином, що жив там. 33 І повернулись вони, і пішли дорогою Башану. І вийшов Ог, цар башанський, насупроти них, він та весь його народ, на війну до Едреї. 34 І сказав Господь до Мойсея: „Не бійся його, бо в руку твою дав Я його й увесь народ його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигону, цареві аморейському, що сидів у Хешбоні. 35 І вони побили його й синів його та весь народ його, так що нікого не залилося. І вони заволоділи краєм його.

22 І рушили Ізраїлеві сини, та й таборували в моавських степах по тім боці приєрихонського Йордану. 2 І побачив Балак, син Ціппорів, усе, що зробив Ізраїль амореянинові. 3 І дуже злякався Моав того народу, бо він був великий. І настрашився Моав Ізраїлевих синів. 4 І сказав Моав до мідіянських

старших: Тепер повиску́бує оця громада всі наші околиці, як виску́бує віл польову́ зеленіну“. А Бала́к, син Ціппо́рів, був того часу моавським царем. **5** І послав він послів до Валаа́ма, Беорового сина, до Петору, що над Річкою, до кра́ю синів народу його, щоб покликати його, говорячи: „Ось вийшов народ із Єгипту, ось покрити́в він пове́рхню землі, і сидить навпроти мене. **6** А тепер ходи ж, прокляни́ мені цей народ, бо він міцніший за ме́не. Може я потра́плю вдарити його, і вижену його з кра́ю, бо знаю, що кого ти поблагосло́виш, той благослове́нний, а кого прокляне́ш, — прокля́тий“. **7** І пішли моавські старші та старші Мідіяну, — а дарунки за чари в руці їх, — і прийшли до Валаама, та й промовляли до нього Балакові слова́. І **8** А він їм сказав: „Ночуйте тут і цієї но́чі, і я перекажу́ вам слово, як Господь промовлятиме до мене“. І zostались моавські вельможі в Валаама. **9** І прийшов Бог до Валаама та й сказав: „Хто ці люди з тобою?“ **10** І сказав Валаа́м до Бога: „Балак, син Ціппорів, цар моавський, послав до мене сказати: **11** Ось народ виходить з Єгипту, і закрити́в пове́рхню землі; тепер іди ж, прокляни мені його, — може я потра́плю воювати з ним, і вижену його“. **12** І сказав Бог до Валаама: „Не підеш ти з ними, не прокляне́ш того народу, бо благослове́нний він!“ **13** І встав Валаам уранці та й сказав до Балакових вельмож: „Верта́йтесь до свого кра́ю, бо відмовив Господь дозволити мені піти з вами“. **14** І встали моавські вельможі, і прийшли до Балака та й сказали:

„Відмовив Балаам піти з нами“. **15** А Балак зно́ву послав вельмож, більше й поважніших від тих. **16** І прибу́ли вони до Валаама та й сказали йому: „Так сказав Балак, син Ціппорів: Не стримуйся прийти до мене, **17** бо справді дуже вшаную тебе, і все, що скажеш мені, зроблю. І ходи ж, — прокляни мені народ той!“ **18** І відповів Валаам, і сказав Балаковим рабам: „Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господа, Бога мого, щоб зробити річ малу чи річ велику. **19** А тепер посидьте й ви тут цієї но́чі, а я пізнаю, що ще Господь буде говорити мені“. **20** І прийшов Бог уночі до Валаама та й сказав йому: „Якщо ці люди прийшли покликати тебе, — устань, іди з ними. Але тільки те, що Я промовлятиму до тебе, — те ти зробиш“. **21** І встав Валаам уранці, і осідлав свою ослицю, та й пішов із моавськими вельмóжами. **22** І запалився гнів Божий, що він іде. І став Ангол Господній на дорозі за перешкоду йому, а він їде на своїй ослиці, і двоє слуг його з ним. **23** І побачила та ослиця Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а витягнений меч його в руці його. І збóчила ослиця з дороги, і пішла полем, а Валаам ударив ослицю, щоб збочила на дорóгу. **24** І став Ангол Господній на стежці виноградників, — стіна з цієї сторони, і стіна з тієї. **25** І побачила та ослиця Господнього Ангола, і притіснулася до стіни, та й притиснула до стіни Валаамову ногу. І він далі її бив. **26** І Ангол Господній знов перейшов, і став у тісно́му місці, де нема дороги

збочити ні праворуч, ні ліворуч. 27 І побачила та ослиця Господнього Ангола — і лягла під Валаамом. І запалився гнів Валаамів, і він ударив ослицю києм. 28 І відкрив Господь уста ослиці, і сказала вона до Валаама: „Що я зробила тобі, то ти оце тричі вдарив мене?“ 29 І сказав Валаам до ослиці: „Бо ти виставила мене на сміх. Коли б меч був у руці моїй, то тепер я забив би тебе!“ 30 І сказала ослиця до Валаама: „Чи ж я не ослиця твоя, що ти їздив на мені, скільки живеш, аж до цього дня? Чи ж справді звикла я робити тобі так?“ І він відказав: „Ні!“ 31 І відкрив Господь очі Валаамові, і побачив він Господнього Ангола, що стоїть на дорозі, а його витягнений меч у руці його. І схилювся він, і впав на обличчя своє. 32 І сказав до нього Ангол Господній: „Нащо ти вдарив ослицю свою оце тричі? Ось я вийшов за перешкоду, бо ця дорога погибельна передо мною. 33 І побачила мене ця ослиця, і збóчила перед лицем моїм ось власне тричі. І коли б вона не збóчила була перед лицем моїм, то тепер я й забив би тебе, а її позоставив би живою“. 34 І сказав Валаам до Господнього Ангола: „Я згрішив, бо не знав, що ти стоїш да дорозі навпроти мене. А тепер, якщо це зле в очах твоїх, то я вернуся собі“. 35 І сказав Ангол Господній до Валаама: „Иди з цими людьмі, і те слово, що скажé тобі, — його тільки будеш говорити“. І пішов Валаам з Балаковими вельмóжами. 36 І почув Балак, що прийшов Валаам, і вийшов навпроти нього до Їр-Моаву, що на границі Арнону, що на краю границі. 37 І сказав Балак до

Валаама: „Чи ж справді не послав я до тебе, щоб покликати тебе, — чому ж не пішов ти до мене? Чи справді я не потраплю вшанувати тебе?“ **38** І сказав Валаам до Балака: „Ось я прибув до тебе тепер. Чи потраплю я сказати щось? Те слово, що Бог вкладе в уста мої, його тільки я буду промовляти“. **39** І пішов Валаам із Балаком, і прибули вони до Кір'ят-Хуцоту. **40** І приніс Балак на жертву худобу велику та худобу дрібну, і послав Валаамові та вельможам, що з ним. **41** І сталося вранці, і взяв Балак Валаама, та й вивів його на Бамот-Баал, щоб побачив ізвідти тільки частину того народу.

23 І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертовників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **2** І зробив Балак, як Валаам говорив. І приніс Балак та Валаам бичка та барана на кожному жертовнику. **3** І сказав Валаам до Балака: „Стань над своїм цілопаленням, а я підую, — може стріну Господа навпроти себе, і що Він об'явить мені, я перекажу тобі“. І він пішов на лису гору. **4** І стрівся Валаамові Бог, і сказав він Йому: „Сім жертовників склав я, і приніс бичка та барана на кожному жертовнику“. **5** І вклав Господь слово до Валаамових уст та й сказав: „Вернись до Балака, і будеш так промовляти“. **6** І вернувся він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопаленням, він та всі вельможі моавські. **7** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Із Араму мене припровадив Валак, цар моавський, з гір сходу: Іди ж, прокляни мені Якова, а йди ж, скажи

зло на Ізраїля! **8** Що ж я буду того проклинати, що Бог не прокляв був його? І що ж буду казати зло на того, що гніву на нього не має Господь? **9** Бо я бачу його з вершка скель, і з пагірків його оглядаю, — тож народ пробуває самотно, а серед людей не рахується. **10** Хто ж перелічив порошок Яковів, і хто зраховував пил Ізраїлів? Хай душа моя вмере смертю праведних, і кінець мій хай буде такий, як його!“ **11** І сказав Балак до Валаама: „Що ти зробив мені? Я взяв тебе, щоб ти прокляв моїх ворогів, а оце ти справді поблагословив їх!“ **12** А той відповів та й сказав: „Чи ж не те, щоб Господь вкладе в мої уста, я буду пильнувати, щоб те говорити?“ **13** І сказав до нього Балак: „Ходи ж зо мною до іншого місця, звідки побачиш його. Тільки частину його будеш бачити, а всього його не побачиш. І прокляни мені його, мого ворога, звідти!“ **14** І він узяв його на Седє-Цофїм, на верхів'я Пісгі, і збудував сім жертівників, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику. **15** І сказав він до Балака: „Стань тут над своїм цілопáленням, а я стріну там Господа “. **16** І стрів Господь Валаама, і вклав слово до уст його та й сказав: „Вернися до Балака, і будеш так промовляти“. **17** І прийшов він до нього, аж ось він стоїть над своїм цілопáленням, а з ним вельможі моавські. І сказав йому Балак: „Що ж говорив Господь?“ **18** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „У стань же, Балаку, та й слухай, нахили своє ухо до мене, о сину Ціппорів! **19** Бог не чоловік, щоб неправду казати, і Він не син людський, щоб Йому

жалкувати. Чи ж Він був сказав — і не зробить, чи ж Він говорив — та й не виконає? **20** Оце — я одержав наказ — поблагословити, і поблагословив Він, і я того не відверну! **21** Не видно страждання між Яковом, і не запримітно нещастя в Ізраїлі, — з ним Господь, його Бог, а між ним — голосний крик на славу Царя! **22** Бог, що вивів був їх із Єгипту, Він для нього, — як міць одноріжця! **23** Бо нема ворожби поміж Яковом, і чарів нема між Ізраїлем, — тепер буде сказане Якову та Ізраїлеві, що Бог учинив. **24** Тож устане народ, як левиця, і підійметься він, немов лев! Він не ляже, аж поки не буде він жерти здобичу, і аж поки не буде він пить кров забитих!“ **25** І сказав Балак до Валаама: „Ні проклинати — не проклинай його, ні благословити — не благословляй його!“ **26** І сказав Валаам, і відповів до Балака: „Чи ж не казав я тобі, говорячи: Усе, що буде промовляти Господь, те зроблю?“ **27** І сказав Балак до Валаама: „Ходи ж, візьму тебе ще до іншого місця, — може сподобається в Божих очах, і ти звідти проклянеш мені його“. **28** І взяв Балак Валаама на верхів'я Пеору, що звернений до пустині. **29** І сказав Валаам до Балака: „Збудуй мені тут сім жертівників, і приготуй мені тут сім бичків та сім баранів“. **30** І зробив Балак, як сказав був Валаам, і приніс бичка та барана на кожному жертівнику.

24 І побачив Валаам, що Господеві вгодно поблагословити Ізраїля, і не пішов, як кожного разу, на ворожбу, і звернув лице своє до пустині. **2** І звів Валаам очі свої, та й побачив Ізраїля, що пробував за

своїми племенами. І на ньому був Дух Божий! **3** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Балаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **4** це мова того, хто слухається Божих слів, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **5** Які, Якове, гарні намети твої, місця перебування твого, Ізраїлю! **6** Вони розтяглися, немов ті долини, немов ті садки понад річкою, вони як дерева алійні, що Господь насадив, як кедри над водами! **7** Вода потече з його відер, а насіння його — над великими водами. Його цар стане вищий за Агага, і царство його піднесеться. **8** Із Єгипту Бог вивів його, Він для нього — як міць однорожця! Поїсть він людей, що ворожі йому, і їхні кості потрощить, а стріли його ламає. **9** Нахилився він, ліг, немов лев, і як левіця, — хто підійме його? Хто благословляє тебе — той благословенний, а хто проклинає тебе — той проклятий!“ **10** І запалав гнів Балаків на Балаама, і сплеснув він у долоні свої! І сказав Балак до Балаама: „Я покликав тебе проклясти ворогів моїх, а ти ось, благословляючи, поблагословив їх оце тричі! **11** А тепер утікай собі до свого місця! Я сказав був: конче пошаную тебе, та ось стримав тебе Господь від пошани“. **12** І сказав Балаам до Балака: „Чи ж не казав я також до посланців твоїх, яких послав ти до мене, говорячи: **13** Якщо Балак дасть мені повний свій дім срібла та золота, то й тоді я не зможу переступити наказу Господнього, щоб зробити добре чи зле з власної волі, — що казатиме Господь,

тє я буду говорити! **14** А тепер я оце йду до народу свого. Ходи ж, я звіщú тобі, що і зрóbить той народ твоєму народові на кінці днів“. **15** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Мова Валаама, сина Беорового, і мова мужа з очима відкритими, **16** мова того, хто слухається Божих слів, і знає думку Всевишнього, хто бачить видіння Всемогутнього, що падає він, але очі відкриті йому. **17** Я бачу його, та не тепер, дивлюся на нього, та він не близький! Сходить зоря он від Якова, і підіймається бérло з Ізраїля, — ламає він скроні Моава та чéрепа всіх синів Сифа! **18** І стане Едом за спáдщину, і стане Сеїр за посілість своїх ворогів, а Ізраїль робитиме справи великі! **19** І той запанує, хто з Якова, і вигубить рештки із міста“. **20** І побачив він Амаліка, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Початок нарóдів — Амалік, та загине наприкінці й він!“ **21** І побачив він кенєянина, і виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „Міцна ця оселя твоя, і поклав ти на скелі гніздó своє! **22** Але вігублений буде Каїн, незабáром Ашшúр поневолить тебе!“ **23** І він виголосив свою приповідку пророчу й сказав: „О, хто ж буде жити, як зачне Бог робити оце? **24** І кораблі припливуть від кіттеїв, і Ашшура впокóрять, і Евера впокóрять. Та загине наприкінці й він!“ **25** І встав Валаам і пішов, та й вернувся до місця свого. А Балак також пішов на дорогу свою.

25 І осівся Ізраїль у Шіттімі, і нарóд зачав ходити на розпусту до моавських дочóк, **2** а вони заклика́ли народ до жертв їхнім богам, — і народ їв та вклонявся

богам їхнім. **3** І Ізраїль приліпився був до пеорського Ваала. І запалав гнів Господній на Ізраїля. **4** І сказав Господь до Мойсея: „Візьми всіх голів наро́ду, та й повішай їх для Господа навпроти сонця. І відвернеться палючий Господній гнів від Ізраїля“. **5** І сказав Мойсей до Ізраїлевих с́уддів: „Позабивайте кожен мужів своїх, приліплених до пеорського Ваала“. **6** Аж ось прийшов один із Ізраїлевих синів, та й привів до братів своїх мідіянітянку на оча́х Мойсея й на очах усієї громади Ізраїлевих синів, а вони плакали при вході скинії заповіту. **7** І побачив це Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона. І встав він з-посеред громади, і взяв списа́ в свою руку. **8** І ввійшов він за Ізраїлевим мужем до серéдини мéшкання, та й пробив їх обох — ізраїльтянина та ту жінку, — аж через її черево. І була́ стримана поразка Ізраїлевих синів. **9** І померло в поразці двадцять і чотири тисячі. **10** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **11** „Пінхас, син Елеазара, сина священика Аарона, відвернув Мою лють від Ізраїлевих синів, коли він запалився горливістю Моею серед них. І Я не вигубив Ізраїлевих синів у Своїй горлівості. **12** Тому́ скажи: ось Я даю йому свого заповіта: мир. **13** І буде йому та насінню його по нім заповіт вічного свящ́енства за те, що він запалився для Бога свого, і очистив Ізраїлевих синів“. **14** А ймення забитого Ізраїлевого мужа, що був забитий з тією мідіянітянкою, — Зімірі, син Салу, начальник ба́тькового дому Симеона. **15** І ім'я тієї забитої мідіянітської жінки — Козбі, дочка

Цура, що був головою племен батькового дому в Мідіяні. **16** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **17** „Ненáвидіти мідіянітів, і б́удете їх забивати! **18** Бож вони ненáвидять вас у своїх підступах, що звóдили вас через Пеора, і через Козбі, дочку мідіянітського начальника, сестру їх, забиту дня поразки за Пеора. І сталося по порáзці,

26 і сказав Господь до Мойсея й до Елеазара, сина священика Аарона, говорячи: **2** „Перелічіть усю громаду Ізраїлевих синів від віку двадцяти літ і вище за домами їхніх батьків, кожного, хто здатний до в́ійська в Ізраїлі. **3** І говорив до них Мойсей та священик Елеазар у моавських степáх над приєрихонським Йордáном, говорячи: **4** „Перелічіть від віку двадцяти літ і вище, як наказав був Господь Мойсееві і Ізраїлевим синам, що виходили з єгипетського країю“. **5** Рув́ім, перворідний Ізраїлів. Рувимові сини: Ханох — рід Ханохів, від Паллу — рід Паллуїв, **6** від Хецрона — рід Хецронів, від Кармі — рід Карміїв. **7** Оце Рув́имові роди. І були їхні перелічені: сорок і три тисячі й сімсот і тридцять. **8** А сини Паллуєві: Еліяв. **9** А сини Еліявові: Немуїл, і Датан, і Авірон. Це той Датáн та Авіро́н, покликані громади, що підб́урювали проти Мойсея та проти Аарона в Кореевій громаді, коли вони підбурювали на Господа. **10** І відкрила земля свої уста, та й поглинула їх та Корея при смерті тієї громади, коли огонь пожег був двісті і п'ятдеся́т люда, і стали вони за ознаку. **11** А Корееві сини не померли. **12** Сини Симеóнові за

їхніми родами: від Немуїла — рід Немуїлів, від Яміна — рід Ямінів, в Яхіна — рід Яхінів, **13** від Зераха — рід Зерахів, від Саула — рід Саулів. **14** Оце Симеонові роди, — двадцять і дві тисячі й двісті. **15** Сини Гадові за їхніми родами: від Цефона — рід Цефонів, від Хаггі — рід Хаггіїв, від Шуні — рід Шуніїв, **16** від Озні — рід Озніїв, від Ері — рід Еріїв, **17** від Арода рід Ародів, від Ар'елі — рід Ар'еліїв. **18** Оце роди Гадових синів, за їхнім переліченням: сорок тисяч і п'ятсот. **19** Сини Юдині: Ер та Онан; і помер Ер та Онан у ханаанському Краї. **20** І були Юдині сини за їхніми родами: від Шели — рід Шелин, від Переца — рід Переців, від Зераха — рід Зерахів. **21** А П'ерецеві сини були: від Хецрона — рід Хецронів, від Хамула — рід Хамулів. **22** Оце Юдині роди за їхнім переліченням: сімдесят і шість тисяч і п'ятсот. **23** Сини Іссахарові за їхніми родами: Тола — рід Толин, від Цувви — рід Цуввин, **24** від Яшува — рід Яшувів, від Шіморона — рід Шімронів. **25** Оце Іссахарові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі й триста. **26** Сини Завулонові за їхніми родами: від Середа — рід Середів, від Елона — рід Елонів, від Яхлеїла — рід Яхлеїлів. **27** Оце Завулонові роди за їхнім переліченням: шістдесят тисяч і п'ятсот. **28** Сини Йосипа за їхніми родами: Манасія та Єфр'ем. **29** Сини Манасіїні: від Махіра — рід Махірів, а Махір породив Гілеада, від Гілеада — рід Гілеадів. **30** Оце Гілеадові сини: Єзер — рід Єзерів, від Хелека — рід Хелеків, **31** і Асріїл — рід Асріїлів, і Шехем — рід Шехемів, **32** і Шеміда — рід Шемідин, і Хефер — рід

Хеферів. **33** А Целофхад, син Хеферів, не мав синів, а тільки дочок. А ймення дочок: Махла й Ноа, Хогла, Мілка й Тірца. **34** Оце роди Манасіїні, а їхні перелічені: п'ятдесят і дві тисячі й сімсот. **35** Оце Єфремові сини за їхніми родами: від Шутелаха — рід Шутелаків, від Бехера — рід Бехерів, від Тахана — рід Таханів. **36** А оце Шутелаків сини: від Ерана — рід Еранів. **37** Оце роди Єфремових синів за їхнім переліченням: тридцять і дві тисячі і п'ятсот. Оце Йосипові сини за їхніми родами. **38** Сини Венямінові за їхніми родами: від Бели — рід Белин, від Ашбела — рід Ашбелів, від Ахірама — рід Ахірамів, **39** від Шефуфама — рід Шефуфамів, від Хуфама — рід Хуфамів. **40** А сини Белині були: Ард, і Нааман, від Арда — рід Ардів, від Наамана — рід Нааманів. **41** Оце Венямінові сини за їхніми родами, а перелічені їхні: сорок і п'ять тисяч і шістьсот. **42** Оце Данові сини за їхніми родами: від Шухама — рід Шухамів. Оце Данові роди за їхніми родами. **43** Всі Шухамові роди за їхнім переліченням: шістдесят і чотири тисячі і чотириста. **44** Асірові сини за їхніми родами: від Їмни — рід Їмнин, від Їшві рід Їшвіїв, від Берії — рід Беріїв. **45** Сини Берії: від Хевера — рід Хеверів, від Малкіїла — рід Малкіїлів, **46** а ймення Асірової дочки Сарах. **47** Оце роди Асірових синів за їхнім переліченням: п'ятдесят і три тисячі й чотириста. **48** Сини Нефталімові за їхніми родами: від Яхцеїла — рід Яхцеїлів, від Гуні — рід Гуніїв, **49** від Єцера — рід Єцерів, від Шіллама — рід Шіллемів. **50** Оце роди Нефталімові за їхніми родами й за

їхнім переліченням: сорок і п'ять тисяч і чотириста.

51 Оце перелічені Ізраїлевих синів: шістсот тисяч і тисяча й сімсот і тридцять. **52** І промовив Господь до Мойсея, говорячи: **53** Для цих буде поділений край у спадок за числом імен. **54** Численному примножиш спадщину його, — а малому зменшиш спадок його, кожному за переліченням його буде дана спадщина його. **55** Тільки жеребком поділиться землю, — вони будуть володіти за іменами племен їхніх батьків. **56** За жеребком буде поділена спадщина його поміж численним та малим. **57** А оце перелічені Левити за їхніми родами: від Гершона — рід Гершонів, від Кегата — рід Кегатів, від Мерарі — рід Мераріїв. **58** Оце роди Левієві: рід Левіїв, рід Хевроніїв, рід Махліїв, рід Мушіїв, рід Корейв, а Кегат породив Амрама. **59** А ймення Амрамової жінки — Йохевед, дочка Левієва, що вродила їй Левієві жінка його в Єгипті, а вона вродила Амрамові Аарона, і Мойсея, і сестру їх Маріям. **60** І вродилися Ааронові Надав, й Авігу, й Елеазар, й Итамар. **61** А Надав та Авігу померли, коли вони принесли чужий огонь перед Господнє лице. **62** І були їхні перелічені — двадцять і три тисячі, кожен чоловічої статі від місячного віку й вище; бо вони не були перелічені серед Ізраїлевих синів, — не дана бо їм спадщина серед Ізраїлевих синів. **63** Оце перелічені Мойсея та священника Елеазара, що перелічували Ізраїлевих синів у моавських степах над приєрихонським Йорданом. **64** А серед тих не було вже нікого з перелічених Мойсея та священника Аарона, що

перелічували Ізраїлевих синів на Сінайській пустині,
65 бо Господь був сказав їм: „Конче повмираєте ви на
пустині“. І не позостався з них ніхто, крім Калéва,
сина Єфуннеевого, та Ісуса, сина Навінового.

27 І прийшли дóчки Целофхада, сина Хеферового,
сина Гілеадового, сина Махірового, сина Манасїіного,
з рóдів Манасїї, сина Йóсипового, а оце ймення дочóк
його: Махла, Ноа, і Хогла, і Мілка, і Тірца. **2** І стали
вони перед Мойсеєм і перед священиком Елеазаром
та перед начальниками, і всією громадою при вході
скинії заповіду, говорячи: **3** „Наш бáтько помер у
пустині, і він не був серед громади змóвників на
Господа в Кореевій громаді, бо він помер за свій
гріх, а синів він не мав. **4** Чому ймення нашого
батька буде відняте з-посеред його роду, що немає
в нього сина? Дай же нам володіння серед братів
нашого батька!“ **5** І приніс Мойсей їхню справу перед
Господнє лице. **6** І сказав Господь до Мойсея, говорячи:
7 „Целофхадóві дóчки слушно говорять. Конче даси
їм володіння спадкóве серед братів їхнього батька, і
зrobiш, щоб перейшла їм спадщина їхнього батька. **8**
А до Ізраїлевих синів будеш промовляти, говорячи:
Коли хто помре, а сина в нього нема, то зробіте, щоб
спáдок його перейшóв дочці його. **9** А якщо в нього
немає дочкí, то дасте спáдщину його братам його. **10**
А якщо в нього немає братів, то дасте спáдок його
братам батька його. **11** А якщо в його батька немає
братів, то дасте спáдщину його рóдичеві, близькому
йому з його роду, і він посяде його. А це стане для

Ізраїлевих синів на правну постанову, як Господь наказав був Мойсееві“. 12 І сказав Господь до Мойсея: „Вийди на цю гору Аварім, і побач той край, що Я дав Ізраїлевим синам 13 І побачиш його, і будеш прилучений до своєї рідні і ти, як був прилучений твій брат Аарон, 14 бо ви були неслухняні наказам Моїм у пустині Цін при сварці громади, щоб явилася святість Моя через воду на їхніх очах“. Це вода Меріви Кадеської в пустині Цін. 15 І промовив Господь до Мойсея, говорячи: 16 „Нехай призначить Господь, Бог духів і кожного тіла, чоловіка над громадою, 17 що вийде перед ними, і що ввійде перед ними, і що випровадить їх, і що впровадить їх, і не буде Господня громада, як отара, що не має пастуха“. 18 І сказав Господь до Мойсея: „Візьми собі Ісуса, Навінового сина, мужа, що в ньому Дух, і покладеш свою руку на нього. 19 І поставиш його перед священиком Елеазаром та перед усією громадою, і накажеш йому на їхніх очах. 20 І даси на нього з влади своєї, щоб чула вся громада Ізраїлевих синів. 21 І стане він перед священиком Елеазаром, і він запитав для нього віроку уриму перед Господнім лицем. І за наказом його вийдуть, і за наказом його ввійдуть він та всі Ізраїлеві сини з ним і вся громада“. 22 І зробив Мойсей, як Господь наказав був йому. І взяв він Ісуса, і поставив його перед Елеазаром та перед усією громадою. 23 І поклав він руки свої на нього, і заповів йому, як Господь промовляв через Мойсея.

28 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і скажи їм: Ви будете пильнувати жертву Мою, хліб Мій для огняних Моїх жёртов, пахощі любі Мої, щоб принóсити Мені означеного чáсу. **3** І скажи їм: Оце огняна жертва, що принесете Господéві: безвадні однорічні ягнята, — двоє на день, цілопáлення зáвжди. **4** Одне ягня принесеш уранці, а ягня друге принесеш нáдвечір. **5** І десяту частину ефи пшеничної муки на хлібну жертву, мішану в тóвченій оливі чверть гіна. **6** Це стане цілопáлення, принесене на Сінайській горі на пахощі любі, огняна жертва для Господа. **7** А лита жертва його — чверть гіна для одного ягняти. У святині принесеш литу жертву вина для Господа. **8** А друге ягня принесеш нáдвечір, принесеш як хлібну жертву рáнку й як жертву литу його, — це огняна жертва, любі пахощі для Господа. **9** А суботнього дня — двоє однорічних безвадних ягнят, і дві десяти пшеничної муки, жертва хлібна, мішана в оливі, і жертва лита його. **10** Це суботнє цілопáлення щосуботи його, — окрім цілопáлення стáлого та його литої жертви. **11** А першого дня ваших місяців принесéте цілопáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, і одного барана, однорічні ягнята — сім безвадних, **12** і три десяти ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для однóго бичка, і дві десяти пшеничної муки, жертву хлібну, мішану в оливі, для однóго барана, **13** і по десятій частині ефи пшеничної муки, жертву хлібну, мішану

в оливi, для однóго ягняти. Це цiлопáлення, пахощi любi, огнянá жертва для Господа. **14** А їхнi литi жертви: пiв гiна вина буде для бика, а третина гiна для барана, а четвертина гiна для ягняти. Це новомiсячне цiлопáлення кожного молодика, для всiх молодикiв року. **15** I буде принесений один козел на жертву за грiх для Господа, крiм сталого цiлопáлення, i лита жертва його. **16** А першого мiсяця, чотирнáдцятого дня мiсяця — Пáсха для Господа. **17** А п'ятнáдцятого дня того мiсяця — свято, сiм день опрiсноки їсти. **18** Першого дня — святi збори, жодного робочого зайняття не будете робити. **19** I принесете огнянóу жертву, цiлопáлення для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, i одного барана, i сiм однорiчних ягнят, — безваднi вони будуть у вас. **20** А їхня хлiбна жертва — пшенична мука, мiшана в оливi, принесете три десятi ефи для бичка й двi десятi для барана. **21** По десятiй частинi ефi принесеш для однóго ягняти, так для семи ягнят. **22** I одного козла жертви за грiх на очiщення вас, **23** окрiм цiлопáлення ранку, що належить до сталого цiлопáлення, принесете оце. **24** Як оце, бóдете принóсити щоденно сiм день хлiб огнянóї жертви, любi пахощi для Господа; окрiм сталого цiлопáлення буде це принесене, i лита жертва його. **25** А сьóмого дня будуть для вас святi збори, — жодного робочого зайняття не будете робити. **26** А дня первоплóдiв, коли приносите новóу хлiбну жертву для Господа в ваших тижнях, будуть для вас святi збори, — жодного

робочого зайняття не будете робити. **27** І принесете цілопáлення на любі пахощі для Господа: бички, молоде з великої худоби — два, барана одного, сім ягнят однорічних. **28** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десяті ефи для одного бичка, дві десяті для одного барана, **29** по десятій частині ефи для одного ягняти, так для семи ягнят. **30** Козел один, — на очіщення вас, **31** окрім сталого цілопáлення та хлібної його жертви це принесете, — вони будуть безвадні у вас, — і їхні литі жертви.

29 А сьомого місяця, першого дня місяця — святі збори будуть для вас, жодного робочого зайняття не будете робити, це буде для вас день сурмлення. **2** І спорядите цілопáлення на пахощі любі для Господа: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічні ягнята, — семеро безвадних. **3** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десяті ефи для бичка, дві десяті для барана, **4** і одна десята для одного ягняти, так для семи ягнят, **5** і один козел, жертва за гріх, на очищення вас, **6** окрім новомісячного цілопáлення й хлібної його жертви та цілопáлення сталого, і хлібної його жертви та їхніх литих жéртов за їхньою постановою, на любі пахощі, огняна́ жертва для Господа. **7** А десятого дня того сьомого місяця будуть для вас святі збори, — і будете впокоря́ти свої душі, жодного зайняття не будете робити. **8** І принесете цілопáлення для Господа, любі пахощі: бичка, молоде з великої худоби, одного, барана одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні

будуть у вас. **9** А їхня хлібна жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десятi ефи для бичка, двi десятi для одного барана, **10** по десятiй для одного ягняти, так для семи ягнят. **11** Козел один, жертва за гріх, окрім жертви за гріх очищення й сталого цілопáлення, i його жертви хлібноi та їхніх литих жертв. **12** А п'ятнадцятого дня сьомого місяця будуть для вас святi збори, — жодного робочого заняття не будете робити, i будете святкувати сім день для Господа. **13** I принесете цілопáлення, огняну жертву, пахощi любi для Господа: бички, молоде з великої худоби, — трина́дцатеро, барани — два, однорічних ягнят — чотирна́дцатеро, безвадні будуть вони. **14** А хлібна їхня жертва: пшенична мука, мішана в оливi, три десятi ефи для кожного з тринадцяти бичків, двi десятi для одного барана́, для двох баранів, **15** i по десятiй для кожного з чотирнадцяти ягнят, **16** i один козел, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення, його хлібноi жертви та його жертви литої. **17** А другого дня: бичкі, молоде з великої худоби, — двана́дцатеро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцатеро, безвадні. **18** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягнят — за числом їх, за постановою. **19** I козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення й хлібноi його жертви та їхніх литих жéртов. **20** А третього дня: бички — одина́дцатеро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцатеро, безвадні. **21** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів i для ягнят

— за числом їх, за постановою. **22** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення й його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **23** А четвертого дня: бичкі́ — десятеро, барані́ — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **24** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **25** І козел один, жертва за гріх, окрім сталого цілопáлення їхньо́ї хлібно́ї жертви та їхньо́ї лито́ї жертви. **26** А п'ятого дня: бички — дев'ятеро, барани — два, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **27** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **28** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **29** А шостого дня: бички — восьмеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **30** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх за постановою. **31** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібно́ї жертви та його литих жертв. **32** А сьомого дня: бичкі́ — семеро, барани — двоє, однорічні ягнята — чотирна́дцятро, безвадні. **33** А хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичків, для баранів і для ягнят — за числом їх, за постановою. **34** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення його хлібно́ї жертви та його лито́ї жертви. **35** А восьмого дня буде для вас віддання́ свята, — жодного робочого зайняття не будете робити. **36** І принесете

цілопáлення, огняну́ жертву, пахощі любі для Господа: бичка́ — одного, барана́ — одного, однорічних ягнят — семеро, безвадні. **37** Хлібна їхня жертва та їхні литі жертви для бичка, для барана й для ягнят — за числом їх, за постановою. **38** І козел жертви за гріх один, окрім сталого цілопáлення та його хлібно́ї жертви та його литої жертви. **39** Оце принесете для Господа в ваші свята, окрім ваших обітниць та ваших дáрів, для ваших цілопáлень, і для ваших хлібних жéртов, і для ваших литих жертв, і для ваших жертв мирних“. **40** І Мойсей сказав Ізраїлевим синам усе так, як Господь наказав Мойсеєві.

30 І Промовляв Мойсей до голів племén Ізраїлевих синів, говорячи: „Оце та річ, що Господь наказав: **2** Коли хто складає обітницю для Господа або присягне́ прися́гу заре́кті зарóка на душу свою, хай той не порушить свого слова, — нехай зробить усе, як вийшло було з його уст. **3** А жінка, коли складає обітницю для Господа, і зарече́ зарóка в домі свого батька в своїй мóлодості, **4** і почує її батько обітницю її та зарóка, що зарекла́ на свою душу, та буде мовчати їй ба́тько її, то будуть важні всі обітниці її, і буде важний кожен зарі́к її, що вона зарекла́ на ду́шу свою́. **5** А якщо батько її заборонить їй того дня, коли був почув, усі обітниці її та зарóки її, що зарекла́ на свою душу, то не будуть вони важні, а Госпо́дь пробачить їй, бо її ба́тько заборонив їй. **6** А якщо буде вона замі́жня, а обітниці її на ній або мова уст її, що зарекла́ на душу свою, **7** і почує її чоловік, і буде мовчати їй

того дня, коли почує, то будуть важні обітниці її, і зарόки її, що зарекла на свою душу, будуть важні. **8** А якщо того дня, коли чоловік її почув, він заборонить їй і уневажнить обітниці її, що на ній, і мову уст її, що зарекла на свою душу, то Господь пробачить їй. **9** А обітниця вдови та розвѣденої, усе, що зарекла на свою душу, буде важне на ній. **10** А якщо вона обітувала в домі свого чоловіка, або зарекла зарόка на свою душу присягою, **11** а чоловік її чув та змóвчав їй, не заборонив їй, то будуть важні всі обітниці її, і кожен зарік, що зарекла на свою душу, буде важний. **12** А якщо справді уневажнить їх чоловік її того дня, коли він почує, то все, що вийшло з її уст для її обітниць та для зарόків душі її, не буде важне, — її чоловік уневажнив їх, і Господь прóстить їй. **13** Кожна обітниця й кожна присяга зарόку впокоряти свою душу, — чоловік її зробить важною, абó чоловік її уневажнить її. **14** А якщо чоловік її, замóвчуючи, буде мовчати їй з дня на день, то зробить важними всі її обітниці, або всі її зарόки, що на ній; зробив їх важними, бо він мовчав їй того дня, коли був почув. **15** А якщо справді уневажнить він їх по тóму, як був почув, то понесе він гріх її. **16** Оце постанови, що Господь наказав був Мойсееві, у цій справі між чоловіком та його жінкою, між батьком та його дочкою в її мóлодості в домі батька свого“.

31 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Пімсти мідіянітам за кривду Ізраїлевих синів, пóтім бóдеш прилúчений до своєї рідні“. **3** І промовив

Мойсей до наро́ду, гово́рячи: „Озбройте з-поміж себе людей для війська, і будуть вони на мідіян, щоб дати Господню пі́мсту на мідіян. **4** По тисячі з племе́ні зо всіх Ізраїлевих племе́н пошле́те до війська“. **5** І були призначені з Ізраїлевих тисяч — тисяча з племені — дванадцять тисяч озброєних для війська. **6** І послав їх Мойсей — тисячу з кожного племені — до їх війська, і Пінхаса, сина священника Елеазара, на війну, і святий по́суд, і су́рми для су́рмлення в його руці. **7** І ру́шили війною па Мідія́на, як наказав був Господь Мойсееві, і позабива́ли кожного чоловічо́ї статі. **8** І крім тих забитих, позабивали мідія́нських царів: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, — п'ять мідія́нських царів, і Валаама, Беорового сина, забили мечем. **9** І полони́ли Ізраїлеві сини мідія́нських жінок і їхніх діте́й, і всю їхню худобу, і всі їхні стада́ та ввесь їх ма́єток пограбува́ли. **10** А всі їхні міста по їхніх оса́дах та всі їхні оселі попалі́ли огнем. **11** І позабирали вони все захо́плене й усю здобич, людей та худобу. **12** І вони привели́ до Мойсея й до священника Елеаза́ра та до громади Ізраїлевих синів полоне́них і здобич, і захо́плене до табо́ру, до моавських степі́в, що над приєрихо́нським Йо́рдано́м. **13** І вийшли Мойсей і священник Елеаза́р та всі начальники громади назустріч їм поза та́бір. **14** І розгні́вався Мойсей на військо́вих провідникі́в, тисячникі́в та сотникі́в, що верта́лися з війська тієї війни. **15** І сказав до них Мойсей: „Чи ви позоставили живими всіх жіно́к? **16** Тож вони були́ для Ізраїлевих синів — за радою

Валаама — причиною на відступлення від Господа через Пеора! І була поразка в Господній громаді. **17** А тепер позабивайте кожного хлопця між дітьми, і кожну жінку, що познала чоловіка на мужеськім лóжі, повбивайте. **18** А всіх молодих жінок, що не познали мужеського лóжа, залиште живими для себе. **19** А ви пробудьте поза табором сім днів. Кожен, хто забив когó, і кожен, хто доторкався трупа, очистьтеся дня третього й дня сьомого ви та ваші брáнці. **20** І ви очистите кожну одежу, і кожну шкуряну річ, і все зроблене з козиної вовни, і кожну дерев'яну річ“. **21** І сказав священник Елеазáр воїнам, що ходили на війну: „Оце постанова закóну, що Господь наказав був Мойсеєві: **22** Тільки золото й срібло, мідь, залізо, цїну та олово, **23** кожну річ, що видержить в огні, перепровáдите через огонь, — і стане чиста, тільки перше очищáльною водою очіститься; а все, що не видéржує огню, перепровáдите через воду. **24** І виперете одежу свою сьомого дня, і станете чисті, а потому ввійдете до табору“. **25** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **26** „Перелічи здóбич брáнців між людьми й між худобою ти й священник Елеазáр та голови бáтьківських домів громади. **27** І поділиш ту здóбич пополовині між учасниками війни, що входять до війська, і між усією громадою. **28** І принесеш данїну для Господа від військóвих, що входять до війська, одну душу від п'яти сотень від людини й від великої худоби, і від ослів, і від худоби дрібної. **29** З їхньої половини візьми, і даси священникові Елеазарові

як Господнє прино́шення. **30** А з половини Ізраїлевих синів ві́зьмеш одного війнятого з п'ятидесяти — з лю́дини, з худоби великої, з ослів та з худоби дрібної, з кожної скотини, та й даси їх Левитам, що виконують сторожу Господньої скині́ї“. **31** І зробив Мойсе́й та священник Елеаза́р, як Господь наказав був Мойсе́єві. **32** І була здобич, позостале грабунку, що захопили були́ військові: дрібно́ї худоби — ші́стсо́т тисяч і сі́мдеся́т тисяч і п'ять тисяч. **33** А худоба велика -сі́мдеся́т і дві тисячі. **34** І осли — ші́стдеся́т і одна тисяча. **35** А душ лю́дських із жінок, що не пізнали мужеського ло́жа, усіх душ — тридцять і дві тисячі. **36** І була половина, ча́стка тих, що вхо́дили до війська, число худоби дрібно́ї — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. **37** І була да́нина для Господа з худоби дрібно́ї, — ші́сть сотень сі́мдеся́т і п'ять. **38** А худоба велика: тридцять і ші́сть тисяч, а їхня да́нина для Господа — сі́мдеся́т і двоє. **39** А осли: тридцять тисяч і п'ять сотень, а їхня да́нина для Господа — ші́стдеся́т і один. **40** А душ лю́дських: ші́стнадцять тисяч, а їхня данина для Господа — тридцять і дві душі. **41** І дав Мойсей да́нину Господнього прино́шення священникові Елеазарові, як Господь наказав був Мойсе́єві. **42** І з половини Ізраїлевих синів, що Мойсей відділив, від людей, що вирушали на війну, — **43** і була грома́дська половина з дрібно́ї худоби — триста тисяч і тридцять тисяч і сім тисяч і п'ять сотень. **44** А худоба велика — тридцять і ші́сть тисяч. **45** А осли — тридцять тисяч і п'ять

сотень. **46** А людських душ — шістнадцять тисяч, — **47** і взяв Мойсей з половини Ізраїлевих синів вийнятого одного з п'ятидесяти з людини та зо скотини, та й дав їх Левитам, що виконують сторо́жу Господньої шкіни, як Господь наказав був Мойсееві. **49** та й сказали Мойсееві: „Твої раби перелічили військових, що під нашою рукою, і нікого з нас не бракува́ло. **50** І ми принесли Господню жертву, кожен, хто знайшов що з золота, ланцюжок на ноги, і нарамénник, пёрстень, серéжки та нашійника на очищення наших душ перед Господнім лицем“. **51** І взяв Мойсей та священник Елеазар від них те золото, кожна зрòблену річ. **52** І бу́ло всього золота прино́шення, що принесли для Господа, — шістнадцять тисяч сімсот і п'ятдесят шеклів від тисячників і від сотників. **53** Військові грабува́ли кожен для себе. **54** І взяв Мойсей та священник Елеазар те золото від тисячників та сотників, і вnéсли його до шкіни заповіту, — па́м'ятка для Ізраїлевих синів перед Господнім лицем.

32 А в Рувімових синів та в синів Га́дових були́ великі стада́, дуже числénні. І побачили вони край Язерський та край Гілеадський, а ото це місце — місце добре для худоби. **2** І прийшли Гадові сини та сини Рувимові, та й сказали до Мойсея й до священника Елеазара та до громадських начальників, говорячи: **3** „Аторот, і Дівон, і Язер, і Німра, і Хешбон, і Ел'але і Севам, і Нево, і Беон, — **4** та земля, що Господь побив був перед Ізраїлевою громадою, — вона земля добра для худоби, а в твоїх рабів є худóба“. **5** І сказали

вони: „Якщо ми знайшли ласку в очах твоїх, то нехай да́но буде ту землю твоїм рабам на володіння. Не перепроваджуй нас через Йорда́н!“ **6** І сказав Мойсей до Гадових синів та до синів Рувимових: „Чи брати ваші підуть на війну́, а ви будете тут сидіти? **7** І для чого ви стримуєте серце Ізраїлевих синів від перехо́ду до того кра́ю, що дав їм Господь? **8** Так зробили були́ ваші батькі́, коли я посилав їх із Кадеш-Барнеа побачити той край. **9** І ввійшли вони в Ешкольську долину, і побачили були той край, — і стримали серце Ізраїлевих синів, щоб не входи́ти до того кра́ю, що дав їм Господь. **10** І запалився Господній гнів того дня, і присягнув Він, говорячи: **11** „Поправді кажú, — не побачать ці люди, що виходять з Єгипту, від віку двадцяти́ літ і вище, тієї землі, що Я присягнув був Авраамові, Ісакові та Якову, бо вони не виконували наказів Моїх, **12** окрім Калева, Єфуннеевого сина, кеніздеянина, та Ісуса, сина Навінового, бо вони викону́вали накази за Господом. **13** І запалився був гнів Господній на Ізраїля, і Він зробив, що вони ходили по пустині сорок літ, аж поки не скінчи́лося все те поколі́ння, що робило зло в Господніх оча́х“. **14** А оце стали ви замість ваших батьків, як нащадки грішних людей, щоб збільши́ти ще палючий гнів Господній на Ізраїля. **15** Бо як ви відвернетесь від Нього, то Він ще далі триматиме його в пустині, і ви спричините згубу всьому цьому наро́дові“. **16** А вони підійшли до нього та й сказали: „Ми побудуємо тут кошари́ для нашої худоби та міста́ для наших дітей, **17** а ми самі

узбрóймося, готові до бою перед Ізраїлевими синами, аж поки не введемо їх до їхнього місця. А діти наші осядуть по твердинних містах, охороняючи себе перед мешканцями цієї землі. **18** Ми не вернемося до наших домів, аж поки Ізраїлеві сини не заволодіють кожен спадком своїм. **19** Бо ми не будемо володіти з ними по той бік Йордану й далі, бо прийшла нам наша спадщина з цього боку Йордану на схід“. **20** І сказав їм Мойсей: „Якщо ви зробите цю річ, якщо ви узбрóїтесь на війну перед Господнім лицем, **21** і перейде кожен ваш узбрóєний Йордан перед Господнім лицем, аж поки Він не вижене ворогів Своїх перед Собою, **22** то буде здобутий той край перед Господнім лицем, і ви потому вернетесь, і будете невинні перед Господом та перед Ізраїлем. І буде вам цей край на володіння перед Господнім лицем. **23** А якщо не зробите так, то ви згрішили Господеві, і знайте, що ваш гріх знайде вас! **24** Побудуйте собі міста для ваших дітей, та кошари для ваших отар. А що вийшло з ваших уст, те зробіть“. **25** І сказали Гадові сини та сини Рувімові до Мойсея, говорячи: „Раби твої зрóbлять, як пан наш приказує. **26** Діти наші, жінки наші, стадо наше та вся наша худоба бóдуть там, у гілеадських містах. **27** А раби твої перейдуть, кожен військовий озбрóєний, перед Господнім лицем на війну, як пан наш наказує“. **28** І Мойсей наказав про них священникові Елезарові й Ісусові, синові Навіновому, та головам батьківських домів племен Ізраїлевих синів. **29** І сказав Мойсей до них: „Якщо Гадові сини

та сини Рувимові перейдуть із вами Йордан, кожен озброєний на війну перед лицем Господнім, і буде здобутий край перед вами, то дасте їм гілеадський край на володіння. **30** А якщо вони не перейдуть з вами озброєні, то отримають володіння серед вас в ханаанському краї". **31** І відповіли Гадові сини та сини Рувимові, говорячи: „Що говорив Господь до твоїх рабів, так зробимо. **32** Ми перейдемо озброєні перед Господнім лицем до ханаанського краю, а з нами буде наше володіння по цей бік Йордану". **33** І Мойсей дав їм, Гадовим синам і синам Рувимовим та половині племіні Манасії, Йосипового сина, царство Сігона, царя аморейського, і царство Ога, царя башанського, той край по містах його, у границях міст того краю навколо. **34** І збудували Гадові сини Дівон, і Атарот, і Ароер, **35** і Атарот Шофан, і Язер, і Йогбегу, **36** і Бет-Німру, і Бет-Гаран, твердинні міста та кошари для отари. **37** А Рувимові сини збудували: Хешбон, і Ел'але, і Кір'ятаїм, **38** і Нево, і Баал-Меон, зміненоіменні, і Сивму, і назвали йменнями міст, що вони збудували. **39** І пішли сини Махіра, сина Манасії, до Гілеаду, та й здобули його і позбавили спадщини амореянина, що в ньому. **40** І дав Мойсей Гілеад Махірові, синові Манасії, і той осів у ньому. **41** А Яір, син Манасіїн, пішов і здобув їхні села, та й назвав їх: Яірові села. **42** А Новах пішов та й здобув Кенат та залежні від нього міста, і назвав його своїм ім'ям: Новах.

33 Оце походи Ізраїлевих синів, що вийшли з єгипетського краю за своїми військовими відділами

під рукою Мойсея та Аарона. **2** А Мойсей написав їхні виходи з їхніми походами за Господнім наказом, і оце їхні походи за їхніми виходами. **3** І рушили вони з Рамесесу першого місяця, п'ятнадцятого дня першого місяця, другого дня по Пасці вийшли Ізраїлеві сини сильною рукою на очах усього Єгипту. **4** А Єгипет ховав, кого побив Господь серед них, — кожного перворідного, а над їхніми богами зробив Господь суди. **5** І рушили Ізраїлеві сини з Рамесесу, і таборували в Суккоті. **6** І рушили з Суккоту й таборували в Етамі, що на краю пустині. **7** І рушили з Етаму, а вернулися до Пі-Хіроту, що перед Баал-Цефоном, і таборували перед Міг'долом. **8** І рушили з-перед Хіроту, і перейшли серед моря до пустині, і йшли триденною дорогою в Етамській пустині, і таборували в Марі. **9** І рушили з Марі й увійшли до Еліму, — а в Елімі — дванадцять джерел води та сімдесят пальм, — і таборували там. **10** І рушили з Еліму й таборували над Червоним морем. **11** І рушили з-над Червоного моря й таборували в пустині Сін. **12** І рушили з пустині Сін і таборували в Дофці. **13** І рушили з Дофки й таборували в Алуші. **14** І рушили з Алушу й таборували в Ріфідімі, — і не було там води на пиття для народу. **15** І рушили з Ріфідіму й таборували в пустині Сінаї. **16** І рушили з пустині Сінай і таборували в Ківрот-Гаттааві. **17** І рушили з Ківрот-Гаттаави й таборували в Хацероті. **18** І рушили з Хацероту й таборували в Рітмі. **19** І рушили з Рітми й таборували в Ріммоні Переца. **20** І рушили з Ріммону

Переца й таборували в Лівні. 21 І рушили з Лівни й таборували в Ріссі. 22 І рушили з Рісси й таборували в Кегелаті. 23 І рушили з Кегелати й таборували на горі Шефер. 24 І рушили з гори Шефер і таборували в Хараді. 25 І рушили з Харади й таборували в Макгелоті. 26 І рушили з Макгелоту й таборували в Тахаті. 27 І рушили з Тахату й таборували в Тераху. 28 І рушили з Тераху й таборували в Мітці. 29 І рушили з Мітки й таборували в Хашмоні. 30 І рушили з Хашмони й таборували в Мосероті. 31 І рушили з Мосероту й таборували в Бене-Яакані. 32 І рушили з Бене-Яакану й таборували в Хорі Гідгаду. 33 І рушили з Хору Гідгаду й таборували в Йотваті. 34 І рушили з Йотвати й таборували в Авроні. 35 І рушили з Аврони й таборували в Еційон-Гевері. 36 І рушили з Еційон-Геверу й таборували в пустині Цін, це — Кадеш. 37 І рушили з Кадешу й таборували на Гор-горі, на краю едомської землі. 38 І зійшов священник Аарон на Гор-гору з Господнього наказу, та й помер там сорокового року виходу Ізраїлевих синів з єгипетського краю, п'ятого місяця, першого дня місяця. 39 А Аарон був віку ста й двадцяти й трьох літ, коли помер він на Гор-горі. 40 І почув ханаанеянин, цар Араду, — а він сидів на півдні в краї ханаанським, — що йдуть Ізраїлеві сини. 41 І рушили від Гор-гори й таборували в Цалмоні. 42 І рушили з Цалмони й таборували в Пуноні. 43 І рушили з Пунону й таборували в Овоті. 44 І рушили з Овоту й таборували в Йіс-Гааварімі, на моавській границі. 45 І рушили з Йіму

й таборували в Дівоні Гаду. **46** І рушили з Дівону Гаду й таборували в Алмон-Дівлатаймі. **47** І рушили з Алмон-Дівлатайми й таборували в горах Аварім перед Нево. **48** І рушили з гір Аварім, і таборували в моавських степах. **49** І таборували вони над Йорданом від Бет-Єшмоту аж до Авел-Шіттіму в Моавських степах. **50** І Господь промовляв до Мойсея в моавських степах над приєрихонським Йорданом, говорячи: **51** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажеш до них: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, **52** то проженете всіх мешканців того Краю перед собою, і понищите всі їхні зображення, і всіх литих ідолів їхніх понищите, і всі їхні висоти поруйнуєте. **53** І ви заволодієте тим Краєм, і осядете в ньому, бо Я дав вам той Край на власність. **54** І ви заволодієте тим Краєм жеребком за вашими родами: численному збільшите власність його, а малому зменшите власність його, — де вийде йому жеребок, туди йому буде, за племенами ваших батьків будете володіти собі. **55** А якщо ви не виженете мешканців того Краю від себе, то будуть ті, кого позоставите з них, колючками в ваших очах та тернями в ваших боках. І будуть вас утискати на тій землі, що на ній ви сидітимете. **56** І станеться, — як Я думав був учинити їм, учиню те вам“.

34 І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам та й скажи їм: Коли ви ввійдете до ханаанського краю, — це буде той край, що припадє вам у спадщині, ханаанський край по

границях його. **3** І буде вам півдénна сторонá від пустині Цін при Едомі, і буде вам південна границя від кінця Солоного моря на схід. **4** І скерується вам та границя з полудня до Маале-Акраббіму, і перéйде до Ціну, і будуть виходи її з полудня до Кадеш-Барнеа. І вийде вона до Хацар-Аддару й перéйде до Ацмону. **5** І скерується границя з Ацмону до єгипетського потоку, і будуть її виходи до моря. **6** А границя західня, — буде для вас море Велике, це буде для вас західня границя. **7** А оце буде для вас північна границя: від Великого моря візначите собі за границю Гор-гóру. **8** Від Гор-гори визначите в на́прямі до Гамату, і будуть виходи границі до Цедаду. **9** І вийде границя до Зіфрону, і будуть її виходи до Гацар-Енану. Це буде вам північна границя. **10** І визначите собі за границю на схід — від Гацар-Енану до Шефаму. **11** І зійде границя від Шефаму до Рівли, на схід Аїну. І зійде границя, і дійде на беріг Кінеретського моря на схід. **12** І зійде границя до Йорда́ну, і будуть її виходи — море Солоне. Це буде для вас край по його границях навколо“. **13** І Мойсей наказав Ізраїлевим синам, говорячи: „Оце та земля, що ви поділите собі її жеребко́м, що Господь наказав дати дев'яти племена́м і половині племені. **14** Бо взяли́ плéм'я Рувимових синів за дома́ми батьків своїх, і плéм'я Гадових синів за домами батьків своїх, і половина плéмени Манасі́їного взяли́ спáдщину свою, **15** два плéмені й половина племені взяли вже свою спáдщину з того боку приєрихóнського Йорда́ну на схід та на південь.“ **16** І Господь промовляв до Мойсея,

говорячи: **17** „Оце іменá тих мужів, що поділять для вас той край на спáдок: священник Елеазар та Ісус, син Навинів, **18** та візьмете по одні́му князеві з племени, щоб поділити той край на власність. **19** А оце ймення тих мужів: для Юдиного племени — Калев, син Єфуннеїв; **20** а для племени Симеóнових синів — Шемуїл, син Аммігудів; **21** а для племени Веніамінового — Елідад, син Кіслонів; **22** для племени Дáнових синів — князь Буккі, син Йогліїв. **23** для Йóсипових синів, для племени синів Манасіїних — князь Ханніїл, син Ефодів; **24** а для племени Єфрэ́мових синів — князь Кемуїл, син Шіфтанів; **25** а для племени Завулóнових синів — князь Еліцафан, син Парнахів; **26** а для племени Іссаха́рових синів — князь Палтіїл, син Аззана; **27** а для племени Асі́рових синів — князь Ахігуд, син Шеломіїв; **28** а для племени синів Нефталі́мових — князь Педаїл, син Аммігудів. **29** Оце ті, кому наказав Господь поділити ханаанський Край на спáдщину для Ізраїлевих синів.

35 І Господь промовляв до Мойсея на моавських степах над приєрихóнським Йорда́ном, говорячи: **2** „Накажи Ізраїлевим синам, і нехай вони дадуть Левитам зо спáдку свого володіння міста́ на сидіння; і пасові́сько для міст навколо них дасте ви Левитам. **3** І будуть ті міста їм на сидіння, а їхні пасові́ська будуть для їхньої скотини, і для їхньої худоби та для всієї їхньої звірини. **4** А пасові́ська тих міст, що дасте Левитам, будуть тягнутись від міської стіни й назóвні — тисяча локтів навко́ло. **5** І відміряєте поза

містом на східню сторону — дві тисячі ліктів, і на південну сторону — дві тисячі ліктів, і на західню сторону — дві тисячі ліктів, і на північну сторону — дві тисячі ліктів, а місто — усередині. Це будуть для вас міські пасовіська. **6** А з міст, що дасть Левитам, буде шість міст на сховища, що дасте, щоб утікати туди убійникові. А окрім них дасть сорок і два міста. **7** Усі ті міста, що дасте Левитам, — сорок і вісім їхніх міст та їхні пасовіська. **8** А ті міста, що дасте з володіння Ізраїлевих синів, — від більшого дасте більше, а від меншого — менше, кожен за спадком своїм, яким володітиме, дасть із своїх міст Левитам“. **9** І Господь промовляв до Мойсея, говорячи: **10** „Промовляй до Ізраїлевих синів та й скажи їм: Коли ви перейдете Йордан до ханаанського краю, **11** то виберіть собі міста, — вони будуть на сховища для вас, і втече туди убійник, що заб'є душу невмисне. **12** І будуть для вас ті міста на сховища перед месником, і не помре убійник, поки не стане на суд перед громадою. **13** А ті міста, що дасте, — шість міст на сховища буде для вас. **14** Три місті дасте по той бік Йордану, а три місті дасте в ханаанському краї, — вони будуть міста на сховища. **15** Ці шість міст будуть на сховища для Ізраїлевих синів, і для прихóдька та для осілого серед них, щоб утік туди кожен, хто заб'є кого невмисне. **16** А коли б хто вдарив кого залізним знаряддям, а той помер, — він убійник, буде конче забитий той убійник. **17** А якщо вдарив його каменем, що був у руці, що від нього можна померти, і той помер,

— він убійник, буде конче забитий той убійник. 18
Або вдарив його дерев'яним знаряддям, що було
в руці, що від нього можна померти, і той помер,
— він убійник, буде конче забитий той убійник. 19
Месник за кров — він заб'є убійника; як спіткає його,
він заб'є його. 20 А якщо пхне його з ненависти, або
кине на нього чим навмисне, а той помре, 21 або з
ворогування вдарив його своєю рукою, а той помер,
— буде конче забитий той, хто вдарив, він убійник;
мєсник за кров заб'є убійника, як спіткає його. 22
А як хто випадково, без ненависти пхнув кого або
кинув на нього невмисне якимбудь знаряддям, 23
або якимбудь каменем, що від нього можна померти,
кинув на нього не бачачи, і той помер, а він не був
ворог йому й не шукав йому зла, 24 то розсудить
громада між убійником та між мєсником за кров за
цими постановами. 25 І громада візволить убійника
з руки месника за кров, і громада верне його до міста
сховища його, що втік був туди. І осяде він у ньому
аж до смерти найвищого священика, помазаного
святою оливою. 26 А якщо убійник, виходячи, вийде з
границі міста сховища його, куди втік був, 27 і знайде
його месник за кров поза границями міста сховища
його, і замордує месник за кров убійника, — нема
йому вини крєви! 28 Бо він повинен сидіти в місті
сховища свого аж до смерти найвищого священика. А
по смерті найвищого священика вернеться убійник
до землі володіння свого. 29 І буде це для вас на
правну постанову для ваших поколінь по всіх ваших

оселях. **30** Коли хто заб'є кого, то месник за словами свідків заб'є убійника. А одного свідка не дósить проти кого, щоб осудити на смерть. **31** І не візьмете окупу для душі убійника, що він повинен умерти, бо буде він конче забитий. **32** І не візьмете óкупу від змушеного втікати до міста схóвища його, щоб вернувся сидіти в краю до смерти священика. **33** І не збезчéстите того краю, що ви в ньому, бо та кров — вона безчéстить край, а краєві не прощáється за кров, що проліта в ньому, як тільки кров'ю того, хто її пролив. **34** І не занечíстиш того краю, що ви сидите в ньому, що Я пробуваю серед нього. Бо Я — Господь, що пробуваю посеред синів Ізраїлевих!“

36 І поприхóдили гóлови бáтьківських домів родів синів Гíлеада, сина Махіра, сина Манасіїного з родів Йóсипових синів, і промовили перед Мойсеєм та перед княз́ями, гóловами бáтьківських домів Ізраїлевих синів, **2** і сказали: „Господь наказав моєму панові дати жеребком цей край Ізраїлевим синам, і пан мій отримав Господнього наkáза дати спáдок нашого брата Целофхада його дóчкам. **3** І якщо вони будуть за жінок ко́му з синів інших племен Ізраїлевих синів, то буде віднята їхня спáдщина зо спáдку наших батьків, і буде дóдане над спáдок тому плéмені, що вони стануть їм за жінок, а з жеребка́ нашого спáдку буде відняте. **4** А якщо Ізраїлевим синам буде ювілей, то буде їхня спáдщина дóдана до спáдку племені, що стануть їм за жінок, і їхня спадщина буде віднята від спáдку племені наших батьків“. **5** І наказав

Мойсей Ізраїлевим синам за Господнім на́казом, говорячи: „Слушно говорить плém'я Йóсипових синів. **6** Оце та річ, що Господь заповів про Целофхадових дочок, говорячи: Вони стануть за жінок тим, хто їм подобається, тільки родові племени їхнього батька вони стануть за жінок. **7** І не буде перехóдити спáдщина Ізраїлевих синів від племени до племени, бо кожен із Ізраїлевих синів буде держатися спáдщини племени своїх батьків. **8** А кожна дочка́, що посýде спáдщину від племени Ізраїлевих синів, стане за жінку однóму з роду племени батька свого, щоб Ізраїлеві сини володіли кожен спáдком батьків своїх. **9** І не буде перехóдити спáдок від племени до іншого племени, бо кожен із племен Ізраїлевих синів буде держатися спáдку свого“. **10** Як Господь наказав був Мойсеєві, так учинили Целофхадові дóчки. **11** І стали Целофхадові дóчки: Махла, Тірца, і Хогла, і Мілка, і Ноа за жінок для синів дядьків своїх. **12** Тим, що з родів синів Манасіїних, сина Йóсипового, стали вони за жінок, а їхня спáдщина залиши́лася за плéменем роду їхнього батька. **13** Оце за́повіді та постанови, що Господь наказав був через Мойсея Ізраїлевим синам у моавських степáх над приєрихóнським Йорда́ном.

Повторення Закону

1 Оце ті слова, що Мойсей говорив був до всього Ізраїля по тім боці Йордану в пустині, на степу, навпроти Червоного моря, між Параном, і між Тофелем, і Лаваном, і Гецеротом, і Ді-Загавом, **2** одинадцять день дороги від Хориву, дорога до гори Сеїру, аж до Кадеш-Барнеа. **3** І сталося сорокового року, одинадцятого місяця, першого дня місяця говорив Мойсей до Ізраїлевих синів усе, що Господь наказав був йому про них, **4** по тому, як забив він Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, і Ога, царя башанського, що сидів в Аштароті в Едреї. **5** На тім боці Йордану в моавському краї став Мойсей вияснити Закону, говорячи: **6** „Господь, Бог наш, промовляв до нас на Хоріві, говорячи: Досить вам сидіти на цій горі! **7** Оберніться й рушайте, і йдіть на гору амореянина, та до всіх сусідів його на степу, на горі, і в долині, і на півдні, і на побережжі моря, — до краю ханаанського та до Ливану, аж до Великої Річки, — річки Ефрату. **8** Ось Я дав вам цей край! Увійдіть, і заволодійте цим краєм, що на нього Господь був присяг вашим батькам, — Авраамові, Ісакові та Якову, що дасть його їм та їхньому насінню по них“. **9** І сказав я того часу до вас, говорячи: „Не можу я сам носити вас. **10** Господь, Бог ваш, розмножив вас, і ось ви сьогодні, щодо численности, як збір небесні! **11** Господь, Бог ваших батьків, нехай додасть вам у тисячу раз, і нехай поблагословить вас, як Він говорив вам. **12** Як я сам понесу тяготу вашу, і тягар ваш,

і ваші суперечки? **13** Візьміть собі мужів мудрих, і випробуваних, і знаних вашим племенам, і я поставлю їх на чолі вас“. **14** І ви відповіли мені та й сказали: „Добра та річ, що ти кажеш зробити“. **15** І взяв я голів ваших племён, мужів мудрих та знаних, і поставив їх головами над вами, — тисячниками, і сотниками, і п'ятдесятниками, і десятниками, та урядниками для ваших племён. **16** І наказав я того часу вашим суддям, говорячи: „Вислухуйте суперечки між вашими братами, і розсуджуйте справедливо між чоловіком та між братом його, та між прихóдьком його. **17** Не будете звертати уваги на обличчя в суді, — як малóго, так і великого вíслухаєте, не будете боятися обличчя лю́дини, бо суд — Божий він! А ту справу, що буде занадто тяжка́ для вас, принесете мені, і я вислухаю її“. **18** І наказав я вам того часу про всі ті речі, що ви зробите. **19** І ми рушили з Хоріву, та й перейшли цю велику й страшну́ пустиню, що бачили ви, дорогою до гори амореянина, як наказав нам Господь, Бог наш, і ми прийшли аж до Кадеш-Барнеа. **20** І сказав я до вас: „Прийшли ви до Аморе́йської гори, що Господь, Бог наш, дає нам. **21** Ось, Господь, Бог твій, віддає тобі цей край. Увійди, заволодій, як говорив був тобі Господь, Бог батьків твоїх. Не бійся й не лякайся!“ **22** А ви всі підійшли до мене та й сказали: „Пошлимо мужів перед собою, і нехай вони вíслідять нам той край, та нехай принесуть нам відóмість про дорогу, що нею підемо, та про міста́, куди ввійдемо“. **23** І бу́ла та річ добра в моїх оча́х, і взяв я у вас

дванадцять мўжа, — муж один для плёмени. **24** І вони відійшли, і зійшли на гóру, і прийшли аж до долини Ешкол, та й вислідили його, Край. **25** І взяли вони в свою рўку з плóду того краю, і принесли до нас, і здали нам справу, і сказали: „Добрий той край, що Господь, Бог наш, дає нам!“ **26** Та ви не хотіли йти, і були неслухняні наказам Господа, Бога вашого. **27** І нарікали ви по ваших наметах і говорили: „З не́нависти до нас Господь вивів нас з єгипетського краю, щоб дати нас у руку аморéянина на вігублення нас. **28** Куди ми підемо? Браті наші розслабили наше серце, говорячи: Нарóд той більший та вищий від нас, міста великі й уміцнені аж до неба, і навіть вéлетнів ми бачили там“. **29** І сказав я до вас: „Не лякайтеся й не бійтеся їх! **30** Господь, Бог наш, що йде перед вами, Він буде воювати для вас, як зробив був з вами в Єгипті на ваших очáх, **31** і в пустині, де ти бачив, що Господь, Бог твій, носив тебе, як носить чоловік сина свого, у всій дорозі, якою ви йшли, аж до вашого прихóду до цього місця. **32** Та все таки ви не віруєте в Господа, вашого Бога, **33** що йде перед вами в дорозі, щоб вишукати для вас місце на ваше таборóвання, — вночі огнем, щоб ви бачили в дорозі, що бóдете нею ходити, а хмарою вдень“. **34** І Господь вислухав голос ваших слів, та й розгнівався, і заприсягнув, говорячи: **35** Поправді кажú, — ніхто серед цих людей, цього злого покоління, не побачить того доброго краю, що присяг Я дати вашим батькам, **36** окрім Калева, Єфуннеєвого сина, — він побачить його, і йому Я дам

той край, по якому ступав він, та синам його, через те, що він виповняв наказа Господнього. **37** Також на мене розгнівався був Господь через вас, говорячи: „І ти не ввійдеш туди! **38** Ісус, син Навінів, що стоїть перед тобою, він увійде туди; зміцни його, бо він зробить, що Ізраїль заволодіє ним. **39** А діти ваші, про яких ви сказали: „На здобич будуть вони“, та сини ваші, що сьогодні не знають ні добра, ані зла, — вони ввійдуть туди, і їм дам Я його, і вони заволодіють ним. **40** А ви йдіть, та й рушайте в пустиню дорогою Червоного моря“. **41** А ви відповіли та й сказали мені: „Згрішили ми Господеві! Ми вийдемо, і будемо воювати, цілком так, як наказав нам Господь, Бог наш“. І приперезали ви кожен військову зброю свою, і відважилися вийти на гору. **42** Але Господь до мене сказав: „Скажи їм: Не вийдете, і не будете ви воювати, — бо Я не серед вас, щоб не були ви побиті вашими ворогами“. **43** І промовляв я до вас, та ви не послухали, і були неслухняні наказам Господнім. І ви свавільно переступили наказа, і зійшли на гору. **44** І вийшов наперейми вас амореянин, що сидить на тій горі, і гнали вас, як роблять то бджоли, і товкли вас в Сеїрі аж до Горми. **45** І вернулися ви, і плакали перед Господнім лицем, — та не слухав Господь вашого голосу, і не нахилив Свого вуха до вас. **46** І сиділи ви в Кадешу багато днів, — стільки днів, скільки там ви сиділи.

2 І обернулися ми та й рушили в пустиню дорогою до Червоного моря, як Господь промовляв був до

мене. І кружляли ми навколо горі Сеїр багато днів. **2**
І сказав Господь до мене, говорячи: **3** „Дбсить вам
кружляти навколо цієї горі, — оберніться на північ! **4**
А наро́дові наказуй, говорячи: Ви перехо́дите границі
ваших братів, Ісавових синів, що мешкають у Сеїрі. І
будуть вони боятися вас, та й ви пильно стережіться!
5 Не дражніть їх, бо Я не дам вам з їхнього кра́ю
місця ані на стопу́ ноги, бо го́ру Сеїр Я дав Ісавові,
як спáдщину. **6** Їжу купите від них за срібло — і
будете їсти, а також воду будете купувати в них
за срібло — і будете пити. **7** Бо Господь, Бог твій,
поблагословів тебе в кожному чині твоєї руки, знає
Він ходу́ твою в цій великій пустині. Оце сорок літ
Господь, Бог твій, з тобою, — не відчув ти недостачі ні
в чо́му“. **8** І перейшли ми від наших братів, Ісавових
синів, що сидять у Сеїрі, від дороги стéпу, від Елату, і
від Еційон-Геверу. І обернулися ми, та й перейшли
дорогою моавської пустині. **9** І сказав Господь мені:
„Не ворогу́й з Моавом, і не драту́й їх війною, бо Я не
дам тобі з його кра́ю спáдщини, — бо Лотовим синам
дав Я Ар на спáдок“. **10** Перед тим сиділи в ньому еми,
народ великий, і числénний, і високий, як вéлетні. **11**
Рефаями вважалися й вони, як вéлетні, а моавітяни
кличуть їх: еми. **12** А в Сеїрі перед тим сиділи були
гореї, а Ісавові сини заволоділи ними та вигубили їх
перед собою, та й осіли замість них, як зробив Ізраїль
кра́єві спáдку свого, що дав їм Господь. **13** „Тепер
устаньте, і перейдіть потік Зеред“. І перейшли ми
потік Зеред. **14** А час, що ходили ми від Кадеш-Барнеа,

аж перейшли потік Зеред, — тридцять і вісім літ, аж вимерло все те покоління військових із табору, як Господь присягнув був їм. **15** Також і Господня рука була на них, щоб вигубити їх із табору аж до решти. **16** І сталося, коли вигинули всі військові і вимерли з-посеред наряду, **17** то Господь промовляв до мене, говорячи: **18** „Ти сьогодні проходиш моавську границю — Ар. **19** І прийдеш близько до Аммонових синів, — не ненавидь їх і не дратуй їх, бо не дам тобі спадку з краю Аммонових синів, бо Лотовим синам Я дав його на спадщину“. **20** За край рефаїв вважався також він, — рефаї сиділи в ньому перед тим, а аммонітяни кликали їх: замзumi, **21** народ великий, і численний, і високий, як вѐлетні. І вигубив їх Господь перед ними, і вигнали їх, і осіли замість них, **22** як зробив Він Ісавовим синам, що сидять у Сеїрі, що заволоділи хорейнами перед ними, — і вигнали їх, і осіли замість них, і сидять аж до сьогодні. **23** А аввеїв, що сидять по оселях аж до Ази, вигубили їх кафтори, що вийшли з Кафтору, та й осіли замість них. **24** „Уставайте, рушайте, та й перейдіть потік Арнон! Ось — Я дав у твою руку Сигона, царя Хешбону, амореянина, а край його зачни забирати, та й воюй з ним. **25** Того дня Я зачну наводити страх та жах перед тобою на народи під усім небом, які, коли почують чутку про тебе, то затремтять, і жахнуться перед тобою“. **26** І послав я послів з пустині Кедемот до Сигона, царя хешбонського, з мирними словами, говорячи: **27** „Нехай же я перейду в твоїм краї в

дорозі, — я підú дорогою, не збочу ні правóруч, ні лівóруч. **28** їжу за срібло продаси мені, — і я їстиму, і воду даси мені за срібло, — і я питиму. Нехай тільки перейдú я ногами, **29** як зробили мені Ісавові сини, що сидять у Сеїрі, і моави, що сидять у в Арі, аж перейдú я Йордán до того кра́ю, що його нам дає Господь, Бог наш“. **30** Та не хотів Сигон, цар хешбонський, дати нам перейти через свою землю, бо Господь, Бог твій, зробив запеклим дух його, та ожорстóчив його серце, щоб дати його в руку твою, як сьогодні це відко. **31** І сказав Господь мені: „Ось, Я зачав давати перед тобою Сигона та його край; зачни заволодівати, щоб успадкувати його край.“ **32** І вийшов Сигон навпроти нас, він та весь народ його, на війну до Ягацу. **33** І дав його нам Господь, Бог наш, і ми побили його й синів його та весь його народ. **34** І того чáсу ми здобулі всі його міста, і зробили закляттям кожне місто, чоловіків і жінок та дітей, нікого не позоставили ми. **35** Тільки худобу забрали ми собі на здóбич, та захо́плене в містах, що ми їх здобулі. **36** Від Ароеру, що на березі арнонського потóку, і від міста, що в долині, і аж до Гілеаду не було міста, яке було б сильніше від нас, — усе віддав нам Господь, Бог наш. **37** Тільки до кра́ю Аммонових синів не наблізився ти, до всього побережжя потоку Яббоку, і до міст гори, та до всього, про що наказав був Господь, Бог наш.

3 І обернулися ми, та й пішли дорогою до Батану. І вийшов наперéйми нас Ог, цар башанський, він та весь його нарóд, на війну до Едреї. **2** І сказав

Господь до мене: „Не бійся його, бо в твою руку Я дав його, і весь нарід його та край його, і зробиш йому, як зробив ти Сигонові, цареві амореян, що сидів у Хешбоні“. 3 І дав Господь, Бог наш, у нашу руку також Ога, царя башанського, та весь його народ, — і побили ми його, так що нікого не позосталося в нього. 4 І здобули ми всі міста його, і того часу не було міста, що не взяли б ми від них, — шістдесят міст, усю арговську околицю, царство Ога в Башані. 5 Усі ці міста укріплені, — мур високий, ворота й засув, окрім дуже багатьох відкритих міст. 6 І вчинили ми їх закляттям, як зробили були Сигонові, цареві хешбонському, — учинили закляттям усе місто, чоловіків, жінок та дітей. 7 А всю худобу й захоплене з міст забрали ми собі на здобич. 8 І взяли ми того часу той край з руки обох царів амореянина, що по другому боці Йордану, від Арнонського потоку аж до гори Гермон, — 9 сидоняни кличуть на Гермон Сірйон, а амореяни кличуть на нього Сенір, — 10 усі міста на рівніні, і весь Гілеад, і весь Башан аж до Салхи й Едреї, міст царства Ога в Башані. 11 Бо тільки Ог, цар башанський, позостав із решти рефаїв. Оце його ложе, ложе залізне; чи ж не воно в Раббі Аммонових синів, — дев'ять ліктів довжини його, і чотири лікті ширини його, на міру ліктем чоловіка. 12 А край той того часу посіли ми. Від Ароеру, що над Арнонським потоком, і половину гори Гілеад, і міста його я дав Рувімовим та Гадовим. 13 А решту Гілеаду та весь Башан, царство Ога, віддав я половині

плéменн Манасі́йного, усю околицю а́рговську, — на
ввесь той Башан кличеться: край рефаїв. **14** Яі́р, син
Манасі́йн, узяв всю А́ргову околицю аж до границі
гешу́рів та маахатів, і він назвав їх своїм і́менем:
Баша́н, се́ла Яі́ра, і так їх клі́чуть аж до цього дня. **15** А
Махі́рові дав я Гі́леад. **16** А Рувимовим та Га́довим дав
я від Гі́леаду й аж до Арно́нського пото́ку, се́ре́дину
потоку та границю, і аж до потоку Яббо́ку, границі
Аммо́нових синів, **17** і степ, і Йо́рдáн, і границю його
від Кінне́рету аж до моря сте́пу, моря Со́лоного, у
узбі́ччя Пісгі на схід. **18** І ча́су то́го наказав я вам,
говорячи: „Господь, Бог ваш, дав вам цей край, щоб
ви посіли його; узброєні пере́йдете перед вашими
братами, Ізраї́левими синами, усі військо́ві. **19** Тільки
ваші жінки, і ваші діти та ваша худоба, — я знаю, що
худоба ваша велика! — будуть сидіти по ваших міста́х,
що я дав вам, **20** аж Господь дасть спочи́нок братам
вашим, як вам, і посядуть також вони той край, що
Господь, Бог ваш, дає вам по той бік Йо́рдáну, — і
ве́рнетесь кожен до спа́дку свого, що я дав вам“. **21** А
Ісусові наказав я того ча́су, говорячи: „Ото твої очі
бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, обом тим
царям, — так зробить Господь усім ца́рствам, куди
ти переходиш. **22** Не будеш боятися їх, бо Господь,
Бог ваш, Він Той, що воює для вас“. **23** І благав я того
ча́су Господа, говорячи: **24** „Владико Господи, — Ти
зачав показувати рабові Своєму ве́лич Своєю та міцну́
Свою руку! Бо хто інший Бог на небі та на землі, що
зробить, як чи́ни Твої, як великі діла́ Твої? **25** Нехай

перейду́ ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йорда́ну, ту гарну гірську́ землю та Лива́н!“ 26 Та Господь розгнівався на мене через вас, і не послухав мене. І сказав Господь до мене: „Дóсить тобі, — не говори більше до Мене в цій справі! 27 Вийди на верхів'я Пісгі, і зведи свої очі на за́хід, і на північ, і на південь, і на схід, і побач своїми очима, — бо ти не пере́йдеш цього Йорда́ну! 28 І напоумі́ Ісуса, і зміцни його, й укріпи його, бо він пере́йде перед цим наро́дом, і він зробить, що вони посядуть той край, який ти побачиш“. 29 І осіли ми в долині навпроти Бет-Пеору.

4 А тепер, Ізраїлю, послухай постанов та зако́нів, що я навчаю вас чинити, щоб жили́ ви, і ввійшли, й посіли цей край, що Господь, Бог батьків ваших, дає вам. 2 Не додава́йте до того, що я вам наказую, і не зменша́йте з того, щоб виконувати заповіді Господа, Бога вашого, що я наказав вам. 3 Очі ваші бачили те, що Господь зробив був з Ваалом пеорським, бо кожного чоловіка, що пішов за пеорським Ваалом, вигубив його Господь, Бог твій, з-посеред тебе. 4 А ви, що лінули до Господа, Бога вашого, усі ви живі сьогодні. 5 Дивіться, — навчив я вас постанов та зако́нів, як наказав мені Господь, Бог мій, чинити так серед того Кра́ю, куди ви входите, щоб посісти його. 6 Бережіть, і виконуйте їх, бо це мудрість ваша та ваш розум на оча́х наро́дів, що віслухають усіх постанов тих та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний наро́д, цей великий люд! 7 Бо хто інший

такий великий народ, що мав би богів, таких йому близьких, як Господь, Бог наш, кожного разу, як ми кличемо до Нього? **8** І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той Закон, що я даю перед вами сьогодні? **9** Тільки стережися, і дуже пильнуй свою душу, щоб не забув ти тих речей, що бачили очі твої, і щоб вони не повиходили з серця твого по всі дні життя твого, а ти подаси їх до відома синам твоїм та синам твоїх синів, **10** про день, коли стояв ти перед лицем Господа, Бога твого, на Хоріві, як Господь говорив був до мене: „Збери Мені той народ, і вони слухатимуть слів Моїх, із яких навчатися боятися Мене по всі дні, скільки вони житимуть на землі, та й синів своїх понавчають“. **11** І поприходили ви, та й поставали під горою, а гора та горіла огнем аж до самих небес, а при тому була темрява, хмара та мряка. **12** І промовляв Господь до вас із середини огню, — голос слів ви чули, та виду ви не бачили, окрім голосу. **13** І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — Десять Заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях. **14** А мені Господь наказав того часу навчати вас постанов та законів, щоб виконували ви їх у краю, куди ви переходите володіти ним. **15** І будете ви сильно стерегти свої душі, бо не бачили ви того дня жодної постаті, коли говорив Господь до вас на Хоріві з середини огню, **16** щоб ви не зіпсулися, і не зробили собі ідола на подобу якогось боввана, зображення самця чи самиці, **17** зображення всякої

худобини, що на землі, зображення всякого крилатого птаха, що літає під небом, **18** зображення всякого плазуючого по землі, зображення всякої риби, що в воді під землею, **19** і щоб ти, звівши очі свої до неба, і побачивши сонце, і місяць, і зорі, — усе військо небесне, щоб не був ти звéдений і не вклонявся їм, і не служив їм; бо Господь, Бог твій, приділив їх усім народам під усім небом. **20** А вас Господь узяв та й вивів вас із залізної гутнічої пéчі, — з Єгипту, щоб ви стали для Нього наро́дом наді́лу, як сьогодні це ві́дко. **21** А Господь був розгнівався на мене за ваші діла, і поклявся, що не перейду́ я Йо́рдáну, і не ввійду́ до того хорошого кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спáдщину. **22** Бо я умру в цьому кра́ї, я не перейду́ Йо́рдáну, а ви перéйдете й посядете той хороший край. **23** Стережіться, щоб не забули ви заповіту Господа, вашого Бога, якого склав з вами, щоб не зробили ви собі бовва́на на подобу всього, як наказав тобі Господь, Бог твій. **24** Бо Господь, Бог твій, — Він палю́чий огонь, Бог за́здрісний. **25** Коли ти породиш синів, і синів твоїх синів, і постáрієте ви в кра́ю, і зіпсу́єтеся, і зробите бовва́на на подобу чогось, і зробите зло в очáх Господа, Бога свого, та Йо́го розгні́вité, **26** то беру Я сьогодні за свідків проти вас небо й землю, що незаба́ром конче погинете в кра́ю, на впадкува́ння якого ви перехóдите туди Йо́рдáн. Не будуть довгі ваші дні в ньому, бо конче ви будете ви́гублені. **27** І розпо́ршить вас Господь посеред народів, і будете ви нечислénні поміж людьми, куди

попровадить вас Господь. **28** І будете служити там богам, ділу рук людських, дереву та каменеві, які не бачать, і не чують, і не їдять, і не нюхають. **29** Та коли ви будете шукати звідти Господа, Бога свого, то знайдете, якщо будете шукати Його всім серцем своїм та всією душею своєю. **30** Як будеш у біді своїй, і коли спіткають тебе в кінці днів усі оці речі, то вернешся ти до Господа, Бога свого, і послухаєш Його голосу. **31** Бо Господь, Бог твій — Бог милостивий: Він не залишить тебе й не знищить тебе, і не забуде заповіту батьків твоїх, яким їм присягнув був. **32** Бо питай но про перші дні, що були перше тебе, від того дня, коли Бог створив людину на землі, і від кінця неба й аж до кінця неба, — чи бувало щось таке, як ця велика річ, або чи чуте було щось таке, як вона: **33** чи чув народ голос Бога, що говорив із середини огню, як чув ти і жив? **34** Або чи намагався який бог піти взяти собі народ з-посеред іншого народу пробами, ознаками, і чудами, і війною, і сильною рукою, і раменом витягненим, і страхами великими, як усе те, що зробив був вам Господь, Бог ваш, в Єгипті на очах твоїх? **35** Тобі було показане це, щоб ти пізнав, що Господь — Він Бог, і нема іншого, окрім Нього. **36** Він дав тобі з неба почути Його голос, щоб навчити тебе, а на землі показав тобі Свій великий огонь, і слова Його чув ти з середини огню. **37** І тому, що кохав Він батьків твоїх, то вибрав їхнє насіння по них, і Сам Він вивів тебе Своєю великою силою з Єгипту, **38** щоб прогнати перед тобою народи, більші

й сильніші за тебе, щоб ввести тебе, та дати тобі їхній край на спадок, як сьогодні це відко. **39** І пізнаєш сьогодні, і візьмеш до серця свого, що Господь — Він Бог на небі вгорі й на землі долі, — іншого нема. **40** І будеш пильнувати постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі, і щоб ти продóвжив дні на землі, що Господь, Бог твій, дає тобі на всі дні". **41** Тоді виділив Мойсей три місті по той бік Йорда́ну на схід сонця, **42** щоб утікав туди убійник, що замордує свого ближнього ненароком, а він не був йому ворогом ні вчора, ані позавчора. І втече він до одного з цих міст, і буде жити: **43** Бецер у пустині, у краї́ рівнинній, Рувимовому, і Рамот у Гілеаді Гадовому, і Голан у Башані Манасіїному. **44** І оце Зако́н, що Мойсей поклав перед Ізраїлевими синами, **45** оце свідо́цтва, і постанови, і зако́ни, що Мойсей говорив їх до Ізраїлевих синів при виході їх із Єгипту, **46** по той бік Йорда́ну в долині навпроти Бет-Пеору в краю Сигона, царя аморейського, що сидів у Хешбоні, якого побив Мойсей та Ізраїлеві сини при виході їх із Єгипту. **47** І вони оволоділи краєм його та краєм Ога, башанського царя, обох аморейських царів, що по той бік Йорда́ну на схід сонця, **48** від Ароеру, що над берегом арнонського потоку, і аж до гори Сіон, цебто Гермон, **49** і весь степ по тім боці Йорда́ну на схід і аж до моря сте́пу під узбіччям Пісгі.

5 І скликав Мойсей усього Ізраїля, та й сказав до нього: „Слухай, Ізраїлю, постанови й зако́ни, які я

говорю сьогодні в ваші уші, і навчіться їх, і будете пильнувати виконувати їх. **2** Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хориві. **3** Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі. **4** Обличчям в обличчя говорив Господь із вами на горі з серéдини огню. **5** Я того чáсу стояв між Господом та між вами, щоб передавати вам Господні слова, бо ви боялися огню, і ви не зійшли на гóру, коли Він говорив: **6** „Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського крáю, з дому рáбства. **7** Хай не буде тобі інших богів при Мені! **8** Не роби собі різьби й усякої подóби з того, що на небі вгорі, і що на землі дóлі, і що в воді під землею. **9** Не вклоняйся їм, і не служи їм, бо Я — Господь, Бог твій, Бог ревнивий, що карає провину батьків на синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, що нена́видять Мене, **10** і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто виконує Мої заповіді. **11** Не присягай Іменем Господа, Бога твого, надарéмно, бо не помилує Господь того, хто присягає Його Ім'ям надарéмно. **12** Пильнуй дня суботнього, щоб святити його, як наказав тобі Господь, Бог твій. **13** Шість день працюй, і роби всю працю свою, **14** а день сьóмий — субота для Господа, Бога твого: не роби жодної праці ти й син твій та дочкá твоя, і раб твій та невільниця твоя, і віл твій, і осел твій, і всяка худоба твоя, і прихóдько твій, що в брамах твоїх, — щоб відпочив раб твій і невільниця твоя, як і ти. **15** І будеш пам'ятáти, що був ти рабом в єгипетському крáї, і

вивів тебе Господь, Бог твій, звідти сильною рукою та витягненим раменем, тому наказав тобі Господь, Бог твій, святкувати суботній день. **16** Шануй свого батька та матір свою, як наказав був тобі Господь, Бог твій, щоб довгі були твої дні, і щоб було тобі добре на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **17** Не вбивай! **18** Не чини перелюбу! **19** Не краді! **20** Не свідчи неправдиво проти ближнього свого! **21** І не бажай жони ближнього свого, і не бажай дому ближнього свого, ані поля його, ані раба його, ані невільниці його, ані вола його, ані осла його, ані всього, що є в ближнього твого! **22** Слова ці Господь промовляв до всього вашого зібрання, на горі з середини огню, хмари та мряки, сильним голосом. І більш не говорив, і написав їх на двох камінних таблицях, і дав їх мені. **23** І сталося, коли ви слухали той голос з-посеред темряви, а гора горіла огнем, то прийшли до мене всі голлови ваших племін та ваші старші, **24** та й сказали: „Тож Господь, Бог наш, показав нам славу Свою та велич Свою, і голос Його чули ми з середини огню. Цього дня ми бачили, що говорить Бог з людиною, — і вона жива! **25** А тепер нащо маємо вмирати? Бо спалить нас той великий огонь! Якщо ми будемо ще далі слухати голосу Господа Бога нашого, то помремо. **26** Бо чи є таке тіло, щоб чуло, як ми, голос Бога Живого, що промовляє з середини огню, і жило б? **27** Приступи сам, і слухай усе, що скаже Господь, Бог наш, і ти будеш говорити нам усе, що промовлятиме Господь, Бог наш, до тебе, а ми будемо слухати й

виконаємо“. **28** І почув Господь голос ваших слів, коли ви промовляли до мене. І сказав до мене Господь: „Чув Я голос цього нарбду, що промовляли до тебе. Добре все, що вони промовляли. **29** О, коли б їхнє серце було їм на те, щоб боялись Мене й пильнували всіх Моїх заповідей по всі дні, щоб було добре їм та синам їхнім навіки! **30** Іди, скажи їм: Вертайтесь собі до наметів своїх! **31** А ти стій тут зо Мною, і Я буду промовляти до тебе кожну заповідь, і постанови, і закони, що будеш навчати їх, щоб вони виконували їх у краї, що Я даю їм на спадщину його“. **32** І будеш пильнувати виконувати їх, як наказав вам Господь, Бог ваш, — не збочите ні праворуч, ні ліворуч. **33** Усією тією дорогою, що наказав вам Господь, Бог ваш, будете ходити, щоб жили ви й було вам добре, і щоб довгі були ваші дні в краї, що ви оволодієте ним.

6 А оце заповідь, постанови та закони, що наказав Господь, Бог ваш, щоб навчити вас виконувати їх у краї, що ви переходите туди посісти його, **2** щоб ти боявся Господа, Бога свого, щоб пильнувати всіх постанов Його та заповідей Його, що я наказую тобі, ти й син твій, та син твого сина по всі дні життя твого, і щоб були довгі твої дні. **3** І слухай, Ізраїлю, і пильнуй виконувати це, щоб було добре тобі, і щоб ви сильно розмножились, як прирік був Господь, Бог батьків твоїх, дати край, що тече молоком та медом. **4** Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! **5** І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю! **6** І будуть ці слова,

що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. **7** І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходітимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. **8** І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. **9** І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх. **10** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до того краю, якого присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову, щоб дати тобі великі та гарні міста, яких ти не будував, **11** та доми, повні всякого добра, яких ти не наповнював, і тесані колодязі, яких ти не тесав, і виноградники та оливки, яких ти не садив, і ти будеш їсти й наситишся, — **12** стережися тоді, щоб ти не забув Господа, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства! **13** Бійся Господа, Бога свого, і Йому будеш служити, і Йменням Його будеш присягати. **14** Не будеш ходити за іншими богами з богів тих народів, що в околицях ваших, **15** бо Господь, Бог твій — Бог ревнивий посеред тебе; щоб не запалився на тебе гнів Господа, Бога твого, і щоб Він не вигубив тебе з поверхні землі. **16** Не будете спокушати Господа, Бога вашого, як спокушали ви в Массі. **17** Будете конче пильнувати заповідей Господа, Бога вашого, і свідощтва Його, і постанови Його, що наказав Він тобі. **18** І будеш робити справедливе та добре в Господніх очах, щоб було тобі добре, і щоб увійшов ти та посів той хороший Край, що Господь присягнув був батькам твоїм, **19** щоб вигнати всіх ворогів твоїх перед тобою,

як говорив був Господь. **20** Коли запитає тебе син твій колись, говорячи: „Що це за свідѣцтва й постанови та закѣни, що вам наказав Господь, Бог наш?“ **21** то скажеш синові своєму: „Ми були раби фараонові в Єгипті, а Господь вивів нас із Єгипту сильною рукою. **22** І дав Господь ознаки та чуда великі та страшні на Єгипет, і на фараона та весь дїм його на наших очах. **23** А нас вивів звідти, щоб увести нас та дати той край, що присягнув був Він нашим батькам. **24** І наказав нам Господь чинити всі ті постанови, щоб боятися Господа, Бога нашого, щоб було добре нам усі дні, щоб утрїмати нас при житті, як дня цього. **25** І буде нам праведність у тому, коли будемо пильнувати виконувати всі ці заповіді перед лицем Господа, Бога нашого, як Він наказав нам“.

7 Коли Господь, Бог твій, уведе і тебе до того краї, куди ти входиш, щоб заволодіти ним, то Він вижене числєнні поганські народи перед тобою: хіттєянина, і гіргашєянина, і аморєянина, і ханаанєянина, і періздєянина, і хіввєянина, і євусєянина, — сім народів, численніших та міцніших за тебе. **2** І коли дасть їх Господь, Бог твій, тобі, то ти їх понищиш: конче учиниш їх закляттям, — не складеш із ними заповіту, і не будеш до них милосердний. **3** І не споріднюйся з ними: дочкі своєї не даси його синові, а його дочкі не візьмеш для сина свого, **4** бо він відверне сина твого від Мене, і вони служитимуть іншим богам, — і запалиться Господній гнів на вас, і Він скоро тебе вигубить. **5** Але тільки так будете

їм робити: жертівники їхні порозбиваєте, а їхні стовпи ламаєте, святі їхні дере́ва постинаєте, а бовванів їхніх попалите в огні, **6** бо ти святий наро́д для Господа, Бога свого, — тебе вибрав Господь, Бог твій, щоб ти був Йому ви́браним народом зо всіх народів, що на поверхні землі. **7** Не через числénність вашу понад усі народи Господь уподóбав вас та вибрав вас, бож ви найменші зо всіх народів, **8** але з Господньої любови до вас, і через додérжання Його прися́ги, що присягнув був вашим батькам, — Господь вивів вас сильною рукою, і викупив тебе з дому ра́бства, з руки фараона, царя єгипетського. **9** І ти пізна́єш, що Господь, Бог твій, — Він той Бог, той Бог вірний, що стереже заповіта та милість для тих, хто любить Його, та хто додérжує Його заповіді на тисячу поколінь, **10** і що надолу́жить ненáвисникам Сво́ім, їм самим, щоб вигубити їх; не загаї́ться Він щодо Свого ненáвисника, — відплатить йому самому. **11** А ти будеш виконувати заповіді й постанови та зако́ни, що Я сьогодні наказую виконувати їх. **12** І станеться, — за те, що ви будете слухатися цих зако́нів, і будете додержувати, і будете виконувати їх, то й Господь, Бог твій, буде додержувати для тебе заповіт та милість, що був присягнув батькам тво́ім. **13** І буде Він любити тебе, і поблагослóвить тебе, і розмно́жить тебе, і поблагослóвить плід твоєї утрóби та плід твоєї землі, — збі́жжя твоє, і сік твій виногра́дний, і сік твоїх олі́вок, по́рід биків твоїх і коті́ння отáри твоєї на тій землі, яку присягнув батькам тво́ім дати тобі. **14** Ти

будеш благословénний поміж усіма наро́дами, — не буде серед тебе безплідного та безплідної, також і між худобою твоєю. **15** І Господь відхілить від тебе всяку хворобу, і жодних лютих єгипетських недуг, які ти знаєш, не наведé їх на тебе, а дасть їх на всіх твоїх ворогів. **16** І ти винищиш всі ті народи, що Господь, Бог твій, дає тобі, — не змило́сэрдиться око твоє над ними, і не будеш служити їхнім богам, бо то па́стка для тебе. **17** Коли скажеш у серці своїм: „Ті люди численніші від мене, — як я зможу вигнати їх?“ — **18** не бійся їх! Пильно пам'ятай, що зробив був Господь, Бог твій, фара́онові та всьому Єгиптові, — **19** ті великі випробóвування, що бачили твої очі, і ознаки та чу́да, і сильну руку та ві́тягнене раме́но, що ними вивів тебе Господь, Бог твій, — так Господь, Бог твій, учинить усім тим наро́дам, що ти їх боїшся. **20** Також і шéршнів пошле Господь, Бог твій, на нього, аж поки не вигинуть позосталі та ті, що поховалися перед тобою. **21** Не бійся їх, бо серед тебе Господь, Бог твій, Бог великий та страшний. **22** І викидатиме Господь, Бог твій, тих людей помалу з-перед тебе; не зможеш вигубити їх скоро, щоб не розмно́жилася над тобою польова́ звірина́. **23** І дасть їх Господь, Бог твій, перед тобою, і побентéжить їх великим бентеженням, аж поки не будуть ві́гублені. **24** І віддасть їхніх царів у руку твою, а ти вигубиш їхне ім'я́ з-під неба, — не встоїть ніхто перед тобою, аж поки ти не ві́губиш їх. **25** Бовва́нів їхніх богів попáлите в огні, — не будеш жадати срібла та золота, що на них, і не ві́зьмеш його

собі, щоб тим не впасти до пастки, бо то огіда для Господа, Бога твого. **26** І не внесеш цієї огіди до дому свого, і не станеш заляттям, як вона. Конче зогідиш її, і конче будеш брідитися нею, бо заляття вона.

8 Усі заповіді, що я сьогодні наказав тобі, будете пильнувати виконувати, щоб ви жили, і множилися, і ввійшли й посіли той край, що Господь присягнув вашим батькам. **2** І будеш пам'ятати всю ту дорóгу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоїм, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні. **3** І впокóрював Він тебе, і морів тебе голодом, і годував тебе мánною, якої не знав ти й не знали батьки твої, щоб дати тобі знати, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина. **4** Одежа твоя не витиралася на тобі, а нога твоя не спухла от уже сорок літ. **5** І пізнаєш ти в серці своїм, що, як навчає чоловік сина свого, так навчає тебе Господь, Бог твій. **6** І будеш викóнувати заповіді Господа, Бога свого, щоб ходити Його дорогами, та щоб боятися Його, **7** бо Господь, Бог твій, уводить тебе до краю хорошого, до краю водних потóків, джерéл та безóдень, що виходять у долині й на горі, **8** до краю пшениці, й ячмéню, і винограду, і фі́ги, і гранáту, до краю олівкового дéрева та меду, **9** до краю, де подостатком будеш їсти хліб, де не забракне нічого, до краю, що каміння його — залізо, а з його гір добуватимеш мідь. **10** І будеш ти їсти й насітишся, і поблагослóвиш

Господа, Бога свого, у тім добрім краї, що дав Він тобі. **11** Стережися, щоб не забув ти Господа, Бога свого, щоб не пильнувати Його заповідей, і законів Його, і постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, **12** щоб, коли ти будеш їсти й наситишся, і добрі дома будуватимеш, і осядеш у них, **13** а худоба твоя велика та худоба твоя мала розмножиться, і срібло та золото розмножаться тобі, і все, що твоє, розмножиться, **14** то щоб не загорділося серце твоє, і щоб не забув ти Господа, Бога свого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства, **15** що веде тебе цією великою пустинею, яка збуджує страх, де вуж, сараф, і скорпіон, і висохла земля, де немає води; що Він випроваджує тобі воду з крем'яної скелі, **16** що в пустині годує тебе манною, якої не знали батьки твої, щоб упокоряти тебе, і щоб випробувати тебе, щоб чинити тобі добро наостанку, **17** щоб ти не сказав у серці своїм: „Сила моя та міць моєї руки здобули мені цей добробут“. **18** І будеш ти пам'ятати Господа, Бога свого, бо Він Той, що дає тобі силу набути потугу, щоб виконати Свого заповіта, якого присягнув Він батькам твоїм, як дня цього. **19** І станеться, якщо справді забудеш ти Господа, Бога свого, і підеш за іншими богами, і будеш їм служити, і будеш вклонятися їм, то врочисто свідчу вам сьогодні, — ви конче погинете! **20** Як ті люди, що Господь вигубляє з-перед вас, так ви погинете за те, що не будете слухатися голосу Господа, Бога вашого!

9 Слухай, Ізраїлю: ти сьогодні переходиш Йордан, щоб увійти й заволодіти народами, більшими й міцнішими від тебе, містами великими й укріпленими аж до неба, **2** народом великим та високим, в'єлетнями, яких ти знаєш, і про яких ти чув: „Хто стане перед в'єлетнями?“ **3** І пізнаєш сьогодні, що Господь, Бог твій, Він Той, що переходить перед тобою, як огонь поїдаючий, — Він вигубить їх і Він понижуватиме їх перед тобою. І ти виженеш їх і вигубиш їх незабаром, як Господь говорив був тобі. **4** Не скажи в серці своїм, коли Господь, Бог твій, буде їх виганяти з-перед тебе, говорячи: „Через праведність мою ввів мене Господь посісти цей Край, і через неправедність цих людей Господь виганяє їх з-перед мене“. **5** Не через праведність твою, і не через простоту твого серця ти входиш володіти їхнім Краєм, але через неправедність цих людей Господь, Бог твій, виганяє їх з-перед тебе, і щоб виконати те слово, що присягнув був Господь батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та Якову. **6** І пізнаєш, що не через праведність твою Господь, Бог твій, дає тобі посісти цей хороший Край, бо ти народ твердошій. **7** Пам'ятай, не забудь, що ти гнівів Господа, Бога свого, — у пустині від дня, коли вийшов ти з єгипетського краю аж до приходу вашого до цього місця, неслухняні були ви проти Господа. **8** І на Хоріві розгнівівали були ви Господа, — і Господь був розгнівався на вас, щоб вигубити вас. **9** Коли я сходив на гору взяти кам'яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами, то

сидів я на горі сорок день і сорок ночей, хліба не їв, і води не пив. **10** І Господь дав мені обидві кам'яні таблиці, писані Божим пальцем, а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів. **11** І сталося, на кінці сорока день і сорока ночей дав мені Господь дві кам'яні таблиці, таблиці заповіту. **12** І сказав мені Господь: „Устань, швидко зійди звідси, бо зіпсувся народ твій, що ти вивів з Єгипту. Вони скоро збóчили з дороги, яку Я наказав їм, — зробили собі литого бовва́на“. **13** І сказав Господь до мене, говорячи: „Бачив Я той народ, — і ось він народ твердоший. **14** Позостав Мене, і Я вигублю їх, і зітру́ їхнє ймення з-під неба, тебе зроблю народом міцнішим та численнішим від нього“. **15** І я обернувся, і зійшов із гори, а гора палає в огні, і обидві таблиці заповіту в обох руках моїх. **16** І побачив я, а ось ви згрішили проти Господа, Бога вашого, — зробили собі теля, литого бовва́на, зійшли скоро з дороги, яку Господь наказав був вам! **17** І схопив я за обидві таблиці, та й кинув їх з обох своїх рук, — і розторóчив їх на ваших очáх!... **18** І впав я перед Господнім лицем, як перше, сорок день і сорок ночей хліба не їв і води не пив, за весь ваш гріх, що згрішили ви, як чинили зло в очáх Господа, щоб Його розгні́вити, **19** бо боявся я гніву та люті, якими розгні́вався був на вас Господь, щоб вигубити вас, — та вислухав Господь мене й цього ра́зу. **20** А на Аарона Господь дуже розгні́вався був, щоб погубити його. І молився я того ча́су також за Аарóна. **21** А

гріх ваш, що вчинили ви, теля́ те я взяв та й спалив його в огні, і розторóщив його, добре змолів, аж стало воно дрібні́м, немов порох. І кинув я порох його до пото́ку, що сходить з гори. **22** І в Тав'єрі, і в Массі, і в Ківрот-Гаттааві гні́вили ви Господа. **23** А коли Господь посилав вас з Кадеш-Барнеа, говорячи: „Увійдіть, та й посядьте той край, що Я дав вам“, то були ви неслухня́ні на́казу Господа, Бога вашого, і не повірили Йому, і не послухалися Його голосу. **24** Неслухня́ні були ви Господе́ві від дня, як я вас пізнав. **25** І впав я перед Господні́м лицем на ті сорок день і сорок ночей, що я був упав, бо Господь сказав, що ві́губить вас. **26** І молився я до Господа й говорив: „Владико Господи, не губи народу Свого та насліддя Свого, що Ти викупив Своєю вели́чністю, що Ти вивів його́ з Єгипту сильною рукою! **27** Згадай Свої́х рабів — Авраама, Ісака та Якова, не вважай на запеклість цього наро́ду й на несправедливість та гріх його, **28** щоб не сказав той кра́й, звідки вивів ти нас: Не міг Господь увести їх до того кра́ю, що Ти говорив їм, та з Своєї не́нависти до них Ти вивів їх, щоб побити їх у пустині. **29** А вони народ Твій та насліддя Твоє, що Ти вивів Своєю великою силою та Свої́м ві́тягненим раме́ном“.

10 Того ча́су сказав був до мене Господь: „Ві́теши собі дві камі́нні таблі́ці, як перші, та й вийди до Мене на го́ру, і зроби собі дерев'яного ковче́га. **2** А Я напишу на тих таблі́цях слова́, що були на перших таблі́цях, які ти побив, і покладеш їх у ковче́зі.“ **3**

І зробив я ковче́га з акаці́йного дере́ва, і витеса́в я дві ка́мінні та́бліці, як перші, та й зійшов на го́ру, а обі́дві та́бліці в руці мо́йї. **4** І Ві́н написа́в на тих та́бліцях, як перше пи́сьмо́, Де́сять Запо́відей, що Госпо́дь говори́в був до вас на го́рі з се́ре́дини о́гню в де́нь збо́рів. І Госпо́дь да́в їх ме́ні. **5** І о́бверну́вся я, та й зійшов із го́ри, і покла́в ті та́бліці, що зроби́в, до ко́вче́гу. І бу́ли вони там, як на́каза́в був Госпо́дь. **6** А Ізраї́леві сини ру́шили з Бееро́ту Яка́нових сині́в до Мосе́ри. Там помер Ааро́н, і бу́в там похóваний, а священи́ком ста́в замі́сть нього́ його́ син Елеаза́р. **7** А зві́дти ру́шили до Гудго́ди, а з Гудго́ди до Йо́твати, до кра́ю водни́х пото́ків. **8** Того́ ча́су Госпо́дь відді́лив бу́в Леві́єве плéм'я, що́б носи́ло ко́вче́га Госпо́днього за́повіту, що́б сто́яло пе́ред Госпо́днім ли́цем, що́б служи́ло Йо́му, і що́б благосло́вля́ло Йо́го Йо́менням аж до цього́ де́ня. **9** То́му́ не бу́ло Леві́єві ча́стки та спа́дку з брата́ми. Госпо́дь — Ві́н спа́дщина́ його́, як промовля́в бу́в Госпо́дь, Бог тві́й, Йо́му. **10** А я сто́яв на го́рі, як за тих перши́х днів, соро́к де́нь і соро́к но́чей. І вислу́хав Госпо́дь мене́ тако́ж цього́ ра́зу, — не захоти́в Госпо́дь погу́бити те́бе. **11** І сказа́в бу́в до мене́ Госпо́дь: „Уста́нь, іди́ в по́хід пе́ред наро́дом. І вві́йдуть вони́, і пося́дуть той кра́й, що́ Я прися́гну́в бу́в їхні́м ба́тькам да́ти ї́м“ **12** А те́пер, Ізраї́лю, чо́го жада́є від те́бе Госпо́дь, Бог тві́й? Ті́льки того́, що́б бо́ятися Госпо́да, Бо́га тво́го, ходи́ти всі́ма Йо́го до́ро́гами, і люби́ти Йо́го, і служи́ти Госпо́деві́, Бо́гу тво́єму, усі́м се́рцем свої́м і всі́єю душе́ю своєю́,

13 виконувати заповіді Господа та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні, щоб було тобі добре. **14** Тож належить Господéві, Богу твоєму, небо, і небо небéс, земля й усе, що на ній. **15** Тільки батьків твоїх уподóбав Господь, щоб любити їх, і вибрав вас, їхнє насіння по них, зо всіх нарóдів, як бáчиш цього дня. **16** І ви обріжете країню плоть свого серця, а шиї своєї не зробите більше твердóю, **17** бо Господь, Бог ваш — Він Бог богів і Пан панів, Бог великий, сильний та страшний, що не подивиться на обличчя, і підкупу не візьме. **18** Він чинить суд сироті та вдові, і любить прихóдька, щоб дати йому хліба й одєжу. **19** І будете ви любити прихóдька, бо прихóдьками були ви самі в єгипетськiм краї. **20** Господа, Бога свого, будеш любити, Йому будеш служити, і до Нього будеш горнóтись, а Йменням Його будеш присягати. **21** Він хвалá твоя, і Він Бог твій, що з тобою зробив був великі та страшні ділá, які бачили очі твої. **22** Сімдесятьмá душами зійшли були твої батьки до Єгипту, а тепер, щодо численности, Господь, Бог твій, зробив тебе, як зóрі на небі!

11 І будеш ти любити Господа, Бога свого, і будеш додérжувати постанови Його, і звичáї Його, і закóни Його, і заповіді Його по всі дні. **2** І ви пізнаєте сьогодні, — бо я навчаю не синів ваших, які не пізнали й не бачили карáння Господа, Бога вашого, — величність Його, руку Його сильну й раméно Його вiтягнене, **3** і ознаки Його, і чини Його, що зробив був серед Єгипту фараонові, єгипетському царéві та всьомú

його країєві, **4** і що Він зробив був війську Єгипта, кónням його та колесніцям його, що пустив над ними воду Червоного моря, коли вони гнались за вами, і вигубив їх Господь, і так є аж до дня цього, **5** і що Він зробив був для вас у пустині аж до вашого прихóду до цього місця, **6** і що Він зробив був Датáнові й Авірóнові, синам Еліява, Рувимового сина, що земля відкрила була свої уста й поглинула їх, і їхні домї, і їхні намети, і всю власність, що була з ними, посеред усього Ізраїля. **7** Бо очі ваші — то ті, що бачили всякий великий чин Господа, що Він зробив. **8** І будете ви викóнувати всі заповіді Йогó, що я сьогодні наказую, щоб стали ви сильні, і ввійшли, і заволоділи тим країєм, куди перехóдите ви, щоб посісти його, **9** і щоб довго жили ви на тій землі, що Господь присягну́в був вашим батька́м дати їм та їхньому насінню край, що тече молоком та медом. **10** Бо цей край, куди входиш ти заволодіти ним, він не такий, як єгипетський край, звідки вийшли ви, де ти засієш було насіння своє й полива́єш працею ніг своїх, як горóд варивний. **11** А цей край, куди ви перехóдите посісти його, то край гір та долин, — із небесного дощу́ він напо́юється. **12** край, що про нього дбає Господь, Бог твій, зáвжди на ньому очі Господа, Бога твого, від почáтку року аж до кінця року. **13** І станеться, якщо справді ви будете слухати Моїх заповідей, що Я вам сьогодні наказую, — любити Господа, Бога вашого, і служити Йому всім вашим серцем і всією вашою душею, **14** то Я дам вам дощ вашого країю своєча́сно, дощ ра́нній і дощ пі́зній, і

збереш ти своє збіжжя, і свій сік виноградний, і оливу свою. **15** І дам Я траву на твоїм полі для твоєї худоби, і будеш ти їсти й наситишся. **16** Стережіться, щоб не було зведене ваше серце, і щоб ви не відступили, і не служили іншим богам, і не вклонялися їм. **17** А то запалиться гнів Господній на вас, і замкне небо, і не буде дощу, а земля не дасть свого урожаю, і ви скоро погинете з тієї доброї землі, що Господь дає вам. **18** І покладете ви ці слова Мої на свої серця та на свої душі, і прив'яжете їх на знака на руці своїй, і вони будуть пов'язкою між вашими очима. **19** І будете навчати про них синів своїх, говорячи про них, коли ти сидітимеш у домі своїм, і коли ходитимеш дорогою, і коли лежатимеш, і коли вставатимеш. **20** І ти понапишеш їх на бічних одвірках дому свого і на брамах своїх, **21** щоб дні ваші та дні синів ваших на землі, яку Господь присягнув був батькам вашим дати їм, були такі довгі, як дні неба над землею. **22** Бо якщо будете ви конче виконувати всі ті заповіді, що я наказав вам чинити їх, — щоб любити Господа, Бога свого, щоб ходити всіма дорогами Його, і щоб горнутись до Нього, — **23** то Господь вижене всі ті народи перед вами, і ви посядете народи більші й міцніші від вас. **24** Кожне місце, що на нього ступить ваша нога, буде ваше. Від пустині й Ливану, від Річки, річки Ефрату й аж до моря Останнього буде ваша границя. **25** Не встоїть ніхто перед вами, — ляк перед вами й страх перед вами дасть Господь, Бог ваш, на кожен той край, що ви ступите на нього, як

Він говорив вам. **26** Ось, сьогодні я даю перед вами благословення й прокляття: **27** благословення, коли будете слухатися заповідей Господа, Бога вашого, які я наказую вам сьогодні, **28** і прокляття, якщо не будете слухатися заповідей Господа, Бога свого, і збóчите з дороги, яку я наказую вам сьогодні, щоб ходити за іншими богáми, яких ви не знали. **29** І станеться, коли Господь, Бог твій, уведе тебе до краю, куди ти входиш посісти його, то даси благословення на горі Гарізі́м, а прокляття на горі Евáл. **30** От вони на то́му боці Йо́рдáну за дорогою за́ходу сонця, у кра́ю ханаанеянина, що сидить у степу́ навпроти Гі́лгалу при діброві Морé. **31** Бо ви переходите Йо́рдáн, щоб увійти посісти той край, що дає вам Господь, Бог ваш. І посядете його, й осядете в ньому, **32** і будете доде́ржувати, щоб виконувати всі постанови й зако́ни Йо́го, які я сьогодні даю вам.

12 Оце постанови та зако́ни, які ви пильнува́тимете виконувати в краї́, що дав Господь, Бог батьків твоїх, на насліддя його всі дні, які житимете на цій землі. **2** Конче вінищите всі ті місця, що служили там люди, яких ви виганяєте, своїм богам на високих горáх і на пагірках, та під кожним зеленим дере́вом. **3** І розвалите їхні жертівники, і ламаєте камінні стовпи для богів, і їхні святі дере́ва попáлите в огні, а бовва́нів їхніх богів порубаєте, і вігубите їхнє ймення з того місця. **4** Не робитимете так Господе́ві, вашому Богові, **5** бо тільки на місці, яке вибере Господь, Бог ваш, зо всіх ваших племе́н, щоб покласти там Ім'я

Своє, на місці перебування Його будете шукати, і ти прийдеш туди. **6** І принесете туди свої цілопалення, і свої жертви, і свої десятини та приношення рук своїх, і обітниці свої, і дари свої, і перворідних худоби своєї великої та худоби своєї дрібної. **7** І будете їсти там перед лицем Господа, Бога вашого, і будете тішитися всім, до чого доторкнеться ваша рука, ви та доміві ваші, якими поблагословив тебе Господь, Бог твій. **8** Там ви не зробите так, як ми робимо сьогодні тут, — кожен усе, що йому здається справедливим в очах тільки його, **9** бо ви дотепер не ввійшли до місця відпочинку й до спадщини, що Господь, Бог твій, дає тобі. **10** А коли ви перейдете Йордан і осядете в краї, що Господь, Бог ваш, дає вам на спадщину, і Він заспокоїть вас від усіх ворогів ваших навколо, і ви сидітимете безпечно, **11** то станеться, на те місце, що його вибере Господь, Бог ваш, щоб Ім'я Його перебувало там, туди принесете все, що я вам наказую: свої цілопалення, і свої жертви, десятини свої та приношення рук своїх, і всі добірні жертви обітниць своїх, що обіцяєте Господеві. **12** І будете тішитися перед лицем Господа, Бога вашого, ви й сини ваші, і дочки ваші, і раби ваші, і невольниці ваші, і Левит, що в ваших брамах, бо нема йому частки й спадку з вами. **13** Стережися, щоб не приносив ти своїх цілопалень на кожному місці, яке побачиш, **14** бо тільки на тому місці, яке вибере Господь в одному з племін твоїх, там принесеш свої цілопалення, і там зробиш усе, що я наказую тобі. **15** Але скільки

запрагне душа твоя, будеш різати й будеш їсти м'ясо, за благословенням Господа, Бога твого, що його дав тобі в усіх брамах твоїх; нечистий і чистий буде їсти його, як сárну й як óлень. **16** Тільки крóви не їстимеш, — на землю виллеш її, як вóду. **17** Не зможеш ти їсти в брамах своїх десятини збіжжя свого, і соку виноградного свого, і оливи своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібно́ї, і всіх обітниць своїх, що будеш обіцяти, і добровільних дарів своїх, і прино́шення своєї руки, **18** бо тільки перед лицем Господа, Бога свого, будеш їсти його в місці, яке вибере Господь, Бог твій, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невільниця твоя, і Леві́т, що в брамах твоїх. І будеш ти радіти перед лицем Господа, Бога свого, усім, до чого доторкнеться рука твоя. **19** Стережися, щоб не залишив ти Левита по всі дні на землі своїй. **20** Коли Господь, Бог твій, поширить границю твою, як Він говорив тобі, і ти скажеш: „Нехай я їм м'ясо“, бо буде жадати душа твоя їсти м'ясо, то за всім жада́нням душі своєї будеш ти їсти м'ясо. **21** Коли буде далеке від тебе те місце, що вибере Господь, Бог твій, щоб перебувало там Ім'я Його, то заріжеш із худоби своєї великої та з худоби своєї дрібно́ї, що дав Господь тобі, як наказав я тобі, і будеш їсти в брамах своїх усім жада́нням своєї душі. **22** Тільки як їсться сárну й óлень, так будеш їсти його, — нечистий та чистий однаково можуть їсти його. **23** Тільки будь обере́жним, щоб не їсти крóви, бо кров — вона душа, і ти не будеш їсти душі ра́зом з м'ясом. **24**

Не будеш їсти її, — на землю виллеш її, як вóду. **25** Не будеш їсти її, щоб бу́ло добре тобі та синам твоїм по тобі, коли робитимеш справедливе в Господніх оча́х. **26** Тільки святощі свої, що будуть у тебе, та обі́тницї свої понесеш, і при́йдеш до місця, яке вибере Господь. **27** І принесеш своє ціло́палення, м'ясо та кров, на жéртівнику Господа, Бога свого, а кров твоїх інших жéртв буде вилита на жéртівнику Господа, Бога твого, а м'ясо будеш їсти. **28** Виконуй і слухай усі ті слова́, що я наказую тобі, щоб було добре тобі та синам твоїм по тобі навіки, коли будеш робити добре та справедливе в оча́х Господа, Бога свого. **29** Коли Господь, Бог твій, вигубить народи, куди ти входиш, щоб посісти їх перед собою, і посядеш їх, і осядеш у їхньому крі́ї, **30** то стережися, щоб не впасти до пастки за ними, коли вони будуть вігублені перед тобою, і щоб не шукав ти їхніх богів, говорячи: Як служать ті люди богам своїм, то зроблю так і я. **31** Не зробиш так Господéві, Богу своєму; бо всяку гидóту, яку Господь зненáвидів, робили вони богам своїм, бо навіть синів своїх та дочóк своїх вони палять в огні для богів своїх. **32** Кожне слово, що я наказую його вам, будете додержувати виконувати, — не додаси до нього, і не віді́ймеш від нього.

13 Якщо повстане серед тебе пророк або снові́дець, і дасть тобі ознаку або чудо, **2** і збу́деться та ознака й те чудо, що сказав він тобі, до того говорячи: „Ходімо ж за іншими бога́ми, яких ти не знав, і бу́демо їм служити“, **3** то не слухайся слів того пророка або того

сновідця, бо цим Господь, Бог ваш, випробовує вас, щоб пізнати, чи ви любите Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею. **4** За Господом, Богом вашим, будете ходити, і Його будете боятися, і заповіді його будете виконувати, і голосу Його будете слухатися, і Йому будете служити, і до Нього будете лінути. **5** А пророк той або той сновідець нехай буде забитий, бо намовляв на відступство від Господа, Бога вашого, — що вивів вас із єгипетського краю й викупив вас з дому рабства, — щоб звести тебе з дороги, що наказав тобі Господь, Бог твій, ходити нею; і вигубиш зло з-посеред себе. **6** Коли намовить тебе брат твій, син твоєї матері, або син твій, або дочка твоя, або жінка твого лоня, або твій приятель, який тобі як душа твоя, таємно говорячи: „Ходімо ж і служім іншим богам“, яких не знав ти та батьки твої, **7** з богів тих народів, що навколо вас, близьких тобі або далеких від тебе, від кінця землі й аж до кінця землі, **8** то не будеш згódжуватися з ним і не будеш слухатися його, і не буде милосердитися око твоє над ним, і не змилосердишся й не сховаєш його, **9** бо конче заб'єш ти його, рука твоя буде на ньому найперше, щоб забити його, рука всього народу — наостанку. **10** І закидаєш його камінням, і він помре, бо жадав відвернути тебе від Господа, Бога твого, що вивів тебе з єгипетського краю, з дому рабства. **11** А весь Ізраїль буде слухати і буде боятись, і більше не буде робити такої злої речі серед тебе. **12** Коли почувеш про одне з своїх міст, яке Господь, Бог твій,

дає тобі, щоб сидіти там, що про нього кажуть: **13** вийшли люди, сини велійяáлові, з-поміж тебе, і звелі́ з правдивої дороги мéшканців свого міста, кажучи: „Ходімо ж, і служім іншим богáм“, яких ви не знали, **14** то будеш допитуватися, і будеш досліджувати, і будеш добре питати, а ось — воно правда, дійсна та річ, була зроблена та гидóта посеред тебе, **15** то конче ви́бий мéшканців того міста вістря́м меча, — віддай на закляття його́ й усе, що в ньому, та худобу його́ ви́бий вістря́м меча. **16** А всю здóбич його́ збереш до серéдини майдáну його́, і спалиш огнем те місто та всю здóбич його́ цілковито для Господа, Бога твого. І стане воно купою руїн навіки, не буде вже воно відбудóване. **17** І нічого з закляття нехай не прилипне до руки твоєї, щоб відвернувся Господь від палючого гніву Свого́ й дав тобі милосердя, і змилосéрдився над тобою, і розмно́жив тебе, як присягнув був батькам твої́м, **18** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати всі заповіді́ Його́, що я сьогодні наказую тобі, щоб виконувати те, що справедливе в очáх Господа, Бога твого.

14 Ви сини Господа, Бога вашого, — не будете робити нарі́зів, і не вистрига́йте волосся над вашими очима за поме́рлого, **2** бо ти святий наро́д для Господа, Бога твого, і Господь тебе ви́брав, щоб був ти Йо́му ви́браним наро́дом зо всіх народів, що на поверхні землі. **3** Не будеш їсти жодної гидóти. **4** Оце та худоба, що ви будете їсти: віл, кожне з овець і кожне з кіз, **5** óлень, і сáрна, і буйвіл, і ла́ня, і зубр, і антило́па, і

жирáфа. **6** Кожну з худоби, що має розділені ко́пита та що має ко́пита, роздвоєні розривом, що жує жу́йку між худобою, — те будете їсти. **7** Тільки цього не будете їсти з тих, що жують жуйку й що мають розділені ко́пита, розщіплені: верблю́да, і зайця, і тушкáнчика, бо вони жують жуйку, та копит не розділили, — нечисті вони для вас. **8** І свині́, бо має розділені ра́тиці, а жуйки не жує, — нечиста вона для вас: їхнього м'яса не будете їсти, а до їхнього па́дла не доторкне́теся. **9** Оце будете їсти зо всього, що в воді, — усе, що має плавці та луску́, будете їсти. **10** А все, що не має плавців та луски, не будете їсти, — нечисте воно для вас. **11** Кожного чистого птаха будете їсти. **12** А оце, чого з них ви не будете їсти: орла́, і гри́фа, і морського орла, **13** і ко́ршака, і со́кола за родом його, **14** і всякого кру́ка за родом його, **15** і стру́ся, і сови, і я́струба за родом його, **16** пу́гача, й і́біса, і ле́беда, **17** і пеліка́на, і сича́, і рибáлки, **18** і бу́сла, і ча́плі за родом її, і о́дуда, і кажана́. **19** І кожне плазуюче з пта́ства — нечисте воно для вас, не будете їсти. **20** Кожного чистого птаха будете їсти. **21** Не будете їсти жодного па́дла, — даси його прихóдькові, що в брамах твоїх, і він їстиме його, або продаси чужинцеві, бо ти народ святий для Господа, Бога свого. Не будеш варити ягняти в молоці матері його. **22** Конче даси десятину з усього врожа́ю насіння твого, що рік-річно на полі зросте́. **23** І будеш ти їсти перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке Він вибере, щоб Ім'я́ Його перебува́ло там, десятину

збіжжя свого, виноградного соку свого, і оливки своєї, і перворідних худоби своєї великої й худоби своєї дрібної, щоб навчився ти боятися Господа, Бога свого, по всі дні. **24** А коли дорога буде занадто довга для тебе, так що не зможеш понести того, бо буде занадто далеко від тебе місце, яке вибере Господь, Бог твій, щоб покласти Ім'я Своє там, коли поблагословить тебе Господь, Бог твій, **25** то даси в сріблі, і зав'яжеш те срібло в руці своїй, і підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій. **26** І витратиш те срібло на все, чого буде жадати душа твоя, — на худобу велику й худобу дрібну, і на вино, і на п'янкий напій, і на все, чого зажадає від тебе душа твоя, і будеш ти їсти там перед лицем Господа, Бога свого, і будеш тішитися ти та дім твій. **27** А Левит, що живе по брамах твоїх, — не кидай його, бо нема йому частки й спадку з тобою. **28** На кінці трьох років відділиш усю десятину свого врожаю в тім році, і покладеш у брамах своїх. **29** І прийде Левит, бо нема йому частки й спадку з тобою, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх, і будуть їсти й наситяться, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у кожному чині твоєї руки, що будеш робити.

15 У кінці семи літ зробиш відпущення. **2** А оце те відпущення: кожен позикодавець, що позичає своєму ближньому, не буде натискати на свого ближнього та на брата свого, бо оголошено відпущення ради Господа. **3** На чужинця будеш натискати, а що буде твоє в брата твого, те відпустить йому рука твоя,

4 та тільки не буде серед тебе вбогого, бо конче поблагосл́овить тебе Господь у краї́, якого Господь, Бог твій, дає тобі на спáдок, щоб ти посів його, 5 якщо тільки конче будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконувати кожна ту заповідь, що я наказую тобі сьогодні. 6 Бо Господь, Бог твій, поблагословів тебе, як говорив був тобі, і ти зробиш, що багато людей даватимуть тобі пóзичку, а ти не даватимеш пóзички. І будеш ти панувати над багатьма народами, а над тобою не будуть панувати. 7 Коли буде серед тебе вбогий, один із братів твоїх ув одній із брам твоїх у краї́ твоїм, що Господь, Бог твій, дає тобі, то не зробиш запéклим свого серця, і не замкне́ш своєї руки від убогого брата свого, 8 бо конче відкриєш свою руку йому, і конче позичиш йому за його потребою, що буде бракувати йому. 9 Стережися, щоб у серці твоїм не зродилася зла думка, щоб ти не сказав: „Наблізився сьомий рік, рік відпущення“, і буде зле твоє око на вбогого брата твого, і не даси ти йому, то він буде клікати на тебе до Господа, і буде на тобі гріх. 10 Конче даси йому, і нехай не жаліє твоє серце, коли ти даватимеш йому, бо за ту річ поблагосл́овить тебе Господь, Бог твій у кожному чині твоїм, і в усьому, до чого доторкнеться рука твоя. 11 Бо не переведеться убогий з-посеред краї́, тому́ я наказую тобі, говорячи: „Конче відкривай руку свою для брата свого, і вбогого свого, і для неможливого свого в краї́ своїм“. 12 Коли буде прóданий тобі брат твій єврей або єврейка, то буде служити тобі

шість літ, а сьомого року відпустиш його вільним від себе. **13** А коли відпустиш його вільним від себе, не відпустиш його порожньо, — **14** конче наділі його з худоби своєї дрібної, і з току свого, і з кадки чавіла свого, — чим поблагословів тебе Господь, Бог твій, те даси йому. **15** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у єгипетській краї, та викупив тебе Господь, Бог твій, тому я наказую тобі про цю річ сьогодні. **16** І станеться, коли він скаже тобі: „Не вийду від тебе, бо полюбив я тебе та дім твій“, бо добре йому з тобою, **17** то візьмеш шило та й проколеш його вухо до дверей, — і стане він тобі вічним рабом; і невільниці своїй зробиш так само. **18** Нехай не буде тобі тяжким в очах твоїх те, що ти відпускаєш його вільним від себе, бо наємницьку платню він відробив тобі вдвоє за шість літ, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у всім, що ти робитимеш. **19** Кожного перворідного самця, що народиться в худобі твоїй великій та в худобі твоїй дрібній, посвятиш Господеві, Богові своєму. Не будеш працювати перворідним вола свого, і не будеш стригти перворідного отари своєї. **20** Перед лицем Господа, Бога свого, рік-річно будеш його їсти ти та дім твій у місці, яке вибере Господь. **21** А коли буде в нім вада, — кульгаве або сліпе, усяка зла вада, то не принесеш його в жертву для Господа, Бога свого, — **22** у брамах своїх будеш його їсти, нечистий і чистий разом, як сарну й як оленя. **23** Тільки крові його не будеш їсти, — на землю виллеш її, як воду.

16 Додержуй місяця авіва, і справиш Пáсху для Господа, Бога свого, бо в місяці авіві вивів тебе Господь, Бог твій, з Єгипту вночі. **2** І заколи пасху для Господа, Бога свого, з худоби дрібної та з худоби великої в місці, яке вибере Господь, щоб там перебувало Ім'я Його. **3** Не будеш їсти при тому квáшеного, сім день будеш їсти при тому опрісноки, хліб бідування, — бо в поспіху вийшов ти з єгипетського краї, — щоб усі дні життя свого пам'ятати день свого виходу з єгипетського краї. **4** І не буде бачене в тебе квáшене сім день у всім краї твоїм. А з м'яса, що заколеш у жертву ввечері першого дня, ніщо не буде ночувати до ранку. **5** Не будеш заколювати пасху в одному з тих твоїх міст, які Господь, Бог твій, дає тобі. **6** Але тільки на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його, заколеш пасху ввечері, при заході сонця, у час твого виходу з Єгипту. **7** І будеш варити, і будеш їсти на тому місці, яке вибере Господь, Бог твій. А рано обернешся, і підеш до наметів своїх. **8** Шість день будеш їсти опрісноки, а сьомого дня — віддання свята для Господа, Бога твого, ие будеш робити зайняття. **9** Сім тижнів відлічиш собі, — від початку праці серпа на дозрілому збіжжі зачнеш лічити сім тижнів. **10** І справиш свято Тижнів для Господа, Бога свого, у міру добровільного дару своєї руки, що нею даси, як поблагословить тебе Господь, Бог твій. **11** І будеш радіти перед лицем Господа, Бога свого, ти, і син твій, і дочка твоя, і раб твій, і невольниця твоя, і Левит, що в брамах твоїх, і

прихóдько, і сирота, і вдова, що серед тебе в місці, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там перебувало Ім'я Його. **12** І будеш пам'ятати, що ти сам був рабом в Єгипті, і будеш додержувати це, і будеш виконувати ці постанови. **13** Свято Кúчок будеш справляти собі сім день, коли збереш з то́ку свого та з ка́дки чаві́ла свого. **14** І будеш радіти в святі своїм ти, і син твій, і дочка́ твоя, і раб твій, і неві́льниця твоя, і Левит, і прихóдько, і сирота, і вдова, що в брамах твоїх. **15** Сім день будеш святкувати Господéві, Богові своєму, у місці, яке вибере Господь, бо поблагослóвить тебе Господь, Бог твій, у всім урожаї твоїм, і в усякім чині рук твоїх, і ти будеш тільки радісний. **16** Три рази в році вся чоловіча стать буде з'являтися перед лице Господа, Бога твого, у місці, яке Він вибере: у свято Опрісноків, і в свято Тижнів, і в свято Кучок, і ніхто не буде бачений перед лицем Господнім упорожні, — **17** кожен принесе дар руки своєї, за благословénням Господа, Бога свого, що дав Він тобі. **18** Суддів та урядників настанóвиш собі в усіх містах своїх, які Господь, Бог твій, дає тобі по племена́х твоїх, і вони будуть судити народ справедливим судом. **19** Не викривиш за́бону, — не будеш дивитися на о́сóбу, і не візьмеш підкупу, бо підкуп осліплює очі мудрих і викривлює слова́ справедливих. **20** За справедливістю, лише за справедливістю будеш гнатися, щоб жити й заволодіти краєм, що Господь, Бог твій, дає тобі. **21** Не посадиш собі святого дéрева, усякого дéрева при жертівнику Господа, Бога твого, що зробиш собі, **22** і

не поставиш собі стовпа, що ненавидить Господь, Бог твій.

17 Не будеш принісати в жертву Господеві, Богові своєму вола або одне з дрібної худоби, що буде на ньому вада, усяка зла річ, бо це гидота для Господа, Бога твого. **2** Коли буде знайдений серед тебе в одному з міст твоїх, які Господь, Бог твій, дає тобі, чоловік або жінка, що зробить зле в очах Господа, Бога твого, щоб недотримати заповіту, **3** що пішов би й служив би іншим богам, і вклонявся б їм та сонцеві або місяцеві, або всім зорям небесним, чого я не наказав, **4** і буде розказано тобі, і ти почуєш, і будеш добре допитуватися, а ото — воно правда, дійсна та річ, була зроблена ота гидота серед Ізраїля, **5** то випроведиш того чоловіка або ту жінку, що зробили ту злу річ, до брам своїх, того чоловіка або ту жінку, і вкаменуєш їх камінням, і вони погинуть. **6** На слова двох свідків або трьох свідків буде забитий обвинувачений, що має померти; на слова одного свідка не буде забитий. **7** Рука свідків буде на ньому найперше, щоб забити його, а рука всього народу — наостанку. І вигубиш зло з-посеред себе. **8** Коли б у суді була тобі неясна справа між кров'ю та кров'ю, між суперечкою та суперечкою, і між раною та раною справи суперечки в брамах твоїх, то встанеш, і підеш до місця, яке вибере його Господь, Бог твій. **9** І прийдеш до священників-Левитів і до судді, що буде в тих днях, і допитаєшся, і вони дадуть тобі слово присуду. **10** І ти поступиш за тим словом, що

подадуть тобі з того місця, яке вибере Господь, і будеш пильнувати робити все так, як навчать тебе.

11 Ти поступиш за законом, що навчать тебе, і за віроком, що скажуть тобі, — не відступиш ні праворуч ні ліворуч від слова, що подадуть тобі. **12** А коли хто через зухвалість не послухається священика, що стоїть там на служенні Господеві, Богові твоєму, або судді, то помре той, і вигубиш те зло з Ізраїля. **13** А весь народ буде слухати та буде боятися, — і вже не буде поступати зухвало. **14** Коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі, і посядеш його, і осядеш у ньому, та й скажеш: „Нехай я поставлю над собою царя, як усі народи, що в моїх околицях“, **15** то, ставлячи над собою царя, якого вибере Господь, Бог твій, — конче з-посеред братів своїх поставиш над собою царя, не зможеш поставити над собою чоловіка чужинця, що він не брат твій. **16** Тільки щоб він не примножував собі коней, і не вертав народу до Єгипту, щоб примножити коней, бож Господь сказав вам: „Не вертайтеся вже більше тією дорогою“. **17** І хай не примножить він собі жінок, щоб не відступило його серце, і срібла та золота хай він не примножить собі дуже. **18** І станеться, як буде він сидіти на троні царства свого, то напише собі відписа цього Закону з книги, що перед лицем священиків-Левитів. **19** І буде вона з ним, і буде він читати в ній усі дні свого життя, щоб учився боятися Господа, Бога свого, щоб додержувати всіх слів цього Закону та тих постанов, щоб виконувати їх, **20** щоб не гордувало серце його

своїми братами, і щоб не збóчував він ні правóруч, ні лівóруч від цієї заповіді, щоб продóвжив дні на своїм царстві він та сини його серед Ізраїля.

18 Священикам-Левитам, усьому Левієвому плéмені не буде частки та спáдку разом з Ізраїлем, — огняні жертви Господа та ча́стки Його будуть їм. **2** А спáдку не буде йому серед братів його: Господь — Він спáдок його, як Він говорив був йому. **3** А оце буде належати священикам від народу, від тих, хто приносить жертву: коли це віл, коли це одне з дрібної худоби, то даси священикові плечé, і щóки, і шлу́нок. **4** Початок від збіжжя свого, від виноградного соку свого, і від оливки своєї, і початок стріження отари своєї даси ти йому. **5** Бо його вибрав Господь, Бог твій, зо всіх племен твоїх, щоб ставав він служити в Господнє Ім'я, він та сини його по всі дні. **6** А коли прийде Левит з одної з брам твоїх з усього Ізраїля, де він мешкає там, і прибуде за всім жадáнням своєї душі до місця, яке вибере Господь, **7** і буде він служити в Ім'я Господа, Бога свого, як усі його браття Левити, що стоять там перед Господнім лицем, **8** то по рівній частці будуть вони їсти, окріч маєтку, прóданого по батьках. **9** Коли будеш вхóдити до кра́ю, що дає тобі Господь, Бог твій, то не навчися чинити такого, як гидóта цих народів. **10** Нехай не знайдеться між тобою такий, хто переводить свого сина чи дочку́ свою через огонь, хто ворожить ворожбу́, хто ворожить по хмарах, і хто ворожить по птахах, і хто чарівнік, **11** і хто чорнокніжник, і хто викликає духа

померлого та духа віщого, і хто питає померлих. **12** Богидота для Господа кожен, хто чинить таке, і через тігидоти Господь, Бог твій, виганяє їх перед тобою. **13** Бездоганний будеш ти перед Господом, Богом своїм, **14** бо ці народи, що ти посядеш їх, слухають тих, хто ворожить по хмарах та ворожбівців, а ти — не таке дав тобі Господь, Бог твій. **15** Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як я, поставить тобі Господь, Бог твій, — Його будете слухати, **16** згідно з усім, чого жадав ти від Господа, Бога свого, на Хоріві в дні зборів, говорячи: „Щоб більше не чути мені голосу Господа, Бога свого, а цього великого огню вже не побачити й не померти“. **17** І сказав до мене Господь: „Добре сказали вони. **18** Поставлю Пророка для них з-поміж їхніх братів, Такого, як ти, і дам Я слова Свої в уста Його, і Він їм говоритиме все, що Я накажу. **19** І станеться, кожен, хто не слухатиме слів Моїх, що Той Пророк говоритиме Моїм Ім'ям, — Я покараю того. **20** А той пророк, що зухвало відважиться промовляти Моїм Ім'ям слова, яких Я не наказав був йому говорити, і що буде говорити ім'ям інших богів, хай помре той пророк“. **21** А коли ти скажеш у серці своєму: Як ми пізнаємо те слово, якого Господь не говорив? **22** Що́ буде говорити той пророк Ім'ям Господа, і не станеться та річ, і не прийде, то це те слово, якого не сказав Господь. У зухвалості говорив його той пророк, і ти не будеш боятися його.

19 Коли Господь, Бог твій, повигублює народи, що Господь, Бог твій, дає тобі їхній край, і ти повиганяєш

їх, і осядеш по їхніх містах та по їхніх домах, **2** то три міста відділиш собі в середині свого краю, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володіння. **3** Приготуєш собі дорогу, і поділиш натроє землю твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і це буде на втікання туди кожного убійника. **4** А оце справа убійника, що втече туди й буде жити: хто вб'є свого ближнього ненарочно, а він не був ворогом його від учора й позавчора; **5** або хто ввійде з своїм ближнім до лісу рубати дерева, і розмахнеться рука його з сокирою, щоб зрубати дерево, а залізо спаде з топоріща й попаде в його ближнього, і той помре, то він утече до одного з тих міст, і буде жити, **6** щоб не гнався месник за кров за убійником, коли розпалиться серце його, і щоб не догнав його, якщо буде довга та дорога, і не вбив його, хоч він не підлягає смерті, бо не був він ворогом його від учора й позавчора. **7** Тому то я наказую тобі, говорячи: „Три міста відділиш собі“. **8** А якщо Господь, Бог твій, розширить границю твою, як присягнув був батькам твоїм, і дасть тобі всю оцю землю, що говорив був дати батькам твоїм, **9** коли ти будеш додержувати всі ці заповіді, щоб виконувати їх, що я наказую тобі сьогодні, — щоб любити Господа, Бога свого, і щоб ходити дорогами Його всі дні, — то додаси собі ще три міста понад ті три, **10** щоб не була пролита неповинна кров серед твого краю, що Господь, Бог твій, дає тобі на спадок, і не буде на тобі кров. **11** А коли хто буде ненавидіти свого ближнього, і буде

чатувати на нього, і повстане на нього та й уб'є його, і той помре, і втече він до одного з тих міст, **12** то пошлють старші його міста, і візьмуть його звідти, і дадуть його в руку месника крови, і він помре. **13** Не зми́лосердиться око твоє над ним, і ти усуне́ш кров неповинного з Ізраїля, і буде добре тобі. **14** Не пересуне́ш межі свого ближнього, яку розмежува́ли предки в наді́лі твої́м, яке посядеш ти в краю́, що Господь, Бог твій, дає його тобі на володі́ння. **15** Не стане один свідок на кого для всякої провини і для всякого гріха́, — у ко́жнім гріху́, що згрі́шить, на слова́ двох свідків або на слова трьох свідків відбу́деться справа. **16** Коли стане на кого неправдивий свідок, щоб свідчити проти нього підступно, **17** то стануть двоє цих людей, що мають суперечку, перед лицем Господні́м, перед священиками та суддя́ми, що будуть у тих днях. **18** І судді добре дослідять, а ось свідок — неправдивий той свідок, неправду говорив на брата свого, **19** то зробите йому так, як він замишляв був зробити своєму бра́тові, — і вигубиш зло з-посеред себе. **20** А позосталі будуть слухати, і будуть боятися, і більш вже не будуть робити серед себе такого, як та річ зла. **21** І не зми́лосердиться око твоє: життя за життя, око за око, зуб за зуба, рука за ру́ку, нога за но́гу.

20 Коли ти вийдеш на війну проти свого ворога, та побачиш коні й вози, та народ, численніший від тебе, то не будеш боятися їх, бо з тобою Господь, Бог твій, що вивів тебе з єгипетського кра́ю. **2** І станеться, коли

ви приступите до бою, то підійде священник і буде промовляти до народу, **3** та й скаже до них: „Слухай, Ізраїлю, ви приступаєте сьогодні до бою проти ваших ворогів. Нехай не зм'якне серце ваше, — не бійтеся, і не страшіться, і не лякайтеся їх, **4** бо Господь, Бог ваш, Він Той, що йде з вами воювати для вас з вашими ворогами, щоб спасти вас!“ **5** А урядники будуть промовляти до народу, говорячи: „Хто є тут такий, що збудував новий дім, та не справив обряду понівин? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не справив на ньому обряду понівин. **6** І хто є тут такий, що засадив виноградник та не користався ним? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не скористався ним. **7** А хто є тут такий, що засватав жінку, та не взяв її? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не померти на війні, і щоб інший хто не взяв її“. **8** І далі промовлятимуть урядники до народу та й скажуть: „Хто є тут такий, що лякливий та м'якосердий? Нехай він іде й вертається до свого дому, щоб не розслабив він серця братів своїх, як є серце його“. **9** І станеться, коли урядники закінчать промовляти до народу, то призначать зверхників для військових відділів на чолі народу. **10** Коли ти приступиш до міста, щоб воювати з ним, то запропонує йому перше мир. **11** І станеться, якщо воно відповість тобі: „Мир“, і відчинить браму тобі, то весь той народ, що знаходиться в ньому, буде тобі на данину, і буде служити тобі. **12** А якщо воно

не замірить з тобою, і буде прова́дити з тобою війну, то обло́жиш його. **13** І Господь, Бог твій, дасть його в руку твою, а ти повбиваєш усю чоловічу стать його вістря́м меча. **14** Тільки жіно́к, і дітей, і худобу, і все, що буде в тім місті, всю здóбич його заберéш собі, і будеш ти їсти здóбич ворогів своїх, що дав тобі Господь, Бог твій. **15** Так ти зробиш усім містам, дуже далеким від тебе, що вони не з міст цих народів. **16** Тільки з міст тих народів, які Господь, Бог твій, дає тобі на володі́ння, не позоставиш при житті жодної душі, **17** бо конче вчиниш їх за́кляттям: Хіттеянина, і Амореянина, і Ханаанеянина, і Пері́ззеянина, і Хіввеянина, і Євусеянина, як наказав був тобі Господь, Бог твій, **18** щоб вони не навчили вас робити такого, як усі їхні гідóти, що робили вони богам своїм, бо тоді́ згрі́шите́ ви перед Господом, Богом своїм. **19** Коли будеш обляга́ти місто багато днів, щоб воювати з ним та щоб здобути його, то не знищиш його дéрева, і не піднесеш сокири на нього, бо з нього ти їстимеш, і його не будеш стинати, бо чи ж пільне дéрево — то чоловік, щоб увійти перед тобою до обложеного міста? **20** Тільки дерево, що про нього ти знаєш, що воно не дерево на їжу, його знищиш та зітне́ш, і будеш будувати з нього́ речі обляга́ння проти того міста, яке прова́дить з тобою війну, аж до упадку його.

21 Коли на землі, яку дає тобі Господь, Бог твій на володі́ння, буде зна́йдений забитий, що впав на полі, і не буде відóмим, хто́ вбив його, **2** то повиходять старші твої та судді твої, та й виміряють до тих міст,

що навколо забитого. **3** І станеться, коли довідаються про місто, найближче до забитого, то візьмуть старші того міста телицю з худоби великої, що нею не працювано, що вона не тягана в ярмі. **4** І старші того міста зведуть ту телицю до долини висихаючого потоку, що на ньому не брано, і що він не засіюваний, і там у долині висихаючого потоку переріжуть шию тій телиці. **5** І підійдуть священники, Левієві сини, — бо їх вибрав Господь, Бог твій, щоб служили Йому, і щоб благословляли Господнім Ім'ям, і за їхніми словами буде рішатися всяка суперечка та всяка поразка. **6** І всі старші того міста, найближчі до забитого, умиють свої руки над телицею, що в долині висихаючого потоку їй перерізана шия. **7** І освідчать вони та й скажуть: „Руки наші не пролили цієї крові, а очі наші не бачили. **8** Прости наро́дові своєму, Ізраїлеві, якого Ти, Господи, викупив, і не дай неповинної крові посеред народу Свого, Ізраїля“, і буде про́щена їм та кров. **9** А ти усунеш неповинну кров з-посеред себе, коли робитимеш справедливе в Господніх очах. **10** Коли ти вийдеш на війну на ворогів своїх, і Господь, Бог твій, дасть їх у твою руку, і ти пополониш із них полонених, **11** і побачиш серед полонених гарновиду жінку, і вподобаш її собі, і візьмеш собі за жінку, **12** то впровадиш її до середини свого дому, а вона оголить свою голову й обітне свої нігті. **13** І здійме вона з себе одіж полону́ свого, і осяде в твоєму домі, та й буде оплакувати батька свого та матір свою місяць ча́су, а по тому ти ввійдеш до неї й станеш їй

чоловіком, і вона стане тобі за жінку. **14** І станеться, коли ти потім не полюбиш її, то відпустиш її за її волю, а продати — не продаси її за срібло, і не будеш поводитися з нею як з невільницею, бо ти жив із нею. **15** Коли хто матиме дві жінки, одна кохана, а одна зненавиджена, і вони вродять йому синів, та кохана й та зненавиджена, і буде перворідний син від зненавидженої, **16** то станеться того дня, коли він робитиме синів своїх спадкоємцями того, щó буде його, то не зможе він зробити перворідним сина тієї коханої за життя того перворідного сина зненавидженої, **17** але за перворідного визнає сина зненавидженої, щоб дати йому подвійно з усього, що в нього знайдеться, бо він початок сили його, — його право перворідства. **18** Коли хто матиме неслухняного й непокірного сина, що не слухається голосу батька свого та голосу своєї матері, і докорятимуть йому, а він не буде їх слухатися, **19** то батько його та мати його схоплять його, і приведуть його до старших його міста та до брами того місця. **20** І скажуть вони до старших міста його: „Оцей наш син неслухняний та непокірний, — він не слухає голосу нашого, ласун та п'яниця“. **21** І всі люди його міста закидають його камінням, — і він помре. І вигубиш те зло з-посеред себе, а увесь Ізраїль буде слухатися й буде боятися. **22** А коли буде на кому гріх смертного присуду, і буде він убитий, і ти повісиш його на дереві, **23** то труп його не буде ночувати на дереві, але конче поховаєш його того дня, бо повішений — Боже прокляття, і ти

не занечистиш своєї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок.

22 Коли побачиш вола свого брата або щось із отари, що заблудили, то ти не сховаєшся від них, а конче вернеш їх своєму братові. **2** А якщо брат твій не близький до тебе, чи ти не знаєш його, то забереш те до дому свого, і воно буде з тобою, аж поки брат твій не буде шукати його, — і повернеш його йому. **3** І так зробиш ослові його, і так зробиш одежі його, і так зробиш усякій згубі брата свого, що згублена в нього, а ти знайдеш її, — не зможеш ховати її. **4** Коли побачиш осла свого брата або вола його, що впали на дорозі, то ти не сховаєшся від них, — конче підіймеш їх разом із ним. **5** Не буде чоловіча річ на жінці, а мужчина не зодягне жіночої одежі, бо кожен, хто чинить це, — огида він для Господа, Бога свого. **6** Коли спіткається на дорозі пташине кубло перед тобою на якомубудь дереві чи на землі з пташенятами або з яйцями, а мати сидить на пташенятах або на яйцях, то не візьмеш тієї матері з дітьми, — **7** конче відпустиш ту матір, а дітей візьмеш собі, щоб було добре тобі, і щоб ти продовжив свої дні. **8** Коли збудуєш новий дім, то зробиш поруччя для даху свого, і не напровадиш крові на дім свій, коли спаде з нього хтось. **9** Не будеш засівати свого виноградника подвійним насінням, щоб не зробити заклятим усе насіння: і що засієш, і врожай виноградинка. **10** Не будеш орати волом і ослом разом. **11** Не одягнеш одежі з двійного матеріалу, — з вовни й льону разом.

12 Поробиш собі кутаси на чотирьох краях свого покриття, що ним покриваєшся. **13** Коли хто візьме жінку, і ввійде до неї, але потім зненавидить її, **14** і зводитиме на неї ганьбліві слова, і пустить про неї неславу та й скаже: „Жінку цю взяв я, і зблизився з нею, та не знайшов у неї дівóцтва“, **15** то візьме батько тієї дівчини та мати її, і віднесуть доказа дівóцтва тієї дівчини до старших міста, до брами. **16** І скаже батько тієї дівчини до старших: „Я дав тому чоловікові дочку́ свою за жінку, та він зненавидів її. **17** І ось він зводить на неї ганьбліві слова, говорячи: „Я не знайшов у твоєї дочкí дівóцтва“, а оце знаки дівóцтва моєї дочки“. І розтягнуть одежу перед старшими міста. **18** А старші́ того міста візьмуть того чоловіка, та й покарають його, **19** і накладуть на нього пеню, сто шеклів срібла, — і дадуть батькові тієї дівчини, — бо він пустив неславу на Ізраїлеву дівчину, а вона буде йому за жінку, — він не зможе відпустити її по всі свої дні. **20** А якщо правдою булó це слово, — не зна́йдене було дівóцтво в тієї дівчини, — **21** то приведуть ту дівчину до дверей дому батька її, і вкаменують її люди її міста камінням, — і вона помре, бо зробила негідність між Ізраїлем на спроне́врення дому батька свого, — і вигубиш зло з-посеред себе. **22** Коли буде зна́йдений хто, що лежить із замі́жньою жінкою, то помруть вони обо́є, — той чоловік, що лежав із жінкою, і та жінка, і вигубиш зло з Ізраїля. **23** Коли дівчина буде зару́чена чоловікові, і спіткає її хто в місті, і ляже з нею, **24** то виведете їх обох

до брами того міста, і вкаменуєте їх камінням, і вони помруть, — ту дівчину за те, що не кричала в місті, а того чоловіка за те, що збезчестив жінку свого ближнього, і вигубиш зло серед себе. **25** А як хто на полі спіткає заручену дівчину, і схопить її та й ляже з нею, то помре той чоловік, що ліг із нею, він сам, **26** а тій дівчині не зробиш нічого, — нема тій дівчині смертельного гріха, бо це таке, як повстане хто на свого ближнього й уб'є його, така це річ. **27** Бо в полі він спіткав її, — кричала та заручена дівчина, та не було кому врятувати її. **28** Коли хто спіткає дівчину, що не була заручена, і схопить її, і ляже з нею, і застануть їх, **29** то той чоловік, що лежав із нею, дасть батькові тієї дівчини п'ятдесят шеклів срібла, і вона стане йому за жінку, за те, що збезчестив її, — не зможе він відпустити її по всі свої дні. **30** Ніхто не візьме жінки свого батька, і не відкриє подólка одежі батька свого.

23 Не ввійде на збори Господні ранений розчавленням ятер та з відрізаним членом. **2** Неправоложний не ввійде на збори Господні, також десяте покоління його не ввійде на збори Господні. **3** Не ввійде на збори Господні аммонітянин та моавітянин, також десяте їхнє покоління не ввійде на збори Господні, аж навіки, **4** за те, що вони не вийшли назустріч вас із хлібом та водою в дорозі, коли ви виходили з Єгипту, і що найняли були на тебе Валаама, Беорового сина з Петору Араму двох річóк, щоб проклясти тебе. **5** Та не хотів Господь,

Бог твій, слухати Валаама, і перемінив тобі Господь, Бог твій, те прокляття на благословення, бо любить тебе Господь, Бог твій. **6** Не будеш бажати для них миру й добра по всі свої дні навіки. **7** Не обрідеш собі Ідумянина, бо він твій брат; не обрідеш собі Єгиптянина, бо був ти прихóдьком у краї його. **8** Сини, що народяться їм, покоління третє ввійде з них на збори Господні. **9** Коли та́бір вийде на ворогів твоїх, то будеш стерегтися всякої злої речі. **10** Коли поміж тебе буде хто, що буде нечистий з нічної пригоди, то він вийде поза та́бір, — до середини та́бору не ввійде. **11** А коли наступатиме вечір, обмиється в воді, а по за́ході сонця ввійде до середини та́бору. **12** А місце на потребу буде тобі поза та́бором, щоб виходити тобі туди назóвні. **13** А лопатка буде в тебе на поясі твоїм; і станеться, коли ти сидітимеш назóвні, то будеш копати нею, і зно́ву закриєш свою нечистість, **14** бо Господь, Бог твій, ходить у середині та́бору твого, щоб тебе спасати, і видавати ворогів твоїх тобі. І буде та́бір твій святий, і Він не побачить у тебе соромітної речі, і не відв́рнеться. **15** Не видавай панові раба його, який сховається до тебе від пана свого. **16** З тобою він сидітиме серед вас у місці, яке він вибере за добре собі в одній з твоїх брам, і ти не будеш гно́бити його. **17** Блудни́ця не буде з Ізраїлевих дочо́к, і блудоді́й не буде з Ізраїлевих синів. **18** Не принесеш дару розпу́сниці й ціни пса до дому Господа, Бога твого, ні за яку обі́тницю, бо тож вони обоє — гидо́та

перед Господом, Богом твоїм. **19** Не будеш позичати братові своєму на відсоток срібла, на відсоток їжі та всякої речі, що позичається на відсоток. **20** Чужому позичиш на відсоток, а братові своєму не позичиш на відсоток, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій у всьому, до чого доторкнеться рука твоя на тій землі, куди ти входиш на володіння її. **21** Коли ти складеш обітницю Господеві, Богові своєму, не загаюйся виконати її, бо конче буде жадати Господь, Бог твій, від тебе, і буде на тобі гріх. **22** А коли ти не складав обітниці, не буде на тобі гріха. **23** Що вийшло з уст твоїх, будеш додержувати й будеш виконувати, як обіцяв ти Господеві, Богові своєму, добровільну жертву, що промовляв ти своїми устами. **24** Коли ввійдеш до виноградника свого ближнього, то будеш їсти виноград, скільки схоче душа твоя, до свого насичення, а до посуду свого не візьмеш. **25** Коли ти ввійдеш на дозріле збіжжя свого ближнього, то будеш рвати колоски рукою своєю, а серпом не будеш жати на дозрілім збіжжі свого ближнього.

24 Як хто візьме жінку, і стане їй чоловіком, і коли вона не знайде ласки в очах його, бо знайшов у ній яку ганебну річ, то напише їй листа розводного, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. **2** І вийде вона з його дому, і піде, і вийде за іншого чоловіка, **3** і коли зненавидить її той останній чоловік, то напише їй листа розводного, і дасть в її руку, та й відпустить її з свого дому. Або коли помре той останній чоловік, що взяв був її собі за жінку, **4** не

може перший її муж, що відпустив її, вернути й узяти її, щоб стала йому за жінку по тому, як була занечіщена, бо це огида перед Господнім лицем, і ти не зробиш грішною тієї землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі на спадок. **5** Коли хто недавно одружився, не піде він до війська, і ніяка справа не покладеться на нього, — вільний він буде один рік для свого дому, і порадіє свою жінку, що взяв. **6** Ніхто не візьме в заставу долішнього каменя жорен або горішнього каменя жорен, бо він душу взяв би в заставу. **7** Коли буде хто знайдений, що вкрав кого з братів своїх, з Ізраїлевих синів, і буде поводитися з ним як із невільником, або й продасть його, то нехай помре той злодій, і ти вигубиш зло з-посеред себе. **8** Стережися в хворобі прокази, щоб дуже пильнувати, і робити все те, як навчать вас священники-Левити; як наказав я їм, будете додержувати, щоб виконати те, **9** Пам'ятайте те, що зробив був Господь, Бог твій, Маріямі в дорозі, коли ви виходили з Єгипту. **10** Коли ти позичиш своєму ближньому позичку з чогось, не ввійдеш до дому його, щоб узяти заставу його, — **11** назовні будеш стояти, а той чоловік, що ти позичив йому, винесе до тебе заставу назовні. **12** А якщо він чоловік убогий, не ляжеш спати, маючи заставу його, — **13** конче вернеш йому ту заставу при заході сонця, і буде він спати на одежі своїй, і буде благословляти тебе, а тобі буде це за праведність перед лицем Господа, Бога твого. **14** Не будеш утискати наймита, убогого й неможного з братів своїх та з прихóдька свого, що в краї твоїм

у брамах твоїх. **15** Того ж дня даси йому заплату, і не за́йде над нею незапла́ченою сонце, бо вбогий він, і до неї лине душа його. І не буде він кликати на тебе до Господа, і не буде гріха́ на тобі. **16** Не будуть забиті батьки за синів, а сини не будуть забиті за батьків, — кожен за гріх свій смертю пока́раний буде. **17** Не скривиш суду на прихо́дька, на сироту, і не будеш брати в заста́ву вдові́ної одежі. **18** І будеш пам'ятати, що рабом був ти сам у Єгипті, і викупив тебе Господь, Бог твій, звідти, тому я наказую тобі робити цю річ. **19** Коли будеш жати жні́во своє на своїм полі, і забудеш на полі снопа, не ве́рнешся взяти його, — він буде прихо́дькові, сироті та вдові, щоб поблагословив тебе Господь, Бог твій, у всім чині твоїх рук. **20** Коли будеш оббивати оливку свою, не будеш переоббивати в галу́зках за собою: воно буде прихо́дькові, сироті та вдові. **21** Коли будеш збирати виноград свого виноградника, не будеш збирати полішеного за собою, — воно буде прихо́дькові, сироті та вдові. **22** І будеш пам'ятати, що рабом був ти в єгипетськім краї, тому́ я наказую тобі робити цю річ.

25 Коли буде суперечка між людьмі, і вони прийдуть до су́ду, то розсудять їх, — і оправдають справедливого, а несправедливого осудять. **2** І станеться, якщо вартий биття́ той несправедливий, то покладе його суддя, і буде його бити перед собою, — число ударів згідно з його несправедливістю. **3** Сорока́ ударами буде його бити, не більше; щоб не

бити його більше над те великим биттям, і щоб не був злегковажений брат твій на очах твоїх. **4** Не зав'яжеш рота воліві, коли він молотить. **5** Коли браття сидітимуть разом, і один із них помре, а сина в нього нема, то жінка померлого не вийде заміж назовні за чужого, — дівер її прийде до неї та й візьме її собі за жінку, і подіверує її. **6** І буде перворідний, що вона породить, — стане він ім'ям його брата, що помер, і не буде стерте ім'я його з Ізраїля. **7** А якщо той чоловік не схоче взяти своєї братової, то братова його вийде до брами до старших та й скаже: „Дівер мій відмовився відновити своєму братові ім'я в Ізраїлі, не хотів подіверувати мене“. **8** І покличуть його старші його міста, і промовлятимуть до нього, а він устане та й скаже: „Не хочу взяти її“, **9** то підійде його братова до нього на очах старших, і здійме йому чобота з ноги його, і плюне в обличчя його, і заговорить, і скаже: „Так робиться чоловікові, що не будує дому свого брата“. **10** І буде зване ім'я його в Ізраїлі: Дім роззутого. **11** Коли чоловіки будуть сваритися разом один з одним, і підійде жінка одного, щоб оберегти свого чоловіка від руки того, що б'є його, і простягне свою руку, і схопить за сором його, **12** то відрубаєш руку її, — нехай не змилосердиться око твоє! **13** Не буде в тебе в торбі твоїй подвійного каменя до ваги, великого й малюго, **14** не буде тобі в твоїм домі подвійної ефі, великої й малюї. **15** Камінь до ваги буде в тебе повний і справедливий, ефа буде в тебе повна й справедлива, щоб продовжилися дні твої

на землі, яку Господь, Бог твій, дає тобі. **16** Бо огида перед Господом, Богом твоїм, кожен, хто чинить таке, хто чинить несправедливість. **17** Пам'ятайте, що зробив був тобі Амалік у дорозі, коли ви виходили з Єгипту, **18** що спіткав тебе в дорозі, і повбивав між тобою всіх задніх ослаблених, коли ти був змучений та струджений, а він не боявся Бога. **19** І станеться, коли Господь, Бог твій, дасть тобі мир від усіх ворогів твоїх навколо в краї, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, щоб посісти його, то зітреш пам'ять Амаліка з-під неба. Не забудь!

26 І станеться, коли ти ввійдеш до того краю, що Господь, Бог твій, дає тобі як спадок, і посядеш його, і осядеш у ньому, **2** то візьмеш із початків усякого плоду землі, що збереш із Краю свого, що Господь, Бог твій, дає тобі, і покладеш їх у кіш, та й підеш до місця, яке вибере Господь, Бог твій, щоб там пробувало Ім'я Його. **3** І прийдеш ти до священика, що буде тими днями, та й скажеш йому: „Засвідчую це сьогодні Господеві, Богові твоєму, що я ввійшов до краю, що Господь запрягнув був батькам нашим, щоб дати нам“. **4** І візьме священик того коша з твоєї руки, і покладе його перед жертовником Господа, Бога твого. **5** А ти відповіси та й скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Мандрівний арамеянин був мій батько, і він зійшов до Єгипту, і часово замешкав там із небагатьма людьми, та й став там народом великим, сильним та численним. **6** І чинили нам зло єгиптяни, і гнобили нас, і давали нас на роботу тяжку. **7** І

голосили ми до Господа, Бога батьків наших. І почув Господь голос наш, і побачив нашу бідú, і труд наш, і úтиск наш. **8** І вивів нас Господь із Єгипту рукою сильною та раме́ном в́тягненим, і стра́хом великим, і ознаками та чудами. **9** І привів нас до цього місця, і дав нам цей край, край, що тече молоком та медом. **10** А тепер оце приніс я почáток плóду тієї землі, яку Ти дав мені, Господи“. І покладеш його перед лицем Господа, Бога свого, і поклóнишся перед лицем Господа, Бога свого. **11** І будеш радіти всім добром, що дав тобі Господь, Бог твій, тобі та дóмові твоєму, ти, і Левит, і прихóдько, що посеред тебе. **12** А коли ти скінчи́ш десяти́нити всю десятину врожаю свого року третього, року десятини, і даси Левиту, прихóдькові, сироті та вдові, і будуть вони їсти в брамах твоїх і наситяться, **13** то скажеш перед лицем Господа, Бога свого: „Забрав я присвячене з дому, та й дав його Левиту та прихóдькові, сироті та вдові, за всіма́ Твоїми заповідями, що Ти наказав був мені, — я не переступив котроїсь із заповідей Твоїх і не забув. **14** Не їв я з нього в жалóбі своїй, і не брав з нього в нечистості, і не дав з нього для померлого, — я слухався голосу Господа, Бога свого, чинив усе, як наказав Ти мені. **15** Споглянь же з святого мéшкання Свого, із небéс, і поблагослови наро́д Свій, Ізраїля, та землю, яку Ти дав нам, як присягнув був нашим батькам, Край, що тече молоком та медом“. **16** Цього дня Господь, Бог твій, наказує тобі виконувати ці постанови та закóни, а ти будеш додержувати, та

будеш виконувати їх усім серцем своїм та всією душею своєю. **17** Ти сьогодні засвідчив Господеві, що Він буде тобі Богом, і що ти будеш ходити дорóгами Його, і що будеш виконувати постанови Його, і заповіді Його, і закóни Його, і що будеш слухатися голосу Його. **18** А Господь сьогодні засвідчив тобі, що ти будеш Йому наро́дом ви́браним, як Він наказав був тобі, і що ти викóнуватимеш усі заповіді Його, **19** і що Він ставить тебе найвищим понад усі наро́ди, яких Господь учинив, на хвалу́, і на ім'я́, і на славу, і що будеш ти для Господа, Бога свого, народом святим, як Він говорив вам.

27 І наказав Мойсей та Ізраїлеві старші народові, говорячи: „Додержуйте всіх за́повідей, що я сьогодні наказую вам! **2** І станеться того дня, коли ви пере́йдете Йорда́н до того кра́ю, що дає тобі Господь, Бог твій, то поставиш собі велике ка́міння, і пова́пниш їх вапно́м. **3** І понапи́суєш на них усі слова́ цього Зако́ну, коли пере́йдеш, щоб увійшов ти до того кра́ю, що Господь, Бог твій, дає тобі, край, що тече молоком та медом, як промовляв був Господь, Бог батьків твоїх, до тебе. **4** І станеться, коли ви пере́йдете Йорда́н, поставите те ка́міння, що я наказую вам сьогодні, на горі Ева́л, і пова́пните їх вапно́м. **5** І збудуєш там же́ртівника для Господа, Бога свого, же́ртівника з ка́міння, — не піднесе́ш над ними залі́за. **6** З нетесаного ка́міння збудуєш же́ртівника Господа, Бога свого, і принесеш на ньому цілопа́лення Господеві, Богові своєму. **7** І принесеш на жертву мирні жертви, і будеш там

їсти, і будеш тішитися перед лицем Господа, Бога свого. **8** І напишеш на тих каміннях усі слова цього Закону дуже виразно“. **9** І промовляв Мойсей та всі священики-Левити, до всього Ізраїля, говорячи: „Уважай та слухай, Ізраїлю, — ти цього дня став народом Господа, Бога свого. **10** І будеш ти слухатися Господа, Бога свого, і будеш виконувати заповіді Його та постанови Його, що я наказую тобі сьогодні“. **11** І наказав Мойсей того дня наро́дові, говорячи: **12** „Оці стануть на горі Гарізі́м, щоб благословляти народ, коли ви пере́йдете Йо́рдан: Симео́н, і Леві́й, і Юда, і Іссаха́р, і Йо́сип, і Веніа́мін. **13** А оці стануть для клятви на горі Ева́л: Руві́м, Гад, і Асі́р, і Завуло́н, Дан і Нефталі́м. **14** І відпові́дять Левити, і скажуть до всіх Ізраїлевих мужів сильним голосом: **15** „Прокля́та лю́дина, що зробить бовва́на різаного або литого, гидо́ту для Господа, чин різьба́рських рук, і поставить таємно! І відповість увесь наро́д, та й скаже: амінь! **16** Прокля́тий той, хто легкова́жить свого батька та свою ма́тір! А весь народ скаже: амінь! **17** Прокля́тий, хто пересува́є межу́ свого б́лижнього! А весь народ скаже: амінь! **18** Прокля́тий, хто робить блудя́чим сліпого в дорозі! А весь народ скаже: амінь! **19** Прокля́тий, хто пере́кручує право прихо́дька, сироти та вдови! А весь народ скаже: амінь! **20** Прокля́тий, хто лягає з жінкою батька свого, бо відкрив він подолка одежі свого батька! А весь народ скаже: амінь! **21** Прокля́тий, хто лягає з усяким скотом! А весь народ скаже: амінь! **22** Прокля́тий, хто лягає з

сестрою своєю, дочкою свого батька або з дочкою своєї матері! А весь народ скаже: амінь! **23** Проклятий, хто лягає з тещею своєю! А весь народ скаже: амінь! **24** Проклятий, хто вбиває свого ближнього потаємно! А весь народ скаже: амінь! **25** Проклятий, хто бере підкупа, щоб забити кого, пролляти кров неповинну! А весь народ скаже: амінь! **26** Проклятий, хто не дотримає слів цього Закону, щоб виконувати їх! А весь народ скаже: амінь!“

28 „І станеться, якщо дійсно будеш ти слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей, що я наказую тобі сьогодні, то поставить тебе Господь, Бог твій, найвищим над усі народи землі. **2** І прийдуть на тебе всі оці благословення, і досягнуть тебе, коли ти слухатимешся голосу Господа, Бога свого. **3** Благословенний ти в місті, і благословенний ти на полі! **4** Благословенний плід утроби твоєї, і плід твоєї землі, і плід худоби твоєї, порід биків твоїх і котіння отари твоєї! **5** Благословенний твій кіш та діжа твоя! **6** Благословенний ти у вході своїм, і благословенний ти в виході своїм! **7** Господь учинить, що ворогі твої, які повстають на тебе, будуть побиті перед тобою, — вони однією дорогою вийдуть навперейми тебе, а сімома дорогами втікатимуть перед тобою. **8** Господь накаже Своєму благословенню бути з тобою в коморах твоїх, та в усьому, чого доторкнеться рука твоя, і благословлятиме тебе в краю, що Господь, Бог твій, дає тобі. **9** Господь поставить тебе Собі за святий народ,

як присягнув був тобі, коли ти будеш додержуватися заповідей Господа, Бога твого, і підеш дорогами Його. **10** І побачать усі народи землі, що Господне Ім'я кличеться на тобі, — і будуть боятися тебе. **11** І Господь дасть тобі добрий приріст у плоді утроби твоєї, і в плоді худоби твоєї, і в плоді поля твого на тій землі, що Господь заприсягнув був батькам твоїм, щоб дати тобі. **12** Господь відчинить для тебе Свою добру скарбницю, небесá, щоб дати дощ для краю твого в часі його, і щоб поблагословіти всякий чин твоєї руки. І ти позичатимеш багатьом народам, а сам не позичатимеш ні в кого. **13** І вчинить тебе Господь головою, а не хвостом, і ти будеш тільки верхом, а не будеш долом, коли будеш слухатися заповідей Господа, Бога свого, що я сьогодні наказую тобі, щоб додержувати й виконувати, **14** і не відступиш від усіх тих слів, що я сьогодні наказую вам, ані праворуч, ані ліворуч, щоб ходити за іншими богами й служити їм. **15** Та станеться, коли ти не будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб додержувати виконання всіх Його заповідей та постанов Його, що я сьогодні наказую тобі, то прийдуть на тебе всі оці прокляття, і досягнуть тебе: **16** Проклятий ти в місті, і проклятий ти в полі! **17** Проклятий кіш твій та діжа твоя! **18** Проклятий плід утроби твоєї та плід твоєї землі, порід биків твоїх та котіння отари твоєї! **19** Проклятий ти у вході своїм, і проклятий ти в виході своїм! **20** Пошле Господь на тебе прокляття, і замішання, і нещастя на всякий почин твоєї руки, що ти зробиш,

аж поки ти не будеш вигублений, і аж поки ти скоро не загинеш через зло твоїх чинів, що опустив ти Мене. **21** Приліпить Господь до тебе моровіцю, аж поки вона не вигубить тебе з-над землі, куди ти входиш посісти її. **22** Ударить Господь тебе сухотами, і пропасницею, і запаленням, і гарячкою, і мечем, і посухою, і іржею, — і вони будуть гнати тебе, аж поки ти не загинеш. **23** І стане небо твоє, що над твоєю головою, міддю, а земля, що під тобою, залізом. **24** Дасть Господь замість дощу Краєві твоєму куряву, а порох із неба буде сходити на тебе, аж поки не будеш ти вигублений. **25** Віддасть тебе Господь на поразку твоїм ворогам. Однією дорогою ти вийдеш наперейми його, а сімома дорогами втікатимеш перед ним, і будеш розпорошений по всіх царствах землі. **26** І буде твій труп на їжу для всякого птаства небесного та для худоби земної, і не буде нікого, хто б їх пополошив. **27** Ударить тебе Господь єгипетським гнояком, гудзами, лишаями, струпами такими, що не зможеш їх вілікувати. **28** Ударить тебе Господь божевільям, і сліпотю, і туподумством. **29** І будеш ти мацати в південь, як мацає сліпий у темряві, і не матимеш повідження в дорогах своїх, і будеш ти по всі дні тільки утіскуваний та грабований, та не буде кому боронити. **30** Одружишся з жінкою, та хто інший лежатиме з нею. Хату збудуєш, та в ній не сидітимеш. Засадиш виноградина, та не будеш користатися ним. **31** Заколений буде віл твій на очах твоїх, та їсти не будеш із нього. Твій осел буде заграбований перед

тобою, і не вернеться до тебе. Отара твоя віддана буде ворогам твоїм, і не буде кому боронити тебе. **32** Сини твої та дочки твої будуть віддані іншому наро́дові, а очі твої будуть бачити й гинути за ними цілий день, а твоя рука не матиме сили. **33** Плід твоєї землі та ввесь труд твій поїсть народ, якого ти не знав, а ти будеш тільки утіскуваний та гно́блений по всі дні. **34** І ти збожево́лієш від того, що бачитимуть очі твої. **35** Ударить тебе Господь злим гно́яко́м на колінах і на стéгнах, від якого не зможеш вілікуватися, від стопи ніг твоїх і аж до че́репа твого. **36** Відведе́ Господь тебе та царя твого, якого поставиш над собою, до народу, якого не знав ти та батькі твої, і ти будеш служити там іншим богам, — де́реву та ка́меневі. **37** І станеш ти страхіттям, поговоро́м та посміхвищем серед усіх наро́дів, куди відведе́ тебе Господь. **38** Багато насіння вінесеш на поле, та мало збереш, — бо пожере́ його сарана́. **39** Позасаджуєш виноградники й будеш обробляти, та не будеш пити вина й не будеш збирати, — бо пожере́ його черва́. **40** Будуть у тебе оливки по всім кра́ї твоїм, та оливою не будеш маститися, — бо поспада́є оливка твоя. **41** Ти породи́ш синів і дочо́к, та не будуть для тебе вони, — бо підуть у неволю. **42** Усяке твоє де́рево та плід твоєї землі обсяде черва́. **43** Прихо́дько, що серед тебе, піднесеться понад тебе вісоко-вісоко, а ти зійдеш низько-низько. **44** Він тобі позичатиме, а ти йому не позичатимеш, він стане головою, а ти станеш хвостом. **45** І прийдуть на тебе всі оці прокля́ття, і

будуть гнати тебе, і доженуть тебе, аж поки ти будеш вигублений, бо не слухав ти голосу Господа, Бога свого, щоб виконувати заповіді Його та постанови Його, що Він наказав був тобі. **46** І будуть вони на тобі на ознаку та на доказ, та на насінні твоєму аж навіки. **47** За те, що не служив ти Господеві, Богові своєму, у радості та в добрі серця, із рясноти всього, **48** то будеш служити ворогові своєму, якого Господь пошле на тебе, у голоді, і в пра́гненні, і в наготі, і в недостатку всього, а він дасть залізне ярмо́ на твою шию, аж поки вигубить тебе. **49** Господь нанесе на тебе народ іздале́ка, з кінця землі, так, як летить орел, народ, що мови його ти не розумієш, **50** народ жорсто́кий, що не зважатиме на старо́го, а для юнака́ не буде милости́вий. **51** І він буде жерти плід твоєї худоби та плід твоєї землі, аж поки вигубить тебе, і він не позоставить тобі збіжжя, ані виноградного со́ку, ані оливи, ані поро́ду биків твоїх, ані коті́ння ота́ри твоєї, аж поки вигубить тебе. **52** І він буде облягати тебе в усіх твоїх бра́мах, аж поки порозвалює по всім твоїм кра́ї твої міцні і укрі́плені му́ри, на які ти наді́явся, і буде гно́бити тебе в усіх твоїх брамах по всім твоїм кра́ї, що дав тобі Господь, Бог твій. **53** І будеш ти їсти плід утроби своєї, тіло синів своїх та дочо́к своїх, що дав тобі Господь, Бог твій, в облóзі та в у́тиску, яким буде гно́бити тебе твій ворог. **54** Кожен найлагі́дніший серед тебе й найбільше ви́пещений, — буде око його лихе на брата свого, і на жі́нку ло́ня свого, і на решту синів своїх, що позоставить їх ворог,

55 щоб не дати ані одному з них тіла синів своїх, що буде він їсти, бо йому не позостанеться нічого в облозі та в утискові, яким буде утискати тебе твій ворог по всіх твоїх брамах. **56** Найлагідніша між тобою й найбільше випечена, що через пещення та ніжність не пробувала ставити на землю стопи своєї ноги, — зле буде око її на мужа лоня свого, і на сина свого, і на дочку свою, **57** і на послід, що виходить з-поміж ніг її при породі, і на дітей своїх, що породить, — бо поїсть їх таємно через недостаток усього в облозі та в утиску, яким буде гнобити тебе твій ворог у брамах твоїх. **58** Якщо ти не будеш додержувати, щоб виконувати всі слова цього Закону, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення Господа, Бога твого, **59** то Господь наведе надзвичайні порази на тебе, та порази на насіння твоє, порази великі та певні, і хвороби злі та постійні. **60** І наведе Він на тебе всякий єгипетський біль, якого боявся ти, а він пристане до тебе. **61** Також усяку хворобу та всяку поразу, що не написана в книзі цього Закону, — наведе їх Господь на тебе, аж поки будеш ти вигублений. **62** І позостане вас мало, — замість того, що були ви, щодо численности, як зорі небесні, — бо ти не слухався голосу Господа, Бога свого. **63** І станеться, як Господь радів був вами, коли робив вам добро, і коли розмножував вас, так буде радіти Господь вами, коли вигублятиме вас та коли винищуватиме вас, — і ви будете вірвані з-над цієї землі, куди ти входиш посісти її. **64** І розпорочить

тебе Господь серед усіх народів від кінця землі й аж до кінця землі, і ти служитимеш там іншим богам, яких не знав ані ти, ані батьки твої, — дереву та каменеві. **65** І поміж цими народами не будеш ти спокійний, і не буде місця спочінку для стоп твоїх ніг. І Господь дасть тобі там серце тремтятье, і ослаблення очей, і омлівання душі. **66** І буде життя твоє вісити на волоску перед тобою і ти боятимешся вдень та вночі, і не будеш певний свого життя. **67** Уранці ти скажеш: „О, якби вечір!“, а ввечері скажеш: „О, якби ранок!“ за страху серця свого, що будеш боятися, та з видіння очей своїх, що будеш бачити. **68** І верне тебе Господь до Єгипту на кораблях тією дорогою, про яку я казав тобі, що вже більше не побачиш її, і там ви продаватиметеся ворогам своїм за рабів та за невільниць, — та не буде покупця“.

29 Оце слова заповіту, що наказав був Господь Мойсеєві скласти з Ізраїлевими синами в моавському краї, окрім того заповіту, що склав був із ними на Хоріві. **2** І скликав Мойсей усього Ізраїля та й сказав їм: „Ви бачили все, що зробив був Господь на ваших очах в єгипетському краї фараонові, і всім рабам його та всьому його краї, — **3** ті великі випробування, що бачили очі твої, ті великі ознаки та чуда, **4** та не дав вам Господь серця, щоб пізнати, і очей, щоб бачити, і ушей, щоб слухати, аж до дня цього. **5** І провадив я вас сорок літ пустинею, — не зужилися одержі ваші на вас, а чобіт твій не зужився на твоїй нозі. **6** Не їли ви хліба, і вина та п'яного напою не

пили ви, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш. **7**
А коли ви прийшли до цього місця, то вийшов був
навперейми вас на війну Сигон, цар хешбонський, та
Ог, цар башанський, — і побили ми їх, **8** і забрали
ми їхній край, та й дали його на спадок Рувимовим
та Гадовим та половині племени Манасїїного. **9**
Додержуй же слів цього заповіту, і виконуй їх, щоб
мали ви поводження в усьому, що будете робити.
10 Ви стоїте сьогодні всі перед лицем Господа, Бога
вашого: голови ваші, племена ваші, старші ваші та
урядники ваші, усякий Ізраїлів муж, **11** діти ваші,
ваші жінки та твій прихóдько, що посеред табóрів
твоїх від колія дров твоїх аж до черпача твоєї води, **12**
щоб ти ввійшов у заповіт Господа, Бога свого, та в
клятву Його, що Господь, Бог твій, сьогодні складає з
тобою, **13** щоб поставити сьогодні тебе народом для
Себе, а Він буде тобі Богом, як Він говорив був тобі, і
як присягнув був батькам твоїм, Авраамові, Ісакові та
Якову. **14** І не з вами самими я складаю цього заповіта
та цю клятву, **15** але теж і з тим, хто тут з нами
сьогодні стоїть перед лицем Господа, Бога нашого, так
і з тим, хто сьогодні не з нами тут. **16** Бо ви знаєте, що
ми сиділи були в єгипетськiм краї, і що ми проходили
серед тих народів, які ви перейшли, **17** і ви бачили
їхні огиди та їхніх бовванів, дерево та камінь, срібло
та золото, що з ними. **18** Стережіться, щоб не був
серед вас чоловік або жінка, або рід, або плем'я, що
серце його сьогодні відвертається від Господа, Бога
нашого, щоб піти служити богам цих народів, щоб не

був серед вас корінь, що вирощує їдъ та полінь, **19** щоб не було, що коли він почує слова цього прокляття, то поблагословиться в серці своїм, говорячи: Мир буде мені, хоч і ходитиму в сваволі свого серця. Тоді загине і напобений, і спрагнений. **20** Не захоче Господь простити йому, бо тоді запалиться Господній гнів та лютість Його на цього чоловіка, і буде лежати на ньому все прокляття, написане в цій книзі, і Господь витре ім'я його з-під неба. **21** І відділить його Господь на зло від усіх Ізраїлевих племен, згідно з усіма прокляттями заповіту, написаного в цій книзі Закону. **22** І скаже останнє покоління, ваші сини, що постануть за вами, і чужий, що прийде з далекої країни, і побачить порази цього Краю та його хвороби, які пошле Господь на нього: **23** сірка та сіль, погорілище — уся земля його, не буде вона засіювана, і не пустить рослин, і не зійде на ній жодна трава, як по знищенні Содому та Гоморі, Адми та Цевоїму, що поруйнував був Господь у гніві Своїм та в люті Своїй. **24** І скажуть усі ті народи: „Для чого Господь зробив так цьому краї? Що то за горіння цього великого гніву?“ **25** І скажуть: „За те, що вони покинули заповіта Господа, Бога своїх батьків, якого Він склав був із ними, коли виводив їх з єгипетського краю. **26** І вони пішли, і служили іншим богам, і вклонялися їм, богам, що не знали їх, і що Він не приділив їм. **27** І запалився Господній гнів на цей край, щоб навести на нього все прокляття, написане в цій книзі. **28** І вирвав їх Господь з-над цієї землі в гніві, і в люті, і в великім

обу́ренні, та й кинув їх до іншого кра́ю, як цього дня.

29 Закрите те, що є Господа, Бога нашого, а відкри́те — наше та наших синів аж навіки, щоб вико́нувати всі слова́ цього Зако́ну“.

30 І станеться, коли прийдуть на тебе всі ці слова, благослове́ння та прокля́ття, що я дав перед тобою, і ти візьмеш їх до свого серця серед усіх цих народів, куди закинув тебе Господь, Бог твій, **2** і ти наві́рнешся до Господа, Бога свого, і будеш слухатися Його голосу в усьому, що я сьогодні тобі наказую, ти та сини твої, усім своїм серцем та всією своєю душею, **3** то поверне́ з неволі Господь, Бог твій, тебе, і змило́сэрдиться над тобою, і зно́ву позбирає тебе зо всіх народів, куди розпоро́шив тебе Господь, Бог твій. **4** Якщо буде твій вигна́нець на кінці неба, то й звідти позбирає тебе Господь, Бог твій, і звідти Він візьме тебе. **5** І введе́ тебе Господь, Бог твій, до кра́ю, що посіли батьки твої, і ти посядеш його, і Він учинить добро тобі, і розмно́жить тебе більше за батьків твоїх. **6** І обрі́же Господь, Бог твій, серце твоє та серце насіння твого, щоб ти любив Господа, Бога свого, усім своїм серцем та всією душею своєю, щоб жити тобі. **7** І дасть Господь, Бог твій, усі ці прокля́ття на ворогів твоїх, та на тих, хто нена́видить тебе, хто гнав тебе. **8** А ти ве́рнешся, і бу́деш слухатися Господнього голосу, і будеш вико́нувати всі Його заповіді, які я сьогодні наказую тобі. **9** І зробить Господь, Бог твій, що будеш ти мати на́дмір у кожному чині своєї руки, у пло́ді утрóби своєї, і в пло́ді худоби своєї, і в плоді

свої землі на добре, бо Господь знову буде радіти тобою на добро, як радів був твоїми батьками, **10** коли будеш слухатися голосу Господа, Бога свого, щоб дотримувати заповіді Його та постанови Його, написані в цій книзі Закону, коли навірнешся до Господа, Бога свого, усім серцем своїм та всією душею своєю, **11** бо ця заповідь, що я сьогодні наказую тобі, не тяжка вона для тебе, і не даліка вона. **12** Не на небі вона, щоб сказати: Хто зійде на небо для нас, та нам її візьме і нам оголосить, а ми будемо виконувати її? **13** І не по тім боці моря вона, щоб сказати: Хто піде для нас на той бік моря, і візьме її нам, і оголосить її нам, а ми будемо виконувати її? **14** Бож дуже близька до тебе та річ, — вона в устах твоїх та в серці твоїм, щоб виконувати її. **15** Дивися: я сьогодні дав перед тобою життя та добро, і смерть та зло. **16** Бо я сьогодні наказую тобі любити Господа, Бога свого, ходити Його дорогами, та додержувати заповіді Його, і постанови Його, і закону Його, щоб ти жив, і розмножився, і поблагословить тебе Господь, Бог твій, у краї, куди ти входиш на насліддя. **17** А якщо серце твоє відвернеться, і не будеш ти слухатися, і даси себе звести, і станеш вклонятися іншим богам, і будеш їм служити, **18** я сьогодні представив вам, що конче погинете ви, недовго житимете на цій землі, до якої ти переходиш Йордан, щоб увійти туди на оволодіння її. **19** Сьогодні взяв я за свідків проти вас небо й землю, — життя та смерть дав я перед вами, благословення та прокляття. І ти вибери життя, щоб

жив ти та насіння твоє, **20** щоб любити Господа, Бога свого, щоб слухатися голосу Його та щоб лінути до Нього, бож Він життя твоє, і довготá днів твоїх, щоб сидіти на цій землі, яку заприсягнув Господь батькам твоїм Авраамові, Ісакові та Якову, дати їм“.

31 І пішов Мойс́ей, і промовляв до всього Ізраїля оці слова, **2** та й сказав їм: „Я сьогодні віку ста й двадцять літ. Не можу вже виходити та вхóдити, і Господь сказав мені: Не перéйдеш ти цього Йорда́ну. **3** Господь, Бог твій, — Він піде перед тобою, Він вигубить ці народи перед тобою, і ти заволодієш ними. Ісус перéйде перед тобою, як говорив був Господь. **4** І зробить їм Господь, як зробив був Сигонові та Огові, аморейським царям та їхньому кр́аєві, яких вигубив Він. **5** І дасть їх Господь перед вас, а ви зробите їм згідно з усією за́повіддю, що я вам наказав був. **6** Будьте сильні та відважні, не бійтеся, не лякайтеся перед ними, бо Господь, Бог твій, Він Той, хто ходить з тобою, — не опу́стить Він тебе й не покине тебе“. **7** І покликав Мойсей Ісуса, та й до нього сказав на оча́х усього Ізраїля: „Будь сильний та відважний, бо ти ввійдеш з цим наро́дом до того кр́аю, якого Господь заприсягну́в їхнім батькам, щоб їм дати, і ти даси їм його на спáдок. **8** А Господь, Він Той, що піде перед тобою, — не опустить тебе й не покине тебе, — не бійся й не лякайся“. **9** І написав Мойсей цього Зако́на, та й дав його до священників, Левієвих синів, що носять ковче́га Господнього заповіту, та до всіх Ізраїлевих старші́х. **10** І наказав їм Мойсей, говорячи:

„У кінці семи літ, окресленого часу року відпущення, у свято Кучок, **11** коли прийде весь Ізраїль з'явитися перед лицем Господа, Бога свого, у місці, яке вибере Він, будеш читати цього Закону перед усім Ізраїлем до їхніх ушей. **12** Збери той народ, — чоловіків, і жінок, і дітей, і прихóдька свого, що в твоїх брамах, щоб вони чули й щоб навчалися, і боялися Господа, Бога вашого, і додérжували виконувати всі слова цього Закону. **13** А їхні сини, що не знали, будуть чути та навчатися боятися Господа, Бога вашого, по всі дні, що ви житимете на цій землі, куди ви перехóдите Йордán, щоб посісти її“. **14** І сказав Господь до Мойсея: „Оце наблізилися дні твої до смерти. Поклич Ісуса, і станьте в skinії заповіту, а Я йому накажý“. І пішов Мойсей та Ісус, і стали в skinії заповіту. **15** І появився Господь у skinії в стовпі хмари, і став той стовп хмари біля skinійного входу. **16** І сказав Господь до Мойсея: „Ось ти спочинеш з батьками своїми, а цей нарóд устане та й буде блудодіяти з богами того чужого Краю, куди він увіхóдить, щоб бути в серéдині його, і покине Мене, і зламає заповіта Мого, що склав був Я з ним. **17** І того дня запáлиться Мій гнів на нього, і Я покину їх, і сховаю Своє лице від них, а він буде знищений, і знайдуть його числénні нещастя та úтиски. І скаже він того дня: „Хіба не через те, що нема в мене мого Бога, знайшли мене ці нещастя?“ **18** А Я того дня конче сховаю лице Своє через усе те зло, що зробив він, бо звернýвся до інших богів. **19** А тепер запишіть собі оцю пісню, і навчи її Ізраїлевих

синів. Вклади її в їхні уста, щоб була мені ця пісня за свідка на Ізраїлевих синів. **20** Коли Я введу його до тієї землі, яку присягнув його батькам, що тече молоком та медом, і він буде їсти й насититься, і потовстіє, і звернеться до інших богів, і будуть служити їм, а Мене кинуть з образою, і зламає він заповіта Мого, **21** то станеться, коли знайдуть його численні нещастя та утиски, що пісня ця стане проти нього за свідка, бо вона не забудеться з уст насіння його. Бо Я знаю наставлення серця його, що він чинить сьогодні, перше ніж введу його до того краю, що Я присягнув“.

22 І написав Мойсей ту пісню того дня, і навчив її Ізраїлевих синів. **23** І наказав він Ісусові, Навіновому синові, та й сказав: „Будь сильний та відважний, бо ти впровадиш Ізраїлевих синів до того краю, що Я присягнув їм, а Я буду з тобою“. **24** І сталося, як Мойсей скінчив писати слова цього Закону до книги аж до кінця їх, **25** то Мойсей наказав Левітам, що носять ковчега Господнього заповіту, говорячи: **26** „Візьміть книгу цього Закону, і покладіть її збоку ковчега заповіту Господа, Бога вашого, і вона буде там на тебе за свідка. **27** Бо я знаю неслухняність твою та тверду твою шию. Бо ще сьогодні, коли я живу з вами, ви були неслухняні Господеві, а тим більш будете по смерті моїй! **28** Зберіть до мене всіх старших ваших племін та урядників ваших, а я буду промовляти до їхніх ушей ці слова, і покличу небо й землю на свідчення проти них. **29** Бо я знаю, що по смерті моїй, псуючися, зіпсуєтеся ви, і відхилитесь з тієї дороги,

яку я наказав вам, і в кінці днів спіткає вас нещастя, коли будете робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його чином своїх рук“. **30** І промовляв Мойсей до ушей всієї Ізраїлевої громади слова оцієї пісні аж до закінчення їх:

32 „Слухай, небо, а я говорітиму, і хай почує земля мову уст моїх! **2** Нехай ллється наука моя, мов той дощ, хай тече, як роса, моя мова, як краплі дощу на траву, та як злива на зелень. **3** Як буду я клікати Ймення Господнє, то славу віддайте ви нашому Богові! **4** Він Скеля, а діло Його досконале, всі бо дороги Його справедливі, — Бог вірний, і кривди немає в Ньому, справедливий і праведний Він. **5** Зіпсулись вони, — не Його то сині, покоління невірне й покручене. **6** Чи тим віддастє Господєві, народе нікчемний й немудрий? Чи ж не Він — Батько твій, твій Творець? Він тебе вчинив, і Він міцно поставив тебе. **7** Пам'ятай про дні давні, розважайте про роки усіх поколінь, — запитай свого батька, і покаже тобі твоїх тих старших, а вони тобі скажуть. **8** Як Всевишній народам спадок давав, коли Він розділяв синів людських, Він поставив границі народам за числом Ізраїлевих синів. **9** Бо частка Господня — народ Його, Яків — відміряний уділ спадщини Його. **10** Знайшов Він його на пустинній землі та в степу завивання пустельних гієн, та й його оточив, уважав Він за ним, зберігав Він його, як зніцію оту свого ока. **11** Як гніздó своє будить орел, як ширяє він понад своїми малятами, крила свої простягає, бере їх, та носить їх він на рамені

крилатім своїм, — **12** так Господь Сам провадив його, а бога чужого при нім не було. **13** Він його садовів на висотах землі, і він їв польові врожаї, Він медом із скелі його годував, і оливою з скельного кременя, **14** маслом з худоби великої та молоком від худоби дрібної, разом із лоєм ягнят та баранів з Башану й козлів, разом з такою пшеницею, як лій на нирках, і кров виноградної ягоди пив ти вином. **15** І потовстів Ешурун та й брикатися став. І ти потовстів, погрубів, став гладкий. І покинув він Бога, що його створив, і Склею спасіння свого злегковажив. **16** Чужими богами Його роздражнили, Його розгнівили своїми гидотами. **17** Вони дімонам жертви складали, не Богу, складали богам, що не відали їх, новим, що недавно прийшли, — не лякалися їх батьки ваші! **18** Забуваєш ти Склею, Яка породила тебе, і забуваєш ти Бога, що тебе народив. **19** І побачив Господь, та й зненавидів їх, через гнів на синів Своїх і на дочок Своїх, **20** та й сказав: „Лице Я Своє заховаю від них, побачу, який їх кінець, бо вони покоління розбещене, діти, що в них нема віри. **21** Роздражнили Мене вони тим, хто не Бог, Мене розгнівили своїми марнотами, тому роздражню Я їх тим, хто не народ, — нерозумним народом розгніваю їх. **22** Бо був загорівся огонь Мого гніву, і палився він аж до шеблу найглибшого, і він землю поїв та її врожай, і спалив був підвалини гір. (Sheol h7585) **23** Я на них нагромаджу нещастя, зживу Свої стріли на них. **24** Будуть виснажені вони голодом, і поїджені будуть огнем та заразою лютою, і зуба

звіріни нашлю Я на них, з отрутою плазунів по землі.

25 Надворі забиватиме меч, а в кімнатах — страхіття, як юнака, так і дівчину, грудне немовля з чоловіком посівілим. **26** Я сказав: Повигублюю їх, відірву від людей їхню пам'ять, **27** та це Я відклав з-за ворожого гніву, щоб противники їх не згорділися, щоб вони не сказали: Піднеслася наша рука, і не Господь учинив усе це. **28** Бо вони — люд безрадний, і нема в них розумування. **29** Коли б були мудрі вони, зрозуміли б оце, розсудили б були про кінець свій. **30** Як може один гнати тисячу, а два — проганять десять тисяч, коли то не те, що їх продала їхня Скеля, і Господь видав їх? **31** Не така бо їх скеля, як наша та Скеля, хай судять самі вороги. **32** Бо їх виноград — з винограду содомського та з піль тих гоморських, винні ягоди їхні — отруйні то ягоди, вони грона гіркоти для них. **33** вино їхнє — зміїна отрута і гадюча погібельна їдь! **34** Чи замкнене в Мене не це, у скарбниціх Моїх запечатане? **35** Моя пімста й відплата на час, коли їхня нога посковзнється, бо близький день погібелі їх, поспішає майбутнє для них. **36** Бо розсудить Господь Свій народ, і змилосердиться Він над Своїми рабами, як побачить, що їхня рука ослабіла, і нема ні невільного, ані вільного. **37** І Він скаже тоді: Де їх боги, де скеля, що в ній поховались вони, **38** що їли вони лій кривавих їх жертв, пили вино жертв їх литих? Нехай встануть і вам допоможуть, і хай будуть покровом для вас. **39** Побачте тепер, що Я — Я є Той, і Бога немає крім Мене. Побиваю й оживлюю Я,

і не врятує ніхто від Моєї руки. **40** Бо до неба підношу Я руку Свою та й кажу: Я навіки Живий! **41** Поправді кажу вам: Я вістря Свого меча нагострю, і рука Моя схопиться суду, тоді відімщу Я Своім ворогам, і Своім ненависьникам Я відплачу. **42** Я стріли Свої понапобую кров'ю, — а Мій меч поїдатиме м'ясо, кров'ю забитого й бранця, головами кучматими ворога. **43** Радійте, погани, з наро́дом Його, бо Він відімститься за кров Своїх всіх рабів, і пімсту поверне Своім ворогам, і викупить землю Свою, Свій наро́д“. **44** І прийшов Мойсей, і промовляв всі слова цієї пісні до ушей наро́ду, він та Ісус, син Наві́нів. **45** А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, **46** то сказав він до них: „Приложіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Зако́ну. **47** Бо це для вас не слово порожнє, — воно життя ваше, і цим словом ви продовжите дні на цій землі, куди ви перехо́дите Йордан, щоб посісти її“. **48** І Господь промовляв до Мойсея того самого дня, говорячи: **49** „Вийди на ту гору Аварім, на гору Невó, що в моавському краї, що навпроти Єрихону, і побач ханаанський край, що Я даю Ізраїлевим синам на володіння. **50** І вмири на горі, куди ти вийдеш, і долучися до своєї рідні, як помер був твій брат Аарóн на Гор-горі, і долучився до своєї рідні, **51** за те, що ви спроневірилися були Мені серед Ізраїлевих синів при воді Меріви в Кадешу на пустині Цін, за те, що ви не освятили Мене серед

Ізраїлевих синів. **52** Бо знавпроти побачиш ти той край, та не ввійдеш туди, до того краю, що Я даю Ізраїлевим синам“.

33 А оце благословення, яким поблагословив Ізраїлевих синів Мойсей, чоловік Божий, перед своєю смертю, **2** та й сказав: „Господь від Сінаю прибув, і зійшов від Сеїру до них, появився у світлі з Парану гори, і прийшов із Меріви Кадешу. По правіці Його — огонь Закону для них. **3** Теж народи Він любить. Всі святії Його — у руці Твоїй, і вони припадають до ніг Твоїх, слухають мови Твоїї. **4** Дав Мойсей нам Закону, спадщину зборові Якова. **5** І був Він царем в Єшуруні, як народнії голови разом збирались, племена Ізраїлеві. **6** Рувім хай живе, і нехай не помре, і число люду Його нехай буде велике“. **7** А це про Юду. І він сказав: „Почуй, Господи, голосу Юди, і до народу Його Ти впровадиш Його. Йому воюватимуть руки Його, а Ти будеш поміч йому на його ворогів“. **8** А про Левія сказав: „Твій туммім і твій урім — для чоловіка святого Твого, що Його Ти був випробував у Массі, що суперечку з ним мав над водою Меріви, **9** що каже про батька свого та про матір свою: „Не бачив тебе“, що братів своїх не пізнає, і не знає синів своїх, — бо додержують слова Твого, і вони заповіту Твого стережуть. **10** Навчають вони про права Твої Якова, а про Закону Твогого — Ізраїля, приносять кадило Тобі та на жертовник Твій цілопалення. **11** Поблагослови Його силу, о Господи, а чин Його рук уподобай Собі. Поламай

стѣгна тим, що стають проти нього, та нѣнавість мають на нього, — щоб більш не повстали вони!“ **12** Про Веніямина сказав: „Він Господній улюбленець, перебуває безпечно при Ньому, а Він окриває його цілий день і в раменах Його спочиває“. **13** А про Йосипа він сказав: „Благословенний від Господа край Його дарами з неба, з роси та з безодні, що долі лежить, **14** із дару врожаїв від сонця, і з дару рослини від місяців, **15** із верхів'я гір сходу, і з дару відвічних пагірків, **16** із дару землі та її повноті. А милість Того, що в терновім кущі пробував, нехай прийде на голову Йосипа та на тім'я вірізненого між братами своїми. **17** Величність його — як вола його перворідного, а роги його — роги буйвола, — ними буде колоти народи всі разом, аж до кінців землі, а вони — міріяди Єфремові, а вони — Манасіїні тисячі“. **18** А про Завулона сказав: „Радій, Завулоне, як будеш виходити, і ти, Іссахаре, у наметах своїх! **19** Вони кличуть народи на гори, приносять там праведні жертви, бо будуть вони споживати достаток морський та скарби, зариті в піску“. **20** А про Гада сказав: „Благословенний, хто Гада розширює! Він ліг, як левіця, і жере рам'я й чéреп. **21** Забезпечив він частку для себе, бо там частка прихована від Праводавця, і прийшов із головами народу, виконав правду Господню і Його постанови з Ізраїлем“. **22** А на Дана сказав: „Дан левів левчук, що з Башану вискакує“. **23** А на Нефталіма сказав: „Нефталім ситий милістю, і повен Господнього благословення,

— захід та південь посядь!“ **24** А про Асира сказав: „Асір благословенний найбільше з синів, уподобаний серед братів своїх, і в оливу вмочає він нóгу свою. **25** Залізо та мідь — то запóра твоя, а сила твоя — як усі твої дні. **26** Немає такого, як Бог, Єшурúне, що їде по небу на поміч тобі, а Своєю величністю їде на хмарах. **27** Покрóва твоя — Бог Предвічний і ти в вічних раméнах Його. І вигнав Він ворога перед тобою, і сказав: Повинищуй його! **28** І перебуває Ізраїль безпечно, самотно, він Яковове джерелó в краї збіжжя й вина, а небо його сипле крáплями рóсу. **29** Ти блаженний, Ізраїлю! Який інший нарóд, якого спасає Господь, як тебе? Він Щит допомоги твоєї, і Меч Він твоєї величності. І будуть твої вороги при тобі упокрóрюватись, а ти по висóтах їх будеш ступати“.

34 І вийшов Мойсей із моáвських степів на гóру Невó, на верхів'я Пісгí, що навпроти Єрихóну, а Госпóдь дав йому побачити увесь край: Гíлеád аж до Дáну, **2** і увесь Нефталім, і край Єфрема та Манасії, і увесь край Юди аж до Остáнного моря, **3** і південь, і рівнину долини Єрихóну, пальмового міста аж до Цоару. **4** І сказав Господь до нього: „Оце той край, що Я присягнув Авраамові, Ісакові та Якову, говорячи: Насінню твоєму Я дам його. Я вчинив, що ти бачиш його власними очима, та туди не перéйдеш“. **5** І впокрóївся там Мойсей, Господній раб, у моавському краї на при́каз Господа. **6** І поховáний він у долині в моавському краї навпроти Бет-Пеору, і ніхто не знає

грóбу його аж до цього дня. **7** А Мойсей був віку ста й двадцяті літ, коли він помер, та не затёмнилось око його, і волóгість його не зменшилась. **8** І оплакували Мойсея Ізраїлеві сини в моавських степáх тридцять день, та й покінчілися дні оплáкування жалóби за Мойсеєм. **9** А Ісус, син Наві́нів, був повний духа мудрости, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві. **10** І не появився вже в Ізраїлі пророк, як Мойсей, що знав його Господь обличчя-в-обличчя, **11** щодо всіх ознак та чуд, що Господь послав його чинити в єгипетськім краї́ фараонові й усім рабам його та всьому його краєві, **12** і щодо всієї тієї сильної руки, і щодо всього того стра́ху великого, що Мойсей чинив на оча́х усього Ізраїля.

Ісус Навин

1 І сталося по смерті Мойсея, раба Божого, і сказав Господь до Ісуса, сина Навінового, Мойсеевого слуги, говорячи: **2** „Мойсей, раб Мій, помер. А тепер уставай, перейди цей Йордан ти та весь народ цей до того краю, що Я даю їм, Ізраїлевим синам. **3** Кожне місце, що стопá ноги вашої стúпить на ньому, Я дав вам, як Я говорив був Мойсеєві. **4** Від пустині й цього Ливáну й аж до Великої Річки, річки Ефрáту, увесь край хіттéян, і аж до Великого моря на зáхід буде ваша границя. **5** Не встоїть ніхто перед тобою по всі дні життя твого. Як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою, — не залишú тебе й не покину тебе. **6** Будь сильний та відва́жний, бо ти зробиш, що народ цей посяде той край, що Я присягнув був їхнім батька́м дати їм. **7** Тільки будь дуже сильний та відважний, щоб доде́ржувати чинити за всім тим Зако́ном, що наказав був тобі Мойсей, Мій раб, — не відхі́лишся від нього ні правóруч, ні лівóруч, щоб щастило тобі в усьому, де ти будеш ходити. **8** Нехай книга цього Зако́ну не віді́йде від твоїх уст, але будеш розду́мувати про неї вдень та вночі, щоб доде́ржувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дорóги свої, і тоді буде щастити тобі. **9** Чи ж не наказав Я тобі: будь сильний та відва́жний? Не бійся й не лякайся, бо з тобою Госпо́дь, Бог твій, у всьому, де ти будеш ходити“. **10** І наказав Ісус урядникам наро́ду, говорячи: **11** „Перейдіть посеред табóру, і накажіть наро́дові, говорячи: Приготуйте собі пожі́ву

на дорогу, бо по трьох днях ви перехóдите цей Йорда́н, щоб увійти посісти той край, що Господь, Бог ваш, дає вам його на спадщину“. **12** А Руві́мовому й Га́довому та половині плéмени Манасі́їного Ісус сказав, говорячи: **13** „Пам'ятайте те слово, що вам наказав був Мойсей, раб Господній, говорячи: Господь, Бог ваш, що відпочінок дає вам, дав вам цей край. **14** Ваші жінкі, діти ваші та ваша худоба зоста́нуться в краї, що дав вам Мойсей по той бік Йорда́ну, а ви пере́йдете озбро́єні перед вашими братами, усі сильні військо́ві, і допоможете їм, **15** аж поки Господь не дасть відпочінку вашим братам, як вам, і посядуть і вони той край, що Господь, Бог ваш, дає їм. І ви вернетесь до краю вашого спа́дку, і посядете його, що дав вам Мойсей, раб Господній, по той бік Йорда́ну на схід сонця“. **16** А вони відпові́ли Ісусові, говорячи: „Усе, що накажеш нам, ми зрóbимо, і до всього, куди пошлеш нас, підемо. **17** Усе так, як слухалися ми Мойсея, так будемо слухатися тебе́, тільки нехай буде Господь, Бог твій, з тобою, як був Він із Мойсе́ем. **18** Кожен, хто буде неслухня́ний на́казам тво́їм, і не буде слухатися слів тво́їх щодо всього, що накажеш йому, нехай буде вбитий. Тільки будь сильний та відважний!“

2 І послав Ісус, син Наві́нів, із Ситті́му двох таємних виві́дувачів, говорячи: „Ідіть, розгляньте цей край та Єрихо́н“. І вони пішли, і ввійшли до дому однієї блудни́ці, а ім'я їй Раха́в. І переночували вони там. **2** І було донесено єрихо́нському царéві, говорячи: „Ось

цієї ночі прийшли сюди якісь люди з Ізраїлевих синів, щоб вивідати цей край“. 3 І послав єрихонський цар до Рахави, говорячи: „Виведи тих людей, що до тебе прийшли, що ввійшли до твого дому, бо вони прийшли, щоб вивідати весь цей край“. 4 А та жінка взяла двох тих людей, та й сховала їх. І сказала: „Так, приходили були до мене ті люди, та я не знала, звідки вони. 5 А коли замикалася брама зо смерком, то ті люди вийшли. Не знаю, куди ті люди пішли. Швидко женіться за ними, то ви доженете їх“. 6 А вона відвелá їх на дах, та й сховала їх у жмутах льону, що були зложені в неї на даху. 7 А ті люди погналися за ними йорданською дорогою аж до бродів; а браму замкнули, як тільки вийшла погоня за ними. 8 І поки вони лягли спати, то вона ввійшла до них на дах, 9 і сказала до тих людей: „Я знаю, що Господь дав вам цей край, і що жах перед вами напав на нас, і що всі мешканці цього краю умлівають зо страху перед вами. 10 Бо ми чули те, що Господь висувив воду Червоного моря перед вами, коли ви виходили з Єгипту, і що зробили ви обом аморейським царям, що по той бік Йордану, Сигонові та Огові, яких ви вчинили закляттям. 11 І чули ми це, і зомліло наше серце, і не стало вже духу в людині зо страху перед вами, бо Господь, Бог ваш, — Він Бог на небесах угорі й на землі долі! 12 А тепер присягніть мені Господом, що як я вчинила з вами милість, так зробіть й ви милість з домом батька мого, і дасте мені правдивого знака. 13 І залишите при житті

батька мого, і матір мою, і братів моїх, і сестёр моїх, і все, що їхнє, і врятуєте наше життя від смерті“.

14 І сказали їй ті люди: „Душа наша за вас нехай віддана буде на смерть, якщо ви не відкриєте цієї нашої справи. І буде, коли Господь передаватиме нам оцей край, то ми вчинимо тобі милість та правду“.

15 І вона спустила їх шнуром через вікно, бо дім її був у стіні міського мурі, і в мурі вона жила.

16 І сказала вона їм: „Ідіть на гору, щоб не спіткала вас погоня. І ховайтеся там три дні, аж поки не вернеться погоня, а потому підете своєю дорогою“.

17 І сказали до неї ті люди: „Ми будемо чисті від цієї присяги тобі, що ти заприсягла нас, якщо ти не вчиниш так.“

18 Оце, як ми будемо вхóдити до краю, то ти прив'яжеш шнурка з цієї нитки червені в вікні, що ти ним нас спустила. А батька свого, і матір свою, і братів своїх, і весь дім свого батька збереш до себе до дому.

19 І буде, — усі, хто вийде а дверей твого дому назóвні, кров його на голові його, а ми чисті. А всі, хто буде в домі з тобою, кров його на голові нашій, якщо наша рука буде на ньому.

20 А коли ти відкриєш цю нашу справу, то ми будемо чисті від присяги тобі, якою ти заприсягла нас“.

21 А вона сказала: „Як ви сказали, нехай буде воно так“. І відпустила їх, а вони пішли. І вона прив'язала в вікні червоного суканого шнурка.

22 І вони пішли, і вийшли на гору, та й сиділи там три дні, аж поки вернулася погоня. І шукала погоня по всій дорозі, та не знайшла їх.

23 І повернулися ті два мурі, і зійшли з гори, і перейшли Йордан, і

прийшли до Ісуса, сина Навінового, та й розповіли йому все, що їх спіткало. **24** І сказали вони до Ісуса: „Справді Господь дав у нашу руку всю цю землю, а всі мешканці цього краю омліли зо страху перед нами“.

3 І встав Ісус рано вранці, і вони рушили з Ситтіму, та й прийшли аж до Йордану він та всі Ізраїлеві сини. І переночували вони там перше, ніж перейшли. **2** І сталося по трьох днях, і перейшли урядники між таббором, **3** і наказали наро́дові, говорячи: „Коли ви побачите ковче́га заповіту Господа, Бога вашого, та священників-Левитів, що несуть його, то ви рушите з вашого місця, і підете за ним. **4** Тільки віддаль між вами та між ним буде мірою коло двох тисяч ліктів. Не наближайтеся до нього, щоб ви знали ту доро́гу, якою підете, бо ви не ходили цією дорогою ані вчора, ані позавчора“. **5** І сказав Ісус до наро́ду: „Освятіться, бо Господь узавтра чинитиме чу́да поміж вами“. **6** І сказав Ісус до священників, говорячи: „Понесіть ковчега заповіту, і перейдіть Йордан перед народом“. І понесли вони ковчега заповіту, і пішли перед народом. **7** І сказав Господь до Ісуса: „Цього дня розпічну́ Я звели́чувати тебе на оча́х усього Ізраїля, який буде бачити, що як був Я з Мойсеєм, так буду з тобою. **8** А ти накажеш священникам, що носять ковчега заповіту, говорячи: Коли ви ввійдете до краю води Йордану, станете в Йордані“. **9** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Підійдіть сюди, і послухайте слів Господа, Бога вашого“. **10** І Ісус сказав: „По цьому пізнаєте, що Бог Живий поміж вами, і конче Він вижене перед

вами ханааніянина, і хіттєянина, і хіввєянина, і періздєянина, і гіргашєянина, і євусєянина. **11** Оце ковчег заповіту Владики всієї землі переходить перед вами через Йордан. **12** А тепер візьміть собі дванадцять мужів з Ізраїлевих племін, по одному мужеві на плем'я. **13** І станеться, коли спіняться стопи ніг священиків, що носять ковчега Господа, Владики всієї землі, у воді Йордану, буде спінена вода, що тече звérху, і стане одним валом“. **14** І сталося, коли рушив нарód зо своїх наметів, щоб перейти Йордан, а священики, що нєсли ковчега заповіту перед народом, **15** і коли носії ковчегу прийшли до Йордану, а ноги священиків, що несли ковчега, занúрилися в воду скраю, а Йордан був повний по всі береги свої всі дні жнив, **16** то спинíлась вода, що звérху текла, стала одним вáлом, дуже далéко від міста Адама, що збоку Цортану, а та, що текла до стéпу, до Солоного моря, стекла зóвсім, і була відділена, а народ перейшов навпроти Єрихóну. **17** А священики, що нєсли ковчега заповіту Господнього, стали міцно на сухому посерéдині Йордану, і увесь Ізраїль переходив по сухому, аж поки не скінчів переходити Йордан увесь народ.

4 І сталося, як увесь народ закінчів переходити Йордан, то сказав Господь до Ісуса, говорячи: **2** „Візьміть собі з народу дванадцять мужів, по одному мужеві з племени. **3** І накажете їм, говорячи: Винесіть звідси, із серéдини Йордану, із місця, де міцно стояли ноги священиків, дванадцять каменів, і перенесéте їх

із собою, і покладете їх на нічлігу, що в ньому будете ночувати цієї ночі“. 4 І покликав Ісус тих дванадцятьох мужів, що настановив з Ізраїлевих синів, по одному мужеві з племени, 5 та й сказав їм Ісус: „Підіть перед ковчегом Господа, Бога вашого, до середини Йордану, і підійміть собі кожен на плечі своє одного каменя за числом племен Ізраїлевих синів, 6 щоб то було знаком між вами, коли взавтра запитають ваші сини, говорячи: Що це в вас за каміння? 7 то скажете їм, що була відділена йорданська вода перед ковчегом Господнього заповіту, — коли він переходив в Йордані, була відділена йорданська вода. І будуть ті каміння за пам'ятку для Ізраїлевих синів аж навіки“. 8 І зробили Ізраїлеві сини так, як наказав Ісус, — і понесли вони дванадцять каменів із середини Йордану, як говорив Господь до Ісуса, за числом племен Ізраїлевих синів. І перенесли їх із собою до нічлігу, та й поклали їх там. 9 А інших дванадцять каменів поставив Ісус в середині Йордану на місці, де стояли ноги священників, що несли ковчега заповіту, — і вони там аж до дня цього. 10 А священники, що несли ковчега, стояли в середині Йордану аж до закінчення всього, що Господь наказав був Ісусові сказати народові, згідно з усім тим, що наказав був Мойсей Ісусові. А народ квапився і переходив. 11 І сталося, як увесь народ скінчив переходити, то перейшов Господній ковчег та священники перед народом. 12 І перейшли Рувімові сини й сини Гадові та половина племен Манасіїного, озброєні до бою,

перед Ізраїлевими синами, як Мойсей говорив був до них. **13** Коло сорока тисяч озброєних вояків перейшли перед Господнім лицем на війну до єрихонських степів. **14** Того дня звеличив Господь Ісуса на очах усього Ізраїля, і стали боятися його, як боялися Мойсея по всі дні його життя. **15** І сказав Господь до Ісуса, говорячи: **16** „Накажи священикам, що носять ковчега заповіту, і нехай вони вийдуть з Йордану“. **17** І наказав Ісус священикам, говорячи: „Вийдіть з Йордану!“ **18** І сталося, коли священики, що несли ковчега Господнього заповіту, вийшли з середини Йордану, а стіпи ніг священиків відірвалися від нього, щоб стати на сухому, то вода Йордану вернулася на своє місце, і пішла, як учора-позавчора, по всіх його берегах. **19** А народ вийшов із Йордану десятого дня першого місяця, та й таборував у Гілгалі, на східньому боці Єрихону. **20** А дванадцять тих каменів, що взяли з Йордану, Ісус поставив у Гілгалі. **21** І сказав він до Ізраїлевих синів, говорячи: „Коли взавтра запитають вас ваші сини своїх батьків, говорячи: Що це за каміння? **22** то познайомте ваших синів, говорячи: По сухому перейшов був Ізраїль цей Йордан, **23** бо Господь, Бог ваш, висушив воду Йордану перед вами, аж поки ви не перейшли, як зробив був Господь, Бог ваш, морю Червоному, яке Він висушив перед нами, аж поки ми не перейшли, **24** щоб усі народи землі пізнали руку Господню, що сильна вона, щоб боялися ви Господа, Бога вашого, по всі дні“.

5 І сталося, як усі аморейські царі, що по той бік Йордану на захід, і всі ханаанські царі, що над морем, почули, що Господь висушив був воду Йордану перед Ізраїлевими синами, аж поки вони перейшли, то зомліло їхнє серце, і не було вже в них духу зо страху перед Ізраїлевими синами. **2** Того часу сказав Господь до Ісуса: „Нароби собі камінних ножів, і пообрізуй Ізраїлевих синів знову, другий раз“. **3** І наробив собі Ісус камінних ножів, та й пообрізував Ізраїлевих синів при Гів'ат-Гааралоті. **4** А оце та причина, чому Ісус пообрізував: увесь народ, що вийшов був із Єгипту, чоловічої статі, усі воякі, повмирали в пустині в дорозі, коли вийшли з Єгипту. **5** Бо був обрізаний увесь народ, що виходив, а всього народу, що народився в пустині в дорозі по виході з Єгипту, не обрізували. **6** Бо сорок літ ходили Ізраїлеві сини в пустині, аж поки не вигинув увесь той народ, ті воякі, що вийшли були з Єгипту, що не слухалися Господнього голосу, що Господь запрягнув був їм не показати їм того краю, що Господь запрягнув був їхнім батькам дати їм край, який тече молоком та медом. **7** А їхніх синів поставив замість них. Їх пообрізував Ісус, бо вони були необрізані, бо їх не обрізували в дорозі. **8** І сталося, як увесь народ закінчив обрізуватися, то вони осіли в таборі на своїх місцях аж до відужання. **9** І сказав Господь до Ісуса: „Сьогодні Я зняв з вас єгипетську ганьбу“. І назвав те місце ім'ям: Гілгал, і так є аж до цього дня. **10** І таборували Ізраїлеві сини в Гілгалі, і справили Пасху

ввечорі чотирнадцятого дня місяця на єрихонських степах. **11** А наза́втра по Па́сці їли вони того самого дня з урожа́ю того кра́ю, опрі́сноки та пра́жене. **12** І перестала падати ма́нна з другого дня, як вони їли з урожа́ю того кра́ю, і вже більш не було Ізраїлевим синам манни, — і їли вони того року з урожа́ю ханаанського кра́ю. **13** І сталося, коли Ісус був при Єрихоні, то звів очі свої та й побачив, аж ось стоїть навпроти нього чоловік, а вітягнений його меч у руці його. І підійшов Ісус до нього, та й сказав йому́: „Чи Ти наш, чи наших ворогів?“ **14** А Той відказав: „Ні, бо Я Вождь Господнього війська, тепер Я прийшов“. І впав Ісус на обличчя своє до землі, і вклонився, та й сказав Йому: „Що говорить мій Пан своєму рабові?“ **15** І сказав Вождь Господнього війська до Ісуса: „Скинь взуття́ своє з своїх ніг, бо це місце, на якому стоїш ти, святе воно!“ І зробив Ісус так.

6 А Єрихон замкнувся, і був за́мкнений зо страху перед Ізраїлевими синами, — ніхто не вихо́див і не вхо́див. **2** І сказав Господь до Ісуса: „Ось, Я дав у твою ру́ку Єрихон та царя його, сильних вояків. **3** І обі́дете навколо це місто, всі воякі́, — обхі́д навко́ло міста один раз. Так зробиш шість день. **4** А сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих ро́гів перед ковчегом. А сьомого дня обі́дете навколо те місто сім раз, а священики засурмлять у ро́ги. **5** І станеться, коли засурміть баранячий ріг, коли ви почуєте голос тієї сурми́, а весь народ крикне гучні́м криком, то мур цього міста впаде́ на своєму

місці, а народ увійде кожен перед себе“. 6 І покликав Ісус, син Навинів, священиків, та й сказав до них: „Несіть ковчега заповіту, а сім священиків будуть нести сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом“. 7 А до народу сказав: „Підіть, обійдіть навколо це місто, а озбрóений піде перед Господнім ковчегом“. 8 І сталося, як Ісус сказав це наро́дові, то сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів, ішли та сурмили в ці сурми, а ковчег Господнього заповіту йшов за ними. 9 А озбрóєні йшли перед священиками, що сурмили в роги, а вї́йсько задне йшло за ковчегом. І все сурмили в сурми. 10 А наро́дові Ісус наказав, говорячи: „Не будете кричати, і не дасте почути вашого голосу, і не вийде слово з ваших уст аж до дня, коли я скажу́ вам: Закричіть! І ви закричите“. 11 І Господній ковчег пішов навколо міста, — обійшов один раз. І ввійшли до табо́ру, та й ночували в табо́рі. 12 І встав Ісус рано вранці, і понесли священики Господнього ковчега. 13 А сім священиків, що несли сім сурем із баранячих рогів перед Господнім ковчегом, ішли та все сурмили в сурми, а озбрóєні йшли перед ними, а вї́йсько задне йшло за Господнім ковчегом. І все сурмили в сурми. 14 І обійшли навколо міста другого дня один раз, та й вернулися до табо́ру. Так зробили шість день. 15 І сталося сьомого дня, і повставали вони рано вранці, як схóдила рáння зоря, і обійшли навколо міста за тим прі́писом сім раз. Тільки того дня обійшли місто навколо сім раз. 16 І сталося, коли

сьомого разу засурмили священники в сурми, то Ісус сказав до народу: „Закричіть, бо Господь віддав вам це місто! 17 І станеться це місто закляттям, — воно та все, що в ньому, для Господа. Тільки блудниця Рахав буде жити, вона та всі, хто з нею в домі, бо вона сховала була послів, яких ми посиляли. 18 Та тільки стережіться заклятого, щоб ви самі не стали закляттям, і не взяли з заклятого, і щоб тим не завелі Ізраїлевого табору під закляття, і не довели його до нещастя. 19 А все срібло та золото, і речі мідяні та залізні, — це святість для Господа, воно ввійде до Господньої скарбниці“. 20 І закричав народ, і засурмили в сурми. І сталося, як народ почув голос сурми, і закричав народ гучним криком, то впав мур на своєму місці, а народ увійшов до міста, кожен перед себе. І здобули вони те місто. 21 І зробили вони закляттям усе, що в місті, — від чоловіка й аж до жінки, від юнака й аж до старого, і аж до вола, і штуки дрібної худоби, і осла, — усе знищили вістрям мечів. 22 А до двох тих людей, що вивідували край, Ісус сказав: „Увійдіть до дому тієї жінки блудниці, і виведіть звідти ту жінку та все, що її, як ви заприсягли були їй“. 23 І ввійшли юнаки, вивідувачі, і вивели Рахав, і батька її, і матір її, і братів її, і все, що її, і всі роди її вивели й умістили поза Ізраїлевим табором. 24 А місто та все, що в ньому, спалили огнем. Тільки срібло та золото, і речі мідяні та залізні дали до скарбниці Господнього дому. 25 А блудницю Рахав, і дім її батька, і все, що її, Ісус позоставив при житті. І осіла

вона серед Ізраїля, і так є аж до цього дня, бо сховала була послів, яких послав був Ісус вивідати Єрихон. **26** І того часу заприсягнув Ісус, говорячи: „Проклятий перед Господнім лицем кожен, хто встане й відбудує це місто Єрихон, — на перворіднім своїм він заложить його, і на наймолодшій своїй поставить брами його“. **27** І був Господь з Ісусом, а слава його розійшлася по всім краї.

7 І спроневірилися Ізраїлеві сини в залятому, — Ахай, син Кармія, сина Завдієвого, сина Зерахового, Юдиного племені, узяв із залятого. І запалився Господній гнів на Ізраїлевих синів. **2** І послав Ісус мужів з Єрихону в Ай, що при Бет-Евені, на схід від Бет-Елу, і сказав до них, говорячи: „Підіть, і вивідайте цей Край“. І пішли ті мужі, і вивідали той Ай. **3** І вернулися вони до Ісуса та й сказали до нього: „Нехай не йде весь народ, — коло двох тисяч люда або коло трьох тисяч люда нехай вийдуть, і поб'ють Ай. Не труди всього народу туди, бо ті вороги нечисленні“. **4** І пішли туди з народу коло трьох тисяч люда, — та вони повтікали перед айськими людми. **5** І айські люди повибивали з них коло тридцяти й шости чоловіка, та й гнали їх з-перед брами аж до Шеварім, і розбили їх на узбіччі гори. І охляло серце народу, та й стало як вода. **6** І роздер Ісус одержу свою, та й упав на обличчя своє на землю перед Господнім ковчегом, і лежав аж до вечора він та Ізраїлеві старші, і посипали порохом свою голову. **7** І сказав Ісус: „Ах, Владико Господи, для чого Ти конче перепровадив цей народ

через Йордан, щоб дати нас у руку амореянина, щоб вигубити нас? О, коли б ми були позосталися, і осіли по той бік Йордану! **8** О, Господи! Що я скажу по тому, як Ізраїль обернув потилицю перед своїми ворогами? **9** І почують ханаанець та всі мешканці цього краю, і зберуться навколо на нас, і знищать ім'я наше з землі. І що Ти зробиш Своему великому Йменню?“ **10** І сказав Господь до Ісуса: „Устань, — пощо то ти падаєш на обличчя своє? **11** Ізраїль згрішив, і вони переступили Мого заповіта, що Я наказав їм, і взяли з залятого, а також крали, і обманювали, і клали поміж свої речі. **12** І не зможуть Ізраїлеві сини встояти перед своїми ворогами, — вони обернуть спину перед ворогами своїми, бо стали заляттям. Не буду більше з вами, якщо не вигубите залятого з-поміж себе! **13** Устань, освяти народ та й скажеш: Освятіться на завтра, бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Закляте серед тебе, Ізраїлю! Ти не зможеш устояти перед своїми ворогами, аж доки ви не викинете з-поміж себе того залятого. **14** І підходьте рано вранці за вашими племенами. І станеться, те плем'я, що його виявить Господь, нехай підходить за родами; а рід, що його виявить Господь, підходитиме за домами, а дім, що його виявить Господь, підходитиме за мужчинами. **15** І станеться, хто буде виявлений у залятім, той буде спалений в огні, — він та все, що його, бо переступив він заповіта Господнього, і вчинив безсоромне між Ізраїлем“. **16** І встав Ісус рано вранці, і привів Ізраїля за його племенами, — і було

виявлене Юдине плém'я. **17** І привів він Юдині рóди, і був виявлений рід Зархіїв. І привів він Зархіїв рід за родінами, і був виявлений Завдій. **18** І привів він його дім за мужчінами, і був виявлений Ахан, син Кармія, сина Завдія, сина Зераха з Юдиного племени. **19** І сказав Ісус до Ахана: „Сину мій, воздай же славу для Господа, Бога Ізраїля, і признайся Йому, і подай мені, щó ти зробив? Не скажи неправди передо мною!“ **20** І відповів Ахан до Ісуса та й сказав: „Дійсно, згрішив я Господéві, Богові Ізраїля, і зробив так та так. **21** І побачив я в здóбичі одного доброго шін'арського плаща, і дві сотні шеклів срібла, і одного золотого злівка, п'ятдесят шеклів вага його, — і забажав я їх, і взяв їх. І ось вони сховані в землі в серéдині намету мого, а срібло під ним“. **22** І послав Ісус посланців, і побігли вони до намету, аж ось сховане воно в наметі, а срібло під ним. **23** І забрали його́ з серéдини намету, і принéсли його́ до Ісуса та до всіх Ізраїлевих синів, і поклали його́ перед Господнім лицем. **24** І взяв Ісус Ахана, Зерахового сина, і те срібло, і того плаща, і того золотого злівка, і синів його, і дочóк його, і вола його, і осла його, і отару його, і намета його, і все, що його, а весь Ізраїль із ним, та й повивóдили їх до долини Ахор. **25** І сказав Ісус: „Нащо ти навів нещастя на нас? Нехай на тебе наведé це нещастя Господь цього дня!“ І вкаменувáли його, увесь Ізраїль, камінням. І попалили їх в огні, і вкаменували їх камінням. **26** І поставили над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. І спинив Господь

лютість гніву Свого, тому назвав ім'я того місця:
Ахор, аж до цього дня.

8 І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся й не лякайся, — візьми з собою весь військовий люд, та й устань, піди на Ай. Подивися: ось дав Я в руку твою айського царя, і народ його, і місто його, і край його. **2** І зробиш Аеві, і цареві його, як ти зробив Єрихонові та цареві його, — тільки здобич його та худобу його заберете собі. Постав собі засідку на місто позад нього“. **3** І встав Ісус та весь військовий люд, щоб іти на Ай. І вибрав Ісус тридцять тисяч чоловіка сильних вояків, та й послав їх уночі. **4** І він наказав їм, говорячи: „Глядіть, чатуйте на Ай з-позад міста, — не віддаляйтеся дуже від міста, і будьте всі готові. **5** А я та весь народ, що з мною, прийдемо до міста. І станеться, коли вийдуть наперейми нам, як перше, то ми втечемо перед ними. **6** І вийдуть вони за нами, а ми відтягнемо їх від міста, бо скажуть: Вони втікають перед нами, як перше. І ми втечемо перед ними. **7** А ви встанете з засідки, і здобудете те місто, і Господь, Бог ваш, дасть його вам у вашу руку. **8** І станеться, як ви візьмете місто, то підпалите місто огнем, — зробіте за Господнім словом. Глядіть, — я вам наказав“. **9** І послав їх Ісус, і пішли вони на засідку, та й засіли між Бет-Елом та між Аєм, із заходу від Аю. А Ісус ночував тієї ночі серед народу. **10** І встав Ісус рано вранці, і переглянув народ, і пішов він та Ізраїлеві старші перед народом до Аю. **11** А всі вояки, що були з ним, пішли під гору, і підійшли, і прийшли навпроти

того міста, і таборували з півночі Аю, а між ним та між Аєм була долина. **12** І взяв він коло п'яти тисяч чоловіка, і поставив їх як засідку між Бет-Елом та між Аєм з заходу міста. **13** І розклав народ, увесь табір, що з півночі міста, а задню частину його з заходу міста. І прийшов Ісус тієї ночі на середину долини. **14** І сталося, як побачив це айський цар, то люди того міста поспішили, і встали рано, і вийшли навперейми Ізраїля на бій, він та увесь його народ, на означений час перед стен. А він не знав, що є засідка на нього з-позад міста. **15** А Ісус та увесь Ізраїль удавали, ніби побиті перед ними, і втікали дорогою на пустиню. **16** А ті скликали увесь народ, що в місті, щоб гнатися за ними. І гналися вони за Ісусом, і віддалилися від міста. **17** І не полишився ніхто в Аї та в Бет-Елі, хто не погнався б за Ізраїлем. І позоставили вони місто відчиненим, та й гналися за Ізраїлем. **18** І сказав Господь до Ісуса: „Простягні списа, що в руці твоїй, до Аю, бо в руку твою його віддам“. І простягнув Ісус списа, що в руці його, до міста. **19** А засідка швидко встала зо свого місця, та й побігли, як він простягнув свою руку. І ввійшли вони до міста, і здобули його, і поквapiлися та й підпалили те місто огнем. **20** І обернулися айські люди позад себе, та й побачили, аж ось знявся дим міста до неба! І не було в них сили, щоб утікати ані сюди, ані туди... А народ, що втікав до пустині, обернувся на тих, хто гнався за ним. **21** А Ісус та увесь Ізраїль, як побачили, що засідка здобула те місто, і що знявся дим із міста, то вернулися, та й

повбивали айських людей. **22** А ті повиходили з міста навперейми них, і опинилися серед Ізраїля: ті з цього боку, а ті з того. І повбивали їх, так що не позосталося з них нікого, хто врятувався б чи втік. **23** А айського царя вони схопили живого, і привели його до Ісуса. **24** І сталося, як покінчив Ізраїль забивати всіх айських мешканців на полі, у пустині, що гнали їх по ній, і попадали вони від вістря меча аж до останнього, то вернувся увесь Ізраїль до Аю, і перебили його вістрям меча. **25** І було всіх, що впали того дня, від чоловіка й аж до жінки, дванадцять тисяч, усі айські мешканці. **26** А Ісус не опускав своєї руки, що витягнув зо списом, аж поки не вчинив закляттям усіх айських мешканців. **27** Тільки худобу та здобич того міста позабирав собі Ізраїль за словом Господа, що наказав був Ісусові. **28** І спалив Ісус Ай, і поклав його вічною руїною, пустою, і так є аж до цього дня. **29** А айського царя повісив на дереві аж до вечірнього часу. А коли сонце заходило, Ісус наказав, і зняли його трупа з того дерева та й кинули його до входу брами міста. І накідали над ним велику камінну могилу, що стоїть аж до цього дня. **30** Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, **31** як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, — жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза. І принесли на ньому цілопалення для Господа, і приносили мирні жертви. **32** І він написав там на тих каміннях відписа Мойсеєвого Закону, що той

написав перед Ізраїлевими синами. **33** А ввесь Ізраїль, і старші його, і урядники, і с'удді його, стояли з цього й з того боку ковчегу навпроти священиків-Левитів, що носять ковчега Господнього заповіту, як прихóдько, так і тубілець, — половина його навпроти гори Гарізі́м, а половина його навпроти гори Ева́л, як наказав був Мойсей, раб Господній, благословляти Ізраїлів народ найперше. **34** А по́тім він читав усі слова́ того Зако́ну, благослове́ння та прокля́ття, усе так, як написано в Зако́ні. **35** Не було сло́ва зо всього, що наказав був Мойсей, чого не читав би Ісус перед усіма́ зборами Ізраїля, і жіно́к, і діте́й, і прихóдька, що ходить серед них.

9 І сталося, коли це почули всі царі, що по той бік Йо́рдáну, на горі та на поді́ллі, та на всім бе́резі Великого моря навпроти Ливáну: хіттє́янин, і аморе́янин, ханаане́янин, пері́ззе́янин, хівве́янин і євусе́янин, **2** то вони зібралися ра́зом, щоб однодушно воювати проти Ісуса та проти Ізраїля. **3** А ме́шканці Гі́в'ону почули, що́ Ісус зробив Єрихóнові та Аеві́, **4** то зробили й вони хитрість. І пішли вони, і забезпéчили́сь живні́стю на дорогу, — і взяли́ повиті́рані мішки для ослів своїх, і бурдю́кі для вина повиті́рані, і потрі́скані, і пов'язані, **5** і взуття повити́ране та пола́тане на їхніх ногах, і одежа на них поношена, а ввесь хлі́б їхньої поживи на дорогу був сухий, заплісні́лий. **6** І пішли вони до Ісуса, до табо́ру в Гі́лгалі́, та й сказали до нього та до мужів Ізраїлевих: „Ми прийшли з далекого кра́ю, а ви тепер складіть з

нами умову“. 7 І сказали Ізраїлеві мужі до хівв'єян:
„Може ви сидите поблизу нас, то як ми складемо з
вами умову?“ 8 І сказали вони до Ісуса: „Ми твої раби“.
А Ісус сказав до них: „Хто ви та звідки приходите?“ 9
І вони сказали йому: „З дуже далекого краю прийшли
твої раби до Ймення Господа, Бога твого, бо ми чули
чутку про Нього, і все, що Він зробив був в Єгипті, 10 і
все, що Він зробив двом аморейським царям, що по
той бік Йордану, — Сигонові, цареві хешбонському,
та Огові, цареві башанському, що в Аштароті. 11 І
сказали до нас наші старші та всі мешканці нашого
краю, говорячи: Візьміть у свою руку поживу на
дорогу, і йдіть навпроти них та й скажете їм: Ми
ваші раби, а тепер складіть із нами умову. 12 Оце
наш хліб: теплим ми забезпечилися ним у поживу
на дорогу з наших домів у день нашого виходу, щоб
іти до вас, а тепер ось він висох і став заплісний.
13 А ці бурдюки вина, що понаповнювали ми нові,
ось подірлися! А ось одежа наша та взуття наше
повитиралося від цієї дуже далекої дороги“. 14 І взяли
люди з їхньої поживи на дорогу, а Господніх уст
не питали. 15 І вчинив їм Ісус мир, і склав з ними
умову, щоб zostавити їх при житті, і присягнули
їм начальники громади. 16 І сталося по трьох днях
по тому, як склали з ними умову, то почули, що
близькі вони до нього, і сидять вони поміж ними.
17 І рушили Ізраїлеві сини, і третього дня прибули
до їхніх міст. А їхні міста: Гів'он, і Кефіра, і Беерот, і
Кір'ят-Єарім. 18 І не повбивали їх Ізраїлеві сини, бо

начальники громади присягли́ були їм Господом, Богом Ізраїля. І нарікала вся громада на начальників. **19** І сказали всі начальники до всієї громади: „Ми присягнули їм Господом, Богом Ізраїля, а тепер ми не можемо доторкнутися до них. **20** Оце зробимо їм, — позоставимо їх при житті, і не буде на нас гніву за присягу, що ми присягнули їм“. **21** І сказали до них начальники: „Нехай вони живуть“. І стали вони рубати дрóва та носіти воду для всієї громади, як говорили їм начальники. **22** І покликав їх Ісус, і промовляв до них, говорячи: „Чому́ ви обманіли нас, говорячи: Ми дуже далекі від вас, а ви ось сидите серед нас? **23** А тепер ви прокляті, і не переведеться з-посеред вас раб, і рубачі дров, і носії води для дому Бога мого“. **24** А вони відповіли Ісусові та й сказали: „Бо справді віявлено рабам твоїм, що Господь, Бог твій, наказав Мойсееві, Своєму рабові, дати вам увесь цей край, і вигубити всіх мешканців цієї землі перед вами. І ми дуже налякалися за своє життя зо страху перед вами, і зробили оцю річ. **25** А тепер ми оце в руці твоїй: як добре, і як справедливо в очах твоїх учинити нам, учини“. **26** І він зробив їм так, — і врятував їх від руки Ізраїлевих синів, і не повбивали їх. **27** І дав їх Ісус того дня за рубачів дров та за носіїв води для громади й для Господнього жéртівника, і так є аж до цього дня, до місця, яке він вибере.

10 І сталося, як почув єрусалимський цар Адоні-Цедек, що Ісус здобув Ай та вчинив його заклéттям, і що як зробив Єрихонові й цареві його, так зробив

Аєві та цареві його, і що мешканці Гів'ону склали мир з Ізраїлем та були серед них, **2** то дуже налякалися, бо Гів'он місто велике, як одне з міст царських, і що він більший за Ай, а всі люди його лицарі. **3** І послав єрусалимський цар Адоні-Цедек до хевронського царя Гогама, і до ярмутського царя Пір'ама, і до лахиського царя Яфії, і до еглонського царя Девіра, говорячи: **4** „Прийдіть до мене, і допоможіть мені, і ми поб'ємо Гів'она, бо він замирів з Ісусом та з Ізраїлевими синами“. **5** І вони зібралися, і пішли п'ять аморейських царів: цар єрусалимський, цар хевронський, цар ярмутський, цар лахиський, цар еглонський, вони та всі табори їхні, і розтабовувалися при Гів'оні, і воювали проти них. **6** І послали гів'онські люди до Ісуса та до табору в Гілгал, говорячи: „Не стримуй своєї руки від своїх рабів! Прийди до нас скоро, і спаси нас та допоможи нам, бо зібралися на нас усі аморейські царі, що замешкують гори“. **7** І рушив Ісус із Гілгалу, він та з ним усі вояки й військові лицарі. **8** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо Я віддав їх у твою руку, — ніхто з них не встоїть перед тобою“. **9** І прибув до них Ісус зненачька, — цілу ніч ішов із Гілгалу. **10** І Господь навів на них замішання перед Ізраїлем, і побив їх великою поразкою в Гів'оні. І він гнав їх дорогою входу до Бет-Хорону, і бив їх аж до Азеки та аж до Маккеди. **11** І сталося, коли вони втікали перед Ізраїлем і були на сході від Бет-Хорону, то Господь кидав на них із неба велике каміння аж до Азеки, і вони вмирили. Тих,

що повмирали від градового каміння, було більше від тих, що Ізраїлеві сини повбивали мечем. **12** Тоді Ісус говорив Господеві того дня, коли Господь дав амореянина перед Ізраїлевих синів, та й сказав на очах Ізраїля: „Стань, сонце, в Гів'оні, а ти, місяцю, ув айялонській долині! **13** І сонце затрималося, а місяць спинився, аж поки народ відімстився своїм ворогам“. Чи це не написане в книзі Праведного? І сонце стало на половині неба, і не поспішалося заходити майже цілий день. **14** І не було такого, як день той, ані перед ним, ані по ньому, щоб Господь так слухав людського голосу, — бо Господь воював для Ізраїля. **15** І вернувся Ісус, а з ним увесь Ізраїль до табору в Гілгал. **16** А ті п'ять царів повтікали, та й сховалися в печері в Маккеді. **17** І було донесено Ісусові й сказано: „Знайдено ті п'ять царів, сховані в печері в Маккеді“. **18** А Ісус відказав: „Приваліть велике каміння на отвір печери, і призначте до неї людей, щоб їх стерегти. **19** А ви не стійте, — женіться за своїми ворогами, і понищте їхні задні стегні, і не давайте їм входити до їхніх міст, бо Господь, Бог ваш, віддав їх у вашу руку“. **20** І сталося, як завдав їм Ісус та Ізраїлеві сини дуже велику поразку, так, що прийшов їм кінець, а врятовані повтікали від них, і повходили до твердинних міст, **21** то увесь народ у спокій вернувся до табору до Ісуса в Маккеді, і ніхто не поворушив язика свого проти кого з Ізраїлевих синів! **22** І сказав Ісус: „Відчиніть отвір печери, і приведіть до мене з печери тих п'ятьох

царів“. 23 І вони зробили так, і вивели до нього з печери тих п'ятьох царів: царя єрусалимського, царя хевронського, царя ярмутського, царя лахиського, царя еглонського. 24 І сталося, як привели тих царів до Ісуса, то Ісус закликав усіх Ізраїлевих людей, і сказав військовим начальникам, що йшли з ним: „Підійдіть, — поставте свої ноги на шиї цих царів“. І вони попіхділи, і поставили свої ноги на їхні шиї. 25 І сказав до них Ісус: „Не бійтеся й не лякайтеся, будьте сильні та відважні, бо Господь зробить так усім вашим ворогам, із якими ви воюєте“. 26 А по цьому Ісус бив їх, і повбивав їх, і повісив їх на п'ятьох деревах. І висіли вони на тих деревах аж до вечора. 27 І сталося на час заходу сонця, Ісус наказав, і поздіймали їх із дерев, і повкидали їх до печери, де вони були поховалися, і понакладали велике каміння на отвір печери, де воно аж до цього дня. 28 А Маккеду Ісус здобув того дня, і побив вістрям меча її та царя її, учинив закляттям їх та кожну особу, хто був у ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він її цареві те саме, що зробив був цареві ерихонському. 29 А Ісус та весь Ізраїль із ним перейшов з Маккеди до Лівни, та й воював проти Лівни. 30 І дав Господь в Ізраїлеву руку також її та царя її, і він побив вістрям меча її та кожну особу, що в ній, — не позоставив жодного врятованого в ній. І зробив він цареві її, як зробив був цареві ерихонському. 31 І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним із Лівни до Лахішу, і таборував при ньому та воював проти нього. 32 І дав Господь

в Ізраїлеву руку Лахіш, — і здобув він його другого дня, і побив вістрям меча його та кожну особу, що в ньому, — усе так, як зробив був Лівні. **33** Тоді прийшов гезерський цар Горам допомогти Лахішу, та Ісус побив його й народ його, так що не позоставив жодного в ньому. **34** І перейшов Ісус та весь Ізраїль із ним з Лахішу до Еглоу, і таборували при ньому та воювали з ним. **35** І здобули його того дня, і побили його вістрям меча, а кожну особу, що в ньому, того дня зробили закляттям, — усе так, як зробив був Лахішу. **36** І пішов Ісус та весь Ізраїль із ним з Еглоу до Хеврону, і воював із ним. **37** І здобув його, і побив вістрям меча його та царя його, і всі міста його, і кожну особу, що в ньому, — не позоставив жодного врятованого, усе так, як зробив був Еглонові. І зробив закляттям його та кожну особу, що в ньому була. **38** І вернувся Ісус та весь Ізраїль із ним до Девіру, і воював із ним. **39** І він здобув його, і царя його, і всі міста його, і повбивали їх вістрям меча, та й зробив закляттям кожну душу, що в ньому, не позоставив жодного врятованого, — як зробив був Хевронові, так зробив Девірові та цареві його, і як зробив був Лівні та цареві її. **40** І побив Ісус увесь край: гору, і Неgev і Шефелу, і узбіччя, і всіх їхніх царів, — не зоставив жодного врятованого, а кожну особу зробив закляттям, як наказав був Господь, Бог Ізраїлів. **41** І бив їх Ісус від Кадеш-Барнеа та аж до Аззи, і весь гошенський край, і аж до Гів'ону. **42** А всіх тих царів та їхній край Ісус здобув одним разом, бо Господь,

Бог Ізраїлів, воював для Ізраїля. **43** І вернувся Ісус та ввесь Ізраїль із ним до табору в Гілгал.

11 І сталося, як почув це хацорський цар Явін, то послав до мадонського царя Йовава, і до царя шімронського, і до царя ахшафського, **2** і до царів, що з півночі на горі та в степу на південь Кінроту, і в Шефелі, і на верхах Дори з заходу, — **3** ханааніянин зо сходу та з заходу, а аморіянин, і хіттєянин, і перізієянин, і євусєянин, а хіввєянин під Гермоном, у краї Міцпи. **4** І вийшли вони та всі їхні табори з ними, народ, численний кількістю, як пісок, що на березі моря, і коней та колесниць — дуже багато. **5** І змовилися всі ці царі, і прийшли й таборували разом при озері Мером, щоб воювати з Ізраїлем. **6** І сказав Господь до Ісуса: „Не бійся їх, бо взавтра коло цього часу Я покладу їх усіх трупами перед Ізраїлем; їхнім коням попідрізуєш жили ніг, а їхні колесниці попадиш в огні“. **7** І вийшов на них зненацька Ісус та всі вояки з ним при озері Мером, та й напали на них. **8** І дав їх Господь в Ізраїлеву руку, і вони повбивали їх, і гнали їх аж до Великого Сидону, і аж до Місрефот-Маїму, і аж до долини Міцпи на схід, і повибивали їх, так що не залишили їм жодного врятованого. **9** І зробив їм Ісус, як сказав йому Господь: їхнім коням попідрізував жили, а їхні колесниці попалив ув огні. **10** І вернувся Ісус того часу, і здобув Хацор, а його царя вбив мечем, бо Хацор перед тим був головою всіх тих царств. **11** І вони повбивали вістрям меча кожну особу, що в ньому, зробили їх закляттям, —

не позосталася жодна душа, а Хацора спалив огнем.

12 А всі царські міста та всіх їхніх царів Ісус здобув, та й повбивав їх вістря́м меча, зробив їх за́кляттям, як наказав був Мойсей, раб Господній. **13** Тільки всі міста́, що стоять на згі́р'ях своїх, не спалив їх Ізраїль, крім Хацору, — одного́ його́ спалив Ісус. **14** А всю здобич тих міст та худобу Ізраїлеві сини забрали собі; тільки кожну людину побили вістря́м меча, аж поки вони не вигубили їх, — не позоставили жодної душі. **15** Як Господь наказав був Мойсеєві, Своєму рабові, так Мойсей наказав Ісусові, і так зробив Ісус, — не занеха́в ані сло́ва зо всього, що Господь наказав був Мойсеєві. **16** І взяв Ісус увесь той край: го́ри Юди і увесь Негев, і увесь гошенський край, і Шефелу, і Араву, і гори Ізраїлеві, і їхню надмо́рську низину́, **17** від гори Халак, що тягнеться до Сеїру, і аж до Баал-Гаду в лива́нській долині під горою Гермón. А всіх їхніх царів він забрав, і бів їх, і повбивав їх. **18** Довгий час провадив Ісус війну зо всіма́ тими царями. **19** Не було міста, що склало б мир з Ізраїлевими синами, окрім хівве́янина, гів'онських мешканців, — усе взяли́ війною. **20** Бо від Господа було́, щоб зробити запеклим їхнє серце на війну проти Ізраїля, щоб учинити їх за́кляттям, щоб не було для них милости, але щоб вигубити їх, як Господь наказав був Мойсеєві. **21** І прийшов Ісус того ча́су, і вигубив ве́летнів із гори, з Хеврону, з Девіру, з Анаву, і з усіх Юдських гір, і з усіх Ізраїлевих гір, — ра́зом з їхніми містами Ісус зробив їх за́кляттям. **22** Не позоставив ве́летня в краї́

Ізраїлевих синів, — вони позостали тільки в Аззі, в Гаті та в Ашдоді. **23** І взяв Ісус увесь край, усе так, як говорив був Господь до Мойсея. І Ісус дав його Ізраїлеві на спадок, за їхнім поділом на їхні племéна. А край заспокоївся від війни.

12 А оце царі того краї, яких побили Ізраїлеві сини, і посіли їхній край по тім боці Йордану на схід сонця, від арнонського пото́ку аж до гори Гермóн, та весь степ на схід: **2** Сигóн, цар аморейський, що сидів у Хешбóні, що панував від Ароеру, що над берегом арнонського пото́ку, і середина потоку, і половина Гілеаду, і аж до потоку Яббоку, границі синів Аммонових, **3** і степ аж до óзера Кінроту на схід, і аж до степовóго моря, моря Солоного на схід, дорогою на Бет-Гаешімот, і від Теману під узбіччями Пісгі. **4** І границя Ога, царя башанського, із остáтку рефаїв, що сидів в Аштароті, і в Едреї, **5** і що панував на горі Гермóн, і на Салха, і на всім Башані аж до границі гешурейської та маахатейської, і половина Гілеаду, — границя Сигона, царя хешбонського. **6** Мойсей, раб Господній, та Ізраїлеві сини повбивали їх. І дав його Мойсей раб Господній, на спадок Рувімовому та Гадовому та половині плéмени Манасіїного. **7** А оце царі того краї, що повбивав Ісус та Ізраїлеві сини по той бік Йордану на záхід від Баал-Гаду в ливанській долині аж до гори Халак, що підіймається до Сеїру, і Ісус віддав її Ізраїлевим племéнам на спадок за їхнім поділом, **8** на горі, і в Шефілі, і в Араві, і на узбіччі, і в пустині, і на півдні, — хіттяянина,

амореянина, і ханаанеянина, періздеянина, хівеянина й євусеянина: **9** цар єрихонський один, цар гайський, що з боку Бет-Елу, один, **10** цар єрусалимський один, цар хевронський один, **11** цар ярмутський один, цар лахиський один, **12** цар єглонський один, цар гезерський один, **13** цар девірський один, цар гедерський один, **14** цар хоремський один, цар арадський один, **15** цар лівенський один, цар адулламський один, **16** цар маккедський один, цар бет-елський один, **17** цар тапнуахський один, цар хеферський один, **18** цар афекський один, цар шаронський один, **19** цар мадонський один, цар хацорський один, **20** цар шімронський один, цар ахшафський один, **21** цар таанахський один, цар мегіддівський один, **22** цар кедеський один, цар йокнеамський при Кармелі один, **23** цар дорський при Нафат-Дорі один, цар гоїмський при Гілгалі один, **24** цар тірцький один. Усіх царів тридцять і один.

13 А Ісус постарівся й увійшов у дні. І сказав Господь до нього: „Ти постарівся та увійшов у дні, а краю позостається ще дуже багато, щоб посісти його. **2** Оце позосталий край: усі округи филистимські, і весь Гешурей, **3** від Шіхору, що навпроти Єгипту, і аж до границі Екрону на північ, що до ханаанеянина залічений, п'ять филистимських князів: аzzатський, ашдодський, ашкелонський, гаттійський і екронський, та аввеї. **4** Від півдня вся ханаанська земля та Меара, що сидонська, аж до Афеки, аж до аморейської границі, **5** і гівлейська земля, і весь Ливан на схід

сонця від Баал-Гаду під горою Гермон аж до входу до Хамату. **6** Усіх мешканців гір від Ливану аж до Місрефот-Маїму, усіх сидонян, — Я повиганяю їх перед Ізраїлевими синами. Тільки поділі її жеребком на спадок Ізраїлеві, як Я наказав був тобі. **7** А тепер поділи цей край на спадок дев'яти племенам та половині племені Манасїїному“. **8** Разом із ним Рувимові та Гадові взяли свій спадок що дав їм Мойсей по той бік Йордану на схід, як дав їм Мойсей, раб Господній, **9** від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся медевська рівнина аж до Дівону, **10** і всі міста Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, аж до границі Аммонових синів, **11** і Гілеад, і границя гешурейська та маахейська, і вся гора Гермон, і весь Башан аж до Салхи, **12** усе царство Ога в Башані, що царював в Аштароті та в Едреї, — він позостався з останку рефаїв, а Мойсей повбивав їх та повиганяв їх. **13** І не вигнали Ізраїлеві сини гешурянина, і маахатянина, — і сидів Гешур та Маахат серед Ізраїля, і так є аж до цього дня. **14** Тільки Левієвому племені не дав він спадку, — огняні жертви Господа, Бога Ізраїля, то спадок його, „як Я говорив був йому.“ **15** І дав Мойсей племені Рувимових синів спадок за їхніми родами. **16** І була їм границя від Ароеру, що на березі арнонського потоку, і місто, що серед тієї долини, і вся рівнина при Медеві, **17** Хешбон і всі міста його, що на рівнині, Дівон, і Бамот-Баал, і Бет-Баал-Меон, **18** і Ягца, і Кедемот, і Мефаат, **19** і Кір'ятаїм, і Сівма, і Церет-

Гашшахар на горі Емеку, **20** і Бет-Пеор, і узбіччя Пісгі, і Бет-Гаєшімот, **21** і всі міста рівнини, і все царство Сигона, царя аморейського, що царював у Хешбоні, що Мойсей убив його та мідіянських начальників: Евія, і Рекема, і Цура, і Хура, і Реву, сигонових князів, мешканців того краю. **22** А Валаама, Беорового сина, чарівника, Ізраїлеві сини забили мечем серед інших, яких вони побили. **23** І була границя Рувимових синів: Йордан і границя. Це спадок Рувимових синів за їхніми родами, їхні міста та їхні оселі. **24** І дав Мойсей Гадовому племені, синам Гада за їхніми родами, **25** і була їм границя: Язер, і всі гілеадські міста, і половина краю аммонових синів аж до Ароеру, що навпроти Рабби, **26** А з Хешбону аж до Рамат Гамміцпі й Бетоніму, а від Маханаїму аж до границі Девіру, **27** і в долині Бет-Гараму, і Бет-Німра, і Суккот, і Цафон, останок царства Сигона, царя хешбонського, Йордан і границя аж до кінця озера Кіннерет по тім боці Йордану на схід. **28** Це спадок Гадових синів за їхніми родами, міста та їхні оселі. **29** І дав Мойсей половині племені Манасійного, і воно було половині племені Манасійних синів за їхніми родами. **30** І була їхня границя від Манахаїму, увесь Башан, усе царство Ога, царя башанського, і всі села Яіру, що в Башані, шістдесят міст. **31** А половина Гілеаду, і Аштарот, і Едрея, міста Огового царства в Башані, — синам Махіра, Манасійного сина, половині синів Махіра за їхніми родами. **32** Оце те, що Мойсей дав на спадок в моавських степах по тім боці Йордану на схід. **33** А

Левієвому племені Мойсей не дав спадку, — Господь, Бог Ізраїлів, Він їхній спадок, як говорив їм.

14 А оце те, що посіли Ізраїлеві сини в ханаанському краї, що дали їм на спадок священник Елеазар, і Ісус, син Навинів, та голови батьків племен Ізраїлевих синів. **2** Жеребком приділили їхній спадок, як наказав був Господь через Мойсея, дев'яти племінам і половині племени. **3** Бо дав Мойсей насліддя двох племін, та половини племени по той бік Йордану, а Левитам спадку не дав серед них. **4** Бо Йосипових синів було двоє поколінь, Манасія та Єфрем, а Левитам не дали спадку в краю, а тільки міста на оселення та їхні пасовиська для їхньої худоби та для їхнього маєтку. **5** Як наказав був Господь Мойсеєві, так зробили Ізраїлеві сини, та й поділили край. **6** І підійшли Юдині сини до Ісуса в Гілгалі, та й сказав до нього Калев, син Єфуннеїв, кеназзєянин: „Ти знаєш те слово, що Господь говорив до Мойсея, Божого чоловіка, про мене та про тебе в Кадеш-Барнеа. **7** Я був віку сорока літ, коли Мойсей, раб Господній, посилав мене з Кадеш-Барнеа вивідати той край. І я доклав йому справу, як було в серці моїм. **8** А мої браття, що ходили зо мною, знесіли були серце народу, а я обставав за Господом, Богом моїм. **9** І присягнув Мойсей того дня, говорячи: „Поправді кажú, — той край, що нога твоя ходила в ньому, буде на спадок тобі та синам твоїм аж навіки, бо ти обставав за Господом, Богом моїм. **10** А тепер оце Господь позоставив мене при житті, як говорив. Оце сорок і п'ять літ відтоді, як

Господь говорив був це слово Мойсеєві, коли Ізраїль ходив у пустині. А тепер ось я віку восьмидесяти й п'яти літ. **11** Сьогодні я ще сильний, як того дня, коли Мойсей посилав мене, — яка сила моя тоді, така сила моя й тепер, щоб воювати, і виходити, і приходити. **12** А тепер дай же мені цей гористий край, про який Господь говорив того дня, бо ти чув того дня, що там в'єлетні та великі укріплені міста. Може Господь буде зо мною, і я повиганяю їх, як говорив був Господь“. **13** І поблагословив його Ісус, і дав Калєвові, синові Єфуннеєвому, Хеврон за спадок. **14** Тому став Хеврон Калєвові, синові Єфуннеєвому, кеназзєянинові, за спадок, і так є аж до цього дня, за те, що він обставав за Господом, Богом Ізраїля. **15** А ім'я Хеврону давніше було Кір'ят-Арба, що між в'єлетнів був найбільший чоловік. А Край заспокоївся від війни.

15 І був жеребок для племени Юдиних синів за їхніми родами: до едомської границі пустиня Цін, на південь від теманського краю. **2** І була їм південна границя від кінця Солоного моря, від затоки, зверненої на південь. **3** І йде вона на південь від Маале-Акраббіму, і переходить до Ціну, і підіймається з півдня, від Кадеш-Барнеа й переходить до Хецрону, і підіймається до Аддару й обертається до Кар до Каркаї. **4** І переходить вона до Адмону, і йде до єгипетського потоку, і границя закінчується на захід. Це буде для вас південна границя. **5** А границя на схід — Солоне море аж до кінця Йордану. А границя у бік півночі: від морської затоки з кінця Йордану, **6** і

підіймається границя до Бет-Хогли й переходить на північ від Бет-Гаарови; і підіймається та границя до Евен-Боган-Бен-Рувена. **7** І підіймається та границя від ахорської долини, а на півночі звертається до Гілгалу, що навпроти Маале-Адумміму, що на південь від потоку. І переходить та границя до Ме-Ен-Шемешу, і закінчується при Ен-Рогелі. **8** І підіймається та границя до Ге-Бен-Гінному побіч євусеянина з півдня, — це Єрусалим. І підіймається та границя до верхів'я гори, що навпроти Ге-Гінному на захід, що в кінці Емек-Рефаїму на північ. **9** І біжить та границя від верхів'я гори до джерелá Ме-Нефтоаху, і йде до міст гори Ефрону; і біжить та границя до Баали, — це Кір'ят-Єарім. **10** І обертается та границя з Баали на захід до гори Сеїр, і переходить до плечá гори Єарім з півночі, — це Кесалон; і сходить до Бет-Шемешу й переходить до Тімни. **11** І йде та границя по край Екрону на північ, і біжить та границя до Шіккаруну, і переходить до гори Баали, і йде до Явнеїлу. І границя закінчується при заході. **12** А західня границя — до Великого моря. А границя ця — границя Юдиних синів навколо за їхніми рóдами. **13** А Калеву, синові Єфуннеєвому, він дав частку серед Юдиних синів, за Господнім наказом до Ісуса, Кір'ят-Арби, батька вéлетнів, воно — Хеврон. **14** І Калév повиганяв звідти трьох вéлетнів: Шешая, і Ахімана, і Талмая, урóджених вéлетнів. **15** І пішов він звідти до девірських мешканців, а ім'я Девіра давніше — Кір'ят-Сефер. **16** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-

Сефер та здобуде його, то дам йому дочку мою Ахсу за жінку“. 17 І здобув його Отніїл, син Кеназів, брат Калевів. І він дав йому свою дочку Ахсу за жінку. 18 І сталося, коли вона відходила, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ 19 І вона сказала: „Дай мені дар благословення! Бо ти дав мені землю суху, то даси мені це й водні джерела“. І він дав їй Гуллот горішній та Гуллот долішній. 20 Оце спадок племени Юдиних синів за їхніми родами. 21 І були ті міста від краю племени Юдиних синів до едомської границі на півдні: Кавцеїл, і Едер, і Ягур, 22 і Кіна, і Дімона, і Ад'ада, (questioned) 23 і Кедеш, і Хацор, і Їтнан, 24 Зіф, і Телем, і Беалот, 25 і Хацор-Хадатта, і Керійот-Хецрон, це Хацор, 26 Амам, і Шема, і Молада, 27 і Хацор-Гадда, і Хешмон, і Бет-Пелет, 28 і Хацар-Шуал, і Беер-Шева, і Бізйотея, 29 Баала, і Іїм, і Ецем, 30 і Елтолад, і Хесіл, і Хорма, 31 і Ціклаг, і Мадманна, і Сансанна, 32 і Леваот, і Шілхім, і Аїн, і Ріммон. Усіх міст двадцять і дев'ять та їхні оселі. 33 На Шефалі: Ештаол, і Цор'а, і Ашна, 34 і Заноах, і Ен-Ганнім, Таппуах і Гаенам, 35 Ярмут, і Адуллам, Сохо й Азека, 36 і Шаараїм, і Адітаїм, і Гедера, і Гедеротаїм, — чотирнадцять мість та їхні оселі. 37 Ценан, і Хадаша, і Мігдал-Гад, 38 і Діл'ан, і Міцпе, і Йоктеїл, 39 Лахіш, і Боцкат, і Еглон, 40 і Каббон, і Лахмас, і Кітліш, 41 і Гедерот, Бет-Дагон, і Наама, і Маккеда, — шістнадцять міст та їхні оселі. 42 Лівна, і Етер, і Ашан, 43 і Ївтах, і Ашна, і Неців, 44 і Кеїла, і Ахзів, і Мареша, — дев'ять міст та їхні оселі. 45

Екрон і підлеглі міста його та оселі його. **46** Від Екрону й до моря усе, що при Ашдоді та їхні оселі. **47** Ашдод, підлеглі міста його та оселі його; Азза, підлеглі міста її та оселі її до єгипетського потоку, і море Велике, і границя. **48** І на горах: Шамір, і Яттїр, і Сохо, **49** і Данна, і Кір'ят-Санна, він Девір, **50** і Анав, і Ештемо, і Анім, **51** і Гошен, і Холон, і Гіло, — одина́дцять міст та їхні оселі. **52** Арав, і Дума, і Еш'ан, **53** і Янім, і Бет-Таппуах, і Афека, **54** і Хумта, і Кір'ят-Арба, це Хеврон, і Ціор, — дев'ять міст та їхні оселі. **55** Маон, Кармел, і Зіф, і Юта, **56** Їзреїл, і Йокдеам, і Заноах, **57** Каїн, Гів'а, і Тімна, — десять міст та їхні оселі. **58** Халхул, Бет-Цур, і Гедор, **59** і Маарат, і Бет-Анот, і Елтекон, — шість міст та їхні оселі. **60** Кір'ят-Баал, він Кір'ят-Єарім, і Рабба, — двоє міст та їхні оселі. **61** На пустині: Бет-Гаарава, Міддін, і Сехаха, **62** і Нівшан, і Ір-Гаммелах, і Ен-Геді, — шість міст та їхні оселі. **63** А євусе́ян, мешканців Єрусалиму, Юдини сини не могли їх вигнати, — і осів Євусе́янин із Юдиними синами в Єрусалимі, і так є аж до цього дня,

16 І вийшов жеребок для Йо́сипових синів: від ерихонського Йо́рдáну до ерихонської води на схід пустиня, що тягнеться від Єрихону по горі до Бет-Елу. **2** І виходить вона з Бет-Елу до Луз, і перехо́дить до границі Арки до Атароту, **3** і сходить на захід до границі яфлетської, аж до границі Бет-Хорону до́лішнього, і аж до Гезеру, і закінчується при морі. **4** І посіли це Йо́сипові сини, Манасія та Єфрем. **5** І була границя Єфремових синів за їхніми ро́дами, а

границя їхнього спадку на схід була: Атрот-Аддар аж до горішнього Бет-Хорону. **6** І виходить та границя до Міхметату з півночі, і повертається границя на схід до Таанат-Шіло, та й переходить його зо сходу до Яноаху. **7** І сходить вона з Яноаху до Атароту та до Наари, і дотикає Єрихону, і виходить до Йордану. **8** А з Таппуаху границя йде на захід до потоку Кана, та й закінчується при морі. Це спадок племені Єфремових синів за їхніми родами. **9** І міста, відділені для Єфремових синів, були серед спадку Манасіїних синів, усі ті міста та їхні оселі. **10** Та не вигнали вони ханааніянина, що сидів у Гезері. І сидів ханааніянин посеред Єфрема і так є аж до цього дня, і давав данину працю.

17 І вийшов жеребók для Манасіїного племені, бо він первенець Йóсипів, Махірові, Манасіїному первенцеві, Гілеадовому батькові, бо він був во́як, то був йому Гілеад та Башан. **2** І було для позоставих Манасіїних синів за їхніми родами: синам Авіезера, і синам Хелека, і синам Азріїла, і синам Шехема, і синам Хефера, і синам Шеміда. Оце сини Манасії, Йóсипового сина, му́жі, за їхніми родами. **3** А в Целофхада, сина Хефера, сина Гілеада, сина Махіра, сина Манасіїного, не було в нього синів, а тільки доч́ки. А оце іменá його дочóк: Махла, і Ноа, і Хогла, Мілка та Тірца. **4** І прийшли вони до священика Елеазара, і до Ісуса, Навинового сина, та перед начальників, говорячи: „Госпо́дь наказав був Мойсееві дати нам спадок серед наших братів“. І дав їм на Господній наказ спадок

серед братів їхнього батька. **5** І випало для Манасії десять наділів, окрім землі Гілеаду та Башану, що по той бік Йордану, **6** бо Манасіїні дочки посіли спадок серед синів його, а гілеадський край був для позоставших Манасіїних синів. **7** І була Манасіїна границя від Ашер-Гамміхметату, що навпроти Сигему, і йде та границя на південь до мешканців Ен-Таппуаху. **8** Для Манасії був край Таппуах, а місто Таппуах при Манасіїній границі — для Єфремових синів. **9** І сходить та границя до потоку Кана, на південь від потоку. Ці міста Єфремові серед Манасіїних міст. А границя Манасії від півночі до потоку, а кінчалася при морі. **10** На південь — Єфремове, а на північ — Манасіїне, а границею того було море. А в Асирі вони стикалися з півночі, а в Іссахарі зо сходу. **11** І було для Манасії в Іссахарі та в Асирі: Бет-Шеан та його залежні міста, і Ївлеам та його залежні міста, і мешканці Доару та його залежні міста, і мешканці Таанаху та його залежні міста, і мешканці Мегіддо та його залежні міста, три верховини. **12** Та Манасіїні сини не могли повиганяти мешканців цих міст, і ханааніянин продовжував сидіти в тому краї. **13** І сталося, коли Ізраїлеві сини стали сильні, то дали ханааніянина на данину, а вигнати — не вигнали його. **14** І говорили Йосипові сини з Ісусом, кажучи: „Чому ти дав мені на спадок один жеребók та наділ один, а я ж народ численний, бо до цього часу благословів мене Господь“. **15** І сказав до них Ісус: „Якщо ти народ численний, то піди до лісу, та

й повикорчовуєш собі там у краї періззэянина та рефаїв, бо Єфремова гора стала тісна́ для тебе“. **16** І сказали Йосипові сини: „Не вістачить нам тієї гори, та й залізна колесні́ця в кожного ханаанéянина, що сидить у долині, як у того, що в Бет-Шеані та в його залежних містах, так і в того, що в долині Ізреéльській“. **17** І сказав Ісус до Йосипового дому, до Єфрема та до Манасії, говорячи: „Ти числénний народ, і в тебе сила велика, — не буде тобі один жеребóк, **18** але буде тобі гористий край; а що там ліс, то вікорчуй його, і будуть тобі й його кінці. Бо ти виженеш ханаанéянина, хоч у нього колесні́ці залізні, хоч він сильні́й“.

18 І була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло́, і вони помістили там скинію заповіту, а перед ними був здобутий край. **2** І позоставалося серед Ізраїлевих синів сім племén, що не поділили ще спáдку свого. **3** І сказав Ісус до Ізраїлевих синів: „Аж доки ви будете лінува́тися піти посісти той край, що дав вам Госпóдь, Бог ваших батьків? **4** Дайте від себе по три му́жі на плém'я, і я пошлю їх. І вони встануть, і будуть ходити по кра́ю, і опишуть його за їхнім спáдком, та й прийдуть до мене. **5** І вони поділять його собі на сім частин. Юда стане на своїй границі з півдня, а Йосипів дім стане на своїй границі з півночі. **6** А ви опишете той край, сім частин, і принесéте óписа мені сюди, а я кину вам жеребкá тут перед лицем Господа, Бога нашого. **7** А Левитам нема частки поміж вами, бо священнодія́ння Господнє — спáдщина його.

А Гад, і Рувім, та половина Манасіїного племени взяли свій спадок по той бік Йордану на схід, що дав їм Мойсей, раб Господній“. 8 І встали ті мужі й пішли. А Ісус наказав тим, що пішли описувати край, говорячи: „Ідіть і походіть по краю, і опишіть його, та й вертайтеся до мене. А я кину вам жеребка тут перед Господнім лицем у Шіло“. 9 І пішли ті мужі, і перейшли по краю, та й описали його за містами на сім частин у книжці. І прийшли вони до Ісуса до табору в Шіло. 10 І кинув їм Ісус жеребка в Шіло перед Господнім лицем. І поділив там Ісус край для Ізраїлевих синів за їхніми поділами. 11 І вийшов жеребок для племени Веніамінових синів за їхніми родами, і вийшла границя їхнього жеребка між синами Юдиними та між синами Йосиповими. 12 І була їм границя на північну сторону від Йордану. І підіймається та границя до краю Єрихону з півночі, і підіймається на гору на захід, і закінчується при пустині Бет-Евен. 13 А звідти переходить та границя до Лузу, до краю Лузу на південь, це — Бет-Ел. І сходить та границя до Атрот-Аддару на гору, що з півдня до долішнього Бет-Хорону. 14 І тягнеться та границя, і повертається на західній бік, на південь від гори, що навпроти Бет-Хорону на південь, і закінчується при Кір'ят-Баалі, це — Кір'ят-Єарім, місті Юдиних синів. Це західня сторона. 15 А південна сторона — від кінця Кір'ят-Єаріму. І виходить та границя на захід, і виходить до джерел Ме-Нефтоаху. 16 І сходить та границя до кінця гори, що навпроти Ге-Бен-

Гіннома, що в долині Рефаїм на північ. І сходить Ге-Гінном побіч євусеянина на південь, і сходить до Ен-Рогелу, **17** і тягнеться вона з півночі, і виходить до Ен-Шемешу, і виходить до Гелілоту, що навпроти Маале-Адуммім. І сходить вона до Евен-Боган-Бен-Реувену. **18** І переходить побіч навпроти Арави на північ, та й сходить до Арави. **19** І переходить та границя побіч Бет-Хогли на північ, і закінчується границя при затокі Солоного моря на північ, до кінця Йордану з півдня. Це границя південна. **20** А Йордан граничить його зо східної сторони. Це спадок Веніамінових синів за границями його навколо, за родами його. **21** І були міста для племени Веніамінових синів за їхніми родами: Єрихон, і Бет-Хогла, і Емек-Кеціц, **22** і Бет-Гаарава, і Цемараїм, і Бет-Ел, **23** і Аввім, і Пара, і Офра, **24** і Кефар-Гааммоні, і Офні, і Гева, — дванадцять міст та їхні оселі. **25** Гів'он, і Рама, і Беерот, **26** і Міцпе, і Кефіра, і Моца, **27** і Рекем, і їрпеїл, і Пар'ала, **28** і Цела, Елеф, і Євусі, воно Єрусалим, Гів'ат, Кір'ят-Єарім, — чотирнадцять міст та їхні оселі. Це спадок Веніамінових синів за їхніми родами.

19 А другий жеребок вийшов Симеонові, племені Симеонових синів за їхніми родами. І був їхній спадок серед спадку Юдиних синів. **2** І був їм у спадку: Беер-Шева, і Молада, **3** і Хацар-Шуал, і Бала, і Ецем, **4** і Елтолад, і Бетул, і Хорма, **5** і Ціклаг, і Бет-Гаммаркавот, і Хацар-Суса, **6** і Бет-Леваот, і Шарухен, — тринадцять міст та їхні оселі. **7** Аїн, Ріммон, і Етер, і Ашан, — чотири місті та їхні оселі. **8** А всі оселі, що

навколо тих міст аж до Баалат-Беер-Рамат-Негеву, це спадок племені Симеонових синів за їхніми родами.

9 З наділу Юдиних синів — спадок синів Симеонових, бо наділ Юдиних синів був численніший від них. І посіли Симеонові сини в середині їхнього спадку.

10 А третій жеребók вийшов Завулоновим синам за їхніми родами, і була границя їхнього спадку аж до Саріду. **11** І підіймається їхня границя до Яму та Мар'али, і стикається з Даббешетом, і стикається з потоком, що навпроти Йокнеаму, **12** і вертається з Саріду на схід, до сходу сонця, на границю Кіслот-Фавору, і виходить до Доврату, і підіймається до Яфія. **13** А звідти переходить на схід, на схід до Гат-Хеферу, Ет-Каціну, до Ріммон-Гамметоару, до Неї. **14** І повертається його границя з півночі Ханнатону, і закінчується при Ге-Їфтах-Елі. **15** І Каттат, і Нагалал, і Шімрон, і Їд'ала, і Віфлеєм, дванадцять міст та їхні оселі. **16** Це спадок Завулонових синів за їхніми родами, оці міста та їхні оселі. **17** Четвертий жеребók вийшов Іссахарові, — Іссахаровим синам за їхніми родами. **18** І була їхня границя: їзреел, і Кесуллот, і Шунем, **19** і Хафараїм, і Шіон, і Анахарат, **20** і Раббіт, і Кішйон, і Евес, **21** і Ремет, і Ен-Ганнім, і Ен-Хадда, і Бет-Паццец. **22** І дотикається та границя до Фавору, і Шахаціми, і Бет-Шемету, і їхня границя закінчується при Йордані, — шістнадцять міст та їхні оселі. **23** Оце спадок племени Іссахарових синів за їхніми родами, — міста та їхні оселі. **24** А п'ятий жеребók вийшов племені Асирових синів за їхніми

рóдами. **25** І бу́ла їхня границя: Хелкат, і Халі, і Бетен, і Ахшат, **26** і Алламмелех, і Ам'ад, і Міш'ал, і дотикається Кармелю на за́хід та Шіхор-Лівнату, **(questioned)** **27** і вертається на схід сонця до Бет-Даґону, і дотикається Завулóна та Ге-Їфтах-Елу, на північ Бет-Гаемеку та Ніелу, і виходить до Кавулу зліва. **28** І Еврон, і Рехов, і Хаммон, і Кана аж до Сидону Великого. **29** І вертається та границя до Рамі та аж до міста Мівцар-Цору, і вертається границя до Хоси, і закінчується при за́ході від околиці Ахзіву, **30** і Умма, і Афек, і Рехов, — двадцять і двоє міст та їхні оселі. **31** Оце са́ддок плéмени Асірових синів за їхніми рóдами, ті міста та їхні оселі. **32** Синам Нефталимовим вийшов шостий жеребо́к, — для синів Нефталимових за їхніми рóдами. **33** І була їхня границя: від Хелефу, від Елону при Цаананнімі, і Адамі — Ганнекев, і Явнеїл аж до Лаккуму, і кінча́лася вона при Йорда́ні. **34** І повертається та границя на за́хід до Ашнот-Фавору, і виходить звідти до Хуккоку та дотикається Завулóна з полуд́ня, а Асира дотикається з за́ходу, а Юди при Йорда́ні на схід сонця. **35** А міста тверді́нні: Ціддім, Цер, і Хаммат, Раккат і Кіннерет, **36** і Адама, і Рама, і Хацор, **37** і Кедеш, і Едреї, і Ен-Хасор, **38** і Їр'он, і Мігдал-Ел, Хорем, і Бет-Анат, і Бет-Шамеш, — дев'ятнадцять міст та їхні оселі. **39** Оце спа́док пле́мени синів Нефталі́мових за їхніми рóдами, міста́ та їхні оселі. **40** А плéмені Да́нових синів за їхніми рóдами вийшов сьомий жеребок. **41** І була границя їхнього насліддя: Цор'а, і Ештаол, і

Ір-Шемеш, **42** і Шаалаббін, і Айялон, і Їтла, **43** і Елон, і Тімната, і Екрон, **44** і Елтеке, і Гіббетон, і Баалат, **45** і Єгуд, і Бене-Берак, і Гат-Ріммон, **46** і Ме-Яркон, і Раккон із границею навпроти Яфи. **47** І вийшла границя Данових синів від них. А Дáнові сини пішли й воювали з Лешемом, і здобули його, і побили вістрям меча, і посіли його, та й осілися в ньому. І вони назвали Лешему ім'я: Дан, як ім'я їхнього батька Дана. **48** Оце спáдок племені Дáнових синів за їхніми рóдами, ті міста́ та їхні оселі. **49** І скінчіли вони посідати край згідно з його границями. І дали Ізраїлеві сини спáдок Ісусові, синові Навиновому, посеред себе. **50** На Господній наkáз дали йому те місто, яке він жадав: Тімнат-Серах на Єфремовій горі. І збудував він місто, та й осівся в ньому. **51** Оце той спáдок, що священник Елеазар і Ісус, син Навинів, та голови домів батьків давали племéнам Ізраїлевих синів жеребком у Шіло́ перед Господнім лицем при вході до скинії заповіту. І покінчіли вони ділити край.

20 І Госпóдь промовляв до Ісуса, говорячи: **2** „Промовляй до Ізраїлевих синів, говорячи: Дайте собі міста на схóвища, про які Я говорив вам через Мойсея, **3** щоб утікав туди убійник, що заб'є кого ненарóком невмисне, і вони будуть для вас на місце схóвища від мéсника за кров. **4** І втече він до однóго з тих міст, і стане при вході міськóї брами, та й буде голосно говорити старші́м того міста про свою справу. І вони візьмуть його до міста до сéбе, і дадуть

йому місце, і він осяде з ними. **5** А коли буде гнатися за ним мѣсник, то не видадуть убійника в руку його, бо він невмисне забив свого ближнього, і не був йому ворогом ані вчора, ані позавчора. **6** І буде він сидіти в тому місті, аж поки не стане перед громадою на суд, аж до смерти найвищого священика, що буде в тих днях. Тоді повернеться убійник, та й увійде до свого міста та до свого дому, до того міста, звідки він утік“. **7** І посвятили вони Кедеш в Галілі на Нефталимовій горі, і Сихем на Єфремовій горі та Кір'ят-Арбу, воно Ефрон, на горі Юдиній. **8** А по той бік єрихонського Йорд́ану на схід вони дали: Бецер на пустині, на рівнині, із Рувимового племени, і Рамот у Гілеаді з Гадового племени, і Галан у Башані з Манасіїного племени. **9** Оце були міста призначення для всіх Ізраїлевих синів та для прихóдька, що мешкає чужинцем серед них, на схóвище туди кожному, хто вб'є кого ненарóком. І не помре він від руки мѣсника за кров, аж поки не стане перед громадою.

21 І підійшли голови домів батьків Левієвих до священика Елеазара й до Ісуса, сина Навинового, та до голів домів батьків племен Ізраїлевих синів, **2** та й говорили до них у Ші́лó в ханаанському краї, кажучи: „Госпóдь наказав був через Мойсея дати нам міста на сидіння, а їхні пасові́ська для нашої худоби“. **3** І дали́ Ізраїлеві сини Левитам зо свого наді́лу на на́каз Господній ті міста та їхні пасові́ська. **4** І вийшов жеребо́к для родів кегатéянина. І були синам священика Аарона з Левитів від племени

Юдиного, і від племени Симеонового, і від племени Веніяминового тринадцять міст. **5** А Кегатовим синам, що позосталися з родів племени Єфремового й з племени Данового та з половини племени Манасіїного жеребком дісталось десять міст. **6** А для Гершових синів від родів Іссахарового племени, і від Асірового племени, і від Нефталімового племени, і від половини Манасіїного племени в Башані жеребком дісталось тринадцять міст. **7** Мерарієвим синам за їхніми родами дісталось від племени Рувімового, і від племени Гадового, і від племени Завулóнового — дванадцять міст. **8** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська, як наказав був Господь через Мойсея, жеребком. **9** І дали вони з племени синів Юдиних та з племени синів Симеонових ті міста, що будуть нижче названі йменням своїм. **10** І було для Ааронових синів із родів кегатеянина, з Левієвих синів, бо їм був жеребок найперше. **11** І дали їм місто Кір'ят, батька вéлетнів Арби, воно Хеврón, на Юдиних горах, та його пасовіська навколо нього. **12** А мійське поле та оселі його дали Калеву, синові Єфуннеєвому, на власність його. **13** А синам священика Аарóна дали місто схóвища вбійника: Хеврón та його пасовіська, і Лівну та її пасовіська, **14** і Яттír та його пасовіська, і Ештемоа та її пасовіська, **15** і Холон та його пасовіська, і Девір та його пасовіська, **16** і Аїн та його пасовіська, і Ютту та її пасовіська, Бет-Шемеш та його пасовіська, — дев'ять міст від двох тих племён. **17** А від Веніямінового племени: Гів'он та

його пасовиська, Геву та її пасовиська, **18** Анатоль та його пасовиська, і Алмон та його пасовиська, — міст четверо. **19** Усіх міст Ааронових синів, священиків, — тринадцять міст та їхні пасовиська. **20** А родам Кегатових синів, Левитам, що позостали від Кегатових синів, міста їхнього жеребка були від Єфремового племени. **21** І дали їм місто сховища вбійника: Сихем та його пасовиська, на Єфремовій горі, і Гезер та його пасовиська. **22** І Ківцаїм та його пасовиська, і Бет-Хорон та його пасовиська, міст четверо. **23** А від Данового племені: Елтеке та його пасовиська, Гіббетон та його пасовиська, **24** Айялон та його пасовиська, Гат-Ріммон та його пасовиська, — міст четверо. **25** А від половини Манасіїного племені: Таанах та його пасовиська, і Гат-Ріммон та його пасовиська, — міст двоє. **26** Усіх міст — десять та їхні пасовиська для родів позосталих Кегатових синів. **27** А для Гершонових синів з Левієвих родів від половини Манасіїного племені місто сховища вбійника: Голан у Башані та його пасовиська, і Беештера та її пасовиська, — міст двоє. **28** А від Іссахарового племені: Кіш'йон та його пасовиська, Доврат та його пасовиська, **29** Ярмут та його пасовиська, Ен-Ганнім та його пасовиська, міст четверо. **30** А від Асирового племені: Міш'ал та його пасовиська, Ардон та його пасовиська, **31** Хелкат та його пасовиська, Рехов та його пасовиська, — міст четверо. **32** А від Нефталімового племені місто сховища вбійника: Кедеш у Галіл та його пасовиська, і Хаммот-Дор та його пасовиська, і

Картан та його пасовиська, — міст троє. **33** Усіх міст Гершо́нових за їхніми родами — тринадцять міст та їхні пасові́ська. **34** А для родів Мерарієвих синів, Левитів, позосталих від племені Завуло́нового: Йокнеам та його пасовиська, Карта та її пасовиська. **35** Дімна та її пасовиська, Нагалал та його пасовиська, — міст четверо. **36** А від Рувимового племені: Бецар та його пасовиська, і Ягца та її пасові́ська, **37** Кедемот та його пасові́ська, і Мефаат та його пасовиська, — міст четверо. **38** А від Га́дового племені місто сховища вбійника: Рамот у Гілеаді та його пасовиська, і Маханаїм та його пасовиська, **39** Хешбон та його пасовиська, Язер та його пасовиська, — усіх міст четверо. **40** Усіх міст для Мерарієвих синів за їхніми рóдами, що позосталися з Левієвих рóдів, було за їхнім жеребко́м дванадцять міст. **41** Усіх Левієвих міст серед вла́сности Ізраїлевих синів — сорок і вісім міст та їхні пасовиська. **42** Будуть ті міста такі: кожне місто з пасовиськом його навколо нього, — так для всіх тих міст. **43** І дав Господь Ізраїлеві увесь той край, що присягну́в був дати його́ їхнім батька́м, і вони посіли його та й осілися в ньому. **44** І Господь дав їм мир навко́ло, усе так, як присягнув був їхнім батька́м. І ніхто зо всіх їхніх ворогів не встояв перед ними, — усіх їхніх ворогів Господь дав у їхню руку. **45** Нічо́го не було неві́конаного з усього того доброго слова, що Господь говорив до Ізраїлевого дому, — усе збуло́ся.

22 Тоді покликав Ісус племéно Рувимове та Гадове, та половину Манасі́йного племени, **2** та й сказав їм: „Ви виконували все, що вам наказав був раб Господній Мойсей, і ви слухалися голосу мого про все, що я вам наказував. **3** Ви оце не лишали братів своїх довгі дні аж до цього дня, і ви додержували виконання за́повідей Господа, Бога вашого. **4** А тепер Господь, Бог ваш, дав мир вашим братам, як вам говорив був. І тепер поверні́ться, та й ідіть собі до наметів своїх, до кра́ю вашої власности, що вам дав Мойсей, раб Господній, на тім боці Йо́рдáну. **5** Тільки дуже пильнуйте виконувати заповідь та Зако́на, що наказав був вам Мойсей, раб Господній: любити Господа, Бога вашого, і ходити всіма́ Його дорогами, і додержувати Його заповіді, і линути до Нього, і служити Йому всім вашим серцем та всією вашою душею“. **6** І поблагословив їх Ісус, та й послав їх, а вони пішли до наме́тів своїх. **7** А половині Манасі́йного племени Мойсей дав у Башані, а половині його дав Ісус з їхніми братами на цім боці Йо́рдáну на за́хід. І також, коли Ісус відпускав їх до їхніх наме́тів, то поблагословив їх, **8** та й сказав до них, говорячи: „Верні́ться до своїх наметів із великими маєтками та з дуже числénною худобою, із сріблом, і з золотом, і з міддю, і з залізом, і з дуже багатьома́ одежами. Поділіть здóбич від ваших ворогів із вашими братами“. **9** І вернулися, і пішли сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасі́йного племени від Ізраїлевих синів, із Шіло́, що в ханаанському краї, щоб піти до кра́ю Гілеад,

до країї своєї власности, що посіли його на наказ Господній через Мойсея. **10** І прийшли до йорданських могил, що в ханаанському країї, і збудували там сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника над Йорданом, жертовника великого на вид. **11** І почули Ізраїлеві сини таке: „Оце збудували сини Рувимові й сини Гадові та половина Манасіїного племені жертовника навпроти ханаанського країю, при йорданських могилах, на боці Ізраїлевих синів. **12** І почули це Ізраїлеві сини, і була зібрана вся громада Ізраїлевих синів до Шіло́, щоб піти на них війною. **13** І послали Ізраїлеві сини до синів Рувимових і до синів Гадових та до половини Манасіїного племені гілеадського країю Пінхаса, сина священика Елеазара, **14** та з ним десять начальників, по одному начальникові для батькового дому з усіх Ізраїлевих племен; а кожен із них — голова дому їхніх батьків, вони для тисяч Ізраїлевих. **15** І прийшли вони до синів Рувимових й до синів Гадових та до половини Манасіїного племені до гілеадського країю, та й говорили з ними, кажучи: **16** „Так сказала вся Господня громада: Що́ це за переступ, що ви спроневірилися ним проти Ізраїлевого Бога, щоб відвернутись сьогодні від Господа? Бо ви збудували собі жертовника, щоб сьогодні збунтуватися проти Господа. **17** Чи нам мало Пеорового гріха́, з якого ми не очистилися аж до цього дня, і була порáза в Господній громаді? **18** А ви відверта́єтеся сьогодні від Господа. І станеться, — ви збунту́єтеся сьогодні проти Господа,

а Він узавтра розгнівається на всю Ізраїлеву громаду.

19 І справді, — якщо край вашої посілості нечистий, перейдіть собі до краю Господньої посілості, що там пробу ває Господня skinія, і візьміть посілість серед нас, а на Господа не бунтуйтеся, і не бунтуйтеся проти нас вашим збудуванням собі жертовника, окрім жертовника Господа, Бога нашого. **20** Чи ж не Ахан, син Зерахів, спроневірився був переступом у залятому, а гнів був на всю Ізраїлеву громаду? І він був єдиний чоловік, що не помер своєю смертю через свій гріх“.

21 І відповіли сини Рувимові, сини Гадові та половина Манасіїного племені, і говорили з головами тисяч Ізраїлевих: **22** „Бог богів Господь, Бог богів Господь, — Він знає, і Ізраїль — він буде знати. Не пощади нас цього дня, якщо бунтом і якщо переступом проти Господа ми це зробили, **23** якщо ми збудували собі жертовника на відвернення від Господа; а якщо ми будували на принесення цілопалення та жертви хлібної, і якщо на спорядження на ньому мирних жертв, то Господь — Він відплатить, **24** і якщо ми не зробили цього з обавою про таку річ, говорячи: Завтра скажуть ваші сини до наших синів, говорячи: Що вам до Господа, Бога Ізраїлевого? **25** Бо Господь дав границю поміж нами та поміж вами, сини Рувимові та сини Гадові, Йордан, — нема вам наділу в Господі! І ваші сини відірвуть наших синів від бязні Господа.

26 Тож сказали ми: Зробім собі, збудуймо жертовника не на цілопалення й не на жертву, **27** але щоб він був свідком між нами та між вами, і між поколіннями

нашими по нас, що ми служили служби Господні перед Його лицем нашими цілопáленнями, і нашими жертвами, і нашими жертвами мирними. І не скажуть ваші сини взавтра до наших синів: нема вам наділу в Господі! **28** І сказали ми: І станеться, коли так скажуть до нас та до наших поколінь узавтра, то ми скажемо: Подивіться на вигляд жертівника, що зробили були наші батьки не на цілопáлення й не на жертву, але щоб був він свідком між нами та між вами. **29** Борони нас, Боже, бунтуватися нам проти Господа, і відвертáтися сьогодні від Господа, щоб будувати жертівника на цілопáлення, і на жертву хлїбну, і на жертву, окрім жертівника Господа, Бога нашого, що перед скинією Його“. **30** І почув священик Пінхас та начальники громади й гóлови тисяч Ізраїлевих, що були з ним, ті слова, що казали сини Рувимові й сини Гадові та сини Манасїїні, і було це добре в їхніх очáх. **31** І сказав Пінхас, син священика Елеазара, до синів Рувимових, і до синів Гадових та до синів Манасїїних: „Сьогодні ми пізнали, що Господь серед вас, що ви не спроневірилися Господéві тим перéступом, — тепér ви візволили Ізраїлевих синів від Господньої руки“. **32** І вернувся Пінхас, син священика Елеазара, та начальники від синів Рувимових, і від синів Гадових з гілеадського крáю до Крáю ханаанського до Ізраїлевих синів, і здали їм звіт. **33** І булá добра та річ в очáх синів Ізраїлевих. І поблагословили Бога Ізраїлеві сини, і не сказали йти на них війною, щоб знищити край, що сини Рувимові та сини Гадові сидять у

ньому. **34** І назвали сини Рувимові та сини Гадові ім'я жертівників: Ед, бо він свідок між нами, що Господь — Він Бог.

23 І сталося по багатьох днях по тому, як Господь дав мир Ізраїлеві від усіх їхніх ворогів навколо, а Ісус постарів, увійшов у літа, **2** то покликав Ісус усього Ізраїля, його старших, і голів його, і суддів його, і урядників його, та й сказав до них: „Я постарів, увійшов у літа. **3** А ви бачили все, що зробив був Господь, Бог ваш, усім цим людям для вас, бо Господь, Бог ваш, — Він Той воюючий для вас! **4** Дивіться, — ось я поділив вам жеребком цих позосталих людей на спадок для ваших племен від Йордану, і всі народи, що вигубив я, аж по море Велике, місце заходу сонця. **5** А Господь, Бог ваш, — Він пожене їх перед вами, і вижене їх перед вами, і ви посядете їхній край, як говорив був Господь, Бог ваш, до вас. **6** І ви будете дуже сильні, щоб виконувати й чинити все, написане в книзі Закону Мойсеевого, щоб не відхилятися від нього ані праворуч, ані ліворуч, **7** щоб ви не змішувалися з цими людьми, цими позostalими з вами, а ім'я їхніх богів ви не згадаєте, і не будете запрягати ними, і не будете служити їм, і не будете вклонятися їм, **8** бо ви будете горнутися тільки до Господа, Бога вашого, як робили ви аж до цього дня. **9** І вигнав Господь перед вами народи великі та сильні, а ви — не встояв ніхто перед вами аж до цього дня. **10** Один чоловік із вас сам жене тисячу, бо Господь, Бог ваш — Він той Воїн для вас, як говорив був Він

вам. **11** І будете ви дуже пильнувати про свої душі, щоб любити Господа, Бога вашого. **12** Бо якщо справді будете ви відвертатися й приліпитеся до решти цих народів, цих позоставих із вами, і будете свататися з ними, і будете змішуватися з ними, а вони з вами, **13** то дійсно будете ви знати, що Господь, Бог ваш, більш не гнати́ме ці наро́ди перед вами, і вони стануть для вас сіткою й па́сткою, та батого́м на ваші бо́ки, та те́рням на ваші очі, аж поки ви не ви́гинете з-над цієї доброї землі, яку дав вам Господь, Бог ваш. **14** А я оце сьогодні відхо́джу дорóгою всієї землі. А ви будете знати всім своїм серцем та всією своєю душею, що не відпало ані одне слово зо всіх тих добрих слів, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, — усе збуло́ся вам, не відпало з нього ані одне слово. **15** І станеться, ота́к, як збуло́ся вам усе те добре слово, що про вас говорив був Господь, Бог ваш, так наведе́ Господь на вас усе те слово зле, аж поки Він вигубить вас з-над цієї доброї землі, яку вам дав Господь, Бог ваш. **16** Коли ви пересту́пите заповіта Господа, Бога вашого, що Він наказав вам, і підете й будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, то запáлиться гнів Господній на вас, і ви скоро погинете з того хорошого кра́ю, що його́ Він вам дав“.

24 І зібрав Ісус усі Ізраїлеві племена́ до Сихему́, і покликав Ізраїлевих старших, і голів його́, і суддів його́, і урядників його́, і поставали вони перед Божим лицем. **2** І сказав Ісус до всього наро́ду: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: По тім боці Річки сиділи були

ваші батьки від віків: Терах, батько Авраамів та батько Нахорів, і служили іншим богам. **3** І взяв Я вашого батька Авраама з того боку Річки, і водив його по всьому ханаанському краї, і розмножив насіння його, і дав йому Ісака. **4** І дав Я Ісакові Якова та Ісава, і дав Ісавові гору Сеїр, щоб її посів, а Яків та сини його зійшли до Єгипту. **5** І послав Я Мойсея та Аарона, та й ударив Єгипет, як зробив Я серед нього, а потому Я вивів вас. **6** І вивів Я ваших батьків із Єгипту, і ввійшли ви до моря, а Єгипет гнався за вашими батьками колесницями та верхівцями до Червоного моря. **7** І кликали вони до Господа, і Він поклав темряву між вами та між Єгиптянином, і навів на нього море, і воно покрило його, — і ваші очі бачили те, що зробив Я в Єгипті. І сиділи ви в пустині багато днів. **8** І ввів я вас до краю амореян, що сидять по тім боці Йордану, і вони воювали з вами, а Я дав їх у вашу руку. І ви посіли їхній край, і Я вигубив їх перед вами. **9** І встав був Балак, син Ціппорів, цар моавський, і воював з Ізраїлем. І він послав і покликав Балаама, Беорового сина, щоб проклясти вас. **10** Та не хотів Я слухати Балаама, і він, благословляючи, поблагословив вас, і Я врятував вас від його руки. **11** І перейшли ви Йордан, і прийшли до Єрихону. І воювали з вами господарі Єрихону: перізеєнин, і ханаанеєнин, і хіттеєнин, і гіргашеєнин, і хіввеєнин, і євусеєнин, а Я дав їх у вашу руку. **12** І послав Я перед вами шершня, і він вигнав їх перед вами, двох царів аморейських, — не мечем твоїм і не луком твоїм. **13** І дав Я вам край, що

над ним ти не трудився, і міста́, що їх ви не будували, і ви осілися в них; , виноградники та оливки, яких ви не садили, ви їли. **14** А тепер бійтеся Господа й служіть Йому в невинності та в правді, і повідкидайте богів, яким служили ваші батькі на тому боці Річки та в Єгипті, та й служіть Господéві. **15** А якщо зле в очах ваших служити Господéві, виберіть собі сьогодні, кому будете служити, — чи богам, яким служили ваші батькі, що по то́му боці Річки, та чи богам аморейським, що ви сидите в їхньому краї. А я та дім мій будемо служити Господéві“. **16** І відповів народ та й сказав: „Борони, нас Боже, покинути Господа, щоб служити іншим богам! **17** Бо Господь, Бог наш, — Він Той, що вивів нас та наших батьків з єгипетського краю, з дому рабства, і що зробив на наших очах ті великі знаме́на, і стеріг нас на всій дорозі, що нею ми ходили, і по всіх народах, що ми перейшли серед них. **18** І повиганяв Господь усі народи та амореянина, мешканця цього краю, перед нами. І ми будемо служити Господéві, бо Він — Бог наш“. **19** І сказав Ісус до народу: „Ви не здолієте служити Господéві, бо Він — Бог святий, Бог ревнивий Він. Не прóстить Він вашу провину та ваших гріхів. **20** Коли ви покинете Господа, і будете служити чужим богам, то Він вéрнеться, і зробить вам зло, і вігубить вас по то́му, як робив був добро вам“. **21** І сказав наро́д до Ісуса: „Ні, таки Господéві будемо служити!“ **22** І сказав Ісус до наро́ду: „Ви свідки на себе, що ви вибрали Господа служити Йому“. І сказали вони: „Свідки!“

23 „А тепер покиньте чужих богів, що серед вас, і прихилить своє серце до Господа, Бога Ізраїлевого“. 24 І сказав народ до Ісуса: „Господеві, Богові нашому, ми будемо служити, а голосу Його будемо слухатися!“

25 І склав Ісус заповіта з наро́дом того дня, і дав йому постанови та зако́ни в Сихе́мі. 26 І написав Ісус ті слова в книзі Божого Зако́ну, і взяв великого ка́меня, та й поставив його там під тим дубом, що в Господній святині. 27 І сказав Ісус до всього наро́ду: „Ось оцей ка́мінь буде на нас на свідчення, бо він чув усі Господні слова́, що Він говорив з нами. І він буде на вас за свідка, щоб ви не віреклися вашого Бога“.

28 І відпустив Ісус народ, кожного до спа́дку його. 29 І сталося по тих випа́дках, і вмер Ісус, син Наві́нів, раб Господній, віку ста й десяти літ. 30 І поховали його́ в границі спа́дку його, у Тімнат-Серахові, що в Єфремових гора́х, на північ від гори Гааш. 31 І служив Ізраїль Господеві по всі дні Ісуса та по всі дні старших, що продо́вжили дні свої по Ісусі, і що знали всякий чин Господній, що зробив Він Ізраїлеві. 32 А Йо́сипові кості, які Ізраїлеві сини ві́несли були з Єгипту, поховали в Сихемі, на діля́нці поля, що купив був Яків від синів Гамора, Сихемового батька, за сто кеситів. 33 І Елеазар, син Ааронів, умер, і поховали його на верхі́в'ї Пінхаса, його сина, яке було́ йому да́не на Єфремовій горі.

Книга Суддів

1 І сталося по смерті Ісуса, і питалися Ізраїлеві сини Господа, говорячи: „Хто з нас вийде спереду на ханааніянина, щоб воювати з ним?“ **2** І сказав Господь: „Юда піде. Оце Я дав Край у його руку“. **3** І сказав Юда до Симеона, свого брата: „Іди зо мною на мій жереб'ок, і будемо воювати з ханаанеянином, то підуй й я з тобою на твій жереб'ок“. І пішов із ним Симеон. **4** І піднявся Юда, а Господь дав ханаанеянина та перізеянина в їхню руку. І вони побили їх у Безеку, — десять тисяч чоловіка. **5** І знайшли вони в Безеку Адоні-Безека, і воювали з ним, і побили ханааніянина та перізеянина. **6** І втікав Адоні-Безек, а вони гналися за ним, і зловили його, і повідрубували великі пальці його рук та його ніг. **7** І сказав Адоні-Безек: „Сімдесят царів з відрубаними великими пальцями їхніх рук та їхніх ніг часто збирали поживу під столом моїм. Як робив я, так відплатив мені Бог!“ **8** І воювали Юдині сини з Єрусалимом, і здобули його, і побили його вістрям меча, а місто пустили з огнем. **9** А потому Юдині сини зійшли воювати з ханааніянином, мешканцем гори, і Негеву, і Шефелі. **10** І пішов Юда до ханаанеянина, що сидить у Хевроні, — а ім'я Хеврону було колись: Кір'ят-Арба, — і побили Шешая, й Ахімана та Талмая. **11** А звідти пішов він до мешканців Девіру, а ім'я Девіру колись: Кір'ят-Сефер. **12** І сказав Калев: „Хто поб'є Кір'ят-Сефер та здобуде його, то дам йому Ахсу, дочку мою, за жінку“. **13** І здобув його Отніїл, син Кенезів, брат Калевів,

молодший від нього. І він дав йому свою дочку́ Ахсу за жінку. **14** І сталося, коли вона прийшла, то намовила його жадати поля від її батька. І зійшла вона з осла, а Калев сказав їй: „Що тобі?“ **15** І вона сказала йому: „Дай мені дара благословення! Бо ти дав мені землю суху, то дай мені водні джерела“. І Калев дав їй Гуллот-горішній та Гуллот-дóлішній. **16** А сини Кеней, Мойсеєвого тестя, пішли з міста Пальм з Юдиними синами до Юдиної пустині, що на півдні Араду. І пішов він, і осівся з народом. **17** І пішов Юда з Симеоном, своїм братом, та й побили ханаанейнина, мешканця Цефату, і вчинили його закляттям. І назвав ім'я того міста: Хорма. **18** І здобув Юда Аззу та границю її, й Ашкелон та границю його, і Екрон та границю його. **19** І був Господь з Юдою, і він повиганяв мешканців гори. Та не міг він повиганяти мешканців долини, бо вони мали залізні колесніці. **20** І дали Калєвові Хеврón, як говорив був Мойсей, і він вигнав звідти трьох вéлетнів. **21** А євусеянина, мешканця Єрусалиму, не вигнали Веніаминові сини, — і осів євусеянин із Веніаминовими синами в Єрусалимі, і сидять тут аж до цього дня. **22** І пішов також дім Йóсипів до Бет-Елу, а Господь був з ними. **23** І вівідав Йóсипів дім у Бет-Елі, а ім'я того міста колись було Луз. **24** І побачили сторожі чоловіка, що виходив із того міста, та й сказали до нього: „Покажи нам вхід до міста, а ми вчинимо тобі мiлiсть!“ **25** І він показав їм вхід до міста, і вони побили те місто вістрям меча, а того чоловіка та весь його рід відпустили. **26** І пішов той

чоловік до краї хіттєян, і збудував місто, та й назвав ім'я йому: Луз, — воно ім'я його аж до цього дня. 27 А Манасія не повиганяв мешканців Бет-Шеану та його залежних міст, і Таанаху та його залежних міст, і мешканців Дору та його залежних міст, і мешканців Ївлеаму та його залежних міст, і мешканців Мігіддо та його залежних міст, — і ханаанєянин волів сидіти в тому краї. 28 І сталося, коли Ізраїль зміцнівся, то він наклав на ханаанєянина даніну, але вигнати — не вигнав його. 29 І Єфрем не вигнав ханаанєянина, що мешкає в Гезері, — і осівся ханаанєянин серед нього в Гезері. 30 Завулон не повиганяв мешканців Кітрону та мешканців Нагалолу, — і осівся ханаанєянин серед нього, і став за даніну. 31 Асир не повиганяв мешканців Акко, і мешканців Сидону, і Ахлаву, і Ахзіву, і Хелби, і Афіку, і Рехову. 32 І осівся асірець серед ханаанєянина, мешканця того краю, бо він не вигнав його. 33 Нефталім не повиганяв мешканців Бет-Шемешу, і мешканців Бет-Анату, — і він осівся серед ханаанєянина, мешканця того краю, а мешканці Бет-Шемешу та Бет-Анату стали їм за данину. 34 І тиснув аморєянин Данових синів на гору, бо не давав йому сходити на долину. 35 І волів амореянин сидіти на горі Херес в Айялоні та в Шаалевімі, та стала сильною рука Йосипового дому, — він став за данину. 36 А границя аморейська — від Маале-Акраббім, і від Сели та вище.

2 І прийшов Ангол Господній з Гілгалу до Бохіму, та й сказав: „Я вивів вас із Єгипту до того краю, що

присягнув був вашим батька́м. І сказав Я: не зламаю
Свого заповіту з вами повіки! 2 А ви не складете
заповіту з мешканцями цього краю, їхні жертовники
порозбиваєте, — та не слухали ви Мого голосу. Що
це ви зробили? 3 І Я теж сказав: Не прожену́ їх від
вас, і вони стануть вам терням у боки, а їхні боги
стануть вам па́сткою“. 4 І сталося, як Ангол Господній
говорив ці слова́ до всіх Ізраїлевих синів, то народ
підніс свій голос, та й заплакав. 5 І назвали ім'я́ того
місця: Бохім, і прино́сили там жертви Господе́ві. 6
А Ісус відпустив наро́д, і Ізраїлеві сини розійшлися
кожен до свого спа́дку, щоб посісти той край. 7 І
служив народ Господе́ві по всі дні Ісуса та по всі
дні ста́рших, які продовжили дні свої по Ісусі, що
бачили всякий великий чин Господа, якого зробив
Він Ізраїлеві. 8 І вмер Ісус, син Навинів, раб Господній,
віку ста й десяти літ. 9 І поховали його в ме́жах
спа́дщини його, у Тімнат-Хересі, в Єфремових гора́х,
на північ від гори Гааш. 10 І також усе це покоління
було прилучене до батьків своїх, а по них настало
інше покоління, що не знало Господа, а також тих
діл, які чинив Він Ізраїлеві. 11 І Ізраїлеві сини чинили
зло в Господніх оча́х, і служили Ваалам. 12 І вони
покинули Господа, Бога батьків своїх, що вивів їх із
єгипетського кра́ю, та й пішли за іншими богáми,
за богáми тих народів, що були в їхніх око́лицях,
і вклонялися їм, і гні́віли Господа. 13 І покинули
вони Господа, та й служили Ваáлові та Аста́ртам. 14 І
запала́в Господній гнів на Ізраїля, і Він дав їх у руку

грабіжників, — і вони їх грабува́ли. І Він передав їх у руку навко́лишніх їхніх ворогів, і вони не могли вже встояти перед своїми ворогами. **15** У всьому, де вони ходили, Господня рука була проти них на зло, як говорив був Господь, і як заприсягнув їм Господь. І Він дуже їх тиснув. **16** І поставив Господь суддів, і вони рятували їх від руки їхніх грабіжників. **17** Та вони не слухалися також своїх суддів, бо блудили за іншими богами, і вклонялися їм. Вони скоро відхиля́лися з тієї дороги, якою йшли їхні батьки, щоб слухатися Господніх на́казів. Вони так не робили! **18** А коли Господь ставив їм суддів, то Господь був із суддею, і рятував їх із руки їхніх ворогів по всі дні того судді, бо Господь жалував їх через їхній сто́гін через тих, що їх переслідували та гно́били їх. **19** І бувало, як умирав той суддя, вони зно́ву псувалися більше від своїх батьків, щоб іти за іншими богами, щоб їм служити та щоб їм вклонятися, і вони не кидали чинів своїх та своєї неслухняної дороги. **20** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він сказав: „За те, що люде́й переступив Мого заповіта, що Я наказав був їхнім батькам, і не слухалися Мого голосу, **21** тож Я більше не виганятиму перед ними нікого з тих народів, що Ісус позоставив, умираючи, **22** щоб віпробувати ними Ізраїля, — чи держатимуться вони Господньої дороги, щоб нею ходити, як держалися їхні батьки, чи ні. **23** І Господь позоставив тих людей, щоб їх скоро не виганяти, і не дав їх у руку Ісусову.

3 А оце ті народи, що Господь позоставив на випробування ними Ізраїля, — усі ті, що не знали всіх війн ханаанських, **2** тільки щоб пізнали покоління Ізраїлевих синів, щоб навчити їх війні, тільки таких, що перед тим не знали їх: **3** п'ять волóдарів филистимських, і всі ханаанéяни, і сидóняни, і хіввéяни, мешканці гори Ливану, від гори Баал-Гермон аж до вíходу до Гамату. **4** І були вони залишені на випробування ними Ізраїля, щоб пізнати, чи будуть вони слухатися за́повідей Господа, які Він наказав був їхнім батькам через Мойсея. **5** А Ізраїлеві сини сиділи серед ханаанеянина, хіттеянина, і амореянина, і періздеянина, і хіввеянина, і євусеянина. **6** І вони брали їхніх дочóк собі за жінóк, а своїх дочóк давали їхнім синам, та служили їхнім богам. **7** І Ізраїлеві сини робили зло в Господніх очáх, і забули Господа, Бога свого, та й служили Ваáлам та Астáртам. **8** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх у руку Кушан-Ріш'атаїма, царя Араму двох річóк. І служили Ізраїлеві сини Кушан-Ріш'атаїмові вісім літ. **9** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, і Господь поставив для Ізраїлевих синів рятівникá, і він врятував їх, — Отні́ла, сина Кеназа, брата Калева, молодшого від нього. **10** І був на ньому Дух Господній, і судив він Ізраїля. І вийшов він на війну́, і Господь дав у його руку Кушан-Ріш'атаїма, царя арамського. І була сильна рука його над Кушан-Ріш'атаїмом. **11** І мав край мир сорок літ, і помер Отні́л, син Кеназа. **12** А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх

оча́х, і Господь зміцнив Егло́на, царя моавського, над Ізраї́лем через те, що вони робили зло в Господні́х оча́х. **13** І зібрав він до себе синів Аммонових та Амалі́кових, та й пішов і підбив Ізраї́ля. І вони посіли Місто Пальм. **14** І служили Ізраї́леві сини Егло́нові, цареві моавському, вісімнадцять літ. **15** І кликали Ізраї́леві сини до Го́спода, і Госпо́дь поставив їм ря́тівника́, — Егуда, сина Ге́рового, сина емі́неянина, чоловіка лівшу́, з безвладною правою рукою. І послали Ізраї́леві сини через нього дару́нка Егло́нові, цареві моавському. **16** І зробив собі Егуд меча, а в нього два ві́стря, го́шед довжина його, — він прип'я́в його під свої́м убра́нням на стегні́ своєї прави́ці. **17** І приніс він того дару́нка Егло́нові, цареві моавському. А Егло́н — чоловік дуже товстий. **18** І сталося, коли він скінчи́в підно́сити того дару́нка, то відпустив тих, що не́сли того дару́нка. **19** А він вернувся від бовва́нів, що при Гі́лгалі, та й сказав: „У мене таємна справа до тебе, о ца́рю!“ А той сказав: „Тихо!“ І вийшли від нього всі, хто стояв при ньо́му. **20** І Егуд увійшов до нього, а він сидить у прохоло́дній го́рниці, що була для нього самого. І сказав Егуд: „Я маю Бо́же слово для тебе“. І той устав із сті́льця. **21** І простяг Егуд свою лі́вицю, і витяг меча з-над стегна́ своєї прави́ці, — та й загна́в його йому в живіт. **22** І ввійшла також ру́чка за ві́стря, а сало закрило за ві́стря, бо він не витягнув меча з його живота. І ввійшло ві́стря до міжкря́ччя. **23** І вийшов Егуд до сіне́й, і зачинив за собою двері тієї го́рниці, та й замкнув. **24** І він

вийшов. А царські раби ввійшли та й побачили, аж ось двері горниці замкнені. І вони сказали: „Певне він для потреби своєї в прохолóдному покої“. **25** І чекали вони аж допізна, а ото він не відчиняє дверей горниці. І взяли вони ключа, і відчинили, — аж ось їхній пан лежить мертвий на землі! **26** А Егуд утік, поки вони зволікались. І він перейшов ті боввани, і сховався втечею до Сеїру. **27** І сталося, коли він прийшов, то засурмів у сурму на Єфремових горах. І Ізраїлеві сини зійшли з ним з горі, а він перед ними. **28** І сказав він до них: „Біжіть за мною, бо Господь дав у вашу руку ваших моавських ворогів!“ І зійшли вони за ним, і захопили йорданські переходи до Моаву, і не дали нікому перейти. **29** І побили вони Моава того часу, — близько десяти тисяч чоловіка, — кожного кремезного й кожного сильного чоловіка, і ніхто не втік. **30** І був того дня приборканий Моав під Ізраїлеву руку, а Край мав мир вісімдесят літ. **31** А по ньому був Шамгар, син Аната. І побив він филистимлян шістсот чоловіка києм на худобу. І він теж урятував Ізраїля.

4 А Ізраїлеві сини ще більше чинили зло в Господніх очах, а Егуд умер. **2** І передав їх Господь у руку Явіна, царя ханаанського, що царював у Гацорі. А зверхником його війська був Сісера, і він сидів у Харошет-Гаггоїмі. **3** І кликали Ізраїлеві сини до Господа, бо той мав дев'ятсот залізних колесниць, і він сильно утискав Ізраїлевих синів двадцять літ. **4** А Девора пророчиця, жінка Лаппідота, — вона судила Ізраїля того часу. **5** І сиділа вона під Девориною

Пальмою, між Рамою та між Бет-Елом в Єфремових горах, а Ізраїлеві сини приходили до неї на суд. **6** І вона послала й покликала Барак, Авіноамового сина, з Кедешу Нефталімового. І сказала до нього: „Ось наказав Господь, Бог Ізраїлів: Іди, зійдеш на гору Фавор, і візьмеш з собою десять тисяч чоловіка з синів Нефталімових та з синів Завулóнових. **7** А я приведу до тебе, до Кішонської долини, Сісеру, начальника Явінового війська, і колесниці його, і натовп його, та й дам його в твою руку“. **8** І сказав до неї Барак: „Якщо ти підеш зо мною, то піду, а якщо не підеш зо мною, — не піду“. **9** А вона відказала: „Піти — піду з тобою, тільки не буде твоя слава на тій дорозі, якою ти підеш, бо в руку жінки Господь передасть Сісеру“. І встала Девора, і пішла з Баракком до Кедешу. **10** І скликав Барак Завулóна та Нефталіма до Кедешу, і пішло за ним десять тисяч чоловіка. І пішла з ним Девора. **11** А кенеянин Хевер відділився від Каїна, з Ховавових синів, Мойсеєвого тєстя, і розклав намета свого аж до Елону в Цаананімі, що при Кедеші. **12** І донесли Сісері, що Барак, син Авіноамів, зійшов на гору Фавор. **13** І скликав Сісера всі свої колесниці, дев'ятсот залізних колесниць, та весь народ, що з ним, з Хорошет-Гаггоїму до кішонської долини. **14** І сказала Девора до Барака: „Уставай, бо це той день, коли Господь дав Сісеру в твою руку. Ось Господь вийшов перед тобою“. І зійшов Барак з гори Фавор, а за ним десять тисяч чоловіка. **15** І Господь привів у замішання Сісеру, і всі колесниці та весь той табір вістрял меч перед

Бараком. І зійшов Сісера з колесниці, і побіг пішки.

16 А Барак гнався за колесніцями та за табóром аж до Харошет-Гаггоїму. І впав увесь табір Сісерин від вістря меча, — не позосталось ані одного. **17** А Сісера втік пішки до намету Яїли, жінки кенеянина Хевера, бо був мир між Явіном, царем Гацору, та між домом кенеянина Хевера. **18** І вийшла Яїл навпроти Сісери, і сказала до нього: „Зайди, пане мій, зайди до мене, — не бійся!“ І він зайшов до неї до намету, і вона накрила його килимом. **19** І сказав він до неї: „Напій мене трохи водою, бо я спрагнений“. І відкрила вона молочного бурдюка, і напоїла його, та й накрила його. **20** І сказав він до неї: „Стань при вході намету. І якщо хто ввійде й запитає тебе та скаже: Чи є тут хто? то ти відповіси: Нема“. **21** І взяла Яїл, жінка Хеверова, наметового кілка, і взяла в свою руку молотка, і підійшла тихо до нього, та й всадила того кілка в його скрónю, аж у землю. А він спав, змучений, — і він помер. **22** А ось Барак женеться за Сісерою. І вийшла Яїл навпроти нього й сказала йому: „Іди, і я покажé тобі того чоловіка, що ти шукаєш“. І ввійшов він до неї, а ось Сісера лежить мертвий, а кілок у скрónі його! **23** Так приборкав Бог того дня Явіна, царя ханаанського, перед Ізраїлевими синами. **24** А рука Ізраїлевих синів була все тяжча над Явіном, царем ханаанським, аж поки вони вигубили Явіна, царя ханаанського.

5 І співала Девóра й Барак, син Авіноамів, того дня, говорячи: **2** „Що в Ізраїлі за князювали князі, що

наро́д себе жéртвувати став, — поблагослові́те ви Господа! **3** Почуйте, царі, уші наставте, князі: я — Господéві я буду співати, виспівувати буду Господа, Бога Ізраїля! **4** Господи, — як Ти йшов із Сеїру, як виходив із поля едо́мського, то тремтіла земля, також капало небо, і хмари дощі́ли водою. **5** Перед Господні́м лицем розпливалися гори, — цей Сіна́й перед Господом, Богом Ізраїля. **6** За днів Шамгара, сина Анатового, спорожніли дорóги, подорóжні ж ходили крутими дорóгами. **7** Нестало селя́нства в Ізраїлі, не стало, аж поки я не повстала, Девóра, аж поки я не повстала, мати в Ізраїлі. **8** Коли вибрав нові́х він богі́в, тоді в брамах війна зачалась. Поправді кажú вам, — небачений щит був і спис в сорок тисяч Ізраїля! **9** Серце моє до Ізраїлевих тих начальників, що жертвуютьс́я для наро́ду, — поблагослові́те ви Господа! **10** Ті, хто їздить на білих осли́цях, хто сидить на килима́х та дорогою ходить, — оповідайте! **11** Через крик при ділі́нні здобі́ччі між місця́ми, де воду беру́ть, — там виспівують правди Господні́, правди селя́нства Їого у Ізраїлі. Тоді то зійшов був до брам Господні́й наро́д. **12** Збудися, збудися, Девóро! Збудися, збудися, — і пісню співай! Устань, Бара́ку, і візьми до неволі своїх полоне́них, сину Авіноа́мів! **13** Тоді позостали́й зійшов до поту́жних наро́ду, проти хоробрих Господь був до мене зійшов. **14** Від Єфрема прийшли були ті, що в Амалі́ку їх корень; Веніамин за тобою, серед наро́дів твоїх; від Махі́ра зійшли були провідни́ки; а від Завуло́на оті, хто веде пером

пісаря. **15** І князі Іссахарові разом з Деворою, і Іссахар, як Барак, був відпущений пішки в долину. Великі вивідування у Рувимових відділах! **16** Чого ти усівсь між коша́рами, щоб слухати ме́кання стад? Великі вивідування у Рувимових відділах! **17** Пробуває Гілеад на тім боці Йо́рдáну, а Дан — чому на кораблях буде ме́шкати він? На березі моря осівся Асі́р, і при потоках своїх пробува́є. **18** Завуло́н — це народ, що прирік свою душу на смерть, а Нефталі́м — на польови́х висота́х. **19** Царі прибу́ли, воювали, тоді воювали царі ханаанські в Таанах при воді Ме́гїдда, та здоби́чі срібла не взяли. **20** Із неба войовано, — зорі з доріг своїх битих воювали з Сісерою. **21** Кішонський поті́к позмі́тав їх, поті́к стародавній, Кішонський поті́к. З силою будеш ступати, о душе́ моя! **22** Тоді стукоті́ли копита́ коня від бігу швидко́го, від бігу його скаку́нів! **23** „Прокля́ніте Мероза“, каже Ангол Господній, „прокля́сті — прокля́ніть його ме́шканців, бо вони не прийшли Господе́ві на помі́ч, Господе́ві на помі́ч з хоробрими!“ **24** Нехай буде благословенна між жі́нками Яї́л, жі́нка кенаіеянина Хе́вера, — нехай буде благословенна вона між жі́нками в наметі. **25** Води́ він просив — подала́ молока, у царській чаші́ прине́сла п'янке́ молоко. **26** Лі́ву руку́ свою до кі́лка́ простяга́є, а прави́цю свою — до молотка́ робітничого. І вгати́ла Сісеру, і розби́ла вона йому го́лову, і скро́ню розби́ла й проби́ла йому́. **27** Мі́ж но́ги її́ він схили́вся, упав і лежав, між но́ги її́ він схили́вся, упав, — де схили́вся, там забитий упав. **28**

Через вікно виглядала та голосила Сісєрина мати крізь ґрати: „Чому колєсниця його припізнілась вернутись? Чому припізнились колєса запряжок його?“ **29** Мудрі княгїні її дають відповідь їй, та й вона сама відповідає собі: **30** „Ось здобич знаходять та ділять вони, — бранка, дві бранці на кожного мўжа! А здобич із шат кольорівих — Сісері, здобич із шат кольорівих, різнобарвна тканина, на два боки гаптована, — жінці на шию“. **31** Нехай отак згинуть усі вороги Твої, Господи! А хто любить Його, той як сонце, що сходить у силі своїй!“ І Край мав мир сорок літ.

6 А Ізраїлеві сини чинили зло в очах Господніх, і Господь дав їх у руку мідіянітян на сім літ. **2** І зміцніла Мідіянова рука над Ізраїлем. Ізраїлеві сини поробили собі зо страху перед мідіянітянами проходи, що в горах, і печери, і твердіні. **3** І бувало, якщо посїяв Ізраїль, то підіймався Мідіян і Амалїк та сини Кедему, і йшли на нього. **4** І вони таборували в них, і нищили врожай землі аж до підходу до Гази. І не лишали вони в Ізраїлі ані поживи, ані штуки дрібної худоби, ані вола, ані осла, **5** бо вони й їхня худоба та їхні намети ходили, і приходили в такій кількості, як сарана, а їм та їхнім верблюдам не було числа. І вони приходили до краю, щоб спустошити його. **6** І через Мідіяна Ізраїль дуже зубожів, і Ізраїлеві сини кликали до Господа. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини кликали до Господа через Мідіяна, **8** то Господь послав до Ізраїлевих синів мўжа пророка, а він сказав їм: „Так сказав Господь, Бог

Ізраїлів: Я вивів вас із Єгипту, і випровадив вас із дому рабства. **9** І Я спас вас з руки Єгипту, і з руки всіх, хто вас тїснув. І Я повиганяв їх перед вами, а їхній край віддавав вам. **10** І сказав Я до вас: Я Господь, Бог ваш! Не будете боятися аморейських богів, що в їхньому краї сидите ви. Та ви не послухалися Мого голосу!“

11 І прийшов Ангол Господній, і всівся під дубом, що в Офрі, який належить аві-езріянину Йоашеві. А син його Гедеон молотив пшеницю в виноградному чавілі, щоб заховатися перед мідіянітянами. **12** І явився до нього Ангол Господній, і промовив йому: „Господь з тобою, хоробрий мўжу!“ **13** А Гедеон сказав до нього: „О, Пане мій, — якщо Господь з нами, то нащо прийшло на нас усе це? І де всі Його чўда, про які оповідали нам наші батькі, говорячи: Ось з Єгипту вивів нас Господь? А тепер Господь покинув нас, і віддавав нас у руку Мідіяна“. **14** І обернувся до нього Господь і сказав: „Іди з цією своєю силою, і ти спасеш Ізраїля з мідіянської руки. Оце Я послав тебе“. **15** І відказав йому Гедеон: „О, Господи мій, — чим я спасу Ізраїля? Ось моя тисяча найнужденніша в Манасії, а я наймолодший у домі батька свого“. **16** І сказав йому Господь: „Але Я буду з тобою, і ти поб'єш мідіянітян, як одного чоловіка“. **17** А той до Нього сказав: „Якщо знайшов я милість в очах Твоїх, то зроби мені ознаку, що Ти говориш зо мною. **18** Не відходь же звідси, аж поки я не прийду до Тебе, і не принесу дарунка мого, і не покладу перед лицем Твоїм“. А Той відказав: „Я буду сидіти аж до твого

повёрнення“. 19 І Гедеон увійшов до хати, і спорядив козеня, і опрісноків з ефі муки, м'ясо поклав до коша, а юшку влив до гóрщика. І приніс він до Нього під дуб, та й поставив перед Ним. 20 І сказав до нього Ангол Божий: „Візьми це м'ясо й ці опрісноки, та й поклади на оцю скелю, а юшку вилий“. І той так зробив. 21 І витягнув Ангол Господній кінець палиці, що в руці Його, і доторкнувся до м'яса та до опрісноків, — і знявся зо скелі огонь, та й поїв те м'ясо та опрісноки, а Ангол Господній зник з його очей. 22 І побачив Гедеон, що це Ангол Господній. І сказав Гедеон: „Ах, Владико, Господи, бож я бачив Господнього Ангола обличчя в обличчя“. 23 І сказав йому Господь: „Мир тобі, — не бійся, не помреш!“ 24 І Гедеон збудував там жéртівника для Господа, і назвав ім'я йому: Єгова-Шалом. Він іще є аж до цього дня в Офрі Авіезеровій. 25 І сталося тієї ночі, і сказав йому Господь: „Візьми бичка з волів батька свого, і другого бичка семилітнього, і розбий Ваалового жéртівника батька свого, а святе дерево, що при ньому, зрубай. 26 І збудуєш жéртівника Господéві, Богові своєму, на верху цієї твердині, у порядку. І візьмеш другого бичка, і принесеш цілопáлення дрова́ми з святого дерева, яке зрубаєш“. 27 І взяв Гедеон десять людей зо своїх рабів, і зробив, як говорив до нього Господь. І сталося, через те, що боявся дому батька свого та людей того міста, щоб робити вдень, то зробив уночі. 28 І встали люди того міста рано вранці, аж ось жéртівник Ваáлів розбитий, а святе дерево, що

при ньому, порубане, а другого бичка принесено в жертву на збудованому жертовнику. **29** І говорили вони один одному: „Хто зробив оцю річ?“ І вони вивідували й шукали, та й сказали: „Гедеон, син Йоашів, зробив оцю річ“. **30** І сказали люди того міста до Йоаша: „Виведи сина свого, і нехай він помре, бо розбив Ваалового жертовника та порубав святе дерево, що при ньому“. **31** І сказав Йоаш до всіх, що стояли при ньому: „Чи ви будете обставати за Ваалом? Чи ви допоможете йому? Хто буде обставати за ним, той буде забитий до ранку. Якщо він Бог, то нехай сам заступається за себе, коли той розбив його жертовника“. **32** І він назвав ім'я йому того дня: Єруббаал, говорячи: „Нехай змагається з ним Ваал, бо він розбив його жертовника“. **33** А всі мідіяніти й амалікітяни та сини Кедему були зібрані разом, і перейшли Йордан, і таборували в долині Ізреел. **34** А Дух Господній зійшов на Гедеона, і він засурмів у сурму, і був скликаний Авіезер за ним. **35** І він послав послів по всьому Манасії, і був скликаний за ним і він. І послав він послів до Асіра, і до Завулбона, і до Нефталіма, — і вони вийшли навперейми них. **36** І сказав Гедеон до Бога: „Якщо Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив, — **37** то ось я розстелю на тоці вівняне руно; якщо роса буде на самім руні, а на всій землі сухо, то я буду знати, що Ти спасеш Ізраїля моєю рукою, як говорив!“ **38** І сталося так. І встав він рано вввтра, і розстелив руно, і вичавив росу з руна, — повне горня води. **39** І сказав Гедеон до Бога: „Нехай

не запáлиться гнів Твій на мене, нехай я скаж́у тільки цей раз, нехай но я спр́обую рун́ом тільки цей раз: нехай буде сухо на самім рун́і, а на всій землі нехай буде росá“. 40 І Бог зробив так тієї ночі, — і бул́о сухо на самім рун́і, а на всій землі була росá.

7 І встав рано вранці Єруббаáл, — це Гедеóн, — та ввесь народ, що з ним, і таборувáли над Ен-Хародом. А мідіян́ітянський табір був із півночі від Гів'ат-Гамморев долині. 2 І сказав Господь до Гедеона: „Числ́енний той народ, що з тобою, щоб Я дав мідіян́ітян в його руку, — щоб не запишáвся надо Мною Ізраїль, говорячи: Рука моя спасла мене. 3 А тепер поклич до ушей люду, говорячи: Хто бої́ться й тремтіть, нехай в́ернеться й відійде від гори Гілеáд“. І верну́лося з народу двадцять і дві тисячі, а десять тисяч позостáлось. 4 І сказав Господь до Гедеона: „Ще числ́енний цей народ. Зведи їх до води, і Я там перебер́у його тобі. І буде, як Я скаж́у тобі: Цей піде з тобою, — той піде з тобою, а кожен, що скаж́у тобі: Цей не піде з тобою, той не піде“. 5 І привів він народ до води. І сказав Господь до Гедеона: „Кожен, хто буде хл́ептати воду язиком своїм, як хл́епче пес, поставиш його окремо. А кожен, хто припадé на коліна свої, щоб пити, — поставиш його окремо “. 6 І було число тих, що хл́ептали, носячи рукою своєю до уст своїх, три сотні чоловіка, а вся решта народу припали на коліна свої, щоб пити в́оду. 7 І сказав Господь до Гедеона: „Трьомá сотнями мужів, що хл́ептали, спасу тебе, і дам мідіян́ітян у твою руку, а ввесь наро́д піде

кожен на своє місце“. 8 І взяли вони в свою руку поживу народу та свої сурми, а всіх інших ізраїльтян він відпустив, кожного до намету свого, а три сотні мужа затримав. А мідіянітянський табір був під ним у долині. 9 І сталося тієї ночі, і сказав до нього Господь: „Устань, зійди до табору, бо Я дав його в руку твою. 10 А якщо ти боїшся зійти, зійди ти та Пура, твій слуга, до табору. 11 І почувеш, що вони говорять, а потім зміцняться твої руки, і ти зійдеш до табору“. І зійшов він та Пура, слуга його, до краю озброєних у таборі. 12 А мідіянітяни й амалікітяни та всі сини Кедему лежали в долині, як сарана, щодо численности. А верблюдам їх нема числа, — як пісок на березі моря, щодо численности. 13 І прийшов Гедеон, аж ось один оповідає другові своєму сон. І він казав: „Оце снівся мені сон, а ото буханець ячмінного хліба кóтиться в мідіянітянському таборі. І докотівся він аж до намету, та й ударив його, а той упав, і перевернув його догорі, і намет той бұхнув“. 14 І відповів його друг та й сказав: „Це ніщо інше, як меч Гедеона, Йоашового сина, мужа Ізраїльського, — Бог дав у його руку мідіянітян та весь табір“. 15 І сталося, як Гедеон почув оповідання про той сон та розгадку його, то вклонився, і вернувся до Ізраїлевого табору та й сказав: „Уставайте, бо Господь дав у вашу руку мідіянітянський табір!“ 16 І поділив він три сотні тих мужів на три відділи, і дав у руку їх усіх сурми, і порожні глєки, та смолоскіпи до середини тих глєків. 17 І сказав він до них: „Що будете бачити від

мене, то й ви так зробите. А ось я підú до крáю табóру, і буде, — як я зроблю, так зробите й ви. **18** І засурмлю в сурму́ я та всі, що зо мною, то засурмитé в сýрми й ви навколо всього табóру, та й скажете: меч за Господа та за Гедеона!“ **19** І прийшов Гедеон та сотня мужів, що з ним, до крáю табóру, на початку середньої сторóжі, коли тільки но поставили сторóжу. І засурміли вони в сýрми, і побили глéки, що в їхніх руках. **20** І засурміли три відділи в сýрми, і поторóщили глéки, і тримали рукою своєї лівіці смолоскіпа, а рукою своєї правіці — сýрми, щоб сурміти. І кричали вони: „Меч за Господа та за Гедеона!“ **21** І стояли кожен на своїм місці навкóло табóру, а весь тáбір бігав, і вони кричали й утікали. **22** І засурміли три сотні сýрем, а Господь обернув меча одного на óдного та на весь тáбір. І тáбір побіг аж до Бет-Гашшітта до Церери, аж до Сефат-Авел-Мехоли при Таббаті. **23** І були скликані ізраїльтяни з Нефталіму, і з Асиру, і з усього Манасії, — і вони гналися за мідіянітянами. **24** А по всіх Єфремових горáх Гедеон послав послів, говорячи: „Зійдіть навперéйми мідіянітян, і заступіть їм воду аж до Бет-Бари та Йордáн“. І скликали всіх Єфремових людей, та й заступили воду аж до Бет-Бари та Йордáн. **25** І вони захопіли двох мідіянітянських князів: Орева та Зеева, і вбили Орева в Цур-Ореві, а Зеева вбили в Екев-Зееві. І гналися за мідіянітянами, а гóлови Орева та Зеева перенéсли до Гедеона на той бік Йордáну.

8 І сказали йому мұжі Єфремові: „Щó це за річ зробив ти нам, що не покликав нас, коли йшов воювати

з Мідіяном?“І вони сильно сперечалися з ним. **2** І сказав він до них: „Що я зробив тепер таке, як ви? Чи не ліпше пізні виноградини Єфремові від авіезерового винобрання? **3** У вашу руку Бог дав мідіянітянських князів, — Орева та Зеєва, — і щоб міг я зробити, як ви?“Тоді заспокоївся їхній дух проти нього, як він сказав оце слово. **4** І прийшов Гедеон до Йордану, і перейшов він та три сотні мужів, що з ним, змучені в погоні. **5** І сказав він до людей Суккоту: „Дайте но буханців хліба народів, що за мною, бо вони змучені, а я женуся за Зевахом та Цалмунною, царями мідіянітянськими“. **6** І сказали суккотські князі: „Чи рука Зеваха та Цалмунна вже в твоїй руці, щоб давати хліб твоєму війську?“ **7** І сказав Гедеон: „Тому то, коли Господь дасть у мою руку Зеваха та Цалмунну, то я буду молотити ваше тіло пустинними тернями та колючками!“ **8** І пішов він звідти до Пенуїлу, і говорив до них те саме. А люди Пеиуїлу відповіли йому, як відповіли люди Суккоту. **9** І він сказав також до людей Пенуїлу, говорячи: „Коли я вертатимусь у мірі, — розіб'ю оцю вежу“. **10** А Зевах та Цалмунна були в Каркорі, і з ними їхні табори, близько п'ятнадцяти тисяч, — усі позостали з усього табору синів Кедему. А тих, що впали, — було сто й двадцять тисяч чоловіка, що витягали меч. **11** А Гедеон пішов дорогою Шехуне-Боголіму зо сходу до Коваху й Йогбеги. І розбив він табора, коли табір був безпечний. **12** І втікали Зевах та Цалмунна, а він гнався за ними. І він схопив обох мідіянітянських

царів, Зеваха та Цалмунну, а на весь та́бір нагнав жаху. **13** І вернувся Геде́он, син Йоашів, із війни з Маале-Гахересу. **14** І захопив він юнака́ з людей Суккоту, та й запитався його. І той написав йому ймення князів Суккоту та старших його, — сімдесят і сім чоловіка. **15** І прийшов він до людей Сукко́ту та й сказав їм: „Ось Зе́вах та Цалму́нна, що ви ображали мене, говорячи: Чи рука Зеваха та Цалмунни тепер у твоїй руці, що дамо́ хліба твоїм змученим лю́дям?“ **16** І схопив він старших того міста, і пустинне те́рня та колючкі́, і побив ними суккотських людей. **17** А пенуїльську ве́жу розбив, і позабивав людей того міста. **18** І сказав він до Зе́ваха та до Цалму́нни: „Які ті люди, що ви повбивали на Фаво́рі?“ А ті сказали: „Як ти, так вони — одне, мають вигляд царських синів“. **19** А він сказав: „То брати мої, сини моєї матері. Як живий Господь, — коли б ви були позоста́вили їх при житті, не повбивав би я вас!“ **20** І сказав він до Етера, свого пе́рвенця: „Устань, — забий їх!“ Та той юна́к не витяг свого меча, бо боявся, — бо він був ще малий. **21** І сказав Зевах та Цалмунна: „Устань ти, і кинься на нас, бо по чоловікові сила його“. І встав Гедеон, і вбив Зеваха та Цалмунну, і забрав оздо́бні місяці, що були на шиях їхніх верблю́дів. **22** І сказали Ізраїлеві мужі до Гедеона: „Пануй над нами і ти, і син твій, і син твого сина, бо ти спас нас від руки Міді́яна“. **23** І сказав до них Гедеон: „Не буду панувати над вами я, і не буде панувати над вами син мій, — Господь панува́тиме над вами“. **24** І сказав

до них Гедеон: „Попрошу́ від вас проха́ння, — і дайте мені кожен носову́ серéжку зо своєї здóбичі“, — бо в них, мідіянітян, були золоті носові серéжки, бо ізмаїльтяни вони. 25 І сказали вони: „Дати — дамó“. І розтягнули одежу, і кидали туди кожен носову серéжку зо своєї здóбичі. 26 І була вага золотих носових серéжок, що він просив, тисяча й сімсóт шеклів золота, крім оздобних місяців, і серéжок, і пúрпурових шат, що були на мідіянітянських царях, і окрім нашійників, що на шиях їхніх верблюдів. 27 А Гедеон зробив із того ефóда, і поставив його́ у своєму місті, в Офрі. І за ним чинив там перéлюб увесь Ізраїль, і це стало па́сткою для Гедеона та для дому його́. 28 І був упоко́рений Мідіян перед Ізраїлевими синами, і він більш не підіймав своєї голови́. І Край мав мир сорок літ за Гедеонових днів. 29 І пішов Єруббаа́л, син Йоашів, та й осівся в своїм домі. 30 А в Гедеона було сімдеся́т синів, що походили зо стéгон його́, бо він мав багато жіно́к. 31 А наложниця його́, що в Сихемі, — породила йому сина й вона, а він назвав ім'я́ йому: Авімелех. 32 І помер Гедео́н, син Йоашів, у добрій сивизні́, і був похóваний у гробі Йоаша, батька свого, в Офрі авіезеровій. 33 І сталося, як помер Гедео́н, то Ізраїлеві сини́ зно́ву чинили перéлюб із Ваа́лами, і поставили собі Ваал-Берита за бога. 34 І Ізраїлеві сини не пам'ятали Господа, Бога свого, що спасав їх від руки всіх їхніх навко́лишніх ворогів. 35 І не зробили вони мило́сти з домом

Єруббаала-Гедеона такої, як усе те добро, яке він зробив для Ізраїля.

9 І пішов Авімелех, син Єруббаалів, до Сихему, до братів своєї матері, і говорив до них та до всього роду батьківського дому своєї матері, кажучи: **2** „Говоріть голосно до всіх сихемських господарів: Щоб ліпше для вас: чи панування над вами семидесяти мужів, усіх Єруббаалових синів, чи панування над вами мужа одного? І пам'ятайте, що я кість ваша та тіло ваше“. **3** І говорили брати його матері про нього голосно до сихемських господарів усі ті слова, — і їхнє серце схилилося до Авімелеха, бо вони сказали: „Він наш брат“. **4** І дали йому сімдесят шеклів срібла з дому Баал-Беріта, а Авімелех найняв за них пустих та легковажних людей, — і вони пішли за ним. **5** А він прийшов до дому свого батька в Офру, і повбивав своїх братів, синів Єруббаалових, сімдесят чоловіка на однім камені. І позостався тільки Йотам, син Єруббаалів, наймолодший, бо сховався. **6** І були зібрані всі сихемські господарі та весь Бет-Мілло, і вони пішли та й настановили Авімелеха за царя при Елон-Муццаві, що в Сихемі. **7** І повідомили про це Йотама, і він пішов, і став на верхів'ї гори Гарізіім, і підвищив свій голос, і закликав та й сказав їм: „Почуйте мене, сихемські господарі, і хай почує вас Бог! **8** Пішли були раз дерева, щоб помазати царя над собою, і сказали вони до олівки: Царюй ти над нами! **9** А олівка сказала до них: Чи я загубила свій товщ, що Бога й людей ним шанують, і сторожити під'у над

дерéвами? **10** І сказали дерéва до фіґи: Іди ти, та й над нами царю́й! **11** І сказала їм фіґа: Чи я загубила свої солодо́щі та свій добрий врожа́й, і сторожі́ти підú над дерéвами? **12** І дерéва промовили до винограду: Іди ти, та й над нами царю́й! **13** І промовив до них виноград: Чи я загубив свого со́ка, що Бога й людей веселі́ти, і сторожі́ти підú над дерéвами? **14** Тоді всі дерéва сказали терні́ні: Іди ти, та й над нами царю́й! **15** А терні́на сказала дерéвам: якщо справді мене на царя над собою пома́зуєте, — підійді́ть, похова́йтеся в ті́ні мої́й! А як ні, — то ось вийде огонь із терні́ни, та кедри лива́нські пої́сть! **16** А тепер, — якщо на правду й у невинності зробили ви, що настанові́ли Авімеле́ха царем, і якщо ви добре зробили з Єруббаалом та з домом його, і якщо ви зробили йому за заслу́гою рук його, **17** бо мій ба́тько воюва́в за вас, і кинув був життя́ своє на небезпе́ку, і врятува́в вас із руки Мідія́на, **18** а ви сьогодні повстали на дім ба́тька мого, та й повбивали синів його, сімдеся́т люда, на одні́му камені, і настановили царем Авімеле́ха, сина його неві́льниці, над сихемськими госпо́дарями, бо він брат ваш, **19** і якщо в правді й невинності зробили ви з Єруббаалом та з домом його цього дня, — то раді́йте Авімеле́хом, і нехай і він раді́є вами! **20** А як ні, — вийде огонь з Авімеле́ха, та й пої́сть госпо́дарів Сихему й Бет-Мі́лло, і вийде огонь із госпо́дарів Сихему й з Бет-Мі́лло, та й з'ї́сть Авімеле́ха“. **21** І втік Йотам і збі́г, і пішов до Бееру, і сидів там перед братом свої́м. **22** І володі́в Авімелéх

над Ізраїлем три роки. **23** І послав Господь злого духа між Авімелехом та між сихемськими госпóдарями, — і зрадили сихемські госпóдарі Авімелеха, **24** щоб прийшла кривда семидесяти Єруббаалових синів, а їхня кров спала на Авімелеха, їхнього брата, що їх повбивав, та на сихемських господарів, що зміцнили його руки забити братів своїх. **25** І сихемські господарі поставили на верхів'ях гір чатівників на нього, і вони грабували все, що приходило до них на дорозі. І сказано про це Авімелеху. **26** І прийшов Гаал, Еведів син, та брати його, і вони прийшли до Сихему, — і довірилися йому сихемські господарі. **27** І виходили вони в поле, і збирали виноград свій, і вичавлювали, і робили празник. І входили вони до дому свого бога, і їли й пили та проклинали Авімелеха. **28** І говорив Гаал, син Еведів: „Хто Авімелех і хто Сихем, що будемо служити йому? Чи ж він не син Єруббаалів, а Зевул начальник його? Служіть людям Гемора, батька Сихема, а чому ми будемо служити йому? **29** А хто дав би цього народу в мою руку, то я прогнав би Авімелеха. І він скаже до Авімелеха: Помнож своє військо, та й вийди!“ **30** І почув Зевул, голова міста, слова Гаала, сина Еведового, — і запалився його гнів. **31** І послав він послів до Авімелеха з хитрістю, говорячи: „Ось Гаал, син Еведів, та брати його приходять до Сихему, і ось вони підбурюють місто проти тебе. **32** А тепер устань уночі ти та той народ, що з тобою, і чату́й на полі. **33** І буде, — встанеш рано вранці, як сходитиме сонце, і нападеш на місто.

І ось, — він та народ той, що з ним, вийдуть до тебе, а ти зробиш йому, як знайде потрібним рука твоя“. 34 І встав уночі Авімелех та увесь народ, що з ним, та й чатували над Сихемом чотири відділи. 35 І вийшов Гаал, син Еведів, і став при вході міської брами. І встав Авімелех та народ, що з ним, із засідки. 36 А Гаал побачив той народ, та й сказав до Зевула: „Ось народ сходить із верхів гір“. І сказав до нього Зевул: „Ти бачиш гірську тінь, немов людей!“ 37 А Гаал далі говорив та казав: „Ось народ сходить з верхів'я, а один відділ приходить із дороги Елон-Меоненіму“. 38 І сказав до нього Зевул: „Де тоді уста твої, що говорили: Хто Авімелех, що ми будемо служити йому? А оце той народ, що ти погорджував ним. Виходь же тепер, та й воюй з ним!“ 39 І вийшов Гаал перед сихемськими господарями, та й воював з Авімелехом. 40 І Авімелех погнав його, і він побіг перед ним. І нападало багато трупів аж до входу до брами. 41 І осівся Авімелех в Арумі, а Зевул вигнав Гаал а та братів його, щоб не сиділи в Сихемі. 42 І сталося другого дня, і вийшов народ на поле, а Авімелеху донесли про це. 43 І взяв він людей, і поділив їх на три відділи, та й чатував на полі. І побачив він, аж ось народ виходить із міста, — і встав він на них, та й побив їх. 44 А Авімелех та відділи, що з ним, напали й стали при вході міської брами, а два відділи напали на все, що в полі, та й повбивали їх. 45 І Авімелех воював із містом цілий той день, та й здобув місто, а народ, що був у ньому, позабивав. І зруйнував він те

місто, та й обсіяв його сіллю. 46 І почули про це всі, хто був у сихемській башті, і ввійшли до твердині, до дому бога Беріта. 47 І було донéсено Авімелехові, що зібралися всі господарі сихемської башти. 48 І вийшов Авімелех на гóру Цалмон, він та весь народ, що з ним. І взяв Авімелех сокири в свою руку, та й насти́нав галу́ззя з дéрева, і позно́сив його, і поклав на своє плече. І сказав він до народу, що з ним: „Що ви бачили, що́ зробив я, — поспішно зробіть, як я“. 49 І насти́нав також увесь народ кожен галу́ззя собі, і пішли за Авімелехом, і покладали над печерою, та й підпалили над ними ту печеру огнем. І повмирали всі люди сихемської ве́жі, близько тисячі чоловіків та жінок. 50 І пішов Авімелех до Тевецу, і таборува́в при Тевеці, та й здобув його. 51 А в серéдині міста була́ міцна́ башта, і повтікали туди всі чоловіки й жінки та всі господарі міста, і замкнули за собою, та й вийшли на дах тієї башти. 52 І прийшов Авімелех аж до башти, та й воював із нею. І підійшов він аж до входу башти, щоб спалити її огнем. 53 Тоді одна жінка кинула горішнього ка́меня від жóрен на Авімелехову голову, — та й розторóщила йому че́репа. 54 І він зараз кликнув до юнака́, свого зброєно́ші, та й сказав йому: „Витягни свого меча, та й забий мене, щоб не сказали про мене: Його жінка забила!“ І його юна́к проколов його, — і він помер. 55 І побачили ізраїльтяни, що Авімелех помер, та й порозхóдилися кожен на своє місце. 56 І Бог віддав Авімелехові зло, яке він зробив був своєму батькові, що повбивав сімдеся́т братів

своїх. **57** А все зло сихемських людей Бог повернув на їхню го́лову, — і прийшло на них прокля́ття Йотама, Єруббаа́лового сина.

10 І став по Авімелехові на спасіння Ізраїля Тола, син Пуї, сина Додового, муж Іссахарів. І він сидів у Шамірі в Єфремових горáх. **2** І судив він Ізраїля двадцять і три роки, та й помер, і був похóваний в Шамірі. **3** І став по ньому Яір гілеадеянин, і судив Ізраїля двадцять і два роки. **4** І було в ньóго тридцять синів, що їздили на тридцяти молодих ослах, а в них тридцять міст, — їх кличуть аж до цього дня: Яірові сéла, що в гілеадському крáї. **5** І помер Яір, і був похований в Камоні. **6** А Ізраїлеві сини й далі чинили зло в Господніх очáх, і служили Ваáлам та Астáртам, і богам арамським, і богам сидонським, і богам моавським, і богам аммонських синів, і богам филистімським. І покинули вони Господа, і не служили Йому. **7** І запалився Господній гнів на Ізраїля, і Він передав їх в рúку филистімлян та в руку синів Аммонових. **8** І вони били й мучили Ізраїлевих синів від того рóку, і гнобили вісімнадцять років усіх Ізраїлевих синів, що по той бік Йордáну в аморейському крáї, що в Гілеаді. **9** І перейшли Аммонові сини Йордáн, щоб воювати також з Юдою й з Веніяміном та з Єфремовим домом. І Ізраїлеві бу́ло дуже тісно! **10** І клікали Ізраїлеві сини до Господа, говорячи: „Згрішили ми Тобі, бо ми покинули свого Бога, і служили Ваáлам“. **11** І сказав Господь до Ізраїлевих синів: „Чи ж не спас Я вас від Єгипту, і від амореянина, і від Аммо́нових

синів, і від филистимлян? **12** А сидоняни, і Амалік, і Маон гнобили вас, і ви кликали до Мене, — і Я спас вас від їхньої руки. **13** А ви полишили Мене, і служили іншим богам, тому більше не спасатиму вас. **14** Ідіть, і кличте до тих богів, що ви вибрали їх, — вони спасуть вас у часі вашого утиску“. **15** І сказали Ізраїлеві сини до Господа: „Згрішили ми! Зроби Ти нам усе, як добре в очах Твоїх. Тільки спаси нас цього дня!“ **16** І повикидали вони з-поміж себе чужих богів, та й служили Господеві. І знетерпелівилась душа Його через Ізраїлеве страждання. **17** А Аммонові сини були скликані, та й таборували в Гілеаді. І були зібрані Ізраїлеві сини, та й таборували в Міцпі. **18** І сказали той народ та гілеадські князі, один до одного: „Хто той чоловік, що зачне воювати з Аммоновими синами? Він стане головою для всіх гілеадських мешканців“.

11 А гілеадянин Їфтах був хоробрий вояк. А він був син блудливої жінки, і з нею Гілеад породив Їфтаха. **2** І породила Гілеадова жінка йому синів. І повиростали сини тієї жінки, та й вигнали Їфтаха, і сказали йому: „Не будеш володіти в домі нашого батька, бо ти син іншої жінки!“ **3** І втік Їфтах перед своїми братами, і осівся в краї Тов. І зібралися до Їфтаха гулящі люди, та й виходили з ним. **4** І сталося по часі, і воювали Аммонові сини з Ізраїлем. **5** І сталося, як воювали Аммонові сини з Ізраїлем, то пішли гілеадські старші, щоб забрати Їфтаха з краю Тов. **6** І сказали вони до Їфтаха: „Іди ж, і будеш нам провідником, і будемо

воювати з Аммоновими синáми“. 7 І сказав Їфтах до гілеадських старшіх: „Чи ж не ви зненáвидили мене, і вигнали мене з дому мого батька? І чого ви прийшли до мене тепер, коли ви в біді?“ 8 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Зате ми тепер вернулися до тебе! І ти піди з нами, і б́удемо воювати з Аммоновими синами, і станеш нам головою для всіх мéшканців гілеадських“. 9 І сказав Їфтах до гілеадських старших: „Якщо ви мене вернете воювати з Аммоновими синами, і Господь дасть їх, щоб були побиті передо мною, то чи я стану вам головою?“ 10 І сказали гілеадські старші до Їфтах: „Нехай Господь буде свідком поміж нами, що так, як слово твоє, так зробимо“. 11 І пішов Їфтах з гілеадськими старшими, і народ настановів його собі за гóлову та провідникá, а Їфтах промовляв усі свої словá перед Господнім лицем у Міцпі. 12 І послав Їфтах послів до царів Аммонових синів, говорячи: „Що тобі до мене, що ти прийшов до мене воювати з моїм крáєм?“ 13 І сказав цар Аммонових синів до Їфтаховнх послів: „Бо Ізраїль забрав мій край, коли він вихóдив з Єгипту, від Арнону й аж до Яббоку та аж до Йордáну. А тепер верни ж їх у мирі“. 14 А Їфтах ще послав послів до царя Аммонових синів, 15 і сказав йому: „Так сказав Їфтáх: Не взяв Ізраїль крáю Моавого та краю Аммонових синів, 16 бо коли йшли вони з Єгипту, то Ізраїль ішов по пустині аж до Червоного моря, і прийшов до Кадéшу. 17 І послав Ізраїль послів до едóмського царя, говорячи: Нехай я перейду́ твоїм

краєм, — та не послухав едомський цар. І послав він також до царя моавського, — та й той не хотів. І осівся Ізраїль у Кадешу. **18** І пішов він пустинею, і обійшов край едомський та край моавський, і прийшов зо сходу сонця до моавського краю, та й таборували по тім боці Арнону, а в моавські границі не входили, бо Арнон — границя Моава. **19** І послав Ізраїль послів до Сихона, царя аморейського, царя хешбонського, і сказав йому Ізраїль: „Нехай ми перейдемо твоїм краєм аж до місця свого“. **20** І не вірив Сихон Ізраїлеві, щоб він мирно перейшов його границями. І зібрав Сихон увесь народ свій, та й таборували в Йохці, і воювали з Ізраїлем. **21** І дав Господь, Бог Ізраїля, Сихона та увесь народ його в Ізраїлеву руку, — вони побили їх. І посів Ізраїль увесь край амореянина, мешканця того краю. **22** І вони посіли всю аморейську країну від Арнону й аж до Яббoku, і від пустині та аж до Йордану. **23** А тепер Господь, Бог Ізраїлів, вигнав Амореянина перед народом своїм, Ізраїлем, а ти посядеш його? **24** Отож, що дасть тобі на насліддя Кемош, бог твій, те ти посядеш, а все, де вигнав Господь, Бог наш, перед нами, те ми посядемо. **25** А тепер чи справді ти ліпший від Балака, Ціппорового сина, царя моавського? Чи сваритися — сварився він з Ізраїлем? Чи воювати — воював із ними? **26** Коли Ізраїль сидів у Хешбоні та в підлеглих містах його, і в Ар'орі та в підлеглих містах його, і по всіх містах, що над Арноном, три сотні літ, то чому не відібрали ви їх за той час? **27** А тобі я не згрішив, а ти робиш зо мною

зло, щоб воювати зо мною. Нехай розсудить Господь, що судить сьогодні між Ізраїлевими синами та між синами Аммоновими“. 28 Та цар Аммонових синів не послухався слів Їфтах, що до нього посилав. 29 І Дух Господній перебував на Їфтахові, і він перейшов Гілеад та Манасію, і перейшов гілеадську Міцпé, а з гілеадської Міцпе перейшов до Аммонових синів. 30 І обіцяв Їфтах обітницю Господéві й сказав: „Якщо справді даси Ти Аммонових синів у мою рúку, 31 то станеться, — виходячий, що вийде з дверей мого дому навпроти мене, коли я вертáтимусь з міром від Аммонових синів, то буде він для Господа, і я принесу́ його в цілопáлення“. 32 І прийшов Їфтах до Аммонових синів воювати з ними, а Господь дав їх у його руку. 33 І він побив їх дуже великою порáзкою від Ароеру й аж туди, де йти до Мінніту, двадцять міст, і аж до Авел-Кераміму. І впокорілися Аммонові сини перед синами Ізраїлевими. 34 І прийшов Їфтах до Міцпí до свого дому, аж ось виходить навпроти нього дочка́ його з бúbнами та з тáнцями! А вона була в нього тільки одна, — не було в нього, окрім неї, ані сина, ані дочкі. 35 І сталося, як він побачив її, то роздér одержу свою та й сказав: „Ах, дóчко моя! Ти справді повалила мене, і ти стала однією з тих, що нещасливлять мене. Бо я дав Господéві обі́та, і не мóжу відмовитися від нього“. 36 А вона відказала йому: „Бáтьку мій, ти дав обі́тницю Господéві, — зроби мені, як вийшло з твоїх уст, коли Господь зробив тобі пімсту на твоїх ворогів, на Аммонових

синів“. **37** І сказала вона до свого батька: „Нехай буде мені зрóbлена оця річ: відпусти мене на два місяці, і нехай я підú й зійдú на гóру, і нехай оплáчу дівувáння своє я та прійятельки мої“. **38** А він сказав: „Іди!“ І послав її на два місяці. І пішла вона та її прійятельки, і оплакувала дівувáння своє. **39** І сталося в кінці двох місяців, і вернúлася вона до бáтька свого, а він учинив над нею свою обітницю, яку обіцяв був, і вона не пізнала мужа. І сталося це звичаєм в Ізраїлі: **40** рік-річно ходять Ізраїлеві дóчки плакати за дочкóю гілеадянина Їфтаха, чотири дні в році.

12 І були скликані Єфрémові люди, і перейшли на північ та й сказали до Їфтáха: „Чомú перейшов ти Йордан, щоб воювати з Аммоновими синами, а нас не покликав піти з собою? Ми спáлимо огнем твій дiм із тобою. **2** І сказав їм Їфтáх: „Велику боротьбú мав я та народ мій з Аммоновими синами. І кликав я вас, та ви не спасли мене з його руки. **3** І коли я побачив, що ви не спасéте, то поклав я дúшу свою на небезпéку, і перейшов Йордан до Аммонових синів, а Господь дав їх у мою руку. І чогó прийшли ви до мене цього дня, щоб воювати зо мною?“ **4** І зібрав Їфтáх усіх гілеáдських людей, та й воював з Єфремом. І побили гілеадські люди Єфрема, бо ті сказали: „Ви Єфремові втікачі, — Гілеад поміж Єфремом та поміж Манасією“. **5** І зайняв Гілеад йордáнські перехóди до Єфрема. І сталося, коли говорили Єфремові втікачі: „Нехай я перейдú“, то гілеадські люди йому говорили: „Чи ти єфремівець?“ Той казав: „Ні“. **6** І казали йому:

„Скажи но шіббóлет“. А той казав: „Сіббóлет“, бо не міг вимовити так. І хапáли його, і різали при йорданськíм перехóді. І впало того часу в Єфрема сорок і дві тисячі. **7** І судив Їфтáх Ізраїля шість років. І помер гілеадянин Їфтах, і був похований у місті Гілеаді. **8** А по ньому Ізраїля судив Івцан з Віфле́ему. **9** І було в нього тридцять синів, а тридцять дочóк він відпустив заміж назóвні, і тридцять дочóк впровадив для синів своїх з-назóвні. І судив він Ізраїля сім літ. **10** І помер Івцан і був похований в Віфле́емі. **11** А по ньому Ізраїля судив завулóнівець Елон, і судив Ізраїля десять літ. **12** І помер завулóнівець Елон, і був похований в Айялоні, у Завулоновім крáї. **13** А по ньому Ізраїля судив Авдóн, син Гіллела, пір'атонянин. **14** І було в нього сорок синів та тридцять ону́ків, що їздили на семидесяти молодих ослах. І судив він Ізраїля вісім літ. **15** І помер Авдон, син Гіллела, пір'атонянин, і був похований в Єфремовім крáї, на горі амаліке́янина.

13 А Ізраїлеві сини й далі робили зло в Господніх оча́х. І Господь віддав їх у руку филистíмлян на сорок літ. **2** І був один чоловік з Цар'ї, да́нівець з роду, а ім'я́ йому — Манóах. А жінка його була неплідна, і не родила. **3** І явився Ангол Господній до тієї жінки, та й промовив до неї: „Ось ти неплідна, і не роджала, але ти зачнеш і породиш сина. **4** А тепер стережись, і не пий вина та п'янкóго напóю, і не їж нічого нечистого, **5** бо ось ти зачнеш, і сина породиш, і бритва не торкнеться його голови, бо дитя

те буде Божим назореем від утроби, — і він зачне спасати Ізраїля з руки филистимлян“. 6 І прийшла та жінка, та й сказала до чоловіка свого, говорячи: „Божий чоловік приходив до мене, а вигляд його — як вигляд Божого Ангела, дуже грізний. І я не питала його, звідки він, а ймення свого він мені не сказав. 7 І сказав він мені: Ось ти зачнеш, і породиш сина, а тепер не пий вина та п'яного напою, і не їж жодної нечистоти, бо дитя те буде Божим назореем від утроби аж до дня смерти своєї“. 8 І благав Маноах Господа, та й сказав: „О Господи, — Божий чоловік, що його посилав Ти, нехай прийде ще до нас, і нехай нас навчить, щоб ми зробимо для дитини, що народиться“. 9 І вислухав Бог цей Маноахів голос, і прийшов Божий Ангел ще до тієї жінки. А вона сиділа на полі, і Маноаха, чоловіка її, не було з нею. 10 І поспішила та жінка, і побігла та й оповіла чоловікові своєму, і сказала до нього: „Ось з'явився мені той чоловік, що приходив був того дня до мене“. 11 І встав, і пішов Маноах за своєю жінкою, і прийшов до того чоловіка, та й сказав йому: „Чи ти той чоловік, що говорив до цієї жінки?“ А той сказав: „Я“. 12 І сказав Маноах: „Тепер нехай сповниться слово твоє. Та як нам виховувати ту дитину, і що чинити з нею? 13 І сказав Ангел Господній до Маноаха: „Усього, що сказав я жінці, нехай вона стережеться. 14 Усього, що виходить із виноградного куща, не буде вона їсти, а вина та напою п'яного нехай не п'є, і нічого нечистого нехай не їсть. Нехай додержує всього, що я

наказав“. 15 І сказав Маноах до Ангола Господнього: „Нехай ми задёржимо тебе, і приготóвимо для тебе козля“. 16 І сказав Ангол Господній до Маноаха: „Якщо ти задёржиш мене, я не б́уду їсти твого хліба. А якщо приготу́єш цілопа́лення — для Господа принесеш його“. Бо Маноах не знав, що це Ангол Господній. 17 І сказав Маноах до Господнього Ангола: „Яке ім'я́ твоє? Коли спóвниться твоє слово, то ми вшануємо тебе“. 18 І сказав йому Ангол Господній: „Чому ти питаєшся про моє ім'я́? Воно дивне“. 19 І взяв Маноах козля́ та жертву хлі́бну, і на скелі приніс Господéві. І Він учинив чудо, а Маноах та його жінка бачили те. 20 І сталося, коли пóлум'я підіймалося з-над жертівника до неба, то Ангол Господній вознісся в пóлум'ї жертівника. А Маноах та жінка його бачили це, та й попада́ли обличчям своїм на землю. 21 І Ангол Господній більш уже не появлявся до Маноаха та до жінки його. Тоді Маноах пізнав, що це Ангол Господній. 22 І сказав Маноах до своєї жінки: „Ми справді помремó, бо ми бачили Бога“. 23 І сказала йому жінка його: „Коли б Господь хотів був повбивати нас, не взяв би з нашої руки цілопа́лення та хлібно́ї жертви, і не дав би нам побачити всього цьóго, і не об'явив би нам цьóго ча́су речі, як це“. 24 І породила та жінка сина, і назвала ім'я́ йому: Самсо́н. І вирóстав той хлóпець, і Господь благословля́в його́. 25 А Дух Господній почав діяти в ньóму в Дановім табо́рі між Цор'а та між Ештаолом.

14 І зійшов Самсón до Тімні, і побачив у Тімні жінку з филистимських дочок. **2** І пішов він, і розповів своєму батькові та своїй матері, та й сказав: „Я нагледів у Тімні жінку з филистимських дочок, а тепер візьміть її мені за жінку“. **3** І сказав йому батько його та мати його: „Чи ж нема жінки серед дочок братів твоїх та серед усього мого народу, що ти йдеш узяти жінку з необрізаних филистимлян?“ І сказав Самсон до свого батька: „Візьми її мені, бо вона люба очам моїм“.

4 А батько його та мати його не знали, що це від Господа, бо він шукав зачіпки з филистимлянами. А того часу филистимляни панували над Ізраїлем. **5** І зійшов Самсón і батько його та мати його до Тімні, і прийшли аж до тімненських виноградників, — аж ось навпроти нього ричить левчук. **6** І зійшов на нього Дух Господній, і він розірвав того левчука, як розривають ягня, а в руці його не було нічого. І він не сказав своєму батькові та своїй матері, що зробив.

7 І він зійшов, і говорив до тієї жінки, і вона стала улюблена в Самсонових очах. **8** А по часі він вертався забрати її, і звернув із дороги побачити п'ядло лева, — аж ось рій бджіл у тілі того лева та мед. **9** І він вишкріб його на свою долоню, і пішов, і їв та й їв. І він пішов до батька свого й до матері своєї, та й дав їм, і вони їли. І він не сказав їм, що той мед він зішкріб із тіла лева. **10** І зійшов його батько до тієї жінки, а Самсón справив там прийняття, бо так роблять юнаки. **11** І сталося, коли вони побачили його, то взяли тридцятьо друзків, і були з ним. **12** І сказав

їм Самсон: „Нехай но я загадаю вам загадку. Якщо справді розгадаєте її мені за сім день прийняття, і відгадаєте, то я дам вам тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі. **13** А якщо не зможете розгадати мені, то ви мені дасте тридцять лляних сорочок та тридцять змін одержі“. І вони сказали йому: „Загадауй загадку свою, а ми послухаємо її“. **14** І він сказав їм: „З їдчого вийшло їстівне, а з сильного вийшло солодке“. І не могли вони розгадати за три дні. **15** І сталося сьомого дня, і сказали вони до Самсонової жінки: „Намов свого чоловіка, і нехай він розгадає нам ту загадку, щоб ми не спалили огнем тебе та дім твого батька. Чи ви нас покликали, щоб посісти маєток наш, чи ні?“ **16** І плакала Самсонова жінка при ньому сім день і казала: „Ти певне ненавидиш мене й не любиш мене. Ти загадав загадку синам мого народу, а мені не розгадав“. А він їй сказав: „Таж батькові своєму та матері своїй не розгадав я, а розгадаю тобі?“ **17** А вона плакала при ньому сім день, коли в них було прийняття. І сталося сьомого дня, і він розгадав їй, бо вона докучала йому. А вона розгадала ту загадку синам свого народу. **18** І сказали йому люди того міста сьомого дня, поки зайшло сонце: „Що солодше від меду, і що сильніше від лева?“ А він їм відказав: „Якби ви не орали моєю телицею, то ви загадки не відгадали б моєї“. **19** І зійшов на нього Дух Господній, і він пішов до Ашкелону, та й побив з них тридцятро чоловіка, і пороздягав їх, і віддав ті зміни одержі тим, що розгадали загадку. І запалівся гнів його, і він

пішов до дому батька свого. **20** А Самсонова жінка досталася дружкові його, що приятелював із ним.

15 А по часі сталося в днях жнив пшениці, і відвідав Самсон з козля́м свою жінку та й сказав: „Нехай увійду́ я до моєї жінки, до кімна́ти“. Та батько її не дав йому ввійти. **2** І сказав її батько: „Я дійсно подума́в був, що ти справді знена́видів її, а тому я дав її твоєму дружкові. Чи молодша сестра її не ліпша від неї? Нехай же вона буде тобі замість неї“. **3** І сказав їм Самсо́н: „Цього ра́зу я не буду винний перед филисти́млянами, коли я зроблю́ їм зло“. **4** І пішов Самсон, та й зловив три сотні лисиць. І взяв він смолоскіпи, і обернув хвоста до хвоста, і прив'язав одного смолоскипа всере́дині поміж два хвости. **5** І запалив він огонь у тих смолоскіпах, і пустив лисиць в филистимські житá. І попалів він сті́рти та житá, і олі́вкові сади́. **6** І сказали филистимляни: „Хто́ це зробив?“ А їм відказали: „Самсон, зять тімнеянина, бо він забрав його жінку й віддав її дружкові його“. І пішли филистимляни, та й спалили огнем її та батька її. **7** І сказав їм Самсон: „Хоч ви й зробили так, як це, та проте я конче пімщу́ся на вас, і аж тоді переста́ну“. **8** І він сильно побив їх дошкульною порáзкою. І пішов він, і осівся в щілині скелі Етам. **9** І посхо́дили филистимляни, і таборува́ли в Юди, і розтягли́ся до Лехі. **10** І сказали Юдині люди: „Чого ви посхо́дили проти нас?“ А ті відказали: „Ми прийшли зв'язати Самсона, щоб зробити йому, як нам він зробив“. **11** І пішли три тисячі люда від Юди до

щілини скелі Етам. І сказали вони Самсонові: „Чи ти не знав, що над нами панують филистимляни? І щό це ти нам учинив? А він їм сказав: „Як вони зробили мені, так я зробив їм“. 12 І сказали йому: „Ми зійшли зв'язати тебе, щоб віддати тебе в руку филистимлян“. І сказав їм Самсон: „Присягніть мені, що ви не заб'єте мене“. 13 А вони сказали йому, говорячи: „Ні, а тільки зв'яжемо тебе та дамó тебе в їхню руку, а забити — не заб'ємо тебе“. І зв'язали його двома новими шнóрами, і звели його зо скелі. 14 Він прийшов аж до Лехі, а филистимляни зняли́ крик проти нього. І зійшов на нього Дух Господній, і стали ті сóкані шнóри, що на раменах його, як ляньі, що перегоріли в огні, — і поспадáли з його рук пóта його. 15 І знайшов він свіжу осля́чу щéлепу, і простяг свою руку й узяв його, та й побив ним тисячу чоловіка. 16 І сказав Самсон: „Осля́чою цією щéлепою дійсно поклав їх на кóпу, — осля́чою цією щéлепою тисячу люда побив я“. 17 І сталося, як скінчів він це говорити, то кинув ту щéлепу зо своєї руки, і назвав ім'я́ тому місцю: Рамат-Лехі. 18 І сильно він спрагнув, і клікнув до Господа та й сказав: „Ти дав у руку Свого раба це велике спасіння, а тепер я помру́ від пра́гнення, і впаду́ в руку необрізаних“. 19 І пробив Бог джерéло, що в Лехі, і вийшла з ньóго вода, — і він напився, і вернувся його дух, і він ожив. Тому назвав він ім'я́ йому́: Ен-Гаккоре, що в Лехі, і так воно зветься аж до цього дня. 20 І судив він Ізраїля за днів филистимлян двадцять літ.

16 І пішов Самсón до Га́зи, і побачив там жінку блудни́цю, і ввійшов до неї. **2** А аззеянам донесли, говорячи: „Самсон прийшов сюди!“ І оточили вони, і чатували на нього всю ніч у міськiй брамі. І вони тихо поводитися всю ніч, говорячи: „ Будемо чатувати аж до ранішнього світу, — і заб'ємо його“. **3** І лежав Самсон аж до півночі. А опівночі встав, і схопив за двері міськoї брами та за обiдва бічні одвірки, та й вирвав їх разом із засувом, і поклав на свої плечі, і виніс їх на верхів'я гори, що навпроти Хеврону. **4** І сталося потому, і покохав він жінку в долині Сорек, а ім'я їй Делі́ла. **5** І прийшли до неї филистимські володарі, та й сказали їй: „Намов його та й побач, — у чо́му його велика сила, і чим переможемо його та зв'яжемо його, щоб упокоріти його? А ми кожен дамó тобі тисячу й сто шеклів срібла“. **6** І сказала Делі́ла до Самсона: „Розкажи мені, у чо́му твоя велика сила, і чим можна зв'язати, щоб упокоріти тебе?“ **7** І сказав їй Самсон: „Якщо зв'яжуть мене сімомá мокрими шnúрами, що ще не вісушені, то осла́бну та й стану, як кожен із людей“. **8** І принесли їй филистимські володарі сім мокрих шnúрів, що ще не були вісушені, а вона зв'язала його ними. **9** А засі́дка сиділа в неї в іншій кімнаті. І вона сказала до нього: „Филисти́мляни на тебе, Самсоне!“ І він розірва́в ті шnúри, як розривається нитка з клóччя, коли понюхає огню. І не пізнана була його сила. **10** І сказала Делі́ла до Самсона: „Оце ти обмані́в мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені тепер, чим можна

зв'язати тебе?“ **11** А він їй сказав: „Якщо справді зв'яжуть мене новими суканими шнурками, якими не робилася робота, то ослабну й стану, як кожен із людей“. **12** І взяла Деліла нові шнури, та й зв'язала його ними, і сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А засідка сиділа в іншій кімнаті. І він зірвав їх зо своїх плечей, немов нитку. **13** І сказала Деліла Самсонові: „Досі ти обманював мене, і говорив мені лжу. Розкажи ж мені, чим можна зв'язати тебе?“ А він їй сказав: „Якщо утчеш сім кучерів моєї голови з основою“. **14** І вона прибила їх ткацьким клинком, та й сказала до нього: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ А він обудився зо сну свого, та й вирвав ткацького клинка тканини та основу. **15** І сказала вона до нього: „Як ти говориш: кохаю тебе, а серце твоє не зо мною? Оце тричі обманів ти мене, і не розповів мені, у чому твоя велика сила“. **16** І сталося, коли вона докучала йому своїми словами по всі дні, та напирала на нього, то знетерпелівилася душа його на смерть. **17** І виложив він їй усе серце своє, та й сказав їй: „Бритва не торкалась моєї голови, бо я Божий назорей від утроби своєї матері. Якщо я буду оголений, то відступить від мене сила моя, і я ослабну, та й стану, як кожна людина“. **18** І побачила Деліла, що він розповів їй усе своє серце, і послала й покликала филистимських володарів, говорячи: „Прийдіть і цим разом, бо він розповів мені все своє серце“. І прийшли до неї филистимські володарі, і знесли срібло в своїй руці. **19** А вона приспала його

на колінах своїх, і покликала чоловіка та й наказала оголіти сім кучерів його голови. І став він слабнути, і відступила від нього сила його. **20** І сказала вона: „Филистимляни на тебе, Самсоне!“ І збудився він зо сну свого та й сказав: „Вийду я, як раз-у-раз, і стрясуся“. А він не знав, що Господь відступився від нього. **21** І взяли його филистимляни, та й вибрали очі йому. І вони звели його до Гази, і зв'язали його мідяними ланцюгами, і він молів у домі ув'язнених. **22** А волос голови його зачав рости по тому, як був він оголений. **23** А филистимські володарі зібралися, щоб принести велику жертву Дагонові, своєму богові, та повеселитися. І сказали вони: „Наш бог передав у нашу руку Самсона, ворога нашого“. **24** І бачив його народ, і хвалили своїх богів, і говорили: „Наш бог передав у нашу руку нашого ворога та спустошителя нашого краю, який наші трупи намножив“. **25** І сталося, коли їхнє серце звеселилося, то сказали вони: „Покличте Самсона, і нехай він посмішить нас“. І покликали Самсона з дому ув'язнених, і він витівав жарти перед ними, а вони поставили його поміж стовпами. **26** І сказав Самсон юнакові, що держав його за руку: „Пусти мене, і дай доторкнутися мені, до тих стовпів, що на них цей дім стоїть міцно, і нехай я обіпруся на них“. **27** А той дім був повен чоловіків та жінок, і туди зібралися всі филистимські володарі, а на даху було близько трьох тисяч чоловіків та жінок, що приглядалися до жартів Самсона. **28** І клікнув Самсон до Господа, та й сказав: „Владико Господи,

згадай же про мене, та зміцни мене тільки цього разу, Боже, і нехай я пімщу филистимлянам одну пімсту за двоє очей своїх!“ 29 І обняв Самсон обидва середінні стовпі, що на них міцно стояв той дім, і обперся на них, — на одного правицею своєю, а на одного лівицею своєю. 30 І сказав Самсон: „Нехай помру я разом із филистимлянами!“ І він з великою силою сперся на стовпи, — і впав той дім на володарів та на весь той народ, що в ньому. І були ті померлі, що він повбивав їх при своїй смерті, численніші за тих, що повбивав їх за свого життя. 31 І зійшли його брати та весь дім його батька, і понесли його, і вінесли та й поховали його між Цор'а та між Ештаолом у гробі Манобаха, батька його. А він судив Ізраїля двадцять літ.

17 І був чоловік з Єфремових гір, а ім'я йому Миха. 2 І сказав він до своєї матері: „Тисяча й сто шеклів срібла, що в тебе взяті, а ти прокляла за них, і також сказала це, щоб і я чув, — ось те срібло зо мною, це я його взяв“. І сказала мати його: „Благословенний син мій у Господа!“ 3 І він вернув ту тисячу й сто шеклів срібла своїй матері. І сказала його мати: „Я справді посвятила те срібло Господеві з своєї руки за сина свого, щоб зробити боввана різьбленого та боввана літого. А тепер звертаю його тобі“. 4 Та він вернув те срібло своїй матері. І взяла його мати дві сотні шеклів срібла та й дала його золотареві, а він зробив із нього боввана різьбленого та боввана літого; і було це в домі Михи. 5 А цей чоловік Миха

мав удома божницю. І зробив він ефода та терафи, і вісвятив одного з синів своїх, і він був йому за священика. **6** Того часу не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що правдиве було в його очах. **7** І був юнак із Віфлеєму Юдиного, з Юдиного роду, а він Левит, і він був там прихóдько. **8** І пішов той чоловік з того міста, із Віфлеєму Юдиного, щоб часóво пожити, де знайде. І прийшов він до Єфремових гір до дому Михі, щоб далі йти своєю дорогою. **9** І сказав йому Михá: „Звідкіля ти прихóдиш?“ А той йому відказав: „Я Левит із Віфлеєму Юдейського, а я йду, щоб часóво пожити, де знайдú“. **10** І сказав йому Михá: „Зоставайся ж зо мною, і будь мені за отця та за священика, а я дам тобі десять шеклів срібла на рік і потрібну одежу та поживу твою“. І пішов той Левит до нього, **11** і погодився Левит сидіти з тим чоловіком. І був той юнак йому, як один із синів його. **12** І Михá вісвятив того Левита, і був йому той юнак за священика, і був у Михиному домі. **13** І сказав Михá: „Тепер я знаю, що Господь зробить добро мені, бо цей Левит став мені за священика“.

18 Того часу не було царя в Ізраїлі, і того часу Данове плém'я шукало собі наділу на оселю, бо до того дня не випало йому жеребка на наділ серед Ізраїлевих племén. **2** І Данові сини послали зо свого роду п'ятеро люда з загалу́ людей військóвих, щоб вони вивідали Край та дослідили його. І сказали до них: „Ідіть, дослідіть цей Край“. І вони зійшли на Єфремові гори аж до Михиного дому, і переночували там. **3** Коли

вони були біля Михиноного дому, то вони пізнали голос того юнака Левита, та й зайшли туди й сказали йому: „Хто тебе привів сюди, і що́ ти тут робиш? І що́ ти тут маєш?“ 4 І сказав він до них: „Так і так зробив мені Миха, — і він найняв мене, і я став йому за священика“. 5 А вони сказали йому: „Запитай же Бога, і нехай ми пізнаємо, чи пощаститься наша дорога, якою ми йдемо“. 6 І сказав їм священик: „Ідіть із миром, — перед Господом ваша дорога, якою ви підете“. 7 І пішли ті п'ятеро людей, і прийшли в Лаїш та й побачили той народ, що в ньому, — він сидить безпечно, за звичаєм сидонян, спокійний та безпечний. І не було нікого, хто робив би їм щось зле в Краю́, посів би владу над ними, і вони далі́ко від сидонян, і нема їм діла ні до кого. 8 І прийшли вони до братів своїх у Цор'у та в Ештаол. І сказали їм брати їх: „Що́ ви принесли?“ 9 А вони відказали: „Устаньте, і підемо на них, бо ми бачили той Край, і ось — дуже він добрий. А ви мовчите́? Не лініться, щоб піти, щоб прийти та посісти той Край. 10 Як ви підете, то ввійдете до народу безпечного, а Край той широкий, — бо Бог дав його в вашу ру́ку, — це місце, що там нема недостачі жодної речі, що на землі“. 11 І рушили звідти з Данового роду з Цор'и та з Ештаолу шістсот чоловіка, оперезаних зброєю. 12 І пішли вони й таборували в Кір'ят-Єарімі в Юді. Тому вони назвали ім'я тому місцю: Махане-Дан, і так воно зветься аж до цього дня, — оце за Кір'ят-Єарімом. 13 І перейшли вони звідти на Єфремові

гóри, і прийшли аж до Михино́го дому. **14** І відповіли п'ятеро тих мужі́в, що ходили ви́відати той Край до Лаї́шу, і сказали свої́м бра́ттям: „Чи ви знаєте, що в цих домах є ефо́д та тера́фи, і бовва́н різьблений та бовван литий? А тепер знайте, що́ зробите“. **15** І вони зайшли туди до дому того юнака Левита, до Михино́го дому, і запитали його́ про мир. **16** А шість сотень мужа, що з Данових сині́в, опере́заних своєю зброєю, стояли при вході́ до брами. **17** І пішли п'ятеро тих мужі́в, що ходили ви́відати той Край, увійшли туди, узяти різьбленого боввана, і ефо́да та тера́фи, і боввана литого. А при вході́ до брами стояв священик та шістьсот мужа, опере́заних зброєю. **18** І ті ввійшли до Михино́го дому, і взяли різьбленого боввана, ефода й терафи та боввана литого. І сказав до них той священик: „Що́ ви робите?“ **19** А вони відказали йому: „Мовчи! Поклади свою руку на уста свої́ та й іди́ з нами, і ста́нь нам за отця́ та за священика. Чи тобі́ лі́пше бу́ти священиком дому одні́го чоловіка, чи бу́ти тобі́ священиком для племе́ни та для роду Ізраї́левого?“ **20** І стало добре на серці́ того священика, і він узяв ефо́да та тера́фи й різьбленого боввана, і ввійшов помі́ж народ. **21** І повернулися вони та й пішли, а ді́тей, і худобу, і тяга́р пусти́ли перед себе. **22** Коли вони відда́ли́лися від Михино́го дому, то люди, що в дома́х, які́ разом із домом Михиним, бу́ли склика́ні, та й догна́ли Данових сині́в. **23** І кричали вони до Данових сині́в, а ті оберну́ли обличчя свої́ та й сказали до Михи: „Що́ тобі́, що ти кричи́ш?“

24 І він сказав: „Ви забрали бога мого, що я зробив, та священика, та й пішли. І що мені ще? І що то ви говорите мені: що тобі?“ **25** І сказали до нього Данові сини: „Мовчи, щоб не чути нам твого голосу, а то наші люди із злости нападуть на вас, і ти долучиш душу свою до своєї рідні. **26** І Данові сини пішли на свою дорогу. І побачив Миха, що вони сильніші від нього, і обернувся, та й пішов до свого дому. **27** А вони взяли, що зробив був Миха, та священика, що був у нього, та й пішли на Лаїш, на народ спокійний та безпечний. І вони побили їх вістрям меча, а місто спалили огнем. **28** А рятівника не було, бо далеке воно від Сидону, і не було в них діла ні з ким, і воно було в долині, що при Бет-Рехові. А вони збудували місто, та й осілися в ньому. **29** І вони назвали ім'я тому містові: Дан, іменем Дана, їхнього батька, що був уроджений Ізраїлеві, але напочатку ім'я того міста було Лаїш. **30** І поставили Данові сини того різьбленого боввана в себе, а Йонатан, син Гершома, Манасіїного сина, він та сини його були священиками для Данового племені аж до дня виходу на вигнання того краю. **31** І поклали вони в себе Михиного різьбленого боввана, що зробив він, і він був у них по всі дні буття Божого дому в Шіло.

19 І сталося тими днями, — а царя в Ізраїлі не було — і був один Левит прихोдько на узбіччях Єфремових гір. І взяв він собі жінку наложницю з Юдиного Віфлеєму. **2** А наложниця його чинила перелюб при ньому, та й пішла від нього до дому свого батька, до

Віфлеєму Юдиного, і була там чотири місяці часу. 3 І встав її муж та й пішов за нею, щоб поговорити до серця її, щоб вернути її, а з ним був слуга його та пара ослів. І вона ввелá його до дому батька свого. І побачив його бáтько тієї молодої жінки, та й радісно вийшов назустріч йому. 4 І тримав його тесть його, батько тієї молодої жінки, і сидів із ним три дні, — і їли й пили вони та ночували там. 5 І сталося четвертого дня, і повставали вони рано вранці, та й встали, щоб іти. І сказав батько тієї молодої жінки до зятя свого: „Підкріпи своє серце кавалком хліба, а потім підете“. 6 І сіли вони, і обоє рáзом їли та пили. А батько тієї молодої жінки сказав до того чоловіка: „Зволь же й переночуй, і нехай буде добре тобі на серці!“ 7 Але встав той чоловік, щоб іти, а тесть його сильно просив його. І вернувся він, і переночував там. 8 І встав він рано вранці п'ятого дня, щоб іти, а батько тієї молодої жінки сказав: „Підкріпи ж своє серце!“ І зволіка́ли вони аж до схілку дня, і їли обоє вони. 9 І встав той чоловік, щоб іти, він та наложниця його та слуга його. І сказав йому тесть його, батько тієї молодої жінки: „Ось день схилився на вечір, — переночуй же! Ось день кладеться, — ночуй тут, і нехай буде добре тобі на серці! І встанете ввввтра рано, у дорóгу свою, та й підеш до намету свого“. 10 Та той чоловік не хотів ночувати. І встав він та й пішов, і прийшов навпроти Євусу, — це Єрусалим. А з ним пара нав'ючених ослів, і його наложниця з ним. 11 Вони були́, при Євусі, а день дуже схилився. І

сказав слуга до пана свого: „Ходім, і зайдімо до цього євусейського міста, та й переночуємо в ньому“. **12** І сказав до нього пан його: „Не заходьмо до міста чужинців, бо вони не з Ізраїлевих синів, а перейдімо до Гів'и“. **13** І сказав він до слуги свого: „Ходім, і прийдемо до одного з тих міст, і переночуємо в Гів'ї або в Рамі“. **14** І перейшли вони та й пішли. А сонце зайшло їм при Гів'ї, що була Веніяминова. **15** І зійшли вони туди, щоб увійти переночувати в Гів'ї. І він увійшов та й сів на майдані того міста, та ніхто не брав їх до дому переночувати. **16** Аж ось старий чоловік іде ввечері з поля з своєї роботи. А цей чоловік був з Єфремових гір, і він був прихóдько в Гів'ї. А люди того місця — сині Веніяминові. **17** І звів він очі свої та й побачив того чоловіка мандрівника на міськóму майдані. І сказав той старий чоловік: „Куди ти йдеш та звідки прихóдиш?“ **18** А той до нього сказав: „Ми перехóдимо з Юдиного Віфлеєму аж до узбіччя єфремових гір, — звідти я. І ходив я аж до Юдиного Віфлесму, і йду до Господнього дому, та нема нікого, хто взяв би мене до дому. **19** Є й солома, і паша для наших ослін, є хліб та вино мені й невільниці твоїй та слугі з твоїми рабами, — не бракує жодної речі“. **20** І сказав той старий чоловік: „Мир тобі, — нехай уся недостáча твоя на мені, тільки на майдані не ночуй!“ **21** І він увів його до свого дому, і дав ослам кóрму, а самі вони пообмивали ноги свої та й їли й пили. **22** Коли вони звеселили серце своє, аж ось люди того міста, люди розпусні, оточили той

дім та стукали в двері. І казали вони тому старому чоловікові, власникові того дому, говорячи: „Виведи чоловіка, що увійшов до дому твого, — і ми пізнаємо його!“ 23 І вийшов до них той чоловік, власник того дому, та й сказав їм: „Ні, мої браття, не робіть же ви зла! По тому, як увійшов цей чоловік до мого дому, не зробіть такої гидоти! 24 Ось дочка моя дівчина, та його наложниця, — я їх віведу, а ви візьміть їх, і зробіть їм, що вам до вподоби, а тому чоловікові ви не зробіте цієї огидної речі!“ 25 Та ті люди не хотіли слухати його. І схопив той чоловік свою наложницю, і вивів до них назобні. І вони познали її, і безчестили її цілу ніч аж до ранку, і відпустили її, як зійшла рання зоря. 26 І прийшла та жінка, як ранок вертався, та й упала, і лежала при вході дому того чоловіка, що пан її був там, аж до світу. 27 А пан її встав рано, і відчинив двері дому та й вийшов, щоб іти своєю дорогою, — аж ось та жінка, його наложниця, лежить при вході до дому, а руки її на порозі. 28 І сказав він до неї: „Уставай і підемо!“ Та вона не відповіла, бо вмерла. І взяв він її на осла. І встав той чоловік, і пішов до свого місця. 29 І увійшов він до дому свого, і взяв ножа, і схопив свою наложницю та й порізав її за костями її на дванадцять кусків, і порозсилав по всій Ізраїлевій країні. 30 І сталося, кожен, хто це бачив, то говорив: „Не бувало й не бачено такого, як це, від дня виходу Ізраїлевих синів з єгипетського країю аж до цього дня! Зверніть увагу на це, радьте та говоріть!“

20 І повиходили всі Ізраїлеві сини, і була зібрана громада, як один чоловік, від Дану аж до Беер-Шеви, а гілеадський край до Господа в Міцпу. **2** І стали проводити всього того народу, усі Ізраїлеві племена, на зборах Божого народу, — чотириста тисяч пішого люду, хто витягує меч. **3** І почули Веніяминові сини, що Ізраїлеві сини ввійшли до Міцпи. І сказали Ізраїлеві сини: „Скажіть, як сталося такé зло?“ **4** І відповів той чоловік Левит, чоловік тієї замордóваної жінки, та й сказав: „До Гів'и, що Веніяминова, увійшов я та наложниця моя, щоб ночувати. **5** І встали на мене госпóдарі Гів'и, і вночі оточили через мене той дім. Мене замишляли забити, а наложницю мою збезчéстили, — і померла вона. **6** І схопив я наложницю, і порізав її, та й послав її по всьому полі Ізраїлевого володіння, бо вони вчинили розпóсту та гидóту серед Ізраїля. **7** Ось ви всі Ізраїлеві сини, — дайте собі тут слово та раду!“ **8** І встав увесь народ, як один муж, говорячи: „Не підемо ніхто до намету свого, і не зáйдемо ніхто до дому свого! **9** А тепер оце та річ, що зробимо Гів'ї: підемо на неї за жеребкóм! **10** І візьмемо десятеро людей на сотню, щодо всіх Ізраїлевих племен, і сотню на тисячу, і тисячу на десять тисяч, щоб узяли поживи для народу, щоб вони прийшли зробити Гів'ї Веніямина, згідно з усією гидóтою, що він зробив Ізраїлеві“. **11** І був зібраний кожен ізраїльтянин до того міста рáзом, як один чоловік. **12** І послали Ізраїлеві племена людей по всіх Веніяминових рóдах, говорячи: „Щó це за зло, що

сталось між вами? **13** А тепер давайте тих людей, розпусних синів, що в Гів'ї, — і ми повбиваємо їх, та й вигубимо зло з Ізраїля“. Та не хотіли Веніяминові сини слухати голосу своїх братів, Ізраїлевих синів. **14** І Веніяминові сини були зібрані з міст до Гів'ї, щоб піти на війну з Ізраїлевими синами. **15** І Веніяминові сини з міст були перелічені того дня, — двадцять і шість тисяч чоловіка, що витягують меча, окрім мешканців Гів'и, — із них були перелічені сім сотень вибраного чоловіка. **16** З усього того народу було сім сотень вибраного чоловіка, із нечинною рукою правіці своєї, лівші, — кожен той кидав каменем із пращі на волос, і не схібував. **17** І були перелічені ізраїльтяни, окрім Веніямина, — чотириста тисяч чоловіка, що витягують меча, кожен військовий. **18** І встали вони, і ввійшли до Бет-Елу, і питалися Бога, та й сказали Ізраїлеві сини: „Хто піде нам спереду на бій з Веніяминівими синами?“ І сказав Господь: „Юда спереду“. **19** І встали Ізраїлеві сини рано вранці, і таборували при Гів'ї. **20** І вийшов Ізраїльтянин на війну з Веніямином, і сточили ізраїльтяни з ними бій при Гів'ї. **21** І вийшли Веніяминові сини з Гів'и, та й повалили між Ізраїлем того дня двадцять і дві тисячі чоловіка на землю. **22** І зміцнився народ, Ізраїлеві мужі, і точили бій далі в тому місці, де точили бій першого дня. **23** І ввійшли Ізраїлеві сини до Бет-Елу, та й плакали перед Господнім лицем аж до вечора. І питалися вони Господа, говорячи: „Чи далі підú я на бій з синами Веніямина, мого

брата?“І сказав Господь: „Ідіть на нього!“ 24 І прийшли Ізраїлеві сини до Веніяминових синів дня другого. 25 А Веніамин вийшов із Гів'ї другого дня навпроти них, та й повалив між Ізраїлевими синами на землю ще вісімнадцять тисяч чоловіка, — усі ті, що витягають меча. 26 І прийшли всі Ізраїлеві сини та весь народ, і ввійшли до Бет-Елу, та й плакали, і сиділи там перед Господнім лицем, і по́стили того дня аж до вечора. І принесли вони цілопáлення та мирні жертви перед Господнім лицем. 27 І питалися Ізраїлеві сини Господа (а за тих днів ковчэг Божого заповіту був там. 28 А Пінхас, син Елеазара, Ааронового сина, стояв тими днями перед Його лицем), говорячи: „Чи далі підú ще на бій з синами Веніямина, мого брата, чи спинюся?“ А Господь сказав: „Ідіть, бо взавтра Я дам його в твою руку“. 29 І поставив Ізраїль за́сідку навколо Гів'ї. 30 І пішли Ізраїлеві сини на синив Веніяминових третього дня, і сточили бій проти Гів'ї, як і раніш. 31 І вийшли Веніяминові сини навпроти народу, одірвалися від міста, і зачали класти трупи з народу, як раз-у-раз, на битих дорогах, що одна йде до Бет-Елу, а одна до Гів'ї, у полі, — коло тридцяти чоловіка між Ізраїлем. 32 І сказали Веніяминові сини: „Биті вони перед нами, як перше!“ А Ізраїлеві сини сказали: „Утікаймо, — і відірвемо їх від міста на дороги“. 33 І кожен муж Ізраїля повстав із свого місця, і сточили бій у Баал-Тамарі, а Ізраїлева за́сідка рушила з свого місця, з Мааре-Ґева. 34 І прийшли перед Гів'у десять тисяч чоловіка, ви́браного з усього

Ізраїля, і бій став тяжкий. А вони не знали, що суне на них те зло. **35** І вдарив Господь Веніямина перед Ізраїлем, і Ізраїлеві сини повалили того дня між Веніямином двадцять і п'ять тисяч і сто чоловіка, — усі ті, що витягають меч. **36** І побачили Веніяминові сини, що побиті вони, а ізраїльтяни уступили місце Веніяминові, бо вірили засідці, яку поставили на Гів'у. **37** А засідка поспішилася, і напала на Гів'у. І засідка вступилася, і побила все місто вістрям меч. **38** А Ізраїльтянин мав із засідкою умовленого знака, — щоб із міста підняла великий дим. **39** І відступили ізраїльтяни в бою, а Веніамин зачав класти трупи в Ізраїлі, близько тридцятро люда, бо казали вони: „Дійсно, справді побитий він перед нами, як за першого бою!“ **40** А з міста став підійматися стовп диму. І обернувся Веніамин позад себе, — аж ось усе місто піднялося димом до неба! **41** І обернувся Ізраїльтянин, а Веніамінівець перестрашився, бо побачив, що досягло його те зло. **42** І обернулися вони перед Ізраїльтянином до дороги на пустиню, та бій досягав його, а ті, що з міст, валили його в середині його. **43** Вони оточили Веніямина, гнали його до Менухи, топтали його аж до Гів'ї зо сходу сонця. **44** Полягло тоді з Веніямина вісімнадцять тисяч чоловіка, — усе це люди хоробрі. **45** І поверну́лися вони, і втікли в пустиню до Села-Ріммону. А ті побили поодиноких утікачів по дорогах, як дозбірюється останній виноград, п'ять тисяч люда. І гналися за ними аж до Гід'ому, і побили з нього дві тисячі люда.

46 І було всіх, що впали того дня з Веніямина, двадцять і п'ять тисяч чоловіка, що витягають меча, — усе це люди хоробрі. 47 І обернулися вони, і повтікали в пустиню до Села-Ріммону, — шістсот чоловіка. І сиділи вони в Села-Ріммоні чотири місяці. 48 А ізраїльтяни вернулися до Веніяминових синів, та й повбивали їх вістря́м меча, — мужчин із міста, і худобу, і все зна́йдене. А всі міста, що знаходились по дорозі, пусти́ли з огнем.

21 І присягнув Ізраїльтянин в Міцпі, говорячи: „Жоден із нас не дасть своєї дочкі Веніяминові за жінку!“ 2 І посхóдився народ до Бет-Елу, та й сидів там аж до вечора перед Божим лицем. І піднєсли вони го́лос свій, та й плакали плаче́м великим. 3 І сказали вони: „Чому, Господи, Боже Ізраїлів, сталося це між Ізраїлем, щоб сьогодні бракувало з Ізраїля одне плém'я?“ 4 І сталося назавтра, і встав рано наро́д, та й збудували же́ртівника, і принєсли цілопа́лення та мирні жертви. 5 І сказали Ізраїлеві сини: „Хто зо всіх Ізраїлевих племен не ввійшов до зборів до Господа? Бо та прися́га була велика на того, хто не прийшов до Господа, до Міцпи, говорячи: „Такий буде конче забитий“. 6 І жалували Ізраїлеві сини за Веніямином, своїм братом, та й сказали: „Сьогодні відрúбане з Ізраїля одне плém'я! 7 Щó ми зробимо їм, позосталим, щодо жіно́к? А ми присягнули Господом, що не дамо їм із дочо́к наших за жіно́к“. 8 І сказали вони: „Яке одне́ з Ізраїлевих племен не прийшло́ до Господа до Міцпи?“ Аж ось вíявилось, що з Явешу

гілеадського ніхто не прихóдив до табóру на збори. **9** І був переглянений народ, а оце — не було там нікого з мéшканців Явешу гілеадського! **10** І послала громада туди дванадцять тисяч чоловіка хоробрих людей, і наказали їм, говорячи: „Ідіть, і повбиваєте мéшканців гілеадського Явешу вістрям меча, — і жінок і дітей. **11** А це та річ, що ви зробите: Кожного чоловіка та кожную ланку, що пізна́ла чоловіка, зробите закляттям“. **12** І знайшли вони з мéшканців гілеадського Явешу чотири сотні дівчат паннів, що не пізна́ли чоловіка, і спровадили їх до табóру в Шіло́, що в ханаанському Краї́. **13** І послала вся та громада, а ті говорили до Веніяминових синів, що в Села-Ріммоні, та й кликнули їм: „Мир!“ **14** І вернувся Веніямин того ча́су, і да́ли їм тих жінок, яких позоставили при житті, із жінок гілеадського Явешу. Та не знайшли їм до́сить. **15** А народ той жалував за Веніямином, бо Господь зробив проло́ма в Ізраїлевих племенах. **16** І сказали старші громади: „Що́ ми зробимо позосталим щодо жінок? Бо вигублена жінка з Веніямина“. **17** І сказали вони: „Останки насліддя — для Веніямина, і не буде витерте плéм'я з Ізраїля. **18** А ми не можемо дати їм жінок із наших дочо́к, бо Ізраїлеві сини присяглі, говорячи: „Прокля́тий, хто дає жінку Веніяминіві!“ **19** І сказали вони: „Ось буває рік-у-рік свято Господне в Шіло́, що на північ від Бет-Елу, на схід сонця від дороги, що провадить з Бет-Елу до Сихему, і з півдня від Левони“. **20** І наказали вони Веніяминим синам, говорячи: „Ідіть, і будете чатува́ти в виноградниках.

21 І побачите, аж ось дóчки Шіла́ вийдуть танцювати тáнці, то ви вийдете з виноградників, та й схóпите собі кожен свою жінку з дочóк Шіла́, і підете в Веніяминів край. 22 І буде, коли їхні батьки або їхні брати прийдуть до нас сваритися, то ми скажемо їм: Змилуйтеся над ними, бо не взяли́ ми для кожного з них жінку на війні, і ви не дали́ їм, тому цього ча́су ви винні“. 23 І зробили так Веніяминові сини, і взяли жінок за числом своїм із тих, що танцювали, що їх вони викрали. І пішли вони, і вернулися до наді́лу свого, і побудували міста́, та й осілися в них. 24 І порозхóдилися звідти Ізраїлеві сини того ча́су кожен до племені свого та до роду свого, і пішли звідти кожен до спáдку свого. 25 Того ча́су не було царя в Ізраїлі, — кожен робив, що здавалося правдивим в його очáх!

Рут

1 І сталося за часу, коли судді судили, то був голод у Краю. І пішов був чоловік з Юдиного Віфлеєму мешкати в моавських полях, він і жінка та двоє синів його. **2** А ім'я тому чоловікові Елімелех, а ім'я жінці його Ноомі; і ім'я двох синів його — Махлон і Кілійон, ефратяни з Віфлеєму Юдиного. І прийшли вони на моавські поля, та й залишилися. **3** І помер Елімелех, муж Ноомі, і зосталася вона та два їхні сини. **4** І взяли вони собі за жінок моавітянок, — ім'я одній Орпа, а ім'я другій Рут. І сиділи вони там близько десяти літ. **5** І помирали й вони обоє, Махлон та Кілійон. І позсталася та жінка по двох дітях своїх та по чоловікові своєму. **6** І встала вона та невістки її, і вернулися з моавських піль, бо почула на моавському полі, що Господь згадав про народ Свій, даючи їм хліба. **7** І вийшла вона з того місця, де була там, та обидві невістки з нею, та й пішли дорогою, щоб вернутися до Юдиного краю. **8** І сказала Ноомі до двох своїх невісток: „Ідіть, верніться кожна до дому своєї матері. І нехай Господь зробить із вами милість, як ви зробили з померлими та зо мною. **9** Нехай Господь дасть вам, — і ви знайдете відпочинок кожна в домі свого мужа!“ І вона поцілувала їх, а вони підняли свій голос та плакали. **10** І вони сказали до неї: „Ні, — з тобою ми вернемось до народу твого!“ **11** А Ноомі сказала: „Вертайтеся, дочки мої, — чого ви підете зо мною? Чи я маю ще в утробі своїй синів, а вони стануть вам за чоловіків? **12** Верніться, дочки мої,

ідіть, бо я занадто старá, щоб бути для мужа. А коли б я й сказала: Маю надію, і коли б цієї ночі була з мужем, і також породила синів, — **13** чи ж ви чекали б їх, аж поки повироста́ють? Чи ж ви зв'язалися б з ними, щоб не бути замужем? Ні, дóчки мої, бо мені значно гірше, як вам, — бо Господня рука знайшла мене“. **14** І підняли вони голос свій, і заплакали ще. І поцілувала Орпа свою свекру́ху, а Рут пригорну́лася до неї. **15** І сказала Ноомі: „Ось зові́ця твоя вернулася до наро́ду свого та до богів своїх, — вернися й ти за зові́цею своєю!“ **16** А Рут відказала: „Не силу́й мене, щоб я покинула тебе, щоб я вернулася від тебе, бо куди пі́деш ти, туди піду́ й я, а де житимеш ти, там житиму й я. Наро́д твій буде мій народ, а Бог твій — мій Бог. **17** Де помреш ти, там помру й я, і там буду похована. Нехай Господь зробить мені так, і так нехай додасть, і тільки смерть розлучить мене з тобою“. **18** І побачила Ноомі, що вона настоює йти за нею, і перестала вговорювати її. **19** І пішли вони вдвох, аж прийшли до Віфлеєму. І сталося, коли вони входили до Віфлеєму, то зашуміло все місто про них, і говорили: „Чи це Ноомі?“ **20** А вона сказала їм: „Не кличте мене: Ноомі, — кличте мене: Марá, бо велику гірко́ту зробив мені Всемогу́тній. **21** Я замóжною пішла була, та порожньою вернув мене Господь. Чого кличете мене: Ноомі, коли Господь свідчив проти мене, а Всемогутній послав мені горе?“ **22** І вернулася Ноомі та з нею моавітянка Рут, невістка

її, що верталася з моавських піль. І прийшли вони до Віфлеєму на початку жнив ячмєню.

2 А Ноомі мала родича свого чоловіка, мужа багатого, з Елімелехового рóду, а ім'я йому Бóаз. **2** І сказала моавітянка Рут до Ноомі: „Підú но я на поле, і назбираю колосся за тим, у кого в очáх знайдú милість“. А та їй сказала: „Іди, моя дóчко!“ **3** І пішла вона, і прийшла та й збирала за женцáми. А припáдок навів її на ділянку поля Бóаза, що з Елімелéхового рóду. **4** Аж ось прийшов із Віфлеєму Бóаз, та й сказав до женців: „Господь з вами!“ А вони відказали йому: „Нехай поблагослóвить тебе Господь!“ **5** І сказав Бóаз до слуги свого, поставленого над женцáми: „Чия це дівчина?“ **6** І відповів той слуга, поставлений над женцáми, і сказав: „Дівчина — моавітянка вона, що вернулася з Ноомі з моавських піль. **7** А вона сказала: Нехай я збиратиму, та назбираю між снопáми за женцáми! І прийшла вона, і стала від самого рáнку й аж дотепér; а вдома вона була мало“. **8** І сказав Бóаз до Рут: „Ото чуєш, дóчко моя, — не ходи збирати на іншому полі, і не йди звідси, і так пристань до моїх дівчáт. **9** Доглядай цього поля, де будуть жати, і ти підеш за ними. Ось я наказав слúгам не займати тебе. А як спрагнеш, то підеш до нáчинь, та й нап'єшся з того, що поначérпують слúги!“ **10** І впала вона на обличчя своє, та й вклонилася до землі, і сказала йому: „Чому знайшла я мiлiсть в очáх твоїх, що ти прихилився до мене, хоч я чужá?“ **11** І відповів Бóаз і сказав їй: „Докладно розповіджено мені все,

що зробила ти з своєю свекру́хою по смерті твого чоловіка, — і ти кинула батька свого й матір свою та край свого народження, і пішла до народу, якого не знала вчора-позавчора. **12** Нехай Господь заплатить за чин твій, і нехай буде нагоро́да твоя повна від Господа, Бога Ізраїлевого, що ти прийшла сховатися під крильми́ Його!“ **13** А вона сказала: „Нехай я знайдú милість в оча́х твоїх, пане мій, бо ти потішив мене, і говорив до серця своєї неві́льниці. А я не є навіть як одна з твоїх неві́льниць!“ **14** І сказав їй Бо́аз у час їді: „Підійди сюди, та з'їж хліба й замочи у квасі шматок свій“. І сіла вона збоку женців, а він подав їй пра́женого зёрна. І їла вона й наситилася, і ще й позоста́вила. **15** І встала вона збирати. А Бо́аз наказав слúгам своїм, говорячи: „І між снопа́ми нехай збирає, і не крив́дьте її. **16** І також конче киньте їй зо сно́пів, і позоставте, і буде вона збирати, а ви не лайте її“. **17** І збирала вона на полі аж до вечора, і ви́молотила те, що назбирала, і було близько ефі́ ячме́ню. **18** І понесла вона, і ввійшла до міста, і її свекру́ха побачила, що вона назбирала. А вона вийняла, і дала їй, що позоставила по своїй їжі. **19** І сказала їй свекру́ха її: „Де ти збирала сьогодні, і де ти робила? Нехай буде благослове́нний, хто прийняв тебе!“ І вона розповіла своїй свекрусі, у кого працювала, та й сказала: „Ім'я́ того чоловіка, що я сьогодні робила в нього, Бо́аз“. **20** І сказала Ноо́мі до невістки своєї: „Благословенний він у Господа, що не позбавив милости своєї ані живих, ані померлих“. І

сказала їй Ноомі: „Близький нам той чоловік, — він із наших рідичів“. **21** І сказала моавітянка Рут: „Він також сказав мені: Пристань до моїх слуг, аж поки не скінчать моїх жнив“. **22** І сказала Ноомі до своєї невістки Рут: „Добре, дочко моя, що ти вийдеш з його служницями, щоб не чіпали тебе на іншому полі“. **23** І вона пристала до Боазових служниць, щоб збирати аж до закінчення жнив ячмёню та жнив пшениці. І вона жила з своєю свекрухою.

3 І сказала їй свекруха її Ноомі: „Дочко моя, ось я пошукаю для тебе місця спочінку, що буде добре тобі. **2** А тепер ось Бóаз, наш рідич, що була ти з його служницями, ось він цієї ночі буде в'яти ячмінь на току́. **3** А ти вмийся, і намастися, і надягни на себе кращу одержу свою, та й зійди на тік. Але не показуйся на очі тому чоловікові, аж поки він не скінчить їсти та пити. **4** І станеться, коли він ляже, то ти зауваж те місце, де він лежить. І ти прийдеш, і відкриєш приніжжя його та й ляжеш, а він скаже тобі, що маєш робити“. **5** А та відказала до неї: „Усе, що ти кажеш мені, я зроблю“. **6** І зійшла вона на тік, і зробила все, як наказала їй свекруха її. **7** А Бóаз з'їв та випив, та й стало вёсело йому на серці, і прийшов він покластися біля копіїці. А вона тихо прийшла, і відкрила його приніжжя та й лягла. **8** І сталося опівночі, і затремтів той чоловік, та й звівся, — аж ось жінка лежить у приніжжі його! **9** І він сказав: „Хто ти?“ А вона відказала: „Я невільниця твоя Рут. Простягни ж крило над своєю невільницею, бо ти мій

родич“. **10** А він сказав: „Благословенна ти в Господа, дóчко моя! Твоя остання ласка до мене ліпша від першої, — що не пішла ти за юнака́ми, чи вони бідні, чи вони багаті. **11** А тепер, дóчко моя, не бійся! Усе, що скажеш, я зроблю́ тобі, — бо все місто народу мого знає, що ти жінка чесно́тна! **12** А тепер справді, що я родич, — та є родич ще, ближчий від мене. **13** Ночуй цю ніч, а ра́нком, — якщо він викупить тебе — добре, нехай викупить. А якщо він не схоче викупити тебе, то викуплю тебе я, — як живий Господь! Лежи тут аж до ра́нку“. **14** І лежала вона у прині́жжі його аж до ранку, і встала, перше ніж можна розпізнати один о́дного. А він сказав: „Нехай не пізнають, що жінка прихо́дила на тік“. **15** І він сказав: „Дай хустку, що на тобі, і подерж її“. І держала вона її, а він відміряв шість мір ячме́ню, і поклав на неї, та й пішов до міста. **16** А вона прийшла до своєї свекрухи. А та сказала: „Як спра́ва, дóчко моя?“ А вона розповіла їй усе, що зробив їй той чоловік. **17** І сказала: „Ці шість мір ячме́ню він дав мені, бо сказав: Не приходь по́рожньо до своєї свекрухи“. **18** А та сказала: „Почекай, моя дóчко, аж поки довідаєшся, як віпаде справа, бо той чоловік не заспоко́їться, доки не викінчить цієї справи сьогодні“.

4 А Боаз прийшов до брами, та й сів там. Аж ось проходить родич, про якого говорив був Боаз. І він сказав йому́: „Зайди сюди, послухай, і сядь отут!“ І той зайшов і сів. **2** А Боаз узяв десять мужа зо старших того міста та й сказав: „Сідайте тут!“ І вони посідали.

3 І сказав він до родича: „Ділянку поля, що нашого брата Елімелéха, продалá Ноомі, яка вернулася з моавського поля. 4 А я постановив: Подам тобі до ушей твоїх, говорячи: Купи при тих, що сидять тут, та при старші́х мого народу. Якщо викупиш — викупи, а якщо не викупиш — скажи мені, і нехай я знаю, бо окрім тебе нема кому викупити, а я за тобою“. А той сказав: „Я викуплю“. 5 І сказав Бóаз: „Того дня, коли набúдеш поле з руки Ноомі, то набудеш також моавитянку Рут, жінку померлого, — щоб поставити ім'я померлому на наді́лі його“. 6 А родич сказав: „Не можу я викупити собі, щоб не понищити свого наді́лу. Викупи собі мого викупа, бо я не можу викупити“. 7 А оце було колись серед Ізраїля на викуп, і на заміну, і на ствердження кожної справи: чоловік здійсмав сандáлю свою, і давав своєму ближньому, і це було свідóцтвом серед Ізраїля. 8 І сказав родич до Боаза: „Купи собі!“ І зняв свою сандáлю. 9 І сказав Боаз до старші́х та до всього народу: „Ви свідки сьогодні, що я набув усе, що Елімелéхове, і все, що Кі́йонове та Махлонове з руки Ноомі. 10 А також моавітянку Рут, Махлонову жінку, набув я собі за жінку, щоб поставити ім'я померлому на спáдкові його, — і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це! “ 11 І сказав увесь народ, що були в брамі, та старші, свідки: „Нехай дасть Господь цю жінку, що входить до дому твого, як Рахі́ль та як Лі́ю, що вони обі́дві збудували Ізраї́лів дім. І розбагаті́й в Ефраті, і здобу́ть

собі славне ім'я в Віфлеємі. **12** А з насіння, що Господь дасть тобі від цієї молодої жінки, нехай стане дім твій, як дім Переца, що Тамар породила була Юді“. **13** І взяв Бóаз Рут, і вона стала йому за жінку. І він увійшов до неї, а Господь дав їй вагітність, — і вона породила сина. **14** І сказали жінки до Ноомі: „Благословенний Господь, що не позбавив тебе сьогодні родича! І буде славним ім'я його серед Ізраїля. **15** І він буде тобі потішителем душі та на виживлення твоєї сивині, бо породила його твоя невістка, що любить тебе, що ліпша тобі за сімóх синів“. **16** І взяла Ноомі ту дитину, і поклала її на коліна свої, і була їй за няньку. **17** А сусідки назвали ім'я йому, говорячи: „Народився син для Ноомі!“ І назвали ім'я йому: Овéd. А він — батько Ёссéя, Давíдового батька. **18** А оце Перецові нащадки: Перец породив Гецрона, **19** а Гецрон породив Рама, а Рам породив Аммінадава, **20** а Аммінадав породив Нахшона, а Нахшон породив Салмона; **21** а Салмон породив Бóаза, а Бóаз породив Овéда; **22** а Овéd породив Ёссéя, а Ёссéй породив Давíда.

1 Самуїлова

1 І був один чоловік із Раматаїм-Цофіму, з Єфремових гір, а ім'я йому Елкана, син Єрохама, сина Ілія, сина Тоху, сина Цуфа, єфрémлянин. **2** А він мав дві жінки, — ім'я одній Анна, а ім'я другій Пеніна. І були в Пеніні діти, а в Анни дітей не було. **3** А той чоловік рік-у-рік ходив із свого міста до Шіло, щоб вклонятися та принóсити жертви Господу Саваóту. А там два Ілїєві сини, — Гофні та Пінхас, були священиками для Господа. **4** І як бував той день, і Елкана приносив жертви, то він давав своїй жінці Пеніні й усім синам її та дóчкам її частини, **5** а Анні давав частину подвійну, бо любив її. Та Господь замкнув її утрóбу. **6** А її супérниця розпалювала їй гнів, щоб докучати їй, бо Господь замкнув її утрóбу. **7** І так робив він рік-у-рік, коли вона вхóдила до Господнього дому, а та так гнівїла її. І вона плакала й не їла. **8** І сказав їй чоловік її Елкана: „Анно, чого ти плачеш і чомú не їси? І чого сумнé твоє серце? Чи ж я не ліпший тобі за десятьох синів?“ **9** І встала Анна по їді та по питті в Шіло, а священик Ілїй сидів на стільці при бічнóму одвірку Господнього храму. **10** А вона була скóрбна духом, і молилася до Господа та плакала гірко. **11** І склала вона обітницю, та й сказала: „Господи Саваóте, якщо дійсно погля́неш на біду Твоєї невільниці, і згадаєш мене, і не забудеш Своєї невільниці, і даси Своїй невільниці нащáдка чоловічої статі, то я дам його Господéві на всі дні життя його, а бритва не торкнетъя його голови“. **12** І сталося, коли вона довго

молилася перед Господнім лицем, то Ілїй пильнував за її устами. **13** А Анна — вона говорила в серці своїм: тільки губи її порушувалися, а голос її не був чутий. І вважав її Ілїй за п'яну. **14** І сказав до неї Ілїй: „Аж доки ти будеш п'яною? Вітверезись зо свого вина!“ **15** А Анна відповіла та й сказала: „Ні, пане мій, — я жінка скорбна духом, а вина та п'янокбого напою не пила я. І я вилила душу свою перед Господнім лицем. **16** Не вважай своєї невільниці за негідницю, бо я говорила аж доти з великої своєї скорботи та з туги своєї“. **17** І відповів Ілїй та й сказав: „Іди з миром! А Бог Ізраїлів дасть тобі бажання твоє, яке ти від Нього жадала“. **18** А вона сказала: „Нехай невільниця твоя знайде милість в очах твоїх!“ І пішла та жінка своєю дорогою, та й їла, а обличчя її не було вже сумне. **19** І встала вона рано вранці, і вклонилася перед Господнім лицем. І вернулися вони, і ввійшли до свого дому до Рами. І Елкана пізнав свою жінку Анну, а Господь згадав про неї. **20** І сталося по році, і завагітніла Анна, та й сина породила. І назвала вона ім'я йому: Самуїл, бо від Господа жадала його. **21** І пішов той чоловік Елкана та весь дім його вчинити для Господа річну жертву та обітницю свої. **22** А Анна не пішла, бо сказала до чоловіка свого: „Аж коли буде відлучений цей хлопчик, то відведу його, — і він з'явиться перед Господнім лицем, і назавжди позостанеться там!“ **23** І сказав їй чоловік її Елкани: „Роби те, що добре в очах твоїх! Залишайся, аж поки відлучиш його, тільки нехай виконає Господь Своє слово“. І залишалась та

жінка, і годувала свого сина, аж поки вона відлучила його. **24** А коли відлучила, то повела його з собою та з трьома бичками й одною ефбою муки, і бурдюком вина, і привела його до Господнього дому до Шіло. А той хлопчик був ще малий. **25** І зарізали бичка, і привели того хлопчика до Ілія. **26** І вона сказала: „О, пане мій, як жива душа твоя, мій пане, — я та жінка, що стояла з тобою отут, щоб молитися Господеві. **27** Я молилася за дитину цю, — і Господь дав мені жадання моє, що я просила від Нього. **28** А тепер я віддаю його Господеві на всі дні, скільки він жаданий для Господа“. І вклонилася там Господеві.

2 І молилася Анна та й проказала: „Звеселілося Господом серце моє, мій риг став високим у Господі! Розкрилися уста мої на моїх ворогів, бо радію з спасіння Твого! **2** Немає святого, подібного Господу, немає нікого, крім Тебе, і скелі немає, як Бог наш! **3** Більше не говоріть зарозуміло, нехай з ваших уст не виходить зухвальство, бо Господь — Бог знання, і Він уплянує вчинки! **4** Лук сильних поламаний, а немічні оперезалися силою! **5** Наймаються ситі за хліб, а голодні відпочивають, аж неплідна сім'я породила, а багаті — знесилилися. **6** Господь побиває й оживлює, до шеолу знижає й підносить до неба. (Sheol h7585) **7** Господь зубожує та збагачує, понижує Він та звеличує. **8** Підіймає нужденного з пороку, підносить убогого з смітників, щоб посадити з вельможами й престол слави їм дати на спадщину, бо Господні основи землі, і на них Він поставив

вселенну. **9** Він ноги святих Своїх стереже, нечестиві ж погинуть у темряві, бо сильним не з сили стає чоловік. **10** Господь — хай поламані будуть Його супротивники! У небі Господь заgrimить, і розсудить Він кінці землі! І Він подасть силу Своему цареві, і рога повищить Свого помазанця!“ **11** І пішов Елкана до Рами, до дому свого. А той отрок служив Господеві при священникові Ілїї. **12** А сини Ілїя були люди негідні, — вони не знали Господа, **13** ані звичаю священничого з народом. Коли хто приносив жертву, то, як варилося м'ясо, приходив священників слуга, а в його руці — тризубе видельце. **14** І він із грукотом стромляв до мідниці, або до кїтла, або до горшка, або до горняти, — і все, що витягне видельце, священник собі брав. Так вони робили всьому Ізраїлеві, що приходив туди до Шіло. **15** Також поки палили лїй, то приходив священників слуга, та й говорив до чоловіка, що приносив жертву: „Дай м'яса на печеню для священника, бо він не візьме від тебе м'яса вареного, а тільки сире!“ **16** А як той чоловік відповідав йому: „Нехай перше сплять і той лїй, а ти потім візьми собі, скільки буде жадати душа твоя!“ А той говорив: „Ні, таки зараз давай! А коли ні, візьму силою!“ **17** І був гріх тих юнаків дуже великий перед Господнім лицем, бо ті люди безчестили Господню жертву **18** А Самуїл служив перед Господнім лицем. Отрок був оперезаний лляним ефодом. **19** А малу верхню одежину робила йому його мати, і приносила йому з року на рік, коли приходила з своїм мужем

принісати річну жертву. **20** А Ілій поблагословив Елкану й його жінку та й сказав: „Нехай Господь дасть тобі нащадків від цієї жінки, за відданого, що Господь узяв“. І пішли вони на місце своє. **21** І Господь згадав про Анну, і вона завагітніла, та й породила трьох синів та дві дочки. А óтрок Самуїл ріс із Господом. **22** А Ілій був дуже старій. І почув він усе, що сини його роблять усьому Ізраїлеві, і що вони злягаються з жінками, які відбувають службу при вході скинії заповіту. **23** І він сказав їм: „Нащо ви робите такі речі, про які я чую? Про ваші злі вчинки я чую від усього цього народу. **24** Ні, сини мої, — недобра та чутка, що я чую, — ви відхиляєте Господній нарód від Закону! **25** Якщо хто згрішить супроти людини, то помóляться за неї перед Богом. А якщо людина згрішить супроти Господа, — хто заступиться за неї?“ Та вони не слухали голосу батька свого, бо Господь постановив погубити їх. **26** А óтрок Самуїл усе ріс, та здобував ласку як у Господа, так і в людей. **27** І прийшов Божий чоловік до Ілія, та й сказав йому: „Так сказав Господь: Чи ж Я справді не об'явився дóмові твого батька, як були вони в Єгипті, у фараоновім домі? **28** Я вибрав його Собі зо всіх Ізраїлевих племен за священика, щоб він входив до Мого жертівника, щоб кадив кадило, щоб носив ефóда перед Моїм лицем. І дав Я дóмові твого батька всі жертви Ізраїлевих синів. **29** Чого ж ви берéте під ноги Мою жертву та Мою жертву хлібну, що Я заповів для скинії? І ти вшанував синів своїх більш, як Мене,

щоб ви потовстіли від найкращих частин усякого Ізраїлевого дָару перед лицем Моїм. **30** Тому́ то слово Господа, Бога Ізраїлевого, таке: Говорячи, сказав Я: Дім твій та дім батька твого будуть ходити перед Моїм лицем аж навіки. А тепер слово Господнє: Не буде в Мене такого, бо Я шаную тих, хто шанує Мене, а ті, хто зневажає Мене, будуть знева́жені! **31** Ось приходять дні, і Я відітну́ раме́но твоє та раме́но дому батька твого, щоб не було старо́го в домі твоєму. **32** І побачиш біду Мого ме́шкання, хоч у всьому Я добре чинив Ізраїлеві, і не буде старого в домі твоїм по всі дні. **33** Я не витну в тебе всіх від Мого жертівника, щоб вибрати очі твої, і щоб зробити біль душі твоїй, — та ввесь до́ріст твого дому повмирає в силі віку. **34** А оце тобі озна́ка, що прийде на обох синів твоїх, на Хофні та Пінхаса, — обидва вони помруть одно́го дня. **35** А Я поставлю Собі священика вірного, — він буде робити згідно з серцем Моїм та з Моєю душею. І Я збудую йому тривалий дім, і він буде ходити перед Моїм помáзанцем по всі дні. **36** І станеться, — кожен, хто полишиться в домі твоїм, прийде вклонятися йому за агору срібла та за бухане́ць хліба, і скаже: Долучи мене до одного з священицтв, щоб їсти кавалок хліба“.

3 А о́трок Самуїл служив Господéві при Ілії. А Господнє слово було рідке́ за тих днів, видіння не було частé. **2** І сталося того дня, коли Ілі́й лежав на своєму місці, а очі його стали затемня́тися, він не міг бачити, **3** і поки Божий світильник ще не

погас, а Самуїл лежав у Господньому храмі, там, де Божий ковчег, 4 то покликав Господь до Самуїла: „Самуїле, Самуїле!“ А він відказав: „Ось я!“ 5 І побіг він до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Я не кликав. Вернися, лягай“. І він пішов і ліг. 6 А Господь далі покликав: „Самуїле, Самуїле!“ І встав Самуїл, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. А той відказав: „Не кликав я, сину мій. Вернися, лягай“. 7 А Самуїл ще не пізнав голосу Господа, і ще не відкрилося йому Господнє слово. 8 А Господь далі покликав Самуїла третій раз. І він устав, і пішов до Ілія та й сказав: „Ось я, бо ти кликав мене“. І зрозумів Ілій, що то Господь кличе óтрока. 9 І сказав Ілій до Самуїла: „Іди, лягай. І якщо знову покличе тебе, то скажеш: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає Тебе!“ І пішов Самуїл, та й ліг на своє місце. 10 І ввійшов Господь, і став, і покликав, як перед тим: „Самуїле, Самуїле!“ А Самуїл відказав: „Говори, Господи, бо раб Твій слухає!“ 11 І сказав Господь до Самуїла: „Ось Я зроблю таку річ серед Ізраїля, що в кожного, хто почує про неї, задзвенить в обох вухах його. 12 Того дня Я виконаю над Ілієм все, що Я говорив про дім його, від початку й до кінця. 13 І розповім йому, що Я суджу дім його навіки за гріх, про який він знав, що сини його богозневажають, та не спиняв їх. 14 Тому присягнув Я домом Ілія, що не очиститься гріх Ілієвого дому жертвою та жертвою хлібною навіки“. 15 І лежав Самуїл аж до ранку, і відчинив двері Господнього дому. А Самуїл боявся

розповісти Ілїєві про те видіння. **16** І покликав Ілїй Самуїла, та й сказав: „Самуїле, сину мій!“ А той сказав: „Ось я!“ **17** І сказав він: „Що то за річ, про яку Він говорив до тебе? Не крий правди передо мною. Нехай Господь зробить тобі так, і нехай додасть, якщо ти скажеш неправду передо мною про щось зо всього того, що говорив Він до тебе!“ **18** І розповів йому Самуїл усе те, і не сказав неправди перед ним. А той сказав: „Він — Господь, нехай зробить те, що добре в очах Його!“ **19** І виростав Самуїл, а Господь був із ним, і не опустив ані жодного зо всіх Його слів. **20** І ввесь Ізраїль, від Дана аж до Беер-Шеви, пізнав, що Самуїл вірний, як пророк Господній. **21** А Господь далі показувався в Шіло, бо Господь явився був у Шіло Самуїлові в слові Господньому.

4 І було Самуїлове слово для всього Ізраїля. І вийшов Ізраїль на війну проти филистимлян, та й таборував при Евен-Гаезері, а филистїмляни таборували в Афеку. **2** І вишикувались филистїмляни навпроти Ізраїля, а коли бій став тяжкий, то Ізраїль був побитий перед филистїмлянами. І вони побили в боєвому шійкові на полі близько чотирьох тисяч чоловіка. **3** І прийшов народ до табору, а Ізраїлеві старші сказали: „Чому вдарив нас Господь сьогодні перед филистїмлянами? Візьмімо собі з Шіло ковчега Господнього заповіту, і нехай ввійде поміж нас, і нехай спасе нас із рук наших ворогів“. **4** І послав народ до Шіло, і понесли звідти ковчега заповіту Господа Саваота, що сидить на херувимах. А там були двоє

Ілїєвих синів, Хофні та Пінхас, із ковчегом Божого заповіту. 5 І сталося, як ковчег заповіту Господнього прибув до табору, то увесь Ізраїль скрикнув великим окриком, — аж застогнала земля! 6 А филистїмляни почули голос окрику, та й сказали: „Що це за голос цього великого окрику в єврейському таборі?“ І довідалися вони, що Господній ковчег прибув до табору. 7 І полякалися филистїмляни, і говорили: „Бог прибув до табору!“ І сказали вони: „Біда нам, бо такого, як це, не було ще ніколи! 8 Біда нам! Хто нас урятує від руки цих потужних богів? Оце вони, ті боги, що вдарили були Єгипет усякою поразою у пустині! 9 Зміцніться та будьте мужні, филистїмляни, щоб ви не служили євреям, як вони служили вам. І будьте мужні, — і воюйте!“ 10 І воювали филистїмляни. І був побитий Ізраїль, і кожен утікав до свого намету. І та поразка була дуже велика. І впало з Ізраїля тридцять тисяч піхоти. 11 А Божий ковчег був узятий, і два Ілїєві сини, Хофні та Піхас, полягли. 12 І побіг один веніамїнівець із бою, і прибув того дня до Шіло; а одежа його була подерта, і порох на голові його. 13 І прибув він, — аж ось Ілїй сидить на стільці при дорозі й виглядає, бо серце йому тремтіло за Божого ковчега. А той чоловік прийшов, і розповів у місті, — і закричало все місто! 14 А Ілїй почув голос того крику та й сказав: „Що це за голос того натовпу?“ А той чоловік поспішив і прийшов, та й розповів Ілїєві. 15 А Ілїй був віку дев'ятидесяти й восьми літ, а очі його померкли, і він не міг бачити. 16 І сказав той

чоловік до Ілїя: „Я той, що прибіг із бою, і я втік сьогодні з бойовіх лав“. І сказав Ілїй: „Що́ то сталося, мій сину?“ **17** І відповів вісник і сказав: „Ізраїль побіг перед филистїмлянами, і сталась велика порáзка в народі. І обі́два сини твої, Хофні та Пінхас, полягли. А ковчѣг Божий узятий!“ **18** І сталося, як згадав він про Божого ковчѣга, то впав Ілїй зо стільця на́взнак при брамі, — зламався карк йому, і він помер, бо той муж був старій та тяжкий. А він судив Ізраїля сорок літ. **19** А невістка його, Пінхасова жінка, була важка́, близька́ до ро́дів. І як зачула вона ту звістку, що взятий Божий ковчег і помер тесть її та чоловік її, то впала на колі́на, та й породі́ла, бо прийшли на неї породільні болі її. **20** А як настав час смерти її, то казали ті, що стояли при ній: „Не бійся, бо ти породила сина!“ Та вона не відповіла́, і не взяла цього до серця свого́. **21** І вона назвала ім'я́ тому хлопцеві: Іхавод, кажучи: „Відійшла Ізраїлева слава!“ Бо почула про взяття́ Божого ковчѣгу, і про тестя свого та про мужа свого́, **22** та й сказала: „Відійшла слава від Ізраїля, бо взятий Божий ковчѣг“.

5 А филистїмляни взяли́ Божого ковчег, і принесли його́ з Евен-Гаезеру до Ашдо́ду. **2** І взяли́ филистїмляни Божого ковчѣга, і принесли його́ до Дагонового дому, і поставили його́ біля Даго́на. **3** А другого дня вранці повставали ашдо́дяни, аж ось Даго́н лежить ницьма́ на землі перед Господні́м ковчѣгом! І взяли́ вони Даго́на, і поставили його́ на його́ місце. **4** А наступного дня повставали вони

рано, — аж ось Дагон лежить ницьма́ на землі перед Господнім ковчегом! А Дагонова голова та обидві долоні рук його лежать відтяти на порозі, — тільки тулуб Дагонів позостав при ньому. 5 Тому то жерці та всі, хто входить до Дагонового дому, не ступають на Дагонів поріг у Ашдоді аж до цього дня. 6 І стала тяжка́ Господня рука на ашдодян, — і Він їх пусто́шив та бив їх болячками, Ашдод та довкілля його. 7 І побачили ашдодяни, що так, та й сказали: Нехай не зостається з нами ковчег Ізраїлевого Бога, бо стала тяжко́ю Його рука на нас та на Дагона, бога нашого!“ 8 І послали вони, і зібрали до себе всіх филистимських володарів, та й сказали: „Що ми зробимо з ковчегом Ізраїлевого Бога?“ А ті відказали: „Нехай ковчег Ізраїлевого Бога перейде до Гату“. І вони перенесли ковчега Ізраїлевого Бога. 9 І сталося по тому, як вони перенесли його, то Господня рука була проти міста, — сталося дуже велике замішання. І вдарив Він людей того міста від малого й аж до великого, — і появилися на них болячки. 10 І вони вислали Божого ковчега до Екрону. І сталося, як Божий ковчег прибув до Екрону, то екроняни стали кричати, говорячи: „Перенесли до нас ковче́га Ізраїлевого Бога, щоб вигубив нас та наро́д наш!“ 11 І послали вони, і зібрали всіх филистимських володарів, та й говорили: „Відішліть ковчега Ізраїлевого Бога, нехай вернеться на місце своє, і нехай не поб'є нас та наро́да нашого“, бо було смертельне замішання в усьому місті. І Божа рука стала там дуже тяжка́. 12 А ті люди, хто не повмира́в,

були вдарені болячками, — і зойк міста піднявся до неба!

6 І був Божий ковчег у филистимській землі сім місяців. **2** І покликали филистимляни жерців та ворожбитів, говорячи: „Що робити з Господнім ковчегом? Скажіть нам, як відіслати його на його місце?“ **3** А ті сказали: „Якщо ви відсилаєте ковчега Ізраїлевого Бога, то не відсилайте його порожньо, але конче принесіть Йому жертву за провину, — тоді будете вілікувані, і ви пізнаєте, чому не відступає Його рука від вас“. **4** І ті спитали: „Яка ж та жертва за провину, що ми принесемо Йому?“ А ті відказали: „За числом филистимських володарів — п'ять золотих болячок та п'ять золотих мишей. Бо одна поразка для всіх вас та для ваших володарів. **5** І зробіть подоби ваших болячок та подоби ваших мишей, що вигублюють землю, і воздайте славу Ізраїлевому Богові, — може Він полегчить Свою руку з-над вас і з-над ваших богів та з-над вашого краю. **6** І чого ви будете робити запеклими свої серця, як робили запеклим серце своє Єгипет та фараон? Чи ж не тоді, як Він чинив дивні речі з ними, не відпустили їх, і вони пішли? **7** А тепер візьміть, і зробіть одного нового воза, і візьміть дві дійні корови, що на них не накладалося ярма, і запряжіть ті корови до воза, а їхні телята відведете від них додому. **8** І візьмете Господнього ковчег, та й поставите його на воза, а золоті речі, що ви принесете Йому жертвою за провину, покладете в скрині збоку її. І відпустите

його, і він піде. **9** І побачите: Якщо він увійде до Бет-Шемешу дорогою до своєї границі, — він зробив нам це велике зло. А якщо ні, то пізнаємо, що не його рука доторкнулася нас, — випадок то був нам“. **10** І зробили ті люди так. І взяли вони дві дійні корови, і запрягли їх до воза, а їхніх телят замкнули вдома. **11** І поставили вони Господнього ковчега на воза, і скриню, і золоті миші, і подобі їхніх болячок. **12** І корови пішли просто дорогою до Бет-Шемешу. Ішли вони однією битою дорогою та все ревли, і не відхилялися ні праворуч, ні ліворуч. А филистимські володарі йшли за ними аж до границі Бет-Шемешу. **13** А люди Бет-Шемешу жали пшеницю в долині. І звели вони очі свої та й побачили ковчега, — і зраділи, що побачили! **14** А віз увійшов на поле бет-шемешанина Ісуса, та й став там, а там був великий камінь. І вони накололи дров із воза, а корів принесли цілопаленням для Господа. **15** А Левити зняли Господнього ковчега та скриню, що була з ним, що в ній були золоті речі, та й поставили при великому камені. А люди Бет-Шемешу принесли цілопалення, і приносили того дня жертви для Господа. **16** А п'ять филистимських володарів бачили це, і вернулися того дня до Екрону. **17** А оце ті золоті болячки, що филистимляни звернули Господеві жертвою за провину: одна за Ашдод, одна за Газу, одна за Ашкелон, одна за Гат, одна за Екрон. **18** А золоті миші були за числом усіх филистимських міст п'ятох володарів, від міста твердинного й аж до безмурного села, і аж до великого каменя,

що на ньому поставили Господнього ковчега, і він знаходиться аж до цього дня на полі бет-шемешанина Ісуса. **19** І вдарив Господь людей Бет-Шемешу, бо вони заглядали в Господній ковчег. І вибив Він між наро́дом п'ятдесят тисяч чоловіка та сімдесят чоловіка. І був народ у жалобі, бо Господь ударив народ великою поразкою. **20** І сказали люди Бет-Шемешу: „Хто зможе стати перед лицем Господа, Того Бога Святого? І до кого Він піде від нас?“ **21** І вони послали послів до мешканців Кір'ят-Єаріму, говорячи: „Филистимляни вернули Господнього ковчега. Зійдіть, знесіть його до себе“.

7 І поприходили люди Кір'ят-Єаріму, та й підняли Господнього ковчега, і внісли його до Авінадавого дому на узгір'ї в Гів'ї, а сина його Елеазара посвятили стерегти Господнього ковчега. **2** І сталося, від дня, коли ковчег полишився у Кір'ят-Єарімі, минуло багато часу, а було його двадцять літ. А весь Ізраїлів дім плакав за Господом. **3** І сказав Самуїл до всього Ізраїлевого дому, говорячи: „Якщо ви цілим вашим серцем вертаєтеся до Господа, повикидайте з-поміж себе чужих богів та Астарт, і міцно прихиліть свої серця до Господа, і служіть Самому Йому, — і Він спасе вас із руки филистимлян“. **4** І повикидали Ізраїлеві сини Ваалів та Астарт, та й служили Господеві, Самому Йому. **5** І сказав Самуїл: „Зберіть усього Ізраїля до Міцпї, а я буду молитися за вас до Господа!“ **6** І зібралися до Міцпї, і черпали воду та лили перед Господнім лицем, і постили того дня, та й казали

там: „Ми згрішили перед Господом!“ І судив Самуїл Ізраїлевих синів у Міцпї. 7 І почули филистїмляни, що Ізраїлеві сини зібралися до Міцпї, — і піднялися филистимські володарі на Ізраїля. І почули про це Ізраїлеві сини, та й злякалися филистїмлян. 8 І сказали Ізраїлеві сини до Самуїла: „Не переставай клікати за нас до Господа, нашого Бога, і нехай Він спасе нас від руки филистїмлян“. 9 І взяв Самуїл одне молбчнє ягнї, і приніс його повним цілопáленням для Господа. І клікав Самуїл до Господа за Ізраїля, а Господь відповів йому. 10 І принбсив Самуїл цілопáлення, а филистїмляни приступїли до ббю проти Ізраїля. І заgrimїв Господь того дня сильним громом на филистїмлян, та й привїв їх у замїшання, — і були вони побиті перед Ізраїлем. 11 І повихбдили Ізраїлеві люди з Міцпї, та й гнали филистїмлян, і били їх аж під Бет-Кар. 12 І взяв Самуїл одного кáменя, і поклав між Міцпою та між Шенам, та й назвав ім'я йому: Евен-Єзер. І він сказав: „Аж доти допоміг нам Господь“. 13 І були филистимляни перембжені, і далі вже не вхбдили в Ізраїлеві границі. І була Господня рука на филистїмлянах за всі дні Самуїлові. 14 І вернулися до Ізраїля ті мїстá, що филистїмляни забрали були від Ізраїля, від Екрбну й аж до Гáту, а їхню границу Ізраїль урятував від руки филистїмлян. І був мир між Ізраїлем та між Аморéянином. 15 І судив Самуїл Ізраїля всі дні життя свого. 16 І ходив він рік-річно, і обходив Бет-Ел, і Гїлгал, і Міцпú, — і судив Ізраїля по всіх тих мїсцáх.

17 І вертався до Рамі, бо там був дім його, і там судив Ізраїля. І він збудував там жертовника для Господа.

8 І сталося, як Самуїл постарівся, то поставив синів своїх за суддів для Ізраїля. **2** І було ім'я перворідного сина його Йоїл, а ім'я другого його — Авійя, судді в Беер-Шеві. **3** А сини його не йшли його дорогою, — і вхилились до зійску, і брали підкупа, і ламали Закону. **4** І зібралися всі Ізраїлеві старші, і прийшли до Самуїла до Рамі, **5** та й сказали до нього: „Ось ти постарівся, а сини твої не йдуть дорогами твоїми. Тепер настанови нам царя, щоб судив нас, як у всіх народів“. **6** І була та річ зла в Самуїлових очах, як вони сказали: „Настанови нам царя, щоб судив нас“. І молився Самуїл до Господа. **7** І сказав Господь до Самуїла: „Послухай голосу того народу щодо всього, про що він сказав тобі, бо не тобою вони погордували, але Мною погордували, щоб Я не царював над ними. **8** Як усі ті діла, що вони чинили від дня, коли Я вивів їх з Єгипту, і аж до цього дня, і як вони кидали Мене й служили іншим богам, так вони чинять і тобі. **9** А тепер послухай їхнього голосу, тільки конче остережеш їх, і розповіси їм право того царя, що буде царювати над ними“. **10** І переказав Самуїл всі Господні слова до народу, що жадав від нього царя, **11** і сказав: „Оце буде право царя, що царюватиме над вами: він візьме синів ваших і поставить собі в колесниці свої та серед їздців своїх, і вони будуть бігати перед колесницею його; **12** і щоб поставити собі тисячників та п'ятдесятників, і щоб орати орку його,

і щоб жати жніво його, і щоб робити зброю військову його та колеснічні приладдя його. **13** А дочок ваших забере за мироварниць, і за кухарок, і за пекаррок. **14** І він позабирає поля ваші, і виноградники ваші, та кращі ваші олівки, — і пороздає своїм слугам. **15** А з вашого посіву та з ваших виноградників братиме десятину, і даватиме своїм євнухам та своїм слугам. **16** І він забере рабів ваших, і ваших невільників, і найліпших ваших юнаків, і ваших ослів, — і буде вживати їх на роботу свою. **17** Він братиме десятину з вашої отари, а ви станете йому за рабів. **18** І ви будете клікати того дня проти вашого царя, якого собі вибрали, — та не відповість вам Господь того дня!“ **19** Та народ відмовився слухати Самуїлового голосу, та й сказав: „Ні, — нехай тільки цар буде над нами! **20** І будемо ми, як усі люди, і буде нас судити наш цар. І він ходитиме перед нами, і провадитиме наші війни“. **21** І вислухав Самуїл усі слова народу, і переказав їх голосно Господеві. **22** А Господь сказав до Самуїла: „Послухайся їхнього голосу, і постав їм царя!“ І сказав Самуїл до Ізраїлевих людей: „Ідіть кожен до міста свого!“

9 І був чоловік із Венямінового племені, а ім'я йому Кіш, син Авїїла, сина Церорового, сина Бехоратового, сина Афіяхового, венямінівець, людина заможна. **2** І був у нього син, а ім'я йому Саул, молодий та гарний. І з Ізраїлевих синів не було нікого вродливішого за нього, — цілою головою він був вищий від кожного з усього народу. **3** І пропали були Кішові, Сауловому

батькові, ослиці. І сказав Кіш до свого сина Саула: „Візьми з собою одного із слуг, і встань, — іди, пошукай ослиці!“ 4 І він перейшов Єфрёмові гóри, і перейшов край Шаліша, — та не знайшли. І перейшли вони край Шеаліму, — та нема. І перейшов він край Веніяминів, та не знайшли. 5 Увійшли вони до краю Цуф, і Саул сказав до свого слуги, що з ним: „Давай вернімося, щоб не занехав батько ослиць, та не став журітися за нами!“ 6 А той відказав йому: „Ось у цьому місті є чоловік Божий, а той чоловік шанований. Усе, що він говорить, конче справджується. Тепер сходімо туди, — може він покаже нам нашу дорогу, що нею ми пішли б“. 7 І сказав Саул до свого слуги: „Ось ми підемо, — та щó ми принесемо цьому чоловікові? Бо хліб вийшов із наших торб, а подарунка нема, щоб принести Божому чоловікові. Щó ми маємо?“ 8 А той слуга далі відповідав Саулові та й сказав: „Ось у руці моїй знаходиться чверть шékля срібла, і я дам Божому чоловікові, а він розповість нам про нашу дорогу“. 9 Колись в Ізраїлі, коли хто ходив питатися Бога, то так говорив: „Давайте підемо до провідця“. Бо що сьогодні „прорóк“, колись звалося „провідець“. 10 І сказав Саул до свого слуги: „Добре твоє слово. Давай підемо!“ І пішли вони до того міста, де був чоловік Божий. 11 Коли вони підіймалися по узбіччях до міста, то знайшли дівчат, що вийшли були набрати води. І сказали вони до них: „Чи є тут провідець?“ 12 А ті відповілі їм та й сказали: „Є, — ось перед тобою! Поспіши тепер, бо сьогодні він

прийшов до міста, — бо сьогодні в на́рда жертва на па́гірку. **13** Як увійдете до міста, так знайдете його, поки він не вийде на па́гірок їсти, — бо народ не їсть аж до його прихо́ду, бо він благословляє жертву, потім їдять поклікані. А тепер увійдіть, бо зараз ви знайдете його“. **14** І підня́лися вони до міста. Як вони вхо́дили до се́редини того міста, аж ось Самуї́л вихо́дить на́впро́ти них, щоб іти на па́гірок. **15** А Госпо́дь, за день перед Сауловим прихо́дом, виявив був Самуї́лові, говорячи: **16** „Цього ча́су взавтра пошлю до тебе чоловіка з Веніа́мінового кра́ю, і ти пома́жеш його на володаря над Моїм Ізраїлевим народом, і він спасе на́рда Мій від руки филисти́млян. Я бо зглянувся на на́рда Мій, бо голосі́ння його дійшло́ до Мене!“ **17** А коли Самуї́л побачив Сау́ла, то Госпо́дь сказав йому: „Оце той чоловік, що Я ка́зав тобі, — він володі́тиме на́рдом Моїм“. **18** І підійшов Сау́л до Самуї́ла в се́редині брами та й сказав: „Скажи мені, де́ тут дім прові́дця?“ **19** І відповів Самуї́л Саулові та й сказав: „Я той прові́дець. Вийди перед мене на па́гірок, і ви бу́дете їсти зо мною сьогодні. А рано я відпу́щу тебе, і про все, що в серці тво́ім, я розпо́вім тобі. **20** А щодо осли́ць, що пропа́ли тобі, — сьогодні вже три дні, — не журися за них, бо знайшлися вони. Та для кого́ все пожада́не в Ізраїлі? Хіба ж не для те́бе та для всього́ дому ба́тька тво́го?“ **21** І відповів Саул та й сказав: „Чи ж я не веніа́мінівець, із найменших Ізраїлевих пле́мен? А рід мій найменший з усіх ро́дів Веніа́мінового плéмени. І чо́го ти говориш мені ота́ке

слово?“ 22 І взяв Самуїл Саула та слугу його, і ввів їх до кімнати, і дав їм місце на чолі покликаних, а тих було близько тридцяти чоловіка. 23 І сказав Самуїл до кúхаря: „Дай же ту частку, що дав я тобі, що про неї я сказав тобі: Відклади її в себе!“ 24 І подав кúхар стегно та те, що на ньому, і поклав перед Саулом. А Самуїл сказав: „Оце позоставлене! Поклади перед собою та їж, бо воно сховане для тебе на умóвлений час, коли я сказав: Покликав я наро́д“. І Саул їв із Самуїлом того дня. 25 І зійшли вони з пагірка до міста, і він розмовляв із Саулом на даху свого дому. 26 І повставали вони рано вранці. І сталося, як зійшла́ рання зоря, то Самуїл кликнув до Саула на дах, говорячи: „Уставай же, і я відпущу тебе!“ І встав Саул, і вони вийшли обóє, він та Саул, на вулицю. 27 Коли вони підходили на край міста, то Самуїл сказав до Саула: „Скажи тому слугі, і нехай він іде перед нами“. І той пішов. „А ти зараз спині́ся, — я оголошу́ тобі Боже слово!“

10 І взяв Самуїл посудинку оливи, та й вилляв на його го́лову, і поцілував його та й сказав: „Чи це не пома́зав тебе Господь над спа́дком Своїм на володаря? (І будеш ти царюва́ти над народом Господнім, і ти ви́зволиш його від руки ворогів його навко́ло. І ось тобі озна́ка, що Господь пома́зав тебе над спа́дком Своїм на володаря.) 2 Як пі́деш ти сьогодні від мене, то при Рахілинім грóбі, у Веніяміновій країні в Целцаху, зна́йдеш двох людей, і вони скажуть тобі: Зна́йдені ті ослиці, яких ти шукати ходив. А

оце ба́тько твій занеха́яв справи тих ослиць, та й зажу́рився за вас, говорячи: Що́ я зроблю́ для свого сина? **3** І пере́йдеш ти звідти й далі, і пі́деш аж до дібро́ви Фаво́рської, а там зна́йдуть тебе три чоловіки, що йдуть до Бога до Бет-Елу, — один несе трьох ягнят, а один несе три буханці хліба, а один несе бурдюка́ вина. **4** І запитають вони тебе про мир, та дадуть тобі два хліби, і ти візьмеш із їхньої руки. **5** Потому вийдеш ти на Божий горбок, де намісники филистимські. І станеться, як ти ввійдеш там до міста, то стрі́неш громаду пророків, що сходять з па́гірка, а перед ними а́рфа, та бу́бон, та со́плка, та цы́тра, і вони пророку́ють. **6** І злине на тебе Дух Господній, і ти будеш з ними пророкува́ти, і станеш іншою людиною. **7** І станеться, коли збу́дуться тобі ці озна́ки, — роби собі, що зна́йде рука твоя, бо Бог з тобою. **8** І зй́деш ти передо мною до Гі́лґалу, а я зй́ду́ до тебе, щоб прине́сти цілопа́лення, щоб прино́сити мирні жертви. Сім день будеш чекати, аж поки прийду́ я до тебе, і завідо́млю тебе, що́ будеш робити“. **9** І сталося, як повернувся він, щоб іти від Самуї́ла, то Бог змінив йому́ серце на інше, а всі ті ознаки прийшли того дня. **10** І прийшли вони туди до Гі́в'ї, аж ось громада пророків назустрі́ч йому́. І злинув на нього Дух Божий, — і він пророкував серед них. **11** І сталося, — кожен, хто знав його відда́вна, а тепер побачили, — ось він пророкує ра́зом із пророками, то казали один до о́дного: „Що́ то сталося Кішовому синові? Чи й Саул між пророками?“ **12** І відповів чоловік

звідти й сказав: „А хто їхній батько?“ Тому́ то стало за приказку: „Чи й Саул між пророками?“ **13** І перестав він пророкувати, і прийшов на пагірок. **14** І сказав Саулів дядько до нього та до слуги його: „Куди ви ходили?“ А той відказав: „Шукати ослиць. І побачили ми, що нема, і прийшли до Самуїла“. **15** А дядько Саулів сказав: „Скажи ж мені, що́ сказав вам Самуїл?“ **16** І сказав Саул до дядька свого: „Справді розповів нам, що знайдені ті ослиці“. А про справу царства, що говорив Самуїл, не розповів йому. **17** І скликав Самуїл наро́д до Господа, до Міцпї, **18** та й сказав до Ізраїлевих синів: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я вивів Ізраїля з Єгипту, і спас вас із руки Єгипту та з руки всіх царств, що гно́били вас. **19** А ви сьогодні погóрдували своїм Богом, що Він спасає вас з усіх нещасть ваших та ўтисків ваших. І ви сказали йому: „Ні, таки царя постав над нами. А тепер ставайте перед Господнім лицем за вашими племéнами та за вашими тисячами“. **20** І привів Самуїл усі Ізраїлеві племéна, і бу́ло виявлене Веніямїнове плéм'я. **21** І привів він Веніяминове плéм'я за рóдами його, і був виявлений рід Матріїв. І привів він рід Матріїв за їхніми мужчінами, і був ві́явлений Са́ул, син Кішів. І шукали його, та не знахóдили. **22** І питалися Господа ще: „Чи при́йде він ще сюди?“ А Господь відповів: „Он він захова́вся між речами!“ **23** І вони побігли, і взяли́ його звідти. І він став серед народу, — і був вищий від усього народу на цілу го́лову. **24** І сказав Самуїл до всьóго наро́ду: „Чи бачите, кого вибрав Господь?

Бо нема такого, як він, серед усього наро́ду“. І ввесь народ ізняв крик та й сказав: „Хай живе цар!“ **25** А Самуїл промовляв до наро́ду про права́ царства, і записав те до книги, та й поклав перед Господнім лицем. І відпустив Самуїл увесь народ, кожного до дому свого. **26** І також Саул пішов до дому свого до Гів'ї, а з ним пішли ті воякі, що Господь діткнувся їхніх сердець. **27** А негідні сини говорили: „Що, нас спасе отакий?“ І гордували ним, і не принесли йому дара. Та він мовчав.

11 І вийшов аммонітянин Нахаш, і таборува́в при гілеадському Явешу. І сказали всі явеські люди до Нахаша: „Склади з нами умову, — і ми б́удемо служити тобі!“ **2** І сказав до них аммонітянин Нахаш: „Про це складу́ з вами умову, — щоб кожному з вас ви́брати праве око, і я вчиню́ це на га́ньбу для всього Ізраїля“. **3** І сказали до нього явеські старші: „Зачекай нам сім день, і нехай ми пошлемо́ послів у всі Ізраїлеві краї. І якщо нема нам порятунку, то вийдемо до тебе“. **4** І прийшли ті послы до Саулової Гів'ї, і говорили ті слова́ до ушей народу. І ввесь народ підніс свій голос, та й заплакав. **5** Аж ось Саул іде за худобою з поля. І сказав Саул: „Що народові, що плачуть?“ І розповілі йому слова явеських людей. **6** І злинув Божий Дух на Саула, як слухав він ті слова́, і дуже запалав його гнів! **7** І взяв він пару худобин, і порізав її, і порозсилав по всім Ізраїлевім Краї через послів, говорячи: „Хто не вийде за Саулом та за Самуїлом, — отак буде зрб́лено худобі його!“ І великий страх спав

на людей, і вони повиходили, як один чоловік. **8** І він перелічив їх у Безеку, - і було Ізраїлевих синів триста тисяч, а Юдиних людей — тридцять тисяч. **9** І сказали вони до послів, що прийшли: „Так скажете мешканцям гілеадського Явешу: Узавтра, як пригріє сонце, буде вам порятунк“. І прийшли ті послы, і розповіли явеським людям, — і вони зраділи. **10** І сказали явеські люди: „Узавтра ми вийдемо до вас, а ви зробите нам усе, що добре в очах ваших“. **11** І сталося назавтра, і склав Саул із наробу три відділи, і вони пройшли в середину табору за ранньої сторожі, та й били Аммона аж до спекоти дня. І сталося, — позостали розбіглися, і не позосталося між ними двох разом. **12** І сказав народ до Самуїла: „Хто той, що запитував: Саул буде царювати над нами? Дайте тих людей, а ми їх повбиваємо!“ **13** Та Саул сказав: „Ніхто не буде забитий цього дня, бо Господь сьогодні зробив спасіння серед Ізраїля“. **14** А Самуїл сказав до народу: Ходіть, і підемо в Гілгал, та й відновимо там царство!“ **15** І пішов увесь народ до Гілгалу, і настановили царем там Саула перед Господнім лицем у Гілгалі, і приносили мирні жертви перед Господнім лицем. І дуже радів там Саул та всі Ізраїлеві мужі!

12 І сказав Самуїл до всього Ізраїля: „Ось я послухався вашого голосу в усьому, що ви говорили мені, — і поставив над вами царя. **2** А тепер той цар ось ходить перед вами. А я постарів та посивів, а сини мої — ось вони з вами. І я ходив перед вами від своєї молодости аж до цього дня. **3** Ось я! Свідкуйте проти мене перед

Господом та перед Його помазанцем: чийого вола я взяв, чи осла чийого взяв я? А кого я гнобив, кому чинив насильство? І з чиєї руки взяв я підкупа, і відвернув свої очі від нього? І все це я поверну́ вам“.

4 А вони сказали: „Не гноби́в ти нас, і не чинив нам насильства, і ні від ко́го нічо́го не брав“. **5** І він сказав: „Госпо́дь свідок на вас, і свідок Його помазанець цього дня, що ви нічого не знайшли в моїй руці“. А народ сказав: „Свідок!“ **6** І сказав Самуїл до народу: „Свідок Господь, що поставив Мойсея та Аарона, і що вивів наших батьків із єгипетського країю. **7** А тепер станьте, і я буду суді́тися з вами перед Господнім лицем про всі доброді́йства Господні, які Він учинив із вами та з вашими батька́ми. **8** Як Яків прийшов був до Єгипту, і батькі́ ваші клі́кали до Господа, то Господь послав Мойсея та Аарона, і вони вивели ваших батьків із Єгипту, і осаді́ли їх у цьому місці. **9** Та вони забу́ли Господа, Бога свого, і Він передав їх у руку Сісе́ри, начальника хацорського війська, і в руку філісти́млян та в руку моавського царя, — і вони воювали проти них. **10** І клі́кали вони до Господа та говорили: „Згрішили ми, бо покинули Господа та й служили Ваа́лам та Аста́ртам. А тепер уряту́й нас із руки наших ворогів, і ми бу́демо служити Тобі. **11** І послав Господь Єруббаа́ла, і Бедана́, і Їфта́ха, і Самуї́ла, — і врятував вас із руки довко́лишніх ваших ворогів, і ви сиді́ли безпечно. **12** А коли ви побачили, що Нахаш, цар аммонських синів, прийшов на вас, то сказали мені: Ні, — нехай царює над нами цар! А

Цар ваш — Господь, Бог ваш. **13** А тепер ось той цар, якого ви вибрали, якого ждали, і ось дав Господь над вами царя. **14** Якщо ви будете боятися Господа, і будете служити Йому, і будете слухатися Його голосу, і не будете непокірні до Господніх заповідей, то будете й ви, і цар, що царює над вами, ходити за Господом, Богом вашим. **15** А якщо ви не будете слухатися Господнього голосу, і будете непокірні до Господніх заповідей, то Господня рука буде проти вас та проти ваших батьків! **16** І ось тепер станьте, і побачте ту велику річ, що Господь зробить на ваших очах. **17** Чи ж сьогодні не жнив'а на пшеницю? Я покличу до Господа, і Він пошле грім та дощ, а ви пізнаєте й побачите, що велике ваше зло, яке ви зробили в Господніх очах жаданням для себе царя“. **18** І клікнув Самуїл до Господа, а Господь послав того дня грім та дощ. І увесь народ сильно злякався Господа та Самуїла! **19** І сказав увесь народ до Самуїла: „Помолися за своїх рабів до Господа, Бога твого, щоб нам не померти, бо понад усі наші гріхи додали ми ще й оце зло, що ждали для себе царя“. **20** І сказав Самуїл до народу: „Не бійтеся! Ви зробили все те зло, тільки не відступіть від Господа, і служіть Господеві всім серцем своїм! **21** І не відступайте, і не йдіть за марнотами, які не допоможуть і які не врятують, бо марнота вони. **22** Бо Господь не полишить народу Свого ради Свого великого Ім'ення, бо зволив Господь зробити вас народом Своїм. **23** Також я, — не дай мені, Боже, грішити проти Господа, щоб перестав я

молитися за вас! І я буду наставляти вас на дорогу добру та прóсту. **24** Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами! **25** А якщо справді б́удете чинити зло, — погинете й ви, і цар ваш!“

13 Рік був, як Саул зацарюва́в, і два роки царював над Ізраїлем. **2** І вибрав собі Саул три тисячі з Ізраїля, — дві тисячі були з Саулом у Міхмаші та на горі Бет-Елу, а тисяча були з Йонатаном у Веніяминовій Гів'ї. А решту народу відпустив він кожного до наметів своїх. **3** І побив Йонатан филистимського намісника, що в Геві. І почули це филистимляни, а Саул засурми́в у сурму́ по всьому Кра́ю, говорячи: „Нехай почують євреї!“ **4** А весь Ізраїль чув, говорячи: „Саул побив филистимського намісника, і тим Ізраїль став ненáвисним серед филистимлян“. І скликаний був народ за Саулом до Гілгалу. **5** А филистимляни були зібрані воювати з Ізраїлем, — тридцять тисяч возів і шість тисяч верхівців, а народу, щодо численности, як піску на морському березі. І вийшли вони, і таборувáли в Міхмаші, на схід Бет-Авену. **6** А Ізраїльтянин побачив, що скру́тно йому, що наро́д був пригно́блений, — і народ ховався по печéрах, і по щілинах, і по скéлях, і по льохáх та по яма́х. **7** А інші євреї перейшли Йорда́н до кра́ю Гада та до Гілеаду. А Саул був ще у Гілгалі, а весь народ із тривогою поспішав за ним. **8** І чекав він сім день умóвленого ча́су, що призначив Самуїл, та Самуїл не прийшов до Гілгалу,

— і народ став розбігатися від нього. **9** І сказав Саул: „Приведіть до мене призначене на цілопалення та мирні жертви“. І він приніс цілопáлення. **10** І сталося, як скінчив він принóсити цілопáлення, то ось прихóдить Самуїл. І вийшов Саул, щоб зустріти його, щоб привітати його. **11** І сказав Самуїл: „Щó ти зробив?“ А Саул відказав: „Бо я бачив, що народ розбігається від мене, а ти не прийшов на умóвлений час тих днів. А филистíмляни зібралися в Міхмаші. **12** І я сказав: Тепер филистíмляни зійдуть до мене до Гілгалу, а Господнього лиця я ще не вблагав. І я вирішив, і приніс цілопáлення!“ **13** І сказав Самуїл до Саула: „Ти зробив нерозумне! Не послухав ти наказів Господа, Бога свого, що наказав був тобі, бо тепер Господь міцно поставив би аж навіки твоє царство над Ізраїлем. **14** А тепер царство твоє не буде стояти, — Господь пошукав Собі мужа за серцем Своїм, і Господь наказав йому бути володарем над народом Своїм, бо ти не віконав, щó наказав був тобі Господь“. **15** І встав Самуїл, і зійшов із Гілгалу до Веніяминової Гів'ї. А Саул перелічив народ, що знахóдився з ним, — близько шости сотень чоловіка. **16** І Саул і син його Йонатán та народ, що знахóдився з ним, сиділи в Веніяминовій Геві, филистíмляни ж таборувáли в Міхмаші. **17** І вийшли руїнники з филистимського табóру трьомá відділами: один відділ звертається на офрїйську дорогу до крáю Шуал, **18** і один відділ звертається на дорогу до Бет-Хорону, а один відділ звертається на дорогу до границі, що провадить від

Ге-Цевоїму до пустині. **19** А коваля не було по всіх Ізраїлевім Краї, бо филистимляни сказали: „Щоб не робили євреї мечів чи списів!“ **20** І сховався увесь Ізраїль до филистимлян гострити кожен свого плуга, і заступа свого, і сокиру свою, і серпів свого, **21** коли тупілися вістря плугів, і заступів, і вил, і сокир, і мусіли сходити, щоб направити вістря рожнів. **22** І сталося за днів війни, — і не знайшлося ані меча, ані списів в руці всього народу, що був з Саулом та з Йонатаном, та був знайдений тільки для Саула та для сина його Йонатана. **23** І вийшла филистимська залоза до переходу Міхмашу.

14 Одного дня сказав Йонатан, син Саулів, до слуги, свого зброєного: „Ходім, і перейдімо до филистимської залози, що з того боку“. А батькові своєму він цього не розповів. **2** А Саул сидів на кінці згір'я під гранатовим деревом, що в Мігроні. А народу, що з ним, було близько шости сотень чоловіка. **3** А Ахійя, син Ахитува, брата Іхавода, сина Пінхаса, сина Ілія, священника в Шіло, носив ефода. А народ не знав, що пішов Йонатан. **4** А між тими переходами, що Йонатан хотів перейти до филистимської залози, була зубчаста скеля з цього боку переходу й зубчаста скеля з того боку переходу. А ім'я одній Боцец, а ім'я другій Сенне. **5** Один зуб — скеля — стовп із півночі, навпроти Міхмашу, а один із півдня, навпроти Геви. **6** І сказав Йонатан до слуги, свого зброєного: „Ходім, і перейдімо до сторожі тих необрізаних, може Господь зробить поміч для нас, — бо Господеві

нема перешкоди спасати через багатьох чи через небагатьох“. 7 І сказав йому його зброєноша: „Роби все, що на серці твоїм! Звертай собі, — ось я з тобою, куди хоче серце твоє“. 8 І сказав Йонатан: „Ось ми приходимо до тих людей, і покажемось їм. 9 Якщо вони скажуть до нас так: Стійте тихо, аж ми прийдемо до вас, — то ми станемо на своєму місці, і не підіймемося до них. 10 А якщо вони скажуть так: Підійміться до нас, — то підіймемося, бо Господь дав їх у нашу руку. Це для нас буде знаком“. 11 І вони обидва показалися филистимській сторожі. І сказали филистимляни: „Ось виходять із щілин євреї, що поховалися там“. 12 І люди залюби відповіли Йонатанові та його зброєноші та й сказали: „Підіймися до нас, — і ми вам щось скажемо!“ І сказав Йонатан зброєноші своєму: „Підіймайся за мною, бо Господь дав їх у Ізраїлеву руку!“ 13 І піднявся Йонатан на руках своїх та на ногах своїх, а за ним його зброєноша. І падали филистимляни перед Йонатаном, а його зброєноша добивав за ним. 14 І була перша поразка, що вдарив Йонатан та його зброєноша, близько двадцяти чоловіка, на половині скиби оброблюваного парюю волів поля на день. 15 І стався сполох у таборі, на полі, та в усьому народі. Залюба та нищителі — затремтіли й вони. І задрижала земля, і знявся великий сполох! 16 І побачили Саулові вартівники в Веніяминовій Гів'ї, аж ось натовп розпливається, і біжить сюди та туди. 17 І сказав Саул до народу, що був з ним: „Перегляньте й побачте, хто пішов

від нас?“І переглянули, аж ось нема Йонатана та його зброєноші. 18 І сказав Саул до Ахійї: „Принеси Божого ковчега!“Бо Божий ковчег був того дня з Ізраїлевими синами. 19 І сталося, коли Саул говорив до священика, то замішання в филистимському таборі все більшало та шірилось. І сказав Саул до священика: „Спини свою руку!“ 20 І зібралися Саул та весь народ, що був із ним, і вони пішли аж до місця бою, — аж ось меч кожного на його ближнього, замішання дуже велике! 21 А між филистимлянами, як і давніш, були євреї, що поприходили з ними з табором, — і вони теж перейшли, щоб бути з Ізраїлем, що був із Саулом та Йонатаном. 22 А всі ізраїльтяни, що ховалися в Єфремових горах, почули, що филистимляни втікають, і погналися за ними й вони до бою. 23 І спас Господь Ізраїля того дня. А бій перейшов аж за Бет-Евен. 24 Та ізраїльтянин був пригноблений того дня. А Саул наклав клятву на народ, говорячи: „Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб до вечора, поки я пімщуся на своїх ворогах.“І весь той народ не їв хліба 25 І весь народ пішов до лісу, а там був мед на галєвині. 26 І ввійшов народ до того лісу, аж ось струмók меду! Та ніхто не простяг своєї руки до уст своїх, бо народ боявся присяги. 27 А Йонатан не чув, коли батько його запрягнув був народ. І простягнув він кінець кия, що був у руці його, і вмочив його в стільнік меду, та й підніс руку свою до уст своїх. І роз'яснілися очі йому! 28 А на це один із народу промовив і сказав: „Запрягаючи,

заприсяг твій батько народ, говорячи: Проклятий той чоловік, що буде їсти хліб сьогодні! І змучився від цього народ“. 29 І сказав Йонатан: „Знешасливив мій батько цю землю! Подивіться но, як роз'яснілися очі мої, коли я скуштував трохи цього меду. 30 А що, коли б народ сьогодні справді був їв зо здобичі своїх ворогів, що знайшов? Чи тепер не збільшилася б поразка филистимлян?“ 31 І били вони того дня між филистимлянами від Міхмашу аж до Айялону. А народ дуже змучився. 32 І кинувся народ на здобич, і позабирали худобу дрібну й худобу велику та телят, та й різали на землю. І їв народ із кров'ю! 33 І розповілі Саулові, кажучи: „Ось народ грішить проти Господа, — їсть із кров'ю!“ А той відказав: „Зрадили ви! Прикотіть до мене сьогодні великого каменя“. 34 І сказав Саул: „Розійдіться між людьми, та й скажіть їм: Приведіть до нас кожен вола свого, і кожен штуку дрібної худобини, і заріжте тут. І будете їсти, і не згрішите проти Господа, якщо не будете їсти з кров'ю. І поприводив увесь народ тієї ночі кожен вола свого своєю рукою, і порізали там. 35 І збудував Саул жертовника для Господа; його першого зачав він будувати, як жертовника для Господа. 36 І сказав Саул: „Зійдімо вночі за филистимлянами, та й винищуймо їх аж до ранкового світла, — і не полишімо між ними нікого“. А вони сказали: „Роби все, що добре в очах твоїх“. А священник сказав: „Приступімо тут до Бога!“ 37 І запитався Саул Бога: „Чи зійти за филистимлянами? Чи даси їх в Ізраїлеву руку?“ Та Він

не відповів йому того дня. **38** І сказав Саул: „Зійдіться сюди всі видатні народу, і пізнайте та побачте, у чому стався той гріх сьогодні. **39** Бо як живий Господь, що допоміг Ізраїлеві, — якщо він був хоча б на сині моїм Йонатані, то конче помре він!“ Та ніхто не відповів йому з усього народу. **40** І сказав він до всього Ізраїля: „Ви станете на один бік, а я та син мій Йонатан на другий бік“. І сказав той народ до Саула: „Зроби, що добре в очах твоїх!“ **41** І сказав Саул до Господа, Бога Ізраїля: „Дай же тумім!“ І був виявлений жеребком Йонатан та Саул, а народ повиходив оправданим. **42** І сказав Саул: „Киньте поміж мною та поміж сином моїм Йонатаном“. І був виявлений Йонатан. **43** І сказав Саул до Йонатана: „Розкажи мені, що ти зробив?“ І розповів йому Йонатан і сказав: „Я справді скуштував кінцем кия, що був у руці моїй, трохи меду. Ось я помру за це!“ **44** І сказав Саул: „Так нехай зробить Бог, і так нехай додасть, що конче помреш, Йонатане!“ **45** А народ сказав до Саула: „Чи помирати Йонатанові, що зробив оце велике спасіння в Ізраїлі? Борони Боже! Як живий Господь, — не спадé волосіна з голови його на землю, бо з Богом робив він цього дня!“ І визволив народ Йонатана, і він не помер. **46** І відійшов Саул від филистимлян, а филистимляни пішли на своє місце. **47** І здобув Саул царювання над Ізраїлем, і воював навколо зо всіма своїми ворогами: з Моавом, і з синами Аммона, і з Едомом, і з царями Цови, і з филистимлянами. І скрізь, проти кого він обертався, мав успіх. **48** І склав він військо, та й побив Амаліка, і

врятував Ізраїля з руки грабіжника. **49** І були в Саула сини: Йонатан, і Їшві, і Малкішуя; а ім'я двох дочок його: ім'я старшій Мерав, а ім'я молодшій Мелхóла. **50** А ім'я Саулової жінки: Ахіноам, дочка Ахіма́аца. А ім'я провідника́ його війська: Авне́р, син Нера, Саулового дядька. **51** А Кіш — батько Саулів, а Нер — батько Авнера, син Авіїлів. **52** І була сильна війна на филистимлян за всіх Саулових днів. І коли Саул бачив якого чоловіка хороброго та якого сильного, то брав його до себе.

15 І сказав Самуїл до Саула: „Господь послав був мене помазати тебе на царя над народом Його, над Ізраїлем. А тепер послухайся голосу Господніх слів. **2** Так сказав Господь Саваот: Я згадаю, що зробив був Амалик Ізраїлеві, що клав йому перешкоду на дорозі, коли він виходив із Єгипту. **3** Тепер іди, і поб'єш Амаліка, і вчиниш закляттям усе, що Його, і не змилосердишся над ним. І позабиваєш усе, від чоловіка аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, від вола й аж до штуки дрібної худобини, від верблюда й аж до осла“. **4** І Саул оповістив народ, і перелічив їх у Телаїмі, — двісті тисяч піхоти та десять тисяч мужа Юди. **5** І прийшов Саул аж до Амалікового міста, та й засів у долині. **6** І сказав Саул кенейанам: „Ідіть, відокремтесь, вийдіть з-поміж Амаликітянина, щоб я не долучив вас до них, бо ви зробили були милість усім ізраїльтянам, коли вони виходили з Єгипту“. І відокремився Кенейанин з-поміж Амаліка. **7** А Саул побив Амалика від Хавіли

аж до місця, де йдеш до Шуру, що навпроти Єгипту.

8 І зловив він Аґага, амаликського царя, живого, а ввесь народ зробив закляттям, та й побив вістрям меча. **9** Та змилосердився Саул і народ над Аґагом, і над найліпшим з його худоби дрібної й з худоби його великої та з товару вгодованого, і над вівцями, та над усім добром, і не хотіли зробити їх закляттям. А все маловарте й худе — його зробили закляттям. **10** І було Господнє слово до Самуїла й казало: **11** „Жалкую, що Я настановив Саула за царя, бо він відвернувся від Мене, а слів Моїх не виконав“. І запалився гнів Самуїлів, і він клікав до Господа цілу ніч. **12** А рано вранці Самуїл устав, і пішов назустріч Саулові. І Самуїлові донесли, говорячи: „Саул прийшов до Кармелу, і ось ставить собі пам'ятника, а потому повернувся й пішов, і зійшов до Гілгалу“. **13** І прийшов Самуїл до Саула, а Саул сказав йому: „Благословенний ти в Господа! Я виконав слово Господнє“. **14** А Самуїл сказав: „А що це за мекання цієї отари в ушах моїх, та рик великої худоби, що я чую?“ **15** І сказав Саул: „Від Амаликитянина привелі їх, бо народ змилосердився над найліпшим із худоби дрібної та з худоби великої, щоб зарізати в жертву для Господа, Бога твого, а позостале вчинили закляттям“. **16** А Самуїл сказав до Саула: „Покинь, а я розповім тобі, що Господь говорив мені цієї ночі“. А той сказав йому: „Говори“. **17** І сказав Самуїл: „Хоч ти малий був в очах своїх, — чи ж ти не голова Ізраїлевих племен? Чи ж не помазав тебе Господь на царя над Ізраїлем? **18** І послав тебе

Господь дорогою, і сказав: Іди, і вчиниш закляттям нечестивих амалнкїтян, і будеш воювати з ними, аж поки ти не вігубиш їх. **19** І чому ти не послухався Господнього голосу, але кинувся на здобич, і зробив оце зло в Господніх очáх?“ **20** І сказав Саул до Самуїла: „Та я послухався Господнього голосу, і пішов дорогою, якою послав був мене Господь, — і привів я Агáга, царя амаликського, а Амалика зробив закляттям. **21** А народ узяв зо здобичі худобу дрібну та худобу велику, як почáток закляття, щоб принóсити в жертву Господéві, Богові твоєму, в Гілгалі“. **22** І сказав Самуїл: „Чи жадáння Господа цілопáлень та жертов таке, як пóслух Господньому голосу? Таж пóслух лїпший від жертви, покїрливїсть — краща від баранячого лóю! **23** Бо непокїрливїсть — як гріх ворожбїтства, а свавїльство — як провина та служба боввáнам. Через те, що ти відкинув Господні слова, то Він відкинув тебе, щоб не був ти царем“. **24** І сказав Саул до Самуїла: „Прогрішився я, бо переступив накази Господні та словá твої, — бо я боявся народу, та послухався його голосу. **25** А тепер прости ж мій гріх, і вернися зо мною, — і я поклонюсь Господéві“. **26** Та Самуїл сказав до Саула: „Не вернуса з тобою, бо ти погордїв Господнім словом, а Господь погордїв тобою, щоб не був ти царем над Ізраїлем“. **27** І повернувся Самуїл, щоб піти, а Саул схопїв пóлу плаща його, та й відірвав. **28** І сказав до нього Самуїл: „Господь відірвав сьогодні від тебе Ізраїлеве царство, та й передав його твоєму ближньому, лїпшому від тебе! **29** І також Ізраїлева

Слава не скаже неправди та не буде каятися, бо Він не людина, щоб каятись“. **30** А Саул сказав: „Прогрішився я! Але вшануй мене перед старшими мого народу та перед Ізраїлем, і вернися зо мною, а я поклонюся Господеві, Богові твоєму“. **31** І вернувся Самуїл за Саулом, і Саул поклонився Господеві. **32** І сказав Самуїл: „Підведіть до мене Агага, царя амаликського“. І пішов до нього Агаг весело. І сказав Агаг: „Справді, — відступилася гіркота смерти!“ **33** А Самуїл сказав: „Як твій меч позбавляв жінок дітей, так позбавиться дітей твоя мати між жінками“. І посік Самуїл Агага перед Господнім лицем у Гілгалі. **34** І пішов Самуїл до Рамі, а Саул зійшов до дому свого, до Саулової Гів'ї. **35** І більше не бачив Самуїл Саула аж до дня його смерти, та Самуїл сумував за Саулом. А Господь жалкував, що настановив був Саула царем над Ізраїлем.

16 І сказав Господь до Самуїла: „Аж доки ти сумуватимеш за Саулом? Таж Я відкинув його, щоб не царював над Ізраїлем. Наповни рога свого оливою, та й іди, — пошлю тебе до віфлеємлянина Єссея, бо Я наглянув Собі царя між синами його“. **2** І сказав Самуїл: „Як я підую? А почує Саул, то вб'є мене“. А Господь сказав: „Візьми в свою руку теля з великої худоби, та й скажеш: Я прийшов, щоб принести жертву для Господа. **3** І закличеш Єссея на жертву, а Я тобі дам знати, що маєш робити, і помажеш Мені того, кого скажу тобі“. **4** І зробив Самуїл, що Господь говорив. І прийшов він до Віфлеєму, а старші міста вийшли йому назустріч із тремтінням. І сказали

вони: „Чи твій прихід — то мир?“ **5** А він відказав: „Мир! Я прийшов, щоб принести жертву Господеві. Освятиться, і прийдете зо мною до жертви“. І освятив він Ессєя та синів його, і покликав їх на жертву. **6** І сталося, як вони поприходили, то побачив він Еліява, та й сказав: „Справді — перед Господом помазанець Його!“ **7** Та Господь сказав Самуїлові: „Не дивись на обличчя його та на високість зросту його, бо Я відкинув його Собі! Бо Бог бачить не те, що бачить людина: чоловік бо дивиться на лице, а Господь дивиться на серце“. **8** І покликав Ессей Авінадава, і привів його перед Самуїла, та той сказав: „Також цього не вибрав Господь!“ **9** І привів Ессей Шамму, та Самуїл сказав: „Також цього не вибрав Господь“. **10** І привів Ессей сімох своїх синів перед Самуїла. І сказав Самуїл до Ессея: „Цих не вибрав Господь“. **11** І сказав Самуїл до Ессея: „Чи то всі твої діти?“ А той відказав: „Ще позостався найменший, — він пасе отару“. І сказав Самуїл до Ессея: „Пошли ж привести його, бо не сядемо за стіл, аж поки він не прийде сюди“. **12** І послав він, і привів його, а він — рум'яний, із гарними очима та хорошого стану. А Господь сказав Самуїлові: „Устань, помаж його, — бо це він!“ **13** І взяв Самуїл рога оливи, та й помазав його серед братів його. І Дух Господній злинув на Давида, і був на ньому від того дня й далі. А Самуїл устав, і пішов до Рамі. **14** І Дух Господній відступився від Саула, а напав його дух злий, послианий від Господа. **15** І сказали раби Саула до нього: „Оце злий дух від Бога нападає на тебе. **16**

Нехай скаже пан наш, — раби твої пошукають тобі кого, хто вміє грати на гúслах. І станеться, коли буде на тебе злий дух від Бога, то заграє той рукою своєю, — і буде тобі добре“. 17 І сказав Саул до рабів своїх: „Нагляньте мені кого, хто добре грає, і приведіть до мене“. 18 І відповів один із слуг, і сказав: „Ось бачив я сина віфлеемлянина Єссéя, що вміє грати, — лицар та вояка, і розуміється на речах, і чоловік хорошої поста́ви. І Господь із ним“. 19 І послав Саул послів до Єссéя й сказав: „Пошли до мене Давида, сина свого, що при отарі“. 20 І взяв Єссéй осла, наладованого хлібом, та бурдюка́ вина, та одне козля, і послав через сина свого Давида до Саула. 21 І прийшов Давид до Саула, та й став перед ним. І той сильно полюбив його, і він став йому зброєно́шею. 22 І послав Саул до Єссея, говорячи: „Нехай остається Давид при мені, бо він знайшов ласку в оча́х моїх“. 23 І бувало, коли злий дух від Бога нападав на Саула, то Даві́д брав гúсла, та й грав своєю рукою. І легшало Саулові, і ставало йому добре, і відступáв від нього той злий дух.

17 І зібрали филисти́мляни свої війська на війну. І зібралися вони до Сохо, що Юдине, і таборувáли між Сохо та між Азекою в Ефес-Даммімі. 2 І зібра́лися Саул та ізраї́льтяни, і таборувáли в долині Елі, і вставилися до бо́ю проти филисти́млян. 3 І стояли филисти́мляни на горі з того боку, а Ізраї́ль стояв на горі з цього боку, а поміж ними долина. 4 І вийшов із филистимських табóрів однобо́рець, ім'я йому Го́лія́т із Гату. Високий був — шість ліктів і п'ядь. 5 А на

голові його — мідяний шоло́м, і він одя́гнений був у па́нцера з лускі́; а ва́га того па́нцера — п'ять тисяч шеклі́в міді. 6 А на но́гах його — мідяні наголі́нники, а за пле́чі́ма його — мідяний спис. 7 А держа́к списа його — як тка́цький вал, а ві́стря спі́су його — ші́стсот шеклі́в за́лі́за. А перед ним ходив щитоно́ша. 8 І став він, і кликнув до Ізраї́левих полкі́в, та й сказав до них: „Чого ви вийшли ставати до бо́ю? Чи ж я не филисти́млянин, а ви не раби Сауло́ві? Оберіть собі ко́го, і нехай він зійде до мене. 9 Якщо він зможе воювати зо мною, і вб'є мене, то ми ста́немо вам за рабі́в. А якщо я перемо́жу його, і вб'ю його, то ви станете нам за рабі́в, і будете служи́ти нам“. 10 І сказав филисти́млянин: „Я цього́ дня зневажив Ізраї́леві полкі́. Дайте мені чо́лові́ка, і бу́демо битися вдво́х“. 11 І чув Саул та весь Ізраї́ль ці слова филисти́млянина, — і вони перестра́шилися та си́льно наляка́лися. 12 А Давид — син того́ мужа ефра́тянина, з Юдиного Ві́флеєму, а ім'я́ йому Е́ссей, що мав во́сьме́ро сині́в. І цей чо́лові́к за Сауло́вих днів був ста́рий, увійшов у лі́та. 13 І пішли троє найста́рших Е́сеевих сині́в, пішли за Сауло́м на війну́. А іме́на трьох сині́в його, що пішли на війну́: перворі́дний Елі́ав, а дру́гий його — Аві́надав, а тре́тій — Ша́мма. 14 А Давид — він найме́нший, а три найста́рші пішли за Сауло́м. 15 А Давид ходив до Саула, та верта́вся па́сти ота́ру свого ба́тька в Ві́флеємі. 16 А той филисти́млянин підхо́див ранком та ввечо́рі, і виступав сорок де́нь. 17 І сказав Е́ссей до сина свого́ Дави́да: „Візьми но́ для бра́тів

своїх ефу цього праженого зёрна, і десять цих хлібів, та й віднесі скоренько до табору до своїх братів. 18 А цих десять кусків сиру віднесеш для тисячника, і розізнаєш про повóдження братів своїх, і вивідай про їхні потреби.“ 19 А Саул і вони, та всі ізраїльтяни були в долині Елі, — воювали з филистїмлянами. 20 І встав Давид рано вранці, і полишив отáру свою на стóрожа; і взяв та й пішов, як наказав йому Ессей. І ввійшов він до обóзу, а вїйсько вихóдило до бойовóго стрóю, і підняли вони окрик у бою. 21 І вишикувалися Ізраїль та Филистїмлянин лáва проти лáви. 22 І Давид позоставив свою нóшу в стóрожа речей, та й побіг до пóлку. І ввійшов він, і запитав своїх братів про повóдження. 23 А коли він розмовляв із ними, аж ось виходить із филистимських полків однокорець, филистїмлянин Голіят ім'я йому, із Гату. І промовляв він ті самі слова, а Давид почув. 24 А всі ізраїльтяни, коли бачили того чоловіка, то втікали перед ним та дуже лякалися. 25 І говорив Ізраїльтянин: „Чи бачите ви цього чоловіка, що виходить? А виходить він, щоб зневажати Ізраїля. І буде, — того чоловіка, що вб'є його, збагатить його цар великим багатством, і дочку свою віддасть йому, а дім його батька зробить вільним в Ізраїлі“. 26 І спитався Давид тих людей, хто стояв з ним, говорячи: „Щó буде зроблене тому, хто вб'є цього филистїмлянина й здійме обрáзу з Ізраїля? Бо хто цей необрізаний филистїмлянин, що так зневажає полкі Живого Бога?“ 27 А народ сказав йому те саме слово, говорячи: „Отак буде

зроблено чоловікові, хто вб'є його“. 28 І почув Еліяв, його найстарший брат, як він говорив до людей. І запалився Еліявів гнів на Давида, і він сказав: „Чого то зійшов ти? І на кóго ти позоставив трохи тієї отари в пустині? Я знаю зарозумілість твою та порожнечу твого серця, бо ти зійшов, щоб подивитися на війну!“

29 А Давид відказав: „Та щó я зробив тепер? Чи не на на́каз батька?“ 30 І він відвернувся від нього до іншого, і запитував про те саме. А народ відповів йому те саме, як перше. 31 І були почуті слова ті, що говорив Давид, і донесли їх Саулові, і він покликав його. 32 І сказав Давид до Саула: „Хай не лякається нічиє серце через нього. Раб твій піде, і буде битися з отим филистимлянином“. 33 І сказав Саул до Давида: „Ти не можеш піти на того филистимлянина битися з ним, бо ти малий, а він во́як від своєї мо́лодости“.

34 І сказав Давид до Саула: „Твій раб був пастухóм свого батька при отарі, і прихóдив лев, а також — ведмідь, та й тягнув штуку дрібно́ї худоби зо стада, 35 а я вихóдив за ним, і побивав його, і виривав те з па́щі його. А як він ставав на мене, то я ха́пав його за його грíву, та й побивав його. 36 І лева, і ведмедя побива́в твій раб. І цей необрізаний филистíмлянин буде, як один із них, бо він зневажив полкі Живого Бога!“ 37 І сказав Давид: „Господь, що врятува́в мене з лапи лева та з лапи ведмедя, Він урятує мене з руки цьо́го филистíмлянина“. І сказав Саул: „Иди, і нехай Господь буде з тобою!“ 38 І зодягнув Саул Давида в свою óдіж, і дав мідяно́го шоло́ма на його

голову, і надів на нього пánцера. 39 І прип'яв Давид
меча його на одержу свою, та й силкува́вся йти, бо
він не звик був до того. І сказав Давид до Саула:
„Не мóжу в цьому ходити, бо я не звик!“ І поскида́в
Давид їх із себе. 40 І взяв він кия свого в свою
руку, і ви́брав собі п'ять ви́гладжених ка́мінців із
потоку, і поклав їх у пастушу то́рбу, яку мав, та в
торбіну, а його пра́ща — у руці його. І він пішов до
фи́листі́млянина. 41 А фи́листі́млянин підхо́див усе
ближче до Давида, і чоловік ніс щита́ перед ним. 42 І
подивився фи́листі́млянин, та й побачив Давида, — і
злегкова́жив його, бо той був ще хлопець, рум'яний
юна́к струнко́ї поста́ви. 43 І сказав фи́листі́млянин
до Давида: „Чн я пес, що ти вийшов на мене з кієм?“ І
фи́листі́млянин прокляв Давида своїми богами. 44 І
сказав фи́листі́млянин до Давида: „Ходи ж до мене,
а я твоє тіло віддам пта́ству небесному та звірині́
польові́й“. 45 І сказав Давид до фи́листі́млянина: „Ти
йдеш на мене з мечем і списом та ра́тищем, а я йду
на тебе в Ім'я Господа Савао́та, Бога військ Ізраї́левих,
які ти знева́жив. 46 Сьогодні віддасть тебе Господь у
мою ру́ку, — і я поб'ю́ тебе́, і віді́тну́ голову твою з
тебе, і дня цього я дам па́дло фи́листимського табо́ру
пта́ству небесному та земній звірині́. І пізнає вся
земля, що є Бог Ізраї́лів! 47 І пізнає вся громада те, що
Господь спасає не мече́м та списом, — бо це війна
Господа, і Він віддасть вас у нашу руку“. 48 І сталося,
коли фи́листі́млянин устав і пішов, і зблизився до
Давида, то Давид поспішив і побіг до ла́ви навпроти

филистїмлянина. 49 І простяг Давид руку свою до тóрби, і взяв звідти кáменя, та й кинув із праці, — і вдарив филистїмлянина в чолó його. І той камінь втявся йому в чолó, — і він упав на обличчя своє на землю. 50 І отак переміг Давид филистїмлянина пращею та кáменем, — і вдарив він филистїмлянина, та й убив його, а мечá не було в Давидовій руці. 51 І підбіг Давид, і став на филистїмлянина, і віхопив його мечá, і витяг його з його піхви, — та й убив його, і відтяв ним йому гóлову! І побачили филистїмляни, що помер їх силáч, — і стали втікати! 52 А люди Ізраїлеві та Юдині схопілися, і зняли крик, та й погнали филистїмлян аж доти, де йдеться до Га́ю, і аж до брами Екрóну. І падали трупи филистїмлян по дорозі аж до Шаараїму, і аж до Гату, і аж до Екрону. 53 І верну́лися Ізраїлеві сини з погóні за филистимлянами, та й розграбува́ли їхні табóри. 54 А Давид узяв гóлову того филистїмлянина, і приніс її до Єрусалиму, а збрóю його склав у своєму на́меті. 55 А як Саул побачив Давида, що вихóдив напроти филистїмлянина, то сказав до Авне́ра, провідника війська: „Чий син оцей хло́пець, Авне́ре?“ А Авне́р відказав: „Присягаю життям твоїм, о ца́рю, що не знаю!“ 56 І сказав цар: „Запитай, чий син цей юна́к?“ 57 А коли Давид вертався, побивши филистїмлянина, то Авне́р узяв його й привів його перед Саула, а голова́ филистїмлянина — у руці його. 58 І сказав до нього Саул: „Чий ти син, хло́пче?“ А Давид відказав: „Я син раба твого віфлеємлянина Єссéя“.

18 І сталося, як скінчив він говорити до Саула, то Йонатанова душа зв'язалася з душею Давидовою, — і полюбив його Йонатан, як душу свою. **2** І того дня взяв його Саул, і не пустив його вернутися до дому його батька. **3** І склав Йонатан із Давидом умову, бо полюбив його, як душу свою. **4** І зняв Йонатан із себе плащ, що був на ньому, та й дав його Давидові, і вбрання своє, і все аж до меча свого, і аж до лука свого, і аж до пояса свого. **5** І ходив Давид скрізь, куди посилав його Саул, і робив мудро. І настановив його Саул над вояками, і він подобався усьому народові, а також Сауловим рабам. **6** І сталося, як вони йшли, коли Давид вертався, побивши филистимлянина, то повиходили жінки зо всіх Ізраїлевих міст, — щоб співати та танцювати назустріч царя Саула, із бубнами, із радістю, та з цимбалами. **7** І викрикували ті жінки, що грали, та й казали: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ **8** І дуже запалився Саулів гнів, і та річ була неприємна йому, і він сказав: „Давидові дали десятки тисяч, а мені дали тисячі, — йому бракує ще тільки царювання!“ **9** І від того дня й далі Саул дивився заздрісним оком на Давида. **10** І сталося другого дня, і напав злий дух від Бога на Саула, і він став несамовітий в себе вдома, а Давид грав своєю рукою, як щоденно, а в Сауловій руці був спис. **11** І кинув Саул списа, кажучи про себе: „Ударю в Давида, і приб'ю його до стіни! Та Давид два рази ухилився від нього. **12** І боявся Саул Давида, бо з ним був Господь, а від Саула Він відступив. **13** І

віддали́в його Саул від себе, і настанови́в його собі тисячником, і він вихо́див на війни, і верта́вся перед наро́дом. 14 І мав Давид пово́дження в усіх дорогах своїх, і з ним був Господь. 15 І побачив Саул, що той має велике пово́дження, і налякався його. 16 А весь Ізраїль та Юда любили Давида, бо він вихо́див на війни, і верта́вся перед ними. 17 І сказав Саул до Давида: „Ось моя найстарша дочка́ Мерав, — її я дам тобі за жінку. Тільки будь мені хоробрим та воюй Господні війни!“ А про себе Саул сказав: „Нехай не буде на ньому моя рука, — а нехай буде на ньому рука филисти́млян!“ 18 А Давид сказав до Саула: „Хто я, і яке життя моє та рід мого батька в Ізраїлі, що я стану зя́тем цареві?“ 19 І сталося, коли настав час дати Давидові Мерав, Саулову дочку́, то вона була ви́дана за жінку мехолатитянинові Адріїлові, 20 а Давида покохала Мелхóла, друга Саулова дочка́. І розпові́ли про це Саулові, і ця річ була слу́шна в оча́х його. 21 І сказав Саул про себе: Дам я її йому, і нехай вона стане йому за па́стку, — і нехай буде на ньому рука филисти́млян!“ А до Давида Саул сказав удруге: „Посво́ячишся сьогодні зо мною“. 22 І наказав Саул своїм рабам: „Промовляйте до Давида поті́ху, говорячи: Ось цар уподо́бав тебе собі, а всі його раби полюбили тебе, а тепер ти посво́ячишся з царем“. 23 І Саулові раби говорили ці слова до Давидових ушей. А Давид сказав: „Чи то легко в ваших оча́х посво́ячитися з царем? Таж я люди́на вбога та маловажна!“ 24 І розпові́ли це раби Саула йому,

говорячи: „Отак говорив Давид“. **25** І сказав Саул: „Так скажете Давидові: Не бажає цар заплати за молоду, а бажає тільки сто крайніх плотів филистимських, щоб пімститися на неприятелях царя“. А Саул думав тим зробити, щоб Давид попав до руки филистимлян. **26** І його раби переказали ці слова Давидові, і ця річ була мила в Давидових очах, щоб посвоїчитися з царем. І в недовгому часі **27** встав Давид, та й пішов він та його люди, і забив серед филистимлян двісті чоловіка. І Давид приніс їхні крайні плоті, і дав їх у повному числі цареві, щоб посвоїчитися з царем. І Саул дав йому за жінку дочку свою Мелхóлу. **28** І побачив Саул, і пізнав, що Господь із Давидом, а Мелхóла, Саулова дочка, полюбила його. **29** А Саул ще й далі боявся Давида. І Саул ненавидів Давида по всі дні. **30** І виходили воювати филистимські провідники, і бувало — скільки вони виходили, то Давид мав найбільше повóдження від усіх Саулових рабів. І стало ім'я його дуже шановане.

19 І говорив Саул до свого сина Йонатана та до всіх своїх рабів, щоб убити Давида. Та Йонатан, син Саулів, дуже кохав Давида. **2** І розповів Йонатан Давидові, говорячи: „Батько мій Саул хоче вбити тебе. А тепер уранці стережися, — сиди в укритті, і сховайся. **3** А я вийду, і стану при своєму батькові на полі, де ти будеш, і я буду говорити про тебе до свого батька. І щó побачу, те розповім тобі“. **4** І говорив Йонатан своєму батькові Саулові добре про Давида, і сказав йому: „Нехай не згрішить цар проти раба

свого, проти Давида, бо не згрішив він проти тебе, а вчинки його дуже добрі для тебе. **5** І наражав він на небезпéку життя своє, і вбив филистíмлянина, — і Господь учинив велике спасіння для всього Ізраїля. Ти це бачив та радів. І для чого згрішиш ти проти невинної крóви, бажаючи вбити Давида безпричинно?“ **6** І послúхався Саул Йонатанового голосу. І Саул присягнув: „Як живий Господь, — не буде той убитий!“ **7** І покликав Йонатан Давида, і переказав йому Йонатан усі ті словá. І привів Йонатан Давида до Саула, і він був перед ним, як давніше. **8** А війна була далі. І вийшов Давид, і воював з филистíмлянами, та й завдав їм велику порáзку, — і вони повтікали перед ним. **9** А злий дух від Господа був на Саулі, і він сидів у своїм домі, і спис його — в руці його, а Давид грав рукою. **10** А Саул хотів ударити списом у Давида, прибити його до стíни, та відхилився той перед Саулом, і він увігнав списа в стíну, а Давид утік, і був урятований тієї ночі. **11** І послав Саул посланців до Давидового дому, щоб стерегли його й щоб убили його вранці. І розповіла Давидові його жінка Мелхола, говорячи: „Якщо ти не врятуєш свого життя цієї ночі, то взавтра ти будеш забитий“. **12** І Мелхола спустила Давида через вікно, і він пішов і втік, і врятувався. **13** І взяла Мелхола домашнього божка́, і поклала до ліжка, а подушку з козячого вóлосу поклала в головáх його, та й прикрила плащém. **14** І послав Саул посланців, щоб узяти Давида, а вона сказала: „Він хворий!“

15 І послав Саул тих посланців побачити Давида, говорячи: „Принесіть його в ліжку до мене, щоб забити його!“ **16** І ввійшли ті посланці, аж ось у ліжку домашній божок, а в головах його — подушка з козячого волосу! **17** І сказав Саул до Мелхоли: „Нащо ти так обманіла мене, і відпустила мого ворога, і він урятувався?“ А Мелхола відказала Саулові: „Він сказав мені: Відпусти мене, бо інакше вб'ю тебе!“ **18** А Давид утік і врятувався. І прийшов він до Самуїла до Рамі, і розповів йому все, що зробив йому Саул. І пішов він та Самуїл, та й осілися в Найоті. **19** І розповіджено Саулові, говорячи: „Ось Давид у Найоті в Рамі“. **20** І послав Саул посланців, щоб узяли Давида. І вони побачили громаду пророків, що пророкувала, а Самуїл стояв над ними. І на Саулових посланців злинув Дух Божий, і пророкували й вони. **21** І розповіли про це Саулові. І послав він інших посланців, та пророкували також і вони. А Саул послав посланців ще третіх, та пророкували й вони. **22** І пішов і він до Рамі, і прийшов аж до великої ями, що в Сеху, і запитав, і сказав: „Де Самуїл та Давид?“ А запитаний відказав: „Ось у Найоті в Рамі“. **23** І пішов він туди до Найоту в Рамі. І злінув Божий Дух також на нього, — і він усе пророкував, аж поки не прийшов у Найот у Рамі. **24** І зняв і він одержу свою, і пророкував і він перед Самуїлом, і лежав нагий цілий той день та цілу ніч. Тому то й говорять: „Чи й Саул між пророками?“

20 І втік Давид з Найоту в Рамі, і прийшов та й сказав перед Йонатаном: „Що я зробив, яка провина моя

й який мій гріх перед батьком твоїм, що він шукає моєї душі?“ 2 А той відказав: „Борони Боже, — ти не помреш! Таж батько мій не робить жодної справи, великої чи справи малої, коли не відкриває на вухо мені, то чому мій батько заховає від мене цю справу? Цього не буде!“ 3 А Давид іще присягнув та й сказав: „Добре пізнав твій батько, що я знайшов милість в очах твоїх. І сказав він: Нехай не довідається про те Йонатан, щоб не був він засмучений. Але як живий Господь і як жива душа твоя, — між мною та смертю не більше кроку!“ 4 І сказав Йонатан до Давида: „Що підкаже душа твоя, те зроблю тобі!“ 5 І сказав Давид до Йонатана: „Ось узавтра новомісяччя, коли звичайно сиджу́ я з царем, щоб їсти з ним. Але ти відпусти мене, а я сховаюся в полі аж до третього вечора. 6 Якщо дійсно згадає про мене твій батько, то скажеш, що конче жадав від мене Давид, щоб йому забігти до свого міста Віфлеєму, бо там річна жертва для всього роду його. 7 Якщо він скаже так: „Добре!“то мир твоєму рабові. А якщо дійсно запалає йому гнів, то знай, що постановлене те зло від нього. 8 І зробиш милість своєму рабові, бо ти ввів свого раба в Господній заповіт із собою. А якщо є на мені провіна, — убий мене ти, а до батька твого пощо мене вести?“ 9 І відказав Йонатан: „Борони тебе, Боже! Бо якщо справді пізнаю, що в мого батька постановлене зло, щоб прийшло на тебе, чи ж того я не розкажу́ тобі?“ 10 І сказав Давид до Йонатана: „Хто повідомить мене, якщо батько твій відповість тобі жорсто́ке?“

11 А Йонатан сказав до Давида: „Ходи ж, і вийдемо на поле“. І вийшли вони обидва на поле. **12** І сказав Йонатан до Давида: „Свідок Господь, Бог Ізраїлів, що післязавтра цього часу вивідаю я батька свого. Нехай скарає мене Бог, якщо тоді не пошлю до тебе, і не сповіщу тебе, — **13** так нехай зробить Господь Йонатану, і так нехай додасть! А якщо моєму батькові вгодно зробити зло тобі, то сповіщу тебе, і відішлю тебе, і ти підеш у мирі, а Господь буде з тобою, як Він був із моїм батьком. **14** І ти, якщо я буду ще живий, хіба не зробиш зо мною Господньої милости? Коли ж я помру, **15** то не відбирай своєї милости від дому мого навіки, а навіть тоді, як Господь понищить усіх Давидових ворогів із поверхні землі. **16** І нехай пошукає Господь душі від Давидових ворогів!“ І склав Йонатан умову з Давидовим домом. **17** І Йонатан далі присягався Давидові в своїй любові до нього, бо він покохав його, як свою душу. **18** І сказав йому Йонатан: „Узавтра новомісяччя, і ти будеш згаданий, бо буде порожнє твоє місце. **19** А третього дня скоро зійдеш, і прийдеш до місця, де ти ховався у день твого чину, і сядеш при камені Азёл. **20** А я пущу три стріли набік, ніби стріляючи собі до мети. **21** І ось пошлю я слугу: „Іди, знайди ті стріли!“ Якщо, говорячи, скажу я до хлопця: „Он ті стріли тут перед тобою, візьми їх“, то прихось, бо мир тобі, і нема нічого злого, як живий Господь!“ **22** А якщо я скажу до того юнака так: „Он ті стріли за тобою далі“, то втікай, бо Господь відпускає тебе. **23** А та річ, що про неї говорили ми,

я та ти, — ось Господь буде свідком між мною та між тобою аж навіки!“ 24 І сховався Давид у полі. І було новомісяччя, а цар засів до їжі. 25 І сів цар на стільці своїм, як раз-у-раз, на стільці при стіні. І встав Йонатан, а Авнер сів збоку Саула, а Давидове місце було порожнє. 26 Та Саул нічого не говорив того дня, бо сказав собі: „Це випадок, Давид не чистий, бо не очистився“. 27 І сталося другого дня, на другий день новомісяччя, — було порожнє Давидове місце. І сказав Саул до сина свого Йонатана: „Чому не прийшов на хліб Єссеїв син і вчора, і сьогодні?“ 28 І відповів Йонатан Саулові: „Дійсно просився Давид у мене до Віфлеєму. 29 І він говорив: Пусту мене, бо в тому місті для нас родова жертва, і запросив мене брат мій. А тепер, якщо знайшов я милість в очах твоїх, нехай я побіжу та побачу братів моїх. Тому не прийшов він до царського столу“. 30 І запалав Саулів гнів на Йонатана, і він сказав йому: „Негідний і неслухняний сину! Чи ж не знаю я, що ти вибрав Єссеєвого сина на свій сором та на сором і неславу своєї матері? 31 Бо всі дні, поки Єссеїв син живий на землі, не будеш міцно стояти ані ти, ані царство твоє. А тепер пошли, і приведи його до мене, бо він призначений на смерть“. 32 І відповів Йонатан своєму батькові Саулові та й сказав йому: „Чому він буде забитий? Що він зробив?“ 33 Тоді Саул кинув списа на нього, щоб убити його. І пізнав Йонатан, що то постановлене від батька, щоб убити Давида. 34 І встав Йонатан від столу, розпалений гнівом, і не їв

хліба і другого дня новомісяччя, бо був засмучений за Давида, бо його образив його батько. **35** І сталося вранці, і вийшов Йонатан на поле, на умовлений з Давидом час, а з ним був малий хлопець. **36** І сказав він до хлопця свого: „Побіжи, знайди ті стріли, що я вістріляю“. Хлопець побіг, а він пустив стрілу поза нього. **37** І прийшов хлопець до місця стріли, що пустив Йонатан, а Йонатан кликнув за хлопцем і сказав: „Он та стріла за тобою далі!“ **38** І кликнув Йонатан за хлопцем: „Скоро, поспіши, не ставай!“ І зібрав Йонатанів хлопець стріли, та й прийшов до свого пана. **39** А той хлопець нічого не знав, — тільки Йонатан та Давид знали ту справу. **40** І віддав Йонатан свою зброю юнакові, якого мав, та й сказав йому: „Іди, занеси це до міста!“ **41** Той юнак пішов, а Давид устав із південного боку, і впав на обличчя своє на землю, та й поклонився три рази. І поцілували вони один одного, і оплакували один одного, а Давид гірко плакав. **42** І сказав Йонатан до Давида: „Іди з миром! А що присягнули ми двоє в Господнє Ім'я, говорячи: Господь нехай буде свідком між мною та між тобою, і між насінням моїм та насінням твоїм, — нехай буде аж навіки!“ І встав Давид і пішов, а Йонатан пішов до міста.

21 І прийшов Давид до Нова, до священика Ахімелеха. А Ахімелех із тремтінням стрів Давида й сказав йому: „Чому ти сам, і нікого немає з тобою?“ **2** І сказав Давид до священика Ахімелеха: „Цар наказав мені справу, і до мене сказав: Нехай ніхто не знає цього,

тієї справи, за якою я посилаю тебе, і яку наказав тобі. А слуг я умовив на означене місце. 3 А тепер, що є в тебе під рукою? П'ять хлібів дай у мою руку, або що знайдеться". 4 А священик відповів Давидові та й сказав: „Нема в мене звичайного хліба під рукою, а є тільки хліб святий, якщо твої слуги здержалися від жінки“. 5 І відповів Давид священикові, та й сказав йому: „Так, бо жінок не було при нас як учора, так і позавчора, відко́ли я вийшов, і тіла слуг були чисті. А то хліб звичайний, особливо коли сьогодні замість цього інший хліб у посуди́ні стане святим“. 6 І дав йому священик святе, бо не було там іншого хліба, крім хлібів показних, що були зняті з-перед Господнього лица, щоб покла́сти теплий хліб того дня, коли його забирають. 7 А там того дня знаходився один із Саулових рабів перед Господнім лицем, а ім'я йому Доеґ, ідумянин, провідник пастухів, яких мав Саул. 8 І сказав Давид до Ахімелеха: „Чи нема тут у тебе під рукою списа або меча? Бо я не взяв до своєї руки ані меча свого, ані іншої зброї своєї, бо царська справа була на́гла“. 9 А священик сказав: „Є меч филистимлянина Голія́та, що ти вбив його в долині Ела, — ось він за ефо́дом, заго́рнений одежею. Якщо візьмеш його собі, — візьми, бо тут нема іншого, окрім нього“. І сказав Давид: „Нема іншого такого, як він, — дай його мені!“ 10 І встав Давид, і втікав того дня перед Саулом, і прибув до Ахі́ша, царя га́тського. 11 І сказали до нього Ахішеві раби: „Чи ж не цей Давид цар Краю? Хіба ж не про нього співають у

танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої“. **12** І заховав Давид ті слова в своєму серці, і сильно боявся Ахіша, царя ґатського. **13** І змінив він свій рózум на їхніх очáх, і шалів при них, і бив по двéрях брами, і пускав сліну свою на свою бóроду. **14** І сказав Ахіш до своїх рабів: „Ось бачите чоловіка, що схóдить із розуму. Нáщо привелі його до мене? **15** Чи мені бракує безумних, що ви привелі його, щоб схóдив із розуму передо мною? Чи такий може вхóдити до мого дому?“

22 І пішов Давид звідти, і втік до печери Адуллáм. А брати його та весь дiм батька його почули про це, та й посхóдилися до нього туди. **2** І позбиралися до нього кожен пригнóблений, і кожен, хто був задóвжений, і кожен огі́рчений в душі, — і він став над ними провідникóм. І було їх із ним близько чотирьох сотень люда. **3** І пішов Давид ізвідти до Моавської Міцпi, та й сказав до моавського царя: „Нехай прійде батько мій та мати моя, і будуть із вами, аж поки я бóду знати, щó зрóбить мені Бог“. **4** І він привів їх до моавського царя, і вони осілися з ним на всі дні Давидового перебувáння в твердіні. **5** А пророк Ґад сказав до Давида: „Ти не бóдеш сидіти в твердіні, — іди, і перéйдеш собі до Юдиного крáю!“ І пішов Давид, і прийшов до лісу Херет. **6** І почув Саул, що пізнаний Давид та люди, хто з ним. А Саул сидів у Ґів'ї під тамариском на узгір'ї, а спис його був у руці його, і всі його раби стояли при ньому. **7** І сказав Саул до слуг своїх, що стояли при

ньому: „Послухайте, веніямінівці! Чи вже ж Єссей син дасть усім вам поля та виноградники? Чи вже ж настановить усіх вас тисячниками та сотниками, 8 що всі ви змовилися на мене, і не донесли до вуха мого, що син мій склав умову з Єссеевим сином, і ніхто з вас не змилюсёрдився надо мною, і не відкрив мені, що син мій поставив мого раба чатувати на мене, і те діється і цього дня?“ 9 І відповів ідумейнин Доег, — а він стояв при Саулових слугах, — і сказав: „Я бачив Єссеевого сина, що приходив до Нова, до Ахімелеха, Ахітувового сина, 10 і він питав для нього Господа, і дав йому поживи на дорогу, і дав йому меча филистимлянина Голіята“. 11 І послав цар покликати священика Ахімелеха, сина Ахітувового, та весь дім його батька, священиків, що в Нові. І всі вони прибули до царя. 12 А Саул сказав: „Слухай но, сину Ахітувів!“ А той відказав: „Ось я, мій пане!“ 13 І сказав до нього Саул: „Нащо ви змовилися на мене, ти та Єссеїв син, коли ти дав йому хліба та меча, і питав для нього Бога, щоб повстав він на мене й чигав, як цього дня?“ 14 І відповів Ахімелех цареві та й сказав: „А хто серед усіх рабів твоїх вірний, як Давид, царів зять, і має приступ до тайної ради, і шанований у твоєму домі? 15 Хіба сьогодні зачав я питати для нього Бога? Борони мене Боже! Нехай цар не кладе закиду на раба свого та на весь дім батька мого, бо в усьому тому твій раб не знає нічого, — ані малюго, ані великого“. 16 А цар сказав: „Конче помреш, Ахімелеху, ти та весь дім батька твого!“ 17 І сказав цар слугам, що стояли при

ньому: „Підійдіть, і повбивайте Господніх священиків, бо й їхня рука разом із Давидом, бо вони знали, що втікає він, та не донесли до вуха мого“. Та не хотіли цареві раби простягнути свої руки, щоб діткнутися до Господніх священиків. **18** Тоді цар сказав до Доеґа: „Підійди ти, і вдар священиків!“ І підійшов ідум'янин Доеґ, та й ударив священиків, — і вбив того дня вісімдесят і п'ять чоловіка, що носять лляного ефода. **19** А Нов, священиче місто, цар побив вістрям меча все, — від чоловіка й аж до жінки, від дитини й аж до немовляти, і вола, і осла, і дрібну худобину, — усе побив вістрям меча. **20** Та втік один син Ахімелеха, Ахітувового сина, а ім'я йому: Евіятар. І втік він до Давида. **21** І Евіятар доніс Давидові, що Саул повбивав Господніх священиків. **22** А Давид сказав до Евіятара: „Я знав того дня, що там ідум'янин Доеґ, який конче розповість Саулові. Я став причиною загибелі всіх душ дому твого батька! **23** Зостанься ж зо мною, не бійся, бо той, хто шукатиме моєї душі, шукатиме й душі твоєї, та ти будеш стерезений у мене“.

23 І донесли Давидові, говорячи: „Ось филистимляни облягли Кеїлу, і грабують клуні“. **2** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи підую й переможу тих филистимлян?“ А Господь сказав до Давида: „Іди, — і поб'єш филистимлян та спасеш Кеїлу“. **3** А Давидові люди сказали до нього: „Ось ми боїмося тут у Юді, а що ж буде, коли підемо в Кеїлу, проти филистимських лав?“ **4** А Давид ще далі питався Господа, і Господь відповів та сказав йому: „Устань, зійди до Кеїли, бо Я

даю филистимлян у твою руку“. 5 І пішов Давид та люди його до Кеїли, та й воював із филистимлянами, і зайняв їхню худобу, і наніс їм велику поразку. І спас Давид мешканців Кеїли. 6 І сталося, коли втікав Евіятар, син Ахімелеха, до Давида в Кеїлу, то ефод був у його руці. 7 А Саулові донесено, що Давид увійшов у Кеїлу. І сказав Саул: „Бог віддав його в мою руку, бо він замкнув себе, коли увійшов до міста з ворітами та засувом“. 8 І скликав Саул увесь народ на війну, щоб зійти до Кеїли облягти Давида та людей його. 9 І дізнався Давид, що Саул задумує лихо на нього, і сказав до священника Евіятара: „Принеси ефода!“ 10 І Давид сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Дослухуючися, чув Твій раб, що Саул хоче увійти до Кеїли, щоб вигубити місто через мене. 11 Чи відадуть мене громадяни Кеїли в його руку? Чи зійде Саул, як чув твій раб? Господи, Боже Ізраїлів, розповіж же Своєму рабові!“ І сказав Господь: „Зійде“. 12 І запитався Давид: „Чи видадуть громадяни Кеїли мене та людей моїх у Саулову руку?“ А Господь сказав: „Видадуть“. 13 І встав Давид та його люди, близько шости сотень чоловіка, та й вийшли з Кеїли, і ходили, де можна було ходити. А Саулові донесено, що Давид утік із Кеїли, і він занехав похід. 14 І осівся Давид у пустині в твердінях, і осівся на горі в пустині Зіф. А Саул шукав його повсякденно, та Бог не дав його в руку йому. 15 І побачив Давид, що Саул вийшов шукати душі його, а Давид пробував у пустині Зіф у Хореші. 16 І встав Йонатан, Саулів син, і пішов до

Давида до Хорешу, і зміцнив його на душі в Бозі, **17** та й сказав до нього: „Не бійся, бо не знайде тебе рука мого батька Саула! І ти будеш царювати над Ізраїлем, а я буду тобі заступником. І це знає й батько мій Саул“. **18** І вони обидва склали умову перед Господнім лицем. І осівся Давид у Хорешу, а Йонатан пішов до свого дому. **19** А зіф'яни прийшли до Саула до Гів'ї, говорячи: „Ось Давид ховається в нас у твердінях у Хорешу, на взгір'ї Хахіла, що з півдня від Єшішону. **20** А тепер, за всім жаданням своєї душі, о царю, конче зійди, а нам — хіба видати його в цареву руку“. **21** І сказав Саул: „Благословенні ви в Господа, бо змилося́рдилися надо мною! **22** Ідіть же, приготуйте ще, і розпізнайте, і побачте місце його, де буде нога його, хто його там бачив, бо казали мені: сильно хитрує він! **23** І подивіться, і розізнайте всі схованки, де він ховається, і вернетесь до мене з певною звісткою, — і я піду з вами. І буде, якщо він є в Краю́, то пошукаю його по всіх Юдиних тисячах“. **24** І встали вони, і пішли в Зіф перед Саулом. А Давид та його люди були в Маонській пустині в Араві, на південь від Єшімону. **25** А Саул та його люди пішли шукати. І донесли про це Давидові, і він зійшов до Сели, і спинився в Маонській пустині. А Саул прочув, та й гнався за Давидом до Маонської пустині. **26** І пішов Саул з цього боку гори, а Давид та його люди — з того боку гори. І поспішав Давид відійти перед Саулом, а Саул та люди його оточували Давида та людей його, щоб схопити їх. **27** І прийшов посланець

до Саула, говорячи: „Іди поспішно, бо филистїмляни кинулися на Край!“ 28 І вернувся Саул з погоні за Давидом, і пішов навперейми филистїмлян. Тому то назвали ім'я тому місцю: Села-Гаммахлектот. 29 А Давид вийшов звідти, і осівся в твердінях Ен-Геді.

24 І сталося, як вернувся Саул із погоні за филистїмлянами, то донесли йому, говорячи: „Ось Давид у пустині Ен-Геді“. 2 І взяв Саул три тисячі війська, вибраних з усього Ізраїля, і пішов шукати Давида та людей його на поверхні газельських скель. 3 І прийшов він до кошар на отари при дорозі, а там печера. І Саул увійшов туди для потреби, а по боках печери сиділи Давид та люди його. 4 І сказали люди Давида до нього: „Оце той день, що Господь говорив до тебе: Ось Я даю ворога твого в твою руку, і ти зробиш йому, як буде добре в твоїх очах“. А Давид устав, і тихо відтяв полу Саулового плаща. 5 І сталося потім, і серце Давидове все докоряло йому, що він відтяв полу Саулового плаща. 6 І сказав він до своїх людей: „Борони мене, Господи, щоб зробити ту річ моему панові, Господньому помазанцеві, щоб простягнути руку свою на нього, бо він — помазанець Господній!“ 7 І Давид стримав цими словами людей своїх, і не дав їм повстати на Саула. А Саул устав із печери, і пішов дорогою. 8 А потому Давид устав, і вийшов із печери, та й закричав за Саулом, говорячи: „Пане мій, о царю!“ А Саул озирнувся назад, а Давид схилився обличчям до землі та й поклонився. 9 І сказав Давид до Саула: „Нащо ти слухаєш слів того,

хто каже: Давид хоче тобі зла? **10** Ось цього дня очі твої бачать те, що Господь дав був тебе сьогодні в мою руку в печері. І радили мені забити тебе, та я змилюсь над тобою й сказав: Не простягну своєї руки на свого пана, бо він — помазанець Господній!

11 І подивися, батьку мій, і поглянь на пів плаща свого в моїй руці, бо коли я відрізував цю пів плаща твого, то я не забив тебе. Пізнай та побач, що в моїй руці нема зла та гріха, і не згрішив я проти тебе, а ти чигаєш на душу мою, щоб забрати її! **12** Нехай розсудить Господь між мною та між тобою, і нехай помститься Господь тобі за мене, а моя рука не буде на тобі! **13** Як говорить стародавня приказка: Від безбожних виходить безбожність, а моя рука не буде на тобі! **14** За ким вийшов Ізраїлів цар? За ким ти ганяєшся? За мертвим псом, за однією блохою? **15** І нехай буде Господь за суддю, і нехай Він розсудить між мною та між тобою. І побачить Він, і заступиться за мою справу, і висудить мене з твоєї руки“. **16** І сталося, як Давид скінчив говорити ці слова до Саула, то Саул сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давиде?“ І підняв Саул голос свій, та й заплакав. **17** І сказав він до Давида: „Справедливіший ти від мене, бо ти робив мені добро, а я робив тобі лихо. **18** Бо ти сьогодні засвідчив, що зробив зо мною добро тим, що Господь видав мене в твою руку, а ти не вбив. **19** Як чоловік знайде свого ворога, то хіба відпускає його доброю дорогою? І Господь відплатить тобі добром за те, що ти зробив мені цього дня. **20** А тепер я ось

пізнав, що дійсно будеш ти царювати, і стане в руці твоїй Ізраїлеве царство. **21** А тепер присягни мені Господом, що не вигубиш насіння мого по мені, і що не вигубиш імені мого з дому батька мого“. **22** І Давид заприсягнув Саулові. І пішов Саул до дому свого, а Давид та люди його ввійшли до твердині.

25 І вмер Самуїл, і зібрався увесь Ізраїль, та й оплакував його, і поховали його в його домі в Рамі. А Давид устав, і пішов у пустиню Паран. **2** І був чоловік у Маоні, а оселя його на Кармелі, і цей чоловік був дуже багатий, і мав три тисячі дрібної худоби та тисячу кіз. І був він на Кармелі, коли стригли отару його. **3** А ім'я тому чоловікові Навал, а ім'я жінці його Авігаїл. А жінка та була доброго розуму та вродлива, чоловік же той був жорстокий та злочинний, із роду Калева. **4** А Давид почув у пустині, що Навал стриже свою отару. **5** І послав Давид десять хлопців. І сказав Давид до тих хлопців: „Вийдіть на Кармел, і прийдете до Навала й запитаете його в моєму йменні про мир, **6** та й скажете так братові моєму: І тобі мир, і дому твоєму мир, і, всьому, що твоє, мир! **7** А тепер почув я, що в тебе стрижуть. Пастухи твої були з нами, — ми не кривдили їх, і нічого не пропало їм по всі дні перебування їх на Кармелі. **8** Запитай своїх слуг, і вони розповідать тобі. І нехай знайдуть в очах твоїх милість мої хлопці, бо доброго дня ми прийшли. Дай же рабам своїм та синові своєму Давидові, що знайде рука твоя!“ **9** І прийшли Давидові хлопці, і промовили до Навала, в імені Давида, усі ці слова. І

спинілися. **10** І відповів Навал Давидовим рабам, і сказав: „Хто такий Давид та хто Ессеїв син? Сьогодні намно́жилося рабів, що вириваються кожен від пана свого! **11** І я візьму́ хліб свій і воду свою та зарізане, що нарізав я для своїх стри́жіїв, та й дам лю́дям, яких не знаю, звідки то вони?“ **12** І Давидові хлопці пішли назад на свою дорогу, і вернулися, і прийшли, і розповіли́ йому всі ці слова́. **13** А Давид сказав до людей своїх: „Припережіть кожен меча свого!“ І припереза́ли кожен меча свого, і припереза́в і Давид свого меча. І вийшло за Давидом близько чотирьох сотень чоловіка, а дві сотні осталися при реча́х. **14** А один хлопець із Навалових слуг доніс Авіга́їл, Наваловій жінці, говорячи: „Ось Давид послав був із пустині посланців, щоб привітати нашого пана, а він кинувся на них. **15** А ті люди дуже добрі для нас, і не були ми покривджені, і нічого нам не пропало за всі дні, коли ми ходили з ними, як були́ ми на полі. **16** Муром були вони над нами і вночі, і вдень повся́кчас, коли ми були з ними, як ми пасли отари. **17** А тепер пізнай та побач, що́ зробиш, бо дозріло зло на нашого пана та на весь дім його. А він негідний, із ним не можна говорити“. **18** Тоді Авіга́їл поспішно взяла́ двісті хлібів, і два бурдюки́ вина, і п'ятеро при́готовлених з отари, і п'ять сеїв пряженого зёрна, а сто — родзі́нок, та двісті — су́шених фі́г. І склала це на ослів. **19** І сказала вона до своїх слуг: „Ідіть передо мною, а я ось під́у за вами“. **20** І сталося, як вона ї́хала на ослі й спускалася в гірсько́му укритті́, аж ось Давид

та люди його сходять навперейми їй. І вона стрінула їх. **21** А Давид, сказав: „Надармо ж пильнував я все, що належить тому чоловікові в пустині, і зо всього його нічого не пропало. Та він вернув мені злом за добро! **22** Так нехай зробить Бог Давидовим ворогам, і так нехай додасть, якщо я позоставлю до ранку зо всього належного йому бодай те, що мочиться до стіни!“ **23** А Авігаїл побачила Давида, і поспішно зійшла з осла, і впала перед Давидом на обличчя своє, та й вклонилася до землі. **24** І впала вона до ніг йому та й сказала: „На мені самій, пане мій, ця провина! І дозволь говорити твоїй невільниці до ушей твоїх, а ти послухай слів своєї невільниці. **25** Нехай же пан мій не кладе свого серця на цього негідного чоловіка, на Навала, бо яке ім'я його, такий він: Навал ім'я йому, і глупота з ним! А я, невільниця твоя, не бачила хлопців мого пана, що ти посилав. **26** А тепер, мій пане, — як живий Господь і як жива душа твоя! — Господь стримає тебе, щоб ти не ввійшов до пролиття крові, і щоб рука твоя не допомогла в цьому тобі! А тепер нехай стануть, як Навал, вороги твої та ті, що шукають зла на пана мого! **27** А оце дарунок, якого принісла твоя невільниця своєму панові, буде даний хлопцям, що служать моєму панові. **28** Прости ж провину невільниці своєї, бо конче зробить Господь моєму панові вірний дім, бо пан мій провадить війни Господні, і зло не буде знайдене в тобі за твоїх днів. **29** І хоч повстане хто гнати тебе, і шукати твоєї душі, то буде душа мого пана зв'язана у в'язці живих із

Господом, Богом твоїм, а душу ворогів твоїх — нехай Він її кине, як із праці! **30** І станеться, коли Господь зробить моєму панові все добре, що говорив про тебе, і настановить тебе володарем над Ізраїлем, **31** то це не буде тобі на спотикання та на спокусу серця мого пана, як коли б пролив ти надармо кров, і пан мій пімстився сам. А коли Господь зробить добро моєму панові, то ти згадаєш про свою невільницю!“ **32** І сказав Давид до Авігаїл: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що послав тебе на це навпроти мене! **33** І благословенний розум твій, і благословенна ти, що стримала мене цього дня, щоб я не пішов на пролиття крові, і щоб рука моя не відімстила за мене. **34** Але — живий Господь, Бог Ізраїлів, що стримав мене зробити тобі зло, бо коли б ти була не поспішила, і не прийшла назустріч мені, то до світла ранку Навалові не залишено б навіть те, що мочиться до стіни!“ **35** І взяв Давид із руки її те, що вона принісла йому, а їй сказав: „Іди з миром до свого дому! Бачиш, — я послухався голосу твого, і простив тобі!“ **36** І прийшла Авігаїл до Навала, аж ось у нього прийняття в його домі, немов прийняття царське! А Навалове серце було веселе в ньому, і він був дуже п'яний. І вона не розповіла йому нічого, — ані малого, ані великого аж до світла ранку. **37** І сталося, вранці, коли Навал вїтверезився, то жінка його розповіла йому про цю справу. І завмерло йому серце в його середині, і він став, як камінь. **38** І сталося днів через десять, і вразив Господь Навала, і той помер. **39** І почув

Давид, що Навал помер, і сказав: „Благословенний Господь, що розсудив справу обра́зи моєї від Навала, а раба Свого стримав від зла, — зло Навала звернув Господь на його го́лову!“ І Давид послав, і говорив про Авігаїл, щоб узяти її собі за жінку. **40** І прийшли Давидові раби до Авігаїл на Кармел, і промовляли до неї, говорячи: „Давид послав нас до тебе, щоб узяти тебе йому за жінку“. **41** А вона встала, і вклонилася лицем до землі, та й сказала: „Ось твоя служниця готова стати невіљицею, щоб мити но́ги рабів пана мого!“ **42** І Авігаїл поспішно встала, і сіла на осла, а п'ятеро служанок її йшли при нога́х її. І пішла вона за Давидовими посланцями, та й стала йому за жінку. **43** А Ахіноам узяв Давид з Їзреелу, і вони обі́дві стали йому за жінок **44** А Саул віддав дочку́ свою Мелхóлу, Давидову жінку, Палтієві, Лаїшевому синові, що з Галліму.

26 І прийшли зіфе́яни до Саула до Гів'ї, говорячи: „Он Давид ховається на взгір'ях Гахіли навпроти Єшімону!“ **2** І встав Саул, і зійшов у пустиню Зіф, а з ним три тисячі чоловіка, вибраних із Ізраїля, щоб шукати Давида в пустині Зіф. **3** І таборував Саул на згір'ї Гахіли, що навпроти Єшімону, на дорозі. А Давид пробува́в у пустині, і побачив, що Саул вийшов за ним до пустині. **4** І послав Давид підглядачів, і довідався, що Саул дійсно прийшов. **5** А Давид устав, і прийшов до місця, де таборува́в Саул. І Давид побачив те місце, де лежав Саул та Авне́р, син Нерів, керівні́к його війська. А Саул лежав у табо́рі, а наро́д

таборував навколо нього. 6 І звернувся Давид, і сказав до хіттєянина Ахімелеха та до Авішая, Церуєвого сина, Йоавового брата, говорячи: „Хто зійде зо мною до Саула до табору?“ І сказав Авішай: „Я зійду з тобою!“ 7 І прийшов Давид та Авішай до Саулового народу вночі, аж ось Саул лежить, — спить у таборі, а спис його встромлений у землю в приголів'ї його, а Авнér та народ лежать навколо нього. 8 І сказав Авішай до Давида: „Сьогодні Бог видав твого ворога в руку твою, а тепер проколю́ я його списом аж до землі одним ударом, і не повторю́ йому!“ 9 І сказав Давид до Авішай: „Не губи його, бо хто простягав руку свою на Господнього помáзанця, і був невинний?“ 10 І сказав Давид: „Як живий Господь, — тільки Господь уразить його: або прийде день його — і він помре, або він піде на війну́ і загине. 11 Борони мене, Господи, простягнути свою руку на Господнього помáзанця! А тепер візьми цього списа, що в приголів'ї його, та горня́ води, і ходімо собі!“ 12 І взяв Давид списа та горня́ води з Саулового приголів'я, та й пішли собі. І ніхто не бачив, і не знав, і не збудився, бо всі вони спали, бо на них упав сон від Господа. 13 І перейшов Давид на той бік, і став зда́лека на верхові́ні гори, а між ними — велика прóсторінь. 14 І крикнув Давид до народу та до Авнэ́ра, Нерового сина, говорячи: „Чи ж не відповіси́, Авнэ́ре?“ А Авнér відповів та сказав: „Хто ти, що кликав до царя?“ 15 І сказав Давид до Авнера: „Чи ти не муж? І хто рівний тобі в Ізраїлі? І чому не пильнував ти свого пана, царя? Бо прихóдив

один із народу, щоб погубити царя, твого пана. **16** Не добра це річ, що ти зробив! Як живий Господь, — ви повинні померти, бо не пильнували ви пана свого, Господнього помазанця! А тепер побач, де царів спис, та де горня води, що були в приголів'ї його?“ **17** І пізнав Саул Давидів голос, та й сказав: „Чи це твій голос, сину мій Давіде?“ А Давид сказав: „Мій голос, пане мій, царю!“ **18** І далі сказав: „Нащо то пан мій ганяється за своїм рабом? Бо що я зробив, і яке зло в моїй руці? **19** А тепер нехай пан мій, цар, послухає слів свого раба. Якщо Господь намовив тебе проти мене, то нехай це станеться запашною жертвою, а якщо людські сини, — прокляті вони перед Господнім лицем, бо вони відігнали мене сьогодні, щоб я не належав до Господнього спадку, говорячи: „Иди, служи іншим богам!“ **20** А тепер нехай не проллється моя кров на землю перед Господнім лицем, бо вийшов Ізраїлів цар шукати однієї блохи, як женуть куропátву в горах!“ **21** І сказав Саул: „Прогрішив я! Вернися, сину мій, Давіде, бо не вчиню вже тобі зла за те, що дорогé було моє життя в очах твоїх цього дня. Оце був я нерозумний, і дуже багато помилявся“. **22** А Давид відповів та й сказав: „Ось царів спис, — і нехай прийде один із слуг, і нехай його візьме. **23** А Господь відплатить кожному за його справедливість та правду його, — що Господь дав тебе сьогодні в руку мою, та я не хотів підіймати своєї руки на Господнього помазанця. **24** І ось, — яке велике було життя твоє цього дня в очах моїх, таке велике нехай

буде моє життя в очах Господа, і нехай Він урятує мене від усякого ўтиску!“ 25 І сказав Саул до Давида: „Благословенний ти, сину мій Давиде! І ти дійсно зробиш, і дійсно зможеш ти!“ І пішов Давид на свою дорóгу, а Саул вернувся на своє місце.

27 І сказав Давид у серці своїм: „Колись я попадуся в Саулову руку. Нема мені ліпшого, як, утікаючи, утечу до филистимського краю, — і відмовиться від мене Саул, щоб шукати мене вже по всій Ізраїлевій країні, і я втечу від руки його“. 2 І встав Давид, і перейшов він та шість сотень чоловіка, що з ним, до Ахіша, Маохового сина, гатського царя. 3 І осівся Давид з Ахішем у Гаті, він та люди його, кожен із домом своїм, Давид та дві жінки його: ізреелітка Ахінóан та Авигáйл, колишня жінка Навáлова, кармелітка. 4 І донесено Саулові, що Давид утік до Гату, і він більш уже не шукав його. 5 А Давид сказав до Ахіша: „Якщо я знайшов милість в очах твоїх, нехай дадуть мені місце в одному з міст цієї землі, і нехай я осяду там. І чого сидітиме раб твій у місті твого царства разом із тобою?“ 6 І дав йому Ахіш того дня Ціклаг, чому належить Ціклаг Юдиним царям аж до цього дня. 7 А число днів, що Давид сидів на филистимській землі, було рік та чотири місяці. 8 І схóдив Давид та люди його, і напада́ли на Гешуреянина, і на Гірзеянина, і на Амаликитянина, бо вони мешканці цього краю відвіку, аж доти, як іти до Шуру, і аж до єгипетського краю. 9 І побивав Давид той край, і не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, і забирав

худобу дрібну та худобу велику, і осли, і верблюди, і одержу, — і вертався, і приходив до Ахіша. **10** І питався Ахіш: „На кого нападали ви сьогодні?“ А Давид казав: „На південь Юдин, і на південь Єрахмеелеянина, і на південь Кенеянина“. **11** А Давид не лишав при житті ані чоловіка, ані жінки, щоб привести до Гату, говорячи: „Щоб не донесли на нас, кажучи: Так зробив Давид, і такий його звичай по всі дні, коли сидів на филистимській землі“. **12** І вірив Ахіш Давидові, говорячи: „Справді обриднув він своєму народові в Ізраїлі, і буде мені за вічного раба!“

28 І сталося тими днями, і зібрали филистимляни свої військові табори, щоб воювати з Ізраїлем. І сказав Ахіш до Давида: „Щоб ти певно знав, що вийдеш зо мною в таборі, ти та люди твої“. **2** І сказав Давид до Ахіша: „Тому тепер ти пізнаєш, що зробить твій раб“. А Ахіш сказав до Давида: „Тому то зроблю тебе сторожем моєї голови по всі дні“. **3** А Самуїл тоді помер, і оплакував його весь Ізраїль, і поховали його в Рамі, у його місті. А Саул повиганяв із Краю ворожбитів та віщунів. **4** І зібралися филистимляни, і прийшли, і таборували в Шунемі. А Саул зібрав усього Ізраїля, і таборували в Гілбоа. **5** І побачив Саул филистимський табір та й злякався, і сильно затремтіло йому серце. **6** І питався Саул Господа, та не відповів йому Господь ані в снах, ані урїмом, ані пророками. **7** І сказав Саул до своїх рабів: „Пошукайте мені жінку ворожку, і я підїду до неї, і запитаю її“. І відповіли йому раби його: „Ось жінка ворожка, в Ен-

Дорі“ . 8 І перебрався Саул, і надів іншу одежу, і пішов він та двоє людей з ним, і прийшли до тієї жінки вночі. А він сказав: „Поворожи мені, і виклич мені тогó, кого скаж́у тобі“ . 9 А та жінка відповіла йому: „Ти ж знаєш, що зробив Саул, — що в Краю́ він вигубив ворожбитів та вішунів. І на́що ти важиш на мою душу, щоб забити її?“ 10 І Саул присягнув їй Господом, говорячи: „Як живий Господь, — не спіткає тебе вина за цю річ!“ 11 І сказала та жінка: „Кого я ві́кличу тобі?“ А він відказав: „Самуї́ла виклич мені“ . 12 І побачила та жінка Самуї́ла, та й крикнула сильним голосом! І сказала та жінка до Саула, говорячи: „Нащо ти обманив мене, — таж ти Саул!“ 13 І сказав їй цар; „Не бійся! Але щó ти бачиш?“ А та жінка відказала Саулові: „Я бачу ніби богів, що виходять із землі!“ 14 І він їй сказав: „Який його вид?“ А та відказала: „Виходить старий чоловік, зодя́гнений у довгу одежу“ . І Саул пізнав, що то Самуї́л, і схилив своє обличчя до землі, та й уклонився. 15 І сказав Самуї́л до Саула: „На́що ти непокóїш мене, мене викликаючи?“ А Саул сказав: „Дуже тяжко мені, — филисти́мляни воюють зо мною, а Бог відступився від мене, і не відповідає мені вже ані через пророків, ані в снах. І покликав я тебе, щоб ти навчив мене, щó я маю робити“ . 16 І сказав Самуї́л: „І на́що ти питаєш мене, коли Господь відступився від тебе, і став із твоїм ворогом? 17 І Госпо́дь зробив йому, як говорив був через мене, — Господь узяв царство з твоєї руки, і дав його своєму ближньому, — Давидові. 18 Як ти не слухався Господнього голосу, і

не виконав полум'яного гніву Його на Амалика, тому Господь зробив тобі цю річ цього дня. **19** І Господь віддав із тобою також Ізраїля до руки филистимлян. А взавтра ти та сини твої будете разом зо мною; також Ізраїлевого табору віддасть Господь до руки филистимлян“. **20** І Саул відразу повалився на землю всім своїм зростом, — сильно він злякався Самуїлових слів, та й сили не було в ньому, бо не їв він хліба цілий той день та цілу ту ніч. **21** І підійшла та жінка до Саула й побачила, що він дуже пригнічений. І сказала до нього: „Ось невільниця твоя послухалася твого голосу, — і наразила життя своє на небезпеку, бо я послухалася слів твоїх, що ти говорив мені. **22** А тепер ти послухай також голосу своєї невільниці, — я покладу перед тобою шматок хліба, а ти з'їж і буде в тобі сила, коли підеш дорогою“. **23** А він відмовився й сказав: „Не буду їсти!“ Та сильно просили його слуги його та тая жінка, — і він послухався їхнього голосу. І звівся він із землі, і всівся на ліжку. **24** А та жінка мала в домі годіване теля, — і поспішно зарізала його. І взяла вона муки й замісила, і спекла з того пріснє. **25** І принісла те перед Саула та перед слуг його, — і вони їли. Потім устали й пішли тієї ночі.

29 І зібрали филистимляни всі свої війська до Афеку, а Ізраїль таборував в Аїні, що в Їзреелі. **2** А филистимські князі переходили за сотнями та за тисячами, Давид же та люди його ішли накінці разом з Ахішем. **3** І казали филистимські князі: „Що це за євреї?“ А Ахіш відказав филистимським князям:

„Таж це Давид, раб Саула, Ізраїлевого царя, що був зо мною певний час, чи то роки, а я не знайшов у ньому нічого злого від дня його приходу аж до дня цього.“ 4 І гнівалися на нього филистимські князі. І сказали йому филистимські князі: „Заверни того чоловіка, і нехай він вернеться до свого місця, де ти призначив йому, і нехай він не йде з нами на війну, і не стане нам противником на війні. І чим він може подібатися своєму панові? Хіба головами цих людей? 5 Чи ж це не той Давид, що про нього співали в танцях, говорячи: „Саул повбивав свої тисячі, а Давид — десятки тисяч свої!“ 6 І покликав Ахіш Давида, і сказав до нього: „Як живий Господь, — ти правдивий, і в моїх очах добрий твій вихід та вхід твій зо мною в таборі, бо я не знайшов у тобі зла від дня приходу твого до мене аж до цього дня. Та в очах князів ти не добрий. 7 А тепер вернися та йди в мирі, і не зробиш зла в очах филистимських князів“. 8 А Давид сказав до Ахіша: „Що ж зробив я? І що ти знайшов у своєму рабові від дня, коли став я перед твоїм обличчям, аж до цього дня, що я не вийду й не буду воювати з ворогами мого пана, царя?“ 9 І відповів Ахіш і сказав до Давида: „Знаю я, що ти добрий в очах моїх, немов Ангел Божий. Та филистимські князі сказали: Нехай не йде він із нами на війну! 10 А тепер устань рано вранці ти та раби пана твого, що прийшли з тобою. І повставайте рано вранці, і як вам розсвіне, ідіть!“ 11 І встав рано вранці Давид та люди його, щоб

піти ранком і вернутися до филистимського краю. А филистимляни пішли до Ізраїля.

30 І сталося, коли Давид та люди його йшли до Ціклáгу, третього дня, то амаликітяни вдерлися до півдня та до Ціклагу, — і побили Ціклаг та спалили його огнем. **2** І позабирали вони до неволі жінок, що були в ньому, від малóго аж до великого, нікого не забили, але забрали, та й пішли своєю дорогою. **3** І прийшов Давид та його люди до того міста, а воно спáлене огнем! А їхні жінки, та сини їхні, та їхні дóчки — забрані в неволю. **4** І підніс Давид та народ, що з ним, свій голос, та й плакали, аж поки не стало їм сили плакати. **5** І були взяті до неволі обидві Давидові жінки: їзреелітка Ахіноам та Авігаїл, колишня жінка кармелітянина Навала. **6** І було Давидові дуже гірко, бо народ говорив, щоб його вкаменувати, бо засмутилася душа всього народу, — кожен обурився за синів своїх та за дочок своїх. Та Давид зміцнівся Господом, Богом, своїм. **7** І сказав Давид до священника Евіятара, Ахімелéхового сина: „Принеси до мене ефóда!“ І Евіятáр приніс ефода до Давида. **8** І запитав Давид Господа, говорячи: „Чи мені гнатися за тією ордою, чи дожену її?“ А Він відказав йому: „Женися, бо конче доженéш, і конче візволиш“. **9** І пішов Давид, він та шість сотень люда, що з ним, і вони прийшли аж до потоку Бесор; а відсталі спинилися. **10** І гнався Давид, він та чотири сотні чоловіка. А двісті люда спинілися, бо були слабі, щоб перейти потоку Бесор. **11** І знайшли вони в

полі єгиптянина, і привелі його до Давида, і дали йому хліба, а він їв, і напоїли його водою. **12** І дали йому половину грудки сушених фіг та дві в'язки родзійнок. І він з'їв, і вернувся дух його до нього, бо він не їв хліба та не пив води три дні та три ночі. **13** І запитав його Давид: „Чий ти та звідкіля ти?“ А той відказав: „Я єгипетський юнак, раб амаликитянина. Та покинув мене пан мій, бо я захворів три дні тому. **14** Ми були вдерлися на південь керетеїв, і на той, що Юдин, та на південь Калева. А Ціклаг ми спалили огнем“. **15** І сказав йому Давид: „Чи не заведеш мене до тієї орди?“ А той відповів: „Присягни мені Богом, що не вб'єш мене, і що не віддаси мене в руку мого пана, то спроваджу тебе до тієї орди“. **16** І він спровадив його, аж ось — вони розпорóшені по повёрхні всієї тієї землі, їдять та п'ють та святкують з приводу всієї тієї великої здóбичі, що вони набрали з филистимського краю та з Краю Юдиного. **17** І бив їх Давид від ранку аж до вечора наступного дня, і не втік із них ніхто, крім чотирьохсот чоловіка хлопців, що повсідали на верблю́дів, і повтікали. **18** І врятував Давид усе, що позабирав був Амалик. І обидві свої жінки Давид урятував. **19** І не пропало їм нічого: усе, від малóго й аж до великого, і аж до синів та дочóк, і від здóбичі, і аж до всьóго, що ті взяли були собі, — усе вернув Давид! **20** І взяв Давид усю худобу дрібну́ та худобу велику, а ті, що йшли перед тією чередою, говорили: „Це Давидова здóбич!“ **21** Потóму прийшов Давид до тих двохсот людей, що були слабї, щоб іти

за Давидом, і що їх він лишив був при потоці Бесор, а вони повиходили назустріч Давидові та назустріч народів, що з ним. І підійшов Давид до народу, і запитався їх про мир. **22** І стали говорити всі люди злі та негідні з тих людей, що ходили з Давидом, та й сказали: „Вони не ходили з нами, тому не дамо їм зо здобичі, що ми відняли, бо кожному дамо тільки жінок його та синів його, нехай відведуть, і нехай ідуть!“ **23** А Давид сказав: „Не робіть так, браття мої, з тим, що дав нам Господь, і пильнував нас, і дав орду, що йшла на нас, у нашу руку. **24** А хто послухає вас у такій речі? Бо яка частина того, хто ходив до бою, то така частина й того, хто сидів при речах, — рівно поділять“. **25** І сталося від цього дня й далі, і зробив він це за постанову та за звичай для Ізраїля, і він існує аж до цього дня. **26** І прийшов Давид до Ціклáгу, і послав зо здобичі Юдиним старшим, приятелям своїм, говорячи: „Оце вам подарок зо здобичі Господніх ворогів“, — **27** тим, що в Бет-Елі, і тим, що в Рамоті півдénнім, і тим, що в Яттері, **28** і тим, що в Ароері, і тим, що в Сіфмоті, і тим, що в Ештемоа, **29** і тим, що в Рахалі, і тим, що в містах Єрахмелеянина, і тим, що в містах Кенéянина, **30** і тим, що в Хормі, і тим, що в Бор-Ашані, і тим, що в Атаху, **31** і тим, що в Хевроні, і до всіх тих місць, куди ходив Давид, він та люди його.

31 А филистíмляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мýжі перед филистíмлянами, і падали трупами на горі Гíлбоа. **2** І догнали филистíмляни

Саула та його синів. І повбивали филистимляни Йонатана й Авінадава та Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і його знайшли лучники, — він був дуже поранений тими лучниками. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меч свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не пробили мене, і не знущалися надо мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул меч, — та й упав на нього! **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на свого меч, та й помер із ним. **6** І помер того дня Саул і троє синів його та зброєноша, також усі люди разом. **7** А ізраїльтяни, що мешкали на тім боці долини й на тім боці Йордану, коли побачили, що повтікали ізраїльтяни, і що померли Саул та сини його, покидали ті міста й повтікали, а филистимляни поприходили й осілися в них. **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та трьох синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони стяли йому голову, і поздирали зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах їхніх божків та народів. **10** І вони поклали зброю його в домі Астарті, а тіло його прибили на мурі Бет-Шану. **11** І почули мешканці гілеадського Явешу про те, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і йшли всю ніч, і взяли Саулове тіло та тіла синів його з муру Бет-Шану, і прийшли до Явешу, та й спалили їх там. **13** І взяли вони їхні кості, і поховали під тамариском в Явешу, та й постили сім день.

2 Самуїлова

1 І сталося по Сауловій смерті, коли Давид вернувся, розбивши Амаліка, то він сидів у Ціклáгу два дні. **2** І сталося третього дня, аж ось прийшов чоловік із табору від Саула, — а одежа його роздерта, і пірох на його голові. І сталося, як прийшов він до Давида, то впав на зéмлю й поклонівся. **3** І сказав йому Давид: „Звідки це ти приходиш?“ А той відказав: „Я втік з Ізраїлевого табору“. **4** І сказав до нього Давид: „Що це сталося, — розкажи мені!“ А той відказав: Нарód утік із бóю, а також багато з народу попáдало й повмирало, і теж Саул та син його Йонатán померли“. **5** А Давид сказав юнакові, що розповідав йому: „Як ти пізнав, що помер Саул та син його Йонатán?“ **6** І сказав той юна́к, що розповідав йому: Припа́дком натрапив я на горі Гі́лбоа, — аж ось Саул, настрóмлений на списа свого, а колесни́ці та їздці доганяють його́. **7** І він оберну́вся до мене, і побачив мене, та й покликав мене. А я відповів: Ось я! **8** І сказав він до ме́не: Хто ти? А я відказав йому́: Я амаликі́тянин. **9** І сказав він до мене: Стань надо мною, та й убий мене, бо схопив мене корч, а вся душа ще в мені! **10** І став я при ньому, та й убив його, бо я знав, що він не бу́де живий по упадку своїм. І взяв я вінця́, що на голові його, та наплéчника, що на плечі його, і приніс сюди до пана свого“. **11** І схопився Давид за одежі свої, та й роздёр їх, і теж усі люди, що були з ним. **12** І голосі́ли вони й плакали, та по́стили аж до вéчора за Саулом та за сином його Йонатаном, і за наро́дом Господнім та за

Ізраїлевим домом, що попадали від мечá. **13** І сказав Давид юнакові, що розповідав йому: „Звідки ти?“ А той відказав: „Я син одного прихóдька, амаликі́тянина“. **14** І сказав йому Давид: „Як ти не побоя́вся простягти́ руку свою, щоб убити Господнього пома́занця?“ **15** І покликав Давид одно́го з слуг своїх і сказав: „Підійди, — убий його́!“ І той удáрив його, і він помер. **16** І сказав до нього Давид: „Кров твоя на голові тво́й, бо уста тво́ї посвідчили проти тебе, гово́рячи: Я вбив Господнього пома́занця“. **17** І Давид заголосі́в за Саулом та за його сином Йонатáном такою жалóбною піснею, **18** та й сказав навчі́ти Юдиних синів пісні про лу́ка. Ось вона на́писана в книзі Праведного: **19** „О пишно́го Ізраїлева, побита із лука на згі́р'ях своїх, ой попадали лі́царі! **20** Не розказуйте в Га́ті про це, не сповіща́йте на ву́лицях Ашкало́ну, щоб не тішилися филисті́млянські дóчки, щоб не раділи дóчки необрі́заних! **21** Гі́лбоавські гори, — щоб на вас не бу́ло ні роси, ні дощу́, ані по́ля для жертви принесе́ння! Бо спля́млений там щит хоробрих, щит Сау́лів, як ніби оливою він не пома́заний! **22** Від крові забитих, від ло́ю хоробрих не відрива́вся був лук Йонатані́в, і не верта́вся меч Сау́лів напóрожно! **23** Саул та Йонатáн, ці улю́блені й милі за свої́ого життя, — і в смерті свої́й нерозлу́чні, прудкі́ші були́ від орлі́в та сильні́ші від ле́вів! **24** Дóчки Ізраї́леві, — за Саулом заплáчте, що вас зодягав у багряні́цю з прикра́сами, що оздо́блював золотом вашу одéжу! **25** Ой, попадали лі́царі посеред бо́ю! Йонатáн на пагі́рках твої́х ось

забитий! **26** Скорблю по тобі, Йонатане, мій брате!
Ти для мене був вельми улюблений, — кохання твоє
розкішніше для мене було від кохання жіночого! **27**
Ой, попадали лицарі, і загинула зброя військова!“

2 І сталося потому, і запитався Давид Господа,
говорячи: „Чи йти мені в одне з Юдиних міст?“ А
Господь відказав йому: „Іди!“ І сказав Давид: „Куди я
підую?“ А Він відказав: „У Хеврон!“ **2** І ввійшов туди
Давид, а також дві жінки його: їзреелітка Ахінорам
та Авігаїл, колишня жінка кармеляніна Навала. **3** І
людей своїх, що були з ним, привів Давид кожного
та дім його, і вони осілися по хевронських містах. **4**
І посходилися Юдині мужі, і помазали там Давида
царем над Юдиним домом. А Давидові розповіли,
кажучи: „Люди гілеадського Явешу поховали Саула“.
5 І послав Давид людей до гілеадського Явешу, і
сказав до них: „Благословенні ви для Господа, що
зробили цю милість із своїм паном, із Саулом, та
поховали його! **6** А тепер нехай Господь зробить вам
милість та правду, і я теж зроблю вам те добро за те,
що ви зробили цю річ. **7** А тепер нехай зміцняться
ваші руки, і будьте мужні, бо помер пан ваш Саул,
а також Юдин дім помазав мене царем над собою“.
8 А Авнер, Нерів син, провідник Саулового війська,
узяв Іш-Бошета, Саулового сина, та й привів його
до Маханаїму. **9** І він настановив його царем над
Гілеадам, і над Ашуріянином, і над Їзреєлем, і над
Єфремом, і над Веніямином, і над усім Ізраїлем.
10 Іш-Бошет, Саулів син, був віку сорока літ, коли

зацарюва́в над Ізраїлем, і царюва́в два роки, — тільки дім Юди був за Давидом. **11** А число днів, що Давид був царем у Хевро́ні над Юдиним домом, — сім літ і шість місяців. **12** І вийшов Авне́р, Нерів син, та слуги Іш-Бо́шета, Саулового сина, з Маханаїму до Гів'ону. **13** А Йо́ав, син Церуї, та Давидові слуги вийшли й зустрі́ли їх ра́зом при гів'онському ста́ві. І засіли вони — ті з того бо́ку ставу, а ті з цього боку ста́ву. **14** І сказав Авне́р до Йо́ава: „Нехай встануть ці юнакі́, і побавля́ться перед нами!“ І сказав Йо́ав: „Нехай встануть“. **15** І встали, і перейшли́ в числі дванадцяти́ для Веніамина та для Іш-Бошета, Саулового сина, та дванадцять із Давидових слуг. **16** І схопи́ли один о́дного за го́лову, та й всадили свого меча́ до бо́ку один о́дного, — і попадали ра́зом. І назвали ім'я тому місцю: Хелкат-Гаццу́рім, що в Гів'о́ні. **17** І зня́вся того дня дуже жорсто́кий бі́й, і був побитий Авне́р та Ізраїлеві люди Давидовими слугами. **18** І були там три сини Церуї: Йоав, і Авішай, і Асаїл. А Асаїл був легкий в нога́х своїх, як польова́ та газе́ля. **19** І гнався Асаїл за Авнером, і не збочував, ані правору́ч, ані лівору́ч із погоні за Авнером. **20** І оберну́вся Авне́р поза́д себе й сказав: „Чи це ти, Асаї́ле?“ А той відказав: „Я“. **21** І сказав йому́ Авне́р: „Збоч собі на прави́цю свою чи на ліви́цю свою, і схопи́ собі о́дного із слуг, і візьми́ собі збро́ю його́“. Та не хотів Асаїл спини́ти погони́ за ним. **22** А Авнер знов говорив до Асаї́ла: „Спини́ся в гонитві́ за мною! На́що я вб'ю тебе́? І як зве́ду́ я обличчя́ сво́є до брата тво́го Йо́ава?“ **23**

А той відмовився спинітися. І вдарив його Авнер заднім кінцем списа в живіт, — і спис вийшов іззаду його! І впав він там, і помер на місці. І сталося, — кожен, хто приходив до того місця, де впав Асаїл та помер, то спинявся. **24** І гналися Йоав та Авішай за Авнером. І сонце зайшло, а вони прийшли до згір'я Амма, що навпроти Гіаху, на дорозі до Гів'онської пустині. **25** І зібралися Веніямінові сини при Авнері, і склали один відділ, та й спинілися на верхів'ї одного взгір'я. **26** І кликнув Авнер до Йоава й сказав: „Чи завжди меч буде жерти? Чи ти не знаєш, що гіркота буде наостанку? І аж доки ти не скажеш наро́дові спинітися в гонитві за своїми брата́ми?“ **27** А Йоав відказав: „ Як живий Бог, — коли б ти не сказав був іншого, то ще від ранку наро́д був би перестав гнатися за братом своїм“. **28** І засурмів Йоав у сурму́, і спинівся увесь наро́д, і не гналися вже за Ізраїлем, і більше вже не воюва́ли. **29** А Авне́р та люди його йшли сте́пом усю ту ніч, і перейшли Йо́рдан, і пройшли увесь Бітро́н, і прийшли до Маханáїму. **30** І Йоав вернувся з погоні за Авнером, і зібрав увесь наро́д, і забра́кло з Давидових слуг дев'ятнадця́ти чоловіка та Асаїла. **31** А Давидові слуги побили з Веніямина та з людей Авнера, — три сотні й шістдеся́т чоловіка, що померли. **32** І вінесли Асаїла, і поховали його в грóбі батька його́, що в Віфлеємі. І йшли цілу ніч Йоав та люди його, а розсвіло́ їм у Хевро́ні.

3 І бу́ла довга та війна́ між домом Сауловим та між домом Давидовим. А Давид усе зміцнювався,

а Саулів дім усе сла́бнув. **2** І в Хевро́ні наро́дилися Давидові сини, — і був його пер́вісток Амно́н, від їзреелітки Ахіно́ам; **3** а другий син його — Кіл'ав від Авіга́їл, колишньої жінки кармелянина Навала; а третій Авесало́м, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; **4** а четвертий — Адоні́я, син Хаггі́т, а п'ятий — Шефатія, син Авітал, **5** а шостий — Їтреам, від Егли, Давидової жінки, — оці наро́дилися Давидові в Хевро́ні. **6** І сталося, коли була́ війна між домом Сауловим та домом Давидовим, то Авне́р тримався Саулового до́му. **7** І мав Саул нало́жницю, а ім'я їй Ріцпа, дочка Айї. І сказав Іш-Бошет до Авнера: „Чого ти прийшов до нало́жниці батька мого?“ **8** І дуже запалився Авне́рові гнів на слова Іш-Бошетові, і він сказав: „Чи я псяча юдська голова? Сьогодні я роблю́ ласку домові твого батька Саула, його брата́м та його прія́телям, і не відда́в тебе в Давідову руку, а ти сьогодні згадав на мені гріх цієї жінки? **9** Нехай так зроби́ть Бог Авне́рові, і нехай ще дода́сть йому, якщо я не зроблю́ Давидові так, як Госпо́дь присягну́в був йому, **10** щоб перене́сти ца́рство від Саулового дому, і щоб поставити Давидів трон над Ізраї́лем та над Юдою від Дану й аж до Беер-Шеви“. **11** І той не міг уже відпові́дати Авнерові ані сло́ва, бо боявся його. **12** І послав Авне́р замість себе послів до Давида сказати: „Чия це земля?“ І ще сказати: „Склади́ ж свою умову зо мною, і ось рука моя буде з тобою, щоб приверну́ти до тебе всього Ізраї́ля“. **13** А Давид відказав: „Добре, я складу́ з тобою умову! Тільки одніє речі я жада́ю від

тебе, а саме: ти не побачиш обличчя мого, якщо ти не приведеш Мелхі, Саулової дочки, коли ти прийдеш побачити мене“. **14** І послав Давид послів до Іш-Бощета, Саулового сина, говорячи: „Віддай жінку мою Мелху, яку я заручив був собі за сотню крайніх плотів філістимських“. **15** І послав Іш-Бошет, і взяв її від її чоловіка, від Палтіїла, сина Лаїша. **16** І пішов з нею чоловік її, і все плакав за нею аж до Бахуріму. І сказав до нього Авнер: „Иди, вернися!“ І той вернувся. **17** А Авнерове слово з Ізраїлевими старшими було таке: „Ви вже давно бажаєте мати Давида царем над собою. **18** А тепер зробіть це, бо Господь сказав був до Давида, говорячи: „Рукою Мого раба Давида Я спасу народ Мій, Ізраїля, від руки філістимлян та від руки всіх ворогів його“. **19** І говорив Авнер також до ушей Веніамінових. І також пішов Авнер говорити до ушей Давидових у Хевроні, — усе, що добре в очах Ізраїля та в очах усього дому Веніамінового. **20** І прийшов Авнер до Давида до Хеврону, а з ним двадцяттеро люда. І Давид зробив прийняття Авнерові та людям, що з ним. **21** І сказав Авнер до Давида: „Нехай я встану й піду, і приведу до пана, царя мого, усього Ізраїля, а вони складуть із тобою умову, і ти будеш царювати над усім, чого буде жадати душа твоя“. І відпустив Давид Авнера, і він пішов із миром. **22** Аж ось прийшли слуги Давидові та Йоав із походу, і принесли з собою велику здобич. А Авнера не було з Давидом у Хевроні, бо він відпустив його, і той пішов із миром. **23** А Йоав та все військо, що було з ним,

прийшли. І розповілі Йоаву, говорячи: „Приходив Авнер, син Нерів, до царя, а він відпустив його, — і той пішов із миром“. 24 І прийшов Йоав до царя та й сказав: „Що ти зробив? Ось приходив до тебе Авнер, — нащо ти відпустив його, і він відійшов? 25 Ти знаєш Авнера, Нерового сина, — він приходив, щоб намовити тебе та щоб вивідати твій вихід та вхід твій, і щоб вивідати все, що ти робиш“. 26 І вийшов Йоав від Давида, і послав посланців за Авнером, і вони завернули його з Бор-Гассіри, а Давид про те не знав. 27 І вернувся Авнер до Хеврону, а Йоав відвів його в середину брами, щоб поговорити з ним таємно, та й ударив його там у живіт, — і той помер за кров брата його Асаїла. 28 А потім почув про це Давид і сказав: „Невинний я та царство моє перед Господом аж навіки в крові Авнера, Нерового сина. 29 Нехай вона спадє на голову Йоава та на весь дім його батька! І нехай не перестає в Йоавовому домі течівий, і прокажений, і той, хто опирається на кия, і хто падає від меча, і хто не має хліба!“ 30 А Йоав та брат його Авішай убили Авнера за те, що він забив їхнього брата Асаїла в Гів'оні в бою. 31 І сказав Давид до Йоава та до всього народу, що був з ним: „Роздеріть вашу одєжу, і опережіться верєтищем, та й голосіть за Авнером!“ А цар Давид ішов за марами. 32 І поховали Авнера в Хевроні, а цар підніс свій голос та й плакав над Авнеровим гробом, і плакав увесь народ. 33 І заспівав цар жалобну пісню над Авнером та й сказав: „Чи Авнер мав загинути

смертю негідного? **34** Твої рúки були не пов'язані, не забиті були твої нóги в кайдáни, — ти впав, як від несправедних падають!“ І весь народ ще більше плакав над ним. **35** І прийшов увесь народ, щоб намовити Давида покріпитися хлібом ще того дня, та присягнув Давид, говорячи: „Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо я перед заходом сонця скуштую хліба або чогобúдь!“ **36** А весь нарóд довідався про це, і це було добре в їхніх очáх, як і все, щó робив цар, було добре в очáх усього нарóду. **37** І того дня довідалися весь народ та весь Ізраїль, що то не булó від царя, щоб забити Авнера, сина Нерового. **38** І сказав цар своїм слúгам: „Ото ж знайте, що вождь та великий муж упав цього дня! **39** А я сьогодні слабій, хоч помáзаний цар, а ті люди, сини Церуї, сильніші від мене. Нехай відплатить Господь злочінцеві за його зло!“

4 І почув Саулів син, що помер Авнер у Хевроні, — і опустилися рúки його, а весь Ізраїль збентéжився. **2** А Саулів син мав двох мúжів, керівників відділів, — ім'я однóму Баана, а ім'я дрúгому Рехав, сини бееротянина Ріммона, з Веніяминових синів, бо й Беерот залічений був на Веніямина. **3** Та повтікали бееротяни до Гіттаїму, і мешкали там прихóдьками, і так є аж до цього дня. **4** А Йонатан, Саулів син, мав кульгáвого сина; він був віку п'яти літ, коли прийшла звістка про Саула та Йонатана з Їзреелу. А нянька його нéсла його й утікала; і сталося, коли вона поспішно втікала, то він упав й окривів. А ім'я його

Мефі́бошет. **5** І пішли сини бееротянина Ріммона, Рехав та Баана, і ввійшли, як була денна спекота, до Іш-Бошетового дому, — а він лежав у півдénному спочінку. **6** І ото ввійшли вони аж до серéдини дому, ніби взяти пшениці, та й удáрили його в живіт. І Рехав та брат його Баана втекли. **7** Отож, увійшли вони до дому, а він лежить на ліжку своїм у своїй спáльні, — і вони вдáрили його, і вбили його, і зняли йому гóлову. І взяли вони його голову, і йшли степовóю дорогою всю ніч. **8** І принéсли вони Іш-Бошетову голову до Давида в Хеврón, та й сказали царéві: „Оце голова́ Іш-Бошета, Саулового сина, твого ворога, що шукав був твоєї душі. І дав Господь цього дня панові мо́єму, цареві, пімсту над Саулом та над насінням його“. **9** І відповів Давид Рехáвові та братові його Баані, синам бееротянина Ріммона, і сказав їм: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого утиску, **10** коли того, хто розповів мені, кажучи: Ось помер Саул, — а він був в очáх своїх, як приємний вісник, — я схопив його, і вбив його в Ціклагу, замість дати йому нагорóду за звістку, **11** тим більше, коли люди несправедливі вбили справедливого чоловіка в домі його́ на постéлі його! А тепер чи я не пошукáю його крóви з вашої руки, і не вігублю вас із Кра́ю?“ **12** І Давид наказав слугам, — і вони вбили їх, і відрубали їхні рúки та їхні нóги, та й повісили над ста́вом у Хевроні. А Іш-Бошетову гóлову взяли й поховали в Авнеровім гробі в Хевроні.

5 І посхóдилися всі Ізраїлеві племéна до Давида в Хеврón та й сказали йому: „Оце ми кість тво́я та тіло тво́є ми! **2** І давніш, коли Саул був царем над нами, ти водив Ізраїля на війну і привóдив назад. І Господь тобі сказав: Ти будеш пасти́ наро́да Могó, Ізраїля, і ти б́удеш володарем над Ізраїлем“. **3** І прийшли всі Ізраїлеві старші́ в Хеврón, а цар Давид склав із ними умову в Хеврónі перед Господнім лицем. І помáзали вони Давида царем над Ізраїлем. **4** Давид був віку тридцяти літ, коли став царю́вати, і сорок літ царю́ва́в він. **5** У Хеврónі царював він над Юдою сім літ і шість місяців, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки над усім Ізраїлем та Юдою. **6** І пішов цар та люди його до Єрусалиму на Євусéянина, мешканця того Кра́ю. А той сказав Давидові, говорячи: „Ти не вв́їдеш сюди, хіба́ повиганя́єш сліпих та кривих!“ А це значить: Давид ніко́ли не вв́їде сюди! **7** Та Давид здобу́в тверді́ню Сіон, — він став Даві́довим Мі́стом. **8** І сказав Давид того дня: „Кожен, хто заб'є євусéянина, нехай скине до кана́лу, а з ним і кривих та сліпих“, зненаві́джених для Давидово́ї душі. Тому говорять: „Сліпий та кривий не вв́їде до дому!“ **9** І о́сівся Давид у тверді́ні, і назвав ім'я їй: Давидове Мі́сто. І будува́в Давид навко́ло від Мілло́ й усере́дині. **10** І Давид ставав усе більшим, а Госпо́дь, Бог Саваот, був із ним. **11** І послав Хіра́м, цар ті́рський, послів до Давида, та ке́дрового де́рева, і теслів, і каменярі́в для стін, і вони збудували дім для Давида. **12** І пересві́дчився Давид, що Господь поставив його мі́цно царем над Ізраїлем, і

що Він підніс царство його ради наро́ду Свого Ізраїля.

13 А Давид узяв ще налѳжниць та жіно́к з Єрусалиму по ви́ході його з Хеврону, — і наро́дилися Давидові ще сини та до́чки. **14** А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа, і Шовав, і Натан, і Соломон, **15** і Ївхар, і Елішуа, і Нафег, і Яфіа, **16** і Елішама, і Еліяда, і Еліфалет. **17** І почули филисти́мляни, що Давида пома́зали царем над Ізраїлем, і вийшли всі филисти́мляни, щоб шукати Давида. І Давид почув про це, і зійшов до твердіні. **18** А филисти́мляни прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. **19** А Давид запитався Господа, говорячи: „Чи вихѳдити мені проти филисти́млян? Чи дасі їх у мою руку?“ І Господь відказав до Давида: „Вихѳдь, бо справді дам филисти́млян у руку твою!“ **20** І прийшов Давид до Баал-Пераціму. І побив їх там Давид та й сказав: „Господь розірва́в ворогів моїх передо мною, як розривáють во́ди“. Тому він назвав ім'я́ тому місцю: Баал-Перацім. **21** І вони поли́шили там своїх божків, а їх забрав Давид та люди його. **22** А филисти́мляни зно́ву прийшли та розташувáлися в долині Рефаїм. **23** І запитáвся Давид Господа, а Він сказав: „Не вихѳдь, — оточі́ їх з-позáду, і прийді́ до них від бальза́мового ліска́. **24** І станеться, коли ти почує́ш ше́лест кро́ку на верхові́ттях бальза́мового ліска́, тоді поспі́шися, бо то тоді вийшов Господь перед тобою, щоб побити филистимський та́бір“. **25** І Давид зробив так, як наказав йому Господь, — і він побив филисти́млян від Геви аж туди, кудю́ йти до Гезера.

6 А Давид зно́ву зібрав ви́бране в́йсько в Ізраїлі, тридцять тисяч. **2** І встав та й пішов Давид та весь наро́д, що був з ним з Юдиного Баалу, щоб ви́нести зви́дти Божого ковче́га, що над ним кли́четься Ім'я́, — Ім'я́ Господа Сава́бта, що замешкує на херуви́мах. **3** І вони поста́вили Божого ковчега на но́вого во́за, і винесли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї. А Узза та Ахйо, сини Авінадавові, прова́дили того но́вого во́за. **4** І не́сли його з Авінадавового дому, що в Гів'ї, і йшли з ковчегом Божим, а Ахйо йшов перед ковчегом. **5** А Давид та весь Ізраїлів дім грали перед Божим лицем усією силою та піснями, і на ці́трах, і на а́рфах, і на бу́бнах, на гу́слах, і на цимба́лах. **6** І прийшли вони аж до Го́рен-Нахону, а Узза простяг руку до Божого ковчегу, і схопи́в його́, бо зно́ровілась бу́ла худо́ба. **7** І запали́вся Госпо́дній гні́в на Уззу, — і Бог ура́зив його там за цю провину. І він помер там при Божому ковчезі. **8** І запалився Давидів гні́в за те, що Госпо́дь покарав Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Пере́ц-Узза, і так воно зве́ться аж до цього дня. **9** І Давид злякався Господа того дня та й сказав: „Як уві́йде до ме́не Госпо́дній ковчег?“ **10** І не хотів Давид перене́сити Госпо́днього ковчега до себе, до Давидового Міста, а скерува́в його Давид до дому ґатянина Овед-Едома. **11** І пробува́в Госпо́дній ковчег у домі ґатянина Овед-Едома три місяці, і Госпо́дь поблагослови́в Овед-Едома та весь його дім. **12** І доне́сено цареві Давидові, говорячи: „Госпо́дь поблагослови́в дім Овед-Едома та все, що його, ради

ковчегу Божого“. І пішов Давид, і виніс Божого ковчега з дому Овед-Едома до Давидового Міста з радістю. **13** І сталося, коли ті, хто ніс Господнього ковчега, ступали шість кроків, то він приносив у жертву вола та відгодівану штуку худоби. **14** А Давид танцював перед Господнім лицем зо всієї сили. І Давид був оперезаний лляним ефодом. **15** І Давид та весь Ізраїлів дім несли Господнього ковчега з окриком та з сурмленням сурми. **16** І сталося, коли Господній ковчег увійшов до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка, виглядала через вікно, і побачила царя Давида, що танцював та скакав перед Господнім лицем. І вона погорділа ним у серці своєму. **17** І принесли Господнього ковчега, і поставили його на місці його серед намету, що для нього поставив Давид. І приніс Давид цілопáлення перед Господнім лицем та жертву мирну. **18** А коли Давид скінчив приносити цілопáлення та мирні жертви, то він поблагословів народ Іменем Господа Саваота. **19** І він роздав для всього наро́ду, для всього Ізраїлевого náтовпу, від чоловіка й аж до жінки, для кожного по одні́му буханце́ві хліба, по одному кавáлкові печено́го м'яса та по одному виноградному калаче́ві. І пішов увесь наро́д кожен до дому свого́. **20** І вернувся Давид, щоб поблагословити свій дім. І вийшла Мелхóла, Саулова дочка, навпроти Давида й сказала: „Який славний був сьогодні Ізраїлів цар, що обнажа́вся сьогодні на оча́х неві́льниць своїх рабів, як обнажується який з пустунів!“ **21** І сказав Давид до Мелхоли: „Перед

лицем Господа, що вибрав мене над твого батька та над увесь дім його, і наказав мені бути володарем над Господнім наро́дом, над Ізраїлем, — буду веселітись перед Господнім лицем! **22** І коли я буду погóрджений ще більш від того, і буду низький у своїх очáх, то при невільницях, що ти говорила, — і при них я буду шанований!“ **23** І в Мелхоли, Саулової дочкí, — по цьóму не було їй дитини аж до дня смерти її.

7 І сталося, коли цар осів у своєму домі, а Госпóдь дав йому відпочíнути від усіх ворогів його навколо, **2** то цар сказав до пророка Натáна: „Подивися, — я сиджу́ в кéдровому домі, а Божий ковчег знахóдиться під завíсою!“ **3** І сказав Натáн до царя: „Усе, що в серці твоїм, іди й зроби, бо Госпóдь з тобою“. **4** І сталося тієї ночі, і було Господнє слово до Натáна, кажучи: **5** „Іди й скажеш до раба Мого, до Давида: Так сказав Господь: Чи ти збудуєш Мені дім на Моє пробува́ння? **6** Бо Я не пробува́в у домі від дня вíведення Мого Ізраїлевих синів з Єгипту й аж до цього дня, але ходив у наметі та в шатрі. **7** Скрізь, де ходив Я поміж Ізраїлевими синáми, чи промовив Я хоч слово з яким із Ізраїлевих племéн, якому наказав Я пасти́ наро́да Мого, Ізраїля, говорячи: Чому не збудува́ли ви Мені кéдрового дому? **8** А тепер так скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовіська, як ходив ти за отарою, щоб ти став володарем над народом Моїм, над Ізраїлем. **9** І був Я з тобою в усьому, де ти ходив, і вігубив Я всіх ворогів твоїх з-перед тебе, і зробив тобі велике

ім'я, як ім'я великих на землі. **10** І встановив Я місце для наро́ду Мого, для Ізраїля, і він пробува́тиме на своєму місці, і не буде вже непоко́бений, і кривдники не будуть більше гно́бити його, як перед тим. **11** А від того дня, як Я настанови́в судді́в над народом Моїм, Ізраїлем, то Я дав тобі мир від усіх ворогів твоїх. І Господь об'являє тобі, що Господь побуду́є тобі дім. **12** Коли ви́повняться твої дні, і ти ляжеш із своїми батьками, то Я поста́влю по тобі насіння твоє, що вийде з утроби твоєї, і зміцню́ його царство. **13** Він збуду́є дім для Йме́ння Мого́, а Я зміцню́ престо́ла його царства навіки. **14** Я буду йому за Батька, а він буде Мені за сина. Коли він скривить дорогу свою, то Я покараю його лю́дською па́лицею та порáзами лю́дських синів. **15** Та ми́лість Моя не відхилиться від нього, як відхилив Я її від Саула, якого Я відкинув перед Тобою. **16** І буде певним твій дім та царство твоє аж навіки перед тобою. Престол твій бу́де міцно стояти аж навіки!“ **17** Як усі ці слова́, як усе це виді́ння, — так говорив Натáн до Давида. **18** Тоді прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й сказав: „Хто я, Господи Боже, і що́ мій дім, що Ти привів мене аж сюди? **19** Та й це ще було мале́ в оча́х Твоїх, Господи Боже, і Ти говорив також про Свого раба в будуччині. А це за зако́ном лю́дським, Господи Боже! **20** І що́ ще більше говори́тиме Давид Тобі? Та Ти знаєш Свого раба́, Господи Боже! **21** Ради сло́ва Свого та за серцем Своїм Ти зробив усю цю вели́чність, звіща́ючи це Своєму рабо́ві. **22** Тому Ти

великий, Господи Боже, бо немає такого, як Ти, і немає Бога, окрім Тебе, згідно з усім, що ми чули своїми ушіма. **23** А який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив вікупити його Собі за наро́д, і щоб установити йому Своє Йме́ння, — і щоб учинити вам цю вели́чність, — та страшні речі для Свого Краю ради наро́ду Свого, якого вікупив Собі з Єгипту, від людей та від богів його? **24** І Ти зміцнів Собі народ Свій, Ізраїля, — Собі за наро́д аж навіки, і Ти, Господи, став для них за Бога. **25** А тепер, Господи Боже, затверди аж навіки те слово, що Ти говорив про Свого раба та про дім його, і вчини, як Ти говорів! **26** Нехай буде великим Ім'я Твоє аж навіки, щоб говорити: Госпо́дь Савао́т — Бог над Ізраїлем! А дім Твого раба Давида буде міцно стояти перед лицем Твоїм! **27** Бо Ти, Го́споди Савао́те, Боже Ізраїлів, об'явив Своему рабові, говорячи: Збуду́ю тобі дім, тому́ раб Твій здобу́вся на відва́гу помолитися до Тебе цією молитвою! **28** А тепер, Господи Боже, Ти — Той Бог, а слова́ Твої будуть правдою, і Ти говорив Своему рабові це добро. **29** А тепер зволь поблагословіти дім Свого раба, щоб був навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи Боже, говорив це, і від Твого благослове́ння буде поблагосло́влений навіки дім раба Твого!“

8 І сталося по то́му, і побив Давид филисти́млян, і поконав їх. І взяв Давид кέρму вла́ди з руки́ филисти́млян. **2** І побив він Моава, і переми́ряв їх шну́ром, поклав їх на зе́млю, — і відми́ряв два шну́ри на побиття́, а повен шнур — на позоста́влення при житті. І

стали моавитяни Давидовими рабами, які принесли йому данину. **3** І побив Давид Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови, коли той ішов був відновити владу свою при річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячу й сім сотень їздців та двадцять тисяч чоловіка пішого. А коням усіх тих колесниць Давид попідрізував жили, і позоставив із того сто колесниць. **5** І прийшов Арам дамаський, щоб допомогти Гадад'езерові, цареві Цови, та Давид побив в Арамі двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І настановив Давид залози в дамаському Арамі, — і став Арам для Давида за рабів, що принесли данину йому, а Господь допомагав Давидові в усьому, де він ходив. **7** І забрав Давид золоті щити, що були в рабів Гадад'езера, і приніс їх до Єрусалиму. **8** А з Бетаху та з Беротаю, міст Гадад'езерових, цар Давид узяв дуже багато міді. **9** А коли почув Тої, цар Хамоту, що Давид побив усе військо Гадад'езера, **10** то Тої послав свого сина Йорама до царя Давида, щоб повітати його, та щоб поблагословити його за те, що він завжди воював з Гадад'езером та побив його, бо Тої воював проти Гадад'езера. А в руці його були речі золоті, і речі срібні, і речі мідяні. **11** Також їх присвятив цар Давид Господеві разом зі сріблом та золотом, що він присвятив був із забраного в усіх народів, яких він здобув: **12** з Араму, і з Моаву, і з синів Аммона, і з филистимлян, і з Амаліка, і з здобичі Гадад'езера, сина Рехова, царя Цови. **13** І здобув Давид собі ім'я, коли він вернувся з побиття вісімнадцяти тисяч Араму в Беґе-Мелах. **14** І він поставив залози в Едомі,

— в усьому Едомі поставив залóги. І став увесь Едом за рабів для Давида. І допомагав Господь Давидові в усьому, де він ходив. **15** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив Давид суд та справедливість для всього народу свого. **16** А Йоав, син Церуї, був над військом, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером. **17** А Садок, син Ахітува, та Ахімелех, син Евятара, були священики, Серая був писарем. **18** А Беная, син Егояди, був над Керетянином та над Пелетянином. А Давидові сини були начальниками царського двору.

9 І сказав Давид: „Чи є ще хто, хто позостався з Саулового дому? Я зроблю йому ласку ради Йонатана“. **2** А при Сауловім домі був раб, а ім'я йому — Ціва. І покликали його до Давида, а цар сказав йому: „Чи ти Ціва?“ А той відказав: „Раб твій!“ **3** І сказав цар: „Чи нема вже кого з Саулового дому, щоб я зробив йому Божу ласку?“. І сказав Ціва до царя: „Є ще син Йонатанів, кривий на ноги“. **4** І сказав йому цар: „Де він?“ А Ціва відказав цареві: „Ось він у домі Махіра, Амміїлового сина, в Ло-Деварі.“ **5** І цар Давид послав, і взяв його з дому Махіра, Амміїлового сина, із Ло-Девару. **6** І прийшов Мефішошет, син Йонатана, Саулового сина, до Давида, і впав на обличчя своє й поклонився. І Давид сказав: „Мефішошете!“ А той відказав: „Ось твій раб!“ **7** І сказав йому Давид: „Не бійся, бо справді зроблю тобі ласку ради батька твого Йонатана, і зверну тобі все поле твого батька Саула. А ти будеш завжди їсти хліб при моєму столі“. **8** А той уклонився й сказав: „Що твій раб, що ти звернувся

до такого мертвого пса, як я?“ **9** А цар кликнув до Ціви, Саулового слуги, і до нього сказав: „Усе, що бу́ло Саулове та всього його дому, я дав синові твого пана. **10** І бу́деш працювати йому на землі ти й сини твої та раби твої. І будеш прино́сити з урожаю, і буде хліб для сина твого пана, і він буде його їсти. А Мефіво́шет, син пана твого, буде за́вжди їсти хліб при моєму столі“. А Ціва мав п'ятнадцять синів та двадцять рабів. **11** І сказав Ціва до царя: „Усе, як накаже мій пан цар своєму рабові, так зробить твій раб“. „А Мефіво́шет — сказав цар — буде їсти при моєму столі, як один із царські́х синів“. **12** А Мефівошет мав малого сина, а ім'я йому — Міха. І всі, хто ме́шкав у домі Цівн, були раби для Мефівошета. **13** А Мефіво́шет сидів в Єрусалимі, бо він за́вжди їв при царсько́му столі. І він був кривий на обі́дві свої ноги.

10 І сталося по то́му, і помер цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Гану́н. **2** І сказав Давид: „Зроблю́ я ласку Ганунові, Нахашевому синові, як батько його зробив був ласку мені“. І послав Давид, щоб його пора́дувати, щодо батька його, через своїх рабів. І прибу́ли Давидові раби до аммонітського краю. **3** А аммонітські князі сказали до пана свого Гануна: „Чи Давид шанує батька твого́ в оча́х твої́х тим, що послав тобі́ потіші́телів? Чи ж Давид послав до тебе своїх слуг не на те, щоб оглянули місто та щоб його ви́відати, а потім зні́щити його?“ **4** І взяв Гану́н Давидових слуг, та й оголив половину їхньої бороди́, та обрі́зав їхню одежу на полови́ну, аж до

сидіння їх, та й відпустив їх. **5** І донесли про це Давидові, а він послав назустріч їм, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“.

6 І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І аммонітяни послали й найняли Арам -Бет-Рехову й Арам-Цови, двадцять тисяч піхотинців, та царя Маахи, тисячу чоловіка, і тов'ян дванадцять тисяч чоловіка. **7** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все лицарське військо. **8** І повиходили аммонітяни, і встановилися до бою при вході до брами. А Арам-Цова, і Рехов, і Тов'янин, і Мааха, — вони самі були на полі. **9** І побачив Йоав, що бойовий фронт звернений на нього спереду та позаду, то вибрав Ізраїлевих вибраних, та й установив їх навпроти Арама. **10** А решту народу дав під руку свого брата Авшая, і встановив навпроти аммонітян, **11** і сказав: „Якщо Арам буде сильніший від мене, то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то я підуму допомогати тобі. **12** Будь мужній, і станьмо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, що добре в очах Його!“ **13** А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшли на бій з Арамом, то ті повтікали перед ним. **14** А аммонітяни побачили, що втік Арам, то й вони повтікали перед Авішаєм, і ввійшли до міста. І вернувся Йоав від аммонітян і ввійшов до Єрусалиму. **15** А коли побачив Арам, що він побитий Ізраїлем, то вони позбиралися разом. **16** І послав Гадад'езер, і вивів

Арама, що з другого боку Річки, і ввійшли вони до Гелáму. А Шовах, провідник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** І бу́ло доне́сено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан, та прийшов до Геламу. А Арам установився навпроти Давида, і воював із ним. **18** І побіг Арам перед Ізраїлем, а Давид повбивав з Араму сім сотень колесниць та сорок тисяч верхівців. І вбив він Шоваха, зверхника війська його, і той там помер. **19** А коли всі царі, підлеглі Гадад'езера, побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирілися з Ізраїлем, і служили йому. І Арам уже боявся допомагати аммонітянам.

11 І сталося по ро́ку, у час віходу царів на війну, то послав Давид Йоава й своїх слуг із ним, та всього Ізраїля, і вони вигубили аммонітян й облягли Раббу́. А Давид сидів в Єрусалимі. **2** І сталося надвечір, і встав Давид із ло́жа свого, і прохóджувався на даху́ царськóго дому. І побачив він із да́ху жінку, що купалася. А та жінка була дуже вродлива. **3** І послав Давид, і запитався про ту жінку. А посланий сказав: „Таж то Вірсавія, Еліямова дочка, жінка хіттєянина Урії!“ **4** І послав Давид посланців, і взяв її. І вона прийшла до нього, і він поклався з нею. А вона очистилася з нечистости своєї, і вернулася до свого дому. **5** І завагітніла та жінка. І послала вона, і донéсла Давидові й сказала: „Я завагітніла!“ **6** А Давид послав до Йоава: „Пошли мені хіттєянина Урія“. І Йоав послав Урія до Давида. **7** І прийшов Урія до нього, а Давид запитався про стан Йоава, і про стан

народу, і про стан війни. 8 І сказав Давид до Урії: „Іди до свого дому та обмий свої ноги“. І вийшов Урія з царського дому, а за ним понесли гостінця царського. 9 Та Урія спав при вході до царського дому з усіма слугами пана свого, а до свого дому не пішов. 10 І донесли Давидові, говорячи: „Урія не пішов до дому свого“. І сказав Давид до Урії: „Чи ж не з дороги ти приходиш? Чому ти не пішов до свого дому?“ 11 І сказав Урія до Давида: „Ковчег і Ізраїль та Юда сидять у шатрах, а пан мій Йоав та раби мого пана таборують на голому полі. А я підую до свого дому, щоб їсти й пити та лежати зо своєю жінкою? Клянуся життям твоїм та життям душі твоєї, що не зроблю я такої речі!“ 12 І сказав Давид до Урії: „Позостанься тут і сьогодні, а завтра я відпущу тебе“. І позоставався Урія в Єрусалимі того дня та дня другого. 13 І покликав його Давид, і той їв та пив перед ним, а він підпоїв його. І вийшов він увечорі, щоб покластися на ложі своїм разом зо слугами пана свого, а до дому свого не пішов. 14 І сталося ранком, і написав Давид листа до Йоава, і послав через Урію. 15 А в листі тому він написав так: „Поставте Урію напереді найтяжчого бою, і відступіте від нього, щоб він був ударений, і помер“. 16 І сталося, коли Йоав обложував місто, то поставив Урію на те місце, про яке знав, що там хоробрі мужі. 17 І вийшли люди того міста, і воювали з Йоавом, — і впали дехто з народу, із Давидових слуг, і повмирали, також хіттеянин Урія. 18 І послав Йоав, і доніс Давидові про всі справи того

бою. **19** І наказав він послові, говорячи: „Як покінчиш ти опові́дати цареві про всі справи того бою, **20** і буде, якщо ти розгні́ваєш царя, і він скаже тобі: „Чого ви так близько підійшли до міста воювати? Чи ви не знали, що б́удуть кидати на вас з-над муру? **21** Хто забив був Авімелеха, Єруббешетового сина? Чи не жінка ќинула на нього горі́шнього ка́меня від жо́рен з муру, і він помер у Тевеці? Чого ви близько підійшли до муру?“То ти скажеш: Помер також хітт́еянин Ур́ія“. **22** І пішов посол і прийшов, і доніс Давидові все, що послав був Йоав. **23** І сказав посол Давидові: „Вони стали сильніші за нас, і вийшли проти нас на поле, та ми були переможцями над ними аж до входу в бра́му. **24** А стрі́льці стрі́ляли на твоїх рабів з муру, і померли дехто з цар́евих рабів, а також помер твій раб хітт́еянин Ур́ія“. **25** І сказав Давид до послá: „Так скажеш до Йоава: Нехай не буде злою в очáх твоїх ця річ, бо меч пожирає то цьóго, то то́го. Підси́ль війну свою проти міста, та й розвали його! І підбадьóр його, Йоава! “ **26** І прочула Ур́ієва жінка, що помер її чоловік Ур́ія, і голосі́ла за своїм чоловіком. **27** А як минула жалóба, то Давид послав, і забрав її до свого дому, і вона стала йому за жінку, і породі́ла йому сина. Та в Господні́х очáх була злою та річ, що оце зробив був Давид.

12 І послав Господь Натáна до Давида, а він прийшов до нього та й сказав йому: „Два чоловіки бу́ли в однóму місті, — один замо́жний, а один убогий. **2** У замо́жного було дуже багато худоби дрібнóї та

худоби великої. **3** А вбогий нічого не мав, окрім однієї малі овечки, яку він набув та утримував при житті. І росла вона з ним та з синами його разом, — із кавалка хліба його їла й з келіха його пила, та на лоні його лежала, і була йому як дочка. **4** І прийшов до багатого чоловіка подорожній, та той жалувал узяти з худоби своєї дрібної чи з худоби своєї великої, щоб спорядити їжу для подорожнього, що до нього прийшов, — і він узяв овечку того вбогого чоловіка, і спорядив її для чоловіка, що до нього прийшов“.

5 І сильно запалав Давидів гнів на того чоловіка, і він сказав до Натана: „Як живий Господь, — вартий смерти той чоловік, що чинить такé. **6** А овечку він оплатить чотирикратно, за те, що зробив таку річ, і за те, що не змилювався“. **7** І сказав Натан до Давида: „Ті той чоловік! Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я помазав тебе над Ізраїлем, і Я спас тебе з Саулової руки. **8** І дав тобі дім твого пана, та жінок пана твого на лоно твоє, і дав тобі дім Ізраїля та Юди, а якщо цього мало, то додам тобі ще цього та того. **9** І чому ти зневажив Господнє слово, і вчинив це зло в очах Його? Хіттеянина Урію вбив ти мечем, а його дружину взяв собі за жінку. А його вбив мечем Аммонових синів. **10** А тепер не відступить меч від твого дому аж навіки за те, що зневажив ти Мене, і взяв дружину хіттеяника Урії, щоб була тобі за жінку. **11** Так сказав Господь: Ось Я наведу на тебе зло з твого дому, і заберу жінок твоїх на очах твоїх, і дам ближньому твоєму, а він покладеться з жінками твоїми при світлі цього сонця.

12 Хоч ти вчинив потаємно, а Я зроблю цю річ перед усім Ізраїлем та перед сонцем“. **13** І сказав Давид до Натана: „Згрішив я перед Господом!“ А Натан сказав до Давида: „І Господь зняв твій гріх, — не помреш! **14** Та що ти спонукав зневаження Господа цією річчю, то син твій, народжений тобі, конче помре“. **15** І пішов Натан до свого дому, а Господь уразив дитя, що Давидові породила Урієва жінка, і воно захворіло. **16** А Давид молив Бога за дитинку, і постив Давид, і входив до кімнати, і ночував, поклавшись на землю. **17** І прийшли старші його дому до нього, щоб підняти його з землі, та він не хотів, і не підкріпився з ними хлібом. **18** І сталося сьомого дня, — і померло те дитя, а Давидові слуги боялися донести йому, що померло те дитя, бо казали: „Ось як була та дитина живою, говорили ми до нього, та не слухав він нашого голосу; а як ми скажемо до нього: „Померло це дитя“, то ще вчинить щось лихе“. **19** А Давид побачив, що слуги його шепочуться поміж собою, — і зрозумів Давид, що померло те дитя. І сказав Давид до своїх слуг: „Чи не померло те дитя?“ А ті відказали: „Померло“. **20** І звівся Давид із землі, і помився, і намастився, і змінив свою одягу, і ввійшов до Господнього дому та й поклонився. Потому ввійшов до свого дому, і захотів їсти, — і поклали йому хліба, і він їв. **21** І сказали йому слуги його: „Що це за річ, яку ти вчинив? Коли те дитя жило, ти постив та плакав; а як померло те дитя, ти встав та й їв хліб?“ **22** А він відказав: „Коли те дитя ще жило, я постив та плакав, бо казав: Хто

знає, може Господь учинить мені милість, і буде жити дитя те? **23** А тепер, — помёрло воно. Нащо то я б по́стив? Чи зможу ще повернути його? Я підú до нього, а воно не вёрнеться до мене“. **24** І потішив Давид жінку свою Вірсавію, і прийшов до неї, і ліг із нею. І вона вроділа сина, а він назвав ім'я йому: Соломóн. І Господь полюбив його, **25** і послав пророка Натáна, і той назвав ім'я йому: Єдід'я, ради Господа. **26** А Йоáв воював з Раббóю аммонітян, і здобув царське місто. **27** І послав Йоав послів до Давида, і сказав: „Воював я з Раббою, і здобув я місто води. **28** А тепер збері решту наро́ду, і таборúй біля міста, та здобудь його, щоб не здобúв те місто я, і щоб не було воно на́зване моїм ім'ям“. **29** І зібрав Давид увесь наро́д, і пішов до Рабби, і воював із нею, та й здобув її. **30** І взяв він корóну з голови їхнього царя, а вага її — талáнт золота, та дорогий кáмінь, і Давид поклав її на свою гóлову. І він виніс дуже багато здóбичі з того міста. **31** А наро́д, що був у ньому, він повивóдив, і поклав їх під пiлку, і під залізнi долóта та під залізнi сокири, і позаганяв їх до цегельняної пéчі. І так робив він усім аммонітським міста́м. І вернувся Давид та ввесь наро́д до Єрусалиму.

13 І сталося по тому, — мав Авесалóм, син Давидів, уродливу сестру́, а ім'я їй Тамáра. І покохав її Амнóн, син Давидів. **2** І вболівав Амнон так, що він аж захвóрів через свою́ сестру́ Тамару, бо вона була дівчина, і Амновi здавалося трудно щось їй зроби́ти. **3** А Амнóн мав товари́ша, а ім'я йому́ Йонада́в, син

Шім'ї, Давидового брата. І Йонада́в був чоловік дуже хитрий. 4 І він сказав йому: „Чого ти, царéвичу, такий марний щора́нку? Чи ж не розповіси мені?“ І сказав йому Амнон: „Я кохаю Тамару, сестру́ брата свого Авесало́ма“. 5 І сказав йому Йонадав: „Ляж на ложі своєму, і вдавай хворого. А коли прийде твій батько, щоб побачити тебе, то скажи йому: Нехай прийде сестра моя Тама́ра, і нехай підкріпіть мене хлібом, і нехай зробить на моїх оча́х ту їжу, щоб я бачив та їв із руки її“. 6 І поклався Амнон, і вдавав хворого, а цар прийшов побачити його. І сказав Амнон до царя: „Нехай прийде сестра моя Тамара, і нехай спече́ на моїх оча́х два млинці́, і я попо́їм з її руки“. 7 І послав Давид до Тамари, до дому, говорячи: „Іди до дому твого брата Амнона, і приготóв йому їжу“. 8 І прийшла Тамара до дому свого брата Амнона, а він лежить. І взяла́ вона тіста, і замісила, і приготóвила на оча́х його, та й спекла млинці́. 9 І взяла́ вона сковорі́дку, і виложила перед ним, та він відмовився їсти. І сказав Амнон: „Випровадь від мене всіх людей“. І повихóдили від нього всі люди. 10 І сказав Амнон: „Принеси їжу до кімна́ти, і я з'їм із твоєї руки“. І взяла́ Тамара млинці́, що приготóвила, та й принéсла своєму братові Амнонові до кімна́ти. 11 І вона принéсла до нього, щоб їв, а він схопів її, та й сказав до неї: „Ходи, ляж зо мною, моя сéстро!“ 12 А вона йому відказала: „Ні, брате мій, не безче́сть мене, бо не ро́биться так в Ізраїлі! Не роби цієї гидóти 13 І куди я понесу́ свою га́ньбу?

А ти станеш, як один із мерзотників в Ізраїлі. Ти переговори з царем, — і він не відмовить віддати мене тобі“. **14** Та він не хотів слухати її голосу. І був він сильніший від неї, — і збездістив її, і лежав із нею... **15** І по цьому дуже зненавидів її Амнон великою ненавистю, бо ця ненависть, якою він зненавидів її, була більша від любови, якою любив її. І сказав до неї Амнон: „Уставай, — іди собі!“ **16** А вона відказав йому: „Через це велике зло, по тому, що зробив ти зо мною, хочеш ще вигнати мене?“ Та він не хотів її слухати. **17** І покликав він юнака свого, слугу свого, та й сказав: „Віженіть оцю від мене геть, і замкні за нею двері“. **18** А на ній була квітчаста туніка, бо так завжди вбиралися царські дочки, панні. І його слуга випровадив її назовні, і замкнув за нею двері. **19** А Тамара посипала попелом свою голову, а квітчасту туніку, що була на ній, роздерла, і поклала руку свою на голову свою, і все ходила та голосила... **20** І сказав до неї брат її Авесалом: „Чи брат твій Амнон був із тобою? А тепер, сестро моя, мовчи, — брат же твій він! Не бери цієї речі до серця свого“... І осіла Тамара, знівечена, у домі брата свого Авесалома. **21** А цар Давид почув про це все, — і сильно розгнівався! **22** І не говорив Авесалом з Амномом ні про добре, ні про зле, бо Авесалом зненавидів Амнона за те, що той збездістив сестру його Тамару. **23** І сталося по двох роках, і мав Авесалом стріження овець у Баал-Хацорі, що при Єфремі, — і Авесалом закликав усіх царських синів. **24** І прийшов Авесалом до царя та й

сказав: „Ось у раба твого стріження, — нехай піде цар та рабі його з твоїм рабом“. 25 І сказав цар до Авесалóма: „Ні, сину мій, не підемо ж ми всі, щоб не бути тобі на тяготу“. І той сильно просив його, та він не хотів піти, але поблагословів його. 26 І сказав Авесалóм: „А як ні, нехай піде з нами брат мій Амнóн!“ І сказав йому цар: „Чого вій піде з тобою?“ 27 Та Авесалóм сильно просив його, і він послав з ним Амнóна та всіх царських синів. 28 А Авесалóм загадав юнакам своїм, говорячи: „Дивіться, як Амнон звеселіє на серці від вина, то скажу вам: Ударте Амнона! — і ви вб'єте його. Не бійтеся, — чи ж не я загадав вам? Будьте міцні та відважні!“ 29 І зробили Авесаломові юнакі Амнонові, як загадав був Авесалом. А царські сини повставали, і сіли вёрхи кожен на мула свого, та й повтікали. 30 І сталося, були вони ще в дорозі, а вістка прийшла до Давида така: „Авесалом повбивав усіх царських синів, і не позосталося з них ні одного“. 31 І цар устав, і роздёр шати свої, та й упав на землю, і всі слуги його стояли при ньому з роздёртими шатами. 32 І відповів Йонадав, син Шім'ї, Давидового брата, та й сказав: „Нехай не каже мій пан: Усіх юнаків, царських синів, повбивали, бо помер тільки сам Амнóн. Бо на наказ Авесалома це було вірішене від дня, як той збезчестив сестру його Тамару. 33 А тепер нехай мій пан цар не кладе на своє серце такого, говорячи: Усі царські сини повмирили, — бо помер тільки сам Амнон“. 34 І Авесалом утік. А юнак вартівник звів свої очі й побачив, аж ось числénний

народ іде дорогою, що бу́ла за ним, від боку гори. **35** І сказав Йонадав до царя: „Ось прийшли царські сини, — як слово раба твого, так сталося“. **36** І сталося, як скінчі́в він говорити, аж ось поприхо́дили царські сини, і підне́сли свій голос та й плакали. А також цар та всі слуги його плакали вельми ре́вним плаче́м... **37** А Авесалом утік, і пішов до Талмая, Амміхурового сина, царя гешурського. А Давид був у жалобі за сином своїм усі ті дні. **38** А Авесалом утік, і пішов до Гешу́ру, і пробув там три ро́ки. **39** І перестав цар Давид гніватися на Авесало́ма, бо він був зча́сом поті́шений за Амнона, що помер.

14 А Йоав, син Церуї, пізнав, що царéве серце прихили́лося до Авесалома. **2** І послав Йоав до Теко́ї, і взяв зві́дти мудру жінку, та й сказав до неї: „Удавай жалобу, і вберись у жалобні шати, і не намащуйся оливою, і будеш, як та жінка, що багато днів у жалобі за померлим. **3** І при́йдеш ти до царя, та й скажеш до нього таке то слово“. І Йоав поклав ці слова в її уста. **4** І говори́ла та текої́тянка до царя, і впала на обличчя своє на землю, і вклони́лася та й сказала: „Поможи, ца́рю!“ **5** І сказав до неї цар: „Що́ тобі?“ А та відказала: „Та я жінка вдова, а чоловік мій помер. **6** А в неві́льниці твоєї двоє синів. І посварі́лися вони обі́два в полі, а рятівни́ка між ними не було, — і вдарив один одно́го, та й убив його. **7** А ось увесь рід устав на неві́льницю твою та й кажуть: Видай убійника свого брата, і ми вб'ємо його за душу його брата, якого він убив, і вигубимо також спадко́ємця. І

погасять вони останню іскру мою, яка позосталася, щоб не лишити моєму чоловікові ані ймення, ані нащадків на поверхні землі“. 8 І сказав цар до тієї жінки: „Іди до свого дому, а я накажу про тебе“. 9 І сказала та текоїтянка до царя: „На мене, пане мій царю, той гріх, та на дім мого батька, а цар та трон його невинні“. 10 І сказав цар: „Того, хто буде говорити на тебе, приведеш його до мене, і він більш уже не займе тебе“. 11 Та вона відказала: „Нехай згадає цар Господа, Бога свого, щоб не помножити на згубу мєсника за кров та щоб вони не погубили мого сина“. А він відказав: „ Як живий Господь, — не впаде на землю й волосіна сина твого!“ 12 І сказала та жінка: „Нехай но невільниця твоя скаже слово до свого пана царя!“ А він відказав: „Говори!“ 13 І сказала та жінка: „А чому ти так думаєш проти Божого народу? Бо цар, коли сказав таке слово, сам себе обвинуватив, бо цар не вертає свого вигнанця. 14 Бо ми конче помремо, і ми як та вода, вилита на землю, що її не зібрати. Та Бог не знищить душі, і Він задумав не відвернути від Себе відігнаного. 15 І оце тепер прийшла я сказати панові моєму цареві оцю справу, бо той народ настрашив мене. І сказала твоя невільниця: Нехай скажу я цареві, — може виконає цар слово своєї невільниці. 16 Бо цар вислухає, щоб урятувати свою невільницю з руки того чоловіка, що хоче вігубити мене та мого сина разом із Божого спадку. 17 І сказала твоя невільниця: Нехай станеться слово мого пана царя на втіху мені, бо мій пан цар

як Ангол Божий, і розуміє добре та зле. А Господь, Бог твій, буде з тобою!“ **18** А цар відповів та й сказав до тієї жінки: „Не заховай передо мною нічого, про що́ я спитаю тебе“. І сказала та жінка: „Нехай же говорить пан мій цар!“ **19** І цар сказав: „Чи не Йоавова рука з тобою в усьому цьому?“ І відповіла та жінка та й сказала: „Як жива душа моя, пане мій царю, — не можна відхилитися ані праворуч, ані ліворуч від усього, що́ говорив мій пан цар, бо твій раб Йоав — він наказав мені це, і він уклав в уста твоєї невільниці всі ці слова. **20** Щоб змінити вигляд тієї справи, раб твій Йоав зробив оцю річ. А пан мій мудрий, як мудрий Божий Ангол, щоб знати про все, що на землі“. **21** І сказав цар до Йоава: „Ось зробив ти цю річ, тож піди, поверні́ того юнака́, Авесало́ма!“ **22** І впав Йоав на обличчя своє на землю, і поклонився, та й поблагословив царя. І сказав Йоав: „Сьогодні раб твій пізнав, що знайшов ласку в очах твоїх, пане мій царю, бо цар виконав прохання свого раба“. **23** І встав Йоав і пішов до Гешуру, і привів Авесало́ма до Єрусалиму. **24** А цар сказав: „Нехай він вернеться до свого дому, але обличчя мого не побачить“. І вернувся Авесалом до дому свого, та царського обличчя не бачив. **25** А такого вродливого мужа, як Авесалом, не було в усьому Ізраїлі, щоб був так дуже хвалений, — від стопи ноги його й аж до верху голови його не було в ньому ва́ди. **26** А коли він голив свою голову, — а голив він щороку, бо тяжке́ було волосся на ньому, тому голив його — то ва́жив волóсся голови своєї на двісті

шеклів царськóї ваги. 27 І народі́лися Авесаломові троє синів та одна дочка́, а ім'я їй Тамара. Вона була жінка вродлива з ви́гляду. 28 І сидів Авесалом в Єрусалимі два роки ча́су, а царськóго обличчя не бачив. 29 І послав Авесалом до Йоа́ва, щоб послати його до царя, та він не хотів прийти до нього. І послав він іще другий раз, та той не хотів прийти. 30 І сказав він до своїх слуг: „Погляньте на Йоавову ділянку поля, що поруч мого, а в нього там ячмінь, — ідіть і підпаліть його огнем“. І Авесаломові слуги підпалили ту ділянку поля огнем. 31 Тоді Йоав устав і прийшов до Авесалома до дому, та й сказав йому: „Нащо слуги твої підпалили огнем ту мою ділянку поля?“ 32 І сказав Авесалом до Йоава: „Я ж посилав до тебе, говорячи: Прийди сюди, і нехай я пошлю тебе до царя сказати: Чого я прийшов із Гешу́ру? Добре було б мені ще лишатися там. А тепер нехай я побачу царське обличчя, а якщо є на мені гріх, то нехай уб'є мене“. 33 І прийшов Йоав до царя, і розповів йому те. І покликав він Авесало́ма, а той прийшов до царя та й поклонився йому обличчям своїм до землі. А цар поцілував Авесалома...

15 І сталося по то́му, і завів собі Авесалом по́воза та коні, та п'ятдесят чоловіка, що бігали перед ним. 2 І вставав Авесалом рано, та й ставав при дорозі до брами. І, бувало, кожного чоловіка, що мав суперечку та йшов до царя на суд, то Авесалом кликав його та й питав: „З якого ти міста?“ І той говорив: „З одно́го з Ізраїлевих племен твій раб“. 3 І говорив до

нього Авесалом: „Дивися, слова твої добрі та слушні, та в царя нема кому тебе вислухати“. 4 І говорив Авесалом: „Коли б мене настановлено суддею в Краю́, то до мене прихóдив би кожен чоловік, що мав би суперéчку чи судóву справу, а я випрáвдував би його“. 5 І, бувало, коли хто підхóдив поклонитися йому, то він простягав свою руку, і хапав його́ та цілував його́. 6 І робив Авесало́м, як ось це, усьому Ізраїлеві, хто прихóдив на суд до царя. І крав Авесалом серця́ Ізраїлевих людей! 7 І сталося в кінці сорока літ, і сказав Авесало́м до царя: „Піду́ я та віповню обі́тницю мою, що я обіцяв був Господе́ві в Хевро́ні. 8 Бо раб твій, коли осів був у Гешу́рі в Арамí, склав обі́тницю, говорячи: Якщо Господь справді поверне мене до Єрусалиму, то я б́ду служити Господе́ві“. 9 І сказав йому цар: „Іди з миром!“ І той устав та й пішов до Хеврону. 10 І порозсилав Авесалом вивідувачів по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Коли ви почуєте сур́млення сурми́, то скажете: Зацарював Авесало́м у Хевроні!“ 11 А з Авесаломом пішли двісті чоловіка з Єрусалиму, що були покликані; а йшли вони в простоті своїй, і нічо́го не знали. 12 І послав Авесалом покликати гілонянина Ахито́фела, Давидового дора́дника, з його міста з Гіло, як він мав принóсити жертви. І був то сильний бунт, і народ все змнóжувався з Авесало́мом. 13 І прийшов вісник до Давида, говорячи: „Серце ізраї́льтян стало за Авесаломом“. 14 І сказав Давид до всіх своїх слуг, що були з ним в Єрусалимі: „Уставайте і втікаймо, а

то не зможемо втекти перед Авесаломом. Поспішіть відійти, щоб він не поспішив і не догнав нас, і щоб не було нам від нього лиха, і не побив цього міста вістрям меча“. 15 І сказали цареві царські раби: „Усе, що вибере наш пан цар, то при то́му твої раби!“ 16 І вийшов цар та ввесь його дім пішки, а цар позоставив десять жіно́к наложниць, щоб стерегли дім. 17 І вийшов цар та ввесь народ пішки, і стали вони в Бет-Гамерхаку. 18 А всі його слуги йшли перед ним, а також усі керетяни й усі пелетяни та всі ґатяни, — шість сотень чоловіка, що прийшли були пішки з Ґату, ішли перед царем. 19 А цар сказав до ґатянина Ітт́а́я: „Чого підеш і ти з нами? Вернися, і сиди з тим царем, бо ти чужий та й вигна́нець зо свого місця. 20 Учора прийшов ти, а сьогодні я мав би турбувати тебе йти з нами? А я йду, куди під́у, — куди довед́ється. Вернися, і забори братів своїх із собою. А Господь учинить тобі милість та правду!“ 21 І відповів Ітт́а́й до царя та й сказав: „Як живий Господь і живий мій пан цар, — тільки в то́му місці, в якому бу́де мій пан цар, — чи то на смерть, чи то на життя, — то там буде твій раб!“ 22 І сказав Давид до Ітт́а́я: „Іди й перейди!“ І перейшов ґатянин Ітт́а́й та всі його люди, та всі діти, що були з ним. 23 А ввесь той Край плакав ревним голосом, і ввесь народ перехо́див. А цар перехо́див поті́к Кедро́н, і ввесь народ перехо́див доро́гою до пустині. 24 А ось ішли й Садок та всі Левити з ним, що не́сли ковчега Божого заповіту. І вони поставили Божого ковчега, а Евіа́та́р прино́сив

цілопалення, аж поки весь нарód не вийшов із міста.

25 І сказав цар до Садока: „Поверни Божого ковчега до міста. Якщо я знайдú милість у Господніх очáх, і Він поверне мене, то я побачу Його та мéшкання Його. **26** А якщо Він скаже так: Не бажаю тебе, — ось я: нехай зробить мені, як добре в очáх Йогó“. **27** І сказав цар до священика Садóка: „Чи ти бачиш це все? Вернися з миром до міста, а син твій Ахімáац та син Евіатарів Йонатáн, обідва ваші сини будуть із вами. **28** Глядіть, я буду проволікати в степáх цієї пустіні, аж поки не прийде від вас слово, щоб повідóмити мене“. **29** І повернув Садóк та Евіатар Божого ковчега до Єрусалиму, та й осілися там. **30** А Давид схóдив узбіччям на гóру Оливну, та все плакав. А голова його була покрита, і він ішов бóсий. А весь народ, що був із ним, усі позакривали гóлову свою, і все йшли та плакали... **31** А Давидові донéсли, говорячи: „Ахітóфел серед зрадників з Авесалóмом“. І Давид сказав: „Господи, учини ж нерозумною Ахітофелову раду!“ **32** І сталося, коли вийшов Давид на верхів'я, де вклоняються Богові, аж ось навпроти нього аркеянин Хушáй у роздертій тóніці, а порох на його голові. **33** І сказав йому Давид: „Якщо ти підеш зо мною, то будеш мені тягарém. **34** А якщо вéрнешся до міста й скажеш Авесаломові: „Я буду раб твій, о цáрю! Я був віддавна рабом батька твого, а тепер я твій раб“, то зламаєш мені Ахітóфелеву раду. **35** І чи ж не будуть там із тобою священики Садóк та Евіатáр? І станеться, — усяку річ, яку ти почуєш із царéвого дому, розповіси

священикам Садóкові та Евія́тарові. **36** Ось там із ними двоє їхніх синів: Ахіма́ац у Садока та Йонатан у Евія́тара — і ви пошлете через них до мене кожне слово, яке почуєте“. **37** І ввійшов Хуша́й, Давидів друг, до міста. А Авесало́м також увійшов до Єрусалиму.

16 А коли Давид пройшов трохи з верхів'я, аж ось Ціва́, Мефівошетів слуга назустріч йому, та пара в'ючених ослів, а на них двісті хлібів, і сто в'язок родзінок, і сто літніх плодів, та бурдю́к вина. **2** І сказав цар до Ціви: „Що це тобі?“ А Ціва́ відказав: „Ці осли для царсько́го дому на їзду, а хліб та літні плоди́ — на їду юнака́м, а вино — на пиття́ зму́ченому в пустині“. **3** І сказав цар: „А де син твого пана?“ А Ціва відказав цареві: „Он він сидить в Єрусалимі, бо сказав: Сьогодні Ізраїлів дім поверне мені царство мого батька“. **4** І сказав цар до Ціви: „Ось тобі все, що в Мефівошета“. А Ціва відказав, уклонившись: „Нехай я знайдú ласку в очах твоїх, пане мій ца́рю“. **5** І прийшов цар Давид до Баху́рїму, аж ось виходить ізвідти чоловік з роду Саулового дому, а ім'я́ йому Ші́м'ї, син Герин. Він ішов і все проклинав. **6** І він кидав ка́мінням на Давида та на всіх рабів царя Давида, хоч увесь народ та всі ліцарі були на праві́ці його та на ліві́ці його. **7** І отак говорив Ші́м'ї в прокльо́ні своїм: „Іди, іди геть, кривавий пересту́пнику та чоловіче негідний! **8** Госпо́дь обернув на тебе всю кров Саулового дому, що зацарюва́в ти замість нього. І віддав Госпо́дь царство в руку сина твого Авесалома, а ти ось у своєму злі, бо ти кривавий переступник!“ **9** І сказав до царя

Авішай, син Церуї: „Нащо проклинає цей мертвий пес мого пана царя? Піду́ я, і зітну́ йому голову!“ **10** А цар відказав: „Що́ обходить це мене та вас, сини Церуїні? Що він проклинає, то це Господь йому сказав: Прокляни Давида! А хто скаже: Нащо ти так зробив?“ **11** І сказав Давид до Авішая та до всіх своїх слуг: „Ось син мій, що вийшов з утроби моєї, шукає моєї душі, а що́ вже говорити про цього веніямінівця! Дайте йому спокій, і нехай проклинає, бо так наказав йому зробити Господь! **12** Може зглянеться Господь над моєю бідою, і поверне мені цього дня добром замість його прокляття“. **13** І йшов Давид та люди його дорогою, а Шім'ї йшов узбіччям гори навпроти нього. І він ішов та все проклинав, і кидав камінням на нього, та порóшив поро́хом. **14** І прийшов цар та весь народ, що був із ним, зму́чені, і відідхну́ли там. **15** А Авесалом та весь ізраїльський народ увійшли до Єрусалиму, а з ними Ахіто́фел. **16** І сталося, як прийшов аркеянин Хуша́й, Давидів товариш, до Авесалома, то сказав Хушай до Авесалома: „Нехай живе цар, нехай живе цар!“ **17** І сказав Авесалом до Хуша́я: „Це така ласка твоя з пріятелем твоїм? Чому не пішов ти з своїм пріятелем?“ **18** І сказав Хуша́й до Авесалома: „Ні, бо кого вибрав Господь та цей народ, та кожен Ізраїлів муж, то я буду його, і з ним позоста́нуся. **19** А подруге, кому я буду служити? Чи ж не синові його? Як служив я ба́тькові твоєму, так буду й тобі“. **20** І сказав Авесалом до Ахіто́фела: „Дайте пораду, що маємо робити“. **21** І сказав Ахіто́фел до

Авесалома: „Прийди до наложниць свого батька, яких він позоставив стерегти дім. І коли почує весь Ізраїль, що став ти зненавиджений у свого батька, то зміцняться руки всім, хто з тобою“. 22 І розтягли Авесаломові намета на даху, і Авесалом прийшов до наложниць батька свого на очах усього Ізраїля. 23 А Ахітофелова порада, яку він радив тими днями, була така певна, як питати про Боже слово, — така була Ахітофелова порада і для Давида, і для Авесалома!

17 І сказав Ахітофел до Авесалома: „Виберу я дванадцять тисяч чоловіка, і встану, і поженуся цієї ночі за Давидом. 2 І нападну я на нього, а він змучений та слабосилий, і він затремтить, — і повтікає весь народ, що з ним, а я вб'ю й самого царя. 3 І наведу я весь народ до тебе; як не буде чоловіка, якого душі ти шукаєш, то весь народ буде мати мир“. 4 І була люба ця річ в очах Авесалома та в очах усіх Ізраїлевих старших. 5 І сказав Авесалом: „Поклич теж аркеянина Хушая, та нехай послухаємо, що в устах його, — нехай скаже також він“. 6 І прийшов Хушай до Авесалома, а Авесалом сказав до нього, говорячи: „Отак говорив Ахітофел. Чи виконаємо слова його? Якщо ні, говори ти“. 7 І сказав Хушай до Авесалома: „Не добра та рада, яку цього разу радив Ахітофел“. 8 І сказав Хушай: „Ти знаєш батька свого та людей його, що вони лицарі, та розлючені вони, як медведиця, позбавлена на полі дітей. А батько твій воює, і не буде ночувати з народом. 9 Ось тепер він ховається в одній з ям, або в іншому

місці. І коли б сталося, що хтось упадé серед них, нападаючих, напочáтку, а хтобудь почує та скаже: Сталася порáзка в народі, який за Авесаломом, **10** а хоча б він і хоробрий, якого серце — як серце лéв'яче, то справді ослабне, бо весь Ізраїль знає, що батько твій лицар і хоробрі ті, що з ним. **11** Тому rádжу я: нехай конче збереться до тебе весь Ізраїль від Дана й аж до Беер-Шеви, многотóю як пісок, що над морем, і ти сам підеш до бо́ю. **12** І прийдемо ми проти нього в одне з місць, та й нападємо на нього, як падає росá на землю, і не позоставимо ані при нім, ані між усіма людьмі, що з ним, ані однóго. **13** А якщо він збереться до якого міста, то весь Ізраїль занесé на те місто шnúри, та й потя́гнемо його аж до потоку, так, що не залишиться там ані камінчика“. **14** І сказав Авесалом та всі Ізраїлеві мужі: „Ліпша рада аркеянина Хушай від ради Ахітофелової!“ Бо це Господь наказав зламати добру Ахітофелову раду, щоб Господь приніс зло на Авесалома. **15** І сказав Хушай до священників Садóка та Евіятара: „Так і так радив Ахітофел Авесаломові та Ізраїлевим старші́м, а я радив так і так. **16** А тепер швидко пошліть і донесіть Давидові, говорячи: Не ночуй цієї ночі в степáх пустині, але конче перейди на той бік, щоб не був поглинутий цар та весь народ, що з ним“. **17** А Йонатан та Ахіма́ац стояли в Ен-Рогелі. І пішла невільниця й розповіла їм, а вони пішли й донéсли цареві Давидові, бо не могли ані показатися, ані ввійти до міста. **18** Та їх побачив один юна́к та й доніс Авесаломові. І вони обі́двоє швидко

пішли, та й увійшли до дому чоловіка в Бахурімі, що мав колодязя на своїм подвір'ї, і спустилися туди. **19** А жінка тая взяла й розтягла заслону на верху колодязя, і розложила на ньому зёрна, — і нічого не було пізнано. **20** І прийшли Авесаломові раби до тієї жінки до дому та й сказали: „Де Ахімаац та Йонатан?“ А жінка та їм сказала: „Перейшли через воду“. І ті шукали й не знайшли, та й вернулися до Єрусалиму. **21** І сталося по їхньому відході, вони вийшли з колодязя, і пішли та донесли Давидові. І сказали вони до Давида: „Уставайте, і переходьте швидко воду, бо отак радив на вас Ахітофел“. **22** І повставали Давид та весь народ, що з ним, та до ранішнього світла перейшли Йордан, і не позосталося ані одного, що не перейшов би Йордану. **23** А коли Ахітофел побачив, що порада його не виконана, то осідлав осла, і встав та й пішов до свого дому, до свого міста. І він зарядив про дім свій, та й повісився, і помер, і був похований у гробі свого батька... **24** А Давид прийшов до Маханаїму, а Авесалом перейшов Йордан, він та всі Ізраїлеві мужі із ним. **25** І Авесалом настановив над військом Амасу замість Йоава. А Амас був син чоловіка, що ім'я йому Їтра, їзрееліт, який увійшов був до Авігаїл, дочки Нахашової, сестри Церуї, Йоавиної матері. **26** І таборував Ізраїль та Авесалом у гілеадському краї. **27** І сталося, коли Давид прийшов до Маханаїму, то Шові, Нахашів син з аммонітської Рабби, і Махір, Амміелів син з Ло-Девару, і гілеадянин Барзіллай з Рогеліму **28**

поприносили постéлі, і чаші, і ганчáрський пóсуд, і пшениці, і ячменю, і муки, і прáженого зéрна, **29** і меду, і масла, і худобу дрібну́, і товщу з худоби великої, — для Давида та для народу, що з ним, щоб їли, бо сказали: „Цей народ голодний і змúчений та спрáгнений у пустині“.

18 А Давид переглянув нарóд, що з ним, і настановів над ними тiсячників та сóтників. **2** І послав Давид народ, — третину під рукою Йоáва, і третину під рукою Авішáя, сина Церуї, Йоавового брата, а третину під рукою гатянина Іттáя. І сказав цар до народу: „Конче підú також і я з вами!“ **3** Та народ сказав: „Ти не підеш! Бо якщо ми справді втечемо, вони не звернуть на нас уваги. І якщо половина нас повмирає, вони не звернуть на нас уваги, бо ти — як нас десять тисяч. А тепер буде ліпше, як бúдеш допомагáти нам із міста“. **4** І сказав до них цар: „Щó буде добре в очáх ваших, зроблю“. І став цар при брамі, а весь нарóд повихóдив за сотнями та за тисячами. **5** А цар наказав Йоавові й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: „Оберéжно будьте мені з моїм юнакóм Авесаломом!“ А весь народ чув, як цар наказав усім провідникáм про Авесалóма. **6** І вийшов народ на поле навперéйми Ізраїля, і був бій в Єфремовому лісі. **7** І був побитий там Ізраїлів народ Давидовими рабáми. І була там того дня велика порáзка, — полягло двадцять тисяч! **8** І поши́рився там бій по всій тій землі, і того дня більш народу пожер ліс, ніж поїв меч. **9** І спіткáвся Авесалóм із Давидовими рабами, а Авесалом їхав

на мулі. І підбіг мул під гущавину великого дуба, а його волосься заплуталося в дубі, і він опинився між небом та між землею, а мул, що під ним, перебіг. **10** І побачив це один чоловік, і доніс Йоаву та й сказав: „Ось я бачив Авесалома, що вісить на дубі“. **11** І сказав Йоав до чоловіка, що доніс йому: „Ось ти бачив, а чому ти не вразив його там на землі, а я дав би був тобі десять шеклів срібла та одного пояса“. **12** І сказав той чоловік до Йоава: „А коли б я важив на руці своїй навіть тисячу шеклів срібла, — не простягну свої руки на царського сина, бо ми чули на власні вуха, що цар наказав тобі й Авішаєві та Іттаєві, говорячи: Збережіть мені мого юнака Авесалома! **13** Або коли б я допустився в душі своїй неправди, — а всяка річ не затаїться перед царем! — то й ти став би проти мене“. **14** І сказав Йоав: „Не буду отак зволікати з тобою!“ І він узяв три стріли в руку свою, і вбив їх у серце Авесалома, що ще живий висів на середині дуба. **15** І оточили його десять юнаків, Йоавові зброєноші, і вдарили Авесалома, та й убили його. **16** І засурмів Йоав у сурму, а народ повернувся з погоні за Ізраїлем, бо Йоав стримав народ. **17** І взяли вони Авесалома, та й кинули його в лісі до великої ями, і накидали над ним дуже велику могилу з каміння, а весь Ізраїль повтікав кожен до намету свого. **18** А Авесалом узяв був і поставив собі ще за життя свого пам'ятника, що в царській долині, бо він казав: „Нема в мене сина, щоб згадувати про ім'я моє“. І він назвав пам'ятникові ім'я на своє ім'я. І звалось його: Яд-

Авесалом, і так зветься він аж до цього дня. **19** А Ахімаац, Садоків син, сказав: „Побіжу я й сповіщу цареві, що Господь візволив його від руки його ворогів“. **20** І сказав йому Йоав: „Не ти вісник цього дня, а сповістиш іншого дня. А цього дня не сповістиш томú, що це ж царський син помер“. **21** І сказав Йоав до кушита: „Іди, донеси цареві, щó ти бачив“. А кушит уклонився Йоавові, та й побіг. **22** А Ахімаац, син Садока, знову сказав до Йоава: „А нехай бóде, що буде! Побіжу й я за кушитом!“ Йоав же відказав: „Пощо ти побіжиш, мій сину, коли нема доброї вістки?“ **23** „А нехай буде, що буде, — побіжу!“ І той сказав йому: „Біжи!“ І побіг Ахімаац дорогою рівнини, і випередив кушита. **24** А Давид сидів між двома брамами. А вартівник пішов на дах брами на мур, і звів свої очі та й побачив, — аж ось біжить самітний чоловік. **25** І кликнув вартівник, і доніс цареві. А цар сказав: „Якщо він сам, — вістка в устах його!“ А чоловік усе йшов та зближався. **26** І побачив вартівник іншого чоловіка, що біг. І кликнув вартівник до сторожа брами й сказав: „Ось біжить самітний чоловік“. А цар сказав: „І цей зо звісткою!“ **27** І сказав вартівник: „Я бачу біг першого, як біг Ахімааца, Садокового сина“. А цар сказав: „То чоловік добрий, і прихóдить з доброю звісткою“. **28** І кликнув Ахімаац, і сказав до царя: „Мир!“ І вклонився він цареві своїм обличчям до землі та й сказав: „Благословенний Господь, Бог твій, що видав людей, які піднесли були руку свою проти мого пана царя!“ **29** А цар сказав: „Чи гаразд із

моїм юнаком Авесаломом?“І сказав Ахімаац: „Я бачив велике замішання, коли Йоав посилав царськóго раба та мене, твого раба, та я не знаю, щó то“. **30** І сказав цар: „Відійди на́бік, стань отут“. І той відійшов на́бік та й став. **31** Аж ось прихóдить кушит. І сказав кушит: „Нехай при́йме звістку мій пан цар, бо сьогóдні ви́зволив тебе Господь від руки всіх повстаючих на тебе“. **32** І сказав цар до кушита: „Чи гаразд із моїм юнако́м Авесаломом?“І сказав кушит: „Нехай станеться, як тому юнако́ві, ворогам мого пана царя та всім, що повста́ли на тебе на зло!“ **33** І затремтів цар, і вийшов на горі́шній по́верх брами, та й заплакав. А коли йшов, то так говорив: „Сину мій, Авесало́ме, сину мій! Сину мій, Авесаломе! О, якби я був помер замість тебе, Авесаломе! Сину мій, сину мій!“

19 А Йоаву донесено: „Ось цар плаче, і зачав жалóбу по Авесаломові“. **2** І того дня ця перемо́га обернулася на жалóбу для всього народу, бо того дня народ почув, що казали: „Засмутився цар за своїм сином!“ **3** І прокрада́вся народ того дня, щóб увійти до міста, як прокрадається народ, засорóмлений своєю втечею з бо́ю. **4** А цар закрит своє обличчя. І голосив цар сильним голосом: „Сину мій, Авесаломе! Авесаломе, сину мій! Сину мій!“ **5** І прийшов Йоав до дому царя, та й сказав: „Сьогóдні ти засорóмив обличчя всіх своїх рабів, які сьогóдні врятували життя твоє, і життя синів твоїх та дочо́к твоїх, і життя жінок твоїх, і життя наложниць твоїх, **6** через те, що ти любиш тих, хто тебе нена́видить, і нена́видиш тих, хто тебе любить,

бож сьогодні ти виявив, що нема в тебе вождів ані слуг. Бо сьогодні я знаю, що коли б Авесалом був живий, а ми всі сьогодні були мертві, то тоді це було б любе в очах твоїх... 7 А тепер устань, і говори до серця своїх рабів. Бо присягаю Господом, якщо ти не вийдеш, то цієї ночі ніхто не буде ночувати з тобою, і це буде тобі гірше за всяке зло, що приходило на тебе від молодости твоєї аж дотепер!“ 8 І цар устав та й засів у брамі, а всьому наро́дові донесли, говорячи: „Ось цар сидить у брамі!“ І посходився весь народ перед царське обличчя, а Ізраїль повтікав кожен до своїх наметів. 9 І сперечався весь народ по всіх Ізраїлевих племенах, говорячи: „Цар урятував нас від руки всіх наших ворогів, він же врятував нас із руки филистимлян, а тепер утік із краю перед Авесаломом. 10 А Авесалом, якого ми помазали були над собою, помер на війні. А тепер чого ви зволікаєте щоб вернути царя?“ 11 І цар Давид послав до священників, до Садока та до Евиятара, говорячи: „Говоріть так до Юдиних старших: Чого ви будете останніми, щоб вернути царя до його дому? А слово всього Ізраїля прийшло вже до царя, до його дому. 12 Ви браття мої, ви кість моя та тіло моє! І чого ви будете останніми, щоб вернути царя? 13 А Амасі скажете: Чи ж ти не кість моя та не тіло моє? Нехай так зробить мені Бог, і нехай ще додасть, якщо ти не будеш у мене вождём війська по всі дні замість Йоава“. 14 І прихилив він серце всіх Юдиних мужів, як одного чоловіка. І послали вони до царя: „Вернися ти

та всі твої слуги!“ 15 І вернувся цар, і прийшов аж до Йордану, а Юда прийшов до Гілгалу назустріч цареві, щоб перепроводити царя через Йордан. 16 А Шім'ї, Герин син, Веніаминівець, що з Бахуріму, поспішив і зійшов з Юдиними мужами на зустріч царя Давида. 17 І з ним було тисяча чоловіка з Веніямина, та Ціва, слуга Саулового дому, і п'ятнадцятеро синів його та двадцятеро його рабів із ним. І вони перейшли Йордан перед царем. 18 І перейшов порбн, щоб перепроводити царський дім та зробити, що було добре в очах його. А Шім'ї, Герин син, упав перед царем, як той переходив Йордан, 19 та й цареві сказав: „Нехай пан не порахує мені переступу, і не пам'ятай, що раб твій провинився був того дня, коли мій пан цар вийшов був з Єрусалиму, — щоб цар не поклав це до серця свого! 20 Бо раб твій знає, що згрішив він, і ось я прийшов сьогодні з усього Йосипового дому перший, щоб вийти зустріти мого пана царя“. 21 А Авішай, син Церуїн, відповів та й сказав: „Чи ж не буде забитий Шім'ї за те, що проклинав Господнього помазанця?“ 22 А Давид відказав: „Що вам до мене, сини Церуїні, що ви сьогодні стаєте мені за сатану? Чи сьогодні буде забитий хто в Ізраїлі? Хіба ж я не знаю, що сьогодні я цар над Ізраїлем?“ 23 А до Шім'ї цар сказав: „Не помреш!“ І заприсягнув йому цар. 24 І зійшов спіткати царя й Мефівбошет, онук Саулів. А він не оправляв ніг своїх і не оправляв вуса свого, і не оправляв своєї одежі від дня, як цар вийшов, аж до дня, коли він вернувся з миром. 25 І сталося, коли

прийшов він до Єрусалиму зустріти царя, то сказав йому цар: „Чому́ ти не пішов зо мною, Мефівóшете?“

26 А той відказав: „Пане мій царю, — раб мій обманів мене! Бо я, раб твій, сказав: осідлаю собі осла, і сяду на нього, та й поїду з царем, бо раб твій кульгавий. **27** Та він очернів раба твого перед паном моїм царем. А мій пан цар, — немов Божий Ангол, тому зроби, щó добре в очах твоїх! **28** Бож хіба ввесь дім батька мого не був вартий смерти перед моїм паном царем? Та ти вмістив раба свого серед їдців свого стóлу. І яке ж я маю право скáржитися перед царем?“ **29** І сказав йому цар: „Пóщо ти говориш іще оці свої слова? Я сказав: ти та Ціва поділите поле“. **30** І сказав Мефівóшет до царя: „Нехай він візьме навіть усе по тому, коли мій пан, цар прийшов із миром до дому свого!“ **31** А гілеáдянин Барзілла́й зійшов з Рогеліму, і перейшов з царем Йордан, щоб провéсти його за Йордан. **32** А Барзілла́й був дуже старій, віку восьмидесяти́ літ. І він годував царя, як той сидів був у Маханаїмі, бо він був дуже заможна люді́на. **33** І сказав цар до Барзілла́я: „Пере́йди зо мною, і я буду годувати тебе при собі в Єрусалимі“. **34** І сказав Барзілла́й до царя: „Скільки ще ча́су життя мого, що я підú з царем до Єрусалиму? **35** Я сьогодні віку восьмидесяти́ літ. Чи можу я розпізнавати між добрим та злим? Чи розкуштує твій раб, щó буду їсти та щó буду пити? Чи послухаю я ще голосу співаків та співа́чок? І по́що буде ще раб твій тягарем для свого пана царя? **36** Трохи пере́йде твій раб із царем

за Йордан. І чого цар висвідчує мені оце? **37** Нехай раб твій вернеться, і нехай помре у своєму місті при гробі батька свого та своєї матері. А ось раб твій, син мій Кімган перейде з паном моїм, із царем, а ти зроби йому, що добре в очах твоїх“. **38** І сказав цар: „Кімган перейде зо мною, а я зроблю йому, що миле в очах твоїх. І все, що вибереш у мене, я зроблю тобі!“ **39** І увесь народ перейшов Йордан, перейшов і цар. І цар поцілував Барзіллая, та й поблагословив його, і той вернувся на своє місце. **40** І перейшов цар до Гілгалу, а з ним перейшов Кімган та увесь Юдин народ, і вони перепроводили царя, а також перейшла половина Ізраїлевого народу. **41** Аж ось усі ізраїльтяни прийшли до царя. І сказали вони цареві: „Чому вкрали тебе наші браття, люди Юдині, і перепроводили царя та його дім через Йордан, та всіх Давидових людей з ним? **42** І відповіли всі Юдині люди Ізраїлеві: „Бо близький цар до нас! І чого то запалився тобі гнів на цю річ? Чи справді з'їли ми що в царя? Чи теж справді він роздав нам які дарунки?“ **43** І відповіли ізраїльтяни юдеям та й сказали: „Нас десять частин у царя, а також і в Давида ми ліпші від вас. Чому ж ви злегковажили нас? Хіба ж не нам було перше слово, щоб вернути царя?“ Але слово юдеїв було гостріше від слова ізраїльтян.

20 І трапився там негідний чоловік, а ім'я йому Шева, син Біхрі, веніамінець. І засурмів він у сурму та й сказав: „Немає нам частки в Давиді, і нема нам спадщини у сина Ессеевого! Ізраїлю, — усі до наметів

своїх!“ 2 І пішов кожен ізраїльтянин від Давида за Шевою, сином Біхрі, а юдеянин позостався при своєму цареві від Йордану й аж до Єрусалиму. 3 І прийшов Давид до свого дому в Єрусалим. І взяв цар десять жінок наложниць, яких настановив був пильнувати дім, та й віддав їх до дому сторожі; і він їх годував, але до них не приходив. І були вони ув'язнені аж до дня своєї смерти, — удівство за життя чоловіка. 4 І сказав цар до Амаси: „Склич мені юдеян у три дні, а ти стань отут!“ 5 І пішов Амас, щоб скликати Юду, та спізнився від означеного часу, про який він умовився. 6 І сказав Давид до Авішай: „Тепер Шева, сні Біхрі, зробить нам зло більше від Авесалома. Візьми ти слуг свого пана, та й поженися за ним, щоб він не знайшов собі твердинних міст, і не щез із наших очей“. 7 І вийшли за ним Йоавові люди, і керетянин, і пелетянин та всі лицарі, і повиходили вони з Єрусалиму, щоб гнатися за Шевою, сином Біхрі. 8 Вони були при великому камені, що в Гів'оні, а Амаса вийшов проти них. А Йоав був зодягнений в шату свою, а на ній пояс із мечем, прип'ятим на стегні його в п'хві, з якої легко виходив і входив. 9 І сказав Йоав до Амаси: „Чи гаразд тобі, брате мій?“ І Йоав узяв правою рукою Амасу за бороду, щоб поцілувати його. 10 А Амас не остерігся меча, що був у Йоавовій руці. І той ударив його ним у живіт, і вилив нутрo його на землю, і не повторив йому, а той помер... І Йоав та брат його Авішай гналися за Шевою, сином Біхрі. 11 А один з Йоавових слуг став над ним та й говорив:

„Хто жадає Йоава, і хто за Давида, — за Йоавом!“ 12 А Амасу валявся в крові на середині битої дороги. І побачив той чоловік, що весь народ став, то стягнув Амасу з битої дороги на поле, і накинув на нього одяжину, бо бачив, що кожен приходив до нього та ставав. 13 Як був він стягнений з битої дороги, пішов кожен чоловік за Йоавом, щоб гнатися за Шéвою, сином Біхрі. 14 А той перейшов серед усіх Ізраїлевих племён до Авелу та до Бет-Маахи, і серед усіх береян, — і були вони зібрані, і теж пішли за ним. 15 А Йоавові люди прийшли й облягли його в Авелі Бет-Маахи, і насіпали при місті вала, що стояв на передмур'ї. А весь народ, що був з Йоавом, заходився завалити мур. 16 І покликала мудра жінка з міста: „Слухайте, слухайте, — скажіть но Йоавові: Підійди сюди, й я буду говорити до тебе!“ 17 І він підійшов до неї, а та жінка сказала: „Чи ти Йоав?“ А він відказав: „Я“. І вона сказала йому: „Послухай слів своєї невільниці!“ А він відказав: „Я слухаю“. 18 І сказала вона, говорячи: „Колись треба було переговорювати, а саме, — конче запитатися в Авелі, і так закінчили б справу. 19 Я із спокійних та вірних міст Ізраїля, ти ж шукаєш погубити місто та матерів серед Ізраїля. Пощо ти нищиш спадщину Господню?“ 20 А Йоав відповів та й сказав: „Борони Боже, борони мене, Боже! Присягаю, що не знищу й не вігублю! 21 Це не так, бо чоловік з Єфремових гір, Шéва, син Біхрі, ім'я йому, підніс свою руку на царя на Давида. Дайте його самого, й я піду від міста“. І сказала та жінка до Йоава: „Ось голову

його кинуть тобі через мур!“ **22** І пішла та жінка до всього народу в своїй мудрості, — і відрубали голову Шéви, сина Біхрі, та й кинули до Йоава. А той засурмів у сурму́, — і розійшлися від міста кожен до наметів своїх. А Йоáв вернувся в Єрусалим до царя. **23** І став Йоав над усім Ізраїлевим вїйськом, а Бенáя, син Егоядин, над керетянином та над пелетянином; **24** а Адорам — над даниною, а Йосафат, син Ахілудів, був канцлером; **25** а Сева — писарем, а Садок та Евїятар — священиками. **26** А також яріянин Іра був священиком у Давида.

21 І був голод за днів Давида три роки, рік за роком. І шукав Давид Господнього лиця, а Господь сказав: „Кров на Саула та на його дім за те, що повбивáв він гів'онїтян“. **2** І покликав цар гів'онїтян та й сказав їм про це. А гів'онїтяни, — вони не з Ізраїлевих синів, а з останку аморéянина, а Ізраїлеві сини були присягну́ли їм. Та Саул шукав, щоб повбивати їх через свою горливість для синів Ізраїля та Юди. **3** І сказав Давид до гів'онїтян: „Щó я зроблю́ вам і чим надолу́жу, щоб ви поблагослови́ли Господню спáдщину?“ **4** І сказали йому гів'онїтяни: „Не треба нам ані срібла, ані золота від Саула та від дому його, і не треба нам забивати чоловіка в Ізраїлі“. А він сказав: „Щó ви скажете, зроблю́ вам“. **5** І сказали вони до царя: „Чоловік той, що вигубив нас, і що замишляв на нас, щоб нас вїнищити, щоб ми не стали в усій Ізраїлевій границі, — **6** нехай буде нам дáно семеро мужа з синів його, і ми повішаємо їх

для Господа в Гів'аті Саула, Господнього вибраниця“.

А цар сказав: „Я дам“. **7** Та змилосердився цар над Мефіошетом, сином Йонатана, Саулового сина, через Господню присягу, що була поміж ними, — між Давидом та між Йонатаиом, Сауловим сином. **8** І взяв цар двох синів Ріцпи, дочкі Айї, яких вона породила Саулові, Армонія та Мефіошета, і п'ятьох синів Мелхоли, Саулової дочкі, що вона породила Адріїлові, синові мехолатянина Барзіллая, **9** та й дав їх у руку гів'онітян, — і вони повішали їх на горі перед Господнім лицем. І впали семеро разом, а були вони побиті в перших днях жнив, коли початок жнив ячмєню. **10** А Ріцпа, дочка Айїна, взяла веретище, і простягла його собі на скелі, і була там від початку жнив аж поки не зійшли на них води з неба, і не дала вона спочити на них птаству небесному вдень, а польовій звірині вночі. **11** І було донесено Давидові, що зробила Ріцпа, Айїна дочка, Саулова наложниця. **12** А Давид пішов, і взяв кості Саула та кості сина його Йонатана від господарів гілеадського Явешу, що викрали були їх із майдану Бет-Шану що їх повісили там филистимляни того дня, коли филистимляни побили Саула в Гілбоа. **13** І виніс він звідти кості Саула та кості сина його Йонатана, і зібрали кості повішаних. **14** І поховали кості Саула та сина його Йонатана в Веніяминовому краї, в Целі, в гробі батька його Кіша. І зробили все, що наказав був цар, — і потому Бог був улюблений Краєм. **15** І була ще війна филистимлян з Ізраїлем. І зійшов Давид та

з ним слуги його, і воювали з филистимлянами. І змучився Давид. **16** І був Ішбі в Нові, що з нащадків Рафи, а вага його списа три сотні шеклів міді, і оперезаний він був новою зброєю. І він сказав, щоб забити Давида. **17** Та поміг йому Авішай, син Церуїн, — і він ударив филистимлянина, та й забив його. Тоді Давидові люди присягли йому, говорячи: „Ти не вийдеш уже з нами на війну, — і не погасиш Ізраїлевого світильника!“ **18** І сталося потім, і була ще війна в Нові з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай побив Сафа, що з нащадків Рафи. **19** І була ще війна в Нові з филистимлянами, і віфлеємець Елханан, син Яаре, побив гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал. **20** І була ще війна в Гаті. А там чоловік великого зросту, що мав на руках та на ногах по шість пальців, числом двадцять і чотири. Також і він був народжений тому Рафі. **21** І зневажав він Ізраїля, — та вбив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата! **22** Четверо тих були народжені тому Рафі в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

22 І промовив Давид до Господа слова оцієї пісні того дня, як Господь урятував був його з руки всіх його ворогів та з долони Саулової, **2** та й сказав: „Господь моя скеля й твердіня моя, і для мене Спаситель Він мій! **3** Мій Бог — моя скеля, сховаюсь я в ній, Він щит мій і ріг Він спасіння мого, Він башта моя та моє пристановище! Спасителю мій, — Ти врятуєш мене від насилля! **4** Я клічу: Преславний Господь, і я

визволений від своїх ворогів! **5** Бо хвилі смертельні мене оточили, потоки велійя́ла лякають мене. **6** Тенéта шеóлу мене оточили, а пáстки смертельні мене поперéдили! (Sheol h7585) **7** В тiснотi своїй кличу до Господа, і до Бога свогó я волáю, — І Він почує мій голос із храму Свогó, і в ушах Його — зойк мій. **8** Захитáлась земля й затремтіла, затрясли́ся й хитались небесні підвáлини, — бо Він запалився від гніву! **9** Із нiздер Його бóхнув дим, з Його ж уст — пожиру́щий огонь, запалився жар від Нього! **10** Він небо простя́г — і спустився, а хмара гу́ста під нога́ми Його. **11** Усівся Він на херувiма — й летiв, і явився на вiтряних кри́лах. **12** А навколо Себе поклав те́мряву, мов курiнi, зби́р води, гу́сті хмари висóкі. **13** Від бли́ску, що був перед Ним, запали́лось вугiлля горю́че. **14** Госпо́дь за́гримiв у небеса́х, і Свiй голос Всеви́шній подав. **15** Він послав Свої стрiли та їх розпорóшив, послав бли́скавку й їх побентéжив. **16** І показáлися рiчища вóдні, і відкрились основи вселéнної, — від свáру Тво́його, о Господи, від по́ди́ху вiтру із нiздер Його. **17** Він послав із високóсти, узяв Він мене, витяг мене з вод великих. **18** Він мене врятував від мого́го поту́жного ворога, від моїх ненави́сників, — бо сильні́ші від ме́не вони. **19** Напали на мене вони в день нещастя мого́, — та Господь був моїм опертя́м. **20** І на місце широке Він вивiв мене, Він мене врятува́в, — бо вподóбав мене! **21** Нехай Господь зробить мені по моїй справедли́вості, хай заплатить мені згiдно з чiстiстю рук моїх! **22** Бо берiг я до́роги Господні, і від

Бога свого я не відступив, **23** бо всі Його присуди передо мною, постанови ж Його, — не вступлюся від них! **24** І був я Йому непорочним, і стерігся своєї провини. **25** І Господь заплатив був мені по моїй справедливості, за чистотою моєю перед очима Його. **26** З справедливим Ти справедливо поводишся, із чесним — по-чесному, **27** із чистим — поводишся чисто, а з лукавим — за лукавством його! **28** І народ із біди Ти спасаєш, а очі Твої — на зухвалих, яких Ти принижуєш. **29** Бо світильник Ти, Господи, мій, і освітить Господь мою темряву! **30** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, із Богом своїм проберусь через мур! **31** Бог — непорочна дороба Його, слово Господнє очищене, щит Він для всіх, хто вдається до Нього! **32** Бо хто Бог, окрім Господа? І хто скеля, крім нашого Бога? **33** Бог — сильне моє пристановище, і дорогу мою Непорочний вивідував. **34** Він чинить ноги мої, як оленячі, і ставить мене на висотах моїх, **35** Мої руки навчає до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **36** І дав Ти мені щит спасіння Свого, і чинить великим мене Твоя поміч! **37** Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стіпи мої не спіткнуться. **38** Жену я своїх ворогів, і повигублюю їх, і не вернусь, аж поки не вінищу їх! **39** Я їх повигублюю й їх потрошу, — і не встануть вони, і повпадають під ноги мої. **40** Ти ж для бою мене підперізуєш силою, валиш під мене моїх ворохобників. **41** Повернув Ти плечима до мене моїх ворогів, моїх ненависників, — й я їх поніщу! **42** Озирались вони — та немає спасителя, кликали до

Господа — і не відповів їм! **43** І я їх зітру́, як той по́рох землі, як болото на ву́лицях — їх розітру́ й розтопчу́ їх! **44** Ти ж від бунту наро́ду мойо́го мене бережеш, на го́лову лю́ду мене стереже́ш, мені бу́дуть служити наро́ди, яких я й не знав! **45** Передо мною чужинці підле́щуються, на вістку про мене — слухня́ні мені. **46** В'януть чужинці, і тремтя́ть у тверді́нях своїх. **47** Живий Господь, — і благословенна будь, Скеле моя, і нехай піднесе́ться Бог скелі спасі́ння мого́! **48** Бог, що по́мсти за ме́не дає, і що народи під мене позни́жував, **49** що рятує мене від моїх ворогі́в, — Ти звели́чив мене над повста́нців на мене, спасаєш мене від насильника! **50** Тому́ то хвалю́ Тебе, Господи, серед народів, Іме́нню Твоє́му співаю! **51** Ти башта спасі́ння Свого́го царя, і милість вчиняєш Своему пома́занцеві, — Давиду й насінню його аж навіки!“

23 А оце останні Давидові слова: „Сло́во Давида, сина Ессее́вого, і слово му́жа високопоста́вленого, пома́заного Богом Якововим, і солодко́го піснотво́рця Ізраї́левого. **2** Дух Господній гово́рить в мені, а слово Його — на моїм язичу́! **3** Сказав Бог Ізраї́лів, Скеля Ізраї́лева говори́ла мені: пану́ючий серед людей, — справедливий панує у Божім страху́! **4** І він буде, як сві́тло поранку́ безхма́рного, коли сонце вихо́дить уранці, і як з бли́ску трава ви́ростає з землі по дощі! **5** Чи мій дім не такий перед Богом? Ві́чного бо запові́та в усьому мені там укла́дено — і він стереже́ться, бо він усе спасі́ння моє й усе жада́ння! Хіба Він не дасть, щоб він вирі́с? **6** А нечестивий, як те́рен,

відкинений, і вони всі, бо рукою його не беруть. 7 А хто хоче до них доторкнутись, нехай запасється залізом чи дёржаком спіса, і на місці своїм огнем будуть попáлені!“ 8 А оце імена Давидових лицарів: Йошев-Башшевет, тахкемонець, голова гвардії, — він вимахував своїм держакóм одним рáзом на вісім сотень побитих. 9 По ньому Елеазáр, син Додо, сина Ахохі, був серед трьох лицарів з Давидом. Коли филистімляни зневажáли ізраїльтян, що зібралися там на війну, і повтікали всі ізраїльтяни, 10 він устав, та й ударив на филистімлян, аж змучилася рука його, і приліпилася рука його до меча. І зробив Господь велике спасіння того дня, а нарóд вертався за ним тільки на грабувáння. 11 А по ньому Шамма, син Аге, гарарянин. І зібралися филистімляни до Лехи, а там була ділянка поля, повна сочевіці, а нарóд повтікав перед филистімлянами. 12 І став він посередіні тієї ділянки та й врятував її, а филистімлян побив. І зробив Господь велике спасіння. 13 І зійшли троє з тридцяти напочáтку, і прийшли в жнивá до Давида, до твердині Адуллам. А громада филистімлян таборува́ла в долині Рефаїм. 14 Давид же тоді був у твердині, а залога филистимська була тоді в Віфлеємі. 15 І спра́гнув Давид та й сказав: „Хто напоїть мене водою з криниці, що в брамі?“ 16 І прóдерлися ці три лицарі до филистимського табо́ру, і зачерпну́ли води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли, і принесли до Давида, та він не схотів її пити, — і вилив її для Господа, 17 та й сказав: „Борони мене,

Господи, чинити таке! Чи я буду пити кров тих мўжів, що ходили, наражаючи життям своїм? І не хотів він пити її... Оце зробили три ці лицарі. **18** А Авішаї, брат Йоава, Церуїного сина, — він голова цих тридцяти. І він вимахував своїм списом над трьома сотнями, що побив. І він мав славу серед тих трьох. **19** Із тих тридцятьох він був найбільше поважаний, і став він їм за провідника. А до тих трьох не належав. **20** А Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, багаточинний, з Кавцеїлу, побив двох синів Арїїла моавського. І він зійшов, і забив лева в середині ями сніжного дня. **21** Також побив він одного єгїптянина, мужа поставного, а в руці цього єгїптянина був спис. І зійшов він до нього з києм, і видер списа з руки того єгїптянина, — та й убив його списом його. **22** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його слава була серед тих трьох лицарів. **23** З тих тридцяти він був поважніший, а до тих трьох не належав. І Давид призначив його до своєї таємної ради. **24** Асаїл, Йоавів брат, серед тих тридцяти; Елханан, син Додів, із Віфлеєму; **25** Шамма хародянин, Еліка хародянин, **26** Хелец палтянин; Іра, син Іквешів, текоїтянин; **27** Авіезер аннетотянин, Мевуннай хушатянин, **28** Цалмон ахоянин, Магарай нетофатянин, **29** Хелев, син Баанин, нетофатянин; Іттай, син Ріваїв, міггів'атянин, сини Веніяминові; **30** Беная пір'ятонянин, Гіддай з Нахале-Гаашу, **31** Аві-Алвон арватянин, Азмавет бархум'янин, **32** Ел'яхба шаалвонянин, сини Яшемові, Йонатан, **33** Шамма гарарянин; Ахіам, син Шарарів, арарянин;

34 Еліфелет, син Ахасбаїв, сина маахатянина; Еліям, син Ахітофелів, гіллонянин; **35** Хецрав кармелянин, Паарай арб'янин, **36** Їг'ал, син Натанів, з Цови; Бані гадянин, **37** Целек аммонянин; Нахарай бееротянин, зброєноша Йоава, сина Церуїного; **38** Іра їтрянин, Гарев їтрянин, **39** Урїя хіттянин, — усіх тридцять і сім.

24 І зно́ву запалився Господній гнів на Ізраїля, і намовив сатана́ Давида проти них, говорячи: „Іди, перелічи Ізраїля та Юду!“ **2** І сказав цар до Йоава, вождя війська, що з ним: „Перемандруй серед усіх Ізраїлевих пле́мєн від Дану аж до Беер-Шеви, і перелічіть народ, — і я пізнаю число цього наро́ду“. **3** І сказав Йоав до царя: „Нехай же Господь, Бог твій, додасть до народу в сто раз стільки, скільки є, а очі мого пана, царя, бачать. Та на́що пан мій, цар, уподобав собі таку річ?“ **4** Та цареве слово до Йоава та на військові провідників перемогло. І вийшов Йоав та військові провідники від царя, щоб перелічити Ізраїлів народ. **5** І перейшли вони Йордан, і таборували в Ароері, з правого бо́ку міста, що лежить в се́редині долини Гаду та при Язері. **6** І прийшли вони до Гілеаду та до кра́ю Тахтім-Ходші. І прийшли до Дан-Яану, і навколо до Сидону. **7** І прийшли вони до твердині Цор й до всіх міст хіввеянина та ханаанеянина, і вийшли до Юдиного Негеву, до Беер-Шеви. **8** І мандрували вони по цілому краю, і прийшли в кінці дев'яти місяців та двадцяти днів до Єрусалиму. **9** І дав Йоав цареві число переліку

народу. І було Ізраїля вісімсот тисяч сильних мужів, що витягають меча, а Юдиного мужа — п'ятьсот тисяч чоловіка. **10** І збентежилося Давидове серце, як перелічив він народ. І сказав Давид до Господа: „Я дуже згрішив, що зробив це! А тепер, Господи, відсунь же провину Свого раба, бо я дуже немудро вчинив!“

11 І встав Давид рано вранці, а Господнє слово було до пророка Гада, Давидового прозорливіця, говорячи: **12** „Іди, та й скажеш Давидові: Так сказав Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю її тобі“. **13** І прийшов Гад до Давида, і розповів йому та й до нього сказав: „Чи прийдуть тобі сім літ голоду в твоїм краї, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а вони тебе гнатимуть, чи теж буде три дні моровиці в твоїм Краї? Подумай тепер та й ріши, яке слово верну я Тому, Хто послав мене“. **14** І сказав Давид до Гада: „Сильно скорблю я! Нехай же впадемо ми до Господньої руки, „бо велике Його милосердя“, а в руку людську нехай я не впаду!“

15 І дав Господь моровицю в Ізраїлі від ранку й аж до часу умовлення, — і померло з народу від Дану й аж до Беер-Шеви сімдесят тисяч чоловіка... **16** І простяг той Ангол свою руку на Єрусалима, щоб вигубити його, та Господь пожалував щодо того зла. І сказав Він до Ангола, що вигубляв серед народу: Забагато тепер, попусти свою руку!“ А Ангол Господній був при тоці євусіянина Аравни. **17** І сказав Давид до Господа, коли побачив того Ангола, що побивав серед народу, і проказав: „Я ось згрішив, і пішов проти Закону. А ці

вівці, — що зробили вони? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого!“ 18 І прийшов того дня Гад до Давида, та й сказав йому: „Устань, постав Господéві жертівника на току́ євусéянина Аравни“. 19 І пішов Давид за словами Гадовими, як наказав був Господь. 20 І виглянув Аравна, і побачив царя та його слуг, що йдуть до нього. І вийшов Аравна, і вклонився цареві обличчям своїм до землі. 21 І сказав Аравна: „Чого прийшов пан мій, цар, до свого раба?“ А Давид відказав: „Купити від тебе цього то́ка, щоб збудувати жéртівника для Господа, — і буде стримана зараза від наро́ду“. 22 І сказав Аравна до Давида: „Нехай пан мій, цар, візьме, і нехай принесé жертву, що́ добре в оча́х його. Дивися, — ось худоба на цілопа́лення, а молоті́лки та я́рма — на дрóва. 23 Усе віддаé Аравна, о ца́рю, цареві“. І сказав Аравна до царя: „Господь, Бог твій, нехай уподо́бає Собі тебе!“ 24 І сказав цар до Аравни: „Ні, — бо тільки куплю́ від тебе за ці́ну, і не принесу́ да́рмо цілопа́лень Господéві, Богові моему“. І купив Давид то́ка й худобу за срібло п'ятидесяти́ шéклів. 25 І Давид збудува́в там жéртівника для Господа, і приніс цілопа́лення та мирні жертви. І Господь був убла́ганий для Кра́ю, — і була стрі́мана зараза від Ізраї́ля.

1 царів

1 А Давид постарів, увійшов у літа. І покривали його одежами, та не було йому тепло. **2** І сказали йому його раби: „Нехай пошукають для пана царя молоду дівчину, — і стане вона перед царем, і буде йому за доглядачку. І буде вона лежати при лоні твоїм, — і буде тепло панові цареві!“ **3** І шукали дівчину вродливу по всій Ізраїлевій границі, та й знайшли шунаммітку Авішаґ, і привели її до царя. **4** А та дівчина була дуже вродлива. І була вона цареві доглядачкою, і прислугувувала йому, та цар не пізнав її. **5** А Адонія, син Хаггитин, бундючився та говорив: „Я буду царювати!“ І справив він собі повоза та верхівців, та п'ятдесят чоловіка бігунів перед собою. **6** А батько його ніколи його не засмучував, щоб сказати: „Чому ти так робиш?“ А він також був дуже вродливий, і мати народила його по Авесаломі. **7** І мав він змову з Йоавом, сином Церуї, та зо священником Евіатаром, — і вони помагали Адонії. **8** А священник Садок, і Беная, син Єгоядин, і пророк Натан, і Шім'ї, і Реї та Давидові лицарі не були з Адонією. **9** І приніс Адонія в жертву худоби дрібної та худоби великої, та худоби ситої при Евен-Газзохелеті, що при Ен-Роґелі, і закликав усіх братів своїх, царських синів, та всіх Юдиних мужів, царських слуг. **10** А пророка Натана, і Бенаю, і лицарів та брата свого Соломона він не покликав. **11** І сказав Натан до Вірсавії, Соломонової матері, говорячи: „Чи ти не чула, що зацарював Адонія, син Хаггитин, а пан наш Давид не знає про те? **12** А тепер

іди, я тобі порáджу, — і рятуй життя своє та життя сина свого Соломóна! 13 Іди, і ввійдеш до царя Давида та й скажеш до нього: Чи ж не ти, пане мій цáрю, присягнув був своїй невільниці, говорячи: Син твій Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на троні моїм. Чому ж зацарюва́в Адóнія? 14 Ото, ти ще будеш говорити там із царем, а я ввійду́ за тобою, і потверджу́ слова твої“. 15 І ввійшла Вірсавія до царя в кімнату, — а цар був дуже старій, і шунаммітка Авішаґ послуго́увала цареві. 16 І похилилася Вірсавія, і вклонилася цареві до землі. А цар сказав: „Що тобі?“ 17 І вона сказала йому: „Пане мій, ти присягнув був своїй невільниці Господом, Богом своїм: Соломóн, син твій, буде царювати по мені, і він сидітиме на троні моїм. 18 А тепер ось зацарюва́в Адóнія, а ти, пане мій цáрю, не знаєш про те. 19 І приніс він у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної, і покликав усіх царських синів, і священика Евятара та Йоава, вождя війська, а раба твого Соломóна не покликав. 20 А ти, пане мій цáрю, — очі всього Ізраїля на тобі, щоб ти сказав їм, хто́ буде сидіти на троні пана мого царя по ньому. 21 Іна́кше станеться, як спочіне пан мій цар з батьками своїми, то буду я та син мій Соломóн винними“. 22 І ось, ще вона говорила з царем, а прийшов пророк Натáн. 23 І донéсли цареві, говорячи: „Ось пророк Натáн!“ І ввійшов він перед цареве обличчя, і впав перед царем обличчям своїм до землі. 24 І сказав Натáн: „Пане мій цáрю! Чи ти сказав: Адонія буде царювати по мені, і він буде

сидіти на троні моїм? **25** Бо зійшов він сьогодні, і приніс у жертву багато волів і худоби ситої та худоби дрібної. І він покликав усіх царських синів, і провідників війська, і священника Евіятара, і ось вони їдять та п'ють перед ним, і говорять: Нехай живе цар Адонія! **26** А мене — я раб твій! — і священника Садóка, і Бенáю, сина Єгоядиного, та раба твого Соломона не покликав. **27** Чи ця річ була від пана мого царя, а ти не повідомив раба свого, хто буде сидіти на троні мого пана царя по ньому?“ **28** А цар Давид відповів та й сказав: „Покличте мені Вірсавію!“ І прийшла вона перед царське обличчя, і стала перед царем. **29** І присягнув цар та й сказав: „Як живий Господь, що визволив душу мою від усякого лиха, — **30** як присягнув я тобі Господом, Богом Ізраїля, говорячи: Син твій Соломóн буде царювати по мені, і він буде сидіти на моєму троні замість мене, — так я й зроблю цього дня!“ **31** І вклонилася Вірсавія обличчям своїм до землі, і впала перед царем та й сказала: „Нехай живе пан мій, цар Давид, навіки!“ **32** І сказав цар Давид: „Покличте мені священника Садóка, і пророка Натáна та Бенáю, сина Єгоядиного“. І поприхóдили вони перед царéве обличчя. **33** І сказав цар до них: Візьміть із собою слуг вашого пана, і посадіть мого сина Соломона на мою мўлицю, і зведіть його до Гіхону. **34** А там помаже його священник Садок та пророк Натан на царя над Ізраїлем. І засурміть у сурмў та й скрикнете: Нехай живе цар Соломон! **35** Потім підете за ним, а він увійде та й сяде на

моєму троні, і він буде царювати замість мене, і йому наказав я бути володарем над Ізраїлем та над Юдою“.

36 І відповів Беная, син Егоядин, та й сказав: „Амінь. Так нехай скаже Господь, Бог пана мого царя! **37** Як був Господь із паном моїм царем, так нехай буде з Соломоном, і нехай Він звеличить трон його над трона пана мого царя Давида!“ **38** І пішов священник Садок та пророк Натан, і Беная, син Егоядин, і керетянин, і пелетянин, і посадили Соломона на мулицю царя Давида, та й повелі його до Гіхону. **39** І взяв священник Садок рога оливи із скинії, та й помазав Соломона. І засурмили в сурму, та й кричав увесь народ: „Нехай живе цар Соломон!“ **40** І піднявся за ним весь народ. А народ грав на сопілках та радів великою радістю, аж земля розпадалася від їхнього голосу! **41** І почув це Адонія та всі покликані, що були з ним, а вони тількищо скінчили їсти. І почув Йоав голос сурми та й сказав: „Що це за крик та гамір у місті?“ **42** Ще він говорив, аж ось приходить Йоанатан, син священника Евиятара. А Адонія сказав: „Увійди, бо ти муж гідний, і звісти нам щось добре!“ **43** І відповів Йонатан та й сказав до Адонії: „Таж пан наш цар Давид настановив на царя Соломона! **44** І послав із ним цар священника Садока та пророка Натана, і Бенаю, Егоядиного сина, і керетянина, і пелетянина, і вони посадили його на царську мулицю. **45** І помазали його в Гіхоні священник Садок та пророк Натан на царя. І повиходили вони звідти веселі, і зашуміло місто. Це той голос, що ви чули. **46** І Соломон уже

засів на троні царства. **47** І також посхóдилися царські слуги, щоб поблагословити нашого пана царя Давида, говорячи: Нехай Бог твій учинить Соломонове ім'я славнішим від твого імени, і нехай звеличить його трон над трона твого! І вклонився цар на лóжі своїм. **48** І сказав цар так: Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що сьогодні дав сидячого на моїм троні, а мої очі те бачать!“ **49** І затремтіли, і повставали всі поклікані, що були з Адонією, і пішли кожен на дорóгу свою... **50** А Адонія боявся Соломона. І встав він, і пішов, і схопився за роги жéртівника. **51** І донесено Соломонові, кажучи: „Ось Адóнія злякався царя Соломона, й ось він схопився за роги жéртівника, кажучи: Нехай цар Соломон зараз присягне мені, що не вб'є свого раба мечém!“ **52** І сказав Соломон: „Якщо він буде мўжем чéсним, ані волосіна його не впаде на землю! А якщо знайдеться в ньому зло, то помре“. **53** І послав цар Соломон, і відвели його від жéртівника. І прийшов він, і впав перед царем Соломоном, а Соломон йому сказав: „Іди до свого дому!“

2 І наблизилися Давидові дні до смерти, і він наказав своєму синові Соломонові, говорячи: **2** „Ось я йду дорогою всієї землі, а ти будеш міцний та станеш мужем. **3** І будеш ти стерегти на́кази Господа, Бога свого, щоб ходити його дорогами, щоб стерегти постанови його, заповіді його, та устави його й свідчення його, як писано в Мойсеевім Зако́ні, щоб тобі щастило в усьому, що будеш робити, і скрізь,

куди звернешся, **4** щоб виповнив Господь слово Своє, яке говорив мені, кажучи: Якщо сини твої будуть стерегти дороги свої, щоб ходити перед лицем Моїм у правді всім своїм серцем та всією душею своєю, то, сказав: Не буде переводу нікому від тебе на троні Ізраїлевім! **5** А також ти знаєш, що зробив мені Йоав, син Церуїн, що зробив він двом провідникам Ізраїлевих військ, — Авнерові, Неровому синові, та Амасі, синові Єтеровому. Він повбивав їх, і пролив воєнну кров у час миру, і поплямив воєнною кров'ю свого пояса, що на стегнах його, та сандалі свої, що на ногах його. **6** І ти зробиш за своєю мудрістю, і не даси знизитися сивині його мирно до шеолу. (Sheol h7585) **7** А синам гілеадянина Барзіллая зробиш ласку, і нехай вони будуть серед тих, що їдять за твоїм столом, бо вони отак прийшли до мене, коли я втікав перед Авесаломом, твоїм братом. **8** А ось з тобою Шім'ї, Герин син, веніяминівець із Бахуріму. А він прокляв був мене гострим прокляттям того дня, коли я йшов до Маханаїму. Та він прийшов до Йордану стрінути мене, і я присягнув йому Господом, говорячи: Не заб'ю тебе мечем! **9** А тепер не прощай йому, бо ти муж мудрий, і знатимеш, що зробити йому, — і ти сивину його зведеш у крові до шеолу“. (Sheol h7585) **10** І спочив Давид з батьками своїми, і був похований у Давидовім Місті. **11** А дні, що Давид царював над Ізраїлем, сорок літ: у Хевроні царював він сім літ, а в Єрусалимі царював тридцять і три роки. **12** І сів Соломон на троні Давида, батька свого, і його

царювання було дуже міцне. **13** І прийшов Адонія, син Гагтітин, до Вірсавії, Соломонової матері, а вона сказала: „Чи прихід твій — з миром?“ І він відказав: „З миром“. **14** І сказав: „Справа в мене до тебе“. А вона відказала: „Говори!“ **15** І він сказав: „Ти знаєш, що мое було це царство, і на мене звернув увесь Ізраїль своє обличчя, щоб мені царювати. Та відійшло царство, і досталося моему братові, бо від Господа це сталося йому. **16** А тепер одне бажання жадаю я від тебе: Не відмовляй мені!“ А вона сказала йому: „Говори!“ **17** І він сказав: „Скажи цареві Соломонові, — бо він не відмовить тобі, — щоб він дав мені шунаммітку Авішаґ за жінку“. **18** І сказала Вірсавія: „Добре, — я скажу про тебе цареві“. **19** І прийшла Вірсавія до царя Соломона, щоб сказати йому про Адонія. А цар устав назустріч їй, і вклонився їй, та й сів на своєму троні. І поставив він трона й для царевої матері, і вона сіла по правіці його. **20** І сказала вона: „Одне мале жадання бажаю я від тебе, — не відмов мені“. І сказав їй цар: „Жадай, мати моя, бо я не відмовлю тобі“. **21** І сказала вона: „Нехай шунаммітка Авішаґ буде дана братові твоєму Адонії за жінку“. **22** І відповів цар Соломон та й сказав своїй матері: „І нащо ти простиш шунаммітку Авішаґ для Адонії? Та попроси для нього й царства, бо він брат мій, старший від мене, і для нього, і для священника Евіятара, і для Йоава, Церуїного сина!“ **23** І присягнув цар Соломон Господом, говорячи: „Так нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, коли не на душу свою говорив

Адонія це слово... 24 А тепер, — як живий Господь, що міцно поставив мене й посадовив мене на троні мого батька Давида, і що зробив мені дім, як говорив був, — сьогодні буде вбитий Адонія!“ 25 І послав цар Соломон через Бенаю, Єгоядиного сина, — і він уразив його, і той помер... 26 А священикові Евятарові цар сказав: „Иди до Анатоту на поля свої, бо ти чоловік смерти, а цього дня не вб'ю тебе, бо носив ти ковчега Владики Господа перед обличчям батька мого Давида, і що терпів ти в усьому, в чому терпів мій батько“. 27 І вигнав Соломон Евятара, щоб не був священиком для Господа, щоб вїповнилося слово Господнє, яке говорив у Шіло на дім Іліїв. 28 А звістка про це прийшла аж до Йоава, бо Йоав схилявся до Адонії, а до Авесалома не схилявся. І втік Йоав до Господньої скинії, і схопився за роги жертовника... 29 І донéсено цареві Соломонові, що Йоав утік до скинії Господньої, і ось він при жертовнику. І послав Соломон Бенаю, Єгоядиного сина, говорячи: „Иди, — уразі його!“ 30 І ввійшов Беная до Господньої скинії, та й сказав до нього: „Так сказав цар: Вийди!“ А той відказав: „Ні, я тут помру!“ І передав Беная цареві це слово, говорячи: „Так сказав Йоав, і так відповів мені“. 31 І сказав йому цар: „Зроби, як я говорив, і вразі його. І поховаєш його, і здїймеш невинну кров, що Йоав пролив був, з мене та з дому мого батька. 32 І нехай оберне Господь його кров на його голову, що він уразив був двох мужів справедливих та ліпших від нього, і повбивав їх мечем, а батько мій Давид того не знав: Авнера,

Нериного сина, провідника Ізраїлевого війська, та Амасу, сина Єстерового, провідника Юдиного війська.

33 І нехай звérнеться їхня кров на голову Йоава та на голову насіння його навіки. А Давидові й насінню його та дому його й трону його нехай буде мир від Господа аж навіки“. **34** І пішов Беная, Єгоядин син, і вразив його, та й убив його. І був він похóваний у своїм домі в пустині. **35** А цар, замість нього, настановів над військом Бенаю, Єгоядиного сина, а священика Садока цар настановив замість Евіятара. **36** І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав йому: „Збудуй собі дім в Єрусалимі, й осядеш там, і не вийдеш звідти ані сюди, ані туди. **37** І буде того дня, як ти вийдеш і перейдеш поток Кедрон, то щоб ти добре знав, що конче помреш. Кров твоя буде на голові твоїй!“ **38** І сказав Шім'ї до царя: „Добра це річ. Як наказав пан мій цар, так зробить раб твій.“ І сидів Шім'ї в Єрусалимі багато днів. **39** І сталося в кінці трьох років, і втекли двоє рабів Шім'ї до Ахіша, Маахіного сина, ґатського царя. І донесли Шім'ї, говорячи: „Ось раби твої в Ґаті!“ **40** І встав Шім'ї, й осідлав осла свого та й подався до Ахіша, щоб пошукати своїх рабів. І пішов Шім'ї, і привів своїх рабів з Ґату. **41** А Соломонові донесено, що Шім'ї пішов з Єрусалиму в Ґат і вернувся. **42** І послав цар, і покликав Шім'ї та й сказав до нього: „Чи ж я не заприсяг тебе Господом, і не взяв свідка проти тебе, говорячи: Того дня, коли ти вийдеш і підеш туди чи сюди, щоб ти добре знав, що конче помреш? І ти сказав мені: Добра це річ,

що я чув. **43** І чому́ ти не додержувався Господньої присяги та наказу, що я наказав був тобі?“ **44** І сказав цар до Шім'ї: „Ти знаєш усе те зло, і знало твоє серце, що зробив ти Давидові, батькові моєму. І поверне Господь твоє зло на твою голову. **45** А цар Соломон — благословенний, а Давидів трон буде стояти міцно перед Господнім лицем аж навіки“. **46** І цар наказав Бенаї, Єгоядиному синові, і той вийшов і вразив його, — і він помер. І царство зміцніло в Соломоновій руці.

3 І посвоячився Соломон із фараоном, єгипетським царем, і взяв фараонову дочку, і ввів її до Давидового Міста, ще доки він не закінчив будувати свого дому й храму Господнього, та муру навколо Єрусалиму.

2 Та народ прино́сив жертви на па́гірках, бо не був ще збудований дім для Господнього Імени аж до тих днів. **3** І полюбив Соломон Господа, щоб ходити постановами свого батька Давида, тільки й він прино́сив жертви та кадив на па́гірках. **4** І пішов був цар до Гів'ону, щоб прино́сити там жертви, бо то найбільший па́гірок. Тисячу цілопа́лень приніс Соломон на тому же́ртівникові. **5** У Гів'оні з'явився Господь до Соломона в нічнóму сні. І Бог сказав: „Проси, що Я маю дати тобі!“ **6** А Соломон відказав: „Ти зробив був велику милість із рабом Своїм Давидом, батьком моїм, як він ходив перед лицем Твоїм правдою та праведністю, та простото́ю серця з Тобою. І зберіг Ти йому ту велику милість, і дав йому сина, що сидить на його троні, як є й цього дня. **7** А тепер, Господи, Боже, Ти вчинив Свого раба

царем замість батька мого Давида, — а я недоросток, не знаю виходу та входу. 8 А раб Твій серед народу Твого, якого Ти вибрав, — він народ численний, що його не можна ані злічити, ані зрахувати через многоту. 9 Дай же Своєму рабові серце розумне, щоб судити народ Твій, щоб розрізняти добре від злого, бо хто потрапить керувати цим великим народом Твоїм?“ 10 І була та річ приємна в Господніх очах, що Соломон попросив оцю річ. 11 І сказав Бог до нього: „За те, що просив ти цю річ, а не просив для себе днів довгих та багатства, і не просив душ ворогів своїх, а просив собі розуму, щоб уміти судити, 12 то ось зроблю Я за словом твоїм, — ось Я даю тобі серце мудре та розумне, так що такого, як ти, не було перед тобою й не встане такий, як ти, по тобі. 13 А також те, чого не просив ти, Я даю тобі: і багатство, і славу таку, що такого, як ти, не було перед тобою й не буде нікого серед царів усе життя твоє. 14 А якщо ти ходитимеш Моїми дорогами, щоб дотримувати постанови Мої та заповіді Мої, як ходив був батько твій Давид, то продовжу дні твої!“ 15 І прокинувся Соломон, аж ось — це був сон. І ввійшов він до Єрусалиму, та й став перед ковчегом Господнього заповіту, і приніс цілопалення та вчинив жертви мирні. І зробив він гостину для всіх своїх слуг. 16 І прийшли до царя дві жінки блудниці, та й стали перед обличчям його. 17 І сказала одна жінка: „Прошу, пане мій, — я та ця жінка сидимо в одному домі. І породила я при ній у цьому домі. 18 І сталося третього дня по породі моїм,

і породила теж оця жінка. А ми були́ ра́зом, ні́кого чужого в домі з нами не бу́ло, тільки двоє нас було в домі. **19** А вночі помер син цієї жінки, бо вона налягла на нього. **20** І встала вона серед ночі, і взяла́ мого сина від мене, — а неві́льниця твоя спала, — і поклала його́ при своєму лоні, а свого померлого сина поклала при лоні мо́їм. **21** І встала я рано, щоб погодува́ти сина свого, аж ось — помер він! І придивилася я до нього рано, а ото — не був це син мій, що я породила“... **22** А інша жінка відказала: „Ні, то мій син — живий, а твій син — мертвий!“ А та говори́ла: „Ні, то твій син — мертвий, а мій син — живий!“ І так спереча́лись вони перед царем. **23** І сказав цар: „Ця говори́ть: Це мій син живий, а син твій — мертвий, а та говори́ть: Ні, то син твій — мертвий, а мій син — живий“. **24** І сказав цар: „Подайте мені меча́!“ І прине́сли меча перед царе́ве обличчя. **25** І сказав цар: „Розітні́ть це живе дитя надво́є, і дайте половину одній, а половину drúгій!“ **26** І сказала до царя жінка, що син її — той живий, бо запалилася любов її до сина свого, — і сказала вона: „Прошу́, пане мій, дайте їй немовля́тко живим, а забити — не забивайте його́!“ А та каже: „Хай не буде ні мені, ні тобі, — розтинайте!“ **27** А цар відпові́в та й сказав: „Да́йте їй це живе немовля́тко, а вбивати — не вбивайте його́. Вона його́ мати!“ **28** І почув увесь Єрусалим про той суд, що цар розсудив, і стали боя́тися царя, бо бачили, що в ньому́ Божа мудрі́сть, щоб чини́ти суд.

4 І був цар Соломон царем над усім Ізраїлем. **2** А оце його провідники: Азарія, Садоків син, священник. **3** Еліхореф та Ахійя, сини Шіші, писарі. Йосафát, син Ахілудів, канцлер. **4** А Бенáя, Єгоядин син, — над військом, а Садóк та Евіятар — священники. **5** А Азарія, Натанів син, — над намісниками, а Завуд, син Натанів — священник, товариш царів. **6** А Ахішар — над домом, а Адонірам, Авдин син — над даниною. **7** А в Соломона було дванадцять намісників над усім Ізраїлем, і вони годували царя та дім його, — місяць на рік був на одного на годування. **8** А оце їхні імена: Бен-Гур — в Єфремових горах, **9** Бен-Декер — у Макаці, і в Шаалевімі, і в Бет-Шемеші, і в Елоні Бет-Ганану. **10** Бен-Гесед — в Арубботі, йому належали: Сохо та весь край Хеферу. **11** Бен-Авінадав — уся околиця Дору; Тафат, Соломонова дочка́, була йому за жінку. **12** Баана, Ахілудів син — Таанах і Мегіддо та весь Бет-Шеан, що при Цартані, нижче Їзреелу, від Бет-Шеану аж до Авел-Мехола, аж до того боку Йокмеаму. **13** Бен-Ґевер — у гілеадському Рамоті, йому належали: оселі Яїра, сина Манасії, що в Гілеаді, йому околиця Аргову, що в Башані, — шістдесят міст великих, із муром та з мідяним засу́вом. **14** Ахінадав, син Іддо — в Маханаїмі. **15** Ахіма́ац — в Нефталімі; також він узяв Босмат, Соломонову дочку́, за жінку. **16** Баана, Хушаїв син, в Асирі та в Бе-Алоті. **17** Йосафát, Паруахів син, в Іссахарі. **18** Шім'ї, Елин син, — у Веніяміні. **19** Ґевер, — син Уріїв, — у гілеадському краї, у краї Сигона, царя аморейського, та Оґа, царя

башанського. А один намісник, що в усьому Краї. **20** Юда та Ізраїль були численні, як пісок, що над морем, щодо многоті. Вони їли й пили та тішилися! **21** А Соломон панував над усіма царствами від Річки аж до филистимського краю та аж до границі Єгипту. Вони приносили дари та служили Соломонові по всі дні його життя. **22** І була Соломонова пожива на один день: тридцять корів пшеничної муки, а шістдесят корів іншої муки. **23** Десятеро з великої ситої худоби, і двадцяттеро з худоби великої з паші та сотня худоби дрібної, окрім оленя, і сарни, і антилопи та ситих гусок. **24** Бо він панував по всій цій стороні Річки від Тіфсаху та аж до Аззі над усіма царями по цей бік Річки. І був у нього мир зо всіх сторін його навколо. **25** І безпечно сидів Юда та Ізраїль, кожен під своїм виноградником та під своєю фігою від Дану й аж до Беер-Шеви всі дні Соломона. **26** І було в Соломона сорок тисяч стійлів для коней колесниць його та дванадцять тисяч верхівців. **27** І годували ці намісники царя Соломона та кожного, хто приходив до столу царя Соломона, кожен свій місяць, і не було недостачі ні в чому. **28** А ячменю та соломи для коней та для румаків спроваджували до місця, де хто був, кожен за постановою для нього. **29** І дав Бог Соломонові дуже багато мудрости та розуму, а широкість серця — як пісок, що на березі моря. **30** І збільшилася Соломонова мудрість над мудрість усіх синів сходу та над уся мудрість Єгипту. **31** І був він мудріший від усякого чоловіка, — від

Етана езрахітського, і Гемана, і Калкола та Дарди, Махолових синів. А ім'я його було славне серед усіх людей навколо. **32** І він проказав три тисячі приказок, а пісень його було — тисяча й п'ять. **33** І говорив він про дерева, від кедру, що на Ливані, й аж до ісопу, що росте на стіні. І говорив про худобу, і про птаства, і про плазуюче та про рибу. **34** І приходили від усіх народів, щоб послухати Соломонову мудрість, від усіх царів краю, що чули про мудрість його.

5 І послав Хірам, цар Тиру, своїх слуг до Соломона, бо почув, що його помазали на царя на місце батька його, бо Хірам був приятелем Давидовим по всі дні. **2** І послав Соломон до Хірама, говорячи: **3** „Ти знаєш мого батька Давида, що не міг він збудувати дому для Імени Господа, Бога свого, через війни, що оточували його, аж поки Господь не віддав їх, ворогів, під стіпи ніг його. **4** А тепер Господь, Бог мій, дав мені відпочинок навколо, — нема противника, і нема злого випадку. **5** І ото я маю на думці збудувати дім Імени Господа, Бога мого, як Господь говорив був моему батькові Давидові, кажучи: Син твій, якого дам замість тебе на трон твій, він збудує той дім для Ймення Мого. **6** А тепер накажи, і нехай зітнуть мені кедри з Ливану, а раби мої будуть із рабами твоїми, а в нагороду за твоїх рабів я дам тобі все, що скажеш, бо ти знаєш, що серед нас немає нікого, хто вмів би стинати дерева, як сидоняни“. **7** І сталося, як почув Хірам Соломонові слова, то дуже зрадів та й сказав: „Благословенний Господь сьогодні, що дав

Давидові мудрого сина над цим великим наро́дом!“

8 І послав Хірам до Соломона, говорячи: „Почув я про те, про що посилав ти до мене. Я ві́конаю все бажáння твоє, щодо дéрева кéдрового та дерева кипарісового. **9** Мої раби спúстять із Ливану до моря, а я їх посклада́ю в плоті́, і відпра́влю морем аж до місця, про яке пошлеш мені звістку, і порозбива́ю їх там, і ти забере́ш. А ти ві́конаєш моє бажáння, — дати хлі́ба для мого дому“. **10** І давав Хірам Соломонові дере́ва кéдрові та дерева кипарісові, — усе за бажáнням його. **11** А Соломон давав Хірамові двадцять тисяч ко́рів пшениці, — живни́сть для дому його, та двадцять тисяч ко́рів то́вченої оливи. Так давав Соломон Хірамові рік-у-рік. **12** А Господь дав Соломонові мудрі́сть, як обі́цяв був йому́. І був мир між Хірамом та між Соломоном, і обі́два вони склали умову. **13** А Соломон зібрав дані́ну робітників зо всьо́го Ізраї́ля, і була та дани́на — тридцять тисяч чоловіка. **14** І він посилав їх до Ливану, по десять тисяч на місяць, напереміну: місяць були вони на Лива́ні, два місяці — у домі свої́м; а Адоні́рам доглядав над робітника́ми. **15** І було в Соломона сі́мдеся́т тисяч тяга́рових носі́їв та ві́сімдеся́т тисяч лама́чів у гора́х, **16** окрім трьох тисяч і трьох соте́нь кері́вників, що настанови́в Соломон над працею, — вони правили над наро́дом, що робили працю. **17** І цар наказав, і вони лама́ли велике ка́мі́ння, ка́мі́ння доро́ге, щоб закла́сти ді́м із те́саного ка́мі́ння. **18** І їх отéсували

будівничі Соломонові й будівничі Хірамові та гівляни,
і наготівили дэрева та каміння на збудування храму.

6 І сталося, року чотирисотого й вісімдесятого по виході Ізраїлевих синів з єгипетського країю, четвертого року Соломонового царювання над Ізраїлем, місяця зівя, почав він будувати той храм для Господа. **2** А той храм, що цар Соломон збудував для Господа, — шістдесят ліктів довжина його, а двадцять — ширина його, а тридцять ліктів — вишина його. **3** А притвор перед храмом цього дому — двадцять ліктів довжина його, відповідно широкости храму, десять ліктів ширина його перед храмом. **4** І зробив він для храму прозорі вікна, широкі знадвору й вузькі всередині. **5** А до стіни храму збудував він прибудівку навколо, зо стінами дому навколо храму та найсвятішого, і поробив бічні кімнати навколо. **6** Дóлішня прибудівка — ширина її п'ять ліктів, а середня — шість ліктів ширина її, а третя — сім ліктів ширина її, бо він дав навколо храму знадвору виступи, щоб не тримати їх у стінах храму. **7** А храм, коли був будований, будувався з вікінченого каменя з каменолóмні, а молотки та сокира, всяке залізне знаряддя не було чує в храмі, коли його будували. **8** Вхід до середньої бічної кімнати був з правого боку храму, а крúченими схóдами входили до середньої, а з середньої — до третьої. **9** І збудував він той храм та й покінчив його. І покрив він храм дошкáми та брускáми кéдрових дерéв. **10** І збудував він прибудівку на весь храм,

— п'ять ліктів вишина її, і вона трималася храму кедровими деревінами. **11** І було Господнє слово до Соломона, говорячи: **12** „Цей храм, що ти будуєш, — якщо ти ходітимеш Моїми уставами й постанови Мої будеш виконувати, і будеш дотримувати всі Мої заповіді, щоб ними ходити, то Я виповню на тобі Своє слово, яке Я говорив був батькові твоєму Давидові. **13** І пробуватиму посеред Ізраїлевих синів, і не покину Свого Ізраїлевого народу“. **14** І збудував Соломон той храм та й скінчив його. **15** І побудував він стіни храму зсерєдини з кедрових дощок, від підлоги храму аж до стін стропу покрив усерєдині дєревом, а підлогу храму покрив кипарісовими дбшками. **16** І збудував тих двадцять ліктів стіні з-заду храму з кедрових дощок, від підлоги аж до стін стропу, і це збудував йому зсерєдини за девіра, за Святєє Святих. **17** А той храм був на сорок ліктів, він — той, що перед девіром. **18** А на кедріні всерєдині храму була різьба огірків та відкритих квітів. Усе — кедріна, камінь був невидний. **19** А найсвятіше він приготував усерєдині храму, щоб дати туди ковчєга Господнього заповіту. **20** А серєдина найсвятішого двадцять ліктів довжинá, і двадцять ліктів ширинá, і двадцять ліктів вишинá його, і він покрив його щірим золотом, і також покрив кедрового жєртівника. **21** І Соломон покрив той храм зсерєдини щирим золотом, а перед найсвятішим перетягнув золотими ланцюгáми, та покрив його золотом. **22** І весь храм він покрив золотом аж до кінця всього храму і всього жєртівника,

що при найсвятішому, покрив золотом. **23** І зробив у найсвятішому двох херувімів з оливкового дерева, — десять ліктів вишинá його. **24** І п'ять ліктів одне крило херувіма, і п'ять ліктів друге крило херувіма; десять ліктів від кінця одного його крила і аж до кінця другого його крила. **25** І десять ліктів був і другий херувим, — одна міра й один вид обом херувімам. **26** Височинá одного херувіма — десять ліктів, і так і другого херувіма. **27** І дав він тих херувімів усередині внутрішнього храму. І херувими простягали свої крила, і торкалося крило одного однієї стіни, а крило другого херувіма торкалося другої стіни. А їхні внутрішні крила дотикалися крило до крила. **28** І він покрив херувімів золотом. **29** А всі стіни храму навколо приоздобив ритими різьбами херувімів і пальм та розкритих квітів, зсерєдини та від зовнішньої частини. **30** А підлогу храму він покрив золотом для внутрішньої та для зовнішньої частини. **31** А на вхід до найсвятішого зробив двері з оливкового дерева; стовп, бічні одвірки — п'ятикутні. **32** І двоє дверей були з оливкового дерева, і на них були пороблені різьби херувімів і пальм та розкритих квітів, і покрив золотом; і обклав золотом тих херувімів та ті пальми. **33** І так поробів і одвірки для входу до храму, з оливкового дерева, одвірки чотирикутні. **34** А двоє дверей були з кипарисового дерева. Дві частині одних дверей та дві частині других дверей були рухомі. **35** І повирізував на них херувімів і пальми та розкриті квіти, і

покрив золотом, викутим по різьбі. **36** І збудував він унутрішній двір, — три ряди тésаного каменя та ряд стятого кéдрового брусса. **37** Року четвертого був залóжений храм Господній, у місяці зів, **38** а року одинадцятого, у місяці бул, — він місяць вóсьмий — був закінчений той храм зо всіма речами його та за всіма планами його. І він будував його сім років.

7 А свій дім Соломон будував тринадцять років, та й скінчив увесь свій дім. **2** І збудував він дім Ливанського Лісу, — сто ліктів довжина його, і п'ятдесят ліктів ширина його, і тридцять ліктів вишина його, на чотирьох рядах кéдрових стовпів, а кéдрові брусси — на стовпах. **3** І покритий він був кедріною звéрху на бічних кімнатах, що на сорока й п'яти стовпах, по п'ятнадцять на ряд. **4** А лóтків було три ряди, вікно до вікна три рази. **5** А всі двері та бічні одвірки — чотирикóтні, з порóгами, а навпрóти — вікно до вікна три рáзи. **6** І зробив він сіни зо стовпів, — п'ятдеся́т ліктів довжинá їх та тридцять ліктів ширина їх, і інші сіни перед ними, і стовпи, і причілок дáху. **7** І зробив він тронóву залю, де судив, залю судову́, і покрив кедріною від підлоги до стéлі. **8** А його дім, де жив, на іншому дворі́, зсерéдини сінéй, був такий, як та робота. І зробив він дім для фараóнової дочкі́, яку взяв Соломо́н, — як ті сіни. **9** Усе це з дорогого каміння, тésаного за мірою, обрізаного пілкою зсерéдини та іззóвні, і від оснóви аж до стéлі, а іззóвні аж до великого двора́. **10** А засно́ваний він був на дорогих каміннях, каміннях

великих, — каміння десяти ліктів та каміння восьми ліктів, **11** А згори — дорогі каміння, тésані за мірою, та кедрина. **12** А навколо — великий двір, три ряди тесаного каміння та ряд стятого кéдрового брусса; те саме й для внутрішнього двóру Господнього храму та для сіней храму. **13** І послав цар Соломон, і взяв із Тиру Хірама, — **14** це син однієї вдови, з плéмени Нефталимового, а бáтько його — тирянин, що робив на міді. І був він напóвнений мудрістю й розумом, та вмінням робити всяку роботу на міді. І прийшов він до царя Соломона, і зробив усю його роботу. **15** І він відлив два мідяні стовпí, — вісімнадцять ліктів височина́ одного стовпá, а шнур дванадцяти ліктів оточíв би його; такий і стовп другий. **16** І зробив він дві ма́ковиці, щоб дати на верхі тих стовпів, відлив їх із міді; п'ять ліктів височина однієї ма́ковиці, і п'ять ліктів височина маковиці другої. **17** А на тих ма́ковицях, що були на верхáх стовпів, було мерéживо плéтеної роботи та шнурки́ роботою ланцюжків, — сім на ма́ковиці одній і сім на маковиці другій. **18** І поробив він ті стовпí так, що два ряди́ гранáтових яблук були навколо на одному мерéживі, щоб покрити ма́ковиці, що на верху́; і так зробив і маковиці другій. **19** А ма́ковиці, що на верху́ тих стовпів, були зрóблені як лілéї, на чотири лікті, у притвóрі. **20** І ма́ковиці на обох стовпах також звéрху, навпроти ви́пуклини, що з боку мерéжива. А тих гранáтових яблук — двісті, рядáми навколо на маковиці другій. **21** І поставив він ті стовпи до

притвору храму. І поставив він правого стовпа́, і назвав ім'я́ йому: Яхін; і поставив стовпа лівого, і назвав ім'я́ йому: Боаз. **22** А на верху́ стовпів — зроблено як лілеї́. І була́ скінчена робота стовпів. **23** І зробив він літе море, десять ліктів від кра́ю його аж до кра́ю його, навколо кругля́сте, і п'ять ліктів височина́ його. А шнур на тридцять ліктів оточі́в би його навколо. **24** А здолу на кра́ях його оточували його подоби огірків, по десять у лікті, — вони оточували море навколо. Було два ряди тих огірків, вилитих при литті́ його. **25** Воно стояло на дванадцятьох волах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них зверху́, а весь зад їх — до нутра́. **26** А грубина́ його — долоня, а кра́ї його подібні до краю кели́ха, як квітки лілеї́. Містило воно дві тисячі батів. **27** І зробив він десять мідяні́х підстав, — чотири лікті довжина однієї підстави, і чотири лікті ширина її, а три лікті вишина її. **28** А оце робота підста́ви: у них ліштви, а ті ліштви поміж прута́ми. **29** А на ліштвах, що між прута́ми, леви́, воли та херувими. А на прута́х — зверху́ підніжки, а під лева́ми та волами — кітиці́, зроблені розложистими. **30** І чотири мідяні́ ко́ла для однієї підстави та мідяні́ о́сі. А на чотирьох ро́гах — їхні раме́на, під мідницею — раме́на литі, з кожного боку кітиці́. **31** А гірло його — з нутра́ маковиці́ й вище лікоть; а гірло кругля́сте, роботи підніжка, лікоть і півлі́ктя; і також на гирлі́ його різьби́, а раме́но їх квадратове, не кругля́сте. **32** І

чотири ті ко́ла були під лі́штвами, а о́сі колес — у підставі. А вишина одного ко́ла — лі́коть і півлі́ктя.

33 А робота тих кіл — як робота ко́ла возо́вого; їхні о́сі, і їхні обі́ддя, і їхні шпі́ці, і їхні ма́точини — усе лите. **34** І чотири раме́на на чотирьох ро́гах однієї підстави; з підстави вихо́дили раме́на її. **35** А на верху́ підстави було округле навкі́лля, півлі́ктя вишини; а на верху підстави ру́чки її та лі́штва її з неї. **36** І він повірі́зував на табли́цях ру́чок її та на лі́штвах її херувимів левів та пальми, на ко́жнім ві́льнім місці́, та кити́ці навколо. **37** Як це, він зробив де́сять підстав, — лиття́ одне, мі́ра одна, одна робота́ для них усіх. **38** І зробив він де́сять мідяних умива́льниць, — сорок ба́тів ма́ла ко́жна вмива́льниця; чотири лі́кті ко́жна вмива́льниця; одна вмива́льниця на одній підставі́, так для де́сяти підстав. **39** І дав ті підстави — п'ять на бо́ці храму з прави́ці, і п'ять на бо́ці храму з лі́виці його́, а море́ дав на право́му бо́ці храму, наперед, навро́ти полу́дня. **40** І поробив Хі́рам умива́льниці й лопатки́ та кропи́льніці. І покінчи́в Хі́рам робо́ти всю́ ту робо́ту, що зробив ца́реві Соломо́нові для храму́ Господнього́: **41** два стовпи́ та дві голі́вки ма́ковиць, що на верху́ стовпів, і два мере́жива на покриття́ двох голі́вок ма́ковиць, що на верху́ стовпів; **42** і чотири сотні гра́натових я́блук для двох мере́жив, — два ряди́ гра́натових я́блук для одного мере́жива, на покриття́ обох голі́вок ма́ковиць, що на верху́ стовпів; **43** і підстави — де́сять, і вмива́льниці — де́сять; **44** і одне море́, і воли́ — двана́дцять під море́м; **45** і го́рнята,

і лопатки, і кропильниці та всі ті речі, що Хірам поробив цареві Соломонові в Господньому домі, — усе виполірувана мідь. **46** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глибокій землі між Суккотом та між Царетаном. **47** І порозставляв Соломон усі ці речі; через дуже велику многоту їх не була справджена вага міді. **48** І поробив Соломон усі речі, що в Господньому храмі: золотого жертовника, і золотого стола, що на ньому хліб показний, **49** і свічники, — п'ять з правиці та п'ять з лівиці, перед найсвятішим, зо щирого золота; і квітки, і лямподи, і щипчики, — з золота; **50** і миски, і ножиці, і кропильниці, і ложки, і лопатки, — золото щире; і чопи для дверей внутрішнього храму, для Святого Святих, для дверей дому для храму — золото. **51** І була покінчена вся ця праця, яку цар Соломон зробив в Господньому храмі. І Соломон повносив освячені речі свого батька Давида; срібло й золото та речі дав у скарбниці Господнього храму.

8 Тоді Соломон зібрав усіх Ізраїлевих старших та голів племён, керівників батьківських домів Ізраїлевих синів, до царя Соломона до Єрусалиму, щоб перенести ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **2** І були зібрані до царя Соломона всі ізраїльтяни в свято в місяці етанім, він — місяць сьомий. **3** І поприходили всі Ізраїлеві старші, а священики понесли ковчега. **4** І понесли вони Господнього ковчега, і скинію заповіту та всі святі речі, що в ковчезі; і понесли їх священики та Левити. **5** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралися

при ньому, були з ним перед ковчегом, і принесли в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через мно́гість не була вона ані записувана, ані лічена. **6** І внесли священники ковчега Господнього заповіту до деви́ру храму, до Святого Святих, під кри́ла херувимів. **7** Бо херувими простяга́ли кри́ла над місцем ковчегу, і заті́нювали херувими над ковчегом та над його держакáми зве́рху. **8** А ті держакі́ були довгі, і голóвки тих держакі́в були видні з святині́ перед найсвяті́шим, а зназо́вні не бу́ли видні. І вони там аж до цього дня. **9** У ковчезі́ не було нічо́го, тільки дві ка́мінні таблі́ці, що поклав туди Мойсей на Хорі́ві, коли Господь склав був запові́та з Ізраї́левими синами при виході́ їх з єгипетського кра́ю. **10** І сталося, як священники вихо́дили з святині́, то хмара напов́нила Господній храм. **11** І не могли священники стояти й служити через ту хмару, бо слава Господня напов́нила Господній храм! **12** Тоді Соломон проказав: „Промовив Господь, що Він пробува́тиме в мряці́. **13** Буду́ючи, я збудува́в оцей храм, на осе́лю Тобі, місце Твого пробува́ння наві́ки“! **14** І повернув цар обличчя своє, та й поблагословив Ізраї́лів збір, увесь же Ізраї́лів збір стояв. **15** І він сказав: „Благослове́нний Господь, Бог Ізраї́лів, що Свої́ми устами говорив був із мої́м батьком Давидом, і рукою Своєю тепер ви́конав, говорячи: **16** Від того дня, коли Я вивів Свій наро́д, Ізраї́ля, з Єгипту, Я не ви́брав Собі́ міста зо всіх Ізраї́левих племе́н, щоб збудувати храм на пробува́ння Мого Йме́ння там. І ви́брав Я Давида,

щоб був над Моїм Ізраїлевим наро́дом. **17** І було на серці мого батька Давида збудувати храм для Йме́ння Господа, Бога Ізраїля. **18** Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що на твоєму серці було збудувати храм для Йме́ння Мого, ти зробив добре, що було тобі це на серці. **19** Тільки ти не збуду́єш цього храму, але син твій, що вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей дім для Йме́ння Мого! **20** І ви́конав Господь Своє слово, що Він говорив. І став я на місце батька мого Давида, та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **21** І встановив я там місце для ковчега, де Господній заповіт, якого Він склав із нашими батьками, коли виводив їх з єгипетського кра́ю.“ **22** І став Соломон перед Господнім жéртівником навпроти всього Ізраїлевого збо́ру, і простяг ру́ки свої до неба та й сказав: **23** „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небеса́х угору́ї та на землі до́лі. Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **24** Ти доде́ржав Сво́єму рабові, Давидові, ба́тькові моєму, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своєю виконав, як цього дня. **25** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, додерж для Свого раба Давида, мого́ батька, те, що говорив був йому, кажучи: Не буде в тебе перево́ду з-перед лица Мого ніко́му з тих, що сидітимуть на Ізраїлевім троні, якщо тільки сини твої бу́дуть держáтися своїх доріг, щоб ходити перед Моїм

лицем, як ти ходив перед лицем Моїм. **26** А тепер, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своєму Давидові, моєму батькові. **27** Бо чи ж справді Бог сидить на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм той, що я збудував? **28** Та Ти зглянешся на молитву Свого раба та на його благання, Господи, Боже мій, щоб почути спів та молитву, якою раб твій молиться перед лицем Твоїм сьогодні, **29** щоб очі Твої були відкриті на цей храм уночі та вдень, на те місце, про яке Ти сказав: Нехай буде Ймення Моє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці! **30** І Ти будеш прислухатися до благання Свого раба, та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. А Ти почуєш на місці Свого пробування, на небесах, — і почуєш, і простиш. **31** Як згрішить людина проти свого ближнього, і вимагатимуть від нього клятви, щоб він поклявся, і для клятви прийдуть перед Твій жертовник у цьому храмі, **32** то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — осудиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, і всправедливиш праведного, щоб віддати йому за його справедливістю. **33** Коли Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом за те, що прогрішив Тобі, і коли вони звернуться до Тебе, і будуть славити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **34** то Ти почуєш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їхнім батькам. **35** Коли замкнеться небо й

не буде дощ́у, бо прогріша́ться Тобі, то коли знову вони помóляться на цьому місці, і будуть сла́вити Ім'я́ Твоє, — і від гріха́ свого відв́ернуться, бо Ти будеш їх впокоря́ти, — **36** то Ти почу́єш на небеса́х, і прóстиш гріх Свої́х рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш їм ту добру дорогу, якою вони пі́дуть, і Ти дасі́ дощ на край Свій, якого Ти дав Своєму наро́дові на спáдщину. **37** Голод коли бу́де в кра́ю, морові́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сарана́, черва́ коли бу́де, коли його ворог стане тісні́ти його́ в краю́ міст його, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **38** усяка молитва, усяке благáння, що буде від якої лю́дини чи від усього наро́ду Твого, Ізраїля, коли кожен почу́є рану свого серця, і простя́гне руки свої́ до цього храму, **39** то Ти почу́єш із небес́, із місця постійного пробува́ння Свого, — і прости́ш, і зробиш, і даси кожному за всіма́ його дорогами, бо Ти Сам зна́єш серце всіх лю́дських синів, **40** щоб вони боя́лися Тебе по всі дні, доки вони жи́тимуть на пове́рхні землі, яку Ти дав батькам нашим. **41** Також і чужі́нця, що він не з наро́ду Твогó, Ізраїля, і він прій́де з далекого кра́ю ради Йме́ння Твогó, — **42** бо почують і вони про велике Ім'я́ Твоє, і про сильну руку Твою та про ві́тягнене раме́но Твоє, — і прій́де він і помолиться в цьому храмі, **43** Ти почу́єш це з небес́, місця постійного пробува́ння Свогó, і зробиш усе, про що буде клі́кати до Тебе той чужі́нець, щоб усі народи землі пізна́ли Ім'я́ Твоє, щоб боя́лися Тебе, як народ Твій, Ізраїль, і щоб пізна́ли вони, що

Ім'ям Твоїм названо цей храм, що я збудував. **44** Коли народ Твій вийде на війну на свого ворога, дорогою, якою Ти пошлеш їх, і помобляться вони до Господа в напрямі до міста, що Ти вибрав його, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **45** то почуєш Ти з неба їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **46** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людini, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і віддаси їх ворогові, а їхні полонителі відведуть їх у неволю до ворожого краю далекого чи близького, **47** і коли вони прийдуть до розуму в краю, куди взяті в неволю, і навернуться, і будуть благодіяти Тебе в краю полонителів своїх, говорячи: Ми згрішили, і безбожне чинили, були ми винні; **48** і коли вони навернуться до Тебе всім своїм серцем і всією душею своєю в краю ворогів своїх, що їх поневолили, і помобляться до Тебе в напрямі до свого краю, що Ти дав їхнім батькам, у напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Імени Твого, **49** то Ти почуєш на небесах, постійному місті пробування Свого, їхню молитву та їхнє благання, і зробиш їм суд, **50** і пробачиш Своему народові, що вони згрішили Тобі, і всі їхні провини, що завинили проти Тебе, і нахилиш до любови полонителів їхніх, і вони змилюються над ними, **51** бо вони — народ Твій та наділ Твій, яке Ти вивів з Єгипту, з середини залізної гутничої печі, — **52** щоб очі Твої були відкриті на благання Твого раба та на благання народу Твого, Ізраїля, щоб прислухуватися до них, коли вони кликатимуть

до Тебе. **53** Бо Ти виділив їх зо всіх народів Собі на наділ, як говорив був через Мойсея, Свого раба, коли Ти виводив наших батьків із Єгипту, Владикомій, Господи!“ **54** І сталося, як Соломон скінчив цю молитву й благання до Господа, то він устав від Господнього жертовника, де він стояв на колінах своїх, а руки його були простягнені до неба. **55** І встав він, і поблагословив усі Ізраїлеві збори, говорячи сильним голосом: **56** „Благословенний Господь, що дав мир Своему народові, Ізраїлеві, усе, як обіцяв був, — не відпало ані одне слово зо всіх Його добрих слів, які Він говорив був через раба Свого Мойсея. **57** Нехай буде Господь, Бог наш, з нами, як був Він із нашими батьками, нехай Він не опустить нас, нехай Він не покине нас, **58** щоб прихилити наше серце до Себе, щоб ми ходили всіма Його дорогами, щоб ми дотримувалися наказів Його, і уставів Його та постанов Його, як і Він наказав був нашим батькам. **59** І нехай будуть оці слова мої, якими я благав перед Господнім лицем, близькі до Господа вдень та вночі, щоб чинити суд для раба Свого та суд для Свого народу, Ізраїля, день-у-день, **60** щоб знали всі народи землі, що Господь — Він Бог, і нема вже іншого! **61** І нехай буде все серце ваше з Господом, Богом нашим, щоб ходити постановами Його та щоб перестерігати заповіді Його, як цього дня!“ **62** А цар та весь Ізраїль з ним принесли жертву перед Господнім лицем. **63** І приніс Соломон жертву для мирних жертв, що приніс для Господа: двадцять і дві тисячі худоби

великої, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали освячення Господнього храму цар та всі Ізраїлеві сини. **64** Того дня цар освятив середину двору, що перед храмом Господнім, бо приготівив там цілопалення й хлібну жертву та лій мирних жертв, бо мідяний жертовник, що перед Господнім лицем, був малий для прийняття цілопалення й хлібної жертви та лою мирних жертв. **65** І вчинив Соломон того часу свято, і з ним увесь Ізраїль, збір великий, що зійшовся звідти, де йдеться до Гамату аж до єгипетського потоку, перед лицем Господа, нашого Бога, сім день і сім день, — чотирнадцять день. **66** Восьмого дня він відпустив народ, а вони поблагословили царя та й пішли до наметів своїх, радісні та веселосерді через усе те добро, що Господь учинив Своєму рабові Давидові та Своєму народові Ізраїлеві.

9 І сталося, як Соломон покінчив будувати храм Господній та дім царський, та все, що було бажанням Соломона, що прагнув він зробити, **2** то Господь явився Соломонові другий раз, як явився йому в Гів'оні. **3** І сказав Господь до нього: „Вислухав Я молитви твої та благання твої, якими благав ти перед лицем Моїм, — Я освятив той храм, що ти збудував, щоб покласти Ім'я Моє там аж навіки. І будуть там Мої очі та серце Моє по всі дні. **4** А ти, якщо будеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був батько твій Давид, у чистості серця та в правоті, щоб зробити все, що наказав Я тобі, якщо будеш

дотримуватися уставів Моїх та постанов Моїх, **5** то трона царства твого над Ізраїлем Я поставлю навіки, як Я говорив був батькові твоєму Давидові, кажучи: Не буде перевόδку нікому з нащадків твоїх на Ізраїлевім троні. **6** Якщо ж справді відвернетесь ви та ваші сини від Мене, і не будете дотримувати заповідей Моїх та уставів Моїх, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богам, і будете вклонятися їм, **7** то Я вінищу Ізраїля з поверхні землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину від лиця Свого. І стане Ізраїль за приповістку та за посміховище серед усіх народів! **8** І храм цей найвищий, — кожен, хто проходитиме біля нього, скам'яніє та свисне від здивування. І скажуть: За що Господь зробив так цьому Краєві та храмові цьому?. **9** І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога свого, Який вивів їхніх батьків з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Господь навів на них усе оце лихо!“ **10** І сталося по двадцяти роках, коли Соломон збудував ті два дома, храм Господній та дім царський, **11** а Хіра́м, цар тірський, доставляв Соломонові кедрові дерева й дерева кипарисові, та золото на кожне бажання його, тоді цар Соломон дав Хірамові двадцять міст у краї Галілі. **12** І вийшов Хірам із Тиру, щоб побачити ті міста, які дав йому Соломон, — і не вподобалися йому вони. **13** І він сказав: „Що це за міста́, які ти дав мені, мій брате?“ І він назвав ім'я їм: Край Кавулу, і так вони звуться аж до цього дня. **14** І послав Хірам

цареві сто й двадцять талантів золота. **15** А оце на́каз тих поборів, які брав цар Соломон на збудування храму Господнього та дому свого, і Мілло, і муру єрусалимського, і Хацору, і Мегіддо, і Гезеру. **16** Фара́он, єгипетський цар, прийшов і здобув Гезер, та й спалив його огнем, а ханаане́янина, що сидів у місті, убив, і віддав його як ві́но для своєї дочкі, Соломонової жінки. **17** І вибудував Соломон Гезера, і Бет-Горона Дблішнього, **18** і Баалата, і Тамара в пустині того краї, **19** і всі міста на запási, що були Соломонові, і міста на колесни́ці, і міста на верхівці́в, і інші бажáння Соломонові, що бажав збудувати в Єрусалимі та на Ливані, та в усьому Краї панува́ння його́. **20** Увесь народ, що позоста́вся з аморе́ян, хітте́ян та перізде́ян, хівве́ян та євусе́ян, що вони не з Ізраїлевих синів, **21** їхні сини́, що були позоста́влені по них у Краю, яких Ізраїлеві сини не могли ви́губити, — то взяв їх Соломон за поборóвих працівникі́в, і так є аж до цього дня. **22** А з Ізраїлевих синів Соломон не дав раба, бо вони — воякі́, і його раби, і провідникі́ його́, і старші́ над трьома́, і провідники над його колесни́цями та його верхівці́. **23** Оце пристáвлені провідникі́, що були над Соломоною роботою, п'ятдесят і п'ять сотень, що правили наро́дом, який робив на праці. **24** Тільки фара́нова дочка́ вийшла з Давидового Міста до свого дому, якого збудував їй; тоді збудував він Мілло́. **25** І принóсив Соломон три ра́зи рі́чно цілопа́лення та мирні жертви на жéртівнику, що збудував Господе́ві, і кадив на тому,

що перед Господнім лицем. І вікінчив він той дім. **26** І цар Соломон наробів кораблів в Еційон-Гевері, що при Елоті на березі Червоного моря в едомському краї. **27** І послав Хірам кораблями своїх рабів, моряків, що знають море, з рабами Соломоновими. **28** І прийшли вони до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й двадцять талантів золота, та й привезли до царя Соломона.

10 А цариця Шеви, коли почула була про славу Соломона, щодо Господнього Імени, то прийшла випробувати його загадками. **2** І прийшла вона до Єрусалиму з дуже великим багатством, — з верблюдами, що несли пахощі, і з дуже численним золотом, і з дорогим камінням. І прийшла вона до Соломона, і говорила йому все, що було на серці її. **3** І Соломон вівяснив їй усі її слова, — не було речі, незнаної цареві, якої не порішив би він їй. **4** І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість, та дім, що він збудував, **5** і їжу столу його, і мешкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і напої його, і цілопалення, що він принісєть у Господньому домі, — і не могла вона з дива вийти! **6** І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. **7** І не повірила я тим словам, аж поки не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина: ти перевів мудрість та добро тієї слави, про яку я чула! **8** Щасливі люди твої, щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм, що слухають твою мудрість! **9** Нехай буде

благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Ізраїлів трон, через Господню любов до Ізраїля навіки. І Він настановив тебе царем, щоб чинити право та справедливість.“ **10** І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахоців та дорогого каміння. Більш уже ніколи не приходило так багато, як оці пахоці, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! **11** І також Хірамові кораблі, що довозили золото з Офіру, спроваджували з Офіру багато алмугового дерева та дороге каміння. **12** І поробив цар з алмугового дерева поруччя для Господнього храму та для дому царського, і гусла, і арфи для співаків. Ніколи не приходило так багато алмугового дерева, і не бачено аж до цього дня! **13** А цар Соломон дав цариці Шеви на жадання її все, чого вона бажала, окрім того, що дав їй як царський дарунок Соломонів. І обернулася вона, та й пішла до свого краю, вона та слуги її. **14** І була вага того золота, що приходило для Соломона в одному році, шість сотень шістдесят і шість талантів золота, **15** окрім того, що приходило від купців та з торгівлі ходячих, та від усіх царів Арабії та краєвих намісників. **16** І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутного золота, — шість сотень шеклів золота йшло на одного щита, **17** та три сотні щитів менших із кутного золота, — три міні золота йшло на одного щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. **18** І зробив цар великого трона зі слонової кістки, і покрив його щирим золотом. **19** У трона було шість

ступенів; а голова в трона кругляста позад його та поруччя з того й з того боку при місці сидіння, та два леви, що стояли при поруччях. 20 І дванадцять левів стояли там на шости ступенях із того й з того боку. По всіх царствах не було так зрбленого! 21 І ввесь по́суд на пиття царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічо́го із срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. 22 Бо цар мав на морі таршіські кораблі ра́зом із кораблями Хірамовими. Раз на три роки приходили таршіські кораблі, що довóзили золото, і срібло, і слонóву кість, і мавп, і пав. 23 І став цар Соломон найбільшим від усіх зéмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 24 І вся земля хотіла бачити Соломона, щоб послухати його́ мудрости, що Бог дав у його серце. 25 І вони принóсили кожен свого да́ра, — речі срібні та речі золоті, й одержу, і збро́ю, і па́хощі, коні та мули, — із року в рік. 26 І назбирав Соломон колесни́ць та верхівці́в, і було в нього тисяча й чотири сотні колесни́ць та дванадцять тисяч верхівці́в, і він порозміщував їх по колесни́чних міста́х та з царем в Єрусалимі. 27 І Соломон насклада́в в Єрусалимі срібла, як ка́міння, а ке́дрів наскладав, щодо числénности, як сикомóри, що в Шефелі! 28 А ко́ней, що були в Соломона, привóдили з Єгипту та з Кеве; царські купці брали їх із Кеве за встанóвлені грóші. 29 І вхо́дила й вихо́дила колесни́ця з Єгипту за шість сотень шеклів срібла, а кінь — за сто й п'ятдеся́т.

І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хіттійських та царям сирійським.

11 А цар Соломон покохав багато чужинних жінок: і дочку фараонову, моавітянок, аммонітянок, едомітянок, сидонянок, хіттіян, **2** із тих народів, що про них Господь сказав був Ізраїлевим синам: „Не ввійдете між них, і вони не ввійдуть між вас, бо вони справді нахилять ваші серця до своїх богів“. До них прихилився Соломон коханням. **3** І було в нього жінок-княгинь сім сотень, а наложниць — три сотні. І жінки його прихилили його серце. **4** І сталося на час Соломонової старости, жінки його прихилили його серце до інших богів; і серце його не було все з Господом, Богом, як серце його батька Давида. **5** І пішов Соломон за Астартою, богинею сидонською, та за Мілкомом, гидотою аммонітською. **6** І робив Соломон зле в очах Господніх, і не йшов певно за Господом, як його батько Давид. **7** Тоді Соломон збудував жертовника для Кемоша, моавської гидоти, на горі, що навпроти Єрусалиму, та для Молоха, гидоти аммонських синів. **8** І так він зробив для всіх своїх чужинних жінок, що кадили та приносили жертви для своїх богів. **9** І розгнівався Господь на Соломона, бо його серце відхилилося від Господа, Бога Ізраїлевого, що два рази йому являвся, **10** і наказував йому про цю річ, — щоб не ходити за іншими богами. Та не виконував він того, що наказав був Господь. **11** І сказав Господь до Соломона: „Тому, що було це з тобою, і не виконував ти Мого заповіту

та постанов Моїх, що Я наказав був тобі, Я конче відберу царство твоє, та й дам його твоєму рабові. **12** Тільки за твоїх днів не зроблю того ради батька твого Давида, — з руки сина твого відберу його! **13** Та всього царства Я не відберу, — одне племєно Я дам синові твоєму ради раба Мого Давида та ради Єрусалиму, якого Я вибрав“. **14** І поставив Господь Соломонові за противника едомлянина Гадада, — він із царського насіння в Едомі. **15** І сталося, коли Давид був з Едомом, коли Йоав, начальник війська, пішов поховати трупи, то він повбивав кожного чоловічої статі в Едомі. **16** Бо шість місяців сидів там Йоав та весь Ізраїль, аж поки він не вигубив кожного чоловічої статі в Едомі. **17** І втік Гадад, він та з ним мужі едомські, зо слуг його батька, щоб піти до Єгипту; а Гадад був тоді малим хлопцем. **18** І встали вони з Мідіану й пішли до Парану; і набрали вони з собою людей з Парану, та й прийшли до Єгипту, до фараона, царя єгипетського, а той дав йому дім та призначив йому утримання, і дав йому зємлю. **19** І знайшов Гадад велику милість у фараонових очах, і він дав йому за жінку сестру своєї жінки, сестру цариці Тахпенеси. **20** І породила йому сестра Тахпенеси сина його Генувата, а Тахпенеса виховала його в фараоновому домі. І був Генуват у фараоновому домі серед фараонових синів. **21** І почув Гадад в Єгипті, що Давид спочив із своїми батьками, та що помер Йоав, начальник війська. І сказав Гадад до фараона: „Відпусти мене, й я піду до свого Краю!“ **22** А фараон йому відказав: „Чого тобі бракує при мені,

що ти оце хочеш іти до свого кр́аю?“Та той сказав:
„Ні, таки конче відпусти́ мене!“ 23 І поставив Бог
йому, Соломонові, за противника ще й Резона, сина
Ел'яди, що втік від Гадад'езера, царя Цови, свого пана.
24 І зібрав він при собі людей, та й став провідником
банди, коли Давид розбивав їх. І пішли вони до
Дамаску, й осілися в ньому, і панували в Дамаску. 25 І
був він протівником для Ізраїля за всіх Соломоновіих
днів, а це окрім того лиха, що чинив Гадад. І брідив
він Ізраїлем, і запанував над Сирією. 26 А Єрово́ам,
син Неватів, єфре́мівець, із Цереди, а ім'я його матері
— Церуа, жінка вдова, — був раб Соломонів. І підняв
він р́уку на царя. 27 А оце та причина, що він підняв
руку на царя: Соломон будував Мілло́, і попра́вив
пролі́м у Місті Давида, свого батька. 28 А той муж
Єровоам був відважний. І побачив Соломон цього
юнака́, що він роботящий, і призначив його над усіма́
носіями Йо́сипового дому. 29 І сталося того ча́су,
і вийшов Єровоам з Єрусалиму. І знайшов його на
дорозі шілонянин Ахї́я, пророк. Він був одя́гнений в
нову́ одіж, й обі́два вони були самі на полі. 30 І схопі́в
Ахї́я за ту нову́ одежу, що була на ньому, та й подер
її на дванадцять кусків. 31 І сказав він до Єровоа́ма
„Візьми собі десять кусків, бо так сказав Госпо́дь, Бог
Ізраїля: Оце Я віддира́ю царство з Соломоново́ї руки, і
дам тобі десять племе́н. 32 А одне племе́но буде йому
ради Мого раба Давида та ради Єрусалиму, міста,
що Я вибрав його зо всіх Ізраїлевих племе́н. 33 Це
тому́, що вони покинули Мене і вклоня́лися Аста́рти,

сидонській богині, і Кемошеві, богові моавському, та Мілкомові, богові аммонітському, і не пішли Моїми дорогами, щоб виконувати добре в Моїх очах, і постанови Мої та заповіді Мої, як батько його Давид.

34 Та не візьму́ Я всього царства з руки його, бо оставлю його володарем по всі дні життя його ради раба Мого Давида, що Я вибрав його, який додержував заповітів Моїх та постанов Моїх. **35** І візьму́ Я царство з руки його сина, та й дам його тобі, оті десять племён.

36 А синові його дам одне племёно, щоб позоставався світильник рабові Моєму Давидові, по всі дні перед лицем Моїм в Єрусалимі, місці, що Я вибрав Собі, щоб там перебувало Моє Ймёння. **37** А тебе Я візьму́, і ти будеш царювати над усім, чого пожадає душа твоя, і ти будеш царем над Ізраїлем. **38** І станеться, коли ти слухатимешся всього, що Я накажу́ тобі, і підеш Моїми дорогами, і робитимеш добре в очах Моїх, щоб виконувати постанови Мої та заповіді Мої, як робив раб Мій Давид, то Я буду з тобою, і побудую тобі міцний дім, як Я збудував був Давидові, і дам тобі Ізраїля. **39** І буду впокоряти Давидове насіння ради того, тільки не по всі дні“. **40** І шукав Соломон, щоб забити Єровоама. І встав Єровоам, і втік до Єгипту, до Шішака, єгипетського царя. І пробував він в Єгипті аж до Соломонової смерти. **41** А решта Соломонових діл, і все, що він зробив був, та мудрість його, — ото вони написані в книзі „Соломонові діла“. **42** А днів, коли Соломон царював в Єрусалимі над усім Ізраїлем, було сорок літ. **43** І спочив Соломон зо своїми батьками, і

був похований у Місті Давида, батька свого, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

12 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся увесь Ізраїль, щоб настановити його царем. **2** І сталося, що це почув Єровоам, Неватів син, коли був іще в Єгипті, куди втік від царя Соломона. І осівся Єровоам у Єгипті. **3** І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та всі Ізраїлеві збори, і вони говорили до Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти тепер полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли був він живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти сьогодні будеш рабом цьому народові, і будеш служити їм, і відповіси їм, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що вирости разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, що твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили до нього ті молодикі, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай

полегшу нам. Отак скажеш до них: Мій мізінець грубший за стéгна мого батька! 11 А тепер: мій батько наклав був на вас тяжké ярмó, а я додám до вашого ярма! Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпіóнами!“ 12 І прийшов Єровоám та увесь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. 13 І цар жорсто́ко відповів народові, і відкинув пораду старші́х, що радили йому. 14 І він говорив до них за порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжкі́м ваше ярмо, а я додám до вашого ярма. Батько мій карав вас бичáми, а я каратиму вас скорпіóнами!“ 15 І не послухався цар народу, бо причина була від Господа, — щоб спрáвдилося слово Його, яке говорив був Господь через шілонянина Ахійю до Єровоама, Неватового сина. 16 І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам часті́на в Давиді? І спáдщини нема нам у сині Ессéя! До наметів своїх, о Ізраїлю! Позна́й тепер дім свій, Давиде!“ І пішов Ізраїль до наметів своїх. 17 А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — тільки над ними зацарюва́в Рехав'ám. 18 І послав цар Рехав'ам Адоніра́ма, що був над даниною, та увесь Ізраїль заки́дав його́ камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспі́шив сісти на колесницю та втекти́ до Єрусалиму. 19 І збунтувався Ізраїль проти Давидового дому, і від нього відпав, і так є аж до цього дня. 20 І сталося, як увесь Ізраїль почув, що вернувся Єровоám, то послали й покликали його на збори,

та й настановили його царем над усім Ізраїлем. За домом Давида не було нікого, окрім одного Юдиного племени. **21** І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав увесь Юдин дім та Веніяминове племіно, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлевим домом, щоб вернути царство Рехав'амові, Соломоновому синові. **22** І було Боже слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: **23** „Скажи Рехав'амові, Соломоновому синові, цареві Юдиному, та всьому домові Юдиному й Веніяминовому, і решті народу, говорячи: **24** Так говорить Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами, Ізраїлевими синами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господнього слова, і вернулися, щоб піти за Господнім словом. **25** І збудував Єровоам Сихема в Єфремових горах, та й осівся в ньому. І вийшов він звідти, і збудував Пенуїла. **26** І сказав Єровоам у своєму серці: „Тепер вернеться царство до Давидового дому! **27** Якщо народ цей буде ходити до Єрусалиму, щоб принести жертви в Господньому домі, то вернеться серце цього народу до їхнього пана, до Рехав'ама, царя Юдиного. І вони заб'ють мене, та й вернуться до Рехав'ама, царя Юдиного“. **28** І порадився цар, і зробив два золоті тельці, і сказав до народу: „Досить вам ходити до Єрусалиму! Оце, Ізраїлю, б́оги твої, що вивели тебе з єгипетського країю“. **29** І поставив він одного в Бет-Елі, а одного в Дані. **30** І була та річ на гріх, бо народ ходив до одного з них аж до Дану. **31** І зробив він жертівне

місце на пагірку, і настановив священиків з усього народу, що не були з Левієвих синів. **32** І встановив Єровоам свято в восьмому місяці, п'ятнадцятого дня місяця, подібне до свята, що в Юді, — і приніс жертву на жертівнику. Так зробив він у Бет-Елі, щоб принісати в жертву тельцям, які він зробив. І настановив він у Бет-Елі священиків пагірків, що поробив. **33** І приніс він жертви на жертівнику, що зробив у Бет-Елі, п'ятнадцятого дня восьмого місяця, якого вимислив з свого серця. І вчинив він свято для Ізраїлевих синів, і підійшов до жертовника, щоб покадити.

13 А ось чоловік Божий прийшов за Господнім словом із Юди до Бет-Елу. А Єровоам стояв при жертовнику, щоб кадити. **2** І кликнув чоловік Божий при жертовнику за словом Господнім і сказав: „Жертовнику, жертовнику, — так сказав Господь: Ось у Давидовому домі народиться син, Йосія ім'я йому, і він на тобі принесе в жертву священиків пагірків, що на тобі кадять, і кості людські спаляться на тобі. **3** І дасть він того дня чудо, говорячи: Оце те чудо, про яке говорив Господь: Ось цей жертовник розпадеться, і висиплеться попіл, що на ньому!“ **4** І сталося, як цар почув слова цього Божого чоловіка, що кликав до жертовника в Бет-Елі, то Єровоам простяг руку свою від жертовника, говорячи: „Схопіть його!“ І всохла рука йому, яку він простяг до нього, і він не міг вернути її до себе. **5** А жертовник розпався, і попіл висипався з жертовника, за тим чудом, що дав Божий

чоловік за словом Господнім... 6 А цар відповів і сказав до Божого чоловіка: „Умилостів лице Господа, Бога твого, і помолися за мене, і нехай вёрнеться рука моя до мене!“ І чоловік Божий умилостівив Господнє лице, і царська рука вернулася до нього, і була, як перед тим... 7 І сказав цар до Божого чоловіка: „Увійди зо мною до дому й попоїж, і я дам тобі дара!“ 8 А чоловік Божий сказав до царя: „Якщо ти даси мені пів дому свого, — не ввійду́ я з тобою, і не їстиму хліба, і не питиму води в цьому місці!. 9 Бо так наказано мені за словом Господнім, говорячи: Ти не їстимеш хліба, і не питимеш води, і не вёрнешся дорогою, якою пішов!“ 10 І пішов він іншою дорогою, і не вернувся тією дорогою, що нею прийшов був до Бет-Елу. 11 А один старий пророк сидів у Бет-Елі. І прийшли його сини, і розповілі йому про весь чин, що зробив Божий чоловік сьогодні в Бет-Елі, про ті слова, що він говорив до царя, — і оповілі їх своєму батькові. 12 І промовив до них їхній батько: „Дё ж та дорога, якою він пішов?“ А його сини бачили ту дорогу, якою пішов Божий чоловік, що прийшов був з Юди. 13 І сказав він до синів своїх: „Осідлайте мені осла!“ І вони осідлали йому осла, і він сів на нього. 14 І поїхав він за Божим чоловіком, і знайшов його, як сидів під дубом. І сказав він до нього: „Чи ти той Божий чоловік, що прийшов із Юди?“ А той відказав: „Я“. 15 І сказав він до нього: „Іди зо мною до дому та з'їж хліба!“ 16 А той відказав: „Не мóжу вернутися з тобою та ввійти з тобою, і не їстиму хліба, і не

питиму води з тобою в цьому місці! **17** Бо було мені ска́зано за словом Господнім: Не їстимеш хліба й не питимеш там води, і не вернешся тією дорогою, якою ти йшов!“ **18** А той відказав йому: „І я пророк, як ти! А Ангол говорив мені за Господнім словом, кажучи: Заверни його з собою до дому свого́, і нехай він їсть хліб і нехай п'є во́ду“. Він же говорив йому неправду! **19** І він вернувся з ним, і їв хліб у його домі та пив воду. **20** І сталося, як сиділи вони при столі, то було Господнє слово до пророка, що вернув його́. **21** І він кликнув до Божого чоловіка, що прийшов із Юди, говорячи: „Так сказав Господь: Тому́, що був ти неслухняний Господнім на́казам, і не додержував тієї заповіді, що наказав тобі Господь, Бог твій, **22** і ти вернувся, і їв хліб та пив воду в місці, про яке Він говорив тобі: Не їж хліба й не пий води, — то не ввійде твій, труп до гробу батьків твоїх!“ **23** І сталося, як той поїв хліба та напився, то він осідлав йому осла, тому проро́кові, що він вернув його. **24** І той подався, та спіткав його на дорозі лев, та й забив його. І був кінений труп його на дорозі, а осел стояв при ньому, а той лев стояв при тру́пі. **25** Аж ось прихо́дять люди, і побачили того тру́па, кіненого на дорозі, та лева, що стояв при тру́пі. І вони прийшли́ й говорили в тім місті, де сидів старій пророк. **26** І почув про це той пророк, що вернув його з дороги, та й сказав: „Це той Божий чоловік, що був неслухняний Господнім на́казам, і Господь дав його левові, і він роздер його та вбив його за Господнім словом, що говорив йому“.

27 І сказав він до синів своїх, говорячи: „Осідлайте мені осла!“ І осіддали. 28 І поїхав він, і знайшов його трупа, кіненого на дорозі, й осла та лева, що стояли при трупі, — не з'їв той лев трупа й не роздер осла. 29 І підняв той пророк трупа Божого чоловіка, і поклав його на осла, та й вернув його. І ввійшов старій пророк до міста, щоб оплакати та поховати того. 30 І поклав він його в своїм гробі, і плакали над ним: „Ой, брате мій!“ 31 І сталося по його похороні, і сказав він до синів своїх, говорячи: „Коли я помру́, то поховаєте мене в гробі, що в ньому похований цей Божий чоловік. При костях його покладіть мої кості! 32 Бо конче збудеться те слово, що він кликнув був за Господнім словом над тим жертовником, що в Бет-Елі, та над усіма жертівниковими місцями на пагірках, що в містах самарійських.“ 33 По цій пригоді Єровоам не зійшов зо своєї злої дороги, і настановляв священників пагірків з усього народу, — хто хотів, той призначався, і ставав священником пагірків. 34 І стала та річ гріхом для Єровоамового дому, і на вигублення, і на винищення з-над поверхні землі.

14 Того часу заслаб Авійя, Єровоамів син 2 І сказав Єровоам до своєї жінки: „Устань та переберися, і не пізнають, що ти Єровоамова жінка. І підеш до Шіло́, — ото там пророк Ахї́я, який говорив про мене, що я буду царем над цим народом. 3 І візьми в свою руку десять хлібів і калачі та дзбанок меду, і ввійдеш до нього. Він скаже тобі, що́ буде хлопцеві“. 4 І зробила так Єровоамова жінка. І встала вона, та й пішла до

Шіло́, і ввійшла до Ахійєвого дому. А Ахійя не міг бачити, бо очі йому стемніли через його старість. **5** І Господь сказав до Ахійї: „Ось приходить Єровоамова жінка, щоб запитати від тебе слово про сина свого, бо він слабій. Отак і так будеш їй говорити. І станеться, коли вона ввійде, то вдаватиме чужу“. **6** І сталося, як Ахійя почув шарудіння ніг її, як вона вхóдила до входу, то сказав: „Увійди, Єровоамова жінко! Чому́ то ти вдаєш чужу? А я по́сланий до тебе з твердо́ю звісткою. **7** Іди, скажи Єровоамові: Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Тому́, що Я підніс тебе з-посеред народу, і дав тебе за князя над Моїм наро́дом, Ізраїлем, **8** і відірвав царство від Давидового дому й дав його тобі, та ти не був, як Мій раб Давид, що додержував за́повідей Моїх, і що ходив за Мною всім серцем своїм, щоб робити тільки добре в очах Моїх, **9** і робив ти гірше за всіх, хто був перед тобою, і ти пішов і наробив собі інших богів та литих бовва́нів, щоб гнів́ити Мене, а Мене ти відкинув геть, **10** тому́ ось Я наво́джу лихо на Єровоамів дім, і ви́гублю в Єровоама навіть те, що мочить на стіну, неві́льника й вільного в Ізраїлі, і ви́мету позостале по Єровоамовім домі, як вимітається смі́ття, аж не зоста́неться нічо́го. **11** Померлого в Єровоама в місті пої́дять пси, а померлого на полі пої́сть птаство небесне. Так сказав Господь. **12** А ти встань, іди до свого дому. Як но́ги твої входитимуть до міста, то помре той хлопець. **13** І буде його оплакувати весь Ізраїль, і поховають його, бо він — один в Єровоама ввійде до грóбу, бо тільки в

ньому в Єровоамовім домі була знайдена добра річ для Господа, Бога Ізраїлевого. **14** А Господь поставить Собі царя над Ізраїлем, який вігубить Єровоамів дім того дня. Та що станеться тепер? **15** І поб'є Господь Ізраїля, і він захитається, як хитається очерет на воді! І вирве Він Ізраїля з-над цієї хорошої землі, яку дав їхнім батькам, і порозкидає їх по той бік Річки за те, що вони поробили собі Астарті, що гнівають Господа. **16** І Він видасть Ізраїля через гріх Єровоама, що грішив сам, і що ввів у гріх Ізраїля“. **17** І встала Єровоамова жінка, і пішла, і прийшла до Тірці. Як вона входила до порога дому, то той хлопець помер. **18** І поховали його, й оплакував його весь Ізраїль за словом Господа, що говорив через раба Свого пророка Ахійю. **19** А решта Єровоамових діл, як він воював та як він царював, ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **20** А час, який царював Єровоам, — двадцять і два роки. І спочив він із батьками своїми, а замість нього зацарював син його Надав. **21** А Рехав'ам, син Соломонів, царював у Юді. Рехав'ам був віку сорока й одного року, коли зацарював, а царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племён, щоб покласти там Своє Ймєння. А ім'я його матері: аммонітка Наама. **22** А Юда робив зло в Господніх очах, і вони гнівili Його більш від усього того, що чинили їхні батьки своїм гріхом, яким грішили. **23** І також вони будували собі жéртівники на пагірках, і стовпі, і Астарті на кожному високому взгір'ї та під

кожним зеленим деревом. **24** І також були блудодії в тому краї, — вони чинили всю гидоту тих людей, що Господь прогнав їх від Ізраїлевого обличчя. **25** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шушак, єгипетський цар, на Єрусалим. **26** І позабирав він скарби Господнього дому та скарби дому царёвого, — і все забрав. І забрав він усі золоті щити, що Соломон поробив був. **27** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щити, і віддав їх на руки провідників бігунів, що стерегли вхід до царського дому. **28** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, бігуни носили їх, а потім вертали їх до комори бігунів. **29** А решта Рехав'амових діл та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **30** А війна між Рехав'амом та між Єровоамом точилася по всі дні. **31** І спочив Рехав'ам зо своїми батьками, і був він похований зо своїми батьками в Давидовому Місті. А ім'я його матері — аммонітянка Наама. А замість нього зацарював його син Авійям.

15 А вісімнадцятого року царя Єровоама, Неватового сина, над Юдою зацарював Авійям. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Мааха, Авесаломова дочка. **3** І він ходив в усіх гріхах свого батька, які той робив перед ним, і серце його не було все з Господом, Богом своїм, як серце його батька Давида. **4** Бо Господь, Бог його, ради Давида дав йому світильника в Єрусалимі, щоб поставити сина його по ньому та укріпити Єрусалим. **5** Бо Давид робив добре в Господніх очах, і не відступав від усього що

Він наказав був йому, по всі дні життя свого, окрім справи хітт'янина Урїї. **6** А війна між Рехав'а́мом та між Єровоа́мом точи́лася по всі дні життя його. **7** А решта Авійямових діл та все, що́ він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. І війна точи́лася між Авійямом та між Єровоамом. **8** І спочив Авійям зо своїми батька́ми, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарюва́в син його Аса́. **9** А року двадцятого Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Аса́, цар Юдин. **10** І він царював в Єрусалимі сорок і один рік. А ім'я́ його матері — Мааха, Авесаломова дочка́. **11** І робив Аса́ добре в Господніх оча́х, як батько його Давид. **12** І вигнав він блудоді́їв із кра́ю, і повикидав усіх божків, яких поробили були їхні батьки́. **13** І наві́ть матір свою Мааху, — і її він позбавив пра́ва бути царицею, бо вона зробила була́ ідола для Астарті. І Аса порубав ідола її, та й спалив у долині Кедро́н. **14** А па́гірки не минулися; тільки Асине серце було все з Господом по всі його дні. **15** І вніс він до Господнього дому присвячені речі свого батька та присвячені речі свої, — срібло, і золото, і по́суд. **16** А війна точи́лася між Асою та між Башою по всі їхні дні. **17** І пішов Баша́, цар Ізраїлів, на Юду, і будував Ра́му, щоб не дати нікому від Аси, царя Юдиного, вихо́дити та вхо́дити. **18** І взяв Аса́ все срібло та золото, позостале в скарбни́цях храму Господнього та дому царéвого, та й дав його до руки́ своїх слуг. І послав їх цар Аса до Бен-Гадада, сина Тавримонна, сина Хезйонового, сирійського царя, що

сидів у Дамаску, говорячи: **19** „Є умова між мною та між тобою, між батьком моїм та між батьком твоїм. Ось послав я тобі дара, срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. **20** І послухався Бен-Гаддад царя Аси, і послав провідників свого війська на Ізраїлеві міста, та й побив Іййона, і Дана, і Авела, Бат-Мааху, і всього Кінерота та всю землю Нефталімову. **21** І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, й осівся в Тірці. **22** А цар Аса закликав до послуху всього Юду, нікого не виключаючи, і вони повинесли каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша. І цар Аса збудував з того Веніяминову Геву. **23** А решта діл Аси та вся лицарська його, і все, що він зробив був, і міста, які побудував, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів; тільки на час старости своєї він заслаб був на свої ноги. **24** І спочив Аса з батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька. А замість нього зацарював його син Йосафат. **25** А над Ізраїлем зацарював Надав, Єровоамів син, у другому році Аси, царя Юдиного, та й царював над Ізраїлем два роки. **26** І робив він зле в Господніх очах, і ходив дорогою батька свого та в гріху його, що вводив теж у гріх Ізраїля. **27** І змовився на нього Баша, син Ахійї, з Іссахарового дому, та й побив його Баша в Гіббетоні филистимському. А Надав та весь Ізраїль облягали Гіббетон. **28** І вбив його Баша в третьому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **29** І сталося, як зацарював

він, то побив увесь Єровоамів дім, — не позоставив Єровоамові жодної душі, аж поки не вигубив його, за словом Господа, що говорив через Свого раба шілонянина Ахійю, **30** за гріх Єровоама, що грішив сам і що вводив у гріх Ізраїля, через свій гнів, яким гнівів Господа, Бога Ізраїлевого. **31** А решта діл Надава та все, що він був зробив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** А війна точилася між Асою та між Башею, Ізраїлевим царем, по всі дні їх. **33** Третього року Асі, царя Юдиного, зацарював Баша́, син Ахійїн, над усім Ізраїлем у Тірці, на двадцять і чотири роки. **34** І робив він зло в Господніх очах, і ходив дорогою Єровоама та в гріху́ його, що вводив у гріх Ізраїля.

16 І було Господнє слово до Єгу́, Хананієвого сина, про Башу́, говорячи: **2** „Тому́, що Я підніс тебе з поро́ху, і настановив тебе володарем над Моїм наро́дом, Ізраїлем, а ти пішов Єровоамовою доро́гою та вводив у гріх наро́д Мій, Ізраїля, щоб гнів́ити Мене гріха́ми їх, **3** то ось Я вигублю по Баші та по домі його, — зроблю́ твій дім, як дім Єровоама, Неватового сина. **4** Померлого в Баші в місті з'їдять пси, а померлого йому на полі, — поїсть пта́ство небесне“. **5** А решта діл Баші, і що́ він зробив був, і лиця́рськість його, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **6** І спочив Баша́ зо своїми батька́ми, і був похований в Тірці, а замість нього зацарював син його Ела́. **7** І було слово Господнє через пророка Єгу, сина Хананієвого, до Баші та до дому його, а то через

усе те зло, що коїв він у Господніх очах, щоб гнів́ити Його чином своїх рук, щоб бути, як Єровоамів дім, що Він побив його. **8** Двадцять і шостого року Аси, царя Юдиного, зацарював Ела, Башин син, над Ізраїлем у Тірці, на два роки. **9** І змовився на нього його раб Зі́мрі, провідник половини колесниць. І коли він, п'яний, пив у домі Арци, що був над його домом У Тірці, **10** то прийшов Зі́мрі й убив його, і вбив його в двадцятому й сьомому році Аси, царя Юдиного, та й зацарював замість нього. **11** І сталося, як він зацарював та сів на його троні, то він ви́бив увесь Башин дім, — не позоста́вив навіть того, що мочить на стіну, ані рідних його́, ані друзів його́. **12** І ви́губив Зі́мрі весь Башин дім, за словом Господа, що промовляв був до Баші через пророка Єгу, **13** за всі гріхи́ Баші та гріхи Елі, його сина, що грішили самі, і що вво́дили в гріх Ізраїля, щоб гнів́ити Господа, Бога Ізраїлевого, своїми гидо́тами. **14** А решта діл Елі та все, що́ він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **15** У році двадцятому й сьомому Аси, царя Юдиного, зацарював Зі́мрі в Тірці на сім день, коли наро́д обляга́в филистимський Гі́ббетон. **16** І прочу́в наро́д, що облягав, таке: „Змо́вився Зі́мрі та й убив царя!“ І весь Ізраїль настанови́в царем над Ізраїлем Омрі, провідника́ війська, того дня в табо́рі. **17** І підня́лися Омрі та весь Ізраїль із ним із Гі́ббетону, і облягли́ Тірцу. **18** І сталося, як побачив Зі́мрі, що місто здобуте, то ввійшов до пала́цу царéвого дому, та й спалив над собою царський дім огнем, і помер

19 за гріх свій, що грішив ним, щоб робити зло в Господніх очах, щоб ходити дорогою Єровоама та в гріху його, який він чинив, щоб вводити в гріх Ізраїля. **20** А решта діл Зімрі та змова його, що вчинив був, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **21** Тоді Ізраїлів народ поділівся пополювині: половина народу була за Тівні, Гінатового сина, щоб настановити його царем, а половина — за Омрі. **22** Та був сильніший наро́д, що стояв за Омрі, від наро́ду, що був за Тівні, Гінатового сина. І помер Тівні, а зацарюва́в Омрі. **23** У році тридцятому й першому Аси, царя Юдиного, над Ізраїлем зацарював на дванадцять літ Омрі. У Тірці царював він шість років. **24** І купив він від Шемера го́ру Шомеро́н за два таланти срібла, і забудував го́ру, і назвав ім'я́ міста, яке збудував, іменем пана тієї гори: Шомерон. **25** І робив Омрі зло в Господніх очах, і чинив зло більше від усіх, хто був перед ним. **26** І ходив він усією дорогою Єровоама, сина Неватового, та в гріхах його, якими вводив у гріх Ізраїля, щоб гнів́ити Господа, Бога Ізраїля, гидо́тами своїми. **27** А решта діл Омрі, що робив він, та лицарськість його, яку він чинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **28** І спочив Омрі з своїми батька́ми, і був похований у Самарії. А замість нього зацарював його син Аха́в. **29** Аха́в, син Омрі, зацарював над Ізраїлем у році тридцятому й восьмому Аси, царя Юдиного. І царював Ахав, син Омрі, над Ізраїлем у Самарії двадцять і два роки. **30** І робив Ахав, син Омрі, зло в Господніх очах більше від

усіх, хто був перед ним. **31** І було йому мало ходити в гріхах Єровоама, Неватового сина, — і він узяв за жінку Єзавель, дочку Етбаала, сидонського царя. І він пішов, і служив Ваалові, і вклонявся йому. **32** І він поставив жертовника для Ваала в Вааловому домі, якого збудував у Шомероні. **33** І зробив Ахав Астарту. І Ахав далі чинив, щоб гнівити Господа, Бога Ізраїлевого, більше від усіх Ізраїлевих царів, що були перед ним. **34** За його днів Хііл з Бет-Елу відбудував Єрихона, — на перворіднім своїм Авірамові він заклав його фундаменти, а на наймолодшім своїм Сегівові повставляв брами його, за словом Господа, що говорив через Ісуса, Навінового сина.

17 І сказав тішб'янин Іллія, з гілеадських мешканців, до Ахава: „Як живий Господь, Бог Ізраїлів, що перед лицем Його я стою, — цими роками не буде роси та дощу, але тільки за моїм словом!“ **2** І було до нього слово Господнє, говорячи: **3** „Іди звідси, й обернешся собі на схід, і сховаєшся при потіці Керіті, що навпроти Йордану. **4** І станеться, — будеш ти пити з потоку, а крукам наказав Я годувати тебе там“. **5** І він пішов, і зробив за Господнім словом: і пішов, й осівся при потоці Керіті, що навпроти Йордану. **6** А круки приносили йому хліба та м'яса вранці, і хліба та м'яса ввечері, а з потоку він пив. **7** І сталося на кінці днів, і висух потік, бо в краю не було дощу. **8** І було Господнє слово до нього, говорячи: **9** „Устань, іди до Сарепти сидонської, й осядеш там. Ось наказав Я там одній вдові, щоб годувала тебе“. **10** І він устав

та й пішов до Сарéпти. І прибув він до входу міста, аж ось там збирає дрóва одна вдова. І він кликнув до неї й сказав: Візьми мені трохи води до посúдини, й я нап'юся“. **11** І пішла вона взяти. А він кликнув до неї й сказав: „Візьми мені й шматок хліба в свою руку!“ **12** А та відказала: „ Як живий Господь, Бог твій, — не маю я калачá, а тільки повну при́горщу бóрощна в дзбанку́ та трохи олії в горня́ті. А оце я назбираю дві полінці дров, і підú, і приготóвлю це собі та синові своєму. І з'імо́ ми, — та й помремó“... **13** І сказав до неї Ілля: „Не бійся! Піди, зроби за своїм словом. Тільки спочáтку зроби мені з того малого калачá, і вінесеш мені, а для себе та для сина свого зробиш пóтім. **14** Бо так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Дзба́нок муки не скінчи́ться, і не забра́кне в горня́ті олії аж до дня, як Господь дасть дощу на пове́рхню землі“. **15** І пішла вона, і зробила за словом Іллі, і їла вона й він та її дiм довгі дні, — **16** „дзба́нок муки не скінчи́вся, і не забра́кло в горня́ті олії“, за словом Господа, що говорив через Іллю. **17** І сталося по тих приго́дах, — заслаб був син тієї жінки, господині того дому. І була його хвороба дуже тяжка́, аж духу не позосталося в ньому. **18** І сказала вона до Іллі: „Щó тобі до мене, чоловіче Божий? Прийшов ти до мене, щоб згадувати мій гріх та щоб убити мого сина!“ **19** І сказав він до неї: „Дай мені сина свого!“ І він узяв його з лоня її, і виніс його в го́рницю, де він сидів, і поклав його на своєму ліжку. **20** І клікнув він до Господа й сказав: „Господи, Боже мій, чи й цій удові́, що я

в неї мѣшкаю, учиниш зло, щоб убити її сина?“ 21 І витягся він тричі над дитиною, і клікав до Господа та казав: „Господи, Боже мій, нехай вѣрнеться душа цієї дитини в неї!“ 22 І вислухав Господь голоса Іллі, і верну́лася душа дитини в неї, — і вона ожила́... 23 І взяв Ілля дитину, і зніс її з гóрниці додо́лу, і віддав її матері її. І сказав Ілля: „Дивися, — твій син живий!“ 24 І сказала та жінка до Іллі: „Тепер то я знаю, що ти Божий чоловік, а Господнє слово в устах твоїх — правда!“

18 І минуло багато днів, і було Господнє слово до Іллі третього року, говорячи: „Іди, покажися до Аха́ва, а Я дам дощ на поверхню землі“. 2 І пішов Ілля показатися до Ахава. А в Асирії був сильний голод. 3 І покликав Ахав Овді́я, що був над домом, а Овді́й був дуже богобійний. 4 І сталося, коли Єзавель вигу́блювала Господніх пророків, то Овді́й узяв сотню пророків, та й сховав їх по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годува́в їх хлібом та водою. 5 І сказав Ахав до Овді́я: „Іди по кра́ю до всіх во́дних джере́л та до всіх потоків, — може зна́йдемо трави, і позоста́вимо при житті коня та мула, і не вігубимо худоби“... 6 І поділили вони собі Край, щоб перейти по ньому, — Ахав пішов однією дорогою сам, Овді́й пішов сам другою дорогою. 7 І був Овді́й у дорозі, аж ось Ілля назу́стріч йому́. І пізнав він його, і впав на обличчя своє та й сказав: „Чи то ти, пане мій Іллé?“ 8 А той відказав йому: „Я. Іди, скажи панові своєму: Ось тут Ілля!“ 9 А він сказав: „Чим я прогрішив, що ти віддаєш

свого раба в Ахавову руку, щоб він убив мене? **10** Як живий Господь, Бог твій, — немає наро́ду та царства, що туди не посилав би пан мій шукати тебе. А коли говорили: Нема його, то він заприсяга́в те царство та той народ, що зна́йдуть тебе. **11** А тепер ти говориш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля! **12** І станеться, я підú від тебе, а Дух Господній понесе тебе на те місце, якого не знаю. І прийду́ я, щоб доне́сти Ахаву, а коли він не зна́йде тебе, то вб'є мене. А раб твій бої́ться Господа від своєї мо́лодости. **13** Чи ж не було сказано панові моему те, що́ зробив я, коли Єзаве́ль побивала Господніх пророків, а я сховав був із Господніх пророків сотню чоловіка, по п'ятидесяти чоловіка в печері, і годував їх хлібом та водою? **14** А тепер ти кажеш: Іди, скажи своєму панові: Ось тут Ілля, — і він мене вб'є!“ **15** Та Ілля відказав: „Як живий Господь Савао́т, що я стою́ перед Йо́го лицем, — сьогодні я покажу́ся йому!“ **16** І пішов Овді́й назу́стріч Аха́ву, та й доніс йому те. І пішов Ахав навпро́ти Іллі. **17** І сталося, коли Ахав побачив Іллю, то Ахав сказав до нього: „Чи це ти, що непоко́їш Ізраїля?“ **18** А той відказав: „Не я внещаслівив Ізраїля, а тільки ти та дім твого батька через ваше недотрімання Господніх за́повідей, та й ти пішов за Ваалами. **19** А тепер пошли, збери до мене на го́ру Карме́л усього Ізраїля та чотири сотні й п'ятдесят Ваалових пророків, та чотири сотні пророків Астарті, що їдять зо сто́лу Єзаве́лі“. **20** І послав Ахав по всіх Ізраїлевих синах, і зібрав пророків на го́ру Карме́л. **21** І підійшов Ілля до

всьо́го наро́ду й сказав: „Чи довго ви бу́дете скака́ти на двох галу́зках? Якщо Госпо́дь — Бог, ідіть за Ним, а якщо Ваал — ідіть за ним!“ Та не відповів йому народ ані слова. **22** І сказав Ілля до наро́ду: „Я сам позоста́вся Господній пророк, а пророків Ваалових — чотири сотні й п'ятдесят чоловіка. **23** І нехай дадуть нам двох бичків, і нехай вони ви́беруть собі одно́го бичка́, і нехай заріжуть його, і нехай покладуть на дрóва, а огню не покладу́ть. І я приготу́ю одного бичка́, і дам на дрóва, а огню не покладу́. **24** І ви покличете ім'я́ бога вашого, а я покличу Ім'я́ Господа. І станеться, той Бог, що відповість огнем, — Він Бог!“ І відповів той наро́д та й сказав: „Це добре слово!“ **25** І сказав Ілля до Ваалових пророків: „Виберіть собі одно́го бичка́, і приготу́йте перші, бо ви численніші, і покличте ім'я́ свого́ бога, а огню не покладете“. **26** І взяли вони того бичка, що він дав їм, і вони приготували й кликали Ваалове ім'я́ від ра́нку й аж до полудня, говорячи: „Ва́але, почу́й нас!“ Та не було ані голосу, ані відповіді. І скакали вони біля жерті́вника, що зробіли. **27** І сталося опі́вдні, і сміявся з них Ілля й говорив: „Кличте голосом сильні́шим, бо він бог! Може він розду́мує, або відлучи́вся, або в дорозі! Може він спить, то проки́неться!“ **28** І стали вони кликати голосом сильні́шим, і ко́блися, за своїм зви́чаєм, мечами та ра́тищами, аж ли́лася з них кров. **29** І сталося, як минувся пі́вдень, то вони пророкували аж до часу принесе́ння хлібно́ї жертви, — та не було ані голосу, ані відповіді, ані слуху... **30** І сказав Ілля до

всього наро́ду: „Пі́дійдіть до ме́не!“ І підійшов увесь наро́д до нього, а він поправив розбитого Господнього жер́твника. **31** І взяв Ілля дванадцятьо́ камі́ння, за числом пле́мєн сині́в Якова, до якого було слово Господнє, говорячи: „Ізраї́ль буде їм'я́ твоє!“ **32** і збудува́в із того камі́ння жер́твника в Ім'я́ Господнє, і зробив ро́ва, площею на дві са́ті насіння, навколо жер́твника. **33** І наклав дров, і за́різав бичка та й поклав на дрóвах. **34** І він сказав: „Напо́вніть чо́тири відрі́ води, і нехай ви́ллють на цілопа́лення та на дрóва“. І сказав: „Повторі́ть!“ І повторі́ли. І сказав: „Зробі́ть утрéте!“ І зробили втрéте. **35** І потекла вода навколо жер́твника, а також рі́в напо́внився водою. **36** І сталося в час принéсення хлі́бно́ї жертви, що підійшов пророк Ілля та й сказав: „Господи, Боже Авраа́мів, Іса́ків та Ізраї́лів! Сьогодні́ пізна́ють, що Ти Ізраї́лів Бог, а я Твій раб, і що все оце я зробив Тво́ім словом. **37** Вислухай мене, Господи, вислухай мене, і нехай пізна́є цей наро́д, що Ти — Господь, Бог, і Ти оберне́ш їхнє серце наза́д!“ **38** І спав Господній огонь, та й поже́р цілопа́лення, і дрóва, і камі́ння, і по́рох, і ви́лизав воду, що в рові. **39** І побачили це всі люди, та й попада́ли на обличчя свої́ й говорили: „Господь, — Він Бог, Господь, — Він Бог!“ **40** І сказав до них Ілля: „Схо́піть Ваалових проро́ків! Нехай ніхто не вте́чє з них!“ І похапа́ли їх, а Ілля зві́в їх до потоку Кішо́н, та й порі́зав їх... **41** І сказав Ілля до Аха́ва: „Уві́йди, їж і пий, бо ось чути шум до́щу“. **42** І пішов Ахав, щоб їсти та нити, а Ілля зійшов на верхі́в'я Карме́лу, і нахили́вся

до землі, і поклав обличчя своє між свої коліна. **43** І сказав він до свого хлópця: „Вийди, подивися в на́прямі моря!“ І той вийшов і подивився та й сказав: „Нема нічо́го“. Та він відказав: „Вернися сім раз!“ **44** І сталося сьомого разу, і він сказав: „Ось мала хмара, немов долоня лю́дська, підійма́ється з моря“. А він сказав: „Піди, скажи Ахавові: Запрягай і зійди, і не затримає тебе дощ“. **45** І сталося по недовгому ча́сі, і потёмніло небо від хмар, і зірвався вітер, — і пішов великий дощ. А Ахав сів на воза, та й відправився в Їзреел. **46** А Господня рука бу́ла на Іллі. І він опереза́в свої стéгна, та й побіг перед Ахавом аж до самого Їзреелу.

19 А Аха́в доніс Єзаве́лі все, що зробив був Ілля, і все те, що він повбивав усіх пророків мече́м. **2** І послала Єзаве́ль посланця́ до Іллі, говорячи: „Отак нехай зрóbлять мені бо́ги, і так нехай додадуть, якщо цього ча́су взавтра я не зрóbлю душі тво́й, як зрóbлено душі кожного з них!“ **3** І побачив він це, і встав та й пішов, боя́чись за душу свою́. І прийшов він до Юдиної Беер-Шеви, і позоставив там свого хлópця. **4** А сам пішов пустинею, дорогою одного дня, і сів під одним ялівце́м, і зажадав собі смерти, і сказав: „Дóсить тепер, Господи! Візьми душу мою, бо я не ліпший від батькі́в своїх!“ **5** І поклався він, і заснув під одним ялівце́м. Аж ось Ангол діткнувся його та й сказав йому: „Устань та попо́ж!“ **6** І глянув він, аж ось у його голова́х кала́ч, спечений на вугі́ллі, та дзба́нок води. І він їв та пив, і зно́ву поклався. **7** І

вернувся Ангол Господній удруге, і діткнувся його та й сказав: „Устань, попоїж, бо дорога тяжка перед тобою“. **8** І він устав, і попоїв та напився. І він ішов, підкріплений тією їжею, сорок день та сорок ночей аж до Божої гори Хорів. **9** І прибув він туди до печери, і переночував там, аж ось Господнє слово до нього. І сказав Він йому: „Чого ти тут, Іллі?“ **10** А той відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Сава́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертовники Твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **11** А Він відказав: „Вийди, і станеш на горі перед Господнім лицем. Аж ось переходитиме Господь, а перед Господнім лицем вітер великий та міцний, що зриває гори та скелі ламає. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — трус землі, та не в трусі Господь. **12** А по трусі огонь, — і не в огні Господь. А по огні — тихий лагідний голос“. **13** І сталося, як почув це Ілля, то закрив своє обличчя плащем своїм, та й вийшов, і став у входа печери. Аж ось до нього Голос, що говорив: „Чого ти тут, Іллі?“ **14** А він відказав: „Я був дуже горливий для Господа, Бога Сава́та, бо Ізраїлеві сини покинули заповіта Твого та порозбивали жертовники твої, а пророків Твоїх повбивали мечем, — і позостався я сам. І шукали вони душу мою, щоб узяти її“. **15** І сказав до нього Господь: „Іди, вернися на свою дорóгу на Дамаську пустиню. І прийдеш, і помажеш Хазаїла на царя над Сирією. **16** А Єгу, Німшієвого сина, помажеш на царя над

Ізраїлем, а Єлісєя, Шафатового сина з Авел-Мехоли, помажеш на пророка замість себе. **17** І станеться, — хто втече від Хазаїлового меча, того вб'є Єгу, а хто втече від меча Єгу, того вб'є Єлісєй. **18** А в Ізраїлі Я позоставив сім тисяч, — усі коліна, що не схилялися перед Ваалом, та всі уста, що не цілували його“. **19** І пішов він ізвідти, і знайшов Єлісєя, Шафатового сина, а він орé. Дванадцять запрягів перед ним, а він при дванадцятому. І підійшов до нього Ілля та й кинув йому свого плаща. **20** І позоставив той волів, та й побіг за Іллею й сказав: „Нехай поцілую я батька свого та свою матір, — та й підú за тобою!“ А той відказав йому: „Іди, але вернися, бо щó я зробив тобі?“ **21** І вернувся він від нього, і взяв запряга волів та й приніс його в жертву, а ярмами волів зварив його м'ясо, і дав народові, а ті їли. І він устав, і пішов за Іллею, та й служив йому.

20 А Бен-Гадáд, цар сирійський, зібрав усе своє військo та тридцять і два царі з ним, і коні, і колесніці. І пішов він, і обліг Самарію та й воював проти неї. **2** І послав він послів до Ахава, царя Ізраїлевого, до міста, **3** та й сказав йому: „Так сказав Бен-Гадáд: Срібло твоє та золото твоє — моє воно, а жінкі твої та сині твої, ці найліпші, — мої вони!“ **4** І відповів Ізраїлів цар та й сказав: „Буде за словом твоїм, пане мій царю! Твій я та все, що моє!“ **5** І знову вернулись ті послы та й сказали: „Так сказав Бен-Гадáд, говорячи: Я посилав до тебе, говорячи: Ти даси мені срібло своє, і золото своє, і жінок своїх, і синів своїх. **6** А взавтра цього

ча́су пошлю́ я своїх рабів до тебе, і вони перешука́ють дім твій та доми твоїх рабі́в. І станеться, — на все, що сподо́бається їм, вони накла́дуть свої́ руки, та й заберу́ть“. 7 І скликав Ізраї́лів цар усі́х старші́х Кра́ю та й сказав: „Дові́дайтеся й побачите, що він шукає зла, бо послав до мене по жіно́к мої́х, і по сині́в мої́х, і по срі́бло моє, і по зо́лото моє, — і я йому не відмови́в“. 8 І сказали до нього всі́ старші́ та ввесь наро́д: „Не слухай, і не пого́джуйся!“ 9 І сказав він до послі́в Бен-Гада́да: „Скажі́ть моєму панові́ цареві́: Усе, про що́ поси́лав ти до свого раба на́поча́тку, я зроблю́, а ціє́ї речі́ зробити не мо́жу“. І пішли послі́, і відне́сли йому́ відпові́дь. 10 І послав до нього Бен-Гада́д та й сказав: „Нехай так зро́блять мені́ бо́ги, і нехай так дода́дуть, якщо самарі́йського по́роху виста́чить по жме́ні всьому наро́дові, що сто́їть при мені́!“ 11 І відпові́в Ізраї́лів цар та й сказав: „Кажі́ть: Хай не хва́литься той, хто ме́ча припи́нає, а той, хто розв'я́зує!“ 12 І стало́ся, як почув він цю́ відпові́дь, — а він пив, він та царі́ в ша́трах, — то сказав до своїх рабі́в: „Пусті́ть тарані́!“ І вони пусти́ли тарані́, на місто. 13 Аж ось один проро́к підійшо́в до Аха́ва, Ізраї́левого царя, та й сказав: „Так сказа́в Госпо́дь: Чи бачи́в ти ввесь о́цей вели́кий на́товп? Ось Я даю́ його́ сьогодні́ в руку́ твою́, і ти пізна́єш, що Я — Госпо́дь!“ 14 І сказав Ахав: „Ким?“ А той відказа́в: „Так сказа́в Госпо́дь: Слуга́ми нача́льників о́круг“. І сказав: „Хто розпі́чне́ війну?“ А той відказа́в: „Ти“. 15 І перелі́чив він слуг нача́льників судо́вих о́круг, і було́ дві́ сотні́

й тридцять два. А по них перелічив увесь наро́д, усіх Ізраїлевих синів, — сім тисяч. **16** І вийшли вони опівдні, а Бен-Гадад пив п'яний у ша́трах, він та царі, — тридцять і два царі, що допомагали йому. **17** І вийшли напоча́тку слуги начальників округ. І послав Бен-Гадад, і доне́сли йому, кажучи: „Ось повихо́дили люди з Самарії.“ **18** А він відказав: „Якщо на мир вийшли вони, — схопіть їх живих, а якщо на війну повихо́дили, — теж живими схопіть їх у неволю!“ **19** А то вийшли з міста слуги начальників округ та в́ійсько, що йшло за ними. **20** І побива́ли вони один о́дного, і побігли сирі́яни, а Ізраїль їх гнав. Та втік Бен-Гадад, сирійський цар, на коні та з верхівцями. **21** І вийшов Ізраїлів цар, та й побив коні та колесніці, і завдав в Сирії великої порáзки. **22** І підійшов пророк до Ізраїлевого царя та й сказав йому: „Іди, тримайся мужньо, і пізнай та побач, що́ ти зробиш, бо, як мине рік, сирійський цар зно́ву піде на тебе“. **23** А слуги сирійського царя сказали йому: „Бог гір — їхній Бог, то́му вони були сильніші від нас. Але воюймо з ними на рівніні, — присягаємо, що бу́демо сильніші від них! **24** І зроби цю річ: Поскида́й тих царів, кожного з його місця, і понаставля́й намісників замість них. **25** А ти збереш собі в́ійсько, як те, що відпало від тебе, і ко́ней, скільки було ко́ней, і колесніць, скільки було колесніць, і бу́демо воювати з ними на рівніні. Присягаємо, що ми бу́демо сильніші від них!“ І він послухався їхнього голосу, і зробив так. **26** І сталося по році, і Бен-Гада́д переглянув Сирію, і пішов до

Афеку на війну з Ізраїлем. 27 А Ізраїлеві сини були переглянені й забезпечені живністю, та й вийшли навпроти них. І таборували Ізраїлеві сини навпроти них, як дві отарі кіз, а сиріяни наповнили Край. 28 І підійшов Божий чоловік, і говорив до Ізраїлевого царя та й сказав: „Так сказав Господь: Тому́, що сказали сиріяни: Господь — Бог гір, а не Бог долин Він, то дам увесь цей великий náтовп у твою руку, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“ 29 І таборували ті навпроти тих сім день. І сталося сьомого дня, і розпалився бій, — і побили Ізраїлеві сини Сирію, сто тисяч піхоти, одного дня. 30 А позосталі повтікали до Афеку, до міста, та впав мур на двадцять і сім тисяч позосталих чоловіка. А Бен-Гадад утік і ввійшов до міста, до внутрішньої кімнати. 31 І сказали до нього його слуги: „Ось ми чули, що царі Ізраїлевого дому — вони царі милостіви. Покладім веретища на стегна свої, а шнури — на свої голови, і вийдім до Ізраїлевого царя, — може він пощадить твою душу“. 32 І підперезали вони веретищами стегна свої, а шнури — на свої голови, і прийшли до Ізраїлевого царя та й сказали: „Твій раб Бен-Гадад сказав: Нехай живе душа моя!“ А той відказав: „Чи він іще живий? Він мій брат!“ 33 А ті люди взяли це за натяка, і поспішили скористатися з того й сказали: „Брат твій Бен-Гадад!“ І той відказав: „Підіть, приведіть його!“ І вийшов до нього Бен-Гадад, а той посадив його на колесницю. 34 І сказав до нього Бен-Гадад: „Ті міста, що батько мій був забрав від твого батька, я поверну́. І ти урядиш собі в Дамаску

вулиці, як мій батько урядив був у Самарії“. „А я — сказав Ахав — по умові відпущу тебе“. І він склав з ним умову, та й відпустив його. **35** Тоді один чоловік із пророчих синів сказав до свого ближнього за Господнім словом: „Удар мене!“ Та відмовився той чоловік ударити його. **36** І сказав він йому: „За те, що ти не послухався Господнього голосу, то ось ти підеш від мене — і вб'є тебе лев!“ І пішов той від нього, і спіткав його лев та й забив. **37** І знайшов він іншого чоловіка та й сказав: „Удар мене!“ І той чоловік ударив його, — ударив та й зранив. **38** І пішов той пророк, і став цареві на дорозі, і перебрався, і закрив хусткою очі свої. **39** І сталося, цар проходив, а він кричав до царя й говорив: „Раб твій ввійшов у середину бою. Аж ось один чоловік відійшов, і підвів до мене мужа й сказав: Пильнуй цього мужа! Якщо його не стане, то буде твоє життя замість його життя, або відважиш таланта срібла. **40** І сталося, раб твій робив тут та тут, а він зник“. І сказав до нього Ізраїлів цар: „Такий твій присуд, — ти сам проказав“. **41** А той спішно зняв хустку з-над очей своїх, — і пізнав його Ізраїлів цар, що він із пророків. **42** А той йому сказав: „Так сказав Господь: Тому, що ти випустив із руки чоловіка, Мені призначеного, то буде життя твоє за його життя, а народ твій — за його народ!“ **43** І пішов Ізраїлів цар до свого дому незадоволений та гнівний, і прибув у Самарію.

21 І сталося по цих пригодах таке. У їзреелянина Навота, що в Їзреелі, був виноградник при палаті

Ахава, самарійського царя. 2 І говорив Ахав до Навота, кажучи: „Дай мені свого виноградника, і він буде мені за яринного города, бо він близький до мого дому. А я дам тобі замість нього виноградника ліпшого від нього. Якщо це добре в очах твоїх, я дам тобі срібла, ціну його“. 3 І сказав Навот до Ахава: „Заборонено мені від Господа, щоб я дав тобі спадщину моїх батьків“. 4 І ввійшов Ахав до дому свого незадоволений та гнівний через те слово, яке говорив йому їзреелянин Навот, бо той сказав: „Не дам тобі спадщини батьків моїх!“ І ліг він на ліжку своїм, і відвернув своє обличчя, і не їв хліба. 5 І прийшла до нього жінка його Єзавель та й сказала йому: „Чого це твій дух сумний, і ти не їси хліба?“ 6 І сказав він до неї: „Бо я говорив до їзреелянина Навота. І сказав я йому: Дай мені свого виноградника за срібло, або, якщо ти хочеш, дам тобі замість нього виноградника ліпшого. Та він відказав: Не дам тобі свого виноградника!“ 7 І сказала до нього його жінка Єзавель: „Отепер ти зробишся царем над Ізраїлем. Устань, поїж хліба, і нехай буде веселе твоє серце. А виноградника їзреелянина Навота дам тобі я“. 8 І понаписувала вона листи в імені Ахава, і позапечатувала їх його печаткою, та й порозсилала ті листи до старших та до вельможних, що були в його місті, що сиділи з Навотом. 9 А в тих листах вона понаписувала так: „Оголосіть піст, і посадіть Навота на чолі наробу. 10 І посадіть двох негідних людей навпроти нього, — нехай свідчать на нього, кажучи: Ти зневажив Бога й царя. І виведіть його, і вкаменуйте

його, — і нехай він помре“. **11** І зробили мужі його міста, старші та вельможні, що сиділи в його місті, так, як послала до них Єзавель, як було написано в листах, які вона порозсилала до них. **12** Оголосили вони піст, і посадили Навота на чолі народу. **13** І прийшли два чоловіки негідні, і сіли навпроти нього. І ті негідні люди свідчили на нього, на Навота, перед народом, говорячи: „Навот зневажив Бога й царя!“ І вивели його поза місто, та й укаменували його камінням, — і він помер. **14** І послали вони до Єзавелі, говорячи: „Навот укаменований і помер“. **15** І сталося, як почула Єзавель, що Навот укаменований і помер, то сказала Єзавель до Ахава: „Устань, посадь виноградника їзреелянина Навота, що відмовив дати його тобі за срібло, бо Навот не живий, а помер“. **16** І сталося, як почув Ахав, що Навот помер, то Ахав устав, щоб зійти до виноградника їзреелянина Навота, щоб посісти його. **17** І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: **18** „Устань, зійди назустріч Ахава, Ізраїлевого царя, що в Самарії, ось він у Навотовому винограднику, куди зійшов, щоб посісти його. **19** І будеш говорити до нього, кажучи: Так сказав Господь: Ти вбив, а тепер хочеш посісти? І говоритимеш до нього, кажучи: Так сказав Господь: На тому місці, де пси лизали Навотову кров, пси лизатимуть і твою власну кров!“ **20** І сказав Ахав до Іллі: „Ось ти знайшов мене, вороже мій!“ А той відказав: „Знайшов, бо ти запродався чинити зло в Господніх очах. **21** Ось Я спроваджую на тебе лихо, і вігублю все за тобою,

і вигублю Ахавові навіть те, що мочить на стіну, і невольного та вільного в Ізраїлі! **22** І зроблю з твоїм домом, як із домом Єровоама, Неватового сина, й як із домом Баші, Ахієвого сина, за той гнів, яким розгнівів ти Мене та ввів у гріх Ізраїля“. **23** І також до Єзавелі говорив Господь, кажучи: „Пси з'їдять Єзавель на передмур'ї Їзреєлу. **24** Померлого в Ахава в місті поїдять пси, а померлого на полі — поїсть птаство небесне. **25** Бо ще не було такого, як Ахав, що запродався чинити зло в Господніх очах, що його намовила жінка його Єзавель. **26** І він чинив дуже гидке, ідучи за ідолами, усе так, як робили аморіяни, що їх Господь повиганяв перед Ізраїлевими синами“. **27** І сталося, як Ахав почув ці слова, то роздёр він шати свої, і зодягнув на тіло своє веретище, і поїв, і лежав у веретищі, і ходив сумовито... **28** І було Господнє слово до тішб'янина Іллі, говорячи: **29** „Чи ти спостеріг, що Ахав упокорівся перед лицем Моїм? За те, що він упокорівся перед Моїм лицем, не наведу Я лиха за його днів, — за днів його сина наведу Я те лихо на його дім“.

22 І прожили вони три роки, і не було війни між Сирією та між Ізраїлем. **2** І сталося третього року, і зійшов Йосафат, цар Юдин, до Ізраїлевого царя. **3** І сказав Ізраїлів цар до своїх слуг: „Чи ви знаєте, що гїлеадський Рамот — наш? А ми мовчимо, замість того, щоб забрати його з руки сирійського царя“. **4** І сказав він до Йосафата: „Чи ти підеш зо мною на війну до гїлеадського Рамоту?“ А Йосафат відказав: „Я

— як ти, народ мій — як народ твій, мої коні — як твої коні!“ 5 І сказав Йосафát до Ізраїлевого царя: „Вивідай зараз слово Господнє!“ 6 І зібрав Ізраїлів цар пророків, близько чотирьох сотень чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти мені на війну на гілеадський Рамот, чи занехáти?“ А ті відказали: „Іди, а Господь дасть його в цареву руку“. 7 І сказав Йосафát: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і вивідаємо від нього“. 8 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб від нього вивідати Господа. Та я нена́виджу його, бо він не пророкує на мене добре, а тільки зле. Це Міхей, син Їмлин“. А Йосафát відказав: „Нехай цар не говорить так!“ 9 І покликав Ізраїлів цар одного ёвнуха, і сказав: „Приведи скоріш Міхея, Їмлиного сина!“ 10 І цар Ізраїлів та цар Юдин сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шáти при вході до брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 11 А Седекія, Кенаанин син, зробив собі залізні рóги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш побивати сиріян аж до вігублення їх!“ 12 І всі пророки пророкували так, говорячи: Виходь до гілеадського Рамоту, і пощастить тобі, — і Господь дасть його в цареву руку“. 13 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусто звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє, як слово кожного з них, і ти говоритимеш добре“. 14 І сказав Міхей: „Як живий Господь, — те, що скаже мені Госпóдь, я те говоритиму!“ 15 І прийшов він до царя, а цар

сказав до нього: „Міхейю, — чи підемо на війну́ до гілеа́дського Рамо́ту, чи занеха́ємо?“ А той відказав йому: „Вийди, і пощастить тобі, — і Господь дасть у цареву руку“. 16 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говоритимеш мені нічо́го, тільки правду в Ім'я́ Господа?“ 17 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по гора́х, немов ове́ць, що не мають пастуха́. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай ве́рнуться з миром кожен до дому свого“. 18 І сказав Ізраїлів цар до Йосафа́та: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе́?“ 19 А Міхей відказав: „Тому́ послухай Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Сво́ім, а все небесне ві́йсько стояло при Ньому з прави́ці Його та з ліви́ці Його. 20 І сказав Господь: Хто́ намовить Ахава, і він вийде й упаде в гілеадському Рамоті? І говорив той так, а той говорив так. 21 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намо́влю його! І сказав йому Господь: Чим? 22 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 23 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста всіх оцих пророків, а Господь говорив на тебе лихе́“... 24 І підійшов Седекія, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудю́ це перейшов Дух Господній від мене, щоб говорити з тобою?“ 25 А Міхей сказав: „Ось ти побачиш це, коли вбіжиш до найда́льшої кімна́ти, щоб схова́тися“. 26 І

сказав Ізраїлів цар: „Візьми Міхея, і відведи до Амона, начальника міста, та до Йоаша, царового сина, 27 та й скажеш: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупо хліба й скупо води, аж поки я не верну́ся з миром“. 28 А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене!“ І до того сказав: „Слухайте це, всі наро́ди!“ 29 І вийшов Ізраїлів цар та Йосаф́ат, цар Юдин, до гілеадського Рамо́ту. 30 І сказав Ізраїлів цар до Йосаф́ата: „Я переберу́ся, і піду на бій, а ти вбери свої царські шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішов на бій. 31 А сирійський цар наказав керівника́м своїх колесні́ць, тридцятьом і двом, говорячи: „Не бу́дете воювати з мали́м та з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем“. 32 І сталося, як керівники́ колесні́ць побачили Йосаф́ата, то вони сказали: „Це дійсно Ізраїлів цар!“ І зайшли на нього, щоб воювати, а Йосаф́ат закричав. 33 І сталося, як керівники́ колесні́ць побачили, що це не Ізраїлів цар, то поверну́ли від нього. 34 А один чоловік зне́хотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язання́м пояса та між па́нцерем. А той сказав своєму візникові: „Поверни назад, і виведи мене з табо́ру, бо я ране́ний“... 35 І знявся бій того дня, а цар був поста́влений на колесни́ці проти Сирії, і помер ув́ечорі. І кров із рани текла в колесни́цю. 36 А як сонце заходи́ло, нісся крик у табо́рі такий: „Кожен — до міста свого́, і кожен — до кра́ю свого́!“ 37 І помер цар, і був прив́езений до Самарії. І поховали царя

в Самарії. **38** І полоskáли колесніцю над ставом у Самарії, і пси лизáли його кров, а блудніці мили своє тіло, за словом Господнім, що Він говорив. **39** А решта Ахавових діл, і все, щó він зробив був, і дім зо слонóвої кости, що він збудував, і всі містá, які він побудува́в, — отож вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **40** І спочив Ахав із батька́ми своїми, а замість нього зацарюва́в син його Ахазія. **41** А Йосафа́т, Асин син, зацарював над Юдою в четвертому році Ахава, царя Ізраїлевого. **42** Йосафат був віку тридцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азува, дочка́ Шілхи. **43** І ходив він усією дорогою батька свого Аси, і не збóчував із неї, щоб чинити добре в Господніх очáх. Тільки па́гірки не були пони́щені, — народ іще принóсив жертви й кадив на па́гірках. **44** І Йосафат замирив з Ізраїлевим царем. **45** А решта Йосафатових діл та лицáрськість його, щó він чинив був та як воював, — отож вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **46** А решту блудоді́їв, що позоставáлися за днів його батька Аси, він вигубив із Кра́ю. **47** А царя не було в Едомі, — був намісник царів. **48** А Йосафат наробив був таршіських кораблі́в, щоб піти до Офіру по золото, та не пішов, бо порозбивáлися кораблі при Еційон-Гевері. **49** Тоді сказав Ахазія, син Ахавів, до Йосафата: „Нехай підуть на корабля́х мої раби з рабами твоїми“. Та Йосафат не захотів. **50** І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похóваний в Місті Давида, свого батька, а замість

нього зацарював син його Єгорам. **51** Ахазія, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, в сімнадцятому році Йосафата, Юдиного царя, і царював над Ізраїлем два роки. **52** І робив він лихе́ в Господніх оча́х, і ходив дорогою ба́тька свого́ й дорогою своєї матері, та дорогою Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **53** І служив він Ваалові, і вклоня́вся йому, та й гніви́в Го́спода, Бога Ізраїлевого, — усе так, як робив його ба́тько.

2 царів

1 А по смерті Ахава збунтувався Моав на Ізраїля. **2** А Ахазія випав через ґрати в своїй гóрниці, що в Самарії, та й захворів. І послав він послів, і сказав до них: „Ідіть, запитайте Ваал-Зевува, екронського бога, чи відужаю я з своєї цієї хвороби?“ **3** А Ангол Господній говорив до тішб'янина Іллі: „Устань, вийди назустріч послів самарійського царя та й скажи їм: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ви йдете питатися Ваал-Зевува, екронського бога? **4** Тому так сказав Господь: Із того ліжка, що на нього ти ліг, не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ І пішов Ілля. **5** І вернулися послы до царя, а він сказав до них: „Що це ви вернулися?“ **6** А вони відказали йому: „Назустріч нам вийшов один чоловік, і сказав нам: Ідіть, верніться до царя, що послав вас, і скажіть йому: Так сказав Господь: Чи через те, що нема в Ізраїлі Бога, ти посилаєш вивідати Ваал-Зевува, екронського бога? Тому́ те лóже, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш“... **7** А він їм сказав: „Якого вігляду той чоловік, що вийшов назустріч вас, і говорив вам оці слова?“ **8** Вони ж відказали: „Де чоловік волохатий, а шкур'яний пояс оперézаний на стéгнах його“. А він сказав: „Це тішб'янин Ілля!“ **9** І послав він до нього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов він до нього, аж ось він сидить на верхів'ї гори. І сказав він до нього: „Чоловіче Божий, цар сказав: Зійди ж ізвідти!“ **10** А Ілля відповів і говорив до того п'ятдесятника: „А якщо я Божий чоловік, нехай зійде

з неба огонь, і нехай пожерé тебе та п'ятдесятку твою!“І зійшов із неба огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **11** І цар знову послав до нього іншого п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І він відповів і сказав до нього: „Чоловіче Божий, отак сказав цар: Зійди ж скоро!“ **12** І відповів Ілля та й сказав до нього: „Якщо я Божий чоловік, нехай зійде з неба огонь, і нехай пожерé тебе та твою п'ятдесятку!“І зійшов із неба Божий огонь, і пожерé його та його п'ятдесятку... **13** І зно́ву послав він третього п'ятдесятника та його п'ятдесятку. І вийшов, і прийшов третій п'ятдесятник, та й упав на коліна свої перед Іллею, і блага́в його та до нього говорив: „Чоловіче Божий, нехай же буде дорога́ душа моя та душа твоїх рабів, тих п'ятидесяти́, в оча́х твоїх! **14** Ось зійшов був огонь із неба, та й пожерé тих двох перших п'ятдеся́тників та їхні п'ятдеся́тки; а тепер нехай буде дорога́ душа моя в оча́х твоїх!“ **15** А Ангол Господній сказав до Іллі: „Зійди з ним, не бійся його!“І він устав, і зійшов з ним до царя́, **16** Та й сказав до нього: „Так сказав Господь: Тому́, що ти посилав послів, щоб вивідати від Ваал-Зевува, екронського бога, — ніби в Ізраїлі нема Бога, щоб вивідати слова́ Його, — тому́ те ло́же, що на нього ти ліг, — не встанеш із нього, бо напевно помреш!“ **17** І той помер, за словом Господа, що говорив до Іллі, а замість нього зацарюва́в Єгорáм, другого року Єгорама, сина Йосафа́та, Юдиного царя, бо не було в нього сина. **18** А решта діл Ахазії, що він зробив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів.

2 І сталося, коли Господь мав узяти Ілля в віхрі на небо, то йшов Ілля та Єлісєй із Гілгалу. **2** І сказав Ілля до Єлісея: „Сиди тут, бо Господь послав мене аж до Бет-Елу“. Та Єлісей відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І зійшли вони до Бет-Елу. **3** І повиходили бет-ельські пророчі сини до Єлісєя та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **4** І сказав йому Ілля: „Єлісею, сиди тут, бо Господь послав мене до Єрихону“. Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І прийшли вони до Єрихону. **5** І підійшли ерихонські пророчі сини до Єлісея та й сказали до нього: „Чи ти знаєш, що сьогодні Господь бере пана твого від тебе?“ А він відказав: „Я також знаю, — мовчіть!“ **6** І сказав йому Ілля: „Сиди тут, бо Господь послав мене до Йордану!“ Та той відказав: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не залишу тебе!“ І пішли вони об'є. **7** І п'ятдесят чоловіка пророчих синів також пішли, і стали навпроти здалека, а вони обидва стали над Йорданом. **8** І взяв Ілля плаща свого, і згорнув, і вдарив по воді, — і вона розділилась пополювині туди та сюди... **9** І сталося, як вони перейшли, то Ілля сказав до Єлісєя: „Проси, що маю зробити тобі, поки я буду взятий від тебе!“ І сказав Єлісєй: „Нехай же буде на мені подвійний твій дух!“ **10** А той відказав: „Тяжкого загадав ти! Якщо ти побачиш мене, що буду взятий від тебе, — буде тобі так, а якщо ні — не буде“.

11 І сталося, як вони все йшли та говорили, аж ось
появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх
одного від одного. І вознісся Ілля в віхрі на небо... **12**
А Єлисей це бачив, і він закричав: „Батьку мій, батьку
мій, вóзе Ізраїлів та верхівці його!“ Та вже не побачив
його... І схопився він сильно за одєжу свою та й роздер
її на дві частині. **13** І підняв він Іллєвого плащá, що
спав із нього, і вернувся, і став на бєрезі Йордáну. **14** І
взяв він Іллєвого плащá, що спав із нього, і вдарив
по воді та сказав: „Де Господь, Бог Іллі?“ І також він
ударив по воді, — і вона розділилася пополовині туди
та сюди!... **15** І побачили його знавпрóти єрихóнські
пророчі сини, та й сказали: „На Єлисеї спочів дух
Іллі!“ І пішли вони назустріч йому, і попáдали перед
ним до землі, **16** та й сказали до нього: „Ось із твоїми
рабами є п'ятдесят чоловіка хоробрих, — нехай вони
підуть та пошукають твого пана, — а ну ж забрав
його Дух Господній, і кинув його на одну з гір або
в одну з долин!“ А той відказав: „Не посилайте!“ **17**
Та вони сильно благали його, аж докúчили йому,
то він сказав: „Посилайте!“ І послáли вони п'ятдесят
чоловіка, і шукали три дні, та не знайшли його́. **18** І
вони верну́лися до нього (а він мешкав в Єрихóні). І
сказав він до них: „Чи ж не казав я вам: Не йдіть?“ **19**
І сказали люди того міста Єлисеєві: „Ось полóження
цього міста хороше, як пан бачить, та вода нехороша,
а земля неплідна“. **20** А він сказав: „Подайте мені
новóго дзбáнка, і покладіть туди sóли“. І вони подали́
йому. **21** І він вийшов до джерелá води, і кинув туди

сóли й сказав: „Так сказав Господь: Уздорóвив Я цю воду, — не бóде вже звідти смерти, ані непліддя!“ 22 І бу́ла ви́лікувана та вода, і так є аж до цього дня, за словом Єлисея, яке він говорив. 23 І відійшов він звідти до Бет-Елу. А коли він ішов дорогою, то малі хлопці вихóдили з того міста й насміхалися з нього, і казали йому: „Ходи, лисий! Ходи, лисий!“ 24 І він оберну́вся назад і побачив їх, та й прокля́в їх Іменем Господнім. І вийшли дві ведмеді́ці з лісу, і розірва́ли з них сорок і двоє дітей. 25 А він пішов звідти до гори Карме́л, а звідти вернувся до Самарії.

3 А Єгорáм, Ахавів син, зацарював над Ізраїлем у Самарії, у вісімнадцятому році Йосафа́та, Юдиного царя, і царював дванадцять років. 2 І чинив він лихо в Господніх оча́х, тільки не так, як ба́тько його та мати його, — він викинув Ваалового бовва́на, що зробив був батько його. 3 Проте гріхів Єровоама, Неватового сина, що вво́див у гріх Ізраїля, він трима́вся, і не відставав від них. 4 А Меша, цар моавський, розво́див дрібну́ худобу, і давав Ізраїлевому цареві сто тисяч ягнят та сто тисяч рúнних барані́в. 5 І сталося, як помер Ахав, то збунтувався моавський цар проти Ізраїлевого царя. 6 І вийшов того дня цар Єгорам із Самарії, і перелі́чив усього Ізраїля. 7 І пішов він, і послав до Йосафа́та, царя Юдиного, говорячи: „Збунтувався проти мене цар моавський. Чи підеш зо мною на війну до Моаву?“ А той відказав: „Війду. Я — як ти, мій народ — як твій народ, мої коні — як твої коні!“ 8 І сказав: „Котро́ю дорогою підемо?“ А

той відказав: „Дорогою едомської пустині“. **9** І пішов цар Ізраїлів, і цар Юдин, і цар едомський, і йшли обхідною дорогою сім день. І не було води табірові та худобі, що була при них. **10** І сказав Ізраїлів цар: „Ах, Господь вікликав трьох оцих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. **11** І сказав Йосафат: „Чи нема тут Господнього пророка, щоб через нього вивідати слово Господа?“ І відповів один із слуг Ізраїлевого царя й сказав: „Тут є Єлисей, Шафатів син, що служив Іллі“. **12** І сказав Йосафат: „Слово Господнє з ним!“ І зійшли до нього цар Ізраїлів, і Йосафат, і цар едомський. **13** І сказав Єлисей до Ізраїлевого царя: „Що тобі до мене? Іди до пророків батька свого та до пророків своєї матері!“ А Ізраїлів цар відказав йому: „Ні, бо Господь покликав трьох цих царів, щоб віддати їх у руку Моава“. **14** І сказав Єлисей: „Як живий Господь Саваот, що я стою перед лицем Його, — коли б я не зважав на Йосафата, Юдиного царя, не споглянув би на тебе, і не побачив би я тебе. **15** А тепер приведіть мені гуслярів“. І сталося, коли грав гусляр, то на Єлисеї була Господня рука, **16** і він сказав: „Так сказав Господь: Накопайте на цій долині яму за ямою! **17** Бо так сказав Господь: Не побачите вітру, і не побачите дощу, а потік цей буде наповнений водою. І будете пити ви, та череди ваші, та ваша худоба. **18** Та буде цього мало в Господніх очах, — і Він видасть і Моава в вашу руку. **19** І ви поб'єте всяке укріплене місто та всяке місто вибране, і всяке добре дерево повалите, і всі водні джерела загатите, і всяку добру полеву

ділянку завалите камінням“. **20** І сталося ранком, коли приноситься хлібна жертва, аж ось полилася вода з едомської дороги. І наповнилася земля водою.

21 А весь Моав почув, що ті царі вийшли воювати з ними. І вони скликали всіх, хто носить пояса й старше, і поставали на границі. **22** І повставали вони рано вранці, і сонце засвітило над водою. І побачили моавляни навпроти воду, червону, як кров. **23** І казали вони: „Це кров, — рубаючися, порубалися царі мечами, і позабивали один одного. А тепер на здобич, Моаве!“ **24** І прийшли вони до Ізраїлевого табору. І встав Ізраїль та й побив моавлян, і ті повтікали перед ними. І вони ввійшли до них, і били моавлян, **25** а міста руйнували, і на всяку добру польову ділянку — усі кидали свого каменя й закидали її, і всяке джерело води загачували, і валили всяке добре дерево, й аж тільки в Кір-Харешеті позоставили каміння його. І оточили тарані, та й били його. **26** І побачив моавський цар, що бій перемагає його, і взяв він сім сотень чоловіка, що орудують мечем, щоб продертися до едомського царя, та не зміг. **27** І він узяв свого перворідного сина, що мав царювати замість нього, і приніс його цілопаленням на мурі. І повстав великий гнів на Ізраїля, — і вони відступили від нього, і вернулися до свого краю.

4 А одна з жінок пророчих синів кликала до Єлисей, говорячи: „Помер раб твій, мій чоловік! А ти знаєш, що раб твій боявся Господа. А позичальник прийшов ось, щоб забрати собі двоє дітей моїх за рабів“. **2** І сказав

до неї Єлисей: „Що я зроблю тобі? Розкажи мені, що є в тебе в домі“. А та відказала: „Нічого нема в домі твоєї невільниці, — є тільки горня оливи“. **3** А він сказав: „Іди, позич собі настороні посуд від усіх сусідок твоїх, посуд порожній. Не бери мало! **4** І ввійдеш, і замкнеш двері за собою та за синами своїми, і поналиваєш у всі ті посудини, а повні повідставляй“. **5** І пішла вона від нього, і замкнула двері за собою та за синами своїми. Вони подавали їй посуд, а вона наливала. **6** І сталося, коли понаповнювано посуд, то сказала вона до сина свого: „Подай мені ще посуду!“ А він відказав їй: „Нема вже посуду“. І спинилася олива. **7** І вона прийшла, і донесла Божому чоловікові. І він сказав: „Іди, продай ту оливу, та й заплати своєму позичальникові. А ти та сині твої будете жити на позостале“. **8** І сталося певного дня, і прийшов Єлисей до Шунаму, а там була багата жінка, — і вона сильно просила його до себе поїсти хліба. І бувало, скільки разів приходив він, заходив туди їсти хліб. **9** І сказала вона до чоловіка свого: „Ось я познала, що Божий чоловік, який завжди приходить до нас, він святий. **10** Зробім же малу муровану горницю, і поставимо йому там ліжко, і стола, і стільця, і свічник. І коли він приходитиме до нас, то заходитиме туди“. **11** Одного разу прийшов він туди, і зайшов до горниці та й ліг там. **12** І сказав він до свого слуги Гехазі: „Поклич оцю шунамітянку!“ І той покликав її, і вона стала перед ним. **13** І сказав він до нього: „Скажи їй: Ось ти старанно піклувалася про всі наші потреби.

Що зробити тобі за це! Чи є що, щоб сказати про тебе цареві або начальникові війська?“ А вона відказала: „Ні, — я сиджу серед народу свого!“ **14** І сказав він: „Що ж зробити їй?“ А Гехазі відказав: „Та вона не має сина, а чоловік її старий“. **15** А він сказав: „Поклич її“. І він покликав її, і вона стала при вході. **16** І він сказав: „На цей означений час, коли саме цей час вернеться, ти обійматимеш сина!“ А вона відказала: „Ні, пане, чоловіче Божий, не говори неправди своїй невірній!“ **17** Та зачала та жінка, і породила сина на той означений час, того саме часу, про який говорив до неї Єлисей. **18** І росло те дитя. А одного разу вийшло воно до свого батька до женців. **19** І сказало воно до свого батька: „Голова моя, голова моя!“ А той сказав слугі: „Занеси його до його матері!“ **20** І той поніс його, і приніс його до його матері. І сиділо воно на її колінах аж до полудня, та й померло... **21** І ввійшла вона, і поклала його на ліжко Божого чоловіка, і замкнула за ним двері та й вийшла. **22** І покликala вона свого чоловіка та й сказала: „Пришли мені одного із слуг та одну з ослиць, і я поїду до Божого чоловіка й вернуся“. **23** А він сказав: „Чому ти їдеш до нього? Сьогодні не новомісяччя й не субота“. А вона відказала: „Добре!“ **24** І осідлала вона ослицю, і сказала до свого слуги: „Поганяй та йди. Не затримуй мені в їзді, аж поки не скажу тобі“. **25** І поїхала вона, і приїхала до Божого чоловіка, до гори Кармел. І сталося, як Божий чоловік побачив її здалека, то сказав до слуги свого Гехазі: „Ось та шунамїтянка! **26**

Побіжи ж назустріч їй та й скажи їй: Чи все гаразд тобі, чи гаразд чоловікові твоєму, чи гаразд дитині?“ А та відказала: „Усе гаразді“ 27 І прийшла вона до Божого чоловіка на гору, і сильно схопила за ноги його. А Гехазі підійшов, щоб відіпхнути її, та Божий чоловік сказав: „Позостав її, бо затурбована душа її, а Господь затаїв це передо мною й не сказав мені“. 28 А вона сказала: „Чи я жадала сина від пана? Чи я не говорила: Не впроваджуй мене в обману?“ 29 І він сказав до Гехазі: „Опережи стегна свої, і візьми мою палицю в руку свою та й іди. Коли спіткаєш кого, не повітаєш його, а коли хто повітає тебе, не відповіси йому. І покладеш мою палицю на хлопцеве обличчя“. 30 А мати того хлопця сказала: „Як живий Господь і жива душа твоя, — я не полишу тебе!“ І він устав і пішов за нею. 31 А Гехазі пішов перед ними, і поклав ту палицю на хлопцеве обличчя, та не було ані голосу, ані чуття. І вернувся він навпроти нього, і доніс йому, говорячи: „Не збудівся той хлопець!“ 32 І ввійшов Єлисей у дім, аж ось той хлопець лежить мертвий на ліжку його! 33 І ввійшов він, і замкнув двері за ними обом, та й молився до Господа. 34 І ввійшов він, і ліг на того хлопця, і поклав уста свої на уста його, а очі свої на очі його, і долоні свої на долоні його. І схилився над ним, і стало тепле тіло тієї дитини!... 35 І він знову ходив по дому раз сюди, а раз туди. І ввійшов він, і знову схилився над ним, — і чхнув той хлопець аж до семи раз. І розплющив той хлопець очі свої. 36 І покликав він Гехазі та й

сказав: „Поклич ту шунамїтянку!“ І той покликав її. І прийшла вона до нього, і він сказав: „Забери свого сина!“ 37 І ввійшла вона, і впала до його ніг, і вклонїлася до землі. І взяла вона сина свого та й вийшла... 38 І вернувся Єлисей до Гїлґалу. А в Краю́ був голод, і пророчі сини сидїли перед ним. І сказав він до свого хлопця: „Пристав великого горшкá, і звари їжу для пророчих синів“. 39 І вийшов один на поле, щоб назбирати ярини́, і знайшов там витку́ рослину, і назбирав із неї повну свою одежу диких огірків. І він прийшов, і накришїв до горшкá їжі, бо вони не знали тогó. 40 І поналива́ли вони лю́дям їжі. І сталося, як вони їли ту їжу, то закричали й сказали: „Смерть у горшку, чоловіче Божий!“ І не могли вони їсти... 41 А він сказав: „Дайте муки!“ І він всипав її до горшка і сказав: „Наливай наро́дові, і нехай їдять!“ І вже не було нічого злого в горшкú. 42 І прийшов один чоловік із Баал-Шалїшу, і приніс Божому чоловікові хліб первопло́ду, — двадцять ячмінних хлібців та зérна в колоскáх у своїй торбі. І сказав Єлисéй: „Дай наро́дові, і нехай вони їдять!“ 43 А слуга його сказав: „Що оце покладу я перед сотнею чоловіка?“ Та він відказав: „Дай наро́дові, і нехай їдять, бо так сказав Господь: їжте й позоставте!“ 44 І він поклав перед ними, і вони їли й позоставили, за словом Господнім.

5 А Наамáн, нача́льник війська сирїйського царя, був муж великий перед своїм паном, вельмиповажа́ний, бо через нього Господь дав перемогу Сирїї. І був це муж дуже хоробрий, але прокаже́ний. 2 А сирїйці вийшли

були́ брдами, і взяли́ до неволі з Ізраїлевого краї́ю малу́ дівчину, і вона́ usługóвувала́ жінці́ Наамана. **3** І сказала вона́ до своєї́ пані: „Ох, коли́ б пан мій побував у того́ пророка, що в Самарії, то він вилікував би його́ від прока́зи його́!“ **4** А Нааман прийшов, і доніс своєму́ панові, говорячи: „Отак і отак говори́ла та дівчина, що з Ізраїлевого краї́ю“. **5** І сказав си́рійський цар: „Тож піди, а я пошлю́ свого́ листа́ до Ізраїлевого царя́“. І той пішов, і взяв із собою́ десять таланти́ срібла́ та шість тисяч шеклі́в золота, і десять змін одéжі. **6** І він приніс до Ізраїлевого царя́ такого́ листа: „Ось тепер, як при́йде оцей лист до тебе, то знай: ото послав я до тебе свого́ раба́ Наамана, а ти вілікуеш його́ від прока́зи його́.“ **7** І сталося, як Ізраїлів цар перечита́в цьогó листа, то роздер свої́ шати́ й сказав: „Чи я Бог, щоб убивати́ чи лишати́ при житті, що той поси́лає до мене, щоб я вілікував чолові́ка від прока́зи його́? Тож зна́йте й диві́ться — це він шукає проти́ мене за́чіпки“. **8** І сталося, як почув Єлисей, Божий чолові́к, що Ізраїлів цар роздер шати́ свої́, то послав до царя́, говорячи: „Нащо розде́р ти шати́ свої́? Нехай той при́йде до мене, і пізнає, що є пророк ув Ізраїлі!“ **9** І прибув Нааман зо свої́ми кіньми́ та з колесни́цею своєю́, і став при вході́ Єлисеєво́го дому. **10** І послав Єлисей до нього́ посла, говорячи: „Иди, і віми́єшся сім раз у Йо́рдані, і вигої́ться тіло́ твоє́ тобі́, — й очи́стишся“. **11** І розгні́вася Нааман, і пішов і сказав: „Ось я подумав був: він ви́йде до мене, і стане, і закли́че Ім'я́ Господа́, Бога́ свого́, і покладе́

свою руку на те місце, і вилікує прокаженіого... 12 Чи ж не ліпші Авана та Парпар, дамаські річки, від усіх Ізраїлевих вод? Чи не міг я вимитися в них, і стати чистим?“І повернувся він, і пішов у гніві. 13 І підійшли його раби, і говорили до нього, і сказали: „Батьку мій, коли б велику річ говорив тобі той пророк, чи ж ти не зробив би? А що ж, коли він сказав тобі тільки: Умийся — і будеш чистий!“ 14 І зійшов він, і занурився в Йордані сім раз, за словом Божого чоловіка. І сталося тіло його, як тіло маліого хлопця, — і став він чистий!... 15 І вернувся до Божого чоловіка він та весь табір його. І прийшов він, і став перед ним та й сказав: „Оце пізнав я, що на всій землі нема Бога, а тільки в Ізраїлі! А тепер візьмі дарунка від свого раба“. 16 Та Єлисей відказав: „ Як живий Господь, що стою перед лицем Його, — я не візьму!“А той сильно просив його взяти, та він відмовився. 17 І сказав Нааман: „А як ні, то нехай буде дано твоєму рабові землі, скільки понесуть два мули, бо твої раб не буде вже принісати цілопалення та жертву іншим богам, а тільки Господеві! 18 Тільки оцю річ нехай прістить Господь твоєму рабові: коли мій пан прійде до Ріммонового дому, щоб там поклонятися, і опира́тиметься на мою руку, то й я схилюся в Ріммоновім домі. Коли я кланятимуся в Ріммоновім домі, то нехай прістить Господь твоєму рабові цю річ!“ 19 А той відказав: „Іди з миром!“І відійшов від нього на невелику відстань. 20 І сказав Гехазі, слуга Єлисея, чоловіка Божого: „Ось мій пан стримав

цього сиріянина Наамана, щоб нічого не взяти з руки його, що він приніс. „Як живий Господь, — побіж́у за ним і візьму́ щось від нього!“ **21** І погнався Гех́азі за Наама́ном. І побачив Нааман бігуна за собою, і зіскочив із воза навпроти нього й сказав: „Чи все гаразд?“ **22** А той відказав: „Гаразд! Пан мій послав мене, говорячи: Ось тепер прийшли до мене з Єфремових гір двоє юнаків, пророчі сини. Дай їм талант срібла та дві зміни одежі!“ **23** А Нааман відказав: „Будь ласкав, — візьми два таланти!“ І він упрóшував його. І зав'язав він два таланти срібла в дві то́рби, та дві зміни одежі, і дав своїм слугам, а вони понéсли перед ним. **24** І прийшов він до згі́р'я, і взяв з їхньої руки, і вмістив у домі, а тих людей відпустив, і вони пішли. **25** А він прийшов та й став перед паном своїм. І сказав до нього Єлисей: „Звідки ти, Гех́азі?“ А той відказав: „Нікуди не ходів твій раб, — ані туди, ані сюди“... **26** І сказав Єлисей до нього: „Чи моє серце не ходило з тобою, коли оберну́вся той муж зо свого воза назу́стріч тобі? Чи час бра́ти срібло та бра́ти одежі, і оливки, і виноградинка, і худобу дрібну́ та худобу велику, і рабів, і невільниць? **27** Тож Нааманова прока́за нехай приліпиться до тебе та до насіння твого навіки!“ І той вийшов від нього прокаже́ний, побілівши, як сніг!

6 І сказали пророчі сини до Єлисея: „Ось те місце, де ми сидимо перед тобою, затісне́ для нас. **2** Ходім аж до Йо́рдану, і візьмі́мо звідти кожен по одній дереві́ні, і зробимо собі місце, щоб сидіти там“. А він сказав:

„Ідіть“. 3 І сказав один: „Будь же ласкавий, і ходи зо своїми рабами!“ А він сказав: „Я підую“. 4 І пішов він із ними, і вони прийшли до Йордану, і рубали дерево. 5 І сталося, коли один валив деревину, то впала сокира до води. А той скрикнув і сказав: „Ох, пане мій, таж вона позичена!“ 6 І сказав Божий чоловік: „Куди вона впала?“ А той показав йому те місце. І він відрубав кусок дерева й кинув туди, — і впливла сокира! 7 І він сказав: „Витягни собі!“ А той простяг свою руку і взяв. 8 Сирійський цар воював з Ізраїлем. І радився він зо слугами своїми, говорячи: „На такому то й такому то місці буде моє таборування“. 9 А Божий чоловік послав до Ізраїлевого царя, говорячи: „Стережися переходити оце місце, бо там сходяться сиріяни!“ 10 І послав Ізраїлів цар до того місця, про яке говорив йому Божий чоловік та остерігав його; і він стерігся там не раз і не два. 11 І сильно занепокоїлося серце сирійського царя про ту річ, і він покликав своїх слуг та й сказав до них: „Чи не розповісте мені, хто з наших зраджує перед Ізраїльським царем?“ 12 І сказав один з його слуг: „Ні, пане мій царю, це не наш, а це Єлисей, той пророк, що в Ізраїлі, доносить Ізраїлевому цареві ті слова, що ти говориш у спальні своїй!“... 13 А він відказав: „Ідіть, і подивіться, де він, — і я пошлю й візьму його!“ І донесено йому, кажучи: „Ось він у Дотані!“ 14 І послав він туди коні, і колесниці та військо. І прийшли вони вночі й оточили те місто. 15 А слуга Божого чоловіка встав рано і вийшов, аж ось військо оточує місто, і коні,

і колесніці! І сказав його слуга до нього: „Ох, пане мій, що будемо робити?“ **16** А той відказав: „Не бійся, бо ті, що з нами, численніші від тих, що з ними“.

17 І молився Єлисєй і говорив: „Господи, розкрий йому очі, і нехай він побачить!“ І відкрив Господь очі того слуги, і він побачив, аж ось горá повна кóней та огняніх колесниць навколо Єлисєя!... **18** І зійшли сирійці до нього, а Єлисєй помолився до Господа й сказав: „Удар цей люд сліпотóю!“ І Він ударив їх сліпотóю за Єлисєєвим словом... **19** І сказав до них Єлисєй: „Це не та дорóга й не те місто. Ідїть за мною, й я проведú вас до того чоловіка, якого ви шукаєте“.

І він завів їх у Самарію. **20** І сталося, як прийшли вони до Самарії, то Єлисєй сказав: „Гóсподи, відкрий оці очі, і нехай вони побачать!“ І Господь відкрив їхні очі, і вони побачили, — аж ось вони в серéдині Самарії!... **21** І сказав Ізраїлів цар до Єлисєя, коли побачив їх: „Чи побити їх, чи побити, мій бáтьку?“

22 А той відказав: „Не вбивай! Чи ти повбиваєш тих, кого ти взяв до неволі своїм мечém та своїм списóm? Поклади хлїб та воду перед ними, і нехай вони їдять та п'ють, і нехай ідуть до свого пана“.

23 І справив цар для них велику гостіну, і вони їли й пили; і він відпустив їх, і вони пішли до свого пана. І сирійські óрди вже більш не входили до Ізраїлевого Краю. **24** І сталося по тому, і зібрав Бен-Гадад, сирійський цар, увесь свій тáбір, і він зійшов і облїг Самарію. **25** І був великий голод у Самарії. І ось ті облягáли їх, а осяча голова коштувала вісімдеся́т шеклів срібла, а чвертка

каву голубіного помету п'ять шеклів срібла. 26 І сталося, проходив Ізраїлів цар по мурі, а одна жінка крикнула до нього, говорячи: „Поможи, пане царю!“ 27 А він відказав: „Як тобі не допоможе Господь, звідки я поможу тобі? Чи з току, або з чавіла?“ 28 І сказав до неї цар: „Що тобі?“ А та відказала: „Оця жінка сказала мені: Дай свого сина, і ми з'їмо його сьогодні, а мого сина з'їмо вавтра. 29 І зварили ми мого сина та й з'їли його... І сказала я до неї другого дня: Дай сина свого, і ми з'їмо його, та вона сховала свого сина“. 30 І сталося, як цар почув слова цієї жінки, то роздер шати свої, і він ходив по мурі. І народ побачив, — аж ось веретище на тілі його зо споду! 31 І він сказав: „Отак нехай зробить мені Бог, і так нехай додасть, якщо позостанеться голова Елисея, Шафатового сина, на ньому сьогодні!“ 32 А Елисей сидів у своєму домі, а з ним сиділи старші. І послав цар чоловіка від себе. Поки прийшов посол до нього, то він сказав до старших: „Чи ви бачите, що цей син убивника послав зняти мою голову? Глядіть, як прийде цей посол, то замкніть двері, — і притиснете його в дверях. Ось і шарудіння ніг пана його за ним“. 33 Ще він говорив із ними, аж ось приходить до нього посланець. І він сказав: „Отаке зло від Господа! Чого ще чекати від Господа?“

7 І сказав Елисей: „Послухайте слово Господнє: Так сказав Господь: Цього часу вавтра буде сея пшеничної муки — за шекля, і дві сеї ячменю — за шекля в брамі Самарії“. 2 І відповів Божому чоловікові вельможа

царя, що він на його руку спирався, і сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. 3 І були при вході до брами чотири прокажені чоловіки. І сказали вони один до одного: „Чого ми сидимо тут, аж поки не помremo? 4 Якщо ми скажемо: Увійдемо до міста, а в місті голод, то помremo там; а якщо сидітимемо тут, то теж помremo. Отож, ходіть, і перейдемо до сирійського табору, — якщо там позоставлять нас при житті, будемо жити, а якщо заб'ють нас, то помremo“. 5 І встали вони надвечір, щоб іти до сирійського табору. І прибули вони до краю сирійського табору, аж ось — нема там нікого! 6 Бо Господь учинив, що сирійський табір почув стукотняву колесниць і їржання коней, та галас великого війська. І сказали вони один до одного: „Ось Ізраїлів цар найняв на нас хіттейських царів та царів єгипетських, щоб пішли на нас!“ 7 І встали вони, і повтікали надвечір, і полишили свої намети, й осли свої, і табір, як він був, та й повтікали, спасаючи життя своє! 8 І прийшли ті прокажені аж до краю табору, і увійшли до одного намету, — і їли й пили, і повинесли звідти срібло й золото та вбрання, і пішли й заховали. І вони знову увійшли до іншого намету, і повинесли звідти, і пішли та й сховали. 9 І сказали вони один до одного: „Неслушно ми робимо. Цей день — він день доброї звістки, а ми мовчимо. Як ми будемо чекати аж до ранішнього світла, то впаде на нас провина. А тепер ходімо, і

ввійдїмо й донесїмо царевому дому!“ 10 І прийшли вони, і покликали міських воротарїв, та й донесли їм, говорячи: „Увійшли ми до сирійського табору, а там нема ані людїни, ані людського голосу, а тільки поприв'язувані коні та поприв'язувані осли, та намети, як вони були!“ 11 І воротарї покликали, і донесли про це до самого царського дому. 12 І встав цар уночі й сказав своїм слугам: „Розкажў я вам, щó нам зробили сирійці. Вони знають, що ми голодні, і повиходили з табору, щоб сховатися на полі, говорячи: „Коли ті повиходять із міста, то ми схопимо їх живих, та й увійдемо до міста!“ 13 І відповів один із його слуг і сказав: „Нехай візьмуть п'ятеро позосталих коней, що лишилися в ньому, у місті. Ось вони, — (із усього війська Ізраїлевого тільки й лишилися, із усього війська Ізраїля, що згинуло), — і пошлємо, і побачимо“. 14 І взяли вони дві колесніці з кїньми, і цар послав їх услїд за сирійським табором, говорячи: „Ідїть і подивіться“. 15 І пішли вони за ними аж до Йордану, аж ось уся дорога повна вбрання та речей, що покидали сирійці, як поспішали! І верну́лися ці послы, і донесли цареві. 16 І вийшов народ, і розграбували сирійський табір. І коштувала сєя пшеничної муки по шеклю, і дві сеї ячмєню по шеклю за словом Господнім! 17 І цар призна́чив того вельможу, що на його руку він опирався, доглядати над брамою. Та затопта́в його народ у брамі, і він помер, як казав був Божий чоловік, який говорив, коли прихóдив до нього цар. 18 І сталося, коли Божий

чоловік говорив до царя, кажучи: „Дві сеї ячменю по шеклю, і сея пшеничної муки по шеклю буде того часу взавтра в брамі Самарії, **19** то цей вельможа відповів Божому чоловікові й сказав: „Якби Господь поробив отвори в небі, чи сталася б ця річ?“ А той відказав: „Ось ти побачиш своїми очима, — та їсти звідти не будеш“. **20** І сталося йому так, і затоптав його народ у брамі, і він помер.

8 А Єлисей говорив до жінки, що її сина він воскресів, кажучи: „Устань та й іди ти та дім твій, і мешкай дебудь, бо Господь прикликав голод, і він прийшов до краю на сім літ“. **2** І встала та жінка, і зробила за словом Божого чоловіка. І пішла вона та її дім, і замешкала в филистимському краї сім літ. **3** І сталося наприкінці семи років, вернулася та жінка з филистимського краю, і пішла до царя благати за свій дім та за своє поле. **4** А цар говорив до Гехазі, слуги Божого чоловіка, кажучи: „Розкажи мені про все те велике, що зробив Єлисей“. **5** І сталося, як він оповідав цареві, що той воскресив померлого, аж ось та жінка, що він воскресив сина її, благає царя за свій дім та за своє поле. **6** І сказав Гехазі: „Пане мій царю, оце та жінка, і це той син її, що воскресив Єлисей!“ **7** І прийшов Єлисей до Дамаску, а Бен-Гадад, сирійський цар, хворий. І донесено йому, кажучи: „Божий чоловік прийшов аж сюди!“ **8** І сказав цар до Газаїла: „Візьми в свою руку подарунка, та й іди зустріти чоловіка Божого. І запитайся Господа через нього, кажучи: „Чи відужаю я від оцієї хвороби?“ **9** І

пішов Газаїл спіткати його, і взяв подарунок в руку свою, та зо всього добра Дамаску тягару на сорок верблюдів. І прийшов, і став перед ним та й сказав: „Син твій Бен-Гадад, цар сирійський, послав мене до тебе, питаючи: Чи видужаю я з оцієї хвороби?“ **10** І сказав до нього Єлисей: „Іди, скажи йому: Жити — житимеш, та Господь показав мені, що напевно помре він“. **11** І наставив він обличчя своє на нього, і довго вдивлявся, аж той збентежився. І заплакав Божий чоловік. **12** А Газаїл сказав: „Чого плаче мій пан?“ А той відказав: „Бо знаю, що ти зробиш лихо Ізраїлевим синам: їхні твердині пустиш з огнем, і їхніх вояків позабиваєш мечем, і дітей їхніх порозбиваєш, а їхне вагітне — посічеш“. **13** А Газаїл сказав: „Та що таке твій раб, цей пес, що зробить таку велику річ?“ І сказав Єлисей: „Господь показав мені тебе царем над Сирією!“ **14** І пішов він від Єлисея, і прийшов до свого пана. А той сказав йому: „Що говорив тобі Єлисей?“ І він сказав: „Говорив мені: жити — житимеш!“ **15** І сталося другого дня, і взяв він покривало, і намочив у воді, і поклав на його обличчя, — і той помер. І зацарював Газаїл замість нього. **16** А п'ятого року Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, за Йосафата, Юдиного царя, зацарював Єгорам, син Йосафатів, цар Юдин. **17** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. **18** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. **19** Та не хотів Господь погубити

Юду ради раба Свого Давида, як обіцяв був йому дати світильника йому та синам його по всі дні.

20 За його днів збунтувався був Едом, — вийшли з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя.

21 І пішов Йорам до Цаїру, а з ним усі колесніці. І сталося, коли він уночі встав і побив Едома, що оточив був його, і керівників колесниць, то народ повтікав до наметів своїх. **22** І збунтувався Едом, і вийшов з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу збунтувалася й Лівна.

23 А решта діл Йорама, та все, що він зробив, ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **24** І спочив Йорам із батьками своїми, і був похований із батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахазія.

25 У дванадцятому році Йорама, Ахавого сина, Ізраїлевого царя, зацарював Ахазія, син Єгорам, Юдиного царя. **26** Ахазія був віку двадцяти і двох літ, коли він зацарював, і царював він один рік в Єрусалимі. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрі, Ізраїлевого царя. **27** І ходив він дорогою Ахавого дому, і робив зло в Господніх очах, як і Ахавів дім, бо він був зять Ахавого дому. **28** І пішов він з Йорамом, Ахавовим сином, на війну з Газаїлом, сирійським царем, до гілеадського Рамоту, та побили сиріяни Йорама. **29** І вернувся цар Йорам лікуватися в Їзреелі від тих ран, що вчинили йому сиріяни в Рамі, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. А Ахазія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Йорама, Ахавового сина, в Їзреелі, бо той був слабій.

9 А пророк Єлисей покликав одного з пророчих синів і сказав йому: „Підпережі свої стегна, і візьми це горня оливи в свою руку, і йди до гілеадського Рамоту. **2** І прийдеш туди, і побач там Єгú, сина Йосафата, Німшієвого сина. І ти ввійдеш, і візьмеш його з-між братів його, і введеш його до внутрішньої кімнати. **3** І візьмеш горня цієї оливи, і виллеш на його голову та й скажеш: Так сказав Господь: Помáзую тебе на царя над Ізраїлем! А по тому відчиниш двері й утечеш, і не будеш чекати“. **4** І пішов той слуга, слуга пророка, до гілеадського Рамоту. **5** І прийшов він, аж ось сидять керівники війська. І він сказав: „Слово мені до тебе, о керівнику!“ А Єгу відказав: „До кого з усіх нас?“ І той сказав: „До тебе, о керівнику!“ **6** І він устав, і вийшов до дому, а той вилив оливу на його голову. І сказав він йому: „Так сказав Господь, Бог Ізраїля: Помáзую тебе на царя над народом Господнім, над Ізраїлем! **7** І ти поб'єш дім Ахава, пана свого, і помстиш за кров Моїх рабів пророків, і за кров усіх Господніх рабів від руки Єзавелі. **8** І згине весь Ахавів дім, і вігублю Ахавові навіть те, що мочиться на стінú, і невіЛЬНОГО та вільного в Ізраїлі! **9** І зроблю Ахавів дім, як дім Єровоама, Неватового сина, і як дім Баші, сина Ахійїного. **10** А Єзавелю з'їдять пси в Їзреелевій ділянці, і не буде, хто б її поховав“. І відчинів він двері та й утік... **11** А Єгú вийшов до слуг свого пана, і вони сказали йому: „Чи все гаразд? Чого прихóдив той несамовітий до тебе?“ А він відказав: „Ви знаєте того чоловіка та його

мову“. 12 А вони відказали: „Неправда! Розкажи ж нам!“І той сказав: „Отак і так сказав він до мене, говорячи: Так сказав Господь: Помáзую тебе на царя над Ізраїлем!“ 13 А ті поспішно взяли кожен шати свої, і постелили під ним на верху́ сходів. І засурми́ли вони в сурму́, і сказали: „Зацарював Єгу!“ 14 І змовився Єгу, син Йосафа́та, Німшієвого сина, проти Йорама. А Йорам стеріг гілеадського Рамота, він та весь Ізраїль перед Газаїлом, сирійським царём. 15 І вернувся цар Єгорáм лікуватися в Їзреелі від ран, що вчинили йому сирі́яни, як він воював з Газаїлом, сирійським царем. І сказав Єгу: „Якщо згода ваша на те, нехай не вийде жóден утікач із міста, щоб піти донéсти в Їзреелі“. 16 І сів вёрхи Єгу, і поїхав до Їзреелу, бо Йорам лежав там. А Ахазія, цар Юдин, зійшов побачити Йорама. 17 А на башті в Їзреелі стояв вартовий. І побачив він náтовп Єгуїв, як він ішов, і сказав: „Я бачу náтовп!“А Єгорам відказав: Візьми верхівця́, і пошли назу́стріч їм, і нехай він скаже: Чи все гаразд?“ 18 І відправився верхівéць назу́стріч йому, і сказав: „Так сказав цар: Чи все гара́зд?“А Єгу́ відказав: „Щó тобі до того? Повертай за мною!“І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов той посóл аж до них, та не вернувся“. 19 І послав він другого верхівця́, і він прийшов до них та й сказав: „Так сказав цар: Чи все гара́зд?“А Єгу відказав: „Що тобі до гара́зду? Повертай за мною!“ 20 І доніс вартовий, говорячи: „Прийшов він аж до них, та не вернувся. А кінна їзда́, як їзда Єгу, Німшієвого сина, бо їде несамовито“. 21 І

сказав Єгорам: „Запрягай!“ І запряг його колесніцю. І відправився Єгорам, Ізраїлів цар, та Ахазія, Юдин цар, кожен своєю колесніцею, щоб зустріти Єгу, — і спіткали його в ділянці їзреелянина Навота. **22** І сталося, як Єгорам побачив Єгу, то сказав: „Чи все гаразд, Єгу?“ А той відказав: „Який гаразд при перелюбі твоєї матері Єзавелі та її багатьох чарів?“ **23** І обернув Єгорам руки свої та й утік. І сказав він Ахазії: „Зрада, Ахазіє!“ **24** А Єгу взяв лука в руку свою, і вдарив Єгорома між його раменами, — і пробіла стріла його серце, і він похилився на колесниці своїй... **25** І сказав Єгу до Бідкара, вельможі свого: „Візьми, кинь його на ділянці поля їзреелянина Навота. Бо пам'ятай, — я й ти їхали вдвох за Ахавом, батьком його, а Господь прорік на нього оце пророцтво: **26** Поправді кажу, що бачив Я вчора кров Навота та кров синів його, говорить Господь, і відплачу тобі на цій же ділянці, говорить Господь. А тепер кинь його на цій ділянці за словом Господнім“. **27** А Ахазія, Юдин цар, побачив це, і втівав дорогою на Бет-Гагган, а Єгу погнався за ним і сказав: „Убийте й його на колесниці!“ І поранили його в Маале-Гурі, що при Івлеамі, а він утік до Мегіддо та й помер там. **28** А раби його відвезли його верхи до Єрусалиму, та й поховали його в його гробі з батьками його в Давидовому Місті. **29** А в одинадцятому році Йорама, Ахавового сина, над Юдою зацарював Ахазія. **30** І прийшов Єгу до їзрееля, а Єзавель почула про це, і нафарбувала очі свої, і прикрасила голову свою, та й

виглянула через вікно. **31** А Єгу входить до брами. І сказала вона: „Чи все гаразд, Зімпрі, убивце пана свого?“ **32** І підняв він обличчя своє до вікна та й сказав: „Хто зо мною, хто?“ І виглянули до нього дватри євнухи. **33** А він сказав: „Скиньте її!“ І викинули її, — і брізнула кров її на стіну та на коні. І він топтав її... **34** І він увійшов, і їв та пив, та й сказав: „Підіть до тієї проклятої, і поховайте її, бо все ж таки вона царева дочка!“ **35** І пішли поховати її, та не знайшли з неї нічого, а тільки черепа, та ноги, та долоні рук. **36** І вони вернулися, і донесли йому про це. А він відказав: „Це слово Господа, що казав був через раба Свого тішб'янииа Іллю, говорячи: В Їзреєлевій ділянці пси з'їдять Єзавєлине тіло! **37** І буде Єзавєлин труп, як погній на поверхні поля в Їзреєлевій ділянці, так що не скажуть: Це Єзавель“.

10 А Ахав мав сімдесят синів у Самарії. І понаписував Єгу листи, і порозсилав до Самарії, до провідників Їзреелу, до старших і до виховників Ахавових синів, говорячи: **2** „Як тільки прийде лист цей до вас, — а з вами сини вашого пана, і з вами колесніці, і коні, і твердіні, і зброя, — **3** то виберіть найліпшого та найвідповіднішого з синів вашого пана, і посадіть його на трон вашого батька, та й воюйте за дім вашого пана!“ **4** А вони дуже-дуже налякалися й сказали: „Ось два царі не встояли перед ним, якже встоїмо ми?“ **5** І послали ті, що були над домом та над тим містом, і старші, і виховники до Єгу, говорячи: „Ми раби твої, і зробимо все, що ти нам скажеш.

Та ми не настанóвимо царем ні́кого, — що добре в очáх твоїх, те роби!“ **6** А він написав до них другого листа, пишучи: „Якщо ви мої, і слухняні моєму гóлосові, візьміть гóлови мужів, синів вашого пана, і прийдіть до мене цього чáсу взавтра до Їзреелу“(а царських синів було сімдеся́т чоловіка, при міських вельможах, що віхували їх). **7** І сталося, як прийшов той лист до них, то побрали вони царських синів, та й позабивали сімдеся́т чоловіка. І посклада́ли вони їхні гóлови в ко́шики, та й послали до нього в Їзреел. **8** І прибув посóл, і доніс йому, кажучи: „Принéсли гóлови царських синів!“ А він сказав: „Покладіть їх на дві купі при вході до брами до рáнку“. **9** І сталося вранці, і він вийшов і став, і сказав до всьóго наро́ду: „Ви неві́нні. Я вчинив змову на свого пана й убив його. А хто повбивав усіх цих? **10** Знайте ж тепер, що з Господнього слова не проминéться нічо́го, щó Господь говорив на Ахавів дім, і Господь зробив те, що говорив був через раба Свого Іллю“. **11** І Єгу повбивав усіх позосталих з Ахавого дому в Їзреелі, і всіх вельмож його, і знайо́мих його, і священників його, так, що не позоста́вив йому і врятованого! **12** І встав він і відійшов, і пішов до Самарії. А коли він був на дорозі при Бет-Екед-Гароімі, **13** то спіткав братів Ахазії, Юдиного царя, і сказав: „Хто ви?“ А ті відказали: „Ми Ахазієві брати, а йдемо́ запитати про гаразд царéвих синів та синів цариці!“ **14** А він сказав: „Схопіть їх живих!“ І схопи́ли їх живих, і позабивали їх до ями Бет-Екеду, сорок і два чоловіка,

— і він не позоставив ані одного з них! **15** І пішов він ізвідти, і спіткав Єгонадава, Рехавового сина, що йшов навпроти нього, і привітав його та й сказав до нього: „Чи твоє серце щире до мене, як моє серце до тебе?“ А Єгонадав відказав: „Так! Дай же свою руку!“ І той дав руку свою, і підняв його до себе до колесниці, **16** і сказав: „Іди ж зо мною, і приглянься до моєї запопадливости для Господа!“ І посадили його в колесницю його. **17** І прибув він до Самарії, і повбивав усіх позоставлених в Ахава в Самарії, і вибив аж до кінця його, за словом Господа, що говорив був до Іллі. **18** І зібрав Єгу весь народ і сказав до них: „Ахав мало служив Ваалові, — Єгу служитиме йому більше! **19** А тепер покличете до мене всіх пророків Ваала, усіх, хто служить йому, та всіх священників. Нехай нікого не бракуватиме, бо в мене велика жертва для Ваала. Кожен, хто буде відсутній, не буде живий!“ А Єгу зробив це підступом, щоб вигубити тих, хто служить Ваалові. **20** І сказав Єгу: „Оголосіть святочні збори для Ваала!“ І вони оголосили. **21** І послав Єгу по всьому Ізраїлю. І посходилися всі, хто служить Ваалові, і не позостався ніхто, хто не прийшов би. І прибули вони до Ваалового дому, — і переповнився Ваалів дім від входу до входу. **22** І сказав він тому, хто над царською шатнею: „Винеси одержу для всіх тих, хто служить Ваалові“. І той виніс їм ту одержу. **23** І ввійшов Єгу та Єгонадав, Рехавів син, до Ваалового дому, і сказав до Ваалових служителів: „Пошукайте й подивіться, щоб не був тут із вами ніхто з Господніх слуг, а тільки

самі ті, хто служить Ваалові“. **24** І ввійшли вони, щоб принести жертви та цілопáлення. А Єгú поставив собі назóвні вісімдеся́т чоловіка й сказав: „Кожен, у кого втече хто з тих людей, що я ввів на ваші руки, — життя його буде за життя тогó!“ **25** І сталося, як скінчив він приря́джувати цілопáлення, то Єгу сказав до бігунів та до старшін: „Увійдіть, повбивайте їх, — нехай ніхто не вийде!“ І повбивали їх вістря́м мечá, і поскидали їх ті бігуні та старшіни. Потому пішли до міста Ваалового дому. **26** І повинóсили вони бовванів Ваалового дому, і попáлили те. **27** І розбили вони Ваалового боввана, і розбили Ваалів дім, та й зробили з нього нечисте місце, і так є аж до сьогодні. **28** І ви́губив Єгу Ваала з Ізраїля. **29** Тільки не відступив він від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, від золотих тельців, що в Бет-Елі та що в Дані. **30** І сказав Господь до Єгу: „Тому́, що ти добре зробив угодне в оча́х Моїх, зробив Ахавовому домові все, що було на серці Моему, — сидітимуть сини твої на Ізраїлевому троні аж до четвертого покоління“. **31** Та Єгу не пильнував ходити за Зако́ном Господа, Бога Ізраїля, усім своїм серцем, не відступив від гріхів Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля. **32** За тих днів розпочав Господь відрúбувати від Ізраїля частини, — і побив їх Газаїл в усій Ізраїлевій країні, **33** від Йо́рдáну на схід сонця, увесь край Гілеаду, Га́дів, Рувимів та Манасі́їн, від Ароеру, що над потоком Арнон, і Гілеад та Башан. **34** А решта діл Єгу, і все, що́ він зробив, і вся лицáрськість його́, — ось вони написані в Книзі

Хроніки Ізраїлевих царів. **35** І спочив Єгу зо своїми батька́ми, і поховали його в Самарії, а замість нього зацарював син його Єгоахаз. **36** А дні, що царював Єгу над Ізраїлем у Самарії, були двадцять і вісім літ.

11 А коли Аталія, мати Ахазії, побачила, що помер її син, то встала та й вигубила все цареве насіння. **2** А Єгошева, дочка́ царя Йорама, сестра Ахазії, взяла Йоаша, сина Ахазії, та й викрала його з-поміж вбійваних царських синів, його та няньку його, і сховала в спальній кімнаті. І сховали його від Аталії, і він не був забитий. **3** І ховався він із нею в Господньому домі шість років, а Аталія царювала над краєм. **4** А сьомого року послав Єгояда, і взяв сотників із карійців та бігунів, і привів їх до себе до Господнього дому, і склав із ними умову, і заприсягнув їх у Господньому домі, і показав їм царського сина. **5** І він наказав їм, говорячи: „Оце та річ, яку зробіте. Третина з вас, що приходить в суботу, будете виконувати сторо́жу царського дому. **6** А третина буде в брамі Сур, а третина — у брамі за бігуна́ми, — і будете виконувати сторо́жу дому на зміну. **7** А дві частині з вас, усі, що відходять у суботу, будуть виконувати сторо́жу Господнього дому при цареві. **8** І оточите царя навколо, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто ввійшов би до рядів, нехай буде забитий. І будете ви з царем при виході його та при вході його“. **9** І зробили сотники все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та виходять у суботу, і прийшли до священника

Егояди. **10** І дав священник сотникам списи́ та щити́, що на́лежали цареві Давидові, що були в Господньому домі. **11** І поставáли бігуні́, кожен зо зброєю своєю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртівнику та при домі, навколо біля царя. **12** А він вивів царéвого сина, і поклав на нього корону та нарамéнники. І зробили вони його царем, і помáзали його, і вдарили в долоні та й крикнули: „Нехай живе цар!“ **13** І почула Аталія голос бігунів та наро́ду, і прийшла до народу до Господнього дому. **14** І побачила вона, аж ось цар стоїть за звичаєм на помóсті, а при царі зверхники та сýрми, а весь народ крáю тішиться та сурміть у сýрми. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Зрада, зрада!“ **15** А священник Егояда наказав сотникам, поставленим над вiйськом, і сказав до них: „Випровадьте її поза ряди́, а хто піде за нею, тогó забийте мечем!“ Бо священник сказав: „Нехай вона не буде забита в Господньому домі!“ **16** І зробили їй про́хід, і вона прийшла Кінським входом до царськóго дому, і там бу́ла забита. **17** І склав Егояда заповіта між Господом та між царем і між народом, щоб був народом Господнім, і між царем та між народом. **18** І ввійшов увесь наро́д Крáю до Ваалового дому, та й прозбивáли його та жéртівники його, і боввáнів його зовсі́м полама́ли, а Маттана, Ваалового священника, убили перед жéртівниками. А при Господньому домі священник поставив ва́рти. **19** І взяв він сотників і карійців, і бігунів та весь народ крáю, і вівели царя з Господнього дому. І ввійшли

вони через браму бігунів до царськóго дому, і той сів на царськóму троні. **20** І тішився ввесь народ кр́аю, а місто заспоко́їлось. А Аталію вбили мечем у царськóму домі. **21** Єгоаш був віку семи років, коли зацарював.

12 Сьомого року Єгу зацарював Єгоаш, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я́ його матері — Ців'я, з Беер-Шеви. **2** І робив Єгоаш угодне в Господніх оч́ах по всі дні, коли вказував йому священник Єгояда. **3** Тільки па́гірки не були понищені, — народ ще принóсив жертви та кадив на па́гірках. **4** І сказав Єгоаш до священника: „Усе посвячене срібло, що буде внéсене до Господнього дому, срібло перелічених людей, срібло за душі за вартістю їх, усе срібло, скільки лю́дині спадé на серце принéсти до Господнього дому, **5** візьмуть собі священники, кожен від знайо́мого свого, і вони зрóблять напра́ву Господнього дому в усьому, що буде зна́йдене там на напра́ву. **6** І сталося двадцятого й третього року царя Єгоаша, священники не напра́вили ушкодження храму. **7** І покликав цар Єгоаш священника Єгояду й священників, та й сказав їм: „Чому ви не направл́яєте ушкодження храму? А тепер не беріть срібла від ваших знайо́мих, а на напра́ву ушкодження храму віддастé його“. **8** І погоді́лися священники не брати срібла від народу, і не направл́яти ушкодження храму. **9** І взяв священник Єгояда одну скриньку, і продовба́в дірку на віку її, і поставив її при жéртівнику правóруч, як входити до Господнього дому. І давали туди священники,

що стерегли порога, усе срібло, що принісалося до Господнього дому. **10** І бувало, як вони бачили, що намножилося те срібло в скрині, то приходив царський писар та великий священник, і вони в'язали в мішки та рахували срібло, знайдене в Господньому домі. **11** І давали те перелічене срібло на руки робітникам праці, поставленим до Господнього дому, а вони давали його теслям та будівничим, що робили в Господньому домі. **12** І мулярам, і каменярам, і на закуп дерева та тесаного каменя, та на направу ушкодження Господнього дому, та на все, що йшло на храм для направи. **13** Тільки не робилися для Господнього дому срібні чаші, ножиці, кропильниці, сурми, усяка річ золота та річ срібна з того срібла, що принісалося до Господнього дому, **14** бо його давали робітникам праці та направляли ним дім Господній. **15** І не облічували тих людей, яким давали те срібло до їхніх рук, щоб вони давали робітникам праці, бо ті робили чесно. **16** Срібло ж жертви за провину та жертв за гріх не внісалося до Господнього дому, — воно було для священників. **17** Вийшов тоді Газаїл, сирійський цар, та й воював з Гатом, — і здобув його. І намірився Газаїл іти на Єрусалим. **18** І взяв Єгоаш, Юдин цар, усі святі речі, що присвятили були Йосафат, і Єгорам, і Ахазія, батькі його, царі Юдині, та святі речі свої, і все золото, що знайшлося в скарбницях Господнього дому та дому царського, та й послав Газаїлові, цареві сирійському, — і той відійшов від Єрусалиму... **19** А решта діл Йоаша, і все, що він

зробив, — он вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І встали його слуги, і вчинили змову, та й забили Йоаша в Бет-Мілло, де йдеться до Сілли. **21** Йозахар, Шім'атів син, та Єгозавад, Шомерів син, його слуги, забили його, і він помер. І поховали його з батьками його в Давидовім Місті, а замість нього зацарював син його Амація.

13 Двадцятого й третього року Йоаша, сина Ахазії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Єгоахаз, син Єгу, на сімнадцять літ. **2** І робив він зло в Господніх очах, і ходив у гріхах Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і не відхилявся від того. **3** І запалився гнів Господа на Ізраїля, і Він дав їх у руку Газаїла, царя сирійського, та в руку Бен-Гадада, Газаїлового сина, на всі ті дні. **4** Та вблагав Єгоахаз лице Господнє, — і Господь його вислухав, бо бачив Він горе Ізраїля, бо тиснув їх сирійський цар. **5** І дав Господь Ізраїлеві спасителя, і вони вийшли з-під руки Сирії. І сиділи Ізраїлеві сини в своїх наметах, як давніш. **6** Тільки не відійшли вони з гріхів дому Єровоама, що вводив у гріх Ізраїля, і сам у тому ходив, і Астарта стояла в Самарії. **7** А Сирія не позоставила Єгоахазові наробу, як тільки п'ятдесят верхівців та десять возів, та десять тисяч піхоти, бо їх вигубив сирійський цар, і зробив їх порохом на топтання. **8** А решта діл Єгоахаза, і все, що він робив, та його лицарськість, он вони написані в Книзі Ізраїлевих царів. **9** І спочив Єгоахаз з батьками своїми, і поховали його в Самарії, а замість нього

зацарював син його Йоаш. **10** Тридцятого й сьомого року Йоаша, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Йоаш, Єгоахазів син, на шістнадцять літ. **11** І робив він зле в Господніх очах, і не відходив від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля, і в тому ходив. **12** А решта діл Йоаша, і все, що він робив, і лицарськість його́, як він воював з Амацією, Юдиним царем, — он вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **13** І спочив Йоаш з батьками своїми, а Єровоам сів на троні його. І був похований Йоаш у Самарії, з Ізраїлевими царями. **14** А Єлисей заслаб на недугу, що з неї й помёр. І зійшов до нього Йоаш, Ізраїлів цар, і плакав над ним і говорив: „Батьку мій, батьку мій, колеснице Ізраїлева та верхівці його!“ **15** І сказав йому Єлисей: „Візьми лука та стріли“. І приніс той до нього лука та стріли. **16** А він сказав Ізраїлевому цареві: „Поклади свою руку на лука!“ І той поклав свою руку. А Єлисей поклав свої руки на руки цареві. **17** І він сказав: „Відчини вікно на схід!“ І той відчинив. І сказав Єлисей: „Стріляй!“ І той вистрілив, а він сказав: „Стріла спасіння Господнього, і стріла спасіння проти Сирії. І поб'єш ти Сирію в Афеку аж до кінця!“ **18** І він сказав: „Візьми стріли!“ І той узяв, а він сказав до Ізраїлевого царя: „Удар по землі!“ І він ударив три рази та й став. **19** І розгнівався на нього Божий чоловік і сказав: „Щоб ти був ударив п'ять або шість раз, тоді побив би Сирію аж до кінця! А тепер тільки три рази поб'єш ти Сирію“. **20** І спочів Єлисей, і поховали його. А моавські орди прийшли

до Краю наступного року. **21** І сталося, як ховали одного чоловіка, то погребальники побачили ті орди, та й кинули того чоловіка до Єлисеєвого гробу. А коли впав і доторкнувся той чоловік до Єлисеєвих костей, то воскрес, і встав на ноги свої... **22** А Газаїл, сирійський цар, тиснув Ізраїля всі дні Єгоахаза. **23** Та Господь був милостивий до них, і змилювся над ними, і звернувся до них ради заповіта Свого з Авраамом, Ісаком та Яковом, і не хотів вигубити їх, і не відкинув їх від Свого лиця аж дотепер. **24** І спочів Газаїл, сирійський цар, а замість нього зацарював син його Бен-Гадад. **25** І Йоаш, Єгоахазів син, узяв назад ті міста з руки Бен-Гадада, Газаїлового сина, що взяв був із руки Єгоахаза, свого батька, у війні. Три рази побив його Йоаш, і вернув Ізраїлеві міста.

14 Другого року Йоаша, Йоахазового сина, Ізраїлевого царя, зацарював Амація, Йоашів син, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять років. А ім'я його матері Єгоаддан, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не так, як його батько Давид, — він робив усе, що робив його батько Йоаш. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ приносив жертву та кадив на пагірках. **5** І сталося, як зміцнилося царство в руці його, то він повбивав своїх слуг, що забили його батька царя. **6** А синів убійників він не позабивав, як написано в Книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не будуть забиті батьки за синів, а сини

не будуть забиті за батьків, а тільки кожен за гріх свій буде забитий“. 7 Він побив Едома в Солянній долині, десять тисяч, і взяв у війні Селу, і назвав ім'я її: Йоктеїл, і так вона зветься аж до цього дня. 8 Тоді Амація послав послів до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди ж, поміряємось!“ 9 І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терен, що на Ливані, послав до кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай же дочку свою моему синові за жінку! Та перейшла польова звірина, що на Ливані, і вітоптала той терен. 10 Побити — побив ти Едома, і піднесло тебе твоє серце. Пишайся собі та сиди в своїм домі! І пощо будеш ти дровичитися зо злом, бо впадеш ти та Юда з тобою?“ 11 Та не послухався Амація. І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і помірялися він та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. 12 І був розбитий Юда Ізраїлем, і повтікали кожен до намету свого. 13 А Йоаш, цар Ізраїлів, схопив Амацію, Юдиного царя, сина Йоаша, сина Ахазії, у Бет-Шемеші, і прибув до Єрусалиму, і зруйнував єрусалимський мур від Єфремової брами аж до брами наріжної, чотири сотні ліктів. 14 І забрав він усе золото й срібло, та весь посуд, що знаходився в Господньому домі та в скарбницях дому царєвого, та запоручників, і вернувся в Самарію. 15 А решта діл Йоаша, що зробив він, та лицарськість його, і як воював з Амацією, Юдиним царем, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 16 І спочив Йоаш зо своїми батьками, і був похований у Самарії з

Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Єровоам. 17 І жив Амація, Йоашів сии, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять літ. 18 А решта діл Амації, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. 19 І вчинили на нього змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали за ним до Лахішу, — і вбили його там. 20 І повезли його на кóнях, і він був похований з батька́ми своїми в Давидовому Місті. 21 І взяв увесь Юдин наро́д Азарію, — а він був віку шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. 22 Він збудував Елат, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. 23 П'ятнадцятого року Амації, сина Йоаша, Юдиного царя, зацарював Єровоам, син Йоаша, Ізраїлевого царя, у Самарії, на сорок і один рік. 24 І робив він зло в Господніх оча́х, не відступався від усіх гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. 25 Він вернув Ізраїлеву границю відти, де йдеться до Гамату, аж до степово́го моря, за словом Господа, Бога Ізраїля, що говорив через раба Свого Йону, сина пророка Амміття, що з Гат-Гахеферу, 26 бо Господь побачив Ізраїлеву біду, дуже гірку́, і не було вже невільного та вільного, і не було помічника́ Ізраїлеві. 27 Та не говорив Господь знищити Ізраїлеве ім'я́ з-під неба, і споміг їх рукою Єровоама, Йоашового сина. 28 А решта діл Єровоама та лицарськість його, як воював, і як вернув Юді Дамаск та Хамат в Ізраїлі, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. 29 І спочив Єровоам

із батьками своїми та з Ізраїлевими царями, а замість нього зацарював син його Захарій.

15 Двадцятого й сьомого року Єровоама, Ізраїлевого царя, зацарював Азарія, син Амації, Юдиного царя. **2** Він був віку шістнадцяти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і два роки. А ім'я його матері — Єхолія, з Єрусалиму. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив його батько Амація. **4** Тільки пагірки не були знищені, — народ ще приносив жертву та кадив на пагірках. **5** І вдарив Господь царя, і він був прокажений аж до дня своєї смерти, і сидів ув особному домі. А над домом був Йотам, царів син, — він судив народ Краю. **6** А решта діл Азарії та все, що він робив, — ось вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **7** І спочив Азарія з своїми батьками, і його поховали з його батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Йотам. **8** Тридцятого й восьмого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Захарій, син Єровоама, на шість місяців. **9** І робив він зле в Господніх очах, як робили батьки його, — не відступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **10** І вчинив змову на нього Шаллум, Явешів син, і бив його перед народом і вбив його, і зацарював замість нього. **11** А решта діл Захарія, — ось вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **12** Оце Господнє слово, що Він промовляв до Єгу, говорячи: „Сини чотирьох поколінь будуть сидіти тобі на Ізраїлевому троні“. І сталося так. **13** Шаллум,

Явешів син, зацарював тридцятого й дев'ятого року Уззійї, Юдиного царя, і царював місяць часу в Самарії.

14 І пішов Менахем, Гадіїв син, з Тірци, і прибув у Самарію, та й побив Шаллума, Явешового сина, в Самарії, і вбив його, і зацарював замість нього. **15** А решта днів Шаллума та змова його, яку він учинив був, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **16** Тоді побив Менахем місто Тіфсах та все, що в ньому, і границі його від Тірци, бо не відчиніло воно брами. І він вибив його, а все вагітне повитинав.

17 Тридцятого й дев'ятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Менахем, Гадіїв син, на десять літ. **18** І робив він зле в Господніх очах, не вступився від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. За його днів **19** прийшов Пул, асирійський цар, на край. І дав Менахем Пулові тисячу талантів срібла, щоб його руки були з ним, щоб зміцнити царство в його руці. **20** А Менахем розклав це срібло на Ізраїля, на всіх вояків, щоб дати асирійському цареві, по п'ятдесят шеклів срібла від кожного чоловіка. І вернувся асирійський цар, і не стояв там у Краю. **21** А решта діл Менахема та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **22** І спочив Менахем з батьками своїми, а замість нього зацарював син його Пекахія.

23 П'ятдесятого року Азарії, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Пекахія, син Менахемів, на два роки. **24** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина,

що вводив у гріх Ізраїля. **25** І вчинив на нього змову П'еках, син Ремалії, старшина його, і забив його в палаті царського дому, з Арговом та з Ар'єм, а з ним було п'ятдесят чоловіка з гілеадян. І він убив його, і зацарював замість нього. **26** А решта діл Пекахії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **27** П'ятдесятого й другого року Азарії, Юдиного царя, зацарював у Самарії над Ізраїлем Пеках, син Ремалії, на двадцять років. **28** І робив він зло в Господніх очах, — не відступався від гріхів Єровоама, Неватового сина, що вводив у гріх Ізраїля. **29** За днів Пекаха, Ізраїлевого царя, прийшов Тіглат-Піл'есер, цар асирійський, і взяв Іййона, і Авел-Бет-Мааху, і Йоноаха, і Кедеша, і Хацора, і Гілеада, і Галіла, увесь край Нефталимів, та й вигнав їх до Асирії. **30** А Осія, син Елин, склав змову на Пекаха, сина Ремалії, і вдарив його та й убив його, і зацарював замість нього двадцятого року Йотама, Уззійїного сина. **31** А решта діл Пекаха та все, що він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Ізраїлевих царів. **32** Другого року Пекаха, сина Ремалії, Ізраїлевого царя, зацарював Йотам, син Уззійї, Юдиного царя. **33** Він був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садова дочка. **34** І робив він угодне в Господніх очах, — усе, що робив був його батько Уззійя, робив він. **35** Тільки пагірки не були знищені, — нарід іще приносив жертви та кадив на пагірках. Він збудував горішню браму Господнього дому. **36**

А решта діл Йотама та все, щó він зробив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **37** За тих днів зачав Господь посилати на Юду Реціна, сирійського царя, та Пекаха, сина Ремалії. **38** І спочив Йотам із своїми батька́ми, і був похований з батьками своїми в Місті Давида, свого батька, а замість нього зацарював син його Ахаз.

16 Сімнадцятого року Пекаха, сина Ремалії, зацарював Ахаз, син Йотама, Юдиного царя. **2** Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі шістнадцять років, і не робив угодного в очах Господа, Бога свого, як батько його Давид. **3** І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, і навіть сина свого провів через огонь для Молоха, за гидотою тих народів, що Господь вигнав їх перед Ізраїлевими синами. **4** І приніс він жертву та кадив на пагірках, і на згір'ях, та під усяким зеленим деревом. **5** Тоді прийшов Рецін, сирійський цар, та Пеках, син Ремалії, Ізраїлів цар, на війну до Єрусалиму. І облягли вони Ахаза, та не змогли звоювати. **6** Того часу Рецін, сирійський цар, вернув Едомові Елата, і вигнав юдеїв з Елоту. І едомляни прибули до Елату, й осілися там, і живуть тут аж до цього дня. **7** І послав Ахаз послів до Тіглат-Пелесера, асирійського царя, говорячи: „Я твій раб та син твій, — вийди й спаси мене з руки сирійського царя та з руки царя Ізраїлевого, що повстають на мене“. **8** І взяв Ахаз срібло та золото, знайдене в Господньому домі та в скарбницях дому царéвого, і послав дару́нка до асирійського царя. **9** І

послухав його асирійський цар. І пішов асирійський цар на Дамаск і взяв його, а його мешканців вигнав до Кіру, а Реціна вбив. **10** І пішов цар Ахаз назустріч Тіглат-Піл'есера, асирійського царя, до Дамаску, і побачив дамаського жертовника. І послав цар Ахаз до священика Урії подоби жертовника та взір його всієї його будови. **11** І збудував священик Урія жертовника, — як усе, що послав був цар Ахаз із Дамаску, так зробив священик Урія до приходу царя Ахаза з Дамаску. **12** І прибув цар із Дамаску, і побачив цар того жертовника, і приступив цар до жертовника, і приніс на ньому жертву. **13** І спалив він своє цілопалення та свою жертву хлібну, і вилив свою ливну жертву, і покропив кров'ю своїх мирних жертв того жертовника. **14** А мідяного жертовника, що перед Господнім лицем, він переставив із переднього боку храму, з-поміж жертовника та з-поміж Господнього дому, і поставив його на бік жертовника на північ. **15** І наказав цар Ахаз священикові Урії, говорячи: „На великому жертовнику пали ранішнє цілопалення та вечірню хлібну жертву, і цілопалення цареве та хлібну його жертву, і цілопалення всього народу Краю та хлібну їхню жертву, і їхні ливні жертви. І всю кров цілопалення та всю кров жертви покρόпиш на нього. А щодо мідяного жертовника, то я розважу“. **16** І зробив священик Урія все так, як наказав був цар Ахаз. **17** А цар Ахаз повідрубав рами підстав, і відсунув із них умивальницю, і зняв море з мідяних волів, що під ним, і поставив його на камінну підлогу. **18** І

закритий суботній перехід, що збудували при храмі, і зовнішній царський вхід він обернув до Господнього дому задля асирійського царя. **19** А решта діл Ахаза, що він зробив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **20** І спочив Ахаз із батьками своїми, і був похований з батьками своїми в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Хізкійя.

17 Дванадцятого року Ахаза, Юдиного царя, зацарював над Ізраїлем у Самарії Осія, син Елин, на дев'ять років. **2** І робив він зле в Господніх очах, тільки не так, як ті Ізраїлеві царі, що були перед ним. **3** На нього вийшов Салманасар, цар асирійський, і Осія став йому за раба, і давав йому даніну. **4** Та асирійський цар знайшов в Осії змову, що він посилав послів до Со, єгипетського царя, та не принісив асирійському цареві данини, як рік-у-рік те робив був. І замкнув його асирійський цар, і зв'язав його в в'язничому домі. **5** І вийшов асирійський цар на весь Край, і прийшов до Самарії, й облягав її три роки. **6** Дев'ятого року Осії асирійський цар здобув Самарію, та й вигнав Ізраїля до Асирії, і осадив їх у Халаху, і в Хаворі над річкою Гозан, і в містах Мідії. **7** І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що віпровадив їх з єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, **8** і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, **9** а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не

були слухні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, **10** і ставили собі стовпи для богів та Астарті на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, **11** і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівйти Господа, **12** і служили бовва́нам, про яких Господь говорив їм: „Не бу́дете робити цієї речі“, **13** то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорлівців, говорячи: „Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Зако́ном, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків“. **14** Та не слухали вони, і робили твердо́ю свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. **15** І не́хтували вони постанови Його, і заповіта Його, що склав з їхніми батька́ми, і свідо́цтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидо́тою й марно́тами, та за наро́дами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. **16** І полишили вони всі заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого бовва́на, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному вїйськові та служили Ваалові. **17** І вони перево́дили через огонь своїх синів та дочо́к своїх, і чарува́ли ча́рами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх оча́х, щоб гнівити Його. **18** І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, — не позостало ніко́го, тільки саме

Юдине плém'я. **19** Та й Юда не додержував заповідей Господа, Бога свого, — і ходили вони Ізраїлевими постановами, які вони встановіли. **20** І відвернувся Господь від усього Ізраїлевого насіння, і впокоряв їх, і давав їх у руку грабіжників, аж поки не кинув їх від лица Свого, **21** бо Ізраїль розірвав з Давидовим домом, і вони зробили царем Єровоама, Неватового сина, а Єровоам відвернув Ізраїля від Господа, і вводив їх у великий гріх. **22** І ходили Ізраїлеві сини в усіх Єровоамових гріхах, які він робив, не відступалися з того, **23** аж поки Господь не відкинув Ізраїля від лица Свого, як говорив був через усіх своїх рабів пророків. І пішов Ізраїль на вигнання з своєї землі до Асирії, і він там аж до цього дня. **24** І спровадив асирійський цар людей з Вавилону, і з Кути, і з Авви, і з Гамоту, і з Сефарваїму, й оселив по містах Самарії замість Ізраїлевих синів. І посіли вони Самарію, й осілися по містах її. **25** І сталося, на початку пробування їх там не боялися вони Господа, — і Господь послав на них левів, і вони нищили їх. **26** І сказали вони до асирійського царя, говорячи: „Ті люди, яких ти вигнав та оселив по містах Самарії, не знають прав Бога цього Краю, і Він послав на них оцих левів, і ось вони нищать їх, бо вони не знають права Бога цього Краю“. **27** І наказав асирійський цар, говорячи: „Відведіть туди одного зо священників, яких вигнали звідти, і підуть, і осядуть там, і він навчатиме їх права Бога цього краю“. **28** І прибув один із священників, яких вигнали з Самарії, й осівся в Бет-Елі, і він навчав

їх, як мають боятися Господа. **29** Та крім того кожен народ робив свого бога, і ставили їх у пагірковому місці, що робили попередні самаряни, кожен народ по своїх містах, де вони сиділи. **30** А вавилоняни зробили Суккот-Бенота, а кутяни зробили Нерегала, а гаматяни зробили Ашіму, **31** а авв'яни зробили Нівхаза та Тартака, а мешканці Сефарваїму палили синів своїх ув огні Адраммелехові й Анаммелехові, сефарваїмським богам. **32** І при тому вони боялися Господа, і настановили собі з-серед себе священиків пагірків, і вони приносили їм жертви в пагірковому місці. **33** Вони боялися Господа, і богам своїм служили за правом тих народів, звідки повиганяли їх. **34** Аж до цього дня вони роблять за колишнім правом, — вони не бояться Господа, і не роблять за уставами своїми та за правом своїм, ані за Законом, ані за заповіддю, як наказав був Господь синам Якова, якому дав ім'я Ізраїля. **35** І склав Господь із ними заповіта, і наказав їм, говорячи: „Не будете боятися інших богів, і не будете вклонятися їм, і не будете служити їм, і не будете приносити жертв їм, **36** а тільки Господа, що вивів вас із єгипетського краю великою силою та витягненим раменом, Його будете боятися, і Йому будете вклонятися, і Йому будете приносити жертви. **37** І устави, і права, і Закону, і заповідь, які написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні, а богів інших не будете боятися. **38** А заповіта, що Я склав із вами, не забудете, і не будете боятися інших богів, **39** а тільки Господа, Бога вашого,

будете боятися, і Він вирятує вас із руки всіх ваших ворогів“. **40** Та не послухали вони, бо все робили за своїм попереднім звичаєм. **41** І ті народи все боялися Господа, але служили бовві́анам своїм. Так само сини їхні та сини їхніх синів, — як робили батьки їхні, так роблять вони аж до цього дня.

18 І сталося третього року Осії, сина Елиного, Ізраїлевого царя, зацарював Єзекія, син Ахазів, цар Юдин. **2** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і царював в Єрусалимі двадцять і дев'ять літ. А ім'я його матері — Аві, дочка Захарія. **3** І робив він угодне в Господніх очах, усе так, як робив був його батько Давид. **4** Він понищив пагірки, і поламав стовпи для богів, і стяв Астарту, і розбив мідяного змія, якого зробив був Мойсей, бо аж до цих днів Ізраїлеві сини все кадили йому й кликали його: Нехуштан. **5** Він надіявся на Господа, Бога Ізраїля, і такого, як він, не було між усіма царями Юдиними, ані між тими, що були перед ним. **6** І міцно тримався він Господа, не відступався від Нього, і додержував заповіді Його, що наказав був Господь Мойсеєві. **7** І був Господь із ним, — у всьому, куди він ходив, він мав поводження. І збунтувався він на асирійського царя, і не служив йому. **8** Він побив филистимлян аж до Аззі та границі її від вартової башти аж до твердинного міста. **9** І сталося четвертого року царя Єзекії, — це сьомий рік Осії, Елиного сина, Ізраїлевого царя, — пішов Салманасар, цар асирійський, на Самарію, та й обліг її. **10** І здобув він її по трьох роках: шостого

року Єзекії, — це дев'ятий рік Осії, Ізраїлевого царя, — була здобута Самарія. **11** І вигнав асирійський цар Ізраїля до Асирії, і попровадив їх у Халах, і в Хавор, над річку Газан, та до мідійських міст. **12** Це за те, що не слухалися вони голосу Господа, Бога свого, і переступали заповіта Його; усього, що наказав був Мойсей, раб Господній, вони ані не слухали, ані не робили. **13** А чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **14** І послав Єзекія, цар Юдин, до царя асирійського, до Лахішу, говорячи: „Згрішив я! Відійди від мене, а що накладеш на мене, понесу.“ І наклав асирійський цар на Єзекію, Юдиного царя, три сотні талантів срібла та тридцять талантів золота. **15** І віддав Єзекія все срібло, знайдене в Господньому домі та в царевих скарбницях. **16** Того часу Єзекія відрубав золото з дверей Господнього дому та зов стовпів, що покрив був Єзекія, Юдин цар, золотом, і дав його асирійському цареві. **17** А асирійський цар послав із Лахішу до царя Єзекії головного командувача, і великого євнуха та великого чашника з великим військом до Єрусалиму. І пішли вони, і прийшли та й стали над водотягом горішнього ставу, що на битій дорозі до поля Валушників. **18** І кликнули вони до царя, і до них вийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **19** І сказав до них великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся?

20 Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кóго тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **21** Тепер оце ти надієшся собі опёртися на оту полáману очеретíну, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона вхóдить у долоню йому й продírявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього. **22** А коли ви скажете мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не Той, що Єзекія понищив пáгірки Його та жéртівники Його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жéртівником будете вклонятися в Єрусалимі? **23** А тепер піди в зáклад із моїм паном, асси́рійським царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **24** І як же ти проженеш хоч однóго намісника з найменших слуг мого пана? А ти собі надієшся на Єгипет ради колесніць та верхівців! **25** Тепер же, чи без Господа прийшов я на це місце, щоб знищити його? Господь сказав був мені: Піди на той край та знищ його!“ **26** І сказав Еліяким, син Хілкійї, і Шевна та Йоах до великого чáшника: „Говори до своїх рабів по-арамéйському, бо ми розуміємо, і не говори з нами по-юде́йському в слух тих людей, що на мурі“. **27** І сказав до них великий чáшник: „Чи пан мій послав мене говорити ці слова́ до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти вїй кал та пити свою сéчу?“ **28** І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юде́йському, і говорив і сказав: „Послухайте слово великого царя, царя асирійського:

29 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас від руки його! **30** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, врятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **31** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **32** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш Край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників, до краю оливки, оливного соку та меду, — щоб ви жили й не вмирали! І не слухайте Єзекії, коли він намовляє вас, говорячи: Господь порятує нас! **33** Чи справді врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **34** Де боги Гамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму, Гени та Івви? Чи врятували вони Самарію від моєї руки? **35** Котрий з-поміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **36** І мовчав той народ, і не відповів йому ані слова, бо це був наказ царя, що сказав: „Не відповідайте йому!“ **37** І прийшов Еліяким, син Хілкії, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафів син, канцлер, із роздертими шатами, до Єзекії, і донесли йому слова великого чашника.

19 І сталося, як почув це цар Єзекія, то роздер свої шати та накрився веретою, і ввійшов до Господнього дому. **2** І послав він Еліякіма, начальника палати, і писаря Шевну, та старших із священників, покритих

верётами, до пророка Ісаї, Амосового сина. **3** І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекія: Цей день — це день горя й картання та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу утроби, та немає сили породити! **4** Може почує Господь, Бог твій, всі слова великого чашника, що його послав асирійський цар, пан його, на образі Живого Бога, і Господь, Бог твій, покарає за слова, які чув, а ти принесеш молитву за рештку, що ще знаходиться“. **5** І прийшли раби царя Єзекії до Ісаї. **6** І сказав їм Ісаї: „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирійського царя! **7** Ось Я дам в нього духа, і він почує звістку, — і вернеться до свого краю. І Я вражу його мечем у його краї“. **8** І вернувся великий чашник, і знайшов асирійського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лахішу. **9** А коли він почув про Тіргак, царя етіопського, таке: „Ось він вийшов воювати з тобою!“ то вернувся, і послав послів до Єзекії, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекії, Юдиного царя, говорячи: „Нехай не зводить тебе Бог твій, що ти надієшся на Нього, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім краям, щоб учинити їх закляттям, а ти будеш урятований? **12** Чи врятували їх боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Гамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у

Господній дім. І Єзекія розгорну́в одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем і сказав: „Господи, Боже Ізраїлів, що сидиш на херувімах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса́ та землю! **16** Нахили́, Господи, ухо Своє та й почуй! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почуй слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога! **17** Справді, Господи, асирійські царі попусто́шили ті народи та їхній край. **18** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх. **19** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **20** І послав Ісая, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **21** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Горду́є тобою, сміється із тебе дівіця, сіонська дочка́, вслід тобі головою хитає дочка́ Єрусалиму! **22** Кого лаяв ти та ображав, і на ко́го пови́щив ти голос та вгору́ підніс свої очі? — На Святого Ізраїлевого! **23** Через послів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гóри високі, на боки Ливану, і позру́бую кедри високі його, добі́рні його кипариси, і вийду аж на вершо́к його на нічліг, — у гущи́ну його саду. **24** Я копаю та п'ю чужу воду, і стопо́ю своєї ноги повису́шую я всі єгипетські ріки! **25** Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створі́в? Тепер же спровадив

Я це, що ти нищиш міста поукріплювані, на купу румовищ обертаєш їх... **26** А мешканці їхні безсилі, настрашені та побентежені. Вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на даха́х, як попáлене збіжжя, яке не доспіло... **27** І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обúрення. **28** За твоє проти Мене обúрення, що горді́ня твоя надійшла до ушей Моїх, то на нїздрі твої Я сережку привішу, а вуді́ло Моє — в твої́ уста, і тебе поверну́ Я тією дорогою, якою прийшов ти! **29** А оце тобі знак: ї́жте цього року збіжжя самосї́йне, а другого року — саморóсле, а третього року — сї́йте та жніть, і садіть виноградники, та й ї́жте їх плід. **30** А врятоване Юдиного дому, що лишилося, пустить коріння додолу, і свого плода́ дасть угóру. **31** Бо з Єрусалиму вийде позоста́ле, а рештки — від гори Сїону. Ревність Господа Саваота зробить це! **32** Тому́ так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста оцього, і туди він не кине стрілі́, і щито́м її не поперéдить, і ва́ла на нього не вісипле! **33** Якою дорогою прійде, то нею повернеться, у місто ж оце він не ввійде, говорить Господь! **34** І це місто Я обороню́ на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мойого раба“! **35** І сталося тієї ночі, і вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському табóрі сто й вісімдеся́т і п'ять тисяч. І повставали вони рано вранці, аж ось — усі мертві тру́пи! **36** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся й осівся в Ніневї́ї. **37** І сталося, коли він молився в

домі Нісроха, свого бога, то Адраммелех та Шар'ецер убили його мечём, а самі втекли до краї Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

20 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісая, Амósів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своїм домом, бо ти вмиреш, а не відужаєш“. **2** А той відвернув обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, говорячи: **3** „О, Господи, згадай же, що я ходив перед лицем Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх“. І заплакав Єзекія ревним плачём. **4** І сталося, Ісая не вийшов ще з середини міста, а до нього було Господнє слово, говорячи: **5** „Вернися, і скажеш до Єзекії, володаря Мого народу: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я вилікую тебе, — третього дня зійдеш ти до Господнього дому! **6** І до днів твоїх Я додам п'ятнадцять літ, і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто ради Себе та ради раба Свого Давида“. **7** А Ісая сказав: „Візьміть грудку фіг“. І взяли й поклали на того гнояка, — і він відужав... **8** І сказав Єзекія до Ісаї: „Який знак, що Господь мене вилікує, і що я третього дня зійду до Господнього дому?“ **9** І сказав Ісая: „Ось тобі знак той від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: Чого хочеш, — щоб пішла тінь уперед на десять ступенів, чи щоб вернулася на десять ступенів?“ **10** І сказав Єзекія: „Легко тіні похилітися вперед на десять ступенів; ні, — а нехай тінь вернеться

назад на десять ступенів!“ **11** І клікнув пророк Ісая до Господа, і Він заверну́в тінь на ступенях, де вона спускалася на ступені Ахазові, на десять ступенів... **12** Того ча́су послав Беродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листá та дару́нка до Єзекії, бо прочув був, що Єзекія захворів. **13** І вислухав їх Єзекія, і показав їм усю скарбні́цю свою, — і срібло, і золото, і па́хощі, і добру оливу, і всю зброї́вню свою, і все, що знахо́дилося в його скарбни́цях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі свої́м та в усі́м володі́нні свої́м. **14** І прийшов пророк Іса́я до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що́ говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли з далекого кра́ю, з Вавилону“. **15** І той сказав: „Що́ вони бачили в домі твої́м?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі мої́м, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбні́цях своїх“, **16** І сказав Ісая до Єзекії: „Послухай Господнього слова: **17** Ось прихо́дять дні, і все, що́ в домі твоєму, і що були зібрали батьки твої аж до цього дня, буде вінесене до Вавилону. Нічого не позоста́неться, говорить Господь! **18** А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти породи́ш, де́кого заберуть, — і вони будуть євнухами в палатах вавилонського царя!“ **19** І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпека буде за моїх днів!“ **20** А решта ді́л Єзекії та вся лицарська́сть його, і як він зробив ста́ва та водотя́га, і впровадив воду до міста, — ото вони написані в Книзі Хроні́ки Юдиних царів. **21** І спочив

Єзекія зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Манасія.

21 Манасія був віку дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі п'ятдесят і п'ять літ. А ім'я його матері — Хевці-Ваг. **2** І робив він зло в Господніх очах, за гидотою тих народів, яких Господь повиганяв з-перед обличчя Ізраїлевих синів. **3** І він знову побудував пагірки, що їх винищив був його батько Єзекія, і понаставляв жертовників Ваалові, і зробив Астарту, як зробив був Ахав, Ізраїлів цар, і вклонявся всім небесним світілам та служив їм. **4** І побудував він жертовники в Господньому домі, про якого сказав був Господь: „В Єрусалимі покладу Я Ім'я Своє!“ **5** І побудував він жертовники для всіх небесних світил на обох подвір'ях Господнього дому. **6** І він перепровадив свого сина через огонь, і гадав, і ворожив, і настановив викликувачів духів померлих та духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівити Його. **7** І поставив він боввана Астарті, якого зробив, у домі, про якого Господь сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! **8** І більше не мандруватиме Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав їхнім батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, та весь Закон, що наказав їм Мій раб Мойсей“. **9** Та не послухалися вони. І Манасія звів їх до того, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед обличчя

Ізраїлевих синів. **10** І говорив Господь через Своїх рабів пророків, кажучи: **11** „За те, що Манасія, цар Юдин, зробив ці гидоти, учинив гірше від усього, щό робили були аморéяни, що були перед ним, і ввів у гріх також Юду божкáми своїми, **12** тому так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я навóджу таке зло на Єрусалим та на Юду, що в кожного, хто почує про це, задзвеніть в обох вúхах! **13** І протягну́ Я на Єрусалим мірку Самарії, та вагу Ахавого дому, і вітру Єрусалим, як витира́ють миску: витер і перевернув її догорі дном! **14** І Я покину останок наділу Мого, і дам їх у руку їхнім ворогам, і вони будуть на грабіж та на здóбич для всіх їхніх ворогів, **15** томú, що вони робили зло в Моїх очáх, і все гнівíли Мене він дня, коли вийшли їхні батьки з Єгипту, й аж до дня цього“ ... **16** А також Манасія пролив дуже багато невинної крóви, аж напóвнив нею Єрусалим від входу до входу, окрім свого гріхá, що ввів у гріх Юду, щоб чинити зле в Господніх очáх. **17** А решта діл Манасії, та все, щό він зробив, і гріх його, яким він грішив, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **18** І спочив Манасія з батьками своїми, і був похований в садку́ свого дому, в Уззиному садку́, а замість нього зацарював син його Амóн. **19** Амóн був віку двадцяти й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. А ім'я його матері — Мешуллет, дочкá Харуца з Йотви. **20** І робив він зло в Господніх очáх, як робив його батько Манасія. **21** І ходив він усією тією дорогою, якою ходив його бáтько, і служив тим

бовва́нам, яким служив батько його, і вклонявся їм. **22** І покинув він Господа, Бога батьків своїх, і не ходив Господньою дорогою. **23** І вчинили змову слуги Амона на нього, і вбили царя в його домі. **24** Та наро́д Краю перебив усіх змовників на царя Амона. І народ настановив царем Кра́ю замість нього сина його Йосію. **25** А решта діл Амона, усе, що́ робив він, ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **26** І поховали його в його гробі в Уззиному садку́, а замість нього зацарював син його Йосія.

22 Йосія́ був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. А ім'я його матері Єдида, дочка́ Адаї з Боцкату. **2** І робив він угодне в Господніх оча́х, і ходив усією дорогою свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І сталося вісімнадцятого року царя Йосії, послав цар Шафана, сина Ацалії, Мешулламового сина, писаря, до Господнього дому, говорячи: **4** „Піди до Хілкїї, первосвященика, і нехай перелічить те срібло, що́ зне́сене до Господнього дому, що́ зібрали від народу сторожі поро́га. **5** І нехай дадуть його на руку викона́вцям роботи, поставленим у Господньому домі, а ті нехай дадуть його тим, хто працює в Господньому домі, щоб направляти ушко́дження хра́му, — **6** тесля́рам, і будівні́чим, і муля́рам, щоб купувати дерево та те́сане ка́міння на напра́ву хра́му. **7** Тільки нехай не облічую́ться з ними про те срібло, що́ да́не на їхню руку, бо чесно вони роблять“. **8** І сказав Хілкїя, первосвященик, до писаря Шафана:

„Я знайшов у Господньому домі Книгу Закону!“ І дав Хілкїя ту Книгу Шафанові, і той перечитав її.

9 І ввійшов писар Шафан до царя, і приніс цареві вістку, і сказав: „Раби твої висипали те срібло, що знайдене в домі, і дали його на руку виконавцям роботи, поставленим у Господньому домі“. **10** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священик Хілкїя дав мені книгу“. І Шафан перечитав її перед царем. **11** І сталося, як цар почув слова Книги Закону, то роздер свої шати... **12** І наказав цар священикові Хілкїї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Ахборові, Міхаїному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому слугі, говорячи: **13** „Ідіть, зверніться до Господа про мене й про народ, та про всього Юду, про слова цієї знайденої книги. Великий бо гнів Господній, що запалився на нас за те, що батьки наші не слухалися слів цієї книги, щоб робити все, що написано про нас“. **14** І пішов священик Хілкїя, і Ахікам, і Ахбор, і Шафан, і Асая до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Тікви, сина Хархасового, сторожа шат, — вона сиділа в Єрусалимі, на Новому Місті, — і говорили до неї. **15** А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: **16** Так говорить Господь: Ось Я наведу лихо на оце місце та на мешканців його, усі слова тієї книги, що читав Юдин цар, **17** за те, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всім ділом своїх рук. І розпалівся Мій гнів на це місце, — і він не погасне! **18** А Юдиному цареві, що послав

вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — ті слова, які ти чув: **19** За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед Господнім лицем, коли почув, що Я говорив про це місце та про мешканців його, що вони стануть спустошенням та прокляттям, і що ти роздер шати свої та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. **20** Тому то Я прилучу тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у мирі, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наводжу на оце місце“. І вони принесли цю вістку цареві.

23 А цар послав, і зібрали до нього всіх старших Юди та Єрусалиму. **2** І ввійшов до Господнього дому цар та кожен муж Юди, а з ним усі мешканці Єрусалиму, і священики, і пророки, і весь народ від малого й аж до великого, і він прочитав до їхніх ушей усі слова Книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **3** І став цар на підвищенні, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і постанови Його всім серцем та всією душею, щоб виконати слова того заповіту, що написані в тій книзі. І весь народ пристав до заповіту. **4** І наказав цар Хілкії, великому священикові, й іншим священикам та сторожам порога, щоб повинесли з Господнього храму всі речі, зроблені для Ваала та для Астарті, та для всіх небесних світил. І він попалів їх поза Єрусалимом на кедронських полях, а їхній порошок відніс до Бет-

Елу. **5** І він поскидав жерців, що їх понаставляли були Юдині царі, і що вони кадили на пагірках по Юдиних містах та в околицях Єрусалиму, і кадили для Ваала, і для сонця, і для місяця, і для планет, і для всіх небесних світил. **6** І він виніс Астарту з Господнього дому поза Єрусалим до кедронської долини, та й спалив її в кедронській долині, і стер на поро́х, а її поро́х кинув на гробі звичайних людей. **7** І він порозбивав доми культу блудодійників, що були при Господньому домі, де жінки ткали завісу для Астарті. **8** І він вівпровадив усіх священників з Юдиних міст, і опоганив пагірки, де священники кадили, від Геви аж до Беер-Шеви, і порозбивав пагірки брам, що були при вході брами Ісуса, зверхника міста, що ліворуч тому́, хто входив до брами міста. **9** Але священники пагірків не входили до Господнього жертівника в Єрусалимі, а тільки їли прісне серед своїх братів. **10** І він опоганив місце ста́влення на огні, що в долині Гінномового сина, щоб ніхто не переводив через огонь сина свого та дочку́ свою для Молоха. **11** І він повідставляв коні, яких давали Юдині царі для сонця, від входу до Господнього дому, при кімнаті євнуха Нетан-Мелеха, що був у Парварімі, а колесниці сонця попалив ув огні. **12** А жертівники, що були на даху Ахазової гóрниці, що поробили Юдині царі, та жертівники, що поробив Манасія на двох подвір'ях Господнього дому, цар порозбивав. І він звідти побіг, і кинув їхній поро́х до кедронського пото́ку. **13** А пагірки, що навпроти Єрусалиму, праворуч гори Згуби, які побудував був

Соломон, Ізраїлів цар, для Астарті, гидóти сидóнської, і для Кемота, гидóти моавської, і для Мілкома, гидóти Аммонових синів, цар попогáнював. **14** І він порозбивав стовпи для богів, і постинав посвячені дерева, а їхнє місце наповнив людськими кісткáми. **15** А також жертівника, що в Бет-Елі, пáгírка, що зробив був Єровоам, син Неватів, що ввів у гріх Ізраїля, також жéртівника цього та цього пáгírка він розбив, і спалив того пáгírка та стер на пóрох, і Астáрту спалив. **16** І обернóвся Йосія, та й побачив гробí, що були там на горі. І послав він, і позабирав кості з гробів, і попáлив на жертівнику, — і опогáнив його, за словом Господнім, яке клікав був Божий чоловік, що прорікав оці речі. **17** І сказав цар: „Щó це за надгрóбок, що я бачу?“ А люди того міста сказали йому: „Це надгрóбок Божого чоловіка, що прийшов з Юдеї й прорік оці речі, які зробив ти на жéртівнику в Бет-Елі“. **18** А він сказав: „Дайте йому спóкій, — нехай ніхто не рухає костéй його“. І зберегли його кості, кості того пророка, що прийшов був із Самарії. **19** А також усі домí пáгíрків, що по самарійських містах, що поробили були Ізраїлеві царі, щоб гнівíти Господа, Йосія понищив, і зробив з ними те саме, що зробив у Бет-Елі. **20** І порізав він усіх священників пáгíрків, що були там, на жертівниках, і попáлив на них людські кості, та й вернувся до Єрусалиму. **21** І наказав цар усьому нарóдові, говорячи: „Справте Пасху для Господа, вашого Бога, як написано в оцій Книзі Заповіту“. **22** Бо не справлялася ця Пасха

від днів суддів, що судили Ізраїля, по всі дні царів Ізраїлевих та царів Юдиних. **23** І тільки вісімнадцятого року царя Йосії справлялася Пасха для Господа в Єрусалимі. **24** А також викликачів духів померлих, і духів віщих, і домовіх божків, і бовванів, і всякі гідоти, що появилися в Юдинім краї та в Єрусалимі, повиніщував Йосія, щоб поставити слова Закону, написані в книзі, що знайшов священник Хілкія в Господньому домі. **25** А такого царя, як він, не було перед ним, що навернувся б до Господа всім своїм серцем, і всією душею своєю, і всією силою своєю, за всім Мойсеевим Законом, і по ньому не повставав такий, як він. **26** Тільки не спинився Господь від ревности Свого великого гніву, яким запалився Його гнів на Юду за всі огірчення, якими гнівів Його Манасія. **27** І сказав Господь: „Також Юду відкину Я від лица Свого, як відкинув Я Ізраїля, і відкину це місто, яке вибрав, Єрусалим, та цей храм, про який Я сказав: Ім'я Моє буде там!“ **28** А решта діл Йосії та все, що він робив, — ото вони написані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **29** За його днів пішов фараон Нехо, єгипетський цар, на асирійського царя, на річку Єфрат. І вийшов цар Йосія навпроти нього, та той убив його в Мегіддо, коли він побачив його... **30** І його раби повезли його мертвого з Мегіддо, і привезли його до Єрусалиму, і поховали його в гробівці його. А народ краю взяв Єгоахаза, сина Йосії, і помазали його, та й настановили його царем замість його батька. **31** Єгоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він

зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії, з Лівни. **32** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили його батьки. **33** І фараон Нехо зв'язав його в Рівлі, в гаматському краї, щоб він не царював в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **34** А царем настановив фараон Нехо Ел'якіма, сина Йосії, замість батька його Йосії, і змінив ім'я його на Єгояким. А Єгоахаза він узяв, і той прибув до Єгипту та й помер там. **35** І Єгояким давав фараонові срібла та золота; тільки розклав це на край, щоб давати те срібло на фараонів наказ, — він стягав те срібло та золото з народу краю за оцінкою землі кожного, щоб віддати фараонові Нехо. **36** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Зевуда, дочка Педаї, з Руми. **37** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робили батьки його.

24 За його днів прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, а Єгоякім був йому три роки невільник, та потім збунтувався на нього. **2** А Господь послав на нього орди халдів, і орди сирійські, і орди моавські, та орди синів Аммона. І він послав їх на Юду, щоб вигубити їх за словом Господа, що Він говорив через рабів Своїх пророків. **3** Тільки на наказ Господа сталося це на Юду, щоб відкинути його від лиця Його за гріхи Манасії, за все, що він робив, **4** а також за неповинну кров, яку він

пролив, і наповнив Єрусалим неповинною кров'ю; і не хотів Господь простити. **5** А решта Єгояхімових діл, та все, що він робив, — ото вони описані в Книзі Хроніки Юдиних царів. **6** І спочив Єгояхим зо своїми батьками, а замість нього зацарював син його Єгояхін. **7** І більше вже не виходив єгипетський цар зо свого країю, бо вавилонський цар забрав усе від Єгипетського потоку аж до річки Ефрату, усе, що належало єгипетському цареві. **8** Єгояхін був віку вісімнадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. А ім'я його матері — Нехушта, дочка Елнатана, з Єрусалиму. **9** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив його батько. **10** Того часу прийшли до Єрусалиму раби Навуходонóсора, царя вавилонського, і місто попало в облогу. **11** І прийшов Навуходонóсор, вавилонський цар, на місто, а його раби облягали його. **12** І вийшов Єгояхін, цар Юдин, до вавилонського царя, він та мати його, і слуги його, і князі його, і євнухи його, — і вавилонський цар узяв його восьмого року свого царювання. **13** І позабирав він звідти всі скарби Господнього дому та скарби дому царéвого, і повідрóбував всі золоті речі, які поробив був Соломóн, цар Ізраїлів, у Господньому храмі, як говорив Господь. **14** І повивóдив він увесь Єрусалим, і всіх князів, і всіх лицарів військóвих, — десять тисяч пішло до неволі, — і всіх тéслів та ковалів. Не позоставив нікого, окрім нуждénного народу Краю... **15** І він вивів до Вавилону Єгояхіна та царéву матір, і царських жінóк, і його євнухів,

і видатних у краї, — усіх вівпровадив у неволю з Єрусалиму до Вавилону. **16** І всіх військових, сім тисяч, і теслів та ковалів тисячу, усіх лицарів, що займалися війною, — вивів їх вавилонський цар у неволю до Вавилону. **17** А царем настановив вавилонський цар Маттанію, дядька Єгояхіна, замість нього, і перемінив ім'я його на Седекію. **18** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. А ім'я його матері — Хамуталь, дочка Єремії з Лівни. **19** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояхим. **20** Бо за Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, і Він відкинув їх від Свого лиця. І Седекія збунтувався проти вавилонського царя.

25 І сталося дев'ятого року його царювання, десятого місяця, десятого дня місяця, прийшов Навуходоносор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розтаборився проти нього, і побудували проти нього вала навколо. **2** І було місто в облозі аж до одинадцятого року царя Седекії. **3** Дев'ятого дня місяця настав сильний голод у місті, і не було хліба для народу краю. **4** І пробитий був пролім у мури міста, і всі вояки повтікали вночі дорогою брами між двома мурами, що при царському садку, бо халдеї були при місті навколо. А цар утік дорогою в степ. **5** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали його в ерихонських степах, а все його військо розпоршилося від нього. **6** І схопили царя, і відвели його до вавилонського царя до Рівли, і там його той

засудив. **7** А синів Седекії зарізали на його очáх, а очі Седекії він вибрав, і скував його двома́ мідяніми кайданами, та й відвів його до Вавилóну... **8** А п'ятого місяця, сьомого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходонóсора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царськóї сторожі, слуга вавилонського царя. **9** І він спалив дім Господній та дім царéвий, і всі домí в Єрусалимі, і кожен великий дім спалив огнем. **10** І мури навколо Єрусалиму порозбивáло все халдейське військо, що було з начальником царськóї сторожі. **11** А решту народу, що позостався в місті, і тих, що перебігли до вавилонського царя, і решту прóстого люду повиганяв Невузар'адан, начальник царськóї сторожі. **12** А з біднотí Краю начальник царськóї сторожі позоставив декого за винярів та за рільників. **13** А мідянí стовпí, що в Господньому домі, і підста́ви, і мідяне море, що в Господньому домі, халдеї поламали, і відне́сли їхню мідь до Вави лону. **14** І гóрнята, і лопáтки, і ножі, і ложки, і весь мідяний по́суд, що вживається при службі, позабира́ли. **15** І каді́льніці, і ча́ші, усе, що було золоте — забрав золото, а що було срібне — срібло взяв начальник царськóї сторожі. **16** Два стовпí, одне море та ті підстави, що Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для всіх цих речéй! **17** Вісімнадцять ліктів високі́сть одного стовпа й одна мідяна ма́ковиця, а високі́сть ма́ковиці — три лікті, та мере́жка, і гранáтові яблука на ма́ковиці навколо, усе мідь. І для

другого стовпа з мере́жкою — так само. **18** І начальник царської сторожі взяв Сераю, первосвященника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів поро́га. **19** А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та п'ять чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військових відділів, що записував народ краю до військових відділів, і шістдесят чоловіка з народу краї, що знаходилися в місті. **20** І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. **21** І вдарив їх вавилонський цар, і повбивав їх у Рівлі, у гаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі. **22** А народ, що позостався в Юдиному краї, якого позоставив Навуходонóсор, вавилонський цар, то настановів над ним Гедалію, сина Ахікама, Шафанового сина. **23** І почули всі військові зверхники, вони та люди, що вавилонський цар настановів Гедалію, то поприходили до Гедалії до Міцпи і Ізмаїл, син Нетаніїн, і Йоханан, син Кареахів, і Серая, син нетофатянина Танхумета, і Язанія, син маахатянина, вони та їхні люди. **24** І присягнув Гедалія їм та їхнім людям, і сказав їм: „Не бійтеся бути підданими халдейцям, осядьте в Краї та служіть вавилонському цареві, — і буде вам добре!“ **25** І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, Елішамового сина, з царського насіння, та десять мужів із ним, і ударили вони Гедалію, — і він помер, і юдеїв, і халдеїв, що були з ними в Міцпі. **26** І знявся ввесь наро́д,

від малóго й аж до великого, та зверхники військ, і пішов до Єгипту, бо боявся халдеїв. 27 І сталося тридцятого й сьомого року неволі Єгояхіна, Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцять сьомого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого запарювання, змилювався над Єгояхіном, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. 28 І він говорив із ним ласка́во, і поставив трóна його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. 29 І змінив в'язні́чну одежу його, і він за́вжди їв хлі́б перед ним по всі дні свого життя. 30 А їжа його, їжа стала, видавалася йому від царя, щоденне щоденно, по всі дні його життя.

1 хроніки

1 Адам, Сиф, Енош, **2** Кенан, Магалал'їл, Яред, **3** Енох, Метушелах, Ламех, **4** Ной, Сим, Хам та Яфет. **5** Сини Яфетові: Гомер, і Магог, і Мадай, і Яван, і Тувал, і Мешех, і Тірас. **6** А сини Гомерові: Ашкеназ і Діфат, і Тогарма. **7** А сини Яванові: Еліша й Таршіша, кіттяни й роданяни. **8** Сини Хамові: Куш і Міцраїм, Пут і Ханаан. **9** А сини Кушеві: Шева, і Хавіла, і Савта, і Раама, і Савтеха. А сини Рамині: Шева й Дедан. **10** А Куш породив Німрода, — він зачав бути в'єлетом на землі. **11** А Міцраїм породив лудян, і анам'ян, і легав'ян, і нафтух'ян, **12** і патрусян, і каслух'ян, що вийшли звідти филистїмляни, і кафторян. **13** А Ханаан породив Сидона, свого первородженого, і Хета, **14** і євусеянина, і амореянина, і гіргашеянина, **15** і хіввеянина, і аркеянина, і сінеянина, **16** і арвадянина, і цемарянина, і хаматянина. **17** Сини Симові: Елам, і Ашшур, і Арпахшад, і Луд, і Ар'ам. Сини Арамові: і Уц, і Хул, і Гетер, і Мешех. **18** А Арпахшад породив Шалаха, а Шалах породив Евера. **19** А Еверові народилося двоє синів, — ім'я́ одні́му Пелег, бо за його днів була поділена земля, а ім'я́ брата його — Йоктан. **20** А Йоктан породив Алмодада, і Шелефа, і Хацармавета, і Єраха, **21** і Гадорама, і Узала, і Діклу, **22** і Евала, і Авімаїла, і Шеву, **23** і Офіра, і Хавілу, і Йовава, — усі вони сини Йоктанові. **24** Сим, Арпахшад, Шелах, **25** Пелег, Реу, **26** Серуг, Нахор, Терах, **27** Аврам, він же Авра'ам. **28** Сини Авраамові: Ісак та Ізмаїл. **29** Оце їхні нащадки: первороджений Ізмаїлів Невайот, і Кедар,

і Адбеїл, і Мівсам, **30** Мішма, і Дума, Масса, Хадад, і Тема, **31** Єтур, Нафіш, і Кедема, — оце вони сини Ізмаїлові. **32** А сини Кетури, Авраамової наложниці: вона породила Зімрана, і Йокшана, і Медана, і Мідіяна, і Їшбака, і Шуаха. А Йокшанові сини: Шева й Дедан. **33** А Мідіянові сини: Ефа, і Ефер, і Ханох, і Авіда, і Елдаа, — ці всі сини Кетури. **34** А Авраам породив Ісака. Ісакові сини: Ісав і Ізраїль. **35** Ісавові сини: Еліфаз, Реуїл, і Єуш, і Йалам, і Кора. **36** Сини Еліфазові: Теман і Омар, Цефі й Гатам, Кеназ і Тімна, і Амалик. **37** Сини Реуїлові: Нахат, Зерах, Шамма й Мізза. **38** А сини Сеїрові: Лотан, і Шовал, і Ців'он, і Ана, і Дішон, і Ецер, і Дішан. **39** А сини Лотанові: Хорі, і Гомам, і Ахот, Лотан, Тімна. **40** Сини Шовалові: Ал'ян, і Манахат, і Евал, Шефі, і Онам. А сини Ців'онові: Айя й Ана. **41** А сини Аніні: Дішон. А сини Дішонови: Хамран, і Ешбан, і Їтран, і Керан. **42** Сини Ецерові: Білган, і Зааван, Яакан. Сини Дішонови: Уц та Аран. **43** А оце царі, що царювали в Едомовому краї перед зацарюванням царя в Ізраїлевих синів: Бела, Беорів син, а ім'я його міста — Дінгава. **44** І помер Бела, а замість нього зацарював Йовав, Зерахів син з Боцри. **45** І помер Йовав, а замість нього зацарював Хушам із краю теманянина. **46** І помер Хушам, а замість нього зацарював Гадад, Бедадів син, що побив був Мідіяна на Моавському полі, а ім'я місту його Авіт. **47** І помер Гадад, а замість нього зацарював Самла з Масреки. **48** І помер Самла, а замість нього зацарював Саул з Рехевот-Ганнагару. **49** І помер Саул, а замість нього зацарював

Баал-Ханан, син Ахборів. **50** І помер Баал-Ханан, а замість нього зацарював Гадад, а ім'я його міста — Раї, а ім'я жінки його — Меgetав'їл, дочка Матреда, дочки Ме-Загавової. **51** І помер Гадад. І були потому провідники Едому: провідник Тімна, провідник Ал'я, провідник Єтет, **52** провідник Оголівама, провідник Ела, провідник Пінон, **53** провідник Кеназ, провідник Теман, провідник Мівцар, **54** провідник Магдіїл, провідник Ірам, — оце провідники Едому.

2 Оце Ізраїлеві сини: Рувім, Симеон, Левій, і Юда, Іссахар, і Завулон, **2** Дан, Йосип, Веніамін, Нефталім, Гад і Асир. **3** Юдині сини: Ер, і Онан, і Шела, — троє народилися йому від ханаанянки Бат-Шуї. І був Ер, Юдин первороджений, нечестивий в очах Господа, — і Він забив його. **4** А Тамар, невістка його, породила йому Пéréца та Зéваха, — усіх Юдиних синів п'ятеро. **5** Сини Перецові: Хецрон та Хамул. **6** А сини Зерахові: Зімрі, і Етан, і Геман, і Калкол, і Дера, — усіх їх п'ятеро. **7** А Кармієві сини: Ахар, що напровадив біду на Ізраїля, що спроневірився в заклятті. **8** А сини Етанові: Азарія. **9** А сини Хецронові, що народилися йому: Єрахмеїл, і Рам, і Келувай. **10** А Рам породив Аммінадава, а Аммінадав породив Нахшона, начальника синів Юдиних. **11** А Нахшон породив Салму, а Салма породив Боаз, **12** а Боаз породив Оведа, а Овед породив Єссéя. **13** А Єссéй породив свого первородженого Еліава, і Авінадава другого, і Шім'у третього, **14** Натаніїла четвертого, Раддая п'ятого, **15** Оцема шостого, Давида сьомого.

16 А їхні сестри: Церуя й Авідаїл. А Церуїні сини: Авшай, і Йоав, і Аса-Ел, — усіх троє. 17 А Авігаїл породила Амасу, а батько Амасин — їшмеелянин Єтер. 18 А Калев, Хецронів син, породив зо своєю жінкою Азувою та з Еріот дітей. А оце сини її: Єшер, і Шовав, і Ардон. 19 І померла Азува, а Калев узяв собі Ефрату, і вона породила йому Хура. 20 А Хур породив Урі, а Урі породив Бецаліїла. 21 А потому прийшов Хецрон до дочкї Махіра, Гїлеadowого батька, і він узяв її, — а він був віку шостидесяти років, — і вона породила йому Сегува. 22 А Сегув породив Яїра, і він мав двадцять і три місті в гїлеадському краї. 23 Але Гешур та Арам забрали від них Яїрові оселі, Кенат та залежні від нього міста, шістдесят міст. Усе це сини Махіра, Гїлеadowого батька. 24 А по Хецроновій смерті прийшов Калев до Єфрати, і Хецронова жінка Авїя породила йому Ашхура, батька Текої. 25 А сини Єрахмеїла, Хецронового перворóдженого, були: перворóджений Рам, і Буна, і Орен, і Оцем, Ахїя. 26 І булá в Єрахмеїла інша жінка, а ім'я їй Атара, — вона мати Онама. 27 А сини Рама, Єрахмеїлового перворóдженого, були: Маац, і Ямін, і Екер. 28 А сини Онамові були: Шаммай, і Яда. А сини Шаммая: Надав та Авішур. 29 А ім'я Авішуровій жінці — Авіхаїл, і вона породила йому Ахбана та Молїда. 30 А сини Надавові: Селед та Аппаїм, а Селед помер без дітей. 31 А сини Аппаїмові: Їш'ї, А сини Їш'ї: Шешан. А сини Шешанові: Ахлай. 32 А сини Яди, Шаммаєвого брата: Єтер і Йонатан. І помер Єтер без

дітей. **33** А Йонатанові сини: Пелет, і Заза, — оце були сини Єрахмеїлові. **34** А в Шешана не було синів, а тільки дочки. Був у Шешана раб єгиптянин, а ім'я йому Ярха. **35** І дав Шешан рабові своєму Ярсі свою дочку за жінку, і вона породила йому Аттая. **36** А Аттай породив Натана, а Натан породив Завада, **37** А Завад породив Ефлала, а Ефлал породив Оведа. **38** А Овед породив Єгу, а Єгу породив Азарію, **39** а Азарія породив Хелеца, а Хелец породив Ел'асу. **40** А Ел'аса породив Сісмая, а Сісмай породив Шаллума. **41** А Шаллум породив Єкамію, а Єкамія породив Елішаму. **42** А сини Калева, Єрахмеїлового брата: Меша, його первороджений, він батько Зіфа. І сини Мареші, Хевронового батька. **43** А Хевронові сини: Корах, і Таппуах, і Рекем, і Шама. **44** А Шама породив Рахама, Єракеамового батька, а Рекем породив Шаммая. **45** А сини Шаммаєві: Маон, а Маон був основник Бет-Цуру. **46** А Ефа, наложниця Калева, породила Харана, і Моцу, і Газеза. А Харан породив Газеза. **47** А сини Єгдаєві: Регем, і Йотам, і Гешан, і Фелет, і Ефа, і Шааф. **48** Калєвова наложниця Мааха породила Шевера та Тірхату. **49** І породила вона Шаафа, батька Мадманни, Шеву, батька Махбени, та батька Гів'и. А дочка Калєвова — Ахса. **50** Оце були сини Калева, сина Гура, первородженого Ефрати: Шовал, батько Кір'ят-Єаріму, **51** Салма, батько Вифлеєма, Гарєф, батько Бе-Гадєру. **52** У Шовала, батька Кір'ят-Єаріму, були сини: Гарое, Хаці-Гамменухот. **53** А роди Кір'ят-Єаріма: їтряни, путяни, шуматяни, мішраяни, — від

них пішли цор'атяни та ештауляни. **54** Сини Салміні: Бет-Лехем, і нетофаляни, Атрот, Бет-Иоав, і хацігаммонахтяни, цоряни. **55** А роди писарів, мешканців Ябецу, тір'атяни, шім'атяни, сухатяни, — вони кіняни, що походять від Хамата, батька Бет-Рехавового.

3 А оце були Давідові сини, що народилися йому в Хевроні: первороджений — Амно́н, від їзреелітянки Ахіноам; другий — Даниїл, від кармелітянки Авігаїл; **2** третій — Авесало́м, син Маахи, дочки Талмая, царя гешурського; четвертий — Адоні́я, син Хаггіт; **3** п'ятий — Шефатія, від Авітал; шостий — Їтреам, від жінки його Еґли; **4** шестеро народжено йому в Хевроні. І царював він там сім років і шість місяців, а тридцять і три роки царював в Єрусалимі. **5** А оці народилися йому в Єрусалимі: Шім'а, і Шовав, і Натан, і Соломон, — четверо від Вірсавії, Амміїлової дочки, **6** і Ївхар, і Елішама, і Еліфалет, **7** і Ноґаг, і Нефег, і Яфія, **8** і Елішама, і Еліяда, і Еліфелет, — дев'ятеро. **9** Усе це Давидові сини, окрім синів наложниць та сестри їх Тамари. **10** А син Соломонів — Рехав'ам, його син Авійя, його син — Аса, його син — Йосафат, **11** його син — Йорам, його син — Ахазія, його син — Йоаш, **12** його син — Амація, його син — Азарія, його син — Йотам, **13** його син — Ахаз, його син — Хізкійя, його син Манасія, **14** його син — Амон, його син — Йосія. **15** А сини Йосії: первороджений — Йоханан, другий — Єгояким, третій — Седекія, четвертий — Шаллум. **16** А сини Єгоякимові: Єхонія — син його, та син його Седекія. **17** А сини Єхонії: Ассір, Шеал'тіл,

син його, **18** і Малкірам, і Педая, і Шен'аццар, Єкам'я, Гошама, і Недав'я. **19** А сини Педаї: Зоровавель і Шім'ї. А сини Зоровавеля: Мешуллам, і Хананія, і сестра їхня Шеломіт, **20** і Хашува, і Огел, і Верех'я, і Хасад'я, Юшав-Хесед, п'ятеро. **21** А син и Хананії: Пелатія та Єшая, сини Рефаї, сини Арнонові, сини Овадії, сини Шеханії. **22** А сині Шеханії: Шемая. А сині Шемаї: Хаттиш, і Їг'ал, і Баріах, і Неарія, і Шафат, — шéстеро. **23** А син и Неарії: Ел'йоенай, і Хізкійя, і Азрікам, — троє. **24** А сини Ел'йоенаєві: Годав'я, і Ел'яшів, і Пелая, і Аккув, і Йоханан, і Делая, і Анані, — сéмеро.

4 Сини Юдині: Перец, Хецрон, і Кармі, і Хур, і Шовал. **2** А Реая, син Шовалів, породив Яхата, а Яхат породив Ахуман та Лахада, — оце рóди цор'атян. **3** А оці Аві-Етамові: Їзреел, і Їшма, і Їдбаш, а ім'я їхній сестрі — Гаццеллпоні. **4** А Пенуїл — батько Гедора, а Езер — батько Хуші. Оце сини Хура, Єфремового перворóдженого, батька Віфлеєму. **5** А в Ашхура, батька Текої, були дві жінки: Хел'а та Наара. **6** І породила йому Наара Ахуззама, і Хефера, і Темені, і Ахаштарі, — оце сині Наарині. **7** А сини Хел'ині: Церет, і Цохар, і Етнан. **8** А Коц породив Анува, і Гаццовеву, і роди Ахархела, сина Гарумового. **9** А Ябец був поважаний більше від своїх братів, і мати його назвала йому́ ім'я Ябец, говорячи: Я породила його в болісті. **10** І кликнув Ябец до Бога Ізраїлевого, говорячи: „Коли б Ти, благословляючи, поблагословив мене, і побільшив границю мою, і рука Твоя була зо мною, і зробив охорону від ліха, щоб не

засмучувати мене!“І Бог послав, чого він просив. **11**
А Келув, брат Шухи, породив Мехіра, — він батько
Ештона. **12** А Ештон породив Бет-Рафу, і Пасаха, і
Техінну, батька міста Нахаша. Це люди Рехи. **13** А
сини Кеназа: Отніїл та Серая. А сини Отніїлові: Хатат.
14 А Меонотай породив Офру, а Серая породив Ява,
батька Ремісничої Долини, бо вони були ремісники.
15 А сини Калева, Єфуннеєвого сина: Іру, Ела та Наам.
А Елин син — Кеназ. **16** А сини Єгаллел'їлові: Зіф і
Зіфа, Тір'я й Асар'їл. **17** А сини Езри: Єтер, і Меред,
і Ефер, і Ялон. А оце сини Біт'ї, фараонової дочки,
що взяв Меред; і вона зачала й породила Мір'яма, і
Шаммая, і Їшбаха, батька Ештемої. **18** А жінка його
юдéянка породила Єреда, батька Гедору, і Хевера,
батька Сохо, і Єкутіїла, батька Заноаха. **19** А сини
жінки Годійї, сестри Нахама, батька гарм'янина Кеїли
та маахатянина Ештемоа, **20** а сини Симеонові: Амнон,
і Рінна, Бен-Ханан, і Тілон. А сини Їш'ї: Зохет та Бен-
Зохет. **21** Сини Шели, Юдиного сина: Ер, бáтько Лехи, і
Лада, батько Мареші, і рóди дому робітників віссону, з
дому Ашбеа. **22** І Йокін, і люди Козеви, і Йоаш, і Сараф,
що володіли Моавом, і Яшуві-Лехем. Та це справи
стародавні. **23** Вони були ганчарі, і замéшкували садкі
та горóди; вони жили там у царя для його роботи. **24**
Сини Симеонові: Немуїл, і Ямім, Ярів, Зерах, Саул, **25**
його син — Шаллум, його син — Мівсам, його син —
Мішма. **26** А сини Мішми: Хаммуїл — син його, його
син — Заккур, його син — Шім'ї. **27** А в Шім'ї було
шістнадцять синів та шість дочóк, а брати його не

мали багатьох синів, і не помножили ввесь свій рід так, як сини Юдині. **28** І осілися вони в Беер-Шеві, і в Моладі, і в Хацар-Шуалі, **29** і в Білзі, і в Ецемі, і в Толаді, **30** і в Бетуїлі, і в Хормі, і в Ціклагу, **31** і в Бет-Маркавоті, і в Хацар-Сусімі, і в Бет-Бір'ї, і в Шаараїмі, — оце їхні міста аж до запарювання Давидового. **32** А їхні осади: Етам, і Аїн, Ріммон, і Тохен, і Ашан, — п'ятеро міст. **33** А всі їхні осáди, що навколо тих міст, аж до Баалу; це місця їх осéлення та родоводи їх про них. **34** А Мешовав, і Ямлех, і Йоша, син Амацїї, **35** і Йоїл, і Єгу, син Йошів'ї, сина Сераї, сина Асїїлового, **36** і Елїоенаї, і Якóва, і Шохая, і Асая, і Адїїл, і Єсіміїл, і Беная, **37** і Зіза, син Шіф'ї, сина Аллона, сина Єдаї, сина Шімрі, сина Шемаї. **38** Це ті, що входять в іменá князів у свої рóди, а дїм своїх батьків сильно розмножили. **39** І пішли вони до Мево-Гедору, аж до східнього боку долини, щоб пошукати пасовіська для своїх отáр. **40** І знайшли вони пасовісько сите та добре, а той край був простóрий, і тихий та спокійний, бо від Хама похóдили ті, що сиділи там колись. **41** І пішли ці, записані іменáми за днів Єзекїї, царя Юдиного, і розбїли їхні намети там, і побили меїнітів, що були знайдені там, що їх учинили заклáттям аж до цього дня, й осілися замість них, бо там пасовісько для їхньої дрібної худоби. **42** А з них, з Симеонових синів, пішли на гóру Сеїр п'ять сотень чоловіка, а Пелатія, і Неарія, і Рефая, і Уззіїл, сини Їш'ї, були на чолі їх. **43** І вони побили остáнок урятóваних Амалїка, й осілися там аж до цього дня.

5 А сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого, — бо він первороджений, та за збезчещення ним ложа свого батька перворідство було дане синам Йосипа, сина Ізраїлевого, та вони не могли приписатися до перворідства. **2** Бо Юда став найсильнішим серед братів своїх, і князем, сильнішим від нього, а перворідство дісталось Йосипові. **3** Сини Рувіма, Ізраїлевого первородженого: Ханох і Паллу, Хецрон і Кармі. **4** Йоїлові сини: Шемая — син його, його син Гог, син його — Шім'ї, **5** син його Міха, син його — Реая, син його — Баал, **6** син його Беера, якого вигнав Тіллегат-Пілнеесер, цар асирійський. Він був начальником Рувімівців. **7** А брати його, за його родами, у приписуванні за потомством їх, були: голова Єїл, і Захарій, **8** і Бела, син Азаза, сина Шеми, Йоїлового сина, — він сидів в Ароері й аж по Нево та Баал-Меон. **9** А на схід він сидів аж до виходу на пустиню від річки Ефрат, бо їхні череди в гілеадському краї стали численні. **10** А за Саулових днів вони провадили війну з агарянами, і ті впали в їхні руки, а вони сиділи в їхніх наметах на всім просторі на схід від Гілеаду. **11** А Гадові сини сиділи навпроти них у башанському краї аж до Салхи. **12** Йоїл — голова, а Шафам — другий, і Янай, і Шафат у Башані. **13** А їхні браття за домами своїх батьків: Михаїл, і Мешуллам, і Шева, і Йорай, і Якан, і Зія, і Евер, — семеро. **14** Оце сини Авіхаїла, сина Хурі, сина Яроаха, сина Гілеада, сина Михаїла, сина Єшішая, сина Єхдо, сина Буза. **15** Ахі, син Авдіїла, сина Гунієвого,

голови́ дому батьків їх. **16** І сиділи вони в Гілеаді, в Башані та в залежних від нього містах, та в усіх пасовиськах Шарону, на місцях виходу їх. **17** Усі вони були переписані в днях Йотама, Юдиного царя, та в днях Єровоама, царя Ізраїлевого. **18** Синів Рувима, і гадян, і половини Манасіїного племені, людей військових, що носять щита й меча та натягують лука, та віпрактикуваних у війні — було сорок і чотири тисячі і сім сотень і шістдесят, що виходили з військом. **19** І провадили вони війну з агарянами, і з Ітуром, і з Нафішем, і з Нодавом. **20** І да́на була їм поміч на них, і віддані були в їхню руку ті агаряни та всі, що з ними, бо вони кликали до Бога в бою, і Він був ублаганий, бо вони надіялися на Нього. **21** І вони зайняли їхні чєреди: їхніх верблюдів п'ятдесят тисяч, і дрібної худоби двісті й п'ятдесят тисяч, і ослів дві тисячі, а людських душ — сто тисяч. **22** Бо трупів попадало багато, бо від Бога була ця війна. І сиділи вони на своєму місці аж до неволі. **23** А сини половини Манасіїного племені сиділи в краю від Башану аж до Баал-Хермону й Сеніру та горі Гермону. Вони розмножилися. **24** А оце голови домів їхніх батьків: і Ефер, і Їш'ї, і Еліїл, і Азріїл, і Їрмея, і Годавія, і Яхдіїл, — мужі відважні, мужі славні, голови домів їхніх батьків. **25** Та спроневірилися вони Богові своїх батьків, і блудили за богами народів Краю, яких Бог вигубив перед ними. **26** І Бог Ізраїлів збудив духа Пула, царя асирійського, і духа Тілленат-Піл'несера, царя асирійського, і він виселив їх, Рувимівців і Гадівців

та половину Манасіїного племени, і запровадив їх у Халах, і Хавор, і Хару, та до річки Гозан, і вони там аж до цього дня.

6 Левієві сини: Гершон, Кегат і Мерарі. **2** А сини Кегатові: Амрам, Їцхар, Хеврон, і Уззіїл. **3** А сині Амрамові: Аарон, і Мойсєй, і Міріям. А сини Ааронові: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **4** Елеазар породив Пінхаса, Пінхас породив Авішу, **5** а Авішу породив Буккі, а Буккі породив Уззі. **6** А Уззі породив Зерахію, а Зерахія породив Мерайота. **7** Мерайот породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **8** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Ахімааца. **9** А Ахімаац породив Азарію, а Азарія породив Йоханана. **10** А Йоханан породив Азарію, — це той, що був священиком у Господньому домі, якого вибудував Соломон в Єрусалимі. **11** І Азарія породив Амарію, а Амарія породив Ахітува. **12** А Ахітув породив Садока, а Садок породив Шаллума. **13** А Шаллум породив Хілкійю, а Хілкійя породив Азарію. **14** А Азарія породив Сераю, а Серая породив Єгоцадака. **15** А Єгоцадак пішов до неволі, коли Господь вивів Юду та Єрусалим через Навуходонóсора. **16** Сини Левієві: Гершом, Кегат та Мерарі. **17** А оце ймєння Гершомових синів: Лівні та Шім'ї. **18** А сини Кегатові: Амрам, і Їцхар, і Хеврон, і Уззіїл. **19** Сини Мерарієві: Махлі та Муші. А оце Левієві рóди за їхніми батьками: **20** у Гершома: Лівні його син, син його Яхат, його син — Зімма, **21** його син — Йоах, його син — Іддо, його син — Зерах, його син — Єатрай. **22** Сини Кегатові: Аммінадав — син його, його

син — Корах, син його — Ассір, **23** син його — Елкана, син його — Ев'ясаф, син його — Ассір, **24** син його — Тахат, син його — Уріїл, син його Уззійя та Саул — син його. **25** А сини Елкани: Амасай та Ахімот. **26** Елкана — його син, Цофай — син його, і Нахат — син його, **27** Еліяв — син його, Єрохам — син його, Елкана — син його. **28** А Самуїлові сини: перворóджений Йоїл, а другій Авійя. **29** Сини Мерарієві: Махлі, його син — Лівні, його син — Шім'ї, його син Узза, **30** син його — Шім'а, син його — Хаг'гійя, син його — Асая. **31** А оце ті, яких Давид поставив для співання в Господньому домі, від часу міру ковчега. **32** І вони служили перед скинією, скинією заповіту, піснею, аж поки Соломон не збудував Господнього дому в Єрусалимі. І вони ставали, за уставом своїм, на свою службу. **33** А оце ті, що стояли, та їхні сини: співак Геман, син Йоїла, сина Самуїла, **34** сина Елкани, сина Єрохама, сина Еліїла, сина Тоаха, **35** сина Цуфа, сина Елкани, сина Махата, сина Амасая, **36** сина Алкани, сина Йоїла, сина Азарії, сина Цефанії, **37** сина Тахата, сина Ассіра, сина Ев'ясафа, сина Кораха, **38** сина Їцхара, сина Кегата, сина Леві, сина Ізраїля. **39** А брат його Асаф, що стояв на правиці його: Асаф був сином Берехії, сина Шім'ї, **40** сина Михаїла, сина Баасеї, сина Малкійї, **41** сина Етні, сина Зераха, сина Адаї, **42** сина Етана, сина Зіммі, сина Шім'ї, **43** сина Йахата, сина Гершом, сина Леві. **44** А сини Мерарі, брати їхні на лівиці: Етам, син Кіші, сина Авді, сина Маллуха, **45** сина Хашав'ї, сина Амації, сина Хілкійї, **46** сина

Амці, сина Бані, сина Шамері **47** сина Махті, сина Муші, сина Мерарі, сина Леві. **48** А брати їх Левити дані на всяку роботу скинії Божого дому. **49** А Аарон та сини його палили на жертівнику цілопалення та на кадильному жертівнику, і були на всяку роботу Святого Святих, та на очищення Ізраїля, згідно зо всім тим, що наказав був Мойсей, раб Божий. **50** А оце Ааронові сини: Елеазар — син його, його син — Пінхас, його син — Авішуя, **51** його син — Буккі, його син — Уззі, його син — Зерахія, **52** його син — Мерайот, його син — Амарія, його син — Ахітув, **53** його син — Садок, його син — Ахімаац. **54** А оце місце їхнього сидіння за їхніми осадами, в їхніх границях, синам Аароновим, з роду Кегатівців, бо для них був такий жеребок. **55** І дали їм Хеврон в Юдиному краї, та пасовіська його навколо нього. **56** А міське поле та осаді його дали Калеву, синові Ефунне. **57** А Аароновим синам дали міста сховища: Хеврон, і Лівну та її пасовіська, і Яттір, і Ештемоа та пасовіська його, **58** і Хілен та пасовіська його, Девір та пасовіська його, **59** і Ашон та пасовіська його, і Бет-Шемеш та пасовіська його. **60** А з племени Веніяминового: Геву та пасовіська її, і Алемет та пасовіська його, і Анатот та пасовіська його, — усіх їхніх міст в їхніх родах — тринадцять міст. **61** А Кегатовим синам, позосталим із роду племени, дано з половини племени, племени Манасіїного, жеребком десять міст. **62** А Гершомовим синам, за їхніми родами, з племени Іссахарового, і з племени

Асірового, і з племені Нефталімового, і з племені Манасіїного в Башані дано тринадцять міст. **63** Синам Мерарієвим за родами їх із племені Рувімового, і з племені Гадового, і з племені Завулóнового дано за жеребко́м дванадцять міст. **64** І дали Ізраїлеві сини Левитам ті міста та їхні пасовіська. **65** Вони дали жеребко́м із племені Юдиних синів, і з племені Симеонових синів, і з племені Веніяминових синів ті міста, що їх вони назвали іменáми. **66** А щодо тих, що з родів Кегатових синів, то міста границь їх бу́лі від Єфремового племені. **67** І дали їм міста схóвища: Сихéм та пасовіська його, в Єфремових горах, і Гезер та пасовіська його, **68** і Йокмеам та пасовіська його, і Бет-Хорон та пасовіська його, **69** і Айялон та пасовіська його, і Гат-Ріммон та пасовіська його. **70** А з половини Манасіїного племені: Анер та пасовіська його, і Біл'ам та пасовіська його, за родами позосталих Кегатових синів. **71** Гершомовим синам із роду половини Манасіїного племені: Голан у Башані та пасовіська його, і Аштарот та пасовіська його́. **72** А з Іссаха́рового племені: Кедеш та пасовіська його́, і Доврат та пасовіська його́, **73** і Рамот та пасовіська його́, і Анем та пасовіська його́. **74** А з Асірового племені: Машал та пасовіська його, і Авдон та пасовіська його, **75** і Хукок та пасовіська його, і Рехов та пасовіська його́. **76** А з племені Нефталімового: Кедеш у Галілі та пасовіська його, і Хаммон та пасовіська його, і Кір'ятаїм та пасовіська його. **77** А позоста́лим

Мерарієвим синам із Завулонового племені: Ріммон та пасовіська його, Фавор та пасовіська його. **78** А з другого боку Йордану при Єрихоні, на схід від Йордану, з Рувимового племені: Бецер на пустині та пасовіська його, і Ягца та пасовіська її, **79** і Кедемот та пасовіська його, і Мефаат та пасовіська його. **80** А з Гадового племені: Рамот у Гілеаді та пасовіська його, і Маханаїм та пасовіська його, **81** і Хешбон та пасовіська його, і Язир та пасовіська його,

7 А Іссахарові сини: Тола, і Пуа, Яшув і Шімон, — четверо. **2** А Толині сини: Уззі, і Рефая, і Єріїл, і Яхмай, і Ївсам, і Самуїл, — голови їхніх батьківських домів Толи, хоробрі вояки своїх родів. Число їх за Давидових днів — двадцять і дві тисячі і шість сотень. **3** А сини Уззі: Їзрахія. А сини Їзрахії: Михаїл, і Овадія, і Йоїл, Їшшійя, — п'ятеро, вони всі голови. **4** А в них, за їхніми нащадками, за домом їхніх батьків, були бойові військові ватаги, тридцять і шість тисяч, бо вони мали багато жінок та синів. **5** А їхніх братів по всіх Іссахарових родах, хоробрих вояків, було вісімдесят і сім тисяч, — усі вони перепісані. **6** Веніамін: Бела, і Бекер, і Едіяїл, — троє. **7** А сини Белині: Ецбон, і Уззі, і Уззіїл, і Єрімот, і Ірі, — п'ятеро голів батьківських домів, хоробрі вояки. А в родоводах їх — двадцять і дві тисячі тридцять і чотири. **8** А сини Бехерові: Земіра, і Йоаш, і Еліезер, і Елїоенаї, і Омрі, і Єремот, і Авійя, і Анатот, і Алемет, — усе це Бехерові сини. **9** А в родоводах їх, за їхніми нащадками, головами дому їхніх батьків, хоробрих вояків, — двадцять тисяч і

двісті. **10** А сини Єдіяїлові: Білган. А сини Білганові: Єуш, і Веніямин, і Егуд, і Кенаана, і Зетан, і Таршіш, і Ахішахар. **11** Усіх цих Єдіяїлових синів, за головами дому батьків, хоробрих вояків, було сімнадцять тисяч і двісті, що виходили з військóвим відділом на війну. **12** І Шуппім, і Хуппім, сини Іра, Хушім — син Ахера. **13** Сини Нефталимові: Яхціїл, і Ґуні, і Єцер, і Шаллум, — сини Білги. **14** Сини Манасіїні: Асріїл, якого породила його наложниця арамітка; вона породила й Махіра, Ґілеадового батька. **15** А Махір узяв жінку для Хуппіма та Шуппіма, а ім'я його сестрі Мааха, а ім'я другому — Целофхад. А в Целофхада були тільки дóчки. **16** І породила Мааха, Махірова жінка, сина, і назвала ім'я йому Переш, а ім'я братові його — Шареш. А його сини — Улам і Рекем. **17** А Уламові сини: Бедан. Оце сини Ґілеада, сина Махіра, сина Манасіїного. **18** А сестра його Молахет породила Ішгода, і Авіезера, і Махлу. **19** А сини Шеміди були: Ахіян, і Шехем, і Лікхі, і Аніям. **20** А сини Єфремові: Шутелах, і Веред, син його, і син його Тахат, і син його Ел'ада, і син його Тахат, **21** і син його Завад, і син його Шутелах, і Езер, і Ел'ад. І повбивали їх люди Ґату, нарóджені в Краю, бо вони зійшли були забрати їхні чéреди. **(questioned)** **22** І був у жалóбі їх бáтько Єфрем числénні дні, а брати його прихóдили розважáти його. **23** І ввійшов він до жінки своєї, і зачалá вона, і породила сина, а він назвав ім'я йому: Берія, бо зло булó в домі його. **24** А дочкá його — Шеера. І вона збудувала Бет-Хорон дóлішній і горі́шній та Уззен-Шееру. **25** І син його Рефах, і

Решеф, і син його Телах, і син його Тахан, **26** син його Ладан, син його Аммігуд, син його Елішама, **27** син його Нон, син його Ісус. **28** А їхня посілість та місця їхнього оселення — Бет-Ел та належні йому міста, а на схід — Нааран, а на захід — Гезер та належні йому міста, і Сихем та належні йому міста, аж до Айї та належних йому міст. **29** А на руки Манасіїних синів: Бет-Шеан та належні йому міста, Танах та належні йому міста, Мегіддо та належні йому міста, Дор та належні йому міста, — у них сиділи сини Йосипа, Ізраїлевого сина. **30** Сини Асирові: Їмна, і Їшва, і Їшві, і Берія, та сестра їх Серах. **31** А сини Беріїні: Хевер і Малкіїл, — він батько Бірзаїта. **32** А Хевер породив Яфлета, і Шомера, і Хотама, і сестру їх Шую. **33** А сини Яфлетові: Пасах, і Бімхал, і Ашват, — оце сини Яфлетові. **34** А сини Шемерові: Ахі і Рогагга, Яхебба та Арам. **35** А сини Гелема, його брата: Цофах, і Їмна, і Шелеш, і Амал. **36** Сини Цофахові: Суах, і Харнефер, і Шуал, і Бері, і Їмра, **37** Бецер, і Год, і Шамма, і Шілша, і Їтран, і Беера. **38** А сини Єтерові: Єфунне, і Піспа, і Ара. **39** А сини Улли: Арах, і Ханніїл, і Ріція. **40** Усе це Асирові сини, голови батьківських домів, вибрані лицарі вояки, голови начальників. А в родовідних книгах військових записано, число їхніх людей було — двадцять і шість тисяч.

8 А Веніямин породив первородженого свого Белу, другого — Ашбелу, і третього — Ахраха, **2** четвертого — Наху, і п'ятого — Рафу. **3** А в Бели були сини: Аддар, і Гера, і Авігуд, **4** і Авішуя, і Нааман, і Ахоах,

5 і Гера, і Шефуфан, і Хурам. 6 А оце сині Ехудові,
— вони були гóлови дому батьків, мешканців Геві,
та переселено їх до Манахату: 7 і Нааман, і Ахійя, і
Гера, — він їх переселів, і породив Уззу та Ахіхуда. 8
А Шахараїм породив дітей на моавському полі по
то́му, як він відіслав своїх жінок Хушім та Баару.
9 І породив він від Ходеш, своєї жінки: Йовава, і
Цівію, і Мешу, і Малкам, 10 і Єуц, і Сохію, і Мірму, —
це сини його, гóлови ба́тьківських домів. 11 А від
Хушім він породив Авітува та Елпаала. 12 А сини
Елпаалові: Евер, і Міш'ам, і Шемер, — він збудував
Оно й Лод та належні йому міста. 13 А Берія та Шема
— вони гóлови дому батьків, мешканців Айялону;
вони вигнали мешканців Гату. 14 А Ахйю, Шашак і
Єремот, 15 і Зевадія, і Арад, і Адер, 16 і Михаїл, і
Їшна, і Йоха — сини Берії. 17 А Зевадія, і Мешуллам, і
Хізкі, і Хевер, 18 і Їшмерай, і Їзлія, і Йовав, — сини
Елпаалові. 19 А Яким, і Зіхрі, і Завді, 20 і Елієнай, і
Ціллетай, і Еліїл, 21 і Адая, і Берая, і Шімрат, — сини
Шімеїєві. 22 А Їшпан, і Евер, і Еліїл, 23 і Авдон, і Зіхрі, і
Ханан, 24 і Хананія, і Елам, і Антотійя, 25 і Їфдея, і
Пенуїл, — сини Шашакові. 26 А Шамшерай, і Шехарія, і
Аталія, 27 і Яарешія, і Елійя, і Зіхрі, — сині Єрохамові.
28 Оце гóлови дому батьків за їхніми нащадками,
голови, що вони сиділи в Єрусалимі. 29 А в Гів'оні
сиділи: ба́тько Гів'ону, а ім'я його жінці — Мааха, 30 і
первороджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і
Надав, 31 і Гедор, і Ахйю, і Зехер. 32 А Міклот породив
Шім'у. І вони теж сиділи в Єрусалимі, при братах

своїх, зо своїми братами. **33** А Нер породив Кіша. А Кіш породив Саула, а Саул породив Йонатана, і Малкі-Шуя, і Авінадава, і Ешбаала. **34** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **35** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тареа, і Ахаз. **36** А Ахаз породив Єгоадду, а Єгоадда породив Алемета, і Азмавета, і Зімрі; а Зімрі породив Моцу. **37** А Моца породив Бін'ю, його син — Рафа, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **38** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні іменá: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — усі вони сини Ацелові. **39** А сини Ешека, брата його: перворódжений його Улам, другий — Єуш, третій — Еліфелет. **40** А Уламові сини були мужі хоробрі воякі, що натягували лука й що мали багато синів та онуків, — сотню й п'ятдесят. Усі вони з Веніяминових синів.

9 А ввесь Ізраїль був перепісаний, й ось вони були записані в книзі Ізраїлевих царів. А Юда був переселений до Вавилону за своє спроневірення.

2 А перші мешканці, що сиділи в своїй посілості, по своїх містах, були: Ізраїль, священики, Левити та слуги храму. **3** А в Єрусалимі сиділи з Юдиних синів, і з Веніяминових синів, і з синів Єфремових та Манасіїних: **4** Утай, син Аммігуда, сина Омрі, сина Імрі, сина Бані, з синів Переца, Юдиного сина.

5 А з шілонян: перворódжений Асая та сині його.

6 А з синів Зерахових: Єуїл та брати їх, — шість сотень і дев'ятдесят. **7** А з синів Веніяминових: Саллу, син Мешуллама, сина Годавії, сина Сенуї, **8** і Ївнея, син Єрохамів; і Ела, син Уззі, сина Міхрі, і

Мешуллам, син Шефатії, сина Реуїла, сина Ївнійї, **9** і брати їхні за їхніми нащадками, — дев'ять сотень і п'ятдесят і шість. Усі ці мужі — голови батьків, дому батьків своїх. **10** А із священників: Єдая, і Єгорів, і Яхін. **11** А Азарія, син Хілкїї, сина Мешуллама, сина Садока, сина Мерайота, сина Ахітава, — управитель Божого дому; **12** і Адая, син Єрохама, сина Нашхура, сина Малкїї; і Масай, син Адїїла, сина Яхзери, сина Мешуллама, сина Мешіллемїта, сина Іммера; **13** і брати їх, голови дому своїх батьків — тисяча й сім сотень і шістдесят, дуже добрі мужі на працю в ділі Божого дому. **14** А з Левитів: Шемая, син Хассува, сина Азрікама, сина Хашав'ї, з синів Мерарі; **15** і Бакбаккар, Хереш, і Балал, і Маттанія, син Міхи, сина Зіхрі, сина Асафа; **16** і Авадія, син Шемаї, сина Ґалала, сина Єдутуна; і Берехія, син Аси, сина Елкани, що сидів в осадах нетоф'ян. **17** А придвєрні: Шаллум, і Аккув, і Талмон, і Ахіман, і брати їхні; Шаллум був голова. **18** І аж дотепєр вони в царськїй брамі на схід, вони придвєрні табóрів Левієвих синів. **19** А Шаллум, син Коре, сина Ев'ясафа, сина Кораха, і брати його з дому його батька, кораківці, на праці служби, стерегли пороги скинїї, а їхні батьки були над Господнім табóром, стерегли вхід. **20** І Пінхас, син Елеазарів, був над ними колись звєрхником, і Господь був із ним. **21** Захарій, син Мешелемїї, був придвєрний при вході скинїї заповіту. **22** Усіх їх, вибраних на придвєрних при порóгах, було двісті й дванадцять. Вони переписані по своїх осáдах. Їх

поставив Давид та прозорливець Самуїл за їх вірність.

23 І вони та їхні сини були при брамах Господнього дому, дому скинії, за в́артами. **24** На чотири боки були придв́ерні: на схід, на за́хід, на північ, на південь. **25** А брати їхні були по с́елах, мусіли прихóдити на сім день, від ча́су до ча́су, щоб бути з ними на службі, **26** бо в службі були чотири перші придв́ерні, вони Левити; вони ж доглядали помéшкань та скарбів Божого дому. **27** І вони всю ніч перебува́ли навколо Божого дому, бо на них був обов'язок в́арти, і вони щоранку відмикали двері. **28** І з них були дехто коло службо́вого по́суду, бо за числом його принóсили, і за числом його винóсили. **29** І з них дехто були призначені до по́суду та до всяких святих речей: і над пшеничною мукою, і над вином, і над оливою, і над ладаном, і над па́хощами. **30** А з священничих синів були ті, що мішали запашне на кадило. **31** А Маттітія з Левитів, — він перворóджений корахівця Шаллума, — був у службі над справою сковорід. **32** А з синів кегатівців, з їхніх братів, були над хлібом показні́м, щоб приготовляти щосуботи. **33** А оце співакі́, го́лови ба́тьківських домів Левитів, по кімна́тах, були вільні від іншої праці, бо вдень та вночі були вони при своїй роботі. **34** Оце го́лови ба́тьківських домів Левитів за їхніми нащáдками, го́лови, що сиділи в Єрусалимі. **35** А в Гів'оні сиділи: ба́тько Гів'ону Єїл, а ім'я́ його жінці Мааха, **36** і перворóджений син його Авдон, і Цур, і Кіш, і Баал, і Нер, і Надав, **37** і Гедор, і Ахйо, і Захарій, і Міклот. **38** А Міклот породив Шім'ама. І вони

теж сиділи в Єрусалимі при братах своїх, зо своїми братами. **39** А Нер породив Кіша, а Кіш породив Саула, а Саул породив і Йонатана, і Малкі-Шую, і Авінадава, і Ешбаала. **40** А син Йонатанів — Мерів-Баал, а Мерів-Баал породив Міху. **41** А сини Міхи: Пітон, і Мелех, і Тахрея. **42** А Ахаз породив Яру, а Яра, породив Алмета, і Азмавета, і Зімрі. А Зімрі породив Моцу. **43** А Моца породив Бін'ю, його син — Рефая, його син — Ел'аса, його син — Ацел. **44** А в Ацела було шестеро синів, а оце їхні імена: Азрікам, Бохеру, і Ізмаїл, і Шеар'я, і Овадія, і Ханан, — оце сини Ацелові.

10 А филистимляни воювали з Ізраїлем. І побігли Ізраїлеві мужі перед филистимлянами, і падали трупами на горі Гілбоа. **2** І гналися филистимляни за Саулом та за його синами. І повбивали филистимляни Йонатана, і Авінадава, і Малкі-Шуя, Саулових синів. **3** І став бій тяжкий для Саула, і лучники кинулися на нього, — і він злякався тих лучників. **4** І сказав Саул до свого зброєноші: „Витягни меча свого, і пробий мене ним, щоб не прийшли ці необрізані, і не знущалися на до мною!“ Та не хотів зброєноша, бо дуже боявся. Тоді взяв Саул мечá — та й упав на нього. **5** І побачив зброєноша, що помер Саул, і впав і він на мечá, та й помер... **6** І помер Саул і троє синів його, та весь його дім померли разом. **7** І побачили всі ізраїльтяни, що мешкали в долині, що всі втікають, та що помер Саул та сини його, то покидали свої міста й повтікали, а филистимляни поприходили, й осілися в них... **8** І сталося другого дня, і прийшли филистимляни, щоб

пообдирати трупи, — та й знайшли Саула та синів його, що лежали на горі Гілбоа. **9** І вони пообдирали його, і понесли голову його та зброю його, і послали в филистимські краї навколо, щоб сповістити в домах своїх божків та народів. **10** І вони поклали зброю його в домі свого бога, а голову його прибили в домі Дагона. **11** І почув увесь гілеадський Явеш про все, що филистимляни зробили Саулові, **12** і встали всі хоробрі, і понесли Саулове тіло та тіла синів його, і принесли до Явешу, та й поховали їхні кістки під дубом в Явеші, і постили сім день. **13** І помер Саул за своє беззаконня, що він ним спроневірився проти Господа через Господнє слово, якого не тримався, а також через те, що питався віщого духа, щоб вивідати, **14** а не вивідував від Господа. І Він убив його, а царство його передав Давідові, Єссеевому синові.

11 І зібрався увесь Ізраїль до Давида в Хеврон, говорячи: „Оце ми кість твоя та тіло твоє! **2** І давніш, коли Саул був царем, ти водив та приводив Ізраїля на війну. І сказав Господь, Бог твій, тобі: Ти будеш пасти народа Мого, Ізраїля, і ти будеш князем над народом Моїм, Ізраїлем“. **3** І прийшли всі Ізраїлеві старші в Хеврон, а Давид склав із ними умову в Хевроні перед Господнім лицем. І помазали вони Давида царем над Ізраїлем, за Господнім словом через Самуїла. **4** І пішов Давид та увесь Ізраїль до Єрусалиму, — він Євус, і там були євусіяни, мешканці того краю. **5** І сказали мешканці Євусу до Давида: „Ти не ввійдеш сюди!“ Та здобув Давід твердиню Сіон,

— він Місто Давида. 6 І сказав Давид: „Кожен, хто найперше поб'є євусіянина, той стане за голову та за звérхника“. І ввійшов найперше Йоав, син Церуїн, і став за голову. 7 І осівся Давід у твердіні, тому назвав ім'я їй: Давидове Місто. 8 І він збудував місто навколо, від Мілло й аж навколо, а Йоав відновив решту міста. 9 І Давид ставав усе більшим, а Господь Саваот був із ним. 10 А оце голови Давидових лицарів, що хоробро трудилися з ним у його царстві, з усім Ізраїлем, щоб настановити його царем, за Господнім словом, над Ізраїлем. 11 А оце число Давидових лицарів: Яшов'ам, син Гахмоні, голова тридцяти, — він махнув своїм списом — і побив за один раз три сотні! 12 А за ним Елеазар, син Додо, ахох'янин, — він один із трьох лицарів. 13 Він був із Давидом у Пас-Дамімі, а филистимляни зібралися там на бій. І була там ділянка поля, повна ячмєню, а народ утікав перед филистимлянами. 14 Та вони стали посеред ділянки, і врятували її та й побили филистимлян. І Господь подав велику перемогу! 15 І зійшли троє з тих тридцяти на пєреді на скелю до Давида, до печери Адуллам. А филистимський табір таборував у долині Рефаїм. 16 Давид же був тоді в твердіні, а филистимська залóга була тоді в Віфлеємі. 17 І спрагнув Давид та й сказав: „Хто напóїть мене водою з віфлеємської криниці, що в брамі?“ 18 І продérлися ці троє до филистимського табору, і зачерпну́ли води з віфлеємської криниці, що в брамі. І вони вінесли й принесли до Давида, та Давид не схотів її пити,

— і вилив її для Господа, **19** та й сказав: „Борони мене, Боже мій, чинити таке! Чи я буду пити кров цих мужів, що ходили, наражаючи життя своє? Бо життям своїм вони принесли її!“ І не хотів він пити її. Оце зробили троє цих лицарів. **20** А Авшай, Йоавів брат, — він голова тих трьох. І він махнув своїм списом — і побив три сотні! І він мав найславніше ім'я серед трьох. **21** З тих трьох серед двох він був найшановніший, і став їм за провідника. А до тих трьох не досяг. **22** Беная, син Єгоядин, син хороброго мужа, великий у ділах, з Кавцеїлу, — він побив двох синів Арїїла моавського. І він зійшов і забив лева в середині ями сніжного дня. **23** І він побив одного єгиптянина, мужа поставного, на п'ять ліктів, а в руці єгиптянина був спис, як ткацький вал. І зійшов він до нього з києм, і вирвав списа з руки того єгиптянина, — та й його забив його списом. **24** Оце зробив Беная, син Єгоядин, і його ім'я було серед тих трьох хоробрих. **25** З тих тридцяти він був найповажніший, а до тих трьох не досяг. І Давид призначив його до своєї прибічної сторожі. **26** А хоробрі мужі були ці: Асаїл, Йоавів брат, Елханан, син Додо, із Віфлеєму, **27** гарор'янин Шаммот, пелонянин Хелес, **28** Іра, син Іккешів, текоюнин, анотянин Авіезер, **29** хушатянин Сіббехай, ахох'янин Ілай, **30** нетофатянин Магарай, Хелед, син Баанин, нетофатянин, **31** Ітай, син Рівай, з Гів'ї Веняминової, пір'атонянин Беная, **32** Хурай з Нахале-Гаашу, арв'янин Авїїл, **33** бахарум'янин Азмавет, шаалвонянин Ел'яхба, **34** сини гізонянина

Гашема, Йонатан, син Шаге, гарар'янин, **35** Ахійям, син Сахарів, гарар'янин, Еліфал, син Урів, **36** мехар'янин Хефер, пелонянин Ахійя, **37** кармелянин Хіцро, Наарай, син Езлаїв, **38** Йоїл, брат Натанів, Мівхар, син Гаґрі, **39** аммонітянин Целек, беротянин Нахрай, зброєноша Йоава, Церуїного сина, **40** їтрянин Іра, їтрянин Ґарев, **41** хіттянин Урійя, Завад, син Ахляя, **42** Адіна, син Шізін, Рувімівець, голова Рувимівців і над тридцятьма, **43** Ханан, син Маахин, і мітнянин Йосафат, **44** аштеріянин Уззійя, Шама, і Еуїл, сини ароерянина Хотама, **45** Єдіаїл, син Шімпрі, і Йоха, його брат, тіцянин, **46** махав'янин Еліїл, і Єривай, і Йошав'я, сини Ел'наамові, і моавітянин Їтма, **47** Етіїл, і Овед, і Яасіїл із Цови.

12 А це ті, що поприходили до Давида в Ціклаґ, коли він ще ховався перед Саулом, сином Кішевим, і вони були серед лицарів, що допомагали в війні, **2** що були озброєні луком, що кидали правицею та лівицею каміння та стріли з лука, з Саулових братів, від Веніямина: **3** голова Ахіезер та Йоаш, сини гів'янина Шемаї, і Єзіїл та Пелет, Азмаветові сини, і Бераха, і аннетотянин Єгу, **4** і гів'онянин Їшмая, лицар серед тридцятьох та старший над тридцятьма, і Їрмея, і Яхазіїл, і Йоханан, і ґедерянин Йозавад, **5** Ел'узай, і Єрімот, і Беал'я, і Шемарія, і гаріф'янин Шефатія, **6** Елкана, і Їшшійя, і Азарейл, і Йоезер, і Яхов'ам, хорх'яни, **7** і Йоїла та Зевадія, сини Єрохамові, з Ґедору. **8** А з ґадян відділилися до Давида до твердині в пустиню лицарі воякі, мужі відважні, на війні,

озброєні великим щитом та списом. А їхні обличчя — то обличчя лев'ячі, а щодо швидкості — вони були, як сарни на горах. **9** Голова — Езер, другий — Овадія, третій — Еліав, **10** четвертий — Мішманна, п'ятий — Їрмея, **11** шостий — Аттай, сьомий — Еліїл, **12** восьмий — Йоханан, дев'ятий — Елзавад, **13** десятий — Єремія, одинадцятий — Махбанай. **14** Оці були з Гадових синів, голови військових відділів, малий — один на сотню, а великий — на тисячу. **15** Це ті, що перейшли Йордан першого місяця, коли він був переповнений понад усі береги свої, і порозганяли всіх мешканців долин на схід та на захід. **16** І прийшли з синів Веніяминових та Юдиних аж до твердині до Давида. **17** А Давид вийшов перед них, і, відповідаючи, сказав їм: „Якщо ви прийшли до мене з миром, щоб допомагати мені, буде моє серце з вами за одне, а якщо зрадите мене супроти ворогів моїх, коли нема обмани в руках моїх, то побачить це Бог наших батьків, і покарає!“ **18** І зійшов Дух на Амасая, голову тридцяти, і він проказав: „Мир, Давиде, тобі, і з тобою, о сину Ессеев! Мир тобі, і мир тому, хто тобі помагає, бо тобі помагає твій Бог!“ І прийняв їх Давид, і поставив на чолі війська. **19** І з Манасії перебігли до Давида, коли він ішов із филистимлянами проти Саула на війну, — а він не поміг їм, бо филистимські князі, порадившись, відіслали його, говорячи: „За ціну наших голів він хоче перейти до свого пана Саула!“ **20** Коли він ішов до Ціклагу, збігли до нього з Манасії: Аднах, і Йозавад, і Єдіаїл, і Михаїл, і Йозавад, і Елігу, і Ціллетай, —

голови Манасіїних тисячок. **21** І вони допомагали Давидові проти юрбі, бо вони всі — хоробрі воякі, і поставали провідникáми військóвих відділів. **22** Бо день-у-день прихóдили вони до Давида помагати йому, аж став тáбір великий, як тáбір Божий. **23** А оце число головні́х озбрóєних військóвих відділів, — вони прийшли до Давида в Хеврón, щоб передати Саулове царство йому, за Господні́м словом: **24** Юдиних синів, що носили великого щита́ та списá, — шість тисяч і вісім сотень озбрóєного війська. **25** З Симеонових синів хоробрих вояків військóво́го відділу — сім тисяч і сто. **26** З Левієвих синів — чотири тисячі й шість сотень. **27** І Єгояда, проводі́р синів Ааронових, а з ним три тисячі й сім сотень. **28** І юна́к Садóк, хоробрий воя́к, та дім його батька, — зверхників двадцять і два. **29** А з Веніяминових синів, Саулових братів, — три тисячі, а більша частина їх аж дотепéр трималися Саулового дому. **30** А з Єфремових синів — двадцять тисяч і вісім сотень хоробрих вояків, мужів славних дому їхніх батьків. **31** А з половини Манасіїного племені — вісімнадцять тисяч, що були́ докладно зазнáчені за і́менем, щоб прийти настанові́ти Давида царем. **32** А з Іссаха́рових синів, що мали розумі́ння ча́су, щоб знати, щó буде робити Ізраї́ль, їх голів було двісті, а всі їхні браті́ робили за їхнім на́казом. **33** Із Завулона тих, що виходять на війну, що ставляться в бойовóму поря́дку зо всякими військóвими речами, — п'ятдесят тисяч, щоб допомагати з цілим серцем. **34** А з Нефталі́му — тисяча зверхників, а при них

зо щитом та списом — тридцять і сім тисяч. **35** А з Данян тих, що ставляться в бойовому порядку — двадцять і вісім тисяч і шість сотень. **36** А з Асіра тих, що виходять на війну, щоб ставитися в бойовім порядку, — сорок тисяч. **37** А з того боку Йордану з Рувімівців, і Гадівців, і з половини Манасії, зо всякими військовими знаряддями для бою — сто й двадцять тисяч. **38** Усі ці люди — військові, що ставилися в бойовому порядку, цілим серцем поприходили до Хеврону, щоб настановити Давида царем над усім Ізраїлем. Та й решта Ізраїля були односерді, щоб настановити Давида царем. **39** І були вони там із Давидом три дні, їли та пили, бо їхні брати наготували їм. **40** А також ті, що були близькі до них, аж до Іссахара, і Завулона, і Нефталіма, спроваджували хліб ослами, і верблюдами, і мулами, і худобою великою, їжу мучну, спресовані фігі, і родзинки, і вино, і оливу, і худобу велику, і худобу дрібну, дуже багато, бо радість була в Ізраїлі.

13 І радівся Давид із тисячниками та з сотниками, зо всіма значніми. **2** І сказав Давид до всієї Ізраїлевої громади: „Якщо вам це добре, а від Господа, Бога нашого вподобане, пошлімо до наших братів, позоставих по всіх Ізраїлевих краях, а з ними до священників та Левитів, по містах та по їхніх пасовиськах, і нехай зберуться до нас. **3** І вернімо ковчега нашого Бога до нас, бо не зверталися ми до нього за Саулових днів“. **4** І сказала вся громада, щоб зробити так, бо слухна була та річ в очах

усього народу. **5** І зібрав Давид усього Ізраїля від єгипетського Шіхору й аж туди, де йдётся до Хамату, щоб спровадити Божого ковчега з Кір'ят-Єаріму. **6** І пішов Давид та весь Ізраїль у Баалу, в Юдин Кір'ят-Єарім, щоб вінести звідти ковчега Бога, Господа, що сидить на херувимах, що ім'я Його приликається. **7** І повезли Божого ковчега на новому возі з Авінадавового дому, а Узза та Ахїо провадили того воза. **8** А Давид та весь Ізраїль грали перед Божим лицем з усієї сили, — із піснями, і на цїтрах, і на а́рфах, і на бубнах, і на цимбалах, і на сурмах. **9** І прийшли вони аж до Кідонового току, і простяг Узза свою руку, щоб підхопити ковчега, бо воли нахилили його. **10** І запалився на Уззу гнів Господній, і Він убив його за те, що простяг руку свою до ковчега. І помер він там перед Господнім лицем... **11** І зажурився Давид тим, що Господь убив Уззу, і він назвав ім'я тому місцю: Перец-Узза, і так воно зветься аж до цього дня. **12** І того дня Давид злякався Бога, говорячи: „Як я внесу до себе Божого ковчега?“ **13** І не повіз Давид ковчега до себе, до Давидового Міста, а направив його до дому гатянина Овед-Едома. **14** І пробував Божий ковчег із домом Овед-Едома в його домі три місяці. А Господь поблагословив дім Овед-Едома, та все, що було його.

14 А Хірам, цар тирський, послав до Давида послів, і кедрового дерева, каменярів та теслярів, щоб збудувати йому дім. **2** І пізнав Давид, що Господь міцно поставив його царем над Ізраїлем, бо царство

його було піднесене високо ради народу його, Ізраїля.

3 І взяв Давид іще жінок в Єрусалимі, — і Давид породив іще синів та дочок. **4** А оце іменá народжених йому в Єрусалимі: Шаммуа і Шовав, Натан і Соломон, **5** і Ївхар, і Елішуя, і Елпелет, **6** і Ноґах, і Нефег, і Яфія, **7** і Елішама, і Ел'яда, і Еліфелет. **8** І почули филистимляни, що Давид був помазаний на царя над усім Ізраїлем, — і піднялися всі филистимляни, щоб шукати Давида. А Давид почув про це, і вийшов проти них. **9** А филистимляни прийшли й стали таборами в долині Рефаїм. **10** І питався Давид у Бога, говорячи: „Чи виходити на филистимлян, і чи даси Ти їх в руку мою?“ І відказав йому Господь: „Вийди, — і Я дам їх у руку твою“. **11** І зійшли вони до Баал-Пераціму, — і Давид побив їх там. І сказав Давид: „Розбив Бог ворогів моїх рукою моєю, як прорів води!“ Тому назвали ім'я того місця: Баал-Перацім! **12** А вони позоставили там богів своїх, і Давид наказав, — і вони були спалені в огні. **13** А филистимляни ще отаборилися в долині. **14** А Давид іще питався Бога, і Бог йому сказав: „Не підеш за ними, а поверні від них, і прибудеш до них з-напроти бальзамового ліска. **15** І станеться, як ти почувеш шелест ніби кроків на верховіттях бальзамових дерев, тоді вийдеш на бій, бо то вийшов Бог перед тебе, щоб побити филистимський табір“. **16** І зробив Давид так, як наказав йому Бог, і вони побили филистимський табір від Гів'ону аж до Гезеру. **17** І неслось Давидове

ім'я по всіх краях, а Господь дав, що всі народи боялись його.

15 І поробив він собі домі в Давидовому Місті, і приготівив місце на Божого ковчега, і розтягнув для нього скінію. **2** Тоді Давид сказав, щоб ніхто не носив Божого ковчега, окрім Левитів, бо їх вибрав Господь носити ковчега Господа та служити йому аж навіки. **3** І Давид зібрав усього Ізраїля до Єрусалиму, щоб вінести Господнього ковчега на його місце, яке приготівив йому він. **4** І зібрав Давид Ааронових синів та Левитів. **5** Від Кегатових синів: зверхник Уріїл, а братів його — сотня й двадцять. **6** Від синів Мерарі: зверхник Асая, а братів його — двісті й двадцять. **7** Від Гершомових синів: зверхник Йоїл, а братів його — сотня й тридцять. **8** Від Еліцафанових синів: зверхник Шема, а братів його — двісті. **9** Від Хевронових синів: зверхник Еліїл, а братів його — вісімдесят. **10** Від Уззіїлових синів: зверхник Аммінадав, а братів його — сотня й дванадцять. **11** І покликав Давид священників Садок та Евятара, та Левитів: Уріїла, Асаю, і Йоїла, Шемаю і Еліїла, і Аммінадава. **12** та й сказав до них: „Ви голови родів Левитів. Освятіться ви та ваші брати, і перенесете ковчега Господа, Бога Ізраїлевого, до місця, яке приготівив я йому. **13** Бо через те, що спочатку не ви це робили, то вдарив нас Господь, Бог наш, бо ми не шукали Його так, як належало“. **14** І освятилися священники та Левити, щоб перенести ковчега Господа, Бога Ізраїлевого. **15** І понесли сини Левитів Божого ковчега, як наказав

був Мойсей за Господнім словом, на плéчах своїх, на держакáх, на собі. **16** І сказав Давид зверхникам Левитів, щоб поставили своїх братів співаків на приладдях пісні, на цїтрах, áрфах, та тих, що грають на цимбáлах, щоб підне́сти голос на радість. **17** І поставили Левити Гемана, Йоїлового сина, а з братів його — Асафа, сина Берехії, а з синів Мерарі, їхніх братів — Етана, сина Кушаї. **18** А з ними їхніх братів других: Захарія, і Язіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, Еліава, і Бенаю, і Маасею, і Маттітію, і Еліфлея, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, — придвѐрних. **19** А співаків: Гемана, Асафа та Етана — грати на мідяних цимбáлах. **20** А Захарія, і Азіїла, і Шемірамота, і Єхіїла, і Унні, і Еліава, і Маасею, і Бенаю — на цїтрах, на аламот. **21** А Маттітію, і Еліфелегу, і Мікнею, і Овед-Едома, і Єїла, і Азазію — на áрфах, на окта́ві, щоб починати гру. **22** А Кенанію, зверхника Левитів, — над но́шенням; він навчав носити, бо вмів того. **23** А Берехія та Елкана — придвѐрні при ковчезі. **24** А Шеванія, І Йосафат, і Натанаїл, і Амасай, і Захарій, і Беная, і Еліезер, священики, — сурміли в сурми перед Божим ковчегом, а Овед-Едом та Єхійя — придвѐрні для ковчега. **25** І пішов Давид і Ізраїлеві старші та тисячники, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту з Овед-Едомового дому з радістю. **26** І сталося, коли Бог допомагав Левитам, що не́сли ковчега Господнього заповіту, то вони прине́сли в жертву сім биків та сім баранів. **27** А Давид був зодя́гнений в одежу з вісо́ну, як і всі Левити, що не́сли ковчега, і

співакі, і Кенанія, зверхник но́шення і співакі́в, а на Давиді був ще й льняний ефо́д. **28** І ввесь Ізраїль ніс ковчега Господнього заповіту з радісним криком, і зо звуком рога, і з сурмами, і з цимбалами, граючи на цитрах та на арфах. **29** І сталося, коли ковчег Господнього заповіту прийшов аж до Давидового Міста, то Мелхóла, Саулова дочка́, виглядала через вікно. І побачила вона царя Давида, що танцював та грав, і знева́жила його в своєму серці.

16 І принесли вони Божого ковчега, і поставили його в середині скінії, що розтягну́в для нього Давид, і принесли цілопáлення та мирні жертви перед Божим лицем. **2** І покінчи́в Давид принóсити цілопáлення та мирні жéртви, та й поблагослови́в наро́д Ім'я́м Господні́м. **3** І він поділив для всякого Ізраїлевого му́жа, від чоловіка й аж до жінки, кожному по буханцéві хліба, і по кавáлкові м'яса та по виногра́дному калачéві. **4** І він попризна́чував перед Господні́м ковчегом із Левитів слúжачих, щоб вони визнава́ли, і прославля́ли, і хвалили Господа, Бога Ізраїлевого: **5** Асаф був головою, а другий по ньому — Захарій, Єїл, і Шемірамот, і Хіїл, і Маттітія, і Еліяв, і Беная, і Овед-Едом, і Єїл — на знаряддях цитр та на арфах, а Асаф голосно грав на цимбáлах. **6** А священики Беная та Яхазіїл — на сурмах, за́вжди перед ковчегом Божого заповіту. **7** Того дня, тоді Давид дав уперше псалма на подя́ку Господéві через Асафа та братів його: **8** „Дякуйте Господу, кличте Ім'я́ Його, серед наро́дів звіщайте про вчи́нки Його!

9 Співайте Йому́, грайте Йому́, говоріть про всі чуда́ Його! **10** Хваліться святим Його́ Йме́нням, хай тішиться серце шукаючих Господа! **11** Пошу́куйте Господа й силу́ Його́, лице́ Його́ за́вжди шукайте! **12** Пам'ятайте про чуда́ Його, які Він учинив, про озна́ки Його та про при́суди уст Його **13** ви, насіння Ізраїля, раба́ Його, сини́ Яковові, виб́ранці́ Його́! **14** Він — Господь, Бог наш, по ці́лій землі́ Його́ при́суди! **15** Пам'ятайте наві́ки Його́ заповіта, слово, яке наказав Він на тисячу ро́дів, **16** що склав Він Його́ з Авраамом, і прися́гу Його́ — для Ісака. **17** І Він поставив Його́ за Зако́на для Якова, Ізраї́леві — заповітом наві́ки, **18** говорячи: „Дам тобі край ханаа́нський, як наді́л спна́дщини для вас!“ **19** Тоді їх було невелике число, нечисле́нні були та прихо́дьки на іншій землі, **20** і від наро́ду ходили вони до наро́ду, і від царства до іншого люду. **21** Не дозво́лив ні́кому Він кривди́ти їх, і за них Він царя́м доко́ряв: **22** „Не дото́ркуйтеся до Мої́х помаза́нців, а пророкам Мої́м не робі́те лихо́го!“ **23** Господе́ві співайте, вся зе́мле, з дня-на-день спові́щайте спасі́ння Його́! **24** Розповіда́йте про славу́ Його́ між пога́нами, про чуда́ Його́ — між усі́ма наро́дами. **25** Бо великий Господь і просла́влений ве́льми, і Він найгрі́зніший над бо́гів усі́х! **26** Бо всі бо́ги наро́дів — божки́, а Господь небеса́ сотворив! **27** Слава та ве́лич — перед лицем Його́, сила та радість — на місці́ Його. **28** Дайте Господу, ро́ди наро́дів, дайте Господу славу́ та силу, **29** дайте Господу славу́ Йме́ння Його, прино́сьте дарунка́ й прихо́дьте перед

лице Його! Кланяйтеся Господєві в величчі святому!

30 Перед лицем Його затремті, уся зємле, — бо міцно поста́влений всєсвіт, щоб не захита́вся! **31** Хай небо радіє, і хай веселі́ться земля, і хай серед наро́дів говорять: „Царює Госпо́дь!“ **32** Нехай гримить море й його повнотá, нехай поле радіє та все, що на ньóму! **33** Тоді перед Господнім лицем дере́ва ліснї заспівають, бо землю судити йде Він. **34** Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосєрдя! **35** І промовте: Спаси нас, о Боже спасіння нашого, і збери нас, і нас урятуй від наро́дів, щоб дякувати Йме́нню святому Твоєму, щоб Твоєю хвалитися славою! **36** Благословє́нний Госпо́дь, Бог Ізраїлів, від віку й навіки!“ А наро́д увесь сказав: „Амінь“ і „Хвала́ Господєві!“ **37** І Давид позоставив там перед ковчегом Господнього заповіту Аса́фа та братів його, щоб за́вжди служили перед ковчегом, що́ в якій день треба було́, **38** і Овед-Едома та братів його, ші́стдесят і вісьмо́х; а Овед-Едома, Єду́тунового сина, та Хоса — за при́двєрних; **39** а священика Са́дока та братів його священиків — перед Господнім наметом на па́гірку, що в Гів'оні, **40** щоб прино́сити цілопа́лення для Господа на же́ртівнику цілопа́лення, за́вжди ра́нком та ввє́чорі, та на все інше, що написане в Зако́ні Господа, що наказав був Ізраїлеві. **41** А з ними Геман та Єдун, та решта ви́браних, що були́ докла́дно зазначені поі́менно, щоб „Дякувати Господєві, бо навіки Його милосєрдя!“ **42** А з ними су́рми та цимба́ли для тих, що грають, та знаря́ддя для Божої пісні. А сини Єду́тунові — сторожі

до брами. **43** І порозходився ввесь народ, кожен до дому свого. А Давид вернувся, щоб поблагословити свій дім.

17 І сталося, як Давид сидів був у домі своїм, то сказав Давид до пророка Натана: „Ось я сиджу в кедровому домі, а ковчег Господнього заповіту — під занавісами!“ **2** І сказав Натан до Давида: „Зроби все, що в серці твоєму, бо Бог із тобою!“ **3** І сталося тієї ночі, і було Боже слово до Натана, говорячи: **4** „Иди, і скажеш Моєму рабові Давидові: Так сказав Господь: Не ти збудуєш Мені цього храма на перебування. **5** Бо Я не сидів у храмі від дня, коли вивів Ізраїля, аж до дня цього, і ходив від шатра до шатра, і від намету до намету. **6** Скрізь, де тільки ходив Я між усім Ізраїлем, чи сказав Я хоч слово котрому з Ізраїлевих суддів, яким наказав Я пасти народа Мого: Чому ви не збудували Мені кедрового храма? **7** А тепер так скажеш рабові Моєму Давидові: Так сказав Господь Саваот: Я взяв тебе з пасовиська від отари, щоб став ти володарем над Моїм народом, Ізраїлем. **8** І був Я з тобою скрізь, де ти ходив, і вніщив Я всіх ворогів Твоїх перед тобою, і зробив Я тобі ім'я, як ім'я тих великих, що на землі. **9** І дав Я місце Моєму народові Ізраїлеві, і посадив його так, що він перебуватиме на тому самому місці. І він уже не тремтітиме, а кривдники не будуть нищити його, як перше. **10** А від днів, коли Я настановив суддів над Своїм народом, Ізраїлем, то понизив усіх ворогів твоїх. І звіщаю тобі, що Господь збудує тобі дім. **11** І станеться, коли

виповняться твої дні, щоб піти до батьків своїх, то Я поставлю по тобі твоє насіння, що буде з синів твоїх, і поставлю міцно його царство. **12** Він збудує Мені храм, а Я поставлю його тропа міцно аж навіки. **13** Я буду йому за батька, а він буде Мені за сина, а милости Своєї Я не відійму від нього, як відняв Я від того, що був перед тобою. **14** І поставлю його в храмі Своім та в царстві Своім аж навіки, і трон його буде міцно стояти навіки“. **15** За всіма цими словами, за всім цим видінням, — так говорив Натан до Давида. **16** І прийшов цар Давид, і сів перед Господнім лицем та й промовив: „Хто я, Господи, Боже, і що таке дім мій, що Ти довів мене аж сюди? **17** Та й це було мале в очах Твоїх, Боже, і Ти говорив про дім Свого раба на майбутнє, і Ти показав мені покоління людське, і підніс мене, Господи Боже! **18** Що Давид додасть ще до Твого на вшанування Твого раба? А Ти Свого раба знаєш! **19** Господи, ради Свого раба та за серцем Своім зробив Ти все це велике, щоб завітати про всі ті великі речі. **20** Господи, нема Такого, як Ти, і нема Бога, окрім Тебе, за всім тим, що ми чули своїми ушами. **21** І який є ще один люд на землі, як Твій народ, Ізраїль, щоб Бог приходив викупити його Собі за народа, і щоб установити Собі ймення великих та страшних речей, щоб вигнати народи перед народом Своім, якого Ти викупив із Єгипту? **22** І зробив Ти народ Свій, Ізраїля, Собі за народа аж навіки, і Ти, Господи, став йому за Бога! **23** А тепер, Господи, нехай стане певним аж навіки те

слово, яке говорив Ти про Свого раба, і зроби, як говорив! **24** А Твоє Ім'я нехай буде міцне, і нехай буде велике аж навіки, щоб казали: Господь Сава́т, Бог Ізраїлів — Бог для Ізраїля, а дім Твого раба Давида поставлений міцно перед лицем Твоїм. **25** Бо Ти, Боже мій, об'явив Своєму рабові, що Ти збудуєш йому дім, тому раб Твій знайшов потребу молитися перед лицем Твоїм. **26** А тепер, Господи, Ти Той Бог, і сказав про Свого раба оце добре. **27** А тепер був Ти ласка́вий поблагословити дім Свого раба, щоб бути навіки перед лицем Твоїм, бо Ти, Господи, поблагословив, — і він поблагословлений навіки!“

18 І сталося по то́му, і побив Давид филисти́млян та поконав їх; і взяв він Ґат та належні йому міста з руки филисти́млян. **2** І побив він Моава, — і стали моавітjани Давидовими рабами, що прино́сили дари. **3** І побив Давид Гадад'езера, царя цовського, в Хаматі, коли той ішов, щоб поставити владу свою на річці Ефраті. **4** І здобув Давид від нього тисячі колесниць і сім тисяч верхівців та двадцять тисяч пішого лю́ду. І попідрізував Давид жили коням усіх колесниць, і позоста́вив із них тільки сотню для колесниць. **5** І прийшов Арам із Дамаску на поміч Гадад'езерові, цареві цовському, та Давид вибив серед сиріян двадцять і дві тисячі чоловіка. **6** І поставив Давид у Сирії Дамаській зало́гу, і сиріjани стали для Давида рабами, що прино́сили дари. А Господь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **7** І позабирав Давид золоті щити́, що були на Гадад'езерових раба́х,

і позно́сив їх до Єрусалиму. **8** А з Тівхату та з Куну, Гадад'езерових міст, позабирав Давид дуже багато міді, — з неї поробив Соломо́н мідяне море й стовпі́, та мідяні ре́чі. **9** І прочув Тоу, цар хамотський, що Давид побив усе ві́йсько Гадад'езера, царя цовського. **10** І послав він сина свого Гадорама до царя Давида, щоб привітати його, та щоб поблагословити його за те, що воював із Гадад'езером та й побив його, — бо Гадад'езер прова́див війну з Тоу, — а з ним послав всякі речі золоті, і срібні, і мідяні. **11** І Давид присвятив їх Господе́ві ра́зом із тим сріблом та золотом, що повино́сив від усіх наро́дів з Едому, і з Моаву, і від Аммонових синів та від Амалі́ка. **12** А Авшай, син Церуї́н, побив Едома в Солянній долині, вісімнадцять тисяч. **13** І поставив він в Едомі зало́гу, і став увесь Едом Давидовими раба́ми. А Госпо́дь допомагав Давидові скрізь, де він ходив. **14** І царював Давид над усім Ізраїлем, і чинив суд та справедливість усьо́му сво́єму наро́дові. **15** А Йоав, син Церуї́н, був над ві́йськом, а Йосафат, син Ахілудів, — ка́нцлер. **16** А Садок, син Ахітувів, та Авіме́лех, син Ев'ятарів, були священники, а Шавша — писар. **17** А Беная, син Егоядин, був над керетянином та над пелетянином, а Давидові сини — перші при цареві́й руці.

19 І сталося по то́му, і помер Нахаш, цар аммонітський, а замість нього зацарював син його Ханун. **2** І сказав Давид: „Зроблю́ я ми́лість Ханунові, Нахашевому синові, як ба́тько його зробив був ми́лість мені“. І Давид послав послів, щоб потішити

його за його батька. І прибули Давидові раби до аммонітського краю, до Хануна, щоб потішити його.

3 А начальники аммонітян сказали до Хануна: „Чи Давид шанує батька твого в очах твоїх тим, що послав тобі потішителів? Чи ж раби його прийшли до тебе не на те, щоб вивідати, і щоб зніщити, і щоб вишпигувати край?“ **4** І взяв Ханун Давидових рабів та й оголив їх, й обрізав їхню одѣжу в половині аж до сидіння, та й відпустив їх... **5** І пішли й донесли Давидові про тих мужів, а він послав навпроти них, бо ті мужі були дуже осоромлені. І цар їм сказав: „Сидіть в Єрихоні, аж поки відросте вам борода, потім повернетесь“. **6** І побачили аммонітяни, що вони зненавиджені в Давида. І послав Ханун та аммонітяни тисячу талантів срібла, щоб винайняти собі колесніці та верхівців з Араму двох річок і з Араму Маахи та з Цови. **7** І найняли вони собі тридцять і дві тисячі колесниць, і царя Мааих та народ його, — і прийшли й таборували перед Медевою. Також аммонітяни зібралися зо своїх міст і прийшли до бою. **8** А коли Давид прочув про це, то послав Йоава та все військо лицарів. **9** І повиходили аммонітяни, і вставилися до бою при вході до міста. А царі, що прийшли, — вони самі були на полі. **10** І побачив Йоав, що бойовій фронт став на нього спереду та позаду, то вибрав зо всього вибраного в Ізраїлі, та й установив їх навпроти сиріян. **11** А решту народу дав під руку свого брата Ав'шая, й їх установили навпроти аммонітян, **12** і сказав: „Якщо сиріяни будуть сильніші від мене,

то будеш мені на поміч, а якщо аммонітяни будуть сильніші від тебе, то допоможу тобі. **13** Будь мужній, і стіймо міцно за народ наш та за міста нашого Бога, а Господь нехай зробить, щоб добре в очах Його!“

14 А коли Йоав та народ, що був із ним, підійшов перед сиріян до бою, то ті повтікали перед ним.

15 А аммонітяни побачили, що повтікали сиріяни, то й вони повтікали перед братом його Ав'шаєм, і ввійшли до міста, а Йоав прибув до Єрусалиму. **16** А коли побачили сиріяни, що вони побиті Ізраїлем, то послали послів, і привели сиріян, що з другого боку Річки, а Шофах, зверхник Гадад'езерового війська, був перед ними. **17** І було донесено Давидові, і він зібрав усього Ізраїля, і перейшов Йордан та прийшов до них, і вставився проти них. І встановився Давид на бій проти сиріян, і вони воювали з ним. **18** І побігли сиріяни перед Ізраїлем, а Давид повбивав із сиріян сім тисяч колесниць та сорок тисяч пішого люду. І вбив він Шофаха, зверхника війська... **19** А коли Гадад'езерові раби побачили, що вони побиті Ізраїлем, то замирилися з Давидом і служили йому. І сиріяни вже не хотіли допомагати аммонітянам.

20 І сталося по році, того часу, як царі виходили на війну, то Йоав повів військову силу, та й нищив аммонітський край. І прийшов він і обліг Раббу, а Давид сидів в Єрусалимі. І побив Йоав Раббу, і зруйнував її. **2** І зняв Давид корону їхнього царя з голови його, і знайшов, що вага її талант золота, а на ній каміння дорогоцінне, — і була

покладена вона на голову Давидову! І він виніс дуже багато здобичі з того міста. **3** А народ, що був у ньому, повиводив, і перетинав їх пiлками, і забивав залiзними долотами та сокирами... І так робив Давид усім аммонітським містам. І вернувся Давид та весь народ до Єрусалиму. **4** І сталося по тому, і була війна в Гезері з филистимлянами. Тоді хушанин Сіббехай убив Сіппая, з Рефаєвих нащадків, і вони були покiнані. **5** І була ще війна з филистимлянами, і Елханан, син Яірів, побив Лахмі, брата гатянина Голіята, — а держак списа його був, як ткацький вал! **6** І була ще війна в Гаті. А там був чоловік великого зросту, що мав по шість пальців, — усього двадцять і чотири. І він також був із нащадків Рефая. **7** І зневажав він Ізраїля, — та забив його Йонатан, син Шім'ї, Давидового брата. **8** Ці також походили від Рефая в Гаті, — і попадали вони від руки Давида та від руки його слуг.

21 І повстав сатана на Ізраїля, і намовив Давида перелічити Ізраїля. **2** І сказав Давид до Йоава та до начальників народу: „Ідіть, перелічіть Ізраїля від Беер-Шеви й аж до Дану, і донесіть мені, — і я знатиму число їх!“ **3** І сказав Йоав: „Нехай Господь додасть до народу Свого в сто раз стільки, скільки є! Чи не всі вони, пане мій царю, раби мого пана? Нащо буде шукати цього пан мій, нащо це буде за провину для Ізраїля?“ **4** Та цареве слово перемогло Йоава. І вийшов Йоав, і ходив по всьому Ізраїлі, і вернувся до Єрусалиму. **5** І дав Йоав Давидові число

переліку народу. І було всього Ізраїля тисяча тисяч і сто тисяч чоловіка, що витягають меч, а Юди — чотири сотні й сімдесят тисяч чоловіка, що витягають меч. **6** А Левія та Веніямина він не перерахував серед них, бо царське слово було огидою для Йоава... **7** І було зло в Божих очах на ту річ, — і Він ударив Ізраїля! **8** І сказав Давид до Бога: „Я дуже згрішив, що зробив оцю річ! А тепер прости ж гріх Свого раба, бо я зробив дуже нерозумно!“... **9** І сказав Господь до Гада, Давидового прозорливця, говорячи: **10** „Іди, і будеш говорити Давидові, кажучи: Так говорить Господь: Три карі кладу Я на тебе, — вибери собі одну з них, і Я зроблю тобі“. **11** І прийшов Гад до Давида та й сказав йому: „Так сказав Господь: Ві бери собі: **12** чи три роки голоду, чи теж три місяці твого втікання перед ворогами твоїми, а меч ворогів твоїх доганятиме тебе, чи три дні Господнього меча та моровиці в Краю, і Ангол Господній буде нищити по всій Ізраїлевій границі. А тепер розваж, яке слово верну Я Тому, Хто послав мене“... **13** І сказав Давид до Гада: „Тяжко мені дуже! Нехай же впаду я в руку Господа, бо дуже велике Його милосердя, а в руку людську нехай я не впаду!“ **14** І дав Господь моровицю в Ізраїлі, — і впало з Ізраїля сімдесят тисяч чоловіка! **15** І послав Бог Ангола до Єрусалиму, щоб знищити його. А коли він нищив, Господь побачив і пожалував про це лихо. І сказав Він до Ангола, що вигублював: „Забагато тепер! Ппусти свою руку!“ А Ангол Господній стояв при тоці євусіянина Орнана. **16** І підняв Давид очі

свої та й побачив Господнього Ангола, що стояв між землею та між небом, а в руці його був вітягнений меч, скерований на Єрусалим. І впав Давид та ті старші, покриті веретами, на обличчя свої. 17 І сказав Давид до Бога: „Чи ж не я сказав рахувати в народі? І я той, хто згрішив, і вчинити зло — я вчинив зло, а ці вівці — що зробили вони, Господи, Боже мій? Нехай же рука Твоя буде на мені та на домі батька мого, а не на народі Твоєму, щоб погубити його “. 18 А Ангол Господній говорив до Гада, — сказати Давидові, щоб Давид пішов поставити жертовника для Господа на току євусеянина Орнана. 19 І пішов Давид за словом Гада, що говорив в Господньому Імені. 20 І обернувся Орнан, і побачив Ангола, а чотири сини його, що були з ним, поховалися. А Орнан молотив пшеницю. 21 І прийшов Давид до Орнана. І виглянув Орнан, і побачив Давида, — і вийшов із току, і поклонився Давидові обличчям до землі. 22 І сказав Давид до Орнана: „Дай же мені місце цього току, й я збудую на ньому жертовника для Господа. Дай мені його за срібло повної ваги, — і буде стримана моровиця від народу“. 23 І сказав Орнан до Давида: „Візьми собі, і нехай зробить мій пан цар, що добре в очах його. Дивися, — я даю цю худобу на цілопалення, а молотарки — на дрова, а пшеницю на хлібну жертву. Усе я даю!“ 24 І сказав цар Давид до Орнана: „Ні, бо купуючи, куплю за срібло повної ваги, бо не піднесу твого в жертві для Господа, і не спалю цілопалення дармо!“ 25 І дав

Давид Орнанові за місце золота вагою шість сотень шékлів. **26** І збудував там Давид жёртівника для Господа, і приніс цілопáлення та мирні жертви. І кликнув він до Господа, і Він відповів йому́ огнем із небéс на жёртівник цілопáлення. **27** І сказав Господь до Ангола, і він уклав меча свого до пíхов його́. **28** Того ча́су, як Давид побачив, що Господь відповів йому на току́ євусе́янина Орнана, то принóсив там жертву. **29** А Господня скинія, яку зробив був Мойсей у пустині, та жёртівник цілопáлення були того ча́су на па́гірку в Гів'оні. **30** Та не міг Давид піти перед нього, щоб запитатися в Бога, бо настра́шився меча Господнього Ангола.

22 І Давид сказав: „Це той дім Господа Бога, і це жёртівник на цілопáлення для Ізраїля!“ **2** І сказав Давид, щоб зібрати прихóдьків, що були в Ізраїлевому Краї́, і поставив каменярі́в тесáти брі́ли каміння, щоб збудувати Божого дома. **3** І заготóвив Давид силу залі́за на цвяхи для брамних дверей та на клямри, і таку силу міді, що їй не було ваги, **4** і кéдрового дерева без числа, бо сидóняни та тиря́ни спрова́дили Давидові силу кéдрового дерева. **5** І сказав Давид: „Мій син Соломон ще юна́к та тенді́тний, — приготую ж йому все на цей храм на збудува́ння для Господа, щоб підне́сти його ви́соко на славу та на ве́лич для всіх краі́в. Приготую ж я все для нього!“ І Давид заготовив бéзліч усього перед своєю смертю. **6** І він покликав сина свого Соломо́на, і наказав йому збудувати храм для Господа, Бога Ізраїля. **7** І сказав

Давид до Соломона: „Сину мій, я мав на своєму серці
вібудувати храм для Ймення Господа, Бога мого. **8** Та
було про мене Господнє слово, кажучи: Бєзліч крови
пролив ти та війни великі пров́адив. Не збудуєш ти
храма для Мого Ймення, бо багато крови пролив ти
на зє́млю перед лицє́м Моїм! **9** Ось наро́диться тобі
син, — він буде муж мирний, і Я дам йому мир від
усіх ворогів його навко́ло, бо Соломон буде ім'я́ йому,
і Я дам на Ізраїля за його днів мир та ти́шу. **10** Він
збудує храм для Мого Ймення, і він буде Мені за сина,
а Я йому за Батька, і Я міцно поставлю трона царства
його над Ізраїлем аж навіки! **11** Тепер, сину мій, нехай
Госпо́дь буде з тобою, і буде щастіти тобі, і збудуєш
ти дім для Го́спода, Бога свого, як говорив Він про
тебе. **12** Тільки нехай дасть тобі Господь розум та
розважність, і нехай поставить тебе над Ізраїлем, і ти
будеш стерегти́ Закон Господа, Бога свого. **13** Тоді буде
щастіти тобі, якщо бу́деш доде́ржувати, щоб чинити
устави та права, які наказав був Господь Мойсееві
про Ізраїля. Будь сильний та міцний, не бійся й не
страха́йся! **14** І ось я в скудо́ті своїй загото́вив для
Господнього дому сто тисяч талантів золота та тисячу
тисяч талантів срібла, а для міді та для заліза — нема
ваги, бо бєзліч того; і де́рева, і каміння заготовив я, а
ти до них додасі. **15** А в тебе бєзліч робітників для
праці, — теслярів і каменярів та деревору́бів, та всяких
здібних на всяку роботу. **16** Зо́лоту, сріблу, і міді та
залізу — нема числа. Стань і зроби, і нехай Господь
буде з тобою!“ **17** І наказав Давид усім Ізраїлевим

князя́м, щоб допомага́ли синові його Соломо́нові: **18** „Чи Господь, Бог ваш, не з вами? І Він дав вам мир навко́ло, бо дав у мою руку мешканців цієї землі, — і була́ здобута ця земля перед лицем Господа та перед наро́дом Його. **19** Тепер прихиліть серце ваше та душу вашу, щоб шукати Господа, Бога вашого. І встаньте, і збудуйте святиню Господа Бога, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту та святі Божі речі до храму, збудова́ного для Господнього Ймення“.

23 А коли Давид постарів і насітився днями, то він поставив царем над Ізраїлем сина свого Соломона. **2** І зібрав він усіх Ізраїлевих князі́в, і священиків та Левитів. **3** І були перелічені Левити від віку тридцяти років і вище, і було число їх, за їхніми го́ловами, за мужчинами — тридцять і вісім тисяч. **4** Із них для керува́ння над роботою Господнього дому — двадцять і чотири тисячі, а урядників та суддів — шість тисяч, **5** і чотири тисячі придвѣрних, і чотири тисячі тих, що славлять Господа на музичних знаряддях, „які я зробив на сла́влення“. **6** І поділив їх Давид на черги за синами Левія, — для Гершона, Кегата та Мерарі. **7** З Гершонівців — Ладан і Шім'ї. **8** Ладанові сини: голова Єгіїл, і Зетам, і Йоїл, троє. **9** Сини Шім'ї: Шеломіт, і Хазаїл, і Гаран, троє, вони го́лови ба́тьківських домі́в Ладана. **10** А сини Шім'ї: Яхат, Зіза, і Єуш, і Берія, — оце сини Шім'ї, четверо. **11** І був Яхат головою, а Зіза другий, а Єуш та Берія не мали багато синів, і стали за один ба́тьківський дім при переліченні. **12** Кегатові сини: Амрам, Іцгар, Хеврон та Уззіїл, четверо. **13**

Амрамові сини: Аарон та Мойсей. І був відділений Аарон, щоб посвятити його до Святого Сятих, його та синів його аж навіки, щоб кадити перед лицем Господа, щоб служити Йому та щоб благословляти Ім'ям Його аж навіки. **14** А Мойсей — Божий чоловік, сини його полічені до Левієвого племени. **15** Сини Мойсееві: Гершом та Еліезер. **16** Сини Гершомові: Шевуїл, голова. **17** А сини Еліезерові були: Рехавія, голова; і не було в Еліезера інших синів, а сини Рехавії сильно помножились. **18** Сини Їцгарові: Шеломіт, голова. **19** Сини Хевронові: Єрійя — голова, Амарія — другий, Яхазїїл — третій, і Єкам'ам — четвертий. **20** Сини Уззїїлові: Міхал — голова, а Їшшія — другий. **21** Сини Мерарієві: Махлі й Муші. Сини Махлі: Елеазар і Кіш. **22** І помер Елеазар, і не було в нього синів, бо тільки дочки, і їх побрали собі Кішові сини, їхні брати. **23** Сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єремот, — троє. **24** Оце сини Левієві за домом батьків їх, голови дому батьків за перегляненням їхнім, числом імен за особами їх, що чинили роботу для будови Господнього дому, від віку двадцяти років і вище. **25** Бо Давид сказав: Господь, Бог Ізраїля, дав мир Своєму наро́дові, і він осівся в Єрусалимі аж навіки. **26** І також Левитам не треба носити skinії та всіх речей її для служби їй“, **27** бо за останніми наказами Давида вони становлять число Левієвих синів від віку двадцяти літ і вище. **28** Бо їхнє становище — при руці Ааронових синів для служби Господнього дому над подвір'ями, і над кімнатами, і над чистістю усіх святощів та роботи

служби Господнього дому, **29** і при хлібі виставнім, і при пшеничній муці на хлібну жертву та на прісні коржі, і при сківородах, і при прáженні, і при всякій мірі ваги та мірі довжині. **30** І щоб ставати щорáнку на подяку та на хвалу Господа, і так і на вечір. **31** І при всякому спáленні цілопáлень для Господа на суботи, на молодикі́, і на свята в числі за правом на них, зáвжди перед лицем Господнім. **32** І чиніли вони охорону скині́ї заповіту, і сторóжу святині, і охорону Ааронових синів, своїх братів, при службі Господнього дому.

24 А в Аарóнових синів такі їхні чéрги: Аарóнові сини: Надав і Авігу, Елеазар і Ітамар. **2** Та повмирали Надав та Авігу за життя їхнього батька, і не мали вони синів, тому священнодіяли Елеазар та Ітамар. **3** І поділив їх Давид і Садóк, з Елеазарових синів, та Ахімéлех, з Ітамарових синів, за їхнім уря́дом в їхній службі. **4** І були зна́йдені Елеаза́рові сини численнішими, щодо голів чоловіків, від синів Ітамарових. І вони поділили їх: для Елеаза́рових синів голів дому батьків було ші́стнадцять, а для Ітамарових синів для дому батьків їх — вісім. **5** І поділили їх жеребкáми, тих з тими, бо головними в святині та головними перед Богом були з синів Елеазарових та серед синів Ітамарових. **6** І записав їх Шемая, син Натанаї́лів, писар із Левитів, перед царем, і головні́ми, і священником Садóком, і Ахімéлехом, сином Евіатаровим, і го́ловами дому батьків священників та Левитів. Один ба́тьківський дім був узятий для Елеазара, а один був узятий для

Ітамара. 7 І вийшов перший жеребók для Єгояріва, другий — для Єдаї, 8 третій — для Харіма, четвертий — для Сеоріма, 9 п'ятий — для Малкійї, шóстий — для Мійяміна, 10 сьóмий для Гаккоца, вóсьмий — для Авійї, 11 дев'ятий — для Єшуї, десятій — для Шеханїї, 12 одина́дцятий — для Ел'яшіва, дванадцятий — для Якіма, 13 тринадцятий — для Хуппи, чотирна́дцятий — для Єшев'ава, 14 п'ятнадцятий — для Білґи, ші́стнадцятий — для Іммера, 15 сі́мнадцятий — для Хезіра, ві́сімнадцятий — для Гаппі́ццеца, 16 дев'ятнадцятий — для Петах'ї, двадцятий — для Єхезкела, 17 двадцять і перший — для Яхіна, двадцять і другий — для Ґамула, 18 двадцять і третій — для Делаї, двадцять і четвертий — для Маазїї. 19 Оце поря́док їхньої служби, щоб прихóдити до Господнього дому за їхньою постановою через Аарóна, їхнього батька, як йому наказав був Господь, Бог Ізраїлів. 20 А від позосталих Левієвих синів: від Амрамових синів — Шуваїл, від синів Шуваїлових — Єхедія. 21 Від Рехавїї, від синів Рехавїї: голова Їшші́я. 22 Від Їцґарівців: Шеломот, від Шеломотових синів: Яхат. 23 А сини Хевронові: Єрійя, другий — Амарія, третій — Яхазїїл, четвертий — Єкам'ам. 24 Сини Уззії́лові: Міха, сини Міхині: Шамір. 25 Брат Міхи — Їшші́я, сини Їшші́їні — Захарій. 26 Сини Мерарієві: Махлі та Муші, сини Яазї́ї — Бено. 27 Сини Мерарієві, від Яазї́ї: Бено, і Шогам, і Заккур, і Іврі. 28 У Махлі: Елеазар, у нього не було синів. 29 Від Кіша, сини Кішові: Єрахмеїл. 30 А сини Мушієві: Махлі, і Едер, і Єрімот. Оце сини

Левитів, за домом їхніх батьків. **31** І кидали жеребкі і вони відповідно до братів своїх, Ааронових синів, перед царем Давидом, і Садóком, і Ахімелехом, і гóловами дому батьків священиків та Левитів, гóлови родин нарівні зо своїм меншим братом.

25 І відділів Давид та зверхники війська на службу синів Асафа, і Гемана, і Ёдутуна, що провіщували на цїтрах, і на árфах, і на цимбáлах. А число їх, людей праці до служби, було таке: **2** від Асафових синів: Заккур, і Йосип, і Нетанія, і Асар'їла, Асафові сини, при Асафі, що пророкував при царі. **3** Від Ёдутуна, Ёдутунові сини: Гедалія, і Цері, і Ісая, Хашавія, і Маттітія, — шéстеро при своєму батькові Ёдутуні, що пророкував на цитрі на дяку та на хвалу Господéві. **4** Від Гемана, Геманові сини: Буккійя, Маттанія, Уззіїл, Шевуїл, і Єрімот, Хананія, Ханані, Еліата, Гїддалті, і Ромамті, Езер, Йошбекаша, Маллоті, Готір, Махазіот. **5** Усі ці — сині Гемана, царського прозорлівця в Божих словах, щоб підвищувати силу. І дав Бог Геманові чотирна́дцять синів та три дочкі. **6** Усі вони були при своєму батькові, на співі Господнього дому, на цимбáлах, на árфах та цїтрах для служби в Божому домі; при царі — Асаф, Ёдутун та Геман. **7** І було їхнє число з їхніми брата́ми, вівченими співу для Господа, усіх розуміючих, — двісті й вісімдеся́т і вісім. **8** І кинули вони жеребкі, черга́ відповідно черзі, як малий, так і великий, учитель з учнем. **9** І вийшов перший жеребо́к від Асафа для Йо́сипа, другий — Гедалія, він і браті́ його та сині́ його,

дванадцять. **10** Третій Заккур, сини його та брати його, дванадцять. **11** Четвертий — для Їцрі, сини його та брати його, дванадцять. **12** П'ятий — Нетанія, сини його та брати його, дванадцять. **13** Шóстий — Буккійя, сини його та брати його, дванадцять. **14** Сьóмий — Єсар'їла, сини його та брати його, дванадцять. **15** Вóсьмий — Ісáя, сини його та брати його, дванадцять. **16** Дев'ятий — Маттанія, сини його та брати його, дванадцять. **17** Десятий — Шім'ї, сини його та брати його, дванадцять. **18** Одинадцятий — Азарїїл, сини його та брати його, дванадцять. **19** Дванадцятий — для Хашав'ї, сини його та брати його, дванадцять. **20** Тринадцятий — для Шуваїла, сини його та брати його, дванадцять. **21** Чотирна́дцятий — для Маттітії, сини його та брати його, дванадцять. **22** П'ятнадцятий — для Єремота, сини його та брати його, дванадцять. **23** Шістнадцятий — для Хананії, сини його брати його, дванадцять. **24** Сімнадцятий — для Йошбекаші, сини його та брати його, дванадцять. **25** Вісімнадцятий — для Ханані, сини його та брати його, дванадцять. **26** Дев'ятнадцятий — для Маллоті, сини його та брати його, дванадцять. **27** Двадцятий — для Елійяти, сини його та брати його, дванадцять. **28** Двадцять і перший — для Готіра, сини його та брати його, дванадцять. **29** Двадцять і другий — для Гіддалті, сини його та брати його, дванадцять. **30** Двадцять і третій — для Махазіота, сини його та брати його, дванадцять. **31** Двадцять і четвертий — для Ромамті-Езера, сини його та брати його, дванадцять.

26 Чѣрги придвѣрних, від Корáхівців: Мешелемія, син Коре, з Асафових синів. **2** А в Мешелемії сини: перворóджений — Захарій, другий — Єдіаїл, третій — Зевадія, четвертий — Ятніїл, **3** п'ятий — Елам, шостий — Єгоханан, сьомий — Ел'єгоенай. **4** А в Овед-Едома сини: перворóджений — Шемай, другий — Єгозавад, третій — Йоах, четвертий — Сахар, і п'ятий — Натанаїл, **5** шóстий — Амміїл, сьóмий — Іссахар, вóсьмий — Пеуллetail, бо поблагословив його Бог. **6** У сина його Шемаї народілися сини, що панували над домом їхнього батька, бо вони — хоробрі воякі. **7** Сини Шемаї: Отні, і Рефаїл, і Овед, Елзавад; його брати, мужі хоробрі, — Елігу та Шемахія. **8** Усі ці — з Оведових синів; вони й сини та брати їхні — кожен хоробрий муж у силі до праці, шістдесят і два для Овед-Едома. **9** А в Мешелемії було синів та братів, мужів хоробрих, вісімнадцять. **10** А в Хоси, з синів Мерарі, сини: голова — Шімрі, бо хоч не був він перворóджений, та батько його настановив його за голову: **11** другий — Хілкійя, третій — Тевалія, четвертий Захарій; усіх синів та братів у Хоси — тринадцять. **12** У цих були чѣрги придвѣрних, за головами мужчин, чѣрги відповідно до їхніх братів на слúження в Господньому домі. **13** І кинули вони жеребкі, як малий, так і великий, за домом їхніх батьків, для кожної брами. **14** І впав жеребóк на схід для Шелемії. І кинули жеребкі для сина його Захарія, мудрого дорадника, і вийшов жеребок його на північ, **15** для Овед-Едома, — на південь, а для синів його — комóри. **16** Для Шуппіма

та для Хоси — на захід, разом із брамою Шаллехет, де підіймається битий шлях, варта навпроти варти. 17 На схід — шість Левитів, на північ — четверо на день, на південь — четверо на день, а для комори — по двоє. 18 Для Парбару на захід — четверо для битого шляху, двоє для Парбару. 19 Оце черги придверних із синів Корахівців та з синів Мерарі. 20 А Левити: Ахійя був над скарбами Божого дому та до скарбів святині. 21 Сини Ладана, сини Гершонівців, від Ладана, голови дому батьків, від Ладана Гершонівця: Єхилі. 22 Сини Єхілі: Зетам та Йоїл, брат його, над скарбами Господнього дому. 23 Для Амрамівців, для Іцгарівців, для Хевронівців, для Аззіїлівців: 24 Шевуїл, син Гершома, сина Мойсея, — володар над скарбами. 25 А брати його від Еліезера: його син — Рехавія, і його син Ісая, і його син — Йорам, і його син — Зіхрі, і його син — Шеломіт. 26 Цей Шеломіт та брати його були над усіма скарбами святині, які посвятив цар Давид та голови дому батьків, і тисячники, і сотники та зверхники війська, — 27 з воєн та зоздобичі вони присвячували на підтримання Господнього дому, — 28 і все, що посвятив прозорливець Самуїл, і Саул, син Кішів, і Авнер, син Нерів, і Йоав, син Церуїн, — усе посвячене було в руці Шеломіта та братів його. 29 Від Іцгарівців: Кенанія та сини його — на зовнішню роботу над Ізраїлем, на писарів та на суддів. 30 Від Хевронівців: Хашавія та брати його, мужі хоробрі, тисяча й сім сотень, — над переглядом Ізраїля з другого боку Йордану на захід, для всякої Господньої

праці та для роботи царськóї. **31** Від Хевронівців: Єрійя — голова для Хевронівця, для його нащадків, за домом батьків. У сороковому році Давидового царювання вони були досліджені, і серед них знайдено хоробрих мужів в гілеадському Язері. **32** А брати його — мужі хоробрі, дві тисячі й сім сотень, гóлови дому батьків. І цар Давид настановів їх над Рувімівцями і над Гадівцями та над половиною племени Манасіїного для всякóї Божої справи та справи царськóї.

27 А Ізраїлеві сини, за їхнім числóm, гóлови ба́тьківських родів і тисячники, і сотники та їхні урядники служили царéві щодо всякóї справи відділів, що прихóдив та відхóдив місяць у місяць для всіх місяців року; один відділ мав двадцять і чотири тисячі. **2** Над першим відділом, на перший місяць — Яшов'ам, син Завдіїлів, а на відділ його — двадцять і чотири тисячі. **3** Він був з Перецових синів, голова всіх військóвих зверхників на перший місяць. **4** А над відділом другого місяця — Ахохівець Додай, а володар його відділу — Міклот; а на його відділ ішло двадцять і чотири тисячі. **5** Третій зверхник війська на третій місяць — священик Беная, голова, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **6** Цей Беная — ліцар із тридцяти й над тридцятьма; а над його відділом був син його Аммізавад. **7** Четвертий на місяць четвертий — Асаїл, брат Йоавів, а по ньóму син його Зевадія; а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **8** П'ятий на місяць п'ятий — зверхник ізрах'янин Шамут, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **9** Шóстий на місяць

шостий — Іра, син текоянина Іккеша, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **10** Сьомий на місяць сьомий — пелонянин Хелец з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **11** Восьмий на місяць восьмий — хушанин Сіббехай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **12** Дев'ятий на місяць дев'ятий — анатонянин Авіезер з Веніаминівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **13** Десятий на місяць десятий — нетоф'янин Магарай з Зерахівців, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **14** Одиннадцятий на одиннадцятий місяць — пір'атонянин Беная з Єфремових синів, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **15** Дванадцятий на дванадцятий місяць — нетоф'янин Хелдай з Отніїла, а на його відділ — двадцять і чотири тисячі. **16** А над Ізраїлевими племенами були: для Рувімівців — володар Еліезер, син Зіхрі; для Симеонівців — Шефатія, син Маахи. **17** Для Левія — Хашавія, син Кемуїла, для Аарона — Садок. **18** Для Юди — Елігу, з Давидових братів, для Іссахара — Омрі, син Михаїлів. **19** Для Завулона — Їшмая, син Овадії, для Нефталима — Єрімот син Азріїлів. **20** Для Єфремових синів — Осїя, син Азазії, для половини Манасїїного племені — Йоїл, син Педая. **21** Для половини Манасїї в Гілеаді — Їддо, син Захарія, для Веніямина — Ясїїл, син Авнерів. **22** Для Дана — Азарїїл, син Єрохамів. Оце звérхники Ізраїлевих племен. **23** А Давид не перелічив їхнього числа від віку двадцяти літ і нижче, бо Господь сказав був, що розмножить Ізраїля, як зорі

небесні. **24** Йоав, син Церуїн, зачав був лічити, та не скінчив. І був за те гнів на Ізраїля, і не ввійшло те число в число хроніки царя Давида. **25** А над скáрбами царськіми — Азмавет, Адїїлів син, а над скáрбами на полі, у містах, і в сéлах та в бáштах — Єгонатан, син Уззїї. **26** А над тими, що робили польову́ роботу, для праці, на землі — Езрі, син Келувів. **27** А над виноградниками — рам'янин Шім'ї, а над тим, що в виноградниках для запáсів вина — шефам'янин Завді. **28** А над оливками та над сикомóрами, що в Шефелі, — гедерянин Баал-Ханан; а над скáрбами оливи — Йоаш. **29** А над великою худобою, що пасеться в Шароні, — шаронянин Шітрай, а над великою худобою в доли́нах — Шафат, син Адлаїв. **30** А над верблúдами — їзмаїльтянин Овіл, а над осли́цями — меронотянин Єхдея. **31** А над дрібно́ю худобою — гаґрянин Язіз. Усі оці — зверхники мастку, що мав цар Давид. **32** А Йонатан, Давидів дядько, був радник, він чоловік розумний та писар. А Єхіїл, син Нахмонїїв, був із царськіми синáми. **33** А Ахітофель — радник цареві, а арк'янин Хушай — прїятель царів. **34** А по Ахітофелю — Єгояда, син Бенаї, та Евїятар, а звéрхник царськóго вїйска — Йоав.

28 І зібрав Давид усіх Ізраїлевих князів, зверхників племén, і зверхників відділів, що служать цареві, і тисячників, і сотників, і зверхників усякого маетку та добутку царя та синів його рáзом з éвнухами та ліцарями, та всякого хороброго вояка до Єрусалиму. **2** І встав цар Давид на нóги свої та й сказав: „Послухайте

мене, брати мої та народе мій! Я серцем своїм був за те, щоб збудувати храм миру для ковчега Господнього заповіту та на підніжок ніг нашого Бога, й я приготівив потрібне на збудування. **3** А Бог сказав мені: Ти не збудуєш храма для Мого Ймення, бо ти муж воєн і кров проливав. **4** Та вибрав Господь, Бог Ізраїлів, мене з усього дому батька мого, щоб бути царем над Ізраїлем навіки, бо Юду вибрав Він на володаря, а серед Юдиного дому — дім батька мого, а серед синів мого батька — мене уподобав Собі, щоб настановити царем над усім Ізраїлем. **5** А зо всіх моїх синів, — бо багатьох синів дав мені Господь — то Він вибрав сина мого Соломона, щоб сидів на троні Господнього царства над Ізраїлем. **6** І Він сказав мені: Соломон, син твій, — він збудує храма Мого та дворі Мої, бо його Я вибрав Собі за сина, а Я буду йому за Отця. **7** І міцно поставлю Я царство його аж навіки, якщо він буде сильний, щоб виконувати заповіді Мої та постанова Мої, як цього дня. **8** А тепер на очах усього Ізраїля, Господнього збору, та в ушах нашого Бога говорю вам: Додержуйте й досліджуйте всі заповіді Господа, Бога вашого, щоб ви посіли цей добрий Край і віддали його в спадщину по собі синам вашим аж навіки. **9** А тепер, сину мій Соломоне, знай Бога, Отця твого, і служи Йому всім серцем та всією душею, бо Господь вивідує всі серця та знає всякий витвір думок. Якщо будеш шукати Його, то ти знайдеш Його, а якщо залишиш Його, Він залишить тебе назавжди. **10** Тепер дивися,

що Господь вибрав тебе збудувати дім на святиню. Будь міцний та роби!“ **11** І Давид дав своєму синові Соломону взори Господнього дому: притвору, і домів його, і скарбниць його, і гóрниць його, і кімнат його внутрішніх, і дому для ковчегу, **12** і взір усього, що було в душі його́ для подвір'я Господнього дому, і для всіх кімнат навколо, для скарбів Божого дому та для скарбів святині, **13** і для відділів священників та Левитів, і для всякої праці служби Господнього дому, і для всяких речей для служби Господнього дому. **14** І дав він золота — вагою для золота, для всіх речей кожної служби; і срібла для всіх срібних речей — вагою, для всіх речей кожної служби; **15** і вагу для золотих свічників та золотих їхніх лямпадок, — вагою кожного свічника та лямпадок його, і для срібних свічників, — вагою для свічника́ та лямпадок його, за роботою кожного свічника́. **16** І дав золота вагою для столів хлібів показних, для кожного стóлу і срібла для срібних столів, **17** і видельця, і кропильниці, і чаркі — чисте золото, і для золотих келіхів — вагою для кожного келіха, і для келіхів срібних, — вагою для кожного келіха. **18** А для кадильного жертівника — дав очищеного золота вагою, і на подобу воза, для золотих херувимів, що простягають крила свої й покривають над ковчегом Господнього заповіту. **19** Усе це він зрозумів із письма з Господньої руки, що була́ над ним, усі роботи взору. **20** І сказав Давид до сина свого Соломона: „Будь сильний і будь відважний, і роби, не бійся та не лякайся, бо Господь Бог, Бог мій, з тобою,

— Він не покине тебе й не позоставить тебе аж до закінчення всієї праці роботи Господнього дому... **21** А оце чѣрги священників та Левитів для всякої служби Божого дому. І будуть з тобою в усякій праці рѣвні люди, здібні на всяку службу, а начальники та ввесь нарѡд, — на всі наказы твої“.

29 І сказав цар Давид до всього збору: „Син мій Соломон, що його одного Бог вибрав, ще молодий та тендітний, а ця праця — велика, бо не для людїни ця будова, а для Господа Бога. **2** А я всією своєю силою приготівив для храму свого Бога золото на золоті речі, і срібло — на срібні, і мідь — на мідяні, і залізо — на залізні, і дерево — на дерев'яні, каміння шогамське та до оправ, каміння нофѣхське та кольорѡве, і всякий дорогий камінь та бѣзліч мармурѡвого каміння. **3** І ще, через моє замілювання до дому Бога мого, є в мене скарб власного золота та срібла, — і його я віддав для дому свого Бога, понад усе, що я заготовив для святого храму: **4** три тисячі талантів золота, офїрського золота, і сім тисяч очіщеного срібла на покриття стін тих домів; **5** на кожна золота річ та на кожна срібну, і на всяку працю рукою майстрів. І хто ще жѣртвує, щоб сьогодні наповнити свою рѡку пожѣртвою для Господа?“ **6** І стали жѣртвувати начальники бѡтьківських рѡдів та начальники Ізраїлевих племѣн, і тисячники та сотники, і начальники праці для царя. **7** І дали вони на роботу Божого дому золота п'ять тисяч талантів та десять тисяч дарѣйків, і срібла десять тисяч талантів,

і міді десять тисяч і вісім тисяч талантів, а заліза сто тисяч талантів. **8** А в кого знайшлося при ньому дорогоцінне каміння, ті дали його до скарбниці Господнього дому, до руки Гершонівця Єхіїла. **9** І радів народ за їхню жертву, бо вони жéртвували Господéві з цілого серця, а також цар Давид радів великою радістю. **10** І поблагословів Давид Господа на очáх усього збору. І сказав Давид: „Благословенний Ти, Господи, Боже Ізраїля, нашого батька, від віку й аж до віку! **11** Твоя, Господи, могúтність і сила, і вéлич, і вічність, і слава, і все на небеса́х та на землі! Твої, Господи, ца́рства, і Ти підне́сений над усім за Голову! **12** І бага́тство та слава — від Те́бе, і Ти пануєш над усім, і в руці Твоїй сила та хорóбрість, і в руці Твоїй — побі́льшити та зміцніти все. **13** А тепер, Боже наш, ми дякуємо Тобі, і славимо Ім'я́ Твоєї вéличі. **14** І хто бо я, і хто народ мій, що маємо силу так жéртвувати, як це? Бо все це — від Тебе, і з Твоєї руки дали́ ми Тобі. **15** Бо ми прихóдьки перед лицем Твоїм та чужинці, як усі наші батькі! Наші дні на землі — мов та тінь, і немає тривáлого! **16** Господи, Боже наш, уся ця бéзліч, яку ми наготóвили на збудува́ння Тобі храму для Ймення Твоєї святости, — із Твоєї руки вона, і все це — Твоє! **17** І я знаю, Боже мій, що Ти виві́дуєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожéртвував це все, а тепер бачу я з радістю наро́д Твій, який знахо́диться тут, що жертвує себе Тобі. **18** Господи, Боже Авраама, Ісака та Якова, наших батьків, — збережи ж навіки цей на́прямок думо́к

серця наро́ду Твого, і мі́цно скеру́й їх́нє серце до Себе!

19 А моє́му синові́ Соломо́нові дай серце ці́ле, щоб ви́ко́нувати за́повіді́ Твої́, свідо́цтва Твої́ та уста́ви Твої́, і щоб чи́нити все, і щоб збу́дувати цю́ тверди́ню, яку я приго́товив!“ **20** І сказа́в Давид до всього́ збору: „Поблагослови́ть же Господа́, вашого́ Бога!“ І ввесь збі́р поблагословив Господа́, Бога́ своїх́ батькі́в, — і нахи́ли́лися, і вклони́лися всі́ до землі́ Господе́ві й ца́реві! **21** І прине́сли вони́ для́ Господа́ жертви́, і спали́ли цілопа́лення для́ Господа́ друго́го дня́ від того́ дня́, — тисячу́ бичкі́в, тисячу́ барані́в, тисячу́ ове́чок, і ливні́ їхні́ жертви́, і бе́зліч жертво́в за всього́ Ізраї́ля. **22** І вони́ їли́ й пи́ли́ перед Госпо́дом того́ дня́ з вели́кою раді́стю, і вдру́ге настанови́ли Соломона́, Давидового́ сина́, і пома́зали його́ Господе́ві на волода́ря, а Садо́ка на священи́ка. **23** І сів Соломо́н на Госпо́дньому трóні за ца́ря на місці́ свого́ батька́ Дави́да, і щасти́ло йому́, і його́ слухався́ ввесь Ізраї́ль. **24** І всі́ князі́ та ли́царі́, а також усі́ сини́ ца́ря Дави́да підда́лися́ під Соломона́. **25** І Госпо́дь ви́со́ко звели́чив Соломона́ на оча́х усього́ Ізраї́ля, і дав на нього́ вели́чність ца́рства, яко́ї не було́ перед ним ані́ на жо́дному ца́реві́ над Ізраї́лем. **26** І Давид, син Е́ссейв, ца́рюва́в над усі́м Ізраї́лем. **27** А дні́, що він ца́рював над Ізраї́лем, були́ сорок лі́т: у Хе́вроні́ ца́рював він сі́м ро́ків, а в Єру́сали́мі ца́рював три́дцять і три. **28** І поме́р він у до́брій сивині́, ситий́ днями́, бага́тством та сла́вою, а замі́сть нього́ заца́рював син його́ Соломо́н. **29** А діла́ ца́ря Дави́да, перші́ й оста́нні, ось вони́ опи́сані́ в істо́рії

провідця Самуїла, і в історії пророка Натана, і в історії прозорливця Гада, **30** разом з усім царством його, і лицарськістю його та часами, що перейшли над ним і над Ізраїлем, та над усіма царствами тих країв.

2 хроніки

1 І зміцнився Соломон, син Давидів, над царством своїм, а Господь, Бог його, був із ним та високо звеличив його. **2** І сказав Соломон до всього Ізраїля, до тисячників та сотників, і до суддів, і до всіх начальників, до всього Ізраїля, до голів батьківських родів. **3** І пішли Соломон та весь збір із ним до пагірка, що в Гів'оні, бо там була скинія Божого заповіту, яку зробив Мойсей, раб Господній, у пустині. **4** Але Божого ковчега Давид переніс із Кір'ят-Єаріму туди, де приготував йому місце Давид, бо він поставив йому скинію в Єрусалимі. **5** А мідяного жертовника, що зробив був Веселііл, син Урії, сина Хурового, він поставив перед скинією Господньою. І звертався до нього Соломон та збір. **6** І зійшов Соломон туди перед Господнє лице на мідяний жертовник, що належав до скинії заповіту, і приніс на ньому тисячу цілопалень. **7** Тієї ночі явився Бог Соломонові та й сказав йому: „Зажадай, чого дати тобі!“ **8** І сказав Соломон до Бога: „Ти зробив був велику милість з батьком моїм Давидом, і настановив царем мене замість нього. **9** Тепер, Господи, Боже, нехай буде вповнене слово Твоє до батька мого Давида, бо Ти настановив мене царем над народом численним, як порох землі. **10** Дай тепер мені мудрість та знання, щоб умів я виходити й входити перед цим народом, бо хто зможе судити цей великий Твій народ?“ **11** І сказав Бог до Соломона: „За те, що оце було на серці твоїм, і ти не жадав багатства, маєтків та слави, ані душі ворогів своїх, а також

довгих днів не жадав ти, а жадав для себе мудрости та знання, щоб судити народ Мій, над яким Я настановив тебе царем, **12** то дасться тобі мудрість та знання, а багатство, і маєтки та славу Я дам тобі такі, яких не було між царями перед тобою, і по тобі не буде таких!“ **13** І прийшов Соломон із пагірка, що в Гів'оні, до Єрусалиму, від скинії заповіту, і зацарював над Ізраїлем. **14** І зібрав Соломон колесниць та верхівців, — і було в нього тисяча й чотири сотні колесниць та дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. **15** І цар зібрав в Єрусалимі срібла та золота, мов каміння, а кедрів зібрав, щодо численности, як сикомор, що в Шефелі. **16** А коней, що були в Соломона, приводили з Єгипту та з Кеве; царські купці купували їх з Кеве. **17** І ходили вони, і вивозили з Єгипту колесницю за шість сотень срібла, а коня — за сотню й п'ятдесят. І так вони вивозили все це своєю рукою для всіх царів хітійських та царів сирійських.

2 І Соломон наказав будувати дім для Господнього Ймення та дім царський для себе. **2** І відлічив Соломон сімдесят тисяч чоловіка носіїв та вісімдесят тисяч чоловіка каменотесів у горах, а керівників над ними — три тисячі й шість сотень. **3** І послав Соломон до Хірама, царя тирського, говорячи: „Як зробив ти у батьком моїм Давидом, і послав був йому кедри на будову дому його, щоб сидіти в ньому, так зроби й мені. **4** Ось я будую храм для Ймення Господа, Бога мого, щоб присвятити Йому, щоб кадити перед Його

лицем запашне кадило, і для постійного покладення хліба та для цілопалення на ранок і на вечір, на суботи й на молодикі та на свята Господа, Бога нашого. Навіки це над Ізраїлем! 5 А храм, якого я будую, великий, бо Бог наш більший від усіх богів! 6 А хто має силу збудувати Йому храма, коли небо й небеса небес не обіймають Його? І хто я, що збудую Йому храма? Хіба тільки на кадіння перед лицем Його! 7 А тепер пошли мені чоловіка, здібного до роботи в золоті, і в сріблі, і в міді, і в залізі, і в пурпурі, і в червені, і в блакиті, і що вміє вирізувати різьби, разом із тими мистцями, що зо мною в Юді та в Єрусалимі, яких приготівив батько мій Давид. 8 І пошли мені з Ливану дерева кедрового, кипарисового та сандалового, бо я знаю, що твої раби вміють рубати дерева ливанські. І оце мої раби будуть рабами твоїми, 9 щоб наготівити мені безліч дерева, бо цей храм, що я будую, буде великий та пишний! 10 А ось дереворубам, що стинають дерева, рабам твоїм, дав я пшениці, як поживи, двадцять тисяч корів, та ячменю двадцять тисяч корів, і вина двадцять тисяч батів, і оливи двадцять тисяч батів“. 11 І сказав Хірам, цар тирський, листом і послав до Соломона: „Через любов Господа до народу Свого поставив Він тебе над ними за царя“. 12 І сказав Хірам: „Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що вчинив небеса та землю, що дав цареві Давидові сина мудрого, який має розум та багатий на знання, що збудує дім Господній та дім царський для себе! 13 А тепер я посилаю мудрого

чоловіка, що має знання, Хурам-Аві, **14** сина жінки з Данових дочок, — а батько його тирянин, — що вміє робити в золоті та в сріблі, в міді, в залізі, в каміннях та в деревах, у пурпурі й у блакиті, і в віссоні, і в червені, і різати всяку різьбу, і виконувати всяку думку, що буде дана йому з мистцями твоїми та з мистцями пана мого Давида, батька твого. **15** А тепер пшеницю й ячмінь, оливу та вино, про які казав мій пан, нехай посилає своїм рабам. **16** А ми нарубаємо дерев із Ливану за всякою твоєю потребою, і спровадимо їх тобі плотами морем до Яфи, а ти спровадиш їх до Єрусалиму“. **17** І перелічив Соломон усіх людей приходьків, що в Ізраїлевому Краї, за переліком, що перелічив був їх його батько Давид, і було знайдено їх сто й п'ятдесят тисяч і три тисячі й шість сотень. **18** І він зробив із них сімдесят тисяч носіїв та вісімдесят тисяч каменотесів у горах, та три тисячі й шість сотень керівників, що спонукували той нароб до праці.

3 І зачав Соломон будувати Господній дім в Єрусалимі на горі Морія, що вказана була батькові його Давидові, на місці, яке приготівив Давид на тóці євусеянина Орнана. **2** І зачав він будувати другого місяця, другого дня, четвертого року свого царювання. **3** А це основа будови Божого дому: довжина — шістдесят ліктів старою мірою, а ширина — двадцять ліктів. **4** А притвор, щодо довжини, був за шириною храму, двадцять ліктів, а вишина — сто й двадцять. І покрив він його зсерєдини чистим золотом. **5** А

великий храм він покритв кипарісовим деревом, і покритв його добрим золотом, і наробив на ньому пальм та ланцюгів. **6** І покритв він той храм дорогим каменем на оздобу, а золото — золото було з Парваїму. **7** І покритв він золотом храм, балки, пороги, і стіни його та його двері, а на стінах повірізував херувимів. **8** І зробив дім Святого Святих: довжина його за шириною храму — двадцять ліктів, і ширина його — двадцять ліктів. І покритв він його добрим золотом, на таланти — шість сотень. **9** А вага цвяхів на шеклі золота — п'ятдесят; і гóрниці покритв золотом. **10** І зробив він у домі Святого Святих двох херувимів різьб'янóю роботою, і покритв їх золотом. **11** А кріла херувимів: довжина їх — двадцять ліктів, крило́ одно́го — на п'ять ліктів, дотика́лося стіни храму, а крило інше — п'ять ліктів, дотикалося крила другого херувима. **12** А крило́ другого херувима — п'ять ліктів, дотика́лося стіни́ храму, а крило інше — п'ять ліктів, прилягало до крила іншого херувима. **13** Розтягнені крила цих херувимів — двадцять ліктів; і вони стояли на нога́х своїх, а їхні обличчя — до храму. **14** І зробив він завісу, — блакіть, і пúрпур, і чéрвень, і віссóн, і наробив на ній херувимів. **15** І зробив він перед храмом два стовпі, тридцять і п'ять ліктів завдóвжки, а ма́ковиці, що на верху́ його, п'ять ліктів. **16** І поробив ланцюгі, як у девірі, і дав їх на верхі тих стовпів. І зробив сотню гранáтових яблук, і дав на ланцюгі. **17** І поставив стовпі́ перед храмом, — один з правиці,

а один з лівиці. І назвав ім'я правому: Яхін, а ім'я лівому — Боаз.

4 І зробив мідяного жертовника, двадцять ліктів довжині йому і двадцять ліктів ширині йому, і десять ліктів височині йому. **2** І зробив він лите море, десять на міру ліктем від краю його до краю його, навколо круглясте, і п'ять на міру ліктем височині йому. А шнур — тридцять на міру ліктем — оточував його навколо. **3** А під ним — постать волів, що зо всіх сторін оточують його, на десять ліктів на міру ліктем оточують море навколо; два ряди волів відлиті при відливанні його. **4** Воно стояло на дванадцятьох воллах, — три обернені на північ, і три обернені на захід, і три обернені на південь, і три обернені на схід. А море на них звérху, а всі зади їх — до нутра. **5** А грубині його — долоня, а край його — як робота краю келіха, квітки лілєї. Містило воно три тисячі батів. **6** І зробив десять умивальниць, і поставив п'ять з правиці, а п'ять з лівиці, щоб мити в них, — приготівлене на цілопáлення полóщуть у них, а море — для священників, щоб митися в ньому. **7** І зробив десять золотих свічників, як налéжалось, і поставив їх у храмі п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. **8** І зробив десять столів, і поставив у храмі, — п'ять з правиці, а п'ять з лівиці. І зробив сто золотих кропильниць. **9** І зробив священиче подвір'я та подвір'я велике, і двері до подвір'я, і їхні двері покрив міддю. **10** А море поставив з правого боку на південний схід. **11** І поробив Хурам гóрнята, і лопáтки,

і кропильниці. І покінчив Хурам робити працю, яку зробив для царя Соломона в Божому домі: **12** два стовпі, і кулі, і дві маковиці на верху тих стовпів, і дві мережки на покриття обидвох куль маковиць, що на верхах стовпів, **13** і чотири сотні гранатових яблук для обох мережок, два ряди гранатових яблук для однієї мережки, щоб покрити обидві кулі маковиць, що на переді тих стовпів. **14** І поробив підстави, і поробив умивальниці на тих підставах, **15** одне море, і дванадцять волів під ним, **16** і горнята, і лопатки, і видельця, і всі їхні речі поробив Хурам-Авів цареві Соломонові для Господнього дому з виполіруваної міді. **17** На Йорданській рівнині повідливав їх цар у глинистій землі між Суккотом та між Цередою. **18** І наробив Соломон усіх цих речей дуже багато, бо не досліджена була вага міді. **19** І поробив Соломон усі речі, що в Божому домі, та золотого жертовника й столи, а на них — хліб показний, **20** і свічники, і їхні лямпадки, щоб запалювати їх за постановою перед девіром, — зо щирого золота. **21** А квітки, і лямпадки, і щипчики — із золота, з досконалого золота. **22** А ножиці, і кропильниці, і ложки, і кадильниці — зо щирого золота; а вхід до дому, його внутрішні двері до Святого Святих та двері дому до храму — із золота.

5 І була закінчена вся праця, яку зробив Соломон для Господнього дому. І Соломон повносив освячені речі свого батька Давида, і сріблo, і золото, і всі ці речі дав до скарбниці Божого дому. **2** Тоді Соломон зібрав до Єрусалиму Ізраїлевих старших, і всіх голів

племён, начальників ба́тьківських родів Ізраїлевих синів, щоб перене́сти ковчега Господнього заповіту з Давидового Міста, воно — Сіон. **3** І були зібрані до царя всі ізраїльтяни в свято, воно — сьомого місяця. **4** І поприходили всі Ізраїлеві старші, і Левити понесли ковчега. **5** І понесли ковчега та шкіну заповіту, і всі святі речі, що в шкіні, — несли їх священники та Левити. **6** А цар Соломон та вся Ізраїлева громада, що зібралася при ньому перед ковчегом, приносили в жертву худобу дрібну та худобу велику, що через многоту не була ані записувана, ані лічена! **7** І священники внесли ковчега Господнього заповіту до його місця, до девіру дому, до Святого Святих, під крила херувимів. **8** А херувими простягали крила над місцем ковчега, і затінювали херувими над ковчегом та над його держакáми зверху. **9** А ті держакі́ були довгі, і головки тих держаків були видні з ковчегу, що перед девіром, а назóвні не були видні. І були вони там аж до цього дня. **10** У ковчезі не було нічого, тільки дві таблиці, що поклав Мойсей на Хоріві, коли Господь склав був заповіта з Ізраїлевими синами при виході їх із Єгипту. **11** І сталося, як священники виходили із святині, — а всі священники, що були там, освятилися, без додержання черг, — **12** а Левити співакі́, — усі вони, аж до Асафа, Гемана, Едутуна, і синів їхніх та братів їхніх, — убрані в віссон, з цимбáлами, із а́рфами та з цїтрами, стояли на схід від жертіви́ника, а з ними сто й двадцять священників, що сурмі́ли на сурма́х, **13** і було воно для сурмачів

та співаків як одне, щоб подати один голос на хвалу́
та дяку Господéві, і як заgrimів голос на сурмах, і
на цимбáлах, і на музичних знаряддях, і як хвалили
Господа: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосéрдя!“,
— то дiм, дiм Господній наповнився хмарою! **14** І не
могли священики стояти й служити через ту хмару,
бо слава Господня наповнила дiм Божий!

6 Тоді Соломон проказав: „,,Промовив Господь, що
Він пробуватиме в мряці. **2** А я збудував храм оселі
Твої, і місце Твого пробування навіки!“ **3** І повернув
цар обличчя своє, та й поблагословив увесь Ізраїлів
збір, увесь же Ізраїлів збір стояв. **4** А він сказав:
„Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, що Своїми
устами говорив був із моїм батьком Давидом, і
руками Своїми виконав, кажучи: **5** Від того дня, коли
Я вивів Свій народ з єгипетського країю, Я не вибрав
Собі міста зо всіх Ізраїлевих племён, щоб збудувати
храм на пробування Мого Імени там. І не вибрав
Я нікого, щоб був володарем над народом Моїм,
Ізраїлем. **6** Та вибрав Я Єрусалим на пробування Мого
Імени там, і вибрав Я Давида, щоб був над народом
Моїм, Ізраїлем. **7** І було на серці мого батька Давида
збудувати храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого.
8 Та сказав Господь до мого батька Давида: За те, що
на твоєму серці було збудувати храм для Ймення
Мого, ти зробив добре, що було тобі на серці. **9**
Тільки ти не збудуєш цього храму, але син твій, що
вийде із стéгон твоїх, — він збудує цей храм для
Ймення Мого! **10** І спóвнив Господь Своє слово, що

Він говорив. І став я замість батька свого Давида та й сів на Ізраїлевому троні, як говорив був Господь, і я збудував оцей храм для Ймення Господа, Бога Ізраїлевого. **11** І поставив я там ковчега, що в ньому Господній заповіт, якого Він склав з Ізраїлевими синами“. **12** І став він перед Господнім жертовником навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки. **13** А Соломон зробив був мідяне стояло, і поставив його на середину подвір'я, — п'ять ліктів довжина йому, і п'ять ліктів ширина йому, а три лікті вишина йому. І став він на ньому, і став на коліна свої навпроти всього Ізраїлевого збору, і простяг свої руки до неба, **14** та й сказав: „Господи, Боже Ізраїлів! Нема подібного Тобі Бога на небі та на землі! Ти стережеш заповіта та милість для Своїх рабів, що ходять перед Твоїм лицем усім своїм серцем. **15** Ти сповнив Своему рабові Давидові, батькові моему, те, що говорив йому. І говорив Ти йому Своїми устами, а рукою Своею виповнив, як цього дня. **16** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, сповни для Свого раба Давида, мого батька, те, що говорив Ти йому, кажучи: Не переведеться з-перед лиця Мого ніхто з тих, що мають сидіти на Ізраїлевому троні, якщо тільки сини твої будуть додержувати своїх доріг, щоб ходити в Законі Моїм, як ти ходив перед лицем Моїм. **17** А тепер, Господи, Боже Ізраїлів, нехай буде запевнене слово Твоє, яке Ти говорив рабові Своему Давидові. **18** Бо чи ж справді Бог сидить з людиною на землі? Ось небо та небо небес не обіймають Тебе, — що ж тоді храм цей,

що я збудував? **19** І Ти звернешся до молитви Свого раба та до його благання, Господи, Боже мій, щоб почути поклик та молитву, якою раб Твій молиться перед лицем Твоїм, **20** щоб очі Твої були відкриті на цей храм удень та вночі, на те місце, про яке Ти сказав, що покладеш Ім'я Своє там, щоб почути молитву, якою буде молитися Твій раб на цьому місці. **21** І Ти будеш прислухатися до благань Свого раба та Свого народу, Ізраїля, що будуть молитися на цьому місці. І Ти почуєш із місця Свого пробування, із небес — і почуєш, і пробачиш. **22** Якщо згрішить людина проти свого ближнього, і буде примушена принести клятву, щоб присягнути, і клятва прийде перед Твоїм жертовником у цьому храмі, **23** то Ти почуєш із небес, і зробиш, і розсудиш Своїх рабів, — обвинуватиш несправедливого, щоб дати його дорогу на його голову, й усправедливиш справедливого, щоб дати йому за його справедливістю. **24** А якщо Твій народ, Ізраїль, буде вдарений ворогом, бо прогрішив Тобі, і коли вони звернуться, і будуть хвалити Ім'я Твоє, і будуть молитися, і будуть благодіяти Тебе в цьому храмі, **25** то Ти почуєш із небес, і простиш гріх народу Свого, Ізраїля, і вернеш їх до землі, яку дав Ти їм та їхнім батькам! **26** Коли затримається небо, і не буде дощу, бо прогрішаться Тобі, то вони помоляться на цьому місці, і будуть славити Ім'я Твоє, — і з гріха свого навернуться, бо Ти будеш їх впокоряти, — **27** то Ти почуєш на небесах, і пробачиш гріх Своїх рабів та народу Свого, Ізраїля, бо покажеш

їм ту добру дорогу, якою вони підуть, і Ти даси дощ на Край Свій, якого Ти дав Своєму наро́дові на спадщину! **28** Голод коли буде в Краю́, морови́ця коли буде, посу́ха, жовта́чка, сара́на, черва́ коли буде, коли його вороги гно́битимуть його́ в Краї́ міст його́, коли буде яка порáза, яка хвороба, — **29** усяка молитва, усяке благáння, що буде від якої́ люди́ни чи від усього наро́ду Твого́, Ізраї́ля, коли кожен буде знати порáзу свою та горе своє, і простя́гне руки свої до цього храму, **30** то Ти почуєш із небес, із місця постійного пробува́ння Свого́, — і пробачиш, і даси тому чоловікові за всіма́ його дорогами, бо Ти знаєш серце його́, бо Ти один знаєш серце лю́дських синів, **31** щоб вони боялися Тебе, і ходили Твоїми дорогами по всі дні, які вони житимуть на поверхні землі, яку Ти дав батька́м нашим! **32** Також і чужинця, який не з наро́ду Твого, Ізраї́ля, і він прийде з далекого кра́ю ради Йме́ння Твого́ великого, і руки́ Твої́ Сильно́ї та раме́на Твого́ витягну́того, і прийде, і помóлиться в цьому храмі, **33** то Ти почуєш це з небес, місця постійного пробува́ння Свого, і зробиш усе, про що буде кликати до Тебе той чужинець, щоб усі наро́ди землі пізнали Ім'я́ Твоє, та щоб боялися Тебе, як народ Твій, Ізраї́ль, і щоб пізнали вони, що Ім'я́ Твоє покликane над оцім храмом, що я збудував! **34** Коли народ Твій вийде на війну на своїх ворогів, дорóгою, якою Ти пошлеш їх, і помóляться вони до Тебе в напрямі до цього міста, що Ти вибрав його́, та храму, що я збудував для Ймення Твого, **35** то почуєш Ти з

небес їхню молитву та їхнє благання, — і вчиниш їм суд! **36** Коли вони згрішать Тобі, — бо немає людини, щоб вона не згрішила, — і Ти розгніваєшся на них, і даси їх ворогові, а їхні поневільники візьмуть їх до неволі до краю далекого чи близького, **37** і коли вони прийдуть до розуму в край, куди взяті до неволі, і навérнуться, і будуть бла́гати Тебе в край своєї неволі, говорячи: Ми згрішили, скривили дорогу свою, і були ми несправедливі, **38** і коли вони навérнуться до Те́бе всім своїм серцем і всією душею своєю в край своєї неволі, куди їх поневóлили, і помоляться в напрямі до свого Краю, що Ти дав їхнім батькам, і в напрямі міста, яке Ти вибрав, та храму, що я збудував для Ймення Твого́, **39** то Ти почувеш із небес, із постійного місця пробування Свого́, їхню молитву та їхні благання, і вчиниш їм суд, і прóстиш Своєму наро́дові, що вони згрішили Тобі! **40** Тепер, Боже мій, благаю, нехай будуть очі Твої відкриті, а уші Твої наставля́ні на слухання молитви цього місця! **41** А тепер, — Устань же, о Господи, Боже, на Свій відпочінок, Ти й ковчег сили Твої! Священики Твої, о Господи Боже, нехай у спасіння зодя́гнуться, а побóжні Твої хай добром веселя́ться! **42** Господи Боже, не відвэ́ртай лица від Свого́ помазанця, згадай же про милість Своєму рабові Давиду!“

7 А коли Соломон закінчив молитися, то зійшов огонь із небес, поїв цілопáлення та жертви, а слава Господня напóвнила храм той! **2** І священики не могли ввійти до Господнього дому, бо слава Господня напóвнила

дім Господній! **3** А всі Ізраїлеві сини бачили, як сходив огонь та Господня слава на храм той, і вони попадали обличчям до землі на підлогу з камінних плит, і вклонілися до землі, і дякували Господеві: „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя!“ **4** А цар та весь народ принесли жертву перед Господнім лицем. **5** І приніс цар Соломон на жертву худоби великої двадцять і дві тисячі, а худоби дрібної — сто й двадцять тисяч. І виконали обряд освячення Божого дому цар та весь народ. **6** А священники стояли на вратах своїх, а Левити — зознаряддями Господньої пісні, що поробив цар Давид на подяку Господеві, „Бо навіки Його милосердя“, коли Давид хвалив ними; і священники сурмили навпроти них, а весь Ізраїль стояв. **7** І посвятив Соломон середину подвір'я, що перед Господнім домом, бо приніс там цілопалення та лій мирних жертв, бо мідяний жертівник, якого зробив Соломон, не міг умістити цілопалення й хлібної жертви та лою. **8** І справив Соломон того часу те свято на сім день, а весь Ізраїль був з ним, дуже великий збір, що зійшовся звідти, де йдеться до Хамату, аж до єгипетського потоку. **9** А восьмого дня справили віддання свята, бо обряд освячення жертівника справляли сім день, і свято сім день. **10** А дня двадцятого й третього сьомого місяця відпустив він народ до їхніх наметів, радісних та веселосердих через усе те добро, що Господь учинив Давидові й Соломонові, та народові Своему Ізраїлеві. **11** І закінчив Соломон дім Господній та дім царський, та все,

що прихóдило Соломонові на серце, щоб зробити в Господньому домі та в домі своєму, пощастіло йому.

12 І явився Господь Соломонові вночі та й сказав йому: „Вислухав Я молитви твої, та вибрав оце місце для Себе на храм жертви. **13** Якщо Я замкну́ небеса́, і не буде дощу, і якщо накажу́ сарані поїсти землю, і якщо нашлю́ морови́цю на наро́д Мій, **14** і впокоря́ться люди Мої, що над ними кличеться Ім'я́ Моє, і помóляться, і бóдуть шукати Ім'я́ Мого́, і повернуть зо злих своїх доріг, то Я вислухаю з небеса́, і прощу́ їхній гріх, та й вилікую́ їхній Край! **15** Тепер очі Мої будуть відкриті, а уші Мої наставля́ні на слóхання молитви цього місця. **16** І тепер Я вибрав, і освятив цей храм, щоб Ім'я́ Моє було там аж навіки, Мої ж очі та серце Моє бóдуть там по всі дні. **17** А тепер, якщо бóдеш ходити перед лицем Моїм, як ходив був ба́тько твій Давид, щоб зробити все, що наказáв Я тобі, і якщо бóдеш дотримува́тися уставів Моїх та прав Моїх, **18** то поста́влю певно трона царства твого, як склав Я заповіта з батьком твоїм Давидом, говорячи: Не буде в тебе перевóду нікому з пануючих в Ізраїлі! **19** А якщо ви відвóрнетесь та покинете устави Мої й заповіді Мої, що Я дав вам, і підете, і будете служити іншим богáм, і бóдете вклоня́тися їм, **20** то Я пови́риваю́ їх з Моєї землі, яку дав їм, а цей храм, що Я освятив для Ймення Свого, відкину́ від лица Свого, і дам його за припові́стку та за посміхóвище серед усіх наро́дів! **21** А храм цей, що був найвищий, — кожен, хто прохóдитиме біля нього, скам'яні́є та й скаже: За що́ Господь зробив так

цьому Краєві та храму цьому?... **22** І відкажуть: За те, що вони покинули Господа, Бога батьків своїх, Який вивів їх з єгипетського краю, і держалися міцно інших богів, і вклонялися їм, і служили їм, — тому Він навів на них усе оце лихо!“

8 І сталося по двадцятьох роках, коли Соломón будував дім Господній та свій дім, **2** то міста́, які дав Хурám Соломо́нові, Соломон розбудува́в їх, і осадив там Ізраїлевих синів. **3** І пішов Соломон до Хават-Цови, і переміг її. **4** І збудував він Тадмора в пустині, та всі міста для запасів, що побудував у Хаматі. **5** І побудував він Бет-Хорон горішній та Бет-Хорон до́лішній, твердинні міста́, — му́ри, двері та за́суви, **6** і Баалат, і всі міста для запасів, що були в Соломона, і всі міста́ для колесниць, і міста́ для верхівців, і всяке пожа́дання Соломона, що жадав він збудувати в Єрусалимі й на Ливані, та в усьому Краї́ його панува́ння. **7** Увесь наро́д, позоста́лий з хіттєян, і з аморе́ян, і з пері́ззєян, і з хівве́ян, і з євусе́ян, що вони не з Ізраїля, **8** з їхніх синів, що зоста́лися по них у Краї́, що їх не пови́гублювали Ізраїлеві сини, то їх Соломон узяв на да́ніну, і це позоста́лося аж до цього дня. **9** А Ізраїлевих синів Соломон не робив рабами для своєї праці, але вони були військо́ві, і зве́рхники сторо́жі його, і зве́рхники колесниць його та його верхівців. **10** І оце вони були зве́рхники намі́сники царя Соломона, — двісті і п'ятдеся́т, що панували над наро́дом. **11** А фараонову дочку́ перевів Соломон із Давидового Міста до дому, що збудував

для неї, як сказав: „Не буде сидіти мені жінка в
домі Давида, Ізраїлевого царя, бо святий він, бо
Господній ковчег увійшов у нього“. **12** Тоді Соломон
приніс цілопалення для Господа на Господньому
жертівнику, якого він збудував перед притвором,
13 щоб за потребою кожного дня принести жертву
за Мойсеевим наказом, на суботи, і на молодикі,
і на свята три рази в році: в свято Опрісноків, і в
свято Тижнів, і в свято Кучок. **14** І поставив він, за
розпорядком Давида, батька свого, черги священників
на їхню службу, і Левитів на їхніх вратах на хвалу
та на службу відповідно до священників за потребою
кожного дня, і придверних в їхніх чергах для кожної
брами, бо такий був наказ Давида, Божого чоловіка. **15**
І не відступали вони від наказів царя про священників
та Левитів, щодо всякої речі й щодо скарбів. **16** І була
зроблена вся Соломонова праця аж до цього дня, від
заложення Господнього дому й аж до закінчення
його, коли був закінчений дім Господній. **17** Тоді
пішов Соломон до Еційон-Геверу та до Елоту над
морським берегом в едомському краї. **18** І прислав
йому Хурам через своїх рабів кораблі та рабів, що
знали море. І прийшли вони з Соломоновими рабами
до Офіру, і взяли звідти чотири сотні й п'ятдесят
талентів золота, і привезли до царя Соломона.

9 А цариця Шеви почула була про славу Соломонову,
і прийшла випробувати Соломона загадками в
Єрусалимі. Прийшла вона з дуже великим багатством,
— із верблюдами, що несли пахощі та безліч золота

й дорогого каміння. І прийшла вона до Соломона, і говорила з ним про все, що було на серці її. 2 І Соломон вияснив їй усі її запити, і не було запиту, незнаного Соломонові, якого не порішив би він їй. 3 І побачила цариця Шеви всю Соломонову мудрість та дім, що він збудував, 4 і їжу столу його, і мешкання рабів його, і поставу слуг його та їхні одежі, і чашників його, та їхні одежі, і вхід його, яким він уходить до Господнього дому, — і не могла вона з дива вийти! 5 І сказала вона до царя: „Правдою було те, що я чула в своїм краї про твої діла та про твою мудрість. 6 І не повірила я їхнім словам, аж поки сама не прийшла та не побачили мої очі, — і ось не була представлена мені й половина великості твоєї мудрости: ти перевищив славу, про яку я чула! 7 Щасливі люди твої, і щасливі оці твої слуги, що завжди стоять перед обличчям твоїм та слухають твою мудрість! 8 Нехай буде благословенний Господь, Бог твій, що вподобав тебе, щоб посадити тебе на Свого трона за царя у Господа, Бога твого, через любов Бога твого до Ізраїля, щоб утвердити його навіки. І Він настановив тебе над ними царем, щоб чинити право та справедливість!“ 9 І дала вона цареві сто й двадцять талантів золота, і дуже багато пахоців та дороге каміння. І більш уже не було таких пахоців, як ті, що цариця Шеви дала цареві Соломонові! 10 І також Хурамові раби та раби Соломонові, що довозили золото з Офіру, спроваджували алмугове дерево та дороге каміння. 11 І поробив цар з алмугового дерева

схóди для Господнього дому та для дому царськóго, і гúсла, і árфи для співаків. І такі речі, як вони, не бáчені перед тим в юдейському Краї! **12** А цар Соломон дав цариці Шеви все бажáння її, чого вона бажáла, окрім такого, що вона привéзла до царя. І пішла вона назад до свого краю, вона та слúги її. **13** І була вага того золота, що прихóдило для Соломона в однóму році, шість сотень і шістдеся́т і шість талантів золота, **14** окрім того, що прихóдило від купців та з торгóвлі ходячих. І всі царі ара́бські та намі́сники Краю довозили золото й срібло Соломо́нові. **15** І зробив цар Соломон дві сотні великих щитів із кутого золота, — шість сотень шеклів кутого золота йшло на однóго щита, **16** та три сотні щитів менших із кутого золота, — три сотні шеклів золота йшло на однóго щита. І цар віддав їх до дому Ливанського Лісу. **17** І зробив цар великого трóна зо слонóвої кости, і покрив його чистим золотом. **18** У трóна було шість східців та підні́жжя з золота поза́д трону, та порúччя з цьогó й з того боку при місці сиді́ння, та два леви, що стояли при порúччях. **19** І дванадцять левів стояли там на шости ступеня́х з того й з того боку. По всіх царствах не було так зрóбленого! **20** І ввесь по́суд на пиття́ царя Соломона — золото, і всі речі дому Ливанського Лісу — щире золото, нічого з срібла, — воно за Соломонових днів не рахувалося за щось. **21** Бо царéві кораблі ходили до Таршішу з Хурамовими рабами. Раз на три роки прихóдили таршіські кораблі, що довозили золото та срібло, слонóву кість, і ма́вп та

пав. 22 І став цар Соломон найбільшим від усіх зёмних царів, щодо багатства та щодо мудрости. 23 І всі земні царі хотіли бачити Соломона, щоб послухати його мудрости, що Бог дав у його серце. 24 І вони принесли кожен свого дара, — речі срібні та речі золоті, й одержу, зброю та пахощі, коні та мули, — що на рік припадало. 25 І було в Соломона чотири тисячі кінських жобів та колесниць, і дванадцять тисяч верхівців, і він порозміщував їх по колесничних містах та при царі в Єрусалимі. 26 І він панував над усіма царями від Річки й аж до краю филистимлян, і аж до єгипетської границі. 27 І Соломон наскладав в Єрусалимі срібла, мов того каміння, а кедрів наскладав, щодо численности, як сикомори, що в Шефелі! 28 А коней приводили Соломонові з Єгипту та з усіх країв. 29 А решта Соломонових діл, перших та останніх, — ото вони описані в історії пророка Натана, і в пророцтві шілонянина Ахійї, і в видіннях прозорливця Єді на Єровоама, Неватового сина. 30 І царював Соломон в Єрусалимі над усім Ізраїлем сорок літ. 31 І спочив Соломон зо своїми батьками, і поховали його в Місті Давида, батька його, а замість нього зацарював син його Рехав'ам.

10 І пішов Рехав'ам до Сихему, бо до Сихему зійшовся весь Ізраїль, щоб настановити його царем. 2 І сталося, як почув це Єровоам, Неватів син, — він був в Єгипті, куди втік від царя Соломона, — то вернувся Єровоам з Єгипту. 3 І послали й покликали його. І прийшов Єровоам та весь Ізраїль, і вони говорили до

Рехав'ама, кажучи: **4** „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти полегший жорстоку роботу батька свого та тяжке його ярмо, що наклав він був на нас, і ми будемо служити тобі“. **5** А він відказав їм: „Ідіть ще на три дні, і верніться до мене“. І пішов той народ. **6** І радився цар Рехав'ам зо старшими, що стояли перед обличчям його батька Соломона, коли він був живий, говорячи: „Як ви радите відповісти цьому народові?“ **7** І вони говорили йому, кажучи: „Якщо ти будеш добрим для цього народу, і зробиш за волею їх, і говоритимеш їм добрі слова, то вони будуть тобі рабами по всі дні“. **8** Та він відкинув пораду старших, що радили йому, і радився з молодиками, що віросли разом із ним, що стояли перед ним. **9** І сказав він до них: „Що ви радите, і що відповім цьому народові, який говорив мені, кажучи: Полегший ярмо, яке твій батько наклав був на нас“. **10** І говорили з ним ті молодики, що вирости з ним, кажучи: „Так скажеш тому народові, що промовляв до тебе, говорячи: „Твій батько вчинив був тяжким наше ярмо, а ти дай полегшу нам.“ Отак скажеш до них: Мій мізінець грубілий за стегна мого батька! **11** А тепер: мій батько наклав був на вас тяжке ярмо, а я добавлю до вашого ярма! Батько мій карав вас бичами, а я бітиму скорпіонами“. **12** І прийшов Єровоам та весь народ до Рехав'ама третього дня, як цар говорив, кажучи: „Верніться до мене третього дня“. **13** І цар жорстоко відповів їм. І відкинув цар Рехав'ам пораду старших, **14** і говорив до них за

порадою тих молодиків, кажучи: „Мій батько вчинив був тяжким ваше ярмо, а я добавлю до нього! Батько мій карав вас бичами, а я — скорпіонами!“ **15** І не послухався цар наро́ду, бо це спричинене було від Бога, — щоб справдіти Господеві слово Своє, яке Він говорив був через шілонянина Ахійю, Неватового сина. **16** І побачив увесь Ізраїль, що цар не послухався їх, і народ відповів цареві, кажучи: „Яка нам частина в Давиді? І спадщини нема нам у сині Єссєя! Усі до наметів своїх, о Ізраїлю! Познай тепер дім свій, Давиде!“ І пішов увесь Ізраїль до наметів своїх... **17** А Ізраїлеві сини, що сиділи в Юдиних містах, — то над ними зацарював Рехав'ам. **18** І послав цар Рехав'ам Гадорама, що був над даніноюю, та Ізраїлеві сини закидали його камінням, і він помер. А цар Рехав'ам поспішив сісти на колесницю та втекти до Єрусалиму. **19** І відпав Ізраїль від Давидового дому, і так є аж до цього дня.

11 І прийшов Рехав'ам до Єрусалиму, і зібрав дім Юдин та Веніяминів, сто й вісімдесят тисяч вибраних військових, щоб воювати з Ізраїлем, щоб вернути царство Рехав'амові. **2** І було Господнє слово до Шемаї, чоловіка Божого, говорячи: **3** „Скажи Рехав'амові, Соломонову синові, цареві Юдиному, та всьому Ізраїлеві в Юді та в Веніяміні, говорячи: **4** Так сказав Господь: Не йдіть і не воюйте з своїми братами! Верніться кожен до дому свого, бо ця річ сталася від Мене!“ І вони послухалися Господніх слів, і вернулися з походу на Єровоама. **5** І осівся Рехав'ам в Єрусалимі,

і побудував твердинні міста в Юді. **6** І збудував він Віфлеєма, і Етама, і Текою, **7** і Бет-Цура, і Сохо, і Адуллама, **8** і Гата, і Марешу, і Зіфа, **9** і Адораїма, і Лахіша, і Азеку, **10** і Цор'у, і Айялона, і Хеврона, що в Юді та в Веніяміні, міста твердинні. **11** І зміцнив він ті твердині, і дав у них начальників, і запаси, і оливи, і вина, **12** а до кожного окремого міста — великі щити та ратища, і дуже сильно їх позміцнював. І був його Юда та Венямин. **13** А священики та Левити, що були в усьому Ізраїлі, зібралися до нього з усієї їхньої границі. **14** Бо Левити кидали пасовіська свої та власність свою, і приходили до Юди та до Єрусалиму, бо Єровоам та сини його усунули їх від священичого служіння Господеві, **15** і понаставляли собі священиків для пагірків та демонів, та для тельців, що він понароблював. **16** А за ними, зо всіх Ізраїлевих племен ті, що віддавали своє серце шукати Господа, Бога Ізраїля, приходили до Єрусалиму принести жертви Господеві, Богові батьків своїх. **17** І зміцнили вони Юдине царство, і підсилили Рехав'ама, Соломонового сина, на три роки, бо вони ходили три роки дорогою Давида та Соломона. **18** І взяв собі Рехав'ам жінку Махалат, дочку Єрімота, Давидового сина, та Авіхаїл, дочку Еліава, Ісаєвого сина. **19** І вона породила йому синів: Єуша, і Шемарію, Загама. **20** А по ній він узяв Мааху, дочку Авесаломову, і вона породила йому Авійю, і Аттая, і Зізу, і Шеломіта. **21** І покохав Рехав'ам Мааху, Авесаломову дочку, над усіх жінок своїх та наложниць своїх, бо він узяв вісімнадцять жінок

та шістдесят наложниць, і породив двадцять і вісім синів та шістдесят дочок. **22** А за го́лову Рехав'ам поставив Авійю, Маахиного сина, за володаря серед братів його, бо він хотів настановіти його царем. **23** І мудро він чинив, і порозсилав усіх синів своїх до всіх країв Юди й Веніямина, до всіх твердінних міст, і дав їм багате утримання, і підшукав їм багато жінок.

12 І сталося, як зміцніло Рехав'амове царство й став він сільний, то покинув він, і ввесь Ізраїль із ним, Господнього Закона. **2** І сталося п'ятого року царя Рехав'ама, пішов Шішак, єгипетський цар, на Єрусалім, — бо вони спроневірилися Господеві, — **3** з тисячею й двомастами колесниць та з шістдесятьма тисячами верхівців: і не було числа для народу, що прийшов із ним з Єгипту, — ливіянам, суккійянам та кушанам. **4** І здобув він твердінні міста, що в Юді, і прийшов аж до Єрусаліму. **5** А пророк Шемая прийшов до Рехав'ама та Юдиних зверхників, що зібралися до Єрусалиму, утікаючи перед Шішаком, та й сказав до них: „Так сказав Господь: Ви залишили Мене, а тому Я залишив вас і видав у Шішакову руку“! **6** І впокорілися Ізраїлеві зверхники та цар і сказали: „Справедливий Господь!“ **7** А коли Господь побачив, що вони впокорілися, то було Господнє слово до Шемаї, говорячи: „Упокорілися вони, — не нищитиму їх, але дам їм трохи людей на порятунок, і не виллється гнів Мій на Єрусалім через Шішака. **8** Бо вони стануть йому за рабів, та й пізнають тоді службу Мені та службу царствам зёмним“. **9** І вийшов

Шішак, єгипетський цар, на Єрусалим, і забрав скáрби Господнього дому та скáрби дому царéвого, — і все позабирав. І забрав він золоті щиті́, що Соломон поробив був. **10** А цар Рехав'ам поробив замість них мідяні щиті́, і склав їх на руки зверхника сторожі́в, що стерегли́ вхід до царсько́го дому. **11** І бувало, як тільки цар ішов до Господнього дому, прихóдили бігу́ні, та й носили їх, а потім вертали їх до комори бігу́нів. **12** А коли він впокорі́вся, то відвернувся від нього Господній гнів, і не знищив його аж до вигу́блення. Та й у Юдеї були ще справи добрі. **13** І зміцнився цар Рехав'ам в Єрусалимі й царював. А Рехав'ам був віку сорока́ й одного року, коли зацарював, і царював він сімнадцять літ в Єрусалимі, у тому́ місті, яке вибрав Господь зо всіх Ізраїлевих племéн, щоб покласти там Своє Ймення. А ім'я́ його матері́ — аммоні́тка Наама. **14** І робив він лихе́, бо не схиляв свого серця, щоб звертатися до Господа. **15** А Рехав'амові діла́, перші й останні, ото вони описані в історії пророка Шемаї та прозорливця Іддо: „Родословні книги“. І точилися війни поміж Рехав'амом та Єровоамом по всі дні. **16** І спочив Рехав'ам зо своїми батька́ми, і був він похований у Давидовому Місті, а замість нього зацарюва́в його син Авійя.

13 Вісімнадцятого року царя Єровоама та зацарював Авійя над Юдою. **2** Три роки царював він в Єрусалимі. А ім'я́ його матері́ — Міхая, дочка́ Урії́ла з Гів'ї. І війна́ точилася між Авійею та між Єровоамом. **3** І зачав Авійя війну́ з військом хоробрих вояків,

— чотири сотні тисяч вибраних мужів, а Єровоам приготувався до війни з ним з вісьмом'я сотнями тисяч вибраних мужів, хоробрих вояків. 4 І встав Авія з-над гори Цемараїм, що в Єфремових горах, та й сказав: „Послухайте мене, Єровоаме, та весь Ізраїлю! 5 Чи ж не вам знати, що Господь, Бог Ізраїлів, дав Давидові царство над Ізраїлем навіки, йому́ та синам його, соляною умовою? 6 Та встав Єровоам, Неватів син, раб Соломона, Давидового сина, і збунтувався на пана свого. 7 І зібралися до нього люди пусті, нікчемні, і стали міцніші від Рехав'ама, Соломонового сина. А Рехав'ам був юнак та м'якосердий, — і не був сильним проти них. 8 А тепер ви говорите, щоб бути сильними проти Господнього царства в руці Давидових синів, а вас велика кількість, і з вами золоті тельці, яких Єровоам понароблював вам за богів. 9 Чи ж ви не повиганяли Господніх священиків, Ааронових синів, та Левитів? І понаставляли ви собі священиків, як ставлять народи цих країв, — кожен, хто прийде, щоб посвятитися молодим бичком та сімом'я баранами, то стає священиком для того, що не є Богом. 10 А ми, Бог наш — Господь, і ми не полишили його, а наші священики, що служать Господеві, це Ааронові сини, а Левити — при службі. 11 І ми приносимо Господеві цілопалення кожного ранку та кожного вечора, і запашне кадило, і укладання хліба на чистому столі, і золотий свічник та лампади його, щоб запалювати кожного вечора, бо ми стережемо службу Господа, нашого Бога, а ви полишили його!

12 І ось з нами на чолі Бог, і священники Його, і голосні сурми, щоб сурмити на вас. Ізраїлеві сини, — не воюйте з Господом, Богом вашим, бо вам не поведётся!“ 13 А Єровоам вирядив засідку, щоб пішла позад них, — і були вони перед Юдою, а засідка — позад них. 14 І обернулися юдеї, аж ось у них бій спереду та ззаду! І кликали вони до Господа, а священники сурмили в сурми... 15 І закричали юдеї. І сталося, як юдеї закричали, то Бог ударив Єровоама та всього Ізраїля перед Авійєю та перед Юдою. 16 І повтікали ізраїльтяни перед Юдою, і Бог дав їх в їхню руку. 17 І вдарили в них Авійя та народ його великою поразою, і попадали трупи з Ізраїля, — п'ять сотень тисяч вибраних мужів! 18 І впокорилися Ізраїлеві сини того часу, а Юдині сини зміцніли, — бо опиралися на Господа, Бога їхніх батьків. 19 І гнався Авійя за Єровоамом, і здобув від нього міста: Бет-Ел та залежні його міста, і Єшану та залежні її міста, і Ефрон та залежні його міста. 20 І Єровоам не затримав сили вже за днів Авійї. І вдарив його Господь, і він помер. 21 І зміцнився Авійя, і взяв собі чотирнадцять жінок, і породив двадцять і двоє синів та шістнадцятеро дочок. 22 А решта Авійєвих діл, і дороги його та слова його описані в історії пророка Іддо.

14 І спочив Авійя зо своїми батьками, і поховали його в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Аса. За його днів заспокоївся Край на десять літ. 2 І робив Аса добре та вгодне в очах Господа, Бога

свого. **3** І повсував він жертовники чужих богів та пагірки, і порозбивав камінні стовпі для божків, і постинав святі дерева. **4** І наказав він Юді звертатися до Господа, Бога батьків своїх, і виконувати Його Закону та заповідь. **5** І повсував він зо всіх Юдиних міст пагірки та подоби сонця. І заспокоїлося царство при ньому. **6** І побудував він твердинні міста в Юді, бо заспокоївся край, і не було на нього війни за тих років, бо Господь дав йому мир. **7** І сказав він до Юди: „Побудуймо ці міста, й оточімо муром та баштами, ворітьми та засувами. Іще він, цей край, наш, бо зверталися ми до Господа, нашого Бога. Зверталися ми, і Він дав нам мир навколо“. І побудували, і їм щастило. **8** І було в Аси війська: носіїв великих щитів та ратищ з Юди — три сотні тисяч, а з Веніямина таких, що носять малого щита, та лучників — двісті й вісімдесят тисяч. Усі вони — хоробрі вояки. **9** І вийшов на них кушеянин Зерах із військом у тисячу тисяч та з трьома сотнями колесниць, і прибув аж до Мареші. **10** І вийшов Аса проти нього, і вони всталися до бою в долині Цефат при Мареші. **11** І кликнув Аса до Господа, Бога свого, та й сказав: „Господи, нема кому, крім Тебе, допомогти численному або безсільному. Допоможи нам, Господи, Боже наш, бо ми на Тебе опираємося, і в Ім'я Твоє ми прийшли на цю безліч. Господи, Ти Бог наш, нехай людина не має сили проти Тебе!“ **12** І побив Господь кушеян перед Асою та перед Юдою, — і кушеяни повтікали. **13** І гнав їх Аса та народ, що був з ним, аж до Герару. І попадало

з кушеян багато, так що ніхто з них не залишився живий, бо вони були поторощені перед Господнім лицем та перед табором Його. І понесли вони дуже багато здобичі. **14** І побили вони всі міста навколо Герару, бо Господній страх був на них. І пограбували вони всі ті міста, бо в них було багато здобичі. **15** Порозбивали вони також намети чередників, і зайняли дуже багато дрібної худоби та верблюдів, та й вернулися до Єрусалиму.

15 А Азарія, син Оведів, — злинув на нього Дух Божий. **2** І вийшов він перед Асу та й сказав йому: „Послухайте мене, Асо та весь Юдо й Веніямине! Господь з вами, якщо будете з Ним, і якщо будете Його шукати, дасть вам знайти Себе. А якщо ви полишите Його, — полишить Він вас! **3** У Ізраїля було багато днів, коли був він без правдивого Бога, і без священика-вчителя та без Закону. **4** І вернувся він в утиску своєму до Господа, Бога Ізраїлевого, і вони шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. **5** А тими часами не було спокою ані тому, хто виходить, ані тому, хто входить, бо були великі неспокої в усіх мешканців краю. **6** І воював народ проти народу та місто проти міста, бо Бог побентежив їх усяким лихом. **7** А ви будьте міцні, і нехай не слабнуть ваші руки, бо є нагорода для вашої чинності!“ **8** А коли Аса почув оці слова та пророцтво, яке говорив пророк Азарія, син Оведів, то зміцнівся, і повикидав поганські гідоти зо всього краю Юдиного та Веніяминового, та з міст, які він здобув з Єфремових гір, і відновив Господнього

жертівника, що перед Господнім притвóром. **9** І зібрав він усього Юду й Веніямина та тих, що мéшкали часóво з ними з Єфрему, і з Манасії, і з Симеона, бо дуже багато поперебігáли до нього з Ізраїля, коли побачили, що з ним Господь, його Бог. **10** І вони зібралися до Єрусалиму третього місяця, п'ятнадцятого року царювáння Аси. **11** І принéсли вони того дня в жертву для Господа зо здóбичі, яку попривóдили: худоби великої — сім сотень, а худоби дрібної — сім тисяч. **12** І ввійшли вони в умову, щоб звертатися до Господа, Бога їхніх батьків, усім своїм серцем та всією своєю душею. **13** А кожен, хто не буде звертатися до Господа, Бога Ізраїля, буде забитий від малóго й аж до великого, від чоловіка й аж до жінки. **14** І заприсяглися вони Господéві голосом сильним, і окликом, і сýрмами, і рогáми. **15** І тішився весь Юда тією присягою, бо вони заприсяглися всім серцем своїм, і всією своєю волею шукали Його, і Він дав їм знайти Себе. І Господь дав їм мир навколо. **16** І навіть Мааху, матір царя Аси, й її він позбавив права бути царицею, бо вона зробила булá ідола Астарті. І Аса порубав боввáна її, і розтер, і спалив у долині Кедрóн. **17** Та пáгірки не минулися в Ізраїля, алé Асине серце було все з Господом по всі його дні. **18** І вніс він до Божого дому святі речі свого батька та святі речі свої, — срібло, і золото, і пóсуд. **19** А війни не булó аж до тридцять й п'ятого року царювáння Аси.

16 Тридцятого й шостого року царювáння Аси пішов Баша, Ізраїлів цар, проти Юди, і будував Раму, щоб

не дати нікому від Аси, царя Юдиного, виходити та входити. 2 І виніс Аса срібло та золото із скарбниць Господнього дому та дому царёвого, і послав до Бен-Гадада, царя сирійського, що сидів у Дамаску, говорячи: 3 „ Є умова між мною та між тобою, і між батьком моїм та батьком твоїм. Ось послав я тобі срібла та золота, — іди, зламай умову свою з Башею, царем Ізраїлевим, і нехай він відійде від мене“. 4 І послухався Бен-Гадад царя Аси, і послав зверхників свого війська на Ізраїлеві міста, і вони поруйнували Іййона, і Дана, і Авел-Маїма та всі запаси міст Нефталімових. 5 І сталося, як Баша це почув, то перестав будувати Раму, і спинив свою працю. 6 А цар Аса взяв усього Юду, і вони повинóсили каміння Рами та її дерево, що з них будував був Баша, і побудував з того Геву та Міцпу. 7 А того часу прийшов прозорлівець Ханані до Аси, Юдиного царя, та й сказав до нього: „Через те, що ти спирався на сирійського царя, а не сперся на Господа, Бога свого, тому втекло з твоєї руки військо сирійського царя. 8 Чи ж не були кушеяни та ливіяни військом дуже великим, колесніцями й верхівцями дуже числєнними? Та коли ти сперся на Господа, Він дав їх у твою руку. 9 Бо очі Господні дивляться по всій землі, щоб зміцнити тих, у кого все їхнє серце до Нього. Тому зробив ти нерозумно, бо відтепер будуть у тебе війни!“ 10 І розгнівався Аса на прозорлівця, і дав його до в'язниці, бо був у гніві на нього за це. І Аса тиснув декого з народу того часу. 11 І оце

Асині діла́, перші та останні, — ось вони описані в книзі Юдиних та Ізраїлевих царів. **12** І занедужав Аса тридцятого й дев'ятого року свого царювання на свої ноги, і хвороба його була тяжка́. Та й у хворобі своїй не звертався він до Господа, але до лікарів. **13** І спочив Аса з своїми батьками, і помер сорокового й першого року свого царювання. **14** І поховали його в його гробни́цях, які він ви́копав собі в Давидовому Місті. І поклали його на ложі, що він наповнив па́хощами та різними, по-містецькому зрбленими, мастя́ми. І спалили йому дуже велике паління.

17 А замість нього зацарював син його Йосафа́т, та зміцнівся над Ізраїлем. **2** І поставив він військо по всіх укріплених Юдиних містах, і дав зало́ги в Юдиному краї́ та в Єфремових міста́х, які був здобув його батько Аса. **3** І був Господь з Йосафа́том, бо він ходив першими дорогами батька свого Давида, і не шукав Ваалів. **4** Бо він звертався до Бога свого батька, і ходив за Його заповідями, а не за чином Ізраїля. **5** І Господь зміцнив його царство в руці його, і вся Юдея давала дару́нка Йосафатові, і було в нього багато багатства та слави. **6** І пови́щилось серце його на Господніх дорогах, і він іще повсовував пагірки та Астарті з Юди. **7** А третього року свого царювання послав він до своїх зверхників, до Бен-Хаїла, і до Овадії, і до Захарія, і до Натанаїла, і до Міхаї, щоб вони навчали в Юдиних міста́х. **8** А з ними були Левити: Шемая, і Натанія, і Зевадія, і Асаїл, і Шемірамот, і Єгонатан, і Адонія, і Товія, і

Тов-Адонія, Левити, а з ними Елішама та Єгорам, священники. **9** І навчали вони в Юдеї, а з ними була книга Закону Господнього. І ходили вони довкола по всіх Юдиних містах, і навчали серед народу. **10** І був страх Господній на всіх царствах краю, що навколо Юди, і вони не воювали з Йосафатом. **11** А від филистимлян приносили Йосафатові дари та срібло данини; також араби приводили йому дрібну худобу: сім тисяч і сім сотень баранів та сім тисяч і сім сотень козлів. **12** І Йосафат усе зростав угору. І побудував він в Юді твердині та міста на запаси. **13** І мав він багато добра по Юдиних містах, і мужів військових, хоробрих вояків в Єрусалимі. **14** А оце їхній перегляд, за домами їхніх батьків. Від Юди тисячники: зверхник Адна, а з ним три сотні тисяч хоробрих вояків. **15** А при ньому зверхник Єгоханан, а з ним — двісті й вісімдесят тисяч. **16** А при ньому Амасія, син Зіхрі, що присвятив себе Господеві, а з ним двісті тисяч хоробрих вояків. **17** А від Веніямина: хоробрий вояк Ел'яда, а з ним двісті тисяч узброєних луком та щитом. **18** А при ньому Єгозавад, а з ним сто й вісімдесят тисяч узброєного війська. **19** Оці служили цареві, окрім тих, яких цар умістив по твердинних містах по всьому Юді.

18 І було в Йосафата багато багатства та слави, і він посвоячився з Ахавом. **2** А по кількох роках пішов він до Ахава до Самарії. І Ахав нарізав багато худоби дрібної та худоби великої йому та народові, що з ним, і намовив його піти на гілеадський Рамот. **3** І

сказав Ахав, цар Ізраїлів, до Йосафата, царя Юдиного: „Чи підеш зо мною до гілеадського Рамоту?“ А той відказав йому: „Я — як ти, народ мій — як твій народ, і буду з тобою на війні“. 4 І сказав Йосафат до Ізраїлевого царя: „Вівідай зараз слово Господнє!“ 5 І зібрав Ізраїлів цар пророків, чотири сотні чоловіка, та й сказав до них: „Чи йти нам на війну на гілеадський Рамот, чи занехати?“ А ті сказали: „Іди, і Бог дасть його в цареву руку!“ 6 І сказав Йосафат: „Чи нема тут іще Господнього пророка, — і звернімось до нього“. 7 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Є ще один муж, щоб через нього звернутися до Господа. Та я ненавиджу його, бо він не пророкує на мене добре, а по всі дні свої тільки лихе. Це Міхей, син Імлин“. А Йосафат відказав: „Нехай цар не говорить таке!“ 8 І покликав Ізраїлів цар одного євнуха й сказав: „Приведи скоріше Міхея, Імлиного сина!“ 9 А цар Ізраїлів та Йосафат, цар Юдин, сиділи кожен на троні своїм, повбірані в шати; а сиділи вони при вході брами Самарії, а всі пророки пророкували перед ними. 10 А Цідкійя, Кенаанин син, зробив собі залізні роги й сказав: „Так сказав Господь: Оцим будеш бодати сиріян аж до вигублення їх!“ 11 І всі пророки пророкували так, говорячи: „Виходь до гілеадського Рамоту, і май успіх, — і Господь дасть його в цареву руку!“ 12 А той посланець, що пішов покликати Міхея, говорив до нього, кажучи: „Ось слова тих пророків, — одноусно звіщають цареві добро. Нехай же буде слово твоє таке, як кожного з них, — і ти говори́тимеш добре“. 13 І

сказав Міхей: „ Як живий Господь, — те, що скаже Господь, тільки те говоритиму!“ 14 І прийшов він до царя, а цар сказав до нього: „Міхею, чи йти на війну до гілеадського Рамоту, чи занехати?“ А той відказав: „Вийдіть, і будете мати успіх, — і вони будуть дані в вашу руку“. 15 І сказав йому цар: „Аж скільки разів я заприсягав тебе, що ти не говори́тимеш мені нічо́го, тільки правду в Ім'я Господа?“ 16 А той відказав: „Я бачив усього Ізраїля, розпорóшеного по горáх, немов вівці, що не мають пастуха. І сказав Господь: Немає в них пана, — нехай вёрнуться з міром кожен до дому свого!“ 17 І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Чи ж не казав я тобі, — він не буде пророкувати мені доброго, а тільки лихе?“ 18 А Міхей відказав: „Тому́ послухайте Господнього слова: Бачив я Господа, що сидів на престолі Своім, а все небесне військо стояло по правиці Його та по лівиці Його. 19 І сказав Господь: Хто намовить Ахава, Ізраїлевого царя, і він вийде й упаде́ в гілеадському Рамоті? І говорили: той говорив так, а той говорив так. 20 І вийшов дух, і став перед Господнім лицем та й сказав: Я намо́влю його! І сказав йому Господь: Чим? 21 А той відказав: Я вийду й стану духом неправди в устах усіх його пророків. А Господь сказав: Ти намовиш, а також переможеш; вийди та й зроби так! 22 А тепер оце Господь дав духа неправди в уста оцих твоїх пророків, і Господь говорив на тебе недобре“. 23 І підійшов Цідкійя, Кенаанин син, і вдарив Міхея по щоці та й сказав: „Кудю́ це перейшов Дух Господній від мене, щоб

говорити з тобою?” **24** А Міхей відказав: „Ось ти побачиш це того дня, коли ввійдеш до внутрішньої кімнати, щоб сховатися“. **25** І сказав Ізраїлів цар: „Візьміть Міхея, і відведіть його до Амона, зверхника міста, та до Йоаша, царового сина, **26** та й скажете: Отак сказав цар: Посадіть оцього до в'язничного дому, і давайте йому їсти скупю хліба й скупю води, аж поки я не верну́ся з миром“. **27** А Міхей відказав: „Якщо справді вернешся ти з миром, то не говорив Господь через мене“. І до того сказав: „Слухайте це, усі люди!“ **28** І вийшов Ізраїлів цар та Йосафат, цар Юдин, до гілеадського Рамоту. **29** І сказав Ізраїлів цар до Йосафата: „Я переберуся й піду на бій, а ти вбери свої шати!“ І перебрався Ізраїлів цар, і пішли на бій. **30** А сирійський цар наказав зверхникам своїх колесниць, говорячи: „Не воюйте ні з малим, ні з великим, а тільки з самим Ізраїлевим царем!“ **31** І сталося, як зверхники колесниць побачили Йонатана, то вони сказали: „Це Ізраїлів цар!“ І вони оточили його, щоб воювати. І закричав Йосафат, і Господь допоміг йому, і Бог звабив їх від нього. **32** І сталося, як зверхники колесниць побачили, що це не Ізраїлів цар, то повернули від нього. **33** А один чоловік знехотя натягнув лука, та й ударив Ізраїлевого царя між підв'язанням пояса та між панцерем. А той сказав візникові: „Заверни назад, і випровадь мене від війська, бо я ранений“... **34** І збільшився бій того дня, а Ізраїлів цар був поставлений на колесниці

проти сиріян аж до вечора. І помер він під час заходу сонця...

19 І вернувся Йосафат, цар Юдин, із миром до дому свого до Єрусалиму. **2** І вийшов перед нього прозорливець Егу, син Ханані, та й сказав до царя Йосафата: „Чи будеш допомагати несправедливому, а тих, хто ненавидить Господа, будеш любити? І за це на тобі гнів від Господнього лиця. **3** Але й добрі речі знайшлися при тобі, бо ти повигублював Астарті з Краю, і нахилив своє серце, щоб шукати Господа“. **4** І осівся Йосафат в Єрусалимі, і він знову виходив між народ від Беер-Шеви аж до Єфремових гір, і навертав їх до Господа, Бога їхніх батьків. **5** І понаставляв він суддів у Краю, по всіх укріплених Юдиних містах, для кожного міста. **6** І сказав він до суддів: „Дивіться, що ви робите, бо не для людини ви судите, але для Господа, і Він з вами в справі суду. **7** А тепер нехай буде Господній страх на вас. Стережіться й робіть, бо нема в Господа, Бога нашого, кривди, ані огляду на особу, ані брання дарунка“. **8** А також в Єрусалимі понаставляв Йосафат з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок. І вернулися вони до Єрусалиму. **9** І він наказав їм, говорячи: „Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем. **10** А щодо всякої суперечки, що прийде до вас від ваших братів, що сидять по містах своїх, де треба розсудити чи то за кров, чи то за Закон, чи то за заповідь, устави, чи за права, то остережете їх, і вони не згрішать Господеві,

і не буде гніву на вас та на ваших братів. Так робіть, і не згрішите! **11** А ось священик Амарія — голова над вами до всяких Господніх речей, а Завадія, син Ізмаїлів, володар Юдиного дому, — до всякої царевої речі, і писарі Левити — перед вами. Будьте міцні й зробіть, — і нехай буде Господь з добрим!“

20 І сталося по тому, пішли моавітяни та аммонітяни, а з ними деякі з меунян, проти Йосафата на війну. **2** І прийшли, і донесли Йосафатові, говорячи: „Прийшла на тебе сила силенна з того боку моря, з Сирії, і ось вони в Хаццон-Тамарі, воно — Ен-Геді“. **3** І злякався Йосафат, і постановив звернутися до Господа. І він проголосив піст на всю Юдею. **4** І зібралися юдеяни просити допомоги від Господа, також поприходили со всіх Юдиних міст просити Господа. **5** І став Йосафат у зборі Юдиному та єрусалимському в Господньому домі, перед новим подвір'ям, **6** та й сказав: „Господи, Боже батьків наших! Чи ж не Ти Бог на небесах? І Ти пануєш над усіма царствами народів, і в руці Твоїй — сила та міць, і немає такого, хто б став проти Тебе! **7** Чи ж не Ти, Боже наш, повиганяв мешканців цього Краю перед народом Твоїм, Ізраїлем, і дав його Авраамовому насінню, Твоєму приятелеві навіки? **8** І вони осілися в ньому, і збудували Тобі в ньому святиню для Ймення Твого, говорячи: **9** Якщо прийде на нас зло, — меч укарання, чи моровиця, чи голод, то ми станемо перед цим храмом та перед лицем Твоїм, бо Ім'я Твоє в цьому храмі, і будемо клікати до Тебе з нашого утиску, — і Ти почуєш, і спасеш. **10**

А тепер ось сини Аммонові й Моавові та мешканці горі Сеїр, що через них Ти не дав ізраїльтянам іти, коли вони виходили були з єгипетського краю, і вони минули їх, і не вигубили їх, **11** і оце вони відплачують нам нава́лою, щоб вигнати нас із спадку Твого, який Ти віддав нам. **12** Боже наш, чи ж Ти не осудиш їх? Нема бо в нас сили перед цією силою силénною, що приходить на нас, і ми не знаємо, що́ зробимо, бо наші очі — на Тебе!“ **13** А всі юде́яни стояли перед Господнім лицем, також діти їхні, жінки їхні та їхні сини. **14** А Яхазїїл, син Захарія, сина Бенаї, Єїїла, сина Маттанїї, Левит із Асафових синів, — був на ньому Дух Господній серед збору, **15** і він сказав: „Послухайте, весь Юдо й мешканці Єрусалиму та царю Йосафате! Так говорить до вас Господь: Не бійтеся та не жахайтеся перед цією силénною силою, бо не ваша ця війна, але Божа! **16** Узавтра зйдіть на них, — ось вони входять збі́ччям Ціцу, і ви їх знайдете на кінці долини, навпроти пустині Єруїл. **17** Не вам воювати в цьому, — поставтеся й станьте, і побачите, що Господнє спасіння з вами, Юдо й Єрусалиме! Не бійтеся й не жахайтеся, — узавтра виходьте перед них, а Господь буде з вами!“ **18** І вклонився Йосафат обличчям до землі, а весь Юда та мешканці Єрусалиму попада́ли перед Господнім лицем, щоб уклоні́тися Господéві. **19** І встали Левити з синів Кегатівців та з синів Корахівців, щоб хвалити Господа, Бога Ізраїлевого сильним голосом, високим. **20** І повставали вони рано вранці, і вийшли до пустині

Текоя. А як вони виходили, став Йосафат та й сказав: „Послухайте мене, Юдо та мешканці Єрусалиму! Віруйте в Господа, вашого Бога, і будете запевнені, — вірте пророкам Його, і пощаститься вам!“ **21** І радився він з народом, і поставив співаків для Господа, і вони хвалили величність святости, коли йшли перед озброєними, і говорили: „Дякуйте Господу, бо навіки Його милосердя!“ **22** А того часу, коли зачали вони співати та хвалити, дав Господь засідку на синів Аммонових і Моавових та на мешканців гори Сеїр, що прийшли були проти Юди, — і були вони побиті, **23** бо повстали аммонітяни та моавітяни на мешканців гори Сеїр, щоб учинити їх закліттям, і щоб вигубити. А коли вони покінчили це з мешканцями Сеїру, стали помагати один проти одного, щоб вигубити себе. **24** І коли Юда прийшов на вартівню до пустині, і поглянули вони на натовп, аж ось трупи, що падали на землю, і не було урятованого! **25** І прийшов Йосафат та народ його, щоб пограбувати їхню здобич, і знайшли серед них душе багато і маєтку, і одежі, і коштовностей, і понабирали собі стільки, що не могли нести. І вони три дні все грабували ту здобич, бо численна була вона! **26** А четвертого дня зібралися вони до долини Бераха, бо там благословляли Господа; тому назвали ім'я тому місцю: долина Бераха, і так воно зветься аж до сьогодні. **27** І вернулися всі юдеяни та єрусалимляни, а Йосафат на чолі їх, щоб вернутися до Єрусалиму з радістю, бо звеселив їх Господь спасінням від їхніх

ворогів. **28** І прибули вони до Єрусалиму з арфами й з цитрами та сурмами до Господнього дому. **29** І був Божий страх на всі царства країв, коли вони почули, що Господь воював з Ізраїлевими ворогами. **30** І заспокоїлося Йосафатове царство, і дав йому його Бог мир навколо. **31** І царював Йосафат над Юдою. Він був віку тридцяти й п'яти років, коли зацарював, а двадцять і п'ять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Азука, дочка Шілхи. **32** І ходив він дорогою свого батька Аси, і не уступався з неї, щоб робити вгодне в Господніх очах. **33** Тільки пагірки не минулися, і народ іще не вчинив свого серця міцним для Бога своїх батьків. **34** А решта Йосафатових діл, перші й останні, — ото вони описані в записах Єгу, сина Ханані, що внесене до книги Ізраїлевих царів. **35** А по тому поєднався Йосафат, цар Юдин, з Ахазією, Ізраїлевим царем, що робив несправедливо. **36** І поєднався він із ним, щоб поробити кораблі, щоб ходити до Таршішу. І поробили вони кораблі в Еційон-Гевері. **37** Та Елієзер, син Додави, з Мареші, пророкував на Йосафата, говорячи: „За те, що ти поєднався з Ахазією, поруйнував Господь чини твої!“ І порозбивалися ті кораблі, і не могли йти до Таршішу.

21 І спочив Йосафат із своїми батьками. І був він похований із своїми батьками в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Єгорам. **2** І були в нього брати, Йосафатові сини: Азарія, і Єхіїл, і Захарій, і Азарія, і Михаїл, і Шефатія, — усі вони сини Йосафата, Ізраїлевого царя. **3** І дав їм їхній батько

великі подарунки срібла, і золота, і коштовності з твердінними містами в Юді, а царство дав Єгорамові, бо він первороджений. 4 І став Єгорам на царстві батька. І зміцнівся він, і позабивав усіх братів своїх мечем, а також декого з Ізраїлевих зверхників. 5 Єгорам був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, і царював вісім літ в Єрусалимі. 6 І ходив він дорогою Ізраїлевих царів, як робив Ахавів дім, бо Ахавова дочка́ була йому за жінку. І робив він зло в Господніх очах. 7 Та не хотів Господь погубити Давидів дім ради заповіту, що склав був із Давидом, і як говорив дати світильника йому та синам його по всі дні. 8 За його днів відпав був Едом з-під Юдиної руки, і настановили над собою царя. 9 І пішов Єгорам зо своїми зверхниками, і всі колесніці з ним. І сталося, що він устав уночі та й побив Едома, що оточив був його, та зверхників колесниць. 10 І відпав Едом з-під Юдиної руки, і так є аж до цього дня. Тоді того часу відпала й Лівна з-під руки його, бо він покинув Господа, Бога своїх батьків. 11 Також він наробив пагірків по Юдиних містах, і вчинив перелюбами єрусалимських мешканців, а Юду звів. 12 І прийшов до нього лист від пророка Іллі такого змісту: „Так говорить Господь, Бог Давида, твого батька: За те, що не ходив ти дорогами Йосафата, свого батька, і дорогами Аси, Юдиного царя, 13 а ходив дорогою Ізраїлевого царя, і вчинив перелюбниками Юду та мешканців Єрусалиму, як чинив перелюбниками дім Ахавів, а також братів своїх, дім свого батька, ліпших

від тебе, ти позабивав, **14** то ось ударить Господь великою поразою в народі твоїм, і в синах твоїх, і в жінках твоїх, і в усьому маєтку твоєму. **15** А ти будеш у великих хворобах, у хворобі нутра свого, аж вийдуть нутрощі твої через довгочасну хворобу“. **16** І збудив Господь на Єгорама духа филистимлян та арабів, що при етіопах. **17** І вийшли вони на Юду, і ввірвалися до нього, і позабирали весь маєток, що знаходився в царському домі, а також синів його та жінок його. І не позосталося в нього сина, окрім Єгоахаза, наймолодшого з синів його. **18** А по всьому тому вдарив його Господь у нутрощах його невидужною хворобою. **19** І сталося по певному часі, коли надійшов кінець двох років, вийшли його нутрощі від хвороби його, і він помер у тяжких болях. А народ його не зробив для нього спалення пахощів, як робили спалення батькам його. **20** Він був віку тридцяти й двох літ, коли зацарював, а царював вісім літ в Єрусалимі. І відійшов він, і ніхто за ним не жалював; і поховали його в Давидовому Місті, та не в царських гробах.

22 А мешканці Єрусалиму настановили царем замість нього Ахазію, його найменшого сина, бо всіх перших позабивала та ватага, що приходила з арабами на табір. І зацарював Ахазія, син Єгорама, Юдиного царя. **2** Ахазія був віку сорока й двох літ, коли зацарював, і царював він в Єрусалимі один рік. А ім'я його матері — Аталія, дочка Омрієва. **3** Також він ходив дорогою Ахаваго дому, бо його мати була

йому дора́дниця, щоб чинити беззако́ння. **4** І чинив він зло в Господніх оча́х, як Аха́вів дім, бо вони були йому дорадниками по смерті його батька, на погі́биль йому. **5** Також за їхньою порадою він ходив. І пішов він з Єгорамом, сином Ахава, Ізраїлевого царя, на війну на Хазаїла, сирійського царя, в гілеадський Рамот. І побили сиріяни Йорама. **6** І вернувся він лікува́тися в Їзреелі від тих ран, що завда́лі йому в Рамі, як він воював із Хазаїлом, сирійським царем. А Азарія, Єгорамів син, цар Юдин, зійшов побачити Єгорама, Ахавого сина, в Їзреелі, бо він був сла́бій. **7** І від Бога було на поги́бель Ахазі́ї, щоб прийти до Єгорама, бо як прийшов, вийшов з Єгорамом на Єгу, сина Німші, що Госпо́дь пома́зав його ви́губити Ахавів дім. **8** І сталося, коли Єгу чинив суд над Ахавовим домом, то знайшов він Юдиних зверхників та синів Ахазієвих братів, що служили Ахазієві, і позабивав їх. **9** І відшукав він Ахазію, і схопи́ли його́, а він ховався в Самарії. І привели́ його до Єгу та й забили його; і поховали його, бо сказали: „Він син Йосафата, що всім серцем своїм звертався до Господа“. І не було в домі Ахазі́ї нікого, хто мав би силу царювати. **10** А коли Аталія, мати Ахазі́ї, побачила, що помер її син, то встала й ви́губила все цареве насіння Юдиного дому... **11** А Єгосав'ат, дочка царя, взяла Йоаша, сина Ахазі́ї, та й викрала його з-поміж вби́ваних царські́х синів, і да́ла його та няньку його до спальної кімна́ти. І схова́ла його Єгосав'ат, дочка царя Єгорама, жінка священника Єгояди, — бо вона була сестра Ахазі́ї, —

перед Аталією, і та не забила його. **12** І він був з ними в Божому домі, ховаючися шість років, а Аталія царювала над краєм.

23 А сьомого року зміцнився Єгояда й прийняв сотників: Азарію, Єрохамового сина, і Ізмаїла, сина Єгохананового, і Азарію, сина Оведового, і Маасею, сина Адаї, і Елісафата, сина Зіхрієвого, — в умову з собою. **2** І обійшли вони Юду, і зібрали зо всіх Юдиних міст Левитів та голів Ізраїлевих домів, і прийшли до Єрусалиму. **3** І ввесь збір склав у Божому домі умову з царем. І сказав їм Єгояда: „Оце царський син буде царювати, як говорив Господь про Давидових синів. **4** Оце та річ, яку зробите: третина з вас, що прихóдите в суботу, із священників та з Левитів, будете за придвѣрних біля порогів. **5** А третина — при царськóму домі, а третина — при брамі Єсод, а ввесь нарóд — у подвѣр'ях Господнього дому. **6** І нехай не входить до Господнього дому ніхто, окрім священників та тих, хто прислугóвує із Левитів, — вони ввійдуть, бо освячені вони, а ввесь народ буде пильнувати Господньої сторóжі. **7** І оточать Левити царя навкóло, кожен із своєю зброєю в руці своїй; а хто чужий увійшов би до дому, нехай буде забитий! І будете ви з царем при вході його та при виході його“. **8** І зробили Левити та ввесь Юда все, що наказав священник Єгояда. І взяли кожен людей своїх, що приходять у суботу та відходять у суботу, бо священник Єгояда не звільнив черг. **9** І дав священник Єгояда сотникам рáтища, і малі щити́, і інші щити́, що належали цареві Давидові,

що були в Божому домі. 10 І поставив він увесь народ, а кожен мав свою зброю в руці своїй, від правого боку дому аж до лівого боку дому, при жéртівнику та при домі, навколо біля царя. 11 І вівели вони царськóго сина, і поклали на нього корону та звої Закóну. І зробили вони його царем, і помáзали його Єгояда та сини його, та й крикнули: „Нехай живе цар!“ 12 І почула Аталія голос нарóду, що бігав та сла́вив царя, і прийшла до нарóду до Господнього дому. 13 І побачила вона, аж ось цар стоїть на помóсті своїм при вході, а при царі зверхники та сýрми, а весь народ краю радіє та сурміть у сýрми, а співаки — з музичними знаряддями, що подавали до відома знакі на хвалу́. І роздерла Аталія шати свої та й крикнула: „Змова, змова!“ 14 А священик Єгояда наказав сотникам, поставленим над військом, і сказав до них: „Виведіть її поміж шерéги, а хто інший піде за нею, — нехай буде забитий мечéм!“ Бо священик сказав: „Не заб'єте її в Господньому домі!“ 15 І зробили їй прóхід, і вона вийшла входом Кінської брами до царськóго дому, і там забили її. 16 І склав Єгояда умову між собою й між усім нарóдом та між царем, щоб бути народом Господнім. 17 І ввійшов увесь нарóд до Ваалового дому, та й порозбивáли його та жéртівники його, і бовва́нів його зóвсім полама́ли, а Маттана, Ваалового священика, убили перед жéртівниками. 18 А в Господньому домі Єгояда віддав уря́ди на руку священиків та Левитів, яких поділив Давид над Господнім домом,

щоб принести Господні цілопалення, як написано в Мойсеевім Законі, з радістю та зо співом, за уставом Давидовим. **19** А при брамах Господнього дому поставив він придверних, щоб не ввійшов хто будь-чим нечистий. **20** І взяв він сотників, і вельмож, і тих, що старшинують над народом, та весь народ краю, і відвели царя з Господнього дому. І ввійшли вони через горішню браму до царського дому, і посадили царя на троні царства. **21** І радів увесь народ краю, а місто заспокоїлося. А Аталію вбили мечем.

24 Йоаш був віку семи років, коли зацарював, і сорок років царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Цівія, з Беер-Шеви. **2** І робив Йоаш вгодне в Господніх очах по всі дні священника Єгояди. **3** І взяв йому Єгояда дві жінки, а той породив синів та дочок. **4** І сталося по тому, було в Йоашевому серці відновити Господній дім. **5** І зібрав він священників та Левитів, і сказав до них: „Підіть по Юдиних містах, і збирайте з усього Ізраїля срібло на направу храму вашого Бога рік-річно, і ви будете спішити в цій справі!“ Та не спішилися Левити. **6** І покликав цар Єгояду, голову священників, і сказав до нього: „Чому ти не жадєєш від Левитів, щоб принесли з Юди та з Єрусалиму дарунки, за постановою Мойсея, раба Господнього, та Ізраїлевого збору — на скиню свідцтва? **7** Бо сини нечестивої Аталії вломілися були до Божого дому, і всі святощі Господнього дому вжили для Ваалів“. **8** І сказав цар, і зробили одну скриньку, і поставили її в брамі Господнього дому назбвні. **9** І

проголосили в Юді та в Єрусалимі принести для Господа даток, що його встановив на Ізраїля в пустині Мойсей, Божий раб. **10** І раділи всі зверхники та весь народ, і принесли й кидали до скриньки, аж поки вона наповнилася. **11** І бувало того часу, коли Левити принесли скриньку на царський перегляд, і як вони бачили, що численне те срібло, то приходив царський писар та призначений від священника-голови, і вони випорожнювали скриньку. Потім відносили її, і повертали її на її місце. Так робили вони день-у-день, і зібрали дуже багато срібла. **12** А цар та Єгояда давали його тим, що робили працю роботи Господнього дому, і все наймали каменярів та теслів, щоб відновлювати дім Господній, а також тим, що обробляли залізо та мідь на зміцнення Господнього дому. **13** І працювали робітники, і чинилася справа працею їхньої руки. І поставили вони Божий дім на міру його, і зміцнили його. **14** А коли покінчили, вони принесли перед царя та Єгояду решту срібла. І поробили вони з нього речі для Господнього дому, речі для служби та для жертвоприношення, і ложки, і посуд золотий та срібний. І принесли цілопалення в Господньому домі завжди, по всі дні Єгояди. **15** І постарів Єгояда, і наситився днями й помер. Він був віку ста й тридцять літ, коли помер. **16** І поховали його в Давидовому Місті з царями, бо робив він добро в Ізраїлі і для Бога, і для Його храму. **17** А по Єгоядиній смерті прийшли князі Юдині, і поклонилися цареві. Тоді цар їх послушав. **18** І покинули вони дім Господа,

Бога своїх батьків, та й служили Астартам та божкам. І був Божий гнів на Юду та Єрусалим за цю їхню провину. **19** І послав Він між них пророків, щоб привернути їх до Господа, і вони свідчили проти них, та ті не слухались. **20** А Дух Господній огорнув Захарія, сина священника Єгояди, і він став перед народом та й сказав до них: „Так сказав Бог: Чому ви переступаєте Господні заповіді? Ви не матимете успіху, бо ви покинули Господа, то й Він покинув вас!“ **21** І змовилися вони на нього, і закидали його камінням з царського наказу в подвір'ї Господнього дому. **22** І не пам'ятав цар Йоаш тієї милости, яку зробив був із ним батько того Єгояда, але вбив сина його. А як той умирав, то сказав: „Нехай побачить Господь, і нехай покарає!“ **23** І сталося наприкінці року, прийшло на нього сирійське військо, і прибули до Юди та до Єрусалиму, і позабивали всіх зверхників народу, а всю здобич із них послали цареві в Дамаск. **24** Хоч з малюю кількістю людей прийшло сирійське військо, проте Господь дав в їхню руку дуже велику силу, бо ті покинули Господа, Бога батьків своїх. А над Йоашем вони виконали присуд. **25** А коли вони відійшли від нього, позоставивши його в тяжких хворобах, змовилися на нього його раби за кров синів священника Єгояди, — і забили його на ліжку його, і він помер. І поховали його в Давидовому Місті, та не поховали його в гробах царських. **26** А оце змовники на нього: Завад, син аммонітянки Шім'ат, і Єгозавад, син моавітянки Шімпіт. **27** А сини його, і великість

тягару, покладеного на нього, і відбудова Божого дому, — ото вони описані в викладі Книги Царів. А замість нього зацарював син його Амація.

25 У віці двадцяти й п'яти літ зацарював Амація, і двадцять і п'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єгоаддан, з Єрусалиму. **2** І робив він угодне в Господніх очах, тільки не з цілим серцем. **3** І сталося, як зміцнилося царство за ним, то він повбивав своїх рабів, що забили царя свого, його батька. **4** А синів їх він не позабивав, як написано в книзі Мойсеевого Закону, що наказав був Господь, говорячи: „Не помруть батьки за синів, а сини не помруть за батьків, бо кожен за гріх свій помре“. **5** І зібрав Амація Юду, і поставив їх за домом їхніх батьків, за тисячниками та за сотниками для всього Юди та Веніямина; і він перелічив їх від віку двадцяти років і вище, і знайшов їх три сотні тисяч вибраного, здатного до війська, хто тримає ратище та великого щита. **6** І найняв він із Ізраїля сотню тисяч хоробрих вояків за сотню талантів срібла. **7** І прийшов до нього Божий чоловік, говорячи: „О царю, нехай не виходить з тобою Ізраїлеве військо, бо Господь не з Ізраїлем, ні з жодним із синів Єфрема. **8** Але йди тільки ти, роби, будь відважний на війні! Інакше вчинить Бог, що ти спіткнешся перед ворогом, бо в Бога є сила допомагати, або робити, щоб спіткнутися“. **9** І сказав Амація до Божого чоловіка: „А що робити з тією сотнею талантів, що я дав Ізраїлевому війську?“ А Божий чоловік відказав: „Господь може дати тобі

більше від цього!“ **10** І відділив Амація їх, те військо, що прийшло з краю Єфремового, щоб ішло на своє місце. І дуже запалився їхній гнів на Юду, і вони вернулися на своє місце в запаленому гніві. **11** А Амація зміцнівся, і попровадив свій народ, і пішов до Соляної долини, і побив десять тисяч Сеїрових синів, **12** а десять тисяч живих узялі Юдині сини до неволі. І привелі їх на верхів'я скелі, і поскидали їх з верхів'я тієї скелі, — і всі вони позабивалися. **13** А люди того війська, що Амація вернув, щоб не йшли з ним на війну, розсіпалися по Юдиних містах від Самарії й аж до Бет-Хорону, і повбивали з них три тисячі, і пограбували велику здобич. **14** І сталося по тому, як прийшов Амація, побивши едомлян, то він приніс богів Сеїрових синів, і поставив їх собі за богів, і перед ними вклонявся, і їм кадив. **15** І запалився Господній гнів на Амацію, і Він послав до нього пророка, а той сказав йому: „Нащо ти звертався до богів цього народу, богів, що не врятували народу свого від твоєї руки?“ **16** І сталося, як він говорив це до нього, сказав йому цар: „Чи я поставив тебе за царєвого дорадника? Перестань собі, нащо вбивати тебе?“ І перестав той пророк, але сказав: „Я знаю, що Бог постановив погубити тебе, бо зробив ти це, і не слухав моєї поради“. **17** І радився Амація, цар Юдин, і послав до Йоаша, сина Єгоахаза, сина Єгу, Ізраїлевого царя, говорячи: „Іди но, поміряємось!“ **18** І послав Йоаш, Ізраїлів цар, до Амації, Юдиного царя, говорячи: „Терніна, що на Ливані, послала до

кедріни, що на Ливані, кажучи: Дай но дочку́ свою́
моєму синові за жінку! Та перейшла польова́ звірина́,
що на Ливані, і витоптала ту терніну. **19** Ти сказав:
Ось побив ти Едома, і піднесло тебе серце твоє, щоб
пишáтися. Тепер сиди ж у своєму домі. Náщо будеш
дрочі́тися зо злом, і впадеш ти та Юда з тобою?“ **20** Та
не послухався Амація, бо від Бога було це, щоб віддати
їх у руку ворога, бо зверта́лися вони до едо́мських
богів. **21** І вийшов Йоаш, Ізраїлів цар, і зустрі́лися він
та Амація, цар Юдин, у Юдиному Бет-Шемеші. **22** І був
побитий Юда перед Ізраїлем, і повтікали кожен до
намету свого́. **23** А Йоаш, цар Ізраїлів, схопі́в Амацію,
Юдиного царя, сина Йоаша, сина Єгоахаза, у Бет-
Шемеші, і привів його до Єрусалиму, і зробив пролі́м
в єрусалиському мурі, від Єфремової брами аж до
брами Нарі́жної, чотири сотні лі́ктів. **24** І забрав він
усе золото й срі́бло, та ввесь по́суд, що знахо́дився в
Божому домі в Овед-Едома, та скáрби царевого дому,
та заклáдників, і вернувся в Самарію. **25** І жив Амація,
Йоашів син, цар Юдин, по смерті Йоаша, Єгоахазового
сина, Ізраїлевого царя, п'ятнадцять лі́т. **26** А решта
ді́л Амаці́ї, перші та останні, ото вони написані в
Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** А від ча́су, коли
Амація відступив від Господа, то склали на нього
змову в Єрусалимі, та він утік до Лахішу. І послали
за ним до Лахішу, — і вбили його там. **28** І повéзли
його на ко́нях, і поховали його з батька́ми його в
Давидовому Місті.

26 І взяв увесь Юдин народ Уззійю, — а він був шістнадцяти літ, — і настановили його царем замість батька його Амації. **2** Він збудував Елота, і вернув його Юді, як цар спочив зо своїми батьками. **3** Уззійя був віку шістнадцяти літ, коли він зацарював, а п'ятдесят і два роки царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Ехолія, з Єрусалиму. **4** І робив він угодне в Господніх очах, усе, що робив батько його Амація. **5** І став він звертатися до Бога за днів Захарія, що розумів Божі видіння. А за днів, коли він звертався до Господа, Бог давав йому успіх. **6** І він вийшов, і воював із филистимлянами, і поруйнував мур міста Гату, і мур Явне, і мур Асдоду, і побудував міста в Асдоді та в филистимлян. **7** І допоміг йому Бог над филистимлянами, і над арабами, що живуть у Гур-Баалі, та над мецнітами. **8** І давали аммонітяни даніну для Уззійї, а ім'я його пронеслося аж туди, де йдеться до Єгипту, бо він сильно зміцнівся. **9** І збудував Уззійя башту в Єрусалимі над брамою Пінна, і над брамою Гай, і над Мікцоа, і позміцнював їх. **10** І побудував він башти в пустині, і повисікував багато ям для води, бо мав великі чєреди і на долині, і на рівніні, рільників, і виноградарів у горах, і садкі, бо він любив хліборобство. **11** І було в Уззійї військо, що провадило війну, яке виходило на війну відділом за числом їхнього переліку через писаря Єїїла та урядника Маасею, під рукою Хананії з царєвих зверхників. **12** Усе число голів батьківських родів, хоробрих вояків, дві тисячі й шість сотень. **13** А при

них війська, — три сотні тисяч і сім тисяч і п'ять сотень тих, що провадять війну великою силою, щоб допомагати царéві на ворога. **14** І наготóвив для них Уззійя для всього війська щиті малі й рáтища, і шолóми, і пánцери, і лúки, і прáщного каміння. **15** І наробив він в Єрусалимі військóвих машин, майстерно придуманих, щоб були вони на баштах і на рóгах на стріляння стрілами та великим камінням. І пронéслося ім'я його аж надто далéко, бо він дивно зробив, щоб допомогти собі, так що став сільним. **16** А як він зміцнів, запишáлося його серце аж до зісuttя, і він спроневірився Господéві, Богові своєму. І ввійшов він до храму Господнього, щоб кадити на кадільному жéртівнику. **17** А за ним пішов священник Азарія, а з ним Господні священники, вісімдесят хоробрих мужів. **18** І стали вони проти царя Уззійї та й сказали йому: „Не тобі, Уззійє, кадити для Господа, а священникам, синам Аароновим, посвяченим на кадіння... Вийди зо святині, бо ти спроневірився, і не за честь це бúде тобі від Господа Бога!“ **19** І розгнівався Уззійя, — а в руці його була кадільниця на кадіння. А коли він розгнівався на священників, то на чолі його показáлася прокáза, перед священниками в Господньому домі, при кадільному жéртівнику... **20** І глянув на нього первосвященик Азарія та всі священники, аж ось він прокажéний на чолі своїм! І вони поспішно вігнали його звідти, та й сам він поспішив вийти, бо вразив його Госпóдь! **21** І був цар Уззійя прокажéний аж до дня своєї

смерти, і сидів в осібному домі прокажéний, бо був вилучений від Господнього дому. А над царським домом був син його Йотам, — він судив нарóд Краю. **22** А решту дiл Уззійї, перші й останні, описав пророк Ісая, син Амосів. **23** І спочив Уззійя з своїми батька́ми, і поховали його з батьками його на погребовому царськóму полі, бо сказали: „Він прокажéний“. А замість нього зацарював син його Йотáм.

27 Йотáм був віку двадцяти й п'яти років, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. А ім'я його матері — Єруша, Садокова дочка́. **2** І робив він угóдне в Господніх очáх, усе, що робив був його батько Уззійя. Тільки він не вхóдив до Господнього храму, та народ іще грішив. **3** Він збудував горішню браму Господнього дому, і багато побудував на мýрі Офел. **4** І побудува́в він міста́ в Юдиних горáх, а в лісах побудував твердіни та ба́шти. **5** І він воював з царем аммонітян, і був сильніший від них. І дали́ йому аммонітяни того року сотню талантів срібла, і десять тисяч кóрів пшениці та десять тисяч ячмéню. Це дава́ли йому́ аммонітяни й року другого та третього. **6** І став сильний Йотáм, бо поправив дороги свої перед лицем Господа, Бога свого. **7** А решта Йотамових дiл, і всі вiйни його та дорóги його, — ось вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. **8** Він був віку двадцяти й п'яти літ, коли зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **9** І спочив Йотам із своїми батька́ми, і поховали його́ в Давидовому Місті, а замість нього зацарював син його Ахаз.

28 Ахаз був віку двадцяти літ, коли він зацарював, і шістнадцять літ царював в Єрусалимі. **2** І ходив він дорогами Ізраїлевих царів, а також робив литих бовванів Ваалів. **3** І він кадив у долині Бен-Гіннома, і палив своїх синів огнем за гидотами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами. **4** І він приносив жер்தви та кадив на пагірках і на висотах, та під кожним зеленим деревом. **5** І дав його Господь, Бог його, в руку сирійського царя, і вони повбивали з його війська та взяли до неволі від нього багатьох полонених, і спровадили до Дамаску. Крім того, він був віданий і в руку Ізраїлевого царя, і той уразив його великою поразою. **6** І побив Пеках, син Ремалії, в Юді сто й двадцять тисяч одного дня, все мужів хоробрих, за те, що залишили вони Господа, Бога їхніх батьків. **7** А Зіхрі, лицар Єфремів, забив Маасею, царського сина, й Азрікама, володаря дому, й Елкану, другого по царі. **8** І Ізраїлеві сини взяли до неволі зо своїх братів двісті тисяч жінок, синів та дочок, а також пограбували від них велику здобич, і спровадили ту здобич до Самарії. **9** А там був Господній пророк, Овед ім'я йому. І він вийшов перед військо, що входило до Самарії, та й сказав їм: „Ось Господь, Бог ваших батьків, у гніві на Юду, віддав їх у вашу руку, а ви повибивали між ними з лютістю, яка досягла аж до небес. **10** А тепер ви задумуєте здобути собі за рабів та за невільниць дітей Юди та Єрусалиму. Чи ж за вами самими нема провин проти Господа, Бога вашого? **11** Отож, послухайте

мене тепер, і верніть тих полонених, яких взяли ви до неволі з ваших братів, бо на вас ревність Господнього гніву!“ **12** І встали дехто з голів Єфремових синів: Азарія, син Єгоханана, Берехія, син Мешіллемотів, і Єхізкійя, син Шаллумів, і Амаса, син Хадлаїв, проти тих, що приходили з війська, **13** та й сказали до них: „Не приводьте цих полонених сюди, бо на провину нам проти Господа ви задумуєте додати це до наших гріхів та до нашої провини. Бо велика наша провинна та жар гніву Господнього на Ізраїля!“ **14** І озброєні покинули тих полонених та ту здобич перед зверхниками та всім збором. **15** І встали ті мужі, що були означені іменами, і взяли полонених, і всіх їхніх нагих позодягали зо здобичі, і зодягнули їх, і обули їх, і нагодували їх, і напоїли їх, і намастили їх, і кожного слабого з них повезли на ослах. І припровадили їх до Єрихону, міста пальм, до їхніх братів, а самі вернулися до Самарії. **16** Того часу послав цар Ахаз до асирійських царів, щоб допомогли йому. **17** Прийшли ще й едомляни, і побили багатьох між Юдою, і взяли до неволі полонених. **18** А филистимляни розсіпалися по містах Шефелі та Юдиного Негеву, і здобули Бет-Шемеш, і Айялон, і Гедерот, і Сохо та залежні міста його, і Тімну та залежні міста її, і Гімзо та залежні міста його, й осілися там. **19** Бо Господь принизив Юду через Ахаза, Ізраїлевого царя, бо завільно поступав він щодо Юди, і спроневірився великим гріхом проти Господа. **20** І прийшов на нього Тіглат Пілнеесер, цар асирійський, й утискав його, і

не допоміг йому. **21** Бо Ахáz пограбував був Господній дім, і дім царів, і зверхників, і дав це асирійському царéві, та не було це на поміч йому. **22** А в часі утиску його́, то продовжував спроневірюватися Господéві він, той цар Ахáz. **23** І принóсив він жертви дамáським богáм, що його побíли, і говорив: „Через те, що боги сирійських царів допомагають їм, то б́ду принóсити їм жертви, і вони будуть допомагати мені!“ А вони були йому на те, щоб спотикався він та ввесь Ізраїль! **24** І Ахаз зібрав пóсуд Божого дому, і порубав пóсуд Божого дому. І позамикав він двері Господнього дому, і поробив собі жéртівники в кожному куті в Єрусалимі... **25** І в кожному місті Юдиному поробів він пагірки, щоб кадити іншим богам, — і розгні́вав Господа, Бога батьків своїх. **26** А решта його́ діл та всі дорóги його́, перші й останні, ото вони описані в Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **27** І спочив Ахáz зо своїми батька́ми, і поховали його́ в місті, в Єрусалимі, бо не внéсли його́ до гробів Ізраїлевих царів, а замість нього́ зацарював син його́ Єзекі́я.

29 Єзекі́я зацарював у віці двадцяти́ й п'яти́ літ, а двадцять і дев'ять літ царював він в Єрусалимі. А ім'я́ його́ матері — Авійя, дочка́ Захарії. **2** І робив він угодне в Господніх оча́х, як усе, що робив був його́ ба́тько Давид. **3** Він першого року свого царюва́ння, місяця першого відчині́в двері Господнього дому, і попра́вив їх. **4** І привів він священників та Левитів, і зібрав їх на східню плóщу, **5** та й сказав їм: „Послухайте мене, Левити! Освяті́ться тепер, і освятіть дім Господа,

Бога ваших батьків, і вінесіть нечисть із святині.

6 Бо наші батьки сироневірилися, і робили лихе в очах Господа, Бога нашого, і залишили Його, і відвернули своє обличчя від Господньої скинії, й обернулися спіною до неї. **7** Також замкнули вони двері притвору, і погасили лямпадки, а кадила не кадили, і цілопалення не принесли в святині для Ізраїлевого Бога. **8** І був Господній гнів на Юду та на Єрусалим, і Він дав їх на ганьбу, і на спустошення, і на посміховище, як ви бачите своїми очима. **9** І ось попадали наші батьки від меча, а наші сини, і наші дочки, і жінки наші в неволі за це! **10** Тепер на моєму серці лежить скласти заповіта з Господом, Ізраїлевим Богом, — і нехай Він відверне від нас жар гніву Свого. **11** Сини мої, не будьте недбалі тепер, бо вас Господь вибрав ставати перед лицем Його на службу Йому, та щоб служити Йому й кадити Йому!“ **12** І встали Левити: Махат, син Амасаїв, і Йоїл, син Азарії, від синів Кегатових; а від синів Мерарієвих: Кіш, син Авдіїв, і Азарія, син Єгаллел'їлів; а від Гершонівців: Йоах, син Зіммін, і Еден, син Йоахів; **13** а від синів Еліцафанових: Шімпрі, і Єїл; а від синів Асафових: Захарій та Маттанія. **14** А від Геманових синів: Єхіїл, і Шім'ї; а від синів Єдутунових: Шемая та Уззіїл. **15** І зібрали вони братів своїх, і освятилися, і пішли за наказом царським у справах Господніх, щоб очистити Господній дім. **16** І повходили священники до середини Господнього дому на очищення. І повинесли вони всю нечистість, яку знайшли в Господньому храмі, до

подвір'я Господнього дому, а Левити взяли це, щоб
винести назóвні до долини Кедрóн. 17 І зачали вони
першого дня першого місяця освящати, а восьмого
дня того місяця ввійшли до Господнього притвóру.
І освятили вони Господній дім за вісім день, а
шістнадцятого дня першого місяця закінчили. 18
І ввійшли вони в серéдину дому до царя Єзекії
та й сказали: „Очистили ми весь Господній дім,
і жéртівника цілопáлення, та всі його речі, і стіл
укладання хлібів та всі його речі. 19 А всі ті речі,
які цар Ахаз занехáв був за свого царюва́ння, коли
спроневі́рився, ми приготували та освятили, і ось
вони перед Господнім жéртівником“. 20 І встав рано
цар Єзекія, і зібрав зверхників міста та й увійшов
до Господнього дому. 21 І привелі вони сім биків, і
сім баранів, і сім овéчок, і сім козлів на жертву за
гріх: за царство, і за святиню, і за Юду, а він звелів
Аарóновим синам, священикам, принéсти це в жертву
на Господньому жéртівнику. 22 І порізали ту велику
худобу, а священики прийняли́ кров і покропи́ли
на жéртівника; і порізали баранів, і покропили ту
кров на жéртівника; і порізали овéчок, і покропили
ту кров на жéртівника. 23 І привелі козлів жертви
за гріх перед царя та збори, і вони поклали свої
руки на них. 24 І зарізали їх священики, а їхньою
кров'ю очі́стили жéртівника, щоб очистити всього
Ізраїля, бо за всього Ізраїля звелів цар принести це
цілопáлення та цю жертву за гріх. 25 І поставив він
Левитів Господнього дому з цимба́лами, з árфами

2 хроніки

мирних жертв і серед жертв литих до цілопáлення.
І так була відновлена служба Господнього дому. **36** І
радів Єзекія та весь народ тим, щó Бог приготував
для народу, бо та річ сталася несподівано!

30 І послав Єзекія по всьому Ізраїлю та по Юдеї, а
також написав листи до країв Єфрема та Манасії,
щоб прийшли до Господнього дому в Єрусалимі,
щоб справити Пасху для Господа, Ізраїлевого Бога.
2 І радився цар і зверхники його та весь збір в
Єрусалимі, щоб справити Пасху другого місяця. **3**
Бо не могли справити її того часу, бо священники не
освятилися в потрібному числі, а народ не зібрався
до Єрусалиму. **4** І була вгодна та річ в очах царевих та
в очах усього збору. **5** І вони постановили оголосити
по всьому Ізраїлю від Беер-Шеви й аж до Дана, щоб
приходили справити Пасху для Господа, Ізраїлевого
Бога, в Єрусалим, бо не часто робили її так, як
написано. **6** І пішли бігуні з листами від царя та його
зверхників по всьому Ізраїлі та Юдеї, та за наказом
царя говорили: „Ізраїлеві сини, верніться до Господа,
Бога Авраамового, Ісакового та Ізраїлевого, — і Він
повернеться до останку, позосталого вам із руки
асирійських царів. **7** І не будьте такі, як ваші батьки
та як ваші брати, що спроневірилися Господеві, Богові
їхніх батьків, — і Він дав їх на спустошення, як ви
бачите. **8** Тепер не будьте твердошій, як ваші батьки.
Покоріться Господеві, і ввійдіть до святині Його,
яку Він освятив навіки, і служіть Господеві, Богові
вашому, і Він відверне від вас жар гніву Свого. **9** Бо

як ви навірнетесь до Господа, то братиї ваші та ваші сини знайдуть милосердя в своїх понеvільників, і зможуть вернутися до цього Краю, — бо милостівий і милосердний Господь, Бог ваш, і Він не відверне лиця від вас, якщо ви навірнетесь до Нього“. 10 І сторожі все переходили з міста до міста по краю Єфремовому та Манасіїному й аж до Завулона. Та люди глузували з них, і висміювали їх. 11 Тільки люди з Асира, і Манасії та з Завулону впокорілися, і поприходили до Єрусалиму. 12 Також в Юдеї була Божа рука, щоб дати їм одне серце для виконання наказу царя та зверхників за Господнім словом. 13 І зібрався до Єрусалиму численний народ, щоб справити свято Опрісноків другого місяця, збір дуже численний. 14 І встали вони, і повикидали їдольські жертовники, що були в Єрусалимі, і повикидали всі кадильніці, та й повкидали до долини Кедрон. 15 І зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня другого місяця, а священики та Левити засоромилися й освятилися, і принесли цілопалення до Господнього дому. 16 І поставали вони на своєму місці за їхнім правом, за Законом Мойсея, чоловіка Божого. Священики кропили кров, беручи з руки Левитів. 17 Багато бо було в зборі, що не освятилися, тому Левити були для різання пасхальних ягнят за кожного нечистого, щоб посвятити для Господа. 18 Бо безліч народу, багато з Єфрема та Манасії, Іссахара та Завулону не очістилися, але їли Пасху, не так, як написано. Та Єзекія молився за них, говорячи: „Добрий Господь

пробстить кожному, **19** хто все своє серце міцно встановив, щоб звертатися до Бога, Господа, Бога батьків своїх, хоч не зробив він за правилами чистоти святині“. **20** І послухав Господь Єзекію, і простив народ. **21** І справляли Ізраїлеві сини, що знаходилися в Єрусалимі, свято Опрісноків сім день з великою радістю, а Левити та священники день-у-день славили Господа всією силою. **22** І промовляв Єзекія до серця всіх Левитів, що мали добре розуміння для Господа. І їли святкову жертву сім день, і приносили мирні жертви, і сповідалися Господеві, Богові батьків своїх. **23** І увесь збір нарадився справити свято ще другі сім день, — і справляли сім день в радості. **24** Бо Єзекія, цар Юдин, дав для збору тисячу биків і сім тисяч худоби дрібної, а зверхники дали для збору тисячу биків і десять тисяч худоби дрібної. І освятилося багато священників. **25** І радів увесь Юдин збір, і священники та Левити, і увесь збір, що прийшов з Ізраїля, і прихоськи, що поприходили з Ізраїлевого Краю, та ті, що сиділи в Юдеї. **26** І була велика радість в Єрусалимі, бо від днів Соломона, Давидового сина, Ізраїлевого царя, не було такого, як оце в Єрусалимі! **27** І встали священники та Левити, і поблагословили народ. І почутий був їхній голос, а їхня молитва дійшла до оселі святости Його, — до небес!

31 А коли це все скінчилося, вийшов увесь Ізраїль, що знаходився там, до Юдиних міст, і поламали стовпи для божків, і постинали посвячені дерева, і порозбивали пагірки та жертівники в усьому Юді

й Веніяміні, і в Єфремі та Манасії аж до кінця. Потому вернулись всі Ізраїлеві сини, кожен до своєї посілости, до своїх міст. **2** І Єзекія поставив чѣрги священників та Левитів за їхніми відділами, кожного за його служенням, зо священників та з Левитів, на цілопáлення, і на мирні жертви, — на служення й на подяку, і на хвалу в брамах Господніх таборів. **3** А царева частка зо здобутку його приділена була на цілопáлення: на цілопалення ранішні та вечірні, і на цілопалення на суботи й на молодикі та на свята, як написано в Законі Господньому. **4** І наказав він наро́дові, мешканцям Єрусалиму, давати частку священичу та левитську, щоб вони були ревними в Законі Господньому. **5** А як поши́рився той наказ, поназносили Ізраїлеві сини багато первоплóдів збіжжя, виноградного соку, і новóї оливи, і меду, і всякого полевого врожа́ю; і як десятину того всього багато поназносили. **6** А Ізраїлеві та Юдині сини, що сиділи по Юдиних містах, також вони попринóсили десятину худоби велико́ї та худоби дрібно́ї, і десятину святих речей, посвя́чених Господе́ві, їхньому Богові, і подава́ли того багато куп. **7** Третього місяця зачали́ складати ті купи, а місяця сьомого закінчили. **8** І прийшли Єзекія та зверхники, і побачили ті купи, — і поблагослови́ли Господа та наро́д Його, Ізраїля. **9** І виві́дував Єзекія священників та Левитів про ті купи. **10** І говорив до нього священник Азарія, голова Садового дому, і сказав: „Відко́ли зачали́ принóсити прино́шення до Господнього дому, ми їли й були ситі,

і багато позоста́лося, бо Госпо́дь поблагословив наро́д Свій. А з останків скла́дено оцю́ многоту́. **11** Тоді Єзе́кія наказав пригото́вити комо́ри в Госпо́дньому домі, — і пригото́вили. **12** І вірно перене́сли туди прино́шення, і десятину, і святощі, а над ними володарем був Левит Конанія, а брат його́ Шім'ї — дру́гим. **13** А Єхіїл, і Азасія, і Нахат, і Асагел, і Єрімот, і Йозавад, і Еліїл, і Їсмахія, і Махат, і Беная були урядо́вцями під рукою Конанії та брата його́ Шім'ї, призначе́ні царем та Азарієм, володарем при Божому домі. **14** А Коре, син Їмни, Левит, придве́рний зо схі́днього боку, був над доброво́льними жертвами Богові, щоб видавати Госпо́дні приношення та речі найсвяті́ші. **15** А при ньому́ були: Еден, і Мін'ямін, і Єшуа, і Шемая, Амарія, і Шеханія по священичих містах, щоб вірно роздавати їхнім братам за че́ргами, як великому, так і малому, **16** окрім їхніх позапи́суваних: для мужчин від віку трьох літ і вище, для кожного, хто прихо́див до Госпо́дного дому на щоденне ді́ло, на їхнє служення, за їхніми сторо́жами та за їхніми че́ргами, **17** і приписаним священикам до дому їхніх батьків, та Левитам — від віку двадцяти літ і вище, у сторо́жах їхніх та в че́ргах їхніх, **18** і їхнім припи́саним з усіма́ їхніми дітьми, їхніми жінка́ми, і їхніми синами, і їхніми до́чками, для всього збору, бо вони в вірності своїй посвящаються на святість. **19** А синам священика Ааро́на, на полях пасові́ська їхніх міст, у кожному місті поставлені були мужі, що зазначені поіме́нно, щоб давати частки кожному

мужчіні серед священників та всякому приписаному серед Левитів. **20** І зробив Єзекія так, як це, по всій Юдеї. І робив він добре й угодне та справедливе перед лицем Господа, Бога свого. **21** І в усякому ділі, яке він зачинав, — у роботі Божого дому, і в Законі, і в заповіді, щоб звертатися до Бога свого, робив він усім своїм серцем, і мав успіх.

32 По цих справах та по цій вірності прийшов Санхерів, цар асирійський, і ввійшов в Юдею, і розклався таббором проти укріплених міст, і думав здобути їх собі. **2** І побачив Єзекія, що прийшов Санхерів, і що він задумає війну на Єрусалим, **3** то він нарадився зо своїми зверхниками та своїми лицарями позатика́ти джерельні во́ди, що назовні міста. І вони допомогли йому. **4** І було зібрано багато народу, і вони позатика́ли всі джерела й потік, що плив у Краю, говорячи: „Нащо б мали так багато води асирійські царі, коли прийдуть?“ **5** І він підбадьорився, і забудував увесь віломаний мур, і поставив на нього ба́шту, а поза тим муром — інший мур, і зміцнів Мілло в Давидовому Місті, і наробив багато ра́тищ та щитів. **6** І понаставляв він над народом військóвих зверхників, і зібрав їх до себе, на майдан біля міськóї брами, і промовляв до їхнього серця, говорячи: **7** „Будьте міцні та будьте мужні, не бійтеся й не жахайтеся перед асирійським царем та перед усім тим натовпом, що з ним, бо з нами більше, ніж із ним. **8** З ним ра́ме́но тілє́сне, а з нами Господь, Бог наш, щоб допомагати нам та воюва́ти

наші війни!“І оперся народ на слова Єзекії, Юдиного царя. **9** По цьому послав Санхерів, асирійський цар, своїх рабів до Єрусалиму, — а він сам таборував проти Лахішу, і вся сила його була з ним, — до Єзекії, Юдиного царя, і до всього Юди, що в Єрусалимі, сказати: **10** „Так говорить Санхерів, цар асирійський: На щό ви сподіваєтесь і сидите в облозі в Єрусалимі? **11** Оце Єзекія намовляє вас, щόб дати вас на смерть від голоду та від спраги, кажучи: Господь, Бог наш, урятує нас від руки асирійського царя. **12** Чи ж не він, Єзекія, поруйнував пагірки його та жертовники його, і сказав до Юди та до Єрусалиму, говорячи: Перед одним жертовником будете вклонятися й на ньому будете кадити? **13** Чи ж ви не знаєте, щό зробив я та батьки мої всім народам земель? Чи справді могли бóги народів тих країв урятувати свій край від моєї руки? **14** Хтó з-поміж усіх богів цих народів, яких мої батьки вчинили закляттям, міг урятувати свій народ від моєї руки? Як зможе Бог ваш урятувати вас від моєї руки? **15** А тепер нехай не обманює вас Єзекія, і нехай не звóдить вас, як оце. І не вірте йому, бо не зміг жóден бог жóдного народу та царства врятувати свого народу від моєї руки та від руки батьків моїх, то тим більше ваші бóги не врятують вас від моєї руки!“ **16** І ще говорили його раби на Господа, Бога, та на Його раба Єзекію. **17** І писав він листі з лайкою на Господа, Ізраїлевого Бога, і говорив на Нього так: „Як бóги народів тих країв не спасли свого народу від моєї руки, так не спасе Єзекіїн Бог народу Свого від

моєї руки!“ **18** І кликали вони сильним голосом по-юде́йському до єрусалимського народу, що був на мурі, щоб настрашити їх та налякати їх, щоб здобути місто. **19** І говорили вони на Бога єрусалимського, як на богів землі, чин людських рук. **20** І молився цар Єзекія та пророк Ісая, син Амосів, про це, і кликали до неба. **21** І послав Господь Ангола, і він вигубив кожного хороброго вояка, і володаря, і зверхника в таборі царя асирійського, і той вернувся з соромом обличчя до краю свого. А коли він прийшов до дому бога свого, то дехто з тих, що вийшли з нутра його, вбили його там мечем. **22** І спас Господь Єзекію та єрусалимських мешканців від руки Санхеріва, царя асирійського, та від руки всякого, і дав їм мир навколо. **23** І багато-хто принесли дара для Господа до Єрусалиму та дорогоцінні речі для Єзекії, Юдиного царя. І він по цьому піднісся в очах усіх народів! **24** Тими днями занедужав Єзекія смертельно. І він молився до Господа, — і Він відповів йому, і дав йому знака. **25** Та Єзекія не віддавав так, як було зроблено йому, бо запишилося серце його. І був гнів Божий на нього, і на Юдею, та на Єрусалим. **26** Але впокорився Єзекія в пишноті серця свого, він та мешканці Єрусалиму, — і не прийшов на них Господній гнів за днів Єзекії. **27** І було в Єзекії дуже багато багатства та слави, і він поробив собі скарбниці на срібло й на золото, та на камінь дорогий, і на пахощі, і на щити, і на всякі дорогі речі, **28** і клуні на врожай збіжжя, і виноградного соку, і свіжої оливи,

і жолобі́ для всякої́ худоби, і жолобі́ для чері́д. **29** І побудував він собі́ міста́, і мав великий набу́ток худоби дрібно́ї та худоби велико́ї, бо Бог дав йому́ дуже великий маєток. **30** І він, Єзекія, заткнув вихід води горі́шнього Гіхону, і вивів її в доли́ну на за́хід від Давидового Міста. І мав Єзекія у́спіх в усіх своїх діла́х. **31** Тільки при посла́х вавилонських зверхників, посланих до нього, щоб виві́дати про чудо, що було в Краю́, залишив був його́ Бог, щоб ви́пробувати його́, щоб пізнати все в його́ серці. **32** А решта ді́л Єзекі́ї та його́ чесно́ти, — ото вони описані в видіннях пророка Ісаї, Амосового сина, у Книзі Царів Юдиних та Ізраїлевих. **33** І спочив Єзекія з батьками свої́ми, і поховали його́ на узбі́ччях гробі́в Давидових синів, і віддали́ йому́ честь по смерті́ його́, — уся́ Юдея та ме́шканці Єрусалиму. А замість нього́ зацарював син його́ Манасі́я.

33 Манасі́я був віку́ дванадцяти літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі́ п'ятдеся́т і п'ять літ. **2** І робив він лихе́ в Господні́х оча́х, за поганською гидо́тою тих наро́дів, яких вигнав Госпо́дь з-перед Ізраїлевих синів. **3** І він зно́ву побудував па́гірки, які порозбивав був його́ батько Єзекія, і понаставля́в же́ртівники для Ваалі́в, і поробив Аста́рти, і вклонявся всі́м небесни́м сі́лам, і служив ї́м. **4** І побудував він же́ртівники в Господньому́ домі́, про якого́ сказав був Госпо́дь: „В Єрусалимі́ буде Ім'я́ Моє́ навіки!“ **5** І побудував він же́ртівники для всіх небесних сил на обо́х подві́р'ях Господнього́ дому. **6** І він

перепроваджував своїх синів через огонь у долині Гінномового сина, і гадав, і ворожив, і чарував, і настановляв викликувачів духів померлих і духів віщих, і багато робив зла в очах Господа, щоб гнівiti Його. 7 І поставив він різаного боввана, якого зробив, у Божому домі, про якого Бог сказав був до Давида та до сина його Соломона: „У цьому домі та в Єрусалимі, що його Я вибрав зо всіх міст Ізраїлевих племен, покладу Я Ім'я Своє навіки! 8 І більше не виступить Ізраїлева нога з тієї землі, яку Я дав вашим батькам, якщо тільки вони будуть пильнувати робити все так, як наказав Я їм, увесь Закон, і устави, і постанови, дані через Мойсея“. 9 Та Манасія робив блудливими Юдею та мешканців Єрусалиму, щоб робити гірше від тих народів, яких Господь вигубив з-перед Ізраїлевих синів. 10 І говорив Господь до Манасії та до народу його, та не слухались вони. 11 І Господь навів на них зверхників війська асирійського царя, а вони схопили Манасію на повід, і скували його мідяними кайданами та й повели його до Вавилону. 12 А як був він утіскуваний, благав він лице Господа, Бога свого, і дуже впокорівся перед лицем Бога своїх батьків. 13 І молився він до Нього, і Він був ублаганий, і вислухав благання його, і вернув його до Єрусалиму, до царства його. І пізнав Манасія, що Господь — Він Бог! 14 По цьому збудував він зовнішній мур для Давидового Міста на захід від Гіхону, в долині, до входу в Рибну браму, й оточив Офела й дуже високо підняв його. І понаставляв він військових зверхників по всіх

укріплених містах Юдеї. **15** І повикида́в він чужих богів та подобу бовва́на з Господнього дому, і всі жéртівники, що він побудував був на горі Господнього дому та в Єрусалимі, і викинув те поза місто. **16** І збудував він Господнього жéртівника, і приніс на ньому жертви приносів мирних та вдячних, і звелів юдеям служити Господе́ві, Богові Ізраїлевому. **17** Але народ прино́сив жертви ще на па́гірках, тільки вже Господе́ві, Богові своєму. **18** А решта діл Манасії, і його молитва до Бога його, і слова прозорли́вців, що говорили до нього Ім'ям Господа, Бога Ізраїлевого, — ото вони описані в історії Ізраїлевих царів. **19** А молитва його, і як Він був убла́ганий, і весь його гріх та його спроневі́рення, і місця́, що побудував на них па́гірки й поставив Аста́рти та бовва́ни перед своїм упоко́ренням, — ось вони описані в словах його прозорли́вців. **20** І спочив Манасія з батька́ми своїми, і поховали його в домі його, а замість нього зацарював син його Амóн. **21** Амон був віку двадцяти́ й двох років, коли він зацарював, і царював він в Єрусалимі два роки. **22** І робив він зло в Господніх оча́х, як робив його батько Манасія. А всім бовва́нам, яких наробив його ба́тько Манасія, Амóн прино́сив жертви та служив їм. **23** І не впокорі́вся він перед Господнім лицéм, як упокорі́вся був його батько Манасія, і він, Амон, побільши́в провину. **24** І змóвилися раби його на нього, і забили його в його домі. **25** Та наро́д Краю перебив усіх змóвників на царя Амона. І настановив народ Краю царем замість нього сина його Йо́сію.

34 Йосія був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі тридцять і один рік. **2** І робив він угодне в Господніх очах, і ходив дорогами свого батька Давида, і не вступався ані праворуч, ані ліворуч. **3** І восьмого року царювання свого, буди ще юнаком, розпочав він звертатися до Бога батька свого Давида, а дванадцятого року розпочав очищати Юду та Єрусалим від пагірків, і Астарт, і бовванів різаних та литих. **4** І порозбивали перед ним Ваалові жертовники, а стовпи сонця, що були на них, він повирубав, а Астарті, і боввани різані та литі ламав і розтер, і розкидав на гроби тих, хто приніс їм жертви. **5** А кості жерців попалив на їхніх жертовниках, і очистив Юдею та Єрусалим. **6** А по містах Манасії, і Єфрема, і Симеона, і аж до Нефталіма по їхніх руїнах навколо **7** порозбивав жертовники та Астарті, і потовк боввани на порошок, а всі ідоли сонця повирубав в усьому Ізраїлевому краї, і вернувся до Єрусалиму. **8** А вісімнадцятого року царювання його, по очищенні Краю та Божого дому, послав він Шафана, сина Ацалії, і Маасею, зверхника міста, та Йоаха, та канцлера Йоаха, сина Йохазового, щоб направити дім Господа, Бога його. **9** І прийшли вони до первосвященника Хілкії, і дали срібло, що було знесене до Господнього дому, яке зібрали Левити, що стерегли порога, з руки Манасії й Єфрема, та з усієї решти Ізраїля, і з усього Юди й Веніямина та мешканців Єрусалиму. **10** І дали на руку робітників праці, приставлених до Господнього дому,

а робітники тієї праці, що робили в Господньому домі, віддали на відбудову та на направу Божого дому. **11** І дали вони теслям, і будівничим, щоб купувати тесане каміння та дерева на зв'язування та на покриття домів, що їх понищили Юдині царі. **12** А ті люди чесно виконували працю, а над ними були поставлені Яхат та Овадія, Левити з синів Мерарієвих, і Захарій та Мешуллам із синів Кегатівців для керування. А всі ті Левити, що розумілися на музичних знаряддях, **13** були над носіями, і керували всіма робітниками на кожну роботу; а з Левитів були писарі й урядники та придворні. **14** А коли вони виймали срібло, принесене до Господнього дому, священник Хілкійя знайшов книгу Господнього Закону, даного через Мойсея. **15** І відповів Хілкійя й сказав до писаря Шафана: „Я знайшов у Господньому домі книгу Закону!“ І дав Хілкійя ту книгу Діафанові. **16** І приніс Шафан ту книгу до царя, і приніс цареві ще відповідь, говорячи: „Усе, що дано через твоїх рабів, вони роблять. **17** І вони висипали те срібло, що знайдене в Господньому домі, і дали його на руку приставлених та на руку робітників праці“. **18** І доніс писар Шафан цареві, говорячи: „Священник Хілкійя дав мені книгу“. І Шафан перечитав з неї перед царем. **19** І сталося, як цар почув слова книги Закону, то роздер свої шати... **20** І наказав цар Хілкійї, і Ахікамові, Шафановому синові, і Авдонові, Міхиному синові, і писареві Шафанові, і Асаї, царевому рабові, говорячи: **21** „Ідіть, зверніться до Господа про мене та про позоставих в Ізраїлі та в

Юдеї, про слова цієї книги, що знайдена. Великий бо гнів Господній, що вилився на нас за те, що батьки наші не дотримували Господнього слова, щоб робити все, як написано в цій книзі“. 22 І пішов Хілкїя та ті, кому́ звелів цар, до пророчиці Хулди, жінки Шаллума, сина Токегата, сина Хасрино́го, сторожа шат, а вона сиділа в Єрусалимі на Новому Місті, — і говорили до неї про це. 23 А вона сказала до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Скажіть чоловікові, що послав вас до мене: 24 Так говорить Господь: Ось Я наведу́ лихо на оце місце та на мешканців його, усі ті прокляття, що написані в книзі, яку читали перед Юдиним царем, 25 за те, що вони покинули Мене й кадили іншим богам, щоб гнівити Мене всіма ділами своїх рук. І вилився гнів Мій на це місце, — і він не погасне. 26 А Юдиному цареві, що послав вас звернутися до Господа, скажете йому так: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, — про ті слова, які ти чув: 27 За те, що зм'якло твоє серце, і ти впокорівся перед лицем Бога свого, коли ти почув слова Його на це місце та на мешканців його, і ти впокорівся перед лицем Моїм, і роздер свої шати та плакав перед Моїм лицем, то Я також почув, — говорить Господь. 28 Ось Я прилучу́ тебе до батьків твоїх, і ти будеш прилучений до гробів своїх у спокої, і очі твої не побачать усього того лиха, що Я наведу́ на оце місце та на мешканців його!“ І вони принесли відповідь цареві. 29 А цар послав, і зібрав усіх старших Юдеї та Єрусалиму. 30 І ввійшов до Господнього дому

цар, і кожен муж Юдеї, і мешканці Єрусалиму, і священники, і Левити, і весь народ від великого й аж до малого, і він прочитав убілоє слова книги Заповіту, знайденої в Господньому домі. **31** І став цар на своєму місці, і склав заповіта перед Господнім лицем, щоб ходити за Господом та додержувати заповіді Його, і свідчення Його, і устави Його всім серцем своїм та всім життям своїм, щоб виконувати слова того заповіту, що написані в тій книзі. **32** І наставив він кожного, хто знаходився в Єрусалимі та в Веніяміні, до того. І мешканці Єрусалиму робили за заповітом Бога, Бога своїх батьків. **33** І Йосія повикидав усі поганські гидоти з усіх країв, що в Ізраїлевих синів, і змусив кожного, хто знаходився в Ізраїлі, служити Господеві, їхньому Богові. За всіх днів Його вони не відступали від Господа, Бога своїх батьків.

35 І справив Йосія в Єрусалимі Пасху для Господа, і зарізали пасхальне ягня чотирнадцятого дня першого місяця. **2** І поставив він священників на їхні становища, і підбадьорював їх на службу Господнього дому. **3** І сказав він Левитам, наставникам усього Ізраїля, посвяченим для Господа: „Дайте святого ковчега до храму, що його збудував Соломон, син Давидів, цар Ізраїлів. Нема пощо вам носити його на раменах, — служіть тепер Господеві, вашому Богові, та Його народові, Ізраїлеві. **4** І приготуйтеся за родом ваших батьків, за вашими чергами, за писанням Давида, Ізраїлевого царя, та за писанням його сина Соломона. **5** І станьте в святині за відділами батьківських родів

ваших братів, синів народу, — а поділ за батьківськими домами в Левитів. **6** І заріжте пасхальне ягня, й освятіться, і приготуйте для ваших братів, щоб робити за Господнім словом, даним через Мойсея“. **7** І дав Йосія для людських синів худоби дрібної, овечок та молодих кіз, це все на пасхальне ягня для кожного, хто знаходився в Єрусалимі, числом тридцять тисяч, а худоби великої — три тисячі. Це з набутку царёвого. **8** А його звёрхники дали на жертву для народу, для священників та для Левитів: Хілкія, і Захарій, і Єхіїл, старші в Божому домі, дали священникам на пасхальні жёртви дві тисячі й шість сотень худоби дрібної, а худоби великої — три тисячі. **9** А Конанія, і Шемая, і брат його Натанаїл, і Хашавія, і Єїл, і Йозавад, звёрхники Левитів, дали для Левитів на пасхальні жёртви п'ять тисяч худоби дрібної, а худоби великої — п'ять сотень. **10** І була міцно встановлена служба, — і стали священники на своїм становищі, а Левити — при своїх чérгах, за наказом царя. **11** І різали пасхальне ягня, а священники кропили кров'ю, беручи з їхньої руки, а Левити здирали шкуру. **12** І відділили, що було на цілопáлення, щоб дати їх за відділами, по батьківських домах синам народу на прино́шення Господéві, як написано в Мойсеєвій книзі. І так зробили й з худобою великою. **13** І пекли пасхальне ягня на огні, за постановою, а святі жертви варили в горшках, і в котлах, і в горнятах, і швидко несли всім синам народу. **14** А потім наваріли собі та священникам, бо священники, Аарóнові сини, були

зайняті прино́шенням цілопа́лення та ло́ю аж до
ночі, то Левити наготóвили їжі собі та священикам,
Аарóновим синам. **15** А співакі́, Асафові сини, були
на своїх місцях за на́казом Давида, і Асафа, і Гемана, і
Єдутуна, царéвого прозорли́вця, а придвéрні були
при кожній брамі, — їм не треба було відхóдити від
своїх робіт, бо їхні браті́ Левити наготóвили їм. **16** І
була мі́цно встанóвлена вся Господня служба того
дня, щоб справити Па́сху й принéсти цілопа́лення
на Господньому жéртвінику, за на́казом царя Йосії.
17 І Ізраї́леві сини, що знахóдилися там, справля́ли
того ча́су Па́сху та свято Опрі́сноків сім де́нь. **18** І не
справля́лася Па́сха, як ця, в Ізраї́лі від днів пророка
Самуї́ла, а всі Ізраї́леві царі не справляли такої, як
ця Па́сха, що справив Йосі́я, і священики, і Левити, і
ввесь Юда та Ізраї́ль, що знахóдився там, та ме́шканці
Єрусалиму. **19** Ві́сімнадцятого року царюва́ння Йосії
справля́лася ця Па́сха. **20** По всьому цьо́му, коли
Йосі́я приготóвив дім Божий, прийшов Нехо́, цар
єгипетський, щоб воювати в Каркемі́ші над Ефратом,
а Йосі́я вийшов на́впроти нього. **21** І послав той до
нього послів, говорячи: „Що́ мені до тебе, ца́рю Юдин?
Не проти тебе прихóджу я сьогодні, але проти дому,
що воює зо мною. А Бог наказав мені спі́шити. Не
протився Богові, що зо мною, і нехай Він не знищить
тебе!“ **22** Та Йосі́я не відвернувся від нього, але
перебрався, щоб воювати з ним, і не послухався слів
Нехо, що були з Божого на́казу, і прийшов воювати
в долині Ме́гіддо. **23** І ви́стрілили стрі́льці на царя

Йосію. І сказав цар до своїх рабів: „Відведіть мене, бо я сильно раниений“... **24** І перевели його його раби з військової колесниці на його другий повіз, і відвезли його до Єрусалиму. І помер він, і був похований у гробах своїх батьків, а вся Юдея та Єрусалим були в жалобі по Йосії. **25** І Єремія співав жалобну пісню по Йосії. А всі співаки та співачки оповідали в жалобних своїх піснях про Йосію, і так є аж до сьогодні, і дали їх за уставу для Ізраїля, і ось вони написані в „Жалобних Піснях“. **26** А решта діл Йосії та його чесноти, за написаним у Господнім Законі, **27** і дії його перші та останні, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних.

36 А народ краю взяв Йоахаза, сина Йосії, і настановив його царем в Єрусалимі замість батька його. **2** Йоахаз був віку двадцяти й трьох літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці. **3** І скинув його єгипетський цар в Єрусалимі, і наклав кару на цей край, — сто талантів срібла та талант золота. **4** І єгипетський цар настановив царем над Юдеєю та Єрусалимом брата його Ел'якіма, і змінив ім'я йому на Єгояким. А брата його Йоахаза узяв Нехо й відвів його до Єгипту. **5** Єгоякім був віку двадцяти й п'яти літ, коли він зацарював, і одинадцять років царював в Єрусалимі. І робив він зло в очах Господа, Бога свого. **6** На нього пішов Навуходонсор, цар вавилонський, і він закував його в мідяні кайдани, щоб відвести його до Вавилону. **7** А дещо з посуду Господнього дому Навуходонсор

відправив до Вавилону, і дав його до храму свого в Вавилоні. **8** А решта Єгоякимових діл та гидоти його, які він робив, і що знайдено проти нього, — ото вони описані в Книзі Царів Ізраїлевих та Юдиних. А замість нього зацарював син його Єгояхін. **9** Єгояхін був віку восьми літ, коли він зацарював, і царював в Єрусалимі три місяці й десять день. І робив він лихє в Господніх очах. **10** А по році послав цар Навуходонóсор, і привів його до Вавилону з дорогим пóсудом Господнього дому, а царем над Юдеєю та Єрусалимом настановив брата його Седекію. **11** Седекія був віку двадцяти й одного року, коли він зацарював, і він царював в Єрусалимі одинадцять років. **12** І робив він зло в очах Господа, Бога свого, — не впокорівся перед пророком Єремією, що говорив із наказу Господнього. **13** І він також відкинувся від царя Навуходонóсора, що був заприсягнув його Господом, — і вчинив твердою свою шию, і став запékлим, щоб не наvertáтися до Господа, Бога Ізраїлевого. **14** Також усі звérхники священиків та наро́ду ще більше грішили, шануючи гидоти поган, і вони занечістили Господній дім, якого Він освятив в Єрусалимі. **15** А Господь, Бог їхніх батьків, усе посилав до них через Своїх послів слова остороги, бо Він змилосérдився над народом Своїм та над осéлею Своєю. **16** Та вони сорóмили Божих послів, і погóрджували їхніми слова́ми, і насміха́лися з Його пророків, аж поки не піднісся гнів Господа на народ Його так, що не було вже ліку. **17** І Він навів на них халдейського царя, і той позабивáв

мечём їхніх ви́браних у домі їхньої святині, і не зми́лосердився ані над юнако́м, ані над дівчиною, ані над старім, ані над старезним, — усе дав в його руку... **18** І всі речі Божого дому, великі та малі, і скарби дому Господнього та дому царя й його зверхників, — усе переніс до Вавилону. **19** І спалили вони Божий дім, і порозбивали мур Єрусалиму, і всі палати його попалили огнем, а всі дорогі речі його поніжили... **20** І пішло на вигнання до Вавилону позоста́ле від меча́, і стали йому та синам його за рабів аж до зацарювання перського царства, **21** щоб вiповнилося Господнє слово, проречене Єреміїними устами, аж поки вподо́бає собі земля свої суботи, — по всі дні її спусто́шення святку́вала вона суботи, щоб спóвнилися сімдеся́т літ. **22** А першого року Кіра, царя перського, коли спóвнилось слово Господнє, проречене устами Єреміїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосив по всьому царству сво́єму, а також на письмі, говорячи: **23** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зéмні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наклав на мене збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. Хто між вами з усьо́го Його наро́ду, — нехай буде Господь, Бог його, з ним, і нехай він іде до Єрусалиму!“

Ездра

1 А першого року Кіра, царя перського, щоб сповнилося слово Господнє, проречене устами Єремїїними, збудив Господь духа Кіра, царя перського, і він оголосів по всьому царству своєму, а також на письмі, говорячи: **2** „Так говорить Кір, цар перський: Усі зємні царства дав мені Господь, Бог Небесний, і Він наказав мені збудувати Йому храма в Єрусалимі, що в Юдеї. **3** Хто між вами з усього Його народу, — нехай буде Бог його з ним, і нехай він іде до Єрусалиму, що в Юдеї, і нехай буде дім Господа, Бога Ізраїлевого. Це той Бог, що в Єрусалимі. **4** А кожному позосталому по всіх тих містах, хто мешкає там, нехай допоможуть йому люди його місця сріблом, і золотом, і маєтком, і худобою, з добровільною жертвою для дому Божого, що в Єрусалимі“. **5** І повставали гóлови батьківських родів Юди та Веніямина, і священики, і Левити, аж до всякого, що Бог збудив духа його, щоб піти будувати дім Господа, що в Єрусалимі. **6** А все їхнє довкїлля зміцніло їм руки речами срібними та золотими, маєтком, і худобою, і коштовностями, окрім того, що хто пожертвував був добровільно. **7** А цар Кір повинів сив речі Господнього дому, які забрав був Навуходонóсор з Єрусалиму, і дав їх до дому бога свого, — **8** і повиносив їх Кір, цар перський, рукою скарбника Мітредата, а той відрахував їх Шешбаццарові, Юдиному начальникові. **9** І оце їхнє число: мисóк золотих — тридцять, мисóк срібних тисяча, ножів — двадцять і дев'ять, **10** келіхів золотих

— тридцять, келіхів срібних подвійних — чотири сотні й десять, по́суду іншого — тисяча. **11** Усього золотого й срібного по́суду — п'ять тисяч і чотири сотні. Усе це завіз Шешбаццар, коли вигна́нці верта́лися з Вавило́ну до Єрусалиму.

2 А оце вихо́дьки з округи, що прийшли з полóну вигна́ння, яких вигнав був Навуходонóсор, цар вавилóнський, до Вавило́ну, і вони повернулися до Єрусалиму та Юдеї, кожен до міста свого, **2** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неємією, Сераєю, Реелаєю, Мордехаєм, Білшаном, Міспаром, Біг'ваєм, Рехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **3** синів Пар'ошових — дві тисячі сто сімдеся́т і два, **4** синів Шефатіїних — три сотні сімдеся́т і два, **5** синів Арахових — сім сотень сімдеся́т і п'ять, **6** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі вісім сотень і дванадцять, **7** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдеся́т і чотири, **8** синів Заттуєвих — дев'ять со́тень і сорок і п'ять, **9** синів Заккеєвих — сім сотень і шістдеся́т, **10** синів Банієвих — шість со́тень сорок і два, **11** синів Беваєвих — шість со́тень двадцять і три, **12** синів Азгадових — тисяча двісті двадцять і два, **13** синів Адонікамових — шість со́тень шістдеся́т і шість, **14** синів Біг'ваєвих — дві тисячі п'ятдеся́т і шість, **15** синів Адінових — чотири сотні п'ятдеся́т і чотири, **16** синів Атерових, від Єзекії — дев'ятдеся́т і вісім, **17** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і три, **18** синів Йориних — сто й дванадцять, **19** синів Хашумових — двісті двадцять

і три, **20** синів Гіббарових — дев'ятдесят і п'ять, **21** виходьків з Віфлеєму — сто двадцять і три, **22** людей з Нетофи — п'ятдесят і шість, **23** людей з Анатоту — сто двадцять і вісім, **24** виходьків з Азмавету — сорок і два, **25** виходьків з Кір'ят-Аріму, Кефіри та Беероту — сім сотень і сорок і три, **26** виходьків з Рами та Геви: шість сотень двадцять і один, **27** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **28** людей з Бет-Елу та Аю — двісті двадцять і три, **29** виходьків з Нево — п'ятдесят і два, **30** виходьків з Магбішу — сто п'ятдесят і шість, **31** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **32** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **33** виходьків з Лоду, Хадіду та Оно — сім сотень двадцять і п'ять, **34** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **35** виходьків з Сенаї — три тисячі і шість сотень і тридцять. **36** Священиків: синів Єдаєвих з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **37** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **38** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **39** синів Харімових — тисяча й сімнадцять. **40** Левитів: синів Ісусових і Кадміїлових, з синів Гадавії — сімдесят і чотири. **41** Співаків: синів Асафових — сто двадцять і вісім. **42** Синів придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих, — усіх сто тридцять і дев'ять. **43** Храмових підданців: синів Ціхіних, синів Хасуфіних, синів Таббаотових, **44** синів Керосових, синів Сіагіних, синів Падонових, **45** синів Леваниних, синів Хаґавиних,

синів Аккувових, **46** синів Хаґавових, синів Самлаєвих, синів Хананових, **47** синів Гідделових, синів Гахарових, синів Реаїних, **48** синів Рецінових, синів Некодиних, синів Ґаззамових, **49** синів Уззиних, синів Пасахових, синів Бесаєвих, **50** синів Асниних, синів Меунімових, синів Нефусімових, **51** синів Бакбукових, синів Хакуфиних, синів Хархурових, **52** синів Бацлутових, синів Мехідиних, синів Харшиних, **53** синів Баркосових, синів Сісриних, синів Темахових, **54** синів Незіхових, синів Хатіфиних, **55** синів Соломонових рабів: синів Сотаєвих, синів Соферетових, синів Терудиних, **56** синів Яалиних, синів Дарконових, синів Гідделових, **57** синів Шефатїїних, синів Хаттілових, синів Похерет-ґаццеваїмових, синів Амієвих, — **58** усього цих храмових підданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **59** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддану та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **60** синів Делаїних, синів Товїїїних, синів Некодиних — шість сотень п'ятдесят і два. **61** І з синів священичих: сини Ховаїїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина Барзіллая, і звався їхнім ім'ям. **62** Вони шукали свого запису родоводу, та не знайшли, і були вони вілучені зо священства, **63** а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священик до урїму та тумміму. **64** Усього збору разом сорок дві тисячі три сотні шістдесят, **65** окрім їхніх рабів та невольниць, — цих було сім тисяч три сотні

тридцять і сім; а їхніх співаків та співачок — двісті. **66** Їхніх ко́ней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **67** їхніх верблюдів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч сім сотень і двадцять. **68** А з голів батьківських родів, коли вони прийшли до Господнього дому, що в Єрусалимі, то вони жéртвували до Божого дому, щоб поставити його на його станóвищі. **69** За своєю спромóжністю вони дали́ до скáрбу на працю: золота ші́стдесят одну тисячу дарéйків, а срібла — п'ять тисяч мін, а священничих убрáнь — сто. **70** І осілися священники й Левити, та з народу, і співакі́, і придвéрні, і храмові підда́нці по своїх міста́х, і увесь Ізраїль по своїх містах.

3 А коли настав сьóмий місяць, і Ізраїлеві сини були по містах, то зібрався наро́д, як один чоловік, до Єрусалиму. **2** І встав Ісус, син Йоцадаків, та брати його священники, і Зоровавель, син Шеалтіїлів, та брати його, і збудува́ли жéртівника Бога Ізраїля, щоб прино́сити на ньому цілопа́лення, як написано в Зако́ні Мойсея, Божого чоловіка. **3** І поставили міцно жéртівника на його основі, бо були вони в страху́ від наро́дів краі́в, і прино́сили на ньóму цілопа́лення для Господа, цілопа́лення на ра́нок та на вечі́р. **4** І справили свято Ку́чок, як написано, і щоденні цілопа́лення в кількості за постановою щодо жертв на кожен день, **5** а по то́му — цілопа́лення стало, і на молодикі́, і на всі присвячені Господе́ві свята, і для кожного, хто жертвує доброві́льну жертву

для Господа. **6** Від першого дня сьомого місяця зачали́ прино́сити цілопа́лення для Господа. А під Господній храм не були ще покладені основи. **7** І дали́ срібла каменяра́м та те́слям, і їжі, і питва́ та оливи, сидонянам та тирянам, щоб достача́ли ке́дрові дере́ва з Ливану до Я́фського моря за до́зволом їм Кіра, царя перського. **8** А другого року по своєму прихо́ді до Божого дому до Єрусалиму, дру́гого місяця, почали́ робити Зоровавель, син Шеалтіїлів, і Ісус, син Йоцадаків, і решта їхніх братів, священники та Левити, і всі, хто поприхо́див з неволі в Єрусалим, а Левитів від віку двадцяти років і вище поставили керува́ти над працею Господнього дому. **9** І став Ісус, сини його та брати його, Кадміїл та сини його, сини Юдині, як один чоловік, на до́гляд над робітника́ми праці в Божому домі, сини Хенададові, сини їх та їхні брати, Левити. **10** А коли клали осно́ву Господнього храму, то поставили облаче́нних священників із су́рмами, а Левитів, Асафових синів, із цимба́лами, щоб сла́вити Господа за уставом Давида, Ізраїлевого царя. **11** І відповіли вони хвало́ю та подякою Господе́ві, — „Добрий бо Він, бо навіки Його милосердя“ на Ізраїля. А весь народ виклікував гучні́м по́кликом, сла́влячи Господа за основу Господнього дому! **12** А багато-хто зо священників і Левитів та з голів ба́тьківських родів, старші, що бачили перший храм, при заснува́нні його, того храму, свої́ми очі́ма, плакали ре́вним голосом, а багато-хто поклі́кували підне́сеним голосом у радості. **13** І не міг наро́д розпізнати голосу по́клику

радості від голосу плачу́ народу, бо наро́д сильно викли́кував, а голос був чутий аж далеко.

4 І почули Юдині та Веніяминові ворогі, що вигна́нці будують храма Господéві, Богові Ізраїля. **2** І прийшли вони до Зоровáвеля та до голів ба́тьківських родів, та й сказали їм: І ми бу́демо будувáти з вами, бо ми зверта́ємось, як ви, до вашого Бога, і ми прино́симо Йому жертви від днів Есар-Хаддона, царя асирійського, що привів нас сюди“. **3** І сказав їм Зоровавель і Ісус, та решта голів ба́тьківських родів Ізраїлевих: „Не вам і нам разом будувати храм для Бога! Самі бо ми бу́демо будувати для Господа, Бога Ізраїлевого, як наказáв нам цар Кір, цар перський“. **4** І став народ тієї землі осла́блювати руки Юдиного наро́ду та страхáти їх при будувáнні. **5** І підку́плювали вони проти них дора́дників царськíх, щоб залама́ти їхній за́дум, по всі дні Кіра, царя перського, й аж до царюва́ння Дáрія, царя перського. **6** А за царя Ахашвероша, на почáтку його царюва́ння, написали вони оскар́ження на мешканців Юдеї та Єрусалиму. **7** А за днів Артаксеркса написав Бішлам, Мітредат, Товеїл та решта товаришів його до Артаксеркса, царя перського. А лист був написаний по-арамéйськи, а перекладений по-перськи. **8** Начальник Рехум та писар Шімай написали однóго листа проти Єрусалиму до царя Артаксеркса отак. **9** Тоді начальник Рехум та писар Шімшай та решта товаришів його, судді й урядники, писарчуки, писарі, аркев'яни, вавилóняни, шушаняни, цебто еламíти, **10** та решта наро́дів,

яких повиганяв Аснаппар, великий та славний, й осадив їх у місті Самарії та в решті Заріччя. **11** Оце відпис листа, що послали до нього: „До царя Артаксеркса твої раби, люди Заріччя. І ось **12** щоб було відоме цареві, що Юдеї, які вийшли від тебе до нас, прибули до Єрусалиму. Вони будують місто бунтівниче та шкідливе, і вдосконалюють мури, а підвалини поліпшили. **13** А тепер щоб було відоме цареві, що коли тільки це місто буде збудоване, а мури закінчатся, вони не будуть давати ані даніни, ані податку, ані мита, а це буде шкодити царському прибуткові. **14** І ото, беручи на увагу, що сіль царського палацу — сіль наша, а царський сором не випадає нам бачити, тому ми посилаємо й завіdomляємо царя, **15** щоб пошукали в книзі споминів батьків твоїх, і ти знайдеш у книзі споминів, і знатимеш, що місто це — місто бунтівниче та шкідливе царям та окрúгам, і що в ньому підіймали бунт від правіку, чому місто це було зруйноване. **16** Ми сповіщаємо царя, що коли тільки місто це буде добудоване, а мури закінчатся, то через те не буде тобі частки в Заріччі“. **17** Цар послав відповідь: „Начальникові Рехумові, і писареві Шімшаєві, та решті їхніх товаришів, що сидять у Самарії, і решта Заріччя: Мир вам! А тепер, — **18** лист, якого ви послали до нас, виразно прочитаний передо мною. **19** І був віданий від мене наказ, і шукали та й знайшли, що місто це з давніх-давен підіймалося на царів, і повстання та бунт робилися в ньому. **20** І могутні царі були над Єрусалимом,

і панували в усьому Заріччі, а даніна, податок та мито давалися їм. **21** А тепер видайте наказ, щоб спинилися ці люди, а місто це не будувалося, поки від мене не буде виданий новий наказ. **22** І будьте бережні, щоб через це не зробити помилки. Навщо ростіме зло на шкоду царям?“ **23** Тоді, як тільки був прочитаний відпис листа царя Артаксеркса перед Рехумом і писарем Шімшаєм та їхніми товаришами, пішли вони поспішно до Єрусалиму, і спинили роботу їх зброєю та насиллям! **24** Тим спинилася робота Божого дому, що в Єрусалимі, і спинилася вона аж до другого року царювання Дарія, царя перського...

5 І пророкував пророк Огій та Захарій, син Іддо, пророки, на юдеїв, що в Юдеї та в Єрусалимі, в ім'я Бога Ізраїля, що над ними. **2** Тоді встали Зоровавель, син Шеалтіїлів, та Ісус, син Йоцадаків, і зачали будувати Божий дім, що в Єрусалимі, а з ними Божі пророки, що допомагали їм. **3** Того часу прийшов до них Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай та їхні товариші, і сказали їм так: „Хто видав вам наказ будувати цей храм і кінчати цю будову?“ **4** Тоді ми сказали їм іменів тих мужів, що будують цього будинка. **5** Та око їхнього Бога було на юдейських старших, і вони не спинили їх, аж поки не піде донесення до Дарія, і тоді дадуть писемну відповідь про це. **6** Ось відпис листа, що послав Таттенай, намісник Заріччя, і Шетар-Бозенай, та товариство його, і перси, що в Заріччі, до царя Дарія, — **7** вони послали йому донесення, а в ньому писано так:

„Цареві Дарієві — усякого миру! **8** Щоб було відоме цареві, що ми ходили до Юдейської округи, до дому великого Бога, а він будується з великого каменя, і дерево кладеться в стіни. А робота та робиться докладно, і успіх у їхній руці. **9** Тоді ми питалися тих старших, і сказали їм так: Хто видав вам наказу будувати цей храм і кінчати цю святиню? **10** А також питалися ми їх про їхні імена, щоб повідомити тебе, що запишемо ім'я тих мужів, які за голову в них. **11** А вони так відповіли нам та сказали: Ми — то раби Бога небес та землі, і будуємо храма, що був збудований за багато літ перед цим, а збудував його й докінчив його великий Ізраїлів цар. **12** Але згодом, коли наші батьки розгнівали були Бога небес, Він віддав їх у руку Навуходонора, царя вавилонського, халдея, а храм той — він зруйнував його, а народ вигнав до Вавилону. **13** Але першого року Кіра, царя вавилонського, цар Кір видав наказу будувати цей дім Божий. **14** А також посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонор був виніс із єрусалимського храму й заніс його до храму вавилонського, виніс його цар Кір із вавилонського храму й дав мужеві, ім'я його Шешбаццар, якого він настановив намісником. **15** І сказав він йому: Візьми цей посуд, іди, віднеси його до храму, що в Єрусалимі, а дім Божий нехай будеться на своєму місці. **16** Тоді той Шешбаццар прийшов, заклав підвалини Божого дому в Єрусалимі, і відтоді й аж до цього часу він будується, і не скінчений. **17** І ось, якщо це цареві добре, нехай пошукається в домі

царських скарбів там, у Вавилоні, чи справді від царя Кіра виданий був наказ будувати цей Божий дім в Єрусалимі, а царську волю про це нехай пошлють до нас“.

6 Тоді цар Дарій видав наказ, і шукали в домі, де складають скарби книжок у Вавилоні. **2** І був знайдений один звій в замку Ахметі, що в мідійській окрузі, а в ньому написано так: „На пам'ять. **3** Першого року царя Кіра цар Кір видав наказа: Дім Божий в Єрусалимі — дім той нехай будується на місці, де приносять жертви, а його підвалини заложені. Вишина його — шістдесят ліктів, ширина його — шістдесят ліктів. **4** Три ряди з великого каменю, й один ряд з дерева, а видатки будуть дані з царського дому. **5** А посуд Божого дому, золотий та срібний, що Навуходонсор виніс був із храму, що в Єрусалимі, і переніс до Вавилону, нехай повернуть, і нехай він піде до храму, що в Єрусалимі, на своє місце, і покладеш те в Божому домі“. **6** „Тепер же ти, Таттенаю, наміснику Заріччя, ти, Шетор-Бозенаю з товаришами своїми, перси, що в Заріччі, — віддаліться звідти! **7** Позоставте працю цього Божого дому, — юдейський намісник та юдейські старші збудують той Божий дім на його місці. **8** А від мене даний наказ про те, що ви будете робити з тими юдейськими старшими, щоб збудувати цей Божий дім, а з царського добра, з данини Заріччя, нехай докладно дається видаток тим людям, щоб не спиняти роботи. **9** А що буде потрібне, чи телят, чи баранів, чи овечок на принесення Небесному Бóгові,

пшеницю, сіль, вино та оливу, що скажуть священники, які в Єрусалимі, щоб без омáни видавалося їм день-удень, **10** щоб вони зáвжди принóсили пáхощі в жертву Небесному Богові та молилися за життя царя та синів його. **11** А від мене віданий наkáз, що коли який чоловік змінить це моє слово, то буде вірване дерево з дому його, і буде поставлене, а він бóде прибитий на ньому, а дiм його буде обёрнений за це в руїну! **12** А Бог, що вчинив, щоб там пробувáло Ім'я Його, знищить кожного царя та нарóд, що простягне свою руку, щоб змінити це, щоб ушкóдити той Божий дiм, що в Єрусалимі! Я, Дáрій, видав цього наkáза, — нехай він докладно буде виконаний!“ **13** Тоді Таттенай, намісник Заріччя, Шетар-Бозенай та їхні товариші докладно зробили згідно з тим, як послав цар Дáрій. **14** А юдейські старші будували, і щастило їм за прорóцтвом пророка Огія та Захарія, сина Іддо. І вони збудували й закінчили з наkáзу Бога Ізраїлевого та з наказу Кіра, і Дарія, і Артаксеркса, царя перського. **15** І закінчений був цей храм до третього місяця адара, що він місяць дванадцятий, шостого року царювáння царя Дарія. **16** І справили Ізраїлеві сини, священники й Левити та решта вигнáнців свято віднóвлення того Божого дому а радістю. **17** І принéсли в жертву на свято віднóвлення того Божого дому: волів — сотню, баранів — двісті, ягнят — чотири сотні, а козлят у жертву за гріх за всього Ізраїля — дванадцять, за числом Ізраїлевих племén. **18** І поставили священників за їхніми частинами, а Левитів — за чérгами їхніми

на службу Божого дому, що в Єрусалимі, як написано в книзі Мойсея. **19** А по́верненці справили Па́сху чотирнадцятого дня першого місяця, **20** бо очістилися священники та Левити, як один, — усі вони чисті. І вони зарізали пасхальне ягня́ для всіх по́верненців, для своїх братів священників та для себе. **21** І їли Ізраїлеві сини, що верну́лися з вигна́ння, і також усі, хто відділився до них від нечистоти народів землі, щоб звертатися до Господа, Бога Ізраїлевого. **22** І справляли вони свято Опрі́сноків сім день у радості, бо Господь їх потішив і обернув до них серце асирійського царя, щоб зміцнити їхні руки при праці дому Бога, Бога Ізраїлевого.

7 А по цих приго́дах, за царюва́ння Артаксеркса, царя перського, Е́здра, син Азарії, сина Хійлкії, **2** сина Шаллуна, сина Садока, сина Ахітуви, **3** сина Амарії, сина Азарії, сина Мерайота, **4** сина Захарія, сина Уззі, сина Буккі, **5** сина Авішуї, сина Пінхаса, сина Елеазара, сина Аарона, первосвященника, — **6** цей Ездра вийшов із Вавилону, а він був учитель, знавець Мойсеевого Зако́ну, що його дав Господь, Бог Ізраїлів. І дав йому цар згідно з тим, як бу́ла на ньому рука Господа, Бога його, всяке його пожада́ння. **7** І пішли з ним дехто з Ізраїлевих синів, і з священників, і Левитів, і співаків, і придвѐрних, і храмові́х підда́нців до Єрусалиму сьомого року царя Артаксе́ркса. **8** І прибув він до Єрусалиму п'ятого місяця, а то сьомий рік царюва́ння. **9** Бо першого дня місяця першого був почáток ві́ходу з Вавилону, а першого дня п'ятого

місяця він прийшов до Єрусалиму, бо рука його Бога була добра на ньому. **10** Бо Ездра приготівив своє серце досліджувати Господнього Закону, і виконувати його, і навчати в Ізраїлі устава та права. **11** А оце відпис писання, що цар Артаксеркс дав священикові Ездрі, учителеві, що пише слова заповідей Господа та його устави над Ізраїлем: **12** „Артаксеркс, цар над царями, до священика Ездри, досконалого вчителя Закону Бога Небесного, і так далі. **13** А ось віданий від мене наказ, щоб кожен, хто в моїм царстві з Ізраїлевого народу, і їхніх священиків, і Левитів з доброї волі бажає йти до Єрусалиму з тобою, нехай іде, **14** через те, що ти посланий від царя та семи його дорадників, щоб дослідити про Юдею та про Єрусалим за правом твого Бога, правом, що в руці твоїй, **15** і щоб відправити срібло та золото, що цар та дорадники його пожертвували для Бога Ізраїлевого, Якого місце перебування в Єрусалимі, **16** і все срібло та золото, яке ти знайдеш у всій вавилонській окрузі разом із жертвами народу та священиків, які жертвують для дому їхнього Бога, що в Єрусалимі. **17** Тому ти невідкладно купиш за це срібло биків, баранів, овечок, і їх жертви хлібні та їх жертви ливні, і принесеш їх на жертівнику дому вашого Бога, що в Єрусалимі. **18** А що тобі та браттям твоїм буде добре вчинити з рештою срібла та золота, те зробіть за вподобанням вашого Бога. **19** А посуд, що даний тобі на служення дому твого Бога, віддай у цілості перед Богом Єрусалиму. **20** А решта потрібного для дому Бога твого, що випаде

тобі дати, буде дана з дому царських скарбів. **21** А від мене — я цар Артаксеркс — виданий наказ для всіх скарбників, що в Заріччі, що все, чого зажадає від вас священник Ездра, учитель Закону Бога Небесного, нехай буде докладно зроблене: **22** срібла — аж до сотні талантів, і пшениці аж до сотні корів, і вина аж до сотні батів, і оливи аж до сотні батів, а соли — без запису. **23** Усе, що з наказу Небесного Бога, нехай буде горливо зроблене для дому Небесного Бога, бо нащо був би гнів на царство царя та на синів його? **24** І вас завіdomляємо, що всі священники та Левити, співаки, придворні, храмові підданці та працівники того Божого дому вільні, — даніни, податку, чи мита не належить накладати на них! **25** А ти, Ездру, за мудрістю Бога твого, яка в руці твоїй, попризначай суддів та виконавців Закону, щоб судили для всього народу, що в Заріччі, для всіх, хто знає закони твого Бога, а хто не знає, тих навчите. **26** А кожен, хто не буде виконувати Закону твого Бога та закону царського докладно, щоб чинився над ним суд: чи то на смерть, чи то на вигнання, чи то на кару маєткову, чи то на ув'язнення“. **27** Благословенний Господь, Бог наших батьків, що вклав у цареве серце, щоб оздобити дім Господній, що в Єрусалимі, **28** а на мене нахилив милість перед царем та його дорадниками, та всіма хоробрими царевими зверхниками! А я зміцнівся, бо рука Господа, Бога, була надо мною, і я зібрав провідних людей з Ізраїля, щоб вони пішли зо мною.

8 А оце го́лови їхніх батьків та їх родові́д, що пішли з мною, за царю́вання царя Артаксе́ркса, з Вавилону: **2** з Пінхасових синів: Гершом, з Ітамарових синів: Даніїл, з Давидових синів: Хаттуш. **3** З Шеханії́них синів, з Пар'ошових синів: Захарій, а з ним за родово́дом — сто й п'ятдеся́т мужчи́н. **4** З Пахат-Моавових синів: Ел'егоена́й, син Зерахії́н, а з ним двісті мужчин. **5** З синів Затту: Шеханія́, син Яхазії́лів, а з ним три сотні мужчин. **6** А з Адінових синів: Евед, син Йонатанів, а з ним п'ятдеся́т мужчин. **7** А з Еламових синів: Ешая́, син Аталі́йн, а з ним сімдеся́т мужчин. **8** А з Шефатії́них синів: Зеваді́я, син Михаї́лів, а з ним вісімдеся́т мужчин. **9** З Йоавових синів: Оваді́я, син Єгії́лів, а з ним двісті й вісімнадцять мужчин. **10** А з синів Бані: Шеломі́т, син Йосіфі́йн, а з ним сотня й шістдеся́т мужчин. **11** А з Беваєвих синів: Захарій, син Беваї́в, а з ним двадцять і вісім мужчин. **12** А з Азгадових синів: Йоханан, син Катанів, а з ним сотня й десять мужчин. **13** А з Адонікамових синів — останні, а оце їхні іменá: Елі́фелет, Єї́л, і Шема́я, а з ними шістдеся́т мужчин. **14** А з Бігваєвих синів: Утай і Заввуд, а з ними сімдеся́т мужчин. **15** І зібрав я їх до рі́чки, що впадає до Агави, і ми таборува́ли там три дні. І перегля́нув я народ та священиків, і не знайшов там ні́кого з Левієвих синів. **16** І послав я по Еліезера, по Арі́їла, по Шемаю́, по Елнатана́, і по Ярі́ва, і по Елнатана́, і по Натана́, і по Захарі́я, і по Мешулла́ма, голі́в, і по Йо́йарі́ва, і по Елнатана́, учителі́в. **17** І відправив я їх до Іддо, голови в місцевості Касі́ф'я,

і вклав в їхні уста слова, щоб говорити до Іддо та братів його, підданих у місцевості Касіф'я, щоб вони привели нам служителів для дому нашого Бога. **18** І привели вони нам, — бо рука нашого Бога була добра до нас, — чоловіка розумного з синів Махлі, сина Левія, Ізраїлевого сина, та Шеревею й синів його та братів його, — вісімнадцять, **19** та Хашавію, а з ним Єшаю, з синів Мерарієвих, братів його та синів його — двадцять, **20** а з підданців храму, яких дав Давид та зверхники на роботу Левитам, — двісті й двадцять підданців: усі вони були означені поіменно. **21** І проголосив я там піст, над річкою Агавою, щоб упокоритися нам перед лицем нашого Бога, щоб просити від Нього щасливої дороги для нас і для дітей наших та для всього нашого маєтку, **22** бо я соромився просити від царя війська та верхівців, щоб помагали нам у дорозі проти ворога, бо сказали ми цареві, говорячи: „Рука нашого Бога на добро для всіх, хто шукає Його, а сила Його та гнів Його — на всіх, хто кидає Його!“ **23** І постили ми, і просили нашого Бога про це, і Він дав нам ублагати Себе. **24** І я відділив із священничих зверхників дванадцять до Шеревеї, Хашавії, і до десятиох їхніх братів з ними. **25** І відважив я їм срібло й золото та посуд принесення нашого Божого дому, що принесли цар, і його дорадники, і його зверхники та весь Ізраїль, що знаходився там. **26** І відважив я на їхню руку шість сотень і п'ятдесят талантів срібла, а срібних речей — сто талантів, золота — сто талантів, **27** а золотих чаш

— двадцять на тисячу дарейків, а посудин з золоченої й доброї міді — дві, дорогі, як золото. **28** І сказав я до них: „Ви святість для Господа, і цей посуд — святість, а те срібло та золото — добровільна жертва для Господа, Бога ваших батьків. **29** Пильнуйте й бережіть це, аж поки не відважите його перед зверхниками священиків і Левитів та зверхниками батьківських родів Ізраїлевих в Єрусалимі до кімнат Господнього дому“. **30** І прийняли священики та Левити вагу того срібла та золота та того посуду, щоб віднести до Єрусалиму, до дому нашого Бога. **31** І рушили ми з річки Агави двадцятого дня першого місяця, щоб іти до Єрусалиму. А рука нашого Бога була над нами, і Він урятував нас з руки ворога та чатівника на дорозі. **32** І прийшли ми до Єрусалиму, і сиділи там три дні. **33** А четвертого дня відважили ми те срібло й золото та той посуд у домі нашого Бога на руку священика Меремота, сина Урійїного, а з ним був Елеазар, син Пінхасів, а з ними Йозавад, син Єшуїн, та Ноадія, син Біннуїв, Левити, — **34** за числом, за вагою на все. І того часу була записана вся та вага. **35** Ті, що прийшли з полону, сини вигнання, принесли цілопалення для Бога Ізраїля: дванадцять биків за всього Ізраїля, дев'ятдесят і шість баранів, сімдесят і сім овець, дванадцять козлів на жертву за гріх, — це все цілопалення для Господа. **36** І віддали цареві накази царським сатрапам та намісникам Заріччя, а ті підтримували народ та Божий дім.

9 А як скінчілося це, підійшли до мене зверхники, говорячи: „Цей народ, Ізраїль, і священники та Левити не відділилися від народів цих країв з їхніми гидобами, від хананеян, періздеян, євусеян, аммоненян, моавітян, єгиптян та аморенян, **2** бо побрали з їхніх дочок собі та своїм синам, змішалось святе насіння з народами цих країв, а рука зверхників та представників була перша в цьому спроневіренні“.

3 А коли я почув це слово, то роздер я одежу свою та плащ свого, і рвав волосься з голови своєї та з бороди своєї, і сидів остовпілий... **4** І зібралися до мене всі тремтятьчі перед словами Бога Ізраїлевого за спроневірення поверненців, а я сидів остовпілий аж до жертви вечірньої. **5** А за вечірньої жертви встав я з упокорення свого, і, роздерши шату свою та плащ свого, упав я на коліна свої, і простягнув руки свої до Господа, Бога мого... **6** І сказав я: „Боже мій, соромлюся я та стидаюся піднести, Боже мій, обличчя своє до Тебе, бо беззаконня наші помножилися понад голову, а наша провина виросла аж до неба! **7** Від днів наших батьків ми в великій провині аж до дня цього, а за наші беззаконня були віддані ми, наші царі, наші священники в руку царів цих країв на меч, на полон, і на грабж, і на посоромлення обличчя, як цього дня.

8 А тепер на малу хвилю сталася нам милість від Господа, Бога нашого, щоб позоставити нам останок, і дати нам затвердитися на місці святині Його, щоб освітити очі наші, Боже наш, і дати нам трохи ожити в нашій неволі! **9** Бо раби ми, та в нашій неволі не

покинув нас Бог наш, і прихилив до нас милість перед перськими царями, щоб дати нам ожити, щоб піднести дім нашого Бога й щоб відбудувати руїни його, та щоб дати нам захист в Юдеї та в Єрусалимі.

10 А тепер що скажемо, Боже наш, по цьому? Бо ми покинули заповіді Твої, **11** які Ти наказав через своїх рабів пророків, говорячи: Цей Край, що ви йдете посісти, він край нечистий через нечистість народу цих країв, через їхні гидоти, що наповнили його від краю до краю своєю нечистістю. **12** А тепер дочок своїх не давайте їхнім синам, а їхніх дочок не беріть для своїх синів, і не питайте їх про мир та про добро їх аж навіки, щоб ви стали сильні, та споживали добро цієї землі, і віддали на спадок вашим синам аж навіки.

13 А по тому всьому, що прийшло на нас за наші злі чини та за нашу велику провину, — бо Ти, Боже наш, стримав кару більше від гріха нашого, і дав нам таку рештку, — **14** чи знову ми ламатимемо заповіді Твої, і будемо посвоячуватися з оцими мерзотними народами? Чи ж Ти не розгніваєшся на нас аж до вигублення нас, так що ніхто не позоставси б і не врятувався? **15** Господи, Боже Ізраїлів, Ти праведний, бо ми позоставилися останком, як цього дня. Ось ми в провині своїй перед лицем Твоїм, бо не встояти нам за це перед лицем Твоїм!“

10 А коли Ездра молився та сповідався, плакав та припадав перед Божим домом, зібрався до нього з Ізраїля дуже великий збір, — чоловіки, і жінки та діти, бо народ плакав рівним плачем... **2** І відповів

Шеханія, Єхіїлів син, з Еламових синів, та й сказав до Ездри: „Ми спроневірилися нашому Богові, бо взяли ми чужінок із народів цього краю за жінок. Але є ще надія для Ізраїля в цьому! 3 А тепер складімо заповіта нашому Богові, що випровадимо від себе всіх жінок та народжене від них, за радою пана нашого, та тих, хто тремтить перед заповіддю нашого Бога, і буде зроблене за Законом. 4 Устань, бо на тобі ця річ, а ми з тобою. Будь мужній і дій!“ 5 І встав Езра, і заприсяг зверхників, священників і Левитів та всього Ізраїля, щоб робити за цим словом. І вони заприсягли. 6 І Езра встав з-перед Божого дому й пішов до кімнати Єгохонана, Ел'яшівового сина, і ночував там. Хліба він не їв і води не пив, бо був у жалобі за спроневірення повернених. 7 І оголосили в Юдеї та в Єрусалимі до всіх повернених, щоб зібратися до Єрусалиму. 8 А кожен, хто не прийде до трьох днів, за порадою зверхників та старших, — увесь маєток того буде зроблений закляттям, а він буде вілучений із громади повернених. 9 І зібралися всі люди Юди та Веніямина до Єрусалиму до трьох днів, — це був дев'ятий місяць, двадцятого дня місяця. І сидів увесь народ на площі Божого дому, тремтячі від цієї справи та від дощу. 10 І встав священник Езра та й сказав до них: „Ви спроневірилися, і взяли чужинних жінок, щоб побільшити Ізраїлеву провину. 11 А тепер повиніться Господеві, Богові ваших батьків, і чиніть Його волю! І віддаліться від народів цього краю та від тих чужих жінок!“ 12 І відповіла вся громада,

і сказали гучним голосом: „Так, за словом твоїм, ми повинні зробити! 13 Але народ численний, і час дощів, і нема сили стояти на вулиці. Та й праці не на один день і не на два, бо ми багато нагрішили в цій справі. 14 Нехай же стануть наші зверхники за весь збір, а кожен, хто є в наших містах, хто взяв чужинних жінок, нехай прийде на означені часи, а з ними старші кожного міста та судді його, аж поки не відвернеться від нас жар гніву нашого Бога за цю річ“. 15 Особливо стали над цим Йонатан, син Асагелів, та Яхзея, син Тіквин, а Мешуллам та Левит Шеббетай допомагали їм. 16 І зробили так поверненні. І відділив собі священик Ездра людей, голів батьків за родом їхніх батьків, і всі вони поіменно. І сіли вони першого дня десятого місяця, щоб дослідити цю справу. 17 І скінчили до першого дня першого місяця справи про всіх тих людей, що взяли були чужинних жінок. 18 І знайшлися поміж священичими синами, що взяли чужинних жінок, із синів Ешуї, сина Йоцадакового, та братів його: Моасея, і Еліезер, і Ярів, і Гедалія. 19 І дали вони руку свою, що повипроводжують жінок своїх, а винні принесли в жертву барана з отари за провину свою. 20 А з синів Іммерових: Ханані та Зевадія. 21 І з синів Харімових: Массея, і Елійя, і Шемая, і Єхіїл, і Уззія. 22 Із синів Пашхурових: Ел'юенай, Маасея, Ізмаїл, Натанаїл, Йозавад та Ел'аса. 23 А з Левитів: Йозавад, і Шім'ї, і Келая, він Келіта, Петахія, Юда та Еліезер. 24 А з співаків: Ел'яшів. А з придверних: Шаллум, і Телем, та Урі. 25 А з

Ізраїля, з синів Пар'ошових: Рам'я, і Їззія, і Малкійя,
і Мійямін, і Елеазар, і Малкійя та Беная. **26** А з синів
Еламових: Маттанія, Захарій, і Єхіїл, і Авді, і Єремот, і
Елійя, **27** І з синів Затту: Ел'йоенай, Ел'яшів, Маттанія,
і Еремот, і Завад та Азіза. **28** А з синів Беваєвих:
Єгоханан, Хананія, Заббай, Атлай. **29** І з синів Банієвих:
Мешуллам, Маллух, і Адая, Яшув, і Шеал та Рамот.
30 І з синів Пахатових: Моав, Адна, і Хелал, Беная,
Маасея, Маттанія, Веселіїл, і Біннуй та Манасія. **31** І з
синів Харімових: Еліезер, Їшшійя, Малкійя, Шемая,
Шімон, **32** Веніямін, Маллух, Шемарія. **33** З синів
Хашумових: Маттенай, Маттатта, Завад, Еліфелет,
Єремай, Манасія, Шім'ї. **34** З синів Банаєвих: Маадай,
Амрам, і Уїл, **35** Беная, Бедея, Келугу, **36** Ванія,
Меремот, Ел'ятів, **37** Маттанія, Маттенай, і Яасай, **38**
і Бані, і Бійнуй, Шім'ї, **39** і Шелемія, і Натан, і Адая,
40 Махнадвай, Шашай, Шарай, **41** Азаріїл, і Шелемія,
Шемарія, **42** Шаллум, Амарія, Йосип. **43** А з синів Нево:
Єїїл, Маттітія, Завад, Зевіна, Яддай, і Йоїл, Беная. **44**
Усі оці взяли були чужинних жінок, а деякі з цих
жінок і дітей породили.

Неемія

1 Слова Неемії, Гахаліїно сина: „І сталося в місяці кіслеві двадцятого року, і був я в замку Шушан. **2** І прийшов Ханані, один із братів моїх, він та люди з Юдеї. І запитався я їх про юдеїв, що врятувалися, що позостали від полону, та про Єрусалим. **3** А вони сказали мені: „Позосталі, що лишилися з полону, там в окрузі, живуть у великій біді та в ганьбі, а мур Єрусалиму поруйнований, а брами його попалені огнем“... **4** І сталося, як почув я ці слова, сів я та й плакав, і був у жалобі кілька днів, і постив, і молився перед лицем Небесного Бога. **5** І сказав я: „Молю Тебе, Господи, Боже Небесний, Боже великий та грізний, що дотримуєш заповіта та милість для тих, хто любить Тебе та дотримуєш заповіді Свої, — **6** нехай же буде ухо Твоє чутке, а очі Твої відкриті, щоб прислухуватися до молитви раба Твого, якою я молюся сьогодні перед Твоїм лицем день та ніч за Ізраїлевих синів, Твоїх рабів, і сповідаюся в гріхах Ізраїлевих синів, якими грішили ми проти Тебе, — і я і дім батька мого грішили! **7** Ми сильно провинилися перед Тобою, і не дотримували заповідей, і уставів, і прав, які наказав Ти Мойсеєві, рабові Своему. **8** Пам'ятай же те слово, що Ти наказав був Мойсеєві, Своему рабові, говорячи: як ви спроневіритесь, — Я розпорощу вас поміж народами! **9** Та коли навірнетесь до Мене, і будете дотримувати заповіді Мої й виконувати їх, то якщо будуть ваші вигнанці на краю небес, — то й звідти позбираю їх, і приведу до того місця,

яке Я вибрав, щоб там перебувало Ім'я Мое! **10** А вони — раби Твої та народ Твій, якого Ти викупив Своєю великою силою та міцною Своєю рукою. **11** Молю Тебе, Господи, нехай же буде ухо Твоє чутке до молитви Твогого раба та до молитви Твоїх рабів, що прагнуть боятися Ймення Твого! І дай же сьогодні успіху Своему рабові, і дай знайти милосердя перед оцим мужем!“ А я був чашником царевим.

2 І сталося в місяці нісані, двадцятого року царя Артаксеркса, було раз вино перед ним. І взяв я те вино й дав цареві. І я, здавалося, не був сумний перед ним. **2** Та сказав мені цар: „Чому обличчя твоє сумне, — чи ти не хворий? Це не інше що, як тільки сум серця“. І я вельми сильно злякався! **3** І сказав я до царя: „Нехай цар живе навіки! Чому не буде сумне обличчя моє, коли місто дому гробів батьків моїх поруйноване, а брами його попалені огнем!“ **4** І сказав мені цар: „Чого ж ти просиш?“ І я помолився до Небесного Бога, **5** і сказав цареві: Якщо це цареві вгодне, і якщо раб твій уподобаний перед обличчям твоїм, то пошли мене до Юдеї, до міста гробів батьків моїх, — і я відбудую його!“ **6** І сказав мені цар (а цариця сиділа при ньому): „Скільки часу буде дорога твоя, і коли ти повернешся?“ І сподобалось це цареві, і він послав мене, а я призначив йому час. **7** І сказав я цареві: „Якщо це цареві вгодне, нехай дадуть мені листи до намісників Заріччя, щоб провадили мене, аж поки не прийду до Юдеї, **8** і листа до Асафа, дозорця царового лісу, щоб дав мені дерева на брусья для замкових

брам, що належать до Божого дому, і для міського муру, і для дому, що до нього ввійдуть“. І дав мені цар в міру того, як добра була Божа рука надо мною.

9 І прибув я до намісників Заріччя, і дав їм цареві листи. А цар послав зо мною зверхників війська та верхівців. **10** І почув про це хоронянин Санваллат та раб аммонітянин Товія, і було їм прикро, дуже прикро, що прийшов чоловік клопотатися про добро для Ізраїлевих синів. **11** І прийшов я до Єрусалиму, і був там три дні. **12** І встав я вночі, я та трохи людей зо мною, і не розповів я нікому, що Бог мій дав до мого серця зробити для Єрусалиму. А худоби не було зо мною, окрім тієї худоби, що я нею їздив. **13** І вийшов я Долинною брамою вночі, і пішов до джерел Таннін, і до брами Смітникової. І я докладно оглянув мури Єрусалиму, що були поруйновані, а брами його були попалені огнем. **14** І перейшов я до Джерельної брами та до царського ставу, та там не було місця для переходу худоби, що була підо мною. **15** І йшов я долиною вночі, і докладно оглядав мура. Потім я вернувся, і ввійшов Долинною брамою, і вернувся. **16** А заступники не знали, куди я пішов та що я роблю, а юдеям, і священникам, і шляхті, і заступникам, і решті тих, що робили працю, я доти нічого не розповідав.

17 І сказав я до них: „Ви бачите біду, що ми в ній, що Єрусалим зруйнований, а брами його попалені огнем. Ідіть, і збудуйте мура Єрусалиму, і вже не будемо ми ганьбою!“ **18** І розповів я їм про руку Бога мого, що вона добра до мене, а також слова царя, які сказав

він мені. І сказали вони: „Станемо й збудуємо!“ І зміцнили вони руки свої на добре діло. **19** І почув це хоронянин Санваллат та аммонїтянин раб Товія, і араб Гешем, і сміялися з нас, і погóрджували нами й говорили: „Що це за річ, яку ви робите? Чи проти царя ви бунтуєтесь?“ **20** А я їм відповів і сказав до них: „Небесний Бог — Він дасть нам úспіх, а ми, Його раби, станемо й збудуємо! А вам нема ані частки, ані права, ані пам'ятки в Єрусалимі!“

3 І встав Еліяші́в, первосвященик, та брати його священики, і збудували Овечу браму. Вони освятили її, і повставля́ли її двері, й аж до башти Меа освятили її, аж до башти Ханан'їла. **2** А поруч нього будували ерихóняни, а поруч них будував Заккур, син Імріїв. **3** А браму Рибну збудували сини Сенаїні, і вони покрили її бру́ссями, і повставляли двері її, замкі́ її та за́суви її. **4** А поруч них направляв Меремот, син Урії, Коцового сина, а поруч них направляв Мешуллам, син Берехії, Мешав'їлового сина, а поруч них направляв Садок, Баанин син. **5** А поруч них направляли текояни, але́ їхні вельмо́жі не схилили своєї шиї в службу свого Господа. **6** А браму Стару направляли Йояда, син Пасахів, та Мешуллам, син Бесодеїн, — вони покрива́ли бру́ссями, і вставляли двері її, і замкі́ її та за́суви її. **7** А поруч них направляв гів'онеянин Мелатія та меронотеянин Ядон, люди Гів'ону та Міцпи, що належали до володі́ння намісника Заріччя. **8** Поруч нього направляв Уззіїл, син Хархаїн, з золотарів, а поруч нього направляв Хананія, син Раккахімів,

— і вони відновіли Єрусалима аж до Широкого муру. **9** А поруч нього направляв Рефая, син Хурів, зверхник половини єрусалимської округи. **10** А поруч нього направляв Єдая, син Харумафів, а то навпроти дому свого, а при його руці направляв Хаттуш, син Хашавнеїн. **11** Другу міру направляв Малкійя, син Харімів, та Хашшув, син Пахат-Моавів, та башту Печей. **12** А поруч нього направляв Шаллум, син Лохеша, зверхник половини єрусалимської округи, він та дочка його. **13** Браму Долинну направляв Ханун та мешканці Заноаху, — вони збудували її, і повставляли двері її, замкі її та засуви її, і тисячу ліктів у мурі аж до Смітнікової брами. **14** А Смітнікову браму направив Малкійя, син Рехавів, зверхник беткеремської округи, — він збудував її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її. **15** А Джерельну браму направив Шаллум, син Кол-Хезеїв, зверхник округи Міцпи, — він збудував її, і покрів її, і повставляв її двері, замкі її та засуви її, і направив мура ставу Шелах до царського садка, і аж до ступенів, що спускаються з Давидового Міста. **16** За ним направляв Неемія, син Азбуків, зверхник половини бетцурської округи аж до місця навпроти Давидових гробів і аж до зробленого ста́ву, і аж до дому Лицарів. **17** За ним направляли Левити: Рехум, син Баніїв, поруч нього направляв зверхник половини округи Кеїла, для своєї округи. **18** За ним направляли їхні брати: Баввай, син Хенададів, зверхник половини округи Кеїла. **19** І направляв поруч нього Езер, син Єшуїн, зверхник

округи, міру другу, від місця навпроти виходу до зброярні наріжника. **20** За ним ревно направляв Барух, Заббаїв син, міру другу, від наріжника аж до входу до дому первосвященника Еліяшіва. **21** За ним направляв Меремот, син Урійї, сина Коцового, міру другу, від входу до Еліяшівового дому й аж до кінця Еліяшівового дому. **22** А за ним направляли священники, люди йорданської округи. **23** За ним направляв Веніамин, син Хашшувів, навпроти свого дому; за ним направляв Азарія, син Маасеї, сина Ананіїного, при своєму домі. **24** За ним направляв Біннуй, син Хенададів, міру другу, від Азаріїного дому аж до наріжника й аж до ро́гу. **25** Палал, син Узаїв, — від місця навпроти наріжника та в горішній башті, що виходить із царського дому, що при в'язничному подвір'ї. За ним Педая, син Пар'ошів. **26** А підданці храму сиділи в Офелі аж до місця навпроти Водної брами на схід та навпроти виступаючої башти. **27** За ним направляли техояни, міру другу, від місця навпроти великої виступаючої башти й аж до офельського му́ру. **28** З-над Кінської брами направляли священники, кожен навпроти дому свого́. **29** За ним и направляв Садок, син Іммерів, навпроти свого дому, а за ним направляв Шемая, син Шеханіїн, сторож Східньої брами. **30** За ним направляв Хананія, син Шелеміїн, та Ханун, шостий син Цалафів, міру другу; за ним направляв Мешуллам, син Берехіїн, навпроти своєї кімна́ти. **31** За ним направляв Малкійя, син золотаря́, аж до дому храмові́х підданців та

крамарів, навпроти брами Міфкад і аж до наріжної гóрниці. **32** А між наріжною гóрницею до Овечої брами направляли золотарі та крамарі.

4 І сталося, як почув Санваллат, що ми будуємо того мура, то він запалився гнівом, і дуже розгнівався, і сміявся з юдеїв. **2** І говорив він перед своїми братами та самарійським військом і сказав: „Що це роблять ці мізерні юдеї? Чи їм це позоставлять? Чи будуть вони принести жертву? Чи закінчать цього дня? Чи оживлять вони ці каміння з куп пороху, а вони ж — попалені?“ **3** А аммонітянин Товійя був при ньому й сказав: „Та й що вони будують? Якщо вийде лисиця, то вона зробить дірку в їхній камінній стіні!“ **4** „Почуй, Боже наш, що ми стали погóрдою, і поверни їхню гáньбу на голову їхню, і дай їх на здóбич у край полóну! **5** І не закрий їхньої провини, а їхній гріх нехай не буде стертий з-перед лиця Твого, бо вони образили будівничих!“ **6** І збудували ми того мура, і був пов'язаний увесь той мур аж до половини йогó. А серце народу було, щоб дáлі робити! **7** І сталося, як почув Санваллáт, і Товійя, і араби, і аммонітяни, і ашдодяни, що направляється єрусалимський мур, що віломи в стіні стали затарасóвуватися, то дуже запалилися гнівом. **8** І змóвилися вони всі рáзом, щоб іти воювати з Єрусалимом, та щоб учинити йому замішання. **9** І ми молилися до нашого Бога, і поставили проти них сторóжу вдень та вночі, перед ними. **10** І сказав Юда: „Ослабла сила носія, а звáлищ багато, — і ми не зможемо дáлі будувати мура!“ **11**

А наші ненáвисники говорили: „Вони не знатимуть і не побачать, як ми прійдемо до серéдини їх, і позабивáємо їх, та ї́ї спі́нимо пра́цю!“ **12** І сталося, як прихóдили ті юде́яни, що сиді́ли при них, то говорили нам про це разі́в десять, зо всіх місць, де вони пробува́ли. **13** Тоді поставив я сторо́жу здо́лу того місця за муром у печéрах. І поставив я народ за їхні́ми рóдами, з їхні́ми мечáми, їхні́ми ра́тищами та їхні́ми лу́ками. **14** І розглянув я це, і встав і сказав я до шляхётних, і до заступників, і до решти наро́ду: „Не бійтеся перед ними! Згадайте Господа великого та грізнóго, і воюйте за ваших братів, ваших синів, дочо́к ваших, жіно́к ваших та за домі́ ваші!“ **15** І сталося, як почули наші ворогі́, що нам те відóме, то Господь зламав їхній за́дум, і всі ми верну́лися до муру, кожен до праці своєї. **16** І бу́ло від того дня, що половина мої́х юна́ків робили пра́цю, а половина їх мі́цно тримала списи, щиті́, і луки та па́нцері, а зверхники стояли поза́д Юдиного дому. **17** Будівні́чі працювали на мурі, а носі́ї наладо́вували тяга́р, — вони одні́єю рукою робили пра́цю, а одні́єю мі́цно тримали списа. **18** А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стéгнах його, і так вони будували, а бі́ля мене був сурма́ч. **19** І сказав я до шляхётних, до заступників та до решти наро́ду: „Пра́ця велика й простóра, а ми повідділюва́ні на мурі, далéко один від óдного. **20** Тому то в місце, де почу́єте голос сурмі́, туди нега́йно збирайтеся до нас. Бог наш буде воювати для нас!“ **21** І так ми робили пра́цю, і

половина їх міцно тримала списи від сходу ранньої зорі аж до появи зір. **22** Також того часу сказав я до народу: „Кожен з юнаком своїм нехай ночують у середині Єрусалиму, і будуть вони для нас уночі — сторожею, а вдень — на працю“. **23** І ні я, ані брати мої, ані юнаки мої, ані сторожі, що були за мною, ми не здіймали своєї одёжі, — кожен мав свою зброю при своєму стегні.

5 І був великий крик народу та їхніх жінок на своїх братів юдеїв. **2** І були такі, що говорили: „Ми даємо в заставу синів своїх та дочок своїх, і беремо збіжжя, і їмо й живемо!“ **3** І були такі, що говорили: „Ми заставляємо поля свої, і виноградники свої, і домів свої, і беремо збіжжя в цьому голоді!“ **4** І були такі, що говорили: „Ми позичаємо срібло на податок царський за наші поля та наші виноградники. **5** А наше ж тіло таке, як тіло наших братів, наші сини — як їхні сини. А ось ми тиснемо наших синів та наших дочок за рабів, і є з наших дочок утіскувані. Ми не в силі робити, а поля наші та виноградники наші належать іншим“. **6** І сильно запалав у мені гнів, коли я почув їхній крик та ці слова! **7** А моє серце дало мені раду, і я сперечався з шляхетними та з заступниками та й сказав їм: „Ви заставою тиснете один одного!“ І скликав я на них великі збори. **8** І сказав я до них: „Ми викуповуємо своїх братів юдеїв, проданих поганам, за нашою спромогою, а ви будете продавати своїх братів, і вони продаються нам?“ І мовчали вони, і не знаходили слова... **9** І сказав я: „Не добра це річ,

що ви робите! Чи ж не в б́оязні нашого Бога ви маєте ходити, через гáньбу від тих поганів, наших ворогів? **10** Також і я, брати мої та юнакі мої були позикода́вцями срібла та збіжжя. Опустімо ж ми оцей борг! **11** Верніть їм зараз їхні поля, їхні виноградники, їхні олівки, й їхні домі́ та відсо́ток срібла, і збіжжя, виноградний сік та нову́ оливу, що ви дали їм у заста́ву за них!“ **12** І вони сказали: „Пове́рнемо, і не бу́демо жадати від них! Зро́бимо так, як ти говориш!“ І покликав я священників, і заприсягну́в їх зробити за цим словом. **13** Витрусив я й свою па́зуху та й сказав: „Нехай отак ві́трусить Бог кожного чоловіка, хто не спóвнить цього слова, з дому його та з труду його, і нехай бу́де такий ві́трушений та порóжній!“ І сказали всі збори: „Амінь!“ І сла́вили вони Господа, і наро́д зробив за цим словом. **14** Також від дня, коли цар наказав мені бути їхнім намі́сником в Юдиному краї́ від року двадцятого й аж до року тридцять другого царя Артаксéркса, — дванадцять літ не їв намі́сничого хліба ані я, ані брати мої. **15** А намі́сники попередні, що були́ передо мною, чинили тяжке́ над наро́дом, і брали від них хлібом та вином одно́го дня сорок шеклі́в срібла; також їхні слуги панували над наро́дом. А я не робив так через страх Божий. **16** А також у праці того муру я підтрі́мував, і по́ля не купували ми, а всі мої слуги були зібрані там над працею. **17** А за столом моїм були юдеї та заступники, — сто й п'ятдеся́т чоловіка, та й ті, хто прихо́див до нас із народів, що навколо нас. **18** А що готóвилось на

один день, було: віл один, худоби дрібної — шестеро ви́браних, і птиця готувáлася в мене, а за десять день вихóдило багато всякого вина. А при тóму я не жадав намісничого хлі́ба, бо та робота направи му́рів була тяжкá на тому народі. **19** Запам'ятай же мені, Боже мій, на добре все те, щó я робив для цього народу!

6 І сталося, коли почув Санваллат, і Товійя, і араб Гешем та решта наших ворогів, що я збудував мура, і що не позосталося в ньому вілому, — але до цього часу дверей у брамах я не повставля́в, — **2** то послав Санваллат та Гешем до мене, говорячи: „Приходь, і вмовимося разóм у Кефірімі в долині Оно!“ А вони замишляли зробити мені зло. **3** І послав я до них послів, говорячи: „Я роблю велику працю, і не можу прийти. Нáщо буде перервана ця праця, як кину її та підú до вас?“ **4** І посилали до мене так само чотири рази, а я відповідав їм так само. **5** І так само Санваллат п'ятий раз прислав до мене слугу́ свого, а в руці його був відкритий лист. **6** А в ньому написане: „Чується серед народів, і Гашму говорить: Ти та юдеї замишляєте відділитися, тому́ то ти будуєш того мура, і хочеш бути їм за царя, за тими слова́ми. **7** Та й пророків ти понаставля́в, щоб викрікували про тебе в Єрусалимі, говорячи: Цар в Юді! А тепер цар почує оці речі. Отож, — приходь, і порáдьмося разóм!“ **8** І послав я до ньóго, говорячи: „Не було таких речей, про які ти говориш, бо з серця свого ти їх повимишля́в!“ **9** Бо всі вони лякали нас, говорячи: „Нехай осла́бнуть їхні руки з цієї праці, — і не буде

вона зрблена!“Та тепер, о Боже, зміцні мої р́уки! **10** І я ввійшов до дому Шемаї, сина Делаї, Мегетав'їлового сина, а він був зад́ержаний. І він сказав: „Умовмося піти до Божого дому, до сер́едини храму, і замкне́мо храмові двері, бо прийдуть забити тебе, — власне вночі прийдуть забити тебе“. **11** Та я відказав: „Чи такий чоловік, як я, має втікати? І хто́ є такий, як я, що ввійде до храму й буде жити? Не ввійду!“ **12** І пізнав я, що то не Бог послав його, коли він говорив на мене те пророцтво, а то Тові́йя та Санваллат підкупи́ли його́... **13** Бо він був підку́плений, щоб я боявся, — і зробив так, і згрішив. Це було для них на злий погові́р, щоб обра́зити мене. **14** Запам'ятай же, Боже мій, Тові́йї та Санваллатові за цими вчинками його́, а також пророчиці Ноаді́ї та решті пророків, що страха́ли мене! **15** І був закінчений мур двадцятого й п'ятого дня місяця елула, за п'ятдеся́т і два дні. **16** І сталося, як почули про це всі наші вороги, та побачили всі народи, що були навко́ло нас, то вони впали в оча́х своїх та й пізнали, що ця праця була зрблена від нашого Бога! **17** Тими днями також шляхетні юдеї писали багато своїх листів, що йшли до Тові́йї, а Тові́йїні приходили до них. **18** Бо багато-хто в Юдеї були заприся́женими при́ятелями йому, бо він був зять Шехані́ї, Арахового сина, а син його Єгоханан узав дочку́ Мешуллама, Берехі́їного сина. **19** І говорили передо мною добре про нього, а слова мої передавали йому. Тові́йя посилав листи́, щоб настраха́ти мене́.

7 І сталося, як був збудований мур, то повставляв я двері, і були понаставляювані придверні, співаки та Левити. **2** І призначив я над Єрусалимом свого брата Ханані та зверхника твердині Хананію, бо він був чоловік правдивий, і Бога боявся більше від багатьох інших. **3** І сказав я до них: „Нехай не відчиняються єрусалимські брами аж до спеки сонця. І поки вони самі стоять, нехай позамикають двері, і так тримайте. І поставити варті з єрусалимських мешканців, кожного на його сторожі, і кожного навпроти його дому!“ **4** А місто було широко-просторе й велике, та народу в ньому мало, і доми не були побудовані. **5** І поклав мені Бог мій на серце моє зібрати шляхетних, і заступників та народ, щоб переписати. І знайшов я книжку перепису тих, хто прийшов перше, а в ній я знайшов написане таке: **6** Оце виходьки з округи, що прийшли з полону вигнання, яких вигнав був Навуходоносор, цар вавилонський, і вони повернулися до Єрусалиму та до Юдеї, кожен до міста свого, **7** ті, що прийшли були з Зоровавелем, Ісусом, Неемією, Азарією, Раамією, Нахаманієм, Мордехаем, Білшаном, Місперетом, Бігваєм, Нехумом, Бааною. Число людей Ізраїлевого народу: **8** синів Пар'ошових — дві тисячі сто й сімдесят і два, **9** синів Шеватіїних — три сотні і сімдесят і два, **10** синів Арахових — шість сотень п'ятдесят і два, **11** синів Пахат-Моавових, із синів Ісусових та Йоавових — дві тисячі й вісім сотень вісімнадцять, **12** синів Еламових — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **13** синів Заттуєвих —

вісім сотень сорок і п'ять, **14** синів Заккаєвих — сім сотень і шістдесят, **15** синів Біннуєвих — шість сотень сорок і вісім, **16** синів Беваєвих — шість сотень двадцять і вісім, **17** синів Азгадових — дві тисячі три сотні двадцять і два, **18** синів Адонікамових — шість сотень шістдесят і сім, **19** синів Бігваєвих — дві тисячі шістдесят і сім, **20** синів Адінових — шість сотень п'ятдесят і п'ять, **21** синів Атерових, — з синів Хізкійїних — дев'ятдесят і вісім, **22** синів Хашумових — три сотні двадцять і вісім, **23** синів Бецаєвих — три сотні двадцять і чотири, **24** синів Харіфових — сто дванадцять, **25** синів Гів'онових — дев'ятдесят і п'ять, **26** людей з Віфлеєму та Нетофи — сто вісімдесят і вісім, **27** людей з Анототу — сто двадцять і вісім, **28** людей з Бет-Азмавету — сорок і два, **29** людей з Кір'ят-Єаріму, Кефіри та Беероту — сім сотень сорок і три, **30** людей з Рами та Гави — шість сотень двадцять і один, **31** людей з Міхмасу — сто двадцять і два, **32** людей з Бет-Елу та Аю — сто двадцять і три, **33** людей з Нево Другого — п'ятдесят і два, **34** виходьків з Еламу Другого — тисяча двісті п'ятдесят і чотири, **35** виходьків з Харіму — три сотні й двадцять, **36** виходьків з Єрихону — три сотні сорок і п'ять, **37** виходьків з Лоду, Хадіду й Оно — сім сотень і двадцять і один, **38** виходьків з Сенаї — три тисячі дев'ять сотень і тридцять. **39** Священиків: синів Єдаїних з Ісусового дому — дев'ять сотень сімдесят і три, **40** синів Іммерових — тисяча п'ятдесят і два, **41** синів Пашхурових — тисяча двісті сорок і сім, **42** синів

Харімових — тисяча сімнадцять. **43** Левитів: синів Ісусових з Кадміїлового дому, з Годавиних синів — сімдесят і чотири. **44** Співаків: синів Асафових — сто сорок і вісім. **45** Придверних: синів Шаллумових, синів Атерових, синів Талмонових, синів Аккувових, синів Хатітиних, синів Шоваєвих — сто тридцять і вісім, **46** Храмових підданців: сини Ціхіні, сини Хасуфіні, сини Таббаотові, **47** сини Керосові, сини Сіїні, сини Падонові, **48** сини Леванині, сини Хаґавині, сини Салмаєві, **49** сини Хананові, сини Гідделові, сини Ғахарові, **50** сини Реаїні, сини Рецінові, сини Некодині, **51** сини Ғаззамові, сини Уззині, сини Пасахові, **52** сини Бесаєві, сини Меунімові, сини Нефішесінові, **53** сини Бакбутові, сини Хакуфіні, сини Хархурові, **54** сини Бацлітові, сини Мехидині, сини Харшині, **55** сини Баркосові, сини Сісерині, сини Темахові, **56** сини Неціяхові, сини Хатіфіні. **57** Синів Соломонових рабів: сини Сотаєві, сини Соферетові, сини Перідині, **58** сини Яалині, сини Дарконові, сини Гідделові, **59** сини Шефатїїні, сини Хаттілові, сини Похерет-Ғаццеваїмові, сини Амонові, — **60** усього цих храмових підданців та синів Соломонових рабів — три сотні дев'ятдесят і два. **61** А оце ті, що прийшли з Тел-Мелаху, з Тел-Харші, Керув-Аддону та Іммеру, та не могли довести роду батьків своїх та свого насіння, чи вони з Ізраїля: **62** синів Делаїних, синів Товійїних, синів Некодиних — шість сотень сорок і два. **63** А з священників: сини Ховаїні, сини Коцові, сини Барзіллая, що взяв жінку з дочок гілеадянина

Барзіллая, і став зватися їхнім ім'ям. **64** Вони шукали запису свого родово́ду, але він не знайшовся, — і були вони ви́лучені зо священства, **65** а намісник сказав їм, щоб вони не їли зо Святого Святих, аж поки не стане священник до ур́иму та тумм́иму. **66** Усього збору ра́зом — сорок дві тисячі триста й ші́стдесят, **67** окрім їхніх рабів та їхніх неві́льниць, — цих було сім тисяч триста тридцять і сім; а в них співаків та співа́чок — двісті й сорок і п'ять. **68** Їхніх ко́ней було сім сотень тридцять і шість, їхніх мулів — двісті сорок і п'ять, **69** верблю́дів — чотири сотні тридцять і п'ять, ослів — шість тисяч і сім сотень і двадцять. **70** А частина голів ба́тьківських ро́дів дали́ на пра́цю: намісник дав до скарбни́ці: золота тисячу дарейків, кропи́льниць — п'ятдеся́т, священничих шат — п'ятсот і тридцять. **71** А з голів ба́тьківських ро́дів дали до скарбни́ці на пра́цю: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі й двісті мін. **72** А що да́ла ре́шта наро́ду: золота — двадцять тисяч дарейків, а срібла — дві тисячі мін, а священничих шат — ші́стдесят і сім. **73** І осілися священники, і Левити, і придве́рні, і співаки, і дехто з наро́ду, і храмові підда́нці, і весь Ізраї́ль по своїх міста́х. Як настав сьомий місяць, то Ізраї́леві сини були по своїх містах.

8 І зібрався весь наро́д, як один чоловік, на майда́н, що перед Водною брамою, і сказали учителя́в Ездри прине́сти книги Мойсеєвого Зако́ну, що наказав був Госпо́дь Ізраї́леві. **2** І приніс священник Ездра Зако́на перед збори з чоловіків та аж до жіно́к, і всіх, хто

розумів чуте, першого дня сьомого місяця. **3** І читав він у нім на майдані, що перед Водною брамою, від світанку аж до полудня, перед чоловіками й жінками та тими, хто розуміє, а уші всього народу були звернені до книги Закону. **4** І стояв учитель Ездра на дерев'яному підвищенні, що зробили для цієї справи, а при ньому стояв Маттітія, і Шема, і Аная, і Урійя, і Хілкійя, і Маасея на правіці його, а на лівіці його: Педая, і Мішаїл, і Малкійя, і Хашум, і Хашбаддана, Захарій, Мешуллам. **5** І розгорнув Ездра цю книгу на очах усього народу, бо він був вище від усього народу, а коли він розгорнув, увесь народ устав. **6** І поблагословив Ездра Господа, Бога великого, а весь народ відповів: „Амінь, Амінь!“ з піднесенням своїх рук. І всі схилилися, і вклонялися Господеві обличчям до землі! **7** А Ісус, і Бані, і Шеревея, Ямін, Аккув, Шаббетай, Годійя, Маасея, Келіта, Азарія, Йозавад, Ханан, Пелая та Левити пояснювали народові Закону, а народ був на своєму місці. **8** І читали в книзі, у Божому Законі виразно, і вияснювали значення, і робили зрозумілим читане. **9** І сказав намісник Неемія, і священник учитель Ездра й Левити, що вияснювали народові, до всього народу: „День цей — святий він для Господа, Бога вашого, — не будьте в жалобі й не плачте!“ Бо плакав увесь народ, як почув слова Закону. **10** І сказав він до них: „Ідіть, їжте сите та пийте солодке, і посилайте частки тому, в кого нема наготовленого. Бо святий цей день для нашого Господа, і не сумуйте, бо радість

у Господі — це ваша сила!“ **11** І Левити потішáli ввесь наро́д, говорячи: „Мовчіть, бо цей день святий, — і не сумуйте!“ **12** І пішов увесь наро́д їсти та пити, і поси́лати ча́стки та чинити велику радість, бо розумів ті слова, що розпові́лі йому. **13** А другого дня зіб́ралися го́лови ба́тьківських родів усього народу, священники та Левити, до вчителя Ездри, щоб він виясн́яв їм слова́ Зако́ну. **14** І знайшли на́пи́сане в Зако́ні, що наказав був Госпо́дь через Мойсея, щоб Ізраїлеві сини сиділи в кúчках у свято сьомого місяця, **15** і щоб розго́лосі́ли й ого́лосили по всіх своїх міста́х та в Єрусалимі, говорячи: „Вийдіть на го́ру, і понанóсьте галу́ззя олі́вкового, і галу́ззя дере́ва олі́вкового, і галу́ззя ми́ртового, і галу́ззя па́льмового, і галу́ззя гу́столі́стого дере́ва, щоб поробити кúчки, як на́писа́но“. **16** І вийшов народ, і по́назно́шували, і поробі́ли собі кúчки ко́жен на даху́ свої́м, і в подві́р'ях своїх, і в подві́р'ях Бо́жого до́му, і на майда́ні Водної брами, і на майда́ні брами Єфремової. **17** І поробила кúчки вся громада, що верну́лася з по́ло́ну, і сиділа в кúчках, бо не робили так Ізраїлеві сини від днів Ісуса, Наві́нового сина, аж до дня цього. І була дуже велика радість! **18** І читав и в кни́зі Бо́жого Зако́ну щоденно, від першого дня аж до дня останнього. І справля́ли свято сі́м де́нь; а восьмого дня — відда́ння, за уста́вом.

9 А двадцятого й четвертого дня того місяця зіб́ралися Ізраїлеві сини в по́сті та в верéтищах, а на них — по́рох. **2** А Ізраїлеве насіння відді́лилося від усіх

чужинців, і поставали й визнавали гріхи свої та провини своїх батьків. 3 І стали на місті своїм, і чверть дня читали з книги Закону Господа, Бога свого, а чверть сповідалися і вклонялися Господеві, Богові своєму. 4 І стали на левітському підвищенні Ісус, і Бані, Кадміїл, Шеванія, Бунні, Шеревея, Бані, Кенані, і клікали сильним голосом до Господа, Бога свого. 5 І сказали Левити: Ісус, і Кадміїл, Бані, Хашавнея, Шеревея, Годійя, Шеванія, Петахія: „Устаньте, поблагословіть Господа, Бога свого, від віку аж до віку! І нехай благословляють Ім'я слави Твої, і нехай воно буде звеличене над усяке благословення та славу! 6 Ти Господь єдиний! Ти вчинив небо, небеса небес, і все їхнє військо, землю та все, що на ній, моря та все, що в них, і Ти оживляєш їх усіх, а небесне військо Тобі вклоняється! 7 Ти — то Господь, Бог, що вибрав Авраама, і вивів його з халдейського Уру, і дав йому ім'я Авраам. 8 І Ти знайшов серце його вірним перед лицем Своїм, і склав був із ним заповіта, щоб дати край хананеян, хіттеян, амореян, перізеян, євусеян, гіргасеян, щоб дати насінню його. І Ти виконав слова Свої, бо Ти праведний! 9 І побачив Ти біду наших батьків у Єгипті, а їхній зойк Ти почув над Червоним морем. 10 І дав Ти знакі та чуда на фараоні та на всіх його рабах, і на всім народі краю його, бо пізнав Ти, що вони гордо поводилися з ними, і зробив Ти Собі Ім'я, як видно цього дня. 11 І море Ти розсік перед ними, і вони перейшли серед моря по суходолу, а тих, хто гнався за ними, Ти кинув до

глибін, як камінь до бурхливої води. **12** І Ти провадив їх стовпóm хмари вдень, а стовпóm огню вночі, щоб освітлювати їм ту дорогу, якою мали йти. **13** І Ти зійшов був на гóру Сіна́й, і говорив з ними з небéс, і дав їм справедливі права́ та правдиві зако́ни, устави та заповіді добрі. **14** І святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді, й устави та право наказав Ти їм через раба Свого Мойсея. **15** І хліб із небéс дав Ти був їм на їхній голод, і воду зо скелі Ти вивів був їм на їхню спра́гу. І Ти сказав їм, щоб ішли посісти край, який Ти присягну́в дати їм. **16** Та вони й наші батькі́ були вперті, і робили твердо́ю свою шию, і не слухали Твої́х за́повідей. **17** І відмовля́лися вони слухати, і не пам'ята́ли чуд Твої́х, які Ти чинив був із ними, і стали твердоши́ї, і настанові́ли собі го́лову, щоб вернутися до своєї неволі в непóслуху. Та Ти Бог, що прощаєш, Ти ласка́вий та милосе́рдний, довготерпелі́вий та багатомилості́вий, — і Ти не покинув їх! **18** Хоч вони зробили бу́лі собі лі́того тельця́ та сказали: Оце бог твій, що вівів тебе з Єгипту, і робили великі́ обра́зи, **19** та Ти в великі́м Сво́їм милосерді́ не залишив їх у пустині, — стовп хмари не відходив від них удень, щоб ве́сти їх дорогою, а стовп огню вночі, щоб освітлювати їм дорогу, якою мали йти. **20** І Духа Свого доброго Ти давав, щоб зробити їх мудрими, і ма́нни Своєї́ не стрі́мував від їхніх уст, і во́ду Ти їм давав на їхнє пра́гнення. **21** І сорок літ живив Ти їх у пустині. Не було недоста́тку ні в чо́му, — одежі́ їхні не де́рлися, а но́ги їхні не пúхли. **22** І дав Ти їм царства та

наро́ди, які призна́чив на по́діл, — і вони посіли край Сиго́на, і край царя хешбонського, і край Ога, царя башанського. **23** А їхніх синів Ти помно́жив, як збо́рі небесні, і ввів їх до кра́ю, що про нього казав Ти їхнім батька́м, щоб ішли посісти. **24** І ввійшли сини, і посіли той край, і Ти впокорі́в перед ними ме́шканців того кра́ю ханаане́ян, і дав у їхню руку їх та царів їхніх, та наро́ди того кра́ю, щоб чинити з ними за своєю волею. **25** І поздобува́ли вони міста́ укрі́плені, та землю ситу, і посіли доми, повні всякого добра́, повите́сувані в скелях водозбо́ри, виноградники, і оливки, і багато овочевих дере́в. І вони їли й наситилися, і поставали товсті́, і насоло́джувалися Твоїм великим добро́м. **26** І стали вони неслухня́ні, і побунтува́лися проти Тебе, і кинули Зако́на Твого геть за свою спіну, і позабивали пророків Твоїх, що сві́дчили між ними, щоб навести їх до Те́бе. І чинили вони великі обра́зи. **27** І дав Ти їх у руку їхніх ворогів, а ті утиска́ли їх. А в ча́сі горя свого вони клі́кали до Тебе, а Ти з неба чув, і за Своїм великим милосе́рдям давав їм спасі́телів, і вони спасали їх з руки́ їхніх ворогів. **28** Та коли був їм мир, вони зно́ву чинили зло перед лицем Твоїм, і Ти давав їх у ру́ку їхніх ворогів, і ті панува́ли над ними. І вони зно́ву клі́кали до Тебе, а Ти з неба їх вислухо́вував, і спаса́в їх за милосе́рдям Своїм довгий час. **29** І сві́дчив Ти проти них, щоб навести́ їх до Зако́ну Твого, та вони чинили лихе́, і не слухалися за́повідей Твоїх, і грішили проти Твоїх прав, — які коли б люди́на чинила, то жила́

б ними, — і ставало раме́но їх неслухня́не, а шию свою робили твердо́ю, і не слухалися. **30** І зволіка́в Ти їм довгі ро́ки, і сві́дчив проти них Свої́м Духом через Свої́х пророків, та вони не слухали того, і Ти дав їх у ру́ку народів цих краї́в. **31** І через велике Своє милосердя Ти не ви́губив і не покинув їх, бо Ти Бог ласка́вий та милосе́рдний! **32** А тепер, Боже наш, Боже великий, сильний та страшний, що бережеш заповіта та милість, — нехай не буде мало́ю перед лицем Твої́м уся та му́ка, що спітка́ла нас, наших царів, наших зверхників, і священників наших, і пророків наших, і батьків наших, і весь Твій наро́д від днів асирі́йських царів аж до цього дня! **33** А ти справедливий у всьому, що прихо́дить на нас, бо Ти правду робив, а ми були несправедли́ві. **34** А наші царі, наші зверхники, наші священники та наші батькі́ не викону́вали Зако́на Твого, і не слухалися за́повідей Твої́х та свідо́цтв Твої́х, що Ти сві́дчив проти них. **35** І вони в царстві свої́м та в великі́м добрі́ Твої́м, яке Ти їм давав, і в то́му простору́ та сі́тому краї́, що Ти дав перед ними, не служили́ Тобі́, і не відверну́лися від своїх злих чині́в. **36** Ось ми сьогодні раби, а цей Край, що Ти дав його́ нашим батькам, щоб їсти плід його́ та добро́ його́, — ось ми раби в ньому! **37** І він мно́жить свій урожа́й для царів, яких Ти дав над нами за наші́ гріхи, і вони панують над нашими тіла́ми та над нашою худо́бою за свої́м уподо́банням, і ми в великому́ у́тискові!“ **38** Через те все ми складаємо

певну умову, і підписуємо, а печатки кладуть наші зверхники, наші Левити, наші священики.

10 А між тих, що поклали печатки, були: намісник Неемія, син Хахаліїн, і Цідкійя, **2** Серая, Азарія, Єремія, **3** Пашхур, Амарія, Малкійя, **4** Хаттуш, Шеванія, Маллух, **5** Харім, Меремот, Овадія, **6** Даніїл, Гіннетон, Барух, **7** Мешуллам, Авійя, Мійямін, **8** Маазія, Білгай, Шемая, — оце священики. **9** А Левіти: Ісус, син Азаніїн, Біннуй, з Хенададових синів, Кадміїл. **10** А їхні брати: Шеванія, Годійя, Келіта, Пелая, Ханан, **11** Міха, Рехов, Хашавія, **12** Заккур, Шеревія, Шеванія, **13** Годійя, Бані, Беніну. **14** Гóлови наро́ду: Пар'ош, Пахат-Моав, Елам, Затту, Бані, **15** Бунні, Аз'дад, Бевай, **16** Адонійя, Бігвай, Адін, **17** Атер, Хізкійя, Аззур, **18** Годійя, Хашум, Бецай, **19** Харіф, Анатот, Невай, **20** Магпіяш, Мешуллам, Хезір, **21** Мешезав'їл, Садок, Яддуя, **22** Пелатія, Ханан, Аная, **23** Осія, Хананія, Хашшув, **24** Галлохеш, Пілха, Шовек, **25** Рехум, Хашавна, Маасея, **26** і Ахійя, Ханан, Анан, **27** Маллух, Харім, Баана. **28** І решта наро́ду, священики, Левити, придвѣрні, співакі, храмові підд́анці, і кожен, відділений від наро́дів країю до Божого Закóну, їхні жінкі, їхні сині, та їхні дóчки, кожен знаючий та розуміючий, **29** зміцняють прися́гу при браттях своїх, при своїх шляхѣтних, і вступили в клятву та прися́гу, щоб ходити в Божому Закóні, що був да́ний через Мойсея, Божого раба, і щоб дотр́имуватися, і щоб викóнувати всі заповіді Господа, нашого Бога, і права Його, і постанови Його, **30** і що не дамо́ наших синів наро́дам країю, а їхніх дочóк не візьмемо для наших

синів. **31** А від нарóдів цього Краю, що спроваджують товари та всяке збіжжя в день субóтній на прóдаж, не візьмемо від них у суботу та в святі дні, і сьóмого року понехаємо землю та всякого роду боргí. **32** І поставили ми собі за обов'язок, щоб давати нам третину шекля в рік на службу дому нашого Бога, **33** на хлїб показний, і на постійний дар, і на постійне цілопáлення, на суботи, на молодикí, на свята, і на освячені речі, і на жéртви за гріх на оку́плення за Ізраїля, і на всяку працю дому нашого Бога. **34** І кинули ми жеребкí про пожертву дров, священники, Левити та нарóд, щоб принóсити до дому нашого Бога, за домом наших батьків, на ознáчені часí рік-річно, щоб палити на жéртівнику Господа, нашого Бога, як напíсано в Закóні, **35** і щоб принóсити первоплóди нашої землі та первоплóди всякого плóду зо всякого дéрева рік-річно до Господнього дóму, **36** і перворóджених синів наших та нашої худоби, як написано в Закóні, і перворóджених худоби нашої великої та худоби нашої дрібної, щоб принóсити до дому нашого Бога до священників, що служать у домі нашого Бога, **37** і первопочáток наших дíж, і наші принóшення, і плід усякого дéрева, молодé вино та оливу спровадимó священникам до кiмнат дому нашого Бога, а десятину нашої землі — Левитам. А вони, Левити, будуть збирати десятину по всіх мiстах нашої роботи. **38** І буде священник, син Ааронів, із Левитами, коли Левити будуть збирати десятину, і Левити віднесу́ть десятину від десятини до дому нашого Бога до

комір, до скарбниці. **39** Бо до комір будуть знóсити сини Ізраїлеві та сини Левитів прино́шення збіжжя, молодóго вина та оливи, і там є речі святині, служачі священники, і придв́ерні, і співакі. І ми не опустимо дому нашого Бога!

11 І сиділи зверхники наро́ду в Єрусалимі, а решта народу кинули жеребки, щоб привéсти одно́го з десяти сидіти в Єрусалимі, місті святому, а дев'ять частин зостаються по íнших містах. **2** І поблагословив народ усіх тих людей, що пожéртвувалися сидіти в Єрусалимі. **3** А оце го́лови окрúги, що сиділи в Єрусалимі, а по Юдиних міста́х сиділи, кожен у своїй посі́лості, по своїх міста́х, Ізраїль, священники, і Левити, і храмові підда́нці, і сини Соломонових рабів. **4** А в Єрусалимі сиділи оці з синів Юдиних та з синів Веніяминових. Із синів Юдиних: Атая, син Уззійї, сина Захарія, сина Амарії, сина Шефатії, сина Магаліїла, із синів Перецових. **5** І Маасея, син Баруха, сина Кол-Хозе, сина Хазаї, сина Адаї, сина Йояріва, сина Захарія, сина Шілоні. **6** Усіх синів Перецових, що сиділи в Єрусалимі, було чотири сотні шістдесят і вісім хорóбрих людей. **7** А оце Веніяминові сини: Саллу, син Мешуллама, сина Йоеда, сина Педаї, сина Кадаї, сина Маасеї, сина Ітіїла, сина Ісаї. **8** А по ньому: Ґаббай, Саллай, — дев'ять сотень двадцять і вісім. **9** А Йоїл, син Зіхрі, був провідникóм над ними, а Юда, син Сенуї́н, дру́гий над містом. **10** Із священників: Єдая, син Йоярів, Яхін, **11** Серая, син Хілкійї, сина Мешуллама, сина Садока, сина

Мерайота, сина Ахітува, начальник у Божому домі. **12** А їхніх братів, що робили службу для Божого дому, — вісім сотень і двадцять і два. І Адая, син Єрохама, сина Пелалії, сина Амці, сина Захарія, сина Пашхура, сина Малкійї, **13** а їхніх братів, голів батьківських родів у двісті сорок і два. І Амашсай, син Азаріїла, сина Ахезая, сина Мешіллемота, сина Іммера, **14** а їхніх братів, хоробрих вояків, сто двадцять і вісім, а провідник над ними — Завдіїл, син Ґедоліма. **15** А з Левитів: Шемая, син Хашшува, сина Азрікама, сина Хашавії, сина Бунні. **16** А Шаббетай та Йозавад були над зовнішньою службою для Божого дому, з голів Левитів. **17** А Матанія, син Міхи, сина Завді, сина Асафового, був головою, що починав славословити при молитві, і Бакбукія, другий з братів його, і Авда, син Шаммуї, сина Ґалала, сина Єдутунового. **18** Усіх Левитів у святому місті було двісті вісімдесят і чотири. **19** А придвєрні: Аккув, Талмон та їхні брати, що сторожили при брамах, — сто сімдесят і два. **20** А решта Ізраїля, священики, Левити були по всіх Юдиних містах, кожен у наділі своїм. **21** А храмові підд́анці сиділи в Офелі, а Ціха та Ґішпа були над підд́анцями. **22** А провідникóм Левитів в Єрусалимі був Уззі, син Бані, сина Хашавії, сина Маттанії, сина Міхи, з Асафових синів, співаків при службі Божого дому, **23** бо був царів на́каз про них та певна оплата на співаків про кожен день. **24** А Петахія, син Мешезав'їла, із синів Зераха, сина Юдиного, був при руці царя́ для всіх справ на́рóду. **25** А по двора́х

на полях своїх з Юдиних синів сиділи: в Кір'ят-Арбі та залéжних її містах, і в Дівоні та залежних його містах, і в Єкавцеїлі та залежних його містах, **26** і в Єшуї, і в Моладі, і в Бет-Пелеті, **27** і в Хасар-Шуалі, і в Беер-Шеві та залежних його містах, **28** і в Ціклагу, і в Мехоні та в залежних її містах, **29** і в Ен-Ріммоні, і в Цор'ї, і в Ярмуті, **30** Заноаху, Адулламі та дворáх її, в Лахішу та полях його, в Азці та залежних її містах. І таборувáли вони від Беер-Шеви аж до долини Гінном. **31** А Веніяминові сини, починаючи від Ґеви, заселили оці міста: Міхмаш, і Айя, і Бет-Ел та залежні його міста, **32** Анатот, Нов, Ананія, **33** Хацор, Рама, Гіттаїм, **34** Хадід, Цевоїм, Неваллат, **35** Лод і Оно, долина Харашім. **36** А з Левитів Юдині відділи жили в краю Веніямина.

12 А оце священики та Левити, що прийшли з Зоровавелем, сином Шеалтіїловим, та з Ісусом: Серая, Їрмея, Ездра, **2** Амарія, Маллух, Хаттуш, **3** Шеханія, Рехум, Меремот, **4** Іддо, Гіннетой, Авійя, **5** Мійямін, Маадія, Білґа, **6** Шемая, і Йоярів, Єдая, **7** Саллу, Амок, Хілкійя, Єдая. Це гóлови священиків та браті́ їхні за днів Ісуса. **8** А Левити: Ісус, Біннуй, Кадміїл, Шеревея, Юда, Матанія, головний над славослóв'ям він та браті́ його. **9** І Бакбукія та Унні, їхні брати, були навпроти них на сторóжі. **10** А Ісус породив Йоякіма, а Йояким породив Ел'яшіва, а Ел'яшів породив Йояду, **11** а Йояда породив Йонатана, а Йонатан породив Яддуя. **12** А за Йоякимових днів були священики, гóлови ба́тьківських родів: з роду Сераїного — Мерая,

з Їрмеїного — Хананія, **13** з Ездриноного — Мешуллам, з Амарїїного — Єгоханан, **14** з Меліхового — Йонатан, з Шеванїїного — Йобсип, **15** з Харімового — Адна, з Мерайотового — Хелкай, **16** з Іддового — Захарій, з Гіннетоного — Мешуллам, **17** з Авїїного — Зіхрі, з Мін'яміного та з Моадєїного — Пілтай, **18** з Білгіного — Шаммуя, з Шемаїного — Йонатан, **19** а з Йоярівового — Маттенай, з Єдаїного — Уззі, **20** з Саллаєвого — Каллай, з Амокового — Евер, **21** з Хілкійїного — Хашавія, з Єдаїного — Натанайл. **22** Левити, гóлови бáтьківських рóдів, були записані за днів Ел'яшіва, Йояди, і Йоханана, і Яддуя, а священики — за царювáння Дарія перського. **23** Сини Левїя, гóлови бáтьківських родів, записані в Книгу Хронік, і аж до днів Йоханана, сина Ел'яшівового. **24** А гóлови Левитів: Хашавія, Шеревія, і Ісус, син Кадміїлів, та браті ї́хні були навпроти них, щоб хвалити та слáвити за на́казом Давида, Божого чоловіка, чергá за чергóю. **25** Матанія, і Бакбукія, Овадія, Мешуллам, Талмон, Аккув, придвє́рні, сторо́жа в бра́мних склáдах. **26** Вони були за днів Йоякіма, сина Ісуса, сина Йоцадакового, та за днів намісника Неємїї та священика вчителя Ездри. **27** А в свято освя́чення єрусалимського муру шукали Левитів по всіх ї́хніх місцáх, щоб привє́сти ї́х до Єрусалиму спрáвити свято освя́чення та радости з похвалáми, із піснею, цимбáлами, áрфами та з цї́трами. **28** І позбирáлися сині співаків та з окрúги навкóло Єрусалиму та з осель нетофатян, **29** і з Бет-Гагтілгала, і з піль Гєви та Азмавету, бо співакі́

побудували собі двори навколо Єрусалиму. **30** І очістилися священники та Левити, і вони очістили народ, і брами та мур. **31** І поввѳдив я Юдиних зверхників на мур, і поставив два великі збори славослѳвників та похѳди, з них один пішов правѳруч по муру до Смітниківѳвої брами. **32** А за ними йшов Гошая та половина Юдиних зверхників, **33** і Азарія, Ездра, і Мешуллам, **34** Юда, і Веніямин, Шемая, і Ірмея. **35** А з священничих синів із сѳрмами: Захарій, син Йонатана, сина Шемаї, сина Маттанїї, сина Міхаї, сина Заккура, сина Асафѳвого, **36** а брати його: Шемая, і Азарїїл, Мілай, Гїлалай, Маай, Натанаїл, і Юда, Хананї з музїчними знаряддями Давида, Божого чоловіка, а вчитель Ездра — перед ними. **37** А при Джерельній брамі, навпроти них, вони йшли ступеня́ми Давидового Міста, входом на стїну́ над Давидовим домом і аж до Водної брами на схід. **38** А другий збір славослѳвників ішов лївѳруч, а за ним я та половина наро́ду, звѳрху по муру вище башти Печей та аж до Широкого муру, **39** і від Єфремовѳї брами та до брами Старѳїї, і до брами Рїбної, і башти Ханан'їла, і башти Меа, і аж до брами Овечѳї, і спинїлися біля брами Ув'язнення. **40** І стали обїдва збѳри славослѳвників біля Божого дому, і я, і половина заступників зо мною, **41** і священники: Ел'яким, Маасея, Мін'ямин, Міхая, Елїоенай, Захарій, Хананїя з сѳрмами, **42** і Маасея, і Шемая, і Елеазар, і Уззі, і Єгоханан, і Малкїя, і Елам, і Езер. І співакі співали, а Їзрахїя був провідникѳм. **43** І вони принѳсили того

дня великі жертви та раділи, бо Бог порадував їх великою радістю. І раділи також жінки та діти, і аж даліко чута була радість Єрусалиму! **44** І того дня були попризначувані люди над коморами для скарбів, для приношень, для первоплодів та для десятин, щоб зносити в них з міських піль законні частки священикам та Левитам, бо радість Юдеї була — дивитися на священиків та на Левитів, що стояли! **45** І вони стерегли постанови свого Бога, і постанови про очищення, і були співаками та придверними за наказом Давида та сина його Соломона. **46** Бо віддавна, за днів Давида та Асафа, були голови співаків та пісні хвали й збори славословників для Бога. **47** І ввесь Ізраїль за днів Зоровавеля та за днів Неемії давав частки співацькі та придверничі, щодня належне, і освячував це Левитам, а Левити освячували Аароновим синам.

13 Того дня читане було з Мойсеевої книги вголос народу, і було знайдене написане в ній, що Аммонітянин та Моавітянин не ввійде до Божої громади, і так буде аж навіки, **2** бо вони не стріли були Ізраїлевих синів хлібом та водою, і найняли були на нього Валаама проклясти його, та Бог наш обернув те прокляття на благословення. **3** І сталося, як почули вони Закон, то відділили від Ізраїля все чуже. **4** А перед тим священик Ел'яшів, призначений до комори дому нашого Бога, близький Товійїн, **5** то зробив йому велику комору, а туди давали колись жертву хлібну, ладан, і посуд, і десятину збіжжя, молоде вино та

оливу, призначені заповіддю для Левитів, і співаків, і придверних, і священічі принесення. **6** А за весь цей час не був я в Єрусалимі, бо в тридцять другому році Артаксеркса, царя вавилонського, я прийшов був до царя, та по певному часі випросився я від царя. **7** І прийшов я до Єрусалиму, і розглянувся в тому злі, що зробив Єл'яшів Товійї, роблячи йому комору на подвір'ях Божого дому. **8** І було мені дуже зле, й я всі домашні Товійїні речі повикидав геть із комори. **9** І я сказав, і очістили комори, а я вернув туди посуд Божого дому, хлібну жертву та ладан. **10** І довідався я, що левитські частки не давалися, а вони повтікали кожен на поле своє, ті Левити та співаки, що робили свою працю. **11** І докоряв я заступникам та й сказав: „Чого опущений дім Божий?“ І зібрав я їх, і поставив їх на їхніх місцях. **12** І вся Юдея приносила десятину збіжжя, і молодого вина, і оливи до скарбниць. **13** І настановив я над скарбницями священника Шелемію й книжника Садока та Педаю з Левитів, а на їхню руку — Ханана, сина Заккура, сина Маттаніїного, бо вони були уважані за вірних. І на них покладено — ділити частки для їхніх братів. **14** Пам'ятай же мене, Боже, за це, і не зітри моїх добродійств, які я зробив у Божому домі та в сторажах! **15** Тими днями бачив я в Юдеї таких, що топтали в суботу чавіла, і носили снопи, і нав'ючували на ослів вино, виноград, і фігі, і всілякий тягар, і везли до Єрусалиму суботнього дня. І я при свідках остеріг їх того дня, коли вони продавали живність. **16** А тиряни мешкали в ньому,

і постачали рибу й усе на про́даж, і продавали в суботу Юдиним синам та в Єрусалимі. 17 І докоряв я Юдиним шляхетним та й сказав їм: „Що́ це за річ, яку ви робите, і безчестите суботній день? 18 Чи ж не так робили ваші батьки, а наш Бог спровадив усе це зло на нас та на це місто? А ви побільшуєте жар гніву на Ізраїля зневажа́нням суботи“. 19 І бувало, як падала вечерова тінь на єрусалимські брами перед суботою, то я наказував, — і були зами́кувані брами. І звелів я, щоб не відчиняли їх, а тільки аж по суботі. А біля брам я поставив слуг своїх, — щоб тяга́р не входив суботнього дня! 20 І ночували крамарі та продавці всього продажного раз і два поза Єрусалимом. 21 І остеріг я їх при свідках та й сказав їм: „Чого ви ночуєте навпроти муру? Якщо ви повто́рите це, я простягну́ руку на вас!“ Від того ча́су вони не прихо́дили в суботу. 22 І сказав я Левитам, щоб вони очістилися й прихо́дили стерегти брами, щоб освятити суботній день. Також це запам'ятай мені, Боже мій, і змилуйся надо мною за великістю милости Твоєї! 23 Тими днями бачив я також юдеїв, що брали собі за жіно́к ашдо́дянок, аммоні́тянок, моаві́тянок. 24 А їхні сини говорили наполовину по-ашдо́дському, і не вміли говорити по-юдейському, а говорили мовою того чи того наро́ду. 25 І докоряв я їм, і проклинав їх, і бив декого з них, і рвав їм волосся, і заприсягав їх Богом, ка́жучи: „Не давайте ваших дочо́к їхнім синам, і не беріть їхніх дочо́к для ваших синів та для вас. 26 Чи ж не цим згрішив був Соломон, Ізраїлів цар, —

а між багатьма народами не було такого царя, як він, і був уподобаний Богові своєму, і Бог настановив його царем над усім Ізраїлем, — і його ввели в гріх ті чужі жінки? 27 І тому чи ж чуте було таке, щоб чинити все це велике лихо на спроневірення проти нашого Бога, щоб брати чужих жінок?“ 28 А один із синів Йояди, сина Ел'яшіва, великого священика, був зятем хоронянина Санваллата, — і я вигнав його від себе! 29 Запам'ятай же їм, Боже мій, за сплямлення священства та заповіту священничого та левітського! 30 І очистив я їх від усього чужого, і встановив чєрги для священиків та для Левитів, кожного в службі їх, 31 і для пожертви дров в означених часах, і для первоплодів. Запам'ятай же мене, Боже мій, на добро!“

Естер

1 І сталося за днів Ахашверóша, це той Ахашверóш, що царював від Індії аж до Етіопії, сто й двадцять і сім окрúг, — **2** за тих днів, коли цар Ахашверош засів на троні свого царства, на замку Сýзи. **3** Третього року свого царюва́ння справив він гостіну для всіх своїх князів та для своїх слуг вїйска перського та мідійського, старших та правітелів округ, **4** показуючи ба́гатство слави царства свого й пишну славу своєї вели́чності довгі дні, сто й вісімдесят день. **5** А по скінченні цих днів справив цар для всього наро́ду, що знахо́дився в за́мку Сýзи, від великого й аж до малóго, гостіну на сім день на садко́вому подві́р'ї царсько́го пала́цу. **6** Біла, зелена та блакітна ткани́на, трімана віссóновими та пурпúровими шну́рами, вісіла на срібних стовпцях та мармурóвих коло́нах. Золоті та срібні ло́жа стояли на підлозі з плиток з зеленого, білого, жовтого й чорного ма́рмуру. **7** А напої подавали в золотому по́суді, в посуді все різному, і царсько́го вина було вельми щедро, за великою спромóжністю царя. **8** А пиття було за встановленим порядком, — ніхто не приму́шував, бо цар так установів усім значнім свого дому, щоб чинили за вподо́бою кожного. **9** Також цариця Ва́шті спра́вила гостіну для жіно́к в царсько́му домі царя Ахашверóша. **10** Сьóмого дня, коли цареві стало вéсело на серці від вина, він сказав Мегуманові, Біззеті, Харвоні, Бігті, і Авагті, Зетарові та Каркасові, сімóм ёвнухам, які служили перед обличчям царя

Ахашвероша, **11** привести царицю Вашті перед цареве обличчя в короні царській, щоб показати народам та зверхникам її красу, бо була вона вродливого вигляду. **12** Та цариця Вашті відмовилася прийти за царським словом, що було передане їй через євнухів. І сильно загнівався цар, і в ньому горіла його лють! **13** І сказав цар до мудреців, що знають часи (бо так царська справа йшла перед усіма, що знали закону та право, **14** а близькими до нього були: Каршена, Шетар, Адмата, Паршіш, Мерес, Марсена, Мемухан, сім князів перських та мідійських, які бачать цареве обличчя й сидять перші в царстві): **15** „Як велить закон, щоб зробити з царицею Вашті за те, що не виконала слова царя Ахашвероша, переданого їй через євнухів?“ **16** І сказав Мемухан перед царем та князями: „Не перед самим царем провинилася цариця Вашті, але й перед усіма князями та перед усіма народами, що по всіх округах царя Ахашвероша. **17** Бо царіцин учінок дійде до всіх жінок, і спричиниться до погордження їхніх чоловіків в їхніх очах, бо будуть говорити: Цар Ахашверош сказав був привести царицю перед обличчя своє, та вона не прийшла! **18** І цього дня казатимуть те саме княгині перські та мідійські, що почують про царіцин учінок, до всіх царських князів, — і буде багато погорди та гніву! **19** Якщо цареві це добре, нехай вийде царський наказ від нього й нехай буде записане в законах Персії та Мідії, і нехай не поминеться, щоб Вашті більш не приходила перед обличчя царя Ахашвероша, а її царювання цар дасть

іншій, ліпшій від неї. **20** А коли почується царський на́каз, який цар зробить відомим у всім своїм царстві, хоч яке велике воно, то всі жінки віддадуть честь своїм чоловікам, від великого й аж до малóго“. **21** І була приємна ця рада в очáх царя та князів, і цар зробив за Мемухановим словом. **22** І порозсилáв він листи до всіх царських окрúг, до кожної округи — письмом ї́ї, і до кожного наро́ду — мовою його́, щоб кожен чоловік був па́ном у домі своєму, і говорив про це мовою свого наро́ду.

2 По цих подіях, коли затихла лютість царя Ахашверóша, згадав він про Ва́шті, і що́ вона зробила, і що́ було за́ряджене про неї. **2** І сказали царські óтроки, його слóуги: „Нехай пошукають для царя дівчат, уродливих на ви́гляд паннів, **3** і нехай цар призначить урядників по всіх окрúгах свого царства, і нехай вони зберуть усіх дівчат, паннів уродливого ви́гляду, до за́мку Сузи, до дому жіно́к під руку Гега́я, царськóго ё́внуха, сто́рожа жіно́к, і дати їм потрі́бне для їхнього причепу́рення. **4** А та дівчина, що́ бу́де найкраща в царських очáх, буде царювати замість Ва́шті“. І була приємна ця рада у царéвих очáх, — і він зробив так. **5** А в замку Су́зи був один юде́янин, а ім'я́ йому Мордеха́й, син Яіра, сина Шім'ї, сина Кішового, муж Веніамінівець, **6** що́ був узятий з Єрусалиму з тим поло́ном, який був узятий ра́зом з Єхонією, царем Юдиним, якого взяв був Навуходонóсор, цар вавилóнський. **7** І він вихóвував Гадассу, вона ж Естёр, дочку́ свого дядька, бо не мала вона ні батька,

ні матері. А ця дівчина була хорошої поста́ви та вродливого ви́гляду, а коли помер її ба́тько та мати її, Мордеха́й узяв її собі за дочку́. **8** І сталося, коли був оголо́шений царський на́каз та зако́н його́, і коли збирали багато дівча́т до за́мку Су́зи під руку Ге́гая, то взята була́ й Есте́р до царсько́го дому під руку Ге́гая, сто́рожа жіно́к. **9** І була́ та дівчина хороша в його́ оча́х, і мала ласку перед ним, і він приспі́шив видати їй потрі́бне для її причепу́рення й її ча́стки, та дати їй сімо́х відпові́дних дівча́т із царсько́го дому. І він пере́містив її та дівча́т її до найкращо́го місця́ в до́мі жіно́к. **10** Есте́р не ви́явила ні про наро́д свій, ні про місце свого наро́дження, бо Мордеха́й на́казав їй, щоб цього́ вона не виявля́ла. **11** А кожного́ дня Мордеха́й ходив до подві́р'я дому жіно́к, щоб до́відатись, як мається Есте́р та що́ вона робить. **12** А коли прихо́дила черга́ для кожної́ дівчини вхо́дити до царя́ Ахашве́роша, коли кінча́лися двана́дцять міся́ців установе́ного поря́дку для жіно́к, — бо так виповня́лися дні́ їхнього́ причепу́рювання: шість міся́ців — мирровою оли́вою, а шість міся́ців па́хощами та іншим потрі́бним для причепу́рювання жіно́к, — **13** то з тим дівчина прихо́дила до царя́: давало́ся їй усе, що́ вона скаже, щоб воно́ йшло́ з нею́ з дому жіно́к до дому царсько́го. **14** Ввечо́рі вона прихо́дила, а ра́нком вона верта́лася до друго́го дому жіно́к під руку Шаазга́за, царсько́го е́внуха, сто́рожа на́ложниць. Вона́ вже не вхо́дила до царя́, хіба́ б що́ цар пожа́дав її, і вона́ була́ покли́кана за ім'я́м. **15**

А коли настала черга́ для Естэри, — дочкí Авіхая, Мордеха́євого дядька, що взяв її собі за дочку́, — щоб íти до царя, вона нічого не жада́ла, як тільки того, що казав Гега́й, царський ёвнух, сторож жінок. І Естер мала ласку в очах усіх, хто її бачив! **16** І була́ взята Естэ́р до царя Ахашверо́ша, до царського́ дому його, десятого місяця, він місяць тевет, сьомого року царюва́ння його́. **17** І цар покоха́в Естер понад усіх жіно́к, і вона мала прихильність та ласку перед його обличчям понад усіх дівча́т, — і він поклав царську́ корону на її го́лову, і зробив її царицею замість Ва́шті. **18** І спра́вив цар велику гостіну́ для всіх своїх князі́в та своїх слуг, гостину́ для Естэри, і зробив полёгшення́ для окру́г, і дав дару́нка за царсько́ю спроможністю. **19** А коли збирали дівчат другий раз, то Мордеха́й сидів при царській бра́мі. **20** Естэ́р же не виявляла місця свого наро́дження та народу свого, як наказав був їй Мордеха́й, бо Естэ́р викону́вала Мордеха́єве слово так, як коли була́ в нього на ви́хованні. **21** Тими днями, коли Мордеха́й сидів у царській бра́мі, розгні́валися Бігтан та Тереш, два царські ёвнухи зо сторожі́в поро́гів, — і задуму́вали простягну́ти руку на царя Ахашверо́ша. **22** І стала відо́ма ця річ Мордеха́єві, і він доніс про це цариці Естэ́р, а Естэ́р переказала́ цареві в імені Мордехая. **23** І була́ розві́дана ця справа, і зна́йдено так, і ті обоє бу́ли пові́шені на ши́бениці. І було записане це в хро́ніці перед обличчям царськи́м.

3 По цих подіях цар Ахашверо́ш звеличив Га́мана, сина Гаммедатого́, агаг'янина, і пови́щив його, і

поставив його крісло понад усіх князів, що були з ним. **2** А всі цареві раби, що були в царській брамі, падали на коліна та вклонялися Гаманові, бо так про нього наказав цар. А Мордехай не падав на коліна й не вклонявся. **3** І сказали царські раби, що були в царській брамі, до Мордехая: „Чого ти переступаєш царєвого наказу?“ **4** І сталося, як вони говорили до нього день-у-день, а він не слухався їх, то вони донесли Гаманові, щоб побачити, чи втримається Мордехай у своїм слові, бо він виявив їм, що він юдеїнин. **5** І побачив Гаман, що Мордехай не падає на коліна й не вклоняється йому, — і Гаман переповнився лютістю... **6** І погорджував він у своїх очах простягнути руку свою не тільки на Мордехая, самого його, бо донесли йому про Мордехайв народ, і Гаман шукав випадку вигубити всіх юдеян, що були в усьому Ахашвершовому царстві, народ Мордехайв. **7** Першого місяця, він місяць нісан, дванадцятого року царя Ахашверша, кидано пúra, цебто жеребка, перед Гаманом із дня на день та з місяця на місяць, і жереб упав на дванадцятий місяць, він місяць адар. **8** І сказав Гаман до царя Ахашверша: „Є один народ, розпоршений та поділений між народами в усіх окрúгах твого царства, а закони їх рíзняться від законів усіх народів і законів царських вони не виконують, — і цареві не варто позоставляти їх. **9** Якщо це цареві вгодне, нехай бóде написано вигубити їх, а я відважу десять тисяч талантів срібла на руки робітників, щоб унесли до царських

скарбни́ць“! **10** І зняв цар пе́рсня свого́ зо своєї́ руки, і дав його Га́манові, синові Гаммедатовому, агаг'янинові, нена́висникові юде́їв. **11** І сказав цар до Га́мана: „Це срі́бло віддаю́ тобі, і да́ється тобі й той наро́д, щоб робити з ним, як угоднo в о́чáх твої́х!“ **12** І були́ покликáні царські́ писарі́ першого́ міся́ця тринадцятого́ дня в ньому́, і було́ написано́ все так, як наказав Га́ман до царські́х сатра́пів та до намі́сників, що́ були над кожно́ю окру́гою, і до князі́в кожного́ наро́ду, до кожної́ окру́ги письмо́м його́, і до кожного́ наро́ду мово́ю його́; в імені́ царя́ Ахашве́роша́ було́ написано́, і припеча́тано́ було́ царськи́м пе́рснем. **13** І були́ послáні листи́ через гінці́в до всіх царські́х окру́г, щоб́ були́ пови́гублюва́ні, побиті́ та пони́щені́ всі́ юде́ї від хлопця́ й аж до старо́го, діти́ та жі́нкі́ одного́ тринадцятого́ дня міся́ця двана́дцятого́, він міся́ць а́дар, а здо́бич по них пограбува́ти. **14** Відпис із цього́ листа́ щоб́ був виданий́ як за́ко́н, у кожній́ окру́зі, і оголо́шений для́ всіх наро́дів, щоб́ були́ готові́ на цей день. **15** Гінці́ вийшли́, пі́гнані́ царевим́ словом. А за́ко́н був ви́даний в за́мку Су́зи. А цар та Га́ман сі́ли до пита́, а мі́сто Сузи́ було́ в замі́шанні́.

4 А Мордеха́й до́відався́ про́ все, що́ було́ зро́блено. І розде́р Мордеха́й оде́жу свою́, і зодягну́в вере́тище́ та посипався́ по́пелом, і вийшо́в на се́ре́дину́ мі́ста, та́ й кри́чав криком́ си́льним та гі́рким! **2** І прийшо́в він аж під царську́ браму́, бо не можна́ було́ вхо́дити в царську́ браму́ в вере́тищному́ убранні́. **3** А в кожній́ окру́зі та місці́, куди́ дохо́дило́ слово́ царя́ та його́

зако́н, були для юдеї́в велика жалоба́, і піст, і плач, і голосі́ння, а верети́ще та по́пел були́ ло́жем для багато́х... **4** І прийшли дівчата Есте́рині й е́внухи її́, та й доне́сли їй про це. І дуже затремті́ла цари́ця, і послала оде́жу зодягнути Мордеха́я та зняти з нього́ його́ верети́ще, та він не прийня́в. **5** І покликала Есте́р Гата́ха, одного́ з е́внухів ца́ря, якого́ він приста́вив до неї́, і наказала́ йому́ дові́датися про Мордеха́я, що́ то з ним, і чо́го то жалоба́? **6** І вийшов Гата́х на міськú плóщу, що́ перед ца́рсько́ю брамо́ю. **7** І виявив йому́ Мордеха́й усе, що́ спіткало́ його́, і про́ суму́ срі́бла, яку́ Га́ман сказа́в відва́жити до ца́рської́ скарбни́ці за юдеї́в, щоб ви́губити їх. **8** І він да́в йому́ відписа́ листа́ зако́ну, що́ був ви́даний у Су́зах на ви́гублення́ їх, щоб показа́в Есте́рі, та щоб доне́с їй, і щоб нака́зав їй піти́ до ца́ря благáти його́ та просити́ перед його́ обличчя́м за її́ наро́д. **9** І прийшов Гата́х, і доне́с Есте́рі Мордеха́єві слова́. **10** І сказа́ла Есте́р до Гата́ха, і наказала́ йому́ переказа́ти Мордеха́єві: **11** „Усі ца́рські́ раби́ та наро́д ца́рських о́крúг знають, що́ ко́жен чо́ловік та жі́нка, що́ при́йде до ца́ря до вну́трішнього́ подві́р'я непо́кликаний, один йому́ зако́н, — убити́ його́, окрім того́, ко́му ца́р простя́гне зо́лоте бе́рло, — і́ буде він жити. А мене́ не кличу́ть вхо́дити до ца́ря от у́же три́дцять де́нь“. **12** І переказали́ Мордеха́єві Есте́рині слова́. **13** І сказа́в Мордеха́й відпові́сти Есте́рі: „Не ду́май в душі́ свої́й, що́ вте́чеш до ца́рського́ до́му одна́ з усі́х юдеї́в... **14** Бо́ якщо́ спра́вді бу́деш ти мо́вча́ти цьо́го ча́су, то по́легшення́ та врятува́ння

прийде для юдеїв з іншого місця, а ти та дім твого батька погинете. А хто знає, чи не на час, як оцей, досягла ти царства!“ **15** І сказала Естёр відповісти Мордехаєві: **16** „Іди, збери всіх юдеїв, що знаходяться в Сۇзах, і по́стить за мене, і не їжте й не пийте три дні, ніч та день. Також я та дівча́та мої бу́демо по́стити так, і так прийду́ до царя, хоч це не буде за зако́ном. А якщо я загину, то загину“. **17** І пішов Мордеха́й, і зробив усе, як звеліла йому Естёр.

5 І сталося третього дня, і вбрала Естер царські шати, та й стала на вну́трішньому подві́р'ї царського дому, навпроти царського дому. А цар сидів на трóні свого ца́рства в царському домі навпроти входу до дому. **2** І сталося, як цар побачив царицю Естёр, що стоїть у брамі, то знайшла вона ласку в оча́х його. І цар простягну́в Естері золоте бе́рло, що в руці його, а Естёр підійшла й доторкнулася до кінця бе́рла. **3** І сказав до неї цар: „Що тобі, царице Естёр? І яке проха́ння твоє? Якщо побажаш аж до половини царства, то бу́де да́не тобі!“ **4** А Естёр відказала: „Якщо це цареві вгодне, нехай прийде цар та Га́ман сьогодні на гости́ну, яку я вчиню йому́!“ **5** І сказав цар: „Скоріше покличте Га́мана, щоб виконати Есте́рині слова́!“ І прийшов цар та Га́ман у гости́ну, що вчинила Естёр. **6** І сказав цар до Есте́ри при питті вина: „Яке жада́ння твоє? І буде тобі да́не. І яке проха́ння твоє? Якщо побажаш аж до полови́ни царства, то буде зро́блене!“ **7** І відповіла Естёр та й сказала: „Моє жада́ння та моє проха́ння таке: **8** Якщо знайшла я ласку в царевих оча́х, і якщо

це цареві вгодне, щоб ввóлити жадáння моє й щоб виконати прохáння моє, — нехай прійде цар та Гáман на гостіну, що зроблю їм, і взавтра я зроблю за царевим словом“. 9 І вийшов Гáман того дня радісний та добросéрдий. Та коли Гаман побачив Мордехая в царській брамі, і він не встав і не затремтів перед ним, то Гáман перепóвнився лютістю на Мордехая. 10 Та стримався Гаман, і прийшов до свого дому. І послав він поклікати своїх прія́телів та жінку свою Зереш. 11 І розповів їм Гаман про славу свого багатства, та про числénність синів своїх, та про все, як звеличив його цар, і як підняв його понад князів та слуг царéвих. 12 І сказав Гаман: „А цариця Естер не привелá з царем на гостіну, яку зробила, нікого, крім мене. І також назáвтра я покліканий до неї з царем! 13 Та все це нічого не варте мені цього чáсу, доки я бачу того юдея Мордехая, що сидить у царській брамі!“ 14 І сказала до нього жінка його Зéреш та всі його прія́телі: „Нехай приготують ші́беницю, високу на п'ятдеся́т ліктів, а ра́нком скажи царéві, і нехай повісять на ній Мордехая, і підеш з царем радісний на гостину!“ І була приємна та рада для Гамана, і зробив він ту ші́беницю.

6 Тієї ночі втік був сон від царя, і він сказав принéсти Книгу пам'яток, Хроніки, — і вони читалися перед обличчям царським. 2 І зна́йдене було́ написане, що Мордехай доніс на Бігдана та Тереша, двох царськи́х éвнухів, зо сторо́жів поро́га, що задúмували були простягнути руку на царя́ Ахашверóша. 3 І сказав

цар: „Яка честь та гідність зроблена Мордехáеві за це?“ І сказали царéві óтроки, що прислугóвували йому: „Нічóго йому не зроблено“... 4 І спитáв цар: „Хтó на подвiр'ї?“ А Гáман прийшов на зóвнішне подвiр'я царськóго дому, щоб сказати царéві повісити Мордехая на тій шiбеницi, яку приготóвив для нього. 5 І сказали óтроки царя до нього: „Ось Гáман стоiть на подвiр'ї“. І сказав цар: „Нехай увiйде!“ 6 І Гаман увiйшов, а цар йому сказав: „Щó зробити з чоловiком, якому цар хоче чести?“ І подумав Гаман у серцi своїм: „Кому ж цар жадає вчинити честь бiльше, як менi?“ 7 І вiдповiв Гаман царéві: „Тому чоловiковi, якому цар жадає чести, 8 нехай принесу́ть цареву одежу, яку цар зодягав, та коня, що цар їздив на ньому, і щоб була да́на царськá корона на його го́лову. 9 І дати цю одежу та цього коня на руку котро́гось із старших князiв царéвих. І нехай зодя́гнуть того чоловiка, якому цар жадає чести, і нехай вóзять його на конi на мiськiй площi, і нехай кличуть перед ним: „Так рóбиться мўжеви́, якому цар жадає чести!“ 10 І сказав цар до Гамана: „Поспиши, вiзьми́ одежу та коня, як казав ти, і зроби так юдеєви́ Мордехáевi, що сидить у царськiй брами. Не пропусти нічого зо всього, щó ти говорив!“ 11 І взяв Гаман одежу та коня, і зодягнув Мордехая, і возив його на мiськiй площi, і кричав перед ним: „Так рóбиться мўжеви́, якому цар жадає чести!“ 12 І вернувся Мордехáй до царськóї брами, а Гáман поспiшив до дому свого сумний та закривши го́лову. 13 І розповiв Гаман жiнцi своїй

Зереші та всім пріятелям своїм усе, що спіткало його. І сказали йому мудреці його та жінка його Зéреш: „Якщо з юдейського насіння Мордехай, перед яким зачав ти падати, то не переможеш його, бо дійсно впадéш перед ним!“ 14 Ще вони говорили з ним, а éвнухи царські прибулі й поспішили відвéсти Гамана на гостіну, яку зробила Естéр.

7 І прийшов цар та Га́ман на гостину цариці Естéр. 2 І сказав цар до Естéри також другого дня при питті вина: „Яке жадáння твоє? І буде тобі да́не. І яке проха́ння твоє? Якщо побажaєш аж до половини царства, то бу́де зрóблено!“ 3 І відповіла́ цариця Естéр та й сказала: „Якщо знайшла́ я ласку в оча́х твоїх, і якщо це царéві вгодне, нехай бу́де да́не мені життя моє на жадáння моє, а наро́д мій — на проха́ння моє! 4 Бо про́дані ми, я та наро́д мій, на ви́гублення, на забій та на погі́біль... Та коли б ми були про́дані на рабів та на неві́льниць, мовчала б я, бо цей у́тиск був би не вартий царéвого занепокóбнення“. 5 Тоді сказав цар Ахашверóш, і повів до цариці Естéри: „Хто́ то він, і де то́й, що його серце напóвнило його відвагою чинити так?“ 6 І сказала Естéр: „Нена́висник та ворог — це злий Гаман!“ І Гаман перелякався перед обличчям царя та цариці. 7 А цар у своїй лютості устав від гостіни, і вийшов до палацового са́ду. А Га́ман став просити царицю Естер за життя своє, бо побачив, що загрожує йому лихо від царя... 8 І цар вернувся з палацового са́ду до дому пиття́ вина, а Гаман припав до ліжка, що на ньому

була Естѣр. І цар сказав: „Чи хочеш також збезчѣстити царицю в мене в домі?“ Як тільки це слово вийшло з царевих уст, то закрили Гаманове обличчя... **9** І сказав Харвона, один з ѣвнухів перед царевим обличчям: „Та ось шибениця, яку зробив Га́ман для Мордехая, що говорив добре на царя, яка стоїть у Гамановому домі, висока на п'ятдесят ліктів“. І сказав цар: „Повісьте його на ній!“ **10** І повісили Га́мана на шибениці, яку він приготів був для Мордехая, а лютість царѣва втихла.

8 Того дня цар Ахашверо́ш віддав цариці Естѣрі дім Га́мана, нена́висника юдеїв, а Мордеха́й став перед цареве обличчя, бо Естѣр виявила, хто він для неї. **2** І зняв цар свого пе́рсня, що забрав від Га́мана, та й дав його Мордеха́єві, а Естѣр настановила Мордехая над Гамановим домом. **3** І Естѣр далі говорила перед обличчям царя. І впала вона перед його ногами, і плакала та блага́ла його відвернути лихо ага́г'янина Гамана та за́думи його, які задумував був на юдеїв. **4** І простягнув цар до Естѣри золоте бе́рло, а Естѣр устала й стала перед царѣвим обличчям, **5** та й сказала: „Якщо це цареві вго́дне, й якщо знайшла́ я ласку перед обличчям його, і вгодна ця річ перед царевим обличчям та вгодна я в оча́х його, нехай буде написано, щоб були́ повернені ті листі за́думів ага́г'янина Гамана, Гаммедатового сина, що написав був пови́гублювати юдеїв, які є в царевих окру́гах. **6** Бо як я могла б дивитися на лихо, що спіткає наро́д мій, і як я могла б дивитися на загі́бель ро́ду свого́?“

7 І сказав цар Ахашверош до цариці Естери та до юдеянина Мордехая: „Ось я дав Естері дім Гамана, а його повісили на шибениці за те, що простяг був руку свою на юдеїв. 8 А ви пишiть до юдеїв, як добре в ваших очах, в імені царя, і припечатайте царським перснем, бо листа, що був написаний в імені царя та був припечатаний царським перснем, не можна відмінити“. 9 І були покликані царські писарі того часу, місяця третього, — він місяць сіван, двадцять і третього дня в ньому, і було написане все, як наказав був Мордехай, до юдеїв, і до сатрапів, і намісників, і зверхників округ, що від Году й аж до Кушу, — сто й двадцять і сім округ, і до кожної округи письмом її, і до кожного народу мовою його, та до юдеїв їхнім письмом та їхньою мовою. 10 І понаписував він листи в імені царя Ахашвероша, і поприпечатував перснем царським, і послав через гінців на конях, які їздять на державних конях, конях баских, 11 що цар дав право юдеям, які живуть у кожному місті, зібратися й стати за своє життя, вигубити, забити та погубити всяке військо народу та округи, що ненавидять їх, дітей та жінок, а здобич по них — розграбувати, 12 одного дня по всіх округах царя Ахашвероша, — тринадцятого дня дванадцятого місяця, — він місяць адар. 13 Відпис цього листа щоб був виданий, як закон, у кожній окрузі, посланий був відкритий для всіх народів, і щоб юдеї були готові на той день помститися на своїх ворогах. 14 Гінці, що поїхали верхи на швидких конях, вийшли, приспiшені та пiгнані царським словом. А

цей наказ був даний у замку Сўзи. **15** А Мордехай вийшов з-перед царёвого обличчя в царській одежі, блакитній та білій, а на ньому велика золота корона та віссонний і пурпуровий завій. І місто Сўзи раділо та тішилося! **16** Юдеям було тоді світло, і радість, і веселість, і честь! **17** І в кожній окрўзі та в кожному місті, куди досягає слово царя та закўн його, була юдеям радість та веселість, бєнкет та свято! І багато-хто з нарўдів краю стали юдєями, бо на них напав страх перед юдєями.

9 А дванадцятого місяця, — він місяць адар, — тринадцятого дня в ньому, коли наказ царя та закўн його мали бути віконані, дня, коли ворогї юдєїв сподівалися запанувати над ними, повернулося те так, що вони, юдеї, запанували над ненависниками своїми, **2** зібралися юдеї в своїх містах по всіх окрўгах царя Ахашвероша, щоб простягнути руку на тих, що задумували їм лихо, та ніхтў не став перед ними, бо страх перед ними напав на всі нарўди. **3** А всі зверхники округ, і сатрапи, і намісники, і виконавці царськўї праці підтримували юдєїв, бо напав на них страх перед Мордехаєм. **4** Бо Мордехай став великим у царськўму домі, а вістка про нього покотїлась по всіх окрўгах, бо той чоловік, Мордехай, усе рїс. **5** І били юдеї всіх своїх ворогїв, побиваючи мечєм, і забиваючи та вигублюючи їх, і робили з своїми ворогами за своєю волею. **6** А в замку Сўзи юдеї позабивали та повигублювали п'ять сотень чоловіка, **7** і Паршандату, і Далфона, і Аспату, **8** і Пората, і

Адалію, і Арідата, **9** і Пармашту, і Арісая, і Арідая, і Вайзата, **10** десяти́х синів Га́мана, Гаммедатового сина, ненáвисника юдеї́в, забили, а на грабу́нок не простягли своєї́ руки. **11** Того дня число забитих у за́мку Су́зи прийшло перед цареве обличчя. **12** І сказав цар до цариці Есте́ри: „У за́мку Су́зи юдеї́ позабивáли та пови́гублювали п'ять сотень чоловіка та десяти́х Гаманових синів. Що вони зробили в решті́ царевих окру́г? І яке жада́ння твоє? І бу́де тобі́ вво́лене. І яке ще проха́ння твоє? І бу́де зро́блене“. **13** І відповіла Есте́р: „Якщо це цареві́ вгодне, нехай бу́де да́не юдеям, що в Су́зах, також узавтра́ вчинити за зако́ном цього́ дня, а десяти́х Гаманових синів нехай повісять на шибениці́“. **14** І сказав цар, щоб було́ зро́блено так, — і був да́ний зако́н у Сузах, а десяти́х Га́манових синів повісили. **15** І зібра́лися юдеї́, що в Су́зах, також чотирна́дцятого́ дня місяця́ ада́р, і ви́били в Су́зах три сотні́ чоловіка, а на грабу́нок не простигли своєї́ руки. **16** А решта́ юдеї́в, що жили́ по царські́х окру́гах, зібра́лися та й стали́ до бо́ю за своє́ життя́, і відпочіли від ворогів́ своїх. І позабивáли вони́ між свої́ми ненáвисниками́ сімдеся́т і п'ять тисяч, а на грабу́нок не простягли́ своєї́ руки. **17** Це було́ трина́дцятого́ дня місяця́ адара, а чотирна́дцятого́ в ньому́ настав мир, — і зробили́ його́ днем гості́ни та радости. **18** А юдеї́, що в Су́зах, збира́лися трина́дцятого́ дня в ньому́ та чотирна́дцятого́ в ньому́, а мир мали́ п'ятна́дцятого́ дня в ньому́, — і зробили́ його́ днем гості́ни та радости. **19** Тому́ то юдеї́ неогоро́джених

селищ, що сидять по неогорджених містах, роблять чотирнадцятий день місяця адара днем радості й гостини та свята, та днем поси́лання дару́нків один́ одному. **20** А Мордехай описав ці події, і порозсилав листи́ до всіх юдеї́в, що по всіх окру́гах царя Ахашвероша, до близькі́х та далеких, **21** щоб вони постанови́ли святкува́ти чотирнадцятий день місяця а́дара та п'ятнадцятий день у ньому кожного року, **22** як ті дні, коли юдеї́ відпочи́ли від ворогів своїх, і як той місяць, коли їм сум оберну́вся на радість, жалоба́ — на свято, щоб зробити їх днями гостіни та радості, і поси́лання дару́нків один́ одному та дару́нків убогим. **23** І при́йняли юдеї́ це, що зачали́ робити, і про що́ написав їм Мордеха́й, **24** що ага́г'янин Га́ман, син Гаммедатів, нена́висник усіх юдеї́в, замишля́в був на юдеї́в, щоб ви́губити їх, і кидав пу́ра, цебто жеребка́, на збенте́ження їх та на згубу їхню. **25** Та коли при́йшла вона, Естер, перед обличчя, царя́ він наказав листом: „Нехай оберне́ться його злий за́дум, якого він задума́в був на юдеї́в, на його го́лову!“ І пові́сили його та сині́в його на ши́бениці. **26** Тому́ то й назвали ці дні: Пу́рім, від імени „пур“. Тому́ то згідно́ зо всіма́ словами цього́ листа, і що вони бачили про це й що тра́пилося з ними, **27** юдеї́ постанови́ли й при́йняли на себе́ й на наща́дків своїх, та на всіх, хто поєдна́ється з ними, і не відсту́плять, але́ щоб святкува́ти два ті дні кожного́ року згідно́ з напи́саним про них та згідно́ з їхні́м ча́сом. **28** А дні ці маю́ть споминáтися та святкува́тися

в кожному поколінні, у кожному роді, у кожній окрúзі, у кожному місті. А ці дні, Пурім, не минуться між юде́ями, а пам'ять про них не скінчиться з їхнього насіння. **29** І написала цариця Естёр, дочка Авіхаїлова, та юдеянин Мордехай з сильним домаганням другий раз про те, щоб виконувати цього листа про Пурім. **30** І порозси́лав він листи́ до всіх юдеїв, до ста й двадцяти́ й семи окрúг Ахашверóшового царства, зо словами миру та правди, **31** щоб вони виконували ті дні Пурім у їх озна́чених часа́х, як постанови́в про них юде́янин Мордеха́й та цариця Естёр, і як вони самі постанови́ли на себе та на нащадків своїх при́писи постів та їхнього голосіння. **32** А Естёрин на́каз стве́рдив ці при́писи про Пурім, і бу́ло це запи́сане в книгу.

10 І наклав цар Ахашверóш да́ніну на землю та на морські острови́. **2** А ввесь чин його сили та його лицарських діл, і ви́разний о́пис вели́чності Мордеха́я, що звели́чив його цар, — ось вони опи́сані в Книзі Хронік царів мідійських та перських. **3** Бо юде́янин Мордеха́й був другий по царі Ахашверóші, і великий для юдеїв, і милий для багатьох братів своїх, який шукав добра для наро́ду свого й говорив „мир!“ для всіх нащадків своїх.

Йов

1 Був чоловік у країні Уц, на ім'я йому Йов. І був чоловік цей невинний та праведний, і він Бога боявся, а від злого втікав. **2** І народилися йому семеро синів та три дочкі. **3** А маєток його був: сім тисяч худоби дрібної, і три тисячі верблюдів, і п'ять сотень пар худоби великої, і п'ять сотень ослиць та дуже багато рабів. І був цей чоловік більший від усіх синів сходу. **4** А сини його ходили один до одного, і справляли гостину в домі того, чий був день. І посилали вони, і кликали трьох своїх сестёр, щоб їсти та пити із ними. **5** І бувало, як миналося коло бенкетних днів, то Йов посилав за дітьми й освячував їх, — і вставав він рано вранці, і приносив цілопалення за числом їх усіх, бо Йов казав: „Може згрішили сини мої, і зневажили Бога в серці своєму“. Так робив Йов по всі дні. **6** І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати при Господі. І прийшов поміж ними й сатана. **7** І сказав Господь до сатани: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **8** І сказав Господь до сатани: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, що Бога боїться, а від злого втікає“. **9** І відповів сатана Господеві й сказав: „Чи ж Йов дармо боїться Бога? **10** Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по країю. **11** Але простягни тільки руку Свою, і доторкніся до всього, що його, — чи він не

знева́жить Тебе перед лицем Твоїм?“ **12** І сказав Господь до сатані: „Ось усе, що його́, — у твоїй руці, тільки на нього само́го не простягай своєї руки!“ І пішов сатана́ від лица Господнього. **13** І сталося одно́го дня, коли сині́ його та до́чки його їли та вино пили в домі свого перворо́дженого брата, **14** то прибіг до Йова послане́ць та й сказав: „Худоба велика ора́ла, а ослиці па́слися при них. **15** Аж тут напали сабе́ї й позабирали їх, а слуг повбивали вістря́м меча. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“. **16** Він ще говорив, аж прибігає інший та й каже: „З неба спав Божий огонь, і спали́в ота́ру та слуг, та й пожер їх. А втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“. **17** Він ще говорив, аж біжить ще інший та й каже: „Халде́ї поділи́лися на три відділи, і напали на верблю́дів, та й позабира́ли їх, а слуг повбива́ли вістря́м меча. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“. **18** Поки він говорив, аж надбігає ще інший та й каже: „Сини твої́ та до́чки твої їли та вино пили́ в домі свого перворо́дженого брата. **19** Аж рапто́во надійшов великий вітер з боку пустині, та й ударив на чотири роги дому, — і він упав на юнаків, і вони повмирали. І втік тільки я сам, щоб доне́сти тобі“. **20** І встав Йов, і розде́р плаща́ свого́, й обстриг свою го́лову, та й упав на землю, і поклонився, **21** та й сказав: „Я вийшов нагі́й із утроби матері своєї, і нагі́й поверну́сь туди, в зе́млю! Господь дав, — і Господь узяв. Нехай буде благослове́нне Господне Ім'я!“ **22** При всьому цьому Йов не згрішив, і не сказав на Бога нічого безумного!

2 І сталося одного дня, і поприходили Божі сини, щоб стати перед Господом; і прийшов також сатана поміж ними, щоб стати перед Господом. **2** І сказав Господь до сатані: „Звідки ти йдеш?“ А сатана відповів Господеві й сказав: „Я мандрував по землі та й перейшов її“. **3** І сказав Господь до сатані: „Чи звернув ти увагу на раба Мого Йова? Бо немає такого, як він, на землі: муж він невинний та праведний, який Бога боїться, а від злого втікає. І він ще тримається міцно в своїй невинності, а ти намовляв був Мене на нього, щоб без приводу його зруйнувати“. **4** І відповів сатана Господеві й сказав: „Шкіра за шкіру, і все, що хто має, віддасть він за душу свою. **5** Але простягни но Ти руку Свою, і доторкнись до костей його та до тіла його, — чи він не зневажить Тебе перед лицем Твоїм?“ **6** І сказав Господь до сатани: „Ось він у руці твоїй, — тільки душу його бережи!“ **7** І вийшов сатана від лица Господнього, та й ударив Йова злим гнояком від стопи ноги його аж до його черепа. **8** А той узяв собі черепка, щоб шкрéбти себе. І він сидів серед по́пелу. **9** І сказала йому його жінка: „Ти ще міцно тримаєшся в невинності своїй? Прокляни Бога — і помреш!“ **10** А він до неї відказав: „Ти говориш отак, як говорить яка з божевільних! Чи ж ми будем приймати від Бога добре, а злого не приймем?“ При всьому тому Йов не згрішив своїми устами. **11** І почули троє пріятелів Йовових про все те нещастя, що прийшло на нього, і поприходили кожен з місця свого: теманянин Елі́фáz, шух'янин Бі́дда́д та нааматянин Цофа́р. І вмовилися

вони прийти разом, щоб похитати головою над ним та потішити його. **12** І звелі вони здалека очі свої, — і не пізнали його. І піднесли вони голос свій, та й заголосіли, і роздёрли кожен одежу свою, і кидали порошок над своїми головами аж до неба. **13** І сиділи вони з ним на землі сім день та сім ночей, і ніхто не промовив до нього ні слова, бо вони бачили, що біль його вельми великий

3 По цьому відкрив Йов уста свої та й прокляв був свій день народження. **2** І Йов заговорив та й сказав: **3** „Хай загине той день, що я в ньому родився, і та ніч, що сказала: „Зачавсь чоловік!“ **4** Нехай стане цей день темнотою, нехай Бог з висоти не згадає його, і нехай не являється світло над ним!. **5** Бодай темрява й мрок його заступіли, бодай хмара над ним пробувала, бодай темноті денні лякали його! **6** Оця ніч — бодай темність її обгорнула, нехай у днях року не буде названа вона, хай не ввійде вона в число місяців! **7** Тож ця ніч нехай буде самотна, хай не прийде до неї співання! **8** Бодай її ті проклинали, що день проклинують, що левіатана готові збудити! **9** Хай потемніють зорі поранку її, нехай має надію на світло — й не буде його, і хай вона не побачить тремтячих повік зорі ранньої, — **10** бо вона не замкнула дверей нутра матеріного, і не сховала страждання з очей моїх! **11** Чому я не згинув в утробі? Як вийшов, із нутра то чому я не вмер? **12** Чого прийняли ті коліна мене? І нащо ті перса, які я був ссав? **13** Бо тепер я лежав би спокійно, я спав би, та був би мені

відпочінок **14** з царями та з зёмними радниками,
що гробніці будують собі, **15** або із князями, що
золото мали, що домї свої сріблом наповнювали!
16 Або чом я не ставсь недонóском прихóваним,
немов ті немовлята, що світла не бачили? **17** Там же
безбожники перестають докучати, і спочивають там
змученосілі, **18** разом з тим мають спóкій ув'язнені,
— вони не почують вже крику гнобителя! **19** Малій
та великий — там рівні, а раб вільний від пана свогó...
20 І náщо Він стрóдженому дає світло, і життя —
гiркодóхим, **21** що вичікують смерти — й немає її, що
її відкопáли б, як скáрби захóвані, **22** тим, що радісно
тїшилися б, веселілись, коли б знайшли грóба, **23**
мужчіні, якому дорóга закрита, що Бог тінню закрив
перед ним? **24** Бо зiдхáння моє виперéджує хлiб мій,
а зóйки мої полились, як вода, **25** бо страх, що його я
жахався, — до мене прибув, і чого я боявся — прийшло
те мені. **26** Не знав я спокóю й не був втихомiрений, і
я не відпочiв, — та нещастя прийшло!“

4 І відповів теманянин Еліфáз та й сказав: **2** „Коли
спрóбувать слово до тебе, — чи мука не бóде ще
бiльша? Та хто стрiмати зможе словá? **3** Таж тi
багатьóх був навчав, а рúки ослабiли змiцняв, **4** того,
хтó спотикавсь, пiдiймали словá твої, а колiна тремтi
ти змiцняв! **5** А тепер, як нещастя на тебе найшло, то
ти змучився, тебе досягло воно — і ти налякався. **6**
Хiба не була бoгo бiйнисть твоя за надiю твою, за твоє
сподiвáння — невинність дорiг твоїх? **7** Пригадай но,
чи гинув невинний, і де праведні вигублені? **8** Як

я бачив таких, що орали були беззаконня, та сіяли кривду, то й жали її: **9** вони гинуть від по́диху Божого, і від духу гнівно́го Його по́гибають! **10** Леві́не рича́ння й рик лютого лева минає, і левчука́м вилуща́ються зуби. **11** Гине лев, як немає здобі́чі, і левеня́та леві́ці вті́кають. **12** І закрада́ється слово до мене, і моє ухо почуло ось де́що від нього. **13** У розду́муваннях над ні́чними ви́діннями, ко́лі мі́цний сон обі́ймає людей, **14** спі́ткав мене жах та тремті́ння, і багато ко́стей мо́їх він струсо́нув, — **15** і дух пере́йшов по обличчі мо́їм, стало ду́ба волосся на тілі мо́їм. **16** Він стояв, але я не пізнав його ви́гляду, — образ на́впроти очей мо́їх був, і тихий го́лос почув я: **17** „Хіба́ праведні́ша лю́дина за Бога, хіба чо́ловік за свої́ого Творця́ є чи́стіший? **18** Та́ж раба́м Сво́їм Він не йме віри, і на́кладає вину́ й на Сво́їх Анго́лів! **19** Що́ ж тоді ме́шканці гли́няних хат, що в по́росі їхня основа? — Як міль, вион бу́дуть розча́влені! **20** Вони то́вчені зра́нку до вечора, — і без по́мочі гинуть наза́вжди. **21** Слава їхня ми́нається з ними, — вони помира́ють не в мудрості!

5 Ану́ клич, — чи є хто, щоб тобі відпові́в? І до ко́го з святих ти вда́си́ся? **2** Бо гні́в побива́є безглу́злого, а за́здрості сме́рть завда́ють нерозу́мному! **3** Я бачив безу́много, я́к він розсі́вся, — та за́раз оселя́ його спорохня́віла. **4** Від спа́сіння дале́кі сини́ його, вони без ряту́нку поча́влені бу́дуть у бра́мі! **5** Його жні́во голо́дний пої́сть, і з-мі́ж те́рну його за́бере, — і спра́гнені ось по́ковта́ють ма́сток його! **6** Бо неща́стя ви́ходить не з по́роху, а горе ро́сте не з землі, — **7**

бо людина народжується на страждання, як іскри,
щоб угору летіти. **8** А я б удавався до Бога, і на Бога
б поклав свою справу, — **9** Він чинить велике та
недослідіме, предивне, якому немає числа, **10** бо
Він дає дощ на поверхню землі, і на поля посилає
Він воду, **11** щоб поставити низьких на високе, і
зміцнити спасіння засмучених. **12** Він розвіює задуми
хитрих, і не виконують плану їх руки, **13** Він мудрих
лукавством їх ловить, і рада крутійська марною стає,
— **14** вдень знаходять вони темноту, а в полудень
мацають, мов уночі! **15** І Він від меча урятовує
бідного, а з міцної руки — бідаря, **16** і стається надія
нужденному, і замкнула уста свої кривда! **17** Тож
блаженна людина, яку Бог картас, і ти не цурайся
Всемогутнього кари: **18** Бо Він рану завдасть — і
перев'яже, Він ламає — й вигοюють руки Його! **19** В
шістьох лихах спасає тебе, а в сімох не діткне тебе
зло: **20** Викупляє тебе Він від смерти за голоду, а в
бою — з рук меча. **21** Як бич язика запанує, сховаєшся
ти, і не будеш боятись руїни, як прийде вона. **22** З
насилля та з голоду будеш сміятись, а земної звірини
не бійся. **23** Бо з камінням на полі є в тебе умова, і
звір польовий примірівся з тобою. **24** І довідаєшся,
що намет твій спокійний, і переглянеш домівку свою,
— і не знайдеш у ній недостатку. **25** І довідаєшся, що
численне насіння твоє, а нащадки твої — як трава на
землі! **26** І в дозрілому віці до гробу ти зійдеш, як
збіжжя доспіле виходить до клуні за часу свого! **27**

Отож, дослідили ми це — й воно так, послухай цього,
— й зрозумій собі все!“

6 А Йов відповів та й сказав: **2** „Коли б смúток мій вірно був звáжений, а з ним рáзом нещастя моє підняли́ на вазі, **3** то тепер воно тяжче було б від морськóго піску, томú нерозвáжне словá мої кажуть! **4** Бо в мені Всемогúтного стрі́ли, і їхня отру́та п'є духа мого́, страхи Божі шикúються в бій проти мене... **5** Чи дикий осел над травою ревé? Хіба реве віл, коли ясла повні? **6** Чи без соли їдять несмачнé, чи є смак у білкóві яйця? **7** Чогó не хотіла торкнúтись душа моя, все те стало мені за поживу в хворóбі. **8** О, коли б же збулóся прохáння моє, а моє сподівáння дав Бог! **9** О, коли б зволив Бог розчавіти мене, простягну́в Свою руку — й мене полама́в, — **10** то була б ще поті́ха мені, і скака́в би я в немилосéрдному бо́лі, бо я не зрікався слів Святого! **11** Яка сила моя, що надію я матиму? І який мій кінець, щоб продо́вжити життя моє це? **12** Чи сила камінна — то сила моя? Чи тіло моє мідяне? **13** Чи не поміч для мене в мені, чи спасіння від мене відсу́нене? **14** Для то́го, хто гине, товариш — то ласка, хоча б опусті́в того́ страх Всемогúтного. **15** Браті́ мої зраджують, мов той поті́к, мов річи́ще потóків, минають вони, **16** темні́ші від льóду вони, в них ховається сніг. **17** Коли сонце їх гріє, вони висихáють, у теплі — гинуть з місця свогó. **18** Каравáни доро́гу свою відхиля́ють, ухóдять в пустиню — й щезають. **19** Каравáни з Темі́ поглядають, похóди з Шеві́ покладають надії на них.

20 І засорóбилися, що вони сподівáлись; до нього прийшли — та й збентéжились. **21** Так і ви тепер стали ніщó, побачили страх — і злякались! **22** Чи я говорив коли: „Дайте мені, а з маётку свого дайте пídкуп за мене, **23** і врятуйте мене з руки ворога, і з рук гнобítелевих мене викупіть?“ **24** Навчіть ви мене — і я буду мовчати, а в чім я невмíсне згрішив — розтлумáчте мені. **25** Які гострі слова справедливі, та що то доводíть догáна від вас? **26** Чи ви дúмаєте докорýти слова́ми? Бо на вітер слова́ одчайдúшного, **27** і на сиротú нападаєте ви, і копаєте яму для друга свого! **28** Та звольте поглянути на мене тепер, а я не скажú перед вами неправди. **29** Верніться ж, хай кривди не бúде, і верніться, — ще в тiм моя правда! **30** Хiба́ в мене на язиці є неправда? чи ж не маю смакú, щоб розпiзнати нещастя?

7 Хiба чоловік на землі — не на службi вiйськóвій? І його дні — як дні нáймита! **2** Як раб, спрагнений тiні, і як наймит чекає заплати за працю свою, **3** так мiсяцi мáрности дáно в спáдок мені, та ночi терпiння мені відлiчили. **4** Коли я кладусь, то кажú: „Коли встану?“ І тiягнеться вечiр, і перевертáння iз бóку на бiк iм до ранку. **5** Зодяглóсь моє тiло червóю та стру́пами в пóросi, шкiра моя затвердiла й бридка. **6** А дні мої стали швидчiшi за тkáцького чóвника, і в марнóтнiй надiї минають вони. **7** Пам'ятай, що життя моє — вiтер, моє око вже бiльш не побачить добрá. **8** Не побачить мене око того, хто бачив мене, Твої очi поглянуть на мене — та немає мене. **9** Як

хмара зникає й прохóдить, так хто схóдить в шеóл, не вихóдить, (Sheol h7585) **10** не вертається вже той до дому свого, та й його не пізнає вже місце його. **11** Тож не стримаю я своїх уст, говоритиму в ўтиску духа свого, нарікати я буду в гіркóті своєї душі: **12** Чи я море чи мóрська потвóра, що Ти надо мною сторóжу поставив? **13** Коли я кажú: „Нехай пóстіль потішить мене, хай думки мої ложе моє забере“, **14** то Ти снами лякаєш мене, і видіннями стра́шиш мене **15** І душа моя пра́гне задúшення, смерти хóчуть мої кості. **16** Я обрідив життям. Не повіки ж я жítиму! Відпусти ж Ти мене, бо марнóта оці мої дні! **17** Що таке чоловік, що його Ти підно́сиш, що серце Своє прикладаєш до ньóго? **18** Ти щорáнку за ним назираєш, щохвилі його Ти дослiджуєш. **19** Як довго від мене ще Ти не відвернешся, не пúстиш мене проковтну́ти хоч слiну свою? **20** Я згрішив. Що ж я маю робити, о Стóроже людський? Чомú Ти поклав мене ціллю для Себе, — і я стався собі тягарém? **21** І чомú Ти не прóстиш мого́ грiха́, і не відкинеш провини моєї? А тепер я до поро́ху ляжу, і Ти бúдеш шукати мене, — та немає мене“.

8 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Аж доки ти бúдеш таке теревéнити? І доки слова́ твоїх уст будуть вітром бурхли́вим? **3** Чи Бог скрiвлює суд, і хiба Всемогúтній викрiвлює правду? **4** Якщо твої діти згрішили Їому, то Він їх віддає в руку їх беззакóннiя! **5** Якщо ти зверта́тися будеш до Бога, і бúдеш благáти Всемогúтнього, **6** якщо чистий ти

та безневінний, — то тепер Він тобі Свою милість пробудить, і наповнить оселю твою справедливістю, 7 і хоч твій початок нужденний, але твій кінець буде вельми великий! 8 Пспитай в покоління давнішого, і міцно збагні батьків їхніх, — 9 бо ми ж учорашні, й нічого не знаєм, бо тінь — наші дні на землі, — 10 отож вони навчать тебе, тобі скажуть, і з серця свого слова подадуть: 11 Чи папірус росте без болота? Чи росте очерет без води? 12 Він іще в доспіванні своїм, не зривається, але сохне раніш за всіляку траву: 13 отакі то дороги всіх тих, хто забуває про Бога! І згине надія безбожного, 14 бо його сподівання — як те павутіння, і як дім павуків — його певність 15 На свій дім опирається, та не встоїть, тримається міцно за нього, — й не вдержиться він. 16 Він зеленіє на сонці, й галужки його випинаються понад садка його, — 17 на купі каміння сплелось коріння його, воно між каміння вросло: 18 Якщо вирвуть його з його місця, то зречеться його: тебе я не бачило! 19 Така радість дороги його, а з пороку інші ростуть. 20 Тож невинного Бог не цурається, і не буде тримати за руку злочинців, 21 аж наповнить уста твої сміхом, а губи твої — криком радості... 22 Твої ненавісники в сором зодягнуться, і намету безбожних не буде!“

9 А Йов відповів та й сказав: 2 Справді пізнав я, що так. Та як оправдатись людині земній перед Богом? 3 Якщо вона схоче на прохання стати з Ним, — Він відповіді їй не дасть ні на одне із тисячі скаргень. 4 Він мудрого серця й могутньої сили; хто був проти Нього

упертий — і цілим zostався? **5** Він гóри зриває, й не знають вони, що в гніві Своїм Він їх переверну́в. **6** Він землю трясé з її місця, і стовпí її трúсяться. **7** Він сонцеві скаже, — й не сходить воно, і Він запечáтує зóрі. **8** Розтягує небо Він Сам, і хóдить по мóрських висóтах, **9** Він Вóза створив, Оріóна та Волосожа́ра, та зóрі півдénні. **10** Він чинить велике та недослédиме, предивне, якому немає числа! **11** Ось Він надо мною прохóдить, та я не побачу, і Він перéйде, а я не пригліяну́сь до Нього **12** Ось Він схóпить кого, — хто заvéрне Його, хто скаже Йому: щó Ти робиш? **13** Бог гніву Свогого не спíнить, під Ним гнутьс́я Рага́вові помічники́, — **14** що ж тоді відповім я Йому́? Якí я слова́ підберу́ проти Нього, **15** я, який коли б був справедливий, то не відповідав би, я, що благаю свого́ Суддю? **16** Коли б я взивáв, а Він мені відпові́дав, — не повірю, що вчув би мій голос, **17** Він, що бурею може розтérти мене та помно́жити рани мої безневíнно. **18** Не дає Він мені й звéсти духа мого, бо мене насичáє гіркóтою. **19** Коли ходить про силу, то Він Всемогутній, коли ж ходить про суд, — хто посвídчить мені? **20** Якщо б справедливим я був, то осúдять мене мої úста, якщо я безневíнний, то вчинять мене винува́тим. **21** Я невинний, протé своєї душі я не знаю, і не ра́дий життям своїм я. **22** Це одне, а тому́ я кажú: невинного як і лукавого Він вигубля́є. **23** Якщо нагло бич смерть заподіює, — Він з прóби невинних сміється. **24** У рúку безбожного да́на земля, та Він лиця сúддів її закриває. Як не Він, тоді хто? **25**

А дні мої стали швидкіші, як той скорохód, повтікали, не бачили доброго, **26** проминúли, немов ті човні очеретяні, мов орел, що несеться на здóбич. **27** Якщо я скажú: Хай забуду своє нарікáння, хай змінú я обличчя своє й підбадьóрюся, **28** то боюся всіх смúтків своїх, і я знаю, що Ти не очистиш мене. **29** Все одно буду я винуватий, то нащо надармо я мучитися бúду? **30** Коли б я умився сніговóю водою, і почистив би лúгом долоні свої, **31** то й тоді Ти до грóбу опúстиш мене, і учинить бридким мене óдiж моя. **32** Бо Він не людина, як я, й Йому відповіди я не дам, і не підемо рáзом на суд, **33** поміж нами нема посередника, що поклав би на нас на обóх свою руку. **34** Нехай забере Він від мене Свогого бичá, Його ж страх хай мене не жахає, **35** тоді буду казати, й не буду боятись Його, бо я не такий сам з собою!

10 Життя моє стало бридкé для моєї душі... Нехай нарікáння своє я на сéбе пущú, нехай говорю я в гiркóті своєї душі! **2** Скажу Богові я: Не осúджуй менé! Повідóm же мене, чого став Ти зо мною на прю? **3** Чи це добре Тобі, що Ти гнóбиш менé, що погóрджуєш твóривом рук Своїх, а раду безбожних освiтлюєш? **4** Хiба маєш Ти очі тілесні? Чи Ти бачиш так само, як бачить людина людину? **5** Хiба Твої дні — як дні людські, чи лiта Твої — як дні мужа, **6** що шукаєш провини моєї й вивiдуєш гріх мій, **7** хоч вiдаєш Ти, що я не беззакóнник, та нема, хто б мене врятував від Твоєї руки? **8** Твої руки створили мене і вчинили менé, потім Ти обернувся — і гúбиш

мене. **9** Пам'ятай, що мов глину мене обробив Ти,
— і в порошок мене обертаєш. **10** Чи не ллеш мене,
мов молоко, і не згустив Ти мене, мов на сир? **11** Ти
шкірою й тілом мене зодягаєш, і сплів Ти мене із
костей та із жил. **12** Життя й милість подав Ти мені,
а опіка Твоя стерегла мого духа. **13** А оце заховав
Ти у серці Своєму, — я знаю, що є воно в Тебе: **14**
якщо я грішу, Ти мене стережеш, та з провини моєї
мене не очищуєш. **15** Якщо я провинюся, то горе мені!
А якщо я невинний, не смію підняти свою голову,
сіттий стидом та напобений горем своїм! **16** А коли
піднесеться вона, то Ти ловиш мене, як той лев, і
знову предивно зо мною поводишся: **17** поновлюєш
свідків Своїх проти мене, помножуєш гнів Свій на
мене, військо за військом на мене Ти шлеш. **18** І
нащо з утроби Ти вивів мене? Я був би помер, — і
жоднісіньке око мене не побачило б, **19** як нібито
не існував був би я, перейшов би з утроби до гробу.
20 Отож, дні мої нечисленні, — перестань же, й від
мене вступись, і нехай не турбуюся я бодай трішки, **21**
поки я не підую — й не вернусь! — до краю темноти
та смертної тіні, **22** до темного краю, як мórок, до
тьм'яного краю, в якому порядків нема, і де світло, як
тёмрява“.

11 І заговорив нааматянин Цофáр та й сказав: **2** „Чи
має зостатись без відповіді безліч слів? І хіба язика́та
людина невинною буде? **3** Чи мужі замовчать твої
теревéні, й не буде кому засорóмити тебе? **4** Ось
говориш ти: „Чисте моє міркува́ння, і я чистий в

очах Твоїх, Боже!“ 5 О, коли б говорити став Бог, і відкрив Свої уста до тебе, 6 і представив тобі таємниці премудрости, бо вони — як ті чуда роздумування! І знай, — вимагає Бог менше від тебе, ніж провини твої того варті! 7 Чи ти Божу глибіню дослідíš, чи знаєш ти аж до кінця Всемогутнього? 8 Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шеол, — як пізнаєш її? (Sheol h7585) 9 Її міра — довша за землю, і ширша за море вона! 10 Якщо Він перейде й замкне щось, і згромадить, — то хто заборонить Йому? 11 Бо Він знає нікчемності людські та бачить насилля, — і Він не догляне? 12 Тож людина порожня мудрішає, хоч народжується, як те дике осля! 13 Якщо ти зміцніш своє серце, і свої руки до Нього простягнеш, — 14 якщо є беззаконня в руці твоїй, то прожені ти його, і кривда в наметах твоїх нехай не пробуває, — 15 тож тоді ти підіймеш обличчя невинне своє, і будеш міцний, і не будеш боятись! 16 Бо забудеш страждання, — про них будеш згадувати, як про воду, яка пропливла. 17 Від півдня повстане життя, а темрява буде, як ранок. 18 І будеш ти певний, бо маєш надію, і вікопаєш собі яму та й будеш безпечно лежати, — 19 і будеш лежати, й ніхто не сполошить, і багато-хто будуть підлещуватися до обличчя твого. 20 А очі безбожних минуться, і згине притулок у них, а їхня надія — то стогін душі!“

12 А Йов відповів та й сказав: 2 „Справді, — то ж ві тільки люди, і мудрість із вами помре! 3 Таж і я маю розум, як ви, — я не нижчий від вас! І в кого

немає такого, як це? **4** Посміхóвищем став я для друга
свого, я, що клікав до Бога, і Він мені відповіда́в,
— посміхóвищем став справедливий, невинний. **5**
Нещасли́вцю погорда, — на думку спокійного, —
приготóвлена для спотика́ння но́гі! **6** Спокійні намети
грабіжників, і безпечність у тих, хто Бога гнівíть,
у то́го, хто ніби то Бога прова́дить рукою своєю. **7**
Але запитай хоч худóбу — і навчить тебе, і пта́ство
небесне — й тобі розповість. **8** Або говори до землі —
й вона вíвчить тебе, і розкажуть тобі риби мо́рські. **9**
Хто б із цьо́го всьо́го не пізнав, що Господня рука це
вчинила? **10** Що в Ньóго в руці душа всього живого й
дух кожного лю́дського тіла? **11** Чи ж не ухо слова́
розбирає, піднебі́ння ж смакує для себе по́живу? **12**
Мудрість — у ста́рших, бо до́вгість днів — розум.
13 Мудрість та сила — у Нього, Його рада та розум.
14 Ось Він зруйнує — й не буде воно відбудóване,
замкне́ чоловіка — й не буде він ви́пущений. **15** Ось
Він стримає во́ди — і висохнуть, Він їх пустить — то
землю вони переверну́ть. **16** В Нього сила та за́дум, у
Нього заблу́джений і той, хто призво́дить до блу́ду. **17**
Він увóдить у по́милку ра́дників, і обезу́млює су́ддів,
18 Він розв'язує пу́та царів і припері́зує по́яса на їхні
сте́гна. **19** Він прова́дить священиків босо, і потужних
повалює, **20** Він надійним уста́ відíймає й забирає
від ста́рших розумність. **21** На достойників лле́ Він
погорду, а пояса можним ослаблює. **22** Відкриває
Він речі глибокі із те́мряви, а темне прова́дить на
світло. **23** Він робить наро́ди потужними — й знову їх

нищить, Він нарóди поширює, й потім вивóдить в неволю. **24** Відіймає Він розум в нарóдніх голів на землі та блукáти їх змушує по бездорóжній пустéлі, — **25** вони ходять навпóмацки в тёмряві темній, і Він упроваджує їх в блуканіну, мов п'яного!

13 Ось усе оце бачило око моє, чуло ухо моє, — та й усе зауважило. **2** Як знаєте ви — знаю й я, я не нижчий від вас, **3** і я говорітиму до Всемогутнього, і перекóнувати хочу Бога! **4** Та неправду ку́єте тут ви, лікарі непутящі ви всі! **5** О, коли б ви насправді мовчали, то вам це за мудрість було б! **6** Послухайте но перекóнань моїх: і віслухайте заперечення уст моїх. **7** Чи будете ви говорити неправду про Бога, чи будете ви говорити о́ману про Нього? **8** Чи будете ви уважати на Нього? Чи за Бога на прю постаєте? **9** Чи добре, що вас Він дослідить? Чи як з лю́дини сміються, так будете ви насміхатися з Нього? **10** Насправді Він вас покарає, якщо б́удете ви потура́ти таємно особі! **11** Чи ж вéлич Його не настрашує вас, і не нападає на вас Його страх? **12** Ваші нага́дування — це прислів'я із по́пелу, ваші ба́шти — це гліняні башти! **13** Мовчіть передо мною, — а я говорітиму, і нехай щобудь прийде на мене! **14** Нащо дёртиму я своє тіло зубами своїми, а душу свою покладу́ в свою рúку? **15** Ось Він мене вб'є, і я надії не матиму, — але перед обліччям Його про дорóги свої сперечáтися буду! **16** І це мені буде спасінням, бо перед обличчя Його не підійде безбожний. **17** Направду послухайте слóва мого́, а моє це освідчення — в ваших ушах нехай

бу́де. **18** Ось я суд споряди́в, — бо я справедливий, те
знаю! **19** Хто той, що буде зо мною прова́дити прю?
Бо тепер я замовк би й помер би. **20** Тільки двох цих
речей не роби Ти зо мною, тоді від обличчя Твогó
я не буду ховатись: **21** віддали Свою руку від мене,
а Твій страх хай мене не жаха́є! **22** Тоді клич, а я
відповіда́тиму, або я говори́тиму, Ти ж мені відпові́дь
дай! **23** Скільки в мене провин та гріхів? Покажи Ти
мені мій перéступ та гріх мій! **24** Чому Ти ховаєш
обличчя Своє і вважаєш мене Собі во́рогом? **25** Чи
Ти будеш страхáти заві́яний вітром листóк? Чи Ти
соломи́ну суху будеш гнати? **26** Бо Ти пишеш на мене
гіркóти й провини мого молодéчого віку даєш на
спа́док мені, **27** і в кайдáни заковуєш но́ги мої, і всі
дороги мої стерéжеш, на́зирці ходиш за мною, **28** і він
розпадається, мов та трухля́вина, немов та одежа, що
міль її з'їла!

14 Люди́на, що від жінки наро́джена, короткоде́нна
та повна печáлями: **2** вона виходить, як квітка —
й зів'я́не, і втікає, мов тінь, — і не застається. **3** І
на такого Ти очі Свої відкрива́єш, і водиш на суд із
Собою його́! **4** Хто чистого вівести може з нечистого?
Ані один! **5** Якщо ви́значені його дні, число його
місяців — в Тебе, якщо Ти призна́чив для нього мету́,
що її не пере́йде, — **6** відвернися від нього — і він
заспоко́їться, і буде він тішитися своїм днем, як той
на́ймит. **7** Бо дерево має надію: якщо буде стя́те, то
силу отримає зно́ву, і па́рост його не загине; **8** якщо
постарі́є в землі його корінь і в по́росі вмере його пеня́,

9 то від вóдного záпаху знов зацвіте́, і пу́стить галу́ззя, немов саджане́ць! **10** А помре чоловік — і зникає, а сконає лю́дина — то де ж вона є? **11** Як вода витікає із óзера, а річка спадає та сохне, **12** так і та лю́дина покладéться — й не встане, — аж до закінчення неба не збудяться лю́ди та не прокинуться зó сну свого.

13 О, якби Ти в шеóлі мене заховав, коли б Ти мене приховав, аж поки минéться Твій гнів, коли б час Ти призна́чив мені́, — та й про мене згадав! (Sheol

h7585) **14** Як помре чоловік, то чи він оживе? Буду мати надію по всі дні свого життя, аж поки не прийде заміна для мене! **15** Кликав би Ти, — то я відпові́в би Тобі, за чин Своїх рук сумував би, **16** бо кроки мої рахував би тепер, а мого́го гріха́ не стеріг би, — **17** провина моя була б запеча́тана в ву́злику, і Ти закрит би моє беззаконня. **18** Але́ гора справді впаде́, а скéля зсува́ється з місця свого́, **19** ка́міння стирає вода, її зли́ва сполóщує порох землі, — так надію того́ Ти губиш. **20** Ти силою схóпиш назáвжди його́, — і відхо́дить, Ти міняєш обличчя його́ — й відсилаєш його́. **21** Чи сині́ його́ славні, того він не знає, чи в при́крому стані — того він не відає. **22** Боліє він тільки тоді, коли тіло на ньóму, коли в ньóму душа — тоді ту́жить“.

15 І відпові́в теманянин Еліфа́з та й сказав: **2** „Чи відпові́датиме мудра лю́дина знання́м вітряни́м, і східні́м вітром напóвнить утробу свою? **3** Бу́де виправдуватися тим словом, що не надається, чи тими реча́ми, що пожитку немає від них? **4** Ти

страх Божий руйнуєш також, і пустішиш молитву до Бога, **5** бо навчає провина твоя — твої уста, і ти вибираєш собі язика хитрунів. **6** Оскаржують тебе твої уста, не я, й твої губи свідкують на тебе: **7** Чи ти народився людиною першою, чи раніше, ніж згір'я, ти створений? **8** Чи ти слухав у Божій таємній нараді, та мудрість для себе забрав? **9** Що ти знаєш, чого б ми не знали? Що ти зрозумів, — і не з нами воно? **10** Поміж нами і сивий, отой і старий, старший днями від батька твого. **11** Чи мало для тебе — потішення Божі та слово, яке Він сховав у тобі? **12** Чого то підносить тебе твоє серце, й які то знаки твої очі дають, **13** що на Бога звертаєш ти духа свого, і з своїх уст випускаєш подібні слова? **14** Що таке чоловік, щоб оправданим бути, і щоб був справедливим від жінки народжений? **15** Таж Він навіть святим Своїм не довіряє, і не оправдані в очах Його небес, — **16** що ж тоді чоловік той бридкий та зіпсутий, що п'є кривду, як воду? **17** Я тобі розповім, — ти послухай мене, а що бачив, то те розкажу, **18** про що мудрі донесли та від батьків своїх не затаїли того, — **19** їм самим була дана земля, і не приходив чужий поміж них. **20** Безбожний тремтить по всі дні, а насильникові мало років заховано. **21** Вереск жаків — у нього в ушах, серед міру приходять на нього грабіжники. **22** Він не вірить, що вернеться від темоти, й він вичікується для меч. **23** Він мандрує за хлібом, — та де він? Знає він, що для нього встановлений день темоти. **24** Страшать його утиск та гноблення,

хапають його, немов цар, що готовий до бою, **25** бо руку свою простягав він на Бога, і повставав на Всемогутнього, **26** проти Нього твердою він шиєю бігав, товстими хребтами щитів своїх. **27** Бо закрив він обличчя своє своїм салом, і бόки обклав своїм жиром, **28** і сидів у містах поруїнованих, у домах тих, що в них не сидять, що на купи каміння призначені. **29** Він не буде багатий, і не встоїться сила його, і по землі не поширяться їхні маєтки. **30** Не вступиться з темноти він, полум'я висушить парост його, й духом уст Його буде він схоплений. **31** Хай не вірить в марноту заблуканий, бо марнотою буде заплата йому, — **32** вона виповниться не за днів його, а його верховіття не буде зелене! **33** Поскидає насіллям, немов виноград, незрілість свою, поронить він квіття своє, як оливка, — **34** бо збори безбожних спустошені будуть, а огонь пожере дім хабарника: **35** він злом вагітніє, й породить марноту, й оману готує утроба його“.

16 А Йов відповів та й сказав: **2** „Чув я такого багато, — даремні розрадники всі ви! **3** Чи настане кінець вітряним цим словам? Або що зміцніло тебе, що так відповідаєш? **4** І я говорив би, як ви, якби ви на місці моєму були, — я додав би словами на вас, і головою своєю кивав би на вас, **5** устами своїми зміцняв би я вас, і не стримав би рух своїх губ на розраду! **6** Якщо я говоритиму, біль мій не стримається, а якщо перестану, що відійде від мене? **7** Та тепер ось Він змучив мене: Всю громаду мою Ти спустошив, **8** і

поморщив мене, і це стало за свідчення, і змарнілість
моя проти мене повстала, — і очевидьки мені докоряє!
9 Його гнів мене шарпає та ненавидить мене, скрегоче
на мене зубами своїми, мій ворог вигострює очі
свої проти мене... **10** Вони пащі свої роззявляють
на мене, б'ють ганебно по щоках мене, збираються
разом на мене: **11** Бог злочинцеві видав мене, і кинув
у руки безбожних мене. **12** Спокійний я був, — та
тремтячим мене Він зробив. І за шию вхопив Він мене
— й розторощив мене, та й поставив мене Собі ціллю:
13 Його стрільці мене оточили, розриває нирки мої
Він не жалівши, мою жовч виливає на землю. **14** Він
робить пролім на проломі в мені, Він на мене біжить,
як силач. **15** Верету пошив я на шкіру свою та під
пóрох знизив свою гóлову. **16** Зашарілось обличчя мое
від плачу, й на повіках моїх залягла смертна тінь, **17**
хоч насильства немає в долонях моїх, і чиста молитва
моя! **18** Не прикрій, земле, крові моєї, і хай місця не
буде для зойку мого, — **19** бо тепер ось на небі мій
Свідок, Самовідець мій на висоті. **20** Глузливці мої,
мої друзі, — моє око до Бога сльозить, **21** і нехай Він
дозволить людині змагання із Богом, як між сином
людським і ближнім його, — **22** бо почислені роки
минуть, і підуть я дорогою, та й не вернусь.

17 Мій дух заламався, мої дні погасають, — зостались
мені самі гроби! **2** Дійсно, насмішки зо мною, й
моє око в розгірченні їхнім ночує. **3** Поклади, дай
заставу за мене Ти Сам, — хто ж то той, що умову
зо мною заб'є по руках? **4** Бо від розуміння закрив

Ти їх серце тому не звеличуєш їх. **5** Він призначує ближніх на по́діл, а очі синів його те́мніють, **6** Він поставив мене за прислів'я в наро́дів, і став я таким, на якого плюють. **7** З безталáння поте́мніло око моє, а всі члени мої — як та тінь... **8** Праведники остовпíють на це, і невинний встає на безбожного. **9** І праведний буде держáтись дороги своєї, а хто чистору́кий — побі́льшиться в силі. **10** Але всі ви повéрнетесь, — і прихóдьте, та я не зиахóджу між вами розумного. **11** Мої дні проминули, порвалися дúми мої, мого серця маєток, — **12** вони мені ніч оберта́ють на день, набли́жують світло при те́мряві! **13** Якщо споді́ваюсь, то тільки ше́блу, як дому свого, в темноті постелю́ своє лóже. (Sheol h7585) **14** До грóбу я кличу: „О батьку ти мій!“ До черві: „Моя мамо та сéстро моя!“ **15** Де ж тоді та надія моя? А надія моя, — хто побачить її? **16** До ше́лових за́сувів зійде вона, коли зійдемо ра́зом до по́роху“. (Sheol h7585)

18 І заговорив шух'янин Білда́д та й сказав: **2** „Як довго ви бóдете па́стками класти слова́? Розміркуйте, а по́тім собі поговóримо! **3** Чому́ порахóвані ми, як худоба? Чому в ваших оча́х ми безумні? **4** О ти, що розша́рпуєш душу свою в своїм гніві, — чи для те́бе земля опусті́є, а скеля осу́неться з місця свого́? **5** Таж світі́льник безбожних пога́сне, і не буде світі́тися іскра огню́ його: **6** його́ світло стемні́є в на́меті, і згасне на ньому́ світи́льник його́, **7** стануть тісні́ кроки сили його́, і вдарить його́ власна рада! **8** Бо він кінений в па́стку ногами свої́ми, і на граті він буде

ходити: **9** пастка схопить за сто́пу його́, зміцниться сітка на ньому, — **10** на нього захо́ваний шнур на землі, а па́стка на нього — на сте́жці. **11** Страхіття жаха́ють його́ звіду́сь, і жену́ться за ним по сліда́х. **12** Його́ сила голодно́ю буде, а нещастя при боці́ його́ пригото́влене. **13** Його́ шкіра пої́джена буде хворобо́ю, поїсть члени́ його́ перворо́джений смерті. **14** Віді́рвана буде безпе́ка його́ від наме́ту його́, а Ти до царя́ жахів його́ приведе́ш... **15** Він перебува́є в наметі́ сво́єму, який не його́, на мешка́ння його́ буде кінена́ сірка. **16** Здо́лу посóхнуть коріння́ його́, а згорі́ — його́ віття́ зів'я́не. **17** Його́ пам'ять за́гине з землі́, а на вулиці́ йме́ння не буде́ йому́. **18** Зажену́ть його́ з сві́тла до те́мряви, і ввесь сві́т прогана́є його́. **19** У нього́ немає́ в наро́ді наща́дка, ні внука́, і немає́ оста́нку в місцях його́ ме́шкання. **20** На зга́дку про день його́ остовпіва́ли оста́нні, за во́лосся ж хапа́лись давні́ші... **21** Ось такі́ то мешка́ння непра́ведного, і це місце́ того́, хто́ Бога́ не зна́є!“

19 А Йов відповів та й сказав: **2** „Аж до́ки смутіти ви бу́дете ду́шу мою́, та душі́ти слова́ми мене? **3** Десять раз це мене́ ви сорóмите, гнобі́ти мене́ не стида́єтесь! **4** Якщо́ справді́ зблуді́в я, то мій грі́х при мені́ позоста́не. **5** Чи ви велича́єтесь справді́ над мною́, і виказу́єте мою́ га́ньбу на мене? **6** Знайте тоді́, що Бог скрі́вдив мене́, і те́не́та Сво́ї розточі́в на́до мною́! **7** Ось „гвалт!“ я кричу́, та не відпові́дає ніхто́, голошу́, — та немає́ суду́! **8** Він доро́гу мою́ оточі́в — і я не пере́йду́, Він поклав на сте́жки мо́ї

тёмряву! **9** Він стягнув з мене славу мою і вінця зняв мені з голови! **10** Звідусіль Він ламає мене, — і я йду, надію мою, як те дерево, вівернув Він. **11** І на мене Свій гнів запалив, і зарахував Він мене до Своїх ворогів: **12** полки Його разом приходять, і торують на мене дорогу свою, і таборують навколо намету мого. **13** Віддалив Він від мене братів моїх, а знайомі мої почужіли для мене, **14** мої ближні відстали, і забули про мене знайомі мої. **15** Мешканці дому мого, і служниці мої за чужого вважають мене, — чужаком я став в їхніх очах. **16** Я кличу свого раба — і він відповіді не дає, хоч своїми устами благаю його. **17** Мій дух став бридкий для моєї дружини, а мій запах — синам моєї утроби. **18** Навіть діти малі зневажають мене, — коли я встаю, то глузують із мене. **19** Мої всі повірники брідяться мною, а кого я кохав — обернулись на мене. **20** До шкіри моєї й до тіла мого приліпилися кості мої, ще біля зубів лиш зосталася шкіра моя. **21** Змилуйтеся надо мною, о, змилуйтеся надо мною ви, ближні мої, бо Божа рука доторкнулась мене! **22** Чого ви мене переслідуете, немов Бог, і не насичуетесь моїм тілом? **23** О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, **24** коли б рільцем залізним та оливом в скелі навіки вони були витесані! **25** Та я знаю, що мій Викупитель живий, і останнього дня Він підійме із пороку **26** цю шкіру мою, яка розпадається, і з тіла свого я Бога побачу, **27** сам я побачу Його, й мої очі побачать, а не очі чужі. Тануть нирки мої в

моїм нутрі! **28** Коли скажете ви: „Нащо будемо гнати його́, коли́ корень справи знахо́диться в ньому!“ **29** то побійтесь меча собі ви, бо гнів за провину — то меч, щоб ви знали, що є ще Суддя!“

20 І відповів нааматянин Цофа́р та й сказав: **2** „То́му то думки мої відповідати мене наvertsають, і то́му то в мені цей мій по́спіх! **3** Соромливу нага́ну собі я почув, та дух з мого розуму відповідає мені. **4** Чи знаєш ти те, що від вічності, відколи́ люди́на на землі була поста́влена, — **5** то спів несправедливих короткий, а радість безбожного — тільки на хвилю? **6** Якщо піднесе́ться вели́чність його́ аж до неба, а його́ голова аж до хмари дося́гне, **7** протé він загине навіки, немов його́ гній, хто бачив його́, запитає: де він? **8** Немов сон улетить — і не зна́йдуть його́, мов виді́ння нічне, він споло́шений буде: **9** його́ бачило око, та бачити більше не бу́де, і вже не побачить його́ його́ місце... **10** Сини його́ запобіга́тимуть ла́ски в нужде́нних, а ру́ки його́ позvertsають маєток його́. **11** Повні кості його́ молодéчости, — та до поро́ху з ним вона ляже! **12** Якщо в уста́х його́ зло солодке, — його́ він та́їть під свої́м язиком, **13** над ним милосéрдиться та не пускає його́, і тримає його́ в своїх устах, — **14** то цей хліб в його́ нутро́щах змі́ниться, — стане він жо́вчю змі́ною в нутрі його́! **15** Він маєток чужо́го ковтав, але́ його́ ви́блює: Бог виганяє його́ із утрóби його́. **16** Отру́ту змі́їну він сса́тиме, гадю́чий язик його́ вб'є! **17** Він річко́вих джерéл не побачить, стру́мків меду та молока. **18** Позvertsає він пра́цю чужу, і її не

ковтнѐ, як і маєток, набутий з виміни своєї, жувати не буде. **19** Бо він переслідував, кидав убогих, він дім грабував, хоч не ставив його! **20** Бо спокію не знав він у нутрі своїм, і свого наймилішого не збереже. **21** Немає останку з обжирства його, тому нетривале добро його все: **22** за по́вні достатку його буде тісно йому́, рука кожного скривдженого прийде на нього! **23** Хай наповнена буде утроба його, та пошле Він на нього жар гніву Свого, і буде дощити на нього недугами його. **24** Він буде втікати від зброї залізної, — та проніже його мідний лук. **25** Він стане мечá витягати, і вийде він із тіла, та держак його вийде із жовчі його, і перестрах на нього впаде! **26** При скарбах його всі нещастя заховані, його буде жерти огонь не роздмухуваний, позостале в наметі його буде знищене. **27** Небо відкриє його беззаконня, а земля проти нього повстане, — **28** урожай його дому втече, розпливеться в день гніву Його. **29** Оце доля від Бога людині безбожній, і спадщина, обіцяна Богом для неї!“

21 А Йов відповів та й сказав: **2** „Уважно послушайте слово моє, і нехай буде мені це розрадою вашою! **3** Перетерпіть мені, а я промовлятиму, — по промові ж моїй насміхатися будеш. **4** Хіба до людини моє нарікання? Чи не мав би чого стати нетерпеливим мій дух? **5** Оберніться до мене — й жахніться, та руку на уста свої покладіть. **6** І якщо я згадаю про це, то жахаюсь, і морозом проймається тіло моє. **7** Чого несправедливі живуть, доживають до віку, й

багатством зміцнюються? **8** Насіння їх міцно стоїть перед ними, при них, а їхні нащадки — на їхніх очах. **9** Доми їхні — то спокій від страху, і над ними нема бича Божого. **10** Спинається бик його, і не дарёмно, — починає корова його, й не скидає. **11** Вони випускають своїх молодят, як отару, а їх діти вибрикують. **12** Вони голос здіймають при бубні та цитрі, і веселяться при звуку сопілки. **13** Провадять в добрі свої дні, і сходять в спокій в шеол. **(Sheol h7585)** **14** А до Бога говорять вони: „Уступіся від нас, — ми ж доріг Твоїх знати не хочем! **15** Що таке Всемогутній, що будем служити Йому? І що скористаєм, як будем благодати Його?“ **16** Та не в їхній руці добро їхнє, — далєка від мене порада безбожних... **17** Як часто світильник безбожним згасає, і приходить на них їх нещастя? — Він приділює в гніві Своїм на них пастки! **18** Вони будуть, немов та солома на вітрі, і немов та полова, що буря схопила її! **19** „Бог ховає синам його кривду Свою“ — та нехай надолужить самому йому, і він знатиме! **20** Нехай його очі побачать нещастя його, й бодай сам він пив гнів Всемогутнього! **21** Яке бо старання його про родину по ньому, як для нього число його місяців вже перелічене? **22** Чи буде хто Бога навчати знання, Його, що й небесних судитиме? **23** Оцей в повній силі своїй помирає, — увесь він спокійний та мирний, **24** діжки його повні були молока, а м'язок костей його свіжий. **25** А цей помирає з душею огірченою, і доброго не споживав він, **26** та порохом будуть лежати об'є вони, і черв'я їх покриє. **27** Тож я знаю думки ваші

й задуми, що хочете кривдити ними мене. **28** Бож питаєте ви: Де князів дім, і де намет пробування безбожних? **29** Тож спитайтесь тих, що дорогою йдуть, а їхніх ознак не затаюйте: **30** що буває врятований злий в день загибелі, на день гніву відводиться в захист! **31** Хто йому розповість у лице про дорогу його? А коли наробив, хто йому надолужить? **32** І на кладовище буде проваджений він, і про могилу подбають. **33** Скіби долини солодкі йому, і тягнеться кожна людина за ним, а тим, хто попереду нього, — немає числа. **34** І як ви мене потішаєте марністю, коли з ваших відповідей застається сама тільки фальш?“

22 І заговорив теманянин Еліфаз та й сказав: **2** „Чи для Бога людина корисна? Бо мудрий корисний самому собі! **3** Хіба Всемогутній бажає, щоб ти ніби праведним був? І що за користь Йому, як дороги свої ти вважаєш невинними сам? **4** Чи Він буде карати, тебе боячись, і чи піде з тобою на суд? **5** Хіба твоє зло не велике? Таж твоїм беззаконням немає кінця! **6** Таж з братів своїх брав ти заставу даремно, а з нагого одержав! **7** Не поїв ти водою знеможеного, і від голодного стримував хліб. **8** А сильна людина — то їй оцей край, і почесний у ньому сидітиме. **9** Ти напорожньо вдів відсилав, і сирітські рамена гнобилися, — **10** тому пастки тебе оточили, і жахає тебе наглий страх, **11** твоє світло стемніло, нічого не бачиш, і велика вода закриває тебе. **12** Чи ж Бог не високий, як небо? Та на зорі угору поглянь, які стали високі вони! **13** А ти

кажеш: „Що відає Бог? Чи судитиме Він через млу?
14 Хмари — завіса Йому, й Він не бачить, і ходить по крúзі небесному“. **15** Чи ти будеш триматись дороги відвічної, що нею ступáli безбожні, **16** що невчáсно були вони згúблені, що річка розлита, підвалина їх, **17** що до Бога казали вони: „Відступися від нас!“ та: „Щó зробить для нас Всемогутній?“ **18** А Він доми їхні напóвнив добром! Але віддалилась від мене порада безбожних! **19** Справедливі це бачать та тїшаться, і насміхається з нього невинний: **20** „Справді вігублений наш противник, а останок їх віжер огонь!“ **21** Заприязнісь із Ним, та й май спóкій, — цим прийде на тебе добро́. **22** Зако́на візьми з Його уст, а слова Його в серце своє поклади. **23** Якщо вернешся до Всемогутнього, — будеш збудований, і віддалиш беззаконня з наметів своїх. **24** І викинь до поро́ху золото, і мов камінь з потоку офі́рське те золото, — **25** і буде тобі Всемогу́тній за золото та за срі́бло блискуче тобі! **26** Бо тоді Всемогутнього ти покохаєш і до Бога підіймеш обличчя своє, — **27** будеш благати Його — й Він почує тебе, і ти обітниці свої надолу́жиш. **28** А щó постанóвиш, то віповниться те тобі, й на дорогах твоїх буде сяяти світло. **29** Бо знижує Він спину пи́шного, хто ж смиренний, тому помагає. **30** Рятує Він і небезві́нного, і той чистото́ю твоїх рук урято́ваний буде“.

23 А Йов відповів та й сказав: **2** „Моя мова й сьогодні гірка́, — тяжче стражда́ння моє за стогна́ння мої. **3** О, якби то я знав, де Його я знайдú, то прийшов би

до місця Його пробування! **4** Я б перед обличчям Його свою справу поклав, а уста свої я наповнив би доводами, — **5** розізнав би слова, що мені відповість, і я зрозумів би, що скаже мені. **6** Чи зо мною на прю Він з великою силою стане? О ні, — тільки б увагу звернув Він на мене! **7** Справедливий судився б там з Ним, я ж назавжди б звільнився від свого Судді. **8** Та підú я на схід — і немає Його, а на захід удамся — Його не побачу, **9** на півночі шукаю Його — й не вхоплю, збóчу на південь — і не добачаю. **10** А Він знає дорогу, яка при мені, — хай би випробував Він мене, — мов те золото, вийду! **11** Трималась нога моя коло стопи Його, дороги Його я держався й не збóчив. **12** Я не відступався від заповідей Його губ, над уста́ву свою я ховав слова уст Його. **13** Але Він при одному, — й хто заверне Його? Як чого зажадає душа Його, — те Він учинить: **14** бо Він виконає, що про мене призна́чив, і в Нього багато такого, як це! **15** Тому перед обличчям Його я тремчу́, розважаю — й жахаюсь Його. **16** А Бог пом'якшив моє серце, і Всемогутній мене настра́шив, **17** бо не знищений я від темнóти, ані від обличчя свого, що темні́сть закрила його!

24 Для чо́го часи́ не заховані від Всемогутнього? Ті ж, що знають Його, Його днів не побачать! **2** Пересóвують ме́жі безбожні, стадо грабують вони та пасу́ть, **3** займають осла в сироти́ни, беруть у заста́ву вола від удовиць. **4** вони бідних з дороги спиха́ють, разом мусять ховатися збіджені кра́ю.

5 Тож вони, бідарі, немов дикі осли на пустині, виходять на працю свою, здобичі шукаючи, — степ йому хліба дає для дітей. 6 На полі вночі вони жнуть, і збирають собі виноград у безбожного, 7 наго ночують вони, без одежі, і не мають вкриття собі в холоді, 8 мокнуть від зливи гірської, а заслони не маючи, скелю вони обіймають. 9 Сироту відривають від перс, і в заставу беруть від убогого. 10 Ходять наго вони, без вбрання, і голодними носять снопи. 11 Хоч між мурами їхніми роблять оливу, топчуть чавила, — та прагнуть вони! 12 Стогнуть люди із міста, і кричить душа вбиваних, а Бог на це зло не звертає уваги. 13 Вони проти світла бунтують, не знають доріг Його, і на стежках Його не сидять. 14 На світанку встає душогуб, замордовує бідного та злидаря, а ніч він проводить, як злодій. 15 А перелюбника око чекає смеркання, говорячи: „Не побачить мене жодне око!“ і заслону кладе на обличчя. 16 Підкопуються під домів в темоті, замикаються вдень, світла не знають вони, 17 бо ранок для них усіх разом — то темрява, і знають вони жахи темряви. 18 Такий легкий він на поверхні води, на землі їхня частка проклята, — не вернеться він на дорогу садів-виноградів. 19 Як посуха та спека їдять сніжну воду, так шеол поїсть грішників! (Sheol h7585) 20 Забуде його лоно матері, буде жерти черва його, мов солодоші, більше не буде він згадуваний, — і безбожник поламаний буде, мов дерево! 21 Чинить зло для бездітної він, щоб вона не родила, і вдовиці не зробить добра. 22 А міццю своєю він тягне могутніх, —

коли він встає, то ніхто вже не певний своїого життя!

23 Бог дає йому все на безпéку, і на те він спирається, та очі Його бачать їхні дорóги: **24** підіймуться трохи — й не має вже їх, бо понижені. Як усе, вони гинуть, — і зрізуються, немов та колоскóва голóвка. **25** Якщо ж ні, то хто зробить мене неправдомóвцем, а слово моє на марнóту обéрне?“

25 І заговорив шух'янин Білдáд та й сказав: **2** „Панувáння та óстрах — у Нього, Який на висóтах Своїх чинить мир. **3** Чи вíйську Його є число? І над ким Його світло не схóдить? **4** І як може людіна бути праведною перед Богом, і як може бути чистим, від жінки нарóджений? **5** Таж Йому навіть місяць не світить, і в очах Його й зóрі не ясні! **6** Що ж тоді людіна отá, — черв'як, чи син лю́дський — хробáк?“

26 А Йов відповів та й сказав: **2** „Як безсілому ти допоміг, як раméно підпер ти немóжному? **3** Що ти радив немудрому, й яку раду подав багатьом? **4** Кому́ ти слова́ говорив, і чий дух вийшов з тебе? **5** Рефаїми тремтять під водою й всі її мéшканці. **6** Голий шеóл перед Ним, і нема покриття́ Аваддо́ну. (Sheol h7585) **7** Він над порожнечею північ простяг, на нічо́му Він землю повісив. **8** Він зав'язує воду в Своїх облака́х, і не розбивається хмара під ними. **9** Він поставив престóла Свого, розтягнув над ним хмару Свою. **10** На поверхні води Він зазна́чив межу́ аж до границі між світлом та те́мрявою. **11** Стовпи неба тремтять та страша́ться від гніву Його. **12** Він ми́ццю Своєю успоко́ює море, і Своім розумом нищить Рага́ва. **13**

Своїм Духом Він небо прикрásив, рука Його в ньому створила втікаючого Скорпіона. **14** Таж це все — самі кінці дороги Його, — бо ми тільки слабке шепотіння чували про Нього, грим поту́ги ж Його — хто його зрозуміє?“

27 І Йов далі вів мову свою та й казав: **2** „ Як живий Бог, — відкинув Він право моє, і душу мою засмутив Всемогутній, **3** і як довго в мені ще душа моя, і дух Божий у нїздрях моїх, — **4** неправди устá мої не говорітимуть, а язик мій не скаже омáни! **5** Борони мене, Боже, призна́ти вас за справедливих! Доки я не помру́, своєї невинности я не відкину від себе, — **6** за свою справедливість тримаюся міцно, — й її не пущу́, моє серце не буде ганьбіти ні о́дного з днів моїх, — **7** нехай буде мій ворог — немов той безбожник, а хто повстає проти мене — як кривдник! **8** Яка ж бо надія лукавому, коли відірве́, коли візьме Бог душу його? **9** Чи Бог віслухає його крик, коли прійде на нього нещастя? **10** Чи буде втішáтися він Всемогутнім? Буде кликати Бога за кожного ча́су? **11** Я вас буду навчати про Божую руку, що є у Всемогутнього — я не сховаю, — **12** таж самі ви це бачили всі, то чого ж нісенітниці плéщете? **13** Така доля лю́дини безбожної, це спáдщина насильників, що отримáють від Всемогутнього: **14** Як розмно́жаться діти його — то хіба для меча, а нащáдки його не наситяться хлібом! **15** Позосталих по нім морові́ця сховає, і вдовиці його не заплачуть... **16** Якщо накопíчить він срібла, немóв того поро́ху, і наготу́є одежі, як

глини, **17** то він наготує, а праведний вдягне, а срібло невинний поділить. **18** Він будує свій дім, як та міль, й як той сторож, що ставить собі куреня, **19** він лягає багатим, та більше не зробить того: свої очі відкриє — й немає його. **20** Страхиття досягнуть його, мов вода, вночі буря украде його, **21** східний вітер його понесе — і минеться, і бурею схопить його з його місця... **22** Оце все Він кине на нього, — і не змилюється, і від руки Його мусить той спішно втікати! **23** Своїми долонями сплесе над ним, і свисне над ним з свого місця.

28 Отож, має срібло своє джерелó, і є місце для золота, де його чистять, **2** залізо береться із порогу, з каменя мідь виплавляється. **3** Людина кладе для темноти кінця, і докраю досліджує все, і шукає каміння у темряві та в смертній тіні: **4** ламає в копальні далеко від мешканця; забуті ногою людини, вісять місця, віддалені від чоловіка. **5** Земля — хліб із неї походить, а під нею порито, немов би огнем, **6** місце сапфіру — каміння її, й порошок золота в ній. **7** Стежка туди — не знає її хижий птах, її око орлине не бачило, **8** не ступала по ній молода звірина, не ходив нею лев. **9** Чоловік свою руку по креміню витягує, гори від кореня перевертає, **10** пробиває у скелях канали, і все дороге бачить око його! **11** Він заганяє ріки від виливу, а заховані речі виводить на світло. **12** Та де мудрість знаходиться, і де місце розуму? **13** Людина не знає ціни її, і вона у країні живих не знаходиться. **14** Безодня говорить: „Вона не в мені!“ і море звіщає:

„Вона не зо мною!“ **15** Щирого золота дати за неї не можна, і не ва́житься срі́бло ціною за неї. **16** Не ва́жать за неї о́фірського золота, ні дорогого о́ніксу й сапíру. **17** Золото й скло — не рівняються в ва́рті й, і її не зміняти на по́суд із щирого золота. **18** Корáлі й кришта́ль і не зга́дуються, а набу́ток премудрости — ліпший за пе́рли! **19** Не рівняється їй етіопський топа́з, і не ва́житься золото щире за неї. **20** А мудрість ізвідки прихо́дить, і де місце розуму? **21** Бо вона від очей усьо́го живого захо́вана, і від птаства небесного скрита вона. **22** Аваддо́н той і смерть промовляють: Ушима своїми ми чули про неї лиш чу́тку! **23** Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки Він знає місце її! **24** Бо Він аж на кінці землі придивля́ється, ба́чить під небом усім. **25** Коли́ Він чинив ва́гу вітрові, а воду утво́рював мірою, **26** коли Він уста́ву складав для дощу та дороги для бли́скавки грому, **27** тоді Він побачив її та про неї повів, мі́цно поставив її та її дослі́див! **28** І сказав Він лю́дині тоді: „Таж страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!“

29 І Йов далі вів мову свою та й сказав: **2** „О, коли б я був той, як за місяців давніх, як за днів тих, коли бороні́в мене Бог, **3** коли над головою моєю сві́тився світи́льник Йо́го, і при сві́тлі Йо́го я ходив в темноті́, **4** як був я за днів тих своєї погожої о́сени, коли Бо́жа милі́сть була над на́метом мої́м, **5** коли Всемо́гутній зо мною ще був, а навко́ло мене — мої діти, **6** коли мої крóки купалися в маслі, а скеля

о́лівні струмкі́ бі́ля мене́ лила́! 7 Ко́ли я ви́ходив до бра́ми при мі́сті, і ставив на пло́щі сиді́ння своє́, 8 як тільки́ вбача́ли мене́ юна́кі — то хова́лись, а ста́рші встава́ли й стоя́ли, 9 зве́рхники стримува́ли свою́ мову́ та кла́ли до́лоню на уста́ свої́, — 10 хова́вся тоді́ го́лос волода́рів, а їхні́й я́зик прилі́па́в їм бу́в до підне́біння, 11 Бо́ яке́ у́хо чу́ло про мене́, то зва́ло блаже́нним мене́, і яке́ о́ко бачи́ло, то сви́дкува́ло за мене́, — 12 бо́ я рятува́в біда́ря, що́ про по́міч кри́чав, і сироту́ та безпо́мічного. 13 Благо́словення́ гинучо́го на ме́не прихо́дило, а се́рце вдови́ці чини́в я співа́ючим! 14 Зо́дягавсь я у́ праведни́сть, і вона́ зо́дягала мене́, немов пла́щ та заві́й бу́ло пра́во моє́. 15 Очи́ма я бу́в для слі́пого, а кривому́ — но́гами я бу́в. 16 Біда́ря́м я бу́в ба́тьком, суперечку́ ж, яко́ї не зна́в, я до́сліджува́в. 17 Й я то́рощив зло́чинцеві́ щеле́пи, і ви́ривав із зу́бів його́ схопле́не. 18 І я говори́в: Умру́ я в сво́єму гні́зді, і свої́ дні́ я помно́жу, немов той пі́сок: 19 для́ води́ бу́в відкрити́й мій ко́рень, а ро́са зостава́лась на ві́тці мо́йй. 20 Мо́я сла́ва бу́ла при мені́ все но́ва, і в ру́ці мо́йй лу́к мій відно́влюва́в си́лу. 21 Мене́ слуха́лися й до́жидали́, і мовча́ли на ра́ду мою́. 22 По́ слові́ мо́йм у́же не говори́ли, і па́дала мо́ва мо́я на них кра́плями. 23 І че́кали мене́, як до́щу, і уста́ свої́ відкрива́ли, немов на́ весінній той до́щик. 24 Ко́ли я, бу́вало, сме́явся до́ них, то не ві́рили, та сві́тла обличчя́ мого́ не га́сили. 25 Ви́бирав я до́рогу для́ них і сиді́в на чо́лі, і про́бува́в, немов ца́р той у́ в́ійську, ко́ли ті́шить засму́чених ві́н!

30 А тепер насміхаються з мене молодші від мене літами, ті, що їхніх батьків я бридівся б покласти із псами отари моєї. **2** Та й сила рук їхніх для чого бувала мені? Повня сил їх минулась! **3** Самотні були в недостатку та голоді, ссали вони суху землю, зруйновану та опустілу! **4** рвали вони лободу на кущах, ялівцeve ж коріння було їхнім хлібом. **5** Вони були вигнані з-поміж людей, кричали на них, немов на злодіїв, **6** так що вони пробували в яругах долин, по ямах під земних та скелях, **7** ревіли вони між кущами, збирались під терням, — **8** сини нерозумного й діти неславного, вони були вигнані з краю! **9** А тепер я став піснею їм, і зробився для них поговором. **10** Вони обридїли мене, віддалились від мене, і від мого обличчя не стримали слїни, **11** бо Він розв'язав мого пояса й мучить мене, то й вони ось вуздечку із себе відкинули перед обличчям моїм. **12** По правіці встають жовтодзюби, нoги мені підставляють, і тoпчуть на мене дороги нещастя свого. **13** Порїли вони мою стeжку, хочуть мати кoристь із мого життя, немає кому їх затримати, — **14** немов через вїлім широкий прихoдять, валяються попід румовищем. **15** Обернулось страхіття на мене, моя слава пронeслась, як вітер, і, як хмара, минулось щастя моє. **16** А тепер розливається в мене душа моя, хапають мене дні нещастя! **17** Вночі мої кості від мене віддoвбуються, а жили мої не вcпокоюються. **18** З великої Божої сили змінилося тіло моє, і недуга мене оперізує, мов той хітoн. **19** Він укинув мене до

болота, і став я подібний до пороку й попелу. **20** Я кличу до Тебе, та Ти мені відповіді не даєш, я перед Тобою стою, Ти ж на мене лише придивляєшся. **21** Ти змінився мені на жорстокого, мене Ти женеш силою Своєї руки. **22** На вітер підняв Ти мене, на нього мене посадив, і робиш, щоб я розтопивсь на спустошення! **23** Знаю я: Ти до смерти провадиш мене, і до дому зібрання, якого призначив для всього живого. **24** Хіба не простягає руки потопельник, чи він у нещасті своїм не кричить? **25** Чи ж не плакав я за бідарем? Чи за вбогим душа моя не сумувала? **26** Бо чекав я добра, але лихо прийшло, сподівався я світла, та темнота прийшла. **27** Киплять мої нутрощі й не замовкають, зустріли мене дні нещастя, **28** ходжу почорнілий без сонця, на зборі встаю та кричу. **29** Я став братом шакалам, а струсятам — товаришем, **30** моя шкіра зчорніла та й лупиться з мене, від спе́коти спалилися кості мої. **31** І стала жалобою а́рфа моя, а сопілка моя — зойком плачливим.

31 Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину? **2** І зверху яка доля від Бога, чи спадщина від Всемогутнього із висот? **3** Хіба не загібіль для кривдника, і хіба не нещастя злочінцям? **4** Хіба ж Він не бачить дорóги мої, і не лічить усі мої кро́ки? **5** Якщо я ходив у марно́ті, і на оману спішила нога моя, — **6** то нехай на вазі справедливости зва́жить мене, — і невинність мою Бог пізнає! **7** Якщо збóчує кро́к мій з дороги, і за очима моїми пішло моє серце, і до рук моїх не́чисть приліпла, — **8** то нехай

сію я, а їсть інший, а рослинність моя нехай вірвана
буде з корінням! **9** Якщо моє серце зваблялось до
жінки чужої, і причаювався я при двéрях мoйого
товáриша, **10** то хай мéле для іншого жінка моя, і над
нею нехай нахиляються інші! **11** Бо гидóта оце, й це
провина підсúдна, **12** бо огонь це, який буде жерти
аж до Аваддóну, і вірве з корінням увесь урожай
мій! **13** Якщо я понéхтував правом свого раба чи
свої невільниці в їх суперéчці зо мною, **14** то що я
зроблю́, як підійметься Бог? А коли Він пригля́неться,
щó Йому відповім? **15** Чи ж не Той, Хто мене учинив
у нутрі, учинив і його, і Один утворів нас в утрóбі?
16 Чи бажáння убогих я стримував, а очі вдовицям
засмúчував? **17** Чи я сам поїдав свій шматóк, і з
нього не їв сиротá? **18** Таж від днів молодéчих моїх
виростáв він у мене, як в батька, і від утрóби матері
моєї я провáдив його! **19** Якщо бачив я гінучого без
одежі, і вбрання не булó в сiромáхи, — **20** чи ж не
благословляли мене його стéгна, і рúном овечок моїх
він не грівся? **21** Якщо на сироту я порúшував руку
свою, коли бачив у брамі собі допомогу, — **22** хай
рамéно моє відпадé від свого плеча, а рука моя
від суглóбу свого нехай буде відлáмана! **23** Бо óстрах
на мене — нещастя від Бога, а перед вели́ччям Його
я не можу встояти. **24** Чи я золото клав за надію
собі, чи до щирого золота я говорив: „ Ти, безпеко
моя“? **25** Чи т́шився я, що велике багатство моє, й що
рука моя стілки надбала? **26** Коли бачив я сонце,
як сяє воно, а місяць велично пливé, **27** то коли б

потаємно повабилося серце моє, і цілу́нки рукою я їм
посилав, — **28** це так само провина підсудна була б,
бо відрікся б я Бога Всевишнього! **29** Чи я тішивсь
упа́дком свої́ого нена́висника, чи порушувався я,
коли зло спотика́ло його? **30** Таки ні, — не давав я
на гріх піднебі́ння свого, щоб прокля́ттям жадати
душі його. **31** Хіба люди наме́ту мого не казали:
„Хто покаже такого, хто з м'яса його не наситився?“
32 Чужинець на вулиці не ночува́в, — я двері свої
відчиняв подоро́жньому. **33** Чи ховав свої про́гріхи
я, як люди́на, щоб у свої́му нутрі зата́йти провину
свою? **34** Бо тоді я боявся б великого на́товпу, і сором
від ро́дів жахав би мене, я мовчав би, й з дверей не
вихо́див. **35** О, якби мене вислухав хто! Оце підпис
моєї руки: Нехай Всемогу́тній мені відповість, а ось
звій, зо скаргóю, що його написав мій проти́вник. **36**
Чи ж я не носив би його на своєму плечі, не обві́ннувся
б ним, як вінка́ми? **37** Число кро́ків своїх я представляю
йому; мов до кня́зя, наближусь до нього. **38** Якщо
проти мене голóсить земля моя, й її бо́розни плачуть
із нею, **39** якщо без гроше́й я їв плóди її, а її власника́
я стогна́ти примушував, — **40** то замість пшениці
хай ві́росте те́рен, а замість ячме́ню — ку́кіль!“Слова
Йова скінчили́ся.

32 І перестáli ті троє мужів відповідати Йову, бо
він був справедливий в оча́х своїх. **2** І запалився гнів
Елі́гу, сина Барах'їлового, бузянина, з роду Рамового,
— на Йова запали́вся гнів його за те, що той уважав
душу свою справедливішою за Бога. **3** Також на

трьох приятелів його запалився його гнів за те, що не знайшли вони відповіді, а зробили тільки Йова винним. 4 А Елігу вичікував Йова та їх із словами, бо вони були старші віком за нього. 5 І побачив Елігу, що нема належної відповіді в устах тих трьох людей, — і запалився його гнів! 6 І відповів бузянин Елігу, син Барах'їлів, та й сказав: „Молодий я літа́ми, ви ж старші, тому́ то я стримувався та боявся знання своє́ висловити вам 7 Я подума́в: Хай вік промовля́є, і хай розуму вчить многолі́ття! 8 Справді, дух — він у лю́дині, та Всемогутнього по́дих їх мудрими чинить. 9 Многолі́тні не за́вжди розумні, і не все розуміються в праві старі́. 10 Тому́ я кажу: Послухай мене, — хай знання своє́ висловлю́ й я! 11 Тож слів ваших вичікував я, наставляв свої́ уші до вашої мудрости, поки справу ви дослідите́. 12 І я приглядався до вас, й ось немає між вами, хто б Йо́ву довів, хто б відпові́дь дав на слова́ його! 13 Щоб ви не сказали: „Ми мудрість знайшли: не лю́дина, а Бог перемо́же його́!“ 14 Не на мене слова́ він скеро́вував, і я не відпові́м йому мовою вашою. 15 Полякали́сь вони, вже не відпові́дають, не мають вже слів, 16 Я чекав, що не бу́дуть вони говорити, що спини́лись, не відпові́дають уже. 17 Відпові́м також я свою́ ча́стку, і висловлю́ й я свою ду́мку. 18 Бо я повний слова́ми, — дух мойо́го нутра́ докуча́є мені. 19 Ось ут́рба моя, мов вино невідќрите, — вона трі́скається, як нові бурдю́кі! 20 Нехай я скажу́ — й буде легше мені, нехай у́ста відкрию свої́ — й відпові́м! 21 На о́собо́у не бу́ду уваги звертати,

не буду підлещуватись до людіни, **22** бо не вмію підлещуватись! Коли ж ні, — нехай зараз візьме мене мій Творець!

33 Але слухай но, Йóве, промови мої, і візьми до ушей всі слова мої. **2** Ось я уста свої відкриваю, в моїх устах говорить язик мій. **3** Простота́ мого серця — слова мої, і вісловлять ясно знання мої уста. **4** Дух Божий мене учинив, й оживляє мене Всемогутнього по́дих. **5** Якщо можеш, то дай мені відповідь, вішикуйсь передо мною, поста́вся! **6** Тож Божий і я, як і ти, — з глини вітиснений теж і я! **7** Ото страх мій тебе не настра́шить, і не буде тяжко́ю рука моя на тобі. **8** Отож, говорив до моїх ушей ти, і я чув голос слів: **9** „Чистий я, без гріха, я невинний, і немає провини в мені! **10** Оце Сам Він причини на мене знахо́дить, уважає мене Собі ворогом. **11** У кайдани закув мої но́ги, усі стежки мої Він стереже“. **12** Ось у цьому ти не справедливий! Відповім я тобі, бо більший же Бог за людіну! **13** Чого Ти із Ним спереча́єшся, що про всі Свої справи Він відповіді не дає? **14** Бо Бог промовляє і раз, і два ра́зи, та людіна не бачить тогó: **15** у сні, у видінні нічнóму, коли міцний сой на людей нападає, в дрімóтах на ложі, — **16** тоді відкриває Він ухо людей, і настра́шує їх осторо́гою, **17** щоб відвέсти людіну від чину її, і Він гордість від мужа ховає, **18** щоб від грóбу повстримати душу його́, а живая його щоб не впала на ра́тище. **19** І карається хворістю він на постéлі своїй, а в костях його свáрка міцна́. **20** І жива його брі́диться хлібом, а

душа його — стравою влюбленою. **21** Гине тіло його, аж не видно його, і вистають його кості, що перше не видні були. **22** І до гробу душа його зближується, а живая його — до померлих іде. **23** Якщо ж Ангел-заступник при нім, один з тисячі, щоб представити людині її правоту, **24** то Він буде йому милосердний та й скаже: „Звільни ти його, щоб до гробу не йшов він, — Я викуп знайшов“. **25** Тоді відмолодиться тіло його, поверне до днів його юности. **26** Він благатиме Бога, й його Собі Він уподобає, і обличчя його буде бачити з окликом радості, і чоловікові верне його справедливість. **27** Він дивитиметься на людей й говоритиме: „Я грішив був і правду кривив, та мені не відплачено. **28** Він викупив душу мою, щоб до гробу не йшла, і буде бачити світло живая моя“. **29** Бог робить це все двічі-тричі з людиною, **30** щоб душу її відвернути від гробу, щоб він був освітлений світлом живих. **31** Уважай, Йове, слухай мене, мовчи, а я промовлятиму! **32** Коли маєш слова, то дай мені відповідь, говори, бо бажаю твого оправдання. **33** Якщо ні — ти послухай мене; помовчи, й я навчу тебе мудрости!“

34 І говорив Елігу та й сказав: **2** „Слухайте, мудрі, слова ці мої, ви ж, розважні, почуйте мене! **3** Бо ухо слова випробує, а піднебіння їжу куштує. **4** Виберім право собі, між собою пізнаймо, що добре. **5** Бо Йов говорив: „Я був справедливий, та відкинув Бог право моє. **6** Чи буду неправду казати за право своє? Без вини небезпечна стріла моя“. **7** Чи є такий муж, як

цей Йов, що п'є глузування, як воду, **8** і товаришує з злочинцями, і ходить з людьми беззаконними?

9 Бо він каже: „Нема людині користі, коли її Бог уподобає“. **10** Тож вислухайте, ви розумні, мене: Бог далекий від несправедливості, і Всемогутній від кривди! **11** Бо за чином людини Він їй надолужить, і згідно з своєю дорогою знайде людина заплату! **12** Тож поправді, не чинить Бог несправедливого, і Всемогутній не скривлює права. **13** Хто землю довірив Йому, і хто на Нього вселенну поклав? **14** Коли б Він до Себе забрав Своє серце, Свій дух, і Свій підих до Себе забрав, — **15** всяке тіло погинуло б вмить, а людина повернулася б на порох! **16** Коли маєш ти розум, послухай же це, почуй голос оцих моїх слів: **17** Хіба стримувати може ненависник право? І хіба осудити ти зможеш Всеправедного? **18** Хіба можна сказати цареві: „Негідний“, а вельможним: „Безбожний“? **19** Таж Він не звертає уваги на зверхників, і не вирізняє можливого перед убогим, бо всі вони — чин Його рук, **20** за хвилину вони помирають, опівночі. Доторкнеться Він можних — і гинуть вони, сильний усунений буде рукою не людською. **21** Бо очі Його на дорогах людини, і Він бачить всі кроки її, — **22** немає темноти, немає і темряви, де б злочинці сховались. **23** Бо людині Він не призначає означений час, щоб ходила до Бога на суд. **24** Він сильних ламає без дослідів, і ставить на місце їх інших. **25** Бож знає Він їхні діла, — оберне вночі — і почавлені будуть! **26** Як несправедливих уразить Він їх, на видному місці, **27** за те, що вони

відступили від Нього, і не розуміли доріг Його всіх, **28** щоб зойк сірома́хи спрова́дити до Нього, бо Він чує благання пригнічених. **29** Коли Він заспоко́їть, то хто винуватити буде? Коли Він закриє лице, хто побачить Його? А це робиться і над наро́дом, і над люди́ною ра́зом, **30** щоб не панував чоловік нечестивий із тих, що правлять за па́стку народо́ві. **31** Бо Богові треба отак говорити: „Несу я заслужене, — злого робити не буду! **32** Чого я не бачу, навчи Ти мене; коли кривду зробив я, то більше не бу́ду чинити!“ **33** Чи на думку твою надолу́жить Він це, бо відкинув ти те? Бо вибереш ти, а не я, а що знаєш, кажи! **34** Мені скажуть розумні та муж мудрий, який мене слухає: **35** „Йов говорить немудро, а слова́ його без розуміння. **36** О, коли б Йов досліджений був аж навіки за відповіді, як злі люди, **37** бо він додає до свого́ гріха́ ще провину, — між нами він плéще в долоні та мно́жить на Бога промови свої“.

35 І говорив Елі́гу та й сказав: **2** „Чи це полічив ти за право, як кажеш: „Моя праведність більша за Божу“? **3** Бо ти говорив: „Що́ pomoже тобі? Яку ко́ристь із цього я матиму більшу, аніж від свого́ гріха́?“ **4** Я тобі відповім, а з тобою і ближнім твоїм. **5** Подивися на небо й побач, і на хмари споглянь, — вони вищі за тебе. **6** Як ти будеш грішити, що́ зробиш Йому? А стануть численні провини твої, що́ ти вчиниш Йому? **7** Коли праведним станеш, що́ даси ти Йому? Або що́ Він візьме з твоєї руки? **8** Для люди́ни, як ти, беззако́ння твоє, і для лю́дського сина

твоя справедливість! **9** Від безлічі гноблення стогнуть вони, кричать від твердого плеча багатьох. **10** Та не скаже ніхто: Де ж той Бог, що мене Він створив, що вночі дає співи, **11** що нас над худобу земну Він навчає, і над птаство небесне вчиняє нас мудрими? **12** Вони там кричать, але через бундючність злочинців Він відповіді не дає. **13** Тільки марноти не слухає Бог, і Всемогутній не бачить її. **14** Що ж тоді, коли кажеш: „Не бачив Його!“ Та є суд перед Ним, — і чекай ти його! **15** А тепер, коли гнів Його не покарав, і не дуже пізнав про глупоту, **16** то намірно Йов уста свої відкриває та множить слова без знання“.

36 І далі Елігу казав: **2** „Почекай мені тріхи, й тобі покажу, бо ще є про Бога слова. **3** Зачну викладати я здалека, і Творцеві своєму віддам справедливість. **4** Бо справді слова мої не неправдиві, — я з тобою безвадний в знанні. **5** Таж Бог сильний, і не відкидає нікого, Він міцний в силі серця. **6** Не лишає безбожного Він при житті, але право для бідних дає. **7** Від праведного Він очей Своїх не відвертає, але їх садівить з царями на троні назавжди, — і вони підвищуються. **8** А як тільки вони ланцюгами пов'язані, і тримаються в путах біді, **9** то Він їм представляє їх вчинок та їхні провини, що багато їх стало. **10** Відкриває Він ухо їх для остороги, та велить, щоб вернулися від беззаконня. **11** Якщо тільки послухаються, та стануть служити Йому, покінчать вони свої дні у добрі, а роки свої у приємностях. **12** Коли ж не послухаються, то наскочать на ратище, і покінчать життя без знання. **13**

А злосерді кладуть гнів на себе, не кричать, коли в'яже
Він їх. **14** У молодості помирає душа їх, а їхня живая
— поміж блудників. **15** Він визволяє убогого з горя
його, а в переслідуванні відкриває їм ухо. **16** Також і
тебе Він би вибавив був із тісноти на широкість, що
в ній нема утиску, а те, що на стіл твій поклалося
б, повне товщу було б. **17** Та правом безбожного ти
переповнений, право ж та суд підпирають людину. **18**
Отож лютість нехай не намовить тебе до плескання в
долоні, а окуп великий нехай не заверне з дороги
тебе. **19** Чи в біді допоможе твій зойк та всі зміцнення
сили? **20** Не квапся до ночі тієї, коли вірвані будуть
народи із місця свого. **21** Стережись, не звертайся до
зла, яке замість біди ти обрав. **22** Отож, Бог найвищий
у силі Своїй, — хто навчає, як Він? **23** Хто дорогу
Його Йому вказувати буде? І хто скаже: „Ти кривду
зробив?“ **24** Пам'ятай, щоб звеличувати Його вчинок,
про якого виспівують люди, **25** що його бачить всяка
людина, чоловік приглядається здалека. **26** Отож,
Бог великий та недовідомий, і недослідиме число
Його літ! **27** Бо стягає Він краплі води, і дощем вони
падають з хмари Його, **28** що хмари спускають його,
і спадають дощем на багато людей. **29** Також хто
зрозуміє розтягнення хмари, грім намету Його? **30**
Отож, розтягає Він світло Своє над Собою і морську
глибину закриває, **31** бо ними Він судить народи,
багато поживи дає. **32** Він тримає в руках Своїх
бліскавку, і керує її проти цілі. **33** Її гуркіт звіщає про
неї, і прихід її відчуває й худоба.

37 Отож, і від цього тремтить моє серце і зрушилось з місця свого. **2** Уважливо слухайте гук Його голосу, і грім, що несеться із уст Його, — **3** його Він пускає попід усім небом, а світло Своє — аж на кінці землі. **4** За Ним грім ричить левом, гримить гуком своєї величності, і його Він не стримує, почується голос Його. **5** Бог предивно гримить своїм голосом, вчиняє великі діла, яких не розуміємо ми. **6** До снігу говорить Він: „Падай на землю!“ а дощеві та зливі: „Будьте сильні!“ **7** Він руку печатає кожній людині, щоб пізнали всі люди про діло Його. **8** І звір входить у сховище, і живе в своїх лігвищах. **9** Із кімнати південної буря приходить, а з вітру північного — холод. **10** Від Божого подиху лід повстає, і водна широкість тужавіє. **11** Також Він обтяжує вільгістю тучу, і світло своє розпорощує хмара, **12** і вона по околицях ходить та блукає за Його провідом, щоб чинити все те, що накаже Він їй на поверхні вселенної, — **13** він наводить її чи на кару для краю Свого, чи на милість. **14** Бери, Йове, оце до ушей, уставай і розваж Божі чуда! **15** Чи ти знаєш, що Бог накладає на них, і зяяснює світло із хмари Своєї? **16** Чи ти знаєш, як носяться хмара в повітрі, про чуда Того, Який має безвладне знання, **17** ти, що шати твої стають теплі, як стішується земля з полудня? **18** Чи ти розтягав із Ним хмару, міцну, немов дзеркало лите? **19** Навчи нас, що скажем Йому? Через темність ми не впорядкуємо слова. **20** Чи йому оповістися, що буду казати? Чи зміг хто сказати, що Він знищений буде? **21** І тепер ми не бачимо світла,

щоб світило у хмарах, та вітер перейде — і вічистить їх. **22** Із півночі приходить воно, немов золото те, та над Богом величність страшна. **23** Всемогутній, — Його не знайшли ми, Він могутній у силі, але Він не мучить нікого судом та великою правдою. **24** Тому нехай люди бояться Його, бо на всіх мудросердих не дивиться Він“.

38 Тоді відповів Господь Йову із бурі й сказав: **2** „Хто то такий, що затемнює раду словами без розуму? **3** Підпережи но ти стегна свої, як мужчина, а Я буду питати тебе, — ти ж Мені поясни! **4** Де ти був, коли землю оснóвував Я? Розкажи, якщо маєш знання! **5** Хто оснóви її положив, чи ти знаєш? Або хто розтягнув по ній шнура? **6** У що підстави її позапущувані, або хто поклав камінь наріжний її, **7** коли разом співали всі зóрі порáнні та радісний óкрик здіймали всі Божі сини? **8** І хто море ворóтами загородив, як воно виступáло, немов би з утрóби вихóдило, **9** коли хмари поклав Я за одіж йому, а імлю́ — за його пелюшкі, **10** і призначив йому Я границю Свою та поставив засу́ва й ворóта, **11** і сказав: „Аж досі ти дїйдеш, не далі, і тут ось межа́ твоїх хвиль гордовітих?“ **12** Чи за своїх днів ти наказував рáнкові? Чи досві́тній зорі показав її місце, **13** щоб хапáлась за кінці землі та посіпались з неї безбожні? **14** Земля змíнюється, мов та глина печáтки, і стають, немов óдіж, вони! **15** І нехай від безбожних їх світло віді́йметься, а високе раме́но зламáється! **16** Чи ти схóдив коли аж до мóрських джерéл, і чи ти перехóджувався дном безодні? **17** Чи

для тебе відкриті були брами смерти, і чи бачив ти
брами смертєльної тіні? **18** Чи широкість землі ти
оглянув? Розкажи, якщо знаєш це все! **19** Дє та дорóга,
що світло на ній пробуває? А тємрява — де її місце, **20**
щоб узяти її до границі її, і щоб знати стежки її дому?
21 Знаєш ти, бо тоді народився ж ти був, і велике
число твоїх днів! **22** Чи дохóдив коли ти до схóванок
снігу, і схóванки граду ти бачив, **23** які Я тримаю на
час лихоліття, на день бóю й війни? **24** Якою дорогою
дїлиться вітер, розпорóшується по землі вітерєць?
25 Хто для зливи протóку провів, а для громови́ці
— дорогу, **26** щоб дощїти на землю безлюдну, на
пустиню, в якій чоловіка нема, **27** щоб пустиню та
пущу насїчувати, і щоб забезпéчити вихід траві? **28**
Чи є бáтько в доща, чи хто крáплі росі породїв?
29 Із чиеї утрóби лід вийшов, а їній небесний —
хто його породив? **30** Як камінь, тужáвіють води, а
повєрхня безóдні ховається. **31** Чи зв'яжеш ти зáв'язки
Волосожа́ру, чи розв'яжеш віжки в Оріóна? **32** Чи
вїведеш ча́су свого Зодія́ка, чи Вóза з синами його
попровáдиш? **33** Чи ти знаєш устáви небєс? Чи ти
покладєш на землі їхню влáду? **34** Чи підіймеш свій
голос до хмар, — і багато води тебе вкриє? **35** Чи
блїскавки ти посилаєш, і підуть вони, й тобі скажуть
„Ось ми“? **36** Хто мудрість вкладає людині в нутрó?
Або — хтó дає сєрцеві розум? **37** Хто мудрістю хмари
зрахує, і хто може затримати небесні посúди, **38** коли
пóрох зливається в злївки, а кавалки злипаються?
39 Чи здóбич левиці ти зловиш, і заспоко́їш життя

левчуків, **40** як вони по легóвищах тóляться, на чáтах сидять по куща́х? **41** Хто готує для кру́ка поживу його, як до Бога кричать його діти, як без їжі блукають вони?

39 Хіба́ ти пізнав час наро́дження скéльних кози́ць? Хіба ти пильнував час мук по́роду ла́ні? **2** Чи на місяці лічиш, що спóвнитись мусять, і відаєш час їх наро́дження, **3** коли прикляка́ють вони, випускають дітей своїх, і звільняються від болів по́роду? **4** Набираються сил їхні діти, на полі зростають, відхо́дять і більше до них не вертаються. **5** Хто пустів осла дикого вільним, і хто розв'язав ослу дикому пúта, **6** якому призначив Я степ його домом, а місцем його пробува́ння — солóну пустиню? **7** Він сміється із гáласу міста, не чує він крику погóнича. **8** Що знахо́дить по го́рах, то паша його, і шукає він усього зеленого. **9** Чи захоче служити тобі однорі́г? Чи при я́слах твоїх ночуватиме він? **10** Чи ти однорóга прив'яжеш до його борозні поворóззям? Чи буде він боронувáти за тобою долини? **11** Чи повіриш йому через те, що має він силу велику, — і свою працю на нього попу́стиш? **12** Чи повіриш йому, що він верне насіння твоє, і збере тобі тік? **13** Крило стру́сєве радісно б'ється, чи ж крило це й пір'їна лелéки? **14** Бо яйця свої він на землю кладé та в поросі їх вигрівáє, **15** і забува́, що нога може їх розчавіти, а звір польовий може їх розтопта́ти. **16** Він жорстокий відно́сно дітей своїх, ніби вони не його, а що праця його може бути надарéмна, того не бої́ться, **17** бо Бог учинив, щоб

забув він про мудрість, і не наділив його розумом.
18 А за часу надходу стрільців ударяє він крильми повітря, — і сміється з коня та з його верхівця! **19** Чи ти силу коневі даси, чи шию його ти зодягнеш у гриву?
20 Чи ти зробиш, що буде скакати він, мов саранá? Величне іржання його страшелéзне! **21** Б'є ногою в долині та тішиться силою, іде він наспроти зброї, **22** — сміється з страху й не жахається, і не вертається з-перед мечá, **23** хоч дзвонить над ним сагайдак, вістря списове та ратище! **24** Він із шаленістю та лютістю землю ковтає, і не вірить, що чути гук рогу. **25** При кожному розі кричить він: „І-га!“ і винює здалека бій, грім гетьманів та крик. **26** Чи яструб літає своєю премудрістю, на південь простягає крила свої? **27** Чи з твого наказу орел підіймається, і мостить кубло своє на висоті? **28** На скелі замешкує він та ночує, на скельнім вершкú та твердині, — **29** ізвідти визорує їжу, далеко вдивляються очі його, **30** а його пташенята п'ють кров. Де ж забиті, там він“.

40 І говорив Господь Йову й сказав: **2** „Чи буде ставати на прю з Всемогутнім огу́дник? Хто сперечається з Богом, хай на це відповість!“ **3** І Йов відповів Господéві й сказав: **4** „Оце я знікчémнів, — що ж маю Тобі відповісти? Я кладу свою руку на уста свої. **5** Я раз говорив був, і вже не скажу, а вдруге — і більш не додам!“ **6** І відповів Господь Йову із бурі й сказав: **7** „Підпережи́ но ти стéгна свої, як мужчи́на: Я буду питати тебе, — ти ж пояснюй Мені! **8** Чи ти хочеш порушити право Моє, винуватити Мене, щоб

оправданим бути? **9** Коли маєш рамено, як Бог, і голосом ти заgrimíš, немов Він, **10** то окрась Ти себе пишнотю й величністю, зодягнісь у славу й красу! **11** Розпорош лютість гніву свого, і поглянь на все горде — й прини́зь ти його́! **12** Поглянь на все горде — й його впокорі, поспихай нечестивих на їхньому місці, **13** поховай їх у поросі разом, а їхні обличчя обвий в укритті. **14** Тоді й Я тебе славити буду, як правиця твоя допоможе тобі! **15** А ось бегемот, що його Я створив, як тебе, — траву, як худоба велика, він їсть. **16** Ото сила його в його стегнах, його ж міцність — у м'язах його живота. **17** Випростовує він, немов кедра, свого хвоста, жили стегон його посплітались. **18** Його кості — немов мідяні оті руди, костоміхи його — як ті пруття залізні. **19** Голова оце Божих доріг; і тільки Творець його може зблизити до нього меча. **20** Бо гори приносять поживу йому, і там грається вся звірина польова. **21** Під лотосами він вилежується, в укритті очерету й болота. **22** Лотоси тінню своєю вкривають його, тополі поточні його обгортають. **23** Ось підіймається річка, та він не боїться її, він безпечний, хоча б сам Йордан йому в пащу впливав! **24** Хто може схопити його в його очі, гаками ніздрю продіравити?

41 Чи левіятана потягнеш гачком, і йому языка стягнеш шнуром? **2** Чи очеретину вкладеш йому в ніздрю, чи терниною щіку йому продіраєш? **3** Чи він буде багато благодати тебе, чи буде тобі говорити лагідне? **4** Чи складе він умову з тобою, і ти візьмеш

його за раба собі вічного? **5** Чи ним бавитись будеш, як птахом, і прив'яжеш його для дівчаток своїх? **6** Чи ним спільники торгуватимуть, чи поділять його між купців -хананей? **7** Чи шпильками проколиш ти шкіру його, а острогою риб'ячою — його голову? **8** Поклади ж свою руку на нього, й згадай про війну, — і більше того не чини! **9** Тож надія твоя неправдива, — на сам вигляд його упадеш. **10** Нема смільчака, щоб його він збудив, — а хто ж перед обличчям Моїм зможе стати? **11** Хто вийде навпроти Мене — й буде цілий? Що під небом усім — це Мое! **12** Не буду мовчати про члени його, про стан його сили й красу його складу. **13** Хто відкриє поверхню одежі його? Хто підійде коли до двійних його щелепів? **14** Двері обличчя його хто відчинить? Навколо зубів його жах! **15** Його спина — канали щитів, поєднання їх — крем'яна печать. **16** Одне до одного доходить, а вітер між ними не пройде. **17** Одне до одного притверджені, сполучені, і не відділяться. **18** Його чхання засвічує світло, а очі його — як повіки зорі світової! **19** Бухає полум'я з пащі його, вириваються іскри огненні! **20** Із ніздер його валить дим, немов з того горшка, що кипить та біжить. **21** Його подих розпалює вугіль, і бухає полум'я з пащі його. **22** Сила ночує на шиї його, а страх перед ним утікає. **23** М'ясо нутра його міцно тримається, — воно в ньому тверде, не хитається. **24** Його серце, мов з каменя вилите, і тверде, як те долішне жорно! **25** Як підводиться він, перелякуються силачі, та й ховаються з жаху. **26** Той меч, що досягне

його, не встоїть, ані спис, ані ратище й панцер. 27 За солому залізо вважає, а мідь — за гнилу деревину! 28 Син лука, стріла, не примусит увтікати його, каміння із праці для нього змінється в сіно. 29 Булаву вважає він за соломінку, і сміється із по́свисту ратища. 30 Під ним гостре череп'я, — лягає на гостре, немов у болото. 31 Чинить він, що кипить глибочінь, мов горня, і обертає море в окріп. 32 Стежка світить за ним, а безодня здається йому сивиною. 33 Немає подоби йому на землі, він безстрашним створений, 34 він бачить усе, що висо́ке, він цар над усім пишним звір'ям!“

42 А Йов відповів Господеві й сказав: 2 „Я знаю, що можеш Ти все, і не спиняється задум у Тебе! 3 Хто ж то такий, що ховає пораду немудру? Тому я говорив, але не розумів. Це чудніше від мене, й не знаю його: 4 „Слухай же ти, а Я буду казати, запитаю тебе, — ти ж Мені поясни“. 5 Тільки послухом уха я чув був про Тебе, а тепер моє око ось бачить Тебе. 6 Тому я зрікаюсь говóреного, і каюсь у по́росі й по́пелі!“ 7 І сталося по тому, як Господь промовив ці слова до Йова, сказав Господь теманянину Еліфазові: „Запалився Мій гнів на тебе та на двох твоїх прїятелів, бо ви не говорили слóшного про Мене, як раб Мій Йов. 8 А тепер візьміть собі сім бичків та сім баранів, і йдіть до Мого раба Йова, і принесете цілопáлення за себе, а Мій раб Йов помóлиться за вас, бо тільки з ним Я буду рахувáтися, щоб не вчинити вам злої речі, — бо ви не говорили слóшного про Мене, як раб Мій Йов“.

9 І пішли теманянин Еліфáz, і шух'янин Білдád, та нааматянин Цофáр, і зробили, як говорив їм Господь. І споглянув Господь на Йова. 10 І Господь приверну́в Йова до першого ста́ну, коли він помолився за своїх прія́телів. І помно́жив Господь усе, що Йов мав, удвоє. 11 І поприхо́дили до нього всі брати його, і всі сестри його та всі попередні знайо́мі його, і їли з ним хлі́б у його домі. І вони головою хита́ли над ним, та потішали його за все зле, що Господь був спрово́див на нього. І дали вони йому кожен по одній кесі́ті, і кожен по одній золотій обручці. 12 А Господь поблагослові́в останок днів Йова більше від почáтку його, і бу́ло в нього чотирна́дцять тисяч дрібної́ худоби, і шість тисяч верблю́дів, тисяча пар худоби великої́ та тисяча ослиць. 13 І бу́ло в нього се́меро синів та три дочкі. 14 І назвав він ім'я́ першій: Ємі́ма, і ім'я́ другій: Ке́ція, а ім'я́ третій: Керен-Гаппух. 15 І таких вродли́вих жінок, як Йовові до́чки, не знайшло́ся по всій землі. І дав їм їх батько спа́дщину поміж їхні́ми братами. 16 А Йов жив по то́му сотню й сорок ро́ків, і побачив синів своїх та синів синів своїх, чотири поколі́нні. 17 І впоко́ївся Йов старим та насичени́м днями.

Псалми

1 Блажен муж, що за радою несправедливих не ходить, і не стоїть на дорозі грішних, і не сидить на сидінні злоріків, **2** та в Законі Господнім його насолода, і про Закон Його вдень та вночі він роздумує! **3** І він буде, як дерево, над вóдним потоком поса́джене, що рóдить свій плід своєчасно, і що листя не в'яне його, — і всé, що він чинить, — щасті́ться йому́! **4** Не так ті безбожні, — вони як полова, що вітер її розвіває! **5** Ось тому́ то не всто́ять безбожні на с́уді, ані грішники у зборі праведних, — **6** дорогу бо праведних знає Господь, а дорога безбожних загине!

2 Чого то пле́мена бунтують, а наро́ди задумують ма́рне? **2** Зéмні царі повстають, і князі на́ра́джуються ра́зом на Господа та на Його Помаза́нця: **3** „Позриваймо ми їхні кайдáни, і поскидаймо із себе їхні пúта! **4** Але Той, Хто на небеса́х пробува́є — посміється, Владика їх висміє! **5** Він тоді в Сво́йм гніві промовить до них, і настра́шить їх Він у Сво́йм пересéрді: **6** „Я ж помазав Свого Царя на Сіон, святу гóру Свою. **7** Я хочу звістити постанову: Промовив до Мене Господь: Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив. **8** Жадай Ти від Мене, — і дам Я наро́ди Тобі, як спадщину Твою, володі́ння ж Твоє — аж по кінці землі! **9** Ти їх повбиваєш залі́зним жезло́м, потовчеш їх, як по́суд ганча́рський“. **10** А тепер — помудрі́йте, царі, навчі́ться ви, с́удді землі: **11** Служіть Господéві зо стра́хом, і раді́йте з тремті́нням! **12** Шануйте Сина, щоб Він не розгні́вався, і щоб вам не загинути в

дорозі, бо гнів Його незабаром запалиться. Блаженні усі, хто на Нього надіється!

3 Псалом Давидів, як він утікав був перед Авесаломом, своїм сином. Господи, — як багато моїх ворогів, як багато стають проти мене! **2** Багато-хто кажуть про душу мою: „Йому в Бозі спасіння нема!“ Села. **3** Але, Господи, — щит Ти для мене та слава моя, і мою голову Ти підіймаєш! **4** Своїм голосом кличу до Господа, — і Він озветься зо святої Своєї гори. (Села) **5** Я лягаю і сплю, і пробуджуюся, бо Господь підпирає мене, — **6** і я не побоюсь десяти тисяч люду, які проти мене навколо отаборились! **7** Устань же, о Господи! Спаси мене, Боже мій, бо Ти рازیш усіх ворогів моїх в щόку, зуби грішникам крушиш! **8** Спасіння від Господа, і над народом Твоїм — Твоє благословення! (Села)

4 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом Давидів. Коли клічу, — озвися до мене, Боже правди моєї, Ти простір для мене робив у тісноті ... Помилуй мене, і почуй молитву мою! **2** Людські сини, — доки слава моя буде ганьбитись? Доки будете марне любити, шукати неправди? (Села) **3** І знайте, що святого для Себе Господь відділив, почує Господь, як я кликати буду до Нього! **4** Гнівайтесь, та не грішіть; на ложах своїх розмишляйте у ваших серцях, та й мовчіть! (Села) **5** Жертви правди приносьте, і надійтесь на Господа. **6** Багато-хто кажуть: „Хто нам покаже добро?“ Підійми ж на нас, Господи, світло Свого лиця! **7** Ти даєш більшу радість у серці моїм,

ніж у них, як помножилося їхнє збіжжя та їхнє вино
молоде. **8** У спокої я ляжу, і засну́, бо Ти, Господи,
єдиний даєш мені жити безпечно!

5 Для диригента хору. До флейти. Псалом Давидів.
Почуй, Господи, мову мою, стогнання моє зрозумій **2**
Прислухайсь до голосу зойку мого́, о мій Царю та
Боже Ти мій, як до Тебе молитися буду! **3** Ти слухаєш,
Господи, ранком мій голос, — ранком молитися
буду до Тебе та буду чекати, **4** бо Бог Ти не той,
що несправедливості хоче, — зло не буде в Тобі
пробувати! **5** Перед очима Твоїми не втримаються
гультаї, всіх злочинців ненавидиш Ти. **6** Погубиш Ти
неправдомовців, кровожерну й підступну людину
обрідить Господь. **7** А я в ласці великій Твоїй до
дому Твого ввійду́, до Храму святого Твого вклонюся
в страху Твоім. **8** Провадь мене, Господи, в правді
Своїй задля моїх ворогів, і вірівняй передо мною
дорогу Свою, — **9** бо в їхніх устах нема правди, нутро
їхнє приносить нещастя, гріб відкритий — їхнє горло,
свій язик вони роблять гладеньким! **10** Признай їх
за винних, о Боже, через свої заміри хай упадуть, за
їхні великі злочинства відкинь їх від Себе, бо вони
проти Тебе бунтують! **11** А всі, хто надію на Тебе
складають, хай тішаться, — будуть вічно співати вони,
і Ти їх охорониш, і будуть радіти Тобою, хто любить
Ім'я Твоє! **12** Бо Ти, Господи, благословлятимеш
праведного, милістю вкриєш його, як щитом!

6 Для диригента хору. На струнних знаряддях. На
октаву. Псалом Давидів. Не карай мене, Господи, в

гніві Своїм, не завдавай мені кари в Своїм пересерді!

2 Помилуй мене, Господи, я ж бо слабій, уздорів мене, Господи, бо тремтять мої кості, **3** і душа моя сильно стривожена, а ти, Господи, доки? **4** Вернися, о Господи, візволи душу мою, ради ласки Своєї спаси Ти мене! **5** Бож у смерті нема пам'ятання про Тебе, у шеолі ж хто буде хвалити Тебе? (Sheol h7585) **6** Змучився я від стогнання свого, щоночі постелю свою обмиваю слізьми, сльозами своїми окроплюю ложе своє! **7** Мое око зів'яло з печалі, постаріло через усіх ворогів моїх. **8** Відступіться від мене, усі беззаконники, бо почув Господь голос мого плачу! **9** Благання моє Господь вислухає, молитву мою Господь прийме, — **10** усі мої вороги посоромлені будуть, і будуть настрашені дуже: хай вернуться, — і будуть вони посоромлені зараз!

7 Жалобна пісня Давидова, яку він співав Господеві в справі веніямінівця Куша. Господи, Боже мій, — я до Тебе вдаюся: спаси Ти мене від усіх моїх напасників, і визволь мене, **2** щоб ворог моєї душі не розшарпав, як лев, що кості ламає, й ніхто не рятує! **3** Господи, Боже мій, коли я таке учинив, коли є беззаконня в долонях моїх, **4** коли я добродійцеві злом відплатив, і без причини ограбував свого противника, — **5** ворог нехай переслідує душу мою, і нехай дожене, і нехай до землі він потопче життя моє, — і хай мою славу оберне на порошок! (Села) **6** Устань же, о Господи, в гніві Своїм, понесися на лютість моїх ворогів, і до мене скеруй постанову Свою, яку Ти заповів! **7** І громада

народів оточить Тебе, і над нею верніся на висоту! **8**
Господь судить людей, — суди ж мене, Господи, за
моєю правотою й за моєю невинністю. **9** Нехай злоба
безбожних скінчиться, а Ти зміцни праведного, бо
вивідуєш Ти серця й нирки, о праведний Боже! **10** Щит
мій у Бозі, Який чистих серцем спасає. **11** Бог Суддя
справедливий, і щоденно на злого Бог гнівається,
12 коли хто не навёрнеться, — буде гострити меча
Свого Він, Свого лука натягне й наставить його, **13** і
йому приготівив смертельні знаряддя, — Він зробить
огнистими стріли Свої. **14** Ото, беззаконня зачне
нечестивий, і завагітніє безправ'ям, — і породить
неправду. **15** Він рова копав, і його викопав, і впав сам
до ями, яку приготівив, — **16** обёрнеться зло його на
його голову, і на маківку зійде його беззаконня! **17**
Я ж Господа буду хвалити за Його правдою, і буду
віспівувати Ймення Всевишнього Господа!

8 Для диригента хору. На інструменті гатійським.
Псалом Давидів. Господи, Владико наш, — яке то
величне на цій землі Твоє Ймення, — Слава Твоя
понад небесами! **2** З уст дітей й немовлят учинив Ти
хвалу ради Своїх ворогів, щоб зніщити протівника й
мёсника. **3** Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх,
місяця й зорі, що Ти встановив, — **4** то що є людина,
що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого
Ти згадуєш? **5** А однак учинив Ти його мало меншим
від Бога, і славою й величчю Ти коронуєш його! **6**
Учинив Ти його володарем творива рук Своїх, все під
ноги йому вмістив: **7** худобу дрібну та биків, їх усіх, а

також степовіх звірів диких, **8** птаство небесне та риби морські, і все, що морськими дорогами ходить!
9 Господи, Боже наш, — яке то величне на цілій землі Твоє Ймення!

9 Для диригента хору. На спів: „На смерть сина“. Псалом Давидів. Хвалитиму Господа усім серцем своїм, розповім про всі чуда Твої! **2** Я буду радіти, і тішитись буду Тобою, і буду виспівувати Ймення Твоє, о Всевишній! **3** Як будуть назад відступати мої ворогі, то спіткнуться і вігинуть перед обличчям Твоїм! **4** Бо суд мій і справу мою розсудив Ти, Ти на троні суддівім сидів, Судде праведний! **5** Докорів Ти народам, безбожного зніщив, ім'я їхнє Ти витер навічні вікі! **6** О вороже мій, руйнування твої закінчились на вічність, — ти й міста повалив був, і згинула з ними їхня пам'ять! **7** Та буде Господь пробувати навіки, Він для суду поставив престола Свого, **8** і вселенну Він буде судити по правді, справедливістю буде судити народи. **9** І твердінею буде Господь для пригніченого, в час неволі — притулком. **10** І на Тебе надіятись будуть усі, що Ім'я Твоє знають, бо не кинув Ти, Господи, тих, хто шукає Тебе! **11** Співайте Господеві, що сидить на Сіоні, між народами розповідайте про чини Його, **12** бо карає Він чинки криваві, про них пам'ятає, і не забуває Він збірку убогих! **13** Помилуй мене, Господи, поглянь на страждання моє від моїх ненависників, Ти, що мене підіймаєш із брам смерті, **14** щоб я розповідав про всю славу Твою, у брамах Сіонської дони я буду радіти спасінням Твоїм! **15**

Народи попадали в яму, яку самі викопали, до пастки, яку заховали, нога їхня схоплена. **16** Господь знаний, Він суд учинив, — спіткнувся нечестивий у вчинку своєї руки! Гра на струнах. (Села) **17** Попрямують безбожні в шебл, всі народи, що Бога забули, (Sheol h7585) **18** бож не навіки забудеться бідний, надія убогих не згине назавжди! **19** Устань же, о Господи, — хай людина не перемагає, нехай перед лицем Твоїм засуджені будуть народи! **20** Накинь, Господи, пострах на них, — нехай знають народи, що вони тільки люди! (Села)

10 Для чого стоїш Ти, о Господи, здалека, в час неолі ховаєшся? **2** Безбожний в своїм гордуванні женеться за вбогим, — хай схоплені будуть у підступах, які замишляли вони! **3** Бо жаданням своєї душі нечестивий пишається, а ласун проклинає, зневажає він Господа. **4** У гордошах каже безбожний, що „Він не слідкує“, бо „Бога нема“, — оце всі його помисли! **5** Сильні дороги його повсякчасно, від нього суди Твої високо, — тим то віддмухує він ворогів своїх. **6** Сказав він у серці своєму: „Я не захिताюсь, бо ліха навіки не буде мені“. **7** Уста його повні прокляття й обмани та зради, під його язиком — злочинство й переступ. **8** Причаївшись, сидить на подвір'ях, мордує невинного, його очі слідкують за вбогим. **9** В укритті він чатує, як лев той у зорості, чатує схопити убогого, хапає убогого й тягне його в свою сітку. **10** Припадає, знижається він, — і попадають убогі в його міцні кігті ... **11** Безбожний говорить у серці своїм: „Бог забув,

заховав Він обличчя Своє, не побачить ніколи“. **12** Устань же, о Господи Боже, руку Свою підійми, не забудь про убогих! **13** Чому нечестивий ображує Бога і говорить у серці своїм, що Ти не слідкуєш? **14** Але Ти все бачиш, бо спостерігаєш злочинство та утиск, щоб віддати Своєю рукою! На Тебе слабій опирається, Ти сироті помічник. **15** Зламай же рамено безбожному, і злого скарай за неправду його, — аж більше не знайдеш його! **16** Господь — Цар на вічні віки, із землі Його згинуть погани! **17** Бажання понижених чуєш Ти, Господи, серця їх зміцняєш, їх вислуховує ухо Твоє, **18** щоб дати суд сироті та пригнобленому, щоб більш не страшив чоловік із землі!

11 Для диригента хору. Давидів. Я надіюсь на Господа, — як же кажете ви до моєї душі: „Відлітай ти на гору свою, немов птах?“ **2** Бо ось нечестиві натягують лука, міцно ставлять стрілу свою на тятиву, щоб у темряві до простосердих стріляти. **3** Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробить? **4** Господь у святім Своім храмі, Господь — престол Його на небесах, бачать очі Його, повіки Його випробовують людських синів! **5** Господь випробовує праведного, а безбожного й того, хто любить насилля, — ненавидить душа Його! **6** Він спустить дощем на безбожних горюче вугілля, огонь, і сірку, і вітер гарячий, — це частка їхньої чаші. **7** Бо Господь справедливий, кохає Він правду, — праведний бачить обличчя Його!

12 Для диригента хору. На октаву. Псалом Давидів. Спаси мене, Господи, бо нема вже побожного, з-поміж

лю́дських синів позника́ли вже вірні! **2** Марно́ту говорять один до одно́го, їхні уста обле́сні, і серцем подвійним говорять. **3** Нехай підітне́ Господь уста обле́сливі та языка чванькува́того **4** тим, хто говорить: „Своїм язиком будем си́льні, наші уста при нас, — хто ж буде нам пан?“ **5** Через утиск убогих, ради сто́гону бідних тепер Я повстану, — говорить Господь, — поставлю в безпе́ці того, на ко́го розтя́гують сітку! **6** Господні слова — слова чисті, як срі́бло, очищене в глиняні́м го́рні, сім раз перето́плене! **7** Ти, Господи, їх пильнува́тимеш, і будеш навіки нас стерегти́ перед родом оцим! **8** Безбожні кружля́ють навко́ло, бо нікче́мність між лю́дських синів підійма́ється.

13 Для дири́гента хору. Псалом Давидів. Доки, Господи, бу́деш мене забувати назавжди, доки будеш ховати від ме́не обличчя Своє? **2** Як довго я буду складати в душі своїй бо́лі, у серці своїм — щодня сму́ток? Як довго мій ворог підно́ситись буде над мене? **3** Зглянься, озвися до мене, о Господи, Боже мій! Просвітли мої очі, щоб на смерть не заснув я! **4** Щоб мій не́приятель не сказав: „Я його переми́г!“ Щоб мої вороги не раділи, як я захита́юсь! **5** Я надію на милі́сть Твою поклада́ю, моє серце радіє спасі́нням Твоїм! **6** Я буду співати Господе́ві, бо Він доброді́йство для мене вчинив.

14 Для дири́гента хору. Давидів. **2** Господь дивиться з неба на лю́дських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усе повідступáло, разом стали бри́дкіми вони, нема доброчинця, нема ні

одно́го! **4** Чи ж не розуміють всі ті, хто чинить
безпра́в'я, хто мій люд поїдає? Вони хліб Господній
їдять, та не кличуть Його, **5** Тоді настрашілися
стра́хом вони, бо Бог в праведнім роді. **6** Раду вбогого
га́ньбите ви, та Госпо́дь охорона йому. **7** Аби то Він
дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Своему наро́ду
пове́рне Господь, то радітиме Яків, втіша́тися буде
Ізраїль!

15 Псалом Давидів. **2** Той, хто в невинності ходить,
і праведність чинить, і правду говорить у серці
своїм, **3** хто не обмовляє своїм язиком, і злого
не чинить для друга свого, і свого ближнього не
зневажає! **4** Обридливий погорджений в очах його, і
він богобійних шанує, присягає, для себе хоча б і на
зло, — і дотримує; **5** не дає свого срібла на ліхву, і
не бере на невинного підкупу. Хто чинить таке, —
ніко́ли той не захита́ється!

16 Золота пісня Давідова. **2** Я сказав Господе́ві: „Ти
Бог мій і — добро моє тільки в Тобі!“ **3** До святих, які
на землі, що шляхетні вони, — до них все жада́ння
моє! **4** Нехай мно́жаться смутки для тих, хто набув
собі інших богів, — я не буду прино́сити їм лівної
жертви із крові, і їхніх іме́н не носитиму в устах
своїх! **5** Господь — то частина спа́дку мого та чаші
моєї, Ти долю мою підпира́єш! **6** Ча́стки припали для
мене в хороших місцях, і гарна для мене спа́дщина
моя! **7** Благословляю я Господа, що радить мені, наві́ть
ноча́ми навчають мене мої нірки. **8** Уявляю я Господа
перед собою постійно, бо Він по правиці моїй, — й я

не буду захитаний! **9** Через те моє серце радіє та дух веселиться, — і тіло моє спочиває безпечно! **10** Бо Ти не опуститиш моєї душі до шеолу, не попустиш Своєму святому побачити тління! (Sheol h7585) **11** Дорогу життя Ти покажеш мені: радість велика з Тобою, завжди блаженство в правіці Твоїй!

17 Молитва Давідова. **2** Від Твого лиця нехай вирок мій вийде, а очі Твої нехай бачать мою правоту! **3** Ти випробував моє серце, навістив уночі, перетопив Ти мене, — й не знайшов чогось злого. І роздумував я, щоб лихе з моїх уст не виходило, **4** а в людських ділах, за словом уст Твоїх, я стерігся доріг гнобителя. **5** Зміцняй стіпи мої на дорігах Твоїх, щоб кроки мої не хиталися! **6** Я клічу до Тебе, бо відповіси мені, Боже, — нахили Своє ухо до мене, вислухай мову мою, **7** покажи дивну милість Свою, Спасителю тих, хто вдається до Тебе від заколотників проти правіці Твоїї. **8** Хорони Ти мене, як зіницю Свою, дочку ока, у тіні Своїх крил заховай Ти мене **9** від безбожних, що гублять мене, — смертельні мої вороги оточили мене! **10** Тівцем замкнули вони своє серце, уста їхні говорять бундючно. **11** Вороги оточили тепер наші кроки, наставили очі свої, щоб мене повалити на землю. **12** Із них кожен подібний до лева, що шáрпати прагне, й як левчук, що сидить в укритті. **13** Устань же, о Господи, — його поперёдь, кинь його на коліна! Мечем Своім душу мою збережи від безбожного, **14** від людей рукою Свою, Господи, від людей цього світу, що частка їхня в цьому житті, що Ти скарбом

Своїм наповняєш їхнє чéрево! Ситі їхні сини, останок же свій для дітей вони ли́шать. **15** А я в правді побачу облі́ччя Твоє, і, збудившись, насі́чусь Твоею подóбою!

18 Для диригента хору. Раба Господнього Давида, коли він промовив до Господа слова́ цієї пісні того дня, як Господь урятував його з руки всіх його ворогів та від руки Саула, то він проказав: Полюблю́ Тебе, Господи, сило моя, **2** Господь моя скéля й тверді́ня моя, і Він мій Спасі́тель! Мій Бог — моя скéля, сховаю́сь я в ній, Він щит мій, і ріг Він спасі́ння мо́го, Він башта моя! **3** Я клі́чу: Преславний Госпо́дь, і я ви́зволений від своїх ворогів! **4** Тене́та смерте́льні мене оточили, і пото́ки велі́йя́ла лякають мене! **5** Тене́та ше́блу мене оточили, і па́стки смерте́льні мене попере́дили. (Sheol h7585) **6** В ті́сноті́ своїй кличу до Господа, і до Бога свого я взива́ю, — Він почує мій голос із храму Сво́го, і доходить мій зойк до лица́ Його в уші́ Йому́! **7** Захиталась земля й затремтіла, і затрясли́сь і хитали́сь підва́лини гір, — бо Він запали́вся від гні́ву: **8** із ні́здер Його бухнув дим, з Його ж уст — пожи́ру́щий огонь, і жар запалився від Нього! **9** Він небо простяг — і спустився, а хмара гу́ста під ногами Йо́го. **10** Усі́вся Він на херувима́ й леті́в, і на ві́трових кри́лах поні́сся. **11** Поклав те́мряву Він — як засло́ну Свою, довкі́лля Його — то те́мрява вод, а мешка́ння Його — гу́сті хмари! **12** Від блиску, що був перед Ним, град і жар огня́ний пройшли хмари Йо́го. **13** І Господь загримі́в у небеса́х, і Всеви́шній Свій голос

подав, град і жар огняний! **14** Він послав Свої стріли, — та їх розпорóшив, і стрілив Він блискавками, — та їх побентéжив. **15** Показалися річища водні, і відкрілись оснóви вселénної, — від сваріння Твого, о Господи, від пóдиху вітру із нíздер Твоїх. **16** Він простяг з висоти Свою руку, узяв Він мене, витяг мене з вод великих, — **17** він мене врятував від мого потужного ворога, і від моїх ненавісників, — бо сильніші від мене вони! **18** Напали на мене вони в день нещастя мого́, — та Господь був моїм опертя́м, — **19** і на місце розлóге Він вивів мене, Він мене врятував, — бо вподóбав мене! **20** Нехай Господь зрóбить мені за моєю справедливістю, хай заплатить мені згідно з чістістю рук моїх, **21** бо беріг я дороги Господні, і від Бога свого я не відступив, **22** бо всі Його прісуди передо мною, і не відкидав я від себе Його постанóв! **23** І був я із Ним непорочний, і стерігся своєї провини, **24** і Господь заплатив був мені за моєю справедливістю, згідно з чистістю рук моїх перед очима Його. **25** Із справедливим повóдишся Ти справедливо, із чéсним — по-чéсному, **26** із чистим — повóдишся чисто, а з лукавим — за лукавством його, **27** бо наро́д із біди Ти спасаєш, а очі зухва́лі принижуєш, **28** бо Ти світиш мого світильника, Господь — Бог мій, освітлює Він мою тёмряву! **29** Бо з Тобою поб'ю я ворожого відділа, і з Богом своїм проберусь через мур. **30** Бог — непорочна дорога Його, слово Господнє очи́щене, щит Він для всіх, хто вда́ється до Ньóго! **31** Бо хто Бог, окрім Господа? і хто ске́ля, крім нашого Бога? **32**

Цей Бог мене силою оперезав, і дорогу мою учинив
непорочною, **33** Він зробив мої ноги, мов у лані, і
ставить мене на висотах моїх, **34** мої руки навчає
до бою, і на рамена мої лука мідяного напинає. **35**
І дав Ти мені щит спасіння Свого, а правиця Твоя
підпирає мене, і чинить великим мене Твоя поміч. **36**
Ти чиниш широким мій крок підо мною, — і стопи мої
не спіткнуться. **37** Женуся я за ворогами своїми, — і їх
дожену, і не вернуся, аж поки не вінищу їх, — **38** я їх
потрошу, — й вони встати не зможуть, повпадають під
ноги мої! **39** Ти ж для бою мене підперізуєш силою,
валяш під мене моїх ворохобників. **40** Повернув Ти до
мене плечима моїх ворогів, — і понищу ненависників
я своїх! **41** Кричали вони, — та немає спасителя,
взивали до Господа, — і не відповів їм. **42** І я їх зітру, як
той порошок на вітрі, як болото на вулицях, їх потопчу!
43 Ти від бунту народу мене бережеш, Ти робиш мене
головою племенам, мені будуть служити народи,
яких я не знав! **44** На вістку про мене — слухняні мені,
до мене чужинці підліщуються, **45** в'януть чужинці і
тремтять у твердинях своїх. **46** Живий Господь, — і
благословенна будь, скеле моя, і нехай Бог спасіння
мойого звелічиться, **47** Бог, що помсти за мене дає, і
що народи під мене підбив, **48** що рятує мене від моїх
ворогів, — Ти звелічив мене над повстанців на мене,
спасаєш мене від насильника! **49** Тому то хвалю Тебе,
Господи, серед народів, і Йменню Твоєму співаю! **50**
Ти Своєму цареві спасіння побільшуєш, і милість

вчиняєш Своєму помáзанцеві Давиду й насінню його аж навіки.

19 Для диригента хору. Псалом Давидів. Небо звіщає про Божую славу, а про чин Його рук розказує небозвід. **2** Оповідує день дневі слово, а ніч ночі показує думку, — **3** без мови й без слів, не чутний їхній голос, **4** та по цілій землі пішов відголос їхній, і до краю вселénної їхні слова! Для сонця намета поставив у них, — **5** а воно, немов той молодій, що виходить із-під балдахіну свого, — воно тішиться, мов той герой, щоб пробігти дорогу! **6** Вихід його з краю неба, а обіг його — аж на кінці його, і від спеки його ніщо не заховáється. **7** Господній Закон досконалий, — він зміцнює душу. Свідчення Господа певне, — воно недосвідченого умудряє. **8** Справедливі Господні накази, бо серце вони звеселяють. Заповідь Господа чиста, — вона очі просвітлює. **9** Страх Господа чистий, — він навіки стоїть. Присуди Господа — правда, вони справедливі всі разом, **10** дорожчі вони понад золото і понад безліч щирого золота, і солодші за мед і за сік щільниківий, — **11** і раб Твій у них бережкий, а в дотриманні їх — нагорода велика. **12** А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене, **13** і від свавільців Свого раба заховáй, нехай не панують вони надо мною, тоді непорочним я буду, і від провини великої буду очищений. **14** Нехай будуть із волі Твоєї слова моїх уст, а думки мого серця — перед лицем Твоїм, Господи, скеле моя й мій Спасителю!

20 Для диригента хору. Псалом Давидів. В день
недолі озвётся до тебе Господь, Ім'я Бога Якового
зробить сильним тебе! **2** Він пошле тобі поміч із
святині, і з Сіону тебе підпрé! **3** Усі жертви твої
пам'ятати Він буде, і буде вважати твоє цілопáлення
ситим. (Сéла) **4** Він дасть тобі, як твоє серце бажає,
і віповнить цілий твій задум! **5** Ми б́удем радіти
спасінням Твоїм, і підіймемо пра́пор в Ім'я Бога
нашого, — нехай Господь виконає всі прохáння твої! **6**
Тепер я пізнав, що спасає Господь помазáнця Свого́,
дає йому відповідь з неба святого Свого́ могутніми
чінами помічної правіці Своєї. **7** Одні колесніцями
хва́ляться, а інші кіньми, а ми б́удем хвалитись Ім'ям
Господа, нашого Бога: **8** вони похилились і впали, а
ми стоїмо́ та ростемо́ на силах! **9** Господи, спаси! Хай
озвётся нам Цар у день нашого клікання!

21 Для диригента хору. Псалом Давидів. Господи,
силою Твоєю веселіться цар, і спасінням Твоїм —
як він сильно радіє! **2** Ти йому дав бажáння серця
його, і прохáння уст його не відмóвив. (Сéла) **3** Бо Ти
його віпередив благословéннями добра́, на голову
йому поклав корону зо щирого золота. **4** Життя він у
Тебе просив, — і дав Ти йому довголіття на вічні вікі!
5 Слава велика його при Твоїй допомозі, хвалу́ та
величність кладеш Ти на нього, **6** бо Ти вчіниш його
благословенням вічним, звеселиш його радістю, як
буде він разом з Тобою! **7** Цар має надію на Господа, у
ласці Всеви́шнього не захитається він. **8** Зна́йде рука
Твоя всіх ворогів Твоїх, зна́йде правіця Твоя Твоїх

ненавісників. **9** На час гніву Свого Ти їх учіниш
огнінною піччю, Господь гнівом Своїм їх понищить, і
огонь пожере їх. **10** Ти вігубиш плід їхній із землі, а
їхнє насіння з-поміж синів людських. **11** Бо нещастя
на Тебе вони простягли, замишляли злу думку, якої
здійснити не зможуть, **12** бо Ти їх обернеш плечима
до нас, на тятівах Своїх міцно стріли поставиш на
них. **13** Піднесіся ж, о Господи, в силі Своїй, а ми
будем співати й хвалити могутність Твою!

22 Для диригента хору. На спів: „Ланя зорі
досвітньої“. Псалом Давидів. Боже мій, Боже мій, —
нащо мене Ти покинув? Далекі слова мого зойку від
спасіння мого! **2** Мій Боже, взиваю я вдень, — та Ти не
озвешся, і клічу вночі, — і спокою немає мені! **3** Та Ти
— Святий, пробуваєш на хвалах Ізраїлевих! **4** На Тебе
надіялись наші батькі, надіялися — і Ти візволив
їх. **5** До Тебе взивали вони — і спасені були, на Тебе
надіялися — і не посоромились. **6** А я — червяк,
а не чоловік, посміховище людське й погорда в
народі. **7** Всі, хто бачить мене, — насміхаються з мене,
розкривають роти, головою хитають! **8** „Покладався
на Господа він, — хай же рятує його, нехай Той його
візволить, — він бо Його уподобав!“ **9** Бо з утроби Ти
вивів мене, Ти безпечним мене учинив був на персах
матері моєї! **10** На Тебе з утроби я зданий, від утроби
матері моєї — Ти мій Бог! **11** Не віддаляйся від мене,
бо горе близьке, бо нема мені помічника! **12** Багато
биків оточили мене, башанські бугаї обступили мене,
13 на мене розкрили вони свої пащі, як лев, що шматує

й ричіть! **14** Я розлитий, немов та вода, і всі кості мої поділились, стало серце моє, немов віск, розтопілось в моєму нутрі. **15** Висохла сила моя, як лушпіння, і приліп мій язик до мого піднебіння, і в порох смертельний поклав Ти мене. **16** Бо пси оточили мене, обліг мене натовп злочинців, проколбли вони мої руки та ноги мої. **17** Я висох, рахую всі кісті свої, а вони придивляються й бачать нещастя в мені! **18** Вони ділять для себе одержу мою, а про шату мою жеребкі вони кидають. **19** А Ти, Господи, не віддаляйся, — Допомога моя, поспіши ж мені на оборону! **20** Від меча збережи мою душу, одиначку мою з руки пса! **21** Спаси мене від пащі лев'ячої, а вбогу мою — від рогів буйволів. **22** Я звіщатиму Ймення Твоє своїм братам, буду хвалити Тебе серед збору! **23** Хто боїться Господа, прославляйте Його, увесь Яковів роде — шануйте Його, страхайтесь Його, все насіння Ізраїлеве, **24** бо Він не погордував і не зневажив страждання убогого, і від нього обличчя Свого не сховав, а почув, як він кликав до Нього! **25** Від Тебе повстане хвала моя в зборі великім, — принесу свої жертви в присутності тих, хто боїться Його, — **26** будуть їсти покірні — і ситими стануть, хвалитимуть Господа ті, хто шукає Його, буде жить серце ваше навіки! **27** Усі кінці землі спам'ятають, і до Господа вернуться, і вклоняться перед обличчям Його всі племена народів, **28** бо царство Господнє, — і Він Пан над народами! **29** Будуть їсти й поклоняться всі багаті на землі, перед обличчям Його на коліна попадають

всі, хто до пороку сходить і не може себе оживити! **30**
Буде потомство служити Йому, — й залічене буде
навіки у Господа. **31** Прийдуть і будуть звіщати Його
правду наро́дові, який буде наро́джений, що Він це
вчинив!

23 Псалом Давидів. **2** на пасовіських зелених оселить
мене́, на тихую воду мене запрова́дить! **3** Він душу
мою відживляє, прова́дить мене́ ради Йме́ння Свого́
по стежка́х справедливости. **4** Коли я під́у хоча б
навіть долиною смертно́ї те́мряви, то не буду боятися
злого, бо Ти при мені, — Твоє́ жезло й Твій по́сох
— вони мене вті́шать! **5** Ти передо мною трапе́зу
згото́вив при моїх ворогах, мою го́лову Ти намасти́в
був оливою, моя чаша — то на́дмір пиття́! **6** Тільки
добро́ й милосердя мене супро́водити будуть по всі
дні мого життя, а я пробува́тиму в домі Господньому
довгі часи́!

24 Псалом Давидів. **2** бо заклав Він її на моря́х, і на
річка́х її встанови́в. **3** Хто зйде на го́ру Господню, і хто
бу́де стояти на місці свято́му Його? — **4** У ко́го чисті
руки та щире́є серце, і хто не нахили́в на марно́ту
своє́ї душі, і хто не присягав на обма́ну, **5** нехай
но́сить він благослове́ння від Господа, а праведни́сть
— від Бога спасі́ння свого! **6** Таке поколі́ння усіх,
хто шукає Йо́го, хто пра́гне обличчя Тво́го, Боже
Яковів! (Села) **7** Піднесі́те верхі свої, брами, і будьте
відчи́нені, входи́ відві́чні, — і ввійде Цар слави! **8**
Хто ж то Цар слави? — Господь си́льний й могутні́й,
Господь, що поту́жний в бою́! **9** Піднесі́те верхі свої,

брами, і піднесіте, входи відвічні, — і ввійде Цар слави! **10** Хто ж то Він, той Цар слави? Господь Сава́от — Він Цар слави! (Сéла)

25 Давидів. **2** Боже мій, я на Тебе надіюсь, — нехай же я не засорóмлюсь, нехай не радіють мої вороги ради мене! **3** Не будуть також посорóмлені всі, хто на Тебе надіється, та нехай посоромляться ті, хто на Те́бе встає надарéмно! **4** Дорóги Твої дай пізнати мені, Гóсподи, стежкáми Своїми мене попровáдь, **5** провадь мене в правді Своій і навчи Ти мене, бо Ти Бог спасіння мого́, кожен день я на Тебе надіюсь! **6** Пам'ятай милосердя Своє, о мій Господи, і ласки Свої, бо відвічні вони! **7** Гріхи молодéчого віку мого́ та провини мої не прига́дуй, — пам'ятай мене, Господи, в ласці Своій через добрість Свою! **8** Господь добрий та праведний, тому грішних навчає в дорозі, — **9** Він прова́дить покірних у правді, і лагі́дних навчає дороги Своєї! **10** Всі Господні стежки́ — милосéрдя та правда для тих, хто Йо́го заповіта й свідоцтва доде́ржує. **11** Ради Йме́ння Свого, о Господи, прости мені про́гріх, великий бо він! **12** Хто то́й чоловік, що бої́ться він Господа? — Він наставить його на дорóгу, котру має ви́брати: **13** душа його житиме в щасті, і насіння його впа́дкóє землю! **14** При́язнь Господня до тих, хто бої́ться Йо́го, і Св́й заповіт Він зві́стить їм. **15** Мої очі постійно до Господа, бо Він з па́стки витя́гує но́ги мої. **16** О́берні́ся до мене й поми́луй мене, — я ж бо са́мітний та бі́дний! **17** Муки серця мого пошири́лись, — ви́зволь мене з мо́їх у́тисків! **18**

Подивися на горе моє та на му́ку мою, — і прости всі гріхі мої! **19** Подивись на моїх ворогів, — як їх стало багато, вони лютою ненавистю ненавідять мене! **20** Пильнуй же моєї душі та мене хороні, — щоб не бути мені засорóмленим, бо надіюсь на Тебе! **21** Невинність та правда нехай оточають мене, бо надіюсь на Тебе! **22** Визволи, Боже, Ізраїля від усіх його ўтисків!

26 Давидів. **2** Перевір мене, Господи, і випробуй мене, перетопі мої нїрки та серце моє, **3** бо перед очима моїми Твоє милосердя, і в правді Твоїй я ходив. **4** Не сидів я з людьмі неправдивими, і не б́уду ходити з лукавими, **5** я громаду злочінців зненáвидів, і з грішниками я сидіти не буду. **6** Умию в невинності руки свої, й обійду́ Твого, Господи, жéртівника, **7** щоб хвалу́ Тобі го́лосно віголосити, та зві́стити про всі ч́уда Твої. **8** Господи, — полюбив я оселю́ дому Твогó, і місце перебува́ння слави Твоєї. **9** Не губи Ти моєї душі з нечестивими, та мого життя з кровоже́рами, **10** що в руках їх злоді́йство, що їхня прави́ця напóвнена підкупом. **11** А я б́уду ходити в своїй непорóчності, — визволь мене та помилуй мене! **12** Нога моя стала на рівному місці, — на збо́рах я благословля́тиму Господа!

27 Давидів. **2** Коли будуть зближа́тись до ме́не злочі́нці, щоб жерти їм тіло моє, мої напасники́ та мої вороги, — вони спотикну́ться й попада́ють! **3** коли проти мене розло́житься та́бір, то серце моє не злякається, коли проти мене повста́не війна, —

я надіятись буду на те, — на поміч Його! **4** Одного прошу я від Господа, буду жадати того, — щоб я міг пробувати в Господньому домі по всі дні свого життя, щоб я міг оглядати Господню приємність і в храмі Його пробувати! **5** бо Він заховає мене дня нещастя в Своїй скінії, сховає мене потаємно в Своєму наметі, на скелю мене проведе! **6** А тепер піднесеться моя голова понад ворогами моїми навколо мене, і я в Його скінії буду приносити жертви при відзвуках сурм, і я буду співати та грати Господеві! **7** Почуй, Господи, голос мій, коли клічу, і помилуй мене, і озвійся до мене! **8** За Тебе промовило серце моє: „Шукайте Мого лиця!“тому, Господи, буду шукати обличчя Твого: **9** не ховай же від мене обличчя Свого, у гніві Свого раба не відкинь! Ти був мені поміч, — не кидай мене, і не лишай мене, Боже спасіння мого, **10** бо мій батько та мати моя мене кинули, — та Господь прийме мене! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і провадь мене стéжкою рівною, ради моїх ворогів! **12** Не видай мене на сваволю моїх ворогів, бо повстали на мене ті свідки облудні та неправдомовці, **13** немов би не вірував я, що в країні життя я побачу Господнє добро! **14** Надійся на Господа, будь сильний, і хай буде міцне твоє серце, і надійся на Господа!

28 Давидів. **2** Почуй голос благання мого, як я клічу до Тебе, коли руки свої я підношу до храму святого Твого! **3** Не хапай мене з грішними й тими, хто чинить безправство, хто плетє своїм ближнім про мир, — але зло в їхнім серці! **4** Віддай їм за їхнім

учинком, і за злом їхніх учинків, згідно з ділом їхніх рук Ти їм дай, верни їм заслужене ними, **5** бо вони не вдивляються в чинність Господню й діла Його рук, — нехай їх поруйнує, й нехай не буде Він їх! **6** Благословенний Господь, — бо Він почув голос благання мого! **7** Господь моя сила та щит мій, на нього надіялось серце моє, — й Він мені допоміг, і втішилося моє серце, і співом своїм я прославлю Його! **8** Господь сила народу Свого, і захист спасіння Свого помазанця! **9** Спаси Свій народ, і поблагослови спадщину Свою, і паси їх, і піднось їх навіки!

29 Псалом Давидів. **2** Дайте Господу славу Ім'ення Його, у препишній святині впадять перед Господом! **3** Голос Господній над водами, Бог слави гримить, Господь над великими водами! **4** Голос Господній із силою, голос Господній з величністю. **5** Голос Господній ламає кедріни, голос Господній торощить кедріни ливанські. **6** Він примусить скакати Ливан як теля, та Сиріон, мов молоду антилопу. **7** Голос Господній викрешує полум'я огняне, **8** голос Господній пустиню тремтіти примушує, Господь чинить пустелю Кадеша тремтячою. **9** Голос Господній примушує лані тремтіти, й ліси обнажає, а в храмі Його все належне Йому виголошує: „Слава!“ **10** Господь пробував в час потопу, і буде Господь пробувати повік віку Царем! **11** Господь подасть силу народу Своєму, Господь поблагословить миром народ Свій!

30 Псалом Давидів. Пісня освячення дому. Буду Тебе величати, о Господи, бо Ти з глибини мене витяг, і не

потішив моїх ворогів ради мене! **2** Господи, Боже мій, я кликав до Тебе, — і мене вздоровів Ти. **3** Господи, вивів Ти душу мою із шеблу, — Ти мене оживів, щоб в могилу не сходити мені! (Sheol h7585) **4** Співайте Господеві, святії Його, й славте пам'ять святині Його! **5** Бо хвилю триває Він у гніві Своїм, все життя — в Своїй ласці: буває увечорі плач, а радість на ранок! **6** А я говорив був у мірі своєму: „Я не захитаюсь навіки“! **7** Господи, в ласці Своїй Ти поставив мене на горі моїх сил. Як лице Своє Ти заховав, то збентежився я. **8** До Тебе я кличу, о Господи, і благаяю я Господа: **9** „Яка користь із крові моєї, коли я до гробу зйду? Чи хвалити Тебе буде порошок? Чи він виявить правду Твою? **10** Почуй, Господи, і помилуй мене, Господи, будь мені помічником!“ **11** Ти перемінив мені плач мій на радість, жалобу мою розв'язав, і підперезав мене радістю, **12** щоб славу співала людина Тобі й не замовкла! Господи, Боже мій, — повік славити буду Тебе!

31 Для диригента хору. Псалом Давидів. На Тебе надіюсь я, Господи, хай не буду повік засоромлений, візволь мене в Своїй правді! **2** Нахили Своє ухо до мене, скоро мене порятуй, стань для мене могутньою скелею, домом твердині, щоб спас Ти мене! **3** Бо ти скеля моя та твердиня моя, і ради Ймення Свого Ти будеш провадити мене й керувати мене! **4** Ти витягнеш з пастки мене, що на мене таємно поставили, — бо Ти сила моя! **5** У руку Твою доручаю я духа свого, — і Ти мене визволиш, Господи, Боже

правди! **6** Я зненавидив всіх, хто шанує бовванів марних, я ж надіюсь на Господа. **7** Я буду радіти та тішитися в Твоїй милості, що побачив Ти горе моє, що приглянувся Ти до скорботи моєї душі, **8** і мене не віддав в руку ворога, на місці розлогім поставив Ти ноги мої! **9** Помилуй мене, Господи, бо тісно мені, — від горя вже віснажилось моє око, душа моя й нутро моє, **10** бо скінчилось життя моє в смутку, а роки мої — у квилінні, моя сила спіткнулася через мій гріх, і віснажились мої кості! **11** Я в усіх ворогів своїх став посміховищем, надто сусідам своїм, і страхіттям — знайомим моїм, хто бачить надворі мене — утікають від мене! **12** Я забутий у серці, немов той небіжчик, став я немов та розбита посудина. **13** Бо чую багато шептання, страхання навколо, як змовляються разом на мене, — вони замишляють забрати мою душу, **14** а я покладаю надію на Тебе, о Господи, я кажу: „Ти мій Бог!“ **15** В Твою руку кладу свою долю, — Ти ж візволь мене від руки ворогів моїх і моїх переслідників! **16** Хай засяє обличчя Твоє на Твого раба, та спаси мене в ласці Своїй, **17** Господи, щоб не бути мені посоромленим, що кличу до Тебе! Нехай посоромлені будуть безбожні, хай замовкнуть та йдуть до шеолу, (Sheol h7585) **18** нехай заніміють облудні уста, що гидоту говорять на праведного із пихою й погордою! **19** Яка величезна Твоя доброта, яку заховав Ти для тих, хто боїться Тебе, яку приготівив для тих, хто на Тебе надіється перед людськими синами! **20** Ти їх у заслоні обличчя Свого зберегеш від людських

тенёт, Ти їх від лихих язиків у наметі сховаєш! **21**
Благословénний Госпóдь, що вчинив мені милість
чудóвну Свою в оборóнному місті! **22** А я говорив
у своїм побентéженні: „Я відрі́заний з-перед очéй
Твоїх!“ Та дійсно Ти вислухав голос благáння мого,
коли я до Тебе взивáв. **23** Любіть Господа, усі святії
Його, — стережі́ Господь вірних, а гордому з лишком
відплачує. **24** Будьте сильні, і хай буде міцне́ ваше
серце, усі, хто надію́ поклада́є на Господа!

32 Давидів. Пісня навчáльна. **2** блаженна люді́на,
що Госпóдь їй гріха́ не залічить, що нема в її ду́сі
лука́вства! **3** Коли я мовчав, спорохня́віли кості мої в
цілоде́нному зóйку моєму, **4** бо рука Твоя вдень та
вночі надо мною тяжі́ть, і во́лга моя оберну́лась на
літню посу́ху! (Сéла) **5** Я відкрив Тобі гріх свій, і не
схова́в був провини своєї. Я сказав був: „Призна́юся в
просту́пках своїх перед Госпо́дом!“ і провину мого
гріха Ти прости́в. (Сéла) **6** Тому кожен побожний
відповідного ча́су молитися буде до Тебе, і навіть
велика нава́ла води не дося́гне до нього! **7** Ти покрóва
моя, Ти від у́тиску бу́деш мене стерегті́, Ти обго́рнеш
мене радістю спасі́ння! (Сéла) **8** „Я зроблю́ тебе
мудрим, і буду навчати тебе у дорóзі, якою ти будеш
ходити, Я дам тобі раду, Моє око вважає на те́бе! **9** Не
будьте, як кінь, як той мул нерозумні, що їх треба
прибо́ркати оздо́бою їхньою — вуді́лом і вуздéчкою,
як до тебе вони не зближа́ються“. **10** Багато хворі́б —
на безбожного, хто ж надію́ свою поклада́є на Господа

— того милість отóчує! **11** Веселітесь у Гóсподі, і тіштесь, праведні, і співайте із радістю, всі щиросéрді!

33 Співайте із радістю, праведні в Господі, — бо щірим лицю́є хвалá! **2** Хваліть Господа гúслами, співайте Йому з десятистру́нною áрфою, **3** заспівайте Йому нову пісню, гарно заграйте Йому з гуком сýрем, **4** бо щире Господнєє слово, і кожен чин Його вірний! **5** Правду та суд Він коха́є, і Господньої милости повна земля! **6** Словом Господнім учінене небо, а подихом уст Його все його вíйсько. **7** Воду мо́рську збирає Він, мов би до мíху, безóдні складає в комо́рах. **8** Буде боятися Господа ці́ла земля, всі ме́шканці всéсвіту бóдуть лякатись Його, **9** бо сказав Він — і стало́сь, наказав — і з'яви́лось. **10** Госпо́дь ра́ду пога́нів пони́щить, понівечить мíсли наро́дів, **11** а за́дум Господній навіки стоятиме, думки́ Його серця — на вічні вікі! **12** Блаженний той люд, що Богом у нього Госпо́дь, блаженний наро́д, що Він вибрав його на спа́док Собі! **13** Госпо́дь споглядає з небéс, і бачить усіх синів лю́дських, **14** приглядається з місця оселі Своєї до всіх, хто замешкує землю: **15** Хто створив серце кожного з них, наглядає всі їхні діла! **16** Немає царя, що його мно́гість вíйська спасає, не врятується ве́летень вели́кістю сили, **17** для спасі́ння той кінь ненаді́йний, і вели́кістю сили своєї він не збереже, — **18** ось око Господнє на тих, хто боі́ться Його, хто наді́ю на милість Його поклада́є, **19** щоб рятувати життя їхне від смерти, і щоб за час голоду їх оживляти! **20** Душа наша наді́ю склада́є на Господа, —

Він наша поміч і щит наш, **21** бо Ним радується наше серце, бо на Ймення святее Його ми надію кладемо!
22 Нехай Твоя милість, о Господи, буде на нас, коли покладáємо надію на Тебе!

34 Давидів, коли він удавав був причинного перед Авімелехом, що вигнав його, і той пішов. Я благословлятиму Господа кожного часу, хвала́ Йому за́всіди в устах моїх! **2** Душа моя буде хвалитися Господом, — хай це почують слухняні, і нехай звеселяться! **3** Зо мною звелічуйте Господа, і підносьте Ім'я́ Його разом! **4** Шукав я був Господа, — і Він озвався до мене, і від усіх небезпéк мене ви́зволив. **5** Приглядайтесь до Нього — й зася́єте, і не посорóбляться ваші обличчя! **6** Цей убогий взивав, — і Господь його ви́слухав, і від усіх його бід його ви́зволив. **7** Ангол Господній табóром стає кругом тих, хто бої́ться його́, — і визво́лює їх. **8** Скуштúйте й побачте, який добрий Господь, блаженна людина, що надію на Нього кладé! **9** Бійтеся Господа, всі святії Його, бо ті, що боя́ться Його, недостатку не мають! **10** Левчуки́ бідні й голодні, а ті, хто пошукує Господа, недостатку не чують в усьому добрі́. **11** Ходіть, діти, послушайте мене, — стра́ху Господнього я вас навчу! **12** Хто та людина, що хоче життя, що любить дні довгі, щоб бачити добро́? **13** Свого язика́ бережи від лихого, а уста свої́ — від говóрений підступу. **14** Відступися від злого і добре чини, миру шукай і женися за ним! **15** Очі Господні на праведних, уші́ ж Його — на їхній зойк, **16** Господнє лице — на злочинців, щоб ви́нищити

їхню пам'ять з землі. **17** Коли праведні клічуть, то їх чує Господь, і з усіх утисків їхніх визволює їх. **18** Господь зламаносердим близький, і впокóрених духом спасає. **19** Багато лихого для праведного, та його визволяє Господь з них усіх: **20** Він пильнує всі кості його, — із них жодна не зламається! **21** Зло безбожному смерть заподіє, і винними будуть усі, хто ненавидить праведного. **22** Господь візволить душу рабів Своїх, і винні не будуть усі, хто вдається до Нього!

35 Давидів. **2** візьми малóго й великого щита́, — і встань мені на допомогу! **3** Дістань списа, і дорогу замкни моїм напасника́м, скажи до моєї душі: „Я — спасіння твоє“! **4** Нехай засорóмляться й будуть пога́ньблені ті, хто чатує на душу мою; хай відступлять назад і нехай посорóмляться ті, хто лихо мені замишляє. **5** Бодай вони стали, немов та полóва на вітрі, і Ангол Господній нехай їх жене; **6** нехай буде дорóга їхня те́мна й сковзька́, і Ангол Господній нехай їх жене, — **7** бо вони безпричинно тенéта свої розставляють на мене, яму копають безвинно на душу мою! **8** Нехай на́гла загибіть, якої не знає, на нього спаде, і сітка його, яку він наставив, хай зловить його у на́гле нещастя, — бодай він до нього упав! **9** А душа моя в Господі буде радіти, звеселиться Його допомогою! **10** Скажуть усі мої кості: „Господи, хто подібний до Тебе?“ „Ти рятуєш убогого від сильнішого над нього, покíрного та бідаря́ — від його дері́я. **11** Свідки встають неправдиві, чого я не знав — питають

мене, **12** віддають мені злом за добро, осирóчують душу мою! **13** А я, як вони хворували булі, зодягався в верéту, душу свою мучив пóстом, молитва ж моя поверталась на лоно моє. **14** Як прійатель, бúцім то брат він для мене, — так я ходив, ніби був я в жалóбі по матері, був я засмúчений, схілений. **15** А вони, як упав я, радіють та схóдяться, напасники проти мене збираються, я ж не знаю про те; кричать, і не вмовкають, **16** з дармоїдами та пересмішниками скрегóчуть на мене своїми зубами. **17** Господи, — чи довго Ти бúдеш дивитись на це? Відверні мою душу від їхніх зубів, від отих левчуків одиначку мою! **18** Я буду Тебе прославляти на збóрах великих, буду Тебе вихваляти в числénнім наро́ді! **19** Нехай з мене не тішаться ті, хто ворогує на мене безвінно, нехай ті не моргають очима, хто мене без причини нена́видить, **20** бо говорять вони не про мир, але на спокійних у краї облúдні слова вимишляють, **21** свої уста на мене вони розкривають, говорять: „Ага, ага! Наші очі це бачили!“ **22** Ти бачив це, Господи, — не помовчі ж, Господи, — не віддаляйся від мене! **23** Устань, і збудися на суд мій, Боже мій і Господи мій, на суперéчку мою, **24** розсуди Ти мене по Своїй справедливості, Господи, Боже мій, і нехай через мене не тішаться, **25** нехай не говорять у серці своїм: „Ага, — його маємо ми“, хай не кажуть вони: „Ми його проковтну́ли“. **26** Нехай посоромляться та застидаються ра́зом, хто з мого нещастя радіє, бодай вбрались у сором та в гáньбу, хто рота свого розкриває на мене! **27** Хай співають

та звесе ляються ті, хто бажає мені правоті, і нехай кажуть завжди: „Хай буде великий Господь, що миру бажає Своєму рабові!“ **28** А язик мій звіщатиме правду Твою, славу Твою кожен день!

36 Для диригента хору. Раба Господнього Давида. Грішне слово безбожного в серці моїм: „Нема страху Божого перед очима його“, **2** бо в очах своїх він до себе підлещується, щоб б́уцім то гріх свій знайти, щоб зненавидіти. **3** Слова його уст — то марно́та й обма́на, перестав він бути мудрим, щоб чинити добро́. **4** Беззако́нство задума́є він на постелі своїй, стає на дорозі недобрій, не цурається злого. **5** Господи, — аж до небес милосердя Твоє, аж до хмар Твоя вірність, **6** Твоя справедливість — немов гори Божі, Твої суди — безодня велика, лю́дину й худобу спасаєш Ти, Господи! **7** Яка дорого́га Твоя милість, о Боже, і ховаються лю́дські сини в тіні Твоїх крил: **8** вони з ситости дому Твого на́по́юються, і Ти їх напува́єш з пото́ка Своїх солодо́щів, **9** бо в Тебе джерело життя, в Тво́ім сві́тлі побачимо сві́тло! **10** Продовж Свою милість на тих, хто знає Тебе, а правду Свою — на людей щиро́срдих! **11** Нога пі́шних нехай не наступить на мене, і безбожна рука нехай не викидає мене! **12** Попа́дали там беззако́нники, пова́лено їх — і встати не змо́жуть.

37 Давидів. **2** бо вони, як трава, будуть скоро покóшені, і мов та зелена били́на — пов'януть! **3** Надійся на Господа й добре чини, землю замéшкуй та правди дотримуй! **4** Хай Господь буде розкіш

твоя, — і Він сповнить тобі твого серця бажання!

5 На Господа здай дорóгу свою, і на Нього надію
клади, і Він зробить, **6** і Він вівпровадить, немов
світло, твою справедливість, а правду твою — немов
південь. **7** Жди Господа мовчки й на Нього надійся,
не розпалюйся гнівом на того, хто щасливою чинить
дорогу свою, на людину, що виконує задуми злі.

8 Повстрймайся від гніву й покинь пересердя, не
розпалюйся лютістю, щоб чинити лиш зло, **9** бо вітяти
будуть злочинці, а ті, хто вповає на Господа — землю
вспадкують! **10** А ще трóхи — й не буде безбожного,
і будеш дивитись на місце його — і не буде його,

11 а покірні впадуть землю, — і зарозкошують
міром великим! **12** Лихе замишляє безбожний на
праведного, і скрегоче на нього своїми зубами, **13**
та Господь посміється із нього, — бачить бо Він, що
наближується його день! **14** Безбожні мечи добувають
та лука свого натягають, щоб звалити нужденного й
бідного, щоб порізати людей простої дороги, — **15** та
ввійде їхній меч до їхнього власного серця, і поламані
будуть їхні луки! **16** Краще мале справедливого, ніж
велике багатство безбожних, і то багатьох, **17** бо
зламані будуть рамена безбожних, а справедливих
Господь підпиріє! **18** Знає Господь дні невинних, а
їхня спадщина пробуде навіки, **19** за лихоліття не
будуть вони посоромлені, і за днів голоду ситими
будуть. **20** Бо загинуть безбожні, і Господні вороги, як
овечий той лій, зникнуть, у димі зникнуть вони!

21 Позичає безбожний — і не віддає, а праведний

милість висвідчує та роздає, **22** бо благословенні від Нього успадкують землю, а прокляті від Нього — понищені будуть! **23** Від Господа кроки людині побожної ставляться міцно, і Він любить дорогу її; **24** коли ж упаде, то не буде покинена, бо руку її підпирає Господь. **25** Я був молодий і постарівся, та не бачив я праведного, щоб опущений був, ні нащадків його, щоб хліба просили. **26** Кожен день виявляє він милість та позичає, і над потомством його благословення. **27** Ухиляйся від злого та добре чини, та й навіки живи! **28** Бо любить Господь справедливість, і Він богобійних Своїх не покине, — вони будуть навіки березені, а насіння безбожних загине! **29** Успадкують праведні землю, і повік будуть жити на ній. **30** Уста праведного кажуть мудрість, язик же його промовляє про право, **31** Закон Бога його — в його серці, кроки його не спіткнуться. **32** А безбожний чатує на праведного, і пильнує забити його, **33** та Господь не залишить його в руках того, і несправедливим не вчинить його, коли буде судити його. **34** Надійся на Господа, та держися дороги Його, — і піднесе Він тебе, щоб успадкувати землю, ти бачитимеш, як понижені будуть безбожні. **35** Я бачив безбожного, що збуджував пострах, що розкоренився, немов саморосле зелене те дерево, **36** та він проминув, — й ось немає його, і шукав я його, — й не знайшов! **37** Бережи неповинного та дивися на праведного, бо людині спокію належить майбутність, **38** переступники ж разом понищені будуть, — майбутність безбожних

загине! **39** А спасіння праведних — від Господа, Він їхня твердіня за час лихоліття, **40** і Господь їм допоможе та їх порятує, визволить їх від безбожних і їх збереже, — бо вдавались до Нього вони!

38 Псалом Давидів. На пам'ятку. Господи, не карай мене в гніві Своім, і не завдавай мені кари в Своім пересерді, **2** бо прошили мене Твої стріли, і рука Твоя тяжко спустилась на мене, **3** Від гніву Твого нема цілого місця на тілі моїм, немає спокою в костях моїх через мій гріх, **4** бо провини мої переросли мою голову, як великий тягар, вони тяжчі над сили мої, **5** смердять та гниють мої рани з глупоти моєї. **6** Скорчений я, і над міру похилений, цілий день я тиняюсь сумній, **7** бо нутро моє повне запалення, і в тілі моїм нема цілого місця. **8** Обезсилений я й перемучений тяжко, ридāju від стогону серця свого. **9** Господи, всі бажання мої — перед Тобою, зідхання ж моє не сховалось від Тебе. **10** Сильно тріпочеться серце моє, опустила мене моя сила, навіть ясність очей моїх — і вона не зо мною. **11** Друзі мої й мої приятелі поставали здаля від моєї біди, а ближні мої поставали оподаль. **12** Тенета розставили ті, хто чатує на душу мою, а ті, хто бажає нещастя мені, говорять прокляття, і весь день вимишляють зрадливе! **13** А я, мов глухий, вже не чую, і мов той німий, який уст своїх не відкриває. **14** І я став, мов людина, що нічого не чує і в устах своїх оправдання не має, **15** бо на Тебе надіюся я, Господи, Ти відповіси, Господи, Боже мій! **16** Бо сказав я: „Нехай не потішаться з мене, нехай

не несуться вони понад мене, коли послизніється
нога моя!“ 17 Бо я до упадку готовий, і передо мною
постійно недуга моя, 18 бо провину свою визнаю,
журюся гріхом своїм я! 19 А мої вороги проживають,
міцніють, і без причини помножилися мої недруги. 20
Ті ж, хто відплачує злом за добро, обчорнюють мене,
бо женуться за добром. 21 Не покинь мене, Господи,
Боже мій, не віддаляйся від мене, 22 поспіши мені на
допомогу, Господи, — Ти спасіння моє!

39 Для диригента хору. Єдугуна. Псалом Давидів. Я
сказав: „Пильнувати я буду дорóги свої, щоб своїм
язикóм не грішити, накладу я вуздéчку на уста свої,
поки передо мною безбожний. 2 Занімів я в мовчáнні,
замок про добро, а мій біль був подра́жнений. 3
Розпалилося серце моє у моєму нутрі, палає огонь від
мого роздúмвання. Я став говорити своїм язикóм:
4 „Повідомі мене, Господи, про кінець мій та про
днів моїх міру, яка то вона, — нехай знаю, коли я
помру!“ 5 Ось відміряв долонею Ти мої дні, а мій вік
— як ніщо проти Тебе, і тільки марнóта сама — кожна
людіна жива! (Сéла) 6 У темнóті лиш ходить людіна,
клопóчеться тільки про мáрне: громадить вона, —
та не знає, хто звóзити буде оте! 7 А тепер на щó
маю надіятись, Господи? Надія моя — на Тебе вона! 8
Від усіх моїх прóгріхів вїзvoli мене, не чини мене
пóсміхом для нерозумного! 9 Занімів я та уст своїх не
відкриваю, бо Ти те вчинив, — 10 забори Ти від мене
Свій дóторк, від порази Твоєї руки я кінчаюсь. 11 Ти
караєш людіну докорами за беззакóння, Ти знищив,

як міль, прива́бність її, — кожна лю́дина — нап­равду марно́та! (Сéла) **12** Вислухай, Господи, молитву мою, і почуй благáння моє, не будь мовчазний до моєї сльозі́, бо прихóдько я в Тебе, мандрівник, як батькі мої всі! **13** Відверни гнів від мене — і я підкріплю́ся, перше ніж відійду́, — і не буде мене!

40 Для диригента хору. Псалом Давидів. Непохитно надію́сь на Господа, і Він прихилився до мене, і благáння моє Він почув. **2** Витяг мене Він із згубно́ї ями, із багна́ болоті́стого, і поставив на скелі ноги мої, і зміцнив мої сто́пи, **3** і дав пісню нову́ в мої уста, для нашого Бога хвалу́, — нехай бачать багато-хто й по́страх хай мають, і хай вони мають надію на Господа! **4** Блаженна лю́дина, що Бога вчинила своєю твердінею, і не зверта́лась до пи́шних та тих, що вони до неправди схиляються! **5** Багато вчинив Ти, о Господи, Боже мій, Твої чу́да й думки Твої — тільки про нас, нема Тобі рівного! Я хотів би все це показати й про це розказати, та воно численні́ше, щоб можна його розпові́сти. **6** Жертви й прино́шення Ти не схотів, Ти розкрив мені уші́, цілопа́лення й жертви поку́тної Ти не жадав. **7** Тоді я сказав: „Ось я прийшов із звóєм книжки, про мене написано́“. **8** Твою волю чини́ти, мій Боже, я хóчу, і Закóн Твій — у мене в се́рці. **9** Я проповідував правду в великому зборі́, — ото, своїх уст не ув'язнюю я, Господи, знаєш Ти, — **10** справедливість Твою не ховав я в се́редині серця свого, про вірність Твою та спасі́ння Твоє я звіщав, не таїв я про милість Твою та про правду Твою

на великім зібранні. **11** Тому, Господи, не ув'язні милосердя Свого від мене, а милість та правда Твоя нехай завжди мене стережуть, **12** бо нещастя без ліку мене оточили, беззаконня мої досягли вже мене, так що й бачити не можу, — вони численнішими стали за волосься на моїй голові, і серце моє опустило мене. **13** Зволь спасти мене, Господи, Господи, поспіши ж бо на поміч мені, — **14** нехай посоромлені будуть, і хай зганьблені будуть усі, хто шукає моєї душі, щоб схопити її! Нехай подадуться назад, і нехай посоромлені будуть, хто бажає для мене лихого! **15** Бодай скам'яніли від сорому ті, хто говорить до мене: „Ага! Ага!“ **16** Нехай тішаться та веселяться Тобою всі ті, хто шукає Тебе та хто любить спасіння Твоє, нехай завжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **17** А я вбогий та бідний, — за мене подбає Господь: моя поміч і мій оборонець — то Ти, Боже мій, — не спізнйся!

41 Для диригента хору. Псалом Давидів. Блаженний, хто дбає про вбогого, — в день нещастя Господь порятує його! **2** Господь берегтиме його та його оживлятиме, буде блаженний такий на землі, і Він не видасть його на поталу його ворогам! **3** На ложі недуги подасть йому сили Господь, — усе ложе йому переминить в недугі його. **4** Я промовив був: „Господи, май же Ти милість до мене, вілікуй душу мою, бо я перед Тобою згрішив! **5** Вороги мої кажуть на мене лихє: „Коли вмере та загине ім'я його?“ **6** А коли хто приходить відвідати, — мовить марнє: його серце

збирає для себе лихе, і як вийде надвір, то говорить про те. 7 Всі мої вороги між собою шепóчуться рáзом на мене, на мéне лихé замишляють: 8 „Негідна річ тисне його, а щó він поклався — то більше не встане!“ 9 Навіть пріятель мій, на якого надіявся я, що мій хліб споживав, — підняв проти мене п'яту! 10 Але, Господи, помилуй мене, і мене підійми, — і я їм відплачу́, — 11 із то́го довідаюся, що Ти любиш мене, коли надо мною сурмити не буде мій ворог. 12 А я — через неві́нність мою Ти підси́лиш мене, і перед обличчям Своїм ти поста́виш навіки менé! 13 Благословенний Господь, Бог Ізраїлів, від віку й до віку! Амíнь і амíнь!

42 Для диригента хору. Псалом навчальний, синів Кореевих. Як ліне той óлень до водних потоків, так лине до Тебе, о Боже, душа моя, 2 душа моя спра́гнена Бога, Бога Живого! Коли я прийду́ й появлю́сь перед Божим лицем? 3 Сльозá моя стала для мене пожівою вдень та вночі, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ 4 Як про це пригадаю, то душу свою виливаю, як я в многолю́дді ходив, і водив їх до Божого дому, із голосом співу й подяки святко́вого náтовпу. 5 Чого, душе моя, ти сумуєш, і чо́го ти в мені непоко́їшся? Май надію на Бога, бо я Йому́ бóду ще дякувати за спасі́ння Його! 6 Мій Боже, душа моя тóжить в мені, бо я пам'ятаю про Тебе з країни Йорда́ну й Гермóну, із гори із Ми́ц'а́р. 7 Приклика́є безóдня безóдню на гóркіт Твої́х водоспа́дів, усі вали́ Твої́ й хвилі Твої́ перейшли́ надо мною. 8 Удень виявляє Господь Своєю милі́стю, уночі ж Його пісня зо мною, молитва до

Бога мого життя! **9** Повім я до Бога: „Ти Скеле моя, чому Ти про мене забув? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **10** Ніби кості ламають мені, коли вороги мої лають мене, коли кажуть мені цілий день: „Де твій Бог?“ **11** Чого, душе моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

43 Розсуді мене, Боже, й справуйся за справу мою із людсьмй небогобійними, визволь мене від людїни обмани та кривди! **2** Бож Бог Ти моєї твердіні, чого ж Ти покинув мене? Чого я блукаю сумний через ўтиск ворожий? **3** Пошли Своє світло та правду Свою, — вони мене будуть прова́дити, вони запрова́дять мене до Твоєї святої гори та до місць пробува́ння Твого. **4** І нехай я дістанусь до Божого жерті́вника, до Бога розради п потіхи моєї, — і буду на а́рфі хваліти Тебе, Боже, Боже Ти мій! **5** Чого, душе́ моя, ти сумуєш, і чого ти в мені непокоїшся? Май надію на Бога, бо я Йому буду ще дякувати за спасіння Його, мого Бога!

44 Для диригента хору. Синів Корее́вих. Псалом навча́льний. Боже, своїми ушима ми чули, наші батькі́ нам опові́дали: велике Ти ді́ло вчинив за їхніх днів, за днів старода́вніх: **2** Ти вигнав пога́нів Своєю рукою, а їх осаді́в, понищив народи, а їх Ти поши́рив! **3** Не мече́м бо своїм вони землю посі́ли, і їхнє раме́но їм не допомогло́, — а прави́ця Твоя та раме́но Твоє, та Світло обличчя Твого́, бо Ти їх уподо́бав! **4** Ти Сам — Цар мій, о Боже, звели ж про спасіння для Якова: **5** Тобою поб'ємо своїх ворогів, Ім'ям Твоїм будемо

топта́ти повсталих на нас, **6** бо я буду наді́ятися не на
лу́ка свого́, і мій меч не поможе мені, **7** але Ти нас
спасеш від противників наших, і наших ненáвисників
засорóмиш! **8** Ми хва́лимось Богом щодня́, і пові́ки
Ім'я́ Твоє сла́вимо, (Сéла) **9** та однак Ти покинув і нас
засорóмив, і вже не вихóдиш із нашими вíйськами: **10**
Ти вчинив, що від ворога ми оберну́лись назад, а наші
ненáвисники грабува́ли собі наш маєток. **11** Ти віддав
нас на по́їд, немов тих овéчок, і нас розпорóшив
посеред наро́дів, **12** Ти за бéзцін продав Свій наро́д, і
ціні́ йому не побі́льшив! **13** Ти нас нашим сусідам
віддав на знева́гу, на нару́гу та по́сміх для наших
окóлиць, **14** Ти нас учинив за прислiв'я погáнам, і
головою хита́ють наро́ди на нас. **15** Передо мною
щоденно безче́стя моє, і сором вкриває обличчя моє,
— **16** через голос того, хто лає мене й проклинає, через
ворога й ме́сника. **17** Прийшло було все це на нас, та
ми не забу́ли про Тебе, й заповіту Твого не пору́шили,
18 не вступiлось назад наше серце, і не відхили́вся
наш крок від Твоєї дорóги! **19** Хоч у місце шака́лів Ти
вiпхнув був нас, і прикрив був нас смéртною тiнню,
— **20** чи й тоді ми забули Ім'я́ Бога нашого, і руки
свої простягну́ли до Бога чужого? **21** Таж про те Бог
дові́дається, бо Він знає та́ємності серця, — **22** що
нас побива́ють за Тебе щоденно, пораховано нас, як
овечок жертóвних. **23** Прокинься ж, — для чо́го Ти,
Господи, спиш? Пробудiся, — не кидай назáвжди! **24**
Для чо́го обличчя Своє Ти ховаєш, забуваєш про нашу
недолю та нашу тiсно́ту? **25** Бо душа наша зни́жилася

аж до пороку, а живіт наш приліг до землі. **26** Устань же, о Помоче наша, і викупи нас через милість Свою!

45 Для диригента хору. На „Лілеї“. Синів Кореевих. Псалом навчальний. Пісня любови. Моє серце бринить добрим словом, проказую я: Для Царя мої твори, мій язик — мов перо скорописця! **2** Ти кращий від людських синів, в Твоїх устах розлита краса та добро, тому благословів Бог навіки Тебе. **3** Прив'яжи до стегна Свого, Сильний, Свого меча, красу Свою та величність Свою, **4** і в величності Своїй сідай, та й верхи помчися за справи правди, і лагідности та справедливости, — і навчить Тебе страшних чинів правиця Твоя! **5** Твої стріли нагострені, — а від них під Тобою народи попадають, — у серце Царських ворогів. **6** Престол Твій, о Боже, на вічні віки, берло правди — берло Царства Твого. **7** Ти полюбив справедливість, а беззаконня зненавидів, тому намастив Тебе Бог, Твій Бог, оливою радости понад друзів Твоїх. **8** Міро, албе й кассія — всі шати Твої, а з палат із слонової кости — струни Тебе звеселили. **9** Серед скарбів Твоїх — царські дочки, по правиці Твоїй стала цариця в офірському щирому золоті. **10** Слухай, дочко, й побач, і нахили своє ухо, — і забудь свій народ і дім батька свого! **11** А Цар буде жадати твоєї краси, бо Він — твій Господь, а ти до землі Йому кланяйся. **12** А Тирська дочка прийде з даром, будуть благодати тебе найбагатші з народу. **13** Вся оздоба царської дочки — усередині, шата ж її погаптована золотом. **14** У шати гаптовані вбрану провадять її до Царя, за нею

дівчата, подру́ги її, до Тебе прова́джені. **15** Провадять їх з ра́дощами та потіхою, — у палату царську вони в́йдуть. **16** Замість батьків Твоїх б́удуть сини́ Твої, — їх по ці́лій землі Ти поставиш волóдарями. **17** Я буду Ім'я́ Твоє зга́дувати по всіх поколіннях, тому́ то наро́ди по вічні віки Тебе сла́вити б́удуть!

46 Для диригента хору. Синів Корéєвих. На спів „Аламот“. Пісня. Бог для нас — охорóна та сила, допомо́га в недолях, що часто трапляються, **2** тому́ не лякаємось ми, як трясéться земля, і коли го́ри зсува́ються в серце морі́в! **3** Шумлять і киплять Його во́ди, через ве́лич Його тремта́ть го́ри. (Сéла) **4** Річка, — відно́ги її веселя́ть місто Боже, найсвятіше із місць пробува́ння Всеви́шнього. **5** Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог помо́же йому́, коли ра́нок настане. **6** Шуміли наро́ди, хиталися ца́рства, а Він голос подав Свій — і земля розплив́лася. **7** З нами Господь Савао́т, наша тверди́ня — Бог Яковів. (Сéла) **8** Ідіть, оглядайте Господні діла, — які руйнува́ння вчинив на землі! **9** Аж до кра́ю землі припиняє Він в́ійни, ламає Він лука й торóщить списа, палить огнем колесни́ці! **10** „Вгамуйтеся та знайте, що Бог Я, піднесу́сь між наро́дами, піднесу́сь на землі!“ **11** З нами Господь Савао́т, наша тверди́ня — Бог Яковів! (Сéла)

47 Для диригента хору. Синів Корéєвих, Псалом. Всі наро́ди, — плещі́ть у долоні, поклі́куйте Богові голосом ра́дості, **2** грізний бо Всеви́шній Госпо́дь, Цар великий всієї землі! **3** Він наро́ди під нас підбиває, а поган — нам під но́ги, **4** Він нашу спáдщину для

нас вибирає, величність для Якова, що його полюбив.
(Сéла) **5** Бог виступає при радісних óкриках, Господь
— при голосі рóга. **6** Співайте Богові нашому, співайте,
співайте Царéві нашому, співайте, **7** бо Бог — Цар усéї
землі, співайте навчáльний псалóм! **8** Бог зацарювáв
над нарóдами, Бог сів на святому Своєму престóлі! **9**
Зібрались владі́ки народів, народ Бога Авраамового,
як Божі щиті́ на землі, — між ними Він сильно
звели́чений!

48 Пісня. Псалом синів Корéєвих. Великий Госпóдь і
прослáвлений вéлыми в місті нашого Бога, на святій
Сво́й горі! **2** Препі́шна краї́на, розра́да всéї землі, —
то Сіонська гора, на півні́чних око́лицях, місто Царя
можновла́дного! **3** Бог у хра́мах Сво́их, за твердиню
Він знáний. **4** Бо царі ось зібрались, ішли вони ра́зом,
5 але, як побачили, то здивувáлись, полякалися та
й розпорóшились. **6** Обгорнув їх там страх, немов
біль породі́лю; **7** Ти східні́м вітром розбив кораблі́ ті
Тарші́ські. **8** Як ми чули, так бачили в місті Господа
Сава́бта, у місті нашого Бога, — Бог міцно поставить
навіки його́! (Сéла) **9** Розмишля́ли ми, Боже, про
мілість Твою́ серед храму Твогó. **10** Як Ім'я́ Твоє, Боже,
так слава Твоя — аж по кінці́ землі, справедливості
повна прави́ця Твоя! **11** Нехай веселі́ться Сіонська
гора, Юдині́ до́чки хай тіша́ться через Твої́ правосúддя.
12 Оточі́те Сіон й обступі́те його́, полічіть його́ ба́шти,
13 зверні́те увагу на ва́ла його́, високі́сть палати його́
пообмі́рюйте, щоб розпові́сті поколі́нню настúпному,

14 бо Цей Бог — то наш Бог на вічні вікі, Він буде прова́дити нас аж до смерти!

49 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом.
Слухайте це, всі наро́ди, візьміть до ушей, усі мешканці всесвіту, **2** і лю́дські сини й сини му́жів, разом багатий та вбогий, **3** — мої уста казатимуть мудрість, думка ж се́рця мого — розумність, **4** нахилю своє ухо до при́казки, розв'яжу́ свою за́гадку лірою! **5** Чому маю боятись у день лихоліття, як стане круг мене неправда моїх ошуканців, **6** які на ба́гатство своє покладають надію, і своїми достáтками хва́ляться? **7** Але жодна лю́дина не вікупить брата, не дасть його вікупу Богові, — **8** бо вікуп їхніх душ дорогий, і не перестане навіки, — **9** щоб міг він ще жити навіки й не бачити грóбу! **10** Та люди побачать, що мудрі вмирають так само, як гинуть невіглас та не́ук, і лишáють для інших багатство своє. **11** Вони ду́мають, ніби домі́ їхні навіки, місця́ їхнього за́мешкання — з роду до роду, іменáми своїми звуть землі, **12** та не зостається в пошані лю́дина, — подібна худобі, що гине! **13** Така їхня дорога — глупóта для них, та за ними йдуть ті, хто кохає їхню думку. (Сéла) **14** Вони зійдуть в шеол, — і смерть їх пасе, немов вівці, а праведники запанують над ними від ра́ння; подoba їхня знищиться, ше́ол буде мешканням для них. (Sheol h7585) **15** Та визволить Бог мою душу із влади ше́олу, бо Він мене візьме! (Сéла) (Sheol h7585) **16** Не лякайся, коли багаті́ лю́дина, коли збі́льшується слава дому її, — **17** бо, вмираючи, не забере вона всьóго, її слава

не піде за нею! **18** Хоч вона свою душу за життя свого хвалить, і славлять тебе, як для себе ти чиниш добро, — **19** вона прийде до роду батьків своїх, що світла вони не побачать навіки! **20** Людина в пошані, але нерозумна, — подібна худобі, що гине!

50 Псалом Асафів. **2** Із Сіону, корони красі, Бог явився в промінні! **3** Приходить наш Бог, — і не буде мовчати: палючий огонь перед Ним, а круг Нього все буриться сильно! **4** Він покличе згорі небесá, і землю — народ Свій судити: **5** „Позбирайте для Мене побожних Моїх, що над жертвою склали заповіта зо Мною“. **6** І небесá звістять правду Його, що Бог — Він суддя. (Сéла) **7** „Слухай же ти, Мій народе, бо буду ось Я говорити, Ізраїлеві, і буду свідчить на тебе: Бог, Бог твій Я! **8** Я буду картати тебе не за жертви твої, — бо все передо Мною твої цілопалення, **9** не візьму Я бичка з твого дому, ні козлів із кошар твоїх, **10** бо належить Мені вся лісна звірина та худоба із тисячі гір, **11** Я знаю все птаство гірське, і звір польовий при Мені! **12** Якби був Я голодний, тобі б не сказав, — бо Моя вся вселенна й усе, що на ній! **13** Чи Я м'ясо бичків споживаю, і чи п'ю кров козлів? **14** Принось Богові в жертву подяку, і виконуй свої обітниці Всевішньому, **15** і до Мене поклич в день недолі, — Я тебе порятую, ти ж прославиш Мене!“ **16** А до грішника Бог промовляє: „Чого́ про устави Мої розповідаєш, і чого́ заповіта Мого на устах своїх но́сиш? **17** Ти ж науку зненавидів, і поза себе слова Мої викинув. **18** Як ти злодія бачив, то бігав із ним,

і з перелюбниками накладав. **19** Свої уста пускаєш на зло, і язик твій омáну плетé. **20** Ти сидиш, проти брата свого наговóрюєш, поголóски пускаєш про сина своєї матері. **21** Оце ти робив, Я ж мовчав, і ти дúмав, що Я такий сáмий, як ти. Тому буду картати тебе, і вíложу все перед очі твої! **22** Зрозумійте ж це ви, що забуваєте Бога, щоб Я не схопív, — бо не буде кому рятува́ти! **23** Хто жертву подяки принóсить, той шанує Мене; а хто на дорогу Свою уважа́є, Боже спасі́ння йому покажú!“

51 Для диригента хору. Псалом Давидів, коли до нього прийшов пророк Натáн, як Давид увійшов був до Вірсавії Помилуй мене, Боже, з великої милости Твоєї, і з великого милосердя Свого загла́дь беззакóння мої! **2** Обмий мене зóвсім з мого беззакóння, й очíсти мене від мого гріха́, **3** бо свої беззакóння я знаю, а мій гріх передо мною постíйно. **4** Тобі, однóму Тобі я згрішив, і перед очима Твоїми лука́ве вчинив, томú справедливий Ти будеш у мові Своїй, бездога́нний у сúді Своім. **5** Отож я в беззакóнні наро́джений, і в гріхú зачала́ мене мати моя. **6** Ото, полюбив єси правду в глиби́нах, і в таємних реча́х виявляєш премудрість мені. **7** Очíсти ісо́пом мене, — і буду я чистий, обмий Ти мене — і я стану біліший від снігу. **8** Дай почути мені втіху й радість, — і радíтимуть кості, що Ти покруші́в. **9** Обличчя Своє заховай від гріхів моїх, і всі беззакóння мої позагла́джуй. **10** Серце чисте створи мені, Боже, і тривáлого духа в моєму нутрí віднові. **11** Не відкінь

мене від Свого лиця, й не бери Свого Духа Святого від мене. **12** Верни мені радість спасіння Твого, і злагідним духом підтримай мене. **13** Я буду навчати беззаконців доріг Твоїх, — і навернуться грішні до Тебе. **14** Визволь мене від переступу кривного, Боже, Боже спасіння мого, мій язик нехай славить Твою справедливість! **15** Господи, відкрий мої уста, і язик мій звістить Тобі хвалу, **16** бо Ти жертви не прагнеш, а дам цілопалення, — то не любе воно Тобі буде. **17** Жертва Бóгові — зламаний Дух; серцем зламаним та упокореним Ти не погордуєш, Боже! **18** Ущаслив Своїм благоволінням Сіон, збудуй мурі для Єрусаліму, — **19** тоді Ти полюбиш Собі жертви правди, цілопалення та приношення, тоді покладуть на Твій вівтар тельців!

52 Для диригента хору. Псалом навчальний Давидів, як прийшов був ідумеянин Доег та й Саулові був оповів, і до нього сказав: „Давид увійшов до дому Ахімелеха“. Чого хвалишся злом, о могутній? Цілий день Божа милість зо мною. **2** Замишляє лукавство язик твій, як та бритва нагострена ти, що чиниш обману! **3** Ти зло полюбив над добро, а неправду — більш, як правду казати, (Сéла) **4** ти любиш усякі шкідливі слова, ти язїку обманний! **5** Отож, Бог зруйнує назавжди тебе, тебе викине й вирве з намету тебе, й тебе викоренить із країни життя. (Сéла) **6** І побачать це праведні, й будуть боятись, і будуть сміятися з нього: **7** „Ось муж, що Бога не чинить своєю твердінею, та на великість багатства свого покладає надію, втікає до злого свого“. **8** А я — як

зелена олівка у Божому домі, надіюсь на Божую милість на вічні вікі! **9** Буду славити вічно Тебе, що вчинив Ти оце, і про ймення Твоє буду звіщати поборжним Твоїм, що добре воно!

53 Для диригента хору. На „Махалат“. Навчальний псалом. Давидів. Безумний говорить у серці своїм: „Нема Бога“! Зіпсулись вони, і несправедливість обридливу чинять, нема доброчинця! **2** Бог зорить із неба на людських синів, щоб побачити, чи є там розумний, що Бога шукає. **3** Усі повідступали, разом стали огідними, нема доброчинця, нема ні одного! **4** Чи ж не розуміють оті, хто беззаконня вчиняє, що мій люд поїдають? Вони споживають хліб Божий, та не кличуть Його! **5** Тоді настрашилися страхом вони, хоч страху не було, бо розсипав Бог кості того, хто тебе оточив був, — ти їх посоромив, бо ними погордував Бог! **6** Аби то Він дав із Сіону спасіння Ізраїлеві! Як долю Свого народу поверне Господь, то радітиме Яків, утішатися буде Ізраїль!

54 Для диригента хору. На негінах. Псалом навчальний Давидів, як зіфєяни прийшли були та сказали Саулові: „Ось Давид поміж нами ховається!“ Спаси мене, Боже, Іменням Своїм, і міццю Своєю мене оправдай! **2** Вислухай, Боже, молитву мою, нахили Своє ухо до слів моїх уст, **3** бо чужинці повстали на мене, розбишаки ж шукають моєї душі, — вони Бога не ставили перед собою. (Сєла) **4** Ось Бог помагає мені, Господь серед тих, хто підтримує душу мою. **5** Хай повернеться зло на моїх ворогів,

Своєю правдою вінищи їх. **6** В добровільному дарі я жертву Тобі принесу, Ім'я Твоє, Господи, славити буду, що добре воно, **7** бо мене воно визволило від усяких нещасть, і я бачу занепад моїх ворогів!

55 Для диригента хору. На негінах. Навчальний Давидів псалом. Вислухай, Боже, молитву мою й від благання мого не ховайся! **2** Прислухайсь до мене й подай мені відповідь, — я блукаю у смутку своїм і стогну, — **3** від крику ворожого, від утисків грішного, бо гріх кидають на мене вони, і в гніві мене переслідують. **4** Тремтить моє серце в мені, і страхи смертельні напали на мене, **5** страх та тремтіння на мене найшли, і тривога мене обгорнула. **6** І сказав я: „Коли б я мав крила, немов та голубка, то я полетів би й спочив!“ **7** Отож, помандрую далеко, пробуватиму я на пустині. (Сéла) **8** Поспішу собі, щоб утекти перед вітром бурхливим та бурею. **9** Вигуби, Господи, та погуби язика їхнього, бо в місті я бачив насильство та свárку, — **10** вони ходять удень та вночі коло нього на мурах його, а гріх та неправда всередині в ньому, **11** нещастя всередині в ньому, а з вулиць його не виходять насилля й обмана, **12** бож не ворог злорічить на мене, — це я переніс би, — і не ненависник мій побільшивсь надо мною, я сховався б від нього, — **13** але ти, — чоловік мені рівня, мій приятель близький і знайомий мені, **14** з яким солодко щирю розмову провадимо, і ходимо до Божого дому серед бурхливого натовпу. **15** Нехай же впаде на них смерть, нехай зйдуть вони до шеóлу

живими, — бо зло в їхнім мешканні, у їхній середині!

(Sheol h7585) **16** Я кличу до Бога, і Господь урятує мене:

17 увечорі, вранці й опівдні я скажусь й зідхаю, — і Він вислухає мого голосу! **18** У мирі Він викупить душу мою, щоб до мене вони не зближались, бо багато було їх на мене! **19** Бог вислухає, і їм Той відповідь, Хто відвіку сидить на престолі, (Села) бо немає у них перемін, і Бога вони не бояться, — **20** ворог витягнув руки свої проти тих, що в спокої жили з ним, він зганьбив заповіта свого, **21** його уста гладенькі, як масло, — та свάρка у серці його, від оливи м'якші слова його, та вони — як мечі ті огорнені! **22** Свого тягара поклади ти на Господа, — і тебе Він підтримає, Він ніколи не дасть захитатися праведному! **23** А Ти їх, Боже мій, покидаєш до ями погібелі! Люди чинів кривавих й обмани, — бодай своїх днів вони не дожили навіть до половини, а я покладая надію на Тебе!

56 Для диригента хору. На „Німа голубка вдалечині“. Золотий Давидів псалом, коли филистимляни захопили були його в Гаті. Помилуй мене, Боже, бо топче мене чоловік, — цілий день він воює та тисне мене! **2** Чатують мої вороги цілий день, бо багато таких, що воюють завзято на мене! **3** Того дня, коли страх обгортає мене, я надію на Тебе кладу, — **4** я в Бозі хвалитиму слово Його, на Бога надію кладу, й не боюся, — що тіло учинить мені? **5** Цілий день біль приносять слова мої, усі їхні думки проти мене на зло: **6** слідкують, ховаються, пильнують вони мої

сто́пи... Як чатують на душу мою, **7** так Ти через гріх віджені́ їх, пониж, Боже, людей в Сво́ім гніві! **8** Полічив Ти тиня́ння моє, помісти́ ж мої сльози перед Собою, чи ж вони не записані в книзі Твої́й? **9** Тоді то мої ворогі́ повті́кають назад, того дня, як я клі́кати буду. Те я знаю, що Бог при мені, **10** і в Бозі я справу свою докінчу́, докінчу́ я в Господі справу! **11** На Бога надію кладу́ й не боюсь, — що́ лю́дина учі́нить мені? **12** На мені застаються, о Боже, прися́ги Тобі, та для Тебе я ви́повню жертви хва́лі. **13** Як Ти спас мою душу від смерти, то хіба ж не спасеш моїх ніг від па́діння, щоб у сві́тлі життя я ходив перед Богом?

57 Для дири́гента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли він уті́кав від Саула в пече́ру. Помилуй мене, Боже, помилуй мене, бо до Тебе вда́ється душа моя, і в тіні́ Твоїх крил я сховаю́сь, аж поки неща́стя мине! **2** Я кличу до Бога Всеви́шнього, до Бога, що чини́ть для мене добро. **3** Він пошле з небес — і вряту́є мене, Він пога́ньбить того, хто ча́тує на мене. (Сéла) Бог пошле Свою ми́лість та правду Свою **4** на душу мою. Знахо́джуся я серед ле́вів, що лю́дських синів пожира́ють, їхні зуби — як спис той та стрі́ли, а їхній язик — гострий меч. **5** Піднесі́ся ж, о Боже, над небо, — а слава Твоя над всією землею! **6** Вороги пригото́вили па́стку для сті́п моїх, душу мою нахі́лили, вони ви́копали вовчу яму для мене, — і попада́ли в неї самі! (Сéла) **7** Моє серце зміцні́лося, Боже, зміцні́лося серце моє, — я буду співа́ти та сла́вити Тебе! **8** Збудися ж ти, хва́ло моя, пробудися ж

ти, а́рфо та ці́тро, — я буду буди́ти досві́тню зорю́! **9** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед наро́дів, я буду співати Тобі між пле́мєнами, **10** бо Твоє милосердя велике — воно аж до неба, а правда Твоя — аж до хмар! **11** Піднесі́ся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над всією землею!

58 Для дири́гента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів. Чи ж то справді ви, можли́, говорите правду, чи лю́дських синів слушно судите? **2** Отже, у серці ви чините кривди, дорогу насі́льства рук ваших тору́єте ви на землі. **3** Від лоня ще матернього — вже відда́лені несправедливі, з утрóби ще матерньої заблуді́лися неправдомóвці, — **4** їхня отрута така, як отрута зміїна, як отрута глухо́ї гадюки, що ухо своє зату́ляє, **5** що не слухає голосу закли́начів, чарі́вника́, в чарах впра́вного! **6** Поруйну́й, Боже, зуби їхні в їхніх уста́х, левчука́м розбий, Господи, ще́лепи, — **7** нехай розпливуться, немов та вода, що собі розтіка́ється, хай пов'я́нуть вони, як трава по дорозі, **8** бодай стали, немов той слима́к, що в своїй слизоті́ розпускається, щоб сонця не бачили, як мертвий отой плід у жі́нки! **9** Поки почують терні́ну запáлену ваші горшки, — нехай буря її рознесе, чи свіжу, чи спáлену! **10** А праведний ті́шитись буде, бо помсту побачить, у кро́ві безбожного сто́пи свої він обміє! **11** І скаже лю́дина: „Поправді є плід справедли́вому, справді є Бог, — суддя на землі!“

59 Для дири́гента хору. На спів: „Не вигуби“. Золотий псалом Давидів, коли послав був Саул, і стерегли́

його дім, щоб убити його. Візволь мене від моїх ворогів, о мій Боже, від напасників моїх охороні Ти мене! **2** Візволь мене від злочинців, і спаси мене від кровожёрних, **3** бо ось причаїлись на душу мою, на мене збираються сильні, — не моя в тім провина, о Господи, і не мій гріх! **4** Без моєї провини вони он збігаються та готуються, — устань же назустріч мені та побач! **5** І Ти, Господи, Боже Саваоте, Боже Ізраїлів, збудися, щоб покарати всіх поган, — і не помилуй нікого із зрадників злих! (Сéла) **6** Нáдвечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту, **7** й ось слова вивергають устами своїми, мечі в їхніх губах, — та хто це почує. **8** Але посмієшся з них, Господи, і всіх поган засорóмиш! **9** Твердіне моя, я Тебе пильнуватиму, — бо Бог оборо́на моя! **10** Мій Бог, — Його милість мене поперéдила, Бог учинить мені, що побачу падіння своїх ворогів! **11** Не вбива́й їх, щоб наро́д мій цього не забув, — міццю Своєю розвій їх і зниж їх, о щите наш, Господи! **12** Гріх їхніх уст — слово губ їхніх, і нехай вони схóплені будуть своєю пихо́ю, і за клятву й брехню, яку кажуть! **13** У гніві їх знищ, знищ — і хай їх не буде, і хай знають вони, що царю́є Бог в Якові, аж до кінців землі! (Сéла) **14** А на́двечір вони повертаються, скіглять, як пес, і перебігають по місту. **15** Вони вéштатись будуть, щоб їсти, коли ж не наїдяться, то скáржитись будуть. **16** А я буду співати про силу Твою, буду радісно вránці хвалити Твою милісти, бо для мене Ти був в день недолі моєї твердінею й за́хистом! **17** Твердіне моя, — до Тебе

співати я буду, бо Бог оборо́на моя, милості́вий мій
Боже!

60 Для диригента хору. На спів: „Лілея свідчення“. Золотий псалом Давидів для навча́ння, коли він підпалив був Ара́м двох річо́к і Ара́м Цові́, і коли вернувся Йоав і побив Едо́ма в Солянї́й долині́, дванадцять тисяч. Боже, покинув Ти нас, розпоро́шив Ти нас, Ти нагна́вався був, — поверни́ся ж до нас! **2** Ти землею затряс, і її́ розі́рвав, — уздоров же ула́мки її́, бо вона захита́лась! **3** Ти вчинив, що наро́д Твій побачив тяжке́, напоїв нас отру́тним вином. **4** Ти дав пра́пора тим, хто бої́ться Тебе, щоб збирались вони перед правдою. (Се́ла) **5** Щоб любі́ Твої́ були ви́зволєні, Своєю́ правицею́ допоможи́, й обі́звися до нас! **6** У святині́ Сво́йй Бог промовив: „Нехай розвеселю́сь, — розділю́ Я Сихе́м і долину́ Сукко́тську́ поміряю! **7** Належить Мені́ Гілеа́д, Мені́ Манасі́я, а Єфрем — охоро́на Мої́й голові́, Юда — бе́рло Моє́. **8** Моа́в — то мідни́ця Мого миття́, на Едо́м узуття́м Свої́м кину, филисте́ю, — вигукуй для Мене́ із радістю!“ **9** Хто мене запрова́дить до міста́ тверди́нного, хто́ до Едо́му мене попровਾ́дить? **10** Хіба́ ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого́ війська́ не вийдеш вже, Боже? **11** Пода́й же нам помі́ч на ворога́, лю́дська́ бо помі́ч — марно́та! **12** Ми мужні́сть ви́явимо в Бозі́, — і Він потопче́ противників наших!

61 Для диригента хору. На струнні́м інструменті́. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, благá́ння моє́, почуй же молитву́ мою, — **2** я клі́чу до Тебе́ від краю́

землі, коли серце моє омліває! На скелю, що вища від мене, мене попровідь, **3** бо для мене Ти став пристановищем, баштою сильною супроти ворога! **4** Хай я оселюся навіки в наметі Твоїм, в укритті Твоїх крил захищаюся, (Села) **5** бо Ти, Боже, почув обітниці мої, Ти дав спадщину тим, хто Ймення Твого боїться! **6** Цареві примнож дні до днів, продовж роки йому — немов вічні віки, **7** нехай він перед Божим лицем пробуває навіки, хай милість та правда його стережуть! **8** Отак буду співати я завжди про Ймення Твоє, виконувати буду щоденно обіти свої!

62 Для диригента хору. Для Єдугуна. Псалом Давидів. Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, від Нього спасіння моє! **2** Тільки Він моя скеля й спасіння моє, Він твердиня моя, — тому не захитаюся дуже! **3** Доки будете ви нападати на людину? Усі хочете ви розтрощити її, немов мур той похилений, мов би паркан той валющий! **4** Вони тільки й думають, як би зіпхнути її з висоти, вони полюбили неправду: благословляють своїми устами, в своєму ж нутрі проклинають! (Села) **5** Тільки від Бога чекай у мовчанні, о душе моя, бо від Нього надія моя! **6** Тільки Він моя скеля й спасіння моє, Він твердиня моя, — тому не захитаюсь! **7** У Бозі спасіння моє й моя слава, скеля сили моєї, моє пристановище в Бозі! **8** Мій народе, — кожного часу надійтесь на Нього, серце своє перед Ним виливайте, Бог для нас — пристановище! (Села) **9** Справді, людські сини — як та пара, сини й вищих мужів — обмана: як узяти на

вагу — вони легші від пари всі разом! **10** Не надійтесь на у́тиск, і не пишайтеся грабу́нком; як багатство росте, — не приклада́йте свого серця до нього! **11** Один раз Бог сказав, а двічі я чув, — що сила — у Бога! **12** І в Тебе, о Господи, милість, бо відпла́чуєш кожному згідно з діла́ми його!

63 Псалом Давидів, коли був він у пустині юдейській. Боже — Ти Бог мій, я шукаю від ра́ння Тебе, душа моя пра́гне до Тебе, тужить тіло моє за Тобою в країні пусте́льний і виму́чений без води. **2** Я так пригляда́вся до Тебе в святині, щоб бачити силу Твою й Твою славу, — **3** ліпша бо милість Твоя над життя, й мої уста Тебе прославляють! **4** Так я буду в житті своїм благословляти Тебе, ради Йме́ння Твого́ буду руки свої підіймати! **5** Наси́чується, ніби лоєм і товщем, душа моя, а уста мої хвалять губа́ми співніми. **6** Як згадаю Тебе на постелі своїй, розмишляю про Тебе в сторо́жах нічних: **7** що став Ти на поміч для мене, в тіні ж Твоїх крил я співатиму! **8** Пригорну́лась до Тебе душа моя, прави́ця Твоя підпирає мене. **9** Вороги ж мою душу шукають для згуби, — нехай западу́ться до спо́ду землі, **10** нехай помордо́вані бу́дуть мече́м, бодай стали шакáлам поживою! **11** А цар звеселі́ться у Бозі, буде хва́лений кожен, хто йому присягає, будуть бо за́мкнені уста лжемóвцям!

64 Для диригента хору. Псалом Давидів. Вислухай, Боже, мій голос, як ска́ржуся я, від стра́ху ворожого душу мою хорони! **2** Захочай мене від пота́ємного збору злочинців, від крику сваві́льців, **3** які нагостри́ли

свого язика́, як меча, натягнули стрілу́ своєю словом
гіркім, **4** щоб таємно стріляти в невинного, — вони
нагло стрілятимуть в нього, і не будуть боятись! **5**
У злій справі зміцняють себе, змовляються па́стки
таємно розста́вити, кажуть: „Хто бу́де їх бачити?“
6 Вони кривди ховають. Загинемо, як за́дум їхній
сповниться, бо нутро́ чоловіка та серце — глибоке!
7 Але вчинить Бог, що стріла́ на них стрілить, — і
на́гло поранені будуть, **8** і вчинить, що їхній язык
допаде́ться до них, — і будуть хита́ти головою усі, хто
спогля́не на них! **9** І всі люди боятися будуть, і будуть
розказувати про чин Бога, і діло Його зрозуміють! **10** І
праведний Господом бу́де радіти, і буде вдава́тись до
Нього, і будуть похва́лені всі простосе́рді!

65 Для диригента хору. Псалом Давидів. Пісня. Тобі,
Боже, належиться слава в Сіоні, і Тобі́ має відданий
бути обі́т! **2** Ти, що моли́тви вислу́хуєш, всяке тіло до
Тебе прихо́дить! **3** Справи грішні зробились сильніші
від нас, — Ти наші гріхи пробача́єш! **4** Блаженний,
кого вибираєш Ти та наближа́єш, — в оселях Твоїх
спочива́ти той буде! насі́тимось ми добром дому
Твого́, найсвятішим із храму Твого́! **5** Грізні ре́чі
Ти відпові́даєш нам правдою, Боже, Спасителю наш,
надіє всіх кінців землі та су́щих далеко на морі, **6** що
гори ставиш Своєю силою, підперезаний мі́ццю, **7**
що втихомірюєш гу́ркіт морів, їхніх хвиль та га́лас
наро́дів. **8** І будуть боятись озна́к Твоїх ме́шканці
кінців землі. Ти розвеселяєш країну, де вихід поранку
й де вечір. **9** Ти відві́дуєш землю та по́їш її, Ти

збагачуєш щедро її, — півний води потік Божий, Ти збіжжя готуєш її, — бо Ти так приготівив її! **10** Ти ріллю її насичуєш вогкістю, вирівнюєш грūdдя її, розпускаєш дощами її, Ти благословляєш рослінність її! **11** Ти добром Своім рік вкоронóвуєш, і стежки Твої крāплями тóвщу течуть! **12** Пасовіська пустині спливаються крāплями, і радістю підперезāлись узгір'я! **13** Луги зодягнулись отāрами, а долини покрилися збіжжям, — гукāють вони та співають!

66 Для диригента хору. Пісня. Псалом. **2** виспівуйте честь Його Йменню, честь для слави Його покладіть! **3** Скажіть Богу: „Які Твої вчинки грізні! Через силу велику Твою — Твої вороги піддадуться Тобі, **4** вся земля буде падати до ніг Твоїх, і співати Тобі буде, оспівувати Ймення Твоє!“ Села. **5** Ідіть і погляньте на Божі діла, — Він грізний у ділах проти людських синів! **6** Він на суходіл змінив море, — й переходили річку ногою, — там раділи ми в Ньому! **7** Він царює навіки Своєю могутністю, очі Його між народами зóрять, — нехай не несуться відступники! (Села) **8** Благословляйте, народи, нашого Бога, і голос слави Його розголóшуйте, **9** що зберіг при житті нашу душу, і не дав нозі нашій спіткнóтись, **10** бо Ти, Боже, нас випробóвував, Ти нас перетопів, як сріблó перетóплюється. **11** Ти нас до в'язниці впровадив, Ти пута поклав нам на стéгна, **12** Ти їздити дав був людіні по гóловах наших, ми ввійшли до огню й до води, — але на широкі місця Ти нас вивів! **13** Увійду́ я до дому Твого́ з цілопáленнями, обіти свої Тобі ви́плачу ті, **14**

що їх вимовили мої губи й сказали були мої уста в тісноті моїй! **15** Цілопáлення ситих тельцiв піднесу́ Тобі з димом кади́льним барáнячим, пригото́ю бикiв із козла́ми. (Сéла) **16** Ідіть, і послухайте, всі богобiйні, а я розкажу́, що́ Він учинив для моєї душі: **17** До Нього я клікав уста́ми своїми, і хва́ли Йому — під моїм язиком! **18** Коли б беззаконня я бачив у серці своїм, то Господь не почув би мене, **19** але́ Бог почув, — і вислухав голос моєї молитви! **20** Благословенний Бог, Який не відкинув моєї молитви й Свого́ милосердя від мене!

67 Для диригента хору. На струнних знаряддях. Псалом. Пісня. Нехай Бог помилує нас, і хай поблагослóвить, хай засяє над нами обличчям Своїм, (Сéла) **2** щоб пізнати дорогу Твою на землі, посеред наро́дiв усіх — спасiння Твое! **3** Хай Тебе вихваля́ють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **4** Нехай веселя́ться й співають племе́на, бо Ти правдою суди́ш наро́ди й племе́на ведеш на землі! (Сéла) **5** Хай Тебе вихваля́ють наро́ди, о Боже, хай сла́влять Тебе всі наро́ди! **6** Земля врожай свій да́ла, — Бог поблагослови́в нас, наш Бог! **7** Нехай благословля́є нас Бог, і всі кiнці землі хай боя́ться Його!

68 Для диригента хору. Псалом Давидiв. Пісня. Нехай воскресне Бог, — і розпорóшаться вороги́ Його, і нехай від лица́ Його повтіка́ють Його ненави́сники! **2** Як дим розвіва́ється, так їх розві́й, як то́питься віск від огню́, отак несправедли́ві загiнуть перед Божим лицéм! **3** А пра́ведні будуть радiти, і будуть

тішитися перед Богом, і веселітися в радості будуть!

4 Співайте Богові, виспівуйте Йменню Його, рівняйте дорогу Тому, Хто їде на хмарах, — Господь Йому Ймення, — та перед Ним веселіться! 5 Сіротам батько й вдовицям суддя, — то Бог у святому мешканні Своім! 6 Бог самотніх уводить до дому, витягує в'язнів з кайданів, — тільки відступники мешкати будуть у спаленій сонцем землі! 7 Боже, коли перед народом Своім Ти виходив, коли йшов Ти пустинею, (Села) 8 то тряслася земля, також капало небо було перед Богом, Синай затремтів перед Богом, Богом Ізраїля! 9 Дощ добродійний спускаєш Ти краплями, Боже, на спадок Свій перемучений — міцно поставив його. 10 У ньому сиділо Твоє багатолюддя, у Своїй доброті все готуєш Ти бідному, Боже! 11 Господь дає слово; провісниць велика многота: 12 „Царі військ утікають, утікають, пані ж дому розділює здобич“. 13 Коли ви спочиваєте між обійстями — то крила голубки покриті сріблом, а пера її — зеленкавістю золота. 14 Коли Всемогутній царів розпорощував в Краї, то сніг Ти спускав на Цалмоні. 15 Гора Божа — Башанська гора, гора верхогір'я — гора та Башанська. 16 Верхогір'я, — чого заздрісно дивитися на ту гору, що Бог зажадав на мешкання Своє, і Господь буде мешкати там завжди? 17 Колесниць Божих дві десятитисячки, тисячі багатократні, — Господь із Синаю прибув до святини. 18 Ти піднявся був на висоту, полонених набрав, узяв дари ради людини, — і відступники мешкати будуть у Господа

Бога також. **19** Благословенний Господь, — тягарі Він щоденно нам носить, Бог — наше спасіння! (Сéла) **20** Бог для нас — Бог спасіння, і в Господа Владики виходи смерті! **21** Але розторбщить Бог го́лову Своїх ворогів, ма́ківку, вкриту волоссям, того, хто в гріха́х своїх ходить! **22** Промовив Господь: „Я спрова́джу з Баша́ну тебе́, з глибин моря спрова́джу, **23** щоб ти но́гу свою мив у крoві, щоб язик твоїх псів мав частину свою в ворогів!“ **24** Походи Твої, Боже, ба́чено, походи Бога мого у святині мого Царя: **25** Попéреду йшли співакі́, потóму грачі́, посеред дівчат, що бряжча́ли на бубна́х: **26** „Благословляйте на зборах Бога, Господа, ви, хто від джерел Ізраїля!“ **27** Там Веніамін молодий, їхній волóдар, князі Юди, їхні полкі́, князі Завулóна, князі Нефталі́ма. **28** Твій Бог наказав тобі силу, — будь силою, Боже, тогó, кого нам учинив! **29** Із храму Твого на Єрусалимі царі привезуть Тобі дара. **30** Погрозі́ звірині́ в очерéті, череді́ волів ра́зом з телятами лю́дськими, понищ тих, хто кавáлками срі́бла мілується, розпорóш ті наро́ди, що воєн бажають! **31** Прийдуть з Єгипту посли, і руки свої́ Куш простягне до Бога. **32** Царства землі, — співайте Богові, виспівуйте Господа, (Сéла) **33** що їздить в відвічному небі́ небес. Ось Він заgrimить Своїм голосом, голосом сильним. **34** Візнайте Богові силу, величність Його над Ізраїлем, а в хмарах потуга Його! **35** Бог грізний у святинях Своїх, Бог Ізраїлів Він, що наро́дові дає силу й міць, Бог благословéнний!

69 Для диригента хору. На спів „Лелії“. Давидів.

Спаси мене, Боже, бо води вже аж до душі підійшли!

2 Я загруз у глибокім багні, і нема на чім стати,

ввійшов я до водних глибін, — і мене залила течія! **3**

Я змучився в крику своїм, висухло горло моє, очі мої
затуманились від виглядання надії від Бога мого! **4**

Тих, хто мене без причини ненавидить, стало більш,
як волосься на моїй голові, набралися сили мої вороги,
що безвінно мене переслідують, — чого не грабував,

те вертаю! **5** Боже, Ти знаєш глупоту мою, а гріхі

мої перед Тобою не сховані! **6** Нехай через мене не

матимуть стиду оті, хто на Тебе надіється, Господи,

Господи Саваоте; нехай через мене не матимуть

сору ті, хто шукає Тебе, Боже Ізраїлів, — **7** бо я ради

Тебе зневагу ношу, ганьба покрила обличчя моє! **8**

Для братів своїх став я відчужений, і чужий для синів

свої матері, **9** бо ревність до дому Твого з'їдає

мене, і зневаги Твоїх зневажальників спадають на

мене, **10** і постом я виплакав душу свою, а це сталося

мені на зневагу. **11** За одержу надів я верету, — і за

приказку став я для них: **12** про мене балакають ті,

хто в брамі сидить, і пісні тих, хто п'янке попиває.

13 А я — молитва моя до Тебе, Господи, в часі Твоїї

зичливості; в многоті милосердя Твого подай мені

відповідь про певність спасіння Твого, **14** визволь з

болота мене, щоб я не втопився, щоб я урятований

був від своїх ненависників та від глибін вод!

15 Хай мене не залле водянá течія, і хай глибінь

мене не проковтне, і нехай своїх уст не замкне надо

мною безодня! **16** Обізв'яся до мене, о Господи, в міру доброї ласки Своєї, в міру великості Свого милосердя зверніся до мене, **17** і обличчя Свого не ховай від Свого раба, бо тісно мені, — озв'яся ж небаром до мене, **18** наблизись до моєї душі, порятуй же її, ради моїх ворогів відкупі Ти мене! **19** Ти знаєш наругу мою, і мій сором та ганьбу мою, — перед Тобою всі мої вороги! **20** Моє серце зламала наруга, і неvigойний мій сором: я чекав співчуття — та немає його, і потішителів — та не знайшов! **21** І жовчі поклали у мій хліб потішення, а в спразі моїй оцтом мене напували. **22** Бодай па́сткою стала їм їхня трапéза, а їхні ўчти — тенéтами, **23** бодай їхні очі потéмніли, щоб їм не бачити, а їхні клўби хай завжди хитаються! **24** Вилий на них Свою рéвність, а пóлум'я гніву Твого нехай їх доганяє! **25** Нехай їхнє селó опустóшене буде, хай мéшканця в їхніх наméтах не буде! **26** Бо кого Ти був збив, — вони щé переслідують, і побільшують мўки ранéним Тобою. **27** Додай же гріха на їхній гріх, щоб вони не ввійшли в справедливість Твою, **28** нехай скрéслені будуть із книги життя, і хай не будуть записані з праведними! **29** А я бідний та хворий, але, Боже, — спасіння Твоє мене чинить могúтнім, **30** і я піснею буду хвалити Ім'я Боже, співом вдячним Його величáтиму! **31** І буде для Господа краща вона від волá, від бика, що рóги він має, що копíта роздвóєні має. **32** Побачать слухняні, — і б́дуть радíти, хто ж Бога шукає — нехай оживé ваше серце, **33** бо до вбогих Госпóдь прислухáється, і в'язня́ми Своїми не гордує

Він! **34** Нехай хвалять Його небесá та земля, море й усе, щó в них рúхається, **35** бо спасé Бог Сіóна, і збудує для Юди містá, — і замéшкають там, і впадкúють його́, **36** і нащáдки рабів Його посýдуть його́, й ті, хто любить Ім'я́ Його, житимуть в нím!

70 Для диригента хору. Давидів. На пам'ятку. Поквáпся спасти́ мене, Боже, Господи, поспіши́ся ж на поміч мені! **2** Нехай посорóмлені будуть, і хай застидáються ті, хто шукає моєї душі, щóб схопіти її! Нехай подадúться назад, і нехай посорóмлені будуть усі, хто бажає для мене лихóго! **3** Бодай повернúлися з сóромом ті, хто говорить на мене: „Ага!. Ага!“ **4** Нехай тішаться та веселя́ться Тобою усі, хто шукає Тебе, та хто любить спасіння Твоє, і хай зáвжди говорять: „Хай буде великий Господь!“ **5** А я вбогий та бідний, — поспіши ж Ти до Мене, о Боже: моя поміч і мій оборо́нець — то Ти, Боже мій, — не спізнáйся!

71 До Тебе вдаюся я. Господи, — хай же не бúду повік засорóмлений! — **2** візволь мене через правду Свою, і звільни́ мене, нахили Своє ухо до мене, й спаси́ мене, **3** стань для мене за скелю мешка́льну, куди міг би я зáвжди ховатись! Ти наказав рятува́ти мене, бо Ти скеля моя та твердіня моя! **4** Бóже мій, визволь мене від руки беззакóнного, від руки́ того, хто кривдить та гно́бить мене, **5** Ти бо, Владі́ко, надія́ моя, Господи, Ти охорóна моя від юна́цького віку мого! **6** На Тебе опéрся я був від наро́дження, від утроби моєї матері — Ти охорóна моя, в Тобі моя слава постійно! **7** Я став багатьóм, як дивóвище, — та

Ти сильна моя охорона! **8** Уста мої повні Твоєї хвали,
увесь день — Твоєї величності! **9** Не кидай мене на
час старости, коли зменшиться сила моя, не лиши Ти
мене, **10** бо мої вороги проти мене змовляються, а ті,
що чатують на душу мою — нараджаються разом, **11**
говорячи: „Бог покинув його, — доганяйте й хапайте
його, бо нема, хто б його врятував!“ **12** Не віддалюйся,
Боже, від мене, Боже мій — поспішися ж на поміч
мені! **13** Нехай посоромляться, хай позникають усі,
хто ненавидить душу мою, бодай зодяглися в наругу
та в сором усі, хто прагне для мене лихого! **14** А
я буду постійно надіятись, і славу Твою над усе я
помножу! **15** Уста мої оповідатимуть правду Твою,
про спасіння Твоє — увесь день, бо числа їх не знаю, —
16 буду славити вчинки великі всевладного Господа,
здаю про правду Твою, єдиною Твою! **17** Боже, навчав
Ти мене від юнацтва мого, — і аж дотепер я звіщаю
про чуда Твої. **18** А Ти, Боже, не кидай мене аж до
старости та сивині, поки я не звіщу про рамено Твоє
покоління, і кожному, хто тільки прийде — про чини
великі Твої! **19** Бо Твоя справедливість, о Боже, сягає
аж до високости, Боже, що речі великі вчинів, — хто
рівний Тобі? **20** Ти мені показав був великі та люті
нещастя, та знов Ти оживиш мене, і з безодень землі
мене знову Ти витягнеш, **21** Ти збільшиш величність
мою, і знову потішиш мене! **22** А я буду на арфі
хвалити Тебе, Твою правду, мій Боже, із гуслами буду
співати Тобі, Святий Ти Ізраїлів! **23** Нехай співом
радіють уста мої, бо буду співати Тобі я та душа моя,

яку Ти врятував! **24** Шепоче про правду Твою мій язик
цїлий день, бо посоромлені, бо поганьблені всі, хто
шукає лихого для мене!

72 Соломонів. **2** хай він правдою судить наро́да
Твого, а вбогих Твоїх — справедливістю! **3** Нехай
гори прино́сять наро́дові мир, а па́гірки — правду. **4**
Він судитиме вбогих наро́ду, помага́тиме бідним, і
ті́снути буде гно́бителя! **5** Будуть боятись Тебе, поки
сонця, і поки місяця, — з ро́ду до ро́ду! **6** Він зійде, як
дощ на покі́с, немов кра́плі, що зро́шують землю! **7**
Праведний буде цвісти́ в його́ дні, а спо́кій великий —
аж поки світи́тиме місяць, — **8** і він запанує від моря
до моря, і від Рі́кі аж до кінці́в землі! **9** Мешканці́
пустинь на колі́на попада́ють перед обличчям його́, а
його́ вороги будуть по́рох лиза́ти. **10** Царі́ Тарші́шу
та острові́в дадуть да́ри, принесуть царі́ Ше́ви та
Се́ви дару́нки! **11** І впадуть перед ним усі́ царі́, і
будуть служити́ йому́ всі наро́ди, **12** бо візволить
він біда́ря, що голоси́ть, та вбогого, що немає собі́
допомоги! **13** Він зми́лується над убогим та бідним, і
спасе́ душу́ бідних, **14** від кривди́ й насі́лля врятує
їхню́ душу, їхня́ кров доро́га́ буде в о́чах його́! **15** І
буде він жити, і дасть йому́ з золота́ Ше́ви, і за́вжди
молитися́ буде за нього́, буде благословля́ти його́
кожен день! **16** На землі́ буде збі́жжя багато, на
гірсько́му верху́ зашуми́ть, як Лива́н, його́ плід, і
наро́д зацві́те по міста́х, як трава на землі́! **17** Хай і́м'я́
його́ бу́де навіки, хай росте, поки сонця, найме́ння
його́, нехай благословля́ються ним, — будуть хвали́ти

його всі наро́ди! **18** Благословен Госпо́дь Бог, Бог
Ізраїлів, єдиний, що чу́да вчиняє, **19** і благослове́нне
навіки Ім'я́ Його слави, і хай Його слава всю землю
напо́внить! Амінь і амінь! **20** Скінчілись молитви
Давида, сина Єссéя.

73 Псалом Аса́фів. **2** А я, — мало не послизну́лися
но́ги мої, мало не посковзну́лися сто́пи мої, **3** бо
лихим я заві́дував, бачивши спо́кій безбожних, — **4** бо
не мають страждáння до смерти своєї, і здорове їхнє
тіло, **5** на лю́дській роботі нема́ їх, і ра́зом із іншими
лю́дьми не зазнаю́ть вони вда́рів. **6** Тому́ то пиха їхню
шию оздо́блює, зодяга́є їх ша́та насі́лля, **7** вилазять
їм очі від жи́ру, бажáння їхнього серця збу́лися, **8**
смію́ться й злосліво говорять про у́тиск, говорять
бундо́чно: **9** свої уста до неба підно́сять, — а їхній
язик по землі походжа́є! **10** Тому́ то туди Його люди
зверта́ються, і щедро беруть собі воду **11** та й кажуть:
„Хіба́ Бог те знає, і чи має Всеви́шній відомі́сть, **12** як
он ті безбожні й безпечні на світі збільши́ли бага́тство
своє?“ **13** Направду, надáрмо очі́стив я серце своє,
і в неві́нності вимив ру́ки свої, **14** і ввесь день я
побитий, і щора́нку пока́раний. **15** Коли б я сказав:
„Буду так говорі́ть, як вони“, то спроневі́рився б я
поколі́нню синів Твої́х. **16** І розду́мував я, щоб пізна́ти
оте, — та трудне́ воно в о́чах моїх, **17** аж прийшов я в
Божу святину́, — і кінець їхній побачив: **18** направду,
— Ти їх на слизько́му поставив, на спусто́шення
кинув Ти їх! **19** Як вони в одній хвилі спусто́шені,
згинули, пощеза́ли від стра́хів! **20** Немов сном по

обудженні, Господи, образом їхнім погордиш, мов сном побудженні! **21** Бо болить моє серце, і в нутрі моїм коле, **22** а я немов бидло й не знаю, — я перед Тобою худобою став! **23** Та я завжди з Тобою, — Ти держиш мене за правицю, **24** Ти Своєю порадою водиш мене, і потому до слави Ти візьмеш мене! **25** Хто є мені на небесах, окрім Тебе? А я при Тобі на землі не бажаю нічого! **26** Гине тіло моє й моє серце, та Бог — скеля серця мого й моя доля навіки, **27** бо погинуть ось ті, хто бокує від Тебе, поніщиш Ти кожного, хто відступить від Тебе! **28** А я, — близькість Бога для мене добро, — на Владику, на Господа свою певність складаю, щоб звіщати про всі Твої чини!

74 Псалом навчальний, Асафів. **2** Спогадай про громаду Свою, яку Ти віддавна набув, про племено спадку Свого, що його Ти був викупив, про ту гору Сіон, що на ній оселився, — **3** підійми ж Свої стіпи до вічних руїн, бо ворог усе зруйнував у святині! **4** Ревіли Твої вороги у святині Твоїй, умістили знакі за ознаки свої, — **5** виглядало то так, якби хто догорі підіймав був сокири в гущавині дерева. **6** А тепер її різьби ураз розбивають вони молотком та сокирами, **7** Святиню Твою на огонь віддали, оселю Твого Ім'ення аж дощенту збезчестили. **8** Сказали вони в своїм серці: „Зруйнуймо їх разом!“ і спалили в краю всі місця Божих зборів... **9** Наших ознак ми не бачимо, нема вже пророка, і між нами немає такого, хто знає, аж доки це буде ... **10** Аж доки, о Боже, гнобитель знущатися буде, зневажатиме ворог навіки Ім'я Твоє? **11** Для чого

притримуєш руку Свою та правицю Свою? З серéдини
лóня Свого їх понíщ! **12** А Ти, Боже, віддáвна мій Цар,
Ти чиниш спасіння посéред землі! **13** Розділив Ти був
море Своєю потúгою, побив гóлови зміям на вóдах,
14 Ти левіятáнові гóлову був поторóщив, його Ти
віддав був на їжу нарóдові пустині, **15** Ти був розділів
джерелó та потік, Ти вісушив ріки великі! **16** Твій
день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце,
17 всі границі землі Ти поставив, Ти літо та зíму
створів! **18** Пам'ятай же про це: вóрог знущáється з
Господа, а нарóд нерозумний знева́жує Йме́ння Твое!“
19 Не віддай звірині душі Своєї гóрлиці, живої Твоїх
бідарів не забудь же назáвжди! **20** Споглянь же на Свій
заповіт, бо темнóти землі повні мешкань насилля! **21**
Нехай не відхóдить пригнóблений посорóмленим,
бідний та вбогий нехай прославляють Іме́ння Твое!
22 Встань же, о Боже, судіся за справу Свою, пам'ятай
про щодéнну на́ругу Свою від безумного! **23** Не забудь
же про вéреск Своїх ворогів, про гáлас бунтівників
проти Тебе, що зáвжди зростає!

75 Для диригента хору. „Не вигуби!“ Псалом Аса́фів.
Пісня. Прославляємо, Боже, Тебе, прославляєм, бо
близьке Твое Ймення! Оповідають про чóда Твої. **2**
„Коли прійде година означена, то Я буду судіти
справедливо. **3** Розтопілась земля, і всі її мешканці,
та стовпí її зміцнюю Я. (Сéла) **4** Я сказав до лихих:
Не шалійте, а безбожним: Не підіймайте ви рóга!
5 Не підійма́йте ви рога свого догорі, не говоріть
твердошіно, **6** бо не від сходу, і не від за́ходу, і не

від пустині надійде підвищення, **7** але судить Бог: того Він поніжує, а того підвищує, — **8** бо чаша в Господній руці, а шумливе вино повне мішаного, — і наливає Він з нього, усі ж беззаконні землі виссуть та вип'ють лиш дріжджі її! **9** А я буду звіщати навіки, співатиму Богові Якова, **10** відрубав усі роги безбожних, — роги праведного піднесуться!

76 Для диригента хору. На негінах. Псалом Асафів. Пісня. Бог знаний у Юді, Його Ймення велике в Ізраїлі! **2** У Салімі намет Його, а мешкання Його на Сіоні, — **3** Він там поламав стріли луку, щита та меча, та війну! (Села) **4** Ти осяйний, потужніший за гори відвічні. **5** Обдерто людей сильносердих, задрімали вони своїм сном, — і не знайшли своїх рук усі мужі військові. **6** Від сваріння Твого, Боже Яковів, оглушується колесниця та кінь: **7** Ти — Ти грізний, і хто перед обличчям Твоїм устоїть часу гніву Твого? **8** Як звіщаєш Ти суд із небес, то боїться й стихає земля, **9** як встає Бог на суд, щоб спасти всіх покірних землі! (Села) **10** Бо й гнів людський Тебе вихваляє, решту ж гніву Ти поясом в'яжеш. **11** Присягайте й виконуйте Господу, Богові вашому, усі, хто Його оточає, хай приносять дарунка Грізному: **12** Він духа вельмож впокоряє, страшний Він для земних царів!

77 Для диригента хору. Для Єдутаїна. Псалом Асафів. Мій голос до Бога, — й я клікати буду, мій голос до Бога, — й почує мене! **2** В день неволі моєї шукаю я Господа, до Нього рука моя витягнена вночі й не зомліє, не хоче душа моя бути потішена: **3** згадаю про

Бога й зідхаю, розважаю — й мій дух омлівáє! (Сéла) **4**
Ти дéржиш пові́ки очéй мої́х, я побитий і не говорю́.
5 Пригадую я про дні давні, про роки відві́чні, **6** свою
пісню вночі я прига́дую, говорю́ з своїм серцем, а мій
дух розважа́є: **7** Чи навіки покине Господь, і вже більш
не вподоба́є? **8** Чи навіки спині́лася милі́сть Йо́го? Чи
скінчи́лося слово Йо́го в рід і рід? **9** Чи Бог ми́лувати
позабу́в? Чи гнівом замкнув Він Своє милосéрдя?
(Сéла) **10** І промовив був я: „То стражда́ння мое
— пере́міна прави́ці Всеви́шнього“. **11** Пригада́ю я
вчинки Господні, як чудо Твое я згадаю відда́вна, **12** і
буду я думати про кожен Твій чин, і про вчинки Твої
опові́м! **13** Боже, — свята́я доро́га Твоя, котри́й бог
великий, як Бог наш? **14** Ти Той Бог, що чу́да вчиняє,
Ти ви́явив силу Свою між наро́дами, **15** Ти ви́зволив
лю́д Свій раме́ном, — сині́в Якова й Йо́сипа! (Сéла)
16 Тебе бачили води, о Боже, Тебе бачили во́ди — й
тремті́ли, затрясли́ся й безо́дні. **17** Лилáся струмко́м
вода з хмар, тучі ви́дали грі́м, тако́ж там і сям Твої
стрі́ли літали. **18** Гуркі́т грому Твого на небесному
колі, й блискавкі́ осві́тили вселéнну, тремті́ла й
трясла́ся земля! **19** Через море доро́га Твоя, а сте́жка
Твоя — через во́ди великі́, і не видно було́ Твої́х сті́п.
20 Ти прова́див наро́д Свій, немов ту отáру, рукою
Мойсе́я та Ааро́на.

78 Пісня навча́льна Аса́фова. **2** нехай я відкри́ю
уста́ свої́ при́казкою, нехай старода́вні прислі́в'я я
ві́словлю! **3** Що́ ми чули й пізна́ли, і що́ розпові́дали
батькі́ наші́ нам, — **4** того́ не схова́ємо від їхні́х

синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! **5** Він поставив засвідчення в Якові, а Закона поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькам завітати про них синів їхніх, **6** щоб знало про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, — устануть і будуть розповідати своїм дітям. **7** І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегти будуть. **8** І не стануть вони, немов їхні батьки, поколінням непокірливим та бунтівничим, поколінням, що серця свого не поставило міцно, і що дух його Богу невірний. **9** Сини Єфрема, озброєні лучники, повернулися взад у день бою: **10** вони не берегли заповіту Божого, а ходили в Законі Його відреклися, **11** і забули вони Його чини та чуда Його, які їм показав. **12** Він чудо вчинив був для їхніх батьків ув єгипетським краї, на полі Цоанським: **13** Він море розсік, і їх перепровадив, а воду поставив, як вал; **14** і провадив їх хмарою вдень, а сьйвом огню цілу ніч; **15** на пустині Він скелі розсік, і щедро усіх напоїв, як з безодні. **16** Він витягнув із скелі потоки, і води текли, немов ріки. **17** Та грішили вони проти Нього ще далі, і в пустіші гнівili Всевишнього, **18** і Бога вони випробували в своїм серці, для душ своїх їжі бажаючи. **19** І вони говорили насупроти Бога й казали: „Чи Бог зможе в пустині трапéзу зготóвити?“ **20** Тож ударив у скелю — і води линóули, і полилися потоки! „Чи Він зможе також дати хліба? Чи Він наготує м'яси́ва наро́дові Сво́єму?“

21 Тому́ то почув це Господь та й розгні́вався, — і
огонь запалав проти Якова, і проти Ізраїля теж знявся
гнів, 22 бо не вірували вони в Бога, і на спасіння
Його не наді́ялись. 23 А Він хмара́м згори наказав,
— і відчинив двері неба, 24 і спустив, немов дощ, на
них ма́нну для їжі, — і збі́жжя небесне їм дав: 25 Хлі́б
а́нгольський їла люди́на, Він послав їм поживи до
сі́тости! 26 Крім цього, Він схі́днього ві́тра пору́шив
на небі, і мі́ццю Своєю́ приві́в полудне́вого ві́тра,
— 27 і дощем на них м'ясо пустив, немов по́рох, а
птаство крила́те, як мо́рський пісо́к, 28 і спустив
Його серед табо́ру його́, коло наметі́в його. 29 І їли
вони та й насі́тились ду́же, — Він їм їх́не бажа́ння
прині́с! 30 Та ще не вдовольні́ли жада́ння свого́, ще
їхня ї́жа була в їхні́х уста́х, 31 а гнів Божий підня́вся
на них, та й побив їхні́х ситих, і виба́ранців Ізраї́левих
повали́в. 32 Проте́ ще й далі́ грішили вони та не
вірили в чу́да Його, 33 — і Він докі́нчив у марно́ті
їхні́ дні, а їхні́ літа́ — у страху. 34 Як Він їх побива́в,
то бажали Його, — і верта́лися, й Бога шукали, 35 і
прига́дували, що Бог — їхня скеля, і Бог Всеви́шній —
то їхній Вику́питель. 36 І свої́ми уста́ми влещу́вали
Його, а свої́м язико́м лжу́ спліта́ли Йому́, 37 бо їх́не
серце не мі́цно стояло при Ні́м, і не бу́ли вони ві́рні в
Його запові́ті. 38 Та він, Милосердний, грі́х проща́в і
їх не губив, і часто відве́ртав Свій гнів, і не буди́в усю
Свою́ лю́тість, 39 і Він пам'ята́в, що вони тільки ті́ло,
ві́тер, який перехо́дить і не поверта́ється! 40 Скільки
вони прогні́вляли Його на пустині́, зневажа́ли Його

на степу! 41 І все знову та знов випробовували вони Бога, і зневажали Святого Ізраїлевого, — 42 вони не пам'ятали руки Його з дня, як Він вибавив їх із неволі, 43 як в Єгипті чинив Він знамена Свої, а на полі Цоанському чуда Свої, 44 і в кров обернув річки їхні та їхні потоки, щоб вони не пили. 45 Він послав був на них рої мух, — і їх жерли вони, і жаб — і вони їх губили. 46 А врожай їхній віддав був Він гусені, а їхню працю — сарані. 47 Виноград їхній Він градом побив, а приморозком — їхні шовковіці. 48 І Він градові віддав їхній скот, а блискавкам — череди їхні. 49 Він послав був на них Свій гнів запальний, і лютість, й обурення, й утиск, наслання злих анголів. 50 Він дорогу зрівняв був для гніву Свого, їхні душі не стримав від смерти, життя ж їхнє віддав моровиці. 51 І побив Він усіх перворідних в Єгипті, первістків сили в наметах Хамових. 52 І повів Він, немов ту отару, народ Свій, і їх попровів, як стадо, в пустині. 53 І провадив безпечно Він їх, і вони не боялись, а море накрило було ворогів їхніх. 54 І Він їх привів до границі святини Своєї, до тієї гори, що правіця Його набула. 55 І народи Він повиганяв перед їхнім обличчям, і кинув для них жеребку про спадок, — і в їхніх наметах племена Ізраїлеві оселив. 56 Та й далі вони випробовували та гнівили Всевишнього Бога, і Його постанови не додержували, 57 і відступали та зраджували, немов їхні батьки відвернулись, як обманливий лук. 58 І жертівниками своїми гнівили Його, і дровичли Його своїми фігурами. 59 Бог почув

усе це — і розгнівався, і сильно обри́дивсь Ізраїлем,
60 і покинув осéлю в Шіло́, скинію ту, що вмістив був
посеред людей, 61 і віддав до неволі Він силу Свою,
а вели́чність Свою — в руку вóрога. 62 І віддав для
меча Свій наро́д, і розгнівався був на спáдщину Свою:
63 його юна́ків огонь пожирáв, а дівча́там його не
співали весі́льних пісе́нь, 64 його священики від меча
полягли́, — і не плакали вдови його. 65 Та небавом
збудився Господь, немов зо́ сну, як той ве́лет, що ніби
вином був підко́шений, 66 і вдарив Своїх ворогів по
озáдку, — вічну га́ньбу їм дав! 67 Та Він погорди́в
намет Йо́сипів, і племе́на Єфремового не обрав, 68 а
вибрав Собі плем'я Юдине, го́ру Сіон, що її полюбив!
69 І святиню Свою збудував Він, як місце високе, як
землю, що навіки її вґрунтува́в. 70 І вибрав Давида,
Свого раба, і від кошáр його взяв, 71 від кітних овéчок
його Він привів, щоб Якова пас він, народа Свого, та
Ізраїля, спáдок Свій, — 72 і він пас їх у щирості серця
свого́, і прова́див їх мудрістю рук своїх!

79 Псалом Аса́фів. 2 Раби́в Твоїх трупи вони віддали́ на
пожі́ву для птаства небесного, тіло Твоїх богобі́йних
— звірі́ні земні́й. 3 Вони розливали їхню кров,
немов воду, в око́лицях Єрусалиму, — і не було́
погреба́льників! 4 Ми стали за га́ньбу для наших
сусі́дів, за нару́гу та по́сміх для наших око́лиць. 5
Аж до́ки, о Господи, гні́ватись будеш наза́вжди, доки
буде пала́ти Твій гні́в, як огонь? 6 Вилий Свій гні́в на
людей, що Тебе не пізнали, і на ца́рства, що йме́ння
Твого не кличу́ть, 7 бо вони з'їли Якова, а мешка́ння

його опустошили! **8** Не пам'ятай гріхів прѣдківських нам, — нехай поперѣдить нас скоро Твоє милосердя, бо ми зовсім ослабли! **9** Помози нам, Боже нашого спасіння, ради слави Ймення Твого, і збережи нас, і прости наші гріхи ради Ймення Свого! **10** Чого будуть казати погани: „Де їхній Бог?“ Нехай в наших очах між народами стане відомою помста за проліту кров Твоїх рабів, **11** нехай перед лице Твоє дійде стогін в'язня! За великістю сили рамена Твого збережи на смерть прироківаних! **12** А нашим сусідам верни семикратно на лоно їхнє їхню наругу, якою Тебе зневажали, о Господи! **13** А ми, Твій народ і отара Твого пасовіська, будем дякувати Тобі вічно, будем оповідати про славу Твою з роду в рід!

80 Для диригента хору. На „Лілеї“. Свідѣцтво. Псалом Асафів. Пастирю Ізраїлів, — послухай же, Ти, що провадиш, немов ту отару, Йосипа, що на Херувимах сидиш, — появся **2** перед обличчям Єфрема, і Веніаміна, і Манасії! Пробуди Свою силу, і прийди, щоб спасти нас! **3** Боже, приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **4** Господи, Боже Саваоте, — доки будеш Ти гніватися на молитву народу Свого? **5** Ти вчинив був, що їли вони слізний хліб, і їх напоїв Ти сльозами великої міри. **6** Ти нас положив суперечкою нашим сусідам, і насміхаються з нас неприятели наші. **7** Боже Саваоте, — приверни нас, і хай засяє обличчя Твоє, — й ми спасемось! **8** Виноградину Ти переніс із Єгипту, Ти вигнав народи — й її посадив, **9** Ти випорожнив перед нею, — і

закоренила коріння своє, й перепівнила край, **10**
гори покрилися тінню її, а віття її — Божі кедри, **11**
аж до моря галузки її посилаєш, а парості її — до
ріки! **12** Але нащо вилім зробив Ти в горіжї її, — і
всі нищать її, хто проходить дорогою? **13** Гризе її
вепр лісовий, і звірина польова виїдає її! **14** Боже
Саваоте, — вернися ж, споглянь із небес і побач, і
відвідай цього виноградника, **15** і охорони його, якого
насадила правіця Твоя, і галузку, яку Ти для Себе
зміцнів! **16** В огні винограда спалена, відтята,
гинуть від свару обличчя Твого, — **17** нехай буде рука
Твоя над мужем Твоєї правіці, на людському сині,
якого зміцнив Ти Собі! **18** А ми не відступимо від
Тебе, Ти нас оживиш, і ми будемо Ім'я Твоє кликати!
19 Господи, Боже Саваоте, приверни нас, і хай засяє
обличчя Твоє, — й ми спасёмось!

81 Для диригента хору. На гітійським знарядді.
Асафів. Співайте Богові, нашій твердині, покликуйте
Богові Якова, **2** заспівайте пісню, і заграйте на бубні,
на цитрі приємній із гуслами, **3** засурміть у сурму
в новомісяччя, на півні в день нашого свята, **4** бо
це право Ізраїлеві, Закон Бога Якова! **5** На свідчення
в Йосипі Він учинив його, як пішов був на землю
єгипетську. Почув був там мову, якої не знав: **6**
„Рамена його Я звільнив з тягару, від коша його
руки звільнились. **7** Ти був кликав у недолі, — й я
віддер тебе, Я відповідаю тобі в укритті громовім,
Я випробував був тебе над водою Меріви. (Села)
8 Слухай же ти, Мій народе, і хай Я засвідчу тобі,

о Ізраїлю, — коли б ти послухав Мене: **9** нехай бога чужого у тебе не буде, і не кланяйся богу сторонньому! **10** Я — Господь, Бог твій, що з країю єгипетського тебе вивів, відчини свої уста — і Я їх наповню! **11** Але Мій народ не послухався був Мого голосу, не згодився зо Мною Ізраїль, — **12** і Я їх пустив ради впёртості їхнього серця, — нехай вони йдуть за своїми порадами! **13** Коли б Мій народ був послухав Мене, коли б був Ізраїль ходив по дорóгах Моїх, **14** ще мало — і Я похилив би був їхніх ворогів, і руку Свою повернуv би був Я на противників їхніх! **15** Ненавісники Господа йому б покорились, — і був би навіки їхній час, **16** і Я жи́ром пшениці його годував би, і медом із скелі тебе б насищав!“

82 Псалом Аса́фів. **2** „Аж доки ви будете несправедливо судити, і доки бу́дете ви підіймати обличчя безбожних? (Сéла) **3** Розсудіте нужде́нного та сироту́, оправдайте убогого та біда́ря, **4** порятуйте нужде́нного та бідака́, збережіть з руки несправедливих!“ **5** Не пізнали та не зрозуміли, у те́мряві ходять вони. Всі основи землі захита́лись. **6** Я сказав був: „Ви — боги, і сини ви Всевишнього всі, **7** та однак повмира́єте ви, як лю́дина, і попада́єте, як кожен із вельмо́ж“. **8** Устань же, о Боже, та землю суди, бо у владі Твоїй всі наро́ди!

83 Пісня. Псалом Аса́фів. Боже, не будь мовчазні́м, не мовчи, і не будь Ти спокійним, о Боже, — **2** бо ось зашуміли Твої вороги́, а Твої ненавісники го́лови попідійма́ли! **3** Вони проти народу Твого хитрий

за́дум видумують, і на́ра́джуються проти тих, кого Ти береже́ш! **4** Вони кажуть: „Ходіть но, та знищимо їх з-між наро́дів, - і згадуватись бі́льш не буде іме́ння Ізраї́ля!“ **5** Бо вони одноду́шно на́ра́дилися, проти Тебе умови скла́дають, — **6** намети Едо́ма й ізмаї́льтян, Моа́в та ага́р'яни, **7** Гева́л і Аммо́н, і Ама́лік, Фи́лист'я з мешка́нцями Ти́ру. **8** І Ашшу́р поєднався був з ними, — вони синам Ло́товим стали раме́ном. (Се́ла) **9** Зроби їм, як Міді́янові, як Сісе́рі, як Яві́нові в долині Кішо́н, — **10** при Ен-До́рі вони були зни́щені, стали погно́єм землі! **11** Поклади їх та їхніх вельмож, як Оре́ва, й як Зе́ева, й як Зе́ваха, й як Цалму́нну, усіх їхніх князів, **12** що казали були́: „Візьмі́мо на спа́док для себе поме́шкання Бо́же!“ **13** Бо́же мій, — бода́й стали вони, немов по́рох у вихрі, як солома на ві́трі! **14** Як огонь па́лить ліс, й як запалює полум'я го́ри, **15** так Ти їх пожени Своїм ві́хром, і настра́ш Своєю бурею! **16** Напо́вни обличчя їхне со́ромом, і хай шукають вони Твоє Ймення, о Госпо́ди! **17** Нехай будуть вони засоро́млені, й за́вжди хай будуть настра́шені, і хай застида́ються, й хай вони згі́нуть! **18** І нехай вони знають, що Ти, — Твоє Ймення Госпо́дь, Сам Ти, Всеви́шній, на ці́лій землі!

84 Для дири́гента хору. На гі́тійськім знарядді. Синів Корее́вих. Псалом. Які любі осе́лі Твої́, Госпо́ди Сава́оте! **2** Затужена та омліва́є душа моя за подві́р'ями Господа, моє серце та тіло моє лину́ть до Бо́га Живо́го! **3** І пташка знахо́дить домі́вку, і кубло́ собі ла́стівка, де кладе пташеня́та свої́, при жертівниках Твої́х, Госпо́ди

Саваоте, Царю мій і Боже мій! **4** Блаженні, хто мешкає в домі Твоїм, — вони будуть повіки хвалити Тебе! (Сéла) **5** Блаженна людина, що в Тобі має силу свою, блаженні, що в їхньому серці дороги до Тебе, **6** ті, що через долину Плачу́ переходять, чинять її джерелом, — і дощ ранній дає благословення! **7** Вони ходять від сили до сили, і показуються перед Богом у Сіоні. **8** Господи, Боже Саваоте, — послухай молитву мою, почуй, Боже Яковів! (Сéла) **9** Щите наш, — поглянь же, о Боже, і придивись до обличчя Свого помазанця! **10** Ліпший бо день на подвір'ях Твоїх, аніж тисяча в іншому місці, — я б вибрав сидіти при порозі дому Бога мого, аніж жити в наметах безбожності! **11** Бо сонце та щит — Господь, Бог! Господь дає милість та славу, добра не відмовляє усім, хто в невинності ходить. **12** Господи Саваоте, — блаженна людина, що на Тебе надіється!

85 Для диригента хору. Синів Кореевих. Псалом. Ти вподобав Собі Свою землю, о Господи, долю Якову Ти поверну́в, **2** Ти провину народу Свого простів, увесь гріх їхній покрив! (Сéла) **3** Ти гнів Свій увесь занехав, Ти повстрімав Свій гнів від палючої лютости! **4** Поверни нас до Себе, о Боже нашого спасіння, а Свій гнів проти нас поторо́щ! **5** Чи навіки Ти гніватись будеш на нас, і протягнеш Свій гнів з роду в рід? **6** Отож, Ти оживиш нас зно́ву, — і буде радіти народ Твій Тобою! **7** Покажи нам, о Господи, милість Свою, і подай нам спасіння Своє, **8** нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він „Мир!“ наро́дові

Своєму й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються! **9** Справді, спасіння Його близьке тим, хто боїться Його, щоб слава Його була в нашій землі. **10** Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілюються, **11** правда з землі виростає, а справедливість із небес визирає. **12** І Господь дасть добро, а земля наша дасть урожай свій. **13** Справдливість ходитиме перед обличчям Його, і кроки свої на дорогу поставить.

86 Молитва Давидова. **2** Бережи мою душу, бо я богобійний, спаси Ти, мій Боже, Свого раба, що на Тебе надію кладé! **3** Змилосérдся до мене, о Господи, бо я кличу до Тебе весь день, **4** потіш душу Свого раба, бо до Тебе підношу я, Господи, душу мою, **5** бо Ти, Господи, добрий і вибачливий, і многомилостівий для всіх, хто кличе до Тебе! **6** Почуй же, о Господи, молитву мою, і вислухай голос благання мого, — **7** в день неволі своєї я кличу до Тебе, бо Ти обізвешся до мене! **8** Нема, Господи, поміж богáми такого, як Ти, і чинів нема, як чини Твої! **9** Всі наро́ди, яких Ти створів, поприходять і попадають перед лицём Твоїм, Господи, та Ім'я Твоє славити будуть, **10** великий бо Ти, та чуда вчиняєш, Ти — Бог єдиний! **11** Дорогу Свою покажи мені, Господи, і я буду ходити у правді Твоїй, приєднай моє серце боятися Ймення Твого! **12** Я буду всім серцем своїм вихваляти Тебе, Господи, Боже Ти мій, і славити буду повіки Ім'я Твоє, **13** велика бо милість Твоя надо мною, і вирвав Ти душу мою від шеблу глибокого!

(Sheol h7585) 14 Боже, злочинці повстали на мене, а на́товп гнобі́телів прагне моєї душі, і перед собою не ставлять Тебе. 15 А Ти, Господи, Бог щедрий і милосердний, довготерпеливий і многомилостивий, і справедливий, — 16 зглянься на мене, й помилуй мене, подай же Своєму рабові Свою силу, і спаси сина Своєї неві́льниці! 17 Учини мені знака на добре, — і нехай це побачать мої ненаві́сники, і хай засорóмлені будуть, бо Ти, Господи, мені допоміг та мене звесели́в!

87 Синів Корее́вих. Псалом, Пісня. 2 Госпо́дь любить брами Сіону понад усі селища Яковові. 3 Славне розповідають про тебе, місто Боже! (Сéла) 4 „Тим, хто знає мене, нагадаю про Ра́гав та про Вавилóн; ось Филисте́я та Тир з Ку́шем кажуть: Отой народився був там“. 5 І про Сіон говори́тимуть: „Той і той народився був у ньому, й Сам Всеви́шній зміцняє його́!“ 6 Госпо́дь буде лічити у книзі наро́дів: „Оцей народився був там!“ (Сéла) 7 І співають, і грають вони: „У Тобі — всі джерéла мої!“

88 Пісня. Псалом. Синів Корее́вих. Для диригента хору. На „Махалат леаннот“. Пісня навча́льна Гéмана езрахéянина. Господи, Боже спасі́ння мого́, вдень я клічу й вночі Я перед Тобою: 2 хай молитва моя дійде перед обличчя Твоє, нахили Своє ухо до зóйку мого, 3 душа бо моя насити́лась нещастями, а життя моє зблизилось до шеóлу! **(Sheol h7585)** 4 Я до тих прирахований став, що в могилу відхóдять, я став, немов муж той безсилий. 5 Я кинений серед

померлих, немов оті трупи, що в гробі лежать, що про них Ти не згадуєш більш, і потяті вони від Твоєї руки.

6 Умістив Ти мене в глибочезну могилу, до пітьми в глибинах. **7** На мене лягла Твоя лють, і Ти всіма своїми ламаннями мучив мене. (Села) **8** Віддалив Ти від мене знайомих моїх, учинив Ти мене за огиду для них, Я замкнений і не виходжу, **9** стемніло з біди моє око. Я кожного дня Тебе кличу, о Господи, простягаю до Тебе руки свої! **10** Чи Ти чудо вчиниш померлим? Чи трупи встануть і будуть хвалити Тебе? (Села) **11** Хіба милість Твоя буде в гробі звіщатись, а вірність Твоя в аввадоні? **12** Чи познається в темряві чудо Твоє, а в краю забуття — справедливість Твоя? **13** Та я кличу до Тебе, о Господи, і вранці молитва моя Тебе випереджує. **14** Для чого, о Господи, кидаєш душу мою, ховаєш від мене обличчя Своє? **15** Нуждений я та помираю відмалку, переносу страхіття Твої, я ослаблений став. **16** Перейшли надо мною Твої пересердя, страхіття Твої зруйнували мене, — **17** вони оточають мене, як вода, увесь день, вони разом мене облягають. **18** друга й приятеля віддалив Ти від мене, знайомі мої — як та темрява!

89 Навчальна пісня Етана езрахєянина. Про милості Господа буду співати повіки, я буду звіщати устами своїми про вірність Твою з роду в рід! **2** Бо я був сказав: „Буде навіки збудована милість, а небо — Ти вірність Свою встановляєш на нім“. **3** „Я склав заповіта з вибранцем своїм, присягнув Я Давидові, Моєму рабові: **4** Встановлю Я навіки насіння твоє,

а твій трон Я збудую на вічні віки“! (Сéла) **5** І небо хвалитиме, Господи, чудо Твоє, також вірність Твою на зібранні святих, **6** бо хто в небі подібний до Господа? Хто подібний до Господа серед Божих синів? **7** Бог дуже страшний у зібранні святих, і грізний Він на ціле довкілля Своє! **8** Господи, Боже Саваоте, — хто сильний, як Ти, Господи? А вірність Твоя — на довкіллі Твоїм! **9** Ти пануєш над силою моря, коли підіймаються хвилі, Ти їх втихомір്യєш. **10** Ти стиснув Рага́ва, як трупа, і сильним раме́ном Своїм розпорóшив Своїх ворогів. **11** Твої небесá, Твоя теж земля, вселénна і все, що на ній, — Ти їх заложив! **12** Північ та південє — Ти їх створив, Фавóр та Хермо́н співають про Йме́ння Твоє. **13** Могутнє раме́но Твоє, рука Твоя сильна, висока правіця Твоя! **14** Справедливість та право — підста́ва престóлу Твого, милість та правда — обличчя Твоє виперéджують! **15** Блаже́нний наро́д, що знає він поклик святковий, — Господи, вони ходять у світлі обличчя Твого! **16** Радіють вони цілий день Твоїм Іменням, і підви́щуються Твоєю справедливістю, **17** бо окра́са їхньої сили — то Ти, а Твоєю зичли́вістю ріг наш підно́ситься, **18** бо щит наш — Господній, а цар наш — від Святого Ізраїлевого! **19** Тоді богобійним Своїм про мовляв Ти в об'я́вленні та говорив: „Я поклав допомогу на сильного, Я виб́ранця підніс із наро́ду: **20** знайшов Я Давида, Свого раба, — Я його намасти́в Своєю святою оливою, **21** щоб із ним була сильна рука Моя, а раме́но Моє вміцни́ло його́! **22**

Ворог на нього не нападé, а син беззаконня не буде його переслідувати, **23** — його ворогів поб'ю перед обличчям його, і вдáрю його ненавісників! **24** Із ним Моя вірність та милість Моя, а Ймéнням Моїм його рíг піднесéться, — **25** і Я покладú його рúку на море, і на рíки — правіцю його. **26** Він Мене буде звати: „Отець Ти мій, Бог мій, і скеля спасіння мого!“ **27** Я вчиню його теж перворідним, найвищим над зéмних царів. **28** Свою милість для нього навíки сховáю, і Мій заповіт йому вірний, **29** і насіння його покладú Я навíки, а трона його — як дні неба! **30** Коли ж його діти покинуть Закóна Мого, і не будуть держáтись наkáзів Моїх, **31** коли ізневáжать Мої постанóви, і не бóдуть держатись наkáзів Моїх, **32** тоді пáлицею навíщу їхню провіну, та порáзами — їхнє беззакóння! **33** А ласки Своєї від ньóго Я не заберú, і не зрáджу його в Своїй вірності, **34** не збезчéщу Свого заповіту, а щó було з уст Моїх вийшло, того не зміню! **35** Одне в Своїй святості Я присягнув, — не повím Я неправди Давидові: **36** повік буде насіння його, а престол його передо Мною — як сонце, **37** як місяць, він буде стояти повíки, і Свíдок на хмарі — правдívий“. (Сéла) **38** А Ти опустив та обрíдив, розгнівався Ти на Свого помáзанця, — **39** Ти неважливим зробив заповіта Свого раба, Ти скинув на землю корону його́, **40** всю горóжу його полама́в, твердіні його оберну́в на руїну! **41** Всі грабують його, хто прохóдить дорогою, — він став для сусідів своїх посміхóвищем. **42** Підніс Ти правицю його переслідувачів, усіх його ворогів Ти

потішив, **43** і Ти відвернув вістря шаблі його, у війні ж не підтримав його. **44** Ти слави позбавив його, а трона його повалив був на землю, **45** скоротив Ти був дні його молодости, розтягнув над ним сором! (Сéла) **46** Доки, Господи, будеш ховатись назавжди, доки буде палати Твій гнів, як огонь? **47** Пам'ятай же про мене, — яка довготá життя людського? Для чого створив Ти всіх людських синів на ніщо? **48** Котрий чоловік буде жити, а смерти не бачитиме, збереже свою душу від сили шеóлу? (Сéла) (Sheol h7585) **49** Де Твої перші милості, Господи, що їх присягав Ти Давидові у Своїй вірності? **50** Згадай, Господи, про гáньбу рабів Своїх, яку я ношу́ в своїм лоні від усіх великих наро́дів, **51** якою Твої вороги зневажають, о Господи, і кроки Твого помазанця безславлять! **52** Благословénний навіки Господь! Амінь і амінь!

90 Молитва Мойсея, чоловіка Божого. **2** Пéрше ніж гóри наро́джені, і поки Ти витворив землю та світ, то від віку й до віку — Ти Бог! **3** Ти лю́дину вертаєш до по́роху, і кажеш: „Вернітеся, людські сини!“ **4** Бо в очах Твоїх тисяча літ, — немов день той вчорашній, який проминув, й як сторо́жа нічна́. **5** Пустив Ти на них течію́, вони стали, як сон, вони, як трава, що минáє: **6** уранці вона розцвітає й росте, — а на вечір зів'яне та со́хне! **7** Бо від гніву Твого ми гíнемо, і пересердя́м Твоїм перестра́шені, — **8** Ти наші прові́ни поклав перед Себе, гріхи ж нашої мо́лодости — на світло Свого лица́! **9** Бо всі наші дні прома́йну́ли у гніві Твоїм, скінчили́ літа́ ми свої́, як зідха́ння. **10**

Дні літ наших — у них сімдесят літ, а при силах — вісімдесят літ, і гóрдощі їхні — страждáння й марнóта, бо все швидко минає, і ми відлітаємо. **11** Хто відає силу гніву Твогó? А Твоє пересéрдя — як страх перед Тобою! **12** Навчи нас лічіти отак наші дні, щоб ми набулі серце мудре! **13** Привернися ж, о Господи, — доки терпітимемо? — і пожалій Своїх рабів! **14** Насити́ нас урáнці Своїм милосердям, і ми б́удемо співати й радіти по всі наші дні! **15** Порадуй же нас за ті дні, коли Ти впокоря́в нас, за ті рóки, що в них ми зазнали лихого! **16** Нехай віявиться Твоє д́іло рабам Твоїм, а велічність Твоя — їхнім синáм, **17** і хай буде над нами благовоління Господа, Бога нашого, і д́іло рук наших утверді́ нам, і діло рук наших — утверді́ його!

91 Хто живе під покровом Всевишнього, хто в тіні Всемогутнього мешкає, **2** той скаже до Господа: „Охорóно моя та тверді́не моя, Боже мій“, — я надіюсь на Нього! **3** Бо Він тебе вирве з тенéт птахолóва, з морові́ці згубно́ї, **4** Він перóм Своїм вкриє тебе, і під крі́льми Його заховаєшся ти! Щит та лук — Його правда. **5** Не будеш боятися стра́ху нічнóго, ані стріли, що вдень пролітає, **6** ані зарази, що в тéмряві ходить, ані морові́ці, що нищить опівдні, — **7** впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч правóруч від тебе, до тебе ж не д́ійде! **8** Тільки своїми очима поді́вишся, — і заплату безбожним попобачиш, **9** бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учині́в за своє пристанóвище! **10** Тебе зло не спітка́є, і до на́мету твого вдар не

наблизиться, **11** бо Своїм Анголám Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх, — **12** на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги! **13** На лева й вужá ти наступиш, левчука́ й крокодила ти будеш топтáти! **14** „Що бажав він Мене, то його збережу́, зроблю́ його сильним, — бо знає Ім'я́ Моє він; **15** як він Мене клікатиме, то йому відповім, Я з ним буду в недо́лі, вряту́ю його та просла́влю його, **16** і довгістю днів Я насі́чу його, і він бачити буде спасі́ння Моє!“

92 Псалом. Пісня на день суботній. То добре, щоб дякувати Господéві й виспівувати Йме́ння Твоє, о Всеви́шній, **2** вранці́ розповідáти про милість Твою, а ночами — про правду Твою — **3** на десятистру́нній й на а́рфі, на лю́тні та гу́слах, **4** бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про діла́ Твоїх рук я співаю! **5** Які то вели́чні діла Твої́, Господи, дуже глибокі думки́ Твої́, **6** — нерозумна лю́дина не знає, а недóумок не зрозуміє тогó! **7** Коли несправедливі ростуть, як трава, і цвітуть всі злочі́нці, то на те, щоб наві́ки були вони знищені, — **8** а Ти, Господи, на висоті́ повік-віку! **9** Бо ось вороги Твої́, Господи, бо ось вороги Твої́ згинуть, розпорóшаться всі беззако́нники! **10** І Ти ро́га мого підні́с немов в однорóжця, мене намастив Ти оли́вою свіжою. **11** І дивилося око моє на занéпад мої́х ворогів, тих злочинців, що на мене встають, — почують про це мої́ уші! **12** Зацвіте́ справедливий, як па́льма, і ви́женеться, немов кедр на Ливáні, — **13** поса́жені в домі Господні́м цвітуть на подві́р'ях

нашого Бога, **14** іще в сивині вони будуть цвісті, будуть ситі та свіжі, **15** щоб розповідати, що щирий Господь, моя скеля, і в Ньому неправди нема!

93 Царює Господь, — зодягнувся у велич, зодягнувся Господь, оперезався Він силою, — і міцно поставлений всесвіт, щоб не захитався! **2** Престол Твій поставлений міцно спрадавна, від вічності Ти! **3** Ріки піднесли, о Господи, ріки піднесли свій гуркіт, ріки будуть підносити шум від удару їхніх хвиль, — **4** та над гуркіт великих тих вод, над морські потужні хвилі, — могутніший Господь у висоті! **5** Свідчення Твої дуже певні, а дому Твоєму належить святість, о Господи, на довгі дні!

94 Бог помсти — Господь, Бог помсти з'явився, — **2** піднесіся, о Судде землі, бундючним заплату віддай! **3** Аж доки безбожні, о Господи, аж доки безбожні втішатися будуть? **4** Доки будуть верзти, говорити бундючно, доки будуть пишатись злочинці? **5** Вони тиснуть народ Твій, о Господи, а спадок Твій вони мучать. **6** Вдову та чужинця вбивають вони, і мордують сиріт **7** та й говорять: „Не бачить Господь, і не завважить Бог Яковів“. **8** Зрозумійте це ви, нерозумні в народі, а ви, убогі на розум, коли наберетеся глuzu? **9** Хіба Той, що ухо щепів, — чи Він не почує? Хіба Той, що око створів, — чи Він не побачить? **10** Хіба Той, що карає народи, — чи Він не скартає, Він, що навчає людину знання? **11** Господь знає всі людські думки, що марнота вони! **12** Блаженний той муж, що його Ти караєш, о Господи, і з Закону Свого навчаєш

його́, **13** щоб його заспоко́їти від лиходѐння, аж поки не ви́копана буде яма безбожному, **14** бо Господь не опустить наро́ду Свого, а спáдку Свого не поли́шить, **15** бо до праведности суд пове́рнеться, а за ним — всі невинного серця! **16** Хто встане зо мною навпроти злості́вих, хто встане зо мною навпроти злочинців? **17** Коли б не Господь мені в поміч, то душа моя трóхи бу́ла б не лягла́ в царство смерти! **18** Коли я кажу: „Похитну́лась нога моя“, то, Господи, милі́сть Твоя підпира́є мене! **19** Коли мої́ думки́ болючі́ в нутрі́ мої́м мнóжаться, то розради́ Твої́ веселять мою́ душу! **20** Чи престол беззако́нія з Тобою з'єдна́ється, той, що грі́х учиняє́ над право? **21** Збираються́ проти́ душі́ справедли́вого, і чисту́ кров винувáтять. **22** І Господь став для мене́ тверді́нею, і мій Бог став за скелю́ приту́лку мого́, **23** і Він їхню́ силу́ на них поверну́в, і злом їхні́м їх ни́щить, їх ни́щить Господь, Бог наш!

95 Ході́ть, заспі́ваймо Господе́ві, поклі́куймо раді́сно скелі́ спасі́ння нашого́, **2** хвалою́ обличчя́ Його́ випере́джуймо, спі́ваймо для Нього́ піснí, **3** бо Господь — Бог вели́кий, і вели́кий Він Цар над бо́гами всі́ма, **4** що в Нього́ в руці́ глиби́ни землі́, і Його́ верхогі́р'я гірські́, **5** що море́ Його́, і вчинив Він його́, і руки́ Його́ суході́л уформува́ли! **6** Прийді́ть, поклоні́мося, і припа́дiм, на колі́на впа́дiм перед Госпо́дом, що нас учинив! **7** Він наш Бог, а ми люди́ Його́ пасові́ська й отара́ руки́ Його́. Сьогодні́, коли́ Його́ голос́ почу́єте, **8** „не робі́те твердим серця́ вашого́, мов при Ме́рiві, немов на пусти́ні в день спрóби, **9** коли́ ваші́ батькі́

Мене брали на спр́бу, Мене випроб́ували, також бачили д́ло Моє. **10** Сорок літ був оѓдним мені оцей рід, й Я сказав: Цей наро́д — блудосерді вони, й не пізнали дорі́г Моїх, **11** то́му за́присягся Я в гні́ві Сво́ім, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони!“

96 Співайте для Господа пісню нову́, уся зéмле, — співайте для Господа! **2** Співайте для Господа, благословля́йте Ім'я́ Його, з дня на день сповіщайте спасі́ння Його! **3** Розповіда́йте про славу Його між погана́ми, про чу́да Його — між усі́ми наро́дами, **4** бо великий Господь і просла́влений вéльми, Він грі́зний понад богів усі́х! **5** Бо всі боги наро́дів — божкі́, а Господь створив небеса́, — **6** перед лицем Його слава та велич, сила й краса — у свя́тині Його! **7** Дайте Господу, роди́ наро́дів, дайте Господу славу та силу, **8** дайте Господу славу йме́ння Його, жертви прино́сьте і вхо́дьте в подві́р'я Його! **9** Додо́лу впаді́ть ув оздо́бі свя́тій перед Госпо́дом, тремті́ть перед обличчям Його, уся зéмле, **10** спові́стіть між наро́дами: „Царю́е Господь! Він вселéнну зміцні́в, щоб не захита́лась, Він бу́де судити людей справедливо“! **11** Хай небо радіє, і хай веселі́ться земля, нехай гримить море й усе, що у нім, **12** нехай поле радіє та все, що на ньому! Нехай заспівають тоді́ всі дере́ва лісні́, — **13** перед Господні́м лицем, бо гряде́ Він, бо зéмлю судити гряде́, é — Він за справедливо́стю буде судити вселéнну, і наро́ди — по правді́ Сво́ій!

97 Царю́е Господь: хай радіє земля, нехай веселя́ться числéнні острові́! **2** Хмара та мо́рок круг Нього,

справедливість та право — підстава престолу Його. **3** Огонь іде перед лицем Його, і ворогів Його палить навколо. **4** Освітили вселенну Його блискавиці, — те бачить земля та тремтить! **5** Гори, як віск, розтопилися перед обличчям Господнім, перед обличчям Господа всієї землі. **6** Небо розповідає про правду Його, й бачать славу Його всі народи. **7** Нехай посоромлені будуть усі, хто ідолам служить, хто божками вихвалюється! Додо́лу впадять перед Ним, усі бо́ги! **8** Почув і звеселився Сіон, і потішились Юдині дочки через Твої присуди, Господи, **9** бо над усією землею Найвищий Ти, Господи, над богами всіма Ти піднесений сильно! **10** Хто Господа любить, — ненавидьте зло! Хто рятує душі святих Своїх, Той візволить їх із руки несправедливих. **11** Світло сіється для справедливого, а для простосердих — розрада. **12** Радійте, праведні, Господом, і славте Його святу пам'ять!

98 Псалом. **2** Спасіння Своє Господь виявив, перед очима народів відкрив Свою правду. **3** Пам'ятає Він Якову милість Свою, й Свою вірність для дому Ізраїля. Бачать всі кінці землі те спасіння, що чинить наш Бог. **4** Уся зéмле, виклікуйте Господу, поклікуйте радісно, і співайте та грайте! **5** Грайте Господéві на гúслах, на гúслах і піснопінням, **6** на сýрмах і голосом рогу викликуйте перед обличчям Царя Цього й Господа! **7** Нехай шумить море й усе, що у ньому, вселенна й мешканці її, **8** ріки хай плещуть в долоні, разом радіють хай гóри **9** перед обличчям Господнім, бо

Він землю судити гряде: Він за справедливістю буде судити вселенну, і народи по правді!

99 Царює Господь, — і народи тремтять, сидить на Херувімах, і трясється земля! **2** Великий Господь на Сіоні, і піднесений Він над усіма народами! **3** Хай Ім'я Твоє славлять, — велике й грізне воно! **4** А сила Царя любить право, справедливість Ти міцно поставив, Ти Якову право та правду вчинив! **5** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь підніжкові ніг Його, — Він бо Святий! **6** Мойсей й Аарон — серед священників Його, а Самуїл серед тих, що кличуть Ім'я Його. Вони кликали до Господа, — і Він вислухав їх, **7** у стовпі хмари до них говорив. Вони зберігали свідчення Його й постанови, що Він дав був для них. **8** Господи, Боже наш, — Ти вислуховував їх, Ти був для них Богом вибачливим, але мстився за їхні діла. **9** Звеличуйте Господа, нашого Бога, і вклоняйтесь перед горою святою Його, — бо Святий Господь, Бог наш!

100 Вдячний псалом. **2** Служіть Господеві із радістю, перед обличчя Його підійдіть зо співом! **3** Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас учинив, і Його ми, — Його ми народ та отара Його пасовіська. **4** Увійдіть в Його брами з подякуванням, на подвір'я Його з похвалою! Виславляйте Його, Ім'я Його благословляйте, **5** бо добрий Господь, Його милість навіки, а вірність Його — з роду в рід!

101 Псалом Давидів. **2** придивлятимуся до дорóги невинного. Коли прійдеш до мене? Я буду ходити в невинності серця свого серед дому мого́, **3** не поставлю я перед очима своїми речі нікчёмної, діло відступства нена́виджу, — не приляже до мене воно, **4** перекі́рливе серце відхо́дить від мене, лихого не знаю! **5** Хто таємно обчо́рнює бли́жнього свого, — я зніщу то́го, високо́бокого й гордосе́рдого, — його не стерплю! **6** Мої очі — на вірних землі, щоб сиділи зо мною. Хто хóдить дорогою невинного, той буде служити мені. **7** Обма́нець не сяде в серéдині дому мого, і міцно не стане навпроти очей моїх неправдомóвець! **8** Всіх безбожних землі буду ни́щити кожного ра́нку, щоб з міста Господнього ви́губити всіх злочинців!

102 Молитва вбогого, коли він слабне та перед Господнім лицем виливає мову свою. Господи, вислухай молитву мою, і благáння моє нехай дїйде до Тебе! **2** Не ховай від мене обличчя Свого́, в день недо́лі моєї — схили Своє ухо до ме́не, в день благáння озвися неба́вом до мене! **3** Бо минають, як дим, мої дні, а кості мої — немов ви́сохли в о́гнищі. **4** Як трава та — побі́те та ви́сохло серце моє, так що я забував їсти хлі́б свій. **5** Від зóйку стогна́ння мого прилі́пли до тіла мого мої кості. **6** Уподо́бився я пелика́нові пустині, я став, як той пугач руї́н! **7** Я безсонний, і став, немов пташка само́тня на да́сі. **8** Увесь день ображають мене ворогі мої, ті, хто з мене кепку́є, за́присяглись проти мене! **9** І по́піл я їм, немов хлі́б, а напо́ї свої із плаче́м переми́шую, — **10**

через гнів Твій та лютість Твою, бо підняв був мене
Ти та й кинув мене. **11** Мої дні — як похилена тінь,
а я сохну, немов та трава! **12** А Ти, Господи, будеш
повік пробувати, а пам'ять Твоя — з роду в рід. **13** Ти
встанеш та змилуєшся над Сіоном, бо час учинити
йому милосердя, бо прийшов реченець, **14** бо раби
Твої покохали й каміння його, і порох його полюбили!
15 І будуть боятись народи Господнього Ймення, а
всі земні царі — слави Твоєї. **16** Бо Господь побудує
Сіона, по'явиться в славі Своїй. **17** До молитви забутих
звернеться Він, і молитви їхньої не осоромить. **18**
Запишеться це поколінню майбутньому, і народ,
який створений буде, хвалитиме Господа, **19** бо
споглянув Він із високости святої Своєї, Господь
зорив на землю з небес, **20** щоб почути зідхання
ув'язненого, щоб на смерть прирочованих візволити,
21 щоб розповідати про Ймення Господнє в Сіоні, а в
Єрусалимі — про славу Його, **22** коли разом зберуться
народи й держави служити Господєві. **23** Мою силу
в дорозі Він віснажив, дні мої скоротів. **24** Я кажу:
„Боже мій, — не бери Ти мене в половині днів моїх!
Твої роки — на вічні віки. **25** Колись землю Ти був
заклав, а небо — то чин Твоїх рук, — **26** позникають
вони, а Ти будеш стояти. І всі вони, як одєжа, загинуть,
Ти їх зміниш, немов те вбрання, — і минуться вони. **27**
Ти ж — Той Самий, а роки Твої не закінчатся! **28** Сини
Твоїх рабів будуть жити, а їхнє насіння стоятиме
міцно перед обличчям Твоїм!“

103 Давидів. **2** Благослови, душе моя, Господа, і не забувай за всі добродієства Його! **3** Всі провини Твої Він прощає, всі недуги твої вздоровляє. **4** Від могили життя твоє Він визволяє, Він милістю та милосердям тебе коронує. **5** Він бажання твоє насичає добром, — відновиться, мов той орел, твоя юність! **6** Господь чинить правду та суд для всіх переслідуваних. **7** Він дороги Свої об'явив був Мойсееві, діла Свої — дітям Ізраїлевим. **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий і многомилостивий. **9** Не завжди на нас ворогує, і не навіки заховає гнів. **10** Не за нашими прогріхами Він поводиться з нами, і відплачує нам не за провинами нашими. **11** Бо як високо небо стоїть над землею, — велика така Його милість до тих, хто боїться Його, **12** як далекий від заходу схід, так Він віддалив від нас наші провини! **13** Як жалує батько дітей, так Господь пожалівся над тими, хто боїться Його, **14** бо знає Він створення наше, пам'ятає, що ми — порошок: **15** чоловік — як трава дні його, немов цвіт польовий — так цвіте він, **16** та вітер перейде над ним — і немає його, і вже місце його не пізнає його. **17** А милість Господня від віку й до віку на тих, хто боїться Його, і правда Його — над синами синів, **18** що Його заповіта додержують, і що пам'ятають накази Його, щоб виконувати їх! **19** Господь міцно поставив на Небі престόла Свого, а Царство Його над усім володіє. **20** Благословіть Господа, Його Анголі, вєлетні сильні, що виконуюте Його слово, щоб слухати голосу слів Його! **21** Благословіть Господа, усі сили небесні Його,

слуги Його, що чините волю Його! **22** Благословіть Господа, всі діла Його, на всіх місцях царювання Його! Благослови, душе моя, Господа!

104 Благослови, душе моя, Господа! Господи, Боже мій, Ти вельми великий, зодягнувся Ти в велич та в славу! **2** Зодягає Він світло, як шати, небеса простягає, немов би завісу. **3** Він ставить на водах палати Свої, хмари кладе за Свої колесниці, ходить на крилах вітрівих! **4** Він чинить вітри за Своїх посланців, палючий огонь — за Своїх слуг. **5** Землю Ти вгрунтував на основах її, щоб на вічні віки вона не захиталась, **6** безоднею вкрив Ти її, немов шатою. Стала вода над горами, — **7** від погрози Твоїї вона втекла, від гуркоту грому Твого побігла вона, — **8** виходить на гори та сходить в долини, на місце, що Ти встановив був для неї. **9** Ти границю поклав, щоб її вона не перейшла, щоб вона не вернулася землю покрити. **10** Він джерела пускає в потоки, що пливуть між горами, **11** напувають вони всю пільну звірину, ними дикі осли гасять спрагу свою. **12** Птаство небесне над ними живе, видає воно голос з-посеред галюзок. **13** Він напоє горн з палаців Своїх, із плоду чинів Твоїх земля сітиться. **14** Траву для худоби вирощує, та зеленину для праці людині, щоб хліб добувати з землі, **15** і вино, що серце людині воно звеселяє, щоб більш від оливи блищало обличчя, і хліб, що серце людині зміцняє. **16** Насичуються Господні дерева, ті кедри ливанські, що Ти насадив, **17** що там кубляться птахи, бузько, — кипариси мешкання

його. **18** Гóри високі — для диких козів, скелі — схóвище скéльним звiринам. **19** і місяця Він учинив для озна́чення ча́су, сонце знає свій за́хід. **20** Темноту́ Ти наво́диш — і ніч настає, в ній пору́шується вся звiрина лісна́, — **21** рича́ть левчу́ки за здобі́чею та шукають від Бога своєї поживи. **22** Сонце ж засвітить — вони повтікають, та й кладуться по но́рах своїх. **23** Люди́на виходить на працю свою, й на роботу свою аж до ве́чора. **24** Які то числénні діла Твої, Господи, — Ти мудро вчинив їх усіх, Твого твóрива повна земля! **25** Ось море велике й розло́го-широ́ке, — там повзю́че, й числа їм немає, звiрина малá та велика! **26** Ходять там кораблі, там той левіа́тан, якого створив Ти, щоб ба́витися йому в мо́рі. **27** Вони всі чекають Тебе, — щоб Ти ча́су свого поживу їм дав. **28** Даєш їм — збирають вони, руку Свою розкрива́єш — добром насича́ються. **29** Ховаєш обличчя Своє — то вони переля́кані, забираєш їм духа — вмирають вони, та й верта́ються до свого по́роху. **30** Посилаєш Ти духа Свого — вони твóряться, і Ти відновля́єш обличчя землі. **31** Нехай буде слава Господня навіки, хай діла́ми Своїми радіє Господь! **32** Він погляне на землю — й вона затремті́ть, доторкне́ться до гір — і диму́ють вони! **33** Я буду співати Господе́ві в своєму житті, буду грати для Бога мого, аж поки живу́! **34** Буде приємна Йому моя мова, — я Господом буду радіти! **35** Нехай згинуть грішні з землі, а безбожні — немає вже їх! Благослови, душе моя, Господа! Алілу́я!

105 Дякуйте Господу, кличте Ім'я Його́, серед
наро́дів звіщайте про чіни Його́! **2** Співайте Йому,
грайте Йому, говоріть про всі ч́уда Його́! **3** Хваліться
святим Його Ім́енням, хай тішиться серце шука́ючих
Господа! **4** Пошу́куйте Господа й силу Його, лице
Його за́вжди шукайте! **5** Пам'ятайте про ч́уда Його,
які Він учинив, про озна́ки Його та про при́суди уст
Його, **6** ви, насіння Авраама, раба Його, сини Яковові,
вибра́нці Його́! **7** Він — Госпо́дь, Бог наш, по цілій
землі Його при́суди! **8** Він пам'ятає наві́ки Свого
заповіта, те слово, яке наказав був на тисячу родів,
9 що склав Він його з Авраа́мом, і прися́гу Свою —
для Ісака. **10** Він поставив її за Зако́на для Якова,
Ізраї́леві — заповітом наві́ки, **11** говорячи: „Я дам
тобі Край ханаа́нський, частину спа́дщини для вас“! **12**
Тоді їх було́ невелике число, нечисле́нні були та
прихо́дьки на ній, **13** і ходили вони від наро́ду до
наро́ду, від царства до іншого лю́ду. **14** Не дозво́лив
ніко́му Він кривди́ти їх, і за них Він царям докоря́в:
15 „Не доторку́йтеся до Моїх помаза́нців, а пророкам
Моїм не робі́те лихого!“ **16** І покликав Він голод
на землю, всяке хлі́бне стебло́ полама́в. **17** Перед
їхні́м обличчям Він мужа послав, — за раба Йо́сип
про́даний був. **18** Кайда́нами му́чили но́ги його,
залізо пройшло в його ті́ло, **19** аж до ча́су випов́нення
сло́ва Його, — слово Господнє його́ було вія́вило. **20**
Цар послав — і його́ розв'язав, воло́дар народів — і
його́ був звільни́в. **21** Він настанови́в його паном над
домом свої́м, і воло́дарем над усі́м маєтком свої́м, **22**

щоб в'язнів він його можновладців по волі своїй, а старших його умудряв. **23** І Ізраїль прибув до Єгипту, і Яків замешкав у Хамовім краї. **24** А народ Свій Він сильно розмножив, і зробив був ряснішим його від його ворогів. **25** Він перемінив їхнє серце, щоб народа Його ненавиділи, щоб брались на хитрощі проти рабів Його. **26** Він послав був Мойсея, Свого раба, Аарона, що вибрав його, **27** — вони положили були серед них Його речі знаменні, та чуда у Хамовім краї. **28** Він темноту наслав — і потемніло, і вони не протівились слову Його. **29** Він перемінив їхню воду на кров, і вморів їхню рибу. **30** Їхній край зароївся був жабами, навіть в покоях царів їхніх. **31** Він сказав — й прибулі рої мух, воші в цілому обширі їхньому. **32** Він градом зробив їхній дощ, палючий огонь — на їхню землю. **33** І Він повибивав виноград їхній та фігове дерево їхнє, і деревину на обширі їхньому повилоблював. **34** Він сказав — і найшла сарана та гусінь без ліку, — **35** усю ярину в їхнім краї пожэрла, і плід землі їхньої з'їла. **36** І Він повбивав усіх первістків в їхньому краї, початок усякої їхньої сили. **37** І Він випровадив їх у сріблі та в золоті, і серед їхніх племён не було, хто б спіткнувся. **38** Єгипет радів, коли вийшли вони, бо страх перед ними напав був на них. **39** Він хмару простяг на заслону, а огонь — на освітлення ночі. **40** Зажадав був Ізраїль — і Він перепелиці наслав, і хлібом небесним Він їх годував. **41** Відчинив був Він скелю — й линула вода, потеклі були ріки в пустинях, **42** бо Він пам'ятав за святе Своє слово, за

Авраама, Свого раба. **43** І Він з радістю вивів наро́д Свій, зо співом — виб́ранців Своїх, **44** І їм землю наро́дів роздав, і посіли вони працю лю́дів, **45** щоб викону́вали Його за́повіді, та зако́ни Його бере́гли! Алілу́я!

106 Алілу́я! **2** Хто розка́же про ве́лич Господню, розпо́вість усю славу Йо́го? **3** Блаженні, хто де́ржиться права, хто чинить правду кожного ча́су! **4** Згадай мене, Господи, в ласці Сво́йї до народу Сво́го, відві́дай мене спа́сінням Сво́їм, **5** щоб побачити добре виб́ранців Тво́їх, щоб я т́шився радощами Твого наро́ду, і хвалився зо спа́дком Тво́їм! **6** Ми згрішили з батька́ми своїми, скриві́ли, неправди́ве чинили. **7** Не зважа́ли на чу́да Тво́ї батьки наші в Єгипті, многоті́ Тво́їх ласк не прига́дували й бунтува́лись над морем, над морем Черво́ним. **8** Та Він ради Ймення Свого ї́х спас, щоб виявити Свою силу. **9** Він клі́кнув на море Червоне — і ви́сохло, і Він ї́х повів через мо́рські глиби́ни, немов по пустині! **10** І Він спас ї́х з руки непри́теля, визволив ї́х з руки ворога, — **11** і закри́ла вода супро́тивників ї́хніх, жо́ден з них не зоста́вся! **12** Тоді то в слова́ Йо́го вві́рували, виспі́вували Йо́му славу. **13** Та скоро забули вони Йо́го чин, не чекали пора́ди Йо́го, **14** і пала́ли в пустині жада́нням, і Бога в пустині і́знов випробо́вували, **15** і Він ї́хнє жада́ння ї́м дав, але худі́сть послав в ї́хню ду́шу. **16** Та Мойсею поза́здрили в та́борі, й Ааро́нові, свято́му Господньо́му. **17** Розкри́лась земля — і Дата́на погли́нула, Авіро́нові збо́ри накри́ла,

18 і огонь запалав на їхніх зборах, — і полум'я те попало безбожних. 19 Зробили тельця на Хоріві, і били поклони бовванові вилитому, — 20 і змінили вони свою славу на образ волі, що траву пожирає, 21 забули про Бога, свого Спасителя, що велике в Єгипті вчинив, 22 у землі Хамовій чуда, страшні речі над морем Червоним. 23 І сказав Він поніщити їх, коли б не Мойсей, вибранець Його, що став був у вилі перед обличчям Його — відвернути Його гнів, щоб не шкодив! 24 Погордили землею жаданою, не повірили слову Його, 25 і рёмствували по наметах своїх, неслухняні були до Господнього голосу. 26 І Він підійняв Свою руку на них, щоб їх повалити в пустині, 27 і щоб повалити їхнє потомство посеред народів, та щоб розпорішити їх по країнах! 28 І служили Ваалові пеорському, й їли вони жертви мертвих, 29 і ділами своїми розгнівали Бога, — тому вдерлась зараза між них! 30 І встав тоді Пінхас та й розсудив, — і зараза затрималась, 31 і йому пороховано в праведність це, з роду в рід аж навіки. 32 І розгнівали Бога вони над водою Меріви, і через них стало зле для Мойсея, 33 бо духа його засмутили, і він говорив нерозважно устами своїми. 34 Вони не познищували тих народів, що Господь говорив їм про них, — 35 і помішались з поганями, та їхніх учинків навчилися. 36 І божитцям їхнім служили, а ті пасткою стали для них. 37 І принесли в жертву синів своїх, а дочок своїх — дэмонам, 38 — і кров чисту лили, кров синів своїх і дочок своїх, що їх у жертву принесли

бо́жищам ханаа́нським. І через кривавий перéступ земля поскверни́лась, **39** і стали нечисті вони через учі́нки свої, і перéлюб чинили діла́ми своїми. **40** І проти наро́ду Свого запалав гнів Господній, і спáдок Його Йому став огі́дним, **41** і віддав їх у руку наро́дів, — і їхні ненáвисники панували над ними, **42** і їхні вороги їх гно́били, і вони впокорі́лися під їхню руку. **43** Багато разі́в Він визво́лював їх, але вони вперті були́ своїм за́думом, — і пригно́блено їх через їхню прові́ну! **44** Та побáчив Він їхню тісно́ту, коли почув їхні благáння, **45** і Він пригадав їм Свого заповіта, і пожалував був за Своєю великою милістю, **46** і збудив милосердя до них між усі́ма, що їх полони́ли! **47** Спасі́ нас, о Господи, Боже наш, і нас позбирай з-між наро́дів, щоб дякувати Йме́нню святому Твоєму, щоб Твоєю хвали́тися славою! **48** Благословенний Господь, Бог Ізраї́лів звіку й наві́ки! І ввесь наро́д нехай скаже: Амі́нь! Алілу́я!

107 „Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо наві́ки Його милосердя!“ **2** хай так скажуть ті всі, що Госпо́дь урятував їх, що візволив їх з руки ворога, **3** і з краі́в їх зібрав, — від сходу й захо́ду, від півночі й моря! **4** Блудили вони по пустині дорогою голою, осілого міста не знахо́дили, **5** голодні та спра́гнені, і в них їхня душа омліва́ла. **6** І в недолі своїй вони Го́спода клі́кали, і Він визволяв їх від у́тисків їхніх! **7** І Він їх попровáдив дорогою прóстою, щоб до міста осілого йшли. **8** Нехай же подя́ку складу́ть Господе́ві за милість Його, та за чу́да Його синам лю́дським,

9 бо наситив Він спра́гнену Душу, а душу голодну наповнив добром! **10** Ті, хто перебував був у те́мряві та в сме́ртній тіні, то в'язні біди та заліза, **11** бо вони спротивля́лися Божим слова́м, і відки́нули раду Всевишнього. **12** Та Він упоко́рив їхнє серце терпі́нням, спіткну́лись вони — і ніхто не поміг, **13** і в не́долі своїй вони Господа кли́кали, і Він визволя́в їх від у́тисків їхніх! **14** І Він вивів їх з те́мряви й мо́року, їхні ж кайдани сторо́щив. **15** Нехай же подяку складуть Господе́ві за милість Його, та за чу́да Його си́нам лю́дським, **16** бо Він полама́в мідні двері, і засу́ви залі́зні зрубав! **17** Нерозумні страждали за грішну дорогу свою й за свої беззаконня. **18** Душа їхня від усякої їжі відве́рталася, — і дійшли вони аж до брам смерті, **19** і в не́долі своїй вони Господа кли́кали, і Він визволя́в їх від у́тисків їхніх, — **20** Він послав Своє слово та їх уздо́ровив, і їх урятував з їхньої хвороби! **21** Нехай же подяку складуть Господе́ві за милість Його та за чу́да Його си́нам лю́дським, **22** і хай жертви подяки прино́сять, і хай розпо́відають зо співом про чі́ни Його! **23** Ті, хто по морю пливé корабля́ми, хто чини́ть зайня́ття своє на великій воді, — **24** вони бачили чі́ни Госпо́дні та чу́да Його в глибині! **25** Він скаже — і буря зривається, і підно́сяться хвилі Його, **26** до неба вони підійма́ються, до безодні спада́ють, — у небезпеці душа їхня хвилюється! **27** Вони кру́тяться й ходять вперед та назад, як п'яні́й, і вся їхня мудрість бенте́житься! **28** Та в не́долі своїй вони Господа кликали, і Він визволя́в їх від у́тисків

їхніх! **29** Він змінює бурю на тишу, — і стихають їхні хвилі, **30** і раділи, що втіхли вони, і Він їх привів до бажаної пристані. **31** Нехай же подяку складуть Господеві за милість, та за чуда Його синам людським! **32** Нехай величають Його на народньому зборі, і нехай вихваляють Його на засіданні старших! **33** Він обертає річки в пустиню, а водні джерела — на суходіл, **34** плідючу землю — на солончак через злобу мешканців її. **35** Він пустиню обертає в водне болото, а землю суху — в джерело, **36** і голодних садівить Він там, а вони ставлять місто на мешкання, **37** і поля засівають, і виноградники садять, — і отримують плід урожаю! **38** І благословляє Він їх, — і сильно розмножуються, і одержують плід урожаю! **39** Та змаліли вони й похилилися з утиску злого та з смутку. **40** Виливає Він ганьбу на можних, — і блудять вони без дороги в пустині, **41** а вбогого Він підіймає з убогства, і розмножує роди, немов ту отару. **42** Це бачать правдиві й радіють, і закриває уста свої всяке безправ'я. **43** Хто мудрий, той все це завважить, — і пізнають вони милосердя Господне!

108 Пісня. Псалом Давидів. Моє серце зміцнілося, Боже, — я буду співати та славити разом з своєю хвалою! **2** Збудися ж ти, арфо та цитро, — я буду будити досвітню зорю! **3** Я буду Тебе вихваляти, о Господи, серед народів, і буду співати Тобі між племенами, **4** бо більше від неба Твоє милосердя, а правда Твоя — аж до хмар! **5** Піднесіся ж, о Боже, над небо, а слава Твоя — над усією землею! **6** Щоб любі Твої

були візволени, Своєю правицею допоможі їй обізвіся до нас! **7** У святині Своїй Бог промовив: „Нехай Я звеселюся, — розділю Я Сихем, і долину Суккотську помірляю. **8** Належить Мені Гілеад, і Мені Манасія, а Єфрем — охорона Моєї голови, Юда — бérло Моє. **9** Моав — то мідніця Мого миття, на Едом узуттям Своїм кину, над Филістеєю буду погукувати!“ **10** Хто мене запровадить до міста твердинного, хто до Едому мене приведе? **11** Хіба ж Ти покинув нас, Боже, і серед нашого війська не вийдеш вже, Боже? **12** Подай же нам поміч на ворога, людська бо поміч — марнота! **13** Ми мужність покажемо в Бозі, — і Він потопче противників наших!

109 Для диригента хору. Псалом Давидів. **2** бо мої ворогі порозкривали на мене уста нечестиві та пельки лукаві, язиком неправдивим говорять зо мною! **3** І вони оточили мене словами ненависти, і без причини на мене воюють, **4** обмовляють мене за любов мою, а я — молюся за них, **5** вони віддають мені злом за добро, і ненавистю — за любов мою! **6** Постав же над ним нечестивого, і по правиці його сатана нехай стане! **7** Як буде судитись — нехай вийде винним, молитва ж його бодай стала гріхом! **8** Нехай дні його будуть корóткі, хай інший маєток його забере! **9** Бодай діти його стали сиротами, а жінка його — удовою! **10** І хай діти його все мандрують та жéбрають, і нехай вони просять у тих, хто їх руйнував! **11** Бодай їм тенета розставив лихвар на все, що його, і нехай розграбують чужі його працю! **12** Щоб

до нього ніхто милосердя не виявив, і бодай не було його сиротам милости! **13** Щоб на знищення стали нащадки його, бодай було скреслене в другому роді ім'я їхнє! **14** Беззаконня батьків його хай пам'ятається в Господа, і хай не стирається гріх його матері! **15** Нехай будуть вони перед Господом завжди, а Він нехай вирве з землі їхню пам'ять, — **16** ворог бо не пам'ятав милосердя чинити, і напастував був людину убогу та бідну, та серцем засмучену, щоб убивати її! **17** Полюбив він прокляття, бодай же на нього воно надійшло! — і не хотів благословення, — щоб воно віддалилось від нього! **18** Зодягнув він прокляття, немов свою одіж, просякло воно, як вода, в його нутро, та в кості його, мов олива! **19** Бодай воно стало йому за одіж, в яку зодягнеться, і за пояс, що завжди він ним підпережеться! **20** Це заплата від Господа тим, хто мене обмовляє, на душу мою наговорює зло! **21** А Ти Господи, Владико, зо мною зроби ради Ймення Свого, що добре Твоє милосердя, — мене порятуй, **22** бо я вбогий та бідний, і зранене серце моє в моїм нутрі! **23** Я ходжу, мов та тінь, коли хилиться день, немов саранá — я відкінений! **24** Коліна мої знесилилися з по́сту, і віхудло тіло моє з нестачі оливи, **25** і я став для них за посміховище, коли бачать мене, — головою своєю хитають. **26** Поможі мені, Господи, Боже мій, за Своїм милосердям спаси Ти мене! **27** І нехай вони знають, що Твоя це рука, що Ти, Господи, все це вчинів! **28** Нехай проклинають вони, Ти ж поблагослові! Вони повстають, та нехай

засоромлені будуть, а раб Твій радітиме! **29** Хай зодягнуться ганьбою ті, хто мене обмовляє, і хай вони сором свій вдягнуть, як шату! **30** Я устами своїми хвалітиму голосно Господа, і між багатьма Його славити буду, **31** бо стоїть на правиці убогого Він для спасіння від тих, хто осуджує душу його!

110 Псалом Давидів. **2** Господь із Сіону пошле берло сили Своєї, — пануй Ти поміж ворогами Своїми! **3** Нарód Твій готовий у день військовóго побóру Твого, — в оздобах святині із лóня зірніці прилине для Тебе, немов та роса, Твоя молодість. **4** Поклявся Господь, — і не буде жаліти: „Ти священник навіки за чином Мелхиседековим“. **5** По правіці Твоїй розторощить Владика царів у день гніву Свого, **6** Він буде судити між народами, землю вівпвнить трупами, розторощить Він голову в краї великім. **7** Буде пити з струмка на дорозі, тому́ то підійме Він голову!“

111 Алілу́я! **2** Великі Господні діла, — вони пожа́дані для всіх, хто їх любить! **3** Його діло — краса́ та вели́чність, а правда Його пробува́є навіки! **4** Він пам'ятку чудам Своїм учинив, — милості́вий та щедрий Господь! **5** Пожи́ву дає Він для тих, хто бої́ться Його, заповіта Свого пам'ятає пові́к! **6** Силу чині́в Своїх об'явив Він наро́дові Своє́му, щоб спáдщину наро́дів їм дати. **7** Діла́ рук Його — правда та право, всі на́кази Його справе́дливі, — **8** вони крі́пкі на ві́чні вікі́, вони зро́блені ві́рністю і правото́ю! **9** Послав Він Своє́му наро́дові визво́лення, заповіта Свого поставив

навіки, святе та грізнé Його Ймéння! **10** Почáток премудрости — страх перед Господом, — добрий розум у тих, хто викóнує це, Його слава навіки стоїть!

112 Алілу́я! **2** Буде сільним насіння його на землі, буде поблагословлений рід безневінних! **3** Багатство й достаток у домі його, а правда його пробуває навіки! **4** Світло сходить у темряві для справедливих, — Він ласкавий, і милостивий, і праведний! **5** Добрий муж милостивий та позичає, удержує справи свої справедливістю, **6** і навіки він не захитається, — у вічній пам'яті праведний буде! **7** Не боїться він звістки лихої, його серце міцне, надію складає на Господа! **8** Уміцнене серце його не боїться, бо він бачить нещастя поміж ворогами своїми! **9** Він щедро убогим дає, його правда навіки стоїть, його ріг підіймається в славі! **10** Це бачить безбожний та гнівається, скрего́че зубами своїми та та́не. Бажання безбожних загине!

113 Алілу́я! **2** Нехай буде благословенне Господне Ім'я відтепер і навіки! **3** Від сходу сонця аж до заходу його — прославляйте Господне Ім'я! **4** Господь підіймається над усі народи, Його слава понад небесá! **5** Хто подібний до Господа, нашого Бога, що мешкає на висоті, **6** та знижується, щоб побачити те, що на небеса́х і на землі? **7** Бідаря Він підводить із поро́ху, зо сміття підіймає нужде́нного, **8** щоб його посадити з вельможними, з вельможними люду Його́! **9** Він неплідну в домі садобить за радісну матір дітей! Алілу́я!

114 Як виходив Ізраїль з Єгипту, від народу чужого дім Яковів, — **2** Юда став за святиню Йому, а Ізраїль — Його пануванням! **3** Побачило море все це — і побігло, Йордан повернувся назад! **4** Гори скакали, немов баранці, а пагірки — немов ті ягнята! **5** Що тобі, море, що ти втікаєш? Йордано, що ти повернувся назад? **6** Чого скачете, гори, немов баранці, а пагірки — мов ті ягнята? **7** Тремти, земле, перед Господнім лицем, перед лицем Бога Якова, **8** що скелю обертає в озеро водне, а кремінь — на водне джерело!

115 Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою! **2** Пощо мають казати народи: „Де ж то їхній Бог?“ **3** А Бог наш на небі, — усе, що хотів, учинив **4** Їхні божки — срібло й золото, діло рук людських: **5** вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **6** мають уші — й не чують, мають носа — й без нюху, **7** мають руки — та не дотикаються, мають ноги — й не ходять, своїм горлом вони не говорять! **8** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! **9** Ізраїлю, — надію складай лиш на Господа: Він їм поміч та щит їм! **10** Аароновий доме, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **11** Ті, що Господа боїться, — надійтесь на Господа: Він їм поміч та щит їм! **12** Господь пам'ятає про нас, — нехай поблагословить! Нехай поблагословить Ізраїлів дім, нехай поблагословить Він дім Ааронів! **13** Нехай поблагословить Він тих, хто має до Господа страх, малих та великих! **14** Нехай вас розмножить

Госпóдь, — вас і ваших дітeй! **15** Благословенні ви в Господа, що вчинив небо й землю! **16** Небо, — небо для Господа, а землю віддав синам людським! **17** Не мертві хвалитимуть Господа, ані ті всі, хто сходить у місце мовчання, — **18** а ми благословлятимемо Господа — відтепер й аж навіки! Алілуя!

116 **2** бо Він нахилив Своє ухо до мене, і я клікатиму в свої дні! **3** Болі смерти мене оточили і знайшли мене мўки шеóлу, нещастя та смўток знайшов я!

(Sheol h7585) **4** А я в Ім'я Господа кличу: „О Господи, вїзволи ж душу мою!“ **5** Госпóдь милостівий та справедливий, і наш Бог милосердний! **6** Пильнує Госпóдь недосвідчених, — став я нуждeнний, та Він допомóже мені! **7** Вернися, о душe моя, до свого відпочінку, бо Госпóдь робить добре тобі, **8** бо від смерти Ти вїзволив душу мою, від сльoзї — моє око, ногу мою від спотикання. **9** Я ходитиму перед обличчям Господнім на землях живих! **10** Я вірив, коли говорив: „Я сильно пригнічений!“ **11** Я сказав був у пóспіху: Кожна людина говорить неправду!“ **12** Чим я відплачу́ Господeві за всі добродїйства Його на мені? **13** Я чашу спасіння прийму́, і приклїчу Господне Ім'я! **14** Присяги свої Господeві я вїконаю перед усім наро́дом Його! **15** Дорога́ в очах Господа смерть богобїйних Його! **16** О Господи, я бо Твій раб, я Твій раб, син Твоєї невільниці, — Ти кайдани мої розв'язав! **17** Я жертву подяки Тобі принесу́, і Господнім Ім'ям буду клікати! **18** Присяги свої Господeві я виконаю

перед усім наро́дом Його, **19** на подві́р'ях Господнього
Дому, посеред тебе, о Єрусалиме! Алілу́я!

117 Хваліть Господа, всі племена, прославляйте
Його, всі наро́ди, **2** бо зміцнілось Його милосердя
над нами, а правда Господня навіки! Алілу́я!

118 Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його
милосердя! **2** Нехай скаже Ізраїль, бо навіки Його
милосердя! **3** Нехай скаже дім Ааро́нів, бо навіки
Його милосердя! **4** Нехай скажуть ті, хто боїться
Господа, бо навіки Його милосердя! **5** У тісноті я
кли́кав до Господа, — і простóром озвався до мене
Госпо́дь! **6** Зо мною Госпо́дь — не боюся ні́кого, що
зроби́ть лю́дина мені? **7** Госпо́дь серед тих, що мені
помагають, — і побачу загибі́ль своїх ненавісників.
8 Краще вдаватися до Господа, ніж наді́ятися на
лю́дину, **9** краще вдаватися до Господа, ніж наді́ятися
на вельмо́жних! **10** Всі наро́ди мене оточи́ли, — я
ж Господні́м Ім'я́м їх понищив! **11** Оточи́ли мене й
обступили мене, — я ж Господні́м Ім'я́м їх понищив!
12 Оточили мене немов бджо́ли, та погасли вони, як
терно́вий огонь, — я бо Господні́м Ім'я́м їх понищив!
13 Дошко́льно попхну́в ти мене на пади́ння, — та
Госпо́дь спас мене́! **14** Госпо́дь моя сила та пісня, і
став Він спасі́нням мені! **15** Голос спі́ву й спасі́ння в
наметах між пра́ведників: „Госпо́дня прави́ця виконує
чу́да! **16** Прави́ця Господня підно́ситься, прави́ця
Господня вико́нує чу́да!“ **17** Не помру́, але житиму, і
буду звіща́ти про чіни Господні! **18** Покара́ти мене
— покарав був Госпо́дь, та смерти мені не завдав.

19 Відчиніте мені брами правди, — я ними ввійду́,
буду сла́вити Господа! **20** „Це брама Господня, —
праведники в неї входять“. **21** Я буду хвалити Тебе, бо
озвався до мене, і став Ти спасінням мені! **22** Камінь,
що його будівнічі відкинули, той наріжним став
каменем, — **23** від Господа ста́лося це, і дивне воно в
очах наших! **24** Це день, що його́ створі́в Господь, —
радіймо та тішмося в нім! **25** Прóсимо, Господи, —
спаси! Прóсимо, Господи, — пощасти́! **26** Благословен,
хто гряде́ у Господнє Ім'я! Благословляємо вас із
Господнього дому! **27** Господь — Бог, і зася́яв Він
нам. Прив'яжі́те святкову́ жертву шнурáми аж до
наріжників жéртівника! **28** Ти мій Бог, і я б́уду Тебе
прославля́ти, мій Боже, я буду Тебе велича́ти! **29**
Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його
милосердя!

119 Блаже́нні непорóчні в дорóзі, що ходять Зако́ном
Господнім! **2** Блаженні, хто держить свідóцтва Його,
хто шукає Його́ всім серцем, **3** і хто кривди не робить,
хто ходить путя́ми Його! **4** Ти видав на́кази Свої, щоб
викóнувати пильно. **5** Коли б же дорóги мої були
пéвні, щоб держáтиси Твої́х постанóв, — **6** не б́уду
тоді засорóмлений я, як буду дивитись на всі Твої́
за́повіді! **7** Щирим серцем я буду Тебе прославля́ти,
як навчу́ся зако́нів Твої́х справедливих. **8** Я буду
держáтись Твої́х постанóв, — не кидай же зóвсім
мене́! **9** Чим доде́ржить юнак у чистоті свою́ стéжку?
— Як держáтиметься Твої́х слів! **10** Цілим серцем
своїм я шукаю Тебе, — не дай же мені заблуді́тися від

Твоїх заповідей! **11** Я в серці своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе. **12** Благословен єси, Господи, навчи мене постанов Своїх! **13** Устами своїми я розповідаю про всі присуди уст Твоїх. **14** З дороги свідощтв Твоїх радію я, як маетком великим. **15** Про накази Твої розмовлятиму я, і на стежки Твої буду дивитись. **16** Я буду радіти Твоїми постановами, слова Твого не забуду! **17** Своєму рабові пощасті, щоб я жив, — і я буду держатися слова Твого! **18** Відкрий мої очі, і хай чуда Закону Твого я побачу! **19** На землі я прихосько, — Своїх заповідей не ховай Ти від мене! **20** Омлівает душа моя з туги за Твоїми законами кожного часу. **21** Насварив Ти проклятих отих гордунів, що вхилиються від Твоїх заповідей. **22** Відверні Ти від мене зневагу та сором, бо держуся свідощтв Твоїх я! **23** Теж вельможі сидять та на мене змовляються, та Твій раб про постанови Твої розмовляє, **24** і свідощтва Твої — то потіха моя, то для мене дорадники! **25** Душа моя гнеться до пороку, — за словом своїм оживи Ти мене! **26** Про дороги свої я казав, і почув Ти мене, — навчи Ти мене постанов Своїх! **27** Дай мені розуміти дорогу наказів Твоїх, — і про чуда Твої я звіщатиму. **28** Розпливает зо смутку душа моя, постав мене згідно зо словом своїм! **29** Дорогу неправди від мене відсунь, і дай мені з ласки своєї Закона! **30** Я вибрав путь правди, закони Твої біля себе поставив. **31** До свідощтв Твоїх я приєднався, — Господи, не посором же мене! **32** Буду бігти шляхом Твоїх заповідей, бо пошириш Ти серце моє. **33** Путь Своїх постанов покажи мені,

Господи, — і я буду держатись її до кінця! **34** Дай мені зрозуміти, і нехай я держусь Закону Твого, і всім серцем я буду триматись його! **35** Провадь мене стежкою Твоїх заповідей, бо в ній я знайшов уподобу. **36** Серце моє прихили до свідощів Твоїх, а не до користі. **37** Відверни мої очі, щоб марноти не бачили, — на дорозі Своїй оживи Ти мене! **38** Для Свого раба сповни слово Своє, що на страх Твій воно. **39** Відверни Ти від мене зневагу, якої боюся, бо добрі закони Твої. **40** Ось я прагну наказів Твоїх, — оживи мене правдою Своєю! **41** І хай зійде на мене, о Господи, милість Твоя, спасіння Твоє, згідно з словом Твоїм, **42** і нехай відповім я тому, хто словом ганьбить мене, бо надіюсь на слово Твоє! **43** І не відіймай з моїх уст слова правди ніколи, бо я жду Твоїх присудів! **44** А я буду держатись завжди Закону Твого, на вічні віки! **45** І буду ходити в широкості, бо наказів Твоїх я шукаю. **46** І буду я перед царями звіщати про свідоща Твої, — й не зазнаю я сорому! **47** І буду я розкошувати Твоїми заповідями, бо їх полюбив, **48** і я руки свої простягну до Твоїх заповідей, бо їх полюбив, і буду роздумувати про Твої постанови! **49** Пам'ятай про те слово Своему рабові, що його наказав Ти чекати мені. **50** Це розрада моя в моїм горі, як слово Твоє оживляє мене. **51** Гордуні насміхалися з мене занадто, та я не відступив від Закону Твого! **52** Твої присуди я пам'ятаю відвіку, о Господи, — і радію! **53** Буря мене обгорнула через нечестивих, що Закону Твого опускають! **54** Співи для мене — Твої постанови у

домі моєї мандрівки. **55** Я вночі пам'ятаю Ім'я Твоє, Господи, і держусь Закону Твого! **56** Оце сталося мені, бо наказів Твоїх я держусь. **57** Я сказав: „Моя доля, о Господи, щоб держатись мені Твоїх слів“. **58** Я благаю Тебе цілим серцем: Учини мені милість за словом Своїм! **59** Я розважив дороги свої, й до свідощів Твоїх ноги свої звернув. **60** Я спішу й не барюся виконувати Твої заповіді. **61** Тенета безбожних мене оточили, та я не забув про Закону Твого. **62** Опівночі встаю я, щоб скласти подяку Тобі за присуди правди Твої. **63** Я приятель всім, хто боїться Тебе, й хто накази Твої береже! **64** Милосердя Твого, о Господи, повна земля, — навчи Ти мене Своїх постанов! **65** Ти з рабом Своїм добре зробив, Господи, за словом Своїм. **66** Навчи мене доброго розуму та пізнавання, бо в заповіді Твої вірую я! **67** Доки я не страждав, блудив був, та тепер я держусь Твого слова. **68** Ти добрий, і чиниш добро, — навчи Ти мене Своїх постанов! **69** Гордуні вимишляють на мене неправду, — а я цілим серцем держусь наказів Твоїх. **70** Зробилось нечуле, як лій, їхнє серце, — а я розкошую з Законом Твого. **71** Добре мені, що я змучений був, — щоб навчитися Твоїх постанов! **72** Ліпший для мене Закон Твоїх уст, аніж тисячі золота й срібла. **73** Руки Твої створили мене й збудували мене, — подай мені розуму, й хай я навчусь Твоїх заповідей! **74** Хто боїться Тебе, ті побачать мене та й зрадіють, бо я Твого слова чекаю! **75** Знаю я, Господи, що справедливі були Твої присуди, і справедливо мене понижав Ти.

76 Нехай буде милість Твоя на розраду мені, — за словом Твоїм до Свого раба. 77 Нехай зійде на мене Твоє милосердя, — й я житиму, бо Закон Твій — розрада моя. 78 Нехай гордуні посоромлені будуть, бо робили нечесно, а я буду роздумувати про накази Твої. 79 До мене повернуться ті, хто боїться Тебе, — і пізнають свідчення Твої. 80 Нехай серце моє буде чисте в Твоїх постановках, щоб я не посоромився! 81 Душа моя слабне від туги за спасінням Твоїм, — чекаю я слова Твого! 82 За словом Твоїм гаснуть очі мої та питають: „Коли Ти потішиш мене?“ 83 Хоч я став, як той міх у димі, та Твоїх постанов не забув. 84 Скільки днів для Твого раба? Коли присуда зробиш моїм переслідникам? 85 Гордуні покопали були мені ями, що не за Законом Твоїм. 86 Усі Твої заповіді справедливі; неправдиво мене переслідують, — допоможи Ти мені! 87 Мало що не погубили мене на землі, — та я не покинув наказів Івоїх! 88 Оживи Ти мене за Своїм милосердям, — і я буду триматися свідчення уст Твоїх! 89 Навіки, о Господи, слово Твоє в небесах пробуває. 90 З роду в рід Твоя правда; Ти землю поставив — і стала вона, — 91 усі за Твоїми судами сьогодні стоять, бо раби Твої всі. 92 Коли б не Закон Твій, розрада моя, то я був би загинув в недолі своїй! 93 Я повік не забуду наказів Твоїх, бо Ти ними мене оживляєш. 94 Твій я, спаси Ти мене, бо наказів Твоїх я шукаю! 95 Чекають безбожні забити мене, а я про свідчення Твої розважаю. 96 Я бачив кінець усього досконалого, але Твоя заповідь вельми

широка! **97** Як я кохаю Закóна Твогó, цілий день він — розмова моя! **98** Твоя за́повідь робить мудрішим мене від моїх ворогів, — вона бо навіки моя! **99** Я став розумніший за всіх своїх учителів, — бо свідóцтва Твої — то розмова моя! **100** Став я мудріший за старших, — бо держуся наказів Твоїх! **101** Я від кожної злої дороги повстрімую нóги свої, щоб держáтися слóва Твого. **102** Я не ухиляюся від Твоїх прísудів, Ти бо навчаєш мене. **103** Яке то солодке слово Твоє для мого піднебіння, солодше від меду воно моїм úстам! **104** Від наказів Твоїх я мудріший стаю, тому́ то нена́виджу всяку дорогу неправди! **105** Для моєї ноги Твоє слово світи́льник, то світло для стéжки моєї. **106** Я прися́г — і дотримаю, що б́ду держáтися прísудів правди Твоєї. **107** Пере́мучений я аж занáдто, — за словом Своїм оживи́ мене, Господи! **108** Хай же б́дуть приємні Тобі жертви уст моїх, Господи, і навчи Ти мене Своїх прísудів! **109** У небезпеці душа моя за́вжди. але́ я Закóну Твогó не забув. **110** Безбожні поставили па́стку на мене, та я не зблудів від наказів Твоїх. **111** Я навіки свідóцтва Твої впа́дкува́в, бо вони — радість серця мого́. **112** Я серце своє нахили́в, щоб чинити Твої по́станови, — повік, до кінця́. **113** Сумнівне нена́виджу я, а Закóна Твого по́коха́в. **114** Ти моя охорóна та щит мій, — чекаю я слóва Твогó. **115** Відступі́ться від мене, злочі́нці, і я б́ду держатися за́повідей мого́ Бога! **116** За словом Своїм піді́при Ти мене, і я житиму, і в надії́ моїй не завдай мені со́рому! **117** Підкріпи Ти мене — і спасу́ся, і я б́ду дивитися

завжди в Твої постанови! **118** Ти погóрджуєш усіма, хто від Твоїх постанов відступає, бо хитрощі їхні — неправда. **119** Всіх безбожних землі відкидаєш, як жу́жель, тому́ покохав я свідóцтва Твої. **120** Зо стра́ху Твого моє тіло тремтіть, й я боюсь Твоїх при́судів! **121** Я право та правду чиню, щоб мене не віддав Ти моїм переслі́дникам. **122** Поручі́ Ти на добре Свого раба, щоб мене горду́ні не гно́били. **123** Гаснуть очі мої за спасі́нням Твоїм та за словом правди Твоєї. **124** Учини ж Ти Своєму рабові за Своїм милосердям, і навчи Ти мене Своїх постанов! **125** Я раб Твій, і зроби мене мудрим, — і свідóцтва Твої буду знати! **126** Це для Господа час, щоб діяти: Зако́на Твого унева́жнили. **127** Тому́ я люблю́ Твої заповіді́ більш від золота й щі́рого золота. **128** Тому́ всі на́кази Твої уважаю за слу́шні, а ко́жну до́рогу неправди нена́виджу! **129** Чудóві свідóцтва Твої, тому́ то душа моя де́ржиться їх. **130** Вхід у слова́ Твої сві́тло дає, недосві́дених мудрими робить. **131** Я ўста свої́ розкриваю́ й пові́тря ковта́ю, бо чую жадо́бу до Твоїх заповідей. **132** О́берні́ся до мене та будь милості́вий мені, Як чі́ниш Ти тим, хто кохає Іме́ння Твоє. **133** Своїм словом змі́цни мої кро́ки, — і не дай панува́ти надо мною ні́якому про́гріхові. **134** Від лю́дського утиску ви́зволь мене, — і нехай я держу́ся на́казів Твоїх! **135** Хай зася́є лице Твоє на Твого раба, і навчи Ти мене уста́вів Своїх! **136** Пливу́ть во́дні пото́ки з очей моїх, бо Твого Зако́ну не доде́ржують. **137** Ти праведний, Господи, і пря́мі Твої при́суди, **138** бо Ти наказав справедливі свідóцтва

Свої й щирю правду! **139** Ніщить мене моя ре́вність, бо мої ворогі позабува́ли слова́ Твої. **140** Ве́лыми очи́щене слово Твоє, і Твій раб його любить. **141** Я малий і погóрджений, та не забуваю на́казів Твоїх. **142** Праведність Твоя — праведність вічна, а Зако́н Твій — то правда. **143** Недоля та у́тиск мене обгорну́ли, — але́ Твої заповіді — моя ро́зкіш! **144** Правда свідо́цтв Твоїх вічна, — подай мені розуму, й бу́ду я жити! **145** Цілим серцем я кличу: почуй мене, Господи, і я бу́ду держáтись уста́вів Твоїх! **146** Я кличу до Тебе, — спаси Ти мене, і я бу́ду держáтись свідо́цтв Твоїх! **147** Світа́нок я ви́передив та й вже кличу, Твого слова чека́ю. **148** Мої очі сторо́жі нічні випере́джують, щоб про слово Твоє розмовляти. **149** Почуй же мій голос з Свого милосердя, о Господи, оживи Ти мене́ з Свого прі́суду! **150** Набли́жаться ті, що за чином гане́бним ганя́ють, від Зако́ну Твого далекі, **151** та близький Ти, о Господи, а всі Твої за́повіді — справедливість! **152** Відда́вна я знаю свідо́цтва Твої, бо навіки Ти їх закла́в! **153** Подивись на недолю мою та мене поряту́й, бо я не забуваю Зако́ну Твого! **154** Вступі́ся за справу мою й мене ви́зvoli, за словом Своїм оживи Ти мене! **155** Від безбожних спасі́ння далéке, бо вони не шукають Твоїх постано́в. **156** Велике Твоє милосердя, о Господи, оживі́ Ти мене з Свого прі́суду! **157** Багато моїх переслі́дників та ворогів моїх, — але від свідо́цтв Твоїх не відхиля́юсь! **158** Бачив я зрадників й брі́дився ними, бо не де́ржать вони Твого слова. **159** Подивися: люблю́ я накази Твої, — за милосердям

Своїм оживі мене, Господи! **160** Правда — підва́лина слова Твого, а при́суди правди Твої — навіки. **161** Безневинно вельмо́жі мене переслі́дують, та серце моє Твого слова бої́ться. **162** Радію я словом Твоїм, ніби здобич велику знайшов. **163** Я неправду нена́виджу й брі́джуся нею, — покохав я Зако́на Твого́! **164** Сім раз денно я сла́влю Тебе через при́суди правди Твої. **165** Мир великий для тих, хто кохає Зако́на Твого, — і не мають вони спотика́ння. **166** На спасі́ння Твоє я наді́юся, Господи, і Твої заповіді вико́ную. **167** Душа моя де́ржить свідо́цтва Твої, і я сильно люблю́ їх. **168** Я держу́ся на́казів Твоїх та свідо́цтв Твоїх, бо перед Тобою мої всі дорóги! **169** Благáння моє хай наблі́зиться перед лице Твоє, Господи, за словом Своїм подай мені розуму! **170** Нехай при́йде молитва моя перед лице Твоє, — за словом Своїм мене ві́зволь! **171** Нехай уста мої вимовля́ють хвалу́, бо уста́вів Своїх Ти навчаєш мене. **172** Хай язик мій звіща́тиме слово Твоє, бо всі Твої заповіді — справедли́вість. **173** Нехай буде рука Твоя в поміч мені, бо я ви́брав на́кази Твої. **174** Я пра́гну спасі́ння Твого, о Господи, а Зако́н Твій — то ро́зкіш моя! **175** Хай душа моя буде жива́, і хай сла́вить Тебе, а Твій при́суд нехай допоможе мені! **176** Я блукаю, немов та овечка загублена, — пошукай же Свого раба, бо я не забув Твоїх за́повідей!

120 Пісня проча́н. **2** Господи, ві́зволь же душу мою від губи́ неправди́вої, від язика́ зрадлі́вого! **3** Що́ Тобі дасть, або що́ для Тебе дода́сть лукавий язик? — **4** Заго́стрені стрі́ли поту́жного із ялівце́вим вугі́ллям!

5 Горе мені, що замéшкую в Мéшеху, що живу́ із шатра́ми Кеда́ру! **6** Довго душа моя перебува́ла собі разом з тими, хто нена́видить мир: **7** я — за мир, та коли говорю́, то вони — за війну́!

121 Пісня проча́н. **2** мені допомóга від Господа, що вчинив небо й зéмлю! **3** Він не дасть захита́тись но́зі тво́й, не здріма́є твій Сто́рож: **4** оце не дріма́є й не спить Сто́рож Ізраї́лів! **5** Госпо́дь — то твій Сто́рож, Госпо́дь — твоя тінь при прави́ці тво́й, — **6** удень сонце не вда́рить тебе, ані місяць вночі! **7** Господь стерегті́ме тебе від усякого зла, стерегті́ме Він душу твою, — **8** Господь стерегті́ме твій вихід та вхід відтепе́р аж наві́ки!

122 Пісня проча́н. Давидова. **2** Ноги наші стояли в ворóтх Тво́йх, Єрусали́ме. **3** Єрусали́ме, збудóваний ти як те місто, що злу́чене ра́зом, **4** куди схóдять племе́на, племе́на Господні, — щоб свідчити Ізраї́леві, щоб Іме́нню Господньому дя́кувати! **5** Бо то там на престо́лах для суду сидять, на престолах дому Даві́дового. **6** Миру бажайте для Єрусалиму: „Нехай бу́дуть безпе́чні, хто любить тебе!“ **7** Нехай буде мир у тво́йх передму́р'ях, безпе́ка в пала́тах тво́йх! **8** Ради бра́тти моє́ї та дру́зів мо́їх я буду ка́зати: „Мир тобі!“ **9** Ради дому Господа, нашого Бога, я буду шукати для тебе добра́!

123 Пісня проча́н. **2** Ото бо, як очі рабів до руки́ їх панів, як очі неві́льниць — до руки́ її пані, отак наші очі до Го́спода, нашого Бога, аж поки не зми́лується Він над нами! **3** Помилуй нас, Господи, помилуй

нас, бо погóрди ми дóсить насíтились! **4** Душа наша насíтилась дóсить собі: від безпéчних — на́ру́ги, від пíшних — погóрди!

124 Пісня прочáн. Давидова. **3** то нас поковта́ли б живце́м, коли розпали́вся на нас їхній гнів, **4** то нас позалива́ла б вода, душу нашу поті́к перейшов би. **5** душу нашу тоді перейшла б та бурхли́ва вода! **6** Благослове́нний Госпо́дь, що не дав нас на здóбич для їхніх зубі́в! **7** Душа наша, як птах, урятува́лась із сільця́ птахоло́вів, — сільце́ розірва́лось, а ми врятува́лись! **8** Наша поміч — ув Імені Господа, що вчинив небо й землю!

125 Пісня прочáн. **2** Єрусали́м, — го́ри круг ньóго, а Госпо́дь круг наро́ду Свого відтепе́р й аж наві́ки! **3** Не спочине бо бе́рло нече́стивих на до́лі пра́ведних, щоб пра́ведні не простягли́ своїх рук до неправди. **4** Зроби ж, Господи, дóбре для добрих, та для простосе́рдих! **5** Тих же, що збо́чують на свої мані́вці, — нехай їх прова́дить Господь разом із беззако́нцями! Мир на Ізраї́ля!

126 **2** Наші ўста тоді були́ повні весéлощів, а язик наш — співа́ння! Казали тоді між наро́дами: Велике вчині́в Господь з ними!“ **3** Велике вчині́в Господь з нами, — були ра́дісні ми! **4** Вернися ж із нашим поло́ном, о Господи, немóв ті джерéла, на південь! **5** Хто сіє з слізьми́, зо спі́вом той жне: **6** все хóдить та плаче, хто но́сить торбі́ну насіння на по́сів, — та ве́рнеться з спі́вом, хто но́сить сно́пи свої!

127 Пісня прочан. Соломонова. **2** Дарémно вам рáно вставати, допізна сидіти, їсти хліб загорьований, — Він і в спанні подасть другові Своєму! **3** Діти — спáдщина Господнє, плід утрóби — нагорóда! **4** Як стріли в руках того вéлетня, так і сині́ молоді: **5** блаженний той муж, що сагайдака́ свого ними наповнив, — не бóдуть такі посорóмлені, коли в брамі вони говорітимуть із ворога́ми!

128 Пісня прочан. **2** Коли труд своїх рук будеш їсти, — блажén ти, і дóбре тобі! **3** Твоя жінка в кута́х твого дому — як та виногра́дина плідна, твої діти навко́ло твого стола́ — немов саджанці́ ті олі́вкові! **4** Оце так буде поблагослóвлений муж, що бої́ться він Господа! **5** Нехай поблагослóвить тебе Господь із Сі́ону, — і побачиш дóбро Єрусалиму по всі́ дні свого життя, **6** і побачиш ону́ків своїх! Мир на Ізраїля!

129 Пісня прочан. **2** Багато гно́били мене від юна́цтва мого́, та мене не подóжали! **3** Ора́ли були́ на хребті́ моїм плугатарі́, поклали вони довгі́ бóрозни, **4** та Господь справедливий, — Він шnúри безбожних порва́в! **5** Нехай посорóмлені бóдуть, і хай повідступáють назад усі́ ті, хто Сіона ненáвидить! **6** Бодай стали вони, як трава на даха́х, що всихає вона, поки ві́росте, **7** що нею жмені своєї́ жнець не наповнить, ані оберéмка свого в'язáльник, **8** і не скаже прохóжий до них: „Благословéння Господнє на вас, благословля́ємо вас Ім'я́м Господа!“

130 Пісня прочан. 2 Господи, ночуй же мій голос!
Нехай уші Твої будуть чулі на голос благання мого!
3 Якщо, Господи, будеш зважати на беззаконня, —
хто встоїть, Владико? 4 Бо в Тебе пробачення, щоб
боятись Тебе. 5 Я надіюсь на Господа, має надію душа
моя, і на слово Його я вповаю. 6 Виглядає душа моя
Господа більш, ніж поранку сторожа, що до ранку
вона стереже. 7 Хай надію складає Ізраїль на Господа,
бо з Господом милість, і велике визволення з Ним, 8 і
Ізраїля візволить Він від усіх його прогріхів!

131 Пісня прочан. Давидова. 2 Таж я втихомірював
і заспокоював душу свою, як дитя, від перс мамі своєї
відлучене, як дитина відлучена в мене душа моя! 3
Хай надію складає Ізраїль на Господа відтепер аж
навіки!

132 Пісня прочан. 2 що клявсь Господеві, присягався
був Сильному Якова: 3 „Не ввійду я в намет свого
дому, не зйду я на ложе постелі своєї, 4 не дам сну
своїм очам, дрімання повікам своїм, 5 аж поки не
знайду я для Господа місця, місця перебування для
Сильного Якова“! 6 Ось ми чули про Нього в Ефрафі,
на Яарських полях ми знайшли Його. 7 Увійдїм же в
мешкання Його, поклонїмось підніжкові ніг Його! 8
Встань же Господи, йди до Свого відпочінку, Ти й
ковчег сили Твої! 9 Священики Твої хай зодягнуться
в правду, і будуть співати Твої богобійні! 10 Ради
Давида, Свого раба, не відвертай лиця від Свого
помазанця. 11 Господь присягнув був Давидові правду,
і не відступить від неї: „Від плоду утроби твоєї Я

посаджу на престоли твоїм! **12** Якщо будуть синове твої пильнувати Мого заповіта й свідoctва Мого, що його Я навчатиму їх, то й сини їхні на вічні вікі будуть сидіти на троні твоїм!“ **13** Бо вибрав Сіона Господь, уподобав його на оселю Собі: **14** „То місце Мого відпочинку на вічні вікі, пробуватиму тут, бо його уподобав, — **15** поживу його щедро благословлю, і хлібом убогих його нагодую! **16** Священиків його зодягну у спасіння, а його богобійні співатимуть радісно. **17** Я там вірошу рога Давидового, для Свого помазання вготую світильника, — **18** ворогів його соромом позодягаю, а на ньому корона його буде сяяти“!

133 Пісня прочан. Давидова. **2** Воно — як та добра оліва на голову, що спливає на бороду, Ааронову бороду, що спливає на кінці одежі його! **3** Воно — як хермонська роса, що спадає на гори Сіону, бо там наказав Господь благословення, повіквічне життя!

134 Пісня прочан. **2** Ваші руки здійміть до святині, і Господа благословіть! **3** Нехай поблагословить тебе із Сіону Господь, що вчинив небо й землю!

135 Алілуя! **2** що стоїте в домі Господньому, на подвір'ях дому нашого Бога! **3** Хваліть Господа, — бо добрий Господь, співайте Іменню Його, — бо приємне воно, **4** бо вибрав Господь собі Якова, Ізраїля — на власність Свою! **5** Знаю бо я, що Господь і Владика наш більший від богів усіх! **6** Все, що хоче Господь, те Він чинить на небі та на землі, на морях та по всяких глибинах! **7** Підіймає Він хмари від краю

землі, блискавиці вчинив для дощу, випроваджує вітер з запасів Своїх. **8** Він позабивав перворідних Єгипту, від людини аж до скотини. **9** Він послав між Єгипет ознаки та чуда, — на фараона і на рабів всіх його. **10** Він уразив багато народів, і потужних царів повбивав: **11** Сигона, царя амореян, і Ога, Башану царя, та всіх ханаанських царів. **12** І Він дав їхню землю спадщиною, на спадок Ізраїлеві, Своему народові. **13** Господи, Ймення Твоє віковічне, Господи, — пам'ять Твоя з роду в рід! **14** Бо буде судити Господь Свій народ, та змикосердиться Він над Своїми рабами. **15** Божки людей — то срібло та золото, діло рук людських: **16** вони мають уста — й не говорять, очі мають вони — і не бачать, **17** мають уши — й не чують, в їхніх устах нема віддиху! **18** Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає! **19** Доме Ізраїлів, — благословіть Господа! Аароновий доме, — благословіть Господа! **20** Доме Левітів, — благословіть Господа! Хто боїться Господа, — благословіть Господа! **21** Благословенний Господь від Сіону, що мешкає в Єрусалимі! Алілуя!

136 Дякуйте Господу, — добрий бо Він, бо навіки Його милосердя! **2** Дякуйте Богу богів, бо навіки Його милосердя! **3** Дякуйте Владіці владик, бо навіки Його милосердя! **4** Тому, хто чуда великі Єдиний вчиняє, бо навіки Його милосердя! **5** Хто розумом небо вчинив, бо навіки Його милосердя! **6** Хто землю простяг над водою, бо навіки Його милосердя! **7** Хто світила великі вчинив, бо навіки Його милосердя!

8 сонце, щоб вдень панувало воно, бо навіки Його милосердя! 9 місяця й зорі, щоб вони панували вночі, бо навіки Його милосердя! 10 Хто Єгипет побив був у їхніх перворідних, бо навіки Його милосердя! 11 і Ізраїля вивів з-між них, бо навіки Його милосердя! 12 рукою міцною й раменом простягненим, бо навіки Його милосердя! 13 Хто море Червоне розтяв на частини, бо навіки Його милосердя! 14 і серед нього Ізраїля перепровадив, бо навіки Його милосердя! 15 і фараона та військо його вкинув у море Червоне, бо навіки Його милосердя! 16 Хто провадив народ Свій в пустині, бо навіки Його милосердя! 17 Хто великих царів повбивав, бо навіки Його милосердя! 18 і потужних царів перебив, бо навіки Його милосердя! 19 Сигона, царя амореян, бо навіки Його милосердя! 20 і Ога, Башану царя, бо навіки Його милосердя! 21 і Хто землю їхню дав на спадщину, бо навіки Його милосердя! 22 на спадок Ізраїлеві, Своєму рабові, бо навіки Його милосердя! 23 Хто про нас пам'ятав у поніженні нашім, бо навіки Його милосердя! 24 і від ворогів наших визволив нас, бо навіки Його милосердя! 25 Хто кожному тілові хліба дає, бо навіки Його милосердя! 26 Дякуйте Богу небесному, бо навіки Його милосердя!

137 Над річками Вавилонськими, — там ми сиділи та й плакали, коли згадували про Сіона! 2 На вербах у ньому повісили ми свої арфи, 3 співу бо пісні від нас там жадали були поневолювачі наші, а веселощів — наші мучителі: „Заспівайте но нам із Сіонських

пісень!“ 4 Як же зможемо ми заспівати Господнюю пісню в землі чужинця? 5 Якщо я забуду за тебе, о Єрусалиме, — хай забуде за мене правіця моя! 6 Нехай мій язик до мого піднебіння приліпне, якщо я не буду тебе пам'ятати, якщо не поставлю я Єрусалима над радість найвищу своєю!. 7 Пам'ятай же, о Господи, едómським синам про день Єрусалиму, як кричали вони: „Руйнуйте, руйнуйте аж до підва́лин його!“ 8 Вавилонська дóчка, що маєш і ти ограбóвана бути, — блажен, хто заплатить тобі за твій чин, що ти нам заподіяла! 9 Блажен, хто ухóпить та порозбиває об скелю і твої немовля́та!

138 Давидів. 2 Вклоняю́сь до храму святого Твого, і сла́влю Іме́ння Твоє за Твоє милосердя й за правду Твою, бо звели́чив Ти був над усе Своє Іме́ння та слово Своє! 3 Удень, як взива́ю, почуєш мене, підбадьóрюєш силою душу мою! 4 Усі зéмні царі прославля́ть Тебе, Господи, бóдуть, бо почують вони слово уст Твоі́х, 5 і бóдуть співати про Господні дорóги, бо слава Господня велика, 6 бо високий Госпóдь, — але бачить низько́го, а гордого Він пізна́є іздалéка! 7 Якщо серед тісно́ти підú, — Ти о́живиш мене, на лютість моїх ворогів пошлеш руку Свою, і праві́ця Твоя допоможе мені, — 8 для мене Господь о́це викона́є! Твоя милі́сть, о Господи, вічна, — чі́нів Своєї́ руки не полиш!

139 Для диригента хору. Псалом Давидів. 2 Ти знаєш сиді́ння моє та вставáння моє, думку мою розумі́єш здалéка. 3 Дорóгу мою та лежа́ння моє виміря́єш,

і Ти всі путі мої знаєш, — 4 бо ще слова нема на моїм язичі, а вже, Господи, знаєш те все! 5 Оточив Ти мене ззаду й спереду, і руку Свою надо мною поклав. 6 Дивне знання над моє розуміння, високе воно, — я його не подолāju! 7 Куди я від Духа Твого піду, і куди я втечу від Твого лиця? 8 Якщо я на небо зйду, — то Ти там, або постелюся в шеблі — ось Ти! (Sheol h7585) 9 Понесуся на крилах зірніці, спочину я на кінці моря, 10 — то рука Твоя й там попровадить мене, і мене буде тримати правиця Твоя! 11 Коли б я сказав: „Тільки темрява вкриє мене, і ніч — світло для мене“, 12 то мене не закриє від Тебе і темрява, і ніч буде світити, як день, і темнота — як світло! 13 Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — 14 Прославляю Тебе, що я дивно утворений! Дивні діла Твої, і душа моя відає вельми про це! 15 І кості мої не сховались від Тебе, бо я вчинений був в укритті, я витканий був у глибинах землі! 16 Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоїї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було... 17 Які дорогі мені стали думки Твої, Боже, як побільшилося їх число, - 18 перелічую їх, — численніші вони від піску! Як пробуджуюся, — то я ще з Тобою. 19 Якби, Боже, вразив Ти безбожника, а ви, кровожерці, відступіть від мене! 20 Вони називають підступно Тебе, Твої вороги на марноту пускаються! 21 Отож, ненавиджу Твоїх ненависників, Господи, і Твоїх заколотників бріджусь: 22 повною ненавистю я ненавиджу їх, вони

стали мені ворогами! **23** Віпробуй, Боже, мене, — і пізнай моє серце, досліди Ти мене, — і пізнай мої задуми, **24** і побач, чи не йду я дорогою злою, і на вічну дорогу мене попровадь!

140 Для диригента хору. Псалом Давидів. Візволь мене від людіни лихого, о Господи, бережи мене від насильника, **2** що в серці своїм замишляють злі речі, що війни щодня викликають! **3** Вони гострять свого язика, як той вуж, отрута гадюча під їхніми устами! (Села) **4** Пильнуй мене, Господи, від рук нечестивого, бережи мене від насильника, що задумали стопи мої захитати» **5** Чванливі сховали на мене тенета та шнүри, розтягли свою сітку при стежці, сільця розмістили на мене! (Села) **6** Я сказав Господеві: „Ти Бог мій, — почуй же, о Господи, голос благання мого!“ **7** Господи, Владико мій, сило мого спасіння, що в день бою покрив мою голову, — **8** не виконай, Господи, бажань безбожного, не здійсни його задуму! (Села) **9** Бодай голові не піднесли всі ті, хто мене оточив, бодай зло їхніх уст їх покрило! **10** Хай прісок на них упаде, нехай кине Він їх до огню, до провалля, щоб не встали вони! **11** Злоязична людина — щоб міцною вона не була на землі, людина насильства — бодай лихо спіймало її, щоб попхнути на погібіль! **12** Я знаю, що зробить Господь правосуддя убогому, прісуд правдивий для бідних, — **13** тільки праведні дякувати будуть Іменню Твоєму, невинні сидітимуть перед обличчям Твоїм!

141 Псалом Давидів. **2** Нехай ста́не молитва моя як кади́ло перед лицем Тво́ім, підно́шення рук мо́їх — як жертва вечі́рня! **3** Поклади, Господи, сторо́жу на уста мо́ї, стережи́ двері губ мо́їх! **4** Не дай нахили́тися серцю моєму до речі лихо́ї, — щоб учі́нки робити безбо́жністю, із людьми, що чинять пере́ступ, і щоб не ласува́вся я їхніми присма́ками! **5** Як праведний вразі́ть мене, — то це милі́сть, а доко́рить мене, — це оли́ва на го́лову, її не відкине моя голова, бо ще і молитва моя проти їхнього зла. **6** Їхні су́дді по скелі розки́дані, та слова́ мої вчують, бо приємні вони. **7** Як дрóва руба́ють й розко́люють їх на землі, так розки́дані наші кісткі над отво́ром ше́блу. (Sheol h7585)

8 Бо до Тебе, о Господи, Владико, мої очі, на Тебе надію́сь — не зруйно́вуй мого життя! **9** Бережи Ти від па́стки мене, що на мене поставили, та від тенéт переступників! **10** Хай безбожні попада́ють ра́зом до сі́тки своєї, а я промину́!

142 Псалом навча́льний, Давида, коли він був у печері. Молитва. Мій голос до Господа, — я кличу, мій голос до Господа, — я благáю! **2** Перед обличчям Його вилива́ю я мову свою, про недолю свою я розка́зую перед обличчям Його́, **3** коли́ омліва́є мій дух у мені. А Ти знаєш дорогу мою: на дорозі, якою ходжу́, па́стку для мене сховали! **4** Правору́ч поглянь і побач: немає ніко́го знайо́мого, загинув приту́лок від мене, ніхто не питає за душу мою. **5** Я кличу до Тебе, о Господи, я кажу́: „Ти моє пристано́вище, доля моя у країні живих!“ **6** Прислу́хайся ж Ти до благáння мого́, бо

зробився я зовсім нуждєнний! Визволь мене від моїх переслїдників, бо стали сильніші від мене вони! **7** Вїведи душу мою із в'язниці, щоб славити Ймєння Твоє! Праведні оточать мене, як учїниш добро надо мною!

143 Псалом Давидів. **2** І на суд не вступай із рабом Своїм, — бо жоден живий перед обличчям Твоїм справедливим не буде! **3** Бо неприятель переслїдує душу мою, тїпче живу мою до землі. Посадив мене в тємряву, як мерцїв цього світу! **4** Омліває мій дух у мені, кам'яніє в нутрї моїм серце моє. **5** Я згадую дні стародавні, над усіми Твоїми чинами роздумую, говорю про діла Твоїх рук. **6** Я рўки свої простягаю до Тебе, душа моя прагне Тебе, як' пересохла земля! (Сєла) **7** Поспіші мене вїслухати, Господи, — дух мій кінчається! Не ховай Ти від мене обличчя Свого, і нехай я не бїду подібний до тих, хто сходить до гробу! **8** Об'яви мені вранці Своє милосердя, бо на Тебе надїюсь, повідом Ти мене про дорогу, якою я маю ходїти, бо до Тебе підношу я душу свою! **9** Урятуй мене, Господи, від моїх ворогів, бо до Тебе вдаюся! **10** Навчи мене волю чинити Твою, бо Ти Бог мій, — добрий Дух Твій нехай попровадить мене по рївній землі! **11** Ради Ймення Свого, о Господи, оживи мене, Своєю правдою вїведи душу мою від недоли! **12** А в Своїм милосерді понищ моїх ворогів, і вїгуби всіх, хто ненавидить душу мою, бо я — раб Твій!

144 Давидів. **2** Він моє милосердя й твердїня моя, фортеця моя та моя охорона мені, Він мій щит, і я

до Нього вдаюся, Він мій нарód підбиває під мене!
3 Господи, щó то людіна, що знаєш її, щó то син
людський, що зважаєш на нього? 4 Людіна стала
до páри подібна, її дні — як та тінь проминúща! 5
Господи, нахили Свое небо, — й зійди́, доторкні́ся до
гір, — і вони задимúють! 6 Заблищи́ блискави́цею,
й їх розпорóбш, пошли Свої стріли, і їх побентéж! 7
Пошли з висоти́ Свою руку, й мене порятúй, і визволь
мене з вод великих, від руки чужинців, 8 що їхні устá
промовляють неправду, а їхня прави́ця — прави́ця
зрадли́ва! 9 Боже, я пісню новú заспіваю́ Тобі, на
áрфі десятистру́нній заграю́ Тобі, 10 що Ти перемогу
царям пода́єш, що рятуєш Давида, Свого раба, від
лихого мечá! 11 Порятуй же мене й збережи Ти
мене від руки чужинців, що їхні устá промовляють
марнóту, а їхня прави́ця — прави́ця зрадли́ва, 12 щоб
були́ сини наші, немов саджанці́, ви́плекані в їхній
мóлодості, наші дóчки — немов ті нарíжні стовпи́,
вiтесані на окрáсу палати! 13 Повні наші комóри, —
вони видають найрізнiше, кóтяться тисячами наші
вiвці та кóзи, десятками тисяч по наших подвiр'ях
розплóджуються! 14 Ситі наші бики́, немає пригóд і
немає хворóби, і на вóлицях наших нема нарікáнь! 15
Блаженний нарód, що йому так ведéться, блаженний
нарód, що Господь — йому Бог!

145 Хвалá Давидова. 2 Я кожного дня Тебе
благословля́тиму, і хвалитиму́ Йме́ння Твое повік-
віку! 3 Великий Господь і просла́влений вельми, і
недосліди́ме вели́ччя Його! 4 Рід ро́дові буде хвалити

діла Івої, і будуть могутність Твою виявляти! **5** Про пишну славу величчя Твого, про справи чудовні Твої розповім! **6** Будуть казати про силу грізних Твоїх чинів, а про велич Твою — розповім я про неї. **7** Пам'ять про добрість велику Твою сповіщатимуть, і будуть співати про правду Твою! **8** Щедрий і милосердний Господь, довготерпеливий й багатомилостивий, **9** Господь добрий до всіх, а Його милосердя — на всі Його творива! **10** Тебе, Господи, славити будуть усі Твої творива, а святі Твої Тебе благословлятимуть, **11** про славу Царства Твого звіщатимуть, про могутність Твою говоритимуть, **12** щоб людським синам об'явити про могутність Його та про славу величчя Царства Його! **13** Царство Твоє — царство всіх віків, а влада Твоя — по всі роди! **14** Господь підпирає всіх падаючих, усіх зігнутих Він випростовує! **15** Очі всіх уповають на Тебе, і Ти їм поживу даєш своєчасно, **16** Ти руку Свою відкриваєш, — і все, що живе, Ти зичливо годуєш! **17** Господь справедливий на кожній дорозі Своїй, і милостивий у всіх Своїх учінках, **18** Господь близький всім, хто взиває до Нього, хто правдою кличе Його! **19** Волю тих, хто боїться Його, Він сповняє, і благання їх чує та їм допомагає, — **20** Господь береже тих усіх, хто любить Його, а безбожних усіх Він понищить! **21** Славу Господню уста мої будуть звіщати, і благословлятиме кожне тіло святе Його Ймення на віки віків!

146 Алілуя! **2** хвалитиму Господа, поки живу, співатиму Богу моєму, аж поки існую! **3** Не надійтесь на князів, на людського сина, бо в ньому спасіння

нема: **4** вийде дух його — і він до своєї землі повертається, — того дня його задуми гинуть! **5** Блаженний, кому його поміч — Бог Яковів, що надія його — на Господа, Бога його́, **6** що небо та землю вчинив, море й усе, що є в них, що правди пильнує навіки, **7** правосуддя вчиняє покривдженим, що хліба голодним дає! Господь в'язнів розв'язує, **8** Господь очі сліпим відкриває, Господь випростовує зігнутих, Господь милує праведних! **9** Господь обороняє прихो́дьків, сироту́ та вдові́цю підтримує, а дорогу безбожних викривлює! **10** Хай царює навіки Господь, Бог твій, Сіоне, із роду у рід! Алілу́я!

147 Хваліть Господа, — добрий бо Він, виспівуйте нашому Богу, — приємний бо Він, — Йому подобає хвала! **2** Господь Єрусалима будує, збирає вигнанців Ізраїлевих. **3** Він злама́носéрдих лікує, і їхні рани болю́чі обв'язує, **4** вирахо́вує Він число зóрям, і кожній із них дає йме́ння. **5** Великий Господь наш, та дужий на силі, Його мудрости міри нема! **6** Господь підіймає слухня́них, безбожних понижує аж до землі. **7** Дайте відпові́дь Господу нашому вдячно́ю піснею, заграйте для нашого Бога на гу́слах: **8** Він хмарами небо вкриває, пригото́влює дощ для землі, обро́щує гори травою, **9** худобі дає її корм, вороня́там — чого вони кличу́ть! **10** Не в силі коня уподо́ба Його, і не в чле́нах люди́ни Його закоха́ння, — **11** Господь любить тих, хто бої́ться Його, хто надію скла́дає на милість Його! **12** Хвали Господа, Єрусалиме, прославляй Свого Бога, Сіоне, **13** бо зміцняє Він за́суви брам твоїх, синів твоїх

благословляє в тобі, **14** чинить мир у границі твоїй,
годує тебе пшеницею щирою, **15** посилає на землю
наказа Свого, — дуже швидко летить Його Слово! **16**
Дає сніг, немов вівну, розпорóшує пáморозь, буцім
то пóрох, **17** Він кидає лід Свій, немов ті кришкі, —
і перед морозом Його хто устóить? **18** Та Він пошлé
Своє слово, — та й розтóпить його, Своїм вітром
повіє, — вода потече! **19** Своє слово звіщає Він Якову,
постанóви Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю: **20** для
жодного люду Він так не зробив, — той не знають
вони правосуддя Його! Алілуя!

148 Алілуя! **2** Хваліте Його, всі Його Анголі, хваліте
Його, усі війська Йогó: **3** Хваліте Його, сонце й місяцю,
хваліте Його, усі зóрі ясні! **4** Хваліте Його, небесá із
небéс, та води, що над небесáми! **5** Нехай Господа
хвалять вони, бо Він наказáв, — і створились вони,
6 Він їх поставив на вічні вікі, дав наказá, — і не
перестóплять його! **7** Хваліть Господа тáкож з землі:
риби великі й безóдні усі, **8** огонь та град, сніг та
туман, вітер бурхлівий, що виконує слово Йогó, **9**
гóри та пáгірки всі, плідне дерево та всі кедріни,
10 звіринá й вся худóба, все плазúюче та птáство
крилате, **11** зéмні царі й всі нарóди, князі та всі сúдді
землі, **12** юнакі та дівиці, старі рáзом із дїтьми, —
13 нехай усі хвалять Господнє Ім'я, бо Йогó тільки
Ймéння звелічилось, велічність Його на землі й
небесáх! **14** Він рога народу Своéму підніс! Слава всім
богобійним Йогó, дїтям Ізраїлевим, нарóдові, що до
Нього близький! Алілуя!

149 Алілу́я! **2** Хай Ізраїль радіє Творце́м своїм, хай Царем своїм тішаться діти Сіону! **3** Нехай славлять Ім'я Його та́нцем, нехай вигравáють для Нього на б́убні та гу́слах, **4** бо знахо́дить Господь уподо́бу в наро́ді Своїм, прикраша́є покірних спасі́нням! **5** Хай радіють у славі святі, хай співають на ло́жах своїх, **6** просла́влення Бога — на їхніх уста́х, а меч обосо́чний — ув їхніх рука́х, **7** щоб чинити між пле́менами по́мсту, між наро́дами — ка́ри, **8** щоб їхніх царів пов'язати кайдáнами, а їхніх вельмо́ж — ланцюга́ми, **9** щоб між ними чини́ти суд написаний! Він — вели́чність для всіх богоб́ійних! Алілу́я!

150 Алілу́я! Хваліть Бога в святині Його, хваліте Його на могутні́м Його небозво́ді! **2** Хваліте Його за чіни могутні́ Його, хваліте Його за могутню вели́чність Його́! **3** Хваліте Його звуком тру́бним, хваліте Його на арфі та гу́слах! **4** Хваліте Його на б́убні та та́нцем, хваліте Його на стру́нах та флейті! **5** Хваліте Його на цимба́лах дзві́нких, хваліте Його на цимба́лах гучні́х! **6** Все, що ди́хає, — хай Господа хва́лить! Алілу́я!

Приповісті

1 Приповісті Соломона, сина Давидового, царя Ізраїлевого, — **2** щоб пізнати премудрість і карність, щоб зрозуміти розсудні слова, **3** щоб прийняти напоумлення мудрости, праведности, і права й простоти, **4** щоб мудрости дати простодушним, юнакові — пізнання й розважність. **5** Хай послухає мудрий — і приможить науку, а розумний здобуде хай мудрих думок, **6** щоб пізнати ту приповідь та загадкове говорення, слова мудреців та їхні загадки. **7** Страх Господній — початок премудрости, — нерозумні погорджують мудрістю та напучуванням. **8** Послухай, мій сину, напучення батька свого, і не відкидай науки матері своєї, — **9** вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою. **10** Мій сину, як грішники будуть тебе намовляти, — то з ними не згоджуйся ти! **11** Якщо скажуть вони: „Ходи з нами, чатуймо на кров, безпричинно засядьмо на неповинного, **12** живих поковтаймо ми їх, як шеол, та здорових, як тих, які сходять до гробу! (Sheol h7585) **13** Ми знайдемо всіляке багатство цінне, переповнимо здобиччю наші хати. **14** Жеребок свій ти кинеш із нами, — буде саква одна для всіх нас“, — **15** сину мій, — не ходи ти дорогою з ними, спини ногу свою від їхньої стезжки, **16** бо біжать їхні ноги на зло, і поспішають, щоб кров проливати! **17** Бож надармо поставлена сітка на очах усього крилатого: **18** то вони на кров власну чатують, засідають на душу свою! **19** Такі то дороги усіх, хто заздрий чужого

добра: воно бере душу свого власника! **20** Кличе мудрість на вулиці, на плóщах свій голос дає, **21** на шумливих місцях проповідує, у місті при входах до брам вона каже слова свої: **22** „Доки ви, нерозумні, глупóту любитимете? Аж доки насмішники будуть кохатись собі в глузува́нні, а безглу́зді нена́видіти будуть знанія? **23** Зверніться но ви до картáння могó, — ось я виллю вам духа свого, спові́щу вам слова свої! **24** Бо кликала я, та відмовились ви, простягла́ була руку свою, та ніхто не прислу́хувався! **25** І всю раду мою ви відкинули, картáння ж мого не схотіли! **26** Тож у вашім нещасті сміятися буду і я, насміха́тися буду, як при́йде ваш страх. **27** Коли при́йде ваш страх, немов вихор, і прива́литься ваше нещастя, мов буря, як при́йде недоля та у́тиск на вас, **28** тоді кликати бу́дуть мене, але не відпові́м, будуть шукати мене, та не зна́йдуть мене, — **29** за те, що науку зненáвиділи, і не ви́брали стра́ху Господнього, **30** не хотіли поради моєї, погóрджували всіма моїми докóрами! **31** І тому́ хай їдять вони з плóду дороги своєї, а з порад своїх хай насища́ються, — **32** бо відсту́пство безумних заб'є їх, і безпéчність безтя́мних їх ви́губить! **33** А хто мене слухає, той буде жити безпéчно, і буде спокійний від страху перед злом!“

2 Сину мій, якщо при́ймеш слова мої ти, а на́кази мої при собі заховаєш, **2** щоб слухало мудрости вухо твоє, своє серце прихі́лиш до розуму, **3** якщо до розсудку ти кликати будеш, до розуму кликатимеш своїм голосом, **4** якщо бу́деш шукати його, немов

срібла, і будеш його ти пошукувати, як тих схованих
скарбів, — 5 тоді зрозумієш страх Господній, і знайдеш
ти Богопізнання, — 6 бо Господь дає мудрість, з
Його уст — знання й розум! 7 Він спасіння ховає
для щирих, мов щит той для тих, хто в невинності
ходить, 8 щоб справедливих стежок стерегти, і береже
Він дорогу Своїх богобійних! 9 Тоді ти збагнеш
справедливість та право, і простоту, всіляку дорóгу
добра, 10 бо мудрість увійде до серця твого, і буде
приємне знання для твоєї душі! 11 розважність тоді
тебе пильнуватиме, розум тебе стерегтиме, 12 щоб
тебе врятувати від злої дороги, від людіни, що каже
лукаве, 13 від тих, хто стежки простоти покидає, щоб
ходити дорóгами те́мряви, 14 що тішаться, роблячи
зло, що радіють круті́йствами злого, 15 що стежки
їхні круті, і відходять своїми путями, — 16 щоб тебе
врятувати від блудниці, від чужинки, що мовить
м'яке́нькі слова, 17 що покинула друга юна́цтва свого,
а про заповіт свого Бога забула, — 18 вона бо із домом
своїм западе́ться у смерть, а стежки її — до померлих,
19 ніхто́, хто входить до неї, не ве́рнеться, і сте́жки
життя не дося́гне, — 20 щоб ходив ти дорогою добрих,
і стежки справедливих беріг! 21 Бо замешкають
праведні землю, і невинні зостануться в ній, 22 а
безбожні з землі будуть вигублені, і пови́риваються з
неї невірні!

3 Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої
заповіді стережуть твоє серце, 2 бо примножать для
тебе вони довготу твоїх днів, і років життя та спокою!

3 Мійлість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжі їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — **4** і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людіни! **5** Надійся на Господа всім своїм серцем, а на розум свій не покладайся! **6** Пізнавай ти Його на всіх дорóгах своїх, і Він випростує твої стежки. **7** Не будь мудрий у власних очáх, — бійся Господа та ухиляйся від злого! **8** Це буде ліком для тіла твого, напóем для кóстей твоїх. **9** Шануй Господа із маєтку свого, і з початку всіх плóдів своїх, — **10** і будуть комори твої перепóвнені сítістю, а чавíла твої будуть переливáтись вином молодím! **11** Мій сину, карáння Господнього не відкидай, і картáння Його не вважай тягарém, — **12** бо когó Господь любить, картáє того, і кохає, немов батько сина! **13** Блаженна людіна, що мудрість знайшла, і людіна, що розум одérжала, **14** бо ліпше надбáння їй від надбáння сріблá, і від щирого золота ліпший прибуток їй, **15** дорожча за пёрли вона, і всіяке жадáння твоє не зрівняється з нею. **16** Довгість днів — у правіці їй, багатство та слава — в лівіці їй. **17** Дорóги їй — то дороги приємности, всі стежки їй — мир. **18** Вона дерево життя для тих, хто тримається міцно їй, і блаженний, хто дёржить їй! **19** Господь мудрістю землю заклав, небо розумом міцно поставив. **20** Знанням Його порозкривáлись безóдні, і кроплять росю ті хмари. **21** Мій сину, нехай від очéй твоїх це не відхóдить, стережи добрий розум і розважність, **22** і вони будуть життям для твоєї душі, і прикрасою шиї твоєї, — **23** Тоді підеш безпечно

своєю дорогою, а нога твоя не спотикнётся! **24** Якщо покладёшься — не будеш боятись, а ляжеш, то буде приємний твій сон. **25** Не бўдеш боятись на́глого стра́ху, ні бурі безбожних, як прийде, — **26** бо твоєю надією буде Господь, і Він пильнуватиме но́гу твою, щоб вона не зловилась у пастку! **27** Не стримуй добра́ потребу́ючому, коли в силі твоєї руки́ це вчиніти, **28** не кажи своїм ближнім: „Іди, і зно́ву прийди, а взавтра я дам“, коли маєш з собою. **29** Не ви́брюй лихого на свого ближнього, коли він безпечно з тобою сидить. **30** Не сварися з люди́ною дармо, якщо злого вона не вчинила тобі. **31** Не за́здри насильникові, і ні одні́єї з доріг його не вибирай, **32** бо брідить Господь круті́ями, а з праведними в Нього дружба. **33** Прокля́ття Господнє на домі безбожного, а ме́шкання праведних Він благосло́вить, — **34** з насмішників Він насміхається, а покі́рливим милі́сть дає. **35** Мудрі славу впа́дкóвують, а нерозумні носі́тимуть со́ром.

4 Послухайте, діти, нап́учення батькового, і прислу́хайтеся, щоб навчитися розуму, **2** бо даю́ я вам добру науку: зако́на мого не кидайте, **3** бо сином у ба́тька свого я був, пеще́ний й єдиний у неньки своєї. **4** І навчав він мене, і мені говорив: Нехай де́ржиться серце твоє моїх слів, стережі́ мої заповіди́ та й живи! **5** Здобудь мудрі́сть, здобудь собі́ розум, не забудь, і не цурайся слів моїх уст, — **6** не кидай її — й вона буде тебе стерегті́! кохай ти її — й вона буде тебе пильнувати! **7** Початок премудрости — мудрі́сть здобудь, а за ввесь свій маєток здобудь собі́ розуму! **8**

Тримай її високо — і підійме тебе, ушанує тебе, як її ти пригорнеш: **9** вона дасть голові твоїй гарний вінок, пишну корону тобі подарує! **10** Послухай, мій сину, й бери ти слова мої, і помножаться роки твого життя, — **11** дороги премудрости вчу я тебе, стежками прямими проваджу тебе: **12** коли підеш, то крок твій не буде тісний, а коли побіжиш — не спіткнешся! **13** Міцно тримайся напучування, не лишай, його стережі, — воно бо життя твоє! **14** На стезку безбожних не йди, і не ходи на дорогу лихих, — **15** покинь ти її, не йди нею, усунься від неї й мини, — **16** бо вони не заснуть, якщо злого не вчинять, відійметься сон їм, як не зроблять кому, щоб спіткнувся! **17** Бо вони хліб безбожжя їдять, і вино грабежу попивають. **18** А путь праведних — ніби те світло яснє, що світить все більше та більш аж до півного дня! **19** Дорога ж безбожних — як темність: не знають, об що спотикнуться. **20** Мій сину, прислухайся до моїх слів, до речей моїх ухо своє нахили! **21** Нехай не відійдуть вони від очей твоїх, бережи їх в середині серця свого! **22** Бо життя вони тим, хто їх знайде, а для тіла усього його лікування. **23** Над усе, що лише стережеться, серце своє стережі, бо з нього походить життя. **24** Відкинь ти від себе лукавство уст, віддали ти від себе крутість губ. **25** Нехай дивляться очі твої уперед, а повіки твої нехай перед тобою простують. **26** Стежку ніг своїх вірівняй, і стануть міцні всі дороги твої: **27** не вступайся ні вправо, ні вліво, — усунь свою ногу від зла!

5 Мій сину, на мудрість мою уважай, нахили своє ухо до мого розуму, **2** щоб розважність ти міг стерегти, а пізнання — хай уста твої стережуть! **3** Бо крапають sóлодош губи блудниці, а уста її від оливи масніші, **4** та гіркий їй кінець, мов полі́н, гострий, як меч обосі́чний, — **5** її ноги до смерти спускаються, ше́лу тримаються кроки її! (Sheol h7585) **6** Вона путь життя не уривнює, її стежки непевні, і цього не знає вона. **7** Тож тепер, мої діти, мене ви послухайте, не відходьте від слів моїх уст: **8** віддали́ ти від неї дорогу свою, і не зближайсь до дверей її дому, **9** щоб слави своєї ти іншим не дав, а роки свої — для жорстокого, **10** щоб чужі не наситились сили твоєї й маєтку твого́ в чужім домі! **11** І будеш стогнати при своєму кінці́, як знеможеться тіло твоє й твої сили, **12** і скажеш: „Як нена́видів я те напучування, а картання те серце моє відкидало! **13** І не слухав я голосу своїх учителів, і уха свого не схиля́в до наставників. **14** Тро́хи не був я при кожному злому, в середині збору й громади!“ **15** Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого коло́дзя: **16** чи ж мають на вулицю вилиті бути джерела твої, а на площі — потоки твоєї води? — **17** Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою! **18** Хай твоє джерелó буде благословénне, і радій через жінку твоїх юних літ, — **19** вона ла́ня любовна та се́рна прекрасна, її пе́рса напоять тебе кожнóчасно, — впивайся ж наза́вжди коха́нням її! **20** І на́що, мій сину, ти маєш впиватись блудни́цею, і на́що ти б́удеш приго́ртати груди чужі́нки? **21** Бож перед

очима Господніми всі дороги людїни, і стежки її всі
Він рівняє: **22** власні провину безбожного схоплять
його, і поворóззям свого гріха буде зв'язаний він, **23**
помиратиме він без напúчування, і буде блукати в
великій глупóті своїй!

6 Мій сину, якщо поручівся ти за свого б́лижнього,
дав руку свою за чужóго, — **2** ти попався до пáстки з-
за слів своїх уст, схóплений ти із-за слів своїх уст!
3 Учини тоді це, сину мій, та рятуйсь, бо впав ти
до рук свого б́лижнього: іди, впади в пóрох, і на
ближніх своїх напирáй, **4** не дай сну своїм óчам,
і дрімáння повікам своїм, **5** рятуйся, як сёрна, з
рукі, і як птах із руки птахолóва! **6** Іди до мурашки,
лініюху, поглянь на дороги її — й помудрій: **7** нема
в неї волóдаря, ані урýдника, ані правітеля; **8** вона
заготóвлює літом свій хліб, збирає в жнивá свою їжу.
9 Аж доки, лініюху, ти будеш вилéжуватись, ко́лі ти зо
сну свого встанеш? **10** Ще трохи поспати, подрімати
ще трохи, руки трохи зложіти, щоб полéжати, — **11** і
прійде, немов волоцюга, твоя не́заможність, і злі́дні
твої, як озбрóений муж! **12** Лю́діна нікчёмна, чоловік
злочі́нний, він ходить з лукавими ўстами, **13** він
моргає очі́ма свої́ми, шургає свої́ми но́гами, зна́кі
подає пальцями свої́ми, **14** в його́ серці́ лукавство
ви́бóрює зло кожнóчасно, сваркі́ розсі́ває, — **15** тому
на́гло прихóдить по́гибіль його́, буде ра́птом побитий
— і лі́ку нема! **16** Оцих ші́сть ненавидить Господь, а ці́
сі́м — то гідóта душі́ Його́: **17** очі́ пи́шні, брехлі́вий
язик, і ру́ки, що кров не́повінну ллють, **18** серце, що

плéає злочинні думкі, ноги, що сква́пно біжать на
лихе, **19** свідок брехливий, що брехні роздму́хує, і
хто розсіває сваркі між братів! **20** Стережи, сину мій,
заповідь батька свого́, і не відкидай науки матері
своїї! **21** Прив'яжи їх на серці своєму назавжди, повісь
їх на шиї своїй! **22** Вона буде прова́дити тебе у ході,
стерегти́ме тебе, коли будеш лежати, а пробуди́шся
— мовити буде до тебе! **23** Бо заповідь Божа —
світільник, а наука — то світло, дорóга ж життя
— то навча́льні картáння, **24** щоб тебе стерегти́ від
злосли́вої жінки, від облéсливого язика чужинки. **25**
Не жадай її врóди у серці своїм, і тебе хай не візьме
своїми пові́ками, — **26** Бо вартість розпу́сної жінки —
то бо́ханець хліба, а жінка заміжня вловлює душу
цінну́... **27** Чи візьме лю́дина огонь на лоно своє, —
і одіж її не згорить? **28** Чи буде лю́дина ходіти по
вугі́ллю розпа́леному, і не попáляться ноги її? **29**
Так і той, хто вчащає до жінки свого ближнього:
не буде нека́раним кожен, хто доторкне́ться до неї!
30 Не погóрджують зло́дієм, якщо він укра́де, щоб
рятувати життя своє, коли він голоду́є, **31** та як буде
він зна́йдений, — всі́меро він відшкоду́є, віддасть все
майно свого дому! **32** Хто чинить перéлюб, не має той
розу́му, — він знищує душу свою, — **33** побої́ та сором
він зна́йде, а га́ньба його не зітрéться, **34** бо за́здрощі
— лю́тість мужчи́ни, і не зми́лосéрдиться він у день
помсти: **35** він не зверне уваги на жоден твій викуп, і
не схоче, коли ти гості́нця прибі́льшиш!

7 Сину мій, бережи ти слова мої, мої ж заповіді
заховай при собі, **2** бережи мої заповіді — та й живи, а
наука моя — немов в очах твоїх та зіниці, **3** прив'яжи
їх на пальцях своїх, напиши на таблиці тій серця
свого! **4** На мудрість скажи: „Ти сестра моя!“ а розум
назви: „Мій довірений!“ **5** щоб тебе стерегти від
блудниці, від чужинки, що мовить м'якенькі слова.
6 Бо я визира́в був в вікно свого дому, через ґрати
мого вікна́, **7** і приглядався до неві́ж, розглядався між
моло́ддю. І юна́к ось, позба́влений розуму, **8** прохóдив
по ринку при розі його, і ступив по дорозі до дому її,
9 коли вітере́ць повівав був увечорі дня, у те́мряві
ночі та мо́року. **10** Аж ось жінка в убра́нні блудни́ці
назу́стріч йому́, із серцем підсту́пним, **11** галасліва
та непогамо́вана, її но́ги у домі своїм не бувають:
12 раз на вулиці, раз на майдáнах, і при кожному
ро́зі чату́є вона. **13** І вхопи́ла вона його міцно та й
поцілувала його, безсорóмним зробила обличчя своє
та й сказала йому: **14** „У мене тепер мирні жертви,
— ви́повнила я сьогодні обі́ти свої! **15** Тому́ то я
вийшла назу́стріч тобі, пошукати обличчя твого́, —
і знайшла я тебе! **16** Килима́ми я вістелила своє
ло́же, — ткани́нами різних кольо́рів з єгипетського
полотна́, **17** постéлю свою я посіпала мі́ррою, алóем
та цинамо́ном. **18** Ходи ж, аж до ра́нку впивáтися
будем коха́нням, любов'ю натішимось ми! **19** Бо
вдома нема чоловіка, — пішов у далеку дорогу: **20**
вузлик срібла́ він узяв в свою руку, — хіба́ на день
по́вні поверне до дому свого“. **21** Прихили́ла його

велемовством своїм, облісливістю своїх губ його звábила, — 22 він ра́птом за нею пішов, немов віл, до зарізу прова́джений, і немов пес, що ведуть його на ланцю́гу до ув'язнення, 23 як той птах, поспішає до сітки, і не знає, що це на життя його па́стка ... 24 А тепер, мої діти, мене ви послухайте, і на слова моїх уст уважа́йте: 25 Хай не збóчує серце твоє на дороги її, не блукай ти стежка́ми її, 26 бо вона багатьох уже тру́пами кинула, і численні всі, нею забі́ті! 27 Її дім — до ше́блу доро́ги, що прова́дять до смертних кімна́т.

(Sheol h7585)

8 Чи ж мудрість не кличе, і не подає свого голосу розум? 2 На верхі́в'ях холмі́в, при дорозі́ та на перехре́стях стоїть он вона! 3 При бра́мах, при вході́ до міста, де вхо́диться в двері́, там голосно кличе вона: 4 „До вас, мужі́, я кличу́, а мій голос до лю́дських синів: 5 Зрозумі́йте но, не́уки, мудрість, зрозумі́йте ви розум, безглу́зді! 6 Послуха́йте, я бо шляхётне кажу́, і відкриття́ моїх губ — то простóта. 7 Бо правду говорять уста́ мої, а лука́вство — гидóта для губ моїх. 8 Всі слова́ моїх уст справедливі́, нема в них круті́йства й лука́вства. 9 Усі вони прóсті, хто їх розумі́є, і щирі́ для тих, хто знахо́дить знання́. 10 Візьмі́ть ви картáння моє́, а не срі́бло, і знання́, добі́рніше від щирого золота: 11 лі́пша бо мудрість за пéрли, і не рівня́ються їй всі кле́йноди! 12 Я, мудрість, живу́ разом з розумом, і знахо́джу пізнáння розва́жне. 13 Страх Господні́й — лихе́ все ненáвидіти: я ненáвиджу́ піху та горді́сть, і доро́гу лиху та

лукаві уста́! **14** В мене рада й огля́дність, я розум, і сила у мене. **15** Мною царю́ють царі, а законода́вці права́ справедливі встановлюють. **16** Мною пра́влять владики й вельмо́жні, всі праведні су́дді. **17** Я кохаю всіх тих, хто кохає мене, хто ж шукає мене — мене зна́йде! **18** Зо мною багатство та слава, трива́лий маєток та правда: **19** ліпший плід мій від щирого золота й золота чистого, а прибуток мій ліпший за срі́бло добі́рне! **20** Путтю праведною я ходжу́, поміж правних стежо́к, **21** щоб дати багатство в спа́дщину для тих, хто кохає мене, — і я понапо́внюю їхні скарбни́ці! **22** Господь мене мав на поча́тку Своєї́ дороги, перше чини́в Свої́х, сперво́віку, — **23** відвіку була я встановлена, від поча́тку, від праві́ку землі. **24** Наро́джена я, як безо́день іще не було́, коли не було ще джере́л, водою обтя́жених. **25** Наро́джена я, поки го́ри поставлені ще не були́, давніше за па́гірки, **26** коли ще землі не вчинив Він, ні піль, ні початко́вого поро́ху всесві́ту. **27** Коли приправля́в небеса́ — я була́ там, коли кру́га вставля́в на пове́рхні безо́дні, **28** коли хмари умі́цнював Він нагорі́, як джерела́ безо́дні зміцня́в, **29** коли клав Він для моря уста́ва його́, щоб його бере́гів вода не перехо́дила, коли ставив осно́ви землі, — **30** то я ма́йстром у Нього́ була́, і була я весело́щами день-у-день, радіючи перед обличчям Його́ кожноча́сно, **31** радіючи на земні́м кру́зі Його́, а заба́ва моя — із синами людськими! **32** Тепер же, послушайте, діти, мене, і блаже́нні, хто буде дороги мої́ стерегти́! **33** Навча́ння послушайте й мудрими

станьте, і не відступайте від нього! **34** Блаженна людина, яка мене слухає, щоб пильнувати при дверях моїх день-у-день, щоб одвірки мої берегти! **35** Хто бо знаходить мене, той знаходить життя, і одержує милість від Господа. **36** А хто проти мене грішить, ограбовує душу свою; всі, хто мене ненавидить, ті смерть покохали!“

9 Мудрість свій дім збудувала, сім стовпів своїх витесала. **2** Зарізала те, що було на заріз, змішала вино своє, і трапезу свою приготувала. **3** Дівчат своїх вислала, і кличе вона на висотах міських: **4** „Хто бідний на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, говорить йому: **5** „Ходіть, споживайте із хліба мого, та пийте з вина, що його я змішала! **6** Покиньте глупоту — і будете жити, і ходіте дорогою розуму!“ **7** Хто картає насмішника, той собі ганьбу бере, хто ж безбожникові виговорює, сором собі набуває. **8** Не дорікай пересмішникові, щоб тебе не зненавидів він, вікартай мудрого — й він покохає тебе. **9** Дай мудрому — й він помудріє іще, навчи праведного — і прибільшить він мудрости! **10** Страх Господній — початок премудрости, а пізнання Святого — це розум, — **11** бо мною помножаться дні твої, і додадуть тобі років життя. **12** Якщо ти змудрів — то для себе змудрів, а як станеш насмішником, сам понесеш! **13** Жінка безглузда криклива, нерозумна, і нічого не знає! **14** Сідає вона на сидінні при вході до дому свого, на високостях міста, **15** щоб кликати тих, хто дорогою йде, хто путтю своєю простує: **16** „Хто бідний

на розум, хай прийде сюди, “а хто нерозумний, то каже йому: 17 „Вода крадена — солодка, і приємний прихований хліб“. 18 І не відає він, що самі там мерці, у глибинах шеолу — запрошені нею! (Sheol h7585)

10 Син мудрий — потіха для батька, а син нерозумний — то смуток для неньки його. 2 Не допоможуть несправедливі скарби, а справедливість від смерті визволяє. 3 Не допустить Господь голодувати душу праведного, а набуток безбожників згине. 4 Ледача рука до убогства веде, рука ж роботяща збагачує. 5 Хто літом збирає — син мудрий, хто ж дрімає в жнив'я — син безпутний. 6 Благословенства на голову праведного, а уста безбожним прикриє насильство. 7 Пам'ять про праведного — на благословення, а ймення безбожних загине. 8 Заповіді мудросердий приймає, але дурногубий впаде. 9 Хто в невинності ходить, той ходить безпечно, а хто кривить дороги свої, буде виявлений. 10 Хто оком моргає, той смуток дає, але дурногубий впаде. 11 Уста праведного — то джерело життя, а уста безбожним прикриє насильство. 12 Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі в'їни. 13 В устах розумного мудрість знаходиться, а різка — на спину безтямного. 14 Приховують мудрі знання, а уста нерозумного — близькі до загибелі. 15 Маєток багатого — місто твердинне його, погібіль убогих — їхні злидні. 16 Дорібок праведного — на життя, прибуток безбожного — в гріх. 17 Хто напучування стереже — той на стежці життя, а хто

нехтує картання, той блудить. **18** Хто ненависть ховає, в того губи брехливі, а хто наклепи ширить, той дурновірний. **19** Не бракує гріха в багатстві, а хто стримує губи свої, той розумний. **20** Язык праведного — то добірне сріблО, а розум безбожних — мізерний. **21** Пасуть багатьох губи праведного, безглузді ж умирають з нерозуму. **22** Благословення Господнє — воно збагачає, і смутку воно не принОсить з собою. **23** Нешляхетне робити — забава невОгласа, а мудрість — людині розумній. **24** Чого нечестивий боїться, те прийде на нього, а прагнення праведних сповняться. **25** Як буря, яка пронесється, то й гине безбожний, а праведний має довОчну оснОву. **26** Як оцет зубам, і як дим для очей, так лОнивий для тих, хто його посилає. **27** Страх Господній примножує днів, а роки безбожних вкоротяться. **28** Сподівання для праведних — радість, а надія безбожних загине. **29** Дорога Господня — твердиня невинним, а загібиль — злочинцям. **30** ПовОк праведний не захитається, а безбожники не поживуть на землі. **31** Уста праведного дають мудрість, а лукавий язык буде втятий. **32** Уста праведного уподобання знають, а уста безбожних — лукавство.

11 Обманливі шальки — огИда для Господа, а повна вага — це Його уподоба. **2** Прийде пишність, та прийде і ганьба, а з сумірними — мудрість. **3** Невинність простосердих веде їх, а лукавство зрадливих — їх вигубить. **4** Не допоможе багатство в день гніву, а справедливість від смерти визволює. **5** Справливість

невинного дорогу йому випростóвує, безбожний же падає через безбожність свою. **6** Справедливість прямих їх рятує, а зрадливі захо́плєні будуть своєю захлáнністю. **7** При смерті лю́дини безбожної гине надія, зникає чекáння лю́дини нікчёмної. **8** Виринається праведний з úтиску, і замість нього безбожний іде. **9** Свого ближнього нищить лукавий устáми, а знáнням визволяються праведні. **10** Добром праведних місто радіє, а як гинуть безбожні — співає. **11** Благословенням чéсних підно́ситься місто, а устáми безбожних руйну́ється. **12** Хто погóрджує ближнім своїм, той позбáвлений розуму, а розумна лю́дина мовчить. **13** Виявляє обмóвник таємне, вірнодухий же справу ховає. **14** Народ падає з бра́ку розумного про́воду, при числénності ж ра́дників спасіння буває. **15** Зле робить, як хто за чужого порúчується, хто ж порúку ненавидить, той безпечний. **16** Жінка чеснóтна ося́гує слави, і пильні багатства здобúдуть. **17** Лю́дина ласка́ва душі своїй чинить добрó, а жорстока замучує тіло своє. **18** Чинить діло безва́ртне безбожний, хто ж праведність сіє — заплату правдиву одéржує. **19** Отак праведність є на життя, хто ж женéться за злом, той до смерти зближа́ється. **20** Серцем лукаві — огі́да для Господа, а хто в неповинності ходить — Його уподо́ба. **21** Ручаюсь: не бу́де невинним лихий, а нащáдок правдивих захований буде. **22** Золотая серéжка в свині на ніздрі — це жінка гарна, позбáвлена розуму. **23** Жадáння у праведних — тільки добро, надія безбожних — то гнів. **24** Дехто щедро

дає, та ще додається йому, а дехто ховає над міру, та тільки бідніє. **25** Душа, яка благословляє, насичена буде, а хто поїть інших, — напоєний буде і він. **26** Хто задержує збіжжя, того проклинає народ, хто ж поживу випродує, тому благословення на голову. **27** Хто прагне добра, той шукає вподобання, хто ж лихого жадає, то й прийде на нього воно. **28** Хто надію кладе на багатство своє, той впаде, а праведники зеленіють, як листя. **29** Хто неряд уносить до дому свого, той вітер посяде, а дурноголовий розумному стане рабом. **30** Плід праведного — дерево життя, і мудрий життя набуває. **31** Коли праведний ось надолужується на землі, то тим більше безбожний та грішний!

12 Хто любить навчання, той любить пізнання, а хто докір ненавидить, той нерозумний. **2** Добрий від Господа має вподобання, а людину злих замірів осудить Господь. **3** Не зміцніться людина безбожністю, корінь же праведних не захитається. **4** Жінка чеснотна — корона для чоловіка свого, а засоромлююча — мов та гниль в його кістях. **5** Думки праведних — право, підступні заміри безбожних — омана. **6** Безбожних слова — чатування на кров, а уста невинних урятовують їх. **7** Перевернути безбожних — і вже їх нема, а дім праведних буде стояти. **8** Хвалять людину за розум її, а кривосердий стає на погórду. **9** Ліпше прости́й, але роботя́щий на себе, від того, хто поважним себе видає, та хліба позбавлений. **10** Піклується праведний життям худоби своєї, а серце

безбожних жорстоке. **11** Хто оброблює землю свою, той хлібом насичується, хто ж за марницею гониться, той позбавлений розуму. **12** Безбожний жадає ловити у сітку лихих, а в праведних корень приносить плоди. **13** Пастка злого — в гріху його уст, а праведний з утиску вийде. **14** Людина насичується добром з плоду уст, і зроблене рук чоловіка до нього впаде. **15** Дорога безумця пряма в його очах, а мудрий послухає ради. **16** Нерозумного гнів пізнається відразу, розумний же мовчки ховає зневагу. **17** Хто правду говорить, той виявляє праведність, а свідок брехливий — оману. **18** Дехто говорить, мов коле мечем, язик же премудрих — то ліки. **19** Уста правдиві стоятимуть вічно, а брехливий язик — лиш на хвилю. **20** В серці тих, хто зло оре, — омана, а радість у тих, хто дораджує мир. **21** Жодна кривда не трапляється праведному, а безбожні наповняються лихом. **22** Уста брехливі — огіда у Господа, а чинячі правду — Його уподоба. **23** Приховує мудра людина знання, а серце безумних глупоту викликає. **24** Роботяща рука пануватиме, а лінива даніною стане. **25** Туга на серці людини чавить її, добре ж слово її веселить. **26** Праведний вивідає свою путь, а дорога безбожних зведе їх самих. **27** Не буде ледачий пекти свого полову, а людина трудяща набуде маєток цінний. **28** В путі праведности є життя, і на стежці її нема смерти.

13 Син мудрий приймає картання від батька, а насмішник докору не слухає. **2** З плоду уст чоловік споживає добро, а жадоба зрадливих — насильство.

3 Хто уста свої стереже́, той душу свою береже́,
а хто губи свої розпускає́, — на того погібі́ль. 4
Пожадає́ душа лінюха́, та дарёмно, душа ж роботящих
насі́титься. 5 Нена́видить праведний слово брехливе,
безбожний же чинить лихе, і себе засорóмлює. 6
Праведність оберігає́ невинного на дорозі його́, а
безбожність погу́блює грішника. 7 Дехто вдає́ багача́,
хоч нічо́го не має, а дехто вдає́ бідака́, хоч маєток
великий у нього́. 8 Випу́к за душу лю́дини — багатство
її́, а вбогий й доко́ру не чує. 9 Сві́тло праведних
весе́ло сві́тить, а світи́льник безбожних пога́сне.
10 Тільки сварка пихо́ю зчиня́ється, а мудрість із
тими, хто ра́диться. 11 Багатство, заско́ро здобу́те, —
поме́ншується, хто ж збирає́ по́малу — примно́жує.
12 Задовга надія́ — недуга́ для серця́, а бажáння, що
спóвнюється, — це дере́во життя́. 13 Хто погóрджує́
словом Господні́м, той шко́дить собі́, хто ж страх має́
до запові́ді, тому надолу́житься. 14 Нау́ка премудрого́
— крини́ця життя́, щоб відда́літися від пасток сме́рти.
15 Добрий розу́м прино́сить приємні́сть, а доро́га
зрадлі́вих — погу́ба для них. 16 Ко́жен розу́мний за
мудрі́стю робить, а безу́мний глупо́ту показує́. 17
Безбожний посóл у неща́стя впаде́, а ві́рний посол —
немов лі́к. 18 Хто ламає́ поу́ку — убозтво́ та га́ньба
тому́, а хто бере́же осторо́гу — шанований ві́н. 19
Ві́конане побажа́ння приємне душі́, а вступи́тись від
зла — то оги́да безу́мним. 20 Хто з мудрими ходи́ть,
той мудрим стає́, а хто товари́шує з безу́мним, той
лиха набу́де. 21 Грішникі́в зло доганя́є, а праведним

Бог надолужить добром. **22** Добрий лишає спадок і онукам, маєток же грішника схований буде для праведного. **23** Убогому буде багато поживи і з поля несправного, та деякі гинуть з безправ'я. **24** Хто стримує різку свою, той ненавидить сина свого, хто ж кохає його, той шукає для нього картання. **25** Праведний їсть, скільки схоче душа, живіт же безбожників завжди брак відчуває.

14 Мудра жінка будує свій дім, а безумна своєю рукою руйнує його. **2** Хто ходить в простоті своїй, боїться той Господа, а в кого дороги криві, той погорджує Ним. **3** На устах безумця галужка пихи, а губи премудрих їх стережуть. **4** Де немає биків, там ясла порожні, а щедрість врожаю — у силі волі. **5** Свідок правдивий не лже, а свідок брехливий говорить неправду. **6** Насмішник шукає премудрости, — та надаремно, пізнання легке для розумного. **7** Ходи здаля від людини безумної, і від того, в кого мудрих уст ти не бачив. **8** Мудрість розумного — то розуміння дороги своєї, а глупота дурних — то омана. **9** Нерозумні сміються з гріха, а між праведними — уподобання. **10** Серце знає гіркоту своєї душі, і в радість його не втручається інший. **11** Буде вигублений дім безбожних, а намет безневинних розквітне. **12** Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерті. **13** Також іноді і від сміху болить серце, і закінчення радості — смуток. **14** Хто підступного серця, насититься той із доріг своїх, а добра людина — із чинів своїх. **15** Вірить

безглу́здий в кожнісіньке слово, а мудрий зважає на кро́ки свої. **16** Мудрий бої́ться й від злого вступає, нерозумний же гні́вається та смі́ливий. **17** Скорий на гнів учиняє глупо́ту, а лю́дина лукава зненáвиджена. **18** Нерозумні глупо́ту впадко́вують, а мудрі знання́м коронуються. **19** Покло́няться злі перед добрими, а безбожники — при брамах праведного. **20** Убогий зненáвиджений наві́ть ближні́м свої́м, а в багатого дру́зі числе́нні. **21** Хто погорджує ближні́м свої́м, той грі́шить, а ласка́вий до вбогих — блаже́нний. **22** Чи ж не блу́дять, хто о́ре лихе? А милі́сть та правда для тих, хто о́ре добро́. **23** Кожна пра́ця прино́сить достáток, але́ пра́ця уст в недостáток веде́. **24** Корона премудрих — їхня му́дрість, а віне́ць нерозумних — глупо́та. **25** Свідо́к правдивий визво́лює душі́, а свідо́к обма́нливий — брехні́ торочить. **26** У Господньому стра́хові сильна наді́я, і Він приста́новище ді́тям Сво́ім. **27** Страх Господній — крини́ця життя́, щоб віддаля́тися від пасток сме́рти. **28** У числе́нності лю́ду вели́чність ца́ря, а в бра́ку наро́ду — погібі́ль воло́даря. **29** Терпелі́вий у гні́ві — багаторозумний, а гнівлі́вий вчиняє глупо́ту. **30** Ла́гідне серце — життя́ то для ті́ла, а за́здрість — гнилі́зна косте́й. **31** Хто тисне нужде́нного, той ображає свого Творця́, а хто милосі́вний до вбогого, той поважає Йо́го. **32** Безбожний у зло своє падає, а праведний повний наді́ї й при сме́рті свої́й. **33** Мудрі́сть має спочи́нок у серці́ розумного, а що в нутрі́ безумних, те ви́явиться. **34** Праведні́сть лю́д підійма́є, а беззако́ння — то сором

наро́дів. **35** Ласка царéва — рабóві розумному, гнів же його — проти того, хто сорóмить його.

15 Ла́гідна відпові́дь гнів відверта́є, а слово в́разливе гнів підійма́є. **2** Язик мудрих — то добре знання́, а уста́ нерозумних глупо́ту вислóвлюють. **3** Очі Господні на кожному місці́, — позира́ють на злих та на добрих. **4** Язик ла́гідний — то дере́во життя́, а лука́вство його́ — залама́ння на ду́сі. **5** Зневажа́є безумний напучення ба́тькове, а хто бере́же осто́рогу, ста́є розумні́ший. **6** Ді́м праведного́ — ска́рб вели́кий, а в пло́ді безбо́жного — бе́злад. **7** Уста́ мудрих знання́ розсі́вають, а се́рце безглу́зних не так. **8** Жертва́ безбо́жних — оги́да для Господа́, а моли́тва невинних — Йо́го уподо́ба. **9** Господе́ві оги́да — доро́га безбо́жного, а того́, хто женеться́ за праведні́стю, Ві́н коха́є. **10** Лю́та кара на то́го, хто пу́ть оста́вляє, а хто осто́рогу нена́видить, той умира́є. **11** Ше́ол й Аваддо́н перед Госпо́дом, — тим бі́льше се́рця сині́в лю́дських! **(Sheol h7585)** **12** Насмі́шник не люби́ть карта́ння собі́, — він до мудрих не пі́де. **13** Ра́дісне се́рце ли́це веселі́ть, а при сму́тку се́рдéчному́ дух приго́ломшений. **14** Се́рце розуме́ шука́є знання́, а уста́ безумних глупо́ту пасу́ть. **15** Нужде́нному́ всі́ дні́ ли́хі, кому́ ж до́бре на се́рці, у того́ гості́на пості́йно. **16** Лі́пше ма́ле у Госпо́дньому́ стра́ху, ані́ ж ска́рб вели́кий, та триво́га при то́му. **17** Лі́пша по́жива я́рінна, і при то́му лю́бов, ані́ж тучний ві́л, та нена́висть при то́му. **18** Гнівлі́ва лю́дина роздра́жнює́ сварку́, терпелі́ва ж у гні́ві в́споко́ює за́колот. **19** Доро́га лі́нивого́ — то тернові́ння, а пу́ть

ширих — дорога гладка. **20** Мудрий син тішить батька свого, а людина безумна погорджує матір'ю свою. **21** Глупота — то радість для нерозумного, а людина розумна дорогою простою ходить. **22** Ламаються задуми з браку поради, при численності ж радників сповняться. **23** Радість людині — у відповіді його уст, а слово на часі своєму — яке воно добре! **24** Путь життя для премудрого — угору, щоб віддаляватись від шеолу вниз. **(Sheol h7585)** **25** Дім пишних руйнує Господь, але ставить межі для вдови. **26** Думки злого — огіда для Господа, але чисті для Нього приємні слова. **27** Зажерливий робить нещасним свій дім, хто ж дарунки ненавидить, той буде жити. **28** Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло. **29** Далекий Господь від безбожних, але справедливих молитву Він чує. **30** Світло очей тішить серце, добра звістка підкріплює кістки. **31** Ухо, що навчання життя вислуховує, буде перебувати між мудрими. **32** Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остороги, здобуде той розум. **33** Страх Господній — навчання премудрости, а перед славою — скромність іде.

16 Заміри серця належать людині, та від Господа — відповідь язика. **2** Всі дороги людини чисті в очах її, та зважає душі Господь. **3** Поклади свої чини на Господа, і будуть поставлені міцно думки твої. **4** Все Господь учинив ради цілей Своїх, — і безбожного на днину зла. **5** Огіда для Господа всякий бундючний, — ручуся:

не буде такий без вини! **6** Провина викуплюється через милість та правду, і страх Господній відвóдить від злого. **7** Як дороги лю́дини Господь уподóбає, то й її ворогів Він замірює з нею. **8** Ліпше мале справедливе, аніж великі прибу́тки з безпра́в'я. **9** Розум лю́дини обдумує путь її, але кроки її наставляє Госпо́дь. **10** Вириша́льне слово в царя на губа́х, тому в су́ді уста́ його не спроневі́ряться. **11** Вага й ша́льки правдиві — від Господа, все каміння ваго́ве в торби́нці — то діло́ Його. **12** Чинити безбожне — огі́да царям, бо трон зміцнюється справедливістю. **13** Уподóба царя́м — губи пра́ведности, і він любить того, хто правдиве говорить. **14** Гнів царя — вісник смерти, та мудра лю́дина зла́гіднить його́. **15** У світли царсько́го обличчя — життя, а його уподóба — мов хмара дощéва весною. **16** Набува́ння премудрости — як же це ліпше від золота, набува́ння ж розуму — добі́рніше від срі́бла! **17** Путь справедливих — ухиля́тись від зла; хто дорогу свою береже, той душу свою охорóнює. **18** Перед загибі́ллю гордість буває, а перед упа́дком — бундю́чність. **19** Ліпше бути покі́рливим із ла́гідними, ніж здóбич ділити з бундю́чними. **20** Хто вважає на слово, той зна́йде добро, хто ж надію складає на Господа — буде блаженний. **21** Мудросердого кличуть „розумний“, а со́лодошч уст прибавляє науки. **22** Розум — джерело життя власнико́ві його, а карта́ння безумних — глупо́та. **23** Серце мудрого чинить розумними уста його, і на уста його прибавляє навча́ння. **24** Приємні слова́ — щільнико́вий то мед,

солодкий душі й лік на кості. **25** Буває, дорога людині здається простою, та кінець її — стежка до смерти. **26** Людина трудяща працює для себе, бо до того примушує рот її. **27** Нікчемна людина копає лихе, а на устах її — як палючий огонь. **28** Лукава людина сварки розсіває, а обмовник розділює друзів. **29** Насильник підмовлює друга свого, і провадить його по недобрій дорозі. **30** Хто прижмурює очі свої, той крутіства видумує, хто губами знаки подає, той виконує зло. **31** Сивізна — то пишна корона, знаходять її на дорозі праведности. **32** Ліпший від силача, хто не скорий до гніву, хто ж панує над собою самим, ліпший від завойовника міста. **33** За пазуху жереб вкладається, та весь його вірок — від Господа.

17 Ліпший черствий кусок зо спокоем, ніж дім, повний у́чти м'ясної зо сваркою. **2** Раб розумний панує над сином безпутнім, і серед братів він поділить спадок. **3** Для срібла — топільна посудина, а горно — для золота, Господь же серця випробує. **4** Лиходій слухається уст безбожних, слухає неправдомов язика лиходійного. **5** Хто сміється з убогого, той ображає свого Творця, хто радіє з нещастя, — не буде такий без вини. **6** Корона для старших — онуки, а пишнота дітей — їхні батьки. **7** Не пристойна безумному мова поважна, а тим більше шляхетному — мова брехлива. **8** Хабар в очах його власника — самоцвіт: до всього, до чого повернеться, буде щастити йому. **9** Хто шукає любови — провину ховає, хто ж про неї повторює, розгонює друзів. **10** На розумного більше впливає одне

остереження, як на глупака сто ударів. **11** Злий шукає лише неслухняности, та вісник жорстокий на нього пошлеться. **12** Ліпше спіткати обездітнену ведмедицю, що кидається на людину, аніж нерозумного в глупоті його. **13** Хто відплачує злом за добро, — не відступить лихе з його дому. **14** Почин сварки — то прорив води, тому перед вибухом сварки покинь ти її! **15** Хто оправдує несправедливого, і хто засуджує праведного, — обидва вони Господеві огідні. **16** Навщо ті гроші в руці нерозумного, щоб мудрість купити, як мозку нема? **17** Правдивий друг любить за всякого часу, в неволі ж він робиться братом. **18** Людина, позбавлена розуму, ручиться, — поруку дає за друга свого. **19** Хто сварку кохає, той любить гріх; хто ж підвищує уста свої, той шукає нещастя. **20** Людина лукавого серця не знайде добра, хто ж лукавить своїм язиком, упаде в зло. **21** Хто родить безумного, родить на смуток собі, і не потішиться батько безглузлого. **22** Серце радісне добре лікує, а пригноблений дух сушить кісті. **23** Безбожний таємно бере хабара, щоб зігнути путі правосуддя. **24** З обличчям розумного — мудрість, а очі глупця — аж на кінці землі. **25** Нерозумний син — смуток для батька, для своєї ж родительки — гіркість. **26** Не добре карати справедливого, бити шляхетних за щирість! **27** Хто слова свої стримує, той знає пізнання, і холонокривний — розумна людина. **28** І глупак, як мовчить, уважається мудрим, а як уста свої закриває — розумним.

18 Примхлівий шукає сваволі, стає проти всього розумного. **2** Нерозумний не хоче навчатися, а тільки свій ум показати. **3** З приходом безбожного й ганьба приходить, а з легковаженням — сором. **4** Слова уст людини — глибока вода, джерело премудрости — бризкотливий потік. **5** Не добре вважати на обличчя безбожного, щоб праведного повалити на суді. **6** Уста нерозумного тягнуть до сварки, а слова його кличуть бійки. **7** Язик нерозумного — загибель для нього, а уста його — то тенета на душу його. **8** Слова обмовника — мов ті присмаки, і вони сходять у нутро утроби. **9** Теж недбалий у праці своїй — то брат марнотратнику. **10** Господнє Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний. **11** Маєток багатому — місто твердинне його, і немов міцний мур ув уяві його. **12** Перед загибеллю серце людини високо несеться, перед славою ж — скромність. **13** Хто відповідає на слово, ще поки почув, — то глупота та сором йому! **14** Дух дійсного мужа виносить терпіння своє, а духа прибитого хто піднесе? **15** Серце розумне знання набуває, і вухо премудрих шукає знання. **16** Дарунок людини виводить із утиску, і провадить її до великих людей. **17** Перший у сварці своїй уважає себе справедливим, але прийде противник його та й дослідить його. **18** Жереб перериває сварки, та відділює сильних один від одного. **19** Розлючений брат протиставиться більше за місто твердинне, а сварки, — немов засуви замку. **20** Із плоду уст людини насичується її шлунок, вона насичується плодом уст

своїх. **21** Смерть та життя — у владі язика, хто ж кохає його, його плід поїдає. **22** Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добро́, і милість отримав від Господа. **23** Убогий говорить благально, багатий же відповідає зухвало. **24** Є товариші на розбитті, та є й приятель, більше від брата прив'язаний.

19 Ліпший убогий, що ходить в своїй неповідності, ніж лукавий устами та нерозумний. **2** Теж не добра душа без знання, а хто на́глисть ногами, спіткне́ться. **3** Глупо́та лю́дини дорогу її викривля́є, і на Господа гні́вається її серце. **4** Ма́сток примно́жує дру́зів числе́нних, а від бідака́ відпадає й товариш його. **5** Свідо́к брехливий не буде без кари, а хто брехні говорить, не буде врято́ваний. **6** Багато-хто го́дять тому, хто гостинці дає, і кожен товариш лю́дині, яка не скупі́ться на дари. **7** Біда́ря ненави́дять всі браття його, а тимбі́льш його прияте́лі відпадаю́ть від нього; а коли за словами поради женеться, — нема їх! **8** Хто ума набуває, кохає той душу свою, а хто розум стереже́, той знахо́дить добро́. **9** Свідо́к брехливий не буде без кари, хто ж неправду говорить, загине. **10** Не лицю́є пишно́та безумному, тим бі́льше рабові панувати над зве́рхником. **11** Розум лю́дини припиню́є гнів її, а вели́чність її — перейти над провиною. **12** Гнів царя — немов рик левчука́, а ласка́вість його — як роса на траву. **13** Син безумний — погибі́ль для батька свого́, а жінка сварлива — як рінва, що з неї вода тече за́вжди. **14** Хата й ма́сток — спадщина батьків, а жінка розумна — від Господа. **15** Лінощі сон

накидають, і лінива душа — голодує. **16** Хто заповідь охороняє, той душу свою стереже; хто дороги свої легковажить, — помре. **17** Хто милостивий до вбогого, той позичає для Господа, і чин його Він надолужить йому. **18** Картай свого сина, коли є надія навчити, та забити його — не піднось свою душу. **19** Людина великого гніву хай кару несе, бо якщо ти врятуєш її, то вчиниш ще гірше. **20** Слухай ради й картання приймай, щоб мудрим ти став при своєму кінці. **21** У серці людини багато думок, але виповниться тільки задум Господній. **22** Здобуток людині — то милість її, але ліпший бідар за людину брехливу. **23** Страх Господній ведє до життя, і хто його має, той ситим ночує, і зло не досягне його. **24** У миску стромляє лінюх свою руку, до уст же своїх не підійме її. **25** Як битимеш нерозважного, то помудріє й немудрий, а будеш розумного остерігати, то він зрозуміє поуку. **26** Хто батька грабує, хто матір жене? — Це син, що застіджує та осоромлює, — **27** перестань же, мій сину, навчатися від нерозумних, щоб відступитися від слів знання! **28** Свідок нікчемний висміює суд, а уста безбожних вибризкують кривду. **29** На насмішників кари готові постійно, і вдари на спину безумним.

20 Вино — то насмішник, напій п'янкій — галасун, і кожен, хто блудить у ньому, немудрий. **2** Страх царя — як рик лева; хто до гніву доводить його, — проти свого життя прогрішає. **3** Слава людині, що гнів покидає, а кожен глупак вибухає. **4** Лінивий не оре із осені, а захоче в жнив'я — і нічого нема.

5 Рада в серці людини — глибока вода, і розумна людина її повичерпує. 6 Багато людей себе звуть милосердними, та вірну людину хто знайде? 7 У своїй неповідності праведний ходить, — блаженні по ньому сини його! 8 Цар сидить на суддівім престолі, всяке зло розганяє своїми очима. 9 Хто скаже: „Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?“ 10 Вага неоднакова, неоднакова міра, — обое вони — то огіда для Господа. 11 Навіть юнак буде пізнаний з чинів своїх, — чи чин його чистий й чи простиий. 12 Ухо, що слухає, й око, що бачить, — Господь учинив їх обое. 13 Не кохайся в спанні, щоб не збідніти; розплющ свої очі — та хлібом насіться! 14 „Зле, зле!“ каже той, хто купує, а як піде собі, тоді хвалиться купном. 15 Є золото й перел багато, та розумні уста — найцінніший то посуд. 16 Візьми його одіж, бо він поручивсь за чужого, і за чужинку візьми його застав. 17 Хліб з неправди солодкий людині, та піском потім будуть наповнені уста її. 18 Тримаяться заміри радою, і війну провадь мудрими радами. 19 Виявляє обмовник таємне, а ти не втручайся до того, легко хто розтулює уста свої. 20 Хто кляне свого батька та матір свою, — погасне світильник йому серед темряви! 21 Спадок спочатку заскоро набутий, — не буде кінець його поблагословлений! 22 Не кажи: „Надолужу я зло!“ — май надію на Господа, і Він допоможе тобі. 23 Вага неоднакова — то огіда для Господа, а оманилі шальки не добрі. 24 Від Господа — кроки людини, а людина — як вона зрозуміє дорогу

свою? **25** Тенета людині казати „святé“ нерозважно, а згóдом свої обітніці досліджувати. **26** Мудрий цар розпóрошить безбожних, і звéрне на них своє кóло для мук. **27** Дух людини — світильник Господній, що все нúтро обшукує. **28** Милість та правда царя стережуть, і трона свого він підтримує милістю. **29** Окраса юна́цтва — їхня сила, а пишність старі́х — сивина́. **30** Синякі від побоїв — то масть лікува́льна на злого, та вдари нутру́ живота.

21 Вóдні потóки — царéве це серце в Господній руці: куди тільки захоче, його Він скерóвує. **2** Всяка дорога людини пряма́ в її óчах, та керує серцями Госпóдь. **3** Справедливість та правду чинити — для Господа це добірні́ше за жертву. **4** Муж гордого ока та серця надутого — несправедливий, а світильник безбожних — це гріх. **5** Думки пильного лиш на достаток ведуть, а всякий кваплівий — на збиток. **6** Набува́ння майна язикóм неправдивим — це скоромину́ща марно́та шукаючих смерти. **7** Насильство безбожних пряму́є на них, бо пра́ва чинити не хóчуть. **8** Дорога злочинця крута́, а чистий — прямій його чин. **9** Ліпше жити в куті́ на даху́, ніж з сварливою жінкою в спі́льному домі. **10** Лихого жадає душа нечестивого, і в óчах його ближній його не отримає милости. **11** Як карають глумлі́вця мудріє безумний, а як мудрого вчать, — знання́ набуває. **12** До дому свого пригляда́ється праведний, а безбожний доводіть до зла. **13** Хто вухо своє затикає від зóйку убогого, то й він буде кликати, та не отримає відпові́ді. **14** Таємний дару́нок погáшує

гнів, а неявний гостінець — лють сильну. **15** Радість праведному — правосуддя чинити, а злочинцеві — страх. **16** Людина, що зблуджує від путі розуму, у зборі померлих спочине. **17** Хто любить веселощі, той немаючий, хто любить вино та оливу, той не збагатіє. **18** Безбожний — то викуп за праведного, а лукавий — за щирого. **19** Ліпше сидіти в пустинній країні, ніж з сварливою та сердитою жінкою. **20** Скарб цінний та олива в мешканні премудрого, та нищить безумна людина його. **21** Хто женється за праведністю та за милістю, той знаходить життя, справедливість та славу. **22** До міста хоробрих увійде премудрий, і твердиню надії його поруйнує. **23** Хто стереже свої уста й свого язика, той душу свою зберігає від лиха. **24** Надутий пихою — насмішник ім'я йому, він робить усе із бундючним зухвальством. **25** Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, — **26** він кожного дня пожадливо жадає, а справедливий дає та не жалує. **27** Жертва безбожних — огіда, а надто тоді, як за діло безчесне приносьється. **28** Свідок брехливий загине, а людина, що слухає Боже, говоритиме завжди. **29** Безбожна людина жорстока обличчям своїм, а невинний зміцняє дорогу свою. **30** Нема мудрости, ані розуму, ані ради насупроти Господа. **31** Приготовлений кінь на день бою, але перемога від Господа!

22 Ліпше добре ім'я за багатство велике, і ліпша милість за срібло та золото. **2** Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив. **3** Мудрий

бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть і караються.

4 Заплата покори і страху Господнього, — це багатство, і слава, й життя. 5 Терніна й пастки на дорозі лукавого, а хто стереже свою душу, відійде далеко від них. 6 Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї. 7 Багатий панує над бідними, а боржник — раб позичальника. 8 Хто сіє кривду, той жатиме лихо, а бич гніву його покінчиться. 9 Хто доброго ока, той поблагословлений буде, бо дає він убогому з хліба свого. 10 Глумливого вижени, — й вийде з ним сварка, і суперечка та ганьба припиняться. 11 Хто чистить серця кохає, той має хороше на устах, і другом йому буде цар. 12 Очі Господа оберігають знання, а лукаві слова Він відкине. 13 Лінивий говорить: „На вулиці лев, — серед майдану я буду забитий!“ 14 Уста кохання — яма глибока: на кого Господь має гнів, той впадає туди. 15 До юнакового серця глупота прив'язана, та різка картання віддалить від нього її. 16 Хто тисне убогого, щоб собі збагатитись, і хто багачеві дає, — той певно збідніє. 17 Нахили своє вухо, і послухай слів мудрих, і серце зверни до мого знання, 18 бо гарне воно, коли будеш ти їх у своєму нутрі стерегти, — хай стануть на устах твоїх вони разом! 19 Щоб надія твоя була в Господі, я й сьогодні навчаю тебе. 20 Хіба ж не писав тобі трічі з порадами та із знанням, 21 щоб тобі завідомити правду, правдиві слова, щоб ти істину міг відповісти тому, хто тебе запитає. 22 Не грабуй неможливого, бо він неможливий, і не тисни убогого

в брамі, **23** бо Господь за їхню справу судітиметься, і грабіжникам їхнім ограбує Він душу. **24** Не дружись із чоловіком гнівливим, і не ходи із людиною лютою, **25** щоб доріг її ти не навчівся, і тенета не взяв для своєї душі. **26** Не будь серед тих, хто поруку дає, серед тих, хто поручується за борги: **27** коли ти не матимеш чим заплатити, — нащо візьмуть з-під тебе постіль твою? **28** Не пересувай вікової границі, яку встановили батькі твої. **29** Ти бачив людину, моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме, та не встоїть вона перед простими.

23 Коли сядеш хліб їсти з володарем, то пильно вважай, що перед тобою, — **2** і поклади собі в горло ножа, якщо ти ненажера: **3** не жадай його ласощів, бо вони — хліб обманливий! **4** Не мордуйся, щоб мати багатство, — відступися від думки своєї про це, — **5** свої очі ти звернеш на нього, — й нема вже його: бо конче змайструє воно собі крила, і полетить, мов орел той, до неба. **6** не їж хліба в злоокого, і не пожадай лакомінок його, **7** бо як у душі своїй він обраховує, такий є. Він скаже тобі: „їж та пий!“, але серце його не з тобою, — **8** той кавалок, якого ти з'їв, із себе викинеш, і свої гарні слова надаремно потратиш! **9** Не кажи до ушей нерозумному, бо погордить він мудрістю слів твоїх. **10** Не пересувай вікової границі, і не входи на сирітські поля, **11** бо їхній Визволитель міцний, — Він за справу їхню буде судитись з тобою! **12** Своє серце зверни до навчання, а уші свої — до розумних речей. **13** Не стримуй напучування юнака,

— коли різкою виб'єш його, не помре: **14** ти різкою виб'єш його, — і душу його від шеóлу врятуєш. (Sheol h7585) **15** Мій сину, якщо твоє серце змудріло, то буде радіти також моє серце, **16** і нутро́ моє буде тішитись, коли уста твої говорітимуть слухне. **17** Нехай серце твоє не завідує грішним, і повсякчас пильнуй тільки страху Господнього, **18** бо існує майбутнє, і надія твоя не загине. **19** Послухай, мій сину, та й помудрій, і нехай твоє серце ступає дорогою рівною. **20** Не будь поміж тими, що жлуктять вино, поміж тими, що м'ясо собі пожирають, **21** бо п'яніця й жеру́н збідніють, а сонливий одягне лахміття. **22** Слухай батька свого, — він тебе породив, і не гордуй, як постаріла мати твоя. **23** Купи собі й не продавай правду, мудрість, і картання та розум. **24** Буде вельми радіти батько праведного, і родитель премудрого втішиться ним. **25** Хай радіє твій батько та мати твоя, хай потішиться та, що тебе породила. **26** Дай мені, сину мій, своє серце, і очі твої хай кохають дорóги мої. **27** Бо блудни́ця — то яма глибока, а крини́ця тісна́ — чужа жінка. **28** І вона, мов грабіжник, чатує, і примножує зрадників поміж людьмі. **29** В кого „ой“, в кого „ай“, в кого свáрки, в кого клóпiт, в кого рани дарёмні, в кого óчі червоні? — **30** У тих, хто запізнюється над вином, у тих, хто приходить попрóбувати вина змішаного. **31** Не дивись на вино, як воно рум'яніє, як вибли́скує в келіху й рівненько ллється, — **32** кінець його буде кусати, як гад, і вжа́лить, немов та гадюка, — **33** пантрува́тимуть очі твої на чужі жінки, і серце твоє

говорітиме дурощі... **34** І ти будеш, як той, хто лежить у середині моря, й як той, хто лежить на щогловім верху. **35** І скажеш: „Побили мене, та мені не боліло, мене штурхали, я ж не почув, — коли я прокинувся, шукатиму далі того ж“.

24 Не завідуй злим людям, не бажай бути з ними, **2** бо їхнє серце говорить про здірство, а уста їхні мовлять про зло. **3** Дім будується мудрістю, і розумом ставиться міцно. **4** А через пізнання кімнати наповнюються усіляким маєтком цінним та приємним. **5** Мудрий сильніший від сильного, а людина розумна — від повносилого. **6** Тому то провадь війну мудрими радами, бо спасіння — в численності радників. **7** Для безумного мудрість за надто висока, — своїх уст не розкриє при брамі. **8** Хто чинити лихе заміряє, тогó звуть лукавим. **9** Забір глупоти — то гріх, а насмішник — огіда людині. **10** Якщо ти в день неолі знесилився, то малá твоя сила. **11** Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на стра́чення хилиться, — хіба не підтримаєш їх? **12** Якщо скажеш: „Цьогó ми не знали!“ — чи ж Той, хто серця випробує, знати не буде? Він Сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її. **13** Їж, сину мій, мед, бо він добрий, а мед щільниковий — солодкий він на піднебінні твоїм, — **14** отак мудрість пізнай для своєї душі: якщо знайдеш її, то ти маєш майбутність, і надія твоя не поніщиться! **15** Не чату́й на помешкання праведного, ти безбожнику, не ограблюй мешкання його, **16** бо

праведний сім раз впаде́ — та зведеться, а безбожний в погибіль впаде́! **17** Не тішся, як ворог твій па́дає, а коли він спіткне́ться, — хай серце твоє не радіє, **18** щоб Господь не побачив, і це не було в Його о́чах лихим, і щоб Він не звернув Свого гніву від нього на тебе! **19** Не пались на злочинців, не заздри безбожним, **20** бо злому не буде майбу́тності, світильник безбожних погасне. **21** Бійся, сину мій, Господа та царя́, не водися з непев́ними, **22** бо погибіль їхня на́гло постане, а біду від обох тих хто знає? **23** І оце ось походить від мудрих: Звертати увагу в суді́ на обличчя — не добре. **24** Хто буде казати безбожному: „Праведний ти!“ того прокли́натимуть люди, і гніватись будуть на того наро́ди. **25** А тим, хто картає його, буде миле оце́, і прийде на них благослове́ння добра! **26** Мов у губи цілує, хто відповідає правдиве. **27** Приготуй свою працю надво́рі, й оброби собі поле, а по́тім збудуєш свій дім. **28** Не будь ложним сві́дком на свого ближнього, і не підговору́й уста́ми своїми. **29** Не кажи: „Як зробив він мені, так зроблю́ я йому, — верну́ лю́дині за чином її!“ **30** Я прохóдив край поля лю́дини ліниво́ї, та край виноградника недоу́мкуватого, — **31** і ось все воно позарóстало те́рням, будяка́ми покрита поверхня його, камі́нний же мур його був пору́йнований. **32** І бачив я те, і увагу звернув, і взяв я по́уку собі: **33** „Ще тро́хи поспáти, подріма́ти ще тро́хи, руки трохи зложі́ти, щоб полéжати, — **34** і прихóдить, немов мандрівні́к, незамóжність твоя, і ну́жда твоя, як озбро́єний муж!“

25 І оце Соломóнові приповісті, що зібрали люди Єзекії, Юдиного царя. **2** Слава Божа — щоб справу сховати, а слава царів — щоб розвідати справу. **3** Небо високістю, і земля глибиною, і серце царів — недослідими. **4** Як відкинути жу́жель від срібла, то золотареві виходить посудина, — **5** коли віддалити безбожного з-перед обличчя царéвого, то справедливістю міцно поставиться трон його. **6** Перед царем не пишайся, а на місці великих не стій, **7** бо ліпше, як скажуть тобі: „Ходи вище сюди!“ аніж тебе знизити перед шляхétним, що бачили очі твої. **8** Не спіши́ся ставати до по́зову, бо що́ будеш робити в кінці його, як тебе засорóмить твій ближній? **9** Судися за сварку свою з своїм ближнім, але не виявляй таємниці іншого, **10** щоб тебе не обра́зив, хто слухати буде, і щоб не вернулась на тебе обмо́ва тво́я. **11** Золоті яблука на срібнім тарéлі — це слово, прока́зане ча́су свого. **12** Золотая серéжка й оздоба зо щі́рого золота — це мудрий картáч для уважного уха. **13** Немов сніго́ва прохоло́да в день жнив — посол вірний для тих, хто його поси́лає, і він ду́шу пана свого оживля́є. **14** Хмари та вітер, а немає дощу це лю́дина, що чва́ниться да́ром, та його не дає. **15** Волóдар зм'я́кшується терпелі́вістю, а м'яке́нький язик ломить кістку. **16** Якщо мед ти знайшов, то спожий, скільки до́сить тобі, щоб ним не пересі́титися та не звернути. **17** Здержуй но́гу свою від дому твого товариша, щоб тобою він не пересі́тивсь, і не зненаві́дів тебе. **18** Молот, і меч, і гостра стріла́ — лю́дина, що говорить на

ближнього свого, як свідок брехливий. **19** Гнилий зуб та кульгáva нога — це надїя на зрадлівого радника в день твого ўтиску. **20** Що здїяти одежу холодного дня, що лити óцет на сóду, — це — співати пісні серцю засмученому. **21** Якщо голодує твій ворог — нагодуй його хлібом, а як спра́гнений він — водою напій ти його, **22** бо цим пригорта́єш ти жар на його гóлову, і Господь надолу́жить тобі! **23** Вітер північний народжує дощ, а таємний язик — сердите обличчя. **24** Ліпше жити в куті на даху́, ніж з сварливою жінкою в спільному домі. **25** Добра звістка з далекого кра́ю — це холодна водиця на спра́гнену душу. **26** Джерелó скаламучене чи зіпсутий поті́к — це праведний, що схиляється перед безбожним. **27** Їсти меду багато — не добре, так досліджувати власну славу — не слава. **28** Люді́на, що стрі́му немає для духу свого, — це зруйно́ване місто без му́ру.

26 Як літом той сніг, і як дощ у жнивá, — та́к не лицю́є глупце́ві пошана. **2** Як пташка літає, як ла́стівка лине, так невинне прокля́ття не спóвниться. **3** Баті́г на коня, обрóть на осла, а різка на спі́ну глупці́в. **4** Нерозумному відпові́ді не дава́й за нерозум його, щоб і ти не став рівний йому. **5** Нерозумному відпові́дь дай за безумством його, щоб він в óчах своїх не став мудрим. **6** Хто через глупця́ поси́лає слова́, той ноги собі обти́нає, отру́ту він п'є. **7** Як волóчаться но́ги в кульгáвого, так у безумних уста́х припові́стка. **8** Як прив'я́зувати ка́мінь ко́штовний до пра́щі, так глупце́ві пошану давати. **9** Як те́рен, що влі́зе у

руку, отак приповістка в устах нерозумного. **10** Як стрілець, що все рани́ть, так і той, хто наймає глупця́, і наймає усяких прохóжих. **11** Як вертається пес до своєї блюво́тини, так глупо́ту свою повторяє глупа́к. **12** Чи ти бачив люди́ну, що мудра в очах своїх? Більша надія глупце́ві, ніж їй. **13** Лінивий говорить: „Лев на дорозі! Лев на майдані!“ **14** Двері обертаються на своєму чопі́, а лінивий — на ліжку своїм. **15** Свою руку лінивий стромля́є до миски, — та підне́сти до рота її йому́ тяжко. **16** Лінивий мудріший ув очах своїх за сімох, що відповідають розумно. **17** Пса за ву́ха хапає, хто, йдучи́, устрява́є до сварки чужої. **18** Як той, хто вдає божевільного, кидає іскри, стрі́ли та смерть, **19** так і люди́на, що обманює друга свого та каже: „Таж це́ я жартую!“ **20** З браку дров огонь гасне, а без пліткаря́ мовкне сварка. **21** Вугілля для жару, а дрóва огне́ві, а люди́на сварли́ва — щоб сварку розпа́лювати. **22** Слова́ обмо́вника — мов ті присма́ки, й у нутро́ живота вони схóдять. **23** Як срі́бло з жу́желицею, на горшкові накла́дене, так полум'яні уста, а серце лихе, — **24** устами своїми маску́ється ворог, і ховає оману в своєму нутрі́: **25** коли він говорить лагі́дно — не вір ти йому́, бо в серці його́ сім огі́д! **26** Як нена́висть прикрита ома́ною, — її зло відкривається в зборі. **27** Хто яму копа́є, той в неї впаде́, а хто ко́тить ка́міння — на нього воно поверта́ється. **28** Брехливий язик нена́видить своїх уті́скуваних, і уста гладе́нькі до згуби прова́дять.

27 Не вихва́люйся за́втрашнім днем, бо не знаєш, що день той порóдить. **2** Нехай інший тебе вихваля́є, а не уста твої, чужий, а не губи твої. **3** Камі́ння — тяга́р, і пісок — важка річ, та гнів нерозумного тяжчий від них від обох. **4** Лютість — жорстокість, а гнів — то за́то́плення, та хто перед заздрістю встої́ть? **5** Ліпше відкрите картáння, ніж таємна любов. **6** Побої коханого вірність показують, а в нена́висника поцілу́нки числе́нні. **7** Сита душа топче й мед щі́льникóвий, а голодній душі все гірке́ — то солодке. **8** Як птах, що гніздó своє кинув, так і лю́дина, що з місця свого мандру́є. **9** Олива й кадило поті́шують серце, і солодкий нам друг за душевну пораду. **10** Друга свого й друга батька свого не кидай, а в дім брата свого не прихóдь в день нещастя свогó, — ліпший сусі́да близькі́й за далекого брата! **11** Будь мудрий, мій сину, й потіш моє серце, і я матиму що відпові́сті, як мені докоря́тиме хто. **12** Мудрий бачить лихе — і ховається, а безумні йдуть — і караються. **13** Візьми його оді́ж, бо він поручивсь за чужого, і за чужі́нку заста́ву візьми. **14** Хто сильним голосом благословля́є із ра́ннього ранку свого товариша, — за прокля́ття залічується це йому. **15** Рі́нва, постійно текуча слотлі́вого дня та жі́нка сварлі́ва — одна́кове: **16** хто хоче сховати її́ — той ві́тра ховає, чи оли́ву паху́чу прави́ці своєї́, що видасть себе. **17** Як гострить залі́зо залі́зо, так гострить лю́дина лице свого друга. **18** Сторож фі́гівниці плóди її́ споживає, а хто пана свого стереже, той шанований. **19** Як лице до лица у

воді, так серце людини до серця людини. **20** Шеол й Аваддон не наситяться, — не наситяться й очі людини.

(Sheol h7585) 21 Що для срібла топільна посуда, і горно — для золота, те для людини уста, які хвалять її. **22** Хоч нерозумного будеш товкти товкачем поміж зёрнами в ступі, — не відійде від нього глупота його! **23** Дobre знай вигляд своєї отари, поклади своє серце на чéреди, **24** бо багатство твоє не навіки, і чи корона твоя з роду в рід? **25** Появилася зéлень, і трава показала́сь, і збирається сіно із гір, — **26** будуть вівці тобі на вбрання, і козлі — ціна поля, **27** і молока твоїх кіз буде досить на їжу тобі, на їду твого дому, і на життя для служниць твоїх.

28 Безбожні втікають, коли й не женуться за ними, а справедливий безпечний, немов той левчук. **2** Коли край провиниться, то має багато володарів, коли ж є людина розумна й знаюча, то дёржиться довго. **3** Людина убога, що гнобить нуждєнних, це злива рвучка, що хліба по ній не буває. **4** Ті, хто Закон залишає, хвалять безбожних, а ті, хто Закон береже, на них буряться. **5** Люди лихі правосуддя не розуміють, а шукаючи Господа все розуміють. **6** Ліпше убогий, що ходить в своїй невинності, ніж криводорогий, хоч він і багач. **7** Хто Закон береже, розумний той син, а хто водиться із гультяями, засоромлює батька свого. **8** Хто множить лихварським відсотком багатство своє, той для того громадить його, хто ласкавий для бідних. **9** Хто відхилює вухо своє, щоб не слухати Закону, то буде огідна й молитва

того. **10** Хто прóстих доводить блудіти дорогою зла, сам до ями своєї впадé, а невинні посядуть добро. **11** Багата людіна в очáх своїх мудра, та розумний убогий розслідить її. **12** Велика пишнóта, як тішаться праведні, коли ж несправедливі зростають, то треба шукати людіну. **13** Хто ховає провини свої, томú не ведéться, а хто признається та кидає їх, той буде помілуваний. **14** Блаженна людіна, що завжди обáчна, а хто ожорстóчує серце своє, той впадає в лихе. **15** Лев ричúчий й ведмідь ненажérливий — це безбожний володар над людом убогим. **16** Володар, позбавлений розуму, тисне дошкульно, а ненавісник зажérливости буде мати дні довгі. **17** Людіна, обтяжена за душогúбство, втікає до грóбу, — нехай її не підпирають! **18** Хто ходить невинний, той буде спасéний, а криводорóгий впадé на одній із доріг. **19** Хто землю свою обробляє, той насітиться хлібом, а хто за марнóтним женéться, насітиться вбогістю. **20** Вірна людіна багата на благословénня, а хто спішно збагачується, непокараним той не залишиться. **21** Увагу звертати на особу — не добре, бо й за кус хліба людіна згрішить. **22** Завидюща людіна спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нуждá. **23** Хто напоумляє людіну, той знахóдить вкінці більшу ласку, ніж той, хто лестить язиком. **24** Хто батька свого й свою матір грабує і каже: „Це не гріх“, той розбійнику друг. **25** Захлáнний викликає сварку, хто ж має надію на Господа, буде насичений. **26** Хто надію кладе на свій розум, то він нерозумний, а хто

мудрістю ходить, той буде врятований. **27** Хто дає немаючому, той недостатку не знатиме, хто ж свої очі ховає від нього, той зазнає багато проклять. **28** Коли підіймаються люди безбожні, людина ховається, а як гинуть вони, то множаться праведні.

29 Чоловік остережуваний, та твердоший, буде зламаний нагло, і ліку не буде йому. **2** Коли множаться праведні, радіє народ, як панує ж безбожний — то стогне народ. **3** Людина, що мудрість кохає, потішує батька свого, а хто попасає блудниць, той губить маєток. **4** Цар утримує край правосуддям, а людина хабарна руйнує його. **5** Людина, що другові своєму підлещує, на стопах його пастку ставить. **6** У провіні людини лихої знаходиться пастка, а справедливий радіє та тішиться. **7** Праведний знає про право вбогих, безбожний же не розуміє пізнання про це. **8** Люди глузливі підбурюють місто, а мудрі утишують гнів. **9** Мудра людина, що правується із нерозумним, то чи гнівається, чи сміється, — спокою не знає. **10** Кровожерці ненавидять праведного, справедливі ж шукають спасти його душу. **11** Глупак усе свій гнів увиявляє, а мудрий назад його стримує. **12** Володар, що слухає слова брехливого, — безбожні всі слуги його! **13** Убогий й гнобитель стрічаються, — їм обом Господь очі освітлює. **14** Як цар правдою судить убогих, стоятиме трон його завжди. **15** Різка й поўка премудрість дають, а дитина, залишена тільки собі, засоромлює матір свою. **16** Як множаться несправедливі — провина розмножується,

але праведні бачитимуть їхній упадок. **17** Карай сина свого — й він тебе заспокоїть, і приємності дасть для твоєї душі. **18** Без пророчих видінь люд розбещений, коли ж стереже він Закону — блаженний. **19** Раб словами не буде покараний, — хоч він розуміє, але не послухає. **20** Чи бачив людину, квапливу в словах своїх? — Більша надія глупцеві, ніж їй! **21** Хто розпещує змалку свого раба, то кінець його буде невдячний. **22** Гнівлива людина викликає сварку, а лютий вчиняє багато провин. **23** Гордіня людини її понижає, а чести набуває покірливий духом. **24** Хто ділиться з злодієм, той ненавидить душу свою, — він чує прокляття, та не виявляє. **25** Страх перед людиною пастку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний. **26** Багато шукають для себе обличчя володаря, та від Господа суд для людини. **27** Насильник — огіда для праведних, а простодорігий — огіда безбожному.

30 Слова Агура, Якеевого сина, массеянина: „Слово мужчини: Трудився я, Боже, трудився я, Боже, — і змучився я! **2** Бо думаю, що немудріший за кожного я, і не маю я людського розуму, **3** і не навчився я мудрости, і не знаю пізнання святих.... **4** Хто на небо ввійшов — і зійшов? Хто у жмені Свої зібрав вітер? Хто воду в одежу зв'язав? Хто поставив усі кінці землі? Яке Ймення Його, і яке Ймення Сина Його, коли знаєш? **5** Кожне Боже слово очищене, щит Він для тих, хто в Нім пристановище має. **6** До слів Його не додавай, щоб тебе не скартав Він, і щоб неправдомовцем не став ти. **7** Двох речей я від Тебе

просив, — не відмов мені, поки помру: **8** віддали́
Ти від мене марно́ту та слово брехли́ве, убо́зтва й
багатства мені не давай! Годуй мене хлібом, для
ме́не призначеним, **9** щоб я не пересі́тився та й не
відрі́кся, і не сказав: „Хто Госпо́дь?“ і щоб я не збіднів
і не крав, і не знева́жив Ім'я́ мого Бога. **10** Раба не
обмовля́й перед паном його, щоб тебе не прокляв він,
і ти винуватим не став. **11** Оце поколі́ння, що батька
свого прокли́нає, і не́ньки своєї не благословля́є,
12 поколі́ння, що чисте в оча́х своїх, та від бруду
свого не обми́те, **13** поколі́ння, — які го́рдісні очі
його, а пові́ки його як підне́слися! **14** Поколі́ння, що в
нього мечі — його зуби, а гострі ножі — його щеле́пи,
щоб пожер́ти убогих із кра́ю й нужде́нних з землі!
15 Дві дочкі в кровожерця: „Дай, дай!“ Оці три не
насі́тяться, чотири не скажуть „до́сить“: **16** шео́л та
утро́ба неплідна, водою земля не насі́титься, і не
скаже „до́сить“ огонь! (Sheol h7585) **17** Око, що з батька
сміється й погорджу́є по́слухом матері, — нехай
відзьобають його кру́ки пото́чні, і нехай орленя́та
його пожеру́ть! **18** Три речі оці дивови́жні для мене, і
чотири, яких я не знаю: **19** дорога орлі́на в пові́трі,
дорога змії́на на скелі, корабельна дорога в се́редині
моря, і дорога мужчи́ни при дівчи́ні!. **20** Така ось
дорога блудли́вої жі́нки: наї́лась та витерла уста свої́
й повіла́: „Не вчинила я злого!“ **21** Трясе́ться земля
під трьо́ма, і під чотирма́, яких зне́сти не може вона:
22 під ра́бом, коли він зацарю́є, і під нерозумним,
як хлі́ба наї́сться, **23** під розпу́стницею, коли взята

за жінку, і невільницею, коли вижене пані своєю!. **24**
Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі:
25 мурашки, — не сильний народ, та поживу свою
заготівлюють літом; **26** борсуки, — люд не сильний,
та в скелі свій дім вони ставлять; **27** немає царя в
сарані, — але вся вона в стріі бойовім виходить;
28 павук тільки лапками пнеться, та він і в пала́тах
царських! **29** Добре ступають ці троє, і добре ходять
чотири: **30** лев, найсильніший поміж звіриною, який
не вступається ні перед ким, **31** осідланий кінь, і
козел, та той цар, що з ним військо! **32** Якщо ти
допустівся глупоти пихою, й якщо заміряєш лихе, —
то руку на уста! **33** Бо збивання молока дає масло, і
дає кров вдар по носі, тиск же на гнів дає сварку“.

31 Слова Лемуїла, царя Массі, що ними навчала
його його мати: **2** „Що, сину мій, і що, сину утроби
моєї, і що, сину обітниць моїх? **3** Не давай жінкам
сили своєї, ні доріг своїх для руйнівальниць царів!
4 Не царям, Лемуїле, вино, не царям, і напій той
п'янкій не князям, **5** щоб не впився він та не забув
про Закона, і щоб не змінив для всіх гноблених права!
6 Дайте напою п'яного тому, хто гине, а вина —
гіркоду́хим: **7** він вип'є й забуде за бідність свою, і
му́ки своєї вже не пам'ятатиме! **8** Відкривай свої уста
немові, для судá всім нещасним. **9** Відкрива́й свої
уста, й суди справедливо, і правосуддя зроби для
убогого та для нужде́нного. **10** Хто жінку чеснотну
знайде? а ціна її більша від перел: **11** довіряє їй серце
її чоловіка, і йому не забракне прибутку! **12** Вона

чинить для нього добро, а не зло, по всі дні свого життя. 13 Шукає вона вовни й льону, і робить охоче своїми руками. 14 Вона, немов кораблі ті купецькі, здалека спроваджує хліб свій. 15 І встане вона ще вночі, і видасть для дому свого поживу, а порядок служницям своїм. 16 Про поле вона намишляла, і його набула, із плоду долоней своїх засадила вона виноградина. 17 Вона підперізує силою стегна свої та зміцнює рамена свої. 18 Вона розуміє, що добра робота її, і світильник її не погасне вночі. 19 Вона руки свої простягає до прядки, а долоні її веретено тримають. 20 Долоню свою відкриває для вбогого, а руки свої простягає до бідного. 21 Холоду в домі своїм не боїться вона, бо подвійно одягнений весь її дім. 22 Килимі поробила собі, віссон та кармазін — убрання її. 23 Чоловік її знаний при брамах, як сидить він із старшими краю. 24 Тонку туніку робить вона й продає, і купцеві дає пояси. 25 Сила та пішність — одежа її, і сміється вона до прийдешнього дня. 26 Свої уста вона відкриває на мудрість, і милостива наука їй на язиці. 27 Доглядає вона ходи дому свого, і хліба з лінівства не їсть. 28 Устають її діти, і хвалять її, чоловік її — й він похваляє її: 29 „Багато було тих чеснотних дочок, та ти їх усіх перевищила!“ 30 Краса — то омана, а врода — марнота, жінка ж богобоязна — вона буде хвалена! 31 Дайте їй з плоду рук її, і нехай її вчинки її вихваляють при брамах!“

Екклезіяст

1 Книга Проповідника, сина Давидового, царя в Єрусалимі. **2** Наймарніша марнота, сказав Проповідник, наймарніша марнота, — марнота усе! **3** Яка користь людині в усім її труді, який вона робить під сонцем? **4** Покоління відходить, й покоління приходить, а земля віковечно стоїть! **5** І сонечко сходить, і сонце заходить, і поспішає до місця свого, де сходить воно. **6** Віє вітер на південь, і на північ вертається, крутиться, крутиться він та й іде, і на круг свій вертається вітер. **7** Всі потоки до моря пливуть, але море — воно не наповнюється: до місця, звідки пливуть, ті потоки вони повертаються, щоб знову плисти! **8** Повні труду всі речі, — людина сказати всього не потрапить! Не насититься баченням око, і не наповниться слуханням ухо. **9** Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитись воно, — і немає нічого нового під сонцем! **10** Буває таке, що про нього говорять: „Дивись, — це нове!“ Та воно вже було від віків, що були перед нами! **11** Нема згадки про перше, а також про наступне, що буде, — про них згадки не буде між тими, що будуть потому. **12** Я, Проповідник, був царем над Ізраїлем в Єрусалимі. **13** І поклав я на серце своє, щоб шукати й досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Це праця тяжка, яку дав Бог для людських синів, щоб мозолитись нею. **14** Я бачив усі справи, що чинились під сонцем: й ось усе це — марнота та лівлення вітру! **15** Покрівленого не направиш, а неіснующого не полічиш! **16** Говорив я

був з серцем своїм та казав: Ось я велику премудрість набув, Найбільшу за всіх, що до мене над Єрусалимом були. І бачило серце моє всяку мудрість і знання. **17** І поклав я на серце своє, щоб пізнати премудрість, і пізнати безумство й глупоту, — і збагнув я, що й це все — то ловлення вітру! **18** Бо при многості мудрости множитися й клопіт, хто ж пізнання побільшує, той побільшує й біль!

2 Сказав був я в серці своєму: Іди но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, — та й воно ось марнота. **2** На сміх я сказав: „Нерозумний“, а на радість: „Що робить вона?“ **3** Задумав я в серці своєму вином оживляти своє тіло, і провадити мудрістю серце своє, і що буду держатись глупоти, аж поки побачу, що ж добре для людських синів, що робили б під небом за короткого часу свого життя. **4** Поробив я великі діла: поставив для себе домі, задля себе садив виноградники, **5** запровадив для себе садки та гаї, і понасаджував в них усіляких дерев овочевих. **6** Наробив я для себе ставів, щоб поливати із них ліс дерев, що виростили. **7** Набував я для себе рабів та невільників, були в мене й домівники. А худоби великої та худоби дрібної було в мене більше, ніж у всіх, що в Єрусалимі до мене були! **8** Назбирав я собі також срібла та золота, і скарбів царів та провінцій, завів я собі співаків та співачок, і всякі приємності людських синів, жінок — наложниць. **9** І звелічувався я усе більше та більше, над усіх, що в Єрусалимі до мене були, моя мудрість стояла також при мені. **10** І

всього́, чого очі мої пожада́ли, я їм не відмовлював:
я не стримував се́рця свого від жодної втіхи, бо
тішилось серце моє від усякого тру́ду мого́, — і це
була частка моя від усякого тру́ду свого! **11** Та коли́ я
зверну́вся до всіх своїх чінів, що їх поробили були́
мої ру́ки, і до тру́ду, що я потрудився був, ро́блячи,
— й ось усе це марно́та та ло́влення вітру, і немає
під сонцем нічого корі́сного! **12** І звернувсь я, щоб
бачити мудрість, і бе́зум, і ду́рощі. Бо що зробіть
люди́на, що при́йде вона по царі? Тільки те, що вона
вже зробила! **13** І я побачив, що є перева́га у мудрости
над глупото́ю, як є перевага у сві́тла над те́мрявою:
14 у мудрого очі його́ в голові́ його́, а безглу́здий у
те́мряві ходить; та теж я пізнав, що доля одна всім
їм тра́питься! **15** І промовив я в серці своє́му: Коли
доля, яка нерозумному трапиться, трапиться також
мені, то на́що тоді я мудрі́шим ставав? І я говорив
був у серці свої́м, що марно́та й оце. **16** Не лишається
пам'яти про мудрого, як і про нерозумного, на вічні
вікі́, — в днях насту́пних зовсім все забу́деться, і
мудрий вмирає так са́мо, як і нерозумний. **17** І життя
я знена́видів, бо проти́вний мені кожен чин, що під
сонцем він чі́ниться, — бо все це марно́та та ло́влення
вітру! **18** І знена́видів я весь свій труд, що під сонцем
труді́вся я був, — бо його́ позоста́влю люди́ні, що
буде вона по мені, **19** а хто знає, чи мудрий той буде
чи нерозумний, хто запанує над цілим трудом мої́м,
над яким я трудився й змудрі́в був під сонцем? Це
марно́та також. **20** І я обернувсь чині́ти, щоб серце

моє прийшло в рózпач від усього труда́, що чинив я під сонцем. **21** Бо буває люді́на, що тру́диться з мудрістю, зо знання́м та із хі́стом, та все полишає на долю люді́ні, яка не трудилáся в то́му: Марно́та й оце й зло велике! **22** Та й що має люді́на зо всього свого́ труда́ та із кло́поту серця свого́, що під сонцем працює вона? **23** Бо всі дні її́ — муки, а смуток — робо́та її́, і навіть вночі її́ серце споко́ю не знає, — теж марно́та й оце! **24** Нема́ ліпшого зéмній люді́ні над те, щоб їсти та пити, і щоб душа її́ бачила добре із тру́ду свого́. Та й оце все, я бачив, воно з руки́ Бога! **25** Бо хто буде їсти, і хто споживáти спрoмoже без Ньoгo? **26** Бо люді́ні, що перед лицем Їoгo до́бра, дає Він премудрість, і пізнáння, і радість; а грішникові Він роботу дає, щоб збирати й гро́мáдити, — щоб пі́зніше віддати то́му, хто добрий перед Божим лицем. Марно́та і це все та лóвлення вітру!

3 Для всього свій час, і година сво́я кожній справі́ під небом: **2** час роді́тись і час помирати, час садити і час виривати поса́джене, **3** час вбивати і час лікувати, час руйнувати і час будувати, **4** час плакати й час реготáти, час ридати і час танцювати, **5** час розкида́ти ка́міння і час ка́міння гро́мáдити, час обіймати і час ухиля́тись обіймів, **6** час шукати і час розгубити, час збирати і час розкида́ти, **7** час дерти і час зашивати, час мовчати і час говорити, **8** час кохати і час ненаві́дити, час війни і час миру! **9** Яка ко́ристь трудя́щoму в тім, над чим тру́диться він? **10** Я бачив роботу, що Бог був дав лю́дським синам, щоб

труділись над нею, **11** — усе Він прегарним зробив свого часу, і вічність поклав їм у серце, хоч не розуміє людина тих діл, що Бог учинив, від початку та аж до кінця. **12** Я знаю, немає нічого в них кращого, як тільки радіти й робити добро у своєму житті. **13** І отож, як котрий чоловік їсть та п'є і в усім своїм труді радіє добром, — це дар Божий! **14** Я знаю, що все, що Бог робить, воно застається навіки, — до того не можна нічого додати, — і з того не можна нічого відняти, і Бог так зробив, щоб боялись Його! **15** Що є, то було вже воно, і що статися має — було вже, бо минуле відновлює Бог! **16** І я бачив під сонцем іще: місце суду, — а в нім беззаконня, і місце правди, — у ньому ж неправда. **17** Я сказав був у серці своєму: Судитиме Бог справедливого й несправедливого, бо для кожної справи є час, і на всяке там діло. **18** Я сказав був у серці своєму: Це для людських синів, щоб Бог випробовував їх, і щоб бачити їм, що вони як ті звірі, **19** бо доля для людських синів і доля звірини — однакова доля для них: як оці помирають, так само вмирають і ті, і для всіх один підхід, і нема над твариною вищости людям, — марнота бо все! **20** Все до місця одного йде: все постало із пороку, і вернеться все знов до пороку. **21** Хто те знає, чи дух людських синів підіймається вгору, і чи спускається вділ до землі дух скотини? **22** І я бачив, — нема чоловікові кращого, як ділами своїми радіти, бо це доля його! Бо хто поведє його глянути, що буде по ньому?

4 І знов я побачив всі ўтиски, що чинились під сонцем, — і сльозá ось утіскуваних, та немає для них потішителя, і насїлля з руки, що їх гноблять, і немає для них потішителя. **2** І я похвалив тих померлих, що давно повмирали, більш від живих, що живуть дотепер. **3** А краще від них від обох тій людині, що досі іще не була, що не бачила чину лихого, що робився під сонцем! **4** І я бачив весь труд та весь ўспіх учінку, викликає заздрість одного до одного, — і це все марнота та лóвлення вітру! **5** Нерозумний сидить, склавши руки свої, та жерé своє тіло, — **6** краща повна долоня споко́ю за повні дві жмені кло́поту та за лóвлення вітру! **7** І зно́ву я бачив марно́ту під сонцем: **8** Буває самотній, і не має нікого він іншого, сина чи брата у нього́ нема, та немає кінця всьому зусі́л्लю його, і не насїтиться око багатством його, і він не повість: „Та для кого дба́ю і позбавляю добра свою душу?“ Марно́та й оце, і даремна робота воно. **9** Краще двом, як одному, бо мають хорошу заплату за труд свій, **10** і якби вони впали, підійме одне свого друга! Та горе одному, як він упаде́, й нема дру́гого, щоб підвєсти його. **11** Також коли вдвох покладу́ться, то тепло їм буде, а як же зогрі́тись одному? **12** А коли б хто напав на одного, то вдвох вони стануть на нього́, — і нитка потрійна не скоро пірвє́ться! **13** Ліпший убогий та мудрий юна́к, аніж цар старій та нерозумний, що вже осторо́г не приймає, **14** бо виходить юнак і з в'язни́ці, щоб зацарюва́ти, хоч у царстві своїм народивсь він

убогим! **15** Я бачив усіх живих, що ходять під сонцем, на боці цього юнака, — цього другого, що став він на місце його. **16** Немає кінця всьому людові, всьому, що був перед ним, та й наступні не втішаються ним, — бо й це теж марнота та лóвлення вітру!

5 Пильнуй за ногою своєю, як до Божого дому йдеш, бо прийти, щоб послухати, — це краще за жертву безглуздох, бо не знають нічого вони, окрім чинення зла! **2** Не квапся своїми устами, і серце твоє нехай не поспішає казати слова перед Божим лицем, — Бог бо на небі, а ти на землі, тому то нехай нечисленними будуть слова твої! **3** Бо як сон наступає через велику роботу, так багато слів має і голос безглуздого. **4** Коли зробиш обітницю Богові, то не зволікай її виконати, бо в Нього нема уподобання до нерозумних, а що ти обітуєш, сповни! **5** Краще не дати обіту, ніж дати обіт — і не сповнити! **6** Не давай своїм устам впроваджувати своє тіло у гріх, і не говори перед Ангелом Божим: „Це помилка!“ Пощо Бог буде гніватися на твій голос, і діла твоїх рук буде нищити? **7** Бо марнота в численності снів, як і в многості слів, але ти бійся Бога! **8** Якщо ти побачиш у краї якому утискування бідаря та порушення права та правди, не дивуйся тій речі, бо високий пильнує згорі над високим, а над ними Всевишній. **9** І пожіток землі є для всіх, бо поле й сам цар обробляє. **10** Хто срібло кохає, той не насититься сріблом, хто ж кохає багатство з прибутком, це марнота також! **11** Як маєток примножується, то множаться й ті, що його

поїдають, і яка користь його власникові, як тільки, щоб бачили очі його? **12** Сон солодкий в трудящого, чи багато, чи мало він їсть, а ситість багатого спати йому не дає. **13** Є лихо болюче, я бачив під сонцем його: багатство, яке бережеться його власникові на лихо йому, — **14** і гине багатство таке в нещасливім випадку, а родиться син — і немає нічого у нього в руці: **15** як він вийшов нагій із утроби матері своєї, так відходить ізнов, як прийшов, і нічого не винесе він з свого труду, що можна б узяти своєю рукою! **16** І це теж зло болюче: так само, як він був прийшов, так відійде, — і яка йому користь, що трудився на вітер? **17** А до того всі дні свої їв у темноті, і багато мав смутку, й хвороби та люті. **18** Оце, що я бачив, як добре та гарне: щоб їла людина й пила, і щоб бачила добре в усьому своєму труді, що під сонцем ним трудиться в час нечислених тих днів свого віку, які Бог їй дав, — бо це доля її! **19** Також кожна людина, що Бог дав їй багатство й маєтки, і владу їй дав споживати із того, та брати свою частку та тішитися своїм трудом, — то це Божий дарунок! **20** Бо вона днів свого життя небагато на пам'яті матиме, — то Бог в її серце шле радість!

6 Є ще зло, що я бачив під сонцем, і багато його між людьми: **2** Ось людина, що Бог їй багатство дає, і маєтки та славу, і недостатку ні в чому, чого зажадає, не чує вона для своєї душі, але Бог не дав влади їй те споживати, — бо чужа людина те поїсть: Це марнота й недуга тяжка! **3** Якби сотню дітей наплodив чоловік, і

прожив пречисленні літа, і дні віку його були довгі,
але не наситилась добрим душа його, а до того не
мав би й належного похорону, то кажуть: недоніскові
краще від нього! **4** Бо в марності прийшов він, і в
темряву йде, і в темряві сховане буде імення його, —
5 ані сонця не бачив він, ані пізнав: йому спокійніше
від того! **6** А коли б він жив двічі по тисячі літ, та не
бачив добра, — то хіба не до місця одного все йде? **7**
Увесь труд людини — для рота її, і пожадання її не
виповнюються. **8** Бо що більшого має мудрець, ніж
безглуздий, що має убогий над те, що перед живими
уміє ходити? **9** Краще бачити очима, аніж мандрувати
жаданнями, — і також це марнота та ловлення вітру...
10 Що було, тому імення його вже надане давно, і
відоме, що він чоловік, і він не може правуватися з
сильнішим від нього, **11** бо багато речей, що марноту
примножують, але яка користь від них для людини?
12 Бо хто знає, що добре людині в житті, за небагатьох
днів марного життя її, які пробуває вона, немов тінь?
Та й що хто розкаже людині, що буде під сонцем по
ній?

7 Краще добре ім'я від оливи хорошої, а день смерти
людини — від дня її вродження! **2** Краще ходити до
дому жалоби, ніж ходити до дому бенкету, бо то —
кінець кожній людині, і живий те до серця свого бере!
3 Кращий смуток від сміху, бо при обличчі сумнім
добре серце! **4** Серце мудрих — у домі жалоби, а серце
безглуздох — у домі веселощів. **5** Краще слухати
докір розумного, аніж слухати пісні безумних, **6**

бо як тріскот терніни під горщиком, такий сміх нерозумного. Теж марнота й оце! **7** Коли мудрий кого утискає, то й сам нерозумним стає, а хабар губить серце. **8** Кінець діла ліпший від початку його; ліпший терпеливий від чванькуватого! **9** Не спіши в своїм дусі, щоб гніватися, бо гнів спочиває у надрах глупців. **10** Не кажи: „Що це сталося, що перші дні були кращі за ці?“, бо не з мудрости ти запитався про це. **11** Добра мудрість з багатством, а прибуток для тих, хто ще сонечко бачить, **12** бо в тіні мудрости — як у тіні срібла, та користь пізнання у тому, що мудрість життя зберігає тому, хто має її. **13** Розваж Божий учинок, — бо хто може те випростати, що Він покривів? **14** За доброго дня користай із добра, за злого ж — розважуй: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людина нічого по собі не знайшла! **15** В днях марноти своєї я всього набачивсь: буває справедливий, що гине в своїй справедливості, буває й безбожний, що довго живе в своїм злі. **16** Не будь справедливим занадто, і не роби себе мудрим над міру: пощо нищити маєш себе? **17** Не будь несправедливим занадто, і немудрим не будь: пощо маєш померти в нечасі своїм? **18** Добре, щоб ти ухопівся за це, але й з того своєї руки не спускай, бо богобоязний втече від усього того. **19** Мудрість робить мудрого сильнішим за десятьох володарів, що в місті. **20** Немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила, **21** тому не клади свого серця на всякі слова, що говорять, щоб не чути свого раба, коли він лихословить тебе, **22** знає

бо серце твоє, що багато разів також ти лихословив на інших! **23** Усе це я в мудрості випробував, і сказав: „Стану мудрим!“ Та далéка від мене вона! **24** Далéке оте, що було, і глибóке, глибóке, — хто знайде його? **25** Звернувся я серцем своїм, щоб пізнáти й розвídати, та шукати премудрість і розум, та щоб пізнати, що безбожність — глупóта, а нерозум — безумство! **26** І знайшов я річ гіршу від смерти — то жінку, бо пáстка вона, її ж серце — тенéта, а руки її — то кайдáни! Хто добрий у Бога — врятований буде від неї, а грішного схóпить вона! **27** Подивися, оце я знайшов, сказав Проповідник: рівняймо одне до однóго, щоб знайти зрозуміння! **28** Чого ще шукала душа моя, та не знайшла: я людíну знайшов одну з тисячі, але жінки між ними всіма не знайшов! **29** Крім тóго, поглянь, що знайшов я: що праведною вчинив Бог людíну, та вíгадок усяких шукають вони!

8 Хто, як той мудрий, і знáчення речі хто знає? Розсвітлює мудрість людíни обличчя її, і суворість лица її змінюється. **2** Я раджу: Наказа царськóго виконуй, і то ради присяги перед Богом. **3** Не квапся від нього відходити, не стій при злій справі, бо все, що захоче, він зробить, **4** бо слово царéве — то влáда, і хто йому скаже: „Щó робиш?“ **5** Хто виконує заповідь, той не пізнáє нічого лихого, серце ж мудрого знає час і право. **6** Бо для кожної речі час і право своє, бо лихо людíни числénне на ній, **7** бо не знає, що буде, і як саме буде, хто їй розповість? **8** Немає людíни, яка панувала б над вітром, щоб стримати

вітер, і влади нема над днем смерти, і на війні нема звільнення, і пана свого не врятує безбожність. **9** Усе це я бачив, і серце своє прикладав я до кожного чину, що відбувався під сонцем. І був час, коли запанувала людина над людиною на лихо для неї. **10** І я бачив безбожних похованих, і до їхнього гробу приходили, а ті, що чинили добро, повикідані з місця святого, і в місті забуті. Марнота й о це! **11** Що скоро не чиниться присуд за вчинок лихий, тому серце людських синів повне ними, щоб чинити лихе. **12** Хоч сто раз чинить грішний лихе, а Бог суд відкладає йому, однак я знаю, що тим буде добре, хто Бога боїться, хто перед обличчям Його має страх! **13** А безбожному добре не буде, і мов тінь, довгих днів він не матиме, бо він перед Божим лицем страху не має! **14** Є марнота, яка на землі діється, — що є справедливі, що лихо спадає на них, мов за вчинок безбожних, а є безбожні, що добро спадає на них, мов за чин справедливих! Я сказав, що марнота й оце! **15** І радість я похваляв: що немає людині під сонцем добра, хіба тільки щоб їсти, та пити та тішитися, і оце супроводить її в її праці за часу життя її, що під сонцем Бог дав був їй. **16** Коли я поклав своє серце, щоб мудрість пізнати, і побачити чин, що діється він на землі, бо ні вдень ні вночі сну не бачить людина своїми очима, **17** і коли я побачив усякий чин Бога, тоді я пізнав, що не може людина збагнути чину, під сонцем учиненого! Тому скільки людина не трудиться, щоб дошукатись цього, то не

знайде, і коли й мудрий скаже, що знає, — не зможе знайти!

9 Ото ж бо все це я до серця свого взяв, і бачило серце моє все оце, що праведні й мудрі та їхні учінки — у Божій руці, так само любов чи ненависть: Людина не знає нічого, що є перед нею! **2** Однакове всім випадає: праведному і безбожному, доброму й чистому та нечистому, і тому, хто жертву приносить, і тому, хто жертви не приносить, як доброму, так і грішникові, тому, хто клянеться, як і тому, хто клятви боїться! **3** Оце зле у всім, що під сонцем тим діється, — що однакове всім випадає, і серце людських синів повне зла, і за життя їхнього безумство в їхньому серці, а по тому до мертвих відходять. **4** Хто знаходиться поміж живих, той має надію, бо краще собаці живому, ніж лівові мертвому! **5** Бо знають живі, що помруть, а померлі нічого не знають, і заплати немає вже їм, — бо забута і пам'ять про них, **6** і їхнє кохання, і їхня ненависть, та заздрощі їхні загинули вже, і нема вже їм частки навіки ні в чому, що під сонцем тим діється! **7** Тож іди, їж із радістю хліб свій, та з серцем веселим вино своє пий, коли Бог уподобав Собі твої вчинки! **8** Нехай кожного часу одежа твоя буде біла, і нехай на твоїй голові не бракує оліви! **9** Заживай життя з жінкою, яку ти кохаєш, по всі дні марноти твоєї, що Бог дав для тебе під сонцем на всі дні марноти твоєї, — бо оце твоя доля в житті та в твоєму труді, що під сонцем ним трудишся ти! **10** Все, що всили чинити рука твоя, теє роби, бо немає

в шеолі, куди ти йдеш, ні роботи, ні роздуму, ані знання, ані мудрости! (Sheol h7585) **11** Знову я бачив під сонцем, що біг не у скорих, і бій не в хоробрих, а хліб не в премудрих, і не в розумних багатство, ні ласка — у знавців, — а від часу й нагоди залежні вони! **12** Бо часу свого людина не знає, мов риби, полівлені в пагубну сітку, і мов птахи, захоплені в сільце, — так хапаються людські сини за час лиха, коли воно нагло спадає, на них! **13** Також оцю мудрість я бачив під сонцем, і велика для мене здавалась вона: **14** Було мале місто, і було в ньому мало людей. І раз прийшов цар великий до нього, й його оточив, і побудував проти нього велику облогу. **15** Але в ньому знайшлася людина убога, та мудра, і вона врятувала те місто своєю премудрістю, — та пізніше ніхто не згадав про цю вбогу людину! **16** І я говорив: Краща мудрість за силу; однак погорджується мудрість бідного, і не слухаються його слів! **17** Слова мудрих, почуті в спокій, кращі від крику володаря поміж безглуздими. **18** Мудрість краща від зброї військової, але один грішник погубить багато добра.

10 Мертві мухи псують та зашумовують оливу мироварника, — так трохи глупоти псує мудрість та славу. **2** Серце мудрого тягне праворуч, а серце безумного — ліворуч. **3** Коли нерозумний і прямою дорогою йде, йому серця бракує, і всім він говорить, що він нерозумний. **4** Коли гнів володаря стане на тебе, не лишай свого місця, — бо лагідність доводить до прощення навіть великих провин. **5**

Є зло, що я бачив під сонцем, мов помилка, що
повстає від володаря: **6** на великих висóтах глупóта
буває поставлена, а багаті сидять у низині! **7** Я бачив
на кóнях рабів, князі ж пішки ходили, немов ті
раби. **8** Хто яму копає, той в неї впаде́, а хто валить
мура, того га́дина вкусить. **9** Хто знóсить каміння,
порáниться ним; хто дрóва рубає, загро́жений ними.
10 Як залізо ступіє, й хтось лéза не ви́гострить, той
мусить напру́жити свою силу, — та мудрість зарáдить
йому! **11** Коли вкусить гадюка перед заклýттям, тоді
ворожбít не потрібний. **12** Слова́ з уст премудрого —
милість, а губи безумного нищать його: **13** почáток
слів його уст — глупóта, а кінець його уст — зле
шалéнство. **14** Нерозумний говорить багато, та не
знає лю́дина, щó буде; а що буде по ньому, хто скаже
йому? **15** Втомляє безумного праця його, бо не знає
й дороги до міста. **16** Горе, кра́ю, тобі, коли цар
твій — хлопчіна, а владіки твої спозара́нку їдять!
17 Щасливий ти, кра́ю, коли син шляхéтних у тебе
царем, а владіки твої своєча́сно їдять, як ті му́жі,
а не як п'яниці! **18** Від лінощів ва́литься стеля, а з
опу́щення рук тече дах. **19** Гостіну справляють для
радощів, і вином веселі́ться життя, а за срі́бло все це
можна мати. **20** Навіть у ду́мці своїй не злосло́в на
царя, і в спáльні своїй не кляни багача́, — небесний
бо птах віднесе́ твою мову, а крила́тий розкаже про
слово твоє.

11 Хліб свій пускай по воді, бо по багатьох днях знов
зна́йдеш його. **2** Давай частку на сім чи й на вісім, бо

не знаєш, яке буде зло на землі. **3** Коли переповняться хмари дощем, то виллють на землю його. А коли деревина на південь впаде чи на північ, залишиться на місці, куди деревина впаде. **4** Хто вважає на вітер, не буде той сіяти, а хто споглядає на хмари, не буде той жати. **5** Як не відаєш ти, яка то путь вітру, як кості зростають в утробі вагітної, так не відаєш ти чину Бога, що робить усе. **6** Сій ранком насіння своє, та й під вечір хай не спочиває рука твоя, не знаєш бо ти, котре вийде на краще тобі, — оце чи оте, чи обоє однаково добрі. **7** І світло солодке, і добре очам сонце бачити, **8** і коли б людина жила й довгі роки, хай за всіх їх вона тішиться, і хай пам'ятає дні темряви, бо їх буде багато, — усе, що надійде, марнота! **9** Тішся, юначе, своїм молодечтвом, а серце твоє нехай буде веселе за днів молодощів твоїх! І ходи ти дорогами серця свого й видінням очей своїх, але знай, що за все це впровадить тебе Бог до суду! **10** Тому жени смуток від серця свого, і віддаляй зле від тіла твого, бо й дитинство, і рання життєва зоря — то марнота!

12 І пам'ятай в днях юнацтва свого про свого Творця, аж поки не прийдуть злі дні, й не наступлять літа, про які говорити ти будеш: „Для мене вони неприємні!“ **2** аж поки не стемніє сонце, і світло, і місяць, і зорі, і не вернуться хмари густі за дощем, **3** у день, коли затремтять ті, хто дім стереже, і зігнуться мужні, і спинять роботу свою млинарі, бо їх стане мало, і потемніють ті, хто в вікно визирає, **4** і двері подвійні на вулицю замкнені будуть, як зменшиться гуркіт

млина́, і голос пташи́ни замовкне, і затихнуть всі
до́чки співучі, **5** і будуть боятись високого місця, і
жа́хи в дорозі їм бу́дуть, і мигда́ль зацвіте, й обтяжіє
коби́лка, і загине бажáння, бо лю́дина відхо́дить
до вічного дому свого́, а по вулиці будуть ходити
довко́ла голосі́льники, **6** аж поки не пірветься срібний
шну́ро́к, і не зло́миться круга́ посуди́на з золота,
і при джерелі́ не розі́б'ється глек, і не зламається
ко́ло, й не ру́не в крини́цю... **7** І ве́рнеться порох
у землю, як був, а дух ве́рнеться зно́ву до Бога,
що дав був його! **8** Наймарні́ша марно́та, — сказав
Пропові́дник, — марно́та — усе! **9** Крім того, що
Пропові́дник був мудрий, він навчав ще наро́д знання́.
Він важив та досліджував, склав багато при́повістей.
10 Пропові́дник пильнував знахо́дити потрі́бні слова, і
вірно писав правдиві слова. **11** Слова мудрих — немов
оті ле́за в гірлі́зі, і мов позабі́вані цвя́хи, складачі́
ж таких слів, — вони да́ні від одного Па́стиря. **12** А
понад те, сину мій, будь обере́жний: складати багато
книжо́к — не буде кінця́, а багато навчатися — мука
для ті́ла! **13** Підсумок усьо́го почу́того: Бога́ бі́йся, й
чині́й Його за́повіді, бо належить це кожній лю́дині!
14 Бо Бог приведе́ кожну справу на суд, і все потає́мне,
— чи добре воно, чи лихе!

Пісня над піснями

1 Соломонова Пісня над піснями. **2** „Нехай він цілує мене поцілунками уст своїх, — бо ліпші кохання твої від вина! **3** На запах оливи твої запашні, твоє ймення — неначе олива розлита, тому діви кохають тебе! **4** Потягни ти мене за собою, біжим! Цар впровадив мене у палати свої, — ми радіти та тішитись будемо тобою, згадаємо кохання твої, від вина приємніші, — поправді кохають тебе! **5** Дочки єрусалимські, — я чорна та гарна, немов ті намети кедарські, мов занавіси Соломонові! **6** Не дивіться на те, що смуглявенька я, бож сонце мене опалило, — сини неньки моєї на мене розгнівалися, настановили мене сторожити виноградники, — та свого виноградника власного не встерегла я!“ **7** „Скажи ж мені ти, кого покохала душа моя: Де ти пасеш? Де даєш ти спочити у спіку отарі? Пощо біля стад твоїх друзів я буду, немов та причинна?“ **8** „Якщо ти не знаєш цього, вродливіша посеред жінок, то вийди собі за слідами отари, і випасуй при шатрах пастуших козлятка свої“. **9** „Я тебе прирівняв до лошиці в возах фараонових, о моя ти подруженько! **10** Гарні щічки твої поміж шнүрами перел, а шийка твоя — між разками намиста! **11** Ланцюжки золоті ми поробимо тобі разом із срібними кўльками!“ **12** „Доки цар при своєму столі, то мій нард видає свої пахощі. **13** Мій коханий для мене — мов кїтиця мїрри: спочиває між персами в мене! **14** Мій коханий для мене — мов кїпрове гроно в енгедських садах-виноградах!“ **15** „Яка ти прекрасна,

моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої очі немов голубіні!“ 16 „Який ти прекрасний, о мій ти коханий, який ти приємний! а ложе нам — зéлень! 17 Бруси наших домів — то кедріни, стелі в нас — кипаріси!“

2 „Я — саронська троянда, я долинна лілєя! 2 Як лілєя між тєреном, так подру́га моя поміж дівами!“ 3 „Як та яблуня між лісовими дере́вами, так мій коханий поміж юна́ками, — його тіні жадала й сиділа я в ній, і його плід для мого піднебіння солодкий! 4 Він впровадив мене до виня́рні, а пра́пор його надо мною — любов! 5 Підкріпіте мене виногра́довим пе́чивом, освіжіть мене яблуками, — бо я хвора з любови! 6 Ліва рука його — під головою моєю, прави́ця ж його — пригортає мене!. 7 Заклинаю я вас, дочки ерусалимські, газéлями чи польові́ми оленями, — щоб ви не споло́хали, й щоб не збудили любови, аж доки йому́ до вподо́би!“ 8 „Голос мого коханого! Ось він іде, ось він скаче горáми, по пагі́рках вистрі́бує. 9 Мій коханий подібний до сáрни чи до молодого оленя. Он стоїть він у нас за стіною, зазирає у ві́кна, заглядає у грати. 10 Мій коханий озвався й промовив до мене: „Уставай же, подру́го моя, моя крáсна, й до мене ході! 11 Бо оце промину́ла пора дощовá, дощ ущóх, перейшов собі він. 12 Показались кві́тки на землі, пора соловéйка настала, і голос го́рлиці в нашому кра́ї лунáє! 13 Фі́га віпустила свої ранні плоді́, і розцвілі виногра́дини па́хощі відали. Уставай же, подру́го моя, моя красна, й до ме́не ході!“ 14 „Голубко моя у розщілинах скéльних, у бéскіднім

схóвку, — дай побачити мені твоє лічко, дай почути мені голосóк твій, бо голос твій милий, а личко твоє уродли́ве!“ 15 „Ловіть нам лисиці, лисиня́та маленькі, що ушко́джують нам виногра́дники, виноградники ж наші — у цві́ті! 16 Мій коханий — він мій, я ж його́, він пасе між ліле́ями! 17 Поки день прохолóду наві́є, а ті́ні втечу́ть, — вернись, мій коханий, стань поді́бний до са́рни чи до молодого оленя в паху́чих гора́х!“

3 „По но́чах на ложі свої́м я шукала того́, кого́ полюби́ла душа моя. Шукала його́, — та його́ не знайшла́. 2 Хай устану й нехай я пройду́ся по місті, хай на ву́лицях та на майда́нах того́ пошукаю, кого́ полюби́ла душа моя! Шукала його́, — та його́ не знайшла́. 3 Спітка́ли мене сторожі́, що по місті прохóдять. „Чи не бачили ча́сом того́, кого́ полюби́ла душа моя?“ 4 Небагато пройшла я від них, — та й знайшла́ я того́, кого́ полюби́ла душа моя: схопи́ла його́, — й не пустила його́, аж по́ки його́ не ввелá у дім ньє́нки своє́ї, та в кімна́ту тіє́ї, що в утрóбі носила мене! 5 Заклинаю́ я вас, дочки єрусали́мські, газе́лями чи польові́ми оленями, щоб ви не сполóхали, щоб не збуді́ли любви́, аж доки йому́ до впо́доби!“ 6 „Хто вона, що вихóдить із пустині́, немов стовпи́ диму, оку́рена мі́ррою й ла́даном, всіля́кими па́хощами продавця́?“ 7 „Ось ло́же його́, Соломонове, — ші́стдесят лицарі́в навколо нього́, із лицарі́в славних Ізраї́левих! 8 Усі вони маю́ть мечá, усі вправні́ в бою́, ко́жен має свого́ мечá при сво́єму стегні́ проти стра́ху нічнóго. 9 Но́ші зробив собі́ цар Соломон із лива́нських дере́в:

10 стовпці їхні зробив він із срібла, а їхне опертя — золоте, пурпурове сидіння, їхня середина вистелена коханням дочок єрусалимських! 11 Підіть і побачте, о дочки сіонські, царя Соломона в вінку, що ним мати його увінчала його в день весілля його та в день радости серця його!“

4 „Яка ти прекрасна, моя ти подруженько, яка ти хороша! Твої оченятка, немов ті голубки, глядять з-за серпанку твого! Твої коси — немов стадо кіз, що хвилями сходять з гори Гілеадської! 2 Твої зубки — немов та отара овець пообстриганих, що з купелю вийшли, що котять близнята, і між ними немає неплідної, 3 Твої губки — немов кармазінова нитка, твої устонька красні, мов частина гранатного яблука — скроня твоя за серпанком твоїм! 4 Твоя шия — немов та Давидова башта, на зброю збудована: тисяча щитів повішена в ній, усе щити лицарів! 5 Два перса твої — мов ті двоє близнят молодих у газелі, що випасуються між лілеями. 6 Поки день прохолоду навіє, а тіні втечуть, підуй собі на ту міррину гору й на пагірок ладану“. 7 „Уся ти прекрасна, моя ти подруженько, і плями нема на тобі! 8 Зо мною з Лівану, моя наречена, зо мною з Лівану ти підеш! Споглянеш з вершини Амані, з вершини Сеніру й Гермону, з леґовища левів, з леопардових гір. 9 Забрала ти серце мені, моя сестро, моя наречена, забрала ти серце мені самим очком своїм, разбóчком однёньким наміста свого! 10 Яке любе кохання твоє, о сестрице моя, наречена! Скільки ліпша любов твоя

за вино, а запáшність олив твоїх — за всі пáхощі!“ **11**
Уста твої крáпають мед щільникóвий, моя наречена,
мед і молоко — під твоїм язичкóм, а пáхощ одежі
твоєї — як лівáнські ті пáхощі!“ **12** „Замкнéний садок
— то сестриця моя, наречена моя — замкнéний
садок, джерелó запечáтане. **13** Лоно твоє — сад
гранáтових яблук з плодóм досконáлим, кїпри із
нáрдами, **14** нард і шафрáн, пахуча тростїна й корїця
з усіма деревами лáдану, мїрра й алóе зо всімá
найзапáшнішими пáхощами, **15** ти джерелó садковé,
криниця живої води, та тієї, що плїне з Ливáну!“
16 „Прокинься, о вітре з півночі, і прилїнь, вітре з
полудня, — повїй на садок мїй: нехай потечуть його
пáхощі! Хай кохáний мїй прїйде до сáду свогó, і
нехай споживé плід найкращий його!“

5 „Прийшов я до сáду свого, о сéстро моя, наречена!
Збираю я мирру свою із бальзáмом своїм, споживáю
свого стїльникá разом із медом своїм, п'ю вино я
своє зо своїм молоком! Споживайте, співдру́зі, —
пийте до схóчу, кохані!“ **2** „Я сплю, — моє ж серце
чуває. Ось голос мого коханого! Стукає. „Відчини
мені, сéстро моя, о моя ти подру́женько, голубко моя,
моя чиста, — бо росою покрїлася вся моя голова, мої
кúчері — крáплями ночі!“ **3** „Зняла я одєжу свою,
— як зно́ву її надягну́? Помила я нїжки свої, — як
же їх занечїщу?“ **4** Мїй коханий простя́г свою руку
крїзь óтвір, — і нутро моє схвилюва́лось від нього!
5 Встала я відчинїти сво́єму коханому, — а з рук
моїх кáпала мїрра, і мирра текла́ на засúвки замкá

з моїх пальців. 6 Відчини́ла сво́єму коханому, — а коханий мій зник, відійшов! Душі не ставало в мені, як він говорив. Я шукала його, та його не знайшла. Я гукáла його, та він не відізва́вся до мене. 7 Стріли мене сторожі́, що ходять по місті, — набили мене, завдали́ мені ра́ни. Здерли з мене моє покривáло, сторожі́ міських мурів!“ 8 „Заклинаю я вас, дочки єрусалимські, — як мого коханого стрінете ви, що йому повісте́? — Що я хвора з коха́ння!“ 9 „Чим коханий твій кращий від інших коханих, вродливі́ша з жіно́к? Чим коха́ний твій кращий від інших коханих, що так заклина́єш ти нас?“ 10 „Коханий мій білий й рум'я́ний, визначні́ший він від десяти тисяч інших. 11 Голова його — щире́е золото, його кúчері — па́льмове віття, чорні, як во́рон. 12 Його очі — немов голубкі́ над джерéлами во́дними, у молоці повимі́вані, що над повним струмко́м посіда́ли! 13 Його лічка — як грýдка бальза́му, немов кві́тники запа́шні! Його губи — ліле́ї, з яких ка́пає мі́рра текúча! 14 Його руки — стовпці́ золоті, повиса́джувані хризолі́том, а ло́но його — тві́р мисте́цький з слонóвої кости, покритий сапфі́рами! 15 Його стéгна — стовпи мармурóві, поста́влені на золоті́ї підста́ви! Його вигляд — немов той Лива́н, він юна́к — як ті ке́дри! 16 Уста його — солодо́щі, і він увесь — пожада́ння. Оце мій коханий, й оце мій дружо́к, дочки єрусали́мські!“

6 „Куди твій коха́ний пішов, о найвродливі́ша з жіно́к? Куди спрямува́в твій коха́ний? Бо ми пошука́ємо його із тобою“. 2 „Мій коханий пішов до садо́чка свого́, в

квітники́ запа́шні, щоб па́сти в садка́х і збирати ліле́ї.

3 Я належу своєму коханому, а мені — мій коханий,
що пасе між ліле́ями!“ 4 „Ти прекрасна, моя ти
подруже́нко, мов та Ті́рца́, ти хороша, як Єрусалим,
ти грізна́, як війська́ з прапора́ми! 5 Відверні́ ти
свої́ оченя́та від мене, бо вони́ непоко́ять мене! Твої́
коси́ — немов стадо кіз, що хви́лями сходять з то́го
Гілеа́ду! 6 Твої́ зуби́ — немов та отара ове́ць, що з
ку́пелю вийшли, що ко́тять близня́та, і між ними
немає неплідно́ї! 7 Мов частина грана́тного яблука
— скро́ня твоя за серпа́нком твої́м! 8 Ші́стдесят є
цари́ць, і ві́сімдесят є на́ложниць, а дівчата́м немає
числа, — 9 та єдина вона́ — ця голубка́ моя, моя чиста!
У не́ньки своєї́ вона́ одина́чка, обра́на вона́ у своєї́
роді́тельки! Як бачили до́чки Сіону́ її, то щасливо́ю
звали її́, цари́ці й на́ложниці́ — то вихва́ляли її́: 10
Хто це така, що вона́ виглядає, немов та досві́тня
зоря́, прекрасна, як міся́ць, як сонце́ — ясна́, як полкі́
з прапора́ми — грізна́?“ 11 „Зійшла́ я в орі́ховий
сад, щоб погля́нути на пу́п'яночки́ при пото́ці, щоб
побачи́ти там, чи зацві́в виноград, чи грана́тові яблуні́
порозцвіта́ли? 12 І не зчу́лася́ я, як мене поса́дила
душа́ моя між колесни́ці моєї́ дружи́ни боя́р“. 13
„Верні́ся, верні́сь, Суламі́тко! Верні́ся, верні́ся, —
нехай ми на тебе́ наді́вимось!“ „Чого́ вам диви́тися
на Суламі́тку, немов би на та́нець військо́вий?“

7 „Хороші́ які стали́ ноги́ твої́ в череви́чках, князі́вно
моя́! Заокру́глення́ сте́гон твої́х — мов на́мисто,
руками́ мисте́цькими ві́точене! 2 Твоє́ лоно́ —

немов круглоточена чаша, в якій не забракне вина запашного! Твій живіт — сніп пшениці, оточений тими лілеями! 3 Два перса твої — немов двоє сарняток близнят! 4 Твоя шия — як башта із кости слонової, твої очі — озёрця в Хешбоні при брамі того Бат-Рабіму, в тебе ніс — немов башта ливанська, що дивиться все в бік Дамаску! 5 Голівка твоя на тобі — мов Кармел, а коса на голівці твоїй — немов пурпур, — полонений цар тими кучерями! 6 Яка ти прекрасна й приємна яка, о любов в розкошах! 7 Став подібний до пальми твій стан, твої ж перса — до грон виноградних! 8 Я подумав: виберуся на цю пальму, схоплюся за віття її, — і нехай стануть перса твої, немов виноградні ті грона, а пахощ дихання твого — як яблука!“ 9 „А уста твої — як найліпше вино: простує воно до мого коханого, чинить промовистими й уста сплячих! 10 Я належу своєму коханому, а його пожадання — до мене! 11 Ходи ж, мій коханий, та вийдемо в поле, переночуємо в сéлах! 12 Устанемо рано, й ходім у сади - виногради, подивимось, чи зацвів виноград, чи квітки розцвілісь, чи гранатові яблуні порозцвітали? Там любов свою тобі дам! 13 Видадуть пах мандрагори, при наших же входах — всілякі коштовні плоди, нові та старі, що я їх заховала для тебе, коханий ти мій!“

8 „О, коли б ти мені був за брата, що перса ссав в нені моєї, коли б стріла тебе я на вулиці, цілувала б тебе, — і ніхто мені не докоряв би! 2 Повелá б я тебе й привелá б у дім нені своєї: ти навчав би мене, я

б тебе напоїла вином запашнім, соком гранátових
яблук своїх! 3 Ліва рука його — під головою моєю,
правіця ж його — пригортає мене! 4 Заклинаю я вас,
дочки єрусалимські, — нащо б сполóхали, й нащо б
збудили любови, аж доки йому до вподóби!“ 5 „Хто
вона, що вихóдить із пустині, спира́ючися на свого
коханого? Під яблунею я збуділа тебе, — там повила́
тебе мати твоя, там тебе повила́ твоя породітелька!“
6 „Поклади ти мене, як печатку на серце своє, як
печать на раме́но своє, бо сильна любов, як смерть,
за́здросці неперемóжні, немов той шеóл, — його жар
— жар огню, воно по́лум'я Господа! (Sheol h7585) 7 Во́ди
великі не зможуть згасіти коха́ння, ані ріки його
не заллю́ть! Коли б хто давав за любов ма́сток увесь
свого дому, то ним погорділи б зовсі́м!“ 8 „Є сестра в
нас мала, й перс у неї нема ще. Що зробимо наші́й
сестри́чці в той день, коли свáтати бу́дуть її? — 9 Якщо
вона мур, — заборóло із срібла збудуємо на ній, а якщо
вона двері — обкладемо кедрóвою до́шкою їх“. 10 „Я
мур, мої ж пéрса — як ба́шти, — тоді я була́ в його óчах
мов та, яка спóкій прова́дить“. 11 „Виноградинка мав
Соломон у Баал-Гамóні, виноградника він віддава́в
сторожа́м, — щоб кожен принóсив за плід його тисячу
срі́бла. 12 Але мій виногра́дник, що маю його, при
мені! Тобі, Соломо́не, хай буде та тисяча, а сторожа́м
його плóду — дві сотні! 13 О ти, що сидиш у садка́х,
— друзі твої прислуха́ються до твого голосу: дай
почути його і мені!“ 14 „Утікай, мій коха́ний, і станься

подібний до сáрни собі, чи до молодого оленя у
бальза́мових го́рах!“

Ісая

1 Видіння Ісаї, Амóсового сина, яке він був бачив про Юдею та про Єрусалим за днів Уззії, Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів. **2** Послухайте ви, небесá, і ти, зéмле, почув, бо гóворить Госпóдь: Синів Собі виховав й вікохав Я, а вони зняли бунт проти Мене! **3** Віл знає свого власникá, а осел — ясла пана свого, — а Ізраїль не знає Менé, не звертáє уваги нарóд Мій на Мéне. **4** О люду ти грішний, нарóде тяжкóї провини, лиходійське насіння, сини-шкідникі, — ви покинули Господа, ви Святого Ізраїлевого понéхтували, — обернулись наза́д! **5** У щó будете биті ще, коли неслухняними далі ви бóдете? Хвора ваша вся голова, і все серце боляще. **6** Від підóшви ноги й аж до голови́ нема цілого місця на ньому: рани й гудзі, та свіжі порáзи невічавлені, і не позав'язувані, і оливою не порозм'якшувані. **7** Земля ваша спустóшена, огнем спáлені ваші містá, поле ваше, — на ваших очáх поїдають чужинці його, — з того всьóго пустиня, немов з руйнува́ння чужинців! **8** І позоста́лась Сіóнська дочкá, мов курінь в винограднику, мов шатрó на ночліг в огірковому полі, як місто облóжене. **9** Коли б був Господь Саваóт не лишив нам останку малóго, ми були б як Содóм, до Гомóрри ми стали б подібні. **10** Послухайте слóва Господнього, содóмські князї, почувите Закóн Бога нашого, нарóде гомóрський, — **11** нащо Мені многотá ваших жéртв? гóворить Господь. Насітився Я цілопáленнями баранів і жиром ситих теля́т, а крови биків та овець і козлів не жада́ю! **12** Як

приходіте ви, щоб явитися перед обличчям Моїм, хто жадає того з руки вашої, щоб топтали подвір'я Мої? **13** Не приносьте ви більше марнотного дару, ваше кадило — огіда для Мене воно; новомісяччя та ті суботи і скликання зборів, — не можу знести Я марноти цієї! **14** Новомісяччя ваші й усі ваші свята — ненавидить душа Моя їх: вони стали Мені тягарём, — Я змучений зносити їх. **15** Коли ж руки свої простягаєте, Я мружу від вас Свої очі! Навіть коли ви молитву примножуєте, Я не слухаю вас, — ваші руки наповнені кров'ю. **16** Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихё! **17** Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь! **18** Прийдіть, і будемо правуватися, — говорить Господь: коли ваші гріхи будуть як кармазін, — стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багрянця, — то стануть мов вовна вони! **19** Як захочете ви та послухаєтесь, то будете добра землі споживати. **20** А коли ви відмовитеся й неслухняними будете, — меч пожере вас, бо уста Господні сказали оце! **21** Як стало розпусницею вірне місто: було повне воно правосуддя, справедливисть у нім пробувала, тепер же — розбійники! **22** Срібло твоє стало жу́желицею, твоє питво водою розпущене. **23** Князі твої впёрті і друзі злодіям вони, хабарá вони люблять усі та женуться за дáчкою, не судять вони сироті, удóвина справа до них не доходить. **24** Тому́ то говорить

Господь, Господь Саваот, Сильний Ізраїлів: О, буду
Я тішитися над Своїми супротивниками, і помщусь
на Своїх ворогах! **25** І на тебе Я руку Свою оберну,
і твою жужелицю немов лугом вітоплю, і все твоє
оливо повідкидаю! **26** І верну твоїх суддів, як перше
було, і твоїх радників, як напочатку. По цьому тебе
будуть звати: місто справедливости, місто вірне!
27 Правосуддям Сіон буде вікуплений, а той, хто
навертеться в нім, — справедливою. **28** А знищення
грішників та винуватців відбудеться разом, і ті, що
покинули Господа, будуть поніжені. **29** І будете ви
посоромлені за ті дуби, що їх пожадали, і застидаєтеся
за садки, які вибрали ви. **30** Бо станете ви, як той дуб,
що листя всихає йому, і як сад, що не має води. **31** І
станеться сильний кострицею, його ж діло — за іскру,
і вони обоє попаляться разом, — і не буде нікого, хто
б те погасів!

2 Слово, що його бачив Ісая, син Амósів, про Юдею
та про Єрусалим: **2** І станеться на кінці днів, міцно
поставлена буде гора дому Господнього на шпилі
гір, і піднята буде вона понад згір'я, — і полінуть
до неї всі люди. **3** І підуть численні народи та й
скажуть: „Ходіть та зберімося на гору Господню, до
дому Бога Якового, і доріг Своїх Він нас навчить, і
ми підемо стежками Його! Бо вийде з Сіону Закон, і
слово Господнє — з Єрусалиму“. **4** І Він буде судити
між людьми, і буде численні народи розсуджувати.
І мечі свої перекують вони на лемеші, а списи свої
— на серпи. Не підійме меча народ проти народу, і

більше не будуть навчатись війни! **5** ДOME Яковів, — ідіть, і попростуємо в світлі Господньому! **6** Бо Ти був покинув наро́да Свого, дім Яковів, — бо по́вні безла́ддя зо схóду вони, та ворожбі́тів, немов филисти́мляни, і наклада́ють із дітьми чужинців. **7** І напóвнивсЯ край його срі́блом та золотом, — і немає кінця́ його скáрбам. І напóвнивсЯ край його кіньми, — і немає кінця́ колесні́цям його́. **8** І напóвнивсЯ край його ідолами, — він кла́няється ділу рук своїх, тому́, що зробили були́ Його па́льці, — **9** і поклони́лась лю́дина, і чоловік упокорі́вся. А Ти їм не дару́й! **10** Іди в скелю, і схова́йся у по́рох від стра́ху Господнього, і від пишноті́ Його ве́личі! **11** Горді́ о́чі лю́дини поникнуть, і буде обні́жена лю́дська висо́кість, — і буде висо́ким Сам тільки Госпо́дь того́ дня! **12** Бо настане́ день Господа́ Савао́та на все горде́ й висо́ке, і на все ві́сунене, — і поні́жене буде воно́, **13** і на всі ке́дри лива́нські, висо́кі та ві́сунені, і на всіля́кі баша́нські дуби́, **14** і на всі го́ри висо́кі, і на всі згі́р'я підне́сені, **15** і на всі ба́шти висо́кі, і на всі му́ри стрі́мкі, **16** і на всі кора́блі із Тарші́шу, і на все, на що дівимо́ся пожа́дли́во! **17** І поні́зяться горді́сть лю́дини, й обні́жена буде висо́кість лю́дей, — і буде висо́ким Сам тільки Госпо́дь того́ дня, **18** а бо́жища зóвсім мі́нутьсЯ! **19** І вони пі́дуть до скельних пече́р та до по́роху в ями́ від стра́ху Господнього і від пишноті́ Його ве́личі, коли́ при́йде Він о́страх збудити на землі! **20** Покине́ лю́дина того́ дня божкі́в своїх срі́бних і божкі́в своїх золотих, що собі́ наробі́ла

була́, щоб вклоня́тись кротáм і кажана́м, **21** щоб піти у пече́ри й розщілини ске́льні від стра́ху Господнього і від слави вели́ччя Йо́го, коли при́йде Він о́страх збудіти на землі! **22** Відки́нься ж собі від лю́дини, що віддих у носі її, бо за́що її поважа́ти?

3 Бо Госпо́дь ось, Госпо́дь Савао́т візьме з Єрусали́му й з Юде́ї підпо́ру й опо́ру: усяку підпо́ру від хліба, і всяку підпо́ру води, **2** ли́царя та вояка́, суддю та пророка, і чарівника́ та старо́го, **3** п'ятдеся́тника та родові́того, і радника, і в мисте́цтві премудрого, і в закля́ттях умілого, — **4** і за прави́телів дам юна́ків, і дітваки́ запанують над ними! **5** І буде ча́вити наро́д один о́дного, і кожен свого́ бли́жнього! Повстане хлопча́к на старо́го, а легкова́жений на поважа́ного. **6** Бо схопи́ть брат брата́ свого́ в домі батька́ свого́ та й скаже: „Ти маєш оде́жу, то будь нашим прави́телем, і під руко́ю твоєю́ хай буде ру́їна оця́!“! **7** Того́ дня він піді́йме свій го́лос та й скаже: „Не бу́ду я ра́ни обв'язува́ти вам, бо в домі моє́му немає́ ні хліба, ні оде́гу, — не настановля́йте мене́ за прави́теля лю́ду!“! **8** Бо рухну́в Єрусали́м, і впала́ Юде́я, бо їхній язик та їхній чин — проти́ Господа́, щоб упе́ртимися бу́ти оча́м Йо́го слави. **9** Проти́ них сві́дчить ви́раз лица́ їхнього́, а грі́х свій вони́ виявля́ють, немов той Содом, не пере́чать. Горе́ їхній душі́, бо вчинили вони́ собі́ зло! **10** Скажі́те про праведного́: Буде до́бре йому́, бо вони́ споживу́ть плід учі́нків своїх. **11** Та горе́ безбо́жному, зле́, бо йому́́ буде зро́блений чин його́ рук! **12** Наро́д Мій, — діті́ська його́ утиска́ють,

а жінки мають гору над ним... Народе ти Мій, — твої провідники вчинили блудячим тебе, і дорогу стежок твоїх сплутали! **13** Господь став на прю, і стоїть, щоб судити народи. **14** Господь іде на суд, щоб судитись з старшими народу Свого та з вождями його: „Ви виноградника зніщили, грабунок з убогого — в ваших домах! **15** Що це сталося вам, що народ Мій ви гнобите та утискаєте вбогих?“ Так говорить Господь, Бог Саваот. **16** І промовив Господь: Зате, що дочки Сіонські загорділи, і ходять витягненошії, і моргають очима, і все ходять дрібними крочками, і дзвонять спражками на ногах своїх, **17** тому вчинить Господь тім'я Сіонських дочок паршивим, і їхній сором обнажить Господь! **18** Того дня покидає Господь окрасу спражок на їхніх ногах, і чільця, і місяці, **19** сережки, наraménники, і серпанки, **20** і завбі, і ланцюжки на ногах, і пояски, і пляшечки з пахощами, і чарівничі привіски, **21** персні, і сережки носові, **22** чудові убрання, і окриття, і намітки та торби, **23** дзеркала й льняні хитони та турбани, і прозорі покривала. **24** І станеться, замість бальзаму — сморід буде, і замість пояса — шнур, а замість мистецько укладених кучерів — лісина, і замість хитона цінного — верета з паском, а замість краси — спаленіна! **25** Попадають мужі твої від меча, а лицарство твоє — на війні, — **26** і будуть стогнати та плакати ворота її, і буде спустошена, й сяде на землю Сіонська дочка.

4 І того дня сім жінок схоплять мужа одного, говорячи: „Ми будемо їсти свій хліб, і зодягатимем одіж свою, — тільки йменням твоїм хай нас кличуть, — забери ти наш с́бром!“ **2** Того дня буде па́рость Господня красо́ю та славою, плід же зе́мний — вели́чністю та пишното́ю для врято́ваних із Ізраїля. **3** І бу́де zostалий в Сіоні й поли́шений в Єрусалимі, — святи́м буде зватися він, кожен, хто жити за́писаний в Єрусалимі, **4** коли нечистоту́ Господь змиє з сіонських дочо́к, а кров Єрусалиму споло́ще з-посеред його́ духом права та духом очи́щення. **5** І ство́рить Господь над усяким житло́м на Сіонській горі́ та над місце́м зібра́ння — удень хмару, вночі ж дим і блиск огню́ полум'я́ного, бо над всякою славою буде покрóва. **6** І буде шатро́ удень ті́нню від спе́ки, і за́хистом та укриття́м від него́ди й дощу́!

5 Заспіваю ж я вам про Свого́го Улю́бленого пісню любо́вну про Його виногра́дника! На плодю́чому ве́рсі гори виногра́дника мав був Мій При́ятель. **2** І обкопав Він його́, й від ка́міння очистив його́, і виноградом до́бірним його засади́в, і ба́шту поставив посеред його́, і ві́тесав у ньому ча́віло, і чекав, що роді́тиме він виноград, — та він уроди́в ди́кі я́годи! **3** Тепер же ти, єрусали́мський мешка́нче та мужу юде́йський, розсуди́ть но між Мною й Мої́м виногра́дником: **4** що́ ще можна вчинити було́ для Мого виногра́дника, але Я не зробив того в ньому? Чому́ Я чекав, що родитиме він виноград, а він уроди́в ди́кі я́годи? **5** А тепер завідо́млю Я вас, що́ зроблю́

для Свого виноградника: живопліт його вікину, і він буде на зніщення, горбжу його розвалю, і він на потоптання буде, **6** зроблю Я загубу йому, — він не буде обтіняний ані підсапуваний, — і виросте терня й будячця на ньому, а хмара́м звелю́, щоб дощу не давали на нього! **7** Бо виноградник Господа Саваота — то Ізраїлів дім, а муж Юди — коханий Його саджанець. Сподівався правосуддя, та ось кроволіття, сподівався справедливости Він, та ось зойк. **8** Горе тим, що долучують дома до дому, а поле до поля приточують, аж місця бракує для інших, так ніби самі сидите серед краю! **9** В мої уші сказав був Господь Саваот: Направду, — багато домів попустошені будуть, великі та добрі, і не буде мешканця для них. **10** Бо десять загонів землі виноградника брата одного вродять, а насіння одного хомера породить ефу. **11** Горе тим, що встають рано вранці і женуть за напо́ем п'янки́м, і тривають при нім аж до вечора, щоб вином розпалитись! **12** І сталася цитра та арфа, бубон та сопілка й вино — за їхню гулянку, а на діло Господнє не дивляться, не вбачають Його́ чину рук. **13** Тому піде наро́д Мій на вигнання непередбачено, і вельможі його голодуватимуть, а натовп його — вісохне з пра́гнення. **14** Тому́ то розши́рив ше́л пожадли́вість свою і безмірно розкрив свою пащу, і зійде до нього його пишнота́, і його натовп, і гуркіт його, й ті, що тіша́ться в ньому. (Sheol h7585) **15** І людина понижиться, і упокориться муж, а очі високих поникнуть, **16** а Господь Саваот возвеличиться в суді, і Бог Святий

в'явить святість Свою в справедливості! **17** І пástися б́удуть овечки, немов би на л́уці своїй, а зостáвлене з ситих чужі поїд́ять. **18** Горе тим, що вину притяга́ють до себе шнурáми марнóти, а гріх — як моту́ззям від воза, **19** та кажуть: „Хай квáпиться Він, хай прина́глить Свій чин, щоб ми бачили, а постанóва Святого Ізраїлевого хай наблізиться і нехай прійде — і пізна́ємо ми“! **20** Горе тим, що зло називають добрóм, а добро — злом, що ставлять темнóту за світло, а світло — за т́емряву, що ставлять гіркé за солодке, а солодке — за гіркé! **21** Горе мудрим у власних очáх та розумним перед собою сам́им! **22** Горе тим, що хорóбрі винцé попивáти, і силачі на мішáння п'янкóго напóю, **23** що несправедливого ч́инять в суді за хабáр справедливим, а праведність праведного усува́ють від нього. **24** Тому́, як огн́енний язик пожира́є стерню́, а від пóлум'я н́икне трава, — отак спорохн́явіє корінь у них, і рознесéться їхній цвіт, немов кúрява, бо від себе відкинули Закóн Господа Сава́бта, і знéхтували вони слово Святого Ізраїлевого! **25** Тому́ запал́івся гнів Господа на наро́д Його, і на нього Він вітягнув ру́ку Свою, — та й ура́зив Його: і захиталися гóри, і сталось їхнього трúпу, як смітт́я серед вулиць! При цьому́ всьому́ не відверну́всь Його гнів, і вітягнена ще рука Його! **26** І під́ійме прапóра наро́ду здалéка, і засвіще йому́ з кінця кра́ю, і прійде він хутко та легко, — **27** немає між ними утóмленого та такого, який би спіткну́вся! Не дрімáє ніхто і не спить, а пояс із стéгон його не здійма́ється та не зривáється

шнур при взутті його. **28** Його стріли погострені, і всі луки його понатягвані. Копита у коней його немов кремень вважаються, а колеса його — немов віхор. **29** Його рик — як левіці, і він заричить, немов ті левчуки, і він загарчить, і здобич ухопить, й її понесе, — і ніхто не врятує! **30** І на нього ревітиме він того дня, як те море реве. І погляне на землю, а там густа темрява, і світло померкло у хмарах її.

6 Року смерти царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі Його переповнювали храм. **2** Серафіми стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. **3** І кликав один до одного й говорив: „Свят, свят, свят Господь Саваот, уся земля повна слави Його!“ **4** І захиталися чопи порогів від голосу того, хто кликав, а храм переповнився димом! **5** Тоді я сказав: „Горе мені, бо я занапщений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистoustого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваота!“ **6** І прилетів до мене один з Серафімів, а в руці його вугіль розпалений, якого він узяв щипцями з-над жертівника. **7** І він доторкнувся до уст моїх та й сказав: „Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений“. **8** І почув я голос Господа, що говорив: „Кого Я пошлю, і хто піде для Нас?“ А я відказав: „Ось я, — пошли Ти мене!“ **9** А Він проказав: „Іди, і скажеш наро́дові цьому: Ви будете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити завжди, але не пізнаєте. **10** Учині

зату́жавілим серце наро́ду цьогó, і тяжкіми зроби його уші, а очі йому позакле́юй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не наверну́вся, і не був уздорóвлений він“! **11** І сказав я: „Аж доки, о Господи?“ А Він відказа́в: „Аж доки міста́ спустіють без ме́шканця, і доми́ без людей, а земля спустóшена бу́де зовсі́м“. **12** І відда́лить люди́ну Госпо́дь, і буде велике опу́щення серед землі. **13** І коли позоста́неться в ній ще десята части́на, вона зно́ву спустóшена бу́де. Але мов з тереби́нту й мов з дубу, зоста́неться в них пень по зру́бі, насіння бо святости — пень їхній!

7 І сталося за днів Аха́за, сина Йо́тама, Уззі́йного сина, царя Юди, вийшов Реці́н, цар сирі́йський, і Пе́ках, син Ремалі́йн, цар Ізраї́лів, до Єрусалиму на війну́ на нього, та не міг звоюва́ти його. **2** І спові́щено Давидів дім, і сказано: „Став табо́ром Ара́м у землі Єфремові́й“. І захиталося серце його й серце наро́ду його, як хитаються лісові дере́ва від вітру! **3** І сказав Господь до Ісаї: „Вийди навпроти Ахаза, ти та твій син Шеар-Яшув, до кінця водовóду горішнього ставу, на бити́ доро́гу По́ля-Валю́шників. **4** І скажеш до нього: Стережися й будь спо́кійний, не бійся, а серце твоє нехай не мякне через два за́лишки тих димля́чих голово́шок, від по́лум'я гніву Реці́на й Арама та сина Ремалі́йного, **5** за те, що Арам, Єфрем та син Ремалі́йн ради́ли проти тебе лихе, говорячи: **6** Ходи́м на Юдею та її наля́каємо, і здобу́демо для себе, і настанóвимо царем серед нього Тавеї́лового сина. **7** Так сказав

Господь Бог: Цього не станеться й не буде! **8** Бо голова Араму — Дамаск, а голова Дамаску — Рецін, та ще шістдесят і п'ять літ, — і буде зламаний Єфрем, так що перестане бути народом! **9** А голова Єфрему — Самарія, а голова Самарії — син Ремаліїн. Якщо ви не повірите, то не встоїте“. **10** І Господь далі говорив до Ахаза й казав: **11** „Зажадай собі знака від Господа, Бога твого, і зійди глибоко до шеолу, або зійди високо догорі!“ (Sheol h7585) **12** А Ахаз відказав: „Не пожадаю я, і не буду спокушувати Господа“. **13** І він сказав: „Послухайте, доме Давидів, — чи мало вам трудіти людей, що трудите також Бога мого? **14** Тому Господь Сам дасть вам знака: Ось Діва в утробі зачне, і Сина породить, і назвеш ім'я Йому: Еммануїл. **15** Масло та мед буде Він споживати, аж поки не пізнає того, як зло відкидати та добро вибирати. **16** Бо поки пізнає Та Дитина, як зло відкидати та добро вибирати, буде покинена та земля, що ти лякаєшся перед двомі царями її.“ **17** Спровадить Господь на тебе, і на народ твій, і на дім батька твого дні, які не приходили від дня відступлення Єфрема від Юди, — спровадить царя асирійського. **18** І станеться в день той, привабить Господь муху, що в кінці рік Єгипту, та бджолу, що в асирійському краї, **19** і вони прилетять, та усядуться всі по провалах стрімких та по щілинах скельних, і в усіх терновіннях, та на лугах усіх. **20** Дня того оголить Господь немов бритвою, найнятою по тім боці ріки, — царем асирійським, голову та волосся ніг, забере також бороду. **21** І буде дня

то́го, що хто прогоду́є корівку та дві штуки худобі дрібної, **22** то ста́неться, що від многоті́ молока, що надóїть, спожива́тиме масло, бо масло та мед буде їсти всякий, хто зоста́неться серед землі. **23** І бу́де дня то́го: кожне місце, що в нім буде тисяча лоз винограду на тисячу срі́бла, стане терніною та будяко́м! **24** Зо стрі́лами й з луком він бу́де ходіти туди́, бо стане терніною та будяко́м уся земля. **25** А на всі го́ри, що за́ступом копано їх, ти не зійдеш туди, бо будеш боя́тись терніни й будя́ччя, — і стану́ться місцем вони, куди волів поси́латимуть, і топта́тимуть вівці його́.

8 І промовив до мене Господь: „Візьми собі велику таблі́цю, і напиши на ній лю́дським письмом: „Ква́питься здобич, скорий грабі́ж“. **2** І взяв я за свідків собі свідків вірних, — священика Урію та Захарія, Єверехі́йного сина. **3** І зблизився я до проро́чиці, і вона зачала́, і породила сина. Господь же до мене промовив: Назви ім'я́ йому: Ква́питься здобич, скорий грабі́ж. **4** Бо поки юна́к той умі́тиме кликати „Ба́тьку мій“, та: „Мамо моя“, понесе́ться багатство Дамаску та здобич Самарі́ї перед обличчя царя асирі́йського“. **5** І Господь ще далі говорив до мене й ка́зав: **6** „За те, що наро́д цей знéхтував воду Сілоа́мську, яка тихо пливе, і має раді́сть з Реці́ном і з сином Ремалі́їним, **7** то то́му ось Господь піднесе́ на них воду рі́кі, сильну й велику, — царя асирі́йського та всю славу його́. І підійме́ться вона понад усі свої рі́чища, і пі́де понад усі бере́гі свої. **8** І пере́йде по Юді вона, залле́ та

затопить, аж до шиї досягне, і розтягне вона свої крила на всю широчінь твого краю, о Еммануїле! **9** Озлобляйтесь народи, й збентежені будете, почуй, уся земле даліка! Озбройтесь, і збентежені будете, озбройтесь, і збентежені будете! **10** Радьте раду — і буде вона поруїнована, слово кажіть — і не збудеться, бо з нами Бог!“ **11** Бо так говорив був до мене Господь у силі Своєї руки надо мною, й остерігав мене, щоб не ходити дорогою цього народу, і казав: **12** „Не кажіть „змова“ на все, на що каже „змова“ цей народ, і не бійтесь того, чого він боїться, і не лякайтесь! **13** Господа Саваота — Його свято шануйте, і Його вам боятись, Його вам лякатись! **14** І буде Він за святиню, і за камінь спотикання, і за скелю спокуси для двох домів Ізраїля, за сітку й за пастку для мешканця Єрусалиму. **15** І спіткнуться об них багато-хто, і попадають, і будуть поламані, і заплутаються, і будуть схоплені. **16** Зв'яжи свідощтво, запечатай Закону між Моїми учнями“. **17** І я буду чекати Господа, що ховає лице Своє від Якового дому, і буду надіятись на Нього. **18** Ось я та ті діти, що дав мені Господь, вони на знакі та на чуда в Ізраїлі від Господа Саваота, що пробуває на горі Сіон. **19** А коли вам скажуть: „Запитуйте духів померлих та чародіїв, що цвірінькають та муркають“, то відповісте: „Чи ж народ не звертається до свого Бога? За живих питатися мертвих?“ **20** До Закону й свідощтва! Як вони не так кажуть, як це, то немає для них зорі ранньої! **21** І буде блукати утіскуваний та голодний. І станеться, коли він зголодніє, то

зап'януться, і прокляне́ царя свого та Бога свого, і погляне догорі́, **22** і поді́виться він на землю, аж ось тут горе та темнота, те́мрява у́тиску, — і він буде пхнутий у те́мність.

9 Бо не буде темноти для того, хто уті́скуваний. Перша пора злегкова́жила була край Завуло́нів та край Нефталі́мів, а остання просла́вить дорогу приморську, дру́гий бік Йо́рдану, окру́гу погані́в. **2** На́рід, який в те́мряві ходить, Сві́тло велике побачить, і над тими, хто сидить у краю тіні смерти, Сві́тло засяє над ними! **3** Ти помно́жиш на́рід цей, Ти збільши́ш йому радість. Вони перед лицем Тво́ім будуть радіти, як радіють в жнива́, як тіша́ться в час, коли ділять здобич! **4** Бо злама́в Ти ярмо́ тяга́ру його́, і кія з раме́на його́, жезло його́ пригно́бителя, як за днів Ма́діяма. **5** Усякий бо чо́біт військо́вий, що гу́пає гу́чно, та одéжа, поплáмлена кров'ю́, — стане все це поже́жею, за їжу́ огню́! **6** Бо Дитя народи́лося нам, да́ний нам Син, і вла́да на раме́нах Йо́го, і кликну́ть ім'я́ Йо́му: Ді́вний Пора́дник, Бог сильний, Отець ві́чності, Князь миру. **7** Без кінця́ буде мно́житися панува́ння та мир на троні́ Дави́да й у ца́рстві його́, щоб поставити мі́цно його́ й щоб підпе́рти його́ правосу́ддям та правдою́ відтепе́р й аж наві́ки, — ре́вність Господа́ Сава́та це зробить! **8** Проти Якова́ слово посла́в був Госпо́дь, а впало воно на Ізраї́ля, **9** і пізна́є на́рід, увесь він, Єфре́м та мешкане́ць Самарі́ї, що говорять з пихо́ю й наду́тістю се́рця: **10** „Попáдали цегли, а ми побуду́ємо з ка́меня те́саного, сі́комори

позру́бувано, — та заміни́мо їх ке́драми!“ **11** Та над ним Господь зміцнив противників Реціна, а його ворогів нацькува́в: **12** Арама попе́реду, а филисти́млян поза́ду, і пожерли Ізраїля цілою па́щею. При цьому всьому не відверну́всь Його гнів, і вітягнена ще рука Його! **13** Та наро́д не зверну́вся до Того, Хто вразив його, і не шукали Господа Саваота. **14** Тому́ то Господь відсік від Ізраїля го́лову й хвіст, пальму й очерети́ну за одного дня. **15** Старій та поважа́ний — це та голова, а пророк, що навчає неправди, це хвіст. **16** І сталося, що поводи́тарі цього наро́ду зробі́лися звідниками, і гинуть прова́джені ними. **17** Тому́ то його юнака́ми радіти не буде Господь, а до сирі́т його й його вдів милосердя не матиме, бо кожен безбожний й злочі́нець, і зло́бне всі уста говорять. При цьому всьому не відверну́всь Його гнів, і вітягнена ще рука Його! **18** Бо зло́ба горить, як огонь, пожира́є терніну й будя́ччя, і пала́є по за́пустах лісу, і кру́тяться вверх стовпи диму. **19** Від люто́сти Господа Саваота земля загорі́ться, і стане наро́д, як пожи́ва огню, і не пощади́ть жоден брата свого́! **20** І різати буде право́руч, та бу́де голодний, і жерти́ме зліва, але не насити́ться, кожен жерти́ме тіло раме́на свого́: **21** Манасія — Єфре́ма, а Єфре́м — Манасію, ра́зом обоє на Юду. При цьому всьому не відверну́всь Його гнів, і вітягнена ще рука Його!

10 Горе законода́вцям несправедли́вим, та писаря́м, які пишуть на лихо, **2** щоб від правосу́ддя усну́ти бідних, і щоб відняти права́ від убогих наро́ду Мого,

щоб стали вдовіці здобичею їм, і пограбувати сиріт. **3**
А що ви чинитимете в день навіщення, і наглої згуби,
що прийде здалека, — до кого втечете за поміччю, і
де позоставите славу свою? **4** Нічого не лишиться —
тільки зігнутися між полоненими, і попадати між
позабиваними. При цьому всьому не відвернувся
Його гнів, і витягнена ще рука Його! **5** Біда асирійцеві,
жезлові гніву Мого, а кий у руках його — це пересердя
Моє! **6** На люд нечестивий пошлю Я його, про народ
Мого гніву йому накажу, щоб набрати здобичі й
вчинити грабунок, і щоб потоптати його, як болото
на вулицях. **7** Та не так він собі розуміє, а серце
його не так міслить, бо в серці його — щоб немало
народів поніщити та погубити! **8** Бо говорить: Хіба
мої провідники разом усі не царі? **9** Чи ж Кално
не такий, як Кархеміш? Чи ж Хамат не такий, як
Арпад? Хіба ж не така Самарія, як Дамаск? **10** Тому
що рука моя царства божків досягла, а в них більші
боввани, як в Єрусалимі та в Самарії, **11** то хіба не
зроблю я так само для Єрусалиму й бовванів його, як
зробив я був для Самарії й божків її? **12** І станеться, як
доконає весь чин Свій Господь на Сіонській горі та в
Єрусалимі, то скаже: Навіщу я плоді гордовитости
серця царя асирійського та пишноту чванливих очей
його! **13** Бо він каже: Вчинив я це міццю своєї руки й
своім розумом, я бо розумний, — і відмінюю границі
народів, а їхній маєток грабую, й як сильний, скидаю
пануючих! **14** І досягла, мов кубло те, багатства
народів рука моя, й як збирають покинені яйця, я

всю зéмлю зібрав, — і ніхто не порушив крилóm,
і дзюбка́ не відкрив, і не зацвірінькав. **15** Чи б́уде
сокира пишáтися понад свого́ рубачá? Чи понад свого́
пилува́льника буде горді́тися пилка? Ніби жезло
повіщує тих, хто його́ підіймає, ніби підно́сить кий
того, хто не є дерево! **16** Зате Госпóдь, Бог Саваóт
пошле сухорля́вість на ситих його́, і під його́ славою
— пóлум'я буде пала́ти, немов би пожар! **17** І Світло
Ізраїля стане огнем, а Святий його́ — пóлум'ям, і
запáлить воно, й пожере́ його́ те́рня й будя́ччя його́ в
один день! **18** І славу лісу його́ й його́ са́ду ви́губить
Він від душі й аж до тіла, і б́уде, що знідіє він, мов
той хворий, — **19** і буде оста́нок дере́в його́ лісу такий
нечислénний, що й хло́пець їх спи́ше! **20** І станеться в
день той, оста́нок Ізраїля і врято́вані дому Якова не
б́удуть вже більш опира́тись на то́го, хто б'є їх, — й
обіпру́ться у правді на Господа, Святого Ізраїлевого.
21 Останок наве́рнеться, останок Якова, до Сильного
Бога. **22** Бо коли б був наро́д твій, Ізраїль, як мо́рський
пісок, тільки останок із нього наве́рнеться! Загі́бель
призна́чена є, щоб ви́повнилась справедливі́сть, **23**
бо ви́конає Господь, Бог Саваóт постано́влену згу́бу
посеред всієї землі. **24** Тому так промовляє Госпóдь,
Бог Саваóт: Мій наро́де, мешка́нче Сіону, не бійсь
аси́рійця! Він па́лицею тебе вдарить, і кия свого
піді́йме на те́бе, як колись на дорозі єгипетській. **25**
Бо мало ще, трохи поб́уде, — та й скі́нчиться лють, і
зве́рнеться гнів Мій на зни́щення їх! **26** І збу́дить на
нього́ бичá Госпóдь Саваóт, як ура́зив був Він Маді́яма

при скелі Орѐв, і кий Його буде на морі, і його Він простягне, як колись на Єгипет! 27 І станеться в день той, з твого рамена тягар його здійметься, а з-над шиї твоєї ярмо його, і через ситість ярмо буде знищене! 28 Він прийде навпроти Айяту, перейде в Мігрон, свої речі складе до Міхмашу. 29 Перейдуть провалья, Гева — ночліг нам, затремтіла Рама, утекла Саулова Гів'а. 30 Заголосі ти, о дочко Галліму, послухай, Лаїше, о бідний Анатоте! 31 Мадмєна розбіглась, мешканці Гевіму втікають. 32 Ще сьогодні зостанеться він у Нові; своєю рукою грозить горі дочкі Сіону, пагірку Єрусалиму. 33 Ось Господь, Бог Саваот відтинє галўзки застрашальною силою, — і найвищі поставою будуть постінані, а високі будуть поніжені. 34 І буде обтята навколо залізом гущавина лісу, і Ліван упаде від Могутнього!

11 І вийде Пагінчик із пня Єссєєвого, і Галўзка дасть плід із коріння його. 2 І спочіне на Нім Дух Господній, — дух мудрости й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та страху Господнього. 3 Його уподобання — в страху Господньому, і Він не на погляд очей своїх буде судити, і не на по́слух ушей Своїх буде рішати, 4 але буде судити убогих за правдою, і правосуддя чинитиме слушно сумірним землі. І вдарить Він землю жезлом Своїх уст, а віддихом губ Своїх смерть заподіє безбожному. 5 І станеться поясом клубів Його справедливість, вірність же — поясом стєгон Його! 6 І замешкає вовк із вівцею, і буде лежати пантєра з козля́м, і будуть разом телятко й левчу́к,

та теля відгодоване, а дитина мала їх водітиме! **7** А корова й ведмідь будуть па́стися ра́зом, разом бу́дуть лежати їхні діти, і лев буде їсти соломі, немов та худоба! **8** І буде ба́витися немовля́тко над діркою гада, і відня́те від перс дитинча́ простягне́ свою руку над но́ру гадюки, — **9** не вчинять лихого та шкоди не зроблять на всій святій Моїй горі, бо земля буде повна пізнáння Господнього так, як море вода покриває! **10** І станеться в день той: до Кореня Єссеєвого, — що стане пра́пором наро́дам, — погани звертатися будуть до Нього, і буде славою місце спочінку Його! **11** І станеться в день той, і зно́ву подруге простя́гне Господь Свою руку, щоб набу́ти оста́нок наро́ду Свого, що поли́шитися з Ашшуру й з Єгипту, і з Патросу та з Етіопії, і з Еламу й з Шін'ару, і з Хамату, та з морських островів. **12** І пога́нам підійме Він пра́пора, і згрома́дить вигна́нців Ізраїля, і розпоро́шення Юди збере з чотирьох країв світу! **13** І спіниться за́здрість Єфрема, і вітяті будуть супротивники Юди, — не буде вже за́здрити Юді Єфре́м, а Юда не бу́де гно́бити Єфрема. **14** І вони полетять на плече филисти́млян до моря, пограбують гурто́м синів сходу, на Едо́ма й Моа́ва вони накладу́ть свою руку, і діти Аммо́на їх слухати будуть. **15** І вчинить закля́ттям Господь за́току моря Єгипетського, і руку Свою простягне́ на ріку́ в сильнім вітрі Своім, і на сім пото́ків розділить її, й буде можна її у взутті́ переходити. **16** І буде широ́ка доро́га для ре́шти наро́ду Його, що з Ашшу́ру

зоста́неться, як була для Ізраїля в день, коли він вихо́див із кра́ю єгипетського.

12 І ти скажеш дня того: Хвалю́ Тебе, Господи, бо Ти гні́вався на мене, та гнів Твій вщуха́є, й мене Ти пора́дуєш, **2** оце, — Бог спасі́ння моє! Безпечний я, і не бою́сь, бо Госпо́дь, — Господь сила моя та мій спі́в, і спасі́нням для мене Він став! **3** І ви в радості бу́дете че́рпати воду з спасі́нних джере́л! **4** І скажете ви того дня: „Дя́куйте Господу, кличте Іме́ння Йо́го, спові́стїть між наро́дів про вчинки Йо́го, пригадайте, що Йо́мнення Йо́го превели́чне! **5** Спі́вайте для Господа, Він бо вели́чне вчинив, і хай це́ буде зна́не по ці́лій землі! **6** Раді́й та спі́вай, ти мешка́нко Сіону, бо серед тебе Великий, — Святий Ізраї́лів!

13 Пророцтво про Вавило́н, що бачив Іса́я, син Амо́сів. **2** Піді́ймїте прапора на лисую го́ру, кличте їх голосні́ш, помахай́те рукою, щоб ішли у воро́та! **3** Я звелі́в був Свої́м посвя́ченим, теж поклика́в лиця́рство Своє на Мій гнів, що зухва́ло раді́ють. **4** Чути га́мір у гора́х, як наро́ду числі́нного, чути гомі́н згрома́джених тут царств наро́дів: це пере́глядає Госпо́дь Савао́т бойове́ Своє військo! **5** Прихо́дять з далекого кра́ю, із кінці́в небес, Господь і зна́ряддя гні́ву Йо́го, щоб усю землю́ пони́щити! **6** Голосі́ть, бо близький день Господній, — він від Всемогу́тнього при́йде, немов зруйнува́ння. **7** Тому́ то ослабнуть всі ру́ки, і кожне серце лю́дини зневі́риться. **8** І вони наляка́ються, болі́ та муки їх схопля́ть, немов породі́лля та, будуть тремті́ти. Остовпі́ють один перед о́дним, полум'я́ні обличчя́ —

то їхні обличчя. **9** Оце день Господній прихóдить, сувóрий, і лютість, і пóлум'я гніву, щоб зéмлю зробити спустóшенням, а грішних її повигúблювати з неї! **10** Бо зóрі небесні та їхні сузїр'я не дадуть свого світла, сонце затьмїється при сході своéму, а місяць не буде вже сýяти світлом своїм. **11** „І Я покараю всéсвіт за зло, а безбожних за їхню провину, бундючність злочинця спиню, а гордість насильників зніжу! **12** Я зроблю людїну дорожчою від щирого золота, і смертну людїну — від офїрського золота“. **13** Тому́ небесá захитаю, і рухнётся земля з свого місця від лýтости Господа Саваóта, у День, як палáтиме гнів Його. **14** І буде нарóд, як та сáрна сполóшена чи як отара, якої зібрати немає кому́. До нарóду свого кожен звёрнеться, і кожен до кра́ю свого втікатиме. **15** Кожен знайдений буде закленим, і кожен узýтий впаде́ від меча. **16** А їхні діти на їхніх очáх порозбївані будуть, їхні домї пограбóвані будуть, а їхніх жінок побезчéstять! **17** Оце Я збуджу́ на них мідян, що срібла не лічать, а золото — не чують бажáння до нього, — **18** і будуть вбивáти юнаків їхні лúки, і над плóдом утрóби вони милосердя не мáтимуть, їхнє око над дїтьми не мáтиме милости. **19** І стане тоді Вавилóн, краса царств, пишнóта халдéйської гордості, таким, як Бог зруйнував був Содóм та Гомóрру! **20** Не буде назáвжди засéлений він, ні замéшкалий з роду в рід, і араб там не стане намéтом, і там пастухї не спочінуть з своєю отáрою. **21** Але бóдуть барлóжити там звїрі пустині, і будуть домї їхні sóвами пóвні,

і там пробуватимуть струсі, і волохаті дѣмони там танцюватимуть. **22** І завійють шака́ли в порожніх хорóмах його, а гієни в веселих пала́цах! І близьке вже настúплення ча́су його, і не забáряться ці його дні!

14 Бо Господь зми́лосѣрдиться над Яковом, і вибере зно́ву Ізраїля, і на їхній землі їх посѣлить. І чужі́нець долучений буде до них, і приѣднані будуть до дому Якового. **2** І наро́ди їх візьмуть, і їх попровáдять до їхнього місця, а Ізраїлів дім на Господній землі за рабів та за неві́льниць їх прийме собі на спáдщину. І візьмуть вони до неволі тих, хто їх поневóлив, і вони над своїми гнобі́телями запанують! **3** І буде в той день, як Господь дасть тобі відпочінок із терпіння твого та з неспоко́ю твого, та з праці тяжко́ї, яку ти був мусів робити, **4** то ти заспіваєш оцю пісню глумлі́ву про царя Вавилону та й скажеш: Як гнобі́тель минувся, — минулося гно́блення! **5** Господь зламав кия безбожних і жѣзла пануючих, **6** що наро́ди постійним ударом у лю́тості бив, що в гніві гно́бив був людей переслі́дуванням безупі́нним. **7** Спочі́ла бу́ла, заспоко́їлася вся земля, і виспівує го́лосно. **8** Кипаріси та ке́дри лива́нські тобою втішаються й кажуть: „Відко́ли ти ліг, не прихо́дить на нас дровору́б!“ **9** Завору́шивсь тобою іздо́лу шео́л назу́стріч твоєму прихо́ду; померлих тобі побуді́в, усіх проводирі́в на землі, і підняв з їхніх трóнів всіх лю́дських царів. **(Sheol h7585)** **10** Вони всі зачnúть говорити та й скажуть тобі: „І ти осла́бів, як і ми, став

подібний до нас!“ **11** Зіпхнута в шеол твоя гордість та гра твоїх арф; вистелено під тобою червою, і черв'як накриває тебе. **(Sheol h7585)** **12** Як спав ти з небес, о сину зірніці досвітньої, ясна зоре, ти розбився об землю, погромами люді! **13** Ти ж сказав був у серці своєму: „Зійду я на небо, повище зір Божих поставлю престола свого, сяду я на горі збору богів, на кінцях північних, **14** підіймуся понад гори хмар, уподібнюсь Всевишньому! **15** Та скінений ти до шеолу, до найглибшого гробу! **(Sheol h7585)** **16** Ті, що на тебе дивитися будуть, приглядатися будуть до тебе, звернути увагу на тебе: „Чи то той чоловік, що змушував землю тремтіти, що зневолював царства труситись, **17** що він обертав у пустиню вселенну, а міста її буйвав, що в'язнів своїх не пускав він додому? **18** Усі царі люді, вони всі у славі лягли, кожен у своїй усипальні, **19** ти ж від гробу свого відкинений геть, мов галузка бридка, оточений вбитими та мечем перешітими, що до гробу між камінь пускаються, як потоптаний труп. **20** Ти не будеш поєднаний з ними у гробі, бо землю свою зруйнував, свій народ повбивав. Насіння злочинців повік не згадається! **21** Його дітям зготуйте різню за вину їхніх батьків, щоб вони не повстали, і землі не успадкували, і не наповнили світу містами. **22** І на них Я повстану, — говорить Господь Саваот, — і вітну ім'я Вавилону й останок його, і нащадка й онука, говорить Господь! **23** І вчиню Я його їжаків оселею та водним багном, і мітлою вигублення позамітаю його, говорить Господь

Саваот! **24** Присягав був Господь Саваот та казав: Поправді, — як мислив собі Я, так станеться, й як Я був врадив — те сповниться, **25** щоб стовкть асирійця в країні Моїй, і на горах Моїх розтопчу Я його! І ярмо його здійметься з них, і тягар його скинеться з їхніх рамен! **26** Це та рада, яка про всю землю уряджена, і це та рука, що простягнена на всі народи. **27** Бо врадив Господь Саваот, і хто Його раду відмінить? А рука Його витягнена, — й хто відверне її? **28** У році смерти царя Ахаза було таке пророцтво: **29** Не тішся, уся филистимська земля, що зламана жезло, яке тебе вдарило, бо з гадючого кореня виповзе люта змія, і огністий летючий дракон буде плодом її! **30** І пастися будуть перворідні бідних, і вбогі безпечно лежатимуть, а твій корень Я голодом виморю, і рештки твої він доб'є! **31** Плач же, брамо, ти ж місто, кричи, — розпливлася ти, вся филистимська земля, бо приходить із півночі дим, і не буде нікого, хто відстав би з його вояків! **32** І що відповісться народнім послам? — Що Сіона Господь заложив, і сховаться в ньому убогі з народу Його!

15 Пророцтво про Моава. Справді вночі Ар-Моав пограбований був та поніщений, справді вночі Кір-Моав пограбований був та поніщений. **2** Він пішов до святині, а Дивон на верхів'я, щоб плакати; на Невон і на Медеву голосить Моав. На всіх головах його лісина, обстрижена кожна його борода, **3** на всіх його вулицях підперезались веретою, на дахах його та на площах його всі голосять, з плачу

розпливаються. **4** І кричали Ешбон та Ел'але, аж до Ягацу був чутий їхній голос, тому то голосять во́яки Моава, і душа його в ньому тремтить. **5** Моє серце кричить про Мо́ава, втікачі його — аж до Цоару, до Еглат-Шелішійї, бо з плаче́м ходять збі́ччям Лухі́ту, бо на Хоронаїмській дорозі встає крик загі́белі, **6** бо во́ди Німрі́му спусто́шенням бу́дуть, бо посóхла трава, мурава́ позника́ла, немає нічого зеленого. **7** Тому́ то набу́тий останок і ма́сток вони віднесу́ть за поті́к степови́й. **8** Бо країну Моава той крик оточи́в, по Еглаї́м його́ голосі́ння, і по Беер-Елі́м голосі́ння його́. **9** Бо на́повнилась кров'ю́ димонська́ вода, бо Я покла́ду на Димо́н додатко́ве: лева́ для вті́качів із Моава, і на останок землі.

16 Овечки пошліть власникові землі, із Сели на пустиню, на го́ру Сіонської́ дочкі́. **2** І стане́ться, мов те споло́шене пта́ство, з кубла́ повиго́нене, будуть до́чки Моавські́ при бро́дах Арно́ну: **3** „Подай раду, зроби́ при́суд, учини́ нічну́ тінь свою́ повного́ полудня́, сховай ви́гнаних, бі́женця не видавай. **4** Нехай ме́шкають в тебе́ вигна́нці Моаву́, стань їм за́хистом перед грабі́жником, бо не стало́ насі́льника, скінчи́вся грабу́нок, загинув то́птач із землі. **5** І буде́ утве́рджений ми́лістю трон, і сяде́ на ньому́ у правді́ в наметі́ Дави́да суддя́, що дба́тиме за правосу́ддя та буде́ в справе́дливості́ вправний. **6** Ми чу́ли про горді́сть Моава, що гордий він дуже́, про сваво́лю його́ й його́ горді́сть, про лю́тість його́, про неслушні́ його́ нісені́тниці“. **7** Буде́ тому́ голо́сити Моав над

Моавом, увесь голосити він буде! За паляніцями з
грон Кір-Харесету плакати будуть насправді побиті, **8**
бо посохли хешбонські поля, і виноградник Сівми;
володарі народів понищили грізна добірні, які до
Язеру сягали й зникали в пустині; галузки ж його
розтягалися, і море вони перейшли. **9** Тому то
язерським плачем буду плакати за виноградину
Сівми. Сльозою своєю тебе орошу, о Хешбоне й
Ел'але, бо крик бою напав на твій збір та на жниво
твое. **10** І буде забрана радість та втіха із саду, а по
виноградниках пісні не буде й не здійметься окрик.
Вина по чавілах не буде топтати чавільник, — окрик
радості Я припинів! **11** Тому то в жалобі звучать про
Моав мої нутрощі, мов би та арфа, а нутро моє — про
Кір-Херес. **12** І буде, як виявиться, що змучивсь на
взгір'ї Моав, і ввійде молитись у святиню своєю, та
він не осягне нічого. **13** Оце слово, яке говорив був
віддавна Господь про Моава. **14** А тепер Господь каже,
говорячи: За три роки, однакові з літами наймита,
буде зневажена слава Моава з усім велелюддям його,
а позostalість — мала та дрібна, невелика!

17 Пророцтво про Дамаск. Ось Дамаск вилучається з
міст, і стається, як купа руїн. **2** Покинені будуть міста
Ароеру, для черід вони будуть, і ті будуть лежати, і
не буде кому їх сполóшити. **3** Заникне твердиня з
Єфрема, і царство з Дамаску, і решта Араму — будуть,
як слава синів Ізраїля, говорить Господь Саваот! **4** І
станеться в день той, слава Якова знідіє, і віхудне
товщ його тіла. **5** І буде, немов би жнець збирає

збіжжя, а раме́но його жне коло́сся; і буде, немов би збирають коло́сся в долині Рефаїм. **6** І на ньо́му зоста́нуться за́лишки з пло́дів, як при оббива́нні оливи́: дві-три я́гідки на верхові́тті, чотири-п'ять на галу́зках плідної деревини, говорить Госпо́дь, Бог Ізраї́лів. **7** Того дня зве́рне лю́дина зір до свого́ Творця, а очі її́ на Святого Ізраї́левого дивитися будуть. **8** І не буде зверта́тись лю́дина до же́ртівників, чину рук своїх, і не буде дивитись на те, що́ зробили були́ її́ пальці, ні на аше́ри, ані на стовпи на честь сонця. **9** Того дня її́ сильні міста́ будуть, мов ті опустілі місця́ лісу та верхів'я гір, що́ їх позоставлено перед синами Ізраї́ля, і руїною стане́ться те. **10** Бо забула ти, дóчка Ізраї́ля, Бога спасі́ння свого, і не пам'ятала про Скле́ю сили своєї́. То́му то са́диш розсадника приємного, і пересаджуєш туди чужу виноградину. **11** Того дня, як садила, ти обгороді́ла його, і про посів свій подба́ла, щоб рано зацвіло́. Але жні́во минулося в день слабости та невиго́йного болю! **12** Біда, рев числе́нних наро́дів, — гурко́чуть, як гу́ркіт морі́в, і галас племе́н, — вони галасують, як гу́ркіт міцної води. **13** Галасують племе́на, як гу́ркіт міцної́ води, та Він їм погро́зить, і кожен далéко втече, і буде гнаний, немов та поло́ва на го́рах за вітром, і мов перед вихром перекотипо́ле. **14** Як ве́чір насуне — то й жах ось, поки ра́нок настане — не буде його. Це талан наших грабі́вників, і це доля дері́людів наших!

18 Горе то́бі, дзві́нкокри́лий ти кра́ю, що з дру́гого бо́ку річо́к еті́опських, **2** що морем послів

посилаєш на човнах папірусових по пове́рхні води!
Ідіть, скорохо́дні послы, до наро́ду високого й
блискучезбро́йного, до народу страшно́го відда́вна й
аж досі, до люду пресі́льного, що топче усе, що річки
його землю поперетина́ли. **3** Усі ме́шканці всесвіту,
що на землі пробува́єте, — дивіться, коли піднесе́ться
прапор на гора́х, слухайте, чи не затру́блять у ріг. **4**
Бо Госпо́дь так промовив до мене: Я буду спокійний, і
буду дивитися з місця Свого пробува́ння, — як тепло́
те при світлі яснóму, як та хмара роси в спéку жнив!
5 Бо перед жнивáми, як скінчиться цвіт, недозрі́ле ж
усе стане зрілими грóзнами, то Він зрі́же серпа́ми
галу́ззя м'які, а галу́зки, що стéляться, повідкидає,
повідрубує Він. **6** Будуть вони позоста́влені ра́зом
для хижого птаха гірсько́го й звіріни земно́ї, — і літо
над ним проведé хижий птах, і вся зéмна звірі́на
над ним перезі́мує. **7** Того ча́су принéсений буде
дару́нок для Господа Саваота від наро́ду високого й
блискучезбро́йного, і від народу страшно́го відда́вна
й аж досі, від люду пресі́льного, що топче усе, що
річки його землю поперетина́ли, до місця Йме́ння
Господа Саваота па Сіонській горі.

19 Пророцтво про Єгипет. Ось на хмарі легéнькій
несеться Госпо́дь і прибу́де в Єгипет, — і затремтять
перед лицем Його бовва́ни Єгипту, і серце Єгипту
розта́не посеред нього. **2** І підбу́рю єгі́птянина на
єгі́птянина, і будуть точіти війну кожен з братом
своїм, і кожен із ближні́м своїм, місто з містом,
а царство із царством. **3** І Єгипет на дусі поні́кне

в своєму нутрі, а раду його Я поплутаю, і вони будуть питати бовванів своїх, і заклиначів духів та духів померлих і своїх ворожбитів. **4** І віддам Я Єгипет у руку жорстокого пана, і цар лютий над ним запанує, говорить Господь, Господь Саваот! **5** І зникне із Моря вода, і висохне Річка, та й стане суха. **6** І засмердяться річки та нужденними стануть, і повисихають притоки Єгипту, пов'яне коміш та очерет. **7** Луги над рікою, над берегом річки, і все, що при річці посіяне, повисихає, розвіється все, і не буде його. **8** І заплачуть рибалки, і будуть ридати всі ті, що гачка закидають до річки, а ті, що розтягують невід на воду, стратять надію. **9** А ті, що працюють при чесанім льоні та тчуть полотно, засоромляться. **10** І будуть основи Єгипту розбиті, всі ж працюючі за плату на душі впадуть. **11** Дійсно, вельможі Цоану безумні, і нерозумною стала рада мудрих фараонових радників. І як фараонові скажете: Я син мудреців, я син давніх царів? **12** Де ж вони, де твої мудреці? І хай розкажуть тобі й хай пізнають, що порадив Господь Саваот на Єгипет. **13** Стали немудрі вельможі Цоану, вельможі Мемфісу обманені, учинили блудячим Єгипет головніші з племен його. **14** Господь влив у нього дух одуру, і вони вчинили блудячим Єгипет в усякому чині його, як блудить п'яниця в блювоті своїй. **15** І Єгипет не матиме діла, що вміли б вчинити його голова або хвіст, пальмова галузка чи очеретина. **16** Того дня стане Єгипет, немов ті жінки, і тремтітиме, і буде лякатись помаху руки Господа Саваота, що Він

нею над ним помахáє. **17** І стане юдейська земля для Єгипту за по́страх: кожен, кому пригадають про неї, злякається перед за́думом Господа Саваота, якого повзяв Він на нього. **18** Того дня буде п'ять міст в єгипетськім краї, що говоритимуть ханаанською мовою й присягатимуть Господом Саваотом. Одне буде зватися Ір-Гахерес. **19** Того дня серед краї єгипетського буде жéртівник Господу, і стовп при границі його Господéві. **20** І він буде в єгипетськім краї ознакою й свідком для Господа Саваота, — коли будуть взивати до Господа перед гнобі́телями, то пошле їм спасителя та оборóнця, який їх спасе. **21** І стане знаний Господь для Єгипту, і того дня позна́ють єгі́птяни Господа, і будуть служити жертвою й жертвою хлібною, і присягnúть обі́тницю Господéві, і ві́повнять. **22** І вразить єгі́птян Господь, буде бити їх та лікувати, і до Господа звéрнуться, і Він дасться їм ублагати Себе, і їх вилікує. **23** Того дня буде бита дорога з Єгипту в Асирію, і прийдуть асирі́йці до єгі́птян, а єгі́птяни до асирі́йців, і будуть служити єгиптяни з асирійцями Господéві. **24** Того дня буде Ізраїль третім краєм побіч Єгипту й Асирії, благословéнням серед землі, **25** бо Господь Саваот його поблагословів та й сказав: Благословенний наро́д мій Єгипет, і Ашшу́р, чин Моїх рук, та Ізраїль, спáдщина Моя!

20 Того року, коли Тартан прийшов до Ашдоду, як його послав був Сарґон, цар асирійський, і він воював був з Ашдодом і здобув його, **2** того ча́су казав був

Господь через Ісаю, Амосового сина, говорячи: „Іди, і розв'яжеш верёту з-над стёгон своїх, і зди́меш взуття́ зо своєї ноги!“ І він зробив так, — ходив на́гий та бо́сий. **3** І Господь говорив: „Як ходив Мій раб Ісая на́гий та бо́сий три роки, — це ознака та чудо про Єгипет та про Етіопію, — **4** так поведе́ цар асирі́йський полоне́них Єгипту й вигна́нців Етіопії, юна́ків та старі́х, на́гих та бо́сих, наві́ть з оза́дком відкритим. Сором Єгипту! **5** І будуть збентеже́ні та засоро́блені за Етіопію, куди зве́рнений зі́р їхній, та за Єгипет, їхню пишноту́. **6** І скаже того дня мешка́нець того побере́жжя: Оце таке місце, куди зве́рнений зі́р наш, куди ми вті́кали за помі́ччю, щоб урятува́тися перед асирі́йським царем. І́ як ми вте́чемо?“

21 Пророцтво про пустиню надмо́рську. Як но́сяться бу́рі на півдні, так ворог і́де із пустині, із кра́ю страшно́го. **2** Виді́ння грі́знé мені́ яв́лене: Грабу́є грабі́жник, пусто́шник пусто́шить. Прийди, о Еламе, Мада́й обложи́, — усяким зідха́нням зробив Я кі́нець“. **3** То́му́ то на́повнили́ся мої́ стё́гна тремті́нням, і бо́лі схопи́ли мене́, немов поро́дільні́ ті бо́лі. Я скривився́ від того́, що́ чув, я від ба́ченого перестра́шивсь. **4** Заби́лося серце́ моє́, тремті́ння на́пало мене́ несподі́вано; ве́чір розко́ші моєї́ зміни́вся мені́ на страхі́ття. **5** Поста́влений сті́л, килима́ми на́крито, ї́сться та п'є́ться. Уста́вайте, пра́вители́, щити́ нама́стять! **6** Бо́ до мене́ сказа́в Господь́ так: „Іди, ва́ртового́ постав, — що́ побачи́ть, нехай доне́се“. **7** І коли́ він похо́да побачи́в, по па́рі ї́здців, пої́зд

ослів, поїзд верблюдів, — і прислухується він з увагою, із увагою пильною. **8** І він крикнув, як лев: „Я завжди стою вдень на варті, о Господи, і стою на сторожі своїй усі ночі!“ **9** Аж ось іще похід мужів, по двоє їздців. І він відповів та сказав: „Упав, упав Вавилон, а всі статуї богів його порозбивані об землю!“ **10** О мій помолочений ти, сину току мого! Я звістив вам, що чув був від Господа Саваота, Бога Ізраїлевого. **11** Пророцтво про Думу. До мене кричить із Сеїру: „Стороже, яка пора ночі? Стороже, яка пора ночі?“ **12** А сторож сказав: „Настав ранок, а все ж іще ніч. Якщо ви питатимете, то питайте та знову прийдіть!“ **13** Пророцтво про Арабію. У лісі в степу ночувати, ви будете каравани деданів. **14** Мешканці Теманського краю, винесіть воду назустріч для спрагненого, втікача зустрічайте із хлібом! **15** Бо втекли вони перед мечами, перед голим мечем, і перед натягненим луком, і перед тяготою війни. **16** Бо до мене Господь сказав так: Ще за рік, як рік наймита, і вся слава Кедару покінчиться. **17** А понадто полишиться невелике число лучників з лицарів кедарських синів, бо Господь, Бог Ізраїлів, це говорив.

22 Пророцтво про долину Видіння. Що це сталося тобі, що ти висипав увесь на дахи? **2** Місто сповнене галасом, місто гучне, місто веселе! Побиті твої — не побиті мечем, і не повмирали в війні. **3** Усі разом утекли твої проводирі, без вістрілу луку пов'язані; усі, хто з тобою знайшовся, пов'язані разом, — хоч вони повтікали далеко. **4** Тому я сказав: Відверніться від

мене, я гірко заплачу! Не силуйтеся потішати мене, що наробу мого дочка поруїнована, — 5 бо це день збентеження, і стоптання, і заколоти, день Господа, Бога Саваота, у долині Видіння, день розвалення муру та зойку на горах! 6 А Елам узяв сагайдака, у поході мужів з верхівцями, Кір же витяг щита. 7 І сталося, найкращі долини твої понаповнювались колесніцями, а при брамі їздці понаставлені. 8 І відкрив він заслону із Юди, і ти поглянув того дня на зброю дому лісу. 9 І побачили в Місті Давидовім щілини, що багато їх стало, і зібрали води з ставу долішнього; 10 і порохували доми в Єрусалимі, і порозбивали домі ті на зміцнення муру; 11 і зробили ви між двома мурами збір для старого ставка, але ви не дивились на Того, Хто це зробив, Хто це віддавна створив, ви не бачили. 12 І Господь, Бог Саваот того дня був покликав на плач, і на голосіння, і на обстригання волосся, і щоб оперезатись веретою. 13 Та ось радість і вітиха: забивають худобу велику та ріжуть худобу дрібну, їдять мясо й вино попивають, викрикуючи: „Будем їсти та пити, бо вавтра помрем! 14 І відкрив Господь Саваот в мої уші: Напевно не проститься вам беззаконство оце, аж поки ви не помрете, промовив Господь, Бог Саваот. 15 Так промовив Господь, Бог Саваот: Іди, увійди до того управителя, до Шевни, що над домом, та й скажеш: 16 „Що ти тут маєш, і хто тут у тебе, що гроба для себе тут відовбав?“ Ти вірубав на висоті свого гроба, ти відовбав в скелі оселю собі, 17 та Господь тебе з силою вікине, лицарю, і

хапаючи, схопить тебе, **18** звиваючи, звине тебе на клубок, і кине, як кулю, у землю простору, і там ти помреш, і підуть туди й вози славні твої, о ганьбо ти дому свого господаря! **19** І попхну тебе з стану твого, і скину тебе з того місця, на якому стоїш. **20** І станеться в день той, і покличу Свого раба Еліякіма, сина Хілкїїного, **21** і на нього хітона твого одягну, і підпережу Я його твоїм поясом, панування твоє дам у руку його, і стане він батьком для мешканця Єрусалиму та для Юдиного дому! **22** І дам ключа дому Давидового на рамено його, — і коли він відчинить, не буде кому замикати, коли ж він замкне, то не буде кому відчиняти. **23** І його Я заб'ю, мов кілка, в певне місце, і стане він домові батька свого тронем слави. **24** І повісять на ньому всю славу отцівського дому його, нащадки та дикі відростки, увесь посуд малий від мисок й аж до всякого посуду глиняного! **25** Того дня, — говорить Господь Саваот, — похитнеться кілок, що був в певне місце забитий, і буде відрубаний та й упаде, — і знищений буде тягар, що на ньому, бо так каже Господь!

23 Пророцтво про Тир. Голосить, кораблі Таршішу, бо Тир поруїнований: без домів і без входу з кіттейського краю. Так було їм відкрито. **2** Замовчіте, мешканці надморя! Сидонські купці, які морем плывуть, тебе переповнили. **3** І насіння Шіхору у водах великих, жніво Ріки то набуток його, і народам він став за торговицю. **4** Соромся, Сидоне, сказало бо море, морська твердіня, говорячи: я не терпіла з порόδ

та не породила, і не виховала юнаків, і дівчат я не вікохала. **5** Коли до Єгипту ця звістка прибу́де, вони затремтять, як на звістку про Тир. **6** Перейдіть до Таршішу, ридайте, мешканці надмор'я! **7** Чи це ваше місто веселе, що почáток його з давен-да́вна? Його но́ги несуть його в далечину́ оселітися. **8** Хто́ це постанови́в був про Тир, що корони давав, що князя́ми бували купці́ його, а його торговці́ на землі були в шані? **9** Господь Саваот це призна́чив, щоб збезче́стити пиху́ всякій славі, щоб усіх славних землі злегкова́жити. **10** Перейди ти свій край, мов Ріка́, дочко Таршішу, — вже нема перепони — **11** Своєю руку простяг Він на море, і царства затря́с! Господь про Ханаан наказав, щоб тверди́ню його зруйнува́ти, **12** і сказав: Не будеш ти більше радіти, збезчещена дівчино, дочко Сидону! Уставай, перејди до Кіттіму, але й там ти спочи́нку не ма́тимеш. **13** Це земля ханаанська; на ніщо́ оберну́всь цей наро́д, — Ашшур для пустинних звірів влаштува́в був її. Вони збудува́ли тут ба́шти варто́ві, і пала́ци її повалили, у руїну її оберну́ли. **14** Голосіть, кораблі Таршішу, бо спусто́шена ваша тверди́ня! **15** І станеться в день той, Тир буде забутий на сімдесят літ, як дні панува́ння одно́го царя. По семидесяти літах станеться Тирові, як у тій пісні блудни́ці: **16** „Візьми гу́сла, і пройди́ся по місті, забу́та блудни́це! Приємно заграй, багато пісе́нь заспи́вай, щоб тебе пригада́ли!“ **17** І буде, як сімдесят літ покінчи́ться, згадає про Тира Господь, і зно́ву він братиме плату за блудоді́йство, і чинитиме

блуд з усіма царствами світу на поверхні землі. **18** І стане набúток його та прибуток його із торгівлі Господéві присвяченим. Не буде збиратися він і не буде ховатись, бо набúток його буде тим, хто сидітиме перед обличчям Господнім, щоб їсти досита та мати розкішну одєжу.

24 Ось Господь нищить землю й пустóшить її, й обертáє поверхню її, а мешканців її розпорóшує. **2** І стане священик як і нарóд, а пан — немов раб, пані, — як невільниця її, продавець — немов той покупець, боргувáльник — немов винувáтець, віритель — як довжнік. **3** Земля буде дощéнту зруйнóвана та пограбóвана вся, бо це слово Госпóдь проказáв, — **4** засумує, зів'яне земля, ослабіє й зів'яне вселénна, ослабіють вельможі нарóду землі. **5** Й осквернілась земля під своїми мешкáнцями, бо переступіли закóни, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного. **6** Тому землю проклáття поїло, й одérжали кару мешкáнці її, тому то згоріли мешкáнці землі, і небагато людей позостáлося. **7** Сумує вино молоде, виногráдина в'яне, усі радісносérді зідхáють, **8** спинілися радощі бубнів, галас веселунів перестáв, затихла потіха від гúсел! **9** При пісні вина вже не п'ють, став гіркім п'янкий náпій для тих, хто його попиває. **10** Зруйнóване місто спустóшене, всі домí позамікані, щоб не ввійти. **11** На вулицях крик за вином, усяка радість помérкла, веселість землі на вигнáння пішла, — **12** позостáлося в місті спустóшення, і розбита на звáлище брама. **13** Бо так буде посеред землі,

посеред народів, як при оббиванні оливки, немов при визбируванні, коли збір винограду скінчився. **14** Свій голос підіймуть і будуть радіти, через величність Господню викрикувати голосно будуть від моря. **15** Тому Господа славте на сході, на морських островах Ім'я Господа, Бога Ізраїлевого! **16** Ми чуємо співи від краю землі: „Слава Праведному!“ Але я сказав: Гину, гину, ой горе мені: Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно! **17** Страх і яма та пастка на тебе, мешканче землі! **18** І станеться, той, хто втікатиме від крику жаху, до ями впаде, хто ж із ями виходить, буде схоплений в пастку, бо відкриті розтвори згорі, а підстави землі затремтіли. **19** Земля поруїнована зовсім, земля поторощена, вся земля захиталась. **20** Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане! **21** І станеться в день той, Господь навістить військо висоти на висоті, і зёмних царів на землі, — **22** і будуть зібрані разом, мов в'язні до ями, й у в'язницю вони будуть замкнені, а по днях багатьох будуть навіщені! **23** Місяць тоді засоромиться та застидається сонце, бо Господь Саваот зацарював на Сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старішими слава Його!

25 Господи, — Ти мій Бог! Я буду Тебе величати, хвалитиму Ймення Твоє, бо Ти чудо вчинив, виконав давні приречення, певную правду! **2** Бо Ти купую каменя місто вчинив, укріплене місто — руїною, чужиніцький палац перестав бути містом, навіки

не буде воно відбудоване! **3** Тому буде хвалити Тебе народ сильний, місто людей насильників буде боятись Тебе, **4** бо твердинею став Ти нужденному, твердинею став для убогого в час його утиску, охороною від хуртовини, тінню від спеки, — і дух тих насильників був немов хуртовина на стіну! **5** Як спекоту в пустині, Ти крики чужинців приборкав; як тінню від хмари спекоту, спів насильників так Він приглушить. **6** І вчинить Господь Саваот на горі цій гостину з страв ситих, гостину із вин молодих, із шпикового товщу, із очищених вин молодих. **7** І Він на горі цій понизить заслон, заслону над усіма народами, та покриття, що розтягнене над усіма людьми. **8** Смерть знищена буде назавжди, і витре сльозу Господь Бог із обличчя усякого, і ганьбу народу Свого він усуне з усієї землі, бо Господь це сказав. **9** І скажуть в той день: Це наш Бог, що на Нього ми мали надію — і Він спас нас! Це Господь, що на Нього ми мали надію, — тішмося ж ми та радіймо спасінням Його! **10** Бо Господня рука на горі цій спочине, Моав же на місці своєму потоптаний буде, як солома витоптується у гноївці, **11** і простягне він руки свої серед неї, немов той пливак простягає, щоб плівати, і принизить пиху його Він разом з підступами його рук. **12** А високу твердиню цих мурів твоїх Він розвалить, понизить, на землю їх кине, у порошок!

26 Того дня заспівають у Юдинім краї пісню таку: У нас сильне місто! Він чинить спасіння за мури й примурки. **2** Відчиняйте ворота, і хай увійде люд

праведний, хто вірність хоронить! **3** Думку, опёрту на Тебе, збережеш Ти у повнім спокій, бо на Тебе надію вона покладає. **4** Надійтеся завжди на Господа, бо в Господі, в Господі вічна твердіня! **5** Бо знізив Він тих, хто замешкує на висоті, неприступне те місто — понізив його, Він понізив його до землі, повалив аж у порох його! **6** Його топче нога, — ноги вбогого, стóпи нуждєнних. **7** Прóста дорога для праведного, путь праведного Ти вирівнюєш. **8** І на дорозі судів Твоїх, Господи, маємо надію на Тебе: За Ймення Твоє та за пам'ять Твою пожадання моєї душі, — **9** за Тобою душа моя тужить вночі, також дух мій в мені спозаранку шукає Тебе, бо коли на землі Твої суди, то мешканці світу навчаються правди! **10** Хоч буде безбожний помилуваний, то протє справедливости він не навчиться: у краю правоті він чинитиме лихо, а величности Господа він не побачить! **11** Господи, піднялася рука Твоя високо, та не бачать вони! Нехай же побачать горливість Твою до наро́ду, і нехай посоромляться, хай огонь пожере ворогів твоїх! **12** Ти, Господи, вчиниш нам мир, бо й усі чини наші нам Ти докона́в! **13** Господи, Боже наш, панували над нами пани окрім Тебе, та тільки Тобою ми згадуємо Йме́ння Твоє. **14** Померлі вони не оживуть, мертві не встануть вони, тому́ Ти навідав та вигубив їх, і затёр всяку зга́дку про них. **15** Розмно́жив Ти, Господи, люд, розмно́жив Ти люд, і просла́вив Себе, всі границі землі Ти далéко посúнув. **16** Господи, в горі шукали Тебе́, шепіт проха́ння лили́, коли Ти їх карта́в. **17** Як

жінка вагітна до поро́ду збли́жується, в своїх болях тремтіть та кричить, — так ми стали, о Господи, перед обличчям Твоїм: **18** ми були вагітніми та ко́рчилися з бо́лю, немов би роді́ли ми вітер, ми спасі́ння землі не вчинили, і ме́шканці всесвіту не наро́дилися. **19** Померлі твої оживуть, воскресне й моє мертве тіло. то́му пробуді́ться й співайте, ви ме́шканці поро́ху, бо роса Твоя — це роса зці́лень, і земля ві́кине мертвих! **20** Іди, мій наро́де, ввійди до поко́їв своїх, і свої́ двері замкні́ за собою, сховайся на хвилю малу, поки лю́тість пере́йде! **21** Бо Госпо́дь ось вихо́дить із місця Сво́го, наві́дати провини мешка́нців землі, кожного з них, — і відкриє земля свою кров, і вже не закриє забитих своїх!

27 У той день наві́дає Госпо́дь Сво́ім тверді́м, і дужи́м та сильни́м мече́м левіа́тана, змія прудко́го, і левіа́тана, змія звивко́го, і драко́на, що в морі, заб'є. **2** У той день заспівайте про нього, про виноградник прина́дний: **3** Я Госпо́дь, його́ Сто́рож, щохвилі його́ Я напо́ю; щоб хто не наві́дав його́, стережу́ його́ вдень та вночі, **4** Я гніву не маю. Хто Мені дасть терні́ну й будя́ччя, — на бій Я піду́ проти них, і спалю́ їх усіх! **5** Хіба буде держáтися мі́цно Мого́ він за́хисту, щоб мир учині́ти зо Мною́, зо Мною́ щоб мир учині́ти! **6** Яків у майбу́тньому пу́стить корі́ння, розцвіте́ться Ізраї́ль і пуп'я́нки пу́стять, і поверхню́ вселенно́ї пло́дом напо́внять. **7** Чи Він ура́зив його́, як ура́зив того́, хто бив був його́? Чи він був забитий, як забиті́ були́ його́ вбійники? **8** Ти вигнав його́, відіслав його́ й су́дишся

з ним, вигнав його Своїм по́дувом сильним у день східнього вітру. **9** Тому вина Якова буде оку́плена цим, а це плід увесь: усунення з нього гріха́, коли він учинить каміння все жер́твника побитим, немов грудкі крейди, і не стоятимуть більше Аста́рти, і стовпі́ на честь сонця. **10** Бо місто укрі́плене буде самот́нє, мешка́ння покинене та позоста́влене, мов би пустиня, — там па́стися буде теля, і там буде лежати воно, та поні́щить галу́зки його. **11** Коли вісохнуть віття його, то пола́мане буде, — жінки при́йдуть і сплять його. А що це нерозумний наро́д, тому милосердя до нього Творе́ць його мати не буде, і не буде ласка́вий до нього Створи́тесь його́. **12** І станеться в день той, плоді́ помоло́тить Госпо́дь від бігу ріки до потоку єгипетського, а ви по одні́му позбі́рані будете, синове́ Ізраїля! **13** І станеться в день той, і буде засу́рмлено в велику сурму́, і при́йдуть, хто гинув у краї́ асирійському, і вигна́нці до кра́ю єгипетського, і будуть вони на святі́й горі́ в Єрусали́мі вклоня́тися Господе́ві.

28 Горе тобі, Самарії, короні пишно́ти Єфре́млян п'яні́х, квітці́ зів'ялі́й краси́ його́ го́рдости, що лежить на верхі́в'ї долини врожа́йної, від вина поп'яні́лих! **2** Ось поту́жний та сильний у Господа, — мов злива із градом, мов буря руї́нна, мов по́відь сильна́, заливна́, його́ кине на землю́ із силою! **3** Ногами пото́птана буде корона пишно́ти Єфре́млян п'яні́х, **4** і станеться кві́тка зів'яла краси́ його́ го́рдости, що на верхі́в'ї долини врожа́йної, немов передчасно дозріла та

смóква, що її як побачить людіна, ковтає її, як вона
ще в долоні його! **5** Стане Господь Саваот того дня
за прекрасну корону, і за пишний вінок для останку
наро́ду його, **6** і духом права тому́, хто сидить у суді,
і хоробрістю тим, хто до брами пове́ртає бій! **7** І
ось ці від вина позбива́лись з дороги, і від п'яно́го
напо́ю хитаються: священник і пророк позбива́лись з
дороги напо́ем п'яни́м, від вина збаламу́тились, від
напо́ю п'яно́го хитаються, блу́дять вони у видіннях,
у постановах своїх спотика́ються. **8** Бо всі столи
повні блюво́тою калу, аж місця нема! **9** „Кого буде
навчати пізнáння, і ко́му вияснити об'я́влення буде?
Відставлених від молока чи від перс повідлúчуваних?
10 Бо на заповідь заповідь, заповідь на заповідь,
пра́вило на пра́вило, пра́вило на пра́вило, трохи
тут, трохи там“. **11** Тому незрозумілими úстами
й іншою мовою буде казати наро́дові цьому **12**
Отой, Хто до них говорив: „Це спочи́нок! Дайте
змученому відпочи́ти, — і це відпочинок“, — та
вони не хотіли послухати. **13** І станеться їм слово
Господа: заповідь на заповідь, заповідь на заповідь,
пра́вило на пра́вило, правило на правило, трохи тут,
трохи там, щоб пішли та попадали на́вznak, і щоб
були зла́мані й впали до па́стки й злови́лися! **14**
Тому то послухайте слова Господнього, ганьбі́телі,
що пану́єте над тим наро́дом, що в Єфусали́мі! **15**
Бо кажете ви: „Заповіта ми склали зо смертю і з
ше́олом зробили умову. Як перейде той бич, мов вода
заливна́, то не при́йде до нас, бо брехню́ ми зробили

притулком своїм, і в брехні ми сховались!“ (Sheol h7585)

16 Тому́ Господь Бог сказав так: Оце поклав каменя Я на Сіоні, каменя віпробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в нього, не буде той засорóмлений! **17** І право за міри́ло Я покладу́, а справедливість — вагою; і приту́лок брехні́ град понищить, а схóвище во́ди заллють! **18** І заповіт ваш із смертю́ пола́маний буде, а ваша умова з ше́блом не втримається: як пере́йде нищівна́ ка́ра, то вас вона сто́пче! (Sheol h7585) **19** Коли тільки пере́йде вона, вона вас забере, бо щора́нку вона перехóдити буде, удень та вночі, — і ста́неться, — тільки з тремті́нням ви бу́дете слухати звістку про це. **20** Бо буде постеля коротка, щоб на ній розтягну́тись, а покрива́ло вузьке, щоб накрі́тись ним, **21** Бо повстане Господь, немов на горі Пераці́м; затремтить Він у гні́ві, немов у долині в Гів'оні, щоб Свій чин учинити, предивний Свій чин, щоб зробити роботу Свою, незві́чайну роботу Свою! **22** Тож не насміха́йтесь тепер, щоб не стали міцні́шими ваші кайдáни, бо призначене зні́щення чув я від Господа, Бога Саваота, про всю землю. **23** Візьміть це до ушей і почуйте мій голос, послухайте пильно й почуйте мій голос! **24** Чи кожного дня оре́ра́тай на по́сів, ралить землю свою й борону́є? **25** Чи ж, як рівною зробить поверхню її, він не сіє чорну́ху й не кидає кмин, не розсіва́є пшеницю та просо й ячмінь на озна́ченім місці, а жито в ме́жах її? **26** І за правом напу́тив його, його Бог його вівчив цього́: **27** Бож не бороню́ю чорну́ха молотиться, і ко́ло возо́ве

не ходить по кмині, а палицею б'ють чорну́ху та києм — той кмин. **28** Розтирається збіжжя? Ні, бо його не назáвжди молóтиться кóнче, і підганяють кóло возóве та коні на нього, а не розтирають його. **29** І це вийшло від Господа Саваота, — чудова порада Його, і велика премудрість Його!

29 Горе Аріїлу, Аріїлу, місту, що Давид у нім таборувáв! Рік до року додайте, хай свята закінчать свій круг! **2** І притісню Аріїла, і станеться лéмент та плач, і він стане на мене, як óгнище Боже. **3** І отáборюся проти тебе навкóло, і сторо́жею стісню тебе, і ба́шти поставлю на тебе. **4** І ти будеш поні́жений, і будеш з землі говорити, і приглу́шено буде звучати твоє слово. І стане твій голос з землі, мов померлого дух, і шепоті́тиме з пороху слово твоє. **5** І буде юрба́ ворогів твоїх, мов тонкий пил, юрба ж насильників — мов полóва зниклі́ва, і це станеться нагло, рапто́вно. **6** Господь Саваот тебе громом та трусом наві́дає, і шумом великим, вихром та бурею, та огняні́м ї́дким по́лум'ям. **7** І буде, як сон, як виді́ння ні́чне та юрба́ всіх народів, що на Аріїла воюють, і всі, хто воює на нього, і проти тверді́ні його, і хто йому докучає. **8** І буде, мов бачить голодний у сні, ніби ї́сть, а прокинеться він — і порожня душа його, і мов спра́гнений бачить у сні, ніби п'є, а прокинеться він — і ось змучений, а душа його спра́гнена! Та́к буде на́товпові́ всіх наро́дів, що пі́дуть війною на го́ру Сіон. **9** Одубі́йте й дивуйтесь, залі́піть собі́ очі́ й ослі́пніть! Вони повпива́лися, та не вином, захитали́сь, та не

від п'янокóго напóю, **10** бо вилив Господь на вас духа глибокого сну та закрив ваші очі, затьмáрив пророків і ваших голів та провídців! **11** І буде вам кожне видіння, немов би слова запечáтаної книжки, що дають її томóу, хто вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Не мóжу, — вона ж запечáтана“. **12** І дають оту книжку тому, хто не вміє читати, та кажуть: „Читай но оце“, та відказує той: „Я не вмію читати“. **13** І промовив Господь: За те, що нарóд цей устáми своїми набли́жується, і губами своїми шанує Мене, але серце своє віддалив він від Мене, а страх їхній до Мене — заучена заповідь лю́дська, **14** тому Я ось ізно́ву предивне вчиню́ з цим нарóдом, вчиню́ чудо й диво, і загине мудрість премудрих його, а розум розумних його заховається. **15** Горе тим, що глі́боко за́дум ховають від Господа, і чиняться в те́мряві їхні діла, і що говорять вони: „Хто нас бачить, і хто про нас знає?“ **16** О, ваша фальшивосте! Чи ганча́р уважається рівним до глини? Чи зрóблене скаже про майстра свого: „Він мене не зробив“, а твір про свого творця́ говоритиме: „Він не розуміє цього“? **17** Хіба за короткого ча́су Ліван на садка не обернеться, а садок порахóваний буде за ліс? **18** І в той день слова книжки почують глухі, а очі сліпих із темно́ти та з те́мряви бачити будуть, **19** і сумі́рні побі́льшать у Господі радість свою, а люди убогі в Святому Ізраїля тішитись будуть! **20** Бо скінчівся насі́льник, і минувся насмі́шник, і пони́щені всі ті, хто дба́є про кривду, **21** хто судить лю́дину за слово

одне, на того ж, хто судить у брамі, вони ставлять пастку, і праведного випихають обманою. **22** Тому́ то Господь, що викупив Авраама, сказав домові Якова так: Не буде тепер засоромлений Яків, й обличчя його не поблідне тепер, **23** бо як він серед себе побачить дітэй своїх, чин Моїх рук, вони будуть святіти Моє Ймення, і посвятять Святого Якового, і будуть боятися Бога Ізраїля! **24** Тоді́ то хто блудить у дусі, ті розум пізнають, а хто рёмствує, ті поу́ки навча́ться!

30 Горе синам неслухняним, говорить Господь, що чинять наради, які не від Мене, і складають умови, — та без Духа Мого, щоб додати гріх на гріх, **2** що йдуть, щоб зійти до Єгипту, але Моїх уст не питали, щоб за́хисту у фараона шукати, і щоб сховатися в тіні Єгипту! **3** І стане вам соромом за́хист отой фараонів, а хова́ння у тіні Єгипту — за га́ньбу, **4** бо в Цоані були його провідники́, і його посланці́ до Ханесу прийшли. **5** Вони посоромлені будуть усі за наро́д, що не буде корі́сний для них, що не буде на поміч і не на пожі́ток, а на сором та га́ньбу. **6** Пророцтво про Бегемота півдня. В краю́ у́тиску та переслі́дування, звідки леви́ця та лев, гадюка й огні́стий летю́чий драко́н, носять багатство своє на хребті́ молодих ослику́в, і скарби свої на верблю́жій горбі́ до наро́ду, який не поможе. **7** А Єгипет, — його поміч марна́ та пуста́, тому́ то я кликнув на тее: Рагав, сидіти спокійно! **8** Тепер увійди, напиши на таблиці́ для них, і в книжці́ спиши це, і нехай на пізні́ші часі́ воно буде і сві́дком наві́ки. **9** Бо це неслухняний наро́д, це

брехливі сині́, сині́, що не хочуть послухати науки
Господньої, **10** що говорять провідцям: „Не бачте!“ а
пророкам: „Не пророкуйте правдивого нам, говоріть
нам гладеньке, передбачте омáнливе, **11** уступіться з
дороги, збóчте з путі, заберіть з-перед нас Святого
Ізраїлевого!“ **12** Тому́ промовляє Святий Ізраїлів так:
За те, що ви не́хтуєте оцим словом, і надію кладéте
на тиск та круті́йство, і на це опира́єтеся, **13** тому
буде для вас ця прові́на, як вілі́м, що має впасти, що
з’я́є на мурі́ високі́м, що нагло, рапто́вно приходить
руї́на його́! **14** І Він пору́йнує його́, як руйнується
по́суд ганча́рський, розбиваючи без милосердя́ його́,
і в ула́мках його́ не знайдеться ані́ черепка́, щоб із
о́гнища взяти́ огню́ чи води́ зачерпну́ти з кринички. **15**
Бо так промовляє Госпо́дь, Бог, Святий Ізраїлів: Коли
ви наве́рнетесь та спочі́нете, то врято́вані будете,
сила вам буде в уті́шенні та в сподіва́нні. Та ви не
хоті́ли, **16** і казали: „О ні, бо на ко́нях вте́чемо“, тому́
то вті́кати ви будете, „На баскі́х ми пої́демо“, тому
стану́ть баскі́ми погóничі́ ваші́! **17** Від крику́ одно́го
— полі́не одна́ тисяча, від крику́ п'я́тьох — дремене́те
ви всі́, аж зоста́нетесь, немов щóгла ота́ на верше́чку
гори́, і немов пра́пор на взгі́р'ї! **18** І проте Госпо́дь буде
чекати́, щоб поми́лувати вас, і тому́ Він піді́йметься,
щоб милосердя́ вчинити́ над вами. Бо Господи́ — то
Бог правосúддя: блаженні́ всі́ ті, хто наді́ю на Нього́
кладé! **19** Бо ти, о наро́де в Сіоні́, що в Єрусали́мі
сиди́ш, плакати́ — не будеш ти плакати́: милості́вим
поправді́ Він буде до тебе́ на голос́ благáння твого́, і як

почує його, відповість Він тобі. **20** І дасть вам Господь хліба в у́тиску і воду в гнобі́тельстві, та твої вчителі вже не б́удуть хова́тись, і очі твої вчителі́в твоїх бачити б́удуть. **21** А коли ви відхі́литесь правору́ч, чи пі́дете лівору́ч, то вуха твої будуть чути те слово, яке позад тебе казатиме: „Це та дорога, — просту́йте ви нею!“ **22** І нечистим учините ви поволо́ку бовва́нів своїх із срібла́ й покриття́ на божка́ золотого свого, розпорóшиш ти їх, як нечисте, і „геть“ скажеш йому́. **23** І Він пошле дощ на насіння твоє, яким б́удеш обсі́ювати землю, та хліб урожаю землі, — і поживний та ситий він буде. Того дня на широ́кім пасо́виську па́стися буде твоя череда́, **24** а воли й віслюкі́, що обрóблюють землю, будуть мішанку їсти солону, лопáтою й віялко́ю перече́щену. **25** І на кожній високій горі та на кожному взгі́р'ї висо́кому б́удуть струмки́ та пото́ки води в день великого бо́ю, коли ба́шти попада́ють. **26** І сві́тло міся́ця стане, немов сві́тло сонця, сві́тло ж сонця усéмеро буде ясніше, як сі́мох днів, у той день, як Господь перев'я́же злама́ння народу Свого та заго́їть порáнення вдару Свого! **27** Ось Іме́ння Господне прихо́дить здале́ка, палахкоті́ть Його гнів, і здійма́ється тяжко: Його уста обу́рення повні, язик же Його, як жеру́щий огонь, **28** Його ж подих, як пото́п заливни́й, що до ши́ї сяга́є, щоб просі́яти люди на ситі́ погібелі́. І буде на щéлепах лю́дів вуздéчка, що тя́гне до блу́ду. **29** Буде пі́сня для вас, як за но́чі освя́чення свята, і раді́сть сердечна, мов у то́го, хто ходить з сопи́лкою, щоб вийти на

го́ру Господню до Скелі Ізраїля. **30** І Господь дасть почути велич голосу Свого, опуска́ння ж раме́на Свого покаже у гніві бурхли́вому та в огня́ному жеру́щому по́лум'ї, у бурі й дощі, та в ка́мінному граді! **31** Бо від голосу Господа буде лякаться Ашшу́р, що жезлом буде битий. **32** І станеться, кожне уда́рення кия кара́ння Його, що на нього Господь покладе, буде з бу́бнами й а́рфою, і Він рухом Своєї руки воюватиме з ним у бо́ях. **33** Бо давно пригото́влений То́фет, — пригото́влений він і для царя, глибоким, широким учі́нений; на бага́тті огню його й дров багатéнно, — запалить його подих Господній, немов би пото́ка сірча́ного!

31 Горе тим, що в Єгипет по поміч ідуть, що на ко́ней спираються, і на колесні́ці надію свою́ покладають, — вони бо числе́нні! та на верхівці́в, — бо вони дуже сильні! але на Святого Ізраїлевого не дивляться, і до Господа не зверта́ються! **2** Та мудрий і Він, і спрова́дить лихе, і Свої́х слів не відмінить, і підійметься Він проти дому безбожних, і проти помочі несправедливих. **3** А Єгипет — не Бог, а лю́дина, а коні їхні — тіло, не дух: як простя́гне Господь Свою руку, то спіткне́ться пома́гач, впаде́ і підпома́ганий, — і ра́зом вони всі погинуть! **4** Бо до мене Господь сказав так: Як му́ркає лев чи левчу́к над своєю здоби́ччю, хоч покликана буде на нього юрба́ пастухів, він голосу їхнього не лякається, та не бої́ться їхнього крику, — так зійде Господь Саваот воюва́ти на Сіонській горі та на взгі́р'ї її! **5** Як пта́хи летючі пташа́т, так Єрусалима

Господь Саваот охоронить, охоронить літаючи, та збереже, пощадить та врятує! **6** Верніться до Того, від Кого далеко відпали, синове Ізраїлеві! **7** Бо дня того обриде собі чоловік божків срібних своїх та бовванів своїх золотих, що вам наробили на гріх руки ваші. **8** І Ашшур упаде від меча не чоловіка, і його пожере меч не людини; і він побіжить не перед мечем, і стануть його юнаки кріпаками. **9** А скеля його проминється від страху, і владики його затривожаться перед прапором. Так говорить Господь, що має огонь на Сіоні, а в Єрусалимі у Нього горніло.

32 Тож за праведністю царюватиме цар, а князі володітимуть за правосуддям. **2** І станеться кожен, як захист від вітру, і немов та заслона від зливи, як потоки води на пустині, як тінь скелі тяжкої на спраглий землі. **3** І не будуть заплющені очі видющих, і слухатимуть вуха тих, які слухають! **4** І знання розумітиме серце нерозважних, а язик недорікуватих поспішить говорити виразно. **5** Не будуть вже кликати достойним гупця, а на обманця не скажуть шляхетний, **6** бо гупоту говорить безумний, а серце його беззаконня вчиняє, щоб робити лукавство, та щоб говорити до Господа слово облудне, щоб душу голодного випорожнити й напою позбавити спраглого! **7** А лукавий — лихі його чини: він лихе замишляє, щоб нищити скромних словами брехливими, як убогий говорить про право, **8** а шляхетний міркує шляхетне, і стоїть при шляхетному.

9 Устаньте, безжурні жінки, почуйте мій голос, дочки безтурботні, послухайте слова мого! 10 Днів багато на рік ви, безтурботні, тремтітимете, бо збір винограду скінчився, а згромадження плоду не прийде! 11 Тремтіть, ви безжурні, дрижіть, безтурботні, роздягніться, себе обнажіть, опережіться по стéгнах! 12 За прина́дні поля будуть битися в груди, за виноградник урожайний. 13 На землі цій наро́ду мого зйде те́рен й будя́ччя, по всіх домах радости спалені́на, на місті веселому. 14 Бо па́лац опу́щений буде, міський го́мін замóвкне, Офел та ба́шта навік стануть я́мами, радістю диких ослів, пасові́ськом чері́д, 15 аж Дух з височини́ проллéться на нас, а пустиня в садо́к оберне́ться, а садок порахо́ваний буде за ліс! 16 Тоді пробува́тиме право в пустині, на ниві ж родю́чий сиді́тиме правда. 17 І буде роботою істини — мир, а працею правди — спо́кійність й безпе́ка навіки. 18 І осяде наро́д мій у мешка́нні спо́кійнім, і в безпечних місця́х, і в спо́кійних місцях відпочі́нку. 19 І буде па́дати град на пова́лений ліс, і зні́зиться місто в долину. 20 Блаженні ви, сівачі понад всякими во́дами, що відпуска́єте ногу волóві й ослóві на волю!

33 Горе тобі, що пусто́шиш, хоч сам не спусто́шений, тобі, що грабу́єш, хоч тебе й не грабо́вано! Коли ти пусто́шити скінчи́ш, — опусто́шений будеш, коли грабува́ти скінчи́ш, тебе пограбу́ють. 2 Господи, змилуйсь над нами, — на Тебе наді́ємось ми! Будь їхнім раме́ном щоранку та в час у́тиску нашим

спасінням! **3** Від сильного голосу Твого народи
втікатимуть, від Твого вивіщення розпорóшатся
люди. **4** І ваша здобич збереться, як збирають тих
кóників, як літає ота саранá, — так кидатись будуть
на неї. **5** Величний Господь, бо на височині пробуає;
Він напóвнив Сіон правосúддям та правдою. **6** І буде
безпе́ка за ча́су твого, щедрóта спасіння, мудрости
та пізнáння. Страх Господній — бу́де він скáрбом
його́. **7** Тож по вулицях їхні хорóбрі кричать, гірко
плачуть прові́сники миру. **8** Биті дороги порóжніми
стали, нема мандрівця́ на дорозі! Він зламав заповіта,
знева́жив міста́, злегковажив лю́дину. **9** Сумує та
слабне земля, засорóмився й в'яне Ливáн, став Сарóн
немов пúща, Башáн та Кармéл своє листя зронíли. **10**
Нині воскресну, говорить Госпо́дь, нині просла́влюсь,
нині буду возне́сений! **11** Заваготі́єте сіном, стерню́
ви породите; дух ваш — огонь, який вас пожере́. **12** І
стануть наро́ди за місце паління вапна́, за терніну
потя́ту, і будуть огнем вони спáлені. **13** Почуйте,
далекі, що Я був зробив, і пізнайте, близькі́, Мою силу!
14 Затривожились грішні в Сіоні, і трéпет безбожних
обняв. „Хто з нас мешка́тиме при жеру́щім огні? Хто
з нас мешкати буде при вічному огнищі?“ **15** Хто
хóдить у правді й говорить правдиве, хто брíдиться
зй́ском насилля, хто долоні свої випорóжнює, щоб
хабарá не тримати, хто ухо своє затикає, щоб не
чути про кровопролі́ття, і зажмурює очі свої, щоб не
бачити зла, — **16** той перебуватиме на високóстях,
скéльні твердині — його́ недоступна оселя, його́ хліб

буде даний йому, вода йому завжди запевнена! **17** Твої очі побачать Царя в Його пишній красі, будуть бачити землю далеку. **18** Твоє серце роздумувати буде про страх: Де Той, Хто рахує? Де Той, Хто все важить? Де Той, Хто обчислює башти? **19** Уже не побачиш народу зухвалого, народу глибокомовного, якого не можна було б розібрати, незрозумілоязыкого, якого не можна було б зрозуміти. **20** Подивись на Сіон, на місто наших святкових зібрань, — очі твої вглядять Єрусалим, мешкання спокійне, шкіну ту незрушиму, — кілля її не порушаться ввік, а всі шнури її не порвуться. **21** Бо величний Господь для нас тільки отам, — місце потоків й просторих річок, — не ходить по ньому весловий байдак, і міцний корабель не перейде його. **22** Бо Господь — наш суддя, Господь законодавець для нас, Господь то наш цар, і Він нас спасе! **23** Опустилися шнури твої, не зміцняють підвалини щогли своєї, вітрил не натягують. Тоді будуть ділити награбовану здобич, і навіть криві грабуватимуть. **24** І не скаже мешканець „Я хворий!“ І прощені будуть провини народу, що в ньому живе.

34 Наблизьтеся, люди, щоб чути, народи ж, послухайте! Хай почує земля та все те, що на ній, вселенна й нащадки її! **2** Господній бо гнів на всі люди, а лютість на все їхнє військо: Він їх учинив за закляття, віддав їх на різь! **3** І їхні побиті розкидані будуть, а з трупів їхніх здійметься сморід, розтопляться гори від їхньої крові. **4** І небесні світила усі позникають, а небо, як звій книжковий, буде звинене, і всі його

зорі попадають, як спадає оте виноградове листя, й
як спадає з фігівниці плід недозрілий!. **5** Бо на небі
напобений меч Мій, — оце він на Едома спускається
та на заклятий народ Мій на суд: **6** меч Господній
напобвнився кров'ю, став ситий від лою, від крові
телят та козлів, від лою баранячих нирок, бо Господу
жертва в Боцрі й різанина велика в едомській землі.
7 І буйволи зійдуть із ними, і телиці з биками, і
напоїться кров'ю їхній край і насититься туком їхній
порох, — **8** бо це буде день помсти Господньої, рік
заплати за за́колот проти Сіону! **9** І переміняться в
смолу потоки його, його ж порошок — у сірку, і смолою
палючою стане їхній край, **10** Не погасне вночі ані
вдень, дим його підійматися буде повік, з роду в
рід опустошений буде, на віки віків не перейде по
ньому ніхто. **11** І посяде його пелікан та їжак, і
перебуватимуть в ньому сова та ворона, і над ним Він
розтягне мірільного шнура спустошення та виска
знищення. **12** Не буде шляхетних у ньому, щоб царство
там проголосити, і стануть нічим усі князі його. **13**
І буде терніна рости по пала́тах його, кропіва й
будячча в твердінях його, і він стане мешканням
шакалів, подвір'ям для струсів. **14** І будуть стрічатися
там дикі звірі пустинні з гієнами, а польовік буде
кликати друга свого; Ліліт тільки там заспокоїться
і знайде собі відпочинок! **15** Там кублитись буде
скакуча гадюка й складатиме яйця, і висиджувати
буде та вигріватиме яйця свої. Там теж яструби
будуть збиратись один до одного. **16** Пошукайте у

книзі Господній й читайте: Із них не забракне ні
одного, не будуть шукати один одного, бо уста Його
— то вони наказали, а Дух Його — Він їх зібрав! 17
І Він кинув для них жеребкa, а рука Його шнуром
мірільним його поділила для них, і посядуть його
аж повік, з роду в рід будуть в нім пробувати!

35 Звеселіться пустиня та пуща, і радітиме степ, і
зацвіте, мов троянда, — 2 розцвітаючи, буде цвісти
та радіти, буде втіха також та співання, бо дана
йому буде слава Лівану, пишнота Кармелу й Сарону,
— вони бачитимуть славу Господа, велич нашого
Бога! 3 Зміцніть руки охлялі, і підкріпіть спотикліві
коліна! 4 Скажіть тим, що вони боязливого серця:
„Будьте міцні, не лякайтесь! Ось ваш Бог, помста
прийде, як Божа відплата, — Він прийде й спасе вас!
5 Тоді то розплющатся очі сліпим і відчиняться вуха
глухим, 6 тоді буде скакати кривий, немов олень,
і буде співати безмовний язик, бо води в пустині
заб'ють джерелом, і потоки в степу! 7 І місце сухе
стане ставом, а спрагнений край — збірником вод
джерельних; леговище шакалів, в яким спочивали,
стане місцем тростіни й папірусу. 8 І буде там бита
дорога та путь, і будуть її називати: дорога свята, —
не ходитиме нею нечистий, і вона буде належати
народові його; не заблудить також нерозумний, як
буде тією дорогою йти. 9 Не буде там лева, і дика
звірина не піде на неї, не знайдеться там, а будуть
ходити лиш вікуплені. 10 І Господні викупленні
вернуться та до Сіону зо співом увійдуть, і радість

довічна на їхній голові! Веселість та радість osiąгнуть вони, а журба та зідхання втечуть!

36 І сталося, чотирнадцятого року царя Єзекії прийшов Санхерів, цар асирійський, на всі укріплені Юдині міста, та й захопив їх. **2** І послав асирійський цар великого чашника з Лахішу до Єрусалиму, до царя Єзекії, з великим військом, і він став при водоводі горішнього ставу, на битій дорозі поля Валюшників. **3** І вийшов до нього Еліяким, син Хілкійїн, начальник палати, і писар Шевна, та Йоах, син Асафів, канцлер. **4** І сказав їм великий чашник: „Скажіть Єзекії: Отак сказав великий цар, цар асирійський: Що це за надія, на яку ти надієшся? **5** Чи думаєш ти, що слово уст, то вже рада та сила до війни? На кого тепер надієшся, що збунтувався проти мене? **6** Ось ти надіявся опертися на оту полáману очеретину, на Єгипет, що коли хто опирається на неї, то вона входить у долоню йому, і продірявлює її. Отакий фараон, цар єгипетський, для всіх, хто надіється на нього! **7** А коли ти скажеш мені: Ми надіємось на Господа, Бога нашого, то чи ж Він не той, що Єзекія повсóвував пагірки його та жертівники його, і сказав Юді та Єрусалимові: перед оцим тільки жертівником будете вклонятися? **8** А тепер увійди́но в союз з моїм паном, асирійським царем, і я дам тобі дві тисячі кóней, якщо ти зможеш собі дати на них верхівців. **9** І як же ти проженеш хоч одного намісника з найменших рабів мого пана? А ти собі надіявся на Єгипет ради колесниць та верхівців! **10** Тепер же, чи без волі Господа прийшов я на цей край,

щоб знищити його? Господь сказав був мені: „Піди на той край та й знищ його!“ **11** І сказав Еліяким, і Шевна та Йоах до великого чашника: „Говори до своїх рабів по-арамейському, бо ми розуміємо, і не говори до нас но-юдейському в голос при тих людях, що на мурі“.

12 І сказав великий чашник: „Чи пан мій послав мене говорити: ці слова до твого пана та до тебе? Хіба не до цих людей, що сидять на мурі, щоб із вами їсти свій кал та пити свою сечу?“ **13** І став великий чашник, і кликнув гучним голосом по-юдейському, і сказав: „Послухайте слів великого царя, царя асирійського!“

14 Так сказав цар: Нехай не дурить вас Єзекія, бо він не зможе врятувати вас! **15** І нехай не запевняє вас Єзекія Господом, говорячи: Рятуючи, рятує вас Господь, і не буде дано цього міста в руку царя асирійського. **16** Не слухайте Єзекії, бо так сказав цар асирійський: „Примиріться зо мною, та й вийдіть до мене, та й їжте кожен свій виноград та кожен фігу свою, і пийте кожен воду зо своєї копанки, **17** аж поки я не прийду й не візьму вас до краю такого ж, як ваш край, до краю збіжжя та виноградного соку, до краю хліба та виноградників. **18** Щоб не намовив вас Єзекія, говорячи: Господь порятує нас! Чи врятували боги тих народів, кожен свій край від руки асирійського царя? **19** Де боги Хамату та Арпаду? Де боги Сефарваїму? І чи врятували вони Самарію від моєї руки? **20** Котрий зпоміж усіх богів цих країв урятував свій край від моєї руки, — то невже ж Господь урятує Єрусалим від моєї руки?“ **21** І мовчали вони, і не відповіли ані слова,

бо це був на́каз царя, що сказав „Не відповідайте йому́!“ **22** І прийшов Еліякі́м, син Хі́лкійї́н, начальник палати, і писар Шевна, і Йоах, Асафі́в син, канцлер, з розде́рними ша́тами, до Єзекі́ї, і доне́сли йому́ слова́ великого ча́шника.

37 І стало́ся, як почув це цар Єзекі́я, то розде́р свої ша́ти та накрився вере́тою, і ввійшов до Господнього дому, **2** І послав він Еліякі́ма, кері́вника пала́ти, і писаря Шевну, та старші́х із священи́ків, покритих вере́тами, до пророка Іса́ї, Амосового сина. **3** І сказали вони до нього: „Так сказав Єзекі́я: Цей день — це день горя й карта́ння та наруги! Бо підійшли діти аж до виходу ут́роби, та немає сили породі́ти! **4** Може почу́є Господь, Бог твій, слова великого чашника, що його послав асирі́йський цар, пан його, на образу Живого Бога, і Господь, Бог твій, покара́є за слова, які́ чув, а ти принесе́ш молитву за решту, що ще знахо́диться“. **5** І прийшли раби́ царя Єзекі́ї до Іса́ї. **6** І сказав їм Іса́я „Так скажете вашому панові: Так сказав Господь: Не бійся тих слів, що почув ти, якими ображали Мене слуги асирі́йського царя. **7** Ось Я дам в нього́ духа, і він почу́є звістку, і ве́рнеться до свого кра́ю. І Я вражу́ його́ мечем у його́ кра́ї!“ **8** І вернувся великий чашник, і знайшов асирі́йського царя, що воював проти Лівни, бо почув, що той рушив із Лакі́шу. **9** І він почув про Ті́ргак, царя етіопського, таке: „Він вийшов воювати з тобою!“ І почув вій, і послав послів до Єзекі́ї, говорячи: **10** „Так скажете до Єзекі́ї, Юдиного царя, говорячи: Нехай не зво́дить тебе

Бог твій, на Якого ти надієшся, кажучи: Не буде даний Єрусалим у руку асирійського царя. **11** Ось ти чув, що зробили асирійські царі всім країм, щоб учинити їх закланням, а ти будеш урятований? **12** Чи їх урятували боги тих народів, яких понищили батьки мої: Гозана, і Харана, і Рецефа, і синів Едена, що в Телассарі? **13** Де він, цар Хамату, і цар Арпаду, і цар міста Сефарваїму, Гени та Івви?“ **14** І взяв Єзекія ті листи з руки послів, і прочитав їх, і ввійшов у Господній дім. І Єзекія розгорнув одного листа перед Господнім лицем. **15** І Єзекія молився перед Господнім лицем, говорячи: **16** „Господи Саваоте, Боже Ізраїлів, що сидиш на Херувимах! Ти Той єдиний Бог для всіх царств землі, Ти створив небеса та землю! **17** Нахили, Господи, ухо Своє та й почув! Відкрий, Господи, очі Свої та й побач, і почув всі слова Санхеріва, що прислав ображати Живого Бога. **18** Справді, Господи, асирійські царі спустошили всі народи та їхні краї. **19** І кинули вони їхніх богів на огонь, бо не боги вони, а тільки чин людських рук, дерево та камінь, і понищили їх. **20** А тепер, Господи, Боже наш, спаси нас від руки його, і нехай знають усі царства землі, що Ти Господь, Бог єдиний!“ **21** І послав Ісая, Амосів син, до Єзекії, говорячи: „Так сказав Господь, Бог Ізраїлів: Я почув те, про що ти молився до Мене, про Санхеріва, царя асирійського. **22** Ось те слово, яке Господь говорив про нього: Гордує тобою, сміється із тебе дівця, сіонська дочка, вслід тобі головою хитає дочка Єрусалиму! **23** Кого лаяв ти та ображав, і на кого повіщив ти

голос та вгору підніс свої очі? На Святого Ізраїлевого!

24 Через рабів своїх Господа ти ображав та казав: Із безліччю своїх колесниць я вийшов на гори високі, на боки Лівану, і позрубую кедри високі його, добірні його кипариси, і зберусь на вершок його височини, — в гущину його саду, **25** я копаю та п'ю чужу воду, і стопою своєї ноги повисую я всі єгипетські ріки!

26 Хіба ти не чув, що віддавна зробив Я оце, що за днів стародавніх Я це був створив? Тепер же спровадив Я це, що ти нищиш міста поукріплювані, на купу румовищ обертаєш їх. **27** А мешканці їхні — безсилі, настрашені та побентежені, вони стали, як зілля оте польовé, мов трава зеленіюча, як трава на дахах, як попалене збіжжя, яке не допіло. **28** І сидіння твоє, і твій вихід та вхід твій Я знаю, і твоє проти Мене обурення. **29** За твоє проти Мене обурення, що гордіня твоя надійшла до вух Моїх, то на нїздрі твої Я серéжку привішу, а вуділо Моє — в твої уста, і тебе поверну Я тією дорогою, якою прийшов ти! **30** А оце тобі знак: їжте цього року збіжжя самосійне, а другого року саморóсле, а третього року — сійте та жніть, і садіть виноградники, та й їжте їхній плід. **31** А врятóване Юдиного дому, що лишилося, пúстить коріння додóлу, і свого плодá дасть угóру. **32** Бо з Єрусалиму вийде позостале, а рештки — з гори Сіон. Ревність Господа Саваота зробить це. **33** Тому так сказав Господь про асирійського царя: Він не ввійде до міста цьогó, і туди він не кине стріли, і щитóм її не попередить, і вала на нього не вісипле. **34** Якою

дорогою прийде, то нею й повернеться, у місто ж оце він не ввійде, — говорить Господь! **35** І це місто Я обороню на спасіння його ради Себе та ради Давида, Мого раба!“ **36** І вийшов Ангол Господній, і забив в асирійському таборі сто й вісімдесят і п'ять тисяч. І повставали рано вранці, аж ось — усі тіла мёртві. **37** А Санхерів, асирійський цар, рушив та й пішов, і вернувся, й осівся в Ніневії. **38** І сталося, коли він молився в домі Нісхора, свого бога, то сини його Адраммелех та Шар'ецер убили його мечем, а самі втекли до краї Арарат. А замість нього зацарював син його Есар-Хаддон.

38 Тими днями смертельно захворів був Єзекія. І прийшов до нього Ісая, Амосів син, пророк, і сказав до нього: „Так сказав Господь: Заряди своєму домові, бо ти вмираєш і не будеш жити“. **2** І відвернув Єзекія обличчя своє до стіни, і помолився до Господа, **3** та й сказав: „О, Господи, згадай же, що я ходив перед обличчям Твоїм правдою та цілим серцем, і робив я добре в очах Твоїх!“ І заплакав Єзекія ревним плачем! **4** І було Господнє слово до Ісаї, говорячи: **5** „Іди й скажеш до Єзекії: Так сказав Господь, Бог батька твого Давида: Почув Я молитву твою, побачив Я сльозу твою! Ось Я додаю до днів твоїх п'ятнадцять літ, **6** і з руки асирійського царя врятую тебе та це місто, й обороню це місто. **7** І оце тобі знак від Господа, що Господь зробить ту річ, про яку говорив: **8** ось я вертаю тінь ступеня, що від сонця зійшла на ступені Ахазові, назад на десять ступенів“. І вернулося сонце

на десять ступенів тими ступенями, якими зійшло було. **9** Ось писання Єзекії, Юдиного царя, коли він був захворів та видужав з своєї хвороби: **10** „Я сказав був: Опівдні днів своїх відійду до шеблових брам, решти років своїх я не матиму. (Sheol h7585) **11** Я сказав: Не побачу я Господа, Господа в краї живих, уже між мешканцями царства померлих не побачу людини. **12** Домівка моя вже розібрана, і від мене відібрана, немов той пастуший намет; я життя своє звів, мов ткач, — від основи мене Він відірве, покінчить мене з дня до ночі. **13** Я кричав аж до ранку... Він, як лев, поторощить всі кості мої, з дня до ночі покінчить зо мною... **14** Пищу я, мов ластівка чи журавель, воркочу, мов той голуб; занідили очі мої, визираючи до високости. Господи, причавлений я, — поручися за мене! **15** Що маю сказати? А що Він сказав був мені, те й вчинив. Тихо змандрую всі літа свої через гіркість моєї душі! **16** Господи, на них, на словах Твоїх, житимуть люди, і в усьому цьому життю моєї душі, — уздорів же мене й оживи Ти мене! **17** Ось терпіння це вийшло мені на добро, Ти стримав від гробу гниття мою душу, бо Ти кинув за спину Свою всі гріхи мої, **18** бо не буде ж шебл прославляти Тебе, смерть не буде Тебе вихваляти. Не мають надії на правду Твою ті, хто сходить до гробу. (Sheol h7585) **19** Живий, тільки живий — Тебе славити буде, як я ось сьогодні, батько сином розголосить про правду Твою! **20** Господь на спасіння мені, і ми будем співати піснеспіви свої у домі Господнім по всі дні мого життя!“ **21** А Ісая

сказав: „Нехай візьмуть грудку фіг, і нехай розітруть на тому гнояку, — і видужає! 22 А Єзекія промовив: „Який знак, що я ввійду до Господнього дому?

39 Того часу послав Меродах-Бал'адан, син Бал'аданів, вавилонський цар, листи та дарунка до Єзекії, бо прочув був, що той захворів та відужав. 2 І радів ними Єзекія, і показав їм скарбницю свою, — срібло, і золото, і пахощі, і добру оливу, і всю збройню свою, і все, що знаходилося в його скарбницях. Не було речі, якої не показав би їм Єзекія в домі своїм та в усім володінні своїм. 3 І прийшов пророк Ісая до царя Єзекії та й сказав до нього: „Що говорили ці люди? І звідки вони прийшли до тебе?“ А Єзекія сказав: „Вони прийшли до мене з далёкого краю, з Вавилону“. 4 І той сказав: „Що вони бачили в домі твоїм?“ І Єзекія сказав: „Усе, що в домі моїм, вони бачили, — не було речі, якої не показав би я їм у скарбницях своїх.“ 5 І сказав Ісая до Єзекії: „Послухай же слова Гóспода Сава́та: 6 Ось прихóдять дні, і все, що в домі твоєму, і що були зібрали батькі твої аж до цього дня, буде вінесене аж до Вавилону. Нічого не позоста́неться, говорить Господь... 7 А з синів твоїх, що вийдуть із тебе, яких ти порóдиш, заберуть, — і вони будуть ёвнухами в палатах вавилонського царя!“ 8 І сказав Єзекія до Ісаї: „Добре Господнє слово, яке ти сказав!“ І подумав собі: „Так, мир та безпéка буде за моїх днів!“

40 Утіша́йте, втіша́йте наро́да Мого, говорить ваш Бог! 2 Промовляйте до серця Єрусалиму, і заклі́чте

до нього, що вїповнилась його доля тяжка́, що вина йому ви́бачена, що він за свої всі гріхи вдвоє взяв з руки Господа! **3** Голос кли́че: На пустині вготу́йте дорогу Господню, в степу вірівняйте битий шлях Богу нашому! **4** Хай підійметься всяка доли́на, і хай знізиться всяка горá та підгі́рок, і хай стане круте́ за рівніну, а па́сма гірські́ — за доли́ну! **5** І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло, бо уста Господні оце прореклі! **6** Голос кли́че: „Звіща́й!“ Я ж спитав: „Про що буду звіща́ти? Всяке тіло — трава, всяка ж слава — як цвіт польовий: **7** трава засихає, а квітка зів'яне, як по́дих Господній повіє на неї! Справді, наро́д — то трава: **8** Трава засихає, а квітка зів'яне, Слово ж нашого Бога повіки сто́ятиме! **9** На го́ру високу зберися собі, благові́снику Сіону, свого голоса сильно підві́щ, благові́снику Єрусалиму! Підві́щ, не лякайся, скажи містам Юди: Ось Бог ваш! **10** Ось прійде Господь, Бог, як сильний, і буде раме́но його панувати для Ньо́го! Ось із Ним нагоро́да його, а перед обличчям його — відпла́та його. **11** Він ота́ру свою буде па́сти, як Па́стир, раме́ном своїм позбирає ягня́та, і на лоні Сво́єму носітиме їх, дійняків же прова́дити буде! **12** Хто во́ди поміряв своєю долонею, а п'я́дею виміряв небо, і тре́тиною міри обняв пил землі, і гори ті зва́жив ваго́ю, а взгі́р'я — шалька́ми? **13** Хто Господнього Духа збагну́в, і де́ та люди́на, що ради свої подава́ла йому́? **14** З ким ра́дився він, і той напо́умив його, та навчав путі пра́ва, і пізнáння навчив був його, і

Його напоумив дороги розумної? **15** Таж наро́ди — як кра́пля з відра́, а важать — як порох на ша́льках! Таж Він острові підіймає, немов ту пилі́нку! **16** І Ливана не вістачить на запалі́ння жертóвне, не стане й звір'я́ його на цілопа́лення! **17** Насу́проти Нього всі люди — немов би ніщо́, порахо́вані в Нього марно́тою та порожне́чею. **18** І до ко́го вподо́бите Бога, і подобу яку ви поста́вите по́руч із Ним? **19** Ма́йстер божка́ відлива́є, золотáр же його криє́ золотом, та виливає́ йому срібля́ні ланцю́жкі. **20** Убогий на да́ра такого бере собі́ дере́во, що не гни́є, розшуку́є впра́вного ма́йстра, щоб поставив божка́, який не захита́ється. **21** Хіба ви не зна́єте, чи ви не чули, чи вам не спові́щено зда́вна було́, чи ви не зрозумі́ли підва́лин землі? **22** Він Той, Хто сидить понад крúгом землі, а мешка́нці її — немов та сара́на. Він небо простя́г, мов ткани́ну тонку́, і розтягну́в Він його, мов наме́та на ме́шкання. **23** Він Той, Хто князі́в оберта́є в ніщо́, робить су́ддів землі за марно́ту: **24** вони не були́ ще поса́джені, і не були́ ще посі́яні, і пень їхній в землі́ ще не закорі́нівся, та як тільки́ на них Він дмухну́в, вони повсиха́ли, і буря́ понéсла їх, мов ту со́лону! **25** І до кого́ Мене́ прирівня́єте, і йому́ буду́ рівний? говорить Свя́тий. **26** Підіймі́ть у височину́ ваші́ очі́ й побачте, хто те́ все створи́в? Той, Хто зóрі вивóдить за їхні́м число́м та кли́че ім'я́м їх усі́х! І ніхто́ не загуби́ться через всесильни́сть та всемогу́тність Йо́го. **27** По́що говори́ш ти, Якове, і кажеш, Ізраї́лю: „Закрита́ дорóга моя́ перед Госпо́дом, і від Бога́ мого́ відійшло́ мое

право“. **28** Хіба ж ти не знаєш, або ти не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі Він створів? Він не змучується та не втомлюється, і не збагнєнний розум Його. **29** Він змученому дає силу, а безсілому — міць. **30** І помучаться хлопці й потомляться, і юнаки спотикнуться — спіткнуться, **31** а ті, хто надію складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орли, будуть бігати — і не потомляться, будуть ходити — і не помучаться!

41 Послухайте мовчки Мене, острові, а народи, чекайте навчання Мого! Хай підійдуть і скажуть: Приступімо всі разом на суд! **2** Хто зо сходу того пробудив, що його супроводить в ході перемога? Він народи дає перед ним та царів на топтання, їхнього меча обертає на порох, його лука — в соломі розвіяну. **3** Він жене їх, спокійно дорогою йде, якою він не переходив ногами своїми. **4** Хто вчинив та зробив це? Той, хто роди покликав віддавна: Я, Господь, перший, і з останніми Я той же Самий! **5** Бачили це острові та жахалися, кінці землі трипотіли, наближувались та приходили. **6** Один одному допомагає і говорить до брата свого: „Будь міцний!“ **7** І підбадьорує майстер золотаря, а той, хто молотом гладить, того, хто б'є на ковадлі, і каже про сповення: Добре воно! і його зміцнює цвяхами, щоб не хиталось. **8** Та ти, о Ізраїлю, рабе Мій, Якове, що Я тебе вибрав, насіння Авраама, друга Мого, **9** ти, якого Я взяв був із кінців землі та покликав тебе із окраїн її, і сказав був до тебе: Ти раб Мій, Я вибрав тебе й не відкинув тебе, **10**

не бійся, з тобою бо Я, і не озирайся, бо Я Бог твій!
Зміцню Я тебе, і тобі поможу, і правицею правди
Своєї тебе Я підтримаю. **11** Отож, засоромляться та
зняковіють усі проти тебе запалені, стануть нічим та
погинуть твої супротивники. **12** Шукатимеш їх, але їх
ти не знайдеш, своїх супротивників; стануть нічим та
марнотою ті, хто провадить війну проти тебе. **13** Бо
Я — Господь, Бог твій, що держить тебе за правицю
й говорить до тебе: Не бійся, — Я тобі поможу! **14**
Не бійся, ти Яковів черве, ти жменько Ізраїлева: Я
тобі поможу, говорить Господь, і твій Викупитель —
Святий Ізраїлів! **15** Ось зроблю Я тебе молотаркою
гострою, новою, зубчастою, — помолотиш ти гори та їх
поторочиш, а підгірки полівом вчиниш! **16** Перевієш
їх ти, й вітер їх рознесе, і буря їх розпорошить, і ти
будеш утішатися Господом, будеш хвалитись Святим
Ізраїлевим. **17** Убогі та бідні шукають води, та нема,
язик їхній від прагнення висох, — Я, Господь, і їх
віслухаю, Бог Ізраїлів, не лишу їх! **18** Я ріки відкрию
на лисих горах, а джерела — посеред долин, оберну Я
пустиню на озеро водне, а землю суху — на джерела!
19 На пустиню дам кедра, акацію, мірта й масліну,
поставлю Я разом в степу кипариса та явора й бука,
20 щоб разом побачили й знали, і пересвідчились та
зрозуміли, що Господня рука це зробила, і створив це
Святий Ізраїлів! **21** Принесіть свою справу, говорить
Господь, припровадьте Мені свої докази, каже Цар
Яковів. **22** Хай підійдуть і хай нам розкажуть, що
трапиться! Віясніть справи минулі, що вони є, а

ми серце наше на те покладемо й пізнаємо їхній кінець, або сповістить про майбутнє. **23** Розкажіть наперед про майбутнє, і пізнаємо ми, що ви б́оги. Отож, учиніть ви добро́ чи зробіть що лихе́, щоб ми здивува́лись і ра́зом побачили. **24** Та ви менш від нічо́го, і менший ваш чин від марно́ти, — гидо́та, хто вас вибирає! **25** Я з півночі мужа збудив — і прийшов він, зо схід со́нця в Ім'я́ Моє кличе, — і він буде чавіти князі́в, мов ту грязю́ку, й як ганча́р глину то́пче! **26** Хто сказав це відда́вна, щоб знали те ми, і щоб наперед ми сказали: „Це правда?“ Та ніхто не сказав, і ніхто не пові́в, і ніхто не почув ваших слів. **27** Я перший сказав до Сіону: Оце, то вони! А Єрусалимові дам благові́сника. **28** І Я дивлюсь, та ніко́го нема, і немає між ними пора́дника, щоб відпові́лі, коли їх запита́ю. **29** Тож ніщо́ всі вони, їхні чини — марно́та, вітер та порожне́ча — їхні і́доли!

42 Оце Слуга Мій, що Я підпира́ю Його, Мій Обра́нець, що Його люби́ла душа Моя. Я злив Свого Духа на Ньо́го, і Він правосу́ддя наро́дам пода́сть. **2** Він не буде кричати, і клі́кати не буде, і на ву́лицях чути не дасть Свого го́лосу. **3** Він очерети́ни надло́мленої не долóмить, і гно́та тлію́чого не пога́сить, буде суд видавати за правдою. **4** Не вто́миться Він, і не знемо́жеться, поки при́суду не покладе на землі, і будуть чекати Зако́на Його острові́. **5** Говорить отак Бог, Господь, що створив небеса́ і їх розтягну́в, що землю́ простя́г та все те, що із неї вихо́дить, що наро́дові на ній Він диха́ння дає, і духа всім тим,

хто ходить по ній. **6** Я, Господь, покликав Тебе в справедливості, і буду міцно тримати за руки Тебе, і Тебе берегти́му, і дам Я Тебе заповітом наро́дові, за Світло погáнам, **7** щоб очі відкрити незрячим, щоб вивести в'язня з в'язниці, а з темниці — тих мешканців те́мряви! **8** Я Господь, — оце Йме́ння Моє, і іншому слави Своєї не дам, ні хва́ли Своєї божка́м. **9** Речі давні прийшли ось, нові ж Я повім, дам почути вам про них, поки ві́ростуть. **10** Заспівайте для Господа пісню нову́, від кра́ю землі Йому хва́лу! Нехай шумить море, і все, що є в ньо́му, острові́ та їхні мешканці! **11** Хай голосно кличуть пустиня й міста́ її, осе́лі, що в них проживав Кеда́р! Хай виспівують мешканці скелі, хай кричать із верші́ни гірської! **12** Нехай Го́споду честь віддаду́ть, і на островáх Його славу звіща́ють! **13** Господь вийде, як лицар, розбудить завзя́ття Своє, як во́як, піді́йме Він окрик та буде кричати, — переможе Своїх ворогів! **14** Я відві́ку мовчав, мовчазний був та стрі́мувався, а тепер Я крича́тиму, мов породі́лля! буду тяжко зідхати й хапа́ти повітря! **15** Спусто́шу Я го́ри й підгі́рки, і всі їхні зілля посу́шу, і річки оберну́ в острові́, і стави́ повису́шую! **16** І Я попрова́джу незрячих дорогою, якої не знають, стежка́ми незна́ними їх поведу́, оберну́ перед ними темно́ту на світло, а нері́вне — в рівни́ну. Оце речі, які Я зроблю́, і їх не поки́ну! **17** Відсту́плять наза́д, посоро́мляться со́ромом ті, хто надію склада́в на божка́, хто бовва́нам казав: Ви наші боги! **18** Почуйте, глухі, а незря́чі, прозрі́те, щоб бачити! **19**

Хто сліпий, як не раб Мій, а глухий, як посол Мій, що Я посилаю його? Хто сліпий, як довірений, і сліпий, як раб Господа? **20** Ти бачив багато, але не зберіг, мав вуха відкриті, але не почув. **21** Господь захотів був того ради правди Своєї, збільшив та прославив Закона. **22** Але він народ попустошений та поплюндрований: усі вони по печерах пов'язані та по в'язницях поховані; стали вони за грабіж, і немає визвольника, за здобич, й немає того, хто б сказав: Поверні! **23** Хто з вас візьме оце до вух, на майбутнє почує й послухає? **24** Хто Якова дав на здобич, а Ізраїля грабіжникам? Хіба ж не Господь, що ми проти Нього грішили були і не хотіли ходити путями Його, а Закона Його ми не слухали? **25** І Він вилив на нього жар гніву Свого та насилля війни, що палахкотіло навколо його, — та він не пізнав, і в ньому горіло воно, — та не брав він до серця цього!

43 А тепер отак каже Господь, що створив тебе, Якове, і тебе вформував, о Ізраїлю: Не бійся, бо Я тебе вікупив, Я покликав ім'я твоє. Мій ти! **2** Коли переходи́тимеш через води, Я буду з тобою, а через річки — не затоплять тебе, коли будеш огонь перехо́дити, — не попечешся, і не буде палити тебе його полум'я. **3** Бо Я — Господь, Бог твій, Святий Ізраїлів, твій Спаситель! Дав Я на вікуп за тебе Єгипта, Етіопію й Севу замість тебе. **4** Через те, що ти став дорогий в Моїх очах, шанований став, й Я тебе покохав, то людей замість тебе віддам, а народи — за душу твою. **5** Не бійся, бо Я ж із тобою!

Зо сходу згромаджу насіння твоє, і з заходу тебе позбираю. **6** Скажу півночі: Дай, а до півдня: Не стримуї! Поприводь ти синів моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі, **7** і кожного, хто тільки зветься Ім'енням Моїм, і кого Я на славу Свою був створив, кого вформував та кого Я вчинив. **8** Приведи ти народу сліпого, хоч очі він має, і глухих, хоч вуха в них є! **9** Нехай разом зберуться всі люди і народи згромадяться: хто поміж ними розкаже про це, і хто розповість про минуле? Нехай дадуть свідків своїх — і оправдані будуть, і хай вони чують та скажуть: Це правда! **10** Ви свідки Мої, говорить Господь, та раб Мій, якого Я вибрав, щоб пізнали й Мені ви повірили, та зрозуміли, що це Я. До Мене не зроблено Бога, і не буде цього по Мені! **11** Я, Я Господь, і крім Мене немає Спасителя! **12** Я розказав, і споміг, і звістив, і Бога чужого немає між вами, ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог! **13** І Я здавна Той Самий, і ніхто не врятує з Моєї руки, - як що Я вчиню, то хто це перемінить? **14** Так говорить Господь, ваш Відкупитель, Святий Ізраїлів: Ради вас Я послав у Вавилон, і зганяю усіх втікачів, а халдеїв — кораблі їх утіхи. **15** Я Господь, ваш Святий, Творець Ізраїля, Цар ваш! **16** Так говорить Господь, що дорогу на морі дає, а стежку — в могутній воді, **17** що випровадив колесницю й коня, військо та силу, що разом лягли і не встали, зотліли, як льон, — та погасли. **18** Не згадуйте вже про минуле, і про давнє не думайте! **19** Ось зроблю Я нове, тепер віросте. Чи ж про це ви не

знаєте? Теж зроблю Я дорогу в степу́, а в пустині — річки́. **20** Буде сла́вити Мене польова́ звірина́, шака́ли та стру́сі, бо воду Я дам на степу́, а в пустині річки́, щоб напува́ти наро́д Мій, виб́ранця Мого́. **21** Цей наро́д Я Собі вформува́в, — він буде звіщати про славу Мою. **22** Та Мене ти не клі́кав, о Якове, не змага́вся за Мене, Ізраїлю. **23** Ти Мені не приво́див ягня́т цілопа́лень своїх, і своїми жертвами не шанував ти Мене... Я тебе не сі́лував, щоб прино́сити жертву хлі́бну, і кади́лом не мучив тебе. **24** Очере́ту запа́шного не купував ти за срі́бло Мені, і не напува́в ти Мене ло́єм жертв своїх, — тільки своїми грі́хами Мене ти турбува́в та своїми провинами му́чив Мене! **25** Я, Я є Той, Хто стира́є провини твої́ ради Себе, а грі́хів твої́х не пам'ята́є! **26** Пригадай ти Мені — і суді́мося ра́зом, розкажи́ ти Мені, щоб тобі оправда́тись! **27** Твій ба́тько був перший згрішив, і відпа́ли від Мене твої́ посере́дники, **28** тому́ Я позбавив свяще́нства священи́ків, і Якова дав на прокля́ття, і на знева́гу — Ізраїля!

44 А тепер ось послухай, о Якове, рабе Мій, та Ізраїлю, якого Я ви́брав. **2** Так говорить Госпо́дь, що тебе учини́в і тебе вформував від утрóби, і тобі помага́є: Не бійся, рабе Мій, Якове, і Єшуру́не, якого Я ви́брав! **3** Бо ви́ллю Я воду на спра́гнене, а теку́чі пото́ки на суході́л, — ви́ллю Духа Свого на насі́ння твоє, а благослове́ння Моє на наща́дків твої́х, **4** і будуть вони вироста́ти, немов між траво́ю, немов ті топо́лі при во́дних пото́ках! **5** Цей буде казати: Я Госпо́дній, а той зватиме́ться йме́нням Якова, інший

напише своєю рукою: для Господа я, і буде зватися
йменням Ізраїля. **6** Так говорить Господь, Цар Ізраїлів
та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я
останній, і Бога нема, окрім Мене! **7** І хто зветься,
як Я? Хай розкаже про те, й хай звістить те Мені з
того часу, коли Я заклів у давніні народ, і хай нам
розкаже майбутнє й прийдешнє. **8** Не бійтеся та не
лякайтесь! Хіба здавна Я не розповів був тобі й не
звістив? А ви свідки Мої! Чи є Бог, окрім Мене? І Скелі
немає, не знаю ні жодної! **9** Всі, що роблять бовванів,
— марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а
свідками того самі: не бачать вони та не знають,
щоб застидатись! **10** Хто бога зробив та ідола вилив,
що він не помагає? **11** Тож друзі його посоромлені
будуть усі, майстри ж — вони тільки з людей. Хай
вони всі зберуться та стануть: вони полякаються та
посоромляться разом! **12** Коваль тне з заліза сокиру, і
в горючій вугіллі працює, і формує божка молотками
та робить його своїм сильним раменом, а при тім
той голодний й безсилий, не п'є води й мучиться. **13**
А тесля витягує шнур, визначає штифтом його, того
ідола, гемблями робить його та окреслює циркулем
це, і робить його на подібну людини, як розкішний
зразок чоловіка, щоб у домі поставити. **14** Настинає
кедрин він собі, і візьме граба й дуба, і міцне собі
вікохає між лісними деревами, ясен посадить, а
дощик вирощує. **15** І стане людині оце все на паливо,
— і візьме частину із того й зогріється, теж підпалить
в печі й спече хліб. Також віробить бога й йому

поклоняється, ідолом зробить його́, — і перед ним на коліна впадає. **16** Половину його́ він попалить в огні, на половині його варить м'ясо та їсть, печеню пече́ й насичається, також гріється та приговорує: „Як добре, — нагрівся, відчув я огонь“. **17** А останок його́ він за бога вчинив, за бовва́на свого, перед ним на коліна впадає та кланяється, йому молитися й каже: „Ряту́й же мене, бо ти бог мій!“ **18** Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажму́рені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти! **19** І не покладе́ він до серця свого́, і немає знання́ ані розуму, щоб проказати: „Половину його́ попалів я в огні, і на вугіллі його́ я пік хліб, смажив м'ясо та їв. А решту його́ за оги́ду вчиню́, — буду кланятися дерев'я́ній колоді?“ **20** Він годується попелом! Звелó його́ серце обма́нене, — і він не врятує своєї душі, та не скаже: „Хіба не брехня у прави́ці моїй?“ **21** Пам'ятай про це, Якове та Ізраїлю, бо ти раб Мій! Я тебе вформував був для Себе рабом, Мій Ізраїлю, — ти не будеш забутий у Мене! **22** Провини твої постира́в Я, мов хма́ру, і немов мря́ку — гріхи твої, — наверні́ся ж до Мене, тебе бо Я ви́купив! **23** Раді́йте, небеса́, бо Господь це зробив; викліку́йте радісно, глиби́ни землі; втішайтеся співом, о го́ри та лісе, та в нім всяке дерево, бо Господь викупив Якова, і просла́вивсь в Ізраїлі! **24** Так говорить Господь, твій Відкупі́тель, та Той, що тебе вформува́в від утрóби: Я, Господь, Той, Хто чини́ть усе: Розтягну́в Я Сам небо та землю втверди́в, — хто при тім був зо Мною? **25** Хто ознаки

ламає брехливим, і робить безглуздими чарівників,
Хто з нічим мудреців відсилає, і їхні знання обертає в
нерозум, **26** Хто сповнює слово Свого раба, і виконує
раду Своїх посланців, Хто Єрусалимові каже: „Ти
будеш заселений!“ а юдейським містам: „Забудовані
будете ви, а руїни його відбудую!“ **27** Хто глибіні
показує: „Висохни, а річки твої Я повисую“,
28 Хто до Кіра говорить: „Мій пастирю“, і всяке
Моє пожадання він виконає та Єрусалимові скаже:
„Збудований будеш!“ а храмові: „Будеш закладений!“

45 Так говорить Господь до Свого помазанця Кіра: Я
міцно тримаю тебе за правіцю, щоб перед обличчям
твоїм повалити народи, і з стегон царів розв'язу
пояси, щоб відчинити двері перед тобою, а брами не
будуть замикані. **2** Я перед тобою підую й повіривнюю
висунене, двері мідні зламаю і порозбиваю залізні
засуви. **3** І дам тобі скарби, що в темряві, та багатства
закордані, щоб пізнав ти, що Я — то Господь, Який
кличе тебе за іменням твоїм, Бог Ізраїлів, **4** ради
раба Мого Якова й ради вибранця Мого Ізраїля, і
кличу тебе твоїм іменням, тебе називаю, хоч ти не
знаєш Мене. **5** Я — Господь, і нема вже нікого, нема
іншого Бога, крім Мене. Я тебе підперізую, хоч ти
не знаєш Мене, **6** щоб дізналися зо сходу сонця й з
заходу, що крім Мене немає нічого; Я — Господь, і
нема вже нікого, **7** Я, що світло формую та темність
творю, чиню мир і долю творю, Я — Господь, Який
робить це все! **8** Спустить росу згорі, небеса, а із хмар
хай спливе справедливість! Хай земля відкривається,

і хай порóдить спасіння та правду, хай рáзом ростуть!
Я, Господь, це вчинив! **9** Горе томú, хто з Творцém
своїм свáриться, черепóк із земніх черепків! Чи
глина повість ганчарéві своєму: „Що робиш?“ а дїло
його: „Ти без рук!“ **10** Горе томú, хто патякає бáтькові:
„Пощо ти плóдиш?“ а жінці: „Пощо ти родиш?“ **11** Так
говорить Господь, Святий Ізраїлів, і Той, Хто його
вформувáв: „Питайте Мене про майбúтнє, а долю
синів Моїх й чин Моїх рук позостáвте Мені!“ **12** Я
землю вчинів і створів людину на ній, небесá Я
руками Своїми простяг і про їхні зóрі звелів. **13** Я
збудів його в правді, і зрівняю йому всі дорóги. Він
місто Моє побудує і відпúстить вигнáнців Моїх не за
вїкуп і не за дарúнка, — говорить Господь Саваóт. **14**
Так говорить Господь: Прáця Єгипту й торгівля Етіопії
та високі севáїтяни перéйдуть до тебе та бúдуть
твої. Пíдуть вони за тобою, у кайдáнах перéйдуть,
і будуть вклоня́тись тобі та благáти тебе: „Тільки
в тебе є Бог, і нема бiльш, нема іншого Бога!“ **15**
Справді Ти Бог таємнічий, Бог Ізраїлів, Спасітель!
16 Всі вони засорóмляться й знїяковіють, майстрі
їдолів пíдуть у соромі рáзом, **17** Ізраїль же буде
спасéний від Господа вічним спасінням: не будете ви
засорóмлені ані знеслáвлені аж на вічні вікі! **18** Бо
так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що
землю вформувáв та її вчинів, і міцно поставив її; не
як порожнечу її створів, — на проживáння на ній
Він її вформувáв. Я — Господь, і нема бiльше іншого
Бога! **19** Я не говорив в укритті, на темному місці

землі. Я не говорив до насіння Якова: Шукаєте дармо Мене! Я — Господь, — говорю справедливість, звіщаю правдиве! **20** Зберіться й прийдіть, наблизьтеся разом, урятовані всі із поганів! Не знає нічого, хто дерево носить, боввана свого, та що молиться богові, який не допоможе. **21** Розкажіть та наблизьте, і хай разом нарадяться: Хто розповів це віддавна, із давніх часів це звістив? Чи ж не Я, ваш Господь? Бож немає вже Бога, крім Мене, окрім Мене нема Бога праведного та Спасителя! **22** Зверніться до Мене й спасетесь, всі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога! **23** Я Собою Самим присягав, справедливість із уст Моїх вийшла, те слово, яке не повернеться: усяке коліно вклоняться буде Мені, усякий язик присягне **24** й Мені скаже: Тільки в Господі правда та сила! Прийдуть до Нього та засоромляться всі, що на Нього запалюються. **25** Через Господа усправедливлються, і буде прославлене всяке насіння Ізраїля!

46 Бел упав на коліна, зігнувся Невó, — стали ідоли їхні для звірини й худоби. Те, що колись ви носили, накладене, мов той тягар на худобу помучену. **2** Зігнулися й разом упали вони на коліна; не могли врятувати тягара, і самі до полону пішли. **3** Почуйте Мене, доме Яковів, та весь залишку дому Ізраїлевого, яких від живота Я підняв, носив від утроби, **4** і Я буду Той Самий до старости вашої, і до сивини вас носитиму, Я вчинив, і Я буду носити, й Я двігатиму й порятую! **5** До кого Мене ви вподобите та прирівняєте, до кого подібним Менé ви учините, щоб схожому

бути? **6** Ті, що золото сиплють з кисі, срібло ж важать вагою, винаймлюють золотаря, щоб із того їм бога зробив, і перед ним вони падають та поклоняються, **7** носять його на плечі, підіймають його, і ставлять його на місці його. І стоїть, і з місця свого він не рухається; коли ж хто до нього кричить, то він не відповість, і не врятує його від неволі. **8** Пам'ятайте про це та змужнійте, візьміть це на розум, провінники! **9** Пам'ятайте про давнє, відвічне, бо Я Бог, і немає більш Бога, й нікого, як Я, **10** що звіщаю кінець від початку, і наперед — що не сталося ще, і що говорю: „Мій замір відбудеться, і всяке жадання Своє Я вчиню“, **11** що хижого птаха зо сходу прикликую, з краю далекого мужа Своєї поради! Так, Я сказав — те й спроваджу, що Я задумав був — теє зроблю! **12** Почуйте Мене, твердосерді, далекі від справедливости! **13** Я Свою справедливість наблизив, — вона недалєко, а спасіння Моє не припізниться, і дам на Сіоні спасіння, дам Ізраїлеві Свою вєлич!

47 Зійди й сядь у порох, о діво, дочко Вавилону! Сядь на землю, без трону, о дочко халдеїв! Бо кликати більше не будуть на тебе: тендітна та випещена! **2** Візьми жорна — й муки намелі, намітку свою відхили, закачай но подółка та стєгна відкрий, і бреді через ріки, — **3** і буде твій сором відкритий, і стид твій покажеться! Я помсту вчиню, і не буду щадити людіни! **4** Наш Відкупитель, Господь Саваот Йому Ймєння, Святий Ізраїлів. **5** Сиди мовчки й ввійди до темноти, о дочко халдеїв, бо кликати

більше не будуть тебе: Пані царств! **6** Розлю́тився Я на наро́д Свій, збезче́стив спа́дщину Своєю, та й віддав їх у руку твою. Ти не віявила милосердя до них: ти над ста́рцем учинила ярмо́ своє дуже тяжкі́м, **7** та й сказала: „Навіки я па́нею бу́ду!“ І до серця собі не взяла́ тих рече́й, не поду́мала про свій кіне́ць. **8** А тепер це послухай, розпéщена, що безпéчно сидиш, що гово́риш у серці свої́м: „Я, — і більше ніхто! Не буду сидіти вдовою, і не знатиму страти дітей!“ **9** Та прийдуть на тебе несподі́вано те й те в один день, страта дітей та вдівство, вони в повній мірі на тебе спаду́ть при усій многоті твої́х ча́рів, при силі великій твої́х заклина́нь! **10** Ти ж бо надію складала на зло́бу свою, говорила: „Ніхто не побачить мене!“ Звелá тебе мудрість твоя та знання́ твоє, і сказала ти в серці свої́м: „Я, — і більше ніхто!“ **11** І прийде на тебе лихе, що відворожіти його ти не зможеш, і на тебе нещастя впаде́, що не зможеш його окупити, і прийде на тебе рапто́вно спусто́шення, про яке ти не знаєш. **12** Ставай же з своїми заклéттями та з безліччю ча́рів своїх, якими ти му́чилася від юна́цтва свого́, — може зможеш ти допомогти́, може ти настраха́єш! **13** Змучилась ти від великої кількості рад своїх, — хай же стануть і хай допомóжуть тобі ті, хто небо розрізує, хто до зір придивля́ється, хто провіщує кожного місяця, що має на те́бе прийти! **14** Ось стали вони, мов солома: огонь їх попáлить, — не врятують своєї душі з руки по́лум'я, — це не жар, щоб погріти себе, ані по́лум'я, щоб сидіти біля

нього. **15** Такими тобі стануть ті, що співпрацювала ти з ними, ворожбити твої від юнацтва твого, — кожен буде блудити на свій бік, немає нікого, хто б тебе врятував!

48 Послухайте це, доме Яковів, що звётесь імénням Ізраїлевим, і що вийшли із Юдиних вод, що клянётесь Ймénням Господнім та Бога Ізраїля згадуєте, хоч не в правді та не в справедливості! **2** Бо від міста святого вони прозиваються та на Бога Ізраїлевого спираються, — Йому Ймénня Господь Саваот! **3** Я віддавна звіщав про минуле, — із уст Моїх вийшло воно й розповів Я про нього, раптовно зробив, — і прийшло. **4** Тому, що Я знав, що впёртий ти є, твоя ж шия — то м'язи залізни, а чóло твоє — мідяне, **5** то звіщав Я віддавна тобі, іще поки прийшло, розповів Я тобі, щоб ти не говорив: „Мій божок це зробив, а про це наказав мій бовван та мій ідол“. **6** Ти чув, — переглянь усе це; і ви хіба не визнаєте цього? Тепер розповів Я тобі новини й таємниці, яких ти не знав. **7** Тепер вони створені, а не віддавна, а перед цим днем ти не чув був про них, щоб не сказати: „Оце я їх знав“. **8** Та не чув ти й не знав, і віддавна ти не відкривав свого вуха, бо Я знав, що напевно ти зрадиш, і звано тебе від утроби: перевертень. **9** Ради Ймénня Свого Я спиняю Свій гнів, і ради слави Своєї Я стрімуюся проти тебе, щоб не зніщити тебе. **10** Оце перетопів Я тебе, але не як те срібло, у горні недолі тебе дослідів. **11** Ради Себе, ради Себе роблю, бо як буде збезчещене Ймénня Моє? А іншому слави Своєї не дам. **12** Почуй Мене, Якове

та Ізраїлю, Мій покликаний: Це Я, Я перший, також Я останній! **13** Теж рука Моя землю заклала, і небо напнула правиця Моя, — Я закличу до них — і вони стануть разом. **14** Зберіться ви всі та й послухайте: Хто серед вас розповів був про те? Кого Господь любить, вчинить волю Його в Вавилоні, рамено ж Його на халдєях. **15** Я, Я говорив і покликав його, спровадив його, і він на дорозі своїй буде мати поводження. **16** Наблизьтесь до Мене, послухайте це: Споконвіку Я не говорив потаємно; від часу, як діялось це, Я був там. А тепер послав Мене Господь Бог та Його Дух. **17** Гак говорить Господь, твій Відкупитель, Святий Ізраїлів: Я — Господь, Бог твій, що навчає тебе про корисне, що провадить тебе по дорозі, якою ти маєш ходити. **18** О, коли б ти прислухувався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі! **19** А насіння твого було б, як піску, а нащадків твого животá — немов зернят його, і віттяте й вигублене не було б твоє ймення із-перед обличчя Мого! **20** Вірушіть із Вавилону, втечіть від халдєїв, радісним співом звістять, оце розголосить, аж до краю землі рознесить це, скажіть: Господь викупив раба Свого Якова! **21** І спраги не знали вони на пустинях, якими провадив Він їх: воду з скелі пустив їм, — Він скелю розбив — і вода потекла! **22** Для безбожних спокію немає, говорить Господь.

49 Почуйте Мене, острові, і народи здалека, і вважайте: Господь із утроби покликав Мене, Моє Ймення згадав з нутра неньки Моєї. **2** І Мої уста

вчинив Він, як той гострий меч, заховав Мене в тіні
Своїї руки, і Мене вчинив за добірну стрілу, в Своїм
сагайдаці заховав Він Мене. **3** І до Мене прорік: Ти
раб Мій, Ізраїлю, Яким Я прославлюсь! **4** І Я відповів:
Надарémно трудивсь Я, на порожнечу й марнóту
зужив Свою силу: Справді ж з Господом право Мое, і
нагорóда Моя з Моїм Богом. **5** Тепер же промовив
Господь, що Мене вформувáв Собі від животá за рабá,
щоб наверну́ти Собі Якова, і щоб Ізраїль для Нього
був зібраний. І був Я шанóваний в óчах Господніх, а
Мій Бог стався міццю Моєю. **6** І Він сказав: Того мало,
щоб був Ти Мені за рабá, щоб відновіти племéна
Якова, щоб вернути врятованих Ізраїля, алé Я вчиню́
Тебе світлом нарóдів, щоб був Ти спасінням Моїм аж
до краю землі! **7** Так говорить Господь, Відкупітель
Ізраїлів, Святий його, до погóрдженого на душі,
до обрідженого від людей, до раба тих волóдарів:
Побачать царі, і князї повстають, — і поклóняться
ради Господа, що вірний, ради Святого Ізраїлевого,
що ви́брав Тебе. **8** Так говорить Господь: За чáсу
вподóбання Я відповів Тобі, в день спасіння Тобі
допоміг, і стерегт́иму Тебе, і дам Я Тебе заповітом
нарóдові, щоб край обновіти, щоб поділити спáдки
спустóшені, **9** щоб в'язням сказати: „Вихóдьте“, а тим,
хто в темнóті: „З'яв́іться!“ При дорогах вони будуть
пáстися, і по всіх лісих горбóвинах їхні пасовіська. **10**
Не будуть голодні вони, ані спра́гнені, і не вдарить їх
спéка, ні сонце, — бо Той, Хто їх милує, їх попровáдить
і до вóдних джерéл поведé їх. **11** І вчиню́ Я всі гóри

Свої за дорóгу, і підіймуться биті шляхі Мої. **12** Ось ці здалека прийдуть, а ці ось із півночі й з за́ходу, а ці з кра́ю Сінім. **13** Раді́йте, небеса́, звесели́ся ти, земле, ви ж, го́ри, втіша́йтеся співом, бо Госпо́дь звесели́в Свій наро́д, і змилювався над Своїми убогими! **14** І сказав був Сіон: Госпо́дь кинув мене́, і Госпо́дь мій про мене́ забув. **15** Чи ж жінка забу́де своє немовля́, щоб не пожаліти їй сина утроби своєї? Та коли б вони позабува́ли, то Я не забу́ду про тебе! **16** Отож на долонях Своїх тебе вірізьбив Я, твої мури позавсіди передо Мною. **17** Синóве твої поспіша́ться до тебе, а ті, хто руйнує тебе й ті, хто нищить тебе, повідхо́дять від тебе. **18** Здійми свої очі навколо́ й побач: всі вони позбиралися й йдуть ось до тебе́! Як живий Я, говорить Госпо́дь: усіх їх, як оздо́бу, зодя́гнеш, та підв'яжешся ними, немов нарече́на. **19** Бо руїни твої та пустині твої, і зруйно́ваний край твій тепер справді стануть тісними́ для мешканців, і будуть віддале́ні ті, хто тебе руйнував. **20** Іще до вух твоїх скажуть синóве сирі́тства твого: Тісне́ мені місце оце, посунься для мене, й я сяду! **21** І ти скажеш у серці своїм: Хто мені їх зродив, як була осирóчена я та са́мїтна, була ви́гнана та заблуди́ла? І хто ви́ховав їх? Я зоста́лась сама, а ці, — звідки вони? **22** Так сказав Госпо́дь Бог: Ось Я підійму́ Свою руку до лю́дів, і піднесу́ до наро́дів прапора Свого́, — і позно́сять синів твоїх в па́зусі, а до́чок твоїх поприно́сять на плечах. **23** І будуть царі за твоїх вихова́телів, а їхні цариці — за ня́нєк твоїх. Лицем до землі вони будуть вклоня́тись

тобі та лизатимуть пил твоїх ніг, і ти пізнаєш, що Я — то Господь, що не посоромляться ті, хто на Мене надіється! **24** Чи ж від сильного буде віднята здобич, і чи награбоване гвалтівником урятоване буде? **25** Бо Господь каже так: Полонені відібрані будуть від сильного, і врятована буде здобич насильника, і Я стану на прю із твоїми суперечниками, синів же твоїх Я спасу. **26** І Я змушу твоїх гнобителів їсти тіло своє, і вони повпиваються власною кров'ю, немов би вином молодім. І пізнає тоді кожне тіло, що Я — то Господь, твій Спаситель та твій Відкупитель, Потужний Яковів!

50 Так говорить Господь: Де вашої матері лист розводівий, з яким Я її відпустив? Або хто є з Моїх боргувальників, якому Я вас був продав? Тож за ваші провіни ви продані, і за ваші гріхи ваша мати відпущена. **2** Чому то нікого немає, коли Я приходжу, і не відповідає ніхто, коли клічу? Чи рука Моя справді короткою стала, щоб викупляти, і хіба рятувати нема в Мені сили? Таж докором Своїм Я висушую море, обертаю ріки в пустиню, їхня риба гниє без води й умирає із прагнення! **3** Небеса зодягаю Я в темряву, і покриттям їхнім верету чиню. **4** Господь Бог Мені дав мову вправну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він щоранку пробуджує, збуджує вухо Мені, щоб слухати, мов учні. **5** Господь Бог відкрив вухо Мені, й Я не став неслухняним, назад не відступив. **6** Підставив Я спину Свою тим, хто б'є, а щокі Свої — щипачам, обличчя Свого не сховав від ганьби й

плюва́ння. **7** Але Госпо́дь Бог допоможе Мені, тому́ не соромлюся Я, тому Я зробив був обличчя Своє, немов крёмінь, і знаю, що не буду засти́джений Я. **8** Близько Той, Хто Мене всправедли́влює, — хто ж стане зо Мною на прю? Станьмо ра́зом, — хто Мій супро́тивник? Хай до Мене піді́йде! **9** Отож, Госпо́дь Бог допоможе Мені, — хто ж отой, що призна́є Мене винувáтим? Вони всі розпада́ться, немов та одежа, — їх міль пожере́! **10** Хто між вами лякається Господа і голос Його Слуги слухає? Хто ходить у те́мряві, світла ж немає йому́, — хай наді́ється він на Господне Ім'я́, і хай на Бога свого опира́ється! **11** Тож усі, що огонь ви запáлюєте, що огнénними стрі́лами ви поузбро́ювані, — ходіть у жарі свого огню́ та в стрі́лах огнénних, які розпали́ли! З Моєї руки оце станеться вам, — і ви бў́дете в муках лежати!

51 Почуйте Мене, хто женéться за праведністю, хто пошу́кує Господа! Погляньте на скелю, з якої ви ві́тесані, і на каменоло́бню, з якої ви ві́довбані. **2** Гляньте на Авраама, ба́тька свого́, та на Сарру, що вас породила, бо тільки одно́го його Я покликав, але благословив був його та розмно́жив його. **3** Бо Сіона Госпо́дь потіша́є, всі руїни його потіша́є, й оберта́є пустині його на Еде́н, його ж степ — на Господній садóк! Пробувáтимуть в ньому уті́ха та радість, хвала́ й піснопі́ви. **4** Послухай Мене, Мій наро́де, і візьми до вух, ти племе́но Моє, бо вийде від Мене Зако́н, а Своє правосуддя поставлю за сві́тло наро́дам! **5** Близька правда Моя: вийде спасі́ння Моє, а раме́на

Мої будуть суд видавати наро́дам. Острові́ будуть мати надію на Мене і сподіва́ння свої покладуть на раме́но Моє. **6** Зди́ймíть свої́ очі́ до неба, і погля́ньте на землю́ додо́лу! Бо небо, як дим, продерéться, а земля́ розпаде́ться, мов оді́ж, мешканці́ ж її́, як та воша, погі́нуть, — спасі́ння ж Моє́ буде ві́чне, а правда́ Моя́ не злама́ється! **7** Почу́йте Мене́, знавці́ правди, наро́де, що в серці́ його́ Мій Зако́н: Не бійте́ся лю́дської́ га́ньби та їхніх о́бра́з не лякайте́ся, **8** бо пото́чить їх мі́ль, мов оде́жу, й як во́вну, черва́ їх зжере́, а правда́ Моя́ буде ві́чна, і спасі́ння моє́ з роду в рід! **9** Збудися, збудись, зодягні́ся у силу, раме́но Госпо́дне! Збудися, як у давни́ну, як за поколі́ння ві́ків! Хіба́ це не ти Рага́ва зрубáло, крокоди́ла зді́рало? **10** Хіба́ це не ти море́ ви́сушило, во́ди безодні́ велико́ї, що мо́рську глиби́ну вчинило́ доро́гою, щоб ви́куплені́ перейшли́? **11** Отак визво́ленці́ Госпо́дні́ поверну́ться та до Сіону́ зо спі́вом уві́йдуть, — і на їхній́ голо́ві́ буде́ раді́сть відві́чна, веселі́сть та вті́ху ося́гнуть вони́, а журба́ та зі́дхання́ втечу́ть! **12** Я, — Я ваш Той Уті́шитель! Хто́ ж то ти, що бо́їшся лю́дини́ смерте́льної́ й лю́дського́ сина́, що до трави́ він поді́бний? **13** І ти забу́ваєш про́ Господа́, що вчинив́ був тебе́, що напну́в небеса́́ Він та землю́ закла́в, і за́вжди щоденно́ ляка́єшся гні́ву гно́бителя́, що готовий́ тебе́ погубі́ти. Але де́ той гно́бителі́в гні́в? **14** Заку́тий в кайдáни́ неба́вом розв'язаний́ буде́, і не помре́ він у ямі́, і не забра́кне йому́ його́ хлі́ба. **15** Бо Я́ — Госпо́дь, Бог твій́, що збу́рює море́, — й реву́ть його́ хвилі́, Госпо́дь Саваот

Йому Ймєння! **16** І кладу Я слова Свої в уста твої та ховаю тебе в тіні рук Своїх, щоб небо напну́ти та зє́млю закла́сти, і сказати Сіонові: Ти Мій наро́д! **17** Збудися, збудися, устань, дочко Єрусалиму, що з руки із Господньої випила ти келіх гніву Його́, чашу-келіха о́дуру випила, ви́цідила. **18** Зо всіх тих сині́в, що вона породила, ні́кого нема, хто б прова́див її; зо всіх тих сині́в, яких ви́ховала, ні́кого нема, хто б підтри́мав її. **19** Ці дві речі спітка́ли тебе, — але хто пожаліє тебе? Руїна й недоля, і голод та меч, — хто розва́жить тебе? **20** Синове твої повмліва́ли, лежали на рóзі всіх ву́лиць, мов о́лень у тенéтах, повні гніву Господнього, крику Бога твого. **21** Тому́ то послухай оцьо́го, убога й сп'яні́ла, але не з вина: **22** Так говорить Господь твій, Господь і твій Бог, що на прю за наро́д Свій стає: Ось келі́ха о́дуру Я забираю з твоєї руки́, чашу-келі́ха гніву Мого́, — більше пити його вже не б́удеш! **23** І дам Я його́ в руку тих, що гно́били тебе, що вони до твоєї душі говорили: „Схили́сь, і по тобі ми пере́йдемо!“ І поклала ти спі́ну свою, немов землю, й як вулицю для перехо́жих.

52 Збудися, збудись, зодягні́ся, Сіоне, у силу свою, зодягні́ся у шати пишно́ти своєї, о Єрусалиме, о місто святе, бо вже необрі́заний та занечі́щений більше не вві́йде до тебе! **2** Обтрусі́ з себе порох, устань та сіда́й, Єрусалиме! Розв'яжі́ пута ши́ї своєї, о бра́нко, о до́чко Сіону! **3** Бо Господь каже так: Зада́рмо були ви попрóдані, тому б́удете ви́куплені не за срі́бло. **4** Бо так Господь Бог промовляє: До Єгипту

зійшов був наро́д Мій впоча́тку, щоб ме́шкати там, а
Ашшу́р за ніщо́ його ти́снув. **5** А тепер що Мені тут,
— говорить Госпо́дь, — коли взятий дарéмно наро́д
Мій? Шаліють воло́дарі їхні, — говорить Госпо́дь, — і
пості́йно ввесь день Моє́ Ймення знева́жене. **6** Тому́
Моє́ Йме́ння пізна́є наро́д Мій, тому́ того дня він
пізна́є, що Я — то Отой, що говорить: Ось Я! **7** Які
гарні на го́рах ноги благові́сника, що звіща́є про мир,
що добро провіща́є, що спасі́ння звіща́є, що говорить
Сіонові: „Царю́є твій Бог!“ **8** Слухай, — твої сторожі́
зняли голос, укупі співають, бо бачать вони око-в-
о́ко, коли до Сіону Госпо́дь поверта́ється. **9** Раді́йте,
співайте сумі́сно, о єрусалимські ру́їни, бо наро́да
Свого Госпо́дь звесели́в, — ви́купив Єрусалима! **10**
Госпо́дь обнажи́в на оча́х усіх наро́дів святе́є раме́но
Своє, — і спасі́ння від нашого Бога побачать всі кінці́
землі! **11** Уступі́ться, вступі́ться та вийді́ть ізві́дти,
нечистого не доторка́йтеся, вийді́ть з се́редини його́,
очистьте́ся ви, що но́сите по́суд Господні́й! **12** Бо не
в по́спіху вийдете і не на́втеки ви пі́дете, бо пі́де
Госпо́дь перед вами, за вами ж — Ізраї́лів Бог. **13**
Ось стане розумне робі́ти Мій Слуга, піді́йметься
й буде пови́щений, і височéнним Ві́н стане! **14** Як
багато-хто Ним дивувáлись, — такий то був змі́нений
о́браз Його́, що й не був люди́ною, а ви́гляд Його́,
що й не був си́ном лю́дським! **15** Отак Ві́н здиву́є
числе́нних наро́дів, царі свої́ ўста замкнуть перед
Ним, бо побачать, про що не гово́рено їм, і зро́зуміють,
чого́ не чува́ли вони!

53 Хто нашій спасенній тій звістці повірив, і над ким відкривалося рамено Господнє? **2** Бо Він виріс перед Ним, мов галузка, і мов корінь з сухої землі, — не мав Він принади й не мав пишноти; і ми Його бачили, та краси не було, щоб Його пожадати! **3** Він погорджений був, Його люди покинули, страдник, знайомий з хоробами, і від Якого обличчя ховали, погорджений, і ми не цінували Його. **4** Направду ж Він немочі наші узяв і наші болі поніс, а ми уважали Його за пораненого, ніби Бог Його вдарив поразами й мучив. **5** А Він був ранений за наші гріхи, за наші провіни Він мучений був, — кара на Ньому була за наш мир, Його ж ранами нас уздоровлено! **6** Усі ми блудили, немов ті овечки, розпоробились кожен на власну дорогу, — і на Нього Господь поклав гріх усіх нас! **7** Він гноблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заклання, й як овечка перед стрижами своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст. **8** Від утиску й сиду Він забраний був, і хто збагне Його рід? Бо з краю живих Він відірваний був, за провіни Мого народу на смерть Його дано. **9** Із злочинцями визначили Йому гроба Його, та Його поховали в багатого, хоч провини Він не учинив, і не було в Його устах оман. **10** Та зволів Господь, щоб побити Його, щоб муки завдано Йому. Якщо ж душу Свою покладє Він як жертву за гріх, то побачить насіння, і житиме довгі дні, і замір Господній рукою Його буде мати поводження! **11** Він через муки Своєї душі буде бачити плід, та

й насититься. Справедливий, Мій Слуга, оправдає пізнанням Своїм багатьох, і їхні гріхи понесє. **12** Тому то дам уділ Йому між великими, і з потужними буде ділити здобич за те, що на смерть віддав душу Свою, і з злочинцями був порахований, хоч гріх багатьох Сам носів і заступавсь за злочинців!

54 Веселися ж, неплідна, яка не родила, співанням утішайся й радій, що мук породільних не мала, бо в покиненої буде більше синів від синів заміжньої, говорить Господь! **2** Пошир місце намету свого, а завіси наметні помешкань твоїх повитягай, не затримуй! Свої шнури продовж, а кілочки свої позміцняй! **3** Бо праворуч і ліворуч поширишся ти, а насіння твоє одідичать народи, і заселять міста опустошені. **4** Не бійся, бо сорому ти не зазнаєш, і не соромся, бо не будеш застіджена, бо про сором свого юнацтва забудеш, а ганьби удівства свого ти не будеш уже пам'ятати! **5** Бо Муж твій, Творець твій, — Господь Саваот йому Ймення, а твій Викупитель — Святий Ізраїлів, — Він Богом усієї землі буде званий! **6** Бо Господь був покликав тебе, як покинуту жінку й засмучену духом, й як жінку юнацтва Свого, як була ти відкинена, каже твій Бог. **7** На хвилюку малу Я тебе був покинув, але з милосердям великим тебе позбираю. **8** У запалі гніву Я сховав був обличчя Своє на хвилину від тебе, та вічною милістю змилюся над тобою, каже твій Викупитель, Господь. **9** Бо для Мене оце — мов ті Ноеві води: як Я присягнув був, що Ноеві води не прийдуть уже над землею, так Я присягнув,

щоб на тебе не гніватися й не картати тебе! **10** Бо зрушаться гори й холми захитаються, та милість Моя не відійде від тебе, і заповіт Мого миру не захитається, каже твій милостівець, Господь. **11** Моя дочко убога та бурею гнана, невтішна, — ось каміння твої покладу в малахїті, основи ж твої закладу із сапфірів! **12** І пороблю із рубїну карнізи твої, твої ж брами — з каміння карбункула, а всю горόжу твою — з дорогого каміння. **13** Всі сини твої стануть за учнів Господніх, і спокій глибокий настане синам твоїм! **14** Будеш міцно поставлена праведністю, стань далєко від ўтиску, бо не боїтимешся, і від страху, бо до тебе не зблизиться він. **15** Коли хто чіплятися буде до тебе, то це не від Мене, хто чіплятися буде до тебе, той перед тобою впаде. **16** Отож, Я створив коваля, який дме на огонь із вугілля, і вироблює зброю свого ремесла; і вигубника теж Я створив, який нищить ту зброю. **17** Жодна збрóя, що зроблена буде на тебе, не матиме ўспіху, і кожнісінького язика, який стане з тобою до сýду, осудиш. Це спадщина Господніх рабів, а їхнє оправданнє від Мене, говорить Господь!

55 О, всі спрагнені, — йдїть до водї, а ви, що не маєте срібла, — ідїть, купіть живности — й їжте! І йдїть, без срібла купіть живности, і без платні вина й молока! **2** Нášо будете вáжити срібло за те, що не хлїб, і працю вашу за те, що не сїтить? Послухайте пильно Мене, й споживáйте добрó, — і нехай розкошýє у наситї ваша душа! **3** Нахилїть своє вóхо, й до Мене прийдїть, послухайте, й жїтиме ваша душа! І Я з вами складу

заповіта навіки на незмінні Давидові милості. **4** Отож, Його дав Я за свідка наро́дам, за проводиря́ та владіку наро́дам. **5** Тож покличеш наро́д, що не знаєш його, і той люд, що не знає тебе, і вони поспіша́ться до тебе, ради Господа, Бога твого́, і ради Святого Ізраїлевого, що просла́вив тебе. **6** Шукайте Господа, доки можна знайти Його, кличте Його, як Він близько! **7** Хай безбожний покине дорогу свою, а круті́й — свої за́думи, і хай до Господа зве́рнеться, — і його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато! **8** Бо ваші думки́ — не Мої це думки́, а дорóги Мої — то не ваші дорóги, говорить Господь. **9** Бо наскільки небо вище за землю, настільки вищі дорóги Мої за ваші дорóги, а думки́ Мої — за ваші думки́. **10** Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не верта́ється, аж поки землі не напóють і родю́чою вчинить її, і насіння дає сіваче́ві, а хліб їдунóві, — **11** так буде і Слово Моє, що вихóдить із уст Моїх: порожні́м до Мене воно не верта́ється, але зробить, що Я пожада́в, і буде мати повóдження в то́му, на що Я його посилав! **12** Бо з радістю вийдете ви, і з міром прова́джені будете. Гори й холми́ будуть тішитися перед вами співа́нням, і всі польові́ дерева́ будуть плéскати в долóні. **13** На місце терніни зростé кипаріс, а замість кропів́и — поя́виться мирт. І стане усе Господéві на славу, на вічну ознаку, яка не поні́щиться!

56 Так говорить Господь: Бережіть правосúддя й чині́ть справедливість, незаба́ром бо прійде спасі́ння Моє, і поя́виться пра́ведність Моя. **2** Блаженна люді́на,

що робить такé, і син людський, що міцно тримається цього, що хорóнить субóту, щоб її не безчéстити, та бережé свою рúку, щоб жодного зла не вчинити!

3 І нехай не повíсть чужинéць, який прилучíвся до Господа, кажучи: „Насправді мене відділів від народу Свого Господь“, і скопéць хай не скаже: „Таж я сухе дерево!“

4 Бо так каже Господь про скопців, що суботи Мої бережúть, і вибирають завгóдне Мені, і що тримаються міцно Мого заповіту:

5 Я їм дам у Своім домі та в мýрах Своїх місце і ймéння, що краще воно за синів та дочóк, — Я дам йому вічне ім'я, яке не понíщиться!

6 А тих чужинців, що пристали до Господа, щоб служити Йому та любити Господне Ім'я, щоб бути Йому за рабів, усіх, хто хорóнить суботу, щоб її не безчéстити, і тих, що тримаються міцно Мого заповіту, —

7 їх спровáджу на гóру святую Мою та потішу їх в домі молитви Моєї! Цілопáлення їхні та їхні жертви будуть Мені до вподóби на Моїм жéртівнику, бо Мій дiм буде нáзваний домом молитви для всіх нарóдів!

8 Слово Господа Бога, що збирає вигнáнців Ізраїля: Я ще позбираю до нього, до його зібраних!

9 Польовá вся звіріно, прибудьте спожíти, також лісовá вся звіріно!

10 Його вартівники всі сліпі, не знають нічóго, всі вони пси німі, які гáвкати не можуть, мрiйники, лёжні, що люблять дрімáти!

11 І це пси ненажéри, що не знають насíчення, і це пáстирі ті, що не вмiють уважати: усі вони ходять своєю дорогою, кожен з свого кінця до своєї здобичі.

12 „Прийдiть но, говóрять, візьмú я вина, та

напою п'янокóго нажлúктимось, — і буде і цей день, і зáвтрíшний день далéко щедрíший!“

57 Праведний умирає, і немає нікого, хто б узяв це до серця, і мýжі побожні берúться зо світу, і немає такого, хто б те зрозумів, — що від зла забирається праведний з світу! **2** Він відходить із мíром; на лóжах своїх спочивають, хто ходить прямою дорогою. **3** Та наблізьтесь сюди, ви сини чарівниці, насіння чужолóжникове та блудниці, — **4** над ким розкошúєте ви, над ким розкриваєте рóта, висовуєте язика? Хíба ви не діти перéступу, насіння брехні, **5** ви, що пáлитесь прíстрастю серед дубів, під деревом кожним зеленим, що дітéй над потоками ріжете, під скéльними щілинами? **6** У гладéньких каміннях потоку твій úділ, — вони, вони доля твоя! І їм ти лила́ жертву літу, хлібну жертву принóсила! Чи цим Я заспоко́ений буду? **7** На горі на високій та вісуненій ти поставила ложе своє, і туди ти прихóдиш принóсити жертви. **8** І ти за дверíма й одві́рком кладеш свого пám'ятника культовóго, бо ти відступила від Мене, обнажа́єшся й входиш, поши́рюєш ложе своє, і складаєш умову собі з одним з тих, що з ними ти любиш лежати, де місце нагледíши. **9** І ти до Молóха з оливою ходиш, і намнóжуєш масті свої; і посилаєш далéко своїх посланців, і знижа́єшся аж до шеóлу. **(Sheol h7585)** **10** Ти змучувалась на числénних дорóгах своїх, але не казала: „Зріка́юсь!“ Знайшла ти оживлення сили своєї, томú не ослабла. **11** І за ким побивáлася ти та лякалась, що невірною стала й Мене

не згадала, не клала на серці своєму? Хіба не тому,
що мовчав Я від віку, то ти не боїшся Мене? **12** Я
в'явлю про справедливість твою та про вчинки твої,
— та вони не допоможуть тобі! **13** Як ти будеш кричати,
нехай порятує тебе твоя зграя божків. Але вітер усіх їх
розвіє, схопить підих; хто ж на Мене надіється, землю
вспадкує й гору святую Мою одідичить! **14** І Він каже:
Будуйте дорогу, будуйте дорогу, почистьте дорогу,
заберіть перешкоди з дороги народу Мого! **15** Бо так
промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і
Святий Його Ймення: Пробуваю Я на Височині та в
святині, і з зламаним та з упокореним, щоб оживляти
духа скромних, і щоб оживляти серця згноблених! **16**
Бож не вічно Я буду судитись, і не завжди Я гніватись
буду, бо дух з-від обличчя Мого зомлів би, та й душі,
які Я вчинив. **17** Я гнівався був за гріх користюбства
його, та й уразив його, заховав Я обличчя Своє й
лютував, та пішов він, відступний, дорогою серця
свого. **18** Я бачив дорogi його, і вздоровлю його, і його
поведу й дам потіху для нього й для тих, що сумують
із ним. **19** Створю Я плід уст: „Спокій, спокій далекому
та близькому!“ говорить Господь, і вздоровлю його.
20 А ті несправедливі — як море розбурхане, коли
бути спокійним не може воно, і коли води його багно
й мул викидають. **21** Для безбожних спокою немає,
говорить Господь!

58 Кричи на все горло, не стримуйсь, свій голос
повищ, мов у сурму, й об'яв'я ти наро́дові Моєму про
їхній переступ, а до́мові Якова — їхні гріхи! **2** Вони бо

щоденно шукають Мене та жадають пізнати дорóги
Мої, мов нарóд той, що праведне чинить, і правá свого
Бога не кидає. Питаються в Мене вони про правá
справедливости, жадають наблі́ження Бога: **3** „На́що
ми по́стимо, коли Ти не бачиш, мучимо душу свою,
Ти ж не знаєш тогó?“ Отак, — у день по́сту свого ви
чините волю свою, і всіх ваших робітників тїснете! **4**
Тож на свáрку та за́колот по́стите ви, та щоб кулакóм
бити наха́бно. Тепер ви не по́стите так, щоб ваш голос
почу́тий був на височині! **5** Хіба ж оце піст, що Я
вибрав його, — той день, коли мо́рить лю́дина душу
свою́, свою голову гне, як та очерети́на, і стéлить
верéту та по́піл? Чи ж оце називаєш ти по́стом та
днем уподо́би для Господа? **6** Чи ж ось це не той піст,
що Я вибрав його: розв'язáти кайдáни безбожности,
пу́та ярма́ розв'язати й пустити на волю уті́снених, і
всяке ярмо́ розірва́ти? **7** Чи ж не це, — щоб влама́ти
голодному хлі́ба свогó, а вбогих бурла́ків до дому
впрова́дити? Що як побачиш наго́го, — щоб вкρίти
його, і не схова́тися від свого рідного? **8** Зася́є тоді́,
мов досві́тня зоря́, твоє сві́тло, і хутко шкі́рою рана
твоя заросте́, і твоя справедливість ході́тиме перед
тобою, а слава Господня сторо́жею за́дньою! **9** Тоді́
клі́кати будеш — і Господь відпові́сть, будеш клі́кати
— і Він скаже: Ось Я! Якщо віддали́ш з-помі́ж себе
ярмо́, не бу́деш підно́сити пальця́ й казати лихо́го, **10**
і будеш давати голодному хлі́б свій, і знедо́лену душу
насі́тиш, — тоді́ то засві́тить у те́мряві сві́тло твоє, і
твоя те́мрява ніби як по́лудень стане, **11** і буде Господь

тебе завжди прова́дити, і душу твою нагоду́є в посу́ху,
ко́сті твої позмі́цняє, і ти станеш, немов той напо́єний
сад, і мов джерелó те, що во́ди його не всиха́ють! **12** І
руїни відві́чні сини твої позабудóвують, поставиш
осно́ви дові́чні, і будуть тебе називати: „Замуро́вник
проло́му, напра́вник шляхів для посéлення“! **13**
Якщо ради суботи ти стримаєш но́гу свою́, щоб не
чинити своїх забага́нок у день Мій святий, і будеш
звати суботу при́ємністю, днем Господні́м святи́м
та шанóваним, і її пошану́єш, — не пі́деш своїми
дорогами, діла свого не шука́тимеш та не будеш
казати дарéмні слова́, — **14** тоді в Го́споді розкошувáти
ти будеш, і Він посадо́вить тебе на висóтах землі, та
зробить, що будеш ти споживáти спáдщину Якова,
батька твого́, — бо ўста Господні́ сказали оце!

59 Ото ж бо, Господня рука не скорóтшала, щоб
не помагати, і Його вўхо не стало тяжкі́м, щоб не
чути, **2** бо то тільки перéступи ваші відді́лювали
вас від вашого Бога, і ваші прові́ни хова́ли обличчя
Його від вас, щоб Він не почув, — **3** бо ваші долоні
заплáмлені кров'ю, ваші ж пальці́ — беззаконням,
уста ваші говóрять неправду, язик ваш белько́че
лихе! **4** Немає ніко́го, хто б кликав на суд, і нікого
нема, хто судився б попра́вді, — кожен надію кладе
на марно́ту й говорить неправду, вагітні́є бідою й
порóджує злóчин! **5** Висі́джують яйця гадю́чі та
тчуть павути́ння: хто з'їсть з їхніх яєць, помирає, а з
розбитого — га́дина вийде. **6** Нитки їхні не стануть
одежею, і ві́робами своїми вони не покрі́ються: їхні

діла — діла кривди, і в їхніх руках — чин насильства.
7 Їхні ноги біжать на лихе, і спішать проливати
невінну кров, їхні думки — думки кривдні, руїна
й погібіль на їхніх дорогах! 8 Дороги спокію не
знають, і правосуддя немає на їхніх стежках, — вони
покрутили собі свої стéжки, і кожен, хто нею ступає,
не знає спокію. 9 Тому віддалілося право від нас, і не
сягає до нас справедливість! чекаємо світла, — та ось
темнотá, чекаємо сýйва — та й у тёмнощах ходимо!
10 Ми ма́цаємо, мов невидю́щі, за стіну, навпо́мацки
ходимо, мов ті безо́кі; спотика́ємося ми опівдні,
немов би смерко́м, між здоровими ми, як померлі! 11
Усі ми реве́мо, як ведме́ді, і мов голубі́ ті постійно
ворко́чемо, чекаємо права — й немає, спасіння — й
від нас віддалілось воно. 12 Бо помно́жились наші
перéступи перед Тобою, і свідку́ють на нас гріхи
наші, бо з нами перéступи наші, а наші прові́ни
— ми знаємо їх! 13 Ми зраджували й говорили
неправду на Господа, і повідступáли від нашого Бога,
казали про ўтиск та відступ, вагітні́ли й видумували
з свого серця слова́ неправди́ві. 14 І правосуддя наза́д
відступі́лося, а справедливість здале́ка стоїть, бо на
майдáні спіткну́лася правда, праведність ж не може
прийти, — 15 і правда зникла, а той, хто від злого
відходить, грабо́ваний. І це бачить Господь, — і лихе в
Його о́чах, що права нема! 16 І Він бачив, що немає
ніко́го, і дивува́вся, що немає застúпника. Та раме́но
Його Йому допомогло́, і Його праведність підпéрла
Його, — 17 і Він зодягну́в праведність, як па́нцер,

а шоло́ма спасі́ння — на Свою́ голову, і зодягну́в шати по́мсти, як одяг, і покрі́вся горлі́вістю, мов би плаще́м! **18** Надолу́жить Він гні́вом Свої́м ворога́м згідно з учі́нками їхні́ми. Свої́м супро́тивним — запла́тою, острова́м надолу́жить запла́ту. **19** І будуть боя́тися Йме́ння Господнього́ з за́ходу, а сла́ви Його́ — зо́схід сонця́, бо при́йде, як рі́чка рвучка́, — ві́тер Господній ї́ї поже́не, — **20** і при́йде Вику́питель Сіо́нові й тим, хто верну́вся із про́гріху в Якові́, ка́же Господь. **21** А Я — ось із ними умо́ва Моя́, говори́ть Господь: Мій Ду́х, який на то́бі, та слова́ Мої́, що поклав Я до уст твої́х, не усту́плять вони́ з твої́х уст, і з уст наща́дків твої́х, і з уст наща́дків пото́мства тво́го, говори́ть Господь, відтепе́р й аж наві́ки!

60 У ставай, сві́тися, Єру́салиме, бо при́йшло твоє сві́тло, а сла́ва Господня́ над то́бою зася́ла! **2** Бо те́мрява землю́ вкрива́є, а мо́рок — наро́ди, та сяє Господь над то́бою, і сла́ва Його́ над то́бою з'явля́ється! **3** І пі́дуть наро́ди за сві́тлом твої́м, а ца́рі — за я́сністю ся́йва тво́го. **4** Зді́ймї свої́ очі́ навко́ло й побач: усі́ вони́ зіб́рані, і до тебе і́дуть; сини́ твої́ йдуть і́здале́ка, а до́чок твої́х на рука́х он не́суть! **5** Побачи́ш то́ді — і роз'я́сни́шся ти, спо́лохне́ться й поші́ршає се́рце твоє́, бо зве́рнеться мо́рське бага́тство до тебе, і при́йде до тебе ба́гатство наро́дів! **6** Бе́зліч верблю́дів закри́є тебе́, молоді́ ті верблю́ди з Міді́яну й Ефі́, — усі́ вони́ при́йдуть із Ше́ви, носи́тимуть зо́лото й ла́дан та хва́ли Господні́ звіща́тимуть. **7** Всі́ отари кеда́рські зберу́ться до тебе́, барані́ невайо́тські послужа́ть то́бі,

— вони підуть усі на Мій вівтар, як жертва приємна, і Я прославлю дім слави Своєї! 8 Хто вони, що летять, як та хмара, і немов голуби до своїх голубників? 9 Бо до Мене збираються мореплавці, і найперше пливуть кораблі із Таршішу, щоб привести синів твоїх здалека, з ними їхнє сріблo та їхнє золото для Імені Господа, Бога твого, і для Святого Ізраїля, Він бо прославив тебе. 10 І мури твої побудують чужинці, а їхні царі тобі будуть служити, бо в запалі гніву Свого Я був уразив тебе, а в Своїм уподобанні змилююся над тобою! 11 І будуть постійно відкритими брами твої, — ані вдень, ні вночі не замкнуться вони, щоб приносити до тебе багатство народів, і їхні царі щоб були припроваджені. 12 Бо погинуть народ та те царство, що не схочуть служити тобі, — і ці народи поніщені будуть зовсім! 13 Слава ліванська прибуде до тебе, кипарис, сосна й бук будуть разом, щоб приоздобити місце святині Моєї, і місце ніг Своїх Я пошаную. 14 І зігнуті прийдуть до тебе сини твоїх кривдників, і кланятись будуть до стіп твоїх ніг усі ненависники, і тебе будуть кликати: Місто Господнє, Сіон Святого Ізраїлевого! 15 За те, що була ти покинута та осоружна, о дівчко Сіону, і через тебе ніхто не ходив, то вчиню тебе славою вічною, радістю з роду в рід! 16 І будеш ти ссати молоко із народів, і груди царів будеш ссати, і пізнаєш, що Я — то Господь, твій Спаситель, а твій Викупитель — Потужний Яковів! 17 Замість міді впроваджу Я золото, і замість заліза впроваджу сріблo, і замість дерева — мідь, а замість

каміння — залізо, і дозбором твоїм зроблю мир, твоїми ж начальниками — справедливість! **18** В твоїм краї не буде вже чуте насілля, руїна й спустошення в межах твоїх, і назвеш свої мұри спасінням, а брами свої — похвалою! **19** Удень сонце не буде тобі вже за світло, і не буде світити тобі місяць за сййво, бо буде тобі вічним світлом Господь, а твій Бог — за окрасу твою! **20** Не зійде вже сонце твоє, і місяць твій вже не сховається, бо буде тобі вічним світлом Господь, і дні жалоби твоєї покінчатся! **21** А народ твій — усі справедливі вони, землю впадкують навіки, парость Моїх саджанців, чин Моїх рук на прославлення! **22** Цей малий стане тисячею, і наймолодший — народом міцним! Я, Господь, цього часу оце прискішу!

61 Дух Господа Бога на мені, бо Господь помазав Мене благовістити сумірним, послав Мене перев'язати зламаних серцем, полоненим звіщати свободу, а в'язням — відчинити в'язницю, **2** щоб проголосити рік уподобання Господу, та день помсти для нашого Бога, щоб потішити всіх, хто в жалобі, **3** щоб радість вчинити сіонським жалобникам, щоб замість попелу дати їм оздобу, оливу радости замість жалоби, одержу хвали замість темного духа! І будуть їх звати дубами праведности, саджанцями Господніми, щоб прославивсь Господь! **4** І вони забудуть руїни відвічні, відбудують спустошення давні і відновлять міста поруйновані, з роду в рід попустошені. **5** І встануть чужинці та й пастимуть ваші отари, і сині чужинця будуть вам рільниками та вам винарjami! **6**

І будуть вас кликати: Господні, священики будуть казати на вас: слуги нашого Бога! Ви будете їсти багатство народів, і їхньою славою будете славитись.

7 За ваш сором подвійний і за ганьбу та смуток, ваш údil, — тому то посядуть вони в своїм краї подвійне, радість вічна їм буде! 8 Бо Господь Я, і правосуддя кохаю, і ненавиджу рóзбій та кривду, і дам їм заплату за чин їхній поправді, і з ними складу заповіта довічного! 9 І буде насіння їхнє знане між людьми, і між народами їхні нащадки, — усі, хто бачити їх буде, пізнають їх, що вони — те насіння, яке благословів був Господь! 10 Я радісно буду втішатися Господом, нехай звеселиться душа моя Богом моїм, бо Він зодягнув мене в шату спасіння, і в одежу праведности мене вбрав, немов молодому, поклав Він на мене вінця, і мов молоду, приоздобив красою мене! 11 Бо так як земля та виводить рослинність свою, й як насіння своє родить сад, так Господь Бог учинить, що віросте праведність, й хвала перед усіма народами!

62 Не буду мовчати я ради Сіону, і ради Єрусалиму не буду спокійний, аж поки не вийде, як сяйво, його праведність, а спасіння його — як горючий світильник! 2 І побачать народи твою праведність, а славу твою — всі царі, і йменням новім будуть звати тебе, що уста Господні докладно означають його. 3 І ти станеш короною слави в Господній руці й діядемою царства в долоні Бога свого! 4 Вже не скажуть на тебе „покинута“, а на край твій не будуть казати вже

„пустиня“, бо тебе будуть клікати „в ній моя втіха“, а край твій „заміжня“, бо Господь пожадає тебе, і твій край буде взятий за жінку! **5** Як юна́к бере панну за жінку, так з тобою одру́житься Сам Будівни́чий, і як тішитися той молодій нарече́ною, так раді́тиме Бог твій тобою! **6** На му́рах твоїх, Єрусалиме, Я поставив сторо́жу, — ніко́ли не буде мовчати вона цілий день та всю ніч. Ви, хто пригадує Господа, не замóвкніть, — **7** і перед Ним не вмовкайте, аж поки не змі́цнить, і аж поки не вчи́нить Він Єрусалима за славу Свою́ на землі! **8** Господь присягну́в був Своєю прави́цею й поту́жним раме́ном Своїм: Направду, не дам уже збі́жжя твого ворога́м твоїм, і пити не будуть чужинці твого виногра́дного со́ку, що ти працюва́в біля нього! **9** Бо ті, хто збирає його́, будуть їсти його́ та й хвалі́тимуть Господа, і ті, хто грома́дить його́, будуть пити його́ на подві́р'ях святині Моєї! **10** Проходьте, проходьте ви бра́мами, чи́сьте дорóгу наро́дові! Будуйте дорóгу, будуйте дорогу, дорогу ту бити, очі́сьте від ка́меня, підіймі́ть над наро́дами пра́пора! **11** Ось звіщає Господь аж до кра́ю землі: Розкажі́те сіонській дочці́: Ось прихóдить Спасі́ння твоє, ось із Ним нагоро́да Його́, і заплата Його́ перед Ним! **12** І будуть їх звати наро́дом святим, вику́пленцями Господа, а на тебе закличуть „жада́на“, незали́шене місто!

63 Хто це гряде́ із Едо́му, у ша́тах черво́них із Боцрі́? Хто Той пи́шний в убра́нні Своїм, що в ве́личі сили Своєї врочисто гряде́? — Це Я, що говорить у

праведності, що владний спасати! **2** Чого то червона
одежа Твоя, а шати Твої як у того, хто топче в чавілі?
3 „Сам один Я чавило топта́в, і не було із наро́дів зо
Мною ні́кого! І Я топта́в їх у гні́ві Сво́їм, і чаві́в їх
у лю́ті Сво́їй, — і бри́зкав їх сі́к на оде́жу Мою́, і Я
попля́мив всі ша́ти Сво́ї. **4** Бо де́нь по́мсти — у серці
Мо́їм, і наді́йшов рік Мо́го вику́плення! **5** Я дививсь,
але помі́чника не бу́ло, і дивува́всь, бо підпо́ри Мені
бракува́ло, та раме́но Моє́ Мені допо́могло́, а Мій
гні́в — він підтри́мав Мене́! **6** І топта́в Я наро́ди
у гні́ві Сво́їм, і лама́в їх у лю́ті Сво́їй, і ви́лив на
землю́ їхню́ кров“! **7** Буду́ зга́дувати ла́ски Госпо́дні,
Госпо́дні хвали́ за все те, що вчинив нам Госпо́дь,
за вели́ке добро́ те для до́му Ізраї́ля, що вчинив
Він для них у Сво́їм милосерді́, і в ласці́ вели́кій
Сво́їй! **8** І сказа́в: „Вони́ справді́ наро́д Мій, сини́,
що неправди́ не ка́жуть, “— і став Він для них за
Спаси́теля. **9** В уся́кому у́тиску їхньо́му ті́сно бу́ло і
Йому́, і Анго́л обличчя́ Його́ їх спаса́в. Лю́бов'ю Своєю́
й Сво́їм милосердя́м Він ви́купив їх, і їх підні́с і носив
їх усі́ дні́ в да́внину. **10** Та стали вони́ неслухня́ними
й Ду́ха Свято́го Його́ засму́тили, — і Він оберну́вся на
воро́га їм, Він Са́м воюва́в проти́ них. **11** То́ді то наро́д
Його́ згадає́ дні́ да́вні, Мойсе́я: Де́ Той, що їх виві́в із
моря́ із па́стирем отари́ Своє́ї? Де́ Той, що в нього́
покла́в Сво́го Ду́ха Свято́го? **12** Що́ Він по праві́ці
Мойсе́я прова́див раме́но вели́ччя́ Свого́, що́ Він перед
ними́ розді́люва́в во́ду, щоб зробі́ти Со́бі ві́чне Ім'я́?
13 Що́ прова́див безо́днями́ їх, як ко́ня на пусти́ні,

— і вони не спіткну́лись? **14** Як схóдить у долину худóба, так їх Дух Господній водив до спочінку, так і Ти вів нарóд Свій, щоб зробити Собі славне Ім'я! **15** Поглянь із небéс і побач із мешкáння святині Своєї та слави Своєї: Де горлі́вість Твоя та Твої мо́гутні чі́ни? Де велике число милосердя Твого та ла́ски Твої, що су́проти ме́не затрі́малися? **16** Тільки Ти — наш Отець, бо Авраам нас не знає, а Ізраїль нас не пізна́є! Ти, Господи, Отець наш, від віку Ім'я́ Твоє: наш Викупі́тель! **17** Нащо, Господи, Ти попусті́в, що ми блу́димо з до́ріг Твоїх, нащо робиш тверди́м наше серце, щоб ми не боялись Тебе? Вернися ради рабів Своїх, ради племе́н спа́дку Свого́! **18** Спа́дщину займав час короткий святий Твій нарóд, — проти́вники наші святиню Твою потопта́ли! **19** Ми стали такими, немов би відві́ку Ти не панува́в був над нами, немов би не клі́калося Твоє Йме́ння над нами!

64 О, коли б небеса́ Ти розде́р і зійшов, — перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри, **2** як хво́рост горить від огню, як кипить та вода на огні, отак щоб Ім'я́ Твоє стало відо́ме Твоїм ворога́м, щоб перед обличчям Твоїм затремті́ли наро́ди! **3** Коли Ти чинив страшні ре́чі, ми їх не чекали, — коли б Ти зійшов, то перед обличчям Твоїм розтопи́лися б го́ри! **4** І відві́ку не чули, до ушей не дохо́дило, око не бачило Бога, крім Те́бе, Який би зробив так то́му, хто надію на Нього кладе́! **5** Ти стрічаєш того, хто радіє та праведни́сть чинить, отих, що вони на дорогах Твоїх пам'ята́ють про Тебе. Та розгні́вався Ти, бо ми в то́му

згрішили навіки та несправедливими стали! **6** І стали всі ми, як нечистий, а вся пра́ведність на́ша — немов поплямóвана мiсячним óдiж, і в'янемо всі ми, мов листя, а наша провина, як вітер, несе нас. **7** І немає нікóго, хто кликав би Ймéння Твоє, хто збудився б триматися міцно за Те́бе, бо від нас заховав Ти обличчя Своє й через нашу вину Ти покинув нас нiдiти. **8** Тепер же, о Господи, Ти — наш Отець, ми глина, а Ти наш ганча́р, і ми всі — чин Твоєї руки! **9** Не гнівайся, Господи, сильно, і не пам'ятай повсякча́сно провіни! Тож споглянь, — ми наро́д Твій усі! **10** Святі міста́ Твої стали пустинею, Сіон став пустéлею, стéпом став — Єрусали́м. **11** Дiм свято́щi нашо́ї й нашо́ї слави, в я́кім батьки наші хвали́ли Тебе́, погорі́лищем став, а все наше лю́бе руїною стало. **12** Чи й на це ще Себе будеш стрі́мувати, Го́споди? Будеш мовчати, й зана́дто карати нас бу́деш?

65 Я прихили́вся до тих, що Мене не пита́ли, Я зна́йдений тими, що Мене не шукали. Я казав: „Оце Я, оце Я!“ до наро́ду, що Ймéнням Моїм не був зва́ний. **2** Я весь день простяга́в Свої руки до люду запéклого, що він, за своїми думка́ми, доро́гою ходить недобро́ю, **3** до наро́ду, що в очі Мене прогні́вляє пості́йно, що жертви принóсить в садка́х та що па́лить кадило на це́глах, **4** що сидить у гробáх та ночує по я́мах, їсть свинiну, і в iхньому по́суді — ю́шка нечиста, **5** що говорить: „Спинiсь, не зближа́йся до ме́не, бо святий я для тебе!“ Оце дим в Моїй нiздрi, огонь, що палає весь день! **6** Ось на́писане перед обличчям

Моїм: Я не буду мовчати, але відплачу́, і надолужу на їхньому лоні! **7** Укупі переступи ваші й переступи ваших батьків, — говорить Господь, — що кадили на горах і на взгір'ях Мене зневажали, — і запла́ту їм виміряю Я найперше до їхнього лоня! **8** Так говорить Господь: Коли в гроні знаходиться сік виноградний, і хтось скаже: „Не псуй ти його, бо благословення у ньому“, — отак Я зроблю́ ради рабів Своїх, щоб усього не нищити! **9** І насіння Я віведу з Якова, а з Юди — спадкоємця гір Моїх, і вибранці Мої одідичать її, і раби Мої житимуть там. **10** І стане Шарон пасовиськом отари, а долина Ахор за ліжницю худоби великої, для народу Мого, що шукали Мене. **11** А ви, що Господа кидаєте, забуваєте гору святу Мою, що ставите Гаду трапéзу, а для Мєні виповнюєте жертву литу, **12** то вас відраховую Я для мечá, й на коліна впадéте ви всі на зарі́з, бо кликав Я вас, та ви відповіді не дали́, говорив був, алé ви не чули й робили лихé в Моїх óчах, і чогó не хотів, вибирáли собі! **13** Тому Господь Бог каже так: Ось будуть раби Мої їсти, а ви б́удете голодувати, ось будуть раби Мої пити, а ви будете спра́гнені, ось будуть раби Мої радіти, а ви посорóмлені б́удете. **14** Ось раби Мої будуть співати від радости серця свого, ви ж кричáтимете від сердéчного бóлю, і від скру́шення духа заводити б́удете. **15** І ви своє ймєння дастé на прокля́ття вибранцям Моїм, — і Господь Бог тебе вб'є, а рабам Своїм дасть інше ймєння, **16** так що хто на землі благослóвлений б́уде, буде поблагослóвлений він вірним Богом, а хто на землі

присягає, вірним Богом присягне, бо забудуться
утиски давні і заховані будуть вони від очей Моїх!
17 Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не
згадаються речі колишні, і не прийдуть на серце! **18**
Тож навіки радійте та тіштеся тим, що творю Я, бо ось
Я створю Єрусалима на радість, а наро́да його — на
веселість! **19** І буду Я Єрусалимом радіти, і втішатися
буду наро́дом Своїм, — і не почується в ньому вже
голос плачу́ й голос збійку! **20** З цього часу не буде вже
юного днями й старого, який своїх днів не поповнить,
бо сторо́кий помре́ як юна́к, а грішник і в віці ста
літ буде проклятий! **21** І домі побудують, і мешкати
будуть, і засадять вони виноградники, і будуть їхній
плід споживати. **22** Не будуть вони будувати, щоб
інший сидів, не будуть садити, щоб інший спожив,
дні бо наро́ду Мого — як дні дере́ва, і вибрани́ці Мої
зживатимуть чин Своїх рук! **23** Не будуть вони
працювати надармо, і не будуть родити на страх,
вони бо насіння, благосло́вlene Господом, і нащадки
їхні з ними. **24** І ста́неться, поки покличуть, то Я
відповім, — вони будуть іще говорити, а Я вже почую!
25 Вовк та вівця́ будуть па́стися ра́зом, і лев буде
їсти солому, немов та худоба́, а га́дові хлібом його
буде поро́х! Вони не чинитимуть зла й вигубляти не
будуть на всій святій Моїй горі, говорить Госпо́дь.

66 Так говорить Госпо́дь: Небеса́ — Мій престол,
а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то
храм, що для Мене збуду́єте ви, і яке ото місце
Його відпочинку? **2** Таж усе це створила рука Моя,

і так все це ста́лось, говорить Господь! І при тому дивлюсь Я на вбо́гого та на розбі́того духом, і на тремтя́чого над Моїм словом. **3** Іна́кше хто рі́же вола — одноча́сно вбиває лю́дину, прино́сить у жертву ягня́ — переломлює шию соба́ці, дару́нка прино́сить — вживає свинячо́ї крові, складає з кадила частину прига́дувальну, — одноча́сно божка́ благосло́вить. Отак як доро́ги свої вони повибира́ли, і до гидо́т тих своїх уподо́бання чує душа їхня, **4** так ви́беру й Я їх на зве́дення, і предмета їхнього стра́ху на них наведу́, за те, що Я кликав — і ніхто відпові́ді не давав, говорив Я — й не чули вони, та чинили лихе в Моїх о́чах, і ви́брали те, чого Я не жада́в! **5** Послухайте сло́ва Господнього ті, що на слово Його тремтíte: Кажуть ваші брати, що нена́видять вас, що вас ради́ Йме́ння Мого виганя́ють: „Хай просла́влений буде Господь, і ми вашу радість побачимо!“ Та будуть вони посоро́млені! **6** Голос го́мону з міста, голос із храму, — це голос Господа, що запла́ту дає для Сво́их ворогів! **7** Поки зазна́ла дрижа́ння поро́ду, вона породила, і поки прийшов ї́ї біль, то сина леге́нько вона привела́. **8** Хто таке́ коли чув, і хто бачив таке́? Чи зро́джена буде земля в один день, чи наро́джений буде народ за одним ра́зом? Бо як тільки зазнала Сіонська дочка́ породі́ві дрижа́ння, то синів своїх вже породила. **9** Чи Я допрова́джу до поро́ду, — і не вчиню́, щоб вона породила? говорить Господь. Чи Я, що чиню́, щоб роді́ла, — і стримаю́? каже твій Бог. **10** Раді́йте із Єрусалимом і ті́штеся всі ним, хто

його покохав! Втішайте ним радістю всі, що з-за нього в жалобі були! **11** Щоб ви ссали й наситилися з перс потіхи його, щоб ви ссали та розкошували із перс його слави! **12** Бо Господь каже так: Ось керую до нього Я мир, немов річку, і славу народів, немов той потік заливний: і ви будете ссати, і на руках вас неситимуть, і багатимуть на колінах! **13** Як когось його ненька втішає, так вас Я потішу, і ви втішені будете Єрусалимом. **14** І побачите це, й серце ваше радітиме, й як трава молода, розцвітуть ваші кістки! І в рабах Його пізнана буде Господня рука, і буде Він гніватися на Своїх ворогів. **15** Бо ось прийде Господь у вогні, а Його колесниці — мов буря, щоб відплатити жаром гніву Свого, а погрози Свої — полум'яним огнем! **16** Бо огнем та мечем Своїм буде судитись Господь з кожним тілом, і буде багато побитих від Господа. **17** А ті, хто освячується й очищає себе у поганських садках, один по одному, всередині, їдять м'ясо свиняче й гидоти та мишу, — вони разом загинуть, говорить Господь! **18** І Я знаю їхні вчинки та їхні думки, і прийду, щоб зібрати всі народи й язики, — і прийдуть вони й Мою славу побачать! **19** І знака на них покладу, і пошлю урятованих з них до народів, у Таршіш, Пул, і Лул, в Мешех і Кос, у Тувал та Яван, в острові предалекі, що звістки про Мене не чули й не бачили слави Моєї, — і звістять мою славу вони між народами! **20** І вони приведуть усіх ваших братів із народів усіх у дарунок для Господа на конях та на колесницях, і на фурах та мулах, та на верблюдах,

на гóру святу Мою, до Єрусалиму, говорить Госпóдь, як прино́сять синóве Ізраїлеві дару́нка в посу́дині чистій до дому Господнього. **21** І візьму́ Я із них за священників та за Левитів, говорить Господь. **22** Бо як небо новé та новá та земля, що вчиню́, стануть перед обличчям Моїм, говорить Господь, так стоятимуть ваші нащáдки та ваше ім'я́! **23** І станеться, кожного новомісяччя в часі його, і щосуботи за часу́ її кожне тіло прихóдитиме, щоб вклоня́тися перед обличчям Моїм, говорить Господь. **24** І вийдуть вони та й побачать ті трупи людей, що відпáли від Мене, бо їхня червá не помре й не погáсне огонь їхній, — і стануть вони за гідоту для кожного тіла!

Єремія

1 Слова Єремії, сина Хілкійїного, з священників, що в Анатоті, у Веніяминовому краї, **2** що було до нього Господнє слово за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя, тринадцятого року його царювання. **3** І було воно й за днів Єгоякіма, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до кінця одинадцятого року Седекії, сина Йосіїного, Юдиного царя, аж до виходу Єрусалиму на вигнання в п'ятому місяці. **4** „І прийшло мені слово Господнє, говорячи: **5** Ще поки тебе вформував в утробі матерній, Я пізнав був тебе, і ще поки ти вийшов із нутра, тебе посвятив, дав тебе за пророка народам! **6** А я відповів: О, Господи, Боже, таж я промовляти не вмію, бо я ще юнак! **7** Господь же мені відказав: „Не кажи: „Я юнак“, бо ти підеш до всіх, куди тільки пошлю Я тебе, і скажеш усе, що тобі накажу. **8** Не лякайся перед ними, бо Я буду з тобою, щоб тебе рятувати, говорить Господь! **9** І простяг Господь руку Свою, і доторкнўсь моїх уст та й до мене сказав: Ось Я дав в твої уста слова Мої! **10** Дивись, — Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати! **11** І було мені слово Господнє, говорячи: Що́ ти бачиш, Єреміє? А я відказав: Я бачу мигдалеву галу́зку. **12** І сказав мені Господь: Ти добре бачиш, бо Я пильную Свого слова, щоб справдилось воно. **13** І було мені слово Господнє подруге таке: Що́ ти бачиш? А я відказав: Я бачу кипляче горня́, а перед його звернений з півночі на

південь. **14** І сказав мені Господь: З півночі відкриється зло на всіх мешканців землі. **15** Бо ось Я покличу всі родини царств на півночі, — говорить Господь, — і вони поприходять, і поставлять кожен свого трона при вході до єрусалимських брам, і навколо при всіх мурах його та при всіх юдиних містах. **16** І буду судитися з ними за всю їхню безбожність, що вони покинули Мене, і кадили іншим богам, і вклонялись чинам своїх рук. **17** А ти підпережеш стегна свої та й устанеш, і будеш говорити їм усе, що Я накажу тобі; не бійся перед ними, щоб Я не злякав тебе перед ними! **18** Бо Я ось сьогодні поставив тебе містом твердинним, і залізним стовпом, і мідяними мурами проти всієї цієї землі, проти царів Юди, проти його князів, проти його священників та проти народу цієї землі. **19** І будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе, бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб тебе рятувати!“

2 І було мені слово Господнє, говорячи: **2** „Иди, і проголоси до вух дочки Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Я згадав тобі ласку юнацтва твого, ту любов, коли ти наречена була та за Мною ходила в пустині, в землі незасіяній. **3** Ізраїль — то святість для Господа, початок врожаю Його. Всі, що їли його, завинили, — зло прийде на них, говорить Господь. **4** Послухайте слова Господнього, доме Яковів та всі роди дому Ізраїля! **5** Так говорить Господь: яку кривду знайшли батьки ваші в Мені, що вони віддалились від Мене й пішли за марнотою, і стали марними?

6 І не спита́ли вони: де Госпо́дь, що нас ви́вів із кра́ю єгипетського, що прова́див Він нас по пустині, по землі степові́й, повній ям, по кра́ю сухому та те́мному, по кра́ю, що в ньому ніхто не ходив, і що там не осі́лась люди́на? 7 І впрова́див Я вас до родю́чого Кра́ю, щоб їсти плоди́ його й до́бра його. І ви прибу́ли й занечи́стили землю Мою, і зробили гидото́ю спа́дщину Мою. 8 Священники не пові́ли: де Господь? А ті, хто тримає Зако́на, Мене не пізна́ли, і па́стирі повідпада́ли від Мене, а пророки Ваа́лом пророкува́ли, та за тими пішли, хто вам не допомо́же, 9 Тому́ то судитися буду́ ще з вами, — говорить Госпо́дь, — і з синами синів ваших бу́ду суди́тись! 10 Бо перейді́ть острові́ хіттєян, і побачте, і до Кеда́ру пошлі́ть, та пригля́ньтесь добре й побачте, чи було там таке, як оце? 11 Чи змінив люд бо́гів, хоч не Бо́г вони? А наро́д Мій змінив свою славу на те, що не помагає! 12 Здивуйте́ся цим, небеса́, і затремті́ть, і злякайте́сь над міру, говорить Господь! 13 Бо дві речі лихі Мій наро́д учинив: поки́нули Мене, джерело живої води, щоб собі подовба́ти водозбо́ри, водозбо́ри пола́мані, що води не тримають. 14 Чи Ізраї́ль Мій раб? Чи він теж крі́пак, наро́джений вдо́ма? Чому ж здобиччю він? 15 На нього реву́ть левчу́кі, видають голос свій, і його Край оберну́ли в пустиню, спалили міста́ його, так що немає мешка́нця. 16 Також сини Мемфі́са й Тахпенеса на че́репі па́слися в те́бе. 17 Чи ж зробило то́бі це не те, що покинув ти Господа, Бога свого́, що прова́див тебе по доро́зі? 18 І тепер що́ тобі

до дороги в Єгипет? Щоб пити воду з Шіхóру? І що тобі до дороги в Ашшúр? Щоб пити воду з Рікі? **19** Хай карає тебе твоє зло, і відстúпства твої хай картáють тебе, і пізнай та побач, що лихе та гіркé це, що кинув ти Господа, Бога свого, і стра́ху Могó над тобою нема, говорить Господь, Бог Саваот. **20** Бо віддавна зламала ти, дóчка Сіону, ярмо своє, пiрвала свої поворóзки й сказала: Не б́уду служити! Бо на кожному взгiр'ї високому, і під кожним зеленим деревом ти клáлась блудніцею. **21** А Я ж посадив був тебе виноградом добiрним, увéсь він — насiння правдiве! І як ти змінилась Мені на вiродка винограду чужого? **22** Тому то хоч би ти й помiлася лúгом, і мiла багато собі зажилá б, проте плямою буде вина твоя перед обличчям Моїм, говорить Господь Бог! **23** Як ти зможеш сказати: „Я не стала нечистою, за Ваалами я не ходила?“ Подивись на дорогу свою, у долині, чого ти наробiла, пустотлiва верблúдко, що кру́тиш дороги свої! **24** Ти — як дика ослиця, яка до пустині привикла, що вітер втягає в жадáнні своєї душі, — хто завéрне її в час її похотлiвості? Усі, хто шукає її, не помúчатся, — знайдуть її в її місяці! **25** Стримуй нóгу свою, щоб не бути їй бóсою, і від пра́гнення горло своє. А ти кажеш: „Пропало, вже ні, бо я покохала чужих — і за ними підú“. **26** Як для злóдія сором, коли буде злóвлений, так себе осорóмив Ізраїлів дiм, вони та царі їхні, їхні звéрхники, й їхні священики, й їхні пророки, **27** що говóрять до дерева: „Ти батько мій“, а до каменя: „Ти мене породив“. Бо до Мене

вони повернулись плечіма, а не обличчям, а за час свого лиха говорять: „Устань та спаси нас!“ **28** А де ж твої б́оги, яких наробив ти собі? Хай устануть вони, якщо можуть спасти тебе в час твого лиха, бож в тебе богів, скільки міст твоїх, Юдо! **29** Чого вам зо Мною зма́гатися? Усі ви відпа́ли від Мене, говорить Господь. **30** Надармо Я бив синів ваших, — науки вони не взяли́, а ваших пророків ваш меч поз'іда́в, немов лев той вини́щувач! **31** О ви, поколі́ння, — почуйте це слово Господнє: Чи пустинею був для Ізраї́ля Я? Чи може землею великої те́мряви? Чому ж каже наро́д Мій: „Ми вільно бу́яємо, — вже не прийдемо до Тебе?“ **32** Чи панна забуде оздо́бу свою, нарече́на — про стрі́чки свої? А наро́д Мій про Мене забув незчисле́нні вже дні! **33** Як ти вправно дорогу свою повелá, щоб шукати коха́ння! Тому́ то дороги свої призвичаї́ла ти до злочі́нства, **34** і навіть на по́лах одежі твоєї знахо́диться кров душ убогих невинних, яких не злови́ла на вчинку гаря́чому, але понад усім тим **35** ти кажеш: „Невинна я, — Його гнів відверну́вся від мене нап्रा́вду“. Ось Я буду зма́гатись з тобою за те, що ти кажеш: „Я не прогрі́шила“! **36** На́що тиня́єшся ти, і міня́єш дорогу свою́? Таж ти посоро́млена будеш Єгиптом, як ти посоро́млена від Асирі́ї! **37** І зві́дти ти вийде́ш, зала́муючи свої руки на своїй голові, бо повідкида́в Господь тих, на кого ти наді́ялася, і не будеш ти мати в них у́спіху“.

3 І було мені слово Господнє, гово́рячи: „Як відпу́стити хто жі́нку свою, й вона пі́де від нього, та стане за

жінку для іншого чоловіка, — чи вёрнеться ще він до неї? Чи ж не стане зовсім обезчещеною оця жінка? Ти ж перелюб чинила з коханнями багатьомá, і тобі повертáтись до Мене? говорить Господь. **2** Зведи свої очі на гóри порожні й дивися, — де перелюбу ти не чинила? Ти для них по дорóгах сиділа, немов той араб на пустині, — і збезчестився край твоїм блúдом та лихом твоїм! **3** І дощí були стримувані, і не було дощу пíзнього, проте мала ти чóло блудниці, і стратила сором, **4** Чи ж клікати відніні не бúдеш до Мене: „Отче мій, Ти юна́цтва мого Провідник! **5** Чи Він пам'ятáтиме вічно про гнів, чи наза́вжди його стерегтíме?“ Таке ти говориш, і безме́жно зло чиниш. **6** І сказав до мене Господь за днів царя Йосії: „Чи ти бачив, що зробила невірна дочка Ізраїлева? Вона ходила на кожну високу гóру, і під кожне зелене дерево, — і блудоді́яла там. **7** Я думав: Як зробить вона все оце, то до Мене повёрнеться; та вона не верну́лась, і бачила це сестра її зра́дниця, Юдея. **8** І побачила Юдея, що за все те, що перелюб чинила невірна дочка Ізраїлева, відпустив Я її, і дав їй листа розводóвого. Та зрадли́ва сестра її, дочка Юдина, не побоялася й пішла, і блудли́вою стала й вона. **9** І сталось від рóзголосу про перелюб її, збезчестила вона землю, і перелюб чинила з камінням та з деревом. **10** І також при всьому цьому не вернулась до Мене зрадли́ва сестра її, дочка Юди, усім своїм серцем, а тільки вдава́ла, говорить Господь“. **11** І промовив до мене Господь: „Невірна дочка Ізраїлева всправедли́вила душу свою

більш від зрадливої дочки Юди. **12** Піди, і проголосиш слова ці на північ та й скажеш: Вернися, відступна дочко Ізраїлева! говорить Господь. Не зверну Я Свого обличчя у гніві на вас, бо Я милостивий, — говорить Господь, і не буду повік стерегти Свого гніву. **13** Тільки пізнай же провину свою, бо ти проти Господа, Бога свого повсталала, і грішила з чужими під деревом кожним зеленим, і Мого голосу ви не почули, говорить Господь. **14** Верніться, діти невірні, говорить Господь, бо Я вам Господар, та візьму вас по одному з міста, а з роду по два, і вас поведу до Сіону! **15** І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом. **16** І буде, коли ви розмножитеся та розплідитеся на землі за цих днів, — говорить Господь, — не скажуть уже: „ковчег заповіту Господнього“, і він вже не прийде на серце, і його пам'ятати не будуть, і більше не буде він зроблений. **17** Того часу назвуть Єрусалима: Господній престол, і до нього, до Єрусалиму згромаджені будуть народи усі ради Ймення Господнього, і більше не підуть вони за впертістю серця лихого свого, **18** Тими днями дім Юдин із домом Ізраїля підуть і разом прибудуть з північного краю до краю, що вашим батькам на спадок Я дав. **19** І Я був подумав: як поставлю тебе Я посеред синів і дам тобі край пожаданий, найкращу спадщину народів? І Я думав: ви будете звати Мене: „Мій Отче“, і не відвернетесь ви від Мене. **20** Справді, як зраджує жінка свого чоловіка, так ви Мене зрадили, доме Ізраїлів! каже Господь. **21**

Чути голос на лісих горáх, плач благáльний синів
Ізраїлевих, вони бо скривили дорóгу своєю, забули
про Господа, Бога свого: **22** „Верніться, невірні сини,
усі ваші відступства Я вилікую!“ „Ось прийшли ми до
Тебе, бо Ти Господь, Бог наш! **23** Справді, неправда
ті пагірки, той гóмін на гóрах, — справді, в Господі,
Богові нашім, спасіння Ізраїлеве! **24** А той сором
пожер працю наших батьків від нашої мóлодости,
їхню худобу дрібну́ й їхню худобу велику, синів їхніх
та їхніх дочóк. **25** Лежимó ми у сóромі нашому, і
нас покриває ця наша неслава, бо ми прогрішілися
Господу, Богові нашому, ми й батьки наші, від нашої
мóлодости й до сьогодні, і не слухали голосу Господа,
нашого Бога!“

4 Якщó ти, Ізраїлю, вёрнешся, — каже Господь,
— до Мéне ти вёрнешся, і якщó ти відкинеш із-
перед обличчя Мого гідóти свої, то не бóдеш
тиня́тись! **2** І якщó ти прися́гнеш „ Як живий
Господь“ правдою й правом та справедливістю, то
бóдуть Ним благословля́тись наро́ди, і хвалитись
Ним бóдуть. **3** Бо так каже Господь мужам Юди та
Єрусалиму: Орíть собі на цілині́, і не сійте в терніну!
4 Обрізуйтеся Господéві, й усóньте із ваших серде́ць
крайні плóті, юдеї та мéшканці Єрусалиму, щóб не
вийшла, немов той огонь, Моя лю́тість, — і буде
палáти вона, і не буде кому погасіти через злі ваші
вчинки! **5** Оповістíте в Юдеї та в Єрусалимі звістíть
та й скажіть: Засурмі́те в сурму́ у краю́! Кричіть
гучні́м голосом та говоріть: Збері́ться та підемо до

міст до твердинних! **6** Підійміте прапор до Сіону, поспішайте, не станьте, бо з півночі зло приведу́, і велике нещастя. **7** Лев виходить із своєї гущавини, і той, хто нищить народи, вирушає із місця свого, щоб твій край обернути на руїну, і спустошені будуть міста твої, так що забракне і мешканця! **8** Отож, опережіться веретами, плачте та голосіть, бо лютість Господнього гніву від нас не відвернеться! **9** І станеться в день той, — говорить Господь, — згине розум царя і розум князів, і остовпіють священники, а пророки здивуються **10** й скажуть: О Господи, Боже, справді обманиний сильно народ цей та Єрусалим, коли казано: „Буде вам мир“, а меч доторкнувся ось аж до душі! **11** Того часу народові цьому та Єрусалимові сказане буде: Ось вітер палкий з лисих гір на пустині, на дорозі дочкі Мого люду, — не на віяння й не на очищення він! **12** Та вітер сильніший від цього прибуде Мені, — і над ними Я суд прокажу́. **13** Ось він прийде, як хмари, й як буря — його колесниці, від орлів швидші коні його: Горе нам, бо спустошені будемо ми! **14** Обмий серце своє від лихого, о Єрусалиме, щоб був ти врятований! Аж доки в тобі пробуватимуть думки марноти твоєї? **15** Бо голос доносить із Дáну й звіщає погібіль з Єфремових гір. **16** Пригадайте народам оце, сповістять ось про Єрусалим: Приходять з далекого краю його облягати, і здіймають свій крик на юдейські міста! **17** Як сторожа полів, навколо оточать його, бо він Мені був неслухняний, говорить Господь! **18** Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гіркé,

бо торкнуло воно аж до серця твого. **19** Ой, утробо моя, ти утробо моя, — я тремчу! Біль серце стискає мені, і трепоче мені моє серце! Не можу мовчати, бо вчула душа моя голос сурми, гук війни! **20** Біда на біду прикликається, вся бо земля поруїнована буде, спустошені будуть зненацька намети мої, вмиє — завіси мої. **21** Аж доки я бачити прапора буду, буду чути голос сурми? **22** Тому, що народ мій безглуздий, він не знає Мене: вони нерозумні сини й нерозважні вони, — мудрі вони, щоб чинити лихе, та не вміють чинити добра! **23** Дивлюся на землю, аж ось порожнеча та пуста, і на небо — й нема його світла! **24** Дивлюся на гори, аж ось вони трусяться, і всі згір'я хитаються! **25** Дивлюся, аж ось вже немає людини, і порозліталось все птаство небесне. **26** Дивлюся, аж ось край родючий пустинею став, а міста його знищені всі від обличчя Господнього, від полум'я гніву Його. **27** Бо Господь так прорік: Спустошенням стане весь край, та кінця йому ще не вчиню! **28** І буде в жалобі земля через це, і затьмариться небо вгорі, бо Я говорив, що задумав, — і не пожалую, і не відступлюся від того. **29** Від гуркотнечі їздця та стрільця побіжить усе місто, повтікають в гушавини й злізуть на скелі. Всі міста покинуті, і немає нікого, хто мешкав би в них. **30** А ти, поруїнована, дочко Сіону, що будеш робити? Хоч ти зодягаєш себе в кармазін, хоч прикрášуєшся золотою оздобою, хоч очі свої підмальовуєш фарбою, — та надарёмно прикрášуєшся: обриділи тобою коханці твої, — на життя твоє важать вони! **31** Бо чую

Я крик, немов породілля, чую стогін, мов первістки,
голос Сіонської дочки, — вона стогне, заломлює руки
свої та голосить: „Ой, горе мені, бо попало життя мое
вбивникам!“

5 Помандруйте по вулицях Єрусалиму, і розгляньтесь
та розпізнайте, і на майданах його пошукайте: чи не
знайдете там людини, чи нема там такого, що чинить
за правом, що правди шукає, — то Я їм пробачу! **2**
Коли ж вони кажуть: „Як живий Господь“, то справді
клянуться неправдою. **3** Хіба ж очі Твої не для правди,
о Господи? Уразив Ти їх, але їм не болять, понищив
Ти їх, та відмовились узяти поўку вони, обличчя
свої поробили від скелі твердішими, відмовилися
навернутись! **4** А Я думав: Це прости лиш люди,
безглузді, — вони бо не знають дороги Господньої,
права Бога свого. **5** Підў но собі до вельможних і з
ними помовлю, — бо знають дорўгу Господню вони,
право Бога свого, — та й вони усі разом зламали ярмó,
а шлєї піврали! **6** Тому лев лісовий їх поб'є, погубить їх
вовк степовий, пантєра чигає на їхні міста: кожен, хто
вийде із них, пошматований буде, бо помножились
їхні гріхи, їхні відступства численними стали! **7** Хіба
через це Я пробачу тобі: твої діти Мене полишили, і
присягаються тим, хто не Бог. Я їх нагодував, а вони
чужоложать і натовпом ходять до дому блудниці, **8**
волóчаться, мов жеребці відгодóвані: кожен іржє до
жони свого ближнього. **9** Чи ж оцього Я не покараю?
говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не
помститься душа Моя? **10** Зберіться на мури його та й

понищите, але не вчиняйте кінця їм! Усуньте підпори його, бо вони не для Господа, **11** бо зраджуючи, Мене зрадив Ізраїлів дім та дім Юдин, говорить Господь. **12** Вони відцуралися Господа та говорили: „Немає Його, й зло не прийде на нас, — ні меча, ані голоду ми не побачимо!“ **13** А пророки поробляться вітром, і немає в них слова Господнього, — отак їм пороблено буде! **14** Тому вирікає отак Господь Бог Саваот: За те, що говорите слово такє, ось Я в уста твої вкладу слово Своє за огонь, а народ цей — то дрова, — і він пожерє їх! **15** Ось Я приведу іздалека народа на вас, о доме Ізраїлів, каже Господь, — це сильний народ, стародавній це люд, люд, що мови його ти не знаєш, і не зрозумієш, що він говоритиме. **16** Його сагайдак, як відчинений гріб, усі хоробрі вони. **17** І він пожерє твоє жнїво та хлїб твій, поїсть він синів твоїх та дочок твоїх, худобу дрібну та худобу велику твою пожерє, з'їсть твого виноградника й фігу твою, понищить мечем твердинні міста твої, на які ти надїєшся. **18** Та й за тих днів, — говорить Господь, — не зроблю Я із вами кінця! **19** І буде, як скажуть: За що Господь, Бог наш зробив нам усе це? то ти скажеш до них: Як Мене ви покинули, і служите в вашому краї богам чужоземним, так чужинцям служити ви будете в краї не вашому! **20** Сповістіть в домі Якова це, та оголовіть це в Юдеї, говорить Господь. **21** Почуй же оце, ти народі безумний й безсердий, який має очі — й не бачить, має вуха — й не чує! **22** Чи Мене ви боятись не будете, — каже Господь, чи тремтіти не будете

перед лицем Моїм? Мене, що пісок поклав за границю для моря, за вічну межу, якої воно не переїде: хоч повстануть, та не переможуть, і шумітимуть хвилі його, але не переступлять її! **23** А серце в наро́да цього неслухня́не та непокі́рне, відпа́ли вони та й пішли. **24** І не сказали вони в своїм серці: Біймося ж Господа, нашого Бога, який дає дощ, дощ ранній та пізній ча́су його, стереже́ нам уста́влені тижні́ для жнив. **25** Ваші провини оце відхилили, а ваші гріхі́ від вас стрі́мали цеє добро́. **26** Бо в наро́ді Моєму безбожники є, — чига́ють вони, немов той птахоло́в, вони сі́тки розста́вили, хапа́ють людей. **27** Як клі́тка, наповнена пта́хами, так домі́ їхні повні ома́ни, — тому́ повироста́ли та збагати́лись вони! **28** Потовсти́ли вони та погла́дшали, переступа́ють також міру злого, справедливо вони не судили сирі́тського су́ду, — і маю́ть поводження! — і не помага́ють убогим у їхній справі. **29** Чи ж оцього́ Я не покараю? говорить Господь. І хіба над наро́дом, як цей, не помсти́ться душа́ Моя? **30** Чудне́ та страшне́ стало в кра́ї: **31** пророки віщу́ють неправду, при помочі́ їхній панують священики, і наро́д Мій оце так кохає! І що зробите ви, як кінець тому́ при́йде?

6 Утікайте, сини Венія́міна, з сере́дини Єрусалиму, і засурмі́те в сурму́ у Текої́, і знак підіймі́ть на Бет-Гаккерем, бо з півночі́ грізно́ підно́ситься зло та велике нещастя! **2** І ви́кореню́ Я Сіонську дочку́, вродли́ву та ви́пещену. **3** Пастухи поприхо́дять до неї́ з своїми стада́ми, понапина́ють наме́ти навколо́

при ній, кожен місце своє випасатиме. **4** Приготуйте війну проти неї, вставайте та вдармо опівдні! Горе нам, бо минає вже день, бо вже тягнуться тіні вечірні! **5** Уставайте та підемо вночі і поніщмо палати її! **6** Бо так промовляє Господь Саваот: Постинайте дерева та вала насипте при Єрусалимі! Він те місто, що має зруйноване бути, в ньому повно насильства: **7** як випріскує воду свою джерелó, так випріскує він своє зло. Насилля й грабіж чуті в ньому, перед обличчям Моїм безперестань хвороба та рана. **8** Будь навчений, Єрусалиме, щоб душа Моя не відвернулася від тебе, щоб тебе не вчинив Я спустошенням, незаселеним краєм! **9** Так говорить Господь Саваот: Позбирають дорешти останки Ізраїля, мов виноградівé рéшткi, — простягні свою руку, немов виноградар по грóна! **10** До кóго я буду казати та свідчити буду, — і слухатимуть? Необрізане ось їхнє вухо — і слухати уважно не можуть вони, ось слово Господнє для них стало посміхом — вони не жадáють його! **11** І гніву Господнього пóвен я став, змóчився я, його стримуючи, — на вулиці виллю його на дітей та на збір юнаків одночасно, бо схóплені будуть чоловік із жінкою, старий із віджілим літá, **12** і дістануться іншим домí їхні, теж поля та жінкí. Бо Я руку Свою простягну́ на мешкáнців цієї землі, говорить Господь. **13** Бо вони від малóго свого й до великого, — усі пожадливі на зíски, і від пророка та аж до священика роблять неправду. **14** І рани нарóду Могó легковажно лікують, говорячи: „Мир, мир“, а миру

нема! **15** Чи вони засоромилися, що гидоту робили?
не засоромилися ані трóхи вони й застидáтись не
вміють. Тому́ то впадуть між упáлими в чáсі, —
коли їх навіщú Я, спіткнúться, говорить Госпóдь.
16 Так говорить Госпóдь: На дорогах спинíться та
гляньте, і спитайте про давні стежкí, де то добра
дорога, — то нею ідіть, і зна́йдете мир для своєї
душі! Та вони відказали: „Не підемо!“ **17** І Я сторожів
був поставив над вами, говорячи: Прислуха́йтесь
до голосу сурмí! Та вони відказали: „Не будем
прислу́хуватись! **18** Тому слухайте, люди, і пізнай,
ти грома́до, що станеться з ними. **19** Послухай, ти
зéмле: Ось Я ведú на наро́д цей лихе, плід їхніх думóк,
бо до слів Моїх не прислуха́лись вони, а Зако́ном
Моїм погорділи! **20** Навіщо Мені те каділо, що з
Шеви прихóдить, запашний очерéт із далекого кра́ю?
Цілопáлення ваші не любі Мені, ваші ж жертви Мені
не приємні! **21** Тому́ то Господь каже так: Ось Я дам
спотикáння оц́ьому наро́дові, і спіткнúться об них
разом ваші батькí та синí, сусід та приятель його, —
і загинуть! **22** Так говорить Госпóдь: Ось прихóдить
наро́д із північного кра́ю, і збúджується люд великий
із кінців землі. **23** Лу́ка та ра́тище міцно тримають,
жорстокі вони й милосердя не мають, їхній голос, як
море реве́, і гарцю́ють на ко́нях вони. Ушико́ваний,
мов чоловік той до бо́ю, на те́бе, о дóчко Сіону! **24**
Як почули ми звістку про ньóго, омліли нам руки,
обняла́ нас триво́га та біль, немов в породіллí. **25** Не
вихóдьте на поле й не йді́те дорогою, бо в во́рога

меч та страхіття навколо! 26 Дб́чко наро́ду Могó,
— верéтою підпережісь та качайся у по́пелі! Справ
жалóбу собі, немов над однорóдженням, голосіння
гіркé, — бо прійде знена́цька руї́нник на нас! 27 Я дав
був тебе випробóвувачем у наро́ді Мої́м, за тверді́ню,
щоб ти знав і випробóвував їхню дорóгу. 28 Вони всі
відстúпники над відстúпниками, чинять на́клепи,
усі вони мідь та залізо, вони згúбники! 29 Спали́лося
дúхало, від огню́ зникло óливо, — надáрмо старáнно
розто́плювано, бо злих не відді́лено. 30 Срі́блом
відки́неним на́звано їх, бо Господь їх відкинув“.

7 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: 2
„Стань у брамі Господнього дому, і прокажеш там
слово оце та промóвиш: Послухайте слово Господне,
ввесь Юдо, що хóдите бра́мами цими вклонятися
Господу. 3 Так говорить Господь Саваóт, Бог Ізраї́лів:
Попра́вте дороги свої й свої вчінки, й Я зроблю́,
що ви житимете на цім місці! 4 Не надійте́сь собі
на слова неправді́ві, щоб казати: Храм Господній,
храм Господній, храм Господній отúт! 5 Бо якщо ви
наспра́вді поправите ваші дорóги та ваші діла́, якщо
один óдному бúдете справді́ чинити справедливо,
6 не бúдете тиснути чужі́нця, сироту та вдову́, не
будете лити невинно́ї крові на місці́ цьому́, і за
іншими богами вслі́д не підéте собі на біду́, — 7 то
зроблю́, що ви пробува́тимете на цім місці́, у краю́, що
його дав Я вашим батька́м відвіку наві́ки! 8 Ось собі
ви наді́єтеся на слова неправдиві́, які не допомóжуть:
9 Чи ви будете кра́сти, вбивати й перéлюб чинити,

і присягати фальшіво, й кадіти Ваа́лові, і ходити за іншими богами, яких ви не знаєте, — **10** а потім ви прийдете й станете перед обличчям Моїм у цім домі, що зветься Ім'ям Моїм, і скажете: „Урято́вані ми“, щоб чинити гидо́ти всі ці? **11** Чи верте́пом розбійників став оцей дім, що Ім'я Моє кличеться в ньому, на ваших оча́х? І Я оце бачу, говорить Господь. **12** Бо підіть но до місця Мого, що в Шіло́, де Я споча́тку вчинив був перебува́ння для Йме́ння Свого́, і побачите, що́ вчинив Я йому́ через лука́вство Мого наро́ду Ізраїлевого. **13** Тепер же за те, що ви ро́бите всі оці вчинки, — говорить Господь, — і що Я говорив був до вас, промовляючи пільно, але ви не слухали, і кликав Я вас, та ви не відказа́ли, — **14** то зроблю́ цьому́ до́мові, що клікалось в ньому Ім'я́ Моє, що на нього наді́ється ви, і місцю цьому́, що Я дав його вам та вашим батька́м, так само, як Я був зробив для Шіло́, — **15** і відкину Я вас від обличчя Свого́, як відкинув усіх ваших браті́в, усе насіння Єфре́мове! **16** А ти не молись за наро́д цей, і благáння й моли́тви за них не здійма́й, і Мене не проси, — бо не віслухаю Я тебе́! **17** Хіба ти не бачиш, що ро́блять вони в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму: **18** Діти дрова збирають, а батькі розклада́ють огонь, жінкі ж місять тісто, щоб спекти́ калачі́в тих жерто́вних „небесній цариці“, і ллють литі жертви для інших богі́в, на доса́ду Мені. **19** Та хіба ображають Мене, говорить Господь? Хіба не себе самих, щоб сором покрив їхні обличчя? **20** Тому́ Господь Бог промовляє отак: Ось ллється Мій

гнів і Моя лютъ на це місце, на людину й худобу, і на польові дерева та на земні плоди, — і палатиме він, і не згасне! **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Додайте свої цілопалення до жертв ваших, і їжте м'ясо, **22** бо Я не говорив батькам вашим, і не наказував їм того дня, як виводив їх із краю єгипетського, про справи цілопалення й жертви. **23** Бо лиш справу оцю Я звелів їм, говорячи: Слухайтесь Мого голосу, і Я буду вам Богом, а ви будете народом Моїм, і ходіть усією дорогою, про яку накажé вам, щоб вам було добре. **24** Та не слухали й не нахилили вони свого вуха, а ходили за радами та за упёртістю серця лихого свого, і стали до Мене плечима, а не обличчям. **25** Від того дня, коли ваші батьки вийшли з краю єгипетського, аж до дня цього, посилав Я до вас усіх Своїх рабів пророків, посилав щодня пильно. **26** Та вони не слухалися Мене, і вуха свого не схиляли, і показали себе твердошійними, зло чинили ще більш від батьків своїх, **27** І ти будеш казати їм ці всі слова, та не будуть вони тебе слухати, і будеш ти клікати до них, та вони тобі відповіді не дадуть. **28** І скажеш до них: Оце той народ, що не слухався голосу Господа, Бога свого, і поўки не брав, — загинула правда, і зникла з їхніх уст. **29** Обстрижи ти волóсся своє та й відкинь, на лісих горах здійми жалісний спів, бо відкинув Господь і покинув плем'я Свого гніву! **30** Бо Юдині сини чинять зло в Моїх óчах, — говорить Господь, — поклали гидóти свої в тому домі, що в нím клікалося Моє Ймéння, щоб збезчестити його́.

31 І побудували ті жёртовні пагірки То́фета, що в долині Бен-Гіннома, щоб палити синів своїх та дочок своїх на огні, чого Я не наказував, і що на серце Мені не прихóдило. **32** Тому́ то приходять ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже кликатись „То́фет“ місце це чи „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина вбійства“, і будуть ховати у То́феті через брак місця на по́греб. **33** І стане труп цього наро́ду за стёрво небесному пта́ству та земній звіріні, і не буде, хто б їх відстра́шив! **34** І спиню́ в містах Юдиних та на вулицях Єрусалиму голос радісний і голос веселий, голос молодого та голос молодої, — бо руїною стане цей край!

8 Того ча́су, — говорить Господь, — повия́гують кості царів Юди та кості його князі́в, і кості священників, і кості пророків, і кості мешканців Єрусалиму з їхніх гробі́в, **2** і порозкладають їх перед сонцем і перед місяцем, та перед усіма́ небесними світилами, яких вони кохали та служили їм, і що йшли за ними, і що зверта́лися до них, і що вклоня́лися їм. Не будуть вони зібрані й не будуть похóвані, — гноєм стануть вони на поверхні землі! **3** І смерть буде ліпша від життя для всієї решти позоста́лих зо злого цього роду, по всіх цих місцях позосталих, куди Я їх повиганя́в, говорить Господь Саваот. **4** І скажеш до них: Так говорить Госпо́дь: Хіба па́дають — і не встаю́ть? Хіба хто відсту́пить, то вже не верта́ється? **5** Чому́ відступив оцей єрусалимський наро́д усевічним відсту́пленням? Міцно схопи́лись

вони за оману, не хочуть навернутись. **6** Прислухався Я й слухав: неправду говорять, немає нікого, хто б каявся у своєму лукавстві, говорячи: Що я зробив? Кожен з них обертається до свого бігу, мов той кінь, що женється у бій. **7** І відає бусел у повітрі умовлений час свій, а горлиця й ластівка та журавель стережуть час прильету свого, — а народ Мій не знає Господнього права! **8** Як ви скажете: Ми мудреці, і з нами Господній Закон? Ось справді брехнею вчинило його брехливе писарське писальне! **9** Засоромлені ці мудреці, збентежилися й були схоплені. Ось вони слово Господнє відкинули, — що ж за мудрість ще мають вони? **10** Тому їхніх жінок віддам іншим, а їхні поля — здобувцям, бо вони від малого та аж до великого — усі віддалились користолюбству, від пророка та аж до священника чинять неправду! **11** І легенько лікують нещастя народу Мого, говорячи: „Мир, мир“, — а миру нема! **12** Чи вони засоромилися, що гідоту робили? Ні тріхи вони не засоромилися, і застидатись не вміють, — тому то впадуть між упалими в часі навіщення їх, спіткнуться, говорить Господь. **13** Зберу їх дощенту, говорить Господь: не буде ягід у них на винограді, і не буде на фіговім дереві фіг, а їхнє листя пов'яне, і пошлю їм таких, що їх поїдять. **14** „Пощо ми сидимо? Збирайтесь та підемо в твердинні міста та й погінемо там, бо Господь, Бог наш, учинив, що ми згінемо, і напоїв нас водою трійливою, бо ми Господеві згрішили“. **15** Ми миру чекали, — й немає добра, часу вілікування — й

ось жах! **16** Чути фіркання кóней його аж від Дану, від гуку іржа́ння його жеребців уся земля затремтіла! І прийдуть вони, й пожеруть усю землю та пóвню її, місто й тих, хто замéшкує в ньому. **17** Бо ось Я пошлю́ проти вас тих вужі́в та гадю́к, що немає за́кляття на них, і вони вас куса́тимуть, каже Госпо́дь! **18** Яка моя вті́ха у сму́тку? Болить мені серце моє. **19** Ось голосіння дочкі́ Мого наро́ду з далекого кра́ю: „Чи Госпо́дь не в Сіоні? Чи не в нім його Цар?“Нащо Мене розгні́вили своїми бовва́нами, тими чужими марно́тами? **20** „Минули жнивá, покінчи́лося літо, а ми не спасе́ні“. **21** Через нещастя дочкі́ народу мого́ знещасли́влений я, і мі́цно страхі́ття мене обняло́. **22** Чи немає бальза́му в Гілеа́ді? Чи ж немає там лі́каря? Чому нема ві́лікування для до́ньки наро́ду Мого́?

9 Ой, коли б голова моя стала водою, а око моє — за джерело сльозі́, то я плакав би вдень та вночі над побитими до́ньки наро́ду мого́! **2** Ой, коли б на пустині́ нічлі́г подорожні́х я мав, тоді́ б я покинув наро́да свого, і пішов би від них, бо вони перелю́бники всі, збори зра́дників! **3** Вони напина́ють свого язика́, немов лука свого́, для неправди, мі́цніють вони на землі́ не для правди, бо від злого до злого і́дуть і не знають Мене, говорить Госпо́дь! **4** Один о́дного остеріга́йтесь, і не покладáйтесь на жодного брата, — кожен бо брат обмані́ти — обма́нить, і прія́тель кожен — обмо́вник! **5** Один о́дного зво́дить, і правди не кажуть, привчили́ свого язика́ говорити неправду, помóчили́ся, лихо чинячи! **6** Серед ома́ни твоє

проживання, через омáну не хочуть пізнати Мене, говорить Господь. **7** Тому так промовляв Господь Саваот: Ось Я їх перетóплюю та випробóвую їх, бо що маю вчинити Я ради дочкі Свого люду? **8** Їхній язик — смертонóсна стріла́, він омáну говорить: уста́ми своїми говорить із ближнім про мир, а в нутрі сво́му кладе свою за́сідку. **9** Чи ж за це Я їх не покараю? говорить Господь. Хіба ж над наро́дом, як цей, непомстíться душа Моя? **10** Я плач та ридáння здійму́ над оцими горáми, і спів жалóбний — понад степовíми лугами, вони бо попáлені так, що ними не ходить ніхто, і ре́ву худоби не чути: від птаства небесного й аж до худоби розбі́глося все, відійшло́! **11** І Я Єрусалим на руїни відда́м, на мешка́ння шакалів, а юдські міста́ на спустóшення дам, — і не буде мешка́нця у них! **12** Хто муж мудрий, який зрозумів би оце, і до кого Господні уста́ промовляли, щоб вияснить те, за що згинув цей край, за що спáлений він, як пустиня, і що не́ю не ходить ніхто? **13** А Господь відказав: За те, що вони поки́нули Зако́на Мого, що Я дав перед ними, і не слухалися Мого голосу, і не ходили за ним, за Зако́ном, **14** а ходили за впéртістю серця свого й за Ваáлами, що навчили про них їхні батькі. **15** Тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я їх, цей наро́д, полино́м нагодую й водою отру́йною їх напою́! **16** І розпорóшу Я їх серед наро́дів, яких ні вони, ні батьки їхні не знали, і пошлю Я за ними мечá, аж поки не ви́гублю їх! **17** Так говорить Господь Саваот: Розгля́ньтесь

та голосільниць покличте, і нехай вони прийдуть,
і пошліте до мудрих жінок, — і вони поприходять!
18 І хай поспішають, і хай спів жалоби над ними
підіймуть, — і хай наші очі зайдуться сльозою, а з
наших повіків вода хай течє! **19** Бо почується голос
жалобного співу з Сіону: „Як ми попустошені, як
посоромлені дуже! Бо ми покинули свій край, бо
покинули місце свого пробування“. **20** Тож почуйте,
жінки, слово Господа, і хай ваше ухо візьмє слово уст
Його, і навчіть дочок ваших жалобного співу, й одна
одну — жалобної пісні! **21** Бо смерть увійшла в наші
вікна, до наших палат увійшла, щоб вірізати дітей
з вулиці, із площ — юнаків. **22** Кажі так: Говорить
Господь: І нападає людського трупа, мов гною на
полі, і мов тих снопів за женцєм, і не буде кому
позбирати! **23** Так говорить Господь: Хай не хвалиться
мудрий своєю премудрістю, і хай не хвалиться лицар
своєю хоробрістю, багатий багатством своїм хай не
хвалиться! **24** Бо хто буде хвалитись, хай хвалиться
тільки оцим: що він розуміє та знає Мене, що Я — то
Господь, Який на землі чинить мїлість, правосуддя
та правду, бо в цьому Моє уподобання, каже Господь!
25 Ось дні наступають, — говорить Господь, — і Я
навіщу всіх обрізаних та необрізаних, **26** Єгипет та
Юду, й Едома та Аммонових синів, і Моава та всіх,
хто волосься довкола стриже, хто сидить на пустині,
бо всі оці люди — пообрізані, а весь дїм Ізраїлів —
необрізаносердий!

10 Послухайте слова тогó, що вам каже Господь, о доме Ізраїлів! **2** Так говорить Господь: Не навчайтесь доріг цих народів, і небесних ознак не лякайтесь, — бо тільки погáни лякаються їх! **3** Бо устави народів — марнóта вони, божок бо — це дерево, з лісу вірубане, і це діло рук майстра сокирою! **4** Сріблом та злóтом його прикрáшають, цвяхами та молоткáми прикріплюють їх, і він не захитається. **5** Вони, як опудало на огірковім горóді, й безмовні, і конче їх носять, бо не ходять вони. Не бійтеся їх, бо не вчинять лихого, і також учинити добро — це не в їхній силі! **6** Такого, як Ти, нема, Господи: Ти великий й велике Ім'я Твоє могутністю! **7** Хто не буде боятись Тебе, Цáрю народів? Бо Тобі це належить, бо між усіма мудрецями народів і в усьóму їхньому царстві немає такого, як Ти! **8** Вони стали всі рáзом безумні й безглузді, — наука марна — оце дерево! **9** Срібна бляха з Таршішу привéзена, золото ж з Офїру, праця ма́йстра й руки золотáрської, блакить та пурпúра — їхня одіж, усі вони — праця мистців. **10** А Господь — Бог правдивий, Він — Бог Живий та Цар вічний! Від гніву Його затрясється земля, і не знесуть Його гніву народи. **11** Отак їм скажіть: бóги, що неба й землі не вчинили, погинуть з землі та з-під неба цього! **12** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселénну, і небо напну́в Своїм розумом. **13** Як голос Його забринить, — у небесах шумлять води, а коли підіймає Він хмари із кра́ю землі, коли блискавки чинить дощем та вітер

виводить з криївок Своїх, **14** тоді кожна людина дуріє в своєму знанні, усяк золотар посоромлений через боввана, бо відлив його — це неправда, і немає в них духа! **15** Марнота вони, вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть! **16** Не така, як оці, частка Якова, бо Він все вформував, а Ізраїль — племено спадку Його, Господь Саваот — Його Ймення! **17** Забери із землі свій товар, ти, що сидиш ув облóзі! **18** Бо Господь каже так: Ось цим разом Я кину мешканців цієї землі, мов із прáщі, і притисну їх так, щоб пізнання знайшли. **19** Ой, горе мені за нещастя мого, моя рана болюча! А я говорив: це хвороба моя, і знесу я її. **20** Намета мого попустошено і зірвані всі мої шнóри. Розійшлись мої діти від мене й нема їх, нема вже кому́ розтягну́ти намета мого та повісити завіси мої. **21** Бо па́стирі стали безглу́зді, і вони не зверта́лись до Господа, — тому́ не щастілося їм, і розпорóшене все їхнє ста́до. **22** Голос звістки: Іде ось, і гуркіт великий з північного кра́ю, щоб ю́дські міста́ оберну́ти в спустошення, на мешкання шака́лів. **23** Знаю, Господи, я, що не в волі людини дорóги її, не в силі людини, коли вона ходить, кермува́ти своїм кро́ком. **24** Карай мене, Господи, тільки ж за сýдом, не гнівом Своїм, щоб не знищити мене́! **25** Вилий лю́тість Свою на наро́ди, що не знають Тебе, та на ро́ди, що Йме́ння Твого не кликали, що Якова з'їли й пожéрли його, і погубили його, а мешкання його опусто́шили!“

11 Слово, що було до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Послухайте слів заповіту оцього, і будете їх говорити юдеям і мешканцям Єрусалиму, **3** і скажеш ти їм: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Проклята та людина, що не слухає слів заповіту цього, **4** що його наказав був Я вашим батькам того дня, коли їх виводив із краю єгипетського, із залізного гóрна, говорячи: Слухайтеся Мого голосу, і робіть усе те, що Я накажé вам, — і бóдете ви народом Моїм, а Я бóду вам Богом, **5** щоб Я вíповнив присягу ту, якою Я вашим батькам присягáв дати їм Край, що тече молоком, як сьогодні! А я відповів та сказав: Амíнь, Господи! **6** І промовив до мене Госпóдь: Виголóшуй оці всі слова по юдейських містах та на вулицях Єрусалиму, говорячи: Слухайтеся слів заповіту цього, і викóнуйте їх! **7** Бо направду засвídчив Я вашим батькам того дня, як виводив їх з краю єгипетського, і до сьогодні Я пильно засвídчую, кажучи: Слúхайтеся Мого голосу! **8** Та не слухали й не прихилили вони свого вуха, і кожен ходив за упéртістю злісного серця свого. І Я спровадив на них усі слова заповіту цього, що Я наказав був робити, вони ж не робили. **9** І промовив до мене Господь: Знáйдений бунт між юдеями та між мешкáнцями Єрусалиму! **10** Повернулись вони до гріхів своїх давніх батьків, що слухатися Моїх слів не хотіли, і пішли за богáми чужими, щоб їм служити. Дім Ізраїлів і дім Юдин зламали Мого заповіта, якого Я склав з їхніми батькáми. **11** Тому так промовляє Госпóдь: Ось Я лихо на них наведé, що вийти із

нього не зможуть, і клікати будуть до Мене, але не почую Я їх! **12** І підуть юдейські міста та єрусалимські мешканці, і будуть кричати до богів, що їм ка́дять вони, але ті допомогти — не поможуть їм за часу їхнього лиха! **13** Бо богів твоїх — за числом твоїх міст, Юдо, і за числом вулиць Єрусалиму на́ста́влено жертовників для Моло́ха, жертовників, щоб ка́дити Ваалові. **14** А ти не молися за цього наро́да, і благання й молитви за них не здійсма́й, бо Я не почую за часу того́, коли клікати будуть до Мене з-за лиха свого́! **15** По́що Моєму коханому в домі Моєму чинити злі за́міри? Чи то́всті куски́ і м'ясо посвяти́не відве́рнуть від тебе нещастя твоє? Тоді б ти ра́дів! **16** „Олі́вка зелена, гарна пло́дом хорошим“, — так кликнув Госпо́дь твоє йме́ння. Але з шумом великого вітру огонь запали́вся круг неї, і галу́зки її полама́ються! **17** А Госпо́дь Саваот, що тебе посадив, говорив був на тебе лихе за зло дому Ізраїля та дому Юди, що робили собі, щоб гні́вити Мене, щоб ка́дити Ваа́лові. **18** А Госпо́дь дав пізна́ти мені — й я пізнав, і тоді Ти вчинив, що побачив я їхні діла́. **19** А я був, мов ла́гідна вівця́, що прова́дять її на зако́лення, і не знав, що на мене вони вимишля́ли за́тїї: „Пони́щмо це дере́во з пло́дом його́, і з кра́ю живих його́ ві́тнім, і йме́ння його́ не згадається більше!“ **20** Але, Господи Саваоте, Ти Суддя сра́ведливий, що дослі́джуєш ні́рки та серце, — хай над ними побачу я по́мсту Твою, бо справу свою́ я дові́рив Тобі! **21** Тому так промовля́є Госпо́дь на людей Анато́ту, що пошу́кують ду́шу твою́ та говорять:

„Не пророкуй Ім'ям Господа, щоб не померти тобі від рук наших!“ **22** Тому так промовляє Господь Савао́т: Ось Я наві́щу їх: від меча юнакі́ повмирають, а сини їхні́ та їхні́ дóчки від голоду вмруть! **23** І о́ста́нку не буде по них, бо спрово́джу Я зло на людей Анато́ту у році наві́щення їх!

12 Справедливий Ти, Господи, будеш, коли б я судився з Тобою, проте правувáтися буду з Тобою: чо́му́ то дорога безбожним щасті́ться, чо́му́ то спокі́йні всі зра́дники? **2** Ти їх посадив — і вони вкорені́лись, ростуть і принóсять пло́ді. Ти близькі́й в устах їхніх, та далекий від їхніх серде́ць. **3** А Ти, Господи, знаєш мене, Ти бачив мене й дослі́див моє́ серце, що з Тобою воно. Відлучі́ їх, немов на зарі́з ту отару, і признач їх на день побиття́! **4** Аж доки в жалóбі земля пробува́тиме, і со́хнути буде трава всього́ поля за зло її́ ме́шканців? Гине худóба та пта́ство, бо сказали вони: кінця́ нашого Він не побачить! **5** Як ти з пі́шими бігав, і вони тебе зму́чили, то як будеш змагатися з кіньми? Ти в спокі́йному краї́ безпечний, та що будеш робити в пові́дді Йо́рдáну? **6** Бо також твої́ бра́ття та дім твого́ ба́тька — і вони тебе зраджують, і криком кричать за тобою, — не вір їм, коли й добре тобі говори́тимуть! **7** Поки́нув Я Свій дім, залиши́в спáдок Свій; миле Моє́ї душі́ Я віддав у долоню́ її́ ворогів. **8** Спа́док Мій Мені́ став, мов лев той у лісі, — свій голос дав проти Мене́, то́му́ то його́ Я знена́видив. **9** Чи для Мене́ спáдок Мій, — хижий птах різноба́рвний, що хижі

птахи́ позліта́лись круг нього? Ідіть, позбирайте усю польову́ звірину́, спрова́дьте, щоб жёрли! **10** Числénні па́стирі попсува́ли Мого виноградника, потопта́ли Мій у́діл, Мій улюблений уділ вони обернули на голу пустиню! **11** Обернули його на спусто́шення, він при Мені у жалобі́, спусто́шений, увесь Край опусті́лий, — бо нікого́ нема, хто б поклав це на серце собі! **12** Поприхо́дять на всі лисі гори в пустині́ руї́нники, бо меч Господа все позжирáє від кра́ю землі й аж до кра́ю землі, миру не буде для всякого ті́ла! **13** Пшеницю посі́яли, те́рня ж пожали, наму́чилися, та не мали корі́сти. І буде вам сором за ваші пло́ді́ через лю́тість Господнього гніву! **14** Так говорить Господь про лихих усіх сусі́дів моїх, що вони дотика́ються того спа́дку, що Я дав на спа́дщину наро́ду Моєму Ізраї́леві: Ось Я пови́риваю їх з їхньої́ землі, і вирву ді́м Ю́дин з се́редини їхньої́. **15** І станеться, як Я їх пови́риваю, то верну́ся й помилую́ їх, і кожного з них приверну́ до спа́дщини його́, і кожного до кра́ю його́. **16** І буде, якщо вони справді́ навча́ться дорі́г наро́ду Мого, щоб присягати́ Йме́нням Мої́м: „Як живий Господь“, — як вони присягати́ навчили наро́д Мій Ваалом, то збудую́ться серед наро́ду Мого! **17** А якщо не послу́хають, то ві́рву наро́д цей, вирива́ючи та вигубля́ючи, ка́же Господь!“

13 Так промовив до мене Господь: „Іди й купи собі льняно́го пояса, і підпережі́ ним свої́ стéгна, але в воду не клади́ його“. **2** І купив я того́ пояса за Господні́м словом, та й підпереза́в свої́ стéгна. **3** І

було мені слово Господнє удруге, говорячи: **4** „Візьми того пояса, якого купив, що на стéгнах твоїх, і встань, іди до Ефрату, та й сховай його там у розщілині скéлі“. **5** І пішов я, і сховав його в Ефраті, як Господь наказав був мені. **6** І сталося по багатьох днях, і сказав мені Господь: „Устань, іди до Ефрату, і візьми звідти того пояса, що Я наказав був тобі сховати його там“. **7** І пішов я до Ефрату, і викопав, і взяв того пояса з місця, де я сховав був його, — аж ось той пояс нездáтний! **8** І було мені слово Господнє, говорячи: **9** „Так говорить Господь: Отак зніщу Я Юдину гордість та гордість велику Єрусалиму, **10** цього злого наро́да, що не хоче він слухатися Моїх слів, що ходить за впертістю серця свого! І пішов він в сліди інших богів, щоб служити їм та поклонятися їм. І станеться він, як цей пояс, — до нічо́го нездáтний! **11** Бо як прилягає цей пояс до стéгон чоловіка, так притвердів Я до себе весь Ізраїлів дім та весь Юдин дім, — говорить Господь, — щоб стали наро́дом Мені і йме́нням, і хвало́ю та пишното́ю, — та вони не послухались! **12** І скажеш до них оце слово: Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: усякий бурдю́к вином наповня́ється. І відкажуть тобі: „Чи ми справді не знаєм, що всякий бурдю́к вином наповня́ється?“ **13** І скажеш до них: Так говорить Господь: Ось напóвню Я п'янством усіх ме́шканців кра́ю цьогó, і царів, що сидять на Давидовім троні, і священників, і пророків, і всіх ме́шканців Єрусалиму. **14** І розіб'ю їх одно́го об одного, ра́зом батьків та синів, говорить Господь,

— Не зми́люся, і не зми́лосе́рджуся, і не пожа́лію, щоб їх не пони́щити! **15** Послухайте ви та візьміть до ушей, — не вивіщуйтеся, бо Госпо́дь це сказа́в! **16** Дайте Госпо́ду, Богові вашому, славу, поки не зробить Він те́мно, і по́ки на те́мних гора́х не спіткну́ться вам ноги! І будете ви сподіва́тися сві́тла, а Він зробить це те́мрявою та вчинить імло́ю. **17** А коли ви цьо́го не послу́хаєте, буде плакати таємно душа моя з вашо́ї го́рдости, й око моє проливатиме сльо́зи, і зайдётся сльозою, бо ста́до Госпо́днє займу́ть у полон! **18** Скажіть до царя й до царёво́ї матері: Сідайте додо́лу, бо з голів ваших спала корона вашо́ї слави! **19** Півде́нні міста позамі́кані будуть, і не буде, хто б їх відчини́в, — ви́гнаний буде весь Юда, вигнаний буде ці́лком! **20** Зведіть ваші о́чі, й побачте отих, що прихо́дять із півночі: де череда́ та, що да́на тобі, ота́ра пишно́ти твоє́ї? **21** Що ти скажеш, о до́чко Сіону, як Він над тобою панáми поставить отих, яких ти навчила бу́ла за дові́рених бути, — чи ж му́ки не схоплять тебе, немов ту породі́ллю? **22** коли ж скажеш у серці своєму: „Чому́ такі речі спітка́ли мене?“ — за числе́нні провину тво́ї відкриті подóлки тво́ї, ого́лені ноги тво́ї силомі́ць! **23** Чи му́рин відмі́нить коли свою шкі́ру, а панте́ра — ті пля́ми свої? Тоді зможете й ви чинити добре, навче́ні чинити лихе́! **24** Тому́ розпоро́шу їх, мов ту полóву, що з ві́тром з пустині летить: **25** Оце жеребо́к твій, це у́діл, який Я відмі́ряв тобі, — говорить Госпо́дь, — бо забула Мене та наді́ялася на непра́вду! **26** І закочу́ теж подóлки тво́ї над обличчя

твое, — і покажеться ганьба твоя: **27** твої перелюбства й іржання твої, сором блуду твого на полі на пагірках, — Я бачив гидоти твої. Горе тобі, Єрусалиме, що не очистишся! Доки ж іще?“

14 Слово Господнє до Єремії, що було в справі посухи. **2** „Упала в жалобу Юдея, а брами її ослабили, насупилися на землі, і знявся крик Єрусалиму. **3** А вельможі її своїх слуг посилають по воду, — вони йдуть до криниці — й води не знаходять, їхній посуд порожній вертається. Засоромляться та зашаріють вони, і свої голови понакривають. **4** Тому, що земля стала спрагла, бо дощу не було на землі, засоромилися рільникі, свої голови понакривали. **5** Навіть ланя на полі породить сарнятко та й кине, бо немає трави. **6** Навіть дикі осли поставали на голих горах, вітер втягують, мов ті шакалі, і меркнуть їм очі, бо немає трави. **7** Якщо проти нас свідчать наші провини, о Господи, то зроби ради Ймення Свого, бо намножились наші відступники, ми Тобі нагрішили! **8** О надіє Ізраїлева, о Спасителю в часі неволі, — нащо будеш Ти в Краї, як той чужаниця, й як той подорожній, що намета лише на ночліг розтягає? **9** Нащо будеш Ти, мов людина остовпіла, немов той силач, що не може спасти? Таж Ти в нашій середині, Господи, Ймення ж Твое на нас кличеться, — не залишай нас! **10** Так говорить Господь до народу цього: Так люблять вони волочитись, а не стримувати своїх ніг, тому то не має Господь уподобання в них, — Він тепер їхню провину згадає, і їхній гріх покарає! **11** І

промовив до мене Господь: Не молись за нарід цей на добре йому: **12** Як вони будуть по́стити, Я не послухаю їхніх благань, а коли принесуть цілопа́лення й дар, Я їх не прийму́, — бо Я пови́гублюю всіх їх мечем, і голодом, і моровіцею! **13** А я відказав: О Господи, Боже! Ось пророки гово́рять до них: „Ви не бу́дете бачити мечá, і не буде вам голоду, правдивий бо мир в цьому місці вам дам!“ **14** Та промовив до мене Господь: Ці пророки неправду Іме́нням Моїм пророкують: Я їх не посилав, і не наказував їм, і їм не говорив! Вони вам пророкують невірні виді́ння та ча́ри, нікче́мність й ома́ну свого се́рця. **15** Тому так промовляє Господь на пророків, які пророкують Іме́нням Моїм, хоч Я не посилав їх, та що кажуть вони: „Меч та голод не буде в цім кра́ї“: від мечá та від голоду згинуть пророки такі! **16** А нарід, що таке пророку́ють йому́, розки́даний буде по вулицях Єрусалиму від голоду та від мечá, і не буде кому поховати його́, — вони й їхні жі́нкі, й їхні сини та їхні до́чки, і виллю на них їхнє зло! **17** І ти скажеш до них оце слово: Хай заходять удень та вночі мої очі слізьми́, і нехай не заті́хнуть, бо дівчина, доня народу мого́, буде побита великим нещастям, дуже болю́чим уда́ром! **18** Якщо вийду на поле — ось побиті мечем, й якщо вийду до міста — ось помлі́лі із го́лоду, і навіть пророк та священник шми́гляють по кра́ю, якого не знають. **19** Чи насправді покинув Ти Юду? Чи й Сіоном гиду́є душа Твоя? Чому вра́зив Ти нас — і немає нам ліку? Ми чекаємо миру — й немає добра, і

ча́су вздо́рвлєння — та ось тільки жах! **20** Знаємо, Господи, нашу безбожність, вину наших батьків, бо ми проти Тебе згрішили, — **21** та не відкида́й нас ради Йме́ння Свого́, не безчесть трону слави Своєї, пам'ятай, не зламай заповіту Свого із нами! **22** Хіба є між марніми божка́ми пога́нів такі, що спуска́ють дощі? І чи небо саме дає зли́ву? Чи ж не Ти — Господь Бог наш? Тому́ то на Тебе надіємось ми, бо Ти це все чі́ниш!

15 І промовив до мене Господь: Якщо став би Мойсей й Самуїл перед лицем Моїм, — то душа Моя до наро́ду цього́ не звернулася б! Віджени їх із-перед Мого лица, і нехай повихо́дять! **2** І буде, як скажуть до тебе вони: „Куди пі́демо?“то скажеш до них: Так говорить Господь: Хто на смерть — ті на смерть, і хто на мечá — на мечá, і хто на го́лод — на го́лод, а хто до полóну — в полóн. **3** І Я наві́щу їх чотирьо́ма спосо́бами, говорить Господь: мечем, щоб побити, і псами, щоб їх волочи́ти, і пта́ством небесним, і земно́ю звіри́ною, щоб же́рли та ни́щили. **4** І Я дам їх на по́страх усім ца́рствам землі за Манасію, Єзекі́йного сина, царя Юдиного, за те, що́ зробив був він в Єрусалимі. **5** Бо хто зми́лується над тобою, о Єрусалиме? І хто співчу́ття тобі ві́явить? І хто зве́рне з путі, щоб тебе запитáти про повóдження? **6** Ти покинув Мене, — промовляє Господь, — відступі́вся наза́д, тому Я простягнув Свою руку на те́бе, і знищив тебé, — утомі́вся Я жа́лувати! **7** І вія́чкою їх розві́яв по бра́мах землі, позбавив дітей, і погуби́в Свій наро́д,

бо вони не вернулись з доріг неправдивих своїх, **8** — у Мене більше було його вдів, як морського піску! А на матір юнацтва, — спровадив опівдні грабіжника їм, нагло кинув на неї страхіття та жах, — **9** зомліла вона, що сімox породила, відихнула свою душу, зайшло сонце її, коли був іще день, засоромилася та збентежилася. А решту їх Я дам під мечá перед їхніми ворогами, говорить Господь. **10** Горе мені, моя мати, що ти породила такого менé, чоловіка сварливого та чоловіка сутяжного для всієї землі! Нікому я не позичав, і ніхто мені не боргував, та всі проклинають менé. **11** Промовив Господь: Я справді підсилю на добре тебе, Я справді вчиню, що проситиме ворог тебе за час зла й за час утиску! **12** Чи можна зламати залізом залізо із півночі й мідь? **13** Багатство твоє й твої скарби на здобич віддам, і не за ціну, але за гріхи твої всі, у всіх границях твоїх. **14** І вчиню, що ти будеш служити своїм ворогам у тім краї, якого не знаєш, бо огонь запалав в Моїм гніві, і над вами пала́тиме він! **15** Ти, Господи, знаєш усе, — згадай же менé й заступися за мене, і помстися над тими, що гонять мене! На довгу Свою терпеливість до них мене не бери, знай, що сором носив я за Тебе! **16** Як тільки слова Твої знаходилися, то я їх поїдав, і було слово Твоє мені радістю і втіхою серця мого, бо кликалось Ймення Твоє надо мною, о Господи, Боже Саваоте! **17** Не сидів я на зборі весéлому та не радів, — через руку Твою я са́мітний сидів, бо Ти гнівом напóвнив мене. **18** Чому біль мій став вічний, а рана моя неvigойна,

що не хоче загобітись? Чи справді Ти станеш мені як обманний потік, що води його висихають? **19** Тому Господь так відказав: Якщо ти навернешся, то тебе приверну́, і перед лицем Моїм станеш, а як здобудеш дорогоцінне з нікчемного, будеш як уста Мої: до тебе самі вони звернуться, а не ти до них звернешся! **20** І дам Я тебе для цього народу за мура міцного із міді, і будуть вони воювати з тобою, та не переможуть тебе: бо Я буду з тобою, щоб спасати тебе й щоб тебе рятувати, говорить Господь! **21** І врятую тебе з руки злих, і з рук насильників тих тебе визволю!“

16 І було слово Господнє до мене, промовляючи: **2** „Не бери собі жінки, і хай у тебе не буде синів, ні дочок у цьому місці. **3** Бо так промовляє Господь про синів і про дочок, що народжені в місці цьому, і про їхніх матерів, що народжують їх, і про їхніх батьків, що їх родять у Краї цьому: **4** Від жахливих хворіб повмирають вони, не будуть оплакувані, і не будуть поховані, — гноєм стануть вони на поверхні землі. Від мечá та від голоду згинуть вони, і стане їхній труп стервом птаству небесному й земній звірині. **5** Бо так промовляє Господь: Не заходь у дім смутку, і не ходи голосіти, і не співчувай їм, бо від цього народу забрав Я Свій мир, — говорить Господь, — ласку та милість. **6** І повмирають великі й малі в цьому Краї, не будуть поховані, і голосіти не будуть за ними, і не будуть робити нарізів, і не будуть робити собі лісини. **7** І не будуть ламати їм хліба в жалобі, щоб потішити їх над померлим, і не нап'ють

їх келіхом втіхи над батьком його й його матір'ю.
8 І до до́му бенке́ту не входи, щоб сидіти із ними, щоб їсти й щоб пити. **9** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я припиню́ в цьому місці на ваших оча́х і в днях ваших голос радісний й голос веселий, голос молодого та голос молодої! **10** І бу́де, коли перека́жеш наро́дові цьому́ ці слова́, то скажуть тобі: „За що Господь говорив проти нас все велике це лихо? І яка вина наша, й який то наш гріх, яким ми прогріші́лися Господу, Богові нашому?“ **11** І відкажеш до них: За те, що Мене батьки ваші покинули, — каже Господь, — і пішли за іншими богами і служили їм та поклонялися їм, а Мене полишили й Зако́на Мого не викону́вали! **12** А ви робите гірше від ваших батьків, і кожен із вас ось іде за упе́ртістю лютого серця свого́, щоб Мені не служити, **13** Тому викину вас з цього Кра́ю до кра́ю, якого не знали ні ви, ані ваші батькі́. І будете там богам іншим служити удень та вночі, бо не дам Я вам милости. **14** Тому́ наступають ось дні, — говорить Господь, — і не бу́дуть уже говорити: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із кра́ю єгипетського“, **15** а тільки: „Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із північного кра́ю, і зо всіх тих країв, куди був розігнав їх“. Та Я їх верну́ на їхню зе́млю, яку Я був дав батька́м їхнім. **16** Оце Я пошлю́ по численних рибало́к, — говорить Господь, — і ви́ловлять їх, немов рибу, а пото́му пошлю по численних мисли́вців, і повилóвлюють їх з усіх гір, і з усякого взгі́р'я, і зо скельних розщі́лин. **17** Бо очі Мої

— на всі їхні дорóги: вони не сховалися з-перед Мого
лица, і з-перед ока Мого́ не закрилася їхня провина. **18**
І найперше Я їм надолúжу подвійно за їхню провину
й за гріх їхній, за теє, що тру́пом обри́джень своїх
збезчестили Край Мій, а їхні гидóти спáдок Мій
перепóвнили. **19** О Господи, сило моя та тверди́не
моя, і за́хисте мій в день недо́лі! Поприхо́дять до тебе
наро́ди від кінців землі та й промовлять: Оді́дичили
наші батьки лиш неправду й марно́ту, пожитку ж
від них не було́. **20** Чи зробить лю́дина для себе
богів, а вони не бо́гів? **21** Тому́ то ось Я учиню́, що
пізна́ють цим ра́зом вони, учиню́, що пізнають вони
Мою руку та силу Мою, і пізнають, що Йме́ння Мое —
це Господь!

17 Гріх Юдин на́писаний ри́льцем залі́зним,
діяма́нтовым ві́стрям він ві́ритий на таблі́ці їхнього
серця, і на ро́гах жертóвників їхніх. **2** Як про синів
своїх, так пам'ятають про жертóвники свої та своїх
Аше́р при зеленому де́реві, на високих підгі́рках, **3**
про го́ру на полі. Багатство твоє й твої скáрби на
здóбич віддам, пагірки жертóвні твої — за гріх по
всіляких границях твоїх. **4** І опустиш ти руку свою
спáдку свого, що Я дав був тобі. І вчиню́, що ти б́удеш
служити своїм ворогам у тім кра́ї, якого не знаєш, бо
огонь запали́ли ви в гніві Моїм, й аж навіки палáтиме
він! **5** Так говорить Господь: Прокля́тий той муж, що
надію кладé на лю́дину, і робить раме́ном своїм слабу
плоть, а від Господа серце його відступає! **6** І він б́уде,
як голий той кущ у степу́, і не побачить, щоб добре

прийшло, і він пробуватиме в краї сухому в пустині, у краї солоному та незамешканому. **7** Благословенний той муж, що покладається на Господа, що Господь — то надія його! **8** І він буде, як дерево те, над водою посажене, що над потоком пускає коріння своє, і не боїться, як прийде спекота, — і його листя зелене, і в році посухи не буде журитись, і не перестане приносити плóду! **9** Людське серце найлукавіше над все та невігóйне, хто пізнає його? **10** Я Господь, що досліджує серце, що випробóвує нírки, щоб кожному дати згідно з пóттю його, за плóдом учíнків його. **11** Куропáтва висíджує яйця, яких не принéсла, — це той, хто багатство набув, та неправдою: він покине його в половині днів своїх, і стане безóмним при своєму кінці. **12** Трон слави, висóкий від віку, — це місце нашої святині! **13** Надіє Ізраїлева, Господи, — посорóмлені будуть усі, хто Тебе залишає! Ті, що Мене покидають, на піску́ будуть списані, бо вони покинули Господа, джерело живої води. **14** Уздоров мене, Господи, і буду вздорóвлений я, спаси Ти мене, і я буду спасéний, — бо Ти слава моя! **15** Ось вони мені кажуть: „Де слово Господнє? Нехай воно прийде!“ **16** А я не відтягавсь бути пáстирем в Тебе, не жадав злого дня, Ти це знаєш, — що вихóдило з уст моїх, те перед лицем Твоїм явне булó. **17** Не будь Ти для мене страхіттям, — на день зла Ти моє пристанóвище! **18** Бодай посорóмились ті, хто мене переслідує, а я щоб не був посорóмлений, нехай побентéжені бóдуть вони, а я хай не буду збентéжений, день злого на

них наведі та зламай їх подвійним зламанням! **19**

Так промовив до мене Господь: Іди, і станеш у брамі синів наро́ду, що юдські царі входять нею та нею виходять, та по всіх брамах Єрусалиму. **20** І скажеш до них: Послухайте слова Господнього, царі юдські й уся Юдеє, та всі мешканці Єрусалиму, що входите брамами тими. **21** Так говорить Господь: Стережіться за ду́ші свої, і не носіть тяга́ру за субо́тнього дня, і не носіть його бра́мами Єрусалиму. **22** І не носіть тяга́ру з до́мів ваших субо́тнього дня, і жо́дної праці робити не бу́дете, і день субо́тній освя́тите, як Я вашим батька́м наказав був! **23** Та вони не послухали, й вуха свого не схили́ли, і вчинили себе тугоши́ими, щоб не слухатися та не брати навча́ння. **24** І буде, якщо Мене справді ви бу́дете слуха́тись, — каже Господь, — щоб тяга́ру не носити в брами міста цього́ за субо́тнього дня, і щоб освя́тити день субо́тній, і щоб жо́дної праці в цей день не робити, — **25** то ходи́тимуть бра́мами міста цього́ царі та князі́, що будуть сидіти на троні Давидовім, що їздити будуть колесни́цями й кіньми, вони й їхні прави́телі, юдеї та мешканці Єрусалиму, і це місто стоятиме вічно!

26 І будуть прихо́дити з Юдиних міст та з око́лиць Єрусалиму, і з кра́ю Веніяминового, і з рівни́ни, і з гір, і з півдня, і цілопа́лення й жертви прино́сити бу́дуть, та жертву хлі́бну, і ла́дан, і будуть прино́сити жертву подяки до дому Господнього. **27** А якщо ви Мене не послу́хаєтесь, щоб святити день субо́тній і щоб тяга́ру не носити, і щоб бра́мами Єрусалиму субо́тнього дня

не ходити, то огонь підпалю в їхніх брамах, і він поїсть єрусалимські палати, — і не погасне!

18 Оце слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2** „Устань, і зійди до дому ганчарá, і там почуєш слова Мої“. **3** І зійшов я до дому ганчарá, аж ось він робить працю на кружалі. **4** І в руках ганчарá попсулась посудина, яку він із глини робив. І він знову зробив з неї іншу посудину, як сподобалося ганчарéві зробити. **5** І було мені слово Господнє, говорячи: **6** „Чи не міг би зробити й Я вам, як ганчár цей, о доме Ізраїлів? каже Господь. Ось як глина в руці ганчарá, так в руці Моїй, доме Ізраїля, й ви! **7** Я часом кажу про нарód та про царство, щоб вірвати його, і щоб розбити та вигубити, **8** та коли цей нарód, що про нього казав Я, повернеться від свого зла, то пожалую Я щодо того зла, яке думав чинити йому. **9** А часом кажу про нарód та про царство, щоб його збудувати та щоб посадити, **10** та як він зробить зле в Моїх óчах, щоб не слухатися Мого гóлосу, то пожалую щодо того добра, про яке говорив, що вчиню Я його. **11** А тепер скажи до юдея й до мешканців Єрусалиму, говорячи: Так говорить Господь: Ось готую лихé проти вас, і задумую задум на вас, — верніться ж ви кожен з дороги своєї лихóї, і поліпшіть дорóги свої й свої вчинки! **12** Та вони відказали: „Пропáло! бо ми будемо ходити за своїми думками, і кожен робитиме згідно з упéртістю серця свого.“ **13** Тому так промовляє Господь: Поспитайте но ви між народами, — чи хто чув, як оце? Страшну річ учинила та дівá Ізраїлева! **14**

Хіба́ сніг Лівáну зійде зо скелі на полі? Чи ви́сохнуть
во́ди чужі та холодні, текучі? **15** Бо про Мене забув
Мій наро́д: вони ка́дять марно́ті, а та рóбить їм так,
що вони на дорогах своїх спотика́ються, на давніх
путях, щоб ходити стежка́ми, по дорозі невбі́тій, **16**
щоб свій Край учинити страхі́ттям, посміхо́вищем
вічним. Кожен, хто бу́де прохóдити ним, остовпі́є та
буде хита́ти головою своєю. **17** Мов вітер зо сходу,
розвію Я їх перед во́рогом; потілицю, а не обличчя Я
їм покажу у день їхнього го́ря!“ **18** І сказали вони:
„Ходіть, і обмірку́ємо за́мири на Єремію, бо не згинув
Зако́н у священика, і рада в премудрого, а слово в
пророка. Ходіть, і уда́рмо його язиком його власним, і
не зважаймо на жодні слова́ його!“ **19** Послухай мене,
о мій Господи, і почуй го́лос моїх супро́тивників! **20**
Хіба́ замість доброго злим надолу́жено буде? Бо яму
копають вони для моєї душі. Згадай же, що перед
обличчям Твоїм я стояв, щоб до́бре про них говорити,
щоб гнів Твій від них відверну́ти! **21** Тому їхніх синів
віддай го́лодові, і мі́ццю мечá викинь їх з Кра́ю, і бодай
жінки їхні діте́й погубі́ли та вдо́вами стали, а їхні
чолові́ки хай смертю повбі́вані бу́дуть, юнакі́ їхні
хай бу́дуть побі́ті мече́м на війні! **22** Нехай чується
крик з їхніх до́мів, — бо орду́ Ти знена́цька спрово́диш
на них, — бо яму копали вони, щоб схо́пити мене,
і для ніг моїх па́стки поста́вили. **23** А Ти, Господи,
знаєш увесь їхній за́мір на мене на смерть, — не
прости їм провин, а гріха́ їхнього із-перед обличчя

Свого не зітрі́, і хай перед Тобою спіткну́ться вони, —
зроби поміж ними оце під час гніву Свого́!

19 Господь сказав так: „Іди, і купиш ба́ньку в ганча́ра, і візьми собі з старші́х наро́ду та з старші́х священників. 2 І вийдеш до долини Бен-Гіннома, що при вході до Череп'яної брами, і будеш там оголошувати ті слова́, що до тебе Я їх говоритиму. 3 І скажеш: Послухайте слова Господнього, царі Юди та мешканці Єрусалиму! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зло наведу́ на це місце, так що всякому, хто почує про нього, задзвеніть в його ву́хах! 4 Це за те, що вони залиши́ли Мене, і вчинили чужим оце місце, і кади́ли у ньому для інших богі́в, що не знали їх ані вони, ні батьки їхні, ані юдейські царі, і кров'ю невинних напов́нили місце оце, 5 і пагірки побудува́ли Ваа́лові, щоб палити дітей своїх на огні цілопа́лення для Ваала, чого́ не велів Я і не говорив, і що на серце Мені не прихо́дило! 6 Тому́ наступають ось дні, — говорить Господь, — що не буде вже зва́тися місце це „То́фет“ і „Долина Бен-Гіннома“, а тільки „Долина Убівства“. 7 І зни́щу на місці цьо́му раду Юдину та Єрусалиму, і впаду́ть від меча́ перед їхніми ворогами та від руки тих, хто шукає їхньої душі, і дам падло́ їхнє на стёрво для птаства небесного та для земної звіри́ни. 8 І вчиню́ оце місце страхі́ттям і по́сміхом, — кожен, хто буде прохóдити ним, остовпи́є й засвище, побачивши всі його вра́зи. 9 І вчиню́, що вони будуть їсти тіло синів своїх й тіло дочо́к своїх, і тіло один óдного їсти вони

бúдуть в облóзі та в úтискові, яким будуть тíснути їх вороги їхні та ті, хто буде шукати їхню душу. **10** І розіб'єш баньку на очáх тих людей, що ходять з тобою, **11** та й скажеш до них: Так говорить Господь Саваот: Отак розіб'ю́ Я наро́д цей та місто оце, як розбивається пóсуд ганча́рський, що не може вже бути напáвленим, — і будуть ховати у То́феті через брак місця на по́греб. **12** Так зроблю́ цьому́ місцю, говорить Господь, та мешканцям його́, щоб зробити це місто, як То́фет. **13** І стануть домí Єрусалиму та домí царів Юди, як місце те То́фет, — нечисті усі ті домí, що кадили на їхніх даха́х усім небесним світі́лам, та лили́ жертви литі́ для інших богі́в! **14** І прийшов Єремíя з То́фету, куди поси́лав його́ Господь пророкувати, і став у дворі́ Господнього́ дому, і сказав до всього́ наро́ду: **15** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраї́лів: Ось спрова́джу до міста́ цього́ та до всіх його́ міст усе те лихо, що Я говорив був на ньо́го, бо вчинили вони свою́ шию́ твердо́ю, щоб не слухатися Мої́х слів!

20 І почув Пашху́р, — Іммерів син, священик, що був ста́ршим нагля́дачем, начальник Господнього́ дому, — Єремíю, що пророкував ці слова́. **2** І Пашхур набив пророка Єремíю, і посадив його́ у в'язни́цю, що була в горі́шній брамі́ Веніа́миновій, що в Господньому́ домі́. **3** І сталося наступного́ дня, і вивів Пашхур Єремíю з в'язни́ці, а Єремíя промовив до нього́: Не Пашхур Господь дав ім'я́ тобі, а тільки Маго́р-Міссавів. **4** Бо так промовляє Господь: Ось Я зроблю́ тебе жа́хом для тебе

самого та для всіх твоїх приятелів, і вони попадають від меча ворогів своїх, а очі твої будуть бачити це. А всього Юду віддам у руку царя вавилонського, і він нажене їх до Вавилону, і позабиває їх мечем. **5** І дам увесь скарб цього міста та увесь його здобуток, і всю коштовність його, та всі скарби юдських царів, — усе це дам у руку їхніх ворогів, і вони пограбують їх, і візьмуть їх та й відведуть їх до Вавилону. **6** А ти, Пашхуре, та всі мешканці дому твого підете до полону. І прийдеш ти до Вавилону, і помреш там, і будеш похований ти та всі твої приятелі, яким ти неправдиво пророкував. **7** Намовляв мене, Господи, — і був я намовлений, Ти взяв міцно мене — й переміг! Я став цілий день посміховищем, кожен глузує із мене. **8** Бо коли тільки я говорю, то кричу, кличу: „Гвалт!“ та „Грабіж!“ і так сталося слово Господнє мені цілий день за ганьбу й посміховище. **9** І я був сказав: Не буду Його споминати, і не буду вже Йменням Його говорити! І стало це в серці моїм, як огонь той палючий, замкнений у кістках моїх, — і я змучивсь тримати його й більш не можу! **10** Бо чув я обмову численних, — ось óстрах навколо: Розкажіть, — донéсемо на нього! Кожен муж, який в мирі зо мною, чатує мого упáдку та каже: „Може буде обмáнений — і переможемо його, і помстимóся над ним!“ **11** Та зо мною Господь, як потужний силáч, тому ті, хто женеться за мною, спіткнуться та не перемóжуть! Будуть сильно вони посорóмлені, бо робили без рóзуму, — вічний сором їм буде, який не забúдеться! **12** А Господь Саваót

випробовує праведного, бачить нирки та серце. Хай над ними побачу я помсту Твою, бо Тобі я відкрив свою справу! **13** Співайте пісні Господеві, усі хваліть Господа, бо спасає Він душу убогого від руки лиходіїв! **14** Проклятий той день, коли я народився, день, коли породила мене моя мати, хай благословенний не буде! **15** Проклятий той муж, який сповістив мого батька, говорячи: „Народилось тобі дитя-хлопець“, а тим справді потішив його! **16** І бодай стався муж той, немов ті міста, що Господь зруйнував й не пожалував їх, і нехай чує крик він уранці, а лемент військовий у часі полудня, **17** за те, що в утробі мене не забив, — і тоді була б стала мені моя мати за гріб мій, а утроба її вагітною навіки була б! **18** Чого то з утроби я вийшов, щоб бачити клопіт й скорботу, і нащо кінчаються в соромі ці мої дні?

21 Слово, що було до Єремії від Господа, коли цар Седекія послав був до нього Пашхура, сина Малкійїного, та священника Цефанію, сина Маасеїного, говорячи: **2** „Звернися за нас до Господа, бо Навуходоносор, цар вавилонський, воює проти нас. Може Господь зробить з нами за всіма Своїми чудами, і той відійде від нас!“ **3** І сказав Єремія до них: „Так скажіть до Седекії: **4** Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Ось Я назад оберну військові знаряддя, що в вашій руці, що ви воюєте ними поза муром з вавилонським царем та з халдеями, які облягають вас, і позбираю їх до середини цього міста. **5** І буду Я воювати з вами рукою витягнуною та сильним

раме́ном, і в гніві, і в лю́ті, і в великому пересе́рді! **6** І
вразу́ ме́шканців цього міста, і чоловіка, і худобу,
— від великої морові́ці повмирають вони! **7** А
потому — говорить Господь — Я віддам Седекію,
Юдиного царя, і його рабів, і наро́д, і врятованих у
цьому місті від морові́ці, від меча та від голоду в
руку Навуходоно́сора, царя вавилонського, та в руку
ворогів їхніх, що шукають їхньої душі, і він ударить
їх ві́стрям меча, — не змилується над ними й не
змилосе́рдиться, і не матиме любови! **8** А цьому
наро́дові скажеш: Так говорить Господь: Ось Я даю
перед вами дорогу життя й дорогу смерти. **9** Хто
сидітиме в цьому місті, той помре від меча́, і від
голоду та від морові́ці; а той, хто пере́йде і при́йде
до халдеї́в, що вас обляга́ють, буде жити, і стане
йому душа його за здо́бич. **10** Бо Я оберну́в лице
Своє на це місто на зло, а не на добре, — говорить
Господь, — воно буде да́не в руку царя вавилонського,
а він спалить його огнем! **11** А домові царя Юди
скажи так: Послухайте сло́ва Господнього: **12** Доме
Давидів, отак промовляє Госпо́дь: Судіть вранці суд і
рятуйте грабо́ваного від руки переслі́дника, щоб не
вийшла, немов той огонь, Моя лють, — і вона запала́є
за зло ваших учинків, і не буде кому погасіти! **13** Ось
Я проти тебе, мешканко долини, о скéле рівніни,
— говорить Госпо́дь, — на вас, що говорите: „Хто
при́йде на нас і хто вві́йде в помéшкання наші?“ **14**
Бо Я покараю вас згідно із плóдом ваших учинків, —

говорить Господь, — і огонь запалю в його лісі, і він пожере всі довкілля його!

22 Так говорить Господь: Зійди в дім Юдиного царя, і будеш казати там оце слово, **2** та й промовиш: Послухай Господнього слова, о царю юдейський, що сидиш на Давидовім троні, ти й раби твої та нарód твої, що входите в бра́ми оці. **3** Так говорить Господь: Чиніть правосúддя та правду, і рятуйте грабóваного від руки гнобителя, чужинця ж, сироту та вдову не гнобіть, не грабу́йте, і крови невинної не проливайте на місці цьому! **4** Бо коли оце слово наспра́вді ви віконаєте, то ходитимуть бра́мами дому оцього царі, що будуть сидіти на троні Давида, що їздити будуть колесніцями й кіньми, він і раб його та нарód його. **5** А якщо не послухаєтесь оцих слів, то клянуся Собою — говорить Господь: руїною ста́неться дім цей! **6** Бо так промовляє Господь про дім царя Юди: Ти для Мене Гілеа́д, щит Лівáну, та поправді кажú Я, — тебе оберну́ на пустиню, на міста́ незаселені! **7** І приготую́ на тебе отих, що руйнують лю́дину та збро́ю її, і вони твої кédри добі́рні зітну́ть і їх повкида́ють в огонь! **8** І люди числénні ходитимуть містом оцим і будуть казати один до одно́го: За́що Господь зробив так цьому́ місту великому? **9** І відкажуть: За те, що вони поки́нули заповіта Господа, Бога Свого, і вклонялися іншим богам, і служили їм. **10** Не плачте за вмерлим, і не жалку́йте за ним, — але плакати — плачте за тим, хто відходить в полóн, бо вже не поверне́ться, і не побачить землі, де він народився. **11** Бо так промовляє

Господь до Шаллума, сина Йосіїно́го, царя Юдиного, що царював замість Йосії́, свого ба́тька, що вийшов із місця цього́: Він сюди вже не вёрнеться! **12** Бо помре він у місці, куди його полоніли, Краю ж цього́ не побачить уже. **13** Горе тому́, хто несправедливістю дім свій будує, а верхні кімнати — безпра́в'ям, хто каже своєму ближньому працювати дарёмно, і платні його йому не дає, **14** що говорить: Збудую собі дім великий, і верхні кімнати широкі!“І вікна собі повиру́бує, й криє кедри́ною, і малює червоною фарбою. **15** Чи ти зацарюєш тому́, що в кédрах ти мешкаєш? Чи ж твій ба́тько не їв та не пив? І коли правосúддя та правду чинив він, тоді було добре йому́, — **16** він розсúджував справу нужде́нного й бідного, й тоді добре було! Чи не це — Мене знати? говорить Господь. **17** Хіба твої очі та серце твоє не обернені тільки на ко́ристь свою́, та щоб пролива́ти кров невинну, і щоб гніт та насилля чинити? **18** Тому так промовляє Господь про Егоякі́ма, Йосіїно́го сина, царя Юдиного: Не будуть за ним голосити: „О мій брате!“ й „О сéстро!“ Не будуть за ним голосити: „О пане" й „О вели́чносте його!“ **19** Поховають його, немов того осла, волóчачи та викидаючи геть за брами Єрусалиму. **20** Зійди на Лива́н та й кричи, і в Баша́ні свій голос подай, і кричи з Аварі́му, бо пони́щені всі твої дру́зі. **21** Говорив Я тобі в час гара́зду твого́, але ти ка́зала: „Не слúхатиму!“ Це дорóга твоя від юна́цтва твого́, бо не слухалась ти Мого голосу. **22** Усіх твоїх па́стирів буря розкидає, а коха́нці твої підуть до полону, —

справді, тоді посоромлена та побентежена будеш за все своє зло! **23** О ти, що сидиш на Ливані, що кублишся в кédрах, — як ти б́удеш стогна́ти, як бо́лі й дрижа́ння на тебе спаду́ть, мов на ту породі́ллю!

24 Як живий Я, — говорить Госпо́дь, — коли б був Коні́я, син Єго́якимів, цар Ю́дин, печа́ткою-пе́рснем на прави́й руці Мої́й, — справді Я й звідти тебе зірву́!

25 І дам Я тебе в руку тих, хто шукає твоєї душі, і в руку тих, що бої́шся ти їх, і в руку Навуходоно́сора, царя вавилонського, і в руку халде́їв. **26** І кину тебе й твою матір, яка породила тебе́, до іншого кра́ю, де ви не зроді́лись, — і там — ви повмира́єте! **27** А до Кра́ю, куди вони пра́гнуть душею своєю верну́тись, — туди не поверну́ться! **28** Чи муж цей, Коні́я, — це гли́няний по́суд, погóрджений та розпорóшений? Хіба він посúдина та непотрі́бна? Чом відкинені він та насіння його́, та й закинені в землю, якої не знають?

29 О Кра́ю, мій Кра́ю, о Кра́ю, — послухай Господнього сло́ва: **30** Так говорить Госпо́дь: Запишіть лю́дину оцю са́мітною, мужем, якому не буде щасті́тись у днях його́, бо ні́кому з насіння його́ не пощасти́ться сидіти на троні Давидовім та панувати ще в Юді!

23 Горе па́стирям тим, що розгублюють та розганяють ота́ру Мого пасові́ська, говорить Госпо́дь!

2 Тому так промовляє Госпо́дь, Бог Ізраї́лів, про па́стирів тих, що пасуть Мій наро́д: Ви ота́ру Мою розпорóшили й їх розігна́ли, та не наглядали за ними. Ось тому покараю Я вас за лихі ваші вчинки, говорить Госпо́дь! **3** А Я позбираю останок ота́ри

Своїї зо всіх тих країв, куди Я їх повиганяв був, і їх поверну́ на пасови́ська їхні, і вони порозплóджуються та розмно́жаться. **4** І над ними поставлю Я па́стирів тих, які па́стимуть їх, і не будуть боятися вже й не злякаються, і не будуть загублені, каже Господь! **5** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і поставлю Давидові праведну Па́рость, і Цар зацарює, і буде Він мудрий, — і правосúддя та правду в Краю запрова́дить. **6** За днів Його Юда спасе́ться, Ізраїль же буде безпечний. А це Його Йме́ння, яким Його кликати будуть: „Господь — праведність наша“. **7** Тому наступають ось дні, — говорить Господь, — і не будуть уже говорити: „ Як живий Господь, що вивів синів Ізраїлевих із краю єгипетського“, **8** а тільки: „ Як живий Господь, що вивів і вівпровадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганяв!“ І осядуть вони на своїй землі. **9** Про пророків. Розривається серце моє в моїм нутрі, тріпóчуть всі ко́сті мої, я став, як п'яний, як той муж, що по ньому вино перейшло́, через Господа й ради святих Його слів, **10** Бо земля перелю́бниками стала по́вна, бо через прокля́ття потра́пила в жалóбу земля, повисиха́ли в степа́х пасови́ська, бо стався лихим їхній біг, їхня сила — це кривда. **11** Бо й пророк та священник гріша́ть, — їхнє зло Я знайшов теж у домі Своїм, говорить Господь. **12** Тому буде для них їхня доро́га, мов ско́взанка в те́мряві, вони бу́дуть попхне́ні й впаду́ть через неї, бо зло Я спрово́джу на них ро́ку наві́щення

їх, говорить Господь. **13** А в тих самарійських пророків Я бачив безглуздя, — вони пророкували Ваалом собі, і вчинили блудячим народ Мій, Ізраїля! **14** А в єрусалимських пророків Я бачив гидоту: перелюбство й ходіння в неправді, і руки злочинців зміцніли вони, щоб ніхто з свого зла не вернувся. Всі вони Мені стали, немов той Содом, а мешканці його, як Гомора. **15** Тому так промовляє Господь Саваот про пророків оцих: Ось Я їх полином нагодую, і водою отруйною їх напою, бо від єрусалимських пророків безбожність пішла для всієї землі! **16** Так говорить Господь Саваот: Не слухайте слів цих пророків, що вам пророкують, — вони роблять безглуздими вас, висловлюють привиди серця свого, а не слово з уст Господніх. **17** Вони справді говорять до тих, що Мене ображають: „Господь говорив: Мир вам буде!“ А кожному, хто ходить в упертості серця свого, говорять вони: „Зло не прийде на вас!“ **18** А хто ж то стояв на таємній Господній нараді, і бачив та чув Його слово? Хто до слова Його прислухався й почув? **19** Ось буря Господня, як лютість, виходить, а вихор крутливий на голову несправедливих впаде. **20** Гнів Господній не вернеться, поки не зробить, і поки не виконає Він замірів серця Свого; наприкінці днів зрозумієте добре все це! **21** Цих пророків Я не посилав, — вони побігли самі, Я їм не говорив, — та вони пророкують. **22** А якби в Моїй раді таємній стояли вони, то вони об'являли б народові Моєму слова Мої, і їх відвертали б від їхньої злої дороги, та від зла їхніх учинків. **23** Чи

Я Бог тільки зблизька, — говорить Господь, — а не Бог і здалека? **24** Якщо заховається хто у криївках, то Я не побачу Його? говорить Господь. Чи Я неба й землі не наповнюю? каже Господь. **25** Я чув, що говорять пророки, що Йменням Моїм пророкують неправду й говорять: „Мені снилося, снилось мені!“ **26** Як довго це буде у серці пророків, які пророкують неправду, та пророкують оману свого серця? **27** Вони замишляють зробити, щоб народ Мій забув Моє Ймення, їхніми снами, які один одному розповідають, як через Ваала забули були їхні батьки Моє Ймення. **28** Той пророк, що йому снився сон, нехай розповідає про сон, а з яким Моє слово, хай каже про слово правдиве Моє, — що солоні до збіжжя? говорить Господь. **29** Хіба слово Моє не таке, як огонь, — говорить Господь, — і як молот, що скелю розлупує? **30** Тому то ось Я на пророків, — говорить Господь, — що слова Мої крадуть один від одного. **31** Ось Я на пророків, — говорить Господь, — що вживають свого язика, але кажуть: Це мова Господня! **32** Оце Я на тих, що сни неправдиві звіщають, — говорить Господь, — вони розповідають про них та впроваджують в блуд Мій народ своєю неправдою й глумом своїм, хоч Я не посилав їх і їм не наказував, і вони допомогти — не поможуть народові цьому, говорить Господь. **33** А коли запитає тебе цей народ, чи пророк, чи священник, говорячи: „Яке то Господнє пророцтво?“ то скажеш до них: „Ви тягар, — і Я вас покидаю“, говорить Господь. **34** А пророка й священника та той народ, який скаже: „Господній

тяга́р“, — то Я мужа того й його дім покара́ю! **35** Отак скажете ви один óдному й кожен до брата свого: „Що Господь відповів“, й „що Господь говорив?“ **36** А про „Господній тяга́р“ не згадуйте бі́льш, бо кожному слово його стане за тяга́ра, і ви перекрути́ли б слова Бога Живого, Господа Савао́та, нашого Бога. **37** Так пророкові скажеш: „Що́ Господь тобі відповів“, і „Що́ Господь говорив?“ **38** Якщо ж будете ви говорити: „Господній тяга́р“, тому так промовляє Госпо́дь: За те, що ви кажете слово оце: „Господній тяга́р“, хоч Я посилав до вас, ка́жучи: Не говорі́те „Господній тяга́р“, **39** тому конче Я вас підійму́, немóв тяга́ра, та й викину вас і те місто, що дав був Я вам та вашим батька́м, від Свого лица. **40** І дам Я на вас сором ві́чний та ві́чну ганьбу, що не буде забу́та!

24 Господь показав мені, і ось два коші́ фі́г стояли перед храмом Господні́м, потóму, як Навуходно́сор, цар вавилонський, вигнав Єхоні́ю, Єгоякимового сина, царя Юдиного, та правителів Юдських, і ма́йстра, і слю́саря з Єрусалиму, та й привів їх до Вавилону. **2** Один кіш — фі́ги дуже добрі́, як фі́ги першого врожа́ю, а один кіш — фі́ги дуже злі́, яких не ї́дять через їхню неприда́тність. **3** І промовив до мене Господь: Що́ ти бачиш, Єремі́є? А я відказав: Фі́ги. Фі́ги добрі́ — дуже добрі́, а злі́ — дуже злі́, яких не ї́дять через їхню неприда́тність. **4** І було́ мені слово Господнє, гово́рячи: **5** Так говорить Господь, Бог Ізраї́лів: Як фі́ги ці добрі́, так оберну́ Я на добре вигна́нців Юдиних, яких Я послав із цього місця до кра́ю халдейського.

6 І зверну́ Я Своє око на них на добро, і поверну́ їх до цього кра́ю, і збудую́ їх, а не розіб'ю́, і засаджу́ їх, а не вірву. 7 І дам Я їм серце пізнати Мене, що Я — Господь. І вони Мені будуть наро́дом, а Я буду їм Богом, бо вони навёрнуться до Мене всім серцем своїм! 8 А як фі́ги ті злі, яких не їдять через їхню непридатність, то так говорить Господь: За такого Я дам Седекію, царя Юдиного, і його правителів та решту Єрусалиму, що залиші́лися в цьому кра́ї та що сидять у кра́ї єгипетському. 9 І дам їх за о́страх, на зло для всіх царств землі, на га́ньбу та за прі́тчу, на глум та на прокля́ття в усіх тих місцях, куди ви́жену їх. 10 І пошлю́ на них меча, і голод та морови́цю, аж поки не вигублені будуть на землі, яку Я був дав їм та їхнім батька́м!“

25 Слово, що бу́ло до Єремії про ввесь наро́д Юдин за четвертого року Єгоякіма, сина Йосі́їного, царя Юдиного — це перший рік Навуходонóсора, царя вавилонського, 2 що його сказав пророк Єремія про ввесь Юдин наро́д та до всіх ме́шканців Єрусалиму, говорячи: 3 „Від тринадцятого року Йосі́ї, Амоного сина, царя Юдиного, і аж до цього дня, це вже двадцять і три роки, було слово Господнє до мене. І говорив я до вас, говорячи пильно, та не слухали ви. 4 І поси́лав Господь до вас усіх Свої́х рабів пророків, рано та пізно, та не слухали ви, і не нахилили свого уха, щоб послухати. 5 А вони говорили: Верні́ться кожен зо своєї злої дороги та зо зла ваших учі́нків, і сидіть на тій землі, яку Господь дав вам та вашим

батька́м відві́ку й аж наві́ки. **6** І не ходіть за іншими бога́ми, щоб служити їм та щоб вклоня́тися їм, і не гні́віть Мене роботою ваших рук, — і Я не вчиню́ вам лихого. **7** Та ви не прислу́халися до Мене, — говорить Господь, — щоб не гні́вити Мене чином рук своїх, на зло собі. **8** Тому́ так промовляє Господь Саваот: За те, що ви не слухали́ся слів Моїх, **9** ось Я пошлю́ й позбираю́ всі півні́чні ро́ди, — говорить Господь, — пошлю́ до Навуходонóсора, царя вавилонського, Мого раба, і наведу́ їх на край цей, і на мешканців його та на всіх цих наро́дів навколо, і вчиню́ їх за́кляттям, і оберну́ їх на страхі́ття, і на посміхо́вище, і на ві́чні руїни. **10** І Я ві́гублю в них голос раді́сний та голос веселий, голос молодого та голос молодої, гуркі́т жóрен та сві́тло світи́льника... **11** І стане цей край руїною, спусто́шенням, а ці народи будуть служити вавилонському царéві сі́мдеся́т лі́т! **12** І станеться, як спóвниться сі́мдеся́т лі́т, покара́ю Я вавилонського царя та цей люд, — говорить Господь, — за їхню провину, та халдейський край, — й оберну́ його на ві́чне спусто́шення. **13** І спрова́джу на цей край всі Мої слова́, що Я говорив був проти нього, усе, що написане в цій книзі, що пророкував Єре́мія про всі наро́ди. **14** Бо їх понево́лять численні народи та великі царі, і Я надолу́жу їм за їхнім чином та за ді́лом їхніх рук. **15** Бо так промовляє до мене Господь, Бог Ізраї́лів: Візьми з Моєї руки кéліха вина цього гні́ву, і напóїш ним усі наро́ди, до яких поси́лаю тебе. **16** І будуть вони пити, і будуть хитатися, і стратять

розум через мечá, що Я посилаю між них..." 17 І взяв я кéліха з Господньої руки, і напоїв усі нарóди, до яких Господь висилав мене: 18 Єрусалим та міста Юди, і царів його та правітелів його, щоб віддати їх на руїну, на страхіття, на посміховище та на прокляття, як цього дня, 19 фараона, царя єгипетського, і рабів його, і правителів його, та весь його нарóд, 20 і всю мішаніну народів Єгипту, і всіх царів краї Уц, і всіх царів филистімського краї, і Ашкелон, і Аззу, і Екрон, і решту Ашдоду, 21 Едома й Моава та синів Аммона, 22 і всіх царів Тиру, і всіх царів Сидону, і всіх царів островів, що на тому боці моря, 23 і Дедана, і Тему, і Буза, і всіх, що волóсся довкóла стрижуть, 24 і всіх царів Арабії, і всіх царів мішаних нарóдів, що пробувають у пустині, 25 і всіх царів Зімрі, і всіх царів Еламу, і всіх царів Мідії, 26 і всіх царів півночі, близьких та далеких один від óдного, і всі царства землі, що на земній поверхні, а цар Шешаху буде пити по них. 27 І скажеш до них: Так говорить Господь Саваóт, Бог Ізраїлів: Пийте й впивáйтеся, і вимéтуйте, і падайте та не вставайте перед мечém, що Я посилаю між вас. 28 І буде, коли не захóчуть вони взяти кéліха з твоєї руки на пиття, то промовиш до них: Так говорить Господь Саваóт: Конче бóдете пити! 29 Бо ось у місті, що там було кликане Ймéння Моє, починаю чинити лихе, а чи ви не покарані бóдете? Покарані бóдете, бо Я кличу мечá на всіх мéшканців краю, говорить Господь Саваóт! 30 А ти пророкувати їм будеш усі ці словá, й до них скажеш: Господь

загриміть з височини, і з мешкання святого Свого
Свій голос подасть! Загримить на оселю Свою, кликне
Він, мов чавільники ті винограду, відповість усім
мешканцям земним! **31** Дійде гомін до краю землі, бо
в Господа пря із народами, — Він буде судити кожне
тіло і несправедливих віддасть їхньому мечеві, —
говорить Господь. **32** Так говорить Господь Саваот:
Ось лихо виходить від люду до люду, і буря велика
пробудиться з кінців землі, — **33** і будуть побиті
від Господа в день той лежати від краю землі й аж
до краю землі: не будуть оплакувані, і не будуть
позбірані, і не будуть поховані, — гноєм стануть
вони на поверхні землі! **34** Ридайте, о пастирі, та
голосіть, і валяйтесь у попелі, проводирі ви отари, бо
виповнилися ваші дні для зарізу, і вас розпоробу, і
впадете, немов дорогога та посудина! **35** І не матимуть
пастирі захисту, а проводирі череді — утікання. **36** І
чути крик пастирів, і лемент тих поводитирів череді,
бо спустошить Господь їхню череду, **37** і спустошені
мирні пасовиська через палання Господнього гніву...
38 Він покинув, як лев свою пущу, бо стався страхіттям
їхній край через меча гнобителя, і через запал гніву
Його“.

26 На початку царювання Єгоякіма, сина Йосіїного,
царя Юдиного, було оце слово від Господа, кажучи: **2**
„Так говорить Господь: Стань на подвір'ї Господнього
дому, і будеш говорити всім Юдиним містам, що
приходять на поклін до Господнього дому, усі ті
слова, що Я наказав був тобі, щоб до них говорити, —

не вбав ані слова. **3** Може почують вони, і вёрнуться кожен зо своєї злої дороги, й Я пожалую щодо зла, яке думаю вчинити їм через злі їхні вчинки! **4** І скажеш до них: Так говорить Господь: Якщо ви не будете прислухуватися до Мене, щоб ходити за Законом Моїм, якого Я дав вам, **5** щоб прислухуватися до слів Моїх рабів пророків, яких Я посилаю до вас рано та пізно, та не слухали ви, **6** то вчиню з оцим домом, як з Шіло, а місто це дам на прокляття для всіх народів землі“. **7** І чули священники, і пророки, і весь народ Єремію, що говорив ці слова в Господньому домі. **8** І сталося, як Єремія закінчив говорити все, що наказав був Господь сказати до всього народу, то схопили його священники, і пророки, і весь народ, говорячи: „Ти конче помреш! **9** Навщо пророкував ти Господнім Ім'ям, кажучи: Як Шіло, буде дім цей, а місто це буде зруйноване, так що не буде в ньому мешканця?“ І зібрався весь народ проти Єремії в Господньому домі. **10** І почули ці слова Юдині князі, і відійшли з царського дому до дому Господнього, і сіли при вході до нової Господньої брами. **11** І сказали священники та пророки до князів та до всього народу, говорячи: „Присуд смерти цьому чоловікові, бо він пророкував проти цього міста, як ви чули своїми вухами!“ **12** І сказав Єремія до всіх князів і до всього народу, говорячи: „Господь послав мене пророкувати проти цього дому, і проти цього міста всі ті слова, що ви чули. **13** А тепер поліпшіть ваші дороги та ваші чини, і слухайтеся голосу Господа, вашого Бога, то пожалує

Господь щодо зла, яке говорив був на вас. **14** А я — ось я в вашій руці: робіть мені як добре, і як правдиве в ваших очах! **15** Тільки справді пізнаєте ви, якщо ви вб'єте мене, що ви невинну кров спровадите на себе й на це місто та на мешканців його, бо Господь справді послав мене до вас говорити в ваші вуха всі ці слова.“ **16** І сказали князі та весь народ до священників та до пророків: „Цей чоловік не підлягає присуду смерти, бо він говорив до нас Ім'ям Господа, нашого Бога!“ **17** І встали люди зо старших краю, і сказали до всього збору народу, говорячи: **18** „Міхей з Мораші пророкував за днів Єзекії, царя Юдиного, і сказав до всього юдейського народу, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Сіон, як те поле, забораний буде, а Єрусалим за румовища стане, а гора цього храму — підгірками лісу. **19** Чи справді забив його Єзекія, цар Юдин, та весь Юда? Чи ж він не побоявся Господа, і не злягодив Господнього лиця? І Господь пожалував щодо того зла, яке говорив був на них. А ми вчинимо таке велике зло на свої душі? **20** І також пророкував був Господнім Ім'ям один чоловік, Урійя, син Шемаї, з Кір'ят-Єаріму, і пророкував проти цього міста та проти цього краю всі ті слова, як Єремія. **21** І почув був слова його цар Єгояким, і всі лицарі його та всі князі; і шукав цар способу забити його. І почув це Урійя, і злякався, й утік, і прийшов до Єгипту. **22** І послав цар Єгояким людей до Єгипту, — Елнатана, Ахборового сина, і людей з ним до Єгипту. **23** І вони вівели Урійю з Єгипту, і привели його до

царя Єгоякима, а той ударив його мечем, а трупа його кинув до гробів прóстих людей“. 24 Але рука Ахикама, Шаханового сина, була з Єремією, щоб не дати його в руку наро́ду забити його.

27 На почáтку царюва́ння Єгоякима, сина Йосі́йного, царя Юди, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: 2 „Так сказав був до мене Господь: Зроби собі поворóзки та я́рма, і надінь їх на шию свою. 3 І пошлеш їх до царя Едому, і до царя Моаву, і до царя синів Аммону, і до царя Тиру, і до царя Сидону через послів, що прихóдять до Єрусалиму до Седекії, царя Юдиного. 4 І накажеш їм, щоб до своїх володарів говорили: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Так скажете вашим володарям: 5 Я вчинив землю й лю́дину, і скотину, що на поверхні землі, Своєю силою великою та вітягненим раме́ном Своїм, і дав її тому́, хто сподо́бався в оча́х Моїх. 6 А тепер Я віддав усі ці землі в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, раба Мого, а також польову́ звірину́ дав Я йому, щоб служила йому. 7 І будуть служити всі наро́ди йому́ та синові його, і синові сина його, аж поки не при́йде час також його власному кра́єві, — і понево́лять його числénні наро́ди та великі царі. 8 І станеться, — той народ і те царство, що не будуть служити йому, Навуходоносорові, цареві вавилонському, і того, хто не дасть шії своєї в ярмо́ вавилонського царя, — покара́ю Я народ цей мечем, і голодом, і зара́зою, — говорить Господь, аж поки не зроблю́ їм кінця́ рукою його! 9 А ви не прислуха́йтесь до ваших пророків, і до

ваших ворожбитів, і до ваших сновідців, і до ваших знахарів, і до ваших чарівників, що говорять до вас, кажучи: „Не служіть вавилонському цареві!“ **10** Бо вони пророкують вам неправду, щоб віддалити вас з вашої землі, — і Я вас віжену, і ви погинете. **11** А народ, що вкладе свою шию в ярмо вавилонського царя й буде служити йому, — то залишу його на його землі, — говорить Господь, — і він буде її обробляти, і буде сидіти на ній. **12** І до Седекії, царя Юдиного, говорив Я згідно з усіма цими словами, кажучи: Вкладіть ваші шиї в ярмо вавилонського царя, і служіть йому та його народові, і будете жити. **13** Пощо помрете ти та народ твій від меча, голоду та моровиці, як говорив був Господь про той люд, що не буде служити вавилонському цареві? **14** І не прислухуйтеся до слів пророків, що кажуть до вас, говорячи: „Не будете служити вавилонському цареві“, бо неправду вони вам пророкують. **15** Бо Я не посилав їх, — говорить Господь, — і вони пророкують неправду в Ім'я Моє, щоб Я вигнав вас, — і погинете ви та пророки, що вам те пророкують! **16** А до священників та до всього цього народу говорив я, кажучи: Так говорить Господь: Не прислухуйтеся до слів ваших пророків, що пророкують вам, кажучи: „Ось тепер незабаром вертається з Вавилону посуд Господнього дому“, бо лжу вони пророкують. **17** Не прислухуйтеся до них, служіть цареві вавилонському, то будете жити, — нащо буде це місто руїною? **18** А якщо вони пророки, і якщо слово Господнє з ними, нехай же просять вони

Господа Саваота, щоб не перейшов по́суд, позосталий в Господньому домі, і в домі царя Юди, і в Єрусалимі до Вавилону. **19** Бо так промовляє Господь Савао́т про стовпи, і про море, і про підста́ви, і про решту по́суду, позосталого в цьому місті, **20** що не забрав їх Навуходонóсор, цар вавилонський, коли виганяв був в неволю Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, з Єрусалиму до Вавилону, та всіх шляхётних Юди та Єрусалиму. **21** Бо так промовляє Господь Савао́т, Бог Ізраїлів, про по́суд, позосталий в Господньому домі та в домі царя Юди та Єрусалиму: **22** До Вавилону буде він спрова́джений, і там пробува́тиме аж до дня Моїх відвідин їх, — говорить Господь, — тоді віпроваджу його, і верну́ його до цього місця“.

28 І сталося того року на початку царюва́ння Седекії, царя Юди, четвертого року, п'ятого місяця, сказав до мене Ананія, син Аззурів, пророк, що з Гів'ону, у Господньому домі, на оча́х священиків та всього наро́ду, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Зламаю ярмо́ царя вавилонського! **3** За два роки ча́су Я верну́ до цього місця ввесь по́суд Господнього дому, що забрав був Навуходонóсор, цар вавилонський, з цього місця, і спрова́див його до Вавилону. **4** І Єхонію, Єгоякимового сина, царя Юди, і всіх Юдиних вигна́нців, що прийшли до Вавилону, Я верну́ до цього місця, — говорить Господь, — бо зламаю ярмо́ царя вавилонського!“ **5** І говорив пророк Єремія до пророка Ананії на оча́х священиків і на оча́х усього народу, що стояли в Господньому домі. **6**

І сказав пророк Єремія: „Амінь! Нехай так зробить Господь, нехай виконає Господь слова твої, що ти пророкував про поворот п'осуду Господнього дому та всього вигнання в неволю з Вавилону до цього місця. 7 Тільки послухай це слово, що я говорю в вуха твої та в вуха всього народу: 8 Ті пророки, що від віків були передо мною і перед тобою, пророкували про численні краї та про царства великі, про війни, і про голод та про моровицю. 9 Пророк, що пророкує про мир, коли справдиться слово пророче, — буде пізнаний цей пророк, що його справді послав Господь“. 10 І взяв пророк Ананія ярмо з шиї пророка Єремії, і поламав його. 11 І сказав Ананія на очах усього народу, говорячи: „Так говорить Господь: Отак поламаю ярмо Навуходоносора, царя вавилонського, за два роки часу, з шиї всіх народів!“ І пішов пророк Єремія своєю дорогою. 12 І було слово Господнє до Єремії по тому, як пророк Ананія поламав ярмо з шиї пророка Єремії, говорячи: 13 „Іди, і скажеш до Ананії, говорячи: Так говорить Господь: Ти поламав дерев'яне ярмо, але Я зроблю замість нього ярмо залізне. 14 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Я дав на шию всіх цих народів залізне ярмо, щоб вони служили Навуходоносорові, цареві вавилонському, — і вони будуть служити йому, і навіть польову звірину віддам Я йому!“ 15 І сказав пророк Єремія до пророка Ананії: „Послухай же, Ананіє: Не посилав тебе Господь, але ти доводиш, що народ цей довіряє неправді. 16 Тому так промовляє Господь: Ось Я викидаю тебе з поверхні

землі, — цього року ти помреш, бо про відступство від Господа говорив ти!“ 17 І помер пророк Ананія того року сьомого місяця.

29 А оце слова листа, якого пророк Єремія послав з Єрусалиму до залишку старших, і до священників, і до пророків, і до всього народу, що його вигнав Навуходоносор з Єрусалиму до Вавилону, в неволю, — 2 по виході царя Єхонії й матері царя та євнухів, князів Юди та Єрусалиму, і майстрів та слюсарів Єрусалиму, — 3 через Ел'асу, Шафанового сина, та Гемарію, сина Хілкійїного, яких послав Седекія, цар Юди, до Навуходоносора, царя вавилонського, до Вавилону, говорячи: 4 „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, до всього вигнання в неволю, що Я вигнав з Єрусалиму до Вавилону: 5 Будуйте дома, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід! 6 Поберіть жінок, — і зродіть синів та дочок, і візьміть для ваших синів жінок, а свої дочки віддайте людям, і нехай вони породять синів та дочок, і помножтеся там, і не малійте! 7 І дбайте про спокій міста, куди Я вас вигнав, і моліться за нього до Господа, бо в спокої його буде і ваш спокій. 8 Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нехай не зводять вас ваші пророки, що серед вас, та ваші чарівники, і не прислухуйтеся до ваших снів, що вам сняться. 9 Бо лжу вони вам пророкують Ім'ям Моїм, — Я їх не посилав, говорить Господь. 10 Бо так промовляє Господь: По сповненні семидесяти літ Вавилону Я до вас завітаю, і справджу Своє добре слово про вас,

щоб вернути вас до цього місця. **11** Бо Я знаю ті думки, які думую про вас, — говорить Господь, — думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. **12** І ви кликатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислухуватися до вас. **13** І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем. **14** І Я дамся вам знайти Себе, — говорить Господь, — і верну вас, і зберу вас зо всіх народів та зо всіх місць, куди Я вигнав був вас, — говорить Господь, — верну вас до того місця, звідки вас Я був вигнав. **15** Якщо ви кажете: Господь поставив нам пророків і в Вавилоні, **16** то так говорить Господь до царя, що сидить на Давидовому троні, та до всього народу, що сидить у цьому місті, до ваших братів, що не вийшли з вами на вигнання: **17** Так говорить Господь Саваот: Ось Я пошлю на вас меча, голод та моровицю, і дам їх, як обридливі фіги, яких не їдять через їхню непридатність. **18** І буду гнатися за ними мечем, голодом та моровицею, і дам їх на пострах для всіх земних царств, на прокляття, і на остовпіння, і на посміховище, і на ганьбу серед усіх народів, куди Я їх був повиганяв, **19** за те, що не слухалися слів Моїх, — говорить Господь, — що посилав Я до них рабів Моїх пророків, рано та пізно, та не слухали ви, говорить Господь. **20** А ви, все вигнання, що послав Я з Єрусалиму до Вавилону, послухайте слова Господнього: **21** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, про Ахава, сина Колаїного, і про Седекію, сина Маасеїного, що

неправду пророкують вам Моїм Ім'ям: Ось Я віддам їх у руку Навуходоносора, царя вавилонського, і він повбиває їх на ваших очах! **22** І візьметься від них прокляття для всього Юдиного вигнання, що в Вавилоні, говорячи: Нехай учинить тебе Господь, як Седекію та як Ахава, яких вавилонський цар пік на огні, **23** за те, що вони зробили огиду в Ізраїлі, і перелюб чинили з жінками своїх ближніх, і говорили ложне слово Ім'ям Моїм, чого Я не звелів їм, а Я відаю це, і Я свідок цьому, говорить Господь. **24** А до Шемаї нехеламітянина скажеш, говорячи: **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: За те, що ти своїм ім'ям посилав листи до всього народу, що в Єрусалимі, і до священника Цефанії, Маасеїного сина, і до всіх священників, говорячи: **26** Господь тебе дав за священника замість священника Єгояди, щоб бути наглядачем у Господньому домі для кожного чоловіка, що божевільний і що вдає пророка, і даси його до в'язниці, а на шию кайдани надінеш. **27** А тепер, чому ти не скартав Єремію з Анатоту, що вдає з себе пророка? **28** Бо він послав до нас, до Вавилону, говорячи: Довге воно, вигнання! Будуйте доми, — і осядьте, і засадіть садки, — і споживайте їхній плід!“ **29** І священник Цефанія прочитав цього листа вголос пророкові Єремії. **30** І було слово Господнє до Єремії, говорячи: **31** „Пошли всьому вигнанню, говорячи: Так говорить Господь про нехеламітянина Шемаю: За те, що вам пророкував Шемая, хоч Я не посилав його, і зробив, щоб ви надіялись на неправду, **32** тому так

промовляє Господь: Ось Я покараю нехеламітянина
Шемаю та насіння його: не буде в нього нікого, хто
сидів би серед цього народу, і не побачить він добра,
яке Я зроблю для народу Свого, говорить Господь, бо
про відступство від Господа говорив він!“

30 Слово, що було до Єремії від Господа, говорячи: **2**
„Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, кажучи: Напиши
собі всі ті слова, що тобі говорив Я, до книги. **3** Бо
приходять ось дні, — говорить Господь, — і Я верну́
народ Мій Ізраїлів та Юдин, — каже Господь, — і
верну́ їх до Краю, що їхнім батькам Я був дав, і вони
посядуть його. **4** А оце ті слова, що Господь говорив
про Ізраїля й Юду: **5** Бо так промовляє Господь:
Почули ми голос страху, переляку, й немає спокою. **6**
Запитайте й побачте, чи родить мужчина? Чому ж це
Я бачу, що в кожного мужа он руки його — на стегнах
його, немов у породіллі, і всяке обличчя поблідло?
7 Ой горе, бо це день великий, — немає такого, як
він! А це час неолі для Якова, та з нього він буде
врятований! **8** І буде в той день, — говорить Господь
Саваот, — поламаю ярмо Я із шиї твоєї, а пуга твої
розірву́, — і не будуть чужі поневолювати більше
його! **9** І будуть служити вони тільки Господеві, Богові
своєму, і цареві своєму Давидові, якого поставлю
Я їм. **10** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже
Господь, — і не страйся, Ізраїлю, бо Я ось врятую
тебе із далекого краю, і нащадків твоїх — з краю
їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і
буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив,

11 бо Я із тобою, — говорить Господь, — щоб спасати тебе! Бо зроблю Я кінець всім народам, між якими тебе розпорів, та з тобою кінця не зроблю, і тебе покараю за правом, бо не полишу тебе непокараним!

12 Бо так промовляє Господь: Невилічальна поразка твоя, рана твоя неvigйна! **13** Немає того, хто б справу твою розсудив для твоєї болячки, нема в тебе ліків таких, щоб над раною м'ясо зросло! **14** Забули про тебе всі друзі твої, до тебе вони не звертаються, — бо ворожим ударом Я вразив тебе, жорстокою карою за численні провини твої, за те, що зміцніли гріхи твої. **15** Чого ти кричиш про поразку свою, про свій біль неvigйний? За численні твої беззаконства, за те, що зміцніли гріхи твої, Я зробив тобі це. **16** Тому всі, що тебе поїдають, поїджені будуть, а всі вороги твої — всі вони підуть в полон, і стануть здобиччю ті, хто тебе обдирає, а всіх, хто грабує тебе, на грабунки віддам! **17** Бо вірошу шкуру на рані тобі, і з пораз тебе вилікую, — говорить Господь, — бо „відкинута“ звано тебе, ти, Сіонська дочка, „якої ніхто не шукає“. **18** Так говорить Господь: Ось Я поверну з полону шатра Яковові, і змилуюся над місцями його пробування, — і на пагірку своїм побудується місто, а палац осядеться на відповідному місці своїм. **19** І вийде подяка із них та голос радіючих, і Я їх помножу, — і не буде їх мало, і прослаблю Я їх — і не будуть принижені! **20** І сини його стануть, як перше, а збір його буде міцний перед лицем Моїм, і Я покараю всіх тих, хто його переслідує! **21** І буде із

нього Потужний Його, і поста́не Волóдар його́ з-помі́ж ньóго, й Я набли́жу Його, — й Він піді́йде до Мене! Бо хто є такий, що на́разить життя́ своє на небезпе́ку, щоб до Мене набли́зитись? ка́же Госпо́дь. **22** І станете ви наро́дом Мені, а Я буду вам Богом! **23** Ось буря Господня, лютість вихо́дить, а вихор круті́вий на голову́ безбожних упаде́. **24** Не спі́ниться по́лум 'я гні́ву Господнього, поки Свого не зробить, і поки не ві́конає за́мірів серця́ Свого́, — ви напри́кінці днів зрозумі́єте це́!

31 Того ча́су, — говорить Господь, — для всіх ро́дів Ізраї́ля стану Я Богом, вони ж Мені стану́ть наро́дом! **2** Так говорить Господь: Знайшов милі́сть в пустині наро́д, від меча врято́ваний, Ізраї́ль іде на свій спо́чин. **3** Здале́ка Господь з'я́вився мені́ та й промовив: Я ві́чним коха́нням тебе́ покохав, тому́ милі́сть тобі́ виявля́ю! **4** Ще́ буду тебе́ будувати — й збудова́на будеш, о́ ді́во Ізраї́лева! Ти знов приоздо́бишся в бубни́ свої́, та й підеш у тано́к тих, хто ба́виться, **5** на гора́х самарі́йських ще́ будеш садити виногра́дники, виногра́дарі́ будуть садити й споживати зако́нно собі́! **6** Настане́ бо де́нь, коли́ кликати́ буде сторо́жа на Єфре́мових го́рах: Уставайте, та пі́демо ми на Сіо́н, до Господа́, нашого́ Бога! **7** Бо так промовля́є Господь: Спі́вайте для́ Якова́ з раді́стю, та голово́ю наро́дів утіша́йтесь! Розголо́сіть, вихваля́йте й скажі́ть: Спаси́, Господи́, наро́д Свій, останок Ізраї́лів! **8** Ось Я їх приве́ду́ із півні́чного кра́ю, і зберу́ їх із кінці́в землі́, з ними́ ра́зом слі́пий та кульга́вий, важка́ й

породілля, сюди повертаються збори великі! **9** Вони прийдуть з плачем, та Я їх попроваджу в утіхах. Я їх до потоків води попроваджу прямою дорогою, — не спіткнуться на ній, бо Ізраїлеві Я став Отцем, а Єфрем, — перворідний він Мій! **10** Народи, послухайте слова Господнього, і далеко звістить аж на островах та скажіть: Хто розсіяв Ізраїля, Той позбирає його, і стерегтиме його, як пастир отару свою! **11** Бо Господь викупив Якова, і визволив його від руки сильнішого від нього. **12** І вони поприходять, і будуть співати на вершині Сіону, і до добра до Господнього будуть горнутись, — до збіжжя, і до виноградного соку, і до оливи, і до молоді дрібної худоби та до товару великого! І стане душа їхня, немов той напобений сад, і не відчують уже більше стомлення! **13** Тоді дівчина тішитись буде в танку, і разом юнацтво та старші, — бо Я оберну їхню жалобу на радість, і Я їх потішу, і їх звеселю в їхнім смутку! **14** І душу священників ситістю Я напою, а народ Мій добром Моїм буде насичений, каже Господь! **15** Так говорить Господь: Чути голос у Рамі, плач та ридання гірке: Рахиль плаче за дітьми своїми, не хоче потішена бути за діти свої, — бо нема їх. **16** Так говорить Господь: Стримай голос свій від голосіння, і від сльози свої очі, бо є нагорода для чину твого, — говорить Господь, — і вони вернуться з краю ворожого! **17** І для твого майбутнього є сподівання, — говорить Господь, — і до границь твоїх вернуться діти твої! **18** Добре Я чую Єфрема, як він головою похитує, плачучи: „Покарав Ти мене — і покараний я,

мов теля те ненáвчене! Наверні Ти мене — і верnúся, бо Ти — Господь Бог мій! **19** Бо як я наверnúвся, то кáявся, коли ж я пізнав, то вдарив по стéгнах своїх. Засоромився я та збентежений був, бо я гáньбу ношу́ молодóщів своїх. **20** Чи Єфрем не Мій син дорогий, чи не люба дитина Моя? То скільки Я не говорю́ проти нього, завжди сильно його пам'ятаю! Тому́ то за нього хвилюється нутро Моє, змило́сérджуся справді над ним, говорить Господь! **21** Постав собі дороговка́зи, стовпі собі порозставляй, зверни своє серце на бити дорогу, якою ти йшла, — і вернися, о діво Ізраїлева, вернися до цих своїх міст! **22** Аж доки тиня́тися бу́деш, о до́чко невірна? Господь бо новіну створив на землі: жінка спаса́тиме мужа! **23** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Оце слово прокажуть іще в краї́ Юдиному й по містах його, коли Я верну́ їх: Хай Господь благосло́вить тебе, осéле ти правди, о го́ро свята! **24** І осядуть на ній Юда та міста́ його ра́зом усі, селяни та ті, хто ходить з ота́рою. **25** Бо напо́ю Я душу зму́чену, і кожну душу скорбо́тну насі́чую. **26** На це я збудився й побачив, — і був мені сон мій приємний. **27** Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і засію Ізраїлів дім та дім Юдин насінням лю́дини й насінням скотини. **28** І бу́де, як Я пильнува́в був над ними, щоб їх вирива́ти та бу́рити, і щоб руйнува́ти, і губити, і чинити лихе, так Я попи́льну́ю над ними, щоб їх будувати й садити, говорить Господь! **29** Тими днями не скажуть уже: „Батьки їли неспі́ле, а оскóма в синів на зубáх!“ **30** бо

кожен за власну провину помре, і кожній людині, що їсть недоспіле, оскóма впадé їй на зуби! **31** Ось дні наступають, — говорить Господь, — і складу́ Я із домом Ізраїлевим і з Юдиним домом Новій Заповіт. **32** Не такий заповіт, що його з їхніми батьками Я склав був у той день, коли міцно за руку їх узяв, щоб їх вівести з країю єгипетського. Та вони поламали Мого заповіта, і Я їх відкинув, говорить Господь! **33** Бо це ось отой Заповіт, що його по цих днях складу́ з домом Ізраїля, — каже Господь: Дам Закóна Свого в серéдину їхню, і на їхньому серці його напишу́, і Я стану їм Богом, вони ж Мені будуть наро́дом! **34** І більше не будуть навчати вони один óдного, і брат свого брата, говóрячи: „Пізнайте Господа!“ Бо всі будуть знати Мене, від малого їхнього й аж до великого їхнього, — каже Господь, — бо їхню провіну прощу́, і не бóду вже згадувати їм гріха́! **35** Так говорить Господь, що сонце дає вдень на світло, і порядок місяцеві й зóрям на світло вночі, що пору́шує море — й шумлять його хвилі, Господь Саваот Йому Йме́ння! **36** Як відійдуть устави ці з-перед обличчя Мого, — говорить Господь, то й насіння Ізраїлеве перестане наро́дом бути перед обличчям Моїм по всі дні. **37** Так говорить Господь: Так як небо вгорі незмі́римо, і не будуть дослі́джені долі оснóви землі, то так не відкину і Я все насіння Ізраїлеве за все те, що зробили, говорить Господь! **38** Ось дні настаю́ть, — говорить Господь, — і збудується місто оце Господéві від башти Хананеїла аж до брами Наріжної. **39** І піде мірнічий шнурок той ще далі,

прямо аж до Гареvu, й обернеться він до Гої. **40** І долина вся трूपів та пópелу, і всі поля аж до долини Кедрóну, аж до рогу Кїнської брами на схід, — усе це буде святість для Господа, — не знищиться та не зруйнується ввіки вона!“

32 Слово, що було до Єремії від Господа за десятого року Седекії, царя Юдиного, — це вісімнадцятий рік Навуходонóсора. **2** А тоді військо вавилонського царя облягáло Єрусалим, а пророк Єремія був ув'язнений в подвір'ї в'язниці, що була при домі царя Юдиного, **3** що ув'язнів його Седекія, цар Юдин, говорячи: „Нáщо ти пророкуєш отак: Так говорить Господь: Ось Я відам це місто в руку вавилонського царя, — і він здобúде його. **4** А Седекія, цар Юдин, не втечé від руки халдеїв, бо конче буде він даний в руку вавилонського царя, і будуть говорити уста його з його устами, а очі його будуть бачити очі його. **5** І заведé він Седекію до Вавилону, і він буде там, аж поки Я відвідаю його, говорить Господь. Коли ж будете воювати з халдеями, не пощастіться вам“. **6** А Єремія відказав: „Було мені слово Господнє таке: **7** Ось Ганамеїл, син Шаллума, твого дядька, іде до тебе сказати: Купи собі моє поле, що в Анатоті, бо ти маєш викупнé право купити. **8** І прийшов до мене Ганамеїл, син дядька мого, за Господнім словом, до подвір'я в'язниці, та й сказав мені: Купи моє поле, що в Анатоті, що в Веніяминовому краї, бо твоє право спáдщини й твій викуп, — купи собі! І пізнав я, що це слово Господнє. **9** І купив я це поле від Ганамеїла,

сина дядька мого, що в Анатоті, і відважив йому десять і сім шéклів срібла. **10** І написав я кúпчу, і запечатав, і засвѣдчив свѣдками, та й зважив срібло вагою. **11** І взяв я кúпчого листа запечáтаного, за закóном та устáвами, і відкритого. **12** І дав я кúпчого листа Барухові, синові Нерійї, Махсеїного сина, на очах сина дядька мого Ганамеїла та на очах свѣдків, що написані в купчому листі, на очах усіх юдеїв, що сиділи в подвір'ї в'язниці. **13** І наказав я Барухові на їхніх очах, говорячи: **14** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Візьми ці листи, цього кúпчого листа, — і запечáтаного, і того листа відкритого, — і даси його в гліняний пóсуд, щоб заховались на довгий час. **15** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ще будуть купуватися домї та поля й виноградники в цьому Краї! **16** І молився я до Господа потóму, як дав був кúпчого листа Барухові, Нерейїному синові, промовляючи: **17** О Господи, Боже! Ти небо та землю створив Своєю потúжною силою та Своїм вітягненим раме́ном, — нічо́го для Тебе нема неможли́вого! **18** Милість Ти тисячам чїниш, і за провину батьків після них віддаєш в лоно їхніх синів, Боже великий та могутній, Господь Саваот Йому Йме́ння! **19** Великий в пораді й могутній у чїнах, що очі Твої відкриті на всі дорóги людських синів, щоб кожному дати згідно з його дорóгою та згідно з плодóм його чїнів, **20** що знаки та чúда чинив Ти в єгїпетськім краї, і чиниш їх аж по цей день, і між Ізраїлем, і між наро́дом, і зробив Собі Йме́ння, як цього дня! **21** І Ти вивів наро́д

Свій Ізраїля з краю єгипетського знаками та чұдами, і рукою потужною, і раменом витягненим та страхом великим. **22** І дав Ти їм край цей, який їхнім батькам заприсяг був, щоб дати їм край цей, що тече молоком він та медом. **23** І прийшли, і посіли його, та не слухалися Твого голосу, і Законом Твоїм не ходили; усього, що Ти наказав їм робити, вони не робили, і Ти вчинив, що спіткало їх все оце лихо. **24** Ось доходять до міста вали, щоб здобути його, й місто віддане буде у руку халдеїв, що воюють із ним, через меч, і голод, і моровицю. І що говорив Ти, стається, і ось Ти це бачиш. **25** А Ти ж був сказав мені, Господи Боже: Купи собі поле за срібло, і засвідч купівлю свідками, ось місто віддане буде у руку халдеїв“. **26** І було Господнє слово до Єремії, говорячи: **27** „Ось Я — Господь, Бог кожного тіла: чи для Мене є щось неможливе? **28** Тому так промовляє Господь: Ось Я віддам оце місто у руку халдеїв і в руку Навуходонóсора, царя вавилонського, — і він здобуде його! **29** І прийдуть халдеї, що воюють з цим містом, і підпалять це місто огнем, та й спалять його й ті домї, що принóсились жертви Ваалові на їхніх дахах, і лились литі жертви для інших богів, щоб Мене прогнівїти. **30** Бо сини Ізраїлеві та сини Юдині тільки зло учиняли на óчах Моїх від юнацтва свого, сини бо Ізраїлеві лиш гнівїли Мене чином рук своїх, каже Господь. **31** Бо місто це стало Мені на Мій гнів та на лютість Мою з того дня, як його збудували, та аж до дня цього, щоб відкинути його від Мого лица **32** за все те зло синів Ізраїлевих та синів Юдиних, яке

учинили, щоб гнівiти Мене, — вони, iхнi царi, князi,
iхнi святиники i iхнi пророки, i юдеяни i мешканцi
Єрусалиму. **33** I вони обернулися до Мене потилицею,
а не обличчям, хоч Я iх навчав рано i пізно, — та не
слухалися, щоб прийняти науку. **34** I поклали гидоти
свої в тому храмі, в якому Ім'я Моє кликалося, щоб
його занечистити. **35** I побудували жертівні пагірки
Ваалові, що в долині Бен-Гіннома, щоб через огонь
переводити синів своїх та своїх дiчок Молохові, чого
їм не наказував Я, i що не входило в серце Мені, щоб
чинити ту гидоту, щоб уводити Юду у гріх. **36** Тому
так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, до міста цього,
про яке ви говорите: Воно віддане буде у руку царя
вавилонського мечем, i голодом, i моровицею: **37**
Ось Я iх позбираю зо всіх тих країв, куди вигнав був
iх Своїм гнівом та люттю Своєю i великим Своїм
пересердям, i верну iх до місця цього, i посаджу iх
безпечно, — **38** i вони Мені стануть народом, а Я буду
їм Богом! **39** I дам Я їм серце одне та дорогу одну, щоб
боялись Мене по всі дні на добро собі i синам iхнім
по них. **40** I складу з ними вічного заповіта, що не
відвернуся від них, щоб їм не чинити Свого добра, i
дам їм у серце Свій страх, щоб не відступали від Мене!
41 I буду Я тішитись ними, щоб чинити їм добро, i
їх посаджу на землі цій у правді усім Своїм серцем
та всією душею Своєю. **42** Бо так промовляє Господь:
Як спровадив був Я все велике це зло на народ цей,
так спроваджу на них все добро, яке провіщав Я про
них! **43** I купуватимуть поле в цій краї, про якого ви

кажете: „Він — спустошення, так що немає людини й скотини, він відданий в руку халдеїв“. **44** І будуть вони купувати поля за сріблѳ, і писати про це у листі, й запечатувати, і свідчити свідками, у краї Веніаминавому та в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних, і в містах гірських, і в містах добішніх, і в містах південних, — бо верну́ їх із полону, говорить Господь!“

33 І було Єремії Господнє слово вдрўге, коли він ще замкнений був на подвір'ї в'язниці, говорячи: **2** „Так говорить Господь, що чинить оце, Господь, що вформѳвує це, щоб поставити міцно оце, — Господь Його Ймення: **3** Покликуй до Мене — і тобі відповім, і тобі розповім про велике та незрозуміле, чого ти не знаєш! **4** Бо так промовляє Господь, Бог Ізраїлів, про домї цього міста й про домї царів Юди, що їх поруйновано на оборѳнні валї, — **5** приходять вони воювати з халдеями, щоб домї понапѳвнювати людськими трупами, що вразив Я гнівом Своїм та люттям Своєю, і сховав Я від міста оцього обличчя Своє за все їхнє зло: **6** Ось Я йому вірощу шкурку на рані, й дам ліки, та їх уздорѳвлю, і відкрию багатство спокою та правди для них! **7** І Я поверну́ долю Юди, і долю Ізраїля, і їх розбудую, немов напочатку. **8** І очищу Я їх з їхньої провини всілякої, що нагрішили Мені, і пробачу всі їхні провини, якіми нагрішили Мені, та відпáli від Мене. **9** І Єрусалим Мені стане за радісне ймення, за хвалу́ та пишнѳту всім людям землі, що почують про все те добрѳ, що зробив Я

для них! І вони полякаються та затремтять через все те добро та ввесь спокій, який Я для нього вчинив!

10 Так говорить Господь: Ще буде почутий на місці оцьому, — про яке ви говорите: „Воно поруйноване, так що немає людини й немає скотини“, — у містах Юди й на вулицях Єрусалиму, спустошених так, що немає людини, й немає мешканця, й немає скотини, — **11** радісний голос та голос веселий, голос молодого та голос молоді, голос тих, що говорять: „Хваліть Господа Саваота, бо добрий Господь, бо навіки Його милосердя!“ що жертву хвалі до Господнього дому приносять, бо Я поверну долю Краю цього, як було напочатку, говорить Господь! **12** Так говорить Господь Саваот: Ще буде на місці оцьому спустошеному, що немає нічого воно від людини та аж до скотини, та по містах його всіх — ще буде пасовисько для пастухів, куди приведуть вони череду на відпочинок!

13 У містах у горішніх, у містах долішніх, і в південних містах, і в Веніяминовому краї, і в околицях Єрусалиму, і в містах Юдиних ще проходитиме череда через руки рахуючого, говорить Господь! **14** Ось дні настають, — говорить Господь, — і Я виповню добре те слово, що Я провіщав про Ізраїлів дім і про дім Юдин: **15** тими днями та часу того Я Давидові зрощу Пагінця справедливости, — Він буде чинити на землі правосуддя та правду! **16** Юда буде спасений в тих днях, а Єрусалим буде жити безпечно, і його будуть кликати так: „Господь — наша правда!“ **17** Бо так промовляє Господь: Нема перевόδуги Давидовим

мужам, що мають сидіти на троні дому Ізраїлевого, **18** і нема переводу в Левитів — священників перед обличчям Моїм тому мужеві, що буде принісати цілопалення, і спалювати хлібну жертву, і принісати жертву всі дні!“ **19** І було слово Господа до Єремії таке: **20** „Так говорить Господь: Якщо знищите ви заповіта Мого щодо дня та Мого заповіта щодо ночі, щоб не було дня та ночі в їхньому часі, **21** то знищений буде також заповіт Мій з Давидом, рабом Моїм, щоб він сина не мав, який не царював би на троні його, і з Левитами-священниками, слугами Моїми! **22** І як незчисленні ті зорі небесні, а морський пісок незмірений, так помножу насіння Давида, Мого раба, та Левитів, що служать Мені!“ **23** І було слово Господа до Єремії таке: **24** „Хіба ж ти не завважив, як народ цей казав був, говорячи: „Обидва ті роди, яких Господь вибрав, відкинув Він їх?“ І народом Моїм вони нехтують, наче б не був він уже перед ними народом. **25** Так говорить Господь: Якщо заповіта Мого щодо дня та щодо ночі нема, якщо Я уставив для неба й землі не поклав, **26** то відкину й насіння Якова та раба Мого Давида, щоб не брати володарів із насіння його для насіння Авраама, Ісака та Якова. Та не буде того, — бо верну їхню долю, й помилую їх!“

34 Слово, що було Єремії від Господа, коли Навуходоносор, цар вавилонський, і все військо його, і всі царства землі, панування руки його, та всі народи воювали проти Єрусалиму та проти всіх міст його, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Іди,

і скажеш до Седекії, царя Юдиного, і звістиш йому:
Так говорить Господь: Ось Я віддам оце місто в руку
вавилонського царя, та й спалю його огнем. **3** А ти
не втечеш із руки його, бо справді будеш схоплений
ти, і в руку його будеш відданий, і очі твої побачать
очі вавилонського царя, і уста його говоритимуть
з устами твоїми, і до Вавилону ти прийдеш. **4** Але
послухай Господнього слова, Седекіє, царю Юдин: Так
про тебе говорить Господь: Не помреш від мечá! **5**
У мирі помреш ти; і як палили на погребі батькам
твоїм, першим царям, що були перед тобою, так
будуть палити й тобі, й „О пане“ будуть голосити тобі,
бо Я говорив тобі слово, каже Господь“. **6** І говорив
пророк Єремія до Седекії, царя Юдиного, всі оці слова
в Єрусалимі. **7** А військо вавилонського царя воювало
з Єрусалимом та зо всіма позostalими містами
Юдиними, з Лакішем та з Азекою, бо вони залишилися
серед Юдиних міст містами твердинними. **8** Слово,
що було до Єремії від Господа по тому, як цар Седекія
склав був заповіта з усім народом, що в Єрусалимі,
щоб оголосити їм волю, **9** щоб кожен відпустив раба
свого, і кожен — свою невольницю, єврея та єврейку,
вільними, щоб ніхто не поневолював свого брата
юдея. **10** І послухалися всі князі та весь народ, що
пристали до заповіту, щоб кожен відпустив свого
раба, і кожен — свою невольницю, вільними, щоб більш
не неволити їх. І вони послухалися, і повідпускали.
11 Але потому вони знову вернули тих рабів та тих
невільниць, яких повідпускали були вільними, і

примусили їх стати за рабів та невільників. **12** І було слово Господнє до Єремії від Господа, кажучи: **13** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів: Я склав був заповіта з вашими батьками того дня, коли виводив їх із єгипетського краї, з дому рабства, кажучи: **14** „З кінцем семи років відпустите кожен свого брата єврея, що буде проданий тобі й послужить тобі шість років, і відпустиш його вільним від себе“. Та не слухалися Мене ваші батьки, і не прихилили свого уха до цього. **15** А сьогодні вернулися ви та й зробили справедливе в очах Моїх, щоб оголосити волю кожен своєму ближньому, і склали заповіта перед лицем Моїм у тому домі, в якому кликалось Ім'я Моє. **16** Та ви знову збезчестили Ім'я Моє, і вернули кожен раба свого й кожен невілницю свою, яких відпустили були на волю, і примусили їх, щоб були вам рабами та невілницями. **17** Тому так промовляє Господь: Ви не послушалися Мене, щоб оголосити волю кожен для брата свого та кожен для свого ближнього, тому то ось Я — говорить Господь — оголошу́ вам волю до меча, до моровиці й до голоду, і віддам вас на пострах для всіх царств землі! **18** І віддам цих людей, що переступають Мого заповіта, що не додержують слів заповіту, якого були склали перед лицем Моїм, що вони розрізали надвоє теля та перейшли між його кавалками, **19** також князів Юди та князів Єрусалиму, євнухів і священників, та весь народ Краю, що проходили поміж кавалками цього теляти, **20** то Я їх віддам у руку їхніх ворогів та в руку тих, хто шукає

їхню душу, і стане па́дло їхнє стервом для птаства небесного та для зéмної звірини... **21** А Седекію, царя Юдиного, та його князі́в віддам у руку його ворогів та в руку тих, хто шукає їхню душу, та в руку в́ійська вавилонського царя, що відходить від вас. **22** Ось Я накажу́, — говорить Господь, — і верну́ їх до цього міста, і вони воюватимуть з ним, і здобу́дуть його та й сплять його огнем, а Юдині міста віддам на спусто́шення, — і не буде в них ме́шканця!“

35 Слово, що було до Єремії від Господа за днів Єгоякіма, сина Йосії, царя Юди, говорячи: **2** „Иди до дому Рехавітів, і бу́деш говорити з ними, і введеш їх до Господнього дому, до однієї з кімна́т, і нап’їш їх вином“. **3** І взяв я Язанию, Єреміїного сина, сина Хаваццініїного, і братів його, і всіх синів його та весь дім Рехавітів. **4** І ввів я їх до Господнього дому, до кімна́ти синів Ханана, сина Їгдаліїного, Божого чоловіка, що була при кімна́ті князі́в, що над кімна́тою Маасеї, Шаллумового сина, який пильнував поро́га. **5** І поставив я перед синами дому Рехавітів кéліхи, повні вина, та чаші, та й сказав до них: „Пийте вино!“ **6** А вони відказали: „Не бу́демо пити вина, бо наш ба́тько Йонадав, син Рехавів, наказав нам, говорячи: Не пийте вина ані ви, ані ваші сини аж навіки! **7** І не будуйте дому, і не сійте, і не засаджуйте виноградника, і не майте їх, але сидіть у наметах по всі ваші дні, щоб жити довгі дні на поверхні землі, де ви мандру́єте!“ **8** І послухалися ми голосу нашого батька Єгонадава, Рехавового сина, про все,

що він наказав був нам, щоб не пили вина по всі
наші дні ми, наші жінки, наші сини та дочки наші,
9 і щоб не будувати домів для нашого пробування,
а виноградник і поле та насіння не будуть наші. **10**
І осіли ми в наметах, і послушалися, та й зробили
все, що наказав нам наш батько Йонадав. **11** І сталося,
коли Навуходонсор, цар вавилонський, прийшов
був на цей край, то ми сказали: Ходіть, і ввійдемо до
Єрусалиму перед військом халдеїв та перед військом
Араму. І осілися ми в Єрусалимі“. **12** І було слово
Господа до Єремії таке: **13** „Так говорить Господь
Саваот, Бог Ізраїлів: Иди, і скажеш до юдеянина та
до мешканців Єрусалиму: Чи з цього не витягнете
науки, щоб слухатися Моїх слів? говорить Господь.
14 Додержано слова Єгонадава, Рехавового сина, що
наказав був синам своїм не пити вина, — і не пили
вони аж до дня цього, бо послушалися наказу свого
батька; а Я говорив до вас рано та пізно, — та не
слухалися ви Мене! **15** І посилав Я до вас усіх Своїх
рабів пророків рано та пізно, говорячи: Верніться
но кожен зо своєї злої дороги, та виправте вчинки
свої, і не ходіть за іншими богами, щоб служити їм, і
сидіть на тій землі, що Я дав вам та вашим батькам!
Та не схилили ви свого уха, і не послухались Мене.
16 Бо додержали сини Єгонадава, сина Рехавового,
наказа свого батька, що наказав був їм, а народ цей
не послухався Мене. **17** Тому так промовляє Господь
Бог Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я спроваджую на Юду
та на всіх мешканців Єрусалиму все те зло, що Я

провіщав був про них. Бо Я говорив до них, та вони не слухали, і кликав Я їх, та вони не відповідали“.

18 А до дому Рехавітів Єремія сказав: „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: За те, що ви слухалися на́каза вашого батька Єгонадава, та дёржитесь всіх на́казів його, і зробили те все, що Я заповів вам, **19** тому так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Нема перевóду в Йонадава, Рехавового сина, мўжеві, що стоятиме перед лицем Моїм по всі дні!“

36 І сталося четвертого року Єгоякіма, Йосіїного сина, царя Юдиного, було оце слово до Єремії від Господа, кажучи: **2** „Візьми собі книжкóвого звóя, і напиши на ньому всі ті слова, що Я говорив тобі про Ізраїля й про Юду, та про всі нарóди від дня, коли Я почав говорити тобі, від днів Йосії та аж до цього дня. **3** Може почує дїм Юдин усе те зло, що Я дўмаю вчинити їм, щоб вернўлися кожен зо своєї злої дороги, а Я прощў їхню провину та їхній гріх“. **4** І покликав Єремія Барўха, Нерїїного сина, і Барўх написав з уст Єремії всі Господні словá, що Він говорив йому, на книжкóвий звій. **5** І наказав Єремія Барухові, кажучи: „Я задержаний, — не мóжу ввійти до Господнього дому. **6** Тому́ піди сам, прочитай зо звóю, що написав ти з моїх уст, Господні словá в вўха народу в Господньому домі в дні пóсту, а також в вўха всього Юди, що прихóдить зо своїх міст, відчитаєш їх. **7** Може впадé їхнє благáння перед Господнє лицé, і вони вернўться кожен зо своєї злої дороги, бо великий гнів та лютість, що Господь

говорив проти наро́ду цього!“ 8 І зробив Бару́х, син Нері́йїн, усе, що наказав був йому пророк Єре́мія, щоб прочитати з книги Господні слова́ в Господньому домі. 9 І сталося п'ятого року Єго́якіма, Йо́сіїного сина, царя Юдиного, дев'ятого місяця, оголосили піст перед Господнім лицем для всього наро́ду в Єрусали́мі та для всьогó того наро́ду, що поприхо́див з Юдиних міст до Єрусалиму. 10 І прочитав Барух з книги Єре́міїні слова́ в домі Господньому в кімна́ті писаря Ге́марії, Ша́фанового сина, на горі́шньому подві́р'ї, при вході до ново́ї брами Господнього дому, в в́уха всього наро́ду. 11 І почув Михей, син Ге́марії, Ша́фанового сина, всі Господні слова́ з книги, 12 і зійшов до царсько́го дому, до кімна́ти писаря, аж ось там сидять усі зверхники: писар Елі́шама, і Делая, син Ше́маїн, і Елнатан, син Ахбо́рів, і Ге́марія, син Ша́фанів, і Седекі́я, син Ханані́ї, і всі зверхники. 13 І розповів їм Михей всі ті слова́, які він почув був, коли Барух читав із книги в в́уха наро́ду. 14 І всі зверхники послали до Баруха Єгуді́я, сина Нетані́ї, сина Шеле́мії, сина Куші́їного, говорячи: „Того зв́оя, що читав ти з нього в в́уха народу, візьмі́ його в свою руку та й прийді́!“ І взяв Барух, син Нері́йїн, звоя в свою руку та й прийшов до них. 15 А ті сказали до нього: „Сідай же, і прочитай його в наші в́уха!“ І прочитав Барух в їхні в́уха. 16 І сталося, коли вони почули всі ці слова, жажну́лися один перед о́дним, та й сказали Барухові: „Конче перекажі́мо царéві всі ці слова́!“ 17 І запитали вони Баруха, говорячи: „Розкажи нам, як ти писав

усі ці слова з його уст?“ 18 І сказав їм Барух: „Він проказував мені з своїх уст усі ці слова, а я писав у книзі чорнилом“. 19 І сказали зверхники до Баруха: „Іди, сховайся, ти та Єремія, і нехай ніхто не знає, де ви!“ 20 І прийшли вони до царя на подвір'я, а звоя поклали в кімнаті писаря Елішами, і розповіли в вуха царя всі ті слова. 21 І послав цар Єгудія взяти звоя, і той узяв його з кімнати писаря Елішами. І Єгудій прочитав його в вуха царя та в вуха всіх зверхнпків, що стояли при царі. 22 А цар сидів у зимовому домі, дев'ятого місяця, і перед ним був розпалений коминок. 23 І сталося, коли Єгудій перечітував три чи чотири стовпці, то цар відрізував це писарським ножем та й кїдав до огню, що в коминку, аж поки не згорів увесь звій на огні, що в коминку. 24 Та не злякалися й не роздерли своїх шат цар та всі його раби, що слухали всі ці слова. 25 І хоч Елнатан, і Делая, і Гемарія просили царя не палити того звоя, та не послухався він їх. 26 І наказав цар Єрахмеїлові, синові царевому, і Сераї, синові Азріїловому, і Шелемії, синові Авдіїловому, взяти писаря Баруха й пророка Єремію, та Господь їх сховав. 27 І було Господнє слово до Єремії потому, як цар спалив був звоя та ті слова, що Барух написав з Єреміїних уст, говорячи: 28 „Візьми собі знову іншого звоя, і напиши на ньому всі перші слова, що були на першому звоя, якого спалив Єгояким, цар Юдин. 29 А про Єгоякіма, царя Юдиного, скажеш: Так говорить Господь: Ти спалив цього звоя, говорячи: Навщо написав ти на ньому

таке: Конче прийде цар вавилонський і знищить оцей край, і вигубить в ньому людину й скотину. **30** Тому́ так говорить Господь про Єгоякіма, Юдиного царя: Не буде від нього сидячого на Давидовому троні, а його труп буде кінений на спекоту вдень та на холод вночі. **31** І навіщю́ його та насіння його, і його рабів за їхні провини, і спроваджу на них та на мешканців Єрусалиму й на юдеянина все те зло, що Я говорив до них, та вони не послушали“. **32** І Єремія взяв іншого звоя, і дав його писареві Барухові, синові Нерійїному, і той написав на ньому з Єремїїних уст усі слова тієї книги, яку спалив був Єгояким, цар Юдин, в огні, і до них було додано ще багато подібних слів.

37 І зацарював цар Седекія, син Йосїїн, замість Конїї, сина Єгоякимового, якого зробив царем Навуходонóсор, цар вавилонський, в Юдиному краї. **2** Та не послухався ані він, ані його раби, ані народ краю слів Господа, які Він говорив через пророка Єремїю. **3** І послав цар Седекія Єгухала, сина Шелемїїного, і священника Цефанїю, сина Маасеїного, до пророка Єремїї, говорячи: „Помолися за нас до Господа, Бога нашого!“ **4** А Єремія тоді ще вільно ходив серед народу, бо не дали його ще до в'язниці. **5** А фараонове військо вийшло з Єгипту. І почули вістку про них халдеї, що облягали Єрусалим, і відійшли від Єрусалиму. **6** І було слово Господнє до пророка Єремїї, говорячи: **7** „Так промовив Господь, Бог Ізраїлів: Так скажете до Юдиного царя, що послав вас до мене поспитати мене: Ось фараонове військо, що вийшло вам на поміч,

вёрнеться до свого краю, до Єгипту. **8** А халдеї зно́ву вёрнуться, і будуть воювати з цим містом, і здобу́дуть його, та й сплять його огнем. **9** Так говорить Господь: Не обманюйте своїх душ, говорячи: „Халдеї конче підуть від нас“, бо не підуть вони. **10** Бо якщо б ви побили все халдейське військо, що з вами воює, а з них залишилися б тільки ранені, то встане кожен із намету свого, і сплять це місто огнем“... **11** І сталося, коли халдейське військо відступило від Єрусалиму перед фараоновим військом, **12** то вийшов Єремія з Єрусалиму, щоб піти до Веніяминового краю, і щоб сховатися там серед наро́ду. **13** Та коли він був біля Веніяминової брами, то був там начальник сторо́жі, а ім'я йому́ Їрійя, син Шелемеї, сина Хананіїно́го. І схопив він пророка Єремію, говорячи: „Ти переходиш до халлеїв!“ **14** А Єремія відказав: „Неправда, — я не перехожу до халдеїв!“ Та не послухав той його; і схопив Їрійя Єремію, і попровадив його до зверхників. **15** І розгнівалися зверхники на Єремію, і побили його, та й віддали його до в'язниці в домі писаря Єгонатана, бо його зробили за в'язничний дім. **16** І зійшов Єремія до темнічної ями та до підва́лу, і сидів там Єремія багато днів. **17** І послав цар Седекія, і взяв його. І спитав його цар у своїм домі таємно й сказав: „Чи є слово від Господа?“ І Єремія відказав: „Є“. І далі сказав: „Ти будеш відданий в руку вавилонського царя́“. **18** І сказав Єремія до царя Седекії: „Що́ я згрішив тобі й рабам твоїм та цьому наро́дові, що ви віддали мене до в'язниці? **19** І де́ ваші пророки, що вам пророкували,

говорячи: „Цар вавилонський не прийде на вас та на Край цей?“ **20** А тепер послухай, пане мій царю: хай упаде моє благання перед обличчя твоє, і не вертай мене до дому писаря Єгонатана, щоб не помер я там!“ **21** І наказав цар Седекія, й Єремію вмістили в подвір'ї в'язниці, і давали йому буханець хліба на день з вулиці пекарів, аж поки не скінчився весь хліб у місті. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці.

38 І почув Шефатія, син Маттанів, і Гедалія, син Пашхурів, і Юхал, син Шелемеїн, і Пашхур, син Малкійїн, ті слова, що Єремія говорив до всього народу, кажучи: **2** „Так говорить Господь: Хто сидітиме в цьому місті, той помре від меча, голоду та від моровиці, а хто вийде до халдеїв, той буде жити, і стане йому душа його за добич, — і він житиме! **3** Так говорить Господь: Напевно буде дане це місто в руку війська вавилонського царя, — і він здобуде його!“ **4** І сказали зверхники до царя: „Нехай же уб'ють цього чоловіка, бо він ослаблює руки вояків, позоставив у цьому місті, та руки всього народу, говорячи їм слова, як оці. Бо цей чоловік не шукає для цього народу добра, а тільки зла!“ **5** І сказав цар Седекія: „Ось він у ваших руках, бо цар нічого не вдіє супроти вас“. **6** І взяли Єремію та й кинули його до ями Малкійї, царєвого сина, що в подвір'ї в'язниці, і спустили Єремію шнүрами. А в ямі була не вода, а тільки багно, — і загруз Єремія в багні! **7** І почув мурин Евед-Мелех, євнух, який був у царському домі, що Єремію кинули до ями, а цар сидів у Веніяминовій

брамі. 8 І вийшов Евед-Мелех з царськóго дому, та й сказав цареві, говорячи: 9 „Пане мій царю, ці люди вчинили зло в усьóму, що зробили пророкові Єремії, якого кинули до ями, — і помре він на своєму місці через голод, бо в місті нема вже хліба“. 10 І наказав цар мўринові Евед-Мелехові, говорячи: „Візьми з собою звідси троє люда, і витягнеш пророка Єремію з ями, поки він ще не вмер!“ 11 І взяв Евед-Мелех тих людей з собою, і прийшов до царськóго дому під скарбницю, і набрав ізвідти подертого шмаття та непотрібних лáхів, і спустив їх до Єремії до ями шнўрами. 12 І сказав мўрин Евед-Мелех до Єремії: „Поклади це подерте шмаття та лахи попід пахи своїх рук під шнўри!“ І зробив Єремія так. 13 І потягнули Єремію шнўрами, і витягли його з ями. І сидів Єремія в подвір'ї в'язниці. 14 І послав цар Седекія, і взяв пророка Єремію до себе, до третього входу, що в домі Господньому. І сказав цар до Єремії: „Запитаю я тебе про щось, — не заховуй від мене нічóго!“ 15 І сказав Єремія до Седекії: „Коли я провіщó тобі, то чи справді не вб'єш ти мене? А коли порáджу тобі, то мене не послухаєш“. 16 І присягнув цар Седекія Єремії таємно, говорячи: „ Як живий Господь, що створив нам цю душу: не вб'ю тебе, і не дам тебе в руку тих людей, що шукають твоєї душі!“ 17 І сказав Єремія до Седекії: „Так говорить Господь, Бог Саваót, Бог Ізраїлів: Якщо справді вийдеш ти до зверхників вавилонського царя, то житиме душа твоя, а місто це не буде спáлене огнем, і бóдеш жити ти та дім твій.

18 А якщо ти не вийдеш до вавилонського царя, то це місто буде дане в руку халдеїв, і вони сп'ялять його огнем, — і ти не втечеш з їхньої руки“. 19 І сказав цар Седекія до Єремії: „Я боюся юдеїв, що перейшли до халдеїв, — щоб не дали мені в їхню руку, і щоб не насміялися з мене“. 20 І сказав Єремія: „Не дадуть! Послухай Господнього голосу до того, що я говорю тобі, — і буде добре тобі, і буде жити душа твоя! 21 А якщо ти не схочеш вийти, то ось слово, що Господь мені виявив: 22 І ось усі жінки, що залишилися в домі Юдиного царя, будуть відведені до зверхників вавилонського царя, і вони скажуть: „Підмовили тебе й перемогли тебе твої приятелі; погрузили в багно твої ноги, та вони назад відійшли“. 23 А всі жінки твої та всі сини твої будуть відведені до халдеїв, і ти не втечеш з їхньої руки, бо рукою вавилонського царя будеш схоплений, а місто це буде спалене огнем“. 24 І сказав Седекія до Єремії: „Нехай ніхто не знає про ці слова, і ти не помреш. 25 Бо коли почують зверхники, що я говорив з тобою, то прийдуть до тебе та й скажуть тобі: „Розкажи нам, що говорив ти цареві! Не ховай перед нами, і не вб'ємо тебе. І що ж говорив тобі цар?“ 26 то скажеш до них: „Я склав своє благання перед царське обличчя, щоб не вертали мене до Егонатанового дому, щоб там не померти“. 27 І прийшли всі зверхники до Єремії й запиталися його, і він розказав їм згідно з усіма тими словами, що звелів був цар. І вони мовчки відійшли від нього, бо не довідались про обговорену річ. 28 І сидів Єремія

на подвір'ї в'язниці аж до дня, коли був здобутий Єрусалим. І сталося, як був здобутий Єрусалим:

39 Дев'ятого року Седекії, царя Юдиного, місяця десятого, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, та все його військо до Єрусалиму та й облягли його. **2** Одина́дцятого року Седекії, місяця четвертого, дев'ятого дня місяця, був пробитий прóлім до міста. **3** І поприхóдили всі зверхники вавилонського царя, і посідали в Середу́щій брамі: Нергал-Сар'ецер, Самгар, Нево, Сарсехім, старший éвнух, Нергал-Сар'ецер, старший маг, і вся решта зверхників вавилонського царя. **4** І сталося, як побачив їх Седекія, цар Юдин, та всі воякі, то вони повтікали, і повихóдили вночі з міста дорогою царськóго садка́, брамою між обомá му́рами, і вийшли дорогою в степ. **5** І погналося халдейське військо за ними, і догнали Седекію в ерихóнських степáх. І взяли вони його, і завели його до Навуходонóсора, царя вавилонського, до Рівли, в краю́ Хамат, і той засудив його. **6** І цар вавилонський порізав Седекі́їних синів в Рівлі на очáх його; і всіх шляхétних Юдиних порізав вавилонський цар. **7** А очі Седекії він ви́брав, і скував його мідяні́ми кайдáнами, щоб відвéсти його до Вавилону. **8** А дім царя та дому наро́ду халдеї попалили огнем, і порозбивали му́ри Єрусалиму. **9** А решту наро́ду, позосталих у місті, та перебі́жців, що поперехóдили до нього, і решту народу, що позоста́лися, вигнав Невузар'адан, начальник царськóї сторо́жі, до Вавилону. **10** А з бідноті народу, що не мали нічого, Невузар'адан,

начальник царської сторожі, позоставив декого в Юдиному краї, і дав їм того дня виноградники та поля. **11** І наказав Навуходоносор, цар вавилонський, про Єремію, через начальника царської сторожі, говорячи: **12** „Візьми його, і зверни на нього свої очі, і не зроби йому нічого злого, і тільки як він скаже тобі, так з ним зроби!“ **13** І послав Невузар'адан, начальник царської сторожі, і Невушазбан, старший євнух, і Нергал-Сар'ецер, старший маг, та всі начальники вавилонського царя, **14** і послали вони, і взяли Єремію з подвір'я в'язниці, і дали його до Гедалії, сина Ахікама, сина Шафанового, щоб вивести його до дому. І осівся він серед нарóду. **15** А до Єремії було Господнє слово, коли він був затриманий в подвір'ї в'язниці, таке: **16** „Иди, і скажеш до муріна Евед-Мелеха, говорячи: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я наводжу Свої слова на це місто на зло, а не на добро, і вони будуть діятися перед тобою цього дня. **17** Але тебе врятую цього дня, — говорить Господь, — і ти не будеш відданий в руку цих людей, яких ти боїшся. **18** Бо конче врятую тебе, і від меча не впадеш ти, і буде тобі душа твоя за здобич, бо ти надіявся на Мене, говорить Господь“.

40 Слово, що було до Єремії від Господа по тому, як Невузар'адан, начальник царської сторожі, відпустив його з Рамі, коли його він узяв, а він був закутий кайданами серед усього вигнання Єрусалиму та Юди, вигнаних до Вавилону. **2** І взяв начальник царської сторожі Єремію, та й сказав до нього: „Господь, Бог

твій, говорив оце зло на це місце. **3** І навів, і зробив Господь, як говорив був, бо ви згрішили Господеві, і не слухалися Його голосу, — і сталася вам ця річ. **4** А тепер ось я сьогодні розкóвую тебе з кайдáнів, що на твоїх рука́х. Якщо в очáх твоїх добре піти зо мною до Вавилону, іди, і зверну́ я своє око на тебе. А якщо зле в твоїх очах піти зо мною до Вавилону, то залиши́сь. Дивися, увесь край перед тобою: куди тобі видається за добре й за справедливе піти, — туди йди!“ **5** І коли той не на верта́вся на це, сказав далі: „То вернися до Гедалїї, сина Ахікама, сина Шафанового, якого вчинив начальником вавилонський цар над Юдиними міста́ми, і живи з ним серед народу; або куди тобі подóбається, туди йди“. І дав йому начальник царської сторожі їжі на дорогу та дарунка, і відпустив його. **6** І прийшов Єремія до Гедалїї, сина Ахікамового, до Міцпї, й осівся з ним серед наро́ду, позосталого в краю́. **7** А коли всі військові зверхники, що були в полі, вони та їхні люди, прочули, що цар вавилонський учинив начальником над краєм Гедалїю, сина Ахікамового, і доручив йому мужчин і жіно́к та дітей, і тих з бідних кра́ю, що не були вигнані до Вавилону, **8** то поприхо́дили до Гедалїї до Міцпи: і Ізмаїл, син Нетанїїн, і Йоханан, та Йонатан, сини Кареахові, і Серая, син Танхуметів, і сини нетофеянина Ефая, і Єзанія, син маахеянина, вони та їхні люди. **9** І Гедалїя, син Ахікама, сина Шафанового, запря́сгнўвся їм та їхнім людям, говорячи: „Не бійтеся служити халдеям! Сидіть у кра́ї й служіть

вавилонському цареві, — і буде вам добре! **10** А я ось сидітиму в Міцпі, щоб заступатися за вас перед халдеями, що прийдуть до нас. А ви збирайте вино й літні плоди та оливу, і складайте в ваш посуд, і сидіть у ваших містах, які ви зайняли! **11** І також усі юдеї, що в Моаві й серед Аммонових синів, і в Едомі, і що в усіх краях, чули, що цар вавилонський полишив частину в Юді, і що вчинив над ними начальником Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового. **12** І вернулися всі юдеї зо всіх тих місць, куди були порозігнані, і прийшли до Юдиного краю, до Гедалії до Міцпи, і зібрали вина та літніх плодів дуже багато. **13** А Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були на полі, прийшли до Гедалії до Міцпи, **14** та й сказали до нього: „Чи справді ти знаєш, що Бааліс, цар Аммонових синів, послав Ізмаїла, сина Нетаніїного, щоб убити тебе?“ Та не повірив їм Гедалія, син Ахікамів. **15** А Йоханан, син Кареахів, сказав таємно до Гедалії в Міцпі, говорячи: „Нехай я підую уб'ю Ізмаїла, сина Нетаніїного, і ніхто про це не довідається. Навщо мають забити тебе, і буде розпоршений увесь Юда, зібраний до тебе, і погине останок Юди?“ **16** І сказав Гедалія, син Ахікамів, до Йоханана, сина Кареахового: „Не роби цієї речі, бо лжу ти говориш на Ізмаїла!“

41 І сталося сьомого місяця, прийшов Ізмаїл, син Нетанії, сина Елішамового, з насіння царського, і вельможі царя, та десять люда з ним, до Гедалії, Ахікамового сина, до Міцпи, і їли там разом хліб у Міцпі. **2** І встав Ізмаїл, син Нетаніїн, і десять

люда, що були з ним, та й ударили Гедалію, сина Ахікама, сина Шафанового, мечем! І вбив він того, кого вавилонський цар настановив був начальником над краєм. **3** І повбивав Ізмаїл усіх юдеїв, що були з ним, з Гедалією, у Міцпі, і халдеїв вояків, що знаходилися там. **4** І сталося другого дня по вбивстві Гедалії, — а ніхто про це не знав, — **5** і поприходили люди з Сихему, з Шіло та з Самарії, вісімдесят люда оголенобородих, і в подертій одежі та з нарізаними знаками на тілі, а в їхній руці хлібна жертва та ладан, як принесення для Господнього дому. **6** І вийшов Ізмаїл, син Нетаніїн, навпроти них з Міцпи, идучи та плачучи. І сталося, коли він спіткав їх, то промовив до них: „Прийдіть до Гедалії, Ахікамового сина!“ **7** І сталося, як прийшли вони до середини міста, то їх порізав Ізмаїл, син Нетаніїн, і повкидав їх до середини ями, він та ті люди, що були з ним. **8** Та знайшлося між ними десять люда, і вони сказали до Ізмаїла: „Не вбивай нас, бо ми маємо заховані в полі скарби: пшеницю, і ячмінь, і оливу, і мед“. І той спинився, і не повбивав їх серед їхніх братів. **9** А та яма, куди повкидав Ізмаїл усі трупи тих людей, була яма велика, яку зробив був цар Аса проти Баеші, Ізраїльського царя, — її наповнив Ізмаїл, син Нетаніїн, трупами. **10** І Ізмаїл узяв у полон усю решту народу, що був у Міцпі, царських дочок та весь народ, що зостався в Міцпі, якого Невузар'адан, начальник царської сторожі, доручив був Гедалії, синові Ахікамовому. І забрав їх у полон Ізмаїл, син Нетаніїн, і пішов, щоб перейти до

Аммонових синів. **11** І почув Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, про все те зло, що зробив Ізмаїл, син Нетаніїн. **12** І взяли вони всіх тих людей, і пішли воювати з Ізмаїлом, сином Нетаніїним, і знайшли його при великій воді, що в Гів'оні. **13** І сталося, як увесь народ, що був з Ізмаїлом, побачив Йоханана, сина Кареахового, та всіх військових зверхників, що були з ним, то зрадів. **14** І відвернувся весь народ, якого взяв був до полону Ізмаїл з Міцпи, і вернулися, і пішли до Йоханана, сина Кареахового. **15** А Ізмаїл, син Нетаніїн, утік з вісьмом'я людьми від Йоханана, і пішов до Аммонових синів. **16** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники, що були з ним, усю решту народу, яку він вернув від Ізмаїла, сина Нетаніїного, з Міцпи, по тому, як той убив Гедалію, сина Ахікамового, мужів вояків, і жінок, і дітей, і євнухів, що вернув з Гів'ону. **17** І пішли вони й стали на нічліг в Герут-Кімгамі, що при Віфлеємі, щоб піти й утікти до Єгипту. **18** Від халдеїв, бо вони боялися їх, бо Ізмаїл, син Нетаніїв, убив Гедалію, сина Ахікамового, якого вавилонський цар настановив був начальником над країєм.

42 І підійшли всі військові зверхники та Йооханан, син Кареахів, і Єзанія, син Гошаїн, та весь народ від малого й аж до великого, **2** та й сказали до пророка Єремії: „Нехай упаде наше благання перед обличчя твоє, і молися за нас до Господа, Бога твого, за всю оцю решту, бо залишилося нас мало з багатьох, як бачать твої очі нас. **3** І нехай виявить нам Господь,

Бог твій, ту дорогу, якою ми підемо, та те діло, яке ми зробимо“. 4 І промовив до них пророк Єремія: „Чую я! Ось я помолюся до Господа, вашого Бога, за вашими словами. І станеться, кожне слово, що Господь відповість вам, звіщу вам, — нічого не затаю від вас“. 5 А вони сказали до Єремії: „Нехай буде Господь проти нас за свідка правдивого та вірного, якщо ми не зробимо так, як усе те, з чим пошле тебе до нас Господь, Бог твій. 6 Чи добре й чи зле, ми послухаємося голосу Господа, Бога нашого, що до Нього ми посилаємо тебе, щоб було нам добре, коли будемо слухатися голосу Господа, Бога нашого“. 7 І сталося з кінцем десятих днів, і було Господнє слово до Єремії. 8 І він покликав Йоханана, сина Кареахового, і всіх військових зверхників, що були з ним, та весь народ від малого й аж до великого, 9 та й сказав до них: „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, що ви послали мене до Нього скласти ваше благання перед Його лице: 10 Якщо ви будете сидіти в цьому краї, то збудую вас, а не розіб'ю, і засаджу вас, а не вирву, бо пожалував Я щодо того зла, що зробив був вам. 11 Не бійтеся вавилонського царя, якого ви боїтеся, не бійтеся його, — говорить Господь, — бо з вами Я, щоб вас спасати, і щоб вас рятувати від його руки! 12 І дам Я вам милість, і змилюся над вами, і він верне вас до вашої землі. 13 А якщо ви скажете: „Не будемо сидіти в цьому краї“, щоб не слухатися голосу Господа, Бога вашого, 14 кажучи: „Ні, ми підемо до єгипетського краю, де не побачимо

війни, і не почуємо звуку сурми, і на хліб не будемо голодні, і там будемо сидіти“, **15** то тому послухайте тепер Господнього слова, решто Юдина! Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Якщо ви справді скеруєте своє обличчя, щоб іти до Єгипту, і ввійдете, щоб чужинцями замешкати там, **16** то станеться: той меч, що ви боїтесь його, досягне вас там, ув єгипетським краї, а голод, якого ви лякаєтесь, пристане до вас в Єгипті, — і там ви повмираєте... **17** І станеться, всі люди, що звернули своє обличчя на мандрівку до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, повмирають від меча, від голоду та від моровиці, і жоден з них не позостанеться й не втече через те зло, що Я спроваджу на них. **18** Бо так каже Господь, Саваот, Бог Ізраїлів: Як вилився гнів Мій та лютість Моя на мешканців Єрусалиму, так вилється лютість Моя на вас, коли ви прийдете до Єгипту, і будете там на клятбу, і на застрашення, і на прокляття, і на ганьбу, і ви вже не побачите цього місця. **19** Господь говорить до вас, Юдина решто: Не ходіть до Єгипту! Добре знайте, що сьогодні Я вас остеріг! **20** Бо ви зблудилися в душах своїх, що послали мене до Господа, вашого Бога, говорячи: „Молися за нас до Господа, Бога нашого, і все, що скаже Господь, Бог наш, так перекажи нам, — і ми зробимо“. **21** І переказав я вам сьогодні, та не послухалися ви голосу Господа, Бога вашого, та всього того, з чим послав Він мене до вас. **22** А тепер знайте напевно, що повмираєте від меча, голоду та

від зарази в тому місці, куди хочете йти, щоб жити там чужинцями“.

43 І сталося, як Єремія скінчив говорити до всього народу всі слова Господа, Бога їхнього, всі ті слова, з якими послав його до них Господь, Бог їхній, **2** то сказав Азарія, син Гошаїн, і Йоханан, син Кареахів, та всі бундючні люди, кажучи до Єремії: „Брехню ти говориш! Не послав тебе Господь, Бог наш, сказати: Не входьте до Єгипту, щоб чужинцями замешкати там, — **3** то тебе намовив проти нас Барух, син Нерійїн, щоб віддати нас у руку халдеїв, щоб повбивати нас, і щоб вигнати нас до Вавилону“. **4** І не послухався Йоханан, син Кареахів, і всі військові зверхники та весь народ Господнього голосу, щоб сидіти в Юдиному краї. **5** І взяв Йоханан, син Кареахів, та всі військові зверхники всю Юдину решту, що вернулися від усіх народів, куди були вигнані, щоб замешкати в Юдиному краї, **6** мужчин та жінок, і дітей та царських дочок, і всяку душу, що Невузар'адан, начальник царської сторожі, позоставив був із Гедалією, сином Ахікама, сина Шафанового, і з пророком Єремією та з Барухом, сином Нерійїним, **7** і прийшли до єгипетського краю, бо не послухалися Господнього голосу, і прийшли до Тахпанхесу. **8** І було слово Господнє до Єремії в Тахпанхесі таке: **9** „Візьми в свою руку великі каміння, і сховай їх у глині на цегляному майдані, що при вході до фараонового дому в Тахпанхесі, на очах юдейських людей. **10** І скажеш до них: Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я пошлю й

візьму́ Навуходоносора, царя вавилонського, Мого раба, і поставлю його трона над тими каміннями, що Я поховав, і він своє царське шатро розтягне над ними. **11** І він прийде, і вдарить єгипетський край: що призначене на смерть — піде на смерть, а що до полону — до полону, а що на меч — піде на меч. **12** І підпалю огонь у домах єгипетських богів, і він попалить їх, і забере їх у полон, і він очистить єгипетський край, як чистить пастух свою одіж, і вийде звідти в спокій. **13** І він ламає посвячені стовпи Бет-Шемеша, що в єгипетському краї, а дома єгипетських богів попалить огнем“.

44 Слово, що було до Єремії про всіх юдеїв, що сиділи в єгипетському краї, що сиділи в Мігдолі, і в Тахпанхесі, і в Нофі, і в краї Патрос, говорячи: **2** „Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ви бачили все те зло, що Я спровадив на Єрусалим та на всі Юдині міста́, — і ось вони цього дня руїна, і немає в них мешканця. **3** Це через їхнє зло, яке вони зробили, щоб гнів́ити Мене, ходячи кадити, служити іншим богам, яких не знали ані вони, ані ви, ані ваші батькі. **4** І посилав Я до вас усіх Моїх рабів пророків, рано та пізно, кажучи: Не робіть цієї обридливої речі, яку Я зненавидив! **5** Та не слухали вони, і не нахилили уха свого, щоб відвернутися від свого зла, щоб не кадити іншим богам. **6** І вилилась лютість Моя та Мій гнів, і запала́в він в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму, і стали вони руїною та пустинею, як бачите цього дня. **7** А тепер так говорить Господь, Бог

Саваот, Бог Ізраїлів: Нášо ви робите велике зло своїм дúшам, вигúблюючи собі чоловіка та жінку, дитину й немовлú з-серед Юди, щоб не залиšíлася вам решта?

8 Нášо ви робите, щоб гнівíти Мене чíнами рук своїх, щоб кадити іншим богам в єгипетському краї, куди ви прийшли чужíнцями замéшкати там, щоб погубити себе, і щоб стати проклúттям та гáньбою серед усіх людів землі?

9 Чи забули ви зло ваших батьків, та зло Юдиних царів, і зло жінок його, і зло ваше та зло ваших жінок, що наробили в Юдиному краї та на вулицях Єрусалиму?

10 Не були вони впокóрені аж до цього дня, і не бояться, і не ходять Зако́ном Моїм та Моїми уставами, що Я дав вам та вашим батька́м.

11 Тому́ так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я зверну́ обличчя Своє на вас вам на зло, щоб вікоренити всього Юду!

12 І візьму́ Я зáлишок Юди, що звернули обличчя своє на мандрівку в єгипетський край, щоб чужíнцями замешкати там, і погинуть усі в єгипетському краї, — попáдають від меча та від голоду, погинуть від малóго й аж до великого, повмирають від меча та від голоду, і стануть клятьбóю, застра́шенням, і проклúттям та гáньбою.

13 І покараю замешкалих в єгипетському краї, як покарав Я Єрусалим, — мечем, голодом та моровíцею.

14 І не буде втікача та врятованих із решти Юди, що прийшли чужíнцями замешкати там в єгипетському краї, щоб вернутися до Юдиного кра́ю, куди вони бажають усією душею своєю верну́тися й оселитися там. Але не верnúться вони, хíба тільки

поодинокі втікачі!“ 15 І відповілі Єремії всі ті люди, що знали, що їхні жінки ка́дять іншим богам, і всі ті жінки, що стояли там у великий збір, і увесь наро́д, що сидів в єгипетському краї в Патросі, говорячи: 16 „Щодо сло́ва, що ти говорив до нас Господнім Ім'ям, ми не слухаємо тебе. 17 Бо напевно віконаємо кожне те слово, що виходить із наших уст, — щоб кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, як робили ми та батькі наші, царі наші та зверхники наші в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму. І насичувалися ми хлібом, і було нам добре, а зла ми не бачили. 18 А відколі перестали ми кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, брак нам усього, і ми гинемо від меча та голоду! 19 А коли ми кадимо небесній цариці й приносимо їй литі жертви, то хіба без відома наших чоловіків ми робимо для неї жертóвні калачі з її зобра́женням, і ллемó їй литі жертви?“ 20 І сказав Єремія до всього народу, до чоловіків та до жінок, та до всього народу, що відповідали йому таке, гово́рячи: 21 „Хіба не кадило, яке кадили в Юдиних містах та на вулицях Єрусалиму ви та ваші батьки, ваші царі та зверхники ваші й народ цього краю, — хіба не згадав це Господь, і не ввійшло воно до серця Його? 22 І не зміг Господь більше знéсти зла ваших чінів, та ті гидóти, що ви наробили, — то́му став ваш край руїною, і застра́шенням та прокля́ттям, так що немає ме́шканця, як бачите цього дня“. 23 За те, що кадили ви, і що грішили Господéві, і не слухалися Господнього голосу, і не ходили Зако́ном Його й Його

правом та свідоцтвами Його, тому спіткало вас оце зло, як бачите цього дня“. **24** І сказав Єремія до всього народу та до всіх жінок: Послухайте Господнього слова, весь Юдо, що в єгипетському краї! **25** Так говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів, кажучи: Ви та ваші жінки говорили своїми устами й своїми руками виконували, кажучи: „Конче виконаємо свої присяги, що ми присягали кадити небесній цариці й лити їй литі жертви, “тому напевно здійсните ваші присяги, і конче виконайте обітниці ваші. **26** Тому то послушайте Господнього слова, весь Юдо, що сидиш в єгипетському краї: Ось Я присягнув великим Своїм Ім'ям, — говорить Господь, — що не буде вже Ім'я Моє кликатися устами жодного юдеянина, кажучи: „Живий Господь Бог!“ у всьому єгипетському краї. **27** Ось Я пильную вас на зло, а не на добро, і загине кожен юдеянин, що в єгипетському краї, від меча та від голоду, аж до їх скону. **28** А врятовані від меча вернуться з єгипетського краю до краю Юдиного нечисленими. І пізнає весь останок Юди, що прийшли до єгипетського краю чужинцями замешкати там, чиє слово виконається: Моє чи їхнє? **29** А оце вам той знак, — говорить Господь, — що Я відвідаю вас у цьому місці, щоб ви пізнали, що конче справдяться Мої слова на вас на зло. **30** Так говорить Господь: Ось Я видам фараона Хофру, єгипетського царя, в руку його ворогів та в руку тих, що шукають душі його, як дав Я Седекію, Юдиного царя, у руку

Навуходонóсора, вавилонського царя, його ворога,
що шукав душі його!“

45 Слово, що говорив пророк Єремія до Баруха, Нерійїного сина, коли той писав ці слова в книзі з Єремїїних уст, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юдиного, кажучи: **2** „Так говорить Господь, Бог Ізраїлів, про тебе, Баруху: **3** Ти сказав був: „Ой горе мені, бо додав Господь смутку до болю мого! Я змучивсь зідханням своїм, і не знайшов відпочинку“! **4** Так скажеш йому: Так говорить Господь: Ось Я поруїную, що Я збудував, а що Я насадїв, те Я вирву, також усю землю Свою. **5** А ти ось шукаєш для себе великого. Не шукай, бо ось Я наведу зло на кожне тіло, — говорить Господь, — а тобі дам душу твою за здобич на всіх тих місцях, де ти будеш ходити!“

46 Слово Господнє, що було пророкові Єремїї про народи. **2** На Єгипет. На військо фараона Нехó, єгипетського царя, що був над річкою Ефратом у Каркеміші, якого побив Навуходонóсор, вавилонський цар, за четвертого року Єгоякіма, сина Йосїїного, царя Юдиного: **3** „Приготуйте щитка́ та щита́, і приступіть до війни! **4** Запрягайте но коні й сідайте, верхівці, і поставайте в шоло́мах! Вічистіть ра́тища та зодягніться в кольчу́ги! **5** Що то бачу: вони полякались й назад відступають? А лицарі їхні подóлані та втікають і не оглядаються. Страхіття навколо, говорить Господь! **6** Швидкий не втече, і не врятується лицар, — на півночі, при річці

Ефраті спіткнуться вони та й попадають! **7** Хто то такий підіймається, мов та Ріка́, як річки́, його води хвилюються? **8** Єгипет, немов та Ріка́, підіймається він, — мов річки́, його води хвилюються, — і каже: Підійму́ся, покрию́ я землю, і вігублю́ місто й мешка́нців його! **9** Сідайте на ко́ні й шалійте, колесни́ці! І хай ли́царі вийдуть, Куш та Пут, що хапають щита́, та люді́йці, що хапають, натягують лу́ка! **10** А день цей — Господа, Бога Саваота, день помсти, щоб помститися над ворогами Своїми, і меч буде жерти — й насититься, і до́сить нап'ється їхньої крoви, бо це́ буде жертва для Господа, Бога Саваота, в північному краї́ при річці́ Ефраті! **11** Піди до Гілеаду, й бальза́му візьми́, дівчино, дочко Єгипту! Надармо вживаєш ти ліків багато, — своїх ран не заго́їш! **12** Почули наро́ди про га́ньбу твою, а крику твого стала повна земля, бо спіткну́лися ли́цар об ли́царя, ра́зом упали обоє вони!“ **13** Слово, що говорив Господь пророкові Єремії про прихі́д Навуходоносора, царя вавилонського, щоб побити єгипетську землю: **14** „Розкажі́те в Єгипті, і розголосі́те в Мігдолі, і розголосі́те в Нофі́ й Тахпанхесі! Скажі́ть: стань, і собі приготуйся, бо меч пожира́є круг тебе! **15** Чому́ твої ли́царі впали? Не втрималися, бо пхнув їх Господь! **16** Стало багато таких, що спіткну́лися, навіть падають один на одно́го й говорять: Уставай, і до свого народу верні́мось, і до кра́ю наро́дження нашого, перед згубним мече́м! **17** Назві́те ім'я́ фараону, цареві єгипетському: Загі́биль, — пропустив він уста́лений

час! **18** Як живий Я, — каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймєння, — він прійде, немов би Фавор у горах, й як при морі Кармел! **19** Приготуй необхідне собі на мандрівки, мешканко, о дочко Єгипту, бо стане спустошенням Ноф, і він спалений буде, — і в ньому не буде мешканця! **20** Єгипет — теля гарноусте, та летить он із півночі гедзь! **21** Серед нього й його наймити, мов телята вгодовані, та й вони повернулись назад, повтікали разом, не спинились, бо день їхнього нещастя прийшов ось на них, час навіщення їх. **22** Розлягається голос його, як гадюче сичання, бо йдуть вони з військом, і прійдуть до нього з сокирами, мов дроворуби. **23** Вони ліс його витнуть, — говорить Господь, — хоч він непрохідний, бо стануть вони більш численні, як та сарана, — і не буде числа їм. **24** Засоромлена буде єгипетська донька, — буде відана в руку народу північного. **25** Говорить Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Ось Я покараю Амона із Но, і фараона, і Єгипет, і богів його, і царів його, і фараона, і тих, що на нього надіються. **26** І дам їх у руку всіх тих, хто шукає їхню душу, і в руку Навуходоносора, царя вавилонського, і в руку рабів його, а потому він буде заселений, як за днів давніх, говорить Господь! **27** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, і не страйся, Ізраїлю, бо Я ось врятую тебе здалека, і насіння твоє — з краю їхнього полону! І вернеться Яків, і буде спокійний, і буде безпечний, і не буде того, хто б його настрашив! **28** А ти не лякайся, рабе Мій Якове, — каже Господь, — бо Я з тобою, бо зроблю Я кінець всім народам,

куди тебе вигнав, та з тобою кінця не зроблю́, і тебе покараю за правом, і тебе непока́раним не полишу́!“

47 Слово Господнє, що було пророкові Єремії на филисти́млян, перше як фараон побив Аззу. **2** „Так говорить Господь: Ось підіймаються во́ди із півночі, і стануть вони за потік заливний, і заллю́ть вони землю та все, що на ній, місто й замéшкалих в ньому, — і буде кричати лю́дина, і кожен мешка́нець землі заголосить. **3** Через гук тупотіння ко́піт баских ко́ней його, через гуркіт його колесниць, через скрип його кіл не зверну́лись батькі до синів, бо зомліли їм руки, **4** бо настав це той день, щоб понищити всіх филисти́млян, щоб Тіру й Сидо́нові вігубити помічну́ всяку рештку. Бо понищить Господь филисти́млян, рештку о́строва Кафтора, **5** шолудівою стане Азза́, згине Ашкелон, решта долини їхньої. Як довго ти будеш нарізи робити собі у жалобі? **6** О мечу Господній, аж доки ти не заспоко́їшся? Вернися до піхви своєї, заспоко́йся й замóвкни! **7** Але як заспоко́їться він, коли наказав йому це Сам Господь? До Ашкелону й до берегу моря, — туди Він призна́чив його!“

48 На Моава. Так каже Господь Саваот, Бог Ізраїлів: „Горе місту Нево, бо воно пору́йно́ване; Кір'ятаїм посоро́млений, здобутий; посоро́млений За́мок високий, заля́каний. **2** Нема більше слави Мо́аву! У Хешбоні лихе вимишляють на нього: „Ходімо, і вітнім його із наро́ду!“ Теж, Мадмене, замóвкнеш і ти: за тобою йде меч! **3** Чути крик із Горона́їму: Руїна й нещастя велике! **4** Моав пору́йно́ваний, крик підняли́

аж до Цоару, **5** бо ходом в Лухіт підуть догорі з великим плачем, бо на збіччі Горонаїму чути крик боязкий про руїну. **6** Утікайте, рятуйте хоч душу свою, і станете, мов отой верес в пустині! **7** Бо за те, що надіюся ти на вчинки свої та на скарби свої, ти також будеш узятий, і піде Кемош до полону, а разом із ним його священники та його зверхники. **8** І прийде руїна до кожного міста, і не буде врятоване жодне із них, і загине долина, й погублена буде рівнина, бо так говорив був Господь! **9** Дайте крила Моаву, — і він відлетить, і міста його стануть спустошенням, так що не буде мешканця у них. **10** Проклятий, хто робить роботу Господню недбало, і проклятий, хто від крові меча свого стримує! **11** Спокійний Моав від юнацтва свого, і мирний на дріжджах своїх, і не лито із посуду в посуд його, і він на вигнання не йшов, тому в нім його смак позостався, а запах його не змінився. **12** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і пошлю Я на нього розливачів, — і його розіллють, і посуд його опорожнять, і дзбанки його порозбивають! **13** І за Кемоша Моав посоромлений буде, як Ізраїлів дім посоромлений був за Бет-Ел, за місце надії своєї. **14** Як говорите ви: „Ми хоробрі та сильні до бою?“ **15** Пустошений буде Моав, і до міст його ворог підійметься, — і підуть добірні його юнаки на заріз, каже Цар, що Господь Саваот Йому Ймення. **16** Близький похід нещастя Моава, а лихо його дуже квапиться. **17** Співчайте йому, всі довкілля його, і всі, хто ім'я його знає, скажіть: „Як зламалося сильне

це берло, ця палиця пішна!“ **18** Спустися зо слави своєї, і всядся в пустині, о мешканко, дочко Дівону, бо спустошник Моава до тебе прийшов, і понищив твердині твої! **19** Стань на дорозі й чекай, мешканко Ароеру, питай втікача та врятовану, кажи: „Що це сталося?“ **20** Моав посоромлений, бо розтрощений він, ридайте та плачте, і звістіте в Арноні, що Моав попустошений! **21** І суд ось прийшов на рівнинний цей край, на Холон й на Ягцу, і на Мефаат, **22** і на Дівон, і на Нево, і на Бет-Дівдатаїм, **23** і на Кір'ятаїм, і на Бет-Гамул, і на Бет-Меон, **24** і на Керіййот, і на Боцру, і на всі міста моавського краю, далекі й близькі. **25** І відтятий Моавові ріг, і рамено його розтрощене, говорить Господь. **26** Упійте його, — бо пишавсь проти Господа він, — і він з плюскотом упаде до блювоти своєї, — і станеться й він посміховиськом! **27** І чи ж для тебе Ізраїль не був посміховиськом цим? Хіба серед злодіїв був знайдений він, що ти скільки говориш про нього, то все головою хитаєш? **28** Покиньте міста, й пробувайте на скелі, мешканці Моава, і будьте, немов та голубка, що над краєм безодні гніздиться! **29** Ми чули про гордість Моава, що чванливий він дуже, про надутість його і його гордування, про бундючність його та пиху його серця. **30** Я знаю, — говорить Господь, — про зухвальство його, і про його балачки безпідставні, — робили вони неслухняне! **31** Ридаю тому над Моавом, і кричу за Моавом усім, зідхаю над людьми Кір-Хересу. **32** Більш як за Язером Я плакав, Я плакатиму за тобою,

винограднику Сівми! Галу́зки твої перейшли аж за море, досягли аж до моря Язера. Спусто́шник напав на осінній твій плід, і на виноб́рання твоє, — **33** і за́брана буде поті́ха твоя та раді́сть твоя з виноградника й з кра́ю Моава, і вино із чаві́ла спиню́! Не буде топта́ти топта́ч, раді́сний крик при зби́ранні не буде вже раді́сним криком зби́рання. **34** Від крику Хешбону аж до Ел'але, аж до Ягацу не́стися буде їхній голос, від Цоару аж до Горонаї́му, до Еглат-Шелі́шії, бо й вода із Німрі́му пустинею стане. **35** І ви́гублю Я із Моава, — говорить Госпо́дь, — того, хто для же́ртов вихо́дить на па́гірок, і бо́гові ка́дить сво́єму. **36** Тому́ стогне серце Моє за Моавом, немов та сопі́лка, і стогне серце Моє, як сопі́лка, за лю́дьми Кір-Хересу, бо погинули ті, хто бага́тство набув! **37** Тому кожна голова — облісі́ла, і кожна борода — обстри́жена, на руках у всіх — порі́зи жало́би, і на стéгнах — верéта. **38** На всіх даха́х Моава й на площа́х його́ — самий ле́мент, бо розбив Я Моава, мов по́суд, якого не любля́ть, говорить Госпо́дь. **39** „Як він розто́щений“ плачу́ть, „як гане́бно Моав уті́кав, і як він посоро́млений!“ І Моав став за по́сміх та по́страх для всього довкі́лля його́! **40** Бо так промовля́є Госпо́дь: Ось він, як орел, прилеті́ть, і кри́ла свої́ над Моавом розго́рне, — **41** міста́ будуть взяті́, й твердині захо́плені. І того дня стане серце лицáрства Моава, як серце жони́-породі́ллі! **42** Із наро́дів Моав буде ви́гублений, бо пи́шавсь проти Господа́ він. **43** Страх, та безо́дня, та па́стка на тебе, мешка́нче Моава! говорить Госпо́дь.

44 Хто від стра́ху втече, той в безо́дню впаде́, хто ж з безодні підійметься, той буде схоплений в па́стку. Бо спрова́джу на нього, на то́го Моава, рік їхньої кари, говорить Господь. 45 Втікачі знеси́лені будуть ставати у тіні Хешбону, бо вийде огонь із Хешбону, а по́лум'я з-поміж Сиго́ну, і поїсть край волос́ся на скро́ні Моаву та череп синів галаслівих. 46 Горе, Моаве, тобі! Загинув Кемосів наро́д, бо сини твої взяті в полон, твої ж доч́ки — в неволю! 47 І верну́ Я Моавові долю напри́кінці днів, говорить Господь. Аж досі — суд на Моава.

49 На Аммонових синів. „Так говорить Господь: Чи немає синів у Ізраїля? Чи немає спадкоє́мця в нього? Чому Гада Мілком оді́дичив й осівся наро́д його по містах його? 2 Тому́ настаю́ть ось дні, — говорить Господь, — і Я розголошу́ крик військо́вий на Раббу Аммонових синів, — і вона стане за купу руїн, а підлеглі міста її спа́лені будуть огнем, і знов оді́дичить Ізраїль спáдок свій, говорить Господь. 3 Ридай, о Хешбо́не, бо місто зруйноване! Кричіть, доч́ки Рабби, опережі́ться вере́тою, лементу́йте й блукайте по обійста́х, бо Мілком до полону́ іде, його священики й його зверхники ра́зом! 4 Чого ти долинами хва́лишся? Долина твоя розпливається кров'ю, о доч́ко невірна, що на скарби свої покладаєш надію та кажеш: „Хто при́йде до мене?“ 5 Ось Я страх припрова́джу на тебе, — говорить Господь, Бог Саваот, — із усього довкі́лля твого, і ви повтікаєте кожен напе́ред себе, — і не буде кому втікачів позбирати! 6 А потім верну́

Я долю Аммонових синів, говорить Господь“. 7 На Едома. „Так говорить Господь Саваот: Чи в Темані немає вже мудрости? Чи згинула рада розумних? Хіба зіпсувалась їхня мудрість? 8 Утікайте, оберніться плечима, сядьте глибше, мешканці Дедану, бо привів Я нещастя Ісава на нього, — той час, коли покараю його! 9 Якщо прийдуть до тебе збирачі винограду, вони не полишать останків, якщо ж прийдуть злодії вночі, напсують, скільки схочуть. 10 Бо обнажив Я Ісава, повідкривав усі криївки його, і він схватись не зможе, — спустошене буде насіння його, й його браття, і сусіди його, — і не буде його! 11 Залиши свої сироти, — Я утримаю їх при житті, а вдови твої хай надію на Мене кладуть! 12 Бо так промовляє Господь: Ось і ті, що не мали б пити чаші цієї, пити будуть напевне, а ти непокараним будеш? Не будеш без кари, бо справді ти пийтимеш чашу! 13 Бо Собою присяг Я, — говорить Господь, — що Боцра за спустошення стане, за ганьбу, пустиню й прокляття, і руїнами вічними стануть міста її всі! 14 Я звістку від Господа чув, і відправлений вісник між люди: Зберіться й прийдіть проти неї, і встаньте на бій, 15 бо тебе Я зробив ось малим між народами, погордженим серед людей! 16 Страхіття твоє обманило тебе й гордість серця твого, тебе, що в розщілинах скелі живеш, що високих підгірків тримаєшся. Та коли б ти кубло своє й високо звив, мов орел, то й ізвідти Я скину тебе, промовляє Господь. 17 І стане Едом за страхіття, — кожен, хто буде проходити ним, остовпіє

й засвище, як порáзи його всі побачить. **18** Як Содóм та Гомóрру й сусідів її поруїно́вано, каже Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський. **19** Ось підійметься він, немов лев, із темного лісу Йорда́ну на вóдяні луки, і Я вмент зроблю́, що він побіжить геть від них, а хто ви́браний буде, того Я поставлю над ними. Бо хто є подібний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто па́стир такий, що перед обличчям Моїм устоїть? **20** Тому то послухайте за́дум Господній, що Він на Едома заду́мав, і думки́ Його ті, які Він на мешка́нців Теману замислив: Направду, — найменших з отари потя́гнуть, і попусто́шать пасо́висько їхнє при них! **21** Від гуку упадку їхнього буде тремтіти земля, буде зойк, аж на морі Червоному чути їхній голос. **22** Ось підійметься він, як орел, і літатиме, й крила свої над Боцро́ю розго́рне: і стане серце хоробрих едо́млян в той день, немов серце жони-породі́ллі“. **23** На Дамаск. „Засорóмивсь Хамаш та Арпал, бо злу звістку почули; в неспоко́ї тривожнім вони, як те море, що не може в споко́їтись. **24** Дамáск сторо́пів, обернувся втікати, і страх його міцно охо́пів, біль та му́ки його обгорну́ли, немов породі́ллю. **25** Як спорожні́ло славне це місто, місто вті́хи Моєї! **26** Тому́ юнаки́ його падати будуть на плóщах його, і всі військóві погинуть того дня, говорить Господь Саваот. **27** І під муром Дамáску огонь запалю́, і він пожере Бен-Гадáдські пала́ци!“ **28** На Кедар та на царства Хацору, що їх побив Навуходоносор, цар

вавилонський. „Так говорить Господь: Уставайте, ідіть на Кедар, і нехай попустошать війська синів сходу! **29** Заберуть їхні намети та їхню отару, їхні покріви та всі їхні речі, та їхніх верблюдів собі заберуть, і над ними кричатимуть: Жах звідусіль! **30** Утікайте, мандруйте скоріш, сховайтесь в глибоке, мешканці Хацору, — говорить Господь, — бо раду нарадив на вас Навуходоносор, цар вавилонський, і задум задумав на вас! **31** Уставайте, ідіть на народ, що спокійно, безпечно живе, — промовляє Господь, — немає воріт, і нема в нього засувів, самотно живуть. **32** І стануть верблюди їхні здобиччю, а їхні череді — грабежем, і на всі вітри розвію Я їх, хто волосья довкола стриже, і зо всіх їхніх сторін припроваджу на них їхню погібіль, говорить Господь. **33** І стане Хацор за мешкання шакалів, за вічне спустошення, — не замешкає там людина, і син людський не спиниться в ньому!“ **34** Слово Господнє, що було пророкові Єремії на Елам на початку царювання Седекії, Юдиного царя, таке: **35** „Так говорить Господь Саваот: Ось Я зламаю еламського лука, головну їхню силу! **36** І з чотирьох кінців неба спроваджу чотири вітри до Еламу, і їх розпорішу на всі ці вітри, і не буде такого народу, куди б не прийшли ці вигнанці з Еламу. **37** І настрашу Елам перед їхніми ворогами та перед всіма, хто їхню душу шукає, і лихо на них наведу, лютість гніву Мого, говорить Господь, — і пошлю Я за ними меча, аж поки не вігублю їх! **38** І поставлю Престола Свого в Еламі, і вігублю звідти царя й його зверхників, каже Господь.

39 Але буде наприкінці днів, поверну́ Я Ела́мові долю, говорить Господь“.

50 Слово, що Господь говорив на Вавилон, на землю халдеїв через пророка Єремію: **2** „Звістіть між народами й розголосіть, підійміте прапора та розголосіть, не затайте, скажіть: Здобутий уже Вавилон, засоромлений Бел, зламаний Меродах, боввани його посоромлені, порозбівані всі його божества! **3** Бо на нього із півночі вийшов народ, що оберне в спустошення землю його, і не буде мешканця у ній: від людини та аж до скотини, усі помандрують та підуть! **4** За тих днів і того часу, — говорить Господь, — поприходять сини Ізраїлеві, разом вони й сини Юди, — усе плачучи, будуть ходити та Господа, Бога свого шукати. **5** Вони будуть питати про Сіона, куди їхні обличчя повернені, — щоб прийти й прилучитись до Господа вічним заповітом, який не забудеться! **6** Мій народ — це отара загинула: пастирі їхні вчинили блудячими їх, їх загнали на гори, й ходили вони від гори до підгір'я, забули про ложе своє. **7** Усі, що знаходили їх, жерли їх, і противники їхні говорили: „Не завинимо за те, бо вони прогрішилися Господу, Пасовиську правди й надії батьків їхніх, — Господеві“. **8** Біжіть з Вавилону, і виходьте із краю халдеїв, і будьте, як козлята ті перед отарою! **9** Бо ось Я позбуджую, і на Вавилон наведу збір великих народів з північного краю, і вони проти нього шикуються, — звідти здобутий він буде! Його стріли, мов лицар, якому щастить, — не

вертаються дармо, **10** і здобиччю стане Халд́ея, —
насі́тяться всі, хто пусто́шить її, промовляє Господь.
11 Бо раді́єте ви, бо втіша́єтесь ви, що спадщину Мою
розграб́овуєте, бо ви скачете, мов те теля по траві,
та ірже́те, немов румаки́. **12** Збенте́жилася ваша
мати занадто, застидалась роді́телька ваша. Оце для
наро́дів кінець: пустиня, сухóземля й степ! **13** Від
Господнього гніву вона незамéшкана буде та стане
спусто́шенням уся. Кожен, хто буде прохóдити повз
Вавилóн, остовпíє й засвіще, як побачить усі ці порáзи
його! **14** Ушику́йтеся на Вавилон навкругі́, всі, хто
лука на́тягує! Стрі́ляйте на нього, стрі́лі не шкоду́йте,
бо він Господéві згрішив! **15** Зд́ійміть крик проти
нього навкóло! Він дав руку піддатись, стовпí його
впали, зруйновані мури його, бо це помста Господня.
Помсті́ться над ним: як зробив він — зробі́ть так йому́!
16 Повигублю́йте і сівача́ з Вавилону, і того, хто хапа́є
серпа́ в часі жнив! Через меч переслі́дника вёрнутьс́я
всі до наро́ду свого́, і кожен до краю свого втече́.
17 Израї́ль — вівця́ розпорóшена, що ле́ви погнали
її: перший жер його цар асирі́йський, а останній —
цей Навуходонóсор, цар вавилонський, розтрóщив
йому кості. **18** Тому так промовляє Господь Саваот,
Бог Израї́лів: Ось Я покараю́ царя вавилонського й
землю його, як Я покарав був царя асирі́йського. **19**
І верну́ Я Израї́ля на пасові́сько його, і він па́стися
буде на Кармелі́ й Башані́, і на горі́ на Єфремові́й
та на Гілеа́ді душа його сі́тою буде. **20** За тих днів
й того ча́су — говорить Господь — будуть шукати

провину Ізраїлеву, та не буде її, і проґріхи Юди, одначе не знайдені будуть вони, бо пробачу тому, кого Я позоста́влю! **21** На край „Чва́рів подвійних“, — на нього піди й на мешка́нців „Пока́рання“! Пору́йнуй і прокля́ттям вчини все за ними, — говорить Господь, — і зроби так усе, як тобі наказав! **22** Гуркіт бою в кра́ю та велике спусто́шення! **23** Як побитий й пола́маний мо́лот всієї землі! Яким жахом зробивсь Вавилон для наро́дів! **24** Я па́стку поставив на тебе, і схоплений ти, Вавило́не, хоча ти й не знав! Ти зна́йдений й схоплений був, бо ставав ти на прю проти Господа! **25** Господь відчинив Своє сховище, і вийняв ізвідти знаряддя гніву Свого, це бо зайняття для Господа, Бога Саваота в халдейському краї́. **26** Ідіть ви на нього із кра́ю землі, відчиніть його клуні, порозкладайте його, як сно́пі, і вчиніте закля́ттям його, — хай не буде йому позоста́лого! **27** Його всіх волів повбива́йте, — хай підуть вони на зарі́з! Горе їм, бо настав їхній день, час наві́щення їх! **28** Голос тих, що втікають і рятуються із вавилонського кра́ю, щоб звістити на Сіоні про по́мсту Господа, нашого Бога, про по́мсту за хра́ма Його. **29** Скличте на Вавилон стрі́льців, усіх, хто лука натя́гує, та́бором станьте при ньому навко́ло, — нехай йому вте́чі не бу́де! Відпла́тіте йому згідно з чи́ном його, як зробив він — зробіть так йому́, бо гордим він став проти Господа, проти Святого Ізраїлевого! **30** Тому то його юнакі всі поляжуть на плóщах його, а військові його того дня всі погинуть, говорить Господь. **31** Ось Я проти тебе,

о піхо, — говорить Господь, Бог Саваот, — бо день твій прийшов, час тебе покарати! **32** І спіткнётся пиха й упаде́, і не буде того, хто б підніс її. І огонь по містах його Я запалю́, — і він пожере́ всі довкілля його. **33** Так говорить Господь Саваот: Сини Ізраїлеві й сини Юдині — разом утіскувані, і всі, що в полон їх забрали, тримають їх міцно, не хочуть їх випустити. **34** Але Викупитель їх сильний, Господь Саваот — Йому Ймення! Він конче розсудить їхню справу, щоб землю впокоїти, а вавилонських мешканців стривожити. **35** Меч на халдеїв, — говорить Господь, — і на мешканців Вавилону, і на князів його, і на його мудреців! **36** Меч на ворожбитів — і безглуздими стануть, меч на лицарство його — і вони полякаються! **37** Меч на коні його й на його колесниці, та на всю мішанину народів, яка серед нього, — і стануть вони як жінки! Меч на скарби його — й пограбовані будуть! **38** Посуха на води його, — й вони повисихають, бо це край божків, і шаліють вони від бовванів. **39** Тому звірі пустинні там будуть сидіти з шакалами, і струсі будуть у ньому сидіти, і не буде заселений він вже навіки, і не буде замешканий він з роду в рід. **40** Як Содом та Гоморру й сусідів її Бог був поруйнував, — говорить Господь, — так ніхто там не буде сидіти, і не буде в нім мешкати чужинцем син людський! **41** Ось із півночі прийде народ, і люд великий, і численні царі, — вони збуджені будуть із кінців землі: **42** Лук та ратище міцно тримають, жорстокі вони й милосердя не мають, — їхній голос, як море реве́,

вони їдуть на ко́нях, — на тебе вони вшикува́лись, як муж на війну, вавилонська дóчко! **43** Почув цар вавилонський відóмість про них, — й опусті́лися рúки йомú, обхопів його́ страх і тремтіння, немов породі́ллю! **44** Ось підіймається він, немов лев, із темного лісу Йо́рдáну на вóдяні луки, і Я вмент зроблю́, що він побіжить геть від них, а хто ви́браний буде, того Я поставлю над ними! Бо хто є поді́бний Мені, і хто покличе Мене перед суд, і хто па́стир такий, що перед обличчям Моїм він усто́їть? **45** Тому то послушайте за́дум Господній, що на Вавилон Він задúмав, і думки́ Його́ ті, що на землю халдейську замíслив: Поправді́ кажу вам, — найменших з отари потя́гнуть, і попусто́шать пасóвисько їхне при них! **46** Від рóзголосу про взятт́я Вавилону земля задриж́ить, і почув́ється крик між наро́дами!

51 Так говорить Господь: Ось Я бурю збуджу́ на ото́й Вавилон та на ме́шканців „серця повста́нців на Мене“. **2** І на Вавилон Я пошлю віяча́, і розвіють його́, і ви́порожнять його́ край, бо ото́чать його́ у день зла. **3** Нехай лука свого напина́є стрілець проти того, хто й собі напина́є, проти того, хто своїм па́нцерем чва́ниться! І не змилуйтеся над його́ юнака́ми, заклáттям учиніть усе вíйсько його́! **4** І попада́ють вбиті в халдейському краї́, і попробі́вані на його́ вулицях. **5** Бо Ізраї́ль та Юда — не вдіве́ць він по Бозі своєму, по Господу Саваоту, та напов́нився край їхній гріхом проти Святого Ізраї́левого. **6** Утікайте з-серед Вавилону, і кожен урято́уйте душу

свою! За провину його не погиньте, бо це Господéві час по́мсти, — Він дасть відповідну заплату йому! **7** Вавилон у Господній руці — золотая це чаша, що всю землю напо́ювала: наро́ди впивались вином тим його, тому́ пошаліли наро́ди! **8** Несподівано впав Вавилон і зруйнований він! Візьміте бальза́му для бо́лю його, — може буде загоєний він! **9** Вавилон лікували, та він не був вілікуваний, — покиньте його, і підемо кожен до кра́ю свого, бо при́суд його досягнув до небес, і дійшов аж до хмар! **10** Вивів Господь справедливості наші, — прийдіть, і розповімо́ на Сіоні про чин оцей Господа, нашого Бога! **11** Вігостріть стрі́ли, візьміте щиті́! Збудив Господь духа мідійських царів, бо на Вавилон Його за́дум, — понищити його, бо це по́мста Господня, по́мста за храма́ Його! **12** Проти мурів Вавилону підіймі́те прапора, сторо́жу зміцніть, сторожі́в порозставляйте, і ча́ти поставте, бо Господь і задума́в, і зробив, що Він говорив був на ме́шканців Вавилону. **13** О ти, що живеш над великими во́дами, що маєш скарбів багатénно, — кінець твій прийшов, міра твоєї захла́нності! **14** Господь Саваот присягав був душею Своєю: наповню людьмі́ тебе, мов сарано́ю, і на тебе вони крик військо́вий підіймуть! **15** Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселénну, і небо розтя́г Своїм розумом. **16** Як голос Його забрині́ть, у небеса́х шумлять во́ди, а коли підійма́є Він хмари із кра́ю землі, коли із дощем чинить бли́скавки та випрова́джує вітер зо схóвищ Своїх, **17** тоді кожна лю́дина в знанні́ тумані́є, усяк

золотар посоромлений через боввана, бо відлив його
— це неправда, і немає в них духа! **18** Марнота вони,
вони праця на сміх, — в час навіщення їх вони згинуть!
19 Не така, як оці, частка Якова, бо все це Він створив,
і Ізраїль — племено спадщини Його, Господь Саваот
Йому Ймення! **20** Ти Мій молот, знаряддя військове,
— тобою поб'ю Я народи, і тобою Я вигублю царства!
21 І тобою поб'ю Я коня й верхівця, і тобою поб'ю
колесницю й її візника! **22** І тобою поб'ю чоловіка
та жінку, старого та хлопця тобою поб'ю, і тобою
поб'ю юнака та дівчину! **23** І тобою поб'ю пастуха й
його стадо, і тобою поб'ю селянина та запряг його, і
тобою поб'ю Я намісників та їхніх заступників! **24** І Я
відплачу Вавилонові і всім мешканцям халдеев усе
їхнє зло, що зробили в Сіоні на ваших очах, промовляє
Господь! **25** Оце Я на тебе, о горо ти згубна, — говорить
Господь, — що всю землю ти губиш! І руку Свою
протягну над тобою, і зо скель тебе скину, і зроблю
горою горючою! **26** І не братимуть з тебе наріжного
каменя, ані каменя на підвалини, бо спустошенням
вічним ти станеш, говорить Господь. **27** Підійміте
прапор на землі, засурміть у сурму між народами,
приготуйте народи на бій проти нього, покличте на
нього царства Арарату, Мінні та Ашкеназу, призначте
гетьмана над ними, коней спровадьте, немов ту
шорстку сарану! **28** Приготуйте на бій проти нього
народи, царів Мідії, намісників її та всіх її заступників,
та весь край панування її! **29** І затряслася земля, і
корчитись стала від болю, бо здійснилися задуми

Господа на Вавилон, щоб край вавилонський вчинити жахливим спустошенням та без мешканця. **30** Силачі вавилонські воювати перестали, — у твердіннях осілись, загинула вся їхня сила, зробились, неначе жінки, оселі його попідпалювані, його засуви зламани. **31** Бігун бігуніві назустріч біжить, а посол назустріч послові, щоб звістити царю вавилонському, що з кінця до кінця взяте місто його, **32** і броди захоплені, і фортеці огнем попалили, вояки перестрашені. **33** Бо так промовляє Господь Саваот, Бог Ізраїлів: Дочка вавилонська — мов тік в час топтання його: іще трохи — й настане для неї час жнив! **34** Пожер мене й стер мене Навуходонсор, цар вавилонський, поставив мене, як той посуд порожній, ковтнув він мене, немов змії, моїми розкошами сповнив свого живота, випхнув мене... **35** Насилля моє й моє тіло — на Вавилон, говорить мешканка Сіону, кров же моя — на мешканців халдеїв, говорить Єрусалим! **36** Тому так промовляє Господь: Оце Я змагаюсь за справу твою, і помщу твою помсту, і вісушу море його, і джерелю його вісушу. **37** І стане руїною цей Вавилон, мешканням шакалів, страхіттям та посміхом, — і в ньому мешканця не буде! **38** Заревуть вони разом, немов левчуки, загарчать, немов ті левенята. **39** Як вони порозпалюються, то зроблю їм бенкету та їх упою, щоб раділи й заснули сном вічним, — і вже не пробудяться, каже Господь! **40** Поспускаю Я їх, мов овець до зарізу, немов баранів із козлами. **41** Як здобутий Шешах, і як схоплена слава всієї землі!

Яким ось зробивсь Вавилон посеред народів! **42** На Вавилон вийшло море, і вкрився він безліччю хвиль тих його. **43** Міста його стануть спустошенням, краєм пустині та степу, тим краєм, що в ньому сидіти не буде ніяка людина, і не буде ходити по ньому син людський! **44** І Я навіщу Бела в Вавилоні, і витягну з уст його те, що він був ковтнув, і вже народи до нього не будуть пливсти, немов ріки, і мур вавилонський впаде! **45** Мій народ, виходьте із нього й рятуйте від лютости гніву Господнього душу свою! **46** І щоб серце ваше не слабло, а ви не злякалися вістки, почутої в краї, бо прийде цього року ця звістка, а потім того року та звістка, і буде насилля в краю, і повстане пануючий проти пануючого. **47** Тому то ось дні настають, і навіщу Я божків Вавилону, і весь його край посоромлений буде, і всі його вбиті попадають в ньому! **48** І над Вавилоном співатимуть небо й земля, і все, що є в них, бо на нього приходять спустошники з півночі, каже Господь. **49** Вавилон мусить упати за вбитих Ізраїлевих, як за Вавилон впали вбиті всієї землі. **50** Хто втік від меча, — ідіть, не ставайте! Пам'ятайте й здалека про Господа, а Єрусалим нехай буде на вашому серці! **51** Застидалися ми, як почули цю ганьбу, сором покрит нам обличчя, бо чужинці прийшли у святиню Господнього дому. **52** Тому то ось дні настають, — говорить Господь, — і бовванів його навіщу, і буде стогнати поранений по всім краї його! **53** Коли б Вавилон аж до неба піднісся, і коли б уміцнів свою силу він на височині, то все таки прийдуть від

Мене до нього спустошники, каже Господь! **54** Чується крик з Вавилону, і велике поніщення з краю халдеїв, **55** бо спустошить Господь Вавилónа і галас великий приглушує в ньому, і шумлять їхні хвилі, як вóди великі, і розлягається гуркіт їхнього голосу. **56** Бо прийде спустошник на нього, на Вавилон, і схóплене буде лицарство його, їхній лук поламається, бож Бог відплати — Господь, Він напевно заплатить! **57** І впою його звёрхників та мудреців його, намісників його та заступників його, і його лицарів, — і сном вічним заснуть, і не збудяться, каже Цар, Господь Саваот Йому Ймёння. **58** Так говорить Господь Саваот: Товстий мур вавилонський аж до основ буде зніщений, і брами високі його огнем будуть спáлені, — і мучились дармо наро́ди, і для огню мордува́лись племена!“ **59** Слово, яке пророк Єремія наказав був Сераї, сину Нерійї, сина Махсеїного, коли він ішов з Седекією, Юдиним царем, до Вавилону, за четвертого року царювання його. А Сера́я був головним царським постельником. **60** І написав Єремія все те лихо, що прийде на Вавилон, до однієї книги, усі ті слова, що написані на Вавилон. **61** І сказав Єремія до Сераї: „Як прийдеш ти до Вавилону, то гляди, прочитай усі ці слова. **62** І скажи: Господи, Ти провіща́в на це місце, щоб вигубити його так, що не буде в ньому мешканця від лю́дини й аж до скотіни, бо буде воно спустошенням вічним. **63** І станеться, як ти скінчи́ш читати цю книгу, прив'яжеш до неї каменя, і кинеш її до серéдини Ефрату, **64** та й скажеш: Так потоне

Вавилон, і не встане через те лихо, що Я на нього наведу́, — і вони попому́чатся!“Аж досі — слова Єремїєні.

52 Седекїя був віку двадцяти й одного року, коли зацарював. А царював він в Єрусалимі одина́дцять років; ім'я́ ж його матері — Хамутал, дочка́ Єремїї з Лівни. **2** І робив він зло в Господніх очах, усе так, як робив був Єгояким. **3** Бо через Господній гнів сталося це на Єрусалим та на Юду, аж поки Він не відкинув їх від Свого обличчя. А Седекїя відпав від вавилонського царя. **4** І сталося за дев'ятого року його царюва́ння, десятого місяця, десятого дня місяця прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, він та все військо його, на Єрусалим, і розта́борилися проти нього, і побудува́ли проти нього ва́ла навколо. **5** І ввійшло місто в облогу аж до одина́дцятого року царя Седекїї. **6** Четвертого місяця, дев'ятого дня місяця настав великий голод у місті, і не було хліба для наро́ду краю. **7** І пробитий був про́лім у стіні міста, і всі воякі повтікали, і повихóдили з міста вночі дорóгою брами між двома му́рами, що при царськóму садку́, бо халдеї були при місті навколо. І пішли вони дорогою в степ. **8** А халдейське військо погналося за царем, та й догнали Седекїю в ерихонських степа́х, а все його військо розпорóшилося від нього. **9** І схопи́ли царя, і відвели́ його до царя вавилонського до Рівли в краю Хамата, і там його той засудив. **10** І цар вавилонський порі́зав Седекїїних синів на оча́х його, а також Юдиних зверхників він порі́зав у Рівлі. **11** А очі

Седекії він ви́брав, і зв'язав його ланцюга́ми. І відві́в його вавилонський цар до Вавилону, і посадив його до в'язни́ці аж до дня його смерті. **12** А п'ятого місяця, десятого дня місяця, — це дев'ятнадцятий рік царя Навуходоно́сора, вавилонського царя, — прийшов до Єрусалиму Невузар'адан, начальник царської сторожі, що ставав перед обличчям вавилонського царя. **13** І він спали́в Господнього дома та дома царéвого, і всі домі́ в Єрусалимі, і спалив кожного великого дома огнем. **14** І мури навко́ло Єрусалиму порозбива́ло все халдейське військo, що було з начальником царської сторожі. **15** А з бідно́ти народу та решту наро́ду, що позостався в місті, і перебі́жників, що перебі́гли до вавилонського царя, і решту прóстого люду повиганя́в Невузар'адан, начальник царської сторожі. **16** А з бідноти кра́ю начальник царської сторожі позоста́вив де́кого за винарі́в та за рі́льників. **17** А мідяні стовпі́, що в Господньому домі, і підстави, і мідяне́ море, що в Господньому домі, халдеї полама́ли, і понéсли всю їхню мідь до Вавилону. **18** І го́рнята, і лопаткі́, і но́жиці, і кропі́льниці, і ложки́, і весь мідяний по́суд, що ним служать, позабирали. **19** І мискі́, і каді́льниці, і кропі́льниці, і го́рнята, і сві́чники, і ложки́, і жертóвні миски, і що було золоте — забрав золото, а що срі́бне — срі́бло взяв начальник царської сторожі. **20** Два стовпі́, одне море, дванадцять мідяні́х волі́в, що під підста́вами, що цар Соломон поробив був для Господнього дому, — не було й ваги для міді́ всіх цих речей! **21** А стовпі́ — ві́сімнадцять лі́ктів

високість одного стовпа, і шнурок на дванадцять ліктів оточував його, а глибина його — чотири пальці, всередині порожнявий. 22 І маковиця на ньому — мідяна, а високість однієї маковиці — п'ять ліктів та мережка, і гранатові яблука на маковиці навколо, усе мідь. І для другого стовпа — так само, і гранатові яблука. 23 І було гранатових яблук дев'ятдесят і шість на кожен бік, усіх гранатових яблук на мережці навколо — сто. 24 І начальник царської сторожі взяв Сераю, головного священника, і Цефанію, другого священника, та трьох сторожів порога. 25 А з міста взяв він одного євнуха, що був начальником над військовими, та семеро чоловіка з тих, що бачать цареве обличчя, що були знайдені в місті, і писаря, зверхника військового відділу, що записував народ краю до військового відділу, і шістьдесят чоловіка з народу краю, що знаходилися в місті. 26 І позабирав їх Невузар'адан, начальник царської сторожі, і відвів їх до вавилонського царя, до Рівлі. 27 І вдарив їх вавилонський цар, і позабивав їх у Рівлі, у хаматовому краї. І пішов Юда на вигнання з своєї землі! 28 Оце той народ, що вигнав Навуходонор: у сьомому році — три тисячі й двадцять і три юдеї. 29 У вісімнадцятому році Навуходоносора вигнав він з Єрусалиму вісім сотень тридцять і дві душі. 30 У році двадцятому й третьому вигнав Невузар'адан, начальник царської сторожі, сім сотень сорок і п'ять душ юдеїв. Усіх душ — чотири тисячі й шість сотень. 31 І сталося за тридцятого й сьомого року вигнання Єгоакіма,

Юдиного царя, дванадцятого місяця, двадцятого й п'ятого дня місяця, Евіл-Меродах, цар вавилонський, у році свого зацарювання, змілювався над Єгоякімом, Юдиним царем, і вивів його з дому ув'язнення. **32** І він говорив з ним добре, і поставив трона його понад трона царів, що були з ним у Вавилоні. **33** І змінив в'язничну одержу його, і він завжди їв хліб перед ним по всі дні свого життя. **34** А їжа його, їжа стала, видавалася йому від вавилонського царя, щоденне кожного дня, аж до дня його смерти, по всі дні його життя.

Плач Єремії

1 Як самітно сидить колись велелюдне це місто, немов удовá воно стало! Могутнє посéред нарóдів, княгиня посеред країн — воно стало данни́цею! **2** Гірко плаче по нóчах вона, і слъóзи гарячі на щóках у неї. Нема потіші́теля в неї зо всіх, що кохали її, — її зрадили всі її дру́зі, вони ворогами їй стали! **3** Юдея пішла на вигна́ння з біди та з роботи тяжко́ї, вона оселилася поміж погáнами, спочі́нку собі не знайшла! Догнали її всі її переслі́дники серед тіснóт. **4** Дорóги сіонської дóньки сумні́, бо немає на свято прочáн! Усі брами її попусті́ли, зідхає священство її, посумні́лі дівчата її, а вона — гірко їй! **5** Її грабівники́ взяли гóру над нею, і добре ведéться її ворогам, бо їй завдав смутку Госпóдь за числénність у неї гріхів: Немовлята її до полóну пішли перед ворогом. **6** І відійшла від сіонської дóньки вся величність її. Її князі́ стали, немов óлені ті, що паші́ собі не знахóдять, — і йдуть у безсі́ллі перед переслі́дником. **7** У дні лиха свого та страждáння свогó дочка ерусалимська спогáдує всі свої скáрби, — що були від днів давніх, як нарóд її впав був у руку ворожу, і не булó, хто б їй поміч подав. Вороги спогляда́ли на неї, і сміялись з руїни її. **8** Дочка ерусалимська гріхом прогріші́лась, тому́ то нечистою стала, усі, що її шанували, погóрджують нею, наготу́ бо її вони бачили! І зідхає вона, й відверта́ється взад. **9** Нечисті́сть її на подóлках у неї. Вона не згадала свого кінця, та й упала предівно, і нікого́ нема, хто б потішив її. „Побач,

Господи, горе моє, бо звеличився ворог!“ **10** Гнобитель простяг свою руку на всі її скáрби, і бачить вона, що в святиню її увіходять погáни, про яких наказав Ти: „Не ввійдуть вони в твої збóри!“ **11** Увесь наро́д її стóгне, шукаючи хліба, свої скáрби коштóвні за їжу дають, аби тільки душу свою прожити. „Зглянься, Господи, і подивися, яка стала погóрджена я!“ **12** Не вам кáжучи, гляньте й побачте, усі, хто дорогою йде: чи є такий біль, як мій біль, що завданий мені, що Госпóдь засмутив ним мене у день лютого гніву Свогó? **13** Із височини Він послав в мої кості огонь, і над ними він запанува́в! Розтяг сітку на но́ги мої, повернув мене взад, учинив Він мене́ спустоші́лою, увесь день болящою. **14** Ярмо́ моїх про́гріхів зв'язане міцно рукою Його, плетуться вони та приходять на шию мою! Він зробив, що спіткну́лася сила моя, Господь передав мене в руки такого, що й звестись не мо́жу. **15** Усіх моїх сильних Господь поскида́в серед мене, мов на свято зібра́ння, Він скликав на мене, щоб моїх юнаків поторо́щити, як у чавілі, стоптав Господь дівчину, Юдину до́ньку. **16** За оцим плачу я, око моє, — моє око слізьми́ заплива́є! бо далеко́ від мене втішитель, що душу мою оживив би; мої діти понéхтувані, бо поси́лився ворог! **17** Сіонська дочка́ простягла свої руки, — немає розра́дника їй: Госпóдь наказав проти Якова довкола ньóго його ворогам, донька єрусали́мська нечистою стала між ними. **18** „Справедливий Господь, а я слову Його неслухня́на була́. Послухайте но, всі наро́ди, і побачте мій біль:

дівчата мої та мої юнаки у неволю пішли! **19** Взивала до друзів своїх, та вони обманули мене! Священство моє й мої старші вмирають у місті, шукаючи їжі собі, щоб душу свою поживіти. **20** Зглянься, Господи, — тісно мені! Моє нутро бентежиться, перевертається серце моє у мені, бо була зовсім неслухняна. На вулиці меч осирочував, а в домі — смерть. **21** Почули, що я ось стогну, й немає мені потішителя, вчули про лихо моє всі мої вороги, — та й зрадили, що Ти це зробив. Спровадив Ти день, що його заповів, — бодай сталося їм, як мені! **22** Бодай перед обличчя Твое прийшло все їхнє лихо, — і вчини їм, як Ти учинив ось мені за гріхи мої всі, — бо численні стогнання мої, моє ж серце боляще“.

2 Як захмарив Господь в Своім гніві сіонську дочку! Він кинув із неба на землю пишноту Ізраїля, і не згадав у день гніву Свого про підніжка ногам Своім, — **2** понищив Господь, не помилював житла всі Яковові. Він позбурював у гніві Своім у дочку Юди твердині, на землю звалив, збезчестив Він царство й князів усіх його. **3** В люті гніву відтяв увесь Ізраїлів ріг, правіцю Свою відвернув Він від ворога, та й запалав проти Якова, мов той палючий огонь, що навколо жерé! **4** Він нап'яв Свого лука, як ворог, противником стала правіця Його, і Він вибив усе, що для ока було пожадане, у шинії доньки сіонської вилив запékлість Свою, як огонь. **5** Господь став, як той ворог, понищив Ізраїля Він, всі палати його зруйнував, твердині його попустошив, — і Юдиній

дóньці примно́жив зідха́ння та сто́гін! **6** Понищив горóжу Свою, немов у садка́, місце зборів Своїх попусто́шив, Госпо́дь учинив, що забу́ли в Сіоні про свято й суботу, і відки́нув ца́ря та священика в лю́тості гніву Свого́. **7** Покинув Госпо́дь Свого жéртівника, допусті́в побезче́стити святи́ню Свою́, передав в руку вóрога му́ри пала́ців її, — вороги́ зашуміли в Господньому домі, немов би святко́вого дня! **8** Задумав Госпо́дь зруйнува́ти мур сіонської дóньки, Він ві́тягнув шну́ра, Своєї руки не вернув, щоб не нищити, сумніми вчинив передму́р'я та мур, — вони ра́зом осла́бли, **9** її брами запáлися в зéмлю, понищив Він та полама́в її за́суви. Її ца́р і князі її серед погані́в. Немає навча́ння Зако́ну, і пророки її не знахо́дять ви́діння від Господа. **10** Сидять на землі та мовчать старші дóньки сіонської, по́рох посипали на свою голову, підпереза́лись верéтами, аж до землі свою го́лову єрусалимські дівчата схили́ли. **11** Повиплива́ли від слі́з мої о́чі, моє ну́тро клеко́че, на землю печі́нка моя вилива́ється через занéпад дочкі́ мого лю́ду, коли немовля́ й сосунéць умліва́ють голо́дні на пло́щах міськи́х. **12** Вони кві́лять своїм матеря́м: „Де пожи́ва й вино?“ І ску́люються, як ранéний, на пло́щах міськи́х, коли ду́ші свої́ випускають на лоні́ своїх матері́в. **13** Що засві́дчу тобі, що вподо́блю до тебе, о єрусалимська́я дóчко? Що вчині́ю тобі́ рíвним, щоб тебе звесели́ти, о ді́во, о дóчко сіонська́? Бо велика, як море, ру́їна тво́я, — хто тебе поліку́є? **14** Пророки тво́ї провіща́ли для тебе марно́ту й фальши́ве, і не

відкривали твого гріха, щоб долю твою відверну́ти, —
для тебе вбачали пророцтва марно́ти й вигна́ння. **15**
Усі, що проходять дорогою, плещуть у долоні на тебе,
і посвістують та головою своєю хитають над до́нькою
Єрусалиму та кажуть: „Хіба це те місто, що про нього
казали: Корона пишно́ти, розра́да всієї землі?“ **16** Усі
вороги твої па́щу на тебе роззявлюють, свіщуть й
зубами скрегочуть та кажуть: „Ми пожёрли її. Оце
справді той день, що чекали його, — знайшли ми і
бачимо його!“ **17** Учинив Господь те, що задума́в,
Він віповнив слово Своє, що його наказав від днів
да́вніх: усе зруйнував, і милосердя не мав, і ворога
втішив тобою, Він ро́га підійняв супроти́вних твоїх. **18**
Їхнє серце до Господа крик підймає, о муре, о до́чко
Сіону! Проливай, як потік, сльози вдень та вночі,
не давай відпочінку собі, нехай не спочіне зіни́ця
твоя! **19** Уставай, голоси уночі на поча́тку сторо́жі!
Виливай своє серце, мов во́ду, навпроти облі́ччя
Господнього! Підійми ти до Нього долóні свої за душу
своїх немовля́т, що від голоду мліють на розі всіх
вулиць! **20** Споглянь, Господи, і подивися, кому́ Ти
зробив отаке? Чи конечним було, щоб жінки їли плід
свій, своїх немовля́т, яких віплекали? Щоб був у
святині Господній забі́тий священик і пророк? **21**
Лежать на землі на вулицях ря́дом юнак та старій.
Попáдали діви мої та мої парубкі́ від мечá, — Ти
побив їх в день гніву Свого́, порі́зав, не мав милосердя.
22 Ти виклікував, мов на день свята, жахóти мої із
довкі́лля, — і врято́ваного не було́, і позоста́льца в

день гніву Господнього, — повигублював ворог мій тих, кого ви́плекала та зрости́ла бу́ла.

3 Я той муж, який бачив біду́ від жезла́ Його гніву,
— **2** Він прова́див мене й допрова́див до те́мряви, а не до сві́тла. **3** Лиш на мене все зно́ву о́бєртає руку Сво́ю цілий день. **4** Він ви́снажив тіло моє й мою шкіру, мої кості сторóщив, **5** обгородив Він мене, і мене оточі́в гіркото́ю та му́кою, **6** у темно́ті мене посадив, мов померлих да́вно. **7** Обгороді́в Він мене — і не вийду, тяжкі́ми вчинив Він кайда́ни мої. **8** І коли я кричу́ й голошу́, затикає Він вуха Свої на молитву мою, **9** Камінням обтє́саним обгородив Він доро́ги мої, повикривлю́вав стежки́ мої. **10** Він для мене ведме́дем чату́ючим став, немов лев той у схóвищі! **11** Поплутав доро́ги мої та розша́рпав мене́, учинив Він мене опустóшеним! **12** Натягну́в Свого лука й поставив мене, наче ці́ль для стрі́ли, — **13** пустив стрі́ли до нірок моїх з Свого сагайдака́ **14** Для всього наро́ду свого я став посміхóвиськом, глумлі́вою піснею їхньою цілий день. **15** Насі́тив мене гіркото́ю, мене напої́в полино́м. **16** І стер мені зу́би жорство́ю, до по́пелу кинув мене, **17** і душа моя спо́кій згубила, забув я добро́. **18** І сказав я: Загублена сила моя, та моє сподіва́ння на Господа. **19** Згадай про біду́ мою й му́ку мою, про поли́н та отру́ту, — **20** душа моя згадує безпереста́нку про це, і гне́ться в мені. **21** Оце я нага́дую серцеві своєму, тому то я маю надію: **22** Це милі́сть Господня, що ми не погі́нули, бо не нокінчи́лось Його милосердя, — **23** нове воно кожного

ра́нку, велика бо вірність Твоя! **24** Господь — це мій
у́діл, — говорить душа моя, — тому́ я надію на Нього
склада́ю! **25** Господь добрий для тих, хто надію на
Нього кладé, для душі, що шукає Його́! **26** Добре, коли
люді́на в мовча́нні надію кладé на спасі́ння Господне.
27 Добре для мужа, як носить ярмо́ в своїй мо́лодості,
— **28** нехай він са́мітно сидить і мовчить, як поклав
Він на нього́ його́; **29** хай закриє він по́рохом у́ста свої,
може є ще надія; **30** хай що́ку тому́ підставляє, хто
його́ б'є, своєю ганьбою насі́чується. **31** Бо Господь
не наві́ки ж покине! **32** Бо хоч Він і засму́тить кого,
проте зми́лується за Своєю великою ми́лістю, — **33** бо
не мучить Він з серця Свого́, і не засмучує лю́дських
синів. **34** Щоб топта́ти під своїми ногами всіх в'язнів
землі, **35** щоб перед обличчям Всевишнього право
люді́ни зігнути, **36** щоб гно́бити лю́дину у справі
судо́вій його́, — оцього́ не має на оці Госпо́дь! **37**
Хто то скаже — і станеться це, як Господь того не
наказав? **38** Хіба не виходить усе з уст Всевишнього,
— зле та добре? **39** Чого ж нарі́кає лю́дина жива?
Нехай ска́ржиться кожен на гріх свій. **40** Пошукаймо
дорі́г своїх та дослі́дімо, і верні́мось до Господа! **41**
підіймі́мо своє серце та руки до Бога на небі! **42**
Спроневі́рились ми й неслухня́ними стали, тому́
не пробачив Ти нам, **43** закрився Ти гнівом і гнав
нас, убивав, не помилював, **44** закрив Себе хмарою,
щоб до Тебе молитва моя не дійшла. **45** Смі́ттям та
огі́дою нас Ти вчинив між наро́дами, **46** наші всі
ворогі́ пороззявля́ли на нас свого рота, **47** страх та

яма на нас поприхóдили, руїна й погибіль. **48** Мое око спливає потóками вóдними через нещастя дочкі мого люду. **49** Виливається око моє безупінно, нема бо перérви, **50** аж поки не зглянеться та не побачить Госпóдь із небéс, — **51** моє око вчиняє журбу́ для моєї душі через дóчок усіх мого міста. **52** Лóвлячи, лóвлять мене, немов птаха, мої вороги безпричинно, **53** життя моє в яму замкnúли вони, і каміннями кинули в мене. **54** Пливуть мені вóди на гóлову, я говорю: „Вже погублений я!“ **55** Кликав я, Господи, Ймéння Твоé із найглибшої ями, **56** Ти чуєш мій голос, — не захóвуй же вóха Свого від зóйку мого́, від благáння мого! **57** Ти близький того дня, коли кличу Тебе, Ти говориш: „Не бійся!“ **58** За душу мою Ти змагався, о Господи, життя моє викупив Ти. **59** Ти бачиш, о Господи, кривду мою, — розсуди ж Ти мій суд! **60** Усю їхню пóмсту ти бачиш, всі зádуми їхні на мене, **61** Ти чуєш, о Господи, їхні нару́ги, всі зádуми їхні на мéне, **62** мову повста́нців на мене та їхнє буркотіння на мене весь день. **63** Побач їхнє сидіння та їхнє вставáння, — як зáвжди глумліва їхня пісня! **64** Заплати їм, о Господи, згідно з чином їхніх рук! **65** Подай їм темнóту на серце, проклéття Твоє нехай буде на них! **66** Своїм гнівом жени їх, і вігуби їх з-під Господніх небéс!

4 Як потémніло золото, як відмінилося щире те золото добре, як на рóзі всіх вулиць каміння святе порозкíдане! **2** Коштóвні сіонські сини, щирим золотом важені, як тепер ось за гліняний пóсуд полічені, за чин рук ганчáрських! **3** Нáвіть шакали

вита́гують пе́рса, годують своїх молодя́т, а до́ня
народу мого жорсто́ка, мов струсі в пустині: **4**
язик сосунця́ до його піднебі́ння від спра́ги прилип.
Хліба жадають собі немовля́та, — й немає ніко́го,
хто б їм відломі́в. **5** Ті, що їли присма́ки, — на
вулицях з голоду мліють; ті, що ви́плекані на пурпу́рі,
— тепер смітників обійма́ють. **6** І більшою стала
вина доньки люду мого́ за про́гріх Содóму, що був
перевернений вми́ть, — і не торка́лися руки до нього.
7 Її можновла́дці чистіші від снігу були́, біліші від
молока, їхнє тіло червоне, мов пе́рли, їхній вигляд —
сапфі́р, — **8** а тепер їхній вигляд чорні́ший за са́жу, не
розпізнають їх на вулицях, їхня шкі́ра стягнула́сь на
їхній кості́, зробила́сь сухою, як дере́во. **9** Забитим
мечем стало лі́пше, ніж повби́ваним голодом, що
гинуть проко́лені, за браком пло́дів польові́х. **10**
Руки жінок милосе́рдних вари́ли своїх діточо́к, які
стали пожи́вою їм під час руйнува́ння дочкі́ мого
лю́ду. **11** Закінчи́в Госпо́дь лю́тість Свою, вилив жар
Свого гні́ву, — і запали́в на Сіоні о́гонь, і пожéр
він осно́ви його́! **12** Не вірили зе́мні царі та всі
ме́шканці ці́лого світу, що вві́йде противник та ворог
до бра́м Єрусалиму. **13** Усе ста́лося це за провини
пророків його́, за неправду свяще́нства його, що кров
праведників серед нього лили́. **14** По вулицях бродять,
немов ті сліпці́, поплямо́вані кров'ю, так що люди не
можуть діткну́тись до о́дягу їхнього. **15** „Уступі́ться,
нечисті!“ кричали до них, „уступі́ться, збóчуйте, не
дотóркуйтеся!“ І повті́кали вони й мандрува́ли, і

казали між людьми: „Мешкати в нас більш не будуть!“

16 Господнє лице розпорóшило їх, не дівиться більше на них, — бо вони не зверта́ли уваги на обліччя священиків, до старі́х вони ласки не мали. **17** Уже прогляділи ми очі свої, дарéмно чека́вши на поміч собі, — на варті свої́ ми чекали наро́ду, який нас не спас. **18** Чатують вони наші кро́ки, щоб ходіти не могли ми по пло́щах своїх. Кінець наш наблізився, спóвнилися наші дні, бо прийшов нам кінець. **19** Гнобі́телі наші скорі́ші були за орлів піднебе́сних, — вони уганя́лись за нами по го́рах, на нас чатувáли в пустині. **20** Попав в ями живу́щий наш Дух, Господні́й пома́занець, що ми говорили про ньóго: „Ми бу́демо жити в тіні його́ серед наро́дів“. **21** Веселися та тішся, о до́чко Едому, що сидиш в краю Уц, — також над тобою пере́йде злий кéліх, уп'єшся й огóлишся й ти! **22** Скінчі́лася кара твоя, до́чко Сіону, — не буде Він більше тебе виганяти, — та твоє беззако́ння скарає Він, до́чко Едому, відкриє провини твої!

5 Згадай, Господи, що́ з нами сталося, — зглянься й побач нашу гáньбу, — **2** наша спáдщина діста́лась чужим, доми наші — чужинцям! **3** Поставали ми сиротами: нема ба́тька, а ма́тінки наші — неначе ті вдóви! **4** Свою воду за срíбло ми п'ємо́, наші дрóва за гроші одéржуємо. **5** У поті́лицю нас поганяють, помучені ми, і споко́ю не маємо! **6** До Єгипту й Асирії ру́ку витя́гуємо, — щоб насíтитись хлібом! **7** Батьки наші грішили, але їх нема, — а ми двигаємо їхні провини! **8** Раби запанувáли над нами, і немає ніко́го,

хто б вірятував з їхньої руки. **9** Нарážуючи свою
душу на меч у пустині, достаємо свій хліб. **10** Шкіра
наша, мов піч, — попалілась з пекучого голоду, **11**
Жінок на Сіоні безчестили, дівчат — по Юдейських
містах. **12** Князі їхньою рукою повішені, лиця старіх
не пошановані. **13** Юнакі носять камінь млинівий, а
хлопці під ношею дров спотикаються. **14** Перестали
сидіти старші в брамі, юнакі — свою пісню співати, **15**
втіха нашого серця спинілась, наш тáнець змінивсь
на жалобу. **16** Спáла корона у нас з голови, о горе,
бо ми прогрішілись, — **17** тому́ наше серце боляще,
тому́ наші очі потёмніли, **18** через гóру Сіон, що
спустóшена, бродять лисиці по ній. **19** Пробуваєш Ти,
Господи, вічно, Твій престóл з роду в рід: **20** Нащо ж
на́с забуваєш навік, покидаєш на довгі дні нас? **21**
Приверни́ нас до Себе, о Господи, — і вёрнемось ми,
віднові́ наші дні, як давніше було! **22** Хіба́ Ти цілком
нас відкинув, прогні́вавсь занадто на нас?

Єзекіїль

1 І сталося тридцятого року, четвертого місяця, п'ятого дня місяця, коли я був серед полонених над річкою Кевар, відкрилося небо, і побачив я Божі видіння. **2** П'ятого дня місяця, — це п'ятий рік полону царя Єгоякіма, — **3** сталося Господнє слово до Єзекіїля, сина Бузі, священика, у халдейському краї над річкою Кевар, і була там над ним Господня рука. **4** І побачив я, аж ось бурхливий вітер насував із півночі, велика хмара та палючий огонь; а навколо неї — сійво, а з середини його — ніби блискуча мідь, з-посеред огню. **5** А з середини його — подoba чотирьох живих істот, а оце їхній вид: вони мали подобу людїни. **6** І кожна мала чотири обличчі, і кожна з них мала чотири крилі. **7** А їхня нога — нога проста, а стопі їхньої ноги — як стопа телячої ноги, і вони сяяли, як ніби блискуча мідь. **8** А під їхніми крилами були людські руки на чотирьох сторонах їхніх, і вони четверо мали свої обличчя та свої крила. **9** Їхні крила прилягали одне до одного, не оберталися в ході своїй, — кожне ходило просто наперед себе. **10** А подоба їхнього обличчя — обличчя людїни та обличчя лева мали вони четверо з правіці, а обличчя вола мали вони четверо з лівіці, і обличчя орла мали вони четверо. **11** А їхні обличчя та їхні крила були розділені вгорі; у кожного двоє крил злучувалнся одне з одним, і двоє закривали їхнє тіло. **12** І кожна ходила просто перед себе. Туди, куди бажав дух ходити, вони йшли, не оберталися в ході

своїй. **13** А подоба тих істот була на вид вугілля з огню, вони палили на вигляд смолоскіпів; той огонь проходжувався поміж істотами. І огонь мав сяйво, і з огню виходила блискавка. **14** І ті живі істоти бігали й верталися, немов блискавка. **15** І придивився я до тих істот, аж ось по одному колесі на землі при тих живих істотах, при чотирьох їхніх обличчях. **16** Вид тих колес та їхній виріб — як вигляд хризоліту, й одна подоба їм чотирьом, а їхній вид та їхній виріб — ніби колесо в колесі. **17** Вони ходили в ході своїй на чотири боби, не оберталися в ході своїй. **18** А їхні обіддя були високі та страшні; і їхнє обіддя довкола в чотирьох їх було повне очей. **19** І коли ходили ті живі істоти, ходили й ті колеса при них; а коли ті істоти підіймалися з-над землі, підіймалися й ті колеса. **20** Куди бажав дух ходити, ішли, куди мав той дух іти; і ті колеса підіймалися з ними, бо в колесах був дух істот. **21** Коли ті йшли, ходили й вони; а коли ті стояли — стояли й вони; а коли ті підіймалися з-над землі, підіймалися з ними й ті колеса, бо був дух істот у тих колесах. **22** А на головах тих живих істот була подоба небозводу, ніби грізний кришталь, розтягнений над їхніми головами згори. **23** А під цим небозводом були їхні прості крила, звернені одне до одного. У кожної було по двоє крил, що закривали їм їхні тіла. **24** А коли вони йшли, чув я шум їхніх крил, як шум великої води, як голос Всемогутнього, звук гамору, як табору. А коли вони ставали, опадали їхні крила. **25** І розлягався голос з-

над небозводу, що над їхньою головою. І коли вони ставали, опадали їхні крила. **26** А згори небозводу, що над їхньою головою, була подoba трону на вигляд каменя сапфіру; а на подобі трону була подoba на вигляд людини, на ньому згори. **27** І бачив я ніби блискучу мідь, на вид огню в середині його навколо, від виду стегон його й вище, а від виду стегон його й до долу бачив я ніби огонь та сяйво навколо нього. **28** Як вигляд веселки, що буває в хмарі в дощовий день, такий був вигляд сяйва навколо. Це був вигляд подоби Господньої слави! І коли я це побачив, я впав на обличчя своє, і почув голос, що говорив.

2 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведіся на ноги свої, — і Я буду говорити з тобою!“ **2** І ввійшов в мене дух, коли Він говорив до мене, і звів мене на мої ноги, і я чув Того, Хто говорив до мене. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, Я посилаю тебе до Ізраїлевих синів, до людей бунтівників, що бунтуються проти Мене. Вони та їхні батьки відпали від Мене аж до цього дня! **4** А ці сини, що Я посилаю тебе до них, зухвалого обличчя та твердого серця. І ти скажеш до них: Так говорить Господь Бог! **5** А вони чи послухаються, чи занехають, — бо вони дім ворохобний, — то пізнають, що пророк був серед них. **6** А ти, сину людський, не бійся їх, і не бійся їхніх слів, хоч вони для тебе будяччя та терніна, і ти сидиш між скорпіонами. Слів їхніх не бійся, а їхнього вигляду не лякайся, бо вони дім ворохобний. **7** І будеш говорити до них Мої слова, — чи вони

послухаються, чи занехають, бо вони ворохобні. **8** А ти, сину людський, послухай, що кажу Я тобі: Не будь ворохобний, як цей дім ворохобности, — відкрий свої уста та з'їж, що Я тобі дам“. **9** І побачив я, аж ось до мене простягнена рука, а в ній звій книжковий. **10** І Він розгорну́в його перед моїм обличчям, — а він пописаний спереду та ззаду. І було на ньому написано пісні плачу́, стогін та горе.

3 І сказав Він до мене: „Сину людський, з'їж, що знайдеш! З'їж цього звоя, і йди, говори до Ізраїлевого дому!“ **2** І відкрив я свої уста, і Він дав мені з'їсти цього звоя. **3** І сказав Він до мене: „Сину людський, нагодуй свого живота, і наповни своє нутро́ тим звоєм, що даю Я тобі!“ І я з'їв. І був він в устах моїх солодкий, як мед. **4** І сказав Він до мене: „Сину людський, іди, ввійди до Ізраїлевого дому, і говори до них Моїми слова́ми. **5** Бо ти по́сланий не до наро́ду чужої мови та тяжко́го языка, але до Ізраїлевого дому, **6** не до численних наро́дів чужої мови та тяжко́го языка, що ти не розумієш їхніх слів. Та коли б і до них посла́в тебе, вони будуть слухати тебе! **7** Але Ізраїлів дім не захоче слухатися тебе, бо вони не хочуть слухатися Мене, бо весь Ізраїлів дім — твердолóбі та жорстокосéрді вони! **8** Ось Я зробив твоє обличчя тверді́м проти їхнього обличчя, і чоло́ твоє тверді́м проти лóба їхнього. **9** Як той діяма́нт, тверді́шим від скелі, зробив Я чоло́ твоє, — не бійся їх, і не лякайся перед ними, бо вони дім ворохобности!“ **10** І сказав Він до мене: „Сину людський, усі Мої слова́, які говорю Я

до тебе, візьми в своє серце та слухай вухами своїми.

11 І йди, піди до вигнанців, до синів твого народу, і будеш говорити до них і скажеш їм: Так говорить Господь Бог, — а вони чи послухаються, чи занехають“.

12 І підійняв мене Дух, і я почув за собою гуркіт громового голосу: „Благословенна слава Господня!“ із свого місця, **13** і шум крил живих істот, що дотикались одне об одне, і цокіт коліс рівночасно з ними, і гуркіт громового голосу! **14** І Дух підійняв мене, і взяв мене,

і йшов я огірчений в лютості духа свого, а Господня рука була надо мною сильна! **15** І прийшов я до вигнанців в Тел-Авіві, що сидять при річці Кевар, і там, де вони сидять, сидів і я там серед них сім день остовпілий. **16** І сталося в кінці семи день, і було слово Господнє до мене таке: **17** „Сину людський, Я настановив тебе вартовим для Ізраїлевого дому, — і як почувеш ти слово з уст Моїх, то остережи їх від Мене. **18** Коли Я скажучу безбожному: „Конче помреш“, а ти не остережеш його й не будеш говорити, щоб остерегти несправедливого від його несправедливої дороги, щоб він жив, то цей безбожний помре за свою провину, а його кров Я зажадаю з твоєї руки!

19 Але ти, коли остережеш несправедливого, а він не вернеться від своєї несправедливості та від своєї несправедливої дороги, він помре за свою провину, а ти душу свою врятував. **20** А коли праведний відвернеться від своєї справедливості та зробить кривду, то я покладу спотикання перед ним, — і він помре, бо ти не остеріг його. Він за гріх свій помре, і

не згадаються його праведні вчинки, які він робив, і кров його з твоєї руки Я буду жадати! **21** А ти, коли остережеш справедливого, щоб справедливий не грішив, і він не згрішив, то жити — буде він жити, бо був остережений, а ти душу свою врятував“. **22** І бу́ла там надо мною Господня рука, і сказав Він до мене: „Устань, вийди до долини, і там Я бу́ду говорити з тобою“. **23** І встав я, і вийшов до долини, аж ось там стояла слава Господня, як та слава, яку я бачив над річкою Кевáр. І впав я на обличчя своє. **24** Та ввійшов у мене Дух, і звів мене на нóги мої. І Він говорив зо мною й сказав мені: „Увійди, замкні́ся в серéдині свого дому! **25** А ти, сину людський, — ось дадуть на тебе шnúри, і зв'яжуть тебе ними, і ти не вийдеш з-поміж них! **26** А язик твій приліплю́ до твого піднебіння, і ти занімієш, і не будеш їм більш докоряти, бо вони — дім ворохóбний. **27** А коли Я говоритиму з тобою, то відкрию твої уста, і ти скажеш до них: „Так говорить Господь Бог“. Хто хоче слухати — нехай слухає, а хто хоче занеха́ти — нехай занехає, бо вони дім ворохóбний!

4 А ти, сину людський, візьми собі цегли́ну, і поклади її перед собою, і накрéслиш на ній місто Єрусалим. **2** І постав проти нього обло́гу, і збудуй проти нього ба́шту, і вісип ва́ла навколо нього, і постав проти нього табо́ри війська, і постав проти нього муроло́ми. **3** І візьми собі залі́зну ско́вороду, і постав її ніби залі́зною стіною поміж собою та між тим містом, і зверни своє обличчя до нього, і буде воно в обло́зі, і

ти обляжеш його. Це ознака для Ізраїлевого дому!

4 А ти лягай на лівий свій бік, і поклади на нього провину Ізраїлевого дому. За числом днів, що будеш лежати на ньому, ти будеш носити їхню провину. 5 І Я призначив тобі роки їхньої провини за числом днів, — три сотні й дев'ятдесят днів, і ти будеш носити провину Ізраїлевого дому. 6 А коли ти це скінчиш, то ляжеш удруге, на правий свій бік, і будеш носити провину Юдиного дому сорок день, — один день за один рік Я тобі призначив. 7 І на облогу Єрусалиму зверни своє обличчя та відкрите рамено своє, і будеш пророкувати на нього. 8 І ось Я накладу на тебе шнур, і ти не повернешся з боку одного на інший бік, аж поки ти не закінчиш днів своєї облоги. 9 А ти візьми собі пшениці та ячменю, і бобів та сочевиці, і проса та віки, і даси їх до одного посуду, і зробиш із них собі хліб, за кількістю днів, що лежатимеш на боці своєму, — три сотні й дев'ятдесят день будеш те їсти. 10 А їжа твоя, яку будеш ти їсти, буде вагою двадцять шеклів на день, час від часу будеш це їсти. 11 І воду будеш пити мірою, шоста частина гіна, час від часу будеш пити. 12 І їстимеш це, як ячмінного калача, і будеш пекти це на кавалках людського калу, перед їхніми очима“. 13 І сказав Господь: „Так будуть їсти Ізраїлеві сини свій нечистий хліб серед тих народів, куди Я їх вижену“. 14 А я відказав: „О Господи, Боже, ось душа моя не занечіщена, і падла та розшматованого звірями я не їв від молодости своєї й аж дотепер, і м'ясо нечисте не входило в мої

уста“. **15** І сказав Він до мене: „Дивися, Я дав тобі тов'ярячий гній замість людського калу, — і ти зроби на ньому свій хліб!“ **16** І сказав Він до мене: „Сину людський, ось Я поламаю підпору хліба в Єрусалимі, і будуть їсти хліб за вагою та в страху, а воду будуть пити за мірою та за смутком, **17** щоб відчули вони брак хліба та води, і жажнулися один з одним, і вони знїдїють за свій гріх!

5 А ти, сину людський, візьми собі гострого меча, як бритву стрижив; візьми його собі, і проведи ним по голові своїй та по бороді своїй. І візьми собі вагові шальки, і поділи те волосься. **2** Третину спали в огні посеред міста, коли вїповняться дні облоги; і візьми другу третину, і посічи мечем навколо нього, а третину розпороші на вітер, і Я витягну меч за ними. **3** І візьми звідти мале число волосься, і зав'яжи його в своїх полах. **4** І візьми із нього ще, і кинь його до середини огню, і спали його в огні, — з нього вийде огонь на весь Ізраїлів дім“. **5** Так говорить Господь Бог: „Цей Єрусалим — Я поставив його в середині народів, а довкїлля його — країни. **6** Та він став проти постанов Моїх більше від поганів, а проти устав Моїх — більше від тих країн, що навколо нього, бо права Мої вони відкинули, а устами Мої — не ходили вони ними. **7** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви ворохобилися більше від тих поган, що навколо вас, й уставами Моїми не ходили, і постанов Моїх не виконували, а робили за постановами тих поган, що навколо вас, **8** тому так говорить Господь Бог: Ось Я

проти тебе, Сам Я, і зроблю серед тебе суди́ перед очима тих поган! **9** І зроблю на тобі те, чого Я не робив, і нічого подібного вже не зроблю, за гидоти твої. **10** Тому́ серед тебе батьки будуть їсти синів, а сини будуть їсти батьків своїх, і виконаю над тобою присуди, і розпорóшу весь останок твій на всі вітри! **11** Тому, як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що ти занечистив святиню Мою всіма́ гидóтами своїми та всіма́ обрідженнями своїми, то теж Я відкину тебе, й око Моє не матиме милосердя, і Сам Я не зми́лосéрджуся! **12** Третина твоя помре від морови́ці й загине від голоду серед тебе, а третина попадає від меча в твоїх околицях, а третину розпорóшу на всі вітри́, і витягну за ними меча! **13** І докíнчиться гнів Мій, і Я заспоко́ю Свою лють проти них, і задовольню́ся. І пізнають вони, що Я, Господь, говорив у горлі́вості Свої́й, коли докона́ю Свою лютість на них! **14** І зроблю тебе руїною та гáньбою серед лю́дів, що навколо тебе, перед очима кожного, хто буде прохóдити. **15** І стане ш гáньбою та посміхóвиськом, осторогою та остовпíнням для народів, що навколо тебе, коли буду виконувати на тобі присуди гнівом та люттю, та лютими картáннями. Я, Господь, оце говорив! **16** Коли Я пошлю́ на них злі стріли голоду, що будуть нищівні́ми, що пошлю́ їх понищити вас та примно́жу голод на вас, то Я злама́ю вам підпо́ру хліба, — **17** і пошлю на вас голод та злу звірину́, і позбавлю тебе дітей, і морови́ця та кров пере́йде

серед тебе, і спроваджу на тебе меч. Я, Господь, оце говорив!”

6 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Ізраїлевих гір, і пророкуй на них, **3** та й скажеш: Гори Ізраїлеві, послухайте слова Господа Бога! Так говорить Господь Бог горам та підгіркам, і річищам та долинам: Ось Я спроваджу на вас меч, і вігублю ваші пагірки, — **4** і будуть опустошені ваші жертовники, і будуть розбиті ваші фігури сонця, і кину Я ваших побитих перед вашими божками! **5** І дам трупи Ізраїлевих синів перед їхніми божками, і розпорошу ваші кості навколо ваших жертовників. **6** По всіх місцях вашого перебування міста будуть поруйновані, а пагірки попустошені, щоб ваші жертовники були поруйновані та побезчещені, і щоб були розтрощені й перестали існувати ваші божки, і були розбиті ваші фігури сонця, і були стерті ваші діла, **7** І впаде забитий між вами, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **8** А Я позоставлю з вас решту, бо будете мати врятованих від меча серед народів, коли ви будете розпорошені серед країн. **9** І ваші врятовані згадають про Мене серед народів, куди будуть забрані до полону, коли Я зламаю їхнє блудне серце, що відпало від Мене, та їхні очі, що перелюб чинили з своїми божками, і вони самі будуть брідитися тих злих речей, що робили, щодо всіх їхніх гидот. **10** І пізнають вони, що Я — Господь, і що Я не надармо говорив, що вчиню їм оцю злу річ! **11** Так говорить Господь Бог: Удар своєю долонею й тупни ногою

своєю, і скажи: Горе за всі злі вчинки Ізраїлевого дому, за які вони попадають від меча, голоду та моровиці! **12** Той, хто далекий, помре від моровиці, а хто близький — впаде від меча, а хто позостане та буде врятований — помре від голоду. І так Я вікінчу Свою лютість на них! **13** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли їхні забиті будуть лежати серед їхніх божків навколо їхніх жертівників на всякім високім підгір'ї, на всіх щитах гір, і під усяким зеленим деревом, і під усяким густим дубом, на місці, де вони принесли приємні пахощі для всіх своїх божків. **14** І Я витягну руку Свою на них, і зроблю цей Край спустошенням та пусткою, від пустині аж до Рівлі, по всіх місцях їхнього сидіння... І пізнають вони, що Я — Господь!“

7 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, послухай: Отак Господь Бог промовляє до краю Ізраїлевого: Кінець, надійшов той кінець на чотири окрайки землі! **3** На тебе тепер цей кінець, і пошлю Я на тебе Свій гнів, і тебе розсуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої. **4** І око Мое над тобою не змилюється, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе зостануть, і пізнаєте ви, що Я — то Господь!“ **5** Отак Господь Бог промовляє: „Ось приходить біда на биду! **6** Приходить кінець, приходить кінець, — він збудівся на тебе, приходить ось він! **7** Надійшла твоя доля для тебе, о мешканче краю, приходить цей час, близький той день заколоту, нема на горах крику радости. **8** Тепер лютість Свою незабаром Я виллю на

тебе, і Свій гнів докінчу проти тебе, і тебе осуджу за твоїми дорогами, і на тебе складу всі гидоти твої!

9 І око Моє над тобою не змилюється, і милосердя не буду Я мати, бо дороги твої Я на тебе складу, а гидоти твої серед тебе залишаться, — і пізнаєте ви, що Я — Господь, що карає! **10** Ось той день, ось приходить, доля виходить, виростає кий, розцвітає пиха, **11** розвилось насильство для кія безбожності! Нічого із них не залишиться: ані з численности їхньої, ані з їхнього заворушення, ані з їхньої пишноти. **12** Надходить той час, наближається день. Хто купує, нехай не радіє, а хто продає, хай не буде в жалобі, — бо сунеться лютість на все многолюддя його! **13** Бо до проданого не повернеться вже продавець, хоча б залишився при житті між живими, бо пророцтво про все многолюддя їхнє не відміниться, і ніхто беззаконням своїм не зміцнить свого життя. **14** Засурмлять у сурму та все приготують, — та не піде ніхто на війну, бо на все многолюддя його Моя лютість! **15** На вулиці — меч, моровиця ж та голод — у домі, хто на полі — помре від меча, а хто в місті — зжерé того голод та мор. **16** І врятовані з них повтікають, і будуть на горах, немов голуби із долин, — всі будуть стогнати, кожен за гріх свій. **17** Усі руки ослабнуть, затремтять, як вода, всі коліна, **18** і верéтами попідперізуються, і покріє їх страх, і на кожному лиці буде сором, а на всіх головах їхніх — жалобна та лісина. **19** Вони повикидають на вулицю срібло своє, і за ніщо їхнє золото стане, — їхнє срібло

та золото їхнє не буде могті врятувати їх удень гніву Господнього, ним не насітьять своєї душі й свого нутра вони не наповнять, бо їхня провина була перешкодою! **20** А гордість вчинили за славу оздобу свою, у ній наробили бовванів гидоти своєї й обриджень своїх, тому їм оберну Я її на нечистість, — **21** і віддам її в руку чужих на грабунок, а нечестивим землі — на здобич. **22** І обличчя Своє відверну Я від них, і вони побезчестять Мій скарб, і ввійдуть до нього насильники та й побезчестять його. **23** Зроби ланцюга, бо земля переповнилась правом кривавим, а місто насильством наповнилось. **24** І наведу Я найзліших із народів, — і посядуть вони дома їхні, і гордість вельможних спиню, — і святощі їхні побезчещені будуть! **25** Загибіль іде, й вони будуть шукати спокою — та не буде його. **26** Прийде біда до біди, й буде звістка до звістки, і будуть шукати пророцтва в пророка, та згине Закон у священників і рада — у старших. **27** Цар буде в жалобі, і страхом зодягнеться князь, а руки народу землі затремтять. За дорогами їхніми їм учиню, і судитиму їх — їхніми судами, і пізнають, що Я — то Господь!“

8 І сталося за шостого року, шостого місяця, п'ятого дня місяця сидів я в своєму домі, а Юдині старші сиділи передо мною, — то впала там на мене рука Господа Бога. **2** І побачив я, аж ось подоба, на вигляд чоловіка: від виду стегон його й дололу — огонь, а від стегон його й догори — на вигляд сйива, ніби палаюча мідь. **3** І витягнув Він подобу руки, і взяв мене за

волосся моєї голови, а Дух підійняв мене між землею та між небом, і впровадив мене до Єрусалиму в Божих видіннях, до входу внутрішньої брами, зверненої на північ, де місце перебування ідола, що викликає заздрість. 4 І ось була там слава Ізраїлевого Бога, як той вид, що я бачив у долині! 5 І сказав Він до мене: „Сину людський, зведи очі свої в напрямі на північ!“ І звів я очі свої в напрямі на північ, аж ось з півночі, від брами жертівника, був той ідол заздрости при вході. 6 І сказав Він до мене: „Сину людський, чи ти бачиш, що вони роблять! Це великі гидоти, що Ізраїлів дім робить тут, щоб віддалитися від Моєї святині! Та ти знову побачиш іще більші гидоти“. 7 І привів мене до входу подвір'я, і побачив я, — аж ось дірка в стіні! 8 І сказав Він мені: „Сину людський, прокопай дірку в стіні!“ І прокопав я в стіні, — аж ось вхід! 9 І сказав Він до мене: „Увійди, і побач ті злі гидоти, які вони роблять отут!“ 10 І увійшов я й побачив, аж ось усякий вид плазунів та огидливої звірини, і всякі божки Ізраїлевого дому, накреслені на стіні навколо кругом. 11 А сімдесят чоловіка зо старших Ізраїлевого дому та Язаниа, Шафанів син, що стояв посеред них, стояли перед ними, і кожен мав у своїй руці свою кадильницю, і підіймалися пахощі з хмари кадильця. 12 І сказав Він до мене: „Чи бачив ти, сину людський, що роблять Ізраїлеві старші в темноті, кожен у кімнатах своїх ідолів? Бо говорять вони: Господь нас не бачить, Господь покинув цей край“. 13 І сказав Він до мене: „Ти знову побачиш ще більші

гидоти, які вони роблять“. **14** І Він запровадив мене до входу до брами Господнього дому що на півночі, — аж ось там сидять жінки, що оплакували Таммуза. **15** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Ти знову побачиш гидоти ще більші від цих!“ **16** І Він запровадив мене до внутрішнього подвір'я Господнього дому. Аж ось при вході до Господнього храму, між притвором та між жертовником, було біля двадцяти й п'яти чоловіка: спіни їхні — до Господнього храму, а їхні обличчя — на схід, і вони кланялися до сходу, до сонця. **17** І сказав Він до мене: „Чи ти бачив, сину людський? Чи легко Юдиному дому, щоб не робити тих гидот, які вони роблять отут? Бо вони наповнили Край насильством, і знову гнівають Мене, й ось вони держать зелені галузки при носі своїм. **18** Тому то й Я зроблю з лютістю: око Моє не змилується, і милосердя не буду Я мати. І вони будуть клікати сильним голосом в вуха Мої, та Я їх не почую!“

9 І кликнув Він в уші мої сильним голосом, кажучи: „Наблизьте карателів міста, і кожен нехай має в своїй руці свої нищівні знаряддя“. **2** І ось прийшли шість чоловіка з дороги горішньої брами, що звернена на північ, і кожен мав у своїй руці свої знаряддя розбивання, а серед них один чоловік був одягнений в льняне, а писарський каламар був при стегнах його. І вони прийшли, і стали при мідяному жертовнику. **3** А слава Ізраїлевого Бога піднялася з-над Херувіма, що була над ним, до порога дому. І закликав Він чоловіка,

одягненого в льняне, що пісарський каламар був при стéгнах його. 4 І сказав Господь до нього: „Перејди серéдиною міста, серéдиною Єрусалиму, і зроби зна́ка на чо́лах людей, що зі́дхають та стогнуть над усіма́ тими гидо́тами, що робля́ться в його серéдині“. 5 А до інших Він сказав при мені: „Ходіть за ним у місті, і вбивайте; нехай ваше око не має милосердя, і ви не зми́луйтесь! 6 Старо́го, юнака, і дівчину, і дітей та жінок позабива́йте дощéнту, а до кожної лю́дини, що на ній цей знак, не підійдете; а зачне́те від Моєї святи́ні“. І зачали́ вони від тих старих людей, що були перед домом. 7 І сказав Він до них: „Занечі́стїть цей дім, і наповніть подвір'я тру́пами, і вийдіть!“ І вони повихо́дили, і вбивали в місті. 8 І сталося, коли вони вбивали, то я позостався, і впав на своє обличчя, і клі́кав та ка́зав: „О Господи, Боже, чи Ти ві́губиш увесь останок Ізраї́лів, виливаючи гнів Свій на Єрусалим?“ 9 І сказав Він до мене: „Провина дому Ізраї́ля й Юди дуже-дуже велика, і земля наповнена душогу́бствами, а місто повне кривди. Бо вони кажуть: Господь покинув цей Край, і Господь не бачить. 10 І також Я, — не зми́лосéрдиться око Моє, і не зми́лююсь Я, ї́хню до́рогу Я дам на ї́хню голову!“ 11 І ось чоловік, одя́гнений в льняне, що каламар був при стéгнах його, приніс відпові́дь, кажучи: „Я зробив, як мені наказав Ти!“

10 І побачив я, аж ось на небозво́ді, що на голові Херувимів, було щось, як ка́мінь сапфі́р, на вигляд подоби трону бачилося на них. 2 І Він промовив

до того чоловіка, одягненого в льняне, та й сказав:
„Увійди поміж колéса під Херувимом, і напóвни свої
жмені вуглінами огню з-поміж Херувимів, і кинь на
місто!“ І він увійшов перед моїми очима. **3** А Херувими
стояли з правого боку дому, коли вхóдив чоловік, і
хмара напóвнила внутрі́шнє подвір'я. **4** І підня́лася
слава Господня з-над Херувима на поріг дому, і
напóвнився дім хмарою, а подвір'я напóвнилося
сяйвом Господньої слави. **5** А шум крил Херувимів
був чутий аж до зовнішнього подвір'я, як голос Бога
Всемогúтного, коли Він говорить. **6** І сталося, коли
Він наказав чоловікові, одягненому в льняне, кажучи:
„Візьми огонь поміж колéсами з-під Херувимів“,
то той прийшов і став при кóлесі. **7** І Херувим
простягнув свою руку з-поміж Херувимів до огню, що
поміж Херувимами, і взяв, і дав до жмені одягненого
в льняне, а той узяв і вийшов. **8** І показала́ся в
Херувимів подоба людської руки під їхніми крі́лами.
9 І я побачив, аж ось чотири кóлесі при Херувимах,
по одні́му кóлесі при кожному Херувимі, а вид
тих колéс, ніби вигляд каменя хризолі́та. **10** А їхній
вигляд — подоба одна чотирьом їм, як коли б кóлесо
було в кóлесі. **11** В ході своїй вони йшли на чотири
свої боки, не оберта́лися в ході своїй, бо до того
місця, куди обéрнеться голова, за нею йшли вони,
не оберта́лися в ході своїй. **12** А все їхнє тіло, і їхня
спі́на, і їхні руки, і їхні крі́ла, і ті колéса були повні
очéй навколо, всі чотири мали колéса. **13** А ці колéса
були кликані при мені „Галґал“. **14** А в кожного

чотири обличчі: обличчя одного — обличчя Херувима, обличчя другого — обличчя людини, а третій — обличчя лева, а четвертий — обличчя орла. **15** І піднялися ті Херувими. Це та жива істота, яку я бачив на річці Кевар. **16** А коли йшли ті Херувими, то йшли й ті колеса при них, а коли ті Херувими підіймають свої крила, щоб знятися із землі, не відвертаються також ті колеса від них. **17** Коли ті ставали, ставали й вони, а коли ті підіймалися, підіймалися й вони, бо в них був дух живої істоти. **18** І вийшла слава Господня і з-над порога дому, і стала над Херувимами. **19** І підняли Херувими свої крила, і знялися з землі на моїх очах, коли вони йшли, а ті колеса побіч них, і стали при вході до східної брами Господнього дому, а слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **20** Це та жива істота, яку я бачив під Богом Ізраїлевим над річкою Кевар. І я пізнав, що це Херувими. **21** У кожного було по чотири обличчі, у кожного — чотири крилі, а під їхніми крилами — подoba людських рук. **22** А подoba їхнього обличчя — це ті обличчя, які я бачив над річкою Кевар, їхній вигляд та вони самі. Кожен ішов просто вперед.

11 І підійняв мене Дух, і привів мене до східної брами Господнього дому, що обернена на схід. І ось при вході до брам двадцять і п'ять чоловіка, а серед них бачив я Язанию, сина Аззурового, та Пелатію, сина Венаїного, князів народу. **2** І сказав Він до мене: „Сину людський, оце ті люди, що задумують кривду, і радять злу раду в цьому місті, **3** що говорять: „Не

соро будувати домї. Воно — казан, а ми — м'ясо“. 4
Тому пророкуй на них, пророкуй, сину людський!“ 5
І зійшов на мене Дух Господній, та й до мене сказав:
„Скажи: Так говорить Господь: Отак кажете, доме
Ізраїлів, і заміри вашого духа — Я знаю їх. 6 Ви
намножили своїх забитих у цьому місті, і наповнили
його вулиці трупами. 7 Тому так говорить Господь
Бог: Ваші забиті, що ви їх поклали серед нього, вони
те м'ясо, а воно — той казан. Та Я випроваджу вас із
нього! 8 Ви боїтеся меча — і меча наведу Я на вас,
говорить Господь Бог. 9 І випроваджу вас із нього, і
дам вас у руку чужих, і зроблю між вами присуди! 10
Від меча ви попадаєте; на границі Ізраїля розсуджу
вас, і ви пізнаєте, що Я — то Господь! 11 Воно не
буде вам казаном, і ви не станете в ньому м'ясом.
При границі Ізраїля розсуджу вас! 12 І пізнаєте ви,
що Я — Господь, бо за уставами Його ви не ходили,
а постанов Моїх не виконували, але виконували
за постановами тих народів, що навколо вас“. 13 І
сталось, коли я пророкував, то Пелатія, син Бенанїїн,
помер. І впав я на своє обличчя, і закричав сильним
голосом та й сказав: „О Господи Боже, Ти робиш
кінець з Ізраїлевим останком!“ 14 І було мені слово
Господнє таке: 15 „Сину людський, брати твої, брати
твої — мужі рідні тобі, а весь Ізраїлів дім — увесь той,
що до них говорили мешканці Єрусалиму: Віддаліться
від Господа, нам даний цей край на володіння, 16
тому скажи: Так говорить Господь Бог: Хоч Я віддалив
їх поміж народи, і хоч розпоробив їх по краях,

проте буду для них хоч малою свяतिною в тих краях,
куди вони ввійшли. **17** Тому́ скажи: Так говорить
Господь Бог: І позбираю Я вас із народів, зберу́ з тих
країв, серед яких ви розпорóшені, і дам вам Ізраїлеву
землю. **18** І вони ввійдуть туди, і викинуть з неї усі
мерзóти її та всі гидóти її. **19** І дам їм одне серце, і
новóго духа дам у вас, і вийму з їхнього тіла серце
камінне, і дам їм серце із м'яса, **20** щоб вони ходили
за уставами Моїми, і додержували Мої постанови та
виконували їх. І вони стануть Мені народом, а Я буду
їм Богом! **21** А щодо тих, що їхнє серце ходить за
гидóтами своїми та мерзóтами своїми, то поверну́
їхню дорогу на їхню голову, говорить Господь Бог“. **22** І
попідіймали Херувими кріла свої, а колéса при
них, і слава Ізраїлевого Бога зверху над ними. **23**
І підня́лася слава Господня з-над серéдини міста, і
стала на горі, що зо сходу міста. **24** І дух підніс мене,
і ввів мене в Халдею до полоня́н у видінні, Духом
Божим. І підійня́лося від мене те видіння, яке я бачив.
25 І я говорив до полоня́н усі Господні слова, які Він
наказав був мені.

12 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський,
ти живеш серед дому ворохóбного, — вони мають
очі, щоб бачити, та не бачать, мають в́уха, щоб
слухати, та не чують, бо вони дім ворохóбний. **3** А
ти, сину лю́дський, поробі́ собі речі для мандрівки,
і йди на вигна́ння вдень на їхніх оча́х, і підеш на
вигна́ння з свого місця до іншого місця на їхніх оча́х,
може побачать вони, що вони дім ворохóбности. **4** І

повино́сиш свої речі, як речі для мандрівки, удень на їхніх оч́ах, а ти вийдеш увечорі на їхніх оч́ах, як виходять вигна́нці. **5** На їхніх оч́ах пробий собі дірку в стіні, і повино́сиш нею. **6** На їхніх оч́ах на раме́ні повино́сиш, винесеш потёмки, закриєш обличчя своє, і не побачиш землі, бо Я поставив тебе зна́ком для Ізраїлевого дому“. **7** І зробив я так, як наказано мені: речі свої я повино́сив удень, а ввечорі пробив собі рукою дірку в стіні, по́темки повиносив, — на рамені носив на їхніх оч́ах. **8** А ра́нком було мені слово Господнє таке: **9** „Сину лю́дський, чи ж не сказав до тебе дім Ізраїлів, дім ворохо́бности: Що ти робиш? **10** Скажи до них: Так сказав Господь Бог: Це пророцтво про начальника Єрусалиму та весь Ізраїлів дім, що в ньому вони. **11** Скажи: Я ваш знак. Як зробив Я, так буде зро́блено їм, — пі́дуть на вигна́ння в полон! **12** А той начальник, що серед них, на рамені буде не́сти по́темки й вийде; у стіні проб'ють дірку, щоб вивести його; обличчя своє він закриє, щоб не бачити землі очі́ма. **13** І розтягну́ на нього сітку Свою, і він буде схоплений в па́стку Мою, і відведу́ його до Вавилону, до халдейського кра́ю, та його він не побачить, і там помре. **14** А все, що навко́ло нього, його помічники та всі в́ійська його, розпоро́шу на всі ві́трі, і витягну за ними меча. **15** І пізнають вони, що Я — Госпо́дь, коли розвію їх поміж наро́дами та розпоро́шу їх по краї́нах! **16** А нечисле́нних з них людей збережу́ від меча, від голоду та від зарази, щоб вони опові́дали про свої гидо́ти серед народів, куди поприхо́дять.

І вони пізнають, що Я — Господь!“ 17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, їж свій хліб у дрижаннях, а воду свою пий у тремтінні та в журбі. 19 І скажеш до народу цього Краю: Так говорить Господь Бог на мешканців Єрусалиму, на Ізраїлеву землю: Вони хліб свій в журбі будуть їсти, а воду свою будуть пити в остоупінні, бо спустошив їхній край від своєї півні за насилля всіх, що мешкають у ньому. 20 І поруйнуються населені міста, а край стане спустошенням, і пізнаєте ви, що Я — Господь! 21 І було мені слово Господнє таке: 22 „Сину людський, що це в вас за приповідка така в Ізраїлевій землі: „Продовжаться дні, — і зникне всяке видіння“? 23 Тому скажи їм: Так говорить Господь Бог: Припиню Я цю приповідку, і більше не будуть її приповідкувати в Ізраїлі, але говори їм: „Наблизилися оті дні й слово всякого видіння“. 24 Бо не буде вже жодного марного видіння та підслівного чарування в Ізраїлевім домі. 25 Бо Я, Господь, буду говорити, а яке слово говоритиму, то буде воно здійснене, не відтягнеться вже, бо за ваших днів, доме ворохобности, буду говорити слово, і його виконаю, говорить Господь Бог“. 26 І було мені слово Господнє таке: 27 „Сину людський, ось говорить Ізраїлів дім: Те видіння, яке він бачить, воно про далекі дні, і про далекі часи він пророкує. 28 Тому їм скажи: Так говорить Господь Бог: Не відтягнуться вже всі слова Мої, — яке слово говоритиму, те буде виконане, говорить Господь Бог!“

13 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, — пророкуй на Ізраїлевих пророків, що пророкують, і скажи пророкам, що провіщають із власного серця: Послухайте Господнього слова! **3** Так говорить Господь Бог: Горе на пророків безумних, що ходять за своїм духом та за тим, чого не бачили! **4** Твої пророки, Ізраїлю, як ті лисиці в руїнах! **5** Не ввійшли ви в проломи, і не загородили загороди над Ізраїлевим домом, щоб стати на бій Господнього дня. **6** Вони бачать марноту та фальшиве чарування, говорячи: „Говорить Господь“, а Господь не посилав їх, та вони мають надію, що сповниться слово. **7** Хіба ж не марнє видіння ви бачили, і не фальшиве чарування ви говорили? А ви кажете: „Говорить Господь“, а Я не говорив! **8** Тому так говорить Господь Бог: За те, що ви говорите марноту, і бачите лжу, тому ось Я проти вас, говорить Господь Бог. **9** І буде рука Моя проти пророків, що бачать марноту й чарують ілжею. Вони не будуть на раді народу Мого, і в перепису Ізраїлевого дому не будуть записані, і до землі Ізраїлевої не ввійдуть. І пізнаєте ви, що Я — Господь Бог! **10** Саме за те, що вони впровадили народ Мій у помилку, говорячи „мир“, а миру нема. І він будує мура, а вони тинкують його будьяким тінком. **11** Скажи до тих, що тинкують будьяким тінком, що мур упаде. Буде дощ zalivний, і ви, каміння великого граду, впадете, і вітер бурхливий розвалить мура. **12** І ось стіна впаде. Чи ж не скажуть вам: Де той тинк, яким ви тинкували? **13** Тому так говорить Господь

Бог: Я вчиню, що бурхливий вітер валитиме в лютості Моїй, і буде дощ zalivний в Моїм гніві, і каміння великого граду в лютості на вигублення. **14** І розіб'ю Я ту стіну, яку ви обтинкували будьяким тінком, і повалю її до землі, й оголиться підвалина її, і впаде, і ви загинете в середині його, Єрусалима, і пізнаєте, що Я — Господь! **15** І докінчу Я лютість Свою на стіні та на тих, що тинкують її якимбудь тінком, і скажу вам: Немає стіни та її тинкувальників, **16** Ізраїлевих пророків, що пророкували на Єрусалим і бачили для нього видіння миру, та немає миру, говорить Господь! **17** А ти, сину людський, зверни своє обличчя до дочок свого народу, що пророкують з власного серця, і пророкуй на них, **18** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Горе тим, що шиють чародійні обв'язки на суглоби рук, і роблять хустки на голову всякого зросту, щоб ловити душі. Невже, ловлячи душі Мого народу, ви свої душі спасете? **19** І ви безчестите Мене в Мого народу за жмені ячмєню та за кришки хліба, забиваючи душі, що не повинні б умирати, та лишаючи при житті душі, що не повинні б жити, своїми обманами Моєму народові, що слухають лжу. **20** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я проти ваших чародійних обв'язок, ув які ви ловите душі. І позриваю їх із ваших рамен, і повипускаю ті душі, ті душі, що ви ловите, щоб були вільні, як птахи. **21** І позриваю ваші хустки, і врятую народ Свій з вашої руки, і не будуть вони вже в вашій руці за здобич, і пізнаєте ви, що Я — Господь. **22** За те, що ви лжею заподіяли

біль серцю праведного, хоч Я не зробив йому болю, і за те, що ви зміцнюєте руки безбожного, щоб він не відвернувся від своєї злої дороги, щоб спасти його при житті, **23** тому більш не будете бачити марноти та не будете віщувати, і Я врятую народ Свій з вашої руки, і ви пізнаєте, що Я — Господь!“

14 І прийшли до мене мужі з Ізраїлевих старших, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, ці мужі допустили своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї поклали перед обличчям своїм. Чи ж можуть вони запитувати Мене? **4** Тому говори з ними, та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Кожен чоловік з Ізраїлевого дому, що допустить своїх божків у своє серце, а спотикання провини своєї покладє перед обличчям своїм, і прийде до пророка, тому Я, Господь, відповім, згідно з цим, згідно з многотою його божків, **5** щоб схопити тих з Ізраїлевого дому за їхнє серце, бо всі вони віддалилися від Мене через своїх божків! **6** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Наверніться, і відступіть від ваших божків, і від усіх ваших гидот відверніть свої обличчя! **7** Бо кожен чоловік із Ізраїлевого дому або з чужинців, що мешкають серед Ізраїля, коли відступить від Мене, і допустить своїх божків у своє серце, і покладе спотикання своєї провини перед обличчям своїм, і прийде до пророка, щоб запитати Мене, тому Я, Господь, відповім від Себе. **8** І зверну Я лице Своє проти цього чоловіка, і вчиню його за

знака та за приповідку, і вигублю його з-посеред
Свого наро́ду, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **9** А
пророк, коли б був зведений, і говорив би слово, —
Я, Господь, зведу́ цього пророка, і простягну руку
Свою на нього, і вигублю його з-посеред Свого народу
Ізраїлевого! **10** І понесу́ть вони свою провину, —
яка провина того, хто питається, така буде провина
пророка, **11** щоб не блудів уже Ізраїлів дім від Мене, і
не занечіщувався вже всіма своїми гріхами. І будуть
вони Мені наро́дом, а Я буду їм Богом, говорить
Господь Бог!“ **12** І було мені слово Господнє таке: **13**
„Сину лю́дський, коли згрішіть проти Мене земля,
спроневірюючи, то Я простягну́ Свою руку на неї, і
зламаю їй хлібну підпору, і пошлю на неї голод, і
вигублю з неї лю́дину й скоти́ну. **14** А коли б серед
неї були три му́жі: Ной, Даниїл та Йов, вони в своїй
справедливості врятували б лише свою власну душу,
говорить Господь Бог. **15** Коли б Я перепрова́див по
землі лю́ту звірину́, й обезлю́дніла б вона, і стала б
вона спусто́шенням, так що ніхто не прохóдив би нею
через ту звірину́, **16** то й ці три му́жі серед неї, — як
живий Я, — говорить Господь Бог, — не врятують вони
ні синів, ні дочо́к! Самі вони будуть врято́вані, а край
стане спусто́шенням. **17** Або коли б Я спровадив на
цю землю меча, та й мече́ві сказав: „Пройди по кра́ю,
і вигуби з нього лю́дину й скотину“, **18** то ці три му́жі
серед нього, як живий Я! — говорить Господь Бог, — не
врятують синів, ні дочо́к, бо врятуються самі тільки
вони! **19** Або коли б Я морови́цю послав до цієї землі,

і вилив би на неї свою лютість у крові, щоб вигубити з неї людину й скотину, **20** а Ной, Даниїл та Йов були б серед неї, — як живий Я! — говорить Господь Бог, — ані сина, ані дочкі не врятували б вони! Вони в своїй справедливості врятовують тільки свою власну душу. **21** Бо так говорить Господь Бог: Хоч послав би Я на Єрусалим чотири Свої лихі присуди: меча, і голод, і люту звірину та моровицю, щоб вигубити з нього людину та скотину, **22** то все таки залишаться в ньому рештки, що будуть випроваджені, сини та дочки. Ось вони вийдуть до вас, і ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і будете потішені за те лихо, що Я навів на Єрусалим, за все, що Я навів був на нього. **23** І потішать вони вас, коли ви побачите їхню дорогу та їхні вчинки, і пізнаєте, що не надармо зробив Я все, що зробив серед нього, говорить Господь Бог“.

15 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, чим краще виноградове дерево від усякого дерева, та виноградна галузка, що була серед дерев лісових? **3** Чи візьметься з нього кусок дерева, щоб зробити яку роботу? Чи візьмуть із нього кілкі, щоб повісити на ньому всяку річ? **4** Ось воно дане огнєві на пожертя. Обидва кінці його пожер огонь, а середина його надгоріла, — чи надається воно до роботи? **5** Як було воно непорушним воно не надавалося на роботу, що ж тепер, коли огонь пожер його, і воно надгоріло, то ще буде надаватися на роботу? **6** Тому так говорить Господь Бог: Як виноградове дерево між лісними деревами, що Я дав його огнєві на пожертя, так дам Я

мешканців Єрусалиму! **7** І оберну́ Я лице Своє проти них, — з одного́ огню вони вийшли, та пожере їх другий огонь. І пізнаєте, ви, що Я — Господь, коли зверну́ Своє лице проти них! **8** І віддам цей Край на спусто́шення, за те, що вони спроневірилися, говорить Господь Бог“.

16 І було́ мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, повідом Єрусалим про його́ гідоти, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог до дочкí Єрусалиму: Походження́ твоє й наро́дження твоє — з кра́ю хана́анського, твій батько — аморе́ець, а мати твоя — хітт́янка. **4** При твоєму наро́дженні, того дня, як ти народілася, не був обрі́заний пупок твій, і водою не була ти обмита на очи́щення, ані не була ти посóлена, ані не була ти спові́та. **5** Не зми́лувалося над тобою жодне око, щоб зробити тобі одну з цих речей з милосердя над тобою, але́ була ти ви́кинена на відкрите поле, — так мало ціно́вано душу твою в день твого́ наро́дження! **6** І прохóдив Я повз тебе, і бачив тебе, як ти валя́лася в своїй крові, і сказав Я до тебе: Живи в своїй крові! Так, Я сказав тобі: Живи в своїй крові! **7** Рости ж, — зробив Я тебе, як польову́ росли́ну, і ти зросла́ та стала велика, і дійшла ти до найвродливішо́ї врóди: перса ви́простались, волос твій виріс, а ти була зóвсім нага́! **8** І прохóдив Я повз тебе, і побачив тебе, аж ось час твій наспів, — час коха́ння. І простягну́в Я полу́ Свою над тобою, і закрив твою наготу́, і присягнув тобі, і ввійшов з тобою в заповіт, — говорить Господь Бог, — і стала

ти Моєю. **9** І обмив Я тебе водою, і сполоска́в Я кров твою з тебе, і натёр тебе оливою. **10** І зодягнув тебе різноко́льоровим, взув тебе в та́хаш, і спови́в тебе в віссóн, і покрити́в тебе шóвком. **11** І приоздо́бив тебе оздобою, і дав нарамéнники на руки твої, а ланцюга́ — на шию твою. **12** І дав Я носову́ серéжку до носа твого, і серéжки на в́уха твої, а пишну корону на твою го́лову. **13** І приоздо́билась ти золотом та срі́блом, а оді́ж твоя — віссóн та шовк, і різноко́льорове; булку й мед та оливу ти їла, і стала ти гарна-прегарна, і вдало́ся тобі досягти царської гідности! **14** І розійшлося ім'я́ твоє помі́ж наро́дами за твою красу, бо доскона́ла вона, через пишно́ту Мою, яку Я на тебе поклав, — говорить Госпо́дь Бог! **15** І покладалася ти на красу́ свою, і стала розпу́сною через славу свою, і виливала ти розпу́сту свою на кожного перехожого, — його ти була́. **16** І бра́ла ти з шат своїх, і робила собі різноко́льорові па́гірки, і чинила розпусту на них, як не бувало й не буде. **17** І брала ти речі з пишно́ти своєї, з Мого золота та зо срі́бла Мого, що дав тобі Я, і наробила собі подоб чоловічої статі, — і чинила розпусту із ними. **18** І брала ти свою різноко́льорову оді́ж, і покривала їх, а оливу Мою та Моє кадило клала перед ними. **19** А Мій хлі́б, що давав Я тобі, булку й оливу та мед, що ними годував Я тебе, то віддавала ти те перед їхнє обличчя на лю́бі па́хощі. І сталося це, говорить Госпо́дь Бог. **20** І бра́ла ти синів своїх та дочо́к своїх, що породила Мені, і принóсила їх на їжу їм. Чи мало було розпусти твоєї, **21** що ти різала

дітей Моїх ї давала їм, перепровáджуючи через огонь для них? **22** І при всіх гидотах твоїх та розпустах твоїх ти не пам'ятала про дні своєї мóлодости, коли була нагóю-пренагóю, коли валялася в крові своїй. **23** І сталося по всьому тому твоєму злі, — горе, горе тобі! говорить Господь Бог, — **24** і побудувала ти собі місця розпúсти, і поробíла собі підвiщення на кожному майдáні. **25** На кожному роздорíжжі побудувала ти свої підвiщення, і знеслáвила красú свою, і розхилéла ноги свої для кожного перехожого, і побiльшувала свою розпусту. **26** І чинила ти розпусту з синами Єгипту, з своїми сусiдами великотелéсими, і побiльшувала свою розпусту, щоб гнiвiти Мене. **27** І ось простягнув Я Свою руку на тебе, і відняв належну частину твою, — і дав тебе на волю твоїх нена́висниць, филистiмських дочóк, засорóмлених твоєю нечистою дорогою. **28** Бо чинила ти розпусту з синами Ашшуровими, і не могла насiтитись, і блудiла з ними, і теж не насiтилась. **29** І побiльшiла ти свою розпусту до купецького крáю халдеiв, та теж цим не насiтилась. **30** Як змучилося серце твоє, — говорить Господь Бог, — коли ти робила всі оцi вчинки свавiльної розпусної жiнки! **31** Коли ти будувала місця своєї розпусти на кожному роздорíжжі, а підвiщення своє робила на кожному майдáні, то не була ти, як блуднiця, щоб збирати заплату за розпусту, **32** але як перелюбна жiнка, що замість свого чоловіка бере собі чужих. **33** Усiм блуднiцям дають дарúнка, а ти сама давала дарúнки свої всiм кохáнцям своїм, і

підкуповувала їх, щоб приходили до тебе звідусіль на розпусту з тобою. **34** І було тобі при твоїй розпусті навпаки від інших жінок, бо не волочились за тобою, а через те, що ти давала заплату за розпусту, і заплата за розпусту не давалась тобі, то сталося тобі навпаки. **35** Тому то, розпуснице, послухай Господнього слова: **36** Так говорить Господь Бог: За те, що виливалась твоя розпуста, і відкривалась твоя нагота в блудодійстві твоїм з твоїми коханцями та зо всіма божками гидоти твоєї, і за кров синів твоїх, яких ти давала їм, **37** тому ось Я позбираю всіх коханців твоїх, яким була ти приємна, і всіх, кого ти кохала, разом з тими, кого ти зненавиділа, і зберу їх коло тебе знавкола, і відкрию їм наготу твою, і вони побачать увесь твій сором! **38** І засуджу тебе присудом на перелюбниць та тих, що кров проливають, і дам тебе на кров лютости та заздрости. **39** І віддам тебе в їхню руку, і вони зруйнують твоє місце розпусти, і порозваляють підвищення твої, і постягають з тебе шати твої, і позабирають пишні вбрання твої, і покладуть тебе зовсім нагою. **40** І зберуть проти тебе збори, і закидають тебе камінням, і порубають тебе своїми мечами. **41** І попалять доми твої огнем, і зроблять на тебе присуди на очах багатьох жінок. І зроблю Я кінець, щоб не була ти розпусницею, і ти вже не будеш давати дарунка за розпусту! **42** І заспокоїться Моя лютість на тебе, і відійде від тебе Моя заздрість, і Я заспокоюся, і не буду вже гніватися. **43** За те, що ти не пам'ятала про дні своєї молодости, і

гнів́ила Мене всім тим, то й Я ось поверну́ дорогу твою на твою го́лову, — говорить Господь Бог, — щоб не чинила ти розпусти після всіх гидо́т своїх!

44 Ось кожен припові́стник говоритиме про тебе припові́стку, кажучи: „Яка мати — така її до́нька!“ **45** Ти дочка́ своєї матері, що покинула свого чоловіка та своїх синів, і ти сестра своїх сесте́р, що покидали своїх чоловіків та своїх синів. Мати ваша хітт́ейка, а ваш батько — аморе́ець! **46** А старша сестра твоя — Самарі́я та до́чки її, що сидять по ліви́ці твоїй, а сестра твоя, менша від тебе, що сидить по прави́ці твоїй — це Содо́ма та до́чки її. **47** А ти хіба не ходила їхніми доро́гами й не робила за їхніми гидо́тами? Мало бракувало, — і зіпсу́лася б ти більше від них на всіх своїх дорогах! **48** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не зробила Содо́ма, сестра твоя, вона та до́чки її, як зробила ти та твої до́чки! **49** Ось оце була провина твоєї сестри Содоми: пиха́, ситі́сть їжі та преспо́кійний спо́кій були в неї та в її дочо́к, а руки́ вбогого та бідного вона не зміцня́ла. **50** І запи́шались вони, і робили гидо́ти перед Моїм обличчям. І Я їх відкинув, як побачив оце. **51** А Самарі́я не нагрішила й половини гріхів твоїх, та ти побільши́ла гидо́ти свої́ більш від них, і оправдала сесте́р своїх усіма́ своїми гидо́тами, які ти зробила. **52** Тож носи свою га́ньбу ти, що чинила її для своїх сесте́р, через твої гріхи, якими гидоти чинила ти більше за них, вони будуть справедливі́ші за тебе! І також посоромся, і носи свій сором за твоє всправедли́влення своїх

сестёр! **53** І поверну́ Я їхню долю, долю Содоми та дочок її, і Самарію та дочок її, і поверну́ долю твою серед них, **54** щоб носила ти свій сором, і соромилася всього того, що ти наробила, потішаючи їх. **55** А твої сестри, Содома та дочки її, вернуться до свого попереднього стану, і Самарія та дочки її вернуться до свого попереднього стану, і ти та дочки твої вернетесь до свого попереднього стану. **56** І не була сестра твоя Содома згадувана в устах твоїх за днів твоїх гордощів, **57** поки не відкрилося зло твоє, коли ганьбили тебе дочки Сирії та всіх околиць його, і дочки филистимські погорджували тебе звідусіль. **58** Свою розпусту та гидоти свої, — ти їх понесеш, говорить Господь. **59** Бо так говорить Господь Бог: І зроблю́ Я з тобою, як робила ти, що погордила присягою, щоб зламати заповіта. **60** І згадаю́ Я Свого заповіта з тобою за днів твоєї молодости, і поставлю тобі заповіта вічного. **61** І ти згадаєш про свої дороги й засоромишся, коли ти візьмеш сестёр своїх, старших від тебе, разом з меншими від тебе, і дам їх тобі за дочок, але не з твого заповіту. **62** І відновлю́ Я Свого заповіта з тобою, і ти пізнаєш, що Я — Господь, **63** щоб згадала ти й засоромилася, і не могла більше відкривати уста перед ганьбою своєю, коли прощу́ тобі все, що ти наробила, говорить Господь Бог“.

17 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, загадай загадку, і склади притчу Ізраїлевому домові, **3** та й скажи: Так говорить Господь Бог: Великий орел великокрілий, з широко розгортаними крилами,

повний різнокольорового пір'я, прилетів до Ливану, і взяв верховіття кедру. 4 Чубка галузок його обірвав, і приніс його до купецького краю, у місті гандлярів поклав його. 5 І взяв він з насіння тієї землі, і посіяв його до насіннєвого поля, узяв і засадив його над великими водами, немов ту вербу. 6 І воно виросло, і стало гіллястим виноградом, низькорослим, що обертав свої галузки до нього, а його коріння були під ним. І стало воно виноградом, і вигнало віття, і пустило галузки. 7 Та був ще один великий орел, великокрилий та густоперий. І ось той виноград витягнув пожадливо своє коріння на нього, і свої галузки пустив до нього, щоб він напоїв його з грядок свого засадження. 8 Він був посаджений на доброму полі при великих водах, щоб пустив галузки та приніс плід, щоб став пишним виноградом. 9 Скажи: Так говорить Господь Бог: Чи поведеться йому? Чи не вірвуть коріння його, і не позривають пліду його, так що він засохне? Усе зелене галуззя його посохне, і не треба великого рамена та численного народу, щоб вирвати його з його коріння. 10 І ось хоч він засаджений, — чи поведеться йому? Чи всихаючи, не сохне він, як тільки доторкнеться його східній вітер? Він усохне на грядках, де посаджений“. 11 І було мені слово Господнє таке: 12 „Скажи ж домові ворохобному: чи ви не пізнали, що це? Скажи: Ось прийшов вавилонський цар до Єрусалиму, і взяв його царя та його князів, і відвів їх до себе до Вавилону. 13 І взяв із царського насіння, і склав з ним умову, і ввів

його в присягу, і забрав потужних землі, **14** щоб це було царство низьке, щоб воно не підіймалося, щоб дотримувало його умову, і було їй вірним. **15** Але той збунтувався проти нього, послав своїх послів до Єгипту, щоб дали йому коней та багато народу. Чи йому поведеться? Чи втече той, хто робить таке? А коли зламає умову, то чи врятується він? **16** Як живий Я, говорить Господь Бог, — у місці царя, який поставив його царем, той, що погордив його присягою та зламав свою умову з ним, помре в нього в Вавилоні! **17** І фараон не допоможе йому на війні великим військом та численним народом, коли насиплють вала та збудують башту, щоб вигубити багато душ. **18** І погордив він присягою, щоб зламати умову, хоч дав був свою руку, і все те зробив, тому він не врятується. **19** Тому так говорить Господь Бог: Як живий Я, — присягу Мою, якою він погордив, та умову Мою, яку він зламав, — дам це на його голову! **20** І розтягну над ним Свою сітку, і буде він схоплений в пастку Мою, і спроваджу його до Вавилону, і розсуджуся з ним там за його спроневірення, яке він спроневірив проти Мене. **21** І всі втікачі його з усіх його полків попадають від меча, а позосталі будуть розпороблені на всі вітри. І пізнаєте ви, що Я, Господь, говорив! **22** Так говорить Господь Бог: І візьму Я з верховіття високого кедру, і дам до землі. З чубка галузок його вирву тендітну, і Сам посаджу на високій та стрімкій горі. **23** На високій горі Ізраїлевій посаджу її, і вона випустить галузку й принесе плід, і стане сильною кедріною. І

буде пробувати під ним усяке птаство, усяке крилате
буде перебувати в тіні його галузок. **24** І пізнають усі
польові дерева, що Я, Господь, понизив високе дерево,
повищив дерево низьке, висушив дерево зелене, і дав
розцвістися дереву сухому. Я, Господь, говорив — і
вчинив!“

18 І було мені слово Господнє таке: **2** „Що це вам,
що ви складаєте приповідку на Ізраїлеву землю,
говорячи: „Батьки їли неспіле, а оско́ма в синів на
зуба́х!“ **3** Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не
бу́дете вже складати тієї приповідки в Ізраїлі! **4** Тож
усі душі Мої: як душа ба́тькова, так і душа синова
— Мої вони! Душа, що грішить, — вона помре. **5** А
чоловік, коли він справедливий, і робить право та
справедливість, **6** на гора́х жертве́нного не їсть, і очей
своїх не зводить до божків Ізраїлевого дому, і жінки
свого ближнього не занечищує, а до жінки в ча́сі
її нечистоти́ не наближується, **7** і нікого не тисне,
боржникові заста́ву його конче звертає, грабу́нку не
чинить, хліб свій дає голодному, а голого покриває
одежею, **8** на ли́хву не дає, а відсотків не бере, від
кривди відвертає руку свою, чинить правдивий суд
поміж чоловіком та чоловіком, **9** уста́вами Моїми
ходить, а прав Моїх дотримує, щоб чинити правду,
— справедливий такий конче буде жити, говорить
Господь Бог! **10** А як порóдить він сина насильника,
що кров проливає, і робить хоч тільки одне з того,
11 чого він усього того не робив, а також на гора́х
жертве́нне їв, і жінку свого ближнього занечищував,

12 убогого й бідаря́ утискав, грабу́нки чинив, застави боржників не зверта́в, і до божків зводив свої очі, гидоту робив, 13 на ли́хву давав, і відсо́ток брав, — то чи буде він жити? Не буде він жити! Він усі ті гидоти чинив, — він мусить конче померти, кров його буде на ньому! 14 А ось породив він сина, і той побачив усі гріхи свого батька, які той робив, і хоч бачив, та не робив, як той: 15 на гора́х жертве́нного не їв, і очей своїх до божків Ізраїлевого дому не зводив, жінки свого ближнього не занечіщував, 16 і нікого не утискав, заста́ви у за́став не брав, і грабунку не чинив, хліб свій голодному давав, а голого одежею покривав, 17 від кривди свою руку відверта́в, ли́хви та відсо́тків не брав, права́ Мої чинив, уста́вами Моїми ходив, — такий не помре за провину свого батька, — він конче буде жити! 18 Батько ж його, за те, що у́тиском тиснув, грабу́нком грабував брата, і що недобре чинив серед наро́ду свого, то ось він помре за провину свою! 19 А скажете ви: „Чому́ той син не поніс провину за батька?“ Але ж син той чинив право та справедливість, дотримував усі устави Мої й виконував їх, — він конче буде жити! 20 Та душа, що грішить, вона помре. Син не понесе кари за ба́тькову провину, а ба́тько не понесе за провину си́нову, — справедливість справедливого буде на ньому, а несправедливість несправедливого на тому буде. 21 А коли б несправедливий відвернувся від усіх гріхів своїх, яких наробі́в, і вико́нував усі устави Мої, і робив право та справедливість, — буде конче

він жити, не помре! **22** Усі його гріхи, які наробив він, не згадаються йому, — він буде жити в своїй справедливості, яку чинив! **23** Чи Я маю вподобання в смерті несправедливого? — говорить Господь Бог, — чи ж не в тому, щоб він повернувся з доріг своїх та й жив? **24** А коли б справедливий відвернувся від своєї справедливості й став робити кривду, — усі ті гидоти, які робить несправедливий, то чи такий буде жити? Усі справедливості його, які він робив, не згадаються, — за своє спроневірення, що він спроневірив, і за гріх свій, що згрішив, за них він помре! **25** А ви кажете: „Непра́ва Господня дорога!“ Послухайте но, доме Ізраїлів, чи ж дорога Моя неправа? Чи не ваші дороги неправі? **26** Коли б справедливий відверну́вся від своєї справедливості й чинив кривду, і за те помер, то він помре за кривду свою, яку він чинив. **27** А коли б несправедливий відвернувся від своєї несправедливості, яку він чинив, і чинив би право та справедливість, він душу свою при житті збереже́. **28** І коли б він побачив, і відвернувся від усіх своїх гріхів, які він чинив, то конче буде він жити, не помре! **29** А Ізраїлів дім каже: „Непра́ва Господня дорога!“ Чи ж Мої дороги неправі, доме Ізраїлів? Чи ж то не ваші дороги неправі? **30** Тому́ буду судити вас, доме Ізраїлів, кожного за дорогами його, говорить Господь Бог. Покайтеся, і відверні́ться від усіх ваших гріхів, і не буде вам провина на спотика́ння! **31** Поскида́йте з себе всі ваші гріхи, якими ви грішили, і створіть собі нове серце та нового духа! І нащо маєте померти,

Ізраїлів доме? **32** Бо не жадаю Я смерти помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!

19 А ти пісню жалобну здійми про князів Ізраїлевих, **2** та й скажи: Яка твоя мати левіця: Лягла поміж левів, серед левчуків вона вікохала левенят! **3** І одне із своїх левенят вона вігодувала, левчуком воно стало, і здобич ловити навчився, людину він жер! **4** І похід розголосили народи на нього, в їхню яму він схоплений був, і його в ланцюгах до краю єгипетського відвели. **5** Як левіця побачила, що надаремно чекає, що пропала надія її, то взяла вона знову одне із своїх левенят, і вчинила його левчуком. **6** І ходив він між лєвами й став левчуком, і здобич ловити навчився, людину він жер! **7** І він розбивав їхні палати, і руйнував їхні міста, і від голосу рику його остовпіла земля й що на ній! **8** Та пастку на нього поставили люди знавкóла з округ, і свою сітку на нього розкінули, — і він схоплений був в їхню яму! **9** І кинули в клітку його в ланцюгах, і його відвели до царя вавилонського, і в твердиню його запротóрили, щоб голос його вже не чувся на гóрах Ізраїлевих. **10** Твоя мати, як той виноград у винограднику, поса́дженому над водою, плодюча й гілляста була через води великі. **11** І вирости пруття міцні, й надавались на бérла волóдарів, і височів між гущавинами його зріст, — і він показався в своїй висоті, у численних галúзках своїх! **12** Та була вона вірвана в лютості, óб землю кінена, і вітер зо сходу зсушив її плід, — полама́лися й повисихáли вони, а її

міцний прут — огонь його зжер. **13** А тепер посадили її на пустині, у краї сухому й безвідному, — **14** і вийшов огонь із прута її вітки та й пожер її плід, і немає у неї міцного прута, бєрла на панування. Це пісня жалобна, і буде за пісню жалоби вона“.

20 І сталося за сьомого року, в п'ятому місяці, у десятому дні місяця, поприходили люди з Ізраїлевих старших, щоб запитатися в Господа, і посідали передо мною. **2** І було мені слово Господнє таке: **3** „Сину людський, говори з Ізраїлевими старшими та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Чи ви прийшли, щоб запитатися в Мене? Як живий Я, — не відповім вам, говорить Господь Бог! **4** Чи ти розсудиш їх, чи ти їх розсудиш, сину людський? Завідом їх про гидоти їхніх батьків, **5** та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Того дня, коли Я був вибрав Ізраїля, і підніс Свою руку до насіння Якового дому, і відкрився їм в єгипетському краї, і підніс Свою руку до них, говорячи: „Я Господь, Бог ваш“, **6** того дня Я підніс Свою руку до них, щоб вивести їх з єгипетського краю до Краю, що Я вислідив для них, що тече молоком та медом, що він окраса для всіх країв. **7** І сказав Я до них: Відкидайте кожен гидоти від очей своїх, і не занечишуйтеся божками Єгипту. Я — Господь, Бог ваш! **8** Та були вони ворохобні проти Мене, і не хотіли слухатися Мене, не відкидали кожен гидот від очей своїх, і не покинули єгипетських божків. І подумав Я, що виллю на них Свою Лютість, що докінчу на них Свій гнів посеред єгипетського

краю. **9** І зробив Я ради Свого Ймення, щоб воно не безчестилося на очах тих народів, що вони серед них, що Я відкрився їм на їхніх очах, щоб вивести їх з єгипетського краю. **10** І вивів Я їх з єгипетського краю, і спровадив їх до пустині. **11** І дав їм постанови Свої, і познайомив їх з постановами Моїми, які коли чинитиме людина, то житиме ними. **12** І також дав Я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх. **13** Та став ворохобним проти мене Ізраїлів дім на пустині, — уставами Моїми не ходили вони, і повідкидали Мої постанови, які коли чинить людина, то житиме ними, а суботи Мої дуже зневажали. Тому Я сказав був, що виллю лютість Свою на них на пустині, щоб вігубити їх. **14** Та зробив Я ради Ймення Свого, щоб воно не зневажалось на очах тих народів, що на їхніх очах Я вивів їх. **15** Але й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, що не впроваджу їх до краю, якого Я дав, що тече молоком та медом, що окраса він для всіх країв, **16** за те, що постанови Мої вони відкинули, а устави Мої — не ходили вони ними, і суботи Мої зневажали, бо за своїми божками ходило їхнє серце. **17** І змільувалось Моє око над ними, щоб не нищити їх, і не зробив Я з ними кінця на пустині. **18** І сказав Я їхнім синам на пустині: Уставами ваших батьків не ходіть, і постанов їхніх не перестерігайте, і божками їхніми не занечішуйтесь! **19** Я — Господь, Бог ваш, уставами Моїми ходіть, і постанови Мої перестерігайте й виконуйте їх. **20**

І святити суботи Мої, і вони стануть знаком поміж Мною та між вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш! **21** Та стали ворохобні ті сини проти Мене, — уставами Моїми не ходили, а постанов Моїх не перестерігали, щоб виконувати їх, які коли робить людина, то житиме ними, і суботи Мої зневажали. І подумав Я був, що виллю лютість Свою на них, щоб заспокоїти гнів Мій на них на пустині. **22** І відвернув Я Свою руку, і зробив ради Ймення Свого, щоб не зневажати його на очах тих народів, що на їхніх очах Я їх вивів. **23** Та й Я, прирікаючи, підніс їм Свою руку на пустині, щоб розпоробити їх серед народів і порозсипати їх по краях, **24** за те, що постанов Моїх не чинили, і устави Мої відкинули, а суботи Мої зневажали, і до божків своїх батьків були їхні очі. **25** І тому Я дав їм мати устави недобрі, і постанови, що не будуть вони жити ними. **26** І занечистив Я їх їхніми дарунками, перепровадженням через огонь кожного, хто відкриває утробу, щоб спустошити їх, щоб пізнали вони, що Я — Господь! **27** Тому говори до Ізраїлевого дому, сину людський, і скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ще оцим зневажали Мене батьки ваші, коли спроневірилися проти Мене: **28** коли Я ввів їх до краю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його їм, то коли вони бачили всякий високий пагірок і всяке густе дерево, то приносили там свої жертви, і давали там свої дари, що гнівili Мене, і складали там свої любі пахощі, і приносили там свої литі жертви. **29** І сказав

Я до них: Щоб це за висота, що ви ходите туди? І зветься вона Бамá аж до цього дня. **30** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Чи ви будете занечішуватися дорогою своїх батьків і будете ходити в розпусті за гидóтами їхніми? **31** А принóшенням ваших дáрів, перепровáдженням ваших синів через огонь ви занечіщуєтеся при всіх ваших божкáх аж до сьогодні. А ви хочете питати Мене, Ізраїлів доме? Як живий Я, говорить Господь Бог, — не дам Я вам відповіді! **32** А що входить вам на серце, зóвсім не станеться те, що ви говорите: „Будемо, як інші нарóди, як племéна кра́ю, служити дереву та каменю“. **33** Як живий Я, говорить Господь Бог, — рукою потúжною й вíтягненим раме́ном та вили́ваною лютістю буду царюва́ти над вами! **34** І вíведу вас із тих нарóдів, і позбираю вас із тих кра́їв, де ви розпорóшені рукою потúжною й вíтягненим раме́ном та вили́ваною лютістю. **35** І заведу́ вас до пустині народів, і буду там судитися з вами лицем до лица, — **36** як судився Я з вашими батьками на пустині єгипетського кра́ю, так буду судитися з вами, говорить Господь Бог! **37** І проведу́ вас під па́лицею, і введу́ вас у зв'язóк заповіту. **38** І повибираю з вас бунтівників та тих, що грішать проти Мене, повипровáджую їх з кра́ю їхнього пробува́ння, і до Ізраїлевої землі вже не ввíйдуть вони! І пізнаєте ви, що Я — Госпо́дь! **39** А ви, Ізраїлів доме, так говорить Господь Бог: Кожен ідіть, служіть своїм божка́м! Але потім ви напевно бóдете слухатися Мене, і святого

Ймення Мого ви вже не знева́жите своїми дару́нками та своїми божка́ми. **40** Бо на Моїй святій горі, на високій Ізраїлевій горі, — говорить Господь Бог, — там буде служити Мені весь Ізраїлів дім, увесь він, що в кра́ю, там Я їх уподо́баю Собі, і там зажадаю ваших прино́шень і первопло́дів ваших прино́шень у всіх ваших святощах! **41** Лю́бими па́хощами вподо́баю Собі вас, коли вас віведу з наро́дів, і зберу́ вас із тих країв, де ви розпоро́шені, і буду Я святитися між вами на оча́х усіх поган. **42** І пізнаєте ви, що Я — Господь, коли впрова́джу вас до Ізраїлевої землі, до того кра́ю, що про нього, прирікаючи, підніс Я Свою руку дати його вашим батька́м. **43** І згадаєте там свої дороги, і всі свої вчинки, якими ви занечістилися, і почувете огі́дження перед самими собою за всі ваші лі́ха, які наробили. **44** І пізна́єте, що Я — Господь, коли Я чинитиму з вами ради Ймення Свого, а не за вашими злими дорогами та за вашими зіпсутими вчи́нками, доме Ізраїлів, говорить Господь Бог“. **45** І було́ мені слово Господнє таке: **46** „Сину лю́дський, зверни обличчя своє в напрямі на південь, і крапай словами на полу́день, і пророкуй на ліс півде́нного поля. **47** І скажи до південного лісу: Послухай Господнього слова: Так говорить Господь Бог: Ось у тобі запалю́ Я огонь, і поїсть він у тебе кожне дерево зелене, і кожне дерево сухе; полум'я́ний огонь не погасне, і будуть попáлені ним всі простори від півдня до півночі. **48** І побачить кожне тіло, що Я, Господь, розпалив його, і

він не погасне!“ **49** І сказав я: „О Господи, Боже, вони мені кажуть: Чи він не говорить самі тільки прїтчі?“

21 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни ти обличчя своє до Єрусалиму, і крапай словами на святині, і пророкуй на землю Ізраїлеву. **3** І скажи Ізраїлевій землі: Так говорить Господь: Ото Я проти тебе, і меча Свого витягну з піхви його, і витну з тебе справедливого й несправедливого. **4** Через те, що Я витну з тебе справедливого й несправедливого, тому вийде Мій меч проти кожного тіла від півдня на північ. **5** І кожне тіло пізнає, що Я, Господь, витяг меча Свого з піхви його, — уже не вернеться він! **6** А ти, сину людський, стогні, ніби мав би ти зламани стегна, і гірко стогні на їхніх очах! **7** І буде, коли тобі скажуть: „Чого то ти стогнеш?“ то скажеш: На звістку, що йде, — і кожне серце розтане, і всякі руки ослабнуть, і погасне всякий дух, і всі коліна зайдуться водою! Оце прійде та станеться, каже Господь Бог“. **8** І було мені слово Господнє таке: **9** „Сину людський, пророкуй і кажи: Так говорить Господь: Скажи: Меч, меч, — нагострений він та блискучий! **10** Щоб принести жертву — нагострений він, щоб блищати — він був полірований. Хіба будемо радіти? Хіба жезло сина Мого легковажить усякеє дерево? **11** І дал и його віполірувати, щоб узяти в долоню. Це нагострений меч, і він полірований, щоб дати його в руку вбивця. **12** Кричи та реви, сину людський, бо він проти народу Мого, він проти всіх князів Ізраїлевих, — їх віддано мечеві з народом Моїм, тому вдарся по стегнах! **13**

Та він уже випробуваний. Та що ж тепер, коли йому жезло обридло? Він не встоїть, каже Господь Бог. **14** А ти, сину людський, пророкуй, і вдар долонею об долоню, і нехай меч подвоїться та потроїться! Це меч побитих, великий меч забитого, що кружляє довкола них. **15** Щоб стопилося серце й полягло якнайбільше при всіх їхніх брамах, Я дам різаніну меча. О горе, — він справді зроблений блискучим, виполіруваним на різаніну! **16** Об'єднайся, праворуч іди, зверни ліворуч, іди, куди тільки звернене буде вістря твоє. **17** І Я вдарю долоню Свою об долоню Свою, і Свою лютю заспокою. Я, Господь, це прорік!“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „А ти, сину людський, признач собі дві дорозі, якими прибуде меч вавилонського царя. Вони вийдуть обидві із краю одного, а ти вистругай дороговказну руку, на початку дороги до міста її вистругай. **20** Признач дорогу, якою прибуде меч до Рабби Аммонових синів та до Юди в укріплений Єрусалим. **21** Бо цар вавилонський став на роздоріжжі, на початку двох доріг. Щоб ворожити чарами, трясє він стрілами, питає домашніх божків, розглядає печінку. **22** У правиці його був чар „на Єрусалим“, щоб поставити муроломи, щоб відкрити уста на крик, щоб підняти голос окриком, щоб поставити муроломи на брами, щоб насипати вала, щоб збудувати башту. **23** Але буде це їм в їхніх очах, як чарування марнотне, буде для них заприсяження присягами, та він згадає провину, щоб були вони схоплені. **24** Тому так говорить Господь Бог: За те, що

ви згадуєте свої провини, що відкриваєте ваші гріхи, щоб бачені були ваші гріхи ваших учинків, за те, що ви пригадуєте, — у ворожі руки схóплені бўдете! **25** А ти, недостойний, несправедливий князю Ізраїлів, що надійшов його день у час провини кінцевої, **26** так говорить Господь Бог: Зняти завобя й скинути корону! Це не зостанеться так, — піднесётся низькё, а високе понізиться! **27** Руїною, руїною, руїною покладу́ його! Та цього не станеться, аж поки не прийде Той, Хто має право, — і Я Йому дам! **28** А ти, сину людський, пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог на Аммонових синів та про їхню ганьбу: І скажеш: Меч, меч відкритий на різаніну, блискучий, щоб блищав, як та бліскавка, — **29** для тебе бачили обмáнні віді́ння, пророкували для тебе неправду, — щоб посадити його на шию недостойних злочинців, яких день прийде в час кари кінцевої. **30** Верни ж меча до піхви його! У місці, де створений ти, у краю походження твого осуджу́ Я тебе! **31** І виллю на тебе Свій гнів, в огні пересёрдя Свого на тебе дмухну́, і дам тебе в руку людей зухв́алих, які зніщення замишляють! **32** Ти станеш огнёві на їжу, твоя кров буде серед землі, не згадають про тебе, бо Я, Господь, говорив це!

22 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, чи будеш судити, чи судітимеш ти місто крові? І завідом його про всі гидóти його, **3** та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Місто проливає кров у своїй серёдині, щоб прийшов його час, і

робить божків собі, щоб занечіщуватися! **4** Кров'ю, що ти проливала, о дочко Єрусалиму, грішила ти, а божками, яких ти робила, занечістилася, і наблізила свої дні, і прийшла аж до своїх років. Тому дам тебе народам на ганьбу, і на посміховисько для всіх країв! **5** Близькі та далекі від тебе насміхаються з тебе, нечистоймenna, багатозаколотна! **6** Ось Ізраїлеві князі, кожен за раменом своїм, були в тебе, щоб кров проливати. **7** Батька та матір у тебе легковажать, чужинцеві роблять утиск серед тебе, сироту та вдову пригнічують у тебе. **8** Моїми святощами ти погорджуєш, а суботи Мої зневажаєш. **9** У тебе є наклєпники, щоб кров проливати, і на пагірках їдять у тебе, розпусту чинять серед тебе. **10** Наготу батька в тебе відкривають, жінку, у часі її місячної нечистоти, безчестять у тебе. **11** І один робить гидоту з жінкою свого ближнього, а той занечищує розпустою невістку свою, а той безчестить у тебе сестру свою, дочку батька свого. **12** Підкуп беруть у тебе, щоб кров проливати, лїхву та відсотка береш ти й ошукєш утиском ближніх своїх. А Мене ти забуваєш, говорить Господь Бог. **13** І ось сплеснув Я руками Своїми за твою кривду, яку ти робила, та за кровопролиття твої, що були в тебе. **14** Чи встоїть твоє серце, чи будуть міцні твої руки на ті дні, що Я буду з тобою чинити? Я, Господь, говорив це й зробив! **15** І розпорощу тебе серед народів, і розсіплю тебе по краях, і викину твою нечистість із тебе. **16** І станеш ти збезчєщеною через себе на очах народів, і пізнаєш, що Я — Господь!“

17 І було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, дім Ізраїлів став мені за жужелицю; усі вони мідь, і цїна, і залізо, і оливо в середині гóрна, жужелицею срібла сталися. 19 Тому так говорить Господь Бог: За те, що всі ви стали жужелицею, тому ось Я позбираю вас до середини Єрусалиму. 20 Як збирають срібло, і мідь, і залізо, і оливо, і цину до середини гóрна, щоб дмухати на нього огнем, щоб розтопіти, — так зберу́ у Своїм гніві та в люті Своїй, і покладу́, і розтоплю́ вас! 21 І позбираю вас, і дмухну́ на вас огнем Свого гніву, і ви будете розто́плені в середині його. 22 Як розто́плюється срібло в середині гóрна, так б́удете розто́плені ви в середині його, і пізна́єте, що Я, Господь, вилив гнів Свій на вас!“ 23 І було мені слово Господнє таке: 24 „Сину людський, скажи до неї: Ти земля неочи́щена, у дні гніву дощ́ем не політает! 25 Змо́ва її пророків серед нього, як реву́чий лев, що здóбич шматує: жеру́ть душу, маєток та багатство забирають, прибі́льшують удів її в середині її. 26 Священики її ламають Зако́на Мого, і зневажа́ють Мої святощі, не розрізняють між святим та несвятим, і не оголошують різни́ці між нечистим та чистим, і від субі́т Моїх закривають свої очі. І був Я знева́жений серед них. 27 Князі її в середині її, немов ті вовкі, що здóбич шмату́ють, щоб розливати кров, щоб губити ду́ші ради ко́ристи. 28 А пророки її все замазують болотом, бачать марно́ту, і чару́ють собі неправдою, вони кажуть: „Так говорить Господь Бог“, а Господь не говорив. 29 Нарóди Краю тиснуть у́тиском та

грабують грабунком, а вбогого та бідака́ гно́блять, а чужинця тиснуть у безправ'ї. **30** І шукав Я між ними чоловіка, що поставив би загоро́ду, і став би в віло́мі перед Моїм обличчям за цей Край, щоб Я не знищив його, — та Я не знайшов! **31** І Я вилив на них Свій гнів, огнем пересе́рдя Свого пови́гублював їх, їхню дорогу Я дав на їхню го́лову, каже Госпо́дь Бог“.

23 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, були собі дві жінки, до́чки однієї матері. **3** І чинили вони в Єгипті розпусту, у своїй мо́лодості чинили розпусту, — там почавлені їхні гру́ди, там зама́цані їхні пе́рса дівочі. **4** А їхні іме́на: Ого́ла — старша та Оголі́ва — сестра її. І стали вони Мої, і породили синів та дочо́к. А їхні іме́на: Самарія — Огола, а Єрусалим — Оголі́ва. **5** І стала розпусною Огола, будши Моею, і кохалася з своїми коха́нцями, з асирі́янами, хто був їй близький, **6** що їхнє убра́ння — блакіть, намісники та заступники вони, усі вони — юнакі вродливі, ве́ршники, що гарцюють на ко́нях. **7** І дала вона свою розпусту їм, що всі вони до́бірні Ашшу́рові сини, і всіма́, яких кохала, і всіма́ своїми божка́ми була вона занечищена. **8** Та не відкида́ла вона своєї розпусти й від єгиптян, бо вони лежали з нею в її мо́лодості, і вони стискали дівочі її пе́рса, і виливали свою розпусту на неї. **9** Тому й дав Я її в руку її коха́нків, у руку Ашшу́рових синів, що з ними кохалась вона. **10** Вони відкрили її наготу, позабирали синів її та дочо́к її, а її забили мечем, і стала вона неславним ім'ям для жінок, і при́суди зробили на ній. **11** А сестра її

Оголива бачила це, але вчинила любов свою гіршою від неї, а розпусту свою — більшою від розпусти своєї сестри. **12** Вона кохалася з синами Ашшуровими, з близькими їй намісниками та заступниками, досконало зодягненими, з верхівцями, що гарцюють на конях, усі вони — юнаки вродливі. **13** І побачив Я, що вона обезчещена, що дорога одна їм обом. **14** Та вона ще додала до розпусти своєї, бо коли побачила мужів, вирізьблених на стіні, зображення халдеїв, креслених і запущених червонілом, **15** підперезаних поясом по стегнах своїх, вони з опадаючим зав'язом на голові їхній, усі вони на вигляд військові старшини, подоба синів вавилонських, Халдея — край народження їхнього, **16** то пожадала вона їх через сам погляд очей своїх, і послала посланців по них, до Халдеї. **17** І прийшли до неї сини Вавилону на ложе любовне, і занечистили її своєю розпустою, і вона занечистилася ними, — і відвернулася душа її від них. **18** І відкрила вона розпусту свою, і відкрила свою наготу, тому відвернулася душа Моя від неї, як відвернулася душа Моя від її сестри. **19** І побільшила вона розпусту свою на згадку днів своєї молодости, коли чинила розпусту в єгипетському краї. **20** І жадала вона собі на коханців тих, що їхня плоть — плоть осла, а їхня похоть — похоть жеребця. **21** І згадала ти розпусту своєї молодости, коли єгиптяни стискали груди твої ради перс твоєї молодости. **22** Тому, Оголиво, так говорить Господь Бог: Ось Я збуджу коханців твоїх на тебе, що від них відвернулася душа твоя, і спроваджу

їх на тебе з довкілля, — **23** синів Вавилону, і всіх халдеїв, Пекод, і Шоа, і Коа, і всіх синів Ашшурових з ними, уродливі то юнакі, усі вони — начальники та заступники, військові старшини та славні, усі вони гарцюють на конях. **24** І прийдуть на тебе з півночі, з колесніцями та з колесами, та зо збором народів; щитів великого й щитів малого та шоломи покладуть проти тебе навколо. І дам їм право, і вони засудять тебе за своїми правами. **25** І зверну Я лютість Свою на тебе, і вони зроблять з тобою в гніві: пообтинають носа твого та вуха твої, а що полішиться в тебе, від меча упаде. Вони позабирають синів твоїх та дочок твоїх, а що залишиться в тебе, буде пожертвено огнем. **26** І постягають із тебе шати твої, і позабирають речі пишноти твоєї. **27** І спиню Я розпусту твою в тебе, і розпусту твою з єгипетського краю, і ти не зведеш очей своїх на них, а про Єгипта вже не згадаєш. **28** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я даю тебе в руку того, кого ти зненавиділа, у руку тих, що від них відвернулася душа твоя. **29** І зроблять з тобою в ненависті, і візьмуть здобуток твій, і поставлять тебе нагою та голою, і буде відкрита нагота перелюбу твого, і розпуста твоя та твій блуд. **30** Будуть робити це тобі за твоє ходіння в розпусті з народами, за те, що ти безчестилась їхніми божками. **31** Дорогою своєї сестри ти ходила, тому дам її келиха в твою Руку. **32** Так говорить Господь Бог: Келиха своєї сестри ти вип'єш, глибокого та широкого; станеш за жарт та за посміховисько, — це багатомісткий келих. **33**

П'янством та смутком будеш наповнена, — буде це келіх спустошення й рózруху, келіх твоєї сестри Самарії. **34** І ти вип'єш його, і витягнеш усе, а черép'я його порозбиваєш, і пёрса свої порозриваєш, бо це Я говорив, каже Господь Бог. **35** Тому так говорить Господь Бог: Через те, що ти забула Мене, і кинула Мене за спíну свою, то й ти носи розпусту свою та свій блуд! **36** І сказав Господь до мене: „Сину людський, чи будеш судити Оголу та Оголиву? То викажи їм їхні гидóти! **37** Бо вони перéлюб чинили, і кров на їхніх руках, і з божка́ми своїми перéлюб чинили, і також синів своїх, яких породили Мені, перепровáджували через огонь для них на їжу. **38** Ще оце чинили Мені: Занечістили святиню Мою того дня, і суботи Мої зневáжили. **39** А коли вони різали синів своїх для своїх божків, то прихóдили до Моєї святині того дня, щоб збезчéстити її, і оце так робили вони в серéдині Мого дому. **40** А що більше, — посилали до мужів, що зда́лека прихóдять, що до них був по́сланий посланéць, і ось поприхóдили ті, що для них ти вмилася, нафарбува́ла блакітом очі свої й оздобою приоздóбилася. **41** І сіла ти на дорогоцінному ліжку, а перед ним накритий стіл, і поклала на ньому кадило Моє та оливу Мою. **42** І голос заспоко́еної товпи лунав при ньому, і до мужів тієї товпи спровáджували ще п'яних з пустині, і давали нарамéнники на їхні руки та пишні корони на їхні го́лови. **43** І сказав Я до тієї, що в'янула від перéлюбу: Буде тепер вона ще далі чинити розпу́сту?

44 І прийшли до неї, як прихóдять до блудниці, так прихóдили до Оголи та Оголиви, розпúсних жіно́к. 45 А люди справедливі — вони розсудять їх правом про тих, що чинять перéлюб, та правом про тих, що кров проливають, бо вони чинять перéлюб, і кров на їхніх рука́х. 46 Бо так говорить Господь Бог: Склікати б на них збори, і дати їх на страх та на здóбич! 47 І збори заки́дають їх камінням, і порозсікають їх своїми мечáми, синів їхніх та їхніх дочóк повбивають, а їхні дома попáлять огнем. 48 І спиню́ Я розпусту в Краю́, і буде наука всім жінка́м, і вони не будуть робити такого, як ваша розпуста! 49 І покладуть вони вашу розпусту на вас, і ви будете носити гріхи ваших божкíв. І ви пізнаєте, що Я — Господь Бог!“

24 А за дев'ятого року, десятого місяця, десятого дня місяця було мені слово Господнє таке: 2 „Сину лю́дський, напиши собі ім'я́ цього дня, цього самого дня, бо вавилонський цар саме цього дня наступив на Єрусалим. 3 І розкажі́ прітчy на дiм ворохóбности, та й скажеш їм: Так говорить Господь Бог: Пристав ти котла́, пристав та й налий води в нього. 4 Повкладай його кúснi до нього, усякий добрий кусóк, стегно́ та лопáтку, наповни кісткáми добі́рними. 5 Візьми добі́рніше з отари, розклади під ним дрóва, звари його кúснi, і щоб у ньому зварилися кості його. 6 Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому́ душо́губному, котло́ві, що іржа́ його в ньому, і що його іржа не схóдить із нього! Кусок за куском повиягуй це з нього; на нього нехай не впаде́ жеребо́к! 7 Кров

бо його серед нього, — він на голу скелю її помістив,
не вилив на землю її, щоб порохом вкрити її. 8
Щоб лютість підійняти, щоб помститися, Я дам його
кров на голу скелю, щоб вона непокрита бу́ла. 9
Тому так Господь Бог промовляє: Горе місту цьому
душогубному, — збільшу́ óгнище й Я! 10 Підклади́
дров, розпали́ цей огонь, доварі́ м'ясо, і вилий росі́л,
а кості хай спáлені бу́дуть. 11 І постав його порожні́м
на вугілля його, щоб він розігрі́вся, і щоб мідь його
розпали́лась, і щоб розтопи́лась у ньому нечисті́сть
його, щоб іржа його зникла. 12 Увесь труд надáрмо
пішов, і не зійшла з нього його велика іржа́, — в огонь
його з його ірже́ю! 13 У твої́й нечистоті́ є розпуста.
За те, що Я чистив тебе, але́ чистим не став ти, ти
з своєї́ нечистоти́ вже не відчи́стишся, аж по́ки Я
не заспоко́ю Свою люті́сть на тобі. 14 Я, Господь, це
казав, — і наді́йде воно! І зроблю́, не звільню́, і не
змилюся, — за твої́ми дорóгами та за твої́ми діла́ми
засудять тебе, — це Господь Бог промовляє!“ 15 І
було мені́ слово Господнє́ таке: 16 „Сину лю́дський,
ось Я візьму́ від тебе несподі́ваним уда́ром уті́ху
очей твої́х, а ти не голоси́ й не плач, і нехай не
виступить сльоза́ твоя. 17 Стогни́ собі́ тихо, жалóби
по померлих не роби, прикра́су голови своєї́ обвий
на себе, а взуття́ своє́ взуй на ноги свої́, і не закривай
вусі́в, і не їж жалóбного хлі́ба“. 18 І говорив я до
наро́ду рано, а ввечері́ поме́рла мені́ жінка... І зробив
я рано, як наказано мені́. 19 І сказав мені́ той наро́д:
Чи не розповіси́ нам, що́ це нам таке, що ти роби́ш?

20 І я їм сказав: Було мені слово Господнє таке: **21** Скажи Ізраїлевому дому: Так говорить Господь Бог: Ось Я збезчещу святиню Мою, опору вашої сили, утіху ваших очей та любе вашій душі. А ваші сини та ваші дочки, що ви покинули їх, попадають від меча. **22** І ви зробите, як зробив я: вусів не закриєте, і хліба жалобного не будете їсти. **23** А прикраси ваші будуть на ваших головах, і взуття ваше — на ваших ногах, не будете голосити, і не будете плакати, а будете сохнути через свої гріхи, і будете стогнати один до одного. **24** І стане Єзекиїль вам за знака: усе, що робив він, будете робити і ви. І коли те прийде, то пізнаєте ви, що Я — Господь Бог. **25** А ти, сину людський, — того дня, коли візьму від них їхню силу, радість пишноти їхньої, утіху очей їхніх, прагнення їхньої душі, їхніх синів та дочок їхніх, — **26** того дня прийде до тебе врятований, щоб сповістити про це в твої вуха. **27** Цього дня відкриються твої уста разом з цим урятованим, і будеш говорити, і не будеш уже німий, і станеш для них знаком. І пізнають, що Я — Господь!”

25 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до Аммоніти синів, і пророкуй на них. **3** І скажеш Аммоніти синам: Послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог: За те, що ти говориш „Ага!“ про Мою святиню, бо вона збезчещена, і про Ізраїлеву землю, бо спустошена, і про Юдин дім, бо пішов у полон, **4** тому ось Я дам тебе синам сходу на спадок, і поставлять вони в тебе шатра свої, і зроблять у тебе місце свого пробування.

Вони будуть їсти твій плід, і вони будуть пити твоє молоко. **5** І дам я Раббу на стаїню для верблюдів, а Аммонових синів на лїгво отари, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **6** Бо так Господь Бог промовляє: За твоє плéскання рукою, і твоє тупотіння ногою, і що в душі тішишся ти всією своєю погóрдою до Ізраїлевої землі, **7** тому ось Я витягну Свою руку на тебе, і дам тебе на здóбич для наро́дів, і витну тебе з наро́дів, і вігублю тебе з країв, знищу тебе, і пізнаєш, що Я — Господь! **8** Так сказав Господь Бог: За те, що Моав та Сеїр говорять: „Ось Юдин дім — як усі наро́ди“, **9** тому ось Я відкрию Моавове узбіччя від міст, від його міст, від його кінця, пишно́ту землі: Бен-Гаєшімот, Баал-Меон аж до Кір'ятаїму. **10** Я дам його на спáдок для синів сходу ра́зом з синами Аммоновими, щоб не згадувались Аммонові сини серед наро́дів. **11** А над Моавом зроблю прісуди, і пізнають вони, що Я — Господь! **12** Так говорить Господь Бог: За те, що Едо́м мстився мстою над Юдиним домом, і тяжко гріші́ли, через те, що мсті́лися над ними, **13** тому так говорить Господь Бог: І витягну Я руку Свою на Едо́ма, і витну з нього люди́ну й скоти́ну, і вчиню́ його руїною, — від Теману й аж до Дедану вони попадають від меча! **14** І дам Я Свою по́мсту над Едомом у руку Мого народу Ізраїля, і вчиню́ в Едомі за гнівом Своїм, за лютістю Своєю, і зазнають вони Моєї по́мсти, говорить Господь Бог! **15** Так говорить Господь Бог: За те, що филисти́мляни чинили в по́мсті, і мстилися мстою через погóрду в душі, щоб нищити в вічній

не́нависті, **16** тому так говорить Господь Бог: Ось Я витягну Свою руку на филисти́млян, і витну керéтян, і вигублю останок морського берега, **17** і вчиню над ними жорсто́кі помсти лютими ка́рами. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я вчиню Свою помсту серед них!“

26 І сталося одина́дцятого року, першого дня місяця, було слово Господнє до мене таке: **2** „Сину лю́дський, за те, що Тир говорить на Єрусалим: „Ага́! зламалися це двері наро́дів, він зверта́ється до мене, і я насічуся, бо він зніщений“, **3** тому так говорить Госпо́дь Бог: Ось Я на тебе, Тире, і підійму́ на тебе багато наро́дів, як море підіймає свої хвилі. **4** І понищать вони мури Тиру, і повалять ба́шти його, і вімету з нього порох його, і оберну́ його на голу скелю. **5** Він буде серед моря місцем розтя́гнення не́воду, бо Я сказав це, — говорить Господь Бог, — і стане він за здобич для наро́дів, **6** а його до́чки, що на полі, будуть побиті мечем, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** Бо так говорить Господь Бог: Ось Я спрова́джу до Тиру Навуходоно́сора, вавилонського царя, з півночі, царя над царями, з конем і колесницею та з верхівцями, і з ними на́товп, і численний наро́д. **8** Він позабиває на полі дочо́к твоїх мечем, і зробить на тебе ба́шту, і насипле на тебе ва́ла, і поставить проти тебе щита́. **9** І дасть муроло́ма на мури твої, і порозбиває мечами своїми він ба́шти твої! **10** Від на́дміру ко́ней його закрие тебе їхня ку́рява, від цо́коту ве́ршника, ко́леса та колесниці затремтя́ть твої мури, як буде

він входить в брами твої, як входять до міста з розламаним муром. **11** Копітами коней своїх він потопче усі твої вулиці, позабиває мечем твій народ, і на землю попадають пам'ятники твоєї могутності. **12** І вони розграбують багатство твоє, і пограбують товари твої, і порозвалюють мури твої, і порозбивають домів твої пишні, а каміння твоє, і дерева твої, і навіть твій порох вони поскидають у воду! **13** І Я припиню розлягання пісень твоїх, і бренькіт гусел твоїх більше чути не буде. **14** І зроблю тебе голою скелею, станеш місцем розтягнення сітки, і більше не будеш збудований, бо я, Господь, це сказав, Господь Бог промовляє! **15** Отак Господь Бог промовляє до Тиру: Чи ж від шуму падіння твого, коли будуть стогнати ранені, коли забиватимуть посеред тебе, не затремтять острови? **16** І всі князі моря посходять із тронів своїх, і поздіймають вони свої мантиї, і постягають свої кольорові одежі, — і зодягнуться страхом, посідають на землю, і будуть тремтіти щохвили, і стовпом постають над тобою. **17** І пісню жалобну про тебе вони заспівають, і скажуть тобі: Як загинуло ти, як одірване ти від морів, славне місто, що сильним на морі було, воно й його мешканці, що наводили страх свій на всіх його мешканців! **18** Тепер затремтять острови в дні упадку твого, і жакнуться всі ті острови, що на морі, твоєю загубою. **19** Бо так Господь Бог промовляє: Коли Я тебе оберну на спустошене місто, немов ті міста, що вони не замешкані, коли підійму Я безодню на тебе, і велика

вода тебе вкриє, **20** то зніжу тебе разом з тими, що сходять в могилу, до предавнього люду, і в підземній землі осаджу я тебе, як руїни відвічні, із тими, що сходять в могилу, щоб ізнову ти не заселівся, і в країні живих більш не жив! **21** За пострах тебе учиню, — і не буде тебе, і будуть шукати тебе, — та вже більше не знайдуть навіки, говорить оце Господь Бог!“

27 І було мені слово Господнє таке: **2** „А ти, сину людський, здійми пісню жалобну про Тир! **3** І скажеш до Тиру: Ти, що при входах морських пробуваєш, що торгуєш з народами на численних островах: Так говорить Господь Бог: Тире, ти сказав: я — то корона красі! **4** У серці морів границі твої; будівнічі твої довершили твою красу! **5** З кипарису з Сеніру вони збудували для тебе всі дошки подвійні, взяли кедра з Ливану, щоб щоглу зробити на тобі. **6** З башанських дубів твої весла зробили, твій поклад зробили із кости слонової, із смереки з островів тих Кітійських. **7** Сорокатий з Єгипту віссон був вітрилом твоїм, щоб за прапора бути тобі; блакить та пурпура з островів Еліші стали твоїм покриттям. **8** Мешканці Сидону й Арваду були веслярями тобі, мудреці твої, Тире, у тебе були, вони — мореплавці твої. **9** Старші із Гевалу й його мудреці були в тебе за тих, що латали проломи твої. Всі морські кораблі й мореплавці їхні в тебе були, щоб міняти крам твої. **10** Перс, і Луд, і Пут були в війську твоїм вояками твоїми, вішали в тебе щита та шолома, — вони то давали тобі пишноту. **11** Синове Арваду та військо твоє — навколо на мурах твоїх,

а Гаммадеї на баштах твоїх пробували, щити свої
вішали навколо на мурах твоїх, — вони довершили
окрасу твою. **12** Таршіш був для тебе купцем через
много́ту багатства усякого; сріблом, залізом, циною й
оливом платили вони за крам твій. **13** Яван, Тувал та
Мешех — це купці твої, — людську душу та мідяні
речі давали вони за замі́нний крам твій. **14** З дому
Тогарми давали коні, і верхівців, і мулів за крам
твій. **15** Синóве Дедану — твої покупці; числénні
острови́ — торгували з тобою, — рога́ми слонóвої
кости й геба́новим деревом звертали данину твою.
16 Арам — твій купець через мно́гість вирóбів твоїх;
рубін, пурпу́ру, і квітча́сту тка́нину, і віссóн, і корáлі
та доро́гоці́нний ка́мінь давали тобі за крам твій.
17 Юда й Ізраї́лів Край — це купці твої; пшени́цю з
Мінні́ту, солодо́щі, і мед, і олі́ву й бальза́м давали
вони за замі́нний крам твій. **18** Дамаск — твій купець
через мно́гість вирóбів твоїх, через мно́гість багатства
усякого, ви́ном із Хелбону та білою вовною. **19** Ведан
та Яван із Уззалу давали тобі за крам залізо обрóблене,
бальза́м та очерéт, — було це замі́нним кра́мом твоїм.
20 Дедан — твій купець килимка́ми до сі́дел при
ї́ждженні. **21** Арабі́я та всі кеда́рські князі́ — покупці
це твоєї́ руки; я́гнятами, і барана́ми, і козла́ми, —
ними́ торгівля́ твоя. **22** Купці́ Шеви й Рами — покупці
це твої, — ко́штовним бальза́мом, і доро́гим усіля́ким
ка́мінням та злото́м давали вони за това́р твій. **23**
Харан, і Ханне, і Еден, купці́ Шеви, Ашшу́р та Кілмад
— це твої́ покупці. **24** Це твої́ покупці́ ко́штовним

убранням: покривалами блакитними, і квітчастими, і багатокольоровими тканими виробами, міцними шнүрами пов'язаними за крам твій. 25 Кораблі із Таршішу — твої каравани, для краму твого замінного, — і став ти багатим, і став дуже славним у серці морів. 26 На воду велику тебе завели твої веслярі, і в серці морів східній вітер розіб'є тебе. 27 Багатство твоє та крам твій, і вироби твої замінні, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробіи твої, і ті, що міняють замінний крам твій, і всі твої вояки, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, — попадають в серці морів в дні упадку твого! 28 На лемент твоїх щоглярів затремтять вали морські, 29 і посходять з своїх кораблів усі веслярі, мореплавці, всі морські щоглярі, — на землі постають. 30 І заголосять за тебе вони тужним голосом, і кричатимуть гірко, і свої голови порохом пообсипають, у попелі будуть качатись! 31 І зроблять собі ради тебе жалобную лісину, і себе опережуть веретами, і плакатимуть за тобою в гіркоті душі гірким голосінням. 32 І пісню жалоби сини їхні здіймуть про тебе, і над тобою співатимуть жалібно: „Хто інший, як Тир, — посередині моря зруйнований? 33 Коли припливали вироби твої із морів, насичав ти численні народи; многотою багатства твого та виробів замінних твоїх ти збагачував земських царів! 34 Тепер же, коли ти розбитий на морі, у водних глибинах, то замінний віріб твій і всі збори твої серед тебе попадали. 35 Над тобою стовпують усі остров'яни, а їхні царі затремтіли

від жа́ху, засльозілися їхні обличчя! **36** Купці серед наро́дів глузли́во свистя́ть над тобою, — ти по́страхом став, і не буде навіки тебе́!“

28 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, скажи кня́зеві Тиру: Так говорить Госпо́дь Бог: за те, що пови́щилось серце твоє й ти сказав: „Я Бог, сиджу́ на Божому престолі в серці морі́в“, а ти тільки лю́дина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим. **3** Ось ти мудріший від Даниї́ла, — кожен мудрець не прилу́читься до тебе. **4** Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгрома́див золота та срібла в скарбни́цях своїх. **5** Великою своєю мудрістю та торгівлею своєю помно́жив ти багатство своє, і пови́щилось твоє серце багатством своїм! **6** Тому так говорить Госпо́дь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, **7** тому ось Я спрова́джу на тебе чужих, насильників поміж наро́дами, і вони повитяга́ють мечі свої на красу́ твоєї мудрости, і знева́жать красу́ твою. **8** Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морі́в. **9** Чи справді ти скажеш: „Я бог!“ перед убивником своїм, а ти ж тільки лю́дина, а не Бог, у руці тих, що зневажа́ють тебе? **10** Ти помреш смертю необрі́занців, від руки чужих, бо Я це сказав, говорить Госпо́дь Бог!“ **11** І було мені слово Господнє таке: **12** „Сину лю́дський, здійми жалобну пісню на ті́рського царя, та й скажеш йому: Так говорить Госпо́дь Бог: Ти печать доскона́лости, повен мудрости, і корона краси́. **13** Ти пробува́в ув

Еде́ні, садку́ Божому: усякий дорогий ка́мінь — на одежі тво́їй: карнео́ль, топа́з і я́спіс, хризолі́т, сога́м, і о́нікс, сапфі́р, рубі́н і сма́раґд, і зо́лото; знаряддя бубні́в тво́їх та сопі́лок тво́їх бу́ли в тебе ще дня, коли був ти ство́рений, були вони нагото́влені. **14** Ти пома́заний Херувим хорони́тель, і Я дав тебе на святу го́ру Божу, ти ходив посеред огні́стого ка́міння. **15** Ти був бездога́нний у сво́їх дорогах від дня тво́го ство́рення, аж поки не знайшлася на то́бі несправедли́вість. **16** Через велику торго́влю твою твоє нутро́ переповни́лось насі́ллям, і ти прогрішив. Тому́ Я знева́жив тебе, щоб не був ти на Божій горі, і погубив тебе, хорони́телю Херуви́ме, з се́редини огні́стого ка́міння. **17** Стало висо́ким твоє се́рце через красу́ твою, ти занасті́в свою мудрі́сть через свою красу́. Кинув Я тебе на землю, дав тебе перед ца́рями, щоб диви́лись на тебе. **18** Многото́ю провин сво́їх, через кривду торго́влі своєї зневажив ти святи́ні свої. І виві́в Я о́гонь з твоєї се́редини, і він пожéр тебе, і Я зробив тебе по́пелом на землі на о́чах усі́х, хто бачи́ть тебе. **19** Усі́, хто зна́є тебе се́ред наро́дів, осто́впіють над тобою; ти по́страхом станеш, і не буде тебе аж наві́ки!“ **20** І було мені сло́во Госпо́дне таке: **21** „Сину лю́дський, зверни своє обличчя до Сидо́ну, і пророку́й на нього, **22** та й скажеш: так говори́ть Госпо́дь Бог: Ось Я на тебе, Сидо́не, і буду ша́нований се́ред тебе, і пізнають, що Я — Госпо́дь, коли робитиму на нього при́суди, і коли покажу́ Свою святи́сть се́ред нього. **23** І пошлю на нього моро́вицю та кров на його

вулиці, і впаде́ серед нього пробитий, що прийде на нього знавко́ла, і пізнають, що Я — Господь. **24** І не буде вже для Ізраїлевого дому колючої терніни та будя́ччя, що прино́сить біль зо всіх їхніх око́лиць, що погóрджують ними, і пізнають вони, що Я — Господь Бог. **25** Так говорить Господь Бог: Коли Я позбираю Ізраїлів дім із наро́дів, між якими вони розпоро́шені, то Я покажу́ на ньому Свою святість на оча́х наро́дів, і вони осядуть на землі своїй, яку Я дав Своєму рабові Якову. **26** І осядуть вони на ній безпéчно, і будувáтимуть доми́ та садитимуть виноградники, і будуть сидіти безпечно, коли Я чинитиму прі́суди на всіх тих, що погóрджують ними з їхнього довкі́лля. І пізнають вони, що Я — Господь, їхній Бог!“

29 За десятого року, десятого місяця, дванадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, зверни своє обличчя до фара́она, єгипетського царя, і пророкуй на нього та на весь Єгипет. **3** Говори та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, фара́оне, ца́рю єгипетський, крокоди́ле великий, що лежиш серед своїх рік, що говориш: „Моя річка — моя, і я утворі́в її для себе!“ **4** І вкладу гачки́ в щéлепи твої, і поприліплюю рибу твоїх річо́к до твоєї луски́, і підійму́ тебе з серéдини твоїх річок, і всі риби твоїх річо́к поприліплюються до твоєї луски́! **5** І вирву тебе й кину в пустиню, тебе та всі риби річо́к твоїх; ти впаде́ш на поверхні поля, не будеш згрома́джений і не будеш позбіраний, — для зéмної звірини́ та для птаства небесного дам

Я на їжу тебе. **6** І пізнають усі мешканці Єгипту, що Я — Господь, бо вони були для Ізраїлевого дому очеретяною палицею. **7** Коли вони хапались за тебе долонею, ти ламався й роздирав їм усе рамено; а коли вони опиралися на тебе, ти ламався й чинив, що їм тряслися всі стегна. **8** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я наведу на тебе меча, і витну з-між тебе людину й скотину. **9** І стане єгипетський край спустошенням та руїною, і пізнають вони, що Я — Господь, за те, що він говорив: „Річка — моя, і то я її утворив!“ **10** Тому ось Я проти тебе та проти річок твоїх, і оберну єгипетський край на поруйновані руїни, на спустошення від Мігдолу аж до Севене, і аж до границі Етіопії, — **11** не перейде по ньому нога людська, і нога звірини не перейде по ньому, і не буде він замешканий сорок років. **12** І оберну Я єгипетський край на спустошення серед спустошених країв, а його міста серед поруйнованих міст будуть спустошенням сорок років, і розпорощу Єгипет серед народів, і порозсипаю їх по краях. **13** Бо так говорить Господь Бог: Наприкінці сорока років позбираю Єгипет з-між народів, де вони були розпорощені. **14** І верну долю Єгипту, і верну їх до краю Патрос, до краю їхнього походження, і вони будуть там царством слабим. **15** З-поміж царств воно буде найнижче, і не підійметься вже понад народами, і поменшу їх, щоб не панували над народами. **16** І не буде вже воно для Ізраїлевого дому надією, яка пригадувала б беззаконня, коли вони, зверталися

до нього. І пізнають вони що Я — Господь Бог!“ 17 І сталося за двадцятого й сьомого року, першого місяця, першого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину людський, — Навуходонóсор, цар вавилонський, змусив своє військо робити велику працю проти Тиру. Кожна голова вілисіла, і всяке раméно витерте, та нема нагоро́ди ані йому, ані війську його від Тиру за ту працю, яку він робив проти нього. 19 Тому так говорить Господь Бог: Ось Я дам Навуходонóсорові, цареві вавилонському, єгипетську землю, і він забере́ багатство її, і ограбує грабунком її, і забере́ її здóбиччу, і вона стане нагородою для війська його. 20 За працю його, яку він робив у ній, Я даю йому єгипетську землю, бо вони це зробили Мені, говорить Господь Бог. 21 Того дня віро́щу рога Ізраїлевому домові, а тобі відкрию уста серед них. І вони пізнають, що Я — Господь“.

30 І було мені слово Господнє таке: 2 „Сину людський, пророкуй, і скажеш: Так говорить Господь Бог: Голосіть „Ой!“ цього дня! 3 Бо близький день, і близький день Господній, день хма́рний, настає час наро́дів! 4 І прийде меч на Єгипет, і буде тремті́ння в Етіопії, коли будуть падати забиті в Єгипті, і заберу́ть багатство його, і будуть розбиті осно́ви його. 5 Куш, і Пут, і Луд, і весь помішаний наро́д, і Кув, і сини землі заповіту попадають з ними від меча. 6 Так говорить Господь: І попадають підпóри Єгипту, і так упаде́ гординя сили його, від Мігдолу аж до Севене, від меча попадають у нього, говорить Господь Бог. 7 І буде він спусто́шений

серед попустошених країв, а міста його будуть серед міст поруйнованих. **8** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам огонь на Єгипет, і будуть поторощені всі, хто йому помагає. **9** Того дня повиходять посланці з-перед Мого лица на кораблях, щоб налякати безпечну Етіопію, і буде через них жах, як у день Єгипту, бо це ось надходить! **10** Так говорить Господь Бог: І Я зроблю кінець єгипетському многолюдству рукою Навуходоносора, вавилонського царя. **11** Він та народ його з ним, насильники людей, будуть спроваджені зніщити землю, і вони повитягують мечі свої на Єгипет, — і наповнять край побитими! **12** І оберну Я річки на суходіл, і передам землю в руку злочинців, і спустошу край та все, що в ньому, рукою чужих. Я, Господь, це сказав! **13** Так говорить Господь Бог: І повигублю божків, і зроблю кінець бовванам з Нофу, і не буде вже князів в єгипетському краї, і дам пострах на єгипетську землю. **14** І Пятрос спустошу, і дам огонь у Цоан, і буду виконувати присуди в Но. **15** І виллю Я гнів Свій на Сіна, твердиню єгипетську, і вітну многолюдство Но. **16** І пошлю Я огонь на Єгипет, сильно буде корчитись Сін, а Но буде проламаний, а на Ноф нападуть вороги вдень. **17** Юнакі Авену та Пі-Весету попадають від меча, а інші підуть у полон. **18** А в Тахпанхесі потемніє день, коли Я ламатиму там єгипетські ярма, і скінчиться в ньому пиха сили його. Самого його хмара закриє, а його дочки підуть у полон... **19** І буду виконувати присуди над Єгиптом, і вони пізнають, що Я —

Господь!“ **20** І сталося, за одина́дцятого року, першого місяця, сьомого дня місяця, було мені слово Господнє таке: **21** „Сину людський, Я зламав раме́но фараона, єгипетського царя, і ось воно не буде перев'язане, щоб дати ліки, щоб покласти пов'язку, щоб обвинути його, і щоб зміцнити його вхо́питися за меч. **22** Тому так говорить Господь Бог: Ось Я на фараона, єгипетського царя, і поламаю раме́на його, те дуже та те зла́мане, і викину меч з його руки́. **23** І розпорóшу Єгипет серед народів, і порозсипа́ю їх по кра́ях. **24** І зміцню раме́на вавилонського царя, і дам меч Свого в його руку, — і зламаю Я фараонові раме́на, і він буде стогнати сто́гоном проко́леного перед ним. **25** І зміцню Я раме́на вавилонського царя, а фараонові раме́на опадуть. І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я дам Свого меч в руку вавилонського царя, і простягну́ його на єгипетську землю. **26** І розпорóшу Єгипет серед наро́дів, і порозсипа́ю їх по кра́ях. І пізнають вони, що Я — Господь!“

31 І сталося за одина́дцятого року, третього місяця, першого дня місяця, бу́ло мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, скажи фараонові, цареві єгипетському, та до його многолю́дства: До ко́го ти вподо́блюєшся в своїй ве́личі? **3** Ось Ашшу́р, кедр на Лива́ні, з прекрасними галу́зками, з тіністою гу́щавиною, і високорóслий, і аж між хмарами буде верхові́ття його. **4** Во́ди його віховали, безо́дня його вікохала, — він річки свої попрова́див навколо свого наса́дження, а кана́ли свої посилав до всіх

дерев польовіх. **5** Тому його зріст став вищий від усіх польовіх дерев, і помножилися галу́зки його, і від великої води його віття повидобжувалось, коли вигнався він. **6** В його віттях кублилося все птаство небесне, а під його галузками родила ся всяка польова звірина́, а в його тіні сиділи всі численні наро́ди. **7** І був він уродливий висото́ю свого зросту, довгото́ю галу́зок своїх, бо його корінь був при великих водах. **8** Ке́дри в Божому садку́ не були рівні йому, кипаріси не були подібні до галу́зок його, а платани не були, як його віття. Жодне дерево в Божому садку́ не було подібне до нього красо́ю своєю! **9** Я оздобив його рясното́ю галу́зок його, і йому за́здрили всі еде́нські дерева, що в Божому садку́. **10** Тому так сказав Господь Бог: За те, що ти пови́щився зростом, і дав верховіття своє аж між хмари, і пови́щилося серце його, коли він став високим, **11** то дай його в руку сильного з наро́дів, — він конче зробить йому за його беззако́ння, за це Я вигнав його! **12** І вітяли його чужі, насильники наро́дів, і повідкида́ли його. На го́ри й на всі долини попада́ли галу́зки його, і було поламане віття його по всіх потоках землі, а всі наро́ди землі повихо́дили з тіні його й покинули його. **13** Над його руїнами пробува́ло все небесне пта́ство, а при галу́ззях його була всяка польова звірина́, **14** щоб не пови́щувалися своїм зростом усі дере́ва при воді, і не давали свого верховіття поміж хмари, і не ставали у своїй ве́личі сильні між ними, що п'ють воду, бо всі вони ві́ддані смерті до

підземного краю серед людських синів, до тих, хто сходить до могили. **15** Так говорить Господь Бог: Того дня, коли він зійшов до шеолу, учинив Я жалобу, закрив над ними безодню, затримав його річки, і була стримана велика вода, і затемнив над ним Лівана, а всі польові дерева помліли над ним. **(Sheol h7585)** **16** Від гуку упадку його Я вчинив тремтjчими народи, коли Я знизив його до шеолу з тими, що сходять до гробу. І потішилися в підземному краї всі еденські дерева, добірне та добре Ливанське, всі, що п'ють воду. **(Sheol h7585)** **17** Також вони зійшли з ними до шеолу, до побитих мечем, що сиділи, як його помічники, в його тіні серед народів. **(Sheol h7585)** **18** До ко́го став ти так подібний у славі та в великості серед еденських дерев? І будеш ти знижений з еденськими деревами до підземного краю, посеред необрізанців будеш лежати з пробитими мечем. Це фараон та все многолю́дство його, говорить Господь Бог“.

32 І сталося за дванадцятого року, дванадцятого місяця, третього дня місяця, бу́ло мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, здійми пісню жалобну́ю на фараона, єгипетського царя, та й скажеш йому: Левчукóві з народів подібний ти був, а тепер ти мов морська потво́ра, — випрiскуєш воду по ріках своїх, і скаламучуєш воду ногами своїми, болóтиш ти їхні річки! **3** Отак Господь Бог промовляє: Але сітку Свою розтягну́ Я на тебе через збори числénних народів, — і тебе Своїм не́водом вітягну! **4** І викину зразу на землю тебе, і кину тебе Я на поле широке, і

над тобою спочине всяке птаство небесне, і тобою насичу звіріну всієї землі. **5** І дам твоє м'ясо на гóри, а трупом твоїм Я долини наповню. **6** І землю, де пліваєш ти, аж до гір напою її кров'ю твоєю, тобою наповняться річища. **7** А коли Я тебе погашу́, то небо закрию, а зóрі його позатéмнюю, сонце — хмарою вкрию його, а місяць не буде світити свого світла. **8** Всі світила, що світять на небі, — позатéмнюю їх над тобою, і дам темнóту понад краєм твоїм, говорить Господь Бог! **9** І занепокою́ Я серце числénних наро́дів, коли вість рознесу́ про руїну твою між наро́дами аж до країв, яких ти не знав. **10** І остовпíють числénні наро́ди з-за тебе, а їхні царі затремтять через тебе в страху́, як буду махати мечем Своїм Я перед їхнім обличчям, і тремтітиме кожен щохвилі за душу свою в дні упадку твого́. **11** Бо так Господь Бог промовляє: Меч царя вавилонського прійде на тебе! **12** Мечами хоробрих Я порозкидаю́ твоє многолю́дство. Усі вони — насильники наро́дів, і гордість Єгипту понищать вони, і все многолю́дство його буде вігублене. **13** І вігублю ввесь його скот при во́дах великих, і не буде вже їх каламу́тити лю́дська нога, і копі́то скотини не буде вже їх каламу́тити. **14** Тоді їхні води очі́щу, а їхні річки попрова́джу, неначе оливу, говорить Господь Бог. **15** Коли оберну́ Я єгипетський край на спусто́шення, і край опусто́шений буде від усього, що в нім, коли Я поб'ю́ всіх тих, що замéшкують в ньому, то пізнають вони, що Я — то Господь! **16** Оце пісня жалóбна, і будуть жалóбно

співати її, дочки наро́дів будуть співати жалобно її, про Єгипет та про все многолю́дство його будуть жалобно співати її, говорить Господь Бог“. 17 І сталося за дванадцятого року, п'ятнадцятого дня місяця, було мені слово Господнє таке: 18 „Сину лю́дський, — жалобно заголоси про многолю́дство Єгипту, і скинь його, його та дочок поту́жних наро́дів до підзе́много кра́ю із тими, хто сходить в могилу! 19 Від ко́го ти став приємні́ший? Зійди й покладі́сь з необрі́занцями! 20 Попа́дють серед пробитих мечем, — меч даний на те, із ним ляжуть його всі народи. 21 Будуть йому говорити сильні́ші з хоробрих з-посе́ред шео́лу із помі́чникáми: Посхо́дили, полягали ці необрі́занці, побиті мечем: (Sheol h7585) 22 Там Ашшур і всі збори його, навколо нього — грóби його, всі побиті вони, від меча всі попада́ли, 23 що були його грóби найгли́бше в могилі, і був його полк біля грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попада́ли, що ши́рили жах по кра́ю живих. 24 Там Елам та весь náтовп його коло грóбу його, — всі побиті вони, від меча всі попада́ли, що зійшли необрі́занцями до підзе́много кра́ю, що ши́рили жах свій по кра́ю живих, і понéсли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу. 25 Дали́ йому ложе посеред побитих зо всі́м многолю́дством його, грóби його коло нього, всі вони необрі́занці, побиті мечем, бо ши́рили жах свій по кра́ю живих і понéсли ганьбу свою з тими, хто сходить в могилу, посеред побитих покла́дений він. 26 Там Мешех, Тувал та все многолю́дство його, грóби його коло

нього, всі вони необрізанці, побиті мечем, бо шірили жах свій по краю живих. **27** І не б́удуть лежати із лицарями, що попадали із необрізанців, що зійшли до ше́блу з військо́вим знарядд́ям своїм, і поклали свої мечі під свої го́лови, і їхня провина — на їхніх ко́стях, бо жах перед лицарями був у краї живих, **(Sheol h7585)** **28** а ти розпоро́шений між необрізанцями, і поляжеш із тими, хто побитий мечем. **29** Там Едо́м, і царі його, і князі всі його́, що при всій своїй силі були зложені з побитими мечами, — вони ляжуть з необрізанцями та з тими, хто сходить в могилу **30** Там північні князі́, всі вони й всі сидо́няни, що посхо́дили ра́зом з побитими, хоч був жах від їхньої, мі́ці, були посоро́млені, і полягали вони, необрізанці, з побитими мечем, і свою га́ньбу понéсли із тими, хто сходить в могилу. **31** Фараон їх побачить, і поті́шиться всім многолю́дством своїм, мечем побитий фараон та все його війсь́ко, говорить Госпо́дь Бог! **32** Бо поші́рю Я жах Свій на землю живих, і буде покла́дений серед необрізанців з побитими мечем фараон та усе многолю́дство його, говорить Госпо́дь Бог“!

33 І бу́ло мені слово Господнє таке: **2** „Сину лю́дський, говори синам свого наро́ду, та й скажеш до них: Коли б Я спрово́див на який край меч, і взяв би наро́д цього краю одно́го чолові́ка з-помі́ж себе, і поставив би його собі вартові́м, **3** і коли б він побачив меч, що йде на цей край, і засурми́в би в сурму́, й остері́г народ, **4** і почув би хто голос сурми́, та не був би обере́жний, і прийшов би меч та й захопи́в би його,

то кров його на голові його буде! **5** Голос сурми він чув, та не був обережний, — кров його буде на ньому, а він, коли б був обережний, урятував би свою душу.

6 А той вартовий, коли б побачив меч, що йде, і не засурмив би в сурму, а народ не був би обережний, і прийшов би меч, і захопив би одного з них, то він був би узятий за гріх свій, а його кров Я зажадаю з руки вартового. **7** А ти, сину людський, — Я дав тебе вартовим для Ізраїлевого дому, і ти почуєш з уст Моїх слово, й остережеш їх від Мене. **8** Коли б Я сказав до безбожного: „Безбожнику, ти конче помреш!“, а ти не говорив би, щоб остерегти безбожного від дороги його, то він, несправедливий, помре за свій гріх, а його кров Я вимагатиму з твоєї руки. **9** А ти, коли остережеш несправедливого від дороги його, щоб вернувся з неї, і він не вернеться з своєї дороги, він помре за гріх свій, а ти душу свою врятував. **10** А ти, сину людський, скажи до Ізраїлевого дому: „Ви кажете так, говорячи: Коли наші провини та наші гріхи на нас, і через них ми гинемо, то як будемо жити?“ **11** Скажи їм Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті несправедливого, а тільки щоб вернути несправедливого з дороги його, і буде він жити! Наверніться, наверніться з ваших злих доріг, і нащо вам умирати, доме Ізраїлів? **12** А ти, сину людський, скажи до синів свого народу: Справедливість справедливого — не врятує його в дні гріха його, а несправедливість несправедливого — не спіткнеться він об неї в дні навернення від

своєї несправедливості, а справедливий не зможе жити в ній в дні свого гріха. **13** Коли Я скаж́у справедливому: Буде конче він жити, а він наді́явся б на свою справедливість, та робив би кривду, то вся його справедливість не буде зга́дана, і за кривду свою, що зробив, він помре! **14** А коли Я скаж́у до несправедливого: Конче помреш ти, а він навёрнеться від свого гріха, і робитиме право та справедливість: **15** заста́ву поверне несправедливий, грабу́нок відшкоду́є, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди, то конче буде він жити, не помре! **16** Усі гріхи його, які він нагрішив, не будуть йому зга́дані, — право та справедливість робив він, конче буде він жити! **17** І кажуть сини твого наро́ду: „Несправедлива Господня дорога!“ тоді як несправедлива їхня власна дорога. **18** Коли справедливий відвёрнеться від своєї справедливості, і робитиме кривду, то помре він за те! **19** А коли несправедливий відвёрнеться від своєї несправедливості, і чинитиме право та справедливість, то на них він буде жити! **20** А ви кажете: Несправедлива Господня дорога! Кожного з вас Я буду судити, Ізраї́лів доме, за його дорóгами!“ **21** І сталося за дванадцятого року, десятого місяця, п'ятого дня місяця від нашого вигна́ння, прийшов був до мене втіка́ч з Єрусалиму, говорячи: „Побите це місто!“ **22** А Господня рука була прийшла до мене ввечорі перед прихо́дом цього втікача́, і Він відкрив мої́ уста, поки прийшов той до мене вранці. І були відкриті мої́ уста, і не був уже я більше німий! **23** І

було мені слово Господнє таке: **24** „Сину людський, мешканці цих руїн на Ізраїлевій землі говорять так: Авраам був один, та протé посів цей край, а нас багато, — нам даний цей край на спадщину! **25** Тому́ скажи їм: Так сказав Господь Бог: Ви на крові їсте, а свої очі зводите до бовванів своїх, і кров проливаєте, — і цей край посядете ви? **26** Ви спираєтесь на свого меч, робите гидоту, і кожен безчестить жінку свого ближнього, — і цей край посядете ви? **27** Так скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Як живий Я, — ті, хто в руїнах, попадають від меч, а той, хто на широких полі, того віддам звірині, щоб пожéрла його, а ті, хто в твердинях та в печéрах, помруть від моровиці! **28** І оберну́ Я цей край на спустошення та на сплюндрування, і скінчиться пиха сили його, і опустошіють Ізраїлеві гóри, так що не буде й перехожого. **29** І пізнають вони, що Я — Господь, коли Я оберну́ цей край на спустошення та на сплюндрування за всі їхні гидоти, що зробили вони. **30** А ти, сину людський, — сини твого наро́ду умовляються про тебе при стінах і в двéрях домів, і говорять один з óдним, кожен зо своїм братом, кажучи: Увійдіть та послухайте, що це за слово, що виходить від Господа? **31** І прийдуть до тебе, як приходить наро́д, і сядуть перед тобою як Мій наро́д, і послухають твоїх слів, але їх не віконають, бо що приємне в устах їхніх, те вони зроблять, а серце їхне ходить за захлáнністю їхньою. **32** І ось ти для них, як пісня кохання, красногосий і добрий грач, і вони

слухають слова твої, але їх не виконують! **33** А коли оце прийде, — ось воно вже приходить! — то пізнають вони, що серед них був пророк“.

34 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, пророкуй на Ізраїлевих пастирів, пророкуй та й скажеш до них, до тих пастирів: Так говорить Господь Бог: Горе Ізраїлевим пастирям, які пасуть самих себе! Хіба ж не отару повинні пасти пастирі? **3** Жир ви їсте, та вовну вдягаєте, ситу вівцю ріжете, але отари не пасете! **4** Слабих не зміцняєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'язуєте, сполошеної не вертаєте, і загинулої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю! **5** І порозпоробувалися вони з браку пастиря, і стали за їжу для всякої польової звірини, і порозбігалися. **6** Блукає отара Моя по всіх горах та по всіх високих згір'ях, і по всій широкій землі розпороблена отара Моя, і немає нікого, хто турбувався б про них, і немає нікого, хто б їх шукав! **7** Тому, пастирі, послухайте слова Господнього: **8** Як живий Я, говорить Господь Бог, — за те, що отара Моя полішена на здобич, і стала отара Моя за їжу для всякої польової звірини через брак пастиря, і пастирі Мої не шукають Моєї отари, а себе самих пасуть пастирі Мої, а отари Моєї не пасуть, **9** тому, пастирі, послухайте слова Господнього: **10** Так говорить Господь Бог: Ось Я на тих пастирів, і зажадаю з їхньої руки отари Моєї, і відірву їх від пасіння отари, і ті пастирі не будуть уже пасти самих себе, й Я врятую Свою отару з їхніх уст, і вони не будуть їм за їжу. **11** Бо

так Господь Бог промовляє: Ось Я Сам, і зажадаю отару Мою, і перегляну їх. **12** Як пастух переглядає своє стадо того дня, коли він серед своєї розпорóшеної отари, так Я перегляну отару Свою, і вирятую їх зо всіх тих місць, куди вони були розпорóшені за хмáрного та імлістого дня. **13** І вíпроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу́ їх до їхньої землі, і буду́ їх па́сти на Ізраїлевих горáх, при річищах та по всіх осéлях крáю. **14** На пасовіщі доброму па́стиму їх, і на високих Ізраїлевих горáх буде їхній вíпас, — там вони будуть лежати на вíпасі доброму, і випасáтимуть сите пасовіще на Ізраїлевих горáх! **15** Я буду па́сти отару Свою, і Я їх покладу́ на спочинок, говорить Господь Бог. **16** Загинулу вівцю́ відшукаю, а сполóшену поверну́, а порáнену перев'яжу́, а хвору зміцню́, а ситу та сильну погублю́, — буду па́сти її правосуддям! **17** А ви, отáро Моя, так говорить Господь Бог: Ось Я буду судити між вівцею́ й вівцею, між бараном і козлами. **18** Чи мало вам того, що ви спáсуєте хороше пасовіще, а решту ваших пасовіщ ви то́пчете своїми ногами? І воду чисту ви п'єте́, а позосталу ногами своїми каламу́тите? **19** І отара Моя мусить випасáти потóптане вашими нога́ми, і пити скаламúчене вашими ногами! **20** Тому так Господь Бог промовляє до них: Ось Я Сам і розсуджу́ між вівцею́ ситою́ й між вівцею́ худою. **21** За те, що ви бо́ком і раме́ном попи́хаєте, і рогáми вашими ко́лете всіх слабiх, аж поки не порозпорóшуєте їх геть, **22** то Я спасу́ отару Свою, і вона не буде вже за здóбич, і Я

розсуджу між вівцею та вівцею! **23** І поставлю над ними одного пастиря, і він буде їх пасти, — раба Мого Давида, він їх буде пасти, і він їм буде за пастиря! **24** А Я, Господь, буду їм Богом, а раб Мій Давид — князем серед них. Я, Господь, це сказав! **25** І складу Я з ними заповіта миру, і прикінчу на землі злу звірину, і вони пробуватимуть в пустині безпечно, і будуть спати по лісах. **26** І вчиню їх та довкілля Мого взгір'я благословенням, і спущу дощ в його часі, — будуть це дощі благословенні. **27** І польове дерево видасть свій плід, а земля видасть свій урожай, і будуть вони безпечні на своїй землі, і пізнають, що Я — Господь, коли зламаю занози їхнього ярма, і врятую їх від руки тих, хто їх поневолив. **28** І не будуть уже вони за здобич для народів, і звірина зємна не жертиме їх, і будуть вони сидіти безпечно, і не буде нікого, хто б їх настрашив. **29** І вікохаю їм саджанця на славу, і не будуть вони вже забрані голодом із землі, і не понесуть уже ганьби народів. **30** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, з ними, а вони — народ Мій, дім Ізраїлів, говорить Господь Бог. **31** А ви — отара Моя, отара Мого пасовиська, ви — люди, а Я — Бог ваш, говорить Господь Бог“.

35 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверни своє обличчя до гори Сеїр, і пророкуй на неї **3** та й скажеш їй: Так говорить Господь Бог: Ось Я на тебе, гóро Сеїре, і вітягну руку Свою на тебе, й оберну тебе на спустошення та на сплюндрування. **4** Міста твої оберну на руїну, а ти будеш спустошенням,

і пізнаєте ви, що Я — Господь! **5** За те, що ти маєш вічну ворожнечу, і валила Ізраїлевих синів через меча в часі їхнього нещастя, в часі загибелі кінцевої, **6** тому — як живий Я, — говорить Господь Бог, — на кров оберну тебе, і кров буде гнати тебе. Отож кров ти зненавиділа, то кров буде гнати тебе! **7** Оберну Я гору Сеїр на спустошення та на сплюндрування, і вітну з неї того, хто йде та вертається. **8** І наповню його гори трупами його! Згір'я твої й долини твої та всі твої річища, — побиті мечем попадають у них! **9** На вічні руїни оберну Я тебе, а міста твої не заселяться, і пізнаєте ви, що Я — Господь! **10** За те, що ти кажеш: „Два ці народи, і два ці краї будуть мої, і ми посядемо те, де Господь був“, **11** тому, — як живий Я, — говорить Господь Бог, — зроблю Я за гнівом твоїм та за заздрістю твоєю, які ти робив із своєї ненависти до них, і вони пізнають Мене, коли буду судити тебе. **12** І пізнаєш ти, що Я — Господь, чув усі образи твої, які ти казав на Ізраїлеві гори, говорячи: „Вони опустошили, дані нам на їжу!“ **13** І ви величалися проти Мене своїми устами, і збільшували проти Мене слова свої, — Я це чув! **14** Так говорить Господь Бог: Коли буде радіти вся земля, тоді вчиню її тобі спустошенням! **15** Як радієш ти зо спадку Ізраїлевого дому через те, що опустошило воно, так зроблю Я й тобі. Спустошенням станеш, гору Сеїре, та весь Едом, увесь він, і пізнають вони, що Я — Господь!“

36 А ти, сину людський, пророкуй на Ізраїлеві гóри, та й скажеш: Ізраїлеві гóри, послухайте слóва Госпóдного! **2** Так говорить Госпóдь Бог: За те, що ворог говорить на вас „Ага!“ і вічні пагірки стали вам за спáдщину, **3** тому пророкуй та й скажеш: Так говорить Господь Бог: За те, що пустóшено й тóптано вас знавкóла, щоб були ви спáдком для останку нарóдів, і були ви взяті на кінчик язика й на балаканіну нарóду, **4** тому, Ізраїлеві гóри, послухайте слова Господа Бога: Так говорить Господь Бог до гір та до згір'їв, до річищ та до долин, і до спустошілих руїн, і до опущених міст, що стали за здóбич та за посміховисько для решти тих нарóдів, що навколо. **5** Так говорить Господь Бог: Поправді кажú, що огнем Своєї ревности говорив Я на решту тих нарóдів та на весь Едóм, що взяли собі Мій Край за спáдок у радості всього серця, у погóрді душі, щоб вигнати його на здóбич. **6** Тому пророкуй на Ізраїлеву землю, та й скажеш до гір, до згір'їв, до річищ та до долин: Так говорить Господь Бог: Ось Я говорив у рéвності Своїй та в гніві Своїм за те, що ви носили гáньбу нарóдів. **7** Тому так говорить Господь Бог: Прирікаючи, Я підняв Свою рúку, що ті люди, які навколо вас, — вони понесúть свою гáньбу! **8** А ви, Ізраїлеві гори, розпустіть ваше вiття, і бóдете принóсити плід свій для Мого нарóду Ізраїля, бо вони зблизилися, щоб прийти. **9** Бо ось Я прийду до вас, і зверну́ся до вас, — і ви бóдете обрóблені та обсіяні. **10** І розмно́жу на вас людину, увесь Ізраїлів

дім, усього його, — і будуть заселені ці міста, а руїни будуть забудовані. **11** І розмножу на вас людину та скотину, і вони помножаться та розплідяться, і позаселюю вас, як за вашої давнини, і буду чинити вам краще, як за ваших початків, і ви пізнаєте, що Я — Господь! **12** І попроведу на вас людину, мій народ Ізраїлів, і вони посядуть тебе, і станеш ти їм на спадок, і не будеш уже більше позбавляти їх дітей. **13** Так говорить Господь Бог: За те, що говорять про вас: Ти їси людину, і позбавляєш народ свій дітей, **14** тому ти не будеш уже їсти людини, і більше не позбавиш свій народ дітей, говорить Господь Бог! **15** І не почувеш уже ти більше ганьби від поган, і наруги народів не будеш більше носити, і не вчиниш більше, щоб народ твій спотикався, говорить Господь Бог!“ **16** І було мені слово Господнє таке: **17** „Сину людський, Ізраїлів дім — вони жили на землі своїй, та й занечистили її своєю дорогою та своїми вчинками, — як нечистість жінки в час нечистоти її стала їхня дорога перед Моїм лицем! **18** І вилив Я гнів Свій на них за ту кров, яку вилили вони на землю, та бовванами своїми занечистили її. **19** І розсіяв Я їх серед народів, і вони були розпорошені по країнах. За їхньою дорогою та за їхніми вчинками розсудив Я їх. **20** І коли прийшли вони до тих народів, куди поприходили, то зневажили святе Моє Ймення, коли стали до них говорити: „Вони — народ Господа, та з землі Його повиходили!“ **21** І змілювався Я над Своїм святим Ім'ям, що його зневажив Ізраїлів дім серед

народів, куди вони поприходили. **22** Тому скажи до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Не для вас Я роблю це, Ізраїлів доме, а тільки для святого Свого Ймення, яке ви зневажили серед народів, куди ви поприходили. **23** І освячу Я велике Ім'я Своє, зневажене серед народів, що ви зневажили серед них, і пізнають ті люди, що Я — Господь, — говорить Господь Бог, — коли Я покажу Свою святість серед вас на їхніх очах. **24** І візьму вас із тих народів, і позбираю вас зо всіх країв, і приведу вас до вашої землі. **25** І покроплю вас чистою водою, — і станете чисті; зо всіх ваших нечистот і зо всіх ваших бовванів очищу вас. **26** І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро, і викину камінне серце з вашого тіла, і дам вам серце із плоті. **27** І духа Свого дам Я до вашого нутра, і зроблю Я те, що уставами Моїми будете ходити, а постанови Мої будете стерегти та виконувати. **28** І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькам, і будете Мені народом, а Я буду вам Богом! **29** І спасу вас від усіх ваших нечистот, і покличу збіжжя, і помножу його, і не дам на вас голоду. **30** І намножу плід дерева та врожай поля, щоб ви більше не набиралися сорому через голод між народами. **31** І згадаєте ви про ваші дороги лихі та про ваші вчинки, що не добрі, і будете брідитися самих себе за свої провини та за гидоти свої. **32** Не для вас Я це робитиму, — говорить Господь Бог, — нехай буде це вам відоме! Зашарійтеся та посоромтеся ваших доріг, Ізраїлів доме! **33** Так говорить Господь Бог:

Того дня, коли Я очіщу вас зо всіх ваших провин,
то позаселюю ці міста, і будуть забудовані руїни.

34 А спустошена земля буде оброблювана за те, що
була спустошенням на очах кожного перехожого.

35 І скажуть: Цей опустошений край став як той
еденський садок, а ці міста, повалені й попустошені
та поруйновані, тепер укріплені та замешкані! **36** І
пізнають народи, які зостануться навколо вас, що Я,
Господь, будував поруйноване, засадив спустошене.
Я, Господь, говорив це — і зробив! **37** Так говорить
Господь Бог: Ще на це прихилюся до Ізраїлевого дому,
щоб зробити їм: помножу їх, як людську отару! **38** Як
освячена отара, як отара Єрусалиму в його свята, такі
будуть ці поруйновані міста, повні отари людської, —
і пізнають вони, що Я — Господь!“

37 Була надо мною Господня рука, і Дух Господній
випровадив мене, і спинив мене серед долини, а вона
— повна кісток! **2** І Він обвів мене біля них навколо,
аж ось їх дуже багато на поверхні долини, і ось вони
стали дуже сухі! **3** І сказав Він мені: „Сину людський,
чи оживуть оці кісті?“ А я відказав: „Господи Боже,
— Ти знаєш!“ **4** І сказав Він мені: „Пророкуй про ці
кісті, та й скажеш до них: Сухі кісті, послухайте
слова Господнього! **5** Так говорить Господь Бог до
цих кісток: Ось Я введу у вас духа — і ви оживете! **6** І
дам на вас жили, і віросте на вас тіло, і простягну на
вас шкіру, і дам у вас духа, — і ви оживете. І пізнаєте
ви, що Я — Господь!“ **7** І пророкував я, як наказано. І
знявся шум, коли я пророкував, і ось гуркіт, а кісті

зближались, кістка до кістки своєї. **8** І побачив я, аж ось на них жили, і виросло тіло, і була натягнена на них шкіра зверху, та духа не було в них. **9** І сказав Він мені: „Пророкуй до духа, пророкуй, сину людський, та й скажеш до духа: Так говорить Господь Бог: Прилинь, духу, з чотирьох вітрів, і дихні на цих забитих, — і нехай оживуть!“ **10** І я пророкував, як Він наказав був мені, — і ввійшов у них дух, і вони ожили, і поставали на ноги свої, — військо дуже-дуже велике! **11** І сказав Він мені: „Сину людський, ці кості — вони весь Ізраїлів дім. Ось вони кажуть: Повисихали наші кості, і загинула наша надія, нам кінець! **12** Тому пророкуй та й скажеш до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я повідчиняю ваші гроби, і pozwóджу вас із ваших гробів, мій народе, і введу вас до Ізраїлевої землі! **13** І пізнаєте ви, що Я Господь, коли Я повідчиняю ваші гроби, і коли pozwóджу вас із ваших гробів, Мій народе! **14** І дам Я в вас Свого Духа, — і ви оживете, і вміщу вас на вашій землі, і пізнаєте ви, що Я, Господь, сказав це й зробив, говорить Господь!“ **15** І було мені слово Господнє таке: **16** „А ти, сину людський, візьми собі один кусок дерева, і напиши на ньому: „Юді та синам Ізраїля, його друзям“. І візьми ще один кусок дерева, і напиши на ньому: „Йосипові дерево Єфрема та всьому домові Ізраїля, друзям його“. **17** І зблизь їх собі одне до одного на один кусок дерева, — і вони стануть за одне в твоїй руці! **18** І як скажуть до тебе сини твого народу, говорячи: Чи не оголосиш нам, що це в тебе таке? **19** то скажи

їм: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму́ дерево Йосипа, що в Єфремовій руці, та племена Ізраїлеві, його друзів, і дам на нього дерево Юди, і вчиню́ їх за одне дерево, — і стануть вони одним у Моїй руці! **20** І будуть ці дерева, що напишеш на них, у руці твоїй на їхніх очах. **21** І скажи до них: Так говорить Господь Бог: Ось Я візьму́ Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони пішли, і позбираю́ їх знавко́ла, і введу́ їх до їхньої землі. **22** І зроблю́ їх за один народ у краї на Ізраїлевих горах, і буде́ для всіх них один цар за царя, і не будуть уже двома́ народами, і не будуть уже більш поділені на двоє царств. **23** І більш не будуть вони занечішуватися своїми бовва́нами й гидо́тами своїми та всіма́ своїми переступами, спасу́ їх зо всіх їхніх осель, де вони грішили, й очіщу́ їх. І будуть вони мені народом, а Я буду́ їм Богом! **24** А раб Мій Давид буде царем над ними, і один па́стир буде для всіх них, і постановами Моїми вони будуть ходити, а устави Мої будуть стерегти́ й вико́нувати їх. **25** І осядуть вони на тій землі, яку Я дав був Моєму рабові Яковові, що сиділи на ній їхні батькі, і осядуть на ній вони та їхні сини, та сини синів їхніх аж навіки, а Мій раб Давид буде їм князем навіки! **26** І складу́ з ними заповіта миру, — це буде вічний заповіт із ними. І зміцню́ їх, і намно́жу їх, і дам Свою святиню серед них на віки! **27** І буде місце Мого пробува́ння над ними, і Я буду́ їм Богом, а вони Мені будуть народом. **28** І пізнають ці народи, що Я — Господь, що освятив Ізраїля, коли буде Моя святиня серед них навіки!“

38 І було мені слово Господнє таке: **2** „Сину людський, зверні своє обличчя до Гога, краю Магога, князя Рошу, Мешеху та Тувалу, і пророкуй на нього **3** та й скажеш: Так сказав Господь: Ось Я проти тебе, Гогу, княже Рошу, Мешеху та Тувалу! **4** І заверну тебе, і вкладу гачки в щелепи твої, і введу тебе та все військо твоє, коней та верхівців, усі вони досконало озброєні, велике зборище, зо щитами та щитками, усі озброєні мечами. **5** Парас, Куш і Пут із ними, усі вони зо щитом та з шоломом. **6** Гомер і всі орди його, дім Тогарми, кінці північні та всі відділи його, численні народи з тобою. **7** Приготуйся, і приготуй собі ти та все зборище твоє, зібрані при тобі, і будеш для них сторожею. **8** По багатьох днях ти будеш потрібний, у кінці років прийдеш до Краю, що повернений від меча, що зібраний від численних народів, на Ізраїлеві гори, що завжди були руїною, а він був виведений від народів, і всі вони сидять безпечно. **9** І вийдеш, прийдеш як буря, будеш як хмара, щоб покрити землю, ти та всі відділи твої, та численні народи з тобою. **10** Так говорить Господь Бог: І станеться того дня, увійдуть слова на твоє серце, і ти будеш думати злу думку, **11** та й скажеш: Піду на неукріплений край, знайду спокійних, що безпечно сидять, усі вони сидять в осадах без муру, і нема в них засува та воріт, **12** щоб набрати здобичі, і чинити грабунок, щоб повернути свою руку на заселені руїни, і на народ, зібраний з народів, що набувають добуток та маєток, що сидять посеред землі. **13** Шева та

Дедан, і купці Таршішу, і всі левчуки його скажуть тобі: Чи ти прийшов набрати здобичі, чи ти зібрав своє зборище, щоб чинити грабунок, щоб вінести срібло та золото, щоб набрати добутку та маєтку, щоб набрати великої здобичі? **14** Тому пророкуй, сину людський, та й скажеш до Гога: Так говорить Господь Бог: Чи того дня, коли народ Мій сидітиме безпечно, ти не довідаєшся про це? **15** І прийдеш із свого місця, із північних кінців, ти та численні народи з тобою, — всі вони гарцюють на конях, зборище велике й військо численне! **16** І здіймешся на народ Мій Ізраїлів, як хмара, щоб покрити землю. Буде це на кінці днів, і введу тебе на Мій Край, щоб народи пізнали Мене, коли Я покажу Свою святість тобі, Гогу, на їхніх очах. **17** Так говорить Господь Бог: Чи ти той, що про нього говорив Я за давніх днів через Моїх рабів, Ізраїлевих пророків, що пророкували за тих днів про роки, щоб привести тебе на них? **18** І станеться того дня, у дні приходу Гога на Ізраїлеву землю, говорить Господь Бог, — увійде ревність Моя в ніздрі Мої. **19** І в ревності своїй, в огні Свого гніву Я сказав: цього дня буде великий трус на Ізраїлевій землі. **20** І затремтять перед Моїм лицем морські риби та птаство небесне, і польова звірина, всяке гаддя, що плазує по землі, і всяка людина, що на поверхні землі, і будуть поруйновані гори, і поваляться урвища, і всякий мур на землю впаде. **21** І покличу проти нього меча на всіх горах Моїх, — говорить Господь Бог, — меч кожного буде на брата його! **22** І буду судитися з

ними моровицею та кров'ю, і пушчѹ заливний дощ та камінний град, огонь та сірку на нього та на відділи його, та на численні народи, що з ним. **23** І звелічуся, і покажѹ Свою святість, і буду пізнаний на очах численних народів, і вони пізнають, що Я — Господь!

39 А ти, сину людський, пророкуй на Гоґа та й скажеш: Так говорить Господь Бог: Ото Я на тебе, княже Рóшу, Мешеху та Тувалу! **2** І вернѹ тебе, і попровáджу тебе, і підіймѹ тебе з північних кінцѹ, і впровáджу тебе на Ізраїлеві гóри. **3** І виб'ю лука твого з твоєї лівіці, а твої стрѣли кину з твоєї правіці. **4** Упадеш на Ізраїлевих горах ти й усі відділи твої та нарóди, що з тобою; віддам тебе на з'їдження хіжому пта́ству, усякому крила́тому та польовій звірині. **5** На відкритому полі впадеш ти, бо це Я говорив, говорить Господь Бог! **6** І пошлѹ Я огонь на Магоґа та на тих, що безпечно замешкують острові, і пізнають вони, що Я — Господь! **7** А Своє святе Ім'я розголошѹ посеред Мого народу Ізраїля, і більше не дам знева́жити святе Моє Йме́ння, і нарóди пізнають, що Я — Господь, Святий Ізраїлів! **8** Ось прийде і станеться, — говорить Господь Бог, — це той день, що Я говорив. **9** І повихóдять мешканці Ізраїлевих міст, і накладуть огонь, і палитимуть зброю та щитка́ й щита́, лука та стрѣли, і ручно́го кия та ра́тище, і будуть ними палити огонь сім років. **10** І не будуть носити дров з поля, і не будуть рубати з лісів, бо збро́єю будуть палити огонь, і візьмуть здóбич із тих, хто брав здóбич із них, і пограбу́ють тих, хто їх грабував,

говорить Господь Бог. **11** І станеться того дня, дам Я там Гогові місце гробу в Ізраїлі, Долину Перехожих, на схід від моря, і що замикає дорогу перехожим. І поховать там Гога й усе його многолюдство, та й назвуть: Долина Многолюдства Гога. **12** І буде ховати їх Ізраїлів дім, щоб очістити землю, сім місяців. **13** І буде ховати весь народ краю, і він стане для них за пам'ятку, того дня, коли Я прославлю Себе, говорить Господь Бог. **14** І відділять людей, які без перерви ходитимуть по краю й ховатимуть з перехожими позоставших ще на поверхні землі, щоб її очістити. По семи місяцях вони ще будуть вишукувати. **15** І перейдуть ті обхідники по краю, і коли хто побачить людську кістку, то поставить при ній знака, аж поки не поховать її похоронники в Долині Многолюдства Гога. **16** А ім'я міста — Гамона. І очистять землю. **17** А ти, сину людський, так говорить Господь Бог: Скажи птахові, усякому крилатому, та всій польовій звірині: Згромадьтеся й прийдіть, зберіться навколо над жертвою, що Я принесу для вас, велика жертва на Ізраїлевих горах, і ви будете їсти м'ясо, і будете пити кров. **18** Ви будете їсти тіло лицарів, а кров князів землі будете пити, — баранів, і вівців, і козлів, биків, — ситі башанські бики всі вони. **19** І будете їсти ліп аж до ситости, і будете пити кров аж до впоєння з Моєї жертви, яку Я приніс для вас, — **20** і насититесь при Моєму столі кінями та верхівцями, лицарями та всякими вояками, говорить Господь Бог! **21** І дам Свою славу між народами, і побачать усі народи Мій суд, що

зроблю́ Я, та Мою руку, що на них покладу́. **22** І пізнає Ізраїлів дім, що Я — Господь, їхній Бог, від цього дня й далі. **23** І пізнають наро́ди, що Ізраїлів дім пішов на вигна́ння за провини свої, за те, що спроневірилися Мені, а Я схова́в був від них лице Своє, і віддав їх у руку їхніх неприяте́лів, і всі вони попада́ли від меча. **24** За їхньою нечи́стістю та за їхнє беззако́ння зробив Я це з ними, і сховав від них лице Своє. **25** Тому́ так говорить Господь Бог: Тепер поверну́ долю Якова, і змилюся над усім Ізраїлевим домом, і буду ревний за Своє святе Йме́ння. **26** І відчу́ють вони свою га́ньбу та все своє спроневі́рення, яким спроневірилися Мені, коли сядуть безпечно на своїй землі, і не буде вже нікого, хто б їх страши́в, **27** коли поверну́ їх з наро́дів, і позбираю́ їх із країв їхніх ворогів, і покажу Свою святі́сть у них на оча́х численних наро́дів. **28** І пізнають вони, що Я — Господь, Бог їхній, коли ви́жену їх у полон до наро́дів, а пото́му позбираю́ їх на їхню зе́млю, і більш не позоста́влю там нікого з них. **29** І не сховаю вже від них Свого лица, бо виллю Духа Свого на Ізраїлів дім, говорить Господь Бог!“

40 Двадцятого й п'ятого року нашого вигна́ння, на поча́тку року, десятого дня місяця, чотирна́дцятого року по то́му, як було́ зруйно́ване місто, того самого дня була на мені Господня рука, і Він упрова́див мене туди́. **2** У Божих виді́ннях упрова́див Він мене до Ізраїлевого кра́ю, і дав спочи́ти мені на дуже високій горі́, а на ній була́ ніби будо́ва міста, з полудня. **3** І привів мене туди, і ось чоловік, що його вид, ніби

вид блискучої міді, а в його руці — льняна нитка та мірніча палиця, і він стояв у брамі. 4 І сказав мені цей чоловік: „Сину людський, дивися своїми очима й слухай своїми вухами, і зверни своє серце на все, що я покажу тобі, бо ти приведений сюди, щоб показати тобі. Усе, що ти побачиш, об'яви Ізраїлевому домові“. 5 І ось мур назовні храму навколо, а в руці того чоловіка мірніча палиця на шість ліктів, на міру ліктем та долонею. І зміряв він ширину тієї будівлі — одна палиця, і заввишки — одна палиця. 6 І прийшов він до брами, що її перед у напрямі до сходу, і ввійшов її сходами, і зміряв порога тієї брами — одна палиця завширшки, і другий поріг — одна палиця завширшки. 7 А вартівня — одна палиця завдовжки й одна палиця завширшки, а поміж вартівнями — п'ять ліктів; а поріг брами з боку сінечок тієї брами, зсерєдини — одна палиця. 8 І зміряв він сіни тієї брами зсерєдини — одна палиця. 9 І зміряв сіни брами — вісім ліктів, а стовпі її — два лікті, а сіни брами — зсерєдини. 10 А брамні вартівні в напрямі на схід — три звідси й три звідти, і міра одна їм трьом, і міра одна стовпам звідси та звідти. 11 І зміряв він ширину входу до брами — десять ліктів, довжина брами — тринадцять ліктів. 12 А розмежування перед вартівнями — один лікоть, і один лікоть звідти, а вартівня — шість ліктів звідси й шість ліктів звідти. 13 І зміряв браму з даху вартівні до даху її, завширшки — двадцять і п'ять ліктів, двері навпроти дверей. 14 І поробив стовпі, шістдесят ліктів, і до стовпів підходить подвір'я,

навколо брами. **15** А від переду брамного входу аж до переду сіней внутрішньої брами — п'ятдесят ліктів. **16** І були вікна, широкі знадвору й вузькі в середині, до вартівень та до їхніх стовпів у середині брами навколо, і так до сіней, і вікна навколо до середини, а на стовпах вирізьблені пальми. **17** І він впровадив мене до зовнішнього подвір'я. І ось комори та підлога, викладена з каміння, зроблена для подвір'я навколо, тридцять комір на підлозі. **18** А ця підлога була позад брам, по довжині брам, долішня підлога. **19** І зміряв він ширину від переду долішньої брами до переду внутрішнього подвір'я назовні, — сто ліктів, на схід та на північ. **20** А та брама, що перед її в напрямі на північ до зовнішнього подвір'я, він зміряв довжину її та ширину її. **21** І вартівні її три звідси й три звідти, і стовпи її, і сіни її були за мірою першої брами, п'ятдесят ліктів довжина її, а ширина — двадцять і п'ять на міру ліктем. **22** А вікна її, і сіни її та вирізьблені пальми її — за мірою брами, що перед її в напрямі на схід, а сімомá східцями входять у неї, а її сіни перед ними. **23** І брама внутрішнього подвір'я навпроти брами на північ та на схід. І зміряв він від брами до брами — сто ліктів. **24** І він попровадив мене в напрямі на південь, аж ось брама в напрямі на південь. І він зміряв стовпи її та сіни її за тими мірами. **25** А в неї вікна та сіни її навколо, як ті вікна, п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. **26** А семеро східців — вхід до неї, і сіни її перед ними, а вирізьблені пальми її одна звідси, а

одна звідти при стовпах її. 27 А брама внутрішнього подвір'я — у напрямі на південь, і він змряв від брами до брами в напрямі на південь — сто ліктів. 28 І впровадив мене до внутрішнього подвір'я південною брамою, і змряв південну браму за тими мірами. 29 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, і вікна її, і в сінях її навколо — п'ятдесят ліктів завдовжки, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 30 А сіни її навколо — завдовжки двадцять і п'ять ліктів, а завширшки п'ять ліктів. 31 І сіни її при зовнішньому подвір'ї, і пальми при стовпах її, а вісім сходів — її вхід. 32 І він упровадив мене до внутрішнього подвір'я в напрямі на схід, і змряв брами за тими мірами. 33 І вартівні її, і стовпі її, і сіни її за тими мірами, а в неї вікна та в її сінях навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 34 А її сіни були до зовнішнього подвір'я, а пальми її при її стовпах звідси й звідти, а вісім східців — її вхід. 35 І впровадив мене до північної брами, і змряв тими мірами. 36 Вартівні її, стовпі її, і її сіни та вікна в неї навколо, завдовжки — п'ятдесят ліктів, а завширшки — двадцять і п'ять ліктів. 37 А стовпі її — до зовнішнього подвір'я, а пальми — при стовпах її з цього й з того боку, а вісім сходів — її вхід. 38 І комора, і її вхід — у стовпах брам, там полощуть цілопалення. 39 А в сінях брами — два столи звідси й два столи звідти, щоб різати на них цілопалення й жертви за гріх та жертви за провину. 40 А при зовнішньому боці, що підіймається до входу

північної брами, два столи, і при боці іншому, що при сінях брами, два столи. **41** Чотири столи звідси й чотири столи звідти при боці брами, вісім столів, що на них ріжуть. **42** І чотири столи на цілопáлення, каміння т́сане, завдóвжки — лікоть один і пів, а завви́шки — один лікоть; на них кладуть знаряддя, що ними ріжуть цілопáлення та жертву. **43** І гаки́, на одну долóню, були приготóвлені в домі навколо, а на столах — жертóвне м'ясо. **44** А назовні внúтрішньої брами були дві кімнáті у внутрішньому подвір'ї, що при північному боці брами, а їхній пéред — у напрямі на південь, одна при боці східної брами, пéред її — у напрямі на північ. **45** І сказав він до мене: „Ця кімнáта, що пéред її в напрямі на південь, для священників, що стережуть сторóжу храму. **46** А та кімнáта, що пéред її в напрямі на північ, для священників, що викóнують сторóжу жéртівника. Це Садóкові сини, що з Левієвих синів наближуються до Господа, щоб служити Йому. **47** І зміряв подвір'я — завдóвжки сто ліктів, і завши́ршки сто ліктів, чотирикúтне, а жéртівник був перед храмом. **48** І впровадив мене до сіней храму, і зміряв стовпá сіней, — п'ять ліктів звідси, і п'ять ліктів звідти, а ширина́ брами — три лікті звідси й три лікті звідти. **49** Довжинá сіней двадцять ліктів, а завши́ршки — одинадцять ліктів, а де́сятьма́ сходами ходять до нього; а стовпи́ при стовпáх, один звідси, а один звідти.

41 І впрова́див мене до храму, і він зміряв стовпи, — шість ліктів завши́ршки звідси, і шість ліктів

завшіршки звідти, ширина скинії. 2 А ширина входу — десять ліктів, а боки входу — п'ять ліктів звідси й п'ять ліктів звідти; і зміряв довжину його — сорок ліктів, а завшіршки двадцять ліктів. 3 І ввійшов він до середини, і зміряв входового стовпа — два лікті, а вхід — шість ліктів, а ширина входу — сім ліктів. 4 І зміряв довжину його — двадцять ліктів, а завшіршки — двадцять ліктів на переді храму. І сказав він мені: „Це Святеє Святих!“ 5 І зміряв він стіну храму — шість ліктів, а ширина бічної кімнати — чотири лікті кругом навколо храму. 6 А кімнати бічні, кімната при кімнаті, тридцять в трьох поверхах, і входили в стіну, що храм мав для бічних кімнат навколо кругом, щоб держалися, і не держалися в стіні того храму. 7 І він ставав ширший, і обертався все більше вгору до бічних кімнат, бо той храм був обернений більше вгору, кругом навколо храму, тому храм був ширший вгору, і так долішній поверх входить на горішній через середній. 8 І бачив я вишину храму навколо, підвалини бічних кімнат — повна палиця, шість ліктів. 9 Ширина стіни, що в бічній кімнаті назовні, п'ять ліктів, а вільне місце між бічними кімнатами, що належить до храму. 10 І поміж коморами — завшіршки двадцять ліктів кругом навколо храму. 11 А вхід з бічної кімнати до вільного місця — вхід один у напрямі на північ, і вхід один на південь, а ширина вільного місця — п'ять ліктів кругом навколо. 12 А будівля, що перед відгородженим майданом у напрямі на захід, завшіршки сімдесят ліктів, а

стіна будівлі п'ять ліктів, ширина кругом навколо, а довжина її — дев'ятдесят ліктів. **13** І він зміряв той храм, завдовжки — сто ліктів, а відгороджений майдан і будівля та стіни її, завдовжки — сто ліктів. **14** А ширина передньої частини храму та відгородженого майдану на схід — сто ліктів. **15** І зміряв він довжину будівлі до переду відгородженого майдану, що позад неї, галерія звідси й звідти, сто ліктів, і так внутрішній храм і сімечки подвір'я. **16** Пороги та вікна, широкі знадвору, і вузькі всередині, галерія навколо них трьох, навпроти порогу дерев'яний обклад навколо й земля до вікон, а вікна зачинені. **17** Усе понад входом і аж до внутрішнього храму, і назвні при кожній стіні кругом навколо, у внутрішньому й у зовнішньому, вирізьблене, **18** і було зроблене херувимами та пальмами, і пальма була між херувимом та херувимом, два обличчя в херувима. **19** І людське обличчя — мали пальми звідси, а обличчя левчука — мали пальми звідти, пороблені при всьому домі навколо. **20** Від землі аж понад вхід — пороблені херувими та пальми на стіні храму. **21** Храм мав чотирикутні одвірки, а перед святині мав такий самий вигляд. **22** Жертівник був із дерева, — три лікті високий, а довжина його — два лікті, а в нього його кути й підніжжя його та стіни його — дерево. І сказав він мені: „Це той стіл, що перед Господнім лицем!“ **23** А в храмі та в святині було двоє дверей. **24** І в тих дверях було по дві дошки, обидві дошки оберталися, дві в одних дверях, і дві в інших

дверях. 25 І були зроблені на них, на дверях храму, херувими та пальми, як пороблені були в стінах, а дерев'яний ганок при переді сіней назовні. 26 І вікна, широкі знадвору й вузькі всередині, і пальми звідси та звідти при боках сіней, і такі бічні кімнати храму та стріхи.

42 І він вивів мене до зовнішнього подвір'я дорогою в напрямі на північ, і ввів мене до кімнат, що навпроти відгородженої площі, і що навпроти будівлі на північ. 2 Навпроти завдовжки — сто ліктів, вхід північний, а завширшки — п'ятдесят ліктів. 3 Навпроти — двадцять ліктів, що у внутрішньому подвір'ї, і навпроти викладеної підлоги, що в зовнішньому подвір'ї, галерія до переду галерії на три поверхи. 4 А перед кімнатами був хід на десять ліктів ширини до внутрішнього подвір'я, дорогою ста ліктів, а виходи їхні — на північ. 5 А горішні кімнати були коротші, бо галерії забирали від них більше місця, ніж з долішніх та з середніх тієї будівлі. 6 Бо вони були триповерхові, і не було в них стовпів, як стовпи подвір'я, тому вони були вужчі від долішніх та від середніх на землі. 7 А мур, що назовні навпроти кімнат, у напрямі зовнішнього подвір'я, до переду кімнат — довжина його п'ятдесят ліктів. 8 Бо довжина тих кімнат, що в зовнішнього подвір'я, п'ятдесят ліктів, і ось на переді храму сто ліктів. 9 А під тими кімнатами — хід від сходу, коли вхідити до них з зовнішнього подвір'я. 10 По ширині муру подвір'я в напрямі на схід до переду вільного місця й до переду будівлі —

кімна́ти. **11** А дорога перед ними — як вид кімна́т, що в напрямі на північ; яка довжина́, така ширина́ їхня, а всі виходи були за їхніми спосо́бами та за їхніми виходами. **12** І як входи кімна́т, що в напрямі півдня, такий був вхід на початку дороги, дороги перед відповідним муром у напрямі на схід, коли йти до них. **13** І сказав він мені: Кімна́ти північні і кімна́ти півде́нні, що на переді вільного місця, це кімна́ти священні, де їдять священники, що наближуються до Господа, найсвятіше, — там складають найсвятіше, і жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, бо це місце святе. **14** Коли священники ввійдуть, то не сміють вихо́дити зо святині до зовнішнього подвір'я, і мають там складати свої ша́ти, в яких служать, бо вони святощі. І зодягнуть вони інші шати, і тоді тільки можуть зближатися до того, що належить наро́дові“. **15** І скінчив він вимірювання внутрішнього храму, і випровадив мене в напрямі брами, що пе́ред її в напрямі на схід, і зміряв те круго́м навколо. **16** Він зміряв мірнічою па́лицею східній бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею навколо. **17** Зміряв північний бік, — п'ять сотень па́лиць мірнічою па́лицею навколо. **18** Зміряв півде́нний бік, — п'ять сотень палиць мірничою палицею. **19** Обернувся до за́хідного боку, — наміряв п'ять сотень палиць мірнічою палицею. **20** На чотири стороні відміряв те. Мало воно мур кругом навколо, завдо́вжки — п'ять сотень, і завши́ршки п'ять сотень, щоб відділити між святим та звичайним.

43 І попровадив мене до брами, до брами, що звёрнена в напрямі сходу. **2** І ось слава Ізраїлевого Бога йшла в напрямі від сходу, а голос Його був, як шум великої води, а земля засвітілася від слави Його! **3** І вид був такий же, як я бачив: як те відиво, що я бачив, коли я прихóдив руйнувати місто, і види були, як той вид, що я бачив при річці Кевáр. І впав я на обличчя своє! **4** І слава Господня ввійшла в храм у напрямі брами, що пéред її в напрямі сходу! **5** І підняв мене Дух, і впровадив мене до вну́трішнього подві́р'я, і ось слава Господня напóвнила храм! **6** І почув я Промовляючого до мене з храму, а той муж стояв при мені. **7** І сказав Він мені: „Сину лю́дський, це місце престо́лу Мого, і місце стіп Моїх ніг, де Я буду перебува́ти навіки посеред Ізраїлевих синів, — не занечістять уже Ізраїлів дім святе Ім'я́ Моє, вони та їхні царі розпустою своєю та тру́пами їхніх царів при їхньому вмира́нні! **8** Вони ставили свого порога при Моєму порозі, і свої одві́рки при одві́рках Моїх, так що тільки стіна була між Мною та між ними, і вони занечістили святе Ім'я́ Моє своїми гидóтами, яких наробіли, і Я вигубив їх у Своїм гніві... **9** Тепер нехай вони віддаля́ть від Мене розпусту свою та трупи своїх царів, і Я буду пробува́ти між ними навіки. **10** Ти, сину лю́дський, об'яві Ізраїлевому домові про цей храм, і вони посорóбляться від своїх провин, і зміряють міру. **11** А якщо вони засорóбляться від усього, чого наробили, то віясни їм віглед храму, і план його, і віходи його та його входи, і всі устави його, і всі

на́черки його, і всі зако́ни його, і напиши це на оча́х їх, і нехай вони стережуть усякий на́черк його, і всі уста́ви його, і нехай вони роблять їх!“ **12** Оце зако́н храму: на вершині гори вся границя його круго́м навко́ло має бути Святее Святих. Ось це зако́н храму. **13** А оце міри жер́твника ліктями, лікоть — це лікоть та долоня. І основа жер́твника — лікоть, і лікоть — завши́ршки, а його границя до його кра́ю навколо — одна п'ядь, і це задня сторона жер́твника. **14** А від основи на землі аж до до́лішнього о́бкладу жер́твника — два лікті, а завши́ршки — один лікоть, а від малого відступу жер́твника аж до великого — чотири лікті, а завши́ршки — лікоть. **15** А жер́твник — чотири лікті високий, а від жер́твника й вище — чотири роги. **16** А о́гнище — дванадцять ліктів завдо́вжки на дванадцять завши́ршки, чотирику́тне при чотирьох своїх бо́ках. **17** А до́лішній о́бклад — чотирна́дцять ліктів завдо́вжки на чотирнадцять завши́ршки при чотирьох боках її, а границя навколо нього півліктя, а основа його — лікоть навколо, а сходи його зве́рнені на схід. **18** І сказав Він мені: „Сину лю́дський, так говорить Госпо́дь Бог: Оце уста́ви жер́твника на день, коли він буде зро́блений, щоб прино́сити на ньому цілопа́лення, і кро́пити на нього кров. **19** І даси священикам-Левитам, що вони з Садокового насіння, що набли́жуються до Мене, — говорить Госпо́дь Бог, — щоб служили Мені, молодого бика з великої худоби на жертву за гріх. **20** І візьмеш з його крові, і покропи на чотири його ро́ги й до чотирьох ку́тів оправи та

до границі навколо, — і очисти його та освяти його.
21 І візьмеш бика тієї жертви за гріх, і сплять його на означеному місці храму назовні святині. **22** А другого дня принесеш у жертву козла безвадного на жертву за гріх, і очистять жертовника, як очистили биком. **23** А коли покінчиш очищати, принесеш у жертву молодого бика з великої худоби, безвадного, і безвадного барана з отари. **24** І приведи їх перед Господнє лице, і кинуть священники на них сіль, і принесуть їх цілопаленням для Господа. **25** Сім день будеш приготівляти козла жертви за гріх на кожен день, і молодого бика з великої худоби, і барана з отари, безвадних приготівлять. **26** Сім день будуть очищати того жертовника, і очистять його, і освятять його. **27** І скінчаться ті дні, і станеться, восьмого дня й далі приготівлять священники на жертовнику ваші цілопалення та ваші жертви мирні, — і вподобаю Собі вас, говорить Господь Бог!“

44 І вернув мене в напрямі брами зовнішньої святині, що обернена на схід, а вона замкнена. **2** І сказав мені Господь: „Брама ця буде замкнена, не буде відчинена, і ніхто не ввійде в неї, бо в неї ввійшов Господь, Бог Ізраїлів, і вона буде замкнена. **3** Князь, сам князь буде сидіти в ній, щоб їсти хліб перед Господнім лицем; сіньми брами він увійде, і сіньми вийде“. **4** І випровадив мене в напрямі північної брами до переду храму, і побачив я, аж ось слава Господня наповнила Господній дім! І впав я на обличчя своє. **5** І сказав мені Господь: „Сину людський, зверни

своє серце, і побач своїми очима, а своїми вухами послухай усе, щó Я говоритиму з тобою щодо всіх постанов Господнього дому, і щодо всяких закóнів його, і звéрнеш своє серце до входу того храму в усіх виходах святині. **6** І скажеш до ворохóбників, до Ізраїлевого дому: Так говорить Господь Бог: Дóсить вам усіх ваших гидот, Ізраїлів доме, **7** що ви ввóдили чужінців, необрізаносéрдих та необрізанотілих, щоб були в Моїй святині, щоб знева́жити його, Мій храм, коли принóсили Мій хліб, лій та кров, і, крім усіх ваших гидот, зламали Мого заповіта. **8** І ви не нéсли сторо́жі святощів Моїх, але поставили їх собі за сторожів Моєї ва́рти в Моїй святині. **9** Так говорить Господь Бог: Кожен чужінець, необрізаносéрдий та необрізанотілий, не ввійде до Моєї святині; це і про всякого чужінця, що живé серед Ізраїлевих синів. **10** І на́віть Левити, що були віддали́лися від Мене, коли блукав Ізраїль, що були зблудили від Мене за своїми божка́ми, і вони понесу́ть кару за свою вину, — **11** і будуть вони в святині Моїй служити сторожа́ми при брамах храму, і обслуговувати храм, вони будуть принóсити цілопа́лення й жертву наро́дові, і вони будуть ставати перед ними, щоб служити їм. **12** За те, що вони служили їм перед їхніми бовва́нами, і стали для Ізраїлевого дому за спотика́ння на провіну, тому підняв Я Свою руку на них, — говорить Господь Бог, — і вони понесу́ть провіну свою! **13** І вони не підійдуть до Мене, щоб бути священиками Мені, і щоб підхóдити до всіх святощів Моїх, до Святого Святих, і будуть

носити ганьбу свою та гидóти свої, які наробили. **14** І дам Я їх сторожами вáрти храму щодо всієї його праці, і щодо всього, що робиться в ньому. **15** А священики-Левити, Садокові сини, що несли сторо́жу Моєї святині, коли Ізраїлеві сини зблуділи були від Мене, вони наблізяться до Мене на службу Мені, і будуть стояти перед Моїм лицем, щоб принóсити Мені лій та кров, говорить Господь Бог. **16** Вони ввійдуть до Моєї святині, і вони наблізяться до Мого стóлу на службу Мені, і будуть нести Мої сторо́жі. **17** І станеться, коли вони вхóдитимуть до брами внутрішнього подв́ір'я, то зодяга́тимуть льняну́ одіж, і не ввійде на них вовна, коли вони служитимуть у брамах внутрішнього подв́ір'я та назóвні. **18** Льняні завóї будуть на їхній голові, а льняна́ спідня одежа буде на їхніх стéгнах; не будуть оперізуватися тим, що викликає піт. **19** А коли вони будуть вихóдити до зовнішнього подв́ір'я, до наро́ду, здійсма́тимуть ша́ти свої, в яких служили, і поскладають їх у священних кімна́тах, і зодягнуть іншу одежу, щоб своїми священними ша́тами не торкатися наро́ду. **20** А голови́ своєї вони не будуть голіти, і волóсся не запúстять, — конче будуть стрігти волосся своє. **21** І вина не будуть пити кожен із священиків, коли ма́ють вхóдити до вну́трішнього подв́ір'я. **22** А вдів та рóзвідок не братимуть собі за жінок, а братимуть тільки дівчат із насіння Ізраїлевого дому, та вдову, що буде вдовою по священикові. **23** А наро́д Мій будуть вони навчати розрізняти між святим та звичайним,

і зроблять їх знаючими різницю між нечистим та чистим. **24** А в суперечці вони стануть, щоб судити, — правосуддям Моїм розсудять її, і будуть стерегти Закони Мої, і устави Мої при всіх святах Моїх, і суботи Мої будуть святити! **25** І до мертвої людини не підійдуть, щоб не занечистити себе, а тільки ради батька й матері, і ради сина, і дочок, і ради брата й сестри, що не належала чоловікові, занечистяться. **26** А по його очищенні прирахують йому ще сім день. **27** А того дня, коли він входить до святині, до внутрішнього подвір'я, щоб служити в святині, він принесе свою жертву за гріх, говорить Господь Бог. **28** І оце буде їм за спадщину: Я їхня спадщина, а володіння не дасть їм в Ізраїлі, — Я їхнє володіння! **29** Жертву хлібну, і жертву за гріх, і жертву за провину, — оце будуть вони їсти, і все закладе в Ізраїлі буде їхнє. **30** І перше з усяких первонароджених зо всього, і всякі приношення всього зо всіх ваших приношень буде священикам, і початок ваших діж дасть священикові, щоб він поклав благословення на вашому домі. **31** Усякого падла та пошматованого з птаства та скотини священики не будуть їсти.

45 А коли ви будете кидати жеребка про землю в спадщину, то дасть приношення Господеві, святе із землі, — двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовжки, а десять тисяч завширшки йому. Це буде святе в усій його границі навколо. **3** А з цієї міри відміряєш двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж та десять тисяч завшир, і в цьому буде святиня, Святеє Святих. **4**

Це святість із землі; вона буде для священників, що служать святині, для тих, що наближуються, щоб служити Господеві, і буде їм місцем для домів і святим місцем. **5** А двадцять і п'ять тисяч ліктів завдовж і десять тисяч завшир буде для Левитів, що служать храмові, їм на володіння, міста на сидіння. **6** А на володіння місту дасте п'ять тисяч завшир і двадцять і п'ять тисяч завдовж, навпроти святого приношення; воно буде для всього Ізраїлевого дому. **7** А для князя буде з того й з того боку святого приношення й володіння міста, навпроти святого приношення й на переді володіння міста від західного краю на захід, і від східного краю на схід, а завдовж відповідно одній частині племена від західної границі до границі східної **8** землі; це буде йому за володіння в Ізраїлі, і Мої князі не будуть уже тиснути народу Мого, а Край дадуть Ізраїлевому домові, їхнім племенам. **9** Так говорить Господь Бог: Досить вам, Ізраїлеві князі! Насильство та утиски відсуньте, а робіть правосуддя та правду, перестаньте випихати народ Мій з його землі, говорить Господь Бог! **10** Майте справедливу вагу, і справедливу ефу та справедливого брата. **11** Ефа й бат буде однакова міра, щоб бат виносив десяту частину хомеру, а десята частина хомеру — ефа; згідно з хомером буде міра його. **12** А шекель — двадцять герів; двадцять шеклів, двадцять і п'ять шеклів, та п'ятнадцять шеклів буде вам міна. **13** Оце те приношення, що ви принесете: шоста частина ефи з хомеру пшениці й шоста частина ефи з хомеру

ячмёню. **14** А поста́нова про оливу з ба́та оли́ви: деся́та части́на ба́та з ко́ру, де́сять ба́тів — хо́мер, бо де́сять ба́тів — хо́мер. **15** І одна штука з отари з двохсот штук з добро́го пасови́ська Ізраї́левого на жертву хлі́бну, і на цілопа́лення, і на жертви мирні, щоб очи́стити їх, говори́ть Госпо́дь Бог. **16** Увесь наро́д цього Кра́ю повинен давати прино́шення для кня́зя в Ізраї́лі. **17** А на обов'язку кня́зя буде: цілопа́лення, і жертва хлі́бна та жертва лита в свята, і в новомі́сяччя та в суботи, в усі свята Ізраї́левого дому, — він приготу́є жертву за грі́х, і жертву хлі́бну, і цілопа́лення, і жертви мирні на очи́щення за Ізраї́лів дім. **18** Так говори́ть Госпо́дь Бог: У першому міся́ці, першого дня міся́ця ві́зьмеш молодого бика́ з велико́ї худоби́, безва́дного, й очисти́ш святи́ню. **19** І ві́зьме священи́к з крові жертви за грі́х, і покро́пить на одві́рок храму та на чо́тири ку́ти відступу же́ртвіника, і на одві́рок бра́ми вну́трішнього подві́р'я. **20** І так зроби́ш сьомого дня першого міся́ця за кожного, хто прогрі́ші́ться через по́милку або з глупо́ти, і очисти́те хра́ма. **21** У першому міся́ці, чотирна́дцятого дня міся́ця буде вам Па́сха, свя́то семиде́нне; будете ї́сти опрі́сноки. **22** І приготу́є того дня кня́зь за себе та за ввесь наро́д кра́ю бика́ на жертву за грі́х. **23** І сім де́нь свята́ буде він пригото́влювати цілопа́лення для Господа́, сім биків і сім барані́в безвадних на де́нь, сім де́нь, і жертву за грі́х, — ко́зла на де́нь. **24** І пригото́вить жертву хлі́бну, ефу́ на бика́ й ефу́ на барана́, а оли́ви — гін на ефу́. **25** Сьомого міся́ця, п'ятна́дцятого дня

місяця в свято буде він приготівлювати те саме, сім день, як жертву за гріх, як цілопáлення, так і жертву хлїбну, так і оліву.

46 Так говорить Господь Бог: Брама внутрішнього подвір'я, що звёрнена на схід, буде за́мкнена шість день праці, а субóтного дня буде відчїнена, і в день новомїсяччя буде відчїнена. **2** І ввійде князь ходом сіней брами ззóвні, і стане при одвірку брами, а священики приготують його цілопáлення та його мирну жертву, і він поклóниться на порозі брами. А брама не буде за́мкнена аж до вечора. **3** І буде вклонїтися наро́д кра́ю при вході цієї брами в суботи та в новомїсяччя перед Господнім лицём. **4** А те цілопáлення, що князь принесé Господéві субóтного дня, це шість безва́дних овець та безва́дний баран. **5** А жертва мучна́ — ефа́ на барана́, а на овець жертва хлїбна, — скільки дасть рука ного, а оливи — гін на ефу́. **6** А в день новомїсяччя — молодий бик з великої худóби, безва́дний, і шéстеро овець та баран будуть безва́дні. **7** І ефу на бика, і ефу на барана приготує він хлїбну жертву, а на овець — як сягне рука його, а оливи — гін на ефу́. **8** А коли прихóдитиме князь, то він увійде ходом сіней брами, і тим же ходом своїм вийде. **9** А коли наро́д краю буде прихóдити перед Господнє лице в свята, то хто входить ходом північної брами, щоб поклонитися, вийде ходом брами півдénної, а хто входить ходом брами півдénної, вийде ходом брами північної, — не вёрнеться ходом тієї брами, яким увійшов, алé

війде протилéглою йому́. **10** А князь буде серед них: при вході їх ввійде, і при виході їх вийде. **11** А в свята та в урочісті дні буде хлібна жертва, — ефа́ на бика й ефа́ на барана́, а на вівці — скільки дасть рука його, а оливи — гін на ефу́. **12** А коли князь приготує добровільного дара, цілопáлення або мирні жертви, дар для Господа, то відчинять йому браму, що звернена на схід, і приготує своє цілопáлення та свої мирні жертви, як готує за суботи, і вийде, і замкnúть браму по його виході. **13** А вівцю однорічну, безва́дну, приготóвиш на цілопáлення кожен день для Господа, щорáнку приготóвиш його. **14** А жертву хлібну приготóвиш до нього щорáнку, шосту частину ефи, а оливи — третину гіна, щоб покрóпити пшеничну муку, — це хлібна жертва для Господа, постанови вічні назáвжди. **15** І приготують вівцю й жертву хлібну та оливу щорáнку на стале цілопáлення. **16** Так говорить Господь Бог: Коли князь дасть ко́му з своїх синів да́ра з спáдку свого́, це буде належати його синам, як їхнє володіння в спáдщині. **17** А коли він дасть да́ра з свого спáдку одно́му з своїх рабів, то це буде належати йому аж до року волі його, та й вернеться князеві, бо це його спáдок, тільки синам його він налéжатиме. **18** А князь не візьме з спáдку наро́ду, витискаючи їх з їхнього володіння, — із свого володіння дасть своїм сина́м спáдок, щоб ніхто з наро́ду Мого не розпорóшився з свого володіння. **19** І впрова́див мене входом, що при боці брами, до священних кімна́т для

священиків, що звернені на північ; і ось там є місце на їхньому задньому боці на захід. **20** І сказав він мені: Оце місце, де священики будуть варити жертву за провину та жертву за гріх, де будуть пекти жертву хлібну, щоб не виносити до зовнішнього подвір'я, і не посвятити народа. **21** І він вивів мене до зовнішнього подвір'я, і провів мене по чотирьох рогах подвір'я, — і ось ще подвір'я на кожному розі подвір'я. **22** На чотирьох рогах подвір'я були малі подвір'я, — сорок ліктів завдовж і тридцять завшир, міра одна для них чотирьох, простокутні. **23** І був ряд каміння навколо них, навколо них чотирьох, і пороблені кухні під горожею навколо. **24** І сказав він мені: Оце дім кухарів, що там варять слуги храму жертву народові.

47 І він вернув мене до дверей храму, аж ось виходить вода з-під порога храму на схід, бо перед того храму на схід. А вода сходила здолу, з правого боку храму, з півдня від жертовника. **2** І він вів мене в напрямі брами на північ, і провів мене навколо зовнішньою дорогою до зовнішньої брами, дорогою, зверненою на схід; і ось вода випріскувала з правого боку. **3** І вийшов цей чоловік на схід, а шнур був у його руці, і він відміряв тисячу ліктів, і перепровів мене водою, водою по кістки. **4** І відміряв ще тисячу, і перепровів мене водою, водою по коліна; і відміряв ще тисячу, і перепровів мене водою по стегна. **5** І відміряв він ще тисячу, і був потік, якого я не міг перейти, бо стала великою та вода на пливання, потік, що був неперехідний. **6** І сказав він мені: „Чи

ти бачив це, сину людський?“І повів мене, і вернув мене на берег цього пото́ку. 7 А коли я вернувся, то ось на бе́резі пото́ку дуже багато дере́в з цього й з того бо́ку. 8 І сказав він до мене: „Ця вода виходить до східньої округи, і схóдить на степ, і схóдить до моря, до води солóної, — і вздорóвиться вода. 9 І станеться, всяка жива душа, що рої́ться скрізь, куди прихóдить той поті́к, буде жити, і буде дуже багато риби, бо ввійшла́ туди та вода, і буде вздорóвлена, і буде жити все, куди про́йде той поті́к. 10 І станеться, стану́ть при ньому рибаки від Ен-Геді́ й аж до Ен-Егла́їму; вода буде місцем розтя́гнення не́воду, їхня риба буде за родом свої́м, як риба Великого моря, дуже числénна. 11 Його ж ба́гна та калю́жі його не будуть уздорóвлені, — на сіль вони да́ні. 12 А над пото́ком виросте на його бе́резі з цього й з того боку́ всяке дере́во їстивне́; не опадé його листя, і не перестáне плід його, — кожного місяця́ буде давати первоплóди, бо вода його — вона зо святи́ні вихóдить, і буде плід його на їжу, а його листя на лі́к. 13 Так говорить Господь Бог: Оце гра́ни́ця, що ви пося́дете собі цю́ землю для дванадцяти Ізраї́левих племе́н; Йóсип матиме два ўді́ли. 14 І пося́дете її́ як один, так і другий, бо, прирі́каючи, підняв Я́ був руку́ Свою́ дати її́ вашим батька́м, і припадé цей край вам у спáдщину. 15 А оце гра́ниця кра́ю: на півні́чному кінці́ від Великого моря́ на́прямéць до Хетлону, як іти до Цедаду, 16 Хамат, Берота, Сівра́їм, що між гра́ницею Дамаску́ та між гра́ницею Хамату́, середу́щий Хацар,

що при границі Хавра́ну. **17** І буде границя від моря: Хацар-Енон, границя Дамаску на північ, і границя Хамату. Це північний кінець. **18** А східній кінець, з-між Хавра́ну та з-між Дамаску, і з-між Гілеаду та з-між Ізраїлевого краю — Йорда́н; від границі аж до східнього моря відміряєте. Це східній кінець. **19** А південний кінець, на південь: від Тамару аж до води Мерівот-Кадешу, пото́ку, до Великого моря. Це південний кінець, на південь. **20** А західній кінець — Велике море, від границі аж навпроти того, де йти на Хамат. Це західній кінець. **21** І поділите цю зе́млю собі, Ізраїлевим пле́менам. **22** І станеться, поділите її жеребко́м на спáдок собі та чужинцям, що ме́шкають серед вас, що породі́ли синів серед вас, і стануть вам, як тубі́льці між синами Ізраїлевими; з вами вони кинуть жеребка́ про спáдок серед Ізраїлевих пле́мен. **23** І станеться, у тому пле́мені, де ме́шкатиме з ним той чужинець, там дасте́ його спáдок, говорить Господь Бог.

48 А оце іме́на пле́мен: Від північного кінця по боці дороги до Хетлону, де йти до Хамату, Хацар-Енан, на границі Дамаску на північ, по боці Хамату, і будуть вони йому від східнього кінця аж до моря, — один уді́л Да́нові. **2** А при границі Дана від східнього кінця й аж до кінця західнього, — один уді́л Ассі́рові. **3** А при границі Ассі́ра від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уді́л Нефталі́мові. **4** А при границі Нефталима від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уді́л Манасі́ї. **5** А при границі Манасії від

східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Єфремові. **6** А при границі Єфрема від східнього кінця й аж до кінця західнього, — один уділ Рувімові. **7** А при границі Рувима від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Юді. **8** А при границі Юди від східнього кінця аж до кінця західнього буде те приношення, що ви принесете, ділянка на двадцять і п'ять тисяч завшір, а завдовж — як одна з частин племен зо східнього кінця аж до кінця західнього, і буде в ній святиня. **9** Те приношення, що принесете Господеві, ділянка буде завдовж двадцять і п'ять тисяч, а завшір — двадцять тисяч. **10** А святе приношення буде для оцих: ділянка священикам на північ двадцять і п'ять тисяч, а на захід завшір десять тисяч, а на схід завшір десять тисяч, а на південь завдовж двадцять і п'ять тисяч, і Господня святиня буде серед того. **11** Священикам, посвяченим із синів Садока, що виконували Мою сторожу, що не блукали блуканіною Ізраїлевих синів, як блукали Левити, **12** то буде їм приношення з приношення цієї землі, найсвятіша святість, при границі Левитів. **13** А Левити відповідно границі священиків, ділянка їм на двадцять і п'ять тисяч завдовж, а завшір — десять тисяч, уся довжина — двадцять і п'ять тисяч, а ширина — десять тисяч. **14** І вони не продадуть із цього, і не виміняють, і первоплід землі ні до кого не перейде, бо це святість для Господа. **15** А ділянка на п'ять тисяч завшіршки й на двадцять і п'ять тисяч завдовжки призначається на оселення й

на пасовіська, а саме те місто буде всередині. **16** А оце розміри його: північний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і південний край — чотири тисячі й п'ять сотень, і від східного краю — чотири тисячі й п'ять сотень, а західний край — чотири тисячі й п'ять сотень. **17** І буде пасовісько для міста, — на північ двісті й п'ятдесят, і на південь двісті й п'ятдесят, і на схід двісті й п'ятдесят, і на захід двісті й п'ятдесят. **18** А позостале на довжину навпроти святого приношення — десять тисяч на схід і десять тисяч на захід, і буде воно навпроти святого приношення, і буде плід його на хліб робітникам міста. **19** А робітники міста — будуть оброблювати його зо всіх Ізраїлевих племен. **20** Усе приношення — ділянка на двадцять і п'ять тисяч завдовж і на двадцять і п'ять тисяч завшир, чотирикутне, піднесене святе приношення понад володіння міста. **21** А позостале — для князя, з цього й з того боку святого приношення та володіння міста перед тими двадцятьма й п'ятьма тисячами приношення аж до границі на схід та на захід, навпроти тих двадцяти й п'яти тисяч аж до границі на захід, навпроти частин племен, — це князеві, і буде святе приношення, а святиня дому — серед них. **22** А з володіння Левитів і з володіння міста серед того, що буде князеві, між границею Юди й між границею Веніямина, буде це князеві. **23** А решта племен від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Венямінові. **24** А при границі Веняміна від східного кінця аж до кінця західного, — один уділ Симеонові.

25 А при границі Симеона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Іссаха́рові. **26** А при границі Іссахара від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Завуло́нові. **27** А при границі Завулона від східнього кінця аж до кінця західнього, — один уділ Га́дові. **28** А при границі Гада до границі південної, на півдні, то буде границя від Тамару до води Меріват-Кадешу, пото́ку, до Великого моря. **29** Оце Край, що поділите жеребко́м у спáдок Ізраїлевим племена́м, і це їхні у́діли, говорить Господь Бог. **30** А оце віходи міста: з північного кінця — чотири тисячі й п'ять сотень міри. **31** А міські брами — на імена́ Ізраїлевих племе́н, три брамі на північ: одна брама Рувімова, одна брама Юдина, одна брама Леві́єва. **32** А при східньому кінці — чотири тисячі й п'ять сотень, а брам троє: одна брама Йо́сипова, одна брама Веніа́мінова, одна брама Да́нова. **33** І південний край — чотири тисячі й п'ять сотень міри, а брам троє: одна брама Симео́нова, одна брама Іссаха́рова, одна брама Завуло́нова. **34** Західній кінець — чотири тисячі й п'ятьсот, три їхні брамі: одна брама Га́дова, одна брама Ассі́рова, одна брама Нефталі́мова. **35** Навко́ло — вісімнадцять тисяч. А ім'я́ міста з того дня: „Тут Господь“.

Даниїл

1 За третього року царювання Йоякіма, Юдиного царя, прийшов Навуходонóсор, цар вавилонський, до Єрусалиму, та й обліг його́. **2** І дав Господь в його руку Йоякіма, Юдиного царя, та частину посуду Божого дому, і він відправив їх до краю вавилонського, до дому свого бога, а посуд відправив до скарбничного дому свого бога. **3** І сказав цар до Ашпеназа, начальника його євнухів, щоб привести з Ізраїлевих синів, і з царського, і з шляхетського роду, **4** юнаків, що нема в них жодної вади, і вони вродливого вигляду та розумні в усякій мудрості, і здібні до знання, і розуміють науку, і щоб у них була моторність служити в царському палаці, і щоб навчати їх книг та мови халдеїв. **5** І призначив їм цар щоденну поживу, з царської їжі та з вина, що сам його пив, а на їхнє виховання — три роки, а по закінченні їх стануть вони перед царським обличчям. **6** І були серед них з Юдиних синів Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. **7** А начальник євнухів дав їм інші імена, і дав Даниїлові ім'я Валтасар, а Ананії — Шадрэх, а Мисаїлові — Мешэх, а Азарії — Авед-Него́. **8** І поклав Даниїл собі на серце, що він не оскверниться їжею царя та питвом, що той сам його пив, і просив від начальника євнухів, щоб не осквернитися. **9** І дав Бог Даниїлові ласку та милість перед начальником євнухів. **10** І сказав начальник євнухів до Даниїла: „Боюсь я свого пана царя, бо він визначив вашу їжу та ваше питво. Бо коли б він побачив ваше обличчя

худішим, ніж у тих юнаків, що вашого віку, то ви зробите мою голову винуватою перед царем“. **11** І сказав Даниїл до старшого, якого начальник ёвнухів призначив над Даниїлом, Ананією, Мисаїлом та Азарією: **12** „Випробуй но своїх рабів десять день, і нехай дають нам із ярини, — і ми будемо їсти, та воду — і будемо пити. **13** І нехай з'являться перед тобою наші обличчя та обличчя тих юнаків, що їдять царську їжу, — і згідно з тим, що побачиш, зроби зо своїми рабами“. **14** І той послухався їх у цьому, і випробовував їх десять день. **15** А по десяти днях їхній вигляд виявився кращим, і вони були здоровіші на тілі, аніж усі ті юнаки, що їли царську їжу. **16** І цей старший відносив їхню їжу та вино їхнього пиття, а давав їм ярину. **17** А ці чётверо юнаків, — дав їм Бог пізнання та розуміння в кожній книжці та мудрості, а Даниїл розумівся на всякому видінні та снах. **18** А на кінець тих днів, коли цар сказав привести їх, то начальник ёвнухів привів їх перед обличчя Навуходоносорова. **19** І цар розмовляв з ними, і зо всіх них жоден не був знайдений таким, як Даниїл, Ананія, Мисаїл та Азарія. І вони ставали перед царським обличчям. **20** А всяку справу мудрости та розуму, що шукав від них цар, то він знайшов їх удёсятеро мудрішими від усіх чарівників та заклиначів, що були в усьому його царстві. **21** І був Даниїл там аж до першого року царя Кіра.

2 А за другого року Навуходоносорового царювання приснілися Навуходоносорові сни. І занепокіївся дух

його, і сон його утік від нього. 2 І сказав цар поклікати чарівників та заклиначів, і чаклунів та халдеїв, щоб розповіли цареві його сні. І вони поприходили, і поставали перед царським обличчям. 3 І сказав до них цар: „Снився мені сон, і занепокі́вся дух мій, щоб пізнати той сон.“ 4 А халдеї говорили цареві по-арамейському: „Царю, живи навіки! Розкажи перше сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. 5 Цар відповів та й сказав до халдеїв: „Моє слово невідкли́чне: якщо ви не розповісте мені сна та його розв'язку, будете почетвертовані, а ваші доми обернуться в руїни. 6 А якщо ви розповісте сон та його розв'язку, одержите від мене дари й нагороду та велику честь; тому об'явіть мені сон та його розв'язку“. 7 Вони відповіли вдруге та й сказали: „Цар перше розкаже сон своїм рабам, а ми об'явимо розв'язку“. 8 Цар відповів та й сказав: „Я знаю напевно, що ви хочете виграти час, бо бачите, що слово моє невідкли́чне. 9 Якщо ви не розкажете мені сна, то один у вас задум, бо ви змовилися говорити передо мною лож та неправду, аж поки зміниться час. Тому розкажіть мені сон, і я пізнаю, що ви об'явите мені, і його розв'язку“. 10 Халдеї відповіли перед царем та й сказали: „Нема на суходолі людини, що могла б об'явити цареву справу, бо жоден великий та панівний цар не питався такої речі від жодного чарівника й заклинача та халдея. 11 А справа, про яку питається цар, тяжка, і немає таких, що об'явили б її перед царем, окрім богів, що не мають своїх

мешкань разом із тілом“. 12 За це цар розгнівався, та сильно розпінився, і наказав вигубити всіх вавилонських мудреців. 13 І вийшов наказ, і вбивали мудреців, і шукано Даниїла та його товаришів, щоб повбивати. 14 Того часу Даниїл розповів розважно та розумно Аріохові, начальникові царської сторожі, що вийшов був побивати вавилонських мудреців. 15 Він заговорив та й сказав Аріохові, царському владиці: „Чому такий жорстокий наказ від царя?“Тоді Аріох розповів Даниїлові справу. 16 І Даниїл увійшов, і просив просити від царя, щоб дав йому часу, і він об'явить цареві розв'язку сна. 17 Тоді Даниїл пішов до свого дому, і завідомив про справу товаришів своїх, Ананію, Мисаїла та Азарію, 18 щоб просили милости від Небесного Бога на цю таємницю, щоб не вигубили Даниїла та товаришів його разом з рештою вавилонських мудреців. 19 Тоді Даниїлові відкрита була таємниця в нічному видінні, і Даниїл прославив Небесного Бога. 20 Даниїл заговорив та й сказав: „Нехай буде благословенне Боже Ім'я від віку й аж до віку, бо Його мудрість та сила. 21 І Він змінює часи та пори року, скидає царів і настановляє царів, дає мудрість мудрим, і пізнання розумним. 22 Він відкриває глибоке та сховане, знає те, що в темряві, а світло спочиває з Ним. 23 Тобі, Боже батьків моїх, я дякую та славлю Тебе, що Ти дав мені мудрість та силу, а тепер відкрив мені, що я від Тебе просив, — бо Ти відкрив нам справу цареву“. 24 Потому Даниїл пішов до Аріоха, якого цар призначив вигубити

вавилонських мудреців. Пішов він та й так йому сказав: „Не губи вавилонських мудреців! Заведи мене перед царя, — і я об'явлю цареві розв'язку сна “. 25 Тоді Арйóх негайно привів Даниїла перед царя, та й сказав йому так: „Знайшов я мужа з синів Юдиного вигнання, що об'явить цареві розв'язку сна “. 26 Цар заговорив та й сказав Даниїлові, що йому було ймєння Валтасár: „Чи ти можеш об'явити мені сон, якого я бачив, та його розв'язку?“ 27 Даниїл відповів перед царем та й сказав: „Таємниці, про яку питається цар, не можуть об'явити цареві ані мудреці, ані заклиначі, ані чарівники, ані віщуні. 28 Але є на небесах Бог, що відкриває таємниці, і Він завідомив царя Навуходонóсора про те, що буде в кінці днів. Твій сон та видіння твоєї голови на ложі твоїм — оце вони: 29 Тобі, царю, прихóдили на ложе твоє думки твої про те, що буде потім, а Той, Хто відкриває таємницю, показав тобі те, що буде. 30 А мені ця таємниця відкрита не через мудрість, що була б у мені більша від мудрости всіх живих, а тільки на те, щоб об'явити цареві розв'язку, і ти пізнаєш думки свого серця. 31 Ти, царю, бачив, аж ось один великий боввán, — бовван цей величезний, а блиск його дуже сильний; він стояв перед тобою, а вигляд його був страшний. 32 Цей боввán такий: голова його — з чистого золота, груди його та рамена його — з срібла, нутрó його та стегно його — з міді, 33 голінки його — з заліза, нóги його — частинно з заліза, а частинно з глини. 34 Ти бачив, аж ось одірв́ався камінь сам,

не через ру́ки, і вдарив бовва́на по нога́х його, що з залі́за та з глини, — і розторо́щив їх. **35** Того ча́су розторо́щилося, як одне, — залі́зо, глина, мідь, срі́бло та золото, і вони стали, немов та поло́ва з то́ку жнив, а ві́тер їх розві́яв, і не знайшлося по них жодного слі́ду; а ка́мінь, що вдарив того бовва́на, став великою горою, і на́повнив усю землю. **36** Оце той сон, а його ро́зв'язку зараз скажемо перед царем. **37** Ти, ца́рю, цар над ца́рями, якому Небесний Бог дав царство, вла́ду й мі́ць та славу. **38** І скрі́зь, де ме́шкають лю́дські сини, польова́ звірина́ та птаство небесне, Він дав їх у твою руку, та вчинив тебе паную́чим над усіма́ ними. Ти — голова, що з золота. **39** А по тобі постане інше царство, нижче від тебе, і царство третє, інше, що з міді, яке буде панувати над усією землею. **40** А царство четверте буде си́льне, як залі́зо, бо залі́зо товче́ й розбиває́ все, так і воно стовче́ й розі́б'є, як залі́зо, що все розбиває́. **41** А що ти бачив но́ги та па́льці частинно з ганча́рської глини, частинно з залі́за, то це буде поді́лене царство, і в ньому бу́де трохи залі́зної мі́ці, бо ти бачив залі́зо, змішане з глейко́ю глиною. **42** А па́льці ніг частинно з залі́за, а частинно з глини, то й частина царства буде си́льна, а частина буде ламлі́ва. **43** А що бачив ти залі́зо, змішане з глейко́ю глиною, то вони змішані бу́дуть лю́дським насінням, а не будуть приляга́ти одне до о́дного, як залі́зо не змішується з глиною. **44** А за днів тих ца́рів Небесний Бог постави́ть ца́рство, що навіки не зруйнується, і те царство не буде ві́ддане іншому

наро́дові. Воно потовче́ й покінчи́ть усі ті царства, а само буде стояти навіки. 45 Бо ти бачив, що з гори відірва́вся ка́мінь сам, не руками, і пото́вк залізо, мідь, гли́ну, срі́бло та золото. Великий Бог об'явив царéві те, що стане́ться по́тім. А сон цей певний, і певна його ро́зв'язка!“ 46 Тоді цар Навуходонóсор упав на своє обличчя й поклонився Даниї́лові, і наказав прино́сити йому хлі́бну жертву та лю́бі па́хощі! 47 Цар відповів Даниї́лові та й сказав: „Направду, що ваш Бог — це Бог над бога́ми та Пан над царя́ми, і Він відкриває таємни́ці, коли міг ти відкрити оцю таємни́цю!“ 48 Тоді цар звелі́чив Даниї́ла, і дав йому числе́нні дару́нки, і вчинив його паном над усім вавилонським кра́єм, і великим провіднико́м над усіма вавилонськими мудреця́ми. 49 А Даниї́л просив від царя, і він призна́чив над справами вавилонського кра́ю Шадрáха, Мешáха та Авед-Не́го, а Даниї́л був при царсько́му дворі.

3 Цар Навуходонóсор зробив був золотого бовва́на, — завви́шки йому́ ші́стдесят лі́ктів, завши́ршки йому́ ші́сть лі́ктів. Він поставив його в долині Дура в вавилонській окру́зі. 2 І цар Навуходонóсор послав зібрати сатра́пів, заступників, підсатра́пів, радників, су́ддів, вищих урядників та всіх округових володарів, щоб прийшли на посвя́чення бовва́на, якого поставив цар Навуходонóсор. 3 Того ча́су зібра́лися сатра́пи, засту́пники, підсатра́пи, радники, скарбни́кі, су́дді, вищі урядники та всі округо́ві володарі, щоб посвяті́ти бовва́на, якого поставив цар

Навуходонóсор, і поставали навпроти бовва́на, якого поставив Навуходонóсор. 4 А опові́сник закли́кав лункі́м го́лосом: „До вас гово́риться, наро́ди, люди та язýки! 5 Того ча́су, коли ви почу́єте го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́, фле́йти та всі́якого роду музýку, падайте й поклони́ться зо́лотому бовва́нові, якого поставив цар Навуходонóсор. 6 А той, хто не впаде́ й не поклони́ться, ті́єї хвилі́ буде вки́нений до се́редини палахкотýчої огне́нної пе́чі. 7 Тому́ того ча́су, як усі наро́ди почу́ють го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́ та всі́якого роду музýку, попада́ють всі наро́ди, люди та язýки, і поклони́ться зо́лотому бовва́нові, якого поставив цар Навуходонóсор“. 8 А цьо́го ча́су набли́зилися халдейські́ му́жі, і донóсили на юде́їв. 9 Вони заговори́ли та й сказа́ли царéві Навуходонóсорові: „Ца́рю, живи наві́ки! 10 Ти, ца́рю, видав на́каза, щоб ко́жен чо́ловік, хто почу́є го́лос ро́га, сопи́лки, гита́ри, гу́сел, псалтиря́ й флейти та всі́якої музýки, упав і поклони́вся зо́лотому бовва́нові. 11 А той, хто не впаде́ й не поклони́ться, бу́де вки́нений до се́редини палахкотýчої огне́нної пе́чі. 12 Є́ юдейські́ му́жі, яких ти призначив над спра́вами вавилонської́ окру́ги, Шадрáх, Мешáх та Авед-Не́го, — ці́ мужі́ не зверну́ли на тебе́, ца́рю, уваги́: бога́м тво́їм не служать, і зо́лотому бовва́нові, якого ти поставив, не вклоня́ються“. 13 Тоді́ Навуходонóсор у гні́ві та в лю́тості́ наказав привéсти Шадрáха, Мешáха та Авед-Не́го, і того́ ча́су цих людей привели́ перед ца́ря. 14 Навуходонóсор заговори́в та

й сказав їм: Шадраха, Мешаха та Авед-Него, — чи це правда, що ви моїм богам не служите, а золотому бовванові, якого я поставив, не вклоняєтесь? **15** Тепер, якщо ви готові, щоб того часу, коли почуєте голос рога, сопілки, гітари, гусел, псалтиря й флейти та всіляких родів музику, попадали й кланялися бовванові, якого я зробив. А якщо ви не поклонитесь, тієї години будете вкинені до середини палахкотючої огненної печі, і хто той Бог, що врятує вас від моїх рук?“ **16** Шадрах, Мешах та Авед-Него відповіли та й сказали цареві Навуходоносорові: „Ми не потребуємо відповідати тобі на це слово. **17** Якщо наш Бог, Якому ми служимо, може врятувати нас з палахкотючої огненної печі, то Він урятує й з твоєї руки, о царю! **18** А якщо ні, нехай буде тобі, о царю, знане, що богам твоїм ми не служимо, а золотому бовванові, якого ти поставив, не будемо вклонятися!“ **19** Тоді Навуходоносор переповнився лютістю, і вигляд його обличчя змінився проти Шадраха, Мешаха та Авед-Него. Він відповів, і наказав напалити піч усюмеро понад те, як повинно було напалити її. **20** І він наказав хоробрим військовим мужам, що були в його війську, зв'язати Шадраха, Мешаха та Авед-Него, щоб укинути до палахкотючої огненної печі. **21** Того часу ці мужі були пов'язані в своїх плащах, у своїх сорочках і в своїх шапках, і в своїх убраннях, і були повкідані до середини палахкотючої огненної печі. **22** А що слово царя було гостре, то піч напалена була надзвичайно сильно, так що тих мужів, що підіймали, щоб укинути

Шадраха, Мешаха та Авед-Него, забило їх огняне́ полум'я. 23 А ці три мужі, Шадрах, Мешах та Авед-Него, упали до серéдини палахкотючо́ї огнénної печі пов'язані. 24 Тоді цар Навуходонóсор здивувався, і поспішно встав, заговорив та й сказав до своїх радників: „Чи ж не трьох зв'язаних мужі́в ми кинули до серéдини огню́?“Ті відповіли та й сказали цареві: „Певне, царю!“ 25 Він відповів та й сказав: „Таж я бачу чотирьох мужі́в непов'язаних, що ходять посеред огню́, і шкоди їм нема, а ви́гляд того четвертого подібний до Божого сина!“ 26 Тоді Навуходонóсор наблізвився до чéлюстів палахкотючо́ї огнénної печі, заговорив та й сказав: „Шадраха, Мешаху та Авед-Него, раби Його, Бога Всевишнього, — вийдіть і прийдіть!“Тоді Шадрах, Мешах та Авед-Него вийшли з серéдини огню́. 27 І зібралися сатра́пи, заступники, і підсатрапи, і цареві радники, та й побачили тих мужі́в, що огонь не мав сили над їхнім тілом, і не опали́вся во́лос їхньої голови, і їхні плащі́ не змінилися, і за́пах огню́ не ввійшов у них. 28 Навуходонóсор заговорив та й сказав: „Благословéнний Бог Шадраха, Мешаха та Авед-Него, що послав Свого Ангола, і врятував Своїх рабів, які наді́ялися на Нього. І вони не послухалися царськóго слова, і дали свої тіла́ на огонь, аби не служити й не клáнятися іншому бóгові, крім Бога свого. 29 А тепер від мене видається на́каз, що кожен з наро́ду, люду та язýка, який скаже що згiрдли́ве на Бога Шадраха, Мешаха та Авед-Него, буде почетвертóваний, а дiм його обернений буде на

сміття, бо немає іншого Бога, що міг би так урятувати, як оце“. 30 Того часу цар зробив, щоб добре велось Шадрахові, Мешахові та Авед-Негові в вавилонській окрузі.

4 „Цар Навуходонсор, до всіх народів, племен та язиків, що мешкають на всій землі: Нехай вам примножиться мир! 2 Знаки та чуда, які зробив з мною Всевишній Бог, вважаю за відповідне об'явити. 3 Які великі Його знаки, й які потужні Його чуда! Царство Його — царство вічне, а Його панування — з покоління в покоління!“ 4 „Я, Навуходонсор, був спокійний в своєму домі, і щасливий у палаті своїй. 5 Я бачив сон, і він настрашив мене, а думки на моєму ложі та видіння моєї голови налякали мене. 6 І був виданий від мене наказ привести перед мене всіх вавилонських мудреців, щоб вони об'явили мені розв'язку сна. 7 Того часу поприходили чарівники, заклиначі, халдеї та віщуні, і я розповів перед ними сон, та вони не об'явили мені його розв'язки. 8 І аж останній прийшов перед мене Даниїл, якому ім'я Валтасар, як ім'я мого бога, і що в ньому дух Святого Бога. І я розповів йому сон та й сказав: 9 „Валтасаре, начальнику чарівників, я знаю, що в тобі дух Святого Бога, і всяка таємниця не тяжка тобі. Скажи видіння мого сну, що я бачив, та його розв'язку. 10 А видіння моєї голови на моєму ложі такі. Я бачив, аж ось дерево серед землі, а вишина його велика. 11 Це дерево стало велике та сильне, і вишина його сягала до Неба, а його обвід — до кінця всієї землі. 12 Віття

його гарне, плід його великий, а в ньому пожива — для всіх. Під ним знаходила собі тінь польова звірина, а на його галуззях мешкали птахи небесні, і з нього живилося кожне тіло. **13** Бачив я у видіннях своєї голови на моєму ложі, аж ось зійшов з неба Сторож Божий та Святий. **14** І він кликнув із силою, і так проказав: „Зрубайте це дерево, і повідрубуйте галуззя його, позривайте віття його, і порозсипайте його плід. Нехай розійдеться з-під нього звірина, а птахи — з галуззя його! **15** Та позоставте в землі пня його кореня, але в путах залізних та мідяних, на зеленій польовій траві. І небесною росою нехай він зрощується, а його частка — зо звіриною на польовій траві. **16** Його людське серце змінять, і буде дане йому серце звіріне, і сім часів перейдуть над ним. **17** Через постанову Сторожів Божих це слово, а повідженням Святих — ця річ, аж прийде до того, що пізнають живі, що над людським царством панує Всевишній, і кому схоче, дає його, і низького з людей ставить над ним“. **18** Оцей сон бачив я, цар Навуходоносор, а ти, Валтасаре, скажи його розв'язку, бо всі мудреці мого царства не можуть сказати мені розв'язки, а ти можеш, бо в тобі Дух Святого Бога“. **19** Тоді Даниїл, що ім'я йому Валтасар, остовпів на одну годину, і думки його перестрашили його. Цар заговорив та й сказав: „Валтасаре, нехай не страшить тебе цей сон та його розв'язка!“ Валтасар відповів та й сказав: „Мій пане, на ворогів би твоїх цей сон, а його розв'язка — на твоїх би неприятелів! **20** Дерево, яке ти бачив,

що було велике та міцне, і вишина його сягала до неба, а обвід його — на всю землю, **21** а віття його гарне, і плід його великий, і в ньому пожива — для всіх, під ним мешкала польова звірина, а на його галуззях перебували птахи небесні, — **22** ти, царю, той, що став великий та потужний, і твоя великість побільшилася, і сягнула аж до небес, а панування твоє — до кінців землі. **23** А що цар бачив Божого Сторожа та Святого, який сходив із небес, і сказав: Зрубайте це дерево, і зниште його, та позоставте в землі пня його кореня, але в путях залізних та мідяних, на зеленій польовій траві; і небесною росю нехай він зрощується, а його частка — з польовою звіриною, аж поки перейдуть над ним сім часів, **24** то ось розв'язка, царю, і це постанова Всевишнього, що сягає на мого пана царя: **25** І тебе виженуть від людей, і з польовою звіриною буде пробування твоє, і дадуть тобі їсти траву, як волам, і з небесної роси тебе зрощать, і сім часів перейдуть над тобою, аж поки пізнаєш, що над людським царством панує Всевишній, і дає його тому, кому хоче. **26** А що сказали позоставити пня кореня дерева, — твоє царство позостанеться тобі, якщо ти пізнаєш, що панує небо. **27** Тому, царю, нехай буде до вподоби моя рада тобі, — зламай же свої гріхи справедливістю, а свої провини — милістю для вбогих, щоб твій мир був довготривалий“. **28** Усе це сталося над царем Навуходонсором. **29** На кінці дванадцяти місяців проходжувався він по царському палацу в Вавилоні. **30** Цар заговорив та й сказав: „Чи ж це не

вели́чний Вавилон, що я збудував його на дім царства
мі́ццю поту́ги своєї та на славу моєї пишноти́?“ **31**
Ще це слово було в устах царських, коли з неба
впав голос: „Тобі гово́рять, ца́рю Навуходонóсоре:
Оце царство відхо́дить від тебе! **32** І від людей тебе
відлу́чать, і з польово́ю звірино́ю буде пробува́ння
твое, тобі дадуть на їжу траву, як волам, і сім часі́в
перейдуть над тобою, — аж поки не пізна́єш, що
над лю́дським царством панує Всевишній, і дає його
тому́, кому хоче.“ **33** Тієї хвилини ви́коналося це
слово над Навуходонóсором, і він був відлу́чений від
людей, і їв траву, як воли, і його тіло зро́шувалося
з небесної роси, аж його во́лос став великий, як
пір'я орли́не, а його пазурі́ — як у пта́хів. **34** „А на
кінці́ тих днів я, Навуходонóсор, звів свої́ очі до неба,
і мій розум вернувся до мене, й я поблагословив
Всевишнього, і вічно Живого хвали́в я та сла́вив, що
Його панува́ння — панува́ння вічне, а царство Його
— з поколі́ння в поколі́ння. **35** А всі ме́шканці землі
порахо́вані за ніщо́, і Він чинить за Своєю Волею серед
небесного війська та ме́шканців землі, і немає ніко́го,
хто спроти́вився б Його руці́ та й сказав би Йому́: Що́
Ти роби́ш? **36** Того ча́су верну́вся мій розум до мене,
і я вернувся до слави царства свого, і ясність моя
верну́лася на ме́не. І шукали мене мої радники та
вельможі мої, і над царством своїм я був поста́влений
зно́ву, і мені була до́дана дуже велика вели́чність. **37**
Тепер я, Навуходонóсор, хвалю́ й звели́чую та сла́влю
Небесного Царя, що всі чини Його — правда, а дорога

Його — правосуддя, а тих, хто ходить у гордошах, Він може понизити“.

5 Цар Валтасар справив велике прийняття для тисячі своїх вельмож, і на очах тієї тисячі пив вино. **2** Коли вино опанувало розум, Валтасар наказав принести золотий та срібний посуд, який виніс був його батько Навуходоносор із храму, що в Єрусалимі, щоб із нього пили цар та вельможі його, його жінки та його наложниці. **3** Тоді принесли золотий посуд, що винесли з храму божого дому, що в Єрусалимі, і пили з них цар та вельможі його, жінки його та його наложниці. **4** Пили вони вино й славили богів золотих та срібних, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних. **5** Аж ось тієї хвилини вийшли пальці людської руки, і писали навпроти свічника на вапні стіни царського палацу, і цар бачив зaris руки, що писала. **6** Тоді змінилася ясність царя, і думки його настрашили його, ослабили суглоби крижів його, і билися коліна його одне об одне. **7** Цар сильно закричав привести заклиначів, халдеев та віщунів. Цар заговорив та й сказав вавилонським мудрецам: „Кожен муж, що прочитає це писання й об'явить мені його розв'язку, той зодягне пурпуру й золотого ланцюга на свою шию, і буде панувати третім у царстві“. **8** Тоді поприходили всі царські мудреці, та не могли прочитати писання й об'явити цареві його розв'язку. **9** Тоді цар Валтасар сильно перестрашився, а його ясність змінилася на ньому, і його вельможі були безраді. **10** На слова царя та

вельмóж його ввійшла до дому прийняття цариця. Цариця заговорила та й сказала: „Цáрю, живи навіки! Нехай не страша́ть тебе думки́ твої, а ясність твоя нехай не міні́ється! 11 Є в твоєму царстві муж, що в ньому дух святих богі́в, а за днів твого батька в ньому знахо́дилась ясність і розум та мудрість, рівна мудрості богі́в. І цар Навуходонóсор, твій батько, настановив його начальником чарівникі́в, заклиначі́в, халде́їв, віщуні́в, ба́тько твій цар, 12 бо в ньóму, в Даниїлові, якому цар дав ім'я́ Валтасáр, знахо́дився надмірний дух, і знання́ та розум розв'язувати снi, і вислóвлювати за́гадки та розплóтувати вузли́. Нехай буде покликаний тепер Даниї́л, і нехай він оголосить рóзв'язку!“ 13 Того ча́су Даниї́л був привéдений перед царя. Цар заговорив та й сказав до Даниї́ла: „Чи ти той Даниї́л, що з Юдиних синів вигна́ння, яких вивів цар, мій ба́тько, з Юдеї? 14 І чув я про тебе, що в тобі дух богі́в, і що в тобі знахо́диться ясність, і розум та надмі́рна мудрість. 15 А тепер були́ привéдені перед мене мудреці́, заклиначі́, щоб прочитали оце писáння, і розпові́ли мені його рóзв'язку, та не могли вони ви́словити рóзв'язки цієї речі. 16 А я чув про тебе, що ти можеш розв'язувати недовідо́ме, і розплóтувати вузли́. Тож тепер, якщо можеш прочитати це писáння, і розпові́сти мені його рóзв'язку, то зодя́гнеш пурпу́ру, а золотий ланцю́г — на твою шию, і ти бу́деш панувати третім у царстві“. 17 Тоді Даниї́л відпові́в та й сказав перед царем: „Твої да́ри нехай бу́дуть тобі, а дару́нки свої давай іншим.

Це писання я прочитаю цареві, і розповім тобі його розв'язку. **18** Ти, царю, — Всевишній Бог дав твоєму батькові Навуходоносорові царство, і велич, і славу та пишноту. **19** А через велич, яку Він дав був йому, всі народи, племена та язики тремтіли та лякалися перед ним, бо кого він хотів — забивав, а кого хотів — лишав при житті, і кого хотів — підймав, а кого хотів — понижував. **20** А коли загорділося його серце, а дух його ще більше запишнів, він був скінений з трону свого царства, і його слава була взята від нього. **21** І він був вигнаний з-поміж людських синів, і серце його було зрівняне зо звіриним, а пробування його було з дикими ослами. Годували його травою, як волів, а небесною росою зрощувалося його тіло, аж поки він не пізнав, що в людському царстві панує Всевишній Бог, і Він ставить над ним того, кого хоче. **22** А ти, сину його Валтасаре, не смирів свого серця, хоч усе це знав. **23** І ти піднісся понад Небесного Господа, і посуд храму його принесли перед тебе, а ти та вельможі твої, жінки твої та наложниці твої пили з них вино, і ти хвалив богів срібних та золотих, мідяних, залізних, дерев'яних та камінних, що не бачать, і не чують та не знають, а Бога, що в руці його душа твоя й що його всі дороги твої, ти не прославляв. **24** Того часу від нього посланий запис руки, і написане оце писання. **25** А оце писання, що написане: Менé, менé, текéл упарсін. **26** Ось розв'язка цієї речі: „Менé“ — порахував Бог царство твоє, і покінчив його. **27** „Текéл“ — ти зважений на вазі, і

знайдений легеньким. 28 „Перес“ — поділене царство твоє, і віддане мідянам та персам“. 29 Тоді наказав Валтасар, і надягли на Даниїла пурпур, а золотого ланцюга — на шию його, і розголосили про нього, що він буде третім пануючим у царстві. 30 Тієї ж ночі був забитий Валтасар, цар халдейський. 31 А мідянин Дарій одержав царство в віці шостидесяти й двох років.

6 Сподобалося Дарієві, і він поставив над царством сто й двадцять сатрапів, щоб були над усім царством. 2 А вище від них — три найвищі урядники, що одним із них був Даниїл, яким ці сатрапи здавали звіт, а цар щоб не був пошкоджений. 3 Тоді цей Даниїл блищав над найвищими урядниками та сатрапами, бо в ньому був високий дух, і цар задумував поставити його над усім царством. 4 Тоді найвищі урядники та сатрапи стали шукати причини оскаржити Даниїла в справі царства, але жодної причини чи вади знайти не могли, бо той був вірний, і жодна помилка чи вада не була знайдена на нього. 5 Тоді ці люди сказали: „Ми не знайдемо на цього Даниїла жодної причини, якщо не знайдемо проти нього в законі його Бога“. 6 Тоді найвищі урядники та ті сатрапи поспішили до царя, і так йому говорили: „Царю Даріє, живи навіки! 7 Нарадилися всі найвищі урядники царства, заступники та сатрапи, радники та підсатрапи встановити царську постанову та видати заборону, щоб аж до тридцяти день кожен, хто буде просити яке прохання від якогось бога чи людини,

крім від тебе, о царю, був укинений до лів'ячої ями.

8 Тепер, царю, затверді цю заборону, і напиши це писання, яке не могло б бути змінене за законом мідян та персів, що не міг би бути відмінений“. **9** Тому цар Дарій написав це писання та заборону.

10 А Даниїл, коли довідався, що було написане те писання, пішов до свого дому, — а вікна його в його гóрниці були відчинені навпроти Єрусалиму, і в три усталені порі на день він падав на свої коліна, і молився та славив свого Бога, бо робив так і перед тим. **11** Тоді ці мужі поспішили до нього, і знайшли Даниїла, що він просив та благав свого Бога. **12** Тоді вони підійшли й розповіли перед царем про царську заборону: „Чи ж не написав ти заборони, що кожна людина, яка буде просити аж до тридцяти день від якогось бога чи людини, окрім від тебе, царю, буде вкинена до лів'ячої ями?“ Цар відповів та й сказав: „Це слово певне, як право мідян та персів, що не може бути відмінене“. **13** Тоді вони відповіли та й сказали перед царем: „Даниїл, що з вигнання Юдиних синів, не звернув уваги на тебе, о царю, та на заборону, яку написав ти, і в три усталені порі на день приносить свою молитву“. **14** Тоді цар, як почув це слово, сильно засмутився, і звернув свою думку на Даниїла, щоб його врятувати, і аж до заходу сонця силувався вільволити його. **15** Того часу ці мужі поспішили до царя, і говорили цареві: „Знай, царю, що за правом мідян та персів усяка заборона та постанова, яку цар установець, не може бути

змінена“. 16 Тоді цар звелів, і привелі Даниїла, та й кинули до лев'ячої ями. Цар заговорив і сказав Даниїлові: „Твій Бог, що ти Йому служиш, Він завжди врятує тебе!“ 17 І принесений був один камінь, і був покладений на отвір ями, а цар запечатав її своєю печаткою та печаткою своїх вельмож, що не буде змінена Даниїлова справа. 18 Тоді цар пішов до свого палацу, і провів ніч у пості, і до нього не впроваджено наложниці, а сон його помандрував від нього. 19 Того часу цар устав за зірніці на світанку, і в поспіху пішов до лев'ячої ями. 20 А як цар наближався до ями, до Даниїла, то кликнув сумним голосом. Цар заговорив та й сказав до Даниїла: „Даниїле, рабе Бога Живого, чи твій Бог, Якому ти завжди служиш, міг урятувати тебе від левів?“ 21 Тоді Даниїл заговорив із царем: „Царю, навіки живи! 22 Мій Бог послав Свого Ангела, і позамикав пащі левів, і вони не пошкодили мені, бо перед Ним знайдено було мене невинним, а також перед тобою, царю, я не зробив шкоди“. 23 Тоді цар сильно зрадів, і сказав вивести Даниїла з ями. І Даниїл був виведений з ями, і жодної шкоди не знайдено на ньому, бо він вірував у Бога свого. 24 І сказав цар, і привелі тих мужів, що донесли на Даниїла, і повкидали до лев'ячої ями їх, їхніх дітей та їхніх жінок. І вони не сягнули ще до дна ями, як леви вже похапали їх, і поторощили всі їхні кості. 25 Того часу цар Дарій написав до всіх народів, племен та язиків, що мешкали по всій землі: „Нехай мир вам примножиться! 26 Від мене виданий наказ,

щоб у всьому пануванні мого царства тремтіли та боялися перед Даниїловим Богом, бо Він Бог Живий і існує повіки, і царство Його не буде зруйноване, а панування Його — аж до кінця. 27 Він рятує та визволяє, і чинить зна́ки та чу́да на небі та на землі, Він урятував Даниїла від лев'ячої сили“. 28 І той Даниїл мав поводження за царювання Дарія та за царювання Кіра перського.

7 За першого року Валтасара, царя вавилонського, бачив Даниїл сон та пророцьке видіння голови своєї на своєму ложі. Того часу записав він сон, сказавши з нього головне. 2 Даниїл заговорив та й сказав: „Бачив я в своєму видінні вночі, аж ось чотири небесні вітри вдарили на Велике море. 3 І чотири великі звірі піднялися з моря, різні один від одного. 4 Передній був, як лев, а крила в нього орліні. Я бачив, аж ось були вірвані йому крила, і він був піднятий від землі, і поставлений на ноги, як людина, і серце людське було йому дане. 5 А ось звір інший, другий, подібний до ведмедя, і був поставлений на одному боці, і було три ребра в його пащі між зубами його. І йому сказали так: „Уставай, — їж багато м'яса!“ 6 Потому я бачив, аж ось звір інший, мов пантєра, а в нього на спині чотири пташині крила. Цей звір мав чотири голови, і була йому дана влада. 7 Потому я бачив у видіннях тієї ночі, аж ось четвертий звір, страшний і грізний, та надмірно міцний, і в нього великі залізні зуби. Він жер та торощив, а решту ногами своїми топта́в, і він різнівся від усіх звірів, що були перед

ним, і мав десять рогів. **8** Я приглядався до тих рогів, аж ось поміж ними піднісся ріг інший, малий, а три з тих передніх рогів були вирвані з коренем перед ним. І ось у того рога очі, як очі людські, і уста, що говорили про великі речі. **9** Я бачив, аж ось поставили престоли, і всівся Старій днями. Одежа Його — біла, як сніг, а волосся голови Його — немов чиста вівна, а престол Його — огняне полум'я, колеса Його — палахкотючий огонь. **10** Огненна річка пливла й виходила з-перед Нього; тисяча тисяч служили Йому, і десять тисяч десятків тисяч стояли перед Ним; суд усівся, і розгорнулися книги. **11** Я бачив того часу, що від голосу великих слів, які цей ріг говорив, я бачив, аж ось був забитий той звір, і було погублене тіло його, і було віддане на спалення огню. **12** А решті тих звірів відняли їхнє панування, а довготу в житті була їм дана аж до усталеного часу та години. **13** Я бачив у видіннях ночі, аж ось разом з небесними хмарами йшов ніби Син Людський, і прийшов аж до Старого днями, і Його підвели перед Нього. **14** І Йому було дане панування й слава та царство, і всі народи, племена та язики будуть служити Йому. Панування Його — панування вічне, яке не спиниться, а царство Його не буде зруйноване. **15** Дух мій, Даниїлів, був засумований через це, і видіння голови моєї стурбували мене. **16** Я наблизився до одного з тих, що стояли, і спитався від нього про істоту всього того. І він сказав мені, і познайомив мене з розв'язкою цих речей. **17** Ці великі звірі, що їх чотири, — це чотири

царі встануть з землі. **18** І приймуть царство святі Всевишнього, і будуть міцно держати царювання аж навіки, і аж на віки віків. **19** Тоді хотів я знати певне про четвертого звіра, що різнівся від їх усіх, — він страшний, надмірний, зуби його залізні, а пазурі його мідянї, він жер та торощив, а решту ногами своїми топтав, **20** і про десять рогів, що на його голові, і про іншого, що піднісся, а три через нього випали, і про цього рога, що мав очі, а уста говорили про великі речі, а вид його більший від його друзів. **21** Я бачив, що цей ріг учинив бій зо свяtimi, — і переміг їх. **22** Аж ось прийшов Старий днями, і даний був суд святим Всевишнього, і надійшов умовлений час, — і царство взяли святі. **23** Він так сказав: „Четвертий звір — четверте царство буде на землі, яке буде різнитися від усіх царств, і пожере всю землю, і вимолотить її та розторощить її. **24** А десять рогів визначають, що з того царства встане десять царів, а по них встане інший, що буде різнитися від попередніх, і скине трьох царів. **25** І він буде говорити слова проти Всевишнього, і пригнобить святих Всевишнього, і буде думати позмінювати свята та права, і вони віддані будуть у його руку аж до одного часу, і часів і половини часу. **26** Та засяде суд, і скинуть його панування, щоб його знищити та вигубити аж до кінця. **27** А царство, і панування, і велич царств під усім небом буде дане наро́дові святих Всевишнього. Його царство буде царство вічне, а всі панування — Йому будуть служити й будуть слухняні“. **28** Аж по́ти

кінець цього слова. Мене, Даниїла, сильно лякали думки мої, і змінилася ясність моя, але це слово я заховав у своїм серці.

8 За третього року царювання царя Валтасара з'явилося мені, Даниїлові, видіння по тому, що з'явилося мені перше. **2** І бачив я в видінні, — і сталося в моєму видінні, а я був у твердині Шушані, що в окрузі Еламі, і бачив я в видінні, ніби я був над потоком Улаї. **3** І звів я очі свої та й побачив, аж ось один баран стоїть перед потоком, і в нього два роги. А обидва ці роги високі, і один вищий від другого, а той вищий виріс наостанку. **4** Я бачив барана, що колов на захід, і на північ, і на південь, і жоден звір не міг стати проти нього, і не було нікого, хто б урятував від його руки. І він робив за своїм уподобанням, і став величний. **5** І я придивлявся, аж ось козел з кіз приходить із заходу по поверхні всієї землі, і не дотикається до землі. А той козел мав подобу рога між своїми очима. **6** І прийшов він до того барана, що мав ті два роги, якого я бачив, що стояв перед потоком, і помчав на нього в лютості своєї сили. **7** І я бачив його, що він добіг аж до барана, і роз'ярівся на нього, та й ударив того барана, і зламав йому ті два роги, а в барана не було сили стати проти нього. І той кинув його на землю, і потоптав його, і не було нікого, хто б вірятував барана від його руки. **8** А козел з кіз став аж надто великий. А коли він зміцнівся, то був зламаний той великий ріг, а замість нього вирости чотири подоби рога на чотири

вітри неба. **9** А з одного з них вийшов один малий ріг, і з малого став дуже великий до півдня, і до сходу, і до Пишноти. **10** І він побільшився аж до війська небесного, і скинув на землю декого з війська, із зір, і потоптав їх. **11** І він побільшився аж до Вождя того війська, і від Нього була віднята стала жертва, і покинене місце святині Його. **12** І буде віддане йому військо враз із щоденною службою через гріхи, і він кине правду на землю, і зробить, і матиме успіх. **13** І почув я одного святого, що говорив. А інший святий сказав до того, що говорив: „Аж доки це видіння про сталу жертву та про нищівний гріх, доки святиня й військо віддані на топтання?“ **14** І відказав він мені: „Аж до двох тисяч і трьох сотень вечорі-вранків, — тоді буде візнана очіщеною святиня“. **15** І сталося, коли я, Даниїл, бачив те видіння, і шукав значення його, ось став передо мною ніби муж. **16** І почув я поміж берегами Улаю людський голос, що кликнув і сказав: „Гавриїле, виясни йому це видіння!“ **17** І він прийшов туди, де я стояв, а коли він прийшов, я настрашився й упав на обличчя своє. І сказав він мені: „Зрозумій, сину людський, бо на час кінця це видіння!“ **18** А коли він говорив зо мною, я зомлів, і припав своїм обличчям до землі, але він діткнувся до мене, і поставив мене на моєму місці, **19** та й сказав: „Ось я об'являю тобі, що буде в кінці гніву, бо на кінець призначеного часу це видіння. **20** Той баран, якого ти бачив, що мав ті два роги, — це царі мідян та персів. **21** А козел, той волохатий, це цар

Греції, а той великий ріг, що між очима його, це перший цар. **22** А той зламаний ріг, і що стали на його місці чотири, — це чотири царства постануть із цього народу, але вже не в його силі. **23** А в кінці їхнього царства, коли покінчать своє ті грішники, постане цар нахабний та вправний у підступах. **24** І зміцніє його сила, але не його власною силою, і дивно винищить він, і буде мати успіх, і діятиме. І винищить він сильних і народ святих. **25** А через свою мудрість буде мати успіх, омана буде в його руці, і він звелічиться в своєму серці. І в часі миру він понищить багатьох, і повстане на Владику над владиками, але без руки буде зламаний. **26** А видіння вечора та ранку, про яке було сказано, це правда, та ти сховай це видіння, бо воно відноситься на далекі часи. **27** А я, Даниїл, знемігся й заслаб на кілька днів. І встав я, і робив цареву працю, і остовпів з того видіння, але ніхто того не завважив.“

9 За першого року Дарія, Ахашвершового сина, з насіння мідян, що зацарював над халдейським царством, **2** за першого року його царювання я, Даниїл, бачив у книгах число тих років, про які було Господнє слово до пророка Єремії, — що сповниться для руїн Єрусалиму сімдесят років. **3** І звернув я своє обличчя до Господа Бога, — прохати з молитвою та з благаннями, у пості, у веретищі та в попелі. **4** І молився я Господеві, Богові своєму, і сповідався й казав: „О мій Господи, Боже великий і грізний, що стережеш заповіта та милість для тих, хто кохає

Тебе, та для тих, хто виконує Твої заповіді! 5 Ми прогрішилися та чинили беззаконня, і були несправедливі, і бунтувалися, і відверталися від Твоїх заповідей та від постанов Твоїх. 6 І не прислухалися ми до Твоїх рабів пророків, що говорили в Твоїм Імені до наших царів, наших начальників та наших батьків, і до всього народу землі. 7 Тобі, Господи, справедливість, а нам сором на обличчя, як цього дня для юдея, і для мешканців Єрусалиму, і для всього Ізраїля, близьких та далеких, по всіх тих краях, куди Ти їх вигнав за їхнє спроневірення, що допустилися його перед Тобою. 8 Господи, сором на обличчя нам, нашим царям, князям нашим та нашим батькам, що згрішили перед Тобою! 9 А Господеві, нашому Богові, — милість та прощення, бо ми бунтувалися проти Нього, 10 і не слухалися голосу Господа, нашого Бога, щоб ходити законами Його, які Він дав нам через Своїх рабів пророків. 11 І увесь Ізраїль переступив Закону Твого, і відвернулися, щоб не слухатися Твого голосу, і було вилите на нас те прокляття й та присяга, що написана в Законі Мойсея, Божого раба, бо ми прогрішилися Йому. 12 І Він сповнив Своє слово, яке говорив на нас та на наших суддів, що судили нас, щоб спровести на нас велике зло, — такого не було вчинено під цілим небом, яке було вчинене в Єрусалимі! 13 Як написано в Мойсеевому Законі, усе те лихо прийшло на нас, та ми не вблагали Господа, нашого Бога, щоб вернутися нам від свого гріха, і щоб порозумнішати в Твоїй правді. 14 І Господь

пильнував того лиха, і спровадив його на нас, бо справедливий Господь, Бог наш, у всіх Своїх чинах, які Він зробив, та ми не слухали Його голосу. **15** А тепер, Господи, Боже наш, що вивів з єгипетського краю Свій народ потужною рукою, і зробив Собі славне Ім'я, як цього дня, — згрішили ми, стали несправедливі! **16** Господи, у міру всієї Твоїї справедливості нехай відвернеться гнів Твій та Твоя ревність від Твого міста Єрусалиму, Твоїєї святої гори, бо через наші гріхи та через провини наших батьків Єрусалим та народ Твій відданий на ганьбу для всіх наших околиць. **17** І нині прислухайся, Боже наш, до молитви Твого раба та до його благань, і нехай засвітиться Твоє лице над Твою спустошеною святиною, ради Господа! **18** Нахили, Боже мій, вухо Своє та й послухай, відкрий Свої очі й побач наші спустошення та те місто, де клікалося Ім'я Твоє в ньому, бо ми кладемо свої благання перед Твоїм лицем не через свої справедливості, але через велику Твою милість. **19** Господи, вислухай! Господи, прости! Господи, прислухайся й зроби! Не опізняйся ради Себе, мій Боже, бо Ім'я Твоє кличеться над Твоїм містом і над Твоїм народом!“ **20** А ще я говорив і молився, та ісповідував гріх свій та народу мого Ізраїля, і клав свою молитву перед лице Господа, мого Бога, за святу гору мого Бога, **21** і ще я говорив на цій молитві, а той муж Гавриїл, якого я бачив у видінні напочатку, швидко прилетів, і доторкнувся до мене за часу вечірньої хлібної жертви. **22** І він напучував мене, і говорив зо мною та й сказав: „Даниїле, я

тепер вийшов, щоб умудрити тебе в розумінні. **23** На початку молитов твоїх вийшло слово, і я прийшов об'явити його тобі, бо ти улюблений, і приглянься до цього слова, і придивися до видіння. **24** Сімдесят років -тижнів призначено для твого народу та для міста твоєї святини, аж поки переступ буде докінчений, і міра гріха буде повна, аж поки вина буде спокутувана, і вічна правда приведена, аж поки будуть potwierdжені видіння й пророк, і щоб помазати Святее Святих. **25** Та знай і розумій: від виходу наказу, щоб вернути Ізраїля й збудувати Єрусалим, аж до Владики Месії сім тижнів та шістдесят і два тижні. І вернеться народ, і відбудований буде майдан і вулиця, і то буде за тяжкого часу. **26** І по тих шостидесятьох і двох тижнях буде погублений Месія, хоч не буде на Ньому вини. А це місто й святиню знищить народ володаря, що прийде, а кінець його — у повідді. І аж до кінця буде війна, гострі спустошення. **27** І він зміцнить заповіта для багатьох на один тиждень, а на півтижня припинить жертву та жертву хлібну. І на святиню прийде гидота спустошення, поки зніщення й рішучий суд карі не вилетється на спустошителя“.

10 За третього року Кіра, перського царя, було відкрите слово Даниїлові, що звався ім'ям Валтасар, а слово це — правда та великий труд; і він зрозумів те слово, і мав зрозуміння того видіння. **2** „Тими днями я, Даниїл, був у жалобі три тижні часу. **3** Любої страви я не їв, а м'ясо й вино не входило до моїх уст, і наміщуватися — не наміщувався я аж до

виповнення цих трьох тижнів часу. 4 А двадцятого й четвертого дня першого місяця та був я нри великій річці, — це Хіддékел. 5 І звів я свої очі та й побачив, аж ось один чоловік, одягнений у льняну́ одіж, а стéгна його оперéзані золотом з Уфазу. 6 А тіло його — як топáз, а обличчя його — як вид бліскавки, а очі його — як огняне пóлум'я, а раméна його та ноги його — ніби блискúча мідь, а звук слів його — як гук нáтовпу. 7 А я, Даниїл, сам бачив це видіння, а люди, що були рáзом зо мною, не бачили цього видіння, але велике тремтіння спало на них, і вони повтікали в укриття́. 8 А я zostався сам, і бачив це велике видіння, — і не zostалося в мені сили, а красá обличчя мого змінилася й зніщилася, і я не задéржав у собі сили. 9 І почув я голос його слів. А як почув я голос його слів, то я зомлів, і припав своїм обличчям до землі. 10 І ось рука доторкнúлася до мене, і звелá мене на коліна мої та на долоні моїх рук. 11 І сказав він до мене: „Даниїле, мýжу любий, зрозумій ті слова́, що я скажú тобі, і стань на своєму місці, бо тепер я пóсланий до тебе!“ А коли він говорив зо мною це слово, устав я й тремтів. 12 А він промовив до мене: „Не бійся, Даниїле, бо від першого дня, коли ти дав своє серце, щоб зрозуміти видіння, і щоб упокорі́тися перед лицем твого Бога, були почуті слова́ твої, і я прийшов ради твоїх слів. 13 Але князь перського царства стояв проти мене двадцять і один день, і ось Михаїл, один із перших начальників, прийшов допомогти мені, а я позоставив його там при начальниках перських

царів. **14** І прийшов я, щоб ти зрозумів, що станеться твоєму наро́дові в кінці днів, бо це видіння ще на наступні дні“. **15** А коли він говорив зо мною оці слова, я схилив своє обличчя до землі, і занімів. **16** І ось хтось, як подоба до лю́дських синів, доторкнувся до губ моїх, і я відкрив свої уста, і говорив та й сказав тому, хто стояв передо мною: „Мій пане, у цьому видінні оберну́лися на мене бо́лі мої, і я не задёржав сили в собі. **17** І як може цей раб мого пана говорити з оцим моїм паном, коли в мені тепер нема сили, і не залишилося й духу?“ **18** І знов доторкнувся до мене хтось, як вид лю́дини, і зміцні́в мене, **19** та й сказав: „Не бійся, любий му́жу, — мир тобі! Будь міцний і будь си́льний!“ А коли він говорив зо мною, я зміцні́вся й сказав: „Нехай говорить мій пан, бо я зміцні́вся!“ **20** І він сказав: „Чи ти знаєш, чого я до тебе прийшов? Та тепер я верта́юсь, щоб воювати з пе́рським кня́зем, а коли вийду, то ось при́йде грецький князь. **21** Але об'являю тобі записане в книзі правди. І немає ні́кого, хто зміцняв би мене проти них, окрім вашого кня́зя Михаїла.

11 А я в першому році мідянина Дарія стояв, щоб зміцні́ти й поси́лити його. **2** А тепер об'явлю́ тобі правду. Ось іще три царі повстануть для Персії, а четвертий збагаті́ться багатством, більшим від усіх, а своєю силою в багатстві своїм підбу́рить усе проти грецького царства. **3** І повстане хоробрий цар, і запану́є великим панува́нням, і робитиме за своїм уподо́банням. **4** Та коли він повстане, бу́де зруйно́ване

його царство, і буде розділене на чотири небесні вітри, а не на його нащадків, і не за його пануванням, яким він панував, бо царство його буде вірване й дане іншим, а не їм. 5 І зміцніться південний цар, але один з його князів пересилить його й запанує, його панування — панування велике. 6 Але по роках вони поєднаються, і дочка південного царя прийде до царя північного, щоб зробити мир. Але не затримає він сили свого рамена, і не встане потомство його, але буде відана вона й ті, що вели її, і та, що її породила, і той, що міцно тримав її за тих часів. 7 І повстане один із галузки її кореня на його місце, і він вийде проти війська, і увійде в твердиню північного царя, і буде діяти проти них, і опанує їх. 8 І їхніх богів з їхніми литими бовванами, разом з їхнім улюбленим посудом, золотом та сріблом поведе в неволю до Єгипту, і він роки стоятиме більше від північного царя. 9 І він увійде в царство південного царя, але вернеться до своєї землі. 10 А сини його озброються, і зберуть натовп численних войовників, і один із них конче піде, і все позаливає, і перейде край, і вернеться, і воюватиме аж до його твердині. 11 І розлютиться південний цар, і вийде та й воюватиме з ним, з царем північним, і виставить велике многолюдство, і цей натовп буде відданий у його руку. 12 І буде знищений той натовп, і повіщиться його серце, і він кине десятитисячки, та не буде сильний. 13 І вернеться північний цар, і виставить натовп, більший від першого, а на кінець часів та років він конче

прийде з великим військом та з численним маєтком.

14 І за того часу багато-хто повстануть на південного царя, а сини насильників твого народу підіймуться, щоб справдилось видіння, і вони спіткнуться. **15** І прийде північний цар, і насіпле вала, і здобуде твердинне місто, і не встоять рамена півдня та його добірний народ, і не буде сили встояти. **16** І робитиме той, хто прийде на нього, за своєю вподобою, і не буде того, хто встояв би перед ним. І стане він у Пишному Краї, і буде погибель у його руці. **17** І зверне він своє обличчя, щоб прийти з потугою всього свого царства, і складе договора з ним. І дасть йому молоду дочку за жінку, щоб знищити землю, та це не вдасться, і не станеться йому. **18** І зверне він обличчя своє на острові, і здобуде багато. Але вождь спинить йому наругу його, всімєро заплатить йому за наруги його. **19** І зверне він своє обличчя до твердинь свого краю, і спіткнеться й упаде, і не буде знайдений. **20** А на його місці стане той, що скаже побірникові податків перейти пишноту царства, та за кілька днів він загине, але не від гніву й не від бою. **21** І стане на його місці погорджуваний, та не дадуть йому царської пошани, але він прийде непомітно, й опанує царство лестощами. **22** А війська, що затоплювали, він затопить і знищить, і навіть самого володаря, що з ним поєднався. **23** А від часу поєднання з ним він робитиме оману, і підійметься, і зміцніться малим народом. **24** Він увійде непомітно в ситу округу, і зробить те, чого не робили батьки його та батьки

його батьків. Він порозкидає їм награбоване, і здобич, і маєток, і на твердині буде замишляти свої задуми, але до часу. **25** І він збудить свою силу та своє серце на південного царя з великим військом. А південний цар підготується до війни з військом великим та дуже міцним, та не встоїть, бо замишляють на нього задуми. **26** А ті, що їдять його поживу, поб'ють його, і його військо позаливає край, і попадають численні забиті. **27** А серце обох цих царів буде на лихе, і при одному столі вони будуть говорити неправду, але не буде успіху, бо кінець буде ще відкладений на означений час. **28** І він вернеться до свого краю з великим маєтком, а його серце буде проти святого заповіту; і він зробить, і вернеться до свого краю. **29** На умовлений час він повернеться, і прийде на південь, але останнє не буде, як перше. **30** І придуть на нього кіттейські кораблі, і він налякається, і вернеться, і буде чинити опір святому заповітові, і зробить своє. І він вернеться, і погодиться з тими, хто покинув святий заповіт. **31** І повстануть його війська та й зневажать святиню, твердиню, і спинять сталу жертву, і поставлять гидоту спустошення. **32** А тих, хто чинить несправедливе на заповіт, він прихилить через лестоці. А народ, що знає свого Бога, зміцніє та й діятиме. **33** А розумні з народу навчать багатьох, але спіткнуться об меч та полум'я, об полон та грабіж якийсь час. **34** А коли вони спіткнуться, будуть споможені малою поміччю, хоч до них прилучаться багато-хто лестоцями. **35** А дехто з тих розумних

спіткнѹться, щоб очистити себе, і щоб вибрати, і щоб вибілитися аж до кінцевого часу, бо ще час до умовленого часу. **36** І буде робити той цар за своїм уподобанням, і підійметься, і повищиться понад усякого бога, і на Бога богів говоритиме дивні речі, і матиме успіх, аж поки не довершиться гнів, бо виконається те, що було вирішене. **37** І він не буде придивлятися до богів своїх батьків, і на побажання жінок, і на всякого бога не буде дивитися, бо він звеличить себе понад кожного. **38** Але він буде віддавати честь богові твердинь на його місці, та богові, якого не знали батьки його, віддаватиме честь золотом, і сріблом, і дорогоцінним камінням, і речами коштовними. **39** І він посадить у твердині наро́да чужого бога. Тому́, хто пізнає його, примножить славу, і вчинить їх панам над багатьма́, і поділить землю на заплату. **40** А в кінці часу зуцариться з ним південний цар. І кинеться на нього північний цар колесніцями, і верхівцями, і численними кораблями, і прийде на краї, і позаливає та пере́йде їх. **41** І він прийде до Пишного Краю, і багато-хто спіткнѹться, та оці втечуть від його руки: Едом, і Моав, і останок Аммонових синів. **42** І він простягне свою руку на краї, і не втече єгипетський край. **43** І він запанує над скарбами золота й срібла, та над усіма́ коштовними речами Єгипту. А лівійці та етіопляни підуть за ним. **44** Але його налякають вістки зо сходу та з півночі, і він вийде з великою лютістю, щоб багатьох погубити та зробити заклѣттям. **45** І поставить намети свого́

пала́цу між морями та горою пишно́ї святині. Та він
при́йде до свого кінця, але не буде йому помічника́.

12 І повстане того ча́су Михаїл, великий той князь,
що стоїть при синах твого наро́ду, і буде час у́тиску,
якого не було від існува́ння люду аж до цього ча́су. І
того ча́су буде врятований із наро́ду твого́ кожен, хто
буде знайдений записаним у книзі. **2** І багато-хто з
тих, що сплять у зéмному по́росі, збудяться, одні на
вічне життя, а одні на наруги, на вічну гидоту. **3** А
розумні будуть ся́яти, як світила небозво́ду, а ті, хто
привів багатьох до праведности, немов зорі, навіки
віків. **4** А ти, Даниї́ле, заховай ці слова́, і запечатай цю
книгу аж до ча́су кінця. Багато-хто дослідять її, і так
розмно́житься знання́“. **5** І побачив я, Даниї́л, аж ось
стоять два інші анголі́, — один тут при цьо́му березі
річки, а один там при то́му березі річки. **6** І сказав він
до мужа, одя́гненого в льняну́ одіж, що був над водою
річки: „Коли буде кінець цим дивним реча́м?“ **7** І
почув я того мужа, одя́гненого в льняну́ одіж, що був
над водою річки. І звів він до неба свою прави́цю та
свою ліві́цю, і присягнув вічно Живим: це буде за час,
за часі́ і за пів ча́су, і коли скінчи́ться розбива́ння
сили святого наро́ду, все це спóвниться. **8** А я це
слухав і не розумів. І сказав я: „Мій пане, який цьому
кінець?“ **9** І він сказав: „Иди, Даниї́ле, бо заховані й
запечатані ці слова́ аж до ча́су кінця. **10** Багато-хто
будуть очищені, і вибіля́ться, і будуть перето́плені; і
будуть несправедливі несправедливими, і цьогó не
зрозуміють усі несправедливі, а розумні — зрозуміють.

11 А від часу, коли буде припинена стала жертва, щоб була поставлена гидота спустошення, мине тисяча двісті й дев'ятдесят день. **12** Благословенний той, хто чекає, і досягне до тисячі трьох сотень тридцяти й п'яти день! **13** А ти йди до кінця, і відпочинеш, і встанеш на свою долю під кінець тих днів!“

Осія

1 Слово Господнє, що було до Осії, Беерового сина, за днів Уззійї, Йотама, Ахаза, Єзекії, Юдиних царів, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя. **2** Початок того, що Господь говорив через Осію. І сказав Господь до Осії: „Іди, візьми собі жінку блудливу, і вона породить дітей блуду, бо сильно блудодіє цей Край, відступивши від Господа.“ **3** І він пішов, і взяв Гóмер, дочку Дівлаїма, і вона зачала, і породила йому сина. **4** І сказав Господь до нього: „Назви ім'я йому Їзреел, бо ще трохи, і покараю кров Їзреелу на домі Єгу, і вчиню кінець царству Ізраїлевого дому. **5** І станеться того дня, і Я зламаю Ізраїлевого лука в долині Їзреел“. **6** І зачала вона ще, і породила дочку. І сказав Він йому: „Назви ім'я їй Ло-Рухама, бо більше Я вже не змилюся над Ізраїлевим домом, бо вже більше не прошу Я їм. **7** А над Юдиним домом Я змилюся, і допоможу їм через Господа, їхнього Бога, але не допоможу їм ані луком, ані мечем, ані війною, кіннями чи верхівцями“. **8** І відлучила вона Ло-Рухаму, і зачала знову, і породила сина. **9** А Він сказав: „Назви ім'я йому Ло-Аммі, бо ви не народ Мій, і Я не буду ваш! **10** І буде число Ізраїлевих синів, як морський пісок, що його не можна ані змїряти, ані злічити. І станеться, замість того, що говорить їм: „Ви не народ Мій“, буде їм сказано: „Ви сини Бога Живого“. **11** І будуть зібрані разом сини Юдині та сини Ізраїлеві, і настановлять собі одного голову, і повиходять з землі, бо великий день Їзреелу.

2 Скажіть своїм братам: „Народ Мій“, а своїм сестрам: „Помилована“. **2** Судіться з вашою матір'ю, судіться, бо вона не жінка Моя, а Я не її чоловік, і нехай вона відкине від себе свій блуд, і з-поміж своїх перс свій перелюб, **3** щоб Я не роздягнув її до нага, і не поставив її такою, як у день її народження, і щоб не зробив Я її пустинею, і не обернув її на суху землю, і не забив її спрагою. **4** Над синами ж її Я не змилюся, бо вони сини блуду, **5** бо їхня мати блудлива була, та, що ними була вагітна, сором чинила, бо казала вона: Я підую за своїми полюбовниками, що дають мені хліб мій та воду мою, мою вовну та льон мій, оливу мою та напої мої. **6** Тому то ось Я вкрию твою дорогу тернями, і обгороджу її огорожею, — і стежок своїх не знайде вона. **7** І буде вона гнатися за своїми полюбовниками, але не дожене їх, і буде шукати їх, та не знайде. І скаже вона: Підую я, і вернуся до мого першого чоловіка, бо краще було мені тоді, як тепер. **8** А вона не знає, що то Я давав їй збіжжя, і виноградний сік, і свіжу оливу, і примножив їй срібло та золото, яке вони звернули на Ваала. **9** Тому то заберу назад Своє збіжжя в його часі, а Мій сік виноградний в його умовленому часі, і заберу Свою вовну та Свій льон, що був на покриття її наготі. **10** А тепер відкрию її наготу на очах її коханців, і ніхто не врятує її від Моєї руки. **11** І зроблю кінець усякій радості її, святу її, новомісяччю її, і суботі її, та всякому святковому часові. **12** І спустошу її виноградинка та її фігове дерево, про які вона говорила: „Це мені дар за блудодійство, що

дали́ мені мої полюбо́вники“. А Я оберну́ їх на ліс,
— і їх поже́ре польова́ звірина́! **13** І навіщу́ її за дні
Ваалів, коли вона кадила. І приоздбо́лювалася ти
своєю носо́вою сере́жкою та своїм наші́йником, і
ходила за своїми полюбо́вниками, а Мене забувала,
говорить Госпо́дь. **14** Тому́ то ось Я намо́влю її, і
попрова́джу її до пустині, і буду говорити до серця
її. **15** І дам їй виноградники звідти та долину Ахор
за двері надії, і вона буде там співати, як за днів
своєї мо́лодости, як за дня ви́ходу її з єгипетського
кра́ю. **16** І станеться, того дня — говорить Господь —
ти кликатимеш: „Чолові́че мій“, і не будеш більше
кликати Мене: „Мій ва́але“. **17** І усуну́ іме́на Ваалів з її
уст, і вони не будуть більше зга́дувані своїм і́менем.
18 І складу́ їм заповіта того дня з польово́ю звірино́ю,
і з птаством небесним, та з плазу́ючим по землі, і
лука й меча та війну знищу з землі, і покладу́ їх
безпечно. **19** І заручу́ся з тобою наві́ки, і заручуся з
тобою справедливо́стю, і правосу́ддям, і милістю та
любов'ю. **20** І заручуся з тобою ві́рністю, і ти пізна́єш
Господа. **21** І станеться того дня, Я почую, — говорить
Господь, — почую небо, а воно почує землю, **22** а
земля задоволіть збіжжя, і виноградний сік, і оливу,
а вони задовольня́ть Їзреела. **23** І обсію́ її Собі на
землі, і змилюся над Ло-Рухамою, і скажу до Ло-Амі:
Ти наро́д Мій, а він скаже: Мій Боже!“

3 І сказав Господь мені ще: „Іди, покохай жінку,
кохану прі́ятеlem, але перелю́бну, подібно, як любить
Господь Ізраїлевих синів, а вони звертаються до

інших богів, і кохаються у виноградних коржиках“.

2 І я купив її собі за п'ятнадцять шеклів срібла й хомер ячменю та лєтех ячменю. 3 І сказав я до неї: „Сиди довгі дні в мене, не будь блудлива, і не будь нічия, також і я буду такий до тебе. 4 Бо Ізраїлеві сини будуть сидіти довгі дні без царя та без князя, і без жертви та без камінного стовпа, і без ефода та без домашніх божків. 5 Потому Ізраїлеві сини навєрнуться, і будуть шукати Господа, Бога свого, та царя свого Давида, і за останніх днів з тремтінням обернуться до Господа та до Його добра.

4 Послухайте слова Господнього, Ізраїлеві сини, бо Господь має прю із мешканцями зємними, бо нема на землі ані правди, ні милости, ані богопізнання. 2 Клянуть та неправду говорять, і вбивають та крадуть, і чинять перелюб, поставали насильниками, а кров доторкається крові. 3 Тому то в жалобу земля упаде, і стане нещасним усякий мешканець на ній з польовою звіриною й з птаством небесним, і також морські риби погинуть. 4 Та тільки ніхто хай не свариться, і хай не плямує ніхто! А народ Мій — як суперечник з священиком. 5 І спіткнешся ти вдень, і спіткнеться з тобою й пророк уночі, і знищу Я матір твою! 6 Погине народ Мій за те, що не має знання: тому, що знання ти відкинув, відкину й тебе, щоб не був ти для Мене священиком. А тому, що забув ти Закон свого Бога, забуду синів твоїх й Я! 7 Що більше розмножуються, то більше грішать проти Мене. Їхню славу зміню Я на ганьбу! 8 Вони жертву за прогріх

народу Мого їдять, і до провини його свою душу схиляють. **9** І буде священникові, як і наро́дові, і дорóги його навіщу́ Я на нім, і йому відплачу́ згідно вчинків його. **10** І вони будуть їсти, але не наситяться, чинитимуть блуд, та не розмножаться, бо покинули дбати про Господа. **11** Блуд і вино та сік виноградний володіють їхнім серцем. **12** Нарóд Мій допитується в свого дéрева, і об'являє йому його па́лиця, бо дух блудоді́йства заводить до блу́ду, і вони заблуділи від Бога свого. **13** На верховінах гірських вони жертви приносять, і кадять на взгір'ях під дубом, і тополею та теребі́нтом, бо хороша їхня тінь, — то́му ваші до́чки блудли́вими стали, а ваші неві́стки вчиняють перéлюб. **14** Та не покараю ще ваших дочо́к, що вони блудоді́ють, та ваших неві́сток, що чинять перéлюб, як відходять вони з блудоді́йками і жертви приносять з розпу́сницями. А наро́д без знання́ загибає! **15** Якщо ти блудли́вий, Ізраїлю, нехай Юда не буде прові́нний! І не ходіть до Гі́лгалу, і не приходьте до Бет-Авену, і не присягайте: Як живий Госпо́дь! **16** Бо Ізраїль зробився упéртий, немов та упéрта корова. Та тепер Госпо́дь па́стиме їх, як вівцю́ на приві́ллі! **17** Прилучивсь до бовва́нів Єфрем, — покинь ти його! **18** Збір п'яни́ць звиродні́лих учинився розпу́сним, їхні провідни́ки покохали нечи́стість. **19** Вітер їх похапа́є на кри́ла свої, і вони посоро́мляться же́ртов своїх.

5 Послухайте цього, священники, і почуйте, Ізраїлів до́ме, а ви, царський доме, візьміть до вух, бо вам буде суд, бо ви для Міцпí були па́сткою й сіткою,

розтя́гнутою на Фаво́р. **2** І глі́боко вгру́зли в розпо́сті вони, та Я поплямую́ всіх їх. **3** Я знаю Є́фрема, а Ізраї́ль не схова́ний передо Мною, бо тепер блудо́дїйним, Є́фреме, ти став, занечі́стивсь Ізраї́ль. **4** Не дають їхні вчинки вернутись до Бога, бо дух блудо́дїйства в се́редині їхній, і не відають Господа. **5** І гордість Ізраї́лева засві́дчиться перед обличчям його. А Ізраї́ль й Є́фрем упадуть за провину свою, також Юда із ними впаде́. **6** З своєю отарою та з своєю худо́бою вони Господа пі́дуть шукати, але́ не зна́йдуть, — Він від них відда́лівся. **7** Вони зрадили Господа, бо породили сторонні́х діте́й, — тепер їх поже́ре молоді́к разом із частками їхнього поля. **8** Засурмі́те у рога в Гі́в'ї, сурмо́ю в Ра́мі, закричі́ть у Бет-Аве́ні за тобою, Ве́ніамине! **9** В де́нь карта́ння Є́фрем за спусто́шення стане; помі́ж племена́ми Ізраї́ля Я завідо́мив про певне. **10** Стали зверхники Юди, мов ті, що межу́ перенос́ять, — на них ви́ллю, як воду, Сві́й гні́в! **11** Є́фрем став пригно́блений, су́дом розбитий, бо він намагався ході́ти за марно́тою. **12** І Я буду, як міль, для Є́фрема, і мов та гнилі́зна для дому Юди. **13** І побачив Є́фрем свою хворі́сть, а Юда — свого чиря́ка, і Є́фрем відійшов до Ашшу́ра і послав до царя до великого. Та він ви́лікувати вас не зможе, і не вигої́ть вам чиря́ка! **14** Бо Я — немов лев для Є́фрема, і немов той левчу́к дому Юди. Я, Я розшмату́ю й під́у, — і ніхто не врятує! **15** Під́у, поверну́ся до місця Сво́го, аж поки провину своєї вони не призна́ють, і не стану́ть шукати Мого лица. Та в утиску буду́ть шукати Мене!

6 Ходіть, і вернімось до Господа, бо Він пошматував — і нас вилікує, ударив — і нас перев'яже! **2** Оживить він нас до двох днів, а третього дня нас поставить, — і будемо жити ми перед обличчям Його. **3** І пізнаймо, намагаймось пізнати ми Господа! Міцно поставлений прихід Його, мов зірниці, і Він прийде до нас, немов дощ, немов дощ весняний, що напоює землю. **4** Що, Єфреме, зроблю Я тобі, що зроблю тобі, Юдо? І Бо ваша любов, немов хмара поранку, і мов та роса, що зникає уранці, — **5** тому Я тесав їх пророками, позабивав їх прореченням уст Своїх, і суд Мій, як світло те, вийде. **6** Бо Я милости хочу, а не жертви, і Богопізнання — більше від цілопалень. **7** Вони заповіта Мого порушили, мов той Ада́м, вони там Мене зрадили. **8** Гілеад, місто злочинців, повне кривавих слідів. **9** І як той розбишака чигає, так ватага священиків на дорозі в Сихем — учиняють розбій, бо злочин учиняють вони. **10** У домі Ізраїля бачу жахливе, — там блуд у Єфрема, занечистивсь Ізраїль. **11** Також, Юдо, для тебе жнив́а приготівлені, як Я долю наро́ду Свого поверну́!

7 Коли Я лікую Ізраїля, то виявляю гріх Єфре́мів та зло Самарі́ї, бо роблять вони неправдиве, і зло́дій приходить, грабує на вулиці ба́нда. **2** І не ду́мають в серці своє́му, що Я пам'ятаю про все їхнє зло. тепер їхні вчинки ось їх оточіли і перед обличчям Моїм постав́али. **3** Вони злістю своєю втішають царя, а своїми обма́нами — зве́рхників. **4** Усі вони чинять перелю́б, мов піч, яку пе́кар розпа́лює, що напа́лювати

перестає, як тісто замісить та вкисне воно. **5** У святківний день нашого царя похворіли князі від жару вина, і він простяг до насмішників руку свою. **6** Бо їхнє нутро, як піч, у них палає їхнє серце: всю ніч спить їхній гнів, а на ранок горить, як палючий огонь. **7** Вони всі гарячі, як піч, і суддів своїх пожирають. Усі царі їхні попадали, між ними нікого нема, хто б клікав до Мене. **8** Змішався Єфрем із народами, Єфрем став млинцем, що печеться неперевернений. **9** Його силу чужі пожирають, та про те він не знає, вже й волосья посивіло в нього, а тогó він не знає. **10** І гордість Ізраїля свідчить на нього, і до Господа, Бога свого вони не вертаються, і не шукають Його у всім цім. **11** А Єфрем став, як голуб, — нерозумний, немудрий: закликають в Єгипет, а йдуть в Асирію. **12** Як підуть вони, розтягнó Свою сітку над ними, — стягну їх додолу, мов птаство небесне, — за злобою їхньою Я їх караю. **13** Горе їм, бо від Мене вони відійшли, погуба на них, бо повстали вони проти Мене! Хоч Я викупив їх, та вони проти Мене говорять неправду. **14** І вони в своїм серці не кличуть до Мене, як виють на лóжах своїх, точать сварку за хліб та вино, і відступають від Мене. **15** А Я їх картав, їхні рамена зміцняв, а вони зло на Мене задумують. **16** Вони навертаються, та не до Всевишнього, стали, немов той обманливий лук. Упадуть від меча їхні князі за гордість свого язика, — це їхня наруга в єгипетським краї!

8 Рога до уст своїх, та й засурмі: на дім Божий спадає
неначе орел, бо переступили вони заповіта Мого́, і
на Зако́на Мого повстали. **2** До Мене взивають вони:
„Мій Боже, познали Тебе ми, Ізраїлю!“ **3** Покинув
Ізраїль добро́, — ворог його пожене́! **4** Вони ставлять
царя, але́ не від Мене, вони князя ставлять, але Я не
знаю! Вони з срі́бла свого та із золота свого божків
наробили собі, щоб загинути, — **5** відкинув теля твоє
Я, Самаріє! Мій гнів запали́вся на них, — аж доки не
можуть вони від провини очі́ститись? **6** Бо й воно
від Ізраїля. Зробив його ма́йстер, і воно — то не Бог,
бо теля самарійське на кавалки оберне́ться. **7** А що
вітер вони засівають, то бурю пожнуть, — в них не
буде й коло́сся, а зёрно не видасть муки́, коли ж
видасть, чужі поковта́ють її. **8** Ізраїль проко́втнений,
— став між наро́дами він як та річ, що до неї немає
замі́лування. **9** Бо вони відійшли до Ашшу́ру, як
дикий осел, що са́мітний собі, а Єфрем за любов дає
да́ри любовні. **10** І хоч вони здобува́ють прихі́льників
серед пога́нів, Я їх позбираю тепер, і незаба́ром
вони перестануть помáзувати царя, і князі́в. **11** Бо
же́ртівників був намно́жив Єфрем, щоб грішити, —
на провину йому стали ці же́ртівники! **12** Я можу
йому написати Зако́н Свій хоч тисячу разі́в, — як
чуже порахо́ване буде! **13** Вони ж жертви кохають, —
ріжуть м'ясо й їдять, та Господь не вподо́бує їх. Тепер
Він згадає про їхню прові́ну та їхні гріхі́ покарає,
— вони до Єгипту поверну́ться! **14** Ізраїль забув про
свого Творця та й будує пала́ти, а Юда намно́жив

твердинні міста́, та пошлю́ Я огонь на його́ ці міста́, — і поже́ре він пала́ти його́!

9 Не тішся, Ізраїлю, радістю, як ті наро́ди, бо ти чиниш блуд, відступа́ючи від свого Бога, дар блудоді́йний кохаєш на всіх то́ках збі́жже́вих. **2** Годувати не буде їх тік та чаві́ло, а сік виногра́дний зведе́ їх. **3** Не будуть сидіти в Госпо́дньому Кра́ї вони, і Єфрем до Єгипту поверне́ться, і вони будуть їсти нечисте в Асирії. **4** Господе́ві вина вони лити не бу́дуть, і жертви не бу́дуть приємні Йо́му; це буде для них, немов хлі́б похоро́нний, — усі, що будуть його́ споживати, занечи́стяться, бо їхній хлі́б — для насі́чення їх, — не для дому Госпо́дного. **5** Що зробите ви на день урочи́стий та на день свята Госпо́дного? **6** Бо йдуть ось вони до Асирії, їх збирає Єгипет, Мемфі́с їх ховає, кошто́вність їхнього срі́бла пося́де кропи́ва, будя́ччя по їхніх наме́тах. **7** Прийшли дні наві́щення, прийшли дні запла́ти, — Ізраї́ль пізна́є оце: „Нерозумний пророк цей, шале́ний муж духа“, — за числе́нність прові́н твої́х і велике зне́на́видження! **8** Єфрем — сторож із Богом мої́м, пророк — па́стка птахоло́ва на всіх дорóгах його́, не́на́висть у домі́ Бога його́. **9** Глибо́ко зіпсу́лись вони, як за днів тих Гі́в'ї, Він згадає за їхні про́вини, Він їхні грі́хи покарає! **10** Немов виногра́д на пусти́ні, знайшов Я Ізраї́ля, як фі́гу порáнню на фі́говім дере́ві, Я бачив був ваших батьків на поча́тку його́, та вони до Баал-Пеору прийшли, і себе присвя́тили для Бо́шета, і стали гидото́ю, як полю́блене ними. **11** Єфремова сла́ва,

як птах, відлетить: не буде народження, ані зачаття, ані вагітності. **12** Бо якщо вони вікохають свої діти, то їх повбиваю, так що не буде людини, бо горе їм, як відступлю Я від них. **13** Єфрем, як Я бачу, — для вловів йому подали його власних дітей, і Єфрем поведє своїх власних дітей на заріз... **14** Дай їм, Господи, — що ж Ти даси? — дай їм утробу неплідну та вісохлі груди! **15** Усе їхнє зло у Гілгалі, бо там Я зненавидів їх; за зло їхніх учинків Я вижену їх з Свого дому. Не буду їх більше любити, — всі їхні князі ворохобники! **16** Побитий Єфрем, їхній корень посох, — він плóду не зрóдить. А коли вони зрóдять, то Я повбиваю улюблених їхнього лóна. **17** Відкине їх Бог мій, бо вони неслухняні для Нього були, і будуть вони мандрувати між народами.

10 Ізраїль — буйний виноград, що родить подібне собі. Та за многістю плóду свого він намножує жéртівники, за добрістю краю свого боввáнські стовпí прикрашає. **2** Облúдне їхнє серце, тому винні тепер вони бóдуть, Він їхні жéртівники понíщить пору́йнує стовпí їхні. **3** Бо тепер вони кажуть: Нема в нас царя, бо ми не боялися Господа, а цар щó нам зробить? **4** Говорять порожні слова́, кляну́ться фальші́во, коли́ заповіта склада́ють, і на грядка́х польові́х цвіте їхнє правосúддя, немов той полі́н. **5** За телят Бет-Авену боя́ться мешка́нці Самарі́ї, бо в жалóбі опині́вся через нього наро́д його, а жерц́і будуть плакати над ним, за славу його, що пішла на вигна́ння від нього. **6** Запрова́джений буде і він в Асирі́ю царéві великому

11 Як Ізраїль був хлопцем, Я його покохав, і з Єгипту покликав Я сина Свого. **2** Як часто їх кликав, так вони йшли від Мене, — приносили жертви Ваа́лам, і кадили бовва́нам. **3** Я ж Єфрема ходити навчав, Я їх брав на раме́на Свої, та не знали вони, що Я їх

лікував. **4** Я тягнув їх шнурками, що людям лицюють, шнурками любови, і був Я для них немов ті, що здіймають ярмо з-над їхньої шиї, і Я їх годував. **5** До краю єгипетського він не вернеться, та Ашшур — він буде для нього царем, бо вони не хотіли вернутись до Мене. **6** А містами його грасуватиме меч, і засуви його повиламлює він та й пожере їх за задуми їхні. **7** А народ Мій схильний відпадати від Мене, і хоч кличуть його догори, він не підіймається разом. **8** Як тебе Я, Єфреме, віддам, як відам тебе, о Ізраїлю? Як тебе Я віддам, як Адму, учиню тебе, мов Цевоїм? У Мені перевернулося серце Моє, розпалілася разом і жалість Моя! **9** Не вчиню жару гніву Свого, більше нищити Єфрема не буду, бо Бог Я, а не людина, серед тебе — Святий, і не прийду в люті гніву. **10** За Господом підуть вони, а Він заричить, немов лев, і Він заричить, і від заходу прийдуть в тремтінні сині. **11** Вони прийдуть в тремтінні, як птах із Єгипту, і як голуб із краю Ашшура, і Я посаджу їх по їхніх домах, говорить Господь. **12** Єфрем оточив Мене лжею, лукавством — Ізраїлів дім, а Юда держався ще з Богом і з святими був вірний.

12 Єфрем пасе вітра й женеться за вітром із сходу. Неправду й руїну розмножує він кожного дня, умову складають з Ашшуром, олива ж несеться в Єгипет. **2** Та в Господа з Юдою пря, і Якова Він навістить за путями його, за ділами його йому зверне. **3** Він в утробі тримав за п'яту свого брата, а в силі своїй він боровся із Богом, — **4** і боровся він з Анголом,

— та й переміг. Плакав він, і благав він Його, у Бет-Елі знайшов Він Його, і там з нами говорить. **5** А Господь — Бог Саваот, Його Ймення — Господь. **6** А ти через Бога свого навérнешся, стережи милість та суд, і завжди надійся на Бога свого! **7** Немов Ханаан, — у нього в руці неправдива вага, любить він кривду чинити. **8** І каже Єфрем: Справді я збагатівся, знайшов я маєток собі! У всіх моїх чинах не знайдуть провини мені, що гріхом би була. **9** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, — ще в наметах тебе посаджу, немов за днів свята. **10** І Я говорив до пророків, і видіння розмножив, і через пророків Я притчі казав. **11** Хіба беззаконня лишив Гілеад, і марнотою стались лиш там? У Гілгалі приносили в жертву волів, а їхні жертовники — мов ті купи каміння на борознах пільних. **12** І втік Яків на поле Арама, а Ізраїль за жінку робив, і за жінку отару стеріг. **13** І через пророка Господь із Єгипту Ізраїля вивів, і пророком стерезений був він. **14** Єфрем Господа гірко розгнівав, і тому його вчинки криваві Він лишить на ньому, і поверне йому його сором.

13 Як Єфрем говорив, то тремтіли, — він піднесений був ув Ізраїлі, та через Ваала згрішив і помер. **2** А тепер іще більше грішать, бо зробили собі вони відлива з срібла свого, божків за своєю подобою; робота майстрів усе те, розмовляють із ними вони; ті люди, що жертву приносять, цілують телят. **3** Тому вони стануть, як хмара поранку, і мов та роса, що зникає вранці, немов та полова, що з току виноситься

бурею, і наче із комина дим. **4** А Я — Господь, Бог твій від краю єгипетського, і Бога, крім Мене, не будеш ти знати, і крім Мене немає Спасителя. **5** Я тебе на пустині пізнав, у пересохлому краї. **6** Мали добрі пасовиська й ситі були, наситилися — і загорділось їхнє серце, тому то забули про Мене вони! **7** І став Я для них, немов лев, на дорозі чигаю, немов та панτέρα. **8** Нападú Я на них, немов та ведмедіця, що дітей загубила, і те розірвú, у що серце їхнє замкнене, і їх, як левчúк, пожерú там, шматуватиме їх польовá звірина. **9** Погубив ти себе, о Ізраїлю, бо ти був проти Мене, спасіння свого. **10** Де цар твій тоді? Нехай він допоможе тобі по містáх твоїх усіх! А де сúдді твої, що про них ти сказав: Дай нам царя та князів? **11** Я тобі дав царя в Своїм гніві, і забрав у Своїй рéвності. **12** Провина Єфремова зв'язана, схований прогріх його. **13** Болі, немов породіллі, надійдуть на нього. Не мудрий він син, бо інакше не був би так довго у мáтернім нúтрі. **14** З рук шеолу Я викуплю їх, від смерти їх вибавлю. Де, смерте, жáло твоє? Де, шеóле, твоя перемóга? Жаль сховáється перед очима Моїми! (Sheol h7585) **15** Хоч він дає плід між братами, але прийде вітер зо схóду, вітер Господній, що зійде з пустині, і всóхне його джерелó, і пересóхне кринічка його, — понищить він скарб всіх коштовних речей! **16** Завиніть Самарія, бо стала уперта до Бога свого, — поляжуть вони від меча! Порозбівані будуть їхні діти, вагітні їхні розпóроті будуть!

14 Вернися, Ізраїлю, до Господа, Бога свого, бо спіткнўся ти через провину свою! **2** Візьміть із собою слова, та й зверніться до Господа, до Нього промовте: „Прости́ нам усяку провину, та добре прийми, і ми принесемо у жертву плода́ своїх уст! **3** Ашшу́р не спасе нас, не будемо їздити ми на коні́, і не скажемо вже чи́нові рук наших: боже наш, бо тільки Тобою помилюваний сирота́“. **4** „Ворохо́бність їхню вилікую, доброві́льно любитиму їх, бо Мій гнів відверну́вся від нього. **5** Я буду Ізраїлеві, як роса́, розцвіте́ він, неначе ліле́я, і пустить корі́ння своє, мов Ліван. **6** Розі́йдуться його пагі́нці, і буде його пишнота́, мов олі́вне те дерево, а па́хощ його — мов Ліван. **7** Наве́рнуться ті, що сиділи під ті́нню його́, збі́жжя о́живлять вони й зацвіту́ть, немов той виногра́д, будуть згадки про нього, немов про ліванське вино́. **8** Єфрем, — що йому до бовва́нів іще? Я вислухав вже та побачив його, Я для нього немов кипари́с той зелений: з Мене зна́йдений бу́де твій плід“. **9** Хто мудрий, то це зрозумі́є, розумний — і пізна́є, бо прости́ Господні дорóги, і праведні ходять по них, а грішні спіткну́ться на них!

Йоїл

1 Слово Господнє, що було до Йоїла, Петуїлового сина. **2** „Послухайте це, ви старші, і візьміть до вух, усі мешканці землі: чи бувало такé за днів ваших, або за днів ваших батьків? **3** Оповідайте про це сином вашим, а ваші сини — своїм дітям, а їхні сини — поколінню наступному. **4** „Що лишилось по гусені, — зжерла те все саранá, що ж зосталося по сарані — пожер кóник, а решту по кóнику зжерла червá“. **5** Пробудіться, п'яніці, і плачте й ридайте за виноградним соком усі, хто вина напивається, бо віднятий він від уст ваших! **6** Бо на Край Мій прийшов люд міцний й незчислений, його зуби — як лів'ячі зуби, а паща його — як в левіці. **7** Виноград Мій зробив він спустошенням, Моє ж фігове дерево геть поламав, дощенту його оголів та й покинув, галузки його побілили. **8** Голосі, як та дівчина, веретою оперézана, за нареченим юнацтва свого. **9** Жертва хлібна й жертва лита спинілася в домі Господньому, впали в жалóбу священики, слуги Господні. **10** Опустошене поле, упала в жалóбу земля, бо спустошене збіжжя, вино молоде пересóхло, зів'яла оливка. **11** Засорóмилися рільничі, голосили були виноградарі за пшеницю й ячмінь, бо вігинуло жниво поля. **12** Усох виноград, а фіга зів'яла, гранáтове дерево, й пáльма та яблуня, і повсихáли всі пільні дере́ва, бо Він висушив радість від людських синів. **13** Опережіться веретою, — і ридайте, священики, голосіть, слуги жéртівника, входьте, ночуйте в верéтах, служителі Бога могó, —

бо хлібна жертва і жертва та лита затримана буде від дому вашого Бога! **14** Оголосить святий піст, скличте збори, позбирайте старших, всіх мешканців землі до дому Господа, вашого Бога, і кличте до Господа. **15** Горе дневі тому! Бо близький день Господній, і прийде він від Всемогутнього, мов те спустошення! **16** Чи ж з-перед очей наших не відіймається їжа, з дому нашого Бога веселість та втіха? **17** Покорчилися зёрна під своїми грудями, спорожніли комори, поруйновані клуні, бо висохло збіжжя. **18** Як стогне товар, поголомшені череди, — бо немає їм паші, отари спустошені! **19** До тебе я кличу, о Господи, пожер бо огонь пасовища пустині, а жар попалів усі дерева на полі. **20** Навіть пільна худоба прагне до Тебе, бо водні джерела посохли, огонь же пожёр пасовища пустині!

2 Засурміть на Сіоні в сурму, здійміть крик на святій горі Моїй! Затремтять, всі мешканці землі, бо прийшов день Господній, бо близько вже він, **2** день темноти та темряви, день хмари й імлі! Як несеться досвітня зоря по горах, так народ цей великий й міцний. Такого, як він, не бувало відвіку, і по ньому не буде вже більш аж до літ з роду в рід! **3** Перед ним пожирає огонь, і палахкотить за ним полум'я! Земля перед ним, як еденський садок, а за ним — опустіла пустиня, і рятунку від нього нема! **4** Його вігляд — ніби коні, гарцюють вони, наче ті верхівці! **5** Як гуркіт військових возів, вони скачуть гірськими верхів'ями, як вереск огністого полум'я, що солону жерé, наче потужний народ, що до бою поставлений.

6 Народи тремтять перед ним, всі обличчя поблідли.
7 Як лицарі, мчаться вони, немов вояки вибігають на мур, і кожен своєю дорогою йдуть, і з стежок своїх не позбиваються, — 8 не пхають вони один одного, ходять своєю дорогою битою, а коли на списа упадуть, то не зранияться. 9 По місті хурчать, по мурі біжать, увиходять в домі, через вікна пролазять, як злодій. 10 Трясється земля перед ним, тремтить небо, сонце та місяць темніють, а зорі загублюють сяйво своє. 11 І голос Свій видасть Господь перед військом Своім, бо табір Його величезний, бо міцний виконавець слова Його, бо великий день Господа й вельми страшний, і хто зможе його перенести? 12 Тому то тепер промовляє Господь: Верніться до Мене всім серцем своїм, і постом святим, і плачем та риданням! 13 І деріть своє серце, а не свою одіж, і наверніться до Господа, вашого Бога, бо ласкавий Він та милосердний, довготерпеливий та многомилостивий, і жалкує за зло! 14 Хто знає, чи Він не повернеться та не пожалує, і по Собі не залишить благословення, жертву хлібну та жертву ту литу для Господа, вашого Бога. 15 Засурміть на Сіоні в сурму, оголосіть святий піст, скличте зібрання! 16 Зберіте народ, оголосіть святі збори, старців згромадьте, позбирайте дітей та грудних немовлят, нехай вийде з кімнати своєї також молодий, молоді ж з-під свого накриття! 17 Між притвором та жертівником нехай плачуть священники, слуги Господні, хай молять вони: Змилуйся, Господи, над народом Своім, і не видай на

гáньбу спадку Свого, щоб над ним панували погáни. Нащо будуть казати між наро́дами: Дé їхній Бог? **18** І за́здрісним стане Госпо́дь за Свій край, і зми́лується над наро́дом Своїм“. **19** І Господь відповів і сказав до наро́ду Свого: „Ось Я поси́лаю вам збі́жжя й вино молоде та оливу, і насі́титесь нею, і більше не дам вас на на́ругу наро́дам. **20** А цього́ північного ворога відда́лю Я від вас, і його в край сухий та спусто́шений ви́жену, — його пе́ред до східнього моря, його ж край — до того́ моря за́днього. І вийде злий за́пах його, і підійме́ться смóрід його, бо він лихо велике чинив. **21** Не бійся ти, зе́мле, а ти́шся й радій, — бо велике Господь учинив! **22** Не бійтеся, ти пільна худóбо, бо пустинні пасóвиська зазелені́ють, бо дерево вида́сть свій плід, фіго́вниця та виноград свою́ силу да́дуть. **23** А ви, сіонські сини, радійте та тіште́ся Го́сподом, Богом своїм, бо вам ї́жі Він да́сть на спасі́ння, і найперше зі́шле вам дощу́, дощу́ ра́ннього й пі́знього. **24** І то́ки наповня́ться збі́жжям, чаві́льні ж кадкі́ будуть пере́ливатись вином молодим та оливою. **25** І надолу́жу Я вам за ті роки, що пожéрла була сара́на, коник і черва́ та гусі́нь, Моє в́ійсько велике, що Я поси́лав проти вас. **26** А їсти — ви будете їсти й насі́чуватись, і хвалитимете Ім'я́ Господа, вашого Бога, що з вами на по́див зробив, і посорóмлений більше не буде наро́д Мій наві́ки! **27** І пізна́єте ви, що Я серед Ізраї́ля, і що Я — Господь, Бог ваш, і немає вже іншого, — і посорóмлений більше не буде наро́д Мій наві́ки! **28** І бу́де тому, — ви́ллю Я Ду́ха Свого

на кожне тіло, і пророкуватимуть ваші сині й ваші дочки, а вашим старім будуть снітися сни, юнакі ваші бачити будуть видіння. **29** І також на рабів та невільників за тих днів виллю Духа Свого. **30** І дам Я ознаки на небі й землі, — кров та огонь, та стовп диму. **31** Заміниться сонце на темність, а місяць — на кров перед приходом Господнього дня, великого та страшного! **32** І станеться, — кожен, хто кликати буде Господне Ім'я, той спасеться, бо на Сіонській горі та в Єрусалимі буде спасіння, як Господь говорив, та для тих позostalих, що Господь їх покличе.

3 Бо ось тими днями та часу того, коли долю Юди та Єрусалиму верну, **2** то зберу всі народи, звезу їх у долину Йосафатову, і там буду судитися з ними за народ Мій й спадщину Мою, за Ізраїля, що його розпоробили поміж народами, а Мій край поділили. **3** І за народ Мій вони кидали жереба, і юнака за блудницю давали, а дівчину — за вино продавали, і пили. **4** І що вам до Мене, Тіре й Сидоне, та всі филистимські довкілля? Чи свій чин на Мені надолужите? Може хочете щось учинити Мені, то легко та скоро зверну Я ваш чин вам на голову, **5** що срібло Моє й Моє золото позабирали, а коштовні клейноди Мої в свої храми повносили. **6** А синів Юди та Єрусалиму ви грецьким синам продали, щоб їх віддалити від їхніх границь. **7** Ось Я їх позбуджую з місця того, куди їх продали, — ваш чин поверну вам на голову! **8** І попродаю ваших синів та ваших дочок в руку Юдських синів, а вони віддадуть їх

шев'янам, до люду далекого, бо Господь так сказав. **9** Кличте про це між наро́дами, оголо́сите святу́ю війну, збу́дите лицарство, хай схо́дяться, нехай підійма́ються всі воя́кі. **10** Переку́йте свої лемеші́ на мечі́, а ваші серпи́ на списи́, хай на́віть безси́лий говорить: „Я ли́цар!“ **11** Поспі́шіть і прийді́ть, всі наро́ди з довкі́лля, й збері́ться, — туди, Господи, спу́стиш лицарство Своє. **12** Нехай збу́дяться й зійду́ть наро́ди в долину Йо́сафа́тову, бо сяду́ Я там, щоб суди́ти всі наро́ди з довкі́лля. **13** Пошлі́ть на роботу́ серпа́, бо жні́во дозрі́ло, приходьте, зійді́ть, бо ча́вило напов́нене, кадкн перелива́ються, — бо зло їхнє розмно́жилось! **14** На́товпи, натовпи у ви́рішальній доли́ні, бо близькі́й день Господні́й у ви́рішальній доли́ні. **15** Сонце та міся́ць стемні́ють, а зо́рі загубля́ть свій блиск, **16** і Господь за́гримить із Сіо́ну, та з Єрусали́му Свій го́лос пода́сть, і небо́ й земля́ затремта́ть, та Господь — охоро́на Своєму наро́дові, і твердиня́ синам Ізраї́левим! **17** І пізна́єте ви, що Я — Госпо́дь, Бог ваш, Який пробува́є в Сіоні́, на свя́тій Сво́й горі́. І стане́ться Єрусали́м за святи́ню, і чужі́ вже не бу́дуть ходи́ти по ньо́му. **18** І стане́ться в день той, гори́ буду́ть кропи́ти виногра́довий сі́к, а підгі́рки стоя́тимуть у моло́ці, і всі Ю́дські́ пото́ки водою́ заб'ю́ть, а з до́му Господнього́ вийде́ джерело́, і на́поїть доли́ну Ші́ттім. **19** Єгипет спусто́шенням ста́не, і пусти́нею голою́ ста́не Едо́м за наси́льство синам Ю́ди, за те, що ли́ли́ кров неві́нну у їхньому́ краї́. **20** А Ю́дея́ жити́ буде́ пові́ки, і Єрусали́м — з роду́ в ри́д, **21** і помщу́ за

їхню кров, що за неї Я ще не помстив, і буде Господь
пробувати на Сіоні!“

АМОС

1 Слова Амóса, що був між вівчарями з Текої, які він бачив на Ізраїля за днів Уззійї, Юдиного царя, та за днів Єровоама, Йоашового сина, Ізраїлевого царя, за два роки перед земле трусом. **2** І він проказав: „Загримить із Сіону Госпóдь, і з Єрусали́му Свій голос подасть, і впадуть пасови́ща пастуші в жалóбу та всохне верші́на Карме́лу! **3** Так говорить Госпóдь: За три перéступи Дамáску й за чотири цього не прощó: за те, що вони молотили Гілеáда ціпа́ми залізними. **4** І пошлю Я огонь на дім Хазаїла, — і поже́ре він пала́ти Вен-Гадада. **5** І зламаю засóва Дамаску, і ме́шканця витну з долини Авен, і того, хто держáтиме бе́рло з Бет-Едене, і ара́мський наро́д піде в Кір на вигна́ння, говорить Господь. **6** Так говорить Господь: За три перéступи Аззи й за чотири цього не прощó: що всіх гнали в полóн, щоб віддати Едо́мові. **7** І пошлю́ Я огонь на мур Гази, — і поїсть він пала́ти її. **8** І ме́шканця витну з Ашдо́ду, і берлоде́ржця з Ашкелону, і зверну́ Свою руку на Екрон, — і ви́гинуть рештки филисти́млян, говорить Госпóдь. **9** Так говорить Господь: За три перéступи Тиру й за чотири цього не прощó: за те, що він видав усіх на вигна́ння в Едо́м, і не пам'ятав заповіту братів. **10** І пошлю́ Я огонь на мур Тиру, — і поже́ре він пала́ти його! **11** Так говорить Госпóдь: За три перéступи Едому й за чотири цього не прощó: за те, що мечéм він гнав брата свого, і знищив своє милосéрдя, свій гнів за́вжди стеріг, а лютість свою пильнував повсякча́сно. **12** І пошлю

Я огонь до Темáну і поже́ре він пала́ти Боцрі! **13**
Так говорить Госпо́дь: За три перéступи Аммо́нових
синів й за чотири цього не прощу́: за те, що пороли
гілеа́дських вагітних, щоб поши́рити границі свої! **14**
І огонь запалю́ Я на му́рі Раббі́, — і поже́ре він пала́ти
її́, із криком в день бо́ю, із віхром в день бу́рі. **15** І
пíде їхній цар на вигна́ння, він і князі́ його ра́зом,
говорить Господь.

2 Так говорить Госпо́дь: За три перéступи Моа́ва й за
чотири цього не прощу́: за те, що спалив на вапно́
кості едо́мського царя! **2** І пошлю́ Я огонь на Моава, і
поже́ре він пала́ти Кері́ййоту, і загине Моав серед
га́ласу, серед кри́ку, при голосі ро́га. **3** І витну суддю́
з-серед нього, а з ним позабиваю́ князі́в його всіх,
говорить Господь. **4** Так говорить Госпо́дь: За три
про́ґріхи Юди́ й за чотири цього́ не прощу́: за те, що
повідкида́ли Господній Зако́н, і постано́в Йо́го не
стерегли́, і що на мані́вці їх звели́ їхні лжебо́ги, за
якими пішли́ їхні батькі́. **5** І пошлю́ Я на Юду́ огонь,
— і поже́ре він пала́ти Єрусалиму! **6** Так говорить
Господь: За три перéступи Ізраї́леві́ й за чотири
цього́ не прощу́: за те, що за срі́бло вони продають
справедливого, а за чоботи — вбо́гого! **7** Вони то́пчуть
у зéмному по́росі го́лову бі́дних, а до́рогу сумі́рних
викривлюють. А син й його́ батько́ вчащають до
одні́єї блудниці́, щоб святе Моє́ Іме́ння знева́жити.
8 І вони стелять оді́ж заста́влену, щоб півлежати
при ко́жному же́ртівнику, і п'ють в до́мі Бо́га свого
вино від покáраних. **9** І Я вигубив був з-перед них

Аморéя, що його височíнь, як високий той кедр, і він міцний, як дуб. Та Я плід його знищив згорí, а здóлу — корíння його. **10** А вас Я був вивів із кра́ю єгипетського, і сорок років прова́див пустинею вас, щоб ви край аморéйський успадкува́ли. **11** І пророків Я збу́джував з ваших синів, а з ваших юнців назорéїв. Хіба ж то не так, синóве Ізраїлеві? говорить Госпо́дь. **12** А ви назорéїв по́ли вином, а пророкам наказували й говорили: „Не пророку́йте!“ **13** Отож Я поті́сню на вас, як тисне снопа́ми напóвнений віз, — **14** і згине й в мото́рного вте́ча, і потужний не втримає сили своєї, а лицар свого життя не врятує. **15** І не всто́їть із лука стрілець, і своїми ногами прудкий не втече́, і верхівець не врятує свого життя. **16** І найму́жніший з лицарства нагі́м утече того дня, говорить Госпо́дь.

3 Послухайте сло́ва того́, що Госпо́дь говорив проти вас, синóве Ізраїлеві, на весь оцей рід, що його Я підніс був із кра́ю єгипетського, промовляючи: **2** Тільки вас Я пізнав зо всіх ро́дів землі, тому вас наві́щу за всі ваші провини! **3** Чи йдуть двоє ра́зом, якщо не умóвились? **4** Чи реве́ в лісі лев, як нема йому здóбичі? Чи левчу́к видає голос свій із своєї норі́, якщо він не зловив? **5** Чи впаде́ на землі пташка в сітку, як немає сільця́? Чи підійметься сітка з землі, як нічого не зловить? **6** Чи в місті засурмля́ть у сурму́, а наро́д не тремті́тиме? Чи стане́ться в місті нещастя, що його́ не Госпо́дь допусті́в? **7** Бо не чинить нічо́го Госпо́дь Бог, не віявивши таємні́ці Своєї Сво́ім рабам пророкам. **8** Лев зареве́, — хто того́ не злякається?

Господь Бог заговорить, — хто пророкувати не буде?

9 Розголосить над пала́цами в Ашдо́ді, і над пала́тами в краї́ єгипетському, та й скажіть: Позбирайтеся на гора́х Самарі́ї, і побачте велике збенте́ження в ній, та у́тиск у ній! **10** І правдиво не вміють робити вони, — говорить Господь, — насильство грома́дять та грабу́нок в пала́тах своїх. **11** Тому́ так Господь Бог промовляє: Врог обля́же навколо цієї землі, і скине із тебе він силу твою́, і пограбу́вані будуть пала́ти твої. **12** Так говорить Господь: Як ча́сом рятує пастух з пащі лев'ячої дві колі́ні, або пі́пку вуха, так будуть врято́вані діти Ізраї́леві, що сидять в Самарі́ї в заку́точку ліжка, та на адама́шку постелі. **13** Послухайте ви та й засві́дчіть ув Якововім домі, говорить Господь Бог, Бог Савао́т. **14** Бо в той день, коли Я покараю Ізраї́ля за провини його, то Я покараю за жер́твники Бет-Елу, — і будуть відру́бані роги жер́твника, і на землю попада́ють. **15** І Я розі́б'ю дім зимовий разом з домом літнім, і загінуть домі́ із слонóвої кости, і не стане багато домів, говорить Госпо́дь.

4 Послухайте слова оцього, коро́ви баша́нські, які на горі самарі́йській, що тиснете бідних, торощите вбогих, що своїм хазя́ям ви говорите: „Принеси, і ми бу́демо пити!“ **2** Присягав Господь Бог Своєю святістю, що ось дні наста́ють на вас, і будуть тягти вас гача́ми, а ваших наща́дків — гачка́ми для лóвлення риби! **3** І ви повихо́дите віломами, кожна окремо собі, і кінетесь до Хермо́ну, говорить Госпо́дь. **4** Прийдіть до Бет-

Елу й грішіть, до Гілгалу — примно́жете грішити. І свої жертви прино́сьте щорáнку, на три дні — ваші десятини. **5** І з димом пустіть жертву вдячну квасну́, і сповістіть добровільні дару́нки, розголосіть, бо ви любите так, синóве Ізраїлеві, говорить Господь Бог. **6** І тому́ Я вам дав чистоту́ зубів по всіх ваших міста́х, і брак хліба по всіх ваших місця́х, та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. **7** І Я стримав вам дощ за три місяці перед жнивáми, і дощ посилав на одне місто, а на друге місто не посилав; одна діля́нка була побита дощем, а ділянка, на яку не пустив Я дощу, висихáла. **8** І два-три міста рушали до міста одного́ напитись води, але́ не насичувались, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **9** Я бив вас посу́хою та зеленя́чкою, сарана́ жерла бéзліч ваших садків й виноградників ваших, і ваших фіго́вниць та ваших олив, — та ви не верну́лись до Мене, говорить Господь. **10** Я на вас посилав морови́цю, немов на Єгипет, мечем побивав ваших хлóпців, полóнячи рáзом і ко́ней у вас, підіймав до ніздéр сморід ваших табóрів, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **11** Я вінищив вас, як Содóм та Гомóрру Бог винищив, і ви стали, немов головéшка, з пожа́ру врято́вана, — та ви не вернулись до Мене, говорить Господь. **12** Тому́ то зроблю́ тобі так, о Ізраїлю, а що Я зроблю́ тобі це, приготуйся, Ізраїлю, до зу́стрічі Бога свого́! **13** Бо це Той, що вформóвує гори, і що ство́рює вітра, що лю́дині показує за́дум її, що робить зірні́цю

темнотою, і ступає по згір'ях землі, — Господь Бог Сава́т Йому́ Йме́ння!

5 Послухайте слова цього, що я ним голосі́ння підно́шу за вас, о доме Ізраї́лів! **2** Упала, і більше не встане та ді́ва Ізраї́лева! Вона кинена на свою землю, — немає, хто звів би її! **3** Бо так Господь Бог промовляє: Місто, що вихо́дило тисячею, позоста́вить лиш сотню, а те, що вихо́дило сотнею, позоста́вить десятку для дому Ізраї́ля. **4** Бо так промовляє Госпо́дь до дому Ізраї́левого: Наверні́ться до Мене її живіть! **5** І не зверта́йтеся до Бет-Елу, і до Гі́лгалу не прихо́дьте, а через Беер-Шеву не перехо́дьте, бо на вигна́ння Гі́лгал конче пі́де, і марно́тою стане Бет-Ел. **6** Наверні́ться до Господа, і будете жити, щоб Ві́й не ввійшов, як огонь до Йо́сипового дому, — і буде він же́рти, та не бу́де кому погаси́ти в Бет-Елі, — **7** вони змінюють суд на полі́н, і кидають правду на землю. **8** Той, хто Волосожа́ра й Оріо́на створив, Хто сме́ртну темно́ту зміняє на ра́нок, а день затемняє на ніч, хто прикликує воду морську́ й виливає її на пове́рхню землі, — Господь Йме́ння Йому́! **9** Він наводить погибі́ль на сильного, — і при́йде погибі́ль тверді́ні! **10** Вони ненаві́дять того́, хто у бра́мі картає, і обри́джують тим, хто говорить правдиве. **11** Тому́, що нужде́нного то́пчете ви, і дару́нки збіже́ві берете від нього, що ви набудува́ли будинків із ка́меня те́саного, то сидіти не будете в них; понаса́джували винограду улю́бленого, та не будете пити із нього вина! **12** Бо Я знаю про ваші числе́нні провини і про ваші великі гріхі́: ти́снете

ви справедливого, берете ви підкупа та викривляєте право убогих у брамі. **13** Тому́ то розуміний мовчить цього ча́су, бо це час лихий. **14** Шукайте добра, а не зла, щоб вам жити, і буде із вами Господь, Бог Саваот, так, як кажете ви. **15** Нена́видьте зло й покохайте добро, і правосúддя поставте у брамі, — може змилується Господь, Бог Савао́т над ре́шткою Йо́сипа. **16** Тому так промовляє Господь, Бог Саваот, Вседержітель: На майданах усіх голосіння, на всіх вулицях крики: ой, ой! І покличуть хліборобів на жалобу, і голосільнищ, що вміють плачливі пісні, **17** і стане ридання по всіх виноградниках, бо Я перейду́ серед тебе, говорить Господь! **18** Горе тим, що жадають Господнього дня, — нащо це вам день Господній? Він не світло, а те́мрява! **19** Це так, коли хто утікає від ле́ва, — і ведмідь спотика́є його! І він убігає до дому, і опе́рся своєю рукою об стіну, — аж гадю́ка кусає його... **20** Чи ж не є день Господній темно́та, а не світло, і хіба він не темний, і с́яйва немає у ньому? **21** Знена́видів Я, обри́див Собі ваші свята, і не нюхаю жертов ваших зборів. **22** І коли принесете Мені цілопа́лення та хлібні жер́тви свої, Я Собі не вподо́баю їх, а на мирні жертви ваші із ситих баранів — не погля́ну. **23** Усунь же від Мене пісе́нь своїх гук, і не почую Я ро́коту гу́сел твоїх, **24** і хай течé правосúддя, немов та вода, а справедливість — як сильний поті́к! **25** Чи ж жертви та хлібні прино́си за тих сорок літ на пустині Мені ви прино́сили, доме Ізраїлів? **26** Ви ж носили Сакку́та, свого́ царя, та Кевана, свої

виобра́ження, зорю ваших богів, що собі поробили. 27
Тому́ Я вас вижену геть за Дамаск, говорить Господь,
що Бог Саваот Йому́ Ймення!

6 Горе безпечним на Сіоні, тим, хто надіється на
самарійську гору, тим шляхетним „першого з
народів“, до яких прибуває Ізраїлів дім! 2 Перейдїть
до Калне́ та й побачте, і звідти підїть до Гамату
великого, і зїйдїть до Гату филистимлян! Чи ліпші
вони від цих царств? Чи їхня границя більша за вашу
границю? 3 День нещастя вважаєте ви за далекий,
а час насильства зближаєте! 4 Ви вилежуєтесь на
ложах з слонової кости і вива́люєтесь на постелях
своїх, і їсте баранів із отари та ситих теля́т із обори. 5
Під гу́сла співаєте ви, мов Давид, ви музичні знаряддя
собі видумля́єте. 6 Ви вино попива́єте ча́шами, і
намащу́єтесь до́бірною оли́вою, і над спусто́шенням
Йосипа не вболіва́єте. 7 Тому́ вони підуть тепер
на вигна́ння на чолі полоне́них, і перестане крик
вїпещених. 8 Господь присягнув був Своєю душею,
говорить Господь, Бог Савао́т: Пишно́тою Якова
бриджу, і пала́ти його́ Я нена́виджу, і видам те місто
та все, що є в ньому́. 9 І бу́де, якщодесять лю́да
зоста́нуться в домі одні́му, то й вони повмирають. 10
І його́ візьме родич та й спалить його́, щоб вінести
кости́ із дому, і скаже до того, хто буде в се́редині
дому: „Чи ще є хто з тобою?“ А той відповість: „Вже
немає нікого!“ і скаже той: „Тихше, бо не згадується
Ймення Господа!“ 11 Бо Господь ось накаже, — і ворог
розі́б'є великий той дім на відла́мки, а дім малий —

на тріскі. **12** Чи бігають коні по скелі? Чи хто виоре море худобою? Таж ви суд обернули на гіркість, а плід справедливости — на поліні! **13** Ви марнотою тішитеся та говорите: Хіба ж ми не власною силою набулі собі роги? **14** Бо ось Я поставлю нарід проти вас, доме Ізраїлів, — каже Господь, Бог Саваот, — і вони вас потиснуть ізвідти, де йдуть до Гамату, аж до степового потоку!

7 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Він утворив сарану, коли почала виростати отава, — і ось отава як по сінокоші царському! **2** І сталося, як вона вже пожерла траву на землі, я сказав: Господи, Боже, прости! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **3** І Господь пожалів був про те. „Не станеться це“, промовив Господь. **4** Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось Господь Бог покликав судитись огнем, і пожер той велику безодню, і частку пожер. **5** І сказав я: О, Господи, Боже, спини! Як же Яків устояти може, бо такий він малий? **6** І Господь пожалів був про те. „Не станеться й це!“ сказав Господь Бог! **7** І Він знов учинив, що я бачив таке: Ось на мурі стрімкому стоїть Господь Бог, а в руці Його висок. **8** І промовив до мене Господь: „Що ти бачиш, Амосе?“ А я відказав: „Виска“. І промовив Господь: „Ось Я цього виска покладу посеред народу Мого, Ізраїля, — уже більше йому не прощу! **9** І спустошіють жертівні підгірки Ісакові, і поруїновані будуть святині Ізраїлеві, і Я стану з мечем на дім Єровоамів“. **10** І послав Амація, священник Бет-Елу, до Єровоама, царя Ізраїлевого,

кажучи: „Амос змовлюється на тебе серед Ізраїлевого дому, — не може земля змістити всіх його слів! **11** Бо так говорить Амос: Євровоам помре від меча, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“ **12** І сказав Амація до Амоса: „Ясновідче, іди, утікай собі до Юдиного краю, і їж там хліб, і там пророкуй. **13** А в Бет-Елі вже більше не будеш пророкувати, бо він святиня царя та дім царства“. **14** І відповів Амос і сказав до Амації: „Я не пророк, і не син я пророків, — я пастух та оброблювач диких фігівниць. **15** І взяв мене Господь від отари, і промовив до мене Господь: Іди, пророкуй Моєму народові Ізраїлеві! **16** А тепер послухай Господнього слова: Ти кажеш: Не будеш пророкувати на Ізраїля, і не будеш проповідувати на Ісаків дім. **17** Тому так промовляє Господь: Твоя жінка в місті буде блудлива, і сини твої та дочки твої попадають від меча, а земля твоя буде поділена шнуром, і ти помреш на нечистій землі, а Ізраїль конче піде на вигнання з своєї землі!“

8 Господь Бог учинив, що я бачив таке: Ось кіш доспілих плодів. **2** І сказав Він: „Що бачиш, Амосе?“ А я відказав: „Кіш доспілих плодів“. І промовив до мене Господь: „Доспів кінець Моєму народові Ізраїлеві, — уже більше йому не прощу! **3** І обернуться пісні в палатах на зойк того дня, — говорить Господь Бог: буде трупів багато, — бо ворог на кожному місці накидає їх! **4** Послухайте це, ви, що топчете бідного, і що прагнете вінищити всіх убогих з землі, **5** кажучи: Коли то мине новомісяччя, — щоб нам

збіжжя продати? і субота, — щоб нам відчиніти збіжіві комори! Щоб зменшити ефу, і щоб шекля побільшити, і щоб викривляти обманну вагу, 6 щоб купувати за срібло нужденних, а вбогого за взуття, і попродати послід збіжівий? 7 Господь присягнув славою Якова: Не забуду ніколи усіх їхніх вчинків! 8 Чи не затрясється від цього земля, і всі мешканці її не впадуть у жалобу? Вся вона захвилюється, мов та Ріка, і бурхливо поплине й обнізиться знов, немов річка Єгипту. 9 І станеться в день той, — говорить Господь Бог, — і вчиню захід сонця опівдні, і для землі серед світлого дня воно стемніє. 10 І оберну ваші свята в жалобу, а всі ваші пісні — в голосіння, і на всі стегна спроваджу верету, а на всякую голову лісину, і вчиню це, немов та жалоба по одинакові, кінець же отого, — немов гіркий день! 11 Ось дні настають, — говорить Господь Бог, — і голод пошлю Я на землю, — не голод на хліб, і не спрагу на воду, але спрагу почути Господні слова! 12 І будуть ходити від моря до моря, і з півночі до сходу блукатимуть, щоб знайти слово Господа, — та не знайдуть його! 13 Того дня будуть мліти від спраги вродливі дівчата та хлопці, 14 що клянуться гріхом самарійським та кажуть: Як живий твій Бог, Дане, і як жива дорога до Беер-Шеви! Та вони всі попадають, і більше не встануть

9 Я бачив Господа, що стояв над жертовником, і Він сказав: Удар но по маковиці цих воріт, щоб затряслися пороги, і порозбивай їх на всіх їхніх головах, а їхній останок заб'ю Я мечем. Не втече їм втікач, і гонець

не врятується в них! **2** Якщо б закопались вони до шеолу, то й звідти рука Моя їх заберé, і якщо б піднялися на небо, то й звідти їх скіну! (Sheol h7585)

3 А якщо б поховались вони на верховині Кармелу, — звідти вишукаю й заберу́ їх, а якщо на дні моря вони поховáються з-перед очей Моїх, то й там Я гадюці звелю́, — і вона їх покусáє! **4** А якщо вони підуть в полон перед своїми ворогами, то й там накажу́ Я мечéві — і він їх повбиває, і на них Я зверну́ Своє око на зло, а не на добре. **5** Бо коли Господь Бог Саваот доторкнётся землі, то розта́не вона, і в жалобу впадуть всі мешканці її. І вся вона вийде, немов та Ріка́, і мов річка Єгипту обнізиться. **6** Він буде на небі черто́ги Свої, а Свій небозвід закла́в над землею, воду морську Він кличе, і виливає її на пове́рхню землі, — Господь Йому́ Йме́ння! **7** Хіба ж ви, Ізраїлеві сини, Мені не такі, як сини етіоплян? говорить Господь. Хіба ж не Ізраїля вивів Я з кра́ю єгипетського, а филистимлян з Кафтóру, а Ара́ма із Кіру? **8** Ось очі Господа Бога на грішне це царство, — і з пове́рхні землі його вигублю, та вигублюючи, не погублю́ дому Якового, говорить Господь. **9** Бо ось Я звелів, і серед наро́дів усіх пересію Ізраїлів дім, як пересівається ре́шетом, — і жодне зерéнце на землю не віпаде! **10** Упадуть усі грішні наро́ду Мого від меча, що говорять: Не досягне до нас і не стріне оцé нас нещастя! **11** Того дня Я поставлю упáлу Давидову скінію і проломи в ній загороджу́, і поставлю руїни його́, і відбудую його́, як за днів старода́вніх, **12**

щоб решту Едóму посіли вони, і всі ті нарóди, що в них клікалося Моє Йме́ння, говорить Господь, Який чинить оце. **13** Ось дні настають, говорить Господь, і ора́ч із женце́м зустрíнеться, а топта́ч винограду — із сіяче́м, і го́ри закра́пають виногра́довим соком, а всі взгі́р'я добром потечу́ть. **14** І долю наро́ду Свого, Ізраїля, Я поверну́, і побудую міста́ попусто́шені, і ося́дуть вони, і заса́дять вони виноградники, й питимуть їхнє вино, і порозвóдять садкі́, і будуть їсти їхній óвоч. **15** І Я посаджу́ їх на їхній землі, і не бу́дуть їх більш виривати з своєї землі, яку Я їм дав, говорить Господь, Бог твій!“

Овдій

1 Видіння Овдія. Так сказав Господь Бог на Едому: „Почули ми вістку від Господа, і посланий був між народів посол, щоб сказати: Уставайте, і станьмо на нього до бою! **2** Оце Я маю тебе дав між народи, ти дуже погорджений. **3** Гордість серця твого обманяла тебе, який перебуваєш по щілинах скельних, у високім сидінні своїм, що говориш у серці своєму: Хто кине на землю мене? **4** Якщо б ти піднісся, немов той орел, і якщо б ти кубло своє склав поміж зорями, — то й звідти Я скину тебе, промовляє Господь! **5** Чи ж до тебе злодії приходили, чи нічні ті грабіжники, — такий ти понижений! — чи ж вони не накрали б собі скільки треба? Якщо б до тебе прийшли збирачі винограду, чи ж вони не лишили б хоч вибірків? **6** Як Ісав перешуканий, як криівки його переглянені! **7** Аж до границі прогнали тебе, обманять тебе твої всі союзники, переможуть тебе твої приятелі! Ті, що хліб твій їдять, пастку розставляють на тебе, — нема в тому розуму! **8** Чи ж не станеться це того дня, — промовляє Господь, — і вигублю Я мудреців із Едому, а розум з гори Ісавової? **9** І настрашене буде лицарство твоє, о Темане, щоб був витятий кожен з Ісава убійством. **10** Через насилля на Якова на брата твого сором покриє тебе, і ти витятий будеш навіки. **11** Того дня, коли став ти навпроти, того дня, як чужі полонили були його військо, і коли чужинці в його брами ввійшли і жереба кидали про Єрусалим, то й ти був, як один з них! **12** І тому не дивися на день

свого брата, на день лиха його, і не тішся з Юдиних синів у день їхньої згуби, і не розкривай своїх уст у день утиску. **13** І не входи ти до брами народу Мого у день лиха його, і не приглядайся до зла його й ти в день нещастя його, і не простягайте своєї руки до багатства його в день нещастя його! **14** І на роздоріжжі не стій, щоб витинати його втікачів, і в день утиску не видавай його решток! **15** Бо близький день Господній над усіма народами, — як зробив ти, то так і тобі буде зроблено: вернеться на твою голову чин твій! **16** Бо як ви пили на святій Моїй горі, так народи усі завжди питимуть! І будуть пити вони, і будуть хлестати, і стануть вони, немов їх не було. **17** А на Сіонській горі буде спасіння, і буде святою вона, і спадки свої вже посіде дім Яковів. **18** І дім Якова стане огнем, і дім Йосипа — полум'ям, а дім Ісава — соломою, — і будуть палати вони проти них, і їх пожеруть, і останку не буде із дому Ісава, бо Господь це сказав. **19** І посядуть південні Ісавову гору, а мешканці долин — филистимлян, і посядуть Єфремове поле та поле самарійське, а Венямін — Гілеад. **20** А полонені війська Ізраїлевих синів заволодіють тим, що хананейське аж до Цорфату, а єрусалимські вигнанці в неволі, що в Сефараді, посядуть міста полудневі. **21** І спасітелі прийдуть на гору Сіон, щоб гору Ісава судити, — і царство Господнє настане!

Йона

1 І було слово Господнє до Йόни, Аміттаєвого сина, таке: **2** „Устань, іди до Ніневїї, великого міста, і проповідуй проти нього, бо їхнє зло прийшло перед лице Моє“. **3** І встав Йόна, щоб утекти до Таршішу з-перед Господнього лица. І зійшов він до Яфи, і знайшов корабля, що йшов до Таршішу, і дав заплату його, і ввійшов у нього, щоб відплисти з ними до Таршішу з-перед Господнього лица. **4** А Госпōдь кинув сильного вітра на море, — і знялāся на морі велика буря, і вже думали, що корабель буде розбитий. **5** І налякалися морякі, і кликали кожен до своїх богів, і викидали ті речі, що були на кораблі, до моря, щоб полегшити себе. А Йόна зійшов до споду корабля, і ліг, і заснув. **6** І приступив до нього керівник корабля, та й сказав йому: „Чого ти спиш? Уставай, заклич до свого Бога, — може згадає цей Бог про нас, і ми не згинемо“. **7** І сказали вони один до óдного: „Ідіть, і киньмо жеребкі, та й пізнаємо, через кóго нам оце лихо“. І кинули вони жеребкі, — і впав жеребóк на Йόну. **8** І сказали до нього: „Об'яви ж нам, через щó нам це лихо? Яке твоє зайняття, і звідки ти йдеш? Який твій край, і з якого ти народу?“ **9** І сказав він до них: „Я єврэй, і боюся я Гóспода, Небесного Бога, що вчинив море та суходіл“. **10** І налякалися ті люди великим страхом, і сказали до нього: „Щó це ти наробив?“ Бо ці люди довідалися, що він утікає з-перед Господнього лица, бо він це їм об'явив. **11** І вони сказали до нього: „Щó ми зробимо тобі, щоб

утихомірилось море, щоб не заливало нас?“Бо море бушувало все більше. **12** І сказав він до них: „Візьміть мене, і киньте мене до моря, і втихоміряться море перед вами; бо я знаю, що через мене оця велика буря на вас“. **13** І міцно греблі ці люди, щоб дістатися до суходόлу, та не могли, бо море бушувало все більш проти них. **14** І вони клікнули до Господа та й сказали: „О Господи, нехай же не згинемо ми за душу цього чоловіка, і не давай на нас неповінної крові, бо Ти, Господи, чиниш, як бажаєш!“ **15** І підняли вони Йону, і кинули його до моря, — і спинілося море від своєї лютости. **16** І налякалися ці люди Господа великим страхом, і принόсили Господéві жертви, і складали обітниці. **17** І призначив Госпóдь велику рибу, щоб вона проковтнула Йону. І був Йона в серéдині цієї риби три дні та три ночі.

2 І молився Йона до Господа, Бога свого, з утроби тієї риби, **2** та й казав: „Я клікав з нещастя свого до Господа, — і відповідь дав Він мені, із нóтра шеолу кричав я, — і почув Ти мій голос! (Sheol h7585) **3** І Ти кинув мене в глибочінь, у серце моря, і потік оточив був мене. Усі хвилі Твої та бурóни Твої надо мною пройшли. **4** І сказав я: Я вигнаний з-перед очей Твоїх, протé ще побачу я храм Твій святий. **5** Вода аж по душу мене обгорнула, безóдня мене оточила, очерét обвиває кругóm мою гóлову! **6** Я зійшов аж до спóду гори, а земля — її зáсуви стали за мною навіки! Та підіймеш із ями життя моє, Господи, Боже Ти мій! **7** Як у мені омлівала душа моя, Господа я спогада́в, — і

молитва моя ця до Тебе долинула, до храму святого Твого! **8** Ті, що тримаються марних божків, — свого Милосердного кидають. **9** А я голосною подякою принесу Тобі жертву, про що присягав я, те виконаю. Спасіння — у Господа!“ **10** І Господь звелів рибі, — і вона викинула Йону на суходіл.

3 І було Господнє слово до Йони вдруге таке: **2** „Устань, іди до Ніневії, великого міста, і проповідуй на нього те слово, що Я говорив був тобі!“ **3** І Йона встав, і пішов до Ніневії за Господнім словом. А Ніневія була місто велике-превелике, на три дні ході. **4** І зачав Йона ходити по місті, — на один день ходи, — і проповідував і казав: „Ще сорок день, — і Ніневія буде зруйнована!“ **5** І ніневітяни ввірували в Бога, і оголосили піст, і позодягали верети, від найбільшого з них аж до найменшого. **6** І дійшло це слово до царя Ніневії, і він устав зо свого трону, і скинув плащ свого з себе, і покрився веретою, та й сів на попелі. **7** І він звелів клікнути й сказати в Ніневії з наказу царя та його вельмож, говорячи: „Нехай не покуштують нічого ані людина, ані худоба, худоба велика чи худоба дрібна, нехай вони не пасуться, і нехай не п'ють води! **8** І нехай покриваються веретами та людина й та худоба, і нехай сильно клічуть до Бога, і нехай кожен зверне з своєї дороги та від насильства, що в їхніх руках. **9** Хто знає, може Бог обернеться й пожалує, і відвернеться з жару гніву Свого, — і ми не погинемо!“ **10** І побачив Бог їхні вчинки, що звернули

зо своєї злої дороги, і пожалував Бог щодо того лиха, про яке говорив, що їм учинить, і не вчинив.

4 І було це для Йони на доса́ду, досаду велику, і він запали́вся. **2** І молився він до Господа та й казав: „О Господи, чи ж не це моє слово, поки я ще був на своїй землі? Тому́ я перед тим утік до Таршішу, бо я знав, що Ти Бог милосі́вий та милосердий, довготерпелі́вий та многомилосі́вий, і Ти жалку́єш за зло. **3** А тепер, Господи, візьми мою душу від мене, бо краще мені смерть від мого́ життя!“ **4** А Господь відказав: „Чи слушно ти запали́вся?“ **5** І вийшов Йона з міста, і сів від сходу міста, і поставив собі там куреня́, і сів під ним у тіні, аж поки побачить, що́ буде в місті. **6** І ві́ростив Бог рици́нового куща, і він вигнався понад Йону, щоб бути тінню над його головою, щоб урятувати його від його́ доса́ди. І втішився Йона від цього рици́нового куща́ великою радістю. **7** А при сході зірні́ці другого дня призначив Бог червяка́, і він підточив рици́нового куща́, і той усох. **8** І сталося, як сонце зійшло, то призначив Бог східнього гарячого вітра, — і вдарило сонце на Йо́нину го́лову, — і він зомлів. І він жадав, щоб йому померти, і казав: „Краще мені смерть від мого́ життя!“ **9** І промовив Бог до Йони: „Чи слушно запали́вся ти за рици́новий кущ?“ А той відказав: „Дуже розлю́тився я, — аж на смерть!“ **10** І сказав Госпо́дь: „Ти змилювався над рици́новим кущем, над яким не трудився, і не плéкав його, який виріс за одну ніч, і за одну ніч згинув. **11** А Я не змилювався б над Ніневією, — цим великим містом,

що в ньому більше дванадцяті десятисячок люда, які
не вміють розрізняти правиці своєї від своєї лівиці,
та численна худоба?”

Михей

1 Слово Господнє, що було до морешетського Михе́я за днів Йотама, Ахаза та Єзекії, Юдиних царів, яке він бачив на Самарію та Єрусалим. **2** „Почуйте оце, всі наро́ди, послухай, ти земле та все, що на ній! і хай буде за свідка на вас Господь Бог, Господь з храму святого Свого́! **3** Бо Господь ось виходить із місця Свого́, і Він сходить і ступає по висотах землі. **4** І топляться гори під Ним, і та́нуть доли́ни, мов віск від огню́, мов ті во́ди, що ллються з узбіччя. **5** Усе це за прові́нення Якова, за гріхі́ дому Ізраї́ля. Хто прові́нення Якова, — чи ж не Самарія? А хто гріх дому Юдиного, — чи ж не Єрусали́м? **6** І зроблю́ Самарію руїною в полі, за місце садити виноград, і повикида́ю в долину ка́міння її, і відкрию́ осно́ви її. **7** І пото́вчені будуть усі її ідоли, всі ж дару́нки її за розпусту по́палені бу́дуть в огні, і всіх бовва́нів її Я віддам на спусто́шення. Бо зібрала вона від дару́нків за блуд, і на подару́нки за блуд це поверне́ться. **8** Над оцим голосі́тиму я та рида́тиму, ходитиму бо́сий й нагі́й, заво́дити буду, немов ті шака́ли, і буду тужі́ти, як стру́сі! **9** Бо рани її неvigойні, бо це аж до Юди прийшло, воно досягло́ аж до брами наро́ду Мого, аж до Єрусалиму. **10** Цього не оголо́шуйте в Га́ті, і плакати — не плачте, качайтесь по по́росі в Бет-Леафрі. **11** Переходь собі ти, о мешка́нко Шафі́ру, нага́, осоро́млена, — вже бо не вийде мешка́нка Цаанану, голосі́ння Бет-Гаецелу не дасть вам спині́тися в ньому. **12** Бо мешка́нка Мароту чекала добра, та до єрусалимської брами зійшло

оце лихо від Господа. **13** Запряжи баскі коні до воза, мешканко Лахішу! Ти початок гріха для сіонської доньки, бо знайшлись серед тебе провини Ізраїлеві, **14** тому то даси розводів листи на Морешет-Гат. Доми Ахзіва — омана для Ізраїлевих царів. **15** Спроваджу тобі те спадкоємця Я, о мешканко Мареші, — Аж по Адуллам прийде слава Ізраїля. **16** Зроби собі лисину та острижися за синів своїх любих, пошир свою лисину, мов ув орла, бо пішли на вигнання від тебе вони!

2 Горе тим, що задумують кривду і на ложах своїх учиняють лихе! За світла поранку виконують це, бо їхня рука має силу. **2** Якщо піль жадають, то грабують вони, а домів — то хапають. І вони переслідують мужа та дома його, і чоловіка й спадки його. **3** Тому так промовляє Господь: Ось Я замишляю на цей рід лихє, що ший своїх з нього не визволите, і ходити не будете гордо, бо це час лихий. **4** Того дня проголосять на вас приповідку, і співатимуть пісню жалобну, говорячи: „Сталось! До пня опустошені ми, уділ народу мого змінився, — як це діткнуло мене! Наше поле поділене буде чужинцями, **5** тому в тебе не буде нікого, хто кидав би шнура мірничого, як жеребка на Господнім зібранні. **6** „Не проповідуйте, та вони проповідують! Хай нам не проповідують, — не досягне нас ганьба“. **7** О ти, що звешся „Яковів дім“, — чи змалів Дух Господній? Чи ці чини Його? Хіба добре не роблять слова Мої тому, хто ходить правдиво? **8** Ще вчора були ви народом Моїм, тепер же стаєте

за ворога, з одежі верхньої плащá ви стягаєте з тих, хто проходить безпечно, як здóбич війни. **9** Жінок Мого наро́ду — з приємного дому ї́ї виганяєте ко́жну, з дітей славу Мою ви берете навіки. **10** Устаньте й ідіть, бо тут не спочи́нок, — це за занечи́щення ваше, що загла́ду для вас принесé, виріша́льну загла́ду. **11** Коли б чоловік, який ходить за вітром, і брехню набрехав, говорячи: Буду тобі проповідувати про вино та про на́пій п'янкій, то був би він лю́бим пророком о́цьому наро́дові. **12** Неві́дмінно зберу́ тебе всього, о Якове, неві́дмінно згрома́джу останок Ізраї́лів, — ра́зом поставлю його, як отару в Боцр́і, як ту че́реду на пасови́щі, — і будуть гомоні́ти вони від много́ людства! **13** Перед ними вилáмувач пі́де, вони продеру́ться та браму перéйдуть і вийдуть із неї. І пі́де їхній цар перед ними, а Госпо́дь — на чолі́ їх!

3 А я відказав: Послухайте ж, го́лови Якова та начальники́ дому Ізраї́ля, — чи ж не ва́м знати право? **2** Добро ви нена́видите та кохаєте зло, шкі́ру їхню здираєте з них, а їхнє ті́ло — з косте́й їхніх. **3** Ви оста́нок наро́ду Мого ї́сте та стягаєте з них їхню шкі́ру, а їхні кості ламаєте, і сі́чете, немов до горня́ти, і мов м'ясо в котел. **4** Вони тоді клі́кати будуть до Господа, та Він відпові́ді їм не дасть, і захова́є обличчя Своє того ча́су від них, коли будуть робити лихі свої вчинки. **5** Так говорить Госпо́дь на пророків, що вводять наро́д Мій у блуд, що зубами свої́ми гризу́ть та поклі́кують: „Мир!“ А на то́го, хто їм не дає що до рота, на ньóго святую́ війну оголо́шують. **6** Тому буде

вам ніч, щоб не стало видіння, і стёмніє вам, щоб не чарувáти. І над тими пророками сонце закóтиться, і над ними потёмніє день. **7** І посорóмлені будуть такі прозорлівці, і будуть застїджені чарівники, і всі вони свої ўста закриють, бо не буде їм Божої відповіді. **8** А я повний сили й Госпóднього Духа, і правди й відваги, щоб представити Якову прóгрїх його, а Ізраїлеві — його грїх. **9** Почуйте ж це, гóлови дому Якового та начальники дому Ізраїля, які нéхтують справедливість, а все прóсте викрївлюють, **10** вони кров'ю будують Сїона, а кривдою — Єрусали́ма. **11** Його гóлови судять за хабарá, і навчають за плату його ті священники, і за срібло воро́жать пророки його́, хоч на Господа вони опира́ються, кажучи: „Хіба не Господь серед нас? Зло не прїйде на нас!“ **12** О так, — через вас Сїон буде на поле за́браний, а Єрусалим на руїни обернеться, а горá храмовá стане взгір'ями лісу.

4 Та б́уде наприкінці днів, гора дому Господнього міцно поста́влена буде вершіною гір, і підн́есена буде вона понад узгір'я, і будуть наро́ди до неї пливсті́. **2** І підуть числénні наро́ди та й скажуть: Ходімо, і вїйдім на гóру Господню та до дому Якового, і Він б́уде навчати дорі́г Своїх нас, і ми б́удемо ходити стежкáми Його. Бо вїйде Закóн із Сїону, а слово Господнє — із Єрусалиму. **3** І Він буде судити числénні племéна, і розс́уджувати буде народи міцні аж у далечині́. І вони переку́ють мечі свої на лемеші́, а спіси свої — на серпі́. Не підї́йме меча наро́д на наро́д, і більше не

б́удуть навчатись війни! **4** І буде кожен сидіти під своїм виноградником, і під своєю фі́гівницею, і не б́уде того, хто б страши́в, бо уста Господа Сава́ота оц́е прорекли. **5** Усі́ бо наро́ди ходитимуть кожен ім'я́м свого бога, а ми б́удем ходити Ім'я́м Господа, нашого Бога, на віки вікі́в! **6** Того дня — промовляє Госпа́дь — позбираю кульга́ве й згрома́джу розі́гнане, і те, що на нього́ навів коли́ лихо. **7** І зроблю́ Я кульга́ве останком, а відда́лене — поту́жним наро́дом, і зацарює над ними Госпа́дь на Сіонській горі́ відтепе́р й аж наві́ки! **8** А ти, башто́ Чері́дна, підгі́рку Сіонської́ до́ньки, при́йде до тебе і ді́йде старе́ панува́ння, царюва́ння для до́нечки Єрусалиму. **9** Тепер на́що зді́ймаєш ти о́крик? Чи в тебе́ немає́ царя? Чи ж загинув твій радник, що ти ко́рчишся, мов породі́лля? **10** Війся́ та ко́рчя, о до́чко Сіону, немов породі́лля, бо тепер вийдеш із міста́ та перебува́тимеш у полі, і при́йдеш аж до Вавилону. Та будеш ти там урято́вана, там Госпа́дь тебе́ ві́купить з рук твої́х ворогі́в! **11** А зараз зібра́лись на тебе́ числе́нні наро́ди, говорячи: Нехай він знева́жений б́уде, і нехай наше око́ побачить нещастя́ Сіону! **12** Та не знають вони́ Господні́х думо́к, і не розуміють поради́ Його́, бо Він їх позбира́в, як до клуні́ сно́пі. **13** Ставай та молоти, до́чко Сіону, бо Я ріг твій залізом учиню́, а ко́пита твої́ вчиню́ міддю, і ти розпоро́шиш числе́нні наро́ди та вчи́ниш закляття́м для Господа несправедливий їхній зиск, а їхнє багатство́ — Влади́ці всієї́ землі́.

5 І згромаджуйсь тепер, дочко тóвпищ! Обло́гу вчинили на нас, трости́ною б'ють по щоці Ізраїлевого суддю́... **2** А ти, Віфлеєме-Єфра́те, хоч малий ти у тисячах Юди, — із тебе Мені вийде Той, що бу́де Владика в Ізраїлі, і відда́вна поста́ння Його, від днів вікові́чних. **3** Тому́ Він їх видасть до ча́су, аж поки ота не породить, що має родити, а останок братів Його ве́рнеться до Ізраїлевих синів. **4** І стане, і буде Він па́сти Господньою силою, вели́чністю Йме́ння Господа Бога Свого́. І осядуть вони, бо Він стане великий тепер аж до кінців землі! **5** І Він буде миром. Як при́йде до нашого краю Ашшу́р, і буде топта́тись по наших пала́тах, то поставимо на нього сім па́стирів та во́сьмеро лю́дських княжа́т. **6** І вони будуть па́сти мечем край Ашшу́ра, край же Німро́да — у воро́тях його. Та Він від Ашшу́ра врятує, як той при́йде в наш край, і коли буде топтатись по наших границях. **7** І Яковів за́лишок буде посéред числе́нних наро́дів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і він наді́ї не кла́стиме на чоловіка, і не буде наді́ї склада́ти на лю́дських синів. **8** І Яковів за́лишок буде між лю́дами, серед числе́нних наро́дів, як лев між лісно́ю худобо́ю, як левчу́к між ота́рами ове́ць, — що як він перехо́дить, то то́пче й шматує, і немає ніко́го, хто б зміг урятувати. **9** Хай зведе́ться рука твоя на твоїх ненаві́сників, і хай всі вороги твої ві́тяті бу́дуть! **10** І станеться в день той, говорить Госпо́дь, — і ві́тну Я ко́ні твої з-серед тебе, і колесні́ці твої повигу́люю. **11** І пони́щу міста́ твого кра́ю, і всі тверді́ні твої

порозвалюю. **12** І повипóлюю чáри з твоєї руки, і ворожб́итів у тебе не б́уде. **13** І понищу бовва́ни твої та жертóвні стовп́и твої з-посеред тебе, і ти ч́инові рук своїх б́ільше не б́удеш вклоня́тися. **14** І повитина́ю дере́ва жертóвні твої з-серед тебе, і міста́ твої вигублю. **15** І в гніві та в лю́тості по́мсту вчиню́ над наро́дами, що Мене не послу́хались!

6 Послухайте, що промовляє Господь: Устань, сперечáйся перед го́рами, і хай узѓір'я почують тв́ій голос! **2** Послухайте, гори, Господнього су́ду, і візьміть до вух, ви, основи землі, бо в Господа пря́ із народом Сво́ім, і з Ізраї́лем буде судитися Він! **3** „Наро́де ти Мій, що́ тобі Я зробив і чим мучив тебе, — свідчи на Ме́не! **4** Бо Я з кра́ю єгипетського тебе виві́в, і тебе викупив з дому рабів, і перед тобою послав Я Мойсе́я, Ааро́на та Марі́ям. **5** Мій наро́де, згадай, що Бала́ак, цар моавський, задумува́в був, і що йому відпові́в Валаа́м, син Бео́рів, від Ші́ттїму аж по Гі́лгал, щоб пізнати тобі справе́дливості Господа“. **6** „З чим під́у перед Господа, схилю́сь перед Богом Високо́сти? Чи під́у перед Нього з цілопа́леннями, з рі́чними теля́тами? **7** Чи Господь уподо́бає тисячі́ барані́в, десятиті́сячки потоків оливи? Чи дам за св́ій грі́х свого пе́рвенця, плі́д утроби моє́ї за грі́х моє́ї душі?“ **8** „Було тобі ві́явлено, о лю́діно, що́ добре, і чо́го пожада́є від тебе Госпо́дь, — нічо́го, а тільки чині́ти правосу́ддя, і милосе́рдя любити, і з тво́ім Богом ході́ти сумі́рно“. **9** Голос Господні́й клі́че до міста́, — а хто мудрий, бої́ться той йме́ння Твого:

„Послухайте жезла й Того, Хто призначив його: **10** Чи є ще у домі безбожного коштовності несправедливі, та неповна й неправна ефа? **11** Чи Я всправедливлю вагу неправдіву, і калітку з важками обманними? **12** Що повні насильства його багачі, мешканці ж його говорили неправду, а їхній язик в їхніх устах — омана, **13** то теж бити зачну Я тебе, спустошити тебе за гріхи твої. **14** Будеш ти їсти, але не наситишся, і буде голод у нутрі твоїм, і станеш ховати, але не врятуєш, а що ти врятуєш — мечеві віддам. **15** Ти сіяти будеш, але не пожнеш, ти будеш оливку топтати, та не будеш маститись оливою, і молодий виноград, та вина ти не питимеш! **16** Бо ще переховуються всі устави Омрі та всі вчинки дому Ахава, і за їхніми радами ходите ви, тому то Я видам тебе на спустошення, і на посміх — мешканців його, і ви ганьбу народу Мого понесете!

7 Горе мені, бо я став, мов недобірки літні, як залишки по винобранні; нема грона на їжу, немає дospelої фіги, якої жадає душа моя! **2** Згинув побожний з землі, і нема поміж людьми правдивого. Вони всі чатують на кров, один одного ловлять у сітку. **3** Наставлені руки на зло, щоб вправно чинити його, начальник жадає дарунків, суддя ж судить за плату, а великий говорить жадання своєї душі, і викривлюють все. **4** Найліпший із них — як будяк, найправдивіший — гірший від терену. Настає день Твоїх сторожів, Твоїх відвідин, — тепер буде збентеження їхнє! **5** І друзі не довіряйте, не надійтесь на приятеля, від тієї, що при лоні твоєму лежить, пильнуй двері уст своїх! **6** Бо гордує син

ба́тьком своїм, дочка́ повстає проти не́ньки своєї, неві́стка — проти свекру́хи своєї, вороги чоловіку — дома́шні його́! **7** А я виглядаю на Господа, надіюсь на Бога спасіння мого, — Бог мій почує мене́! **8** Не тішся, моя супро́тивнице, з мене́, — хоч я впала, Сіонська дочка́, проте вста́ну, хоч сиджу́ в темно́ті, та Господь мені сві́тло! **9** Буду знóсити я гнів Господній, бо згрішила Йо́му, аж по́ки не вирішить справи моєї́, та су́ду не вчинить мені. Він на сві́тло мене попровáдить, — побачу Йо́го справедли́вість! **10** І побачить оце все моя супро́тивниця, і сором покриє її́, бо казала мені: „Де Він, Господь, Бог тво́й?“ Пригладáтимуться мої́ очі до неї́, — її́ то́пчуть тепер, як болото на вулицях. **11** Настане той день, щоб мури твої́ будувати, — тоді віддалі́ться границя твоя цього́ дня! **12** Це той день, коли при́йдуть до те́бе з Асирії́ та але до Єгипту, і від Єгипту та аж до Рі́кі, і від моря до моря, і від горі́ до горі́. **13** І спусто́шенням стане земля на мешка́нців її́, через плід їхніх учинків. **14** Паси Мій наро́д своїм бе́рлом, отару спа́дку Твогó; що пробува́є в лісі самотньо́, у серéдині саду, хай пасу́ться вони на Баша́ні й Гілеа́ді, як за днів старода́вніх. **15** Як за днів твого́ вихо́ду з кра́ю єгипетського, покажу́ йому чу́да. **16** Нарóди побачать оце, і посорóмлені бу́дуть при всій свої́й силі́, ру́ку покладу́ть на уста́, їхні ву́ха оглу́хнуть. **17** Будуть по́рох лизати вони, як той гад, як плазю́че землі́, повила́зять з дрижа́нням з укрі́плень своїх, вони бу́дуть тремті́ти перед Господом, Богом нашим, і бу́дуть боя́тись Тебе́! **18** Хто Бог інший, як Ти,

що прощає провину і пробачує про́гріх останку спáдку
Свого́, Свого гніву не де́ржить наза́вжди, бо кохається
в милості? **19** Знов над нами Він зми́лується, наші
провини потóпче, — Ти кинеш у морську́ глибочінь
усі наші гріхи. **20** Ти даси правду Яковові, Авраа́мові
милість, яку присягнув Він для наших батьків від
днів старода́вніх“.

Наум

1 Пророцтво на Ніневію. Книга видіння елкошейця Наума. **2** „Палкий Бог, і мстивий Господь, Господь мстивий та лютий, — Господь мстивий до тих, хто Його ненавидить, і пам'ятає про кривду Своїх ворогів. **3** Господь довготерпеливий і великої потуги, та очистити винного — Він не очистить. Господь — у бурі та в віхрі дорóга Його, а хмара — від стіп Його кúрява. **4** Як загнивається Він на море, то сушить його, і всі ріки висушує, в'яне Башан та Кармел, і в'яне та квітка Лівану. **5** Гори тремтять перед Ним, а підгірки топніють, перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці. **6** Хто встоїть перед гнівом Його, і хто стане у полум'ї люті Його? Його шал виливається, мов той огонь, і розпадаються скелі від Нього! **7** Добрий Господь, пристановище Він у день úтиску, і знає Він тих, хто на Нього надіється! **8** Але в зливі навалній Він зробить кінця між Його заколотниками, і ворогів зажене у темноту. **9** Що ви думаете проти Господа? Бо Він зробить кінця, — не постане два рази насильство. **10** Бо вони переплутані, наче той терен, і повпивались, немов би вином, — вони будуть пожерті зовсім, мов солома суха! **11** З тебе вийшов задумуючий проти Господа лихо, радник нікчемний. **12** Так говорить Господь: Хоч були б найсильніші і дуже численні, та постінані будуть вони, та й минуться! І хоч Я тебе мучив, та мучити більше тебе вже не буду! **13** А тепер Я зламаю ярмо його, яке на тобі, і пута твої позриваю. **14** І

накаже на тебе, Ашшуре, Господь: Більш не буде вже сіятися з твого ймення! З дому бога твого Я боввана та ідола вітну, зроблю тобі гроба із них, бо ти став легковажений. 15 Ось на горах ногі благовісника, що звіщає про мир: Святкуй, Юдо, свята свої, виконуй присяги свої, бо більше не буде нікчёмний ходіти по тобі, — він вітятий ввесь!

2 На тебе йде розпорощувач, — твердіні свої стережі, виглядай на дорогу, зміцняй свої стёгна, міцно скріпи свою потугу, 2 бо верне Господь велич Якова, як велич Ізраїля, що їхні спустошители поруйнували, і понижили їхні виноградні галузки. 3 Щит хоробрих його зачервонений, воякі в кармазіні; блищить сталь у день зброєння їхнього на колесніцях, хвилюються ратища. 4 Колесніці шалено по вулицях мчать, по майданах гуркочуть, їхній вид — немов полум'я те смолоскіпів, літають вони, як ті блискавки. 5 Він згадає шляхётних своїх, та спіткнуться вони у ході своїй; вони поспішають на мури її, і поставлена міцно будівля облоги. 6 Брами річок відчиняються, а палата руйнується. 7 І постановлено: буде оголена, відведётся в полон, а рабині її голоситимуть, мов ті голубки, що воркують на персах своїх. 8 І Ніневія — як сáджавка водна, що води її відпливають. „Стійте, стійте!“ Та немає нікого, хто б їх завернув! 9 Розграбуйте срібло, розграбуйте золото, — немає кінця наготовленому, багатству коштовних речей. 10 Знищення та зруйнування й спустошення буде. І серце розтопиться, і ноги дрижатимуть, і корчі по

кріжах усіх, а обличчя їх всіх на червоно розпáляться.

11 Де легóвище лéвів, і для левчуків пасовище, що там ходив лев та левиця, та левеня́, — і ніхто не лякав? **12**

Лев грабував для своїх молодят і душив для левиць своїх він, і печéри свої перепóвнював здóбиччю, а лiгва свої — награбóваним. **13** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Сава́т, — і попалю́ серед диму твої колéсницi, а твоїх левчуків поїсть меч, і повитинаю́ з землі грабува́ння твої, і вже не почується голос твого посла.

3 Горе місту цьому кривоже́рному, воно все неправда, воно повне насiлля, грабіж не виходить із нього!

2 Чути свист батога́, гуркіт ко́леса, і чвал ко́ней, і колесни́чна гурко́тнява, **3** і гін верхівця́, і полум'я мечá, і блиск ра́тища, і багато побитих, і мертвих велике числó, і тру́пу немає кінця́, і спотика́тимуться об їхній труп, — **4** це за многоту́ блудоди́ства розпу́сницi, прива́бно ласка́вої, впра́вної в ча́рах, що наро́ди за блуд свій вона продавала, а ро́ди — за ча́ри свої. **5** Ось Я проти тебе, — говорить Господь Сава́т, — і подóлка твого підйи́му на обличчя твоє, і покажу́ Я твій сором наро́дам, а ца́рствам — твій стид! **6** І кину на тебе огiди, і погóрдженою вчиню́ Я тебе, і зроблю́ Я тебе, мов позóрище! **7** І станеться, — кожен, хто вгле́дить тебе, від тебе втече та й прокаже: „Пограбóвана Ніневíя!“ Хто ви́словить їй співчу́ття? Звідки буду шукати тобі поти́шителів? **8** Чи краща ти від Но-Амона, що сидить серед рік, — вода коло нього, що вал його́ — море, від моря — його́

мур? **9** Етіопія — сила його, і Єгипет, і не має кінця.
Пут та лівійці були тобі в поміч, — **10** та й він на вигнання пішов, у полон. А діти його порозбівані на роздоріжжі всіх вулиць, і кидали жереб про славних його, й всі вельможі його у кайдани закуті.
11 Уп'єшся і ти, будеш схована, твердині від ворога будеш шукати і ти! **12** Всі фортеці твої, — мов ті фіґи з доспілими овочами: коли затрясуться, то падають в уста того, хто їх їсть. **13** Ось народ твій — немов ті жінки серед тебе: вони повідчиняють твоїм ворогам брами краю твого, огонь пожере твої засуви. **14** Води на облогу собі набери, твердині свої позміцняй, увійди до болота та в глині топчись, форму на цеглу візьми міцно в руку. **15** Там огонь тебе з'їсть, посіче тебе меч, пожеруть тебе, наче та гусінь. Стань численна, як гусінь, стань численна, немов сарана, — **16** понамножуй купців своїх більше від зірок небесних, — але гусінь та знищить тебе й полетить! **17** Вельможні твої — немов та сарана, гетьмани твої — мов мошва, що гніздиться по стінах в день холоду, але сонце засвітить — і вони помандрують, і не пізнане буде те місце, де вони пробували. **18** Твої пастирі, царю асирійський, поснули, лежать вельможі твої, твій народ розпорішивсь по горах, — і немає кому позбирати його. **19** Нема ліку для лиха твого, рана твоя невиліковна! Всі, що звістку про тебе почують, заплещуть у долоні на тебе, — бо над ким твоє зло не ходило постійно?“

Авакум

1 Пророцтво, яке бачив пророк Аваку́м. **2** Аж до́ки я, Господи, клікати буду, а Ти не почуєш? До тебе я клічу: „Насі́льство!“ та Ти не спаса́єш! **3** Для чого непра́вість мені Ти показуєш та позира́єш на му́ку? А передо мною грабі́ж та насі́льство, і суперечка стається, і но́ситься сва́рка. **4** Тому то Зако́н припиня́ється, і не виходить до чину наза́всіди право, бо несправедливий вигу́блює праведного, тому правосуддя вихо́дить покрі́вленням. **5** Пригля́ньтеся ви до наро́дів, і диві́ться, і ду́же здиву́йтеся, бо вчиню́ Я за ваших днів ді́ло, про яке не пові́рите ви, коли буде розка́зане. **6** Бо оце Я поставлю халде́їв, народ лютий та скорий, що грасу́є по широ́кій землі, щоб захо́пити оселі, які не його́. **7** Страшні́й та грізні́й він, — від нього́ само́го вихо́дить і право його́, і вели́кість його́. **8** І від панте́р його́ коні швидші́, і від вовкі́в вечеро́вих люті́ші. І розлетя́ться його́ верхівці́, а їздці́ його́ зда́лека прийдуть, — вони будуть леті́ти, неначе орел, що на їжу поспіша́є. **9** Він прихо́дить увесь на насі́льство, а ці́ль їх обличчя — вперед, і набере́ полоне́них, як то́го піску́. **10** І він глузу́є з царі́в, а князі́ — смі́х для нього́. Він сміється з тверді́ні усякої́, бо на вал насипа́є землі́, і її́ здобува́є! **11** Тоді́ він несеться, як вітер, і пере́йде, і згріші́ть, бо зробі́ть за бога́ свого́ оцю́ силу́ свою́. **12** Хіба ж Ти не відда́вна, о Господи? Боже Ти мій, мій Святи́й, — не помре́мо! Господи, Ти для́ суду́ поставив його́, і, о Скле́, призначив його́ на кара́ння! **13** Твої́ очі́

занáдто пречисті, щоб міг Ти дивитись на зло, і на насі́льство дивитись не можеш. Чому ж диви́шся Ти на грабі́жників, мовчиш, коли несправедливий винищує справедливішого від себе? **14** Ти ж маєш людей, як у морі тих риб, немов ту червú, що пана над нею нема. **15** Усе́ це грабі́жник витя́гує вúдкою, своїм не́водом тя́гне оцé, та збирає оцé в свою сітку, тому ті́шитися він та радіє. **16** Тому жертву прино́сить він не́водо́ві, — і ка́дить для сітки своєї, бо від них ситий у́діл його та добі́рна пожі́ва його! **17** Чи на це випорóжнює він свого не́вода, і за́вжди готóв убивати наро́ди без милости?

2 Нехай я стою́ на сторо́жі свої́й, і нехай на облóзі я стану, і хай вигляда́ю, щоб бачити, що він буде казати мені, і щó відповість на жалóбу мою. **2** А Госпо́дь відповів та й сказав: Напиши це виді́ння і поясни́ на таблиця́х, щоб чита́ч його ле́гко читав. **3** Бо ще на умо́влений час це виді́ння, і приспі́шає кінець, і не обма́не. Якщо б протягну́лось, чекай ти його, бо воно конче при́йде, не спі́зниться. **4** Ось надута, не прóста душа його в ньому, а праведний житиме вірою своєю. **5** І що ж, — як зрадли́ве вино, так го́рда лю́дина споко́ю не знає: він роззя́влює па́щу свою, як ше́бл, і не насі́чується, як та смерть, і всіх людей він до себе збирає, і всі наро́ди до себе згрома́джує. **(Sheol h7585)** **6** Чи ж усі вони не складуть припові́стки на нього та зага́дки насмі́шливої йому не прока́жуть: „Горе то́му, хто для себе розмно́жує те, що не його́! Аж до́ки це бу́де? Горе то́му, хто чинить тяжко́ю заставу на себе!“

7 Хіба на́гло не встануть оті, хто тебе́ буде гри́зти, і збу́дяться ті, хто тебе́ попи́хає, і за здо́бич ти станеш для них? 8 За те, що ти грабува́в був багато наро́дів, вся ре́шта наро́дів тебе́ пограбу́є за ту людську кров, і за насі́льство над краєм, над місто́м та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. 9 Горе то́му, хто непра́ведний зиск побирає для дому́ свого́, щоб покласти гніздо́ своє на висоті́, і тим із рук злого врято́ваним бути! 10 На́радив ти сором для дому́ свого́, щоб кінець учинити числе́нним наро́дам, і ти прогрі́шився за душу́ свою́. 11 Бо ка́мінь з стіни́ буде клі́кати, і йому́ відпові́сть сво́лок із де́рева. 12 Горе то́му, хто кров'ю́ місто́ будує, хто беззако́нним встановлює го́род! 13 Чи ж оце не від Господа́ Саваота, що наро́ди тру́дяться для огню́, і му́чаться люди́ на ма́рність? 14 Бо пізнáнням Господньо́ї слави напов́нена буде земля́, як море́ вода́ покрива́є. 15 Горе то́му, хто́ свого́ бли́жнього напо́ює з келі́ху гні́ву свого́, і по́їть, щоб ба́чити со́ром його́! 16 ти насі́тишся га́ньбою бі́льше, як славою́. Пий також ти, та показуй свій сором! На тебе́ оберне́ться келі́х прави́ці Господньо́ї, га́ньба ж на славу́ твою́! 17 Бо насі́лля твоє́ над Лівáном на тебе́ спаде́, а грабу́нок худоби́ зламає тебе́ за кров лю́дську, та за насі́лля над кра́єм, над місто́м та над усіма́, хто ме́шкає в ньому. 18 Який дасть пожі́ток бовва́н, що його́ ві́різьбив творе́ць його́, і відлив, і вчитель непра́вди, що творе́ць його́ мав охоту́ чинити богі́в цих німих? 19 Горе то́му, хто дере́ву каже: „Збуді́сь“, мовчазлі́вому каменю́:

„Зру́шся!“Чи він буде навчати? Ось він сріблом та золотом ві́кладений, але жо́дного духу в ньому нема!

20 А Господь у Своїм храмі святім, — мовчи перед обличчям Його, уся зéмле!“

3 Молитва пророка Авакума, для співу на струнному при́ладі: **2** „Господи, звістку Твою я почув та й злякався! Господи, оживи Своє діло в серéдині років, у серéдині літ об'яві, у гніві про милість згада́й! **3** Бог іде від Теману, і Святий від Парану гори. (Сéла) Вéлич Його вкрила небо, і слави Його стала повна земля! **4** А сяйво бу́ло, наче со́няшне світло, промі́ння при боці у Нього, і там укриття́ Його поту́ги. **5** Перед обличчям Його морови́ця іде, а по сто́пах Його пнеться по́лум'я. **6** Став, — і землю Він змі́ряв, поглянув — і наро́ди затряс, — і попада́ли го́ри дові́чні, вікові́ похили́лись узгі́р'я. Пу́ті Його ві́чні. **7** Я бачив на́мети Куша́на під кривдою, тремта́ть покрива́ла міді́янського кра́ю. **8** Чи на рі́ки, о Господи, Ти запала́в, чи на рі́ки Твій гні́в? Чи Твоє пересéрдя на море, що ї́здиш на ко́нях Свої́х, на спасéнних Свої́х колесні́цях? **9** Лук твій голий, нагі́й, наповнений стрі́л сагайда́к. (Сéла) Ти рі́чками землю розсі́к. **10** Тебе вгледі́вши, го́ри дрижали, водяна́ течія́ потекла́, безо́дня свій го́лос дала́, зняла ви́соко руки свої́. **11** Сонце й міся́ць спині́лися в мешка́нні сво́му при сві́тлі Твої́х стрі́л, що літають при с́яйві блискучого спі́са Твого́. **12** У лю́ті ступав Ти землею, у гні́ві людей молоті́в. **13** Ти вийшов спасти Свій наро́д, спасти Помазанця Свого́. Ти з дому безбожного го́лову збив, обнажи́в Ти основу́ по шию. (Сéла) **14**

Ти пробив його спісами го́лову кня́зя його́, як вони підня́лись, щоб мене розпо́рошити; вони ті́шилися, немов мали пожéрти та́ємно убогого. **15** Ти кі́ньми Своїми по мо́рю топта́в, по во́дній великій грома́ді. **16** Я почув — і затремтіла утрóба моя, задзвені́ли на голос цей губи мої́, гни́лізна ввійшла́ в мої́ ко́сті, і тремчу́ я на місці́ свої́м, бо маю́ чекати в споко́ї день у́тиску, коли при́йде наро́д, який має на вас наступáти. **17** Коли б фі́гове дерево не зацвіло́, і не було́ б урожа́ю в виноградниках, обмані́ло зайня́ття оливкою, а поле ї́жі не вродило б, позникала отара з коша́ри і не стало б в обóрах худоби, — **18** то я Го́сподом ті́шитись буду́ й тоді́, раді́тиму Богом спасі́ння свого́! **19** Бог Госпо́дь — моя сила, і чі́нить Він но́ги мої́, як у ла́ні, і во́дить мене по висóтах!“Для диригента хору на моїх стру́нних зна́ряддях.

Софонія

1 Слово Господнє, що було до Софónії, сина Куші, сина Гедáлії, сина Амарії, сина Езе́її, за днів Йосії, Амонового сина, Юдиного царя. **2** „Забираючи, все заберу́ з-над пове́рхні землі, промовляє Госпо́дь. **3** Заберу́ Я люди́ну й худобу, заберу́ птаство небесне і риби морські, і спокуси з безбожними, і витну люди́ну з пове́рхні землі, промовляє Госпо́дь. **4** І руку Свою простягну́ Я на Юду і на всіх мешканців Єрусалиму, — і вигублю з місця оцього́ остáнок Ваáла, імення жерців зо священниками, **5** і тих, хто вклоняється на даха́х світилам небесним, і тих, хто вклоняється, хто присягає Го́сподом, і хто присягає царем своїм, **6** і тих, хто відступає від Господа, і хто не шукає Господа, і не звертається до Нього. **7** Замовчі́ перед Го́сподом Богом, бо близький день Господній, бо жертву Господь приготóвив, посвятив Своїх покли́каних. **8** І станеться в день Господньої жертви, і навіщу́ Я князів, і синів царя, і всіх, хто зодягає одежу чужинну. **9** І навіщу́ Я кожного, хто перескакує через поріг того дня, тих, хто наповнює дім свого пана насиллям й оманю. **10** І буде в дні то́му, — говорить Госпо́дь, — голос крику із Рибної брами, і завивáння із Міста Новóго, і велика руїна із па́гірків. **11** Ридайте, мешка́нці Махте́шу, бо поніщений буде весь купе́цький наро́д, будуть вигублені всі, хто важить сріблó. **12** І станеться ча́су того, і перешукаю́ Я з ля́мпамі Єрусалим, і навіщу́ Я тих му́жів, які задубіли на дрі́жджах своїх, що говорять у серці сво́єму: „Господь не вчинить

добра, і ліха не зробить.“ **13** І здобиччю стане все їхнє багатство, а їхні домї — за спустошення, — І будуть вони будувати домї, але в них не сидїтимуть, і виноградники будуть садїти, та вина їхнього не питимуть. **14** Близький день Господній великий, він близький й дуже швидко настане. Ось голос Господнього дня, — тоді гірко кричатиме навіть хоробрий! **15** День гніву цей день, день смутку й насїлля, день збурення та зруйнування, день темноти та тємряви, день хмари й імлі, **16** день сурмлення й окрику проти укріплених міст та проти високих міських заборолів. **17** І буду чинити Я утиск людині, і будуть ходити вони, як сліпі, бо згрішили вони проти Гóспода. І виллється кров їхня, немов той пісок, а їхнє тіло, — як гній. **18** Спасти їх не зможе в день гніву Господнього ні їхнє сріблò, ані золото їхнє, — і огнем Його заздрощів буде поїджена ціла земля, бо скінчення тільки приспїшене зробить зо всіми мешканцями краю цього.

2 Посорóмтеся та застидайтесь, народе без сорому, **2** поки народиться устанòвлене, — мине день, як полóва! — поки не прийде на вас лютість гніву Господнього, поки не прийде на вас день Господнього гніву! **3** Шукайте Господа, всі покїрні землі, хто викóнує право Його! Шукайте правди, шукайте смиреннє, — може будете схóвані ви в день Господнього гніву! **4** Бо покінута буде Аззá, а Ашкелóн онустóшенням стане, Ашдóд — опівдня його виженуть, а Екрóн буде вірваний. **5** Горе мешканцям довкїлля морськóго,

наро́дові критському! Слово Господнє на вас, хананеї, кра́ю филисти́млян, — Я тебе вигублю так, що не буде мешка́нця! **6** І бу́де довкі́лля морське пасови́щами, по́вними ям пастухів та кошар для отари, **7** і буде оце поберéжжя останкові дому Юдиного, на них пасти бу́дуть, у дома́х Ашкелону ввечори́ бу́дуть лягати, бо їх відві́дає Господь, їхній Бог, і Він їхню долю приве́рне. **8** Чув Я га́ньбу Моавову й обра́зи Аммо́нових синів, які обража́ли наро́д Мій і чвані́лися над границею їхньою. **9** Тому́ — як живий Я! — говорить Госпо́дь Савао́т, Бог Ізраї́лів, — стане Моав як Содом, а Аммонові сини — як Гоморра: землею терніни, і солончако́м, і навіки спусто́шенням! Пограбує їх решта наро́ду Мого, а за́лишок люду Мого́ їх пося́де. **10** Оце їм за їхню пиху́, бо вони ображали й чвані́лися проти наро́ду Господа Саваота. **11** Господь бу́де грізний проти них, бо Він знищить всіх бо́гів землі, і вклоня́тися бу́дуть Йому кожен з місця свого́, усі острові тих народів. **12** Також ви, етіопляни, побиті мечем Моїм бу́дете. **13** І на північ простя́гне Він руку Свою́, та й погубить Ашшу́ра, і Ніневію учинить спусто́шенням, суходо́лом, мов ту пустелю. **14** І бу́дуть лежати серед неї стада́, усяка польова́ звірі́на, і пеліка́н, і їжа́к бу́дуть ночувати на мисте́цьких прикра́сах її, сова бу́де кричати в вікні́, на порóзі воро́на, бо відде́рто кедри́ну його́. **15** Оце оте раді́сне місто, що безпечно живе, що говорить у серці своє́му: „Я, — і немає вже більше нікого!“ Як стало воно опусто́шенням,

легóвищем для звірини! Кожен, хто буде прохóдить
повз нього, засвіще, своєю рукою махне!

3 Горе місту томú ворохóбному та занечіщеному,
місту — насільникові! **2** Не слухається воно голосу,
не приймає картáння, не складає надії на Господа, до
Бога свого не зближається. **3** Його звérхники посеред
нього — то лéви ревúчі, його сúдді — вечірні вовкі,
які не лишають до рáнку нічóго. **4** Пророки його —
чванькуваті, зрадліві, його священники зневажають
святину, ламають Закóна. **5** Серед нього Госпóдь
справедливий, — Він кривди не чинить, щорáнку
дає Своє право на сóняшне світло, не бра́кне його,
але крívдник не відає сóрому. **6** Народи Я вигубив,
попустóшені їхні заборóла, Я вулиці їхні зруйнував,
— і нема перехóжого, їхні міста поруйнóвані, так
що немає й людíни, немає й мешкáнця! **7** Я
йомú говорив: „Тільки бúдеш боятись Мене, тільки
приймеш картáння“, — і не вітять буде мешкáння
його, усе, що про нього Я постановív, та вони ревно
псу́ли всі чíни свої! **8** Томú то чекайте Мене, —
промовляє Госпóдь, — на той день, коли встану, як
свíдок, бо право Моє — позбирати наро́ди, згрома́дити
царства, щоб вілити на них Свою лють, увесь жар
Свого гніву, бо огнем Моїх за́здощів бúде поглíнута
цíла земля! **9** Бо тоді уста чисті наро́дам Я дам, щоб усі
вони кликали Йме́ння Господне, щоб раме́ном одним
послужити Йомú. **10** З другого боку річо́к Етіопії
Моїх поклóнників, Моїх розпорóшених дару́нком
Мені принесу́ть. **11** Того дня ти не бúдеш сорóмитись

всіма своїми ділами, якими грішив проти Мене, бо тоді Я відкину з твоєї середини тих, хто радіє твоєю пишнотою, і ти високо більш не стоятимеш вже на святій Моїй горі. **12** І серед тебе зоставлю убогий й нужденний народ, і будуть шукати пристановища в Іменні Господнім вони. **13** Останок Ізраїлів кривди не буде робити, і не будуть казати неправди, і облудний язик в їхніх устах не знайдеться, бо пастися будуть вони та вилежуватись, і не буде такого, хто б їх настрашив. **14** Співай, дочко Сіону! Втішайся, Ізраїлю! Радій та втішайся всім серцем, дочко Єрусалиму! **15** Відкинув Господь твої присуди, усунув у кут твого ворога! Серед тебе Господь, царь Ізраїлів, — уже ти не будеш боятися зла! **16** Того дня буде сказане Єрусалимові: „Не бійся!“ Сіонові: „Нехай не опустяться руки твої!“ **17** Господь, Бог твій, серед тебе, — Велет спасе! Він у радості буде втішатись тобою, обнови́ть любов Свою, зо співом втішатись буде тобою! **18** Тих, що сумують за святами, Я позбираю, — від тебе вони, тягарём над ними був сором. **19** Ось Я вчиню зо всіма мучителями твоїми кінець того часу, і спасу кульгаве, і позбираю розігнане, і зроблю їх хвалою та йменням у цілому Краї їхнього сорому. **20** Того часу спроваджу Я вас, і того часу Я вас позбираю, бо на ймення й на славу віддам вас поміж усіх народів землі, коли долю верну́ вам на ваших очах, промовляє Господь“.

Огій

1 Другого року царя Дарія, шостого місяця, першого дня місяця, бу́ло Господнє слово через пророка Огія до Зоровавеля, Шеалтіїлового сина, Юдиного намісника, та до Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика, кажучи: **2** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Нарód цей говорить: Не прийшов тепер час дому Господнього, щоб бути збудованим!“ **3** І було Господнє слово через пророка Огія, говорячи: **4** „Чи час вам сидіти по ваших домáх, покритих кáфлями, хоч дім цей зб́урений? **5** А тепер отак промовляє Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **6** Багато ви сієте, та збираєте мало, їсте, — та не насичуєтесь, п'єте — та не напиваєтесь, зодягаєтесь — та не тепло вам, а той, хто заробляє, заробляє для дірявого гаманця. **7** Так говорить Господь Саваот: Зверніть ваше серце до ваших доріг! **8** Виходьте на гóру, і спроваджуйте дерево, і храм цей будуйте, — і в ньому знайдú Я вподóбу, та буду шанóваний, каже Господь. **9** Звертаєтесь до числénного, та виходить ось мало, і що принóсите в дім, то розвіюю те. Защо? питає Господь Саваот. — За храм Мій, що зб́урений він, а ви кожен женете до дому свого. **10** Тому́ то над вами затрималось небо давати росú, а земля урожай свій задérжала. **11** І Я кликав посу́ху на край, і на гóри, і на збіжжя, і на сік виноградний, і на молодú оливку, і на те, що земля видає, і на лю́дину, і на худобу, і на всю працю рук“. **12** І Зоровавель, син Шалтіелів, та Ісус, син Єгосадака, великого священика, та вся решта

наро́ду послухалися голосу Господа, Бога свого, і слів пророка Огїя, як послав його Господь, їхній Бог. І боявся наро́д лиця Господнього. **13** І сказав Огїй, посол Господній, від Господа посланий до наро́ду, говорячи: „Я з вами, говорить Господь!“ **14** І збудив Господь духа Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і духа Ісуса, сина Єгосадака, великого священика, і духа всієї решти наро́ду, і вони поприхóдили, і зробили роботу в домі Господа Саваота, їхнього Бога, **15** двадцятого й четвертого дня шостого місяця, другого року царя Дарія.

2 Сьомого місяця, двадцятого й першого дня місяця було слово Господнє через пророка Огїя таке: **2** „Скажи но до Зоровавеля, сина Шалтіїлового, намісника Юдиного, і до Ісуса, сина Єгосадакового, великого священика, та до решти наро́ду, говорячи. **3** Хто серед вас позостався, що бачив цей дім у першій його славі? А яким ви бачите його тепер? Чи ж не є він супроти того, як ніщо в ваших оча́х? **4** А тепер будь му́жній, Зоровавелю, говорить Господь, і зміцнися, Ісусе, сину Єгосадаків, священику великий, і зміцнися, ввесь наро́де землі, говорить Господь, і робіть, бо Я з вами, говорить Господь Савао́т. **5** Сло́ва, якими Я склав з вами заповіта, коли ви вихóдили з Єгипту, а дух Мій пробува́є серед вас, не бійтеся! **6** Бо так промовляє Господь Савао́т: Ще раз, — а станеться це незаба́ром, — і Я затрясу́ небо та землю, і море та суході́л! **7** І затрясу́ всіма наро́дами, і прийдуть коштóвності всіх наро́дів, і наповню́ цей дім славою, говорить Господь Савао́т. **8**

Мое срібло й Мое золото, говорить Господь Саваот. **9** Більша буде слава цього останнього дому від першого, говорить Господь Саваот, і на цьому місці Я дам мир, говорить Господь Саваот“. **10** Двадцятого й четвертого дня, дев'ятого місяця, другого року Дарія було слово Господнє через пророка Огїя таке: **11** „Так говорить Господь Саваот: Запитай но священників про Закона, гово́рячи: **12** Ось несе хтось освячене м'ясо в полі своєї одѣжі, і доторкне́ться полбо́ю своєю до хліба, чи до потра́ви, чи до вина, чи до оливи, чи до якої пожіви, — чи стане те освяченим? І священники відповіли та й сказали: „Ні!“ **13** Тоді Огїй сказав: Якщо б нечистий через мертвого доторкну́вся до всього цього, чи стане воно нечистим? І відповіли священники та й сказали: „Стане нечистим!“ **14** І відповів Огїй та й сказав: „Отакий наро́д цей, і такий цей люд перед Моїм лицем, — говорить Господь, — і такий усякий чин їхніх рук, і що вони складають там, — нечисте воно! **15** А тепер зверніть но своє серце на час від цього дня й далі, ще по́ки не був покла́дений ка́мінь до каменя в Господньому храмі. **16** Відко́ли то було, що прихо́див бувало до копі́ці набирати двадцять мір, а було тільки десять, прихо́див до чаві́ла набрати п'ятдесят мір, а було двадцять. **17** Бив Я вас посу́хою й зеленя́чкою та гра́дом, усі чіни ваших рук, та не клі́кали ви до Мене, говорить Господь. **18** Зверніть ваші серця́ на час від цього дня й далі, від дня двадцятого й четвертого, дев'ятого місяця, від того дня, коли був засно́ваний Господній храм, зверніть

ваше серце на це. **19** Чи є ще насіння в коморі? Бо ще виноград, і фігове дерево, і дерево гранátове, і дерево олі́вкове, — ніщо не принóсило плóду. Від цього дня Я поблагословлю їх“. **20** І бу́ло слово Господнє до Огїя вдруге двадцятого й четвертого дня того ж місяця таке: **21** Скажи Зоровáвелю, намісникові Юдиному, говорячи: Я затрясу́ небо та землю, **22** і поперевертаю трóни царств, і повигублю́ силу поганських царств, і поперевертаю колесні́ці та тих, хто їздить у них, і попадають коні та їхні верхівці́, один мечем óдного. **23** Того дня, — говорить Госпóдь Саваóт, — візьму́ Я тебе, Зоровáвелю, сину Шеалті́їлів, Мій ра́бе, — говорить Господь, — і покладу́ тебе, немов ту печáтку, бо Я тебе вибрав, говорить Госпóдь Саваóт“.

Захарія

1 Восьмого місяця другого року Дарія було Господнє слово до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **2** „Розгнівався Господь на батьків ваших палючим гнівом. **3** І скажи їм: Так говорить Господь Саваот: Верніться до Мене, — говорить Господь Саваот, — і вернусь до вас, говорить Господь Саваот. **4** Не будьте, як ваші батькі, що до них кликали стародавні пророки, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Верніться з доріг ваших злих і з чинів ваших лихих! Та не слухали ви й не прислухались до Мене, говорить Господь. **5** Де вони, батьки ваші? А пророки — чи ж навіки живуть? **6** Та слова Мої й постанови Мої, що Я наказав рабам Моїм пророкам, чи ж не досягли вони до ваших батьків? І вернулись вони та й сказали: Як задумав Господь Саваот зробити нам за нашими дорогами й за нашими чинами, так зробив Він із нами“. **7** Двадцятого й четвертого дня, одинадцятого місяця, — це місяць шеват, — за другого року Дарія було слово Господнє до пророка Захарія, сина Берехії, сина Іддового, таке: **8** „Бачив я цієї ночі, аж ось на червоному коні їде муж, і він стоїть між міртами, що в глибині, а за ним коні червоні, руді та білі. **9** І сказав я: „Що це, мій пане?“ І відказав мені той ангол, що говорив зо мною: „Я тобі покажу, що це таке“. **10** І відповів той муж, що стояв між міртами, та й сказав: „Це ті, що Господь їх послав обійти землю“. **11** І відповіли вони Господньому анголові, що стояв між міртами, та й сказали: „Перейшли ми землю, і

ось уся земля сидить спокійно“. **12** І відповів ангол Господній та й сказав: „Господи Саваоте, аж доки Ти не змилосердишся над Єрусалимом та над Юдиними містами, на які Ти гніваєшся оце сімдесят літ?“ **13** І відповів Господь анголові, що говорив зо мною, слова добрі, слова втішливі. **14** І сказав до мене той ангол, що говорив зо мною: „Клич, говорячи: Так говорить Господь Саваот: Піклуюся Я про Єрусалим та про Сіон великим піклуванням. **15** І гнівом великим Я гніваюся на ті спокійні народи, на яких Я мало гнівався, а вони допомогли злому. **16** Тому так промовляє Господь: Вернуса Я до Єрусалиму з милосердям, храм Мій буде збудований у ньому, — говорить Господь Саваот, — а мірнічий шнур буде розтягнений над Єрусалимом. **17** Ще клич та й скажи: Так говорить Господь Саваот: Знов добром переповняться міста Мої, і Господь ще потішить Сіона, і ще вибере Єрусалима!“ **18** І звів я очі свої, та й побачив, аж ось чотири роги. **19** І запитав я ангола, що говорив зо мною: „Що це?“ А він відказав мені: „Це ті роги, що розпорішили Юду й Ізраїля та Єрусалим“. **20** І Господь показав мені чотирьох майстрів. **21** І запитав я: „Що вони приходять зробити?“ А Він відказав, говорячи: „Це ті роги, що розпорішили Юду, так що ніхто не підвів голови. А ці прийшли настрашити їх, щоб скинути роги тих народів, що підносять рога проти Юдиного краю, щоб його розпорішити“.

2 І звів я очі свої та й побачив, аж ось муж, а в його руці мірнічий шнур. **2** І сказав я: „Куди ти

йдеш?“А він відказав мені: „Щоб зміряти Єрусалим, щоб побачити, яка ширина його та яка довжина його“. **3** Аж ось ангол, що говорив зо мною, виходить, а навпроти нього виходить Ангол інший. **4** І сказав він до нього: „Біжи, говори цьому юнакові, кажучи: Невкріплений буде Єрусалим через многість людей та худоби в середині його. **5** А Я стану для нього, — говорить Господь, — огнянім муром навколо, і стану славою в середині його. **6** „Горе, горе, — втікайте з північного краю, — говорить Господь, — бо на чотири небесні вітри розпорощу Я вас, промовляє Господь. **7** Горе, — втікай до Сіону, мешканко дочкі Вавилону! **8** Бо так промовляє Господь Саваот: Для слави послав Він мене до народів, що вас грабували, бо хто вас доторкується, той доторкується до зірця Його ока. **9** Бо ось тільки махну Я своєю рукою на них, — і для їхніх рабів вони здобиччю стануть, і пізнаєте ви, що Господь Саваот мене вислав. **10** Співай же та тішся, о дочко Сіону, бо ось Я приходжу та перебуватиму посеред тебе, говорить Господь! **11** І дня того прилучаться люди численні до Господа, „і стануть народом Мені, а Я перебуватиму посеред тебе“, і довідаєшся, що Господь Саваот мене вислав до тебе. **12** І Юду, спадок Свій, посяде Господь на святій землі, і вибере Єрусалима Він ще! **13** Замовчи ж, всяке тіло, перед Господнім лицем, бо Він пробудівся з мешкання святого Свого!“

3 І показав Він мені Ісуса, великого священика, що стояв перед лицем Господнього ангола, а сатанá

стояв по правіці його, щоб противитися йому. 2 І сказав Господь сатані: „Господь буде картати тебе, сатанó, і буде картати тебе Господь, Який вибрав Собі Єрусалима! Чи ж він не головéшка, що вціліла від огню?“ 3 А Ісус одягнений був у брудну́ одежу, і стояв перед лицем ангола. 4 І він заговорив та й сказав до тих, що стояли перед його лицем, говорячи: „Здійміть з нього цю брудну́ одéжу!“ І сказав він йому: „Я зняв з тебе провину твою, і зодягну́ тебе в шати коштóвні“. 5 І він сказав: „Нехай покладуть чистого завóя на його гóлову!“ І поклали чистого завóя на його гóлову, і зодягли його в шати, а ангол Господній стояв. 6 І освідчив ангол Господній Ісусові, промовляючи: 7 Так говорить Госпóдь Саваóт: Якщо ти будеш ходити Моїми дорóгами, і якщо стерегтíмеш сторо́жу Мою, тоді й ти будеш судити Мій дiм, і також будеш стерегті Мої подвiр'я, і дам тобі ходити поміж тими, що стоять тут. 8 Послухай но, Ісусе, великий священику, ти та ближні твої, що сидять перед тобою, бо вони мýжі знамéнні, бо ось Я приведу́ Свого раба Пагiнця́. 9 Бо оце той камiнь, що його Я поклав перед Ісусом. На одном камені сiм очéй. Ось Я вірізблю на ньому різьбу́ його, — говорить Господь Саваот, — і відкину вину цієї землі за один день. 10 Того дня, — говорить Господь Саваот, — ви будете кликати один óдного під виноград і під фігове дерево“.

4 І вернувся той ангол, що говорив зо мною, і збудив мене, як чоловіка, якого будять зó сну його́. 2 І сказав він до мене: „Щó ти бачиш?“ А я відказав: „Бачу я, —

ось світі́льник, увесь із золота, і ча́ша на верху́ його, і сім ля́мпад його на ньому, і по сім ру́рочок для ля́мпад, що на верху́ його. 3 І дві оли́вки на ньому, — одна з прави́ці ча́ші, а одна на ліві́ці її́“. 4 І говорив я й сказав до анго́ла, що говорив зо мною, кажучи: „Що́ це, мій пане?“ 5 І відпові́в анго́л, що говорив зо мною, та й сказав мені: „Чи ж ти не знає́ш, що це таке?“ А я відказа́в: „Ні, пане!“ 6 І відпові́в він, і сказав мені, говорячи: „Оце́ таке Госпо́днє сло́во до Зо́роваве́ля: Не силою́ й не ми́ццю, але ти́льки Мої́м Духо́м, говори́ть Госпо́дь Савао́т. 7 Хто́ ти, го́ро велика? Перед Зо́роваве́лем ти станеш рівни́ною. І він ви́несе нарі́жного ка́меня при кри́ках: Ми́лість, ми́лість йому́!“ 8 І було́ мені сло́во Госпо́днє таке: 9 „Зо́роваве́леві ру́ки закла́ли цей ді́м, і ру́ки його ви́кінча́ть, і ти пі́знає́ш, що Госпо́дь Савао́т посла́в мене до вас. 10 Бо хто́ буде пого́рджува́ти дне́м малих рече́й? Але бу́дуть ті́шитися, і бу́дуть дивити́сь на тесля́рсько́го ви́ска в ру́ці Зо́роваве́ля ті́ се́меро, — Госпо́дні о́чі, що ходя́ть по всі́й землі́“. 11 І заговори́в я та й до нього́ сказа́в: „Що́ це за дві оли́вки право́руч сві́чника й ліво́руч його?“ 12 І заговори́в я вду́рге, та й до нього́ сказа́в: „Що́ це за дві га́лу́зки оли́вок, що́ че́рез дві зо́лоті ру́рки ви́лива́ють з себе́ зо́лото? 13 І сказа́в він до мене́, говорячи: „Хі́ба ти не знає́ш, що́ це?“ А я відказа́в: „Ні, пане!“ 14 І він сказа́в: „Це́ два Пома́занці́, що́ сто́ять пе́ред Госпо́дом всі́єї землі́“.

5 І зно́ву підні́с я свої́ о́чі, та й побачи́в, аж ось ле́тить зві́й. 2 І сказа́в він до мене́: „Що́ ти бачи́ш?“ А я відказа́в:

„Я бачу летючого звоя. Довжина його — двадцять мірою ліктем, а ширина його — десять ліктів.“ 3 І сказав він мені: „Це те прокляття, що виходить на поверхню всієї землі. Бо кожен злодій буде знищений згідно з тим, що з цього боку звою написане, і кожен, хто присягає ложно, буде знищений згідно з тим, що з того боку звою написане. 4 І привів Я його, прокляття, — говорить Господь Саваот, — і прийде воно до дому злодія, і до дому того, хто ложно присягає Йменням Моїм, і воно міцно осядеться в середині дому його, і вигубить його, і дерева його та каміння його“. 5 І вийшов той ангол, що говорив зо мною, та й до мене сказав: „Зведи но свої очі й побач, що це виходить?“ 6 І сказав я: „Що це таке?“ А він відказав: „Це ефа́, що виходить“. І ще він сказав: „Це їхня подоба в усьому краї“. 7 Аж ось піднялася олив'яна покришка, а це була одна жінка, що сиділа посеред ефі́. 8 І він сказав: „Це та несправедливість“. І кинув її до середини ефі́, і кинув олив'яного куска до її отвору. 9 І звів я очі свої та й побачив, аж ось дві жінки виходять, і вітер гудів в їхніх крилах, а їхні крила — як крила чорногуза. І підняли вони ефу́ між землею та між небом. 10 І сказав я до ангола, що зо мною говорив: „Куди вони несуть цю ефу́?“ 11 І сказав він до мене: „Щоб збудувати їй дім у краю Шін'ар. А коли він буде поставлений, то буде покладена там на місці своєму“.

6 І знову звів я очі свої та й побачив, аж ось чотири колесниці виходять з-між двох гір, а ті гори — гори

з міді. 2 В колесніці першій — коні червоні, а в колесніці другій — коні чорні, 3 а в колесніці третій — коні білі, а в колесніці четвертій — коні пасасті, міцні. 4 І відповів я та й сказав до Ангола, що говорив зо мною: „Що це таке, мій пане?“ 5 І ангол відповів та й сказав до мене: „Це чотири небесні вітри, що виходять після стояння перед Господом усієї землі. 6 У котрім коні чорні, ті виходять до північного краю, а ті білі вийшли за ними, а ті пасасті вийшли до південного краю, 7 а ті сильні вийшли й шукали ходи, щоб перейти по землі. І він сказав: „Ідіть, ходіть по землі!“ І ходили вони по землі. 8 І кликнув він до мене й казав мені, говорячи: „Побач, ті, що вийшли до північного краю, заспокоїли духа мого в північному краї“. 9 І було мені слово Господнє таке: 10 „Візьми від вигнання, від Хелдая, і від Товійї, і від Єдаї, і приймеш ти того дня, і ввійдеш до дому Йошійї, Цефанієвого сина, що прийшли з Вавилону. 11 І візьмеш срібло та золото, і зробиш корони, і покладеш на голову Ісуса, Єгосадакового сина, великого священика. 12 І скажеш до нього, говорячи: Так говорить Господь Саваот, промовляючи: Оце муж, Пагонець ім'я йому, і зо свого місця віросте він, і збудує храма Господнього. 13 І він збудує храма Господнього, і він буде носити величність, і сяде, і буде панувати на троні своєму, і він стане священиком на троні своєму, і рада миру буде поміж ними обом. 14 А ті корони будуть Хелдаєві, і Товійї, і Єдаї, і Хенові, сину Цефанії, на пам'ятку в храмі Господньому. 15 І далекі прийдуть, і

побудують у храмі Господньому, і ви пізнаєте, що Господь Саваот послав мене до вас. І це станеться, якщо ви конче будете слухати голосу Господа, вашого Бога!“

7 І сталося, у четвертому році царя Дарія було Господнє слово до Захарія четвертого дня дев'ятого місяця, кіслева. **2** І послав Бет-Ел Сар'ецера й Реґем-Мелеха та людей його, щоб Господа вблагати, **3** щоб сказати священикам, які в домі Господа Саваота, та пророкам, говорячи: „Чи я маю плакати п'ятого місяця та по́стити, як я робив це багато ро́ків?“ **4** І бу́ло слово Господа Саваота таке: **5** „Говори до всього наро́ду землі й до священиків, кажучи: Якщо ви по́стили та лементува́ли п'ятого й сьомого місяця, і то сімдеся́т років чи то ви по́стили для Мене? **6** А коли ви їсте та коли ви п'єте́, чи ж то не собі ви їсте й не собі ви п'єте́? **7** Чи ж це не ті слова́, які Господь виголо́шував через да́вніх пророків, коли Єрусалим був насéлений та спо́кійний, і його міста́ навколо нього, і південь, і рівни́на були насéлені?“ **8** І було до Захарія слово Господнє таке: **9** „Так говорить Господь Саваот, промовляючи: „Судіть суд по правді, і чиніть один о́дному милосердя та милість. **10** А вдові́ й сироті́, чужинця́ та вбогого не гнобі́ть, і не ду́майте зла один о́дному в серці своєму!“ **11** Та вони не хотіли слухати, і відверну́ли своє раме́но від Мене, а ву́ха свої вчинили тяжкі́ми, щоб не слухати, **12** і серце своє зробили кременем, щоб не слухати Зако́ну, та тих слів, що послав Господь Саваот Своїм

Духом через давніх пророків. І був великий гнів від Господа Саваота. **13** „І сталося, як Я кликав, то вони не слухалися, так вони будуть кликати, та не буду Я слухати, каже Господь Сава́т. **14** І розвіяв Я їх по всіх наро́дах, які не знали їх, а край був спусто́шений по них, так що не було такого, хто б перехо́див чи верта́вся, і вони зробили улю́блений край спусто́шенням“.

8 І було мені слово Господнє таке: **2** „Так говорить Господь Саваот: За́здрю Я за Сіон великою за́здрістю, і великою ревністю Я за́здрю за нього. **3** Так говорить Господь: Вернуся Я до Сіону, і буду пробува́ти в сере́дині Єрусалиму, і буде зватися Єрусалим „Містом Правди“, а гора Господа Саваота — „горою святою“. **4** Так говорить Господь Сава́т: Ще бу́дуть сидіти на єрусалимських майданах діди́ та ба́бі, і кожен з па́лицею в своїй руці через довгий вік. **5** А міські майдани будуть переповнені хлопцями та дівчатами, що будуть ба́витися на майданах його. **6** Так говорить Господь Саваот: Коли дивне це в оча́х останку наро́ду цього́ за цих днів, чи ж воно буде дивне в оча́х Моїх? промовляє Господь Сава́т. **7** Так говорить Господь Саваот: Ото Я спасу́ Свій наро́д із східнього кра́ю та з кра́ю за́ходу сонця. **8** І спрова́джу Я їх, і вони будуть пробува́ти в сере́дині Єрусалиму, і стануть наро́дом Моїм, а Я стану їм Богом у правді та в праведності. **9** Так говорить Господь Сава́т: Нехай стануть сильними ваші руки, ви, що слухаете цими днями слова́ ці з уст пророків, що були в

день закладин дому Господа Саваота, храму, щоб був побудований. **10** Бо перед цими днями не було нагороди для людини, ані нагороди для худоби, і для того, хто виходив, і для того, хто входив не було спокію від ворога, і пускав Я всіх людей одного проти одного. **11** Тому Я тепер для останку цього народу не буду такий, як за тих давніх днів, промовляє Господь Саваот. **12** Бо буде насіння миру: виноград дасть свій плід, а земля урожай свій подасть, а небо дасть росу свою, і вчиню Я, що решта цього народу це все посіде. **13** І станеться, як були ви прокляттям серед народів, доме Юдин та доме Ізраїлів, так Я вас спасу, і ви станете благословенням. Не бійтесь, — хай зміцніють ваші руки! **14** Бо так промовляє Господь Саваот: Як Я думав зробити вам зло, коли ваші батьки прогнівлили Мене, — промовляє Господь Саваот, — і не жалував Я, **15** так знову задумав Я днями цими вчинити добро Єрусалимові та Юдиному домові. Не бійтесь! **16** Оце речі, які будете робити: Говоріть правду один одному, правду та суд миру судіть у ваших брамах. **17** І не думайте зла в своїм серці один проти одного, і не любіть неправдивої присяги, бо це все оте, що зненавидив Я, промовляє Господь.“ **18** І було мені слово Господнє таке: **19** „Так говорить Господь Саваот: Піст четвертого, і піст п'ятого, і піст сьомого, і піст десятого місяця стане для Юдиного дому на радість і на втіху, та на веселі свята, але правду та мир любіте! **20** Так говорить Господь Саваот: Ще прийдуть народи та мешканці численних міст. **21** І

прийдуть мешканці одного міста до другого, кажучи: Ходімо, ходімо вблагати Господа, шукати Господа Саваота! Підуй також я. **22** І поприходять численні народи та сильні люди шукати Господа Саваота в Єрусалимі, і вблагати Господа. **23** Так говорить Господь Саваот: І станеться тими днями, що схоплять десять мужів з усіх язиків тих народів, і схоплять за полу юдея, говорячи: Ходімо з вами, бо ми чули: Бог з вами!“

9 „Пророцтво Господнього слова на землю Хадраха та Дамаск, місця спочинку його, бо око Господнє на Арам та на всі Ізраїлеві племена, **2** а також на Гамат, що межує із ним, на Тир та Сидон, бо він став дуже мудрий. **3** І Тир твердиню собі збудував, і срібля нагромадив, як пороху, а щірого золота — як багна на вулицях. **4** Ось Господь зробить бідним його, і на морі поб'є його потугу, і він сам буде пожертвий огнем. **5** Побачить це Ашкелон, та й злякається, і Азза, і дуже настрашиться, і Екрон, бо надія його засоромиться. І згине цар із Аззі, а Ашкелон не буде заселений. **6** І буде в Ашдоді сидіти байстрюк, і Я вигублю гордість филистимлян. **7** І викину кров його з його уст, а гидоту його з-між зубів його, і для нашого Бога достанеться й він, і він буде, як князь той у Юді, а Екрон — як євусей. **8** І стану табором біля Свого дому проти війська, проти того, хто переходить і хто вертається; і вже не перейде гнобитель повз них, бо тепер Я це бачив своїми очима. **9** Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалиму! Ось Цар

твій до тебе гряде, справедливий і повний спасіння, покірний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові, сині ослиці. **10** І вигублю Я колесниці з Єфрема, і коня з Єрусалиму, і військовий лук знищений буде. І народам Він мир сповістить, а Його панування — від моря до моря, і від Ріки аж до кінців землі. **11** Також ти, — за кров заповіту твого Я пустив твоїх в'язнів із ями, в якій немає води. **12** До твердині верніться, о в'язні надії! І сьогодні звіщаю: Подвійно тобі поверну! **13** Бо Юду собі натягну, немов лука, наповню Єфремом його, і збуджу твоїх синів, Сіоне, на синів твоїх, Яване, і вчиню Я тебе за меч для лицарства. **14** А Господь з'явиться над ними, і стріла Його вийде, як блискавка, і Господь Бог засурмить у сурму, і піде півдінними бурями. **15** І Господь Саваот берегтиме всіх їх, і вони поїдять та потопчуть каміння, що кидається, і вони будуть пити та будуть шуміти, немов те вино, і будуть повні, як чаша жертівна, неначе ті роги жертовника. **16** І спасе їх Господь, їхній Бог, того дня, Свій народ, як отару, бо вони, як каміння корони, засяють у Краї Його. **17** і що за добро Його буде, і що за краса Його! Збіжжя поміже рости юнакам, а дівчатам — вино молоді.

10 Просіть від Господа дощу часу весняного пізнього дощу, — Господь чинить блискавки, і зливний дощ посилає їм, кожному траву на полі. **2** Бо говорять марноту домові божки, і віщуні бачать лжу, і розказують сні неправдиві, потішають марнотою. Тому вони бродять, немов та отара, мандрують вони,

бо без па́стиря. **3** На па́стирів гнів Мій палáє, а козлів навіщú, бо ста́до Своє, Юдин дiм покарає Господь Саваот, і вчинить Він їх, немов Своiм славним конéм на війні. **4** З нього буде наріжник, із нього кіло́к, з нього лук бойовiй, з нього вийдуть керма́ничі ра́зом усі, **5** І будуть, немов те лицáрство, що то́пче воно на війні, як болото на вулицях, і бúдуть вони воювати, бо з ними Господь, і кiннóтних iздцiв засорóмлять. **6** І вчинiю Я лицáрським дiм Юдин, а дiм Йóсипiв спасú, і вернú їх, бо змило́сeрдивсь над ними, і стануть вони, нiби Я їх не кидав, Бо Я — Господь Бог їхнiй, і буду Я їх вислу́ховувати. **7** І стане лицáрським Єфрем, і звеселiє їхнє серце, немов від вина, а їхні сини це побачать та бúдуть радіти, потiшиться серце їхнє Го́сподом. **8** Я їм дам зна́ка та їх позбираю, бо Я ви́купив їх, і мно́житись будуть, як мно́жились. **9** І розсію Я їх між наро́дами, і в далеких кра́ях вони будуть Мене зга́дувати, і житимуть з дiтьми своїми, і ве́рнуться. **10** І вернú їх із кра́ю єгипетського, і позгрома́джую їх із Ашшу́ру, і введú їх до кра́ю Гiлеа́ду й Лiва́ну, і мiсця не вистáчить їм. **11** І прiйде по морі нещастя, і хвилі на морі ударить, і повисихáють усі глиби́ни Рiкi, — і буде понiжена гордість Ашшу́ру, і від Єгипту відiйметься бе́рло. **12** І зми́цню їх у Господi, і Йме́нням Його вони будуть ходити, говорить Господь!

11 Лiва́не, відкрий свої двері, — і огонь пожере́ з твоїх ке́дрiв! **2** Голоси, кипарiсе, бо ке́др он упав, пограбо́вані пи́шні! Голосіте, баша́нські дубi, бо ліс неприступний звалився! **3** Чути голос виттá пастухiв,

бо гордощі їхні пограбовані! Чути рик левчуків,
бо йорданська краса попустошена. 4 Так говорить
Господь, мій Бог: Паси ти отару, яка на заріз, 5 що
ріжуть їх їхні купці — і не винні, а їхні продавці
промовляють: Благословенний Господь, що я збагатів!
А їхні пастухи не помилують їх! 6 Бо Я не помилую
більше вже мешканців цієї землі, промовляє Господь.
І ось передам Я людину, одного одному до рук, та до
рук царя їхнього, — і землю вони потовчуть, і Я з їхніх
рук не врятую нікого! 7 І пас Я отару, яка на заріз
тим, хто торгує отарою. І взяв Я Собі два кий, і одного
назвав: „Милість“, а одного назвав: „Згода“, і пас Я
отару. 8 І знищив Я трьох пастухів за один місяць. І
Я втратив терпіння до них, бо душа їхня обридла
Мене. 9 Тому Я сказав: Не пастиму вас! Та вівця,
що має померти, нехай умре, а що має погублена
бути — хай буде погублена, а позосталі хай тіло
одна однієї з'їдять! 10 І Я взяв Свого кия „Милість“,
і його поламав, щоб зламати Свого заповіта, якого
Я склав був зо всіма народами. 11 І він зламаний
був того дня, і пізнали покупці отари, які на Мене
вважають, що це слово Господнє. 12 І сказав Я до них:
Якщо добре це в ваших очах, дайте платню Мою, а
як ні, перестаньте! І вони Мою платню відважили —
тридцять срібняків. 13 І промовив до мене Господь:
Кинь її ганчареві, ту славу ціну, що вони оцінили
Мене! І Я взяв оті тридцять срібняків, і те кинув до
дому Господнього, до ганчаря. 14 І зламав Я Свого кия
другого, „Згиду“, щоб зламати братерство між Юдою

та між Ізраїлем. **15** І промовив до мене Господь: Ще візьми собі знаряддя пастуха нерозумного. **16** Бо ось Я настановлю пастиря на землі, — він загублених не відвідає, розпорошеного не буде шукати, і зламаної не вилікує, стоячої не годуватиме, а м'ясо ситої їстиме, і ратиці їхні поламає. **17** Горе негідному пастиреві, який покидає отару! Меч на рамено його та в його праве око: конче всохне рамено йому, і конче стемніє його праве око!“

12 Пророцтво Господнього слова на Ізраїля.
„Говорить Господь, що небо напну́в та землю закла́в, і вформува́в дух людині у нутрі її: **2** Ось Я Єрусалим учиню́ за келі́ха оп'яні́ння всім наро́дам навколо, і на Юду також, коли буде в обло́зі на Єрусалим. **3** І буде в той день, Я зроблю́ Єрусалима за ка́мінь тяжкий всім наро́дам: усі, хто буде його поруша́ти, будуть конче поране́ні, і зберу́ться на нього всі наро́ди землі. **4** Того дня, — промовляє Господь, — ударю́ всіх ко́ней споло́шенням, і шале́нством — його верхівця́, а над Юдиним домом відкрию́ Я очі Свої́, і всіх ко́ней наро́дів поб'ю́ сліпото́ю. **5** І скажуть тоді князі́ Юдині́ в серці́ своєму́: Моя́ поту́га — то мешканці́ Єрусалиму́ у Господі́ Саваоті́, їхньому́ Бо́зі! **6** Того дня Я вчиню́ князів́ Юди́, немов ту жаро́вню з огнем між дрова́ми, і як пала́ючий смолоскі́п між снопа́ми, і будуть вони́ пожира́ти правору́ч і лівору́ч всі довкі́льні наро́ди. І зно́ву ося́де на місці́ своєму́ Єрусалим, — у Єрусалимі́. **7** І Господь допоможе́ найперше́ Юдиним наме́там, щоб не збі́льшилась слава́ Давидового́ дому

та єрусалимського мешканця понад Юду. **8** Того дня оборонить Господь єрусалимського мешканця, — і буде того дня той, хто спотикається серед них, як Давид, а дім Давидів — як Бог, як Ангел Господній перед ними. **9** І станеться в день той, і Я буду шукати, щоб понищити всі ті народи, що приходять на Єрусалим. **10** А на Давидів дім та на єрусалимського мешканця Я виллю Духа милости та молитви. І будуть дивитись на Мене, Кого проколбли, і будуть за Ним голосити, як голоситься за одинцем, і гірко заплачуть за Ним, як плачуть за первенцем. **11** Того дня здійметься велике голосіння в Єрусалимі, як голосіння Гададриммона в Мегіддонській долині. **12** І буде земля голосити, кожен рід окремо: окремо рід дому Давида, і окремо жінки їх, окремо рід дому Натана, й окремо жінки їх, **13** окремо рід дому Левія, і окремо жінки їх, окремо рід Шим'ї, і окремо жінки їх. **14** Усі роди, які позостали, — кожен рід окремо, і окремо жінки їх.

13 Того дня відкриється джерело для Давидового дому та для єрусалимських мешканців для жертви за гріх і за нечистоту. **2** І станеться в день той, говорить Господь Саваот, повигублюю ймення бовванів з землі, і не будуть вони більше згадуватись, бо й пророків та духа нечистого виведу Я із землі! **3** І станеться, коли буде хто прокувати ще, то скажуть йому його батько та мати його, що його породили: Не будеш ти жити, бо ложне говориш Господнім Ім'ям! І заколють його його батько та мати його, що його породили,

за те, що неправду він пророкував. **4** І станеться в день той, посоромлені будуть пророки оті, кожен віділлям своїм, коли пророкував він, і волосянніці не будуть вони зодягати, щоб обманювати. **5** І скаже він: Я не пророк, — я людина, що обрає землю, бо земля — мій набуток з юнацтва мого. **6** А коли йому скаже хто: „Що це за рани на твоїх руках?“ то відкаже: „Побито мене в домі тих, хто кохає мене“. **7** О мечу, збудися на Мого пастиря та на мужа, Мого товариша, каже Господь Саваот! Удар пастиря — і розпорощаться вівці, і Я оберну на малих Свою руку. **8** І станеться в цілому краї, — говорить Господь, — дві частини в ній витяті будуть, помруть, а третя частина зоставлена буде у ньому. **9** І цю третю частину введу на огонь, і очищу їх, як очищається срібло, і їх випробую, як випробовується оте золото. Він кликати буде Ймення Моє, і Я йому відповім і скажу: „Це народ Мій“, а він скаже: „Господь — то мій Бог!“

14 Ось день настає для Господа, і серед тебе поділена буде здобич. **2** І зберу всі народи до Єрусалиму на бій, і буде здобуте це місто, і пограбовані будуть домів, а жінки побезчещені. І вийде півміста в полон на вигнання, а решта народу не буде погублена з міста. **3** І вийде Господь, — і стане на прю із народами цими, як дня боротьби Його, за дня бою. **4** І того дня стануть ноги Його на Олівній горі, що перед Єрусалимом зо сходу, а Олівна гора на свої половини роздвоїться, на схід і на захід, на дуже велику долину. І на північ осунеться половина гори, а половина її

— на південь. **5** І втікати ви будете в долину Моїх гір, бо долина гірська сягатиме по Ацал. І втікати ви будете, як утікали перед землетрусом за днів Уззійї, царя Юдиного. І прийде Господь, Бог мій, і з Ним усі святі. **6** І станеться в день той, — світла не буде, і буде холод та замерзання. **7** І буде єдиний то день, Господу знаний, — то буде не день, і не ніч, і буде, — на час вечора станеться світло. **8** І станеться в день той, вийде з Єрусалиму живая вода, — половина її до східного моря, а половина її до моря західного. Літом і зимою це буде. **9** І стане Господь за царя над землею всією, — Господь буде один того дня, і одне Ймення Його. **10** Уся ця земля стане степом від Геві до Ріммону, на південь Єрусалиму, який стане високим, і пробуватиме на місці своєму від брами Веніяміна аж до місця Першої брами, аж до брами Наріжинків, і від башти Хананеїла аж до царського чавіла. **11** І осядуть у ньому, і закляття вже більше не буде, і безпечно сидітиме Єрусалим. **12** А оце буде поразка, що нею поразить Господь всі народи, хто піде війною на Єрусалим: згниє тіло його, хоч він на ногах своїх буде стояти, і очі йому погниють в своїх ямках, і язик його погниє в своїх устах. **13** І станеться в день той, між ними настане велике збентеження, — і схопить один руку одного, і підійметься рука його понад руку свого ближнього. **14** І навіть Юда воюватиме в Єрусалимі, і буде згромаджений маєток всіх навкільних народів, золото й срібло та одіж, дуже багато. **15** І буде така сама поразка на коня,

мула, верблю́да й ослá, та на всяку худóбу, що буде в табóрах у них, як порáзка оцá. **16** І станеться, що позосталі з усіх тих наро́дів, що прихóдили на Єрусалим, то бóдуть прихóдити з року на рік, щоб вклоня́тись Цареві, Го́споду Савао́ту, і щоб святкува́ти свято Ку́чок. **17** І станеться, хто від зéмних племе́н до Єрусалиму не при́йде, щоб вклонятись Царе́ві, Господу Саваоту, то не буде дощу́ в них. **18** А якщо не при́йде племе́но єгипетське, і не вві́йде всере́дину, то буде на них та порáзка, якою наро́ди ударить Госпо́дь, хто святкува́ти свято Ку́чок не при́йде. **19** Оце гріх Єгиптові бóде, і гріх всім народам, хто святкува́ти свято Ку́чок не при́йде. **20** Буде тогó дня на кінських дзвінка́х: Святе Господе́ві, і будуть горня́та в Господньому домі, немов ті кропи́льніці перед жертівником. **21** І буде усяке горня́ в Єрусалимі та в Юді святістю для Господа Саваота, і будуть прихóдити всі, хто жертву принóсить, і будуть з них брати й варітимуть в них. І тогó дня не буде вже більше купця́ в домі Го́спода Савао́та.

Малахії

1 Пророцтво Господнього слова до Ізраїля через Малахію. **2** „Я вас полюбив, — говорить Господь, — а ви кажете: „Як Ти нас полюбив?“ Чи ж не брат Ісав Якову? каже Господь, а Я Якова був полюбив, **3** а Ісав зненавидів, і зробив його гори спустошенням, а спадок його — для шакалів пустині. **4** Коли скаже Едом: „Ми зруйновані, та знову збудуємо руїни“, то так промовляє Господь Саваот: Вони побудують, а Я розвалю! І звати їх будуть: Країна безбожности, і народ, на якого навіки розгнівався Господь! **5** І ваші очі побачать оце, і ви скажете: Стане великий Господь понад границю Ізраїлеву! **6** Шанує син батька, а раб — свого пана; та якщо Я вам батько, де пошана Моя? А якщо Я вам пан, де страх передо Мною? говорить Господь Саваот вам, священники, що погорджуєте Моїм Іменням та й кажете: „Чим ми погордили Іменням Твоїм?“ **7** На жертовник Мій ви приносите хліб занечиснений і кажете: „Чим Тебе ми зневажили?“ Тим, що кажете ви: „Трапеза Господня — вона погорджена!“ **8** І коли ви приносите в жертву сліпé, це не зле? І як кульгáве та хворе приносите, чи ж це не зле? Принеси но подібне своєму намісникові, чи тебе він вподобає, чи підійме обличчя твоє? промовляє Господь Саваот. **9** А тепер убогайте ви Боже лице, і хай стане для нас милостивим, з ваших рук це було, то хіба кому з вас Він обличчя підійме? говорить Господь Саваот. **10** Нехай хто серед вас замкне двері святині, і не буде надармо освічувати

Мого жёртiвника! Я не маю вподоби до вас, говорить Господь Саваот, i з ваших рук не вподобаю дару! **11** Бо вiд сходу сонця й аж по захід його звеличiться Ймення Моє мiж народами, i кадиться в кожному мiсцi для Ймення Мого дар чистий, бо звеличiться Ймення Моє мiж народами, каже Господь Саваот. **12** Ви ж Його зневажаєте, кажучи: „Трапеза Господня — вона занечищена, й дохiд її, обриджена страва її“. **13** I до того говорите: „Ось стiльки працi!“ i ним нехтуєте, — говорить Господь Саваот, — i приносите крадене, i кульгаве та хворе, i таку жертву хлiбну приносите. Чи буде воно Менi миле з рук ваших? говорить Господь. **14** I проклятий обмiанець, що в стадi його є самець, а вiн обiцяє та в жертву дає Господевi зiпсуге, А Я Цар великий, — говорить Господь, — i серед народiв гризне Моє Ймення!

2 А тепер до вас заповiдь ця, священники! **2** Якщо ви не послухаетесь, i не покладете на серце собi, щоб Именню Моему давати хвалу, — говорить Господь Саваот, — то пошлю Я прокляття на вас, i проклянi благословення вашi, i вже проклинаю, бо ви не берете до серця цього! **3** Ось Я обiтну вам рамено, i розпоробу нечистiсть на ваших облiччях, нечистiсть свят ваших, i до неї вас вiнесуть. **4** I пiзнаєте ви, що Я заповiдь вам цю послав, щоб був заповiт Мiй з Левiєм, каже Господь Саваот. **5** Заповiт Мiй з ним був для життя та для миру, i Я дав йому страх, i вiн налякався Мене, та боявся перед Именням Моїм. **6** Закон правди в устах його був, i не знайшлась

на губах його кривда, — у мирі й простоті ходив він зо Мною, і багато-кого́ відверну́в від вини. 7 Бо уста священникові знання́ стережу́ть та Зако́на шукають із уст його, бо він ангол Господа Саваота. 8 А ви відхили́лись з дороги, вчинили́ таке, що багато спіткну́лись в Зако́ні, Леві́євого заповіта поні́щили, говорить Госпо́дь Савао́т. 9 Тому́ то і Я вас зробив погорджуваними й низькі́ми для всього наро́ду, бо не стереже́те доріг Моїх ви, та не безсторонні́ в Зако́ні. 10 Чи Оте́ць нам усім не оди́н? Хіба Бог не один нас створи́в? Чому́ ж один о́дного зраджуємо ми, щоб нам зневажа́ти заповіт батьків наших? 11 Зраджує Юда, і робиться не́чисть серед Ізраїля та в Єрусалимі, — бо Юда зневажив святиню Господню, яку покохав був, і дочку бога чужого за жінку узяв. 12 Нехай Госпо́дь ви́губить кожного, хто́ таке робить, того, хто чува́є та відповідає з наме́тів Якова, і хто да́р прино́сить Господу Саваоту. 13 І робите й друге таке: Господнього жер́твника ви слізьми́ покрива́єте, плаче́м та стогна́нням, бо до да́рів уже Він не зве́рнеться більше, і милої жертви з рук ваших не ві́зьме. 14 А ви ще й говорите: „За́що?“ — За те, що засві́дчив Госпо́дь між тобою й жоною юна́цтва твого́, якій ти неві́рність вчинив, а вона ж твоя по́друга, і дру́жина умо́ви твоєї! 15 Хіба Бог не один нас учинив? І за́лишок духу — Йо́го. А що цей один? Насіння від Бога шукав. Тому́ свого духа пильну́йте, і дру́жину юна́цтва свої́ого не зраджуйте! 16 Бо нена́виджу ро́звід, — говорить Госпо́дь, Бог Ізраїлів, — і того, хто

вкриває насильством одержу свою, промовляє Господь Саваот. Тому свого духа пильуйте, — і не зраджуйте!

17 Словами своїми ви мучите Господа, та й питаєте ще: „Чим ми мучимо?“ — Говоренням вашим: „Кожен, хто чинить ліхе, той добрий у Господніх очах, і Він у них уподобання має“, або: „Де Бог правосуддя?“

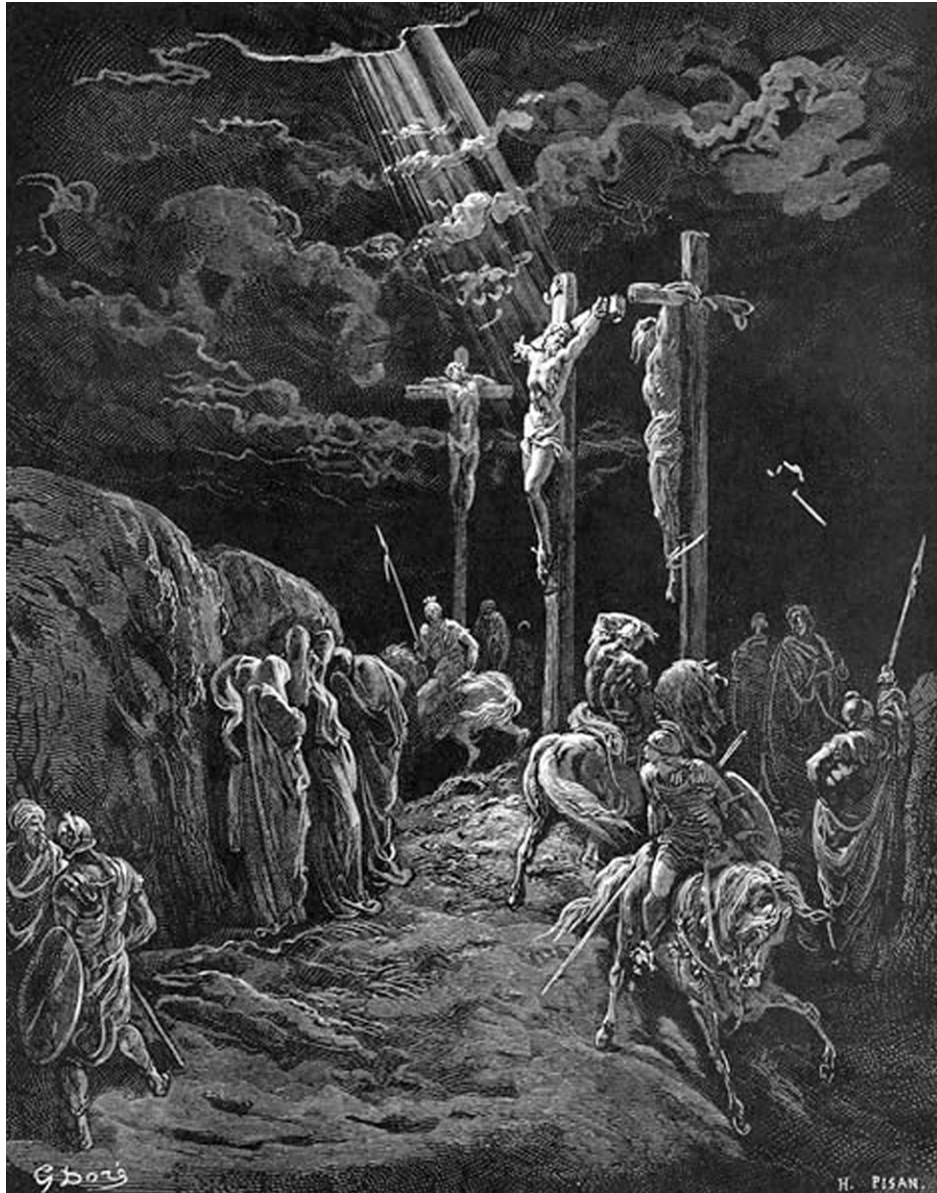
3 Ось Я посилаю Свого ангела, і він перед обличчям Моїм приготує дорігу. І нагло прибуде до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангел заповіту, Якого жадаете. Ось іде Він, говорить Господь Саваот!

2 І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як огонь той у золотаря, і як у пральників луг. 3 І Він сяде топiti та чистити срібло, і очистить синів Левія, і їх перечистить, як золото й срібло, і будуть для Господа жертву приносити в правді. 4 Тоді буде дар Юди та Єрусалиму приємний для Господа, як за днів віковичних і за років стародавніх. 5 І прибуду до вас Я на суд, і буду свідком швидким проти чарівників, і на перелюбників, і проти тих, хто присягу складає на лжу, і проти тих, хто заплатою наймита тисне, вдову й сироту, хто відхилює право чужинця, Мене ж не боїться, говорить Господь Саваот. 6 Бо Я, Господь, не змінююся, тому ви, сини Яковові, не будете знищені. 7 Від устав Моїх ви відступили з днів ваших батьків, і їх не стерегли. Верніться ж до Мене, і вернусь Я до вас! промовляє Господь Саваот. Та говорите ви: „У чому повернемось?“ 8 Чи Бога людина обманить? Мене ж ви обманюєте, ще й говорите: „Чим ми

Тебе обманіли?“— Десятиною та приніснями! 9
Прокляттям ви прокляті, а Мене обманіли, о люду
ти ввесь! 10 Принесіть же ви всю десятину до дому
скарбниці, щоб страва була в Моїм храмі, і тим
Мене випробуйте, — промовляє Господь Саваот: чи
небесних отворів вам не відчиню, та не виллю вам
благословення аж надмір? 11 І ради вас насварю Я
все те, що жерé, і воно не поніщить вам зéмного
плóду, і не заб'є винограду вам на полі, говорить
Господь Саваот. 12 І будуть всі люди вважати вас
блаженними, бо бóдете ви любим краéм, говорить
Господь Саваот. 13 Жорстокі ваші слова проти Мене,
— говорить Господь, — а ви кажете: „Щó ми на Тебе
сказали?“ 14 Ви кажете: „Мáрність служити для Бога!
І що за кóристь, що ми стережемо Його службу, та
ходимо в жалóбі перед лицем Господа Саваота? 15
А тепер ми вважаємо пішних щасливими, і ті, хто
вчиняє безбожне, будóються та випробóвують Бога, і
втікають“. 16 Змовлялись тоді один з óдним і ті, хто
страх перед Гóсподом має, — і прислúхавсь Господь, і
почув, і перед обличчям Його була писана пáм'ятна
книга про тих, хто страх перед Гóсподом має, і хто
поважає Ймéння Його. 17 І бóдуть Мені вони влáсностію,
— каже Господь Саваóт, — на той день, що вчиню,
і змилосéрджусь над ними, як змилосéрджується
чоловік над синами своїми, що служать йому. 18
І ви зно́ву побачите різницю між пра́ведним та
нечестíвим, між тим, хто Бóгові служить, та тим, хто
не служить Йому́.

4 Бо ось наступає той день, що палає, як піч, і стануть всі пішні та кожен, хто чинить безбóжне, соломою, — і спáлить їх день той, який наступає, говорить Госпóдь Саваóт, Який не позоста́вить їм кóреня, ані галу́зки. **2** А для вас, хто Йме́ння Мойóго бої́ться, зйде Сонце Праведности та лікува́ння в промі́нях Його, — і ви вийдете та поскака́єте, мов ті ситі теля́та! **3** І безбожних топтати ви будете, бо стануть за по́піл вони під п'ята́ми ніг ваших у той день, що його Я вчиню́, промовляє Госпóдь Саваóт. **4** Згадайте Зако́на Мойсея, Мого раба́, що йому́ наказав на Хорі́ві уста́ви й права́ щодо всьóго Ізраї́ля. **5** Ось Я пошлю́ вам пророка Ілля́, перше ніж день Госпóдній наста́не, великий й страшний! **6** І приве́рне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей край прокля́ттям!

НОВИЙ ЗАВІТ

Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“
А як Його одіж ділили, то кидали жéреба.
Від Луки 23:34

Від Матвія

1 Книга родово́ду Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового: **2** Авраа́м породив Ісака, а Ісак породив Якова, а Яків породив Юду й братів його. **3** Юда ж породив Фарéса та Зáру від Тамáри. Фарéс же породив Есрóма, а Есрóм породив Арама. **4** А Ара́м породив Амінадава, Амінада́в же породив Наассона, а Наассóн породив Салмона. **5** Салмо́н же породив Воóза від Раха́ви, а Воóз породив Йовіда від Рути, Йовід же породив Ессея. **6** А Ессéй породив царя Давида, Давид же породив Соломона від Урíєвої. **7** Соломо́н же породив Ровоама, а Ровоа́м породив Авію, а Аві́я породив Асафа. **8** Аса́ф же породив Йосафата, а Йосафа́т породив Йорама, Йора́м же породив Озію. **9** Озі́я ж породив Йоатама, а Йоата́м породив Ахаза, Аха́з же породив Єзекію. **10** А Єзекі́я породив Манасію, Манасі́я ж породив Амоса, а Амóс породив Йосію. **11** Йосі́я ж породив Йоякіма, Йоякі́м породив Ехонію й братів його за вавилонського пересéлення. **12** А по вавилонськім пересéленні Єхóнія породив Салатіі́ля, а Салатіі́ль породив Зоровáвеля. **13** Зоровáвель же породив Авіюда, а Авію́д породив Еліякіма, а Еліякі́м породив Азора. **14** Азо́р же породив Садока, а Садóк породив Ахіма, а Ахі́м породив Еліюда. **15** Елію́д же породив Елеазара, а Елеаза́р породив Маттана, а Матта́н породив Якова. **16** А Яків породив Йо́сипа, мужа Марі́ї, що з неї родився Ісу́с, зва́ний Христóс. **17** А всіх поколінь від Авраама аж до Давида — чотирна́дцять поколінь, і від Давида

аж до вавилонського переселення — чотирна́дцять поколінь, і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирна́дцять. **18** Наро́дження ж Ісуса Христа сталося так. Коли Його матір Марію заручено з Йо́сипом, то перш, ніж зійшлися вони, виявилось, що вона має в утробі від Духа Святого. **19** А Йо́сип, муж її, будиши праведний, і не бажавши осла́вити її, хотів тайкома́ відпустити її. **20** Коли ж він те подума́в, ось з'явивсь йому́ а́нгол Господній у сні, промовляючи: „Йо́сипе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дру́жину свою, бо зача́те в ній — то від Духа Святого. **21** І вона вродить Сина, ти ж даси Йому́ йме́ння Ісус, бо спасе Він людей Своїх від їхніх гріхів. **22** А все оце сталося, щоб збуло́ся сказа́не пророком від Господа, який провіщає: **23** „Ось діва в утробі зачне́, і Сина породить, і назвуть Йому́ йме́ння Еммануї́л“, що в перекладі є: З нами Бог“. **24** Як прокинувся ж Йо́сип зо сну, то зробив, як звелів йому́ а́нгол Господній, — і прийняв він дру́жину свою. **25** І не знав він її, аж Сина свого первородженого вона породила, а він дав Йому́ йме́ння Ісу́с.

2 Коли ж народився Ісус у Вифлеємі Юдейським, за днів царя Ірода, то ось мудреці прибули́ до Єрусалиму зо сходу, **2** і питали: „Де наро́джений Цар Юдейський? Бо на сході ми бачили зору́ Його́, і прибули́ поклонитись Йому́“. **3** І, як зачув це цар Ірод, занепоко́ївся, і з ним увесь Єрусалим. **4** І, зібравши всіх первосвящеників і книжників лю́дських, він випитував у них, де́ має Христос народитись? **5**

Вони ж відказали йому: „У Вифлеємі Юдейським, бо в пророка написано так: **6** „І ти, Вифлеєме, земле Юдина, не менший нічим між осадами Юдиними, бо з тебе з'явиться Вождь, що буде Він пасти народ Мій ізраїльський“. **7** Тоді Ірод покликав таємно отих мудреців, і докладно випитував їх про час, коли з'явилась зоря. **8** І він відіслав їх до Вифлеєму, говорячи: „Ідіть, і пильно розвідайтеся про Дитя́тко; а як знайдете, сповістіть мене, щоб і я міг піти й поклонитись йому“. **9** Вони ж царя вислухали й відійшли. І ось зоря, що на сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла й стала зверху, де Дитя́тко було. **10** А бачивши зору, вони надзвичайно зраділи. **11** І, ввійшовши до дому, знайшли там Дитя́тко з Марією, його матір'ю. І вони впали ницьма, і вклонились йому. І, відчинівши скарбниці свої, піднесли йому свої дари: золото, ладан та смирну. **12** А вві сні остережені, щоб не вертатись до Ірода, відійшли вони іншим шляхом до своєї землі. **13** Як вони ж відійшли, ось ангел Господній з'явивсь у сні Йосипові та й сказав: „Уставай, візьми Дитя́тко та матір його, і втікай до Єгипту, і там зоставайся, аж поки скажу тобі, бо Дитя́тко шукатиме Ірод, щоб його погубити“. **14** І він устав, узяв Дитя́тко та матір його вночі, та й пішов до Єгипту. **15** І він там зоставався аж до смерти Іродової, щоб збулось сказане від Господа пророком, який провіщає: „Із Єгипту покликав Я Сина Свого“. **16** Спостеріг тоді Ірод, що ті мудреці насміялися з нього, та й розгнівався дуже, і послав

повбивати в Вифлеємі й по всій тій околиці всіх дітей від двох років і менше, за часом, що його в мудреців він був випитав. **17** Тоді справділось те, що сказав Єремія пророк, промовляючи: **18** „Чути голос у Рамі, плач і ридання та голосіння велике: Рахиль плаче за дітьми своїми, і не дається розважити себе, бо нема їх “. **19** Коли ж Ірод умер, ось ангол Господній з'явився в Єгипті вві сні Йосипові, та й промовив: **20** „Уставай, візьми Дитя́тко та матір Його́, та йди в землю Ізраїлеву, бо вимерли ті, хто шука́в душу Дитини“. **21** І він устав, узяв Дитя́тко та матір Його́, і прийшов у землю Ізраїлеву. **22** Та прочувши, що царю́є в Юдеї Архелáй, — замість Ірода, батька свого, — побоявся піти туди він. А вві сні остере́жений, відійшов до країв галілейських. **23** А прибувши, оселився у місті, на ім'я Назарéт, щоб збулося пророками сказане, що Він Назаряні́н буде зва́ний.

3 Тими ж днями прихóдить Іван Христитель, і проповідує в пустині юдейській, **2** та й каже: „Покайтесь, бо набли́зилось Царство Небесне!“ **3** Бо він той, що про нього сказав Ісая пророк, промовляючи: „Голос того, хто кличе: В пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому́!“ **4** Сам же Іван мав одержу собі з верблю́жого во́лосу, і пояс ремінний на стéгнах своїх; а пожива для нього була́ сарана́ та мед польовий. **5** Тоді до нього вихóдив Єрусалим, і вся Юдея, і вся йорда́нська око́лиця, **6** і в рі́чці Йорда́ні хри́стились від нього, і визнавали

гріхи свої. 7 Як побачив же він багатьох фарисеїв та саддукеїв що приходять на хрищення, то промовив до них: „Роде зміїний, — хто вас надоумів утікати від гніву майбутнього? 8 Отож, — учиніть гідний плід покайння! 9 І не думайте говорити в собі: „Ми маємо отця Авраама“. Кажу бо я вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння! 10 Бо вже до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та й в огонь буде вкинене. 11 Я хрищу вас водою на покайння, але Той, Хто йде по мені, потужніший від мене: я недостойний понести взуття Йому! Він христитиме вас Святим Духом й огнем. 12 У руці Своїй має Він віячку, і перечистить Свій тік: пшеницю Свою Він збере до засіків, а полову попалить ув огні негасимім“. 13 Тоді прибуває Ісус із Галілеї над Йордан до Івана, щоб христитись від нього. 14 Але перешкоджав він Йому й говорив: „Я повинен христитись від Тебе, і чи Тобі йти до мене?“ 15 А Ісус відповів і сказав йому: „Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю праведність“. Тоді допустив він Його. 16 І охрившись, Ісус зараз вийшов із води. І ось небо розкрилось, і побачив Іван Духа Божого, що спускався, як голуб, і сів на Нього. 17 І ось голос почувся із неба: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“

4 Потому Ісус був поведений Духом у пустиню, щоб диявол Його спокушав. 2 І постив Він сорок день і сорок ночей, а вкінці зголоднів. 3 І ось приступив

до Нього спокусник, і сказав: „Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хліба́ми!“ **4** А Він відповів і промовив: „Написано: Не хлібом самим буде жити лю́дина, але кожним словом, що походить із уст Божих“. **5** Тоді забирає диявол Його в святе місто, і ставить Його на нарі́жника храму, **6** та й каже Йому: „Коли Ти Син Божий, то кинься додолу, бо ж написано: „Він накаже про Тебе Своїм Анго́лам, і вони на руках понесу́ть Тебе, щоб об камінь коли не спіткнув Ти Своєї ноги“. **7** Ісус відказав йому: „Ще написано: Не спокушуй Господа Бога свого!“ **8** Знов диявол бере Його на височезну́ю го́ру, і показує Йому всі царства на світі та їхню славу, **9** та й каже до Нього: „Це все Тобі дам, якщо впаде́ш і мені Ти поклони́шся!“ **10** Тоді каже до нього Ісус: „Віди́ди, сатано! Бо ж написано: Господеві Богові своєму вклоня́йся, і служи Одно́му Йо́му!“ **11** Тоді позоставив диявол Його. І ось анго́лі приступили, і служили Йо́му. **12** Як довідався Ісус, що Івана ув'язнено, перейшов у Галілею. **13** І, покинувши Він Назаре́та, прийшов й оселився в Каперна́умі приморсь́кім, на границі країн Завуло́нової й Нефталі́мової, **14** щоб спра́вилось те, що сказав Іса́я пророк, промовляючи: **15** „Завуло́нова зе́мле, і Нефталі́мова зе́мле, за Йо́рдано́м при морсь́кій дорозі, Галіле́е поганська! **16** Наро́д, що в темно́ті сидів, сві́тло велике побачив, а тим, хто сидів у країні смерте́льної тіні, зася́яло сві́тло“. **17** Із того ча́су Ісус розпочав проповідувати й промовляти: „Пока́йтеся, бо набли́зилось Царство Небесне!“ **18**

Як проходив же Він поблизу́ Галілейського моря, то побачив двох братів: Сімона, що зветься Петром, та Андрія, його брата, що не́вода в море закида́ли, — бо рибалки були́. **19** І Він каже до них: „Ідіть за Мною, — Я зроблю́ вас ловця́ми людей!“ **20** І вони зараз покинули сі́ті, та й пішли вслі́д за Ним. **21** І, далі пішовши звідти, Він побачив двох інших братів, — Зеведе́євого сина Якова та Івана, його брата, із Зеведе́єм, їхнім ба́тьком, що ла́годили свого не́вода в чо́вні, — і покликав Він їх. **22** Вони зараз залиши́ли чо́вна та батька свого́, — та й пішли вслі́д за Ним. **23** І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синаго́гах навчаючи, та Єва́нгелію Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недúгу, і всяку немі́ч між людьми. **24** А чутка про Нього пішла по всій Сі́рії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розсла́блених, — і Він їх уздоровля́в. **25** І багато людей ішло за Ним і з Галілеї, і з Десятимі́стя, і з Єрусалиму, і з Юдеї́, і з Зайорда́ння.

5 І, побачивши на́товп, Він вийшов на го́ру. А як сів, підійшли Його учні до Нього. **2** І, відкривши уста́ Свої, Він навчати їх став, промовляючи: **3** „Блаже́нні вбогі́ духом, бо їхнє Царство Небесне. **4** Блаженні засму́чені, бо вони будуть утішені. **5** Блаженні ла́гідні, бо землю́ успадку́ють вони. **6** Блаженні голодні та спра́гнені праведности, бо вони нагодóвані будуть. **7** Блаженні милосі́ві, бо поми́лувані вони будуть. **8** Блаженні чисті́ серцем, бо вони будуть бачити Бога. **9** Блаженні миротво́рці, бо вони синами Божими стануть. **10**

Блаженні вигнані за праведність, бо їхнє Царство Небесне. **11** Блаженні ви, як ганьбіти та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. **12** Радійте та веселіться, — нагорода бо ваша велика на небесах! Бо так гнали й пророків, що були перед вами. **13** Ви — сіль землі. Коли сіль ізвітріє, то чим насолити її? Не придасться вона вже нінащо, хіба щоб надвір була висипана та потоптана людьми. **14** Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. **15** І не запалюють світла, щоб поставити його під посудину, але на світильник, — і світить воно всім у домі. **16** Отак ваше світло нехай світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла, та прославляли Отця вашого, що на небі. **17** Не подумайте, ніби Я руйнувати Закон чи Пророків прийшов, — Я не руйнувати прийшов, але виконати. **18** Поправді ж кажу вам: доки небо й земля не минеться, — ані йота єдина, ані жоден значок із Закону не минеться, аж поки не збудеться все. **19** Хто ж порушить одну з найменших цих заповідей, та й людей так навчить, той буде найменшим у Царстві Небеснім; а хто виконає та й навчить, той стане великим у Царстві Небеснім. **20** Кажу бо Я вам: коли праведність ваша не буде рясніша, як книжників та фарисеїв, то не ввійдете в Царство Небесне! **21** Ви чули, що було стародавнім наказане: „Не вбивай, а хто вб'є, підпадає він судові“. **22** А Я вам кажу, що кожен, хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові. А хто скаже на брата свого: „рака“, підпадає

верховному суду, а хто скаже „дурний“, підпадає геєнні огненній. (Geenna g1067) 23 Тому, коли принесеш ти до жертівника свого дара, та тут ізгадаєш, що брат твій щось має на тебе, — 24 залиши отут дара свого перед жертівником, і піди, примиришся перше з братом своїм, — і тоді повертайся, і принось свого дара. 25 Зо своїм супротивником швидко мирися, доки з ним на дорозі ще ти, щоб тебе супротивник судді не віддав, а суддя щоб прислужникові тебе не передав, і щоб тебе до в'язниці не вкинули. 26 Поправді кажіть тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддасі ти й останнього шеляга! 27 Ви чули, що сказано: „Не чини перелюбу“. 28 А Я вам кажіть, що кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм. 29 Коли праве око твоє спокушає тебе, — його вибери, і кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. (Geenna g1067) 30 І як правиця твоя спокушає тебе, — відітні її й кинь від себе: бо краще тобі, щоб загинув один із твоїх членів, аніж до геєнни все тіло твоє було вкинене. (Geenna g1067) 31 Також сказано: „Хто дружину свою відпускає, нехай дасть їй листа розводного“. 32 А Я вам кажіть, що кожен, хто пускає дружину свою, крім провини розпустити, той доводить її до перелюбу. І хто з відпущеною побереться, той чинить перелюб. 33 Ще ви чули, що було стародавнім наказане: „Не клянись неправдиво“, але „виконуй клятви свої перед Господом“. 34 А Я вам кажіть не клястися зовсім: ані небом, бо воно престол

Божий; **35** ні землею, бо підніжок для ніг Його це; ані Єрусалимом, бо він місто Царя Великого; **36** не клянись головою своєю, — бо навіть однієї волосінки ти не можеш учинити білою чи чорною. **37** Ваше ж слово хай буде: „так-так“, „ні-ні“. А що більше над це, то те від лукавого. **38** Ви чули, що сказано: „Око за око, і зуб за зуб“. **39** А Я вам кажу не протівитись злomu. І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, — підстав йому й другу. **40** А хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому. **41** А хто силувати тебе буде відбути подорожнє на милю одну, — іди з ним навіть дві. **42** Хто просить у тебе — то дай, а хто хоче позичити в тебе — не відвертайся від нього. **43** Ви чули, що сказано: „Люби свого ближнього, і ненавидь свого ворога“. **44** А Я вам кажу: Любіть ворогів своїх, благословляйте тих, хто вас проклинає, творіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто вас переслідує, **45** щоб вам бути синами Отця вашого, що на небі, що наказує сходити сонцю Своєму над злими й над добрими, і дощ посилає на праведних і на неправедних. **46** Коли бо ви любите тих, хто вас любить, то яку нагороду ви маєте? Хіба не те саме й митники роблять? **47** І коли ви вітаєте тільки братів своїх, то що ж особливого робите? Чи й погани не чинять отак? **48** Отож, будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний!

6 Стережіться виставляти свою мiлостиню перед людми, щоб бачили вас; а як ні, то не матимете нагороди від Отця вашого, що на небі. **2** Отож, коли

чиниш ти милостиню, не сурми перед себе, як то роблять оті лицеміри по синагогах та вулицях, щоб хвалили їх люди. Поправді кажі вам: вони мають уже нагороду свою! **3** А як тичиниш милостиню, — хай не знатиме ліва рука твоя, що робить правіця твоя, **4** щоб таємна була твоя милостиня, а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **5** А як моліться, то не будьте, як ті лицеміри, що люблять ставати й молитися по синагогах та на перехрестях, щоб їх бачили люди. Поправді кажі вам: вони мають уже нагороду свою! **6** А ти, коли молишся, „увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися“Отцеві своєму, що в таїні; а Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **7** А як моліться, не проказуйте зайвого, як ті погани, — бо думають, ніби вони будуть вислухані за своє велемовство. **8** Отож, не вподобляйтеся їм, бо знає Отець ваш, чого потребуєте, ще раніше за ваше прохання! **9** Ви ж моліться отак: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, **10** нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **11** Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні. **12** І прости нам довгі наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим. **13** І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки. Амінь “. **14** Бо як лю́дям ви прóстите прóгріхи їхні, то прóстить і вам ваш Небесний Отець. **15** А коли ви не б́удете лю́дям прощати, то й Отець ваш не простить вам прóгріхів ваших. **16** А як по́стите, то не будьте сумні,

як оті лицеміри: вони бо змінюють обличчя свої, щоб бачили люди, що по́стоять вони. Поправді каж́у вам: вони мають уже нагороду свою! **17** А ти, коли по́стиш, намасти́ свою голову, і лице своє вмий, **18** щоб ти по́сту свого не виявив лю́дям, а Отцеві своєму, що в таї́ні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно. **19** Не складайте скáрбів собі на землі, де нищить їх міль та іржа, і де злодії підко́пуються й викрадають. **20** Складайте ж собі скáрби на небі, де ні міль, ні іржа їх не нищить, і де злодії до них не підко́пуються та не кра́дуть. **21** Бо де скарб твій, — там бу́де й серце твоє! **22** Око — то світи́льник для тіла. Тож як око твоє буде здорове, то й усе тіло твоє буде світле. **23** А коли б твоє око лихе було, то й усе тіло твоє буде темне. Отож, коли світло, що в тобі, є те́мрява, — то яка ж то велика та те́мрява! **24** Ніхто двом панам служити не може, — бо або одно́го зненáвидить, а дру́гого буде любити, або буде трима́тись одно́го, а другого знéхтує. Не можете Богові служити й мамóні. **25** Через те вам каж́у: Не журі́ться про житт́я сво́є — що́ будете їсти та що́ будете пити, ні про тіло своє, — у що́ зодягне́тєся. Чи ж не більше від їжі житт́я, а від одягу тіло? **26** Погляньте на птахі́в небесних, що не сіють, не жнуть, не збирають у клуні, та проте ваш Небесний Отець їх годує. Чи ж ви не багато вартніші за них? **27** Хто ж із вас, коли жу́риться, зможе дода́ти до зрóсту свого бодай лі́ктя одно́го? **28** І про одяг чого ви клопоче́тесь? Погляньте на польові́ ліле́ї, як зроста́ють вони, — не працюють, ані не пряду́ть. **29** А

Я вам кажу́, що й сам Соломо́н у всій славі своїй не вдягався отак, як одна з них. **30** І коли польову́ ту траву, що сьогодні ось є, а взавтра до пéчі вкидається, Бог отак зодягає, — скільки ж краще зодягне Він вас, малові́рні! **31** Отож, не журі́ться, кажучи: Що́ ми будемо їсти, чи: Що́ будемо пити, або: У що́ ми зодя́гнемо́сь? **32** Бож усьо́го тогó погани шука́ють; але знає Отець ваш Небесний, що всього того вам потрібно. **33** Шукайте ж найперш Царства Божого й праведности Йо́го, — а все це́ вам додасться. **34** Отож, не журі́ться про за́втрашній день, — бо завтра за себе само́ поклопо́чете́ся. Кожний день має до́сити своєї турбо́ти!

7 Не судіть, щоб і вас не судили; **2** бо яким судо́м судити бу́дете, таким же осудя́ть і вас, і якою мірою будете міряти, такою відмі́ряють вам. **3** І чо́го в оці брата свого́ ти за́скалку бачиш, коло́ди ж у влáсному оці не чуєш? **4** Або як ти скажеш до брата свого́: „Давай вийму́ я за́скалку з ока твогó“, коли он колода у влáсному оці? **5** Лице́міре, — вийми перше коло́ду із влáсного ока, а по́тім побачиш, як вийняти за́скалку з ока брата тво́го. **6** Не давайте святого псам, і не розсипайте пе́рел своїх перед свиньми́, щоб вони не потопта́ли їх ногами своїми, і, обернувшись, щоб не розшматува́ли й вас... **7** Просіть — і бу́де вам да́но, шукайте — і зна́йдете, стукайте — і відчиня́ть вам; **8** бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знахо́дить, а хто стукає — відчиня́ть йому́. **9** Чи ж то серед вас є люди́на, що подасть своєму синові

каменя, коли хліба проситиме він? **10** Або коли риби проситиме, то подасть йому гадину? **11** Тож як ви, буди злі, потрапите добрі дари своїм дітям давати, — скільки ж більше Отець ваш Небесний подасть добра тим, хто проситиме в Нього! **12** Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому Закон і Пророки. **13** Увійдьте тисними ворітьми, бо просторі ворота й широка дорога, що веде до погибелі, — і нею багато-хто ходять. **14** Бо тисні ті ворота, і вузька та дорога, що веде до життя, — і мало таких, що знаходять її! **15** Стережіться фальшивих пророків, що приходять до вас у одежі овечій, а всередині — хижі вовки. **16** По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на терніні збирають, або фіги — із будяків? **17** Так ото родить добрі плоди кожне дерево добре, а дерево зле плоди родить лихі. **18** Не може родить добре дерево плоду лихого, ані дерево зле плодів добрих родити. **19** Усяке ж дерево, що доброго плоду не родить, — зрубється та в огонь укидається. **20** Ото ж бо, — по їхніх плодах ви пізнаєте їх! **21** Не кожен, хто каже до Мене: „Господи, Господи!“ увійде в Царство Небесне, але той, хто виконує волю Мого Отця, що на небі. **22** Багато-хто скажуть Мені того дня: „Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?“ **23** І їм оголошу Я тоді: „Я ніколи не знав вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!“ **24** Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх,

подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. **25** І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, — та не впав, бо на камені був він заснований. **26** А кожен, хто слухає цих Моїх слів, та їх не виконує, — подібний до чоловіка того необачного, що свій дім збудував на піску. **27** І лінула злива, і розлилися річки, і буря знялася й на дім отой кинулась, — і він упав. І велика була та руїна його!“ **28** І ото, як Ісус закінчив ці слова, то народ дивувався з науки Його. **29** Бо навчав Він їх, як можновладний, а не як ті книжники їхні.

8 А коли Він зійшов із гори, услід за Ним ішов натовп великий. **2** І ось підійшов проказений, уклонився Йому та й сказав: „Коли, Господи, хочеш, — Ти можеш очистити мене!“ **3** А Ісус простяг руку, і доторкнувся до нього, говорячи: „Хочу, — будь чистий!“ І тієї хвилини очистився той від своєї прокази. **4** І говорить до нього Ісус: „Гляди, — не розповідай нікому. Але йди, покажися священикові, та дар принеси, якого Мойсей заповів, їм на свідцтво “. **5** А коли Він до Капернауму ввійшов, то до Нього наблизився сотник, та й благи зачав Його, **6** кажучи: „Господи, мій слуга лежить удома розслаблений, і тяжко страждає“. **7** Він говорить йому: „Я прийду й уздоровлю його“. **8** А сотник Йому відповів: „Недостойний я, Господи, щоб зайшов Ти під стріху мою. Та промов тільки слово, — і відужає мій слуга! **9** Бо й я — людина підвладна, і вояків під собою я маю; і одному кажу: піди — то йде він, а тому: прийди — і приходить,

або рабóві своєму: зроби те — і він зрóбить“. **10** Почувши таке, Ісус здивувався, і промовив до тих, хто йшов услід за Ним: „Поправді кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшóв був такої великої віри! **11** Кажу́ ж вам, що багато-хто прийдуть від сходу та за́ходу, і засядуть у Царстві Небеснім із Авраамом, Ісаком та Яковом. **12** Сини ж Царства — повки́дані бóдуть до тёмряви зóвнішньої — буде там плач і скре́гіт зубів“! **13** І сказав Ісус сотникові: „Іди, і як повірив ти, нехай так тобі й станеться!“ І тієї ж години одужав слуга його. **14** Як прийшов же Ісус до Петрового дому, то побачив тещу його, що лежала в гарячці. **15** І Він доторкнувся руки її, — і гарячка покинула ту... І встала вона, та й Йому прислугóвувала! **16** А коли настав вечір, привелі багатьох біснуватих до Нього, — і Він словом Своім вигнав дýхів, а недужих усіх уздоровів, **17** щоб спрáвдилося, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: „Він узяв наші немочі, і недúги поніс“. **18** А як угледів Ісус навкóло Себе багато наро́ду, наказав переплі́нути на то́й бік. **19** І приступив один книжник та й до Нього сказав: „Учителю, я підú за Тобою, хоч би куди ти пішов!“ **20** Промовляє до нього Ісус: „Мають нóри лисиці, а гні́зда небесні пташкі, — Син же Лю́дський не має де й голові прихиліти“. **21** А інший із у́чнів промовив до Ньóго: „Дозволь мені, Господи, перше піти та ба́тька свого поховáти“. **22** А Ісус йому каже: „Іди за Мною, і zostав мертвим ховати мерців своїх!“ **23** І коли Він до чóвна вступив, за Ним увійшли Його у́чні. **24** І ось буря

велика зірв́алась на морі, аж чо́вен зачав заливáтися хви́лями. А Він спав. **25** І кинулись учні, і збудили Його та й благали: Рятуй, Господи, — гинемо!“ **26** А Він відповів їм: „Чого полохливі ви, малові́рні?“Тоді встав, наказав бурі й морю, — і тиша велика настала. **27** А народ дивувався й казав: „Хто ж це такий, що ві́три та море слухня́ні Йо́му?“ **28** І, як прибув Він на то́й бік, до землі Гада́рінської, перестрі́ли Його два біснуваті, що вийшли з могильних пече́р, дуже лю́ті, так що ніхто не міг перехо́дити тією доро́гою. **29** І ось, вони стали кричати, говорячи: „Що́ Тобі, Сину Божий, до нас? Прийшов Ти сюди передчасно нас мучити?“ **30** А опода́ль від них пасса́ гурт великий свине́й. **31** І просилися де́мони, кажучи: „Коли виженеш нас, то пошли нас у той гурт свине́й“. **32** А Він відповів їм: „Ідіть“. І вийшли вони, і пішли в гурт свине́й. І ось кинувся з кручі до моря ввесь гурт, — і потопі́вся в воді. **33** Пастухи ж повті́кали; а коли прибу́ли вони в місто, то про все розпо́вілі, і про біснуватих. **34** І ось, усе місто вийшло назу́стріч Ісусові. Як Його ж угледі́ли, то стали благати, щоб пішов Собі з їхнього кра́ю!

9 І, сівши до чо́вна, Він переплі́нув, і до міста Свого прибув. **2** І ото, прине́сли до Нього розсла́бленого, що на ложі лежав. І, як побачив Ісус їхню ві́ру, сказав розсла́бленому: „Будь бадьо́рий, сину! Прощаю́ться тобі гріхи тво́ї!“ **3** І ось, дехто із книжників стали казати про себе: „Він богозневажає“. **4** Ісус же думки́ їхні знав і сказав: „Чого ду́маєте ви лукаве в серцях

своїх?“ **5** Що легше, — сказати: „Прощаються тобі гріхи“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **6** Але щоб ви знали, що прощати гріхи на землі має владу Син Людський, — тож каже Вій розслабленому: „Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **7** Той устав і пішов у свій дім. **8** А натовп, побачивши це, налякався, — і славив Бога, що людям Він дав таку владу! **9** А коли Ісус звідти прохóдив, побачив чоловіка, на ймєння Матвія, що сидів на митниці, та й каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **10** І сталося, як Ісус сидів при столі у домі, ось зійшлося багато митників і грішників, і вони посідали з Ним та з Його учнями. **11** Як побачили ж те фарисеї, то сказали до учнів Його: „Чому́ то Вчитель ваш їсть із митниками та із грішниками?“ **12** А Він це почув та й сказав: „Лікаря не потребу́ють здорові, а слабі! **13** Ідіть же, і навчіться, що́ то є: „Милости хóчу, а не жертви“. Бо Я не прийшов кликати праведних, але грішників до пока́ння“. **14** Тоді приступили до Нього Іванові учні та й кажуть: „Чому́ по́стимо ми й фарисеї, а учні Твої не по́стять?“ **15** Ісус же промовив до них: „Хіба можуть гості весільні сумувати, поки з ними ще є молодий? Але прійдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й по́стити б́удуть вони. **16** До одежі ж старої ніхто не вставляє латки з сукна сирово́го, — бо збіжиться воно, і дірка стане ще гірша. **17** І не вливають вина молодого в старі бурдюкі, а то бурдюкі розірв́уться, і вино розіллéться, і бурдюкі пропадуть; а вливають вино молоде до

нових бурдюків, — і одне й друге зберёжене буде“.

18 Коли Він говорив це до них, підійшов ось один із старших, уклонився Йому та й говорить: „Дочка моя хвилі цієї померла. Та прийди, поклади Свою руку на неї, — і вона оживе“. **19** І підвівся Ісус, і пішов услід за ним, також учні Його. **20** І ото одна жінка, що дванадцять літ хворою на кровотёчу була, приступила ззаду, і доторкнулась до краю одежі Його. **21** Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся одежі Його, то одужаю“. **22** Ісус, обернувшись, побачив її та й сказав: „Будь бадьорою, дочко, — твоя віра спасла тебе!“ І одужала жінка з цієї години. **23** А Ісус, як прибув до господи старшого, і вздрів дударів та юрбу́ голосільників, **24** то сказав: „Відійдіть, бо не вмерло дівча, але спить“. І насміхалися з Нього. **25** А коли наро́д випроваджено, Він увійшов, узяв за руку її, — і дівчина встала! **26** І вістка про це розійшлася по всій тій країні. **27** Коли ж Ісус звідти вертався, ішли за Ним два сліпці, що кричали й казали: „Змилуйсь над нами, Сину Давидів!“ **28** І коли Він додому прийшов, приступили до Нього сліпці. А Ісус до них каже: „Чи ж вірите ви, що Я можу вчинити оце?“ Говорять до Нього вони: „Так, Господи“. **29** Тоді Він доторкнувся до їхніх очей і сказав: „Нехай станеться вам згідно з вашою вірою!“ **30** І очі відкрилися їм. А Ісус наказав їм суворо, говорячи: „Глядіть, — щоб ніхто не довідався про це!“ **31** А вони відійшли, та й розголосили про Нього по всій тій країні. **32** Коли ж ті виходили, то ось привели до Нього чоловіка німого, що був

біснுவатий. **33** І як дѣмон був вигнаний, німий заговорив. І дивувався нарód і казав: „Ніко́ли таке не траплялося серед Ізраїля!“ **34** Фарисеї ж казали: „Виганяє Він дѣмонів силою князя дѣмонів“. **35** І обходив Ісус всі міста́ та оселі, навчаючи в їхніх синагогах, та Єв́ангелію Царства проповідуючи, і вздорóвлюючи всяку недúгу та неміч усяку. **36** А як бачив людей, зми́лосѣрджувався Він над ними, бо були вони змучені та розпорóшені, „як ті вівці, що не мають пастуха“. **37** Тоді Він казав Сво́ім учням: „Жні́во справді велике, та робітників мало; **38** тож благайте Госпо́даря жні́ва, щоб на жні́во Своє Він робітників вислав“.

10 І заклікав Він дванадцятьо́х Сво́їх учнів, і владу їм дав над нечистими ду́хами, щоб їх виганяли вони, і щоб уздоровля́ли всіляку недúгу та неміч всіляку. **2** А ймення апо́столів дванадцятьо́х отакі: перший Сі́мон, що Петро́м прозивається, і Андрі́й, брат його; Які́в, син Зеведе́їв, та Іва́н, брат його; **3** Пили́п і Вартоломе́й, Хома́ й мітник Матві́й; Які́в, син Алфе́їв, і Таде́й; **4** Сі́мон Канані́т, та Юда Іскаріо́тський, що й видав Його. **5** Цих Дванадцятьо́х Ісус вислав, і їм наказав, промовляючи: „На путь до поган не ходіть, і до самаря́нського міста не входьте, **6** але йдіть радні́ш до овечок загинулих дому Ізраї́левого. **7** А ходячи, проповідуйте та говоріть, що набли́зилось Царство Небесне. **8** Уздоровляйте недужих, воскрешайте померлих, очищайте прокаже́них, виганяйте дѣмонів. Ви да́рмо дістали, дармо й давайте. **9** Не беріть ані

золота, ані срібла, ані мідяків до своїх поясів, **10**
ані торби в дорогу, ані двох одеж, ні сандаль, ані
палиці. Бо вартий робітник своєї поживи. **11** А як
зайдете в місто якесь чи в село, то розвідайте, хто там
достойний, — і там перебувайте, аж поки не вийдете.
12 А входячи в дім, вітайте його, промовляючи: „Мир
дому цьому!“ **13** І коли буде достойний той дім, —
нехай зійде на нього ваш мир; а як недостойний він
буде, то мир ваш нехай до вас вернеться. **14** А як хто
вас не прийме, і ваших слів не послухає, то, виходячи
з дому чи з міста того, обтрусить порошок із ніг своїх.
15 Поправді кажіть вам: легше буде країні содомській
й гоморській дня судного, аніж місту тому! **16** Оце
посилаю Я вас, як овець між вовків. Будьте ж мудрі, як
змії, і невинні, як голубки. **17** Стережіться ж людей,
бо вони на суді видаватимуть вас, та по синагогах
своїх бичувати вас будуть. **18** І до правителів та
до царів поведуть вас за Мене, на свідчення їм і
поганам. **19** А коли видаватимуть вас, не журіться,
як або що говорити: тієї години буде вам дане, що
маєте ви говорити, **20** бо не ви промовлятимете, але
Дух Отця вашого в вас промовлятиме. **21** І видасть
на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти
повстануть супроти батьків“, і їх повбивають. **22** І за
Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить
аж до кінця, той буде спасений. **23** А коли будуть
вас переслідувати в однім місті, утікайте до іншого.
Поправді кажіть вам, — не встигнете ви обійти міст
Ізраїлевих, як прийде Син Людський. **24** Учень не

більший за вчителя, а раб — понад пана свого. 25 Доволі для учня, коли буде він, як учитель його, а раб — як госпóдар його. Коли Вельзевúлом назвали господаря дому, — скільки ж більше назвуть так домашніх його! 26 Алé не лякайтесь їх. Немає нічого захованого, що воно не відкриється, ані потаємного, що не віявиться. 27 Щó кажу Я вам пóтемки, — говоріть те при світлі, що ж на вухо ви чуєте — проповідуйте те на даха́х. 28 І не лякайтесь тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастіти в геєнні. (Geenna g1067) 29 Чи не два горобці продаються за гріш? А на землю із них ні один не впаде́ без волі Отця вашого. 30 А вам і волосся все на голові пораховано. 31 Отож, не лякайтесь, — бо вартніші ви за багатьох горобців. 32 Отже, кожного, хто Мене візнає перед людьмі, того перед Небесним Отцем Моїм визнаю й Я. 33 Хто ж Мене відцурається перед людьмі, того й Я відцураюся перед Небесним Отцем Моїм. 34 Не думайте, що Я прийшов, щоб мир на землю принести, — Я не мир принести прийшов, а меча. 35 Я ж прийшов „порізнити чоловіка з батьком його, дочку з її матір'ю, і невістку з свекру́хою її“. 36 І: „ворогі чоловікові — домашні його!“ 37 Хто більш, як Мене, любить батька чи матір, той Мене недостойний. І хто більш, як Мене, любить сина чи дочку, той Мене недостойний. 38 І хто не візьме свого хреста, і не піде за Мною слідом, той Мене недостойний. 39 Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мéне погубить

душу свою, — той знайде її. **40** Хто вас приймає — приймає Мене, хто ж приймає Мене, — приймає Того, Хто послав Мене. **41** Хто приймає пророка, як пророка, той дістане нагоро́ду проро́чу, хто ж приймає праведника, як праведника, той дістане нагоро́ду пра́ведничу. **42** І хто напо́їть, як у́чня, кого з мали́х цих бодай ку́хлем водиці холодної, поправді кажу́ вам, — той не згубить нагоро́ди своєї“.

11 І сталося, коли Ісус перестав навчати дванадцятьох Своїх учнів, Він звідти пішов, щоб учити, і по їхніх містах проповідувати. **2** Прочувши ж Іван у в'язниці про дії Христові, послав через учнів своїх, **3** щоб Його запитати: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Ідіть, і перекажіть Іванові, що́ ви чуєте й бачите: **5** „Сліпі прозрівають“, і криві ходять, стають чистими прокаже́ні, і чують глухі, і померлі встають, а „вбогим звіщається Добра Нові́на“. **6** І блаженний, хто через Мене споку́си не ма́тиме!“ **7** Як вони ж відійшли, Ісус про Івана почав говорити наро́дові: „На що́ ви ходили в пустиню дивитися? Чи на очерет, що вітер гойда́є його́? **8** Та на що́ ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одя́гненого? Аджеж ті, хто носить м'яке́, — по палатах царські́х. **9** По що́ ж ви ходили? Може бачити пророка? Так, кажу вам, — навіть більш, як пророка. **10** Бо це ж той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє поси́лаю Свого посланця́, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **11** Поправді кажу вам: Між наро́дженими

від жінок не було більшого над Івана Христителя!
Та найменший у Царстві Небеснім — той більший
від нього! **12** Від днів же Івана Христителя й досі
Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто вживає
зусилля, хапають його. **13** Усі бо Пророки й Закон
до Івана провіщували. **14** Коли ж хочете знати, —
то Ілля він, що має прийти. **15** Хто має вуха, —
нехай слухає! **16** До кого ж цей рід прирівняю? —
До хлоп'ят він подібний, що на ринку сидять та
вигукують іншим, **17** і кажуть: „Ми вам грали, а ви не
танцювали, ми співали вам жальбно, та не плакали
ви“. **18** Бо прийшов був Іван, що не їв і не пив, вони
ж кажуть: „Він дємона має“. **19** Прийшов же Син
Людський, що їсть і п'є, вони ж кажуть: „Чоловік ось,
ласун і п'яниця, Він прїятель мїтників і грїшників“.
І виправдалася мудрість своїми ділами“. **20** Ісус тоді
став докоряти містам, де відбулося найбільш Його
чуд, що вони не покаялись: **21** „Горе тобі, Хоразїне,
горе тобі, Вefcaїдо! Бо коли б то в Тїрі й Сидонї були
відбуліся ті чўда, що сталися в вас, то давно б вони
каїлися в волосьніці та в пópелі. **22** Але кажў вам:
Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам! **23** А
ти, Капернаўме, що „до неба піднісся, — аж до аду
ти зїйдеш“. Бо коли б у Содомі були відбуліся ті
чўда, що в тобі вони сталися, то лишився б він був
по сьогóднішній день. (Hadēs g86) **24** Але кажў вам, що
содóмській землі буде легше дня судного, аніж тобі!“
25 Того чáсу, навчаючи, промовив Ісус: „Прославляю
Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від

премудрих і розумних, та його немовлятам відкрив.
26 Так, Отче, — бо Тобі так було до вподоби! **27** Передав Мені все Мій Отець. І Сина не знає ніхто, крім Отця, і Отця не знає ніхто, окрім Сина, та кому Син захоче відкрити. **28** Прийдіть до Мене, усі струджені та обтяжені, — і Я вас заспокою! **29** Візьміть на себе ярмо Моє, і навчіться від Мене, бо Я тихий і серцем покірливий, — і „знайдете спокій душам своїм“. **30** Бож ярмо Моє любе, а тягар Мій легкий!“

12 Того часу Ісус переходив ланами в суботу. А учні Його зголодніли були, і стали зривати колосся та їсти. **2** Побачили ж це фарисеї, та й кажуть Йому: „Он учні Твої роблять те, чого не годиться робити в суботу“. **3** А Він відповів їм: „Чи ж ви не читали, що зробив був Давид, коли сам зголоднів і ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов до Божого дому, і спожив хліби показні, яких їсти не можна було ні йому, ані тим, хто був із ним, а тільки самим священикам? **5** Або ви не читали в Законі що в суботу священики порушують суботу у храмі, — і невинні вони? **6** А Я вам кажу, що тут Більший, як храм! **7** Коли б знали ви, що то є: „Милости хочу, а не жертви“, то ви не судили б невинних. **8** Бо Син Людський Господь і суботи!“ **9** І, вийшовши звідти, прибув Він до їхньої синагоги. **10** І ото, був там чоловік, що мав суху руку. І, щоб обвинити Ісуса, запитали Його: „Чи вздоровляти годиться в суботу?“ **11** А Він їм сказав: „Чи знайдеться між вами людина, яка, одну мавши вівцю, не піде по неї, і не врятує її, як вона впаде в яму в суботу? **12**

А скільки ж людина вартніша за тую овечку! Тому можна чинити добро й у суботу“! 13 І каже тоді чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той простяг, — і стала здорова вона, як і друга. 14 Фарисеї ж пішли, і зібрали нараду на Нього, — як би Його погубити? 15 А Ісус, розізнавши, пішов Собі звідти. 16 А Він наказав їм суворо Його не виявляти, 17 щоб справдилось те, що сказав був Ісая пророк, промовляючи: 18 „Ото Мій Слуга, що Я вибрав Його, Мій Улюблений, що Його полюбила душа Моя! Вкладу Свого Духа в Нього, — і Він суд проголосить поганам. 19 Він не буде змагатися, ані кричати, і на вулицях чути не буде ніхто Його голосу. 20 Він очеретіни надломленої не доломить, і гнотá догасаючого не погасить, поки не допровадить присуду до перемоги. 21 І погани надіятись будуть на Ймення Його“! 22 Тоді привели до Нього німого сліпця, що був біснுவатий, — і Він уздоровив його, так що німий став говорити та бачити. 23 І дивувались усі люди й казали: „Чи ж не Син це Давидів?“ 24 Фарисеї ж, почувши, сказали: „Він дэмонів не виганяє інакше, тільки як Вельзевулом, князем дэмонів“. 25 А Він знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, поділене супроти себе, запустіє. І кожне місто чи дім, поділені супроти себе, не втримаються. 26 І коли сатанá сатану виганяє, то ділиться супроти себе; як же втримається царство його? 27 І коли Вельзевулом виганяю Я дэмонів, то ким виганяють сини ваші? Тому вони стануть вам суддями. 28 А коли ж Духом Божим вигоню Я дэмонів, то настало для вас Царство

Боже. **29** Або як то хто може вдёртися в дім дужого, та пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого? І аж тоді він госпóду його пограбує. **30** Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає. **31** Тому то кажу вам: усякий гріх, навіть богозневага, прóститься лю́дям, але богозневага на Духа не прóститься! **32** І як скаже хто слово на Лю́дського Сина, то йому́ проститься те; а коли скаже проти Духа Святого, — не прóститься того йому́ ані в цім віці, ані в майбу́тнім! (aĩōn g165) **33** Або віростіть дерево добре, то й плід його добрий, або віростіть дерево зле, то й плід його злий. Пізнається бо дерево з пло́ду! **34** Ро́де зміїний! Як ви можете мовити добре, будши злі? Бо чим серце наповнене, те говорять уста. **35** Добра лю́дина з доброго скарбу добре виносить, а лукава лю́дина зо скарбу лихого виносить лихé. **36** Кажу́ ж вам, що за кожне слово пусте, яке скажуть люди, дадуть вони відпові́дь судного дня! **37** Бо зо слів своїх будеш виправданий, і зо слів своїх будеш засу́джений“. **38** Тоді дехто із книжників та фарисеїв озвались до Нього й сказали: „Учителю, — хочемо побачити озна́ку від Тебе“. **39** А Ісус відповів їм: „Рід лукавий і перелю́бний шукає ознаки, — та ознаки йому́ не дадуть, окрім ознаки пророка Йо́ни. **40** Як Йо́на перебув у серéдині китовій три дні і три ночі, так перебу́де три дні та три ночі й Син Лю́дський у серці землі. **41** Ніневі́тяни стануть на суд із цим родом, — і осудять його, вони бо покаялися через Йо́нину проповідь. А тут ото Більший, ніж Йо́на! **42** Цариця з

півдня на суд стане з родом оцим, — і засудить його, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ото Більший, аніж Соломон! **43** А коли дух нечистий виходить із людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, та не знаходить. **44** Тоді він говорить: „Вернуся до дому свого, звідки вийшов“. А як вернеться він, то хату знаходить порожню, заметену й прибрану. **45** Тоді він іде, та й приводить сімох духів інших, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть тут. І буде останнє людині тій гірше за перше... Так буде й лукавому родові цьому!“ **46** Коли Він іще промовляв до народу, аж ось мати й брати Його осторонь стали, бажаючи з Ним говорити. **47** І сказав хтось Йому: „Ото мати Твоя й Твої браття стоять онде осторонь, і говорити з Тобою бажають“. **48** А Він відповів тому, хто Йому говорив, і сказав: „Хто мати Моя? І хто браття Мої?“ **49** І, показавши рукою Своєю на учнів Своїх, Він промовив: „Ото Моя мати та браття Мої! **50** Бо хто волю Мого Отця, що на небі, чинитиме, той Мені брат, і сестра, і мати!“

13 Того ж дня Ісус вийшов із дому, та й сів біля моря. **2** І безліч народу зібралась до Нього, так що Він увійшов був до човна та й сів, а весь натовп стояв понад берегом. **3** І багато навчав Він їх притчами, кажучи: **4** І як сів він зёрна, упали одні край дороги, — і пташкі налетіли, та їх повидзьобували. **5** Другі ж упали на ґрунт кам'яністий, де не мали багато землі, — і негайно посходили, бо земля неглибока

була; 6 а як сонце зійшло, — то зів'яли, і коріння не мавши, — посохли. 7 А інші попадали в терен, — і вигнався терен, і їх поглушив. 8 Інші ж упали на добрую землю — і зродили: одне в сто раз, друге в шістдесят, а те втридцятро. 9 Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!“ 10 І учні Його приступили й сказали до Нього: „Чому притчами Ти промовляєш до них?“ 11 А Він відповів і промовив: „Тому, що вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, — їм же не дано. 12 Бо хто має, то дасться йому та додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 13 Я тому говорю до них притчами, що вони, дивлячися, не бачать, і слухаючи, не чують, і не розуміють. 14 І над ними збувається пророцтво Ісаї, яке промовляє: „Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите. 15 Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив!“ 16 Очі ж ваші блаженні, що бачать, і вуха ваші, що чують. 17 Бо поправді кажу вам, що багато пророків і праведних бажали побачити, що бачите ви, — та не бачили, і почути, що чуєте ви, — і не чули. 18 Послухайте ж притчу про сіяча. 19 До кожного, хто слухає слово про Царство, але не розуміє, приходить лукавий, і краде посіяне в серці його; це те, що посіяне понад дорогою. 20 А посіяне на кам'яністому ґрунті, — це той, хто слухає слово, і з радістю зараз приймає його; 21 але кореня в ньому нема, тому

він непостійний; коли ж утиск або переслідування настають за слово, то він зараз спокушується. **22** А між терен посіяне, — це той, хто слухає слово, але кло́поти віку цього та омана багатства заглушують слово, — і воно застається без пло́ду. **(aiōn g165)** **23** А посіяне в добрій землі, — це той, хто слухає слово й його розуміє, і плід він прино́сить, і дає один у сто раз, другий у шістдесят, а той утри́дцатеро“. **24** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібно до чоловіка, що посіяв був добре насіння на полі своїм. **25** А коли люди спали, прийшов ворог його, і куколю між пшеницю насіяв, та й пішов. **26** А як виросло збіжжя та кинуло колос, тоді показався і кукі́ль. **27** І прийшли господареві раби, та й кажуть йому: „Пане, чи ж не добре насіння ти сіяв на полі своїм? Звідки ж узявся кукі́ль?“ **28** А він їм відказав: „Чоловік супротивник нако́їв оце“. А раби відказали йому́: „Отож, — чи не хочеш, щоб пішли ми і його повипо́лювали?“ **29** Але він відказав: „Ні, — щоб, випо́люючи той кукі́ль, ви не вирвали ра́зом із ним і пшеницю. **30** Залиші́ть, — хай ра́зом обоє ростуть аж до жнив; а в жнив́а накажу́ я женця́м: Зберіть перше кукі́ль і його пов'яжіть у снопки́, щоб їх попаліти; пшеницю ж спровадьте до клуні моєї“. **31** Іншу притчу подав Він їм, кажучи: „Царство Небесне подібно до зёрна гірчи́чного, що взяв чоловік і посіяв на полі своїм. **32** Воно найдрі́бніше з усьо́го насіння, але́, коли ві́росте, більше воно за зілля, і стає деревом, так що птаство небесне злітається, і ку́блиться в

віттях його“. 33 Іншу притчу Він їм розповів: „Царство Небесне подібне до рбзчини, що її бере жінка, і кладе на три мірі муки, аж поки все вкїсне“. 34 Це все в прїтчах Ісус говорив до людей, і без прїтчі нічóго Він їм не казав, 35 щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: „Відкрию у прїтчах устá Свої, розповім таємніці від пóчину світу!“ 36 Тоді відпустив Він нарбд і додому прийшов. І підійшли Його учні до Нього й сказали: „Поясні нам прїтчу про кукїль польовій“. 37 А Він відповів і промовив до них: „Хто добре насіння посїяв був, — це Син Лїдський, 38 а поле — це світ, добре ж насіння — це сини Царства, а кукїль — сини лукавого; 39 а ворог, що всїяв його — це диявол, жнивá — кїнець віку, а женці — анголі. (aĩŃn g165) 40 І як збирають кукїль, і як пáлять в огні, так буде й наприкінці віку цьогó. (aĩŃn g165) 41 Пошле Лїдський Син Своїх анголів, і вони позбирають із Царства Його всі спокуси, і тих, хто чинить беззакóння, 42 і їх повкидають до пéчі огнénної, — буде там плач і скрэгїт зубів! 43 Тоді праведники, немов сонце, засяють у Царстві свого Отця. Хто має вўха, нехай слухає! 44 Царство Небесне подібне ще до захóваного в полі скáрбу, що людіна, знайшовши, ховає його, і з радости з того йде, та й усе, що має, продає та купує те поле. 45 Подібне ще Царство Небесне до того купця, що пошўкує пéрел дóбрих, 46 а як знайде одну дорогоцїнну перліну, то йде, і все продає, що має, і купує її. 47 Подібне ще Царство Небесне до нéвода, у море закіненого,

що зібрав він усячину. **48** Коли він наповниться, тягнуть на берег його, і, сівши, вибирають до посуду добре, непотріб же геть викидають. **49** Так буде й наприкінці віку: анголі повиходять, і вилучать злих з-поміж праведних, **(aiōn g165)** **50** і їх повкидають до печі огненної, — буде там плач і скрегіт зубів! **51** Чи ви зрозуміли це все?“ — „Так!“ відказали Йому. **52** І Він їм сказав: „Тому́ кожен книжник, що навчений про Царство Небесне, подібний до того господа́ря, що з скарбниці своєї виносить нове́ та старе“. **53** І сталося, як скінчив Ісус притчі оці, Він звідти пішов. **54** І прийшов Він до Своєї батьківщини, і навчав їх у їхній синаго́зі, так що стали вони дивуватися й питати: „Звідки в Нього ця мудрість та сили чудоді́йні? **55** Чи ж Він не син те́слі? Чи ж мати Його не Марією зветься, а брати Його — Яків, і Йо́сип, і Симон та Юда? **56** І чи ж се́стри Його не всі з нами? Звідки ж Йому́ все оте?“ **57** І вони спокуша́лися Ним. А Ісус їм сказав: „Пророка нема без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй та в домі своїм!“ **58** І Він не вчинив тут чуд багатьо́х через їхню невіру.

14 Того ча́су прочув Ірод чотиривла́сник чуткі про Ісуса, **2** і сказав своїм слугам: „Це Іван Христитель, — він із мертвих воскрес, і тому́ чуда твора́ться ним“. **3** Бо Ірод схопив був Івана, і зв'язав його, і посадив у в'язни́цю через Іродіа́ду, дружи́ну брата свого Пилипа. **4** Бо до нього Іван говорив: „Не годі́ться тобі її мати!“ **5** І хотів Ірод смерть заподі́яти йому, та боявся наро́ду, бо того за пророка вважали. **6** А

як був день народження Ірода, танцювала посеред гостей дочка Іродіядина, та й Іродові догодила. 7 Тому під присягою він обіцявся їй дати, чого тільки попросить вона. 8 А вона, за намовою матері своєї: „Дай мені — проказала — отут на полумиску голову Івана Христителя!“ 9 І цар засмутився, але через клятву та тих, хто сидів при столі з ним, звелів дати. 10 І послав стягти Івана в в'язниці. 11 І принесли на полумисковій його голову, та й дали дівчині, а та віднесла її своїй матері. 12 А учні його прибули, взяли тіло, і поховали його, та прийшли й сповістили Ісуса. 13 Як Ісус те почув, Він відплив звідти човном у місце пустинне й самотнє. І, прочувши, народ із міст пішов пішки за Ним. 14 І, як вийшов Ісус, Він побачив багато народу, — і змилювався над ними, і їхніх слабких уздоровив. 15 А коли настав вечір, підійшли Його учні до Нього й сказали: „Тут місце пустинне, і година вже пізня; відпусти народ, — хай по селах розійдуться, і куплять поживи собі“. 16 А Ісус їм сказав: „Непотрібно відходити їм, — нагодуйте їх ви!“ 17 Вони ж кажуть Йому: „Не маємо чим тут, — тільки п'ятеро хліба й дві риби“. 18 А Він відказав: „Принесіть Мені їх сюди“. 19 І, звелівши натовпові посідати на траві, Він узяв п'ятеро хліба й дві риби, споглянув на небо, поблагословив й поламав ті хліби, і дав учням, а учні народові. 20 І всі їли й наситились, а з кусків позоставили назбирали дванадцять повних кошів. 21 Їдців же було мужа тисяч із п'ять, крім жінок і дітей. 22 І зараз звелів Ісус учням до човна сідати, і переплисти на той бік раніше

Його, аж поки наро́д Він відпу́стить. **23** Відпусті́вши ж наро́д, Він на го́ру пішов помолитися насамоті́; і як вечі́р настав, був там Сам. **24** А чо́вен вже був на се́редині моря, і кидали хвилі́ його, бо ві́тер зірвався супро́твний. **25** А о четверті́й сторо́жі ні́чний Ісус підійшов до них, іду́чи по морю. **26** Як побачили ж учні́, що йде Він по морю, то настра́шилися та й казали: „Ма́ра!“ І від стра́ху вони закричали... **27** А Ісус до них зара́з озвався й сказав: „Заспокойте́сь, — це Я, не лякайте́сь!“ **28** Петро ж відпові́в і сказав: „Коли, Господи́, Ти́ це, то звели, щоб прийшов я до Тебе по воді́“. **29** А Він відказав йому́: „Іди“. І, ви́лізши з чо́вна, Петро став іти по воді́, і пішов до Ісуса. **30** Але, бачачи велику́ бурю, зля́квся, і за́чав потопáти, і скри́чав: „Ряту́й мене, Господи́!“ **31** І зара́з Ісус простяг руку́ й схо́пив його, і ка́же до нього: „Малові́рний, чо́го усумні́вся?“ **32** Як до чо́вна ж вони ввійшли, буря вщóхнула. **33** А прия́вні в чо́вні вклонили́сь йому́ та казали: „Ти справді́ Син Божий!“ **34** Перепливши ж вони, прибу́ли в землю́ Геніса́рétську. **35** А люди́ тієї́ місце́вості, пізнавши́ його, спові́стили по всі́й ті́й око́лиці, і до Нього́ принéсли всі́х хворих. **36** І блага́ли його, щоб бо́дай доторкнутися кра́ю оде́жі його. А хто доторка́вся, — уздорóвлений був.

15 То́ді до Ісуса прийшли́ фарисе́ї та кни́жники з Єрусали́му н казали: **2** „Чо́го Твої́ учні́ ламаю́ть передáння старших? Бо не мию́ть вони своїх́ рук, коли хлі́б споживаю́ть“. **3** А Він відпові́в і промовив до них: „А чо́го й ви пору́шуєте Бо́жу за́повідь ра́ди передáння

вашого? 4 Бо Бог заповів: „Шануй батька та матір“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, — хай смертю помре“. 5 А ви кажете: Коли скаже хто батьку чи матері: „Те, чим би ви скористались від мене хотіли, то дар Богові“, 6 то може вже й не шанувати той батька свого або матір свою. Так ви ради передання вашого знівечили Боже Слово. 7 Лицеміри! Про вас добре Ісая пророкував, говорячи: 8 „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє даліко від Мене! 9 Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 10 І Він покликав народ, і промовив до нього: „Послухайте та зрозумійте! 11 Не те, що входить до уст, людину сквернить, але те, що виходить із уст, те людину сквернить“. 12 Тоді учні Його приступили й сказали Йому: „Чи Ти знаєш, що фарисеї, почуши це слово, спокусілися?“ 13 А Він відповів і сказав: „Усяка росли́на, яку насадив не Отець Мій Небесний, буде вирвана з коренем. 14 Залишіть ви їх: це сліпі поводитарі для сліпих. А коли сліпий водить сліпого, — обоє до ями впа́дуть“. 15 А Петро відповів і до Нього сказав: „Поясни нам цю прі́тчу“. 16 А Він відказав: „Чи ж і ви розуміння не маєте? 17 Чи ж ви не розумієте, що все те, що́ входить до уст, вступає в живіт, та й назовні виходить? 18 Що ж виходить із уст, те походить із серця, — і воно опоганює людину. 19 Бо з серця виходять лихі думки́, душогубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богознева́ги. 20 Оце те, що людину опоганює. А їсти руками невмитими, —

не опогáнює це людíни!“ 21 І, вийшовши звідти, Ісус відійшов у землі тírські й сидóнські. 22 І ось жінка одна хананéянка, із тих околиць прийшовши, заголосила до Нього й сказала: „Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давидів, — дéмон тяжко дочку́ мою мучить!“ 23 А Він їй не казав ані слова. Тоді учні Його, підійшовши, благали Його та казали: „Відпусти її, бо кричить услід за нами!“ 24 А Він відповів і сказав: „Я по́сланий тільки до овечок загинулих дому Ізраїлевого“. 25 А вона, підійшовши, уклони́лась Йому та й сказала: „Господи, допоможи мені!“ 26 А Він відповів і сказав: „Не годі́ться взяти хлі́б у дітей, і кинути щеня́там“. 27 Вона ж відказала: „Так, Господи! Але ж і щеня́та їдять ті кришкі́, що спадають зо сто́лу їхніх панів“. 28 Тоді відповів і сказав їй Ісус: „О жінко, твоя віра велика, — нехай буде тобі, як ти хочеш!“ І тієї години дочка́ її відужала. 29 І, відійшовши звідти, Ісус прибув до Галіле́йського моря, і, зійшовши на го́ру, сів там. 30 І приступило до Нього багато наро́ду, що мали з собою кривих, калі́к, сліпих, німих і інших багато, і клали їх до Ісусових ніг. І Він уздорóвлював їх. 31 А наро́д не вихóдив із дива, бо бачив, що говорять німі, калі́ки стаю́ть здорові, криві ходять, і бачать сліпі, — і сла́вив він Бога Ізраїлевого! 32 А Ісус Своїх у́чнів покликав і сказав: „Жаль Мені цих людей, що вже три́ дні зо Мною знахо́дяться, але їсти не мають чо́го; відпустити їх без їжі не хóчу, щоб вони не ослабли в дорозі“. 33 А учні Йому відказали: „Дé нам узяти сті́льки хлі́ба в пустині, щоб нагодувати

стільки наро́ду?“ **34** А Ісус запитав їх: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж відказали: „Семеро, та трохи рибок“.

35 І Він ізвелів на землі посідати наро́дові. **36** І, взявши сім хлібів і риби, віддавши Богу подяку, поламав і дав учням Своїм, а учні наро́дові. **37** І всі їли й насітилися, а з позосталих кусків назбирали сім кошиків по́вних... **38** Їдців же було чотири тисячі мужа, окрім жінок та дітей. **39** І, відпустивши наро́д, усів Він до чо́вна, і прибув до землі Магдалі́нської.

16 І підійшли фарисеї та саддукеї, і, випробовуючи, просили Його показати ознаку їм із неба. **2** А Він відповів і промовив до них: „Ви звéчора кажете: „Буде погóда, — червоніє бо небо“. **3** А ра́нком: „Сьогодні негóда, — червоніє бо небо похмуре“. Розпізна́ти небесне обличчя ви вмієте, ознак ча́су ж не можете! **4** Рід лукавий і перелю́бний шукає озна́ки, та ознаки йому не дадуть, окрім озна́ки пророка Йони“. І, їх полишивши, Він відійшов. **5** А учні Його, перейшовши на то́й бік, забули взяти хліба. **6** Ісус же промовив до них: „Стережі́ться ува́жливо фарисе́йської та саддуке́йської ро́зчини!“ **7** Вони ж міркува́ли собі й говорили: „Ми ж хлі́бів не взяли“. **8** А Ісус, знавши те, запита́в: „Чого між собою міркуєте ви, малові́рні, що хлі́бів не взяли? **9** Чи ж ви ще не розумі́єте й не пам'ята́єте про п'ять хлі́бів на п'ять тисяч, — і скільки коші́в ви зібрали? **10** Ані про сім хлі́бів на чотири тисячі, — і скільки кошиків ви назбирали? **11** Як ви не розумі́єте, що Я не про хлі́б вам сказав? Стережі́ться но ро́зчини фарисе́йської та

саддукейської!“ 12 Тоді зрозуміли вони, що Він не казав стерегтися їм різчини хлібної, але фарисейської та саддукейської науки. 13 Прийшовши ж Ісус до землі Кесарії Пиліпової, питав Своїх учнів і казав: „За ко́го наро́д уважає Мене́, Сина Лю́дського?“ 14 Вони ж відповіли: „Одні за Івана Христителя, одні за Іллю́, інші ж за Єремію або за одного з пророків“. 15 Він каже до них: „А ви за ко́го Мене маєте?“ 16 А Сімон Петро відповів і сказав: „Ти — Христос, Син Бога Живого!“ 17 А Ісус відповів і до нього промовив: „Блаженний ти, Сімоне, сину Ї́онин, бо не тіло і кров тобі оце виявили, але Мій Небесний Отець. 18 І кажу Я тобі, що Петро ти, і на скелі оцій побудую Я Церкву Свою, — і сили а́дові не переможуть її. (Hadēs g86) 19 І ключі тобі дам від Царства Небесного, і що́ на землі ти зв'яжеш, те зв'язане буде на небі, а що́ на землі ти розв'яжеш, те розв'язане буде на небі!“ 20 Тоді наказав Своїм учням, щоб ніко́му не казали, що Він — Христос. 21 Із того ча́су Ісус став виказувати Своїм учням, що Він мусить іти до Єрусалиму, і постраждати багато від старших, і первосвящеників, і книжників, і вбитому бути, — і воскреснути третього дня. 22 І, на́бік відвівши Його, Петро став Йому́ докоряти й казати: „Змилуйся, Господи, — такого Тобі хай не бу́де!“ 23 А Він обернувся й промовив Петрові: „Відступися від Мене, сатано́, — ти спокуса Мені, бо ду́маєш не про Боже, а про лю́дське!“ 24 Промовив тоді Ісус учням Своїм: „Коли хоче хто йти вслі́д за Мною, — хай зречеться самого себе, і хай

візьме свого хреста, та й іде вслід за Мною. **25** Бо хто хоче спасти свою душу, той погубить її, хто ж за Мене свою душу погубить, той знайде її. **26** Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапастить? Або що дасть людина взамін за душу свою? **27** Бо прийде Син Людський у славі Свого Отця з анголами Своїми, і тоді „віддасть кожному згідно з ділами його“. **28** Поправді кажу вам, що деякі з тут-о приїзних не скуштують смерти, аж поки не побачать Сина Людського, що йде в Царстві Своїм“.

17 А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, брата його, та й веде їх осібно на гору високу. **2** І Він перед ними переобразився: обличчя Його, як те сонце, засяло, а одежа Його стала біла, як світло. **3** І ось з'явилися до них Мойсей та Ілля, і розмовляли із Ним. **4** І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Господи, добре бути нам тут! Коли хочеш, поставлю отут три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. **5** Як він ще говорив, ось хмара ясна заслоніла їх, і ось голос із хмари почувся, що казав: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав. Його слухайтеся!“ **6** А почувши, падали учні долілиць, і полякалися сильно. **7** А Ісус підійшов, доторкнувся до них і промовив: „Уставайте й не бійтесь!“ **8** Звівши ж очі свої, нікого вони не побачили, окрім Самого Ісуса. **9** А коли з гори сходили, заповів їм Ісус і сказав: „Не кажіть нікому про це видіння, аж поки Син Людський із мертвих воскресне“. **10** І запитали Його учні, говорячи: „Що це книжники кажуть, ніби треба

Іллї перш прийти?“ **11** А Він відповів і сказав: „Іллї, правда, прийде, і все приготує. **12** Алé кажу вам, що Іллї вже прийшов був, — та його не пізнали, але з ним зробили, що тільки хотіли. Так і Син Лїдський має страждати від них“. **13** Учні тоді зрозуміли, що Він їм говорив про Івана Христителя. **14** І як вони до нарóду прийшли, то до Нього один чоловік приступив, і навкóлишки впав перед Ним, **15** і сказав: „Господи, змилуйсь над сином моїм, що бїснується у новомїсччі, і мучиться тяжко, бо почасти падає він ув огонь, і почасти в воду. **16** Я його був привів до учнів Твоїх, — та вони не могли вздоровїти його“. **17** А Ісус відповів і сказав: „О роде невірний і розб́ещений, доки б́уду Я з вами? Доки вас Я терпїтиму? Приведїть до Мене сюди його!“ **18** Потóму Ісус погрози́в йому, і д́емон вийшов із нього. І видужав хлопець тієї години! **19** Тоді підійшли учні насамотї до Ісуса й сказали: „Чому мї не могли його вигнати?“ **20** А Він їм відповів: „Через ваше невірство. Бо поправді кажу́ вам: коли будете ви мати віру, хоч як з́ерно гїрчїчне, і горї оцїй скажете: „Переїди́ звїдси туди“, то й перейде вона, і нічо́го не матимете неможливого! **21** Цей же рід не вихóдить інакше, як тільки молитвою й по́стом“. **22** Коли пробува́ли вони в Галїл́еї, то сказав їм Ісус: „Людський Син буде віданий л́юдям до рук, **23** і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне“. І тяжко вони зажурились. **24** Як прийшли ж вони в Каперна́ум, до Петра підійшли збирачі дидра́хм на храм, та й сказали: „Чи не заплáтить ваш Учитель

дидра́хми?“ **25** Він відказує: „Так“. І як він увійшов до дому, то Ісус поперéдив його та сказав: „Як ти дۇмаєш, Сімоне: царі зéмні з кого берۇть мито або подáтки: від синів своїх, чи чужих?“ **26** А як той відказав: „Від чужих“, то промовив до нього Ісус: „Тож вільні сини! **27** Та щоб їх не спокусíти, піди над море, та вۇдку закинь, і яку першу рибу ізлóвиш, візьми, і рота відкрий їй, — і зна́йдеш статíра; візьми ти його, — і віддай їм за Мене й за себе“.

18 Підійшли до Ісуса тоді Його учні, питаючи: „Хто найбільший у Царстві Небеснім?“ **2** Він же дитину покликав, і поставив її серед них, **3** та й сказав: „Поправді кажۇ вам: коли не навéрнетесь, і не станете, як ті діти, — не ввійдете в Царство Небесне! **4** Отже, хто впокóрється, як дитина оця, той найбільший у Царстві Небеснім. **5** І хто прийме таку дитину одну в Мое Їмення, той приймає Мене. **6** Хто ж споку́сить одне з цих маліх, що вірують в Мене, то краще б такóму було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепíти, — і його потопíти в морській глибині. **7** Від споку́с горе світові, — бо мусять спокуси прийти; надто горе лю́дині, що від неї прихóдить споку́са! **8** Коли тільки рука твоя, чи нога твоя спокуша́є тебе, — відітни її й кинь від себе: краще тобі увійти в життя одноруким або одноногим, ніж з обома руками чи з обома ногами бути вкиненому в огонь вічний. (aĩḡnios g166) **9** І коли твоє око тебé спокушає — його ви́бери й кинь від себе: краще тобі одноо́ким ввійти в життя, ніж з обома очима бути вкиненому до геєнни

огнѣнної. (Geenna g1067) **10** Стережіться, щоб ви не погордували ані одним із малих цих; кажу бо Я вам, що їхні Анголі повсякчасно бачать у небі обличчя Мого Отця, що на небі. **11** Син бо Людський прийшов, щоб спасти загинуле. **12** Як вам здається: коли має який чоловік сто овець, а одна з них заблудить, то чи він не покине дев'яноста і дев'ятьох у горах, і не піде шукати заблудлої? **13** І коли пощастить відшукати її, поправді кажу вам, що радіє за неї він більше, аніж за дев'яноста і дев'ятьох незаблудлих. **14** Так волі нема Отця вашого, що на небі, щоб загинув один із цих малих. **15** А коли прогрішіться твій брат проти тебе, іди й йому вікажи поміж тобою та ним самим; як тебе він послухає, — ти придбав свого брата. **16** А коли не послухає він, то візьми з собою ще одного чи двох, щоб „справа всіляка ствердилась устами двох чи трьох свідків.“ **17** А коли не послухає їх, — скажи Церкві; коли ж не послухає й Церкви, — хай буде тобі, як поганин і митник! **18** Поправді кажу вам: Що тільки зв'яжете на землі, зв'язане буде на небі, і що тільки розв'яжете на землі, розв'язане буде на небі. **19** Ще поправді кажу вам, що коли б двоє з вас на землі погодились про всяку річ, то коли вони будуть просити за неї, — станеться їм від Мого Отця, що на небі! **20** Бо де двоє чи троє в Ім'я Мое зібрані, — там Я серед них“. **21** Петро приступив тоді та запитався Його: „Господи, — скільки разів брат мій може згрішити проти мене, а я маю прощати йому? Чи до семи раз?“ **22** Ісус промовляє до нього: „Не кажу

тобі — до семи раз, але аж до сепидесяти раз по семи!

23 Тим то Царство Небесне подібне одніому цареві, що захотів обрахунок зробити з своїми рабами. **24** Коли ж він почав обрахувати, то йому привелі одного, що винен був десять тисяч талантів. **25** А що він не мав із чого віддати, наказав пан продати його, і його дружину та діти, і все, що він мав, — і заплатити. **26** Тоді раб той упав до ніг, і вклонявся йому та благав: „Потерпи мені, — я віддам тобі все!“

27 І змилювався пан над рабом тим, — і звільнив його, і простив йому борг. **28** А як вийшов той раб, то спіткав він одного з своїх співтоваришів, що був винен йому сто динаріїв. І, схопивши його, він душив та казав: „Віддай, що ти винен!“ **29** А товариш його впав у ноги йому, і благав його, кажучи: „Потерпи мені, — і я віддам тобі!“

30 Та той не схотів, а пішов і всадив до в'язниці його, — аж поки він боргу не верне. **31** Як побачили ж товариші його те, що сталося, то засмутилися дуже, і прийшли й розповіли своєму панові все, що було. **32** Тоді пан його кличе його, та й говорить до нього: „Рабе лукавий, — я простив був тобі весь той борг, бо просив ти мене. **33** Чи й тобі не належало змилюватись над своїм співтоваришем, як і я над тобою був змилювався?“

34 І прогнівався пан його, — і катом його видав, аж поки йому не віддасть всього боргу. **35** Так само й Отець Мій Небесний учинить із вами, коли кожен із вас не прости́ть своєму братові з серця свого їхніх прогріхів “.

19 І сталося, як Ісус закінчив ці слова, то Він вірушив із Галілеї, і прибув до країни Юдейської, на той бік Йордану. **2** А за Ним ішла безліч народу, — і Він уздоровив їх тут. **3** І підійшли фарисеї до Нього, і, випробовуючи, запитали Його: „Чи дозволено дружину свою відпускати з причини всякої?“ **4** А Він відповів і сказав: „Чи ви не читали, що Той, Хто створив споконвіку людей, „створив їх чоловіком і жінкою?“ **5** І сказав: „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і стануть об'є вони одним тілом“, **6** тому то немає вже двох, але одне тіло. Тож, що Бог спарував, — людина нехай не розлучує!“ **7** Вони кажуть Йому: „А чому ж Мойсей заповів дати листа розводного, та й відпускати?“ **8** Він говорить до них: „То за ваше жорстокосердя дозволив Мойсей відпускати дружин ваших, спочатку ж так не було. **9** А Я вам кажу: Хто дружину відпустить свою не з причини перелюбу, і одружиться з іншою, той чинить перелюб. І хто одружиться з розведеною, той чинить перелюб“. **10** Учні говорять Йому: „Коли справа така чоловіка із дружиною, то не добре одружуватись“. **11** А Він їм відказав: „Це слово вміщують не всі, але ті, кому дано. **12** Бо бувають скопці, що з утроби ще матерньої народилися так; є й скопці, що їх люди оскопили, і є скопці, що самі оскопили себе ради Царства Небесного. Хто може вмістити, — нехай вмістить“. **13** Тоді привели Йому діток, щоб поклав на них руки, і за них помолився, учні ж їм докоряли. **14** Ісус же

сказав: „Пустіть діток, і не бороніть їм прихóдити до Мене, — бо Царство Небесне належить таким“.

15 І Він руки на них поклáв, та й пішов звідтіля. **16**

І підійшов ось один, і до Нього сказав: „Учителю Добрий, що маю зробити я доброго, щоб мати життя вічне?“ (aĩōnios g166)

17 Він же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самóго. Коли ж хочеш ввійти до життя, то виконай заповіді“.

18 Той питає Його: „Які саме!“ А Ісус відказав: „Не вбивай, не чини перéлюбу, не краді, не свідкуй неправдиво. **19** Шануй батька та матір“, і: „Люби свого ближнього, як самóго себе“. **20** Говорить до Нього юна́к: „Це я виконав все. Чогó ще бракує мені?“ **21** Ісус

каже йому: „Коли хочеш бути досконалим, — піди, продай дóбра свої та й убогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі. Потóму прихóдь та й іди вслéd за Мною“.

22 Почувши ж юна́к таке слово, відійшов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав. **23** Ісус же сказав Своїм учням: Поправді кажу вам, що багатому

трудно ввійти в Царство Небесне. **24** Іще вам кажú: Верблюдові легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“

25 Як учні ж Його це зачули, здивувалися дуже й сказали: „Хтó ж тоді може спаст́ися?“

26 А Ісус позирнув і сказав їм: „Неможливе це лю́дям, та можливе все Богові“.

27 Тоді відізвався Петро та до Нього сказав: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слéдом; щó ж нам буде за це?“

28 А Ісус відказав їм: „Поправді кажú вам, що коли, при віднóвленні світу, Син Лю́дський засяде на престолі

слави Своєї, тоді сядете й ви, що за Мною пішли, на дванадцять престолів, щоб судити дванадцять племён Ізраїлевих. **29** І кожен, хто за Ймення Мое кине дім, чи братів, чи сестёр, або батька, чи матір, чи діти, чи зéмлі, — той багатократно одержить і успадку́є вічне життя. (aīōnios g166) **30** І багато-хто з перших останніми стануть, а останні — першими.

20 Бо Царство Небесне подібне одні́му госпóдареві, що вдóсвіта вийшов згодити робітників у свій виноградник. **2** Згодившись ж він із робітниками по дина́рію за день, послав їх до свого виноградника. **3** А вийшовши коло години десь третьої, побачив він інших, що стояли без праці на ринку, **4** та й каже до них: „Ідіть і ви до мого виноградника, і щó буде належати, дам вам“. **5** Вони ж відійшли. І вийшов він знов о годині десь шостій й дев'ятій, і те саме зробив. **6** А вийшовши коло години одина́дцяті, знайшов інших, що стояли без праці, та й каже до них: „Чого тут стої́те цілий день безробітні?“ **7** Вони кажуть до нього: „Бо ніхто не найняв нас“. Відказує їм: „Ідіть і ви в виноградник“. **8** Коли ж вечір настав, то говорить тоді до свого управителя пан виноградника: „Поклич робітників, і дай їм заплату, почавши з останніх до перших“. **9** І прийшли ті, що з години одина́дцяті, і взяли по дина́рію. **10** Коли ж прийшли перші, то думали, що вони візьмуть більше. Та й вони по динару взяли. **11** А взявши, вони почали́ нарі́кати на господаря, **12** кажучи: „Ці останні годину одну працювали, а ти прирівняв їх до нас, що витерпіли

тягар дня та спекóту“. 13 А він відповів і сказав до однёго із них: „Не кривджу я, друже, тебе, — хіба не за динарія згодився зо мною? 14 Візьми ти своє та й іди. Але я хочу дати й цьому́ ось останньому, як і тобі. 15 Чи ж не вільно мені зо своїм, що я хóчу, зробити? Хіба око твоє за́здре від того, що я добрий?“ 16 Отак будуть останні першими, а перші — останніми!“ 17 Побажавши ж піти до Єрусалиму, Ісус взяв осібно Дванадцятьо́х, і на дорозі їм сповістив: 18 „Оце в Єрусалим ми йдемó, — і первосвященикам і книжникам віданий буде Син Лю́дський, — і засудять на смерть Його. 19 І поганам Його вони видадуть — на на́ругу та на катува́ння, і на розп'я́ття, — але третього дня Він воскресне!“ 20 Тоді приступила до Нього мати синів Зеведеєвих, і вклонилась, і просила від Нього чогось. 21 А Він їй сказав: „Чого хочеш?“ Вона каже Йому́: „Скажи, щоб обі́два сини мої ці сіли в Царстві Тво́ім — правóруч один, і лівóруч від Тебе один“. 22 А Ісус відповів і сказав: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її питиму (або христі́тися хрищенням, що я ним хрищу́ся)?“ „Вони кажуть Йому: „Можемо“. 23 Він говорить до них: „Ви питимете Мою чашу (і бу́дете христитися хрищенням, що Я ним хрищуся). А сидіти правóруч Мене та лівóруч — не Моє це давати, а кому від Мого Отця те вго́товано“. 24 Як почули це де́сятєро, стали гніватися на обох тих братів. 25 А Ісус їх покликав і промовив: „Ви знаєте, що князі наро́дів панують над ними, а вельможі їх тиснуть. 26 Не так буде

між вами, алé хто великим із вас хоче бути, — хай буде слугою він вам. **27** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде він вам за раба. **28** Так само й Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, а щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох! **29** Як вони ж з Єрихону виходили, за Ним ішов натовп великий. **30** І ось двоє сліпих, що сиділи при дорозі, почувши, що переходить Ісус, стали кричати, бажаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **31** Нарód же сварився на них, щоб мовчали, вони ж іще більше кричали, бажаючи: „Змилуйсь над нами, Господи, Сину Давидів!“ **32** Ісус же спинився, — покликав їх та й сказав: „Щó хочете, щоб Я вам зробив?“ **33** Вони Йому кажуть: „Господи, — нехай нам розкриються очі!“ **34** І змилосердивсь Ісус, доторкнувся до їхніх очей, — і зараз прозріли їм очі, і вони подалися за Ним.

21 А коли вони наблизились до Єрусалиму, і прийшли до Вітфагії, до гори до Олівної, тоді Ісус вислав двох учнів, **2** до них, кажучи: „Ідіть у село, яке перед вами, і знайдете зараз ослицю прив'язану та з нею осля; відв'яжіть, і Мені приведіть їх. **3** А як хто вам щó скаже, відкажіть, що їх потребує Госпóдь, — і він зараз пошле їх“. **4** А це сталось, щоб справдилось те, що сказав був пророк, промовляючи: **5** „Скажіте Сіонській доньці: Ось до тебе йде Цар твій! Він покiрливий, і всів на осла, — на осли, під'ярéмної сина“. **6** А учні пішли та й зробили, як звелів їм Ісус. **7** Вони привели до Ісуса ослицю й ослия, і одержу

поклали на них, — і Він сів на них. **8** І багато народу стелили одержу своєю по дорозі, інші ж різали віття з дерев і стелили дорогою. **9** А народ, що йшов перед Ним і позаду, викрикував, кажучи: „Осанна Сину Давидовому! Благословенний, хто йде у Господне Ім'я! Осанна на висоті!“ **10** А коли увійшов Він до Єрусалиму, то здвигнулося ціле місто, питаючи: „Хто це такий?“ **11** А народ говорив: „Це Пророк, — Ісус із Назарету Галілейського!“ **12** Потому Ісус увійшов у храм Божий, і вигнав усіх продавців і покупців у храмі, і поперевертав грошомінам столи, та ослони — продавцям голубів. **13** І сказав їм: „Написано: „Дім Мій — буде домом молитви, “а ви робите з нього „печеру розбійників“. **14** І приступили у храмі до Нього сліпі та криві, — і Він їх уздоровив. **15** А первосвященики й книжники, бачивши чуда, що Він учинив, і дітей, що в храмі викрикували: „Осанна Сину Давидовому“, обурилися, **16** та й сказали Йому: „Чи ти чуєш, що кажуть вони?“ А Ісус відказав їм: „Так. Чи ж ви не читали ніколи: „Із уст немовлят, і тих, що ссуть, учинив Ти хвалу“? **17** І покинувши їх, Він вийшов за місто в Віфанію, — і там ніч перебув. **18** А вранці, до міста вертаючись, Він зголоднів. **19** І побачив Він при дорозі одне фігове дерево, і до нього прийшов, та нічого, крім листя самого, на нім не знайшов. І до нього Він каже: „Нехай плóду із тебе не буде ніколи повіки!“ І фігове дерево зараз усохло. (aiōn g165) **20** А учні, побачивши це, дивувалися та говорили: „Як швидко всохло це фігове дерево!“ **21** Ісус же промовив

у відповідь їм: „Поправді кажú вам: Коли б мали ви віру, і не мали сýмніву, то вчинили б не тільки як із фіговим деревом, а якби й цій горі ви сказали: „Порушся та кинься до моря“, — то й станеться те!

22 І все, чого ви в молитві попросите з вірою, — то одержите“. **23** А коли Він прийшов у храм і навчав, поприхóдили первосвященики й старші нарóду до Нього й сказали: „Якою Ти влáдою чиниш оце? І хто Тобі влáду цю дав?“ **24** Ісус же промовив у відповідь їм: „Запитаю й Я вас одне слово. Як про нього дасте Мені відповідь, то й Я вам скажú, якою влáдою Я це чиню. **25** Іванове хрищення звідки було: із неба, чи від людей?“ Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „Із неба“, відкаже Він нам: „Чого ж ви йому не повірили?“ **26** А як скажемо: „Від людей“, — боїмося нарóду, бо Івана вважають усі за пророка“. **27** І сказали Ісусові в відповідь: „Ми не знаємо“. Відказав їм і Він: „То й Я вам не скажú, якою владою Я це чиню. **28** А як вам здається? Один чоловік мав двох синів. Прийшовши до першого, він сказав: „Піди но, дитино, сьогодні, працюй у винограднику!“ **29** А той відповів і сказав: „Готовий, панотче“, — і не пішов. **30** І, прийшовши до другого, так само сказав. А той відповів і сказав: „Я не хочу“. А потім покався, і пішов. **31** Котрий же з двох учинив волю батькову?“ Вони кажуть: „Останній“. Ісус промовляє до них: „Поправді кажу вам, що мїтники та блудодїйки виперéджують вас у Боже Царство. **32** Бо прийшов був до вас дорогою праведности Іван, та йому не повірили ви, а мїтники

та блудодійки йняли йому віри. А ви бачили, та проте не покаялися й опісля, щоб повірити йому. **33** Послухайте іншої притчі. Був госпóдар один. Насадив виноградника він, обгородив його муром, відовбав у ньому чавíло, башту поставив, — і віддав його винар'ям, та й пішов. **34** Коли ж надійшов час плодів, він до винарів послав рабів своїх, щоб прийняти плоди свої. **35** Винарі ж рабів його похапали, — і одного побили, а другого замордували, а того вкаменувáли. **36** Знов послав він інших рабів, більш як перше, — та й їм учинили те саме. **37** Нарешті послав до них сина свого і сказав: „Посорóмляться сина мого“. **38** Алé винарї, як побачили сина, міркувати собі стали: „Це спадко́ємець; ходім, замордуймо його, — і заберемо його спáдщину!“ **39** І, схопивши його, вони вивели за виноградник його, та й убили. **40** Отож, як прибúде той пан виноградника, щó зробить він тим винар'ям?“ **41** Вони кажуть Йому: „Злочинців погубить жорсто́ко, виноградника ж віддасть іншим винар'ям, що будуть плоди́ віддавати йому своєча́сно“. **42** Ісус промовляє до них: „Чи ви не читали ніко́ли в Писáнні: Камінь, що його будівничі відкинули, — той наріжним став каменем; від Господа сталося це, і дивне воно в очах наших!“ **43** Тому́ кажу вам, що від вас Царство Боже відійметься, і дасться наро́дові, що плоди́ його буде прино́сити. **44** І хто впаде́ на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде́ — то розча́вить його́“. **45** А як первосвященики та фарисеї почули ці притчі Його, то вони зрозуміли, що про них Він говóрить. **46** І

намага́лись схо́пити Його, але́ побоялись людей, бо вважали Його за Пророка.

22 А Ісус, відповідаючи, знов почав говорити їм прі́тчами, кажучи: **2** „Царство Небесне поді́бне одні́му цареві́, що весі́лля справляв був для сина свого́. **3** І послав він своїх рабів покликати тих, хто був на весі́лля запрошений, — та ті не хотіли прийти. **4** Зно́ву послав він інших рабів, наказуючи: „Скажіть запрошеним: Ось я пригото́ував обід свій, закололи бики й відгодо́ване, — і все готове. Ідіть на весі́лля!“ **5** Та вони злегковажили та порозхо́дились, — той на поле своє, а той на свій торг. **6** А останні, похапавши рабів його́, знущалися, та й повбивали їх. **7** І розгні́вався цар, і послав своє військо, — і вигубив тих убійників, а їхнє місто спалив. **8** Тоді каже рабам своїм: „Весі́лля готове, але́ недостойні бу́лі ті покликані. **9** Тож підіть на роздорі́жжя, і кого тільки спітка́єте, — кличте їх на весі́лля“. **10** І вийшовши раби ті на роздорі́жжя, зібрали всіх, кого тільки спітка́ли, — злих і добрих. І весі́льна кімна́та гістьми́ переповни́лась. **11** Як прийшов же той цар на гостей подивитись, побачив там чоловіка, в одежу весі́льну не вбра́ного, **12** та й каже йому: „Як ти, друже, ввійшов сюди, не мавши одежі́ весі́льної?“ Той же мовчав. **13** Тоді цар сказав своїм слугам: „Зв'яжіть йому ноги та руки, та й киньте до зовні́шньої те́мряви, — буде плач там і скрегі́т зубів“. **14** Бо багато поклі́каних, — та ви́браних мало“. **15** Тоді фарисе́ї пішли й умовлялись, як зловити на слові́ Його. **16** І поси́лають до Нього

своїх учнів із іродіянами, і кажуть: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і наставляєш на Божу дорогу правдиво, і не зважаєш ні на кого, бо на людське обличчя не дивишся Ти. 17 Скажи ж нам, як здається Тобі: чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ 18 А Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: „Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте? 19 Покажіть Мені гріш податковий“. І принесли динарію Йому. 20 А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ 21 Ті відказують: „Кесарів“. Тоді каже Він їм: „Тож віддайте кесареви — кесареви, а Богові — Боже“. 22 А почувши таке, вони диву далися. І, лишивши Його, відійшли. 23 Того дня приступили до Нього саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його, 24 та й сказали: „Учителю, Мойсей наказав: „Коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме вдову його, — і відновить насіння для брата свого“. 25 Було ж у нас сім братів. І перший, одружившись, умер, і, не маючи насіння, залишив дружину свою братові своєму. 26 Так само і другий, і третій, — аж до сьомого. 27 А по всіх вмерла й жінка. 28 Отож, у воскресенні котрому з сімох вона дружиною буде? Бо всі мали її“. 29 Ісус же промовив у відповідь їм: „Помиляєтесь ви, не знаючи Писання, ні Божої сили. 30 Бо в воскресінні ні женяться, ані заміж виходять, але як Ангелі ті на небі. 31 А про воскресіння померлих хіба не читали прореченого вам від Бога, що каже: 32 „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів; Бог не є Богом мертвих, а живих“. 33 А народ, чувши це, дивувався науці

Його. **34** Фарисеї ж, почувши, що Він уста замкнув саддукеям, зібралися разом. **35** І спитався один із них, учитель Закону, Його випробовуючи й кажучи: **36** „Учителю, котра заповідь найбільша в Законі?“ **37** Він же промовив йому: „Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією своєю думкою“. **38** Це найбільша й найперша заповідь. **39** А друга однакова з нею: „Люби свого ближнього, як самого себе“. **40** На двох оцих заповідях увесь Закон і Пророки стоять“. **41** Коли ж фарисеї зібрались, Ісус їх запитав, **42** і сказав: „Що ви думаєте про Христа? Чий Він син?“ Вони Йому кажуть: „Давидів“. **43** Він до них промовляє: „Як же то силою Духа Давид Його Господом зве, коли каже: **44** „Промовив Господь Господіві моєму: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“. **45** Тож, коли Давид зве Його Господом, — як же Він йому син?“ **46** І ніхто не спромігся відповісти Йому ані слова... І ніхто з того дня не наважувався більш питати Його.

23 Тоді промовив Ісус до народу й до учнів Своїх, **2** і сказав: „На сидінні Мойсеевим усілися книжники та фарисеї. **3** Тож усе, що вони скажуть вам, — робіть і виконуйте; та за вчинками їхніми не робіть, бо говорять вони — та не роблять того! **4** Вони ж в'яжуть тяжкі тягарі, і кладуть їх на людські рамена, самі ж навіть пальцем своїм не хотять їх порушити. **5** Усі ж учинки свої вони роблять, щоб їх бачили люди, і богомільля свої розширяють, і здовжують кїтиці.

6 І люблять вони передніші місця на бенкетіах, і передніші лавки в синагогах, 7 і привіти на ринках, і щоб звали їх люди: Учителю! 8 А ви вчителями не зві́ться, — бо один вам Учитель, а ви всі браті́. 9 І не називайте нікого отцем на землі, — бо один вам Отець, що на небі. 10 І не зві́ться на́ста́вниками, — бо один вам На́ста́вник, — Христос. 11 Хто між вами найбільший, хай слугою вам буде! 12 Хто бо підно́ситься, — буде понижений, хто ж понижується, той піднесётся. 13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьмі зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не вхо́дите, ані тих, хто хоче ввійти, увійти не пускаєте! 14 (Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовіні хати поїдаєте, і напо́каз молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!) 15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати новові́рця одно́го; а коли те стається, то робите його сином ге́єнни, вдвоє гіршим від вас! (Geenna g1067) 16 Горе вам, проводи́рї ви сліпі, що говорите: „Коли хто покляне́ться храмом, то нічого; а хто покляне́ться золотом храму, то той винува́тий“. 17 Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? 18 І: „Коли хто покляне́ться жер́твником, — то нічого, а хто покляне́ться жертвою, що на нім, то він винува́тий“. 19 Нерозумні й сліпі, — що́ бо більше: чи жертва, чи той жер́твник, що освячує жертву? 20 Отож, хто кляне́ться жер́твником, — кляне́ться ним та всім, що на ньому. 21 І хто храмом кляне́ться, — кляне́ться ним та Тим, Хто живе

в нім. **22** І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить. **23** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмінну, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. **24** Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте! **25** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони зди́рства й кривди! **26** Фарисею сліпий, — очисти перше середу́ну кухля, щоб чистий він був і назовні! **27** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! **28** Так і ви, — назовні здається людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня! **29** Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, **30** та говорите: „Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б спільниками їхніми в крові пророків“. **31** Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. **32** Доповніть і ви міру провини ваших батьків! **33** О змії, о ро́де гадючий, — як ви втечете від за́суду до ге́єнни? (Geenna g1067) **34** І ось тому́ поси́лаю до вас Я пророків, і мудрих, і книжників; частину їх ви повбиваєте та розіпне́те, а частину їх ви бичува́тимете в синагогах своїх, і будете гнати з міста до міста. **35** Щоб спала на вас уся праведна кров, що пролита була на землі, від крові Авеля праведного, аж до крові

Зах́арія, Варахі́йного сина, що ви замордували його між храмом і жéртівником! **36** Поправді кажу вам: Оце все спаде на рід цей! **37** Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки разів Я хотів зібрати діти твої, як квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! **38** Ось ваш дім залишається порожній для вас! **39** Говорю́ бо Я вам: Відтепер ви Мене не побачите, аж поки не скажете: „Благословенний, Хто йде у Господне ім'я!“

24 І вийшов Ісус і від храму пішов. І підійшли Його учні, щоб Йому показати будинки храмові. **2** Він же промовив у відповідь їм: „Чи бачите ви все оце? Поправді каж́у вам: Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Олівній горі, підійшли Його учні до Нього са́мотньо й спитали: „Скажи нам, — коли станеться це? І яка буде ознака прихóду Твого й кінця віку?“ (aĩōn g165) **4** Ісус же промовив у відповідь їм: „Стережіться, щоб вас хто не звів! **5** Бо багато хто прийде в Ім'я Моє, кажучи: „Я Христос“. І зведуть багатьох. **6** Ви ж про війни почуєте, і про воєнні чуткі, — глядіть, не лякайтесь, бо „статись належить тому“. Але це не кінець ще. **7** Бо „повстане наро́д на народ, і царство на царство“, і голод, мор та землетруси настануть місц́ями. **8** А все це — почáток терпінь породільних. **9** На муки тоді видаватимуть вас, і вбиватимуть вас, і вас будуть нена́видіти всі народи за Ймення Моє. **10** І багато-хто в той час спокусяться,

і видавати один óдного будуть, і один óдного будуть нена́видіти. **11** Поста́не багато фальшивих пророків, — і зве́дуть багатьо́х. **12** І через розрі́ст беззако́нства лю́бов багатьо́х охолóне. **13** А хто витерпить аж до кінця, — той буде спасéний! **14** І проповідана буде ця Євангелія́ Царства по ці́лому сві́тові, на свідо́цтво наро́дам усім. І тоді́ при́йде кі́нець! **15** Тож, коли ви побачите ту „гидоту спустóшення“, що про неї́ звіщав був пророк Даниї́л, на місці́ свято́му, — хто читає, нехай розумі́є, — **16** тоді́ ті, хто в Юде́ї, нехай в го́ри вті́кають. **17** Хто на покрі́влі, нехай той не сходить узяти́ речі́ з до́му сво́го. **18** І хто на полі́, — хай наза́д не верта́ється взяти́ оде́жу свою́. **19** Горе́ ж ва́гітним і тим, хто году́є грудьмі́, за днів тих! **20** Молі́ться ж, щоб ваша́ втеча́ не стала́ зимо́ю, ані́ в субо́ту. **21** Бо скорбо́та вели́ка настане́ тоді́, „яко́ї не було́ з первопо́чину сві́ту аж до́сі“й не бу́де. **22** І коли́ б не вкороти́лись ті́ дні́, не спасла́ся б ні́яка лю́дина; але́ через ви́браних дні́ ті́ вкорóтяться. **23** То́ді, як хто́ скаже́ до вас: „Ото́, Христо́с тут“ чи „Ота́м“, — не ймі́ть віри. **24** Бо поста́нуть христі́ неправди́ві, і неправди́ві проро́ки, і будуть́ чинити́ великі́ ознаки́ та чу́да, що зве́лі́ б, коли́ б можна́, і ви́браних. **25** Оце́ Я напе́ред вам сказа́в. **26** А коли́ скажу́ть вам: „Ось Ві́н у пусти́ні“ — не ви́ходьте, „Ось Ві́н у кри́ївках“ — не ві́рте! **27** Бо́ як бли́скавка́ та вибі́гає́ зо схóду, і з'явля́ється аж до́ за́ходу, так бу́де і при́хід Сина́ Лю́дсько́го. **28** Бо́ де́ труп, — там зберу́ться орлі́. **29** І́ зара́з, по скорбо́ті тих днів, „сонце́ затьмі́ється, і

місяць не дасть свого світла“, і зорі попадають з неба, і сили небесні порушуються. **30** І того часу на небі з'явиться знак Сина Людського, і тоді „заголосять всі з'ємні племена“, і побачать вони „Сина Людського, що йтиме на хмарах небесних“ із великою потугою й славою. **31** І пошле анголів Своїх Він із голосним сурмовім гуком, і зберуть Його вибраних — „від вітрів чотирьох, від кінців неба аж до кінців його“. **32** Від дерева ж фігового навчіться прикладу: коли віття його вже розпукується, і кінеться листя, то ви знаєте, що близько вже літо. **33** Так і ви: коли все це побачите, знайте, що близько, — під дверима! **34** Поправді кажу вам: не перейде цей рід, аж усе оце станеться. **35** Небо й земля проминяться, але не минуться слова Мої! **36** А про день той й годину не знає ніхто: ані анголі небесні, ані Син, — лишé Сам Отець. **37** Як було за днів Ноевих, так буде і прихід Сина Людського. **38** Бо так само, як за днів до потопу всі їли й пили, женилися й заміж виходили, аж до дня, „коли Ной увійшов до ковчегу“, **39** і не знали, аж поки потоп прийшов та й усіх забрав, — так буде і прихід Сина Людського. **40** Будуть двоє на полі тоді, — один візьметься, а другий полишиться. **41** Дві будуть молоти на жорнах, — одна візьметься, а друга полишиться. **42** Тож пильнуйте, бо не знаєте, котрого дня прийде Господь ваш. **43** Знайте ж це, що коли б знав господар, о котрій сторожі прийде злодій, то він пильнував би, і підкопати свого дому не дав би. **44** Тому будьте готові й ви, — бо прийде

Син Людський тієї години, коли ви не думаете! **45**
Хто ж вірний і мудрий раб, якого пан поставив над
своїми челядниками давати своєчасно поживу для
них? **46** Блаженний той раб, що пан його прийде та
знайде, що робить він так! **47** Поправді кажу вам, що
над цілим маєтком своїм він поставить його. **48** А як
той злий раб скаже у серці своїм: „Забариться пан
мій прийти“, **49** і зачне бити товаришів своїх, а їсти
та пити з п'яніцями, **50** то пан того раба прийде дня,
якого він не сподівається, і о годині, якої не знає. **51** І
він пополовіні розітне його, і визначить долю йому з
лицемірами, — буде плач там і скрегіт зубів!

25 Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти
дів, що побрали каганці свої, та й пішли зустрічати
молодого. **2** П'ять же з них нерозумні були, а п'ять
мудрі. **3** Нерозумні ж, узявши каганці, не взяли із
собою оливи. **4** А мудрі набрали оливи в посудинки
разом із своїми каганцями. **5** А коли забаривсь
молодий, то всі задрімали й поснули. **6** А опівночі
крик залунав: „Ось молодий, — виходьте назустріч!“
7 Схопились тоді всі ті діви, і каганці свої наготували.
8 Нерозумні ж сказали до мудрих: „Дайте нам із
своєї оливи, бо наші каганці ось гаснуть“. **9** Мудрі
ж відповіли та сказали: „Щоб, бува, нам і вам не
забрало, — краще вдайтеся до продавців, і купіть
собі“. **10** І як вони купувати пішли, то прибув молодий;
і готові ввійшли на весілля з ним, — і замкнені
двері були. **11** А потім прийшла й решта дів і казала:
„Пане, пане, — відчини нам!“ **12** Він же в відповідь їм

проказав: „Поправді кажу вам, — не знаю я вас!“ **13** Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли прийде Син Людський! **14** Так само ж один чоловік, як відходив, покликав своїх рабів і передав їм добро своє. **15** І одньому він дав п'ять талантів, а другому два, а тому один, — кожному за спроможністю його. І відійшов. **16** А той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, — і набув він п'ять інших талантів. **17** Так само ж і той, що взяв два — і він ще два інших набув. **18** А той, що одного взяв, пішов та й закопав його в землю, — і сховав срібло пана свого. **19** По довгому ж часі вернувся пан тих рабів, та й від них зажадав обрахунку. **20** І прийшов той, що взяв п'ять талантів, — приніс іще п'ять талантів і сказав: „Пане мій, п'ять талантів мені передав ти, — ось я здобув інші п'ять талантів“. **21** Сказав же йому його пан: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **22** Підійшов же й той, що взяв два таланти, і сказав: „Два таланти мені передав ти, — ось іще два таланти здобув я“. **23** Сказав йому пан його: „Гаразд, рабе добрий і вірний! Ти в малому був вірний, над великим поставлю тебе, — увійди до радощів пана свого!“ **24** Підійшов же і той, що одного таланта взяв, і сказав: „Я знав тебе, пане, що тверда ти людина, — ти жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсіпав. **25** І я побоявся, — пішов і таланта твого сховав у землю. Ото маєш своє“. **26** І відповів його пан і сказав йому: „Рабе лукавий і лінивий! Ти знав,

що я жну, де не сіяв, і збираю, де не розсіпав? 27 Тож тобі було треба віддати гроші мої грошомінам, і, вернувшись, я взяв би з прибутком своє. 28 Візьміть же від нього таланта, і віддайте тому, що десять талантів він має. 29 Бо кожному, хто має, дасться йому та й додасться, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має. 30 А раба непотрібного вкиньте до зовнішньої темряви, — буде плач там і скрегіт зубів! 31 Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй, і всі анголі з Ним, тоді Він засяде на престолі слави Своєї. 32 І перед Ним усі народи зберуться, і Він відділить одного від одного їх, як відділяє вівчар овець від козлів. 33 І поставить Він вівці праворуч Себе, а козлята — ліворуч. 34 Тоді скаже Цар тим, хто праворуч Його: „Прийдіть, благословенні Мого Отця, посядьте Царство, уготоване вам від закладін світу. 35 Бо Я голодував був — і ви нагодували Мене, прагнув — і ви напоїли Мене, мандрівником Я був — і Мене прийняли ви. 36 Був нагій — і Мене зодягли ви, слабував — і Мене ви відвідали, у в'язниці Я був — і прийшли ви до Мене“. 37 Тоді відповідять Йому праведні й скажуть: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили — і нагодували, або спрагненого — і напоїли? 38 Коли то Тебе мандрівником ми бачили — і прийняли, чи нагим — і зодягли? 39 Коли то Тебе ми недужого бачили, чи в в'язниці — і до Тебе прийшли?“ 40 Цар відповість і промовить до них: „Поправді кажі вам: щό тільки вчинили ви одному з найменших братів Моїх цих, — те Мені ви

вчинили“. **41** Тоді скаже й тим, хто ліворуч: „Ідіть ви від Мене, прокляті, у вічний огонь, що дияволові та його посланцям приготіваний. (aiōnios g166) **42** Бо Я голодував був — і не нагодували Мене, прагнув — і ви не напоїли Мене, **43** мандрівником Я був — і не прийняли ви Мене, був нагій — і не зодягли ви Мене, слабкий і в в'язниці — і Мене не відвідали ви“. **44** Тоді відповідять і вони, промовляючи: „Господи, коли то Тебе ми голодного бачили, або спрагненого, або мандрівником, чи нагого, чи недужого, чи в в'язниці — і не послужили Тобі?“ **45** Тоді Він відповість їм і скаже: „Поправді кажу вам: чого тільки одному з найменших цих ви не вчинили, — Мені не вчинили!“ **46** І ці підуть на вічну муку, а праведники — на вічне життя“. (aiōnios g166)

26 І сталось, коли закінчив Ісус усі ці слова, Він сказав Своїм учням: **2** „Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, — і Людський Син буде виданий на розп'яття“. **3** Тоді первосвященики, і книжники, і старші народу зібралися в домі первосвященика, званого Кайяфою, **4** і радилися, щоб підступом взяти Ісуса й забити. **5** І вони говорили: „Та не в свято, щоб була колотнеча в народі не сталась“. **6** Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона прокаженого, **7** підійшла одна жінка до Нього, маючи алябастрову пляшечку дорогоцінного міра, — і вилила на Його голову, як сидів при столі Він. **8** Як побачили ж учні це, то обурилися та й сказали: „Нащо таке марнотратство? **9** Бо дорого можна було б це продати, і віддати убогим“.

10 Зрозумівши Ісус, промовив до них: „Чого прикрість ви робите жінці? Вона ж добрий учинок зробила Мені. 11 Бо вбогих ви маєте завжди з собою, а Мене не постійно ви маєте. 12 Бо, виливши миро оце на тіло Моє, вона те вчинила на похорон Мій. 13 Поправді кажі вам: де тільки оця Євангелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 14 Тоді один із Дванадцятьох, званий Юдою Іскаріотським, подався до первосвящеників, 15 і сказав: „Що хочете дати мені, — і я вам Його видам?“ І вони йому виплатили тридцять срібняків. 16 І він відтоді шукав слухного часу, щоб видати Його. 17 А першого дня Опрісноків учні підійшли до Ісуса й сказали Йому: „Ді хочеш, щоб ми приготували пасху спожити Тобі? 18 А Він відказав: „Ідіть до такого то в місто, і перекажіть йому: каже Вчитель: час Мій близький, — справлю Пасху з Своїми учнями в тебе“. 19 І учні зробили, як звелів їм Ісус, і зачали пасху готувати. 20 А коли настав вечір, Він із дванадцятьма учнями сів за стіл. 21 І, як вони споживали, Він сказав: „Поправді кажу вам, що один із вас видасть Мене“. 22 А вони засмутилися тяжко, і кожен із них став питати Його: „Чи не я то, о Господи?“ 23 А Він відповів і промовив: „Хто руку свою вмочить у миску зо Мною, той видасть Мене. 24 Людський Син справді йде, як про Нього написано; але горе тому чоловікові, що видасть Людського Сина! Було б краще йому, коли б той чоловік не родився!“ 25 Юда ж, зрадник Його, відповів і сказав: „Чи не я то, Учителю?“ Відказав Він

йому: „Ти сказав“. 26 Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і давав Своїм учням, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє“. 27 А взявши чашу, і подяку вчинивши, Він подав їм і сказав: „Пийте з неї всі, 28 бо це — кров Моя Нового Заповіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів! 29 Кажу ж вам, що віднині не питиму Я від оцього плоду виноградного аж до дня, коли з вами його новим питиму в Царстві Мого Отця“. 30 А коли відспівали вони, то на гору Оливну пішли. 31 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви через Мене спокуситеся ночі цієї. Бо написано: „Уражу Пастиря, — і розпоробяться вівці отари“. 32 По воскресенні ж Своім Я вас віпереджу в Галілеї“. 33 А Петро відповів і сказав Йому: „Якби й усі спокусились про Тебе, — я не спокушуся ніколи“. 34 Промовив до нього Ісус: „Поправді кажу тобі, що ночі цієї, перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 35 Говорить до Нього Петро: „Коли б мені навіть умерти з Тобою, — я не відречуся від Тебе!“ Так сказали й усі учні. 36 Тоді з ними приходить Ісус до місцевости, званої Гефсиманія, і промовляє до учнів: „Посидьте ви тут, аж поки підую й помолюся отам“. 37 І, взявши Петра й двох синів Зеведеєвих, зачав сумувати й тужити. 38 Тоді промовляє до них: „Обгорнена сумом смертельним душа Моя! Залишіться тут, і попильнуйте зо Мною“. 39 І, трохи далі пройшовши, упав Він долілиць, та молився й благав: „Отче Мій, коли можна, нехай обмине ця чаша Мене. Та проте, — не як Я хочу, а

як Ти“. 40 І, вернувшись до учнів, знайшов їх, що спали, і промовив Петрові: „Отак, — не змогли ви й однієї години попильнувати зо Мною? 41 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти на спробу, — бадьорий бо дух, але немічне тіло“. 42 Відійшовши ще вдруге, Він молився й благав: „Отче Мій, як ця чаша не може минути Мене, щоб не пити її, — нехай станеться воля Твоя!“ 43 І, прийшовши, знову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. 44 І, залишивши їх, знов пішов, і помолився втретє, те саме слово промовивши. 45 Потому приходить до учнів і їм промовляє: „Ви ще далі спите й спочиваєте? Ось година наблізилась, — і до рук грішникам виданий буде Син Людський. 46 Уставайте, ходім, — ось наблизився Мій зрадник!“ 47 І коли Він іще говорив, аж ось прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люду багато від первосвящеників і старших наро́ду з мечами та кіями. 48 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого поцілую, то Він, — беріть Його“. 49 І зараз Він підійшов до Ісуса й сказав: Радій, Учителю!“ І поцілував Його. 50 Ісус же йому відказав: „Чого, друже, прийшов ти?“ Тоді приступили та руки наклали на Ісуса, — і схопили Його. 51 А ось один із тих, що з Ісусом були, витягнув руку, і меча свого віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 52 Тоді промовляє до нього Ісус: „Сховай свого меча в його місце, бо всі, хто візьме меча, — від меча і загинуть. 53 Чи ти думаєш, що не можу тепер упросити Свого Отця, — і Він дасть Мені зараз більше дванадцяти

легіонів анголів? 54 Але як має збутись Писання, що так статися мусить?“ 55 Тієї години промовив Ісус до наро́ду: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кія́ми, щоб узяти Мене! Я щоденно у храмі сидів і навчав, — і Мене не взяли ви. 56 Це ж сталося усе, щоб збулися писання пророків“. Усі учні тоді залишили Його й повтікали. 57 А вони схопи́ли Ісуса, і повели́ до первосвященика Кайяфи, де зібралися книжники й старші. 58 Петро ж зда́лека йшов услід за Ним аж до двору́ первосвященика, і, ввійшовши всере́дину, сів із службою, щоб бачити кінець. 59 А первосвященики та весь синедріон шукали на Ісуса неправдивого свідчення, щоб смерть заподіяти Йому, 60 і не знаходили, хоч кривосвідків багато підходило. Аж ось накінець з'явилися двоє, 61 і сказали: „Він говорив: Я можу зруйнувати храм Божий, — і за три дні збудувати його“. 62 Тоді первосвященик устав і до Нього сказав: „Ти нічого не відповідаєш на те, що свідчать супроти Тебе?“ 63 Ісус же мовчав. І первосвященик сказав Йому: „Заприсягаю Тебе Живим Богом, щоб нам Ти сказав, — чи Христос Ти, Син Божий?“ 64 Промовляє до нього Ісус: „Ти сказав... А навіть повім вам: відтепер ви побачите Лю́дського Сина, що сидітиме правору́ч сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ 65 Тоді первосвященик розде́р одежу свою та й сказав: „Він богознева́жив! Нащо нам іще свідки потрібні? Ось ви чули тепер Його богознева́гу! 66 Як вам здається?“ Вони ж відповіли та сказали: „Повинен умерти!“ 67 Тоді стали плювати

на обличчя Йому, та бити по щоках Його, інші ж кіями били, **68** і казали: „Пророкуй нам, Христé, хто то вдарив Тебе?“ **69** А Петро перед домом сидів на подвір'ї. І приступила до Нього служниця одна та й сказала: „І ти був з Ісусом Галілéянином!“ **70** А він перед всіма відрікся, сказавши: „Не відаю я, що ти кажеш“. **71** А коли до воріт він підходив, побачила інша його та й сказала приявним там людям: „Оцей був з Ісусом Назаряніном!“ **72** І він зно́ву відрікся та став присягатись: „Не знаю Цього Чоловіка!“ **73** Підійшли ж трохи згодом присутні й сказали Петрові: „І ти справді з отих, та й мова твоя виявляє тебе“. **74** Тоді він став клястись та божитись: „Не знаю Цього́ Чоловіка!“ І заспівав півень хвилі тієї. **75** І згадав Петро сказане слово Ісусове: „Перше ніж заспіває півень, — відречешся ти тричі від Мене“. І, вийшовши звідти, він гірко заплакав.

27 А коли настав ráнок, усі первосвященики й старші наро́ду зібрали нараду супроти Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть. **2** І, зв'язавши Його, повели́, та й Пóнтію Пилату намісникові віддали́. **3** Тоді Юда, що відав Його, як побачив, що Його засудили, розкаявся, і вернув тридцять срібняків первосвященикам і старшим, **4** та й сказав: „Я згрішив, невинну кров відавши“. Вони ж відказали: „А нам що до того? Дивись собі сам“. **5** І, кинувши в храм срібнякі, відійшов, а потому пішов, — та й повісився. **6** А первосвященики, як взяли срібнякі, то сказали: „Цього не годі́ться покласти до сховку церковного, —

це ж бо заплата за кров“. 7 А порадившись, купили на них поле ганчарське, щоб мандрівників ховати, 8 чому й зветься те поле „полем крові“аж до сьогодні. 9 Тоді справдилось те, що сказав був пророк Єремія, промовляючи: „І взяли вони тридцять срібняків, заплату Оціненого, що Його оцінили сини Ізраїлеві, 10 і дали їх за поле ганчарське, як Господь наказав був мені“. 11 Ісус же став перед намісником. І намісник Його запитав і сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“Ісус же йому відказав: „Ти кажеш“. 12 Коли ж первосвященики й старші Його винуватили, Він нічого на те не відказував. 13 Тоді каже до Нього Пилат: „Чи не чуєш, — як багато на Тебе свідкують?“ 14 А Він ні на одне слово йому не відказував, так що намісник був дуже здивований. 15 Мав же намісник звичай відпускати на свято народів в'язня одного, котрого хотіли вони. 16 Був тоді в'язень відомий, що звався Варавва. 17 І, як зібрались вони, то сказав їм Пилат: „Котрого бажаєте, щоб я вам відпустив: Варавву, чи Ісуса, що зветься Христос?“ 18 Бо він знав, що Його через заздрощі видали. 19 Коли ж він сидів на суддівім сидінні, його дружина прислала сказати йому: „Нічого не май з отим Праведником, бо сьогодні вві сні я багато терпіла з-за Нього“. 20 А первосвященики й старші попідмовляли народ, щоб просити за Варавву, а Ісусові смерть заподіяти. 21 Намісник тоді відповів і сказав їм: „Котрого ж із двох ви бажаєте, щоб я вам відпустив?“Вони ж відказали: „Варавву“. 22 Пилат каже до них: „А що ж маю зробити з Ісусом, що зветься

Христос?“Усі закричали: „Нехай розп'ятий буде!“

23 А намісник спитав: „Яке ж зло Він зробив?“Вони ж зачали ще сильніше кричати й казати: „Нехай розп'ятий буде!“ 24 І, як побачив Пилат, що нічого не вдіє, а неспокій ще більший стається, набрав він води, та й перед народом умив свої руки й сказав: „Я невинний у крові Його! Самі ви побачите“. 25 А весь народ відповів і сказав: „На нас Його кров і на наших дітей!“ 26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса, збичувавши, він видав, щоб розп'ятий був. 27 Тоді то намісникові вояки, до преторія взявши Ісуса, зібрали на Нього весь відділ. 28 І, роздягнувши Його, багрянцю наділи на Нього. 29 І, сплівши з терніни вінка, поклали Йому на голову, а тростину в правіцю Його. І, навколошки падаючи перед Ним, сміялися з Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ 30 І, плювавши на Нього, хапали тростину, та й по голові Його били. 31 А коли назнущалися з Нього, зняли з Нього плащ, і зодягнули в одягу Його. І повелі Його на розп'яття. 32 А виходячи, стріли одного кіринянина, — Сімон на ймення, — його змусили нести для Нього хреста. 33 І, прибувши на місце, що зветься Голгофа, цебто сказати „Череповище“, 34 дали Йому пити вина, із гіркою змішаного, — та, покуштувавши, Він пити не схотів. 35 А розп'явши Його, вони поділили одягу Його, кинувши жереба. 36 І, посадавши, стерегли Його там. 37 І напис провини Його помістили над Його головою: „Це Ісус, Цар Юдейський“. 38 Тоді розп'ято з Ним двох розбійників:

одного праворуч, а одного ліворуч. **39** А хто побіч проходив, Його лихослівили та головами своїми хитали, **40** і казали: „Ти, що храма руйнуєш та за три дні будуєш, — спаси Самого Себе! Коли Ти Божий Син, то зійди з хреста!“ **41** Так само ж і первосвященики з книжниками та старшими, насміхаючися, говорили: **42** „Він інших спасав, — а Самого Себе не може спасти! Коли Цар Він Ізраїлів, нехай зійде тепер із хреста, — і ми повіримо Йому! **43** Покладав Він надію на Бога, — нехай Той Його тепер визволить, якщо Він угодний Йому́. Бо Він говорив: „Я — Син Божий“. **44** Також насміхалися з Нього й розбійники, що з Ним були розп'яті. **45** А від години шостої аж до години дев'ятої — те́мрява сталась по цілій землі! **46** А коло години дев'ятої скрикнув Ісус гучнім голосом, кажучи: „Елі, Елі, ламá савахта́ні?“цебто: „Боже Мій, Боже Мій, на́що Мене Ти покинув?“ **47** Дехто ж із тих, що стояли там, це почули й казали, що Він кличе Іллю. **48** А один із них зараз побіг і взяв губку та, оцтом її напóвнивши, настромив на тростину й давав Йому пити. **49** Інші казали: „Чекай но, побáчмо, — чи прийде Ілля визволяти Його“. **50** А Ісус знову голосом гучним скрикнув, — і духа віддав. **51** І ось завіса у храмі роздерлась надвоє — від ве́рху аж додолу, і земля потрясла́ся, і зачали́ розпада́тися скелі, **52** і повідкривались гроби́, і повставало багато тіл спочилих святих, **53** а з гробів повиходивши, по Його воскресінні, до міста святого ввійшли, і багатьом з'явилися. **54** А сотник та ті, що

Ісуса з ним стерегли, як землетруса побачили, і те, що там сталося, налякалися дуже й казали: „Він був справді Син Божий!“ 55 Було там багато й жінок, що дивилися здалека, і що за Ісусом прийшли з Галілеї, і Йому прислугувували. 56 Між ними була Марія Магдалина, і Марія, мати Якова й Йосипа, і мати синів Зеведеєвих. 57 А коли настав вечір, то прийшов муж багатий із Ариматеї, на ім'я Йосип, що й сам був навчався в Ісуса. 58 Він прийшов до Пилата й просив тіла Ісусового. Пилат ізвелів тоді видати. 59 І взяв Йосип Ісусове тіло, обгорнув його в чисте полотно, 60 і поклав його в гробі новому своїм, що був висік у скелі. До дверей гробових привалив він великого каменя, та й відійшов. 61 Була ж там Марія Магдалина та інша Марія, що сиділи насупроти гробу. 62 А наступного дня, що за п'ятницею, до Пилата зібралися первосвященики та фарисеї, 63 і сказали: „Пригадали ми, пане, собі, що обманець отой, як живий іще був, то сказав: „По трьох днях Я воскресну“. 64 Звели ж гріб стерегти аж до третього дня, щоб учні Його не прийшли, та й не вкрали Його, і не сказали народові: Він із мертвих воскрес! І буде остання обмана гірша за першу“. 65 Відказав їм Пилат: „Сторожу ви маєте, — ідіть, забезпечте, як знаєте“. 66 І вони відійшли, і, запечатавши каменя, біля гробу сторожу поставили.

28 Як минула ж субота, на світанку дня першого в тижні, прийшла Марія Магдалина та інша Марія побачити гріб. 2 І великий ось ставсь землетрус,

бо зійшов із неба Ангол Господній, і, приступивши, відвалив від гробу ка́меня, та й сів на ньому. 3 Його ж постать бу́ла, як та бли́скавка, а шати його були білі, як сніг. 4 І від стра́ху перед ним затряслася сторо́жа, та й стала, як мертва. 5 А ангол озвався й промовив жі́нка́м: „Не лякайтеся, бо я знаю, що Ісуса розп'я́того це ви шукаєте. 6 Нема́ Його тут, — бо воскрес, як сказав. Підійдіть, — подивіться на місце, де знахо́дився Він. 7 Ідіть же хутко, і скажіть Його у́чням, що воскрес Він із мертвих, і ото випере́джує вас в Галілеї, — там Його ви побачите. Ось, вам я звістив!“ 8 І пішли вони хутко від грóбу, зо стра́хом і великою радістю, і побігли, щоб учнів Його сповістити. 9 Аж ось перестрів їх Ісус і сказав: „Ра́дїйте!“ Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонились Йому до землі. 10 Промовляє тоді їм Ісус: „Не лякайтесь! Ідіть, повідóмте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене!“ 11 Коли ж вони йшли, ось дехто зо сторожі до міста прийшли та й первосвященникам розпові́ли все, що́ стало́сь. 12 І, зібравшись зо старшими, вони врадили раду, і дали́ сторожі чимало срі́бняків, 13 і сказали: „Розповідайте: Його учні вночі прибу́ли, — і вкрали Його, як ми спали. 14 Як почує ж намі́сник про це, то його ми перекона́ємо, і від клопоту ви́зволимо вас“. 15 І, взявши вони срі́бнякі, зробили, як на́вчено їх. І пронéсло́ся слово оце між юдеями, і трима́ється аж до сьогодні. 16 Одина́дцять же учнів пішли в Галілею на го́ру, куди звелів їм Ісус. 17 І як вони Його вгледіли,

поклонились Йому до землі, а дехто вагався. **18** А Ісус підійшов і промовив до них та й сказав: „Дána Мені всяка вла́да на небі й на землі. **19** Тож ідіть, і навчіть всі наро́ди, християчи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, **20** навчаючи їх зберігати все те, що Я вам заповів. І ото, Я перебува́тиму з вами повсякде́нно аж до кінця віку“! Амíнь. (aiōn g165)

Від Марка

1 Початок Євангелії Ісуса Христа, Сина Божого. **2** Як у пророка Ісаї написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує. **3** Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому!“ — **4** виступив був так Іван, що в пустині христив та проповідував хрищення на покайння — для прощення гріхів. **5** І до нього приходила вся країна Юдейська та всі єрусалимляни, і в річці Йордані від нього христились вони, і визнавали гріхи свої. **6** А Іван зодягався в одержу з верблюжого волосу, і мав пояс ремінний на стегнах своїх, а їв сарану та мед польовий. **7** І він проповідував, кажучи: „Услід за мною йде Потужніший від мене, що Йому я негідний, нагнувшись, розв'язати ремінця від узуття Його. **8** Я христив вас водою, а Той вас христитиме Духом Святим“. **9** І сталося тими днями, — прийшов Ісус з Назарету Галілейського, і від Івана христився в Йордані. **10** І зараз, коли Він виходив із води, то побачив Іван небо розкрите, і Духа, як голуба, що сходив на Нього. **11** І голос із неба почувся: „Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!“ **12** І зараз повів Його Дух у пустиню. **13** І Він був сорок днів у пустині, випробовуваний від сатани, і перебував зо звіриною. І служили Йому анголі. **14** А коли Іван віданий був, то прийшов Ісус до Галілеї, і проповідував Божу Євангелію, **15** і говорив: „Збулися часи, — і Боже Царство наблизилося. Покайтеся, і

віруйте в Єв́ангелію!“ **16** А коли Він проходив біля Галіле́йського моря, то побачив Сі́мона та Андрі́я, брата Сі́монового, що не́вода в море закида́ли, — бо рибáлки були́. **17** І сказав їм Ісус: „Ідіть услі́д за Мною, — і зроблю́, що станете ви ловця́ми люде́й“. **18** І зараз вони свого не́вода кинули, — та й пішли вслі́д за Ним. **19** А коли недалеко прийшов, то побачив Він Якова Зеведе́євого та брата його́ Івана, що й вони в чо́вні не́вода ла́годили. **20** І зараз покликав Він їх. І вони залишили батька свого́ Зеведе́я в чо́вні з робі́тниками, — і пішли вслі́д за Ним. **21** І приходять вони в Каперна́ум. І нега́йно в суботу ввійшов Він у синаго́гу, і навчати за́чав. **22** І дивували́сь науці́ Його, бо навчав Він їх, як можновла́дний, а не як ті кни́жники. **23** І зараз у їхній синаго́зі знайшовся один чолові́к, що мав ду́ха нечистого, і він закри́чав, **24** і сказав: „Що́ Тобі до нас, Ісусе Назаря́ніне? Ти прийшов погуби́ти нас. Я знаю́ Тебе, хто́ Ти, — Божий Свя́тий“. **25** Ісус же йому́ за́казав: „За́мовчи, і вийди з нього!“ **26** І затряс ду́х нечистий того́, і, скрикнувши го́лосом гучні́м, вийшов із нього́. **27** І жахну́лися всі, — аж питали вони один о́дного, кажучи: „Що́ це таке? Нова нау́ка із поту́гою! Наві́ть ду́хам нечистим на́казує Він, — і вони Йо́го слуха́ють“. **28** І чу́тка про Нього́ пішла хвилі́ тієї́ по всі́й Галіле́йській краї́ні. **29** І вийшли вони із синаго́ги неба́вом, і прийшли з Яковом та Іваном до до́му Сі́монового й Андрі́євого. **30** А те́ща Сі́монова лежала в гаря́чці; і зараз сказали про не́ї Йо́му. **31** І Він підійшов і підві́в її, узявши

за руку, — і гарячка покинула ту, — і вона зачала́ прислугóвувати їм. **32** А як вечір настав, коли сонце зайшло, то стали принóсити до Нього недужих усіх та біснувáтих. **33** І все місто зібралося перед дверíма. **34** І Він уздорóвив багатьох, на різні хвороби недужих, і багатьох дéмонів повиганяв. А демонам не дозволяв Він казати, що знають Його. **35** А над ранком, як дуже ще темно було́, уставши, Він вийшов і пішов у місце самітне, і там молився. **36** А Сíмон та ті, що були з ним, поспішили за Ним. **37** І, знайшовши Його, вони кажуть Йому: „Усі шукають Тебе“. **38** А Він промовляє до них: „Ходім в інше місце, до сіл та окóлишніх міст, щоб і там проповідувати, бо на те Я прийшов“. **39** І пішов, і проповідував в їхніх синаго́гах по всій Галілеї. І демонів Він виганяв. **40** І приходить до Нього прокаже́ний, благає Його, і на коліна впадає та й каже Йому: „Коли хочеш, — Ти можеш очі́стити мене!“ **41** І зми́лосéрдився Він, — простяг руку Свою, і доторкнувся до нього, та й каже йому: „Хóчу, — будь чистий!“ **42** І проказа зійшла з нього хвилі тієї, — і чистим він став. **43** А Він, погрози́вши йому, зараз вислав його, **44** і йому́ наказав: „Гляди, — не оповіда́й нічо́го ніко́му. Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очі́щення, що Мойсей заповів, їм на свідо́цтво“. **45** А він, вийшовши, став багато оповіда́ти й говори́ти про поді́ю, так що Він не міг явно ввійти вже до міста, але перебува́в віддалік по самі́тних місцях. І схóдилися звідусюди до Нього.

2 Коли ж Він по кількох днях прийшов знов до Капернаїму, то чутка пішла, що Він удома. **2** І зібралось багато, аж вони не вміщалися навіть при двéрях. А Він їм виголошував слово. **3** І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. **4** А що через нарóд до Нього наблізитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звісили ложе, що на ньому лежав розслаблений. **5** А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: „Відпускаються, сину, гріхи тобі!“ **6** Там же сиділи дехто з книжників, і в серцях своїх думали: **7** „Чого Він говорить отак? Зневажає Він Бога. Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самóго?“ **8** І зараз Ісус відчув Духом Своїм, що вони так міркують собі, і сказав їм: „Щó таке ви в серцях своїх думаєте? **9** Щó легше: сказати розслабленому: „Гріхи відпускаються тобі“, чи сказати: „Уставай, візьми ложе своє та й ходи?“ **10** Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі“, — каже розслабленому: **11** „Тобі Я наказую: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **12** І той устав, і негайно взяв ложе, — і вийшов перед усіма, так що всі дивувались і славили Бога, й казали: „Ніко́ли такого не бачили ми!“ **13** І вийшов над море Він знов. А весь на́товп до Нього прихóдив, — і Він їх навчав. **14** А коли Він прохóдив, то побачив Леві́я Алфі́євого, що сидів на митниці, і каже йому: „Іди за Мною!“ Той устав, і пішов услід за Ним. **15** Коли ж Він сидів при столі в його домі, то багато митників і грішників сиділи з Ісусом та

з учнями Його; бо було їх багато, і вони ходили за Ним. **16** Як побачили ж книжники та фарисеї, що Він їсть із грішниками та з митниками, то сказали до учнів Його: „Чому то Він їсть із митниками та з грішниками?“ **17** А Ісус, як почув, промовляє до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. Я не прийшов кликати праведних, але грішників (на покайння).“ **18** А учні Іванові та фарисейські по́стили. І приходять вони, та й говорять до Нього: „Чому учні Іванові та фарисейські по́стять, а учні Твої не по́стять?“ **19** Ісус же промовив до них: „Хіба по́стити можуть гості весільні, поки з ними ще є молодій? Доки мають вони молодого з собою, то по́стити не можуть. **20** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — то й по́стити будуть вони за тих днів. **21** І не пришиває ніхто до старої одежі латки з сукна сирового, а як ні, то край латки нової одірветься там від старого, — і дірка стане ще гірша. **22** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино бурдюки, — і вино й бурдюки пропадуть, а вливають вино молоде до нових бурдюків“. **23** І сталось, як Він переходив ланами в суботу, Його учні дорогою йшли, та й стали колосся зривати. **24** Фарисеї ж казали Йому: Подивись, чому роблять у суботу вони, чого не годіться?“ **25** А Він їм відказав: „Чи ж ви не читали ніколи, що зробив був Давид, як потребу він мав та сам зголоднів був і ті, що були з ним? **26** Як він увійшов був до Божого дому — за первосвященника Авія́тара, — і спожив хліби показні, яких їсти не

можна бу́ло, — тільки священикам, — і дав він і тим, хто був із ним?“ 27 І сказав Він до них: „Субота постала для чоловіка, а не чоловік для суботи, 28 а тому то Син Лю́дський Госпо́дь і субо́ті“.

3 І Він зно́ву до синагоги ввійшов. І був там один чоловік, який мав суху руку. 2 І, щоб обвинуватити Його, наглядали за Ним, чи Він у суботу того не вздо́рович. 3 І говорить Він до чоловіка з сухою рукою: „Стань посере́дині!“ 4 А до них промовляє: „У суботу годі́ться робити добре, чи робити лихе, життя зберегти, чи погубіти?“ Вони ж мовчали. 5 І спогля́нув Він із гнівом на них, засм́учений закам'яні́стю їхніх серде́ць, і сказав чоловікові: „Простягни свою руку!“ І той простяг, — і рука йому стала здорова! 6 Фарисеї ж нега́йно пішли та з іроді́янами раду зробили на Нього, — як Його погубити. 7 А Ісус із Сво́їми у́чнями вийшов над море. І на́товп великий ішов вслі́д за Ним із Гали́леї й з Юде́ї, 8 і з Єрусалиму, і з Ідуме́ї, і з-за Йо́рдання, і з Ті́ру й Сидо́ну. На́товп великий, прочу́вши, як багато чинив Він, зібрався до Нього. 9 І сказав Він до у́чнів Сво́їх нагото́вити чо́вна Йо́му, через натовп, щоб до Нього не ті́снулись. 10 Бо Він багатьох уздо́рович, так що хто тільки не́мочі мав, то ті́слись до Нього, щоб Йо́го доторкну́тись. 11 І ду́хи нечисті, як тільки вбачали Йо́го, то падали ницьма́ перед Ним, і кричали й казали: „Ти Син Божий!“ 12 А Він їм суворо́ наказував, щоб вони Йо́го не виявля́ли. 13 І Він вийшов на го́ру, і покликав, кого́ Сам хоті́в; вони ж приступили до Нього. 14 І

визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували, і щоб послати на проповідь їх, **15** і щоб мали вони владу вздоровляти недуги й вигнати демонів. **16** І визначив Він оцих Дванадцятьох: Сімона, і дав йому ймення Петро, **17** і Якова Зеведеевого, і Івана, брата Якова, і дав їм імена Воанергес, цебто „сини громові“, **18** і Андрія, і Филипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфіевого, і Тадєя, і Сімона Кананіта **19** та Юду Іскаріотського, що й видав Його. **20** І приходять до дому вони. І знову зібралось народу, що вони не могли навіть хліба з'їсти. **21** І коли Його ближчі почули, то вийшли, щоб узяти Його, бо говорено, ніби Він несамовітний. **22** А книжники, що поприходили з Єрусалиму, казали: Має Він Вельзевула, і виганяє демонів силою князя демонів. **23** І, закликавши їх, Він у притчах до них промовляв: „Як може сатана сатану виганяти? **24** І коли царство поділиться супроти себе, — не може встояти те царство. **25** І коли дім поділиться супроти себе, — не може встояти той дім. **26** І коли б сатана сам на себе повстав і поділився, то не зможе встояти він, але згине. **27** Ніхто бо не може вдертись у дім дужого, та й пограбувати добро його, якщо перше не зв'яже дужого, і аж тоді пограбує господу його. **28** Поправді кажу вам, що простяться людським синам усі прогріхи та богозневаги, хоч би як вони богозневажали. **29** Але, хто богозневажить Духа Святого, — повіки йому не відпуститься, але гріху вічному він підпадає“. (aīōn g165, aīōnios g166) **30** Бож казали вони: „Він духа нечистого має“. **31** І

поприхóдили мати Його та брати Його, і, óсторонь ставши, послали до Нього і Його виклика́ли. 32 А наро́д кругом Нього сидів. І сказали Йому: „Ото мати Твоя, і брати Твої, і сéстри Твої он про Тебе питаються óсторонь“. 33 А Він їм відповів і сказав: „Хто́ Моя мати й брати?“ 34 І поглянув на тих, що круг Нього сиділи, і промовив: „Ось мати Моя та бра́ття Мої! 35 Бо хто Бо́жу волю чинитиме, то́й Мені брат, і сестра, і мати“.

4 І знову почав Він навчати над морем. І зібралось до Нього багато наро́ду, так що Сам Він до чо́вна на морі ввійшов і сидів, а наро́д увесь був на землі покра́й моря. 2 І багато навчав Він їх прі́тчами, і в науці Сво́й їм казав: 3 „Слухайте, — вийшов сіяч ось, щоб сіяти. 4 І як сіяв, упало зéрно одне кра́й дороги, — і налетіли пташкі, і його́ повидзьóбували. 5 Друге ж упало на ґрунт кам'яні́стий, де не мало багато землі, — і нега́йно зійшло, бо земля неглибока бу́ла; 6 а як сонце зійшло — то зів'я́ло, і, корі́ння не мавши, усохло. 7 А інше впало між те́рен, і ви́гнався терен, і його́ поглуши́в, — і плóду воно не да́ло. 8 Інше ж упало на добру́ю землю, — і да́ло плід, що посхо́див і ріс; і ви́дало втри́дцятьо, у ші́стдесят і в сто раз “.

9 І сказав: „Хто ма́є ву́ха, щоб слухати, — нехай слуха́є!“ 10 І, як остався Він наса́моті, Його за́питали найближчі з Двана́дцятьма́ про цю прі́тчу. 11 І Він їм відповів: „Вам да́но пізнати таємні́ці Бо́жого Царства, а тим, що за вами, усе відбува́ється в прі́тчах, 12 щоб „оком дивились вони — і не бачили, ву́хом слухали

— і не зрозуміли, щоб коли вони не наверну́лися, і відпу́щені бу́дуть гріхи їм!“ 13 І Він їх запитав: „Ви не розумієте притчі цієї? І як вам зрозуміти всі притчі! 14 Сіях сіє слово. 15 А котрі край дороги, де сіється слово, — це ті, що як тільки почують, то зараз приходить до них сатана, і забирає слово, посіяне в них. 16 Так само й посіяні на кам'яністому ґрунті, — вони, як почують те слово, то з радістю зараз приймають його, 17 та коріння не мають у собі й непостійні; а зго́дом, як у́тиск або переслідування наступає за слово, вони спокушаються зараз. 18 А між терен посіяне, — це ті, що слухають слово, 19 але кло́поти цьогосві́тні й омана багатства та різні бажáння ввіходять, та й заглушують слово, — і пло́ду воно не дає. (aіѿn g165) 20 А посіяне в добрую землю — це ті, що слухають слово й приймають, — і родять утри́дцятєро, у ші́стдесят і в сто раз “. 21 І сказав Він до них: „Чи сві́тло прино́сять на те, щоб поставити його під посúдину, чи може під лі́жко? А не щоб поставити на світі́льнику? 22 Бо немає нічого захованого, що не ви́явиться, і немає таємного, що не вийде на́яв. 23 Хто має вúха, щоб слухати, — нехай слухає!“ 24 І сказав Він до них: „Уважайте, що чуєте: Якою мірою будете міряти, такою відмі́ряють вам, і додаду́ть вам. 25 Бо хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього й те, що він має“. 26 І сказав Він: „Так і Боже Царство, як той чоловік, що кидає в землю насіння, 27 і чи спить, чи встає він удень та вночі, а насіння пускає па́ростки та росте, хоч не знає він, я́к. 28 Бо

родить земля сама з себе: перше врúна, потім кóлос, а тоді повне збіжжя на колосі. **29** А коли плід доспіє, зараз він „посилає серпá, бо настали жнивá“. **30** І сказав Він: „До чого прирівняємо Царство Боже? Або в якій притчі представим його? **31** Воно — як те зérно гíрчичне, яке, коли сіється в землю, найдрібніше за всі зéмні насіння. **32** Як посіяне ж буде, виростає, і стає над усі зілля більше, і віття пускає велике такé, що кúблитись може в тіні його птаство небесне“. **33** І такими притчами багатьомá Він їм слово звіщав, поскільки вони могли слухати. **34** І без притчі нічого Він їм не казав, а учням Своїм самотою вияснював усе. **35** І сказав Він до них того дня, коли вечір настав: „Переплиньмо на той бiк“. **36** І, лишивши нарóд, узяти із собою Його, як у чóвні Він був; і інші човні були з Ним. **37** І знялáся ось буря велика, а хвилі вливалися в чóвен, аж чóвен водою вже був перепóвнився! **38** А Він спав на кормі на подушці... І вони розбудили Його та й сказали Йому: „Учителю, чи Тобі байдужé, що ми гинемо?“ **39** Тоді Він устав, і вітрові заборонив, і до моря сказав: „Мовчи, перестань!“ І стих вітер, — і тиша велика настала. **40** І сказав Він до них: „Чогó ви такі полохливі? Чому віри не маєте?“ **41** А вони налякалися стрáхом великим, і говорили один до однóго: „Хто ж це такий, що вітер і море слухняні Йому?“

5 І на другий бiк моря вони прибули, до землі Гадарiнської. **2** І як вийшов Він із чóвна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печér, що мав духа

нечистого. **3** Він мешкання мав у гробах, і ніхто й ланцюгами зв'язати не міг його, **4** бо часто кайданами та ланцюгами в'язали його, але він розривав ланцюги та кайдани торощив, — і ніхто не міг угамувати його. **5** І він повсякчас перебував день і ніч у гробах та в горах, — і кричав, і бився об каміння. **6** А коли він Ісуса побачив здалека, то прибіг, і вклонився Йому, **7** і закричав гучним голосом, кажучи: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Богом Тебе заклинаю, — не муч Ти мене!“ **8** Бо сказав Він йому: „Вийди, душо нечистий, із людини!“ **9** І запитав Він його: „Як тобі на ім'я?“ А той відповів: „Легіон мені ймення — багато бо нас“. **10** І він Його дуже просив, щоб їх не вислав із тієї землі. **11** Пасся ж там на горі гурт великий свиней. **12** І просилися демони, кажучи: „Пошли нас у свиней, щоб у них ми ввійшли“. **13** І дозволив Він їм. І повиходили духи нечисті, і в свиней увійшли. І гурт кинувся з кручі до моря, — а було зо дві тисячі їх — і вони потопилися в морі. **14** А їхні пастухи повтікали та в місті й по селах звістили. І повиходили люди побачити, що сталося. **15** І прийшли до Ісуса й побачили, що той біснுவатий, що мав легіона, убраний сидів, і при умі, — і полякались вони. **16** Самовідці ж їм розповіли, що сталося з тим біснуватим, також про свиней. **17** І вони стали благати Його, щоб пішов Собі з їхнього краю. **18** А як Він сів до човна, то біснуватий став просити Його, щоб залишитися з Ним. **19** Ісус же йому не дозволив, а промовив до нього: „Іди до дому свого,

до своїх, і їм розповіж, які речі великі Господь учинив тобі, і як змилювався над тобою!“ 20 І пішов він та в Десятимісті зачав проповідувати, які речі великі Ісус учинив йому. І всі дивувались! 21 І коли переплив Ісус човном на той бік ізнов, то до Нього зібралось багато народу. І був Він над морем. 22 І приходить один із старших синагоги, на ймення Яір, і, як побачив Його, припадає до ніг Йому, 23 і дуже благає Його та говорить: „Моя дочка кінчається. Прийди ж, поклади Свої руки на неї, щоб видужала та жила!“ 24 І пішов Він із ним. За Ним натовп великий ішов, і тиснувся до Нього. 25 А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотечу була, 26 що чимало натерпілася від багатьох лікарів, і витратила все добро своє, та ніякої помочі з того не мала, а прийшла ще до гіршого, 27 як зачула вона про Ісуса, підійшла через натовп іззаду, і доторкнулась до одежі Його. 28 Бо вона говорила про себе: „Коли хоч доторкнуся до одежі Його, то одужаю“. 29 І висохло хвили тієї джерелó кровотечі її, і тілом відчула вона, що видужала від недуги! 30 І в ту мить Ісус вичув у Собі, що вийшла з Нього сила. І Він до народу звернувся й спитав: „Хто доторкнувся до Моєї одежі?“ 31 І відказали Йому Його учні: „Ти бачиш, що тисне на Тебе народ, а питаєшся: Хто доторкнувся до Мене?“ 32 А Він навкруги поглядав, щоб побачити ту, що зробила оце. 33 І жінка злякалась та затрусилась, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, — і всю правду Йому розповіла. 34 А Він їй

сказав: „Твоя віра, о дóчко, спасла тебе; іди з міром, і здоровою будь від своєї недóги!“ 35 Як Він ще говорив, приходять ось від старшини синагоги та й кажуть: „Дочка́ твоя вмерла; чого ще турбуєш Учителя?“ 36 А Ісус, як почув слово сказане, промовляє до старшини синагоги: „Не лякайсь, — тільки віруй! 37 І Він не дозволив іти за Собою ні́кому, тільки Петрові та Якову, та Іванові, братові Якова. 38 І приходять у дім старшини синаго́ги, і Він бачить метушню́ та людей, що плакали та голосіли. 39 А ввійшовши, сказав Він до них: „Чого ви мету́шитеся та плачете? Не вмерло дівча́, але спить!“ 40 І вони насміхалися з Нього. А Він усіх ви́проводив, узяв батька дівчати та матір, та тих, хто був із Ним, і ввійшов, де лежало дівча. 41 І взяв Він за руку дівча та й промовив до нього: „Таліта́, кумі́“ що значить: „Дівча́тко, кажú тобі — встань!“ 42 І в ту мить підвелось й ходило дівча́; а ро́ків мало з дванадцять. І всі зараз жахнулися з дива великого! 43 А Він наказав їм сувóро, щоб ніхто не довідався про це. І дати їй їсти звелів.

6 І, вийшовши звідти, Він прийшов до Своєї ба́тьківщини, а за Ним ішли учні Його. 2 Як настала ж субота, Він навчати почав у синаго́зі. І багато-хто, чувши, дивуватися стали й питали: „Звідки в Нього оце? І що за мудрість, що да́на Йому? І що за чуда, що стаються руками Його? 3 Хіба ж Він не те́сля, син Марі́їн, брат же Якову, і Йо́сипу, і Юді та Сімонові? А се́стри Його хіба тут не між нами?“ І вони спокуша́лися Ним. 4 А Ісус їм сказав: „Пророка нема

без пошани, — хіба тільки в вітчизні своїй, та в родині своїй, та в домі своїм“. 5 І Він тут учинити не міг чуда жодного, тільки деяких хворих, руки поклавши на них, уздоровів. 6 І Він дивувався їх невірству. І ходив Він по сéлах навкрúг та навчав. 7 І, закликавши Дванадцятьо́х, зачав їх по двох посилати, і владу їм дав над нечистими дúхами. 8 І звелів їм нічого в дорогу не брати, крім па́лиці тільки самої: ні то́рби, ні хліба, ані мідяків у свій че́рес, 9 а ходити в сандáлях, „і двох убрань не носити“. 10 І промовив до них: „Коли ви де вві́йдете в дім, залиша́йтеся там, аж поки не вийдете звідти. 11 А як місто яке вас не при́йме, і не послухають вас, то, виходячи звідти, обтрусіть порошок, що в вас під ногами, на свідчення супроти них. Поправді кажú вам, — легше бúде Содóму й Гомóррі дня судного, аніж місту тому́!“ 12 І вийшли вони, і проповідували, щоб ка́ялися. 13 І багато вигóнили дéмонів, і оливою хворих багато нама́щували — і вздоровляли. 14 І прочув про Ісуса цар Ірод, — бо ім'я Його стало загáльно відóме, — і сказав, що то Іван Христитель із мертвих воскрес, і тому твóряться чу́да від нього. 15 Інші впевня́ли, що Ілля Він, а знов інші казали, що пророк, або як один із пророків. 16 А Ірод, прочувши, сказав: „Іван, якому я голову стяв був, — оце він воскрес!“ 17 Той бо Ірод, пославши, схопі́в був Івана, і в в'язниці закув його, через Іроді́яду, дру́жину брата свого Пилипа, бо він одру́жився був із нею. 18 Бо Іван казав Іродові: „Не годі́ться тобі мати за дру́жину жі́нку брата свого!“ 19 А Іроді́йда

лютила́сь на нього, і хотіла йому смерть заподіяти, та не могла. **20** Бо Ірод боявся Івана, знаючи, що він муж праведний і святий, і беріг його. І, його слухаючи, він дуже бенте́жився, але слухав його залюбки. **21** Та настав день догідний, коли дня наро́дження Ірод справляв був бенке́та вельмо́жам своїм, і тисячникам, і галілейській старшіні, **22** і коли прийшла дочка́ тієї Іродіяди, і танцювала, і сподобалася Іродові та присутнім із ним при столі, — тоді цар промовив до дівчини: „Проси в мене, чого хочеш, — і дам я тобі!“ **23** І поклявся він їй: „Чого тільки від мене попросиш, то дам я тобі, — хоча б і півцарства мо́го!“ **24** Вона ж вийшла, і спиталася матері своєї: „Чого маю просити?“ А та відказала: „Голови Івана Христителя“. **25** І зараз квапли́во верну́лась вона до царя, і просила, говорячи: „Я хочу, щоб дав ти негайно мені на полуміску голову Івана Христителя!“ **26** І засмутився цар, але через клятву й з-за тих, що з ним були́ при столі, не схотів їй відмовити. **27** І цар зараз послав вояка́, і звелів прине́сти Іванову голову. **28** І пішов він, і стяв у в'язниці Івана, і приніс його го́лову на полуміскові, і дівчаті віддав, а дівча віддало́ її своїй матері. **29** А коли його учні зачули, то прийшли, і взяли його тіло, і до гробу поклали його. **30** І посхóдилися до Ісуса апóстоли, і розповілі́ Йому все, — як багато зробили вони, і як багато навчили. **31** І сказав Він до них: „Ідіть осібно самі до безлюдного місця, та трохи спочиньте“. Бо багато народу прихóдило та відбувало, аж навіть не мали

коли й поживитись. **32** І відпливли вони човном окремо до місця безлюдного. **33** І побачили їх, коли плінули, і багато-хто їх розпізнали. І пішки побігли туди з усіх міст, та й їх випередили. **34** І, як вийшов Ісус, Він побачив багато нарóду, — і змілювався над ними, бо були, „немов вівці, що не мають пастуха“. І зачав їх багато навчати. **35** І, як минуло вже чáсу доволі, підійшли Його учні до Нього та й кажуть: „Це місце безлюдне, а година вже пізня. **36** Відпусти їх, — нехай підуть в осáди та сéла близькі, і куплять собі чого їсти“. **37** А Він відповів і сказав їм: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали Йому: „Чи ми маємо піти та хліба купити на двісті дина́ріїв, і дати їм їсти?“ **38** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба? Ідіть, побачте!“ І розізнавши, сказали: „П'ять хлібів та дві риби“. **39** І звелів їм усіх на зеленій траві посадити один біля óдного. **40** І розсілись рядами вони, по сто та по п'ятдеся́т. **41** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив, і поламав ті хліби́, і дав учням, щоб клали перед ними, і дві риби на всіх поділив. **42** І всі їли й наїлися! **43** А з кусків позосталих та з риб назбирали дванадцять повних кошів. **44** А тих, хто хліб споживав, було тисяч із п'ять чоловіка! **45** І зараз звелів Своїм учням до чóвна сідати, і на то́й бік поплинути до Віфсаїди, раніше Його, поки Сам Він відпустить нарóд. **46** І Він їх відпустив, та й пішов помолитись на го́ру. **47** А як вечір настав, чóвен був серед моря, а Він Сам один на землі. **48** Коли ж Він побачив, як вони веслува́нням

мордуються, — бо вітер їм був супротивний, — о четвертій сторóжі вночі підійшов Він до них, по морю йдучи́, і хотів їх минути. **49** А вони, як побачили, що йде Він по морю, подумали, що то марá, та й стали кричати, **50** бо Його всі побачили та налякались. А Він зараз до них обіззався й сказав їм: „Будьте смілі, — це Я, не лякайтесь!“ **51** І ввійшов Він у чóвен до них, і вітер затих. А вони здивувалися дуже в собі, **52** бо не зрозуміли чуда про хліби́, бо серце їхне було затверділе. **53** Перепливши ж вони, прибули́ в землю Генісарétську й причáлили. **54** І, як вони повихóдили з чóвна, люди зараз пізнали Його, **55** і порозбігались по всій тій околиці, і стали на ложах недужих принóсити, де тільки прочули були, що Він є. **56** І куди тільки Він прибував — до сіл, чи до міст, чи до осéль, — клали недужих на майдáнах, і благали Його, щоб могли доторкнутись хоч краю одежі Його. І хто тільки до Нього дотóркувався, той був уздорóвлений!

7 І зібрались до Нього фарисеї та деякі з книжників, які прибули́ із Єрусалиму, **2** і побачили, що деякі з учнів Його їли хліб руками „нечистими“, цебто невмитими. **3** Бо фарисеї й усі юдеї, зберігаючи передáння старших, не їдять, як старанно не вимиють рук; **4** а вернувшись з ринку, вони не їдять, поки не вмуються. Багато є й іншого, що вони прийняли́, щоб додérжувати: миття чаш, і глеків, і мідяно́го по́суду. **5** І запитали Його фарисеї та книжники: „Чому учні Твої не живуть за передáнням старших,

але хліб споживають руками нечистими?“ 6 А Він їм відказав: „Добре пророкував про вас, лицемірів, Ісая, як написано: „Оці люди устами шанують Мене, серце ж їхнє далеко від Мене. 7 Та однак надарёмне шанують Мене, бо навчають наук — людських заповідей“. 8 Занеха́вши заповідь Божу, передань людських ви трима́єтесь: обмиваєте глеки та чаші, і багато такого подібного й іншого робите ви“. 9 І сказав Він до них: „Спритно відкидаєте ви заповідь Божу, аби зберегти своє передання. 10 Бо Мойсей наказав: „Шануй батька свого та матір свою“, та: „Хто злорічить на батька чи матір, нехай смертю помре“. 11 А ви кажете: „Коли скаже хто батьку чи матері: Корва́н, чи дар Богові те, чим би ти скориста́тись від мене хотів, 12 то вже вільно йому не робити нічого для батька чи матері, 13 порушуючи Боже Слово вашим переданням, що його ви самі встановили. І багато такого ви іншого робите“. 14 І Він зно́ву покликав наро́д і промовив до нього: „Послухайте Мене всі, і зрозумійте! 15 Немає нічого назо́вні люди́ни, що, увіходячи в неї, могло б опогáнити її; що ж із неї виходить, — те люди́ну опогáнює. 16 Коли має хто ву́ха, щоб слухати, — нехай слу́хає!“ 17 А коли від наро́ду ввійшов Він до дому, тоді учні Його запиталися в Нього про прітчу. 18 І Він їм відказав: „Чи ж і ви розумі́ння не маєте? Хіба ж не розумієте ви, що все те, що входить іззо́вні в люди́ну, — не може опогáнити її? 19 Бо не входить до серця йому, але до животá, і виходить назо́вні, очищуючи всяку їжу“. 20 А далі сказав Він:

„Що з лю́дини вихо́дить, — те́ лю́дину опога́нює.
21 Бо зсерéдини, із лю́дського серця вихо́дять лихі думкі́, розпо́ста, краді́ж, душогу́бства, 22 перéлюби, зді́рства, лука́вства, під́ступ, безсти́дства, за́видю́ще око, богознева́га, го́рдощі, бе́зум. 23 Усе зле це вихо́дить зсерéдини, — і лю́дину опога́нює!“ 24 І встав Ві́н, і зві́дти пішов у землю́ ті́рську й сидонську. І, ввійшовши до́ дому, Ві́н хоті́в, щоб ні́хто не до́віда́всь, та не мі́г утаї́тись. 25 Нега́йно бо жі́нка одна, яко́ї дочка́ мала ду́ха нечи́стого, прочу́ла про Ньогó, і при́йшла, та й при́пала до ні́г Йо́му. 26 А ця жі́нка грекі́ня бу́ла, родом сирóфінікі́янка. Вона ста́ла блага́ти Йо́го, щоб із дочкі́ її де́мона вигна́в. 27 А Ві́н їй сказа́в: „Да́й, щоб перше на́їлися ді́ти, — не годі́ться бо хлі́б забира́ти в ді́тей, і кину́ти щеня́там!“ 28 А вона Йо́му в відпо́відь ка́же: „Та́к, Госпо́ди! Але на́віть щеня́та ї́дять під сто́лом від дитя́чих кришо́к“. 29 І Ві́н їй сказа́в: „За сло́во о́це йди́ собі́, — де́мон вийшо́в із твоє́ї дочкі́!“ 30 А ко́ли вона в ді́м сві́й верну́лась, то зна́йшла, що дочка́ на постелі́ лежала́, а де́мон вийшо́в із не́ї. 31 І вийшо́в Ві́н знов із кра́їв ті́рських і сидо́нських, і́ пода́вся шляхо́м на Сидо́н над мо́ре Гали́лейське, через о́колиці Де́сятимі́стя. 32 І приводя́ть до Ньогó глу́хого немóву, і блага́ють Йо́го, щоб ру́ку на ньогó покла́в. 33 І взя́в Ві́н його́ від наро́ду са́мо́го, і вклав пальці́ Сво́ї Йо́му в ву́ха, і, сплюну́вши, доторкну́вся його́ язика́. 34 І, на небо́ спогля́нувши, Ві́н зі́дхнув і про́мовив до ньогó: „Еффа́та“; це́бто: „Ві́дкри́йся!“ 35 І відкри́лися ву́ха Йо́му, і пу́то його́

язика розв'язало́сь негайно, — і він став говорити ви́разно! **36** А Він їм звелів, щоб нікому цього не розпові́дали. Та що більше наказував їм, то ще більш розголо́шували. **37** І ду́же всі дивувалися та говорили: „Він добре все робить: глухим дає чути, а німим — говорити!“

8 Тими днями, коли було зно́ву багато наро́ду, а їсти не мали чо́го, покликав Він у́чнів Своїх та й промовив до них: **2** „Жаль мені тих людей, що вже три дні зо Мною знахо́дяться, та їсти не мають чо́го. **3** А коли відпу́щу їх голодних до їхніх домівок, то осла́бнуть у дорозі, бо деякі з них поприхо́дили зда́лека“. **4** І відказали Йому Його у́чні: „Звідки зможе хто нагодувати їх хлібом отут у пустині? **5** А Він їх запитав: „Скільки маєте хліба?“ Вони ж повідо́мили: „Се́меро“. **6** Тоді Він народу звелів на землі поси́дати. І, взявши се́меро хліба, віддавши подяку, Він поламав і дав учням Своїм, щоб роздати. А вони роздавали наро́дові, **7** І мали вони трохи ри́бок; і Він їх поблагословив, і роздати звелів також їх. **8** І всі їли й наїлися, а з позосталих кусків сім коші́в назбирали. **9** А їдців було тисяч з чотири! **10** І всів Він негайно до чо́вна з Своїми у́чнями, та й прибув до землі далману́тської. **11** І вийшли фарисеї, і почали сперечатися з Ним, і, Його випробо́вуючи, хотіли від Нього озна́ки із неба. **12** А Він тяжко зідхнув у Своїм ду́сі й промовив: „Якої ознаки цей рід вимагає? Поправді кажу́ вам, що родові цьому ознака не буде дана!“ **13** І покинув Він їх, усів знову до чо́вна, і на

той бік відбув. 14 І забули вони взяти хліба, і крім одного буханця, у чобві не мали з собою нічого. 15 А Він їм наказував та говорив: „Стережіться уважливо фарисейської розчїни й розчїни Іродової!“ 16 Вони ж міркували й казали один до одного, що хліба не мають вони. 17 А Ісус, знавши те, промовляє до них: „Чогó ви міркуєте, що хліба не маєте? Чи ви ще не знаєте й не розумієте? Чи ще маєте серце своє затверділим? 18 „Мавши очі — не бачите, і мавши вуха — не чуєте?“ І не пам'ятаєте, 19 коли п'ять хлібів Я ламав на п'ять тисяч, — скільки повних кошів із кусків ви зібрали?“ Вони кажуть до Нього: „Дванадцять“. 20 „А як сім на чотири тисячі, — скільки кошиків повних з кусків ви зібрали?“ І відказують: „Сім“. 21 І сказав Він до них: „Ви ще не розумієте?“ 22 І приходять вони в Віфсаїду. І приводять до Нього сліпого, і благають Його, щоб доторкнўвся до нього. 23 І взяв Він сліпого за руку, та й вивів його за село. І посліпивши очі йому, поклав руки на нього, і питався його, чи що бачить. 24 І, зиркнувши, сказав той: „Я бачу людей, які ходять, немов би дере́ва“. 25 Потім знов Він поклав Свої руки на очі йому, — і прозрів той, і одужав, і виразно став бачити все! 26 І послав Він додому його й наказав: „До села й не заходь, і нікому в селі не розповідай!“ 27 Потому пішов Ісус й учні Його до сіл Кесарїї Пилипової, а в дорозі питав Своїх учнів, говорячи їм: „За кого Мене люди вважають?“ 28 Вони ж відповіли Йому, кажучи: „За Івана Христителя, другі — за Ілліу, а інші

— за одного з пророків“. **29** І Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро Йому в відповідь каже: „Ти — Христос!“ **30** І Він заборонив їм, щоб нікому про Нього вони не казали! **31** І почав їх навчати, що Синові Людському треба багато страждати, і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і Він буде вбитий, — але третього дня Він воскресне. **32** І те слово казав Він відкрито. А Петро узяв на́бік Його, і Йому́ став перечити. **33** А Він обернувся й поглянув на учнів Своїх, та й Петру докорів і сказав: „Відступись, сатано, від Мене, бо думаєш ти не про Боже, а про людське!“ **34** І Він покликав народ із Своїми учнями, та й промовив до них: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречеться самого себе, і хай візьме свого хреста та й за Мною йде! **35** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто згубить душу свою ради Мене та Євангелії, той її збереже. **36** Яка ж користь людині, що здобуде весь світ, але душу свою занапа́стить? **37** Або що наза́мін дасть людина за душу свою? **38** Бо хто буде Мене та Моєї науки соромитися в роді цім перелюбнім та грішнім, того посоромиться також Син Людський, як прийде у славі Свого Отця з анго́лами святими“.

9 І сказав Він до них: „Поправді каж́у вам, що деякі з тут-о при́явних не скушту́ють смерти, аж поки не ба́читимуть Царства Божого, що прийшло́ воно в силі“. **2** А через шість день забирає Ісус Петра, і Якова, і Івана, та й веде їх осібно на го́ру високу самих. І Він переобразивсь перед ними. **3** І стала одежа Його

осаяйна́, дуже біла, як сніг, якої біліленьник не зміг би так вибілити на землі! 4 І з'явивсь їм Ілля́ та Мойсей, і розмовляли з Ісусом. 5 І озвався Петро та й сказав до Ісуса: „Учителю, добре бути нам тут! Поставмо ж собі три шатра: для Тебе одне, і одне для Мойсея, і одне для Іллі“. 6 Бо не знав, що́ казати, бо були́ перелякані. 7 Та хмара ось їх заслоніла, і голос почувся із хмари: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтесь!“ 8 І зараз, звівши очі свої, вони вже нікого з собою не бачили, крім Самого Ісуса. 9 А коли з гори сходили, Він їм наказав, щоб нікому того не казали, що́ бачили, аж поки Син Лю́дський із мертвих воскресне. 10 І вони заховали те слово в собі, сперечаючися, що́ то є: „воскреснути з мертвих“. 11 І вони запитали Його та сказали: „Що́ це книжники кажуть, ніби треба Іллі перш прийти?“ 12 А Він відказав їм: „Тож Ілля́, коли при́йде по́переду, усе приготу́є. Та як же про Лю́дського Сина написано, що мусить багато Він вітерпіти, і буде знева́жений? 13 Але вам кажу́, що й Ілля́ був прийшов, — та зробили йому, що́ тільки хотіли, як про нього написано“. 14 А коли поверну́лись до учнів, коло них вони вгледіли бе́зліч наро́ду та книжників, що сперечалися з ними. 15 І негайно ввесь на́товп, як побачив Його, сполохну́вся із дива, і назу́стріч побіг, і став вітати Його. 16 І запитався Він їх: „Про що́ спереча́єтесь з ними?“ 17 І йому́ відповів один із на́товпу: „Учителю, привів я до Тебе ось сина свого́, що́ духа німого він має. 18 А як він де схопить його, то об землю кидає ним, — і він

пїну пускає й зубами скрегоче та сохне. Я казав Твоїм
учням, щоб прогнали його, — та вони не змогли“.

19 А Він їм у відповідь каже: „О, роде невірний, —
доки буду Я з вами? Доки вас Я терпітиму? Приведіть
до Мене його!“ **20** І до Нього того привелі. І як
тільки побачив Його, то дух зараз затряс ним. А той,
повалившись на землю, став качатися та заливатися
пїною. **21** І Він запитав його батька: „Як давнó йому
сталось це?“ Той сказав: „Із дитїнства. **22** І по́часту
кидав він ним і в огонь, і до води, щоб його погубити.
Але коли можеш що Ти, то змилуйсь над нами, і нам
поможи!“ **23** Ісус же йому відказав: „Щодо того твого
„коли можеш“, — то тому́, хто вірує, все можливе!“ **24**
Зараз батько хлоп'яти з слізьми́ закричав і сказав:
„Вірую, Господи, — поможи недовірству мо́єму!“ **25** А
Ісус, як побачив, що на́товп збігається, то нечистому
духові наказав, і сказав йому: „Ду́ше німий і глухий,
тобі Я наказую: вийди з нього, і більше у нього не
входь!“ **26** І, закричавши та мі́цно затрясши, той
вийшов. І він став, немов мертвий, — аж багато-хто
стали казати, що помер він. **27** А Ісус узяв за руку його
та й підвів його, — і той устав. **28** Коли ж Він до дому
прийшов, то учні питали Його самото́ю: „Чому ми не
могли його вигнати?“ **29** А Він їм сказав: „Цей рід не
виходить інакше, як тільки від молитви та по́сту“.

30 І вони вийшли звідти, і прохóдили по Галілеї.
А Він не хотів, щоб довідався хто. **31** Бо Він Своїх
учнів навчав і казав їм: „Людський Син буде віданий
лю́дям до рук, і вони Його вб'ють, але вбитий, —

воскресне Він третього дня!“ 32 Вони ж не зрозуміли цього слóва, та боялись Його запитати. 33 І прибулі вони в Каперна́ум. А як був Він у домі, то їх запитав: „Про щó міркува́ли в дорозі?“ 34 І мовчали вони, — сперечалися бо проміж себе в дорозі, хтó найбільший. 35 А як сів, то покликав Він Дванадцятьо́х, і промовив до них: „Коли хто бути першим бажає, — нехай буде найменшим із усіх і слуга всім!“ 36 І взяв Він дитину, і поставив її серед них. І, обнявши її, Він промовив до них: 37 „Коли хто в Ім'я́ Моє при́йме одне з дітей таких, той приймає Мене. Хто ж приймає Мене, — не Мене він приймає, а Того, Хто послав Мене!“ 38 Обізвався до нього Іван: „Учителю, ми бачили одного чоловіка, який з нами не ходить, що виганяє Ім'я́м Твоїм де́монів; і ми заборонили йому, бо він із нами не ходить“. 39 А Ісус відказав: „Не забороняйте йому, бо немає такого, що Ім'я́м Моїм чудо зробив би, і зміг би небáром лихослóвити Мене́. 40 Хто бо не супроти нас, — той за нас! 41 І коли хто напо́їть вас кúхлем води в Ім'я́ Моє ради того, що ви Христові, поправді кажú вам: той не згубить своєї нагоро́ди! 42 Хто ж спокúсить одного з мали́х цих, що вірять, то краще б такому було, коли б жóрно млинóве на шию йому почепити, та й кинути в море! 43 І коли рука твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі ввійти до життя однору́ким, ніж з обома руками ввійти до геєнни, до огню негасімого, (Geenna g1067) 44 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“. 45 І коли нога твоя спокушає тебе, — відітни її: краще тобі

ввійти до життя одноно́гим, ніж з обома ногами бути
вкиненому до геєнни, [до огню негасі́мого], (Geenna
g1067) 46 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне огонь“.
47 І коли твоє око тебе́ спокушає, — вибери його:
краще тобі одно́ким ввійти в Царство Боже, ніж з
обома очима бути вкиненому до геєнни огне́нної,
(Geenna g1067) 48 де „їхній червяк не вмирає, і не гасне
огонь“! 49 Бо посóлється кожен огнем, і кожна жертва
посóлється сіллю. 50 Сіль — добра річ. Коли ж сіль
несолоною стане, — чим поправити її? Майте сіль у
собі, майте й мир між собою!“

10 І, вийшовши звідти, Він приходить у землю
Юдейську, на той бік Йо́рдáну. І знову зібралися ю́рби
до Нього, і знов Він навчав їх, звича́єм Своїм. 2 І
підійшли фарисеї й спитали, Його випробóвуючи:
„Чи дозволено чоловікові дру́жину свою відпустити?“
3 А Він відповів і сказав їм: „Що Мойсей заповів вам?“
4 Вони ж відказали: „Мойсей заповів написати листа
розводóвого, та й відпустити“. 5 Ісус же промовив
до них: „То за ваше жорстокосéрдя він вам написав
оцю заповідь. 6 Бог же з почáтку творіння „створив
чоловіком і жінкою їх. 7 Покине то́му чоловік свого
ба́тька та матір, 8 і стануть обóє вони одним тілом“,
— тим то немає вже двох, але́ одне тіло. 9 Тож,
що Бог спарува́в, — лю́дина нехай не розлу́чує!“ 10
А вдома про це учні знов запитали Його. 11 І Він
їм відказав: „Хто дру́жину відпустить свою, та й
одру́житься з іншою, той чинить перéлюб із нею.
12 І коли дру́жина покине свого чоловіка, і вийде

заміж за іншого, то чинить перелюб вона“. **13** Тоді поприносили діток до Нього, щоб Він доторкнувся до них, учні ж їм докоряли. **14** А коли спостеріг це Ісус, то обурився, та й промовив до них: „Пустіть діток до Мене прихóдити, і не бороніть їм, — бо таких Царство Боже! **15** Попрáвді кажу вам: Хто Божого Царства не прийме, немов те дитя, той у нього не ввійде“. **16** І Він їх пригорну́в, і поблагословив, на них руки поклавши. **17** І коли вирушав Він у путь, то швидко наблизивсь один, упав перед Ним на коліна, і спитався Його: „Учителю Добрий, — що робити мені, щоб вічне життя впа́дкувати?“ (*aiōnios g166*) **18** Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, крім Бога Самого. **19** Знаєш заповіді: „Не вбивай, не чини перелюбу, не краді, не свідкуй неправдиво“, не кривді, „шануй свого ба́тька та матір“. **20** А він відказав Йому: „Учителю, — це все виконав я ще зма́лку“. **21** Ісус же поглянув на нього з любов'ю, і промовив йому: „Одно́го бракує тобі: іди, розпрóдай, що маєш, та вбогим роздай, — і матимеш скарб ти на небі! Потому прихóдь та й іди вслі́д за Мною, узявши хреста“. **22** А він засмутився тим словом, і пішов, зажурившись, — бо великі маєтки він мав! **23** І поглянув довко́ла Ісус, та й сказав Своїм учням: „Як тяжко отим, хто має бага́тство, увійти в Царство Боже!“ **24** І учні жахнулись від слів Його. А Ісус знов у відпові́дь каже до них: „Мої діти, як тяжко отим, хто надію кладе на багатство, увійти в Царство Боже! **25** Верблю́дові легше пройти через

гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти!“

26 А вони здивувалися дуже, і казали один до одного: „Хто ж тоді може спастися?“ 27 Ісус же поглянув на них і промовив: „Неможливе це лю́дям, а не Богові. Бо „для Бога можливе все!“ 28 А Петро став казати Йому: „От усе ми покинули, та й пішли за Тобою слідом“. 29 Ісус відказав: „Поправді кажу вам: Немає такого, щоб дiм полишив, чи братiв, чи сестёр, або матiр, чи бáтька, або дiти, чи полá ради Мене та ради Євáнгелiї, 30 і не одержав би в сто раз бiльше тепер, цього чáсу, серед переслiдувань, — домiв, і братiв, і сестёр, і матерiв, і дiтей, і пiль, а в вiцi настúпному — вiчне життя. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І багато-хто з перших стануть останніми, а останні — першими“. 32 Були ж у дорозі вони, простуючи в Єрусали́м. А Ісус iшов попéреду них, — аж дуже вони дивувались, а ті, що йшли вслiд за Ним, боялись. І, взявши знов Дванадцятьо́х, почав їм розповiдати, щó з Ним статися має: 33 „Оце в Єрусали́м ми йдемо́, і первосвященникам і книжникам вiданий буде Син Лю́дський, і засудять на смерть Його, і поганам Його видадуть, 34 і насмiхатися бúдуть iз Нього, і бúдуть плювати на Нього, і будуть Його бичувáти, і вб'ють, — але третього дня Він воскресне!“ 35 І підхóдять до Нього Якiв та Иван, сини Зеведе́єви, та й кажуть Йому: „Учителю, — ми хочемо, щоб Ти зробив нам, про що бúдемо просити Тебе“. 36 А Він їх поспитав: „Чого ж хочете, щоб Я вам зробив?“ 37 Вони ж відказали Йому: „Дай нам, щоб у славі Твоїй ми сидiли правóруч

від Тебе один, і ліворуч один“! **38** А Ісус відказав їм: „Не знаєте, чого просите. Чи ж можете ви пити чашу, що Я її п'ю, і христитися хрищенням, що Я ним хрищуся?“ **39** Вони відказали Йому: „Можемо“. А Ісус їм сказав: „Чашу, що Я її п'ю, ви питимете, і хрищенням, що Я ним хрищуся, ви охреститесь. **40** А сидіти праворуч Мене та ліворуч — не Моє це давати, а кому уготовано“. **41** Як почули ж це Десятеро, то обурились на Якова та на Івана. **42** А Ісус їх покликав, і промовив до них: „Ви знаєте, що ті, що вважають себе за князів у народів, панують над ними, а їхні вельможі їх тиснуть. **43** Не так буде між вами, але хто з вас великим бути хоче, — нехай буде він вам за слугу. **44** А хто з вас бути першим бажає, — нехай буде всім за раба. **45** Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служили Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох“. **46** І приходять вони в Єрихон. А коли з Єрихону виходив Він разом із Своїми учнями й з безліччю люду, сидів і просив при дорозі сліпий Вартимей, син Тимеїв. **47** І, прочувши, що то Ісус Назарянин, почав кликати та говорити: „Сину Давидів, Ісусе, — змилуйся надо мною!“ **48** І сварились на нього багато-хто, щоб мовчав, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **49** І спинився Ісус та й сказав: „Покличте його!“ І кличуть сліпого та й кажуть йому: „Будь бадьорий, устань, — Він кличе тебе“. **50** А той скинув плаща свого, і скочив із місця, — і прибіг до Ісуса. **51** А Ісус відповів і сказав йому: „Що ти хочеш, щоб

зробив Я тобі?“Сліпий же Йому відказав: „Учителю, — нехай я прозрю!“ **52** Ісус же до нього промовив: „Іди, — твоя віра спасла тебе!“І той зараз прозрів, і пішов за Ісусом дорогою.

11 І коли вони наблизились до Єрусалиму, до Вітфагії й Віфанії, на Оливній горі, тоді Він посилає двох учнів Своїх, **2** і каже до них: „Ідіть у село, яке перед вами, і, входячи в нього, ви знайдете зараз прив'язане осля, що на нього ніхто ще з людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. **3** Коли ж скаже хто вам: „Що це ви робите?“відкажіть: „Господь потребує його, — і відішле його сюди зараз“. **4** І вони відійшли, і знайшли те осля, що прив'язане коло воріт ізнадвору було при дорозі, — і відв'язали його. **5** А деякі з тих, що стояли там, сказали до них: „Що ви робите? Пощо осля ви відв'язуєте?“ **6** Вони ж їм відказали, як звелів їм Ісус, — і відпущено їх. **7** І вони привелі до Ісуса осля, і поклали на нього плащі свої, а Він сів на нього. **8** Багато ж народу стелили одержу свою по дорозі, а інші стелили дорогою зелень, натяту в полях. **9** А ті, що йшли перед Ним і позаду, викрикували: „Осання! Благословенний, хто йде у Господнє Ім'я! **10** Благословенне Царство, що надходить, Отця нашого Давида! Осання на висоті!“ **11** Потому увійшов Він до Єрусалиму, і в храм. А оглянувши все, як година вже пізня була, Він пішов у Віфанію з Дванадцятьма. **12** А наавтра, коли вони вийшли з Віфанії, Він зголоднів. **13** І, побачивши здалека фігове дерево, вкрите листями, Він підійшов,

чи не знайде на ньому чогó. І, прийшовши до нього, не знайшов нічого, крім листя самóго, — не пора бо на фіги булá. **14** І озвався Ісус і промовив до нього: „Щоб більше ніхто твого плóду не з'їв аж повіки!“ А учні Його все те чули. **(aĩõn g165)** **15** І прийшли вони в Єрусалим. А як Він у храм увійшов, то став виганяти продавців і покупців у храмі, і поперевертáв столи грошомінам та ослóни — продавцям голубів. **16** І Він не дозволяв, щоб хто річ яку носив через храм. **17** І Він їх навчав і казав їм: „Хіба не написано: „Дім Мій — бóде домом молитви в нарóдів усіх“, ви ж із нього зробили „печеру розбійників!“ **18** І почули це первосвященики й книжники, і шукали, як Його погубити, бо боялись Його, — увесь бо нарóд дивувався науці Його. **19** А як пізно ставало, вони поза місто вихóдили. **20** А прохóдячи вранці, побачили фігове дерево, усохле від кореня. **21** І, згадавши, Петро говóрить Йому: „Учителю, глянь — фігове дерево, що прокляв Ти, усохло!“ **22** А Ісус їм у відповідь каже: „Майте віру Божу! **23** Поправді кажу вам: Як хто скаже горі цій: „Порушся та й кинься до моря“, і не матиме сумніву в серці своїм, але матиме віру, що станеться так, як говóрить, — то буде йому! **24** Через це говорю вам: Усе, чого ви в молитві попрóсите, вірте, що одержите, і спóвниться вам. **25** І коли стоїте на молитві, то прощайте, як маєте що проти кого, щоб і Отець ваш Небесний пробачив вам прóгріхи ваші. **26** Коли ж не прощаєте ви, то й Отець ваш Небесний не простить вам прóгріхів ваших“. **27** І

знову прийшли вони в Єрусалим. Коли ж Він у храмі ходив, поприхобили первосвященики й книжники, і старшіни до Нього, **28** і сказали Йому: „Якою Ти владою все оце чиниш? І хто Тобі владу цю дав, щоб Ти це робив? **29** А Ісус відказав їм: „Запитаю й Я вас одне слово, і відповідайте Мені, то й Я відкажé вам, якою Я владою це все чиню. **30** Іванове хрищення з неба було, чи від людей? Відповідайте Мені!“ **31** Вони ж міркували собі й говорили: Коли скажемо: „Із неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **32** А як скажемо: „Від людей“, — то боялись народу, бо всі вважали, що Іван був поправді пророк. **33** І сказали Ісусові в відповідь: „Не знаємо“. А Ісус їм відказує: „То й Я не скажé вам, якою Я владою це все чиню“.

12 І почав Він у притчах до них промовляти: „Насадив був один чоловік виноградника, муром обгородив, відовбав у ньому чавіло, башту поставив, — і віддав його винарýм, та й пішов. **2** А певного часу послав він раба до своїх винарів, щоб прийняти частину плоду з виноградника в тих винарів. **3** Та вони схопили його та й побили, і відіслали ні з чим. **4** І знову послав він до них раба іншого, — та й того вони зранили в голову та зневажили. **5** Тоді вислав він іншого, — і того вони вбили. І багатьох іще інших, — набили одних, а одних повбивали. **6** І він мав ще одного, — сина улюбленого. Наостанок послав і тогó він до них і сказав: „Посоромляться сина мого!“ **7** А ті винарі міркували собі: „Це спадкоємець; ходім, замордуýмо його, — і нашою спадщина бóде!“ **8** І вони схопили

його та й убили, і викинули його за виноградник. **9** Отож, щó пан виноградинка зробить? — Він прибуде та й вигубить тих винарів, і віддасть виноградинка іншим. **10** Чи ви не читали в Писáнні: „Камінь, що його будівнічі відкинули, — той наріжним став ка́менем! **11** Від Господа сталося це, — і дивне воно в очáх наших“. **12** І шукали Його, щоб схопіти, але побоялись наро́ду. Бо вони зрозуміли, що про них Він цю прі́тчу сказав. І, лишивши Його, відійшли. **13** І вони вислали деяких із фарисеїв та іроді́янів до Нього, щоб зловити на слові Його. **14** Ті ж прийшли та й говорять Йому: „Учителю, знаємо ми, що Ти справедливий, і не зважаєш зовсі́м ні на ко́го, бо на лю́дське обличчя не диви́шся, а наставляєш на Божу дорогу правдиво. Чи годі́ться давати податок для кесаря, чи ні? Давати нам, чи не давати?“ **15** А Ісус, знавши їх лицемі́рство, сказав їм: „Чого ви Мене випробóвуете? Принесіть Мені гріш податковий, щоб бачити“. **16** І принесли вони. А Він каже до них: „Чий це образ і напис?“ Ті ж Йому відказали: „Кесарів“. **17** Ісус тоді каже в відповідь їм: „Віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ І дивувалися з Нього вони. **18** І прийшли до Нього ті саддукеї, що твердять, ніби нема воскресіння, і запитали Його та сказали: **19** „Учителю, Мойсей написав нам: „Як помре кому брат, і полишить дру́жину, а дитини не лишить, то нехай його брат візьме дру́жину його́, та й відновить насіння для брата свого“. **20** Було сім братів. І перший взяв дру́жину й умер, не лишивши дітей. **21** Другий

теж її взяв та й помер, — і він не лишив дітей. Так само і третій. **22** І всі семеро не полишили дітей. А по всіх вмерла й жінка. **23** А в воскресінні, як воскреснуть вони, то котро́му із них вона дружи́ною буде? Бо семеро мали за дружи́ну її“. **24** Ісус їм відказав: „Чи ви не тому помиляєтесь, що не знаєте ані Писа́ння, ані Божої сили? **25** Бо як із мертвих воскреснуть, то не бу́дуть женитись, ані заміж вихо́дити, але будуть, немов анголі ті на небі. **26** Що ж до мертвих, що воскреснуть, чи ж ви не читали в Мойсее́вій книзі, як — при кущі — сказав йому Бог, промовляючи: „Я Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів“, **27** Бо Він є Бог не мертвих, а живих! Тим то ви помиляєтесь дуже“. **28** А один із тих книжників, що чув, як вони сперечались, та бачив, як добре Він відповідав їм, приступив та й спитався Його: „Котра́ заповідь перша з усіх?“ **29** Ісус відповів: Перша: „Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — Бог єдиний“. **30** І: „Люби Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією душею своєю, і всім своїм розумом, і з цілої сили своєї!“ (Це за́повідь перша!) **31** А друга (одна́кова з нею): „Люби свого ближнього, як само́го себе!“ Нема іншої більшої заповіді над оці!“ **32** І сказав Йому книжник: „Добре, Учителю! Ти поправді сказав, що „Один Він, і нема іншого, окрім Нього“, **33** і що „Любити Його всім серцем, і всім розумом, (і всією душею), і з цілої сили“, і що „Любити свого ближнього, як само́го себе“, — це важливіше за всі цілопа́лення й жертви!“ **34** Ісус же, побачивши, що розумно той відповідь дав, промовив до нього: „Ти

недалеко від Божого Царства!“ І ніхто не насмілювався вже питати Його. **35** Потому Ісус відповів і промовив, у храмі навчаючи: „Як то книжники кажуть, що ніби Христос — син Давидів? **36** Адже той Давид Святим Духом сказав: „Промовив Господь Господеві моему: сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **37** Сам Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **38** Він же казав у науці Своїй: „Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одежах прохóджуватись, і привіти на ринках, **39** і перші лавки в синагогах, і перші місця на прийняттях, **40** що вдовині хати поїдають, і моляться довго напоказ, — вони тяжче осóдження приймуть!“ **41** І сів Він навпроти скарбниці, і дививсь, як наро́д мідяки до скарбниці вкидає. І багато заможних укидали багато. **42** І підійшла одна вбога вдовиця, і поклала дві лёпти, цебто гріш. **43** І покликав Він учнів Своїх та й промовив до них: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця поклала найбільше за всіх, хто клав у скарбницю. **44** Бо всі клали від лишка свого, а вона поклала з убóзтва свого все, що мала, — свій прожиток увесь“.

13 І коли Він виходив із храму, говорить Йому один із учнів Його: „Подивися, Учителю — якé то каміння та щó за будівлі!“ **2** Ісус же до нього сказав: „Чи ти бачиш великі будинки оці? — Не залишиться тут навіть камінь на камені, який не зруйнується!“ **3** Коли ж Він сидів на Оливній горі, проти храму, питали Його насамоті Петро, і Яків, і Іван, і Андрій: **4** „Скажи

нам, коли станеться це? І яка буде ознака, коли все те виконатись має?“ 5 Ісус же почав промовляти до них: „Стережіться, щоб вас хто не звів. 6 Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“. І зведуть багатьох. 7 І як про війни почуєте ви, і про військові чутки, — не лякайтесь, бо статись належить тому “. Та це ще не кінець. 8 „Бо повстане народ на народ, і царство на царство“, будуть землетруси місцями, буде голод. Це початок терпіння породільних. 9 Пильнуйте ж самі, бо вас на суди видаватимуть, і бичуватимуть вас у синагогах, і поведуть до правителів та до царів ради Мене, на свідчення їм. 10 Але перше Євангелія мусить бути народам усім проповідувана. 11 Коли ж видадуть вас і поведуть, — не турбуйтеся заздалегідь, що вам говорити, — а що дане вам буде тієї години, то те говоріть: бо не ви промовлятимете, але Дух Святий. 12 І видасть на смерть брата брат, а батько — дитину. І „діти повстануть навпроти батьків“, — і їм смерть заподіють. 13 І за Ім'я Моє будуть усі вас ненавидіти. А хто витерпить аж до кінця, той буде спасений! 14 Коли ж ви побачите ту „гидоту спустошення“, — що про неї звіщав пророк Даниїл, — що вона залягла, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, нехай в гори втікають. 15 І хто на покрівлі, нехай той не сходить, і нехай не входить узяти щось із дому свого. 16 І хто на полі, — хай назад не вертається взяти одягу свою. 17 Горе ж вагітним і тим, хто годує грудьми, у ті дні! 18 Моліться ж, щоб не трапилося це зимою! 19 Будуть бо

ті дні такою „скорб́отою, що її не було з первоп́очину світу“, що його Бог створив, „аж досі“, і не буде. **20** І коли б Госп́одь не вкоротив тих днів, — не спаслася б ніяка лю́діна; але ради ви́браних, кого ви́брав, укороти́в Він ті дні. **21** Тоді ж, як хто скаже до вас: „Ото, Христос тут“, „Ото там“, — не йміть віри. **22** Бо повстануть христі́ неправдиві, і неправдиві пророки, і будуть чинити озна́ки та чу́да, щоб споку́сити, як можна, і ви́браних. **23** Але ви стережі́ться! Я сказав вам усе напе́ред. **24** Але за тих днів, по скорб́оті отій, „сонце затьмі́ється, і місяць не дасть свого сві́тла. **25** і зорі спада́тимуть з неба, і сили небесні пору́шаться. **26** І побачать тоді „Сина Лю́дського, що йтиме на хмарах“ із великою поту́гою й славою. **27** І тоді Він пошле Анго́лів і зберуть Йо́го ви́браних „від ві́трів чотирьо́х, від кра́ю землі до крайнеба“. **28** Від дерева ж фі́гового навчі́ться при́кладу: коли ві́ття його вже розпу́кується, і кинеться листя, то знаєте, що близько лі́то. **29** Так і ви: коли тільки побачите, що діється це, то знайте, що близько, — під дверима. **30** Поправді кажу́ вам: не пере́йде цей рід, аж усе оце стане́ться! **31** Небо й земля промину́ться, але не мину́ться слова́ Мої! **32** Про день же той чи про годину не знає ніхто: ні анго́лі на не́бі, ні Син, — тільки Отець. **33** Уважайте, чува́йте й молі́ться: бо не знаєте, коли час той настане! **34** Як той чоловік, що від'ї́хав, і залиши́в свій дім, і дав рабам свої́м вла́ду й кожному пра́цю свою, а воротаре́ві звелі́в пильнувати. **35** Тож пильнуйте, — не знаєте бо, коли

прійде пан дому: увечорі, чи опівночі, чи як півні співатимуть, чи ранком. 36 Щоб вас не застав, що спите, коли вернеться він несподівано. 37 А що вам Я кажу, те всім Я кажу: Пильуйте!“

14 За два ж дні була Пасха й Опрісноки. А первосвященики й книжники стали шукати, як би підступом взяти Його та забити. 2 Вони говорили: „Та не в свято, щоб бува́ колотнеча в народі не сталась“. 3 Коли ж Ісус був у Віфанії, у домі Сімона, на проказу слабого, і сидів при столі, підійшла одна жінка, аляба́строву пляшечку маючи щирого на́рдового дуже цінного мира. І розбила вона аляба́строву пляшечку, і вилила миро на голову Йому! 4 А дехто обурювались між собою й ка́зали: „Нащо таке марнотра́тство на миро? 5 Бо можна було б це миро продати більше, як за три сотні динаріїв, і вбогим роздати“. І нарікали на неї. 6 Ісус же сказав: „Залишіть її! Чого при́крість їй робите? Вона добрий учинок зробила Мені. 7 Бо вбогих ви маєте за́вжди з собою, і коли схочете, можете їм робити добро, — Мене ж не постійно ви маєте. 8 Що могла, те зробила вона: за́здалегі́дь намасти́ла Моє тіло на по́хорон. 9 Поправді кажу вам: де тільки ця Єва́нгелія проповідувана буде в цілому світі, — на пам'ятку їй буде сказане й те, що зробила вона!“ 10 Юда ж Іскаріотський, один із Дванадцятьо́х, подався до первосвящеників, щоб їм Його видати. 11 А вони, як почули, зраділи, і обіцяли йому срібняків за те дати. І він став вишукувати, як би слушного ча́су їм видати Його. 12 А першого дня Опрісноків,

коли пасху приношено в жертву, сказали Йому Його учні: „Куди хочеш, щоб пішли й приготували ми Тобі пасху спожити?“ **13** І посилає Він двох із Своїх учнів, і каже до них: „Підіть до міста, і стріне вас чоловік, що нестиме в глєкові воду, — то йдіть за ним. **14** І там, куди він увійде, скажіть до госпóдаря дому: „Учитель питає: „Де кімната Моя, в якій Я споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ **15** І він вам покаже велику гóрницю, вистелену та готову: там приготуйте для нас“. **16** І учні пішли, і до міста прийшли, і знайшли, як Він їм сказав, — і зачали вони пасху готувати. **17** А коли настав вечір, Він приходить із Дванадцятьма́. **18** І як сиділи вони при столі й споживали, промовив Ісус: „Поправді кажу вам, що один з-поміж вас, „який споживає зо Мною“, видасть Мене́“. **19** Вони зачали сумувати, і один по одному питати Його: „Чи не я?“ **20** А Він їм сказав: „Один із Дванадцятьо́х, що в миску мача́є зо Мною. **21** Людський Син справді йде, як про Нього написано; та горе тому́ чоловікові, що видасть він Лю́дського Сина! Було б краще тому чоловікові, коли б він не родився!“ **22** Як вони ж споживали, Ісус узяв хліб, і поблагословив, поламав, і дав їм, і сказав: „Прийміть, споживайте, це — тіло Моє!“ **23** І взяв Він чашу, і, вчинивши подяку, подав їм, — і пили́ з неї всі. **24** І промовив до них: „Це — кров Моя Ново́го Заповіту, що за багатьох проливається. **25** Поправді кажу́ вам, що віднині не пїтиму Я від плоду виноградного до того дня, як новім буду пити його в Царстві Божім!“ **26** А коли відспівали вони,

на гóру Оливну пішли. 27 Промовляє тоді їм Ісус: „Усі ви спокúситесь ночі цієї, як написано: „Уражú Пáстиря, — і розпорóшаться вівці!“ 28 По воскресінні ж Своїм Я вас віпереджу в Галілеї“. 29 І відізвався до Нього Петро: „Хоч спокусяться й усі, — та не я!“ 30 Ісус же йому відказав: „Поправді кажú тобі, що сьогодні, цієї ось ночі, перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти трічі від Мене!“ 31 А він ще сильніш запевняв: „Коли б мені й умерти з Тобою, — я не відречúся Тебе!“ Так же само сказали й усі. 32 І приходять вони до місцевости, на ім'я Гефсиманія, і каже Він учням Своїм: „Посидьте ви тут, поки Я помолюся“. 33 І, взявши з Собою Петра, і Якова та Івана, Він зачав сумувати й тужіти. 34 І сказав Він до них: „Обгóрнена сумом смертєльним душа Моя! Залишіться тут і пильнуйте!“ 35 І Він відійшов трохи далі, припав до землі, та й благав, щоб, як можна, минула Його ця година. 36 І благав Він: „Авва -Отче, — Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу! А проте, — не чого хочу Я, але чого Ти“. 37 І вернувся, і знайшов їх, що спали, та й каже Петрові: „Симоне, спиш ти? Однієї години не зміг попильнувати? 38 Пильнуйте й моліться, щоб не впасти в спокусу, — бадьóрий бо дух, але немічне тіло!“ 39 І зно́ву пішов і молився, те саме промовивши слово. 40 А вернувшись, ізнову знайшов їх, що спали, бо зважніли їм очі були. І не знали вони, щó Йому відказати. 41 І вернувся Він утретє, та й каже до них: „Ви ще далі спитє й спочиваєте? Скінчено, — надійшла та година: у руки

грішникам ось видається Син Людський! 42 Уставайте, ходім, — ось наблізивсь Мій зрадник“. 43 І зараз, як Він ще говорив, прийшов Юда, один із Дванадцятьох, а з ним люди з мечами та кіями від первосвящеників, і книжників, і старших. 44 А зрадник Його дав був знака їм, кажучи: „Кого я поцілую, то Він, — беріть Його, і обережно ведіть“. 45 І, прийшовши, підійшов він негайно та й каже: „Учителю!“ І поцілував Його. 46 Вони ж руки свої наклали на Нього, — і схопили Його. 47 А один із тих, що стояли навколо, меча віхопив та й рубонув раба первосвященика, — і відтяв йому вухо. 48 А Ісус їм промовив у відповідь: „Немов на розбійника вийшли з мечами та кіями, щоб узяти Мене. 49 Я щодня був із вами у храмі, навчаючи, — і Мене не взяли ви. Але, щоб збулися Писання“. 50 Тоді всі полишили Його й повтікали. 51 Один же юнак, по нагому загорнений у покривало, ішов услід за Ним. І хапають його. 52 Але він, покривало покинувши, утік нагій. 53 А Ісуса вони повели до первосвященика. І зійшлися всі первосвященики й старші та книжники. 54 Петро ж здалека йшов услід за Ним до середини двору первосвященика; і сидів він із службою, і грівсь при огні. 55 А первосвященики та весь синедріон шукали посвідчення на Ісуса, щоб Йому заподіяти смерть, — і не знаходили. 56 Бо багато-хто свідчив фальшиво на Нього, але не було згідних свідчень. 57 Тоді деякі встали, і кривосвідчили супроти Нього й казали: 58 „Ми чули, як Він говорив: Я зруйную цей храм рукотворний, — і за три дні

збудую інший, нерукотворний“. 59 Але й так не було їхнє свідчення згідне. 60 Тоді встав насередині первосвященик, та й Ісуса спитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш, що свідчать вони проти Тебе?“ 61 Він же мовчав, і нічого не відповідав. Первосвященик ізнову спитав Його, до Нього говорячи: „Чи Христос Ти, Син Благословенного?“ 62 А Ісус відказав: „Я! І побачите ви Сина Людського, що сидітиме по правиці сили Божої, і на хмарах небесних приходитиме!“ 63 Роздер тоді первосвященик одержу свою та й сказав: „На щоб нам ще свідки потрібні? 64 Ви чули цю богозневагу. Як вам здається?“ Вони ж усі присудили, що Він умерти повинен. 65 Тоді деякі стали плювати на Нього, і закривати обличчя Йому, і бити Його та казати Йому: „Пророкуй!“ Служба теж Його була по щобах. 66 А коли Петро був на подвір'ї надолі, приходить одна із служниць первосвященика, 67 і як Петра вона вгледіла, що грівся, подивилась на нього та й каже: „І ти був із Ісусом Назаряніном!“ 68 Він же відрікся, говорячи: „Не відаю, і не розумію, щоб кажеш“. І вийшов назовні, на переддвір'я. І заспівав тоді півень. 69 Служниця ж, коли його вгледіла, стала знов говорити приївним: „Цей із них!“ 70 І він знову відрікся. Незабаром же знов говорили приївні Петрові: „Поправді, ти з них, — бо ти галілеянин. Та й мова твоє така сама“. 71 А він став клястись та божитись: „Не знаю Цього Чоловіка, про Якого говорите ви!“ 72 І заспівав півень хвилі тієї подруге. І згадав Петро слово, що Ісус був промовив йому:

„Перше ніж заспіває півень двічі, — відречешся ти тричі від Мене“. І кинувся він, та й плакати став.

15 А первосвященики з старшими й книжниками, та весь синедріон, зараз уранці, раду вчинивши, зв'язали Ісуса, повелі та й Пилатові видали. **2** А Пилат запитався Його: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він йому в відповідь каже: „Сам ти кажеш“. **3** А первосвященики міцно Його винували. **4** Тоді Пилат знову Його запитав і сказав: „Ти нічого не відповідаєш? Дивись, — як багато проти Тебе свідкують!“ **5** А Ісус більш нічого не відповідав, так що Пилат дивувався. **6** На свято ж він їм відпускав був одного із в'язнів, котрого просили вони. **7** Був же один, що звався Варавва, ув'язнений разом із повстанцями, які за повстання вчинили були душогубство. **8** Коли ж натовп зібрався, він став просити Пилата зробити, як він завжди робив їм. **9** Пилат же сказав їм у відповідь: „Хочете, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **10** Бо він знав, що Його через заздрощі видали первосвященики. **11** А первосвященики натовп підмовили, щоб краще пустив їм Варавву. **12** Пилат же промовив знов їм у відповідь: „А що ж я чинитиму з Тим, що Його ви Юдейським Царем називаєте?“ **13** Вони ж стали кричати знов: „Розіпни Його!“ **14** Пилат же сказав їм: „Яке ж зло вчинив Він?“ А вони ще сильніше кричали: „Розіпни Його!“ **15** Пилат же хотів догодити народові, — і відпустив їм Варавву. І видав Ісуса, збичувавши, щоб розп'ятий був. **16** Вояки ж повелі Його до середини двору, цебто в преторій, і цілий

відділ скликають. 17 І вони зодягли Його в багрянiцю і, сплiвши з тернiни вiнка, поклали на Нього. 18 І вiтати Його зачали: „Радiй, Царю Юдейський!“ 19 І тростiною по голові Його били, і плювали на Нього. І навколiшки кидалися та вклонялись Йому. 20 І коли назнущалися з Нього, зняли з Нього багрянiцю, і надiли на Нього одежу Його. І Його повели, щоб розп'ясти Його. 21 І одного перехожого, що з поля вертався, Сiмона Кирiнeянина, батька Олександра та Рiфа, змусили, щоб хреста Йому нiс. 22 І Його привели на мiсце Голгoфу, що значить „Череповище“. 23 І давали Йому пити вина, iз мiррою змiшаного, але Вiн не прийняв. 24 І Його розп'яли, і „подiлили одежу Його, кинувши жeреб про неї“, хто що вiзьме. 25 Була ж третя година, як Його розп'яли. 26 І був написаний нaпис провини Його: „Цар Юдейський“. 27 Тодi розп'ято з Ним двох розбiйників, — одного праворуч, і одного лiворуч Його. 28 І збулося Писання, що каже: „До злочiнцiв Його зараховано!“ 29 А хто побiч проходив, то Його лихословили, „головами своїми хитали“ й казали: „Отак! Ти, що храма руйнуєш та за три днi будуєш, — 30 зiйди iз хреста, та спаси Самого Себе!“ 31 Теж і первосвященики з книжниками глузували й один до одного казали: „Вiн iнших спасав, — а Самого Себе не може спасти! 32 Христос, Цар Iзраiлiв, — нехай зiйде тепер iз хреста, щоб побачили ми та й увiрували“. Навiть тi, що разом iз Ним були розп'ятi, насмiхалися з Нього. 33 А як шоста година настала, то аж до години дев'ятої тeмрява стала по

цілій землі. **34** О годині ж дев'ятій Ісус скрикнув голосом гучнім та й вимовив: „Елої, Елої, — ламá савахта́ні“, що в перекладі значить: „Боже Мій, Боже Мій, — нащо Мене Ти покинув?“ **35** Дехто ж із тих, що стояли навколо, це почули й казали: „Ось Він кличе Ілліу!“ **36** А один із них побіг, намочив губку о́цтом, настромів на тростіну, і давав Йому пити й казав: „Чекайте, побачим, — чи прийде Ілля Його зняти!“ **37** А Ісус скрикнув голосом гучнім, — і духа віддав! **38** І в храмі завіса роздёрлась надво́е, — від ве́рху аж додолу. **39** А сотник, що насупроти Нього стояв, як побачив, що Він отак духа віддав, то промовив: „Чоловік Цей був справді Син Божий!“ **40** Були ж і жінкі, що дивились здалека, між ними Марі́я Магдалі́на, і Марі́я, мати Якова Молодшого та Йо́сії, і Саломі́я, **41** що вони, як Він був у Галілеї, ходили за Ним та Йому прислуго́вували; і інших багато, що до Єрусалиму прийшли з Ним. **42** А коли настав вечір, — через те, що було Пригото́влення, це́бто перед суботою, — **43** прийшов Йо́сип із Аримате́ї, радник поважний, що сам сподівався Царства Божого, і сміливо ввійшов до Пилата, — і просив тіла Ісусового. **44** А Пилáт здивувався, щоб Він міг уже вмерти. І, покликавши сотника, запитався його, чи давно вже Розп'я́тий помер. **45** І, дізнавшись від сотника, він подарував тіло Йо́сипові. **46** А Йо́сип купив полотно, і, знявши Його, обгорнув полотном та й покла́в Його в грóбі, що в скелі був вісічений. І каменя привалив

до могільних дверей. 47 Марія ж Магдаліна й Марія, мати Йосієва, дивилися, де ховали Його.

16 Як минула ж субота, Марія Магдаліна, і Марія Яковава, і Саломія накупили пахощів, щоб піти й намастити Його. 2 І на світанку дня першого в тижні, як сходило сонце, до гробу вони прибулі, 3 і говорили одна одній: „Хто відвалить нам каменя від могільних дверей?“ 4 А зиркнўвши, побачили, що камінь відв́алений; був же він дуже великий. 5 І, ввійшовши до гробу, побачили там юнака́, що праворуч сидів, і був одя́гнений в білу одежу, — і жахнулись вони. 6 А він промовляє до них: „Не жайтесь! Ви шукаєте Розп'ятого, Ісуса Назаряні́на. Він воскрес, — нема Його тут! Ось місце, де Його поховали були́. 7 Але йдіть, скажіть учням Його та Петрові: Він іде в Галілею по́переду вас, — там Його ви побачите, як Він вам говорив“. 8 А як вийшли вони, то побігли від гробу, бо їх трéпет та страх обгорнув. І не сказали ні́кому ні́чого, — бо боялись. 9

(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark

16:9-20.) Як воскрес Він уранці́ дня першого в тижні, то з'явився найперше Марії Магдаліні, із якої був вигнав сім демонів. 10 Пішовши вона, повідомила тих, що були з Ним, які сумували та плакали. 11 А вони, як почули, що живий Він, і вона Його бачила, не йняли́ тому віри. 12 По цьому з'явився Він двом із них у по́статі іншій в дорозі, як ішли вони на село. 13 А вони, як вернулися, інших про те сповістили, але не повірено й їм. 14 Нарéшті, Він з'явився Одинадцятьом,

як сиділи вони при столі, і докоряв їм за недовірство їхнє та твердосердя, що вони не йняли віри тим, хто воскреслого бачив Його. **15** І казав Він до них: „Ідіть по цілому світові, та всьому створінню Єв́ангелію проповідуйте! **16** Хто увірує й охріститься, — буде спасєний, а хто не ввірує — зас́уджений буде. **17** А тих, хто ввірує, супров́одити будуть озна́ки такі: у Ім'я́ Моє де́монів будуть виѓонити, говоритимуть мовами нові́ми, **18** братимуть змі́й; а коли смертоді́йне що вип'ють, — не буде їм шко́дити; кластимуть руки на хворих, — і добре їм буде!“ **19** Госпо́дь же Ісус, по розмові із ними, возні́сся на небо, — і сів по Божій прави́ці. **20** І пішли вони, і скрі́зь проповідували. А Госпо́дь помагав їм, і стве́рджував слово ознаками, що його супров́одили. Амінь.

Від Луки

1 Через те, що багато-хто брались складати оповість про справи, які стались між нами, **2** як нам ті розповіли, хто спочатку були самовідцями й слугами Слѡва, **3** тому й я, все від першої хвилі докладно розвідавши, забажав описати за порядком для тебе, високодостѡйний Теѡфіле, **4** щоб пізнав ти істѡту науки, якої навчився. **5** За днів царя юдейського Ірода був один священик, на ім'я Захарій, з денної черги Авія, та дружина його із дочок Ааронових, а ім'я їй Єлисавета. **6** І обѡє вони були праведні перед Богом, бездоганно сповняючи заповіді й постанови Господні. **7** А дитини не мали вони, бо Єлисавета неплідна була, — та й віку старого обѡє були. **8** І ось раз, як у порядку своєї черги він служив перед Богом, **9** за звичаєм свящѣнства, жеребком йому випало до Господнього храму ввійти й покадіти. **10** Під час же кадіння вся бѣзліч народу молилась знадвору. **11** І з'явивсь йому ангол Господній, ставши праворуч кадильного жѣртівника. **12** І стривѡживсь Захарій, побачивши, і ѡстрах на нього напав. **13** А ангол до нього промовив: „Не бійся, Захаріє, бо почута молитва твоя, і дружина твоя Єлисавета сина породить тобі, ти ж даси йому імѣння Іван. **14** І він буде на радість та втіху тобі, і з його народження багато-хто втішаться. **15** Бо він буде великий у Господа, „ні вина, ні п'яного напою не питиме“, і наповниться Духом Святим ще з утрѡби своєї матері. **16** І багато синів із Ізраїля він навѣрне до їхнього Господа Бога. **17** І він сам перед Ним буде йти

в духу й силі Іллі, „щоб серця батьків приверну́ти до дітей“, і неслухняних — до мудрости праведних, щоб готових людей спорядіти для Господа“. **18** І промовив Захарій до Ангола: „Із чо́го пізнаю я це? Я ж старий, та й дружина моя вже похілого віку“. **19** А ангол прорік йому в відповідь: „Я Гавриїл, що стою перед Богом; мене по́слано, щоб говорити з тобою, і звістити тобі про цю Добру Новіну. **20** І замовкнеш ось ти, і говорити не зможеш аж до дня, коли станеться це, за те, що ти віри не йняв був словам моїм, які збудуться ча́су свого!“ **21** А люди чекали Захарія, та й дивувались, чо́го забаривсь він у храмі. **22** Коли ж вийшов, не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що видіння він бачив у храмі. А він тільки знакі їм давав, — і залишився німий. **23** І як дні його служби скінчілись, він вернувся до дому свого. **24** А після тих днів зачала́ його дружина Єлисавета, і таїлась п'ять місяців, кажучи: **25** „Так для мене Господь учинив за тих днів, коли згля́нувся Він, щоб зняти наругу мою між людьмі!“ **26** А шостого місяця від Бога був по́сланий ангол Гавриїл у галілейське місто, що йому на ім'я Назаре́т, **27** до діви, що заручена з мужем бу́ла, на ім'я йому Йо́сип, із дому Давидового, а ім'я діві — Марі́я. **28** І, ввійшовши до неї, промовив: „Радій, благодатная, Господь із тобою! Ти благословенна між жо́нами!“ **29** Вона ж затриво́жилась словом, та й стала розд́умувати, що́ б то значило це привіта́ння. **30** А ангол промовив до неї: „Не бійся, Маріє, — бо в Бога благодать ти знайшла! **31** І ось ти в утробі зачне́ш, і

Сина породиш, і даси Йому ймєння Ісус. 32 Він же буде Великий, і Сином Всевишнього званий, і Господь Бог дасть Йому престола Його батька Давида. 33 І повік царюватиме Він у домі Якова, і царюванню Його не буде кінця“. (aiōn g165) 34 А Марія озвалась до ангола: „Як же станеться це, коли мужа не знаю?“ 35 І ангол промовив у відповідь їй: „Дух Святий зліне на тебе, і Всевишнього сила обгорне тебе, через те то й Святе, що народиться, буде Син Божий! 36 А ото твоя родичка Єлисавета — і вона зачала в своїй старості сина, і оце шостий місяць для неї, яку звуть неплідною. 37 Бо „для Бога нема неможливої жодної речі!“ 38 А Марія промовила: „Я ж Господня раба: нехай буде мені згідно з словом твоїм!“ І відійшов ангол від неї. 39 Тими днями зібралась Марія й пішла, поспішаючи, у гірську околицю, у місто Юдине. 40 І ввійшла вона в дім Захарія, та й поздоровила Єлисавету. 41 Коли ж Єлисавета зачула Маріїн привіт, затріпотала дитина в утробі її. І Єлисавета наповнилась Духом Святим, 42 і скрикнула голосом гучним, та й прорекла: „Благословенна Ти між жонами, і благословенний Плід утроби твоєї! 43 І звідкіля мені це, що до мене прийшла мати мого Господа? 44 Бо як тільки в вухах моїх голос привіту твого забринів, — від радощів затріпотала дитина в утробі моїй! 45 Блаженна ж та, що повірила, бо сповниться проречене їй від Господа!“ 46 А Марія промовила: „Величає душа моя Господа, 47 і радіє мій дух у Бозі, Спасі моїм, 48 що зглянувся Він на покору Своєї раби, бо ось від часу

цього всі роди мене за блаженну вважатимуть, **49** бо велике вчинив мені Потужний! Його ж Ім'ення святе, **50** і милість Його з роду в рід на тих, хто боїться Його! **51** Він показує міць Свого рамена, розпорошує тих, хто пишється думкою серця свого! **52** Він могутніх скидає з престолів, підіймає покірливих, **53** удовольняє голодних добром, а багатих пускає ні з чим! **54** Пригорнув Він Ізраїля, Свого слугу, щоб мільсть згадати, **55** як прорік був Він нашим отцям, — Аврааму й насінню його аж повіки!“ (aiōn g165) **56** І залишалась у неї Марія щось місяців зо три, та й вернулась до дому свого. **57** А Єлисаветі настав час родити, — і сина вона породила. **58** І почули сусіди й родина її, що Господь Свою милість велику на неї послав, — та й утішалися разом із нею. **59** І сталося восьмого дня, прийшли, щоб обрізати дитя, і хотіли назвати його йменням батька його — Захарій. **60** І озвалася мати його та й сказала: „Ні, — нехай названий буде Іван!“ **61** А до неї сказали: „Таж у родині твоїй нема жодного, який названий був тим ім'ям!“ **62** І кивали до батька його, — як хотів би назвати його? **63** Попросивши ж табличку, написав він слова: „Іван імення йому“. І всі дивувались. **64** І в тій хвилі уста та язик розв'язались йому, — і він став говорити, благословляючи Бога! **65** І страх обгорнув усіх їхніх сусідів, і по всіх верховінах юдейських пронёслася чутка про це все. **66** А всі, що почули, розважали у серці своїм та казали: „Чим то буде дитина оця?“ І Господня рука була з нею. **67** Його ж батько Захарій наповнився Духом Святим, та

й став пророкувати й казати: **68** „Благословénний Госпóдь, Бог Ізраїлів, що зглянувся й визволив люд Свій! **69** Він ріг спасіння підніс нам у домі Давида, Свого слуги, **70** як був заповів відвіку устами святих пророків Своїх, (*aiōn g165*) **71** що від ворогів наших визволить нас, та з руки всіх наших ненависників, **72** що вчинить Він милість нашим отцям, і буде пригадувати Свій святий заповіт, **73** що дотримає й нам ту присягу, якою Він присягавсь Авраамові, отцю нашому, **74** щоб ми, візволившись із руки ворогів, служили безстрашно Йому **75** у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого. **76** Ти ж, дитино, станеш пророком Всеви́шнього, бо будеш ходіти перед Господом, щоб дорогу Йому приготувати, **77** щоб наро́ду Його дати пізнати спасіння у відпущенні їхніх гріхів, **78** через велике милосердя нашого Бога, що ним Схід із висоти нас відвідав, **79** щоб світити всім тим, хто перебуває в те́мряві й тіні смерте́льної, щоб спрямувати наші ноги на дорогу спокою!“ **80** А дитина росла, і скріплялась на душі, і перебувала в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем.

2 І трапилося тими днями, — вийшов на́каз царя А́вгуста переписати всю землю. **2** Цей пе́репис перший відбувся тоді, коли владу над Сірією мав Квірі́ній. **3** І всі йшли записатися, кожен у місто своє. **4** Пішов теж і Йо́сип із Галілеї, із міста Назарету, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифле́єм, бо похóдив із дому та з роду Давидового, **5** щоб йому записатись із Марією, із ним зару́ченою, що була вагітна. **6** І сталося,

як були вони там, то настав їй день породити. 7 І породила вона свого Пёрвенця Сина, і Його сповила, і до ясел поклала Йогó, — бо в заїзді місця не стало для них. 8 А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. 9 Аж ось а́нгол Господній з'явивсь коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестра́шились стра́хом великим, 10 Та а́нгол промовив до них: „Не лякайтесь, бо я ось благовіщу́ вам радість велику, що станеться лю́дям усім. 11 Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, Який є Христос Господь. 12 А ось вам ознака: Дитину сповиту ви зна́йдете, що в яслах лежатиме“. 13 І ось ра́птом з'явилася з а́нголом сила велика небесного війська, що Бога хвалили й казали: 14 „Слава Богу на висоті, і на землі спокій, у людях добра воля!“ 15 І сталось, коли а́нголі відійшли від них в небо, пастухи зачали́ говорити один óдному: „Ходім до Вифлеєму й побачмо, що́ сталося там, про що́ сповістив нас Господь“. 16 І прийшли, поспішаючи, і знайшли там Марію та Йо́сипа, та Дитинку, що в яслах лежала. 17 А побачивши, розповіли́ про все те, що́ про Цю Дитину було́ їм звіщено. 18 І всі, хто почув, дивувались тому, що́ їм пастухи говорили. 19 А Марія оці всі слова́ зберігала, розважаючи, у серці своїм. 20 Пастухи ж повернулись, прославляючи й хвалячи Бога за все, що почули й побачили, так як їм було сказано. 21 Коли ж ві́повнили́сь вісім день, щоб обрізати Його, то Ісусом назвали Його, як був а́нгол назвав, перше ніж Він в утрóбі зачався.

22 А коли — за Зако́ном Мойсея — минулися дні їхнього очи́щення, то до Єрусалиму принесли Його, щоб поставити Його перед Господом, **23** як у Зако́ні Господнім написано: „Кожне дитя чоловічої ста́ті, що розкриває утрóбу, має бути посв́ячене Господу“, **24** і щоб жертву скла́сти, як у Зако́ні Господньому сказано, — „пару горлича́т або двоє голубе́ня́т“. **25** І ото був в Єрусалимі один чоловік, йому ймення Семе́н, — люди́на праведна та благочести́ва, — що поті́хи чекав для Ізраї́ля. І Святий Дух був на ньому. **26** І від Духа Святого йому було звіщено смерти не бачити, перше ніж побачить Христа Господнього. **27** І Дух у храм припрова́див його. І як внесли Дитину Ісуса батькі́, щоб за Нього вчинити звича́єм зако́нним, **28** тоді взяв він на руки Його, хвалу Богу віддав та й промовив: **29** „Нині відпускаєш раба Свого́, Владико, за словом Твої́м із мі́ром, **30** бо побачили очі мої Спа́сіння Твоє, **31** яке Ти приготува́в перед всіма наро́дами, **32** Сві́тло на просві́ту погана́м і на славу наро́ду Твого Ізраї́ля!“ **33** І дивувалися ба́тько Його й мати тим, що про Нього було́ розповіджене. **34** А Семен їх поблагословив та й прорі́к до Марії, Його матері: „Ось призначений Цей багатьо́м на пади́ння й устава́ння в Ізраї́лі, і на знак спереча́ння, — **35** і меч ду́шу проши́є са́мій же тобі, — щоб відкрились думки́ сердець багатьох!“ **36** Була й Анна пророчи́ця, дочка́ Фануї́лова з пле́мени Асі́рового, — вона дожила́ до глибоко́ї старо́сти, живши з мужем сім ро́ків від свого ді́вування, **37** удова ро́ків вісімдесяти й

чотирьох, що не відлучалась від храму, служачи Богові вдень і вночі постами й молитвами. 38 І години тієї вона надійшла, Бога славила та говорила про Нього всім, хто визволення Єрусалиму чекав. 39 А як виконали за Законом Господнім усе, то вернулись вони в Галілею, до міста свого Назарету. 40 А Дитина росла та зміцнялася духом, набираючись мудрости. І благодать Божа на Ній пробувала. 41 А батькі Його щорічно ходили до Єрусалиму на свято Пасхи. 42 І коли мав Він дванадцять років, вони за звичаєм на свято пішли. 43 Як дні ж свята скінчились були, і вертались вони, молодий Ісус в Єрусалимі лишився, а Йосип та мати Його не знали того. 44 Вони думали, що Він із подорожніми йде; пройшли день дороги, та й стали шукати Його поміж родичами та знайомими. 45 Але, не знайшовши, вернулись в Єрусалим, та й шукали Його. 46 І сталося, що третього дня відшукали у храмі Його, як сидів серед учителів, і вислухував їх, і запитував їх. 47 Усі ж, хто слухав Його, дивувалися розумові та Його відповідям. 48 І як вони Його вгледіли, то здивувались, а мати сказала до Нього: „Дитино, — чому так Ти зробив нам? Ось Твій батько та я із журбою шукали Тебе“. 49 А Він їм відказав: „Чого ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що повинно Мені бути в тому, що належить Моему Отцеві?“ 50 Та не зрозуміли вони того слова, що Він їм говорив. 51 І пішов Він із ними, і прибув у Назарет, і був їм слухняний. А мати Його зберігала оці всі

слова в своїм серці. **52** А Ісус зростав мудрістю, і віком та благодаттю, у Бога й людей.

3 У п'ятнадцятий рік панування Тиверія кесаря, коли Понтій Пилат панував над Юдеєю, коли в Галілеї тетрархом був Ірод, а Пилип, його брат, був тетрархом Ітурії й землі Трахонітської, за тетрарха Лісання в Авіліні, **2** за первосвящеників Анни й Кайяфи було Боже слово в пустині Іванові, сину Захарія. **3** І він перейшов усю землю Йорданську, проповідуючи хрищення покайння для прощення гріхів, **4** як написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: „Голос того, хто кличе: У пустині готуйте дорогу для Господа, рівняйте стежки Йому! **5** Нехай кожна долина наповниться, гора ж кожна та пригорок знизиться, що нерівне, нехай випростовується, а дороги вибоїсті стануть гладенькі, — **6** і кожна людина побачить Боже спасіння!“ **7** А Іван говорив до людей, хто приходив, христитися в нього: Рóде зміїний, — хто навчив вас тікати від гніву майбутнього? **8** Отож, учиніть гідний плід покайння. І не починайте казати в собі: „Маємо батька Авраама“. Бо кажу вам, що Бог може піднести дітей Авраамові з цього каміння. **9** Бо вже он до коріння дерев і сокира прикладена: кожне ж дерево, що доброго плоду не родить, буде зрубане та до огню буде вкинене“. **10** А люди питали його й говорили: „Щó ж нам робити?“ **11** І сказав він у відповідь їм: „У кого дві сорочці, — нехай дасть немаючому; а хто має поживу, — нехай робить так само“. **12** І приходили й митники, щоб христитись від нього, і питали

його: „Учителю, що́ ми маємо робити?“ **13** А він їм казав: „Не стягайте нічого над те, що вам звéлено“.

14 Питали ж його й воякі й говорили: „А нам що робити?“ І він їм відповів: „Ні́кого не кривдьте, ані не оскаржайте фальшиво, удовольня́йтесь платнею своєю“. **15** Коли ж усі люди чекали, і в серцях своїх думали всі про Івана, чи то він не Христос, **16** Іван відповідав усім, кажучи: „Я хрищу́ вас водою, але йде ось Потужніший за мене, що Йо́му розв'язати ремі́нця від Його взуття́ я негі́дний, — Він христитиме вас Святим Духом й огнем! **17** У руці Сво́йй має Він ві́ячку, — і перечистить Сво́й тік: пшени́цю збере до засі́ків Сво́йх, а полову попа́лить ув огні не́вгасі́мим“.

18 Тож багато навчав він і іншого, звіщаючи Добру Нові́ну наро́дові. **19** А Ірод тетра́рх, що Іван докоря́в йому́ за Іродіа́ду, дру́жину брата свого, і за все зло, яке заподі́яв був Ірод, **20** до всього додав іще й те, що Івана замкнув до в'язни́ці. **21** І сталося, як христились усі люди, і як Ісус, охрестившись, молився, розкрилося небо, **22** і Дух Свя́тий злі́нуv на Нього в тілесному ви́гладі, як голуб, і голос із неба почувся, що мовив: „Ти Син Мій Улю́блений, що Я вподо́бав Тебе!“ **23** А Сам Ісус, розпочинаючи, мав ро́ків із тридцять, бу́вши, як думано, сином Йо́сипа, Ілія, **24** сина Маттатового, сина Леві́їного, сина Мелхі́їного, сина Янна́євого, сина Йо́сипового, **25** сина Матта́тієвого, сина Амосова, сина Наумового, сина Еслі́євого, сина Нагге́євого, **26** сина Маатового, сина Матта́тієвого, сина Семені́євого, сина Йо́сихового,

сина Йодаєвого, **27** сина Йоананового, сина Рисаєвого, сина Зоровавелевого, сина Салатіїлового, сина Нирієвого, **28** сина Мелхієвого, сина Аддієвого, сина Косамового, сина Елмадамового, сина Ірового, **29** сина Ісуєвого, сина Елієзерового, сина Йоримового, сина Маттатієвого, сина Левієвого, **30** сина Семенового, сина Юдиного, сина Йóсипового, сина Йонамового, сина Еліякимового, **31** сина Мелеаєвого, сина Меннаєвого, сина Маттатаєвого, сина Натамового, сина Давидового, **32** сина Ёсеевого, сина Йовидового, сина Воозового, сина Салаєвого, сина Наассонового, **33** сина Амінадавого, сина Адмінієвого, сина Арнієвого, сина Есромового, сина Фаресового, сина Юдиного, **34** сина Яковлевого, сина Ісакового, сина Авраамового, сина Тариного, сина Нахорового, **35** сина Серухового, сина Рагавового, сина Фалекового, сина Еверового, сина Салиного, **36** сина Каїнамового, сина Арфаксадового, сина Симового, сина Нóєвого, сина Ламéхового, **37** сина Матусалового, сина Ено́хового, сина Яретового, сина Малелеїлового, сина Каїнамового, **38** сина Еносового, сина Ситового, сина Адáмового, — Сином Божим.

4 А Ісус, повний Духа Святого, вернувсь з-над Йорда́ну, і Дух на пустиню Його попровáдив. **2** Сорок день там диавол Його спокуша́в, і за тих днів Він нічого не їв, а коли закінчілись вони, то вкінці зголодні́в. **3** І диавол до Нього сказав: „Якщо Ти Син Божий, — скажи цьому ка́меневі, щоб хлі́бом він став!“ **4** А Ісус відповів йому: „Написано: Не

хлібом самим буде жити людина, але кожним Словом Божим!“ 5 І він вивів Його на гору високу, і за хвилину часу показав Йому всі царства на світі. 6 І диавол сказав Йому: „Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передане, і я даю, кому хочу, її. 7 Тож коли Ти поклонишся передо мною, то все буде Твоє!“ 8 І промовив Ісус йому в відповідь: „Написано: Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!“ 9 І повів Його в Єрусалим, і на наріжнику храму поставив, та й каже Йому: „Як Ти Син Божий, — кинься звідси додолу! 10 Бо написано: „Він накаже про Тебе Своїм Ангелам, щоб Тебе берегли!“ 11 і: „Вони на руках понесуть Тебе, щоб коли не спіткнув Ти об камінь Своєї ноги!“ 12 А Ісус відказав йому в відповідь: „Сказано: Не спокушай Господа Бога свого!“ 13 І диавол, скінчивши все цеє спокушування, відійшов від Нього до часу. 14 А Ісус у силі Духа вернувся до Галілеї, і чутка про Нього рознеслась по всій тій країні. 15 І Він їх навчав по їхніх синагогах, і всі Його славили. 16 І прибув Він до Назарету, де був вихований. І звичаєм Своїм Він прийшов дня суботнього до синагоги, і встав, щоб читати. 17 І подали Йому книгу пророка Ісаї. Розгорнувши ж Він книгу, знайшов місце, де було так написано: 18 „На Мені Дух Господній, бо Мене Він помазав, щоб Добру Новину звіщати вбогим. Послав Він Мене проповідувати полоненим визволення, а незрячим прозріння, відпустити на волю помучених, 19 щоб проповідувати рік Господнього змилювання“. 20 І,

книгу згорнувши, віддав службі й сів. А очі всіх у синагозі звернулись на Нь́ого. **21** І почав Він до них говорити: „Сьогодні збу́лося Писа́ння, яке ви почули!“ **22** І всі Йому стверджували й дивувались словам благодати, що лінули з уст Його. І казали вони: „Чи ж то Він не син Йо́сипів?“ **23** Він же промовив до них: „Ви Мені конче скажете при́казку: „Лікарю, — уздоров самого себе! Учини те й тут, у вітчизні Своїй, що́ сталося — чули ми — у Каперна́умі“. **24** І сказав Він: „Поправді кажу вам: Жоден пророк не буває приємний у вітчизні своїй. **25** Та правдиво кажу́ вам: Багато вдовиць перебува́ло за днів Іллі серед Ізраїля, коли на три роки й шість місяців небо було зачинилося, так що голод великий настав був по всій тій землі, **26** а Іллі́ не до жодної з них не був посланий, тільки в Сарéпту Сидо́нську до овдовілої жінки. **27** І багато було прокаже́них за Єлисéя пророка в Ізраїлі, але жоден із них не очістився, крім Неeма́на сиріянина“. **28** І всі в синагозі, почувши оце, перепóвнилися гнівом. **29** І, вставши, вони Його вигнали за місто, і повелі аж до кра́ю гори, на якій їхнє місто було побудóване, щоб скинути додолу Його. **30** Але Він перейшов серед них, і віддалився. **31** І прийшов Він у Каперна́ум, галілейське місто, і там їх навчав по суботах. **32** І дивувались науці Його, бо слово Його було владне. **33** І був чоловік у синагозі, що мав духа нечистого де́мона, і він закричав гучні́м голосом: **34** „Ах, що нам до Тебе, Ісусе Назаряні́не? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти, — Божий Святий“. **35** А Ісус

заборонів йому, кажучи: „Замовчи, і вийди з нього!“ І, кинувши дэмон того насередину, вийшов із нього, нічого йому не пошкодивши. **36** І всіх жах обгорнув, і питали вони один одного, кажучи: „Що то за наука, що духам нечистим наказує з владою й силою, — і виходять вони?“ **37** І неслася чутка про Нього по всіх місцях краї. **38** А як вийшов Він із синагоги, увійшов у дім Сімона. Теща ж Сімонова в великій гарячці лежала. І просили за неї Його. **39** І, ставши над нею, Він заборонів тій гарячці, — і вона полишила її. І, зараз уставши, теща їм прислугувувала. **40** Коли ж сонце заходило, то всі, хто мав яких хворих на різні недуги, до Нього приводили їх. Він же клав Свої руки на кожного з них, — та їх уздоровляв. **41** Із багатьох же виходили й дэмони, кричачі та говорячи: „Ти Син Божий!“ Та Він їм забороняв, і не давав говорити, що знали вони, що Христос Він. **42** Коли ж настав день, Він вийшов, і подався до самотнього місця. А люди шукали Його. І прийшовши до Нього, Його затримували, щоб від них не відходив. **43** Він же промовив до них: „І іншим містам Я повинен звіщати Добру Новину про Боже Царство, — бо на те Мене послано“. **44** І Він проповідував по синагогах Галілеї.

5 І сталося, як тіснувся натовп до Нього, щоб почути Слово Боже, Він стояв біля озера Генісаретського. **2** І Він побачив два човни, що стояли край озера. А рибалки, відійшовши від них, полоскали невода. **3** І Він увійшов до одного з човнів, що був Сімонів, і просив, щоб він трішки відплив від землі. І Він сів, та й

навчав наро́д із чо́вна. 4 А коли перестав Він навчати, промовив до Сімона: „Попливи на глибінь, — і закиньте на по́лов свій не́від“. 5 А Сімон сказав Йому в відповідь: „Наставнику, — цілу ніч ми працюва́ли, і не вловили нічо́го, — та за словом Твоїм укину не́вода“. 6 А зробивши оце, вони безліч риби набрали — і їхній не́від почав прорива́тись... 7 І кива́ли вони до товаришів, що були в другім чо́вні, щоб прийшли допомгти їм. Ті прийшли, та й наповнили обі́два човні́, — аж стали вони потопа́ти. 8 А як Сімон Петро це побачив, то припав до колін Ісусових, кажучи: „Господи, — вийди від мене, бо я грішна лю́діна!“ 9 Бо від по́лову риби, що зловили вони, обгорнув жах його та й усіх, хто з ним був, 10 також Якова й Івана, синів Зеведе́євих, що були спільника́ми Сімона. І сказав Ісус Сімонові: „Не ляка́йся, — від цього ча́су ти будеш ловити людей!“ 11 І вони повитяга́ли на землю човні́, покинули все, — та й пішли вслі́д за Ним. 12 А як Він перебува́в в одні́му з міст, ось один чоловік, увесь укритий проказа́ю, Ісуса побачивши, упав ницьма, та й благав Його, кажучи: „Господи, коли хочеш, — Ти можеш очі́стити мене!“ 13 А Він руку простяг, доторкнувся до нього й сказав: „Хо́чу, — будь чистий!“ І зараз із нього проказа зійшла. 14 І звелів Він йому не казати ніко́му про це. „Але йди, покажися священикові, і принеси за своє очі́щення, як Мойсей наказав, на сві́дчення їм“. 15 А чутка про Нього ще більше пішла, і багато наро́ду прихо́дило слухати та вздоровля́тись від Нього з недугі́в своїх.

16 Він же відходив на місце самотнє й молився. **17** І сталось одного із днів, коли Він навчав, і сиділи фарисеї й законовчителі, що посхóдилися зо всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалиму, а сила Господня готова була вздоровляти їх, **18** і ось люди на ложі принесли чоловіка, що розслаблений був, і намагалися внести його, і перед Ним покласти. **19** Не знайшовши ж кудю пронести його з-за наро́ду, злізли на дім, і крізь стелю спустили із ложем його на серéдину перед Ісуса. **20** І, побачивши їхню віру, сказав Він йому: „Чоловіче, прощаються тобі гріхи твої!“ **21** А книжники та фарисеї почали міркувати й казати: „Хто ж Оцей, що богознева́гу говорить? Хто може прощати гріхи, окрім Бога Самого?“ **22** Відчувши ж Ісус думкі їхні, промовив у відповідь їм: „Що міркуєте ви в серцях ваших? **23** Що легше: сказати: „Прощаються тобі гріхи твої“, чи сказати: „Уставай та й ходи“? **24** Але щоб ви знали, що Син Лю́дський має вла́ду на землі прощати гріхи“, — тож каже Він розслабленому: „Кажу́ Я тобі: Уставай, візьми ложе своє, та й іди у свій дім!“ **25** І той зараз устав перед ними, узявши те, на чому лежав, і пішов у свій дім, прославляючи Бога. **26** І всіх жах обгорнув, — і славили Бога вони. І перепóвнились стра́хом, говорячи: „Дивні речі сьогодні ми бачили!“ **27** Після цього ж Він вийшов, і побачив митника, на йме́ння Леві́я, що сидів на митниці, та й промовив йому: „Іди за Мною!“ **28** І, покинувши все, той устав, і пішов услід за Ним. **29** І справив Леві́й у своїм домі велику

гостіну для Нього. І був натовп великий митників й інших, що сиділи з Ним при столі. **30** Фарисеї ж та книжники їхні нарікали на Нього, та учням Його говорили: „Чому з митниками та із грішниками ви їсте та п'єте?“ **31** А Ісус відповів і промовив до них: „Лікаря не потребують здорові, а слабі. **32** Не прийшов Я, щоб праведних кликати до покаїння, а грішних“. **33** Вони ж відказали до Нього: „ Чому учні Іванові часто постануть та моляться, також і фарисейські, а Твої споживають та п'ють?“ **34** Ісус же промовив до них: „Чи ж ви можете змусити, щоб постили гості весільні, поки з ними ще є молодий? **35** Але прийдуть ті дні, коли заберуть молодого від них, — тоді й постити будуть тих днів“. **36** Розповів же і приказку їм: „Ніхто латки з одержі нової в одержу стару не вставляє, а то подерє й нову, а латка з нової старій не надасться. **37** І ніхто не вливає вина молодого в старі бурдюкі, а то попрориває вино молоде бурдюкі, — і вино розіллється, і бурдюкі пропадуть. **38** Але треба вливати вино молоде до нових бурдюків. **39** І ніхто, старе пивши, молодого не схоче, бо каже: „Старе ліпше!“

6 І сталося, як Він переходив ланами, у суботу, Його учні зривали колосся та їли, розтерши руками. **2** А деякі з фарисеїв сказали: „Нащо робите те, чого не годиться робити в суботу?“ **3** І промовив Ісус їм у відповідь: „Хіба ви не читали того, що зробив був Давид, коли сам зголоднів, також ті, хто був із ним? **4** Як він увійшов був до Божого дому, і, взявши

хлібі́ показні́, яких їсти не можна бу́ло, тільки самим
священикам, споживав, і дав тим, хто був із ним?“
5 І сказав Він до них: „Син Лю́дський — Госпо́дь і
суботи!“ **6** І стало́сь, як в іншу суботу зайшов Він
до синагоги й навчав, знахо́дився там чоловік, що
праві́ця йому була всохла. **7** А книжники та фарисе́ї
вважали, чи в суботу того не вздо́ровичь, щоб знайти
проти Нього оскáрження. **8** А Він знав думки їхні,
і сказав чоловікові, що мав суху руку: „Підведися,
і стань посере́дині!“ Той підві́вся — і став. **9** Ісус же
промовив до них: „Запитаю Я вас: Що годі́ться в
суботу — робити добре, чи робити лихе, душу спасти́,
чи згубити?“ **10** І, позирну́вши на всіх них, сказав
чоловікові: „Простягни свою руку!“ Той зробив, — і
рука його стала здорова! **11** А вони перепóвнили́сь
лютістю, і один з о́дним змовля́лись, що́ робити з
Ісусом? **12** І стало́сь, що ча́су того Він вийшов на
го́ру молитися, і перебув цілу ніч на молитві до Бога.
13 А коли настав день, покликав Він у́чнів Свої́х, і
обрав із них Дванадцятьо́х, яких і апо́столами Він
назвав: **14** Сімона, якого й Петро́м Він назвав, і Андрі́я,
брата його, Якова й Івана, Пили́па й Варфоло́мія, **15**
Матві́я й Хому́, Якова Алфі́євого й Сімона, зва́ного
Зило́том, **16** Юду Якового, й Юду Іскаріо́тського,
що й зрадником став. **17** Як зійшов Він із ними, то
спинився на рівному місці, також на́товп густий Його
у́чнів, і безліч людей з усієї́ Юдеї́ та з Єрусалиму, і з
приморського Ти́ру й Сидо́ну, **18** що посхо́дили́ся,
щоб послу́хати Його та вздо́ровичь із недугів своїх,

також ті, хто від дүхів нечистих страждав, — і вони
вздоровлялися. **19** Увесь же народ намагався бодай
доторкнутись до Нього, бо від Нього виходила сила,
і всіх здоровляла. **20** А Він, звівши очі на учнів
Своїх, говорив: „Блаженні убогі, — Царство Боже бо
ваше. **21** Блаженні голодні тепер, бо ви нагодовані
будете. Блаженні засмучені зараз, бо втішитесь ви. **22**
Блаженні ви будете, коли люди зненавидять вас, і
коли проженуть вас, і ганьбитимуть, і знеславлять, як
зле, ім'я ваше за Людського Сина. **23** Радійте того дня
й веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах.
Бо так само чинили пророкам батькі їхні. **24** Горе ж
вам, багатіям, бо втіху свою ви вже маєте. **25** Горе
вам, тепер ситим, бо зазнаєте голоду ви. Горе вам, що
тепер потішаєтеся, бо будете ви сумувати та плакати.
26 Горе вам, як усі люди про вас говоритимуть добре,
бо так само чинили фальшивим пророкам батькі
їхні! **27** А вам, хто слухає, Я кажу: „Любіть своїх
ворогів, добро робіть тим, хто ненавидить вас. **28**
Благословляйте тих, хто вас проклинає, і моліться за
тих, хто кривду вам чинить. **29** Хто вдарить тебе по
щоці, підстав йому й другу, а хто хоче плаща твого
взяти, — не забороняй і сорочки. **30** І кожному, хто в
тебе просить — подай, а від того, хто твоє забирає,
— назад не жадай. **31** І як бажаєте, щоб вам люди
чинили, так само чиніть їм і ви. **32** А коли любите
тих, хто любить вас, — яка вам за те ласка? Люблять
бо й грішники тих, хто їх любить. **33** І коли добре
чините тим, хто добро чинить вам, — яка вам за

те ласка? Бо те саме і грішники роблять. **34** А коли позичаєте тим, що й від них сподіваєтесь взяти, — яка вам за те ласка? Позичають бо й грішники грішникам, щоб одержати стільки ж. **35** Тож любіть своїх ворогів, робіть добро, позичайте, не ждучи нічого назад, — і ваша за це нагорода великою буде, і синами Всевишнього станете ви, — добрий бо Він до невядучих і злих! **36** Будьте ж милосердні, як і Отець ваш милосердний! **37** Також не судіть, щоб не суджено й вас; і не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то простять і вам. **38** Давайте — і дадуть вам; мірою доброю, натоптаною, струснутою й переповненою вам у поділок дадуть. Бо якою ви мірою міряєте, такою відміряють вам“. **39** Розповів також приказку їм: „Чи ж може водити сліпого сліпий? Хіба не обидва в яму впадуть? **40** Учень не більший за вчителя; але, удосконалившись, кожен буде, як учитель його. **41** Чого ж в оці брата свого ти заскалку бачиш, колоди ж у власному оці не чуєш? **42** Як ти можеш сказати до брата свого: Давай, брате, я заскалку вийму із ока твого, сам колоди, що в оці твоїм, не вбачаючи? Лицеміре, — вийми перше колоду із власного ока, а потім побачиш, як вийняти заскалку з ока брата твого! **43** Нема доброго дерева, що родило б злий плід, ані дерева злого, що родило б плід добрий. **44** Кожне ж дерево з плоду свого пізнається. Не збирають бо фіг із терніни, винограду ж на глodu не рвуть. **45** Добра людина із доброї скарбниці серця добре виносить, а лиха із лихої виносить лихе. Бо чим серце наповнене,

те говорять уста його! **46** Що зветé ви Мене: „Господи, Господи“, та не робите того, що Я говорю? **47** Скажú вам, до кóго подібний усякий, хто до Мене приходить та слів Моїх слухає, і виконує їх: **48** Той подібний тому чоловікові, що, будуючи дiм, він глiбноко вiкопав, і основу на камiнь поклав. Коли ж злiва настала, вода кинулася на той дiм, — та однак не змогла захитати його, бо збудований добре він був! **49** А хто слухає та не виконує, той подібний томú чоловікові, що свiй дiм збудував на землi без основи. І напérла на нього рiка, — і зараз упав він, і велика булá того дому руїна!“

7 А коли Він скiнчiв усi словá Свої до нарóду, що слухав Його, то ввiйшов у Капернаúм. **2** У одного ж сотника тяжко раб занедужав, що був дорогий йому, і вмирати вже мав. **3** А коли про Iсуса почув, то послав він до Нього юдейських старшiх, і благав Його, щоб прийшов, і вздорóвив рабá його. **4** Вони ж прибулi до Iсуса, та й ревно благали Його й говорили: „Він достойний, щоб Ти це зробив йому. **5** Бо він любить нарóд наш, та й для нас синагогу поставив“. **6** І пішов Iсус із ними. І коли недалéко від дому вже був, сотник друзiв послав, щоб сказати Йому: „Не турбúйся, о Господи, бо я недостойний, щоб зайшов Ти під стрiху мою. **7** Томú то й себе не вважав я за гiдного, щоб до Тебе прийти. Та промов тiльки слово, — і раб мiй одужає. **8** Бо й я — людинá пiдвладна, і воякiв пiд собою я маю; і одному кажу: пiди, — то йде він, а тому: прийди, — і прихóдить, а своєму рабóви: зроби

теє — і зробити“. **9** Почувши ж таке, Ісус здивувався йому, і, звернувшись до натовпу, що йшов слідом за Ним, промовив: „Кажу вам: навіть серед Ізраїля Я не знайшов був такої великої віри!“ **10** А коли посланці повернулись додому, то знайшли, що одужав той раб! **11** І сталось, — наступного дня Він відправивсь у місто, що зветься Наїн, а з Ним ішли учні Його та багато народу. **12** І ось, як до брами міської наблизився Він, винесли вмерлого, одинака в своєї матері, що вдовою була. І з нею був натовп великий із міста. **13** Як Господь же побачив її, то змилосердивсь над нею, і до неї промовив: „Не плач!“ **14** І Він підійшов, і доторкнувся до мар, носії ж зупинились. Тоді Він сказав: „Юначе, кажу тобі: встань!“ **15** І мертвий устав, і почав говорити. І його Він віддав його матері. **16** А всіх острах пройняв, і Бога хвалили вони й говорили: „Великий Пророк з'явився між нами, і зглянувся Бог над народом Своїм!“ **17** І розійшлася ця чутка про Нього по цілій Юдеї, і по всій тій країні. **18** Про все ж те сповістили Івана учні його. І покликав Іван двох із учнів своїх, **19** і послав їх до Господа з запитом: „Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **20** А мужі, прийшовши до Нього, сказали: „Іван Христитель послав нас до Тебе, питаючи: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи чекати нам Іншого?“ **21** А саме тоді багатьох уздоровив був Він від недугів і мук, і від духів злих, і сліпим багатьом вернув зір. **22** І промовив Ісус їм у відповідь: „Ідіть, і перекажіть Іванові, щоб ви бачили й чули: „Сліпі прозрівають“,

криві ходять, очищуються слабі на проказу, і чують глухі, воскресають померлі, „убогим звіщається Добра Новіна“. **23** І блаженний, хто через Мене спокуси не матиме!“ **24** А коли відійшли посланці Іванові, Він почав говорити про Івана наро́дові: „На щό ви дивитись ходили в пустиню? Чи на очерёт, що вітер гойдає його? **25** Та на щό ви дивитись ходили? Може на чоловіка, у м'які шати одягненого? Аджержті, хто одягається славно, і розкішно живе, — по палатах царськіх. **26** На щό ж ви ходили дивитись? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, аніж на пророка. **27** Це той, що про нього написано: „Ось перед обличчя Твоє посилаю Свого посланця, який перед Тобою дорогу Твою приготує!“ **28** Кажу вам: Між наро́дженими від жінок нема більшого понад Івана. Та найменший у Божому Царстві — той більший за нього“. **29** І всі люди, що слухали, і митники визнали Божу волю за слушну, — і охристились Івановим хрищенням. **30** А фарисеї й закóнники відкинули Божу волю про себе, — і не христились від нього. **31** І промовив Господь: „До кого ж уподóблю людей цього роду? І до ко́го поді́бні вони? **32** Поді́бні вони до дітей, що на ринку сидять й один óдного кличуть та кажуть: „Ми вам грали були, а ви не танцювали, ми співали вам жа́лібно, та не плакали ви“. **33** Бо прийшов Іван Христитель, що хліба не їсть і вина не п'є, а ви кажете: „Має він де́мона“. **34** Прийшов же Син Лю́дський, що їсть і п'є, а ви кажете: „Чоловік Цей ласу́н і п'яни́ця, Він при́ятель митників і грішників“. **35** І ви́правдалася

мудрість усіма своїми ділами“. 36 А один із фарисеїв просив Його, щоб спожив Він із ним. І, прийшовши до дому того фарисея, Він сів при столі. 37 І ось жінка одна, що була в місті, грішниця, як дізналась, що, Він у фарисеевім домі засів при столі, алябастрову пляшечку мира принесла, 38 і, припавши до ніг Його ззаду, плачучи, почала обливати слізьми Йому ноги, і волóссям своїм витирала, нóги Йому цілувала та миром мастила. 39 Побачивши це, фарисей, що покликав Його, міркував собі, ка́жучи: „Коли б був Він пророк, Він би знав, хто ото й яка жінка до Нього торкається, — бож то грішниця!“ 40 І озвався Ісус та й говорить до нього: „Маю, Сі́моне, дещо сказати тобі“. А той відказав: „Кажі, Учителю“. 41 І промовив Ісус: „Були два боржники в одного вірителя; один був винен п'ятсóт динаріїв, а другий — п'ятдеся́т. 42 Як вони ж не могли заплатити, простив він обом. Скажи ж, котрій із них більше полюбить його?“ 43 Відповів Сі́мон, говорячи: „Думаю, — той, кому більше простив“. І сказав Він йому: „Розсудив ти правдиво“. 44 І, оберну́вшись до жінки, Він промовив до Сімона: „Чи ти бачиш цю жінку? Я прибув у твій дім, — ти на ноги Мої не подав і води, а вона окропи́ла слізьми Мої ноги й обтерла волóссям своїм. 45 Поцілунку не дав ти Мені, — а вона, відко́ли ввійшов Я, Мої нóги цілує невпинно. 46 Голови ти Моєї оливою не намастив, — а вона миром нóги мої намастила. 47 Ось тому говорю Я тобі: „Числénні гріхи її прóщені, бо багато вона полюбила. Кому́ ж

мало прощається, такий мало любить“. **48** А до неї промовив: „Прощаються тобі гріхи!“ **49** А ті, що сиділи з Ним при столі, почали гомоніти про себе: „Хто ж це Такий, що прощає й гріхи?“ **50** А до жінки сказав Він: „Твоя віра спасла тебе, — іди з миром собі!“

8 І сталося, що Він після того проходив містами та сёлами, проповідуючи та звіщаючи Добру Новину про Боже Царство. Із ним Дванадцять були, **2** та дехто з жінок, що були вздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, Магдаліною звана, що з неї сім демонів вийшло, **3** і Іванна, дружина Худзи, урядника Іродового, і Сусанна, і інших багато, що маєтком своїм їм служили. **4** І, як зібралось багато народу, і з міста до Нього поприходили, то Він промовляти став притчею. **5** „Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, — і було повитоптуване, а птахи небесні його повидзьобували. **6** Друге ж упало на ґрунт кам'яністий, — і, зійшовши, усохло, не мало бо вогкості. **7** А інше упало між терен, — і вигнався терен, і його поглинів. **8** Інше ж упало на добру землю, — і, зійшовши, уродило стократно“. Це сказавши, закликав: „Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“ **9** Запитали ж Його Його учні, говорячи: „Що визначає ця притча?“ **10** А Він відказав: „Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим у притчах, щоб „дивились вони — і не бачили, слухали — і не розуміли“. **11** Ось що означає ця притча: Зерно — це Боже Слово. **12** А котрі край дороги, — це ті, хто слухає, але потім приходить диявол, і

забирає слово з їхнього серця, щоб не ввірували й не спаслися вони. **13** А що на кам'яністому ґрунті, — це ті, хто тільки почує, то слово приймає з радістю; та кореня не мають вони, вірують дочасно, — і за час випробовування відпадають. **14** А що впало між терен, — це ті, хто слухає слово, але, ходячи, бувають придушені клопотами, та багатством, та життєвими розкошами, — і плóду вони не дають. **15** А те, що на добрій землі, — це оті, хто як слово почує, береже його в щирому й доброму серці, — і плід приносять вони в терпеливості. **16** А світла засвіченого ніхто не покриває посудиною, і не ставить під ліжку, але ставить його на світильник, щоб бачили світло, хто входить. **17** Немає нічого захованого, що не виявиться, ні таємного, що воно не пізнається, і не вийде наяв. **18** Тож пильнуйте, як слухаєте! Бо хто має, то дасться йому́, хто ж не має, — забереться від нього і те, що, здається йому́, ніби має“. **19** До Нього ж прийшли були мати й брати Його, та через наро́д не могли доступітись до Нього. **20** І сповістили Йому: „Твоя мати й брати Твої он стоять óсторонь, і бажають побачити Тебе“. **21** А Він відповів і промовив до них: „Моя мати й брати Мої — це ті, хто слухає Боже Слово, і виконує!“ **22** І сталося, одного з тих днів увійшов Він до чóвна, а з Ним Його учні. І сказав Він до них: „Переплиньмо на другий бік озера“. І відчáлили. **23** А коли вони плівли, Він заснув. І зняла́ся на озері буря велика, аж вода заливати їх стала, і були в небезпе́ці вони. **24** І вони підійшли, і

розбудили Його та й сказали: „Учителю, Учителю, гинемо!“ Він же встав, наказав бурі й хвилям, — і вони вщухнули, і тиша настала! **25** А до них Він сказав: „Де ж ваша віра?“ І дивувались вони, перестрашені, і говорили один до одного: „Хто ж це такий, що вітрам і воді Він наказує, а вони Його слухають?“ **26** І вони припливли до землі Гадарінської, що навпроти Галілеї. **27** І, як на землю Він вийшов, перестрів Його один чоловік із міста, що довгі роки мав він демонів, не вдягався в одержу, і мешкав не в домі, а в гробах. **28** А коли він Ісуса побачив, то закричав, повалився перед Ним, і голосом гучним закликав: „Що до мене Тобі, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, — не муч мене!“ **29** Бо звелів Він нечистому духові вийти з людини. Довгий час він хапав був його, — і в'язали його ланцюгами й кайданами, і стерегли його, але він розривав ланцюги, — і демон гнав по пустині його. **30** А Ісус запитався його: „Як тобі на ім'я?“ І той відказав: „Легіон“, бо багато увійшло в нього демонів. **31** І благали Його, щоб Він їм не звелів іти в безодню. **(Abyssos g12)** **32** Пасся ж там на горі гурт великий свиней. І просилися демони ті, щоб дозволив піти їм у них. І дозволив Він їм. **33** А як демони вийшли з того чоловіка, то в свиней увійшли. І череда кинулась із кручі до озера, — і потопилась. **34** Пастухи ж, як побачили теє, що сталося, повтікали, та в місті й по селах звістили. **35** І вийшли побачити, що сталося. І прийшли до Ісуса й знайшли, що той чоловік, що демони вийшли із нього, сидів при ногах Ісусових

вдягнений та при умі, — і полякались. **36** Самовідці ж їм розповіли, як видужав той біснுவатий. **37** І весь народ Гадарінського краю став благати Його, щоб пішов Він від них, — великий бо страх обгорнув їх. Він же до човна ввійшов і вернувся. **38** А той чоловік, що дѣмони вийшли із нього, став благати Його, щоб бути при ньому. Та Він відпустив його, кажучи: **39** „Вернися до дому свого, і розповіж, які речі великі вчинив тобі Бог!“ І той пішов, і по цілому місту звістив, які речі великі для нього Ісус учинив! **40** А коли повернувся Ісус, то люди Його прийняли, бо всі чекали Його. **41** Аж ось прийшов муж, Яір на ім'я, що був старшим синагоги. Він припав до Ісусових ніг, та й став благати Його завітати до дому його. **42** Бо він мав одиначку дочку, років десь із дванадцять, — і вмирала вона. А коли Він ішов, народ тиснув Його. **43** А жінка одна, що дванадцять років хворою на кровотѣчу була, що ніхто вздоровити не міг її, **44** підійшовши ззаду, доторкнулась до краю одежі Його, — і хвилі тієї спинилася їй кровотѣча. **45** А Ісус запитав: „Хто доторкнувся до Мене?“ Коли ж відмовлялися всі, то Петро відказав: „Учителю, народ коло Тебе он тóвпиться й тисне“. **46** Ісус же промовив: „Доторкнувсь хтось до Мене, бо Я відчув силу, що вийшла з Мене“. **47** А жінка, побачивши, що вона не втаїлась, трясучись, підійшла та й упала перед Ним, і призналася перед усіма людьми, чому доторкнулась до Нього, і як хвилі тієї одужала. **48** Він же промовив до неї: „Дóчко, твоя віра спасла тебе; іди

з миром собі!“ 49 Як Він ще промовляв, приходить ось від старшини синагоги один та й говорить: „Дочка твоя вмерла, — не турбуй же Вчителя!“ 50 Ісус же, почувши, йому відповів: „Не лякайся, тільки віруй, — і буде спасена вона“. 51 Прийшовши ж до дому, не пустив Він нікого з Собою ввійти, крім Петра, та Івана, та Якова, та батька дівчати, та матері. 52 А всі плакали та голосили за нею. Він же промовив: „Не плачте, — не вмерла вона, але спить!“ 53 І насміхалися з Нього, бо знали, що вмерла вона. 54 А Він узяв за руку її та й скрикнув, говорячи: „Дівчатко, вставай!“ 55 І вернувся їй дух, — і хвилі тієї вона ожила. І звелів дати їй їсти. 56 І здивувались батьки її. А Він наказав їм нікому не розповідати, що сталося.

9 І скликав Він Дванадцятьох, і дав їм силу та владу над усіма дэмонами, і вздоровляти недуги. 2 І послав їх проповідувати Царство Боже та вздоровляти недужих. 3 І промовив до них: „Не беріть нічого в дорогу: ані палиці, ані торби, ні хліба, ні срібла, ані майте по двоє убрань. 4 І в який дім увійдете, — зоставайтесь там, і звідти відходьте. 5 А як хто вас не прийме, то, виходячи з міста того, обтрусіть від ніг ваших пороки на свідчення супроти них“. 6 І вийшли вони, та й ходили по селах, звіщаючи Добру Новину та всюди вздоровляючи. 7 А Ірод тетрарх прочув усе, що сталося було, і вагався, бо дехто казали, що Іван це із мертвих устав, 8 а інші, що Ілля то з'явився, а знов інші, що ожив це один із стародавніх пророків. 9 Тоді Ірод сказав: „Іванові стяв я голову; хто ж Оцей, що я

чую про Нього речі такі?“І він намагався побачити Його. **10** А коли повернулись апостоли, вони розповіли Йому, що зробили. І Він їх узяв, та й пішов самотою на місце безлюдне, біля міста, що зветься Віфсаїда. **11** А як люди довідалися, то пішли вслід за Ним. І Він їх прийняв, і розповідав їм про Боже Царство, та тих уздоровляв, хто потребував уздоровлення. **12** А день став схилятися. І Дванадцятро підійшли та й сказали Йому: „Відпусти вже людей, — нехай вони йдуть у довко́лишні села й оселі спочити й здобути поживи, бо ми тут у місці безлюдному!“ **13** А Він їм сказав: „Дайте їсти їм ви“. Вони ж відказали: „Немає в нас більше, як п'ятеро хліба й дві риби. Хіба підемо та купимо поживи для всього наро́ду цього“. **14** Бо було чоловіків десь тисяч із п'ять. І сказав Він до учнів Своїх: „Розсадіть їх рядами — по п'ятидесяти“. **15** І зробили отак, і всіх їх розсадили. **16** І Він узяв п'ять хлібів та дві риби, споглянув на небо, поблагословив їх, і поламав, і дав учням, щоб клали наро́дові. **17** І всі їли й наситились! А з кусків позосталих зібрали дванадцять кошів. **18** І сталось, як насамоті Він молився, з Ним учні були. І спитав Він їх, кажучи: „За кого Мене люди вважають?“ **19** Вони ж відповіли та сказали: „За Івана Христителя, а ті за Іллю, а інші, — що воскрес один із давніх пророків“. **20** А Він запитав їх: „А ви за кого Мене маєте?“ Петро ж відповів та сказав: „За Христа Божого!“ **21** Він же їм наказав, і звелів не казати нікому про це. **22** І сказав Він: „Сино́ві Лю́дському треба багато страждати,

і Його відцураються старші, і первосвященики, і книжники, і буде Він убитий, — але третього дня Він воскресне!“ **23** А до всіх Він промовив: „Коли хоче хто йти вслід за Мною, хай зречётся самого себе, і хай візьме щоденно свого хреста, та й за Мною йде. **24** Бо хто хоче душу свою зберегти, той погубить її, а хто ради Мене згубить душу свою, той її збережé. **25** Яка ж користь людині, що здобúде весь світ, алé занапа́стить чи згубить себе? **26** Бо хто буде Мене та Моєї науки сорóмитися, того посорóмиться також Син Людський, як прийде у славі Своїй, і Отчій, і святих анголів. **27** Правдиво ж кажу́ вам, що деякі з тут-о при́вних не скуштують смерти, аж поки не побачать Царства Божого“. **28** І сталось після оцих слів днів за вісім, узяв Він Петра, і Івана, і Якова, та й пішов помолитись на гóру. **29** І коли Він молився, то вигляд лица Його переобразівся, а одежа Його стала біла й блискúча. **30** І ось два мúжі з Ним розмовляли, — були то Мойсей та Ілля, **31** що з'явилися в славі, і говорили про кінець Його, який в Єрусалимі Він мав докінчіти. **32** А Петро та при́вні з ним були змóрені сном, але, пробудівшись, бачили славу Його й обох мúжів, що стояли при ньому. **33** І сталось, як із Ним розлучались вони, то промовив Петро до Ісуса: „Учителю, добре нам бути отут! Поставмо ж отут три шатра: для Тебе одне, і Мойсею одне, і одне для Іллі!“ Він не знав, що говорить... **34** А як він говорив це, насúнула хмара та їх заслоніла. І вони полякались, як стали ті вхóдити в хмару. **35** І почувся ось голос із

хмари, який промовляв: „Це Син Мій Улюблений, — Його слухайтеся!“ 36 А коли оцей голос лунав, Ісус Сам позостався. А вони промовчали, і нікому нічого тих днів не казали, щó бачили. 37 А наступного дня, як спустились з гори, перестрів Його натовп великий. 38 І закричав ось один чоловік із наро́ду й сказав: Учителю, благаю Тебе, — зглянься над сином моїм, бо одина́к він у мене! 39 А ото дух хапає його, і він нагло кричить, і трясє ним, аж той піну пускає. І, вимучивши він його, насилу відхо́дить. 40 І учнів Твоїх я благав його вигнати, та вони не змогли“. 41 А Ісус відповів і промовив: „О, роде невірний й розб́ещений, — доки б́уду Я з вами, і терпітиму вас? Приведи́ свого сина сюди!“ 42 А як той іще йшов, де́мон кинув його та затряс. Та Ісус наказав тому духу нечистому, — і вздорóвив дитину, і віддав її батькові її. 43 І всі дивувалися ве́личі Божій! 44 „Вкладіть до вух своїх ці ось слова: Людський Син буде виданий людям до рук“. 45 Проте́ не зрозуміли вони цього слова, було бо закрите від них, щоб його не збагнули, та боялись Його запитати́ про це слово. 46 І прийшло їм на думку: хто б найбільший з них був? 47 А Ісус, думку серця їх знавши, узяв дитину, і поставив її біля Себе. 48 І промовив до них: „Як хто при́йме дитину оцю в Ім'я́ Моє, Мене він приймає, а як хто Мене при́йме, приймає Того, Хто послав Мене. Хто бо найменший між вами всіма́, — той великий!“ 49 А Іван відповів і сказав: „Учителю, ми бачили одно́го чоловіка, що Ім'ям Твоїм де́монів виганяв, і

ми заборонили йому, бо він з нами не ходить“. 50 Ісус же йому відказав: „Не забороняйте, — бо хто не проти вас, той за вас!“ 51 І сталося, коли дні вознесіння Його наближались, Він постановив піти в Єрусалим. 52 І Він посланців вислав перед Собою. І пішли вони, та й прибули до села самарянського, щоб ночівлю Йому приготувати. 53 А ті не прийняли Його, бо йшов Він у напрямі Єрусалиму. 54 Як побачили ж те учні Яків й Іван, то сказали: „Господи, — хочеш, то ми скажемо, „щоб огонь зійшов з неба та винищив“ їх, як і Ілля був зробив“. 55 А Він обернувся до них, їм докорив та й сказав: „Ви не знаєте, якого ви духа. 56 Бо Син Людський прийшов не губить душі людські, а спасати!“ І пішли вони в інше село. 57 І сталося, як дорогою йшли, сказав був до Нього один: „Я підую за Тобою, хоч би куди Ти пішов“. 58 Ісус же йому відказав: „Мають нори лисиці, а гнізда — небесні пташки, — Син же Людський не має ніді й голови прихилити!“ 59 І промовив до другого Він: „Іди за Мною“. А той відказав: „Дозволь мені перше піти, і батька свого поховати“. 60 Він же йому відказав: „Зостав мертвим ховати мерців своїх. А ти йди та звіщай Царство Боже“. 61 А інший сказав був: „Господи, я підую за Тобою, та дозволь мені перш попрощатись із своїми домашніми“. 62 Ісус же промовив до нього: „Ніхто з тих, хто кладє свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства!“

10 Після того призна́чив Господь і інших Сімдеся́т, і послав їх по двох перед Себе до кожного міста та місця, куди Сам мав іти. **2** І промовив до них: „Хоч жні́во велике, та ро́бітників мало; тож блага́йте Господа́ря жні́ва, щоб ро́бітників вислав на жні́во Своє. **3** Ідіть! Оце посилаю Я вас, як ягнят між вовкі. **4** Не носіть ні калі́тки, ні торби, ні сандáль, і не вітайте в дорозі ніко́го. **5** Як до дому ж якого ви вві́йдете, то найперше кажіть: „Мир дому цьо́му!“ **6** І коли син миру там буде, то спочи́не на ньому ваш мир, коли ж ні — до вас ве́рнеться. **7** Зоставайтесь ж у домі тім са́мім, споживайте та пийте, що є в них, — бо вартий ро́бітник своєї запла́ти. Не ходіть з дому в дім. **8** А як при́йдете в місто яке, і вас при́ймуть, — споживайте, що вам пода́дуть. **9** Уздорóвлюйте хворих, що в нім, промовляйте до них: „Наблі́зилось Царство Бо́же до вас!“ **10** А як при́йдете в місто яке, і вас не при́ймуть, то вийдіть на вулиці його́ та й кажіть: **11** „Ми обтру́шуємо вам навіть порошок, що прилип до нас із вашого міста. Та знайте оце, що набли́зилось Ца́рство Бо́же!“ **12** Кажу вам: того дня легше буде содо́млянам, ані́ж місту то́му!“ **13** „Горе тобі, Хоразі́не, горе тобі, Віфсаї́до! Бо коли б то у Тирі й Сидоні́ були відбу́лися ті чу́да, що сталися в вас, то давно б вони пока́ялися в волося́нніці та в попелі! **14** Але на суді відрадні́ш буде Тиру́ й Сидону́, як вам. **15** А ти, Каперна́уме, що „до неба підні́сся, — аж до аду ти зійде́ш!“ (Hadēs g86) **16** Хто слухає вас — Мене слухає, хто ж погорджує вами — погорджує Мною, хто ж

погорджує Мною — погорджує Тим, Хто послав Мене“.

17 А ті Сімдесят повернулися з радістю, кажучи:

„Господи, — навіть дѣмони кóряться нам у Ім'я Твое!“

18 Він же промовив до них: „Я бачив того сатану, що

з неба спадав, немов блискавка. **19** Ось Я владу вам

дав наступати на змій та скорпіонів, і на всю силу

ворожу, — і ніщо вам не зашкодить. **20** Та не тіштеся

тим, що вам кóряться духи, але тіштеся, що ваші

ймення записані в небі!“ **21** Того часу Ісус звеселився

був Духом Святим і промовив: „Прославляю Тебе,

Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти оце від

премудрих і розумних, та Його немовлятам відкрив.

Так, Отче, бо Тобі так було до вподоби! **22** Передав

Мені все Мій Отець. І не знає ніхто, хто є Син, — тільки

Отець, і хто Отець — тільки Син, та кому Син захоче

відкрити“. **23** І, звернувшись до учнів, наодинці їм

сказав: „Блаженні ті очі, що бачать, що бачите ви!

24 Кажу ж вам, що багато пророків і царів бажали

побачити, що бачите ви — та й не бачили, і почути,

що чуєте ви — і не чули!“ **25** І підвівсь ось закóнник

один, і сказав, Його випробóвуючи: „Учителю, що́

робити мені, щоб вічне життя осягну́ти?“ (aĩnĩos g166)

26 Він же йому відказав: „Що́ в Закóні написано,

як ти читаєш?“ **27** А той відповів і сказав: „Люби

Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею

своєю, і всією силою своєю, і всім своїм розумом“,

і свого ближнього, як самого себе“. **28** Він же йому́

відказав: „Правильно ти відповів. Роби це, — і будеш

жити“. **29** А той бажав сам себе виправдати, та й

сказав до Ісуса: „А хто то мій ближній?“ **30** А Ісус відповів і промовив: „Один чоловік ішов з Єрусалиму до Єрихону, і попався розбійникам, що обдерли його, і завдали йому рани, та й утекли, покинувши ледве живого його. **31** Проходив випадком тією дорогою священник один, побачив його, — і проминув. **32** Так само й Левит надійшов на те місце, поглянув, — і теж проминув. **33** Проходив же там якийсь самарянин, та й натрапив на нього, і, побачивши, змилосердився. **34** І він підійшов, і обв'язав йому рани, наливши оливи й вина. Потому його посадив на худобину власну, і приставив його до гостиниці, та й клопотався про нього. **35** А другого дня, від'їжджавши, вийняв він два динарії, та й дав їх господареві й проказав: „Заопікуйся ним, а як більше що витратиш, — заплачу тобі, як вернуся“. **36** Котрий же з цих трьох — на думку твою — був ближній тому, хто попався розбійникам?“ **37** А він відказав: „Той, хто вчинив йому милість“. Ісус же сказав йому: „Іди, — і роби так і ти!“ **38** І сталося, коли вони йшли, Він прийшов до одного села. Одна ж жінка, Марта їй на ім'я, прийняла Його в дім свій. **39** Була ж в неї сестра, що звалась Марія; вона сіла в ногах у Ісуса, та й слухала слова Його. **40** А Марта великою послужою клопоталась, а спинившись, сказала: „Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомогла“. **41** Господь же промовив у відповідь їй: „Марто, Марто, — турбуєшся й журишся ти про багато

чогó, **42** а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї“.

11 І сталося, як молився Він у місці одні́му, і коли перестав, озвався до Нього один із Його учнів: „Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.“ **2** Він же промовив до них: „Коли молитесь, говоріть: „Отче наш, що на небі! Нехай святиться Ім'я Твоє, нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі. **3** Хліба нашого щоденного дай нам на кожний день. **4** І прости нам наші гріхи, бо й самі ми прощаємо кожному боржникові нашому. І не введи нас у випробовування, але визволи нас від лукавого!“ **5** І сказав Він до них: „Хто з вас матиме приятеля, і піде до нього опівночі, і скаже йому: „Позич мені, друже, три хліби, **6** бо прийшов із дороги до мене мій приятель, я ж не маю, що дати йому“. **7** А той із середини в відповідь скаже: „Не роби мені клопоту, — уже за́мкнені двері, і мої діти зо мною на ліжкові. Не можу я встати та дати тобі“. **8** Кажу вам: коли він не встане, і не дасть ради дружби йому, то за докучання його він устане та й дасть йому, скільки той потребує. **9** І Я вам кажу: просіть, — і буде вам да́но, шукайте — і знайдете, стукайте — і відчинять вам! **10** Бо кожен, хто просить — одержує, хто шукає — знаходить, а тому́, хто стукає — відчинять. **11** І котрій з вас, батьків, як син хліба проситиме, подасть йому каменя? Або, як проситиме риби, замість риби подасть йому гадину? **12** Або, як яйця він проситиме, дасть йому скорпіона? **13** Отож,

коли ви, будучи злі, потрапите добрі дарі своїм дітям давати, — скільки ж більше Небесний Отець подасть Духа Святого всім тим, хто проситиме в Нього?“ **14** Раз вигонив Він дэмона, який був німий. І коли демон вийшов, німий заговорив. А народ дивувався. **15** А деякі з них гомоніли: „Виганяє Він дэмонів силою Вельзевула, князя дэмонів“. **16** А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба. **17** Він же знав думки їхні, і промовив до них: „Кожне царство, само проти себе поділене, запустіє, і дім на дім упаде. **18** А коли й сатана поділився сам супроти себе, — як стоятиме царство його? А ви кажете, що Вельзевулом вигоню Я дэмонів. **19** Коли ж Вельзевулом вигоню Я дэмонів, то чим виганяють їх ваші сини? Тому вони стануть вам суддями. **20** А коли пальцем Божим вигоню Я дэмонів, то справді прийшло до вас Боже Царство. **21** Коли сильний збройно свій двір стереже, то в безпеці маєток його. **22** Коли ж дужчий від нього його нападе й переможе, то всю зброю йому забере, на яку покладался був той, і роздасть свою здобич. **23** Хто не зо Мною, той проти Мене; і хто не збирає зо Мною, той розкидає! **24** Коли дух нечистий виходить з людини, то блукає місцями безвідними, відпочинку шукаючи, але, не знаходячи, каже: „Вернуся до хати своєї, звідки я вийшов“. **25** А як вернеться він, то хату знаходить заметену й прибрану. **26** Тоді він іде та й приводить сімох інших духів, лютіших за себе, — і входять вони та й живуть там. І буде останнє людині тій гірше за перше!“ **27** І сталось, як Він це говорив,

одна жінка з народу свій голос піднісла й сказала до Нього: „Блаженна утроба, що носила Тебе, і груди, що Ти ссав їх!“ **28** А Він відказав: „Так. Блаженні ж і ті, хто слухає Божого Слова і його береже!“ **29** А як люди збиралися, Він почав промовляти: „Рід цей — рід лукавий: він ознаки шукає, та ознаки йому не дадуть, крім ознаки пророка Йіони. **30** Бо як Йіона ознакою був для ніневітян, так буде й Син Людський для роду цього. **31** Цариця південна на суд стане з м'ужами роду цього, — і їх засудить, бо вона з кінця світу прийшла Соломонову мудрість послухати. А тут ось Хтось більший, аніж Соломон! **32** Ніневітяни стануть на суд із цим родом, — і засудять його, вони бо покаялися через Йонину проповідь. А тут ось Хтось більший, ніж Йіона! **33** Засвіченого світла ніхто в сховок не ставить, ані під посудину, але на світильника, щоб бачили світло, хто входить. **34** Око твоє — то світильник для тіла; тому, як око твоє буде дуже, то й усе тіло твоє буде світле. А коли б твоє око нездатне було, то й усе тіло твоє буде темне. **35** Отож, уважай, щоб те світло, що в тобі, не сталося темрявою! **36** Бо коли твоє тіло все світле, і не має жадної темної частини, то все буде світле, неначе б світильник осявав блиском тебе“. **37** Коли Він говорив, то один фарисей став благати Його пообідати в нього. Він же прийшов та й сів при столі. **38** Фарисей же, побачивши це, здивувався, що перед обідом Він перш не обмився. **39** Господь же промовив до нього: „Тепер ви, фарисеї, он чистите зовнішність к'юхля та миски, а ваше нутро повне

здирства та кривди! **40** Нерозумні, — чи ж Той, Хто створив оте зовнішнє, не створив Він і внутрішнє? **41** Тож милостиню подавайте з унутрішнього, — і ось все буде вам чисте. **42** Горе вам, фарисеям, — бо ви десятину даєте з м'яти та рути й усякого зілля, але обминаєте суд та Божу любов; це треба робити, і того не лишати! **43** Горе вам, фарисеям, що любите перші лавки в синагогах та привіти на рінках! **44** Горе вам, — бо ви як гроби непомітні, — люди ж ходять по них і не знають того“. **45** Озався ж один із законників, і каже Йому: „Учителю, кажучи це, Ти і нас ображаєш!“ **46** А Він відказав: „Горе й вам, законникам, бо ви на людей тягарі накладаєте, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтесь тягарів! **47** Горе вам, бо надгробки пророкам ви ставите, — ваші ж батьки були їх повбивали. **48** Так, — визнаєте ви й хвалите вчинки батьків своїх: бо вони їх повбивали, а ви їм надгробки будуєте! **49** Через те й мудрість Божа сказала: „Я пошлю їм пророків й апостолів, — вони ж декого з них повбивають, а декого віженуть, **50** щоб на роді оцім відомстилася кров усіх пророків, що пролита від створення світу, **51** від крові Авеля аж до крові Захарія, що загинув між жертівником і храмом!“ Так, кажу вам, — відомститься це все на цім роді! **52** Горе вам, законникам, бо взяли ви ключа розуміння: самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, бороніли!“ **53** А коли Він виходив ізвідти, стали книжники та фарисеї сильно тиснути та від Нього допитуватись про багато речей, — **54** вони

чатува́ли на Нього, щоб зловити що з уст Його (і щоб оска́ржити Його́).

12 Того ча́су, як зібралися десятитисячні на́товпи наро́ду, — аж топтали вони один о́дного, — Він почав промовляти перш до учнів Своїх: „Стережіться ро́зчини фарисейської, що є лицемі́рство! **2** Бо немає нічо́го захо́ваного, що не відкриється, ні таємного, що не віявиться. **3** Тому все, що́ казали ви по́темки, — при сві́тлі почувється, що́ ж шептали на вухо в коморах, — на даха́х проповідане бу́де. **4** Кажу́ ж вам, Своїм друзям: Не бійтеся тих, хто тіло вбиває, а потім більш нічого не може вчинити! **5** Але вкажу вам, кого треба боятися: Бійтеся тогó, хто має вла́ду, убивши, укинути в ге́енну. Так, кажу́ вам: Того бійтеся! (Geenna g1067) **6** Чи ж не п'ять горобців продають за два грóші? Та проте перед Богом із них ні один не забутий. **7** Але навіть волóсся вам на голові порахо́ване все. Не бійтеся: вартніші ви за багатьох горобців! **8** Кажу ж вам: Кожного, хто перед людьмі Мене визнає, того визнає й Син Лю́дський перед Анго́лами Божими. **9** Хто ж Мене відцурається перед людьмі, того відцураються перед анго́лами Божими. **10** І кожному, хто скаже слово на Лю́дського Сина, йому про́ститься; а хто зневажа́тиме Духа Святого, — не про́ститься. **11** А коли вас водитимуть до синагог, і до уря́дів, і до влад, — не турбуйтеся, як або що́ відповідати чи що́ говорити, — **12** Дух бо Святий вас навчіть тієї години, що́ потрібно казати!“ **13** І озвався до Нього один із наро́ду: „Учителю, скажи братові моєму, щоб він

спадщиною поділився зо мною“. 14 А Він відказав йому: „Чоловіче, хто поставив над вами Мене за суддю або за подільника?“ 15 І промовив до них: „Глядіть, остерігайтеся всякої зажерливості, — бо життя чоловіка не залежить від достатку маєтку його“. 16 І Він розповів їм притчу, говорячи: „В одного багача гойно нива вродила була. 17 І міркував він про себе й казав: „Що робити, що не маю куди зібрати плодів своїх?“ 18 І сказав: „Оце я зроблю, — порозв'ялюю клуні свої, і просторніші поставлю, і позбираю туди пашню свою всю та свій достаток. 19 І скажу я душі своїй: „Душе, маєш багато добра, на багато років складеного. Спочивай, їж та пий, і веселися!“ 20 Бог же до нього прорік: „Нерозумний, — нощі цієї ось душу твою зажадають від тебе, і кому позостанеться те, що ти був наготовив?“ 21 Так буває і з тим, хто збирає для себе, та не багатіє в Бога“. 22 І промовив Він учням Своім: „Через це кажу вам: Не журіться про життя, — щоб ви будете їсти, і ні про тіло, — у що ви зодягнетесь. 23 Бо більше від їжі життя, а тіло від одягу. 24 Погляньте на гайвороння, що не сіють, не жнуть, нема в них комори, ні клуні, — проте Бог їх годує. Скільки ж більше за птахів ви варті! 25 Хто ж із вас, коли журиться, додати зможе до зросту свого бодай ліктя одного? 26 Тож коли ви й найменшого не подолаете, то чого ж ви про інше клопочетесь? 27 Погляньте на ті он лілєї, як вони не прядуть, ані тчуть. Але говорю вам, що й сам Соломон у всій славі своїй не вдягався отак,

як одна з них! **28** І коли он траву, що сьогодні на полі, а взавтра до пєчі вкидається, Бог так зодягає, скільки ж краще зодягне Він вас, маловірні! **29** І не шукайте, щó будете їсти, чи щó будете пити, і не клопочіться. **30** Бо всього цьогó й люди світу оцьогó шукають, Отець же ваш знає, що тогó вам потрібно. **31** Шукайте отож Його Царства, а це вам додається! **32** Не лякайся, черідко малá, бо сподóбалоя Отцю вашому дати вам Царство. **33** Продавайте достатки свої та мїлостиню подавайте. Робіть калїтки собі не старїючи, — невічерпний скарб той у небі, куди не закрадається злódий, і міль де не тóчить. **34** Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше! **35** Нехай підперézані будуть вам стéгна, а світла ручні позасвічувані! **36** І будьте подібними до людей, що очікують пана свогó, коли вёрнеться він із весїлля, щоб, як прїйде й застукає, відчинити негайно йому́. **37** Блаженні раби ті, що пан, коли прїйде, то знайде, що пильнують вони! Поправді кажú вам: підперéжеться він і їх посадóвить, і, підійшовши, буде їм послугóвувати. **38** І коли прїйде о другій чи прїйде о третій сторóжі, та знайде так само, — блаженні вони! **39** Знайте ж це, що коли б знав госпóдар, о котрїй то годині підкράдеться злódий, то він пильнував би, і́ свого б дому не дав підкопати. **40** Тому будьте готові і ви, — бо прїйде Син Лю́дський тієї години, коли ви не дúмаєте!“ **41** Озався ж Петро: „Господи, чи до нас кажеш прїтчу оцю, чи до всіх?“ **42** А Господь відказав: „Хто ж тоді вірний і мудрий домоправїтель, що

пан настановить його над своїми челядниками, щоб давати харч визначену своєчасно? 43 Блаженний той раб, що пан його прийде та знайде, що робить він так! 44 Поправді кажіть вам, що над всім маєтком своїм він поставить його. 45 А коли раб той скаже у серці своїм: „Забариться пан мій прийти“, і зачне бити слуг та служниць, їсти та пити та напиватися, 46 то прийде раба того пан за дня, якого він не сподівається, і о годині, якої не знає, — і розітне його пополю, і визначить долю йому з невірними! 47 А раб той, що знав волю свого господаря, але не приготував, ані не вчинив згідно волі його, буде тяжко побитий. 48 Хто ж не знав, а вчинив каригідне, буде мало він битий. Тож від кожного, кому дано багато, багато від нього й жадатимуть. А кому багато повірено, від того ще більше жадатимуть. 49 Я прийшов огонь кинути на землю, — і як Я прагну, щоб він уже запалав! 50 Я ж маю христитися хрищенням, — і як Я мучуся, поки те сповниться! 51 Чи ви думаєте, що прийшов Я мир дати на землю? Ні, кажу вам, але поділ! 52 Віднині бо п'ятеро в домі одному поділені будуть: троє супроти двох, і двоє супроти трьох. 53 Стане батько на сина, а син проти батька, мати проти дочок, а дочка проти матері, свекруха навпроти невістки своєї, а невістка навпроти свекрухи!“ 54 Промовив же Він і до народу: „Як побачите хмару, що з заходу суне, то кажете зараз: Зближається дощ“, — і так і буває. 55 А коли віє вітер південний, то кажете: „Буде спекота“, — і буває. 56 Лицеміри, — лице неба й землі розпізнати

ви вмієте, чому ж не розпізнаєте часу цього? **57** Чого ж і самі по собі ви не судите, що справедливе? **58** Бо коли до уряду ти йдеш зо своїм супротивником, попилънуй з ним залагодити по дорозі, щоб тебе до судді не потяг він, а суддя щоб прислужникові не віддав тебе, а прислужник щоб не посадив до в'язниці тебе. **59** Поправді кажу тобі: Не вийдеш ізвідти, поки не віддаси й останнього шеляга!“

13 Того часу прийшли були дехто, та й розповіли Йому про галілеян, що їхню кров Пилат змішав був із їхніми жертвами. **2** Ісус же сказав їм у відповідь: „Чи ви думаєте, що оці галілеяни, що так постраждали, грішніші були від усіх галілеян? **3** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так! **4** Або ті вісімнадцять, що башта на них завалилась була в Сілоамі й побила їх, — чи думаєте, що ті винні були більш за всіх, що в Єрусалимі живуть? **5** Ні, кажу вам; та коли не покається, то загинете всі так!“ **6** І Він розповів оцю притчу: „Один чоловік у своїм винограднику мав посажене фігове дерево. І прийшов він шукати на ньому плоду, але не знайшов. **7** І сказав винареві: „Оце третій рік, відколи приходжу шукати плоду на цім фіговім дереві, але не знаходжу; зрубай його, — нащо й землю марнує воно?“ **8** А той йому в відповідь каже: „Позостав його, пане, і на цей рік, аж поки його обкопаю довкола, і обкладу його гноєм, — **9** чи року наступного плóду не вродить воно. Коли ж ні, то зрубаєш його“. **10** І навчав Він в одній з синагог у суботу. **11** І ось там була одна

жінка, що вісімнадцять років мала духа немочі, і була скорчена, і не могла ніяк випростатись. **12** А Ісус, як побачив її, то покликав до Себе. І сказав їй: „Жінко, — звільнена ти від недуги своєї“. **13** І Він руки на неї поклав, — і вона зараз випросталась, — і стала славити Бога! **14** Озався ж старший синагоги, обурений, що Ісус уздоровив у суботу, і сказав до народу: „Є шість день, коли працювати належить, — приходьте тоді та вздоровлюйтеся, а не дня суботнього“. **15** А Господь відповів і промовив до нього: „Лицеміре, — хіба ж не відв'язує кожен із вас у суботу свого вола чи осла від ясел, і не веде напоїти? **16** Чи ж цю дочку Авраамову, яку сатана був зв'язав вісімнадцять ось років, не належить звільнити її суботнього дня від цих пут?“ **17** А як Він говорив це, — засоромилися всі Його супротивники. І тішився весь народ всіма славними вчинками, які Він чинив! **18** Він же промовив: „До чого подібне Царство Боже, і до чого його прирівняю? **19** Подібне воно до гірчичного зёрна, що взяв чоловік і посіяв його в своїм саді. І воно виросло, і деревом стало, і „кублилось птаство небесне на віттях його“. **20** І знову сказав Він: „Із чим порівняю Я Боже Царство? **21** Подібне до різчини, що її бере жінка, і кладе на три мірки муки, аж поки все вкисне“. **22** І проходив містами та сёлами Він і навчав, до Єрусалиму простуючи. **23** І озався до Нього один: „Господи, — хіба буде мало спасених?“ А Він відказав їм: **24** „Силкуйтеся ввійти тисніми ворітьми, бо кажу вам, — багато-хто будуть намагáтися ввійти, — та

не зможуть! 25 Як устане Господар та двері замкне, ви зачне́те вистоювати ізнадвору, та стукати в двері й казати: „Господи, — відчини нам!“ А Він вам у відповідь скаже: „Не знаю Я вас, звідки ви!“ 26 Тоді станете ви говорити: „Ми їли й пили перед Тобою і на вулицях наших навчав Ти“. 27 А Він вам відкаже: „Говорю вам, — не знаю Я, звідки ви. „Відійдіть від Мене всі, хто чинить неправду!“ 28 Буде плач там і скрегіт зубів, як побачите ви Авраама, та Ісака та Якова, та пророків усіх в Царстві Божім, себе ж — вигнаних геть. 29 І прийдуть інші від сходу й заходу, і півночі й півдня, і при столі в Царстві Божім засядуть! 30 І ось, є останні, що стануть за перших, і є перші, що стануть останніми!“ 31 Тієї години підійшли дехто з фарисеїв, і сказали Йому: „Вийди собі, і піди звідси, — хоче бо Ірод убити Тебе“. 32 А Він відказав їм: „Ідіть і скажіть тому лісові: Ось дэмонів Я виганяю, і чиню вздорівлення, — сьогодні та вавтра, а третього дня закінчу. 33 Однак, Мені треба ходити сьогодні та вавтра, і часу найближчого, бо згинуті не може пророк поза Єрусалимом. 34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків та каменуєш посланих до тебе! Скільки раз Я хотів позбирати дітей твоїх, як та квочка збирає під крила курчаток своїх, — та ви не захотіли! 35 Ось „ваш дім зостається порожній для вас!“ Говорю бо Я вам: Ви мене не побачите, аж поки не настане, що скажете: „Благословенний, Хто йде в Господне Ім'я!“

14 І сталося, що Він у суботу ввійшов був до дому одного з фарисейських старшин, щоб хліба спожити, а вони назирáli за Ним. **2** І ото перед Ним був один чоловік, слабкий на вод'янку. **3** Ісус же озвався й сказав до закóнників та фарисеїв: „Чи вздоровляти в суботу годі́ться чи ні?“ **4** Вони ж мовчали. А Він, доторкнóвшись, уздоровив його та відпустив. **5** І сказав Він до них: „Коли осел або віл котро́гось із вас упаде́ до крини́ці, то хіба він не витягне зараз його дня суботнього?“ **6** І вони не могли відповісти на це. **7** А як Він спостері́г, як вони собі перші місця вибирали, то сказав до запро́шених притчу: **8** „Коли́ хто покличе тебе на весі́лля, не сідай на першому місці, щоб не трапився хто поважні́ший за тебе з поклі́каних, **9** і щоб той, хто покликав тебе та його, не прийшов і тобі не сказав: „Поступі́ся цьому́ місцем!“ І тоді ти із соромом станеш займати місце останнє. **10** Але як ти будеш запро́шений, то прихो́дь, і сідай на останньому́ місці, щоб той, хто покликав тебе, підійшов і сказав тобі: „Прі́ятелю, — сідай вище!“ Тоді́ буде честь тобі перед поклі́каними з тобою. **11** Хто́ бо підно́ситься — буде впоко́рений, а хто впокоря́ється — той піднесе́ться“. **12** А тому́, хто Його був покликав, сказав Він: „Коли ти справля́єш обід чи вечерю́, не клич дру́зів своїх, ні братів своїх, ані своїх ро́дичів, ні сусі́дів багатих, щоб так само й вони коли не запросили тебе, — і буде вза́ємна відплата тобі. **13** Але, як справля́єш гості́ну, клич убогих, калі́к, кривих та сліпих, **14** і бу́деш блаженний,

бо не мають вони чим віддати тобі, — віддасться ж тобі за воскресіння праведних!“ 15 Як почув це один із отих, що сиділи з Ним при столі, то до Нього сказав: „Блаженний, хто хліб споживатиме в Божому Царстві!“ 16 Він же промовив до нього: „Один чоловік спорядив був велику вечерю, і запросив багатьох. 17 І послав він свого раба часу вечері сказати запрошеним: „Ідіть, бо вже все наготовано“. 18 І зараз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: „Поле купив я, і маю потребу піти та оглянути його. Прошу тебе, — вибач мені!“ 19 А другий сказав: „Я купив собі п'ять пар волів, — і йду спробувати їх. Прошу тебе, — вибач мені!“ 20 І знов інший сказав: „Одружився ось я, і через те я не можу прийти“. 21 І вернувся той раб і панові своєму про все розповів. Розгнівався господар тоді, та й сказав до свого раба: „Піди швидко на вулиці та на завулки міські, і приведи сюди вбогих, і калік, і сліпих, і кривих“. 22 І згодом раб повідомив: „Пане, сталося так, як звелів ти, та місця є ще“. 23 І сказав пан рабові: „Піди на дороги й на загороди, та й сілуй прийти, щоб наповнився дім мій. 24 Кажу бо я вам, що жоден із запрошених мужів тих не покуштує моєї вечері. Бо багато покликаних, та вибраних мало!“ 25 Ішло ж з Ним багато людей. І, звернувшись, сказав Він до них: 26 „Коли хто приходить до Мене, і не зненавидить свого батька та матері, і дружини й дітей, і братів і сестер, а до того й своєї душі, — той не може бути учнем Моїм! 27 І хто свого хреста не несе, і не йде вслід за Мною, — той не може бути

учнем Моїм! **28** Хто бо з вас, коли башту поставити хоче, перше не сяде й видатків не вірахує, — чи має потрібне на виконання, **29** щоб, коли покладе він основу, але докінчити не зможе, усі, хто побачить, не стали б сміятися з нього, **30** говорячи: „Чоловік цей почав будувати, але докінчити не міг“. **31** Або який цар, ідучи на війну супроти царя іншого, перше не сяде порадитися, чи спроможен він із десятима тисячами стріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього? **32** Коли ж ні, то, як той ще даліко, шле посольство до нього та й просить про мир. **33** Так ото й кожен із вас, який не зречеться усього, що має, не може бути учнем Моїм. **34** Сіль — добра річ. Коли ж сіль несолоною стане, чим приправити її? **35** Ні на землю, ні на гній не потрібна вона, — її геть викидають. Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!“

15 Наближались до Нього всі митники й грішники, щоб послухати Його. **2** Фарисеї ж та книжники нарікали й казали: „Приймає Він грішників та з ними їсть“. **3** А Він їм розповів оцю притчу, говорячи: **4** „Котрий з вас чоловік, мавши сотню овець і загубивши одну з них, не покине в пустині тих дев'ятидесяти й дев'яти, та й не піде шукати загинулої, аж поки не знайде її? **5** А знайшовши, кладе на рамена свої та радіє. **6** І, прийшовши додому, скликає він друзів і сусідів, та й каже до них: „Радійте зо мною, бо знайшов я вівцю свою тую загублену“. **7** Говорю вам, що так само на небі радітимуть більш за

одного грішника, що кається, аніж за дев'ятдесятьох і дев'ятьох праведників, що не потребують покайння!...

8 Або яка жінка, що має десять драхм, коли згубить драхму одну, не засвічує світла, і не мете хати, і не шукає уважно, аж поки не знайде? **9** А знайшовши, кличе приятельок та сусідок та каже: „Радійте зо мною, бо знайшла я загублену драхму!“ **10** Так само, кажу вам, радість буває в Божих анголів за одного грішника, який кається“.

11 І Він оповів: „У чоловіка одного було два сини. **12** І молодший із них сказав батькові: „Дай мені, батьку, належну частину маєтку!“ І той поділив поміж ними маєток. **13** А по небагатьох днях зібрав син молодший усе, та й подався до далекого краю, і розтратив маєток свій там, живучи марнотратно. **14** А як він усе прожив, настав голод великий у тім краї, — і він став бідувати. **15** І пішов він тоді і пристав до одного з мешканців тієї землі, а той вислав його на поля свої пасти свиней. **16** І бажав він наповнити шлунка свого хоч стручками, що їли їх свині, та ніхто не давав їх йому. **17** Тоді він спам'ятався й сказав: „Скільки в батька мого наймитів мають хліба аж надмір, а я отут з голоду гину! **18** Устану, і підую я до батька свого, та й скажу йому: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе. **19** Недостойний я вже зватись сином твоїм; прийми ж мене, як одного з своїх наймитів“. **20** І, вставши, пішов він до батька свого. А коли він далеко ще був, його батько вгледів його, — і переповнився жалем: і побіг він, і кинувсь на шию йому, і зачав цілувати

його! **21** І озвався до нього той син: „Прогрішився я, отче, против неба та супроти тебе, і недостойний вже зватися сином твоїм“. **22** А батько рабам своїм каже: „Принесіть негайно одержу найкращу, і його зодягніть, і персня подайте на руку йому, а сандали на ноги. **23** Приведіть теля відгодоване та заколіть, — будемо їсти й радіти, **24** бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“ І почали веселитись вони. **25** А син старший його був на полі. І коли він ішов й наближався до дому, почув музики та танці. **26** І покликав одного з слуг, та й спитав: „Що це таке?“ **27** А той каже йому: „То вернувся твій брат, і твій батько звелів заколотися теля відгодоване, — бож здоровим його він прийняв“. **28** І розгнівався той, — і ввійти не хотів. Тоді вийшов батько його й став просити його. **29** А той відповів і до батька сказав: „Ото, стільки років служу я тобі, і ніколи наказу твого не порушив, — ти ж ніколи мені й козеняти не дав, щоб із приятелями своїми потішився я. **30** Коли ж син твій вернувся оцей, що проїв твій маєток із блудницями, — ти для нього звелів заколотися теля відгодоване“. **31** І сказав він йому: „Ти завжди зо мною, дитино, і все моє — то твоє! **32** Веселитись та тішитись треба було, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся!“

16 Оповів же Він й учням своїм: „Один чоловік був багатий, і мав управителя, що оскаржений був перед ним, ніби він переводить маєток його. **2** І він покликав його, і до нього сказав: „Що це чую про

тебе? Дай звіт про своє управітельство, бо більше не зможеш рядити“. 3 І управітель почав міркувати собі: „Що я маю робити, коли пан управітельство відійме від мене? Копати не можу, просити соромлюсь. 4 Знаю, що я зроблю, щоб мене прийняли до домів своїх, коли буду я скінений із управітельства“. 5 І закликав він нарізно кожного з боржників свого пана, та її питається першого: „Скільки винен ти панові моему?“ 6 А той відказав: „Сто кадок оливи“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою, швидко сідай та й пиши: п'ятдесят“. 7 А потім питається другого: „А ти скільки винен?“ І той відказав: „Сто кірців пшениці“. І сказав він йому: „Візьми ось розписку свою й напиши: вісімдесят“. 8 І пан похвалив управителя цього невірнього, що він мудро вчинив. Бо сини цього світу в своїм поколінні мудріші, аніж сини світла. (aīōn g165) 9 І Я вам кажу: „Набувайте друзів собі від багатства несправедного, щоб, коли проминеться воно, прийняли вас до вічних осель. (aīōnios g166) 10 Хто вірний в найменшому, — і в великому вірний; і хто несправедливий в найменшому, — і в великому несправедливий. 11 Отож, коли в несправедливім багатстві ви не були вірні, — хто вам правдиве довірять? 12 І коли ви в чужому не були вірні, — хто ваше вам дасть? 13 Жаден раб не може служити двом панам, — бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або буде триматись одного, а другого знехтує. Не можете Богові й мамоні служити!“ 14 Чули все це й фарисеї, що були срібллюбці, та

й стали сміятися з Нього. **15** Він же промовив до них: „Ви себе видаєте за праведних перед людми́, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидо́та. **16** Зако́н і Пророки були до Івана; відтоді Царство Боже благові́ститься, і кожен силку́ється втиснутись в ньо́го. **17** Легше небо й земля промині́ться, аніж одна риса з Зако́ну загине. **18** Кожен, хто дружи́ну свою відпускає, і бере собі іншу, той чинить перéлюб. І хто побереться з тією, яку хто відпустив, той чинить перéлюб. **19** Один чоловік був багатий, і зодягався в порфі́ру й віссóн, і щоденно розкішно бенкетува́в. **20** Був і вбогий один, на ім'я́ йому Ла́зар, що лежав у воріт його, стрúпами вкритий, **21** і бажав годувáтися крі́шками, що зо сто́лу багатого падали; пси ж приходили й рани лизали йому́. **22** Та ось сталось, що вбогий умер, — і на Авраамове ло́но відне́сли його анголі́. Умер же й багатий, — і його поховали. **23** І, те́рплячи муки в адú, звів він очі свої́, та й побачив здаля Авраама та Лазаря на лоні́ його. (Hadēs 986) **24** І він закричав та сказав: „Змилуйся, отче Аврааме, надо мною, і пошли мені́ Ла́заря, — нехай умочить у воду кінця свого пальця, і мого язика́ прохолóдить, бо я мучуся в по́лум'ї́ цім!“ **25** Авраам же промовив: „Згадай, сину, що ти вже прийняв за життя свого добре своє, а Лазар так само — лихе; тепер він тут ті́шиться, а ти мучишся. **26** А крім того всьогó, поміж нами та вами велика безо́дня поста́влена, так що ті, що хо́чуть, перехóдити не можуть ізвідси до вас, ані не переходять ізвідти до

нас“. 27 А він відказав: „Отож, отче, благаю тебе, щоб його ти послав у дім ба́тька мого, 28 бо п'ятьох братів маю, — хай він їм засві́дчить, щоб і вони не прийшли на це місце стражда́ння!“ 29 Авраам же сказав: „Вони мають Мойсея й Пророків, — нехай слухають їх!“ 30 А він відказав: „Ні ж бо, отче Аврааме, — але коли при́йде хто з мертвих до них, то покаються“. 31 Йому ж він відказав: „Як Мойсея й Пророків не слухають, то коли хто й із мертвих воскресне, — не йня́тимуть віри!“

17 І сказав Він до учнів Своїх: „Неможливо, щоб спокуси не мали прийти; але горе то́му, через кого приходять вони! 2 Краще б такому було́, коли б жорно́ млино́ве на шию йому́ почепити та й кинути в море, аніж щоб спокусив він одно́го з мали́х цих! 3 Уважайте на себе! Коли провини́ться твій брат, докори́ йому, а коли він покається, то вибач йому. 4 І хоча б сім раз денно він провинивсь проти тебе, і сім раз звернувся до тебе, говорячи: „Каюся“, — вибач йому́!“ 5 І сказали апосто́ли Господу: „Дода́й Ти нам віри!“ 6 А Господь відказав: „Коли б мали ви віру, хоч як зёрно́ гірчи́чне, і сказали шовко́виці цій: „Ви́рвися з коренем і посади́ся до моря“, — то й послухала б вас! 7 Хто ж із вас, мавши раба, що оре́ чи пасе, скаже йому, як він ве́рнеться з поля: „Нега́йно йди та сідай до столу“? 8 Але чи ж не скаже йому: „Приготуй що ве́черяти, і підпережись, і мені прислуго́вуй, аж поки я їстиму й питиму, а пото́му ти сам будеш їсти та пити“? 9 Чи ж він дякує

тому рабові, що наказане виконав? **10** Так і ви, коли зробите все вам наказане, то кажіть: „Ми — нікчемні раби, бо зробили лиш те, що повинні зробити були!“

11 І сталося, коли Він ішов до Єрусалиму, то проходив поміж Самарією та Галілеєю. **12** І, коли входив до одного села, перестріли Його десять мужів, слабих на проказу, що стали здалека. **13** І голос піднесли вони та й казали: „Ісусе, Наставнику, — змилуйсь над нами!“ **14** І, побачивши їх, Він промовив до них: „Підіть і покажіться священикам!“ І сталося, коли вони йшли, то очістились. **15** Один же з них, як побачив, що видужав, то вернувся, і почав гучним голосом славити Бога. **16** І припав він обличчям до ніг Його, складаючи дяку Йому. А то самарянїн був... **17** Ісус же промовив у відповідь: „Чи не десять очістилось, — а дев'ять же де? **18** Чому не вернулись вони хвалу Богові віддати, крім цього чужинця?“ **19** І сказав Він йому: „Підведися й іди: твоя віра спасла тебе!“ **20** А як фарисеї спитали Його, коли Царство Боже прийде, то Він їм відповів і сказав: „Царство Боже не прийде помітно, **21** і не скажуть: „Ось тут“, або: „Там“. Бо Боже Царство всередині вас!“ **22** І сказав Він до учнів: „Прийдуть дні, коли побажаєте бачити один з днів Сина Людського, — та не побачите. **23** І скажуть до вас: „Ось тут“, чи: „Ось там“, — не йдіть, і за ним не біжіть! **24** Бо як блискавка, блиснувши, світить із одного краю під небом до другого краю під небом, так буде Свого дня й Син Людський. **25** А перше належить багато страждати Йому, і відцурається рід

цей від Нього. **26** І, як було за днів Нобєвих, то буде так само й за днів Сина Людського: **27** їли, пили, женилися, заміж виходили, аж до того дня, коли „Ной увійшов до ковчєгу“; прийшов же потоп, — і всіх вигубив. **28** Так само, як було за днів Лóтових: їли, пили, купували, продавали, садили, будували; **29** того ж дня, як Лот вийшов із Содóму, — огонь із сіркою з неба линóв, і всіх погубив. **30** Так буде й того дня, як Син Людський з'явиться! **31** Хто буде того дня на домі, а речі його будуть у домі, нехай їх забрати не злázить. Хто ж на полі, так само нехай назад не вертáється, — **32** пам'ятайте про Лóтову дружину! **33** Хто дбáтиме зберегти свою душу, — той погубить її, а коли хто погубить, — той оживить її. **34** Кажу вам: удвох будуть ночі тієї на óдному ліжкові: один візьметься, а другий полишиться. **35** Дві молóтимуть рáзом, — одна візьметься, а друга полишиться. **36** Двоє будуть на полі, — один візьметься, а другий полишиться!“ **37** І казали вони Йому в відповідь: „Де, Господи?“ А Він відказав їм: „Де труп, там зберуться й орли“.

18 І Він розповів їм і притчу про те, що треба молитися зáвжди, і не занепадáти духом, **2** говорячи: „У місті якомусь суддя був один, що Бога не боявся, і людей не сорóмився. **3** У тому ж місті вдова перебувáла, що до нього ходила й казала: „Оборони мене від мого супротівника!“ **4** Але він довгий час не хотів. А згóдом сказав сам до сéбе: „Хоч і Бога я не боюся, і людей не сорóмлюся, **5** але через те, що

вдовиця оця докучає мені, то візьму́ в оборону її, щоб вона без кінця не ходила, і не докучала мені“.

6 І промовив Господь: „Чи чуєте, що́ говорить суддя цей неправедний? **7** А чи ж Бог в оборону не візьме обраних Своїх, що́ голосять до Нього день і ніч, хоч і ба́ряться Він щодо них? **8** Кажу вам, що Він їм незаба́ром подасть оборону! Та Син Лю́дський, як при́йде, чи Він на землі зна́йде віру?“

9 А для деяких, що́ були себе певні, що вони ніби праведні, і за ніщо́ мали інших, Він притчу оцю розповів. **10** „Два чоловіки до храму ввійшли помолитись, — один фарисей, а другий був митник. **11** Фарисей, ставши, так молився про себе: „Дякую, Боже, Тобі, що я не такий, як інші люди: зди́рщики, неправедні, перелю́бні, або як цей митник. **12** Я по́щу два ра́зи на тиждень, даю десятину з усьо́го, що тільки надба́ю!“

13 А митник здалека стояв, та й очей навіть звести до неба не смів, але бив себе в груди й казав: „Боже, будь милосі́вний до мене грішного!“

14 Говорю́ вам, що цей повернувся до дому свого більш виправданий, аніж той. Бо кожен, хто підно́ситься, — буде пони́жений, хто ж понижа́ється, — той піднесе́ться“.

15 До Нього ж прино́сили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. **16** А Ісус їх покликав та й каже: „Пустіте дітей, щоб до Мене прихо́дили, і не забороняйте їм, — бо таких Царство Боже. **17** Поправді кажу́ вам: Хто Божого Царства не при́йме, як дитя, той у нього не ввійде!“

18 І запитався Його один із нача́льників, говорячи: „Учителю Добрий, що́ робити

мені, щоб впадкувати вічне життя?“ (aiōnios g166) 19

Ісус же йому відказав: „Чого звеш Мене Добрим? Ніхто не є Добрий, — тільки Сам Бог! 20 Знаєш заповіді: „Не чини перелюбу, не вбивай, не краді, не свідкуй неправдиво, шануй свого батька та матір“. 21 А він відказав: „Усё це я виконав від юна́цтва свого!“ 22 Як почув це Ісус, то промовив до нього: Одно́го тобі ще бракує: Розпрóдай усе, що ти маєш, і вбогим роздай, — і матимеш скарб свій на небі. Вертайся тоді, та й іди вслід за Мною!“ 23 А він, коли почув це, то засумував, бо був вельми багатий. 24 Як побачив Ісус, що той засумував, то промовив: „Як тяжко багатим увійти в Царство Боже! 25 Бо верблюдів легше пройти через гóлчине вúшко, ніж багатому в Боже Царство ввійти“. 26 Ті ж, що чули, спитали: „Хто́ ж тоді може спасті́ся?“ 27 А Він відповів: „Неможливе лю́дям — можливе для Бога!“ 28 І промовив Петро: „От усе ми покинули, — та й пішли за Тобою слідо́м“. 29 А Ісус відказав їм: „Поправді кажу́ вам: Немає такого, щоб покинув свій дім, або дру́жину, чи братів, чи батьків, чи дітей ради Божого Царства, 30 і не одержав би значно більш цього́ ча́су, а в віці наступні́м — життя вічне“. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 І, взявши Дванадцятьо́х, промовив до них: „Оце в Єрусалим ми йдемо́, і все здійсні́ться, щó писали Пророки про Лю́дського Сина. 32 Бо Він ви́даний буде поганам, і буде осмі́яний, і покривджений, і опльо́ваний. 33 і, збичу́вавши, уб'ють Його, — але третього дня Він воскресне!“ 34 Та з цього́ нічо́го вони не збагну́ли, і ця річ перед ними закрыта

була, і сказаного вони не розуміли. **35** І сталося, як Він наближався був до Єрихону, один невидючий сидів при дорозі й просив. **36** А коли він прочув, що проходить народ, то спитався: „Що це таке?“ **37** А йому відказали, що проходить Ісус Назарянин. **38** І став він кричати й казати: „Ісусе, Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **39** А ті, що попереду йшли, сварились на нього, щоб він замовк, а він іще більше кричав: „Сину Давидів, — змилуйся надо мною!“ **40** І спинився Ісус, і привести його до Себе звелів. А коли той наблизивсь до Нього, то Він запитався його: **41** „Що ти хочеш, щоб зробив Я тобі?“ А той відповів: „Господи, — нехай стану видючим!“ **42** Ісус же до нього сказав: „Стань видючий! Твоя віра спасла тебе!“ **43** І зараз видючим той став, і пішов вслід за Ним, прославляючи Бога. А всі люди, бачивши це, віддали хвалу Богові.

19 І, ввійшовши Ісус, переходив через Єрихон. **2** І ось чоловік, що звався Закхей, — він був старший над митниками, і був багатий, — **3** бажав бачити Ісуса, хто Він, але з-за народу не міг, — бо малий був на зріст. **4** І, забігши вперед, він виліз на фігове дерево, щоб бачити Його, бо Він мав побіч нього проходити. **5** А коли на це місце Ісус підійшов, то поглянув угору до нього й промовив: „Закхей, — зійди зараз додому, бо сьогодні потрібно Мені бути в домі твоїм!“ **6** І той зараз додому ізліз, і прийняв Його з радістю. **7** А всі, як побачили це, почали нарікати, і казали: „Він до грішного мужа в гостину

зайшов!“ 8 Став же Закхей та й промовив до Господа:
„Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим,
а коли кого скривдив був чим, — верну вчетверо“.

9 Ісус же промовив до нього: „Сьогодні на дім цей
спасіння прийшло, бо й він син Авраамів. 10 Син
бо Людський прийшов, щоб знайти та спасти, що
загинуло!“ 11 Коли ж вони слухали це, розповів Він
іще одну притчу, бо Він був недалеко від Єрусалиму,
вони ж думали, що об'явиться Боже Царство тепер.

12 Отож Він сказав: „Один чоловік, роду славного,
відправлявся в далеку країну, щоб царство прийняти
й вернутись. 13 І покликав він десяткох своїх рабів,
дав їм десять мін, і сказав їм: „Торгуйте, аж поки
вернуся“. 14 Та його громадяни його ненавиділи, і
послали посланців услід за ним, кажучи: „Не хочемо,
щоб він був над нами царем“. 15 І сталось, коли він
вернувся, як царство прийняв, то звелів поскликати
рабів, яким срібло роздав, щоб довідатися, хто що
набув. 16 І перший прийшов і сказав: „Пане, міна
твоя принесла десять мін“. 17 І відказав він йому:
„Гаразд, рабе добрий! Ти в малому був вірний, —
володій десятьма містами“. 18 І другий прийшов і
сказав: „Пане, твоя міна п'ять мін принесла“. 19 Він
же сказав і тому: „Будь і ти над п'ятьма містами“. 20 І
ще інший прийшов і сказав: „Пане, ось міна твоя, що я
мав її сховану в хустці. 21 Я бо боявся тебе, — ти ж бо
людина жорстока: береш, чого не поклав, і жнеш, чого
не посіяв“. 22 І відказав той йому: „Устами твоїми,
злий рабе, суджу я тебе! Ти знав, що я — жорстока

людіна, беру́, чого не поклав, і жну, чого не посіяв. **23** Чому́ ж не віддав ти мініяльникам срібла мого, — і я, повернувшись, узяв би своє із прибу́тком?“ **24** І сказав він присутнім: „Візьміть міну від нього, та дайте тому́, хто десять мін має“. **25** І відказали йому: „Пане, — він десять мін має“. **26** Говорю́ бо я вам: „Кожному, хто має, то дасться йому, хто ж не має, — забереться від нього і те, що він має. **27** А тих ворогів моїх, які не хотіли, щоб царював я над ними, приведіте сюди, — і на оча́х моїх їх повбивайте“. **28** А як це оповів, Він далі пішов, простуючи в Єрусалим. **29** І ото, як наблизився до Вітфагі́ї й Віфа́нії, на горі, що Олівною зветься, Він двох учнів послав, **30** наказуючи: „Ідіть у село, яке перед вами; увійшовши до нього, зна́йдете прив'язане осля́, що на нього ніко́ли ніхто із людей не сідав. Відв'яжіть його, і приведіть. **31** Коли ж вас хто спитає: „Нащо відв'язуєте?“, відкажіть тому так: „Госпо́дь потребує його“. **32** Посланці́ ж відійшли, — і знайшли, як Він їм був сказав. **33** А коли осля стали відв'язувати, хазяї́ його їх запитали: „Нащо осля ви відв'язуєте?“ **34** Вони ж відказали: „Госпо́дь потребує його“. **35** І вони привелі до Ісуса його, і, поклавши одержу свою на осля, посадили Ісуса. **36** Коли ж Він їхав, вони прости́лали одержу свою по дорозі. **37** А як Він наближався вже до сходу з гори Оливної, то ввесь на́товп учнів, радіючи, почав гучним голосом Бога хвалити за всі чуда, що бачили, **38** кажучи: „Благослове́нний Цар, що йде у Господнє Ім'я! Мир на небеса́х, і слава на висоті!“ **39** А деякі фарисеї́ з

народу сказали до Нього: „Учителю, — заборони Своїм учням!“ **40** А Він їм промовив у відповідь: „Кажу вам, що коли ці замóвкнуть, то каміння кричатиме!“ **41** І коли Він наблізився, і місто побачив, то заплакав за ним, **42** і сказав: „О, якби й ти хоч цього дня пізнало, що потрібне для миру тобі! Та тепер від очей твоїх сховане це. **43** Бо прийдуть на тебе ті дні, і твої вороги тебе вáлом отóчать, і обля́жуть тебе, і стиснуть тебе звідусюди. **44** І зрівняють з землею тебе, і поб'ють твої діти в тобі, і не позоста́влять у тобі каменя на камені, бо не зрозуміло ти ча́су відвідин твоїх“. **45** А коли Він у храм увійшов, то почав виганяти продавців, **46** до них кажучи: „Написано: „Дім Мій — дім молитви“, а ви з нього зробили „печéру розбійників“. **47** І Він кожного дня у храмі навчав. А первосвященики й книжники й найважніші з наро́ду шукали, щоб Його погубити, **48** але не знахо́дили, що вчинити Йому, бо ввесь наро́д горнувся до Нього та слухав Його.

20 І сталось одного з тих днів, як навчав Він у храмі людей, та Добру Новіну звіщав, прийшли первосвященики й книжники з старшими, **2** та й до Нього промовили, кажучи: „Скажи нам, якою вла́дою Ти чиниш оце? Або хто Тобі вла́ду цю дав?“ **3** І промовив до них Він у відповідь: „Запитаю й Я вас одну річ, — і відповідайте Мені: **4** Іванове хрищення з неба бу́ло, чи від людей?“ **5** Вони ж міркували собі й говорили: „Коли скажемо: „З неба“, відкаже: „Чого ж ви йому не повірили?“ **6** А як скажемо: „Від людей“, то всі люди камінням поб'ють нас, бо були

перекóнані, що Іван — то пророк“. 7 І вони відповіли, що не знають, ізвідки. 8 А Ісус відказав їм: „То й Я не скаж́у вам, якою вла́дою Я це чиню́“. 9 І Він розповідати почав людям притчу оцю. „Один чоловік насадив виноградника, і віддав його винаря́м, та й відбув на час довший. 10 А певного ча́су послав він раба до своїх винарі́в, щоб дали йому частку з плоді́в виноградника. Та побили його винарі, і відіслали ні з чим. 11 І знову послав він до них раба іншого, а вони й того збили й знева́жили, — та й відіслали ні з чим. 12 І послав він ще третього, а вони й того зранили й вигнали. 13 Сказав тоді пан виноградника: „Що маю робити? Пошлю свого сина улю́бленого, — може його посорóмляться“. 14 Винарі́ ж, як його вгледіли, міркували собі та казали: „Це спадко́ємець; ходім, заморду́ймо його, щоб спа́дщина наша бу́ла“. 15 І вони його вивели за виноградника, та й убили... Що́ ж зробить їм пан виноградника? 16 Він прійде та й вигубить цих винарі́в, виноградника ж іншим віддасть“. Слухачі ж пові́лі: „Нехай цього не станеться!“ 17 А Він глянув на них та й сказав: „Що ж оце, що написане: „Камінь, що його будівничі відкинули, той нарі́жним став каменем! 18 Кожен, хто впаде́ на цей камінь — розі́б'ється, а на кого він сам упаде́, — то розчавить його́“. 19 А книжники й первосвященики руки на Нього хотіли накласти тієї години, але побоялись наро́ду. Бо вони розуміли, що про них Він цю притчу сказав. 20 І вони слідували за Ним, і підіслали підгля́дачів, які праведних із

себе вдавали, щоб зловити на слові Його, і Його видати урядові й владі намісника. **21** І вони запитали Його та сказали: „Учителю, знаємо ми, що Ти добре говориш і навчаєш, і не дивишся на обличчя, але наставляєш на Божу дорогу правдиво. **22** Чи годиться давати податок для кесаря, чи ні?“ **23** Знаючи ж їхню хитрість, сказав Він до них: „Чого ви Мене випробовуєте? **24** Покажіте динарія Мені. Чий образ і напис він має?“ Вони відказали: „Кесарів“. **25** А Він їм відказав: „Тож віддайте кесареве — кесареві, а Богові — Боже!“ **26** І не могли вони перед людьмі зловити на слові Його. І дивувались вони з Його відповіді, та й замовкли. **27** І підійшли дехто із саддукеїв, що твердять, ніби немає воскресіння, і запитали Його, **28** та сказали: „Учителю, Мойсей написав нам: „Як умре кому брат, який має дружину, а помре бездітний, — то нехай його брат візьме дружину, і відновить насіння для брата свого“. **29** Було ж сім братів. І перший, узявши дружину, бездітний умер. **30** І другий узяв був ту дружину, та й той вмер бездітний. **31** І третій узяв був її, так само й усі семеро, — і вони дітей не позоставили, та й повмирали. **32** А по всіх умерла й жінка. **33** А в воскресінні котрому із них вона дружиною буде? Бо семеро мали за дружину її“. **34** Ісус же промовив у відповідь їм: „Женяться й заміж виходять сини цього віку. (a10n g165) **35** А ті, що будуть достойні того віку й воскресіння з мертвих, — не будуть ні женитись, ні заміж виходити, (a10n g165) **36** ні вмерти вже не можуть, бо рівні вони анголам, і

вони сини Божі, синами воскресіння будучи. **37** А що мертві встають, то й Мойсей показав — при кущі, — коли він назвав Господа „Богом Авраамовим, і Богом Ісаковим, і Богом Якововим“. **38** Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі в Нього живуть.“ **39** Дехто ж із книжників відповіли та сказали: „Учителю, — Ти добре сказав!“ **40** І вже не насмілювалися питати Його ні про що. **41** І сказав Він до них: „Як то кажуть, що Христос син Давидів? **42** Таж Давид сам говорить у книзі Псалмів: „Промовив Господь Господеві моєму: сядь праворуч Мене, **43** поки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **44** Отже, Давид Його Господом зве, — як же Він йому син?“ **45** І, як увесь наро́д слухав, Він промовив до учнів Своїх: **46** „Стережіться книжників, що хочуть у довгих одежах ходити, і люблять привіти на ринках, і перші лавкі в синагогах, і перші місця на бенкетах, **47** що вдовіні хаті поїдають, і моляться довго напо́каз, — вони тяжче осудження приймуть!“

21 І поглянув Він угору, і побачив заможних, що кидали дари свої до скарбниці. **2** Побачив і вбогу вдовицю одну, що дві лепти туди вона вкинула. **3** І сказав Він: „Поправді кажу вам, що ця вбога вдовиця вкинула більше за всіх! **4** Бо всі клали від лишка свого в дар Богові, а вона поклала з убозтва свого весь прожиток, що мала“. **5** Коли ж дехто казав про храм, що прикрашений дорогоцінним камінням та дарами, тоді Він прорік: **6** „Надійдуть ті дні, коли з того, що бачите, не зостанеться й каменя на камені, який не

зруйнується“. 7 І запитали Його та сказали: „Учителю, коли ж оце станеться? І, яка буде ознака, коли має початися це?“ 8 Він же промовив: „Стережіться, щоб вас хто не звів. Бо багато-хто прийдуть в Ім'я Моє, кажучи: „Це Я“, і „Час наблизився“. Та за ними не йдїть! 9 І, як про війни та рózрухи почуєте ви, — не лякайтесь, бо перш „статись належить тому“. Але це не кінець ще“. 10 Тоді промовляв Він до них: „Повстане нарód на нарód, і царство на царство“. 11 І будуть землетруси великі та голод, та по́мір місцями, і страшні та великі ознаки на небі. 12 Але перед усім тим накладуть на вас руки свої, і переслідувати будуть, і видаватимуть вас у синагоги й в'язниці, і поведуть вас до царів та правителів — через Ім'я Моє. 13 Але це стане вам на свідóцтво. 14 Отож, покладіть у серця свої — наперед не гадáти, щó будете відповідати, 15 бо дам Я вам мову та мудрість, що не зможуть противитись чи суперéчити їй всі противники ваші. 16 І будуть вас видавати і батьки, і брати, і рідня, і дрúзи, а декому з вас заподіють і смерть. 17 І за Ім'я Моє будуть усі вас нена́видіти. 18 Але й волосина вам із голови не загине! 19 Терпеливістю вашою дúші свої ви здобúдете. 20 А коли ви побачите Єрусалим, військом отóчений, тоді знайте, що до нього наблізилося спустóшення. 21 Тоді ті, хто в Юдеї, нехай у гóри втікають; хто ж у серéдині міста, нехай вийдуть; хто ж в околицях, — хай не вертаються в нього! 22 Бо то будуть дні помсти, щоб віконалося все написане. 23 Горе ж вагітним та тим, хто годує грудьми, у ті

дні, бо буде велика нужда́ на землі та гнів над цим
лю́дом! **24** І поляжуть під гострим мечем, і заберуть
до неволі поміж усі наро́ди, і погани топтатимуть
Єрусалим, аж поки не скінчиться час тих поган. **25** І
будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, і тривога
людей на землі, і збенте́ження від шуму моря та
хвиль, **26** коли люди будуть мертвіти від стра́ху й
чекання́ того, що йде на весь світ, бо сили небесні
пору́шаться. **27** І побачать тоді „Сина Лю́дського, що
йтиме на хмарах “із си́лою й великою славою! **28** Коли
ж стане збуватися це, то віпростуйтесь, і підійміть
свої голови, — бо зближається ваше визво́лення!“ **29** І
розповів Він їм притчу: „Погляньте на фі́гове дерево,
і на всілякі дере́ва: **30** як вони вже розпу́куються, то,
бачивши це, самі знаєте, що близько вже літо. **31**
Так і ви, як побачите, що діється це, то знайте, що
Боже Царство вже близько! **32** Поправді кажу вам:
Не пере́йде цей рід, аж усе оце станеться. **33** Небо й
земля промину́ться, але не минуться слова́ Мої! **34**
Уважайте ж на себе, щоб ваші серця не обтяжувалися
ненаже́рством та п'янством, і життє́вими кло́потами,
і щоб день той на вас не прийшов несподівано, **35**
немов сітка; бо він при́йде на всіх, що живуть на
пове́рхні всієї землі. **36** Тож пильнуйте, і кожного
ча́су моліться, щоб змогли ви уні́кнути всього того,
що має відбу́тись, та стати перед Сином Лю́дським!“
37 За дня ж Він у храмі навчав, а на́ ніч виходив та
перебува́в на горі, що зветься Олівна. **38** А зра́нку

всі люди до Нього прихóдили в храм, щоб послухати Його.

22 Наближа́лося ж свято Опрісно́ків, що Па́схою зветься. **2** А первосвященики й книжники стали шукати, як би вбити Його, та боялись наро́ду. **3** Сатана ж увійшов у Юду, зва́ного Іскаріо́т, одно́го з Дванадцятьо́х. **4** І він пішов, і почав умовлятися з первосвящениками та начальниками, як він видасть Його. **5** Ті ж зраділи, і погодилися дати йому срібня́ків. **6** І він обіцяв, і шукав відповідного ча́су, щоб їм видати Його без наро́ду. **7** І настав день Опрісно́ків, коли пасху прино́сити в жертву належа́ло. **8** І послав Він Петра та Івана, говорячи: „Піди́ть, і приготуйте нам пасху, щоб її спожилі́ ми“. **9** А вони запитали Його: „Де Ти хочеш, щоб ми приготува́ли?“ **10** А Він їм відказав: „Ось, як бу́дете вхо́дити в місто, стріне вас чоловік, воду несучи у глекові, — іди́ть за ним аж до дому, куди він уві́йде. **11** І скажіть до господа́ря дому: Учитель питає тебе: „Де кімна́та, в якій споживу́ зо Своїми учнями пасху?“ **12** І він вам покаже велику го́рницю вистелену: там приготуйте“. **13** І вони відійшли, і знайшли, як Він їм говорив, — і зачали́ там готува́ти пасху. **14** А коли настав час, сів до сто́лу, і апо́столи з Ним. **15** І промовив до них: „Я ду́же бажав спожіти цю пасху із вами, перш ніж муки прийму́. **16** Бо кажу́ вам, що вже споживати не буду її, поки спóвниться в Божому Царстві вона“. **17** Узявши ж чашу, і вчинивши подяку, Він промовив: „Візьміть її, і поділіть між собою. **18** Кажу́ ж вам, що віднині не

питиму Я від оцього плѣду виноградного, доки Боже Царство не прійде“. **19** Узявши ж хлѣб і вчинивши подяку, поламав і дав їм, проказуючи: „Це тіло Моє, що за вас віддається. Це чиніть на спѣмин про Мене!“ **20** По вечѣрі так само ж і чашу, говорячи: „Оця чаша — Новій Заповіт у Моїй крові, що за вас проливається. **21** Та однак, — за столом ось зо Мною рука Мого зрадника. **22** Бо Син Людський іде, як призначено; але горе тому чоловікові, хто Його видає!“ **23** А вони почали між собою питати, котрій з них мав би це вчинити? **24** І сталось між ними й змагання, котрий з них уважатися має за більшого. **25** Він же промовив до них: „Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчінцями звуться. **26** Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник — як слуга, **27** Бо хто більший: чи той, хто сидить при столі, чи хто прислугує? Чи не той, хто сидить при столі? А Я серед вас, як слуга. **28** Ви ж оті, що перетривали зо Мною в спокусах Моїх, **29** і Я вам заповітую Царство, як Отець Мій Мені заповів, **30** щоб ви в Царстві Моїм споживали й пили за столом Моїм, і щоб ви на престолах засіли судити дванадцять племѣн Ізраїлевих“. **31** І промовив Господь: „Сімоне, Сімоне, — ось сатана жадав вас, щоб вас пересіяти, мов ту пшеницю. **32** Я ж молився за тебе, щоб не змѣнилась віра твоя; ти ж колись, як навѣрнешся, зміцни браттю свою!“ **33** А той відказав Йому: „Господи, я з Тобою готовий іти до в'язниці й на смерть!“ **34** Він же прорік: „Говорю тобі, Петре,

— півень не заспіває сьогодні, як ти тричі зречешся, що не знаєш Мене“... 35 І Він їм сказав: „Як Я вас посилав без калітки, і без торби, і без сандаль, — чи вам бракувало чого?“ Вони ж відказали: „Нічого“. 36 „А тепер — каже їм — хто має калитку, нехай візьме, теж і торбу; хто ж не має, нехай продасть одіж свою та й купить меча. 37 Говорю бо Я вам, що віконатися на Мені має й це ось написане: „До злочинців Його зараховано“. Бо те, що про Мене, виконується“. 38 І сказали вони: „Господи, ось тут два мечі“. А Він їм відказав: „Добить!“ 39 І Він вийшов, і пішов за звичаєм на гору Оливну. А за Ним пішли учні Його. 40 А прийшовши на місце, сказав їм: „Моліться, щоб не впасти в спокусу“. 41 А Він Сам, відійшовши від них, як докинути каменем, на коліна припав та й молився, 42 благаючи: „Отче, як волієш, — пронеси мимо Мене цю чашу! Та проте — не Моя, а Твоя нехай станеться воля!“ 43 І Ангол із неба з'явився до Нього, — і додавав Йому сили. 44 А як був у смертельній тривозі, ще пильніш Він молився. І піт Його став, немов каплі крові, що спливали на землю. 45 І, підвівшись з молитви, Він до учнів прийшов, і знайшов їх, що спали з журбі. 46 І промовив до них: „Чого ви спите? Уставайте й моліться, щоб не впасти в спокусу! 47 І, коли Він іще говорив, ось народ з'явився, і один із Дванадцятьох, що Юдою зветься, ішов перед ними. І він підійшов до Ісуса, щоб поцілувати Його. [Бо він знака їм дав був: кого я поцілую, то Він!“. 48 Ісус же промовив до нього: „Чи оце поцілунком ти, Юдо,

видаєш Сина Лю́дського?“ 49 А ті, що були́ з Ним, як побачили, що́ має статись, сказали Йому: „Господи, — чи мечём нам не вдарити?“ 50 І, один із них рубо́ну́в раба первосвященикового, — та й відтяв праве вухо йому́. 51 Та Ісус відізвався й сказав: „Лишіть, — уже до́сить!“ І, доторкнувшись до вуха його, у здоро́вив його. 52 А до первосвящеників і вла́ди сторожі храму та старших, що прийшли проти Нього, промовив Ісус: „Немов на розбі́йника вийшли з мечáми та кія́ми. 53 Як щоденно Я з вами у храмі бував, не підне́сли на Мене ви рук. Та це ваша година тепер, і влада те́мряви“. 54 А схопи́вши Його, повели́ й привели́ у дім первосвященика. Петро ж зда́лека йшов слі́дкомá. 55 Як розклали ж огонь серед дво́ру, і вкупі сиділи, сидів і Петро поміж ними. 56 А служни́ця одна його вгледі́ла, як сидів коло сві́тла, і, придивившись до нього, сказала: „І цей був із Ним!“ 57 І відрі́кся від Нього він, тве́рдячи: „Не знаю я, жінко, Його!“ 58 Незабáром же другий побачив його та й сказав: „І ти від отих“. А Петро відказав: „Ні, чолові́че!“ 59 І як ча́су минуло з годину, хтось інший твердив і ка́зав: „Поправді, — і цей був із Ним, бо він гали́леянин“. 60 А Петро відказав: „Чолові́че, — не відаю, про що́ ти говориш“... І зараз, як іще говорив він, півень за́співав. 61 І Госпо́дь обернувся й подививсь на Петра. А Петро згадав слово Госпо́днє, як сказав Він йому: „Перше, ніж за́співає півень, — відречешся ти тричі від Мене“. 62 І, вийшовши звідти, він гі́рко заплакав! 63 А люди, які ув'язни́ли Ісуса, зну́щалися з Нього та

били. **64** І, закривши Його, вони били Його по обличчі, і питали Його, приговорюючи: „Пророкуй, хто то вдарив Тебе?“ **65** І багато інших богозневѣг говорили на Нього вони... **66** А коли настав день, то зібралися старші наро́ду, первосвященики й книжники, і повелі́ Його в синедріо́н свій, **67** і казали: „Коли Ти Христос, скажи нам“. А Він їм відповів: „Коли Я вам скажу́, — не повірите ви. **68** А коли й поспитаю вас Я, — не дасте Мені відповіді. **69** Незабáром Син Лю́дський сидітиме по прави́ці сили Божої!“ **70** Тоді всі запитали: „То Ти Божий Син?“ А Він їм відповів: „Самі кажете ви, що то Я“. **71** А вони відказали: „Нащо потрібні ще свідки для нас? Бо ми чули самі з Його уст!“

23 І зняліся всі їхні збори, і повели до Пилата Його. **2** І зачали оскаржати Його й говорити: „Ми стверділи, що Цей ворохобить народ наш, і забороняє податок давати кесареві, та й говорить, що Він, — Христос Цар“. **3** І Пилат запитав Його, кажучи: „Чи Ти Цар Юдейський?“ А Він відказав йому в відповідь: „Сам ти кажеш“... **4** І Пилат сказав первосвященикам та до народу: „Я не знаходжу жодної провини в Цій Лю́діні“. **5** А вони намагались, говорячи: „Він бунтує наро́д, навчаючи в усій Юдеї, від Галілеї почавши аж посі“. **6** А Пилат, вчувши про Галілею, спитав: „Хіба Він галіле́янин?“ **7** І, дізнавшись, що Він із влади Ірода, відіслав Його Іродові, бо той в Єрусалимі також перебува́в тими днями. **8** Коли ж Ірод побачив Ісуса, то дуже зрадів, бо він від давнього ча́су бажав Його бачити, — багато за Нього чував, і сподівався

побачити чудо яке, що буває від Нього. **9** І багато питався Його, та нічого не відповідав Він йому. **10** І стояли тут первосвященики й книжники, та завзято Його оскаржували. **11** Тоді Ірод із військом своїм ізневажив Його й насміявся, зодягнувши Його в яснобілу одіж, і відіслав до Пилата Його. **12** І того дня стали Ірод із Пилатом за пріятелів між собою, бо давніш ворожнеча між ними була. **13** А Пилат скликав первосвящеників, і старшин, і нарód, **14** і промовив до них: „Привелі ви мені Чоловіка Цьогó, як тогó, що бунтує нарód. А ось я перед вами розвідав, — і не знаходжу в Людіні Оцій ані однієї провини такої, про що ви оскаржуєте. **15** Також Ірод, бо він відіслав Його нам. І ось нічого, що на смерть заслугóувало б, Він не вчинив. **16** Отже я покараю Його й відпущу“. **17** Бо повинен був їм відпустити одного на свято. **18** А нарód став кричати й казати: Візьми Цьогó, — відпусти ж нам Варáвву!“ **19** А той за повста́ння одне, яке сталося в місті, і за вбивство посаджений був до в'язниці. **20** І зно́ву сказав їм Пилат, хоча́чи відпустити Ісуса. **21** Та кричали вони й говорили: „Розіпни, розіпни Його!“ **22** Він же втретє промовив до них: „Яке ж зло вчинив Він? Я нічого, що на смерть заслугóувало б, на Нім не знайшов. Отже я покараю Його й відпущу“. **23** А вони сильним криком свого дома́галися, та вимагали розп'ясти Його. І взяв го́ру крик їхній та первосвящеників. **24** І Пилат присудив, щоб було́, як просили вони: **25** відпустив їм Варáвву, поса́дженого за повста́ння та вбивство

в в'язницю, за якого просили вони, а Ісуса віддав їхній волі... 26 І як Його повелі, то схопили якогось Сімона із Кірінéї, що з поля вертався, і поклали на нього хреста, щоб він ніс за Ісусом! 27 А за Ним ішов нáтовп великий людей і жінок, які плакали та голосили за Ним. 28 А Ісус обернувся до них та й промовив: „Дочки єрусалимські, не ридайте за Мною, — за собою ридайте й за дітьми своїми! 29 Бо ось дні настають, коли скажуть: „Блаженні неплідні, та утрóби, які не родили, і груди, що не годували“. 30 Тоді стануть казати горáм: „Поспадайте на нас“, а узгір'ям: „Покрийте нас!“ 31 Бо коли таке роблять зеленому дереву, то щó буде сухому?“ 32 І велі з Ним також двох злочинників інших, щоб убити. 33 А коли прибулі на те місце, що звуть „Черепóвище“, розп'ялі тут Його та злочинників, — однóго правóруч, а одного лівóруч. 34 Ісус же промовив: „Отче, відпусти їм, — бо не знають, що чинять вони!“ А як Його одіж ділили, то кидали жéреба. 35 А люди стояли й дивились... Насміхалися з ними й старшіни, говорячи: „Він інших спасав, — нехай Сам Себе візволить, коли Він Христос, Божий Обрáнець!“ 36 І воякі глузували з Нього: приступаючи, óцет Йому подавали, 37 і казали: „Коли Цар Ти Юдейський, — спаси Себе Сам!“ 38 Був же й напис над Ним письмом грецьким, латинським і гебрéйським написаний: „Це — Цар Юдейський“. 39 А один із розп'ятих злочинників став зневажати Його й говорити: „Чи Ти не Христос? То спаси Себе й нас!“ 40 Обізвався ж той другий, і докоряв йому, кажучи: „Чи

не боїшся ти Бога, коли й сам на те саме засуджений?

41 Але ми справедливо засуджені, і належну заплату за вчинки свої беремо́, — Цей же жодного зла не вчинив“. 42 І сказав до Ісуса: „Спогада́й мене, Господи, коли при́йдеш у Царство Своє!“ 43 І промовив до нього Ісус: „Попра́вді каж́у тобі: ти бу́деш зо Мною сьогодні в раю́!“ 44 Наближалася шоста година, — і те́мрява стала по ці́лій землі аж до години дев'ятої. 45 І сонце затьми́лось, і в храмі завіса роздерлась надво́є. 46 І, скрикнувши голосом гучним, промовив Ісус: „Отче, у руки Твої віддаю Свого духа!“ І це прорі́кши, Він духа відда́в. 47 Коли ж сотник побачив, що́ сталось, він Бога просла́вив, говорячи: „Ді́йсно праведний був Чоловік Цей!“ 48 І ввесь на́товп, який зійшовсь на видо́вище це, як побачив, що́ сталось, — бив у гру́ди себе та вертався. 49 Усі ж знайо́мі Його й ті жі́нкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, здалека стояли й дивились на це. 50 І ось муж, на ім'я́ йому Йо́сип, що був радником синедріону, лю́дина шановна і праведна, — 51 не пристав він до ради та чину їх, — із Аримате́ї, юдейського міста, що й сам сподівався Божого Царства, — 52 цей прийшов до Пилата, і тіла Ісусового став просити. 53 І Йо́сип, знявши Його, обгорнув у полотно, і покла́в Його в гробі́, що в скелі́ був ви́сичений, і що в ньому ніко́ли ніхто не лежав. 54 День той був Приготува́ння, і наставала субота. 55 А жі́нкі, що прийшли були з Ним із Галілеї, ішли слідо́м, і вони бачили гроб́а, і як покладене тіло Його.

56 Повернувшись, вони наготували пахощів і мира, а в суботу, за заповіддю, спочивали.

24 А дня першого в тижні прийшли вони рано вранці до гробу, несучи наготовані пахощі, **2** та й застали, що камінь від гробу відв'алений був. **3** А ввійшовши, вони не знайшли тіла Господа Ісуса. **4** І сталось, як безраді були вони в цім, ось два мужі в одежах блискучих з'явилися при них. **5** А коли налякались вони й посхиляли обличчя додолу, ті сказали до них: „Чого ви шукаєте Живого між мертвими? **6** Нема Його тут, бо воскрес! Пригадайте собі, як Він вам говорив, коли ще перебував в Галілеї. **7** Він казав: „Сину Людському треба бути віданому до рук грішних людей, і розп'ятому бути, і воскреснути третього дня“. **8** І згадали вони ті слова Його! **9** А вернувшись від гробу, про все те сповістили Одинадцятьох та всіх інших. **10** То були: Марія Магдаліна, і Іванна, і Марія, мати Якова, і інші з ними, — і вони розповіли апостолам це. **11** Та слова їхні здалися їм вигадкою, — і не повірено їм. **12** Петро ж устав та до гробу побіг, і, нахилившись, бачить — лежать самі тільки покривала. І вернувсь він до себе, і дивувався, що сталось. **13** І ото, двоє з них того ж дня йшли в село, на ім'я Еммаус, що від Єрусалиму лежало на стадій із шістдесят. **14** І розмовляли вони між собою про все те, що сталося. **15** І ото, як вони розмовляли, і розпитували один одного, підійшов Сам Ісус, — і пішов разом із ними. **16** Очі ж їхні були стрімані, щоб Його не пізнали. **17** І спитався Він їх: „Що за речі

такі, що про них між собою в дорозі міркуєте, і чого ви сумні?“ 18 І озвався один, йому ймєння Кле́опа, та й промовив до Нього: „Ти хіба тут у Єрусалимі єдиний захожий, що не знає, що́ сталося в нім цими днями?“ 19 І спитався Він їх: „Що таке?“ А вони розповіли Йому: „Про Ісуса Назаряні́на, що Пророк був, могутній у ділі й у слові перед Богом і всім наро́дом. 20 Як первосвященики й наша старші́на Його віддали́ на суд смертний, — і Його розп'яли́. 21 А ми сподівались були́, що Це Той, що має Ізраїля візволити. І до того, оце третій день вже сьогодні, як усе оте сталося. 22 А дехто з наших жінок, що рано були́ коло грóбу, нас здивували: 23 вони тіла Його не знайшли, та й вернулися й оповідали, що бачили й з'явлення анголі́в, які кажуть, що живий Він. 24 І пішли дехто з наших до грóбу, і знайшли так, як казали й жінкі; та Його не побачили“. 25 Тоді Він сказав їм: „О, безумні й запеклого серця, щоб повірити всьому, про що́ сповіщали Пророки! 26 Чи ж Христові не це перетєрпіти треба було, і ввійти в Свою славу?“ 27 І Він почав від Мойсея, і від Пророків усіх, і вияснѣв їм зо всього Писа́ння, що́ про Нього було́. 28 І наблизились вони до села, куди йшли. А Він удавав, ніби хоче йти далі. 29 А вони не пускали Його й намовляли: „Зостанься з нами, бо вже вечоріє, і кінчається день“. І Він увійшов, щоб із ними побути. 30 І ото, коли сів Він із ними до столу, то взяв хліб, поблагословив, і, ламаючи, їм подавав. 31 Тоді очі відкрилися їм, — і пізнали Його́. Але Він став для них

невидимий... 32 І говорили вони один одному: „Чи не палало нам серце обом, коли промовляв Він до нас по дорозі, і коли вияснював нам Писання?“ 33 І зараз устали вони, і повернулись до Єрусалиму, і знайшли там у зборі Одинадцятьох, і тих, що з ними були, 34 які розповідали, що Господь дійсно воскрес, і з'явився був Симонові. 35 А вони розповіли, що сталося було на дорозі, і як пізнали Його в ламанні хліба. 36 І, як вони говорили оце, Сам Ісус став між ними, і промовив до них: „Мир вам!“ 37 А вони налякалися та перестрашилися, і думали, що бачать духа. 38 Він же промовив до них: „Чого ви стривожилися? І пощо ті думки до сердець ваших входять? 39 Погляньте на руки Мої та на ноги Мої, — це ж Я Сам! Доторкніться до Мене й дізнайтесь, — бо не має дух тіла й костей, а Я, бачите, маю“. 40 І, промовивши це, показав Він їм руки та ноги. 41 І, як ще не йняли вони віри з радощів та дивувались, Він сказав їм: „Чи не маєте тут чогось їсти?“ 42 Вони ж подали Йому куска риби печеної та стільника медового. 43 І, взявши, Він їв перед ними. 44 І промовив до них: „Це слова, що казав Я до вас, коли був іще з вами: Потрібно, щоб виконалось усе, що про Мене в Законі Мойсеевім, та в Пророків, і в Псалмах написане“. 45 Тоді розум розкрив їм, щоб вони розуміли Писання. 46 І сказав Він до них: „Так написано є, і так потрібно було постраждати Христові, і воскреснути з мертвих дня третього, 47 і щоб у Ймення Його проповідувалось покайння, і прощення гріхів між народів усіх, від Єрусалиму

почавши. **48** А ви свідки того́. **49** І ось Я поси́лаю на вас обі́тницю Мого Отця; а ви позоста́ньтеся в місті, аж поки зодя́гнетесь силою з висоти́“. **50** І Він виві́в за місто їх аж до Віфа́нії; і, знявши руки Свої́, поблагословив їх. **51** І стало́сь, як Він благословля́в їх, то за́чав відступáти від них, і на небо возно́ситись. **52** А вони поклони́лись Йому́, і поверну́лись до Єрусалиму з вели́кою раді́стю. **53** І постійно вони перебува́ли в храмі́, переславля́ючи й хва́лячи Бога. Амінь.

Від Івана

1 На початку було Слово, а Слово в Бога бу́ло, і Бог було Слово. **2** Воно в Бога було на початку. **3** Усе через Нього повста́ло, і ніщо, що повста́ло, не повстало без Нього. **4** І життя було в Нім, а життя було Світлом людей. **5** А Світло у те́мряві світить, і те́мрява не обгорну́ла його. **6** Був один чоловік, що від Бога був по́сланий, — йому йме́ння Іван. **7** Він прийшов на свідо́цтво, щоб засві́дчити про Світло, щоб повірили всі через нього. **8** Він тим Світлом не був, але сві́дчити мав він про Світло. **9** Світлом правдивим був Той, Хто просві́чує кожну люди́ну, що прихо́дить на світ. **10** Воно в світі було, і світ через Нього повстав, але світ не пізнав Його. **11** До свого Воно прибу́ло, — та свої відцура́лись Його. **12** А всім, що Його прийняли́, їм вла́ду да́ло дітьми́ Божими стати, тим, що віря́ть у йме́ння Його, **13** що не з крові, ані з пожа́дливості тіла, ані з пожа́дливості мужа, але народились від Бога. **14** І Слово сталося тілом, і перебува́ло між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як О́днорóдженого від Отця. **15** Іван сві́дчить про Нього, і кликав, говорячи: „Це був Той, що про Нього ка́зав я: Той, Хто прийде за мною, існував передо мною, бо був перше, ніж я“. **16** А з Його повно́ті ми одержали всі, — а то благода́ть на благода́ть. **17** Зако́н бо через Мойсея був да́ний, а благода́ть та правда з'явилися через Ісуса Христа. **18** Ніхто Бога ніко́ли не бачив, — О́днорóджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був. **19** А це ось свідо́цтво Іванове, як юдеї́

послали були з Єрусалиму священників та Левитів, щоб спитали його: „Хто́ ти такий?“ 20 І він визнав, і не зрікся, а визнав: „Я — не Христос“. 21 І запитали його: „А хто ж? Чи Ілля?“ І відказує: „Ні!“ „Чи пророк?“ І дав відповідь: „Ні!“ 22 Сказали ж йому: „Хто́ ж ти такий, щоб дати відповідь тим, хто послав нас? Що́ ти кажеш про себе самого?“ 23 Відказав: „Я голос того, хто кличе: В пустині рівняйте дорогу Господню“, як Іса́я пророк заповів“. 24 Посланці ж із фарисеїв були. 25 І вони запитали його та сказали йому́: „Для чого ж ти христиш, коли ти не Христос, ні Ілля, ні пророк?“ 26 Відповів їм Іван, промовляючи: „Я водою хрищу́, а між вами стоїть, що Його ви не знаєте. 27 Він Той, Хто за мною йде, Хто до мене був, Кому розв'язати ремінця́ від узуття́ Його я негідний“. 28 Це в Віфа́нії діялося, на тім боці Йо́рдану, де христив був Іван. 29 Наступного дня Іван бачить Ісуса, що до нього йде, та й каже: „Оце А́гнець Божий, що на Се́бе гріх світу бере! 30 Це Той, що про Нього казав я: За мною йде Муж, що передо мною Він був, бо був перше, ніж я. 31 І не знав я Йо́го; та для того прийшов я, христивши водою, щоб Ізраїлеві Він з'явився“. 32 І свідчив Іван, промовляючи: „Бачив я Духа, що сходив, як голуб, із неба, та зоставався на Ньому. 33 І не знав я Його, але Той, Хто христити водою послав мене, мені оповів: „Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, — це Той, Хто христитиме Духом Святим“. 34 І я бачив, і засвідчив, що Він — Божий Син!“ 35 Наступного дня стояв зно́ву Іван та двоє з учнів його.

36 І, поглянувши на Ісуса, що проходив, він сказав: „Ото Агнець Божий!“ **37** І почули два учні, як він говорив, та й пішли за Ісусом. **38** А Ісус обернувся й побачив, що вони йшли за Ним, та й каже до них: „Чого ви шукаєте?“ А вони відказали Йому: „Равві — перекладене це визначає: „Учителю“, — де Ти живеш?“ **39** Він говорить до них: „Ходіть і побачте!“ Ті пішли та й побачили, де Він жив, і в Нього той день перебули. Було ж коло години десятої. **40** А один із тих двох, що чули від Івана та йшли вслід за Ним, був Андрій, брат Сімона Петра. **41** Він знайшов перше Сімона, брата свого, та й говорить до нього: „Знайшли ми Месію, що визначає: Христос“. **42** І привів він його до Ісуса. На нього ж споглянувши, промовив Ісус: „Ти — Сімон, син Йонин; будеш званий ти Кіфа, що визначає: камінь“. **43** Наступного дня захотів Він піти в Галілею. І знайшов Він Пилипа та й каже йому: „Іди за Мною!“ **44** А Пилип із Віфсаїди походив, із міста Андрія й Петра. **45** Пилип Натанаїла знаходив та й каже йому: „Ми знайшли Того, що про Нього писав був Мойсей у Законі й Пророки, — Ісуса, сина Йосипового, із Назарету“. **46** І сказав йому Натанаїл: „Та хіба ж може бути з Назарету що добре?“ Пилип йому каже: „Прийди та побач“. **47** Ісус, уgliedівши Натанаїла, що до Нього йде, говорить про нього: „Ото справді ізраїльтянин, що немає в нім підступу!“ **48** Говорить Йому Натанаїл: „Звідки знаєш мене?“ Ісус відповів і до нього сказав: „Я бачив тебе ще давніш, ніж Пилип тебе кликав, як під фіговим деревом був

ти“. 49 Відповів Йому Натанаїл: „Учителю, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлів!“ 50 Ісус відповів і до нього сказав: „Через те віриш ти, що сказав Я тобі, що під фіговим деревом бачив тебе? Більш від цього побачиш!“ 51 І Він каже йому: „Поправді, поправді каж́у вам: Відтепéр ви побачите небо відкрите та анголів Божих, що на Людського Сина підіймаються та спускаються“.

2 А третього дня весілля справляли в Кані Галілейській, і була там Ісусова мати. 2 На весілля запрошений був теж Ісус та учні Його. 3 Як забракло ж вина, то мати Ісусова каже до Нього: „Не мають вина!“ 4 Ісус же відказує їй: „Що тобі, жо́но, до Мене? Не прийшла ще година Моя!“ 5 А мати Його до слуг каже: „Зробіть усе те, що́ Він вам скаже!“ 6 Було тут шість камінних посúдин на воду, що стояли для очищення юдейського, що відер по дві чи по три вміщали. 7 Ісус каже до слуг: „Напóвніть водою посúдини“. І їх поналива́ли вщéрть. 8 І Він каже до них: „Тепер зачерпніть, і занесіть до весільного ста́рости“. І занесли. 9 Як весільний же ста́роста скуштува́в воду, що сталась вином, а він не знав, звідки воно, — знали ж слúги, що води наливали, — то староста кличе тоді молодóго 10 та й каже йому: „Кожна лю́дина подає перше добре вино, а як понापива́ються, тоді гірше; а ти добре вино аж на досі зберіг“. 11 Такий почáток чудам зробив Ісус у Кані Галілейській, — і виявив славу Свою. І ввірували в Нього учні Його. 12 Після цього відправивсь Він Сам, і

мати Його, і брати Його, і Його учні до Капернауму, і там перебули небагато днів. **13** А зближалася Пасха юдейська, і до Єрусалиму подався Ісус. **14** І знайшов Він, що продавали у храмі волів, і овець, і голубів, та сиділи мініальники. **15** І, зробивши бича з мотузків, Він вигнав із храму всіх, — вівці й воли, а мініальникам гроші розсіпав, і поперевертів їм столи. **16** І сказав продавцям голубів: „Заберіть оце звідси, і не робіть із дому Отця Мого дому торгового! **17** Тоді учні Його згадали, що написано: „Ревність до дому Твого з'їдає Мене!“ **18** І обізвалися юдеї й сказали Йому: „Яке нам знамено покажеш, що Ти можеш робити таке?“ **19** Ісус відповів і промовив до них: „Зруйнують цей храм, — і за три дні Я поставлю його!“ **20** Відказали ж юдеї: „Сорок шість літ будувався цей храм, а Ти за три дні поставиш його?“ **21** А Він говорив про храм тіла Свого. **22** Коли ж Він із мертвих воскрес, то учні Його згадали, що Він говорив це, і ввірували в Писання та в слово, що сказав був Ісус. **23** А як в Єрусалимі Він був у свято Пасхи, то багато-хто ввірували в Його Ім'ення, побачивши чуда Його, що чинив. **24** Але Сам Ісус їм не звірявся, бо Сам знав усіх, **25** і потреби не мав, щоб хто свідчив Йому про людину, — бо знав Сам, що в людині було.

3 Був один чоловік із фарисеїв Никодім на ім'я, начальник юдейський. **2** Він до Нього прийшов уночі, та й промовив Йому: „Учителю, знаємо ми, що прийшов Ти від Бога, як Учитель, — бо не може ніхто таких чуд учинити, які чиниш Ти, коли Бог із ним не

буде“. 3 Ісус відповів і до нього сказав: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не нарóдиться згорí, то не може побачити Божого Царства“. 4 Никодíм Йому каже: „Як може людіна родитися, будши старою? Хіба може вона ввійти до утрóби своїй матерí зно́ву й родитись?“ 5 Ісус відповів: „Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли хто не рóдиться з води й Духа, той не може ввійти в Царство Боже. 6 Що вродилося з тіла — є тіло, що ж уродилося з Духа — є Дух. 7 Не дивуйся томú, що сказав Я тобі: Вам необхідно родитись згорí. 8 Вітер віє, де хоче, і його голос ти чуєш, та не відаєш, звідкіля він приходить, і куди він іде. Так буває і з кожним, хто від Духа нарóджений“. 9 Відповів Никодíм і до Нього сказав: „Як це статися може?“ 10 Ісус відповів і до нього сказав: „Ти — учитель ізраїльський, — то чи ж цього не знаєш? 11 Поправді, поправді кажú Я тобі: Ми говоримо те, що ми знаємо, а свідчимо про те, щó ми бачили, але свідчення нашого ви не приймаєте. 12 Коли Я говорив вам про зéмне, та не вірите ви, то як же повірите ви, коли Я говоритиму вам про небесне? 13 І не схóдив на небо ніхто, тільки Той, Хто з неба зійшов, — Людський Син, що на небі. 14 І, як Мойсей підніс змíя в пустині, так мусить піднесений бути й Син Людський, 15 щоб кожен, хто вірує в Нього, мав вічне життя. (aiōnios g166) 16 Так бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Одрóдженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне. (aiōnios g166) 17 Бо Бог не послав Свого Сина на світ, щоб Він світ засудíв, але щоб через Нього світ

спасся. **18** Хто вірує в Нього, не буде засуджений; хто ж не вірує, — той вже засуджений, що не повірив в Ім'я Однородженого Сина Божого. **19** Суд же такий, що світло на світ прибуло, люди ж темряву більш полюбили, як світло, — лихі бо були їхні вчинки! **20** Бо кожен, хто робить лихе, ненавидить світло, і не приходить до світла, щоб не зганено вчинків його. **21** А хто робить за правдою, той до світла йде, щоб діла його виявились, бо зроблені в Бозі вони“. **22** По цьому прийшов Ісус та учні Його до країни Юдейської, і з ними Він там проживав та христив. **23** А Іван теж христив в Еноні поблизу Саліму, бо було там багато води; і приходили люди й христились, **24** бо Іван до в'язниці не був ще посаджений. **25** І зчинилось змагання Іванових учнів з юдеями — про очищення. **26** І прийшли до Івана вони та й сказали йому: „Учителю, Той, Хто був із тобою по той бік Йордану, про Якого ти свідчив, — ото христить і Він, і до Нього всі йдуть“. **27** Іван відповів і сказав: „Людина нічого приймати не може, як їй з неба не дасться. **28** Ви самі мені свідчите, що я говорив: я — не Христос, але посланий я перед Ним. **29** Хто має заручену, той молодий. А дружко молодого, що стоїть і його слухає, дуже тішиться з голосу молодого. Така радість моя оце здійснилась! **30** Він має рости, я ж — маліти. **31** Хто звérху приходить, — Той над усіма. Хто походить із землі, то той зёмний, і говорить по-зёмному. Хто приходить із неба, Той над усіма, **32** і що бачив і чув, те Він свідчить, — та свідóцтва Його не приймає

ніхто. **33** Хто ж прийняв свідоцтво Його, той ствердив тим, що Бог правдивий. **34** Бо Кого Бог послав, Той Божі слова промовляє, — бо Духа дає Бог без міри. **35** Отець любить Сина, і дав усе в Його руку. **36** Хто вірує в Сина, той має вічне життя; а хто в Сина не вірує, той життя не побачить — а гнів Божий на нім перебуває“. (aiōnios g166)

4 Як Господь же довідався, що почули фарисеї, що Ісус учнів більше збирає та хрестить, як Іван, **2** хоч Ісус не хрестив Сам, а учні Його, **3** Він покинув Юдею та знову пішов у Галілею. **4** І потрібно було Самарію Йому перехідити. **5** Отож, прибуває Він до самарійського міста, що зветься Сіхár, недалеко від поля, яке Яків був дав своєму синові Йóсипові. **6** Там же була Яковава криниця. І Ісус, дорогою змóрений, сів отак край криниці. Було коло години десть шостої. **7** Надхóдить ось жінка одна з Самарії набрати води. Ісус каже до неї: „Дай напиться Мені!“ **8** Бо учні Його відійшли були в місто, щоб купити поживи. **9** Тоді каже Йому самаря́нка: „Як же Ти, юде́янин будши, та просиш напиться від мене, самаря́нки?“ Бо юдеї не сходяться із самарянами. **10** Ісус відповів і промовив до неї: „Коли б знала ти Божий дар, і Хто Той, Хто говорить тобі: „Дай напиться Мені“, — ти б у Нього просила, і Він тобі дав би живої води“. **11** Каже жінка до Нього: „І черпака́ в Тебе, Пане, нема, а криниця глибока, — звідки ж маєш Ти воду живу? **12** Чи Ти більший за нашого отця Якова, що нам дав цю криницю, і він сам із неї пив, і сини його, і худоба

його?“ **13** Ісус відповів і сказав їй: „Кожен, хто воду
цю п'є, буде пра́гнути зно́ву. **14** А хто питиме воду,
що Я йому дам, пра́гнути не буде повік, бо вода, що Я
йому дам, стане в нім джерелом тієї води, що тече
в життя вічне“. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **15** Каже жінка
до Нього: „Дай мені, Пане, цієї води, щоб я пити не
хотіла, і сюди не приходила брати“. **16** Говорить до
неї Ісус: „Иди, поклич чоловіка свого та й вертайся
сюди“. **17** Жінка відповіла та й сказала: „Чоловіка не
маю“. Відказав їй Ісус: „Ти добре сказала: Чоловіка
не маю. **18** Бо п'ятьох чоловіків ти мала, а той, кого
маєш тепер, — не муж він тобі. Це ти правду сказала“. **19**
Каже жінка до Нього: „Бачу, Пане, що Пророк
Ти. **20** Отці наші вклоня́лися Богу на цій ось горі, а
ви твёрдите, що в Єрусалимі те місце, де потрібно
вклоня́тись“. **21** Ісус промовляє до неї: „Повір, жінко,
Мені, що надхóдить година, коли ні на горі цій, ані
в Єрусалимі вклоня́тись Отцеві не бў́дете ви. **22** Ви
вклоняєтесь тому, чого ви не знаєте, ми вклоняємось
тому, що знаємо, бо спасіння — від юдеїв. **23** Але
наступає година, і тепер вона є, коли богомільці
правдиві вклоня́тись бў́дуть Отцеві в дусі та в правді,
бо Отець Собі прагне таких богомільців. **24** Бог є Дух, і
ті, що Йому вклоняються, повинні в дусі та в правді
вклоня́тись“. **25** Відказує жінка Йому: „Я знаю, що
прийде Месія, що зветься Христóс, — як Він прийде,
то все розповість нам“. **26** Промовляє до неї Ісус: „Це
Я, що розмовляю з тобою“. **27** І тоді надійшли Його
учні, і дивувались, що з жінкою Він розмовляв. Проте

жоден із них не спитав: „Чого хочеш?“ або: „Про що з нею говориш?“ **28** Покинула жінка тоді водонóса свого, і побігла до міста, та й людям говорить: **29** „Ходіть но, побачте Того Чоловіка, що сказав мені все, щó я вчинила. Чи Він не Христос?“ **30** І вони повихóдили з міста, і до Нього прийшли. **31** Тим чáсом же учні просили Його та й казали: „Учителю, їж!“ **32** А Він їм відказав: „Я маю поживу на їдження, якої не знаєте ви“. **33** Питали тоді один óдного учні: „Хіба хто приніс Йому їсти?“ **34** Ісус каже до них: „Пожива Моя — чинити волю Того, Хто послав Мене, і справу Його довершіти. **35** Чи не кажете ви: „Ще чотири от місяці, — і настануть жнивá?“ А Я вам кажу: Підійміть свої очі, та гляньте на нівви, — як для жнив уже пополовіли вони! **36** А хто жне, той заплату бере, та збирає врожай в життя вічне, щоб хто сіє й хто жне — ráзом раділи. (aiōnios g166) **37** Бо про це поговірка правдива: „Хто інший сіє, а хто інший жне“. **38** Я вас жати послав, де ви не працюва́ли: працюва́ли інші, ви ж до їхньої праці ввійшли“. **39** З того ж міста багато-хто із самаря́н в Нього ввірували через слово жінки, що свідчила: „Він сказав мені все, що я вчинила бу́ла!“ **40** А коли самаря́ни до Нього прийшли, то благали Його, щоб у них позостався. І Він перебув там два дні. **41** Значно ж більш вони ввірували через слово Його. **42** А до жінки казали вони: „Не за слово твоє ми вже віруємо, — самі бо ми чули й пізна́ли, що справді Спасітель Він світу!“ **43** Як минуло ж два дні, Він ізвідти пішов в Галілею. **44** Сам бо свідчив Ісус,

що не має пошани пророк у вітчизні своїй. **45** А коли Він прийшов в Галілею, Його прийняли галілеяни, побачивши все, що вчинив Він в Єрусалимі на святі, бо ходили на свято й вони. **46** Тоді знову прийшов Ісус у Кану Галілейську, де перемінив був Він воду на вино. І був там один царедворець, що син його хворів у Капернаумі. **47** Він, почувши, що Ісус із Юдеї прибув в Галілею, до Нього прийшов і благав Його, щоб пішов і сина йому вздоровив, бо мав той умерти. **48** Ісус же промовив до нього: „Як знамен тих та чуд не побачите, — не віруєте!“ **49** Царедворець говорить до Нього: „Піди, Господи, поки не вмерла дитина моя!“ **50** Промовляє до нього Ісус: „Іди, — син твій живе!“ І повірив той слову, що до нього промовив Ісус, — і пішов. **51** А коли ще в дорозі він був, то раби його перестріли його й сповістили, говорячи: „Син твій живе“. **52** А він їх запитав про годину, о котрій стало легше йому. Вони ж відказали до нього: „Учора о сьомій годині гарячка покинула його“. **53** Зрозумів тоді батько, що була то година, о котрій до нього промовив Ісус: „Син твій живе“. І ввірував сам і весь його дім. **54** Це знов друге знамено Ісус учинив, як вернувся до Галілеї з Юдеї.

5 Після того юдейське Свято було, і до Єрусалиму Ісус відійшов. **2** А в Єрусалимі, біля брами Овечої, є купальня, Віфесда по-єврейському зветься, що мала п'ять г'анків. **3** У них лежало багато слабих, сліпих, кривих, сухих, що чекали, щоб воду порушено. **4** Бо ангол Господній часами спускався до купальні,

і порушував воду, і хто перший ула́зив, як воду пору́шено, той здоровим ставав, хоч би яку мав хворóбу. **5** А був там один чоловік, що тридцять і вісім рóків був недужим. **6** Як Ісус його вгледів, що лежить, та, відаючи, що багато він ча́су слабує, говорить до нього: „Хочеш бути здоровим?“ **7** Відповів йому хворий: „Пане, я не маю лю́дини, щоб вона, як порушено воду, до купальні всадила мене. А коли я прихóджу, то передо мною вже інший ула́зить“. **8** Говорить до нього Ісус: „Уставай, візьми ложе своє — та й ходи!“ **9** І зараз одужав оцей чоловік, і взяв ложе своє — та й ходив. Того ж дня субота бу́ла, **10** то́му то сказали юдеї вздорóвленому: „Є субота, і не годиться тобі брати ложа свого“. **11** А він відповів їм: „Хто мене вздорóвив, Той до мене сказав: Візьми ложе своє — та й ходи“. **12** А вони запитали його: „Хто Той Чоловік, що до тебе сказав: Візьми ложе своє — та й ходи?“ **13** Та не знав уздорóвлений, Хто то Він, бо Ісус ухиливсь від на́рóду, що був на тім місці. **14** Пі́сля того Ісус стрів у хра́мі його, та й промовив до нього: „Ось ві́дужав ти. Не гріши ж уже більше, щоб не стало́сь тобі чо́го гіршого!“ **15** Чоловік же пішов і юдеям звістив, що Той, Хто вздорóвив його, то Ісус. **16** І то́му зачали́ юдеї переслі́дувати Ісуса, що таке Він чинив у суботу. **17** А Ісус відповів їм: „Отець Мій працює аж досі, — працюю і Я“. **18** І то́му то юдеї ще більш намагалися вбити його, що не тільки суботу пору́шував Він, але й Бога Отцем Своїм звав, тим рóблячись Богові рівним. **19** Відповів же Ісус і сказав їм: „Поправді, поправді кажу́

вам: Син нічого робити не може Сам від Себе, тільки те, що Він бачить, що робить Отець; бо що робить Він, те так само й Син робить. **20** Бо Отець любить Сина, і показує все, що Сам робить, Йому. І покаже Йому діла більші від цих, щоб ви дивувались. **21** Бо як мертвих Отець воскрешає й оживлює, так і Син, кого хоче, оживлює. **22** Бо Отець і не судить нікого, а весь суд віддав Синові, **23** щоб усі шанували і Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, — не шанує Отця, що послав Його. **24** Поправді, поправді кажу вам: Хто слухає слова Мого, і вірує в Того, Хто послав Мене, — життя вічне той має, і на суд не приходить, але перейшов він від смерти в життя. **(aiōnios g166)** **25** Поправді, поправді кажу вам: Наступає година, і тепер уже є, коли голос Божого Сина почують померлі, а ті, що почують, оживуть. **26** Бо як має Отець життя Сам у Собі, так і Синові дав життя мати в Самому Собі. **27** І Він дав Йому силу чинити і суд, бо Він — Людський Син. **28** Не дивуйтесь цьому, бо надходить година, коли всі, хто в гробах, — Його голос почують, **29** і повиходять ті, що чинили добро, на воскресення життя, а котрі зло чинили, на воскресення Суду. **30** Я нічого не можу робити Сам від Себе. Як Я чую, суджу, і Мій суд справедливий, — не шукаю бо волі Своєї, але волі Отця, що послав Мене. **31** Коли свідчу про Себе Я Сам, то свідчення Моє неправдиве. **32** Є Інший, Хто свідчить про Мене, і Я знаю, що правдиве свідчення, яким свідчить про Мене. **33** Ви послали були до Івана, і він свідчив про правду. **34** Та Я не від

людини свідцтва приймаю, але це говорю, щоб були ви спасені. **35** Він світильником був, що горів і світив, та ви тільки хвилю хотіли потішитись світлом його. **36** Але Я маю свідчення більше за Іванове, бо ті справи, що Отець Мені дав, щоб Я виконав їх, ті справи, що Я їх чиню, самі свідчать про Мене, що Отець Мене послав! **37** Та й Отець, що послав Мене, Сам засвідчив про Мене; але ви ані голосу Його не чули ніколи, ані виду Його не бачили. **38** Навіть слова Його ви не маєте, щоб у вас перебувало, бо не вірите в Того, Кого Він послав. **39** Дослідіть но Писання, бо ви думаєте, що в них маєте вічне життя, — вони ж свідчать про Мене! (aiōnios g166) **40** Та до Мене прийти ви не хочете, щоб мати життя. **41** Від людей не приймаю Я слави, **42** але вас Я пізнав, що любови до Бога в собі ви не маєте. **43** Я прийшов у Ймення Свого Отця, та Мене не приймаєте ви. Коли ж прийде інший у ймення своє, того приймете ви. **44** Як ви можете вірувати, коли славу один від одного приймаєте, а слави тієї, що від Бога Єдиного, не прагнете ви? **45** Не думайте, що Я перед Отцем буду вас винуватити, — є, хто вас винуватити буде, — Мойсей, що на нього надіється ви! **46** Коли б ви Мойсеєві вірили, то й Мені б ви повірили, бо про Мене писав він. **47** Якщо писанням його ви не вірите, то як віри поймете словам Моїм?“

6 Після того Ісус перейшов на той бік Галілейського чи Тіверійського моря. **2** А за Ним ішла безліч народу, бо бачили чуда Його, що чинив над недужими. **3** Ісус же на гору зійшов, і сидів там зо Своїми учнями.

4 Наближала́ся ж Пасха, свято юдейське. 5 А Ісус, звівши очі Свої та побачивши, яка безліч наро́ду до Нього йде, говорить Пилипові: „Де ми купимо хліба, щоб вони поживі́лись?“ 6 Він же це говорив, його випробовуючи, бо знав Сам, що́ Він має робити. 7 Пилип Йому відпові́дь дав: „І за двісті дина́ріїв їм хліба не стане, щоб кожен із них бодай тро́хи дістав“. 8 Говорить до Нього Андрій, один з учнів Його, брат Сімона Петра: 9 „Є тут хлопчи́на один, що має п'ять я́чних хлібів та дві риби, але що́ то на безліч таку!“ 10 А Ісус відказав: „Скажіть лю́дям сідати!“ А була на тім місці велика трава. І засіло чолові́ка числом із п'ять тисяч. 11 А Ісус узяв хліби́, і, подяку вчинивши, роздав тим, хто сидів. Так само і з риб, скільки хотіли вони. 12 І, як наїлись вони, Він говорить до учнів Своїх: „Позбирайте куски позоста́лі, щоб ніщо не загинуло“. 13 І зібрали вони. І дванадцять повних кошів наклали кусків, що лишились їдця́м із п'яти я́чних хлібів. 14 А люди, що бачили чудо, яке Ісус учинив, гомоніли: „Це Той справді Пророк, що повинен прибути на сві́т!“ 15 Спостері́вши ж Ісус, що вони мають за́мір прийти та забрати Його, щоб настанові́ти царем, знов на го́ру пішов Сам один. 16 А як ве́чір настав, то зійшли Його учні над море. 17 І, ввійшовши до чо́вна, на дру́гий бік моря вони попливлі́, до Каперна́уму. І те́мрява вже наступила була́, а Ісус ще до них не прихо́див. 18 Від великого ж вітру, що віяв, хвилюва́лося море. 19 Як вони ж пропливлі́ стаді́й із двадцять п'ять або з тридцять, то Ісуса побачили, що йде Він по морю, і

до човна зближається, — і їх страх обгорну́в. **20** Він же каже до них: „Це Я, — не лякайтесь!“ **21** І хотіли вони взяти до човна Його; та човен зараз пристав до землі, до якої пливлі. **22** А наступного дня той наро́д, що на тім боці моря стояв, побачив, що там іншого човна, крім одного того́, що до нього ввійшли були учні Його, не було́, і що до човна не входив Ісус із Своїми учнями, але відпливли самі учні. **23** А тим ча́сом із Тівері́ди припливли човні́ інші близько до місця того, де вони їли хліб, як Господь учинив був подяку. **24** Отож, як побачили люди, що Ісуса та учнів Його там нема, то в човні́ посідали самі й прибулі́ до Капернауму, — і шукали Ісуса. **25** І, на тім боці моря знайшовши Його, сказали Йому: „Коли Ти прибув сюди, Учителю?“ **26** Відповів їм Ісус і сказав: „Поправді, поправці кажу́ вам: Мене не тому ви шукаєте, що бачили чуда, а що їли з хлібів і насітились. **27** Пильнуйте не про поживу, що гине, але про поживу, що зостається на вічне життя, яку дасть вам Син Лю́дський, бо запечатав Його Бог Отець“. (aiōnios g166) **28** Сказали ж до Нього вони: „Що́ ми маємо почати, щоб робіти діла Божі?“ **29** Ісус відповів і сказав їм: „Оце діло Боже, — щоб у Того ви вірували, Кого Він послав“. **30** А вони відказали Йому: „Яке ж зна́мено Ти чиниш, щоб побачили ми й понялі́ Тобі віри? Що Ти робиш?“ **31** Наші отці́ їли ма́нну в пустині, як написано: „Хліб із неба їм дав на поживу“. **32** А Ісус їм сказав: „Поправді, поправді кажу́ вам: Не Мойсей хліб із неба вам дав, — Мій Отець

дає вам хліб правдивий із неба. **33** Бо хліб Божий є Той, Хто сходить із неба й дає життя світові“. **34** А вони відказали до Нього: „Давай, Господи, хліба такого нам з́авжди!“ **35** Ісус же сказав їм: „Я — хліб життя. Хто до Мене прихóдить, — не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, — нікóли не пра́гнутиме. **36** Але Я вам сказав, що Мене хоч ви й бачили, та не віруєте. **37** Усе при́йде до Мене, що Отець дає Мені, а того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть. **38** Бо Я з неба зійшов не на те, щоб волю чинити Свою, але волю Того, Хто послав Мене. **39** Оце ж воля Того, Хто послав Мене, — щоб з усього, що дав Мені Він, Я нічого не стратив, але воскресів те останнього дня. **40** Оце ж воля Мого Отця, — щоб усякий, хто Сина бачить та вірує в Нього, мав вічне життя, — і того воскрешу́ Я останнього дня“. (aiōnios g166) **41** Тоді стали юдеї ремствувати на Нього, що сказав: „Я той хліб, що з неба зійшов“. **42** І казали вони: „Хіба Він не Ісус, син Йóсипів, що ми знаємо батька та матір Його? Як же Він каже: Я з неба зійшов?“ **43** А Ісус відповів і промовив до них: „Не ремствуйте ви між собою! **44** Ніхто бо не може до Мене прийти, як Отець, що послав Мене, не притягне його, — і того воскрешу́ Я останнього дня. **45** У Пророків написано: „І всі б́удуть від Бога навч́ені.“ Кожен, хто від Бога почув і навчився, приходить до Мене. **46** Це не значить, щоб хтось Отця бачив, — тільки Той Отця бачив, Хто походить від Бога. **47** Поправді, поправді кажу́ Вам: Хто вірує в Мене, — життя вічне той має. (aiōnios g166)

48 Я — хліб життя! 49 Отці ваші в пустині їли манну, — і померли. 50 То є хліб, Який сходить із неба, — щоб не вмер, хто Його споживає. 51 Я — хліб живий, що з неба зійшов: коли хто споживатиме хліб цей, той повік буде жити. А хліб, що дам Я, то є тіло Моє, яке Я за життя світу дам“. (aiōn g165) 52 Тоді між собою змагатися стали юдеї, говорячи: „Як же Він може дати нам тіла спожити?“ 53 І сказав їм Ісус: „Поправді, поправді кажу вам: Якщо ви споживати не будете тіла Сина Людського й пити не будете крові Його, то в собі ви не будете мати життя. 54 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той має вічне життя, — і того воскресі́ Я останнього дня. (aiōnios g166) 55 Бо тіло Моє — то правдиво пожива, Моя ж кров — то правдиво пиття. 56 Хто тіло Моє споживає та кров Мою п'є, той в Мені перебува́є, а Я в ньому. 57 Як Живий Отець послав Мене, і живу Я Отцем, так і той, хто Мене споживає, і він житиме Мною. 58 То є хліб, що з неба зійшов. Не як ваші отці їли ма́нну й померли, — хто цей хліб споживає, той жити буде повік!“ (aiōn g165) 59 Оце Він говорив, коли в Капернаумі навчав у синагозі. 60 А багато-хто з учнів Його, як почули оце, гомоніли: „Жорстока це мова! Хто́ слухати може її?“ 61 А Ісус, Сам у Собі знавши це, що учні Його на те рёмствують, промовив до них: „Чи оце вас споку́шує? 62 А що ж, як побачите Людського Сина, що сходить туди, де перше Він був? 63 То Дух, що оживлює, тіло ж не помагає нічого. Слова́, що їх Я говорив вам, то дух і життя. 64 Але є дехто з вас, хто не вірує“. Бо Ісус знав споча́тку,

хто ті, хто не вірує, і хто видасть Його. **65** І сказав Він: „Я томú й говорив вам, що до Мене прибути не може ніхто, як не буде йому від Отця да́не те “. **66** Із того ча́су відпали багато-хто з учнів Його, і не ходили вже з Ним. **67** І сказав Ісус Дванадцятьо́м: „Чи не хочете й ви відійти?“ **68** Відповів Йому Сі́мон Петро: „До ко́го ми підемо, Господи? Ти маєш слова́ життя вічного. (aĩōnios g166) **69** Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!“ **70** Відповів їм Ісус: „Чи не Дванадцятьо́х Я вас вибрав? Та один із вас дия́вол“. **71** Це сказав Він про Юду, сина Сімонового, Іскаріота. Бо цей мав Його видати, хоч він був один із Дванадцятьо́х.

7 Після цього Ісус ходив по Галілеї, не хотів бо ходіти по Юдеї, бо юдеї шукали наго́ди, щоб убити Його. **2** А надхо́дило свято юдейське — Ку́чки. **3** І сказали до Нього брати Його: „Піди звідси, і йди до Юдеї, щоб і учні Твої побачили вчинки Твої, що Ти робиш. **4** Тайкома́ бо не робить нічо́го ніхто, але сам прагне бути відо́мий. Коли Ти таке чиниш, то з'яви́ Себе світові“. **5** Бо не вірували в Нього навіть брати Його! **6** А Ісус промовляє до них: „Не настав ще Мій час, але за́вжди готовий час ваш. **7** Вас нена́видіти світ не може, а Мене він нена́видить, бо Я сві́дчу про нього, що діла́ його злі. **8** Ідіть на це свято, Я ж іще не підú на це свято, бо не ви́повнився ще Мій час“. **9** Це сказавши до них, Він зоставсь у Галілеї. **10** Коли ж вийшли на свято брати Його, тоді й Сам Він пішов, — не відкрито, але́ ніби по́тай. **11** А юдеї за свята шукали

Його та питали: „Де Він?“ **12** І поголósка велика про Нього в нарóді була. Одні говорили: „Він добрий“, а інші казали: „Ні, — Він зводить з дороги нарóд“. **13** Та відкрито про Нього ніхто не казав, — бо боялись юдеїв. **14** У половині вже свята Ісус у храм увійшов і навчав. **15** І дивувались юдеї й казали: „Як Він знає Писáння, не вчившись?“ **16** Відповів їм Ісус і сказав: „Наука Моя — не Моя, а Того, Хто послав Мене. **17** Коли хоче хто волю чинити Його, той довідається про науку, чи від Бога вона, чи від Себе Самого кажú Я. **18** Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав Його, Той правдивий, — і в Ньому неправедности нема. **19** Чи ж Закóна вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас Закóна того не виконує. Нáщо хочете вбити Мене?“ **20** Нарóд відповів: „Чи Ти дéмона маєш? Хто Тебе хоче вбити?“ **21** Ісус відповів і сказав їм: „Одне дiло зробив Я, — і всі ви дивуетесь. **22** Через це Мойсей дав обрiзання вам, — не томú, що воно від Мойсея, але від отцiв, — та ви й у суботу обрiзуєте чоловіка. **23** Коли ж чоловік у суботу приймає обрiзання, щоб Закóну Мойсеєвого не порушити, чого ж рéмствуєте ви на Мене, що Я всю людину в суботу вздорóвив? **24** Не судiть за обличчям, але суд справедливий чинiть!“ **25** Дехто ж з ерусали́млян казали: „Хiбá це не Той, що Його шукають убити? **26** Бо говорить відкрито ось Він, — і нічого не кажуть Йому. Чи то справді дiзналися старші, що Він дійсно Христос? **27** Та ми знаєм Цього, звiдки Він. Про Христа ж, коли прiйде,

ніхто знати не буде, звідки Він“. 28 І скликнув у храмі Ісус, навчаючи й кажучи: „І Мене знаєте ви, і знаєте, звідки Я. А Я не прийшов Сам від Себе; правдивий же Той, Хто послав Мене, що Його ви не знаєте. 29 Я знаю Його, — Я бо від Нього, і послав Мене Він!“ 30 Тож шукали вони, щоб схопити Його, та ніхто не наклав рук на Нього, — бо то ще не настала година Його. 31 А багато з народу в Нього ввірували та казали: „Коли прийде Христос, чи ж Він чуда чинитиме більші, як чинить Оцей?“ 32 Фарисеї прочули такі поголо́ски про Нього в народі. Тоді первосвященики та фарисеї послали свою́ службу, щоб схопити Його. 33 Ісус же сказав: „Ще недовго побуду Я з вами, та й до Того піду́, Хто послав Мене. 34 Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете“. 35 Тоді говорили юдеї між собою: „Куди це Він хоче йти, що не знайдемо Його? Чи не хоче йти до виселенців між греки, та й греків навчати? 36 Що за слово, яке Він сказав: „Ви будете шукати Мене, — і не знайдете; а туди, де Я є, ви прибути не можете?“ 37 А останнього великого дня свята Ісус стояв і кликав, говорячи: „Коли прагне хто з вас — нехай прийде до Мене та й п'є! 38 Хто вірує в Мене, як каже Писання, то ріки живої води потечуть із утроби його́“. 39 Це ж сказав Він про Духа, що мали прийняти Його, хто ввірував у Нього. Не було бо ще Духа на них, — не був бо Ісус ще просла́влений. 40 А багато з народу, почувши слова́ ті, казали: „Він справді пророк!“ 41 Інші казали: „Він Христос“. А ще інші казали: „Хіба прийде Христос із

Галілеї? **42** Чи ж не каже Писання, що Христос прийде з роду Давидового, і з села Вифлеєму, звідкіля був Давид?“ **43** Так повсталася незгода в народі з-за Нього. **44** А дєкотрі з них мали замір схопіти Його, — та ніхто не поклав рук на Нього. **45** І вернулася слўжба до первосвящеників та фарисеїв, а ті їх запитали: „Чому не привели ви Його?“ **46** Відказала та слўжба: „Чоловік ще ніко́ли так не промовляв, як Оцей Чоловік“. **47** А їм відповілі фарисеї: „Чи й вас із дороги не звédено? **48** Хіба́ хто з старших або з фарисеїв увірував у Нього? **49** Та прокля́тий народ, що не знає Закóну!“ **50** Говорить до них Никоді́м, що приходив до Ньóго вночі, і що був один із них: **51** „Хіба судить Закóн наш лю́дину, як перше її не вислухає, і не дізнається, щó вона робить?“ **52** Йому відповіли та сказали вони: „Чи й ти не з Галілеї? Досліди та побач, що не прийде Пророк із Галілеї“. **53** І до дому свогó пішов кожен.

8 Ісус же на гору Олівну пішов. **2** А над ранком прийшов знов у храм, — і всі люди збігались до Нього. А Він сів і навчав їх. **3** І ось книжники та фарисеї приводять до Нього в перéлюбі схóплену жінку, і посерéдині ставлять її, **4** та й говорять Йому: „Оцю жінку, Учителю, злóвлено на гарячому вчинку перéлюбу. **5** Мойсей же в Закóні звелів нам таких побивáти камінням. А Ти що говóриш?“ **6** Це ж казали вони, Його спокóшуючи, та щóб мати на Нього оскáрження. А Ісус, нахилившись додóлу, по землі писав пальцем. **7** А коли ті не переставали питати Його, Він підвівся й промовив до них: „Хто з вас без

гріха, — нехай перший на неї той каменем кине!“

8 І Він знов нахилився додолу, і писав по землі. **9** А вони, це почувши й сумлінням докорені, стали один по одному виходити, почавши з найстарших та аж до останніх. І зоставсь Сам Ісус і та жінка, що стояла всередині. **10** І підвівся Ісус, і нікого, крім жінки, не бачивши, промовив до неї: „Ді ж ті, жінко, що тебе оскаржали? Чи ніхто тебе не засудив?“ **11** А вона відказала: „Ніхто, Господи“. І сказав їй Ісус: „Не засуджую й Я тебе. Іди собі, але більш не гріши!“

12 І знову Ісус промовляв до них, кажучи: „Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя“. **13** Фарисеї ж Йому відказали: „Ти Сам свідчиш про Себе, — тим свідощтво Твоє неправдиве“. **14** Відповів і сказав їм Ісус: „Хоч і свідчу про Себе Я Сам, — та правдиве свідощтво Моє, бо Я знаю, звідкіля Я прийшов і куди Я йду. Ви ж не відаєте, відкіля Я прихóджу, і куди Я йду. **15** Ви за тілом судите, — Я не суджу нікого. **16** А коли Я суджу, то правдивий Мій суд, бо не Сам Я, а Я та Отець, що послав Він Мене! **17** Та й у вашім Закóні написано, що свідчення двох чоловіків правдиве. **18** Я Сам свідчу про Себе Самого, і свідчить про Мене Отець, що послав Він Мене“. **19** І сказали до Нього вони: „Де Отець Твій?“ Ісус відповів: „Не знаєте ви ні Мене, ні Мого Отця. Якби знали Мене, то й Отця Мого знали б“. **20** Ці слова Він казав при скарбниці, у храмі навчаючи. І ніхто не схопив Його, бо то ще не настала година Його. **21** І сказав Він їм знову: „Я відхóджу,

ви ж шукати Мене будете, і помрете в гріху своїм. Куди Я йду, туди ви прибути не можете“. 22 А юдеї казали: „Чи не вб'є Він Сам Себе, коли каже: Куди Я йду, туди ви прибути не можете?“ 23 І сказав Він до них: „Ви — від до́лу, Я — звисо́ка, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. 24 Тому́ Я сказав вам, що помре́те в своїх гріхах. Бо коли не ввіруєте, що то Я, то помре́те в своїх гріхах“. 25 А вони запитали Його: „Хто Ти такий?“ І Ісус відказав їм: „Той, Хто споча́тку, як і говорю́ Я до вас. 26 Я маю багато про вас говорити й судити; правдивий же Той, Хто послав Мене, і Я світові те говорю́, що від Нього почув“. 27 Але не зрозуміли вони, що то Він про Отця говорив їм. 28 Тож Ісус їм сказав: „Коли ви підіймете Лю́дського Сина, тоді зрозумієте, що то Я, і що Сам Я від Себе нічого не дію, але те говорю́, як Отець Мій Мене був навчив. 29 А Той, Хто послав Мене, перебува́є зо Мною; Отець не залишив Само́го Мене, бо Я за́вжди чиню́, що Йому до вподо́би“. 30 Коли Він говорив це, то багато-хто в Нього увірували. 31 Тож промовив Ісус до юдеї́в, що в Нього ввірували: „Як у слові Моїм позоста́нетесь, тоді справді Моїми у́чнями бу́дете, 32 і пізна́єте правду, — а правда вас вільними зробить!“ 33 Вони відказали Йому́: „Авраамів ми рід, і нічи́ми неві́льниками не бу́ли ми ніко́ли. То як же Ти кажеш: „Ви станете вільні?“ 34 Відповів їм Ісус: „Поправді, поправді кажу́ вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха́. 35 І не заста́ється раб у домі повік, але Син заста́ється повік. (aiōn g165) 36 Коли Син отже зробить

вас вільними, то справді ви будете вільні. **37** Знаю Я, що ви рід Авраамів, але хочете смерть заподіяти Мені, бо наука Моя не вміщається в вас. **38** Я те говорю, що Я бачив в Отця, та й ви робите те, що ви бачили в батька свого“. **39** Сказали вони Йому в відповідь: „Наш отець — Авраам“. Відказав їм Ісус: „Коли б ви Авраамові діти були, то чинили б діла Авраамові. **40** А тепер ось ви хочете вбити Мене, Чоловіка, що вам казав правду, яку чув Я від Бога. Цього Авраам не робив. **41** Ви робите діла батька свого“. Вони ж відказали Йому: „Не родилися ми від перелюбу, — одного ми маєм Отця — то Бога“. **42** А Ісус їм сказав: „Якби Бог був Отець ваш, — ви б любили Мене, бо від Бога Я вийшов і прийшов, — не від Себе ж Самого прийшов Я, а Мене Він послав. **43** Чому мови Моєї ви не розумієте? Бо не можете чути ви слова Мого. **44** Ваш батько — диявол, і пожадливісті батька свого ви виконувати хочете. Він був душогу́б споконвіку, і в правді не встояв, бо правди нема в нім. Як говорить неправду, то говорить зо свого, — бо він неправдомовець і батько неправді. **45** А Мені ви не вірите, бо Я правду кажú. **46** Хто з вас може Мені докоріти за гріх? Коли ж правду кажú, чом Мені ви не вірите? **47** Хто від Бога, той слухає Божі слова; через те ви не слухаєте, що ви не від Бога“. **48** Відізвались юдеї й сказали Йому: „Чи ж не добре ми кажемо, що Ти самарянїн і дэмона маєш?“ **49** Ісус відповів: „Не маю Я дэмона, та шаную Свого Отця, ви ж Мене зневажаєте. **50** Не шукаю ж Я власної слави, — є Такий, Хто шукає та судить. **51** Поправді,

поправді кажіть вам: Хто слово Моє берегти́ме, не побачить той смерті повік! (aĩōn g165) 52 І сказали до Нього юдеї: „Тепер ми дізнались, що де́мона маєш: умер Авраам і пророки, а Ти кажеш: Хто науку Мою берегти́ме, не скуштує той смерті повік. (aĩōn g165) 53 Чи ж Ти більший, аніж отець наш Авраам, що помер? Та повмирали й пророки. Ким Ти робиш Само́го Себе?“ 54 Ісус відповів: „Як Я сла́влю Самого Себе, то ніщо Моя слава. Мене прославляє Отець Мій, про Якого ви кажете, що Він Бог ваш. 55 І ви не пізнали Його, а Я знаю Його. А коли Я скажу́, що не знаю Його, — буду неправдомовець, подібний до вас. Та Я знаю Його, — і слово Його зберігаю. 56 Отець ваш Авраам прагнув із радістю, щоб побачити день Мій, — і він бачив, і тішився“. 57 А юдеї ж до Нього сказали: „Ти й п'ятидесяти́ ро́ків не маєш іще, — і Авраама Ти бачив?“ 58 Ісус їм відказав: „Поправді, поправді кажіть вам: Перш, ніж був Авраам, — Я є“. 59 І схопи́ли каміння вони, щоб кинути на Нього. Та схова́вся Ісус, і з храму пішов.

9 А коли Він прохóдив, побачив чоловіка, що сліпим був з наро́дження. 2 І спитали Його учні Його, говорячи: „Учителю, хто згрішив: чи він сам, чи батьки його, що сліпим він родився?“ 3 Ісус відповів: „Не згрішив ані він, ні батьки його, а щоб діла Божі з'явили́сь на ньому. 4 Ми мусимо виконувати діла Того, Хто послав Мене, аж поки є день. Надхóдить он ніч, коли жоден нічо́го не зможе виконувати. 5 Доки Я в світі, — Я Сві́тло для світу“. 6 Промовивши

це, Він сплюнув на землю, і з сліни грязіво зробив, і очі сліпому пома́зав грязівом, 7 і до нього промовив: „Піди, умийся в ставку́ Сіло́ам“ (визначає це „Пóсланий“). Тож пішов той і вмився, — і вернувся видю́щим. 8 А сусіди та ті, що бачили перше його, як був він сліпий, говорили: „Чи ж не той це, що сидів та просив?“ 9 Говорили одні, що це він, а інші казали: „Ні, — подібний до нього“. А він відказав: „Це я!“ 10 І питали його: „Як же очі відкрились тобі?“ 11 А той опові́дав: „Чоловік, що Його звуть Ісусом, грязіво зробив, і очі помазав мені, і до мене сказав: „Піди в Сіло́ам та й умийся“. Я ж пішов та й умився, — і став бачити“. 12 І сказали до нього: „Де Він?“ Відказує той: „Я не знаю“. 13 Ведуть тоді до фарисеїв того, що був перше незрячий. 14 А була то субота, як грязіво Ісус учинив і відкрив йому очі. 15 І знов запитали його й фарисеї, як видю́щим він став. А він розповів їм: „Грязіво поклав Він на очі мені, а я вмився, — та й бачу“. 16 Тоді деякі з фарисеїв казали: „Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не дёржить“. А інші казали: „Як же чу́да такі може грішна лю́дина чинити?“ І незгода між ними бу́ла. 17 Тому зно́ву говорять сліпому: „Що́ ти кажеш про Нього, коли очі відкрив Він тобі?“ А той відказав: „Він Пророк!“ 18 Юдеї протé йому не повірили, що незрячим він був і прозрів, аж поки не покликано батькі́в того прозрілого. 19 І запитали їх, кажучи: „Чи ваш оце син, про якого ви кажете, ніби родився сліпим? Як же він тепер бачить?“ 20 А батьки його

відповілі та сказали: „Ми знаємо, що цей — то наш син, і що він народився сліпим. **21** Але як тепер бачить, — не знаємо, або хто йому очі відкрив, — ми не відаємо. Поспитайте його, — він дорослий, хай сам скаже про себе“. **22** Таке говорили батьки його, бо боялись юдеїв: юдеї бо вже були змовились, — як хто за Христа Його визнає, щоб той був відлучений від синагоги. **23** Ось тому говорили батьки його: „Він дорослий, — його поспитайте“. **24** І покликали вдруге того чоловіка, що був сліпим, і сказали йому: „Віддай хвалу Богові. Ми знаємо, що грішний Отой Чоловік“. **25** Але він відповів: „Чи Він грішний — не знаю. Одне тільки знаю, що я був сліпим, а тепер бачу!“ **26** І спитали його: „Що тобі Він зробив? Як відкрив тобі очі?“ **27** Відповів він до них: „Я вже вам говорив, — та не слухали ви. Щό бажаєте зно́ву почути? Може й ви Його учнями хочете стати?“ **28** А вони його вилаяли та й сказали: „То ти Його учень, а ми учні Мойсеєві. **29** Ми знаємо, що Бог говорив до Мойсея, — звідки ж узявся Оцей, ми не відаємо“. **30** Відповів чоловік і сказав їм: „То́ ж воно й дивно, що не знаєте ви, звідки Він, — а Він мені очі відкрив! **31** Та ми знаємо, що грішників Бог не послухає; хто ж богобійний, і виконує волю Його, — того слухає Він. **32** Відвіку не чу́вано, щоб хто очі відкрив був сліпому з наро́дження. (aíōn g165) **33** Коли б не від Бога був Цей, Він нічого не міг би чинити“. **34** Вони відповілі та й сказали йому: „Ти весь у гріхах народився, — і чи тобі нас учити?“ І геть його вигнали. **35** Дізнався

Ісус, що вони того вигнали геть, і, знайшовши його, запитав: „Чи віруєш ти в Сина Божого?“ **36** Відповів той, говорячи: „Хто ж то, Пане, Такий, щоб я вірував у Нього?“ **37** Промовив до нього Ісус: „І ти бачив Його, і Той, Хто говорить з тобою — то Він!“ **38** А він відказав: „Я вірую, Господи!“ І вклонився Йому. **39** І промовив Ісус: „На суд Я прийшов у цей світ, щоб бачили темні, а видющі щоб стали незрячі“. **40** І почули це деякі з тих фарисеїв, що були з Ним, та й сказали Йому: „Чи ж і ми невидючі?“ **41** Відказав їм Ісус: „Якби ви невидючі були, то не мали б гріха; а тепер ви говорите: „Бачимо“, — то й ваш гріх застається при вас!

10 Поправді, поправді кажú вам: Хто не входить дверима в кошáру, але перелáзить деінде, — той злódий і розбійник. **2** А хто входить дверима, — той вівцям пастух. **3** Воротáр відчиняє йому, і його голосу слухають вівці; і свої вівці він кличе по ймéнню, і випровáджує їх. **4** А як вижене всі свої вівці, він іде перед ними, і вівці слéдóм за ним ідуть, бо знають голос його́. **5** За чужим же не пíдуть вони, а будуть утíкати від нього, — бо не знають вони чужого голосу“. **6** Оцю прítчу повів їм Ісус, але не зрозуміли вони́, про що їм говорив. **7** І зно́ву промовив Ісус: „Поправді, поправді кажú вам, що Я — двері вівцям. **8** Усі, скільки їх перше Мене прихóдило, — то злоді́й й розбійники, але вівці не слухали їх. **9** Я — двері: коли через Мене хто ввíйде, спасеться, і той ввíйде та вíйде, і пасóвисько зна́йде. **10** Злódий тільки на

те закрадається, щоб красти й убивати та нищити. Я прийшов, щоб ви мали життя, і подостатком щоб мали. **11** Я — Пастир Добрий! Пастир добрий кладé життя власне за вівці. **12** А наймит, і той, хто не вівчár, кому вівці не свої, коли бачить, що вовк наближається, то кídaє вівці й тікає, а вовк їх хапає й полóшить. **13** А нáймит утікає тому́, що він наймит, і не дбає про вівці. **14** Я — Пастир Добрий, і знаю Своїх, і Свої Мене знають. **15** Як Отець Мене знає, так і Я Отця знаю, і власне життя Я за вівці кладу́. **16** Також маю Я інших овець, які не з цієї кошáри, — Я повинен і їх припровáдити. І Мій голос почують вони, — і б́уде отáра одна й Один Пáстир! **17** Через те Отець любить Мене, що Я власне життя віддаю, щоб ізно́ву прийняти його. **18** Ніхто в Мене його не берé, але Я Сам від Себе кладу́ його. Маю влáду віддати його, і маю влáду прийняти його зно́ву, — Я цю заповідь взяв від Свого Отця“. **19** З-за цих слів між юдеями зно́ву незгода зня́лася. **20** І багато-хто з них говорили: „Він дéмона має, і несамовітий. Чого слухаєте ви Його?“ **21** Інші казали: „Ці слова́ не того, хто демона має. Хіба дéмон може очі сліпим відкривати?“ **22** Було тоді свято Відно́влення в Єрусалимі. Стояла зима. **23** А Ісус у храмі ходив, у Соломоновім гáнку. **24** Юдеї тоді обступили Його та й казали Йому: „Доки будеш тримати в непéвності нас? Якщо́ Ти Христос, — то відкрито скажи нам!“ **25** Відповів їм Ісус: „Я вам був сказав, — та не вірите ви. Ті діла, що чиню́ їх у Йме́ння Свого Отця, — вони свідчать про Мене. **26**

Та не вірите ви, — не з Моїх бо овець ви. **27** Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідком вони йдуть. **28** І Я життя вічне даю їм, і вони не загинуть повік, і ніхто їх не віхопить із Моєї руки. **(aiōn g165, aiōnios g166)** **29** Мій Отець, що дав їх Мені, Він більший за всіх, — і віхопити ніхто їх не може Отцеві з руки. **30** Я й Отець — Ми одне!“ **31** Знов каміння схопили юдеї, щоб укаменувати Його. **32** Відповів їм Ісус: „Від Отця показав Я вам добрих учинків багато, — за котрій же з тих учинків хочете Мене каменувати?“ **33** Юдеї Йому відказали: „Не за добрий учинок хочемо Тебе вкаменувати, а за богозневагу, — бо Ти, будши людиною, за Бога Себе видаєш“. **34** Відповів їм Ісус: „Хіба не написано в вашім Законі: „Я сказав: ви боги"? **35** Коли тих Він богами назвав, що до них слово Боже було, — а Писання не може порушене бути, **36** то Тому, що Отець освятив і послав Його в світ, закидаєте ви: „Зневажаєш Ти Бога“, через те, що сказав Я: „Я — Син Божий“? **37** Коли Я не чиню діл Свого Отця, то не вірте Мені. **38** А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я — ув Отці!“ **39** Тоді знову шукали вони, щоб схопити Його, але вийшов із рук їхніх Він. **40** І Він знову на той бік Йордану пішов, на те місце, де Іван найперше христив, та й там перебував. **41** І багато до Нього приходили та говорили, що хоч жадного чуда Іван не вчинив, але все, що про Нього Іван говорив, правдиве було. **42** І багато-хто ввірували в Нього там.

11 Був же хворий один, Лázар у Віфáнії, із села Марії й сестри її Марти. **2** А Марія, що брат її Лазар був хворий, була та, що помазала Господа миром, і волóссям своїм Йому нóги обтёрла. **3** Тоді сéстри послали до Нього, говорячи: „Ось нездúжає, Господи, той, що любиш його!“ **4** Як почув же Ісус, то промовив: „Не на смерть ця недуга, а на Божу славу, — щоб Син Божий прославився нею“. **5** А Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря. **6** А коли Він почув, що нездужає той, то зостався два дні на тім місці, де був. **7** Після ж того говорить до учнів: „Ходімо зно́ву в Юдею“. **8** Йому учні сказали: „Учителю, таж допі́ру юдеї хотіли камінням побити Тебе, а Ти знов туди підеш?“ **9** Ісус відповів: „Хіба дня не дванадцять годин? Як хто ходить за дня, не спіткне́ться, — цьогосвітне бо світло він бачить. **10** А хто ходить нічної́ пори, той спіткне́ться, — бо немає в нім світла“. **11** Оце Він сказав, а по то́му говорить до них: „Друг наш Лазар заснув, — та підú розбудити Його“. **12** А учні сказали Йому: „Як заснув, то він, Господи, відужає“. **13** Та про смерть його мовив Ісус, вони ж дúмали, що про сонний спочи́нок Він каже. **14** Тоді просто сказав їм Ісус: „Умер Лазар. **15** І Я тішусь за вас, що там Я не був, щоб повірили ви. Та ходімо до нього“. **16** Сказав же Хома, називаний Близню́к, до співучнів: „Ходімо й ми, щоб із Ним повмирати“. **17** Як прибув же Ісус, то знайшов, що чотири вже дні той у грóбі. **18** А Віфáнія поблизу Єрусалиму бу́ла, яких стадій з п'ятнадцять. **19** І багато з юдеїв до Марти й Марії

прийшли, щоб за брата розважити їх. 20 Тоді Марта, почувши, що надходить Ісус, побігла зустріти Його, Марія ж удома сиділа. 21 І Марта сказала Ісусові: „Коли б, Господи, був Ти отут, — то не вмер би мій брат. 22 Та й тепер, — знаю я, — що чого тільки в Бога попросиш, то дасть Тобі Бог!“ 23 Промовляє до неї Ісус: „Воскресне твій брат!“ 24 Відказує Марта Йому: „Знаю, що в воскресіння останнього дня він воскресне“. 25 Промовив до неї Ісус: „Я воскресіння й життя. Хто вірує в мене, — хоч і вмере, буде жити. 26 І кожен, хто живе та хто вірує в Мене, — повіки не вмере. Чи ти віруєш в це?“ (aiōn g165) 27 Вона каже Йому: „Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти на цей світ“. 28 І промовивши це, відійшла, та й поклікала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе!“ 29 А та, як зачула, квапливо встала й до Нього пішла. 30 А Ісус не ввійшов був іще до села, а знаходивсь на місці, де Марта зустріла Його. 31 Юдеї тоді, що були з нею в домі й її розважали, як побачили, що Марія квапливо встала й побігла, подаліся за нею, гадаючи, що до гробу пішла вона, — плакати там. 32 Як Марія ж прийшла туди, де був Ісус, і Його вгледіла, то припала до ніг Йому та й говорила до Нього: „Коли б, Господи, був Ти отут, то не вмер би мій брат!“ 33 А Ісус, як побачив, що плаче вона, і плачуть юдеї, що з нею прийшли, то в дусі розжалобився та й зворушився Сам, 34 і сказав: „Де його ви поклали?“ Говорять Йому: „Іди, Господи, та подивися!“ 35 І заплакав Ісус. 36 А юдеї

казали: „Дивись, як любив Він його!“ 37 А з них дехто сказали: „Чи не міг же зробити Отой, Хто очі сліпому відкрив, щоб і цей не помер?“ 38 Ісус же розжалобивсь знову в Собі, і до гробу прийшов. Була ж то печера, і камінь на ній налягав. 39 Промовляє Ісус: „Відваліть цього каменя!“ Сестра вмерлого Марта говорить до Нього: „Уже, Господи, чути, — бо чотири вже дні він у гробі“. 40 Ісус каже до неї: „Чи тобі не казав Я, що як будеш ти вірувати, — славу Божу побачиш?“ 41 І зняли тоді каменя. А Ісус ізвів очі до неба й промовив: „Отче, дяку принішу Тобі, що Мене Ти почув. 42 Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене“. 43 І, промовивши це, Він скричав гучним голосом: „Лазарю, — вийди сюди!“ 44 І вийшов померлий, по руках і ногах обв'язаний пасами, а обличчя у нього було перев'язане хусткою. Ісус каже до них: „Розв'яжіть його та й пустіть, щоб ходив“. 45 І багато з юдеїв, що посходилися до Марії, та бачили те, що Він учинив, у Нього ввірували. 46 А деякі з них пішли до фарисеїв, і їм розповіли, що Ісус учинив. 47 Тоді первосвященики та фарисеї скликали раду й казали: „Що маємо робити, бо Цей Чоловік пребагато чуд чинить? 48 Якщо так позоставимо Його, то всі в Нього ввірують, — і прийдуть римляни, та й візьмуть нам і край, і народ!“ 49 А один із них, Кайяфа, що був первосвящеником року того, промовив до них: „Ви нічого не знаєте, 50 і не поміркуєте, що краще для вас, щоб один чоловік прийняв смерть за людей,

аніж щоб увесь наро́д мав загинути!“ **51** А того не сказав сам від себе, але, первосвящеником будши в тім році, пророкував, що Ісус за наро́д мав умерти, **52** і не лише за наро́д, але й щоб сполучити в одне розпорóшених Божих дітей. **53** Отож, від того дня вони змóвилися, щоб убити Його. **54** І то́му не ходив більш Ісус між юдеями явно, але звідти вдавсь до околиць поближче пустині, до міста, що зветься Єфре́м, — і тут залишався з Своїми учнями. **55** Наближалася ж Пасха юдейська, і багато-хто з кра́ю вдались перед Пасхою в Єрусалим, щоб очістити себе. **56** І шукали Ісуса вони, а в храмі стоявши, гомоніли один до одного: „А як вам здається? Хіба Він не прійде на свято?“ **57** А первосвященики та фарисеї на́каза дали: як дізнається хто, де Він перебува́тиме, нехай донесе, — щоб схо́піти Його.

12 Ісус же за шість день до Пасхи прибув до Віфа́нії, де жив Лазар, що його воскресив Ісус із мертвих. **2** І для Нього ве́чєрю там спра́вили, а Марта прислугóвувала. Був же й Лазар одним із тих, що до столу з Ним сіли. **3** А Ма́рія взяла літру мира, — з найдоро́жчого на́рду паху́чого, і намасти́ла Ісусові но́ги, і волóссям своїм Йо́му но́ги обтерла. І пахо́щі мира наповнили дім! **4** І говорить один з Йо́го учнів, Юда Іскаріо́тський, що мав Йо́го видати: **5** „Чому мира о́цього за триста дина́рів не про́дано, та й не ро́здано вбогим?“ **6** А це він сказав не то́му, що про вбогих жу́рився, а то́му, що був зло́дій: він мав скриньку на гроші, — і крав те, що вкида́ли. **7** І промовив Ісус: „Позостав її ти,

— це вона на день по́хорону заховала Мені. **8** Бо вбогих ви маєте з́авжди з собою, а Мене не постійно ви маєте!“ **9** А натовп великий юдеїв довідався, що Він там, та й поприхо́дили не з-за Ісуса Само́го, але щоб побачити й Лазаря, що його воскресив Він із мертвих. **10** А первосвященики змо́вилися, щоб і Лазареві смерть заподіяти, **11** бо багато з юдеїв з-за нього відхо́дили, та в Ісуса ввірували. **12** А другого дня, коли безліч наро́ду, що зібрався на свято, прочула, що до Єрусалиму надходить Ісус, **13** то взяли вони пальмове віття, і вийшли назу́стріч Йому та й кричали: „Оса́нна! Благослове́нний, хто йде у Господне Ім'я! Цар Ізраїлів!“ **14** Ісус же, знайшовши осли, сів на нього, як написано: **15** „Не бійся, дóчко Сіонська! Ото Цар твій іде, сидячі на ослі молодому!“ **16** А учні Його спочатку́ того не зрозуміли були́, але, як прославивсь Ісус, то згадали тоді, що про Нього було так написано, і що цеє вчинили Йому́. **17** Тоді свідчив наро́д, який був із Ним, що Він викликав Лазаря з грóбу, і воскресив його з мертвих. **18** Через це й зустрів натовп Його, бо почув, що Він учинив таке чудо. **19** Фарисеї тоді між собою казали: „Ви бачите, що нічо́го не вдієте: ось пішов увесь світ услід за Ним!“ **20** А між тими, що в свято прийшли поклонитись, були й деякі ге́ллени. **21** І вони підійшли до Пилипа, що з Віфса́їди Галілейської, і просили його та казали: „Ми хочемо, пане, побачити Ісуса“. **22** Іде Пилип та Андрієві каже; іде Андрій і Пилип та Ісусові розповідають. **23** Ісус же їм відповідає, говорячи:

„Надійшла година, щоб Син Людський прославивсь.

24 Поправді, поправді кажі вам: коли зёрно пшеничне, як у землю впаде, не помре, то одне зостається; як умре ж, плід рясний принесе. 25 Хто кохає душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою на цім світі, — збереже її в вічне життя. (aiōnios g166)

26 Як хто служить Мені, хай іде той за Мною, і де Я, там буде й слуга Мій. Як хто служить Мені, того пошанує Отець. 27 Затривожена зараз душа Моя. І що Я повім? Заступи Мене, Отче, від цієї години! Та на те Я й прийшов на годину оцю... 28 Прослав, Отче, Ім'я Своє!“Залунав тоді голос із неба: „І прославив, — і знову прославлю!“ 29 А народ, що стояв і почув, говорив: „Загреміло!“ Інші казали: „Це ангол Йому говорив!“ 30 Ісус відповів і сказав: „Не для Мене цей голос лунав, а для вас. 31 Тепер суд цьому світові. Князь світу цього буде вигнаний звідси тепер. 32 І, як буду піднесений з землі, то до Себе Я всіх притягну“. 33 А Він це говорив, щоб зазначити, якою то смертю Він має померти. 34 А народ відповів Йому: „Ми чули з Закону, що Христос перебуває повік, то чого ж Ти говориш, що Людському Сину потрібно піднесеному бути? Хто такий Цей Син Людський?“ (aiōn g165) 35 І сказав їм Ісус: „Короткий ще час світло з вами. Ходіть, поки маєте світло, щоб вас темрява не обгорнула. А хто в темряві ходить, не знає, куди він іде. 36 Аж доки ви маєте світло, то віруйте в світло, щоб синами світла ви стали“. Промовивши це, Ісус відійшов, і сховався від них. 37 І хоч Він стільки чуд перед

ними вчинив був, та в Нього вони не ввірували, **38** щоб справділось слово пророка Ісаї, який провіщав: „Хто повірив тому, що ми, Господи, чули, а Господне рамено кому об'явилося?“ **39** Тому не могли вони вірити, що знову Ісая прорік: **40** „Засліпив їхні очі, і скам'янив їхнє серце, щоб очима не бачили, ані серцем щоб не зрозуміли, і не навернулись, щоб Я їх уздоровив!“ **41** Це Ісая сказав, коли бачив славу Його, і про Нього звіщав. **42** Протé багато-хто навіть із старших у Нього ввірували, та не признавались через фарисеїв, — щоб не вигнано їх із синагоги. **43** Бо любили вони славу людську більше, аніж славу Божу. **44** А Ісус підняв голос, та й промовляв: „Хто вірує в Мене, не в Мене він вірує, але в Того, Хто послав Мене. **45** А хто бачить Мене, той бачить Того, хто послав Мене. **46** Я, Світло, на світ прийшов, щоб кожен, хто вірує в Мене, у темряві не заставався. **47** Коли б же хто слів Моїх слухав та не вірував, Я того не суджу, бо Я не прийшов світ судити, але щоб спасти світ. **48** Хто цурається Мене, і Моїх слів не приймає, той має для себе суддю: те слово, що Я говорив, — останнього дня воно буде судити його! **49** Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, — то Він Мені заповідь дав, щó Я маю казати та щó говорити. **50** І відаю Я, що Його ота заповідь — то вічне життя. Тож щó Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав. (aīōnios g166)

13 Перед святом же Пасхи Ісус, знавши, що настала година Йому перейти до Отця з цього світу, полюбивши Своїх, що на світі були, до кінця полюбив

їх. **2** Під час же вечєрі, як диявол уже був укинув у серце синові Сїмона — Юді Іскаріотському, щоб він видав Його́, **3** то Ісус, знавши те, що Отець віддав все Йому в руки, і що від Бога прийшов Він, і до Бога відходить, **4** устає від вечєрі, і зди́має одежу, бере рушника́ й підперізується. **5** Потому налив Він води до вмивальниці, та й зачав обмивати ноги учням, і витирати рушником, що ним був підперезаний. **6** І підходить до Сїмона Петра, а той каже Йому: „Ти, Господи, мїтимеш нóги мені?“ **7** Ісус відказав і промовив йому: „Що́ Я роблю́, ти не знаєш тепер, але опісля́ зрозумієш“. **8** Говорить до Нього Петро: „Ти повік мені ніг не обмиєш!“ Ісус відповів йому: „Коли́ Я не вмию тебе, — ти не матимеш частки зо Мною“. **(aĩōn g165)** **9** До Нього проказує Сїмон Петро: „Господи, — не самі мої нóги, а й руки та гóлову!“ **10** Ісус каже йому: „Хто обмитий, тільки нóги обмити потребує, бо він чистий увесь. І ви чисті, — та не всі“. **11** Бо Він знав Свого зра́дника, тому то сказав: „Ви чисті не всі“. **12** Коли ж пообмивав їхні нóги, і одежу Свою Він надів, засів зно́ву за стіл і промовив до них: „Чи знаєте ви, що́ Я зробив вам? **13** Ви Мене називаєте: Учитель і Госпóдь, — і добре ви кажете, бо Я є. **14** А коли обмив ноги вам Я, Госпóдь і Вчитель, то повинні й ви один óдному ноги вмивати. **15** Бо то Я вам при́клада дав, щоб і ви те чинили, як Я вам учинив. **16** Поправді, поправді кажу́ вам: Раб не більший за пана свого́, послане́ць же не більший від того, хто вислав його́. **17** Коли знаєте це, то блаженні ви, якщо таке

чините! **18** Не про всіх вас кажú. Знаю Я, кого вибрав, але щоб збуло́ся Писа́ння: „Хто хліб споживає зо Мною, підняв той на Мене п'яту́ свою!“ **19** Уже тепер вам кажú, перше ніж те настане, щоб як станеться, ви ввірували, що то Я. **20** Поправді, поправді кажú вам: Хто приймає Мого посланця́, той приймає Мене; хто ж приймає Мене, той приймає Того, Хто послав Мене!“ **21** Промовивши це, затривожився духом Ісус, і освідчив, говорячи: „Поправді, поправді кажú вам, що один із вас видасть Мене!“ **22** І озиралися учні один на одного, непевними буди, про кого Він каже. **23** При столі, при Ісусовім лоні, був один з Його учнів, якого любив Ісус. **24** От цьому кивну́в Сімон Петро та й шепну́в: „Запитай, — хто б то був, що про нього Він каже?“ **25** І, пригорну́вшись до лоня Ісусового, той говорить до Нього: „Хто́ це, Господи?“ **26** Ісус же відказує: „Це той, кому, умочивши, подам Я куска́“. І, вмочивши куска́, подав синові Сімона, — Юді Іскаріотському! **27** За тим же куско́м тоді в нього ввійшов сатана́. А Ісус йому каже: „Що́ ти робиш — роби швидше“. **28** Але жоден із тих, хто був при столі, того не зрозумів, до чо́го сказав Він йому. **29** А тому́, що тримав Юда скриньку на гроші, то деякі думали, ніби каже до нього Ісус: „Купи, що потрібно на свято для нас“, або щоб убогим подав що. **30** А той, узявши кусок хліба, зараз вийшов. Була ж ніч. **31** Тоді, як він вийшов, промовляє Ісус: „Тепер ось просла́вивсь Син Лю́дський, і в Ньому просла́вився Бог. **32** Коли в Ньому прославився Бог, то і Його Бог

просла́вить у Собі, і зараз прославить Його! **33** Мої дітоньки, не довго вже бути Мені з вами! Ви шукати Мене будете, але — як сказав Я юдеям: „Куди Я йду, туди ви прийти не можете“, — те й вам говорю Я тепер. **34** Нову́ заповідь Я вам даю: Любіть один óдного! Як Я вас полюбив, так любіть один óдного й ви! **35** По то́му пізнають усі, що ви учні Мої, як б́удете мати любов між собою“. **36** А Симон Петро Йому каже: „Куди, Господи, ідеш Ти?“ Ісус відповів: „Куди Я йду, туди ти́ тепер іти за Мною не можеш, але по́тім ти підеш за Мною“. **37** Говорить до Нього Петро: „Чому, Господи, іти за Тобою тепер я не мо́жу? За Те́бе я душу свою́ покладу́!“ **38** Ісус відповідає: За Ме́не покладеш ти душу свою́? Поправді, поправді кажу́ Я тобі: Півень не заспіває, як ти тричі зречешся Мене́.

14 Неха́й серце вам не тривожиться! Віруйте в Бога, і в Мене віруйте! **2** Багато осе́ль у домі Мого Отця; а коли б то не так, то сказав би Я вам, що йду приготува́ти місце для вас? **3** А коли́ відійду́ й приготу́ю вам місце, Я зно́ву прийду́ й заберу́ вас до Себе, щоб де Я — були й ви. **4** А куди Я йду — дорогу ви знаєте“. **5** Говорить до Нього Хомá: „Ми не знаємо, Господи, куди йдеш; як же можемо знати дорогу?“ **6** Промовляє до нього Ісус: „Я — дорога, і правда, і життя. До Отця не приходить ніхто, якщо не через Мене. **7** Коли б то були ви пізна́ли Мене, ви пізнали були б і Мого Отця. Відтепе́р Його знаєте ви, і Його бачили“. **8** Говорить до Нього Пилип: „Господи, покажи нам Отця, — і ви́стачить

нам“! **9** Промовляє до нього Ісус: „Стільки часу Я з вами, ти ж не знаєш, Пилипе, Мене? Хто бачив Мене, той бачив Отця, то як же ти кажеш: „Покажи нам Отця?“ **10** Чи не віруєш ти, що Я — в Отці, а Отець — у Мені? Слова, що Я вам говорю, говорю не від Сéбе, а Отець, що в Мені перебуває, Той чинить діла ті. **11** Повірте Мені, що Я — в Отці, а Отець — у Мені! Коли ж ні, то повірте за вчинки самі. **12** Поправді, поправді кажу вам: Хто вірує в Мене, той учинить діла, які чиню Я, і ще більші від них він учинить, бо Я йду до Отця. **13** І коли що просити ви будете в Імénня Моє, те вчиню, щоб у Сині прославивсь Отець. **14** Коли будете в Мене просити чого в Моє Імénня, то вчиню. **15** Якщо Ви Мене любите, — Мої заповіді зберігайте! **16** І вблагаю Отця Я, — і Втішителя іншого дасть вам, щоб із вами повік перебува́в, — (aĩōn g165) **17** Духа правди, що Його світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його. Його знаєте ви, бо при вас перебува́є, і в вас буде Він. **18** Я не кину вас сіротами, — Я прибуду до вас! **19** Ще недовго, і вже світ Мене не побачить, але ви Мене бачити будете, бо живу Я — і ви жити будете! **20** Того дня пізна́єте ви, що в Своїм Я Отці, а ви в Мені, і Я в вас. **21** Хто заповіді Мої має та їх зберігає, той любить Мене. А хто любить Мене, то полюбить його Мій Отець, і Я полюблю́ Його, і об'явлюсь йому Сам“. **22** Запитує Юда, не Іскаріотський, Його: „Що то, Господи, що Ти нам об'явитися маєш, а не світові?“ **23** Ісус відповів і до нього сказав: „Як хто любить Мене, той слово Моє берегти́ме, і Отець Мій полюбить його,

і Ми прийдемо до нього, і оселю закладемо в нього.
24 Хто не любить Мене, той не береже Моїх слів. А слово, що чуєте ви, не Моє, а Отця, що послав Мене. **25** Говорив це Я вам, будши з вами. **26** Утішитель же, Дух Святий, що Його Отець пошле в Ім'я Моє, Той навчить вас усього, і пригадає вам усе, що Я вам говорив. **27** Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю! Я даю вам не так, як дає світ. Серце ваше нехай не тривожиться, ані не лякається! **28** Чули ви, що Я вам говорів: „Я відходжу, і вернуся до вас“. Якби ви любили Мене, то ви б тішилися, що Я йду до Отця, — бо більший за Мене Отець. **29** І тепер Я сказав вам, передніше, ніж сталося, щоб ви вірували, коли станеться. **30** Небагато вже Я говоритиму з вами, бо надходить князь світу цього, а в Мені він нічого не має, **31** та щоб світ зрозумів, що люблю Я Отця, і як Отець наказав Мені, так роблю. Уставайте, — ходім звідсіля!

15 Я правдива Виноградина, а Отець Мій — Виноградар. **2** Усяку галузку в Мене, що плоду не приніс, Він відтинає, але всяку, що плід родить, обчищає її, щоб рясніше родила. **3** Через Слово, що Я вам говорив, ви вже чисті. **4** Перебувайте в Мені, а Я в вас! Як та вітка не може вродити плоду сама з себе, коли не позостанеться на виноградині, так і ви, як в Мені перебувати не будете. **5** Я — Виноградина, ви — галуззя! Хто в Мені перебуває, а Я в ньому, той рясно зароджує, бо без Мене нічого чинити не можете ви. **6** Коли хто перебувати не буде в Мені, той буде відкинений геть, як галузка, і всохне. І громадять

їх, і кладуть на огонь, — і згорять. 7 Коли ж у Мені перебувати ви будете, а слова Мої позостануться в вас, то просить, чого хочете, — і станеться вам! 8 Отець Мій прославиться в тому, якщо рясно зародите й будете учні Мої. 9 Як Отець полюбив Мене, так і Я полюбив вас. Перебувайте в любові Моїй! 10 Якщо будете ви зберігати Мої заповіді, то в любові Моїй перебуватимете, як і Я зберіг Заповіді Свого Отця, і перебуваю в любові Його. 11 Це Я вам говорив, щоб радість Моя була в вас, і щоб повна була ваша радість! 12 Оце Моя заповідь, — щоб любили один одного ви, як Я вас полюбив! 13 Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх. 14 Ви друзі Мої, якщо чините все, що Я вам заповідую. 15 Я вже більше не буду рабами вас звати, бо не відає раб, що пан його чинить. А вас назвав друзями Я, бо Я вам об'явив усе те, що почув від Мого Отця. 16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас, і вас настановив, щоб ішли ви й приносили плід, і щоб плід ваш зостався, щоб дав вам Отець, чого тільки попросите в Імення Моє. 17 Це Я вам заповідую, — щоб любили один одного ви! 18 Коли вас світ ненавидить, знайте, що Мене він зненавидів перше, як вас. 19 Коли б ви зо світу були, то своє світ любив би. А що ви не зо світу, але Я вас зо світу обрав, тому світ вас ненавидить. 20 Пригадайте те слово, яке Я вам сказав: „Раб не більший за пана свого“. Як Мене переслідували, — то й вас переслідувати будуть; як слово Моє зберігали, — берегтимуть і ваше. 21 Але все це робитимуть

вам за Ім'я Моє, бо не знають Того, хто послав Мене.

22 Коли б Я не прийшов і до них не казав, то не мали б гріха́, а тепер вимóвки не мають вони за свій гріх. **23** Хто Мене нена́видить, — і Мого Отця той нена́видить. **24** Коли б Я серед них не вчинив був тих діл, яких не чинив ніхто інший, то не мали б гріха́. Та тепер вони бачили, — і знена́виділи і Мене, і Мого Отця. **25** Та щоб спра́вилось слово, що в їхнім Зако́ні написане: „Мене безпідставно знена́виділи!“ **26** А коли Втіші́тель прибуде, що Його від Отця Я пошлю вам, — Той Дух правди, що походить від Отця, Він засві́дчить про Мене. **27** Та засві́дчте і ви, бо ви від початку зо Мною.

16 Оце Я сказав вам, щоб ви не споку́сились. **2** Вас виженуть із синагог. Прийде навіть година, коли кожен, хто вам смерть заподіє, то думатиме, ніби службу приносить він Богові! **3** А це́ вам учинять, бо вони не пізнали Отця, ні Мене. **4** Але Я це сказав вам, щоб згадали про те, про що́ говорив був Я вам, як настане година. Цього вам не казав Я споча́тку, бо з вами Я був. **5** Тепер же до Того Я йду, Хто послав Мене, — і ніхто з вас Мене не питає: „Куди йдеш?“ **6** Та від того, що це Я сказав вам, серце ваше наповни́лось смутком. **7** Та Я правду каж́у вам: Краще для вас, щоб пішов Я, бо як Я не під́у, Утіші́тель не прійде до вас. А коли Я під́у, то пошлю вам Його. **8** А як прійде, Він світові виявить про гріх, і про праведність і про суд: **9** тож про гріх, — що не вірують у Мене; **10** а про праведність, — що Я до Отця Свого йду, і Мене

не побачите вже; **11** а про суд, — що засуджений князь цього світу. **12** Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. **13** А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровідить до цілої правди, бо не буде казати Сам від Себе, а що тільки почує, — казатиме, і що має настати, — звістить вам. **14** Він прославить Мене, бо Він візьме з Мого та й вам сповістить. **15** Усе, що має Отець, то Моє; через те Я й сказав, що Він візьме з Мого та й вам сповістить. **16** Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите, бо Я йду до Отця“. **17** А деякі з учнів Його говорили один до одного: „Що таке, що сказав Він до нас: „Незабаром, — і Мене вже не будете бачити, і знов незабаром — і Мене ви побачите“, та: „Я йду до Отця“? **18** Гомоніли також: „Що таке, що говорить: „Незабаром“? Про що каже, не знаємо“. **19** Ісус же пізнав, що хочуть поспитати Його, і сказав їм: „Чи про це між собою міркуєте ви, що сказав Я: „Незабаром, — і вже Мене бачити не будете ви, і знов незабаром — і Мене ви побачите“? **20** Поправді, поправді кажіть вам, що ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість! **21** Жіночко, що рідить, — бо настала година її. Як дитинку ж породить вона, то вже не пам'ятає терпіння з-за радощів, що людина зродилась на світ. **22** Так сумуєте й ви ось тепер, та побачу вас знову, — і серце ваше радітиме, і ніхто радості вашої вам не відіме! **23** Ні про що ж того дня ви Мене не питаєте. Поправді,

поправді кажú вам: Чого тільки попросите ви від Отця в Моє Ймєння, — Він дасть вам. **24** Не просили ви досі нічого в Им'я Моє. Просіть — і отримаєте, щоб повна була ваша радість. **25** Оце все Я в прїтчах до вас говорив. Настає година, коли прїтчами Я вже не бúду до вас промовляти, але явно звіщú про Отця вам. **26** Того дня ви просїтимете в Моє Ймення, і Я вам не кажú, що вблагаю Отця Я за вас, — **27** бо Отець любить Сам вас за те, що ви полюбили Мене та й увірували, що Я вийшов від Бога. **28** Від Отця вийшов Я, і на світ Я прийшов. І знов покидаю Я світ та й іду до Отця“. **29** Його учні відказують: „Ось тепер Ти говориш відкрито, і жодної притчі не кажеш. **30** Тепер відаємо ми, що Ти знаєш усе, і потреби не маєш, щоб Тебе хто питав. Тому віруємо, що Ти вийшов від Бога!“ **31** Ісус їм відповів: „Тепер віруєте? **32** Ото настає година, і вже настала, що ви розпорóшитесь кожен у власне своє, а Мене ви Самóго покинете. Та не Сам Я, бо зо Мною Отець! **33** Це Я вам розповів, щоб мали ви мир у Мені. Страждáння зазнаєте в світі, — але бúдьте відважні: Я світ перемиг!“

17 По мові оцій Ісус очі Свої звів до неба й промовив: „Прийшла, Отче, година, — прослав Сина Свого, щоб і Син Твій прославив Тебе, **2** бо Ти дав Йому владу над тілом усяким, щоб Він дав життя вічне всім їм, яких дав Ти Йому. (aiōnios g166) **3** Життя ж вічне — це те, щоб пізнали Тебе, єдиного Бога правдивого, та Ісуса Христа, що послав Ти Його. (aiōnios g166) **4** Я прославив Тебе на землі, — довершив Я те діло, що Ти дав Мені

вїконати. **5** І тепер прослав, Отче, Мене Сам у Себе тією славою, яку в Тебе Я мав, поки світ не постав. **6** Я Ім'я Твоє виявив лю́дям, що Мені Ти із світу їх дав. Твоїми були вони, і Ти дав їх Мені, і вони зберегли Твоє слово. **7** Тепер пізнали вони, що все те, що Ти Мені дав, від Тебе походить, **8** бо слова, що дав Ти Мені, Я їм передав, — і вони прийняли й зрозуміли правдиво, що Я вийшов від Тебе, і ввірували, що послав Ти Мене. **9** Я благаю за них. Не за світ Я благаю, а за тих, кого дав Ти Мені, — Твої бо вони! **10** Усе бо Моє — то Твоє, а Твоє — то Моє, і просла́вивсь Я в них. **11** І не на світі вже Я, а вони ще на світі, а Я йду до Тебе. Святий Отче, — заховай в Ім'я Своє їх, яких дав Ти Мені, щоб як Ми, єдине були! **12** Коли з ними на світі Я був, Я беріг їх у Йме́ння Твоє, тих, що дав Ти Мені, і зберіг, і ніхто з них не згинув, крім призначеного на загибіль, щоб збу́лося Писа́ння. **13** Тепер же до Тебе Я йду, але це говорю́ Я на світі, щоб мали вони в собі радість Мою доскона́лу. **14** Я їм дав Твоє слово, але світ їх зне́навидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу. **15** Не благаю, щоб Ти їх зо світу забрав, але щоб зберіг їх від злого. **16** Не від світу вони, як і Я не від світу. **17** Освяти Ти їх правдою! Твоє слово — то правда. **18** Як на світ Ти послав Мене, так і Я на світ послав їх. **19** А за них Я посвячую в жертву Самого Себе, щоб освячені правдою стали й вони. **20** Та не тільки за них Я благаю, а й за тих, що ради їхнього слова ввірують у Мене, **21** щоб були всі одно: як Ти, Отче, в Мені, а Я — у Тобі, щоб одно́ були в Нас і

вони, — щоб увірував світ, що Мене Ти послав. **22** А ту славу, що дав Ти Мені, Я їм передав, щоб єдине були, як єдине і Ми. **23** Я — у них, а Ти — у Мені, щоб були́ досконалі в одно, і щоб пізнав світ, що послав Мене Ти, і що їх полюбив Ти, як Мене полюбив. **24** Бажаю Я, Отче, щоб і ті, кого дав Ти Мені, там зо Мною були́, де знаходжуся Я, щоб бачили славу Мою, яку дав Ти Мені, — бо Ти полюбив Мене перше закла́дин світу. **25** Отче Праведний! Хоча́ не пізнав Тебе світ, та пізнав Тебе Я. І пізнали вони, що послав Мене Ти. **26** Я ж Ім'я Твоє́ їм об'явив й об'явля́тиму, щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була́ в них, а Я в них!“

18 Промовивши це, Ісус вийшов із учнями Своїми на той бік потоку Кедрóну, де був сад, до якого ввійшов Він та учні Його. **2** Але й Юда, що видав Його, знав те місце, бо там часто збирались Ісус й Його учні. **3** Отож Юда, узявши відділ вї́ська та службу від первосвящеників і фарисеїв, приходить туди із смолоскіпами, та з ліхтарями, та з зброєю. **4** А Ісус, усе відавши, що́ з Ним статися має, виходить та й каже до них: „Кого́ ви шукаєте?“ **5** Йому відповіли: „Ісуса Назаряні́на“. Він говорить до них: „Це Я“! А стояв із ними й Юда, що видав Його. **6** І як тільки сказав їм: „Це Я“, вони подались назад, та й на землю попада́ли. **7** І Він знов запитав їх: „Кого́ ви шукаєте?“ Вони ж відказали: „Ісуса Назаряні́на“. **8** Ісус відповів: „Я сказав вам, що це Я. Отож, як Мене ви шукаєте, то дайте оцим відійти“, — **9** щоб збулося те слово, що Він був сказав: „Я не втратив нікого́ із тих, кого дав

Ти Мені“. **10** Тоді Сімон Петро, меча мавши, його віхопив, і рубонув раба первосвященника, — і відтяв правé вухо йому́. А рабу́ на ім'я́ було Малх. **11** Та промовив Ісус до Петра: Всу́нь у пі́хви меча! Чи ж не мав би Я пити ту чашу, що Отець дав Мені?“ **12** Відділ же війська та тисяцький і служба юдейська схопи́ли Ісуса, і зв'язали Його, **13** і повели Його перше до Анни, бо тестем доводивсь Кайяфі, що первосвященником був того року. **14** Це ж був той Кайя́фа, що порадив юдеям, що ліпше померти людині одній за наро́д. **15** А Симон Петро й інший учень ішли за Ісусом слідом. Той же учень відомий був первосвященникові, і ввійшов у двір первосвящеників із Ісусом. **16** А Петро за ворітьми стояв. Тоді вийшов той учень, що відомий був первосвященникові, і сказав воротарці, — і впровадив Петра. **17** І питає Петра воротарка служни́ця: „Ти хіба не з учнів Цього Чоловіка?“ Той відказує: „Ні!“ **18** А раби й служба, розклавши огонь, стояли та й грілися, бо був холод. І Петро стояв із ними та грівся. **19** А первосвященик спитався Ісуса про учнів Його, і про науку Його. **20** Ісус йому́ відпові́дь дав: „Я світові явно казав. Я постійно навчав у синагозі й у храмі, куди всі юдеї збираються, а таємно нічо́го Я не говорив. **21** Чого ти питаєш Мене? Поспитайся тих, що чули, що́ Я їм говорив. Отже, знають вони, про що Я говорив“. **22** А як Він це сказав, то один із присутньої там служби вдарив Ісуса в щокóу, говорячи: „То так відповідаєш первосвященникові?“ **23** Ісус йому́ відпові́дь дав: „Якщо зле Я сказав, — покажи, що то

зле; коли ж добре, — за щó Мене б'єш?“ 24 І відіслав Його Анна зв'язаним первосвященикові Кайяфі. 25 А Сімон Петро стояв, гріючись. І сказали до нього: „Чи й ти не з учнів Його?“ Він відрікся й сказав: „Ні!“ 26 Говорить один із рабів первосвященика, родич тому, що йому Петро вухо відт'яв: „Чи тебе я не бачив у сад́у з Ним?“ 27 І зно́ву відрікся Петро, — і заспівав півень хвилі тієї. 28 А Ісуса ведуть від Кайяфи в преторі́й. Був же ра́нок. Та вони не ввійшли до преторі́я, щоб не опогани́тись, а щоб їсти пасху. 29 Тоді вийшов Пилат назóвні до них і сказав: „Яку ска́ргу приносите ви на Цього Чолові́ка?“ 30 Вони відповіли та й сказали йому: „Ко́лі б Цей злочі́нцем не був, ми б Його тобі не видавали“. 31 А Пилат їм сказав: „Візьміть Його, та й за вашим Зако́ном судіть Його“. Юдеї сказали йому: „Нам не вільно нікого вбивати“, — 32 щоб збулося Ісусове слово, що його Він прорі́к, зазначаючи, якою то смертю Він має померти. 33 Тоді зно́ву Пилат увійшов у преторі́й, і покликав Ісуса, і до Нього сказав: „Чи Ти Цар Юдейський?“ 34 Ісус відповів: „Чи від себе самого питаєш ти це, чи то інші тобі говорили про Мене?“ 35 Пилат відповів: „Чи ж юде́янин я? Твій наро́д та первосвященики мені Тебе видали. Що таке Ти вчинив?“ 36 Ісус відповів: „Моє Царство не із світу цьогó. Якби із цьогó світу було́ Моє Царство, то служба Мо́я воювала б, щоб не віданий був Я юде́ям. Та тепер Моє Царство не звідси“. 37 Сказав же до Нього Пилат: „Так Ти Цар?“ Ісус відповів: „Сам ти кажеш, що Цар Я. Я на те народився, і на те прийшов у світ, щоб

засвідчити правду. І кожен, хто з правди, той чує Мій голос“. **38** Говорить до Нього Пилат: „Що є правда?“ І сказавши оце, до юдеїв знов вийшов, та й каже до них: „Не знаходжу Я в Ньому провини ніякої. **39** Та ви маєте звичай, щоб я випустив вам одного на Пасху. Чи хочете отже, — відпущу вам Царя Юдейського?“ **40** Та знову вони зняли крик, вимагаючи: „Не Його, а Варавву!“ А Варавва був злочинець.

19 От тоді взяв Ісуса Пилат, та й звелів збичувати Його. **2** Воякі ж, сплівши з терну вінка, Йому поклали на голову, та багрянцю наділи на Нього, **3** і приступали до Нього й казали: „Радій, Царю Юдейський!“ І били по щоках Його. **4** Тоді вийшов назовні ізнову Пилат та й говорить до них: „Ось Його я виводжу назовні до вас, щоб ви переконались, що провини ніякої в Нім не знаходжу“. **5** І вийшов назовні Ісус, у терновім вінку та в багрянім плащі. А Пилат до них каже: „Оце Чоловік!“ **6** Як зобачили ж Його первосвященики й служба, то закричали, говорячи: „Розпні, розпні!“ Пилат каже до них: „То візьміть Його ви й розпніть, — бо провини я в Нім не знаходжу!“ **7** Відказали юдеї йому: „Ми маємо Закона, а за Законом Він мусить умерти, — бо за Божого Сина Себе видавав!“ **8** Як зачув же Пилат оце слово, налякався ще більш, **9** і вернувся в преторій ізнову, і питає Ісуса: „Звідки Ти?“ Та Ісус йому відповіді не подав. **10** І каже до Нього Пилат: „Не говориш до мене? Хіба ж Ти не знаєш, що маю я владу розп'ясти Тебе, і маю владу Тебе відпустити?“ **11** Ісус відповів: „Надо

Мною ти жодної вла́ди не мав би, коли б тобі зvéрху не да́но було́; тому більший гріх має той, хто Мене тобі ви́дав“. 12 Після цього Пилат намагався пустити Його, та юдеї кричали, говорячи: „Якщо Його пустиш, то не кéсарів прія́тель ти! Усякий, хто себе за царя видає, противи́ться кéсареві“. 13 Як зачув же Пилат оце слово, то вивів назóвні Ісуса, і засів на судде́ве сиді́ння, на місці, що зветься лі́тостротóн, по-гебрейському ж гавва́та. 14 Був то ж день Приго́товлення Пасхи, година була — близько шостої. І він каже юдеям: „Ось ваш Цар!“ 15 Та вони закричали: „Геть, геть із Ним! Розп’я́ти Його!“ Пилат каже до них: „Царя вашого маю розп’я́сти?“ Первосвященики відповіли: „Ми не маєм царя, окрім кéсаря!“ 16 Ось тоді він їм видав Його, щоб розп’я́сти. 17 І, ніши Свого хреста, Він вийшов на місце, Черепóвищем зване, по-гебрейському Голго́фа. 18 Там Його розп’я́ли, а з Ним ра́зом двох інших, з одно́го та з друго́го боку, а Ісуса всере́дині. 19 А Пилат написав і на́писа, та й умістив на хресті. Було ж там написано: „Ісус Назаряні́н, Цар Юдейський“. 20 І багато з юдеїв читали цього написа, бо те місце, де Ісус був розп’я́тий, було близько від міста. А було по-гебрейському, по-грецькому й по-римському написано. 21 Тож сказали Пилатові юдейські первосвященики: „Не пиши: Цар Юдейський, але що Він Сам говорив: Я — Цар Юдейський. 22 Пилат відповів: „Що я написав — написав!“ 23 Розп’я́вши ж Ісуса, воя́кі взяли оді́ж Його, та й поділили на чотири частини, по частині для кожного воя́ка, теж і хіто́на.

А хітón був не шитий, а вітканий цілий відвѣрху.

24 Тож сказали один до одного: „Не будемо дерти його, але жѣреба киньмо на нього, — кому припадѣ“. Щоб збулосѣ Писання: „Поділили одежу Мою між собою, і метну́ли про шату Мою жеребка́“. Вояки ж це й зробили.

25 Під хрестом же Ісуса стояли — Його мати, і сестра Його матері, Марія Клеѡпова, і Марія Магдаліна.

26 Як побачив Ісус матір та учня, що стояв тут, якого любив, то каже до матері: „Оце, жоно, твій син!“

27 Потім каже до учня: „Оце мати твоя!“ І з тієї години той учень узяв її до себе.

28 Потім, знаючи Ісус, що вже все довершилось, щоб збулосѣ Писання, проказує: „Прагну!“

29 Тут стояла посудина, повна оцту. Вояки ж, губку оцтом наповнивши, і на тростину її настромивши, піднесли до уст Його.

30 А коли Ісус оцту прийняв, то промовив: „Звершилось!“ І, голову схиливши, віддав Свого духа.

31 Був же день Пригѡтовлення, тож юдеї, щоб тіла́ на хресті не zostалися в суботу, — був бо Великдень тієї суботи — просили Пилата зламати голінки розп'ятим, і зняти.

32 Тож прийшли воякі й поламали голінки першому й другому, що розп'ятий з Ним був.

33 Коли ж підійшли до Ісуса й побачили, що Він уже вмер, то голінок Йому не зламали,

34 та один з вояків списом бѡка Йому проколов, — і зараз витекла звідти кров та вода.

35 І самовидець засвідчив, і правдиве свідѡцтво його; і він знає, що правду говорить, щоб повірили й ви.

36 Бо це сталось тому́, щоб збулосѣ Писання: „Йому кості ламати не бѡдуть!“

37 І знов друге Писання говорить:

„Дивитися будуть на Того, Кого проколóли“. **38** Потім Йóсип із Ариматéї, що був учень Ісуса, але потайний, — бо боявся юдеїв, — став просити Пилата, щоб тіло Ісусове взяти. І дозволив Пилат. Тож прийшов він, і взяв тіло Ісусове. **39** Прибув також і Никодíм, — що давніше прихóдив вночі до Ісуса, — і смíрну приніс, із алóєм помішану, щось літрів із сто. **40** Отож, узяли вони тіло Ісусове, та й обгорнули його у полотнó із па́хощами, як є звíчай ховати в юдеїв. **41** На тім місці, де Він був розп'ятий, знахóдився сад, а в садú новий грíб, що в ньому нікóли ніхто не лежав. **42** Тож отут, — з-за юдейського дня Приготóвлення — вони поклáли Ісуса, бо поблизу був грíб.

20 А дня першого в тижні, рано вранці, як ще темно булó, прийшла Марія Магдаліна до грóбу, та й бачить, що камінь від грóбу відвáлений. **2** Тож біжить вона та й прибуває до Сíмона Петра, та до другого учня, що Ісус його любив, та й каже до них: „Взялі Господа з грóбу, і ми не знаємо, де поклáли Його!“ **3** Тоді вийшов Петро й другий учень, і до грóбу пішли. **4** Вони ж бігли обíдва укупі, але другий той учень попéреду біг, хутчіш від Петра, і перший до гробу прибув. **5** І, нахилівшись, бачить — лежить полотно... Але він не ввійшов. **6** Прибува́є і Сíмон Петро, що слі́дкóм за ним біг, і входить до гробу, і полотно оглядає, що лежало, **7** і хустка, що була на Його голові, лежить не з плащани́цею, але óсторонь, згóрнена, в іншому місці. **8** Тоді ж увійшов й інший учень, що перший до гробу прибув, і побачив, — і ввірував. **9** Бо ще не розуміли з

Писання вони, що Він має воскреснути з мертвих. **10** І учні вернулись знову до себе. **11** А Марія стояла при гробі назовні та й плакала. Плачучи, нахилилась до гробу. **12** І бачить два Анголі, що в білім сиділи, — один у головах, а другий у ніг, де лежало Ісусове тіло. **13** І говорять до неї вони: „Чого плачеш ти, жінко?“ Та відказує їм: „Узялі мого Господа, і я не знаю, де Його поклали. **14** І, сказавши оце, обернулась назад, і бачить Ісуса, що стояв, та вона не пізнала, що то Ісус. **15** Промовляє до неї Ісус: „Чого плачеш ти, жінко? Кого ти шукаєш?“ Вона ж, думаючи, що то садівник, говорить до Нього: „Якщо, пане, узяв ти Його, то скажи мені, де поклів ти Його, — і Його я візьму!“ **16** Ісус мовить до неї: „Маріє!“ А вона обернулася та поєврейському каже Йому: „Раббуні!“ цебто: „Учителю мій!“ **17** Говорить до неї Ісус: „Не торкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до Отця. Але йди до братів Моїх та їм розповідь: Я йду до Свого Отця й Отця вашого, і до Бога Мого й Бога вашого!“ **18** Іде Марія Магдалина, та й учням звіщає, що бачила Господа, і Він це їй сказав. **19** Того ж дня — дня першого в тижні, — коли вечір настав, а двері, де учні зібрались були, були замкнені, — бо боялись юдеїв, — з'явився Ісус, і став посередині, та й промовляє до них: „Мир вам!“ **20** І, сказавши оце, показав Він їм руки та бока. А учні зраділи, побачивши Господа. **21** Тоді знову сказав їм Ісус: „Мир вам! Як Отець послав Мене, і Я вас посилаю!“ **22** Сказавши оце, Він дихнув, і говорить до них: „Прийміть Духа Святого! **23** Кому

гріхи прóстите, — прóстяться їм, а кому затримаєте, — то затримаються!“ **24** А Хомá, один з Дванадцятьох, званий Близню́к, із ними не був, як приходив Ісус. **25** Інші ж учні сказали йому: „Ми бачили Господа!“ А він відказав їм: „Коли на руках Його зна́ку відцв́яшного я не побачу, і пальця свого не вкляду́ до відцв́яшної рани, і своєї руки не вкляду́ до боку Його, — не ввірую!“ **26** За вісім же день знов удома були Його учні, а з ними й Хомá. І, як за́мкнені двері були́, прийшов Ісус, і став посере́дині та й проказав: „Мир вам!“ **27** Потім каже Хомі: „Простягні свого пальця сюди, та на руки Мої подивись. Простягни й свою руку, і вкляди́ до бо́ку Мого. І не будь ти невіруючий, але віруючий!“ **28** А Хома відповів і сказав Йому: „Господь мій і Бог мій!“ **29** Промовляє до нього Ісус: „Тому ввірував ти, що побачив Мене? Блаженні, що не бачили й увірували!“ **30** Багато ж і інших озна́к учинив був Ісус у присутності учнів Своїх, що в книзі оці́й не записані. **31** Це ж написано, щоб ви ввірували, що Ісус є Христос, Божий Син, і щоб, віруючи, життя мали в Ім'я́ Його!

21 Після цього з'явивсь Ісус знов Своїм учням над морем Тівері́дським. А з'явився отак. **2** Укупі були Сімон Петро, і Хомá, званий Близню́к, і Натанаїл, із Кані́ Галіле́йської, і обі́два сини Зеведе́єві, і двоє інших із учнів Його. **3** Говорить їм Сімон Петро: „Піду риби вловіти“. Вони кажуть до нього: „І ми підéмо з тобою“. І пішли вони, і всіли до чо́вна. Та ночі тієї нічого вони не влови́ли. **4** А як ра́нок

настав, то Ісус став над берегом, але учні не знали, що то був Ісус. 5 Ісус тоді каже до них: „Чи не маєте, діти, якоїсь поживи?“ — „Ні“, вони відказали. 6 А Він їм сказав: „Закиньте невода праворуч від човна, то й знайдете!“ Вони кинули, — і вже не могли його витягнути із-за безлічі риби. 7 Тоді учень, якого любив був Ісус, говорить Петрові: „Це ж Господь!“ А Сімон Петро, як почув, що Господь то, накинув на себе одяжину, — бо він був нагій, — та й кинувся в море. 8 Інші ж учні, що були недалеко від берега — якихось ліктів з двісті — припливли човником, тягнучи невода з рибою. 9 А коли вони вийшли на землю, то бачать розложений жар, а на ній рибу й хліб. 10 Ісус каже до них: „Принесіть тієї риби, що оце ви вловили!“ 11 Пішов Сімон Петро та й на землю витягнув невода, повного риби великої, — сто п'ятдесят три. І хоч стільки було її, — не продерся проте невід. 12 Ісус каже до учнів: „Ідіть, снідайте!“ А з учнів ніхто не наважився спитати Його: „Хто Ти такий?“ Бо знали вони, що Господь то. 13 Тож підходить Ісус, бере хліб і дає їм, так само ж і рибу. 14 Це вже втретє з'явився Ісус своїм учням, як із мертвих воскрес. 15 Як вони вже поснідали, то Ісус промовляє до Сімона Петра: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш мене більше цих?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси ягнята Мої!“ 16 І говорить йому Він удруге: „Сімоне, сину Йонин, — чи ти любиш Мене?“ Той каже йому: „Так, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“ Промовляє йому: „Паси

вівці Мої!“ 17 Утретє Він каже йому: „Сімоне, сину Йонин, — чи кохаєш Мене?“Засмутився Петро, що спитав його втретє: „Чи кохаєш Мене?“І він каже йому: „Ти все відаєш, Господи, — відаєш Ти, що кохаю Тебе!“Промовляє до нього Ісус: „Паси вівці Мої! 18 Поправді, поправді кажú Я тобі: Коли був ти молодший, то ти сам підперізувався, і ходив, кудí ти бажав. А коли постарієш, — свої руки простягнеш, і інший тебе підперéже, і поведé, куди не захочеш“. 19 А оце Він сказав, щоб зазначити, якою то смертю той Бога прослáвить. Сказавши таке, Він говорить йому: „Иди за Мною!“ 20 Обернувся Петро, та й ось бачить, що за ним слідкомá йде той учень, якого любив Ісус, який на вечері до лóня йому був схилився й спитав: „Хто, Господи, видасть Тебе?“ 21 Петро, як побачив того, говорить Ісусові: „Господи, — цей же що?“ 22 Промовляє до нього Ісус: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі? Ти йди за Мною!“ 23 І це слово рознéслось булó між братáми, що той учень не вмере. Протé Ісус не сказав йому, що не вмере, а: „Якщо Я схотів, щоб він позостáвся, аж поки прийду́, — що до то́го тобі?“ 24 Це той учень, що свідчить про це, що й оце написав. І знаємо ми, що правдиве свідóцтво його! 25 Багато є й іншого, що Ісус учинив. Але дúмаю, що коли б написати про все те зокрéма про кожне, то й сам світ не вмістив би написаних книг! Амíнь.

Дії

1 Першу книгу я був написав, о Теóфіле, про все те, що Ісус від почáтку чинив та навчав, **2** аж до дня, коли через Духа Святого подав Він наkáзи апóстолам, що їх вибрав, і вознісся. **3** А по муці Своїй Він ставав перед ними живий із засвідченнями багатьма, і сорок день їм з'являвся та про Боже Царство казав. **4** А зібравшись з ними, Він звелів, щоб вони не відхóдили з Єрусалиму, а чекали обітницї Отчої, „що про неї — казав — ви чули від Мене. **5** Іван бо водою христив, — ви ж охрищені будете Духом Святим через кілька тих днів!“ **6** А вони, зійшовшись, питали Його й говорили: „Чи не чáсу цього відбуду́еш Ти, Господи, царство Ізраїлеві?“ **7** А Він їм відказав: „То не ваша справа знати час та добу́, що Отець поклав у владі Своїй. **8** Та ви приймете силу, як Дух Святий злине на вас, і Моїми ви свідками б́удете в Єрусалимі, і в усій Юдеї та в Самарії, та аж до останнього кр́аю землі“. **9** І, прорікши оце, як дивились вони, Він угóру возно́ситись став, а хмара забр́ала Його сперед їхніх очей. **10** А коли вони пильно дивились на небо, як Він віддалявся, то два мужі у білій одежі ось стали при них, **11** та й сказали: „Галілейські мужі, — чого стоїте й задивля́єтесь на небо? Той Ісус, що вознісся на небо від вас, прийде так, як бачили ви, як ішов Він на небо!“ **12** Тоді вони повернулись до Єрусалиму з гори, що Оливною зветься, і що знахóдиться пóблизько Єрусалиму, на віддаль дороги суботнього дня. **13** А прийшовши, увійшли вони в

гóрницю, де й перебували: Петро та Іван, та Яків та Андрій, Пилип та Фома, Варфоломій та Матвій, Яків Алфі́їв та Сі́мон Зилóт, та Юда Яковів. **14** Вони всі однодушно були на невинній молитві, із жінка́ми, і з Марією, матір'ю Ісусовою, та з братами Його. **15** Тими ж днями Петро став посеред братів — а наро́ду було поіменно до ста двадцяти — та й промовив: **16** „Мужі-браття! Налéжало збутись Писáнню тому́, що устами Давидовими Дух Святий був прорі́к про Юду, який показав дорогу для тих, хто Ісуса схо́пив, **17** бо він був зарахований з нами, і же́реб служі́ння оцього́ прийняв. **18** І він поле набув за заплату злочі́нства, а впавши сторчма́, він трі́снув надво́є, і все нутро́ його вилилось. **19** І стало відоме́ це всім, хто замешкує в Єрусалимі, тому й поле те на́зване їхнього́ мовою Акелдама́, що є: Поле́ крови. **20** Бо написано в книзі Псалмів: „Нехай пусто́ю стане мешка́ння його́, і нехай пожи́льця в нім не бу́де“, а також: „А служі́ння його́ забере́ нехай інший“. **21** Отже треба, щоб один із тих мужів, що схóдили́сь з нами повсякча́с, як Госпо́дь Ісус вхо́див і вихо́див між нами, **22** зачавши від хри́щення Іванового аж до дня, коли Він возні́сся від нас, щоб той ра́зом із нами був сві́дком Його́ воскресі́ння“. **23** І поставили двох: Йо́сипа, що Варса́вою зветься, і що Ю́стом був на́званий, та Матті́я. **24** А молившись, казали: „Ти, Госпо́ди, знавче всіх серде́ць, покажи з двох одно́го, котро́го Ти ви́брав, **25** щоб він зайняв місце́ тієї́ служби́ й апо́сто́льства, що Юда від нього́ відпав,

щоб іти в своє місце“. 26 І дали жеребки їм, — і впав жеребók на Маттія, і він зарахований був до одинадцятьох апóстолів.

2 Коли ж почáвся день П'ятдесятниці, всі вони однодушно знахóдилися вкупі. 2 І на́гло зчинився шум із не́ба, ніби буря рапто́ва зірва́лася, і перепóвнила весь той дім, де сиділи вони. 3 І з'явилися їм яз́ики поділені, немов би огнénні, та й на кожному з них по однóму осів. 4 Усі ж вони спóвнились Духом Святим, і почали́ говорити іншими мо́вами, як їм Дух промовляти давав. 5 Перебува́ли ж в Єрусалимі юдеї, люди побожні, від усякого наро́ду під небом. 6 А коли оцей го́мін зчинився, зібралася безліч наро́ду, — та й диву далися, бо кожен із них тут почув, що вони розмовляли їхньою власною мовою! 7 Усі ж побентéжилися та дивувалися, та й казали один до однóго: „Хіба ж не галіле́яни всі ці, що говóрять? 8 Як же кожен із нас чує свою́ власну мову, що ми в ній народі́лись? 9 Парф́яни та мідяни та еламі́ти, також мешканці Месопотáмії, Юдеї та Каппадо́кії, Понту та Азії, 10 і Фрі́гії та Памфі́лії, Єгипту й лівійських земель край Кіре́ни, і захожі римля́ни, 11 юдеї й новові́рці, крі́тяни й араби, — усі чуємо ми, що говорять вони про великі діла Божі мовами нашими!“ 12 І всі не вихóдили з дива, і безрадні були, і говорили один до однóго: „Що ж то статися має?“ 13 А інші казали глузу́ючи: „Вони повпива́лись вином молодим!“ 14 Ставши ж Петро із Одинадцятьма́, свій голос підніс та й промовив до них: „Мужі юдейські та мешканці

Єрусалиму! Нехай вам оце стане відоме, і послухайте слів моїх! **15** Бо не п'яні вони, як ви думаете, — бо третя година дня, **16** а це те, що пророк Йоїл передрік: **17** „І буде останніми днями, говорить Господь: Я виллю від Духа Свого на всяке тіло, — і будуть пророкувати сини ваші та ваші доньки, юнаки ж ваші бачити будуть видіння, а старим вашим сни будуть снітись. **18** І на рабів Моїх і на рабинь Моїх за тих днів Я також виллю від Духа Свого, — і пророкувати вони будуть! **19** І дам чуда на небі вгорі, а внизу на землі ці знамена: кров, і огонь, і куряву диму. **20** Переміниться сонце на темряву, а місяць на кров, перше ніж день Господній настане, великий та славний! **21** І станеться, що кожен, хто покличе Господнє Ім'я, той спасеться“.

22 Мужі ізраїльські, послухайте ви оцих слів: Ісуса Назаряніна, Мужа, що Його Бог прославив вам силою, і чудами, і тими знаменами, що Бог через Нього вчинив серед вас, як самі ви те знаєте, **23** Того, що був віданий певною волею та передбаченням Божим, ви руками беззаконників розп'яли та забили. **24** Та Бог воскресив Його, пута смерти усунувши, — вона бо тримати Його не могла. **25** Бо каже про Нього Давид: „Мав я Господа завжди перед очима своїми, бо Він по правиці моїй, щоб я не захитався. **26** Тому серце моє звеселилось, і зрадів мій язик, і тіло моє відпочине в надії. **27** Бо не позоставши Ти в аді моєї душі, і не даси Ти Своєму Святому побачити тління! (Hadēs 986) **28** Ти дороги життя об'явив мені, Ти мене переповниш утіхою перед обличчям Своїм“! **29**

Мужі-браття! Нехай буде вільно мені сміло сказати вам про патріярха Давида, що помер і похований, і знаходиться гріб його в нас аж до цього дня. **30** А бувши ж пророком, та відаючи, що „Бог клятвою клявся йому посадити на престолі його від плоду його стéгон“, **31** у передбáченні він говорив про Христове воскресення, що „не буде zostавлений в ад́у“, ані тіло його „не зазнає зотлі́ння“. (Hadēs g86) **32** Бог Ісуса Цього воскресив, чого свідки всі ми! **33** А отож, як правицею Божою був Він возне́сений, і обі́тницю Духа Святого прийняв від Отця, то й злив Він оте, що ви бачите й чуєте. **34** Не зійшов бо на небо Давид, але сам він говорить: „Промовив Госпóдь Господéві моєму: Сядь правóруч Мене, **35** доки не покладу́ Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм!“ **36** Ото ж, нехай ввесь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог його, Того Ісуса, що його розп'яли́ ви!“ **37** Як почули ж оце, вони серцем розжа́лобились, та й сказали Петрові та іншим апóстолам: „Що ж ми маємо робити, мужі-браття?“ **38** А Петро до них каже: „Покайтеся, і нехай же охриститься кожен із вас у Ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів, — і дара Духа Святого ви приймете! **39** Бо для вас ця обі́тниця, і для ваших дітей, і для всіх, що „далéко знаходяться, кого б тільки покликав Госпóдь, Бог наш“. **40** І іншими багатьомá словами він засвідчував та вмовляв їх, говорячи: „Рятуйтесь від цього лукавого роду!“ **41** Отож ті, хто прийняв його слово, охристилися. І пристало до них того дня душ тисяч зо три! **42** І

вони перебували в науці апостольській, та в спільноті братерській, і в ламанні хліба, та в молитвах. **43** І був óстрах у кожній душі, бо багато чинили апостоли чуд та знамён. **44** А всі віруючі були вкупі, і мали все спільним. **45** І вони продавали маєтки та дóбра, і всім їх ділили, як кому чого треба булó. **46** І кожного дня перебували вони однодушно у храмі, і, ломлячи хлїб по домах, поживу приймали із радістю та в сердечній простóті, **47** вихваляючи Бога та маючи ласку в усього народу. І щоденно до Церкви Госпóдь додавав тих, що спасалися.

3 А Петро та Іван на дев'яту годину молитви йшли рáзом у храм. **2** І нéсено там чоловіка однóго, що кривий був з утрóби своєї матері. Його садовіли щоденно в ворóтях храму, що Красними звалися, просити мійлостині від тих, хто до храму йшов. **3** Як побачив же він, що Петро та Іван хочуть у храм увійти, став просити в них милостині. **4** Петро ж із Іваном поглянув на нього й сказав: „Подивися на нас!“ **5** І той подивився на них, сподіваючися щось дістати від них. **6** Та промовив Петро: „Срібла й золота в мене нема, але що я маю, даю тобі: У Ім'я Ісуса Христа Назаряніна — устань та й ходи!“ **7** І, узявши його за правіцю, він підвів його. І хвилі тієї зміцнілися нóги й суглóбці його! **8** І, зірвавшись, він устав та й ходив, і з ними у храм увійшов, ходячи та підскакуючи, і хвалячи Бога! **9** Нарóд же ввесь бачив, як ходив він та Бога хвалив. **10** І пізнали його, що це той, що при Красних ворóтях храму сидів ради милостині. І

вони перепóвнилися жа́хом та по́дивом із того, що стало́сь йому! **11** А то́му, що трима́вся він Петра та Івана, увесь наро́д зачудований збі́гся до них на той га́нок, який Соломоновим зве́сться. **12** І, побачивши це, промовив Петро до наро́ду: „Мужі ізраїльські! Чого ви дивує́тесь цим, та чого ви на нас позира́єте так, ніби те, що він ходить, ми зробили своєю силою чи благоче́стям? **13** „Бог Авраамів, та Ісаків, та Яковів, Бог наших батьків, Сина Свого прославив“, Ісуса, Якого ви ві́дали, і відцура́лися перед Пилатом, як він присудив був пустити Йо́го. **14** Але ви відцура́лись Святого та Праведного, і домагалися видати вам душогубця. **15** Начальника ж життя ви забили, та Йо́го воскресив Бог із мертвих, чого свідками — ми! **16** І через віру в Ім'я́ Йо́го вздорóвило Ім'я́ Йо́го того, кого бачите й знаєте. І віра, що від Нього, принéсла йому вздорóвлення це перед вами всіма́. **17** А тепер, браття, знаю, що вчинили ви це з несвідо́мости, як і ваші начальники. **18** А Бог учинив так, як Він провіща́в був уста́ми Свої́х усі́х пророків, щоб терпіти Христові. **19** Покайтеся ж та наверні́ться, щоб Він змилювався над вашими грі́хами, **20** щоб часі́ відпочинку прийшли від обличчя Господнього, і щоб послав запові́дженого вам Ісуса Христа, **21** що Йо́го небо мусить прийняти аж до ча́су відно́влення всього, про що провіща́в Бог від віку устами всіх святих пророків Свої́х! (aiōn g165) **22** Бо Мойсей провіща́в: „Господь Бог вам Пророка піді́йме від ваших братів, як мене; у всі́м Йо́го слухайтеся, про що тільки Він

вам говоритиме!“ 23 „І станеться, що кожна душа, яка не послухала б того Пророка, зніщена буде з наро́ду“. 24 Так само всі пророки від Самуїла й наступних, скільки їх говорило, також провіщали ці дні. 25 Сини ви пророків і того заповіту, що Бог вашим батька́м заповів, промовляючи до Авраама: „І в насінні твоїм усі народи землі благосл́овлені будуть!“ 26 Воскресивши Свого Слугу, Бог послав Його перше до вас, щоб вас поблагослови́ти, щоб кожен із вас відвернувся від злих своїх учинків!“

4 А коли промовляли вони до наро́ду оц́е, до них приступили священики, і вла́да сторожі храму й саддукеї, 2 обурюючись, що навчають наро́д та звіщають в Ісусі воскресі́ння з мертвих. 3 І руки наклали на них, і до в'язниці всадили до ра́нку, бо вже вечір настав був. 4 І багато-хто з тих, хто слухав слово, увірували; число ж мужів та́ких було тисяч із п'ять. 5 І сталося, що ра́нком зібралися в Єрусалимі начальники їхні, і старші та книжники, 6 і Анна первосвященик, і Кайя́фа, і Іван, і Олександр, і скільки було їх із роду первосвященичого. 7 І, поставивши їх посере́дині, запиталися: „Якою ви силою чи яким ви ім'я́м те робили?“ 8 Тоді Петро, переповнений Духом Святим, промовив до них: „Начальники люду та старшіни Ізраїлеві! 9 Як сьогодні беруть нас на до́пит про те доброді́йство недужі́й люди́ні, як вона вздорóвлена, - 10 нехай буде відóмо всім вам, і всім лю́дям Ізраїлевим, що Ім'я́м Ісуса Христа Назаряні́на, що Його розп'яли ви, та Його воскресив Бог із мертвих,

— Ним поставлений він перед вами здоровий! **11** Він „камінь, що ви, будівничі, відкинули, але каменем став Він наріжним!“ **12** І нема ні в кім іншим спасіння. Бо під небом нема іншого Ймєння, даного людям, що ним би спастись ми мали“. **13** А бачивши сміливість Петра та Івана, і спостерігши, що то люди обідва невчені та прости, дивувалися, і пізнали їх, що вони з Ісусом були. **14** Та бачивши, що вздоровлений чоловік стоїть з ними, нічого навпроти сказати не могли. **15** І, звелівши їм вийти із синедріону, зачали радитися між собою, **16** говорячи: „Що робити нам із цими людьмі? Бож усім мешканцям Єрусалиму відомо, що вчинили вони явне чудо, і не можемо того заперечити. **17** Та щоб більш не поширювалось це в народі, то з погрозою заборонімо їм, щоб нікому з людей вони не говорили про Це Ім'я“. **18** І, закликавши їх, наказали їм не говорити, і взагалі не навчати про Ісусове Ймєння. **19** І відповілі їм Петро та Іван, та й сказали: „Розсудіть, чи це справедливе було б перед Богом, щоб слухатись вас більш, як Бога? **20** Бо не можемо ми не казати про те, що ми бачили й чули!“ **21** А вони пригрозили їм ще, і відпустили їх, не знайшовши нічого, щоб їх покарати, через людей, бо всі славили Бога за те, що сталося. **22** Бо років більш сорока мав той чоловік, що на нім відбулося це чудо вздоровлення. **23** Коли ж їх відпустили, вони до своїх прибулі й сповістили, про що первосвященики й старші до них говорили. **24** Вони ж, вислухавши, однодушно свій голос до Бога піднесли й промовили:

„Владико, що небо, і землю, і море, і все, що в них є, Ти створив! 25 Ти уста́ми Давида, Свого слуги́, отця нашого, сказав Духом Святим: „Чого люди бунтуються, а наро́ди задумують ма́рне? 26 Повстають царі зéмні, і збираються старші докупи на Господа та на Христа Йо́го“. 27 Бо справді зібралися в місці о́цім проти Отрока Святого Твого Ісуса, що Йо́го намастив Ти, Ірод та Пóнтій Пилат із поганами та з наро́дом Ізраїлевим, 28 учинити оте, що рука Твоя й воля Твоя наперед встановили були, щоб збуло́ся. 29 І тепер споглянь, Господи, на їхні погрози, і дай Сво́ім рабам із повною сміли́вістю слово Твоє повіда́ти, 30 коли руку Свою простягатимеш Ти на вздорóвлення, і щоб знаме́на та чуда чинились Ім'я́м Твого Святого Отрока Ісуса“. 31 Як вони ж помолились, затряслося те місце, де зібрались були, і перепóвнилися всі Святим Духом, — і зачали говорі́ти Слово Боже з сміли́вістю! 32 А люди, що ввірували, мали серце одне й одну душу, і жоден із них не вважав що з маєтку свого́ за своє, але в них усе спільним було́. 33 І апóстоли з вели́кою силою свідчили про воскресіння Ісуса Господа, і благодáть велика на всіх них була! 34 Бо жоден із них не терпів недостачі: бо, хто мав поле чи дім, продавали, і заплату за прóдаж принóсили, 35 та й клали в ногах у апóстолів, — і роздавалося кожному, хто потре́бу в чім мав. 36 Так, Йо́сип, що Варна́вою — що в перекладі є „син потіхи“ — був прóзваний від апóстолів, Левит, родом кіпранин, 37

мавши поле, продав, а гроші приніс, та й поклав у ногах у апóстолів.

5 А один чоловік, на ймєння Анáній, із своєю дружиною Сапфíрою, продав маєток, **2** та й з відома дружини своєї присвóїв частину з заплати, а якусь там частину приніс та й поклав у ногах у апóстолів. **3** І промовив Петро: „Анáнію, чого сатанá твоє серце напóвнив, щоб ти Духу Святому неправду сказав та присвóїв із заплати за землю? **4** Хіба те, щó ти мав, не твоє все було, а прóдане не в твоїй влáді було? Чого ж в серце своє ти цю справу поклав? Ти не лю́дям неправду сказав, але Богові!“ **5** Як Анáній зачу́в ці слова́, то впав та й умер. І обгорнув жах великий усіх, що це чули! **6** Юнакі ж повставали, обгорну́ли його, і винесли та й поховали. **7** І сталось, годин через три прийшла й дружина його, про випадок нічо́го не знавши. **8** І промовив до неї Петро: „Скажи мені, чи за стільки ви землю оту продали?“ Вона ж відказала: „Так, за стільки“. **9** До неї ж Петро: „Чому це ви змóвилися споку́шувати Господнього Духа? Он ті входять у двері, що чоловіка твого поховали, — і тебе вони винесуть“. **10** І вона зараз упала до ніг його, та й умерла. Як ввійшли ж юнакі, то знайшли її мертвою, і, винісши, біля мужа її поховали. **11** І обгорнув страх великий всю Церкву та всіх, що чули про це. **12** А руками апóстолів стались знаме́на та чуда великі в наро́ді. І були́ однодушно всі в Соломоновім ґанку. **13** А з сторонніх ніхто приставати не важивсь до них, але люд прославляв їх. **14** І все збі́льшувалось тих,

хто вірує в Господа, безліч чоловіків і жінок, **15** так що хворих стали вино́сити на вулиці, та й клали на ложа та ноші, щоб, як ітиме Петро, то хоч тінь його впала б на ко́го із них. **16** І безліч люду збиралась до Єрусалиму з довко́лишніх міст, і не́сли недужих та хворих від ду́хів нечистих, — і були́ вони всі вздорóвлювані! **17** А первосвященик, уставши, та й усі, хто був із ним, хто належав до саддукéйської єресі, перепóвнились за́здросами, **18** і руки наклали вони на апóстолів, і до в'язниці громадської вкинули їх. **19** Але Ангол Господній вночі відчинив для них двері в'язничні, і, вивівши їх, проказав: **20** „Ідіть, і, ставши, говоріть до наро́ду у храмі всі слова́ цього життя“. **21** Як це вчули вони, то в храм рано ввійшли і навчали. А первосвященик і ті, хто був із ним, прийшовши, скликали синедріо́н і всіх старших з Ізраїлевих синів. І послали в в'язницю, щоб їх привелі. **22** А служба, прийшовши, не знайшла їх у в'язниці, а вернувшись, сповістила, **23** говорячи: „В'язницю знайшли ми з великою пильністю за́мкнену, і сторо́жу, що при двéрях стояла; а коли відчинили, то ніко́го всере́дині ми не знайшли!“ **24** Як почули слова ці начальник сторожі храму та первосвященики, не могли зрозуміти вони, що́ б то сталося. **25** Та прийшовши один, сповістив їх, говорячи: „Ось ті мужі, що ви їх до в'язниці всадили були, у храмі стоять та й навчають наро́д“. **26** Пішов тоді старший сторо́жі зо слóужбою, та й привів їх без насильства, бо боялись наро́ду, щоб їх не побили камінням. **27**

Припровадивши ж їх, поставили перед синедріоном. І спитався їх первосвященик, говорячи: **28** „Чи ми не заборонили з погрозою вам, щоб про Те Ім'я не навчати? І ото, ви своєю наукою перепóвнили Єрусалим, і хочете кров Чоловіка Того припровáдити на нас“. **29** Відповів же Петро та сказали апóстоли: „Бога повинно слухатися більш, як людей! **30** Бог наших отців воскресив нам Ісуса, Якому ви смерть були заподіями, повісивши на дереві. **31** Його Бог підвищив Своєю правицею — на Начальника й Спаса, щоб дати Ізраїлеві покаїння і прóщення гріхів. **32** А тих справ Йому свідками ми й Святий Дух, що Його Бог дав тим, хто слухняний Йому“. **33** Як зачули ж оце, запалилися гнівом вони, та й рáдилися, як їм смерть заподіяти? **34** І встав у синедріоні один фарисей, Гамалііл на ймення, учитель Закóну, поважаний від усього наро́ду, та й звелів на часінку апóстолів вивести. **35** І промовив до них: „Мужі ізраїльські! Поміркуйте собі про людей цих, що́ з ними робити ви маєте. **36** Бо перед цими днями повстав був Тéвда та й казав, що великий він хтось, і до нього пристало з чотириста люда. Він забитий, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились та оберну́лись в ніщо́. **37** Після нього повстав, під час пéрепису, Галілеянин Юда, та й багато людей потягнув за собою. Загинув і він, а всі ті, хто слухав його, розпорóшились. **38** І тепер кажу́ вам: Відступіться від цих людей, і занеха́йте їх! Бо коли від людей оця рада чи справа ця бу́де, — розпаде́ться вона. **39** А коли те від Бога, то того

зруйнувати не зможете, щоб випадком не стати і вам богобóрцями!“І послухались ради його. **40** І, покликавши зно́в апóстолів, вибили їх, наказали їм не говоріти про Ісусове Ймéння, та й їх відпустили. **41** А вони поверта́лися з синедріо́ну, радіючи, що сподобі́лись прийняти знева́гу за Ймéння Го́спода Ісуса. **42** І щоденно у храмі й домах безупинно навчали, і звіщали Єва́нгелію Ісуса Христа.

6 Тими ж днями, як учнів намно́жилось, зачали́ нарікати на євреї́в огре́чені, що в щоденному служі́нні їхні вдови́ці занéдбані. **2** Тоді ті Дванадцять покликали багатьо́х учнів та й сказали: „Нам не лі́чить покинути Боже Слово, і служити при столáх. **3** Отож, браття, ви́глядіть із-помі́ж себе сі́мох мужі́в доброї слави, повних Духа Святого та мудрости, — їх поставимо на службу о́цю. **4** А ми перебува́тимемо за́вжди в молитві та в служі́нні слову“. **5** І всі́м лю́дям сподо́балось оце слово, і обрали Степа́на, мужа повного віри та Духа Святого, і Пилипа, і Прóхора та Никано́ра, і Ті́мона та Парме́на, і новові́рця Миколу з Антио́хії, — **6** їх поставили перед апóстолів, і, помолившись, вони руки поклали на них. **7** І росло Слово Боже, і дуже мно́жилося число учнів у Єрусали́мі, і дуже багато священників були слухня́ні вірі. **8** А Степан, повний віри та сили, чинив між наро́дом великі знаме́на та чуда. **9** Тому дехто повстав із синагоги, що зветься лі́берті́нська, і кірі́нейська, і олекса́ндрійська, та з тих, хто походить із Кілі́кії та з Азі́ї, і зачали́ сперечатись із Степа́ном. **10** Але всто́яти вони не

могли проти мудрости й Духа, що він Ним говорив.

11 Тоді вони підмовили людей, що казали, ніби чули, як він богозневажні слова говорив на Мойсея та Бога.

12 І людей попідбурювали, і старших та книжників, і, напавши, схопили його, і припровадили в синедріон.

13 Також свідків фальшивих поставили, які говорили:

„Чоловік оцей богозневажні слова безперестань говорить на це святе місце та проти Закону. **14** Бо ми

чули, як він говорив, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які передав нам Мойсей“. **15**

Коли всі, хто в синедріоні сидів, на нього споглянули, то бачили лице його, — як лице Ангела!

7 Запитав тоді первосвященик: „Чи це так?“ **2** Степан

же промовив: „Послухайте, мужі-браття й отці! Бог слави з'явивсь Авраамові, отцеві нашому, як він у

Месопотамії був, перше ніж оселився в Харані, **3** і промовив до нього: „Вийди із своєї землі та від роду

свого, та й піди до землі, що тобі покажучу“. **4** Тоді він вийшов із землі халдейської, та й оселився в Харані.

А звідти, як умер йому батько, Він переселив його в землю оцю, що на ній ви живёте тепер. **5** Та спадщини на ній Він не дав йому навіть на крок, але обіцяв

„дати її на володіння йому й його родові по нім“, хоч дитини не мав він. **6** І сказав Бог отак, що насіння

його буде прихóдьком у краї чужому, і поневолять його, і будуть гнобити чотириста років. **7** „Але Я —

сказав Бог — буду судити народ, що його поневолять. Опісля ж вони вийдуть, і будуть служити Мені на цім

місці“. **8** І дав Він йому заповіта обрізання. І породив

так Ісака, і восьмого дня він обрізав його. А Ісак породив Якова, а Яків — дванадцятьох патріархів. **9** А ті патріярхи позázдрили Йóсипові, і продали його до Єгипту. Але Бог був із ним, **10** і його визволив від усіх його ўтисків, і дав йому благодать та мудрість перед фараоном, царем єгипетським, а він настановив його за правителя над Єгиптом та всім своїм домом. **11** А як голод прийшов на всю землю єгипетську та ханаанську, та велика біда, то поживи тоді не знаходили наші батькі. **12** Коли ж Яків зачув, що в Єгипті є збіжжя, то послав батьків наших уперше. **13** А як удруге послав, то був пізнаний Йóсип братами своїми, і фараонові знаний став Йóсипів рід. **14** Тоді Йóсип послав, щоб покликати Якова, батька свого, та всю родину свою — сімдесят і п'ять душ. **15** І подався Яків в Єгипет, та й умер там він сам та наші батьки. **16** І їх перенесли в Сихем, і поклали до гробу, що Авраам був купив за ціну срібла від синів Еммора Сихемового. **17** А коли наближавсь час обітниці, що нею Бог клявсь Авраамові, розрісся народ і намножився в Єгипті, **18** аж поки настав інший цар ув Єгипті, що не знав уже Йóсипа. **19** Він хитро наш люд обманив, і силою змушував наших отців викидати дітей своїх, щоб вони не лишались живі. **20** Того часу родився Мойсей, і гáрний він був перед Богом. Він годóваний був у домі батька своїого три місяці. **21** А коли він був вікинений, то дочка фараона забрала його, та й за сина собі його викохала. **22** І Мойсей був навчений всієї премудрости єгипетської,

і був міцний у словах та в ділах своїх. **23** А коли йому співнилося сорок років, йому спало на серце відвідати братів своїх, синів Ізраїлевих. **24** Як угледів же він, що одному з них діється кривда, заступився, і відомстив за окривдженого, убивши єгиптянина. **25** Він же думав, що брати розуміють, що рукою його Бог дає їм визволення, та не зрозуміли вони. **26** А наступного дня, як сварились вони, він з'явився й хотів погодити їх, кажучи: „Люди, ви — браття, чого один одного кривдите?“ **27** А той, що ближнього кривдив, його відпхнув та сказав: „Хто наставив над нами тебе за старшого й суддю? **28** Чи хочеш убити й мене, як учора вбив ти єгиптянина?“ **29** І втік Мойсей через слово оце, і стався прихodemком у землі мадіамській, де зродив двох синів. **30** А коли сорок років проминуло, то з'явивсь йому Ангел Господній у полум'ї куща огненного в пустині Сінайської гори. **31** А Мойсей, як побачив, дивувався з видіння. А коли підійшов, щоб розглянути, був голос Господній до нього: **32** „Я Бог отців твоїх, — Бог Авраамів, і Бог Ісаків, і Бог Яковів!“ І затрусився Мойсей, і не відваживсь поглянути... **33** І промовив до нього Господь: „Скинь взуття з своїх ніг, бо те місце, на якому стоїш, то свята земля! **34** Добре бачив Я утиск народу Свого, що в Єгипті, і стогін його Я почув, і зійшов, щоб їх визволити. Тепер ось іди, — Я пошлю до Єгипту тебе“. **35** Цього Мойсея, що його відцурались вони, сказавши: „Хто наставив тебе за старшого й суддю“, цього Бог через Ангела, якому з'явився в

кущі, послав за старшого й визвільника. **36** Він їх вивів, чуда й знамена вчинивши в землі єгипетській, і на Червоному морі, і сорок років у пустині. **37** Це той Мойсей, що прорік Ізраїлевим синам: „Господь Бог вам підійме Пророка від ваших братів, як мене, — Його слухайте!“ **38** Це той, що в пустині на зборах був з Анголом, який промовляв йому на Сінайській горі, та з отцями нашими, і що прийняв він живі слова, щоб їх нам передати; **39** що його не хотіли отці наші слухати, але відіпхнули, і звернулися серцем своїм до Єгипту, **40** промовивши до Аарона: „Зроби нам богів, які йшли б перед нами, бо не знаємо, що сталося з тим Мойсеєм, який вивів нас із краю єгипетського“. **41** І зробили вони тими днями теля, — і бовванові жертви приносили та веселилися з діл своїх рук. **42** Але Бог відвернувся від них, і попустів їх вклонятися силі небесній, як написано в книзі Пророків: „Чи за́чення й жертви Мені ви приносили сорок років у пустині, о доме Ізраїлів? **43** Ви ж носили намета Молохового, і зорю вашого бога Ромфана, зображення, що їх ви зробили, щоб вклонятися їм. Через те запроваджу вас аж за Вавилон!“ **44** У наших отців на пустині була skinія свідцтва, як Той ізвелів, Хто Мойсею казав, щоб зробив її за зразком, якого він бачив. **45** Її наші отці й узяли, і внесли з Ісусом у землю народів, яких вигнав Бог з-перед обличчя наших отців, аж до часу Давида. **46** Він у Бога знайшов благодать, і просив, щоб оселю знайти для Бога Якова. **47** І Соломон збудував Йому дім. **48** Але не в

рукотворнім Всевишній живе, як говорить пророк: **49** „Мені небо — престол, а земля — то підніжок ногам Моїм! Який Мені дім ви збудуєте, — говорить Господь, — або місце яке для Мого відпочинку? **50** Хіба не рука Моя все це створила?“ **51** О ви, твердошиї, люди серця й вух необрізаних! Ви завжди противитесь Духові Святому, як ваші батьки, так і ви! **52** Котрого з пророків батьки ваші не переслідували? Вони ж тих побивали, хто звіщав прихід Праведного, Якому тепер ви сталися зрадниками та убійниками, **53** ви, що Закона одержали через зарядження Анголів, та не зберігали його!“ **54** Як зачули ж оце, вони запалилися гнівом у серцях своїх, і скреготали зубами на нього. **55** А Степан, повний Духа Святого, на небо споглянув, — і побачив Божу славу й Ісуса, що по Божій правиці стояв, **56** і промовив: „Ось я бачу відчинене небо, і Сина Людського, що по Божій правиці стоїть!“ **57** Та вони гучним голосом стали кричати та вуха собі затуляти, та й кинулися однодушно на нього!... **58** І за місто вони його вівели, і зачали побивати камінням його. А свідки плащі свої склали в ногах юнака, який звався Савлом. **59** І побивали камінням Степана, що молився й казав: „Господи Ісусе, — прийми духа мого!“ **60** Упавши ж навкóлішки, скрикнув голосом гучним: „Не залічи їм, о Господи, цього гріха!“ І, промовивши це, він спочив.

8 А Савл похваляв його вбівство. І утиск великий постав того дня проти єрусалимської Церкви, і всі, крім апóстолів, розпорóшилися по краях юдейських

та самарійських. **2** І поховали Степана м'ужі побожні, і плакали ревно за ним. **3** А Савл нищив Церкву, — вдирався в домї, витягав чоловіків і жінок та давав до в'язниці. **4** Ходили тоді розпорóшенці, та Боже Слово благовісти́ли. **5** Ось Пилип прийшов до самарійського міста, і проповідував їм про Христа. **6** А люди вважали на те, що Пилип говорив, і згідно слухали й бачили ч'уда, які він чинив. **7** Із багатьох бо, що мали їх, д'ухи нечисті вихóдили з криком великим, і багато розсла́блених та кривих уздорові́лися. **8** І радість велика в тім місті бу́ла! **9** Був один чоловік, на ім'я́ йому́ Сімон, що до того в цім місті займавсь ворожб́итством та дурив самарійський наро́д, видаючи себе за якогось великого. **10** Його слухали всі, — від найменшого аж до найбільшого, кажучи: „Він — сила Бога, що зветься велика!“ **11** Його ж слухалися, бо він їх довший час дивував ворожб́итством. **12** Та коли йняли віри Пилипові, що благовістив про Боже Царство й Ім'я́ Ісуса Христа, чоловіки й жінки охристі́лися. **13** Увірував навіть сам Сімон, і, охристившись, тримався Пилипа; а бачивши чуда й знаме́на великі, він дуже дивувався. **14** Як зачули ж апóстоли, які в Єрусалимі були, що Боже Слово прийня́ла Самарі́я, то послали до них Петра та Івана. **15** А вони, як прийшли, помолились за них, щоб Духа Святого вони прийняли́, **16** бо ще ні на óдного з них Він не схóдив, а були вони тільки охрищені в Ім'я́ Господа Ісуса. **17** Тоді на них руки поклали, і прийняли́ вони Духа Святого! **18** Як побачив

же Сімон, що через накладання апостольських рук Святий Дух подається, то приніс він їм гроші, **19** і сказав: „Дайте й мені таку владу, щоб той, на когó покладу свої руки, одержав би Духа Святого!“ **20** Та промовив до нього Петро: „Нехай згине з тобою те срібло твоє, бо ти думав набути дар Божий за гроші! **21** У цім ділі нема тобі частки ні уділу, бо серце твоє перед Богом не слухне. **22** Тож покайся за це лихе діло своє, і проси Господа, — може прощений буде тобі замір серця твого! **23** Бо я бачу, що ти пробуваєш у жовчі гіркій та в путах неправди“. **24** А Сімон озвався й сказав: „Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало нічого з того, про що ви говорили“. **25** А вони ж, засвідчивши, і Слово Господнє звістивши, повернулись до Єрусалиму, і звіщали Євангелію в багатьох самарійських оселях. **26** А ангол Господній промовив Пилипові, кажучи: „Устань та на південь іди, на дорогу, що від Єрусалиму до Гази спускається, — порожня вона“. **27** І, вставши, пішов він. І ось муж етіопський, скопéць, вельможа Канда́ки, цариці етіопської, що був над усіма її скáрбами, що до Єрусалиму прибув поклонитись, **28** вертався, і, сидючи́ на повóзі своїм, читав пророка Ісаю. **29** А Дух до Пилипа промовив: „Підійди, та й пристань до цього повóзу“. **30** Пилип же підбіг і почув, що той читає пророка Ісаю, та й спитав: „Чи розумієш, щó ти читаєш?“ **31** А той відказав: „Як же мóжу, як ніхто не напóтить мене?“ І впросив він Пилипа піднятись та сісти з ним. **32** А слово Писáння, що його він

читав, було це: „Як вівцю на заріз Його вéдено, і як ягня супроти стрижія́ безголосе, так Він не відкрив Своїх уст! **33** У прини́женні суд Йому віднятий був, а про рід Його хто розпо́вість? Бо життя Його із землі забирається“. **34** Віді́ззався ж скопе́ць до Пилипа й сказав: „Благаю тебе, — це про ко́го говорить пророк? Чи про себе, чи про іншого ко́го?“ **35** А Пилип відкрив уста свої, і, за́чавши від цьо́го Писа́ння, благо́вістив про Ісуса йому. **36** І, як шляхо́м вони ї́хали, прибу́ли до яко́їсь води. І озва́вся скопе́ць: „Ось вода. Що мені заважає хреститись?“ **37** А Пилип відказа́в: „Якщо ві́руєш із повного серця свого, то можна“. А той відпові́в і сказа́в: „Я ві́рую, що Ісус Христос — то Син Божий!“ **38** І звелі́в, щоб по́віз спини́вся. І обі́два — Пилип та скопе́ць — уві́йшли до води, і охрестив він його. **39** А коли вони вийшли з води, Ду́х Господні́й Пилипа забрав, і скопе́ць уже́ більше не бачив його. І він ї́хав, раді́ючи, шляхо́м свої́м. **40** А Пилип опини́вся в Азо́ті, і, перехо́дячи, звіща́в Єва́нгелію всі́м міста́м, аж поки при́йшов у Кеса́рію.

9 А Савл, іще́ ди́шучи грі́зьбою й уби́вством на учні́в Господні́х, присту́пивши до первосвященника, **2** попроси́в від нього листі́ у Дамáск синаго́гам, щоб, коли зна́йде яких чолові́ків та жіно́к, що ті́єї доро́ги вони, то зв'язати́ й привéсти до Єрусали́му. **3** А коли він і́шов й наближа́вся до Дамаску, то ось на́гло ося́яло сві́тло із неба́ його, **4** а він пова́лі́вся на землю, і го́лос почу́в, що йому́ говори́в: „Са́вле, Са́вле, — чому́ ти Мене́ переслі́дуєш?“ **5** А він за́пита́в: „Хто Ти,

Пане?“А Той: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. Трудно тобі бити ногою колючку! “ **6** А він, затрусившись та налякавшись, каже: „Чого, Господи, хочеш, щоб я вчинив?“А до нього Господь: „Уставай, та до міста подайся, а там тобі скажуть, що маєш робити!“ **7** А люди, що йшли з ним, онімілі стояли, бо вони чули голос, та нікого не бачили. **8** Тоді Савл підвівся з землі, і хоч очі розплющені мав, нікого не бачив... І за руку його повелі й привелі до Дамаску. **9** І три дні невидючий він був, і не їв, і не пив. **10** А в Дамаску був учень один, на ймення Ананій. І Господь у видінні промовив до нього: „Ананію!“А він відказав: „Ось я, Господи!“ **11** Господь же до нього: „Устань, і піди на вулицю, що Простою зветься, і пошукай в домі Юдовім Савла на ймення, тарсянина, ось бо він молиться, **12** і мужа в видінні він бачив, на ймення Ананія, що до нього прийшов і руку на нього поклав, щоб став він видючий“. **13** Відповів же Ананій: „Чув я, Господи, від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він учинив в Єрусалимі святим Твоїм! **14** І тут має владу від первосвящеників, щоб в'язати усіх, хто кліче Ім'я Твоє“. **15** І промовив до нього Господь: „Іди, бо для Мене — посудина вібрана він, щоб носити Ім'я Моє перед народами, і царями, і синами Ізраїля. **16** Бо Я покажу йому, скільки має він витерпіти за Ім'я Моє“. **17** І Ананій пішов, і до дому ввійшов, і руки поклавши на нього, промовив: „Савле брате, Господь Ісус, що з'явився тобі на дорозі, якою ти йшов, послав ось мене, щоб став ти видючий, і наповнився

Духа Святого!“ 18 І хвилі тієї відпала з очей йому ніби луска, і зараз видющий він став... І, вставши, охристився, 19 і, прийнявши поживу, на силах зміцнів. 20 І він зараз зачав у синагогах звіщати про Ісуса, що Він — Божий Син, 21 І дивом усі дивувалися, хто чув, і говорили: „Хіба це не той, що переслідував в Єрусалимі визнávців оцього Ім'я, та й сюди не на те він прибув, щоб отих пов'язати й привести до первосвящеників?“ 22 А Савл іще більше зміцнявся, і непокоїв юдеїв, що в Дамаску жили, удовóднюючи, що Той — то Христос. 23 А як часу минуло доволі, юдеї змовилися його вбити, 24 та Сávлові стала відóма їхня змова. А вони день і ніч чатува́ли в ворóтах, щоб убити його. 25 Тому учні забрали його вночі, та й із муру спустили в коші́. 26 А коли він до Єрусалиму прибув, то силкува́вся пристати до учнів, та його всі ляка́лися, не вірячи, що він учень. 27 Варнава тоді взяв його та й привів до апóстолів, і їм розповів, як дорогою той бачив Господа, і як Він йому промовляв, і як сміліво навчав у Дамаску в Ісусове Йме́ння. 28 І він із ними входив і вихóдив до Єрусалиму, і відважно звіщав в Ім'я́ Господа. 29 Він також розмовляв й сперечався з огр́еченими, а вони намагалися вбити його. 30 Тому браття, довідавшись, відвели́ його до Кесарії, і до Тáрсу його відіслали. 31 А Церква по всій Юдеї, і Галілеї, і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в стрáсі Господньому, і сповня́лася втіхою Духа Святого. 32 І сталося, як Петро всіх обходив, то прибув і до святих, що ме́шкали в Лідді. 33 Знайшов

же він там чоловіка одного, на ймення Еней, що на ліжку лежав вісім років, — він розслаблений був. **34** І промовив до нього Петро: „Енею, тебе вздоровляє Ісус Христос. Уставай, і постели собі сам!“ І той зараз устав. **35** І його оглядали усі, хто мешкав у Лідді й Сароні, які навернулися до Господа. **36** А в Йоппії була одна учениця, на ймення Тавіта, що в перекладі Сарною зветься. Вона повна була добрих вчинків та милостині, що чинила. **37** І трапилося тими днями, що вона занедужала й умерла. Обмили ж її й поклали в гóрниці. **38** А що Лідда лежить недалеко Йоппії, то учні, прочувши, що в ній пробуває Петро, послали до нього двох мóжів, що благали: „Не гайся прибути до нас!“ **39** І, вставши Петро, пішов із ними. А коли він прибув, то ввели його в гóрницю. І обступили його всі вдовіці, плачучи та показуючи йому сукні й плащі, що їх Сарна робила, як із ними була. **40** Петро ж із кімнати всіх випровадив, і, ставши навкóлішки, помолився, і, звернувшись до тіла, промовив: „Тавіто, вставай!“ А вона свої очі розплющила, і сіла, уздрівши Петра. **41** Він же руку подав їй, і підвів її, і закликав святих і вдовиць, та й поставив живою її. **42** А це стало відоме по цїлій Йоппії, і багато-хто в Господа ввірували. **43** І сталось, що він багато днів пробув у Йоппії, в одного гарбарника Сімона.

10 Проживав же один чоловік у Кесарії, на ймення Корнілій, сотник пóлку, що звався Італійським. **2** З усім домом своїм він побожний був та богобійний, подавав людям щедрю милостиню, і зáвжди Богові

молився. **3** Явно він у видінні, десь коло години дев'ятої дня, бачив Ангола Божого, що до нього зійшов і промовив йому: „Корнілію!“ **4** Він поглянув на нього й жахнувся, й сказав: „Що, Господи?“ Той же йому відказав: „Молітви твої й твоя милостиня перед Богом згадалися. **5** Тепер же пошли до Йопії людей, та й прилич Сімона, що зветься Петром. **6** Він гостює в одного гарбарника Сімона, що дім має при морі. Він скаже тобі, що́ ти маєш робити“. **7** Коли ж Ангол, що йому говорив, відійшов, той закликав двох із своїх слуг домашніх, і вояка богобійного з тих, що служили при ньому, **8** і розповів їм усе та й послав їх в Йопію. **9** А наступного дня, як у дорозі були вони та наближались до міста, Петро вийшов на горищу, щоб помолитись, о годині десь шостій. **10** І став він голодний, і їсти схотів. Як йому ж готували, захоплення на нього найшло, **11** і бачить він небо відкрите, і якусь посудину, що сходила, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці прив'язана, спускалась додолу. **12** У ній же знаходились чотириногі всілякі, і зёмне гаддя, і небесні пташки. **13** І голос почувся до нього: „Устань, заколи, Петре, і їж!“ **14** А Петро відказав: „Жа́дним способом, Господи, — бо ні́коли не їв я нічого огі́дного чи то нечистого!“ **15** І знов голос удруге до нього: „Що від Бога очи́щене, не вважай за огі́дне то́го!“ **16** І це сталося тричі, і посудина знов була взята на небо. **17** Як Петро ж у собі бентежився, що́ б то значило те видіння, що бачив, то ось посланці від

Корнилія, розпитавши про Сімонів дім, спинилися перед ворітьми, **18** і спиталися, крикнувши: „Чи то тут сидить Сімон, що зветься Петро?“ **19** Як Петро ж над видінням роздумував, Дух промовив до нього: „Онде три чоловіки шукають тебе. **20** Але встань і зійди, і піди з ними без жодного сума́ніу, бо то Я їх послав!“ **21** І зійшовши Петро до тих му́жів, промовив: „Ось я той, що його ви шукаєте. З якої причини прийшли ви?“ **22** А вони відказали: „Сотник Корнілій, муж праведний та богобійний, слави доброї в усього люду юдейського, святим а́нголом був у видінні наставлений, щоб до дому свого поклікати тебе та послухати слів твоїх“. **23** Тоді він покликав й гостинно прийняв їх. А другого дня він устав та й із ними пішов; також дехто з братів із Йоппії пішли з ним. **24** І назавтра прийшли вони до Кесарії. А Корнілій чекав їх, рідню й близьких дру́зів покликавши. **25** А як увіходив Петро, Корнілій зустрів його, і до ніг йому впав і вклонився. **26** Та Петро його підвів, промовляючи: „Устань, бо й сам я людина!“ **27** І, розмовляючи з ним, увійшов, і знайшов багатьох, що зібралися, **28** і промовив до них: „Ви знаєте, що не вільно юдеєві приставати й прихóдити до чужани́ці. Та відкрив мені Бог, щоб я жодну людину не мав за огидну чи то за нечисту. **29** Тому я без вага́ння прибув, як покликано. Тож питаю я вас: З якої причини ви слали по мене?“ **30** А Корнілій сказав: „Четвертого дня аж до цієї години я по́стив, а о дев'ятій годині молився я в домі своїм. І ото,

перед мене став муж у блискучій одежі **31** й сказав: „Корнилію, почута молитва твоя, і твої милостині перед Богом згадалися. **32** Тож пошли до Йоппії, і приклич Сімона, що зветься Петром. Він гостює в гарбарника Сімона, у господі край моря, — він прийде й розповість тобі“. **33** Я зараз по тебе послав, — ти добре зробив, що прийшов. Тож тепер перед Богом ми всі стоїмо, щоб почути все те, що Господь наказав був тобі“. **34** А Петро відкрив уста свої та й промовив: „Пізнаю я поправді, що „не дивиться Бог на обличчя“, **35** але в кожному народі приємний Йому, хто боїться Його й чинить праведність. **36** Він слово послав для Ізраїлевих синів, благовістячи мир через Ісуса Христа, що Господь Він усім. **37** Ви знаєте справу, що по всій Юдеї була й зачалась з Галілеї, після хрищення, що Іван проповідував, **38** Ісуса, що був із Назарету, як помазав Його Святим Духом і силою Бог. І ходив Він, добро чинячи й усіх уздорблюючи, кого поневолив диявол, бо Бог був із Ним. **39** І ми свідки всьому, що Він учинив у Юдейському краї та в Єрусалимі, — та вбили Його, на дереві повісивши. **40** Але Бог воскресив Його третього дня, і дав Йому, щоб з'явився, **41** не всьому народові, але наперед Богом вибраним свідкам, нам, що з Ним їли й пили, як воскрес Він із мертвих. **42** І Він нам звелів, щоб народові ми проповідували та засвідчили, що то Він є призначений Богом Суддя для живих і для мертвих. **43** Усі пророки свідкують про Нього, що кожен, хто вірує в Нього, одержить

про́щення гріхів Його Йме́нням“. 44 Як Петро говорив ще слова́ ці, злі́нув Святий Дух на всіх, хто слухав слова́. 45 А обрі́зані віруючі, що з Петром прибу́ли, здивувалися дивом, що дар Духа Святого пролився також на пога́н! 46 Бо чули вони, що мовами різними ті розмовляли та Бога звелі́чували... Петро тоді відпові́в: 47 „Чи хто може заборонити христитися водою оцим, що одéржали Духа Святого, як і ми?“ 48 І звелі́в охриститися їм у Йме́ння Ісуса Христа. Тоді просили Його позостатися в них кілька днів.

11 Почули ж апóстоли й браття, що в Юдеї були, що й погани прийняли́ Слово Боже. 2 І, як Петро повернувся до Єрусалиму, з ним стали змагатися ті, хто з обрі́зання, 3 кажучи: „Чо́го ти ходив до людей необрі́заних та споживав із ними?“ 4 Петро ж розпочав і їм розпові́в за порядком, говорячи: 5 „Був я в місті йоппíйськiм і молився, і бачив в захо́пленні виді́ння: якась посу́дина схóдила, немов простира́ло велике, яка, за чотири кінці́ прив'язана, спускалася з неба й підійшла аж до мене. 6 Зазирнувши до неї, я поглянув, і побачив там чотириногих землі, і звірів, і гаддя, і небесних пташок. 7 І голос почув я, що мені промовляв: „Устань, Петре, заколи та й їж!“ 8 А я відказав: „Жодним способом, Господи, — бо ніко́ли нічого огі́дного чи то нечистого в ўста мої не вхóдило!“ 9 І відпові́в мені голос із неба вдруге: „Що від Бога очищене, не вважай за огі́дне тогó!“ 10 І це сталося тричі, і все знов було взяте на небо. 11 І ось три чоловіки, посланці з Кесарії до мене,

перед домом, де був я, спинилися з́араз. **12** І сказав мені Дух іти з ними без жодного сумніву. Зо мною ж пішли й оці шестеро браття, і ввійшли ми до дому того чоловіка. **13** І він нам розповів, як у домі своїм бачив ангола, який став і сказав: „Пошли до Йоппії, та приклич того Сімона, що зветься Петром, **14** він слова́ тобі скаже, якими спасешся і ти, і ввесь дім твій“. **15** А як я промовляв, злінув на них Святий Дух, як споч́атку й на нас. **16** І я згадав слово Господнє, як Він говорив: „Іван ось водою христив, ви ж охрищені будете Духом Святим“. **17** Отож, коли Бог дав однаковий дар їм, як і нам, що ввірували в Господа Ісуса Христа, то хт́о ж я такий, щоб міг заперечити Богові?“ **18** І, почувши таке, замовкли вони, і Бога хвалили, говорячи: „Отож, і поганам Бог дав пока́йння в життя!“ **19** А ті, хто розпорóшився від переслідування, що зняло́ся було через Степа́на, перейшли навіть до Фінікії, і Кіпру, і Антіохії, не звіщаючи слова́ нікому, крім юдеїв. **20** А між ними були мужі деякі з Кіпру та з Кірінеї, що до Антіохії прийшли, і промовляли й до греків, благовістячи про Господа Ісуса. **21** І Господня рука була з ними; і велике число їх увірувало, і навернулось до Господа! **22** І вістка про них досягла́ до вух єрусали́мської Церкви, і до Антіохії послали Варнаву. **23** А він, як прийшов і благодать Божу побачив, звеселився, і всіх став просити, щоб серцем рішучим трималися Господа. **24** Бо він добрий був муж, повний Духа Святого та віри. І прилучилось багато наро́ду до Господа! **25** Після

того подався Варна́ва до Та́рсу, щоб Са́вла шукати. **26** А знайшовши, привів в Антиохію. І збирались у Церкві вони цілий рік, і навчали багато народу, і в Антиохії найперш християнами на́звано учнів. **27** Прибулі ж тими днями пророки від Єрусалиму до Антиохії. **28** І встав один з них, на йме́ння Ага́в, і Духом прорік, що голод великий у цілому світі настане, як за Кла́вдія був. **29** Тоді учні, усякий із своєї спроможности, постановили послати допомогу братам, що в Юдеї жили. **30** Що й зробили, через руки Варнави та Са́вла, пославши до старших.

12 А Цар Ірод тоді підніс руки, щоб декого з Церкви гно́бити. **2** І мечем він стяв Якова, брата Іванового. **3** А бачивши, що подоба́лося це юдеям, він задумав схо́пити й Петра. Були ж дні Опрі́сноків. **4** І, схо́пивши його, посадив до в'язниці, і передав чотирьом чві́ркам воякі́в, щоб його стерегли, бажаючи вивести лю́дям його по Па́сці. **5** Отож, у в'язниці Петра стерегли, а Церква ре́вно молилася Богові за нього. **6** А як Ірод хотів його ви́вести, Петро спав тієї ночі між двома́ вояка́ми, закутий у два ланцю́гі, і сторо́жа пильнувала в'язницю при двéрях. **7** І ось ангол Господній з'явився, і в в'язниці засяяло сві́тло. І, доторкнувшись до боку Петрового, він збудив його, кажучи: „Мерщій встава́й!“ І ланцю́гі йому з рук поспада́ли. **8** А ангол до нього промовив: „Підпережися, і взуй санда́лі свої“. І він так учинив. І каже йому: „Зодягнися в плаща свого, та й за мною йди“. **9** І, вийшовши, він ішов услід за ним, і не

знав, чи то правда, що робилось від ангола, бо думав, що видіння він бачить. **10** Як сторо́жу минули вони першу й другу, то прийшли до залізно́ї брами, що до міста веде, — і вона відчинилась сама ім. І, вийшовши, пройшли одну вулицю, — і відступив ангол зараз від нього. **11** Сказав же Петро, опритомнівши: „Тепер знаю правдиво, що Господь послав Свого ангола, і видер мене із рук Іродових та від усього чекання народу юдейського“. **12** А зміркувавши, він прийшов до садіби Марії, матері Івана, званого Ма́рком, де багато зібралося й молилося. **13** І як Петро в фіртку брами постукав, то вийшла послухати служни́ця, що звалася Ро́да, **14** та голос Петрів розпізнавши, вона з радощів не відчинила воріт, а прибі́гши, сказала, що Петро при ворота́х стоїть! **15** А вони їй сказали: „Чи ти навісна́?“ Та вона запевняла сво́є, що є так. Вони ж говорили: „То ангол його!“ **16** А Петро й далі стукав. Коли ж відчинили, вони його вгледіли та й дивувалися. **17** Махнувши ж рукою до них, щоб мовчали, він їм розповів, як Господь його вивів із в'язниці. І сказав: „Сповістіть про це Якова й браттю“. І, вийшовши, він до іншого місця пішов. **18** Коли ж настав день, поміж воя́ками зчинилась велика тривога, що́ то сталося з Петром. **19** А Ірод, пошукавши його й не знайшовши, віддав варту під суд, і звелів їх стра́тити. А сам із Юдеї відбув в Кесарію, і там перебува́в. **20** А Ірод розгніваний був на тиря́н та сидо́нян. І вони однодушно до нього прийшли, і вблагали царсько́го постельника Вла́ста, та й миру

просили, бо їхня земля годувалась з царськѣї. **21** Дня ж призначеного Ірод убрався в одежу царську, і на підвищенні сів та й до них говорив. **22** А натовп кричав: „Голос Божий, а не людський!“ **23** І ангол Господній уразив зненацька його, бо він не віддав слави Богові. І червѣ його з'їла, і він умер. **24** Слово ж Боже росло та помножувалось. **25** А Варнава та Савл, службу виконавши, повернулись із Єрусалиму, узявши з собою Івана, що прозваний Марком.

13 А в Антіохії, у тамошній Церкві були ці пророки та вчителі: Варнава й Семен, званий Нігер, і кіринянин Луцій, і Манаїл, що був вигодуваний із тетрархом Іродом, та ще Савл. **2** Як служили ж вони Господеві та постили, прорік Святий Дух: „Відділіть Варнаву та Савла для Мене на справу, до якої покликав Я їх!“ **3** Тоді, попостивши та помолившись, вони руки поклали на них, і відпустили. **4** Вони ж, послані бувши від Духа Святого, прийшли в Селевкію, а звідти до Кіпру відплинули. **5** Як були ж в Саламіні, то звіщали вони Слово Боже по синагогах юдейських; до послуг же мали й Івана. **6** А коли перейшли аж до Пафи весь острів, то знайшли ворожбіта одного, лжепророка юдеянина, йому на ім'я Варісус. **7** Він був при проконсулі Сергії Павлі, чоловіку розумнім. Той закликав Варнаву та Савла, і прагнув послухати Божого Слова. **8** Але їм опирався Еліма ворожбіт той, — бо ім'я його перекладається так, — і намагавсь відвернути від віри проконсула. **9** Але Савл, що й Павло він, переповнився Духом

Святим і на нього споглянув, **10** і промовив: „О сину дияволів, повний всякого підступу та всілякої злости, ти ворогу всякої правди! Чи не перестанеш ти плутати прбстих Господніх доріг? **11** І тепер ось на тебе Господня рука, — ти станеш сліпий, і сонця бачити не будеш до часу!“ І миттю обняв того мóрок та тёмрява, і став він ходити навпóмацки та шукати поводáтора. **12** Тоді той прокóнсул, як побачив, щó сталося, увірував, і дивувався науці Господній! **13** І, як від Пáфа Павло й ті, хто з ним був, відпливлі, то вони прибулі в Памфілійську Пергїю. А Іван, відлучившись від них, повернувся до Єрусалиму. **14** А вони, пішовши з Пергїї, прийшли до Пісідійської Антіохії, і дня суботнього до синагоги ввійшли й посідали. **15** А по відчитáнні Закóну й Пророків, старші синагоги послали до них, переказуючи: „Мужі-браття, якщо маєте слово потіхи для люду, промовте!“ **16** Тоді Павло встав, і давши знака рукою, промовив: „Послухайте, мужі ізраїльтяни, та ви, богобійні! **17** Бог цих Ізраїлевих людей вибрав Собі отців наших, і підвищив нарóд, як він перебува́в у єгипетськім краї, і рукою потужною вивів їх із нього, **18** і літ із сорок Він їх годував у пустині, **19** а вигубивши сім нарóдів в землі ханаáнській, поділив жеребкóм їхню землю між ними, **20** ма́йже що по чотириста й п'ятидесяти рóках. Після того аж до Самуїла пророка Він їм суддів дава́в. **21** А потім забажали царя, і Бог дав їм Сау́ла, сина Кісового, мужа з Веніамінового племени, на чотири десятки років. **22** А його віддаливши, поставив

царем їм Давіда, про якого й сказав, засвідчуючи:
„Знайшов Я Давида, сина Єссеевого, чоловіка за
серцем Своїм, що всю волю Мою він виконувати буде“.

23 За обітницею, із його насіння підняв Бог Ісуса, як
спасіння Ізраїлеві, **24** як Іван — перед самим приходом
Його — усьому народові Ізраїлевому проповідував
хрищення на покаєння. **25** А коли свою путь Іван
виконав, то він промовляв: „Я не Той, за Кого ви мене
вважаєте, але йде он за мною, що Йому розв'язати
ремінця від узуття Його я недостойний“. **26** Мужі-
браття, сини роду Авраамового, та хто богобоязний із
вас! Для вас було послане слово спасіння цього. **27**
Бо мешканці Єрусалиму та їхня старшина Його не
пізнали, а пророчі слова — які щосуботи читаються —
вони співнили присудом, **28** і хоч жадної провини
смертельної в Ісусі вони не знайшли, все ж просили
Пилата вбити Його. **29** Коли ж усе відбулось, що
про Нього написано, то зняли Його з дерева, та й до
гробу поклали. **30** Але Бог воскресив Його з мертвих!
31 Він з'являвся багато днів тим, що були поприходили
з Ним із Галілеї до Єрусалиму, і що тепер вони
свідки Його перед людьми. **32** І ми благовістимо
вам ту обітницю, що дана була нашим отцям, **33**
що її нам, їхнім дітям, Бог виконав, воскресивши
Ісуса, як написано в другім псалмі: „Ти Мій Син,
— Я сьогодні Тебе породив!“ **34** А що Він воскресив
Його з мертвих, щоб більш не вернувся в зотління, те
так заповів: „Я дам вам ті милості, що обіцяні вірно
Давиду були!“ **35** Тому то й деінде говорить: „Не даси

Ти Своему Святому побачити тління!“ 36 Бо Давид, що
часу свого послужив волі Божій, спочив, і злучився
з отцями своїми, і тління побачив. 37 Але Той, що
Бог воскресив Його з мертвих, тління не побачив. 38
Отже, мужі-браття, хай відомо вам буде, що прощення
гріхів через Нього звіщається вам. 39 І в усім, у
чому ви не могли виправдатись Законом Мойсеевим,
через Нього виправдується кожен віруючий. 40 Отож,
стережіться, щоб на вас не прийшло, що в Пророків
провіщене: 41 „Дивіться, погордуючі, і дивуйтеся та
пощезайте, бо Я діло роблю за днів ваших, те діло,
що йому не повірите ви, якби хто розповів вам!“ 42
А як стали виходити вони, то їх прошено, щоб на
другу суботу до них говорили ті самі слова. 43 А
коли розійшлась синагога, то багато з юдеїв та й із
нововірців побожних пішли за Павлом та Варнавою, а
вони промовляли до них і намовляли їх перебувати в
благодаті Божій. 44 А в наступну суботу зібралося
майже все місто послухати Божого Слова. 45 Як юдеї
ж побачили натовп, то наповнилися заздрощів, і
стали перечити мові Павла та богозневажати. 46 Тоді
Павло та Варнава мужньо промовили: „До вас перших
потрібно було говорити Слово Боже; та коли ви його
відкидаєте, а себе вважаєте за недостойних вічного
життя, то ось до поган ми звертаємось. (aiōnios g166)
47 Бо так заповів нам Господь: „Я світлом поставив
Тебе для поган, щоб спасінням Ти був аж до краю
землі!“ 48 А погани, почувши таке, раділи та Слово
Господнє хвалили. І всі ті, хто призначений був в

життя вічне, увірували. (aiōnios g166) **49** І ширилось Слово Господнє по цілій країні. **50** Юдеї ж підбили побожних впливових жінок та значніших у місті, і зняли переслідування на Павла та Варнаву, та й вигнали їх із своєї землі. **51** Вони ж, обтрусивши із ніг своїх порох на них, подалися в Іконію. **52** А учні сповнялися радощів і Духа Святого.

14 І трапилось, що в Іконії вкупі ввійшли вони до синагоги юдейської, і промовили так, що безліч юдеїв й огречених увірували. **2** Невірні ж юдеї підбурили та роз'ятрили душі поган на братів. **3** Та проте довгий час пробули вони там, промовляючи мужньо про Господа, що свідощтво давав слову благодаті Своєї і робив, щоб знамена та чуда чинились їхніми руками. **4** А в місті нарід поділився, — і пристали одні до юдеїв, а інші тримались апостолів. **5** Коли ж кинулися ті погани й юдеї з своїми старшими, щоб зневажити їх та камінням побити, **6** то, дізнавшись про це, вони повтікали до міст лікабнських, до Лістри та Дєрвії, та в околиці їхні, **7** і Євangelію там звіщали. **8** А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. **9** Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру вздоровленим бути, **10** то голосом гучнім промовив: „Устань просто на ноги свої!“ А той скочив, і ходити почав. **11** А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи по-лікабнському: „Боги людям вподібнились, та до нас ось зійшли!“ **12** І Варнаву

вони звали Зéвсом, а Гермéсом Павла, бо він провід мав у слові. **13** А жрець Зéвса, що святиня його перед містом була, припровáдив бики та вінки до воріт, та й з нарóдом принóсити жертву хотів. **14** Та коли про це почули апóстоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між нарóд, кричачи **15** та говорячи: „Щó це робите, люди? Таж і ми такі самі смертéльні, подібні вам люди, і благовістимó вам, — від оцих ось марнóт наверну́тись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є. **16** За минулих родів попустив Він усім народам, щоб ходили стежками своїми, **17** алé не зоставив Себе Він без свідчення, добро чинячи: подавав нам із неба дощі та врожайні часі, та напóвнював їжею й радощами серця наші“. **18** І, говорячи це, залéдве спинили нарóд не приносити їм жéртов. **19** А з Антіохії та з Іконії посхóдилися юдеї, і, підбуривши нáтовп, камінням побили Павла, та й за місто геть виволікли, мавши думку, що вмер він. **20** Коли ж учні його оточили, то він устав, та й вернувся до міста. А наступного дня він відбув із Варнавою в Дéрвію. **21** І, як звістили Євáнгелію тому містові, і учнів багато придбали, вони повернулися в Лістру, та в Іконію, та в Антіохію, **22** душі учнів зміцняючи, просячи перебувати в вірі, та навча́ючи, що через великі ўтиски треба нам вхóдити у Боже Царство. **23** І рукопокла́ли їм пресві́терів по Церквах, і помолилися з пóстом та й їх передали Господéві, в Якого ввірували. **24** Як вони ж перейшли Пісідію, прибули в Памфілію; **25** і, звістивши Господне

Слово в Пергїї, вони в Атталію ввійшли, **26** а звідти поплинули в Антіохію, звідки були благодаті Божій віддані на діло, що його й закінчили. **27** А прибувши та скликавши Церкву, вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними, і що відкрив двері віри поганам. **28** І перебували вони немалій час із учнями.

15 А дехто, що з Юдеї прийшли, навчали братів: „Якщо ви не обріжетеся за звичаєм Мойсеєвим, то спаситися не можете“. **2** Коли ж суперечка повстала й чимале змагання в Павла́ та в Варнави з ними, то постановили, щоб Павло́ та Варнава, та дехто ще інший із них, пішли в справі цій до апóстолів й старших у Єрусалим. **3** Тож вони, відпроваджені Церквою, ішли через Фінікію та Самарію, розповідаючи про поганське навёрнення, і радість велику чинили всім браттям. **4** Коли ж в Єрусалим прибулі вони, були прийняті Церквою, та апóстолами, та старšíми, і вони розповіли, як багато вчинив Бог із ними. **5** Але дехто, що ввірували з фарисейської партії, устали й сказали, що потрібно поганів обрізувати й наказати, щоб Закóна Мойсеєвого берегли. **6** І зібрались апóстоли й старші, щоб розглянути справу оцю. **7** Як велике ж змагання повстало, Петро встав і промовив до них: „Мужі-браття, ви знаєте, що з давнішніх днів вибрав Бог поміж нами менé, щоб погани почули слово Єв́ангелії через ўста мої, та й увірували. **8** І засв́ідчив їм Бог Серцезнавець, давши їм Духа Святого, як і нам, **9** і між нами та ними різниці Він жодної не вчинив, очистивши вірою їхні

серця. **10** Отож, чого Бога тепер спокуюєте, щоб учням на шию покласти ярмо, якого ані наші отці, ані ми не здолали понести? **11** Та ми віруємо, що спасемося благодаттю Господа Ісуса так само, як і вони“. **12** І вся громада замовкла, і слухали пильно Варнаву й Павла, що розповідали, які то знамена та чуда вчинив через них Бог між поганями! **13** Як замовкли ж вони, то Яків озвався й промовив: „Мужі-браття, послухайте також мене. **14** Сімон ось розповів, як зглянувся Бог від початку, щоб вибрати люд із поганів для Ймення Свого. **15** І пророчі слова з цим погоджуються, як написано: **16** „Потому вернуса, і відбудую Давидову скінію занепалу, і відбудую руїни її, і наново поставлю її, **17** щоб шукали Господа люди zostали та всі народи, над якими Ім'я Моє кликано, — говорить Господь, що чинить це все! **18** Господеві відвіку відомі всі вчинки Його“. (aīōn g165) **19** Тому думаю я, щоб не турбувати поган, що до Бога наворачтаються, **20** але написати до них, щоб стримувались від занечіщення ідоляського, та від блуду, і задушеніни, і від криві. **21** Бо своїх проповідників має Мойсей по містах здавендавна, і щосуботи читають його в синагогах“. **22** Тоді постановили апостоли й старші з цілою Церквою вибрати мужів із них, і послати до Антіохії з Павлом та Варнавою Юду, що зветься Варсавва, і Силу, мужів проводирів між братами, **23** написавши своїми руками оцє: „Апостоли й старші брати до братів, що з поган в Антіохії, і Сирії, і Кілікії: Вітаємо вас! **24** Через те, що

ми чули, що деякі з вас, яким ми того не доручували, стурбували наукою вас, і захитали вам душі, **25** то ми постановили однодушно, зібравшись, щоб обраних мужів послати до вас із коханими нашими — Варнавою та Павлом, **26** людьми тими, що душі свої віддали за Ім'я Господа нашого Ісуса Христа. **27** Тож ми Юду та Силу послали, що вияснять усно те саме. **28** Бо зволілось Духові Святому і нам, — тягару вже ніякого не накладати на вас, окрім цього необхідного: **29** стримуватися від ідолських жертв та крові, і задушеніни, та від блуду. Оберегаючися від того, ви зробите добре. Бувайте здорові!“ **30** Посланці ж прийшли в Антіохію, і, зібравши народ, доручили листа. **31** А перечитавши, раділи з потішення того. **32** А Юда та Сила, самі будучи пророками, частим словом підбадьорували та зміцняли братів. **33** А як перебули вони там якийсь час, то брати їх відпустили з миром до тих, хто їх вислав. **34** Але Сила схотів лишитися там, а Юда вернувся до Єрусалиму. **35** А Павло з Варнавою в Антіохії жили, навчаючи та благовістячи разом із іншими багатьом Слово Господнє. **36** А по декількох днях промовив Павло до Варнави: „Ходімо знов, і відвідаймо наших братів у кожному місті, де ми провіщали Слово Господнє, — як вони пробувають“. **37** А Варнава хотів був узяти з собою Івана, що званий був Марком. **38** Та Павло вважав за потрібне не брати з собою того, хто від них відлучився з Памфілії, та з ними на працю не йшов. **39** І повстала незгода, і розлучились вони між собою. Тож Варнава взяв

Ма́рка, і попли́нув до Кіпру. **40** А Павло ви́брав Си́лу й пішов, Бо́жій благода́ті братами до́ручений. **41** І проходив він Си́рію та Кілікію, Це́ркві зміцню́ючи.

16 І прибув він у Де́рвію й Лі́стру. І ото був там один уче́нь, на ім'я́ Тимофі́й, син наве́рненої однієї́ юде́янки, а ба́тько був ге́ллен. **2** До́бре свідо́цтво про нього давали б́рати, що були в Лі́стрі та в Іко́нії. **3** Павло захоті́в його́ взяти́ з собою́, — і, взявши, обрі́зав його́ через юде́їв, що були в тих місцях, бо всі знали про ба́тька його́, що був ге́ллен. **4** Як міста́ ж пере́ходили, то їм пере́давали, щоб вони бере́гли оті́ постано́ви, які вида́ли в Єру́салимі апо́столи та старші́. **5** А Це́ркві зміцню́валися в вірі, і щоденно зроста́ли кі́лькістю. **6** А що Ду́х Свя́тий їм не зве́лів прові́щати сло́во в Азі́ї, то вони пере́йшли че́рез Фрігію́ та че́рез країну́ гала́тську. **7** Ді́йшовши́ ж до Мі́зії, хоті́ли піти́ до Ві́тїнії, та їм не дозво́лив Ду́х Ісусі́в. **8** Обмину́вши ж Мі́зію, прибу́ли до Троа́ди. **9** І Павло́ві з'яви́лось ви́діння́ вночі́: якийсь македо́нянин став пе́ред ним і бла́гов його́, ка́жучи: „При́йди в Македо́нію, і на́м помо́жи!“ **10** Як побачи́в він це ви́діння́, то ми́ зараз хоті́ли піти́ в Македо́нію, зро́зумі́вши, що Госпо́дь на́с поклика́в зві́щати ї́м Єва́нгелію. **11** То́ж відпли́вши з Троа́ди, прибу́ли ми́ на́впрост у Само́тракію́, а дру́гого дня́ до Неа́поля, **12** зві́дтіля́ ж у Філі́пи, що є́ перше́ місто-оса́да в ті́й части́ні Македо́нії. І пробу́ли ми́ в ці́м мі́сті днів кі́лька. **13** Дня́ ж субо́тнього́ ви́йшли ми́ з міста́ над рі́чку, де, за зви́чаєм, було́ місце́ мо́литви, і, по́сідавши, розмовля́ли з жі́нками, що посхо́дили́сь.

14 Прислуха́лася й жінка одна, що звалася Лі́дія, купчиха кармазі́ном з міста Тіяті́р, що Бога вона шанувала. Господь же їй серце відкрив, щоб уважати на те, що Павло говорив. **15** А коли охристи́лась вона й її дім, то благала нас, кажучи: „Якщо ви признали, що вірна я Господе́ві, то прийдіть до господа́ моєї й живіть“. І змусила нас. **16** І стало́сь, як ми йшли на молитву, то нас перестрі́ла служни́ця одна, що мала віщу́нського духа, яка ворожби́тством давала великий прибу́ток панам своїм. **17** Вона йшла слі́дкомá за Павлом та за нами, і кричала, говорячи: „Оці люди — це раби Всеви́шнього Бога, що вам провіщають доро́гу спасі́ння!“ **18** І багато днів вона це робила. І обури́вся Павло, і, оберну́вшись, промовив до духа: „У Ім'я Ісуса Христа велю я тобі — вийди з неї!“ І того ча́су той вийшов. **19** А пани її, бачивши, що пропала надія на їхній прибу́ток, схопи́ли Павла й Силу, і потягли їх на ринок до старши́х. **20** Коли ж їх привели́ до начальни́ків, то сказали: „Ці люди, юдеї, наше місто бунту́ють, **21** і навчають звича́їв, яких нам, римля́нам, не годиться приймати, ані вико́нувати“. **22** І на́товп підня́вся на них. А начальники здерли оде́жу із них, та звелі́ли їх різка́ми сі́кти. **23** І, завдавши багато їм ран, посадили в в'язни́цю, наказавши в'язничному дозо́рцеві, щоб їх пильно стері́г. **24** Одержавши такого на́каза, той їх повкида́в до внутрі́шньої в'язни́ці, а їхні но́ги забив у коло́ди. **25** А півні́чної пори Павло й Сила моли́лися, і Богові спі́вали, а ув'язне́ні слухали їх. **26** І ось на́гло повстало велике трясі́ння землі, аж

основи в'язнічні були захита́лися! І повідчинялися
зараз усі двері, а кайдáni з усіх поспадáли. **27** Як
прокинувся ж сторож в'язничний, і побачив відчинені
двері в'язниці, то витяг меча та й хотів себе вбити,
мавши думку, що повтікали ув'язнені. **28** А Павло́
скрикнув голосом гучні́м, говорячи: „Не чини собі
жодного зла, бо всі ми ось тут!“ **29** Зажадавши ж той
світла, ускóчив, і тремтячий припав до Павла та до
Сили. **30** І вивів їх звідти й спитав: „Добрóдії! Що треба
робити мені, щоб спасті́ся?“ **31** А вони відказали:
„Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасéний ти сам
та твій дім“. **32** І Слово Господнє звіщали йому та й
усім, хто був у домі його. **33** І сторож забрав їх того ж
ча́су вночі, їхні рани обмив, — і охристився негайно
він сам та його всі домашні. **34** І він їх запровадив
до дому свого, і поживу поставив, і радів із усім
домом своїм, що ввірував у Бога. **35** А коли настав
день, то прислали начальники слуг поліційних,
наказуючи: „Відпусти тих людей!“ **36** І сказав той
в'язничний дозорець слова́ ці Павлові: що прислали
начальники, щоб вас відпустити. „Отож, вийдіть
тепер та й з міром ідіть!“ **37** А Павло відказав їм: „Нас,
римля́н, незасуджених, різками сікли прилю́дно, і до
в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але
ні! Хай вони самі прийдуть, та й виведуть нас!“ **38**
Ці ж слова поліційні слуги донéсли начальникам.
А ті налякались, почувши, що римля́ни вони. **39** І
прийшли, та їх перепросили, а вивівши, благали, щоб
із міста пішли. **40** І, вийшовши з в'язниці, прибулі

вони до Лїдії, а з братами побачившись, потішили їх та й пішли.

17 Як вони перейшли Амфіпіль й Аполлонію, то прийшли до Солуня, де була синагога юдейська. **2** І Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботи з Писання, **3** виказуючи та доводячи, що мусів Христос постраждати й воскреснути з мертвих, і що Христос Той — Ісус, про Якого „я вам проповідую“. **4** І ввірували дехто з них і до Павла та до Сили пристали, — безліч побожних із гелленів та немало з шляхетних жінок. **5** А невірні юдеї були запалилися аздрістю, і якихсь негідних людей назбирали на вулицях, учинили збігівисько та й бунтували те місто, а набігши на хату Ясонову, шукали апостолів, щоб до натовпу вивести їх. **6** А як їх не знайшли, потягли до начальників міста Ясона та декого з братті, кричачі: „Ті, що світ сколотили, — і сюди ось вони поприходили! **7** А Ясон їх до себе прийняв. Вони всі проти наказів кесаря чинять, гово́рячи, ніби інший є цар — Ісус“. **8** І вони зворохобили наро́д та начальників міста, що слухали це. **9** Але, узявши поруку з Ясона та з інших, вони їх відпустили. **10** А брати відіслали негайно вночі Павла й Силу до Вєрії. І, прибувши, вони пішли в синагогу юдейську. **11** Ці були шляхетніші за солунян, — і слова́ прийняли з повним за́палом, і Писання досліджували день-у-день, чи так воно є. **12** Тож багато із них тоді ввірували, і з почесних гелленських жінок та немало із му́жів. **13** Як солунські ж юдеї

довідалися, що Павло проповідує Боже Слово й у Вєрії, прибулі вони, і там баламутили та бунтували нарód. **14** Тоді браття негайно Павла відпустили, щоб до моря йшов; а Сила та Тимофій позостáлися там. **15** А ті, що Павлá відпроваджували, провели його аж до Атén, а прийнявши наkáза про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбулі. **16** Як Павло ж їх чекав у в Атéнах, у ньóму кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів. **17** Тож він розмовляв у синагозі з юдеями та з богобійними, і на ринку щоденно зі стрічними. **18** А дехто з філóсофів епікурéїв та стоїків сперечалися з ним. Одні говорили: „Щó то хоче сказати оцей пустомóв?“ А інші: „Здається, він проповідник чужих богів“, бо він їм звіщáв Євáнгелію про Ісуса й воскресення. **19** І, взявши його, повели в ареопáг та й казали: „Чи можемо знати, щó то є ця наука новá, яку проповідуєш ти? **20** Бо чуднé щось вкладаєш до наших вух. Отже хочемо знати, щó то значити має?“ **21** А всі атéняни та захожі чужінці нічим іншим радніш не займалися, як аби щось новé говорити чи слухати. **22** Тоді Павло став посéредині ареопáгу й промовив: „Мўжі атéнські! Із усьóго я бачу, що ви дуже побожні. **23** Бо, проходячи та оглядаючи свя́тощі ваші, я знайшов також жéртівника, що на ньóму написано: „Незнаному Богові“. Ось Того, Кого навманн́я ви шану́єте, Того я проповідую вам. **24** Бог, що створив світ і все, що в ньóму, бувши Господом неба й землі, проживає не в хра́мах, рукою збудовáних, **25** і Він не вимагає служі́ння рук людських, ніби

в чомусь Він мав би потребу, бо Сам дає всім і життя, і дихання, і все. **26** І весь людський рід Він з одного створив, щоб замешкати всю поверхню землі, і призначив окреслені доби й границі замешкання їх, **27** щоб Бога шукали вони, чи Його не відчують і не знайдуть, хоч Він недалеко від кожного з нас. **28** Бо ми в Нім живемо́, і рухаємо́, і існуємо, як і деякі з ваших поетів казали: „Навіть рід ми Його!“ **29** Отож, будши Божим тим родом, не повинні ми думати, що Божество́ подібне до золота, або срібла, чи до каменю, твору мистецтва чи людської вігадки. **30** Не зважаючи ж Бог на часи невідомости, ось тепер усім людям наказує, щоб скрізь каялися, **31** бо Він визначив день, коли хоче судити поправді весь світ через Мужа, що Його наперед Він поставив, і Він подав до́каза всім, із мертвих Його воскресивши“. **32** Як почули ж вони про воскресення мертвих, то одні насміхатися стали, а інші казали: „Про це будемо слухати тебе іншим разом“. **33** Так вийшов Павло з-поміж них. **34** А деякі мужі пристали до нього й увірували, серед них і Діонисій Ареопагіт, і жінка, Дамара ім'ям, та інші із ними.

18 Після цього він вийшов з Атен і прибув до Коринту. **2** І знайшов він одного юдея, на ймення Акілу, родом із Понту, що недавно прибув із Італії, та Прискіллу, його дружину, — бо Клавдій звелів усім юдеям, щоб покинули Рим. І до них він прийшов, **3** а що був він того ж ремесла́, то в них позостався та працював; ремесло́ ж їхнє було — виробляти

наме́ти. 4 І він щосуботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та гелленів. 5 А коли прибулі Сила та Тимофій з Македонії, Павло слову віддався, і він свідчив юдеям, що Ісус — то Христос. 6 Як вони ж спротивлялися та богозневажали, то він обтрусив одержу свою та промовив до них: „Ваша кров — на голову вашу! Я чистий. Відтепер я підую до поган“. 7 І, вийшовши звідти, він прибув до господи одного, на ім'я Тита Юста, що був богобійний, його ж дім межував із синагогою. 8 А Крисп, старший синагоги, увірував в Господа з усім домом своїм; і багато з коринтян, почувши, увірували й охристились. 9 Сказав же Павлові Господь у видінні вночі: „Не бійся, але говори й не мовчи, 10 бо з тобою ось Я, і на тебе ніхто не накинеться, щоб тобі заподіяти зло, — бо Я маю в цім місті багато людей“. 11 І позостався він рік і шість місяців, навчаючи в них Слова Божого. 12 А коли Галліон був в Ахаї проконсулом, то проти Павла однодушно повстали юдеї, і на суд привели його, 13 кажучи: „Цей людей намовляє, щоб Богові честь віддавали незгідно з Законом!“ 14 Як Павло ж хотів уста відкрити, сказав Галліон до юдеїв: „О юдеї, якби сталася кривда яка, або злий учинок, то я б справедливо вас вислухав. 15 Та коли спір іде про слово та ймення й Закон ваш, то самі доглядайте, — я суддею цього бути не хочу“. 16 І прогнав їх від суду. 17 Тоді всі схопили Состена, начальника над синагогою, та й перед судом його били. Галліон же на те зовсім не зважав. 18 А Павло, перебувши доволі

ще днів, попрощався з братами, і поплинув у Сірію, і з ним Прискілла й Акіла; він у Кенхр́єях обстриг собі голову, бо обітницю дав був. **19** І прибув він в Еф́ес, і там їх позоста́вив, а сам у синагогу ввійшов і розмовляв із юде́ями. **20** Як просили ж його довший час позостатися в них, то він не згодився, **21** але попрощався й сказав: „Знов вернуся до вас, коли буде на те воля Божа!“ І відплив із Еф́есу. **22** І, побувши в Кесарі́ї, він підня́вся, і, привіт склавши Церкві, відбув в Антио́хію. **23** І, пробувши там деякий час, він вибрався в подорож знову, за порядком прохóдячи через країну галáтську та Фрі́гію, та всіх учнів зміцняючи. **24** Один же юдей, на ім'я́ Аполло́с, родом з Олекса́ндрії, красномóвець та сильний в Писа́нні, прибув до Еф́есу. **25** Він був навче́ний дороги Господньо́ї, і, пала́ючи духом, промовляв і про Господа пильно навчав, знаючи тільки Іванове хрищення. **26** І він сміливо став промовляти в синагозі. Як Акіла й Прискілла почули його, то його прийняли́, і докладніш розповілі йому про дорогу Господню. **27** А коли він схотів перейти до Аха́ї, брати написали до учнів, нагадуючи, щоб його прийняли́. А прибувши, помагав він багато тим, хто ввірував благодáттю, **28** бо він переконував пильно юде́їв, Писа́нням прилюдно дово́дячи, що Ісус — то Христос.

19 І сталося, що коли Аполло́с перебував у Корінті, то Павло, перейшовши горі́шні країни, прибув до Еф́есу, і деяких учнів знайшов, **2** та й спитав їх: „Чи ви Духа Святого одержали, як увірували?“ А вони відказали

йому: „Та ми навіть не чули, чи є Дух Святий!“ 3 І він запитав: „Тож у щó ви христились?“ Вони ж відказали: В Іванове хрищення“. 4 І промовив Павло: „Таж Іван христив хрищенням на пока́ння, говорячи лю́дям, щоб вірили в Того, Хто прійде по ньому, цебто в Ісуса“. 5 Як почули ж́, то христились вони в Ім'я Господа Ісуса. 6 А коли Павло руки на них покла́в, то зійшов на них Дух Святий, — і різними мовами стали вони промовляти та пророкувати! 7 А всіх їх бу́ло чоловіка з двана́дцять. 8 А до синагоги ввійшовши, промовляв він відважно, три місяці про Боже Царство навчаючи та переконуючи. 9 А коли опиралися дехто й не вірували, і дорогу Господню лихосло́били перед наро́дом, то він їх покинув і виділив учнів, і щодня проповідував у школі одні́го Тирáна. 10 Це ж два роки продовжувалось, так що всі, хто замешкував в Азії, юдеї та геллени, слухали слово про Господа. 11 І Бог чуда чинив надзвичáйні руками Павловими, 12 так що навіть хустки́ й пояси́ з його тіла принóсили хворим, — і хвороби їх кидали, і дýхи лукаві вихóдили з них. 13 Дехто ж із мандрівні́х ворожбі́тів юдейських зачали́ закликати Ім'я́ Господа Ісуса над тими, хто мав злих духів, проказуючи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого Павло́ проповідує!“ 14 Це ж робили якісь сім синів юдейського первосвященика Скéви. 15 Відповів же злий дух і сказав їм: „Я знаю Ісуса, і знаю Павла, а ви хто такі?“ 16 І скóчив на них чоловік, що в ньому злий дух був, і, перемі́гши обох, подúжав їх так, що втекли вони з дому нагí та порáнені. 17 І це стало відóме

юдеям та гелленам, усім, що в Ефесі замешкують,
— і острах напав на всіх їх, і славілося Ім'я Господа
Ісуса. **18** І багато-хто з тих, що ввірували, прихóдили,
визнаваючи та відкриваючи вчинки свої. **19** І багато-
хто з тих, що займалися чáрами, позно́сили книги свої
та й перед усіма́ попалили. І злічили ціну́ їх, і вийшло
на срібло п'ятдесят тисяч драхм. **20** Так могуте росло
та зміцнялося Вожеє Слово! **21** А як спóвнилось це,
Павло в Дусі задумав перейти Македо́нію та Ахаю, та
й удатись у Єрусалим, говорячи: „Як побúду я там,
то треба мені й Рим побачити“. **22** Тож він послав у
Македо́нію двох із тих, що служили йому, Тимофі́я
й Ера́ста, а сам позостався якийсь час ув Азії. **23** І
ро́зрух чималий був стався там ча́су того за Господню
дорогу. **24** Бо один золотáр, Дмитро на ім'я, що робив
срібляні́ Артемі́дині храмки, та ремісникам заробіток
чималий давав, **25** згромадив він їх і ще інших
подібних робітників, та й промовив: „Ви знаєте, мужі,
що з цього ремесла́ заробіток ми маємо. **26** І ви бачите
й чуєте, що не тільки в Ефесі, але мало не в усій Азії —
цей Павло збаламу́тив і відвернув багатенно наро́ду,
говорячи, ніби то не боги, що руками порóблені. **27**
І не тільки оце нам загрожує, що при́йде зайняття
в упадок, а й храм богині великої Артемі́ди в ніщо́
зарахується, і буде зруйнована й ве́лич тієї, що шанує
її ціла Азія та цілий світ“. **28** Почувши ж оце, вони
перепóвнилися гнівом, та й стали кричати, говорячи:
„Артемі́да ефеська велика!“ **29** І місто напóвнилось
за́колотом. І кинулися однодушно до видóвища,

схопивши Павловіх супутників — Гая та Аристарха, македонян. **30** Як Павло ж хотів у народ увійти, то учні його не пустили. **31** Також дехто з азійських начальників, що були йому приятелі, послали до нього й просили, щоб він не вдавався на видовище. **32** І кожен що інше кричав, бо збори бурхливі були, і багатенно з них навіть не знали, чого ради зібралися. **33** А з народу взяли Олександра, бо юдеї його висували. І Олександр дав знака рукою, і хотів виправдатися перед народом. **34** А коли розпізнали, що юдеянин він, то злилися всі в один голос, і годин зо дві гукали: „Артеміда ефеська велика!“ **35** А як писар міський заспокоїв народ, то промовив: „Мужі ефеські, яка ж то людина не знає, що місто Ефес — то храмівий доглядач Артеміди великої й її образу, упалого з неба? **36** Коли ж цьому перечити не можна, то потрібно вам бути спокійними, і не робити необачно нічого. **37** А ви ж привели цих людей, що ані святокрадці, ані вашої богині не зневажили. **38** Отож, як Дмитро та його ремісники мають справу на кого, то суди є на ринку й проконсули, — один одного хай позивають. **39** А коли чогось іншого допоминаєтеся, то те вирішиться на законнім зібранні. **40** Бо ось є небезпека, що нас за сьогоднішній рózрух оскаржити можуть, і немає жадної причини, якою могли б виправдати це збирище“. **41** І, промовивши це, розпустив він громаду.

20 А як за́колот стих, то Павло скликав учнів, і, потішивши та попрощавшись із ними, вибрався

йти в Македонію. 2 Перейшовши ж ті сторони та підбадьоривши їх довгим словом, прибув до Геллади, 3 і прожив там три місяці. А як він захотів був відплинути в Сірію, то змову на нього вчинили юдеї, тому він узяв думку вертатись через Македонію. 4 Разом із ним пішов Сопатер Піррів із Верії, Аристарх та Секунд із Солуня, і Гай дерв'янін, і Тимофій, а з азійців — Тіхик та Трохим. 5 Вони відбули наперед, і нас дожидали в Троаді. 6 А ми відпливли із Филипів по святах Опрісноків, і прибули днів за п'ять у Троаду до них, де сім день прожили. 7 А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба, Павло мав промову до них, бо вранці збирався відбути, і зтягнув своє слово до півночі. 8 А в гóрниці, де зібралися ми, було багато світел. 9 Юнак же один, Євтіх на ім'я, сидів на вікні. Його обгорнув міцний сон, бо задовго Павло промовляв, і він сонний хитнувся, і додолю упав із третього поверху, — і підняли його мертвого. 10 Зійшов же Павло та до нього припав, і, обнявши його, проказав: „Заспокойтесь, бо душа його в ньому!“ 11 А вернувшись, він хліб переломив і спожив, і бесіду довго точив, — аж до дóсвітку, потім відбув. 12 А хлопця живим привели, — і зраділи немало. 13 А ми наперед пішли до корабля, та в Асс попливли, щоб звідти забрати Павла, — бо він так ізвелів, сам бажаючи пішки піти. 14 А коли він із нами зійшовся в Ассі, ми взяли його та прибули в Мітілену. 15 І, відплинувши звідти, ми назавтра пристали навпроти Хіосу, а другого дня припливли

до Самóсу, наступного ж ми прибули́ до Мілету. **16** Бо Павло захотів поминути Еф́ес, щоб йому не барі́тися в Азі́ї, бо він ква́пився, коли буде можливе, бути в Єрусали́мі на день П'ятдеся́тниці. **17** А з Мілету послав до Ефесу, і прикликав пресві́терів Церкви. **18** І, як до нього вони прибули́, він промовив до них: „Ви знаєте, як із першого дня, відколи прибув в Азію, я з вами ввесь час перебува́в, **19** і служив Господе́ві з усією покоро́ю, і з рясні́ми слізьми́ та напа́стями, що спі́ткали мене від юдейської змови, **20** як нічо́го корі́сного я не минув, щоб його вам зві́стити й навчити вас прилю́дно і в дома́х. **21** І я сві́дчив юдеям та ге́лленам, щоб вони перед Богом пока́ялись, та вві́рували в Господа нашого Ісуса Христа. **22** І ось тепер, побуджений Духом, подаю́сь я в Єрусалим, не ві́даючи, що там тра́питись має мені, **23** тільки Дух Свя́тий в кожному мі́сті засві́дчує, кажучи, що кайдáни та муки чекають мене. **24** Але я ні про що не турбую́сь, і свого життя не вважаю́ для себе цінним, аби но скінчи́ти дорóгу свою та служі́ння, яке я одéржав від Господа Ісуса, — щоб засві́дчити Єва́нгелію благода́ті Божої. **25** І ось я знаю тепер, що обличчя мого́ більш не будете бачити всі ви, між якими ходив я, проповідуючи Царство Боже. **26** Тому́ дня сьогоднішнього вам сві́дкую, що я чистий від крові всіх, **27** бо я не вхили́всь об'являти вам усю волю́ Бо́жу! **28** Пильнуйте себе та всієї ота́ри, в якій Свя́тий Дух вас поставив епі́скопами, щоб пасти́ Церкву Бо́жу, яку власною кров'ю набув Ві́н.

29 Бо я знаю, що як я відійду́, то ввійдуть між вас вовки люті, що отари щадити не будуть. **30** Із вас самих навіть мужі постануть, що будуть казати перекру́чене, аби тільки учнів тягну́ти за собою. **31** Тому́ то пильнуйте, пам'ятаючи, що я кожного з вас день і ніч безпереста́нь навчав зо слізьми́ ось три роки. **32** А тепер доручаю вас Богові та слову благода́ті Його, Який має силу будувати та дати спадщину, серед усіх освячених. **33** Ні срібла, ані золота, ні одежі чиєїсь я не побажав. **34** Самі знаєте, що ці руки мої послужили потребам моїм та отих, хто був зо мною. **35** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба поміч давати слабі́м, та пам'ятати слова́ Господа Ісуса, бо Він Сам проказав: „Блаже́нніше давати, ніж брати!“ **36** Проказавши ж оце, він навко́лішки впав, та й із ними всіма́ помолився. **37** І знявсь між усіма́ плач великий, і вони припадали на Па́влову шию, і його цілували. **38** А найтяжче вони сумували з-за слова́, яке він прорік, що не ба́читимуть бі́льш обличчя його́. І вони провели́ його до корабля.

21 А як ми розлучи́лися з ними й відпли́нули, то дорогою про́стою в Кос прибу́ли, а другого дня до Родо́су, а звідти в Пата́ру. **2** І знайшли корабля́, що плив у Фінікію, увійшли та й попли́нули. **3** А коли показався нам Кіпр, ми лишили лівору́ч його та й попливли в Сі́рію. І пристали ми в Тирі, бо там корабель вантажа́ мав скласти. **4** І, учнів знайшовши, перебу́ли тут сім день. Вони через Духа казали Павло́ві, щоб до Єрусалиму не йшов. **5** І, як дні

побуту скінчилися, то ми вийшли й пішли, а всі нас пров'одили з дружинами й дітьми аж за місто. І, ставши навколошки, помолились на березі. 6 І, попрощавшись один із одним, ми ввійшли в корабель, а вони повернулись додому. 7 А ми, закінчивши від Тиру плавбу, пристали до Птолемаїди, і, братів привітавши, один день перебули в них. 8 А назавтра в дорогу ми вибрались, і прийшли в Кесарію. І ввійшли до господи благовісника Пилипа, одного з семи, і позосталися в нього. 9 Він мав чотири панні дочкі, що пророкували. 10 І коли ми багато днів у них зоставались, то прибув із Юдеї якийсь пророк, Агав на ім'я. 11 І прийшов він до нас, і взяв пояса П'авлового, та й зв'язав свої руки та ноги й сказав: „Дух Святий так звіщає: Отак зв'яжуть в Єрусалимі юдеї того мужа, що цей пояс його, і видадуть в руки поган“... 12 Як почули ж оце, то благали ми та тамтешні Павла, щоб до Єрусалиму не йшов. 13 А Павло відповів: „Що робите ви, плачучи та серце мені розриваючи? Бо за Ім'я Господа Ісуса я готовий не тільки зв'язаним бути, а й померти в Єрусалимі!“ 14 І не могли ми його вмовити, і замовкли, сказавши: „Нехай діється Божа воля!“ 15 А після оцих днів приготувались ми, та до Єрусалиму вірушили. 16 А з нами пішли й деякі учні із Кесарії, ведучи якогось кіпрянина Мнасона, давнього учня, що ми в нього спинитися мали. 17 А коли ми прийшли в Єрусалим, то брати прийняли нас гостинно. 18 А другого дня Павло з нами подався до Якова. І всі старші посходились. 19 Поздоровивши ж їх, розповів

він докладно, щоб Бог через служіння його вчинив між поганями. **20** Як вони ж це почули, то славили Бога, а до нього промовили: „Бачиш, брате, скільки тисяч серед юдеїв увірувало, і всі вони — ревні оборонці Закону! **21** Вони ж чули про тебе, ніби ти всіх юдеїв, що живуть між поганями, навчаєш відступлення від Мойсея, говорячи, щоб дітей не обрізували й не тримались звичаїв. **22** Що ж почати? Люд збереться напевно, бо почують, що прибув ти. **23** Отже, зроби це, що порадимо тобі. Ми маємо чотирьох мужів, що обітницю склали на себе. **24** Візьми їх, та й із ними очисться, і видатки за них заплати, щоб пострігли їм голови. І пізнають усі, що неправда про тебе їм сказане, та й що сам ти Закону пильнуєш. **25** А про тих із поган, що ввірували, ми писали, розсудивши, щоб вони береглися від ідольських жертв та крові й задушеніни, та від блуду“. **26** Тоді взяв Павло мужів отих, і наавтра очістився з ними, і ввійшов у храм, і звістив про виконання днів очищення, так, аж за кожного з них була жертва принесена. **27** А коли ті сім день закінчитися мали, то азійські юдеї, як побачили в храмі його, підбурили весь народ, та руки на нього наклали, **28** кричачі: „Ізраїльські мужі, рятуйте! Це людина ота, що проти народу й Закону та місця цього всіх усюди навчає! А до того у храм упровадив і гелленів, — і занечистив це місце святе!“ **29** Бо перед тим вони бачили в місті з ним разом Трохима ефесьянина, і гадали про нього, що Павло то його ввів у храм. **30** І порушилося ціле місто, і повстало

збігівисько люду. І, схопивши Павла, потягли його поза храм, а двері негайно зачинено. **31** Як хотіли ж забити його, то вістка досталась до полковόго тисяцького, що ввесь Єфусалим збунтувався! **32** І він зараз узяв вояків та сотників, і подався до них. А вони, як угледіли тисяцького й вояків, то бити Павла перестали. **33** Приступив тоді тісяцький, та й ухопів його, і двомá ланцюгáми зв'язати звелів, і допитувати став: хто такий він і щό він зробив? **34** Але кожен що інше викрикував у натόвпі. І, не мігши довідатись певного через záколот, він звелів відпровáдити його до фортéці. **35** А коли він до сходів прийшов, то трапилося, що мусіли нéсти його вояки із-за нáтовпу людського, **36** бо бéзліч народу йшла слéдкомá та кричала: „Геть із ним!“ **37** А коли Павло вхóдив до фортéці, то тисяцького поспитався: „Чи можна мені щось сказати тобі?“ А той відказав: „То ти вмієш по-грецькому? **38** Чи не той ти єгíптянин, що перед цими днями призвів був до бунту, і віпровадив до пустині чотири тисячі потаємних убійників?“ **39** А Павло відказав: „Я юдéянин із Тáрсу, громадянин відóмого міста в Кілікії. Благаю тебе, — дозволь мені до нарóду промовити!“ **40** А коли той дозволив, то Павло став на сходах, і дав знака рукою нарóдові. А як тиша велика настала, промовив єврейською мовою, кáжучи:

22 „Мужі-браття й батьки! Послухайте ось тепер віправдáння мого перед вами!“ **2** Як зачули ж вони, що до них він говорить єврейською мовою, то тиша

ще більша настала. А він промовляв: **3** „Я юде́янин, що родився в кілікійському Тарсі, а віхований у цім місті, у ніг Гамаліїла докладно навчений Зако́ну отців; горлівець я Божий, як і всі ви сьогодні. **4** Переслідував я аж до смерти цю путь, і в'язав, і до в'язниці вкидав чоловіків і жінок, **5** як засвідчить про мене первосвященик та вся старшина. Я від них був узяв навіть листи́ на братів, і пішов до Дамаску, щоб тамтешніх зв'язати й привести до Єрусалиму на кару. **6** І сталося, як у дорозі я був, і наближавсь до Дамаску опівдня, то ось мене нагло осяяло світло велике з неба! **7** І я повалився на землю, і голос почув, що мені говорив: „Савле, Савле, — чому́ ти Мене переслідуєш?“ **8** А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він мені відказав: „Я Ісус Назарянін, що Його переслідуєш ти“. **9** А ті, що зо мною були́, правда, бачили світло, але не почули вони того голосу, що мені говорив. **10** А я запитав: „Що́ я, Господи, маю робити?“ Господь же до мене промовив: „Уставай та й іди до Дамаску, а там тобі скажуть про все, що тобі призначено робити“. **11** А від ясности світла того невидючим я став. І присутні зо мною за руку мене повели́, і до Дамаску прибув я. **12** А один муж Ана́ній, у Зако́ні побожний, що добре свідо́цтво про нього дають усі юдеї в Дамаску, **13** до мене прибув, і, ставши, промовив мені: „Савле брате, — стань видю́щий!“ І я хвилі тієї побачив його. **14** І озвавсь він до мене: „Бог отців наших вибрав тебе, щоб ти волю Його зрозумів, і щоб бачив ти Праведника, і почув голос із

уст Його. **15** Бо будеш ти свідком Йому перед усіма людсьми про те, що ти бачив та чув! **16** А тепер чого гаєшся? Уставай й охристися, і обмий гріхи свої, прикликавши Ймення Його!“ **17** І сталося, як вернувся я в Єрусалим, і молився у храмі, то в захоплення впав я, **18** і побачив Його, що до мене сказав: „Поспіши, і піди хутчій з Єрусалиму, бо не приймуть свідощтва твого про Мене“. **19** А я відказав: „Самі вони, Господи, знають, що я до в'язниць садовів та бив по синагогах отих, хто вірував у Тебе. **20** А коли лилась кров Твого свідка Степана, то сам я стояв та вбивство Його похваляв, і одежу вбивців Його сторожив“. **21** Але Він до мене промовив: „Іди, бо пошлю Я далеко тебе, — до поган!“ **22** І аж до слова цього Його слухали. Аж ось піднесли вони голос свій, гукаючи: „Геть такого з землі, бо жити йому не годіться!“ **23** І як вони верещали, і одежу шпурляли, і кидали порох у повітря, **24** то звелів тисяцький у фортецю Його відвести, і звелів бичуванням Його допитати, щоб довідатися, з якої причини на нього вони так кричали. **25** І як Його розтягли для ремінних бичів, то Павло сказав сотникові, що стояв: „Хіба бичувати дозволено вам громадянина римського та ще й незасудженого?“ **26** Якже сотник це почув, то подався до тисяцького, і завідомив, говорячи: „Що хочеш робити? Бож римлянин цей чоловік!“ **27** Підійшов тоді тисяцький, та й поспитався Його: „Скажи мені, чи ти римлянин?“ А він: „Так!“ відказав. **28** Відповів на те тисяцький: „За великі гроби громадянство оце

я набув“. А Павло відказав: „А я в нім і родився!“

29 І відступили негайно від нього оті, що хотіли допитувати його. І злякався тисяцький, довідавшись, що той римлянин, і що він ізв'язав був його. **30** А другого дня, бажавши довідатись правди, у чому юдеї його оскаржають, він звільнив його та звелів, щоб зібралися первосвященики та весь синедріон. І він вивів Павла, і поставив його перед ними.

23 І вп'явся очима Павло на той синедріон і промовив: „Мужі-браття, я аж по сьогоднішній день жив для Бога всім добрим сумлінням!“ **2** Але первосвященик Ананій звелів тим, що стояли при ньому, щоб били його по устах. **3** Тоді промовив до нього Павло: „Тебе битиме Бог, ти стіно побілена... Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш бити мене проти Закону?“ **4** А присутні сказали: „То ти Божому первосвященикові лихословіш?“ **5** І промовив Павло: „Не знав я, брати, що то первосвященик. Бо написано: На начальника люду твого не лихослов“. **6** І Павло, спостерігши, що частина одна — саддукеї, а друга — фарисеї, покликнув у синедріоні: „Мужі-браття, — я фарисей, і син фарисея. За надію на воскресіння мертвих мене судять!“ **7** Якже він це промовив, колотнеча постала поміж саддукеями та фарисеями, — і розділилась юрба. **8** Саддукеї бо твердять, що немає воскресіння, ані ангела, ані духа, фарисеї ж оце визнають. **9** І галас великий зчинився. А деякі книжники, із фарисейської групи, уставши, почали сперечатися, кажучи: „У

Діі

припровадив, ніби хочуть вони докладніш розпізнати про нього. 21 Отож, не послухайся їх, бо чигає на нього їх більш сорока чоловіка, що клятву склали ні їсти, ні пити, аж доки його не заб'ють. І тепер он готові вони, і чекають твого приречення“. 22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши йому — „не розповідати ані одному, що мені ти це виявив.“ 23 І він закликав якихось двох із сотників, і наказав: „Пришикуйте на третю годину вночі дві сотні вояків, щоб іти до Кесарії, і кіннотників сімдесят, та дві сотні стрільців. 24 Приготуйте також в'ючаків і Павла посадить, і здоровим його проведіть до намісника Фелікса. 25 І листа написав він такого ось змісту: 26 „Клавдій Лісій намісникові вседостойному Феліксові — поздоровлення! 27 Цього мужа, що його юдеї схопили були та хотіли забити, урятував я, із вояками прийшовши, довідавшись, що він римлянин. 28 І хотів я довідатися про причину, що за неї його оскаржали, та й привів був його до їхнього синедріону. 29 Я знайшов, що його винуватять у спірних речах їхнього Закону, і що провини не має він жадної, вартої смерти або ланцюгів. 30 Як донесли ж мені про ту змову, що юдеї вчинили на мужа цього, я зараз до тебе його відіслав, наказавши також позивальникам, щоб перед тобою сказали, що мають на нього. Будь здоровий!“ 31 Отож вояки, як наказано їм, забрали Павла, і вночі попровадили в Антипатрїду. 32 А другого дня, полишивши кіннотчиків, щоб ішли з ним, у фортецю вони повернулись. 33 А ті прибули в

Кесарію, і, листа передавши намісникові, поставили також Павла перед ним. **34** Намісник листа прочитав і спитав, із якого він краю. А довідавшись, що з Кілікії, промовив: **35** „Я тебе переслухаю, як прийдуть і твої позивальники“. І звелів стерегти його в Іродовому Преторії.

24 А по п'яти днях прибув первосвященик Ананій з якимись старшими, та з промовцем якимсь Тертілом, що перед намісником скаржилися на Павла. **2** Коли ж він був покликаний, то Тертил оскаржати зачав, промовляючи: „Через тебе великий мир маємо ми, і для народу цього добрі речі впроваджено через дбайливість твою, — **3** це ми завжди і скрізь визнаємо з подякою щирою, вседостойний наш Феліксе! **4** Та щоб довго тебе не турбувати, то благаю тебе, щоб ти коротко вислухав нас зо своєї ласкавости. **5** Ми переконались, що цей чоловік — то зараза, і що він колотнечу викликає між усіма юдеями в цілому світі, і що він провідник Назорейської ересі. **6** Він відважився навіть збезчестити храм, і його ми схопили були, і судити хотіли за нашим Законом. **7** Але тисяцький Лісій прибув, і з великим насильством видер його з наших рук, **8** а його винувальникам звелів йти до тебе. Ти сам зможеш від нього, розпитавши, дізнатись про все, у чому його ми винувемо“. **9** Юдеї також прилучились до того, говорячи, що то так. **10** І як намісник дав знака йому говорити, то Павло відповів: „Я знаю, що від літ багатьох ти суддя для народу цього, — тому буду сміліш боронитись. **11** Ти

можеш довідатися, що нема більш дванадцяти день, як прийшов я до Єрусалиму вклонитися. **12** І вони ані в храмі, ані в синагогах, ні в місті мене не здибали, щоб я з ким сперечався, або колотнечу в народі здіймав. **13** І не можуть вони довести тобі того, у чому тепер оскаржають мене. **14** Але признаюсь тобі, що в дорозі оцій, яку звуть вони єрессю, я Богові отців служу так, що вірую всьому, що в Законі й у Пророків написане. **15** І маю надію я в Бозі, — чого й самі вони сподіваються, — що настане воскресіння праведних і неправедних. **16** І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати сумління невинне, щодо Бога й людей. **17** А по довгих роках я прибув, щоб подати моєму народові милостиню та приноси. **18** Ось при цьому знайшли мене дехто з юдеїв азійських очищеного в храмі, а не з натовпом чи з колотнечею. **19** Їм належало б ось перед тебе прибути й казати, коли мають вони що на мене. **20** Або самі ці нехай скажуть, чи якусь неправду знайшли на мені, як я в синедріоні стояв, **21** крім отого єдиного виразу, що я його крикнув, стоячи серед них: „За воскресіння мертвих приймаю від вас суд сьогодні!“ **22** Але Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відрочив їм справу, говорячи: „Розсуджу вашу справу, коли тисяцький Лісій прибуде“. **23** І він сотникові наказав сторожити Павла, але мати полегшу, і не боронити нікому з близьких його, щоб служили йому. **24** А по декількох днях прийшов Фелікс із дружиною своєю Друзіллою, що була юдеемка, і покликав Павла, та слухав від нього про віру в Ісуса

Христа. **25** І як розповідав він про праведність, і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: „Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!“ **26** Разом із тим і сподівався він, що дасть Павло грошей йому, тому й часто його прикликав і розмову з ним вів. **27** Як минуло ж два роки, то Фелікс одержав наступника, — Порція Феста. А Фелікс бажав догодити юдеям, — і в в'язниці Павла залишив.

25 А коли прибув Фест до свого намісництва, то він по трьох днях відійшов із Кесарії до Єрусалиму. **2** І поскаржилися йому на Павла первосвященики та головніші з юдеїв, і благали його, **3** і ніби милости просили для нього, щоб до Єрусалиму його припровадив, — вони змову вчинили, щоб смерть заподіяти йому по дорозі. **4** А Фест відповів, що Павла стережуть у Кесарії, і він сам незабаром туди подається. **5** „Отже, — сказав він, — хто спроможен із вас, нехай ті вирушають разом зо мною, і коли є неправда яка в чоловікові цьому, нехай оскаржують його“. **6** І, пробувши в них днів не більше як вісім чи десять, він повернувся до Кесарії. А другого дня він засів на суддевім сидінні, і звелів, щоб привести Павла. **7** Як його ж привели, то стали навколо юдеї, що поприходили з Єрусалиму, і Павлу закидали багато тяжких винувачень, що їх не могли довести, **8** бо Павло боронився: „Я не провинився ні в чім ані проти Закону юдейського, ані проти храму, ані супроти кесаря“. **9** Тоді Фест, що бажав догодити

юдеям, промовив Павлові на відповідь: „Чи ти хочеш до Єрусалиму піти, і там суд прийняти від мене про це?“ **10** Та Павло відказав: „Я стою перед судом кесаревим, де належить мені суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, як і ти дуже добре те знаєш. **11** Бо коли допустився я кривди, або гідне смерти вчинив що, то не відмовляюся вмерти. Як нема ж нічого того, у чім вони винуватять мене, то не може ніхто мене видати їм. Відкликаюсь до кесаря!“ **12** Тоді Фест, побалакавши з радістю, відповідь дав: „Ти відкликався до кесаря, — до кесаря підеш!“ **13** Як минуло ж днів кілька, цар Агріппа й Верніка приїхали до Кесарії, щоб Феста вітати. **14** А що там багато днів вони пробули, то Фест виклав справу Павлову цареві й промовив: „Є один чоловік — від Фелікса лишений в'язень, **15** на якого, як в Єрусалимі я був, первосвященики й старші юдейські принесли скаргу, домагаючись його осуду. **16** Я їм відповів, що римляни не мають звичаю людину якусь видавати на згубу, поки пізваний перед собою не матиме обвинувачів, і не буде йому дано можності для оборони від закидів. **17** І як зійшлись вони тут, то я, зволікання не роблячи жодного, сів наступного дня на сидіння суддєве, і звелів привести цього мужа. **18** І винувальники стали круг нього, протє не вказали вини ані жодної з тих, яких я сподівався. **19** Та мали вони проти нього якісь суперечки про власне своє марновірство, і про якогось Ісуса померлого, про Якого Павло твердив, що живий Він. **20** І я був непевний у цьому змаганні

й спитав, чи не хоче піти він до Єрусалиму, і там суд прийняти про це? **21** Через те ж, що Павло заявив, щоб залишений був він на кесарів розсуд, я звелів сторожити його, аж поки його не відправлю до кесаря“. **22** А Агріппа промовив до Феста: „Хотів би і я цього мужа послухати!“ „Узавтра — сказав той — почувеш його“. **23** А назавтра Агріппа й Верніка прийшли з превеликою пишнотою, і на залю судову ввійшли разом з тисяцькими та значнішими мужами міста. І як Фест наказав, то Павло був приведений. **24** І сказав до них Фест: „О царю Агріппо, та з нами присутні всі мужі! Ви бачите того, що за нього весь люд юдейський мені докучав в Єрусалимі та тут, кричачи, що йому не повинно більш жити. **25** Я ж дізнався, що нічого, вартото смерти, він не вчинив; а що сам він відкликався до Августа, розсудив я послати його. **26** Нічого не маю я певного, що міг би про нього писати до пана. Тому я припровадив його перед вас, а найбільш перед тебе, царю Агріппо, щоб після переслухання мав що писати. **27** Бо здається мені нерозважливим ув'язненого посилати, і не означити обвинувачень на нього“.

26 А Агріппа сказав до Павла: „Дозволяємо тобі говорити про себе самого“. Павло тоді простягнув руку, і промовив у своїй обороні: **2** „О царю Агріппо! Уважаю себе за щасливого, що сьогодні я перед тобою боронитися маю з усього, у чім мене винуватять юдеї, **3** особливо ж тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї та суперечки. Тому я прошу мене вислухати терпляче.

4 А життя моє змálку, що спочáтку точилося в Єрусалимі серед нарóду мого, знають усі юдеї, 5 які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, — що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри. 6 І тепер я стою отут сúджений за надію обітницї, що Бог дав її нашим отцям, 7 а її виконáння чекають побачити наші дванадцять племен, слúжачи Богові безперестанно вдень та вночі. За цю надію, о царю, мене винуватять юдеї! 8 Чому ви вважаєте за неймовірне, що Бог воскрешає померлих? 9 Правда, думав був я, що мені належить чинити багато ворожого проти Ймення Ісуса Назаряніна, 10 що я в Єрусалимі й робив, і багато кого зо святих до в'язниць я замкнув, як отримав був владу від первосвящеників; а як їх убивали, я голос давав проти них. 11 І часто по всіх синагогах караючи їх, до богозневаги примушував я, а лютуючи вельми на них, переслідував їх навіть по закордонних містах. 12 Коли в цих справах я йшов до Дамаску зо владою та припорúченням первосвящеників, 13 то опівдні, о царю, на дорозі побачив я світло із неба, ясніше від світлости сонця, що осяяло мене та тих, хто разом зо мною йшов! 14 І як ми всі повалились на землю, я голос почув, що мені говорив єврейською мовою: „Савле, Савле, — чому ти Мене переслідуєш? Трудно тобі бити ногою колючку!“ 15 А я запитав: „Хто Ти, Господи?“ А Він відказав: „Я Ісус, що Його переслідуєш ти. 16 Але підведіся, і стань на ноги свої. Бо на те Я з'явився тобі, щоб тебе вчинити слугою та свідком

того, що ти бачив та що Я відкрию тобі. 17 Визволяю тебе від твого наро́ду та від поган, до яких Я тебе посилаю, — 18 відкрити їм очі, щоб вони наверну́лись від те́мряви в світло та від сатаніної вла́ди до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарува́ння гріхів і насліддя з освяченими“. 19 Через це я, о ца́рю Агри́ппо, не був супротивний видінню небесному, 20 але ме́шканцям перше Дамаску, потім Єрусалиму й усякого кра́ю юдейського та поганам я проповідував, щоб пока́ялися й наверну́лись до Бога, і чинили діла, гідні пока́йння. 21 Через це юдеї в святині схопи́ли мене та й хотіли роздерти. 22 Але, поміч від Бога одержавши, я стою́ аж до дня сьогоднішнього та свідкую малому́ й великому, нічого не розповідаючи, окрім того, що сказали Пророки й Мойсей, що статися має, — 23 що має Христос постраждати, що Він, як перший воскреснувши з мертвих, проповідувати буде світло народові й поганам!“ 24 Коли ж він боронився отак, то Фест проказав гучні́м голосом: „Дурієш ти, Павле! Велика наука доводить тебе до нерозуму“! 25 А Павло: „Не дурію — сказав, — о Фесте достойний, але провіщаю слова правди та щирого розуму. 26 Цар бо знає про це, — до нього з відвагою я й промовляю. Бо не гадаю я, щоб із цього щобудь схова́лось від нього, — бо не в за́кутку діялось це. 27 Чи віруєш, ца́рю Агри́ппо, Пророкам? Я знаю, що віруєш“. 28 Агри́ппа ж Павлові: „Ти мало́що не намовляєш мене, щоб я став християни́ном“. 29 А Павло: „Благав би я Бога, щоб чи мало, чи багато, — не тільки но ти, але й

усі, хто чує сьогодні мене, зробились такими, як і я, крім оцих ланцюгів“. **30** І встав цар та намісник, і Верніка та ті, хто з ними сидів. **31** І на́бік вони відійшли, і розмовляли один до одного й казали: „Нічого, ва́ртого смерти або ланцюгів, чоловік цей не робить!“ **32** Агри́ппа ж до Феста сказав: „Міг би бути відпущений цей чоловік, якби не відкликався був до кесаря“

27 А коли постановлено, щоб відплинули ми до Італії, то віддано Павла та ще деяких інших ув'язнених сотникові, Юлієві на ім'я, з полку Августа. **2** І посідали ми на корабля адрамітського, що пливті мав біля місць азійських, та й відчалили. Із нами був Аріста́рх македо́нець із Солу́ня. **3** А другого дня ми пристали в Сидо́ні. До Павла ж Юлій ставивсь по-лю́дському, і дозволив до друзів піти, та їхньої опіки зазнати. **4** А вірушивши звідти, припливли ми до Кіпру, бо вітри супро́тивні були́. **5** Коли ж переплинули море, що біля Кілікії й Памфі́лії, то ми прибули́ до Лікі́йської Міри. **6** І там сотник знайшов корабля олександрійського, що плів в Італію, і всадив нас на нього. **7** І днів багато помалу пливли ми, і насилу насупроти Кніду приплинули, а що вітер нас не допускав, попливли ми додолу на Кріт при Салмо́ні. **8** І коли ми насилу минули його, то припливли до одного місця, що зветься Доброю При́станню, недалеко якого знахо́диться місто Ласе́я. **9** А як ча́су минуло багато, і була вже плавба́ небезпечна, бо минув уже й піст, то зачав Павло радити, **10** говорячи їм: „О мужі! Я

бачу, що буде плавба́ з перешкодами та з великим
ущербком не лиш для вантажу́ й корабля, але й для
наших душ“. **11** Та сотник довіряв більше стернічому
та власникові корабля, ніж тому, що Павло говорив.
12 А що пристань була на зимівлю невігідна, то
більшість давала пораду відплинути звідти, щоб,
як можна, дістатись до Фініка, і перезимувати в
пристані крітській, неприступній західнім вітра́м
із півдня та з півночі. **13** А як вітер півде́нний
повіяв, то поду́мали, що бажання вони досягли́, тому
витягли кітви й попливли покрай Кріту. **14** Але
незаба́ром ударив на них рвучкий вітер, що зветься
евроклідон. **15** А коли корабель був підхо́плений, і
не міг противитись вітрові, то йому віддались ми
й понéслися. **16** І наїхали ми на один острівéць, що
Кла́вдою зветься, і чо́вна насилу затримати змогли. **17**
Коли ж його витягли, то за́собів допомі́чних добирали
й корабля підв'язали. А боявшись, щоб не впасти на
Сірт, попускали вітри́ла, і носилися так. **18** А коли
зачала́ буря міцно нас кідати, то другого дня стали
ми розванта́жуватись, **19** а третього дня корабельне
знаря́ддя ми повикидали власно́руч. **20** А коли довгі
дні не з'являлось ні сонце, ні зорі, і буря чимала
на нас напирала, то останню надію ми втратили,
щоб нам урятуватись. **21** А як довго не їли вони,
то Павло став тоді серед них і промовив: „О мужі,
тож треба було мене слухатися та не відпливати від
Кріту, — і обминули б були ці терпіння та шкоди.
22 А тепер вас благаю триматись на дусі, бо ні о́дна

душа з вас не згине, окрім корабля. **23** Бо ночі цієї з'явився мені Ангел Бога, Якому належу й Якому служу́, **24** та і прорік: „Не бійся, Пávле, бо треба тобі перед ќсарем стати, і ось Бог дарував тобі всіх, хто з тобою пливе“. **25** Тому́ то тримайтесь на дусі, о мужі, бо я вірю Богові, що станеться так, як було мені сказано. **26** І ми мусимо наткнутись на о́стрів якісь“. **27** А коли надійшла чотирнадцята ніч, і ми носились по Адріати́цькому морю, то десь коло півночі стали домислюватись моряки, що наближуються до якоїсь землі. **28** І, запустивши олі́вницю, двадцять сяжнів знайшли. А від 'їхавши трохи, запустити олі́вницю знову, — і знайшли сяжнів п'ятнадцять. **29** І боявшись, щоб не натрапити нам на скеля́сті місця́, ми закинули чотири кітви з кормі́, і благали, щоб настав день. **30** А коли моряки намага́лись утекти́ з корабля́, і чо́вна спускали до моря, вдаючи́, ніби кітви закинути з носа хочуть, **31** то сказав Павло сотникові й воякам: „Як вони в кораблі не зоста́нуться, то спасти́сь ви не зможете!“ **32** Тоді вояки́ перері́зали мо́тузи в чо́вна, і дали́ йому впасти. **33** А коли розвиднятися стало, то благав Павло всіх, щоб поживу прийняти, і казав: „Чотирна́дцятий день ось сьогодні без їжі ви перебуваєте, очікуючи та нічого не ївши. **34** Тому́ то благаю вас їжу прийняти, бо це на рятунок вам буде, — бо жодному з вас не спаде з голови й волосі́на!“ **35** А промовивши це, узяв хлі́б та подякував Богові перед усіма́, і, поламавши, став їсти. **36** Тоді всі підне́слись на дусі, і, стали поживу приймати. **37**

А всіх душ нас було в кораблі — двісті сімдесят шість. **38** І як наїлись вони, то стали полегшувати корабля, викидаючи збіжжя до моря. **39** А коли настав день, то вони не могли розпізнати землі, одначе затόку якусь там угледіли, що берега плáського мала, до якого й вірішили, як можна, приплисті з кораблем. **40** Підняли тоді кїтви, і повкидали до моря, і порозв'язували поворόзки в стернá, і вітрило мале за вітром поставили, — та й покерувáли до берега. **41** Та ось ми натра́пили на місце, що мало з обох сторін море, і корабель опинивсь на мілкóму: ніс загруз й позоставсь нерухóмий, а кормá розбивалася силою хвиль. **42** Воякі ж були змовилися повбивати в'язнів, щоб котрійсь не поплив і не втік. **43** Але сотник хотів урятувати Павла, і заборонив їхній нáмír, і звелів усім тим, хто плівати вміє, щоб скакали та перші на берег вихóдили, **44** а інші — хто на дóшках, а хто на чімбудь з корабля. І таким чином сталось, що всі врятувались на землю!

28 А коли врятувались ми, то довідалися, що óстрів той зветься Меліта. **2** Тубільці ж нам виявили надзвичайну лю́дяність, бо вони запалили огонь, — ішов бо дощ і був холод, — і прийняли нас усіх. **3** Як Павло ж назбирав купу хмизу та й поклáв на огонь, змія вискочила через жар, — і почепилась на руку йому. **4** Як тубільці ж угледіли, що змія почепилась на руку йому, зачали́ говорити один óдному: „Либонь цей чоловік душогуб, що йому, від моря врятованому, Пóмста жити не дозволила!“ **5** Він струснув ту

звірюку в огонь, — і ніякої шкоди не зазнав! 6 А вони сподівалися, що він спухне або впаде мертвий уміть. Коли ж довго чекали того та побачили, що ніякого лиха не сталося з ним, думку змінили й казали, що він бог. 7 Навкруги ж того місця знаходились добра начальника острова, на ім'я Публія, — він прийняв нас, і три дні ласкаво гостів. 8 І сталося, що Публіїв батько лежав, слабий на пропасницю та на черв'їнку. До нього Павло ввійшов і помолився, і, руки на нього поклавши, уздоровив його. 9 Якже трапилось це, то й інші на острові, що мали хвороби, приходили та вздоровлялись. 10 Вони нас вшанували й великими почестями, а як ми від'їжджали, понакладали, чого було треба. 11 А по трьох місяцях ми відпливли на олександрійському кораблі, що мав знака братів Діоскурів, і що на острові він Perezимував. 12 І, як ми допливли в Сіракузи, пробули там три дні. 13 А звідти, плывучи понад берегом, прибули ми до Регії, а що вітер південний повіяв за день, то другого дня прибули в Путаолі, 14 де знайшли ми братів, вони ж нас ублагали сім день позостатися в них. І ось так прибули ми до Риму. 15 А звідти брати, прочувши про нас, назустріч нам вийшли аж до Аппіфору та до Тритаверни. Побачивши їх, Павло дякував Богові та посмілішав. 16 А коли прибули ми до Риму, Павлові дозволено жити осібно, ураз із вояком, що його сторожив. 17 І сталося, по трьох днях Павло скликав знатніших з юдеїв. Як зійшлися ж вони, він промовив до них: „Мужі-браття! Не вчинив я нічого проти

люду чи звичаїв отцівських, та протé мене вiдано з Єрусалиму ув'язненого в руки римлян. **18** Вони мене вислухали та й хотіли пустити, бож провини смертельної ні однієї в мені не було. **19** Та юдеї противилися, тому змушений був я відклікатися на суд кесарів, але не для того, щоб нарód свій у чомусь оскаржити. **20** Тож із цієї причини покликав я вас, щоб побачити й порозмовляти, — бо то за надію Ізраїлеву я обку́тий цими кайданами“. **21** А вони відказали йому: „Не одержали ми ні листів із Юдеї про тебе, ані жоден із братів не прийшов, і не звістив, і не казав чого злого про тебе. **22** Але прагнемо ми, щоб почути від тебе, яку думку ти маєш, бо відомо про секту цю нам, що їй скрізь спротивляються“ **23** А коли вони визначили йому день, то дуже багато прийшло їх до нього в госпóду. А він їм від ранку до вечора розповідав, та про Божее Царство свiдóцтва давав, і переконував їх про Ісуса Зако́ном Мойсея й Пророками. **24** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25** Вони між собою незгiдні були й повихóдили, як промовив Павло одне слово, що добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаю, **26** промовляючи: „Пiди до наро́ду цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не б́удете, дивитися б́удете оком, але не побачите! **27** Затовстiло бо серце людей цих, тяжко чують на в́уха вони, і зажмурили очі свої, щоб якось не побачити очима, і не почути в́ухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздорóвив!“ **28** Тож нехай для вас буде

відоме, що послано Боже спасіння оце до поган, — і почують вони!“ **29** Як промовив він це, розійшлися юдеї, велику суперечку провадивши поміж собою. **30** І цілих два роки Павло пробув у найнятім домі своїм, і приймав усіх, хто приходив до нього, **31** і проповідував він Боже Царство, та з відвагою повною беззаборонно навчав про Господа Ісуса Христа!

До римлян

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщання Євангелії Божої, **2** яку Він перед тим приобіцяв через Своїх пророків у святих Писаннях, **3** про Сина Свого, що тілом був із насіння Давидового, **4** і об'явився Сином Божим у силі, за Духом святости, через воскресіння з мертвих, про Ісуса Христа, Господа нашого, **5** що через Нього прийняли ми благодать і апостольство на послух віри через Ім'я Його між усіма народами, **6** між якими й ви, покликані Ісуса Христа, — **7** усім, хто знаходиться в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим, — благодать вам та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **8** Отже, насамперед дякую Богові моєму через Ісуса Христа за всіх вас, що віра ваша звіщається по всьому світові. **9** Бо свідок мені Бог, Якому служу духом своїм у звіщанні Євангелії Його Сина, що я безперестанно згадую про вас, **10** і в молитвах своїх завжди молюся, щоб воля Божа щасливо попровідила мене коли прийти до вас. **11** Бо прагну вас бачити, щоб подати вам якого дара духовного для зміцнення вас, **12** щобто потішитись разом між вами спільною вірою — і вашою, і моєю. **13** Не хочу ж, щоб ви не знали, браття, що багато разів мав я замір прийти до вас, але мені перешкоджувано аж досі, щоб мати який плід і в вас, як і в інших народів. **14** А гелленам і чужоземцям, розумним і немудрим — я боржник. **15** Отже, щодо мене, я готовий і вам, хто знаходиться в Римі, звіщати Євангелію. **16** Бо я не соромлюсь

Ев́ангелі́ї, бо́ж вона — сила Бо́жа на спа́сіння ко́жному, хто ві́рує, перше ж юде́єві, а поті́м ге́лленові. 17 Пра́ведність бо́ Бо́жа з'явля́ється в ній з ві́ри в ві́ру, як на́писано: „А пра́ведний жити́ме ві́рою“. 18 Бо́гнів Бо́жий з'явля́ється з неба на вся́ку безбо́жність і непра́вду люде́й, що пра́вду га́мують непра́вдою, 19 тому, що те, що мо́жна зна́ти про Бо́га, я́вне для них, бо ї́м Бо́г об'я́вив. 20 Бо́ Його́ невиді́ме від створе́ння сві́ту, вла́сне Його́ ві́чна си́ла й Бо́жество, ду́манням про твори́ стає ви́ді́ме. Так що не́ма ї́м ви́пра́вданн́я, (aĩdios g126) 21 бо́, пі́знавши Бо́га, не про́славля́ли Його́, як Бо́га, і не дя́кували, але зні́кчемні́ли свої́ми думка́ми, і за́па́морочи́лось нерозу́мне ї́хне се́рце. 22 На́зиваю́чи себе́ му́дрими, вони́ потума́ні́ли, 23 і сла́ву нетлі́нного Бо́га змі́нили на по́добу о́браза тлі́нної лю́дини, і пта́хів, і чо́тирино́гих, і га́дів. 24 То́му́ то́ й ви́дав ї́х Бо́г у пожа́дли́востях ї́хні́х се́рдець на нечи́стість, що́б вони́ са́мі знесла́вля́ли ті́ла свої́. 25 Вони́ Бо́жу пра́вду за́міни́ли на непра́вду, і че́сть ві́дда́вали, і служи́ли створі́нню бі́льш, як Творце́ві, що́ благосло́ве́нний наві́ки, амі́нь. (aĩōn g165) 26 Че́рез це́ Бо́г ї́х ви́дав на пожа́дли́вість га́не́бну, — бо́ ї́хні́ жі́нки за́міни́ли при́родне є́днан́ня на проти́при́родне. 27 Та́к са́мо й чо́лові́ки, позо́ставивши при́родне є́днан́ня з жі́ночо́ю ста́ттю, розпа́лі́лися сво́єю пожа́дли́вістю оди́н до о́дно́го, і чо́лові́ки з чо́лові́ками со́ром чини́ли. І вони́ при́йняли́ в со́бі ві́дплату́, ві́дповідну́ ї́хньо́му блу́дові. 28 А що́ вони́ не вва́жали за по́трі́бне ма́ти Бо́га в пі́знан́ні, ви́дав ї́х Бо́г

на розум перевёрнений, — щоб чинили непристойне.

29 Вони повні всякої неправедности, лукавства, зажерливости, злоби, повні заздрости, убивства, суперечки, омани, лихих звичаїв, **30** обмовники, наклепники, богоненавидники, напасники, чваньки, пишні, винахідники зла, неслухняні батькам, **31** нерозумні, зрадники, нелюбовні, немилостиві. **32** Вони знають присуд Божий, що ті, хто чинить таке, варті смерти, а проте не тільки самі чинять, але й хвалять тих, хто робить таке.

2 Ось тому без виправдання ти, кожний чоловіче, що судиш, бо в чому осуджуєш іншого, сам себе осуджуєш, бо чиниш те саме й ти, що судиш. **2** А ми знаємо, що суд Божий поправді на тих, хто чинить таке. **3** Чи ти думаєш, чоловіче, судячи тих, хто чинить таке, а сам робиш таке саме, — що ти втечеш від суду Божого? **4** Або погорджуєш багатством Його добрости, лагідности та довготерпіння, не знаючи, що Божа добрість провадить тебе до покаєння? **5** Та через жорстокість свою й нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву та об'явлення справедливого суду Бога, **6** що „кожному віддасть за його вчинками“: **7** тим, хто витривалістю в добрім ділі шукає слави, і чести, і нетління, — життя вічне, (aiōnios g166) **8** а сварливим та тим, хто противиться правді, але кориться неправді, — лютість та гнів. **9** Недоля та ўтиск на всяку душу людини, хто чинить зле, юдея ж перше та геллена, **10** а слава, і честь, і мир усякому, хто чинить добре, юдеєві ж перше та гелленові. **11** Бо

не дивиться Бог на обличчя! **12** Котрі бо згрішили без Закону, без Закону й загинуть, а котрі згрішили в Законі, приймуть суд за Законом. **13** Бо не слухачі Закону справедливі перед Богом, але виконавці Закону виправдані будуть. **14** Бо коли погани, що не мають Закону, з природи чинять законне, вони, не мавши Закону, самі собі Закон, **15** що виявляють діло Закону, написане в серцях своїх, як свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну, **16** дня, коли Бог, згідно з моїм благовістям, буде судити таємні речі людей через Ісуса Христа. **17** Ось ти звешся юдеєм, і спираєшся на Закона, і хвалишся Богом, **18** і знаєш волю Його, і розумієш, що краще, навчившись із Закону, **19** і маєш певність, що ти провідник для сліпих, світло для тих, хто знаходиться в темряві, **20** виховник нерозумним, учитель дітям, що ти маєш зразок знання й правди в Законі. **21** Отож, ти, що іншого навчаєш, себе самого не вчиш! Проповідуєш не красти, а сам крадеш! **22** Наказуючи не чинити перелюбу, чиниш перелюб! Гидуючи ідолами, чиниш святокрадство! **23** Ти, що хвалишся Законом, зневажаєш Бога переступом Закону! **24** Бо „через вас зневажається Боже Ймення в поган“, як написано. **25** Обрізання корисне, коли виконуєш Закона; а коли ти переступник Закону, то обрізання твоє стало необрізанням. **26** Отож, коли необрізаний зберігає постанови Закону, то чи не порахується його необрізання за обрізання? **27** І необрізаний з природи, виконуючи Закона, чи не

осудить тебе, переступника Закону з Писанням і обрізанням? **28** Бо не той юдей, що є ним назовні, і не то обрізання, що назовні на тілі, **29** але той, що є юдей потаємно, духово, і обрізання — серця духом, а не за буквою; і йому похвала не від людей, а від Бога.

3 Отож, що має більшого юдей, або яка користь від обрізання? **2** Багато, на всякий спосіб, а насамперед, що їм довірені були Слова Божі. **3** Бо що ж, що не вірували деякі? Чи ж їхнє недовірство знищить вірність Божу? **4** Зовсім ні! Бож Бог правдивий, а кожна людина неправдива, як написано: „Щоб був Ти виправданий у словах Своїх, і переміг, коли будеш судитися“. **5** А коли наша неправедність виставляє праведність Божу, то що скажемо? Чи ж Бог несправедливий, коли гнів виявляє? Говорю по-людському. **6** Зовсім ні! Бож як Бог судитиме світ? **7** Бо коли Божа правда через мою неправду збільшилась на славу Йому, пощо судити ще й мене, як грішника? **8** І чи не так, як нас лають, і як деякі говорять, ніби ми кажемо: „Робімо зле, щоб вийшло добре?“ Справедливий óсуд на таких! **9** То що ж? Маємо перевагу? Анітрохи! Бож ми перед тим довели, що юдеї й геллени — усі під гріхом, **10** як написано: „Нема праведного ані óдного; **11** нема, хто розумів би; немає, хто Бога шукав би, — **12** усі повідступали, разом стали непотрібні, нема добродинця, нема ні одного! **13** Гріб відкритий — їхнє горло, язиком своїм кажуть неправду, отрута зміїна на їхніх губах, **14** уста їхні повні прокляття й гіркоти! **15** Швидкі їхні

ноги, щоб кров проливати, **16** руїна та злидні на їхніх дорогах, **17** а дороги миру вони не пізнали! **18** Нема страху Божого перед очима їхніми“. **19** А ми знаємо, що скільки говóрить Закóн, він говорить до тих, хто під Закóном, щоб замкнути всякі устá, і щоб став увесь світ винний Богові. **20** Бо жодне тіло ділами Закóну не ви́правдається перед Ним, — Закóном бо гріх пізнається. **21** А тепер, без Закóну, праведність Божа з'вилась, про яку свідчать Закóн і Пророки. **22** А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, **23** бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, **24** але дармá виправдуються Його благодáттю, через відкúплення, що в Ісусі Христі, **25** що Його Бог дав у жертву примірення в крові Його через віру, щоб виявити Свою праведність через відпúщення давніше вчинених гріхів, **26** за довготерпіння Божого, щоб виявити Свою праведність за теперішнього чáсу, щоб бути Йому праведним, і виправдувати того, хто вірує в Ісуса. **27** Тож де похвальбá? Виключена. Яким закóном? Законом діл? Ні, але закóном віри. **28** Отож, ми визнаємо, що людіна виправдується вірою, — без діл Закóну. **29** Хіба ж Бог тільки для юдеїв, а не й для поган? Так, і для поган, **30** бо є один тільки Бог, що ви́правдає обрізання з віри й необрізання через віру. **31** Тож чи не нищимо ми Закóна вірою? Зóвсім ні, — але зміцнюємо Закóна.

4 Що ж, скажемо, знайшов Авраáм, наш отець за тілом? **2** Бо коли Авраам ви́правдався ділами, то

він має похвалу, та не в Бога. 3 Що бо Писання говорить? „Увірував Авраам Богові, і це йому залічено в праведність“. 4 А заплата виконавцеві не рахується з милости, але з обов'язку. 5 А тому, хто не виконує, але вірує в Того, Хто виправдує нечестивого, віра його поррахується в праведність. 6 Як і Давид називає блаженною людину, якій рахує Бог праведність без діл: 7 „Блаженні, кому прощені беззаконня, і кому прикриті гріхи. 8 Блаженна людина, якій Господь не поррахує гріхів!“ 9 Чи ж це блаженство з обрізання чи з необрізання? Бо говоримо, що „віра залічена Авраамові в праведність“. 10 Як же залічена? Як був в обрізанні, чи в необрізанні? Не в обрізанні, але в необрізанні! 11 І прийняв він ознаку обрізання, — печать праведности через віру, що її в необрізанні мав, щоб йому бути отцем усіх віруючих, хоч були необрізані, щоб і їм залічено праведність, 12 і отцем обрізаних, не тільки тих, хто з обрізання, але й тих, хто ходить по слідах віри, що її в необрізанні мав наш отець Авраам. 13 Бо обітницю Авраамові чи його насінню, що бути йому спадкоємцем світу, дано не Законом, але праведністю віри. 14 Бо коли спадкоємці ті, хто з Закону, то спорожніла віра й знівелася обітниця. 15 Бо Закон чинить гнів; де ж немає Закону, немає й переступу. 16 Через це з віри, щоб було з милости, щоб обітниця певна була всім нащадкам, не тільки тому, хто з Закону, але й тому, хто з віри Авраама, що отець усім нам, 17 як написано: „Отцем багатьох народів Я поставив

тебе, “— перед Богом, Якому він вірив, Який оживляє мертвих і кличе неіснуюче, як існуюче. **18** Він — проти надії — увірував у надії, що стане батьком багатьох народів, за сказаним: „Таке численне буде насіння твоє!“ **19** І не знеміг він у вірі, і не вважав свого тіла за вже омертвіле, будши майже сторічним, ні утроби Сариної за змертвілу, **20** і не мав сумніву в обітницю Божу через недовірство, але зміцнівся в вірі, і віддав славу Богові, **21** і був зовсім певний, що Він має силу й виконати те, що обіцяв. **22** Тому й „залічено це йому в праведність“. **23** Та не написано за нього одного, що залічено йому, **24** а за нас, — залічиться й нам, що віруємо в Того, Хто воскресив із мертвих Ісуса, Господа нашого, **25** що був виданий за наші гріхи, і воскрес для виправдання нашого.

5 Отож, виправдавшись вірою, майте мир із Богом через Господа нашого Ісуса Христа, **2** через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, що в ній стоїмо, і хвалимось надією слави Божої. **3** І не тільки нею, але й хвалимося в утисках, знаючи, що утиски приносять терпелівість, **4** а терпелівість — досвід, а досвід — надію, **5** а надія не засоромить, бо любов Божа вилилася в наші серця Святим Духом, даним нам. **6** Бо Христос, коли ми були ще недужі, своїй пори помер за нечестивих. **7** Бо навряд чи помре хто за праведника, ще бо за доброго може хто й відважитися вмерти. **8** А Бог доводить Свою любов до нас тим, що Христос умер за нас, коли ми були ще грішниками. **9** Тож тим більше спасемося Ним від гніву тепер,

коли кров'ю Його ми віправдані. **10** Бо коли ми, буди ворогами, примирилися з Богом через смерть Сина Його, то тим більше, примирившись, спасемося життям Його. **11** І не тільки це, але й хва́лимося в Бозі через Господа нашого Ісуса Христа, що через Нього одержали ми тепер примірення. **12** Тому́ то, як через одного чоловіка ввійшов до світу гріх, а гріхом смерть, так прийшла й смерть в усіх людей через те, що всі згрішили. **13** Гріх бо був у світі й до Закону, але гріх не ставиться в провину, коли немає Закону. **14** Та смерть панувала від Адама аж до Мойсея і над тими, хто не згрішив, подібно переступу Адама, який є образ майбутнього. **15** Але не такий дар благодаті, як переступ. Бо коли за переступ одного померло багато, то тим більш благодаті Божа й дар через благодаті однієї Людини, Ісуса Христа, щедро спливі на багатьох. **16** І дар не такий, як те, що сталося від одного, що згрішив; бо суд за один прогріх — на óсуд, а дар благодаті — на віправдання від багатьох прогріхів. **17** Бо коли за переступ одного смерть панувала через одного, то тим більше ті, хто приймає рясноту́ благодаті й дар праведности, запанують у житті через одного Ісуса Христа. **18** Ось тому́, як через переступ одного на всіх людей прийшов óсуд, так і через праведність Одного прийшло віправдання для життя на всіх людей. **19** Бо як через непóслух одного чоловіка багато-хто стали грішними, так і через по́слух Одного багато-хто стануть праведними. **20** Закон же прийшов, щоб збільшився переступ. А

де збільшився гріх, там зарясніла благодать, **21** щоб, як гріх панував через смерть, так само й благодать запанувала через праведність для життя вічного Ісусом Христом, Господом нашим. (aiōnios g166)

6 Що ж скажемо? Позостанемося в гріху́, щоб благодать примножилась? Зовсім ні! **2** Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім? **3** Чи ви не знаєте, що ми всі, хто христився у Христа Ісуса, у смерть Його христилися? **4** Отож, ми поховані з Ним хрищенням у смерть, щоб, як воскрес Христос із мертвих славою Отця, так щоб і ми стали ходити в обновленні життя. **5** Бо коли ми з'єдналися подобою смерти Його, то з'єднаємось і подобою воскресення, **6** знаючи те, що наш давній чоловік розп'ятий із Ним, щоб зніщилось тіло гріховне, щоб не бути нам більше рабами гріха, **7** бо хто вмер, той звільнився від гріха! **8** А коли ми померли з Христом, то віруємо, що й жити з Ним будемо, **9** знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, уже більш не вмирає, — смерть над Ним не панує вже більше! **10** Бо що вмер Він, то один раз умер для гріха, а що живе, то для Бога живе. **11** Так само ж і ви вважайте себе за мертвих для гріха й за живих для Бога в Христі Ісусі, Господі нашім. **12** Тож нехай не панує гріх у смертельному вашому тілі, щоб вам слухатись його пожадливоростей, **13** і не віддавайте членів своїх гріхові за знаряддя неправедности, але віддайте себе Богові, як оживих із мертвих, а члени ваші — Богові за знаряддя праведности. **14** Бо хай гріх не панує над вами, — ви бо не під Законом, а

під благодаттю. **15** Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й раби того, кого слухаетесь, — або гріха на смерть, або послуху на праведність? **17** Тож дяка Богові, що ви, будши рабами гріха, від серця послухались того роду науки, якому ви себе віддали. **18** А звільнівшись від гріха, стали рабами праведности. **19** Говорю я по-людському, через неміч вашого тіла. Бо як ви віддавали були члени ваші за рабів нечистості й беззаконню на беззаконня, так тепер віддайте члени ваші за рабів праведности на освячення. **20** Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. **21** Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх — то смерть. **22** А тепер, звільнівшись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець — життя вічне. (aiōnios g166) **23** Бо заплата за гріх — смерть, а дар Божий — вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім! (aiōnios g166)

7 Чи ви не знаєте, браття, — бо говорю тим, хто знає Закона, — що Закон панує над людиною, поки вона живе? **2** Бо заміжня жінка, поки живе чоловік, прив'язана до нього Законом; а коли помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка. **3** Тому то, поки живе чоловік, вона буде вважатися перелюбницею, якщо стане дружиною іншому чоловікові; коли ж чоловік помре, вона вільна від Закону, і не буде перелюбницею, якщо стане за дружину іншому

чоловікові. **4** Так, мої браття, і ви вмерли для Закону через тіло Христове, щоб належати вам іншому, Воскрéслому з мертвих, щоб принóсити плід Богові.

5 Бо коли ми жили за тілом, то прістрасті гріховні, що похóдять від Закону, діяли в наших членах, щоб принóсити плід смерти. **6** А тепер ми звільнілись від Закону, умерши для того, чим були зв'язані, щоб служити нам обнóвленням духа, а не старістю букви.

7 Що ж скажемо? Чи Закóн — то гріх? Зóвсім ні! Але я не пізнав гріха, як тільки через Закóн, бо я не знав би пожадливости, коли б Закон не наказував: „Не пожада́й“. **8** Але гріх, узявши прівід від заповіді, зробив у мені всяку пожадливість, бо без Закону гріх мертвий. **9** А я колись жив без Закону, але, коли прийшла заповідь, то гріх ожив, **10** а я вмер; і сталася мені та заповідь, що для життя, на смерть, **11** бо гріх, узявши причину від заповіді, звів мене, і нею вмертвів. **12** Тому́ то Закóн святий, і заповідь свята, і праведна, і добра. **13** Тож чи добре стало мені смертю? Зóвсім ні! Але гріх, щоб стати гріхом, приніс мені смерть добром, щоб гріх став міцно грішний через за́повідь. **14** Бо ми знаємо, що Закóн духовний, а я тілéсний, прódаний під гріх. **15** Бо щó я виконую, не розумію; я бо чиню не те, щó хочу, але щó нена́виджу, те я роблю́. **16** А коли роблю́ те, чого я не хóчу, то згоджуюсь із Законом, що він добрий, **17** а тому вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **18** Знаю бо, що не живе в мені, цебто в тілі моїм, добре; бо бажáння лежить у мені, але щоб виконати добре, того

не знаходжу. **19** Бо не роблю я доброго, що хочу, але зле, чого не хочу, це чиню. **20** Коли ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це виконую, але гріх, що живе в мені. **21** Тож знаходжу за́кона, коли хочу робити добро, — що зло лежить у мені. **22** Бо маю задово́лення в Законі Божому за вну́трішнім чолові́ком, **23** та бачу інший за́кон у членах своїх, що воює проти закону мого розуму, і полóбнить мене законом гріховним, що знаходиться в членах моїх. **24** Нещасна я лю́дина! Хто мене візволить від тіла цієї смерті? **25** Дякую Богові через Ісуса Христа, Господа нашого. Тому́ то я сам служу́ розумом Законові Божому, але тілом — закону гріховному.

8 Тож немає тепер жодного óсуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за Духом, **2** бо за́кон Духа життя в Христі Ісусі визволив мене від за́кону гріха й смерті. **3** Бо що було неможливе для Закону, у чо́му був він безсилий тілом, — Бог послав Сина Свого в подобі гріховного тіла, і за гріх осудив гріх у тілі, **4** щоб віконалось віправдання Закону на нас, що ходимо не за тілом, а за Духом. **5** Бо ті, хто ходить за тілом, ду́мають про тілесне, а хто за Духом — про духовне. **6** Бо думка тілесна — то смерть, а думка духовна — життя та мир, **7** думка бо тілесна — ворожнеча на Бога, бо не ко́риться Законові Божому, та й не може. **8** І ті, хто хóдить за тілом, не можуть догодити Богові. **9** А ви не в тілі, але в Дусі, бо Дух Божий живе в вас. А коли хто не має Христового Духа, той не Його. **10** А коли Христос у вас, то хоч тіло

мертве через гріх, але дух живий через праведність.

11 А коли живе в вас Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, то Той, хто підняв Христа з мертвих, оживить і смертельні тіла ваші через Свого Духа, що живе в вас. **12** Тому́ то, браття, ми не боржники́ тіла, щоб жити за тілом; **13** бо коли живёте за тілом, то маєте вмерти, а коли Духом умертвляєте тілесні вчинки, то бўдете жити. **14** Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі; **15** бо не взяли ви духа неволі знов на страх, але взяли ви Духа синівства, що через Нього кличемо: „Авва, Отче!“ **16** Сам Цей Дух свідчить ра́зом із духом нашим, що ми — діти Божі. **17** А коли діти, то й спадкоємці, спадкоємці ж Божі, а співспадкоємці Христові, коли тільки ра́зом із Ним ми терпимó, щоб разом із Ним і просла́витись. **18** Бо я дۇмаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті супроти тієї слави, що має з'явитися в нас. **19** Бо чекання створіння очікує з'явлення синів Божих, **20** бо створіння покорилося марно́ті не добровільно, але через того, хто скорів його, в надії, **21** що й саме створіння візволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. **22** Бо знаємо, що все створіння ра́зом зідхає й ра́зом мучиться аж досі. **23** Але не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, і ми самі в собі зідхаємо, очікуючи синівства, відкуплення нашого тіла. **24** Надією бо ми спасліся. Надія ж, коли бачить, не є надія, бо хто що́ бачить, чому б того й наді́явся? **25** А коли сподіва́ємось, чого не бачимо, то очікуємо того з терпеливістю. **26** Так само ж і Дух

допомагає нам у наших не́мочах; бо ми не знаємо, про що маємо молитись, як належить, але Сам Дух заступається за нас невимовними зідханнями. **27** А Той, Хто досліджує серця, знає, яка думка Духа, бо з волі Божої заступається за святих. **28** І знаємо, що тим, хто любить Бога, хто покликаний Його постановою, усе допомагає на добре. **29** Бо кого Він передбачив, тих і призначив, щоб були подібні до образу Сина Його, щоб Він був перворідним поміж багатьма братами. **30** А кого Він призначив, тих і покликав, а кого покликав, тих і виправдав, а кого виправдав, тих і прославив. **31** Що ж скажем на це? Коли за нас Бог, то хто проти нас? **32** Той же, Хто Сина Свого не пожалів, але видав Його за всіх нас, — як же не дав би Він нам із Ним і всього? **33** Хто оскаржувати буде Божих вибранців? Бог Той, що виправдує. **34** Хто ж той, що засуджує? Христос Ісус є Той, що вмер, надто й воскрес, — Він праворуч Бога, і Він і заступається за нас. **35** Хто нас розлучить від любови Христової? Чи недоля, чи утиск, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч? **36** Як написано: „За Тебе нас цілий день умертвляють, нас уважають за овець, приречених на за́блення“. **37** Але в цьому всьому ми перемагаємо Тим, Хто нас полюбив. **38** Бо я пересвідчився, що ні смерть, ні життя, ні анголі, ні вла́ди, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили, **39** ні вишина́, ні глибина́, ані інше яке створіння не зможе відлучити нас від любови Божої, яка в Христі Ісусі, Господі нашім!

9 Кажу правду в Христі, не обманюю, як свідчить мені моє сумління через Духа Святого, **2** що маю велику скорботу й невинну муку для серця свого! **3** Бо я бажав би сам бути відлучений від Христа замість братів моїх, рідних мені тілом; **4** вони ізраїльтяни, що їм належить синівство, і слава, і заповіді, і законодавство, і богослужба, і обітниця, **5** що їхні й отці, і від них же тілом Христос, що Він над усіма Бог, благословенний, навіки, амінь. (aiōn g165) **6** Не так, щоб Слово Боже не збулося. Бо не всі ті ізраїльтяни, хто від Ізраїля, **7** і не всі діти Авраамові, хто від насіння його, але: „в Ісаку буде насіння тобі“. **8** Цебто, не тілесні діти — то діти Божі, але діти обітниця признаються за насіння. **9** А слово обітниця таке: „На той час прийду, і буде син у Сарі“. **10** І не тільки це, але й Ревекка зачала дітей від одного ложа отця нашого Ісака, **11** бо коли вони ще не народились, і нічого доброго чи злого не вчинили, — щоб позосталась постанова Бога у вибранні **12** не від учинків, але від Того, Хто кличе, — сказано їй: „Більший служитиме меншому“, **13** як і написано: „Полюбив Я Якова, а Ісава зненавидів“. **14** Що ж скажемо? Може в Бога неправда? Зовсім ні! **15** Бо Він каже Мойсеєві: „Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитись“. **16** Отож, не залежить це ні від того, хто хоче, ні від того, хто біжить, але від Бога, що милує. **17** Бо Писання говорить фараонові: „Власне на те Я поставив тебе, щоб на тобі показати Свою силу, і щоб звістилось по цілій землі Моє Ймення“. **18** Отож, кого хоче — Він

милує, і кого хоче — ожорстóчує. **19** А ти скажеш мені: „Чого ж іще Він докоряє, бо хто може протівитись волі Його?“ **20** Отже, хтó ти, чоловіче, що ти сперечаєшся з Богом? Чи скаже твóриво творцéві: Пощо ти зробив мене так? **21** Чи ганчáр не має влáди над глиною, щоб із того самого місíва зробити одну посúдину на честь, а одну на нечесть? **22** Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити могутність Свою, щадíв із великим терпінням посúдини гніву, що готові були на погибíль, **23** і щоб виявити багатство слави Своєї на посудинах милосердя, що їх приготувáв на славу, **24** на нас, що їх і покликав не тільки від юдеїв, але й від поган. **25** Як і в Осії Він говорить: „Назву Своїм наро́дом не людей Моїх, і не улюблену — улюбленою, **26** і на місці, де сказано їм: Ви не Мій наро́д, там на́звані будуть синами Бога Живого!“ **27** А Ісая взиває про Ізраїля: „Коли б число синів Ізраїлевих було, як мóрський пісок, то тільки останок спасеться, **28** бо вирок закінчений та скорочений у праведності учинить Господь на землі!“ **29** І як Ісая віщував: „Коли б Господь Саваóт не лишив нам насіння, то ми стали б, як Содóм, і подібні були б до Гомóрри!“ **30** Що ж скажемо? Що погани, які не шукали праведности, досягли праведности, тієї праведности, що від віри, **31** а Ізраїль, що шукав Закона праведности, не досяг Закону праведности. **32** Чому́? Бо шукали не з віри, але якби з учинків Закóну; вони бо спіткнулись об камінь спотика́ння, **33** як написано: „Ось Я кладу́ на

Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і кожен, хто вірує в Нього, не посоромиться!”

10 Браття, бажання мого серця й молитва до Бога за Ізраїля на спасіння. **2** Бо я свідчу їм, що вони мають рівність про Бога, але не за розумом. **3** Вони бо, не розуміючи праведности Божої, і силкуючись поставити власну праведність, не покорились праведності Божій. **4** Бо кінець Закону — Христос на праведність кожному, хто вірує. **5** Мойсей бо пише про праведність, що від Закону, що „людина, яка його виконує, буде ним жити“. **6** А про праведність, що від віри, говорить так: „Не кажи в своїм серці: Хто вийде на небо?“цебто звести додолу Христа, **7** або: „Хто зійде в безодню?“цебто вивести з мертвих Христа. (Abyssos g12) **8** Але що каже ще? „Блізько тебе слово, — в устах твоїх і в серці твоїм“, цебто слово віри, що його проповідуємо. **9** Бо коли ти устами своїми визнаватимеш Ісуса за Господа, і будеш вірувати в своїм серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся, **10** бо серцем віруємо для праведности, а устами ісповідуємо для спасіння. **11** Каже бо Писання: „Кожен, хто вірує в Нього, не буде засоромлений“. **12** Бо нема різниці поміж юдеєм та гелленом, бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його. **13** Бо „кожен, хто покличе Господнє Ім'я, буде спасений“. **14** Але як покличуть Того, в Кого не ввірували? А як увірують у Того, що про Нього не чули? А як почують без проповідника? **15** І як будуть проповідувати, коли

не будуть по́слані? Як написано: „Які гарні ноги благовісників миру, благовісників добра“. **16** Але не всі послуhalись Єв́ангелії. Бо Ісая каже: „Господи, хто повірив тому, що почув був від нас?“ **17** Тож віра від слухання, а слухання через Слово Хри́сто́ве. **18** Та кажу́: Чи не чули вони? Отож: „По всій землі їхній голос пішов, і їхні слова в кінці світу!“ **19** Але кажу́: Чи Ізраїль не знав? Перший Мойсей говорить: „Я викличу заздрість у вас ненаро́дом, — роздражню вас нерозумним народом“. **20** А Ісая сміливо говорить: „Знайшли Мене ті, хто Мене не шукав, відкрився Я тим, хто не питався про Мене!“ **21** А про Ізраїля каже: „Я руки Свої цілий день простягав до людей неслухня́них і суперечних!“

11 Отож я питаю: Чи ж Бог відкинув наро́да Свого́? Зовсім ні! Бо й я ізраїльтянин, із насіння Авраамового, Веніамі́нового племені. **2** Не відкинув Бог наро́да Свого́, що його перше знав. Чи ви не знаєте, що говорить Писа́ння „про Іллю“, як він ска́ржиться Богові на Ізраїля, кажучи: **3** „Господи, вони повбивали пророків Твоїх, і Твої жер́тівники поруйнували, і лишився я сам, і шукають моєї душі“. **4** Та що каже йому́ Божа відпові́дь: „Я для Себе зоставив сім тисяч мужа, що перед Ва́алом колін не схилили“. **5** Також і тепе́рішнього ча́су залиши́вся останок за ви́бором благодаті. **6** А коли за благодаттю, то не з учинків, інакше благодать не бу́ла б благодаттю. А коли з учинків, то це більше не благодать, інакше вчи́нок не є вже вчинок. **7** Що ж? Чого Ізраїль шукає, того не

одержав, та одержали вибрані, а останні затверділи, 8 як написано: „Бог дав їм духа засипання, очі, щоб не бачили, і вуха, щоб не чули, аж до сьогоднішнього дня“. 9 А Давід каже: „Нехай станеться стіл їхній за сітку й за пастку, і на спокусу, та їм на заплату; 10 нехай потемніють їхні очі, щоб не бачили, хай назавжди зігнеться хребет їхній!“ 11 Тож питаю: Чи ж спіткнулись вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але з їхнього занепаду — спасіння поганам, щоб викликати заздрість у них. 12 А коли їхній занепад — багатство для світу, а їхнє упокорення — багатство поганам, — скільки ж більш повнота їхня? 13 Кажу бо я вам, поганам: через те, що я апостол поганів, я хвалю свою службу, 14 може як викличу заздрість у своїх за тілом, і спасу декого з них. 15 Коли ж відкинення їх — то примирення світу, то що їхнє прийняття, як не життя з мертвих? 16 А коли святий первісток, то й тісто святе; а коли святий корінь, то й віття святе. 17 Коли ж деякі з галузок відломілися, а ти, будиши дике оливне дерево, прищепився між них і став спільником товщу оливного кореня, 18 то не вихваляйся перед галузками; а коли вихваляєшся, то знай, що не ти носиш кореня, але корінь тебе. 19 Отже скажеш: „Галузки відломілися, щоб я прищепився“. 20 Добре. Вони відломілись невірством, а ти тримаєшся вірою; не величайся, але бійся. 21 Бо коли Бог природних галузок не пожалував, то Він і тебе не пожалує! 22 Отже, бач добрість і суворість Божу, — на відпалих суворість, а на тебе добрість Божа, коли перебунеш у

добрості, коли ж ні, то й ти будеш відтятий. **23** Та й вони, коли не зостануться в невірстві, прищепляться, бо має Бог силу їх знов прищепити. **24** Бо коли ти відтятий з оливки, дикої з природи, і проти природи защеплений до доброї оливки, то скільки ж більше ті, що природні, прищепляться до своєї власної оливки? **25** Бо не хочу я, браття, щоб ви не знали цієї таємниці, — щоб не були ви високої думки про себе, що жорстокість стала Ізраїлеві почасті, аж поки не ввійде повне число поган, **26** і так увесь Ізраїль спасеться, як написано: „Прийде з Сіону Спаситель, і відверне безбожність від Якова, **27** і це заповіт їм від Мене, коли відійму гріхи їхні!“ **28** Тож вони за Євангелією вороги ради вас, а за вибором — улюблені ради отців. **29** Бо дари й покликання Божі невідмінні. **30** Бо як і ви були колись неслухняні Богові, а тепер помилувані через їхній непослух, **31** так і вони тепер спротивились для помилування вас, щоб і самі були помилувані. **32** Бо замкнув Бог усіх у непослух, щоб помилувати всіх. (eleēsē g1653) **33** О глибино багатства, і премудрости, і знання Божого! Які невідомі присуди Його, і недосліджені дороги Його! **34** „Бо хто розум Господній пізнав? Або хто був дорадник Йому? **35** Або хто давніш Йому дав, і йому буде віддано?“ **36** Бо все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амін. (aiōn g165)

12 Тож благаю вас, браття, через Боже милосердя, — повіддавайте ваші тіла на жертву живу, святу, приємну Богові, як розумну службу вашу, **2** і не

стосуйте до віку цього, але перемініться відновою
вашого розуму, щоб пізнати вам, що́ то є воля Божа,
— добро, приємність та доскона́лість. (aiōn g165) **3** Через
да́ну мені благодать каж́у кожному з вас не думати
про себе більш, ніж належить думати, але думати
скромно, у міру віри, як кожному Бог наді́лів. **4**
Бо як в одні́м тілі маємо багато членів, а всі члени
мають не однакове ді́яння, **5** так багато нас є одне
тіло в Христі, а зосі́бна ми один о́дному члени. **6** І ми
маємо різні да́ри, згідно з благодаттю, да́ною нам:
коли пророцтво — то виконуй його́ в міру віри, **7** а
коли служі́ння — будь на служі́ння, коли вчитель —
на навча́ння, **8** коли вті́шитель — на потіша́ння, хто
подає — у простоті, хто головує — то з пильністю, хто
мило́сэрдує — то з приві́тністю! **9** Любов нехай
буде нелице́мірна; нена́видьте зло та ту́літься до
доброго! **10** Любіть один о́дного братньою любов'ю;
випереджа́йте один о́дного пошаною! **11** У ре́вності
не лі́нуйтеся, духом палайте, служіть Господе́ві,
12 тіште́ся надією, утиски терпіть, перебувайте в
молитві, **13** беріть у́діл у потребах святих, будьте
гостинні до чужинців! **14** Благословляйте тих, хто
вас переслідує; благословляйте, а не прокли́найте!
15 Тіште́ся з тими, хто ті́шиться, і плачте з отими,
хто плаче! **16** Ду́майте між собою о́днаково; не
величайте́ся, але́ наслі́дуйте слухня́них; „не вважа́йте
за мудрих себе!“ **17** Не платіть ніко́му́ злом за зло,
дба́йте про добре перед усіма́ людьми! **18** Коли
можливо, якщо це залежить від вас — живіть у мирі

зо всіма людьми! **19** Не мститесь самі, улюблені, але дайте місце гніву Божому, бо написано: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. **20** Отож, як твій ворог голодний, — нагодуй його; як він прагне, — напій його, бо, роблячи це, ти згортаєш розпалене вугілля йому на голову. **21** Не будь переможений злом, але перемагай зло добром!

13 Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. **2** Тому той, хто противиться владі, противиться Божій постанові; а ті, хто противиться, самі візьмуть осуд на себе. **3** Бо володарі — пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, **4** бо володар — Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зле, то бійся, бо недармо він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві! **5** Тому треба коритися не тільки ради страху кари, але й ради сумління. **6** Через це ви й податки даєте, бо вони служителі Божі, саме тим завжди зайняті. **7** Тож віддайте належне усім: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому честь — честь. **8** Не будьте винні нікому нічого, крім того, щоб любити один одного. Бо хто іншого любить, той виконав Закону. **9** Бо заповіді: „Не чини перелюбу“, „Не вбивай“, „Не краді“, „Не свідкуй неправдиво“, „Не пожадай“ й які інші, вони містяться всі в цьому слові: „Люби свого ближнього, як самого себе!“ **10** Любов не чинить зла ближньому, тож любов —

виконання Закону. **11** І це тому, що знаєте час, що пора нам уже пробудитись від сну. Бо тепер спасіння ближче до нас, аніж тоді, коли ми ввірували. **12** Ніч минула, а день наблизився, тож відкиньмо вчинки темряви й зодягнімось у зброю світла. **13** Як удень, поступаймо добродісно, не в гульні та п'янстві, не в перелюбі та розпусті, не в сварні та заздрощах, **14** але зодягніться Господом Ісусом Христом, а догодження тілу не обертайте на пожадливість!

14 Слабого в вірі приймайте, але не для суперечок про погляди. **2** Один бо вірує, що можна їсти все, а немічний споживає ярини. **3** Хто їсть, нехай не погорджує тим, хто не їсть. А хто не їсть, нехай не осуджує того, хто їсть, — Бог бо прийняв його. **4** Ти хто такий, що судиш чужого раба? Він для пана свого стоїть або падає; але він устоїть, бо має Бог силу поставити його. **5** Один вирізняє день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання. **6** Хто вважає на день, — для Господа вважає, а хто не вважає на день, — для Господа не вважає. Хто їсть, — для Господа їсть, бо дякує Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові. **7** Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і не вмирає ніхто сам для себе. **8** Бо коли живемо — для Господа живемо, і коли вмираємо — для Господа вмираємо. І чи живемо, чи вмираємо — ми Господні! **9** Бо Христос на те й умер, і ожив, щоб панувати і над мертвими, і над живими. **10** А ти нащо осуджуєш брата свого? Чи

чого ти погóрджуєш братом своїм? Бо всі станемо перед судним престолом Божим. **11** Бо написано: „Я живу, каже Госпóдь, і схíлиться кожне коліно передо Мною, і візнає Бога кожен язик!“ **12** Тому кожен із нас сам за себе дасть відповідь Богові. **13** Отож, не будемо більше осуджувати один óдного, але краще судіть про те, щоб не давати братові спотикáння та спокуси. **14** Я знаю, і пересвідчений у Господі Ісусі, що нема нічóго нечистого в самóму собі; тільки коли хто вважає що за нечисте, томú воно нечисте. **15** Коли ж через поживу сумує твій брат, то вже не за любов'ю повóдишся ти, — не губи своєю поживою тогó, за кого Христос був умер. **16** Нехай ваше добре не зневажа́ється. **17** Бо Царство Боже не пожива й питвó, але праведність, і мир, і радість у Дусі Святім. **18** Хто цим служить Христові, той Богові милий і шанóваний поміж людьмі. **19** Отож, пильнуймо про мир, та про те, що на збудува́ння один óдного! **20** Не руйнуй діла Божого ради поживи, — усе бо чисте, але зле людіні, що їсть на спотикáння. **21** Добре не їсти м'яса, ані пити вина, ані робити такого, від чого брат твій гірші́ться, або споку́шується, або слабне. **22** Ти маєш віру? Май її сам про себе перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує самого себе за те, про що випробóвується! **23** А хто має сумнів, коли їсть, буде осóджений, бо не робить із віри, а що не від віри, те гріх.

15 Ми, сильні, повинні не́сти слабості безсилих, а не собі догоджати. **2** Кожен із нас нехай догоджа́є

ближньому на добро для збудування. **3** Бо й Христос не Собі догоджав, але як написано: „Зневаги тих, хто Тебе зневажає, упали на Мене“. **4** А все, що давніше написано, написано нам на науку, щоб терпінням і потіхою з Писання ми мали надію. **5** А Бог терпеливості й потіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою за Христом Ісусом, **6** щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа. **7** Приймайте тому́ один одного, як і Христос прийняв нас до Божої слави. **8** Кажу́ ж, що Христос для обрізаних став за службу ради Божої правди, щоб отцям потвердити обітницю, **9** а для поган — щоб славили Бога за милосердя, як написано: „Тому́ я хвалитиму Тебе, Господи, серед поган, і Ім'я Твоє буду виспівувати!“ **10** І ще каже: „Тіштесь, погани, з наро́дом Його!“ **11** І ще: „Хваліть, усі погани, Господа, виславляйте Його, усі люди!“ **12** І ще каже Ісая: „Буде корінь Єссеев, що постане, щоб панувати над поганами, — погани на Нього надіятись будуть!“ **13** Бог же надії нехай вас наповнить усякою радістю й миром у вірі, щоб ви збагатілись надією, силою Духа Святого! **14** І я про вас сам пересвідчений, браття мої, що й самі ви повні доброти, наповнені всяким знанням, і можете й один одного навчати. **15** А писав я вам почасти трохи сміліше, якби вам нагадуючи благодаттю, що дана мені від Бога, **16** щоб був я слугою Христа Ісуса між поганами, і виконував святу службу Євангелії Божої, щоб прино́шення поган стало приємне й освячене

Духом Святим. **17** Тож маю я чим похвалитись у Христі Ісусі, щодо Божих речей, **18** бо не смію казати того, чого не зробив через мене Христос на по́слух поган, словом і чином, **19** силою ознак і чудес, силою Духа Божого, так що я поши́рив Єва́нгелію Христову від Єрусалиму й околиць аж до Іллі́ріка. **20** При то́му пильнував я звіщати Єва́нгелію не там, де Христове Ім'я́ було знане, щоб не будувати на основі чужій, **21** але як написано: „Кому не звіщалось про Нього, побачать, і ті, хто не чув, зрозуміють!“ **22** Тому́ часто я мав перешкоди, щоб прибути до вас. **23** А тепер, не маючи більше місця в країнах оцих, але з давніх літ мавши бажання прибути до вас, **24** коли тільки підú до Еспа́нії, прибу́ду до вас. Бо маю надію, як бу́ду прохóдити, побачити вас, і що ви проведéте мене туди, коли перше почасти матиму я задово́лення з вами побути. **25** А тепер я йду до Єрусалиму послужити святим, **26** бо Македо́нія й Аха́я візна́ли за добре подати деяку поміч незаможним святим, що в Єрусалимі живуть. **27** Бо візна́ли за добре, та й боржники́ вони їхні. Бо коли погани стали спільника́ми в їх духовні́м, то повинні́ й у тілесні́м послужити їм. **28** Як це докінчу́ та достачу́ їм плід цей, тоді́ через ваше місто я підú до Еспа́нії. **29** І знаю, що коли прийду́ до вас, то прийду́ в повноті́ Христового благословéння. **30** Благаю ж вас, браття, Господом нашим Ісусом Христом і любов'ю Духа, — помагайте мені в моли́твах за мене до Бога, **31** щоб мені візволитися від неслухня́них в Юдеї́, і щоб

служба моя в Єрусалимі була приємна святим, **32** щоб із волі Божої з радістю прийти до вас і відпочити з вами! **33** А Бог миру нехай буде зо всіма вами. Амінь.

16 Поручаю ж вам сестру нашу Фіву, служебницю Церкви в Кенхрєях, **2** щоб ви прийняли її в Господі, як личить святим, і допомагайте їй, у якій речі буде вона чого потребувати від вас, бо й вона опікунка була багатьом і самому мені. **3** Вітайте Прискілли й Акілу, співробітників моїх у Христі Ісусі, — **4** що голови свої за душу мою клали, яким не я сам дякую, але й усі Церкви з поган, — і їхню домашню Церкву. **5** Вітайте улюбленого мого Епенета, — він первісток Азії для Христа. **6** Вітайте Марію, що напружувалася багато для вас. **7** Вітайте Андроніка й Юнія, родичів моїх і співв'язнів моїх, що славні вони між апостолами, що й у Христі були перше мене. **8** Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі. **9** Вітайте Урбана, співробітника нашого в Христі, і улюбленого мого Стахія. **10** Вітайте Апеллеса, випробуваного в Христі. Вітайте Аристовулових. **11** Вітайте мого рідича Іродіона. Вітайте Наркісових, що в Господі. **12** Вітайте Трифену й Трифосу, що працюють у Господі. Вітайте улюблену Персиду, що багато попрацювала в Господі. **13** Вітайте вибраного в Господі Рұфа, і матір його та мою. **14** Вітайте Асинкрита, Флєгонта, Єрма, Патрєва, Єрмія і братів, що з ними. **15** Вітайте Філолога та Юлію, Нирєя й сестру його, і Олімпіяна, і всіх святих, що з ними. **16** Вітайте один одного святим поцілунком. Вітають вас усі Церкви Христові!

17 Благаю ж вас, браття, щоб ви остерігалися тих, хто чинить розділення й згіршення проти науки, якої ви навчилися, і уникайте їх, 18 бо такі не служать Господеві нашому Ісусу Христу, але власному череву; вони добрими та гарними словами зводять серця простодушних. 19 Ваша ж слухняність дійшла до всіх. І я тішусь за вас, але хочу, щоб були ви мудрі в доброму, а прости в злому. 20 А Бог миру потопче незабаром сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами! Амінь. 21 Вітає вас мій співробітник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатр, мої родичі. 22 Вітаю вас у Господі й я, Тертій, що цього листа написав. 23 Вітає вас Гай, гостинний для мене й цілої Церкви. Вітає вас міський доморядник Ераст і брат Кварт. 25 А Тому, хто може поставити вас міцно згідно з моєю Євангелією й проповіддю Ісуса Христа, за об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана, (aiōnios g166) 26 а тепер виявлена, і через пророцькі писання, з наказу вічного Бога, на послух вірі по всіх народах провіщена, — (aiōnios g166) 27 єдиному мудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь. (aiōn g165)

1 до коринтян

1 Павло́, волею Божою покликаний за апосто́ла Ісуса Христа, і брат Состе́н, **2** Божій Церкві, що в Коринті, посвяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, зо всіма́, що на всякому місті приклика́ють Ім'я́ Господа нашого Ісуса Христа, їхнього і нашого, — **3** благода́ть вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я за́вжди дякую моєму Богові за вас, через Божу благода́ть, що була вам да́на в Христі Ісусі, **5** бо ви всім збагаті́лися в Ньому, — словом усяким і всяким знання́м, **6** бо свідо́цтво Христове між вами утверди́лось, **7** так що не маєте недоста́чі в жодні́м да́рі благода́ті ви, що очіку́єте з'я́влення Господа нашого Ісуса Христа. **8** Він вас утвердить до кінця́ неповинними бути дня́ Господа нашого Ісуса Христа! **9** Вірний Бог, що ви через Нього покликані до спільноті́ Сина Йо́го Ісуса Христа, Господа нашого. **10** Тож благаю вас, браття, Ім'я́м Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, і щоб не було поміж вами поді́лення, але щоб були́ ви поєднані в одні́м розумі́нні та в думці́ одній! **11** Бо стало відомо́ мені про вас, мої браття, від Хлої́них, що між вами суперечки. **12** А кажу́ я про те, що з вас кожен говорить: я ж Па́влів, а я Аполло́сів, а я Кі́фін, а я Христів. **13** Чи ж Христос поді́лився? Чи ж Павло́ був розп'я́тий за вас? Чи в Павло́ве ім'я́ ви христи́лись? **14** Дякую Богові, що я ані одно́го з вас не христив, окрім Крі́спа та Га́я, **15** щоб ніхто не сказав, ніби я охристив був у йме́ння своє. **16** Охристив

же був я й дім Степанів; більш не знаю, чи христив
кого іншого я. 17 Бо Христос не послав мене, щоб
христити, а звіщати Єв́ангелію, і то не в мудрості
слова, щоб безсилим не став хрест Христа. 18 Бож
слово про хреста тим, що гинуть, — то глупо́та, а для
нас, що спасаємось, — Сила Божа! 19 Бо написано:
„Я погублю́ мудрість премудрих, а розум розумних
відкі́ну!“ 20 Де мудрий? Де книжник? Де дослідувач
віку цього́? Хіба Бог мудрість світу цього́ не змінив
на глупо́ту? (aĩōn g165) 21 Через те ж, що світ мудрістю
не зрозумів Бога в мудрості Божій, то Богові вгодно
було спасти віруючих через ду́рість проповіді. 22 Бо й
юдеї жадають ознак, і греки пошу́кують мудрости, 23
а ми проповідуємо Христа розп'я́того, — для юдеїв
згіршення, а для греків — безу́мство, 24 а для самих
покликаних юдеїв та греків — Христа, Божу силу та
Божу мудрість! 25 Бо Боже й немудре — розумніше
воно від людей, а Боже не́мічне — сильніше воно від
людей! 26 Дивіться бо, браття, на ваших покликаних,
що небагато-хто мудрі за тілом, небагато-хто сильні,
небагато-хто шляхётні. 27 Але Бог вибрав немудре
світу, щоб засоро́мити мудрих, і не́мічне світу Бог
вибрав, щоб засоромити сильне, 28 і пр́стих світу, і
погорджених, і незначні́х вибрав Бог, щоб значне́
зні́вечити. 29 так щоб не хвалилося перед Богом
жодне тіло. 30 А з Нього ви в Христі Ісусі, що став нам
мудрістю від Бога, — пра́ведністю ж, і освя́ченням,
і відку́пленням, 31 щоб було, як написано: „Хто
хва́литься, нехай хва́литься Господом!“

2 А я, як прийшов до вас, браття, не прийшов вам звіщати про Боже свідѣцтво з добірною мовою або мудрістю, **2** бо я надумавсь нічого між вами не знати, крім Ісуса Христа, і Того розп'ятого. **3** І я в вас був у немочі, і в страху, і в великім тремтінні. **4** І слово моє й моя проповідь — не в словах переконливих людської мудрости, але в доказі Духа та сили, **5** щоб була віра ваша не в мудрості людській, але в силі Божій! **6** А ми говоримо про мудрість між досконалими, але мудрість не віку цього, ані володарів цього віку, що гинуть, (aiōn g165) **7** але ми говоримо Божу мудрість у таємниці, приховану, яку Бог перед віками призначив нам на славу, (aiōn g165) **8** яку ніхто з володарів цього віку не пізнав; коли б бо пізнали були, то не розп'яли б вони Господа слави! (aiōn g165) **9** Але, як написано: „Чого око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не впало, те Бог приготував був тим, хто любить Його!“ **10** А нам Бог відкрив це Своїм Духом, — усе бо досліджує Дух, навіть Божі глибини. **11** Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає? Так само не знає ніхто й речей Божих, окрім Духа Божого. **12** А ми прийняли духа не світу, але Духа, що з Бога, щоб знати про речі, від Бога даровані нам, **13** що й говоримо не вивченими словами людської мудрости, але вивченими від Духа Святого, порівнюючи духовне до духовного. **14** А людина тілесна не приймає речей, що від Божого Духа, бо їй це глупота, і вона зрозуміти їх не може, бо вони розуміються тільки духовно. **15** Духовна ж

люди́на с́удить усе, а її судити не може ніхто. **16**
Бо „хто розум Господній пізнав, який би його міг
навчати?“ А ми маємо розум Христів!

3 І я, браття, не міг говорити до вас, як до духовних,
але як до тілесних, як до немовлят у Христі. **2** Я вас
годува́в молоком, а не твердо́ю їжею, бо ви не могли
її їсти, та й тепер ще не можете, **3** бо ви ще тілесні.
Бо коли за́здристь та суперечки між вами, то чи ж
ви не тілесні, і хіба не по-лю́дському робите? **4** Бо
коли хто каже: „Я ж Павлів“, а інший: „Я Аполло́сів“,
то чи ж ви не тілесні? **5** Бо хто ж Аполло́с? Або хто
то Павло? Вони тільки служі́телі, що ви ввірували
через них, і то скільки ко́му дав Госпо́дь. **6** Я посадив,
Аполло́с поливав, Бог же зрості́в, **7** то́му ані той,
хто са́дить, ані хто полива́є, є щось, але Бог, що
ро́дить! **8** І хто са́дить, і хто полива́є — одне, і кожен
оде́ржить свою нагоро́ду за працею сво́єю! **9** Бо ми
співробі́тники Божі, а ви — Боже поле, Божа буді́вля.
10 Я за благодаттю Божою, що да́на мені, як мудрий
будівні́чий, основу поклав, а інший будує на ній; але
нехай кожен пильнує, я́к він будує на ній! **11** Ніхто бо
не може покла́сти іншої основи, окрім покла́деної, а
вона — Ісус Христос. **12** А коли хто на цій основі будує
з золота, срібла, дорогоці́нного ка́міння, із дерева,
сі́на, соломи, **13** то буде ви́явлене ді́ло кожного, бо
виявить де́нь, тому що він огнем об'явля́ється, і огонь
ді́ло кожного ви́пробує, яке воно є. **14** І коли чиє ді́ло,
яке збудував хто, усто́їть, то той нагороду оде́ржить;
15 коли ж ді́ло згорить, той матиме шкоду, та сам він

спасётся, але так, як через огонь. **16** Чи не знаєте ви, що ви — Божий храм, і Дух Божий у вас пробуває? **17** Як хто нівечить Божого храма, того знівечить Бог, бо храм Божий святий, а храм той — то ви! **18** Хай не зводить ніхто сам себе. Як кому з вас здається, що він мудрий в цім віці, нехай стане нерозумним, щоб бути премудрим. (aiōn g165) **19** Цьогосвітня бо мудрість — у Бога глупота, бо написано: „Він ловить премудрих у хитрощах їхніх!“ **20** І знову: „Знає Господь думки мудрих, що марнотні вони!“ **21** Тож нехай ніхто не хвалиться людсьм, бо все ваше: **22** чи Павло, чи Аполлос, чи Кіфа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше, **23** ви ж Христові, а Христос — Божий!

4 Нехай кожен нас так уважає, якби служителів Христових і доморядників Божих таємниць; **2** а щó ще шукається в доморядниках, — щоб кожен був знайдений вірним. **3** А для мене то найменше, щоб судили мене ви чи суд людський, бо я й сам не суджу себе. **4** Я бо проти себе нічого не знаю, але цим не виправдуюсь; Той же, Хто судить мене, то Господь. **5** Тому не судить передчасно нічого, аж поки не прийде Господь, що й вісвітлить таємниці темряви та виявить задуми сердець, і тоді кожному буде похвала від Бога. **6** Оце ж усе, браття, приклав я до себе й Аполлоса ради вас, щоб від нас ви навчилися думати „не більш, як написано“, щоб ви не чванились один за одним перед іншим. **7** Хто бо тебе вирізняє? Щó ти маєш, чого б ти не взяв? А коли ж бо ти взяв,

чого чв́анишся, ніби не взяв? **8** Ви вже нагодовані, ви вже збагатілися, без нас ви царюєте. І коли б то ви стали царюва́ти, щоб і ми царювали з вами! **9** Бо я д́умаю, що Бог нас, апóстолів, поставив за найостáнніх, мов на смерть зас́уджених, бо ми стали дивóвищем світові, — і анголáм, і лю́дям. **10** Ми нерозумні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми слабі, ви ж міцні; ви славні, а ми безчесні! **11** Ми до цього чáсу і голодуємо, і пра́гнемо, і нагі ми, і катóвані, і тиняємось, **12** і тр́удимось, працюючи своїми руками. Коли нас лихослóвлять, ми благословляємо; як нас переслiдують, ми т́рпимо; **13** як лають, ми молимось; ми стали, як смiтт́я те для світу, аж досі ми всім, як ті вiкидки! **14** Не пишу́ це для тóго, щоб вас осорóбити, але остерігаю, як своїх любих дітей. **15** Бо хоч би ви мали десять тисяч наставників у Христі, та отцiв не багато; а я вас породив у Христі Ісусі через Євáнгелію. **16** Тож благаю я вас: будьте наслiдувачами мене! **17** Для цього послав я до вас Тимоф́ія, що для мене улóблений і вірний син у Господі, — він вам нагадає шляхи мої в Христі Ісусі, як навчаю я скрізь у кожній Церкві. **18** Деякі згорділи, так немов би не мав я прийти до вас. **19** Та небáвом прийд́у до вас, як захоче Господь, і пізнáю не слово згорділих, але силу. **20** Бо Царство Боже не в слові, а в силі. **21** Чого хочете? Чи прийти до вас з києм, чи з любов'ю та з духом лáгідности?

5 Всюди чути, що між вами перелюб, і то такий перелюб, який і між поганами незнáний, — що

хтось має за дружину собі дружину батькову. **2** І ви завеличалися, а не засмутились радніш, щоб був вилучений з-поміж вас, хто цей учинок зробив. **3** Отож я, відсутній тілом, та присутній духом, уже розсудив, як присутній між вами: того, хто так учинив це, **4** у Ім'я Господа Ісуса, як зберетеся ви та мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, — **5** віддати такого сатані на погибіль тіла, щоб дух спасся Господнього дня! **6** Величання ваше не добре. Хіба ви не знаєте, що мала різчина все тісто заквашує? **7** Отож, очистьте стару різчину, щоб стати вам новим тістом, бо ви прісні, бо наша Пасха, Христос, за нас у жертву принесений. **8** Тому святкуймо не в давній різчині, ані в різчині злоби й лукавства, але в опрісноках чистости та правди! **9** Я писав вам у листі не єднатися з перелюбниками, — **10** але не взагалі з цьогосвітніми перелюбниками, чи з користолюбцями, чи з хижакіми, чи з ідолянами, бо ви мусіли були б відійти від світу. **11** А тепер я писав вам не єднатися з тим, хто зветься братом, та є перелюбник, чи користолюбець, чи ідолянин, чи злоріка, чи п'яніця, чи хижак, — із такими навіть не їсти! **12** Бо що ж мені судити й чужих? Чи ви не судите своїх? **13** А чужих судить Бог. Тож вилучіть лукавого з-поміж себе самих!

6 Чи посміє хто з вас, маючи справу до іншого, с'удитися в неправедних, а не в святих? **2** Хіба ви не знаєте, що святі світ судитимуть? Коли ж будете ви світ судити, то чи ж ви негідні судити незначні

справи? **3** Хіба ви не знаєте, що ми будем судити анголів, а не тільки життєве? **4** А ви, коли маєте суд за життєве, то ставите суддями тих, хто нічого не значить у Церкві. **5** Я на сором це вам говорю. Чи ж між вами немає ні одного мудрого, щоб він міг розсудити між братами своїми? **6** Та брат судиться з братом, — і то перед невірними! **7** Тож уже для вас сором зовсім, що суді між собою ви маєте. Чому краще не терпите кривди? Чому краще не маєте шкоди? **8** Але ви самі кривду чините та обдираєте, та ще братів. **9** Хіба ви не знаєте, що неправедні не впадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідоляни, ні перелюбники, ні блудодійники, ні мужоложники, **10** ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні злоріки, ні хижаки — Царства Божого не впадкують вони! **11** І такими були дехто з вас, але ви обмились, але освятились, але виправдались Іменем Господа Ісуса Христа й Духом нашого Бога. **12** Усе мені можна, та не все на пожиток. Усе мені можна, але мною, ніщо володіти не повинно. **13** Їжа для черева, і черево для їжі, але Бог одне й друге поніщить. А тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. **14** Бог же й Господа воскресив, воскресить Він і нас Своєю силою! **15** Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — то члени Христові? Отож, узявши члени Христові, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні! **16** Хіба ви не знаєте, що той, хто злучується з розпусницею, стає одним тілом із нею? Бо каже: „Обідва ви будете тілом одним“. **17** А хто з Господом злучується, стає

одним духом із Ним. **18** Утікайте від розпусти. Усякий бо гріх, що його чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла. **19** Хіба ви не знаєте, що ваше тіло — то храм Духа Святого, що живе Він у вас, Якого від Бога ви маєте, і ви не свої? **20** Бо дорого кúплєні ви. Отож прославляйте Бога в тілі своєму та в дусі своєму, що Божі вони!

7 А про що ви писали мені, то добре було б чоловікові не дотикатися жінки. **2** Але щоб унікнути розпусти, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка. **3** Нехай віддає чоловік своїй дружині потрібну любов, так же само й чоловікові дружина. **4** Дружина не володіє над тілом своїм, але чоловік; так же само й чоловік не володіє над тілом своїм, але дружина. **5** Не вхилийтесь одне від одного, хібащо дочасно за згодою, щоб бути в пості та молитві, та й схóдьтесь зно́ву до купи, щоб вас сатана́ не споку́шував вашим нестриманням. **6** А це говорю вам як раду, а не як на́каза. **7** Бо хóчу, щоб усі чоловіки були, як і я; але кожен має від Бога свій дар, — один так, інший так. **8** Говорю ж неодруженим і вдóвам: добре їм, як вони позостануться так, як і я. **9** Коли ж не втримаються, — нехай одружуються, бо краще женитися, ніж розпалѣтися. **10** А тим, що побрались, наказую не я, а Госпóдь: Нехай не розлучається дружина з своїм чоловіком! **11** А коли ж і розлúчиться, хай зостається незаміжня, або з чоловіком своїм хай поміриться, — і не відпускати чоловікові дружини!

12 Іншим же я говорю, не Господь: коли який брат має дружину невіруючу, і згідна вона жити з ним, — нехай він не лишає її. **13** І жінка, як має чоловіка невіруючого, а той згоден жити з нею, — нехай не лишає його. **14** Чоловік бо невіруючий освячується в дружині, а дружина невіруюча освячується в чоловікові. А інакше нечисті були б ваші діти, тепер же святі. **15** А як хоче невіруючий розлучитися, хай розлучиться, — не неволиться брат чи сестра в такому разі, бо покликав нас Бог до миру. **16** Звідки знаєш ти, дружино, чи не спасеш чоловіка? Або звідки знаєш, чоловіче, чи не спасеш дружину? **17** Нехай тільки так ходить кожен, як кому Бог призначив, як Господь покликав його. І так усім Церквам я наказую. **18** Хто покликаний був в обрізанні, — нехай він того не цурається; чи покликаний хто в необрізанні, — нехай не обрізується. **19** Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а важливе — дотримання Божих заповідей. **20** Нехай кожен лишається в стані такому, в якому покликаний був. **21** Чи покликаний був ти рабом? Не турбуйся про те. Але коли й можеш стати вільним, то використай краще це. **22** Бо покликаний в Господі раб — визволенець Господній; так само покликаний і визволенець — він раб Христа. **23** Ви дорого куплені, — тож не ставайте рабами людей! **24** Браття, кожен із вас, в якому стані покликаний був, хай у тім перед Богом лишається! **25** Про дівчат же не маю наказу Господнього, але даю раду як той, хто одержав від Господа милість бути вірним. **26** Отож за сучасного утиску добрим

уважаю я те, що чоловікові добре лишатися так. 27 Ти зв'язаний з дружиною? Не шукай розв'язання. Розв'язався від дружини? Не шукай дружини. 28 А коли ти й оженишся, то не згрішив; і як дівчина заміж піде, — вона не згрішить. Та муку тілесну такі будуть мати, а мені шкода вас. 29 А це, браття, кажу я, бо час позосталий короткий, щоб і ті, що мають дружин, були, як ті, що не мають, 30 а хто плаче, — як ті, хто не плаче, а хто тішиться, — як ті, хто не тішиться; і хто купує, — як би не набулі, 31 а хто цьогосвітнім користується, — як би не користувались, бо минає стан світу цього. 32 А я хочу, щоб ви безклопінті були. Неодружений про речі Господні клопочеться, як догодити Господеві, 33 а одружений про речі життєві клопочеться, як догодити своїй дружині, 34 і він поділений. Незаміжня ж жінка та дівчина про речі Господні клопочеться, щоб бути святою і тілом, і духом. А заміжня про речі життєві клопочеться, як догодити чоловікові. 35 А це я кажу вам самим на пожиток, а не щоб сильцє вам накинути, але щоб пристойно й горліво держались ви Господа. 36 А як думає хто про дівчину свою, що соромно, як вона переростє, і так мала б лишатись, нехай робить, що хоче, — не згрішить: нехай заміж виходять. 37 А хто в серці своїм стоїть міцно, не має конечности, владу ж має над своєю волею, і це постановив він у серці своєму — берегти свою дівчину, той робить добре. 38 Тому й той, хто віддає свою дівчину заміж, добре робить, а хто не віддає — робить краще. 39 Дружина

зако́ном прив'язана, поки живе чоловік її; коли ж чоловік її вмере, вона вільна вихо́дити заміж, за ко́го захоче, аби тільки в Господі. **40** Блаженніша вона, коли так позоста́неться за моєю порадою, бо мірку́ю, що й я маю Божого Духа.

8 А щодо ідо́льських жертв, то ми знаємо, що всі маємо знання́. Знання́ ж надимає, любов же будує! **2** Коли хто ду́має, ніби щось знає, той нічого не знає ще так, як знати повинно. **3** Коли ж любить хто Бога, той пізнаний Ним. **4** Тож про спожива́ння ідо́льських же́ртв ми знаємо, що і́дол у світі ніщо, і що іншого Бога нема, окрім Бога Одно́го. **5** Бо хоч і існують так звані „боги“чи на небі, чи то на землі, як існує багато богів і багато панів, **6** та для нас один Бог — Отець, що з Нього походить усе, ми ж для Нього, і один Госпо́дь — Ісус Христос, що все сталося Ним, і ми Ним. **7** Та не всі таке мають знання́, бо де́які мають призвича́єння до ідола й досі, і їдять, як ідо́льську жертву, — і їхне сумління, будши недуже, спога́нюється. **8** Їжа ж нас до Бога не збли́жує: бо коли не їмо, то нічого не тратимо, а коли ми їмо, то не набуваєм нічо́го. **9** Але стережі́ться, щоб ця ваша воля не стала якось за спотика́ння слабі́м! **10** Коли бо хто бачить тебе, маю́чого знання́, як ти в ідо́льській божни́ці сидиш за столом, чи ж сумління його, будши слабе́, не буде спону́кане їсти ідо́льські жертви? **11** І через знання́ твоє згине недужий твій брат, що за нього Христос був умер! **12** Грішачи так проти братів та вражаючи їхне слабе сумління, ви проти Христа грішите́. **13** Ось

тому́, коли їжа споку́шує брата мого, то повік я не їстиму м'яса, щоб не спокусити брата свого! (aiōn g165)

9 Хіба ж я не вільний? Чи ж я не апóstол? Хіба я не бачив Ісуса Христа, Господа нашого? Хіба ви, — то не справа моя перед Господом? **2** Коли я не апóstол для інших, то для вас я апостол, — ви бо печать мого апóstольства в Господі. **3** Оце оборона моя перед тими, хто судить мене. **4** Чи ми права не маємо їсти та пити? **5** Чи ми права не маємо водити з собою сестру́, дружину, як і інші апóstоли, і Господні брати, і Кіфа? **6** Хіба я один і Варна́ва не маємо права, щоб не працювати? **7** Хто коштом своїм коли служить у війську? Або хто виноградинка садить, — і не їсть з його плоду? Або хто отáру пасе, — і не їсть молока від отáри? **8** Чи я тільки по-лю́дському це говорю́? Хіба ж і Зако́н не говорить цього? **9** Бо в Зако́ні Мойсеєві́м писано: „Не в'яжи рота воліві, що молотить“. Хіба за волів Бог турбується? **10** Чи говорить Він зóвсім для нас? Для нас, бо написано, що з надією мусить орати ора́ч, а молотник — молотити з надією мати частку в своїм сподівáнні. **11** Коли ми сіяли вам духовне, чи ж велика то річ, як пожнемо́ ми ваше тілесне? **12** Як право на вас мають інші, то тим більше ми. Але ми не вжи́ли цього права, та все те́рпимо, аби перешкоди якої Христовій Єва́нгелії ми не вчинили. **13** Хіба ви не знаєте, що священнослужителі від святині годуються? Що ті, хто служить вівта́реві, із вівта́ря мають частку? **14** Так і Госпо́дь наказав проповідникам Єва́нгелії жити з Єва́нгелії. **15** Але з того нічого не вжив я. А

цього не писав я для того, щоб для мене так було. Бо мені краще вмерти, аніж щоб хто знівечив хвалу мою! **16** Бо коли я звіщаю Єв́ангелію, то нема чим хвалитись мені, — це бо повинність моя. І горе мені, коли я не звіщаю Єв́ангелії! **17** Тож коли це роблю́ добровільно, я маю нагоро́ду; коли ж недобровільно, то виконую службу дору́чену. **18** Яка ж нагорода мені? — Та, що, благовістячи, я безкорісливо проповідував Христову Єв́ангелію, не використовуючи особистих прав щодо благовістя. **19** Від усіх бувши вільний, я зробився рабом для всіх, щоб найбільше придбати. **20** Для юдеїв я був, як юдей, щоб юдеїв придбати; для підзаконних — був, як підзаконний, хоч сам підзаконним не бувши, щоб придбати підзаконних. **21** Для тих, хто без Закону, — я був беззаконний, не бувши беззаконний Богові, а законний Христові, щоб придбати беззаконних. **22** Для слаб́их, — як слаб́ий, щоб придбати слабих. Для всіх я був усе, щоб спасти бодай деяких. **23** А це я роблю́ для Єв́ангелії, щоб стати її спільником. **24** Хіба ви не знаєте, що ті, хто на перегонах біжить, усі біжать, але нагороду приймає один? Біжіть так, щоб одержали ви! **25** І кожен змагун від усього стримується; вони ж — щоб тлінний прийняти вінок, але ми — щоб нетлінний. **26** Тож біжу́ я не так, немов на непевне, борюся не так, немов би повітря б'ючі. **27** Але вмертвляю й неволю я тіло своє, щоб, звіщаючи іншим, не стати са́мому негідним.

10 Не хóчу я, браття, щоб ви не знали, що під хмарою всі отці наші були́, — і всі перейшли через море, **2** і всі охристилися в хмарі та в морі в Мойсея, **3** і всі їли ту саму поживу духовну, **4** і пили́ всі той самий духовний напій, бо пили від духовної скелі, що йшла вслід за ними, а та скеля — був Христос! **5** Але їх багатьох не вподобав був Бог, бо „понищив Він їх у пустині“. **6** А це були при́клади нам, щоб ми пожадливі на зло не були́, як були пожадливі й вони. **7** Не будьте також ідолянами, як деякі з них, як написано: „Люди сіли, щоб їсти та пити, і встали, щоб грати“. **8** Не станьмо чинити блóду, як деякі з них блудодіяли, — і полягло їх одного дня двадцять три тисячі. **9** Ані не випробóвуймо Христа, як деякі з них випробóвували, — та й від зміїв загинули. **10** Ані не нарікайте, як деякі з них нарікали, — і загинули від погубителя. **11** Усе це трапилось з ними, як при́клади, а написане нам на науку, бо за нашого чáсу кінець віку прийшов. (aiōn g165) **12** Тому́ то, хто думає, ніби стоїть він, нехай стережеться, щоб не впасти! **13** Досягла́ вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попу́стить, щоб ви випробóвувалися більше, ніж можете, але при спробі й полéгшення дасть, щоб знéсти могли ви її. **14** Тому, мої любі, утікайте від служіння ідолам. **15** Кажу́, як розумним; судіть самі, що кажу́ я. **16** Чаша благословéння, яку благословляємо, — чи не спільнóта то крові Христової? Хліб, який ломимо, чи не спільнóта він тіла Христового? **17** Тому́ що один

хліб, тіло одне — нас багато, бо ми всі спільники хліба одного. **18** Погляньте на Ізраїля за тілом: чи ж ті, що жертви їдять, не спільники вівтаря? **19** Тож щό я кажú? Що ідольська жертва є щось? Чи що ідол є щось? **20** Ні, але те, що в жертву приносять, „дémonам, а не Богові в жертву приносять“. Я ж не хόчу, щоб ви спільникáми для дёмонів стали. **21** Бо не можете пити чаші Господньої та чаші дёмонської; не можете бути спільникáми Господнього стóлу й столу дёмонського. **22** Чи ми дратувáтимем Господа? Хіба ми потúжніші за Нього? **23** Усе мені можна, — та не все на пожіток. Усе мені можна, — та будúє не все! **24** Нехай не шукає ніхто свого власного, але кожен — для ближнього! **25** Їжте все, що на ятках м'ясних продається, за сумління зовсім не турбуючись, — **26** Бо „Господня земля, і все, що на ній“! **27** Як покличе вас хтось із невіруючих, і ви захочете піті, — їжте все, що дадуть вам, за сумління зовсім не турбуючись. **28** Коли ж скаже вам хтось: „Це ідольська жертва“, — не їжте тоді через того, хто сказав, та через сумління! **29** Говорю ж не про власне сумління, але іншого, — чого б моя воля судилась сумлінням чужим? **30** Коли я стаю спільником їжі з подякою, чому мене зневажають за те, за щό дякую я? **31** Тож, коли ви їсте, чи коли ви п'єтє, або коли інше що робите, — усе на Божу славу робіть! **32** Не робіть спокуси юдеям та гélленам, та Церкві Божій, **33** як догóджую й я всім у всьóму, не шукаючи в тому пожітку свого, але пожітку для багатьох, щоб спасліся вони.

11 Будьте наслідувачами мене, як і я Христа! **2** Похваляю ж вас, браття, що ви все моє пам'ятаєте, і заховуєте так передання, як я вам передав. **3** Хóчу ж я, щоб ви знали, що всякому чоловікові голова — Христос, а жінці голова — чоловік, голова ж Христові — Бог. **4** Кожен чоловік, що молиться чи пророкує з головою покритою, — осоромлює він свою гóлову. **5** І кожна жінка, що молиться чи пророкує з головою відкритою, осоромлює тим свою гóлову, бо це є те саме, як бу́ла б вона виголена. **6** Бо коли жінка не покривається, хай стриждеться вона; коли ж жінці сором стрі́гтися чи голитися, нехай покривається! **7** Отож, чоловік покривати голови не повинен, бо він образ і слава Бога, а жінка — чоловікові слава. **8** Бо чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка, **9** не створений бо чоловік ради жінки, але жінка ради чоловіка. **10** Тому жінка повина мати на голові знака вла́ди над нею, ради анголів. **11** Одначе в Господі ані чоловік без жінки, ані жінка без чоловіка. **12** Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку; а все — від Бога. **13** Поміркуйте самі між собою, чи пристóйне воно, щоб жінка молилася Богові непокрита? **14** Чи ж природа сама вас не вчить, що коли чоловік запускає волóсся, то безчестя для нього? **15** Коли ж жінка кóсу запускає, — це слава для неї, бо замість покривáла да́на коса́ їй. **16** Коли ж хто сперечатися хоче, — ми такого звича́ю не маємо, ані Церкві Божі. **17** Пропонуючи це вам, я не хвалю́, що збираєтесь ви не на ліпше, а на гірше. **18**

Бо найперше, я чую, що як схóдитесь ви на збóри, то між вами бувають поділення, у що почасти я й вірю. **19** Бо мусять між вами й поділи бути, щоб відкрились між вами й досвідчені. **20** А далі, коли ви збираєтесь рáзом, то не на те, щоб їсти Господню Вечéрю. **21** Бо кожен спішить з'їсти власну вечéрю, і один голодує, а другий впивається. **22** Хіба ж ви не маєте хат, щоб їсти та пити? Чи ви зневажаєте Божу Церкву, і осоромлюєте немаючих? Що маю сказати вам? Чи за це похвалю вас? Не похвалю! **23** Бо прийняв я від Господа, що й вам передав, що Господь Ісус ночі тієї, як віданий був, узяв хліб, **24** подяку віддав, і переломив, і сказав: „Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ломáється. Це робіть на спомин про Мене!“ **25** Так само і чашу взяв Він по Вечері й сказав: „Ця чаша — Новій Заповіт у Моїй крові. Це робіть, коли тільки бóдете пити, на спомин про Мене!“ **26** Бо кожного рáзу, як будете їсти цей хліб та чашу цю пити, — смерть Господню звіщаєте, аж доки Він прийде. **27** Тому то, хто їстиме хліб цей чи питиме чашу Господню негідно, — буде винний супроти тіла та крові Господньої! **28** Нехай же людина випробóвує себе, і так нехай хліб їсть і з чаші хай п'є. **29** Бо хто їсть і п'є негідно, не розважаючи про тіло, той суд собі їсть і п'є! **30** Через це поміж вами багато недужих та хворих, і багато-хто засну́ли. **31** Бо коли б ми самі судили себе, то засóджені ми не були́ б. **32** Та засóджені від Господа, караємося, щоб нас не засóджено з світом. **33** Ось томóу, мої браття,

схóдячись на поживу, чека́йте один óдного. **34** А коли хто голодний, нехай вдома він їсть, щоб не схóдилися ви на óсуд. А про інше, як прийду́, заряджу́.

12 А щодо духовних да́рів, то не хóчу я, браття, щоб не відали ви. **2** Знаєте, що коли ви поганами були́, то ходили до німих ідолів, ніби воджено вас. **3** Тому́ то кажу́ вам, що ніхто, хто говорить Духом Божим, не скаже: „Нехай ана́тема буде на Ісуса“, і не може сказати ніхто: „Ісус — то Господь“, як тільки Духом Святим. **4** Є різниця між да́рами мило́сти, Дух же той Самий. **5** Є й різниця між служі́ннями, та Господь той же Самий. **6** Є різниця й між ді́ями, але Бог той же Самий, що в усіх робить усе. **7** І кожному дається ви́явлення Духа на ко́ристь. **8** О́дному бо Духом дається слово мудрости, а дру́гому слово знання́ тим же Духом, **9** а іншому віра тим же Духом, а іншому да́ри вздорóвлення тим же Духом, **10** а іншому ро́блення чуд, а іншому пророкува́ння, а іншому розпізнава́ння ду́хів, а тому різні мови, а іншому ви́яснення мов. **11** А все оце чинить один і той Самий Дух, уділя́ючи кожному о́сібнo, як Він хоче. **12** Бо як тіло одне, але має членів багато, усі ж члени́ тіла, хоч їх багато, то тіло одне, — так і Христос. **13** Бо ми всі одним Духом охрищені в тіло одне, — чи то юдеї́, чи ге́ллени, чи раби, чи то вільні, — і всі ми напóбені Духом одним. **14** Бо тіло не є один член, а багато. **15** Коли скаже нога, що я не від тіла, бо я не рука, — то хіба через це не від тіла вона? **16** І коли скаже вухо, що я не від тіла, бо я

не око, — то хіба через це не від тіла воно? **17** Коли б оком було ціле тіло, то де був би слух? А коли б усе слух, то де був би нюх? **18** Та нині Бог розклав члени в тілі, кожного з них, як хотів. **19** Якби всі одним членом були, — то де тіло було б? **20** Отож, тепер членів багато, — та тіло одне. **21** Бо око не може сказати руці: „Ти мені непотрібна“; або голова знов ногам: „Ви мені непотрібні“. **22** Але члени тіла, що здаються слабіші, значно більше потрібні. **23** А тим, що вважаємо їх за зовсім нешановані в тілі, таким честь найбільшу приносимо, і брудкі наші члени отримують пристойність найбільшу, **24** а нашим пристойним того не — потрібно. Та Бог змішав тіло, і честь більшу дав нижчому членові, **25** щоб поділення в тілі не булò, а щоб члени однаково дбали один про óдного. **26** І коли терпить один член, то всі члени з ним терплять; і коли один член пошанований, то всі члени з ним тішаються. **27** І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени! **28** А інших поставив Бог у Церкві поперше — апостолами, подруге — пророками, потрете — учителями, потім дав сили, також дари вздорóвлення, допомоги, управління, різні мови. **29** Чи ж усі апостоли? Чи ж усі пророки? Чи ж усі вчителі? Чи ж усі сили чудодійні? **30** Чи ж усі мають дари вздорóвлення? Чи ж мовами всі розмовляють? Чи ж усі виясняють? **31** Тож дбайте ревно про ліпші дари, а я вам покажу путь іще кращу!

13 Коли я говорю мовами людськими й а́нгольськими, та любови не маю, — то став я як мідь

та дзвінка́ або бў́бон гудя́чий! **2** І коли маю дара пророкува́ти, і знаю всі таємни́ці й усе знання́, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставля́ти, та любови не маю, — то я ніщо! **3** І коли я роздам усі маєтки свої, і коли я відда́м своє тіло на спáлення, та любови не маю, — то пожитку не матиму жа́дного! **4** Любов довготéрпить, любов милосéрдствує, не за́здрить, любов не величається, не надима́ється, **5** не пово́диться нечемно, не шукає тільки свого, не рветься до гніву, не ду́має лихо́го, **6** не радіє з неправди, але тішиться правдою, **7** усе знóсить, вірить у все, сподіва́ється всього, усе те́рпить! **8** Ніко́ли любов не перестає! Хоч пророцтва й існують, — та припи́няться, хоч мови існують, — замóвкнуть, хоч існує знання́, — та скасу́ється. **9** Бо ми знаємо часті́нно, і пророкуємо частинно; **10** коли ж доскона́ле настане, тоді зупини́ться те, що частинне. **11** Коли я дити́ною був, то я говорив, як дити́на, як дити́на я ду́мав, розумів, як дитина. Коли ж мужем я став, то відкинув дитя́че. **12** Отож, тепер бачимо ми ніби у дзе́ркалі, у за́гадці, але по́тім — обличчям в обличчя; тепер розумію частинно, а по́тім пізна́ю, як і пізнаний я. **13** А тепер залиша́ються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!

14 Дбайте про любов, і про духовне пильнуйте, а найбільше — щоб пророкува́ти. **2** Як говóрить хто чужою мовою, той не лю́дям говорить, а Богові, бо ніхто його не розуміє, і він духом говорить таємне. **3**

А хто пророкує, той лю́дям говорить на збудува́ння, і на умо́влений, і на розраду. **4** Як говорить хто чужою мовою, той буде тільки самого себе, а хто пророкує, той Церкву будує. **5** Я ж х́очу, щоб мовами говорили всі, а ліпше — щоб пророкува́ли: більший бо той, хто пророкує, аніж той, хто говорить мовами, хібащо пояснює, щоб будувáлася Церква. **6** А тепер, як прийд́у я до вас, браття, і до вас говорити буду чужою мовою, то який вам пожіток зроблю́, коли не поясню́ вам чи то відкриття́м, чи знання́м, чи пророцтвом, чи наукою? **7** Бо навіть і речі бездушні, що звук видають, як сопілка чи лю́тня, коли б не видавали вони різних звуків, — як пізнати б тоді, що́ бринить або грає? **8** Бо коли сурма́ звук неви́разний дає, — хто до бо́ю готóвитись бу́де? **9** Так і ви, коли мовою не подасте́ зрозумілого слова, — як пізнати, що́ кажете? Ви говоритимете на вітер! **10** Як багато, напри́клад, різних мов є на світі, — і жа́дна з них не без зна́чення! **11** І коли я не знатиму зна́чення слів, то я буду чужинцем промовцеві, і промóвець чужинцем мені. **12** Так і ви, що пильнуєте про духовні дари, — дбайте, щоб збагачуватись через них на збудува́ння Церкви! **13** Ось тому́, хто говорить чужою мовою, нехай молиться, щоб умів вияснити. **14** Бо коли я молюся чужою мовою, то молиться дух мій, а мій розум без плóду! **15** Ну, то що ж? Буду молитися духом, і буду молитися й розумом, співатиму духом, і співатиму й розумом. **16** Бо коли благословля́тимеш духом, то як той, що займає місце прóстої людини,

промовить „амінь“ на подяку твою? Не знає бо він, що́ ти кажеш. **17** Ти дякуєш добре, але не будується інший. **18** Дякую Богові моєму, — розмовляю я мовами більше всіх вас. **19** Але в Церкві волію п'ять слів зрозумілих сказати, щоб і інших навчити, аніж десять тисяч слів чужою мовою! **20** Браття, не будьте дітьми своїм розумом, — будьте в лихому дітьми, а в розумі доскона́лими будьте! **21** У Зако́ні написано: „Іншими мовами й іншими устами Я говоритиму лю́дям оцим, та Мене вони й так не послухають“, каже Госпо́дь. **22** Отож, мови існують на знак не для віруючих, але для невіруючих, а пророцтво — для віруючих, а не для невіруючих. **23** А як зійдеться Церква вся ра́зом, і всі говоритимуть чужими мовами, і ввійдуть туди й сторонні чи невіруючі, — чи ж не скажуть вони, що біснуєтесь ви? **24** Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий чи сторонній, то всі докоряють йому, усі судять його, **25** і так таємніці серця його виявляються, і так він падає ницьма́ і вклоняється Богові й каже: „Бог справді між вами!“ **26** То що ж, браття? Коли сходитесь ви, то кожен із вас псалом має, має науку, має мову, об'явлення має, має ви́яснення, — нехай буде все це на збудування! **27** Як говорить хто чужою мовою, говоріть по двох, чи найбільше по трьох, і то за черго́ю, а один нехай перекладає! **28** А коли б не було перекладача, то нехай він у Церкві мовчить, а говорить нехай собі й Богові! **29** А пророки нехай промовляють по двох чи по трьох, а інші нехай розпізнають. **30** Коли ж відкриття́ буде

іншому з тих, хто сидить, — нехай перший замовкне!
31 Бо можете пророкувати ви всі по одні́му, — щоб
училися всі й усі ті́шилися! **32** І ко́ряться ду́хи проро́чі
пророкам, **33** бо Бог не є Богом бе́зладу, але миру. **34**
нехай у Церкві мовчать жі́нки ва́ші! Бо їм говори́ти
не позво́лено, — тільки ко́рїтись, як ка́же й Зако́н. **35**
Коли ж вони хочуть навчи́тись чо́гось, нехай вдо́ма
питають сво́їх чолові́ків, — не́присто́йно бо жі́нці
говори́ти в Церкві! **36** Хіба вийшло від вас Слово Бо́же?
Чи при́йшло воно тільки до вас? **37** Коли хто вважа́є
себе за проро́ка або за духо́вного, нехай розу́міє, що́ я
пи́шущу ва́м, — бо Госпо́дня це за́повідь! **38** Коли б же хто
не розу́мів, — нехай не розу́міє! **39** Отож, бра́ття мо́ї,
ма́йте ре́вність пророкува́ти, та не боро́ніть говори́ти
й мова́ми! **40** Але все нехай бу́де добро́присто́йно і
ста́те́чно!

15 Зві́щаю ж ва́м, бра́ття, Єва́нгелію, яку я ва́м
благові́стив, і яку при́йняли ви, в якій і стої́те. **2**
Якою́ й спаса́єтесь, коли пам'ята́єте, яким сло́вом я
благові́стив ва́м, якщо́ тільки ви вві́рували не набо́сліп.
3 Бо я переда́в ва́м найперш, що́ й при́йняв, - що́
Христо́с був умер ра́ди наших грі́хів за Писа́нням,
4 і що́ Він був похóваний, і що́ тре́тього дня́ Він
воскрес за Писа́нням, **5** і що́ з'явився Він Кі́фі, потім
Двана́дцятьо́м. **6** А по́тім з'явився на́раз біль́ше як
п'яти́стам бра́ттям, що́ біль́шість із них живе й до́сі, а
де́хто й спочи́ли. **7** Потóму з'явився Він Я́кову, опі́сля
- усі́м апóсто́лам. **8** А по́ всіх Він з'явився й мені́, мов
я́кому недóродко́ві. **9** Я бо наймен́ший з апóсто́лів,

що негідний зватись апóstолом, бо я переслідував був Божу Церкву. **10** Та благодáттю Божою я те, що є, і благодáть Його, що в мені, не даремна булá, але я працював бiльше всiх їх, правда - не я, але Божа благодáть, що зо мною вона. **11** Тож чи я, чи вони, - ми так проповiдуємо, і так ви ввiрували. **12** Коли ж про Христа проповiдується, що воскрес Вiн iз мертвих, - як же дехто мiж вами говорять, що немає воскресiння мертвих? **13** Як немає ж воскресiння мертвих, то й Христос не воскрес! **14** Коли ж бо Христос не воскрес, то проповiдь наша даремна, даремна також вiра ваша! **15** Ми знайшлися б тодi неправдивими свiдками Божими, бо про Бога ми свiдчили, що воскресiв Вiн Христа, Якого Вiн не воскресив, якщо не воскресають померлi. **16** Бо як мертвi не воскресають, то й Христос не воскрес! **17** Коли ж бо Христос не воскрес, тодi вiра ваша даремна, - ви в своїх ще грiхах, **18** тодi то загинули й тi, що в Христi упокiїлись! **19** Коли ми надiємося на Христа тiльки в цьому життi, то ми найнещаснiшi вiд усiх людей! **20** Та нинi Христос воскрес iз мертвих, - пiрвiсток серед покiйних. **21** Смерть бо через людiну, і через Людiну воскресiння мертвих. **22** Бо так, як в Адáмi вмирають усi, так само в Христi всi оживуть, **23** кожен у своєму порядку: пiрвiсток Христос, пiтiм тi, що Христовi, пiд час Його прiходу. **24** А потiм кiнець, коли Вiн передасть царство Богови й Отцевi, коли Вiн зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. **25** Бо належить Йому царювати, аж доки Вiн не „покладе всiх Своiх ворогiв

під ногами Своїми!“ **26** Як ворог останній - смерть зніщиться, **27** бо „під ноги Його Він усе впокорів“. Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорів Йому все. **28** А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорів Йому, щоб Бог був у всьому все. **29** Бо що зроблять ті, хто христяться ради мертвих? Коли мертві не воскресають зовсім, то нащо вони ради мертвих і христяться? **30** Для чого й ми повсякчас наражаємось на небезпéки? **31** Я щодень умираю. Так свідчу, браття, вашою хвалою, що маю її в Христі Ісусі, Господі нашім. **32** Коли я зо звіра́ми боровся в Ефéсі, яка мені по-лю́дському ко́ристь, коли мертві не воскресають? „Будем їсти та пити, бо ми в завтра вмерем!“ **33** Не дайте себе звéсти, — товари́ство лихе псує добрі звича́ї! **34** Протверезі́ться правдиво, та й не грішіть, бо деякі Бога не знають, — говорю́ вам на сором! **35** Але дехто скаже: „Як мертві воскреснуть? І в я́кім тілі прийдуть?“ **36** Нерозумний, — що́ ти сієш, те не оживе, як не вмере. **37** І коли сієш, то сієш не тіло майбутнє, але голе зéрно, яке тра́питься, — пшениці або чого іншого, **38** і Бог йому тіло дає, як захоче, і кожному зéрнятí тіло його. **39** Не кожне тіло однако́ве тіло, але ж інше в люде́й, та інше тіло в скотини, та інше тіло в пташо́к, та інше у риб. **40** Є небесні тіла й тіла зéмні, але ж інша слава небесним, а інша зéмним. **41** Інша слава для сонця, та інша слава для місяця, та інша слава для зір, — бо зоря́ від зорі́ відрізняється славою! **42** Так само й воскресіння мертвих: сіється

в тління, — в нетління встає, **43** сіється в неславу,
— у славі встає, сіється в немочі, — у силі встає, **44**
сіється тіло звичайне, — встає тіло духовне. Є тіло
звичайне, є й тіло духовне. **45** Так і написано: „Перша
людина Адам став душею живою“, а останній Адам
— то дух оживляючий. **46** Та не перше духовне, але
звичайне, а потім духовне. **47** Перша людина — з
землі, зємна, друга Людина — із неба Господь. **48**
Який зємний, такі й земні, і Який небесний, такі
й небесні. **49** І, як носили ми образ зємного, так і
образ небесного будемо носити. **50** І це скажу, браття,
що тіло й кров посісти Божого Царства не можуть,
ані тління нетління не посяде. **51** Ось кажу я вам
таємницю: не всі ми заснемо, та всі перемінимось, —
52 раптом, як оком змигнути, при останній сурмі:
бо засурмить вона — і мертві воскреснуть, а ми
перемінимось! **53** Мусить бо тлінне оце зодягнутись
в нетління, а смертне оце зодягтися в безсмертя.
54 А коли оце тлінне в нетління зодягнеться, і оце
смертне в безсмертя зодягнеться, тоді збудеться
слово написане: „Поглинута смерть перемогою“! **55**
Де, смерте, твоя перемога? Де твоє, смерте, жалó?
(Hadēs g86) **56** Жалó ж смерти — то гріх, а сила гріха
— то Закон. **57** А Богові дяка, що Він Господом
нашим Ісусом Христом перемогу нам дав. **58** Отож,
брати любі мої, будьте міцні, непохитні, збагачуйтесь
завжди в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця не
марнотна у Господі!

16 А щодо складок на святих, то й ви робіть так, як я постановив для Церков галатійських. **2** А першого дня в тижні нехай кожен із вас відкладає собі та збирає, згідно з тим, як ведеться йому, щоб складок не робити тоді, аж коли я прийду. **3** А коли я прийду, тоді тих, кого виберете, тих пошлю я з листами, щоб вони ваш дар любови віднесли до Єрусалиму. **4** А коли ж і мені випадатиме йти, то зо мною підуть. **5** Я прибуду до вас, коли перейду Македонію, бо проходжу через Македонію. **6** А в вас, коли трапиться, я поживу або й перезімую, щоб мене провели ви, куди я піду. **7** Не хочу я бачитись з вами тепер мимохідь, але сподіваюся деякий час перебути у вас, як дозволить Господь. **8** А в Ефесі пробуду я до П'ятдесятниці, **9** бо двері великі й широкі мені відчинилися, та багато противників. **10** Коли ж прийде до вас Тимофій, то пильуйте, щоб він був безпечний у вас, бо діло Господнє він робить, як і я. **11** Тому то нехай ним ніхто не погорджує, але відпровадьте його з миром, щоб прийшов він до мене, бо чекаю його з братами. **12** А щодо брата Аполлоса, то я дуже благав був його, щоб прийшов до вас з братами, та охоти не мав він прибути тепер, але прийде, як матиме час відповідний. **13** Пильуйте, стійте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, **14** хай з любов'ю все робиться у вас! **15** Благаю ж вас, браття, — знаєте ви дім Степанів, що в Ахаї він первісток, і що службі святим присвятились вони, — **16** і ви підкоряйтесь таким, також кожному, хто помагає та працює. **17** Я тішусь

з приходу Степана, і Фортуната, і Ахаїка, бо вашу відсутність вони заступили, **18** бо вони заспокоїли духа мого й вашого. Тож шануйте таких! **19** Вітають вас азійські Церкви; Акіла й Прискілла з домашньою Церквою їхньою гаряче вітають у Господі вас. **20** Вітають вас усі брати. Вітайте один одного святим поцілунком. **21** Привітання моєю рукою Павловою. **22** Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий! Марана та! **23** Благодать Господа нашого Ісуса нехай буде з вами! **24** Любов моя з вами всіма у Христі Ісусі, амінь!

2 до коринтян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, та брат Тимофій, до Божої Церкви в Коринті, з усіма святыми в цілій Ахії, — **2** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець милосердя й Бог потіхи всілякої, **4** що в усякій скорботі Він нас потішає, щоб змогли потішати й ми тих, що в усякій скорботі знаходяться, тією потіхою, якою потішує Бог нас самих. **5** Бо поскільки намножуються в нас терпіння Христові, — так через Христа й потішення наше намножується. **6** Бо як терпимо скорботи, то на вашу потіху й спасіння; коли потішаємось, то на вашу потіху в терпінні тих самих страждань, які терпимо й ми. **7** А наша надія певна про вас, бо ми знаємо, що ви спільники як у терпіннях, так само і в потісі. **8** Бо не хочемо, браття, щоб не відали ви про нашу скорботу, що в Азії трапилась нам, бо над міру й над силу були ми обтяжені, так що ми не надіялися навіть жити. **9** Та самі ми в собі мали присуд на смерть, щоб нам не покладати надії на себе, а на Бога, що воскрешує мертвих, **10** що від смерти такої нас визволив і визволяє, і на Нього й покладаємося, що й ще визволить Він, **11** як pomoжете разом і ви молитвою за нас, щоб за дар ласки, що нам виявлений багатьма, багато-хто дяку складали за нас. **12** Бо це нам хвала, — свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті жили ми на світі, особливо ж у

вас. **13** Бо іншого вам ми не пишемо, тільки те, що читаєте та розумієте, а сподіваюсь, що ви й до кінця зрозумієте, **14** як частинно нас ви й зрозуміли, що ми вам похвалá, як і ви нам, у день Господа нашого Ісуса. **15** І з певністю цією хотів я давніше прибути до вас, щоб мали ви благодáть удрúге, **16** і через вас перейти в Македонію, а з Македонії зно́ву прибути до вас, а ви щоб в Юдею мене відпровáдили. **17** Маючи за́дум такий, чи я чини́в легковажно? Чи те, що заду́мую, за тілом задумую, щоб було в мене і „Так, так“, і „Ні, ні?“ **18** Але вірний Бог, що наше слово до вас не було „Так“ і „Ні“. **19** Бо Син Божий Ісус Христос, що ми Його вам проповідували, я й Силуáн, і Тимофій, не був „Так“ і „Ні“, але в Нім було „Так“. **20** Скільки бо Божих обітниць, то в Ньому „Так“, і в Ньому „Амíнь“, — Богові на славу через нас. **21** А Той, Хто нас із вами в Христа утверджує, і Хто нас намасти́в, — то Бог, **22** Який і запечатав нас, і в наші серця дав завда́ток Духа. **23** А я кличу Бога на свідка на душу мою, що я, щадя́чі вас, не прийшов у Корíнт дотепéр, **24** не тому́, ніби ми беремо́ владу над вашою вірою, але вашої радості помічники ми, — бо ви всто́яли вірою!

2 А я постановив у собі те, щоб до вас не прийти знов у смутку. **2** Бо коли я засму́чую вас, то хто той, хто потішить мене, як не той, кого я засмути́в? **3** І це саме писав я до вас, щоб, прийшовши, я смутку не мав би від тих, що від них мені тішитися налéжало, про всіх вас бувши певний, що радість моя — то радість усіх вас! **4** Бо з великого горя та з ту́ги сердечної я

написав вам з рясніми слізьми не на те, щоб були ви засмучені, але щоб пізнали любов, що в мене її пребагато до вас! **5** А як хто засмутив, не мене засмутив, а почáсти — щоб не пригнітіти — і всіх вас. **6** Дóсить такому карáння того, що від багатьох, **7** через те навпакі, — краще простити й потішити, щоб смуток великий його не пожéр. **8** Через те вас благодаю: зміцніть до нього любов! **9** Бо на це я й писав, щоб пізнати ваш дóсвід, чи в усім ви слухняні. **10** А кому ви прощаєте що, тому й я; бо й я, як простив що кому, то кому я простив, зробив те через вас від Особи Христа, **11** щоб нас сатана не перехитрував, — відóмі бо нам його задуми! **12** А коли я прийшов до Троáди звіщати Христову Євáнгелію, і були двері для мене відчинені в Господі, **13** не мав я спокóю для духа свого, бо я не знайшов був свого брата Тита; але, попрощавшись з ними, я пішов в Македонію. **14** А Богові подяка, що Він постійно чинить нас переможцями в Христі, і запáшність знання про Себе через нас виявляє на всякому місці! **15** Ми бо для Бога Христова запáшність серед тих, хто спасається, і тих, які гинуть, **16** для одних бо смертельна запáшність на смерть, а для других запáшність життéва в життя. І хто здатен на це? **17** Бо ми не такі, як багато-хто, що Боже Слово фальшують, але ми провіщаємо, як із щирости, як від Бога, перед Богом, у Христі!

3 Чи нам знов зачинати дорóчувати самих себé? Чи ми потребуємо, як дехто, листів доручáльних до вас чи від вас? **2** Ви наш лист, написаний у наших

серцях, якого всі люди знають і читають! **3** Виявляєте ви, що ви — лист Христів, нами вислужений, що написаний не чорнилом, але Духом Бога Живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця. **4** Таку ж певність до Бога ми маємо через Христа, **5** не тому, що ми здібні помислити щось із себе, як від себе, але наша здібність від Бога. **6** І Він нас зробив бути здатними служителями Нового Заповіту, не букви, а Духа, — бо буква вбиває, а Дух оживляє. **7** Коли ж служіння смерті, вирізане на каменях буквами, було таке славне, що Ізраїлеві сини не могли дивитись на обличчя Мойсея, через славу минущу обличчя його, **8** скільки ж більш буде в славі те служіння Духа! **9** Бо як служіння осуду — слава, то служіння праведности тим більше багате на славу! **10** Не прославилося бо прославлене, у цій частині, ради слави, що вона переважає, **11** бо коли славне те, що минає, то багато більш у славі те, що триває! **12** Тож, мавши надію таку, ми вживаємо великої сміливости, **13** а не як Мойсей, що покривало клав на обличчя своє, щоб Ізраїлеві сини не дивилися на кінець того, що минає. **14** Але засліпилися їхні думки, бо те саме покривало аж до сьогодні лишилось незняте в читанні Старого Заповіту, бо зникає воно Христом. **15** Але аж до сьогодні, як читають Мойсея, на їхньому серці лежить покривало, **16** „коли ж вони навернуться до Господа, тоді покривало зіймається“. **17** Господь же — то Дух, а де Дух Господній, — там воля. **18** Ми ж відкритим обличчям, як у дзеркало,

дивимос̑я всі на славу Господню, і змін̑ємося в той же образ від слави на славу, як від Духа Господнього.

4 Ось тому́, мавши за милосерд̑ям Божим таке служін̑ня, ми не тратимо відваги, **2** але ми відреклися тайного с̑́рому, не х̑́дячи в хитрості та не перекручуючи Божого Слова, але з'я́вленням правди доручуємо себе кожному сумлін̑ню людському перед Богом. **3** Коли ж наша Єва́нгелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, — **4** для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не зася́яло світло Єва́нгелії слави Христа, а Він — образ Божий. (aíōn g165) **5** Бо ми не себе самих проповідуємо, але Христа Ісуса, Господа, ми ж самі — раби ваші ради Ісуса. **6** Бо Бог, що звелів був світлу зася́яти з те́мряви, у серцях наших зася́яв, щоб просвітити нам знання́ слави Божої — в Особі Христовій. **7** А ми маємо скарб̑ цей у посудинах гліняних, щоб ве́лич сили була Божа, а не від нас. **8** У всьому нас тиснуть, та не поті́снені ми; ми в важкі́х обставинах, але не впадаємо в р̑́зпач. **9** Переслідують нас, але ми не полишені; ми повалені, та не погублені. **10** Ми за́всіди носимо в тілі ме́ртвисть Ісусову, щоб з'явилося в нашому тілі й життя Ісусове. **11** Бо за́всіди нас, що живемо́, віддають на смерть за Ісуса, щоб з'явилося Ісусове в нашому смертельному тілі. **12** Тому́ то смерть діє в нас, а життя — у вас. **13** Та мавши того ж духа віри, за написаним: „Вірував я, через те говорив“, і ми віруємо, тому то й говоримо, **14** знавши, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, воскресіть з Ісусом і нас, і

поставить із вами. **15** Усе бо для вас, щоб благодать, розмножена через багатьох, збагатила подяку на Божу славу. **16** Через те ми відваги не тратимо, бо хоч ніщиться зовнішній наш чоловік, зате день-у-день відновляється внутрішній. **17** Бо теперішнє легке наше горе достачає для нас у безмірнім багатстві славу вічної ваги, (aiōnios g166) **18** коли ми не дивимося на видіме, а на невидіме. Бо видіме - дочасне, невидіме ж - вічне! (aiōnios g166)

5 Знаємо бо, коли зёмний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, - дім нерукотворний та вічний. (aiōnios g166) **2** Тому́ то й зідхаємо, бажаючи приодягтись будівлею нашою, що з неба, **3** коли б тільки й одягнені ми не знайшлися нагі! **4** Бо ми, знаходячися в цьому наметі, зідхаємо під тягарём, бо не хочемо роздягтись, але одягтись, щоб смертне пожёрлось життям. **5** А Той, Хто на це саме й створив нас, то Бог, що й дав нам завда́ток Духа. **6** Отож, будши відважні постійно, та знаючи, що, мавши дім у тілі, ми не перебуваємо в домі Господньому, **7** бо ходимо вірою, а не видінням, **8** ми ж відважні, і бажаємо краще покинути дім тіла й мати дім у Господа. **9** Тому́ ми й пильнуємо, - чи остаємося в домі тіла, чи виходимо з дому, - бути Йому́ любими. **10** Бо мусимо всі ми з'явитися перед судовим престолом Христовим, щоб кожен прийняв згідно з тим, що́ в тілі робив він, - чи добре, чи лихё. **11** Отже, відаючи страх Господній, ми людей переконуємо, а Богові явні; але маю надію, що й у

ваших сумліннях ми явні. **12** Бо не зно́ву себе ми дору́чуємо вам, але даємо вам привід хвалі́тися нами, щоб мали ви що проти тих, що хва́ляться обличчям, а не серцем. **13** Коли бо ми з розуму сходимо, - то Богові, коли ж при здоровому розумі, - то для вас. **14** Бо Христова любов спону́кує нас, що ду́мають так, що коли вмер Один за всіх, то всі померли. **15** А вмер Він за всіх, щоб ті, хто живе, не жили вже для себе самих, а для Того, Хто за них був умер і воскрес. **16** Через те відтепе́р ми ніко́го не знаємо за тілом; коли ж і знали за тілом Христа, то тепер ми не знаємо вже! **17** Тому́ то, коли хто в Христі, той створі́ння нове́, - стародавнє минуло, ото сталось нове́! **18** Усе ж від Бога, що нас примирив із Собою Ісусом Христом і дав нам служі́ння примі́рення, **19** бо Бог у Христі примирив світ із Собою Самим, не зважа́вши на їхні провини, і поклав у нас слово примі́рення. **20** Оце ми як посли замість Христа, ніби Бог благає через нас, благаємо замість Христа: примирі́ться з Богом! **21** Бо Того́, Хто не відав гріха, Він учинив за нас гріхом, щоб стали ми Божою праведністю в Нім!

6 А ми, як співробі́тники, благаємо, щоб ви Божої благодáті не брали надармо. **2** Бо каже: „Приємного ча́су почув Я тебе, - і поміг Я тобі в день спасі́ння!“ Ось тепер час приємний, ось тепер день спасі́ння! **3** Ні в чому ніякого спотика́ння не робимо, щоб служі́ння було бездога́нне, **4** а в усьому себе виявляємо, як служі́телів Божих, у великім терпінні, у скорбо́тах, у бідах, у тісно́тах, **5** у вда́рах, у в'язницях, у ро́зрухах,

у пра́цях, у недосипа́ннях, у поста́х, **6** у чи́стості, у розу́мі, у ла́гідності, у до́брості, у Ду́сі Свя́тім, у нелице́мірній лю́бові, **7** у сло́ві правди, у си́лі Бо́жій, зо збро́єю праведности в прави́ці й ліви́ці, **8** через славу й безчестя, через га́ньбу й хвалу́, як обманці, але ми правдиві; **9** як не́знані, та по́знані, як умираючі, та ось ми живі; як ка́рані, та не за́биті; **10** як сумні, але за́вжди веселі; як убогі, але ба́гатьох ми збага́чуємо; як ті, що ні́чого не ма́ють, але всі́м володі́ємо. **11** Уста наші відкри́лись до вас, корінтяни, серце наше розши́рене! **12** У нас вам не тісно, але тісно вам у ваших серцях! **13** Такою ж відплатою — говорю́, немов дітям — розширені́ будьте й ви! **14** До чужого ярма́ не впряга́йтесь з неві́рними; бо що спільного́ між праведністю́ та беззако́нням, або яка спільність у сві́тла з те́мрявою? **15** Яка згода в Христа́ з бели́йя́ром? Або яка частка ві́рного з неві́рним? **16** Або яка згода помі́ж Бо́жим храмом та ідолами? Бо ви храм Бо́га Живого, як Бог прорі́к: „Поселю́сь серед них і ходитиму́, і буду́ їм Богом, — а вони бу́дуть наро́дом Мої́м! **17** Вийдіть то́му з-помі́ж них та й відлучі́ться, — ка́же Госпо́дь, — і не торка́йтесь нечистого, — і Я вас прийму́, **18** і буду́ Я вам за Отця́, а ви за сині́в і дочо́к Мені́ бу́дете, — говорить́ Госпо́дь Вседержі́тель!“

7 Отож, мої́ любі́, ма́вши ці обі́тниці, очисти́мо себе від усяко́ї не́чисти ті́ла та ду́ха, — і твори́мо святи́ню у Бо́жій страху́! **2** Дайте місце́ для нас! Ми ні́кого не скривди́ли, ні́кого не зіпсува́ли, ні́кого не ошука́ли!

3 Говорю не на óсуд, бо я перед тим був сказав, що ви в серцях наших, щоб нам із вами чи померти чи жити. **4** У мене велика сміливість до вас, велика мені похвалá з вас, я повний потіхи, збагачаюся радістю при всякому нашому горі. **5** Бо коли ми прийшли в Македóнію, тіло наше не мало спочинку ніякого, у всьому бідуючи: назовні — бої, страхіття — всерéдині. **6** Але Бог, що тішить принижених, потішив нас пріходом Тита, **7** і не тільки його прибуттям, а й потішенням, що ним він потішився з вас, коли розповідав нам про вашу журбу́, про ваш смуток, про вашу горливість до мене, так що я більше тішився. **8** Коли я й засмутив вас листом, то не каюся, хоч і каявся був, бо бачу, що той лист засмутив вас, хоч і часово. **9** Я радію тепер не тому́, що ви засмутились, а що ви засмутились на пока́ння, бо ви засмутились для Бога, щоб ні в чо́му не мати втрати від нас. **10** Бо смуток для Бога чинить каяття на спасі́ння, а про нього не жалуємо, а смуток сві́тський — чинить смерть. **11** Бо ось саме це, що ви засмутились для Бога, яку пильність велику воно вам зробило, яку оборону, яке обурення, який страх, яке бажáння, яку горливість, яку по́мсту! Ви в усім показали, що чисті ви в справі. **12** А коли я й писав вам, то не через того, хто кривдить, і не через покривдженого, а щоб виявилася для вас наша пильність про вас перед Богом. **13** Тому́ то потіхою вашою втішились ми, а ще більше зраділи ми радістю Тита, що ви всі заспоко́или духа його. **14** Бо коли я про вас йому чим похвалився,

то не осоромився; але як ми вам говорили все правду, так і наша хвала́ перед Титом правдива була́! **15** І серце його прихильніше до вас, коли згадує він про покору всіх вас, як його прийняли́ ви були зо стра́хом і тремті́нням. **16** Отож, тішуся я, що мо́жу покластись у всьому на вас!

8 Повіdomляемо ж вас, браття, про Божу благодать, що да́на Церквám македо́нським, **2** що серед великого досвіду горя вони мають радість рясну́, і глибоке їхнє убо́зтво збага́тилось багатством їхньої щирости; **3** бо вони добровільні в міру сил своїх, і над силу, засвідчую, — **4** із ревним благáнням вони нас просили, щоб ми прийняли́ дар та спільність служіння святим. **5** І не так, як надіялись ми, але віддали́ себе перш Господéві та нам із волі Божої, **6** щоб ми благали Тита, щоб він, як був перше зачав, так і скінчив би в вас оце добре діло. **7** А ви, як у всім, збагачуєтесь: вірою, і словом, і розумом, і всякою пильністю, і вашою любов'ю до нас, — щоб збагачувались ви і в благодаті оцій. **8** Не кажу́ це, як на́каза, але пильністю інших досвідчую щирість любови й вашої. **9** Бо ви знаєте благодать Господа нашого Ісуса Христа, Який, будиши багатий, збіднів ради вас, щоб ви збагатились Його убо́зтвом. **10** І раду даю вам про це, бо це вам на пожі́ток, що не тільки чинили, але перші ви стали й бажати з минулого ро́ку. **11** А тепер закінчіть роботу, щоб ви, як горліво бажали, так і виконали б у міру можности. **12** Бо коли є охота, то приємна вона згідно з тим, що́ хто має, а не з тим, чого хто не

має. **13** Хай не буде для інших полегша, а тягар для вас, але рівність для всіх. **14** Чáсу теперішнього ваш достаток нехай нестáткові їхньому допоможе, щоб і їхній достаток був на ваш нестáток, щоб рівність була, **15** як написано: „Хто мав багато, той не мав зайвині, а хто мало, — не мав недостачі“. **16** Та Богові дяка, що Він таку пильність про вас дав у Тітове серце, **17** бо благáння прийняв він, алé, будши горлівий, удався до вас добровільно. **18** А з ним рáзом послали ми брата, якого по всіх Церквáх хвалять за Євáнгелію, **19** і не тільки оце, але вибраний був від Церкóв бути товаришем нашим у дорозі для благодáті тієї, якій служимо ми на хвалу́ Самóго Господа, **20** остерігаючись того, щоб хто не дорікав нам цим достатком, що ним служимо ми, **21** дбáючи про добро не тільки перед Богом, але й перед людьмі. **22** А ми з ними послали були́ брата нашого, про пильність якого ми часто досвідчувались у речах багатьóх, який ще пильніший тепер — через велике довір'я до вас. **23** Щодо Тита, то він мій товáриш, а ваш співробітник; щождо наших братів — вони посланці від Церкóв, вони слава Христова! **24** Отож, дайте їм доказа своєї любови й нашого хваління вас перед Церквáми!

9 А про службу святим мені зайво писати до вас, **2** бо відаю вашу охоту, і нею хвалюся за вас македóнянам, що Ахáя готова з минулого року, а ваша ре́вність заохóтила багатьóх. **3** А я послав братів, щоб моя похвалá, щодо вас, не даремна була в цім випадкові, але, як казав, щоб були ви приготóвані, **4** щоб, коли

македо́няни при́йдуть зо мною та зна́йдуть, що ви неготові, щоб не осоро́митись нам — не кажемо вам — у цій речі. **5** Отож, я надума́вся, що треба вблагати братів, щоб пішли перше до вас та приготува́ли заздалегі́дь оголошений ваш щедрий дар, щоб був він пригото́ваний, як щедрий дар, а не річ примусова.

6 А до цього кажу́: Хто скупю сіє, — той скупю й жатиме, а хто сіє щедро, — той щедро й жатиме! **7** Нехай кожен дає, як серце йому призво́ляє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає! **8** А Бог має силу всякою благодаттю вас збагатіти, щоб ви, мавши за́вжди в усьому всілякий достаток, збага́чувалися всяким добрим учинком, **9** як написано: „Розсі́пав та вбогим роздав, — Його праведність триває навіки!“ (aiōn g165) **10** А Той, Хто насіння дає сія́чєві та хлі́б на поживу, — нехай дасть і примно́жить ваше насіння, і нехай Він зрості́ть плоди праведности вашої, **11** щоб усім ви збагачувались на всіляку щирі́сть, яка через нас чинить Богові дяку. **12** Бо ді́ло служі́ння цього не тільки випо́внює недостачі святих, але й багатіє багатьма́ подяками Богові. **13** Досвідченням цього служі́ння вони хвалять Бога за по́слух Христові́й Єва́нгелії, що ви визнаєте її, та за щирі́сть учасництва з ними й усіма́, **14** вони за вас моля́ться й тужа́ть по вас із-за дуже великої Божої благода́ті на вас. **15** Дяка Богові за невимо́вний дар Його!

10 А я сам, Павло, благаю вас ла́гідністю й ласка́вістю Христовою; я, коли присутній — слухня́ний між вами,

а не бувши між вами — сміливий я супроти вас. **2** І
благаю, щоб я, прибувши, не осмілився надією, що
нею я думаю сміливим бути проти деяких, що про
нас вони гадають, ніби ми поступаємось за тілом.
3 Бо хідючи в тілі, не за тілом воюємо ми, — **4**
зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна
Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо
задуми, **5** і всяке вінесення, що підіймається проти
пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух
Христові, **6** і покарати ми готові всякий непослух,
коли здійсниться послух ваш. **7** Чи на обличчя ви
дивитеся? Як хто певний про себе, що Христовий він,
нехай думає знов по собі, що як сам він Христовий,
так само Христові й ми. **8** Бо коли б я ще більш
став хвалитися нашою владою, яку дав нам Господь
на збудування, а не на зруйнування ваше, то не
осоромлюсь. **9** Та щоб не здавалось, ніби хочу лякати
вас листами. **10** „Бо листи його — кажуть — важкі
та міцні, але особисто присутній — слабкий, а мова
його незначна“, **11** такий нехай знає оце, що які ми
на слові в листах, неприсутніми будучи, такі ми й
на ділі, присутніми будучи. **12** Бо не сміємо вважати
себе чи рівняти до інших, що самі себе хвалять, —
вони нерозумно самі себе міряють собою, і рівняють з
собою себе. **13** Ми ж не будем хвалитись над міру, а в
міру мірила, що його Бог призначив на міру для нас,
щоб і до нас досягти. **14** Бо ми не розтягуємось над
міру, ніби не досягли ми до вас, бо ми досягли аж
до вас із Євангелією Христовою. **15** Ми не хвалимось

над міру у чужих працях, але маємо надію, що як буде рости ваша віра, то за нашим мірілом сильно звеличимся ми між вами, **16** щоб і в дальших за вами країнах звіщати Єв́ангелію, а не хвалитись готовим, як це чужі твёрдять. **17** А „хто хва́литься, нехай хва́литься в Господі!“ **18** Бо достойний не той, хто сам себе хва́лить, але кого хвалить Господь!

11 О, коли б потерпіли ви трохи безумство моє! Але й те́рпите ви мене. **2** Бо пильную про вас пильністю Божою, заручив бо я вас одному чоловікові, щоб Христові привести вас чистою дівою. **3** Та боюсь я, — як змій звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попусувалися ваші думки, і ви не вхилилися від простоти й чистоти, що в Христі. **4** Коли бо хто прийде й зачне проповідувати про Ісуса іншого, про якого ми не проповідували, або приймете іншого Духа, якого ви не прийняли, або іншу Єв́ангелію, якої ви не прийняли, — то радо терпіли б ви те! **5** Та думую я, що нічим не лишаюсь позад передніших апостолів. **6** Хоч і неук я словом, але не знанням, та всюди в усьому ми виявлені поміж вами. **7** Чи я гріх учинив, себе впокоряючи, щоб підвищити вас, бо я Божу Єв́ангелію благовістив для вас дармо? **8** Оббирав я інші Церкви, приймаючи плату для служіння вам. А коли я прийшов до вас і терпів недостачу, то нікого я не обтяжив. **9** Бо мій нестаток поповнили брати, що прийшли з Македонії; і в усьому беріг я себе, щоб не бути для вас тягарем, і збережу́. **10** Як правда Христова в мені, так оця похвала не замовчана

буде про мене в країнах Ахаї. **11** Для чого? Тому, що я вас не люблю? Відомо те Богові! **12** А що я роблю, те й робитиму, щоб відтяти причину для тих, хто шукає причини, щоб у тому, чим хваляться, показалися такі, як і ми. **13** Такі бо фальшиві апостоли, лукаві робітники, що підроблюються на Христових апостолів. **14** І не дивно, бо сам сатаня прикидається анголом світла! **15** Отож, не велика це річ, якщо й слуги його прикидаються слугами праведности. Буде їхній кінець згідно з учинками їхніми! **16** Знову кажучай ніхто не вважає мене за безумного! А як ні, то прийміть мене бодай як безумного, щоб хоч трохи й я похвалився! **17** А що я кажучу, не кажучу того в Господі, але ніби в безумстві — у цій частині хвали. **18** Через те ж, що тілом багато-хто хваляться, то й я похвалюся. **19** Бо ви терпите радо безумних, самі мудрими будучи. **20** Бо ви терпите, коли вас хто неволить, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто підвищується, коли хто по щόках вас б'є. **21** На безчестя кажучу, що ми ніби втратили сили. Коли хто відважиться чим, то — скажучу нерозумно — відважуюся й я. **22** Євреї вони? — То й я. Ізраїльтяни вони? — То й я. Насіння вони Авраамове? — То й я! **23** Слуги Христові вони? — Говорю нерозумне: більш я! Я був більш у працях, у ранах над міру, частіш у в'язницях, часто при смерті. **24** Від юдеїв п'ять раз я прийняв був по сорок ударів без одного, **25** тричі кїями бито мене, один раз мене каменували, тричі розбивсь корабель, ніч і день я пробув у глибині морській;

26 у мандрівках я часто бував, бував у небезпеках на річках, у небезпеках розбійничих, у небезпеках свого народу, у небезпеках поган, у небезпеках по містах, у небезпеках на пустині, у небезпеках на морі, у небезпеках між братами фальшивими, 27 у висна́жуванні та в праці, часто в недосипа́нні, у голоді й спразі, часто в по́сті, у холоді та в наготі́. 28 Окрім зовнішнього, налягають на мене денні повинності й журба про всі Церкві. 29 Хто слабує, а я не слабую? Хто споку́шується, а я не палю́ся? 30 Коли треба хвалитись, то немічю я похваляюся. 31 Знає Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, — а Він благословéнний навіки, — що я не говорю неправди. (aĩōn g165) 32 У Дамáску намі́сник царя Арéти стеріг місто Дамáск, щоб схо́пити мене. 33 алé по мурі мене спу́щено в коші́ вікóнцем, — і я з рук його втік!

12 Не корі́сно хвалитись мені, бо я прийдú до виді́нь і об'я́влень Господні́х. 2 Я знаю чоловіка в Христі, що він чотирна́дцять ро́ків тому — чи в тілі, не знаю, чи без тіла, не знаю, знає Бог — був узятий до третього неба. 3 І чоловіка я знаю такого, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, знає Бог, — 4 що до ра́ю був узятий, і чув він слова́ невимóвні, що не можна лю́дині їх висловити. 5 Отаким похваляюся, а собою хвалитись не буду, — хіба тільки свої́ми не́мочами. 6 Бо коли я захóчу хвалитись, то безумний не бúду, бо правду казатиму; але стримуюсь я, щоб про мене хто більш не подúмав, ніж бачить у мені або чує від мене. 7 А щоб я через пребагато об'я́влень не велича́вся, то

да́но мені в тіло колючку, — посланця́ сатани, щоб бив в обличчя мене, щоб я не велича́вся. **8** Про нього три ра́зи благав я Господа, щоб він відступився від мене. **9** І сказав Він мені: „Дóсить тобі Моєї благодаті, — бо сила Моя здійснюється в немочі“. Отож, краще я буду хвалитись своїми не́мочами, щоб сила Христова вселилася в мене. **10** Тому люблю мені перебува́ти в недúгах, у при́кростях, у бі́дах, у переслідуваннях, в утисках через Христа. Коли бо я слабі́й, тоді я сильні́й. **11** Хва́лячися, я став нерозумний, — до того мене ви примусили. Бо хвалити мене мали б ви, — бо ні в чо́му я не залиши́вся позад від найперших апóстолів, хоч я й ніщо. **12** А ознаки апóстола виявилися між вами в усякім терпінні, у знаме́нах і чу́дах та в силах. **13** Що бо є, що ним ви поні́зилися більше від інших Церков? Хіба те, що я сам тяга́рем вам не був? Даруйте мені цю провину! **14** Ось утрéте готовий прийти я до вас, і не буду для вас тяга́рем, — не шукаю бо вашого я, тільки вас. Не діти повинні збирати ма́сток батька́м, але дітям батькі́. **15** Я ж з охотою ві́трачуся й себе ві́трачу за душі ваші, хоч що більше люблю вас, то менше я лю́блений. **16** Та нехай буде так, — тяга́ра я на вас не поклав, але, бувши хитрий, я лукавством від вас брав. **17** Чи я використо́вував вас через когось із тих, кого́ до вас посилав? **18** Ублагав я був Тита, і з ним послав брата. Чи Тит ві́користав вас чим? Хіба ми ходили не в одно́му ду́сі? Хіба не одні́ми стопа́ми? **19** Чи ви зно́ву не ду́маєте, що виправдуємо́сь перед

вами? Перед Богом, у Христі ми говоримо, а все, любі, на вашу будову! **20** Я ж боюся, щоб, прийшовши, не знайшов вас такими, якими не х́очу, і щоб мене не знайшли ви таким, якого не хочете, — хай не будуть між вами суперечка, заздрість, гніви, обмани, свáри, нáшепти, пихі́, безладдя, **21** щоб зно́ву, коли я прийдú, не прині́зив мене поміж вами мій Бог, і щоб мені не оплакувати багатьох, що перше згрішили були, і не покаялися в нечíстості, і в перéлюбі, і в розпусті, що ко́їли їх.

13 Оце втретє до вас я йду. „Кожна справа хай станеться віроком двох чи трьох свідків“. **2** Поперéджував я й поперéджúю, — як у вас був удру́ге, так тепер неприсутній, — отих, що згрішили перед тим, і всіх інших, що коли прийду знову, то я не помилую, **3** через те, що шукаєте доказу, що в мені промовляє Христос, Який не безсилий до вас, але сильний у вас. **4** Бо хоч Він був і розп'я́тий в не́мочі, та живий із сили Божої. Так і ми, — хоча не́мічні в Нім, та з Ним бúдемо жити з Божої сили у вас. **5** Випробóвуйте самих себе, чи ви в вірі, пізнавайте самих себе. Хіба ви не знаєте самих себе, що Ісус Христос у вас? Хіба тільки, що ви не такі, якими мали б бути. **6** Але маю надію, що пізнаєте ви, що ми такі, якими мали б бути. **7** І ми молимо Бога, щоб ви не чинили ніякого лі́ха, не для то́го, щоб виявились ми досвідчені, а щоб учинили ви добре, а ми бúдем немов негíдні. **8** Бо нічо́го не можемо ми проти правди, а за правду. **9** Ми тішимося, коли ми слабі, а ви сильні.

Про це й мо́лимось — щоб були досконалими ви! **10**
Ось то́му то, відсутній, пишу́ це, щоб прийшовши, не
мав я вчинити суворо за владою, якої Госпо́дь мені
дав на будова́ння, а не на руйнува́ння. **11** А накінець,
браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте
однодумні, майте мир, — і Бог любови та міру буде з
вами! **12** Вітайте один одного святим поцілунком! **13**
Усі святі вас вітають! **14** Благодать Господа нашого
Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і спільність Святого
Духа нехай буде зо всіма́ вами! Амінь.

До галатів

1 Апóстол Павлó, поставлений ні від людей, ані від чоловіка, алé від Ісуса Христа й Бога Отця, що з мертвих Його воскресив, **2** і присутня зо мною вся браття, до Церкóв галатійських: **3** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа, **4** що за наші гріхи дав Самóго Себе, щоб від злого сучасного віку нас визволити, за волею Бога й Отця нашого, — (aiōn g165) **5** Йому слава на вікі вічні, амінь! (aiōn g165) **6** Дивуюся я, що ви так скоро відхілюєтесь від того, хто покликав Христовою благодаттю вас, на іншу Єв́ангелю, **7** що не інша вона, але деякі є, що вас непокоять, і хочуть перевернути Христову Єв́ангелію. **8** Але якби й ми або а́нгол із неба зачав благові́стити вам не те, що ми вам благові́сти́ли, — нехай буде прокля́тий! **9** Як ми перше казали, і тепер знов кажú: коли хто вам не те благові́стить, що ви прийняли́, — нехай буде прокля́тий! **10** Бо тепер чи я в людей шукаю признáння чи в Бога? Чи лю́дям дба́ю я догоджа́ти? Бо коли б догоджав я ще лю́дям, я не був би рабо́м Христовим. **11** Звіщаю ж вам, браття, що Єв́ангелія, яку я благові́стив, — вона не від людей. **12** Бо я не прийняв, ні навчився її від лю́дини, але об'явленням Ісуса Христа. **13** Чули бо ви про моє поступóвання перше в юдействі, що Божу Церкву жорсто́ко я переслідував та руйнував її. **14** І я перевищував в юдействі багатьох своїх ровесників роду мого, будши запéклим прихильником моїх отцівських передáнь. **15** Коли ж Бог, що вибрав

мене від утроби матері моєї і покликав благодаттю Своєю, уподобав **16** виявити мною Сина Свого, щоб благовістив я Його між поганями, — я не радився зараз із тілом та кров'ю, **17** і не відправився в Єрусалим до апостолів, що передо мною були, а пішов я в Арабію, і знову вернувся в Дамаск. **18** По трьох роках потому пішов я в Єрусалим побачити Кіфу, і в нього пробув днів із п'ятнадцять. **19** А іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього. **20** А що вам пишу, ось кажу перед Богом, що я не обманюю! **21** Потому пішов я до сірських та кілікійських країн. **22** Церквам же Христовим в Юдеї я знаний не був особисто, — **23** тільки чули вони, що той, що колись переслідував їх, благовістить тепер віру, що колись руйнував був її. **24** І славили Бога вони через мене!

2 Потому, по чотирнадцяти роках, я знову ходив в Єрусалим із Варнавою, взявши й Тита з собою. **2** А пішов я за об'явленням. І подав їм Євангелію, що її проповідую між поганями, особливо знатнішим, чи не дарма змагаюся я чи змагався. **3** Але й Тит, що зо мною, будши греком, не був до обрізання змушений. **4** А щодо прибулих фальшивих братів, що прийшли підглядати нашу вільність, яку маємо в Христі Ісусі, щоб нас поневолити, **5** то ми їх не послушали ані на хвилю, і не піддалися були, щоб тривала в вас правда Євангелії. **6** Що ж до тих, що за щось уважають себе, та якими колись вони були, то ні в чому різниці для мене нема, — не дивиться Бог на особу людини! Бо ті, що за щось уважають себе,

нічого мені не додали, **7** але навпаки, — побачивши, що мені припоручена Євангелія для необрізаних, як Петрові для обрізаних, - **8** бо Той, хто помагав Петрові в апостольстві між обрізаними, помагав і мені між поганями, - **9** і, пізнавши ту благодать, що дана мені, Яків, і Кифа, і Іван, що стовпами вважаються, подали мені та Варнаві правіці спільноти, щоб ми для поган працювали, вони ж — для обрізаних, **10** тільки щоб ми пам'ятали про вбогих, що я й пильнував був чинити таке. **11** Коли ж Кіфа прийшов був до Антіохії, то відкрито я виступив супроти нього, — заслуговував бо він на осуд. **12** Бо він перед тим, як прийшли були дехто від Якова, споживав із поганями. А коли прибули, став ховатися та відлучатися, боячися обрізаних. **13** А з ним лицемірили й інші юдеї, так що навіть Варнава пристав був до їхнього лицемірства. **14** А коли я побачив, що не йдуть вони рівно за євангельською правдою, то перед усіма сказав Кифі: „Коли ти, будши юдеєм, живеш по-поганському, а не по-юдейському, то нащо поган ти примушуєш жити по-юдейському“? **15** Ми юдеї природою, а не грішники з поган... **16** А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана! **17** Коли ж, шукаючи виправдання в Христі, ми й самі показалися грішниками, то хіба Христос слуга гріху? Зовсім ні! **18** Бо коли я буду знов те, що був

зруйнував, то самого себе роблю злочинцем. **19** Бо Законом я вмер для Закону, щоб жити для Бога. Я розп'ятий з Христом. **20** І живу вже не я, а Христос проживає в мені. А що я живу в тілі тепер, — живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе. **21** Божої благодаті я не відкидаю. Бо коли набувається праведність Законом, то Христос надармо умер!

3 О, ви нерозумні галати! Хто вас звів не корітися правді, вас, яким перед очима Ісус Христос переднакреслений був, як ніби між вами розп'ятий? **2** Це одне хочу знати від вас: чи ви прийняли Духа ділами Закону, чи із проповіді про віру? **3** Чи ж ви аж такі нерозумні? Духом почавши, кінчите тепер тілом? **4** Чи ви так багато терпіли надармо? Коли б тільки надармо! **5** Отже, Той, Хто вам Духа дає й чуда чинить між вами, — чи чинить ділами Закону, чи із проповіді про віру? **6** Так як Авраам „був увірував в Бога, — і це залічено за праведність йому“. **7** Тож знайте, що ті, хто від віри, — то сини Авраамові. **8** І Писання, передбачивши, що вірою Бог виправдає поган, благовістило Авраамові: „Благословляться в тобі всі народи!“ **9** Тому ті, хто від віри, будуть поблагословлені з вірним Авраамом. **10** А всі ті, хто на діла Закону покладається, — вони під прокляттям. Бо написано: , Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі Закону, щоб чинити оте!“ **11** А що перед Богом Законом ніхто не виправдується, то це ясно, бо „праведний

житиме вірою“. 12 А Закон не від віри, але „хто чинитиме те, той житиме ним“. 13 Христос відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас, бо написано: „Проклятий усякий, хто віситься на дереві“, 14 щоб Авраамове благословення в Ісусі Христі поширилося на поган, щоб обітницю Духа прийняти нам вірою. 15 Браття, кажу я по-людському: навіть людського затвердженого заповіту ніхто не відкидає та до нього не додає. 16 А обітниці дані були Авраамові й насінню його. Не говорить: „і насінням“, як про багатьох, але як про одного: „і Насінню твоєму“, яке є Христос. 17 А я кажу це, що заповіту, від Бога затвердженого, Закон, що прийшов по чотириста тридцяти роках, не відкидає, щоб обітницю він зруйнував. 18 Бо коли від Закону спадщина, то вже не з обітниці; Авраамові ж Бог дарував із обітниці. 19 Що ж Закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння, якому обітниця дана була; він учинений був анголами рукою посередника. 20 Але посередник не є для одного, Бог же один. 21 Отож, чи ж Закон проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби бо був даний Закон, щоб він міг оживляти, то праведність справді була б від Закону! 22 Та все зачинило Писання під гріх, щоб віруючим була дана обітниця з віри в Ісуса Христа. 23 Але поки прийшла віра, під Законом стерено нас, замкнених до приходу віри, що мала об'явитись. 24 Тому то Закон виховником був до Христа, щоб нам виправдатися вірою. 25 А як віра прийшла, то вже ми

не під вихівником. **26** Бо ви всі сини Божі через віру в Христа Ісуса! **27** Бо ви всі, що в Христа охристилися, у Христа зодягну́лися! **28** Нема юдея, ні грека, нема раба, ані вільного, нема чоловічої статі, ані жіночої, — бо всі ви один у Христі Ісусі! **29** А коли ви Христові, то ви Авраамове насіння й за обітницею спадкоємці.

4 Тож кажú я: поки спадкоємець дитина, — він нічим від раба не різні́ться, хоч він пан над усім, **2** але під опіку́нами та керівника́ми знаходиться він аж до ча́су, що визначив ба́тько. **3** Так і ми, — поки дітьми́ були, то були поневолені стихі́ями світу. **4** Як настало ж ви́повнення ча́су, Бог послав Свого Сина, що родився від жони, та став під Зако́ном, **5** щоб викупити підзаконних, щоб усино́влення ми прийняли́. **6** А що ви сини́, Бог послав у ваші серця Духа Сина Свого, що викликує: „Авва, Отче!“ **7** Тому ти вже не раб, але син. А як син, то й спадкоємець Божий через Христа. **8** Та тоді, не знаючи Бога, служили ви тим, що з істоти богáми вони не були́. **9** А тепер, як пізнали ви Бога, чи краще — як Бог вас пізнав, — як вертаєтесь знов до слаб́их та вбогих стихі́й, яким хочете знов, як давніше, служити? **10** Ви вважаєте пильно на дні та на місяці, і на по́ри та ро́ки. **11** Я боюся за вас, чи не да́рмо я працював коло вас?. **12** Прошу́ я вас, браття, — будьте, як я, бо й я такий самий, як ви. Нічим ви мене не покрі́вдили! **13** І знаєте ви, що в не́мочі тіла я перше звіщав вам Єва́нгелію, **14** ви ж моєю спокусою в тілі моїм не погóрдували, і мене не відкинули, але, немов а́нгола

Божого, ви прийняли мене, як Христа Ісуса! **15** Тож де ваше тодішнє блажєнство? Свідкую бо вам, що якби було можна, то ви вибрали б очі свої та мені віддали б! **16** Чи ж я став для вас ворогом, правду говорючи вам? **17** Недобре пильнують про вас, але вас відлучити хочуть, щоб ви пильнували про них. **18** То добре, — пильнувати про добре постійно, а не тільки тоді, як прихóджу до вас. **19** Дітки мої, — я зно́ву для вас терплю муки поро́ду, поки образ Христа не віді́б'ється в вас! **20** Я хотів би тепер бути в вас та змінити свій голос, бо маю я сýмнів за вас. **21** Скажіть мені ви, що хочете бути під Зако́ном: чи не слухаетесь ви Закóну? **22** Бо написано: „Мав Авраам двох синів, одно́го від рабині, а другого від вільної“. **23** Але той, хто був від рабині, народився за тілом, а хто був від вільної, — за обі́тницею. **24** Розуміти це треба інакше, бо це два заповіти: один від гори Сіна́й, що в ра́бство народжує, а він — то Ага́р. **25** Бо Ага́р — то гора Сіна́й в Ара́бії, а відповідає сучасному Єрусалимові, який у ра́бстві з своїми дітьми. **26** А ви́шній Єрусали́м — вільний, він мати всім нам! **27** Бо написано: „Звеселися, неплідна, ти, що не родиш! Гукай та викликуй ти, що в порóді не мучилась, бо в полишеної значно більше дітей, ніж у тієї, що має вона чоловіка!“ **28** А ви, браття, діти обі́тниці за Ісаком! **29** Але як і тоді, — хто родився за тілом, переслідував тих, хто родився за духом, так само й тепер. **30** Та що каже Писа́ння? „Прожени рабиню й сина її, бо не буде спадкува́ти син рабині

разом із сином вільної“. **31** Тому́, браття, не сині́ ми рабині́, але вільної́!

5 Христос для волі нас визволив. Тож стійте в ній та не піддавайтесь зно́ву в ярмо ра́бства! **2** Ось я, Павло, кажу вам, що коли ви обрізуєтесь, — то нема вам тоді жодної ко́ристи від Христа. **3** І свідкую я зно́ву всякому чоловікові, який обрізується, що повинен він ви́конати весь Зако́н. **4** Ви, що Зако́ном виправдуєтесь, — полишилися без Христа, відпали від благодаті! **5** Бо ми в Дусі з віри чекаємо надії пра́ведности. **6** Бо сили не має в Христі Ісусі ані обрі́зання, ані необрі́зання, — але віра, що чинна любов'ю. **7** Бігли ви добре. Хто заборонив вам корі́тися правді? **8** Таке перекóнання не від Того, Хто вас покликав. **9** Трохи ро́зчини квасить усе тісто! **10** Я в Господі маю надію на вас, що нічого іншого думати не будете ви. А хто вас непоко́їть, осуджений буде, хоч би він хто був! **11** Чого ж, браття, мене ще переслідують, коли я обрі́зання ще проповідую? Тоді споку́са хреста в ніщо оберта́ється! **12** О, коли б були навіть відсі́чені ті, хто підбурює вас! **13** Бо ви, браття, на волю покликані, але щоб ваша воля не стала пріводом догоджати тілу, а любов'ю служіти один о́дному! **14** Бо весь Зако́н в однім слові місті́ться: „Люби свого ближнього, як само́го себе!“ **15** Коли ж ви гризете́ та їсте один о́дного, то глядіть, щоб не знищили ви один о́дного! **16** І кажу́: ходіть у Дусі, — і не вчі́ните пожадли́вості тіла, **17** бо тіло бажає противного Духові, а Дух противного тілу,

і супротивні вони один одному, щоб ви чинили не те, чого хочете. **18** Коли ж Дух вас провадить, то ви не під Законом. **19** Учинки тіла явні, то є: перелюб, нечистість, розпуста, **20** ідолослуження, чари, ворожнечі, сварка, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, єресі, **21** завидки, п'янство, гулянки й подібне до цього. Я про це попереджую вас, як і попереджав був, що хто чинить таке, не впадкуть вони Царства Божого! **22** А плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, добрість, вірність, **23** тихість, здержливість: — Закону нема на таких! **24** А ті, що Христові Ісусові, розп'ялі вони тіло з пожадливостями та з похотями. **25** Коли Духом живемо, то й Духом ходімо! **26** Не будьмо чванливі, не дражнімо один одного, не завідуймо один одному!

6 Браття, як людина й упаде в якій проріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідности, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти! **2** Носіть тягарі один одного, і так виконаєте закона Христового. **3** Коли бо хто думає, що він щось, бувши ніщо, сам себе той обманює. **4** Нехай кожен досліджує діло своє, і тоді матиме тільки в собі похвалу, а не в іншому! **5** Бо кожен нестиме свій власний тягар! **6** А хто слова навчається, нехай ділиться всяким добром із навчаючим. **7** Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне! **8** Бо хто сіє для власного тіла свого, той від тіла тління пожне. А хто сіє для Духа, той від Духа пожне життя вічне. (aiōnios g166)

9 А роблячи добре, не знуджуймося, бо часу свого пожемо, коли не ослабнемо. **10** Тож тому, поки маємо час, усім робімо добро, а найбільш одновірним! **11** Погляньте, якими великими буквами я написав вам своєю рукою! **12** Усі ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізуватись, щоб тільки вони не були переслідувані за хреста Христового. **13** Бо навіть і ті, хто обрізується, самі не зберігають Закону, а хочуть, щоб ви обрізувались, щоб хвалитися їм вашим тілом. **14** А щодо мене, то нехай нічим не хвалюся, хіба тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, що ним розп'ятий світ для мене, а я для світу. **15** Бо сили немає ані обрізання, ані необрізання, а створіння нове. **16** А всі ті, хто піде за цим правилом, — мир та милість на них, і на Ізраїля Божого! **17** Зрештою, хай ніхто не турбує мене, бо ношу я Ісусові рани на тілі своїм! **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з духом вашим, браття! Амінь.

До ефесян

1 Павло, з волі Божої апостол Христа Ісуса, святим, що в Ефесі, і вірним у Христі Ісусі, — **2** нехай буде вам благодать та мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що нас у Христі поблагословив усяким благословенням духовним у небесах, **4** так як вибрав у Ньому Він нас перше заложення світу, щоб були перед Ним ми святі й непорочні, у любові, **5** признавши наперед, щоб нас усиновити для Себе Ісусом Христом, за вподобанням волі Своєї, **6** на хвалу слави благодаті Своєї, якою Він обдарував нас в Улюбленім, **7** що маємо в Ньому відкуплення кров'ю Його, прощення провин, через багатство благодаті Його, **8** яку Він намножив у нас у всякій премудрості й розважності, **9** об'явивши нам таємницю волі Своєї за Своім уподобанням, яке постановив у Самому Собі, **10** для урядження вповнення часів, щоб усе об'єднати в Христі, — що на небі, і що на землі. **11** У Нім, що в Нім стали ми й спадкоємцями, будучи призначені наперед постановою Того, Хто все чинить за радою волі Своєї, **12** щоб на хвалу Його слави були ми, що перше надіялися на Христа. **13** У Ньому й ви, як почули були слово правди, Євангелію спасіння свого, та в Нього й увірували, запечатані стали Святим Духом обітниці, **14** Який є завдаток нашого спадку, на викуп здобутого, на хвалу Його слави! **15** Тому й я, прочувши про вашу віру в Господа Ісуса, і про любов до всіх святих, **16** не перестаю за вас дякувати,

і в молитвах своїх за вас згадую, **17** щоб Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа премудрости та об'явлення для пізнання Його, **18** просвітив очі вашого серця, щоб ви зрозуміли, до якої надії Він вас закликає, і який багатий Його славний спадок у святих, **19** і яка безмірна велич Його сили в нас, що віруємо за виявленням потужної сили Його, **20** яку виявив Він у Христі, воскресивши із мертвих Його, і посадивши на небі праворуч Себе, **21** вище від усякого уряду, і влади, і сили, і панування, і всякого ймення, що назване не тільки в цій віці, але й у майбутньому. (aiōn g165) **22** І все впокорив Він під ноги Йому, і Його дав найвище за все — за Голову Церкви, **23** а вона — Його тіло, повня Того, що все всім наповняє!

2 І вас, що мертві були через ваші провини й гріхи, **2** в яких ви колись проживали за звичаєм віку цього, за волею князя, що панує в повітрі, духа, що працює тепер у неслухняних, (aiōn g165) **3** між якими й усі ми проживали колись у пожадливостях нашого тіла, як чинили волю тіла й думок, і з природи були дітьми гніву, як і інші, - **4** Бог же, багатий на милосердя, через Свою превелику любов, що нею Він нас полюбив, **5** і нас, що мертві були через прогріхи, оживив разом із Христом, — спасені ви благодаттю, - **6** і разом із Ним воскресив, і разом із Ним посадив на небесних місцях у Христі Ісусі, **7** щоб у наступних віках показати безмірне багатство благодаті Своєї в добрості до нас у Христі Ісусі. (aiōn g165) **8** Бо спасені ви благодаттю через

віру, а це не від вас, то дар Божий, **9** не від діл, щоб ніхто не хвалився. **10** Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували. **11** Отож, пам'ятайте, що ви, колись тілом погани, що вас так звані рукотворно „обрізані“ на тілі звуть „необрізаними“, **12** що ви того часу були без Христа, відлучені від громади ізраїльської, і чужі заповітам обітниці, не мавши надії й без Бога на світі. **13** А тепер у Христі Ісусі ви, що колись далекі були, стали близькі Христовою кров'ю. **14** Він бо наш мир, що вчинив із двох одне й зруйнував серединну перегороду, ворожнечу, Своім тілом, - **15** Він Своєю наукою знищив Закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши, **16** і хрестом примирити із Богом обох в одному тілі, ворожнечу на ньому забивши. **17** І, прийшовши, „Він благовістив мир вам, далеким, і мир близьким“, **18** бо обоє Ним маємо пріступ у Дусі одним до Отця. **19** Отже, ви вже не чужі й не прихóдьки, а співгорожани святим, і домашні для Бога, **20** збудовані на основі апóстолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос, **21** що на ньому вся будівля, улад побудована, росте в святий храм у Господі, **22** що на ньому і ви разом будетеся Духом на оселю Божу.

3 Через це я, Павло, є в'язень Ісуса Христа за вас, поган, — **2** якщо ви тільки чули про за́рядження Божої благодаті, що для вас мені да́на. **3** Бо мені об'явленням дано пізнати таємницю, як писав я

вам коротко вище, **4** з чого можете ви, читаючи, пізнати моє розуміння таємниці Христової. **5** А вона за інших поколінь не була оголошена людським синам, як об'явилась тепер через Духа Його святим апостолам і пророкам, — **6** що погани співспадкоємці, і одне тіло, і співучасники Його обітниць в Христі Ісусі через Євангелію, **7** якій служителем я став через дар благодаті Божої, що дана мені чином сили Його. **8** Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, — благовістити поганам недосліджене багатство Христове, **9** та вісвітлити, що́ то є за́рядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе, **(aiōn g165)** **10** щоб тепер через Церкву була оголошена початкам та владам на небі найрізніша мудрість Божа, **11** за відвічної постанови, яку Він учинив у Христі Ісусі, Господі нашім, **(aiōn g165)** **12** в Якім маємо відвагу та доступ у надії через віру в Нього. **13** Тому́ то благаю я вас не занепа́дати духом через терпіння моє через вас, бо воно — ваша слава. **14** Для того схиляю коліна свої перед Отцем, **15** що від Нього має ймєння кожен рід на небі й на землі, — **16** щоб Він дав вам за багатством слави Своєї силою зміцні́тися через Духа Його в чоловікові вну́трішнім, **17** щоб Христос через віру за́мешкав у ваших серця́х, щоб ви, закорі́нені й основані в любові, **18** змогли зрозуміти зо всіма́ святими, що́ то шири́на й довжи́на, і глиби́на й ви́шина, **19** і пізнати Христову любов, яка перевищує знання́, щоб були ви напов́нені всякою повното́ю Божою. **20** А Тому́, Хто

може зробити значно більш над усе, чого просимо або думаємо, силою, що діє в нас, **21** Тому слава в Церкві та в Христі Ісусі на всі покоління на вічні віки. Амінь. (aiōn g165)

4 Отож, благаю вас я, в'язень у Господі, щоб ви поводилися гідно покликання, що до нього покликано вас, **2** зо всякою покорою та лґгідністю, з довготерпінням, у любові терплячи один одного, **3** пильнуючи зберігати єдність Духа в союзі спокою. **4** Одне тіло, один Дух, як і були ви покликані в одній надії вашого покликання. **5** Один Господь, одна віра, одне хрищення, **6** один Бог і Отець усіх, що Він над усіма, і через усіх, і в усіх. **7** А кожному з нас дана благодать у міру дару Христового. **8** Тому й сказано: „Піднявшись на висоту, Ти полонених набрав і людям дав дари!“ **9** А те, що „піднявся був“, що то, як не те, що перше й зійшов був до найнижчих місць землі? **10** Хто зійшов був, Той саме й піднявся високо над усі небеса, щоб наповнити все. **11** І Він, отож, настановив одних за апостолів, одних за пророків, а тих за благовісників, а тих за пастирів та вчителів, **12** щоб приготувати святих на діло служби для збудування тіла Христового, **13** аж поки ми всі не досягнемо з'єднання віри й пізнання Сина Божого, Мужа досконалого, у міру зросту Христової повноти, **14** щоб більш не були ми малолітками, що хитаються й захоплюються від усякого вітру науки за людською оманю та за лукавством до хитрого блуду, **15** щоб були ми

правдомовні в любові, і в усьому зростали в Нього, а Він — Голова, Христос. **16** А з Нього все тіло, склādене й зв'язане всяким допоміжним суглōбом, у міру чинности кожного окремого члена, чїнить зріст тіла на будувāння самого себе любов'ю. **17** Отже, говорю я це й свідкую в Господі, щоб ви більш не повōдилися, як повōдяться погани в марнōті свого розуму, — **18** вони запāморочені розумом, відчужені від життя Божого за неўцтво, що в них, за стверділість їхніх сердєць, **19** вони отупіли й віддали́ся розпусті, щоб чинити всяку не́чисть із зажерливістю. **20** Але ви не так пізнали Христа, **21** якщо ви чули про Нього, і навчилися в Нім, бо правда в Ісусі, **22** щоб відкинути, за першим поступōванням, старōго чоловіка, який зотліває в зваблївих пожадливостях, **23** та відновлятися духом вашого розуму, **24** і зодягнутися в новōго чоловіка, створеного за Богом у праведності й святості правди. **25** Тому́ то, неправду відкинувши, говоріть кожен правду до свого ближнього, бо ми члени один для óдного. **26** Гнівайтесь, та не грішіть, — сонце нехай не заходить у вашому гніві, **27** і місця ди́яволів не давайте! **28** Хто крав, нехай більше не кра́де, а краще нехай працює та чинить руками своїми добро, щоб мати подати нуждєнному. **29** Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудувāння, щоб воно подало́ благодать тим, хто чує. **30** І не засмўчуйте Духа Святого Божого, Яким ви запечатані на день вікупу. **31** Усяке подратування, і гнів, і лютість, і крик, і лайка

нехай буде взято від вас разом із усякою злобою.

32 А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, прощаючи один одному, як і Бог через Христа вам простив!

5 Отже, будьте наслідувачами Богові, як улюблені діти, **2** і поведьтеся в любові, як і Христос полюбив вас, і видав за нас Самого Себе, як дар і жертву Богові на приємні пахощі. **3** А розпуста та нечисть усяка й зажерливість нехай навіть не згадуються поміж вами, як лічить святим, **4** і гидота, і марнословство або жарти, що непристойні вам, але краще дякування. **5** Знайте бо це, що жоден розпусник, чи нечистий, або зажерливий, що він ідолянин, не має спадку в Христовому й Божому Царстві! **6** Нехай вас не зводить ніхто словами марнотними, бо гнів Божий приходить за них на неслухняних, — **7** тож не будьте їм спільниками! **8** Ви бо були колись темрявою, тепер же ви світло в Господі, — поведьтеся, як діти світла, **9** бо плід світла знаходиться в кожній добрості, і праведності, і правді. **10** Допевняйтеся, що приємне для Господа, **11** і не беріть участі в неплідних ділах темряви, а краще й докоряйте. **12** Бо соромно навіть казати про те, що роблять вони потаємно! **13** Усе ж те, що світлом докоряється, стає явне, бо все, що явне стає, то світло. **14** Через це то й говорить: „Сплячий, вставай, і воскресни із мертвих, — і Христос освітлить тебе!“ **15** Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, **16** використовуючи час, — дні бо лукаві! **17** Через це не будьте нерозумні, але

розумійте, що є воля Господня. **18** І не впивайтесь вином, в якому розпуста, але краще наповнюйтесь Духом, **19** розмовляючи поміж собою псалмами, і гімнами, і піснями духовними, співаючи й граючи в серці своєму для Господа, **20** дякуючи завжди за все Богові й Отцеві в Ім'я Господа нашого Ісуса Христа, **21** корячися один одному у Христовім страху. **22** Дружини, — коріться своїм чоловікам, як Господеві, — **23** бо чоловік — голова дружини, як і Христос — Голова Церкви, Сам Спаситель тіла! **24** І як коріться Церква Христові, так і дружини своїм чоловікам у всьому. **25** Чоловіки, — любіть своїх дружин, як і Христос полюбив Церкву, і віддав за неї Себе, **26** щоб її освятити, очистивши водяним купелем у слові, **27** щоб поставити її Собі славною Церквою, що не має плями чи вади, чи чогось такого, але щоб була свята й непорочна! **28** Чоловіки повинні любити дружин своїх так, як власні тіла, бо хто любить дружину свою, той любить самого себе. **29** Бо ніколи ніхто не зненавидів власного тіла, а годує та гріє його, як і Христос Церкву, **30** бо ми — члени Тіла Його від тіла Його й від костей Його! **31** „Покине тому чоловік батька й матір, і пристане до дружини своєї, — і будуть обоє вони одним тілом“. **32** Ця таємниця велика, — а я говорю про Христа та про Церкву! **33** Отже, нехай кожен зокрема із вас любить так свою дружину, як самого себе, а дружина нехай боїться свого чоловіка!

6 Діти, — слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливе! **2** „Шануй свого батька та матір“ — це перша заповідь з обітницею, — **3** „щоб добре велось тобі, і щоб ти був на землі довголітній!“ **4** А батьки, — не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остереженні Божому! **5** Раби, — слухайтеся тілесних панів зо страхом і тремтінням у простоті серця вашого, як Христа! **6** Не працюйте тільки про людське око, немов чоловіковгódники, а як раби Христові, чиніть від душі волю Божу, **7** служіть із зичливістю, немов Господéві, а не людям! **8** Знайте, що кожен, коли зробить що добре, те саме одérжить від Господа, чи то раб, чи то вільний. **9** А пани, — чиніть їм те сáме, занеха́йте погро́зи, знайте, що для вас і для них є на небі Господь, а Він на обличчя не дивиться! **10** Нарéшті, мої брати, зміцняйтеся Господом та могу́тністю сили Його! **11** Зодягніться в повну Божу зброю, щоб могли ви стати проти хі́трощів диявольських. **12** Бо ми не маємо боротьби проти крові та тіла, але проти початків, проти вла́ди, проти світоправителів цієї те́мряви, проти піднебесних ду́хів злóби. (aіōn g165) **13** Через це візьміть повну Божу зброю, щоб могли ви дати óпір дня злого, і, все виконавши, витримати. **14** Отже, стійте, підперезавши стéгна свої правдою, і зодягнувшись у броню́ праведности, **15** і взувши ноги в готовість Євáнгелії миру. **16** А найбільш над усе візьміть щита́ віри, яким зможете погасити всі огнénні стрі́ли лукавого. **17** Візьміть і шоло́ма спасіння, і меча духовного, який є Слово

Боже. **18** Усякою молитвою й благанням кожного часу моліться у Дусі, а для того пильнуйте з повною витривалістю та молитвою за всіх святих, **19** і за мене, щоб дане було мені слово відкрити уста свої, і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, **20** для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені. **21** А щоб знали і ви щось про мене, та що я роблю, то все вам розповість Тихік, улюблений брат і в Господі вірний служитель, **22** якого послав я до вас на це саме, щоб довідалися ви про нас, і щоб ваші серця він потішив. **23** Мир братам і любов із вірою від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **24** Благодать зо всіма, що незмінно люблять Господа нашого Ісуса Христа! Амінь.

До филип'ян

1 Павло й Тимофі́й, раби Христа Ісуса, до всіх святих у Христі Ісусі, що знаходяться в Филип'ях, з єпіскопами та диякона́ми: **2** благодать вам і мир від Бога, Отця нашого, і Господа Ісуса Христа! **3** Дякую Богові своєму при кожній згадці про вас, **4** і завжди в усякій молитві своїй за всіх вас чиню я молитву з радіщами, — **5** за участь вашу в Євангелії від першого дня аж дотепер. **6** Я певний того, що той, хто в вас розпочав добре діло, виконає його аж до дня Христа Ісуса. **7** Бо то справедливо мені думати це про всіх вас, бо я маю вас у серці, а ви всі в кайданах моїх, і в обороні, і в утвердженні Євангелії — спільники мої в благодаті. **8** Бо Бог мені свідок, що тужу я за вами всіма в сердечній любові Христа Ісуса. **9** І молюсь я про те, щоб ваша любов примножалась ще більше та більше в пізнанні й усякім дослідженні, **10** щоб ви досліджували те, що краще, щоб чисті та цілі були Христового дня, **11** наповнені плодів праведности через Ісуса Христа, на славу та на хвалу Божу. **12** Бажаю ж я, браття, щоб відали ви, що те, що сталося мені, вийшло більше на успіх Євангелії, **13** бо в усій преторії та всім іншим стали відомі кайдани мої за Христа. **14** А багато братів у Господі через кайдани мої посмілили та ще більше відважилися Слово Боже звіщати безстрашно. **15** Одні, правда, і через заздрощі та колотнечу, другі ж із доброї волі Христа проповідують; **16** а інші з любови, знаючи, що я поставлений на оборону Євангелії; **17** а інші

через підступ звіщають Христа нещиро, думуючи, що додадуть тягару до кайданів моїх. **18** Але що ж? У всякому разі, чи облудно, чи щиро, Христос проповідується, а тим я радію та й буду радіти. **19** Бо знаю, що це буде мені на спасіння через вашу молитву й допомогу Духа Ісуса Христа, **20** через чекання й надію мою, що я ні в чому не буду посоромлений, але цілою сміливістю, як завжди, так і тепер Христос буде звеличений у тілі моїм, чи то життям, чи то смертю. **21** Бо для мене життя — то Христос, а смерть — то надбання. **22** А коли життя в тілі — то для мене плід діла, то не знаю, що вибрати. **23** Тягнуть мене одне й друге, хоч маю я бажання померти та бути з Христом, бо це значно ліпше. **24** А щоб полишатися в тілі, то це потрібніш ради вас. **25** І оце знаю певно, що залишусь я, і пробуватиму з вами всіма вам на користь та на радість в вірі, **26** щоб ваша хвала через мене примножилася в Христі Ісусі, коли знову прийду я до вас. **27** Тільки живіть згідно з Христовою Євангелією, щоб, — чи прийду я й побачу вас, чи й не бувши — почув я про вас, що ви стоїте в однім дусі, борючись однодушно за віру євангельську, **28** і ні в чому не боячись противників; це їм доказ загибелі, вам же спасіння. А це від Бога! **29** Бо вчинено вам за Христа добродійство, — не тільки вірувати в Нього, але і страждати за Нього, **30** маючи таку саму боротьбу, яку ви бачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2 Отож, коли є в Христі яка заохота, коли є яка потіха любови, коли є яка спільнота духа, коли є яке серце та милосердя, **2** то доповніть радість мою: щоб думали ви одне й те, щоб мали ту саму любов, одну згоду й один розум! **3** Не робіть нічого підступом або з чванливости, але в покорі майте один одного за більшого від себе. **4** Нехай кожен дбає не про своє, але кожен і про інших. **5** Нехай у вас будуть ті самі думки, що й у Христі Ісусі! **6** Він, бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, **7** але Він умалив Самого Себе, прийнявши вигляд раба, ставши подібним до людїни; і подобою ставши, як людїна, **8** Він упокорив Себе, бувши слухняний аж до смерти, і то смерти хресної. **9** Тому й Бог повищив Його, та дав Йому Ім'я, що вище над кожне ім'я, **10** щоб перед Ісусовим Ім'ям вклонялося кожне коліно небесних, і зємних, і підзємних, **11** і щоб кожен язик визнавав: Ісус Христос — то Господь, на славу Бога Отця! **12** Отож, мої любі, як ви завжди слухняні були не тільки в моїй присутності, але значно більше тепер, у моїй відсутності, зо страхом і тремтінням виконуйте своє спасіння. **13** Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю. **14** Робіть усе без нарікання та сумніву, **15** щоб були ви бездоганні та щирі, „невинні діти Божі серед лукавого та розпусного роду“, що в ньому ви сяєте, як світла в світі, **16** додержуючи слово життя на похвалу мені в день Христа, що я біг не надармо, що я працював не надармо. **17** Та хоч і стаю я жертвою при жертві і при службі вашої віри, я радію

та тішуся разом із вами всіма. **18** Тіштесь тим самим і ви, і тіштесь разом зо мною! **19** Надіюся в Господі Ісусі незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я зміцнів духом, розізнавши про вас. **20** Бо я однодумця не маю ні одного, щоб щиріше подбав він про вас. **21** Усі бо шукають свого, а не Христового Ісусового. **22** Та ви знаєте досвід його, бо він, немов батькові син, зо мною служив для Євангелії. **23** Отже, маю надію негайно послати цього, як тільки довідаюся, що буде зо мною. **24** Але в Господі маю надію, що й сам незабаром прибуду до вас. **25** Але я вважав за потрібне послати до вас брата Епафродита, свого співробітника та співбойовника, вашого апостола й служителя в потребі моїй, **26** бо він побивався за вами всіма, і сумував через те, що ви чули, що він хворував. **27** Бо смертельно він був хворував. Але змилювався Бог над ним, і не тільки над ним, але й надо мною, щоб я смутку на смуток не мав. **28** Отож, тим швидше послав я його, щоб тішились ви, його знову побачивши, і щоб без смутку я був. **29** Тож прийміть його в Господі з повною радістю, і майте в пошані таких, **30** бо за діло Христове наблизився був аж до смерті, наражаючи на небезпеку життя, щоб доповнити ваш нестаток служіння для мене.

3 Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не прикро мені, а для вас це навчальне. **2** Стережіться собак, — стережіться працівників лихих, стережіться обрізання! **3** Бо обрізання — то ми, що служимо Богові духом, а хвалимося Христом Ісусом,

і не кладемо надії на тіло, **4** хоч і я міг би мати надію на тіло. Як хто інший на тіло надіятись думає, то тим більше я, — **5** обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племени Веніяминового, єврей із євреїв, фарисей за Законом. **6** Через горливість я був переслідував Церкву, будши невинний, щодо праведности в Законі. **7** Але те, щоб для мене було за надбання, те ради Христа я за втрату вважав. **8** Тож усе я вважаю за втрату ради переважного познання Христа Ісуса, мого Господа, що я ради Нього відмовився всього, і вважаю все за сміття, щоб придбати Христа, **9** щоб знайтися в Нім не з власною праведністю, яка від Закону, але з тією, що з віри в Христа, праведністю від Бога за вірою, **10** щоб пізнати Його й силу Його воскресіння, та участь у муках Його, уподоблюючись Його смерті, **11** аби досягнути якое воскресіння з мертвих. **12** Не тому, що я вже досягнув, або вже вдосконалився, але прагну, чи не досягну я того, чим і Христос Ісус досягнув був мене. **13** Браття, я себе не вважаю, що я досягнув. Та тільки, забуваючи те, що позаду, і спішачи до того, що попереду, **14** я женусь до мети за нагородою високого поклику Божого в Христі Ісусі. **15** Тож усі, хто досконалий, думаймо це; коли ж думаєте ви щось інше, то Бог вам відкриє й це. **16** Та до чого дійшли ми, поступаймо в тім самім далі. **17** Будьте до мене подібні, браття, і дивіться на тих, хто поводиться так, як маєте ви за взір нас. **18** Багато бо хто, що про них я вам часто казав, а тепер говорю навіть плачучи, поводяться, як вороги

хреста Христового. **19** Їхній кінець — то загибель, шлунок — їхній бог, а слава — в їхньому соромі... Вони думують тільки про зёмне! **20** Життя ж наше на небі, звідки ждемо й Спасителя, Господа Ісуса Христа, **21** Який перемінить тіло нашого поніження, щоб стало подібне до славного тіла Його, силою, якою Він може і все підкорити Собі.

4 Отож, мої браття улюблені, за якими так сильно тужу, моя радосте й вінче, — так у Господі стійте, улюблені! **2** Благаю Еводію, благаю й Синтіхію — думати однаково в Господі. **3** Так, благаю й тебе, товаришу вірний, допомагай тим, хто в боротьбі за Євангелію помагали мені та Кліментові й іншим моїм співробітникам, яких імення записані в Книзі Життя. **4** Радійте в Господі завжди, і знову кажіть: радійте! **5** Ваша лагідність хай буде відома всім людям. Господь близько! **6** Ні про що не турбуйтеся, а в усьому нехай виявляються Богові ваші бажання молитвою й проханням з подякою. **7** І мир Божий, що вищий від усякого розуму, хай береже серця ваші та ваші думки у Христі Ісусі. **8** Наостанку, браття, щоб тільки правдиве, щоб тільки чесне, що тільки праведне, щоб тільки чисте, що тільки любе, щоб тільки гідне хвали, коли яка чеснота, коли яка похвала, — думайте про це! **9** Чого ви від мене й навчилися, і прийняли, і чули та бачили, — робіть те! І Бог миру буде з вами! **10** Я вельми потішився в Господі, що справді ви вже нових сил набули піклуватись про мене; ви й давніш піклувались, та часу сприятливого ви не мали. **11** Не

за нестатком кажѹ, бо навчився я бути задовóленим із тóго, що маю. **12** Умію я й бути в упокóренні, умію бути й у достатку. Я привчився до всьóго й у всім: насищáтися й голод терпíти, мати достаток і бути в не́достачі. **13** Я все мóжу в Тім, Хто мене підкріплює, — в Ісусі Христі. **14** Тож ви добре зробили, що участь узяли в моїм горі. **15** І знаєте й ви, филип'яни, що на почáтку благові́стя, коли я з Македонії вийшов, не прилучилась бу́ла жóдна Церква до справи дава́ння й прийма́ння для мене, самі тільки ви, **16** що і раз, і вдруге мені на потреби мої поси́лали й до Солу́ня. **17** Кажу́ це не то́му, щóб шукав я дава́ння, — я шукаю плоду, що примно́жується на річ вашу. **18** Та все я одержав, і маю достаток. Маю повно, прийнявши від Епафроді́та, щó ви послали, як па́хощі запашні́, жертву приємну, Богові вгодну. **19** А мій Бог нехай ви́повнить вашу всяку потребу за Своїм багатством у Славі, у Христі Ісусі. **20** А Богові й нашому Отцеві слава на ві́ки ві́ків. Амі́нь. (aĩōn g165) **21** Вітайте кожного святого у Христі Ісусі. Вітають вас браття, присутні зо мною. **22** Вітають вас усі святі, а найбільше ті, хто з кéсарєвого дому. **23** Благодáть Господа Ісуса Христа зо всіма́ вами! Амі́нь.

До колоссян

1 Павло, із волі Божої апостол Христа Ісуса, і брат Тимофій **2** до святих і вірних братів у Христі, що в Колосах: благодать вам і мир від Бога, Отця нашого! **3** Ми дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа, завжди за вас молячись, **4** прочувши про вашу віру в Христа Ісуса та про любов, яку маєте до всіх святих **5** через надію, приготівану в небі для вас, що про неї давніше ви чули в слові правди Євангелії, **6** що до вас прибула, і на цілому світі плодоносна й росте, як і в вас, з того дня, коли ви почули й пізнали благодать Божу в правді. **7** Отак ви і навчилися від Епафра, улюбленого співробітника нашого, що за вас він вірний служитель Христа, **8** що й виявив нам про вашу духовну любов. **9** Через це то й ми з того дня, як почули, не перестаємо молитись за вас та просити, щоб для пізнання волі Його були ви наповнені всякою мудрістю й розумом духовним, **10** щоб ви поводилися належно щодо Господа в усякому догодженні, в усякому доброму ділі приносячи плід і зростаючи в пізнанні Бога, **11** зміцнюючись усякою силою за могутністю слави Його для всякої витривалості й довготерпіння з радістю, **12** дякуючи Отцеві, що вчинив нас достойними участі в спадщині святих у світлі, **13** що визволив нас із влади темряви й переставив нас до Царства Свого улюбленого Сина, **14** в Якім маємо відкуплення і прощення гріхів. **15** Він є образ невидимого Бога, роджений перш усякого творива. **16** Бо то Ним створено все на небі й на землі,

видіме й невидіме, чи то престоли, чи то госпóдства, чи то влади, чи то начальства, — усе через Нього й для Нього створено! **17** А Він є перший від усього, і все в Нім стоїть. **18** І Він — Голова тіла, Церкви. Він початок, перворóджений з мертвих, щоб у всьому Він мав пёршенство. **19** Бо вгодно булó, щоб у Нім перебувала вся повнотá, **20** і щоб Ним поєднати з Собою все, примиривши кров'ю хреста Його, через Нього, чи то зёмне, чи то небесне. **21** І вас, що були́ колись відчужені й вороги думкою в злих учинках, **22** тепер же примирив смертю в людськiм тілі Його, щоб учинити вас святими, і непорочними, і неповинними перед Собою, **23** якщо тільки пробуваєте в вірі тверді та сталі, і не відпадаєте від надії Євáнгелії, що ви чули її, яка проповідана всьому створінню під небом, якій я, Павло, став служітелем. **24** Тепер я радію в страждáннях своїх за вас, і доповнюю недостачу скорбóти Христової і тілі своїм за тіло Його, що воно — Церква; **25** якій я став служітелем за Божим зарядженням, що для вас мені дане, щоб виконати Слово Боже, — **26** Таємницю, захóвану від віків і поколінь, а тепер виявлену Його святим, (aĩōn g165) **27** що їм Бог захотів показати, яке багатство слави цієї таємниці між поганами, а вона — Христос у вас, надія слави! **28** Його ми проповідуємо, нагадуючи кожній людині й навчаючи кожну людину всякої мудрости, щоб учинити кожну людину досконалою в Христі. **29** У то́му й працюю я, борю́чися силою Його, яка сильно діє в мені.

2 Я хóчу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто в Лаодикії, і за всіх, хто не бачив мого тілесного обличчя. **2** Хай потішається їхні серця, у любові поєднані, для всякого багатства повного розуміння, для пізнання таємниці Бога, Христа, **3** в Якому всі скарби премудрости й пізнання заховані. **4** А це говорю, щоб ніхто вас не звів фальшивими доводами при суперечці. **5** Бо хоч тілом я й неprisутній, та духом я з вами, і з радістю бачу ваш порядок та твердість вашої віри в Христа. **6** Отже, як ви прийняли були Христа Ісуса Господа, так і в Ньому ходіть, **7** будиши вкорінені й збудовані на Ньому, та зміцнені в вірі, як вас навчено, збагачуючись у ній з подякою. **8** Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманною за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом, **9** бо в Ньому тілесно живе вся повнота Божества. **10** І ви маєте в Нім повноту, а Він — Голова всякої влади й начальства. **11** Ви в Ньому були й обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши людське тіло гріховне в Христовім обрізанні. **12** Ви були з Ним поховані у хрищенні, у Ньому ви й разом воскресли через віру в силу Бога, що Він з мертвих Його воскресив. **13** І вас, що мертві були в гріхах та в необрізанні вашого тіла, Він оживив разом із Ним, простивши усі гріхи, **14** знищивши рукописання на нас, що наказами було проти нас, — Він із середини взяв його та й прибав його на хресті, **15** роззброївши влади й начальства, сміливо їх

вивів на посміховисько, — перемігши їх на хресті! **16**
Тож, хай ніхто вас не судить за їжу, чи за питвó, чи
за чергове свято, чи за новомісяччя, чи за суботи,
— **17** бо це — тінь майбутнього, а тіло — Христове.
18 Нехай вас не зводить ніхто удаваною покорою та
службою анголám, вдаючися до того, чого не бачив,
нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом, **19**
а не тримаючись Голови, від Якої все тіло, суглóбами
й зв'язями з'єднане й зміцнене, росте зростом Божим.
20 Отож, як ви вмерли з Христом для стихій світу,
то чого ви, немов ті, хто в світі живе, пристаєте на
постанови: **21** не дотикайся, ані їж, ані рухай, **22** бо
то все зніщиться, як уживати його, — за приказами
та наукою людською. **23** Воно ж має вид мудрости в
самовільній службі й покорі та в знесілюванні тіла,
та не має якогось значення, хіба щодо насичення
тіла.

3 Отож, коли ви воскресли з Христом, то шукайте
того, що вгорі, де сидить Христос по Божій правіці. **2**
Думайте про те, що вгорі, а не про те, що на землі. **3**
Бож ви вмерли, а життя ваше сховане в Бозі з Христом.
4 Коли з'явиться Христос, наше життя, тоді з'явитесь
з Ним у славі і ви. **5** Отож, умертвіть ваші земні члени:
розпусту, нечисть, пристрасть, лиху пожадливість
та зажерливість, що вона ідолослуження, **6** бо гнів
Божий приходить за них на неслухняних. **7** І ви
поміж ними ходили колись, як жили поміж ними.
8 Тепер же відкиньте і ви все оте: гнів, лютість,
злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст. **9**

Не кажіть неправди один на óдного, якщо скинули з себе лю́дину старо́давню з її вчинками, **10** та зодягнулися в нову́, що відновлюється для пізнáння за образом Створителя її, **11** де нема ані гéллена, ані юдея, обр́ізання та необр́ізання, ва́рвара, скі́та, раба, вільного, — але все та в усьому Христос! **12** Отож, зодягніться, як Божі вибра́нці, святі та улю́блені, у щире милосердя, добротли́вість, по́кору, ла́гідність, довготерпіння. **13** Терпіть один óдного, і прощайте собі, коли б мав хто на ко́го оскáрження. Як і Христос вам простив, робіть так і ви! **14** А над усім тим — зодягніться в любов, що вона — союз доскона́лости! **15** І нехай мир Божий панує у ваших серцях, до якого й були ви покликáні в одні́му тілі. І вдячними будьте! **16** Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумля́йте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господе́ві псалми́, гі́мни, духовні піснi! **17** І все, що тільки робите словом чи ділом, — усе робіть у Ім'я́ Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові й Отцеві. **18** Дру́жини, — слухайтеся чоловіків своїх, як лицює то в Господі! **19** Чоловіки, — любіть дру́жин своїх, і не будьте сувóрі до них! **20** Діти, — будьте слухняні в усьому батька́м, бо це Господе́ві приємне! **21** Батькі, — не драту́йте дітей своїх, щоб на ду́сі не впали вони! **22** Раби, — слухайтеся в усьому тілесних панів, і не працюйте тільки про лю́дське око, немов підлэщуючись, але в простоті серця, боя́чися Бога! **23** І все, що тільки чините, робіть від душі, немов Господе́ві, а не лю́дям! **24** Знайте,

що від Господа приймете в нагороду спадщину, бо служите ви Господеві Христові. **25** А хто кривдить, той одержить за свою кривду. Бо не дивиться Бог на особу!

4 Пани, — виявляйте до рабів справедливість та рівність, і знайте, що й для вас є на небі Господь! **2** Будьте тривалі в молитві, і пильуйте з подякою в ній! **3** Моліться разом і за нас, щоб Бог нам відчинив двері слова, — звіщати таємницю Христову, що за неї я й зв'язаний, **4** щоб звістив я її, як звіщати належить мені. **5** Поводьтеся мудро з чужими, використовуючи час. **6** Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати. **7** Що зо мною, то все вам розповість Тихік, улюблений брат, і вірний служитель і співробітник у Господі. **8** Я саме на те його вислав до вас, щоб довідались ви про нас, і щоб ваші серця він потішив, **9** із Онісимом, вірним та улюбленим братом, який з-поміж вас. Вони все вам розповідять, що діється тут. **10** Поздоровлює вас Аристарх, ув'язнений разом зо мною, і Марко, небіж Варнавин, — що про нього ви дістали накази; як прийде до вас, то прийміть його, — **11** теж Ісус, на прізвище Юст, — вони із обрізаних. Для Божого Царства — єдині вони співробітники, що були мені втіхою. **12** Поздоровлює вас Епафрас, що з ваших, раб Христа Ісуса. Він завжди обстоює вас у молитвах, щоб ви досконалі були та наповнені всякою Божою волею. **13** І я свідчу за нього, що він має велику горливість

про вас та про тих, що знаходяться в Лаодикії та в Гієрапóлі. **14** Вітає вас Лука́, улюблений лікар, та Димáс. **15** Привітайте братів, що в Лаодикії, і Німфа́на, і Церкву домашню його́. **16** І як бу́де прочітаний лист цей у вас, то зробіть, щоб прочитаний був він також у Церкві Лаодикійській, а того, що написаний з Лаодикії, прочитайте і ви. **17** Та скажіть Архі́пові: „Доглядай того служіння, що прийняв його в Господі, щоб ти його ви́конав!“ **18** Привітання моєю рукою Павловою. Пам'ятайте про пúта мої! Благодать Божа нехай буде з вами! Амíнь.

1 до солунян

1 Павло й Силу́ан та Тимофі́й до Церкви Солу́нської в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: благодать вам і мир!
2 Ми дякуємо Богові завжди за всіх вас, згадуючи вас у наших молитвах. **3** Ми згадуємо безперестанку про ваше діло віри, і про працю любови, і про терпіння надії на Господа нашого Ісуса Христа, перед Богом і Отцем нашим, **4** знаючи, Богом улюблені браття, про ваше обрання. **5** Бо наша Євангелія не була для вас тільки у слові, а й у силі, і в Дусі Святім, і з великим упевненням, як знаєте ви, які ми були поміж вами для вас. **6** І ви стали наслідувачі нам і Господеві, слово прийнявши в великому утискові з радістю Духа Святого, **7** так що ви стали взірцем для всіх віруючих у Македонії та в Ахаї. **8** Бо пронеслося Слово Господнє від вас не тільки в Македонії та в Ахаї, а й до кожного міста прийшла ваша віра в Бога, так що вам непотрібно казати чогось. **9** Вони бо звіщають про нас, який був прихід наш до вас, і як ви навернулись до Бога від ідолів, щоб служити живому й правдивому Богові, **10** і з неба очікувати Сина Його, що Його воскресив Він із мертвих, Ісуса, що визволює нас від майбутнього гніву.

2 Самі бо ви знаєте, браття, прихід наш до вас, що не марний він був. **2** Та хоч ми натерпілися перед тим, і дізнали зневаги в Филипах, як знаєте, проте ми відважилися в нашім Бозі звіщати вам Божу Євангелію з великою боротьбою. **3** Бо покликання наше було не з обмани, ані з нечистоти, ані від лукавства, **4**

але, як Бог визнав нас гідними, щоб нам доручити Єв́ангелію, ми говоримо так, не лю́дям дого́джуючи, але Богові, що випробóвує наші серця. **5** Ми сло́ва підле́сливого не вживали ніко́ли, як знаєте, і не винні в заже́рливості. Бог сві́док то́му! **6** Не шукаємо ми слави в людей, ані в вас, ані в інших. **7** Хоч могли ми поту́жними бути, як Христові апо́столи, але ми серед вас були тихі, немов годувáльниця та, яка доглядає дітей своїх. **8** Так бувши ласка́ві до вас, хотіли ми вам передати не тільки Божу Єв́ангелію, але й ду́ші свої, бо були́ ви улю́блені нам. **9** Бо ви пам'ятаєте, браття, наше стру́днення й уто́му: день і ніч ми робили, щоб жодного з вас не обтя́жити, і проповідували вам Божу Єв́ангелію. **10** Ви сві́дки та Бог, як свято, і праведно, і бездога́нно повóдилися ми між вами, віруючими! **11** Бож знаєте ви, як кожного з вас, немов ба́тько дітей своїх власних, **12** просили ми вас, і намóвлювали та показували, щоб ви гідно повóдилися перед Богом, що покликав вас у Своє Царство та в славу. **13** То́му то й ми дякуємо Богові безпереста́нку, що, прийнявши почуте від нас Сло́во Боже, прийняли́ ви не як слово лю́дське, але — як правдиво то є — Слово Боже, що й діє в вас, віруючих. **14** Бо стали ви, бра́ття, наслідувачами Церква́м Божим, що в Юдеї в Христі Ісусі, бо те саме і ви були ви́терпіли від своїх землякíв, як і ті від юдеї́в, **15** що вбили вони й Господа Ісуса, і пророків Йо́го, і вигнали нас, і Богові не догоджа́ють, і супротивні всім лю́дям. **16** Вони забороняють нам говорити поганам, щоб

спаслися, щоб тим доповняти їм завжди провини свої. Але Божий гнів їх спіткає вкінці! **17** А ми, браття, на короткий часок розлучившись з вами лицем, а не серцем, тим із більшим бажанням силкувалися побачити ваше лице. **18** Тим то до вас ми хотіли прийти, я, Павло, раз і двічі, але сатанá перешкодив був нам. **19** Бо хто нам надія, чи радість, чи вінок похвали? Хіба ж то й не ви перед Господом нашим Ісусом в Його прихóді? **20** Бо ви наша слава та радість!

3 Тому то, не стерпівши більше, ми схотіли зостатися в Аtéнах самі, **2** і послали Тимофíя, нашого брата й служителя Божого в Христовій Євángелії, щоб упéвнити вас та потішити в вашій вірі, **3** щоб ані один не хитався в цім горі. Самі бо ви знаєте, що на те нас призначено. **4** Бо коли ми були в вас, то казали вам наперéд, що маємо страждати, як і сталось, і знаєте ви. **5** Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом споку́сник вас не спокусив, і труд наш не стався б дарémний. **6** А тепер, як вернувся від вас Тимофíй і приніс нам радісну звістку про віру та вашу любов, і що завжди ви маєте добру пам'ять про нас, і бажаєте бачити нас, як і ми вас, **7** через те ми потішились, брátтя, за вас, у всякому горі та в нашій нúжді, ради вашої віри. **8** Бо тепер ми живемо́, якщо в Господі ви стої́те! **9** Яку бо подяку ми мо́жемо Богові дати за вас, за всю радість, що нею ми тішимося ради вас перед нашим Богом? **10** Ми вдень та вночі ревно мо́лимося, щоб побачити ваше лице та допóвнити те, чого не вистачає вашій

вірі. **11** Сам же Бог і Отець наш, і Господь наш Ісус нехай вірівняє нашу дорогу до вас! **12** А в вас хай примножить Господь, і нехай збагатить вашу любов один до одного, і до всіх, як і наша є до вас! **13** Нехай Він зміцнить серця ваші невинними в святості перед Богом і нашим Отцем, при приході Господа нашого Ісуса з усіма святими Його!

4 А далі, браття, просимо вас та благаємо в Господі Ісусі, щоб, як прийняли ви від нас, як належить поводитись вам та догоджувати Богові, — як ви й поведетесь, — щоб у тому ще більше зростали! **2** Бо ви знаєте, які вам накази дали ми Господом Ісусом. **3** Бо це воля Божа, — освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, **4** щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, **5** а не в пристрасній похоті, як і „погани, що Бога не знають“. **6** Щоб ніхто не кривдив і не визіскував брата свого в якійбудь справі, бо мєсник Господь за все це, як і перше казали ми вам та засвідчили. **7** Бо покликав нас Бог не на нечистість, але на освячення. **8** Отож, хто оце відкидає, зневажає не людину, а Бога, що нам також дав Свого Духа Святого. **9** А про братолюбство немає потреби писати до вас, бо самі ви від Бога навчені любити один одного, **10** бо чините те всім братам у всій Македонії. Благаємо ж, браття, ми вас, щоб у цьому ще більш ви зростали, **11** і пильно дбали жити спокійно, займатися своїми справами та заробляти своїми руками, як ми вам наказували, **12** щоб ви перед чужими пристойно поводилися, і щоб ні від кого не залежали! **13** Не

хóчу ж я, браття, щоб не відали ви про покійних, щоб ви не сумували, як і інші, що надії не мають. **14** Коли бо ми віруємо, що Ісус був умер і воскрес, так і покійних через Ісуса приведе́ Бог із Ним. **15** Бо це ми вам кажемо словом Господнім, що ми, хто живе, хто полишений до прихóду Господнього, — ми не попередимо покійних. **16** Сам бо Господь із на́казом, при голосі архáнгола та при Божій сурмі зйде з неба, і перше воскреснуть умерлі в Христі, **17** потім ми, що живемо́ й зоста́лись, бу́демо схóплені ра́зом із ними на хмарах на зу́стріч Господню на повітрі, і так за́всіди бу́демо з Господом. **18** Отож, потішайте один óдного цими словами!

5 А про часі та про по́ри, брати, не потрібно писати до вас, **2** бо самі ви докладно те знаєте, що при́йде день Господній так, як злодій вночі. **3** Бо коли говоритимуть: „Мир і безпечність“, тоді несподівано при́йде загібі́ль на них, як му́ка тієї, що носить в утрóбі, — і вони не втечуть! **4** А ви, браття, не в те́мряві, щоб той день захо́пів вас, як злодій. **5** Бо ви всі сини світла й сини дня. Не належимо ми ночі, ні те́мряві. **6** Тож не бу́демо спати, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі! **7** Ті бо, що сплять — сплять уночі, а ті, що напиваються — вночі напиваються. **8** А ми, що належимо дневі, будьмо тверезі, зодягнувшись в броню́ віри й любови, та в шолóм надії спасі́ння, **9** бо Бог нас не призна́чив на гнів, але щоб спасі́ння одержали Господом нашим Ісусом Христом, **10** що помер був за нас, щоб, чи пильнуємо ми чи спимо́,

укупі з Ним ми жили. **11** Утішайте тому́ один о́дного, і збудо́уйте один о́дного, — як і чините ви! **12** Благаємо ж, бра́ття, ми вас, — шануйте тих, що працюють між вами, і в вас старшинують у Господі, і навчають вас вони, **13** і в великій любові їх майте за їхню працю. Між собою заховуйте мир! **14** Благаємо ж, бра́ття, ми вас: напоумляйте непорядних, потішайте малодушних, підтримуйте слаб́их, усім довготерпіть! **15** Глядіть, щоб ніхто ні́кому не віддавав злом за зло, але за́вжди дбайте про добро один для о́дного й для всіх! **16** За́вжди радійте! **17** Безперестанку моліться! **18** Подяку складайте за все, бо така Божа воля про вас у Христі Ісусі. **19** Духа не вгаша́йте! **20** Не горду́йте пророцтвами! **21** Усе досліджуючи, тримайтеся доброго! **22** Стережіться лихого в усякому ві́гляді! **23** А Сам Бог миру нехай освя́тить вас ці́лком доскона́ло, а непору́шений дух ваш, і душа, і тіло нехай непорочно збере́жені бу́дуть на при́хід Господа нашого Ісуса Христа! **24** Вірний Той, Хто вас кличе, — Він і вчинить оте! **25** Бра́ття, моліться за нас! **26** Привітайте всю бра́ттю святим поцілунком! **27** Заклинаю вас Господом, — цього листа прочитати перед усіма́ братами! **28** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами. Амінь!

2 до солунян

1 Павло, і Силу́ан, і Тимофі́й до Солунської Церкви в нашім Бозі Отці й Господі Ісусі Христі: **2** благодать вам і мир від Бога Отця й Господа Ісуса Христа! **3** Ми завжди повинні подяку складати за вас Богові, браття, як і годиться, бо сильно росте віра ваша, і примножується любов кожного з усіх вас один до одного. **4** Так що ми самі хва́лимося вами по Божих Церквах за ваші страждання та віру в усіх переслідуваннях ваших та в утисках, що їх переносите ви. **5** А це доказ праведного Божого суду, щоб стали ви гідні Божого Царства, що за нього й страждаєте ви! **6** Бо то справедливе в Бога — віддати утиском тим, хто вас утискає, **7** а вам, хто утиски терпить, відпочинок із нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами сили Своєї, — **8** „в огні полум'яному, що даватиме помсту на тих, хто Бога не знає, і не слухає“ Євангелії Господа нашого Ісуса. **9** Вони кару приймуть, — вічну погібіль від лиця Господнього та від слави потуги Його, (aiōnios g166) **10** як Він прийде того дня просла́витися в Своїх святих, і стати дивним у всіх віруючих, бо свідчення наше знайшло віру між вами. **11** За це ми й молимося завжди за вас, щоб наш Бог учинив вас гідними покликання, і міццю наповнив усю добру волю доброти й діло віри, **12** щоб просла́вилось Ім'я Господа нашого Ісуса в вас, а ви в Ньому, за благодаттю Бога нашого й Господа Ісуса Христа.

2 Благаємо ж, брátтя, ми вас, щодо прихóду Господа нашого Ісуса Христа й нашого згрома́дження до Нього, **2** щоб ви не хвилювалися зараз умом та не жахалися ані через духа, ані через слово, ані через листа, що він ніби від нас, — ніби вже настав день Господній. **3** Хай ніхто жодним способом вас не зведе! Бо той день не настане, аж перше при́йде відстúплення, і вíявиться беззакóнник, призначений на погибíль, **4** що противиться та несеться над усе, зване Богом чи свúтощами, так що в Божому храмі він сяде, як Бог, і за Бога себе видаватиме. **5** Чи ви не пам'ятаєте, як, ще в вас живши, я це вам говорив? **6** І тепер ви знаєте, щó саме не допускає з'явитись йому своєчасно. **7** Бо вже діється таємни́ця беззакóння; тільки Той, Хто тримає тепер, буде тримати, аж поки не бóде усúнений Він із серéдини. **8** І тоді то з'явиться той беззаконник, що його Госпóдь Ісус заб'є Духом уст Своїх і знищить з'явленням прихóду Свого. **9** Його прихíд — за чином сатани — буде з усякою силою й зна́ками та з неправдивими чúдами, **10** і з усякою обманою неправди між тими, хто гине, бо любови правди вони не прийняли́, щоб їм спастися. **11** І за це Бог пошле їм дію обмани, щоб у неправду повірили, **12** щоб стали засúджені всі, хто не вірив у правду, але полюбив неправедність. **13** А ми зáвжди повинні дякувати Богові за вас, улюблені Господом брátтя, що Бог вибрав вас спочáтку на спасіння освúченням Духа та вірою в правду, **14** до чого покликав Він вас через нашу Євáнгелію, щоб отримати славу Господа нашого

Ісуса Христа. **15** Отже, брátтя, стійте й тримайтеся передáнь, яких ви навчились чи то словом, чи нашим послáнням. **16** Сам же Госпóдь наш Ісус Христос і Бог Отець наш, що нас полюбив і дав у благодáті вічну потіху та добру надію, — (aiōnios g166) **17** нехай ваші серця Він потішить, і нехай Він зміцнить вас у всякому доброму ділі та в слові!

3 Наостанку, моліться, брátтя, за нас, щоб шірилось Слово Господнє та слáвилось, як і в вас, **2** і щоб ми вíзволилися від злих та лукавих людей, бо віра — не в усіх. **3** І вірний Господь, що зміцнить вас і збереже від лукавого. **4** А про вас покладаємо надію на Господа, що й чините ви, і чинити бóдете те, що наказуємо вам. **5** Госпóдь же нехай серця ваші спрямує на Божу любов та терпеливість Христову! **6** А ми вам наказуємо, браття, Ім'ям Господа Ісуса Христа, щоб ви цурáлися кожного брата, що живе по-ледáчому, а не за передáнням, яке прийняли ви від нас. **7** Самі бо ви знаєте, як належить наслідувати нас. Бо ми поміж вами не сідні справля́ли, **8** і хліба не їли ні в ко́го даремно, але в перевто́мі й напру́женні день і ніч працювали, щоб не бути ні́кому із вас тягарéм, **9** не то́му, щоб ми влáди не мали, але щоб себе за взірця́ дати вам, щоб нас ви наслідували. **10** Бо коли ми в вас перебува́ли, то це вам наказували, що як хто працювати не хоче, — нехай той не їсть! **11** Бо ми чуємо, що дехто між вами живуть по-ледáчому, — нічого не роблять, а тільки вдають, ніби роблять. **12** Таким ми наказуємо та благаємо Господом нашим

Ісусом Христом, щоб мовчки вони працювали та власний хліб їли. **13** А ви, браття, не втомлюйтеся, коли чините добре. **14** Коли ж хто не послухає нашого слова через цього листа, зауважте того, і не майте з ним зносин, щоб він був посоромлений. **15** Та не майте його за неприятеля, а навчайте, як брата. **16** А Сам Господь миру нехай завжди дасть вам мир усяким способом. Господь з вами всіма! **17** Привіт вам моєю рукою Павловою, — це править за знака в усякім листі. Так пишу я. **18** Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вами всіма! Амінь.

1 Тимофію

1 Павло, апостол Христа Ісуса, з волі Бога, Спасителя нашого й Христа Ісуса, надії нашої, **2** до Тимофія, щирого сина за вірою: благодать, милість, мир від Бога Отця і Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Як я йшов у Македонію, я тебе вблагав був позостатися в Ефесі, щоб ти декому наказав не навчати іншої науки, **4** і не звертати уваги на вигадки й на родоводи безкраї, що викликають більше сварки, ніж збудування Боже, що в вірі воно. **5** Ціль же наказу — любов від чистого серця, і доброго сумління, і нелукавої віри. **6** Дехто в тім прогрішили були та вдалися в пустомовність, — **7** вони забажали бути вчителями Закону, — та не розуміли ні того, що говорять, ні про що запевняють. **8** А ми знаємо, що добрий Закон, коли хто законно вживає його, **9** та відає те, що Закон не покладений для праведного, але для беззаконних та для неслухняних, нечестивих і грішників, безбожних та нечистих, для зневажників батька та зневажників матері, для душогубців, **10** розпусників, мужоложників, розбійників, неправдомовців, кривоприсяжників, і для всього іншого, що противне здоровій науці, **11** за славною Євангелією блаженного Бога, яка мені звірена. **12** Я дяку складаю Тому, Хто зміцнив мене, — Христу Ісусу, Господу нашому, що мене за вірного визнав і поставив на службу, **13** мене, що давніше був богозневажник, і гнобитель, і напасник, але був помилуваний, бо я те чинив нетямучий у невірстві. **14** І багато збільшилась у мені благодать Господа

нашого з вірою та з любов'ю в Христі Ісусі. **15** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття, що Христос Ісус прийшов у світ спасти грішних, із яких перший — то я. **16** Але я тому́ був помилуваний, щоб Ісус Христос на першім мені показав усе довготерпіння, для при́кладу тим, що мають увірувати в Нього на вічне життя. (aĩōnios g166) **17** А Цареві віків, нетлінному, невиді́мому, єдиному Богові честь і слава на вічні віки. Амінь. (aĩōn g165) **18** Цього на́каза я передаю тобі, сину мій Тимофіє, за тими пророцтвами, що про тебе давніше були, щоб ними провадив ти добру війну, **19** маючи віру та добре сумління, якого дехто відкинулися та й розбилися в вірі. **20** Серед них Гіменей та Олександр, яких я передав сатані, щоб навчилися вони не зневажати Бога.

2 Отже, перш над усе я благаю чинити молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей, **2** за царів та за всіх, хто при владі, щоб могли ми прова́дити тихе й мирне життя в усякій побожності та чистості. **3** Бо це добре й приємне Спасителеві нашому Богові, **4** що хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди. **5** Один бо є Бог, і один Посередник між Богом та людьмі, — людина Христос Ісус, **6** що дав Самого Себе на ви́куп за всіх. Таке було свідо́цтво ча́су свого, **7** на що я поста́влений був за проповідника та за апосто́ла, — правду кажу́, не обманюю, — за вчителя поганів у вірі та в правді. **8** Отож, хочу я, щоб му́жі чинили моли́тви на кожному місці, підіймаючи чисті руки без гніву та сумніву. **9** Так само й жінкі, —

у скромнім убранні, з соромливістю та невинністю,
— нехай прикрашають себе не плетінням волóсся, не
коштóвними шáтами, **10** але добрими вчинками, як
то лічить жінкáм, що присвячуються на побожність.
11 Нехай жінка навчається мóвчки в повній покорі.
12 А жінці навчати я не дозволяю, ані панувати над
мужем, але бути в мовчáнні. **13** Адáм бо був створений
перше, а Єва потому. **14** І Адáм не був звéдений,
але, зведена будши, жінка попала в перéступ. **15** Та
спасеться вона діторóдженням, якщо пробувáтиме в
вірі й любові, та в посвяті з розвагою.

3 Вірне це слово: коли хто єпіскопства хоче,
— доброго діла він прагне. **2** А єпіскоп має
бути бездогáнний, муж однієї дружини, тверезий,
невинний, чесний, гостинний до прихóднів, здібний
навчати, **3** не п'яніця, не заводіяка, але тихий,
несварливий, не сріблoлюбець, **4** щоб добре рядів
власним домом, що має дітей у слухняності з повною
чесністю, — **5** бо хто власним домом рядіти не
вміє, як він зможе пильнувати про Божу Церкву?
— **6** не новонавёрнений, щоб він не запишався, і не
впав у ворожий óсуд. **7** Треба, щоб мав він і добре
засвідчення від чужинців, щоб не впасти в догану
та в сітку диявольську. **8** Так само дияконі мають
бути поважні, не двомовці, не багато віддáні вину, не
соромнозахлáнні, **9** такі, що мають таємницю віри
при чистім сумлінні. **10** Отже, і вони нехай перш
випробóвуються, а потому хай служать, якщо бóдуть
бездогáнні. **11** Так само жінки нехай будуть поважні,

не обмовливі, тверезі та вірні в усьому. **12** Дияконі мусять бути мужі однієї дружини, що добре рядять дітьми й своїми домами. **13** Бо хто добре виконує службу, той добрий ступінь набуває собі та велику відвагу в вірі через Христа Ісуса. **14** Це пишу я тобі, і сподіваюсь до тебе прийти незабаром. **15** А коли я спізнюся, то щоб знав ти, як треба поводитися в Божому домі, що ним є Церква Бога Живого, стовп і підвалина правди. **16** Безсумнівно, велика це таємниця благочестя: Хто в тілі з'явився, Той оправданий Духом, ангелам показався, проповіданий був між народами, увірувано в Нього в світі, Він у славі вознісся!

4 А Дух ясно говорить, що від віри відступляться дехто в останні часи, ті, хто слухає духів підступних і наук демонів, **2** хто в лицемірстві говорить неправду, і спалив сумління своє, **3** хто одружуватися забороняє, наказує стримуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою віруючим та тим, хто правду пізнав. **4** Кожне бо Боже твориво добре, і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, **5** воно бо освячується Божим! Словом і молитвою. **6** Як будеш оце подавати братам, то будеш ти добрий служитель Христа Ісуса, годований словами віри та доброї науки, що за нею слідом ти пішов. **7** Цурайся нечистих та бábських байок, а вправляйся в благочесті. **8** Бо вправа тілесна мало корисна, а благочестя корисне на все, бо має обітницю життя теперішнього та майбутнього. **9** Вірне це слово, і гідне всякого прийняття! **10** Бо

на це ми й працюємо і зно́симо гáньбу, що надію
кладемо на Бога Живого, Який усім лю́дям Спасі́тель,
найбільше ж для вірних. **11** Наказуй оце та навчай! **12**
Нехай молодим твоїм віком ніхто не горду́є, але будь
зразко́м для вірних у слові, у житті, у любові, у ду́сі, у
вірі, у чистості! **13** Поки прийду́ я, пильнуй чита́ння,
нага́дування та науки! **14** Не зане́дбуй благода́тного
дара в собі, що був да́ний тобі за пророцтвом із
покла́дненням рук пресвіте́рів. **15** Про це піклуйся, у
цім пробувай, щоб у́спіх твій був явний для всіх! **16**
Уважай на самого себе та на науку, тримайся цього.
Бо чі́нячи так, ти спасеш і самого себе, і тих, хто тебе
слухає!

5 Старшого не докоря́й, але вмовляй, немов ба́тька,
а молодших — як братів, **2** старших жіно́к — немов
матіро́к, молодших — як сесте́р, зо всякою чистістю.
3 Шануй вді́в, уді́в правдивих. **4** А як має вдові́ця
яка дітей чи внучат, нехай у́чатся перше побожно
шанувати ро́дину свою, і віддячуватися батькам, бо
це Богові вгодно. **5** А вдові́ця правдива й самот́ня
надію складає на Бога, та перебуває день і ніч у
молитвах і благáннях. **6** А котра́ у розко́шах живе,
— та живою померла. **7** І це наказуй, щоб були́
непорочні. **8** Коли ж хто про своїх, особливо ж про
домáшніх не дбає, той вирі́кся віри, і він гірший від
невірного. **9** А вдову вно́сити до спі́ску не менше,
як ші́стдесятлі́тню, що була́ за дру́жину одно́му
чоловікові, **10** засві́дчену в добрих ділах, якщо дітей
ві́ховала, якщо подорожні́х приймала, якщо но́ги

святим умивала, якщо помагала обездо́леним, якщо всякий добрий учинок виконувала. **11** Але вдів молодих не приймай, бо вони, розпалившись, хочуть, наперекір Христові, заміж виходити, **12** через що мають óсуд, бо від першої віри відкинулись. **13** А рáзом із тим неробітні вони, бо вчаться ходити по домах, і не тільки неробітні, але й лепетливі, і занадто цікаві, і говорять, чого не годіться. **14** Отож бо, я хочу, щоб молодші заміж виходили, родили дітей, домом рýдили, не давали противникові ані жодного пóводу для лихомовства. **15** Бо вже дехто пішли слідом за сатаною. **16** А коли має вдів який вірний, нехай їх утримує, а Церква нехай не обтяжується, щоб могла вона втримувати вдів правдивих. **17** А пресвітери, які добре пильнують діла, нехай будуть наділені подвійною честю, а надто ті, хто працює у слові й науці. **18** Бо каже Писáння: „Не в'яжи рота воліві, що молотить“, та: „Вартий працівник своєї нагоро́ди. **19** Не приймай скарги проти пресвітера, хібащо при двох чи трьох свідках. **20** А тих, хто грішить, картай перед усіма́, щоб і інші страх мали. **21** Заклинаю тебе перед Богом й Ісусом Христом та ви́браними а́нголами, щоб ти заховав це без лицемі́рства, нічого не рóблячи з уперéдженням. **22** Не рукопокла́дай скоро ніко́го, і не приставай до чужих гріхів. Бережи себе чистим! **23** Води більше не пий, але трохи вина заживай ради шлу́нка твого́ та частих недóгів твоїх. **24** У інших людей гріхи явні і йдуть перед ними на

ósуд, а за іншими йдуть слідкомá. **25** Явні так само й добрі діла, а ті, що інші, сховатись не можуть.

6 Усі раби, які під ярмом, нехай уважають панів своїх гідними всякої чести, щоб не зневажалися Боже Ім'я та наука. **2** А ті, хто має панів віруючих, не повинні недбати про них через те, що браття вони, але нехай служать їм тим більше, що вони віруючі та улюблені, що вони добродійства Божі приймають. Оцього навчай та нагадуй! **3** А коли хто навчає інакше, і не приступає до здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та до науки, що вона за правдивою вірою, — **4** той згордів, нічого не знає, але захворів на суперечки й змагання, що від них повстають заздрість, сварки, богозневаги, лукаві здогади, **5** постійні сварні між людьми зіпсутого розуму й позбавлених правди, які думують, ніби благочестя — то зиск. Цурайся таких! **6** Великий же зиск — то благочестя із задоволенням. **7** Бо ми не принесли в світ нічого, то нічого не можемо й вїнести. **8** А як маєм поживу та одяг, то ми задоволені будьмо з того. **9** А ті, хто хоче багатіти, упадають у спокуси та в сітку, та в численні нерозумні й шкідливі пожадливісті, що втручають людей на загладу й загибель. **10** Бо корень усього лихого — то грошолобство, якому віддавшись, дехто відбилися від віри й поклали на себе великі страждання. **11** Але ти, о Божа людино, утікай від такого, а женися за праведністю, благочестям, вірою, любов'ю, терпеливістю, лагідністю! **12** Змагай добрим змагом віри, ухопися за вічне життя, до якого й

покликаний ти, і визнав був добре визнання перед
свідками багатьма. (aĩōnios g166) 13 Наказую перед
Богом, що оживлює все, і перед Христом Ісусом, Який
добре визнання засвідчив за Пóнтія Пилáта, 14 щоб
додéржав ти заповідь чистою та бездогáнною аж до
з'явлення Господа нашого Ісуса Христа, 15 що його
свого чáсу покаже блаженний і єдиний міцний, Цар
над царями та Пан над панами, 16 Єдиний, що має
безсмертя, і живе в неприступному світлі, Якого не
бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому
й вічна влада, амінь! (aĩōnios g166) 17 Наказуй багатим за
віку теперішнього, щоб не нéслися вíсоко, і щоб надії
не клали на багатство непевне, а на Бога Живого,
що щедро дає нам усе на спожíток, (aĩōn g165) 18 щоб
робили добро, багатілися в добрих ділах, були щедрі
та пильні, 19 щоб збирали собі скарб, як добру основу
в майбúтньому, щоб прийняти правдиве життя. 20
О Тимофію, бережи передáння, стережися марно́го
базікання та суперéчок знання, неправдиво названого
так. 21 Дехто віддався йому, та й від віри відпав.
Благодáть з тобою. Амінь.

2 Тимофію

1 Павло, з волі Божої апóstол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі, **2** до Тимофія, сина улюбленого: благодать, милість, мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Господа нашого! **3** Дякую Богові, Якому служу від предків чистим сумлінням, що тебе пам'ятаю я завжди в молитвах своїх день і ніч. **4** Я бажаю побачити тебе, пам'ятаючи слёзи твої, щоб наповнитись радістю. **5** Я привожу на пам'ять собі твою нелицемірну віру, що перше була оселилася в бабі твоїй Лоїді та в твоїй матері Евнікії; певен же я, що й у тобі вона оселилась. **6** З цієї причини я нагадую тобі, щоб ти розгрівав Божого дара, який у тобі через покладання рук моїх. **7** Бо не дав нам Бог духа страху, але сили, і любови, і здорового розуму. **8** Тож, не соромся засвідчення Господа нашого, ні мене, Його в'язня, але страждай з Євангелією за силою Бога, **9** що нас спас і покликав святим покликом, — не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі попереду вічних часів. (aĩōnios g166) **10** А тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса, що й смерть зруйнував, і вивів на світло життя та нетління Євангелією. **11** що для неї я був настановлений за проповідника, апóstола й учителя. **12** З цієї причини й терплю я оце, але не соромлюсь, бо знаю, в Кого я вірував та впевнився, що має Він силу захвати на той день заставу мою. **13** Май же за вір здорових слів ті, які від мене почув ти у вірі й любові, що в Христі Ісусі вона. **14** Добро припоручене

стережи Святим Духом, що в нас пробуває. **15** Ти знаєш оце, що відверну́лись від мене всі, хто в Азії, а між ними Фігел та Гермоген. **16** Хай Господь подасть милосердя Онисіфоровому дому, бо він часто мене підкріпляв і кайданів моїх не соромився. **17** А коли він до Риму прибув, шукав мене пильно й знайшов, — **18** хай Господь йому дасть знайти милість від Господа в день той, — скільки ж він послужив був в Ефесі мені, ти відаєш краще!

2 Отож, сину мій, зміцняйся в благодаті, що в Христі Ісусі вона! **2** А що чув ти від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, що будуть спроможні й інших навчити. **3** А ти терпи лихо, як добрий вояк Христа Ісуса! **4** Бо жоден вояк не в'яжеться в справи життя, аби догодити тому, хто військо збирає. **5** А як хто йде на зма́ги, то вінка́ не одержує, якщо незаконно змагається. **6** Трудящому хліборобові належить першому покуштувати з плоду. **7** Розумій, що́ я говорю. А Господь нехай дасть тобі розум у всьому. **8** Пам'ятай про Ісуса Христа з насіння Давідового, що воскрес із мертвих, за моєю Євангелією, **9** за яку я терплю муки аж до ув'язнення, як той злочинець. Але Сло́ва Божого не ув'язнити! **10** Через це перенóшу я все ради ви́браних, щоб і вони доступили спасіння, що в Христі Ісусі, зо славою вічною. **(aiōnios g166)** **11** Вірне слово: коли ра́зом із Ним ми померли, то й житимемо ра́зом із Ним! **12** А коли терпимó, то будемо ра́зом також царюва́ти. А коли відцураємось, то й Він відцурається нас! **13** А коли ми невірні, застається

Він вірним, бо не може зректися Самого Себе! **14** Нагадуй про це й закликай перед Богом, щоб не сперечались словами, бо нінащо воно, хіба слухачам на руїну. **15** Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганим, що вірно навчає науки правди. **16** Стережися ж базікань марних, бо вони ще більше провадять до безбожності, **17** а їхнє слово, як рак, буде шіритися. Від таких Гіменей і Філіт, **18** що вони погрішилися в правді, казавши, що воскресіння було вже, і віру деяких руйнують. **19** Та однак стоїть міцна Божа основа та має печатку оцю: „Господь знає тих, хто Його“, та: „Нехай від неправди відступиться всякий, хто Господнє Ім'я називає!“ **20** А в великому домі знаходиться посуд не тільки золотий та срібний, але й дерев'яний та глиняний, і одні посудини на честь, а другі на нечесть. **21** Отож, хто від цього очистить себе, буде посуд на честь, освячений, потрібний Володареві, приготований на всяке добре діло. **22** Стережися молодечих пожадливоростей, тримайся праведности, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця. **23** А від нерозумних та від невчених змагання ухилийся, знаючи, що вони родять сварки. **24** А раб Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, до лиха терплячим, **25** що навчав би противників із лагідністю, чи Бог їм не дасть покаєння, щоб правду пізнати, **26** щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї.

3 Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. **2** Будуть бо люди тоді самолюбні, грошлюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, **3** нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, **4** зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — **5** вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких! **6** До них бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, **7** що вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди. **8** Як Янній та Ямврій протиставилися були Мойсееві, так і ці протиставляться правді, люди зіпсутого розуму, неуки щодо віри. **9** Та більше не матимуть успіху, — бо всім виявиться їхній безум, як і з тими було. **10** Ти ж пішов услід за мною наукою, поступованням, заміром, вірою, витривалістю, любов'ю, терпеливістю, **11** переслідуваннями та стражданнями, що спіткали були мене в Антіохії, в Іконії, у Лістрах, — такі переслідування переніс я, та Господь від усіх мене визволив. **12** Та й усі, хто хоче жити побожно у Христі Ісусі, — будуть переслідувані. **13** А люди лихі та дурісвіти матимуть успіх у злomu, звідлячи й зведені будучи. **14** А ти в тім пробувай, чого тебе навчено, і що тобі звірено, відаючи тих, від кого навчився був ти. **15** І ти знаєш з дитинства Писання святе, що може зробити тебе мудрим на спасіння вірою в Христа

Ісуса. **16** Усе Писання Богом надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, **17** щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова.

4 Отже, я свідкую тобі перед Богом і Христом Ісусом, що Він має судити живих і мертвих за Свого приходу та за Свого Царства. **2** Проповідуй Слово, допоминайся вчасно-невчасно, докоряй, забороняй, переконуй з терпеливістю та з наукою. **3** Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливостями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні вуха влещували. **4** Вони слух свій від правди відвернуть та до байок нахилияться. **5** Але ти будь пильний у всьому, терпи лихо, виконуй працю благовісника, сповняй свою службу. **6** Бо я вже за жертву стаю, і час відходу мого вже настав. **7** Я змагався добрим змагом, свій біг закінчив, віру зберіг. **8** Наостанку мені призначається вінок праведности, якого мені того дня дасть Господь, Суддя праведний; і не тільки мені, але й усім, хто пріхід Його полюбив. **9** Подбай незабаром прибути до мене. **10** Бо Димас мене кинув, цей вік полюбивши, і пішов до Солуня, Кріскент до Галатії, Тит до Далматії. (aiōn g165) **11** Зо мною сам тільки Лука. Візьми Марка, і приведи з собою, бо мені він потрібний для служби. **12** А Тихіка послав я в Ефес. **13** Як будеш іти, то плащά принеси, що його я в Троаді залишив у Карпа, і книжки, особливо пергаменів. **14** Котляр Олександр наків був лиха чимало мені... Нехай Господь йому

віддасть за його вчинками! **15** Стережись його й ти, бо він міцно противився нашим словам! **16** При першій моїй обороні жоден не був при мені, але всі покинули мене... Хай Господь їм того не полічить! **17** Але Господь став при мені та й мене підкріпив, щоб проповідь виконалась через мене, та щоб усі погани почули її. І я визволився з пащі лев'ячої. **18** А від усякого вчинку лихого Господь мене визволить та збереже для Свого Небесного Царства. Йому слава на віки вічні, амінь! (aīōn g165) **19** Поздоров Прискілли й Акілу та дім Онисіфора. **20** Ераст позоставси в Коринті, а Трохіма лишив я слабого в Мілеті. **21** Попильнуй прийти до зимі. Вітає тебе Еввул, і Пуд, і Лин, і Клавдія, і вся браття. **22** Господь з твоїм духом! Благодать з вами! Амінь.

До Тита

1 Павло, раб Божий, а апостол Ісуса Христа, по вірі вибраних Божих і пізнанні правди, що за благочестям, **2** в надії вічного життя, яке обіцяв був від вічних часів необманивий Бог, (aiōnios g166) **3** і часу свого з'явив Слово Своє в проповіданні, що доручене було мені з наказу Спасителя нашого Бога, — **4** до Тита, щирого сина за спільною вірою: благодать, милість та мир від Бога Отця й Христа Ісуса, Спасителя нашого! **5** Я для того тебе полишив був у Криті, щоб ти впорядкував недокінчене та пресвітерів настановив по містах, як тобі я звелів, — **6** коли хто бездоганий, муж єдиної дружини, має вірних дітей, недовкорених за блуд або неслухняність. **7** Бо єпископ мусить бути бездоганий, як Божий доморядник, не самолюбний, не гнівливий, не п'яниця, не заводіяка, не корисливий, **8** але гостинний до прихіднів, добролюбець, поміркований, справедливий, побожний, стриманий, **9** що тримається вірного слова згідно з наукою, щоб мав силу й навчати в здоровій науці, і переконувати противних. **10** Багато бо є неслухняних, марнословців, зводників, особливо ж з обрізаних, — **11** їм треба устаткувати: вони цілі доми баламутять, навчаючи, чого не належить, для зиску брудного. **12** Сказав один з них, їхній власний пророк: „Критяни завжди брехливі, люті звірі, черевані ліниві“! **13** Це свідоцтво правдиве. Ради цієї причини докоряй їм суворо, щоб у вірі здорові були, **14** і на юдейські байки не вважали, ані на накази людей, що від правди відвертаються.

15 Для чистих все чисте, а для занечислених та для невірних не чисте ніщо, але занечистилися і розум їхній, і сумління. **16** Вони твердять, немов знають Бога, але відкидаються вчинками, будучи брудні й неслухняні, і до всякого доброго діла нездатні.

2 А ти говори, що відповідає здоровій науці. **2** Щоб старі чоловіки тверезі були, поважні, помірковані, здорові у вірі, у любові, у терпеливості. **3** Щоб старі жінки в своїм стані так само були, як належить святим, — не обмовниці, не віддані п'янству, навчали добра, **4** щоб навчали жінок молодих любити своїх чоловіків, любити дітей, **5** щоб були помірковані, чисті, господарні, добрі, слухняні своїм чоловікам, щоб не зневажалось Боже Слово. **6** Так само благай юнаків, щоб були помірковані. **7** У всіх сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорушеність, повагу, **8** слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не маючи нічого лихого казати про нас. **9** Раби щоб корилися панам своїм, щоб догоджали, не перечили, **10** не крали, але виявляли всяку добру вірність, щоб у всьому вони прикрашали науку Спасителя нашого Бога. **11** Бо з'явилася Божа благодать, що спасає всіх людей, **12** і навчає нас, щоб ми, відцуравшись безбожності та світських пожадливоростей, жили помірковано та праведно, і побожно в теперішній віці, **(aiōn g165)** **13** і чекали блаженної надії та з'явлення слави великого Бога й Спаса нашого Христа Ісуса, **14** що Самого Себе дав за нас, щоб нас визволити від усякого

беззаконства та очістити Собі людей вибраних, у добрих ділах запопадливих. 15 Оце говори та нагадуй, та з усяким наказом картаї. Хай тобою ніхто не погордує!

3 Нагадуй їм, щоб слухали влади верховної та корілися їй, і до всякого доброго діла готові були, 2 щоб не зневажали нікого, щоб були не сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність усім людям. 3 Бо колись були й ми нерозсудні, неслухняні, зведені, служили різним пожадливостям та розкошам, жили в злобі та в заздрощах, бридкими були, ненавиділи один одного. 4 А коли з'явилась благодать та людинолюбство Спасителя, нашого Бога, 5 Він нас спас не з діл праведности, що ми їх учинили були, а з Своєї милости через обмиття відродження й обновлення Духом Святим, 6 Якого Він щедро вилив на нас через Христа Ісуса, Спасителя нашого, 7 щоб ми виправдались Його благодаттю, і стали спадкоємцями за надією на вічне життя. (aiōnios g166) 8 Вірне слово, і я хочу, щоб ти і про це впевняв, щоб ті, хто ввірував у Бога, дбали про добрі діла пильнувати. Для людей оце добре й корисне! 9 Вистерігайтесь нерозумних змагань, і родоводів, і спорів, і суперечок про Закон, — бо вони некорисні й марні. 10 Людини єретика, по першій та другій наставленні, відрікайся, 11 знаючи, що зіпсувся такий та грішить, і він сам себе засудив. 12 Як пришлю я до тебе Артёма або Тихіка, поквiпся прийти до мене в Нікополь, бо думаю там перезимувати. 13 Законника Зіну та Аполлоса вишли

кв́апливо вперед, щоб для них не забракло нічо́го. **14**

Нехай же навчаються й наші дбати про добрі діла при
конечних потребах, щоб безплідні вони не були́. **15**

Вітають тебе всі, хто зо мною. Вітай тих, хто любить
нас у вірі. Благодáть з вами всіма́! Амíнь.

До Филимона

1 Павло, в'язень Христа Ісуса, та брат Тимофій, улюбленому Филимону й співробітникові нашому, **2** і сестрі любій Апфії, і співвойовникові нашому Архіпові, і Церкві домашній твоєї: **3** благодать вам і мир від Бога Отця нашого й Господа Ісуса Христа! **4** Я завжди дякую Богові моєму, коли тебе згадую в молитвах своїх. **5** Бо я чув про любов твою й віру, яку маєш до Господа Ісуса, і до всіх святих, **6** щоб спільність віри твоєї діяльна була в пізнанні всякого добра, що в нас для Христа. **7** Бо ми маємо радість велику й потіху в любові твоїй, серця бо святих заспокоїв ти, брате. **8** Через це, хоч я маю велику відвагу в Христі подавати накази тобі про потрібне, **9** але більше з любови благаю я, як Павло, старій, тепер же ще й в'язень Христа Ісуса. **10** Благаю тебе про сина свого, про Онісима, що його породив я в кайданах своїх. **11** Колись то для тебе він був непотрібний, тепер же для тебе й для мене він дуже потрібний. **12** Тобі я вертаю його, того, хто є неначе серце моє. **13** Я хотів був тримати його при собі, щоб він замість тебе мені послужив у кайданах за Євангелію, **14** та без волі твоєї нічого робити не хотів я, щоб твій добрий учинок не був ніби вимушений, але добровільний. **15** Бо може для того він був розлучився на час, щоб навіки прийняв ти його, (aīōnios g166) **16** і вже не як раба, але вище від раба, — як брата улюбленого, особливо для мене, а тим більше для тебе, — і за тілом, і в Господі. **17** Отож, коли маєш за друга мене, то приймай

його, як мене. **18** Коли ж він чим скривдив тебе або винен тобі, — полічи це мені. **19** Я, Павло, написав це рукою своєю: „Я віддам“, щоб тобі не казати, що ти навіть самого себе мені винен. **20** Так, брате, — нехай я одержу те, що від тебе прохаю в Гóсподі. Заспокой мое серце в Христі! **21** Пересвідчений я про слухняність твою, і тобі написав оце, відаючи, що ти зробиш і більше, ніж я говорю. **22** А рáзом мені приготуй і помéшкання, бо надіюся я, що за ваші молітви я буду дарований вам. **23** Вітає тебе Епафра́с, мій співв'язень у Христі Ісусі, **24** Ма́рко, Аристáрх, Дима́с, Лука́, — мої співробітники. **25** Благода́ть Господа Ісуса Христа з вашим духом! Амінь.

До євреїв

1 Багато разів і багатьма способами в давнину промовляв був Бог до отців через пророків, **2** а в останні ці дні промовляв Він до нас через Сина, що Його настановив за Наслідника всього, що Ним і віки Він створив. (аїѠп g165) **3** Він був сяєвом слави та образом істоти Його, тримав усе словом сили Своєї, учинив Собою очищення наших гріхів, — і засів на правіці величності на висоті. **4** Він остільки був ліпший понад анголів, оскільки славніше за них успадкував Ім'я. **5** Кому бо коли з анголів Він промовив: „Ти Мій Син, — Я сьогодні Тебе породив“! І знову: „Я буду Йому за Отця, а Він Мені буде за Сина“! **6** І коли знов Він уводить на світ Перворідного, то говорить: „І нехай Йому вклоняться всі анголи Божі“. **7** А про анголів Він говорить: „Ти чиниш духів анголами Своїми, а палючий огонь — Своїми слугами“. **8** А про Сина: „Престол Твій, о Боже, навік віку; бєрло Твого царювання — бєрло праведности. (аїѠп g165) **9** Ти полюбив праведність, а беззаконня зненавидів; через це намастив Тебе, Боже, Твій Бог оливою радости більше, ніж друзів Твоїх“. **10** І: „Ти, Господи, землю колись заклав, а небо — то чин Твоїх рук. **11** Загинуть вони, а Ти будеш стояти, — всі вони, як той одяг, постаріють. **12** Як одєжу, їх зміниш, — і минуться вони, а Ти завжди Той Самий, і роки Твої не закінчатся“! **13** Кому з анголів Він промовив коли: „Сядь праворуч Мене, доки не покладу Я Твоїх ворогів підніжком ногам Твоїм“! **14** Чи не всі вони

ду́хи служебці, що їх посилають на службу для тих, хто має спасіння впадкувати?

2 Через це подобає нам більше вважати на почуте, щоб ми не відпали коли. **2** Коли бо те слово, що сказали його анголі, було певне, а всякий переступ та непослух прийняли справедливу заплату, **3** то як ми втечемо́, коли ми не дбали про таке велике спасіння? Воно проповідувалося спочатку від Го́спода, стве́рдилося нам через тих, хто почув, **4** коли Бог був засві́дчив озна́ками й чу́дами, і різними силами та обдарува́нням Духом Святим із волі Своєї. **5** Бо Він не піддав ангола́м сві́т майбутній, що про нього говоримо. **6** Але хтось десь засві́дчив був, кажучи: „Що́ є чолові́к, що Ти пам'ята́єш про нього́, і син лю́дський, якого відвіду́єш? **7** Ти його вчинив мало меншим від анголі́в, і честю́ й вели́чністю Ти вінча́єш його́, і поставив його́ над діла́ми рук Свої́х, **8** усе піддав Ти під ноги йому́“! А коли Він піддав йому́ все, то не залиши́в нічого́ йому́ непідда́ного. А тепер ще не бачимо, щоб підда́не було́ йому́ все. **9** Але бачимо Ісуса, мало чим уменшеним від анголі́в, що за перетер́плення смерті́ Він уві́нчаний честю́ й вели́чністю, щоб за благода́ттю Божою смерть скуштува́ти за всіх. **10** Бо належало, щоб Той, що все ради́ Нього́ й усе від Нього́, Хто до слави приві́в багато сині́в, Прові́дника їхнього́ спасіння вчинив доскона́лим через стражда́ння. **11** Бо Хто освячу́є, і ті, хто освячу́ється — усі від Одно́го. З цієї́ причини не сороми́ться Він звати братами́ їх, кажучи: **12** „Спові́щу

про Ім'я Твоє братам Своім, буду хвалити Тебе серед Церкви“! **13** І ще: „На Нього я буду надіятися“! І ще: „Ото Я та діти, яких Бог Мені дав“. **14** А що діти стали спільниками тіла та крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, цебто диявола, **15** та визволити тих усіх, хто все життя страхом смерті тримався в неволі. **16** Бо приймає Він не Анголів, але Авраамове насіння. **17** Тому мусів бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвящеником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей. **18** Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти.

3 Отож, святі брати, учасники небесного покликання, уважайте на Апостола й Первосвященика нашого ісповідання, Ісуса, **2** що вірний Тому, Хто настановив Його, як був і Мойсей у всім домі Його, **3** бо гідний Він вищої слави понад Мойсея, поскільки будівничий має більшу честь, аніж дім. **4** Усякий бо дім хтось будує, а Той, хто все збудував, — то Бог. **5** І Мойсей вірний був у всім домі Його, як слуга, на свідоцтво того, що сказати повинно було. **6** Христос же, як Син, у Його домі. А дім Його — ми, коли тільки відвагу й похвалу надії додержимо певними аж до кінця. **7** Тому то, як каже Дух Святий: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, **8** не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань, за дня випробовування на пустині, **9** де Мене випробовували отці ваші, Мене випробовували, і бачили працю Мою сорок років.

10 Через це Я розгнівався був на той рід і сказав: Постійно вони блудять серцем, вони не пізнали доріг Моїх, **11** тому Я присягнув у гніві Своїм, що вони до Мого відпочинку не ввійдуть"! **12** Стережіться, браті, щоб у комусь із вас не було злого серця невірства, що воно відступало б від Бога Живого! **13** Але кожного дня заохочуйте один одного, доки зветься „Сьогодні“, щоб запеклим не став котрий з вас через підступ гріха. **14** Бо ми стали учасниками Христа, коли тільки почате життя ми затримаємо певним аж до кінця, **15** аж поки говориться: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець, як під час нарікань"! **16** Котрі бо, почувши, розгнівали Бога? Чи не всі, хто з Єгипту вийшов з Мойсеєм? **17** На кого ж Він „гнівався був сорок років?“ Хіба не на тих, хто згрішив, що їхні „кості в пустині полягли?“ **18** Проти кого Він „був присягався, що не ввійдуть вони до Його відпочинку, „як не проти неслухняних? **19** І ми бачимо, що вони не змогли ввійти за невірство.

4 Отже, біймося, коли застається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнівся. **2** Бо Євангелія була звіщена нам, як і тим. Але не принесло пожитку їм слово почуте, бо воно не злучилося з вірою слухачів. **3** Бо до Його відпочинку входимо ми, що вірували, як Він провістив: „Я присяг був у гніві Своїм, що до місця Мого відпочинку не ввійдуть вони“, хоч діла Його були вчинені від закладін світу. **4** Бо колись про день сьомий сказав Він отак: „І Бог відпочив сьомого дня від усієї праці

Своєї“.

5 А ще тут: „До Мого відпочинку не ввійдуть вони“!

6 Коли ж залишається ото, що деякі ввійдуть до нього, а ті, кому Євангелія була перше звіщена, не ввійшли за непóслух,

7 то ще призначає Він деякий день, — „сьогодні“, бо через Давида говорить по таким довгим часі, як вище вже сказано: „Сьогодні, як голос Його ви почуєте, не робіть затверділими ваших сердець“!

8 Бо коли б Ісус (Навин) дав їм відпочинок, то про інший день не казав би по цьóму.

9 Отож, людові Божому залишається субóтство, спочíнок.

10 Хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то й той відпочив від учинків своїх, як і Бог від Своїх.

11 Отож, попильнуймо ввійти до того відпочинку, щоб ніхто не потра́пив у непóслух за при́кладом тим.

12 Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, — прохóдить воно аж до поділу душі й духа, суглóбів та мóзків, і спосíбне судити думки та на́міри сéрця.

13 І немає створíння, щоб сховалось перед Ним, алé все нагé та відкрите перед очима Його, — Йому дамо звіт!

14 Отож, мавши великого Первосвященика, що небо перейшов, Ісуса, Сина Божого, трима́ймося визнання нашого!

15 Бо ми маємо не такого Первосвященика, що не міг би співчувати слабостям нашим, але ви́пробуваного в усьому, подібно до нас, окрім гріха.

16 Отож, приступаймо з відвагою до престолу благодáті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомóги знайти благодáть.

5 Кожен бо первосвященик, що з-між людей вибирається, настановляється для людей на служіння Богові, щоб принісати дари та жертви за гріхи, **2** і щоб міг співчувати недосвідченим та заблудженим, бо й сам він перейнятий слабстю. **3** І тому він повинен як за людей, так само й за себе самого принісати жертви за гріхи. **4** А чести цієї ніхто не бере сам собою, а покликаний Богом, як і Аарон. **5** Так і Христос, — не Сам Він прославив Себе, щоб Первосвящеником стати, а Той, що до Нього сказав: „Ти Мій Син, Я сьогодні Тебе породив“. **6** Як і на іншому місці говорить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседековим“. (aiōn g165) **7** Він за днів тіла Свого з голосінням великим та слізьми приніс був благання й молитви до Того, Хто від смерті Його міг спасти, — і був вислуханий за побожність Свою. **8** І хоч Сином Він був, протé навчився по́слуху з того, що вистраждав був. **9** А вдоскона́лившись, Він для всіх, хто слухняний Йому, спричині́вся для вічного спасіння, (aiōnios g166) **10** і від Бога був на́званий Первосвящеником за чином Мелхиседековим. **11** Про це нам би треба багато казати, та ві́словити важко його, бо незді́бні ви стали, щоб слухати. **12** Ви бо за віком повинні б бути вчител́ями, але ви потребу́єте ще, щоб хтось вас навчав перших початків Божого Сло́ва. І ви стали такими, яким потрі́бне молоко, а не стра́ва тверда́. **13** Бо хто молока вживає, той недосвідчений у слові праведности, — бо він немовля́. **14** А страва тверда́

— для дорослих, що мають чуття, привчені звичкою розрізняти добро й зло.

6 Тому полишімо початки науки Христа, та й звернімося до досконалости, і не кладімо зно́ву засади пока́йння від мертвих учинків та про віру в Бога, **2** Науки про хрищення, про покладання рук, про воскресіння мертвих та вічний суд. (aĩṓnios g166) **3** Зробимо й це, коли Бог дозволить. **4** Не можна бо тих, що раз просвітілись були, і скуштували небесного да́ру, і стали учасниками Духа Святого, **5** і скуштували доброго Божого Слова та сили майбу́тнього віку, (aĩṓn g165) **6** та й відпали, знов відновляти пока́йнням, коли вдруге вони розпинають у собі Сина Божого та зневажають. **7** Бо земля, що п'є дощ, який падає часто на неї, і родить рослини, добрі для тих, хто їх і вирощує, — вона благословення від Бога приймає. **8** Але та, що приносить терня й будя́ччя, — непотрібна вона та близька́ до прокля́ття, а кінець її — спáлення. **9** Та ми сподіва́ємось, любі, кращого про вас, що спасіння тримаєтеся, хоч говоримо й так. **10** Та не є Бог несправедливий, щоб забути діло ваше та працю любови, яку показали в Ім'я́ Його ви, що святим послужили та служите. **11** Ми ж бажаємо, щоб кожен із вас виявляв таку саму завзятість на певність надії аж до кінця, **12** щоб ви не розлінились, але переймали від тих, хто обітницю впадко́вує вірою та терпеливістю. **13** Бо Бог, обітницю давши Авраамові, як не міг ніким вищим покля́стися, поклявся Сам Собою, **14** говорячи: „Поблагословити — Я ко́нче

тебе поблагословлю, та розмножити — розмножу тебе!“ 15 І, терплячи довго отак, Авраам одержав обітницю. 16 Бо люди клянуться вищим, і клятва на ствердження кінчає всяку їхню суперечку. 17 Тому й Бог, хотівши переважно показати спадкоємцям обітниці незмінність волі Своєї, учинив те при помочі клятви, 18 щоб у двох тих незмінних речах, що в них не можна сказати неправди Богові, мали потіху міцну ми, хто прибіг прийняти надію, що лежить перед нами, 19 що вони для душі як котвіця, міцна та безпечна, що аж до середини входить за заслону, 20 куди, як предтеча, за нас увійшов був Ісус, ставши навіки Первосвященником за чином Мелхиседековим.
(aiōn g165)

7 Бо цей Мелхиседек, цар Саліму, священник Бога Всевишнього, що був стрів Авраама, як той вертався по поразці царів, і його поблагословив. 2 Авраам відділив йому й десятину від усього, — найперше бо він визначає „цар праведности“, а потім „цар Саліму“, цебто „цар миру“. 3 Він без батька, без матері, без родоводу, не мав ані початку днів, ані кінця життя, уподобився Божому Сину, — пробуває священником завжди. 4 Побачте ж, який він великий, що йому й десятину з добичі найліпшої дав патріярх Авраам! 5 Ті з синів Левієвих, що священство приймають, мають заповідь — брати за Законом десятину з народу, цебто з братів своїх, хоч і вийшли вони з Авраамових стегон. 6 Але цей, що не походить з їхнього роду, десятину одержав від Авраама, і поблагословив того,

хто обітницю мав. 7 І без усякої суперечки більший меншого благословляє. 8 І тут люди смертельні беруть десятину, а там той, про якого засвідчується, що живе. 9 І, щоб сказати отак, через Авраама і Левій, що бере десятини, дав сам десятини. 10 Бо ще в батькових стéгнах він був, коли стрів його Мелхиседék. 11 Отож, коли б досконалість була через священство левітське, — бо люди Закóна одérжали з ним, — то яка ще потреба була, щоб Інший Священик повстав за чином Мелхиседéковим, а не зватися за чином Аарóновим? 12 Коли б священство змінється, то з потреби буває переміна й Закóну. 13 Бо Той, що про Нього говорить це, належав до іншого племені, з якого ніхто не ставав був до жéртівника. 14 Бож відóмо, що Госпóдь наш походить від Юди, а про це плем'я, про священство його, нічого Мойсей не сказав. 15 І ще більше відóмо, коли повстає на подобу Мелхиседéка Інший Священик, 16 що був не за закóном тілесної заповіді, але з сили незнищального життя. 17 Бо свідчить: „Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“. (aiōn g165) 18 Поперédня бо заповідь відкладається через нéміч її та некорісність. 19 Бо не вдоскона́лив нічого Закóн. Запроваджена ж краща надія, що нею ми наближуємось до Бога. 20 І поскільки воно не без клятви, — 21 вони бо без клятви були́ священниками, Цей же з клятвою через Того, Хто говорить до Нього: „Клявся Госпóдь — і не буде Він каятися: Ти Священик навіки за чином Мелхиседéковим“, — (aiōn g165) 22 то постільки Ісус

став заporукою кращого Заповіту! **23** І багато було їх священників, бо смерть боронила лишатися їм, **24** але Цей, що навіки лишається, безперестанне Священство Він має. (aiōn g165) **25** Тому може Він завжди й спасати тих, хто через Нього до Бога приходить, бо Він завжди живий, щоб за них заступітись. **26** Отакий бо потрібний нам Первосвященик: святий, незлобівий, невинний, відлучений від грішників, що вищий над небеса́, **27** що потреби не має щодня, як ті первосвященики, перше принісати жертви за власні гріхи, а потому за людські гріхи, — бо Він це раз назавжди вчинив, принісши Самого Себе. **28** Закон бо людей ставить первосвящениками, що немочі мають, але слово клятви, що воно за Законом, ставить Сина, Який досконалий навіки! (aiōn g165)

8 Головна ж річ у тому, про що я говорю: маємо Первосвященика, що засів на небеса́х, по правіці престолу величності, **2** що Він Священнослужитель святині й правдивої шкіни, що її збудував був Господь, а не людина. **3** Усякий бо первосвященик настановляється, щоб принісати дари та жертви, а тому було треба, щоб і Цей щось мав, що принести. **4** Бо коли б на землі перебував, то не був би Він священником, бо тут пробувають священники, що дари приносять за Законом. **5** Вони служать образіві й тіні небесного, як Мойсееві сказано, коли мав докінчити шкінію: „Дивись бо, сказав, зроби все за зразком, що тобі на горі був показаний!“ **6** А тепер одержав Він краще служіння, поскільки Він посередник і кращого

заповіту, який на кращих обітницях був узаконений. 7 Бо коли б отой перший був бездоганний, не шукалося б місця для другого. 8 Бо їм докоряючи, каже: „Ото дні надходять, говорить Господь, коли з домом Ізраїля й з Юдиним домом Я складу Заповіта Нового, 9 не за заповітом, що його Я склав був з отцями їхніми дня, коли взяв їх за руку, щоб вивести їх із землі єгипетської. А що вони не залишилися в Моїм заповіті, то й Я їх покинув, говорить Господь! 10 Оце Заповіт, що його Я складу по тих днях із домом Ізраїлевим, говорить Господь: Покладу Я Закони Свої в їхні думки, і на їхніх серцях напишу їх, і буду їм Богом, вони ж будуть наро́дом Моїм!“ 11 І кожен не буде навчати свого ближнього, і кожен брата свого, промовляючи: „Пізнай Господа“! Усі бо вони будуть знати Мене від малого та аж до великого з них! 12 Буду бо Я милостивий до їхніх неправд, і їхніх гріхів не згадаю Я більш“! 13 Коли ж каже „Новий Заповіт“, то тим назвав перший старім. А що́ порошоківіє й старіє, те близьке́ до зотління.

9 Мав же і перший заповіт постанови богослужби та земну святиню. 2 Була́ бо уряджена перша скинія, яка зветься „Святе“, а в ній був світильник, і стіл, і жертвні хліби. 3 А за другою засло́ною скинія, що зветься „Святе́ Святих“. 4 Мала вона золоту кади́льницю й ковче́га заповіту, усюди обку́того золотом, а в нім золота посу́дина з ма́нною, і розцві́ле жезло́ Ааро́нове та таблиці́ заповіту. 5 А над ним херуві́ми слави, що заті́нювали престола благодаті,

про що говорити докладно тепер не потрібно. **6** При такому ж урядженні до першої скинії входили завжди священики, правлячи служби Богові, **7** а до другої раз на рік сам первосвященик, не без крови, яку він приносить за себе й за людські провини. **8** Святий Дух виявляє оцим, що ще не відкрита дорога в святиню, коли ще стоїть перша скинія. **9** Вона образ для часу теперішнього, за якого приносяться дари та жертви, що того не можуть вдосконалити, щодо сумління того, хто служить, **10** що тільки в потравах та в напоях, та в різних обмиваннях, в уставах тілесних, — установлено їх аж до часу направи. **11** Але Христос, Первосвященик майбутнього доброго, прийшов із більшою й досконалішою скинією, нерукотворною, цебто не цього втворення, **12** і не з кров'ю козлів та телят, але з власною кров'ю увійшов до святини один раз, та й набув вічне відкуплення. (aiōnios g166) **13** Бо коли кров козлів та телят та попіл із ялівок, як покріпить нечистих, освячує їх на очищення тіла, **14** скільки ж більш кров Христа, що Себе непорочного Богу приніс Вічним Духом, очистить наше сумління від мертвих учинків, щоб служити нам Богові Живому! (aiōnios g166) **15** Тому Він — Посередник Нового Заповіту, щоб через смерть, — що була для відкуплення від переступів, учинених за першого заповіту, — покликані прийняли обітницю вічного спадку. (aiōnios g166) **16** Бо де заповіт, там має відбутися смерть заповітника, **17** заповіт бо важливий по мертвих, бо нічого не варт він, як живе заповітник. **18** Тому й перший заповіт освячений був

не без крові: **19** Коли бо Мойсей сповістив усі заповіді за Законом усьому наро́дові, він узяв кров козлів та телят із водою й червоною вовною та з ісопом, та й покропив і саму оту книгу, і людей, **20** проказуючи: „Це кров заповіту, що його наказав для вас Бог!“ **21** Так само і шкінію, і весь посуд служебний покропив він кров'ю. **22** І майже все за Законом кров'ю очищується, а без пролиття крові немає відпущення. **23** Отож, треба бу́ло, щоб образи небесного очищалися цими, а небесне саме кращими від оцих жертвами. **24** Бо Христос увійшов не в рукотворну святиню, що була на взір правдивої, але в саме небо, щоб з'явитись тепер перед Божим лицем за нас, **25** і не тому́, щоб часто прино́сити в жертву Себе, як первосвященик входить у святиню кожнорічно з кров'ю чужою, **26** бо інакше Він мусів би часто страждати ще від закла́дин світу, а тепер Він з'явився один раз на схілку віків, щоб власною жертвою знищити гріх. (aĩŃn g165) **27** І як лю́дям призначено вмерти один раз, потім же суд, **28** так і Христос один раз був у жертву принесений, щоб „понести гріхи багатьох“, і не в справі гріха другий раз з'явитися тим, хто чекає Його на спасіння.

10 Бо Закон, мавши тільки тінь майбутнього добра́, а не самий образ речей, тими самими жертвами, що за́вжди щороку прино́сяться, не може ніко́ли вдоскона́лити тих, хто приступає. **2** Інакше вони перестали б прино́ситись, бо ті, хто служить, очищені раз, уже б не мали жодної свідомості гріхів. **3** Але в них спомин про гріхи буває щороку, **4** бо тож

неможливе, щоб кров биків та козлів здійснювала гріхи!

5 Тому́ то, вхо́дячи в світ, Він говорить: „Жертви й прино́шення Ти не схотів, але тіло Мені пригото́ував.

6 Цілопа́лення й жертви поку́тної Ти не жадав. **7** Тоді Я сказав: Ось іду́, — в зо́ві книжки про Мене написано, щоб волю чини́ти Твою, Боже“! **8** Він вище сказав, що „жертви й при́носу, та цілопа́лення й жертви поку́тної, — які за Зако́ном прино́сяться, — Ти не жадав і Собі не вподо́бав“. **9** Пото́му сказав: „Ось іду, щоб волю Твою чини́ти, Боже“. Відміняє Він перше, щоб друге поставити. **10** У цій волі ми освячені жертвоприно́шенням тіла Ісуса Христа один раз. **11** І кожен священик щоденно стоїть, служа́чи, і часто приносить жертви ті самі, що ніко́ли не можуть зняти гріхів. **12** А Він за гріхи світу приніс жертву один раз, і наза́вжди „по Божій прави́ці засів“, **13** далі чекаючи, „аж вороги Йо́го бу́дуть покладені за підні́жка Йо́го ніг“. **14** Бо жертвоприно́шенням одним вдоскона́лив Він тих, хто освячується. **15** Свідо́кує ж і Дух Святий нам, як говорить: **16** „Оце заповіт, що його по цих днях встановля́ю Я з ними, говорить Госпо́дь, — Закони Свої Я дам в їхні серця́, і в їхніх думка́х напишу́ їх. **17** А їхніх гріхів та несправедливостей їхніх Я більш не згадаю“! **18** А де їхнє відпущення, там нема вже жертвоприно́шення за гріхи. **19** Отож, браття, ми маємо відвагу вхо́дити до святи́ні кров'ю Ісусовою, **20** ново́ю й живою дорогою, яку нам онові́в Він через завісу, це́бто через тіло Своє, **21** маємо й Великого Священика над домо́м Божим, — **22** то присту́пімо з

щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! **23** Тримаймо непохитне визнання надії, вірний бо Той, Хто обіцяв. **24** І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків. **25** Не кидаймо збору свого, як то звичай у деяких, але заохочуймося, і тим більше, скільки більше ви бачите, що зближається день той. **26** Бо як ми грішимó самовільно, одержавши пізнання правди, то вже за гріхи не знаходиться жертви, **27** а страшливе якесь сподівання сүду та гнів палючий, що має пожерти противників. **28** Хто відкидає Закона Мойсея, такий немилосердно вмирає „при двох чи трьох свідках“, — **29** скільки ж більшої мўки, — додумується? — заслуговує той, хто потоптав Сина Божого, і хто кров заповіту, що нею освячений, за звичайну вважав, і хто Духа благодаті зневажив! **30** Бо знаємо Того, Хто сказав: „Мені помста належить, Я відплачу́, говорить Господь“. І ще: „Господь буде судити наро́да Свого“! **31** Страшна річ — упасти в руки Бога Живого! **32** Згадайте ж про перші дні ваші, як ви просвітилися й витерпіли запеклу боротьбу стражда́нь. **33** Ви були́ то видóвищем зневаги й знуща́ння, то були́ учасниками тих, що жили́ так. **34** Ви бо страждали й з ув'язненими, і грабу́нок свого майна́ прийняли́ з потіхою, відаючи, що маєте в небі́ для себе майно неминúще та краще. **35** Тож не відкидайте відваги своєї́, бо має велику нагоро́ду вона. **36** Бо вам терпеливість потрібна, щоб Божу волю вчинити й прийняти обітницю. **37** Бо ще „мало,

дуже мало, і Той, хто має прийти, прийде й баритись не буде!“ 38 А „праведний житиме вірою“. І: „Коли захитається він, то душа Моя його не вподобає“. 39 Ми ж не з тих, хто хитається на загібіль, але віруємо на спасіння душі.

11 А віра — то підстава сподіваного, доказ небаченого. 2 Бо нею засвідчені старші були. 3 Вірою ми розуміємо, що вікі Словом Божим збудовані, так що з невидимого сталося видиме. (aiōn g165) 4 Вірою Авель приніс Богові жертву кращу, як Каїн; нею засвідчений був, що він праведний, як Бог свідчив про дари його; нею, і вмерши, він ще промовляє. 5 Вірою Енох був перенесений на небо, щоб не бачити смерті; і його не знайшли, бо Бог переніс його. Бо раніш, як його перенесено, він був засвідчений, що „Богові він догодів“. 6 Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду. 7 Вірою Ной, як дістав об'явлення про те, чого ще не бачив, побоявшись, зробив ковчега, щоб дім свій спасти; нею світ засудив він, і став спадкоємцем праведности, що з віри вона. 8 Вірою Авраам, покликаний на місце, яке мав прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відаючи, куди йде. 9 Вірою він перебував на Землі Обіцяній, як на чужій, і проживав у наметах з Ісаком та Яковом, співспадкоємцями тієї ж обітниці, 10 бо чекав він міста, що має підвалини, що Бог його будівничий та творець. 11 Вірою й Сара сама дістала силу прийняти насіння, і породила понад час свого

віку, бо вірним вважала Того, Хто обітницю дав. **12** Тому й від одного, та ще змертвілого, народилось так багато, як зорі небесні й пісок незчислений край моря. **13** Усі вони повмирали за вірою, не одержавши обітниць, але здалека бачили їх, і повітали, і вірували в них, та визнавали, що „вони на землі чужаніці й прихóдьки“. **14** Бо ті, що говорять таке, виявляють, що шукають батьківщини. **15** І коли б вони пам'ятали ту, що вийшли з неї, то мали б час повернутись. **16** Та бажають вони тепер кращої, цебто небесної, тому й Бог не соромиться їх, щоб звати Себе їхнім Богом, бо Він приготував їм місто. **17** Вірою Авраам, випробовуваний, привів на жертву Ісака, і, мавши обітницю, приніс однорóдженого, **18** що йому було сказано: „В Ісакові буде насіння тобі“. **19** Бо він розумів, що Бог має силу й воскресити з мертвих, тому й одержав його на прообраз. **20** Вірою в майбутнє поблагословив Ісак Якова та Ісава. **21** Вірою Яків, умираючи, поблагословив кожного сина Йóсипового, і „схилився на верх свого жезла.“ **22** Вірою Йóсип, умираючи, згадав про вихід синів Ізраїлевих та про кості свої заповів. **23** Вірою Мойс́ей, як родився, перехóвувався батьками своїми три місяці, бо вони бачили, що гарне дитя, і не злякались наказу царéвого. **24** Вірою Мойс́ей, коли виріс, відрікся зватися сином дочкí фараóнової. **25** Він хотів краще страждати з наро́дом Божим, аніж мати дочáсну гріховну потіху. **26** Він наругу Христову вважав за більше багатство, ніж скáрби єгипетські, бо він

озирався на Божу нагороду. **27** Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царéвого, бо він був непохитний, як той, хто Невидíмого бачить. **28** Вірою справив він Пасху й покрóплення крови, щоб їх не торкнувся той, хто погубив первороджених. **29** Вірою вони перейшли Червоне море, немов суходóлом, на що спокусившись єгíптяни, потопились. **30** Вірою впали єрихóнські мýри по семиденнім обхóдженні їх. **31** Вірою блудни́ця Раха́в не згинула з невірними, коли з миром прийняла́ вивідувачів. **32** І що ще скажу́? Бо не стане ча́су мені, щоб оповіда́ти про Геде́она, Вара́ка, Самсо́на, Ефта́я, Дави́да й Самуї́ла та про пророків, **33** що вірою ца́рства побива́ли, правду чинили, одéржували обі́тниці, паці левам загороджували, **34** силу огне́нну гасили, утікали від ві́стря меча, зміцнялись від слабости, хоробрі були́ на війні, оберта́ли в розтіч полкі́ чужоземців; **35** жінки діставали поме́рлих своїх із воскресі́ння; а інші бували скатовані, не прийнявши визво́лення, щоб отримати краще воскресі́ння; **36** а інші дізнали наруги та рани, а також кайдáни й в'язниці. **37** Камінням побиті бува́ли, допитувані, перепілювані, умирали, зару́бані мечéм, тинялися в овечих та ко́зячих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі. **38** Ті, що світ не вартий був їх, тинялися по пустинях та го́рах, і по печерах та прова́ллях зéмних. **39** І всі вони, одержавши засвідчення вірою, обі́тниці не прийняли́, **40** бо Бог передбачив щось краще про нас, — щоб вони не без нас досконалість одéржали.

12 Тож і ми, мавши навколо себе велику таку хмару свідків, скиньмо всякий тягár та гріх, що обплутує нас, та й біжім з терпеливістю до боротьби, яка перед нами, **2** дивлячись на Ісуса, на Начальника й Виконавця віри, що замість радості, яка була перед Ним, перетёрпів хреста, не звертавши уваги на сором, і сів по правиці престолу Божого. **3** Тож подумайте про Того, хто перетёрпів такий перекір проти Себе від грішних, щоб ви не знемоглись, і не впали на душах своїх. **4** Ви ще не змага́лись до крові, борю́чись проти гріха, **5** і забули на́гад, що говорить до вас, як синів: „Мій сину, — не нехтуй Господньої кари, і не знемагай, коли Він докоряє тобі. **6** Бо Господь, кого любить, того Він карає, і б'є кожного сина, якого приймає“! **7** Коли тёрпите кару, то рóбить Бог вам, як синам. Хіба є такий син, що ба́тько його не карає? **8** А коли ви без кари, що спільна для всіх, то ви діти з перéлюбу, а не сини. **9** А до того, ми мали батьків, що карали наше тіло, — і боялися їх, то чи ж не далеко більше повинні корі́тися ми Отцеві д́ухів, щоб жити? **10** Ті нас за короткого ча́су карали, як їм до вподоби було́, Цей же на ко́ристь, щоб ми стали учасниками Його святости. **11** Усяка кара в тепéрішній час не здається потіхою, але смутком, та згодом для на́вчених нею приносить мі́рний плід праведности! **12** Тому́ то „опущені руки й коліна знемóжені віпростуйте“, **13** і „чиніть прості стежки́ ногам вашим“, щоб кульгаве не збóчило, але краще віправи́лось. **14** Пильнуйте про мир зо всіма, і

про святість, без якої ніхто не побачить Господа. **15** Дивіться, щоб хто не зостався без Божої благодаті, щоб „не виріс який гіркий корінь і не наробив непокою“, і щоб багато-хто не опоганився тим. **16** Щоб не був хто блудник чи безбожник, немов той Ісав, що своє перворідство віддав за поживу саму. **17** Бо знаєте ви, що й після, як схотів він успадкувати благословення, відкинутий був, — не знайшов бо був можливости до покайння, хоч його з слізьми шукав. **18** Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палючого огню, і до хмари, і до темряви, та до бурі, **19** і до сурмового звуку, і до голосу слів, що його ті, хто чув, просили, щоб більше не мовилось слово до них. **20** Не могли бо вони того витримати, що наказано: „Коли й звірина до гори доторкнеться, то буде камінням побита“. **21** І таке страшне те видіння було, що Мойсей проказав: „Я боюся й тремчу!“ **22** Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога Живого, до Єрусалиму небесного, і до десятків тисяч анголів, **23** і до Церкви первороджених, на небі написаних, і до Судді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, **24** і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса, і до покріплення крові, що краще промовляє, як Авелева. **25** Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємся Того, Хто з неба звіщає, **26** що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв та каже: „Ще раз захитаю не тільки землею, але й небом“. **27** А „ще раз“ визначає

заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто непохитний. **28** Отож ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зо страхом. **29** Бо наш Бог — то „палючий огонь“!

13 Братолюбство нехай пробуває між вами! **2** Не забувайте любови до приходнів, бо деякі нею, навіть не відаючи, гостинно прийняли анголів. **3** Пам'ятайте про в'язнів, немов із ними були б ви пов'язані, про тих, хто страждає, як такі, що й самі ви знаходитеся в тілі. **4** Нехай буде в усіх чесний шлюб та ложе непорочне, а блудників та перелюбів судитиме Бог. **5** Будьте життям не грошолюбні, задовольняйтесь тим, що маєте. Сам бо сказав: „Я тебе не покину, ані не відступлюся від тебе!“ **6** Тому то ми сміливо говоримо: „Господь — мені Помічник, і я не злякаюсь нікого: що зробить людина мені?“ **7** Спогадуйте наставників ваших, що вам говорили Слово Боже; і, дивлячися на кінець їхнього життя, переймайте їхню віру. **8** Ісус Христос учора, і сьогодні, і навіки Той Сами́й! (aiōn g165) **9** Не захоплюйтеся всілякими та чужими науками. Бо річ добра зміцнити серця благодаттю, а не стравами, що користи від них не одержали ті, хто за ними ходив. **10** Маємо жертівника, що від нього годуватися права не мають ті, хто скинії служить, — **11** бо котрих звірят кров первосвященик уносить до святині за гріхи, тих м'ясо палиться поза табором, — **12** тому то Ісус, щоб кров'ю Своєю людей освятити, постраждав поза брамою. **13** Тож

виходьмо до Нього поза табір, і наругу Його понесімо,
14 бо постійного міста не маємо тут, а шукаємо
майбутнього! **15** Отож, завжди приносимо Богові
жертву хвали, цебто плід уст, що Ім'я Його славлять.
16 Не забувайте ж і про добротинність та спільність,
бо жертви такі вгодні Богові. **17** Слухайтеся ваших
наставників та коріться їм, — вони бо пильнують
душ ваших, як ті, хто має здати справу. Нехай вони
роблять це з радістю, а не зідхаючи, — бо це для
вас не корисне. **18** Моліться за нас, бо надіємося,
що ми маємо добре сумління, бо хочемо добре в
усяому поводитись. **19** А надто прошу це робити, щоб
швидше до вас мене вернено. **20** Бог же миру, що
з мертвих підняв великого Пастиря вівцям кров'ю
вічного заповіту, Господа нашого Ісуса, (aiōnios g166) **21**
нехай вас удосконалить у кожному доброму ділі, щоб
волю чинити Його, чинячи в вас любе перед лицем
Його через Ісуса Христа, Якому слава на віки вічні.
Амінь. (aiōn g165) **22** Благаю ж вас, браття, прийміть
слово потіхи, бо коротко я написав вам. **23** Знайте, що
наш брат Тимофій вже випущений, і я з ним; коли
незабаром він прийде, я вас побачу. **24** Вітайте всіх
ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто
в Італії. **25** Благодать зо всіма вами! Амінь.

Якова

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, дванадцятьом племенам, які в Розпорóшенні, — вітаю я вас! **2** Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробóвування, **3** знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість. **4** А терпеливість нехай має чин доскона́лий, щоб ви досконалі та бездоганні були́, і недостачі ні в чому не мали. **5** А якщо кому з вас не стає мудрости, нехай просить від Бога, що всім дає просто, та не докоряє, — і бу́де вона йому да́на. **6** Але нехай просить із вірою, без жодного сума́ніу. Бо хто має сума́ні, той подібний до морської хвилі, яку жене й кидає вітер. **7** Нехай бо така людина не гадає, що дістане щó від Господа. **8** Двоєдушна людина непостійна на всіх дорогах своїх. **9** А понижений брат нехай хвалиться висóкістю своєю, **10** а багатий — пони́женням своїм, бо він промине, як той цвіт трав'яний, — **11** бо сонце зійшло зо спекóтою, і траву посушило, — і відпав цвіт її, і зникла красá її виду. Так само зів'яне й багатий у дорогах своїх! **12** Блаженна людина, що вітерпить пробу, бо, будши ви́пробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його. **13** Ви́пробовуваний, хай не каже ніхто: „Я від Бога споку́шуваний“. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. **14** Але кожен спокушується, як на́диться й звóдиться пожадливістю власною. **15** Пожадливість потóму, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть. **16** Не обманюйтесь, брати мої любі! **17** Усяке

добре давання та дар досконалий походить згори від Отця світил, що в Нього нема переміни чи тіні відміни. **18** Захотівши, Він нас породив словом правди, щоб ми стали якимсь первоплодом творів Його. **19** Отож, мої браті любі, нехай буде кожна людина швидка послуhati, забарна говорити, повільна на гнів. **20** Бо гнів людський не чинить праведности Божої. **21** Тому́ то відкиньте всіляку нечисть та залишок злоби́, і прийміть із лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі. **22** Будьте ж виконавцями слова, а не слухачами самими, що себе самих обманюють. **23** Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, — **24** бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. **25** А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, — і він буде блаженний у діянні своїм! **26** Коли ж хто гадає, що він побожний, і свого язика не вгамовує, та своє серце обманує, — марна побожність того́! **27** Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем оця: зглянутися над сиротами та вдовіцями в утисках їхніх, себе берегти чистим від світу.

2 Браті мої, не зважаючи на обличчя, майте віру в нашого Господа слави, Ісуса Христа. **2** Бо коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у шаті блискучій, увійде й бідар у вбогім вбранні, **3** і ви поглянете на того́, хто в шаті блискучій, і скажете йому: „Ти сідай вигідно отут, “а бідареві прокажете:

„Ти стань там, чи сідай собі тут на підніжку моїм“,
4 то чи не стало між вами поділення, і не стали ви злорудними судьями? 5 Послухайте, мої брати любі, — чи ж не вибрав Бог бідарів цього світу за багатих вірою й за спадкоємців Царства, яке обіцяв Він тим, хто любить Його? 6 А ви бідаря зневажили! Хіба не багаті переслідують вас, хіба не вони тягнуть вас на суди? 7 Хіба не вони зневажають те добре ім'я, що ви ним називаєтесь? 8 Коли ви Закону Царського виконуєте, за Писанням: „Люби свого ближнього, як самого себе“, то ви робите добре. 9 Коли ж дивитесь на обличчя, то чините гріх, бо Закон удоводнює, що ви винуватці. 10 Бо хто всього Закону виконує, а згрішить в одному, той винним у всьому стає. 11 Бо Той, Хто сказав: „Не чини перелюбства“, також наказав: „Не вбивай“. А хоч ти перелюбства не чиниш, а вб'єш, то ти переступник Закону. 12 Отак говорять і отак чинять, як такі, що будете суджені законом волі. 13 Бо суд немилосердний на того, хто не вчинив милосердя. Милосердя бо ставиться вище за суд. 14 Яка користь, брати мої, коли хто говорить, що має віру, але діл не має? Чи може спасти його віра? 15 Коли ж брат чи сестра будуть нагі, і позбавлені денного поїдання, 16 а хтонебудь із вас до них скаже: „Ідіть з миром, грійтесь та їжте“, та не дасть їм потрібного тілу, — що ж то допоможе? 17 Так само й віра, коли діл не має, — мертва в собі! 18 Але скаже хтонебудь: „Маєш ти віру, а я маю діла; покажи мені віру свою без діл твоїх, а я покажу тобі віру свою від діл моїх“. 19 Чи

віруєш ти, що Бог один? Добре робиш! Та й дёмони вірують, — і тремтять. **20** Чи хочеш ти знати, о марна людина, що віра без діл — мертва? **21** Авраам, отець наш, — чи він не з діл виправданий був, як поклав був на жёртвника свого сина Ісака? **22** Чи ти бачиш, що віра допомгла його ділам, і вдосконалилась віра із діл? **23** І здійснилося Писання, що каже: „Авраам же ввірував Богові, і це йому зараховане в праведність, і був названий він другом Божим“. **24** Отож, чи ви бачите, що людина виправдується від діл, а не тільки від віри? **25** Чи так само і блудниця Рахав не з діл виправдалась, коли прийняла посланців, і дорогою іншою випустила? **26** Бо як тіло без духа мертво, так і віра без діл — мертва!

3 Не багато-хто ставайте, брати мої, учителями, знавши, що більший óсуд приймемо. **2** Бо багато ми всі помиляємось. Коли хто не помиляється в слові, то це муж досконалий, спроможний приборкувати й усе тіло. **3** От і кóням вкладаєм уздéчки до рóта, щоб корилися нам, і ми всім їхнім тілом керуємо. **4** От і кораблі, хоч які величезні та гнані вітрами жорстокими, проте найменшим стёрном скерóвуються, куди хоче стернічий. **5** Так само й язик, — малий член, але хвáлиться вéльми! Ось маленький огонь, а запалює величезного ліса! **6** І язик — то огонь. Як світ неправости, поставлений так поміж нашими членами, язик скверніть усе тіло, запалює круг життя, і сам запалюється від геєнни. **(Geenna g1067)** **7** Бо всяка природа звірів і пташóк, гадів і

мóрських потвор приборкується, і приборкана буде природою лю́дською, **8** та не може ніхто із людей язика вгамува́ти, — він зло безупі́нне, він повний отрути смерте́льної! **9** Ним ми благословля́ємо Бога й Отця, і ним проклина́єм людей, що створе́ні на Божу подобу. **10** Із тих самих уст виходи́ть благослове́ння й прокля́ття. Не повинно, бра́ті мої, щоб так це бу́ло! **11** Хіба з одні́го отвору виходи́ть вода солодка й гірка́? **12** Хіба може, бра́ти мої, фі́гове дерево родити оливки, або виноград — фі́ги? Солодка вода не тече з солонця́. **13** Хто мудрий і розумний між вами, нехай він покаже діла́ свої в ла́гідній мудрості добрим поводженням! **14** Коли ж гірку́ заздрі́сть та сварку ви маєте в серці́ своєму, то не величайте́сь та не говори́ть неправди на правду, — **15** це не мудрі́сть, що ніби зве́рху походи́ть вона, але земна, тілесна та де́монська. **16** Бо де за́здрі́сть та сварка, там бе́злад та всяка зла рі́ч! **17** А мудрі́сть, що зве́рху вона, насамперед чиста, а потім спо́кійна, ла́гідна, покірлива, повна милосердя та добрих плóдів, безстороння та нелукава. **18** А плід праведности сіе́ться творцями миру.

4 Зві́дки війни та свари між вами? Чи не зві́дси, — від ваших пожадли́востей, які в ваших членах воюю́ть? **2** Бажа́єте ви — та й не маєте, уби́ваєте й за́здрите — та досягну́ти не можете, сва́ритесь та вою́єте — та не маєте, бо не проха́єте, **3** проха́єте — та не одержу́єте, бо проха́єте на зле, щоб ужити на розко́ші свої. **4** Перелю́бники та перелю́бниці, чи ж ви не зна́єте, що дру́жба зо сві́том — то ворожнеча

супроти Бога? Бо хто хоче бути світові приятелем, той ворогом Божим стається. **5** Чи ви думаете, що даремно Писання говорить: „Жадає аж до заздри Дух, що в нас пробуває“? **6** Та ще більшу благодать дає, через що й промовляє: „Бог противиться гордим, а смиренним дає благодать“. **7** Тож підкоріться Богові та спротивляйтесь дияволу, — то й утече він від вас. **8** Наблізьтесь до Бога, то й Бог наблизиться до вас. Очистьте руки, грішні, та серця освятить, двоєдушні! **9** Журіться, сумуйте та плачте! Хай обернеться сміх ваш у плач, а радість у сум! **10** У покоріться перед Господнім лицем, — і Він вас підійме! **11** Не обмовляйте, брати, один одного! Бо хто брата свого обмовляє або судить брата, той Закону обмовляє та судить Закону. А коли ти Закону осуджуєш, то ти не виконавець Закону, але суддя. **12** Один Законодавець і Суддя, що може спасти й погубити. А ти хто такий, що осуджуєш ближнього? **13** А ну тепер ви, що говорите: „Сьогодні чи завтра ми підемо у те чи те місто, і там рік проживемо, та будемо торгувати й заробляти“, **14** ви, що не відаєте, що трапиться завтра, — яке ваше життя? Бо це пара, що на хвилику з'являється, а потім зникає! **15** Замість того, щоб вам говорити: „Як хоче Господь та будемо живі, то зробимо це або те“. **16** А тепер ви хвалитеся в своїх гордощах, — лиха всяка подібна хвальба! **17** Отож, хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріх!

5 А ну ж тепер ви, багачі, — плачте й ридайте над
лихом своїм, що вас має спіткати: **2** ваше багатство
згнило, а ваші вбрання міль поїла! **3** Золото ваше та
срібло поіржавіло, а їхня іржа буде свідчити проти
вас, і поїсть ваше тіло, немов той огонь! Ви скарби
збрали собі на останні дні! **4** Ось голосить заплата, що
ви затримали в робітників, які жали на ваших полях,
— і голосіння женців досягли вух Господа Сава́ота! **5**
Ви розкошували на землі й насолоджувались, серця
свої ви́годували, немов би на день за́ко́лення. **6**
Ви Праведного засудили й убили, — Він вам не
протівився! **7** Отож, браття, довготерпіть аж до
при́ходу Господа! Ось чекає рільник дорогоцінного
плóду землі, довготерпіть за нього, аж поки одержить
дощ ранній та пізній. **8** Довготерпіть же й ви, зміцніть
серця ваші, бо наблізився при́хід Господній! **9**
Не нарікайте один на óдного, браття, щоб вас не
засúджено, — он Суддя стоїть перед дверима! **10**
Візьміть, браття, пророків за при́клад стражда́ння та
довготерпіння, — вони промовляли Господнім Ім'ям!
11 Отож, за блаженних ми маємо тих, хто витерпів. Ви
чули про Йо́вове терпіння та бачили Господній кінець
його́, що „вельми Господь милостівий та щедрий“.
12 А найперше, браття мої, не кляніться ні небом,
ані землею, і ніякою іншою клятвою! Слово ж ваше
хай буде: „Так, так“ та „Ні, ні“, щоб не впасти вам
в óсуд. **13** Чи страждає хто з вас? Нехай молиться!
Чи тішиться хтось? Хай співає псалмі! **14** Чи хворіє
хто з вас? Хай покличе пресвітерів Церкви, і над

ним хай помоляться, намастївши його оливою в
Господнє Ім'я, **15** і молитва віри вздорівить недужого,
і Господь його підїме, а коли він гріхи був учинив, то
вони йому простяться. **16** Отже, признавайтесь один
перед одним у своїх прбгріхах, і моліться один за
одного, щоб вам уздорівитись. Бо дуже могутня ревна
молитва праведного! **17** Ілля був людина, подібна до
нас прїстрастями, і він помолився молитвою, щоб
дощу не було, — і дощу не було на землі аж три роки
й шість місяців... **18** І він знов помолився, — і дощу
дало небо, а земля вродила свій плід! **19** Браття мої, —
коли хто з-поміж вас заблудить від правди, і його хто
наверне, **20** хай знає, що той, хто грішника навернув
від його блудної дороги, той душу його спасає від
смерти та безліч гріхів покриває!

1 Петра

1Петро, апостол Ісуса Христа, захожана́м Розпоро́шення: По́нту, Гала́тії, Каппадо́кії, Азії й Віфі́нії, ви́браним **2** із передба́чення Бога Отця, посвя́ченням Духа, на по́кору й окро́плення кров'ю Ісуса Христа: нехай примно́житься вам благода́ть та мир! **3** Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю відродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, **4** на спадщину нетлінну й непорочну та нев'яну́чу, заховану в небі для вас, **5** що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього ча́су. **6** Тіштеся з того, засмучені тро́хи тепер, якщо треба, всілякими випробовуваннями, **7** щоб досвідчення вашої віри було дорогоцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується, на похвалу́, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа. **8** Ви Його любите, не бачивши, і віруєте в Нього, хоч тепер не бачите, а вірувавши, радієте невимовною й славною радістю, **9** бо досяга́єте меті віри вашої — спасіння ду́шам. **10** Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, що звіщали про благода́ть, призначену вам. **11** Вони досліджували, на котрій чи на який час показував Дух Христів, що в них був, коли Він сповіщав про Христові стражда́ння та славу, що прийдуть по них. **12** Їм відкрито було́, що вони не для себе са́мих, а для вас служили тим, що тепер звіщено вам через благовісників Духом Святим, із

неба посланим, на що бажають дивитися анголи.

13 Тому́ то, підперезавши стегна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що прино́ситься вам в з'явленні Ісуса Христа.

14 Як слухняні, не застосовуйтеся до попередніх пожадли́востей вашого неві́дання, **15** але за Святим, що покликав вас, будьте й самі святі в усім вашім поводженні, **16** бо написано: „Будьте святі, — Я бо святий“! **17** І коли ви Отцем звете Того, Хто кожного, не зважаючи на особу, судить за вчинок, то в страху́ прова́дьте час вашого тимчасового за́мешкання.

18 І знайте, що не тлінним сріблом або золотом відкуплені ви були від марно́го вашого життя, що передане вам від батьків, **19** але дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Ягняти, **20** що призначений був іще перед закла́динами світу, але був з'явлений вам за останнього ча́су. **21** Через Нього ви віруєте в Бога, що з мертвих Його воскресив та дав славу Йому, щоб була ваша віра й надія на Бога. **22** Послухом правді очистьте душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один о́дного, **23** бо народжені ви не з тлінного насіння, але з нетлінного, — Словом Божим живим та тривалим. (aĩŋ g165) **24** Бо „кожне тіло — немов та трава, і всяка слава лю́дини — як цвіт трав'яний: засохне трава — то й цвіт опаде, **25** а Слово Господнє повік пробуває“! А це те Слово, яке звіщене вам у Єва́нгелії. (aĩŋ g165)

2 Отож, відкладіть усяку злѳбу, і всякий підступ, і лицемірство, і заздрість, і всякі обмови, **2** і, немов новонароджені немовлята, жадайте щирого духовного молока, щоб ним вирости вам на спасіння, **3** якщо ви спрѳбували, що добрий Господь. **4** Приступайте до Нього, до Каменя живого, дорогоцінного, що відкинули люди Його, але вибрав Бог. **5** І самі, немов те каміння живе, будуйтеся в дїм духовий, на священство святе, щоб принѳсити жертви духовні, приємні для Бога через Ісуса Христа. **6** Бо стоїть у Писанні: „Ось кладу Я на Сїоні Каменя вибраного, наріжного, дорогоцінного, і хто вірує в Нього, той не буде осорѳмлений“! **7** Отож бо, для вас, хто вірує, Він кошовність, а для тих, хто не вірує — „камінь, що його занедбали були будівничі, той наріжним став каменем“, **8** і „камінь спотикання, і скеля спокуси“, — і об нього вони спотикаються, не вірячи слову, на що й призначені були. **9** Але ви — вибраний рід, священство царське, народ святий, люд власности Божої, щоб звїщали чеснѳти Того, Хто покликав вас із тѳмряви до дивного світла Свогѳ, **10** колись „ненарѳд“, “а тепер народ Божий, колись „непомилувані“, “а тепер ви помилувані! **11** Благаю вас, любі, як прихѳдьків та подорожніх, щоб ви здѳржувались від тілесних пожадливостей, що воюють проти душі. **12** Поводьтеся поміж поганями добре, щоб за те, за щѳ вас обмовляють вони, немов би злочинців, побачивши добрі діла, славили Бога в день відвідання. **13** Отож, корїться кожному людському

творінню ради Господа, — чи то цареві, як найвищому,
14 чи то володарям, як від нього по́сланим для
кара́ння злочинців та для похвали́ доброчинців. **15** Бо
така Божя воля, щоб доброчинці гамували не́уцтво
нерозумних людей, — **16** як вільні, а не як ті, що
мають волю на прикриття́ лихого, але як раби Божі.
17 Шануйте всіх, брáтство любіть, Бога бійтеся, царя
поважайте. **18** Раби, — коріться панам із повним
стра́хом, не тільки добрим та тихим, але й прикрим.
19 Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом,
тёрпить недолю, непоправді страждаючи. **20** Бо яка
похвала́, коли тёрпите ви, як вас б'ють за провини?
Але коли з му́кою тёрпите за добрі вчинки, то це
вгодне Богові! **21** Бо на це ви покликані. Бо й Христос
постраждав за нас, і залишив нам при́клада, щоб
пішли ми сліда́ми Його. **22** „Не вчинив Він гріха, і
не знайшлося в устах Його підступу!“ **23** Коли був
лихосло́влений, Він не лихословив взає́мно, а коли
Він страждав, не погро́жував, але передав Тому, Хто
судить справедливо. **24** Він тілом Своїм Сам підніс
гріхи наші на дерево, щоб ми вмерли для гріхів та для
праведности жили; Його „ранами ви вздорóвилися“.
25 Ви бо були як ті вівці заблúкані, та ви повернулись
до Пастиря й Опікуна ваших душ.

3 Так само дру́жини, — коріться своїм чоловікам,
щоб і деякі, хто не ко́риться слову, були приєднані
без слова повóдженням дру́жін, **2** як побачать
ваше повóдження чисте в страху́. **3** А окрасою їм
нехай буде не зовнішнє, — запліта́ння волосся та

навішання золота або вбирання одерж, 4 але захована людина серця в нетлінні лагідного й мовчазного духа, що дорогоцінне перед Богом. 5 Бо так само колись прикрашали себе й святі ті жінки, що клали надію на Бога й корились своїм чоловікам. 6 Так Сара корилась Авраамові, і паном його називала. А ви — її діти, коли добро робите та не лякаєтесь жадного страху. 7 Чоловіки, — так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співспадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви. 8 Нарешті ж, будьте всі однодумні, спочутливі, братолюбні, милосердні, покірливі. 9 Не платіть злом за зло, або лайкою за лайку, навпаки, — благословляйте, знаючи, що на це вас покликано, щоб ви впадкували благословення. 10 „Бо хто хоче любити життя та бачити добрі дні, нехай здержить свого язика від лихого та уста свої від говорення підступу. 11 Ухиляйся від злого та добре чини, шукай миру й женися за ним! 12 Бо очі Господні — до праведних, а вуха Його — до їхніх прохань, а Господнє лице проти тих, хто чинить лихе!“ 13 І хто заподіє вам зле, коли будете ви оборонцями доброго? 14 А коли ви за праведність і страждаєте, то ви блаженні! „А їхнього страху не бійтеся, і не тривожтеся!“ 15 А Господа Христа освятіть у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та зо страхом. 16 Майте добре сумління, щоб тим,

за щó вас обмовляють, немов би злочинців, були посоромлені лихослóвники вашого повóдження в Христі. **17** Бо ліпше страждати за добрі діла, — коли хоче того Божа воля, — аніж за лихі. **18** Бо й Христос один раз постраждав був за наші гріхи, щоб привéсти нас до Бога, Праведний за неправедних, хоч умéртвлений тілом, але Духом оживлений, **19** Яким Він і дúхам, що в в'язниці були, зійшовши, звіщав; **20** вони колись непокірливі були́, як їх Боже довготерпіння чекало за Нóєвих днів, коли будувався ковчéг, що в ньому мало, цебто вісім душ, спаслось від води. **21** Того образ, хрищення — не тілесної нечистоти позбуття, але обітниця Богові доброго сумління, — спасає тепер і нас воскресінням Ісуса Христа, **22** що, зійшовши на небо, пробуває по Божій правиці, а Йому підкорилися анголи, влади та сили.

4 Отож, коли тілом Христос постраждав за нас, то озбройтеся й ви тією самою думкою, бо хто тілом постраждав, той перестав грішити, **2** щоб решту чáсу в тілі жити вже не для пожадливоростей людських, а для Божої волі. **3** Бо дóсить минулого чáсу, коли ви чинили волю поган, ходили в розпусті, у пожадливоростях, у пияцтві, у гúлянках, у пиятиках, у беззакóнних ідолослужбах. **4** Вони з того дивуються, що ви рáзом із ними не берете участі в розпусті, та зневажають. **5** Вони дадуть відповідь Тому, Хто судитиме живих та мертвих! **6** Бо на те й мертвим звіщувано Євáнгелію, щоб вони прийняли́ суд по-лю́дському тілом, але жили́ по-Бóжому духом. **7**

Кінець же всьому наблізився. Отже, будьте мудрі й пильуйте в молитвах! **8** Найперше майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів! **9** Будьте гостинні один до одного без нехоті! **10** Служіть один одному, кожен тим даром, якого отримав, як доморядники всілякої Божої благодаті. **11** Коли хто говорить, говори, як Божі слова. Коли хто служить, то служи, як від сили, яку дає Бог, щоб Бог прославлявся в усьому Ісусом Христом, що Йому слава та влада на віки вічні, амінь. (aĩōn g165) **12** Улюблені, не дивуйтесь огневі, що вам посилається на випробовування, немов би чужому випадку для вас. **13** Але через те, що берете ви участь у Христових стражданнях, то тіштеся, щоб і в з'явленні слави Його раділи ви й звеселялись. **14** Коли ж вас ганьблять за Христове Ім'я, то ви блаженні, бо на вас спочиває Дух слави й Дух Божий. **15** Ніхто з вас хай не страждає, як душогуб, або злодій, або злочинець, або ворохобник, **16** а коли — як християнін, то нехай не соромиться він, але хай прославляє Бога за те. **17** Бо час уже суд розпочати від Божого дому; а коли він почнеться перше з нас, то який кінець тих, хто противиться Божій Євангелії? **18** А коли „праведний ледве спасеться, то безбожний та грішний де зможе з'явитись?“ **19** Тому й ті, хто з Божої волі страждає, нехай душі свої віддадуть в добродійстві Йому, як Створителю вірному.

5 Тож благаю між вами пресвітерів, співпресвітер та свідок Христових страждань, співучасник слави,

що повинна з'явитись: **2** пасіть стадо Боже, що у вас, наглядайте не з примусу, але добровільно по-Божому, не для брудної наживи, а ревно, **3** не пануйте над спадком Божим, але будьте для стада за взір.

4 А коли Архипастир з'явиться, то одержите ви нев'янучого вінка слави. **5** Також молоді, — коріться старшим! А всі майте покору один до одного, бо „Бог протівиться гордим, а смиренним дає благодать!“ **6** Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас Свого часу повищив. **7** Покладіть на Нього всю вашу журбу, бо Він опікується вами! **8** Будьте тверезі, пильуйте! Ваш супротивник — диявол — ходить, ричучі, як лев, що шукає пожерти когось. **9** Противтесь йому, тверді в вірі, знавши, що ті самі муки трапляються й вашому братству по світу. **10** А Бог усякої благодаті, що покликав вас до вічної слави Своєї в Христі, нехай Сам удосконалить вас, хто трохи потерпів, хай упевнить, зміцнить, уґрунтує. (aiōnios g166) **11** Йому слава та влада на вічні віки, амінь. (aiōn g165) **12** Я коротко вам написав через Силуяна, як гадаю — вірного брата. Закликаю та свідчу, що це Божа благодать правдива, що ви в ній стоїте. **13** Вітає вас разом вибрана Церква в Вавилоні, і Марко, мій син. **14** Вітайте один одного поцілунком любови. Мир вам усім у Христі! Амінь.

2 Петра

1 Симеон Петро, раб та апостол Ісуса Христа, до тих, хто одержав із нами рівноцінну віру в праведності Бога нашого й Спасителя Ісуса Христа: **2** благодать вам та мир нехай примножиться в пізнанні Бога й Ісуса, Господа нашого! **3** Усе, що потрібне для життя та побожності, подала нам Його Божа сила пізнанням Того, Хто покликав нас славою та чеснотою. **4** Через них даровані нам цінні та великі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої Істоти, утікаючи від пожадливого світового тління. **5** Тому докладіть до цього всю пильність, і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання, **6** а в пізнанні — стримання, а в стриманні — терпеливість, а в терпеливості — благочестя, **7** а в благочесті — братерство, а в братерстві — любов. **8** Бо коли це в вас є та примножується, то воно зробить вас нелінивими, ані безплідними для пізнання Господа нашого Ісуса Христа. **9** А хто цього не має, той сліпий, короткозорий, він забув про очищення з своїх давніх гріхів. **10** Тому, браття, тим більше дбайте чинити міцним своє покликання та вибрання, бо, роблячи так, ви ніколи не спіткнетесь. **11** Бо щедро відкриється вам вхід до вічного Царства Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. (aiōnios g166) **12** Тому то ніколи я не занедабую про це вам нагадувати, хоч ви й знаєте, і впевнені в теперішній правді. **13** Бо вважаю я за справедливе, доки я в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням, **14** знаючи, що я незабаром повинен

покинути оселю свою, як і Господь наш Ісус Христос об'явив мені. **15** А я пильнуватиму, щоб ви й по моєму відході завжди мали це в пам'яті. **16** Бо ми сповістили вам силу та прихід Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитро видуманими байками, але будвши самовідцями Його величі. **17** Бо Він честь та славу прийняв від Бога Отця, як до Нього прийшов від величної слави голос такий: „Це Син Мій Улюблений, що Його Я вподобав!“ **18** І цей голос, що з неба зійшов, ми чули, як із Ним були на святій горі. **19** І ми маємо слово пророче певніше. І ви добре робите, що на нього вважаєте, як на світильника, що світить у темному місці, аж поки зачне розвиднятися, і світова зірниця засяє у ваших серцях, **20** бо ви знаєте перше про те, що жодне прорóцтво в Писáнні від власного ви́яснення не залежить. **21** Бо прорóцтва ні́коли не було з волі лю́дської, а звіщали його святі Божі мўжі, прова́джені Духом Святим.

2 А між людом були й неправдиві пророки, як і будуть між вас учителі неправдиві, що впрова́дять згубні єресі, відречу́ться від Влади́ки, що викупив їх, і стягнуть на себе самі скору погибі́ль. **2** І багато-хто пі́дуть за пожадливістю їхньою, а через них дорóга правдива знева́житься. **3** І в заже́рливості вони будуть ловити вас словами обле́сними. Суд на них відда́вна не ба́риться, а їхня загибі́ль не дрімає! **4** Бо як Бог анго́лів, що згрішили, не помилював був, а в кайдáнах те́мряви вкинув до áду, і передав зберігати на суд; **(Tartaroō g5020)** **5** і Він не помилював першого світу, а

зберіг само восьмого Н́о́я, проповідника праведности, і навів потоп на світ безбожних; **6** і міста́ Содом і Гоморру спопелив, засудивши на знищення, і дав приклада для майбутніх безбожників, **7** а врятував праведного Л́о́та, змученого поведженням розпусних людей, — **8** бо цей праведник, живши між ними, день-у-день мучив свою праведну душу, ба́чачи й чуючи вчинки безбожні, — **9** то вміє Господь рятувати побожних від спокуси, а неправедних берегти на день суду для кари, **10** а надто тих, хто ходить за нечистими пожадливостями тіла та погорджує вла́дою; зухвалі свавільці, що не бояться зневажати слави, **11** хоч анголі, бувши мі́ццю та силою більші за них, не несуть до Господа знева́жливого суду на них. **12** Вони, немов звірина́ нерозумна, зроджена природою на зл́овлення та загибі́ль, зневажають те, чого не розуміють, і в тлі́нні свої́м будуть знищені, **13** і при́ймуть заплáту за лихі вчинки. Вони повсякденну розпусту вважають за ро́зкіш; самі бруд та неслава, вони насолоджуються свої́ми оманами, бенкету́ючи з вами. **14** Їхні очі на́повнені перелю́бом та грі́хом безупинним; вони зва́блюють душі незмі́цнені; вони, діти прокля́ття, мають серце, привче́не до заже́рливости. **15** Вони покинули про́сту дорогу та й заблудили, і пішли слідо́м за Валаа́мом Бе́оровим, що полюбив нагороду несправедливости, **16** але був докорений у свої́м беззако́нні: німа під'яре́мна ослиця проговорила лю́дським голосом, та й бе́зум пророка спинила. **17** Вони — джерела́ безводні, хмари, бурю́ гнані; для них

приготований мóрок тёмряви! **18** Бо, вислóвлюючи марнé базікання, вони зваблюють пожадливістю тіла й розпустою тих, хто ледве втік від тих, хто живе в розпусті. **19** Вони волю обіцюють їм, самі будучи рабами тління. Бо хто ким переможений, той тому й раб. **20** Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потóму знов заплутуються ними та перемагаються, — то останнє буває для них гірше першого. **21** Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! **22** Бо їм трапилося за правдивою приказкою: „Вертається пес до своєї блювóтини“, та: „Помита свиня йде валятися в калюжу“.

3 Це вже другого листа пишу́ я до вас, улюблені. У них нагадуванням я буджу́ вашу чисту думку, **2** щоб ви пам'ятали слова́, що святі пророки давніше звістили їх вам, і заповідь Господа й Спасителя, що одержали через ваших апóстолів. **3** Насамперед знайте оце, що в останні дні прийдуть із на́смішками глузі́ї, що ходитимуть за своїми пожадливостями, **4** та й скажуть: „Де обітниця Його приходу? Бо від того ча́су, як позасинали наші батьки, усе залишається так від почáтку творіння“. **5** Бо сховане від тих, хто хоче цього, що небо було напочáтку, а земля із води та водою склáдена словом Божим, **6** то́му тодішній світ, водою потóплений, згинув. **7** А теперішні небо й земля заховані тим самим словом, і зберігаються для огню на день суду й загибелі безбожних людей. **8** Нехай

же одне це не буде заховане від вас, улюблені, що в Господа один день — немов тисяча років, а тисяча років — немов один день! **9** Не б́ариться Господь із обітницею, як деякі вважають це барінням, але вам довготерпить, бо не хоче, щоб хто загинув, але щоб усі навернулися до каяття. **10** День же Господній прибу́де, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, рунуть, а земля та діла, що на ній, погорять. **11** А коли все оце поруїнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, **12** що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в яким небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? **13** Але за Його обітницею ми чекаємо неба нового й нової землі, що праведність на них пробуває. **14** Тож, улюблені, чекаючи цього, попильнуйте, щоб ви знайшлися для Нього нескверні та чисті у мирі. **15** А довготерпіння Господа нашого вважайте за спасіння, як і улюблений брат наш Павло написав був до вас за даною йому мудрістю, **16** як і по всіх посланнях, що в них він говорить про це. У них є дещо тяжко зрозуміле, що не́уки та незміцнені перекручують, як і інші Писання, на власну загибель свою. **17** Тож ви, улюблені, знаючи це наперед, стережіться, щоб не були ви зведені блудом безбожних і не відпали від свого вґрунтування, **18** але щоб зростали в благодаті й пізнанні Господа нашого й Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і тепер, і дня вічного! Амінь. (aiōn g165)

1 Івана

1 Що́ бу́ло від почáтку, що́ ми чули, що́ бачили власними очима, що́ розглядали, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя, — **2** а життя з'яви́лось, і ми бачили, і свідчимо, і звіщаємо вам життя вічне, що в Отця перебува́ло й з'явилося нам, — (aīōnios g166) **3** що́ ми бачили й чули — про те ми звіщаємо вам, щоб і ви мали спільність із нами. Спільність же наша з Отцем і Сином Його Ісусом Христом. **4** А це пишемо вам, щоб повна була́ ваша радість! **5** А це звістка, що ми її чули від Нього і звіщаємо вам: Бог є світло, і немає в Нім жа́дної те́мряви! **6** Коли ж кажемо, що маємо спільність із Ним, а ходимо в те́мряві, то неправду говоримо й правди не чинимо! **7** Коли ж ходимо в світлі, як Сам Він у світлі, то маємо спільність один із óдним, і кров Ісуса Христа, Його Сина, очищує нас від усякого гріха. **8** Коли ж кажемо, що не маєм гріха́, то себе обманюємо, і немає в нас правди! **9** Коли ми свої гріхи визнаємо, то Він вірний та праведний, щоб гріхи нам простити, та очистити нас від неправди всілякої. **10** А як кажемо, що ми не згрішили, то чинимо з Нього неправдомовця, і сло́ва Його нема в нас!

2 Діточки мої, — це пишу́ я до вас, щоб ви не грішили! А коли хто згріши́ть, то маємо Заступника перед Отцем, — Ісуса Христа, Праведного. **2** Він ублагáння за наші гріхи, і не тільки за наші, але й за гріхи всього світу. **3** А що ми пізнали Його, пізна́ємо це з того, коли заповіді Його доде́ржуємо. **4** Хто

говорить: „Пізнав я Його“, але не додержує Його заповідів, той неправдомовець, і немає в нім правди!

5 А хто додержує Його слово, у тому Божя любов справді вдоскона́лилась. Із того ми пізна́ємо, що в Нім пробува́ємо. **6** А хто каже, що в Нім пробува́є, той повинен повóдитись так, як повóдився Він. **7** Улюблені, — не пишу́ я для вас нову́ заповідь, але заповідь давню, яку мали від почáтку: заповідь давня, — то слово, що чули його від почáтку. **8** Але нову́ заповідь я вам пишу́, що справді вона в Нім та в вас, — що минається те́мрява, і світло правдиве вже світить. **9** Хто говорить, що він пробува́є у світлі, та нена́видить брата свого, той у те́мряві досі. **10** А хто любить брата свого́, той пробува́є у світлі, і в ньому спотика́ння немає. **11** Хто ж нена́видить брата свого, пробува́є той у те́мряві й ходить у те́мряві, і не знає, куди він іде, бо те́мрява очі йому осліпила. **12** Пишу́ я вам, дітоньки, що гріхи вам прощаються ради Йме́ння Його. **13** Пишу́ вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Пишу́ вам, юнакі́, бо перемогли ви лукавого. **14** Пишу́, діти, вам, бо ви пізнали Отця. Я писав вам, батьки, бо ви пізнали Того, Хто від почáтку. Писав я до вас, юнакі́, бо міцні ви, і Слово Боже в вас пробува́є, і лукавого перемогли ви. **15** Не любіть світу, ані того, що́ в світі. Коли любить хто світ, у тім немає любови Отцівської, **16** бо все, що в світі: пожадливість тілесна, і пожадливість очáм, і пиха́ життє́ва, — це не від Отця, а від світу. **17** Минається і світ, і його пожадли́вість, а хто Божу волю виконує,

той повік пробуває! (aiōn g165) 18 Діти, — остання година! А що чули були, що антихрист іде, — а тепер з'явилося багато антихристів, — з цього ми пізнаємо, що остання година настала! 19 Із нас вони вийшли, та до нас не належали. Коли б були належали до нас, то залишилися б з нами; але вийшли, щоб відкрилось, що не всі вони наші. 20 А ви маєте помазання від Святого, і знаєте все. 21 Я не писав вам, немов ви не знаєте правди, але що знаєте її, і що всяка лжа не від правди. 22 Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, що відрікається Отця й Сина! 23 Кожен, хто відрікається Сина, не має Отця; хто визнає Сина, той має Отця. 24 Тож, що ви чули з початку, нехай в вас пробуває воно; якщо в вас пробуватиме те, що ви чули з початку, то й ви пробуватимете в Сині й Отці. 25 А оце та обітниця, яку Він Сам обіцяв нам: вічне життя. (aiōnios g166) 26 Це я написав вам про тих, хто обманює вас. 27 А помазання, яке прийняли ви від Нього, — воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве и нехібне, — то як вас навчило воно, у тім пробуйте. 28 А тепер, діточки, залишайтеся в Нім, щоб, як з'явиться Він, то щоб ми мали відвагу та не були засоромлені Ним під час Його приходу. 29 Коли знаєте, що Він праведний, то знайте, що всякий, хто чинить праведність, народився від Нього.

3 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми були дітьми Божими, і ними ми є. Світ нас не знає тому,

що Його не пізнав. **2** Улюблені, — ми тепер Божі діти, але ще не виявилось, що́ ми будемо. Та знаємо, що, коли з'явиться, то будем подібні до Нього, бо будемо бачити Його, як Він є. **3** І кожен, хто має на Нього надію оцю, очищає себе так же само, як чистий і Він. **4** Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня. **5** І ви знаєте, що Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти, а гріха в Нім нема. **6** Кожен, хто в Нім пробуває, не грішить; усякий, хто грішить, не бачив Його, і не пізнав Його. **7** Діточки, хай ніхто вас не зводить! Хто чинить праведність, той праведний, як праведний Він! **8** Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку. Тому́ то з'явився Син Божий, щоб знищити справи диявола. **9** Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він. **10** Цим пізнаються діти Божі та діти дияволові: Кожен, хто нраведности не чинить, той не від Бога, як і той, хто брата свого не любить! **11** Бо це та звістка, яку від початку ви чули, — щоб любили один одного, **12** не так, як той Каїн, що був від лукавого, і брата свого забив. А за що він забив його? Бо лукаві були його вчинки, а брата його — праведні. **13** Не дивуйтеся, браття мої, коли світ вас ненавидить! **14** Ми знаємо, що ми перейшли від смертн в життя, бо любимо братів. А хто брата не любить, пробуває той в смерті. **15** Кожен, хто ненавидить брата свого, той душогу́б. А ви знаєте, що жоден душогу́б не має вічного життя, що в нім перебувало б. (aiōnios g166) **16**

Ми з того пізнали любов, що ду́шу Свою Він покля́в
був за нас. І ми мусимо класти ду́ші за братів! **17**
А хто має достаток на світі, і бачить брата свого в
недостачі, та серце своє зачиняє від нього, то як Божа
любов пробуває в такому? **18** Діточки, — любімо не
словом, ані язиком, але ділом та правдою! **19** Із цього
довідуємось, що ми з правди, і впокорюєм наші серця́
перед Ним, **20** бо коли винуватить нас серце, то Бог
більший від нашого серця та відає все! **21** Улюблені,
— коли не винуватить нас серце, то маємо відвагу
до Бога, **22** і чогó тільки попрóсимо, одержимо від
Нього, бо виконуємо Його заповіді та чинимо любе
для Нього. **23** І оце Його заповідь, щоб ми вірували в
Ім'я Сина Його — Ісуса Христа, і щоб любили один
о́дного, як Він нам заповідь дав! **24** А хто Його заповіді
береже́, той у Нім пробуває, а Він у ньому. А що в нас
пробуває, пізна́ємо це з того Духа, що Він нам Його
дав.

4 Улюблені, — не кожному духові вірте, але
випробóвуйте духів, чи від Бога вони, бо неправдивих
пророків багато з'явилося в світ. **2** Духа Божого цим
пізнавайте: кожен дух, який візнає, що Ісус Христос
прийшов був у тілі, той від Бога. **3** А кожен дух, який
не визнає Ісуса, той не від Бога, але він антихристів,
про якого ви чули, що йде, а тепер уже він у світі. **4**
Ви від Бога, діткі, і ви перемогли їх, — більший бо
Той, Хто в вас, аніж той, хто в світі. **5** Вони від світу,
тому́ то говорять від світу, а світ слухає їх. **6** Ми від
Бога, — хто знає Бога, той слухає нас, хто не від Бога,

той не слухає нас. Цим пізнаємо Духа правди та духа обмани. **7** Улюблені, — любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та відає Бога! **8** Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов! **9** Любов Божа до нас з'явилася тим, що Бог Сина Свого Однородженого послав у світ, щоб ми через Нього жили. **10** Не в тому любов, що ми полюбили Бога, а що Він полюбив нас, і послав Свого Сина вблаганням за наші гріхи. **11** Улюблені, — коли Бог полюбив нас отак, то повинні любити і ми один одного! **12** Бога не бачив ніколи ніхто. Коли один одного любимо, то Бог в нас пробуває, а любов Його в нас удосконалилась. **13** Що ми пробуваємо в Ньому, а Він у нас, пізнаємо це тим, що Він дав нам від Духа Свого. **14** І ми бачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу. **15** Коли хто визнає, що Ісус — то Син Божий, то в нім Бог пробуває, а він у Бозі. **16** Ми пізнали й увірували в ту любов, що Бог її має до нас. Бог є любов, і хто пробуває в любові, пробуває той в Бозі, і в нім Бог пробуває! **17** Любов удосконалюється з нами так, що ми маємо відвагу на день судний, бо який Він, такі й ми на цім світі. **18** Страху немає в любові, але досконала любов проганяє страх геть, бо страх має муку. Хто ж боїться, той не досконалий в любові. **19** Ми любимо Його, бо Він перше нас полюбив. **20** Як хто скаже: „Я Бога люблю“, та ненавидить брата свого, той неправдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, як може він Бога любити, Якого не бачить? **21** І ми оцю заповідь

маємо від Нього, щоб, хто любить Бога, той і брата свого любив!

5 Кожен, хто вірує, що Ісус — то Христос, той родився від Бога. І кожен, хто любить Того, Хто породив, любить і Того, Хто народився від Нього. **2** Що ми любимо Божих дітей, дізнаємося з того, коли любимо Бога і Його заповіді додержуємо. **3** Бо то любов Божа, щоб ми додержували Його заповіді, Його ж заповіді не тяжкі. **4** Бо кожен, хто родився від Бога, перемагає світ. А оце перемога, що світ перемогла, — віра наша. **5** А хто світ перемагає, як не той, хто вірує, що Ісус — то Син Божий? **6** То Той, що прийшов був водою та кров'ю, — Ісус Христос. І не тільки водою, а водою та кров'ю. І Дух свідчить, бо Дух — то правда. **7** Бо троє свідкують на небі: Отець, Слово й Святий Дух, і ці Троє — Одно. **8** І троє свідкують на землі: дух, і вода, і кров, і троє — в одно. **9** Коли ми приймаємо свідчення людське, то свідчення Боже вартніше, бо це свідчення Бога, яким свідчив про Сина Свого. **10** Хто вірує в Божого Сина, той свідчення має в собі. Хто не вірує Богові, той учинив Його неправдомовцем, бо не вірив у свідчення, яким Бог свідчив про Сина Свого. **11** А це свідчення, що Бог життя вічне нам дав, а життя це — у Сині Його. (aiōnios g166) **12** Хто має Сина, той має життя; хто не має Сина Божого, той не має життя. **13** Оце написав я до вас, що віруєте в Ім'я Божого Сина, щоб ви знали, що ви віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя. (aiōnios g166) **14** І оце та відвага, що ми маємо до Нього, — що коли чого просимо згідно

волі Його, то Він слухає нас. **15** А як знаємо, що Він слухає нас, чого тільки ми просимо, то знаємо, що одержуємо те, чого просимо від Нього. **16** Коли хто бачить брата свого, що грішить гріхом не на смерть, нехай мо́литься за нього, — і Він життя йому дасть, тим, хто грішить не на смерть. Є й гріх на смерть, — не про нього кажú, щоб молився. **17** Усяка неправда — то гріх. Та є гріх не на смерть. **18** Ми знаємо, що кожен, хто народився від Бога, не грішить, — бо хто народився від Бога, той себе береже, і лукавий його не торкається. **19** Ми знаємо, що ми від Бога, і що весь світ лежить у злі. **20** Ми знаємо, що Син Божий прийшов, і розум нам дав, щоб пізнати Правдивого, і щоб бути в правдивому Сині Його, Ісусі Христі. Він — Бог правдивий і вічне життя! (aiōnios g166) **21** Дітоньки, — бережіться від ідолів! Амінь.

2 Івана

1 Стáрець — вибраній пані та дітям її, яких я поправці люблю, і не тільки я, але й усі, хто правду пізнав, **2** за правду, що в нас пробував й повік буде з нами: (aĩõn g165) **3** нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця та Ісуса Христá, Сина Отцевого, у правді та в любові! **4** Я дуже зрадів, що між дітьми твоїми знайшов таких, що ходять у правді, як заповідь ми прийняли від Отця. **5** І тепер я благаю тебе, пані, не так, ніби пишú тобі новú заповідь, але ту, яку маємо від почáтку, — щоб ми любили один óдного! **6** А любов ця — щоб ми жили згідно з Його заповідями. Це та заповідь, яку ви чули від почáтку, щоб ви згідно з нею жили. **7** Бо в світ увійшло багато обмáнців, які не визнають Ісуса Христа, що прийшов був у тілі. Такий — то обманець та антихрист! **8** Пильнуйте себе, щоб ви не згубили того, над чим працювали, але щоб прийняли повну нагоро́ду. **9** Кожен, хто робить перéступ та не пробуває в науці Христовій, той Бога не має. А хто пробуває в науці Йогó, той має і Отця, і Сина. **10** Коли хто приходить до вас, але не приносить науки цієї, не приймайте до дому йогó, і не вітайте йогó! **11** Хто бо вітає йогó, той úчасть бере в лихíх учинках йогó. **12** Багато я мав написати до вас, але не схотів на папері й чорнилом. Та маю надію прибути до вас, і говорити устáми до уст, щоб повна бу́ла ваша радість! **13** Вітають тебе діти ви́браної сестри твоєї. Амінь.

3 Івана

1Старець — улюбленому Гаєві, якого я на правду люблю. **2** Улюблений, — я молюся, щоб добре велось в усьому тобі, і щоб був ти здоровий, як добре ведётся душі твоїй. **3** Бо я дуже зрадив, як прийшли були браття, і засвідчили правду твою, як ти живеш у правді. **4** Я не маю більшої радості від цієї, щоб чути, що діти мої живуть у правді. **5** Улюблений, — вірно ти чіниш, як що робиш для братті та для чужинців, — **6** вони про любов твою свідчили Церкві; добре ти зробиш, як їх випровадиш, як достойно для Бога, **7** бо вийшли вони ради Ймення Його, нічого не взявши від поган. **8** Отож, ми повинні приймати таких, щоб бути співробітниками правді. **9** Я до Церкви писав був, але Діотрэф, що любить бути першим у них, нас не приймає. **10** Тому́ то, коли я прийдú, то згадаю про вчинки його, що їх рóбить, словами лихими обмовляючи нас. І він тим не задовольнюється, — а й сам не приймає братів, і тим, що бажають приймати, боронить, і вигóнить із Церкви. **11** Улюблений, — не робися подібним до лихóго, а до доброго: доброчинець від Бога, а злочинець Бога не бачив. **12** Про Димитрія свідчили всі й сама правда. І свідчимо й ми, а ви знаєте, що свідчення наше правдиве. **13** Багато хотів я писати, та не хочу писати до тебе чорнилом та очеретінкою, **14** але маю надію побачити тебе незабáром, і говорити устáми до уст. Мир тобі! Друзі вітають тебе. Привітай друзів пойменно! Амíнь.

Юда

1 Юда, раб Ісуса Христа, а брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом:
2 милість вам, і мир, і любов хай примножиться!
3 Улюблені, всяке дбання чинивши писати до вас про наше спільне спасіння, я признав за потрібне писати до вас, благаючи боротись за віру, раз дану святим. **4** Бо крадькомá повхóдили деякі люди, на цей óсуд віддавна призначені, безбожні, що благодáть нашого Бога обертають у розпусту, і відкидаються єдиного Владики і Господа нашого — Ісуса Христа.
5 А я хóчу нагадати вам, що раз усе знаєте, що Госпóдь вíзволив людей від землі єгипетської, а згодом вигубив тих, хто не вірував. **6** І анголів, що не зберегли початкового стану свого, але кинули жítло своє, Він зберіг у вічних кайдáнах під тёмрявою на суд великого дня. (aídios g126) **7** Як Содóм і Гомóрра та міста́ коло них, що таким самим способом чинили перéлюб та ходили за іншим тілом, понéсли кару вічного огню, і поставлені в при́клад, — (aiōnios g166)
8 так само буде й цим сновíдам, що опоганюють тіло, погóрджують влáдами, зневажають слави. **9** І сам архáнгол Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про Мойсеєве тіло, не нава́жився винести суду зневажливого, а сказав: „Хай Госпóдь докóрить тобі!“ **10** А ці зневажають, чого не знають; а що знають із природи, як німа звірина́, то й у тому псуються. **11** Горе їм, бо пішли вони дорогою Каїновою, і попали в обману Валаáмової заплати, і загинули в бунті Корéя!

12 Вони скелі підводні на ваших вечéрях любови, бо з вами без стра́ху їдять та себе попаса́ють; хмари безводні, що носяться вітром; осінні дере́ва безплідні, двічі померлі, ви́корінені; **13** люті хвилі мо́рські, що з піною викидають власний сором; зорі блудні, що для них морок те́мряви береже́ться повік. (aiōn g165)

14 Про них же звіщав був Ено́х, сьомий від Ада́ма, і казав: „Ось іде Госпо́дь зо Своїми десятками тисяч святих, **15** щоб суд учинити над усіма́, і винуватити всіх безбожних за всі вчинки безбожности їхньої, що безбожно нако́їли, та за всі жорстокі слова, що їх говорили на Нього безбожні грішники“. **16** Це ре́мствувачі, незадоволені з долі своєї, що ходять у своїх пожадливостях, а уста їхні говорять чванли́ве; вони вихваляють особи для зіску! **17** А ви, улюблені, згадуйте слова́, що їх давніше казали апо́столи Господа нашого Ісуса Христа, **18** які вам говорили: „За останнього ча́су будуть глузі́ї, що ходитимуть за своїми пожадливостями та безбожністю“. **19** Це ті, хто відлу́чується від єдності, тілесні, що духа не мають. **20** А ви, улюблені, будуйте себе найсвятішою вашою вірою, моліться у Дусі Святім, **21** бережіть себе самі́х у Божій любові, і чекайте милости Господа на́шого Ісуса Христа для вічного життя. (aiōnios g166) **22** І до одних, хто вагається, будьте милосі́вві, **23** спасайте і виривайте з огню, а до інших будьте милосердні зо стра́хом, і нена́видьте навіть одежу, опоганену від тіла! **24** А То́му, Хто може вас зберегти від упадку, і поставити перед Своєю славою непорочними в

радості, **25** Єдиному премудрому Богові, Спасителеві
нашому через Ісуса Христа, Господа нашого, слава,
могутність, сила та вла́да перше всього віку, і тепер, і
на всі віки! Амінь. (aīōn g165)

Об'явлення

1 Об'явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоб показати Своїм рабам, що незабаром статися має. І Він показав, і послав Своїм а́нголом рабові Своєму Іванові, **2** який свідчив про Слово Боже, і про свідчення Ісуса Христа, і про все, що він бачив. **3** Блаженний, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та додёржує написане в ньому, — час бо близький! **4** Іван до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, Хто був і Хто має прийти; і від семи Ду́хів, що перед престолом Його, **5** та від Ісуса Христа, а Він „Свідок вірний, Пёрвенець з мертвих і Владика зёмних царів“. Йому, що нас полюбив і кров'ю Своєю обмив нас від наших гріхів, **6** що вчинив нас „царями, священиками Божові“ й Отцеві Своєму, — Тому слава та сила на вічні віки! Амінь. (aіōn g165) **7** „Ото Він із хмарами йде“, і побачить Його кожне око, і ті, що Його „прокололи були, і всі племéна землі будуть плакати за Ним“. Так, амінь! **8** Я Альфа й Омéга, говорить Госпóдь, Бог, Той, Хто є, і Хто був, і Хто має прийти, Вседержитель! **9** Я, Іван, ваш брат і спільник у біді, і в царстві, і в терпінні в Ісусі, був на óстрові, що зветься Патмós, за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христá. **10** Я був у Дусі Господнього дня, і почув за собою голос гучний, немов сурмі́, **11** який говорив: „Що бачиш, — напиши те до книги, і пошли до сімох Церков: до Ефёсу, і до Смірни, і до Перга́му, і до Тіяті́рів, і до Сард, і до Філядэ́льфії і до Лаодикії“. **12** І я оглянувся, щоб побачити голос, що говорив зо мною. І, оглянувшись,

я побачив сім світильників золотих; **13** а посеред семи світильників „Подібного до Людського Сина, одягненого в довгу одѣжу і підперезаного“ по грудях золотим поясом. **14** А „Його голова та волосся — білі, немов біла вовна, як сніг; а очі Його — немов полум'я огняне. **15** А ноги Його подібні до міді“, розпалені, наче в печі; а „голос Його — немов шум великої води“. **16** І сім зір Він держав у правиці Своїй, а з уст Його меч обосічний виходив, а обличчя Його, немов сонце, що світить у силі своїй. **17** І коли я побачив Його, то до ніг Йому впав, немов мертвий. І поклав Він на мене правицю Свою та й промовив мені: „Не лякайся! Я Перший і Останній, **18** і Живий. І був Я мертвий, а ось Я Живий на вічні віки. І маю ключі Я від смерті й від аду. (aiōn g165, Hades g86) **19** Отже, напиши, що ти бачив, і що є, і що має бути по цьому! **20** Таємниця семи зір, що бачив ти їх на правиці Моїй, і семи світильників золотих: сім зір, — то анголі семи Церков, а сім світильників, що ти бачив, — то сім Церков“.

2 До ангола Церкви в Ефесі напиши: „Оце каже Той, Хто тримає сім зір у правиці Своїй, Хто ходить серед семи світильників золотих: **2** Я знаю діла твої, і працю твою, і твою терпеливість, і що не можеш терпіти лихих, і випробував тих, хто себе називає апостолами, але ними не є, і знайшов, що фальшиві вони. **3** І ти маєш терпіння, і працював для Ймення Мого, але не знемігся. **4** Але маю на тебе, що ти покинув свою першу любов. **5** Отож, пам'ятай, звідки ти впав, і покайся, і вчинки давніші роби. Коли ж ні, то до

тебе прийду́ незаба́ром, і зру́шу твого світильника́ з його́ місця, якщо не покає́шся. **6** Але маєш оце, що нена́видиш учинки Николаї́тів, яких і Я нена́виджу. **7** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церкв́ам: переможцеві дам їсти від дерева життя, яке в раю́ Божім“. **8** А до ангола Церкви в Смірні напиши: „Оце каже Перший й Останній, що був мертвий й ожив: **9** Я знаю діла твої, і біду́, і убо́зтво, — але ти багатий, — і зневагу тих, що говорять про себе, ніби юдеї вони, та ними не є, але вони — зборище сатани. **10** Не бійся того, що маєш страждати! Ось диявол вкидатиме декого з вас до в'язниць, щоб вас ви́пробувати. І будете мати біду́ десять день. Будь вірний до смерти, і Я тобі дам вінця́ життя! **11** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церкв́ам: переможець не буде пошко́джений від другої смерти“. **12** А до ангола Церкви в Перга́мі напиши: „Оце каже Той, що має меча́ обо́сїчного: **13** Я знаю діла твої, і що де ти живеш, там престол сатани. І трима́єш ти Йме́ння Моє, і ти не відкинувся від віри Моєї́ навіть за днів, коли в вас, де живе сатана́, був убитий Анти́па, свідок Мій вірний. **14** Але трохи Я маю на тебе, бо маєш там тих, хто трима́ється науки Валаа́ма, що навчав був Бала́ка покласти спотика́ння перед синами Ізраїля, щоб їли ідо́льські жертви й розпу́сту чинили. **15** Так маєш і ти таких, що трима́ються науки Николаї́тської так само. **16** Тож покайся! Коли ж ні, то до тебе прийду́ незаба́ром, і воюватиму з ними мечем Свої́х уст. **17** Хто має вухо, хай чує, що́ Дух промовляє Церкв́ам:

переможцеві дам їсти приховану манну, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто, — тільки той, хто приймає його“.

18 І до ангола Церкви в Тіятірах напиши: „Оце каже Син Божий, що має очі Свої, як полум'я огняне, а ноги Його подібні до міді: **19** Я знаю діла твої, і любов, і віру, і службу, і твою терпеливість, і останні вчинки твої, що більші за перші. **20** Але маю на тебе, що жінці Єзавелі, яка каже, ніби вона пророкиня, ти попускаєш навчати та зводити рабів Моїх, чинити розпусту та їсти ідольські жертви. **21** І Я дав був їй часу, щоб покаялася, — та вона не схотіла покаятися в розпусті своїй. **22** Ось Я кину її на ложе, а тих, що чинять із нею розпусту, у велику біду, коли тільки в учинках своїх не покаються, **23** а діти її поб'ю смертю. І пізнають усі Церкви, що Я Той, Хто нирки й серця вивіряє, і Я кожному з вас дам за вчинками вашими. **24** А вам, та іншим, що в Тіятірах, що не мають науки цієї, і — як кажуть — не розуміють так званих глибин сатані, кажучи: не накладу на вас іншого тягара, **25** тільки те, що ви маєте, тримайте, аж поки прийду. **26** А переможцеві, і тому, хто аж до кінця додержує Мої вчинки, Я дам йому владу „над поганами, **27** і буде пасти їх залізним жезлом; вони, немов глиняний посуд, покрушаться“, як і Я одержав владу від Свого Отця, **28** і дам Я йому зорю досвітню. **29** Хто має вухо, хай чує, щоб Дух промовляє Церквам!“

3 А до ангола Церкви в Сярдах напиши: „Оце каже Той, Хто має сім Божих Духів і сім зір: Я знаю діла

твої, що маєш ім'я, ніби живий, а ти мертвий. **2** Будь чуйний та решту зміцняй, що мають померти. Бо Я не знайшов твоїх діл закінченими перед Богом Моїм. **3** Отож, пам'ятай, як ти взяв і почув, і бережи, і покайся. А коли ти не чуйний, то на тебе прийду, немов злодій, і ти знати не будеш, якої години на тебе прийду. **4** Та ти маєш і в Сярдах кілька імен, що одержі свої вони не опоганили, і в білій зо Мною ходитимуть, бо гідні вони. **5** Переможець зодягнеться в білу одержу, а ймення його Я не змию із книги життя, і ймення його візнаю перед Отцем Своїм і перед Його алголами. **6** Хто має вухо, хай чує, що Дух промовляє Церквám!“ **7** І до ангола Церкви в Філядэльфії напиши: „Оце каже Святий, Правдивий, що має „ключа Давидового, що Він відчиняє, — і ніхто не зачинить, що Він зачиняє, — і ніхто не відчинить“. **8** Я знаю діла твої. Ось Я перед тобою дверей не зачинив, — і їх зачинити не може ніхто. Хоч малу маєш силу, але слово Моє ти зберіг, і від Ймення Мого не відкинувся. **9** Ось Я зроблю, що декого з зборища сатани, із тих, що себе називають юдеями, та ними не є, але кажуть неправду, — ось Я зроблю, що вони „прийдуть та вклоняться перед ногами твоїми“, і пізнають, що „Я полюбив тебе“. **10** А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробовування, що має прийти на весь світ, щоб випробувати мешканців землі. **11** Я прийду незабаром. Тримай, що ти маєш, щоб твого вінця ніхто не забрав. **12** Переможця зроблю Я стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде назовні,

і на нїм напишú Ім'я́ Бога Мого й ім'я міста Бога Мого, Єрусалиму Новóго, що з неба сходить від Бога Мого, та нове Ім'я́ Своє. **13** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“ **14** І до ангола Церкви в Лаодикїї напиши: „Оце каже Амїнь, Свідок вірний і правдивий, почáток Божого твóрива: **15** Я знаю діла твої, що ти не холодний, ані гарячий. Якби то холодний чи гарячий ти був! **16** А що ти літеплий, і ні гарячий, ані холодний, то віплюну тебе з Своїх уст. **17** Бо ти кажеш: „Я багатий, і збагатів, і не потребу́ю нічого“. А не знаєш, що ти нужде́нний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! **18** Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перочищеного, щóб збагаті́тись, і білу одежу, щóб зодягтис́я, і щóб га́ньба наготі́ твоєї не видна була, а ма́стю на очі намасті́ свої очі, щóб бачити. **19** Кого Я люблю́, тому докоряю й караю того. Будь же ревний і покайся! **20** Ось Я стою під дверима та стукаю: коли хто почує Мій голос і двері відчинить, Я до нього ввійду́, і буду вечє́ряти з ним, а він зо Мною. **21** Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його. **22** Хто має вухо, хай чує, щó Дух промовляє Церквám!“

4 По цьому я поглянув, — і ось двері на небі відчинені, і перший голос, що я чув його, як сурму́, що зо мною говорив, сказав: „Іди сюди, і Я тобі покажу́, щó статися має по цьóму!“ **2** І зараз у Дусі я був. І ось престол стояв на небі, а на престолі Сидячий. **3** А Сидячий подібний був з ві́гляду до каменя я́спіса й

сардіса, а весёлка навколо престолу видом подібна була до смара́гду. **4** А навколо престолу — двадцять чотири престоли, а на престолах я бачив двадцятьох чотирьох ста́рців, що сиділи, у шати білі одя́гнені, а на головах своїх мали вінці́ золоті. **5** А від престолу вихо́дили бли́скавки, і голоси, і громи. А перед престолом горіли сім світильників огня́них, а вони — сім Духів Божих. **6** І перед престолом — як море скляне, до кришта́лю подібне. А серед престолу й навколо престолу четверо тварин, повні очей спéреду й зза́ду. **7** І перша тварі́на подібна до лева, а друга тварина подібна до теляти, а третя тварина мала лице, як лю́дина, а четверта тварина подібна до орла, що летить. **8** І ті чотири тварини, — кожна з них мала навколо по шість крил, а всере́дині повна очей. І спокóю не мають вони день і ніч, промовляючи: „Свят, свят, свят Господь, Бог Вседержі́тель, що Він був, і що є, і що має прийти!“ **9** І коли ті тварини складають славу, і честь, і подяку Тому, Хто сидить на престолі й живе віки вічні, **(aĩḡn g165)** **10** тоді падають двадцять чотири ста́рці перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки вічні, і складають вінці́ свої перед престолом та кажуть: **(aĩḡn g165)** **11** „Достойний Ти, Господи й Боже наш, прийняти славу, і честь, і силу, бо все Ти створив, і з волі Твоєї існує та створене все!“

5 І я бачив в правиці Того, Хто сидить на престолі, книгу, написану всере́дині й назóвні, і запечатану сімомá печатками. **2** І бачив я потужного ангола,

який гучним голосом кликав: „Хто гідний розгорну́ти книгу, і зламати печатки її?“ 3 І не міг ніхто ні на небі, ні на землі, ані під землею розгорнути книги, ані навіть зазирнути в неї. 4 І плакав я гірко, що не знайшовся ані один гідний розгорнути й прочитати книгу, ані навіть зазирнути в неї. 5 А один із старців промовив до мене: „Не плач! Ось Лев, що з племені Юдиного, корінь Давидів, перемиг так, що може розгорнути книгу, і зламати сім печаток її“. 6 І я глянув, — і ось серед престолу й чотирьох тварин і серед старців стоїть Агнець, як заклений, що має сім рогів і сім очей, а це — сім Божих Духів, посланих на всю землю. 7 І Він підійшов, і взяв книгу з правиці Того, Хто сидить на престолі. 8 А коли Він узяв книгу, то чотири тварини й двадцять чотири старці попадали перед Агнцем, а кожен мав гусли й золоті чаші, повні пахоців, а вони — молитви святих. 9 І нову пісню співають вони, промовляючи: „Ти достойний узяти цю книгу, і розкрити печатки її, бо Ти був заклений, і кров'ю Своєю Ти викупив людей Богові з усякого племени, і язика, і наро́ду, і люду. 10 І Ти їх зробив для нашого Бога царями, і священиками, — і вони на землі царюватимуть!“ 11 І я бачив, і чув голос багатьох анголів навколо престолу, і тварин, і старців, — і число їх було десятки тисяч раз по десять тисяч і тисячі тисяч. 12 І казали вони гучним голосом: „Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!“ 13 І кожне створіння, що

воно на небі, і на землі, і під землею, і на морі, і все, що в них, чув я, говорило: „Тому, Хто сидить на престолах, і Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і сила на вічні віки!“ (aiōn g165) 14 А чотири тварини казали: „Амінь!“ І двадцять чотири старці попадали та поклонились Тому, Хто живе повік віку!

6 І я бачив, що Агнець розкрив одну з семи печаток, і почув я одну з чотирьох тих тварин, яка говорила, як голосом грому: „Підійди!“ 2 І я глянув, — і ось кінь білий, а той, хто на ньому сидів, мав лука. І вінця йому дано, і він вийшов, немов переможець, і щоб перемогти. 3 І коли другу печатку розкрив, я другу тварину почув, що казала: „Підійди!“ 4 І вийшов кінь другий, — червоний. А тому, хто на ньому сидів, було дано взяти мир із землі та щоб убивали один одного. І меч великий був даний йому. 5 І коли третю печатку розкрив, я третю тварину почув, що казала: „Підійди!“ І я глянув, — і ось кінь вороний. А той, хто на ньому сидів, мав вагу в своїй руці. 6 І я ніби голос почув посеред чотирьох тих тварин, що казав: „Ківш пшениці за динарія, і три ковші ячменю за динарія, а оливи й вина не марнуй!“ 7 А коли Він четверту печатку розкрив, я четверту тварину почув, що казала: „Підійди!“ 8 І я глянув, — і ось кінь чалий. А той, хто на ньому сидів, на ім'я йому Смерть, за ним же слідом ішов Ад. І дана їм влада була на четвертій частині землі забивати мечем, і голодом, і мором, і земними звірми. (Hadēs g86) 9 І коли п'яту печатку розкрив, я побачив під жертовником душі побитих

за Боже Слово, і за свідчення, яке вони мали. **10** І клікнули вони гучним голосом, кажучи: „Аж доки, Владико святий та правдивий, не будеш судити, і не мститимеш тим, хто живе на землі, за кров нашу?“

11 І кожному з них дано білу одежу, і сказано їм іще трохи спочити, аж поки доповнять число їхні співслуги, і браті їхні, що будуть побиті, як і вони. **12** І коли шосту печатку розкрив, я поглянув, — і ось сталось велике трясіння землі, і сонце зчорніло, як міх волосяний, і весь місяць зробився, як кров. **13** І на землю попадали зорі небесні, як фігове дерево ронить свої недозрілі плоди, коли потрясе сильний вітер. **14** І небо сховалось, згорнувшись, немов той сувій пергамену, і кожна гора, і кожен острів порушилися з своїх місць. **15** І земні царі, і вельможі та тисячники, і багаті та сильні, і кожен раб та кожен вільний, — поховались у печери та в скелі гірські, **16** та й кажуть до гір та до скель: „Поспадайте на нас, і позакривайте ви нас від лиця Того, Хто сидить на престолі, і від гніву Агнця! **17** Бо прийшов це великий день гніву Його, і хто встояти може?“

7 А по цьому я бачив чотирьох алголів, що стояли на чотирьох кутах землі та тримали чотири земні вітри, щоб вітер не віяв на землю, ані на море, ані на жодне дерево. **2** І бачив я іншого ангола, що від схід сонця виходив, і мав печатку Бога Живого. І він гучним голосом крикнув до чотирьох алголів, що їм дано пошкодити землі та морю, **3** говорячи: „Не шкодьте ані землі, ані морю, ані дереву, аж поки ми покладемо

печатки рабам Бога нашого на їхніх чόлах!“ **4** І почув я число попечатаних: сто сорок чотири тисячі попечатаних від усіх племен Ізраїлевих синів: **5** з племени Юдиного — дванадцять тисяч попечатаних, з племени Рувімового — дванадцять тисяч, з племени Гадового — дванадцять тисяч, **6** з плéмени Асірового — дванадцять тисяч, з племени Нефталімового — дванадцять тисяч, з племени Манасїїного — дванадцять тисяч, **7** з племени Симеóнового — дванадцять тисяч, з племени Левїїного — дванадцять тисяч, з племени Іссахáрового — дванадцять тисяч, **8** з племени Завулóнового — дванадцять тисяч, з племени Їóсипового — дванадцять тисяч, з племени Веніямїнового — дванадцять тисяч попечатаних. **9** Потóму я глянув, — і ось нáтовп великий, що його зрахувати не може ніхто, з усякого люду, і племén, і нарóдів, і язиків, стояв перед престолом і перед Агнцем, зодягнені в білу одежу, а в їхніх руках було пáльмове вїття. **10** І взивáли вони гучним голосом, кажучи: „Спасіння нашому Богові, що сидить на престолі, і Агнцеві!“ **11** А всі анголі стояли навкóло престолу та стáрців і чотирьох тих тварин. І вони на обличчя попадали перед престолом, і вклонилися Богові, **12** кажучи: „Амїнь! Благословénня, і слава, і мудрість, і хвалá, і честь, і сила, і мїць — нашому Богу на вічні віки! Амїнь!“ (aĩḡn g165) **13** І відповів один із стáрців, і до мене сказав: „Оці, що зодягнені в білу одежу, — хто вони й звідкіля поприхóдили?“ **14** І сказав я йому: „Мій пане, ти знаєш!“ Він же мені

відказав: „Це ті, що прийшли від великого горя, і випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця. **15** Тому́ то вони перед Божим престолом, і в храмі Його день і ніч Йому служать. А „Той, Хто сидить на престолі, розтягне намета над ними“. **16** „Вони голоду й спраги терпіти не будуть уже, і не буде палити їх сонце, ані спека яка“. **17** Бо Агнець, що серед престолу, „буде їх пасти, і водитиме їх до джерел вод життя. І Бог кожну сльозу́ з очей їхніх зітре!“

8 І коли сьому печатку розкрив, німа ти́ша настала на небі десь на півгодини. **2** І я бачив сімох анголів, що стояли перед Богом. І да́но було їм сім суре́м. **3** І прийшов другий ангол, та й став перед жерті́вником із золотою кадильницею. І було йому да́но багато кадила, щоб до молитов усіх святих додав на золотого жерті́вника, що перед престолом. **4** І знявся дим кадильний з мо́літвами святих від руки ангола перед Бога. **5** А ангол кадильницю взяв, і наповнив її огнем із жерті́вника, та й кинув на землю. І зчинилися гро́ми, і гурко́тнява, і бли́скавиці та трясіння землі. **6** І сім анголів, що мали сім суре́м, приготува́лися, щоб сурми́ти. **7** І засурми́в перший ангол, — і вчинилися град та огонь, пере́мішані з кров'ю, і впали на землю. І спалилась третина землі, і згоріла третина дерев, і всі́яка зелена трава погоріла. **8** І засурми́в другий ангол, — і немов би велика гора, розпа́лена огнем, була вкинена в море. І третина мо́ря зробилася кров'ю, **9** і померла третина морського створі́ння, що мають життя, і загинула третина кораблі́в. **10** І

засурмів третій ангол, — і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскіп. І спала вона на третину річок та на водні джерела. **11** А ймення зорі тій Полін. І стала третина води, як полін, і багато з людей повмирали з води, бо згїркла вона. **12** І засурмів ангол четвертий, — і вдáрено третину сонця, і третину місяця, і третину зір, щоб затьмілася їхня третина, щоб третина дня не світила, так само ж і ніч. **13** І бачив, і чув я одного орла, що летів серед неба і клікав гучним голосом: „Горе, горе, горе тим, хто живе на землі, від голосів сурмовіх позосталих трьох анголів, що мають сурміти!“

9 І засурмив п'ятий ангол, — і я бачив зóрю, що спала із неба додолу. І їй даний був ключ від криниці безодньої. **(Abyssos g12)** **2** І вона відімкнула криницю безодню, — і дим повалив із криниці, мов дим із великої печі. І затьмілося сонце й повітря від криничного диму. **(Abyssos g12)** **3** А з диму на землю вийшла саранá, і дано їй міць, як мають міць скорпіони земні. **4** І наказано їй, щоб вона не шкодила земній траві, ані жáдному зіллю, ані жáдному дереву, але тільки тим людям, які на чолах не мають печатки Божої. **5** І було дано їй, щоб їх не вбивати, але мучити п'ять місяців; а мўка від неї, як мўка від скорпіона, коли вкусить людину. **6** І в ті дні люди смерти шукатимуть, — та не знайдуть її! Померти вони захотять, — та втече від них смерть! **7** А вигляд саранї був подібний до коней, на війну приготованих; а на головах у неї — немов би вінки,

подібні на золото, а обличчя її — немов людські обличчя. **8** І мала волосся — як волосся жіноче, а її зуби були — немов лев'ячі. **9** І мала вона панцери, немов панцери залізні; а шум її крил — немов шум колесниць, коли коней багато біжить на війну. **10** І мала хвости, подібні до скорпіонових, та жала, а в неї в хвостах її влада — п'ять місяців шкодити людям. **11** І мала вона над собою царя, ангола безодні; йому по-єврейському ім'я Авадд'он, а по-грецькому звався він Аполліон! (Abyssos g12) **12** Одне горе минуло! Ось за ним ще два горя надходять! **13** І засурмів шостий Ангол, — і я почув один голос із чотирьох рогів золотого жертовника, який перед Богом, **14** що казав шостому Анголові, який мав сурму: „Розв'яжи чотирьох Анголів, що пов'язані при великій річці Ефраті“. **15** І були порозв'язувані чотири Анголі, приготівані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб убили третину людей. **16** А число кінного війська — двадцять тисяч раз по десять тисяч; і я чув їхнє число. **17** І так бачив я коней в видінні, а на них верхівців, що панцери мали огняні, і гіяцінтові, і сірчані. А голови в коней — немов голови лев'ячі, а з їхнього рота виходив огонь, і дим, і сірка. **18** І побита була третина людей від цих трьох поразок, — від огню, і від диму, і від сірки, що виходили з їхніх ротів. **19** Сила бо коней була в їхнім роті та в їхніх хвостах. А хвості їхні подібні до вужів, що мають голови, і ними вони шкоду чинять. **20** А решта людей, що не вбита була цими поразками, не покаялася за діла своїх

рук, щоб не кланятись дэмонам, ані ідолам золотим, і срібним, і мідяним, і кам'яним, і дерев'яним, що не можуть вони ані бачити, ані чути, ані ходити. **21** І вони не покалися в своїх убивствах, ані в чарах своїх, ні в розпусті своїй, ні в крадіжках своїх.

10 І бачив я іншого потужного Ангола, що сходив із неба. Був одягнений в хмару, і над його головою веселка була, а обличчя його — немов сонце, а ноги його — як стовпі огняні, **2** і мав у руці своїй книжку розгорнену. І він поставив свою праву ногу на море, а ліву — на землю, **3** і закричав гучним голосом, як лев той ричить. І як він закричав, то заговорили сім гробів голосами своїми. **4** А як заговорили сім гробів голосами своїми, я хотів був писати. Та я почув голос із неба, що до мене казав: „Запечатай оте, що сім гробів казали, і того не пиши!“ **5** А Ангол, що я бачив його, як стояв він на морі й землі, зняв до неба правіцю свою **6** та й поклявся Живучим по вічні віки, Який створив небо та те, що на ньому, і землю та те, що на ній, і море й що в нім, — що вже часу не буде, (aiōn g165) **7** а дня голосу сьомого Ангола, коли він засурмить, довершиться Божа таємниця, як Він благовістив був Своім рабам пророкам. **8** І голос, що я чув його з неба, став знов говорити зо мною й казати: „Піди, та візьми розгорнену книжку з руки Ангола, що стоїть на морі й землі“. **9** І пішов я до Ангола та й промовив йому, щоб дав мені книжку. А він мені каже: „Візьми, і з'їж її! І гіркість учинить вона для твого живота, та в устах твоїх буде солодка,

як мед“. **10** І я взяв з руки Ангола книжку та й з'їв її. І бу́ла вона в устах моїх, немов мед той, солодка. Та коли її з'їв, вона гіркість зробила в моїм животі... **11** І сказали мені: „Ти мусиш зно́ву пророкувати про наро́ди, і поган, і язїки, і про багато царів“.

11 І да́но трості́ну мені, поді́бну до па́лиці, і сказано: „Устань, і зми́рай хра́ма Божого й же́ртівника, і тих, хто вклоняється в ньому. **2** А двір, що за храмом, лиши та не міряй його, бо він да́ний поганам, — і сорок два місяці бу́дуть топтати вони святе місто. **3** І звелю́ Я двом сві́дкам Свої́м, і бу́дуть вони пророкувати тисячу двісті й ші́стдесят де́нь, зодя́гнені в волося́ніцю. **4** Вони — дві оли́вки і два світи́льнікі, що сто́ять перед Богом землі. **5** І коли б хто схоті́в учини́ти їм кривду, то ви́йде о́гонь з їхніх уст, — і пої́сть воро́гів їхніх. А коли хто захоче вчи́нити їм кривду, — той отак му́сить бу́ти заби́тий. **6** Вони ма́ють владу́ небо замкну́ти, щоб за днів їхнього проро́цтва не йшов дощ. І ма́ють владу́ вони над водою, — у кро́в оберта́ти її, і вда́рити землю́ всі́лякою ка́рою, скі́льки разі́в вони схочу́ть. **7** А коли вони скі́нчать свідо́цтво сво́є, то зві́рина, що з безодні ви́ходить, із ними війну́ поведе́, — і вона їх пере́може та їх повби́ває. (Abyssos g12) **8** І їхні тру́пи поли́шить на ма́йдані вели́кого міста́, що зве́ться духо́вно Со́до́м і Єгипет, де й Госпо́дь наш був розп'я́тий. **9** І ба́гато з наро́дів, і з пле́мен, і з язї́ків, і з поган бу́дуть диви́тися півче́рта дні на їхні тру́пи, не дозво́лять покла́сти в гробі́ їхніх тру́пів. **10** А ме́шканці землі́ буду́ть тіши́тися та ра́діти над ними,

і дарунки пошлють один одному, бо мучили ці два пророки мешканців землі. **11** А по півчверта днях дух життя ввійшов у них від Бога, — і вони повставали на ноги свої. І напав жах великий на тих, хто дивився на них! **12** І почули вони гучний голос із неба, що їм говорив: „Зійдіть сюди!“ І на небо зійшли вони в хмарі, і вороги їхні дивились на них. **13** І тієї години зчинився страшний землетрус, і десята частина міста того завалилась... І в цім трусі загинуло сім тисяч людських імен, а решта обгорнена жахом була, — і вони віддали славу Богу Небесному! **14** Друге горе минуло! Ото незабаром настане за ним третє горе!“ **15** І засурмив сьомий ангол, — і на небі зчинились гучні голоси, що казали: „Перейшло панування над світом до Господа нашого та до Христа Його, — і Він зацарює на вічні віки!“ (aīōn g165) **16** І двадцять чотири старці, що на престолах своїх перед Богом сидять, попадали на обличчя свої, та й уклонилися Богові, **17** кажучи: „Дяку складаємо Тобі, Господи, Боже Вседержителю, що Ти є й що Ти був, що прийняв Свою силу велику та й зацарював! **18** А погани розлютилися, та гнів Твій прийшов, і час настав мертвих судити, і дати заплату рабам Твоїм, пророкам і святим, і тим, хто ймення Твого боїться малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю“. **19** І розкрився храм Божий на небі, — і ковчег заповіту Його в Його храмі з'явився. І зчинилися блискавки, і гуркіт, і гроби, і землетрус, і великий град.

12 І з'явилась на небі велика ознака: Жінка, зодягнена в сонце, а під ногами її місяць, а на її голові вінок із дванадцяти зір. **2** І вона мала в утробі, і кричала від болю, та муки терпіла від поро́ду. **3** І з'явилася інша ознака на небі, — ось змії червоноогняній, великий, що мав сім голів та десять ро́гів, а на його го́ловах сім вінців. **4** Його хвіст змів третину зір із неба та й кинув додолу. І змії стояв перед жінкою, що мала вродити, щоб з'їсти дитину її, коли вродить. **5** І дитину вроділа вона чоловічої ста́ті, що всі наро́ди має па́сти залі́зним жезлом. І дитина її була взята до Бога, і до престолу Його. **6** А жінка втекла́ на пустиню, де вона мала місце, від Бога для неї вгото́ване, щоб там годувáли її тисячу двісті ші́стдесят де́нь. **7** І стала́сь на небі війна: Михаїл та його анголі вчинили зо змієм війну́. І змії воював та його анголи, **8** та не втрималися, і вже не знайшлося їм місця на небі. **9** І ски́нений був змії великий, вуж стародавній, що зве́ться диявол і сатана́, що зво́дить сві́т, і скинений був він додолу, а з ним і його анголі були скинені. **10** І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасі́ння, і сила, і царство нашого Бога, і вла́да Христа Його, бо скинений той, хто братів наших ска́ржив, хто перед нашим Богом оскáржував їх де́нь і ніч! **11** І вони його перемогли кров'ю Агнця та словом свого засві́дчення, і не полюбили життя свого навіть до смерті! **12** Через це звеселі́ся ти, небо, та ті, хто на нім пробува́є! Горе землі та морю, до вас бо диявол зійшов, маючи лю́тість велику, знаючи,

що короткий час має!“ **13** А коли змій побачив, що додолу він скінений, то став переслідувати жінку, що вродила хлоп'я. **14** І жінці дані були два крила великого орла, щоб від змія летіла в пустиню до місця свого, де будуть її годувати час, і часі, і півчасу. **15** І пустив змій за жінкою з уст своїх воду, як річку, щоб річка схопила її. **16** Та жінці земля допомгла, — і розкрила земля свої уста, та й випила річку, яку змій пустив із своїх уст. **17** І змій розлютувався на жінку, і пішов воювати з останком насіння її, що вони бережуть Божі заповіді та мають свідощтво Ісусове.

13 І я став на морськóму піску́. І я бачив звіріну, що виходила з моря, яка мала десять рóгів та сім голів, а на рóгах її було десять вінців, а на її гóловах богознева́жні іменá. **2** А звірі́на, що я її бачив, подібна до ри́ся бу́ла, а но́ги її — як ведме́жі, а паща її — немов лев'яча паща. І змій дав їй свою силу, і престо́ла свогó, і владу велику. **3** А одна з її голів була ніби забита на смерть, але рана смерте́льна її вздорóвилась. І вся земля дивувалась, слідкуючи за звірі́ною! **4** І вклонилися змієві, що дав владу звірі́ні. І вклонились звірі́ні, говорячи: „Хто до звірі́ни подібний, і хто воювати з нею може?“ **5** І їй да́но уста, що говорили зухва́ле та богознева́жне. І їй да́но владу діяти сорок два місяці. **6** І відкрила вона свої уста на зневагу проти Бога, щоб богозневажа́ти Ім'я́ Його й оселю́ Його, та тих, хто на небі живе. **7** І їй да́но прова́дити війну зо святими, та їх перемогти. І їй да́на вла́да над кожним племенем, і наро́дом, і язико́м, і людо́м. **8** І

їй вклóняться всі, хто живе на землі, що їхні імена не написані в книгах життя Агнця, закóленого від заклáдин світу. **9** Коли має хто вухо, нехай слухає: **10** Коли хто до полóну ведé, — сам піде в полóн. Коли хто мечем убиває, — такий мусить сам бути вбитий мечém! Отут терпеливість та віра святих! **11** І бачив я іншу звіріну, що вихóдила з землі. І вона мала два роги, подібні ягн́ячим, та говорила, як змій. **12** І вона виконувала всю влáду першої звіріни перед нею, і робила, щоб земля та ті, хто живе на ній, вклонилися першій звіріні, що в неї вздорóвлена була її рана смертéльна. **13** І чинить вона великі ознаки, так що й огонь зводить з неба додолу перед люд́ьмі. **14** І зводить вона мéшканців землі через ознаки, що їх дáно їй чинити перед звіріною, намовляючи мéшканців землі зробити óбраза звіріни, що має рану від меча, та живе. **15** І дáно їй вклáсти духа óбразові звіріни, щоб заговорив образ звірини, і зробити, щоб усі, хто не поклóниться óбразові звіріни, побиті були́. **16** І зробить вона, щоб усім — малим і великим, багатим і вбогим, вільним і рабам — було дáно знамéно на їхню праві́цю або на їхні чóла, **17** щоб ніхто не міг ані купити, ані продати, якщо він не має знамéна ймення звіріни, або числа ймення його. **18** Тут мудрість! Хто має розум, нехай порахує число звірини, бо воно число лю́дське. А число її — ші́стсот ші́стдесят ші́сть.

14 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним сто сорок чотири тисячі, що мають Ім'я

Його й Ім'я Отця Його, написане на своїх чолах. **2**
І почув я голос із неба, немов шум великої води, і
немов гук міцного грому. І почув я голос гусярїв,
що грали на гўслах своїх, **3** і співали, як пісню нову
перед престолом і перед чотирьомá тваринами й
ста́рцями. І ніхто не міг навчитися пісні, окрім цих
ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі. **4**
Це ті, хто не осквернився з жінками, бо чисті вони.
Вони йдуть за Агнцем, куди Він іде. Вони викуплені
від людей, пёрвістки Богові й Агнцеві, **5** не знайшлося
бо підступу в їхніх устах, бо вони непорочні! **6** І
побачив я іншого ангола, що летів серед неба, і мав
благовістити вічну Єв́ангелію мешканцям землі, і
кожному людові, і племені, і язїку, і наро́дові. (aiōnios
g166) **7** І він говорив гучним голосом: „Побійтеся Бога
та славу віддайте Йому, бо настала година суду Його,
і вклоніться Тому, Хто створів небо, і землю, і море,
і водні джерела!“ **8** А інший, другий ангол летів
слідом і казав: „Упав, упав Вавилон, місто великий, бо
лютим вином розпусти своєї він напоїв усі наро́ди!“
9 А інший, третій а́нгол летів услід за ним, гучним
голосом кажучи: „Коли хто вклоняється зві́рині та
о́бразу її, і приймає знаме́но на чолі своїм чи на руці
своїй, **10** то той питиме з вина Божого гніву, вина
незмішаного в чаші гніву Його, і буде му́чений в огні
й сірці перед анго́лами святими та перед Агнцем. **11** А
дим їхніх мук підійматиметься вічні вікі. І не мають
спокію день і ніч усі ті, хто вклоняється зві́рині та
о́бразу її, і приймає знаме́но йме́ння його“. (aiōn g165)

12 Тут терпеливість святих, що додержують заповіді Божі та Ісусову віру! **13** І почув я голос із неба, що до мене казав: „Напиши: Блаженні ті мертві, хто з цього часу вмирає в Господі! Так, каже Дух, — вони від праць своїх заспоко́яться, бо їхні діла йдуть за ними слідом“. **14** І я глянув, — і ото біла хмара, а на хмарі сидить подібний до Людського Сина. Він мав на Своїй голові золотого вінця, а в руці Його гострий серп. **15** І інший ангол вийшов із храму, і гучним голосом кликнув до Того, Хто на хмарі сидів: „Пошли серпа свого й жни, бо настала година пожати, дозріло бо жніво землі!“ **16** І Той, Хто на хмарі сидів, скинув додолу серпа свого, — і земля була вижата. **17** І інший Ангол вийшов із храму, що на небі, — і він мав гострого серпа. **18** І інший ангол, що мав владу над огнем, вийшов від жертовника. І він гучним голосом кликнув до того, що мав гострого серпа, говорячи: „Пошли свого гострого серпа, і позбирай грона зёмної виноградини, бо грона її вже допіли“. **19** І ангол кинув додолу серпа свого, і зібрав виноград на землі, і кинув в велике чавіло Божого гніву. **20** І потовчене було чавіло за містом, і потекла кров із чавіла аж до кінських вуздёчок, на тисячу шістсот стадій.

15 І бачив я інше знамено на небі, велике та дивне, — сім анголів, що сім кар вони мали, бо ними кінчався гнів Божий. **2** І я бачив щось, ніби як море скляне, з огнем перемішане. А ті, що перемогли звіріну та образу його, і знамено його, і число його ймення, — стояли на морі склянім, та мали гусла Божі. **3**

І співали вони пісню Мойсея, раба Божого, і пісню
Агнця, говорячи: „Великі та дивні діла Твої, о Господи,
Боже Вседержителю! Справедливі й правдиві дороги
Твої, о Царю святих! 4 Хто Тебе, Господи, не побоїться,
та Ймення Твого не прославить? Бо один Ти святий,
бо народи всі прийдуть та вклоняться перед Тобою,
бо з'явилися суди Твої!“ 5 А по цьому я глянув, —
і ось відчинився храм скінії свідчення в небі, 6 і
сім анголів вийшли з храму, і сім кар вони мали.
Вони були вдягнені в шати льняні, чисті й ясні, і
підперезані довкола грудей золотими поясами. 7
І одна з чотирьох тих тварин дала сімом анголам
сім чаш золотих, наповнених гніву Бога, що живе
по вік віку. (aiōn g165) 8 І храм переповнився димом від
Божої слави, і від сили Його. Та до храму ніхто не
спромігся увійти, аж поки не скінчилися ті сім кар
сімох анголів.

16 І я почув гучний голос із храму, що казав до семи
анголів: „Ідіть, і вилийте на землю сім чаш гніву
Божого!“ 2 І пішов перший ангол, і вилив на землю
чашу свою. І шкідливі та люті болячки обсіли людей,
хто мав знамено звірини й вклонявся її образу. 3 А
другий ангол вилив свою чашу до моря. І сталася
кров, немов у мерця, — і кожна істота жива вмерла в
морі. 4 Третій же ангол вилив чашу свою на річку та
на водні джерела, — і сталася кров. 5 І почув я ангола
вод, який говорив: „Ти праведний, що Ти є й що Ти
був, і святий, що Ти це присудив! 6 Бо вони пролили
кров святих та пророків, — і Ти дав їм напитися

крови. Вони варті того!“ 7 І я чув, як жéртівник говорив: „Так, Господи, Боже Вседержітелю! Правдиві й справедливі суди Твої!“ 8 А ангол четвертий вилив свою чашу на сонце. І да́но йому палити людей огнем. 9 І спека велика палила людей, і зневажа́ли вони Ім'я Бога, що має владу над карами тими, — і вони не покалися, щоб славу віддати Йому́. 10 А п'ятий ангол вилив чашу свою на престола звіріни. І затьми́лося царство її, і люди від болю кусали свої язикі, 11 і Бога Небесного вони зневажа́ли від болю свого й від своїх болячо́к, — та в учинках своїх не пока́ялись! 12 Шостий же ангол вилив чашу свою на річку велику Ефра́т, — і вода її висохла, щоб пригото́вити дорогу царям, які від схід сонця. 13 І я бачив, що вихо́дили з уст змія, і з уст звіріни, і з уст неправдивого пророка три ду́хи нечисті, як жа́би, — 14 це духи де́монські, що чинять озна́ки. Вони вихо́дять до царів усього світу, щоб зібрати їх на війну того великого дня Вседержителя Бога. 15 Ось іду, немов злодій! Блаженний, хто чуйний, і одежу свою береже, щоб нагі́м не ходити, і щоб не бачили га́ньби його! 16 І зібрав їх на місце, яке по-єврейському зветься Армагеддо́н. 17 Сьомий же ангол вилив чашу свою на повітря. І голос гучний залунав від небесного храму з престолу, говорячи: „Сталося!“ 18 І сталися бли́скавки й гу́ркіт та гро́ми, і сталось велике трясі́ння землі, якого не було́, відко́ли люди́на живе на землі. Великий такий землетру́с, такий міцний! 19 І місто велике розпа́лося на три

частини, і попадали людські міста. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоб дати йому чашу вина Його лютого гніву. **20** І зник кожен острів, і не знайдено гір! **21** І великий град, як важкі тягарі, падав із неба на людей. І люди зневажали Бога за покарання градом, — бо кара Його була дуже велика!

17 І прийшов один із семи анголів, що мають сім чаш, і говорив зо мною, кажучи: „Підійди, — я покажу тобі засудження великої розпусниці, що сидить над багатьма водами. **2** З нею розпусту чинили земні царі, і вином розпусти її впивались мешканці землі“. **3** І в дусі повів він мене на пустиню. І побачив я жінку, що сиділа на червоній звірині, переповненій іменами богозневажними, яка мала сім голів і десять рогів. **4** А жінка була одягнена в порфіру й кармазін, і приоздблена золотом і дорогоцінним камінням та перлами. У руці своїй мала вона золоту чашу, повну гидоти та нечести розпусти її. **5** А на чолі її було написане ім'я, таємниця: „Великий Вавилон, — мати розпусти й гидоти землі“. **6** І бачив я жінку, п'яну від крові святих і від крові мучеників Ісусових, і, бачивши її, дивувався я дивом великим. **7** А ангол промовив до мене: „Чого ти дивуєшся? Я скажу тобі таємницю жінки й звірини, яка носить її, яка має сім голів і десять рогів. **8** Звірина, яку бачив я, була — і нема, і має вийти з безодні — і піде вона на погибіль. А мешканці землі, що їхні імена не записані в книгу життя від закладін світу, дивуватися будуть, як побачать, що звірина була — і нема, і з'явиться.

(Abyssos g12) **9** Тут розум, що має він мудрість. Сім голів — це сім гір, що на них сидить жінка. І сім царів, — **10** п'ять їх упало, один є, другий іще не прийшов, а як прийде, то мусить він трохи пробути. **11** І звіріна, що бу́ла — і нема, і вона — сама вóсьма й з сімох, і йде на погибі́ль. **12** А десять тих рогів, що бачив ти їх, — то десять царів, що ще не прийняли́ царства, але прийму́ть владу царську́ із звіріною на одну годину. **13** Вони мають одну думку, а силу та владу свою віддадуть звіріні. **14** Вони воюватимуть проти Агнця та Агнець переможе їх, бо Він — „Господь над панами та Цар над царями“. А ті, хто з Ним, покликані, і вибрані, і вірні“. **15** І говорить до мене: „Вóди, що бачив ти їх, де сидить та розпу́сниця, то наро́ди та люди, і племе́на та язїки. **16** А десять рогів, що ти бачив їх, та звіріна, — вони зненáвидять розпусницю, спустóшать її й обнажа́ть, і з'ї́дять її тіло, і огнем її спалять. **17** Бо Бог дав їм до серця, щоб волю чинили Його, маючи одну думку, і щоб царство своє віддали́ звіріні, аж поки не віповняться слова́ Божі. **18** А жінка, яку ти бачив, то місто велике, що панує над царями земними“.

18 Після цього побачив я іншого ангола, що схóдив із неба, і що владу велику він мав. І земля освітілась від слави його. **2** І він гучним голосом кликнув, говорячи: „Упав, упав великий Вавилон! Став він оселею де́монів, і схóвищем усякому ду́хові нечистому, і схóвищем усіх пта́хів нечистих та ненáвидних, **3** бо лютим вином розпусти своєї він напоїв всі наро́ди!

І зéмні царі з ним розпусту чинили, а земні купці збагатили від сили розкóші його!“ 4 І почув я інший голос із неба, який говорив: „Вийдіть із нього, люди мої, щоб не сталися ви спільника́ми гріхів його, і щоб не потра́пили в кара́ння його. 5 Гріхи бо його досягли аж до неба, і Бог згадав про неправди його. 6 Відплатіть ви йому, як і він вам платив, і вдвоє подвойте йому за вчинки його! Удвоє налейте до чаші, що нею він вам наливав! 7 Скільки він сла́вив себе та розкошува́в, стільки му́ки та смутку завдайте йому! Бо в серці своєму говóрить: „Сиджу́, як цариця, і я не вдова, і бачити смутку не бу́ду!“ 8 Через це одного дня прийдуть кари його, смерть, і плач, і голод, і спáлений буде огнем, бо міцний Господь, Бог, що судить його!“ 9 І будуть плакати та голосити за ним царі земні, що з ним розпусту чинили та розкошувáли, коли побачать дим пожежі його. 10 Вони через страх його мук стоятимуть зда́лека та говоритимуть: „Горе, горе, о місто велике, Вавилоне, місто могутнє, бо суд твій прийшов однієї години!“ 11 І земні купці будуть плакати та голосити за ним, бо ніхто не купує вже їхнього вантажу́, — 12 вантажу́ золота, і срібла, і ка́міння дорогоцінного, і пéрел, і віссóну, і порфíри, і шовку, і кармазіну, і всякого дерева запашно́го, і всякого по́суду з слонóвої кости, і всякого по́суду з дорогоцінного дерева, і мідяного, і залізного, і мармурóвого, 13 і кори́ці, і шафра́ну, і па́хощів, і мирри, і ливáну, і вина, і оливи, і тонко́ї муки́, і пшениці, і товару, і овець, і ко́ней, і возів, і

рабів, і душ людських. **14** І плоді пожадливості душі твоєї відійшли від тебе, і все сите та світле пропало для тебе, — і вже їх ти не знайдеш! **15** Купці цими речами, що вони збагатілися з нього, від страху мук його стануть здалека, і будуть плакати та голосити, **16** і казати: „Горе, горе, місто велике, зодягнене в віссон і порфіру та в кармазін, і прикрашене золотом і дорогоцінним камінням та перлами, **17** бо за одну годину згинуло таке велике багатство“. І кожен стернік, і кожен, хто пливає на кораблях, і моряки, і всі, хто працює на морі, — стали здалека, **18** і, бачивши дим від пожежі його, кричали й казали: „Котре до великого міста подібне?“ **19** І вони посіпали порохом голови свої, і закричали, плачучи та голосячи, і кажучи: „Горе, горе, місто велике, що в ньому з його дорогоцінностей збагатілися всі, хто має кораблі на морі, бо за одну годину воно спорожніло! **20** Радій з цього, небо, і святі апостоли та пророки, бо Бог виконав суд ваш над ним!“ **21** І один сильний ангол узяв великого каменя, як жорно, і кинув до моря, говорячи: „З таким розгоном буде кинений Вавилон, місто велике, — і вже він не знайдеться! **22** І голос гусярів, і співаків, і сопільників, і сурмачів уже не буде чутий в тобі! І вже не знайдеться в тобі жодного мистця й ніякого мистецтва, і шум жорен уже не буде чутий в тобі! **23** І світло свічників вже не буде світити в тобі, і голос молодого й молодої вже не буде чутий в тобі. Бо купці твої були земні вельможі, бо твоїм ворожбитством були зведені всі народи! **24**

Бо в нім знайдена кров пророків, і святих, і побитих усіх на землі“.

19 По цьому почув я на́че гучний голос великого на́товпу в небі, який говорив: „Алілу́я! Спасі́ння, і слава, і сила Господе́ві нашому, **2** правдиві бо та справедливі суди́ Його, бо Він засудив ту велику розпусницю, що землю зіпсула своєю розпустою, і помстив за кров Своїх рабів з її рук!“ **3** І вдруге сказали вони: „Алілу́я! І з неї дим виступає на вічні віки!“ (аіѠп g165) **4** І попадали двадцять чотири ста́рці й чотири тварі́ни, і поклонилися Богові, що сидить на престолі, говорячи: „Амінь, алілу́я!“ **5** А від престолу вийшов голос, що клі́кав: „Хвалі́ть Бога нашого, усі раби Його, і всі, хто бої́ться Його, і малі, і великі!“ **6** І почув я ніби голос великого на́товпу, і на́че шум великої води, і мов голос громів гучних, що вигукували: „Алілу́я, бо запанував Госпо́дь, наш Бог Вседержі́тель! **7** Раді́ймо та тішмо́ся, і даймо славу Йо́му, бо весі́лля Агнця настало, і жона Його себе приготува́ла!“ **8** І їй да́но було зодягну́тися в чистий та сві́тлий вісо́н, бо вісо́н — то праведні́сть святих. **9** І сказав він мені: „Напиши: Блаженні покликані на весі́льну вечерю Агнця!“ І сказав він мені: „Це правдиві Божі слова!“ **10** І я впав до його ніг, щоб вклонитись йому. А він каже мені: „Таж ні! Я співслуга твій та братів твоїх, хто має засві́дчення Ісусове, — Богові вклонися!“ Бо засві́дчення Ісусове, — то дух пророцтва. **11** І побачив я небо відкрите. І ось білий кінь, а Той, Хто на ньому сидів, зветься Ві́рний і Правдивий, і Він праведно

судить і воює. **12** Очі Його — немов полум'я огнене, а на голові Його — багато вінців. Він ім'я мав написане, якого не знає ніхто, тільки Він Сам. **13** І зодягнений був Він у шату, покрашену кров'ю. А Йому на ім'я: Слово Боже. **14** А війська небесні, зодягнені в білий та чистий вісон, їхали вслід за Ним на білих конях. **15** А з Його уст виходив гострий меч, щоб ним бити народи. І Він пастиме їх залізним жезлом, і Він буде топтати чавило вина лютого гніву Бога Вседержителя! **16** І Він має на шаті й на стегнах Своїх написане ймення: „Цар над царями, і Господь над панами“. **17** І бачив я одного ангола, що на сонці стояв. І він гучним голосом кликнув, кажучи до всіх птахів, що серед неба літали: „Ходіть, — і зберіться на велику Божу вечерю, **18** щоб ви їли тіла царів, і тіла тисячників, і тіла сильних, і тіла коней і тих, хто сидить на них, і тіла всіх вільних і рабів, і малих, і великих“. **19** І я побачив звіріну, і зємних царів, і війська їхні, зібрані, щоб учинити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з військом Його. **20** І схоплена була звіріна, а з нею неправдивий пророк, що ознаки чинив перед нею, що ними звів тих, хто знамено звіріни прийняв і поклонився був образу її. Обоє вони були вкинені живими до огненного озера, що сіркою горіло. (Limnē Purg3041 g4442) **21** А решта побита була мечем Того, Хто сидів на коні, що виходив із уст Його. І все птаство наїлося їхніми трупами.

20 І бачив я ангола, що сходив із неба, що мав ключа від безодні, і кайдани великі в руці своїй. (Abyssos g12)

2 І схопів він змія, вужа стародавнього, що диявол він і сатана́, і зв'язав його на тисячу ро́ків, — 3 та й кинув його до безо́дни, і замкнув його, і печатку над ним поклав, щоб наро́ди не зводив уже, аж поки не скінчиться тисяча ро́ків. А по цьому він розв'язаний буде на короткий час. (Abyssos g12) 4 І бачив я престоли та тих, хто сидів на них, — і суд їм був да́ний, — і душі стятих за сві́дчення про Ісуса й за Слово Боже, які не вклонились звірі́ні, ані о́бразові ї́ї, і не прийняли́ знаме́на на чо́ла свої та на руку свою. І вони ожи́ли, і царювали з Христом тисячу ро́ків. 5 А інші померлі не ожи́ли, аж поки не скінчиться тисяча ро́ків. Це перше воскресі́ння. 6 Блаженний і святий, хто має частку в першому воскресі́нні! Над ними друга смерть не матиме вла́ди, але вони будуть священиками Бога й Христа, і царюватимуть з Ним тисячу ро́ків. 7 Коли ж скінчиться тисяча ро́ків, сатана́ буде ви́пущений із в'язниці своєї. 8 І вийде він зводити наро́ди, що вони на чотирьох кра́ях землі, Го́га й Маго́га, щоб зібрати їх до бо́ю, а число їхнє — як мо́рський пісок. 9 І вийшли вони на ширину́ землі, і оточіли та́бір святих та улю́блене місто. І зійшов огонь з неба, — і пожер їх. 10 А диявол, що зводив їх, був укинений в озеро огня́не та сірча́не, де звірі́на й пророк неправдивий. І мучені будуть вони день і ніч на вічні вікі́. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 І я бачив престола великого білого, і Того, Хто на ньому сидів, що від лиця Його втекла земля й небо, і місця для них не знайшло́ся. 12 І бачив я мертвих малих і великих, що стояли перед Богом. І

розгорну́лися книги, і розгорну́лась інша книга, — то книга життя. І с́уджено мертвих, як написано в книгах, за вчинками їхніми. **13** І далó море мертвих, що в ньому, і смерть і ад дали мертвих, що в них, — і с́уджено їх згідно з їхніми вчинками. (Hadēs g86) **14** Смерть же та ад були вкинені в озеро огня́не. Це друга смерть, — озеро огня́не. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** А хто не знайшовся написаний в книзі життя, той уки́нений буде в озеро огня́не. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 І бачив я небо новé й нову́ землю, перше бо небо та перша земля проминули, і моря вже не бу́ло. **2** І я, Іван, бачив місто святе, Новій Єрусали́м, що схóдив із неба від Бога, що був приготóваний, як неві́ста, прикра́шена для чоловіка свого. **3** І почув я гучний голос із престолу, який клі́кав: „Оце оселя Бога з людьмі, і Він житиме з ними! Вони б́удуть наро́дом Його, і Сам Бог буде з ними“, **4** „і Бог кожду сльозу з очей їхніх зі́трé“, і не буде вже смерти. Ані смутку, ані крику, ані болю вже не б́уде, бо перше мину́лося!“ **5** І сказав Той, Хто сидить на престолі: „Ось новé все творю!“ І говорить: „Напиши, що слова́ ці правдиві та вірні!“ **6** І сказав Він мені: „Сталося! Я Альфа й Оме́га, Почáток і Кі́нець. Хто прагне, тому дармо Я дам від джерéла живої води. **7** Переможець наслі́дить усе, і Я б́уду Богом для нього, а він Мені́ буде за сина!“ **8** А лякливим, і невірним, і мерзкі́м, і душогубам, і розпусникам, і чарівникáм, і ідоля́нам, і всім неправдомовцям, — їхня частина в озері, що горить огнем та сіркою“, а це — друга

смерть! (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 І прийшов до мене один із семи анголів, що мають сім чаш, наповнених сімома останніми карами, та й промовив до мене, говорячи: „Ходи, покаж́у я тобі невісту, жону Агнця“.

10 І заніс мене духом на гору велику й високу, і місто велике мені показав, — святий Єрусали́м, що сходив із неба від Бога. 11 Славу Божу він має. А світлість його подібна до каменя дорогоцінного, як каменя я́списа, що блищить, як кришта́ль. 12 Мур воно мало великий і високий, мало дванадцять брам, а на брамах дванадцять анголів та ймення написані, а вони — імення дванадцятьо́х племе́н синів Ізраїля.

13 Від схóду три брами, і від півночі три брами, і від півдня три брами, і від за́ходу три брами. 14 І міський мур мав дванадцять підвалин, а на них дванадцять імен дванадцяти апóстолів Агнця. 15 А той, хто зомною говорив, мав міру, — золоту трості́ну, щоб змі́ряти місто, і брами його і його мур. 16 А місто чотирикутне, а довжина́ його така, як і ширина́. І він змі́ряв місто трості́ною на дванадцять тисяч стаді́й; довжина́, і ширина́, і вишина́ його рівні. 17 І змі́ряв він мура його на сто сорок чотири лі́кті міри лю́дської, яка й міра ангола. 18 Його мур був збудований з я́спису, а місто було — щире золото, подібне до чистого скла. 19 Підвалини муру міськóго прикра́шені були всяким дорогоцінним камі́нням. Перша підва́лина — я́спис, друга — сапфі́р, третя — халкидо́н, четверта — смара́гд, 20 п'ята — сардо́нікс, шоста — са́рдій, сьома — хризолі́т, восьма — бері́л,

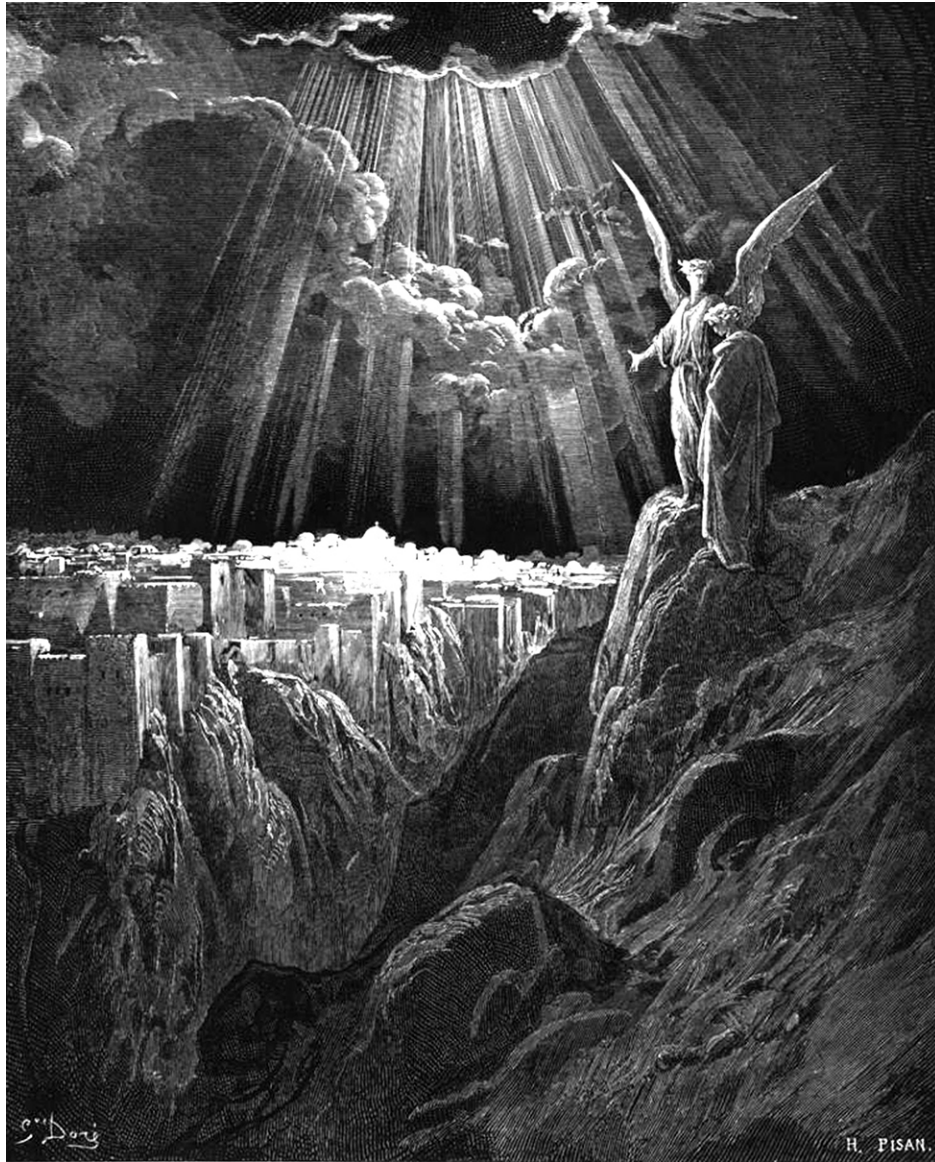
дев'ята — топа́з, десята — хрисопра́с, одинадцята — якінт, дванадцята — аметі́ст. **21** А дванадцять брам — то дванадцять перлі́н, і кожна брама зокре́ма була́ з однієї перлі́ни. А вулиці міста — щире золото, прозо́рі, як скло. **22** А храму не бачив я в ньому, бо Госпо́дь, Бог Вседержі́тель — то йому храм і Агнець. **23** І місто не має потреби ні в сонці, ні в місяці, щоб у ньому світили, — слава бо Божа його освітила, а світильник для нього — Агнець. **24** І наро́ди ходитимуть у світли́ його, а зе́мні царі принесу́ть свою славу до нього. **25** А брами його зачина́тись не бу́дуть удень, бо там но́чі не бу́де. **26** І принесу́ть до нього славу й честь наро́дів. **27** І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидо́ту й неправду, але тільки ті, хто записаний у книзі життя Агнця“.

22 І показав він мені чисту ріку́ живої води, ясну́, мов кришта́ль, що впливала з престолу Бога й Агнця. **2** Посеред його вулиці, і по цей бік і по той бік ріки́ — дерево життя, що родить дванадцять раз плоди, кожного місяця прино́сячи плід свій. А листя дерев — на вздорóвлення наро́дів. **3** І жодного прокля́ття більше не бу́де. І бу́де в ньому престол Бога та Агнця, а раби його будуть служити йому, **4** і побачать лице його, а ймення його — на їхніх чо́лах. **5** А но́чі вже більше не бу́де, і не бу́де потреби в світли́ світильника, ані в світли́ сонця, бо освітлює їх Госпо́дь, Бог, а вони царюватимуть вічні вікі́. (aіōn g165) **6** І сказав він до мене: „Це вірні й правдиві слова, — а Госпо́дь, Бог ду́хів пророчих, послав Свого а́нгола, щоб він

показав своїм рабам, щó незабáром статися мусить. 7
Ото, незабáром прихóджу. Блаженний, хто зберігає
пророчі слова цієї книги!“ 8 І я, Іван, чув і бачив
оце. А коли я почув та побачив, я впав до ніг ангола,
що мені це показував, щоб вклонитись йому. 9 І
сказав він до мене: „Таж ні! Бо я співслуга твій і
братів твоїх пророків, і тих, хто зберігає слова цієї
книги. Богові вклонися!“ 10 І сказав він до мене: „Не
запечáтуй слів пророцтва цієї книги. Час бо близький!
11 Неправедний — хай чинить неправедність ще,
і поганий — хай ще опогáнюється. А праведний
— хай ще чинить праведність, а святий — нехай
ще освячується! 12 Ото, незабáром прихóджу, і зо
Мною заплата Моя, щоб кожному віддати згідно з
діла́ми його. 13 Я Альфа й Оме́га, Перший і Останній,
Почáток і Кінець. 14 Блаженні, хто випере ша́ти свої,
щоб мати право на дерево життя, і ввійти бра́мами
в місто! 15 А поза ним будуть пси, і чарівники́,
і розпу́сники, і душогуби, і ідоля́ни, і кожен, хто
любить та чинить неправду. 16 Я, Ісус, послав Свого
Ангола, щоб засві́дчити вам це у Церквáх. Я корінь і
рі́д Дави́дів, зоря ясна́ і досві́тня! 17 А Дух і неві́ста
говорять: „Прийди!“ А хто чує, хай каже: „Прийди!“ І
хто пра́гне, хай прій́де, і хто хоче, хай воду життя
бере да́рмо!“ 18 Сві́дкую я кожному, хто чує слова
пророцтва цієї книги: Коли хто до цього додасть
що, та накладé на нього Бог кари, що написані в
книзі оці́й. 19 А коли хто що віді́йме від слів книги
пророцтва цього, то віді́йме Бог частку його від дерева

життя, і від міста святого, що написане в книзі оцій.

20 Той, Хто свідкує, говорить оце: „Так, — незабаром
прийду!“ Амінь. Прийди, Господи Ісусе! **21** Благодать
Господа нашого Ісуса Христа зо всіма вами! Амінь.

*І я, Іван, бачив місто святе, Новий Єрусалим, що сходить із неба від Бога, що був
приготований, як невіста, прикрашена для чоловіка свого. І почув я гучний голос із
престолу, який клікав: „Оце оселя Бога з людьми, і Він житиме з ними!
Вони будуть нарідом Його, і Сам Бог буде з ними“,
Об'явлення 21:2-3*

Керівництво для Читачів

Український at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Глосарій

Український at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Глосарій +

AionianBible.org/Bibles/Ukrainian---Ukrainian-Ogienko/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Від Луки 8:31
До римлян 10:7
Об'явлення 9:1
Об'явлення 9:2
Об'явлення 9:11
Об'явлення 11:7
Об'явлення 17:8
Об'явлення 20:1
Об'явлення 20:3

aīdios

До римлян 1:20
Юда 1:6

aīōn

Від Матвія 12:32
Від Матвія 13:22
Від Матвія 13:39
Від Матвія 13:40
Від Матвія 13:49
Від Матвія 21:19
Від Матвія 24:3
Від Матвія 28:20
Від Марка 3:29
Від Марка 4:19
Від Марка 10:30
Від Марка 11:14
Від Луки 1:33
Від Луки 1:55
Від Луки 1:70
Від Луки 16:8
Від Луки 18:30
Від Луки 20:34
Від Луки 20:35
Від Івана 4:14
Від Івана 6:51
Від Івана 6:58
Від Івана 8:35
Від Івана 8:51
Від Івана 8:52
Від Івана 9:32
Від Івана 10:28
Від Івана 11:26
Від Івана 12:34
Від Івана 13:8
Від Івана 14:16

Дії 3:21
Дії 15:18
До римлян 1:25
До римлян 9:5
До римлян 11:36
До римлян 12:2
До римлян 16:27
1 до коринтян 1:20
1 до коринтян 2:6
1 до коринтян 2:7
1 до коринтян 2:8
1 до коринтян 3:18
1 до коринтян 8:13
1 до коринтян 10:11
2 до коринтян 4:4
2 до коринтян 9:9
2 до коринтян 11:31
До галатів 1:4
До галатів 1:5
До ефесян 1:21
До ефесян 2:2
До ефесян 2:7
До ефесян 3:9
До ефесян 3:11
До ефесян 3:21
До ефесян 6:12
До филип'ян 4:20
До колоссян 1:26
1 Тимофію 1:17
1 Тимофію 6:17
2 Тимофію 4:10
2 Тимофію 4:18
До Тита 2:12
До євреїв 1:2
До євреїв 1:8
До євреїв 5:6
До євреїв 6:5
До євреїв 6:20
До євреїв 7:17
До євреїв 7:21
До євреїв 7:24
До євреїв 7:28
До євреїв 9:26
До євреїв 11:3
До євреїв 13:8
До євреїв 13:21
1 Петра 1:23

1 Петра 1:25
1 Петра 4:11
1 Петра 5:11
2 Петра 3:18
1 Івана 2:17
2 Івана 1:2
Юда 1:13
Юда 1:25
Об'явлення 1:6
Об'явлення 1:18
Об'явлення 4:9
Об'явлення 4:10
Об'явлення 5:13
Об'явлення 7:12
Об'явлення 10:6
Об'явлення 11:15
Об'явлення 14:11
Об'явлення 15:7
Об'явлення 19:3
Об'явлення 20:10
Об'явлення 22:5

aīōnios

Від Матвія 18:8
Від Матвія 19:16
Від Матвія 19:29
Від Матвія 25:41
Від Матвія 25:46
Від Марка 3:29
Від Марка 10:17
Від Марка 10:30
Від Луки 10:25
Від Луки 16:9
Від Луки 18:18
Від Луки 18:30
Від Івана 3:15
Від Івана 3:16
Від Івана 3:36
Від Івана 4:14
Від Івана 4:36
Від Івана 5:24
Від Івана 5:39
Від Івана 6:27
Від Івана 6:40
Від Івана 6:47
Від Івана 6:54
Від Івана 6:68

Від Івана 10:28
Від Івана 12:25
Від Івана 12:50
Від Івана 17:2
Від Івана 17:3
Дії 13:46
Дії 13:48
До римлян 2:7
До римлян 5:21
До римлян 6:22
До римлян 6:23
До римлян 16:25
До римлян 16:26
2 до коринтян 4:17
2 до коринтян 4:18
2 до коринтян 5:1
До галатів 6:8
2 до солунян 1:9
2 до солунян 2:16
1 Тимофію 1:16
1 Тимофію 6:12
1 Тимофію 6:16
2 Тимофію 1:9
2 Тимофію 2:10
До Тита 1:2
До Тита 3:7
До Филимона 1:15
До євреїв 5:9
До євреїв 6:2
До євреїв 9:12
До євреїв 9:14
До євреїв 9:15
До євреїв 13:20
1 Петра 5:10
2 Петра 1:11
1 Івана 1:2
1 Івана 2:25
1 Івана 3:15
1 Івана 5:11
1 Івана 5:13
1 Івана 5:20
Юда 1:7
Юда 1:21
Об'явлення 14:6

eleēsē

До римлян 11:32

Geenna

Від Матвія 5:22
Від Матвія 5:29
Від Матвія 5:30
Від Матвія 10:28
Від Матвія 18:9
Від Матвія 23:15
Від Матвія 23:33
Від Марка 9:43

Від Марка 9:45
Від Марка 9:47
Від Луки 12:5
Якова 3:6

Hadēs

Від Матвія 11:23
Від Матвія 16:18
Від Луки 10:15
Від Луки 16:23
Дії 2:27
Дії 2:31
1 до коринтян 15:55
Об'явлення 1:18
Об'явлення 6:8
Об'явлення 20:13
Об'явлення 20:14

Limnē Pyr

Об'явлення 19:20
Об'явлення 20:10
Об'явлення 20:14
Об'явлення 20:15
Об'явлення 21:8

Sheol

Буття 37:35
Буття 42:38
Буття 44:29
Буття 44:31
Числа 16:30
Числа 16:33
Повторення Закону 32:22
1 Самуїлова 2:6
2 Самуїлова 22:6
1 царів 2:6
1 царів 2:9
Йов 7:9
Йов 11:8
Йов 14:13
Йов 17:13
Йов 17:16
Йов 21:13
Йов 24:19
Йов 26:6

Псалми 6:5
Псалми 9:17
Псалми 16:10
Псалми 18:5
Псалми 30:3
Псалми 31:17
Псалми 49:14
Псалми 49:15
Псалми 55:15
Псалми 86:13
Псалми 88:3
Псалми 89:48

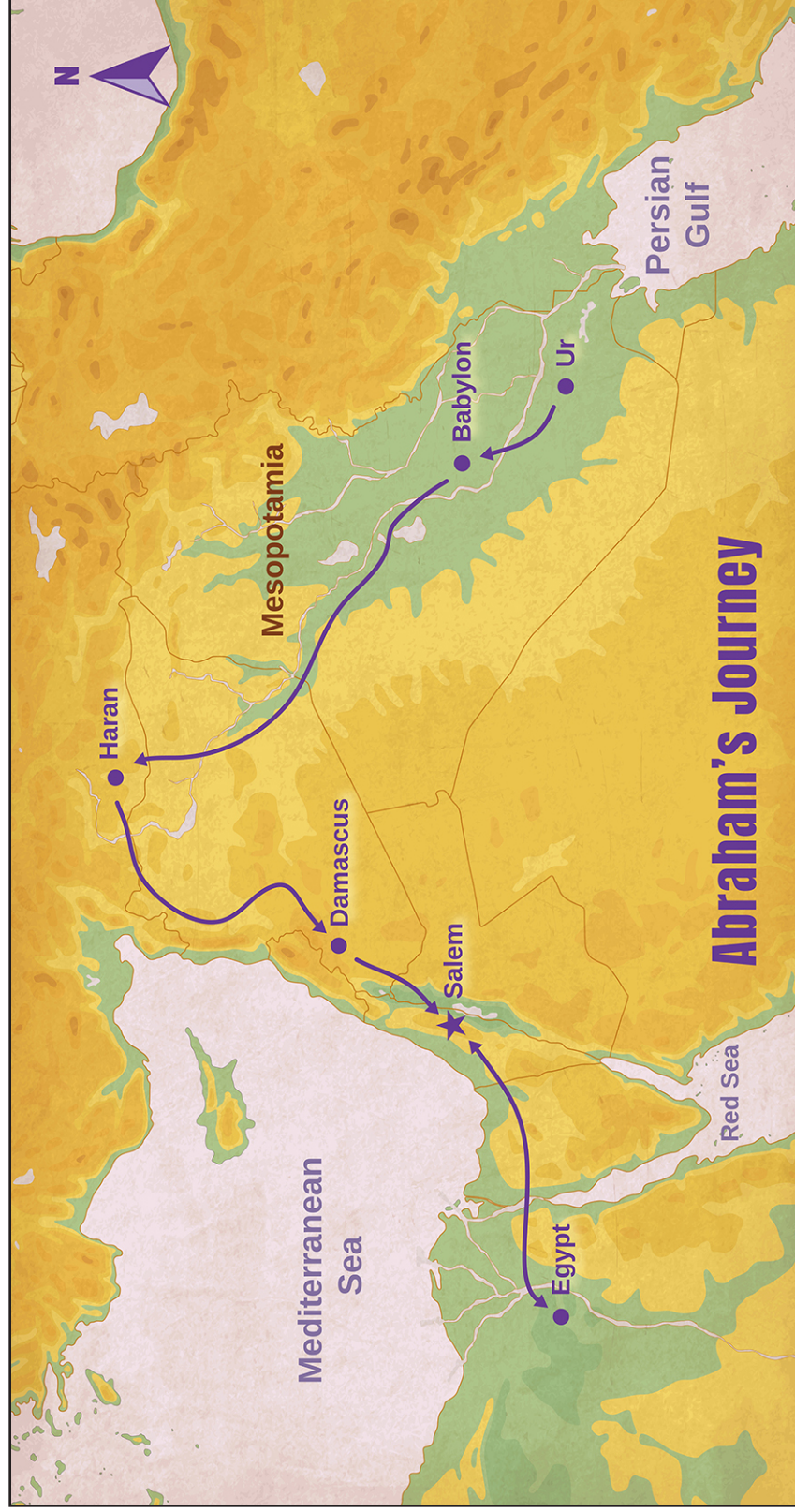
Псалми 116:3
Псалми 139:8
Псалми 141:7
Приповісті 1:12
Приповісті 5:5
Приповісті 7:27
Приповісті 9:18
Приповісті 15:11
Приповісті 15:24
Приповісті 23:14
Приповісті 27:20
Приповісті 30:16
Еклезіяст 9:10
Пісня над піснями 8:6
Ісаія 5:14
Ісаія 7:11
Ісаія 14:9
Ісаія 14:11
Ісаія 14:15
Ісаія 28:15
Ісаія 28:18
Ісаія 38:10
Ісаія 38:18
Ісаія 57:9
Єзекіїль 31:15
Єзекіїль 31:16
Єзекіїль 31:17
Єзекіїль 32:21
Єзекіїль 32:27
Осія 13:14
Амос 9:2
Йона 2:2
Авакум 2:5

Tartaroō

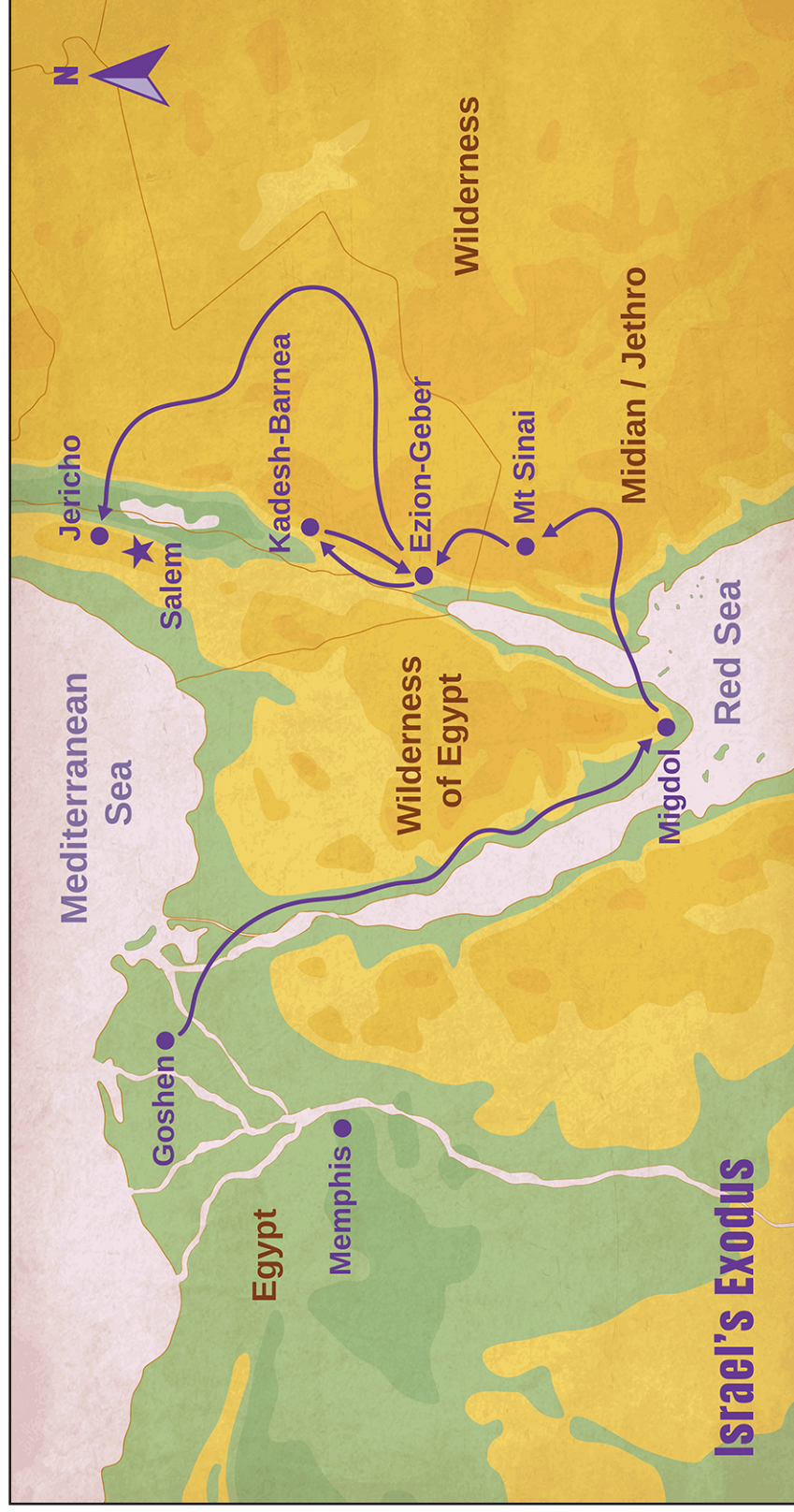
2 Петра 2:4

Questioned

Буття 36:2
Ісус Навин 15:22
Ісус Навин 19:26
1 хроніки 7:21

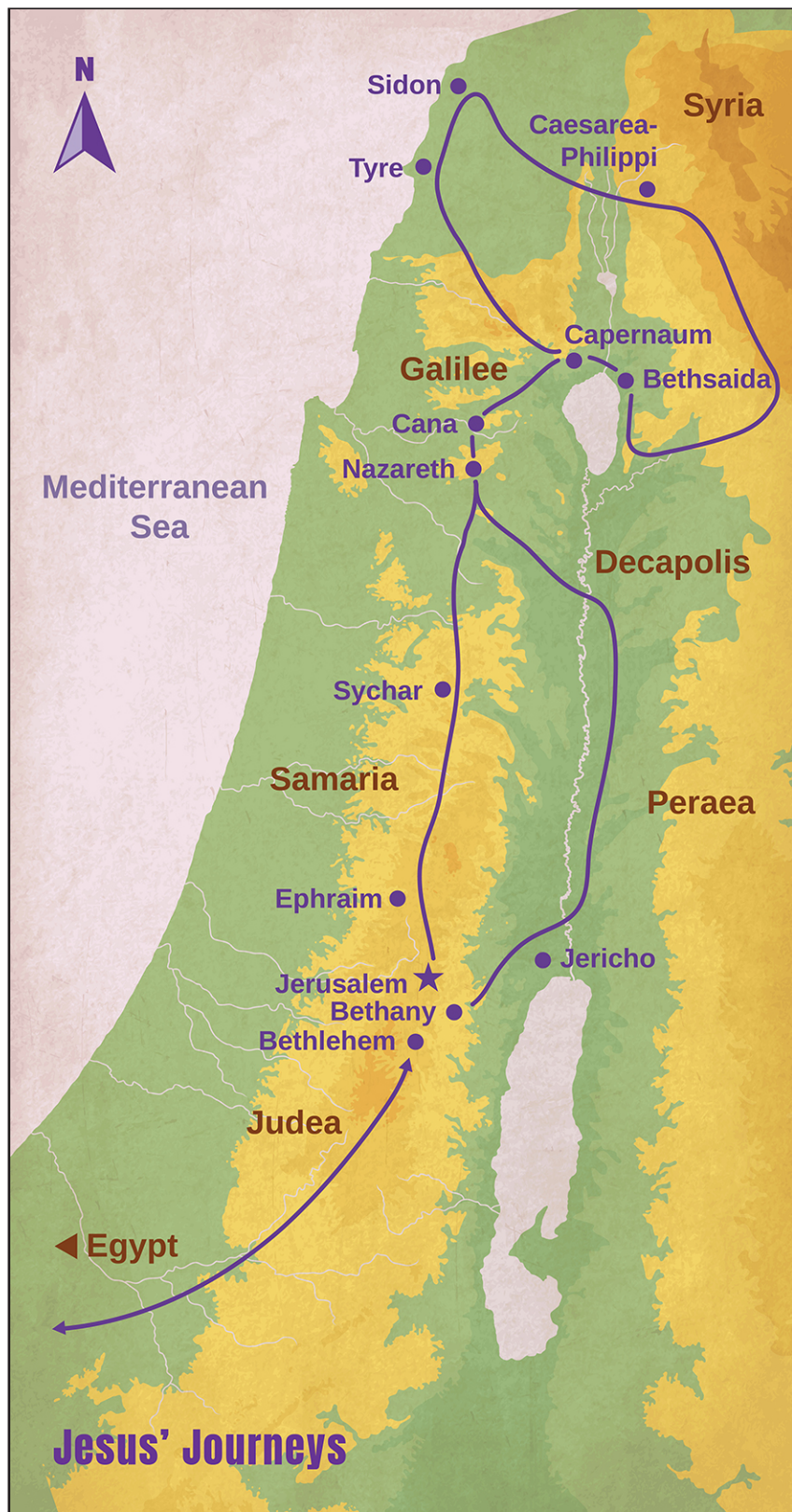

Вірою Авраа́м, покликаний на місце, яке має прийняти в спадщину, послухався та й пішов, не відяючи, куди йде. - До євреїв 11:8

І сталося, коли фараон відпустив був той народ, то Бог не повів їх дорогою землі филистимської, хоч була близька вона.

Бо Бог сказав: „Щоб не пожалкував той народ, коли він побачить війну, і не вернувся до Єгипту“. - Вихід 13:17

Бо Син Людський прийшов не на те, щоб служити Йому, але щоб послужити, і душу Свою дати на викуп за багатьох. - Від Марка 10:45

Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для звіщення Євангелії Божої, - До римлян 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Son		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43				
	Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17					
	Living Mankind	No Creation	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5						
	Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22						
Mankind	Deceased Unbelieving Mankind	No Creation	No Fall No Death Gen 1:31		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13	No Hades No Dead Rev 20:3			
	Holy Angels		Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14						
	Imprisoned Angels	No people Gen 1:1	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes? Heb 2:16 No?		
	Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Accusing Mankind		Thalaasa, Rev 20:13				
	First Beast Demon		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Lake of Fire Revelation 19:20				
False Prophet Demon									
Angels	Satan			Abyss Revelation 20:2		Mat 25:41 Rev 20:10			

Where?

Who?

Who?

Доля

Український at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Тож ідіть, і навчіть всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, - Від Матвія 28:19